Kur'an Ufku

2

SÖZLÜK İLAVELİ
İ'RABLI KUR'AN VE MEALİ

[Arapça Gramer Özeti, Sözlük, İ'rab (Kelime Analizi) ve Meal]

Sözlük İlaveli

İ'RABLI KUR'AN ve MEALİ

KUR'AN UFKU

II. CİLT

(10. Cüz – 21. Cüz arası: Tevbe- Lokman Suresi Arası)

Dr. Necla YASDIMAN Demirdöven

İSTANBUL
2013

Yazan ve Yayına Hazırlayan: Dr. Necla YASDIMAN DEMİRDÖVEN

Baskı Tarihi: Aralık 2013

Dizgi-Sayfa Düzeni: Dr. Necla Yasdıman Demirdöven

Kapak Tasarım: Ferhat Çınar

Montaj – Baskı - Cilt: Ezgi Matbaacılık
Sanayi Cd. Altay Sk. No:10 Çobançeşme-Yenibosna-İstanbul Tel: 0212 452 23 02
Sertifika No: 12142

Genel Dağıtım

AZİM DAĞITIM
Göztepe Mh. İnönü Cd. Saray Sk. No: 17 Mahmutbey-Bağcılar-İstanbul
Tel: 0212 446 99 99 – 0212 446 0 446 Fax: 0212 446 80 80 www.azimdagitim.com

KİTAP İSTEKLERİNİZ İÇİN e-MAİL ADRESİ VE TEL NO:

neclayasdiman@hotmail.com

Cep Tel: 0505 913 66 81

WEB SİTESİ:

www.neclayasdiman.com

NOT: Bu kitabın basım, yayın ve satış hakları Cemre kitap yayın dağıtıma aittir. Hangi amaçla olursa olsun yayınların tamamının veya bir bölümünün Cemre kitap yayın dağıtımın yazılı izni olmadan kopya edilmesi, fotoğraflarının çekilmesi, **herhangi bir yolla çoğaltılması kul hakkını ihlal ve kanunen yasaktır.**

DİLBİLGİSİ TAHLİLİ'NDE GEÇEN BAZI ARAPÇA KELİMELER

Cahd-ı mutlak : (لَمْ) Mazi fiilin kesin olumsuzu

Cemi : (ج) Çoğul

Cemi müennes sâlim : Düzenli dişil çoğul

Cemi müzekker sâlim : Düzenli eril çoğul

Cer : Esre

Emr-i Gâib : Gâib fiilin emri

Emr-i Hâzır : Muhâtab fiilin emri

Fâil : Özne

Fiili mâzi : di'li geçmiş zaman fiili

Fiili muzâri : Şimdiki ve geniş zaman fiili

Haber : İsim cümlesinin ikinci öğesi

Haber mukaddem : Öne geçmiş haber

Harf-i târif : Ma'rife (Belirlilik) Takısı (اَلْ takısı)

İsti'naf harfi : Başlangıç (yeni cümleye başlangıç) harfi

Mahallen merfu : Konumu itibariyle merfu

Mahallinde : Yerinde, konumunda

Mahzûf : Gizli, hazfedilmiş, kaldırılmış

Mansub : Fethalı

Marife : Belirli

Masdar-ı müevvel : Masdar harfleriyle yapılan yapma masdar

Mebni : Harekesi değişmeyen

Mecrur : Esreli

Meczum : Cezimli, cezimlenmiş

Mef'ul ya da mef'ûlün bih: Tümleç

Merfu : Ötreli

Mevsuf : Sıfatlanan

Mukaddem : Öne geçmiş, takdim edilmiş, önce gelmiş

Munfasıl : Ayrı

Muttasıl : Birleşik

Muzâf : Tamlanan

Muzâfun ileyh : Tamlayan (İsim tamlamasının öğeleri)

Mübtedâ : İsim cümlesinin birinci öğesi

Mübtedâ muahhar : Sonraya kalmış mübtedâ

Müennes : (ث) Dişil (dişi)

Müfred : Tekil

Müsennâ : İkil

Müstetir : Gizli

Müzekker : Eril (erkek)

Nasb : Fetha

Nasih (değiştiren) fiil: İsim cümlesinin önüne gelen ve mübtedâyı kendi ismi haberi de kendi haberi olarak değiştiren fiil. (Kâne ve kardeşleri, İnne ve kardeşleri gibi)

Nefiy harfi : Olumsuzluk harfi

Nehiy harfi : Yasaklama harfi (olumsuz emir için)

Nehy-i Gâib : Gâib emrin olumsuzu

Nehy-i hâzır : Muhataba yapılan emir

Nehy-i Hâzır : Muhâtab emrin olumsuzu

Nekra : Belirsiz

Ref : Ötre

Ref mahallinde : Ötre konumunda (failin konumunun ötre olması gibi)

Sükun : Cezimli ya da uzatma ile biten

Şibhi cümle : Harfi cer ya da zarfla başlayan cümle parçası

Te'kîd-i Nefy-i İstikbal : Gelecek zamanın kesin olumsuzu

Tesniye : İkil

Vâvu'l-cemâa : Cemi (çoğul) vâvı (cemi müzekker zamiri)

Zâhir : (Harekesi) Açıkça görünen

KISALTMALAR

a.g.e. : Adı geçen eser.
ark. : arkadaşları
a.s. : Aleyhisselâm (selam üzerine olsun).
b. : İbn, bin, (oğlu).
bk. : Bak.
bkz. : Bakınız.
c. ya da cüm : cümle
çev. : Çeviren
f. : fiil
h. : Harfi
Hz. : Hazreti.
Ktb. : Kütüphane.
md. : Madde.
M.Ö. : Milattan önce.
M.S. : Milattan sonra.
Muz. ileyh : Muzafun ileyh
Müz. : Müzekker (Erkek).
Müe. : Müennes. (Dişi)
Nşr. : Neşreden.
ö. : Ölümü.
r.a. : Radiyallahu anh.
s. : Sayı.
sf. : Sayfa.
s.a.v. : Sallallahu aleyhi ve sellem.
th: : Tahkik eden.
ter. : Tercüme eden.
ty. : Tarih yok.
vd. : Ve devamı.
vb. : Ve benzerleri.
vs. : Ve saire.

سورة التوبة (9)

(TEVBE (Tevbe) SÛRESİ)[1]

(Medine'de indirilmiştir. 129 ayettir.)

≺ KUR'ÂN SAYFASI: 186 - 206 ≻

﴿ 1 ﴾ بَرَآءَةٌ مِنَ اللَّهِ وَ رَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ط

bir ihtardır	Allah'tan	ve	Resûlünden	kimselere	antlaşma yapmış olduğunuz	müşriklerden	
	sıfat; şibhi cüm.	atıf h.	matuf	h. cer, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm. fail	h.cer+ mecrur isim	

(هذه) olarak takdir edilen mahzuf bir mübtedanın haberi, mevsuf

1. Allah ve Resûlünden, müşriklerden antlaşma yapmış olduğunuz (fakat anlaşmalarını bozan) kimselere bir ihtardır (ültimatomdur)!

فَسِيحُوا فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَ اعْلَمُوا أَنَّكُمْ

dolaşın	Yeryüzünde	dört	ay		Bilin ki	
atıf h.+ emir f., fail	car-mecrur	zaman zarfı	muz. ileyh	atıf h.	emir f., fail	tekid ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi

﴿ 2 ﴾ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَ أَنَّ اللَّهَ مُخْزِي الْكَافِرِينَ

değilsiniz	âciz bırakacaklar	Allah'ı		Allah	rezil edendir	kâfirleri
(إِنَّ)'nin haberi, muzaf	muz. ileyh, sonraki isim için muzaf	muzafun ileyh	atıf h.	tekid ve nasb h.	(أَنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, muzaf	muz. ileyh

(أَنَّكُمْ...) masdarı müevveli (اعْلَمُوا) fiilinin mef'ûlüdür

2. (Ey müşrikler!) Yeryüzünde dört ay (daha) dolaşın. Bilin ki Allah'ı âciz bırakacaklar değilsiniz (Allah'tan kaçıp kurtulamazsınız). Ve Allah (ise) kâfirleri rezil edendir.

وَ أَذَانٌ مِنَ اللَّهِ وَ رَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ

büyük	hac	günü	insanlara	Rasulü'nden	ve	Allah'dan	bir ilandır	
sıfat	muz. ileyh, mevsuf	zaman zarfı, muzaf	haber; şibhi cüm.	matuf	atıf h.	sıfat; şibhi cüm.	(هذا) mahzuf mübtedasının haberi { (بَرَاءَةٌ)'e matuf da denmiş}, mevsuf	atıf h.

أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ لا وَ رَسُولُهُ ط فَإِنْ تُبْتُمْ

Gerçek şu ki	Allah	uzaktır	müşriklerden	ve	Resûlü de	Eğer hemen tevbe ederseniz
tekid ve nasb h.	(أَنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	car-mecrur	atıf h.	haberi mahzuf mübteda {yani: (ورسوله بريء كذلك)}	başlama h., şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart: f. mazi, fail

فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ ج وَ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ ط

bu	daha hayırlıdır	sizin için	Ve	eğer yüz çevirirseniz	bilin	aciz bırakanlar olmayacağınızı		Allah'ı
rabıta, mübteda	haber	car-mecrur	atıf h.	şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart; f. mazi, fail	rabıta {cevabü'ş-şart içindir}, emir f., fail	muz. ileyh	(إِنَّ)'nin haberi, muzaf	tekid ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi	muz. ileyh,

cevabü'ş-şart; isim cümlesi

(أَنَّكُمْ...) masdarı müevveli (اعْلَمُوا) fiilinin mef'ûlüdür

﴿ 3 ﴾ وَ بَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ لا

müjdele		İnkar edenlere	azabı	elem verici
emir f.	mef'ul, ismi mevsul	sıla: mazi fiil cümlesi, fail	h. cer-mecrur isim, mevsuf	sıfat

atıf h.

3. (Ayrıca bu bir de veda haccındaki) büyük hac günü (hacc-ı ekber) insanlara Allah ve Rasulü tarafından bir ilandır: Gerçek şu ki Allah müşriklerden uzaktır ve Resûlü de (uzaktır). Eğer hemen tevbe

[1] Başında besmele olmaksızın okunan tek suredir. "Bu sure iki isimle bilinir; Et-Tevbe ve El-Bera'e. Tevbenin mahiyetini ve kabul edilme şartlarını bildiren ayetlerinden (102-118) dolayı "Tevbe Suresi" adını almıştır. İkinci adı olan "El-Bera'e"yi (aklanmak, yükümlülükten kurtulmak, azade olmak) surenin ilk kelimesinden alır." (Bkz. Mevdudi, *Tefhimu'l-Kur'an*)

ederseniz, artık bu sizin için daha hayırlıdır. Ve eğer yüz çevirirseniz o zaman Allah'ı âciz bırakanlar olmayacağınızı bilin. İnkar edenlere elem verici bir azabı müjdele!

شَيْـًٔا	لَمْ يَنْقُصُوكُمْ	ثُمَّ	مِنَ الْمُشْرِكِينَ	عَاهَدْتُمْ	الَّذِينَ	إِلَّا
hiçbir şeyi	size eksik bırakmayan	sonra	müşriklerden	kendileriyle antlaşma yaptığınız	kimseler	hariçtir
ikinci mef'ûl	nefiy ve cezm h., f. muzari, fail, mef'ûl	atıf h.	car-mecrur	sıla; mazi fiil cüm., fail	müstesna ismi mevsul	istisna h.

عَهْدَهُمْ	إِلَيْهِمْ	فَأَتِمُّوٓا	أَحَدًا	عَلَيْكُمْ	لَمْ يُظَاهِرُوا	وَ
antlaşmalarını	Onlara	tamamlayın	kimseye	aleyhinize	yardım etmeyenler	ve
mef'ûlün bih	car-mecrur	atıf h., emir f., fail	mef'ul	car-mecrur	nefiy ve cezm h., f. muzari, fail	atıf h.

﴿ 4 ﴾ الْمُتَّقِينَ	يُحِبُّ	اللَّهَ	إِنَّ	إِلَىٰ مُدَّتِهِمْ ط	
sakınanları	sever	Allah	Şüphesiz	müddetleri bitinceye kadar	
mef'ul	(إنّ)'nin haberi; muzari fiil cüm.	(إنّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	h.cer+mecrur isim	

4. Ancak müşriklerden kendileriyle antlaşma yaptığınız sonra da size hiçbir şeyi eksik bırakmayan (antlaşma maddelerinin hepsine uyan) ve aleyhinize kimseye yardım etmeyenler hariçtir. Onlara antlaşmalarını, müddetleri bitinceye kadar tamamlayın. Şüphesiz Allah (anlaşmayı bozmaktan) sakınanları sever.

حَيْثُ	الْمُشْرِكِينَ	فَاقْتُلُوا	الْحُرُمُ	الْأَشْهُرُ	انْسَلَخَ	فَإِذَا
yerde	müşrikleri	öldürün	haram	aylar	çıktığı	zaman
mekan zarfı	mef'ul	rabıta, cevabü'ş-şart: emir f., fail	sıfat	fail, mevsuf	fi'lü'ş-şart:f. mazi	başlama h.- şart bildiren zaman zarfı

اقْعُدُوا	وَ	احْصُرُوهُمْ	وَ	خُذُوهُمْ	وَ	وَجَدْتُمُوهُمْ	
oturup gözleyin	ve	onları kuşatıp hapsedin		onları yakalayın		bulduğunuz	
emir f., fail	atıf h.	emir f., fail, mef'ul	atıf h.	emir f., fail, mef'ul	atıf h.	f. mazi, fail, işba' h.,	mef'ul

الصَّلَاةَ	أَقَامُوا	وَ	فَإِنْ تَابُوا	مَرْصَدٍ ج	كُلَّ	لَهُمْ
namazı	dosdoğru kılarlarsa		Eğer tevbe ederlerse	her gözetleme yerinde		onları
mef'ul	f. mazi, fail	atıf h.	atıf h., şart h., fi'lü'ş-şart; f. mazi, fail	muz.ileyh	zarf, muzaf	car-mecrur

﴿ 5 ﴾ رَحِيمٌ	غَفُورٌ	اللَّهَ	إِنَّ	سَبِيلَهُمْ ط	فَخَلُّوا	الزَّكَاةَ	آتَوُا	وَ
Rahim'dir	Gafur'dur	Allah	Gerçek şu ki	yollarını	serbest bırakın	zekâtı	verirlerse	
(إنّ)'nin ikinci haberi	(إنّ)'nin haberi	(إنّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	mef'ul	rabıta, emir f., fail	mef'ul	f. mazi, fail	atıf h.

5. (Savaş yapmanın haram olduğu) haram aylar çıktığı zaman (anlaşmayı bozup size ihanet eden ve düşman tarafına yardım edip size zulmeden) müşrikleri bulduğunuz yerde öldürün (onlarla savaşın), onları yakalayın, onları kuşatıp hapsedin ve her gözetleme yerinde onları oturup gözleyin. Eğer tevbe eder, namazı dosdoğru kılar, zekâtı da verirlerse o zaman yollarını serbest bırakın. Gerçek şu ki Allah Gafur'dur, Rahim'dir.

يَسْمَعَ	حَتَّىٰ	فَأَجِرْهُ	اسْتَجَارَكَ	مِنَ الْمُشْرِكِينَ	أَحَدٌ	إِنْ	وَ
dinleyinceye	kadar	onu himaye et	senden eman dilerse	müşriklerden	biri	eğer	Ve
mansub muzari fiil	gaye ve nasb h.	rabıta+cevabüş-şart: emir f., mef'ul	tefsiriyye (faili önce gelen mazi fiilin açıklaması), mef'ul	sıfat; şibhi cümle	sonraki (اسْتَجَارَ) (eman diledi) fiilinin faili, mevsuf	şart h.	atıf h.

﴿ 6 ﴾ ع لَا يَعْلَمُونَ	قَوْمٌ	بِأَنَّهُمْ	ذَٰلِكَ	مَأْمَنَهُ ط	أَبْلِغْهُ	ثُمَّ	اللَّهِ	كَلَامَ
bilmeyen	bir kavim	olmaları sebebiyledir	İşte bu	emniyetli bir yere	ulaştır onu	sonra	Allah'ın	kelâmını
sıfat; muzari fiil cümlesi	(أنّ)'nin haberi, mevsuf	h. cer, tekid ve nasb h., (أنّ)'nin ismi	mübteda	2. mef'ûl	emir f., mef'ul	atıf h.	muz. ileyh	mef'ul, muzaf

(ذٰلِكَ) mübtedasının haberi: şibhi cümle

6. Ve eğer müşriklerden biri senden eman (himaye) dilerse, Allah'ın kelâmını dinleyinceye kadar onu himaye et, sonra (Kur'an'ı) bir yere ulaştır. İşte bu (hoşgörü), onların, bilmeyen (bilgisiz) bir kavim olmaları sebebiyledir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 186 ≻

(TEVBE, 1 – 2):

[(بَرِئَ يَبْرَأُ) اَلْبَرَاءَةُ]: ültimatom, ihtar, uzaklaşmak (عَاهَدَ يُعَاهِدُ مُعَاهَدَةً): (müfaale b.) andlaştı, muahede yaptı

(اَلْمُشْرِكُ ج مُشْرِكُونَ): (ismi fail) Allah'a ortak koşan

(سَاحَ يَسِيحُ سَيْحًا): (ecvef f.) seyahat etti, gezdi (اَلْاَرْبَعُ ث اَلْاَرْبَعَةُ): dört (اَلشَّهْرُ ج اَشْهُرٌ): ay

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (غَيْرُ): başka, hariç, dışında, olmaksızın

[(أَعْجَزَ يُعْجِزُ) اَلْمُعْجِزُ]: (ismi fail) aciz bırakan (اَلْكَافِرُ ج كَافِرُونَ): (ismi fail) kafir, inkarcı, inanmayan

[(أَخْزَى يُخْزِي) اَلْمُخْزِي]: (ismi fail) alçaltıcı, rezil ve zelil kılan, utandıran

(TEVBE, 3 – 4):

(اَلْاَذَانُ): ilan (اَلنَّاسُ): insanlar (اَلْحَجُّ): hac (kurban kesme günü veya arefe günü kastedilir)

[(كَبَرَ يَكْبُرُ) اَلْاَكْبَرُ]: (ismi tafdil) daha büyük, en büyük/ büyük, reis, elebaş

[(بَرِئَ يَبْرَأُ) اَلْبَرِيءُ]: suçsuz, uzak (تَابَ يَتُوبُ تَوْبًا): (ecvef f.) tevbe etti, masiyetten döndü

(اَلْخَيْرُ): (ismi tafdil) daha hayırlı, en hayırlı (تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا): (nakıs tefa'ul b.) yüz çevirdi / dönüp gitti

[(أَعْجَزَ يُعْجِزُ) اَلْمُعْجِزُ]: (ismi fail) aciz bırakan (بَشَّرَ يُبَشِّرُ تَبْشِيرًا): (tef'il b.) müjdeledi

(اَلْاَلِيمُ): şiddetli acı çektiren, çok elem veren

(عَاهَدَ يُعَاهِدُ مُعَاهَدَةً): (müfaale b.) andlaştı, muahede yaptı

(نَقَصَ يَنْقُصُ نَقْصًا): eksiltti, eksik bıraktı/ haksızlık etti/ düşük ödedi, kesinti yaptı

(ظَاهَرَ يُظَاهِرُ مُظَاهَرَةً): (müfaale b.) yardım etti, muavenet etti (اَلْاَحَدُ): bir, tek

(أَتَمَّ يُتِمُّ إِتْمَامًا): (muzaaf if'al b.) ikmal etti, tamamladı [(عَهِدَ يَعْهَدُ) اَلْعَهْدُ]: ahd, andlaşma

(اَلْمُدَّةُ): müddet, süre (أَحَبَّ يُحِبُّ إِحْبَابًا): (muzaaf if'al b.) sevdi [(اِتَّقَى يَتَّقِي) اَلْمُتَّقِي]: (ismi fail) sakınan, korunan

(TEVBE, 5 – 6):

(انسَلَخَ يَنْسَلِخُ اِنْسِلاَخًا): sona erdi, geçti, çıktı, soydu (اَلشَّهْرُ ج اَشْهُرٌ): ay, hilal (اَلْحَرَامُ ج حُرُمٌ): haram, yasak olan

(قَتَلَ يَقْتُلُ قَتْلاً): öldürdü (حَيْثُ): (mübhem mekan zarfı) yerde, yerden

(وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal f.) buldu (rastladı, karşılaştı)

(أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذًا): (mehmuz f.) aldı / tuttu/ helak etti/ cezalandırdı

(حَصَرَ يَحْصُرُ حَصْرًا): sıkıştırdı, kuşattı, muhasara etti (قَعَدَ يَقْعُدُ قُعُودًا): gözetledi/ oturdu/ geri kaldı/ oturaklı oldu

[(رَصَدَ يَرْصُدُ) اَلْمَرْصَدُ]: gözetleme yeri, rasat mevzii, rasadhane

(تَابَ يَتُوبُ تَوْبًا): (ecvef f.) tevbe etti, masiyetten döndü (آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): verdi, getirdi

(أَقَامَ يُقِيمُ إِقَامَةً): (ecvef f., if'al b.) güzelce, dosdoğru kıldı/ yerleşti/ düzeltti/ gözetti/ hakkını verdi

(اَلزَّكَاةُ ج زَكَوَاتٌ): zekat/ temizlik, doğruluk, düzen (خَلَّى السَّبِيلَ): serbest bırakma, salıverme, yol açma, vazgeçme

(اَلْاَحَدُ): bir, tek (اِسْتَجَارَ يَسْتَجِيرُ اِسْتِجَارَةً): (istif'al b., ecvef f.) yardım diledi, himaye istedi, korumasını istedi, eman diledi

(أَجَارَ يُجِيرُ إِجَارَةً): (ecvef f., if'al b.) himaye etti, korudu (سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا): duydu, işitti

(أَبْلَغَ يُبْلِغُ إِبْلاَغًا): (if'al b.) tebliğ etti, eriştirdi, iletti (اَلْمَأْمَنُ): emniyetli mekan, korku hissedilmeyen yer

≺ CÜZ: 10, KUR'ÂN SAYFASI: 187 (TEVBE : 7 – 13) ≻

رَسُولِهِ	عِنْدَ	وَ	اللّٰهِ	عِنْدَ	عَهْدٌ	لِلْمُشْرِكِينَ	يَكُونُ	كَيْفَ
Resûlü muz. ileyh, muzaf, (ه):muz. ileyh	yanında mekan zarfı, muzaf	ve atıf h.	Allah muz. ileyh	yanında mekan zarfı, muzaf	bir andlaşmaları (يَكُونُ)'nün muahhar ismi, mevsuf	müşriklerin (يَكُونُ)'nün haber mukaddemi	olabilir f.muzari, nâsih	nasıl soru h.

اسْتَقَامُوا	فَمَا	الْحَرَامِ ۚ	الْمَسْجِدِ	عِنْدَ	عَاهَدْتُمْ	الَّذِينَ	إِلَّا
onlar doğru olduğu fi'lü'ş-şart; f. mazi, fail	müddetçe atıf h., zaman bildiren şart ve cezm h.	Haram'ın sıfat	Mescid-i muz.ileyh, mevsuf	yanında mekan zarfı, muzaf	antlaşma yaptığınız sıla; mazi fiil cüm., fail	kimselerin müstesna, ismi mevsul	dışında istisna h.

﴿ 7 ﴾	الْمُتَّقِينَ	يُحِبُّ	اللّٰهَ	إِنَّ	لَهُمْ ۖ	فَاسْتَقِيمُوا	لَكُمْ
	sakınanları mef'ul	sever (إِنَّ)'nin haberi; muzari fiil cüm.	Allah (إِنَّ)'nin ismi	Doğrusu tekid ve nasb h.	onlara car-mecrur	(siz de) doğru olun rabıta (cevabü'ş-şart içindir), emir f., fail	size car-mecrur

7. Mescid-i Haram'ın yanında antlaşma yaptığınız kimselerin dışında müşriklerin Allah ve Resûlü yanında nasıl (geçerli) bir andlaşmaları olabilir? O halde onlar size doğru olduğu müddetçe siz de onlara doğru olun. Doğrusu Allah (anlaşmayı bozmaktan) sakınanları sever.

إِلًّا	فِيكُمْ	لَا يَرْقُبُوا	عَلَيْكُمْ	إِنْ يَظْهَرُوا	وَ	كَيْفَ
(ne) bir yemin mef'ul	sizin hakkınızda car-mecrur	gözetmezlerdi nefiy h., cevabü'ş-şart; f. muzari, fail	size car-mecrur	Eğer onlar galip gelselerdi şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart; f. muzari, fail	hal vâvı	Nasıl (olabilir ki)! soru h., hal

﴿ 8 ﴾	فَاسِقُونَ ۚ	أَكْثَرُهُمْ	وَ	قُلُوبُهُمْ ۚ	وَ	تَأْبَى	بِأَفْوَاهِهِمْ	يُرْضُونَكُمْ	ذِمَّةً ۖ	وَ لَا
	fasıklardır haber	Onların çoğu mübteda	atıf h.	Kalpleri fâil		karşı çıktığı halde f. muzari	ağızlarıyla h. cer-mecrur isim	sizi razı ediyorlar f. muzari+fâil mef'ul	(ne) bir antlaşma (gözetmezlerdi) matuf, nefiy h.	atıf h.
					hal vavı					

8. (Anlaşma şartlarına ihanet ettikten sonra) Nasıl (olabilir ki)! Eğer onlar size galip gelselerdi, sizin hakkınızda ne ahit, ne de antlaşma gözetirlerdi. Kalpleri (buna) karşı çıktığı halde ağızlarıyla sizi razı ediyorlar. Onların çoğu fasıklardır.

عَنْ سَبِيلِهِ ۖ	فَصَدُّوا	قَلِيلًا	ثَمَنًا	اللّٰهِ	بِآيَاتِ	اشْتَرَوْا
O'nun yolundan h. cer-mecrur isim	akabinde alıkoydular atıf h., f. mazi, fail	az sıfat	bir değere mef'ul, mevsuf	Allah'ın muz. ileyh	âyetlerini h. cer-mecrur isim, muzaf	satın aldılar f. mazi, fail

﴿ 9 ﴾	يَعْمَلُونَ	كَانُوا	مَا	سَاءَ	إِنَّهُمْ
	yapmakta (كَانَ)'nin haberi; muzari fiil cüm.	oldukları sıla; nâsih mazi fiil cüm., (كَانَ)'nin ismi	şeyler fail, ismi mevsul	ne kötüdür f. mazi	Gerçekten onların tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi

(إِنَّ)'nin haberi; fiil cümlesi

9. Allah'ın âyetlerini az bir değere satın aldılar. Akabinde O'nun yolundan alıkoydular. Gerçekten onların yapmakta oldukları şeyler ne kötüdür!

﴿ 10 ﴾	الْمُعْتَدُونَ	هُمُ	أُولَٰئِكَ	وَ	ذِمَّةً ۖ	لَا	وَ	إِلًّا	فِي مُؤْمِنٍ	لَا يَرْقُبُونَ
	haddi aşanlardır haber		Onlar mübteda	atıf h.	antlaşma matuf	(gözetmezler) nefiy h.	ve atıf h.	bir yemin mef'ul	bir mü'min hakkında car-mecrur	gözetmezler nefiy h., f. muzari+fâil
		fasıl zamiri								

10. (O müşrikler) bir mü'min hakkında yemin ve antlaşma gözetmezler. Onlar haddi aşan (saldırganlar)lardır.

فَإِخْوَانُكُمْ	الزَّكَاةَ	وَ	آتَوُا	الصَّلَاةَ	وَ	أَقَامُوا	فَإِنْ تَابُوا
kardeşlerinizdir	zekat		verirlerse	namaz		kılarlarsa	eğer tevbe ederlerse
rabıta, (هُمْ) olarak takdir edilen mahzuf bir mübtedanın haberi	mef'ul		f. mazi, fail	mef'ul		f. mazi, fail	başlama h., şart h., fi'lü'ş-şart; f. mazi, fail
		atıf h.			atıf h.		

﴿ 11 ﴾ يَعْلَمُونَ	لِقَوْمٍ	الْآيَاتِ	نُفَصِّلُ	وَ	فِي الدِّينِ ط
bilen	bir topluluk için	âyetlerimizi	tafsilatlı açıklıyoruz		dinde
sıfat; muzari fiil cümlesi	h. cer-mecrur isim, mevsuf	mef'ul	f. muzari	başlama h.	car-mecrur

11. Fakat eğer (pişmanlık duyup) tevbe ederlerse, namaz kılar ve zekat verirlerse artık dinde kardeşlerinizdir. Biz, bilen bir topluluk için âyetlerimizi (böyle) tafsilatlı açıklıyoruz.

فَقَاتِلُوا	فِي دِينِكُمْ	وَ طَعَنُوا	عَهْدِهِمْ	مِنْ بَعْدِ	أَيْمَانَهُمْ	إِنْ نَكَثُوا	وَ
savaşın	dininize	dil uzatırlarsa	antlaşmalarından	sonra	yeminlerini	Eğer bozarlarsa	
rabıta, cevabü'ş-şart: emir f., fail	h. cer-mecrur isim	f. mazi, fail	atıf h.	muz. ileyh, muzaf, (هِمْ):muz. ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf	mef'ul	şart h., fi'lü'ş-şart; f. mazi, fail	atıf h.

﴿ 12 ﴾ يَنْتَهُونَ	لَعَلَّهُمْ	لَهُمْ	لَآ أَيْمَانَ	إِنَّهُمْ	الْكُفْرِ لَا	أَئِمَّةَ
vazgeçerler	belki	onlar için	yemin yoktur	Şüphesiz	küfrün	önderleriyle
(لَعَلَّ)'nin haberi; muzari fiil cümlesi	tereccî (ümit) ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi	(لَا)nın haberi	en-nafiye li'l-cins- (لَا)nın ismi	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	muz. ileyh	mef'ul, muzaf

(إِنَّ)'nin haberi; isim cümlesi

12. Eğer antlaşmalarından sonra yeminlerini bozarlarsa ve dininize dil uzatırlarsa, küfrün önderleriyle savaşın. Şüphesiz onlar için yemin yoktur. (Onlarla savaşırsanız) belki vazgeçerler.

بِإِخْرَاجِ	وَ هَمُّوا	أَيْمَانَهُمْ	نَكَثُوا	قَوْمًا	أَلَا تُقَاتِلُونَ
çıkarmaya	teşebbüs eden	Yeminlerini	bozan	bir topluluğa karşı	savaşmayacak mısınız
h. cer-mecrur isim, muzaf	İkinci sıfat; mazi fiil cümlesi	atıf h.	mef'ul	sıfat; mazi fiil cümlesi	mef'ul, mevsuf	soru h., nefy h., f. muzari+fâil

أَ تَخْشَوْنَهُمْ	مَرَّةٍ ط	أَوَّلَ	بَدَؤُوكُمْ	هُمْ	وَ	الرَّسُولِ
Onlardan korkuyor musunuz	defa	ilk	size (savaşa) başladığı	onların	ve	Peygamber'i
soru h., f. muzari+fâil mef'ul	muz. ileyh	zaman zarfı, muzaf	haber; mazi fiil cümlesi fail, mef'ul	mübteda	atıf h.	muz.ileyh

﴿ 13 ﴾ مُؤْمِنِينَ	إِنْ كُنْتُمْ	أَنْ تَخْشَوْهُ	أَحَقُّ	فَاللَّهُ
inananlar iseniz	Eğer	kendisinden korkmanıza	daha lâyıktır	Allah
(كَانَ)'nin haberi	şart h., fi'lu'ş-şart; f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	masdar ve nasb h., f. muzari, fail, mef'ul	haber	rabıta, mübteda

13. (Ey müminler!) Yeminlerini bozan, Peygamber'i (memleketinden) çıkarmaya teşebbüs eden ve ilk defa onların size (savaşa) başladığı bir topluluğa karşı savaşmayacak mısınız? Onlardan korkuyor musunuz? Eğer inananlar iseniz, Allah, kendisinden korkmanıza daha lâyıktır.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 187 ≻

(TEVBE, 7):

[(اَلْعَهْدُ (عَهِدَ يَعْهَدُ]: ahd, andlaşma (عَاهَدَ يُعَاهِدُ مُعَاهَدَةً): (müfaale b.) andlaştı, muahede yaptı

(اِسْتَقَامَ يَسْتَقِيمُ اِسْتِقَامَةً): (istif'al b., ecvef f.) dosdoğru oldu (أَحَبَّ يُحِبُّ إِحْبَابًا): (muzaaf f., if'al b.) (ismi fail) sevdi

(TEVBE, 8):

(ظَهَرَ يَظْهَرُ ظُهُورًا): galip geldi/ zahir oldu/ gözüktü/ üstesinden geldi (إِلًّا): yemin, ahd, misak, yakınlık

(رَقَبَ يَرْقُبُ رِقْبَةً): gözetti, gözetledi, bekledi, gözledi (اَلذِّمَّةُ): ahd, andlaşma, zimmet

(اَلْفُوهُ ج اَفْوَاهٌ): ağız (أَرْضَى يُرْضِي إِرْضَاءً): (nakıs f., if'al b.) razı etti, hoşnut etti (اَلْقَلْبُ ج قُلُوبٌ): kalp

[(اَلْاَكْثَرُ (كَثُرَ يَكْثُرُ]: ekseriyet, çoğunluk (اَبَى يَأْبَى اِبَاءً): (nakıs f.) imtina etti, razı olmadı, diretti, dayattı

(اَلْفَاسِقُ ج فَاسِقُونَ): (ismi fail) kafir, sapık, fasıklık yapan

(TEVBE, 9):

(اِشْتَرَى يَشْتَرِي اِشْتِرَاءً): (nakıs iftial b.) satın aldı/ sattı (اَلثَّمَنُ ج اَثْمَانٌ): bedel, fiyat (اَلْقَلِيلُ ج قَلِيلُونَ): az, azınlık

(سَاءَ): ne kötü (صَدَّ يَصُدُّ صَدًّا): (muzaaf f.) men etti, alıkoydu/ vazgeçti, imtina etti, kaçındı

(كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi

(TEVBE, 10):

(رَقَبَ يَرْقُبُ رِقْبَةً): gözetti, gözetledi, bekledi, gözledi (إِلًّا): yemin, ahd, misak, yakınlık

(اَلذِّمَّةُ): ahd, andlaşma, zimmet (اَلْمُعْتَدِي ج مُعْتَدُونَ): (ismi fail) zulmeden, hakka tecavüz eden, haddi aşan

(TEVBE, 11):

(تَابَ يَتُوبُ تَوْبًا): (ecvef f.) tevbe etti, masiyetten döndü (أَقَامَ يُقِيمُ إِقَامَةً): (ecvef f., if'al b.) güzelce dosdoğru kıldı

(اَلصَّلَاةُ ج صَلَوَاتٌ): namaz, rahmet, dua (آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (nakıs f.) verdi, getirdi (اَلزَّكَاةُ ج زَكَوَاتٌ): zekat/ temizlik

(اَلْاَخُ ج اَخْوَانٌ): kardeş (اَلدِّينُ ج اَدْيَانٌ): din, şeriat, ceza (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(فَصَّلَ يُفَصِّلُ تَفْصِيلاً): (tef'il b.) tafsil etti, genişçe açıkladı, ayrı ayrı izah etti

(TEVBE, 12):

(نَكَثَ يَنْكُثُ نَكْثًا): ihlal etti, bozdu (اَلْيَمِينُ ج اَيْمَانٌ): yemin (بَعْدُ): (zarf) sonra [(اَلْعَهْدُ (عَهِدَ يَعْهَدُ]: andlaşma, ahid

(طَعَنَ يَطْعُنُ طَعْنًا): ayıpladı, dil uzattı, yerdi (اَلدِّينُ ج اَدْيَانٌ): din, şeriat, ceza, bağlılık

(قَاتَلَ يُقَاتِلُ مُقَاتَلَةً): (müfaale b.) savaştı (اَلْاِمَامُ ج اَئِمَّةٌ): rehber, lider, kılavuz/ yol/ kitap

(لَعَلَّ): umulurki, belki, taki, için, diye (اِنْتَهَى يَنْتَهِي اِنْتِهَاءً): (nakıs iftial b.) vazgeçti, bıraktı

(TEVBE, 13):

(قَاتَلَ يُقَاتِلُ مُقَاتَلَةً): (müfaale b.) muharebe etti, savaştı (نَكَثَ يَنْكُثُ نَكْثًا): ihlal etti, bozdu (اَلْيَمِينُ ج اَيْمَانٌ): yemin

(هَمَّ يَهُمُّ هَمًّا): (muzaaf f.) tevessül etti, yeltendi, kalkıştı, niyetlendi, arzu etti (اَلْمَرَّةُ ج مَرَّاتٌ): kere, defa, kez

[(اَلْاِخْرَاجُ (أَخْرَجَ يُخْرِجُ]: (masdar) çıkarma (بَدَاَ يَبْدَاُ بَدْءً): (mehmuz f.) başladı, ilk önce yaptı

(اَلْاَوَّلُ ج اَوَّلُونَ): ilk, birinci, önceki (اَلْاَحَقُّ (حَقَّ يَحُقُّ]: daha layık, daha ehil, en layık, en ehil / hak sahipleri

(خَشِيَ يَخْشَى خَشْيَةً): korktu, sakındı, çekindi, endişe etti

≺ CÜZ: 10, KUR'ÂN SAYFASI: 188 (TEVBE : 14 – 20) ≻

وَ	يُخْزِهِمْ	وَ	بِأَيْدِيكُمْ	اللّٰهُ	يُعَذِّبْهُمُ	قَاتِلُوهُمْ
atıf h.	onları rezil etsin f. muzari, mef'ul	atıf h.	sizin ellerinizle h. cer-mecrur isim	Allah fail	ki onlara azab versin emrin cevabı; f. muzari, mef'ul	Onlarla savaşın emir f., fail, mef'ul

﴿ 14 ﴾	مُؤْمِنِينَ ۙ	قَوْمٍ	صُدُورَ	يَشْفِ	وَ	عَلَيْهِمْ	يَنْصُرْكُمْ
	mümin sıfat	toplumun muz. ileyh, mevsuf	gönüllerine mef'ul, muzaf	şifa verip ferahlatsın f. muzari	atıf h.	onlara karşı car-mecrur	size yardım etsin f. muzari, mef'ul

14. Onlarla savaşın ki, Allah sizin ellerinizle onlara azab versin, onları rezil etsin; onlara karşı size yardım etsin (zafer versin) ve mümin toplumun gönüllerine (onların eziyetleriyle bunalan ruhlarına) şifa verip ferahlatsın.

اللّٰهُ	يَتُوبُ	وَ	قُلُوبِهِمْ ۗ	غَيْظَ	يُذْهِبْ	وَ
Allah fail	tevbesini kabul eder f. muzari	atıf h.	kalplerinin muz. ileyh, muzaf, (هِمْ): muz. ileyh	öfkesini mef'ul, muzaf	gidersin f. muzari	Ve atıf h.

﴿ 15 ﴾	حَكِيمٌ	عَلِيمٌ	اللّٰهُ	وَ	يَشَآءُ ۗ	عَلَىٰ مَنْ
	Hakîmdir ikinci haber	Alîmdir haber	Allah mübteda	başlama h.	dilediği/dileyen sıla: muzari fiil cüm.	kimselerin h. cer, ismi mevsul

15. Ve (müminlerin) kalplerinin öfkesini gidersin. Allah dileyen/dilediği kimselerin tevbesini kabul eder. (Tüm bu hususlarda) Allah Alîmdir, Hakîmdir (her yaptığını hikmetle yapandır).

الَّذِينَ	اللّٰهُ	لَمَّا يَعْلَمِ	وَ	أَنْ تُتْرَكُوا	حَسِبْتُمْ	أَمْ
kimseleri mef'ul, ismi mevsul	Allah fail	bilip çıkarmadan nefiy ve cezm h., f. muzari	hal vâvı	bırakılacağınızı mı (حَسِبْتُمْ) fiilinin mef'ûlü: masdar ve nasb h., f. muzari, fail	zannettiniz f. mazi, fail	Yoksa atıf h.

وَ	لَا رَسُولِهِ	وَ	مِنْ دُونِ اللّٰهِ	وَ	لَمْ يَتَّخِذُوا	وَ	مِنْكُمْ	جَاهَدُوا
ve atıf h.	peygamberinden nefiy h., matuf, muzaf, (ِهِ):muz. ileyh	atıf h.	Allah'tan başkasını h. cer-mecrur isim		edinmeyenleri nefiy ve cezm h., f. muzari, fail	atıf h.	sizden car-mecrur	cihad eden sıla; mazi fiil cüm., fail

﴿ 16 ﴾	تَعْمَلُونَ ۚ	بِمَا	خَبِيرٌ	اللّٰهُ	وَ	وَلِيجَةً ۗ	لَا الْمُؤْمِنِينَ
	yaptığınız sıla: muzari fiil cümlesi	şeylerden h. cer, ismi mevsul	haberdardır haber	Allah mübteda	başlama h.	sırdaş mef'ul	müminlerden nefiy h., matuf

16. Yoksa, Allah, sizden, cihad edenleri, Allah'tan, peygamberinden ve müminlerden başkasını sırdaş edinmeyenleri bilip (ortaya) çıkarmadan bırakılacağınızı mı (imtihan edilmeyeceğinizi mi) zannettiniz? Allah yaptığınız şeylerden haberdardır.

عَلَىٰٓ أَنْفُسِهِمْ	شَاهِدِينَ	اللّٰهِ	مَسَاجِدَ	أَنْ يَعْمُرُوا	لِلْمُشْرِكِينَ	مَا كَانَ
kendilerine h. cer-mecrur isim	şahidler iken hal	Allah'ın muz.ileyh	mescidlerini mef'ul, muzaf	imar etmeleri (كَانَ)'nin muahhar ismi; masdarı müevvel	müşriklerin (كَانَ)'nin mukaddem haberi; şibhi cümle	olmaz nefiy h.+ f.mazi

﴿ 17 ﴾	خَالِدُونَ	هُمْ	فِي النَّارِ	وَ	أَعْمَالُهُمْ ۚ	حَبِطَتْ	أُولَٰئِكَ	بِالْكُفْرِ ۗ
	ebedi kalıcıdırlar haber	onlar mübteda	ateşte şibhi cümle	Ve atıf h.	amelleri fail	boşa gitmiştir f. mâzi	İşte onların mübteda	küfürleri hususunda car-mecrur

17. Müşrikler, küfürleri hususunda kendilerine şahidler iken; Allah'ın mescidlerini imar etmeleri (yapma hakları) olmaz. İşte onların amelleri (yaptıkları iyi işlerin sevabı) boşa gitmiştir. Ve onlar ateşte ebedi kalıcıdırlar.

إِنَّمَا	يَعْمُرُ	مَسَاجِدَ	اللَّهِ	مَنْ	آمَنَ		وَ	الْيَوْمِ
ancak	imar eder	mescidlerini	Allah'ın	iman eden			ve	gününe
hasr edatı	f. muzari	mef'ul, muzaf	muz. ileyh	fail, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm.		atıf h.	matuf, mevsuf

الْآخِرِ	وَ	أَقَامَ	الصَّلَاةَ	وَ	آتَى	الزَّكَاةَ	وَ	لَمْ يَخْشَ
ahiret		dosdoğru kılan	namazı		veren	zekâtı		korkmayan
sıfat	atıf h.	f. mazi	mef'ul	atıf h.	f. mazi	mef'ul	atıf h.	nefiy ve cezm h.+ f.muzari

﴿ 18 ﴾

مِنَ الْمُهْتَدِينَ	أَنْ يَكُونُوا	أُولَئِكَ	فَعَسَى	اللَّهَ	إِلَّا	
hidayete erenlerden	olmaları	İşte onların	umulur	Allah'tan	başkasından	
(كَانَ)'nin haberi; şibhi cümle	masdar ve nasb h., f. muzari, (كَانَ)'nin ismi	(عَسَى)nın ismi	atıf h., f. mazi, nasih	müstesna	istisna h.	

(عَسَى)'nın haberi: masdar-ı müevvel

18. Allah'ın mescidlerini, ancak Allah'a ve ahiret gününe iman eden, namazı dosdoğru kılan, zekâtı veren ve Allah'tan başkasından korkmayanlar imar eder. İşte onların, hidayete erenlerden olmaları umulur.

آمَنَ	كَمَنْ	الْحَرَامِ	الْمَسْجِدِ	عِمَارَةَ	وَ	الْحَاجِّ	سِقَايَةَ	أَ جَعَلْتُمْ
iman edip	kimse ile	Haram'ı	Mescid-i	onarmayı		hacıları	sulamayı	eşit mi tuttunuz
sıla; mazi fiil cüm.	h. cer, ismi mevsul	(الْمَسْجِدِ) kelimesinin sıfatı	muz. ileyh, mevsuf	matuf, muzaf	atıf h.	muz. ileyh	mef'ul, muzaf	soru h., f. mazi+fail

لَا يَسْتَوُونَ	اللَّهِ ط	فِي سَبِيلِ	جَاهَدَ	وَ	الْآخِرِ	الْيَوْمِ	وَ	بِاللَّهِ
eşit değillerdir	Allah	yolunda	cihad eden		ahiret	gününe	ve	Allah'a
nefy-i istikbal; nefiy h., f. muzari+fâil	muz. ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf	f. mazi	atıf h.	sıfat	matuf, mevsuf	atıf h.	car-mecrur

﴿ 19 ﴾

الظَّالِمِينَ م	الْقَوْمَ	لَا يَهْدِي	اللَّهُ	وَ	اللَّهِ ط	عِنْدَ	
zalimler	topluluğunu	hidayete erdirmez	Allah		Allah	katında	
sıfat	mef'ul, mevsuf	haber; nefy-i istikbal fiil cümlesi	mübteda	atıf h.	muz. ileyh	mekan zarfı, muzaf	

19. (Ey müşrikler!) Siz hacıları sulamayı, Mescid-i Haram'ı onarmayı, Allah'a ve ahiret gününe iman edip Allah yolunda cihad eden kimse ile eşit mi tuttunuz? (Halbuki onlar) Allah katında eşit değillerdir. Allah zalimler topluluğunu hidayete erdirmez.

فِي سَبِيلِ	جَاهَدُوا	وَ	هَاجَرُوا	وَ	آمَنُوا	الَّذِينَ
yolunda	cihad edenler	ve	hicret edenler		İman edenler	
h. cer-mecrur isim, muzaf	f.mazi+fail	atıf h.	f. mazi, fail	atıf h.	sıla; mazi fiil cümlesi	mübteda

عِنْدَ	دَرَجَةً	أَعْظَمُ	أَنْفُسِهِمْ	وَ	بِأَمْوَالِهِمْ	اللَّهِ	
katında	derece bakımından	daha büyüktürler	canlarıyla		mallarıyla	Allah	
mekan zarfı, muzaf	temyiz	haber	matuf, mecrur isim	atıf h.	h. cer-mecrur isim	muz. ileyh	

﴿ 20 ﴾

الْفَائِزُونَ	هُمُ	أُولَئِكَ	وَ	اللَّهِ ط	
kurtuluşa erip kazananlardır		İşte onlar		Allah	
haber	fasıl zamiri	mübteda	atıf h.	muz.ileyh	

20. İman edenler, hicret edenler ve Allah yolunda mallarıyla, canlarıyla cihad edenler, derece bakımından Allah katında daha büyüktürler. İşte onlar kurtuluşa erip kazananlardır.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 188 ≻

(TEVBE, 14 – 15 – 16):

(قَاتَلَ يُقَاتِلُ مُقَاتَلَةً): (müfaale b.) muharebe etti, savaştı (عَذَّبَ يُعَذِّبُ تَعْذِيبًا): (tef'il b.) azap verdi, işkence etti

(اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el, (نَصَرَ يَنْصُرُ نَصْرًا): yardım etti (اَلصَّدْرُ ج صُدُورٌ): göğüs, sine

(أَخْزَى يُخْزِي إِخْزَاءً):(nakıs f., if'al b.) alçalttı, rezil ve zelil kıldı, utandırdı

(شَفَى يَشْفِي شِفَاءً): (nakıs f.) ferahlandırdı, kurtardı/ şifa verdi, iyileştirdi

(أَذْهَبَ يُذْهِبُ إِذْهَابًا): (if'al b.) giderdi, izale etti, ortadan kaldırdı, götürdü [(غَاظَ يَغِيظُ) اَلْغَيْظُ]: şiddetli öfke, çok kızma

(اَلْقَلْبُ ج قُلُوبٌ): kalp, yürek (تَابَ يَتُوبُ تَوْبًا عَلَى): (ecvef f.) tevbeyi kabul edip mağfiret etti

(شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti (حَسِبَ يَحْسَبُ حِسْبَانًا): zannetti, var saydı (iki meful alır)

(تَرَكَ يَتْرُكُ تَرْكًا): terketti, bıraktı (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(جَاهَدَ يُجَاهِدُ مُجَاهَدَةً): (müfaale b.) müdafaa ve galip gelmede güç sarfetti, cihad etti

(اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial b.) yaptı, husule getirdi/ edindi

(دُونَ): (zarf) başka, hariç, gayr, olmaksızın (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi

(اَلْوَلِيجَةُ): sırdaş yahut içte saklı olan iyi hisler, en derin nokta (kalbin)

[(خَبَرَ يَخْبُرُ) اَلْخَبِيرُ]: (Allah'ın isimlerinden) işin iç yüzünü bilen, haberdar olan

(TEVBE, 17 – 18):

(عَمَرَ يَعْمُرُ عِمَارَةً): yaptı, kurdu, mamur hale getirdi (اَلشَّاهِدُ ج شَاهِدُونَ): (ismi fail) şahid, hazır olan, bilen

(اَلْعَمَلُ ج اَعْمَالٌ): amel, iş (حَبِطَ يَحْبَطُ حَبْطًا): boşa gitti, neticesiz oldu

(اَلنَّارُ ج نِيرَانٌ): ateş (اَلْخَالِدُ ج خَالِدُونَ): (ismi fail) kalıcı olan, bekası devam eden

(عَمَرَ يَعْمُرُ عِمَارَةً): yaptı, kurdu, mamur hale getirdi (عَسَى): (camid fiil) ola ki, umulurki, belki, umuldu,

(أَقَامَ يُقِيمُ إِقَامَةً): (ecvef f., if'al b.) güzelce dosdoğru kıldı/ yerleşti/ ikame etti/ gözetti

(آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (nakıs f.) verdi, getirdi (اَلزَّكَاةُ ج زَكَوَاتٌ): zekat/ temizlik, doğruluk, düzen

(خَشِيَ يَخْشَى خَشْيَةً): (nakıs f.) korktu, sakındı, çekindi (اَلْمُهْتَدِي ج مُهْتَدُونَ): (ismi fail) hidayete eren, tanıyan, bulan

(TEVBE, 19 – 20):

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): hükmetti, karar verdi, çevirdi, kıldı, yarattı (اَلسِّقَايَةُ): sulama, su kabı, ölçek

[(سِقَايَةُ الْحَاجِّ)]: suculuk, hacıları sulama [(عَمَرَ يَعْمُرُ) اَلْعِمَارَةُ]: (masdar) kurma, mamur hale getirme

(جَاهَدَ يُجَاهِدُ مُجَاهَدَةً): (müfaale b.) müdafaa ve galip gelmede güç sarfetti, cihad etti

(اِسْتَوَى يَسْتَوِي اِسْتِوَاءً): (nakıs iftial b.) eşit, müsavi oldu, birbirine denk geldi

(هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nakıs f.) hidayet verdi, irşad etti, tarif etti, doğru yola sevk etti/ kazandırdı

(هَاجَرَ يُهَاجِرُ مُهَاجَرَةً): (müfaale b.) hicret etti, göç etti (اَلدَّرَجَةُ ج دَرَجَاتٌ): yükseklik mertebesi, derece, basamak

(جَاهَدَ يُجَاهِدُ مُجَاهَدَةً): (müfaale b.) müdafaa ve galip gelmede güç sarfetti, cihad etti

[(عَظُمَ يَعْظُمُ) اَلْاَعْظَمُ]: (ismi tafdil) en, büyük, daha büyük (اَلْفَائِزُ ج فَائِزُونَ): (ismi fail) kurtulan, kurtuluşa eren, kazanan

≺ CÜZ: 10, KUR'ÂN SAYFASI: 189 (TEVBE : 21 – 26) ≻

وَ	رِضْوَانٍ	وَ	مِنْهُ	بِرَحْمَةٍ	رَبُّهُمْ	يُبَشِّرُهُمْ
atıf h.	hoşnutluk matuf	ve atıf h.	kendisinden (رَحْمَةٍ) kelimesinin sıfatı; şibhi cüm.	bir rahmet ile h. cer-mecrur isim, mevsuf	Rableri fail	müjdeler onlara f.muzari+ mef'ul

﴿ 21 ﴾ مُقِيمٌ لا	نَعِيمٌ	فِيهَا	لَهُمْ	جَنَّاتٍ
daimi sıfat	nimetler mübteda muahhar, mevsuf	içinde car-mecrur	onlar için haber mukaddem; şibhi cüm.	cennetler matuf

21. Rableri onlara, kendisinden bir rahmet ve hoşnutluk ile, onlar için, içinde daimi (tükenmez) nimetler bulunan cennetler müjdeler.

﴿ 22 ﴾ عَظِيمٌ	أَجْرٌ	عِنْدَهُ	اللَّهَ	إِنَّ	أَبَدًا ط	فِيهَآ	خَالِدِينَ
büyük sıfat	mükâfat mübteda muahhar, mevsuf	yanında olandır haber mukaddem; şibhi cüm	Allah (إِنَّ)'nin ismi	Şüphesiz tekid ve nasb h.	ebedi zaman zarfı	Onda car-mecrur	kalıcılar olarak hal

(إِنَّ)'nin haberi; fiil cüm.

22. Onda ebedi kalıcılar olarak.. Şüphesiz Allah, büyük mükâfat yanında olandır.

إِخْوَانَكُمْ	وَ	آبَآءَكُمْ	لَا تَتَّخِذُوا	آمَنُوا	الَّذِينَ	يَآ أَيُّهَا
kardeşlerinizi matuf	ve atıf h.	babalarınızı mef'ul	edinmeyin nehiy ve cezm h.+ f.muzari+fail	sıla: mazi fiil cüm.	Ey iman edenler sıfat; ismi mevsul	nida h.+ münâdâ

يَتَوَلَّهُمْ	مَنْ	وَ	عَلَى الْإِيمَانِ ط	الْكُفْرَ	إِنِ اسْتَحَبُّوا	أَوْلِيَآءَ
onları dost edinirse fi'lü'ş-şart; f. muzari, mef'ul	kim mübteda, şart ismi	atıf h.	imana car-mecrur	küfrü mef'ul	eğer tercih ediyorlarsa şart h., fi'lü'ş-şart; f. mazi: fail	veli ikinci mef'ûl

﴿ 23 ﴾ الظَّالِمُونَ	هُمُ	فَأُولَئِكَ	مِنْكُمْ
zalimdirler haber	fasıl zamiri	işte onlar rabıta, mübteda, işaret ismi	Sizden car-mecrur

cevabü'ş-şart; isim cümlesi, şart ve cevab cümleleri (مَنْ) mübtedasının haberidir

23. Ey iman edenler! Eğer küfrü imana tercih ediyorlarsa, babalarınızı ve kardeşlerinizi (dahi) veli edinmeyin (Belki bu davranış onları doğru yola getirebilir). Sizden kim onları dost edinirse, işte onlar zalimdirler.

إِخْوَانُكُمْ	وَ	أَبْنَآؤُكُمْ	وَ	آبَآؤُكُمْ	إِنْ كَانَ	قُلْ
kardeşleriniz matuf	atıf h.	oğullarınız matuf	atıf h.	babalarınız (كَانَ)'nin ismi	Eğer şart h., fi'lü'ş-şart; f. mazi, nasih	De ki emir f.

اقْتَرَفْتُمُوهَا		أَمْوَالٌ	وَ	عَشِيرَتُكُمْ	وَ	أَزْوَاجُكُمْ	وَ
elde edip kazandığınız (أَمْوَالٌ) kelimesinin sıfatı; mazi fiil cüm., mef'ul		mallar matuf, mevsuf	atıf h.	aşiretiniz matuf	atıf h.	eşleriniz matuf	atıf h.

تَرْضَوْنَهَا		مَسَاكِنُ	وَ	كَسَادَهَا	تَخْشَوْنَ	تِجَارَةٌ	وَ
hoşlandığınız (مَسَاكِنُ) kelimesinin sıfatı; muzari fiil cümlesi, mef'ul		evler matuf, mevsuf	atıf h.	kesadından mef'ul	korktuğunuz (تِجَارَةٌ) kelimesinin sıfatı; muzari fiil cüm.	ticaret matuf, mevsuf	atıf h.

أَحَبَّ	إِلَيْكُمْ	مِنَ اللّٰهِ	وَ	رَسُولِهِ	وَ	جِهَادٍ
daha sevgili	size	Allah'tan		Resûlünden		cihad etmekten
(كَانَ)'nin haberi	car-mecrur	car-mecrur	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf, mevsuf

فِي سَبِيلِهِ	فَتَرَبَّصُوا	حَتَّى	يَأْتِيَ	اللّٰهُ	بِأَمْرِهِ ط	وَ
yolunda	gözetleyip bekleyin	kadar	getirinceye	Allah	emrini	
(جِهَادٍ) kelimesinin sıfatı; şibhi cüm.	rabıta+cevabü'ş-şart: emir f., fail	gaye ve nasb h.	f. muzari	fail	h. cer-mecrur isim	atıf h.

﴿ 24 ﴾	الْفَاسِقِينَ ع	الْقَوْمَ	لاَ يَهْدِي	اللّٰهُ
	fâsıklar	topluluğunu	doğru yola erdirmez	Allah
	sıfat	mef'ul, mevsuf	haber; nefy-i istikbal fiil cüm.	mübteda

24. De ki: Eğer babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, aşiretiniz (akrabalarınız), elde edip kazandığınız mallar, kesadından (durgun gitmesinden) korktuğunuz ticaret, hoşlandığınız evler size Allah'tan, Resûlünden O'nun yolunda cihad etmekten daha sevgili ise, artık Allah emrini getirinceye kadar (dünyada cezası gelene kadar) gözetleyip bekleyin. Allah fâsıklar topluluğunu doğru yola erdirmez.

لَقَدْ	نَصَرَكُمُ	اللّٰهُ	فِي مَوَاطِنَ	كَثِيرَةٍ لا	وَ	يَوْمَ
	size yardım etmişti	Allah	savaş yerlerinde	birçok		günü
lâmu cevâbi'l-kasem, tahkik h.	f. mazi, mef'ul	fail, merfu	h. cer-mecrur isim, mevsuf	sıfat	atıf h.	zaman zarfı, muzaf

حُنَيْنٍ لا	إِذْ	أَعْجَبَتْكُمْ	كَثْرَتُكُمْ	فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ	شَيْئًا	وَ
Huneyn	Hani bir zaman	sizin hoşunuza gitmişti	çokluğunuz	fakat size kafi gelmemişti	hiçbir şekilde	
muz. ileyh	(يَوْمَ)'den bedel, geçmiş zaman zarfı	f. mazi, mef'ul	fail	atıf h.+ nefiy ve cezm h., f. muzari, car-mecrur	mef'ûlü mutlak naibi	atıf h.

﴿ 25 ﴾ مُدْبِرِينَ ج	وَلَّيْتُمْ	ثُمَّ	بِمَا رَحُبَتْ	الْأَرْضُ	عَلَيْكُمُ	ضَاقَتْ
arkanızı dönerek	geri kaçmıştınız	sonra	bütün genişliğiyle	Yeryüzü	size	dar gelmişti
hal	f. mazi, fail	atıf h.	h. cer, masdar h., f. mazi (müe.)	fail	car-mecrur	f. mazi

25. Andolsun ki Allah, birçok savaş yerlerinde ve Huneyn günü (ilk bozgundan sonra) size yardım etmişti. Hani bir zaman çokluğunuz sizin hoşunuza gitmiş, fakat size hiçbir şekilde kafi gelmemişti. Yeryüzü bütün genişliğine rağmen size dar gelmişti, sonra (bozulmuş ve) arkanızı dönerek geri kaçmıştınız.

ثُمَّ	أَنْزَلَ	اللّٰهُ	سَكِينَتَهُ	عَلَى رَسُولِهِ	وَ	عَلَى الْمُؤْمِنِينَ
Sonra	indirdi	Allah	sekînetini	Peygamberine	ve	müminler üzerine
atıf h.	f. mazi	fail	mef'ul	h. cer-mecrur isim	atıf h.	car-mecrur

وَ	أَنْزَلَ	جُنُودًا	لَمْ تَرَوْهَا	وَ	عَذَّبَ	الَّذِينَ
	indirdi	orduları	görmediğiniz	ve	azap etti	kimselere
atıf h.	f. mazi	mef'ul, mevsuf	(جُنُودًا) kelimesinin sıfatı; nefiy ve cezm h., f. muzari+ fail, mef'ul	atıf h.	f. mazi	mef'ul, ismi mevsul

﴿ 26 ﴾	الْكَافِرِينَ	جَزَآءُ	ذٰلِكَ	وَ	كَفَرُوا ط
	kâfirlerin	cezasıdır	İşte bu		inkar eden
	muz. ileyh	haber, muzaf	mübteda, işaret ismi	atıf h.	sıla; mazi fiil cüm.

26. Sonra Allah, Peygamberine ve müminler üzerine sekînetini (huzur ve sükûnetini) indirdi, görmediğiniz orduları (melekleri) indirdi ve inkar edenlere azap etti. İşte bu, kâfirlerin cezasıdır.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 189 ≻

(TEVBE, 21):

(بَشَّرَ يُبَشِّرُ تَبْشِيرًا): (tef'il b.) müjdeledi [(رَضِيَ يَرْضَى) اَلرِّضْوَانُ]: (masdar) razı olma, bolca sevap verme, rıza

(اَلنَّعِيمُ): nimet, çok nimet, rahat yaşam, bolluk / nimetlenme [(أَقَامَ يُقِيمُ) اَلْمُقِيمُ]: daimi, baki/ namazı dosdoğru kılan

(TEVBE, 22):

(اَلْخَالِدُونَ ج خَالِدٌ): (ismi fail) bekası devam eden, kalıcı olan (اَلْأَبَدُ ج أُبُودٌ): ebediyen, sürekli, ebed, zaman

(عِندَ): (zarf) yanında, katında (اَلْأَجْرُ ج أُجُورٌ): ecir, ücret, mükafat (اَلْعَظِيمُ ج عَظَائِمُ): büyük, yüce

(TEVBE, 23):

(اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial b.) edindi, husule getirdi (اَلْأَبُ ج آبَاءُ): baba (اَلْأَخُ ج اَخْوَانٌ): kardeş, erkek kardeş

(اَلْوَلِيُّ ج اَوْلِيَاءُ): dost, veli, yakın, sırdaş, arka çıkan, yardımcı, arkasını dönmeyen destekçi

(اِسْتَحَبَّ يَسْتَحِبُّ اِسْتِحْبَابًا): (istif'al b., muzaaf f.) tercih etti, sevdi, sevdiğini tercih etti, istihsan etti

(تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا): (nakıs f., tefa'ul b.) sevdi, dostluk kurdu

(TEVBE, 24):

(اَلْأَبُ ج آبَاءُ): baba (اَلْاِبْنُ ج اَبْنَاءُ): erkek çocuk, oğul (اَلْأَخُ ج اِخْوَانٌ): kardeş, erkek kardeş

(اَلزَّوْجُ ج اَزْوَاجٌ): eş, hanım, zevce, çift (اَلْمَالُ ج اَمْوَالٌ): mal (اَلتِّجَارَةُ): ticaret, alışveriş, mal, ticari eşya

(اَلْعَشِيرَةُ ج عَشَائِرُ): aşiret, yakınlar, akrabalar, arkadaşlar (اَلْمَسْكَنُ ج مَسَاكِنُ): ikamet yeri, mesken

(اِقْتَرَفَ يَقْتَرِفُ اِقْتِرَافًا): (iftial b.) elde etti, kazandı/ mecazen: işledi (خَشِيَ يَخْشَى خَشْيَةً): korktu, sakındı, çekindi, endişe etti

[(كَسَدَ يَكْسُدُ) اَلْكَسَادُ]: (masdar) kesat, revaç bulmama, durgunluk (أَحَبَّ): (ismi tafdil) daha sevgili

(رَضِيَ يَرْضَى رِضًا): (nakıs f.) hoşuna gitti, hoşlandı [(جَاهَدَ يُجَاهِدُ) اَلْجِهَادُ]: (masdar) cihad, cihad etme

(تَرَبَّصَ يَتَرَبَّصُ تَرَبُّصًا): (tefa'ul b.) bekledi, gözetledi, durdu (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا ب): (nakıs f.) getirdi/ geldi

(اَلْأَمْرُ ج أُمُورٌ): iş, emir, durum, husus (هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nakıs f.) hidayet verdi, irşad etti, doğru yola sevketti

(اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol (اَلْفَاسِقُونَ ج فَاسِقُونَ): (ismi fail) fasık, açıktan açığa günah işleyen

(TEVBE, 25):

(نَصَرَ يَنْصُرُ نَصْرًا): yardım etti (اَلْمَوْطِنُ ج مَوَاطِنُ): harp yeri, harp muhiti/ vatan (اَلْكَثِيرُ ث اَلْكَثِيرَةُ): çok

(اَلْكَثْرَةُ): (sayı yönünden) çokluk (حُنَيْنُ): Mekke ile Taif arasında bir vadi

(أَعْجَبَ يُعْجِبُ إِعْجَابًا): (if'al b.) hoş gözüktü, hoşa gitti (أَغْنَى يُغْنِي إِغْنَاءً): (nakıs f., if'al b.) müstağni kıldı, kafi geldi

[(شَاءَ يَشَاءُ) اَلشَّيْءُ]: (masdar) şey, dileme, isteme (ضَاقَ يَضِيقُ ضَيْقًا): (ecvef f.) daraldı, sıkıştı, dar geldi, darlaştı

(رَحُبَ يَرْحُبُ رُحْبًا): genişledi, geniş oldu (وَلَّى يُوَلِّي تَوْلِيَةً): (nakıs f., tef'il b.) dönüp kaçtı

(اَلْمُدْبِرُ ج مُدْبِرُونَ): (ismi fail) arkasını dönüp giden/ gitmeye başlayan

(TEVBE, 26):

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi (اَلسَّكِينَةُ ج سَكَائِنُ): sukunet, sakinlik, ruh huzuru, sebat

(اَلْجُنْدُ ج جُنُودٌ): ordu, yardımcılar, avaneler (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs f.) gördü, bildi

(عَذَّبَ يُعَذِّبُ تَعْذِيبًا): (tef'il b.) azap verdi, işkence etti [(جَزَى يَجْزِي) اَلْجَزَاءُ]: (masdar) ceza, karşılığını verme

≺ CÜZ: 10, KUR'ÂN SAYFASI: 190 (TEVBE : 27 – 31) ≻

ثُمَّ	يَتُوبُ	اللَّهُ	مِنْ بَعْدِ	ذَٰلِكَ	عَلَىٰ مَنْ	يَشَآءُ ط
Sonra	tevbesini kabul eder	Allah	sonra	bundan	kimsenin	dilediği/dileyen
atıf h.	f. muzari	fail	h. cer-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh	h. cer, ismi mevsul	sıla; muzari fiil

وَ	اللَّهُ	غَفُورٌ	رَحِيمٌ	﴿ 27 ﴾
ve	Allah	bağışlayan	merhamet edendir	
atıf h.	mübteda	haber	ikinci haber	

27. Sonra Allah, bundan sonra yine dileyen/dilediği kimsenin tevbesini kabul eder. Allah bağışlayan ve merhamet edendir.

يَآ أَيُّهَا	الَّذِينَ	آمَنُوا	إِنَّمَا	الْمُشْرِكُونَ	نَجَسٌ	فَلَا يَقْرَبُوا	الْمَسْجِدَ	الْحَرَامَ
Ey iman edenler			ancak	Müşrikler	bir pisliktir	yaklaşmasınlar	Mescid-i	Haram'a
nida h., münâdâ, (هَا):tenbih h.	sıla: mazi fiil	sıfat; ismi mevsul	hasr edatı	mübteda,	haber	atıf h.+ nehiy ve cezm h., f. muzari+ fail	mef'ul, mevsuf	sıfat

بَعْدَ	عَامِهِمْ	هَٰذَا ج	وَ	إِنْ خِفْتُمْ	عَيْلَةً	فَسَوْفَ يُغْنِيكُمُ
sonra	yıllarından	bu		Eğer korkarsanız	yoksulluktan	sizi zengin edecektir
zaman zarfı, muzaf	muz. ileyh, muzaf, (هِمْ): muz. ileyh	atfı beyan	atıf h.	şart h., fi'lü'ş-şart; f. mazi, fail	mef'ul	rabıta + cevabü'ş-şart: gelecek zaman, mef'ul

اللَّهَ	مِنْ فَضْلِهِ	إِنْ شَآءَ ط	إِنَّ	اللَّهَ	عَلِيمٌ	حَكِيمٌ	﴿ 28 ﴾
Allah	kendi lütfundan	dilerse	Kuşkusuz	Allah	Alim'dir	Hakim'dir	
fail	h. cer, mecrur isim	şart h., fi'lü'ş-şart; f. mazi (cevabü'ş-şart mahzuf)	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	

28. Ey iman edenler! Müşrikler, (ruhları açısından) ancak bir pisliktir. Bu sebeple bu yıllarından sonra Mescid-i Haram'a yaklaşmasınlar. Eğer (onlar hacca gelmedikleri için) yoksulluktan korkarsanız, (Allah) dilerse kendi lütfundan sizi zengin edecektir. Kuşkusuz Allah Alim'dir (çok iyi bilendir), Hakim'dir (hikmet sahibidir).

قَاتِلُوا	الَّذِينَ	لَا يُؤْمِنُونَ	بِاللَّهِ	وَ	لَا بِالْيَوْمِ	الْآخِرِ
savaşın	kimselerle	inanmayan	Allah'a	ve	gününe	ahiret
emir f., fail	mef'ul, ismi mevsul	sıla; nefyi istikbal muzari fiil cüm.	car-mecrur	atıf h.	nefiy h., h.cer, mevsuf	sıfat

وَ	لَا يُحَرِّمُونَ	مَا	حَرَّمَ	اللَّهُ	وَ	رَسُولُهُ
	haram saymayan		haram kıldığı şeyi	Allah'ın	ve	Resûlünün
atıf h.	nefiy h., f. muzari+fâil	mef'ul, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm.	fail	atıf h.	matuf

الْكِتَابَ	أُوتُوا	مِنَ الَّذِينَ	الْحَقِّ	دِينَ	لَا يَدِينُونَ	وَ
Kitap	verilen	kimselerden	hak	dini	din edinmeyen	
mef'ul	sıla; meçhul mazi fiil cümlesi, naibi fail	h. cer, ismi mevsul	muz. ileyh	mef'ul, muzaf	nefiy h., f. muzari+fâil	atıf h.

﴿ 29 ﴾	صَاغِرُونَ ع	هُمْ	وَ	عَنْ يَدٍ	الْجِزْيَةَ	يُعْطُوا	حَتَّى
	küçülmüş oldukları halde			elden	cizye	verinceye	kadar
	haber	mübteda	hal vâvı	car-mecrur	mef'ul, muzaf	f. muzari, fail	gaye ve nasb h.

29. Kendilerine Kitap verilen kimselerden (Yahudi Hristiyan ve Sabiilerden) Allah'a ve ahiret gününe inanmayan, Allah ve Resûlünün haram kıldığını haram saymayan ve hak din İslam'ı) kendine din edinmeyen

kimselerle, küçülmüş oldukları halde (hürriyetlerine, kendi dinlerinde kalmalarına ve dış düşmanları sebebiyle korunmalarına karşılık katkı olmak üzere) elden (bizzat) cizye (senede bir defa vergi) verinceye kadar savaşın.

الْمَسِيحُ	النَّصَارَى	قَالَتِ	وَ	اللَّهِ	ابْنُ	عُزَيْرٌ ن	الْيَهُودُ	قَالَتِ	وَ
Mesîh	Hıristiyanlar	dediler		Allah'ın	oğludur	Uzeyr	Yahudiler	dediler	
mübteda	fail	f. mazi	atıf h.	muz. ileyh	haber, muzaf	mübteda	fail	f. mazi	başlama h.

قَوْلَ	يُضَاهِؤُونَ	بِأَفْوَاهِهِمْ ج	قَوْلُهُمْ	ذٰلِكَ	اللَّهِ ط	ابْنُ
sözlerine	benzetiyorlar	ağızlarıyla	sözleridir onların	O	Allah'ın	oğludur
mef'ul, muzaf	f. muzari+fâil	h. cer-mecrur isim	haber	mübteda, işaret ismi	muz. ileyh	haber, muzaf

﴿ 30 ﴾	يُؤْفَكُونَ	أَنَّى	اللَّهُ ز	قَاتَلَهُمُ	مِنْ قَبْلُ ط	كَفَرُوا	الَّذِينَ
	çevriliyorlar	Nasıl da	Allah	kahretsin onları	daha önceden	kâfir olmuş	kimselerin
	meçhul f. muzari+fâil	hal	fail	f. mazi, mef'ul	h. cer, muzaf olmadığı zaman damme üzere mebni zarf isim	sıla; mazi fiil	muz. İleyh, ismi mevsul

30. Yahudiler, Uzeyr Allah'ın oğludur, dediler. Hıristiyanlar da, Mesîh (İsa) Allah'ın oğludur dediler. O onların ağızlarıyla (uydurup söyledikleri) sözleridir. (Sözlerini) daha önceden kâfir olmuş kimselerin sözlerine benzetiyorlar. Allah kahretsin onları! Nasıl da (haktan) çevriliyorlar?

الْمَسِيحَ	وَ	مِنْ دُونِ اللَّهِ	أَرْبَابًا	رُهْبَانَهُمْ	وَ	أَحْبَارَهُمْ	اتَّخَذُوا
Mesih'i	ve	Allah'tan başka	rabler	rahiplerini	ve	hahamlarını	edindiler
matuf, mevsuf	atıf h.	h. cer-mecrur isim	ikinci mef'ûl	matuf	atıf h.	mef'ul	f.mazi+fail

وَاحِدًا ج	إِلٰهًا	لِيَعْبُدُوا	إِلَّا	مَا أُمِرُوا	وَ	مَرْيَمَ ج	ابْنَ
tek	ilâha	kulluk etmekten	başkasıyla	emrolunmadıkları halde		Meryem	oğlu
sıfat	mef'ul, mevsuf	ta'lil ve nasb h., f. muzari, fail	istisna h.	nefiy h., meçhul f. mazi, naibi fail	hal vâvı	muz. ileyh	sıfat, muzaf

﴿ 31 ﴾	عَمَّا يُشْرِكُونَ	سُبْحَانَهُ	هُوَ ط	إِلَّا	إِلٰهَ	لَا
	Ortak koştukları şeylerden	O münezzehtir	O'ndan	başka	ilah	yoktur
	h. cer, ismi mevsul sıla; muzari fiil	(نُسَبِّحُ) (tesbih ederiz) olarak takdir edilen mahzuf bir fiilin mef'ûlü mutlakı	(لَا)'nın haberindeki müstetir zamirden bedel	istisna h.	(لَا)'nın ismi, (لَا)'nın haberi (موجود) olarak takdir edilir	en-nafiye li'l-cins

31. Onlara ancak tek ilâha kulluk etmeleri emrolunduğu halde (Yahudiler) Allah'tan başka hahamlarını; (hıristiyanlar) da rahiplerini ve Meryem oğlu Mesîh'i (İsa'yı) rabler edindiler. O'ndan başka ilah yoktur. Ortak koştukları şeylerden münezzehtir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 190 ≻

(TEVBE, 27):

(تَابَ يَتُوبُ تَوْبًا عَلَى): (ecvef f.) tevbeyi kabul edip mağfiret etti, tevbe etti (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti

(TEVBE, 28):

(آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانًا): (mehmuz f., if'al b.) inandı, iman etti, emin kıldı

(اَلْمُشْرِكُ ج مُشْرِكُونَ): (ismi fail) Allah'a ortak koşan (اَلنَّجَسُ – اَلنَّجَاسَةُ): pislik, kir

(قَرَبَ يَقْرَبُ قِرْبَانًا): yaklaştı/ mübaşeret etti, yaptı, işledi (اَلْعَامُ ج اَعْوَامٌ): yıl, sene

(خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef f.) korktu [(اَلْعَيْلَةُ (عَالَ يَعِيلُ]: yoksulluk, fakirlik

(أَغْنَى يُغْنِي إِغْنَاءً): (nakıs f., if'al b.) zengin etti, müstağni kıldı, ihtiyacını giderdi, kafi geldi

(اَلْفَضْلُ ج اَفْضَالٌ): hayır, lütuf, üstünlük, mükemmellik (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti

[(اَلْعَلِيمُ (عَلِمَ يَعْلَمُ]: (mübalağalı ismi fail) çok bilen, iyi bilen

[(اَلْحَكِيمُ (حَكَمَ يَحْكُمُ]: (Esma'i ilahiyeden) hakim, muhkem, sağlam, hikmetli

(TEVBE, 29):

(قَاتَلَ يُقَاتِلُ مُقَاتَلَةً): (müfaale b.) muharebe etti, savaştı (حَرَّمَ يُحَرِّمُ تَحْرِيمًا): (tef'il b.) haram, yasak kıldı

(دَانَ يَدِينُ دِينًا): (ecvef f.) din edindi, inkıyad etti (اَلدِّينُ ج اَدْيَانٌ): din, ceza, bağlılık, inkıyad, şeriat

(اَلْحَقُّ): hak, gerçek (آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (nakıs f.) verdi, getirdi

(أَعْطَى يُعْطِي إِعْطَاءً): (nakıs f., if'al b.) verdi (اَلْجِزْيَةُ ج جِزًى): cizye, vergi, haraç

(اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el (اَلصَّاغِرُ ج صَاغِرُونَ): (ismi fail) küçüklük gösteren, küçülen, alçak

(TEVBE, 30 – 31):

(اَلْيَهُودِيُّ ج يَهُودٌ): Yahudi (اَلْاِبْنُ ج اَبْنَاءُ): erkek, çocuk, oğul (اَلنَّصْرَانِيُّ ج نَصَارَى): Hıristiyan

(اَلْمَسِيحُ): mesih (Hz. İsa'nın lakabı) (اَلْقَوْلُ ج اَقْوَالٌ): söz/ görüş/ iftira/ inanç (اَلْفُوهُ ج اَفْوَاهٌ): ağız

(ضَاهَأَ يُضَاهِئُ): (müfaale b.) benzetti (قَبْلُ): (zarf) önce (قَاتَلَ يُقَاتِلُ مُقَاتَلَةً): (müfaale b.) muharebe etti, savaştı

(أَفَكَ يَأْفِكُ أَفْكًا): (mehmuz f.) çevirdi, vazgeçirdi (اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial b.) edindi/ yaptı, husule getirdi

(اَلْحِبْرُ ج اَحْبَارٌ): alim (bu lafız cemi olarak Kur'an'da yahudi alimlerine denmiştir)

(اَلرَّاهِبُ ج رُهْبَانٌ): manastırda ibadetle meşgul olan zat, hristiyanların rahibi

(اَلرَّبُّ ج اَرْبَابٌ): rab, ilah/ malik seyyid efendi, besleyip bakan, kemale erdiren

(دُونَ): başka, hariç, gayr, dışında, düşük, alçak (اَلْمَسِيحُ): mesih (Hz İsa'nın lakabı)

(اَلْاِبْنُ ج اَبْنَاءُ): erkek çocuk, oğul (اَمَرَ يَأْمُرُ اَمْرًا): (mehmuz f.) emretti

(عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti (اَلْوَاحِدُ): (Esma'i ilahiyeden) bir, tek

[(سَبَّحَ يُسَبِّحُ) سُبْحَانَ]: tesbih, takdis ve tenzih etti (أَشْرَكَ يُشْرِكُ إِشْرَاكًا): (if'al b.) Allah'a ortak koştu

≺ CÜZ: 10, KUR'ÂN SAYFASI: 191 (TEVBE : 32 – 36) ≻

يُرِيدُونَ	أَنْ يُطْفِؤُوا	نُورَ	اللَّهِ	بِأَفْوَاهِهِمْ	وَ	يَأْبَى	اللَّهُ
istiyorlar	söndürmek	nûrunu	Allah'ın	ağızlarıyla		razı olmaz (reddeder)	Allah
f. muzari +fâil	(يُرِيدُونَ) fiilinin mef'ûlü: masdar-ı müevvel	mef'ul, muzaf	muz. ileyh	h. cer-mecrur isim	atıf h.	f. muzari	fâil

﴿ 32 ﴾	الْكَافِرُونَ	لَوْ كَرِهَ	وَ	نُورَهُ	أَنْ يُتِمَّ	إِلَّا
	Kâfirler	hoşlanmasalar bile		nûrunu	tamamlamaktan	başkasına
	fâil	şart h., f. mazi	hal vâvı	mef'ul	(يَأْبَى) fiilinin mef'ûlü masdar-ı müevvel	istisna h.

32. Allah'ın nûrunu (İslam dinini) ağızlarıyla söndürmek istiyorlar. Kâfirler hoşlanmasalar bile Allah nûrunu tamamlamaktan başkasına razı olmaz.

دِينِ	وَ	بِالْهُدَى	رَسُولَهُ	أَرْسَلَ	الَّذِي	هُوَ
din	ve	doğru yol ile	Resûlünü	gönderendir		O
matuf, muzaf	atıf h.	hal; şibhi cümle	mef'ul	sıla: mazi fiil	haber, ismi mevsul	mübteda

﴿ 33 ﴾	الْمُشْرِكُونَ	لَوْ كَرِهَ	وَ	كُلِّهِ ٰ	عَلَى الدِّينِ	لِيُظْهِرَهُ	الْحَقِّ
	Müşrikler	hoşlanmasa bile		bütün	dinlere	galib kılmak için	Hak
	fâil	şart h., f. mazi	hal vâvı	te'kit	car-mecrur	ta'lil ve nasb h., f. muzari, mef'ul	muz. ileyh

33. Müşrikler hoşlanmasa bile O (Allah), (İslam) dinini bütün dinlere galib (üstün) kılmak için Resûlünü doğru yol ve Hak Din ile gönderendir.

وَ	مِنَ الْأَحْبَارِ	كَثِيرًا	إِنَّ	آمَنُوا	الَّذِينَ	يَا أَيُّهَا
ve	hahamlardan	birçoğu	Gerçek şu ki	Ey iman edenler		
atıf h.	sıfat; şibhi cümle	(إِنَّ)'nin ismi, mevsuf	tekid ve nasb h.	sıla: mazi fiil	sıfat; ismi mevsul	nidâ h., münâdâ , (هَا):tenbih h.

يَصُدُّونَ	وَ	بِالْبَاطِلِ	النَّاسِ	أَمْوَالَ	لَيَأْكُلُونَ	الرُّهْبَانِ
engellerler	ve	haksızlıkla	insanların	mallarını	yerler	râhiplerden
f. muzari+fâil	atıf h.	hal; şibhi cümle	muz. ileyh	mef'ul, muzaf	tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi; muzari fiil	matuf, muzaf

الْفِضَّةَ	وَ	الذَّهَبَ	يَكْنِزُونَ	الَّذِينَ	وَ	اللَّهِ ط	عَنْ سَبِيلِ
gümüşü	ve	Altın	biriktiren	kimseler		Allah	yolundan
matuf, mansub	atıf h.	mef'ul	sıla: muzari fiil c.	mübteda, ismi mevsul	atıf h.	muz. ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf

﴿ 34 ﴾	أَلِيمٍ ٰ	بِعَذَابٍ	فَبَشِّرْهُمْ	اللَّهِ ٰ	فِي سَبِيلِ	لَا يُنْفِقُونَهَا	وَ
	elem verici	azabla	müjdele onları	Allah	yolunda	harcamayanlar	
	sıfat	h. cer-mecrur isim, mevsuf	rabıta+ haber; emir f. cümlesi, mef'ul	muz. ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf	nefiy h.,f. muzari+fâil, mef'ul	atıf h.

34. Ey iman edenler! Gerçek şu ki hahamlardan ve râhiplerden birçoğu insanların mallarını haksızlıkla (haksız yollarla) yerler ve Allah yolundan (insanları) engellerler. Altın ve gümüşü biriktirip de onları (gerektiği gibi) Allah yolunda harcamayanlar, işte onları elem verici bir azabla müjdele!

بِهَا	فَتُكْوَى	جَهَنَّمَ	فِي نَارِ	عَلَيْهَا	يُحْمَى	يَوْمَ
onlarla	dağlanacağı	cehennem	ateşinde	üzerlerinde	kızdırıldığı	gün
car-mecrur	atıf h., meçhul f. muzari	muz. ileyh	h.cer+ mecrur isim	car-mecrur	meçhul f. muzari, naibi faili (هُوَ) gizli zamiri	zaman zarfı

مَا	هَٰذَا	ظُهُورُهُمْ ط	وَ	جُنُوبُهُمْ	وَ	جِبَاهُهُمْ
şeydir haber, ismi mevsul	İşte bu mübteda	sırtları matuf	ve atıf h.	yanları matuf	atıf h.	alınları naibi fail

﴿ 35 ﴾ تَكْنِزُونَ	كُنْتُمْ	مَا	فَذُوقُوا	لِأَنْفُسِكُمْ	كَنَزْتُمْ	
biriktiriyor (كَانَ)'nin haberi	olduğunuz sıla: mazi fiil cüm. (كَانَ)'nin ismi	şeyleri mef'ul, ismi mevsul	tadın rabıta, emir f., fail	nefsiniz için h. cer-mecrur isim	biriktirdiğiniz sıla: mazi fiil cüm, fail	

35. (Bu gerektiği gibi Allah yolunda harcanmayan mal ya da paralar) üzerlerinde (yakılacak) cehennem ateşinde kızdırıldığı ve onlarla alınları, yanları ve sırtları dağlanacağı gün (onlara): «İşte bu nefsiniz için biriktirdiğiniz şeydir. Artık biriktiriyor olduğunuz şeyleri(n cezasını) tadın!» (denilir).

عَشَرَ	اثْنَا	اللَّهِ	عِنْدَ	الشُّهُورِ	عِدَّةَ	إِنَّ
on mansub isim	ikidir (إِنَّ)'nin haberi	Allah'ın muz. ileyh	katında mekan zarfı, muzaf	ayların muz. ileyh	sayısı (إِنَّ)'nin ismi, muzaf	Doğrusu tekid ve nasb h.

وَ	السَّمَاوَاتِ	خَلَقَ	يَوْمَ	اللَّهِ	فِي كِتَابِ	شَهْرًا
ve atıf h.	gökleri mef'ul, cemi müennes salim ismin mansub hali	yarattığı f. mazi	gün zaman zarfı	Allah'ın muz. ileyh	kitabında h. cer-mecrur isim, muzaf	ay olarak temyiz

الْقَيِّمُ	الدِّينُ	ذَٰلِكَ	حُرُمٌ ط	أَرْبَعَةٌ	مِنْهَا	الْأَرْضَ
dosdoğru haber	dindir (ذَٰلِكَ)den bedel	İşte bu mübteda	haram olan sıfat	dört (ay) mübteda muahhar, mevsuf	Onlardan vardır haber mukaddem; şibhi cüm.	yeri matuf

كَآفَّةً	الْمُشْرِكِينَ	قَاتِلُوا	وَ	أَنْفُسَكُمْ	فِيهِنَّ	فَلَا تَظْلِمُوا
topyekün hal	müşrikler mef'ul	savaşın emir f., fail	atıf h.	kendinize mef'ul	içinde car-mecrur	O halde zulmetmeyin başlama h.+nehy-i hazır

﴿ 36 ﴾ الْمُتَّقِينَ	مَعَ	اللَّهَ	أَنَّ	اعْلَمُوٓا	وَ	كَآفَّةً ط	يُقَاتِلُونَكُمْ	كَمَا
takva sahipleriyle muz.ileyh, mef'ul	beraber mekan zarfı, muzaf	Allah'ın (أَنَّ)'nin ismi	olduğunu tekid ve nasb h.	bilin emir f., fail	ve atıf h.	topyekün hal	sizinle savaştıkları f. muzari+fâil mef'ul	gibi hal; şibhi cüm. h. cer, masdar h.

(اعْلَمُوا)'nün mef'ulü: masdar-ı müevvel

36. Doğrusu gökleri ve yeri yarattığı gün Allah'ın kitabında (Allah'ın yazısı ve hükmünde); Allah'ın katında ayların sayısı on ikidir. Onlardan haram olan dört ay vardır (Recep, Zilka'de, Zilhicce ve Muharrem ayları). İşte bu dosdoğru dindir. O halde o aylar içinde kendinize zulmetmeyin (Haram aylara saygı duyun ve onun hürmetini çiğneyerek helal saymayın, mesela savaş yapmayın. Ancak) müşrikler sizinle topyekün savaştıkları gibi (haram aylara rağmen sizinle savaşırlarsa) siz de onlara karşı topyekün (ayrılığa düşmeksizin) savaşın ve Allah'ın takva sahipleriyle beraber olduğunu bilin.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 191 ≻

(TEVBE, 32 - 33):

(أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef f., if'al b.) irad etti, istedi (أَطْفَأَ يُطْفِئُ إِطْفَاءً): (if'al b.) söndürdü, (ateşi) kesti

(اَلْفُوهُ ج اَفْوَاهٌ): ağız (اَلنُّورُ ج اَنْوَارٌ): nur, ışık, aydınlık, parlaklık/ iman hidayet, hakkı yakinen bilme

(اَبَى يَأْبَي اِبَاءً): (nakıs f.) razı olmadı, imtina etti, direndi, dayattı (أَتَمَّ يُتِمُّ إِتْمَامًا): (muzaaf if'al b.) ikmal etti, tamamladı

(كَرِهَ يَكْرَهُ كَرْهًا): çirkin karşıladı, hoşlanmadı (أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالاً): (if'al b.) gönderdi

[(اَلْهُدَى (هَدَى يَهْدِي]: (masdar)hidayet, doğru yol, hidayet verme, doğru yola iletme

(اَلدِّينُ ج اَدْيَانٌ): din, şeriat, ceza, inkıyad, bağlılık (اَلْحَقُّ): hak, gerçek

(أَظْهَرَ يُظْهِرُ إِظْهَارًا): (if'al b.) kuvvetlendirdi, galip getirdi/ açıkladı, açığa verdi/ ortaya çıkardı

(اَلْمُشْرِكُ ج مُشْرِكُونَ): (ismi fail) Allah'a ortak koşan

(TEVBE, 34):

(اَلْكَثِيرُ ث اَلْكَثِيرَةُ): çok (اَلْحِبْرُ ج اَحْبَارٌ): alim (bu lafız Kur'an'da cemi olarak yahudi alimlerine ıtlak edilmiştir)

(اَلرَّاهِبُ ج رُهْبَانٌ): manastırda ibadetle meşgul olan zat, hristiyanların rahibi

(أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلاً): (mehmuz f.) yedi (haksızca aldı) (اَلْمَالُ ج اَمْوَالٌ): mal

[(اَلْبَاطِلُ (بَطَلَ يَبْطُلُ]: (ismi fail) faydasız boş şey, hakkın zıddı, batıl (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol

(صَدَّ يَصُدُّ صَدًّا):(muzaaf f.) alıkoydu, men etti, mani oldu/ vazgeçti, imtina etti, kaçındı

(كَنَزَ يَكْنِزُ كَنْزًا): biriktirdi (اَلذَّهَبُ): altın (اَلْفِضَّةُ): gümüş (بَشَّرَ يُبَشِّرُ تَبْشِيرًا): (tef'il b.) müjdeledi

(أَنْفَقَ يُنْفِقُ إِنْفَاقًا): (if'al b.) harcadı, zekat verdi, yardımda bulundu (اَلْاَلِيمُ): şiddetli acı çektiren, çok elem veren

(TEVBE, 35):

(اَلْيَوْمُ ج اَيَّامٌ): gün (حَمَى يَحْمِي): (nakıs f.) kızdırdı, sıpsıcak hale getirdi (اَلنَّارُ ج نِيرَانٌ): ateş

(كَوَى يَكْوِي كَيًّا): (nakıs f.) dağladı (اَلْجَبْهَةُ ج جِبَاهٌ): alnın ortası (كَنَزَ يَكْنِزُ كَنْزًا): biriktirdi

(اَلْجَنْبُ ج جُنُوبٌ): yan, istiare olarak iş, durum, yakın (اَلظَّهْرُ ج ظُهُورٌ): sırt, yüz üzeri, arka

(ذَاقَ يَذُوقُ ذَوْقًا): (ecvef f.) tattı, hissetti (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu

(TEVBE, 36):

(اَلْعِدَّةُ): adet, miktar, sayı (اَلشَّهْرُ ج شُهُورٌ): ay (اِثْنَا عَشَرَ): oniki (اَلْاَرْبَعَةُ ث اَلْاَرْبَعُ): dört

(خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı, eşsiz ve yoktan varetti, şekil verdi (اَلْحَارَامُ ج حُرُمٌ): haram, yasak

(اَلدِّينُ ج اَدْيَانٌ): din, şeriat, ceza, bağlılık (ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti

(اَلْقَيِّمُ): dosdoğru, yahut insanların işlerini meselelerini sapasağlam, düzgünce halleden

(قَاتَلَ يُقَاتِلُ مُقَاتَلَةً): (müfaale b.) muharebe etti, savaştı (اَلْمُشْرِكُ ج مُشْرِكُونَ): (ismi fail) Allah'a ortak koşan

(كَآفَّةً): topyekün (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (اَلْمُتَّقِي ج مُتَّقُونَ): (ismi fail) korunan, sakınan

≺ CÜZ: 10, KUR'ÂN SAYFASI: 192 (TEVBE : 37 – 40) ≻

إِنَّمَا	النَّسِيءُ	زِيَادَةٌ	فِي الْكُفْرِ	يُضَلُّ	بِهِ	الَّذِينَ
ancak	ertelemek	artıştır	küfürde	şaşırtılıp-saptırılır	Bununla	kimseler
hasr edatı	mübteda	haber, mevsuf	sıfat; şibhi cüm.	ikinci haber; meçhul f. muzari cüm.	car-mecrur	naibi fail, ismi mevsul

كَفَرُوا	يُحِلُّونَهُ	عَامًا	وَ	يُحَرِّمُونَهُ	عَامًا	لِيُوَاطِؤُوا
inkar eden	onu helal kılarak	bir yıl		onu haram kılarak	bir yıl	ayak uydurmak için
sıla: mazi fiil cüm.	(الذين)'den hal; muzari fiil cümlesi	zaman zarfı	atıf h.	f. muzari+fâil+ mef'ul	zaman zarfı	ta'lil ve nasb h., f. muzari, fail

عِدَّةَ	مَا	حَرَّمَ	اللَّهُ	فَيُحِلُّوا	مَا	حَرَّمَ
sayısına	haram kıldığının		Allah'ın	böylece helal kılmış olurlar	haram kıldığını	
mef'ul, muzaf	muz.ileyh, ismi mevsul	sıla: mazi fiil cüm.	fail	atıf h. (fâ-i sebebiye de denmiş), f. muzari, fail	mef'ul, ismi mevsul	sıla: mazi fiil cüm.

اللَّهُ ط	زُيِّنَ	لَهُمْ	سُوءُ	أَعْمَالِهِمْ ط	وَ	اللَّهُ
Allah'ın	süslü gösterilmiştir	onlara	kötülüğü	Yaptıklarının		Allah
fail	meçhul f. mazi	car-mecrur	naibi fail, muzaf	muz. ileyh, (هِمْ):muz. ileyh	başlama h.	mübteda

لاَ يَهْدِي	الْقَوْمَ	الْكَافِرِينَ ع	﴿ 37 ﴾
hidayete ulaştırmaz	topluluğunu	kafirler	
haber, muzari fiil cümlesi	mef'ul, mevsuf	sıfat	

37. (Savaşılması haram ayın haramlığını başka bir aya) ertelemek ancak küfürde bir artıştır (Dünyevi menfaatler için haram kılınanı kendince o anda helal kılmak inkarda artışa sebep olur). Bununla inkar eden kimseler Allah'ın haram kıldığının sayısına (dört haram ay sayısına) ayak uydurmak için, onu bir yıl helal, (aynı ayı başka) bir yıl haram kılarak şaşırtılıp-saptırılır. Böylece Allah'ın haram kıldığını helal kılmış oluyorlar. Yaptıklarının kötülüğü onlara süslü gösterilmiştir. Allah, kafirler topluluğunu hidayete ulaştırmaz.

لَكُمُ	قِيلَ	إِذَا	مَا لَكُمْ	آمَنُوا	الَّذِينَ	يَا أَيُّهَا
Size	denildiği	zaman	size ne oldu ki	Ey iman edenler		
car-mecrur	meçhul f. mazi {fi'lü'ş-şart}	şart bildiren zaman zarfı, muzaf	mübteda: soru h. haber; şibhi cüm.	sıla: mazi fiil	sıfat; ismi mevsul	nidâ h., münâdâ , (هَا):tenbih h.

الدُّنْيَا	بِالْحَيَاةِ	أَ رَضِيتُمْ	إِلَى الْأَرْضِ ط	اثَّاقَلْتُمْ	اللَّهِ	فِي سَبِيلِ	انْفِرُوا
dünya	hayatıyla	razı mı oldunuz	yere	ağırlaşıp kaldınız	Allah	yolunda	seferber olun
sıfat	h. cer-mecrur isim, mevsuf	soru h., f. mazi, fail	car-mecrur	cevabü'ş-şart; f. mazi, fail	muz. ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf	emir f.+ fail
					naibi fail; fiil cümlesi		

﴿ 38 ﴾	قَلِيلٌ	إِلاَّ	فِي الْآخِرَةِ	الدُّنْيَا	الْحَيَاةِ	مَتَاعُ	فَمَا	مِنَ الْآخِرَةِ ج
	az (birşeyden)	başkası	ahiret(in yanın)da	dünya	hayatının	faydası	değildir	Ahiretten (vazgeçip)
	haber	istisna h.	car-mecrur	sıfat	muz. ileyh, mevsuf	mübteda, muzaf	başlama h., nefiy h.	car-mecrur

38. Ey iman edenler! Size ne oldu ki, «Allah yolunda seferber olun!» denildiği zaman yere ağırlaşıp kaldınız (yerinize yığıldınız kaldınız)? Ahiretten (vazgeçip) dünya hayatıyla razı mı oldunuz (ahiret yerine

dünyayı mı tercih ediyorsunuz?) (Oysa) dünya hayatının faydası ahiret(in yanın)da az (birşeyden) başkası değildir.

غَيْرَكُمْ	قَوْمًا	يَسْتَبْدِلْ	وَ	أَلِيمًا	عَذَابًا	يُعَذِّبْكُمْ	إِلَّا تَنْفِرُوا
sizden başka	bir millet	getirir	ve	acı veren	bir azapla	size azabeder	Eğer seferber olmazsanız
sıfat	mef'ul, mevsuf	f. muzari	atıf h.	sıfat	mef'ûlü mutlak, mevsuf	cevabü'ş-şart; f. muzari, mef'ul	şart ve cezm h., nefiy h., fi'lü'ş-şart; cemi f. muzari

﴿ 39 ﴾	قَدِيرٌ	عَلَى كُلِّ شَيْءٍ	اللَّهُ	وَ	شَيْئًا ط	لَا تَضُرُّوهُ	وَ
	kadirdir	her şeye	Allah		hiçbirşekilde	zarar veremezsiniz	
	haber	h. cer-mecrur isim	mübteda	başlama h.	mef'ûlü mutlak naibi	nefiy h., f. muzari, fail, mef'ul	atıf h.

39. Eğer (Allah yolunda) seferber olmazsanız, (Allah) size acı veren bir azap ile azabeder ve (yerinize) sizden başka bir millet getirir. O'na hiçbir şekilde zarar veremezsiniz. Allah her şeye kadirdir (herşeye gücü yetendir).

الَّذِينَ	أَخْرَجَهُ	إِذْ	اللَّهُ	نَصَرَهُ	فَقَدْ	إِلَّا تَنْصُرُوهُ
kimseler	onu çıkarmıştı	O zaman	Allah ona	yardım etmiştir		Eğer siz ona yardım etmezseniz
fail, ismi mevsul	f. mazi, mef'ul	geçmiş zaman zarfı	fail	f. mazi, mef'ul	rabıta, tahkik h.	şart ve cezm h., nefiy h., fi'lü'ş-şart; f. muzari, fail, mef'ul
			cevabü'ş-şart; fiil cümlesi			

يَقُولُ	إِذْ	فِي الْغَارِ	هُمَا	إِذْ	اثْنَيْنِ	ثَانِيَ	كَفَرُوا
diyordu	Hani	mağaradaydı	o ikisi	Hani	ikinin	ikincisi olarak	inkar eden
f. muzari	geçmiş zaman zarfı, ikinci (إِذْ)'den bedel	haber; şibhi cüm.	mübteda	geçmiş zaman zarfı, birinci (إِذْ)'den bedel	muz. ileyh	hal, muzaf	sıla: mazi fiil cüm., fâil

عَلَيْهِ	سَكِينَتَهُ	اللَّهُ	فَأَنْزَلَ	مَعَنَا ج	اللَّهَ	إِنَّ	لَا تَحْزَنْ	لِصَاحِبِهِ
ona	sekinetini	Allah	indirdi	bizimledir	Allah	kuşkusuz	Üzülme	arkadaşına
car-mecrur	mef'ul	fail	başlama h., f. mazi	(إِنَّ)'nin haberi; şibhi cüm	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	nehy-i hazır	h. cer-mecrur isim

كَفَرُوا	الَّذِينَ	كَلِمَةَ	جَعَلَ	وَ	لَمْ تَرَوْهَا	بِجُنُودٍ	أَيَّدَهُ	وَ
inkar edenlerin		sözünü	kıldı		sizin görmediğiniz	bir ordu ile	onu destekledi	ve
sıla: f. mazi, fâil	muz. ileyh, ismi mevsul	mef'ul, muzaf	f. mazi	atıf h.	(جُنُودٍ) kelimesinin sıfatı; cahd-ı mutlak fiil cüm., mef'ul	h. cer-mecrur isim, mevsuf	f. mazi, mef'ul	atıf h.

﴿ 40 ﴾	حَكِيمٌ	عَزِيزٌ	اللَّهُ	وَ	الْعُلْيَا ط	هِيَ	اللَّهِ	كَلِمَةُ	وَ	السُّفْلَى ط
	hikmet sahibidir	Aziz'dir	Allah		en yücedir		Allah'ın	sözü		alçak
	ikinci haber	haber	mübteda	başlama h.	haber	fasıl zamiri	muz. ileyh	mübteda, muzaf	başlama h.	ikinci mef'ûl

40. Eğer siz ona (Peygamber'e) yardım etmezseniz (bilin ki) Allah ona yardım etmiştir: O zaman, inkar edenler onu, ikinin ikincisi olarak (iki kişiden biri olarak Mekke'den Ebu Bekir ile birlikte) çıkarmışlardı. Hani o ikisi mağaradaydı, hani arkadaşına (Ebu Bekir'e) «Üzülme, kuşkusuz Allah bizimledir» diyordu. Bunun üzerine Allah ona sekinetini (huzur ve sükununu) indirdi ve onu sizin görmediğiniz bir ordu ile destekledi, inkar edenlerin sözünü alçalttı. Allah'ın sözü ise en yücedir. (Çünkü) Allah Aziz'dir (üstündür), Hakim'dir (hikmet sahibidir, kimsenin desteğine muhtaç değildir).

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 192 ≻

(TEVBE, 37):

(اَلنَّسِيءُ): erteleme, ertelenen husus [(زَادَ يَزِيدُ) اَلزِّيَادَةُ]: artan yahut artıran (ek, ziyade, fazla), artış, artma

(أَضَلَّ يُضِلُّ إِضْلَالاً): (muzaaf if'al b.) saptı, sapmış buldu, sapık olarak gördü

(أَحَلَّ يُحِلُّ إِحْلَالاً): (muzaaf if'al b.) helal ve mübah kıldı/ ikamet ettirdi, konaklattı, indirdi

(اَلْعَامُ ج اَعْوَامٌ): sene, yıl (حَرَّمَ يُحَرِّمُ تَحْرِيمًا): (tef'il b.) haram, yasak kıldı

(وَاطَأَ يُوَاطِئُ مُوَاطَأَةً): (müfaale b.) muvafakat etti, ayak uydurdu, mutabık oldu, uyuştu

(زَيَّنَ يُزَيِّنُ تَزْيِينًا): (tef'il b.) güzelleştirdi, süsledi, tezyin etti (اَلسُّوءُ): kötülük, kötü (اَلْعَمَلُ ج اَعْمَالٌ): amel, iş

(TEVBE, 38):

(نَفَرَ يَنْفِرُ نَفْرًا): seferber oldu/ koştu/ çıktı/ asker oldu/ (ilim öğrenmek için) yolculuğa çıktı

(اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol (اِثَّاقَلَ يَثَّاقَلُ): (iftial b.) yavaş oldu, ağır davrandı (مَا لَكُمْ): neyiniz var, size ne oldu

(رَضِيَ يَرْضَى رِضًا): (nakıs f.) razı oldu, kanaat getirdi, tercih etti, seçti, hoşlandı, hoşuna gitti (اَلْآخِرَةُ): ahiret

(اَلْمَتَاعُ ج اَمْتِعَةٌ): faydalanma, lezzet alma, dünyalık, dünya hayatında hoşa giden şeyler (اَلْقَلِيلُ ج قَلِيلُونَ): az, azınlık

(TEVBE, 39):

(نَفَرَ يَنْفِرُ نَفْرًا): seferber oldu, cihada çıktı/ koştu/ asker oldu/ (ilim öğrenmek için) yolculuğa çıktı

(عَذَّبَ يُعَذِّبُ تَعْذِيبًا): (tef'il b.) azap verdi, işkence etti (ضَرَّ يَضُرُّ ضَرًّا): (muzaaf f.) zarar verdi, ziyana soktu

(اِسْتَبْدَلَ يَسْتَبْدِلُ اِسْتِبْدَالاً): (istif'al b.) bedel olarak aldı, yerine aldı (غَيْرُ): başka, hariç, dışında, olmaksızın

(TEVBE, 40):

(نَصَرَ يَنْصُرُ نَصْرًا): yardım etti (أَخْرَجَ يُخْرِجُ إِخْرَاجًا): (if'al b.) çıkardı

(ثَانِيَ اثْنَيْنِ): ikinin ikincisi (iki kişiden biri iken mealinde) (اَلْغَارُ ج اَغْوَارٌ): mağara

[(صَحِبَ يَصْحَبُ) اَلصَّاحِبُ]: arkadaş, dost, taraftar, izleyici (حَزِنَ يَحْزَنُ حَزَنًا): gamlandı, üzüldü, hüzünlendi

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi (اَلسَّكِينَةُ ج سَكَائِنُ): sukunet, sakinlik, ruh huzuru

(أَيَّدَ يُؤَيِّدُ تَأْيِيدًا):(tef'il b.) teyid etti, pekiştirdi, destekledi (اَلْجُنْدُ ج جُنُودٌ): ordu, yardımcılar, avaneler

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): gördü, bildi, zannetti (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): çevirdi, kıldı, yarattı, icad etti, hükmetti

(اَلْكَلِمَةُ ج كَلِمَاتٌ): kelam, söz, ilahi hüküm (burada kafirlerin kelamı şirk, Allah'ın kelamı tevhid ile açıklanmıştır)

[(سَفَلَ يَسْفُلُ) اَلسُّفْلَى]: (ismi tafdil) daha aşağı, en alt, en düşük

[(عَلاَ يَعْلُو) اَلْعُلْيَا]: (ismi tafdil) en yüksek, en yüce, en üstün

(اَلْعَزِيزُ ج اَعِزَّةٌ): (Esma'i ilahiyeden) aziz, üstün, kuvvetli, güçlü, şerefli, değerli

[(حَكَمَ يَحْكُمُ) اَلْحَكِيمُ]: (Esma'i ilahiyeden) hikmetli, hakim, sağlam, muhkem

≺ CÜZ: 10, KUR'ÂN SAYFASI: 193 (TEVBE : 41 – 47) ≻

اِنْفِرُوا	خِفَافًا	وَ	ثِقَالاً	وَ	جَاهِدُوا	بِأَمْوَالِكُمْ	وَ	أَنْفُسِكُمْ
seferber olun	hafif	atıf h.	ağır olarak	atıf h.	cihad edin	Mallarınızla	ve	canlarınızla
emir f., fail	hal		matuf		emir f., fail	h. cer-mecrur isim,	atıf h.	matuf

فِي سَبِيلِ	اللّهِ ط	ذٰلِكُمْ	خَيْرٌ	لَكُمْ	إِنْ كُنْتُمْ	تَعْلَمُونَ	﴿ 41 ﴾
yolunda	Allah	Bu	daha hayırlıdır	sizin için	eğer	bilirseniz	
h. cer-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh	mübteda	haber	car-mecrur	şart h., cevabı önceki cümlede geçen fi'lu'ş-şart; f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	

41. (Ey müminler!) (İster) hafif, (ister) ağır olarak seferber olun (gerektiğinde ister istemez her halükarda ve hiçbirşeyi bahane etmeden topyekün olarak savaşa çıkın). Mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda cihad edin. Bu sizin için daha hayırlıdır, eğer bilirseniz...

لَوْ كَانَ	عَرَضًا	قَرِيبًا	وَ	سَفَرًا	قَاصِدًا	لاَّتَّبَعُوكَ
Eğer olsaydı	bir dünya malı	yakın	atıf h.	yolculuk	kolay	sana uyup gelirlerdi
şart h, fi'lü'ş-şart; f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	(كَانَ)'nin haberi, mevsuf	sıfat		matuf, mevsuf	sıfat	cevab h, cevabü'ş-şart; f. mazi, fail, mef'ul

وَ	لٰكِنْ	بَعُدَتْ	عَلَيْهِمُ	الشُّقَّةُ ط	وَ	سَيَحْلِفُونَ	بِاللّهِ
atıf h.	Fakat	uzak geldi	onlara	meşakkatli mesafe	atıf h.	yemin edecekler	Allah (adına)
	istidrak h.	f. mazi	car-mecrur	fail		gelecek zaman (istikbal h.+ f.muzari+fail)	car-mecrur

لَوِ	اسْتَطَعْنَا	لَخَرَجْنَا	مَعَكُمْ ج	يُهْلِكُونَ	أَنْفُسَهُمْ ج
Eğer gücümüz yetseydi		kesinlikle çıkardık	sizinle birlikte	helak ediyorlar	Kendi nefislerini
şart h.	fi'lü'ş-şart; f. mazi, fail	cevab h., cevabü'ş-şart; f. mazi, fail	mekan zarfı	f.muzari+fâil	mef'ul

(سَيَحْلِفُونَ) fiilinin failinden hal; fiil cümlesi

وَ	اللّهُ	يَعْلَمُ	إِنَّهُمْ	لَكَاذِبُونَ ع	﴿ 42 ﴾
başlama h.	Allah	bilmektedir	onların olduğunu	yalancılar	
	mübteda	haber; fiil c.	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi	

(إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ) mef'ul; isim cümlesi

42. Eğer (ucunda) yakın bir dünya malı ve kolay bir yolculuk olsaydı sana uyup gelirlerdi. Fakat meşakkatli mesafe onlara uzak geldi. «Eğer gücümüz yetseydi kesinlikle sizinle birlikte (savaşa) çıkardık» (diye) Allah (adına) yemin edecekler. Kendi nefislerini helak ediyorlar. Allah onların yalancı olduğunu bilmektedir.

عَفَا	اللّهُ	عَنْكَ ج	لِمَ	أَذِنْتَ	لَهُمْ	حَتّٰى
affetti (ya da affetsin)	Allah	seni	niçin	izin verdin	onlara	kadar
f. mazi	fail	car-mecrur	h. cer, soru h.	f. mazi, fail	car-mecrur	gaye ve nasb h.

يَتَبَيَّنَ	لَكَ	الَّذِينَ	صَدَقُوا	وَ	تَعْلَمَ	الْكَاذِبِينَ	﴿ 43 ﴾
açığa çıkıncaya	sana	doğru söyleyenler		atıf h.	sen bilinceye	yalancıları	
f. muzari	car-mecrur	fail, ismi mevsul	sıla: mazi fiil cüm.		f.muzari	mef'ul	

43. Allah seni affetti[2]. (Fakat) doğru söyleyenler sana iyice açığa çıkıncaya ve sen yalancıları bilinceye kadar niçin onlara izin verdin?

[2] (ya da dua manalı fiil kabul edersek "affetsin").

لَا	يَسْتَأْذِنُكَ	الَّذِينَ	يُؤْمِنُونَ	بِاللَّهِ	وَ	الْيَوْمِ	الْآخِرِ	أَنْ يُجَاهِدُوا
	senden izin istemezler		iman eden kimseler	Allah'a	ve	gününe	ahiret	cihad etme hususunda
	nefiy h., f. muzari, mef'ul		sıla: muzari fiil c.	car-mecrur	atıf h.	matuf, mevsuf	sıfat	masdar ve nasb h., f. muzari

﴿ 44 ﴾	بِالْمُتَّقِينَ	عَلِيمٌ	اللَّهُ	وَ	أَنْفُسِهِمْ ط	وَ	بِأَمْوَالِهِمْ
	takva sahiplerini	bilir	Allah		canlarıyla	ve	mallarıyla
	car-mecrur	haber	mübteda	başlama h.	mecrur isim	atıf h.	h. cer-mecrur isim

44. Allah'a ve ahiret gününe iman eden kimseler, mallarıyla ve canlarıyla cihad etme hususunda (cihattan kaçmak için) senden izin istemezler. Allah, (o) takva sahiplerini bilir.

إِنَّمَا	يَسْتَأْذِنُكَ	الَّذِينَ	لَا يُؤْمِنُونَ	بِاللَّهِ	وَ	الْيَوْمِ	الْآخِرِ
ancak	Senden izin ister		inanmayan kimseler	Allah'a	ve	gününe	ahiret
hasr edatı	f. muzari, mef'ul		sıla: nefy-i istikbal fiil cümlesi (cemi gaib)	car-mecrur	atıf h.	matuf, mevsuf	sıfat

﴿ 45 ﴾	يَتَرَدَّدُونَ	فِي رَيْبِهِمْ	فَهُمْ	قُلُوبُهُمْ	ارْتَابَتْ	وَ
	tereddüde düşenlerdir	şüphelerinde de	ki onlar	kalbleri	şüpheye düşen	
	haber; f. muzari+fâil	h. cer-mecrur isim	atıf h., mübteda	fail	f. mazi	atıf h.

45. Senden, ancak Allah'a ve ahiret gününe inanmayan, kalbleri şüpheye düşen, akabinde şüphelerinde (de) tereddüde (kararsızlığa) düşenler izin ister.

لَكِنْ	وَ	عُدَّةً	لَهُ	لَأَعَدُّوا	الْخُرُوجَ	أَرَادُوا	لَوْ	وَ
Fakat		bunun için kesinlikle hazırlık yaparlardı			çıkmak	onlar isteselerdi	Eğer	
istidrak h.	atıf h.	mef'ul	car-mecrur	cevab h., f. mazi, fail	mef'ul	f.mazi+ fail	şart h.	başlama h.

﴿ 46 ﴾	الْقَاعِدِينَ	مَعَ	اقْعُدُوا	قِيلَ	وَ	فَثَبَّطَهُمْ	انْبِعَاثَهُمْ	اللَّهُ	كَرِهَ
	Oturanlarla	beraber	oturun	denildi		onları durdurdu	onların (isteksizce savaşa) kalkışmalarını	Allah	çirkin gördü
	muz. ileyh	mekan zarfı, muzaf	emir f., fail	meçhul f. mazi	atıf h.	atıf h., f. mazi, mef'ul	mef'ul	fail	f. mazi

46. Eğer onlar (savaş için) çıkmak isteselerdi kesinlikle bunun için bir hazırlık yaparlardı. Fakat Allah onların (isteksizce savaşa) kalkışmalarını (gidişat ve davranışlarını) çirkin gördü ve onları durdurdu (yapmaya niyet ettikleri işlerden geri çevirdi, savaşa girmelerine mani oldu). (Kendilerine) «Oturanlarla (savaşa katılma mecburiyeti olmayan kadın, çocuk ve ihtiyarlarla) beraber oturun!» denildi.

وَ	خَبَالاً	إِلَّا	مَا زَادُوكُمْ	فِيكُمْ	خَرَجُوا	لَوْ
	zarar vermekten	başkasını	size ziyade etmezlerdi	içinizde	çıksalardı	Eğer
atıf h.	ikinci mef'ûl	istisna h.	nefiy h., f. mazi, fail, mef'ul	car-mecrur	f.mazi+ fail	şart h.

لَهُمْ ط	سَمَّاعُونَ	فِيكُمْ	وَ	الْفِتْنَةَ ج	يَبْغُونَكُمُ	خِلَالَكُمْ	لَأَوْضَعُوا
onlara	kulak verenler	İçinizde vardır		fitne	isteyerek	aranızda	gayret gösterirlerdi
car-mecrur	mübteda muahhar	haber mukaddem; şibhi cüm.	hal vâvı	ikinci mef'ûl	hal	mekan zarfı	cevab h., f. mazi, fail

﴿ 47 ﴾	بِالظَّالِمِينَ	عَلِيمٌ	اللَّهُ	وَ
	zalimleri	çok iyi bilir	Allah	
	car-mecrur	haber	mübteda	başlama h.

47. (Allah o münafıkları Tebük savaşına çıkmaktan alıkoydu. Çünkü) Eğer içinizde (savaşa) çıksalardı, size zarar vermekten başkasını ziyade etmezlerdi ve size fitne düşürmek isteyerek aranızda (geçimsizlik olması için) gayret gösterirlerdi. İçinizde onlara kulak verenler vardır. Allah, zalimleri çok iyi bilir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 193 ≻

(TEVBE, 41 – 42 - 43):

(نَفَرَ يَنْفِرُ نَفْرًا): seferber oldu/ koştu/ asker oldu/ (ilim öğrenmek için) yolculuğa çıktı (اَلثَّقِيلُ ج ثِقَالٌ): ağır

(اَلْخَفِيفُ ج خِفَافٌ): hafif (her hal üzere: süvari, piyade, ihtiyar genç olarak harbe çıkınız) (اَلْمَالُ ج اَمْوَالٌ): mal

(جَاهَدَ يُجَاهِدُ مُجَاهَدَةً): (müfaale b.) müdafaa ve galip gelmede güç sarfetti, cihad etti (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol

(اَلْخَيْرُ): (ismi tafdil) daha hayırlı, en hayırlı (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(اَلْعَرَضُ): dünya malı, gelip geçici şey, dünyalık, geçici nimet (اَلْقَاصِدُ): meşakkatsiz, kolay, rahat (yolculuk)

[(قَرُبَ يَقْرُبُ) اَلْقَرِيبُ]: yakın (zaman veya mekan cihetiyle yahut ahval itibarıyle)

(اَلسَّفَرُ ج اَسْفَارٌ): sefer, yolculuk, mesafe katetme (اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabi oldu, arkasından yürüdü

(بَعُدَ يَبْعُدُ بُعْدًا): uzak oldu, uzak geldi (اَلشُّقَّةُ ج شُقَقٌ): meşakkatli ve yorucu mesafe

(حَلَفَ يَحْلِفُ حَلْفًا ب): yemin etti (اِسْتَطَاعَ يَسْتَطِيعُ اِسْتِطَاعَةً): (isif'al ecvef b.) yapabildi, edebildi, gücü yetti

(خَرَجَ يَخْرُجُ خُرُوجًا): çıktı (أَهْلَكَ يُهْلِكُ إِهْلَاكًا): (if'al b.) harcadı, helak etti, telef etti, öldürdü, ölümüne sebep oldu

(اَلنَّفْسُ ج اَنْفُسٌ): nefis, iç, kendi (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (اَلْكَاذِبُ ج كَاذِبُونَ): (ismi fail) yalancı, düzmeci

(عَفَا يَعْفُو عَفْوًا): (nakıs f.) affetti, cezalandırmaktan vazgeçti (اَذِنَ يَاْذَنُ اِذْنًا): (mehmuz f.) izin verdi

(تَبَيَّنَ يَتَبَيَّنُ تَبَيُّنًا): (tef'il b.) açık oldu, açıklığa kavuştu (صَدَقَ يَصْدُقُ صِدْقًا): doğru söyledi, doğru oldu

(TEVBE, 44 – 45):

(اِسْتَأْذَنَ يَسْتَأْذِنُ اِسْتِئْذَانًا): (istif'al b.) izin istedi (اِسْتَأْذَنَ يَسْتَأْذِنُ اِسْتِئْذَانًا): (istif'al b.) izin istedi

(جَاهَدَ يُجَاهِدُ مُجَاهَدَةً): (müfaale b.) müdafaa ve galip gelmede güç sarfetti, cihad etti

(اِرْتَابَ يَرْتَابُ اِرْتِيَابًا): (ecvef iftial b.) şüphe etti (اَلْيَوْمُ الآخِرُ): ahiret günü

(اَلْمُتَّقِي ج مُتَّقُونَ): (ismi fail) korunan, sakınan, takva sahibi (اَلرَّيْبُ): şüphe, zan, belirsizlik, kesin olmayan

(تَرَدَّدَ يَتَرَدَّدُ تَرَدُّدًا): (tefa'ul b.) tereddüd etti, hayrette kaldı, bocaladı/ gidip geldi

(TEVBE, 46 – 47):

(أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef f., if'al b.) irade etti, istedi [(اِنْبَعَثَ يَنْبَعِثُ) اَلْاِنْبِعَاثُ]: (masdar) (ihtiyacını karşılamak için) işe girişmek, bir işe koyulmak, yola çıkmak; bir işe görevlendirilen kişinin onu yapmak için gitmesi

[(خَرَجَ يَخْرُجُ) اَلْخُرُوجُ]: (masdar) çıkma (أَعَدَّ يُعِدُّ إِعْدَادًا): (muzaaf if'al b.) hazırladı

(كَرِهَ يَكْرَهُ كَرْهًا): çirkin karşıladı, hoşlanmadı (اَلْعُدَّةُ ج عُدَدٌ): hazır bulunma, hazır olma, hazırlık (azık ve silah gibi)

(ثَبَّطَ يُثَبِّطُ تَثْبِيطًا): (tef'il b.) alıkoydu, oturttu, men etti, durdurdu [(قَعَدَ يَقْعُدُ) اَلْقَاعِدُ]: ismi fail) geri kalan, oturan, oturaklı olan

(خَرَجَ يَخْرُجُ خُرُوجًا): çıktı (اَلْخَلَلُ ج خِلَالٌ): ara, aralık, gedik, yarık

(زَادَ يَزِيدُ زَيْدًا): (ecvef f.) artırdı, ziyadeleşti, ziyadeleştirdi, katıldı, çoğaldı

(اَلْخَبَالُ): noksaniyet, zarar, ziyan, ızdırap verici fesad, bozgunculuk, fenalık, sıkıntı

(أَوْضَعَ يُوضِعُ إِيضَاعًا): (if'al b.) koymaya çalıştı (araya geçimsizlik, dargınlık) düşürdü

(بَغَى يَبْغِي بُغْيَةً): (nakıs f.) arzu etti, talep etti, aradı (اَلْفِتْنَةُ ج فِتَنٌ): fitne/ sapıklık/ harp/ günah/eziyet/ deneme/ bela

(اَلسَّمَّاعُ ج سَمَّاعُونَ): (mübalağalı ismi fail) iyi işiten, işitme hassası kuvvetli olan

≺ CÜZ: 10, KUR'ÂN SAYFASI: 194 (TEVBE : 48 – 54) ≻

لَقَدِ	ابْتَغَوُا	الْفِتْنَةَ	مِنْ قَبْلُ	وَ	قَلَّبُوا	لَكَ	الْأُمُورَ
Andolsun	aramışlardı	fitne	daha önce		çevirmişlerdi	sana	işleri
lâmu cevâbi'l-kasem, tahkik h.	f. mazi, fail	mef'ul	h. cer, muzaf olmadığı zaman damme üzere mebni olan zarf isim	atıf h.	f. mazi, fail	car-mecrur	mef'ul

﴿ 48 ﴾	كَارِهُونَ	هُمْ	وَ	اللّٰهِ	أَمْرُ	ظَهَرَ	وَ	الْحَقُّ	جَاءَ	حَتَّى
	istemedikleri halde	onlar		Allah'ın	emri	galib oldu		hak	geldi	Tâ ki
	haber; hal; isim cümlesi	mübteda	hal vâvı	muz. ileyh	fail, muzaf	f. mazi	atıf h.	fail	f. mazi	gaye h.,

48. Andolsun, onlar daha önce (de) fitne aramışlar ve (Uhud savaşında çıkardıkları fitneler, tuzak kurup öldürmeye teşebbüs etmek v.b. türünden başından beri) sana birtakım işler çevirmişlerdi. Tâ ki onlar istemedikleri halde hak geldi ve Allah'ın emri ortaya çıkıp (müşrik ve münafıklara, diğer dinlere) galib oldu.

وَ	مِنْهُمْ	مَنْ	يَقُولُ	ائْذَنْ	لِي	وَ	لَا تَفْتِنِّي ط	
	Onlardan vardır	kimseler	diyen	izin ver	bana		beni fitneye düşürme	
başlama h.	haber mukaddem; şibhi cüm.	mübteda muahhar, ismi mevsul	sıla: muzari fiil cüm.	emir f.	car-mecrur	atıf h.	nehiy ve cezm h., f. muzari, mef'ul	

﴿ 49 ﴾	بِالْكَافِرِينَ	لَمُحِيطَةٌ	جَهَنَّمَ	إِنَّ	وَ	سَقَطُوا ط	فِي الْفِتْنَةِ	أَلَا
	kafirleri	kuşatıcıdır	Cehennem	kesinlikle		düştüler	fitne içine	Dikkat edin
	car-mecrur	tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	atıf h.	f.mazi+ fail	car-mecrur	tenbih h.

49. Onlardan, « (Savaşa çıkmamam için) bana izin ver, beni fitneye düşürme (başımı derde sokma)» diyen kimseler vardır. Dikkat edin onlar (zaten) fitne içine düştüler. Cehennem, kesinlikle kafirleri kuşatıcıdır.

يَقُولُوا	مُصِيبَةٌ	إِنْ تُصِبْكَ	وَ	تَسُؤْهُمْ ج	حَسَنَةٌ	إِنْ تُصِبْكَ
derler	bir musibet	sana isabet ederse		onları üzer	bir iyilik	Sana isabet ederse
cevabü'ş-şart; f. muzari, fail	fail	şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart; f. muzari, mef'ul	atıf h.	cevabü'ş-şart; f. muzari, mef'ul	fail	şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart; f. muzari, mef'ul

﴿ 50 ﴾	فَرِحُونَ	هُمْ	وَ	يَتَوَلَّوْا	وَ	مِنْ قَبْلُ	أَمْرَنَا	قَدْ أَخَذْنَا
	sevinerek	onlar		dönüp giderler		önceden	tedbirimizi	almıştık
	haber	mübteda	hal vâvı	f.mazi+ fail	atıf h.	h. cer, muzaf olmadığı için damme üzere mebni zarf isim	mef'ul	tahkik h., f. mazi, fail

50. Sana bir iyilik (başarı, zafer) isabet ederse onları üzer, sana bir musibet isabet ederse: «Biz önceden tedbirimizi almıştık» derler ve onlar (başınıza gelen zarardan kurtulduklarına ve savaşa katılmadıklarına) sevinerek dönüp giderler.

لَنَا ج	اللّٰهُ	كَتَبَ	مَا	إِلَّا	لَنْ يُصِيبَنَا	قُلْ
bize	Allah'ın	yazdığı	şeyden	başkası	bize isabet etmez	De ki
car-mecrur	fail	sıla: mazi fiil cümlesi	fail, ismi mevsul	istisna h.	tekid-i nefy-i istikbal; nefiy ve nasb h., f. muzari, mef'ul	emir f.

﴿ 51 ﴾	الْمُؤْمِنُونَ	فَلْيَتَوَكَّلِ	عَلَى اللّٰهِ	وَ	مَوْلَانَا ج	هُوَ
	inananlar	O halde tevekkül etsin	Allah'a		bizim Mevlamızdır	O
	fail	rabıta + emir lâmı, f. muzari	car-mecrur	atıf h.	haber, isim cümlesi nasb mahallinde (اللّٰهُ)'dan haldir	mübteda

51. De ki: «Allah'ın bize yazdığından başkası bize isabet etmez. O bizim Mevlamızdır. Artık inananlar Allah'a tevekkül etsin.»

قُلْ	هَلْ تَرَبَّصُونَ	بِنَا	إِلَّآ	إِحْدَى	الْحُسْنَيَيْنِ ط	وَ
De ki	mı.. gözetmektesiniz	bize	başkasını	birinden	iki iyiliğin	
emir f.	soru h., iki te yanyana gediği için biri düşmüş f. muzari	car-mecrur	istisna h.	mef'ul, muzaf	muz. ileyh	atıf h.

نَحْنُ	نَتَرَبَّصُ	بِكُمْ	أَنْ يُصِيبَكُمُ	اللّٰهُ	بِعَذَابٍ	مِنْ عِنْدِهِ
Biz	bekliyoruz	size	isabet ettirmesini	Allah'ın	azap	kendi katından
mübteda	f. muzari	car-mecrur	masdar ve nasb h., f. muzari, mef'ul	fail	h. cer-mecrur isim, mevsuf	(عَذَابٍ) kelimesinin sıfatı; şibhi cüm

أَوْ	بِأَيْدِينَا ز	فَتَرَبَّصُوٓا	إِنَّا	مَعَكُمْ	مُتَرَبِّصُونَ	﴿ 52 ﴾
veya	bizim ellerimizle	Artık bekleyin	biz	sizinle beraber	bekleyenleriz	
atıf h.	(عَذَابٍ) kelimesinin sıfatı; şibhi cüm.	rabıta, emir f., fail	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	mekan zarfı	(إِنَّ)'nin haberi	

52. De ki: «Siz bize iki iyiliğin birinden (münafığa göre kötü olan zafer ya da şehadetten) başkasını mı gözetmektesiniz. Biz de, Allah'ın, ya kendi katından (insan unsuru olmadan) veya bizim ellerimizle size bir azap isabet ettirmesini bekliyoruz. Artık bekleyin; doğrusu biz de sizinle beraber bekleyenleriz.»

قُلْ	أَنْفِقُوا	طَوْعًا	أَوْ	كَرْهًا	لَنْ يُتَقَبَّلَ	مِنْكُمْ ط
De ki	infak edin	istekli	veya	hoşlanmayarak	asla kabul edilmeyecektir	sizden
emir f.	emir f., fail	hal	atıf h.	matuf	te'kidi nefy-i istikbal; nefiy ve nasb h., meçhul f. muzari	car-mecrur

إِنَّكُمْ	كُنْتُمْ	قَوْمًا	فَاسِقِينَ	﴿ 53 ﴾
doğrusu siz	oldunuz	bir topluluk	fasık	
tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	nâsih mazi fiil, (تُمْ): (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi, mevsuf	sıfat	

(إِنَّ)'nin haberi; fiil cümlesi

53. De ki: (İster) istekli veya (ister) hoşlanmayarak infak edin, (savaşa katılmamak için yaptığınız mali yardımlar) sizden asla kabul edilmeyecektir. (Çünkü) doğrusu siz fasık (yoldan çıkan) bir topluluk oldunuz.

وَ	مَا	مَنَعَهُمْ	أَنْ تُقْبَلَ	مِنْهُمْ	نَفَقَاتُهُمْ	إِلَّآ
	şey	engelleyen	kabul edilmesini	Kendilerinden	harcamalarının	ancak
atıf h.	nefiy h.	f. mazi, mef'ul	masdar ve nasb h., f. muzari	car-mecrur	fail	istisna h.

أَنَّهُمْ	كَفَرُوا	بِاللّٰهِ	وَ	بِرَسُولِهِ	وَ	لَا يَأْتُونَ	الصَّلَاةَ	إِلَّآ
onların	inkâr etmeleri	Allah	ve	Resûlünü	atıf h.	gelmeleri	namaza	ancak
tekid ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi	f. mazi, fail	car-mecrur	atıf h.	h. cer-mecrur isim		nefiy h., f. muzari+fâil	mef'ul	istisna h.

(أَنَّهُمْ كَفَرُوا..) masdarı müevveli (مَنَعَ) fiilinin failidir

وَ	هُمْ	كُسَالَى	وَ	لَا يُنْفِقُونَ	إِلَّآ	وَ	هُمْ	كَارِهُونَ	﴿ 54 ﴾
	tembel tembel			harcama yapmalarından			ancak	Hoşlanmayarak	
hal vavı	mübteda	haber	atıf h.	nefiy h., f. muzari+fâil	istisna h.	hal vâvı	mübteda	haber	
	(يَأْتُونَ)'deki cemi vavından hal: isim cüm.			(يُنْفِقُونَ)'deki cemi vavından hal: isim cüm.					

54. Kendilerinden harcamalarının kabul edilmesini engelleyen, ancak onların Allah ve Resûlünü inkâr etmeleri, namaza ancak tembel tembel (üşenerek) gelmeleri ve ancak hoşlanmayarak harcama yapmalarından başka bir şey değildir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 194 ≻

(TEVBE, 48 – 49):

(اِبْتَغَى يَبْتَغِي اِبْتِغَاءً): (nakıs iftial b.) talep etti, aradı, arzuladı (جَاءَ يَجِيءُ جَيْئًا): geldi, tahakkuk etti, hasıl oldu

(اَلْفِتْنَةُ ج فِتَنٌ): fitne/ dalalet/ deneme/ harp/ günah/ bela/ işkence

(اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): husus, iş, emir, durum (قَلَّبَ يُقَلِّبُ تَقْلِيبًا): (tef'il b.) çevirdi, evirip çevirdi / muhtelif suretlerde arzetti

(ظَهَرَ يَظْهَرُ ظُهُورًا): ortaya çıktı, zahir oldu/ üste çıktı/ galip geldi (قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef f.) dedi, söyledi

(اَلْكَارِهُ ج كَارِهُونَ): (ismi fail) hoşlanmayan, çirkin karşılayan (اَذِنَ يَاْذَنُ اِذْنًا): (mehmuz f.) izin verdi

(فَتَنَ يَفْتِنُ فَتْنًا): fitneye düşürdü/ yaktı, ateşe attı/ eziyet etti

(اَلْفِتْنَةُ ج فِتَنٌ): fitne/ dalalet/ deneme/ harp/ günah/ eziyet/ bela (سَقَطَ يَسْقُطُ سُقُوطًا): düştü

[(اَلْمُحِيطَةُ (أَحَاطَ يُحِيطُ]: (ismi fail) kuşatan, ihata eden, şamil olan

(TEVBE, 50):

(أَصَابَ يُصِيبُ إِصَابَةً): (ecvef f., if'al b.) isabet etti, dokundu (اَلْحَسَنَةُ ج حَسَنَاتٌ): iyilik, nail olunan nimet, güzellik, hayır ve taat

(سَاءَ يَسُوءُ سَوْءً): (ecvef f.) kötülendirdi, üzdü, hoşa girmedi (اَلْمُصِيبَةُ): (ismi fail) müsibet, bela

(أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذاً): (mehmuz f.) aldı (اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): emir, husus, durum, iş, hal (قَبْلُ): (zarf) önce

(تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا): (nakıs tefa'ul b.) döndü, dönüp gitti (اَلْفَرِحُ ج فَرِحُونَ): sevinçli, ferah duyan, şımarık

(TEVBE, 51):

(أَصَابَ يُصِيبُ إِصَابَةً): (ecvef f., if'al b.) isabet etti, dokundu (كَتَبَ يَكْتُبُ كَتْبًا): yazdı/ farz kıldı/ tesbit etti/ ispat etti

(اَلْمَوْلَى ج مَوَالِي): dost, sahip, yakın, bakıcı (تَوَكَّلَ يَتَوَكَّلُ تَوَكُّلاً): (tefa'ul b.) tevekkül etti, işini Allah'a bıraktı, Allah'a dayandı

(اَلْمُؤْمِنُ ج مُؤْمِنُونَ): (ismi fail) mümin, inanan, iman eden

(TEVBE, 52 – 53):

(تَرَبَّصَ يَتَرَبَّصُ تَرَبُّصًا ب):(tefa'ul b.) gözetledi, durdu, bekledi, (başına gelmesini) gözetledi (اَلْاَحَدُ ث اَلْاِحْدَى): bir, tek

(اَلْاَحْسَنُ ث اَلْحُسْنَى): (ismi tafdil) en güzel, daha güzel (أَصَابَ يُصِيبُ إِصَابَةً): (ecvef f., if'al b.) isabet etti, dokundu/ istedi, irade etti (عِندَ): (zarf) yanında, katında (اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el (اَلْمُتَرَبِّصُ ج مُتَرَبِّصُونَ): (ismi fail) duran, bekleyen, gözetleyen (أَنْفَقَ يُنْفِقُ إِنْفَاقًا): (if'al b.) harcadı, zekat verdi, yardımda bulundu

[(اَلطَّوْعُ (طَاعَ يَطُوعُ]: (masdar) isteyerek yapma, itaat, boyun eğme

[(اَلْكَرْهُ (كَرِهَ يَكْرَهُ]: (masdar) hoşlanmama, isteksiz olma (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu

تَقَبَّلَ يَتَقَبَّلُ تَقَبُّلاً): (tefa'ul b.) kabul etti, rıza gösterip sevabını verdi, kabul ile karşıladı

(TEVBE, 54):

(مَنَعَ يَمْنَعُ مَنْعًا): men etti, alıkoydu, engel oldu (قَبِلَ يَقْبَلُ قَبُولاً): kabul etti, tasdik etti, isteyerek aldı/ razı oldu

(اَلنَّفَقَةُ ج نَفَقَاتٌ): harcanan mal, nafaka (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (nakıs f.) geldi

(اَلْكَسْلاَنُ ج كُسَالَى): tembel (أَنْفَقَ يُنفِقُ إِنْفَاقًا): (if'al b.) harcadı, zekat verdi, yardımda bulundu

(اَلْكَارِهُ ج كَارِهُونَ): (ismi fail) hoşlanmayan, çirkin karşılayan

🕮🕮🕮🕮🕮🕮🕮

≺ CÜZ: 10, KUR'ÂN SAYFASI: 195 (TEVBE : 55 – 61) ≻

فَلَا تُعْجِبْكَ	أَمْوَالُهُمْ	وَ	لَآ	أَوْلَادُهُمْ ط	إِنَّمَا	يُرِيدُ
seni imrendirmesin başlama h.+ nehy-i hazır: nehiy ve cezm h., f. muzari, mef'ul	malları fail	ve atıf h.	(ne de) nefiy h.	çocukları matuf	ancak hasr edatı	ister f. muzari

اللّٰهُ	لِيُعَذِّبَهُمْ	بِهَا	فِي الْحَيَاةِ	الدُّنْيَا	وَ	تَزْهَقَ
Allah fail	onlara azab etmek ta'lil ve nasb h., f. muzari, mef'ul	bunlarla car-mecrur	hayatında h. cer-mecrur isim, mevsuf	dünya sıfat	atıf h.	çıkmasını f. muzari

أَنْفُسُهُمْ	وَ	هُمْ	كَافِرُونَ	﴿ 55 ﴾
canlarının fail	hal vâvı	mübteda	kafirler olarak haber	

55. Artık onların malları ve çocukları seni imrendirmesin. (Çünkü) Allah bunlarla onlara ancak dünya hayatında azab etmek (Allah'tan daha çok değer verdikleri malları ve çocuklarının dertlerini, acılarını onlara musallat eder) ve (kendileri böyle istediği için Allah da) canlarının kafir olarak çıkmasını ister.

وَ	يَحْلِفُونَ	بِاللّٰهِ	إِنَّهُمْ	لَمِنْكُمْ ط	وَ	مَا
başlama h.	yemin ederler f. muzari, fail	Allah car-mecrur	Gerçekten tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	sizden olduklarına dair tekit lamı+ (إِنَّ)'nin haberi; şibhi cüm.	hal vâvı	değildirler nefiy h.

هُمْ	مِنْكُمْ	وَ	لٰكِنَّهُمْ	قَوْمٌ	يَفْرَقُونَ	﴿ 56 ﴾
Onlar mübteda	sizden haber; şibhi cüm.	atıf h.	Fakat onlar istidrak ve nasb h., (لٰكِنَّ)nin ismi	topluluktur (لٰكِنَّ)'nin haberi, mevsuf	korkak sıfat; fiil cüm	

56. Gerçekten sizden olduklarına dair Allah adına yemin ederler. Onlar sizden değildirler. Fakat onlar korkak bir topluluktur.

لَوْ يَجِدُونَ	مَلْجَأً	أَوْ	مَغَارَاتٍ	أَوْ	مُدَّخَلًا	لَوَلَّوْا
Eğer onlar bulsalardı şart h., f. muzari+fâil	sığınak mef'ul	ya da atıf h.	mağaralar matuf	veya atıf h.	delik matuf	yönelirlerdi cevab h., f. mazi, fail

إِلَيْهِ	وَ	هُمْ	يَجْمَحُونَ	﴿ 57 ﴾
oraya car-mecrur	hal vâvı	mübteda	süratle koşarak haber	

57. Eğer onlar bir sığınak ya da (hayvanlar gibi barınacakları) mağaralar veya (girebilecekleri) bir delik bulsalardı, süratle koşarak oraya yönelirlerdi.

وَ	مِنْهُمْ	مَنْ	يَلْمِزُكَ	فِي الصَّدَقَاتِ ج	فَإِنْ أُعْطُوا	مِنْهَا
başlama h.	vardır haber mukaddem; şibhi cüm.	kimseler mübteda muahhar, ismi mevsul	sana dil uzatan sıla; mazi fiil cüm., mef'ul	Sadakalar hakkında car-mecrur	verilirse atıf h., şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart; meçhul f. mazi, naibi fail	Onlardan car-mecrur

رَضُوا	وَ	إِنْ لَمْ يُعْطَوْا	مِنْهَا	إِذَا	هُمْ	يَسْخَطُونَ	﴿ 58 ﴾
hoşnut olurlar c.şart; f. mazi, fail	atıf h.	verilmezse şart ve cezm h., nefiy ve cezm h., fi'lü'ş-şart; cahd-ı mutlak; naibi fail	onlardan car-mecrur	bir de bakmışsın ki fücaiye (sürpriz h.)	onlar mübteda	öfkeleniverirler haber; muzari fiil cümlesi	

58. Sadakaların (zekat gelirlerinin taksimi) hakkında sana dil uzatan (arkandan ayıplayan) kimseler vardır. Onlardan (bu zekât gelirlerinden bir pay) onlara verilirse hoşnut olurlar, verilmezse, bir de bakmışsın ki onlar öfkeleniverirler.

وَ	لَوْ	أَنَّهُمْ	رَضُوا	مَآ	آتَاهُمُ	اللّٰهُ
atıf h.	Eğer şart h.	onlar tekid ve nasb h.+ (أَنَّ)'nin ismi	razı olsaydılar (أَنَّ)'nin haberi	şeylere mef'ul, ismi mevsul	kendilerine vermiş olduğu sıla: mazi fiil cüm. mef'ul	Allah'ın fail

(ثَبَتَ) (sabit olsaydı) mahzuf fiilinin faili; (أَنَّهُمْ رَضُوا) masdarı müevveli ref mahallinde (yani: ..razı oldukları sabit olsaydı)

لَلّٰهُ	سَيُؤْتِينَا	اللّٰهُ	حَسْبُنَا	قَالُوا	وَ	رَسُولُهُ	وَ
Allah	bize verecek	Allah	bize yeter	deselerdi	ve	Peygamberinin	ve
Fail	gelecek zaman; istikbal h., f. muzari, mef'ul	haber	mübteda	f. mazi, fail	atıf h.	matuf	atıf h.

﴿ 59 ﴾	رَاغِبُونَ ع	إِلَى اللّٰهِ	إِنَّآ	رَسُولُهُ لا	وَ	مِنْ فَضْلِهِ
	rağbet edenleriz	Allah'a	Şüphesiz biz	Resûlü		lütfundan
	(إِنَّ)'nin haberi	şibhi cüm.	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	matuf	atıf h.	h. cer-mecrur isim

59. Eğer onlar, Allah ve Peygamberinin kendilerine vermiş oldukları şeylere razı olsaydılar ve «Allah bize yeter. Yakında bize Allah lütfundan verecek, Resûlü de. Şüphesiz biz Allah'a rağbet edenleriz» deselerdi.

الْعَامِلِينَ	وَ	الْمَسَاكِينِ	وَ	لِلْفُقَرَآءِ	الصَّدَقَاتُ	إِنَّمَا
görevli olanlar		düşkünler		fakirler içindir	Sadakalar	ancak
matuf	atıf h.	matuf	atıf h.	haber; şibhi cüm.	mübteda	hasr edatı

وَ	فِي الرِّقَابِ	وَ	قُلُوبُهُمْ	الْمُؤَلَّفَةِ	وَ	عَلَيْهَا
	köleler		kalbleri	ısındırılacaklar		ona
atıf h.	matuf	atıf h.	naibi fail	matuf, mecrur	atıf h.	car-mecrur

السَّبِيلِ ط	ابْنِ	وَ	اللّٰهِ	فِي سَبِيلِ	وَ	الْغَارِمِينَ
yolda kalmış (içindir)			Allah	Yolunda		borçlular
muz. ileyh	matuf, muzaf	atıf h.	muz. ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf	atıf h.	matuf

﴿ 60 ﴾	حَكِيمٌ	عَلِيمٌ	اللّٰهُ	مِنَ اللّٰهِ ط	وَ	فَرِيضَةً
	Hakîmdir	Alîmdir	Allah	Allah'tan		bir farz olarak
	ikinci haber	haber	mübteda	sıfat; şibhi cüm.	başlama h.	mef'ûlü mutlak,

60. Sadakalar (ve zekatlar), -Allah'tan bir farz olarak -ancak fakirler, düşkünler (çalışma imkanı olmayacak yoksullar), ona (zekât toplama işine) görevli olanlar, kalbleri ısındırılacaklar, köleler, borçlular, Allah yolunda (olanlar, cihad edenler) ve yolda kalmış(lar) içindir. Allah Alîmdir, Hakîmdir (her şeyi bilir, hüküm ve hikmet sahibidir, gerektiği gibi hüküm koyandır).

يَقُولُونَ	وَ	النَّبِيَّ	يُؤْذُونَ	الَّذِينَ	مِنْهُمُ	وَ
derler		peygambere	eziyet eden	kimseler	Onlardan vardır	
f. muzari+ fâil	atıf h.	mef'ul	sıla: muzari fiil cüm.	mübteda muahhar; ismi mevsul	haber mukaddem; şibhi cüm.	başlama h.

يُؤْمِنُ	لَكُمْ	خَيْرٍ	أُذُنُ	قُلْ	أُذُنٌ ط	هُوَ
inanır	sizin için	hayır	kulağıdır	De ki	bir kulaktır	O
mahzuf mübtedanın ikinci haberi; muzari fiil c.	sıfat; şibhi cüm.	muz. ileyh	(هو) olarak takdir edilen mahzuf bir mübtedanın haberi, mevsuf, muzaf	emir f.	haber	mübteda

مِنْكُمْ ط	آمَنُوا	لِلَّذِينَ	رَحْمَةٌ	وَ	لِلْمُؤْمِنِينَ	يُؤْمِنُ	وَ	بِاللّٰهِ
sizden	iman eden	kimseler için	bir rahmettir		müminlere	inanır		Allah'a
car-mecrur	sıla: cemi müz. mazi fiil c., fâil	h. cer, ismi mevsul	(أُذُنٌ)'ye matuf	atıf h.	car-mecrur	f. muzari	atıf h.	car-mecrur

﴿ 61 ﴾	أَلِيمٌ	عَذَابٌ	لَهُمْ	اللّٰهِ	رَسُولَ	يُؤْذُونَ	الَّذِينَ	وَ
	elem verici	azap	onlar için vardır	Allah'ın	Resûlüne	eziyet eden	kimseler	
	sıfat	mübteda muahhar, mevsuf	haber mukaddem; şibhi cüm.	muz. ileyh	mef'ul, muzaf	sıla: cemi muzari fiil c.	mübteda, ismi mevsul	atıf h.

(الَّذِينَ) mübtedasının haberi: isim cümlesi

61. Onlardan (iki yüzlü münafıklardan:) «O (Peygamber, her söyleneni duyup dinleyen) bir kulaktır» diyerek peygambere eziyet edenler vardır. De ki: «O, sizin için bir hayır kulağıdır. (Çünkü) o Allah'a inanır, müminlere inanır ve o, sizden iman edenler için bir rahmettir. Allah'ın Resûlüne eziyet edenler.. onlar için elem verici bir azap vardır.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 195 ≻

(TEVBE, 55 - 56):

(أَعْجَبَ يُعْجِبُ إِعْجَابًا): (if'al b.) hoş göründü, hoşa gitti/ hayrete düşürdü

(أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef f., if'al b.) irade etti, istedi (اَلْوَلَدُ ج اَوْلَادٌ): evlat, çocuk (اَلْمَالُ ج اَمْوَالٌ): mal

(عَذَّبَ يُعَذِّبُ تَعْذِيبًا): (tef'il b.) azap verdi, işkence etti (زَهَقَ يَزْهَقُ زُهُوقًا): can verdi, canı çıktı/ zail oldu/ ortadan kalktı

(حَلَفَ يَحْلِفُ حَلْفًا ب): yemin etti (فَرِقَ يَفْرَقُ فَرَقًا): korktu, ürperdi, ödlek oldu

(TEVBE, 57):

(وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal f.) aldı, buldu (اَلْمَغَارَةُ ج مَغَاوِرُ): mağara

[(لَجَأَ يَلْجَأُ) اَلْمَلْجَأُ]: sığınak, barınak, sığınma yeri (اَلْمُدَّخَلُ): kuyu, toprağın altındaki menfez, kanal, delik

(وَلَّى يُوَلِّي تَوْلِيَةً):): (nakıstef' il b.) dönüp gitti /yöneldi / dönüverdi

(جَمَحَ يَجْمَحُ جُمُوحًا): süratlice koştu, delicesine koştu/ gemi azıya aldı

(TEVBE, 58):

(لَمِزَ يَلْمِزُ لَمْزًا): açıktan açığa dil uzattı/ ayıpladı/ çekiştirdi/ kusur aradı

(اَلصَّدَقَةُ ج صَدَقَاتٌ): sadaka, zekat (أَعْطَى يُعْطِي إِعْطَاءً): (nakıs f., if'al b.) verdi

(رَضِيَ يَرْضَى رِضًا): (nakıs f.) hoşnut oldu, hoşlandı, razı oldu (سَخِطَ يَسْخَطُ سَخْطًا): kızdı, öfkelendi

(TEVBE, 59):

(رَضِيَ يَرْضَى رِضًا): (nakıs f.) hoşlandı, hoşnut oldu, razı oldu, sevgiyle karşıladı, tercih etti

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (nakıs f.) verdi, getirdi (حَسْبُ): kafi, kefil, yeter

(اَلْفَضْلُ ج اَفْضَالٌ): hayır, lütuf, fazl, üstünlük, mükemmellik

(اَلرَّاغِبُ ج رَاغِبُونَ): (ismi fail) rağbet eden, arzulayan, tazarru ve niyazla teveccüh eden

(TEVBE, 60):

(اَلصَّدَقَةُ ج صَدَقَاتٌ): sadaka, zekat (اَلْفَقِيرُ ج فُقَرَاءُ): fakir

(اَلْعَامِلُ ج عَامِلُونَ): (ismi fail) amel eden, yapan, işleyen (ayette) zekat toplama görevlisi)

(اَلْمِسْكِينُ ج مَسَاكِينُ): (alçaltıcı, zillete düşürücü) fakirliğe sebep olan, yoksul, düşkün

[(أَلَّفَ يُؤَلِّفُ) اَلْمُؤَلَّفَةُ]: (ismi fail) telif eden, toplayan, bir araya getiren (اَلرَّقَبَةُ ج رِقَابٌ): köle/ boyun

اَلْمُؤَلَّفَةُ قُلُوبُهُمْ): kendilerine ihsan ve ikramda bulunmakla kalpleri islama ısındırılan, meyl ettirilen

(اَلْغَارِمُ ج غَارِمُونَ): (ismi fail) borçlu, borç isteyen (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol

(اِبْنُ السَّبِيلِ): (yolun oğlu yani) yolda kalmış, uzun seyahate çıkıp ailesinden uzak olan

(اَلْفَرِيضَةُ): (Allah tarafından takdir, tayin ve beyan edilip) farz kılınmış olan, farz, tayin edilmiş miktar

(TEVBE, 61):

(آذَى يُؤْذِي إِيذَاءً): (nakıs f.) eziyet etti (اَلْاُذُنُ ج اَذَانٌ): kulak (her söyleneni duyan manasında)

(اَلْخَيْرُ): hayır, faydalı şey [(رَحِمَ يَرْحَمُ) اَلرَّحْمَةُ]: rahmet, ihsan (اَلْاَلِيمُ): şiddetli acı çektiren, çok elem veren

≺ CÜZ: 10, KUR'ÂN SAYFASI: 196 (TEVBE : 62 – 68) ≻

يَحْلِفُونَ	بِاللَّهِ	لَكُمْ	لِيُرْضُوكُمْ ج	وَ	اللَّهُ	وَ
yemin ederler	Allah'a	size	Sizi hoşnut etmek için	başlama h.	Allah	ve
cemi muzari fiil c.	car-mecrur	car-mecrur	ta'lil ve nasb h., f. muzari, mef'ul		mübteda	atıf h.

رَسُولَهُ	أَحَقُّ	أَنْ يُرْضُوهُ	إِنْ كَانُوا	مُؤْمِنِينَ	﴿ 62 ﴾
Resûlünü	daha layıktır	razı etmeleri	Eğer	mümin iseler	
matuf	haber	masdar ve nasb h., f. muzari, fail, mef'ul	şart h., fi'lu'ş-şart; f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi, (cevab önceki cümlede olduğundan mahzuf denir)	(كَانَ)'nin haberi	

62. Sizi hoşnut etmek için size (gelip) Allah'a yemin ederler. Eğer mümin iseler Allah ve Resûlünü razı etmeleri daha layıktır.

أَ	لَمْ يَعْلَمُوا	أَنَّهُ	مَنْ	يُحَادِدِ	اللَّهَ	وَ
mi	bilmediler	ki	kim	karşı koyarsa	Allah	ve
soru h.	cahd-ı mutlak; f.muzari	tekid ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi	mübteda, şart ve cezm h.	f. şart; f. muzari	mef'ul	atıf h.

(أَنَّ)'nin haberi: iim cümlesi

(يَعْلَمُوا) fiilinin mef'ulü: masdar-ı müevvel

فِيهَا ط	خَالِدًا	جَهَنَّمَ	نَارَ	لَهُ	فَأَنَّ	رَسُولَهُ
içinde	ebedî kalacağı	cehennem	ateşi	onun için vardır	akabinde	Resûlüne
car-mecrur	hal	muz. ileyh	(إِنَّ)'nin muahhar ismi, muzaf	(إِنَّ)'nin mukaddem haberi; şibhi cüm.	rabıta, tekid ve nasb h.	matuf

cevabü'ş-şart; şart ve cevabı (مَنْ) mübtedasının haberidir

ذَٰلِكَ	الْخِزْيُ	الْعَظِيمُ	﴿ 63 ﴾	يَحْذَرُ	الْمُنَافِقُونَ	أَنْ تُنَزَّلَ	عَلَيْهِمْ	سُورَةٌ
İşte bu	bir rezilliktir	büyük		çekiniyorlar	münafıklar	indirilmesinden	onlara	bir sûrenin
mübteda	haber, mevsuf	sıfat		f. muzari	fail	masdar ve nasb h., meçhul f. muzari	car-mecrur	naibi fail, mevsuf

(يَحْذَرُ) fiilinin mef'ûlü: masdar-ı müevvel

تَحْذَرُونَ	مَا	مُخْرِجٌ	اللَّهَ	إِنَّ	اسْتَهْزِؤُوا ج	قُلِ	فِي قُلُوبِهِمْ ط	بِمَا	تُنَبِّئُهُمْ	﴿ 64 ﴾
çekindiğiniz	şeyi	çıkaracaktır	Allah	Doğrusu	Siz alay edin	De ki	kalplerinde	olanı	onlara haber verecek	
sıla: muzari fiil c.	mef'ul, ismi mevsul	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	emir f., fail	emir f., failî (أَنْتَ) gizli zamiri	sıla: şibhi c.; h. cer-mecrur isim	h. cer, ismi mevsul	(سُورَةٌ) kelimesinin sıfatı; f.muzari +mef'ul	

63. (Hâla şunu öğrenip) bilmediler mi ki, kim Allah ve Resûlüne karşı koyarsa kesinlikle onun için, içinde sürekli kalacağı cehennem ateşi vardır. İşte bu büyük bir rezilliktir. **64**. Münafıklar, kalplerinde olanı kendilerine haber verecek bir sûrenin onlara indirilmesinden çekiniyorlar. De ki: «Siz alay edin! Doğrusu Allah (o) çekindiğiniz şeyi (ortaya) çıkaracaktır».

وَ	لَئِنْ سَأَلْتَهُمْ	لَيَقُولُنَّ	إِنَّمَا	كُنَّا نَخُوضُ	وَ	نَلْعَبُ ط
başlama h.	Onlara sorarsan	kesinlikle diyecekler	ancak	Biz lafa dalıyorduk	ve	oyalanıyorduk
	yemin lâmı, şart ve cezm h., fi'lu'ş-şart; mazi fiil +mef'ul	kasem (yemin) h.+ cevabü'ş-şart; kendisine tekit nunu (نَّ) birleşmiş f. muzari, fâili; düşmüş olan zamir cemi vâvı	hasr edatı	f. mazi, nasih, (نَا): (كَانَ)'nin ismi, (كَانَ)'nin haberi: muzari fiil cüm.	atıf h.	f. muzari

﴿ 65 ﴾ تَسْتَهْزِؤُونَ كُنتُمْ رَسُولِهِ وَ آيَاتِهِ وَ بِاللَّهِ أَ قُلْ

alay ediyordunuz		O'nun Peygamberi ile	ve	O'nun âyetleriyle		Allah ile	mi	De ki
(كَانَ)'nin haberi, fiil c, f. muzari+fâil	f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	matuf	atıf h.	matuf	atıf h.	car-mecrur	soru h.	emir f., faili (أَنْتَ) gizli zamiri

65. Onlara (niçin alay ettiklerini) sorarsan, kesinlikle «Biz ancak lafa dalıyorduk ve oyalanıyorduk (eğleniyorduk)» diyecekler (ve böylece kendi hal ve tavırlarıyla sahtekarlıklarını ortaya koyacaklar). De ki: «Allah ile, O'nun âyetleriyle ve O'nun Peygamberi ile mi alay ediyordunuz?

لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ ط إِنْ نَعْفُ عَنْ طَائِفَةٍ مِنْكُمْ

özür dilemeyin	inkar ettiniz	sonra	iman ettikten	affedersek	bir gurubu	Sizden
nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., f. muzari, fail	tahkik h., f. mazi, fail	zaman zarfı, muzaf	muz. ileyh, muzaf, (كُمْ):muz.ileyh	şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart; f. muzari, failî (نَحْنُ) gizli zamiri	h. cer-mecrur isim, mevsuf	sıfat; şibhi cüm.

﴿ 66 ﴾ مُجْرِمِينَ ع كَانُوا بِأَنَّهُمْ طَائِفَةً نُعَذِّبْ

suçlu	olmaları	sebebiyle	gruba	azap ederiz
(كَانَ)'nin haberi	f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	h. cer, tekid ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi	mef'ul	cevabu'ş-şart; f. muzari, faili (نَحْنُ) gizli zamiri

(أَنَّ)'nin haberi ; fiil cüm.

66. (Boşuna) özür dilemeyin; çünkü siz iman ettikten sonra inkar ettiniz. Sizden (tevbe eden) bir gurubu affedersek, (ısrarla günaha devam ettikleri için) suçlu olmaları sebebiyle diğer gruba azap ederiz.

الْمُنَافِقُونَ وَ الْمُنَافِقَاتُ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمُنْكَرِ

münafık erkekler	ve	münafık kadınlar	birbirlerindendir	emrederler	kötülüğü
mübteda	atıf h.	matuf	haber; şibhi cüm. mübteda	f. muzari+fâil	car-mecrur

(الْمُنَافِقُونَ)nin haberi

وَ يَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَ يَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ ط نَسُوا

atıf h.	alıkorlar	iyilikten	ve	tutarlar	ellerini	unuttular
	f. muzari+fâil	car-mecrur	atıf h.	f. muzari+fâil	mef'ul	f.mazi+fail

﴿ 67 ﴾ الْفَاسِقُونَ هُمُ الْمُنَافِقِينَ إِنَّ فَنَسِيَهُمْ ط اللَّهَ

fâsıkların ta kendileridir	fasıl zamiri	münafıklar	Doğrusu	onları unuttu	Allah'ı
(إِنَّ)'nin haberi		(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	atıf h., f. mazi, mef'ul	mef'ul

67. Münafık erkekler ve münafık kadınlar birbirlerindendir, kötülüğü emrederler, iyilikten alıkorlar ve (hayır işlerinde) ellerini sıkı tutarlar (cimrilik ederler). (Çünkü) Onlar Allah'ı unuttular (Allah'a saygı duymadılar ve emirlerine itaat etmediler). Allah da onları unuttu! Doğrusu münafıklar fâsıkların ta kendileridir.

وَعَدَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَ الْمُنَافِقَاتِ وَ الْكُفَّارَ

vâdetti	Allah	ikiyüzlü erkeklere		iki yüzlü kadınlara	ve	kâfirlere
f. mazi	fail	mef'ul	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf

نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا ط هِيَ حَسْبُهُمْ ج وَ

ateşini	cehennem	ebedi kalacakları	içinde	O	onlara yeter	
ikinci mef'ûl	muz. ileyh	hal	car-mecrur	mübteda	haber	atıf h.

﴿ 68 ﴾ مُقِيمٌ لا عَذَابٌ لَهُمْ وَ اللَّهُ ج لَعَنَهُمُ

daimi	bir azap	Onlar için vardır		Allah	onları lanetlemiştir
sıfat	mübteda muahhar, mevsuf	haber mukaddem; şibhi cüm.	atıf h.	fail	f. mazi, mef'ul

68. Allah, ikiyüzlü erkeklere, iki yüzlü kadınlara ve kâfirlere içinde ebedi kalacakları cehennem ateşini vâdetti. O, onlara yeter. Allah onları lanetlemiştir (rahmetinden uzak kılmıştır, yardım ve lutfunu kesmiştir). Onlar için daimi bir azap vardır.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 196 ≻

(TEVBE, 62 – 63 - 64):

(حَلَفَ يَحْلِفُ حَلْفًا): yemin etti (أَرْضَى يُرْضِي إِرْضَاءً): (nakıs f., if'al b.) hoşnut etti,razı oldu

[(حَقَّ يَحِقُّ) اَلْأَحَقُّ]: hak sahibi/ daha layık, en layık (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi/oldu

(اَلْمُؤْمِنُ ج مُؤْمِنُونَ): (ismi fail) mümin, inanan, iman eden

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (اَلنَّارُ ج نِيرَانٌ): ateş [(خَزِيَ يَخْزَى) اَلْخِزْيُ]: alçaklık, kepazelik, rezillik

(حَادَّ يُحَادُّ مُحَادَّةً): (muzaaf müfaale b.) muhalefet ve niza etti, karşı koydu, düşmanlık yaptı, bir tarafta durup diğer tarafa hücum etti (اَلْخَالِدُ ج خَالِدُونَ): (ismi fail) bekası devam eden, kalıcı olan (اَلْعَظِيمُ ج عَظَائِمُ): büyük, yüce

(حَذِرَ يَحْذَرُ حَذَرًا): sakındı (korkudan dolayı), korundu, çekindi (اَلْمُنَافِقُ ج مُنَافِقُونَ): (ismi fail) münafık

(نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلاً): (tef'il b.) indirdi (اَلسُّورَةُ ج سُوَرٌ): sure (نَبَّأَ يُنَبِّئُ تَنْبِيئًا): (tef'il b.) haber verdi, bildirdi

(اَلْقَلْبُ ج قُلُوبٌ): kalp, yürek (قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef f.) dedi, söyledi

(اِسْتَهْزَأَ يَسْتَهْزِئُ اِسْتِهْزَاءً): (istif'al b.) alay etti, dalga geçti [(أَخْرَجَ يُخْرِجُ) اَلْمُخْرِجُ]: (ismi fail) çıkaran

(TEVBE, 65 – 66):

(سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuz f.) sordu/ istedi/ hesaba çekti

(خَاضَ يَخُوضُ خَوْضًا): (ecvef f.) daldı/ girdi/ girişti/ girip yürüdü / mecazi olarak: çene çaldı

(لَعِبَ يَلْعَبُ لَعِبًا): oynadı, alaya aldı, dalga geçti (اِسْتَهْزَأَ يَسْتَهْزِئُ اِسْتِهْزَاءً): (istif'al b.) alay etti, dalga geçti

(اِعْتَذَرَ يَعْتَذِرُ اِعْتِذَارًا): (iftial b.) özür beyan etti, özür diledi (بَعْدَ): (zarf) sonra

[(آمَنَ يُؤْمِنُ) اَلْإِيمَانُ]: iman, inanç, inanma (عَفَا يَعْفُو عَفْوًا عَنْ): (ecvef f.) affetti, cezalandırdı, vazgeçti

(اَلطَّائِفَةُ ج طَوَائِفُ): cemaat, gurup, bölük, taife (عَذَّبَ يُعَذِّبُ تَعْذِيبًا): (tef'il b.) azap verdi, işkence etti

(اَلْمُجْرِمُ ج مُجْرِمُونَ): (ismi fail) suç işleyen, günah işleyen

(TEVBE, 67 – 68):

(اَلْمُنَافِقُ ج مُنَافِقُونَ): (ismi fail) münafık (وَالْمُنَافِقَةُ ج مُنَافِقَاتٌ): (ismi fail, müennes) münafık

(بَعْضُ): bazı, bazısı, kimi, bir kısım (أَمَرَ يَأْمُرُ أَمْرًا): (mehmuz f.) emretti

[(أَنْكَرَ يُنْكِرُ) اَلْمُنْكَرُ]: (ismi meful) kötü/ mimli masdar: çirkin karşılama, beğenmeme, kötüleme, kötülük

(نَهَى يَنْهَى نَهْيًا): (nakıs f.) yasakladı [(عَرَفَ يَعْرِفُ) اَلْمَعْرُوفُ]: (ismi meful) iyilik, iyi

(قَبَضَ يَقْبِضُ قَبْضًا): (ellerini) sıkı tuttu/ avuçladı, siliverdi/ kapadı, yumdu/ elini çekti (اَلْيَدُ ج أَيْدٍ): el

(نَسِيَ يَنْسَى نَسْيًا): (nakıs f.) unuttu, hatırından çıkardı/ terketti, hatırına getirmedi, unutulmuş gibi muamele etti

(اَلْفَاسِقُ ج فَاسِقُونَ): (ismi fail) münafık, iki yüzlü, fasık, açıktan açığa günah işleyen

(وَعَدَ يَعِدُ وَعْدًا): (misal f.) va'd etti, söz verdi [(أَقَامَ يُقِيمُ) اَلْمُقِيمُ]: daimi, baki/ namazı dosdoğru kılan

(اَلْخَالِدُ ج خَالِدُونَ): (ismi fail) bekası devam eden, kalıcı olan (حَسْبُ): kafi, kefil

(لَعَنَ يَلْعَنُ لَعْنًا): lanet etti (rahmetinden uzaklaştırdı), beddua etti, sövdü

⋖ CÜZ: 10, KUR'ÂN SAYFASI: 197 (TEVBE : 69 – 72) ⋗

كَالَّذِينَ	مِنْ قَبْلِكُمْ	كَانُوا	أَشَدَّ	مِنْكُمْ	قُوَّةً	وَ
gibisiniz	sizden öncekiler	idiler	daha üstün	sizden	kuvvet	bakımından
(أَنْتُمْ) (siz) olarak takdir edilen mahzuf bir mübtedanın haberi; şibhi cüm.	sıla; şibhi cüm.	f. mazi, nasih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	car-mecrur	temyiz	atıf h.

أَكْثَرَ	أَمْوَالاً	وَ	أَوْلاَدًا ط	فَاسْتَمْتَعُوا	بِخَلاَقِهِمْ	فَاسْتَمْتَعْتُمْ
daha çok	mal	ve	evlât bakımından	faydalandılar	nasipleriyle	faydalandınız
matuf	temyiz	atıf h.	matuf	atıf h., f. mazi, fail	h. cer-mecrur isim	atıf h., f. mazi, fail

بِخَلاَقِكُمْ	كَمَا	اسْتَمْتَعَ	الَّذِينَ	مِنْ قَبْلِكُمْ	بِخَلاَقِهِمْ	وَ
nasibinizle	gibi	faydalandıkları	kimselerin	Sizden önceki	kendi nasipleriyle	
h. cer-mecrur isim	hal; şibhi cüm	f. mazi	fail, ismi mevsul	sıla; şibhi cüm.	h. cer-mecrur isim	atıf h.

خُضْتُمْ	كَالَّذِي	خَاضُوا ط	أُولَئِكَ	حَبِطَتْ	أَعْمَالُهُمْ	فِي الدُّنْيَا
siz de daldınız	gibi	dalanlar	İşte onlar	boşa gitmiş olanlardır	amelleri	dünyada
f. mazi, fail	h. cer, ismi mevsul	sıla: mazi fiil c.	mübteda	f. mazi	fail	h. cer, mecrur isim

(أُولَئِكَ) mübtedasının haberi; mazi fiil cüm.

وَ	الْآخِرَةِ ج	وَ	أُولَئِكَ	هُمُ	الْخَاسِرُونَ ﴿69﴾
ve	ahirette	Ve	onlar	ta kendileridir	zarara uğrayanların
atıf h.	matuf	atıf h.	mübteda	fasıl zamiri	haber

69. (Ey münafıklar! Siz de münafıklık karakteri bakımından) sizden öncekiler gibisiniz. Onlar sizden kuvvet bakımından daha üstün, mal ve evlât bakımından daha çok idiler. Onlar (dünya nimetleri bakımından kendi paylarına düşen) nasipleriyle faydalandılar. Sizden öncekilerin kendi nasipleriyle faydalandıkları gibi siz de nasibinizle faydalandınız ve (ahireti hiçe sayıp boş ve fayda vermeyecek şeylere, menfeatiniz için kötülükler yapmaya, Allah'ın emirlerini inkara ve çiğnemeye, ahlaksızlığa, geçici günah zevklere) dalanlar gibi siz de daldınız. İşte onlar dünyada ve ahirette amelleri boşa gitmiş olanlardır. Ve onlar zarara uğrayanların ta kendileridir.

نُوحٍ	قَوْمِ	مِنْ قَبْلِهِمْ	الَّذِينَ	نَبَأُ	لَمْ يَأْتِهِمْ	أَ
Nuh	kavminin	kendilerinden önceki	kimselerin	haberi	Onlara gelmedi	mi
muz. ileyh	bedel, muzaf	sıla; şibhi cüm.	muz. ileyh, ismi mevsul	fail, muzaf	nefiy ve cezm h., illet h.nin düşmesiyle meczum f. muzari, mef'ul	soru h.

إِبْرَاهِيمَ	قَوْمِ	وَ	ثَمُودَ	وَ	عَادٍ	وَ
İbrahim	kavminin		Semûd	ve	Âd	
muz. İleyh (gayri munsarif)	matuf, muzaf	atıf h.	matuf (gayri munsarif)	atıf h.	matuf	atıf h.

رُسُلُهُمْ	أَتَتْهُمْ	الْمُؤْتَفِكَاتِ ط	وَ	مَدْيَنَ	أَصْحَابِ	وَ
Peygamberleri	onlara getirmişti	altüst olan şehirlerin	ve	Medyen	halkının	
fail	f. mazi, mef'ul	matuf	atıf h.	muz. ileyh (gayri munsarif)	matuf, muzaf	atıf h.

لَكِنْ	وَ	لِيَظْلِمَهُمْ	اللَّهُ	كَانَ	فَمَا	بِالْبَيِّنَاتِ ج
fakat		asla onlara zulmetmedi	Allah	olmadı		apaçık belgeler
istidrak h.	atıf h.	(كَانَ)'nin haberi, fiil cüm lâmul cuhûd, f. muzari, mef'ul	(كَانَ)'nin ismi	f. mazi, nasih	atıf h., nefiy h.	car-mecrur

﴿70﴾	يَظْلِمُونَ	أَنْفُسَهُمْ	كَانُوا
	zulmetmekte	onlar kendilerine	idiler
	(كَانَ)'nin haberi; muzari fiil cümlesi	mukaddem mef'ul	f.mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi

70. Onlara kendilerinden önceki kimselerin Nuh, Âd ve Semûd kavimlerinin, İbrahim kavminin, Medyen halkının ve altüst olan şehirlerin haberi gelmedi mi (tarih onlara ders vermedi mi)? Peygamberleri onlara apaçık belgeler (mucizeler) getirmişti. Dolayısıyla Allah onlara zulmetmedi, fakat onlar kendilerine zulmetmekte idiler.

بَعْضٍ ۘ	أَوْلِيَآءُ	بَعْضُهُمْ	الْمُؤْمِنَاتُ	وَ	الْمُؤْمِنُونَ	وَ
birbirlerinin velileridir			mümin kadınlar	ve	mümin erkekler	
muz. ileyh	haber, muzaf	mübteda	matuf	atıf h.	mübteda	başlama h.

(الْمُؤْمِنُونَ)'nin haberi: isim cümlesi

وَ	الصَّلَاةَ	يُقِيمُونَ	وَ	عَنِ الْمُنْكَرِ	يَنْهَوْنَ	وَ	بِالْمَعْرُوفِ	يَأْمُرُونَ
	Namazı	kılarlar		kötülükten	alıkorlar		iyiyi	emreder
atıf h.	mef'ul	f. muzari+fâil	atıf h.	car-mecrur	f. muzari+fâil	atıf h.	car-mecrur	f. muzari+fâil

رَسُولَهُ ۘ	وَ	اللَّهَ	يُطِيعُونَ	وَ	الزَّكَاةَ	يُؤْتُونَ
Peygamberine	ve	Allah'a	itaat ederler		zekatı	verirler
matuf	atıf h.	mef'ul	f. muzari+fâil	atıf h.	mef'ul	f. muzari+fâil

﴿ 71 ﴾	حَكِيمٌ	عَزِيزٌ	اللَّهَ	إِنَّ	اللَّهُ ۗ	سَيَرْحَمُهُمُ	أُولَٰئِكَ
	Hakîmdir	Azîzdir	Allah	Şüphesiz	Allah'ın	kendilerine merhamet edecekleridir	İşte onlar
	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	(إِنَّ)'nin haberi,	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	fail	istikbal (gelecek zaman) h., f. muzari, mef'ul	mübteda

(أُولَٰئِكَ) mübtedasının haberi; fiil cüm

71. Mümin erkekler ve mümin kadınlar birbirlerinin velileridir; iyiyi emreder, kötülükten alıkorlar. Namazı kılarlar, zekatı verirler. Allah'a ve Peygamberine itaat ederler. İşte onlar Allah'ın kendilerine merhamet edecekleridir. Şüphesiz Allah Azîzdir, Hakîmdir.

الْأَنْهَارُ	مِنْ تَحْتِهَا	تَجْرِي	جَنَّاتٍ	الْمُؤْمِنَاتِ	وَ	الْمُؤْمِنِينَ	اللَّهُ	وَعَدَ
ırmaklar	altından	akan	cennetler	mümin kadınlara	ve	mümin erkeklere	Allah	vâdetti
fail	h. cer-mecrur isim, mekan zarfı	sıfat: muzari fiil cümlesi	ikinci mef'ûl, mevsuf	matuf	atıf h.	mef'ul	fail	f. mazi

وَ	عَدْنٍ ۚ	فِي جَنَّاتِ	طَيِّبَةً	مَسَاكِنَ	وَ	فِيهَا	خَالِدِينَ
başlama h.	Adn	cennetlerinde	güzel	meskenler	atıf h.	içinde	ebedî kalacakları
	muz. ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf	sıfat	matuf, mevsuf		car-mecrur	hal

﴿ 72 ﴾	الْعَظِيمُ ع	الْفَوْزُ	هُوَ	ذَٰلِكَ	أَكْبَرُ ۚ	مِنَ اللَّهِ	رِضْوَانٌ
	büyük	kurtuluştur		İşte o	daha büyüktür	Allah'tan	hoşnutluk
	sıfat	haber, mevsuf	fasıl zamiri	mübteda	haber	(رِضْوَانٌ) kelimesinin sıfatı; şibhi cüm.	mübteda, mevsuf

72. Allah, mümin erkeklere ve mümin kadınlara, içinde ebedî kalacakları, altından ırmaklar akan cennetler ve Adn cennetlerinde güzel meskenler vâdetti. Allah'tan bir hoşnutluk (ise hepsinden) daha büyüktür. İşte o, büyük kurtuluştur.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 197 ≻

(TEVBE, 69):

(قَبْلُ): (zarf) önce (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu [(شَدَّ يَشُدُّ) اَلْاَشَدُّ]: (ismi tafdil) en şiddetli, daha şiddetli

(اَلْقُوَّةُ ج قُوىً): kudret, kuvvet, güç/ ciddiyet, sağlamlık [(كَثُرَ يَكْثُرُ) اَلْاَكْثَرُ]: (ismi tafdil) daha çok, en çok

(اَلْوَلَدُ ج اَوْلَادٌ): çocuk, evlat, (اَلْمَالُ ج اَمْوَالٌ): mal (اَلْخَلَاقُ): nasip, pay, hisse

(اِسْتَمْتَعَ يَسْتَمْتِعُ اِسْتِمْتَاعًا ب): (istifal b.) faydalandı, lezzet aldı

(خَاضَ يَخُوضُ خَوْضًا): (ecvef f.) daldı/ girdi, girişti, girip yürüdü

(حَبِطَ يَحْبَطُ حَبْطًا): boşa çıktı, neticesiz oldu (اَلْعَمَلُ ج اَعْمَالٌ): amel, iş

(اَلْخَاسِرُ ج خَاسِرُونَ): (ismi fail) zarar eden, ziyana uğrayan

(TEVBE, 70 – 71):

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا ب): (nakıs f.) getirdi (اَلنَّبَأُ ج اَنْبَاءُ): haber, vakıa, hadise (اَصْحَابُ مَدْيَنَ): Medyen halkı

(اَلْمُؤْتَفِكَةُ ج مُؤْتَفِكَاتٌ): çevrilmek, altüst olmak, Lut (a.s.)'ın köyleri beldeleri olup alt üst olmuş, tersine dönmüş manalarına gelir, iyiden kötüye geçişi ifade eden değişimin adı olmaktadır. Mü'tefikât, Filistin'de bir yerin de adıdır. Orada yedi kent vardı. Lut Peygamber onlara Peygamber olarak gönderildi. Aynı zamanda bu yerlere Sodom da denir.

(اَلْبَيِّنَةُ ج بَيِّنَاتٌ): apaçık, açıklayan, izah eden

(بَعْضُ): bazı, bazısı, kimi, birkısım (اَلْوَلِيُّ ج اَوْلِيَاءُ): yardımcı, veli, dost, yakın (أَمَرَ يَأْمُرُ أَمْرًا): (mehmuz f.) emretti

[(عَرَفَ يَعْرِفُ) اَلْمَعْرُوفُ]: (ismi meful) iyilik, iyi (نَهَى يَنْهَى نَهْيًا): (nakıs f.) yasakladı

[(أَنْكَرَ يُنْكِرُ) اَلْمُنكَرُ]: (ismi meful) kötü/ mimli masdar: çirkin karşılama, beğenmeme, kötülük

(أَقَامَ يُقِيمُ إِقَامَةً): (ecvef f., if'al b.) dosdoğru kıldı/ düzeltti/ gözetti/ kaldırdı

(اَلصَّلَاةُ ج صَلَوَاتٌ): namaz, rahmet, dua (آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (nakıs f.) verdi, getirdi

(اَلزَّكَاةُ ج زَكَوَاتٌ): zekat/ temizlik, doğruluk, düzen (رَحِمَ يَرْحَمُ رَحْمَةً): acıdı, merhamet etti

(أَطَاعَ يُطِيعُ إِطَاعَةً): (ecvef f., if'al b.) itaat etti, emre uyum sağladı/ bağlılık gösterdi/ muvafakat etti

(اَلْعَزِيزُ ج اَعِزَّةٌ): (Esma'i ilahiyeden) aziz, üstün, kuvvetli, şerefli, değerli

[(حَكَمَ يَحْكُمُ) اَلْحَكِيمُ]: (Esma'i ilahiyeden) hakim, hikmetli, sağlam, muhkem

(TEVBE, 72):

(وَعَدَ يَعِدُ وَعْدًا): (misal f.) va'd etti, söz verdi (تَحْتَ): (zarf) altında

(اَلْجَنَّةُ ج جَنَّاتٌ): ahiretteki refah ve saadet yurdu/ ağaçlı bahçe

(جَرَى يَجْرِي جَرْيًا): (nakıs f.) aktı, cereyan etti, hareket etti (اَلنَّهْرُ ج اَنْهَارٌ): nehir, ırmak

(اَلْخَالِدُ ج خَالِدُونَ): (ismi fail) kalıcı olan, bekası devam eden

(اَلْمَسْكَنُ ج مَسَاكِنُ): ikamet yeri, mesken (اَلطَّيِّبَةُ ج طَيِّبَاتٌ): temiz, lezzetli, helal, hoş

[(رَضِيَ يَرْضَى) اَلرِّضْوَانُ]: (masdar) razı olma, bolca sevap verme

[(كَبُرَ يَكْبُرُ) اَلْاَكْبَرُ]: (ismi tafdil) daha büyük, en büyük/ reis, elebaşı

[(فَازَ يَفُوزُ) اَلْفَوْزُ]: (masdar) kurtuluş, kurtulma (اَلْعَظِيمُ ج عَظَائِمُ): büyük, yüce

≺ CÜZ: 10, KUR'ÂN SAYFASI: 198 (TEVBE : 73 – 79) ≻

يَآ أَيُّهَا	النَّبِيُّ	جَاهِدِ	الْكُفَّارَ	وَ	الْمُنَافِقِينَ	وَ	اغْلُظْ
Ey Peygamber	sıfat	cihad et	Kâfirlere	ve	münafıklara	ve	sert davran
	nidâ h., münâdâ , tenbih h.	emir f., faili (أَنْتَ) gizli zamiri	mef'ul	atıf h.	matuf	atıf h.	emir f.

عَلَيْهِمْ ط	وَ	مَأْوَاهُمْ	جَهَنَّمُ ط	وَ	بِئْسَ	الْمَصِيرُ ﴿73﴾
onlara	ve	Onların barınacakları yer	cehennemdir	atıf h.	O ne kötü	dönüş yeridir
car-mecrur	atıf h. { başlama h. de denmiştir }	mübteda	haber		câmid (çekimi olmayan) f. mazi	fail

73. Ey Peygamber! Kâfirlere ve münafıklara karşı cihad et (müdafaa ve galip gelmede güç sarfet), onlara sert davran. Onların barınacakları yer cehennemdir. O ne kötü bir dönüş yeridir!

يَحْلِفُونَ	بِاللّٰهِ	مَا قَالُوا ط	وَ	لَقَدْ	قَالُوا	كَلِمَةَ
yemin ederler	Allah adına	söylemediklerine dair	başlama h. { atıf h. de denmiştir }	söylemişlerdir	f.mazi+ fail	sözünü
muzari cemi müz. fiil c.	car-mecrur	nefiy h., f. mazi, fail		lâmu cevâbi'l-kasem (yeminin cevabının başında gelir), tahkik h.		mef'ul, muzaf

الْكُفْرِ	وَ	كَفَرُوا	بَعْدَ	إِسْلَامِهِمْ	وَ	هَمُّوا
küfür	atıf h.	kâfir oldular	sonra	Müslüman olmalarından	atıf h.	teşebbüs ettiler
muz. ileyh		f.mazi+ fail	zaman zarfı, muzaf	muz. ileyh, muzaf, (هِمْ):muz. ileyh		f.mazi+fail

بِمَا	لَمْ يَنَالُوا ج	وَ	مَا نَقَمُوا	إِلَّآ	أَنْ أَغْنَاهُمُ	اللّٰهُ
bir şeye	erişemeyecekleri	atıf h.	intikam almadılar	başka	zengin etmiş olmalarından	Allah'ın
h. cer, ismi mevsul	nefiy ve cezm h., sıla; f. muzari fiil cüm., fail		nefiy h., f. mazi, fail	istisna h.	masdar h., f. mazi, mef'ul	fail

(نَقَمُوا) fiilinin mef'ûlü: masdar-ı müevvel

لَهُمْ ج	خَيْرًا	يَكُ	فَإِنْ يَتُوبُوا	مِنْ فَضْلِهِ ج	رَسُولُهُ	وَ
kendileri için	iyi	olur	eğer tevbe ederlerse	lütfundan	Peygamber'inin	ve
car- mecrur	(يَكُونُ)'nün haberi	cevabü'ş-şart; f. muzari, nâsih, (يَكُونُ)'nün kısaltılmışı, (يَكُونُ)'nün ismi (هُوَ) gizli zamiri	başlama h., şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart; f. muzari, fail	h. cer-mecrur isim	matuf	atıf h.

فِي الدُّنْيَا	أَلِيمًا	عَذَابًا	اللّٰهُ	يُعَذِّبْهُمُ	إِنْ يَتَوَلَّوْا	وَ
dünyada	acı veren	azaba	Allah	onları azaba uğratır	yüz çevirirlerse	
h. cer-mecrur isim	sıfat	mef'ûlü mutlak, mevsuf	fail	cevabü'ş-şart; f. muzari, mef'ul	şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart; f. muzari, fail	atıf h.

نَصِيرٍ ﴿74﴾	وَ	لَا	مِنْ وَلِيٍّ	فِي الْأَرْضِ	لَهُمْ	وَ	مَا	الْآخِرَةِ ج	وَ
bir yardımcı		yoktur	bir dost	dünyada	onlar için		yoktur	ahirette	ve
matuf	atıf h.	nefiy h.	zaid cer, mübteda muahhar	car-mecrur	haber mukaddem; şibhi cüm.	atıf h.	nefiy h.	matuf	atıf h.

74. Onlar söylemediler diye Allah adına yemin ederler. (Fakat) o küfür sözünü söylediler ve Müslüman olmalarından sonra kâfir oldular. Erişemeyecekleri bir şeye teşebbüs ettiler. Onun (Allah'ın) lütfundan Allah'ın ve Peygamber'inin kendilerini zengin etmiş olmalarından başka (bir sebeple) intikam almadılar. Artık eğer tevbe ederlerse kendileri için iyi olur. Eğer yüz çevirirlerse, Allah onları (hem) dünyada ve (hem de) ahirette acı veren bir azaba uğratır. Onlar için dünyada (ne herhangi) bir dost ve (ne de herhangi) bir yardımcı yoktur.

مِنْ فَضْلِهِ	لَئِنْ آتَانَا	اللّٰهَ	عَاهَدَ	مَنْ	مِنْهُمْ	وَ
lütfundan	Eğer bize verirse	Allah'a	ahdeden	kimseler	Onlardan vardır	
h. cer-mecrur isim	yemin lâmı, şart ve cezm h., fi'lu'ş-şart; mazi fiil cüm., mef'ul	mef'ul	sıla: mazi fiil c.	mübteda muahhar, ismi mevsul	haber mukaddem; şibhi cüm.	başlama h.

لَنَصَّدَّقَنَّ	وَ	لَنَكُونَنَّ	مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿75﴾
kesinlikle sadaka vereceğiz	ve	kesinlikle olacağız	sâlihlerden
cevabü'ş-şart; kasem (yemin) h., kendisine tekit nunu (نَّ) birleşmiş f. muzari	atıf h.	kasem (yemin) h., kendisine tekit nunu (نَّ) birleşmiş f. muzari, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (نَحْنُ) gizli zamiri	(كَانَ)'nin haberi; şibhi cüm.

75. Onlardan «Eğer Allah lütfundan bize verirse, kesinlikle sadaka vereceğiz ve kesinlikle sâlihlerden olacağız! » diye Allah'a ahdeden (söz veren) kimseler vardır.

فَلَمَّآ آتَاهُمْ	مِنْ فَضْلِهِ	بَخِلُوا	بِهِ	وَ	تَوَلَّوْا	وَ	هُمْ	مُعْرِضُونَ ﴿76﴾
verince onlara	lütfundan	cimrilik ettiler	onda		döndüler			yüz çevirerek
atıf h., şart bildiren zaman zarfı, fi'lü'ş-şart; f. mazi, mef'ul	h. cer-mecrur isim	cevabü'ş-şart; f. mazi, fail	car-mecrur	atıf h.	f.mazi+ fail	hal vâvı	mübte-da	haber

hal ; isim cüm.

76. (Fakat) Allah onlara lütfundan verince, onda cimrilik ettiler, yüz çevirerek (sözlerinden) döndüler.

فَأَعْقَبَهُمْ	نِفَاقًا	فِي قُلُوبِهِمْ	إِلَى يَوْمِ	يَلْقَوْنَهُ	بِمَآ أَخْلَفُوا
akıbetini gösterdi	nifak	kalplerinde	güne kadar	karşılaşacakları	yerine getirmemeleri sebebiyle
atıf h., f. mazi, mef'ul	ikinci mef'ûl	h. cer-mecrur isim	h. cer-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh: fiil cüm.; f. muzari+fâil+ mef'ul	h. cer, masdar h., f. mazi, fail

اللَّهَ	مَا وَعَدُوهُ	وَ	بِمَا كَانُوا	يَكْذِبُونَ ﴿77﴾
Allah'a	vaad ettikleri şeyi (sözü)	ve	olmaları sebebiyle	yalan söylemekte
mef'ul	ikinci meful: ismi mevsul, sıla: cemi mazi fiil cüm., (هُ): mef'ul	atıf h.	h. cer, masdar h., f. mazi, nasih, (وا): (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi; fiil cüm.: muzari fiil + fâil

77. Böylece O da, Allah'a vaad ettikleri sözü yerine getirmemeleri ve yalan söylemekte olmaları sebebiyle, kendisiyle karşılaşacakları güne kadar, kalplerinde nifak akıbetini gösterdi (münafıklık, iki yüzlülük yerleştirdi).

أَ	لَمْ يَعْلَمُوا	أَنَّ	اللَّهَ	يَعْلَمُ	سِرَّهُمْ	وَ
mi	bilmediler	tekid ve nasb h.	Allah'ın	bildiğini	sırrını	
soru h.	nefiy ve cezm h., f. muzari, fail		(أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi, muzari fiil cüm.	mef'ul	atıf h.

(يَعْلَمُوا)'nün mef'ûlü: masdar-ı müevvel

نَجْوَاهُمْ	وَ	أَنَّ	اللَّهَ	عَلَّامُ	الْغُيُوبِ ج ﴿78﴾
fısıltılarını		olduğunu	Allah'ın	çok iyi bilen	gaybları
matuf	atıf h.	tekid ve nasb h.	(أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi, muzaf	muz. ileyh

78. (İkiyüzlüler), Allah'ın, onların sırrını da fısıltılarını da bildiğini ve gaybları (görünmeyen şeyleri) çok iyi bilen olduğunu (daha) bilmediler mi?

اَلَّذِينَ	يَلْمِزُونَ	الْمُطَّوِّعِينَ	مِنَ الْمُؤْمِنِينَ	فِي الصَّدَقَاتِ	وَ	الَّذِينَ
kimseler	dil uzatan	gönlünden koparak bağışda bulunanlara	mü'minlerden	Sadakalar konusunda	ve	kimselere
mübteda, ismi mevsul	sıla: cemi muzari fiil c.	mef'ul, mevsuf	sıfat; { hal de denmiştir }; şibhi cüm.	car-mecrur	atıf h.	(الْمُطَّوِّعِينَ)'e matuf ismi mevsul

لَا يَجِدُونَ	إِلَّا	جُهْدَهُمْ	فَيَسْخَرُونَ	مِنْهُمْ ط	سَخِرَ	اللَّهُ	مِنْهُمْ ز
bulamayan	başkasını	takatlerinden	akabinde alay edenler	onlarla	alay konusu kılmıştır	Allah	onları
sıla: olumsuz cemi f. muzari	istisna h.	mef'ul	atıf h., f. muzari+fâil	car-mecrur	f. mazi	fail	car-mecrur

(الَّذِينَ) mübtedasının haberi; fiil cüm.

وَ	لَهُمْ	عَذَابٌ	أَلِيمٌ ﴿79﴾
ve	onlar için vardır	bir azab	acı veren
atıf h.	haber mukaddem; şibhi cüm.	mübteda muahhar, mevsuf	sıfat

79. Sadakalar konusunda, mü'minlerden, gönlünden koparak (fazladan) bağışda bulunanlara ve takatlerinden (güçlerinin yettiğinden) başkasını bulamayanlara dil uzatanlar, akabinde de onlarla alay edenler; Allah (asıl) onları alay konusu kılmıştır ve onlar için acı veren bir azab vardır.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 198 ≻

(TEVBE, 73 – 74):

(جَاهَدَ يُجَاهِدُ مُجَاهَدَةً): (müfaale b.) müdafaa ve galip gelmede güç sarfetti, cihad etti

(غَلَظَ يَغْلِظُ غَلْظَةً): katı oldu, sert davrandı [(اَلْمَأْوَى (اَوَى يَأْوِي]: (ismi mekan) sığınak, barınak

(بِئْسَ): (zemm kelimesi) ne kötü [(اَلْمَصِيرُ (صَارَ يَصِيرُ]: (ismi mekan) dönüş yeri

(حَلَفَ يَحْلِفُ حَلْفًا): yemin etti (اَلْكَلِمَةُ ج كَلِمَاتٌ): kelam, söz/ ilahi hüküm

[(أَسْلَمَ يُسْلِمُ) اَلْاِسْلَامُ]: Allah'a itaat ve şeri hükümlerine bağlılık gösterme, islam, müslümanlık

(هَمَّ يَهُمُّ هَمًّا): (muzaaf f.) tevessül etti, yeltendi, arzu etti, niyetlendi, hatırından geçirdi

(نَالَ يَنَالُ نَيْلاً): (ecvef f.) muvaffak oldu/ nail oldu/ erişti/ nail kıldı/ zafer kazandı

(نَقَمَ يَنْقِمُ نَقْمًا): beğenmedi, çekemedi, ayıp karşıladı (عَذَّبَ يُعَذِّبُ تَعْذِيبًا): (tef'il b.) azap verdi, işkence etti

(أَغْنَى يُغْنِي إِغْنَاءً): (nakıs f., if'al b.) zengin kıldı, kafi geldi, ihtiyacını giderdi/ meşgul etti, oyaladı

(اَلْفَضْلُ ج اَفْضَالٌ): hayır, lütuf, fazl, üstünlük, mükemmellik (تَابَ يَتُوبُ تَوْبًا): (ecvef f.) tevbe etti, masiyetten döndü

(تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا): (nakıs tefa'ul b.) arka çevirdi, döndü/ yüz çevirdi

(اَلْوَلِيُّ ج اَوْلِيَاءُ): yardımcı, dost, veli, yakın [(اَلنَّصِيرُ (نَصَرَ يَنْصُرُ]: (mübalağalı ismi fail) çok yardım eden, yardımsever

(TEVBE, 75 – 76 - 77):

(عَاهَدَ يُعَاهِدُ مُعَاهَدَةً): (müfaale b.) andlaştı, muahede yaptı (آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (nakıs f.) verdi, getirdi

(اَلْفَضْلُ ج اَفْضَالٌ): hayır, lütuf, fazl, üstünlük, mükemmellik (اِصَّدَّقَ يَصَّدَّقُ): (if'illal b.) sadaka verdi

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (nakıs f.) verdi, getirdi (بَخِلَ يَبْخَلُ بُخْلاً): cimrilik etti

(اَلْفَضْلُ ج اَفْضَالٌ): hayır, lütuf, fazl, üstünlük, mükemmellik (اَلْمُعْرِضُ ج مُعْرِضُونَ): (ismi fail) yüz çeviren

(تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا): (nakıs tefa'ul b.) yüz çevirdi, döndü/ sevdi/ yürüttü, idare etti/ yaptı/ baktı/ yöneldi

(أَعْقَبَ يُعْقِبُ إِعْقَابًا): (if'al b.) sonunda .... haline çevirdi, akıbetini gösterdi

[(اَلنِّفَاقُ (نَافَقَ يُنَافِقُ]: (masdar) münafıklık etme (لَقِيَ يَلْقَى): (nakıs f.) karşılaştı, buldu, rastladı/ mecazen: işledi, irtikap etti

(أَخْلَفَ يُخْلِفُ إِخْلاَفًا): (if'al b.) yerine getirmedi, döndü, ifa etmedi

(وَعَدَ يَعِدُ وَعْدًا): (misal f.) va'd etti, söz verdi (كَذَبَ يَكْذِبُ كَذِبًا): yalan söyledi, yalan isnad etti, yalanladı

(TEVBE, 78 – 79):

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (اَلسِّرُّ ج اَسْرَارٌ): sır, giz, gizlilik (اَلْغَيْبُ ج غُيُوبٌ): gayb, gözle görülmeyen, idrak edilmeyen

[(اَلْعَلاَّمُ (عَلِمَ يَعْلَمُ]: (mübalağalı ismi fail) çok bilen, iyi bilen (لَنَّجْوَى): fısıltı, sır/ fısıldama/ fısıldayanlar

(لَمَزَ يَلْمِزُ لَمْزًا): ayıpladı/ dil uzattı/ çekiştirdi/ kusur aradı (اَلصَّدَقَةُ ج صَدَقَاتٌ): sadaka, zekat

(اَلْمُطَوِّعُ ج مُطَوِّعُونَ): cihad için yardımda bulunan, gönlünden kopanı veren

(وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal f.) buldu (rastladı) (اَلْجُهْدُ): vus'at, takat, güç

(سَخِرَ يَسْخَرُ سُخْرًا مِنْ): alay etti (اَلْاَلِيمُ): şiddetli acı çektiren, çok elem veren

≺ CÜZ: 10, KUR'ÂN SAYFASI: 199 (TEVBE : 80 – 86) ≻

اِسْتَغْفِرْ	لَهُمْ	أَوْ	لاَ تَسْتَغْفِرْ	لَهُمْ ط	إِنْ تَسْتَغْفِرْ	لَهُمْ	
af dile	Onlar için	veya	af dileme	onlar için	af dilesen de	onlar için	
emir f.	car-mecrur	atıf h.	nehy-i hazır, nehiy ve cezm h., f. muzari	car-mecrur	şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart; f. muzari	car-mecrur	

سَبْعِينَ	مَرَّةً	فَلَنْ يَغْفِرَ	اللّٰهُ	لَهُمْ ط	ذٰلِكَ	بِأَنَّهُمْ	كَفَرُوا	بِاللّٰهِ
yetmiş	kez	asla affetmeyecek	Allah	onları	Bu	sebebiyledir	inkâr etmeleri	Allah'ı
mef'ûlü mutlak naibi	temyiz	cevabü'ş-şartı;rabıta + tekid-i nefy-i istikbal; nefiy ve nasb h., f. muzari	fail	car-mecrur	mübteda	h. cer, tekid ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi	mazi fiil cümlesi, fail	(أَنَّ)'nin haberi, car-mecrur

وَ	رَسُولِهِ ط	وَ	اللّٰهُ	لاَ يَهْدِي	الْقَوْمَ	الْفَاسِقِينَ ع	﴿ 80 ﴾
ve	Resûlünü		Allah	doğru yola erdirmez	topluluğunu	fâsıklar	
atıf h.	matuf	başlama h.	mübteda	haber; olumsuz muzari fiil cümlesi, nefiy h., f. muzari	mef'ul, mevsuf	sıfat	

80. Onlar için (ister) af dile veya (ister) af dileme; onlar için yetmiş kez af dilesen de artık Allah onları asla affetmeyecek. Bu, onların Allah ve Resûlünü inkâr etmeleri sebebiyledir. Allah fâsıklar topluluğunu doğru yola erdirmez.

فَرِحَ	الْمُخَلَّفُونَ	بِمَقْعَدِهِمْ	خِلاَفَ	رَسُولِ	اللّٰهِ	وَ
sevindiler	geri kalanlar	oturmaları ile	hilafına	Resûlü'nün	Allah'ın	atıf h.
f. mazi	fail	h. cer-mecrur isim	mekan zarfı, muzaf	muz. ileyh, muzaf	muz. ileyh	

كَرِهُوا	أَنْ يُجَاهِدُوا	بِأَمْوَالِهِمْ	وَ	أَنْفُسِهِمْ	فِي سَبِيلِ	اللّٰهِ	
hoş görmediler	cihad etmeyi	mallarıyla	atıf h.	canlarıyla	yolunda	Allah	
f.mazi+ fail	meful: masdar ve nasb h., f. muzari, fail	h. cer-mecrur isim		matuf, muzaf, muz. ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh	

وَ	قَالُوا	لاَ تَنْفِرُوا	فِي الْحَرِّ ط	قُلْ	نَارُ	جَهَنَّمَ	
ve	dediler	savaşa çıkmayın	sıcakta	De ki	ateşi	Cehennem	
atıf h.	f.mazi+ fail	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., f. muzari, fail	car-mecrur	emir f.	mübteda, muzaf	muz. ileyh	

أَشَدُّ	حَرًّا ط	لَوْ كَانُوا		يَفْقَهُونَ	﴿ 81 ﴾
daha	sıcaktır	Keşke		kavrayıp-anlasalardı	
haber	temyiz	şart h., fi'lu'ş-şart; f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi		(كَانَ)'nin haberi, muzari fiil c.	

81. Allah'ın Resûlü'nün hilafına geri kalanlar (savaşa çıkmayıp) oturmaları ile sevindiler. Allah yolunda mallarıyla, canlarıyla cihad etmeyi hoş görmediler ve «Bu sıcakta savaşa çıkmayın» dediler. De ki: «Cehennem ateşi daha sıcaktır!» Keşke kavrayıp-anlasalardı.

فَلْيَضْحَكُوا	قَلِيلاً	وَ	لْيَبْكُوا	كَثِيرًا ج	جَزَآءً	بِمَا	كَانُوا	يَكْسِبُونَ
gülsünler	az		ağlasınlar	çok	ceza olmak üzere	şeyler sebebiyle	oldukları	kazanmakta
rabıta+emr-i gaib; lâmu'l emr, f. muzari, fail	mef'ûlü mutlak naibi	atıf h.	emr-i gaib; lâmu'l emr , f. muzari, fail	mef'ûlü mutlak naibi	mef'ûlün lieclih	h. cer, ismi mevsul	sıla: nâsih mazi fiil cüm. , (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi, muzari fiil cümlesi

82. O halde kazanmakta oldukları şeyler sebebiyle ceza olmak üzere az gülsünler, çok ağlasınlar.

فَإِنْ رَجَعَكَ	اللّٰهُ	إِلَى طَآئِفَةٍ	مِنْهُمْ	فَاسْتَأْذَنُوكَ	لِلْخُرُوجِ	فَقُلْ	
seni döndürürse	Allah	bir gurubun yanına	onlardan	akabinde senden izin isterlerse	çıkmak için	de ki	
başlama h., şart h., fi'lü'ş-şart; f. mazi, mef'ul	fail	h. cer-mecrur isim, mevsuf	sıfat; şibhi cüm.	atıf h., f. mazi, fail, mef'ul	car-mecrur	rabıta, emir f.	

لَنْ تَخْرُجُوا	مَعِيَ	أَبَدًا	وَ	لَنْ تُقَاتِلُوا	مَعِيَ	عَدُوًّا ط
çıkmayacaksınız	benimle beraber	asla	ve	asla savaşmayacaksınız	benimle beraber	hiçbir düşmana
tekid-i nefy-i istikbal (cemi)	mekan zarfı	zaman zarfı	atıf h.	tekid-i nefy-i istikbal (cemi)	mekan zarfı	mef'ul

﴿ 83 ﴾	الْخَالِفِينَ	مَعَ	فَاقْعُدُوا	مَرَّةٍ	أَوَّلَ	بِالْقُعُودِ	رَضِيتُمْ	إِنَّكُمْ
	geri kalanlarla muz. ileyh	beraber mekan zarfı, muzaf	oturun rabıta, emir f., fail	defa muz. ileyh	ilk zaman zarfı, muzaf	oturup kalmaya car-mecrur	razı oldunuz (إِنَّ)'nin haberi, mazi fiil cüm., fail	Doğrusu siz tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi,

83. Allah seni onlardan bir gurubun yanına döndürürse, akabinde de (Tebük seferi dönüşü başka bir savaşa) çıkmak için senden izin isterlerse, o zaman de ki: « Asla benimle beraber çıkmayacaksınız ve hiçbir düşmana karşı benimle beraber asla savaşmayacaksınız! Doğrusu siz ilk defa (Tebük seferinde) oturup kalmaya razı oldunuz. O halde geri kalanlarla (savaş mecburiyeti olmayan kadın, ihtiyar ve çocuklarla) beraber oturun!

وَ	أَبَدًا	مَاتَ	مِنْهُمْ	عَلَى أَحَدٍ	لاَ تُصَلِّ	وَ
atıf h.	asla zaman zarfı	ölen ikinci sıfat; mazi fiil cüm.	onlardan sıfat; şibhi cüm.	bir kimseye h. cer-mecrur isim, mevsuf	namazı kılma nehiy ve cezm h., (illet h.nin düşmesiyle meczum) f. muzari	başlama h.

رَسُولِهِ	وَ	بِاللّٰهِ	كَفَرُوا	إِنَّهُمْ	عَلَى قَبْرِهِ ط	لاَ تَقُمْ
Resulünü matuf, muzaf, muz. ileyh	ve atıf h.	Allah'ı car-mecrur	inkar ettiler (إِنَّ)'nin haberi; mazi fiil cümlesi	Çünkü onlar tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	kabri başında h. cer-mecrur isim	durma nehiy ve cezm h., f. muzari

﴿ 84 ﴾	فَاسِقُونَ	هُمْ	وَ	مَاتُوا	وَ
	fasıklar olarak haber	mübteda	hal vâvı	öldüler f. mazi, fail	ve atıf h.

hal; isim cüm.

84. Onlardan ölen bir kimseye asla (cenaze) namazı kılma, kabri başında da durma! Çünkü (şüphesiz) onlar Allah'ı ve Resulünü inkar ettiler ve fasıklar olarak öldüler.

يُرِيدُ	إِنَّمَا	أَوْلاَدُهُمْ ط	وَ	أَمْوَالُهُمْ	لاَ تُعْجِبْكَ	وَ
ister f. muzari	ancak hasr edatı	çocukları matuf	ve atıf h.	Onların malları fail	seni hayrete düşürmesin nehiy ve cezm h., f. muzari, mef'ul	atıf h.

﴿ 85 ﴾	كَافِرُونَ	هُمْ	وَ	أَنْفُسُهُمْ	تَزْهَقَ	وَ	فِي الدُّنْيَا	بِهَا	أَنْ يُعَذِّبَهُمْ	اللّٰهُ
	inkarcı olarak haber	mübteda	hal vâvı	canlarının fail	çıkmasını f. muzari	ve atıf h.	dünyada h. cer, mecrur isim	bunlarla car-mecrur	onlara azabetmek mef'ul: masdar ve nasb h., f. muzari	Allah fail

hal; isim cüm.

85. Onların malları ve çocukları seni hayrete düşürmesin; Allah bunlarla ancak onlara dünyada azabetmek ve canlarının inkarcı olarak çıkmasını ister.

وَ	بِاللّٰهِ	أَنْ آمِنُوا	سُورَةٌ	أُنْزِلَتْ	إِذَآ	وَ
atıf h.	Allah'a car-mecrur	inanın diye tefsir h., emir f., fail	bir sûre naibi fail	indirildiği f.şart: meçhul f. mazi	zaman şart bildiren zaman zarfı	başlama h.

مِنْهُمْ	الطَّوْلِ	أُولُوا	اسْتَأْذَنَكَ	رَسُولِهِ	مَعَ	جَاهِدُوا
onlardan sıfat; şibhi cüm.	güç muz. ileyh	sahibi olanlar fail, mevsuf	senden izin istediler cevabü'ş-şart: f. mazi, mef'ul,	Resûlüyle muz. ileyh, muzaf, muz. ileyh	beraber mekan zarfı, muzaf	cihad edin emir f., fail

﴿ 86 ﴾	الْقَاعِدِينَ	مَعَ	نَكُنْ	ذَرْنَا	قَالُوا	وَ
	oturanlarla muz. ileyh	beraber mekan zarfı, muzaf	olalım emrin cevabı, f. muzari, nasih, (كَانَ)'nin ismi (نَحْنُ) gizli zamiri	Bizi bırak emir f., faili (أَنْتَ) gizli zamiri, mef'ul	dediler f.mazi+ fail	ve atıf h.

(كَانَ)'nin haberi; şibhi cüm.

86. «Allah'a inanın, Resûlü ile beraber cihad edin» diye bir sûre indirildiği zaman, onlardan güç (servet ve imkan) sahibi olanlar, senden izin istediler ve: «Bizi bırak (savaşa çıkamayıp) oturanlarla beraber olalım», dediler.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 199 ≻

(TEVBE, 80 – 81):

(اِسْتَغْفَرَ يَسْتَغْفِرُ اِسْتِغْفَارًا): (istif'al b.) istiğfar etti, bağış diledi (اَلسَّبْعُونَ – اَلسَّبْعِينَ): yetmiş

(اَلْمَرَّةُ ج مَرَّاتٌ): defa, kere, kez (غَفَرَ يَغْفِرُ غُفْرَانًا): mağfiret etti, bağışladı

(هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nakıs f.) hidayet verdi, doğru yola iletti, irşad etti, sevketti, yol gösterdi

(فَرِحَ يَفْرَحُ فَرْحًا): şımardı, sevindi [(قَعَدَ يَقْعُدُ) اَلْمَقْعَدُ]: geri kalış/ oturma, oturuş/ oturma yeri

(اَلْمُخَلَّفُونَ ج مُخَلَّفٌ): (ismi meful) tehir edilen, arkada bırakılan (izinli olarak arkada bırakılan yahut tenbellikten arkada kalanlar kasdedilmektedir) (اَلْخِلاَفُ): muhalefet, ihtilaf, çapraz/ arka, sonra

(جَاهَدَ يُجَاهِدُ مُجَاهَدَةً): (müfaale b.) cihad etti, müdafaa ve galip gelmede güç sarfetti (اَلْمَالُ ج اَمْوَالٌ): mal

(اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol (نَفَرَ يَنْفِرُ نَفْرًا): seferber oldu, cihada çıktı/ kaçtı/ koştu (اَلْحَرُّ): sıcak

[(شَدَّ يَشُدُّ) اَلْاَشَدُّ]: (ismi tafdil) en şiddetli, daha şiddetli (فَقِهَ يَفْقَهُ فِقْهًا): iyice anladı, güzelce anladı, çözdü

(TEVBE, 82 - 83):

(ضَحِكَ يَضْحَكُ ضِحْكًا): güldü (اَلْقَلِيلُ ج قَلِيلُونَ): az, azınlık (بَكَى يَبْكِي بُكَاءً): (nakıs f.) ağladı

(اَلْكَثِيرُ): çok [(جَزَى يَجْزِي) اَلْجَزَاءُ]: (masdar) ceza, karşılığını verdi (كَسَبَ يَكْسِبُ كَسْبًا): kazandı, tahsil etti

(رَجَعَ يَرْجِعُ رَجْعًا): iade etti, döndürdü (اَلطَّائِفَةُ ج طَوَائِفُ): cemaat, gurup, bölük, taife

(اِسْتَأْذَنَ يَسْتَأْذِنُ اِسْتِئْذَانًا): (istif'al b.) izin istedi [(خَرَجَ يَخْرُجُ) اَلْخُرُوجُ]: (masdar) çıkma

(اَلْاَبَدُ ج اُبُودٌ): ebediyen, ebed, zaman (قَاتَلَ يُقَاتِلُ مُقَاتَلَةً): (müfaale b.) muharebe etti, savaştı

(اَلْعَدُوُّ ج اَعْدَاءُ): düşman [(قَعَدَ يَقْعُدُ) اَلْقُعُودُ]: (masdar) oturma, geri kalma (اَلْاَوَّلُ ج اَوَّلُونَ): ilk, birinci, önceki

(اَلْمَرَّةُ ج مَرَّاتٌ): defa, kere, kez (اَلْخَالِفُ ج خَالِفُونَ): savaşa katılmayıp geride kalan

(TEVBE, 84):

(صَلَّى يُصَلِّي صَلاَةً): (nakıs tef'il b.) namaz kıldı/ rahmet etti/ dua etti (اَلْاَحَدَ): bir, tek

(مَاتَ يَمُوتُ مَوْتًا): (ecvef f.) öldü (اَلْاَبَدُ ج اُبُودٌ): ebed, zaman, ebediyen (اَلْقَبْرُ ج قُبُورٌ): kabir, mezar

(قَامَ يَقُومُ قَوْمًا): (ecvef f.) durdu/ kalktı/ kaldı/ azmetti/ başladı (اَلْفَاسِقُ ج فَاسِقُونَ): (ismi fail) fasık, kafir

(TEVBE, 85):

(أَعْجَبَ يُعْجِبُ إِعْجَابًا): (if'al b.) hoşa gitti, hoş gözüktü, hayrete düşürdü (اَلْوَلَدُ ج اَوْلاَدٌ): çocuk, evlat

(اَلْمَالُ ج اَمْوَالٌ): mal (أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef f., if'al b.) irade etti, istedi

(عَذَّبَ يُعَذِّبُ تَعْذِيبًا): (tef'il b.) azap verdi,işkence etti

(زَهَقَ يَزْهَقُ زُهُوقًا): can verdi, canları çıktı/ zail oldu/ ortadan kalktı

(TEVBE, 86):

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi (اَلسُّورَةُ ج سُوَرٌ): sure (اِسْتَأْذَنَ يَسْتَأْذِنُ اِسْتِئْذَانًا): (istif'al b.) izin istedi

(جَاهَدَ يُجَاهِدُ مُجَاهَدَةً): (müfaale b.) müdafaa ve galip gelmede güç sarfetti, cihad etti (اَلطَّوْلُ): güç, kudret, üstünlük

(اُولُو ث اُولاَتُ): sahipler (وَذِرَ يَذَرُ وَذْرًا): (misal f.) bıraktı, ilgilenmedi, alakayı kesti

(اَلْقَاعِدُ ج قَاعِدُونَ): (ismi fail) geride kalan, oturan, oturup kalan

≺ CÜZ: 10, KUR'ÂN SAYFASI: 200 (TEVBE : 87 – 93) ≻

رَضُوا	بِأَنْ يَكُونُوا	مَعَ الْخَوَالِفِ	وَ	طُبِعَ	عَلَى قُلُوبِهِمْ	فَهُمْ	لاَ يَفْقَهُونَ ﴿87﴾
razı oldular	olmaya	Geriye kalanlarla beraber	ve	mühür vuruldu	kalblerine	onlar	anlayıp kavramazlar
f.mazi+ fail	h. cer, masdar ve nasb h., f. muzari, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	muz. ileyh / mekan zarfı, muzaf	atıf h.	meçhul f. mazi	h. cer-mecrur isim	atıf h., mübteda	haber; olumsuz cemi muzari fiil cüm.

(كَانَ)'nin haberi; şibhi cüm.

87. Geriye kalanlarla beraber olmaya razı oldular ve kalblerine mühür vuruldu. Bu sebeple onlar (gerçeği) anlayıp kavramazlar.

لٰكِنِ	الرَّسُولُ	وَ	الَّذِينَ	آمَنُوا	مَعَهُ	جَاهَدُوا	بِأَمْوَالِهِمْ	وَ
Fakat	Peygamber	ve	kimseler	iman eden	onunla beraber	cihad ettiler	mallarıyla	ve
istidrak h.	mübteda	atıf h.	matuf, ismi mevsul	sıla: cemi mazi fiil c.	mekan zarfı	haber; mazi fiil cümlesi	h. cer-mecrur isim	atıf h.

أَنْفُسِهِمْ ط	وَ	أُولٰئِكَ	لَهُمُ	الْخَيْرَاتُ ذ	وَ	أُولٰئِكَ	هُمُ	الْمُفْلِحُونَ ﴿88﴾
canlarıyla	İşte onlar		kendilerinin olanlardır	bütün hayırlar	ve		onlar	kurtuluşa erenlerin ta kendileridir
matuf	mübteda	atıf h.	haber mukaddem, şibhi cüm.	mübteda muahhar	atıf h.		fasıl zamiri	haber

(أُولٰئِكَ) mübtedasının haberi; isim cümlesi

88. Fakat Peygamber ve onunla beraber iman eden kimseler, mallarıyla ve canlarıyla cihad ettiler. İşte onlar bütün hayırlar kendilerinin olanlardır ve onlar kurtuluşa erenlerin ta kendileridir.

أَعَدَّ	اللّٰهُ	لَهُمْ	جَنَّاتٍ	تَجْرِي	مِنْ تَحْتِهَا	الْأَنْهَارُ
hazırlamıştır	Allah	onlara	cennetler	akan	altlarından	ırmaklar
f. mazi	fail	car-mecrur	ikinci mef'ûl, mevsuf	sıfat: muzari fiil cümlesi	h. cer-mecrur isim	fail

خَالِدِينَ	فِيهَا ط	ذٰلِكَ	الْفَوْزُ	الْعَظِيمُ ع	﴿89﴾
ebedî kalacakları	içinde	İşte bu	bir kazançtır	büyük	
hal	car-mecrur	mübteda	haber, mevsuf	sıfat	

89. Allah, onlara içinde ebedî kalacakları ve altlarından ırmaklar akan cennetler hazırlamıştır. İşte bu büyük bir kazançtır.

وَ	جَآءَ	الْمُعَذِّرُونَ	مِنَ الْأَعْرَابِ	لِيُؤْذَنَ	لَهُمْ	وَ
	geldiler	özür bahane edenler	Bedevîlerden	izin verilmesi için	kendilerine	
başlama h.	f. mazi	fail, mevsuf	sıfat; şibhi cümle	ta'lil ve nasb h., meçhul f. muzari	naibi fail; şibhi cüm.	atıf h.

قَعَدَ	الَّذِينَ	كَذَبُوا	اللّٰهَ	وَ	رَسُولَهُ ط	سَيُصِيبُ
oturup kaldılar	kimseler	yalan söyleyen	Allah	ve	Resûlüne	erişecektir
f. mazi	fail, ismi mevsul	sıla: cemi mazi fiil c.	mef'ul	atıf h.	matuf	istikbal (gelecek zaman) h., f.muzari

الَّذِينَ	كَفَرُوا	مِنْهُمْ	عَذَابٌ	أَلِيمٌ ﴿90﴾
kâfir olan kişilere		Onlardan	bir azap	acı veren
mef'ul, ismi mevsul	sıla: cemi mazi fiil c.	(كَفَرُوا) fiilinin failinden hal; şibhi cüm.	fail, mevsuf	sıfat

90. Bedevîlerden, özür bahane edenler kendilerine izin verilmesi için geldiler. Allah ve Resûlüne yalan söyleyen kimseler (özür bile bahane etmeksizin) oturup kaldılar. Onlardan kâfir olan kişilere acı veren bir azap erişecektir.

لَا يَجِدُونَ	عَلَى الَّذِينَ	وَ	لَا	عَلَى الْمَرْضَى	وَ	لَا	عَلَى الضُّعَفَاءِ	لَيْسَ
bulamayan	kimselere			hastalara			Zayıflara	yoktur
nefiy h., sıla, muzari fiil cüm.	h. cer, ismi mevsul	nefiy h.	atıf h.	car-mecrur	nefiy h.	atıf h.	(لَيْسَ)'nin mukaddem haberi; şibhi cüm.	camid f. mazi, nasih

رَسُولِهِ ط	وَ	لِلّٰهِ	نَصَحُوا	إِذَا	حَرَجٌ	يُنْفِقُونَ	مَا
Peygamberine	ve	Allah	sadık kaldıkları	zaman	günah	infak edecek	bir şeyi
matuf	atıf h.	car-mecrur	f.mazi+fail	şart bildiren zaman zarfı	(لَيْسَ)'nin muahhar ismi	sıla: muzari fiil c.	mef'ul, ismi mevsul

﴿ 91 ﴾	رَحِيمٌ لا	غَفُورٌ	اللّٰهُ	وَ	مِنْ سَبِيلٍ ط	عَلَى الْمُحْسِنِينَ	مَا
	Rahim'dir	Gafur'dur	Allah		bir yol	İyilik edenlerin aleyhine	yoktur
	ikinci haber	haber	mübteda	başlama h.	mübteda muahhar; şibhi cüm. zaid câr-mecrur isim	haber mukaddem; şibhi cüm.	nefiy h.

91. Zayıflara, hastalara ve infak edecek bir şeyi bulamayanlara, Allah ve Peygamberine sadık kaldıkları zaman (sadık kaldıkları müddetçe) günah yoktur. İyilik edenlerin aleyhine bir yol (günah ve sorumluluk) yoktur. Allah Gafur'dur (çok bağışlayan), Rahim'dir (çok merhamet edendir).

قُلْتَ	لِتَحْمِلَهُمْ	أَتَوْكَ	إِذَا مَا	عَلَى الَّذِينَ	لَا	وَ
deyince	binek ayarlaman için	sana geldikleri	zaman	kimselere de	yoktur	
f.mazi+ fail, (إِذَا مَا)'nın cevabı	ta'lil ve nasb h., f. muzari, mef'ul	f. mazi, fail, mef'ul	şart bildiren zaman zarfı, muzaf, (مَا):zaid	h. cer, ismi mevsul	nefiy h.	atıf h.

أَعْيُنُهُمْ	وَ	تَوَلَّوْا	عَلَيْهِ ص	أَحْمِلُكُمْ	مَآ	لَا أَجِدُ
gözleri		geri dönen	üzerine	Sizi bindirecek	şey	bulamıyorum
mübteda	hal vâvı	f.mazi+ fail	car-mecrur	sıla; muzari fiil cüm., mef'ul	mef'ul, ismi mevsul	olumsuz muzari fiil; nefiy h., f.muzari, failî (أَنَا) gizli zamiri

﴿ 92 ﴾	يُنْفِقُونَ ط	مَا	أَلَّا يَجِدُوا	حَزَنًا	مِنَ الدَّمْعِ	تَفِيضُ
	harcayacak	bir şey	bulamamalarından	üzüldükleri için	yaş	dökerek
	sıla: cemi muzari fiil	mef'ul, ismi mevsul	masdar ve nasb h., nefiy h., f. muzari, fail	mef'ülün lieclih	car-mecrur	haber; muzari fiil cüm.

92. Kendilerine binek ayarlaman için sana geldikleri zaman: "Sizi üzerine bindirecek bir binek bulamıyorum" deyince, harcayacak bir şey bulamamalarından üzüldükleri için gözleri yaş dökerek geri dönen kimselere de (günah ve sorumluluk) yoktur.

بِأَنْ يَكُونُوا	رَضُوا	أَغْنِيَآءُ ج	هُمْ	وَ	يَسْتَأْذِنُونَكَ	عَلَى الَّذِينَ	السَّبِيلُ	إِنَّمَا
olmaya	razı olurlar	zengin oldukları halde			senden izin isteyen	kimseler aleyhinedir	(Kınama) yolu	ancak
h. cer, masdar ve nasb h., f. muzari, (كَانَ)'nin ismi	f.mazi+ fail	haber	mübteda	hal vâvı	sıla: muzari fiil cüm.; mef'ul	haber; şibhi cüm.	mübteda	hasr edatı

﴿ 93 ﴾	لَا يَعْلَمُونَ	فَهُمْ	عَلَى قُلُوبِهِمْ	اللّٰهُ	طَبَعَ	وَ	الْخَوَالِفِ لا	مَعَ
	bilmezler	Bundan dolayı onlar	onların kalplerine	Allah	mühür vurmuştur		geride kalanlarla	birlikte
	haber; nefy-i istikbal fiil cüm.	atıf h., mübteda	h. cer-mecrur isim	fail	f. mazi	atıf h.	muz. ileyh	mekan zarfı, muzaf

(كَانَ)'nin haberi ; şibhi cüm.

93. (Kınama) yolu, ancak o kimseler aleyhinedir ki, zengin oldukları halde (savaşa gitmemek için) senden izin isterler ve bunlar geride kalanlarla birlikte olmaya razı olurlar. Allah, onların kalplerine mühür vurmuştur. Bundan dolayı onlar, bilmezler.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 200 ≻

(TEVBE, 87):

(رَضِيَ يَرْضَى رِضًا): (nakıs f.) razı oldu/ tercih etti/ hoşlandı, hoşuna gitti (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu

(اَلْخَالِفُ ج خَوَالِفُ): geride kalan, kinaye olarak kadın (kadın evde bulunmakla geride kalmış olur denmiştir)

(طَبَعَ يَطْبَعُ طَبْعًا): mühürledi (اَلْقَلْبُ ج قُلُوبٌ): kalp, yürek (فَقِهَ يَفْقَهُ فِقْهًا): iyice anladı, güzelce anladı, çözdü

(TEVBE, 88 – 89):

(جَاهَدَ يُجَاهِدُ مُجَاهَدَةً): (müfaale b.) müdafaa ve galip gelmede güç sarfetti, cihad etti (اَلْعَظِيمُ ج عَظَائِمُ): büyük, yüce

(اَلْمَالُ اَمْوَالٌ): mal (اَلنَّفْسُ ج اَنْفُسٌ): can, nefis, zat, kendi (اَلْخَيْرَةُ ج خَيْرَاتٌ): faziletli, saliha, hayırlı, üstün

(اَلْمُفْلِحُ ج مُفْلِحُونَ): (ismi fail) kazanan, felaha eren [اَلْفَوْزُ (فَازَ يَفُوزُ]: kazanç, kurtuluş, kurtulma

(أَعَدَّ يُعِدُّ إِعْدَادًا): (muzaaf if'al b.) hazırladı (جَرَى يَجْرِي جَرْيًا): (nakıs f.) aktı, cereyan etti, hareket etti

(اَلنَّهْرُ ج اَنْهَارٌ): nehir, ırmak (اَلْخَالِدُ ج خَالِدُونَ): (ismi fail) kalıcı olan, bekası devam eden

(TEVBE, 90 – 91):

(جَاءَ يَجِيءُ جَيْئًا): (ecvef ve mehmuz fiil) geldi (اَلْمُعَذِّرُ ج مُعَذِّرُونَ): (ismi fail) özür uyduran

(اَلْاَعْرَابُ): bedeviler, göçebe olarak yaşayan Araplar (اَذِنَ يَاْذَنُ اِذْنًا): (mehmuz f.) izin verdi

(قَعَدَ يَقْعُدُ قُعُودًا): (savaştan) geri kaldı/ oturdu/ oturaklı oldu/ gözetledi (اَلْاَلِيمُ): şiddetli acı çektiren, çok elem veren

(كَذَبَ يَكْذِبُ كَذِبًا): yalan söyledi, yalan isnad etti, yalanladı (أَصَابَ يُصِيبُ إِصَابَةً): (ecvef f., if'al b.) isabet etti, dokundu

(لَيْسَ): (camid fiil) değildir (اَلضَّعِيفُ ج ضُعَفَاءُ): zayıf, kuvvetsiz (اَلْمَرِيضُ ج مَرْضَى): hasta

(وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal f.) buldu (أَنْفَقَ يُنفِقُ إِنْفَاقًا): (if'al b.) harcadı, zekat verdi, yardımda bulundu

(اَلْحَرَجُ): darlık, güçlük, zorluk, meşakkat/ günah (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol

(نَصَحَ يَنْصَحُ نُصْحًا): sadık kaldı/ nâsihat etti, öğüt verdi (اَلْمُحْسِنُ ج مُحْسِنُونَ): (ismi fail) güzel yapan, iyilik eden

(TEVBE, 92):

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (nakıs f.) geldi (حَمَلَ يَحْمِلُ حَمْلاً): binek ayarladı/ bindirdi/ yüklendi

(تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا): (nakıs tefa'ul b.) döndü, yüz çevirdi/ yürüttü/ sevdi/ yaptı/ baktı/ yöneldi

(اَلْعَيْنُ ج اَعْيُنٌ): göz/ kaynak, pınar (فَاضَ يَفِيضُ فَيْضًا): (ecvef f.) boşandı, aktı, döküldü

(اَلدَّمْعُ ج دُمُوعٌ): gözyaşı (وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal f.) buldu

[(حَزِنَ يَحْزَنُ) اَلْحَزَنُ]: (masdar) üzülme, üzüntü, gamlanma

(أَنْفَقَ يُنفِقُ إِنْفَاقًا): (if'al b.) harcadı, zekat verdi, yardımda bulundu

(TEVBE, 93):

(اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol (أِسْتَأْذَنَ يَسْتَأْذِنُ أِسْتِئْذَانًا): (isif'al b.) izin istedi

(اَلْغَنِيُّ ج اَغْنِيَاءُ): zengin (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(رَضِيَ يَرْضَ رِضًا): (nakıs f.) razı oldu, hoşlandı, hoşnut oldu/ tercih etti/ sevdi

(اَلْخَالِفُ ج خَوَالِفُ): geride kalan (طَبَعَ يَطْبَعُ طَبْعًا): mühürledi (اَلْقَلْبُ ج قُلُونٌ): kalp, yürek

📖📖📖📖📖📖📖

ONUNCU CÜZÜN SONU

11. CÜZ

CÜZ: 11, KUR'ÂN SAYFASI: 201 (TEVBE : 94 – 99)

لاَ تَعْتَذِرُوا	قُلْ	إِلَيْهِمْ ط	رَجَعْتُمْ	إِذَا	إِلَيْكُمْ	يَعْتَذِرُونَ
Özür dilemeyin nehiy ve cezm h., f. muzari, fail	De ki emir f.	onlara car-mecrur	döndüğünüz f.mazi+ fail	zaman zaman zarfı	size car-mecrur	özür beyan ederler f. muzari+fâil

سَيَرَى	وَ	مِنْ أَخْبَارِكُمْ ط	اللّٰهُ	قَدْ نَبَّأَنَا	لَكُمْ	لَنْ نُؤْمِنَ
görecektir istikbal (gelecek zaman) h., f. muzari	atıf h.	haberlerinizden h. cer-mecrur isim	Allah fail	bize bildirmiştir tahkik h., f. mazi, mef'ul	Size car-mecrur	asla inanmayacağız te'kid-i nefy-i istikbal, failî (نَحْنُ) olarak takdir edilen gizli zamir

إِلَى عَالِمِ	تُرَدُّونَ	ثُمَّ	رَسُولُهُ	وَ	عَمَلَكُمْ	اللّٰهُ
bilene h. cer-mecrur isim, muzaf	döndürüleceksiniz meçhul f.muzari +naibi fâil	Sonra atıf h.	Resûlü matuf	atıf h.	amelinizi mef'ul	Allah fail

﴿ 94 ﴾	تَعْمَلُونَ	كُنْتُمْ	بِمَا	فَيُنَبِّئُكُمْ	وَ	الشَّهَادَةِ	الْغَيْبِ
	yapmakta	olduğunuz	şeyleri	Akabinde size haber verecektir	ve	görüleni	görülmeyeni
	(كَانَ)'nin haberi, fiil c.:f. muzari+fâil	sıla: f.mazi,nâsih, (كَانَ)'nin ismi	h. cer, ismi mevsul (masdar h. de denmiş)	atıf h., f. muzari, mef'ul	matuf	atıf h.	muz. ileyh

94. (Seferden sonra) onlara döndüğünüz zaman size özür beyan ederler. De ki: «Özür dilemeyin! Size asla inanmayacağız; Allah, haberlerinizden bize bildirmiştir. (Bundan sonraki) amelinizi Allah da görecektir, Resûlü de. Sonra görüleni ve görülmeyeni bilene döndürüleceksiniz. Akabinde o da yapmakta olduklarınızı size haber verecektir.

لِتُعْرِضُوا	إِلَيْهِمْ	انْقَلَبْتُمْ	إِذَا	لَكُمْ	بِاللّٰهِ	سَيَحْلِفُونَ
yüzçevirmeniz için ta'lil ve nasb h., f. muzari, fail	Onlara car-mecrur	geri döndüğünüzde f. mazi, fail	zaman zarfı	size karşı car-mecrur	Allah'a car-mecrur	yemin ederler istikbal (gelecek zaman) h., f. muzari+fâil

مَأْوَاهُمْ	وَ	رِجْسٌ ز	إِنَّهُمْ	عَنْهُمْ ط	فَأَعْرِضُوا	عَنْهُمْ ط
onların barınma yerleri mübteda	atıf h.	pistirler (إِنَّ)'nin haberi	Onlar gerçekten tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	onlara car-mecrur	yüz çevirin rabıta, emir f., fail	kendilerinden car-mecrur

﴿ 95 ﴾	يَكْسِبُونَ	كَانُوا	بِمَا	جَزَآءً	جَهَنَّمُ ج
	Kazanmakta (كَانَ)'nin haberi; muzari fiil cümlesi	oldukları sıla; nâsih mazi fiil cüm., (كَانَ)'nin ismi	şeyler sebebiyle h. cer, ismi mevsul	ceza olması için mef'ûlün lieclih	cehennemdir haber

95. Onlara geri döndüğünüzde kendilerinden yüzçevirmeniz için (onlardan vazgeçmeniz ve onları affetmeniz için) Allah'a yemin ederler. Artık siz onlara yüz çevirin. Onlar gerçekten pistirler. Kazanmakta oldukları şeyler sebebiyle bir ceza olması için, onların barınma yerleri cehennemdir.

عَنْهُمْ	فَإِنْ تَرْضَوْا	عَنْهُمْ ج	لِتَرْضَوْا	لَكُمْ	يَحْلِفُونَ
onlardan car-mecrur	razı olsanız bile şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart; f. muzari, fail	Onlardan car-mecrur	razı olmanız için ta'lil ve nasb h., f. muzari, fail	size car-mecrur	size yemin ederler f.muzari+fâil

﴿ 96 ﴾	الْفَاسِقِينَ	عَنِ الْقَوْمِ	لاَ يَرْضَى	اللّٰهَ	فَإِنَّ
	fâsıklar sıfat	topluluğundan h. cer-mecrur isim, mevsuf	razı olmaz (إِنَّ)'nin haberi; olumsuz muzari fiil cüm. nefiy h.-f.muzari	Allah (إِنَّ)'nin ismi	gerçek şu ki rabıta {cevabü'ş-şart içindir}, tekid ve nasb h..

cevabü'ş-şart: isim cümlesi

96. Onlardan razı olmanız için size yemin ederler. (Fakat) siz onlardan razı olsanız bile gerçek şu ki Allah fâsıklar topluluğundan razı olmaz.

اَلْأَعْرَابُ	أَشَدُّ	كُفْرًا	وَ	نِفَاقًا	وَ	أَجْدَرُ	أَلَّا يَعْلَمُوا
Bedeviler	daha şiddetlidir	küfür bakımından	ve	nifak bakımından		daha layıktırlar	bilmemeğe
mübteda	haber	temyiz	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf	masdar ve nasb h., nefiy h., f. muzari, fail

﴿97﴾	حَكِيمٌ	عَلِيمٌ	اللّٰهُ	وَ	عَلَى رَسُولِهِ ط	اللّٰهُ	أَنْزَلَ	مَآ	حُدُودَ
	hüküm ve hikmet sahibi olandır	bilendir	Allah		Resulüne	Allah'ın	indirdiği	şeyin	hududunu
	ikinci haber	haber	mübteda	başlama h.	h. cer-mecrur isim	fail	sıla: mazi fiil c.	muz. ileyh, ismi mevsul	mef'ul, muzaf

97. Bedeviler, küfür ve nifak bakımından daha şiddetlidir. Allah'ın Resulüne indirdiği şeyin hududunu bilmemeğe daha layıktırlar. Allah bilendir, hüküm ve hikmet sahibi olandır.

وَ	مِنَ الْأَعْرَابِ	مَنْ	يَتَّخِذُ	مَا	يُنْفِقُ	مَغْرَمًا	وَ	يَتَرَبَّصُ
	Bedevilerden vardır	kimseler	sayan	şeyi	harcayacağı	kayıp		bekleyenler
atıf h.	haber mukaddem; şibhi cüm.	mübteda muahhar, ismi mevsul	sıla: muzari fiil c.	mef'ul, ismi mevsul	sıla: muzari fiil cüm.	ikinci mef'ûl	atıf h.	f. muzari

﴿98﴾	عَلِيمٌ	سَمِيعٌ	اللّٰهُ	وَ	السَّوْءِ ط	دَآئِرَةُ	عَلَيْهِمْ	الدَّوَائِرَ ط	بِكُمُ
	bilendir	işiten	Allah		kötülüğün	belası	onlara (olsun)	belalar (gelmesini)	sizin başınıza
	ikinci haber	haber	mübteda	başlama h.	muz. ileyh	mübteda muahhar, muzaf	haber mukaddem; şibhi cüm.	mef'ul	car-mecrur

98. Bedevilerden, (Allah yolunda) harcayacağı şeyi kayıp sayanlar ve sizin başınıza belalar (gelmesini) bekleyenler vardır. Belalar onlara olsun; Allah işiten ve bilendir.

وَ	مِنَ الْأَعْرَابِ	مَنْ	يُؤْمِنُ	بِاللّٰهِ	وَ	الْيَوْمِ
Ve	Bedevilerden	kimseler	iman eden	Allah'a	ve	gününe
atıf h.	haber mukaddem; şibhi cüm.	mübteda muahhar, ismi mevsul	sıla: muzari fiil cüm.	car-mecrur	atıf h.	matuf, mecrur, mevsuf

الْآخِرِ	وَ	يَتَّخِذُ	مَا	يُنْفِقُ	قُرُبَاتٍ	عِنْدَ	اللّٰهِ
ahiret		yapan	şeyleri	infak ettiği	yakınlaştırıcılar	katında	Allah
sıfat	atıf h.	sıla: muzari fiil c.	mef'ul, ismi mevsul	sıla: muzari fiil c.	ikinci mef'ûl	mekan zarfı, muzaf	muz. ileyh

وَ	صَلَوَاتِ	الرَّسُولِ ط	أَلَآ	إِنَّهَا	قُرْبَةٌ	لَهُمْ ط
ve	dualarına	peygamberin	Haberiniz olsun ki	bunlar gerçekten	bir yakınlaştırıcıdır	onlar için
atıf h.	(قُرُبَاتٍ)'e matuf	muz. ileyh	tenbih h.	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	car-mecrur

﴿99﴾	رَحِيمٌ ع	غَفُورٌ	اللّٰهَ	إِنَّ	فِي رَحْمَتِهِ ط	اللّٰهُ	سَيُدْخِلُهُمُ
	merhamet edendir	bağışlayandır	Allah	Şüphesiz	kendi rahmetine	Allah	onları sokacaktır
	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	h. cer-mecrur isim	fail	istikbal (gelecek zaman) h., f. muzari

99. Ve (yine) Bedevilerden Allah'a ve ahiret gününe iman eden ve infak ettiği şeyleri Allah katında yakınlaştırıcılar ve peygamberin dualarına (bir vesile) yapan kimseler de vardır. Haberiniz olsun ki bunlar gerçekten onlar için bir yakınlaştırıcıdır. Allah da onları kendi rahmetine sokacaktır. Şüphesiz Allah, bağışlayandır, merhamet edendir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 201 ≻

(TEVBE, 94):

(اِعْتَذَرَ يَعْتَذِرُ اِعْتِذَارًا): (iftial b) özür bean etti (رَجَعَ يَرْجِعُ رُجُوعً): döndü

(نَبَّأَ يُنَبِّئُ تَنْبِيئًا): haber verdi, bildirdi (آمَنَ يُؤْمِنُ اِيمَانًا): (mehmuz f., if'al) inandı, iman etti, emin kıldı

(اَلْخَبَرُ ج اَخْبَارٌ): haber (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs f.) gördü, bildi, zannetti

(اَلْعَمَلُ ج اَعْمَالٌ): amel, iş (رَدَّ يَرُدُّ رَدًّا): (muzaaf f.) döndürdü, iade etti, geri çevirdi, reddetti

[(شَهِدَ يَشْهَدُ) اَلشَّهَادَةُ]: (masdar) şahitlik etme, hazırda olma (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi

(TEVBE, 95):

(حَلَفَ يَحْلِفُ حَلْفًا): yemin etti (اِنْقَلَبَ يَنْقَلِبُ اِنْقِلاَبًا): (infial b)topukları üzerinde döndü, dönüverdi/ dönüştü

(أَعْرَضَ يُعْرِضُ إِعْرَاضًا عَنْ): (if'al b) yüz çevirdi (اَلرِّجْسُ ج اَرْجَاسٌ): (umumi manada) pislik/ azap/ ceza/ küfür

[(اَوَى يَاْوِي) اَلْمَأْوَى]: (ismi mekan) sığınak, barınak [(جَزَى يَجْزِي) اَلْجَزَاءُ]: (masdar) ceza, karşılık

(كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu (كَسَبَ يَكْسِبُ كَسْبًا): kazandı, tahsil etti

(TEVBE, 96):

(حَلَفَ يَحْلِفُ حَلْفًا): yemin etti (رَضِيَ يَرْضَى رِضًا): (nakıs f.) sevdi / razı oldu/ hoşnud oldu

(اَلْقَوْمُ ج اَقْوَامٌ): kavim, kabile, topluluk (اَلْفَاسِقُ ج فَاسِقُونَ): (ismi fail) fasık, açıktan açığa günah işleyen

(TEVBE, 97):

(اَلْاَعْرَابُ): bedevi, göçebe olarak yaşayan Araplar [(شَدَّ يَشُدُّ) اَلْاَشَدُّ]: (ismi tafdil) en şiddetli, daha şiddetli

[(نَافَقَ يُنَافِقُ) اَلنِّفَاقُ]: münafıklık [(جَدُرَ يَجْدُرُ) اَلْاَجْدَرُ]: (ismi tafdil) daha layık, daha ehil

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (اَلْحَدُّ ج حُدُودٌ): hudut, sınır

(أَنزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al b) indirdi

(TEVBE, 98):

(اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial b) yaptı, husule getirdi/ edindi (أَنْفَقَ يُنفِقُ إِنْفَاقًا): (if'al b) harcadı, zekat verdi, yardımda bulundu

(اَلْمَغْرَمُ ج مَغَارِمُ): kayıp, hasar, borç (تَرَبَّصَ يَتَرَبَّصُ تَرَبُّصًا): (tefa'ul b) bekledi, durdu, gözetledi

(اَلدَّائِرَةُ ج دَوَائِرُ): bela, hezimet, bozguna uğrama, dehşetli devir [(سَاءَ يَسُوءُ) اَلسَّوْءُ]: (masdar) kötü, kötülük

(TEVBE, 99):

(اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial b) yaptı, husule getirdi/ edindi (أَنْفَقَ يُنفِقُ إِنْفَاقًا): (if'al)harcadı, zekat verdi, yardımda bulundu

(اَلْقُرْبَةُ ج قُرُبَاتٌ): (ibadet yahut hayırlı amel gibi Allah'ın rızasına) yaklaştırıcı, yakınlık sağlayıcı husus

(عِندَ): (zarf) yanında, katında (اَلصَّلاَةُ ج صَلَوَاتٌ): rahmet, dua, namaz

(أَدْخَلَ يُدْخِلُ إِدْخَالاً): (ifal b)girdirdi, dahil etti [(رَحِمَ يَرْحَمُ) اَلرَّحْمَةُ]: rahmet, ihsan

≺ CÜZ: 11, KUR'ÂN SAYFASI: 202 (TEVBE : 100 – 106) ≻

وَ	السَّابِقُونَ	الْأَوَّلُونَ	مِنَ الْمُهَاجِرِينَ	وَ	الْأَنْصَارِ	وَ
başlama h.	öncüler	ilk	Muhacirlerden	ve	Ensar'dan	ve
	mübteda, mevsuf	sıfat	(السَّابِقُونَ)'den hal; şibhi cüm.	atıf h.	matuf	atıf h.

الَّذِينَ	اتَّبَعُوهُمْ	بِإِحْسَانٍ	رَضِيَ	اللَّهُ	عَنْهُمْ	وَ
kimseler	onlara tabi olan	güzellikle	razı olmuştur	Allah	onlardan	
matuf, ismi mevsul	sıla: cemi mazi fiil c. mef'ul	car-mecrur	haber; mazi fiil cüm.	fail	car-mecrur	atıf h.

رَضُوا	عَنْهُ	وَ	أَعَدَّ	لَهُمْ	جَنَّاتٍ	تَجْرِي	تَحْتَهَا
razı olmuşlardır.	O'ndan (Allah'tan)		hazırlamıştır	onlara	cennetler	akan	altında
f.mazi+ fail	car-mecrur	atıf h.	f. mazi	car-mecrur	mef'ul	sıfat: muzari fiil cüm.	mef'ul,

الْأَنْهَارُ	خَالِدِينَ	فِيهَا	أَبَدًا ط	ذَٰلِكَ	الْفَوْزُ	الْعَظِيمُ	﴿ 100 ﴾
ırmaklar	kalacakları	içinde	ebedîler olarak	İşte bu	kurtuluştur	büyük	
fail	hal	car-mecrur	zaman zarfı	mübteda, işaret ismi	haber, mevsuf	sıfat	

100. Muhacirler ve Ensar'dan (İslam dinine önce giren) ilk öncüler ve güzellikle onlara tabi olan kimseler, (işte) Allah onlardan razı olmuştur, onlar da Allah'tan razı olmuşlardır. Allah onlara, içinde ebedîler olarak kalacakları, altında ırmaklar akan cennetler hazırlamıştır. İşte bu büyük kurtuluştur.

وَ	مِمَّنْ	حَوْلَكُمْ	مِنَ الْأَعْرَابِ	مُنَافِقُونَ ط	وَ	مِنْ أَهْلِ	الْمَدِينَةِ
	kimselerden	çevrenizdeki	bedevî Araplardan	münafıklar	ve	halkından	Medine
atıf h.	haber mukaddem; şibhi cüm	sıla; şibhi cümle	(مَنْ)'den hal; şibhi cüm.	mübteda muahhar	atıf h.	h. cer-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh

مَرَدُوا	عَلَى النِّفَاقِ	لَا تَعْلَمُهُمْ ط	نَحْنُ	نَعْلَمُهُمْ ط	سَنُعَذِّبُهُمْ
alışkanlık kesbetmişlerdir (takdir edilen kavmin sıfatı) f.mazi+ fail	nifaka	Sen onları bilmezsin	biz	onları biliriz	azablandıracağız onları
	car-mecrur	(مَرَدُوا)'nun failinden hal: olumsuz f. muzari, faili (أَنْتَ) gizli zamiri, mef'ul	mübteda	haber; muzari fiil cüm. faili (نَحْنُ) gizli zamiri, mef'ul	istikbal (gelecek zaman) h., f. muzari, faili (نَحْنُ) gizli zamiri, mef'ul

مَرَّتَيْنِ	ثُمَّ	يُرَدُّونَ	إِلَىٰ عَذَابٍ	عَظِيمٍ ج	﴿ 101 ﴾
iki kere	sonra	döndürülecekler	bir azaba	büyük	
mef'ûlü mutlak	atıf h.	meçhul f. muzari+naibi fâil	h. cer-mecrur isim, mevsuf	sıfat	

101. Çevrenizdeki bedevî Araplardan ve Medine halkından birtakım münafıklar vardır ki, nifaka alışkanlık kesbetmişlerdir. Sen onları bilmezsin, onları biz biliriz. Biz onları iki kere azablandıracağız, sonra onlar büyük bir azaba döndürülecekler.

وَ	آخَرُونَ	اعْتَرَفُوا	بِذُنُوبِهِمْ	خَلَطُوا	عَمَلًا	صَالِحًا	وَ	آخَرَ	سَيِّئًا ط
	diğerleri	itiraf ettiler	günahlarını	karıştırdılar	bir ameli	salih		başka	kötüyle
atıf h.	(مُنَافِقُونَ)a matuf, mevsuf	sıfat; cemi mazi fiil c	h. cer-mecrur isim, muzaf, muz. ileyh	f.mazi+ fail	mef'ul, mevsuf	sıfat	atıf h.	matuf, mevsuf	sıfat

عَسَى	اللَّهُ	أَنْ يَتُوبَ	عَلَيْهِمْ ط	إِنَّ	اللَّهَ	غَفُورٌ	رَحِيمٌ	﴿ 102 ﴾
Umulur ki	Allah	tevbelerini kabul eder		Çünkü	Allah	çok bağışlayan	çok merhamet edendir	
f. mazi, nasih	(عَسَى)'nın ismi	(عَسَى)'nın haberi: masdar-ı müevvel	car-mecrur	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	

102. (Seferden geri kalan) diğerleri ise günahlarını itiraf ettiler, onlar salih bir ameli bir başka kötüyle karıştırdılar. (Tevbe ederlerse) umulur ki Allah onların tevbesini kabul eder. Çünkü Allah çok bağışlayan, çok merhamet edendir.

صَلِّ	وَ	بِهَا	تُزَكِّيهِمْ	وَ	تُطَهِّرُهُمْ	صَدَقَةً	مِنْ أَمْوَالِهِمْ	خُذْ
dua et	Ve	kendisiyle	onları arındıracağın		onları temizleyeceğin	sadaka	Onların mallarından	al
emir f., failî (أَنْتَ) gizli zamiri	atıf h.	car-mecrur	f.muzari+mef'ul	atıf h.	sıfat; muzari fiil cüm., mef'ul	mef'ul, mevsuf	h. cer-mecrur isim	emir f., failî (أَنْتَ) gizli zamiri

﴿ 103 ﴾	عَلِيمٌ	سَمِيعٌ	اللَّهُ	وَ	لَهُمْ ط	سَكَنٌ	صَلَاتَكَ	إِنَّ	عَلَيْهِمْ ط
	bilendir	işitendir	Allah		onlar için	sükûnettir	senin duan	Doğrusu	onlara
	ikinci haber	haber	mübteda	başlama h.	car-mecrur	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	car-mecrur

103. Onların mallarından kendisiyle onları (günahlardan) temizleyeceğin, onları arındıracağın sadaka al.. Ve onlar için dua et. Doğrusu senin duan onlar için sükûnettir (huzur ve sukun vericidir). Allah işitendir, bilendir.

وَ	عَنْ عِبَادِهِ	التَّوْبَةَ	يَقْبَلُ	هُوَ	اللَّهَ	أَنَّ	لَمْ يَعْلَمُوا	أَ
ve	kullarından	tevbeyi	kabul eden		Allah'ın	olduğunu	bilmediler	mi
atıf h.	h. cer-mecrur isim	mef'ul	haber; muzari fiil cümlesi	mübteda	(أَنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	nefiy ve cezm h., f. muzari, fail	soru h.

(أَنَّ)'nin haberi; isim cüm.

(يَعْلَمُوا) fiilinin mef'ulü; masdar-ı müevvel

﴿ 104 ﴾	الرَّحِيمُ	التَّوَّابُ	هُوَ	اللَّهَ	أَنَّ	وَ	الصَّدَقَاتِ	يَأْخُذُ
	Rahim	Tevvab		Allah'ın	olduğunu		sadakaları	alan
	(أَنَّ)'nin ikinci haberi	(أَنَّ)'nin haberi	fasıl zamiri	(أَنَّ)'nin ismi	tekit ve nasb h.	atıf h.	mef'ul	f. muzari, failî (هُوَ) gizli zamiri

104. Onlar gerçekten Allah'ın kullarından tevbeyi kabul eden ve sadakaları da alan olduğunu, Tevvab (tevbeleri kabul eden), Rahim (çok merhamet eden) olduğunu bilmediler mi (hala öğrenmediler mi)?

وَ	عَمَلَكُمْ	اللَّهُ	فَسَيَرَى	اعْمَلُوا	قُلِ	وَ
atıf h.	Amelinizi	Allah	çünkü görecektir	yapın	De ki:	
	mef'ul, mansub, muzaf, muz. ileyh	fail	ta'lîl (sebep) h.+ gelecek zaman: istikbal (gelecek zaman) h., f. muzari	emir f.+ fail	emir f., failî (أَنْتَ) gizli zamiri	başlama h.

الْغَيْبِ	إِلَى عَالِمِ	سَتُرَدُّونَ	وَ	الْمُؤْمِنُونَ ط	وَ	رَسُولُهُ
görülmeyeni	bilene	döndürüleceksiniz		müminler	ve	Peygamberi
muz. ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf	istikbal (gelecek zaman) h., meçhul f. muzari+naibi fâil (cemi vâvı)	atıf h.	matuf	atıf h.	(اللَّهُ)'ya matuf, muzaf, :muz. ileyh

﴿ 105 ﴾	تَعْمَلُونَ ج	كُنْتُمْ	بِمَا	فَيُنَبِّئُكُمْ	وَ	الشَّهَادَةِ
	yapmakta	olduğunuz	şeyleri	size haber verecektir		Görüleni ve
	(كَانَ)'nin haberi; muzari fiil cüm.	f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	h. cer, ismi mevsul (masdar h. de denmiş)	atıf h., f. muzari, mef'ul		matuf atıf h.

105. De ki: (İstediğinizi, yapacağınızı) yapın! Çünkü amelinizi Allah, Peygamberi ve müminler görecektir. Görüleni ve görülmeyeni bilene (Allah'a) döndürüleceksiniz, akabinde de O size yapmakta olduklarınızı haber verecektir.

يُعَذِّبُهُمْ	إِمَّا	اللَّهِ	لِأَمْرِ	مُرْجَوْنَ	آخَرُونَ	وَ	
azap eder onlara	ya	Allah'ın	emrine	tehir edilmişlerdir	Diğer bir gurup		
f.muzari+ mef'ul	tafsil h.	muz. ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf	sıfat	mübteda mevsuf	atıf h.	

﴿ 106 ﴾	حَكِيمٌ	عَلِيمٌ	اللَّهُ	وَ	عَلَيْهِمْ ط	يَتُوبُ	إِمَّا	وَ
	Hakîmdir	Alîmdir	Allah		tevbelerini kabul eder		ya	
	ikinci haber	haber	mübteda	başlama h.	car-mecrur	f.muzari	tafsil h.	atıf h.

106. (Sefere katılmayanlardan) diğer bir gurup da Allah'ın emrine tehir edilmişlerdir. (Allah) onlara ya azap eder ya da tevbelerini kabul eder. Allah Alîmdir (onların yüreğindeki durumu çok bilendir), Hakîmdir (hikmet sahibidir).

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 202 ≻

(TEVBE, 100 – 101):

(اَلسَّابِقُ ج سابِقُونَ): (ismi fail) öne geçen, takaddüm eden (اَلْاَوَّلُ ج اَوَّلُونَ): ilk, birinci, önceki

(اَلْمُهَاجِرُ ج مُجَاهِرُونَ): (ismi fail) hicret eden, göçen [(أَحْسَنَ يُحْسِنُ) اَلْاِحْسَانُ]: iyilik etme, güzel

(اَلنَّصِيرُ ج اَنْصَارٌ): (mübalağalı ismi fail) çok yardım eden, yardımsever (اَلنَّهْرُ ج اَنْهَارٌ): nehir, ırmak

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) tabi oldu, uydu, arkasından yürüdü

(رَضِيَ يَرْضَى رِضًا): (nakıs f.) razı oldu/ tercih etti/ hoşlandı (أَعَدَّ يُعِدُّ إِعْدَادًا): (muzaaf if'al b.) hazırladı

(جَرَى يَجْرِي جَرْيًا): (nakıs f.) aktı, cereyan etti, hareket etti (اَلْخَالِدُ ج خَالِدُونَ): (ismi fail) kalıcı olan, bekası devam eden

(اَلْاَبَدُ ج اُبُودٌ): ebed, zaman, ebediyen (اَلْعَظِيمُ ج عَظَائِمُ): büyük, yüce [(فَازَ يَفُوزُ) اَلْفَوْزُ]: (masdar) kurtuluş, kurtulma

(حَوْلَ): (zarf) etrafında, civarında (اَلْاَعْرَابُ): bedeviler, göçebe olarak yaşayan Araplar (اَلْمَدِينَة): Medine'i Münevvere

(اَلْاَهْلُ ج اَهْلُونَ): ehil, aile, akraba, yakın (مَرَدَ يَمْرُدُ مُرُودًا): alışık oldu, adet edindi, tiryakisi oldu/ azdı

[(نَافَقَ يُنَافِقُ) اَلنِّفَاقُ]: münafıklık (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (عَذَّبَ يُعَذِّبُ تَعْذِيبًا): (tef'il b.) azap verdi, işkence etti

[(اَلْمَرَّتَيْنِ) اَلْمَرَّةُ ج مَرَّاتٌ]: kez, defa, kere (رَدَّ يَرُدُّ رَدًّا): (muzaaf f.) çevirdi, götürdü, iade etti, döndürdü/ karşılık verdi

(TEVBE, 102 – 103):

(اَلْآخَرُ ج اَخَرُونَ): diğeri, öteki (اَلذَّنْبُ ج ذُنُوبٌ): günah, suç (اِعْتَرَفَ يَعْتَرِفُ اِعْتِرَافًا): (iftial b.) itiraf etti, kabul etti, anladı

(خَلَطَ يَخْلِطُ خَلْطًا): karıştırdı, kattı (اَلْعَمَلُ ج اَعْمَالٌ): amel, iş [(صَلَحَ يَصْلُحُ) اَلصَّالِحُ]: (ismi fail) salih olan, doğru olan

(اَلسَّيِّئُ): kötü, çirkin, kötülük, nahoş (عَسَى): (camid fiil) umuldu, beklendi (اَلْمَالُ ج اَمْوَالٌ): mal

(تَابَ يَتُوبَ تَوْبًا عَلَى): (ecvef f.) tevbeyi kabul edip mağfiret etti (أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذًا): (mehmuz f.) aldı

(اَلصَّدَقَةُ ج صَدَقَاتٌ): sadaka, zekat (طَهَّرَ يُطَهِّرُ تَطْهِيرًا): (tef'il babı) temizledi

(زَكَّى يُزَكِّي تَزْكِيَةً): (nakıs tef'il b) temizledi, islah etti, düzeltti (صَلَّى يُصَلِّي صَلَاةً): (nakıs f.) dua etti/ namaz kıldı/ rahmet etti

(اَلصَّلَاةُ ج صَلَوَاتٌ): dua, namaz, rahmet (اَلسَّكَنُ): huzur ve sükuna sebep olucu yahut tatmin ve teskin edici

[(سَمِعَ يَسْمَعُ) اَلسَّمِيعُ]: (Esma'i ilahiyeden) çok iyi işiten, işitici [(عَلِمَ يَعْلَمُ) اَلْعَلِيمُ]: (mübalağalı ismi fail) çok bilen, iyi bilen

(TEVBE, 104 – 105 – 106):

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (قَبِلَ يَقْبَلُ قَبُولاً): razı olup bağışladı/ kabul etti/ mükafatlandırdı

(اَلْعَبْدُ ج عِبَادٌ):kul (اَلتَّوَّابُ): (mübalağalı ismi fail) mağfireti çok olan, tevbeleri kabul eden

(أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذًا): (mehmuz f.) aldı (اَلصَّدَقَةُ ج صَدَقَاتٌ): sadaka, zekat (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs f.) gördü, bildi, zannetti (اَلْعَمَلُ ج اَعْمَالٌ): amel, iş

(رَدَّ يَرُدُّ رَدًّا): (muzaaf f.) döndürdü, iade etti, geri çevirdi, reddetti, karşılık verdi

[(شَهِدَ يَشْهَدُ) اَلشَّهَادَةُ]: (masdar) şahitlik etme (نَبَّأَ يُنَبِّئُ تَنْبِيئًا بِ): (tef'il b.) haber verdi, bildirdi

(اَلْآخَرُ ج اَخَرُونَ): diğeri, öteki (اَلْمُرْجَي ج مُرْجَوْنَ): (ismi meful) durumları tehir edilenler

(اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): emir, iş, durum, husus (عَذَّبَ يُعَذِّبُ تَعْذِيبًا): (tef'il b.) azap etti, işkence etti

(تَابَ يَتُوبُ تَوْبًا عَلَي): (ecvef f.) tevbeyi kabul edip mağfiret etti

≺ CÜZ: 11, KUR'ÂN SAYFASI: 203 (TEVBE : 107 – 111) ≻

وَ	الَّذِينَ	اتَّخَذُوا	مَسْجِدًا	ضِرَارًا	وَ	كُفْرًا
atıf h.	kimseler	edinen	mescid	Zarar vermek için	matuf	inkar etmek
	(مُعَذَّبون) (azab edilenlerdir) olarak takdir edilen mahzuf bir haberin mübtedası, ismi mevsul; sıla: cemi mazi fiil c.		mef'ul	mef'ülün lieclih	atıf h.	matuf

وَ	تَفْرِيقًا	بَيْنَ	الْمُؤْمِنِينَ	وَ	إِرْصَادًا	لِمَنْ
atıf h.	ayrılık çıkarmak için	arasında	müminlerin	atıf h.	gözlemek için	kimseyi
	matuf	mekan zarfı, muzaf	muz. ileyh		matuf	h. cer, ismi mevsul

حَارَبَ	اللَّهَ	وَ	رَسُولَهُ	مِنْ قَبْلُ ط	وَ	لَيَحْلِفَنَّ	إِنْ أَرَدْنَا
savaşan	Allah'a	ve	Resulüne	daha önce	atıf h.	kesinlikle yemin edenler	Biz istemedik (diye)
sıla: mazi fiil c.	mef'ul	atıf h.	matuf	h. cer, muzaf olmadığı için damme üzere mebni olan zarf isim		kasem (yemin) ya da tekit h., kendisine tekit nunu (نْ) birleşmiş f. muzari	nefiy h., f.mazi, fail

إِلَّا	الْحُسْنَى ط	وَ	اللَّهُ	يَشْهَدُ	إِنَّهُمْ	لَكَاذِبُونَ	﴿ 107 ﴾
başka bir şey	iyilikten	başlama h.	Allah	şahidlik eder	kesinlikle onların	yalancı olduklarına	
istisna h.	mef'ul		mübteda	haber, muzari fiil cüm.	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi	

107. Zarar vermek, inkar etmek, müminlerin arasında ayrılık çıkarmak, daha önce Allah'a ve Resulüne karşı savaşan kimseyi gözlemek için mescid edinenler ve: «Biz iyilikten başka bir şey istemedik» diye kesinlikle yemin edenler.. Allah onların kesinlikle yalancı olduklarına şahidlik eder.

لاَ تَقُمْ	فِيهِ	أَبَدًا ط	لَمَسْجِدٌ	أُسِّسَ	عَلَى التَّقْوَى	مِنْ أَوَّلِ
durma	Orada	asla	mescid	kurulan	takva üzerine	İlk
nehiy ve cezm h., f. muzari	car-mecrur	zaman zarfı	ibtidaiye lâmı, mübteda, mevsuf	sıfat; meçhul f. mazi cüm, faili (هُوَ) gizli zamiri	h. cer, takdir edilen kesrayla mecrur isim	h. cer-mecrur isim, muzaf

يَوْمٍ	أَحَقُّ	أَنْ تَقُومَ	فِيهِ ط	فِيهِ	رِجَالٌ	يُحِبُّونَ
gününden	daha layıktır	durmana	içinde	Orada vardır	adamlar	seven
muz. ileyh	haber	masdar ve nasb h., f. muzari, {(أَنْ تَقُومَ) masdarı müevveli mahzuf (ب) h. ceriyle mecrur da denmiş}	car-mecrur	haber mukaddem şibhi cüm.	mübteda muahhar	sıfat; muzari fiil cüm.

﴿ 108 ﴾	الْمُطَّهِّرِينَ	يُحِبُّ	اللَّهُ	وَ	أَنْ يَتَطَهَّرُوا ط
	temizlenenleri	sever	Allah	başlama h.	temizlenmeyi
	mef'ul	haber, muzari fiil cüm. naibi faili (هُوَ) gizli zamiri	mübteda		masdar ve nasb h., f. muzari

108. Orada asla (namaz kılmak için) durma! İlk gününden takva üzerine kurulan mescid (Kuba mescidi), içinde (namaz kılmak için) durmana daha layıktır. Orada temizlenmeyi seven adamlar vardır. Allah, çok temizlenenleri sever.

أَ	فَمَنْ	أَسَّسَ	بُنْيَانَهُ	عَلَى تَقْوَى	مِنَ اللَّهِ	وَ
mi	kimse	kuran	binasını	sakınma üzerine	Allah'tan	ve
soru h.	atıf h., mübteda, ismi mevsul	sıla: mazi fiil cüm.	mef'ul	h. cer, takdir edilen kesrayla mecrur, mevsuf	sıfat; şibhi cüm.	atıf h.

رِضْوَانٍ	خَيْرٌ	أَمْ	مَنْ	أَسَّسَ	بُنْيَانَهُ	عَلَى شَفَا
rızası	daha hayırlıdır	yoksa	kimse mi	kuran	binasını	kenarına
matuf	haber	atıf h.	önceki (مَنْ)e matuf, ismi mevsul	sıla: mazi fiil cüm.	mef'ul	h. cer, takdir edilen kesrayla mecrur, muzaf

وَ	جَهَنَّمَ ط	فِي نَارٍ	بِهِ	فَانْهَارَ	هَارٍ	جُرُفٍ	
	cehennem	ateşinin içine	onunla	akabinde göçen	yıkılmaya yüz tutan	bir uçurumun	
başlama h.	muz. ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf	car-mecrur	atıf h., f. mazi, faili (هُوَ) gizli zamiri	sıfat	muz. ileyh, mevsuf	

﴿ 109 ﴾	الظَّالِمِينَ	الْقَوْمَ	لاَ يَهْدِي	اللّهُ
	zalimler	topluluğuna	doğru yolu göstermez	Allah
	sıfat	mef'ul, mevsuf	haber; olumsuz muzari fiil cüm.	mübteda

109. Binasını (hakiki amaç olan) Allah'tan sakınma ve rızası üzerine kuran kimse mi daha hayırlıdır, yoksa binasını yıkılmaya yüz tutan bir uçurumun kenarına kuran akabinde onunla beraber cehennem ateşinin içine göçen kimse mi? Allah zalimler topluluğuna doğru yolu göstermez.

إِلاَّ	فِي قُلُوبِهِمْ ط	رِيبَةً	بَنَوْا	الَّذِي	بُنْيَانُهُمُ	لاَ يَزَالُ
hariç	kalblerinde	şüphe olmaya	kurdukları		bina	devam edecektir
istisna h.	h. cer-mecrur isim	(يَزَالُ)'nün haberi	sıla: cemi mazi fiil c.	sıfat; ismi mevsul	(يَزَالُ)nün ismi, mevsuf	devamlılık f.; nefiy h., nâsih f. muzari

﴿ 110 ﴾	حَكِيمٌ ع	عَلِيمٌ	اللّهُ	وَ	قُلُوبُهُمْ	أَنْ تَقَطَّعَ
	hakimdir	bilendir	Allah		Kalblerinin	parçalanması
	ikinci haber	haber	mübteda	başlama h.	fail	masdar ve nasb h., f. muzari müstesna

110. Kalblerinin parçalanması hariç, kurdukları bina kalblerinde bir şüphe olarak kalmaya devam edecektir (Şüphe kalbin parçalanmasına, mutsuzluğa, pişmanlığa, başarısızlığa yol açacak ve kişiye zarar verecektir). Allah bilendir, hüküm ve hikmet sahibi olandır.

أَمْوَالَهُمْ	وَ	أَنْفُسَهُمْ	مِنَ الْمُؤْمِنِينَ	اشْتَرَى	اللّهَ	إِنَّ
mallarını	ve	canlarını	müminlerden	satın almıştır	Allah	Gerçek şu ki
matuf	atıf h.	mef'ul	car-mecrur	(إِنَّ)'nin haberi, mazi fiil cüm.	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.

فَيَقْتُلُونَ	اللّهِ	فِي سَبِيلِ	يُقَاتِلُونَ	الْجَنَّةَ ط	لَهُمُ	بِأَنَّ
öldürürler	Allah	yolunda	savaşırlar	cennet	kendilerinin olması (karşılığı) ile	
atıf h., f.muzari+fâil	muz. ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf	f. muzari+ fâil	(أَنَّ)'nin muahhar ismi	(أَنَّ)'nin haber mukaddemi; şibhi cüm.	h. cer, tekid ve nasb h.

وَ	فِي التَّوْرَاةِ	حَقًّا	عَلَيْهِ	وَعْدًا	يُقْتَلُونَ	وَ
	(Bu) Tevrat'ta	gerçek	Onun üzerine	bir vaaddir	öldürülürler	ve
atıf h.	car-mecrur	sıfat	car-mecrur	takdir edilen fiilin mef'ûlü mutlakı, mevsuf	meçhul f.muzari +fâil	atıf h.

بِعَهْدِهِ	أَوْفَى	مَنْ	وَ	الْقُرْآنِ ط	وَ	الْإِنجِيلِ
ahdine	daha çok vefa gösteren	kimdir		Kur'an'da	ve	İncil'de
h. cer-mecrur isim	haber, mazi fiil cüm., faili (هُوَ) gizli zamiri	mübteda, soru ismi	i'tiradî (ara cümle) h.	matuf	atıf h.	matuf

وَ	بِهِ ط	بَايَعْتُمْ	الَّذِي	بِبَيْعِكُمُ	فَاسْتَبْشِرُوا	مِنَ اللّهِ
		yaptığınız		alış-verişle	O halde müjdelenip sevinin	Allah'tan
başlama h.	car-mecrur	sıla: mazi fiil cüm., fail	sıfat; ismi mevsul	h. cer+ mec. isim, mevsuf	rabıta, emir f. (cemi)	car-mecrur

﴿ 111 ﴾	الْعَظِيمُ	الْفَوْزُ	هُوَ	ذَلِكَ
	büyük	kurtuluştur		İşte bu
	sıfat	haber, mevsuf	fasıl zamiri	mübteda

111. Gerçek şu ki, Allah müminlerden, canlarını ve mallarını, kendilerinin olacak cennet (karşılığı) ile satın almıştır. (Çünkü onlar gerektiğinde) Allah yolunda savaşırlar, öldürürler ve öldürülürler. (Bu), Tevrat'ta, İncil'de ve Kur'an'da (Allah) üzerine gerçek bir vaad (olarak vaat edilmiştir). Allah'tan daha çok ahdine vefa gösteren kimdir? O halde yaptığınız bu alış-verişten dolayı müjdelenip sevinin. İşte bu büyük kurtuluştur.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 203 ≻

(TEVBE, 107):

(اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial b.) yaptı, husule getirdi/ edindi [(اَلضِّرَارُ (ضَارَّ يُضَارُّ]: (masdar) zarara sokma, zarara uğratma

[(فَرَّقَ يُفَرِّقُ) اَلتَّفْرِيقُ]: (masdar) ayrılık çıkarma, parçalama, ayırma (بَيْنَ): (masdar) arasında

[(أَرْصَدَ يُرْصِدُ) اَلْإِرْصَادُ]: (masdar) gözetleme, hazırlık yapma, bekleme, hazırlama

(حَارَبَ يُحَارِبُ مُحَارَبَةً): (müfaale b.) muharebe etti, harbi ikame etti, savaştı (قَبْلُ): (zarf) önce

(حَلَفَ يَحْلِفُ حَلْفًا): yemin etti (أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef f., if'al b.) irade etti, istedi

[(حَسُنَ يَحْسُنُ) اَلْحُسْنَى]: (ismi tafdil) en güzel, daha güzel

(شَهِدَ يَشْهَدُ شَهَادَةً): şahidlik etti/ hazır oldu/ bildi/ yemin etti (كَاذِبُونَ ج اَلْكَاذِبُ): (ismi fail) yalancı, düzmeci

(TEVBE, 108):

(قَامَ يَقُومُ قَوْمًا): (ecvef f.) namaza durdu/ kalktı/ ayağa kalktı, durdu (أُبُودٌ ج اَلْأَبَدُ): ebed, zaman, ebediyen

(أَسَّسَ يُؤَسِّسُ تَأْسِيسًا): (tef'il b.) tesis etti, bir temel üzerine kurdu (اَلتَّقْوَى): korunma, sakınma

(اَلْأَوَّلُ ج اَوَّلُونَ): ilk, birinci, önceki [(حَقَّ يَحُقُّ) اَحَقُّ]: (ismi tafdil) daha layık, en layık

(اَلرَّجُلُ ج رِجَالٌ): erkek, adam (أَحَبَّ يُحِبُّ إِحْبَابًا): (muzaaf if'al b.) sevdi

(تَطَهَّرَ يَتَطَهَّرُ تَطَهُّرًا): (tefa'ul b.) temizlendi (اَلْمُطَّهِّرُونَ ج مُطَهِّرُونَ): (ismi fail) temizlenen

(TEVBE, 109):

(أَسَّسَ يُؤَسِّسُ تَأْسِيسًا): (tef'il b.) tesis etti, bir temel üzerine kurdu [(بَنَى يَبْنِي) اَلْبُنْيَانُ]: bina, yapılmış şey

(اَلتَّقْوَى): korunma, sakınma [(رَضِيَ يَرْضَى) اَلرِّضْوَانُ]: (masdar) rıza, hoşnudluk

(اَلْخَيْرُ): (ismi tafdil) daha hayırlı, en hayırlı (اَلشَّفَا): kıyı, kenar (اَلْجُرُفُ ج جُرُفٌ): uçurum, kıyı, altı oyulmuş sahil

(اَلْهَارِي ج هَارُونَ): (ismi fail) yarılan, yıkılmaya yüz tutan, uçacak ve kayacak dereceye gelen

(اِنْهَارَ يَنْهَارُ اِنْهِيَارًا ب): (ecvef if'tial b.) yıktı, uçurdu, göçürdü (هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nakıs f.) hidayet verdi, yol gösterdi, irşad etti

(TEVBE, 110):

(زَالَ يَزَالُ زَيَالاً): (ecvef f.) (nefy edatı ile kullanılır) devam etti, zail olmadı [(بَنَى يَبْنِي) اَلْبُنْيَانُ]: bina, yapılmış şey

(بَنَى يَبْنِي بُنْيَانًا): (nakıs f.) bina etti, yaptı, kurdu (اَلرِّيبَةُ): şüphe (şüphe ve münafıklık sebebi, nifaka sebep olan)

(تَقَطَّعَ يَتَقَطَّعُ تَقَطُّعًا): açıldı, kopukluk oldu, parçalandı (idrak etme kabiliyeti kalmadı)

(TEVBE, 111):

(اِشْتَرَى يَشْتَرِي اِشْتِرَاءً): (nakıs ifti'al b.) satın aldı/ sattı, (اَلْمَالُ ج اَمْوَالٌ): mal

(قَاتَلَ يُقَاتِلُ مُقَاتَلَةً): (müfaale b.) muharebe etti, savaştı (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol

[(وَعَدَ يَعِدُ) اَلْوَعْدُ]: vaad, söz (اَلْحَقُّ): hak, gerçek [(وَفَى يَفِي) اَلْأَوْفَى]: (ismi tafdil) daha iyi ifa eden

(اَلْعَهْدُ ج عُهُودٌ): ahd, andlaşma (اَلْعَظِيمُ ج عَظَائِمُ): büyük, yüce

(اِسْتَبْشَرَ يَسْتَبْشِرُ اِسْتِبْشَارًا): (istif'al b.) müjde edileni buldu, müjde edilen şeyle neşelenip sevindi

(بَايَعَ يُبَايِعُ مُبَايَعَـــةً): (müfaale b.) alışveriş etti manasına gelmekle birlikte içerisinde hukuk mübadelesi bulunduğundan dolayı biat etmek, anlaşmak manasına da gelir. [(فَازَ يَفُوزُ) اَلْفَوْزُ]: (masdar) kurtuluş, kurtulma

≺ CÜZ: 11, KUR'ÂN SAYFASI: 204 (TEVBE : 112 – 117) ≻

اَلتَّائِبُونَ	الْعَابِدُونَ	الْحَامِدُونَ	السَّائِحُونَ	الرَّاكِعُونَ	السَّاجِدونَ	الْآمِرُونَ
tevbe edenler	ibadet edenler	hamdedenler	oruç tutanlar	rükû edenler	secde edenler	emredenler
(هُمْ) olarak takdir edilen mahzuf bir mübtedanın marife haberi	ikinci haber	üçüncü haber	dördüncü haber	beşinci haber	altıncı haber	yedinci haber

بِالْمَعْرُوفِ	وَ	النَّاهُونَ	عَنِ الْمُنْكَرِ	وَ	الْحَافِظُونَ	لِحُدُودِ
iyiliği	atıf h.	alıkoyanlar	kötülükten	ve atıf h.	koruyanlardır	sınırlarını
car-mecrur		matuf	car-mecrur		matuf	h. cer-mecrur isim, muzaf

اللّٰهِ ط	وَ	بَشِّرِ	الْمُؤْمِنِينَ	﴿ 112 ﴾
Allah'ın	başlama h.	müjdele	müminleri	
muz. ileyh		emir f., faili (أَنْتَ) gizli zamiri	mef'ul	

112. (Onlar) tevbe edenler, ibadet edenler, hamdedenler, oruç tutanlar (ya da Allah yolunda seyehata çıkıp gezenler), rükû edenler, secde edenler, iyiliği emredenler ve kötülükten alıkoyanlar ve Allah'ın sınırlarını koruyanlardır. (O) müminleri müjdele!

مَا كَانَ	لِلنَّبِيِّ	وَ	الَّذِينَ آمَنُوا	أَنْ يَسْتَغْفِرُوا	لِلْمُشْرِكِينَ
olmaz	Peygamber'e	ve	müminlere	af dilemeleri	müşrikler için
nefiy h., f. mazi, nasih	(كَانَ)'nin mukaddem haberi; şibhi cüm.	atıf h.	f.mazi+ fail / matuf, ismi mevsul	(كَانَ)'nin muahhar ismi	car-mecrur

وَ	لَوْ كَانُوا	أُولِي	قُرْبَى	مِنْ بَعْدِ	مَا تَبَيَّنَ	لَهُمْ
hal vâvı	olsalar bile	sahibi	akraba	açıkça belli olduktan sonra		Kendilerinin
	şart h., f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi, muzaf	muz. ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh, masdarı müevveli masdar h., f.mazi	car-mecrur

أَنَّهُمْ	أَصْحَابُ	الْجَحِيمِ	﴿ 113 ﴾
oldukları	ehli	cehennem	
(tekid ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi, muzaf	muz. ileyh	

113. Kendilerinin cehennem ehli oldukları onlara açıkça belli olduktan sonra, akraba bile olsalar, müşrikler için af dilemeleri Peygamber'e ve müminlere olmaz (yaraşmaz).

وَ	مَا كَانَ	اسْتِغْفَارُ	إِبْرَاهِيمَ	لِأَبِيهِ	إِلَّا
başlama h.	olmadı: f. mazi, nâsih / nefiy h.	bağışlanma dilemesi (كَانَ)nin ismi, muzaf	İbrahim'in muz. ileyh	babası için h. cer-mecrur isim	başka istisna h. {hasr içindir}

عَنْ مَوْعِدَةٍ	وَعَدَهَا	إِيَّاهُ ج	فَلَمَّا تَبَيَّنَ	لَهُ	أَنَّهُ	عَدُوٌّ
bir sözden (كَانَ)nin haberi, h. cer-mecrur isim, mevsuf	vaad ettiği sıfat; mazi fiil cüm. f.mazi+ mef'ul	onun mef'ul	vakta ki açıkça belli olunca atıf h., zaman zarfı, fi'lü'ş-şart; f. mazi	kendisine car-mecrur	gerçekten olduğu tekid ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi	düşman (أَنَّ)'nin haberi, mevsuf

fail : masdar-ı müevvel

لِلّٰهِ	تَبَرَّأَ	مِنْهُ ط	إِنَّ	إِبْرَاهِيمَ	لَأَوَّاهٌ	حَلِيمٌ	﴿ 114 ﴾
Allah'a sıfat; şibhi cüm.	uzaklaştı cevabu'ş-şart; f. mazi	ondan car-mecrur	Doğrusu tekid ve nasb h.	İbrahim (إِنَّ)'nin ismi	çok içli tekit lamı+ (إِنَّ)'nin haberi	yumuşak huyluydu (إِنَّ)'nin ikinci haberi	

114. İbrahim'in babası için bağışlanma dilemesi, yalnızca ona vaad ettiği bir sözden başka bir şey için olmadı. Kendisine, onun gerçekten Allah'a düşman olduğu açıkça belli olunca ondan uzaklaştı. Doğrusu İbrahim, çok içli (duygulu), yumuşak huyluydu.

وَ	مَا كَانَ	اللّٰهُ	لِيُضِلَّ	قَوْمًا	بَعْدَ
	değildir	Allah	saptıracak	bir topluluğu	sonra
	f. mazi nefiy h. başlama h.	(كَانَ)'nin ismi	lâmu'l-cuhûd+ (كَانَ)'nin haberi; f.muzari cüm.	mef'ul	zaman zarfı, muzaf

إِذْ هَدَاهُمْ	حَتَّى	يُبَيِّنَ	لَهُمْ	مَا	يَتَّقُونَ ط
doğru yola ilettikten	kadar	açıklayıncaya	onlara	şeyleri	sakınacakları
geçmiş zaman zarfı, f. mazi, mef'ul	gaye ve nasb h.,	f. muzari	car-mecrur	mef'ul	sıla: muzari fiil cüm.

﴿ 115 ﴾

إِنَّ	اللّٰهَ	بِكُلِّ	شَيْءٍ	عَلِيمٌ
Doğrusu	Allah	her	şeyi	çok iyi bilendir
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	h. cer-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh	(إِنَّ)'nin haberi

115. Allah bir topluluğu doğru yola ilettikten sonra, sakınacakları şeyleri onlara açıklayıncaya kadar kendilerini saptıracak değildir. Doğrusu Allah her şeyi çok iyi bilendir.

إِنَّ	اللّٰهَ	لَهُ	مُلْكُ	السَّمَاوَاتِ	وَ	الْأَرْضِ ط	يُحْيِي	وَ
Gerçek şu ki	Allah'ındır	O'na aittir	mülkü	göklerin	ve	yerin	diriltir	ve
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	haber mukaddem; şibhi cüm.	mübteda muahhar, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	matuf	f. muzari	atıf h.

(إِنَّ)'nin haberi ; isim cüm.

نَصِيرٍ	لَا	وَ	مِنْ وَلِيٍّ	مِنْ دُونِ اللّٰهِ	لَكُمْ	مَا	وَ	يُمِيتُ ط
yardımcınız		ve	veliniz	Allah'tan başka	Sizin	yoktur		öldürür
matuf	nefiy h.	atıf h.	zaid cer, mübteda muahhar	h. cer-mecrur isim	haber mukaddem; şibhi cüm.	nefiy h.	atıf h.	f. muzari

﴿ 116 ﴾

116. Gerçek şu ki, göklerin ve yerin mülkü Allah'ındır; diriltir ve öldürür. Sizin Allah'tan başka veliniz (himaye edeniniz, dostunuz) ve yardımcınız yoktur.

وَ	الْمُهَاجِرِينَ	وَ	عَلَى النَّبِيِّ	اللّٰهُ	تَابَ	لَقَدْ	
ve	muhacirleri	atıf h.	Peygamberi	Allah	affetti	Andolsun ki	
atıf h.	matuf		car-mecrur	fail	f. mazi	lâmu cevâbi'l-kasem (yeminin cevabının başında gelir), tahkik h..	

مَا كَادَ	مِنْ بَعْدِ	الْعُسْرَةِ	فِي سَاعَةِ	اتَّبَعُوهُ	الَّذِينَ	الْأَنْصَارِ
neredeyse	olduktan sonra	zorluk	saatinde	ona tabi	olan	ensarı
muzâfun ileyh; (مَا كَادَ) masdarı müevveli masdar h.+ f. mazi, (كَادَ)'nin ismi (هُوَ) olarak takdir edilen şa'n zamiri	h. cer-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf	sıla: cemi (müz.) mazi fiil cüm. mef'ul	sıfat, ismi mevsul	matuf, mevsuf

عَلَيْهِمْ ط	تَابَ	ثُمَّ	مِنْهُمْ	فَرِيقٍ	قُلُوبُ	يَزِيغُ
onların	tevbelerini kabul etti	Sonra	onlardan	bir gurubun	kalpleri	sapmak üzere
car-mecrur	f. mazi	atıf h.	sıfat; şibhi cüm.	muz. ileyh, mevsuf	fail, muzaf	f. muzari

(كَادَ)'nin haberi; fiil cüm.

﴿ 117 ﴾

رَحِيمٌ	رَؤُوفٌ	بِهِمْ	إِنَّهُ
çok merhametlidir	çok şefkatli	onlara karşı	Doğrusu O
(إِنَّ)'nin ikinci haberi	(إِنَّ)'nin haberi	car-mecrurdan oluşan şibhi cüm. (رَؤُوفٌ) ile bağlantılıdır	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi

117. Andolsun ki onlardan (Müslümanlardan) bir gurubun kalpleri neredeyse sapmak üzere olduktan sonra, Allah, Peygamberi, Muhacirleri ve zorluk saatinde ona tabi olan Ensarı affetti. Sonra da onların tevbelerini kabul etti. Doğrusu O, onlara karşı çok şefkatli, çok merhametlidir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 204 ≻

(TEVBE, 112):

(اَلتَّائِبُ ج تَائِبُونَ): (ismi fail) tevbe eden (اَلْعَابِدُ ج عَابِدُونَ): (ismi fail) ibadet eden

(اَلْحَامِدُ ج حَامِدُونَ): (ismi fail) hamd eden (اَلسَّائِحُ ج سَائِحُونَ): (ismi fail) oruç tutan/seyehat eden

(اَلرَّاكِعُ ج رَاكِعُونَ): (ismi fail) namaz kılan, rüku eden (اَلسَّاجِدُ ج سَاجِدونَ): (ismi fail) secde eden

(اَلْآمِرُ ج آمِرُونَ): (ismi fail) emreden [(عَرَفَ يَعْرِفُ) اَلْمَعْرُوفُ]: (ismi meful) iyilik, iyi

(اَلنَّاهِي ج نَاهُونَ): (ismi fail) yasaklayan (بَشَّرَ يُبَشِّرُ تَبْشِيرًا): (tef'il b.) müjdeledi

[(أَنْكَرَ يُنْكِرُ) اَلْمُنْكَرُ]: (ismi meful) kötü, çirkin/ mimli masdar: çirkin karşılama, beğenmeme, kötüleme

(اَلْحَافِظُ ج حَافِظُونَ): (ismi fail) koruyan, rakip, gözetleyici (اَلْحَدُّ ج حُدُودٌ): sınır, hudud

(TEVBE, 113 – 114):

(اِسْتَغْفَرَ يَسْتَغْفِرُ اِسْتِغْفَارًا): istiğfar etti, bağış diledi (اُولُو ث اُولَاتُ): sahipler

(اَلْقُرْبَى): karabet, yakınlık/ akrabalar, yakınlar (بَعْدِ): (zarf) sonra

(تَبَيَّنَ يَتَبَيَّنُ تَبَيُّنًا): açığa çıktı, zahir oldu, açıklığa kavuşturdu (اَصْحَابُ الْجَحِيمِ): cehennem ehli

[(اِسْتَغْفَرَ يَسْتَغْفِرُ) اَلْاِسْتِغْفَارُ]: (masdar) istiğfar etme, bağışlama (اَلْاَبُ ج اَبَاءُ): baba

(اَلْمَوْعِدَةُ): vaat, söz (وَعَدَ يَعِدُ وَعْدًا): va'd etti, söz verdi (اَلْعَدُوُّ ج اَعْدَاءُ): düşman

(تَبَيَّنَ يَتَبَيَّنُ تَبَيُّنًا): (tefa'ul b.) açığa çıktı, zahir oldu, açıklığa kavuşturdu

(تَبَرَّأَ يَتَبَرَّؤُ تَبَرُّؤً): (tefa'ul b.) uzak durdu, kurtuldu, alakasını kesti (اَلْاَوَّاهُ): çok ah çeken, Allah'a yalvarıp yakaran, çok içli

[(حَلُمَ يَحْلُمُ) اَلْحَلِيمُ]: (Esma'i hüsnadan) cezalandırmada acelecilik göstermeyen, yumuşak huylu

(TEVBE, 115 - 116 - 117):

(أَضَلَّ يُضِلُّ إِضْلَالًا): (muzaaf if'al b.) saptırdı veya sapmış buldu, sapık olarak gördü (بَعْدَ): (zarf) sonra

(هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nakıs f.) irşad etti, doğru yola iletti, hidayet verdi

(بَيَّنَ يُبَيِّنُ تَبْيِينًا): (tef'il b.) (hem lazım hem de müteaddi) açık ve zahir oldu, izah ve izhar etti

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.) korundu, sakındı [(شَاءَ يَشَاءُ) اَلشَّيْءُ]: (masdar) şey, dileme, isteme, tercih etme

(اَلْمُلْكُ): saltanat, hükümdarlık/ mülk, mülkiyet (أَحْيَى يُحْيِي إِحْيَاءً): (nakıs f., if'al b.) hayat verdi, diriltti

(أَمَاتَ يُمِيتُ إِمَاتَةً): (ecvef f., if'al b.) öldürdü (دُونَ): (zarf) başka, hariç, gayr, dışında

(اَلْوَلِيُّ ج اَوْلِيَاءُ): dost, yardımcı, veli, yakın [(نَصَرَ يَنْصُرُ) اَلنَّصِيرُ]: (mübalağalı ismi fail) çok yardım eden, yardımsever

(تَابَ يَتُوبُ تَوْبًا عَلَى): (ecvef f.) tevbeyi kabul edip mağfiret etti

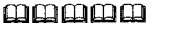
(اَلْمُهَاجِرُ ج مُهَاجِرُونَ): (ismi fail) hicret eden, göç eden (اَلنَّصِيرُ ج اَنْصَارٌ): (mübalağalı ismi fail) çok yardımsever

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabi oldu, arkasından yürüdü (كَادَ يَكَادُ): (ecvef f.) neredeyse, az kalsın

(اَلسَّاعَةُ ج سَاعَاتٌ): saat, marife olarak kıyamet vakti (اَلْعُسْرَةُ): darlık, sıkıntı, güçlük, zorluk

(زَاغَ يَزِيغُ زَيْغًا): (ecvef f.) haktan saptı, sapıttı/ maksattan döndü/ yıldı

(اَلْفَرِيقُ ج فُرُوقٌ): fırkadan daha büyük topluluk, gurup, zümre (اَلرَّؤُوفُ) : (Esma'i ilahiyeden) şefkatli, çok merhametli

≺ CÜZ: 11, KUR'ÂN SAYFASI: 205 (TEVBE : 118 – 122) ≻

وَ	عَلَى الثَّلَاثَةِ	الَّذِينَ	خُلِّفُوا ط	حَتَّىٰٓ	إِذَا	ضَاقَتْ
Ve	üç kişinin (tevbelerini kabul etti)		geri bırakılan	Öyle ki	bir zaman	dar gelmiş
atıf h.	h. cer-mecrur isim, mevsuf	sıfat; ismi mevsul	sıla: cemi meçhul mazi fiil c.	ibtidaiye (başlama) h.	zaman zarfı	f.mazi

عَلَيْهِمُ	الْأَرْضُ	بِمَا	رَحُبَتْ	وَ	ضَاقَتْ	عَلَيْهِمْ
onlara	yeryüzü		genişliğiyle		dar gelmiş	onlara
car-mecrur	fail	h. cer, masdar h..	f.mazi	atıf h.	f.mazi	car-mecrur

أَنْفُسُهُمْ	وَ	ظَنُّوا	أَنْ لَا	مِنَ اللَّهِ	مَلْجَأَ	إِلَّآ	إِلَيْهِ ط	ثُمَّ	تَابَ
nefisleri		anlamışlardı	olmadığını	Allah'tan	sığınak	ancak	O'na	Sonra	tevbesini kabul etti
fail	atıf h.	f.mazi+ fail	(أَنَّ)'nin tahfifi, (أَنَّ)'nin ismi (هُوَ) olarak takdir edilen şa'n zamiri, en-nafiye li'l-cins	(لَا)'nın haberi; şibhi cüm.	(لَا)'nın ismi	istisna h. {hasr içindir}	car-mecrur	atıf h.	f. mazi

﴿ 118 ﴾	الرَّحِيمُ ع	التَّوَّابُ	هُوَ	اللَّهَ	إِنَّ	لِيَتُوبُوا ط	عَلَيْهِمْ
	Rahim'dir	Tevvab'dır	O	Allah	doğrusu	tevbe etsinler diye	onların
	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	(إِنَّ)'nin haberi	mübteda	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	ta'lil ve nasb h., f. muzari, fail	car-mecrur

118. Ve (seferden) geri bırakılan üç kişinin de (tevbelerini kabul etti). Öyle ki, yeryüzü genişliğiyle (genişliğine rağmen) onlara dar gelmiş, nefisleri de kendilerine dar (sıkıntılı) gelmişti. Allah'tan (O'nun azabından) ancak (yine) O'na (Allah'a) sığınmaktan başka sığınak olmadığını anlamışlardı. Sonra tevbe etsinler diye onların tevbesini kabul etti. (Çünkü) doğrusu Allah, (yalnızca) O, Tevvab'dır (tevbeleri kabul edendir), Rahim'dir (merhametli olandır).

﴿ 119 ﴾	مَعَ الصَّادِقِينَ	وَ كُونُوا	اللَّهَ	اتَّقُوا	آمَنُوا	الَّذِينَ	يَآ أَيُّهَا
	doğrularla	beraber olun	ve	Allah'tan	sakının	Ey iman edenler	
	muz. ileyh	mekan zarfı, muzaf emir f., nâsih+ (كَانَ)'nin ismi	atıf h.	mef'ul	emir f.+ fail	sıla: mazi fiil cüm.	sıfat; ismi mevsul {(أَيُّ)'den bedel de denmiştir}	nidâ h., münâdâ , tenbih h.

(كَانَ)'nin haberi; şibhi cüm.

119. Ey iman edenler! Allah'tan sakının (korkuyla karışık saygı duyun) ve doğrularla beraber olun.

مِنَ الْأَعْرَابِ	حَوْلَهُمْ	مَنْ	وَ	الْمَدِينَةِ	لِأَهْلِ	مَا كَانَ
Bedevî Araplardan	onların çevresinde bulunan	kişilere	ve	Medine	halkına	olmaz
(مِنْ)'den hal: şibhi cüm.	sıla: şibhi c.: mekan zarfı	matuf, ismi mevsul	atıf h.	muz. ileyh	(كَانَ)'nin mukaddem haberi; şibhi cüm, muzaf	nefiy h., f. mazi, nasih

عَنْ نَفْسِهِ ط	بِأَنْفُسِهِمْ	لَا يَرْغَبُوا	وَ	اللَّهِ	عَنْ رَسُولِ	أَنْ يَتَخَلَّفُوا
onun canına	kendi canlarını	tercih etmeleri		Allah'ın	Resûlünden	geri kalmaları
h. cer-mecrur isim	h. cer-mecrur isim	nefiy h, f. muzari	atıf h.	muz. ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf	(كَانَ)'nin muahhar ismi; masdar ve nasb h., f. muzari

نَصَبٌ	لَا	وَ	ظَمَأٌ	لَا يُصِيبُهُمْ	بِأَنَّهُمْ	ذَٰلِكَ
bir yorgunluk			bir susuzluk	isabet etmez onlara	şu sebepledir ki	Bu
matuf	nefiy h.	atıf h.	fail, (...بِأَنَّهُمْ) cümlesi (ذَٰلِكَ) mübtedasının haberidir	(أَنَّ)'nin haberi; fiil cüm. nefiy h.,:f. muzari, mef'ul	h. cer, tekid ve nasb h. (أَنَّ)'nin ismi	mübteda

لَا يَطَؤُونَ	وَ	اللَّهِ	فِي سَبِيلِ	مَخْمَصَةٌ	لَا	وَ
ayak basmazlar		Allah	yolunda	bir açlık		
nefiy h., f. muzari+fâil	atıf h.	muz. ileyh mecrur, şibhi cümle (مَخْمَصَةٌ) kelimesinin sıfatıdır	h. cer-mecrur isim, muzaf	matuf, mevsuf	nefiy h.	atıf h.

مَوْطِئًا	يَغِيظُ	الْكُفَّارَ	وَ	لاَ يَنَالُونَ	مِنْ عَدُوٍّ	نَيْلاً
bir yere	kızdıracak	kâfirleri	ve	kazanmazlar	düşman tarafından	bir başarı
mef'ûlü mutlak (masdar-ı mimi)	f. muzari, faili (هُوَ) gizli zamiri	mef'ul	atıf h.	nefiy h., f. muzari+fâil	car-mecrur	mef'ûlü mutlak

إِلاَّ	كُتِبَ	لَهُمْ	بِهِ	عَمَلٌ	صَالِحٌ ط	إِنَّ
illa	yazılmıştır	onlara	bununla	bir amel	salih	şüphesiz
istisna h.{hasr içindir}	hal: meçhul f.mazi	car-mecrur	car-mecrur	naibul fail , mevsuf	sıfat	tekid ve nasb h.

اللّهَ	لاَ يُضِيعُ	أَجْرَ	الْمُحْسِنِينَ ﴿120﴾
Allah	zayi etmez	ecrini	iyilik yapanların
(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi; olumsuz muzari fiil cüm.	mef'ul,muzaf	muz. ileyh

120. Medine halkına ve Bedevî Araplardan onların çevresinde bulunan kişilere Allah'ın Resûlünden geri kalmaları ve kendi canlarını onun canına tercih etmeleri (ondan önce kendilerine rağbet edip kendilerini düşünmeleri) olmaz (yakışmaz). Bu, şu sebepledir ki; gerçekten onlara Allah yolunda bir susuzluk, bir yorgunluk, bir açlık isabet etmez ki ve kâfirleri kızdıracak bir yere ayak basmazlar ki ve düşman tarafından bir başarı kazanmazlar ki illa onlara bununla salih bir amel yazılmıştır. (Çünkü) Allah şüphesiz iyilik yapanların ecrini zayi etmez.

وَ	لاَ يُنْفِقُونَ	نَفَقَةً	صَغِيرَةً	وَ	لاَ	كَبِيرَةً
Ve	sarfetmezler	bir nafaka	küçük	ve		büyük
atıf h.	nefiy h., f. muzari+fâil	mef'ûlü mutlak, mevsuf	sıfat	atıf h.	nefiy h.	matuf

وَ	لاَ يَقْطَعُونَ	وَادِيًا	إِلاَّ	كُتِبَ	لَهُمْ	لِيَجْزِيَهُمُ
atıf h.	katetmezler	bir vadiyi	illâ	yazılır	onların lehine	mükafatlandırması için
	nefiy h., f. muzari+fâil	mef'ul	istisna h. {hasr içindir}	meçhul f. mazi {cüm. (وَادِيًا)'den hal de denmiştir}	car-mecrur	ta'lil ve nasb h., f. muzari, mef'ul

اللّهُ	أَحْسَنَ	مَا	كَانُوا	يَعْمَلُونَ ﴿121﴾
Allah'ın	en güzeli	şeylerin	oldukları	yapmakta
fail	ikinci mef'ul, muzaf	muz. ileyh, ismi mevsul	sıla: nâsih mazi fiil cüm. (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi, muzari fiil cüm.

121. Ve Allah'ın onları yapmakta oldukları şeylerin en güzeli ile mükafatlandırması için, (onlar ne) küçük ve (ne de) büyük bir nafaka (yani masraf) sarfetmezler ki ve bir vadiyi katetmezler ki, (bu çabaları) illâ onların lehine yazılır.

وَ	مَا	كَانَ	الْمُؤْمِنُونَ	لِيَنْفِرُوا	كَآفَّةً ط	فَلَوْلاَ
başlama h.	olmaz		Mü'minlerin	seferber olmaları	toptan	değil midir
	nefiy h.	f. mazi, nasih	(كَانَ)'nin ismi	lâmu'l-cuhûd (inkar lâmı), f. muzari	hal	başlama h., tahdîd h.
		(كَانَ)'nin haberi; fiil cümlesi				

نَفَرَ	مِنْ كُلِّ	فِرْقَةٍ	مِنْهُمْ	طَآئِفَةٌ	لِيَتَفَقَّهُوا	فِي الدِّينِ
geride kalmalı	her gruptan		Onlardan	bir kesimin	fakih olmak için	dinde
f. mazi	muz. ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf	(طَآئِفَةٌ)'den hal; şibhi cüm.	fail	ta'lil ve nasb h., f. muzari	car-mecrur

وَ	لِيُنْذِرُوا	قَوْمَهُمْ	إِذَا	رَجَعُوا	إِلَيْهِمْ	لَعَلَّهُمْ	يَحْذَرُونَ ع ﴿122﴾
atıf h.	uyarmak için	milletlerini	zaman	döndükleri	kendilerine	Umulur ki	çekinirler
	ta'lil ve nasb h., f. muzari, fail	mef'ul	zaman zarfı	f. mazi,fail	car-mecrur	tereccî (ümit) ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi	(لَعَلَّ)'nin haberi; muzari fiil cümlesi

122. Mü'minlerin toptan seferber olmaları (savaşa çıkmaları) (doğru) olmaz. Onlardan her gruptan bir kesim, dinde fakih olmak için (eğitim görmek üzere) ve milletlerini (seferden) kendilerine döndükleri zaman uyarmak için geride kalmalıdır. Umulur ki çekinirler.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 205 ≻

(TEVBE, 118 – 119):

(اَلثَّلاَثُ ث اَلثَّلاَثَةُ): üç (خَلَّفَ يُخَلِّفُ تَخْلِيفًا): (tef'il b.) tehir etti, geride bıraktı, arkada bıraktı

(ضَاقَ يَضِيقُ ضَيْقًا): (ecvef f.) daraldı, dar geldi, darlaştı (رَحُبَ يَرْحُبُ): genişledi, geniş oldu

(ظَنَّ يَظُنُّ ظَنًّا): (muzaaf f.) sandı, zannetti, yakın hasıl etti, tevehhüm etti [(اَلْمَلْجَأُ (لَجَأَ يَلْجَأُ]: (ismi mekan) sığınak

(تَابَ يَتُوبُ تَوْبًا عَلَى): (ecvef f.) tevbeyi kabul edip mağfiret etti (اَلتَّوَّابُ): (mübalağalı ismi fail) mağfireti çok olan

(آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانًا): (mehmuz f., if'al b.) inandı, iman etti, emin kıldı (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.) sakındı

(كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu (اَلصَّادِقُونَ ج صَادِقُ): (ismi fail) doğru olan

(TEVBE, 120 – 121 – 122):

(اَلْأَهْلُ ج اَهْلُونَ): ehil, aile, akraba, yakın (حَوْلَ): (zarf) etraf, civar

(اَلْأَعْرَابُ): bedeviler, göçebe olarak yaşayan araplar (تَخَلَّفَ يَتَخَلَّفُ تَخَلُّفًا): (tefa'ul b.) geride kaldı, arkada kaldı

(رَغِبَ يَرْغَبُ رَغْبًا): rağbet etti, arzuladı, tazarru ve istekle teveccüh etti/ rağbet etmedi, uzak durdu

(أَصَابَ يُصِيبُ إِصَابَةً): (ecvef f., if'al b.) isabet etti (cezalandırdı), dokundu/ istedi, irade etti

[(اَلظَّمْأُ (ظَمِئَ يَظْمَأُ]: susamak, susuzluk (اَلنَّصَبُ ج اَنْصَابٌ): yorgunluk, bitkinlik

[(اَلْمَخْمَصَةُ (خَمَصَ يَخْمُصُ]: (mide) boşaldı, acıktı, (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol

[(اَلْمَوْطِئُ (وَطِئَ يَطَأُ]: (ismi mekan) ayak basılan yer/ ayak basma

(غَاظَ يَغِيظُ غَيْظًا): (ecvef f.) çok kızdırdı (اَلْعَدُوُّ ج اَعْدَاءُ): düşman

(نَالَ يَنَالُ نَيْلاً): (ecvef f.) zafer kazandı, muzaffariyet elde etti/ nail oldu/ elde etti

(كَتَبَ يَكْتُبُ كَتْبًا): yazdı/ farz kıldı/ tesbit etti/ isbat etti/ takdir etti (اَلْعَمَلُ ج اَعْمَالٌ): amel, iş

[(اَلصَّالِحُ (صَلَحَ يَصْلُحُ]: salih, doğru (أَضَاعَ يُضِيعُ إِضَاعَةً): (ecvef f., if'al b.) zayi etti, telef etti, ihmal etti

(اَلْأَجْرُ ج اُجُورٌ): ecir, ücret, mükafat (اَلْمُحْسِنُ ج مُحْسِنُونَ): (ismi fail) iyilik eden, güzel yapan, ikram eden

(أَنْفَقَ يُنفِقُ إِنْفَاقًا): (if'al b.) harcadı, zekat verdi, yardımda bulundu

(اَلنَّفَقَةُ ج نَفَقَاتٌ): harcanan mal v.s. (bu harcama teberru, yardım, şahsi ve ailevi ihtiyaçları gidermek için yapılır)

(اَلصَّغِيرَةُ ج صَغَائِرُ): (mertebe ve kıymet itibarıyle) küçük (اَلكَبِيرَةُ ج كَبَائِرُ): çok büyük/ zor/ güç

(قَطَعَ يَقْطَعُ قَطْعًا): kat etti, geçti/ kesti (اَلْوَادِي ج اَوْدِيَةٌ): vadi

(كَتَبَ يَكْتُبُ كَتْبًا): yazdı/ farz kıldı/ ispat etti (جَزَى يَجْزِي جَزَاءً): (nakıs f.) karşılığını verdi

[(اَلْأَحْسَنُ (حَسُنَ يَحْسُنُ]: (ismi tafdil) en güzel, daha güzel (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi

(اَلطَّائِفَةُ ج طَوَائِفُ): cemaat, bölük, gurup, taife (نَفَرَ يَنْفِرُ نَفْرًا): seferber oldu, asker oldu/ kaçtı/ koştu/ çıktı

(كَآفَّةً): toptan (اَلْفِرْقَةُ ج فِرَقٌ): bölüm, kısım, ünite, gurup, parça

(أَنْذَرَ يُنْذِرُ إِنْذَارًا): (if'al b.) uyardı (تَفَقَّهَ يَتَفَقَّهُ تَفَقُّهًا): (tefa'ul b.) fakih (derin anlayışlı) oldu

(اَلْقَوْمُ ج اَقْوَامٌ): kavim, kabile, topluluk (رَجَعَ يَرْجِعُ رُجُوعًا): döndü

(لَعَلَّ): umulurki, belki, taaki, için, diye (حَذِرَ يَحْذَرُ حَذَرًا): sakındı, (korkudan dolayı), korundu, çekindi

≺ CÜZ: 11, KUR'ÂN SAYFASI: 206 (TEVBE : 123 – 129) ≻

يَا أَيُّهَا	الَّذِينَ	آمَنُوا	قَاتِلُوا	الَّذِينَ	يَلُونَكُمْ	مِنَ الْكُفَّارِ
nidâ h., münâdâ , tenbih h.	Ey iman edenler sıfat; ismi mevsul {(أَيُّ)'den bedel de denmiştir}	sıla: mazi fiil cümlesi	savaşın emir f., fail	size yakın olan kimselerle sıla: cemi müz. muzari fiil cümlesi; mef'ul	mef'ul, ismi mevsul	Kâfirlerden car-mecrur

وَ	لِيَجِدُوا	فِيكُمْ	غِلْظَةً ط	وَ	اعْلَمُوا
atıf h.	bulsunlar emr-i gaib; f. muzari, fail	sizde car-mecrur	sizde bir sertlik mef'ul	atıf h.	Bilin ki emir f., fail

أَنَّ	اللَّهَ	مَعَ	الْمُتَّقِينَ	﴿ 123 ﴾
tekid ve nasb h.	Allah (أَنَّ)'nin ismi,	ile beraberdir mekan zarfı, muzaf	takva sahipleri muz. ileyh	

(أَنَّ)'nin haberi; şibhi cüm.

(اعْلَمُوا) fiilinin mef'ûlü: masdar-ı müevvel

123. Ey iman edenler! Kâfirlerden size yakın olan kimselerle savaşın ve onlar sizde bir sertlik bulsunlar. Bilin ki, Allah takva sahipleri ile beraberdir.

وَ	إِذَا مَا	أُنْزِلَتْ	سُورَةٌ	فَمِنْهُمْ	مَنْ	يَقُولُ
başlama h.	zaman şart bildiren zaman zarfı+ zaid h.	indirildiği meçhul f.mazi,	bir sûre naibi fail	onlardan vardır haber mukaddem; şibhi cüm.	kimseler mübteda muahhar, ismi mevsul	diyen sıla: muzari fiil cüm.

أَيُّكُمْ	زَادَتْهُ	هَذِهِ	إِيمَانًا ج	فَأَمَّا	الَّذِينَ
hanginizin mübteda	artırdı haber: mazi fiil cümlesi, (تْ) te'nis (müenneslik) içindir, mef'ul	Bu fail	imanını ikinci mef'ûl	gelince başlama h., şart ve tafsil h.	kimselere mübteda, ismi mevsul

آمَنُوا	فَزَادَتْهُمْ	إِيمَانًا	وَ	هُمْ	يَسْتَبْشِرُونَ	﴿ 124 ﴾
İman eden sıla: cemi mazi fiil cüm	artırır onların atıf h., haber; mazi fiil cüm., mef'ul	imanlarını ikinci mef'ûl	ve hal vâvı	onlar mübteda	müjdelenip sevinirler haber	

124: Bir sûre indirildiği zaman hemen onlardan «Bu sizin hanginizin imanını artırdı?» diyen (iki yüzlü) kimseler vardır. İman edenlere gelince (bu sûre) onların imanlarını artırır ve onlar müjdelenip sevinirler.

وَ	أَمَّا	الَّذِينَ	فِي قُلُوبِهِمْ	مَرَضٌ	فَزَادَتْهُمْ	رِجْسًا
Ve atıf h.	gelince şart ve tafsil h.	kimselere mübteda, ismi mevsul	kalplerinde olan haber mukaddem; şibhi cüm.	hastalık mübteda muahhar	artırmıştır onların atıf h., (الَّذِينَ)mübtedasının haberi; mazi fiil cümlesi, mef'ul	pislik ikinci mef'ûl

sıla; isim cüm..

إِلَى رِجْسِهِمْ	وَ	مَاتُوا	وَ	هُمْ	كَافِرُونَ	﴿ 125 ﴾
pisliklerine h. cer-mecrur isim	ve atıf h.	ölmüşlerdir f. mazi, fail	hal vâvı	onlar mübteda	kâfir olarak haber	

125. Ve kalplerinde hastalık (yani kâfirlik ve münafıklık) olanlara gelince, onların da pisliklerine pislik artırmıştır ve onlar artık kâfir olarak ölmüşlerdir.

أَ	وَ	لَا يَرَوْنَ	أَنَّهُمْ	يُفْتَنُونَ	فِي كُلِّ	عَامٍ	مَرَّةً
mı soru h.	atıf h.	görmüyorlar nefiy h., f. muzari+fâil	tekid ve nasb h., ((أَنَّ)'nin ismi	imtihan edildiklerini (أَنَّ)'nin haberi, cemi muzari meçhul fiil cümlesi	her h.cer+mecrur isim, muzaf	yılda muz. ileyh	bir defa mef'ûlü mutlak naibi

(يَرَوْنَ) fiilinin mef'ûlü: masdar-ı müevvel

﴿ 126 ﴾ يَذَّكَّرُونَ هُمْ لاَ وَ لاَ يَتُوبُونَ ثُمَّ مَرَّتَيْنِ أَوْ

ibret almazlar — Onlar (haber, mübteda) — nefiy h. — ve (atıf h.) — da tevbe etmezler (nefiy h., f. muzari+fâil) — Sonra (atıf h.) — iki defa (matuf) — veya (atıf h.)

126. Onlar, her yılda bir veya iki defa (içyüzlerini açığa çıkaracak durumlarla) imtihan edildiklerini görmüyorlar mı? Sonra da tevbe etmezler ve ibret almazlar.

بَعْضُهُمْ نَظَرَ سُورَةٌ أُنْزِلَتْ إِذَا مَآ وَ

bazısı (fail) — bakar (cevabü'ş-şart; f. mazi) — Bir sure (naibi fail) — indirildiği (fiilu'ş-şart; meçhul f. mazi) — zaman (şart bildiren zaman zarfı, (مَا): zaid h.) — başlama h.

صَرَفَ انْصَرَفُوا ط ثُمَّ مِنْ أَحَدٍ يَرَاكُمْ هَلْ إِلَى بَعْضٍ ط

çevirmiştir (f. mazi) — dönüp giderler (f.mazi, fail) — Sonra (atıf h.) — bir kimse (zaid cer, fail) — Sizi görüyor (f.muzari, mef'ul) — mu (der) (soru h.) — bazısına (car-mecrur)

﴿ 127 ﴾ لاَ يَفْقَهُونَ قَوْمٌ بِأَنَّهُمْ قُلُوبَهُمْ اللّهُ

Anlayıp kavramayan (sıfat; olumsuz cemi müz. muzari fiil cümlesi) — bir topluluk ((أَنَّ)'nin haberi, mevsuf) — olmaları sebebiyle (h. cer, tekid ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi) — onların kalblerini (mef'ul) — Allah (fail)

127. Bir sure indirildiğinde, bazısı bazısına bakar (ve) : «Sizi bir kimse görüyor mu?» (der.) Sonra dönüp giderler. Anlayıp kavramayan bir topluluk olmaları sebebiyle, Allah onların kalblerini çevirmiştir.

مَا عَنِتُّمْ عَلَيْهِ عَزِيزٌ ز مِنْ أَنْفُسِكُمْ رَسُولٌ جَآءَكُمْ لَقَدْ

sıkıntıya uğramanız (عَزِيزٌ) sıfatı müşebbehesinin faili; masdar-ı müevvel: masdar h., f. mazi, fail) — kendisine (car-mecrur) — çok güç gelen (ikinci sıfat) — kendinizden (sıfat; şibhi cüm.) — bir Peygamber (fail, mevsuf) — size gelmiştir (f.mazi+ mef'ul) — Andolsun (lâmu cevâbi'l-kasem (yeminin cevabının başında gelir), tahkik h.)

﴿128﴾ رَحِيمٌ رَؤُوفٌ بِالْمُؤْمِنِينَ عَلَيْكُمْ حَرِيصٌ

çok merhametli (beşinci sıfat) — çok şefkatli (dördüncü sıfat) — müminlere karşı (car-mecrur, şibhi cüm. (رَؤُوفٌ)ile bağlantılıdır) — size (car-mecrur) — çok düşkün (üçüncü sıfat)

128. Andolsun size kendinizden, (dünya ve ahirette) sıkıntıya uğramanız kendisine çok güç gelen (gücüne giden, ağır gelen) size çok düşkün, müminlere karşı çok şefkatli, çok merhametli olan bir Peygamber gelmiştir.

هُوَ ط إِلاَّ إِلَهَ لاَ اللّهُ ز حَسْبِيَ فَقُلْ فَإِنْ تَوَلَّوْا

O'ndan (mahzuf haberdeki müstetir zamirden bedel) — başka (istisnâ h.) — tanrı ((لاَ)'nın ismi, haberi mahzuftur ve (مَوْجُودٌ) olarak takdir edilir) — yoktur (nâfi-ye li'l-cins) — Allah (haber) — bana yeter (mübteda, muzaf, (يَ):muz.ileyh) — de ki (rabıta {cevabü'ş-şart içindir}, emir f., failli (أَنْتَ) gizli zamiri cevabü'ş-şart) — yüz çevirirlerse (atıf h.+ şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart; f. muzari, fail)

﴿ 129 ﴾ الْعَظِيمِ الْعَرْشِ رَبُّ هُوَ وَ تَوَكَّلْتُ عَلَيْهِ

büyük (sıfat) — arşın (muz. ileyh, mevsuf) — Rabbidir (haber, muzaf) — O (mübteda) — (hal vâvı) — güvenip dayanmaktayım (f.mazi+fail) — O'na (şibhi cüm. (تَوَكَّلْتُ) ile bağlantılıdır)

129. Yüz çevirirlerse de ki: «Allah bana yeter (Ondan başka kimseden korkum ve beklentim olmaz); O'ndan başka tanrı yoktur, O'na güvenip dayanmaktayım. O büyük arşın Rabbidir.»

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 206 ≻

(TEVBE, 123):

(قَاتَلَ يُقَاتِلُ مُقَاتَلَةً): (müfaale b.) muharebe etti, savaştı [(غَلُظَ يَغْلُظُ) اَلْغِلْظَةُ]: sertlik, katı olma

(وَلِيَ يَلِي وَلْيًا): (nakıs f.) yakın oldu (mekan cihetiyle yakınlık) (وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal f.) buldu

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (اَلْمُتَّقِي ج مُتَّقُونَ): (ismi fail) korunan, sakınan

(TEVBE, 124):

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi (زَادَ يَزِيدُ زَيْدًا): (ecvef f.) artırdı, kattı/ arttı, ziyadeleşti

(اَلسُّورَةُ ج سُوَرٌ): sure (اِسْتَبْشَرَ يَسْتَبْشِرُ اِسْتِبْشَارًا): (istif'al b.) müjdelenip sevindi

(TEVBE, 125):

(اَلْقَلْبُ ج قُلُوبٌ): kalp, yürek (اَلْمَرَضُ ج اَمْرَاضٌ): hastalık, rahatsızlık, hastalık hali

(زَادَ يَزِيدُ زَيْدًا):): (ecvef f.) artırdı, katı/ arttı, ziyadeleşti

(مَاتَ يَمُوتُ مَوْتًا): (ecvef f.) öldü (اَلرِّجْسُ ج اَرْجَاسٌ): küfür/ ceza/ genel manada pislik

(TEVBE, 126):

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs f.) gördü, bildi, zannetti (فَتَنَ يَفْتِنُ فَتْنًا): denedi, sınadı/ imtihan etti

(اَلْعَامُ ج اَعْوَامٌ): sene, yıl (اَلْمَرَّةُ ج مَرَّاتٌ): defa, kere, kez

(تَابَ يَتُوبُ تَوْبَةً): (ecvef f.) tevbe etti, masiyetten döndü (اَلْمَرَّتَيْنِ): iki kere

(تَذَكَّرَ يَتَذَكَّرُ تَذَكُّرًا):(tefa'ul b.) tezekkür etti, hatıra getirdi, düşündü

(TEVBE, 127):

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً):):(if'al b.) indirdi (اَلسُّورَةُ ج سُوَرٌ): sure

(نَظَرَ يَنْظُرُ نَظْرًا): baktı, gördü/ bildi/ bekledi/ düşündü/ ibret aldı/ döndü, yöneldi

(بَعْضٌ): bazı, birkısım, bazısı (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً):):(nakıs f.) gördü, bildi, zannetti

(اَلْاَحَدُ): bir, tek (اِنْصَرَفَ يَنْصَرِفُ اِنْصِرَافًا): savuştu, döndü

(صَرَفَ يَصْرِفُ صَرْفًا): çevirdi, uzaklaştırdı (فَقِهَ يَفْقَهُ فِقْهًا): iyice anladı, güzelce anladı, çözdü

(TEVBE, 128):

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): geldi (اَلنَّفْسُ ج اَنْفُسٌ): kendi, zat, ruh, nefis

(اَلْعَزِيزُ ج اَعِزَّةٌ): güç, zor, aziz, üstün, güçlü, şerefli, değerli (عَنِتَ يَعْنَتُ عَنَتًا): sıkıntıya düştü/ günaha girdi

[(حَرَصَ يَحْرِصُ) اَلْحَرِيصُ]: (mübalağalı ismi fail) çok hırslı, düşkün

[(رَأَفَ يَرْأَفُ) اَلرَّؤُوفُ]: (mübalağalı ismi fail) çok acıyan, çok merhametli

(TEVBE, 129):

(تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا):(nakıs tefa'ul b.) yüz çevirdi, döndü (قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef f.) dedi, söyledi

(حَسْبُ): kafi, kefil (تَوَكَّلَ يَتَوَكَّلُ تَوَكُّلاً):):(tefa'ul b.) tevekkül etti, işini Allah'a bıraktı, Allah'a dayandı

(اَلرَّبُّ ج اَرْبَابٌ): ilah, rab, malik, seyyid, efendi, besleyip bakan, terbiye edici

(اَلْعَرْشُ ج عُرُوشٌ): arş, taht, dam, çatı, tavan, çardak (اَلْعَظِيمُ ج عَظَائِمُ): büyük, yüce

سورة يونس (10)

(YUNUS (Yunus (a.s.) **SÛRESİ)**

(Mekke'de indirilmiştir. 109 ayettir.)

≺ KUR'ÂN SAYFASI: 207 - 220 ≻

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmân ve Rahîm Allah'ın adıyla

﴿ 1 ﴾ الٓرۚ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ

الٓرۚ	تِلْكَ	آيَاتُ	الْكِتَابِ	الْحَكِيمِ
Elif. Lâm. Râ	İşte bunlar	âyetleridir	Kitâb'ın	hikmetli
hurufu mukattaa	mübteda	haber, muzaf	muzafun ileyh, mevsuf	sıfat

1. Elif. Lâm. Râ. İşte bunlar hikmetli Kitâb'ın âyetleridir.

أَ	كَانَ	لِلنَّاسِ	عَجَبًا	أَنْ أَوْحَيْنَآ	إِلَىٰ رَجُلٍ	مِنْهُمْ	أَنْ أَنْذِرِ	النَّاسَ
mi	oldu	insanlar için	şaşılacak bir şey	vahyetmemiz	bir adama	kendilerinden	uyar diye	insanları
soru h.	f.mazi, nasih	(عَجَبًا)'den hal: şibhi cümle	(كَانَ)'nin mukaddem haberi	(كَانَ)'nin muahhar ismi: masdar-ı müevvel	car-mecrur	car-mecrur	tefsir h., emir f., faili (أَنْتَ) gizli zamiri	mef'ûlün bih

وَ	بَشِّرِ	الَّذِينَ	آمَنُوا	أَنَّ	لَهُمْ	قَدَمَ	صِدْقٍ
ve	müjdele	kimselere	iman eden		olduğunu	onlar için	üstün sadakat makamı
atıf h.	emir f., faili (أَنْتَ) gizli zamiri	mef'ûlün bih, ismi mevsul	sıla: cemi mazi fiil	tekid ve nasb h.	(أَنَّ)'nin mukaddem haberi: şibhi cüm.	(إِنَّ)'nin muahhar ismi, muzaf	muzafun ileyh

(آمَنُوا)'nun mef'ulü: masdar-ı müevvel

﴿ 2 ﴾ عِنْدَ رَبِّهِمْ ط قَالَ الْكَافِرُونَ إِنَّ هَٰذَا لَسَاحِرٌ مُبِينٌ

عِنْدَ	رَبِّهِمْ ط	قَالَ	الْكَافِرُونَ	إِنَّ	هَٰذَا	لَسَاحِرٌ	مُبِينٌ
katında	Rableri	dediler	kafirler	gerçekten	Bu	bir büyücüdür	apaçık
mekan zarfı, muzaf	muz.ileyh, muzaf, muzafun ileyh	f. mazi	fail	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi, işaret ismi	tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi, mevsuf	sıfat

2. Kendilerinden bir adama, «İnsanları uyar ve iman edenlere, kendileri için Rableri katında üstün sadakat makamı (ileri derecede mertebe, yüksek makamlar) olduğunu müjdele» diye vahyetmemiz, insanlar için şaşılacak bir şey mi oldu ki, (Peygamber onları uyarınca) kafirler: «Bu gerçekten apaçık bir büyücüdür» dediler?

إِنَّ	رَبَّكُمُ	اللّٰهُ	الَّذِي	خَلَقَ	السَّمَاوَاتِ	وَ
Doğrusu	sizin Rabbiniz	Allah'tır	yaratan		gökleri	ve
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, mevsuf	sıla: mazi f.	sıfat; ismi mevsul	mef'ûl	atıf h.

الْأَرْضَ	فِي سِتَّةِ	أَيَّامٍ	ثُمَّ	اسْتَوَىٰ	عَلَى الْعَرْشِ	يُدَبِّرُ
yeri	altı	günde	sonra	istiva eden	arşa	idare edendir
matuf	h. cer-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	f. mazi	car-mecrur	(إِنَّ)'nin ikinci haberi, f. muzari cüm.

الْأَمْرَ ط	مَا	مِنْ شَفِيعٍ	إِلَّا	مِنْ بَعْدِ	إِذْنِهِ ط	ذٰلِكُمُ
işleri	yoktur	herhangi bir şefaatçi	hariç	(olması) sonrası	Onun izni	İşte
mef'ûl	(إِنَّ)'nin üçüncü haberi; (isim c.), nefiy h...	zaid cer, mübteda	istisna h.	haber: şibhi cümle: h. cer-mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh, muzaf, muz. ileyh	mübteda

﴿ 3 ﴾ اللّٰهُ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ ط أَ فَلَا تَذَكَّرُونَ

اللّٰهُ	رَبُّكُمْ	فَاعْبُدُوهُ ط	أَ	فَلَا تَذَكَّرُونَ
Allah	Rabbiniz	O'na kulluk edin	misiniz	Artık düşünmeyecek
haber	(اللّٰهُ)'dan bedel	rabıta, emir f., fail, mef'ûl	soru h.	atıf h.+nefy-i istikbal: nefiy h., f.muzari+fâil

3. Doğrusu sizin Rabbiniz, altı günde gökleri ve yeri yaratan, sonra da arşa istiva eden Allah'tır. İşleri de idare edendir. Onun izni (olması) sonrası hariç, herhangi bir şefaatçi yoktur. İşte Rabbiniz olan Allah budur, öyleyse O'na kulluk edin. Artık düşünmeyecek misiniz?

إِلَيْهِ	مَرْجِعُكُمْ	جَمِيعًا ط	وَعْدَ	اللّٰهِ	حَقًّا ط	إِنَّهُ
O'nadır	dönüşünüz	toplu olarak	bir vâdi olarak	Allah'ın	gerçekten	Gerçek şu ki O
haber mukaddem; şibhi cüm.	mübteda muahhar	hal	(وَعَدَ) olarak takdir edilen mahzuf bir fiilin mef'ûlü mutlakı, muzaf	muzafun ileyh	hal	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi

يَبْدَأُ	الْخَلْقَ	ثُمَّ	يُعِيدُهُ	لِيَجْزِيَ	الَّذِينَ	آمَنُوا	وَ	عَمِلُوا
başlar	yaratmaya	sonra	onu tekrar eder	karşılık vermek için	kimselere	iman eden		amel işleyen
(إِنَّ)'nin haberi, muzari fiil cüm.	mef'ûl	atıf h.	f. muzari, mef'ûlün bih	ta'lil (sebep) ve nasb h., f. muzari	mef'ûlün bih, ismi mevsul	sıla: mazi fiil cüm.; fail		f. mazi, fai atıf h.

الصَّالِحَاتِ	بِالْقِسْطِ ط	وَ	الَّذِينَ	كَفَرُوا	لَهُمْ	شَرَابٌ	مِنْ حَمِيمٍ
iyi	adaletle		kimseler	İnkar eden	onlar için vardır	bir içki	kaynar sudan
mef'ûlün bih	car-mecrur	başlama h.	mübteda, ismi mevsul	sıla: mazi f. cüm. fail	haber mukaddem; şibhi cüm.	mübteda muahhar, mevsuf	sıfat; şibhi cüm.
					haber: şibhi cümle		

وَ	عَذَابٌ	أَلِيمٌ	بِمَا كَانُوا	يَكْفُرُونَ ﴿4﴾
ve	bir azab	elem verici	olmaları sebebiyle	inkar etmekte
atıf h.	matuf, mevsuf	sıfat	h. cer, masdar h., f. mazi, nasih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi, muzari f.

4. Toptan olarak (hiç kimse bırakılmaksızın) O'nadır dönüşünüz. (Bu) Allah'ın gerçek bir vâdi olarak (size vâ'd edilmiştir). Gerçek şu ki O, yaratmaya başlar, sonra iman edip iyi amel işleyen kimselere adaletle karşılık vermek için onu tekrar eder. İnkar eden kimseler, onlar için (Allah'ı, peygamberlerini ve yeniden dirilişi) inkar etmekte olmaları sebebiyle kaynar sudan bir içki ve elem verici bir azab vardır.

هُوَ	الَّذِي	جَعَلَ	الشَّمْسَ	ضِيَاءً	وَ	الْقَمَرَ
O'dur		kılan	Güneşi	ışıklı		ayı
mübteda	haber, ismi mevsul	sıla: mazi fiil cüm.	mef'ûlün bih	ikinci mef'ûl,	atıf h.	(الشَّمْسَ)'e matuf

نُورًا	وَ	قَدَّرَهُ	مَنَازِلَ	لِتَعْلَمُوا	عَدَدَ	السِّنِينَ
aydınlık		ona takdir eden	menziller	bilmeniz için	sayısını	yılların
(ضِيَاءً)'e matuf	atıf h.	f. mazi, mef'ûl	ikinci mef'ûl (gayr-i munsarif olduğu için tenvin almamış)	ta'lil (sebep) ve nasb h., f. muzari, fail	mef'ûl, muzaf	muzafun ileyh

وَ	الْحِسَابَ ط	مَا خَلَقَ	اللّٰهُ	ذٰلِكَ	إِلَّا	بِالْحَقِّ ط
ve	hesabı	yaratmıştır	Allah	bunları	ancak	hakla
atıf h.	matuf	nefiy h., f. mazi	fail	mef'ûlün bih	istisna h.	(اللّٰهُ)'den hal; şibhi cüm.

يُفَصِّلُ	الْآيَاتِ	لِقَوْمٍ	يَعْلَمُونَ ﴿5﴾
ayrıntılı olarak açıklamaktadır	âyetleri	bir kavme	bilen
f. mazi, faili (هُوَ) gizli zamiri	mef'ûlün bih	h. cer-mecrur isim, mevsuf	sıfat; muzari fiil cüm.

5. Güneşi ışıklı, ayı da aydınlık kılan, yılların sayısını ve hesabı bilmeniz için ona (aya) birtakım menziller takdir eden O'dur. Allah bunları, ancak hakla (bir gerçeğe ve hikmete binaen) yaratmıştır. O, bilen bir kavme âyetleri ayrıntılı olarak açıklamaktadır.

إِنَّ	فِي اخْتِلَافِ	اللَّيْلِ	وَ	النَّهَارِ	وَ	مَا خَلَقَ
Gerçek şu ki	birbiri ardınca gelmesinde	gece	atıf h.	gündüzün	atıf h.	yarattıklarında
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin mukaddem haberi: şibhi cüm. muzaf	muzafun ileyh		matuf		matuf, ismi mevsul, sıla: mazi fiil cüm.

اللّٰهُ	فِي السَّمَاوَاتِ	وَ	الْأَرْضِ	لَآيَاتٍ	لِقَوْمٍ	يَتَّقُونَ ﴿6﴾
Allah'ın	göklerde	ve	yerde	ayetler vardır	bir topluluk için	sakınan
fail	car-mecrur	atıf h.	matuf	tekit lamı, (إِنَّ)'nin muahhar ismi	h. cer-mecrur isim, mevsuf	sıfat; cemi muzari fiil cüm.

6. Gerçek şu ki gece ile gündüzün birbiri ardınca gelmesinde, Allah'ın göklerde ve yerde yarattıklarında (O'nu inkar etmekten ya da O'na karşı gelmekten) sakınan bir topluluk için ayetler vardır.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 206 ≻

(YUNUS, 1 - 2):

(اَلْآيَةُ ج آيَاتٌ): ayet, delil [(حَكَمَ يَحْكُمُ) اَلْحَكِيمُ]: hakim, muhkem, sağlam (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu (اَلنَّاسُ): insanlar (عَجِبَ يَعْجَبُ عَجَبًا): (masdar) şaşmak, yadırgamak (أَوْحَى يُوحِي): (nakıs f., if'al b.) vahyetti/ işaret etti/ öğütledi/ sevk etti/ ilham etti (اَلرَّجُلُ ج رِجَالٌ): erkek, adam (أَنْذَرَ يُنْذِرُ اِنْذَارًا): (if'al b.) uyardı (بَشَّرَ يُبَشِّرُ تَبْشِيرًا): (tef'il b.) müjdeledi (اَلصِّدْقُ): (sıfat olarak) doğru, güzel, iyi (قَدَمَ صِدْقٍ): doğruluk makamı, ileri derecedeki mertebe/ öne geçen, öne geçici ve sabit fazilet, derece bakımından önde olmak, yüksek makam. [(سَحَرَ يَسْحَرُ) اَلسَّاحِرُ]: (ismi fail) sihirbaz [(أَبَانَ يُبِينُ) اَلْمُبِينُ]: (ismi fail) açık, vazıh olan, açıklayan

(YUNUS, 3 – 4):

(خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yoktan var etti, şekil verdi/ uydurdu (اَلسِّتُّ ث سِتَّةٌ): altı (اَلْيَوْمُ ج اَيَّامٌ): gün (اِسْتَوَى يَسْتَوِي اِسْتِوَاءً عَلَى): (nakıs iftial b.) istila etti, oturdu, karar kıldı,/ birbirine denk geldi/ düzgün oldu. "İstiva; ya birden fazla şeyin aynı seviyede olduğu, ya da bir şeyin dimdik dengede ayakta durup çevresiyle ayrı bir denge sağladığı anlamına gelir... (اَلْعَرْشُ ج عُرُوشٌ): taht, arş'ı ilahi, dam, çatı, tavan, çardak (دَبَّرَ يُدَبِّرُ تَدْبِيرًا): (tef'il b.) tedbir aldı, idare etti (اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): emir, iş, durum, husus (اَلشَفِيعُ ج شُفَعَاء): şefaatçi (اَلْاِذْنُ ج اُذُونٌ): izin, yetki (عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti (اَلْمَرْجِعُ ج مَرَاجِعُ): dönüş, merci (تَذَكَّرَ يَتَذَكَّرُ تَذَكُّرًا): (tefa'ul b.) tezekkür etti, hatıra getirdi, düşündü [(وَعَدَ يَعِدُ) اَلْوَعْدُ]: (masdar) vaat (اَلْجَمِيعُ): (cem manasını tekid için getirilir) hepsi, hepsini, tümünü (اَلْحَقُّ): hak, gerçek (بَدَأَ يَبْدَأُ بَدْءً): (mehmuz f.) başladı [(خَلَقَ يَخْلُقُ) اَلْخَلْقُ]: (masdar) yaratma/ yaratılmış (أَعَادَ يُعِيدُ اِعَادَةً): döndürdü, iade etti (جَزَى يَجْزِي جَزَاءً): (nakıs f.) karşılığını verdi (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi (اَلْقِسْطُ): adalet (اَلصَّالِحَةُ ج صَالِحَاتٌ): (ismi fail) doğru olan, salih olan (اَلشَّرَابُ ج اَشْرِبَةٌ): içecek, içki (اَلْحَمِيمُ): ısıtılmış, kaynar su (اَلْاَلِيمُ): şiddetli acı çektiren, çok elem veren (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu

(YUNUS, 5 – 6):

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): çevirdi, kıldı/ yarattı/ hükmetti (اَلشَّمْسُ): güneş (اَلضِّيَاءُ): ışık, parlaklık, ışıltı (اَلْقَمَرُ): ay (اَلنُّورُ ج اَنْوَارٌ): nur, ışık, aydınlık, parlaklık, "bir şeyin kendisinde olan ışığa "ziya", başkasından elde edilen ışığa ise "nur" adı verilir. (قَدَّرَ يُقَدِّرُ تَقْدِيرًا): (tef'il b.) takdir etti, tayin etti/ hükmetti (اَلْمَنْزِلُ ج مَنَازِلُ): menzil, yörünge (اَلْعَدَدُ ج اَعْدَادٌ): adet, miktar, sayı (اَلسَّنَةُ ج سِنِينٌ): sene, yıl [اَلْحِسَابُ]:[(masdar) saymak, hesap, hesap etmek (خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı, eşiz ve yoktan varetti, şekil verdi (فَصَّلَ يُفَصِّلُ تَفْصِيلاً): (tef'il b.) tafsil etti, genişçe açıkladı (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi [(اِخْتَلَفَ يَخْتَلِفُ) اَلْاِخْتِلاَفُ]: (masdar) arka arkasına geliş veya ayrı ayrı, muhtelif oluş (اَللَّيْلُ ج لَيَالٍ): gece (اَلنَّهَارُ ج اَنْهُرٌ): gündüz (خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı, eşsiz ve yoktan var etti/ şekil verdi (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.) korundu, sakındı

≺ CÜZ : 11, KUR'ÂN SAYFASI: 208 (YUNUS: 7 - 15) ≻

إِنَّ	الَّذِينَ	لاَ يَرْجُونَ	لِقَآءَنَا	وَ	رَضُوا	بِالْحَيَاةِ	الدُّنْيَا
Doğrusu	kimseler	umut etmeyen	Bize kavuşmayı	ve	razı olanlar	hayatıyla	dünya
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi, ismi mevsul	sıla: olumsuz muzari fiil cüm.; nefiy h., f.muzari+fâil	mef'ûl	atıf h.	f. mazi, fail	h. cer-mecrur isim, mevsuf	sıfat

﴿ 7 ﴾	غَافِلُونَ لا	عَنْ آيَاتِنَا	هُمْ	الَّذِينَ	وَ	بِهَا	اطْمَأَنُّوا	وَ
	gafil olan	Bizim ayetlerimizden		kimseler		onunla	tatmin olanlar	
	haber	h. cer-mecrur isim	mübteda	matuf, ismi mevsul	atıf h.	car-mecrur	f. mazi, fail	atıf h.

sıla; isim cüm.

﴿ 8 ﴾	يَكْسِبُونَ	بِمَا كَانُوا	النَّارُ	مَأْوَاهُمُ	أُولَئِكَ
	kazanmakta	oldukları şeyler sebebiyle	ateştir	barınakları	İşte bunların
	(كَانَ)'nin haberi, muzari fiil cüm,	h. cer, masdar h., f. mazi, nasih, (كَانَ)'nin ismi	haber	mübteda	mübteda

(أُولَئِكَ) mübtedasının haberi; isim cüm.

(إِنَّ)'nin haberi; (أُولَئِكَ مَأْوَاهُمُ النَّارُ) isim cüm.

7. Doğrusu Bize kavuşmayı umut etmeyenler ve dünya hayatıyla razı olanlar, onunla tatmin olanlar (onunla yetinenler) ve Bizim ayetlerimizden gafil olanlar (vardır). **8**. İşte bunların, kazanmakta oldukları şeyler sebebiyle barınakları ateştir!

إِنَّ	الَّذِينَ	آمَنُوا	وَ	عَمِلُوا	الصَّالِحَاتِ	يَهْدِيهِمْ
Gerçek şu ki	İman edenler		ve	yapanları	salih ameller	doğru yola iletir
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi, ismi mevsul	sıla: cemi mazi fiil cüm.	atıf h.	f. mazi, fail	mef'ûl	(إِنَّ)'nin haberi; muzari fiil cüm. f. muzari, mef'ûl

﴿ 9 ﴾	رَبُّهُمْ	بِإِيمَانِهِمْ ج	تَجْرِي	مِنْ تَحْتِهِمُ	الْأَنْهَارُ	فِي جَنَّاتِ	النَّعِيمِ
	Rableri	imanları sebebiyle	akar	onların altlarından	ırmaklar	cennetlerinde	nimet
	fail	h. cer-mecrur isim	f. muzari	h. cer-mecrur isim	fail	h. cer-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh

9. İman edenler ve salih ameller yapanlar.., imanları sebebiyle Rableri onları doğru yola iletir, (tam bir saadet ve mutluluk içersindeki) nimet cennetlerinde onların altlarından ırmaklar akar.

فِيهَا	تَحِيَّتُهُمْ	وَ	اللَّهُمَّ	سُبْحَانَكَ	فِيهَا	دَعْوَاهُمْ
orada	dirlik temennileri		Allahümme	Sübhaneke'dir	Orada	dualarını
car-mecrur, { şibhi cüm. (تَحِيَّتُهُمْ)den hal de denmiştir }	mübteda	atıf h.	(يا) olarak takdir edilen mahzuf bir nidanın münadası, şeddeli mim mahzuf ya'dan bedeldir	(نُسَبِّحُ) olarak takdir edilen mahzuf bir fiilin mef'ûlü mutlakı	car-mecrur, { şibhi cüm. (دَعْوَاهُمْ)den hal de denmiştir }	mübteda

haber: fiil cümlesi

﴿ 10 ﴾	الْعَالَمِينَ ع	رَبِّ	لِلَّهِ	الْحَمْدُ	أَنِ	دَعْوَاهُمْ	آخِرُ	وَ	سَلاَمٌ ج
	âlemlerin	Rabbi	Allah'a mahsustur	Hamd'dir		dualarının	sonu	ve	Selam'dır
	muz.ileyh	sıfat, muzaf	haber; şibhi cüm. mevsuf	mübteda	{ (أَنَّ)'nin tahfifi, ismi mahzuf şan zamiri	muz. ileyh, muzaf, (هُمْ):muz.ileyh	mübte. , muzaf	atıf h.	haber

(أَنَّ)'nin haberi: isim cümlesi

(تَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلاَمٌ) cümlesine matuf

10. (Cennet halkının) oradaki duaları «Sübhanekâllahümme (Allah'ım! Seni tesbih ve her türlü eksiklikten tehzih ederiz)»dir. Dirlik temennileri (birbirleriyle karşılaştıklarındaki iyilik dilekleri ve birbirlerine karşılıkları): «Selam ! (barış ve huzurla kalmaya devam)» ve dualarının sonu da: « Hamd, âlemlerin Rabbi Allah'a mahsustur »'dur.

لَقُضِيَ	بِالْخَيْرِ	اسْتِعْجَالَهُمْ	الشَّرَّ	لِلنَّاسِ	اللّٰهُ	يُعَجِّلُ	لَوْ	وَ
bitirilirdi	iyiliği	istedikleri çabuklukta	kötülüğü	insanlara	Allah	acele verseydi	Eğer	
cevab h, cevabü'ş-şart; meçhul f. mazi	car-mecrur	(كَ) h. cerinin hazfiyle mansub isim	mef'ûlün bih	car-mecrur	fail	fi'lü'ş-şart; f.muzari	şart h.	başlama h.

﴿ 11 ﴾ يَعْمَهُونَ	فِي طُغْيَانِهِمْ	لِقَآءَنَا	لَا يَرْجُونَ	الَّذِينَ	فَنَذَرُ	أَجَلُهُمْ ط	إِلَيْهِمْ	
bocalar bir halde	azgınlıkları içinde	bize kavuşmayı	ümit etmeyenleri		bırakırız	süreleri	onlara	
hal; muzari fiil cüm.	h. cer-mecrur isim	mef'ûlün bih	nefiy h., f. muzari+ fâil	mef'ûlün bih, ismi mevsul	atıf h., f. muzari, faili (نَحْنُ) olarak takdir edilen gizli zamir		naibi fail	car-mecrur

11. Eğer Allah insanlara, iyiliği istedikleri çabuklukta kötülüğü de acele verseydi, süreleri hemen bitirilirdi. Fakat bize kavuşmayı ümit etmeyenleri, azgınlıkları içinde bocalar bir halde bırakırız.

أَوْ	قَاعِدًا	أَوْ	لِجَنْبِهِ	دَعَانَا	الضُّرُّ	الْإِنْسَانَ	مَسَّ	إِذَا	وَ
veya	oturarak	veya	yan yatarak	bize dua eder	bir zarar	İnsana	geldiği	zaman	
atıf h.	hal	atıf h.	hal; şibhi cüm	cevabü'ş-şart; f. mazi, mef'ûl	fail	mef'ûl	fi'lü'ş-şart; f. mazi	şart bildiren zaman zarfı	atıf h.

مَرَّ	لَمْ يَدْعُنَا	كَأَنْ	مَرَّ	ضُرَّهُ	عَنْهُ	فَلَمَّا كَشَفْنَا	قَآئِمًا ج
geçip gider	bize dua etmemiş	sanki	geçip gider	sıkıntısını	ondan	kaldırınca	ayakta durarak
cevabü'ş-şart; f. mazi	(كَأَنْ)in haberi; fiil cüm. nefiy ve cezm h., f. muzari, mef'ûl	hal: şibhi cümle: teşbih (benzetme) h., (أَنَّ)nin tahfifi, ismi; mahzuf şan zamiridir yani: (كَأَنَّهُ)	cevabü'ş-şart; f. mazi	mef'ûl	car-mecrur	atıf h., şart bildiren zaman zarfı, fi'lü'ş-şart; f. mazi , fail	matuf

﴿ 12 ﴾ يَعْمَلُونَ	كَانُوا	مَا	لِلْمُسْرِفِينَ	زُيِّنَ	كَذٰلِكَ	مَسَّهُ ط	إِلَى ضُرٍّ	
yapmakta	oldukları	şeyler	orta yolu aşanlara	güzel gösterildi	İşte böylece	kendisine dokunan	bir sıkıntıdan	
(كَانَ)'nin haberi; muzari fiil cüm.	sıla; nâsih mazi fiil cüm.; (كَانَ)'nin ismi	naibi fail, ismi mevsul	car-mecrur	meçhul f. mazi	car-mecrur	sıfat; mazi f. cüm., mef'ûl	h.cer mecrur isim, mevsuf	

12. İnsana bir zarar geldiği zaman, yan yatarak, oturarak veya ayakta durarak bize dua eder; fakat biz ondan sıkıntısını kaldırınca, sanki kendisine dokunan bir sıkıntıdan ötürü bize dua etmemiş gibi geçip gider. İşte böylece orta yolu aşanlara yapmakta oldukları şeyler güzel gösterildi.

رُسُلُهُمْ	جَآءَتْهُمْ	وَ	لَمَّا ظَلَمُوا لا	مِنْ قَبْلِكُمْ	الْقُرُونَ	أَهْلَكْنَا	لَقَدْ	وَ	
Peygamberleri	getirdiği halde		zulmettikleri zaman	sizden önceki	nesilleri	helâk ettik	Andolsun ki		
fail	f. mazi, mef'ûl	atıf h.	şart bildiren zaman zarfı, f. mazi, fail	h. cer-mecrur isim	mef'ûlün bih	f. mazi, fail	lâmu cevâbi'l-kasem (yeminin cevabının başında gelir), tahkik h.		atıf h.

﴿ 13 ﴾ الْمُجْرِمِينَ	الْقَوْمَ	نَجْزِي	كَذٰلِكَ	لِيُؤْمِنُوا ط	مَا كَانُوا	وَ	بِالْبَيِّنَاتِ	
suçlu	toplumu	biz cezalandırırız	İşte böyle	inananlar	olmadıkları (zaman)	ve	mûcizeler	
sıfat	mef'ûlün bih, mevsuf	f. muzari , faili (نَحْنُ) gizli zamiri	car-mecrur	(كَانَ)'nin haberi; muzari fiil cüm. lâmu'l cuhûd	nefiy h., f. mazi, nasih, (كَانَ)'nin ismi	atıf h.	car-mecrur	

13. Andolsun ki peygamberleri onlara mûcizeler getirdiği halde inananlar olmadıkları ve zulmettikleri zaman sizden önceki nesilleri helâk ettik. İşte biz suçlu toplumu böyle cezalandırırız

﴿ 14 ﴾ تَعْمَلُونَ	كَيْفَ	لِنَنْظُرَ	مِنْ بَعْدِهِمْ	فِي الْأَرْضِ	خَلَآئِفَ	جَعَلْنَاكُمْ	ثُمَّ	
yapacağınıza	nasıl	bakmamız için	onların ardından	yeryüzünde	halifeler	kıldık sizi	Sonra	
f. muzari+fâil	hal	ta'lil ve nasb h., f. muzari, faili (نَحْنُ) gizli zamiri	h. cer-mecrur isim	car-mecrur	ikinci mef'ûl	f.mazi, fail, mef'ûl	atıf h.	

14. Sonra onların ardından, nasıl yapacağınıza (yani nasıl davranacağınıza) bakmamız için sizi yeryüzünde halifeler kıldık.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 208 ≻

(YUNUS, 7 – 8):

(رَجَا يَرْجُو رَجْوًا): (nakıs f.) ümit etti, umdu (اَلْحَياةُ الدُّنْيَا): dünya hayatı

[(لَقِيَ يَلْقَى) اَللِّقَاءُ]: (masdar) (Allah'a) kavuşma (اَلْغَافِلُ ج غَافِلُونَ): (ismi fail) gafil olan

(رَضِيَ يَرْضَى رِضًا): (nakıs f.) razı oldu, hoşnut oldu (اِطْمَأَنَّ يَطْمَئِنُّ اِطْمِئْنَانًا): (istif'al b., muzaaf f.) tatmin oldu, dindi, yatıştı

[(اَوَى يَاْوِي) اَلْمَأْوَى]: (ismi mekan) sığınak, barınak (كَسَبَ يَكْسِبُ كَسْبًا): kazandı, tahsil etti

(YUNUS, 9 - 10):

(عَمِلَ يَعْمِلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi (اَلنَّعِيمُ): nimet, çok nimet, rahat yaşayış, bolluk

(اَلصَّالِحَةُ ج صَالِحَاتٌ): (ismi fail) doğru olan, salih olan (جَرَى يَجْرِي جَرْيًا): (nakıs f.) aktı, cereyan etti

(هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nakıs f.) hidayet etti, irşad etti, sevketti, doğru yola iletti (تَحْتَ): (zarf) altında

(اَلنَّهْرُ ج اَنْهَارٌ): nehir, ırmak (اَلدَّعْوَى ج دَعَاوَى): dava, iddia veya dua

[(سَبَّحَ يُسَبِّحُ) سُبْحَانَ]: tesbih, takdis ve tenzih etti (اَلتَّحِيَّةُ ج تَحِيَّاتٌ): selam, selamlaşma

(اَلسَّلاَمُ): selamlaşma (اَلْآخِرُ ج آخِرُونَ): ahir, son [(حَمِدَ يَحْمَدُ) اَلْحَمْدُ]: (masdar) hamd, sena, layıkıyla medh

(YUNUS, 11 – 12):

(عَجَّلَ يُعَجِّلُ تَعْجِيلاً): (tef'il b.) çabuklaştırdı, hızlandırdı (اَلنَّاسُ): insanlar

[(اِسْتَعْجَلَ يَسْتَعْجِلُ) اَلْاِسْتِعْجَالُ]: (masdar) çabuklaştırma, acelecilik gösterme, çarçabuk olmasını isteme

(اَلْخَيْرُ): hayır, faydalı şey (اَلشَّرُّ ج شُرُورٌ): şer, kötülük (اَلْاَجَلُ ج اَجَالٌ): belirlenmiş tayin edilmiş vakit, ecel

(قَضَى يَقْضِي قَضَاءً): (nakıs f.) nihayet verdi, yerine getirdi/ bitirdi/ hükmetti/ halletti

(وَذِرَ يَذَرُ وَذْرًا):(misal f.) bıraktı, ilgilenmedi, alakayı kesti (رَجَا يَرْجُو رَجْوًا): (nakıs f.) umdu, ümit etti

(عَمِهَ يَعْمَهُ عَمَهًا): bocaladı [(لَقِيَ يَلْقَى) اَللِّقَاءُ]: kavuşma (kavuştu, karşılaştı, buluştu,) buldu, rastladı

[(طَغَى يَطْغَى) اَلطُّغْيَانُ]: (masdar) azgınlık, taşma, haddi aşma (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi

(مَسَّ يَمَسُّ مَسًّا): (muzaaf f.) dokundu, el sürdü, değdi (اَلْاِنْسَانُ): insan (اَلضُّرُّ): zarar, ziyan

(اَلْجَنْبُ ج جُنُوبٌ): yan/ iş/ durum/ yakın cihet (دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs f.) dua etti/ çağırdı/ ibadet etti/ yardım diledi/ istedi

[(قَعَدَ يَقْعُدُ) اَلْقَاعِدُ]: (ismi fail) oturan [(قَامَ يَقُومُ) اَلْقَائِمُ]: (ismi fail) ayakta duran

(كَشَفَ يَكْشِفُ كَشْفًا): giderdi, kaldırdı/ keşfetti, açığa çıkardı (مَرَّ يَمُرُّ مَرًّا): (muzaaf f.) geçip gitti, geçti/ uğradı/ hareket etti

(زَيَّنَ يُزَيِّنُ تَزْيِينًا): (tef'il b.) güzelleştirdi, süsledi, tezyin etti (اَلْمُسْرِفُ ج مُسْرِفُونَ): (ismi fail) orta yolu aşan, israf eden

(YUNUS, 13 – 14):

(أَهْلَكَ يُهْلِكُ اِهْلاَكًا): (if'al b.) helak etti, felakete uğrattı, telef etti (اَلْقَرْنُ ج قُرُونٌ): aynı zamanın insanları, muasır olanlar

(ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti (جَاءَ يَجِيءُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) geldi (اَلْبَيِّنَةُ ج بَيِّنَاتٌ): apaçık

(جَزَى يَجْزِي جَزَاءً): (nakıs f.) karşılığını verdi (اَلْمُجْرِمُ ج مُجْرِمُونَ): (ismi fail) suç işleyen, günah işleyen

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı/ yarattı, icat etti/ hükmetti (اَلْخَلِيفَةُ ج خَلاَئِفُ): halife, yerine geçen

(نَظَرَ يَنْظُرُ نَظْرًا): baktı/ bildi/ gördü/ bekledi (كَيْفَ): nasıl, nice, ne şekilde (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi

≺ CÜZ : 11, KUR'ÂN SAYFASI: 209 (YUNUS: 15 – 20) ≻

قَالَ	بَيِّنَاتٍ لا	آيَاتُنَا	عَلَيْهِمْ	تُتْلَى	إِذَا	وَ
dedi f. mazi	açık açık hal	Ayetlerimiz naibi fail	onlara car-mecrur	okunduğu fi'lü'ş-şart, meçhul f. muzari	zaman şart bildiren zaman zarfı	atıf h.

هَذَا	غَيْرِ	بِقُرْآنٍ	ائْتِ	لِقَاءَنَا	لَا يَرْجُونَ	الَّذِينَ
bundan muz.ileyh	başka sıfat; mecrur, muzaf	bir Kuran getir h. cer-mecrur isim, mevsuf	getir emir f., faili (أَنْتَ) gizli zamiri	bize kavuşmayı mef'ûl	ümit etmeyen nefiy h., sıla: muzari f. cüm.	kimseler fail, ismi mevsul

نَفْسِي ج	مِنْ تِلْقَاءِ	أَنْ أُبَدِّلَهُ	لِي	مَا يَكُونُ	قُلْ	بَدِّلْهُ ط	أَوْ
kendi muzafun ileyh, mecrur isim	tarafımdan h. cer-mecrur isim, muzaf	Onu değiştirmem (كَانَ)'nin muahhar ismi; masdar ve nasb h., f. muzari	Benim (كَانَ)'nin mukaddem haberi; şibhi cüm.	olmaz nefiy h., f. muzari, nâsih	De ki emir f., faili (أَنْتَ) müstetir zamiri	onu değiştir emir f., mef'ûl	veya atıf h.

أَخَافُ	إِنِّي	إِلَيَّ ج	يُوحَى	مَا	إِلَّا	إِنْ أَتَّبِعُ
korkarım (إِنَّ)'nin haberi; muzari fiil cüm. faili (أنا) gizli zamiri	Gerçek şu ki ben tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	bana car-mecrur	vahyolunan sıla: meçhul f. muzari cüm., naibi faili (هُوَ) gizli zamiri	şeyden mef'ûl, ismi mevsul	başkasına istisna h.	uymam nefiy h., f. muzari

﴿ 15 ﴾	عَظِيمٍ	يَوْمٍ	عَذَابَ	رَبِّي	إِنْ عَصَيْتُ
	büyük sıfat	günün muz. ileyh, mevsuf	azabından (عَصَيْتُ)nün mef'ûlü, muzaf	Rabbime mef'ûl	eğer isyan edersem şart h., fi'lü'ş-şart; f. mazi, fail, { i'tiradî(ara cümle) de denmiştir}

15. Ayetlerimiz onlara açık açık okunduğu zaman bize kavuşmayı ümit etmeyenler: "Bundan başka bir Kur'an getir veya bunu değiştir" dediler. De ki: "Benim Onu kendi tarafımdan değiştirmem olmaz. Ben, bana vahyolunandan başkasına uymam. Gerçek şu ki eğer Rabbime isyan edersem büyük günün azabından korkarım.

بِهِ ذ	لَا أَدْرَاكُمْ	وَ	عَلَيْكُمْ	مَا تَلَوْتُهُ	اللَّهُ	لَوْ شَاءَ	قُلْ
onu car-mecrur	size bildirmezdi. nefiy h., f. mazi mef'ûl	ve atıf h.	size car-mecrur	onu okumazdım cevabü'ş-şart; nefiy h., f. mazi, fail, mef'ûl	Allah fail	Eğer dileseydi şart h., fi'lü'ş-şart; f. mazi	De ki: emir f., faili (أَنْتَ) gizli zamiri

﴿ 16 ﴾	فَلَا تَعْقِلُونَ	أَ	مِنْ قَبْلِهِ ط	عُمُرًا	فِيكُمْ	لَبِثْتُ	فَقَدْ
	O halde aklınızı kullanmaz atıf h., nefiy h., f. muzari+fâil	mısınız soru h.	ondan önce h. cer-mecrur isim	bir ömür zaman zarfı	sizin içinizde car-mecrur	kaldım f. mazi, fail	Gerçekten atıf h. {sebep h. de denmiştir}, tahkik h.

16. De ki: «Eğer Allah dileseydi, onu size okumazdım ve onu size bildirmezdi. Gerçekten ben bundan önce sizin içinizde bir ömür kaldım. Hâla aklınızı kullanmaz mısınız? »

أَوْ	كَذِبًا	عَلَى اللَّهِ	افْتَرَى	مِمَّنِ	أَظْلَمُ	فَمَنْ
veya atıf h.	yalan mef'ûl	Allah'a karşı car-mecrur, şibhi cüm.	uyduran kimseden sıla: mazi fiil cüm., faili (هُوَ) gizli zamiri	h. cer, ismi mevsul	daha zalimdir haber	O halde kim başlama h., mübteda, soru ismi

﴿ 17 ﴾	الْمُجْرِمُونَ	لَا يُفْلِحُ	إِنَّهُ	بِآيَاتِهِ ط	كَذَّبَ
	suçlular fail, cemi müzekker salim ismin merfu hali	felaha eremez (إِنَّ)'nin haberi; olumsuz muzari fiil cümlesi	Şüphesiz tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	onun âyetlerini car-mecrur	yalanlayandan f. mazi, faili (هُوَ) gizli zamiri

17. O halde kim Allah'a karşı yalan uydurandan veya onun âyetlerini (Kur'an'ı) yalanlayandan daha zalimdir! Şüphesiz, suçlular (ayetlerin istemediği tavırda olanlar) felaha (kurtuluşa) eremez.

وَ	يَعْبُدُونَ	مِنْ دُونِ	اللّٰهِ	مَا	لاَ يَضُرُّهُمْ	وَ
ve	tapıyorlar	Allah'ı bırakıp		şeylere	kendilerine zarar vermeyen	ve
başlama h.	f. muzari+fâil (cemi vâvı)	h. cer, mecrur isim, muzaf	muz. ileyh, mecrur	mef'ul, ismi mevsul	nefiy h., sıla: muzari fiil cüm., mef'ul	atıf h.

لاَ يَنْفَعُهُمْ	وَ	يَقُولُونَ	هٰؤُلاَءِ	شُفَعَآؤُنَا	عِنْدَ	اللّٰهِ ط
fayda vermeyen		diyorlar	Bunlar	bizim şefaatçılarımızdır	katında	Allah
nefiy h., muzari f., mef'ul	atıf h.	f. muzari+fâil (cemi vâvı)	mübteda, işaret ismi ref mahallinde	haber, muzaf, muz. ileyh	mekan zarfı, muzaf	muz. ileyh

قُلْ	أَ	تُنَبِّئُونَ	اللّٰهَ	بِمَا	لاَ يَعْلَمُ	فِي السَّمَاوَاتِ
De ki	mi	haber veriyorsunuz	Allah'a	bir şeyi	bilemeyeceği	göklerde
emir f., faili (أَنْتَ) gizli zamiri	soru h.	f. muzari+fâil (cemi vâvı)	mef'ul, mansub	h. cer, ismi mevsul	nefiy h., sıla: muzari fiil cüm.	car-mecrur

وَ	لاَ	فِي الْأَرْضِ ط	سُبْحَانَهُ	وَ	تَعَالَى	عَمَّا	يُشْرِكُونَ ﴿18﴾
ve	yerde		münezzeh	ve	yücedir		onların ortak koşmalarından
atıf h.	nefiy h.	car-mecrur	(سُبْحَانَ): (نسبح) olarak takdir edilen mahzuf bir fiilin mef'ûlü mutlakı, muzaf, (هُ):muz. ileyh	atıf h.	f. mazi, faili (هُوَ) gizli zamiri	(عَنْ):h. cer, (مَا):ismi mevsul	sıla: cemi muzari fiil cüm.

18. Onlar Allah'ı bırakıp kendilerine zarar ve fayda vermeyen şeylere tapıyorlar ve: "Bunlar, Allah katında bizim şefaatçılarımızdır" diyorlar. De ki: "Siz Allah'a göklerde ve yerde bilemeyeceği bir şeyi mi haber veriyorsunuz? Allah, onların ortak koşmalarından münezzeh ve yücedir."

وَ	مَا	كَانَ	النَّاسُ	إِلاَّ	أُمَّةً	وَاحِدَةً	فَاخْتَلَفُوا ط	وَ	لَوْ لاَ
	değildi		İnsanlar	başkası	ümmetten	tek	akabinde anlaşmazlığa düştüler	ve	olmasaydı
başla ma h.	nefiy h.	f. mazi	(كَانَ)'nin ismi	istisna h.	(كَانَ)'nin haberi, mevsuf	sıfat	atıf h., f. mazi, fail	atıf h.	şart h., { imtina' h. de denmiştir }

كَلِمَةٌ	سَبَقَتْ	مِنْ رَبِّكَ	لَقُضِيَ	بَيْنَهُمْ	فِيمَا	فِيهِ	يَخْتَلِفُونَ ﴿19﴾
bir söz	geçmiş	Rabbinden	hüküm verilirdi	aralarında	şey konusunda	hakkında	ihtilafa düştükleri
mübteda, mevsuf, haberi (موجود) olarak takdir edilmiştir	sıfat; mazi fiil	h. cer-mecrur isim	cevab h., meçhul f. mazi, naibi faili (هِيَ) gizli zamiri	mekan zarfı	h. cer, ismi mevsul	car-mecrur, şibhi cüm. (يَخْتَلِفُونَ) ile bağlantılıdır	sıla: muzari fiil cüm.

19. İnsanlar, tek bir ümmetten başkası değillerdi; akabinde anlaşmazlığa düştüler. Eğer Rabbinden geçmiş bir söz (mevcut) olmasaydı hakkında ihtilafa düştükleri şey konusunda aralarında hüküm verilirdi.

وَ	يَقُولُونَ	لَوْ لاَ	أُنْزِلَ	عَلَيْهِ	آيَةٌ	مِنْ رَبِّهِ ج	فَقُلْ
	derler	değil miydi	indirilmeli	ona	bir mucize	Rabbinden	De ki
atıf h.	f. muzari+fâil	tahdîd (teşvik) h.	meçhul f. mazi	car-mecrur	naibi fail, mevsuf	sıfat: şibhi cüm. isim	rabıta, emir f., faili (أَنْتَ) gizli zamiri

إِنَّمَا	الْغَيْبُ	لِلّٰهِ	فَانْتَظِرُوا ج	إِنِّي	مَعَكُمْ	مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ع ﴿20﴾
ancak	gayb	Allah'ın'dır	artık bekleyin	ben	Sizinle beraber	bekleyenlerdenim
hasr edatı	mübteda	haber, şibhi cüm.	rabıta, emir f., fail	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	mekan zarfı	(إِنَّ)'nin haberi; şibhi cüm.

20. «Rabbinden ona (Hz. Muhammed'e de geçmiş peygamberlerden Hz. Musa'ya asa ve Hz. İsa'ya ölü diriltme mucizesi verilmesi gibi) bir mucize indirilmeli değil miydi! » derler. De ki: «Gayb ancak Allah'ın'dır. (Mucize isteğinizin kabul edilip edilmemesi ve ne zaman vereceği O'nun bileceği bir iştir. Kur'an gibi bir mucize varken O'na inanmadınız. O halde) Artık bekleyin (size ne zaman mucize ya da ceza ineceğini gözleyin), ben de sizinle beraber bekleyenlerdenim.»

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 209 ≻

(YUNUS, 15):

(تَلاَ يَتْلُو تِلاَوَةً):(nakıs f.) kıraat etti, okudu (اَلْبَيِّنَةُ ج بَيِّنَاتٌ): apaçık (رَجَا يَرْجُو رَجْوًا): (nakıs f.) umdu, ümit etti

[(لَقِيَ يَلْقَى) اَللِّقَاءُ]: kavuşma, karşılaşma, buluşma (أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا ب): (nakıs f.) getirdi

(بَدَّلَ يُبَدِّلُ تَبْدِيلاً): (tef'il b.) bedel kıldı/ değiştirdi/ tahrif etti (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu

(تِلْقَاءَ): (mekan zarfı) karşı, yön, taraf, karşısında, tarafında (مِنْ تِلْقَاءِ نَفْسِي): tarafımdan, kendiliğimden

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabi oldu (أَوْحَى يُوحِي إِيحَاءً): (nakıs f., if'al b.) vahyetti, işaret etti, fısıldadı/ ilham etti/ öğütledi

(خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef f.) korktu (عَصَى يَعْصِي عَصْيًا): (nakıs f.) isyan etti, baş kaldırdı

(اَلْعَظِيمُ ج عَظَائِمُ): büyük, kocaman

(YUNUS, 16):

(شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti (تَلَى يَتْلُو تِلاَوَةً): (nakıs f.) okudu, kıraat etti

(أَدْرَى يُدْرِي اِدْرَاءً): (nakıs f., if'al b.) bildirdi (لَبِثَ يَلْبَثُ لُبْثًا): kaldı/ ikamet etti/ yerleşti/ gecikti/ dayandı

(اَلْعُمْرُ ج اَعْمَارٌ): ömür (عَقَلَ يَعْقِلُ عَقْلاً): akıl etti, akıl erdirdi

(YUNUS, 17):

[(ظَلَمَ يَظْلِمُ) اَلْاَظْلَمُ]: (ismi tafdil) daha zalim, en zalim (اِفْتَرَى يَفْتَرِي اِفْتِرَاءً): (nakıs iftial b.) iftira etti, uydurdu, düzdü

[(كَذَبَ يَكْذِبُ) اَلْكَذِبُ]: (masdar) yalan, uydurma (كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il b.) yalanladı, yalan isnad etti

(أَفْلَحَ يُفْلِحُ اِفْلاَحًا): (if'al b.) kazandı, felaha erdi (اَلْمُجْرِمُ ج مُجْرِمُونَ): (ismi fail) suç işleyen, günah işleyen

(YUNUS, 18):

(عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti (دُونَ): (zarf) başka, gayr,....siz, ...sız)

(ضَرَّ يَضُرُّ ضَرًّا): (muzaaf f.) zarar verdi, ziyana soktu (نَفَعَ يَنْفَعُ نَفْعًا): fayda verdi, faydası oldu

(اَلشَّفِيعُ ج شُفَعَاءُ): (ismi fail) şefaatçi (نَبَّأَ يُنَبِّئُ تَنْبِيئًا): (tef'il b.) haber verdi, bildirdi (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

[(سَبَّحَ يُسَبِّحُ) سُبْحَانَ): tesbih, takdis ve tenzih etti (أَشْرَكَ يُشْرِكُ اِشْرَاكًا): (if'al b.) (Allah'a) ortak koştu

(YUNUS, 19):

(اَلنَّاسُ): insanlar (اَلْاُمَّةُ ج اُمَمٌ): ümmet (اَلْوَاحِدَةُ): bir, tek

(اِخْتَلَفَ يَخْتَلِفُ اِخْتِلاَفًا): (iftial b.) ihtilafa düştü/ değişti/ birbirinden ayrıldı

(اَلْكَلِمَةُ ج كَلِمَاتٌ): kelam, söz, ilahi hüküm (سَبَقَ يَسْبِقُ سَبْقًا): öne geçti/ kaçıp kurtuldu

(قَضَى يَقْضِي قَضَاءً): (nakıs f.) hükmetti, halletti/ tamamladı/ emretti/ bildirdi

(YUNUS, 20):

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ اِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi (اَلْغَيْبُ ج غُيُوبٌ): gayb, gözle görülmeyen, idrak edilmeyen

(اِنْتَظَرَ يَنْتَظِرُ اِنْتِظَارًا): (iftial b.) bekledi, gözledi

(اَلْمُنْتَظِرُ ج مُنْتَظِرُونَ): (ismi fail) bekleyen, gözleyen

≺ CÜZ : 11, KUR'ÂN SAYFASI: 210 (YUNUS: 21 – 25) ≻

مَسَّتْهُمْ	ضَرَّآءَ	مِنْ بَعْدِ	رَحْمَةً	النَّاسَ	أَذَقْنَا	إِذَآ	وَ
kendilerine dokunan	bir zarardan	sonra	bir rahmet	insanlara	tattırdığımız	zaman	
sıfat: fiil cüm.:f. mazi, mef'ul	muz. ileyh, gayri munsarif olduğu için kesra yerine fethayla mecrur	h. cer-mecrur isim, muzaf	ikinci mef'ûl	mef'ul	fi'lü'ş-şart, f. muzari, fail	şart bildiren zaman zarfı	atıf h.

اللَّهُ	قُلِ	فِيٓ آيَاتِنَا ۖ	مَّكْرٌ	لَّهُم	إِذَا
Allah	De ki:	âyetlerimiz hususunda	bir tuzağı	onların vardır	bir de bakmışsınız ki
mübteda	emir f., faili (أَنْتَ) gizli zamiri	sıfat; şibhi cüm.	mübteda muahhar, mevsuf	haber mukaddem; şibhi cüm. cevabü'ş-şart; isim cümlesi	iza fücaiye (sürpriz edatı)

﴿ 21 ﴾	تَمْكُرُونَ	مَا	يَكْتُبُونَ	رُسُلَنَا	إِنَّ	مَكْرًا ۖ	أَسْرَعُ
	kurduğunuz şeyleri		yazmaktadırlar	elçilerimiz	Şüphesiz	tuzak bakımından	daha süratlidir
	sıla: cemi muzari fiil cüm.	mef'ul, ismi mevsul	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	temyiz	haber

21. Kendilerine dokunan bir zarardan sonra insanlara bir rahmet tattırdığımız zaman, bir de bakmışsınız ki âyetlerimiz hususunda onların bir tuzağı vardır. De ki: Allah tuzak bakımından daha süratlidir. Şüphesiz elçilerimiz kurduğunuz tuzakları yazmaktadırlar.

كُنتُمْ	إِذَا	حَتَّىٰٓ	الْبَحْرِ ۖ	وَ	فِي الْبَرِّ	يُسَيِّرُكُمْ	الَّذِي	هُوَ
siz olduğunuz	zaman	Hatta	denizde	ve	karada	sizi gezdirendir		O
fi'lü'ş-şart; f. mazi, nasih, (كَانَ)'nin ismi	şart bildiren zaman zarfı	ibtidaiye	matuf	atıf h.	car-mecrur	sıla: muzari fiil cüm., mef'ul	haber, ismi mevsul	mübteda

فَرِحُوا	وَ	طَيِّبَةٍ	بِرِيحٍ	بِهِمْ	وَ جَرَيْنَ	فِي الْفُلْكِ ۚ	
sevindikleri	ve	iyi	bir rüzgârla	onları	alıp götürdükleri	gemilerde	
f. mazi, fail	atıf h.	sıfat	h. cer-mecrur isim, muzaf	car-mecrur	f. mazi, fail atıf h.	(كَانَ)'nin haberi; şibhi cüm.	

مَكَانٍ	مِنْ كُلِّ	الْمَوْجُ	جَآءَهُمُ	وَ	عَاصِفٌ	رِيحٌ	جَآءَتْهَا	بِهَا
mekandan	her	dalgalar	onlara gelir	atıf h.	fırtınalı	rüzgar	gelir	bununla
muz. ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf	fail	f. mazi, mef'ul		sıfat	fail, mevsuf	cevabü'ş-şart: f. mazi, mef'ul	car-mecrur

مُخْلِصِينَ	اللَّهَ	دَعَوُا	بِهِمْ ۙ	أُحِيطَ	أَنَّهُمْ	ظَنُّوٓا	وَ
has kılarak	Allah'a	dua ederler	kendilerinin kuşatıldıklarını			zannederler	ve
hal	mef'ul	f. mazi, fail	şibhi cüm. naibi fail	(أَنَّ)'nin haberi; meçhul f. mazi	tekid ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi	f. mazi, fail	atıf h.

(ظَنُّوا) fiilinin mef'ûlü: masdar-ı müevvel

﴿ 22 ﴾	مِنَ الشَّاكِرِينَ	لَنَكُونَنَّ	مِنْ هَٰذِهِ	لَئِنْ أَنجَيْتَنَا	ۚ الدِّينَ	لَهُ
	şükredenlerden	kesinlikle olacağız	bundan	Eğer bizi kurtarırsan	dini	ona
	(كَانَ)'nin haberi; şibhi cüm.	cevabü'ş-şart, kasem (yemin) h., tekit nunu (نَّ) birleşmiş f. muzari, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (نَحْنُ) gizli zamiri	h. cer, işaret ismi	kasem h., şart h. fiilü'ş-şart; f. mazi, fail, mef'ul	mef'ul	car-mecrur

22. O sizi (yerçekimini yaratmak suretiyle yürüyerek ya da vasıtalarla) karada ve (suyun kaldırma kuvvetini yaratmak suretiyle yine taşıtlarla) denizde gezdirendir. Hatta siz gemilerde olduğunuz, o gemiler de onları iyi bir rüzgârla alıp götürdükleri, (yolcular) bununla sevindikleri zaman, o gemiye fırtınalı bir rüzgar gelir, her mekandan onlara dalgalar gelir ve onlar çepeçevre kuşatıldıklarını (ölüme yaklaştıklarını) zannederler de dini yalnız ona has kılarak Allah'a: «Eğer bizi bundan kurtarırsan kesinlikle şükredenlerden olacağız» diye dua ederler.

الْحَقِّ ۖ	بِغَيْرِ	فِي الْأَرْضِ	يَبْغُونَ	هُمْ	إِذَا	أَنجَاهُمْ	فَلَمَّآ
haksız yere		yeryüzünde	taşkınlık ediyorlar	onlar	bir de bakmışsın ki	onları kurtarınca	
muz. ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf	car-mecrur	haber; muzari fiil cüm	mübteda	iza fücaiye (sürpriz edatı)	f. mazi, mef'ul	atıf h., şart bildiren zaman zarfı

يَٰٓ	أَيُّهَا	النَّاسُ	إِنَّمَا	بَغْيُكُمْ	عَلَىٰٓ أَنفُسِكُم لا	مَّتَاعَ	الْحَيَاةِ	الدُّنْيَا
	Ey insanlar		ancak	Sizin taşkınlığınız	kendi aleyhinizedir	menfaati	hayatının	dünya
	münâdâ, tenbih h.	sıfat {(أَيُّ)'den bedel de denmiştir}	hasr edatı	mübteda	haber; şibhi cüm.	(تمتعون) olarak takdir edilen mahzuf bir fiilin mef'ûlü mutlakı, muzaf	muz. ileyh, mevsuf	sıfat

nidâ h.

﴿ 23 ﴾

ثُمَّ	إِلَيْنَا	مَرْجِعُكُمْ	فَنُنَبِّئُكُم	بِمَا	كُنتُمْ	تَعْمَلُونَ
Sonra	bizedir	dönüşünüz	size haber veririz	şeyleri	olduğunuz	yapmakta
atıf h.	haber mukaddem; şibhi cüm.	mübteda muahhar	atıf h., f. muzari, faili (نَحْنُ) gizli zamiri, mef'ul	h. cer, ismi mevsul	sıla: nâsih mazi fiil cüm., (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi; muzari fiil cüm.

23. Fakat Allah onları kurtarınca bir de bakmışsın ki onlar, haksız yere yeryüzünde taşkınlık yapıyorlar. Ey insanlar! Sizin taşkınlığınız ancak kendi aleyhinizedir; (böylece sadece) dünya hayatının menfaati (elinize geçmiş olur). Sonra bizedir dönüşünüz. O zaman yapmakta olduklarınızı size haber veririz.

إِنَّمَا	مَثَلُ	الْحَيَاةِ	الدُّنْيَا	كَمَآءٍ	أَنزَلْنَاهُ	مِنَ السَّمَآءِ
ancak	misali	hayatının	Dünya	su gibidir	indirdiğimiz	gökten
hasr edatı	mübteda, muzaf	muz. ileyh, mevsuf	sıfat	h. cer-mecrur isim, mevsuf	(مَاءٍ) kelimesinin sıfatı; f. mazi, fail, mef'ul	car-mecrur

فَاخْتَلَطَ	بِهِ	نَبَاتُ	الْأَرْضِ	مِمَّا	يَأْكُلُ	النَّاسُ
karışmıştır	onunla	bitkileri	yeryüzünün	şeylerden	yedikleri	insanların
atıf h., f. mazi	car-mecrur	fail, muzaf	muz. ileyh	h. cer, ismi mevsul	sıla: fiil cüm.; f. muzari	fail

وَ	الْأَنْعَامُ ط	حَتَّىٰٓ	إِذَآ	أَخَذَتِ	الْأَرْضُ	زُخْرُفَهَا
ve	hayvanların	nihayet	zaman	aldığı	yeryüzü	süsünü
atıf h.	matuf	ibtidaiye	şart bildiren zaman zarfı	fi'lü'ş-şart: f. mazi	fail	mef'ul

وَ	ازَّيَّنَتْ	وَ	ظَنَّ	أَهْلُهَا	أَنَّهُمْ	قَٰدِرُونَ	عَلَيْهَآ لا
ve	zinetlendiği	atıf h.	sandığı	sahiblerinin	tekid ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi	kadir olduğunu	ona
atıf h.	f. mazi, faili (هى) gizli zamiri		f. mazi	fail		(ظَنَّ) fiilinin mef'ûlüdür	car-mecrur

(أَنَّ)'nin haberi, masdar-ı müevvel

أَتَاهَآ	أَمْرُنَا	لَيْلًا	أَوْ	نَهَارًا	فَجَعَلْنَٰهَا	حَصِيدًا	كَأَن	
ona gelir	emrimiz	bir gece	veya	gündüz	yaparız	biçilmiş	gibi	
cevabü'ş-şart: f. mazi, mef'ul	fail	zaman zarfı	atıf h.	matuf	atıf h., f. mazi, fail, mef'ul	2. mef'ûl	teşbih h., (أَنَّ)nin tahfifi, ismi mahzuf şan zamiridir yani: (كَأَنَّهُ)	

﴿ 24 ﴾

يَتَفَكَّرُونَ	لِقَوْمٍ	الْآيَاتِ	نُفَصِّلُ	كَذَٰلِكَ	بِالْأَمْسِ ط	لَمْ تَغْنَ
düşünen	bir toplum için	ayetleri	ayrıntılı bir şekilde açıklarız	İşte böyle	dün	var olmamış
sıfat; muzari fiil cüm.	h. cer-mecrur isim, mevsuf	mef'ul	f. muzari , faili (نَحْنُ) gizli zamiri	car-mecrur	car-mecrur	(كَأَنْ)'in haberi; cahd-ı mutlak f. cüm.: nefiy ve cezm h., illet harfinin düşmesiyle meczum f. muzari

24. Dünya hayatının misali ancak gökten indirdiğimiz su gibidir ki insanların ve hayvanların yedikleri şeylerden olan yeryüzünün bitkileri onunla karışmıştır. Nihayet yeryüzü süsünü aldığı ve (rengarenk çiçek ve bitkilerle) zinetlendiği ve sahiblerinin de bunların üzerinde kadir olduğunu (her şeye gücünün yettiğini) sandığı zaman bir gece veya gündüz ona emrimiz gelir de orayı dün var olmamış gibi biçilmiş (tarümar olup yıkılmış) yaparız. İşte böyle düşünen bir toplum için ayetleri ayrıntılı bir şekilde açıklarız.

وَ	اللَّهُ	يَدْعُو	إِلَىٰ دَارِ	السَّلَٰمِ ط	وَ	يَهْدِي
başlama h.	Allah	çağırıyor	yurduna	barış	ve	iletir
	mübteda	haber; muzari fiil cüm.	h. cer-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	f. muzari

﴿ 25 ﴾

مَنْ	يَشَآءُ	إِلَىٰ صِرَٰطٍ	مُّسْتَقِيمٍ
kimseyi	dileyen/dilediği	yola	doğru
mef'ul, ismi mevsul	sıla: müfret muzari fiil cüm.	h. cer-mecrur isim, mevsuf	sıfat

25. Allah barış yurduna çağırıyor ve O, dileyen/dilediği kimseyi doğru yola iletir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 210 ≻

(YUNUS, 21 – 22):

(أَذَاقَ يُذِيقُ إِذَاقَةً): (ecvef f., if'al b.) tattırdı, hissettirdi (اَلنَّاسُ): insanlar (اَلضَّرَّاءُ): darlık, sıkıntı

[(رَحِمَ يَرْحَمُ) اَلرَّحْمَةُ]: (masdar) rahmet, ihsan, acıma (مَسَّ يَمَسُّ مَسًّا): (muzaaf f.) dokundu, el sürdü

(اَلْمَكْرُ): kurnazlık, hilekarlık [(سَرُعَ يَسْرُعُ) اَلْأَسْرَعُ]: (ismi tafdil) en hızlı, daha hızlı

(كَتَبَ يَكْتُبُ كَتْبًا): yazdı/ tesbit etti/ farz kıldı (مَكَرَ يَمْكُرُ مَكْرًا): kaydırdı, saptırdı/ hile yaptı/ pusu kurdu/ çekiştirdi

(سَيَّرَ يُسَيِّرُ تَسْيِيرًا): (tef'il b.) gezdirdi, dolaştırdı, yürüttü (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu

(اَلْبَرُّ ج اَبْرَارٌ): (esma'i ilahiyeden) lütuf ve ihsanı ile iyilikte bulunan, çok itaatkar

(اَلْبَحْرُ ج اَبْحُرٌ): deniz (اَلْفُلْكُ): gemi, gemiler (جَرَي يَجْرِي) : (nakıs f.) aktı, hareket etti

(اَلرِّيحُ ج رِيَاحٌ): rüzgar/ yardım/ devlet/ üstünlük (اَلطَّيِّبَةُ ج طَيِّبَاتٌ): temiz, helal, hoş

(فَرِحَ يَفْرَحُ فَرْحًا): sevindi, şımardı (جَآءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) geldi (اَلْمَوْجُ ج اَمْوَاجٌ): dalga

[اَلْعَاصِفُ (عَصَفَ يَعْصِفُ):(ismi fail) fırtınalı (اَلْمَكَانُ ج اَمَاكِنُ): mekan, yer, mahal

(ظَنَّ يَظُنُّ ظَنًّا): (muzaaf f.) anladı/ sandı, zannetti (أَحَاطَ يُحِيطُ إِحَاطَةً بِ): muhasara etti, kuşattı (kurtuluş yolundan alıkoydu)

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs f.) dua etti/ çağırdı/ ibadet etti (اَلْمُخْلِصُ ج مُخْلِصُونَ): (ismi fail) halis kılan, ihlaslı olan

(أَنْجَى يُنْجِي إِنْجَاءً): (nakıs f., if'al b.) kurtardı (اَلشَّاكِرُ ج شَاكِرُونَ): (ismi fail) şükreden

(YUNUS, 23):

(أَنْجَى يُنْجِي إِنْجَاءً): (nakıs f., if'al b.) kurtardı (بَغَى يَبْغِي بَغْيًا): (nakıs f.) azgınlık etti, hakkı çiğnedi

(اَلْحَقُ): hak, gerçek (اَلنَّاسُ): insanlar (اَلْمَتَاعُ ج اَمْتِعَةٌ): dünyalık, faydalanma, lezzet alma

(اَلْمَرْجِعُ ج مَرَاجِعُ): dönüş, rücu, mercii (نَبَّأَ يُنَبِّئُ تَنْبِيئًا): (tef'il b.) haber verdi, bildirdi (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً) amel etti, yaptı

(YUNUS, 24 - 25):

(اَلْمَثَلُ ج اَمْثَالٌ): misil, müsavi, aynısı, misal, numune örnek (اَلْمَاءُ ج مِيَاهٌ): su (أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi

(اِخْتَلَطَ يَخْتَلِطُ اِخْتِلاَطَةً): karıştı, imtizac etti (اَلنَّبَاتُ ج نَبَاتَاتٌ): bitki (أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلاً): (mehmuz f.) yedi

(اَلنَّاسُ): insanlar (اَلنَّعَمُ ج اَنْعَامٌ): büyükbaş hayvan, deve, sığır (أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذاً): (mehmuz f.) helak etti/ aldı

(اَلزُّخْرُفُ ج زُخَارِفُ): süs eşyası/ altın/ ev eşyası/ yaldızlı söz (تَزَيَّنَ يَتَزَيَّنُ تَزَيُّنًا): (tefa'ul b.) güzelleşti, süslendi

(ظَنَّ يَظُنُّ ظَنًّا): (muzaaf f.) zannetti, varsaydı (اَلْأَهْلُ ج اَهْلُونَ): ehil, akraba, yakın, aşiret

(اَلْقَادِرُ ج قَادِرُونَ): (ismi fail) güç yetiren, kadir olan (أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا): (nakıs f.) geldi (اَلْأَمْرُ ج اُمُورٌ): iş, emir, durum, husus

(اَلَّيْلُ ج لَيَالٍ : (zaman zarfı) gece (اَلنَّهَارُ ج اَنْهُرٌ): gündüz (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı/ yarattı/ çevirdi/ hükmetti

(اَلْأَمْسُ): dün [(حَصَدَ يَحْصُدُ) اَلْحَصِيدُ]: ürün, semere, mahsül (غَنِيَ يَغْنَى غِنًى): (nakıs f.) var oldu, kalıcı oldu

(فَصَّلَ يُفَصِّلُ تَفْصِيلاً): (tef'il b.) tafsil etti, genişçe açıkladı (تَفَكَّرَ يَتَفَكَّرُ تَفَكُّرًا): (tefa'ul b.) tefekkür etti, düşündü

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs f.) davet etti/ dua etti/ ibadet etti/ teşvik etti/ istedi (دَارُ السَّلاَمِ): cennet, barış yurdu

(شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti (هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nakıs f.) hidayet etti, doğru yola iletti, yol gösterdi

(اَلصِّرَاطُ): eğri büğrü yahut kıvrımlı olmayan doğru ve düzgün yol [(اِسْتَقَامَ يَسْتَقِيمُ) اَلْمُسْتَقِيمُ]:(ismi fail) dosdoğru, düzgün

≺ CÜZ : 11, KUR'ÂN SAYFASI: 211 (YUNUS: 26 – 33) ≻

قَتَرٌ	وُجُوهَهُمْ	لَا يَرْهَقُ	وَ	زِيَادَةٌ ط	الْحُسْنَى	أَحْسَنُوا	لِلَّذِينَ	
ne bir karalık	onların yüzlerini kaplamaz		ve	ziyadesi	daha güzeli	güzel yapan	kimselere vardır	
fail	mef'ul	nefy-i istikbal, nefiy h., f. muzari	atıf h.	matuf	atıf h.	mübteda muahhar	sıla: cemi mazi fiil cüm.	haber mukaddem, şibhi cüm. h. cer, ismi mevsul

﴿ 26 ﴾	خَالِدُونَ	فِيهَا	هُمْ	الْجَنَّةِ ج	أَصْحَابُ	أُولَئِكَ	ذِلَّةٌ ط	لَا	وَ
	ebedî kalıcıdırlar	orada	Onlar	cennet	ehlidirler	İşte onlar	ne de bir zillet		
	haber	car-mecrur	mübteda	muz. ileyh	haber, muzaf	mübteda	matuf	nefiy h.	atıf h.

26. (Yaptıkları işleri) güzel yapanlara daha güzeli (dünya saadeti ve cennet, mahşer gününün rahatlığı) ve (bir de) ziyadesi (daha fazlası yani cennetle birlikte Allah'ın zatına bakma mükafatı) vardır. Onların yüzlerini ne bir karalık (üzüntü ve kederden kaynaklanan yüzdeki renk değişikliği) ne de bir zillet (aşağılık kompleksi, horlanma) kaplar. İşte onlar cennet ehlidirler. Onlar orada ebedî kalıcıdırlar.

بِمِثْلِهَا لا	سَيِّئَةٍ	جَزَاءُ	السَّيِّئَاتِ	كَسَبُوا	الَّذِينَ	وَ
misli iledir	bir kötülüğün	cezası	kötülük	kazanan	kimselere	
haber; şibhi cüm.	muz. ileyh	mübteda, muzaf	mef'ul	sıla: cemi mazi fiil	mübteda, ismi mevsul	atıf h.

(الَّذِينَ) mübtedasının haberi: isim cümlesi

مِنْ عَاصِمٍ ج	مِنَ اللَّهِ	لَهُمْ	مَا	ذِلَّةٌ ط	تَرْهَقُهُمْ	وَ
bir koruyacak kimse	Allah'dan	Onları	yoktur	zillet	onları kaplayacaktır	ve
zaid cer, mübteda muahhar	car-mecrur	haber mukaddem, şibhi cüm.	nefiy h.	fail	fili muzari, mef'ul	atıf h.

(الَّذِينَ) mübtedasının ikinci haberi; isim cüm.

أُولَئِكَ	مُظْلِمًا ط	مِنَ اللَّيْلِ	قِطَعًا	وُجُوهُهُمْ	أُغْشِيَتْ	كَأَنَّمَا
İşte onlar	karanlık	geceden	bir parçaya	Onların yüzleri	bürünmüş	gibidir
mübteda	ikinci sıfat	sıfat; şibhi cüm.	mef'ul, mevsuf	naibi fail	meçhul f. mazi	teşbih ve nasb h.

﴿ 27 ﴾	خَالِدُونَ	فِيهَا	هُمْ	النَّارِ ج	أَصْحَابُ
	ebedî kalıcıdırlar	orada	Onlar	cehennem	ehlidir
	haber	car-mecrur	mübteda	muz. ileyh	haber, muzaf

27. Kötülük kazananlara (gelince), kötülüğün cezası misli iledir ve onları zillet (aşağılık ve utanç) kaplayacaktır. Onları (içinde bulundukları duruma karşı yardım etmek için) Allah'dan herhangi bir koruyacak kimse yoktur. Onların yüzleri karanlık geceden bir parçaya bürünmüş gibidir. İşte onlar da cehennem ehlidir. Onlar orada ebedî kalıcıdırlar.

أَشْرَكُوا	لِلَّذِينَ	نَقُولُ	ثُمَّ	جَمِيعًا	نَحْشُرُهُمْ	يَوْمَ	وَ
ortak koşanlara		diyeceğimiz	sonra	hep birlikte	onları toplayacağımız	gün	
sıla: cemi mazi fiil cüm.	h. cer, ismi mevsul	f. muzari, faili (نَحْنُ) gizli zamiri	atıf h.	hal	f. muzari, faili (نَحْنُ) gizli zamiri, mef'ul, fiil cümlesi muz. ileyh	zaman zarfı, muzaf	atıf h.

وَ	بَيْنَهُمْ	فَزَيَّلْنَا	شُرَكَاؤُكُمْ ج	وَ	أَنْتُمْ	مَكَانَكُمْ	
ve	aralarını	artık aralarını açmışızdır	koştuğunuz ortaklar	ve	siz	yerinize	
atıf h.	mekan zarfı	atıf h., f. mazi+fail	matuf	atıf h.	(كُمْ) zamirinin te'kîdi	(اثبتوا)(yerinizde kalın) manasında isim fiil, faili (أَنْتُمْ) gizli zamiri	

﴿ 28 ﴾	تَعْبُدُونَ	إِيَّانَا	مَا كُنْتُمْ	شُرَكَاؤُهُمْ	قَالَ
	ibadet ediyor	bize	Siz değildiniz	ortakları	der ki
	(كَانَ)'nin haberi, fiil cüm, f. muzari+fâil	mukaddem mef'ul	nefiy h., f. mazi, nasih, (كَانَ)'nin ismi	fail	f. mazi

إِنْ كُنَّا	بَيْنَكُمْ	وَ	بَيْنَنَا	شَهِيدًا	بِاللَّهِ	فَكَفَى
Doğrusu biz idik	aranızda	ve	aramızda	şahit olarak	Allah	yeter
(إِنْ)'nin tahfifi, f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	mekan zarfı	atıf h.	mekan zarfı	temyiz	car-mecrur	atıf h., f. mazi

﴿ 29 ﴾	لَغَافِلِينَ	عَنْ عِبَادَتِكُمْ
	gafiller (haberi olmayanlar)	sizin ibadetinizden
	lâmu'l-fârika yani (إِنْ) değil de (إِنَّ)'nin tahfifi olduğunu ayırt eden lam, (كَانَ)'nin haberi. (إِنَّ)'nin de haberidir	h. cer+ mecrur isim

28 - 29. Onların hepsini biraraya toplayacağımız, sonra da ortak koşanlara: "Siz ve koştuğunuz ortaklar yerinize (ilahi mahkemede alınması gereken yerinizi alın)!" diyeceğimiz gün artık onların (putlarıyla) aralarını açmışızdır. Ve ortakları derler ki: «Siz, bize ibadet etmiyordunuz. Artık sizinle bizim aramızda şahit olarak Allah yeter. Doğrusu sizin ibadetinizden (kulluk yapmanızdan, tapmanızdan) haberi olmayanlardık.

هُنَالِكَ	تَبْلُو	كُلُّ	نَفْسٍ	مَآ	أَسْلَفَتْ	وَ	رُدُّوٓا	إِلَى اللَّهِ
İşte orada	dener	her	nefis	geçmişte yapmış olduğunu		,	döndürülür	Allah'a
mekan zarfı	f. muzari	fail, muzaf	muz. ileyh	sıla: mazi fiil cüm.	mef'ul, ismi mevsul	atıf h.	meçhul f. mazi, naibi fail	car-mecrur

﴿ 30 ﴾	مَوْلَاهُمُ	الْحَقِّ	وَ	ضَلَّ	عَنْهُمْ	مَا	كَانُوا	يَفْتَرُونَ ع
	sahipleri	gerçek	atıf h.	kaybolmuştur	onlardan	şeyler	oldukları	uydurmakta
	(اللّٰهِ)'den bedel, mevsuf	sıfat		f. mazi	car-mecrur	fail, ismi mevsul	sıla: nâsih mazi f. cüm., (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi, muzari fiil cüm.

30. İşte orada her nefis geçmişte yapmış olduğunu dener (yaptıklarının karşılığını yaşar) ve gerçek sahipleri olan Allah'a döndürülür. Uydurmakta oldukları (yanlarında olacaklarını sandıkları) şeyler de kaybolmuştur.

يَمْلِكُ	أَمَّنْ	الْأَرْضِ	وَ	مِنَ السَّمَآءِ	يَرْزُقُكُمْ	مَنْ	قُلْ
sahip bulunuyor	kim	yerden	ve	gökten	size rızık veriyor	kim	De ki
haber, muzari fiil cüm.	(أَمْ):atıf h., (مَنْ): mübteda, soru ismi	matuf	atıf h.	car-mecrur	haber; fiil cüm. f. muzari, mef'ul	mübteda, soru ismi	emir f., faili (أَنْتَ) gizli zamiri

مِنَ الْمَيِّتِ	الْحَيَّ	يُخْرِجُ	مَنْ	وَ	الْأَبْصَارَ	وَ	السَّمْعَ
Ölüden	diriyi	çıkarıyor	kim		gözlere	ve	kulak
car-mecrur	mef'ul	haber, muzari fiil cüm.	mübteda, soru ismi	atıf h.	matuf	atıf h.	mef'ul

يُدَبِّرُ	مَنْ	وَ	مِنَ الْحَيِّ	الْمَيِّتَ	يُخْرِجُ	وَ
idare ediyor	kim		diriden	ölüyü	çıkarıyor	
haber; muzari fiil cüm	mübteda, soru ismi	atıf h.	car-mecrur	mef'ul	f. muzari	atıf h.

﴿ 31 ﴾	فَلَا تَتَّقُونَ	أَ	فَقُلْ	اللَّهُ ج	فَسَيَقُولُونَ	الْأَمْرَ ط
	sakınmıyor	musunuz	O halde de ki	Allah	diyecekler	işi
	atıf h., nefiy h., f. muzari+fâil	soru h.	rabıta, emir f.	(الفاعل) mahzuf mübtedasının haberi	rabıta, istikbal (gelecek zaman) h., f. muzari+fâil	mef'ul

31. De ki: « Gökten ve yerden size kim rızık veriyor? Ya da kulak ve gözlere kim sahip bulunuyor ? Ölüden diriyi kim çıkarıyor, diriden ölüyü kim çıkarıyor? (Evrene ait her türlü) işi kim idare ediyor? Hemen «Allah» diyecekler. O halde de ki: O halde sakınmıyor musunuz?

الْحَقُّ	بَعْدَ	فَمَاذَا	الْحَقُّ ج	رَبُّكُمُ	اللَّهُ	فَذٰلِكُمُ
haktan	sonra	ne	gerçek	Rabbiniz	Allah'tır	İşte O
muz. ileyh	zaman zarfı, muzaf	başl. h.+ mübt., soru ismi	sıfat	bedel, mevsuf	haber	atıf h., mübteda, işaret ismi

﴿ 32 ﴾	تُصْرَفُونَ	فَأَنَّى	الضَّلَالُ ج	إِلَّا
	çevriliyorsunuz	o halde nasıl	sapıklıktan	başka
	meçhul f. muzari+naibi fâil	rabıta, hal, soru ismi	haber	istisna h.

32. İşte O, sizin gerçek Rabbiniz olan Allah'tır. Artık haktan (ayrıldıktan) sonra sapıklıktan başka ne vardır?. O halde (bir çeviren olmasa) nasıl (sapıklığa) çevrilirsiniz?

﴿ 33 ﴾	لَا يُؤْمِنُونَ	أَنَّهُمْ	فَسَقُوا	عَلَى الَّذِينَ	رَبِّكَ	كَلِمَتُ	حَقَّتْ	كَذٰلِكَ
	inanmazlar	Onlar	yoldan çıkan kimseler hakkında		Rabbinin sözü		gerçekleşti	İşte böylece
	(أَنَّ)'nin haberi; nefy-i istikbal fiil cümlesi	tekid ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi	sıla: cemi mazi fiil	h. cer, ismi mevsul	muz. ileyh, muzaf, muz. ileyh	fail, muzaf	f. mazi	car-mecrur

(كَلِمَتُ)'den bedel : masdarı müevvel

33. İşte böylece Rabbinin yoldan çıkan kimseler hakkında «Onlar inanmazlar» sözü gerçekleşti.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 211 ≻

(YUNUS, 26):

(أَحْسَنَ يُحْسِنُ إِحْسَانًا): (if'al b.) güzel yaptı, iyi yaptı, güzellik ve iyilik yaptı

[(حَسُنَ يَحْسُنُ) اَلْحُسْنَى]: [(ismi tafdil (müennes)] en güzel, daha güzel, daha iyi

[(زَادَ يَزِيدُ) اَلزِّيَادَةُ]: (masdar) artış, artırma (رَهِقَ يَرْهَقُ رَهَقًا): kapladı, bürürdü/ azdı, taşkınlık gösterdi

(اَلْوَجْهُ ج وُجُوهٌ): yüz/ mecazen zat/ başlangıç/ yön (اَلْخَالِدُ ج خَالِدُونَ) (ismi fail) bekası devam eden, kalıcı olan

(اَلْقَتَرُ): kara (korku veya kederden doğan yüzdeki değişiklik), karalık

(YUNUS, 27 – 28 – 29):

(كَسَبَ يَكْسِبُ كَسْبًا): kazandı, tahsil etti (اَلسَّيِّئَةُ ج سَيِّئَاتٌ): büyük küçük her türlü günah, kötülük

[(عَصَمَ يَعْصِمُ) اَلْعَاصِمُ]: (ismi fail) koruyan (اَلْمِثْلُ ج اَمْثَالٌ): misil, benzer, gibi, kat

(أَغْشَى يُغْشِي إِغْشَاءً): (nakıs f., if'al b.) bürüdü, sardı, perdelendirdi, kaplattı (اَلْوَجْهُ ج وُجُوهٌ): yüz/ mecazen zat

(اَلْقِطْعَةُ ج قِطَعٌ): parça, bölüm (اَللَّيْلُ ج لَيَالٍ): gece [(أَظْلَمَ يُظْلِمُ) اَلْمُظْلِمُ]: (ismi fail) kapkara koyu karanlık/ kararan

(حَشَرَ يَحْشُرُ حَشْرًا): topladı/ helak etti/ döndürdü (اَلْجَمِيعُ): (cem manasını tekid için) hepsi, tümü, bütünü

(أَشْرَكَ يُشْرِكُ إِشْرَاكًا): (if'al b.) (Allah'a) ortak koştu (اَلْمَكَانُ ج اَمَاكِنُ): mekan, yer/ mecazen hal, durum, mevkii

(اَلشَّرِيكُ ج شُرَكَاءُ): ortak (زَيَّلَ يُزَيِّلُ تَزْيِيلاً بَيْنَ): (tef'il b.) arayı açtı (عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti

(كَفَى يَكْفِي كِفَايَةً): (nakıs f.) kafi oldu, yetti, yeterli oldu

[(شَهِدَ يَشْهَدُ) اَلشَّهِيدُ]: (esma'i ilahiyeden) iyi bilen, şahid/ Allah yolunda savaşırken öldürülen

[(عَبَدَ يَعْبُدُ (اَلْعِبَادَةُ]: (masdar) ibadet, ibadet etme, kulluk etme (اَلْغَافِلُ ج غَافِلُونَ): (ismi fail) gafil, habersiz

(YUNUS, 30 – 31):

(بَلاَ يَبْلُو بَلاَءً): (nakıs f.) denedi, imtihan etti (أَسْلَفَ يُسْلِفُ إِسْلاَفًا): (if'al b.) geçirdi, geçmişte yaptı

(رَدَّ يَرُدُّ رَدًّا): (muzaaf f.) döndürdü, iade etti/ geri çevirdi, reddetti/ misliyle karşılık verdi/ birşeyin daha önce gelmiş olduğu yere geri çevrilip gönderilmesi (اَلْمَوْلَى ج مَوَالِي): dost, sahip (اَلْحَقُّ): hak, gerçek

(ضَلَّ يَضِلُّ ضَلاَلاً): (muzaaf f.) kayboldu, gizlendi/ yanıldı (اِفْتَرَى يَفْتَرِي اِفْتِرَاءً): (nakıs iftial b.) uydurdu, iftira etti

(رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): hayırda bulundu/ rızık verdi (مَلَكَ يَمْلِكُ مِلْكًا): yapabildi, gücü yetti/ sahip oldu/ eli altında oldu

(اَلسَّمْعُ ج اَسْمَاعٌ): işitme, işitme duygusu, kulak (اَلْبَصَرُ ج اَبْصَارٌ): görme hassesi, göz

(أَخْرَجَ يُخْرِجُ إِخْرَاجًا): (if'al b.) çıkardı (اَلْحَيُّ ج اَحْيَاءٌ): diri, canlı, hayat sahibi

(اَلْمَيِّتُ ج مَوْتَى): ölü, (دَبَّرَ يُدَبِّرُ تَدْبِيرًا):(tef'il b.) tedbir aldı, idare etti (اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): iş, emir, durum, husus

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً) : (nakıs iftial b.) korundu, sakındı

(YUNUS, 32 – 33):

(بَعْدُ): (zarf) sonra [(ضَلَّ يَضِلُّ) اَلضَّلاَلُ]: (masdar) delalet, sapma (صَرَفَ يَصْرِفُ صَرْفًا): çevirdi, uzaklaştırdı

(حَقَّ يَحِقُّ حَقًّا): (muzaaf f.) sabit ve vacip oldu, gerçekleşti (اَلْكَلِمَةُ ج كَلِمَاتٌ): kelam, söz/ ilahi hüküm

(فَسَقَ يَفْسُقُ فِسْقًا): küfretti, inkar etti/ açıktan açığa günah işledi, yoldan çıktı

≺ CÜZ : 11, KUR'ÂN SAYFASI: 212 (YUNUS: 34 – 42) ≻

قُلْ	هَلْ	مِنْ شُرَكَآئِكُمْ	مَنْ	يَبْدَأُ	الْخَلْقَ	ثُمَّ	يُعِيدُهُ ط
De ki	mıdır	koştuğunuz ortaklardan var	başlayan		yaratmaya	sonra	bunu tekrar eden
emir f., faili (أَنْتَ) gizli zam.	soru h.	haber mukaddem; şibhi cüm.	sıla:muzari fiil cüm.	mübteda muahhar, ismi mevsul, (soru ismi de denmiş)	mef'ul	atıf h.	f. muzari, faili (هُوَ) gizli zamiri, mef'ul

قُلِ	اللّٰهُ	يَبْدَأُ	الْخَلْقَ	ثُمَّ	يُعِيدُهُ	فَأَنَّى	تُؤْفَكُونَ	﴿ 34 ﴾
De ki	Allah	başlar	yaratmaya	sonra	bunu tekrar eder	nasıl	çevriliyorsunuz	
emir f., faili (أَنْتَ) gizli zamiri	mübteda	haber, muzari fiil cüm.	mef'ul	atıf h.	f. muzari, faili (هُوَ) gizli zamiri, mef'ul	rabıta, hal, soru ismi	meçhul f. muzari+naibi fâil	

34. De ki: «Koştuğunuz ortaklardan, (önce hiç yokken) yaratmaya başlayan sonra (yok olup izi kalmadıktan sonra) bunu tekrar eden var mıdır? » De ki: «Allah yaratmaya başlar sonra bunu tekrar eder. O halde (bu delile rağmen) nasıl çevriliyorsunuz! »

قُلْ	هَلْ	مِنْ شُرَكَآئِكُمْ	مَنْ	يَهْدِي	إِلَى الْحَقِّ ط	قُلِ
De ki	mıdır	koştuğunuz ortaklardan var	iletecek olan		hakka	De ki
emir f., faili (أَنْتَ) gizli zamiri	soru h.	haber mukaddem; şibhi cüm.	sıla: muzari fiil cüm.	mübteda muahhar, ismi mevsul, (soru ismi de denmiş)	car-mecrur	emir f.

اللّٰهُ	يَهْدِي	لِلْحَقِّ ط	أَ	فَمَنْ	يَهْدِي	إِلَى الْحَقِّ
Allah	iletir	hakka	mi	götüren		hakka
mübteda	haber, muzari fiil cüm.	car-mecrur	soru h.	atıf h., mübteda, ismi mevsul	sıla: muzari fiil	car-mecrur

أَحَقُّ	أَنْ يُتَّبَعَ	أَمَّنْ	لاَ يَهِدِّيٓ	إِلاَّ	أَنْ يُهْدَى ج
daha lâyıktır	uyulmaya	yoksa .. kimse mi	doğru yolu bulamayan	hariç	doğru yola sevkedilmesi
haber	masdar ve nasb h., meçhul f. muzari, naibi faili (هُوَ) gizli zamiri	atıf h., mübteda, ismi mevsul	sıla: fiil cüm., nefiy h., f. muzari	istisna h.	Müstesna: masdar ve nasb h., meçhul f. muzari

﴿ 35 ﴾	تَحْكُمُونَ	كَيْفَ	لَكُمْ قف	فَمَا
	hükmediyorsunuz	Nasıl	Size ne oluyor	
	f. muzari+fâil	hal, soru ismi	haber, car-mecrur, şibhi cüm.	başlama h. mübteda, soru ismi

35. De ki: «Koştuğunuz ortaklardan (Peygamberler göndererek, araştırıp düşünme kabiliyeti ile akıl bağışlayarak) hakka iletecek olan var mıdır?» De ki: «Hakka Allah iletir.». O halde hakka götüren mi uyulmaya daha lâyıktır; yoksa doğru yola sevkedilmedikçe (rehbersiz) doğru yolu bulamayan mı? Size ne oluyor? Nasıl (yanlış) hükmediyorsunuz?

وَ	مَا يَتَّبِعُ	أَكْثَرُهُمْ	إِلاَّ	ظَنًّا ط	إِنَّ	الظَّنَّ	لاَ يُغْنِي
başlama h.	uymaz	Onların çoğu	başkasına	zandan	Doğrusu	zan	yetmez
	nefy-i hal; nefiy h., f. muzari	fail	istisna h.	mef'ûlü mutlak naibi,	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, nefy-i istikbal fiil cüm.

﴿ 36 ﴾	يَفْعَلُونَ	بِمَا	عَلِيمٌ	اللّٰهَ	إِنَّ	شَيْئًا ط	مِنَ الْحَقِّ
	onların yapmakta oldukları şeyleri		çok iyi bilendir	Allah	Doğrusu	bir şeye	haktan
	sıla: fiil cüm.; f. muzari+fâil	h. cer, ismi mevsul	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	mef'ûlü mutlak naibi	car-mecrur

36. Onların çoğu zandan başkasına uymaz. Doğrusu zan, haktan olan bir şeye yetmez. Allah onların yapmakta olduklarını çok iyi bilendir.

وَ	مَا	كَانَ	هٰذَا	الْقُرْآنُ	أَنْ يُفْتَرَى	مِنْ دُونِ	اللّٰهِ
başlama h.		değildir	Bu	Kur'an	uydurulmuş	başkası tarafından	Allah'tan
	nefiy h.	f. mazi, nasih	(كَانَ)'nin ismi	(هٰذَا)nın bedeli	(كَانَ)'nin haberi, masdarı müevvel masdar ve nasb h., meçhul f. muzari	h. cer-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh

وَ	يَدَيْهِ	بَيْنَ	الَّذِي	تَصْدِيقَ	لَكِنْ	وَ
ve atıf h.	kendinden önceki; muzâfun ileyh, tesniye isim, muzaf+ muzâfun ileyh (zamr)	sıla: şibhi cümle, muzaf	şeyleri muz. ileyh ismi mevsul	doğrulayandır (يُصَدِّقُ) takdir edlen mahzuf bir fiilin mef'ûlü mutlakı, muzaf	fakat istidrak h.	atıf h.

﴿ 37 ﴾	الْعَالَمِينَ قف	مِنْ رَبِّ	فِيهِ	رَيْبَ	لاَ	الْكِتَابِ	تَفْصِيلَ
	alemlerin muz. ileyh	Rabbinden (olduğuna dair) h. cer-mecrur isim, muzaf	Onda (لاَ)nın haberi, şibhi cüm.	hiçbir şüphe yoktur (لاَ)'nın ismi	en-nafiye li'l-cins (cinsini nefyeden la)	Kitab'ı açıklayandır muz. ileyh	matuf, muzaf

(الْكِتَابِ)'den hal: isim cümlesi

37. Bu Kur'an Allah'tan başkası tarafından uydurulmuş (bir kitap) değildir. Ancak (Tevrat ve İncil gibi) kendinden öncekileri doğrulayan ve (hükümlerin yer aldığı) Kitab'ı açıklayandır. Onda (Kur'an'da) alemlerin Rabbinden (olduğuna dair) hiçbir şüphe yoktur.

وَ	مِثْلِهِ	بِسُورَةٍ	فَأْتُوا	قُلْ	افْتَرَاهُ ط	يَقُولُونَ	أَمْ
atıf h.	onun benzeri sıfat	bir sûre h. cer-mecrur isim, mevsuf	getirin rabıta, emir f., fail	De ki emir f.	Onu uydurdu f. mazi, mef'ul	diyorlar f. muzari+fâil	Yoksa ..mu atıf h.

﴿ 38 ﴾	صَادِقِينَ	إِنْ كُنْتُمْ	اللَّهِ	مِنْ دُونِ	اسْتَطَعْتُمْ	مَنِ	ادْعُوا
	sadıklar (كَانَ)'nin haberi	Eğer siz idiyseniz şart h., fi'lu'ş-şart, f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	Allah'tan muz. ileyh	başka h. cer-mecrur isim, muzaf	gücünüzün yettiği sıla: cemi muhatab mazi fiil cüm.	kimseleri mef'ul, ismi mevsul	çağırın emir f., fail

38. Yoksa, (Muhammed) «Onu uydurdu» mu diyorlar? De ki: «Eğer siz sadıklar idiyseniz (doğru iseniz) Allah'tan başka gücünüzün yettiği kimseleri çağırın da onun benzeri bir sûre getirin.

تَأْوِيلُهُ ط	لَمَّا يَأْتِهِمْ	وَ	بِعِلْمِهِ	لَمْ يُحِيطُوا	بِمَا	كَذَّبُوا	بَلْ
yorumu fail	henüz kendilerine gelmediği halde cahd-ı müstağrak nefiy ve cezm h., f. muzari, mef'ul	hal vâvı	ilmini h. cer-mecrur isim	kavrayamadıkları sıla: cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., f. muzari	şeyi h. cer, ismi mevsul	yalanladılar f. mazi, fail	Bilakis idrab h.

﴿ 39 ﴾	الظَّالِمِينَ	عَاقِبَةُ	كَانَ	كَيْفَ	فَانْظُرْ	مِنْ قَبْلِهِمْ	الَّذِينَ	كَذَّبَ	كَذَٰلِكَ
	zalimlerin muz. ileyh	sonu (كَانَ)nin muahhar ismi, muzaf	oldu f. mazi, nâsih	nasıl (كَانَ)nin mukaddem haberi, soru h.	O halde bak rabıta, emir f.	onlardan önceki sıla: şibhi cümle	kimseler fail, ismi mevsul	yalanlamışlardı f. mazi	böyle car-mecrur

39. Bilakis, henüz yorumu kendilerine gelmediği halde onlar ilmini kavrayamadıkları şeyi (Kur'an'ı) yalanladılar. Onlardan önceki kimseler de böyle yalanlamışlardı. O halde zalimlerin sonunun nasıl olduğuna bak!

مِنْهُمْ	وَ	بِهِ	يُؤْمِنُ	مَنْ	مِنْهُمْ	وَ
onlardan vardır haber mukaddem, şibhi cüm.	atıf h.	ona car-mecrur	inanan sıla: muzari fiil cüm.	mübteda muahhar, ismi mevsul	Onlardan vardır haber mukaddem; şibhi cüm.	başlama h.

﴿ 40 ﴾	بِالْمُفْسِدِينَ ع	أَعْلَمُ	رَبُّكَ	وَ	بِهِ ط	لاَ يُؤْمِنُ	مَنْ
	bozguncuları car-mecrur	en iyi bilendir haber	Rabbin mübteda	başlama h.	ona car-mecrur	inanmayan sıla: olumsuz muzari fiil cüm.	mübteda muahhar, ismi mevsul

40. Onlardan ona (Kur'an'a) inanan vardır ve yine onlardan ona inanmayan vardır. Rabbin bozguncuları en iyi bilendir .

أَنْتُمْ	عَمَلُكُمْ ط	لَكُمْ	وَ	عَمَلِي	لِي	فَقُلْ	إِنْ كَذَّبُوكَ	وَ
Siz mübteda	sizin ameliniz mübteda muahhar	size aittir haber mukaddem şibhi cüm.	atıf h.	benim amelim mübteda muahhar	bana ait haber mukaddem şibhi cüm.	de ki rabıta cevabü'ş-şart; emir f.	Seni yalanlarlarsa şart h., fi'lü'ş-şart; cemi f. mazi, mef'ul	atıf h.

بَرِيئُونَ	مِمَّآ	أَعْمَلُ	وَ	أَنَا	بَرِيٓءٌ	مِمَّا	تَعْمَلُونَ	﴿ 41 ﴾
uzaksınız	benim yaptığımdan		atıf h.	ben	uzağım		sizin yaptıkta olduklarınızdan	
haber	sıla: muzari fiil cüm.; failî (أنا) gizli zamiri	h. cer, ismi mevsul		mübteda	haber	h. cer, ismi mevsul	sıla: muzari fiil cüm.; f. muzari+fâil	

41. (Gönderilen delile ve tebliğe rağmen) seni yalanlarlarsa de ki: «Benim amelim bana ait, sizin ameliniz size aittir. Siz benim yaptığımdan uzaksınız (sorumlu değilsiniz), ben de sizin yaptıkta olduklarınızdan uzağım.

وَ	مِنْهُمْ	مَنْ	يَسْتَمِعُونَ	إِلَيْكَ ط	أَ	فَأَنْتَ
atıf h.	onlardan vardır	dinleyen kimseler		seni	mi	sen
	haber mukaddem; şibhi cüm.	mübteda muahhar, ismi mevsul	sıla: cemi muzari fiil cüm.	car-mecrur	atıf h.	atıf h., mübteda

﴿ 42 ﴾	لاَ يَعْقِلُونَ	كَانُوا	وَ لَوْ	الصُّمَّ	تُسْمِعُ	
	aklını kullanmayanlar	olsalar	bile	sağırlara	işittireceksin	
	(كَانَ)'nin haberi, fiil cüm. nefiy h., f. muzari+fâil	f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	şart h. atıf h.	mef'ul	haber; muzari fiil cüm.	

42. Onlardan seni dinleyen kimseler vardır. Fakat sen sağırlara aklını kullanmayanlar olsalar bile mi işittireceksin?

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 212 ≻

(YUNUS, 34 – 35 – 36 – 37):

(بَدَأَ يَبْدَأُ بَدْءً): (mehmuz f.) başladı (اَلْخَلْقُ): yaratmak / mahluk, yaratıklar (أَعَادَ يُعِيدُ اِعَادَةً): döndürdü, iade etti (أَفَكَ يَأْفِكُ اَفْكًا): (mehmuz f.) çevirdi, vazgeçirdi (هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nakıs f.) hidayet etti, irşad etti, doğru yola sevketti (اَلْحَقُّ): hak, gerçek (اَلْاَحَقُّ): hak sahipleri, daha layık, en layık (اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabii oldu [(إِهْتَدَى يَهدِّي هِدًّاءً):(nakıs tef'il b.)hidayete erdi, doğru yolu buldu (حَكَمَ يَحْكُمُ حُكْمًا): hükmetti, hüküm verdi (اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabii oldu [(كَثُرَ يَكْثُرُ) اَلْاَكْثَرُ]: (ismi tafdil) ekseriyet, daha çok, ençok (اَلظَّنُّ ج ظُنُونٌ): tevehhüm etme, zannetme, zan (أَغْنَى يُغْنِي اِغْنَاءً): (nakıs f., if'al b.) müstağni kıldı, kafi geldi, zengin kıldı (فَعَلَ يَفْعَلُ فَعْلاً): yaptı, işledi (اِفْتَرَى يَفْتَرِي اِفْتِرَاءً): (nakıs iftial b.) iftira etti, uydurdu (بَيْنَ يَدَيْهِ): öncesi, önceki (دُونَ): (zarf) başka, gayr,...sız,....siz [(صَدَّقَ يُصَدِّقُ) اَلتَّصْدِيقُ]:(masdar) tasdik etme, kabullenme, doğrulama [(فَصَّلَ يُفَصِّلُ) اَلتَّفْصِيلُ]: (masdar) genişçe açıklama, tafsil etme (اَلرَّيبُ): şüphe, şek

(YUNUS, 38 – 39 – 40 – 41 - 42):

(اِفْتَرَى يَفْتَرِي اِفْتِرَاءً): (nakıs iftial b.) iftira etti, uydurdu (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا ب): (nakıs f.) getirdi/ verdi (اَلسُّورَةُ ج سُوَرٌ): sure (اَلْمِثْلُ ج اَمْثَالٌ): misil, gibi, kat, benzer (دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs f.) çağırdı/ dua etti/ ibadet etti (اَلْعَمَلُ ج اَعْمَالٌ): amel, iş (اَلصَّادِقُ ج صَادِقُونَ): (ismi fail) doğru sözlü olan, doğru olan (اِسْتَطَاعَ يَسْتَطِيعُ):(istif'al ecvef b.) yapabildi, gücü yetti, ...edebildi (كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il b.) yalanladı, yalan isnad etti/ inkar etti (أَحَاطَ يُحِيطُ اِحَاطَةً):(ecvef f., if'al b.) kuşattı (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (nakıs f.) geldi (اَلتَّاْوِيلُ ج تَاْوِيلاَتٌ): te'vil, tabir, yorumlama (نَظَرَ يَنْظُرُ): baktı, gördü/ bekledi/ düşündü (اَلْعَاقِبَةُ ج عَوَاقِبُ): akıbet, son, netice (اِسْتَمَعَ يَسْتَمِعُ اِسْتِمَاعًا إِلَي): (iftial b.) kulak verdi, dinledi (اَلْاَصَمُّ ج صُمٌّ): sağır [(عَلِمَ يَعْلَمُ) اَلْاَعْلَمُ]: (ismi tafdil) daha iyi bilen, daha çok bilen (اَلْمُفْسِدُ ج مُفْسِدُونَ): (ismi fail) ifsad eden, bozan (عَقَلَ يَعْقِلُ عَقْلاً): akıl etti, akıl erdirdi (أَسْمَعَ يُسْمِعُ اِسْمَاعًا): (if'al b.) işittirdi, duyurdu (اَلْبَرِيئُ ج بَرِيئُونَ): uzak, suçsuz

⋖ CÜZ : 11, KUR'ÂN SAYFASI: 213 (YUNUS: 43 – 53) ⋗

وَ	مِنْهُمْ	مَنْ	يَنْظُرُ	أَ	إِلَيْكَ ط	فَأَنْتَ
	Onlardan vardır	kimse	bakan	mi	sana	sen
	haber mukaddem	mübteda muahhar, ismi mevsul	sıla: muzari fiil	atıf h.	car-mecrur	atıf h., mübteda

﴿ 43 ﴾	لاَ يُبْصِرُونَ	كَانُوا	وَ لَوْ	الْعُمْيَ	تَهْدِي	
	görmeyenler	olsalar	bile	körleri	doğru yola ileteceksin	
	(كَانَ)'nin haberi	f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	şart h. atıf h.	mef'ul	haber; muzari fiil cüm.	

43. Onlardan sana bakan kimse de vardır. Fakat sen (hakkı görmeyen manen) körleri hiç görmeyenler (yani basiretsiz, kalp gözü görmeyenler) olsalar bile mi doğru yola ileteceksin?

لَكِنَّ	وَ	شَيْئًا	النَّاسَ	لاَ يَظْلِمُ	اللّهَ	إِنَّ
fakat	atıf h.	hiçbir şekilde	insanlara	zulmetmez	Allah	Doğrusu
istidrak ve nasb h.		mef'ûlü mutlak naibi	mef'ul	(إِنَّ)'nin haberi, muzari fiil	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.

﴿ 44 ﴾	يَظْلِمُونَ	أَنْفُسَهُمْ	النَّاسَ	
	zulmederler	kendilerine	insanlar	
	(لَكِنَّ)nin haberi, fiil cüm, f. muzari+fâil	mukaddem mef'ul	(لَكِنَّ)nin ismi	

44. Doğrusu Allah insanlara hiçbir şekilde zulmetmez, fakat insanlar kendilerine zulmederler

سَاعَةً	إِلاَّ	لَمْ يَلْبَثُوا	كَأَنْ	يَحْشُرُهُمْ	يَوْمَ	وَ
bir saatden	başka	kalmamışlar	gibi	onları toplayacağı	gün	
zaman zarfı, mevsuf	istisna h.	(أَنَّ)'nin haberi: cahd-ı mutlak fiil cümlesi	teşbih h., (أَنَّ)nin tahfifi	f. muzari, mef'ul	(اذكر) olarak takdir edilen mahzuf bir fiilin mef'ûlü	başlama h.

كَذَّبُوا	الَّذِينَ	خَسِرَ	قَدْ	بَيْنَهُمْ ط	يَتَعَارَفُونَ	مِنَ النَّهَارِ
yalanlayan	kimseler	hüsrana uğramıştır		aralarında	tanışırlar	gündüzden
sıla: fiil cüm.; f. mazi, fail	fail, ismi mevsul	f. mazi	tahkik h.	mekan zarfı	hal: f. muzari+fâil	şibhi cüm.

﴿ 45 ﴾	مُهْتَدِينَ	كَانُوا	مَا	وَ	اللّهِ	بِلِقَاءِ
	doğru yola girmişler	olmayanlar		ve	Allah'a	kavuşmayı
	(كَانَ)'nin haberi	f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	nefiy h.	atıf h.	muz. ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf

45. Gündüz bir saatden başka kalmamışlar gibi onları bir araya toplayacağı gün aralarında tanışırlar. Allah'a kavuşmayı yalanlayanlar ve doğru yola girmiş olmayanlar gerçekten hüsrana uğramışlardır.

نَتَوَفَّيَنَّكَ	أَوْ	نَعِدُهُمْ	الَّذِي	بَعْضَ	نُرِيَنَّكَ	إِمَّا	وَ
senin ruhunu kabzederiz	veya	Onlara söz verdiğimizin		bir kısmını	gösteririz sana	ya	
f. muzari, faili gizli zamiri, tekit nûnu, mef'ul	atıf h.	sıla: muzari fiil cüm., faili gizli zamiri, mef'ul		muz. ileyh, ismi mevsul	mef'ul muzaf	fiilü'ş-şart; f. muzari, tekit nûnu, mef'ul	cezmet-meyen şart edatı başlama harfi

﴿ 46 ﴾	يَفْعَلُونَ	عَلَى مَا	شَهِيدٌ	اللّهُ	ثُمَّ	مَرْجِعُهُمْ	فَإِلَيْنَا
	onların yaptıkları şeylere		şahiddir	Allah	Sonra	onların dönüşü	bizedir
	sıla: cemi muzari fiil cüm.	h. cer, ismi mevsul	haber	mübteda	atıf h.	mübteda muahhar	rabıta, haber mukaddem; şibhi cüm.

46. Onlara söz verdiğimiz (azabın) bir kısmını kesinlikle ya (dünyada) sana gösteririz veya senin ruhunu kabzederiz. Zira bizedir onların dönüşü. Sonra Allah onların yaptıklarına şahiddir.

قُضِيَ	رَسُولُهُمْ	فَإِذَا جَاءَ	رَسُولٌ ج	أُمَّةٍ	لِكُلِّ	وَ
hükmedilir	Peygamberleri	geldiği zaman	bir peygamberi	Her ümmetin vardır		
cevabü'ş-şart, meçhul f. mazi	fail	atıf h., şart bildiren zaman zarfı, fi'lü'ş-şart; f. mazi	mübteda muahhar	muz. ileyh	haber mukaddem, şibhi cüm. muzaf	atıf h.

﴿ 47 ﴾	لاَ يُظْلَمُونَ	هُمْ	وَ	بِالْقِسْطِ	بَيْنَهُمْ
	zulmedilmezler	onlar	ve	adaletle	aralarında
	nefiy h.,haber; meçhul f. muzari fiil	mübteda	başlama h.	car-mecrur	mekan zarfı

47. Her ümmetin bir peygamberi vardır. Onlara Peygamberleri geldiği zaman, aralarında adaletle hükmedilir ve onlar zulmedilmezler.

﴿ 48 ﴾ صَادِقِينَ إِنْ كُنْتُمْ الْوَعْدُ هٰذَا مَتَى يَقُولُونَ وَ

doğru sözlüler	idiyseniz	vaad	bu	ne zaman	diyorlar	
(كَانَ)'nin haberi	şart h., fi'lu'ş-şart, f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(هٰذَا)'nın bedeli	mübteda muahhar	haber mukaddem, soru ismi	f. muzari+ fâil	başlama h.

48. «Doğru sözlüler iseniz bu vaad (azap) ne zaman? » diyorlar.

قُلْ لَآ أَمْلِكُ لِنَفْسِي ضَرًّا وَ لَا نَفْعًا إِلَّا مَا شَآءَ اللّٰهُ ط

De ki	gücüne sahip değilim	kendim için	bir zarar verme	ve	fayda verme	dışında	şey	Allah'ın dilediği
emir f., faili gizli zamiri	nefiy h., f. muzari, faili gizli zamir (أنا)	h. cer-mecrur isim	mef'ul	atıf h.	nefiy h.	istisna h.	müstesna, ismi mevsul	sıla: mazi fiil

﴿ 49 ﴾ لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ ط إِذَا جَآءَ أَجَلُهُمْ فَلَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَ لَا يَسْتَقْدِمُونَ

her ümmet için vardır		bir süre	sona erince		süreleri	ertelenmezler	bir saat (bile)	ve	öne de alınmazlar	
muz. ileyh	haber mukaddem, şibhi cüm.	mübteda muahhar	şart bildiren zaman zarfı		fail	rabıta, nefiy h., cevabü'ş-şart, f. muzari+ naibi fail	zaman zarfı, mansub	atıf h.	nefiy harfi+ f. muzari+ fail (cemi vâvı)	

49. De ki: «Allah'ın dilediği dışında ben kendim için bir zarar ve fayda verme gücüne sahip değilim. Her ümmet için bir süre vardır; süreleri sona erince artık bir saat (bile) ertelenmezler ve öne de alınmazlar.»

قُلْ أَ رَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُهُ بَيَاتًا أَوْ نَهَارًا مَاذَا يَسْتَعْجِلُ

De ki	Gördünüz mü?		size gelse	O'nun azabı	bir gece	veya	gündüz	neyi	acele istiyorlar
emir f.,	soru h.	f. mazi, fail	şart h., fi'lü'ş-şart; f. mazi, mef'ul	fail	zaman zarfı	atıf h.	matuf	mübteda, soru ismi	haber: f. muzari

مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ ﴿ 50 ﴾ أَ ثُمَّ إِذَا مَا وَقَعَ آمَنْتُمْ بِهِ ط

bundan	suçlular		mı	Sonra	zaman		vaki olduğu	inanacaksınız	O'na
car-mecrur	fail	soru h.	atıf h.	şart ifade eden zaman zarfı		zaid h.	fiilu'ş-şart: f. mazi	cevabü'ş-şart: f.mazi+fâil	car-mecrur

﴿ 51 ﴾ آلْآنَ وَ قَدْ كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ

Şimdi mi?		idiniz	onu		acele istiyor
ilk hemzesi soru harfi zaman zarfı	hal vavı	tahkik h.	f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	car-mecrur	(كَانَ)'nin haberi

50. De ki: « Gördünüz mü? O'nun (Allah'ın) azabı size bir gece veya gündüz gelse (bu durumda ne yapabilirsiniz hiç düşündünüz mü)? » Suçlular bundan neyi (hangisini) acele istiyorlar? **51**. Sonra (azab) vaki olduğu zaman mı O'na inanacaksınız? Şimdi mi? Halbuki onu acele istiyordunuz ?

ثُمَّ قِيلَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ ج هَلْ تُجْزَوْنَ إِلَّا بِمَا

Sonra	denilir	zulmeden kimselere		tadın	azabı	ebedî	..mı cezalandırılacaksınız	başkasıyla	şeylerden
atıf h.	meçhul f. mazi	sıla: mazi fiil cüm.	h. cer, ismi mevsul	emir f., fail	mef'ul, muzaf	muz. lleyh	meçhul muzari fiil,naibi fâil	soru h.	istisna h.	h. cer, ismi mevsul

وَ يَسْتَنْبِئُونَكَ أَ حَقٌّ هُوَ ط قُلْ إِي ﴿ 52 ﴾ كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ

olduğunuz	kazanmakta		senden haber isterler	gerçek midir	O	De ki	Evet
sıla; mazi fiil c., nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi; muzari fiil cümlesi		f. muzari+fâil, mef'ul	soru h., haber mukaddem	mübteda muahhar	emir f., faili gizli zamiri	cevab h.

﴿ 53 ﴾ بِمُعْجِزِينَ ع أَنْتُمْ وَ مَآ لَحَقٌّ إِنَّهُ رَبِّي وَ

Rabbim hakkı için		o kesinlikle	gerçektir		değilsiniz	siz	aciz bırakacaklar	
mecrur isim	kasem vâvı	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi	atıf h.	(لَيْسَ) gibi amel eden nefiy h.	(مَا)'nın ismi	zaid cer, (مَا)'nın haberi	

52. Sonra o zulmeden kimselere «Ebedî azabı tadın! Kazanmakta olduğunuz şeylerden başkasıyla mı cezalandırılacaksınız? » denilir. 53. «O (azap) gerçek midir?» diye senden haber isterler. De ki: «Evet, Rabbim hakkı için o kesinlikle gerçektir, siz aciz bırakacaklar da değilsiniz (önleyemezsiniz).»

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 213 ≻

(YUNUS, 43 – 44 – 45 – 46):

(نَظَرَ يَنظُرُ نَظْرًا): baktı, gördü, bildi/ ibret aldı (هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nakıs f.) hidayet verdi, doğru yola sevketti, irşad etti

(اَلْأَعْمَى ج عُمْيٌ): kör (أَبْصَرَ يُبْصِرُ اِبْصَارًا): (if'al b.) gördü (ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti (اَلنَّاسُ): insanlar

(حَشَرَ يَحْشُرُ حَشْرًا): topladı/ helak etti/ döndürdü (لَبِثَ يَلْبَثُ لُبْثًا): kaldı, ikamet etti/ gecikti/ dayandı/ karşı koydu

(اَلنَّهَارُ ج اِنْهُرٌ): gündüz (تَعَارَفَ يَتَعَارَفُ تَعَارُفًا):(tefaul b.) tanıştı (خَسِرَ يَخْسَرُ خَسْرًا): zarar etti, ziyana uğradı

(كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il b.) yalanladı, yalan isnad etti/ inkar etti [(لَقِيَ يَلْقَى) اَللِّقَاءُ]: (masdar) kavuşma, karşılaşma, bulma

(اَلْمُهْتَدِي ج مُهْتَدُونَ): (ismi fail) hidayete eren (أَرَى يُرِي اِرَائَةً): (if'al babı) gösterdi (بَعْضُ): bazı, bazısı

(وَعَدَ يَعِدُ وَعْدًا):(misal f.) vaad etti, söz verdi (اَلْمَرْجِعُ ج مَرَاجِعُ): dönüş, rücu, merci

(تَوَفَّى يَتَوَفَّى تَوَفِّيًا):(nakıs tefa'ul b.) ruhunu kabzetti, öldürdü (فَعَلَ يَفْعَلُ فَعْلاً): yaptı, işledi

(اَلشَّهِيدُ ج شُهَدَاءُ): (esma'i ilahiyeden) iyi bilen, şahit, iyi gözetleyen

(YUNUS, 47 – 48):

(اَلْأُمَّةُ ج اُمَمٌ): ümmet (جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) geldi (اَلْقِسْطُ): adalet

(قَضَى يَقْضِي قَضَاءً): (nakıs f.) yerine getirdi/ bitirdi/ hükmetti/ erişti/ öldürdü (ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti

[(وَعَدَ يَعِدُ) اَلْوَعْدُ]: (masdar) vaad (اَلصَّادِقُ ج صَادِقُونَ): (ismi fail) doğru sözlü olan, doğru olan

(YUNUS, 49 - 50):

(مَلَكَ يَمْلِكُ مِلْكًا): zaptetti, gücü yetti/ sahip oldu (اَلضُّرُّ): zarar, ziyan

[(نَفَعَ) اَلنَّفْعُ]: (masdar) fayda, fayda verme (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti (اَلْأُمَّةُ ج اُمَمٌ): ümmet

(اَلْأَجَلُ ج اَجَالٌ): ecel, belirlenmiş, tayin edilmiş vakit (جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) geldi

(اِسْتَأْخَرَ يَسْتَأْخِرُ اِسْتِئْخَارًا): (istif'al b.) geriye bırakıldı, ertelendi (اَلسَّاعَةُ ج سَاعَاتٌ): saat/ marife olarak kıyamet günü

(اِسْتَقْدَمَ يَسْتَقْدِمُ اِسْتِقْدَامًا): (istif'al b.) ileri gitti, ileri geçti

(YUNUS, 50 – 51 – 52- 53):

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs f.) gördü, zannetti, bildi (ayette; ne dersiniz, bana haber verin manasında)

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (nakıs f.) geldi (اَلنَّهَارُ ج اَنْهُرٌ): gündüz (اَلْمُجْرِمُ ج مُجْرِمُونَ): (ismi fail) suç işleyen, günah işleyen

[(بَاتَ يَبِيتُ) اَلْبَيَاتُ]: (masdar) geceleme veya ansızın düşmana baskın yapma

(اِسْتَعْجَلَ يَسْتَعْجِلُ اِسْتِعْجَالاً): (istif'al b.) acelecilik gösterdi, acele olarak istedi

(وَقَعَ يَقَعُ وُقُوعًا):(misal f.) vakıf oldu, ortaya çıktı/ düştü (اَلْآنَ): şimdi

(اِسْتَعْجَلَ يَسْتَعْجِلُ اِسْتِعْجَالاً): (istif'al b.) acelecilik gösterdi/ acele yaptı

(ذَاقَ يَذُوقُ ذَوْقًا): (ecvef f.) tattı, hissetti [(خَلَدَ يَخْلُدُ) اَلْخُلْدُ]: (masdar) kalıcı, bekası devam etme

(جَزَى يَجْزِي جَزَاءً): (nakıs f.) karşılığını verdi (كَسَبَ يَكْسِبُ كَسْبًا): kazandı, tahsil etti

(اِسْتَنْبَأَ يَسْتَنْبِئُ اِسْتِنْبَاءً): (istif'al b.) bildirmesini istedi, haber vermesini talep etti (اَلْمُعْجِزُ ج مُعْجِزُونَ): (ismi fail) aciz bırakan

≺ CÜZ : 11, KUR'ÂN SAYFASI: 214 (YUNUS: 54 – 61) ≻

وَ	لَوْ	أَنَّ	لِكُلِّ	نَفْسٍ	ظَلَمَتْ	مَا	فِي الْأَرْضِ
başlama h.	olsa	kesinlikle	her nefis sahip (olsa)		zulmeden	şeylere	yeryüzündeki
	şart h.	tekid ve nasb h.	(أَنَّ)'nin mukaddem haberi: şibhi cüm, muzaf	muz. ileyh, mevsuf	(نَفْس) kelimesinin sıfatı; mazi fiil cüm.	(أَنَّ)'nin muahhar ismi, ismi mevsul	sıla: car-mecrur, şibhi cüm.

(أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ...) masdarı müevveli (ثبت) (sabit olsaydı) olarak takdir edilen mahzuf bir fiilin failidir

الْعَذَابَ ج	رَأَوُا	لَمَّا	النَّدَامَةَ	أَسَرُّوا	وَ	بِهِ ط	لَافْتَدَتْ
Azabı	gördükleri	zaman	pişmanlıklarını	gizlerler		onu	kesinlikle fidye olarak verirdi
mef'ul	f. mazi, fail	şart bildiren zaman zarfı	mef'ul	f. mazi, fail	atıf h.	car-mecrur	cevab h., f. mazi

﴿ 54 ﴾	لَا يُظْلَمُونَ	هُمْ	وَ	بِالْقِسْطِ	بَيْنَهُمْ	قُضِيَ	وَ
	zulmedilmez	onlara	ve	adaletle	Aralarında	hükmolunur	
	nefiy h., haber; meçhul f. muzari fiil cüm., naibi fâili	mübteda	başlama h. {atıf h. de denmiştir}	car-mecrur	mekan zarfı ileyh	meçhul f. mazi, naibi faili gizli zamiri	atıf h.

54. Zulmeden her nefis yeryüzündeki şeylere sahip olsa (azaptan kurtulmak için) kesinlikle onu fidye olarak verirdi. Azabı gördükleri zaman pişmanlıklarını gizlerler. Aralarında adaletle hükmolunur ve onlara zulmedilmez.

أَلَآ	إِنَّ	لِلّٰهِ	مَا	فِي السَّمَاوَاتِ	وَ	الْأَرْضِ ط	أَلَآ
Dikkat edin	Gerçek şu ki	Allah'ındır	şeyler	göklerde	ve	yerde	Dikkat edin
tenbih h.	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin mukaddem haberi; şibhi cüm	(إِنَّ)'nin muahhar ismi, ismi mevsul	sıla: şibhi cüm.	atıf h.	matuf	tenbih h.

﴿ 55 ﴾	لَا يَعْلَمُونَ	أَكْثَرَهُمْ	لٰكِنَّ	وَ	حَقٌّ	اللّٰهِ	وَعْدَ	إِنَّ
	bilmez	onların çoğu	fakat		haktır	Allah'ın	vâdi	Şüphesiz
	nefiy h., (لٰكِنَّ)'nin haberi	(لٰكِنَّ)'nin ismi	istidrak ve nasb h.	atıf h.	(إِنَّ)'nin haberi	muz. ileyh	(إِنَّ)'nin ismi, muzaf	tekid ve nasb h.

55. Dikkat edin! Gerçek şu ki, göklerde ve yerde olan şeyler Allah'ındır. Dikkat edin! Şüphesiz Allah'ın vâdi haktır, fakat onların çoğu bilmez.

﴿ 56 ﴾	تُرْجَعُونَ	إِلَيْهِ	وَ	يُمِيتُ	وَ	يُحْيِي	هُوَ
	döndürülürsünüz	O'na	ve	öldürendir	ve	diriltendir	O
	f. muzari+naibi fâil	şibhi cüm. (تُرْجَعُونَ) ile bağlantılıdır	atıf h.	f. muzari, faili (هُوَ) gizli zamiri	atıf h.	haber; muzari fiil cüm.	mübteda

56. O dirilten ve öldürendir. Ve O'na döndürülürsünüz.

مِنْ رَبِّكُمْ	مَوْعِظَةٌ	جَآءَتْكُمْ	قَدْ	النَّاسُ	أَيُّهَا	يَآ
Rabbinizden	bir öğüt	size gelmiştir		Ey insanlar		
sıfat; şibhi cüm.	fail, mevsuf	f. mazi, mef'ul	tahkik h.	sıfat	münâdâ, mevsuf, tenbih h.	nidâ h.

﴿ 57 ﴾	لِلْمُؤْمِنِينَ	رَحْمَةٌ	وَ	هُدًى	وَ	فِي الصُّدُورِ	لِمَا	شِفَآءٌ	وَ
	müminler için	rahmet	ve	bir rehber		gönüllerde	olana	bir şifa	ve
	car-mecrur	matuf	atıf h.	matuf	atıf h.	sıla: şibhi cüm.	h. cer, ismi mevsul	matuf	atıf h.

57. Ey insanlar! Size Rabbinizden bir öğüt, gönüllerde olana (manevi hastalıklarına) bir şifa, müminler için bir rehber ve rahmet gelmiştir.

فَلْيَفْرَحُوا ط	فَبِذٰلِكَ	بِرَحْمَتِهِ	وَ	اللّٰهِ	بِفَضْلِ	قُلْ
sevinsinler	işte bunlarla	rahmetiyle	ve	Allah'ın	lütfuyla	De ki
(إِن جاءهم الفضل) olarak takdir edilen mahzuf bir şartın cevabı; (فَ):rabıta+ emr-i gaib; (لْ):emir lâmı, (يَفْرَحُوا): cemi, nun'un düşmesiyle meczum f. muzari	(فَ):zaid, rabıta, (بِ):h. cer, (ذٰلِكَ):işaret ismi {önceki car-mecrurdan bedel de denmiştir}	h. cer-mecrur isim	atıf h.	muz. ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf	emir f., faili (gizli zamiri)

﴿ 58 ﴾	يَجْمَعُونَ	مِمَّا	خَيْرٌ	هُوَ
	onların topladıkları şeylerden		daha hayırlıdır	O
	sıla: muzari fiil cüm.	h. cer, ismi mevsul	haber	mübteda

58. De ki: Allah'ın lütfu ve rahmetiyle, işte bunlarla sevinsinler! O, onların topladıklarından daha hayırlıdır.

قُلْ	أَ	رَأَيْتُمْ	مَآ	أَنْزَلَ	اللّٰهُ	لَكُمْ
De ki		ne dersiniz?	şeye	indirdiği	Allah'ın	size
emir f., faili (أَنْتَ) gizli zamir	soru h.	f. mazi, fail	mef'ul, ismi mevsul	sıla: mazi fiil cüm.	fail	car-mecrur

قُلْ		حَلَالاً ط	وَ	حَرَامًا	مِنْهُ	فَجَعَلْتُمْ	مِنْ رِزْقٍ
De ki		helal	ve	haram	ondan bir kısmını	kılmanıza	rızıktan
emir f., faili (أَنْتَ) gizli zamiri		matuf	atıf h.	mef'ul	car-mecrur	atıf h., f. mazi, fail	(مَا)'dan hal: şibhi c.

﴿ 59 ﴾	تَفْتَرُونَ	عَلَى اللّٰهِ	أَمْ	لَكُمْ	أَذِنَ	آللّٰهُ
	iftira mı ediyorsunuz	Allah'a	yoksa	Size	izin verdi	Allah mı
	f. muzari+fâil	şibhi cümle (تَفْتَرُونَ) ile bağlantılıdır	atıf h.	car-mecrur	haber; mazi fiil cüm.	soru h., mübteda

59. De ki: «(Kesin bir delile dayanmadan) Allah'ın size indirdiği rızıktan bir kısmını haram, bir kısmını helal kılmanıza ne dersiniz?» De ki: «Size Allah mı izin verdi, yoksa Allah'a iftira mı ediyorsunuz?»

وَ	مَا	ظَنُّ	الَّذِينَ	يَفْتَرُونَ	عَلَى اللّٰهِ	الْكَذِبَ	يَوْمَ	الْقِيَامَةِ ط
	nedir	zannı	kimselerin	uyduran	Allah'a	yalan	günü	kıyamet
başlama h.	mübteda, soru ismi	haber, muzaf	muz. ileyh, ismi mevsul	sıla: muzari fiil cüm.	car-mecrur	mef'ul	zaman zarfı, muzaf	muz. ileyh

﴿ 60 ﴾	لاَ يَشْكُرُونَ ع	أَكْثَرَهُمْ	لَكِنَّ	وَ	عَلَى النَّاسِ	فَضْلٍ	لَذُو	اللّٰهَ	إِنَّ
	şükretmezler	onların çoğu	Fakat	insanlara karşı		lütuf	sahibidir	Allah	Şüphesiz
	(لَكِنَّ)'nin haberi, olumsuz muzari fiil cüm.	(لَكِنَّ)nin ismi	istidrak ve nasb h.	atıf h.	car-mecrur	muz. ileyh	tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi, muzaf	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.

60. Allah'a karşı yalan uyduran kimselerin kıyamet günü (hakkındaki) zanları nedir? Şüphesiz Allah insanlara karşı lütuf sahibidir. Fakat onların çoğu şükretmezler.

وَ	مَا	تَكُونُ	فِي شَأْنٍ	وَ	مَا	تَتْلُو	مِنْهُ	مِنْ قُرْآنٍ
	olmazsın		herhangi bir durumda			okumazsın	ondan	(yani) Kuran'dan
başlama h.	nefiy h.	f. muzari, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (أَنْتَ) gizli zamiri	(كَانَ)'nin haberi; şibhi c.	atıf h.	nefiy h.	f. muzari, faili (أَنْتَ) gizli zamiri	car-mecrur	zaid cer, mef'ul

وَ	لاَ تَعْمَلُونَ	مِنْ عَمَلٍ	إِلاَّ	كُنَّا	عَلَيْكُمْ	شُهُودًا	إِذْ	تُفِيضُونَ	فِيهِ ط
	yapmazsınız	herhangi bir iş	illa	olmuşuzdur	üstünüzde	şahidler	zaman	daldığınız	o işe
atıf h.	nefiy h., f. muzari+fâil	zaid cer, mef'ul	istisna h.	f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	car-mecrur	(كَانَ)'nin haberi	geçmiş zaman zarfı	f. muzari+fâil	car-mecrur

وَ	مَا يَعْزُبُ	عَنْ رَبِّكَ	مِنْ مِثْقَالِ	ذَرَّةٍ	فِي الْأَرْضِ	وَ	لاَ	فِي السَّمَآءِ	وَ	لاَ	أَصْغَرَ
	gizli kalmaz	Rabbinden	ağırlığınca	zerre	yerde	ve		ne de gökte			daha küçüğü
atıf h.	nefiy h., f. muzari	h. cer-mecrur isim	zaid cer, fâil, muzaf	muz. ileyh	car-mecrur	atıf h.	nefiy h.	car-mecrur	atıf h.	nefiy h.	(مِثْقَالِ)'e matuf

﴿ 61 ﴾	مُبِينٍ	فِي كِتَابٍ	إِلاَّ	أَكْبَرَ	وَ	لاَ	مِنْ ذٰلِكَ
	apaçık	bir Kitap'dadır	ancak	daha büyüğü		veya	bundan
	sıfat	h. cer-mecrur isim, mevsuf	istisna h.	(مِثْقَالِ) üzerine matuf		atıf h.	h. cer, işaret ismi
					nefiy h.		

61. Herhangi bir durumda olmazsın, ondan (yani) Kuran'dan (herhangi bir şey) okumazsın; herhangi bir iş yapmazsınız ki o işe daldığınız zaman biz mutlaka üstünüzde şahidler olmuşuzdur. Yerde ve gökte zerre ağırlığınca bir şey Rabbinden gizli kalmaz. Bundan daha küçüğü veya daha büyüğü ancak apaçık bir Kitap'dadır.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 214 ≻

(YUNUS, 54 – 55):

(ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti (اِفْتَدَى يَفْتَدِي اِفْتِدَاءً): (nakıs iftial b.) fidye verdi

(أَسَرَّ يُسِرُّ اِسْرَارًا):(muzaaf f., if'al b.) gizledi, sır verdi [(نَدِمَ يَنْدَمُ) اَلنَّدَامَةُ]: (masdar) pişmanlık, pişman olma

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs f.) gördü, zannetti, bildi (قَضَى يَقْضِي قَضَاءً): (nakıs f.) yerine getirdi, bitirdi/ hükmetti

(بَيْنَ): (zarf) arasında (اَلْقِسْطُ): adalet (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

[(وَعَدَ يَعِدُ) اَلْوَعْدُ]: vaad, söz verme [(كَثُرَ يَكْثُرُ) اَلْاَكْثَرُ]: (ismi tafdil) ekseriyet, daha çok, en çok

(YUNUS, 56 - 57):

(أَحْيَى يُحْيِي اِحْيَاءً): (nakıs f., if'al b.) hayat verdi, diriltti (أَمَاتَ يُمِيتُ اِمَاتَةً):(ecvef f., if'al b.) öldürdü

(رَجَعَ يَرْجِعُ رُجُوعًا): döndü (اَلنَّاسُ): insanlar (جَاءَ يَجِيءُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) geldi

(اَلْمَوْعِظَةُ ج مَوَاعِظُ): vaaz, dini nâsihat, öğüt [(شَفَى يَشْفِي) اَلشِّفَاءُ]: (masdar) şifa, iyileştirme

[(رَحِمَ يَرْحَمُ) اَلرَّحْمَةُ] : rahmet, ihsan rahmet, ihsan (اَلصَّدْرُ ج صُدُورٌ): göğüs

[(هَدَى يَهْدِي) اَلْهُدَى]: (masdar) doğru yola iletme, hidayet

(YUNUS, 58 – 59):

(اَلْفَضْلُ ج اَفْضَالٌ): üstünlük, mükemmellik, hayır, fazl (فَرِحَ يَفْرَحُ فَرْحًا): sevindi, şımardı

(اَلْخَيْرُ): (ismi tafdil) daha hayırlı, en hayırlı (جَمَعَ يَجْمَعُ جَمْعًا): topladı

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs f.) gördü, zannetti, bildi (bana haber verin)

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ اِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi [(رَزَقَ يَرْزُقُ) اَلرِّزْقُ]: rızık

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): hükmetti/ çevirdi/ kıldı/ yaptı (اَلْحَرَامُ ج حُرُمٌ): haram , yasak

(اَلْحَلاَلُ): helal (أَذِنَ يَأْذَنُ إِذْنًا): (mehmuz f.) izin verdi

(اِفْتَرَى يَفْتَرِي اِفْتِرَاءً): (nakıs iftial b.) iftira etti, uydurdu

(YUNUS, 60 – 61):

[(ظَنَّ يَظُنُّ) اَلظَّنُّ]: (masdar) tevehhüm, zan, sanma (اِفْتَرَى يَفْتَرِي اِفْتِرَاءً): (nakıs f., iftial b.) iftira etti, uydurdu

[(كَذَبَ يَكْذِبُ) اَلْكَذِبُ]: (masdar) yalan, uydurma (شَكَرَ يَشْكُرُ شُكْرًا): şükretti

(اَلْفَضْلُ ج اَفْضَالٌ): lütuf, hayır, fazl, kerem [(كَثُرَ يَكْثُرُ) اَلْاَكْثَرُ]: (ismi tafdil) ekseriyet, daha çok , en çok

(كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu (اَلشَّأْنُ ج شُؤُونٌ): iş, husus, mesele

(تَلاَ يَتْلُو تِلاَوَةً): (nakıs f.) kıraat etti, okudu (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): yaptı, işledi, amel etti

(اَلْعَمَلُ ج اَعْمَالٌ): amel, iş (اَلشَّاهِدُ ج شُهُودٌ): şahit

(أَفَاضَ يُفِيضُ اِفَاضَةً):(ecvef f., if'al b.) daldı/ yürüdü/ akın etti/ aşırdı (عَزَبَ يَعْزُبُ عُزُوبًا): gizlendi, gizli kaldı

(اَلْمِثْقَالُ): (aslı) terazi, tartı aleti, her türlü ağırlık ölçüleri (اَلذَّرَّةُ ج ذَرَّاتٌ): zerre, toz

[(صَغُرَ يَصْغُرُ) اَلْاَصْغَرُ]: (ismi tafdil) en küçük, daha küçük [(كَبُرَ يَكْبُرُ) اَلْاَكْبَرُ]: (ismi tafdil) daha büyük

[(أَبَانَ يُبِينُ) اَلْمُبِينُ]: (ismi fail) açık, vazıh olan, açıklayan

≺ CÜZ : 11, KUR'ÂN SAYFASI: 215 (YUNUS: 62 – 70) ≻

وَ	عَلَيْهِمْ	خَوْفٌ	لاَ	اللّهِ	أَوْلِيَآءَ	إِنَّ	أَلاَ
atıf h.	onlara haber; şibhi cüm.	hiç bir korku mübteda	yoktur nefiy h.	Allah'ın muz. ileyh	dostlarına (إِنَّ)'nin ismi, muzaf	Doğrusu tekid ve nasb h.	Dikkat edin tenbih h.

(إِنَّ)'nin haberi: isim cümlesi

يَتَّقُونَ ط	كَانُوا	وَ	آمَنُوا	اَلَّذِينَ	﴿ 62 ﴾	هُمْ يَحْزَنُونَ ج	لاَ
korkup sakınıyor (كَانَ)'nin haberi, muzari fiil cüm.	olanlardır f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	ve atıf h.	iman edenler sıla: mazi fiil cüm.	Onlar ki (أَوْلِيَاءَ)'nin sıfatı; ismi mevsul		Onlar mahzun da olmayacaklar haber; muzari fiil cüm.	mübteda	nefiy h.

فِي الْآخِرَةِ ط	وَ	الدُّنْيَا	فِي الْحَيَاةِ	الْبُشْرَى	لَهُمُ	﴿ 63 ﴾
ahirette car-mecrur	ve atıf h.	dünya sıfat	hayatında h. cer-mecrur isim, mevsuf	müjde mübteda muahhar	Onlara vardır haber mukaddem; şibhi cüm.	

﴿ 64 ﴾	الْعَظِيمُ ط	الْفَوْزُ	هُوَ	ذٰلِكَ	اللّهِ ط	لِكَلِمَاتِ	تَبْدِيلَ	لاَ
	büyük sıfat	kurtuluştur haber, mevsuf	fasıl zamiri	İşte bu mübteda	Allah'ın muz. ileyh	sözlerinde (لاَ)'nın haberi muzaf, şibhi cüm.	hiçbir değişme (لاَ)'nın ismi	yoktur en-nafiye li'l-cins

62. Dikkat edin, Allah'ın dostlarına hiç bir korku yoktur. Onlar, mahzun da olmayacaklar. **63**. Onlar ki iman edenler ve (Allah'tan) korkup-sakınanlardır. **64**. Onlara dünya hayatında da ahirette de müjde vardır. Allah'ın sözlerinde hiçbir değişme yoktur. İşte bu, büyük kurtuluştur.

جَمِيعًا ط	لِلّهِ	الْعِزَّةَ	إِنَّ	قَوْلُهُمْ ۘ	لاَ يَحْزُنْكَ	وَ	
tamamıyla hal	Allah'ındır (إِنَّ)'nin haberi, şibhi cüm.	izzet (إِنَّ)'nin ismi	Şüphesiz tekid ve nasb h.	Onların sözleri fail	seni üzmesin nehy-i gaib (nehiy ve cezim harfi+f. muzari), mef'ul	başlama h.	

﴿ 65 ﴾	الْعَلِيمُ	السَّمِيعُ	هُوَ
	bilendir ikinci haber	işitendir haber	O mübted

65. Onların (inkârcıların) sözleri seni üzmesin. Şüphesiz izzet (üstünlük) tamamıyla Allah'ındır. O, işitendir, bilendir.

مَنْ	وَ	فِي السَّمَاوَاتِ	مَنْ	لِلّهِ	إِنَّ	أَلاَ
kim varsa matuf, ismi mevsul	ve atıf h.	göklerde sıla: şibhi cüm.	kim varsa (إِنَّ)'nin muahhar ismi, ismi mevsul	Allah'ındır (إِنَّ)'nin mukaddem haberi; şibhi cüm.	doğrusu tekid ve nasb h.	Dikkat edin tenbih h.

اللّهِ	مِنْ دُونِ	يَدْعُونَ	الَّذِينَ	مَا يَتَّبِعُ	وَ	فِي الْأَرْضِ ط
Allah'tan muz. ileyh	başkasına h. cer-mecrur isim, muzaf	dua eden sıla: muzari fiil cüm.	kimseler fail, ismi mevsul	tabi olmuyorlar nefy-i hal; nefiy h., f. muzari	atıf h.	yerde sıla: şibhi cümle

إِنْ	وَ	الظَّنَّ	إِلاَّ	يَتَّبِعُونَ	إِنْ	شُرَكَآءَ ط
değiller nefiy h.	ve atıf h.	zandan müstesna, mef'ul	başkasına istisna h.	uymuyorlar f. muzari+fâil	nefiy h.	ortaklara mef'ul

﴿ 66 ﴾	يَخْرُصُونَ	إِلاَّ	هُمْ
	tahminde bulunanlardan haber; muzari fiil cüm.	başkası istisna h.	onlar mübteda

66. Dikkat edin; doğrusu göklerde kim varsa ve yerde kim varsa Allah'ındır. Allah'tan başkasına dua edenler, (aslında Allah'a koştukları) ortaklara tabi olmuyorlar, onlar zandan başkasına uymuyorlar ve onlar tahminde bulunanlardan başkası değiller.

هُوَ	الَّذِي	جَعَلَ	لَكُمُ	اللَّيْلَ	لِتَسْكُنُوا	فِيهِ	وَ	النَّهَارَ
O	yaratandır		sizin için	geceyi	sükunete ermeniz için	içinde		gündüzü
mübteda	haber, ismi mevsul	sıla: mazi fiil	car-mecrur	mef'ul	ta'lil ve nasb h., f. muzari	car-mecrur	atıf h.	matuf

﴿ 67 ﴾	يَسْمَعُونَ	لِقَوْمٍ	لَآيَاتٍ	فِي ذَٰلِكَ	إِنَّ	مُبْصِرًا ط
	işiten	topluluk için	ayetler	bunda vardır	Doğrusu	gösterici olarak
	sıfat; fiil cüm., f. muzari+fâil	h. cer-mecrur isim, mevsuf	tekit lamı, (إِنَّ)'nin muahhar ismi	(إِنَّ)'nin mukaddem haberi; şibhi cüm.	tekid ve nasb h.	ikinci mef'ûl

67. O, içinde sükunete ermeniz (dinlenmeniz) için geceyi (karanlık), (çalışabilmeniz için de) gündüzü gösterici (aydınlatan, aydınlık) olarak sizin için yaratandır. Doğrusu işiten (kulak veren) bir topluluk için bunda gerçekten ayetler vardır.

قَالُوا	اتَّخَذَ	اللَّهُ	وَلَدًا	سُبْحَانَهُ ط	هُوَ	الْغَنِيُّ ط
dediler	edindi	Allah	çocuk	O bundan münezzehtir	O	müstağnidir
f. mazi, fail	f. mazi	fail	mef'ul	(نسبح) olarak takdir edilen mahzuf bir fiilin mef'ûlü mutlakı	mübteda	haber

لَهُ	مَا	فِي السَّمَاوَاتِ	وَ	مَا	فِي الْأَرْضِ ط	إِنْ	عِنْدَكُمْ
O'nundur	şeyler	göklerde olan	ve	şeyler	yerde olan	yoktur	yanınızda
haber mukaddem, şibhi cüm.	mübteda muahhar, ismi mevsul	sıla: şibhi cüm.	atıf h.	matuf, ismi mevsul	sıla: şibhi cüm.	nefiy h.	haber mukaddem; şibhi cüm.

﴿ 68 ﴾	لَا تَعْلَمُونَ	مَا	عَلَى اللَّهِ	تَقُولُونَ	أَ	بِهَٰذَا ط	مِنْ سُلْطَانٍ
	bilmediğiniz	bir şeyi	Allah'a karşı	söylüyorsunuz	mi	bununla ilgili	bir delil
	sıla: olumsuz muzari fiil cüm.	mef'ul, ismi mevsul	car-mecrur	f. muzari	soru h.	h. cer, işaret ismi	zaid cer, mübteda muahhar

68. «Allah çocuk edindi» dediler. O bundan münezzehtir. O, müstağnidir (çocuğa ihtiyacı yoktur) ! (Çünkü zaten) göklerde olan ve yerde olan şeyler (ne varsa) O'nundur. Yanınızda bununla ilgili herhangi bir delil yoktur. Allah'a karşı bilmediğiniz bir şeyi mi söylüyorsunuz?

﴿ 69 ﴾	لَا يُفْلِحُونَ ط	الْكَذِبَ	عَلَى اللَّهِ	يَفْتَرُونَ	الَّذِينَ	إِنَّ	قُلْ
	felah bulmazlar	yalan	Allah'a	iftira edenler			De ki
	(إِنَّ)'nin haberi, merfu, fiil cüm., nefiy h., f. muzari+fâil	mef'ul	car-mecrur	sıla: muzari fiil cüm.	(إِنَّ)'nin ismi, ismi mevsul	tekid ve nasb h.	emir f., faili gizli zamiri

69. De ki: «Allah'a iftira edenler, kesinlikle felah bulmazlar (kurtuluşa eremezler). »

نُذِيقُهُمُ	ثُمَّ	مَرْجِعُهُمْ	إِلَيْنَا	ثُمَّ	فِي الدُّنْيَا	مَتَاعٌ
onlara tattırırız		dönüşleri	Bizedir	sonra	dünyada	geçici bir faydalanmadır
f. muzari, faili (نَحْنُ) olarak gizli zamiri, mef'ul	atıf h.	mübteda muahhar	haber mukaddem; şibhi cüm.	atıf h.	car-mecrur	(هو ya da ذلك) olarak takdir edilen mahzuf bir mübtedanın haberi

﴿ 70 ﴾	يَكْفُرُونَ ع	كَانُوا	بِمَا	الشَّدِيدَ	الْعَذَابَ
	inkâr ediyor	olmaları	sebebiyle	şiddetli	azabı
	(كَانَ)'nin haberi; muzari fiil	sıla; nâsih mazi fiil c.; (كَانَ)'nin ismi	h. cer, ismi mevsul	sıfat	mef'ul, mevsuf

70. (Onlar için) dünyada geçici bir faydalanma (vardır), sonra Bizedir dönüşleri. İnkar ediyor olmaları dolayısıyla onlara şiddetli bir azab tattırırız.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 215 ≻

(YUNUS, 62 – 63):

(اَلْوَلِيُّ ج اَوْلِيَاءُ): dost [(خَافَ يَخَافُ) اَلْخَوْفُ]: (masdar) korku, korkma (حَزِنَ يَحْزَنُ حَزَنًا): gamlandı, hüzünlendi, üzüldü

(آمَنَ يُؤْمِنُ اِيمَانًا): (mehmuz f., if'al) inandı, iman etti, emin kıldı (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.) sakındı, korundu

(YUNUS, 64):

(اَلْبُشْرَى): müjde [(بَدَّلَ يُبَدِّلُ) اَلتَّبْدِيلَ]: (masdar) tağyir, değiştirme (اَلْكَلِمَةُ ج كَلِمَاتٌ): kelam, söz/ ilahi hüküm

[(فَازَ يَفُوزُ) اَلْفَوْزُ]: (masdar) kurtuluş, kurtulma (اَلْعَظِيمُ ج عَظَائِمُ): kocaman, büyük, yüce

(YUNUS, 65):

(حَزَنَ يَحْزُنُ حُزْنًا): gamda ve hüzünde bıraktı, üzdü (اَلْقَوْلُ ج اَقْوَالٌ): söz/ görüş/ iftira/ inanç

(اَلْعِزَّةُ): gurur, kibir/ üstünlük, izzet [(سَمِعَ يَسْمَعُ) اَلسَّمِيعُ]: (esmai ilahiyeden) işitici

(اَلْجَمِيعُ): hepsi, tümü, bütünü [(عَلِمَ يَعْلَمُ) اَلْعَلِيمُ]: (mübalağalı ismi fail) çok bilen

(YUNUS, 66):

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabii oldu (دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs f.) ibadet etti/ davet etti/ dua etti/ yardım diledi

(دُونَ): (zarf) tecavüz (...den başka), dışında, hariç,...sız,...siz (اَلشَّرِيكُ ج شُرَكَاءُ): ortak

[(ظَنَّ يَظُنُّ) اَلظَّنُّ]: zan veya vehim, sanma

(خَرَصَ يَخْرُصُ خَرْصًا): yalan uydurdu/ takdir etti/ tahmin etti/ tahmin üzere söz söyledi

(YUNUS, 67):

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): çevirdi, kıldı/ yarattı, icad etti/ hükmetti (اَللَّيْلُ ج لَيَالٍ): gece

(سَكَنَ يَسْكُنُ سُكُونًا): sakin oldu, durdu (اَلنَّهَارُ ج اَنْهُرٌ): gündüz

[(أَبْصَرَ يُبْصِرُ) اَلْمُبْصِرُ]: (ismi fail) gören, gösteren (اَلْآيَةُ ج آيَاتٌ): açık alamet, ayet, mucize, ibret

(سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا): işitti, duydu

(YUNUS, 68):

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef f.) dedi, söyledi (اَتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial b.) yaptı, husule getirdi/ edindi

(اَلْوَلَدُ ج اَوْلَادٌ): çocuk [(سَبَّحَ يُسَبِّحُ) سُبْحَانَ]: tesbih, takdis ve tenzih etti

(اَلْغَنِيُّ ج اَغْنِيَاءُ): (esma'i ilahiyeden) zengin, müstağni (عِنْدَ): (zarf) yanında, katında

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (اَلسُّلْطَانُ): hüccet, bürhan/ saltanat, galebe

(YUNUS, 69 – 70):

(اِفْتَرَى يَفْتَرِي اِفْتِرَاءً): (nakıs iftial b.) uydurdu/ iftira etti [(كَذَبَ يَكْذِبُ) اَلْكَذِبُ]: yalan, uydurma

(أَفْلَحَ يُفْلِحُ اِفْلَاحًا):(if'al b.) kazandı, felaha erdi (اَلْمَتَاعُ ج اَمْتِعَةٌ): dünyalık, faydalanılan eşya , faydalanma

(اَلْمَرْجِعُ ج مَرَاجِعُ): dönüş, rücu (أَذَاقَ يُذِيقُ اِذَاقَةً):(ecvef f., if'al b.) tattırdı, hissettirdi

(اَلشَّدِيدُ ج شِدَادٌ): şiddetli, kuvvetli (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu

(كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا): inkar etti, inanmadı, tasdik etmedi, imandan çıktı/ nankörlük etti

≺ CÜZ : 11, KUR'ÂN SAYFASI: 216 (YUNUS: 71 – 78) ≻

وَ	اتْلُ	عَلَيْهِمْ	نَبَأَ	نُوحٍ ۘ	إِذْ	قَالَ	لِقَوْمِهِ
başlama h.	oku emir f., faili (gizli zamiri)	Onlara car-mecrur	haberini mef'ul, muzaf	Nuh'un muz. ileyh	Bir zamanlar geçmiş zaman zarfı	demişti f. mazi	kavmine h. cer-mecrur isim
يَا	قَوْمِ	إِنْ كَانَ	كَبُرَ	عَلَيْكُمْ	مَقَامِي	وَ	تَذْكِيرِي
Ey nida h.	kavmim münada, muzaf, sondaki esre düşen ve muz.ileyh olan mütekellin (ي)'sının alametidir	eğer idiyse şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart; f. mazi	ağır geldi f. mazi	size car-mecrur	benim makamım fail, muzaf+ muz. ileyh	ve atıf h.	hatırlatmam matuf
بِآيَاتِ	اللَّهِ	فَعَلَى اللَّهِ	تَوَكَّلْتُ	فَأَجْمِعُوا	أَمْرَكُمْ	وَ	شُرَكَاءَكُمْ	ثُمَّ
âyetlerini h. cer-mecrur isim, muzaf	Allah'ın muz. ileyh	artık Allah'a rabıta, h. cer-mecrur isim cevabü'ş-şart; fiil cüm.	dayanıp güvendim f. mazi, fail	Siz de toplanıp kararlaştırın atıf h., emir f., fail	işinizi mef'ul	atıf h.	ortaklarınızla matuf	Sonra atıf h.
لَا يَكُنْ	أَمْرُكُمْ	عَلَيْكُمْ	غُمَّةً	ثُمَّ	اقْضُوا	إِلَيَّ	وَ	لَا تُنْظِرُونِ	﴿ 71 ﴾
olmasın nehy-i gaib; nehiy ve cezm h., f. muzari, nâsih	işiniz (كَانَ)'nin ismi	size car-mecrur	gam (كَانَ)'nin haberi	sonra atıf h.	bana hükmü uygulayın emir f., fail	bana car-mecrur	ve atıf h.	bana mühlet de vermeyin nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., f. muzari, (نِ):nûnu vikaye	

71. Onlara Nuh'un haberini oku: Bir zamanlar kavmine (şöyle) demişti: «Ey kavmim! Eğer benim makamım (aranızdaki durumum) ve Allah'ın âyetlerini hatırlatmam size ağır geldi ise, artık ben yalnız Allah'a dayanıp güvendim. Siz de ortaklarınızla beraber toplanıp işinizi (durumunuzu) kararlaştırın. Sonra işiniz size gam ve keder olmasın (yapacağınız iş size bir tasa vermesin). Bundan sonra (karar verdiğiniz) hükmü, bana uygulayın ve (gücünüz yetiyorsa) bana mühlet de vermeyin.»

فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ	فَمَا سَأَلْتُكُمْ	مِنْ أَجْرٍ ۖ	إِنْ	أَجْرِيَ	إِلَّا	عَلَى اللَّهِ ۙ
Eğer yüz çevirirseniz atıf h., şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart; f. mazi, fail	sizden istemedim rabıta, nefiy h.,cevabü'ş-şart; f. mazi, fail, mef'ul	bir ücret zaid cer, ikinci mef'ûl	değildir nefiy h.	Benim ecrim mübteda (muzaf+ muz.ileyh)	ancak istisna h.	Allah'ın üzerinedir haber mukaddem; şibhi cüm.
وَ	أُمِرْتُ	أَنْ أَكُونَ	مِنَ الْمُسْلِمِينَ	﴿ 72 ﴾		
ve atıf h.	bana emrolundu meçhul f. mazi, naibi fail	olmam masdar ve nasb h., f. muzari, nasih, (كَانَ)'nin ismi (gizli zamiri)	müslümanlardan (كَانَ)'nin haberi; şibhi cüm.			

72. «Eğer yüz çevirirseniz, zaten ben sizden bir ücret istemedim. Benim ecrim Allah'tan başkasına ait değildir ve bana müslümanlardan olmam emrolundu.»

فَكَذَّبُوهُ	فَنَجَّيْنَاهُ	وَ	مَنْ	مَعَهُ	فِي الْفُلْكِ	وَ	
onu yalanladılar atıf h., cemi f. mazi, fail, mef'ul	onu kurtardık atıf h., f. mazi, fail, mef'ul	ve atıf h.	kimseleri ismi mevsul	onunla beraber olan sıla: şibhi cüm.	gemide car-mecrur		atıf h.
جَعَلْنَاهُمْ	خَلَائِفَ	وَ	أَغْرَقْنَا	الَّذِينَ	كَذَّبُوا	بِآيَاتِنَا ۚ	
onları yaptık f. mazi, fail, mef'ul	halifeler ikinci mef'ûl	وَ atıf h.	boğduk f. mazi, fail	kimseleri mef'ûlün ismi mevsul	yalanlayan sıla: fiil cüm.; f. mazi, fail	ayetlerimizi h. cer-mecrur isim	
فَانْظُرْ	كَيْفَ	كَانَ	عَاقِبَةُ	الْمُنْذَرِينَ	﴿ 73 ﴾		
bak rabıta, emir f.	nasıl (كَانَ)'nin mukaddem haberi, soru ismi	olduğuna f. mazi, nâsih	sonunun (كَانَ)'nin ismi, muzaf	uyarılanların muz. ileyh			

73. Yine de onu yalanladılar. Bunun üzerine biz de hem onu hem de onunla beraber gemide bulunan kimseleri kurtardık ve onları (yeryüzünde) halifeler yaptık. Ayetlerimizi yalanlayanları da (suda) boğduk. Artık uyarılanların (fakat inanmayanların) sonunun nasıl olduğuna bak!

ثُمَّ	بَعَثْنَا	مِنْ بَعْدِهِ	رُسُلًا	إِلَى قَوْمِهِمْ	فَجَاءُوهُمْ	بِالْبَيِّنَاتِ
sonra atıf h.	gönderdik f. mazi, fail	onun arkasından h. cer, zaman zarfı	birçok peygamberi mef'ul	kendi kavimlerine h. cer-mecrur isim	onlara getirdiler atıf h., f. mazi+fail, mef'ul	mucizeler car-mecrur

كَذٰلِكَ	مِنْ قَبْلُ ط	بِهٖ	كَذَّبُوا	بِمَا	لِيُؤْمِنُوا	فَمَا كَانُوا	
İşte böyle	daha önceden	kendisini	yalanladıkları şeye		inananlar	fakat olmadılar	
car-mecrur	h. cer, mebni olan zarf isim	car-mecrur	f. mazi, fail	h. cer, ismi mevsul	(كَانَ)'nin haberi lâmul cuhûd, f. muzari	(كَانَ)'nin ismi, atıf h., nefiy h., f. mazi	

﴿ 74 ﴾	الْمُعْتَدِينَ	عَلَى قُلُوبِ	نَطْبَعُ
	haddi aşanların	kalplerine	mühür vururuz
	muz. ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf	f. muzari, faili (gizli zamir

74. Sonra onun arkasından birçok peygamberi kendi kavimlerine gönderdik. Akabinde onlara mucizeler getirdiler. Fakat onlar daha önceden yalanladıkları şeye inananlar olmadılar (inanmadılar). İşte haddi aşanların kalplerine böyle mühür vururuz.

وَ	إِلَى فِرْعَوْنَ	هَارُونَ	وَ	مُوسَى	مِنْ بَعْدِهِمْ	بَعَثْنَا	ثُمَّ
ve	Firavun	Harun'u	ve	Musa'yı	onların ardından	gönderdik	Sonra
atıf h.	h. cer (gayri munsarif isim)	matuf	atıf h.	mef'ul	h. cer, zaman zarfı	f. mazi, fail	atıf h.

﴿ 75 ﴾	مُجْرِمِينَ	قَوْمًا	كَانُوا	وَ	فَاسْتَكْبَرُوا	بِآيَاتِنَا	مَلَئِهِ
	günahkâr	bir toplum	oldular	ve	kibirlendiler	mucizelerimizle	eşrafına
	sıfat	(كَانَ)'nin haberi, mevsuf	f. mazi, nasih, (كَانَ)'nin ismi	atıf h.	atıf h., f. mazi, fail	h. cer, mecrur isim	matuf

75. Sonra onların ardından Musa'yı ve Harun'u Firavun ve eşrafına mucizelerimizle gönderdik. Ama onlar kibirlendiler ve günahkâr bir toplum oldular.

﴿ 76 ﴾	مُبِينٌ	لَسِحْرٌ	هٰذَا	إِنَّ	قَالُوا	مِنْ عِنْدِنَا	الْحَقُّ	فَلَمَّا جَاءَهُمُ
	apaçık	bir sihirdir	bu	Doğrusu	dediler	tarafımızdan	hak	onlara geldiği zaman
	sıfat	tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi, mevsuf	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	f. mazi, fail	h. cer-mecrur isim (muzaf+ muz.ileyh)	fail	atıf h., şart bildiren zaman zarfı, fiilü'ş-şart, f. mazi, mef'ul

76. Tarafımızdan onlara hak (mucize) geldiği zaman: «Doğrusu bu apaçık bir sihirdir» dediler.

	لَمَّا جَاءَكُمْ ط	لِلْحَقِّ	تَقُولُونَ	أَ	مُوسَى	قَالَ
	size geldiği zaman	hak için	dersiniz	mi	Musa	dedi
	zaman zarfı, fiilü'ş-şart; f. mazi, mef'ul, önceki cümlenin kendisini açıkladığı cevabü'ş-şart mahzuftur	car-mecrur	f. muzari+fâil	soru h.	fail	f. mazi

﴿ 77 ﴾	السَّاحِرُونَ	لَا يُفْلِحُ	وَ	هٰذَا ط	سِحْرٌ	أَ
	Sihirbazlar	iflâh olmazlar		Bu	bir sihir	midir
	fail	nefiy h., f.muzari	nefiy h.	mübteda muahhar	haber mukaddem	soru h.

77. Musa: « (Gerçekler) size geldiği zaman hak için (hep böyle) mi dersiniz? Bu bir sihir midir? Sihirbazlar iflâh olmazlar» dedi.

تَكُونَ	وَ	آبَاءَنَا	عَلَيْهِ	وَجَدْنَا	عَمَّا	لِتَلْفِتَنَا	جِئْتَنَا	أَ	قَالُوا
olması (için)	ve	babalarımızı	üzerinde	bulduğumuz	şeyden	bizi çevirmek için	bize geldiniz	mi	dediler
f. muzari, nâsih	atıf h.	mef'ul	car-mecrur	sıla: mazi fiil cüm., fail	h. cer, ismi mevsul	ta'lil ve nasb h., f. muzari, faili gizli zamiri, mef'ul	f. mazi, fail, mef'ul	soru h.	f. mazi, fail

﴿ 78 ﴾	بِمُؤْمِنِينَ	لَكُمَا	نَحْنُ	مَا	وَ	فِي الْأَرْضِ ط	الْكِبْرِيَاءُ	لَكُمَا
	inanmıyoruz	ikinize	Biz			yeryüzündeki	büyüklük	ikinizin
	zaid cer, (مَا)'nın haberi	car-mecrur	(مَا)'nın ismi	(لَيْسَ) gibi amel eden nefiy h.	atıf h.	car-mecrur	(كَانَ)'nin muahhar ismi	(كَانَ)'nin mukaddem haberi, şibhi c.

78. «Sen babalarımızı üzerinde bulduğumuz şeyden (yoldan ya da dinden) bizi çevirmek ve yeryüzündeki büyüklük ikinizin olması için mi bize geldiniz? Biz ikinize inanmıyoruz» dediler.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 216 ≻

(YUNUS, 71):

(تَلاَ يَتْلُو تِلاَوَةً): (nakıs f.) kıraat etti, okudu (اَلنَّبَأُ ج اَنْبَاءُ): haber, vakıa, hadise (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu

(كَبُرَ يَكْبُرُ كِبَرًا): nefse ağır geldi, zoruna gitti/ büyük oldu (اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): iş, emir, durum, husus

(اَلْمَقَامُ ج مَقَامَاتٌ): ikamet etme, durma, makam, yer, mahal, vatan (اَلشَّرِيكُ ج شُرَكَاءُ): ortak

[(ذَكَّرَ يُذَكِّرُ) اَلتَّذْكِيرُ]: (masdar) hatırlatma, düşündürme, zikre sevketme (اَلْغُمَّةُ): gam, keder, tasa

(تَوَكَّلَ يَتَوَكَّلُ تَوَكُّلاً): (tefa'ul b.) tevekkül etti, işini Allah'a bıraktı (أَنْظَرَ يُنْظِرُ اِنْظَارًا):(if'al b.) mühlet verdi, süre tanıdı

(أَجْمَعَ يُجْمِعُ اِجْمَاعً): (if'al b.) (derlemeyi, cem etmeyi andıran) karar verdi

(قَضَى يَقْضِي قَضَاءً): (nakıs f.) iletti, haberdar etti/ yerine getirdi/ yapıp bitirdi/ hükmetti/ halletti

(YUNUS, 72):

(تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا):(nakıs tefa'ul b.) yüz çevirdi, çekildi (سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuzf.) istedi/ sordu

(اَلْاَجْرُ ج اُجُورٌ): ücret, ecir, mükafat (اَمَرَ يَاْمُرُ اَمْرًا): (mehmuzf.) emretti

(YUNUS, 73):

(كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il b.) inkar etti, yalanladı (نَجَّى يُنَجِّي تَنْجِيةً):(nakıs f., tef'il b.) kurtardı, yüksek bir yere attı

(اَلْفُلْكُ): gemi (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı/ yarattı, icat etti (اَلْخَلاَئِفُ ج خَلِيفَةُ): halife, yerine geçen, halef olan

(أَغْرَقَ يُغْرِقُ اِغْرَاقًا): (if'al b.) boğdu, batırdı (نَظَرَ يَنْظُرُ نَظْرًا): baktı/ düşündü/ gördü

(اَلْعَاقِبَةُ ج عَوَاقِبُ): son, netice, akıbet (اَلْمُنْذَرُ ج مُنْذَرُونَ): (ismi meful) uyarılan

(YUNUS, 74):

(بَعَثَ يَبْعَثُ بَعْثًا): gönderdi/ uyandırdı/ diriltti (جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا ب): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) getirdi

(اَلْبَيِّنَةُ ج بَيِّنَاتٌ): apaçık (كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il b.) inkar etti, yalanladı, inanmadı

(طَبَعَ يَطْبَعُ طَبْعًا): mühürledi (اَلْمُعْتَدِي ج مُعْتَدُونَ): (ismi fail) zulmeden, hakka tecavüz eden/ haddi aşan

(YUNUS, 75):

(بَعَثَ يَبْعَثُ بَعْثًا): gönderdi/ uyandırdı/ diriltti (اَلْمُجْرِمُ ج مُجْرِمُونَ): (ismi fail) suç işleyen, günah işleyen

(اِسْتَكْبَرَ يَسْتَكْبِرُ اِسْتِكْبَارًا):(istif'al b.) büyüklendi, inad gösterip hakka boyun eğmedi (اَلْمَلَأُ): halk, eşraf, ileri gelen

(YUNUS, 76 – 77):

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) geldi (اَلسِّحْرُ ج سُحُورٌ): büyü, sihir

[(أَبَانَ يُبِينُ) اَلْمُبِينُ]: (ismi fail) açık, açıklayan (جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) geldi

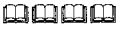
(أَفْلَحَ يُفْلِحُ اِفْلاَحًا):(if'al b.) kazandı, felaha erdi (اَلسِّحْرُ ج سُحُورٌ): sihir, büyü

(اَلسَّاحِرُ ج سَاحِرُونَ): (ismi fail) sihirbaz

(YUNUS, 78):

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) geldi (لَفَتَ يَلْفِتُ لَفْتًا): çevirdi, vazgeçirdi

(وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا):(misal f.) buldu (اَلْكِبْرِيَاءُ): azamet, haşmet, büyüklük yahut idaresi ve hükmü altına alma

≺ CÜZ : 11, KUR'ÂN SAYFASI: 217 (YUNUS: 79 – 88) ≻

﴿ 79 ﴾ وَ قَالَ فِرْعَوْنُ ائْتُونِي بِكُلِّ سَاحِرٍ عَلِيمٍ

bilgin	sihirbazı	Her	bana getirin	Firavun	dedi
sıfat	muz. ileyh, mevsuf	h. cer-mecrur isim, muzaf	emir f., fail, (نِ):nûnu vikaye, mef'ul	fail	f. mazi

başlama h.

79. Firavun: «Her bilgin sihirbazı bana getirin» dedi.

﴿ 80 ﴾ فَلَمَّا جَآءَ السَّحَرَةُ قَالَ لَهُمْ مُوسَى أَلْقُوا مَآ أَنْتُمْ مُلْقُونَ

atacaksanız	Siz	ne	atın	Musa	onlara	dedi	Sihirbazlar	gelince
haber	mübteda	mef'ul, ismi mevsul	emir f., fai	fail	car-mecrur	cevabü'ş-şart, f. mazi	fail	atıf h., şart bildiren zaman zarfı, fiilü'ş-şart, f. mazi

80. Sihirbazlar gelince Musa onlara: « Siz ne atacaksanız atın!» dedi.

فَلَمَّآ أَلْقَوْا قَالَ مُوسَى مَا جِئْتُمْ بِهِ السِّحْرُ ط

Onlar atınca	dedi	Musa	şey	Sizin getirdiğiniz		sihirdir
atıf h., şart bildiren zaman zarfı, fiilü'ş-şart; f. mazi	cevabü'ş-şart, f. mazi	fail	mübteda, ismi mevsul	sıla: mazi fiil cüm., fail	car-mecrur	haber

﴿ 81 ﴾ إِنَّ اللَّهَ سَيُبْطِلُهُ ط إِنَّ اللَّهَ لاَ يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ

kesinlikle	Allah	onu ibtâl edecektir	Doğrusu	Allah	ıslah etmez	işini	bozguncuların	
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, istikbal (gelecek zaman) h., f. muzari, mef'ul	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi; olumsuz muz. fiil cüm.	mef'ul, muzaf	muz. ileyh	

81. Onlar (iplerini) atınca, Musa dedi ki: «Sizin getirdiğiniz şey sihirdir. Kesinlikle Allah onu ibtâl edecektir (boşa çıkaracaktır). (Çünkü) Allah bozguncuların işini ıslah etmez (düzeltmez).»

﴿ 82 ﴾ وَ يُحِقُّ اللَّهُ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ع

gerçekleştirir	Allah	hakkı	sözleriyle	hoşuna gitmese bile		suçluların
f. muzari	fail	mef'ul	h. cer-mecrur isim	şart h., f. mazi	hal vâvı	fail

atıf h.

82. «Allah suçluların hoşuna gitmese bile, sözleriyle hakkı (gerçeği) gerçekleştirir.»

فَمَآ آمَنَ لِمُوسَى إِلاَّ ذُرِّيَّةٌ مِنْ قَوْمِهِ عَلَى خَوْفٍ مِنْ فِرْعَوْنَ

iman etmedi	Musa'ya	başkası	bir zürriyetten	kendi kavminden	korkuya (düştükleri için)	Firavun'dan
atıf h., nefiy h., f. mazi	h. cer, maksur isim	istisna h.	fail, mevsuf	h. cer-mecrur isim	car-mecrur	h. cer, gayri munsarif isim

وَ مَلَئِهِمْ أَنْ يَفْتِنَهُمْ ط إِنَّ وَ فِرْعَوْنَ لَعَالٍ

ve	eşrafından	işkence etmesinden		gerçekten	Firavun	üstündü
atıf h.	matuf, mecrur	masdar ve nasb h., f. muzari, faili (gizli zamiri), mef'ul	i'tiradî(ara cümle) h.	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi

﴿ 83 ﴾ فِي الْأَرْضِ ج وَ إِنَّهُ لَمِنَ الْمُسْرِفِينَ

o yerde	ve	o	haddi aşanlardan idi
car-mecrur	atıf h.	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi; şibhi cüm.

83. Firavun ve eşrafından, onların kendilerine işkence etmesinden korkuya (düştükleri için) Musa'ya kendi kavminden bir zürriyet (bir grub gençden) başkası iman etmedi. (Çünkü) Firavun o yerde üstündü (yücelik taslayan bir diktatördü) ve o (aynı zamanda) haddi (orta yolu) aşanlardandı.

وَ قَالَ مُوسَى يَا قَوْمِ إِنْ كُنْتُمْ آمَنْتُمْ

dedi ki	Musa	Ey	kavmim	idiyseniz	inandı	
atıf h.	f. mazi	fail, maksur isim	nida h.	şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart, f. mazi, nasih, (كَانَ)'nin ismi	münada, (ي):muz. ileyh, sondaki esre düşen (ي)'nin alametidir	(كَانَ)'nin haberi, fiil cüm. nasb mahallinde, f. mazi, fail

﴿ 84 ﴾ مُسْلِمِينَ إِنْ كُنْتُمْ تَوَكَّلُوا فَعَلَيْهِ بِاللَّهِ

müslümanlar — olduysanız — tevekkül edin — O'na — Allah'a

(كَانَ)'nin haberi (cevabu'ş-şart mahzuftur (gizlidir)) — şart h., fi'lu'ş-şart; f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi — emir f., fail — rabıta, car-mecrur, şibhi cüm. (تَوَكَّلُوا) ile bağlantılıdır — car-mecrur

84. Musa dedi ki: Ey kavmim! Eğer Allah'a inandıysanız ve müslümanlar olduysanız artık O'na tevekkül edin (sadece Allah' güvenip dayanın).

فَقَالُوا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلْقَوْمِ

dediler — Allah'a — dayandık — Rabbimiz — Bizi kılma — deneme konusu — topluluğu için

atıf h., f. mazi, fail — car-mecrur, şibhi cüm. (تَوَكَّلْنَا) ile bağlantılıdır — f. mazi, fail — mahzuf bir nida harfinin münadası — nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., f. muzari, faili (gizli zamiri), mef'ul — ikinci mef'ûl — h. cer-mecrur isim, mevsuf

﴿ 85 ﴾ الظَّالِمِينَ وَ نَجِّنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿ 86 ﴾

zalimler — atıf h. — Bizi kurtar — merhametinle — toplumdan — kâfir

sıfat — emir f., faili (gizli zamiri), mef'ul — h. cer-mecrur isim — h. cer-mecrur isim, mevsuf — sıfat

85 - 86. Ey Rabbimiz! Bizi o zalimler topluluğu için deneme konusu kılma! Bizi merhametinle o kâfir toplumdan kurtar!» dediler.

وَ أَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى وَ أَخِيهِ وَ أَنْ تَبَوَّءَا لِقَوْمِكُمَا

başlama h. — vahyettik — Musa — ve — kardeşine — hazırlayın diye — kavminiz için

f. mazi, fail — h. cer, maksur isim — atıf h. — matuf, mecrur — tefsir h. {masdar h. de denmiştir} emir f., fail (tesniye elifi) — h. cer-mecrur isim

بِمِصْرَ بُيُوتًا وَ اجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قِبْلَةً

Mısır'da — evler — kılın — evlerinizi — namazgah

h. cer, gayri munsarif isim — mef'ul — atıf h. — emir f., fail — mef'ul — ikinci mef'ûl

﴿ 87 ﴾ الْمُؤْمِنِينَ بَشِّرِ وَ الصَّلَاةَ أَقِيمُوا وَ

müminleri — müjdele — namazı — dosdoğru kılın

mef'ul — emir f., faili (gizli zamiri) — atıf h. — mef'ul — emir f., fail — atıf h.

87. Musa ve kardeşine: «Mısır'da (ya da şehirlerde) kavminiz için evler hazırlayın; evlerinizi namazgah yapın (ya da evlerinizde kıbleye yönelik olarak namaz kılın) ve namazı dosdoğru kılın (Böylece sonundaki dünyevi ve uhrevi mükafatlar için) müminleri müjdele! » diye vahyettik.

وَ قَالَ مُوسَى رَبَّنَا إِنَّكَ آتَيْتَ فِرْعَوْنَ

ve — dedi ki — Musa — (Ey) Rabbimiz! — Doğrusu sen — verdin — Firavun'a

atıf h. — f. mazi — fail — mahzuf bir nidanın münadası — tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi — (إِنَّ)'nin haberi, mazi fiil cüm. fail — mef'ul

وَ مَلَأَهُ زِينَةً وَ أَمْوَالًا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

ve — eşrafına — zinet — ve — mallar — hayatında — dünya

atıf h. — matuf — ikinci mef'ûl — atıf h. — matuf — h. cer-mecrur isim, mevsuf — sıfat

رَبَّنَا لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِكَ رَبَّنَا اطْمِسْ عَلَى أَمْوَالِهِمْ وَ

(Ey) Rabbimiz! — saptırmaları için — senin yolundan — (Ey) Rabbimiz! — sil süpür — Onların mallarını — ve

(Ey) Rabbimiz! mahzuf bir nidanın münadası — ta'lil ve nasb h., f. muzari, fail — h. cer-mecrur isim — (Ey) Rabbimiz! mahzuf bir nidanın münadası — emir f. — h. cer-mecrur isim — atıf h.

﴿ 88 ﴾ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ يَرَوُا حَتَّى فَلَا يُؤْمِنُوا عَلَى قُلُوبِهِمْ اشْدُدْ

azabı — elim — görünceye — kadar — Çünkü onlar iman etmezler — kalblerini — sık

mef'ul, mevsuf — sıfat — f. muzari, fail — gaye ve nasb h., — fa-i sebebiye, nefiy h., f. muzari — h. cer-mecrur isim — emir f., faili (gizli zamiri)

88. Musa dedi ki: (Ey) Rabbimiz! Doğrusu sen Firavun ve eşrafına dünya hayatında zinet (güç, mevki, şeref ve iyi makamlar) ve mallar verdin. (Ey) Rabbimiz! (Bu nimetleri), senin yolundan (insanları) saptırmaları için (mi verdin? Çünkü onlar bunlara dayanarak zulüm yapıyorlar.) (Ey) Rabbimiz! Onların mallarını sil süpür, kalblerini sık (sıkıntı ve huzursuzluk ver, kendi dertlerine düşür). Çünkü onlar, elim azabı görünceye kadar iman etmezler.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 217 ≻

(YUNUS, 79 – 80):

(أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا ب):(nakıs f.) getirdi [(اَلسَّاحِرُ (سَحَرَ يَسْحَرُ]: (ismi fail) sihirbaz

[(اَلْعَلِيمُ (عَلِمَ يَعْلَمُ]: (mübalağalı ismi fail) çok bilen (جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) geldi

(أَلْقَى يُلْقِي إِلْقَاءً): (nakıs f., if'al b.) attı, bıraktı/ hitab etti (اَلْمُلْقِي ج مُلْقُونَ): (ismi fail) atan, çıkaran, bırakan, veren

(YUNUS, 81 – 82):

(أَلْقَى يُلْقِي إِلْقَاءً): (nakıs f., if'al b.) attı, bıraktı/ hitab etti (جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) geldi

(اَلسِّحْرُ ج سُحُورٌ): büyü, sihir (أَبْطَلَ يُبْطِلُ إِبْطَالاً): (if'al b.) boşa çıkardı, zayii etti, ibtal etti

(أَصْلَحَ يُصْلِحُ إِصْلاَحًا): (if'al b.) ıslah etti (اَلْعَمَلُ ج اَعْمَالٌ): amel, iş

(اَلْمُفْسِدُ ج مُفْسِدُونَ): (ismi fail) ifsad eden, bozan (أَحَقَّ يُحِقُّ إِحْقَاقًا):(muzaaf if'al b.) gerçekleştirdi

(كَرِهَ يَكْرَهُ كَرْهًا): çirkin karşıladı, hoş karşılamadı (اَلْكَلِمَةُ ج كَلِمَاتٌ): kelam, söz, ilahi hüküm

(اَلْمُجْرِمُ ج مُجْرِمُونَ): (ismi fail) suç işleyen, günah işleyen

(YUNUS, 83 – 84):

(آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانًا): (mehmuz f., if'al) inandı, iman etti, emin kıldı (اَلذُّرِّيَّةُ ج ذَرَارِي): zürriyet, nesil

[(اَلْخَوْفُ (خَافَ يَخَافُ]: korku (اَلْمَلَأُ): eşraf, ileri gelen, halk

(فَتَنَ يَفْتِنُ فَتْنًا): fitneye düşürdü, müzdarip kıldı, işkence etti (اَلْمُسْرِفُ ج مُسْرِفُونَ): (ismi fail) orta yolu aşan, israf eden

[(اَلْعَالِي (عَلاَ يَعْلُو]: (ismi fail) üstün gelmeye çalışan, cebir gösteren (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu

(تَوَكَّلَ يَتَوَكَّلُ تَوَكُّلاً):(tefa'ul b.) tevekkül etti, işini Allah'a bıraktı

(اَلْمُسْلِمُ ج مُسْلِمُونَ): (ismi fail) müslüman, islamiyeti kabul eden, teslim olan

(YUNUS, 85 - 86):

(تَوَكَّلَ يَتَوَكَّلُ تَوَكُّلاً):(tefa'ul b.) tevekkül etti, işini Allah'a bıraktı (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, icad etti,yarattı/ hükmetti

(اَلْفِتْنَةُ ج فِتَنٌ): fitne/ sapıklık/ harb/ günah/ imtihan/ eziyet (نَجَّى يُنَجِّي تَنْجِيَةً): (nakıs tef'il b.) kurtardı/ yüksek bir yere attı

(YUNUS, 87):

(أَوْحَى يُوحِي إِيْحَاءً): (nakıs f., if'al b.) vahyetti (اَلْاَخُ ج اِخْوَةٌ): kardeş

(تَبَوَّأَ يَتَبَوَّأُ تَبَوُّءًا): (tefa'ul b.) konakladı, mesken edindi, yerleşti (اَلْبَيْتُ ج بُيُوتٌ): ev, mesken

(أَقَامَ يُقِيمُ إِقَامَةً):(ecvef f., if'al b.) dosdoğru kıldı/ yerleşti, ikamet etti/ gözetti/ hakkını verdi

(اَلصَّلاَةُ ج صَلَوَاتٌ): namaz, rahmet, dua (بَشَّرَ يُبَشِّرُ تَبْشِيرًا):(tef'il b.) müjdeledi

(YUNUS, 88):

(آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (nakıs f., if'al b.) verdi, getirdi (اَلْمَلَأُ): halk, eşraf, ileri gelen (اَلزِّينَةُ ج زِينَاتٌ): süs, zinet

(اَلْمَالُ ج اَمْوَالٌ): mal (أَضَلَّ يُضِلُّ):(muzaaf if'al b.) saptırdı, sapmış buldu (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs f.) gördü, bildi, zannetti

(اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol (طَمَسَ يَطْمِسُ طَمْسًا): yok etti, mahvetti/ sildi/ söndürdü

(شَدَّ يَشُدُّ شَدًّا): sıkıladı, kuvvetleştirdi, takviye etti (اَلْاَلِيمُ): şiddetli acı çektiren, çok elem veren

≺ CÜZ : 11, KUR'ÂN SAYFASI: 218 (YUNUS: 89 – 97) ≻

قَالَ	قَدْ	أُجِيبَتْ	دَعْوَتُكُمَا	فَاسْتَقِيمَا	وَ	لَا تَتَّبِعَآنِّ
dedi		cevap verilmiştir	İkinizin de duasına	siz dosdoğru olun		sakın uymayın
f. mazi, faili (gizli zamiri)	tahkik h.	meçhul f. mazi	naibi fail	rabıta, emir f., fail	atıf h.	nehiy ve cezm h., f. muzari, tekit nûnu

﴿ 89 ﴾

سَبِيلَ	الَّذِينَ	لَا يَعْلَمُونَ	
yoluna	kimselerin	Bilmeyen	
mef'ul, muzaf	muz. ileyh, ismi mevsul	sıla: fiil cüm.; nefiy h., f. muzari+fâil	

89. (Allah Musa ve Harun'a şöyle dedi): «İkinizin de duasına cevap verilmiştir. O halde siz dosdoğru olun. Bilmeyen (bilgisiz) kimselerin yoluna uymayın!

وَ	جَاوَزْنَا	بِبَنِيٓ	إِسْرَآئِيلَ	الْبَحْرَ	فَأَتْبَعَهُمْ	فِرْعَوْنُ	
	geçirdik	İsrailoğullarına		denizi	takip etti onları	Firavun	
başlama h.	f. mazi, fail	h. cer-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh	mef'ul	atıf h., f. mazi, mef'ul	fail	

وَ	جُنُودُهُ	بَغْيًا	وَ	عَدْوًا ۖ	حَتَّىٰٓ	إِذَآ	أَدْرَكَهُ	الْغَرَقُ ۙ
ve	askerleri	azgınlık için	ve	düşmanlık	Nihayet		ona eriştiği zaman	boğulma hali
atıf h.	matuf	mef'ûlün lieclih	atıf h.	matuf	ibtida h.	zaman zarfı	f. mazi, mef'ul	fail

قَالَ	آمَنتُ	أَنَّهُ	لَآ	إِلَٰهَ	إِلَّا	الَّذِي	آمَنَتْ	
dedi	iman ettim	Tanrı olmadığına			başka	inandığından		
f. mazi, faili (gizli zamiri)	f. mazi, fail	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	en-nafiye li'l-cins	(لَا)'nın ismi	istisna h.	(موجود) olarak takdir eedilen (لَا)nın haberinden bedeldir		sıla: fiil cüm.; f. mazi

(إِنَّ)'nin haberi: isim cüm.

﴿ 90 ﴾

بِهِ	بَنُوٓ	إِسْرَآئِيلَ	وَ	أَنَا	مِنَ الْمُسْلِمِينَ
kendisine	İsrailoğullarının		Ben		müslümanlardanım
car-mecrur	fail, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	mübteda	haber; şibhi cüm.

90. Biz, İsrailoğullarına denizi geçirdik; Firavun ve askerleri azgınlık ve düşmanlık etmek için onları takip etti. Nihayet (denizde) boğulma hali ona erişince, (Firavun:) «Gerçekten, İsrailoğullarının kendisine inandığı Tanrı'dan başka tanrı olmadığına ben de iman ettim. Ben de müslümanlardanım!» dedi.

﴿ 91 ﴾

آلْآنَ	وَ	قَدْ	عَصَيْتَ	قَبْلُ	وَ	كُنتَ	مِنَ الْمُفْسِدِينَ	
Şimdi mi			isyan etmiştin	Daha önce	ve	olmuştun	bozgunculardan	
soru h., zaman zarfı	hal vâvı	tahkik h.	f. mazi, fail	zaman zarfı,	atıf h.	f. mazi, nasih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi, şibhi cüm	

91. Şimdi mi (inandın. Artık ölüm anı gelince, son nefesteki iman kabul edilmez.)! Daha önce isyan etmiş ve bozgunculardan olmuştun.

فَالْيَوْمَ	نُنَجِّيكَ	بِبَدَنِكَ	لِتَكُونَ	لِمَنْ	خَلْفَكَ	آيَةً ۚ
bugün	kurtaracağız	senin bedenini	olman için	kimseler için	arkandaki	bir ibret
atıf h., zaman zarfı	f. muzari , faili (gizli zamiri), mef'ul	h. cer-mecrur isim	ta'lil ve nasb h., (f. muzari, (كَانَ)'nin ismi (gizli zamiri)	h. cer, ismi mevsul	sıla: şibhi cüm,	(كَانَ)'nin haberi

﴿ 92 ﴾

وَ	إِنَّ	كَثِيرًا	مِنَ النَّاسِ	عَنْ آيَاتِنَا	لَغَافِلُونَ ع
	Doğrusu	bir çoğu	insanlardan	âyetlerimizden	gafildirler
i'tiradî (ara cümle) h.	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi, mevsuf	sıfat; şibhi cüm.	h. cer-mecrur isim	tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi

92. (Ey Firavun! Gene de senden sonra gelecek) arkandaki kimselere bir ibret olman için, bugün senin bedenini (cansız olarak) kurtaracağız. Doğrusu insanlardan bir çoğu âyetlerimizden gafildirler.

وَ	لَقَدْ	بَوَّأْنَا	بَنِيٓ	إِسْرَائِيلَ	مُبَوَّأَ	صِدْقٍ
	And olsun ki	hazırladık	İsrailoğullarına		bir yer	güzel
başlama h.	lâmu cevâbi'l-kasem, tahkik h.	f. mazi, fail	mef'ul, muzaf olduğu için (بَنِينَ)'nin (نَ)'si düşmüş	muz. ileyh	ikinci mef'ûl, muzaf	muz. ileyh

وَ	رَزَقْنَاهُمْ	مِنَ الطَّيِّبَاتِ ج	فَمَا اخْتَلَفُوا	حَتَّى	جَآءَهُمُ	الْعِلْمُ ط
ve	onlara rızık verdik	temiz şeylerden	ihtilafa düşmediler	kadar	kendilerine gelinceye	İlim
atıf h.	f. mazi, fail, mef'ul	car-mecrur	atıf h., nefiy h., cemi f. mazi	gaye h.,	f. mazi, mef'ul	fail

إِنَّ	رَبَّكَ	يَقْضِي	بَيْنَهُمْ	يَوْمَ	الْقِيَامَةِ
Doğrusu	Rabbin	hükmede(cekti)r	aralarında	günü	kıyamet
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi; muzari fiil cüm.	mekan zarfı	zaman zarfı, muzaf	muz. ileyh

﴿ 93 ﴾

فِيمَا	كَانُوا	فِيهِ	يَخْتَلِفُونَ
şeyler hakkında	oldukları	hakkında	ihtilaf etmekte
h. cer, ismi mevsul	sıla. f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	car-mecrur	(كَانَ)'nin haberi

93. And olsun ki, (Firavun'un zulmünden kurtardıktan sonra) biz İsrailoğullarına güzel bir yer hazırladık ve onlara temiz şeylerden (nimetlerden) rızık verdik. İlim kendilerine gelinceye kadar ihtilafa düşmediler (Tevrat onlara birlik beraberlik getirmesi gerekirken şahsi kıskançlık ve menfaat çatışmaları yüzünden grublara ayrıldılar). Doğrusu Rabbin, onların, hakkında ihtilaf etmekte oldukları şeyler hakkında kıyamet günü aralarında hükmede(cekti)r.

فَإِنْ كُنْتَ	فِي شَكٍّ	مِمَّآ	أَنْزَلْنَا	إِلَيْكَ	فَاسْأَلِ	الَّذِينَ	يَقْرَؤُونَ
idiysen	şüphede	şeylerden	indirdiğimiz	sana	sor	kimselere	okuyan
başlama h., fi'lü'ş-şart; f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi, şibhi cüm.	h. cer, ismi mevsul	sıla: mazi fiil cüm.; fail	car-mecrur	rabıta+ cevabü'ş-şart; emir f., faili gizli zamiri	mef'ul, ismi mevsul	sıla: cemi muzari fiil cüm.

﴿ 94 ﴾

الْكِتَابَ	مِنْ قَبْلِكَ ج	لَقَدْ	جَآءَكَ	الْحَقُّ	مِنْ رَبِّكَ	فَلَا تَكُونَنَّ	مِنَ الْمُمْتَرِينَ لا
Kitab'ı	senden önce	And olsun ki	gelmiştir sana	Hakk	Rabbinden	sakın olma	şüphelenen kimselerden
mef'ul	h. cer, mecrur isim	yemin cevabı lamı, tahkik h.	f. mazi, mef'ul	fail	h. cer-mecrur isim	rabıta+ nehy-i hazır: nehiy ve cezm h., tekit nûnlu nâsih f. muzari, (كَانَ)'nin ismi (gizli zamiri)	(كَانَ)'nin haberi; şibhi cüm.

94. Sana indirdiğimiz şeylerden şüphede isen, o zaman senden önce Kitab'ı (Tevrat ya da İncil'i) okuyan kimselere sor. And olsun ki, sana Rabbinden Hakk gelmiştir. Artık sakın şüphelenen kimselerden olma.

﴿ 95 ﴾

وَ	لَا تَكُونَنَّ	مِنَ الَّذِينَ	كَذَّبُوا	بِآيَاتِ	اللّٰهِ	فَتَكُونَ	مِنَ الْخَاسِرِينَ
	Sakın olma	kimselerden	yalanlayan	ayetlerini	Allah'ın	Çünkü olursun	ziyana uğrayanlardan
atıf h.	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., tekit nûnlu nâsih f. muzari, (كَانَ)'nin ismi (gizli zamiri)	(كَانَ)'nin haberi, şibhi cüm.: h. cer, ismi mevsul	sıla: cemi mazi fiil cüm.	h. cer-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh	fa-i sebebiye, f. muzari, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (gizli zamiri)	(كَانَ)'nin haberi, şibhi cüm.

95. Sakın Allah'ın ayetlerini yalanlayan kimselerden olma! Çünkü kaybedip ziyana uğrayanlardan olursun.

﴿ 96 ﴾

إِنَّ	الَّذِينَ	حَقَّتْ	عَلَيْهِمْ	كَلِمَتُ	رَبِّكَ	لَا يُؤْمِنُونَ لا
Doğrusu	kimseler	gerçekleşmiş olan	aleyhlerinde	hükmü	Rabbinin	iman etmezler
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi, ismi mevsul	sıla: mazi fiil cüm.;	car-mecrur	fail, muzaf	muz. ileyh, muzaf, muz.ileyh	(إِنَّ)'nin haberi; nefy-i istikbal fiil cüm.

﴿ 97 ﴾

وَ	لَوْ	جَآءَتْهُمْ	كُلُّ	آيَةٍ	حَتَّى	يَرَوُا	الْعَذَابَ	الْأَلِيمَ
	gelse bile		her	ayet	kadar	görünceye	azabı	acı veren
hal vâvı	şart h.	f. mazi, mef'ul	fail, muzaf	muz. ileyh	gaye ve nasb h.	f. muzari, fail	mef'ul, mevsuf	sıfat

96 - **97**. Doğrusu (kendi tercihleri sonucu) aleyhlerinde Rabbinin hükmü gerçekleşmiş olan kimseler onlara her (türlü mucize ve) ayet gelse bile acı veren azabı görünceye kadar iman etmezler.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 218 ≻

(YUNUS, 89 – 90):

(أَجَابَ يُجِيبُ إِجَابَةً):(ecvef f., if'al b.) cevap verdi [(دَعَا يَدْعُو) اَلدَّعْوَةُ]: dua

(اِستَقَامَ يَسْتَقِيمُ اِستِقَامَةً):(istif'al ecvef b.) dosdoğru oldu (اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabi oldu

(اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (جَاوَزَ يُجَاوِزُ مُجَاوَزَةً ب): (müfaale b.) geçirdi

(أَتْبَعَ يُتْبِعُ اِتْبَاعًا): (iftial b.) tabi oldu veya yetişti, kavuştu (اَلْبَحْرُ ج اَبْحُرٌ): deniz

(اَلْجُنْدُ ج جُنُودٌ): ordu, yardımcılar, avaneler [(بَغَى يَبْغِي) اَلْبَغْيُ]: kibir, zulüm, fesat, azgınlık, her türlü tecavüz

[(عَدَا يَعْدُو) اَلْعَدْوُ]: (masdar) zulüm, hakkı çiğneme, hakka tecavüz

(أَدْرَكَ يُدْرِكُ اِدْرَاكًا): (if'al b.) yetişti, erişti [(غَرِقَ يَغْرَقُ) اَلْغَرَقُ]: (masdar) batış, boğulma

(اَلْمُسْلِمُ ج مُسْلِمُونَ): (ismi fail) teslim olan, müslüman

(YUNUS, 91):

(اَلْآنَ): şimdi (عَصَى يَعْصِي عَصْيًا): (nakıs f.) isyan etti, baş kaldırdı (قَبْلُ): (zarf) önce

(كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu (اَلْمُفْسِدُ ج مُفْسِدُونَ) (ismi fail) ifsad eden, bozan

(YUNUS, 92):

(نَحَّى يُنَحِّي تَنْحِيَةً):(nakıs tef'il b.) yüksek bir yere attı/ kurtardı (اَلْبَدَنُ ج اَبْدُنٌ): beden, ceset

(خَلْفَ): (zarf) arka (اَلْكَثِيرُ): çok, çokluk (اَلنَّاسُ): insanlar (اَلْغَافِلُ ج غَافِلُونَ): (ismi fail) gafil, gafil olan, habersiz olan

(YUNUS, 93):

(بَوَّأَ يُبَوِّئُ تَبْوِيئًا): (tef'il b.) ağırladı/ hazırladı [(اَلْمُبَوَّأُ (بَوَّأَ يُبَوِّئُ]: (ismi mekan) hazırlanmış yer, menzil

(اَلصِّدْقُ): (sıfat olarak) doğru, hak mertebe, güzel, iyi (رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): rızık verdi, hayırda bulundu

(اَلطَّيِّبَةُ ج طَيِّبَاتٌ): temiz, helal, hoş (اِخْتَلَفَ يَخْتَلِفُ اِخْتِلَافًا): (iftial b.) ihtilafa düştü/ değişti/ arka arkaya geldi/ anlaşamadı

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) geldi (اَلْعِلْمُ ج عُلُومٌ): ilim, bilim

(قَضَى يَقْضِي قَضَاءً): (nakıs f.) hükmetti/ eda etti/ tamamladı/ yapıp bitirdi/ emretti

(YUNUS, 94):

(اَلشَّكُّ ج شُكُوكٌ): şüphe (أَنْزَلَ يُنْزِلُ اِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi (سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuz f.) sordu

(قَرَأَ يَقْرَأُ قِرَاءَةً): (mehmuz f.) okudu (اَلْمُمْتَرِي ج مُمْتَرُونَ): (ismi fail) şüpheye düşen, şüphelenip inkar eden, yalanlayan

(YUNUS, 95):

(كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il b.) inkar etti, yalanladı (اَلْخَاسِرُ ج خَاسِرُونَ): (ismi fail) zarar eden, ziyana uğrayan

(YUNUS, 96 - 97):

(حَقَّ يَحُقُّ حَقًّا): (muzaaf f.) gerçekleşti, sabit ve vacib oldu (اَلْكَلِمَةُ ج كَلِمَاتٌ): söz, kelam, ilahi hüküm

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) geldi (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs f.) gördü, bildi, zannetti

≺ CÜZ : 11, KUR'ÂN SAYFASI: 219 (YUNUS: 98 – 106) ≻

فَلَوْلَا	كَانَتْ	قَرْيَةٌ	آمَنَتْ	فَنَفَعَهَا	إِيمَانُهَا	إِلَّا
olsaydı ya		bir belde	iman etmiş	akabinde kendisine fayda vermiş	imanı	dışında
f. mazi, tam fiil de nâsih fiil de denmiştir	atıf h., tahdîd (teşvik) h.	fail, mevsuf, {(كَانَ)'nin de denmiştir}	f. mazi, nasih, {(كَانَ)'nin haberi, fiil cüm. de denmiştir }	atıf h., f. mazi, mef'ul	fail	istisna h.

الْخِزْيِ	عَذَابَ	عَنْهُمْ	كَشَفْنَا	لَمَّآ آمَنُوا	يُونُسَ ط	قَوْمَ	
rezillik	azabını	onlardan	kaldırdık	iman ettikleri zaman	Yunus'un	kavminin	
muz. ileyh	mef'ul, muzaf	car-mecrur	cevabü'ş-şart, f. mazi, fail	şart bildiren zaman zarfı, fiilü'ş-şart, f. mazi, fail	muz. ileyh	müstesna, muzaf	
							﴿ 98 ﴾
فِي الْحَيَاةِ	الدُّنْيَا	وَ	مَتَّعْنَاهُمْ	إِلَى حِينٍ			
hayatında	dünya	ve	onları faydalandırdık	bir zamana kadar			
h. cer-mecrur isim, mevsuf	sıfat	atıf h.	f. mazi, fail, mef'ul	car-mecrur			

98. Yunus'un kavminin dışında (azab geldiği zaman) iman etmiş akabinde de imanı kendisine fayda vermiş bir belde olsaydı ya! Onlar iman ettikleri zaman dünya hayatında onlardan rezillik azabını kaldırdık ve onları bir zamana kadar faydalandırdık.

جَمِيعًا ط	كُلُّهُمْ	فِي الْأَرْضِ	مَنْ	لَآمَنَ	رَبُّكَ	شَآءَ	لَوْ	وَ
hepsi	herbiri	yeryüzünde	kimselerin	inanırdı	Rabbin	dileseydi		
hal	ma'nevî te'kit	sıla: şibhi cüm.	fail, ismi mevsul	cevab h, cevabü'ş-şart, f. mazi	fail	fi'lü'ş-şart, f. mazi	şart h.	atıf h.
								﴿ 99 ﴾
مُؤْمِنِينَ	يَكُونُوا	حَتَّى	النَّاسَ	تُكْرِهُ	فَأَنْتَ	أَ		
inanan kimseler	oluncaya	kadar	insanları	zorlayacak	sen	mısın		
(كَانَ)'nin haberi	f. muzari, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	gaye ve nasb h.	mef'ul	haber; muzari fiil cüm., naibi faili (gizli zamiri)	atıf h., mübteda	soru h.		

بِإِذْنِ	إِلَّا	أَنْ تُؤْمِنَ	لِنَفْسٍ	كَانَ	مَا	وَ
izniyle	hariç	iman etmek	hiçbir kimse için	olmaz		
h. cer-mecrur isim, muzaf	istisna h.	(كَانَ)'nin muahhar ismi; masdar ve nasb h., f. muzari, faili (gizli zamiri)	(كَانَ)'nin mukaddem haberi; şibhi cüm.	f. mazi, nasih	nefiy h.	atıf h.
						﴿ 100 ﴾
اللَّهِ ط	وَ	يَجْعَلُ	الرِّجْسَ	عَلَى الَّذِينَ	لَا يَعْقِلُونَ	
Allah'ın		verir	pislik	kimselere	aklını kullanmayan	
muz. ileyh	atıf h.	f. muzari, faili (gizli zamiri)	mef'ul	h. cer, ismi mevsul	sıla: muzari fiil cüm.; nefiy h., f. muzari+fâil	

99. Rabbin dileseydi, yeryüzünde bulunan kimselerin her biri, hepsi (mecburen) inanırdı. O halde sen, (iradelerinde serbest oldukları halde) insanları, inanan kimseler oluncaya kadar zorlayacak mısın? **100**. Allah'ın izniyle (olması) hariç hiçbir kimse için iman etmek (mümkün) olmaz. O, aklını kullanmayan kimselere pislik verir.

وَ	الْأَرْضِ ط	وَ	فِي السَّمَاوَاتِ	مَاذَا	انْظُرُوا	قُلِ
	yerde	ve	göklerde	neler var	bakın	De ki
i'tiradî (ara cümle) h.	matuf	atıf h.	haber; şibhi cüm.	mübteda, soru ismi	emir f., fail	emir f., faili (gizli zamiri)
						﴿ 101 ﴾
لَا يُؤْمِنُونَ	عَنْ قَوْمٍ	النُّذُرُ	وَ	الْآيَاتُ	مَا تُغْنِي	
İnanmayan	bir topluma	uyarılar	ve	ayetler	fayda vermez	
nefy-i istikbal fiil cüm. sıfat; nefiy h., f. muzari+fâil	h. cer-mecrur isim, mevsuf	matuf	atıf h.	fail	nefiy. h., f. muzari	

101. De ki: «Göklerde ve yerde neler var, bir bakın!». (Bunun için de) inanmayan bir topluma ayetler ve uyarılar fayda vermez.

خَلَوْا	الَّذِينَ	أَيَّامِ	مِثْلَ	إِلَّا	فَهَلْ يَنْتَظِرُونَ
gelip geçmiş	kimselerin	günlerinin	benzerlerinden	başkasını	mı bekliyorlar
sıla: cemi mazi fiil cüm.	muz. ileyh, ismi mevsul	muz. lleyh, muzaf	mef'ul, muzaf	istisna h.	atıf h., soru h., f. muzari

﴿ 102 ﴾ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ مَعَكُمْ إِنِّي فَانْتَظِرُوا قُلْ مِنْ قَبْلِهِمْ ط

bekleyenlerdenim	sizinle beraber	ben	Bekleyin	De ki	kendilerinden önce
(إِنَّ)'nin haberi, şibhi cüm.	mekan zarfı	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	rabıta, emir f., fail	emir f., faili (gizli zamiri)	h. cer-mecrur isim

102. Onlar, kendilerinden önce gelip geçmiş (helak olmuş, cezalara uğratılmış) kimselerin günlerinin benzerlerinden başkasını mı bekliyorlar? De ki: «Bekleyin, ben de sizinle beraber bekleyenlerdenim».

كَذٰلِكَ ج آمَنُوا الَّذِينَ وَ رُسُلَنَا نُنَجِّي ثُمَّ

işte böyle	iman edenleri	ve	peygamberlerimizi	Biz kurtarırız	Sonra
car-mecrur	sıla: mazi fiil cüm.:fail	matuf, ismi mevsul	atıf h.	mef'ul	f. muzari, faili (gizli zamiri)	atıf h.

﴿ 103 ﴾ ع الْمُؤْمِنِينَ نُنْجِ عَلَيْنَا حَقًّا

mü'minleri	kurtarırız	üzerimizde	bir hak olarak
mef'ul	f. muzari, faili (gizli zamiri), iki sükunun biraraya gelmesinden dolayı (ي) düşmüş	car-mecrur	(حَقَّ) olarak takdir edilen mahzuf bir fiilin mef'ûlü mutlakı

103. Sonra Biz, peygamberlerimizi ve iman edenleri işte böyle (önceki ayetlerimizde ifade ettiğimiz gibi) kurtarırız. Üzerimizde bir hak olarak (gerçekleştirilmek üzere aynı şekilde) mü'minleri kurtarırız.

قُلْ يَآ أَيُّهَا النَّاسُ إِنْ كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِنْ دِينِي فَلاَ أَعْبُدُ

De ki	Ey insanlar	nidâ h.	idiyseniz	şüphede	Benim dinimden	kulluk yapmam
emir f., faili (gizli zamiri)	münâdâ, tenbih h., sıfat; {(أَيُّ)'den bedel de denmiş}		şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart; f. mazi, nasih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi, şibhi cüm.	h. cer-mecrur isim	rabıta nefiy h., cevabü'ş-şart; f. muzari, faili (gizli zamiri)

الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَ لٰكِنْ أَعْبُدُ

kulluk yaptıklarınıza	başka	Allah'tan	atıf h.	Fakat	ben kulluk yaparım
sıla: muzari fiil cüm.	h. cer-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh		istidrak h.	f. muzari, faili (gizli zamiri)

﴿ 104 ﴾ لا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْ أَكُونَ أُمِرْتُ وَ الَّذِي يَتَوَفّٰكُمْ ج اللّٰهَ

müminlerden	olmam	Bana emrolundu	atıf h.	sizi de öldürecek olan		Allah'a
(كَانَ)'nin haberi, şibhi cüm.,	masdar ve nasb h., f. muzari, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	meçhul f. mazi, naibi fail		sıla: fiil cüm.; f. muzari, faili (gizli zamiri), mef'ul	sıfat; ismi mevsul	mef'ul mevsuf

104. De ki: «Ey insanlar! Benim dinimden şüphede iseniz (ki şirkinizin ya da inkarınızın sebebi şüphedir. Haberiniz olsun ve bilin ki şüphede olmanız benim imanımı etkilemez ve) ben Allah'tan başka kulluk yaptıklarınıza kulluk yapmam. Fakat ben sizi de öldürecek olan Allah'a kulluk yaparım. Bana müminlerden olmam emrolundu.»

﴿ 105 ﴾ مِنَ الْمُشْرِكِينَ لاَ تَكُونَنَّ حَنِيفًا ج وَ لِلدِّينِ وَجْهَكَ أَقِمْ أَنْ وَ

ortak koşanlardan	sakın olma	hanif olan	atıf h.	hal	dine	yüzünü	çevir	diye	atıf h.
(كَانَ)'nin haberi, şibhi cüm.	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., tekit nûnlu f. muzari, nasih, (كَانَ)'nin ismi (gizli zamiri				car-mecrur	mef'ul	emir f., faili (gizli zamiri)	tefsir h. {masdar h. de denmiştir}	

وَ لاَ تَدْعُ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لاَ يَنْفَعُكَ وَ

ve	kulluk yapma	bırakıp da	Allah'ı	şeylere	sana fayda vermeyecek	ve
atıf h.	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., f. muzari, faili (gizli zamiri)	h. cer-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh	mef'ul, ismi mevsul	nefiy h., sıla: muzari fiil cüm.; faili (gizli zamiri), mef'ul	atıf h.

﴿ 106 ﴾ مِنَ الظّٰلِمِينَ إِذًا فَإِنَّكَ فَعَلْتَ فَإِنْ لاَ يَضُرُّكَ ج

zalimlerdensin	O halde	doğrusu sen	yaparsan	eğer	zarar
(إِنَّ)'nin haberi; şibhi cüm.	cevab h.	rabıta {cevabü'ş-şart içindir}, tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	fi'lü'ş-şart; f. mazi, fail	başlama h., şart ve cezm h.,	nefiy h., sıla: muzari fiil cüm.; mef'ul

105 - 106. (Bana) «Yüzünü, hanif olan (yani şirkin bulaşmadığı) dine çevir, sakın ortak koşanlardan olma. Allah'ı bırakıp da sana fayda ve zarar vermeyecek şeylere kulluk yapma. O halde eğer (bunu) yaparsan, o zaman sen zalimlerdensin.» diye (emredildi).

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 219 ≻

(YUNUS, 98):

(كَانَ يَكُونُ كَوْنًا) (ecvef f.) idi, oldu (اَلْقَرْيَةُ ج قُرىً): şehirden küçük belde veya binaları toplu halde bulunan her yer

(نَفَعَ يَنْفَعُ نَفْعًا): fayda verdi, faydası oldu (كَشَفَ يَكْشِفُ كَشْفًا): giderdi, kaldırdı/ keşfetti, açığa çıkardı

(اَلْعَذَابُ ج اَعْذِبَةٌ): azap, acı, elem [(خَزِيَ يَخْزَى) اَلْخِزْيُ]: alçaklık, kepazelik (اَلْحِينُ): vakit, müddet

(مَتَّعَ يُمَتِّعُ تَمْتِيعًا): (tef'il b.) nimetlendirdi, faydalandırdı/ uzun ömürler verdi/ iyilikte bulundu

(YUNUS, 99):

(شَاءَ يَشَاءُ): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti (اَلنَّاسُ): insanlar (آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانًا): (mehmuz f., if'al) inandı, iman etti, emin kıldı

(اَلْجَمِيعُ): (tekid için getirilir) hepsi, tamamı, bütünü (أَكْرَهَ يُكْرِهُ إِكْرَاهًا): (if'al b.) isteksiz olarak yaptırdı, zorladı

(YUNUS, 100):

(اَلْإِذْنُ ج اُذُونٌ): izin, müsaade (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): icad etti/ kıldı/ çevirdi/ hükmetti

(اَلرِّجْسُ ج اَرْجَاسٌ): pislik, kir (عَقَلَ يَعْقِلُ عَقْلاً): akıl etti, akıl erdirdi

(YUNUS, 101):

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef f.) dedi, söyledi (نَظَرَ يَنْظُرُ نَظْرًا): baktı, ibret aldı/ bildi/ gözetti/ araştırdı

(أَغْنَى يُغْنِي إِغْنَاءً): (nakıs f., if'al b.) müstağni kıldı, ihtiyacını giderdi/ zengin kıldı/ oyaladı

(اَلنَّذِيرُ ج نُذُرٌ): uyarıcı, sakındıran/ uyarma/ kendisiyle uyarma yapılan

(YUNUS, 102):

(اِنْتَظَرَ يَنْتَظِرُ اِنْتِظَارًا): (iftial b.) bekledi, gözledi (اَلْمِثْلُ ج اَمْثَالٌ): misil, benzer, gibi, kat

(خَلاَ يَخْلُو خُلُوًّا): (nakıs f.) gelip geçti (اَلْمُنتَظِرُ ج مُنْتَظِرُونَ): (ismi fail) bekleyen, gözleyen

(YUNUS, 103):

(نَجَّى يُنَجِّي تَنْجِيَةً): (nakıs tef'il b.) kurtardı, yüksek bir yere attı (اَلْحَقُّ): (masdar) hak, gerçek, hakikat, doğru

(أَنْجَى يُنْجِي إِنْجَاءً): (nakıs f., if'al b.) kurtardı

(YUNUS, 104):

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef f.) dedi, söyledi

(اَلشَّكُّ ج شُكُوكٌ): şüphe (اَلدِّينُ ج اَدْيَانٌ): din, inanç (عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti

(تَوَفَّى يَتَوَفَّى تَوَفِّيًا): (nakıs f., tefa'ul b.) ruhunu kabzetti, öldürdü, vefat ettirdi (اَمَرَ يَأْمُرُ اَمْرًا): (mehmuz f.) emretti

(YUNUS, 105 - 106):

(أَقَامَ يُقِيمُ إِقَامَةً): (ecvef f., if'al b.) kaldırdı, çevirdi/ yerleşti/ düzeltti/ dosdoğru kıldı/ gözetti/ hakkını verdi

(اَلْوَجْهُ ج وُجُوهٌ): yüz/ mecazen zat, başlangıç/ yön (فَعَلَ يَفْعَلُ فَعْلاً): yaptı

(اَلْحَنِيفُ ج حُنَفَاءُ): hanif; Allah'ın emrine teslim olup Allah'ın dininden olan hiçbir hususta cayma yapmayan ihlaslı kişi

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs f.) ibadet etti/ çağırdı/ dua etti/ yardım istedi/ istedi/ teşvik etti

(نَفَعَ يَنْفَعُ نَفْعًا): fayda verdi, faydası oldu (ضَرَّ يَضُرُّ ضَرًّا): (muzaaf f.) zarar verdi, ziyana soktu

⋖ CÜZ : 11, KUR'ÂN SAYFASI: 220 (YUNUS: 107 – 109) ⋗

وَ	إِنْ يَمْسَسْكَ	اللّٰهُ	بِضُرٍّ	فَلَا	كَاشِفَ	لَهُ
başlama h.	sana dokundurursa	Allah	bir zarar	yoktur	giderecek	onu
	şart ve cezm h., fiilü'ş-şart, f. muzari, mef'ul	fail	car-mecrur	râbıta {cevabu'ş-şart içindir}, en-nafiye li'l-cins	(لَا)'nın ismi	(لَا)'nın haberi; şibhi cüm.

إِلَّا	هُوَ ۚ	وَ	إِنْ يُرِدْكَ	بِخَيْرٍ	فَلَا	رَآدَّ
O'ndan başka			Eğer sana dilerse	bir iyilik	yoktur	geri çevirecek
istisna h.	(لَا)'nın haberinden bedel		şart ve cezm h., fiilü'ş-şart; f. muzari, mef'ul	car-mecrur	râbıta {cevabu'ş-şart içindir}, en-nafiye li'l-cins	(لَا)'nın ismi (ismi fail)

لِفَضْلِهِ ۖ	يُصِيبُ	بِهِ	مَنْ	يَشَآءُ	مِنْ عِبَادِهِ ۖ	وَ
O'nun lutfunu	isabet ettirir	onu	dilediği kimseye		kullarından	
(لَا)'nın haberi; şibhi cüm.	f. muzari, faili (gizli zamiri)	car-mecrur	sıla: muzari fiil cüm.	mef'ul, ismi mevsul	h. cer-mecrur isim	başlama h.

﴿ 107 ﴾

هُوَ	الْغَفُورُ	الرَّحِيمُ
O	çok bağışlayandır	çok merhamet edendir
mübteda	haber	ikinci haber

107. Allah sana bir zarar dokundurursa, onu O'ndan başka giderecek yoktur. Eğer sana bir iyilik dilerse, O'nun lutfunu geri çevirecek yoktur. O, onu (yani lutfunu) kullarından dilediği kimseye isabet ettirir. O çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.

قُلْ	يَآ	أَيُّهَا	النَّاسُ	قَدْ	جَآءَكُمُ	الْحَقُّ
De ki	nidâ h.	Ey insanlar	sıfat; {(أَيُّ)'den bedel de denmiş}	tahkik h.	size gelmiştir	Hak
emir f., faili (gizli zamiri)		münâdâ, mevsuf, tenbih h.			f. mazi, mef'ul	fail, mevsuf

مِنْ رَّبِّكُمْ ۚ	فَمَنِ	اهْتَدَى	فَإِنَّمَا	يَهْتَدِي	لِنَفْسِهِ ۚ	وَ
Rabbinizden	Kim ise	doğru yola girer	ancak	doğru yola girer	kendisi için	
sıfat; şibhi cüm	atıf h., mübteda, şart ismi	fi'lü'ş-şart; f. mazi	rabıta {cevabü'ş-şart içindir}, hasr edatı	cevabü'ş-şart; f. muzari, faili (هُوَ) gizli zamiri	h. cer-mecrur isim	atıf h.

(مَنْ) mübtedasının haberi; şart ve cevabı

مَنْ	ضَلَّ	فَإِنَّمَا	يَضِلُّ	عَلَيْهَا ۚ	وَ
Kim	saparsa	ancak	sapar	kendi aleyhine	
mübteda, şart ismi	fi'lü'ş-şart, f. mazi	rabıta {cevabü'ş-şart içindir}, hasr edatı	cevabü'ş-şart; f. muzari, faili (gizli zamiri)	car-mecrur	başlama h.

(مَنْ) mübtedasının haberi; şart ve cevabı

﴿ 108 ﴾

مَآ	أَنَا	عَلَيْكُمْ	بِوَكِيلٍ ۖ
değilim	Ben	sizin üzerinize	vekil
(لَيْسَ) gibi amel eden nefiy h.	(مَا)'nın ismi	car-mecrur	zaid cer, (مَا)nın haberi

108. De ki: «Ey insanlar! Rabbinizden size Hak (Kur'an) gelmiştir. Artık kim doğru yola girerse ancak kendisi için doğru yola girer. Kim (doğru yoldan) saparsa ancak kendi aleyhine sapar. Ben sizin üzerinize vekil (yani inanmanız hususunda sorumlu ya da mes'ul) değilim. »

وَ	اتَّبِعْ	مَا	يُوحَى	إِلَيْكَ	وَ	اصْبِرْ
atıf h.	uy	şeye	vahyedilen	Sana	atıf h.	sabret
	emir f., faili (gizli zamiri)	mef'ul, ismi mevsul	sıla: meçhul muzari fiil cüm.; naibi faili (gizli zamiri)	car-mecrur		emir f., faili (gizli zamiri)

﴿ 109 ﴾

حَتَّى	يَحْكُمَ	اللّٰهُ ۚ	وَ	هُوَ	خَيْرُ	الْحَاكِمِينَ
kadar	hüküm verene	Allah	başlama h.	O	en iyisidir	hüküm verenlerin
gaye ve nasb h.,	f. muzari	fail, merfu		mübteda	haber, muzaf	muz. ileyh

109. Sana vahyedilen şeye uy; Allah hüküm verene kadar sabret. O, hüküm verenlerin en iyisidir.

سورة هود (11)

(HUD (Hud Peygamber) SÛRESİ)

(Mekke'de inmiştir. 123 ayettir.)

< CÜZ: 11, KUR'ÂN SAYFASI: 220 - 234 >

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿1﴾

الٓرٰ قف	كِتَٰبٌ	أُحْكِمَتْ	آيَاتُهُ	ثُمَّ	فُصِّلَتْ	مِنْ لَدُنْ	حَكِيمٍ	خَبِيرٍ لا
Elif. Lâm. Râ.	kitaptır	sağlamlaştırılmış	âyetleri	sonra	genişçe açıklanmış	tarafından	hikmet sahibi	her şeyden haberdar olan
harufu mukattaa	(هٰذا) (Bu) mahzuf mübtedasının haberi, mevsuf	sıfat; meçhul f. mazi cüm.	fail	atıf h.	meçhul f. mazi, failli (هي) gizli zamiri	h. cer-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh, mevsuf	sıfat; mecrur

﴿2﴾

أَلَّا تَعْبُدُوا	إِلَّا	اللَّهَ ط	إِنَّنِي	لَكُمْ	مِنْهُ	نَذِيرٌ	وَ	بَشِيرٌ لا
kulluk yapmayın diye	başkasına	Allah'tan	Doğrusu ben	size	onun tarafından	bir uyarıcı	ve	müjdeleyiciyim
tefsir h. (masdar h. de denmiştir) +nehy-i hazır: nehiy h., f. muzari, fail	istisna h.	mef'ul	tekid ve nasb harfi, nûnu vikaye, (إنّ)'nin ismi	car-mecrur	car-mecrur	(إنّ)'nin haberi	atıf h.	matuf

1 - 2 . Elif. Lâm. Râ. (Bu), Allah'tan başkasına kulluk yapmayın (ya da yapmayasınız) diye hikmet sahibi, her şeyden haberdar olan (Allah) tarafından âyetleri sağlamlaştırılmış, sonra da genişçe açıklanmış bir kitaptır. Doğrusu ben, onun tarafından size (gönderilmiş) bir uyarıcı ve müjdeleyiciyim.

وَ	أَنِ اسْتَغْفِرُوا	رَبَّكُمْ	ثُمَّ	تُوبُوٓا	إِلَيْهِ	يُمَتِّعْكُمْ	مَتَاعًا	حَسَنًا
Ve	mağfiret isteyin ki	Rabbinizden	sonra	tevbe edin	ona	sizi yaşatsın	bir faydalanmayla	güzel
atıf h.	tefsir h. (masdar ve nasb harfi de denmiş), f. muzari, fail	mef'ul	atıf h.	emir f., fail	car-mecrur	emrin cevabı, f. muzari, mef'ul	mef'ûlü mutlak naibi, mevsuf	sıfat

إِلَىٰٓ أَجَلٍ	مُسَمًّى	وَ	يُؤْتِ	كُلَّ	ذِي	فَضْلٍ	فَضْلَهُ ط
bir süreye kadar	isimlendirilmiş		versin	her	sahibine	fazilet	lutfunu
h. cer-mecrur isim, mevsuf	sıfat	atıf h.	f. muzari	mef'ul, muzaf	muz. ileyh, sonraki kelime için de muzaf	muz. lleyh	ikinci mef'ûl

﴿3﴾

وَ	إِنْ تَوَلَّوْا	فَإِنِّيٓ	أَخَافُ	عَلَيْكُمْ	عَذَابَ	يَوْمٍ	كَبِيرٍ
başlama h.	Eğer yüz çevirirseniz	ben	korkarım	size	azabından	günün	büyük
	şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart, iki (ت)nin birinin hazfiyle f. muzari {yani (تَتَوَلَّوْا)'in}, fail	rabıta, tekid ve nasb h., (إنّ)'nin ismi	(إنّ)'nin haberi, muzari fiil cüm., faili gizli zamiri (أنا)	car-mecrur	mef'ul, muzaf	muz. ileyh, mevsuf	sıfat

cevabu'ş-şart: isim cümlesi

3. Ve Rabbinizden mağfiret isteyin, sonra ona tevbe edin ki (Allah) sizi isimlendirilmiş (belirlenmiş) bir süreye kadar güzel bir faydalanmayla yaşatsın, her fazilet sahibine lutfunu (mükafatını, iyiliğinin karşılığını) versin. Eğer yüz çevirirseniz artık ben size (gelecek) büyük bir günün azabından korkarım.»

﴿4﴾

إِلَى اللَّهِ	مَرْجِعُكُمْ ج	وَ	هُوَ	عَلَىٰ كُلِّ	شَيْءٍ	قَدِيرٌ
Allah'adır	dönüşünüz	Ve	O	her	şeye	Kadir'dir
haber mukaddem, şibhi cüm.	mübteda muahhar	atıf h.	mübteda	h. cer-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh mecrur	haber

4. Allah'adır dönüşünüz. Ve O her şeye Kadir'dir (yeniden sizi diriltmeye de gücü yetendir).

أَلَآ	إِنَّهُمْ	يَثْنُونَ	صُدُورَهُمْ	لِيَسْتَخْفُوا	مِنْهُ ط	أَلَا	حِينَ	يَسْتَغْشُونَ	ثِيَابَهُمْ لا
Dikkat edin	Doğrusu onlar	çeviriyorlar	göğüslerini	gizlenmek için	ondan	Dikkat edin	zaman	büründükleri	elbiselerine
tenbih h.	tekid ve nasb h., (إنّ)'nin ismi	(إنّ)'nin haberi; cemi muzari fiil cüm.	mef'ul	ta'lil ve nasb h., f. muzari, fail	car-mecrur	tenbih h.	zaman zarfı, muzaf	muz. ileyh; muzari f. cümlesi	mef'ul

﴿ 5 ﴾ الصُّدُورِ	بِذَاتِ	عَلِيمٌ	إِنَّهُ	يُعْلِنُونَ ج	مَا	وَ	يُسِرُّونَ	مَا	يَعْلَمُ
göğüslerin	sahip olduğunu	bilir	Şüphesiz ki	açığa vurdukları	şeyleri	ve	gizledikleri	şeyleri	biliyor
muz. ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf	(إِنَّ)'nin haberi	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	sıla: fiil cüm.; f. muzari+fâil	matuf, ismi mevsul	atıf h.	sıla: muzari fiil cüm.	mef'ul, ismi mevsul	f. muzari, faili (gizli zamiri)

5. Dikkat edin! Doğrusu onlar ondan (Kur'an'dan ya da Peygamber'e düşmanlıklarından) gizlenmek için göğüslerini çeviriyorlar. Dikkat edin! Elbiselerine büründükleri zaman da, gizledikleri şeyleri ve açığa vurdukları şeyleri (Allah) biliyor. Şüphesiz ki Allah, göğüslerin sahip olduğunu (da) bilir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 220 ≻

(YUNUS, 107 – 108):

(مَسَّ يَمَسُّ مَسًّا ب): (muzaaf f.) dokundurdu, değdirdi (اَلضُّرُّ): zarar, ziyan (اَلْعَبْدُ ج عِبَادٌ): kul, köle

[(كَشَفَ يَكْشِفُ) اَلْكَاشِفُ]:(ismi fail) gideren, kaldıran/ keşfeden, açığa çıkaran (اَلْخَيْرُ): hayır, faydalı şey

(اَلْفَضْلُ ج اَفْضَالٌ): üstünlük, mükemmellik, hayır, fazl, lütuf [(رَدَّ يَرُدُّ) اَلرَّادُ]: (ismi fail) geri çeviren

(أَصَابَ يُصِيبُ اِصَابَةً): (ecvef f., if'al b.) eriştirdi/ isabet etti/ istedi (شَاءَ يَشَاءُ): (ecvef ve mehmuz f.) diledi, oluşturdu, tercih etti

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) geldi (اِهْتَدَى يَهْتَدِي اِهْتِدَاءً): (nakıs iftial b.) hidayete erdi, doğru yolu buldu

(ضَلَّ يَضِلُّ ضَلَالًا): (muzaaf f.) saptı, doğru yolu bulamadı/ kayboldu (اَلْوَكِيلُ ج وُكَلَاءُ): vekil, koruyucu, bakıcı, gözetleyici

(YUNUS, 109):

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاءً): (iftial b.) uydu, tabi oldu (أَوْحَى يُوحِي اِيْحَاءً): (nakıs f., if'al b.) vahyetti/ işaret etti/ sır verdi/ yol gösterdi

≺ HUD SÛRESİ ≻

(HUD, 1 - 2):

(أَحْكَمَ يُحْكِمُ اِحْكَامًا): (if'al b.) sağlam, yaptı (اَلْآيَةُ ج آيَاتٌ): ayet, mucize, açık alamet

(فَصَّلَ يُفَصِّلُ تَفْصِيلًا): (tef'il b.) tafsil etti, genişçe açıkladı (عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti

[(خَبَرَ يَخْبُرُ) اَلْخَبِيرُ]: (Allah'ın isimlerinden) işin iç yüzünü bilen, haberdar olan (اَلْبَشِيرُ ج بُشُرٌ): müjdeci

(HUD, 3 – 4 – 5):

(اِسْتَغْفَرَ يَسْتَغْفِرُ اِسْتِغْفَارًا): (istif'al b.) istiğfar etti, bağış diledi (تَابَ يَتُوبُ تَوْبًا): (ecvef f.) tevbe etti, mesiyetten döndü

(مَتَّعَ يُمَتِّعُ تَمْتِيعًا): (tef'il b.) uzun ömürler verdi, yaşattı, geçindirdi/ nimetlendirdi/ faydalandırdı

(اَلْمَتَاعُ ج اَمْتِعَةٌ): dünyalık, dünya hayatında nefse hoş gelen geçici şeyler (اَلْحَسَنُ ج اِحْسَانٌ): güzel, hoşa giden

(اَلْاَجَلُ ج اَجَالٌ): ecel, tayin edilmiş vaktin sonu [(سَمَّى يُسَمِّي) اَلْمُسَمَّى]: (ismi meful) muayyen, belirli

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz f., if'al) verdi, getirdi (اَلْفَضْلُ ج اَفْضَالٌ): lütuf, kerem, hayır, üstünlük

(تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا):(nakıs tefa'ul b.) yüz çevirdi (خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef f.) korktu

(اَلْمَرْجِعُ ج مَرَاجِعُ): dönüş, rücu, merci [(قَدَرَ يَقْدِرُ) اَلْقَدِيرُ]: kudreti büyük, gücü sonsuz

(ثَنَى يَثْنِي ثَنْيًا): (nakıs f.) dürdü, büktü, döndürdü, birbiri üzerine getirdi (اَلصَّدْرُ ج صُدُورٌ): göğüs

(اِسْتَخْفَى يَسْتَخْفِي اِسْتِخْفَاءً): (istif'al nakıs f.) gizlendi (اَلْحِينُ): tahditsiz olarak vakit, müddet

(اِسْتَغْشَى يَسْتَغْشِي اِسْتِغْشَاءً): (istif'al nakıs b.) büründü (اَلثَّوْبُ ج ثِيَابٌ): elbise (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(أَسَرَّ يُسِرُّ اِسْرَارًا): (muzaaf if'al b.) gizledi/ sır verdi (أَعْلَنَ يُعْلِنُ اِعْلَانًا):(if'al b.) ilan etti, açığa vurdu

12. CÜZ

CÜZ : 12, KUR'ÂN SAYFASI: 221 (HUD: 6 – 12)

وَ	مَا	مِنْ دَآبَّةٍ	فِي الْأَرْضِ	إِلاَّ	عَلَى اللّٰهِ	رِزْقُهَا
başlama h.	yoktur nefiy h.	hiç bir canlı zaid cer, mübteda, mevsuf	Yeryüzünde car-mecrur, şibhi cüm. sıfat	olmasın istisna h.	Allah'a haber mukaddem, şibhi cüm.	rızkı mübteda muahhar

(دَآبَّةٍ) mübtedasının haberi; isim cüm.

وَ	يَعْلَمُ	مُسْتَقَرَّهَا	وَ	مُسْتَوْدَعَهَا ط	كُلٌّ	فِي كِتَابٍ	مُبِينٍ ﴿6﴾
atıf h.	bilir f. muzari, faili gizli zamiri	onların yerleşme yerini mef'ul	atıf h.	emaneten duracakları yeri matuf	hepsi mübteda	bir kitaptadır haber: şibhi cümle: h. cer-mecrur isim, mevsuf	apaçık sıfat

6. Yeryüzünde hiç bir canlı yoktur ki rızkı (yaşamını sürdürebilmek için geçimi ve gıdası) Allah'a ait olmasın. O, onların (yeryüzündeki yani dünyadaki) yerleşme yerini de emaneten duracakları yeri (yani nerede öleceğini ve nereye defnedileceğini) bilir. Onların hepsi apaçık bir kitaptadır (Levh-i Mahfuz'dadır).

وَ	هُوَ	الَّذِي	خَلَقَ	السَّمَاوَاتِ	وَ	الْأَرْضَ	فِي سِتَّةِ	أَيَّامٍ	وَ
atıf h.	O mübteda	haber, ismi mevsul	yaratandır sıla: f. mazi, faili (gizli zamiri)	gökleri mef'ul	ve atıf h.	yeri matuf	altı h. cer-mecrur isim, muzaf	günde muz. ileyh	i'tiradî (ara cümle) h.

كَانَ	عَرْشُهُ	عَلَى الْمَآءِ	لِيَبْلُوَكُمْ	أَيُّكُمْ	أَحْسَنُ	عَمَلاً ط
iken f. mazi, nasih	Arş'ı (كَانَ)'nin ismi	su üzerinde (كَانَ)'nin haberi, şibhi cüm.	denemek için ta'lil ve nasb h., f. muzari, mef'ul	hanginizin mübteda	daha güzel haber,	amel bakımından temyiz, {(يَبْلُوَ) fiilinin ikinci mef'ûlü de denmiş}

وَ	لَئِنْ قُلْتَ	إِنَّكُمْ	مَبْعُوثُونَ	مِنْ بَعْدِ	الْمَوْتِ
başlama h.	desen kasem içindir, şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart, f. mazi, fail	And olsun ki Siz tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	diriltileceksiniz (إِنَّ)'nin haberi	sonra h. cer-mecrur isim, muzaf	ölümden muz. ileyh

لَيَقُولَنَّ	الَّذِينَ	كَفَرُوا	إِنْ	هٰذَا	إِلاَّ	سِحْرٌ	مُبِينٌ ﴿7﴾
derler yemin cevabı lâmı, tekit nûnuna birleşmiş tekil f. muzari	inkar eden kimseler sıla: fiil cüm.; f. mazi, fail	fail, ismi mevsul	değildir nefiy h.	Bu mübteda	başkası istisna h.	bir sihirden haber, mevsuf	apaçık sıfat

7. O, Arş'ı su üzerinde iken, hanginizin amel bakımından daha güzel olacağını denemek için, gökleri ve yeri altı günde (altı devrede) yaratandır. And olsun ki, «Siz gerçekten, ölümden sonra diriltileceksiniz» desen, inkar eden kimseler: «Bu, apaçık bir sihirden başka bir şey değildir» derler.

وَ	لَئِنْ أَخَّرْنَا	عَنْهُمُ	الْعَذَابَ	إِلَى أُمَّةٍ	مَعْدُودَةٍ	لَيَقُولُنَّ
atıf h.	ertelersek kasem h., şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart; f. mazi, fail	onlardan car-mecrur	azabı mef'ul	bir zamana h. cer-mecrur isim, mevsuf	sayılı sıfat	kesinlikle derler cevabü'ş-şart; kasem (yemin) h.+ tekit nunlu f. muzari, fâili düşen zamir cemi vâvıdır

مَا	يَحْبِسُهُ ط	أَلاَ	يَوْمَ	يَأْتِيهِمْ	لَيْسَ	مَصْرُوفًا	عَنْهُمْ
nedir mübteda, soru ismi	Onu alıkoyan haber; muzari fiil cüm. mef'ul	Dikkat edin tenbih h.	gün zaman zarfı, muzaf	Onlara geleceği muz. ileyh; fiil cüm.: f. muzari, mef'ul	değildir camid f. mazi, nâsih, (لَيْسَ)'nin ismi (gizli zamiri)	çevrilecek (لَيْسَ)'nin haberi	onlardan car-mecrur

وَ	حَاقَ	بِهِمْ	مَا	كَانُوا	بِهِ	يَسْتَهْزِؤُونَ ع ﴿8﴾
ve atıf h.	çepeçevre kuşatacaktır f. mazi	kendilerini car-mecrur	şey fail, ismi mevsul	oldukları sıla: nâsih, mazi fiil cüm., (كَانَ)'nin ismi	kendisini car-mecrur	alaya almakta (كَانَ)'nin haberi, muzari fiil cüm.

8. Andolsun, onlardan azabı sayılı bir zamana (belirli bir süreye) kadar ertelersek, kesinlikle: «Onu alıkoyan nedir?» derler. Dikkat edin! Onlara (bunun) geleceği gün, onlardan geri çevrilecek değildir ve kendisini alaya almakta oldukları şey de onları çepeçevre kuşatacaktır.

وَ	لَئِنْ أَذَقْنَا	الْإِنسَانَ	مِنَّا	رَحْمَةً	ثُمَّ	نَزَعْنَاهَا
	tattırsak	insana	tarafımızdan	bir rahmet	sonra	çekip alsak onu
atıf h.	kasem h., şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart; f. mazi, fail	mef'ul	car-mecrur	ikinci mef'ûl	atıf h.	f. mazi, fail

مِنْهُ ۚ	إِنَّهُ	لَيَئُوسٌ	كَفُورٌ	﴿ 9 ﴾	وَ	لَئِنْ أَذَقْنَاهُ	نَعْمَآءَ	بَعْدَ	ضَرَّآءَ
ondan	doğrusu o	çok ümitsizdir	çok nankör			ona tattırsak	nimet	sonra	bir zorluktan
car-mecrur	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	çok ümitsizdir	sıfat		atıf h.	kasem h., şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart; f. mazi, fail, mef'ul	ikinci mef'ul	zaman zarfı, muzaf	muz. ileyh (gayri munsarif), mevsuf

yeminin cevabı: isim cümlesi

مَسَّتْهُ	لَيَقُولَنَّ	ذَهَبَ	السَّيِّئَاتُ	عَنِّي ۖ	إِنَّهُ	لَفَرِحٌ	فَخُورٌ ۙ	﴿ 10 ﴾
kendisine dokunan	kesinlikle der	gitti	kötülükler	benden	Doğrusu o	şımarıktır	çok övünen	
sıfat; mazi fiil cüm.	cevabü'ş-şart; fiil cüm. lâmu cevabi'l kasem, tekit nûnuna birleşmiş tekil (müfret) f. muzari	f. mazi	fail	car-mecrur	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	tekit lamı+ (إِنَّ)'nin haberi, mevsuf	sıfat	

9. And olsun ki insana tarafımızdan bir rahmet tattırsak, sonra da onu (o rahmet ve nimeti) ondan çekip alsak doğrusu o çok ümitsiz ve çok nankör (olur). 10. Ve yine and olsun ki, kendisine dokunan bir zorluktan sonra ona nimet tattırsak kesinlikle «Kötülükler benden gitti (kötü günler geride kaldı)» der. Doğrusu o şımarıktır, çok övünendir.

أُولَٰئِكَ	الصَّالِحَاتِ ۗ	عَمِلُوا	وَ	صَبَرُوا	الَّذِينَ	إِلَّا
İşte onlar	güzel işler	yapan	ve	sabreden	kimseler	Ancak hariç
mübteda	mef'ul	f. mazi, fail	atıf h.	sıla: fiil cüm.; f. mazi, fail	müstesna, ismi mevsul	istisna h.

﴿ 11 ﴾	كَبِيرٌ	أَجْرٌ	وَ	مَغْفِرَةٌ	لَهُمْ
	büyük	bir mükâfat	ve	bir bağışlanma	onlar için vardır
	sıfat	matuf, mevsuf	atıf h.	mübteda muahhar	haber mukaddem, şibhi cüm.: car-mecrur

(أُولَٰئِكَ) mübtedasının haberi; isim cümlesi

11. Ancak (musibetlere) sabreden ve güzel işler yapan kimseler hariç. İşte onlar için bir bağışlanma ve büyük bir mükâfat vardır.

وَ	إِلَيْكَ	يُوحَىٰ	مَا	بَعْضَ	تَارِكٌ	فَلَعَلَّكَ
	sana	vahyolunan	şeylerin	bir kısmını	terk edeceksin	Belki de sen
atıf h.	car-mecrur	sıla: meçhul f. muzari cüm., naibi faili (gizli zamiri)	muz. ileyh, ismi mevsul	mef'ul, muzaf	(لَعَلَّ)'nin haberi	başlama h., ümit ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi

عَلَيْهِ	أُنزِلَ	لَوْلَآ	أَنْ يَقُولُوا	صَدْرُكَ	بِهِ	ضَآئِقٌ
Ona	indirilseydi ya		demeleri yüzünden	göğsün	bu sebeple	daralacaktır
car-mecrur	meçhul f. mazi	tahdîd (teşvik) h.	mef'ûlün lieclih;; masdar ve nasb h., f. muzari	mübteda muahhar	car-mecrur	haber mukaddem

أَنتَ	إِنَّمَا	مَلَكٌ ۗ	مَعَهُ	جَآءَ	أَوْ	كَنزٌ
Sen	ancak	bir melek	Ona	gelseydi	veya	bir hazine
mübteda	hasr edatı	fail	mekan zarfı	f. mazi	atıf h.	naibi fail

﴿ 12 ﴾	وَكِيلٌ ۗ	شَيْءٍ	عَلَىٰ كُلِّ	اللَّهُ	وَ	نَذِيرٌ ۗ
	vekîldir	her şeye		Allah		bir uyarıcısın
	haber	muz. ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf	mübteda	başlama h.	haber

12. Belki de sen (müşriklerin:) «Ona bir hazine indirilseydi veya beraberinde bir melek gelseydi ya!» demeleri yüzünden sana vahyolunan şeylerin (âyetlerin) bir kısmını (duyurmayı) terk edeceksin ve bu sebeple göğsün daralacaktır. Sen ancak bir uyarıcısın. Allah her şeye vekîldir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 221 ≻

(HUD, 6 – 7):

(اَلدَّآبَّةُ ج دَوَابُّ): canlı, hayvan (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi [(اِسْتَقَرَّ يَسْتَقِرُّ) اَلْمُسْتَقَرُّ]: (ismi meful) yerleşme mekanı

[(اِسْتَوْدَعَ يَسْتَوْدِعُ) اَلْمُسْتَوْدَعُ]: (ismi meful) emanet yeri/ emanet edilen/ emanet edilme

[(أَبَانَ يُبِينُ) اَلْمُبِينُ]: (ismi fail) açık ve vazıh olan, açıklayan (خَلَقَ يَخْلُقُ): yarattı, eşsiz ve yoktan varetti/ şekil verdi

(اَلسِّتَّةُ): altı (اَلْيَوْمُ ج أَيَّامٌ): gün (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu (اَلْعَرْشُ ج عُرُوشٌ). arş'ı ilahi, taht/ dam/ çatı

(اَلْمَاءُ ج مِيَاهٌ): su (بَلاَ يَبْلُو بَلاَءً): (nakıs f.) imtihan etti, denedi (اَلْعَمَلُ ج اَعْمَالٌ): amel, iş

[(حَسُنَ يَحْسُنُ (اَلْاَحْسَنُ]: (ismi tafdil) en güzel, daha güzel (اَلْمَبْعُوثُ ج مَبْعُوثُونَ): (ismi meful) diriltilen

(بَعْدُ): sonra [(مَاتَ يَمُوتُ) اَلْمَوْتُ]: (masdar) ölüm, ölme (اَلسِّحْرُ ج سُحُورٌ): sihir, büyü

[(أَبَانَ يُبِينُ) اَلْمُبِينُ]: (ismi fail) açık ve vazıh olan, açıklayan

(HUD, 8 – 9):

(أَخَّرَ يُؤَخِّرُ تَاْخِيرًا): (tef'il b.) erteledi, tehir etti/ eda etmedi (اَلْاُمَّةُ ج اُمَمٌ): zaman, vakit/ ümmet

[(عَدَّ يَعُدُّ) اَلْمَعْدُودُ]: (ismi meful) belirli, hesaplı (قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef f.) dedi, söyledi

(حَبَسَ يَحْبِسُ حَبْسًا): hapsetti, serbest bırakmadı (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (nakıs f.) geldi

(لَيْسَ): (camid fiil) değildir [(صَرَفَ يَصْرِفُ) اَلْمَصْرُوفُ]:(ismi meful) çevrilen, uzaklaştırılan

(حَاقَ يَحِيقُ حَيْقًا ب): (ecvef f.) kuşattı/ isabet etti/ sardı (اِسْتَهْزَاَ يَسْتَهْزِئُ اِسْتِهْزَاءً): (istif'al b.) alay etti, dalga geçti

(أَذَاقَ يُذِيقُ اِذَاقَةً): (ecvef f., if'al b.) tattırdı, hissttirdi (اَلْاِنْسَانُ): insan [(رَحِمَ يَرْحَمُ) اَلرَّحْمَةُ]: rahmet, ihsan

(نَزَعَ يَنْزِعُ نَزْعًا): çekip aldı/ söktü/ dolu dizgin gitti (اَلْيَؤُوسُ): çok ümitsiz (اَلْكَفُورُ) : (mübalağalı ismi fail) çok nankör

(HUD, 10 – 11):

(أَذَاقَ يُذِيقُ اِذَاقَةً): (ecvef f., if'al b.) tattırdı, hissettirdi (اَلنَّعْمَاءُ): nimet (اَلضَّرَّاءُ): şiddet, darlık, zorluk

(مَسَّ يَمَسُّ مَسًّا): (muzaaf f.) isabet etti, dokundu/ el sürdü (ذَهَبَ يَذْهَبُ ذَهَابًا): gitti

(اَلسَّيِّئَةُ ج سَيِّئَاتٌ): kötülük, büyük küçük her türlü günah (اَلْفَرِحُ ج فَرِحُونَ): şımarık/ ferah duyan, sevinçli

[(فَخَرَ يَفْخَرُ) اَلْفَخُورُ]: (mübalağalı ismi fail) çok övünen, kendini çok metheden

(صَبَرَ يَصْبِرُ صَبْرًا): sabretti (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi (اَلصَّالِحَةُ ج صَالِحَاتٌ): (ismi fail) doğru olan, iyi olan

[(غَفَرَ يَغْفِرُ) اَلْمَغْفِرَةُ]: (masdar) mağfiret, bağışlama (اَلْاَجْرُ ج اُجُورٌ): ecir, ücret, mükafat (اَلْكَبِيرُ ج كِبَارٌ): büyük

(HUD, 12):

[(تَرَكَ يَتْرُكُ) اَلتَّارِكُ]: (ismi fail) terkeden, bırakan (أَوْحَى يُوحِي اِيحَاءً):(nakıs f., if'al b.) vahyetti, işaret etti

[(ضَاقَ يَضِيقُ) اَلضَّائِقُ]: (ismi fail) daralan, sıkışan (اَلصَّدْرُ ج صُدُورٌ): göğüs (أَنْزَلَ يُنْزِلُ اِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi

(اَلْكَنْزُ ج كُنُوزٌ): hazine (جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) geldi (اَلْمَلَكُ ج مَلاَئِكَةُ): melek

(اَلنَّذِيرُ ج نُذُرٌ): uyarıcı/ uyarma (اَلْوَكِيلُ ج وُكَلاَءُ): vekil, koruyucu, gözetleyici

≺ CÜZ : 12, KUR'ÂN SAYFASI: 222 (HUD: 13 – 19) ≻

أَمْ	يَقُولُونَ	افْتَرَاهُ ط	قُلْ	فَأْتُوا	بِعَشْرِ	سُوَرٍ
Yoksa ..mu	diyorlar	Onu uydurdu	De ki	O halde getirin	on	sûre
atıf h.	f. muzari+ fâil	f. mazi, faili (gizli zamiri), mef'ul	emir f., faili (gizli zamiri)	rabıta, emir f., fail,	h. cer-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh, mevsuf

مِثْلِهِ	مُفْتَرَيَاتٍ	وَ	ادْعُوا	مَنِ	اسْتَطَعْتُمْ	مِنْ دُونِ
onun gibi	uydurulmuş	atıf h.	çağırın	gücünüzün yettiği kimseleri		başka
sıfat	hal		emir f., fail	mef'ul, ismi mevsul	sıla: fiil cüm.; f. mazi, fail	h. cer-mecrur isim, muzaf

﴿ 13 ﴾

اللّٰهِ	إِنْ كُنْتُمْ	صَادِقِينَ
Allah'tan	eğer doğru söylüyor idiyseniz	
muz. ileyh	şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart, f. mazi, nasih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi, önceki cümlenin kendisini açıkladığı cevabü'ş-şart mahzuftur

13. Yoksa, «Onu (Kur'an'ı) uydurdu» mu diyorlar? De ki: « O halde siz de onun gibi (onun mükemmelliğinde ve hayati konulara temas eden) uydurulmuş on sûre getirin. Eğer doğru sözlüler idiyseniz (doğru söylüyorsanız) Allah'tan başka gücünüzün yettiği kimseleri de (yardıma) çağırın.

فَإِنْ لَمْ يَسْتَجِيبُوا	لَكُمْ	فَاعْلَمُوا	أَنَّمَآ	أُنْزِلَ	بِعِلْمِ
cevap vermezlerse	size	bilin	ancak	indirildiğini	ilmiyle
başlama h., şart ve cezm h., nefiy ve cezm h., fi'lü'ş-şart; f. muzari, fail	car-mecrur	cevabü'ş-şart: emir f. rabıta {cevabü'ş-şart içindir}, emir f., fail	hasr edatı	meçhul f. mazi, naibi faili (gizli zamiri)	h. cer-mecrur isim, muzaf

(اعْلَمُوا) fiilinin mef'ûlü

اللّٰهِ	وَ	أَنْ	لَآ	إِلٰهَ	إِلَّا	هُوَ ج
Allah'ın	ve	olmadığını		ilah	başka	O'ndan
muz. ileyh	atıf h.	(أَنَّ)'nin tahfifi	en-nafiye li'l-cins	(لَا)'nın ismi	istisna h., (لَا)'nın haberi, (موجود) olarak takdir edilmiştir.	(لَا)'nın haberinden bedel

فَهَلْ	أَنْتُمْ	مُسْلِمُونَ	﴿ 14 ﴾	مَنْ	كَانَ	يُرِيدُ
O halde artık ..mısınız	siz	müslüman		Kim	idiyse	istiyor
rabıta, soru h.	mübteda	haber		mübteda, şart ismi	fi'lü'ş-şart: f. mazi, nasih, (كَانَ)'nin ismi (gizli zamiri)	(كَانَ)'nin haberi, muzari fiil cüm.

الْحَيَاةَ	الدُّنْيَا	وَ	زِينَتَهَا	نُوَفِّ	إِلَيْهِمْ	أَعْمَالَهُمْ	فِيهَا
hayatını	dünya	ve	zinetini	tam olarak öderiz	onlara	işlerinin karşılığını	orada
mef'ul, mevsuf	sıfat	atıf h.	matuf	cevabü'ş-şart, illet harfinin düşmesiyle meczum f. muzari, faili (gizli zamiri)	car-mecrur	mef'ul	car-mecrur

وَ	هُمْ	فِيهَا	لَا يُبْخَسُونَ	﴿ 15 ﴾	أُولٰٓئِكَ	الَّذِينَ	لَيْسَ
ve	onlar	orada	hiçbir eksikliğe uğratılmazlar		İşte onlar		olmayan kimselerdir
atıf h.	mübteda	car-mecrur	nefiy h.+ meçhul f. muzari+naibi fâil		mübteda	haber, ismi mevsul	camid f. mazi, nâsih

لَهُمْ	فِي الْآخِرَةِ	إِلَّا	النَّارُ ز	وَ	حَبِطَ	مَا	صَنَعُوا
kendilerine ait	ahirette	başka bir şey istisna h.	ateşten	atıf h.	boşa gitmiştir	şeyler	yaptıkları
(لَيْسَ)'nin haberi, şibhi c.	car-mecrur		(لَيْسَ)'nin muahhar ismi		f. mazi	fail, ismi mevsul	sıla: fiil cüm.; f. mazi, fail

﴿ 16 ﴾

فِيهَا	وَ	بَاطِلٌ	مَا	كَانُوا	يَعْمَلُونَ
orada	atıf h.	bâtıldır	şeyler	oldukları	yapmakta
car-mecrur		haber mukaddem	mübteda muahhar, ismi mevsul	sıla: nasih f. mazi fiil cüm.; (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi, muzari fiil cüm.

14. Sonrasında size cevap vermezlerse, artık onun (Kur'an'ın) ancak Allah'ın ilmiyle indirildiğini ve O'ndan başka ilah olmadığını bilin. O halde artık siz müslüman mısınız? **15**. Kim, (sadece) dünya hayatını ve zinetini isterse, işlerinin karşılığını orada onlara tam olarak öderiz ve onlar orada hiçbir eksikliğe uğratılmazlar. **16**. İşte onlar (yani amacı sadece dünya olanlar), kendileri için ahirette ateşten başka bir şey olmayan

kimselerdir. Orada (dünyada) yaptıkları boşa gitmiştir. Yapmakta oldukları şeyler bâtıldır (geçersiz ve boşa çıkmıştır).

أَ	فَمَنْ	كَانَ	عَلَى بَيِّنَةٍ	مِنْ رَبِّهِ	وَ	يَتْلُوهُ
midir	Artık ..kimse	bulunan	açık bir delil üzerinde	Rabbin tarafından	ve	takip eden onu
soru h.	atıf h., mübteda, ismi mevsul, haberi (كغيره) (başkası gibi) olarak takdir edilmiştir	f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (gizli zamiri)	(كَانَ)'nin haberi, şibhi cüm., h. cer-mecrur isim, mevsuf	h. cer-mecrur isim	atıf h.	f. muzari, mef'ul

شَاهِدٌ	مِنْهُ	وَ	مِنْ قَبْلِهِ	كِتَابُ	مُوسَى	إِمَامًا
şahid	ondan	atıf h.	ondan önce haber mukaddem; şibhi cüm.	kitabı mübteda muahhar, muzaf	Musa'nın muz. ileyh	bir rehber olarak hal
fail	car-mecrur					

وَ	رَحْمَةً ط	أُولَئِكَ	يُؤْمِنُونَ	بِهِ ط	مَنْ	وَ	يَكْفُرْ	بِهِ
ve	rahmet olarak	onlar	inanırlar haber; muzari fiil	ona	hangisi mübteda, şart ismi	atıf h.	inkâr ederse fi'lü'ş-şart; f. muzari	onu
atıf h.	matuf	mübteda		car-mecrur				car-mecrur

مِنَ الْأَحْزَابِ	فَالنَّارُ	مَوْعِدُهُ ج	فَلَا تَكُ	فِي مِرْيَةٍ	مِنْهُ
taraftarlardan	ateş	onun vadedildiği yerdir	olma	şüphede	bundan
car-mecrur	rabıta, mübteda	haber	atıf h., nehiy ve cezm h., f. muzari, tahfif için sondaki (نْ) düşmüştür, (كَانَ)'nin ismi (gizli zamiri)	(كَانَ)'nin haberi, şibhi cüm.	car-mecrur

cevabü'ş-şart; isim cümlesi

إِنَّهُ	الْحَقُّ	مِنْ رَبِّكَ	وَ	لَكِنَّ	أَكْثَرَ	النَّاسِ	لَا يُؤْمِنُونَ	﴿ 17 ﴾
Şüphesiz ki o tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	bir gerçektir	Rabbinden		fakat	çoğu	insanların	inanmazlar	
	(إِنَّ)'nin haberi	h. cer-mecrur isim	atıf h.	istidrak ve nasb h.	(لَكِنَّ)'nin ismi, muzaf	muz. ileyh	(لَكِنَّ)'nin haberi, nefiy h., f. muzari+fâil	

17. Artık Rabbin tarafından (gelmiş) açık bir delil (Kur'an) üzerinde bulunan ve onu (yine) ondan (Rabbin tarafından gönderilmiş) bir şahid (Cebrail a.s.) takip eden ve ondan önce de bir rehber ve rahmet olarak Musa'nın kitabı (kendisini tasdik etmekte) olan kimse (inkar eden başkası gibi) midir? (Çünkü) onlar ona (Kur'an'a) inanırlar. Taraftarlardan hangisi onu inkâr ederse işte ateş onun vadedildiği yerdir. Artık bundan şüphede olma. Şüphesiz ki o, Rabbinden bir gerçektir, fakat insanların çoğu inanmazlar.

وَ	مَنْ	أَظْلَمُ	مِمَّنِ	افْتَرَى	عَلَى اللَّهِ	كَذِبًا ط
başlama h.	Kim	daha zalimdir	kimseden	uyduran	Allah'a	yalan
	mübteda, soru ismi	haber	h. cer, ismi mevsul	sıla: mazi fiil cüm.	car-mecrur	mef'ul

أُولَئِكَ	يُعْرَضُونَ	عَلَى رَبِّهِمْ ج	وَ	يَقُولُ	الْأَشْهَادُ	هَؤُلَاءِ
Onlar	arz edilirler	Rablerine		derler	şahitler	İşte bunlar
mübteda, işaret ismi	haber; meçhul f. muzari	h. cer,mecrur isim	atıf h.	f. muzari	fail	mübteda

﴿ 18 ﴾	الَّذِينَ	كَذَبُوا	عَلَى رَبِّهِمْ ج	أَلَا	لَعْنَةُ	اللَّهِ	عَلَى الظَّالِمِينَ لا
	kimselerdir	yalan söyleyen	Rablerine	Dikkat edin	lâneti	Allah'ın	zalimlerin üzerinedir
	haber, ismi mevsul	sıla: fiil cüm.; f. mazi, fail	h. cer-mecrur isim	tenbih h.	mübteda, muzaf	muz. ileyh	haber, , şibhi cüm.

18. Kim Allah'a yalan uydurandan daha zalimdir? Onlar (kıyamet günü) Rablerine arz edilirler, şahitler de: «İşte bunlar Rablerine yalan söyleyenlerdir» derler. Dikkat edin! Allah'ın lâneti zalimlerin üzerinedir!

الَّذِينَ	يَصُدُّونَ	عَنْ سَبِيلِ	اللَّهِ	وَ	يَبْغُونَهَا	عِوَجًا ط
Onlar	alıkoyarlar	yolundan	Allah'ın		onu isterler	eğri
sıfat; ismi mevsul	sıla: fiil cüm.; f. muzari+fâil	h. cer-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	f. muzari+fâil, mef'ul	hal

وَ	هُمْ	بِالْآخِرَةِ	هُمْ	كَافِرُونَ	﴿ 19 ﴾
atıf h.	Onlar	ahireti		inkâr edenlerdir	
	mübteda	şibhi cüm. (كَافِرُونَ) ile bağlantılıdır	lafzî te'kit	haber	

19. Onlar, (insanları) Allah'ın yolundan alıkoyarlar ve onu eğri göstermek isterler. Onlar, işte onlar ahireti inkâr edenlerdir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 222 ≻

(HUD, 13):

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef f.) dedi, söyledi (اِفْتَرَى يَفْتَرِي اِفْتِرَاءً): (nakıs iftial b.) iftira etti, uydurdu

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا ب): (nakıs f.) getirdi (اَلْعَشْرُ): on, (اَلسُّورَةُ ج سُوَرٌ): sure

(اَلْمِثْلُ ج اَمْثَالٌ): misil, kat, gibi, benzer (اَلْمُفْتَرَاةُ ج مُفْتَرَيَاتٌ): (ismi meful) uydurulan

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs f.) çağırdı, ibadet etti, dua etti/ yardım diledi/ istedi (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu

(اَسْتَطَاعَ يَسْتَطِيعُ اِسْتِطَاعَةً):(istif'al ecvef b.) yapabildi, edebildi (اَلصَّادِقُ ج صَادِقُونَ): (ismi fail) doğru sözlü

(HUD, 14):

(اِسْتَجَابَ يَسْتَجِيبُ اِسْتِجَابَةً): (istif'al ecvef b.) cevap verdi (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ اِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi (اَلْمُسْلِمُ ج مُسْلِمُونَ): (ismi fail) müslüman, islamı kabul eden

(HUD, 15 - 16):

(أَرَادَ يُرِيدُ اِرَادَةً): (ecvef f., if'al b.) istedi, irade etti (اَلزِّينَةُ ج زِينَاتٌ): ziynet, süs

(وَفَّى يُوَفِّي تَوْفِيَةً): (nakıs tef'il b.) tamamen eda etti, tamamen yerine getirdi (اَلْعَمَلُ ج اَعْمَالٌ): amel, iş

(بَخَسَ يَبْخَسُ بَخْسًا): hakkını vermedi, eksiltti (لَيْسَ): (camid fiil) değildir (اَلنَّارُ ج نِيْرَانٌ): ateş

(حَبِطَ يَحْبَطُ حَبْطًا): boşa çıktı, neticesiz oldu (صَنَعَ يَصْنَعُ صَنْعًا): yaptı/ terbiye etti/ yetiştirdi

[(بَطَلَ يَبْطُلُ) اَلْبَاطِلُ]: (ismi fail) faydasız, boş şey (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi

(HUD, 17):

(اَلْبَيِّنَةُ ج بَيِّنَاتٌ): apaçık (تَلاَ يَتْلُو تُلُوًّا): (nakıs f.) tabi oldu (قَبْلُ): (zarf) önce

[(شَهِدَ يَشْهَدُ) اَلشَّاهِدُ]: (ismi fail) hazır olan, bilen, şahit, gözetleyici (اَلْاِمَامُ): rehber, lider, ön

(اَلْحِزْبُ ج اَحْزَابٌ): aynı hedefe yönelmiş taife, birlik, taraftar, grup (اَلنَّارُ ج نِيْرَانٌ): ateş

[(وَعَدَ يَعِدُ) اَلْمَوْعِدُ]: va'd/ va'din yerine getirildiği zaman/ va'din yerine getirildiği yer

(اَلْمِرْيَةُ): şüphe, teredüt, kuşku (اَلنَّاسُ): insanlar [(كَثُرَ يَكْثُرُ) اَلْاَكْثَرُ]: (ismi tafdil) en çok, daha çok

(HUD, 18):

[(ظَلَمَ يَظْلِمُ) اَلْاَظْلَمُ]: (ismi tafdil) en zalim, daha zalim (اِفْتَرَى يَفْتَرِي اِفْتِرَاءً): (nakıs iftial b.) iftira etti, uydurdu

[(كَذَبَ يَكْذِبُ) اَلْكَذِبُ]: yalan, uydurma (عَرَضَ يَعْرِضُ عَرْضًا): arzetti, açığa çıkardı

(اَلشَّاهِدُ ج اَشْهَادٌ): (ismi fail) şahit, hazır olan, bilen

[(لَعَنَ يَلْعَنُ) اَللَّعْنَةُ]: (masdar) lanet, rahmetinden uzaklaştırma

(HUD, 19):

(صَدَّ يَصُدُّ صَدًّا): (muzaaf f.) vazgeçti, yüz çevirdi/ menetti, alıkoydu

(اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol (بَغَى يَبْغِي بُغْيَةً): (nakıs f.) talep etti, aradı, arzuladı

(اَلْعِوَجُ): eğrilik, kusur, pürüz, sapma

≺ CÜZ : 12, KUR'ÂN SAYFASI: 223 (HUD: 20 – 28) ≻

أُولَٰئِكَ	لَمْ يَكُونُوا	مُعْجِزِينَ	فِي الْأَرْضِ	وَ	مَا	كَانَ
Onlar	değillerdir	âciz bırakacaklar	yeryüzünde			yoktur
mübteda	cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., f. muzari, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	car-mecrur	atıf h.	nefiy h.	f. muzari, nâsih

(أُولَٰئِكَ) mübtedasının haberi; fiil cüm.

لَهُمْ	مِنْ دُونِ	اللَّهِ	مِنْ أَوْلِيَاءَ	يُضَاعَفُ	لَهُمُ	الْعَذَابُ ط
Onların	Allah'tan başka		dostları	kat kat verilecektir	onlara	Azab
(كَانَ)'nin mukaddem haberi, şibhi cüm.	muz. ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf	zaid cer, (كَانَ)'nin muahhar ismi	meçhul f. muzari	car-mecrur	naibi fail

﴿ 20 ﴾	يُبْصِرُونَ	مَا كَانُوا	وَ	السَّمْعَ	يَسْتَطِيعُونَ	مَا كَانُوا
	görmüyorlardı		ve	kulak veremiyorlardı		
	(كَانَ)'nin haberi, fiil cüm.; f. muzari+fâil	nefiy h., f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	atıf h.	mef'ul	(كَانَ)'nin haberi, fiil cüm.; f. muzari+fâil	nefiy h., f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi

20. Onlar yeryüzünde (Allah'ı) âciz bırakacak değillerdir. Onların Allah'tan başka dostları da yoktur. Azab onlara kat kat verilecektir. (Çünkü) onlar (hakka) kulak veremiyorlar ve (hakkı) görmüyorlardı.

عَنْهُمْ	ضَلَّ	وَ	أَنْفُسَهُمْ	خَسِرُوا	الَّذِينَ	أُولَٰئِكَ
kendilerinden	kaybolup gitmiştir		kendilerine	zarar veren kimselerdir		İşte onlar
car-mecrur	f. mazi	atıf h.	mef'ul	sıla: fiil cüm.; f. mazi, fail	haber, ismi mevsul	mübteda

﴿ 21 ﴾	يَفْتَرُونَ	كَانُوا	مَا
	uydurmakta	oldukları	şeyler
	(كَانَ)'nin haberi, fiil cüm. nasb mahallinde; f. muzari+fâil	sıla: fiil cüm.; f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	fail, ismi mevsul

21. İşte onlar kendilerine zarar verenlerdir. Uydurmakta oldukları şeyler de kendilerinden kaybolup gitmiştir.

﴿ 22 ﴾	الْأَخْسَرُونَ	هُمُ	فِي الْآخِرَةِ	أَنَّهُمْ	جَرَمَ	لَا
	en çok zarar edenlerdir		ahirette	onlar	Hiç şüphesiz	
	(أَنَّ)'nin haberi	fasıl zamiri	car-mecrur	tekid ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi	(لَا)'nın ismi, (لَا)'nın haberi (موجود) olarak takdir edilmiştir	en-nafiye li'l-cins

22. Hiç şüphesiz onlar, ahirette en çok zarar edenlerdir.

أَخْبَتُوا	وَ	الصَّالِحَاتِ	عَمِلُوا	وَ	آمَنُوا	الَّذِينَ	إِنَّ
gönülden itaatkar olanlar	ve	yararlı işler	yapanlar		iman edenler		Doğrusu
f. mazi, fail	atıf h.	mef'ul	f. mazi, fail	atıf h.	sıla: fiil cüm.; f. mazi, fail	(إِنَّ)'nin ismi, ismi mevsul	tekit ve nasb h.

﴿ 23 ﴾	خَالِدُونَ	فِيهَا	هُمْ	الْجَنَّةِ ج	أَصْحَابُ	أُولَٰئِكَ	إِلَىٰ رَبِّهِمْ لا
	ebedî kalırlar	orada	onlar	cennet	ehlidirler	işte onlar	Rablerine
	haber	car-mecrur	mübteda	muz. ileyh	haber, muzaf	mübteda	h. cer-mecrur isim

23. Doğrusu iman edenler, yararlı işler yapanlar ve Rablerine gönülden itaatkar olanlar, işte onlar cennet ehlidirler. Onlar orada ebedî kalırlar.

السَّمِيعِ ط	وَ	الْبَصِيرِ	وَ	الْأَصَمِّ	وَ	كَالْأَعْمَىٰ	الْفَرِيقَيْنِ	مَثَلُ
işiten	ve	gören		sağır	ve	kör gibidir	iki fırkanın	misali
matuf	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf	atıf h.	haber; şibhi cümle	muz. ileyh	mübteda, muzaf

﴿ 24 ﴾	فَلَا تَذَكَّرُونَ ع	أَ	مَثَلًا ط	يَسْتَوِيَانِ	هَلْ
	Hâla düşünüp ibret almaz	mısınız	Örnek bakımından	eşit olur	mu
	atıf h., nefiy h., f. muzari+fâil	soru h.	temyiz	f. muzari, fail	soru h.

24. Bu iki fırkanın misali (müminlerle kâfirlerin durumu), kör ve sağır ile gören ve işiten (kimselerin misali) gibidir. Örnek bakımından bu ikisi(nin hali) eşit olur mu? Hâla düşünüp ibret almaz mısınız?

لَكُمْ	إِنِّي	إِلَى قَوْمِهِ ۦٓ	نُوحًا	أَرْسَلْنَا	لَقَدْ	وَ
sizin için	Gerçekten ben	kavmine	Nuh'u	gönderdik	Andolsun ki	
car-mecrur	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	h. cer-mecrur isim	mef'ul	f. mazi, fail	lâmu cevâbi'l-kasem, tahkik h.	başlama h.

اللَّهَ ط	إِلَّا	لَا تَعْبُدُوٓا	أَنْ	﴿ 25 ﴾	مُبِينٌ لا	نَذِيرٌ
Allah'tan	başkasına	kulluk etmeyin	diye		apaçık	bir uyarıcıyım
mef'ul	istisna h.	nehy-i hazır (cemi)	tefsir h.		sıfat	(إِنَّ)'nin haberi, mevsuf

﴿ 26 ﴾	أَلِيمٍ	يَوْمٍ	عَذَابَ	عَلَيْكُمْ	أَخَافُ	إِنِّيٓ
	acı veren	bir günün	azabının	size	korkuyorum	Gerçekten ben
	sıfat	muz. ileyh, mevsuf	mef'ul, muzaf	car-mecrur	(إِنَّ)'nin haberi, fiil cüm., f. muzari, faili (gizli zamiri)	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi

25 -26. Andolsun ki, biz Nuh'u kavmine gönderdik. Onlara: «Allah'tan başkasına kulluk etmeyin diye sizin için apaçık bir uyarıcıyım. Gerçekten ben acı veren bir günün azabının size (gelmesinden) korkuyorum! » dedi.

إِلَّا	مَا نَرَاكَ	مِنْ قَوْمِهِ	كَفَرُوا	الَّذِينَ	الْمَلَأُ	فَقَالَ
başkası	seni görmüyoruz	kavminden	kâfir kimselerin		ileri gelenleri	dedi
istisna h.	nefiy h., f. muzari, faili (gizli zamiri), mef'ul	h. cer-mecrur isim	sıla: fiil cüm.; f. mazi, fail	sıfat, ismi mevsul	fail, mevsuf	atıf h., f. mazi

الَّذِينَ	إِلَّا	اتَّبَعَكَ	مَا نَرَاكَ	وَ	مِثْلَنَا	بَشَرًا
kimselerin	dışında	sana kimsenin uyduğunu	seni görmüyoruz		bizim gibi	bir beşerden
fail, ismi mevsul	istisna h.	f. mazi, mef'ul	nefiy h., f. muzari, faili gizli zamiri, mef'ul	atıf h.	sıfat	mef'ul, mevsuf

لَكُمْ	مَا نَرَى	وَ	الرَّأْيِ ج	بَادِيَ	أَرَاذِلُنَا	هُمْ
sizin	görmüyoruz		ilk görüşte	bizim ayak takımımız olan		onlar
car-mecrur	nefiy h., f. muzari, faili gizli zamiri	atıf h.	muz. ileyh	zaman zarfı, muzaf	haber	mübteda

sıla: isim cüm.

﴿ 27 ﴾	كَاذِبِينَ	نَظُنُّكُمْ	بَلْ	مِنْ فَضْلٍ	عَلَيْنَا
	yalancılar	sizi zannediyoruz	bilakis	üstünlüğünüzü	bizim üzerimize
	ikinci mef'ûl	f. muzari, fail, mef'ul	idrab h.	zaid cer, mef'ul	car-mecrur

27. Kavminden kâfir kimselerin ileri gelenleri: "Biz seni bizim gibi bir beşerden başkası görmüyoruz. İlk görüşte bizim ayak takımımız olan kimselerin dışında sana kimsenin uyduğunu görmüyoruz. Sizin bizim üzerimize bir üstünlüğünüzü de görmüyoruz. Bilakis sizi yalancılar zannediyoruz." dediler.

وَ	مِنْ رَبِّي	عَلَى بَيِّنَةٍ	إِنْ كُنْتُ	أَ رَأَيْتُمْ	قَوْمِ	يَا	قَالَ
ve	Rabbim'den	açık bir delil üzerinde	eğer ben isem	kavmim	kavmim	Ey	dedi
atıf h.	sıfat: şibhi cüm.	(كَانَ)'nin haberi, şibhi cüm.	şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart, f. mazi, nasih, (كَانَ)'nin ismi	soru harfi, fiili mazi, fail	münada, muzaf, düşen mütekellim ya'sı muz. ileyh	nida h.	f. mazi, faili gizli zamiri

نُلْزِمُكُمُوهَا	أَ	عَلَيْكُمْ ط	فَعُمِّيَتْ	مِنْ عِنْدِهِ	رَحْمَةً	آتَانِي
sizi ona bağlayacak	mıyız	size de	gizli bırakılmışsa	kendi katından	bir rahmet	bana vermişse
cevabü'ş-şart, f. muzari, faili gizli zamiri, mef'ul, işba' h., ikinci mef'ûl	soru h.	car-mecrur	atıf h., meçhul f. mazi, naibi faili gizli zamiri	sıfat: şibhi cüm.	ikinci mef'ûl, mevsuf	f. mazi, nûnu vikaye, mef'ul

﴿ 28 ﴾	كَارِهُونَ	لَهَا	أَنُلْزِمُكُمُوهَا	وَ
	istemediğiniz halde	onu	Siz	
	haber	şibhi cüm. (كَارِهُونَ) ile bağlantılıdır	mübteda	hal vâvı

28. (Nuh): «Ey kavmim! Eğer ben Rabbim'den açık bir delil üzerinde isem ve O kendi katından bana bir rahmet vermiş de bu size gizli bırakılmışsa (buna ne dersiniz, bir de bu yönüyle düşünürseniz meseleyi o zaman görüşünüz nedir)? Siz onu istemediğiniz halde biz sizi ona (zorla) bağlayacak mıyız? » dedi.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 223 ≻

(HUD, 20 – 21):

(اَلْوَلِيُّ ج اَوْلِيَاءُ): dost (اَلْمُعْجِزُ ج مُعْجِزُونَ): (ismi fail) aciz bırakan

(ضَاعَفَ يُضَاعِفُ مُضَاعَفَةً): (müfaale b.) katladı, artırdı, katlayarak ziyadeleştirdi

(اَسْتَطَاعَ يَسْتَطِيعُ اِسْتِطَاعَةً): (istif'al b., ecvef f.) yapabildi, edebildi (اَلسَّمْعَ ج اَسْمَاعٌ): işitme, iştme duygusu, kulak

(أَبصَرَ يُبْصِرُ اِبْصَارًا): (if'al b.) gördü (خَسِرَ يَخْسَرُ خَسْرًا): zarar etti, ziyana uğradı

(ضَلَّ يَضَلُّ ضَلَالاً): (muzaaf f.) kayboldu, gizlendi/ saptı/ unuttu/ hayrette kaldı

(كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu (اَفْتَرَى يَفْتَرِي اِفْتِرَاءً): (nakıs iftial b.) iftira etti, uydurdu

(HUD, 22 – 23):

(لاَ جَرَمَ): muhakkak ki, hiç şüphesiz (اَلْاَخْسَرُ ج اَخْسَرُونَ): (ismi tafdil) en çok zarar eden

(عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi (اَلصَّالِحَةُ ج صَالِحَاتٌ): (ismi fail) doğru olan, salih olan

(أَخْبَتَ يُخْبِتُ اِخْبَاتًا): (if'al b.) huşuda bulundu, itaatkar oldu/ iman hususunda mutmain oldu

(اَلْخَالِدُ ج خَالِدُونَ): (ismi fail) kalıcı olan, bekası devam eden

(HUD, 24):

(اَلْمَثَلُ ج اَمْثَالٌ): misil, misal, numune, örnek (اَلْفَرِيقُ ج فُرُوقٌ): fırkadan daha büyük topluluk, zümre, güruh

(اَلْاَعْمَى ج عُمْيٌ): (sıfatı müşebbehe) kör (اَلْاَصَمُّ ج صُمٌّ): (sıfatı müşebbehe) sağır

[(اَلْبَصِيرِ (بَصَرَ يَبْصُرُ]: (sıfatı müşebbehe) gören yahut açıkça bilen (اَلسَّمِيعُ) : (esma'i ilahiyeden) çok iyi işiten

(اِسْتَوَى يَسْتَوِي اِسْتِوَاءً): (nakıs iftial b.) müsavi oldu, eşit oldu/ mutedil, düzgün oldu

(تَذَكَّرُ يَتَذَكَّرُ تَذَكُّرًا): (tefa'ul b.) tezekkür etti, hatıra getirdi, düşündü

(HUD, 25 - 26):

(أَرْسَلَ يُرْسِلُ اِرْسَالاً): (if'al b.) gönderdi (اَلنَّذِيرُ ج نُذُرٌ): uyarıcı, uyarma, kendisiyle uyarma yapılan

[(اَلْمُبِينُ (أَبَانَ يُبِينُ]: (ismi fail) açık olan, açıklayan (عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti

(خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef f.) korktu (اَلْاَلِيمُ): şiddetli acı çektiren, çok elem veren

(HUD, 27 – 28):

(اَلْمَلأُ): ileri gelen, halk, eşraf (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs f.) gördü, bildi, zannetti (اَلْبَشَرُ ج بَشَرٌ): beşer, insan

(اَلْمِثْلُ ج اَمْثَالٌ): misil, kat, gibi, benzer (اَتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabi oldu (ظَنَّ يَظُنُّ ظَنًّا): (muzaaf f.) zannetti, sandı

(اَلْاَرْذَلُ ج اَرَاذِلُ): (ismi tafdil) en aşağı, en hasis, en kıymetsiz (اَلْفَضْلُ ج اَفْضَالٌ): üstünlük, iyilik, lütuf, kerem

(بَادِيَ الرَّأْيِ): ilk etapta akla gelen, düşünmeksizin varılan görüş (اَلْكَاذِبُ ج كَاذِبُونَ): (ismi fail) yalancı

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs f.) gördü, bildi, zannetti (bana haber verin anlamında)

(اَلْبَيِّنَةُ ج بَيِّنَاتٌ): apaçık (آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): verdi, getirdi (عَمَّى يُعَمِّي تَعْمِيَةً): (nakıs f., tef'il b.) gizli bıraktı,körleşti

(أَلْزَمَ يُلْزِمُ اِلْزَامًا): (if'al b.) gerekli kıldı/ bağladı, sardı (اَلْكَارِهُ ج كَارِهُونَ): (ismi fail) hoşlanmayan, çirkin karşılayan, istemeyen

≺ CÜZ : 12, KUR'ÂN SAYFASI: 224 (HUD: 29 – 37) ≻

وَ	يَا	قَوْمِ	لَآ أَسْـَٔلُكُمْ	عَلَيْهِ	مَالًا ط	إِنْ	أَجْرِيَ
		Ey kavmim	ben sizden istemiyorum	buna karşılık	bir mal	değildir	Benim mükâfatım
atıf h.	nida h.	münada, muz. ileyh	nefiy h., f. muzari, faili (gizli zamiri), mef'ul	car-mecrur	ikinci mef'ûl	nefiy h.	mübteda, , muzaf, muz. ileyh

إِلَّا	عَلَى اللّٰهِ	وَ	مَآ	أَنَا	بِطَارِدِ	الَّذِينَ	آمَنُوا ط	إِنَّهُمْ
ancak	Allah'a aittir		değilim	Ben	kovacak	kimseleri	iman eden	doğrusu onlar
istisna h.	haber; car-mecrur, şibhi cüm.	atıf h.	nefiy h.	(مَا)'nın ismi	zaid cer, (مَا)'nın haberi	mef'ul, ismi mevsul	sıla: mazi fiil cüm.	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi

مُلَاقُو	رَبِّهِمْ	وَ	لٰكِنِّيٓ	أَرَاكُمْ	قَوْمًا	تَجْهَلُونَ	﴿ 29 ﴾
kavuşacaklar	Rablerine		Fakat ben	sizi görüyorum	bir topluluk	cahil davranan	
(إِنَّ)'nin haberi	muz. ileyh, muzaf, (هِمْ):muz. ileyh	atıf h.	istidrak ve nasb h., (لٰكِنَّ)'nin ismi	(لٰكِنَّ)'nin haberi; muzari fiil cüm. faili (gizli zamiri), mef'ul	ikinci mef'ûl, mevsuf	sıfat; fiil cüm, f. muzari+fâil	

29. «Ey kavmim! Buna karşılık (tebliğ görevime karşılık) ben sizden herhangi bir mal istemiyorum. Benim mükâfatım ancak Allah'a aittir. (Ayrıca) Ben iman eden kimseleri (yanımdan) kovacak değilim; doğrusu onlar Rablerine kavuşacaklar. Fakat ben sizi cahil davranan bir topluluk olarak görüyorum.

وَ	يَا	قَوْمِ	مَنْ	يَنْصُرُنِي	مِنَ اللّٰهِ	إِنْ طَرَدْتُهُمْ ط	أَ	فَلَا تَذَكَّرُونَ	﴿ 30 ﴾
		Ey kavmim	kim	beni kurtarır	Allah'tan	Eğer ben onları kovarsam	musunuz	Artık düşünmüyor	
atıf h.	nida h.	münada, muzaf, muz. ileyh	mübteda, soru ismi	haber, muzari fiil cüm., nûnu vikaye, mef'ul	car-mecrur	şart h., fi'lü'ş-şart; f. mazi, fail, mef'ul, cevabü'ş-şart mahzuftur	soru h.	atıf h., nefiy h., f. muzari+fâil	

30. Ey kavmim! Eğer ben onları kovarsam, beni Allah'tan (onun azabından) kim kurtarır? Artık düşünmüyor musunuz?

وَ	لَآ أَقُولُ	لَكُمْ	عِنْدِي	خَزَآئِنُ	اللّٰهِ	وَ	لَآ أَعْلَمُ	الْغَيْبَ	وَ	لَآ أَقُولُ
	demiyorum	Ben size	benim yanımdadır	hazineleri	Allah'ın		bilmem	gaybı		demiyorum
atıf h.	nefiy h., f. muzari, faili (gizli zamiri)	car-mecrur	haber mukaddem; şibhi cüm	mübteda muahhar,muzaf	muz. ileyh	atıf h.	nefiy h., f. muzari, faili (gizli zamiri)	mef'ul	atıf h.	nefiy h., f. muzari, faili (gizli zamiri)

إِنِّي	مَلَكٌ	وَ	لَآ أَقُولُ	لِلَّذِينَ	تَزْدَرِي	أَعْيُنُكُمْ	لَنْ يُؤْتِيَهُمُ	اللّٰهُ	خَيْرًا ط
Ben	bir meleğim		demem	kimseler için	hakir gördüğü	Gözlerinizin	onlara asla vermeyecektir	Allah	bir iyilik
tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	atıf h.	nefiy h., f. muzari, faili (gizli zamiri)	h. cer, ismi mevsul	sıla:fiil cüm; f. muzari	fail	te'kid-i nefy-i istikbal; nefiy ve nasb h., f. muzari, mef'ul	fail	ikinci mef'ûl

اللّٰهُ	أَعْلَمُ	بِمَا	فِيٓ أَنْفُسِهِمْ ج	إِنِّيٓ	إِذًا	لَمِنَ	الظَّالِمِينَ	﴿ 31 ﴾
Allah	daha iyi bilir	olanı	onların nefislerinde	gerçekten ben	o zaman	zalimlerden		
mübteda	haber	h. cer, ismi mevsul	sıla: şibhi cüm.	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	cevab h.	mecrur isim	tekit lamı, h. cer	

(إِنَّ)'nin haberi; şibhi cüm.

31. Ben size: «Allah'ın hazineleri benim yanımdadır» demiyorum, gaybı da bilmem. «Ben bir meleğim» de demiyorum. Gözlerinizin hakir gördüğü kimseler için, «Allah onlara asla bir iyilik vermeyecektir» de demem. Onların nefislerinde olanı Allah daha iyi bilir. Gerçekten o zaman ben zalimlerden olurum.»

قَالُوا	يَا	نُوحُ	قَدْ	جَادَلْتَنَا	فَأَكْثَرْتَ	جِدَالَنَا
dediler		Ey Nuh!	Gerçekten	bizimle mücadele ettin	çok ileri gittin	mücadelemizde
f. mazi, fail	nida h.	münada	tahkik h.	f. mazi, fail, mef'ul	atıf h., f. mazi, fail	mef'ul

﴿ 32 ﴾ فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ

bize getir	kendisiyle bizi tehdit ettiğin şeyi		Eğer doğrulardan isen	
rabıta, emir f., faili (gizli zamiri), mef'ul	sıla: fiil cüm.; f. muzari ,faili (gizli zamiri), mef'ul	h. cer, ismi mevsul	şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart; f. mazi, nasih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi, şibhi cüm.

32. «Ey Nuh! Bizimle mücadele ettin. Mücadelemizde de çok ileri gittin. Eğer doğrulardan isen, kendisiyle bizi tehdit ettiğini (azabı) bize getir » dediler.

﴿ 33 ﴾ قَالَ إِنَّمَا يَأْتِيكُمْ بِهِ اللَّهُ إِنْ شَآءَ وَ مَآ أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ

dedi ki	ancak	size getirir	onu	Allah	dilerse	ve	değilsiniz	siz	âciz bırakacaklar
f. mazi, faili (gizli zamiri)	hasr edatı	f. muzari, mef'ul	car-mecrur	fail	şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart, f. mazi	atıf h.	nefiy h.	(مَا)'nın ismi	zaid cer, (مَا)'nın haberi

33. (Nuh) dedi ki: «Onu size dilerse ancak Allah getirir. Ve siz (Allah'ı) âciz bırakacaklar değilsiniz.

وَ لَا يَنْفَعُكُمْ نُصْحِي إِنْ أَرَدْتُ أَنْ أَنْصَحَ لَكُمْ إِنْ كَانَ

size fayda vermez	nasihatım	istesem	nâsihat vermek	size	idiyse
nefiy h., f. muzari, mef'ul / atıf h.	fail	şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart, f. mazi, fail, cevabü'ş-şart mahzuftur	(أَرَدْتُ)'nün mef'ûlü; masdar ve nasb h., f. muzari	car-mecrur	şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart, f. mazi, nasih

﴿ 34 ﴾ اللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يُغْوِيَكُمْ ط هُوَ رَبُّكُمْ وَ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ط

Allah	istiyor	sizi azdırmak	O	sizin Rabbinizdir	Ve	O'na	döndürüleceksiniz
(كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi, muzari f.c.	(يُرِيدُ)'nun mef'ûlü; masdar-ı müevvel, mef'ul	mübteda	haber	atıf h.	car-mecrur, şibhi cüm. (تُرْجَعُونَ) ile bağlantılıdır	meçhul f. muzari+naibi fâil

34. Eğer Allah sizi azdırmak istiyorsa, ben size nâsihat vermek istesem de, nâsihatım size fayda vermez. O sizin Rabbinizdir. Ve O'na döndürüleceksiniz.»

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ إِنِ افْتَرَيْتُهُ فَعَلَيَّ إِجْرَامِي

Yoksa	mu diyorlar	Onu uydurdu	De ki	Eğer onu uydurduysam	bana aittir	günahım
atıf h.	f. muzari+fâil	f. mazi, mef'ul	emir f., faili (gizli zamiri)	şart h., fi'lü'ş-şart, f. mazi, fail, mef'ul	cevabü'ş-şart: rabıta+ haber mukaddem, şibhi c.	mübteda muahhar

﴿ 35 ﴾ وَ أَنَا بَرِيءٌ مِمَّا تُجْرِمُونَ

atıf h.	ben	uzağım	şeylerden	sizin işlemekte olduğunuz günah
	mübteda	haber	h. cer, ismi mevsul	sıla: fiil cüm.; f. muzari+fâil

35. Yoksa, «Onu (Kuran'ı) uydurdu» mu diyorlar? De ki: «Eğer onu uydurduysam günahım bana aittir. Fakat ben sizin işlemekte olduğunuz günah şeylerden uzağım.»

وَ أُوحِيَ إِلَى نُوحٍ أَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ إِلَّا

başkası	kavminden	asla iman etmeyeceği		Nuh'a	vahyolundu / başlama h.
istisna h.	h. cer-mecrur isim	(أَنَّ)'nin haberi; te'kid-i istikbal fiil cüm., nefy ve nasb h., f. muzari	tekid ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi	car-mecrur	meçhul f. mazi

(أُوحِيَ) fiilinin naibi failli: masdar-ı müevvel

﴿ 36 ﴾ مَنْ قَدْ آمَنَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ

kimselerden	iman etmiş	üzülme	şeyler sebebiyle	oldukları	yapmakta
fail, ismi mevsul	sıla: fiil cüm.; tahkik h., f. mazi, faili (gizli zamiri)	rabıta, nehy-i hazır	h. cer, ismi mevsul	sıla: fiil cüm.; f. mazi, nasih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi, fiil cüm.: f. muzari+fâil

36. Nuh'a vahyolundu ki: Kavminden iman etmiş olan kimselerden başkası artık asla iman etmeyecek. O halde onların yapmakta oldukları şeyler sebebiyle üzülme.

وَ اصْنَعِ الْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا وَ وَحْيِنَا وَ

atıf h.	yap	gemiyi	Bizim gözetimimizle	ve	vahyimiz ile	
atıf h.	emir f., faili (gizli zamiri)	mef'ul	h. cer-mecrur isim	atıf h.	matuf	

﴿ 37 ﴾	مُغْرَقُونَ	إِنَّهُمْ	ظَلَمُوٓا	فِي ٱلَّذِينَ	لَا تُخَاطِبْنِي
	boğulacaklardır	kesinlikle onlar	zulmeden	kimseler hakkında	bana muhatab olma
	(إِنَّ)'nin haberi	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	sıla: mazi fiil cüm., fail	h. cer, ismi mevsul	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., f. muzari, faili (gizli zamiri), nûnu vikaye, mef'ul

37. Bizim gözetimimizle ve vahyimiz ile gemiyi yap ve zulmeden kimseler hakkında bana muhatab olma (bir şey söyleme)! Kesinlikle onlar boğulacaklardır!

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 224 ≻

(HUD, 29 – 30 – 31):

(سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuz f.) istedi (اَلْمَالُ ج اَمْوَالٌ): mal [(اَلطَّارِدُ (طَرَدَ يَطْرُدُ]: (ismi fail) kovan, kovucu

(اَلْاَجْرُ ج اُجُورٌ): ecir, ücret, mükafat (اَلْمُلاَقِي ج مُلاَقُونَ): kavuşan, karşılaşan

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs f.) gördü, bildi, zannetti (جَهَلَ يَجْهَلُ جَهْلاً): bilmedi, cahil oldu, cahillik etti

(نَصَرَ يَنْصُرُ نَصْرًا مِنْ): ..den kurtardı (طَرَدَ يَطْرُدُ طَرْدًا): kovdu, kovaladı

(تَذَكَّرَ يَتَذَكَّرُ تَذَكُّرًا): (tefa'ul b.) tezekkür etti, hatıra getirdi, düşündü (اَلْخَزَائِنُ ج خَزَائِنُ): hazine

[(اَلْاَعْلَمُ (عَلِمَ يَعْلَمُ]: (ismi tafdil) daha iyi bilen (آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (nakıs f.) verdi, getirdi

(اِزْدَرَى يَزْدَرِي اِزْدِرَاءً): (nakıs iftial b.) hakir ve hor gördü, ayıpladı (اَلْعَيْنُ ج اَعْيُنٌ): göz

(HUD, 32):

(جَادَلَ يُجَادِلُ جِدَالاً): (müfaale b.) mücadele etti, çekişti, tartıştı (أَكْثَرَ يُكْثِرُ اِكْثَارًا): (if'al b.) çoğaldı, çoğalmasını sağladı

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا بِ): (nakıs f.) getirdi (وَعَدَ يَعِدُ وَعْدًا): va'detti, söz verdi

(اَلصَّادِقُ ج صَادِقُونَ): (ismi fail) doğru sözlü olan, doğru olan

(HUD, 33):

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا بِ): (nakıs f.) getirdi (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti (اَلْمُعْجِزُ ج مُعْجِزُونَ): aciz bırakan

(HUD, 34):

(نَفَعَ يَنْفَعُ نَفْعًا): fayda verdi, faydası oldu [(اَلنُّصْحُ (نَصَحَ يَنْصَحُ]: nasihat, nâsihat etme

(أَرَادَ يُرِيدُ اِرَادَةً): (ecvef f., if'al b.) irade etti, istedi (أَغْوَى يُغْوِي اِغْوَاءً): (nakıs f., if'al b.) azdırdı

(أَرْجَعَ يُرْجِعُ اِرْجَاعًا): döndürdü

(HUD, 35 – 36):

(اِفْتَرَى يَفْتَرِي اِفْتِرَاءً): (nakıs iftial b.) iftira etti, uydurdu [(اَلْاِجْرَامُ (أَجْرَمَ يُجْرِمُ]: (masdar) suç, suç işleme

[(اَلْبَرِيءُ (بَرِئَ يَبْرَأُ]: (ismi fail) suçsuz, uzak (اِبْتَئَسَ يَبْتَئِسُ اِبْتِئَاسًا): (iftial b.) üzüldü, güç durumda kaldı

(أَوْحَى يُوحِي اِيحَاءً): (nakıs f., if'al b.) vahyetti, işaret verdi, ilham etti, sevketti (فَعَلَ يَفْعَلُ فَعْلاً): yaptı

(HUD, 37):

(صَنَعَ يَصْنَعُ صَنْعًا): yaptı/ terbiye etti/ yetiştirdi (اَلْفُلْكُ): gemi (اَلْعَيْنُ ج اَعْيُنٌ): göz

(اَلْوَحْيُ): ilham, vahiy (خَاطَبَ يُخَاطِبُ مُخَاطَبَةً): (müfaale b.) karşılıklı konuştu,hitab etti

(ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti (اَلْمُغْرَقُ ج مُغْرَقُونَ): (ismi meful) boğulan, batırılan

≺ CÜZ : 12, KUR'ÂN SAYFASI: 225 (HUD: 38 – 45) ≻

عَلَيْهِ	مَرَّ	كُلَّمَا	وَ	الْفُلْكَ	يَصْنَعُ	وَ
ona	uğrasalar	her ne zaman	,	gemiyi	yapar	
car-mecrur	fi'lü'ş-şart, f. mazi	şart bildiren zaman zarfı	atıf h.	mef'ul	f. muzari , faili (gizli zamiri)	başlama h.

مِنَّا	إِنْ تَسْخَرُوا	قَالَ	مِنْهُ ط	سَخِرُوا	مِنْ قَوْمِهِ	مَلَأٌ
bizimle	Eğer alay ediyorsanız	Dedi ki	onunla	alay ederler	kavminden	ileri gelenler
car-mecrur	şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart, f. muzari, fail	f. mazi , faili (gizli zamiri)	car-mecrur	cevabü'ş-şart; f. mazi, fail	sıfat: şibhi cüm	fail, mevsuf

﴿ 38 ﴾	تَسْخَرُونَ ط	كَمَا	مِنْكُمْ	نَسْخَرُ		فَإِنَّا
	sizin alay etmeniz	gibi	sizinle	alay edeceğiz		artık biz de
	f. muzari+fâil	h. cer, masdar h.	car-mecrur	(إِنَّ)'nin haberi, muzari fiil cüm., faili (gizli zamiri)		rabıta {cevabü'ş-şart içindir}, tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi

38. (Nuh) gemiyi yapar, kavminden ileri gelenler her ne zaman ona uğrasalar onunla alay ederler. (Bunun üzerine Nuh da) Dedi ki: «Eğer bizimle alay ediyorsanız, artık biz de sizin alay ettiğiniz gibi sizinle alay edeceğiz!

يَحِلُّ	وَ	يُخْزِيهِ	عَذَابٌ	يَأْتِيهِ	مَنْ	فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ
ineceğini		kendisini rezil eden	azabın	geleceğini	kime	bileceksiniz
f. muzari	atıf h.	sıfat; fiil cüm., f. muzari, faili (gizli zamiri), mef'ul	fail, mevsuf	sıla: fiil cüm.; f. muzari, mef'ul	mef'ul	atıf h., istikbal h., f. muzari+fâil

(تَعْلَمُونَ) fiilinin mef'ulü; isim cümlesi

أَمْرُنَا	جَاءَ	إِذَا	حَتَّىٰٓ	﴿ 39 ﴾	مُقِيمٌ	عَذَابٌ	عَلَيْهِ
emrimiz	geldiği	zaman	Nihayet		sürekli	bir azabın	üzerine
fail	fi'lü'ş-şart, f. mazi	şart bildiren zaman zarfı	ibtidaiyye		sıfat	fail, mevsuf	car-mecrur

اثْنَيْنِ	زَوْجَيْنِ	مِنْ كُلٍّ	فِيهَا	احْمِلْ	قُلْنَا	التَّنُّورُ	فَارَ	وَ
iki	çifti	her birinden	onun içine	yükle	dedik ki	fırın	kaynadığı	
sıfat	mef'ul, mevsuf	car-mecrur	car-mecrur	emir f., faili (gizli zamiri)	cevabü'ş-şart, f. mazi, fail	fail	f. mazi	atıf h.

وَ	الْقَوْلُ	عَلَيْهِ	سَبَقَ	مَنْ	إِلَّا	أَهْلَكَ	وَ	
ve	söz	aleyhinde	geçmiş	kimseler	dışında	aileni		
atıf h.	fail	car-mecrur	sıla: fiil cüm.; f. mazi	müstesna, ismi mevsul	istisna h.	matuf, muzaf-muzafun ileyh		atıf h.

﴿ 40 ﴾	قَلِيلٌ	إِلَّا	مَعَهُ	مَآ آمَنَ	وَ	آمَنَ	مَنْ
	az (kişiden)	başkası	onunla beraber	iman etmedi		iman eden	kimseleri
	fail	istisna h.	mekan zarfı	nefy h., f. mazi	atıf h.	sıla: fiil cüm.; f. mazi, faili (gizli zamiri)	matuf, ismi mevsul

39. Kendisini rezil eden azabın kime geleceğini ve sürekli bir azabın kimin üzerine ineceğini ilerde bileceksiniz.» 40. Nihayet emrimiz geldiği ve (gemiye ait) fırın kaynadığı zaman (Nuh'a) dedik ki: « (Türlerinin devam etmesi için erkek ve dişi canlıların) her birinden iki çifti ve (boğulacağına dair) aleyhinde söz geçmiş kimseler dışında aileni ve iman eden kimseleri onun içine (gemiye) yükle!». (Zaten) onunla beraber pek az (kişiden) başkası iman etmedi.

مَجْرَاهَا	اللَّهِ	بِسْمِ	فِيهَا	ارْكَبُوا	قَالَ	وَ
onun akışı	Allah'ın	adıyladır	oraya	binin	dedi ki:	
mübteda muahhar	muz. ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf	car-mecrur	emir f., fail	f. mazi, faili (gizli zamiri)	başlama h.

﴿ 41 ﴾	رَحِيمٌ	لَغَفُورٌ	رَبِّي	إِنَّ	مُرْسَاهَا ط	وَ
	çok merhamet edendir	çok bağışlayan	Rabbim	Doğrusu	durması	
	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	matuf	atıf h.

41. (Nuh) dedi ki: « Oraya (gemiye) binin! Onun akışı (yüzüp gitmesi) de, durması da Allah'ın adıyladır. Doğrusu Rabbim çok bağışlayan, çok merhamet edendir.»

وَ	كَالْجِبَالِ	فِي مَوْجٍ	بِهِمْ	تَجْرِي	هِيَ	وَ
atıf h.	dağlar gibi sıfat; şibhi cüm.	dalgalar içinde h. cer-mecrur isim, mevsuf	onları car-mecrur	götürüyordu haber, fiil cüm., f. muzari, fail	o mübteda	Ve başlama h.

يَا	بُنَيَّ	فِي مَعْزِلٍ	كَانَ	وَ	ابْنَهُ	نُوحٌ	نَادَى
Ey oğulcuğum münada	nida h.	bir kenarda (كَانَ)'nin haberi, şibhi c.	olan f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	i'tiradî (araya cümle)	oğluna mef'ul	Nuh fail	seslendi f. mazi

﴿ 42 ﴾ الْكَافِرِينَ مَعَ لَا تَكُنْ وَ مَعَنَا ارْكَبْ

kafirlerle | beraber | olma | bizimle beraber | bin

(كَانَ)'nin haberi: şibhi cümle | nehy-i hazır: (كَانَ)'nin ismi gizli zamiri) | atıf h. | mekan zarfı | emir f., faili (gizli zamiri)

42. Ve o (gemi), dağlar gibi dalgalar içinde onları götürüyordu. Nuh, bir kenarda (ayrı kalmış) olan oğluna: «Ey oğulcuğum! Bizimle beraber (sen de gemiye) bin, kafirlerle beraber olma! » diye seslendi.

عَاصِمَ	لَا	قَالَ	مِنَ الْمَاءِ	يَعْصِمُنِي	إِلَى جَبَلٍ	سَآوِي	قَالَ
hiçbir kurtulacak yoktur (لَا)'nın ismi, (لَا)'nın haberi (موجود) olarak takdir edilmiştir	en-nafiye li'l-cins	dedi f. mazi	sudan car-mecrur	beni koruyacak sıfat: muzari fiil cümlesi; nun'u'-vikaye mef'ul	bir dağa h. cer-mecrur isim, mevsuf	sığınacağım istikbal (gelecek zaman) h., f. muzari, fail	dedi f. mazi, faili (gizli zamiri)

رَحِمَ	مَنْ	إِلَّا	اللَّهِ	مِنْ أَمْرِ	الْيَوْمَ
merhamet ettiği sıla: fiil cüm.; f. mazi	kimseler müstesna, ismi mevsul	hariç istisna h.	Allah'ın muz. ileyh	buyruğundan h. cer-mecrur isim, muzaf	Bugün zaman zarfı

﴿ 43 ﴾ مِنَ الْمُغْرَقِينَ فَكَانَ الْمَوْجُ بَيْنَهُمَا حَالَ وَ

boğulanlardan | oldu | dalga | aralarına | girdi | atıf h.

(كَانَ)'nin haberi, şibhi cüm. | atıf h., f. mazi, nasih, (كَانَ)'nin ismi (gizli zamiri) | fail | mekan zarfı | f. mazi

43. (Oğlu:) « Beni sudan koruyacak bir dağa sığınacağım» dedi. (Nuh): «Bugün Allah'ın buyruğundan O'nun merhamet ettiği kimseler hariç hiçbir kurtulacak yoktur» dedi. Aralarına dalga girdi, böylece o da boğulanlardan oldu.

أَقْلِعِي	سَمَاءُ	يَا	وَ	مَاءَكِ	ابْلَعِي	أَرْضُ	يَا	قِيلَ	وَ
kes emir f., fail	gök münada	ey nida h.	Ve atıf h.	suyunu mef'ul	yut emir f., fail	yer münada	Ey nida h.	denildi meçhul f. mazi	başlama h.

عَلَى الْجُودِيِّ	اسْتَوَتْ	وَ	الْأَمْرُ	قُضِيَ	وَ	الْمَاءُ	غِيضَ	وَ
Cûdî üzerine car-mecrur	yerleşti f. mazi, faili (gizli zamiri)	atıf h.	iş naibi fail	bitirildi meçhul f. mazi	atıf h.	su naibi fail	çekildi meçhul f. mazi	atıf h.

﴿ 44 ﴾ الظَّالِمِينَ لِلْقَوْمِ بُعْداً لِ قِيلَ وَ

zalimler | topluluğuna | helak | denildi | Ve

sıfat | h. cer-mecrur isim, mevsuf | (ابعدوا) olarak takdir edilen mahzuf bir fiilin mef'ûlü mutlakı | meçhul f. mazi | atıf h.

44. (Sonunda) «Ey yer suyunu yut! Ve ey gök (suyunu) kes!» denildi. Su çekildi; iş bitirildi; (gemi de) Cûdî (dağının) üzerine yerleşti. Ve: «O zalimler topluluğuna helak! (rahmetten uzak olsunlar)» denildi.

مِنْ أَهْلِي	ابْنِي	إِنَّ	رَبِّ	فَقَالَ	رَبَّهُ	نُوحٌ	نَادَى	وَ
ailemdendir (إِنَّ)'nin haberi: şibhi cüm.	oğlum (إِنَّ)'nin ismi	Şüphesiz tekid ve nasb h.	Rabbim nida harfi mahzuf münada, sondaki esre mütekellim yâsının alametidir	Ve dedi ki: atıf h., f. mazi, faili gizli zamir	Rabbine mef'ul	Nuh fail	seslendi f. mazi	başlama h.

الْحَاكِمِينَ	أَحْكَمُ	أَنْتَ	وَ	الْحَقُّ	وَعْدَكَ	إِنَّ	وَ
hakimler muz. ileyh	hakimisin haber, muzaf	Sen mübteda	atıf h.	haktır (إِنَّ)'nin haberi	senin vâdin (إِنَّ)'nin ismi	şüphesiz tekid ve nasb h.	ve atıf h.

﴿ 45 ﴾

45. Nuh Rabbine seslendi: « (Ey) Rabbim! Şüphesiz oğlum ailemdendir ve şüphesiz senin vâdin de haktır. Sen hakimler hakimisin.» dedi.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 225 ≻

(HUD, 38):

(صَنَعَ يَصْنَعُ صَنْعًا): yaptı/ terbiye etti/ yetiştirdi (اَلْفُلْكُ): gemi (مَرَّ يَمُرُّ مَرًّا): (muzaaf f.) geçti

(اَلْمَلَأُ): bir gurup halk, eşraf, ileri gelen (سَخِرَ يَسْخَرُ سُخْرًا مِنْ): alay etti

(HUD, 39):

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (nakıs f.) geldi (أَخْزَى يُخْزِي اِخْزَاءً): (nakıs f., if'al b.) alçak, kepaze, rezil rüsva oldu

(حَلَّ يَحِلُّ): (muzaaf f.) serbest bıraktı, mübah kılındı [(أَقَامَ يُقِيمُ) اَلْمُقِيمُ]: (ismi fail) daimi, baki/ namazı dosdoğru kılan

(HUD, 40):

(جَاءَ يَجِيءُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) geldi (اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): emir, iş, durum, husus

(فَارَ يَفُورُ فَوْرًا): (ecvef f.) kaynadı, şiddetli yandı (اَلتَّنُّورُ): fırın, kaynak (اَلزَّوْجُ ج اَزْوَاجٌ): eş, çift

(حَمَلَ يَحْمِلُ حَمْلاً): bindirdi/ yüklendi/ gebe kaldı/ taşıdı/ meyve verdi (اَلْاِثْنَين): iki

(اَلْاَهْلُ ج اَهْلُونَ): ehil, halk, yakın, aşiret (سَبَقَ يَسْبِقُ سَبْقًا): öne geçti/ tekaddüm etti/ kaçıp kurtuldu

(اَلْقَوْلُ): söz/ görüş/ iftira/ inanç/ Allah Tealadan sadır olan tehdit kelimesi (اَلْقَلِيلُ ج قَلِيلُونَ): az, azınlık

(HUD, 41):

(رَكِبَ يَرْكَبُ رُكُوبًا): bindi (اَلْاِسْمُ ج اَسْمَاءُ): isim, ad [(جَرَى يَجْرِي) اَلْمَجْرَى]: (mimli masdar) akış, cereyan, hareket

[(أَرْسَى يُرْسِي) اَلْمُرْسَى]: (masdar) sebat, yerleşme, sabit olma

(HUD, 42):

(جَرَى يَجْرِي جَرْيًا): (nakıs f.) cereyan etti, aktı, harekete geçti (اَلْمَوْجُ): dalga (اَلْجَبَلُ ج جِبَالٌ): dağ

(نَادَى يُنَادِي مُنَادَاةً): seslendi, çağırdı, bağırdı (اَلْاِبْنُ ج اَبْنَاءُ): erkek, çocuk, oğul (بُنَيَّ): oğulcuğum

(اَلْمَعْزِلُ): ayrı yer, kenar (رَكِبَ يَرْكَبُ رُكُوبًا): bindi/ göğüs gerdi/ bastırdı/ büründü

(HUD, 43 – 44):

(اَوَى يَأْوِي): (nakıs f.) sığındı, barındı, iltica etti (اَلْجَبَلُ ج جِبَالٌ): dağ [(عَصَمَ يَعْصِمُ) اَلْعَاصِمُ]: (ismi fail) koruyan

(اَلْمَاءُ ج مِيَاهٌ): su (اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): emir, iş, durum, husus (رَحِمَ يَرْحَمُ رَحْمَةً): acıdı, merhamet etti

(حَالَ يَحُولُ حَوْلاً): (ecvef f.) ayırdetti, haczetti, araya girdi (بَيْنَ): (zarf) arasında (اَلْمَوْجُ): dalga

(اَلْمُغْرَقُ ج مُغْرَقُونَ): (ismi meful) boğulan (بَلِعَ يَبْلَعُ بَلْعًا): yuttu (اَلْمَاءُ ج مِيَاهٌ): su

(أَقْلَعَ يُقْلِعُ اِقْلاَعًا): (if'al b.) kesti/ vazgeçti (غَاضَ يَغِيضُ غَيْضًا): (ecvef f.) (su) çekildi/ yuttu, içine aldı/ eksiltti

(قَضَى يَقْضِي قَضَاءً): (nakıs f.) yerine getirdi, bitirdi (اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): iş, emir, husus [(بَعِدَ يَبْعَدُ) اَلْبُعْدُ]: helak, mahv

(اِسْتَوَى يَسْتَوِي اِسْتِوَاءً): (nakıs iftial b.) yerleşti, durdu/ birbirine denk geldi/ mutedil, düzgün oldu

(HUD, 45):

(نَادَى يُنَادِي مُنَادَاةً): (nakıs müfaale b.) seslendi, bağırdı, çağırdı (اَحْكَمُ الحاكِمِينَ): hakimlerin en alimi, en adili, en mahiri

[(وَعَدَ يَعِدُ) اَلْوَعْدُ]: vaad (اَلْاَهْلُ ج اَهْلُونَ): ehil, aile, yakın, aşiret (اَلْاِبْنُ ج اَبْنَاءُ): erkek, çocuk, oğul

≺ CÜZ: 12, KUR'ÂN SAYFASI: 226 (HUD: 46 – 53) ≻

قَالَ	يَا	نُوحُ	إِنَّهُ	لَيْسَ	مِنْ أَهْلِكَ ۚ	إِنَّهُ
buyurdu		Ey Nuh	Doğrusu O	değildir	senin ailenden	O
f. mazi		münada nida h.	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	f. mazi, camid, nâsih, (لَيْسَ)'nin ismi (gizli zamiri)	(لَيْسَ)'nin haberi, şibhi cüm.	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi

(إِنَّ)'nin haberi; fiil cüm.

عَمَلٌ	غَيْرُ	صَالِحٍ ۖ	فَلَا تَسْأَلْنِ	مَا	لَيْسَ	لَكَ
bir iştir	olmayan	iyi	benden isteme	bir şeyi	olmayan	senin
(إِنَّ)'nin haberi, mevsuf	sıfat, muzaf	muz. ileyh	rabıta+ nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., f. muzari, nûnu vikaye, mef'ul, sondaki esre mütekellim yâ'sının alameti	ikinci mef'ûl, ismi mevsul	f. mazi, camid, nâsih	(لَيْسَ)'nin mukaddem haberi, şibhi cüm.

بِهِ	عِلْمٌ ۖ	إِنِّيٓ	أَعِظُكَ	أَنْ تَكُونَ	مِنَ الْجَاهِلِينَ	﴿ 46 ﴾
kendisiyle ilgili	bilgin	Ben	seni sakındırırım	olmaktan	cahillerden	
car-mecrur	(لَيْسَ)'nin muahhar ismi	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, fiil cüm., f. muzari, faili (gizli zamiri)	masdar ve nasb h., f. muzari, nasih, (كَانَ)'nin ismi (أَنْتَ) gizli zamiri	(كَانَ)'nin haberi, şibhi cüm., mef'ûlün lieclihtir yani; (كراهة أَنْ تَكُونَ)	

46. (Allah): «Ey Nuh! Doğrusu O senin ailenden değildir. O, iyi olmayan bir iştir (kötü bir iş işlemiştir). O halde senin hakkında bilgin olmayan bir şeyi benden isteme! Ben, seni cahillerden olmaktan sakındırırım» buyurdu.

قَالَ	رَبِّ	إِنِّيٓ	أَعُوذُ	بِكَ	أَنْ أَسْأَلَكَ	مَا
dedi	Rabbim	Gerçekten ben	sığınırım	sana	istemekten	şeyi
f. mazi	(يَا) nida harfi mahzuf münada, sondaki esre düşen (ي)'nin alameti	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, f. muzari	car-mecrur	masdar ve nasb h., f. muzari, faili (gizli zamiri), mef'ul	ikinci mef'ûl, ismi mevsul

لَيْسَ	لِي	بِهِ	عِلْمٌ ۖ	وَ	إِلَّا	تَغْفِرْ	لِي
olmayan	benim	hakkında	bir bilgim	atıf h.		bağışlamazsan	beni
f. mazi, camid, nâsih	(لَيْسَ)'nin mukaddem haberi, şibhi cüm.	car-mecrur	(لَيْسَ)'nin muahhar ismi		şart ve cezm h., nefiy h.	fi'lü'ş-şart, f. muzari	car-mecrur

وَ	تَرْحَمْنِي	أَكُنْ	مِنَ الْخَاسِرِينَ	﴿ 47 ﴾
ve	bana merhamet etmezsen	olurum	kaybedenlerden	
atıf h.	f. muzari, nûnu vikaye,mef'ul	cevabü'ş-şart, f. muzari, nasih, (كَانَ)'nin ismi (أنا) gizli zamiri	(كَانَ)'nin haberi, şibhi cüm.	

47. Nuh: «Rabbim! Ben senden hakkında bilgim olmayan şeyi istemekten sana sığınırım. Eğer beni bağışlamazsan ve bana merhamet etmezsen kaybedenlerden olurum» dedi.

قِيلَ	يَا	نُوحُ	اهْبِطْ	بِسَلَامٍ	مِنَّا	وَ
Denildi ki	Ey	Nuh	in	bir selametle	Bizden	
meçhul f. mazi	nida h.	münada	emir f., faili (gizli zamiri)	hal; şibhi cüm	sıfat, şibhi cüm.	atıf h.

بَرَكَاتٍ	عَلَيْكَ	وَ	عَلَىٰٓ أُمَمٍ	مِمَّنْ	مَعَكَ ۚ	وَ	أُمَمٌ
bereketlerle	sana	ve	ümmetlere	kimselerden (oluşacak)	seninle beraber		ümmetler
matuf	car-mecrur	atıf h.	car-mecrur	h. cer, ismi mevsul	sıla: şibhi cüm.	başlama h.	mübteda

سَنُمَتِّعُهُمْ	ثُمَّ	يَمَسُّهُمْ	مِنَّا	عَذَابٌ	أَلِيمٌ	﴿ 48 ﴾
kendilerini nimetlendireceğiz	sonra	onlara dokunacaktır	bizden	bir azab	acı veren	
haber, {(أُمَمٌ) kelimesinin sıfatı da denmiş}; fiil cüm.; istikbal h., f. muzari, faili (gizli zamiri), mef'ul	atıf h.	f. muzari, mef'ul	car-mecrur	fail	sıfat	

48. Denildi ki: «Ey Nuh! Bizden bir selametle, sana ve seninle beraber olan kimselerden (oluşacak) ümmetlere (verilecek) bereketlerle (gemiden) in! (Kafirlerin soyundan gelen başka) ümmetler (de olacaktır) kendilerini (dünyada) nimetlendireceğiz, sonra onlara bizden acı veren bir azab dokunacaktır. » denildi.

تِلْكَ	مِنْ أَنْبَآءِ	الْغَيْبِ	نُوحِيهَا	إِلَيْكَ ۚ	مَا كُنْتَ	تَعْلَمُهَا	أَنْتَ
bunlar	haberlerindendir	gayb	vahyettiğimiz	sana	sen değildin	onları biliyor	sen
mübted a	haber; şibhi cüm	muz. ileyh	(أَنْبَاء)'den hal: f. muzari, faili (gizli zamiri), mef'ul	car-mecrur	nefiy h., f. mazi, nasih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi, fiil cüm.; f. muzari, mef'ul	te'kit

﴿ 49 ﴾	لِلْمُتَّقِينَ	الْعَاقِبَةَ	إِنَّ	فَاصْبِرْ ۖ ∴	هَذَا ۖ ∴	مِنْ قَبْلِ	قَوْمُكَ	لَا	وَ
	takva sahiplerinindir	akibet	Doğrusu	O halde sabret	bundan önce		kavmin	ne de	
	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	rabıta, emir f., faili gizli zamir	muz. ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf	matuf	nefiy h.	atıf h.

49. İşte bunlar sana vahyettiğimiz gayb haberlerindendir. Bundan önce onları (ne) sen (ne) de kavmin bilmiyordunuz. O halde (onlar gibi sen de) sabret. Doğrusu akibet (iyi sonuç) takva sahiplerinindir.

اللّٰهَ	اعْبُدُوا	قَوْمِ	يَا	قَالَ	هُودًا ۘ	أَخَاهُمْ	إِلَى عَادٍ	وَ
Allah'a	kulluk edin	Ey kavmim		dedi	Hûd'u (gönderdik)	kardeşleri	Âd (kavmin)e	
mef'ul	emir f., fail	münada, sondaki esre düşen mütekellim yâsının alametidir	nida h.	f. mazi, faili (gizli zamiri)	bedel	(أرسلنا) (gönderdik) mahzuf fiilinin mef'ûlü	car-mecrur	atıf h.

﴿ 50 ﴾	مُفْتَرُونَ	إِلَّا	أَنْتُمْ	إِنْ	غَيْرُهُ ۘ	مِنْ إِلٰهٍ	لَكُمْ	مَا
	iftira edenlerden haber	başkası	siz	değilsiniz	O'ndan başka	tanrınız	Sizin	yoktur
		istisna h.	mübteda	nefiy h.	sıfat	zaid cer, mübteda muahhar, mevsuf	haber mukaddem; şibhi cüm.	nefiy h.

50. Âd (kavmin)e kardeşleri Hûd'u (gönderdik). «Ey kavmim! Allah'a kulluk edin. Sizin O'ndan başka tanrınız yoktur. Siz iftira edenlerden başkası değilsiniz » dedi.

أَجْرِيَ	إِنْ	أَجْرًا ۘ	عَلَيْهِ	لَآ أَسْأَلُكُمْ	قَوْمِ	يَا
benim ücretim	değildir	bir ücret	ona karşılık	Ben sizden istemiyorum	Ey kavmim	
mübteda	nefiy h.	ikinci mef'ûl	car-mecrur	nefiy h., f. muzari , faili (gizli zamir), mef'ul	nida h. münada	

﴿ 51 ﴾	فَلَا تَعْقِلُونَ	أَ	فَطَرَنِي	عَلَى الَّذِي	إِلَّا
	hâla aklınızı kullanmıyor	musunuz	beni yaratandan başkasına (ait)		
	atıf h., nefiy h., f. muzari+fâil	soru h.	sıla: mazi fiil cüm., faili (gizli zamir), nûnu vikaye, mef'ul	haber; şibhi cüm.,	istisna h.

51. «Ey kavmim! Ben, ona (görevim olan peygamberliğe) karşılık sizden bir ücret istemiyorum. Benim ücretim, beni yaratandan başkasına (ait) değildir. Hâla aklınızı kullanmıyor musunuz?

تُوبُوٓا	ثُمَّ	رَبَّكُمْ	اسْتَغْفِرُوا	قَوْمِ	يَا	وَ
tevbe edin	sonra	Rabbinizden	mağfiret dileyin	kavmim	Ey	
emir f., fail	atıf h.	mef'ul	emir f., fail	münada, sondaki esre mütekellim yâsının alameti	nida h.	atıf h.

يَزِدْكُمْ	وَ	مِدْرَارًا	عَلَيْكُمْ	السَّمَآءَ	يُرْسِلِ	إِلَيْهِ
arttırsın	ve	bol bol yağmurlu	üzerinize	göğü	ki göndersin	O'na
f. muzari, faili (gizli zamir), mef'ul	atıf h.	hal	car-mecrur	mef'ul	emrin cevabı olduğu için f. muzari (geçiş dolayısıyla esre), faili (gizli zamir)	car-mecrur

﴿ 52 ﴾	مُجْرِمِينَ	لَا تَتَوَلَّوْا	وَ	إِلَى قُوَّتِكُمْ	قُوَّةً
	günahkarlar olarak	yüz çevirmeyin		kuvvetinize	kuvvet
	hal	nehy-i hazır (cemi)	atıf h.	h. cer-mecrur isim	ikinci mef'ûl

52. «Ey kavmim! Rabbinizden mağfiret dileyin; sonra O'na tevbe edin ki, üzerinize göğü (yağmuru) bol bol göndersin ve kuvvetinize kuvvet arttırsın. Günahkarlar olarak (Allah'tan) yüz çevirmeyin. »

قَالُوا	يَا	هُودُ	مَا جِئْتَنَا	بِبَيِّنَةٍ	وَ	مَا	نَحْنُ	بِتَارِكِي
Dediler ki	Ey	Hûd	bize getirmedin	bir mucize		değiliz	biz	bırakanlar
f. mazi, fail	nida h.	münada	nefy h., f. mazi+ fail, mef'ul	car-mecrur	atıf h.	(لَيْسَ) gibi amel eden nefiy h.	(لَيْسَ)'nin ismi	zaid cer, (مَا)nın haberi

﴿ 53 ﴾	بِمُؤْمِنِينَ	لَكَ	نَحْنُ	مَا	وَ	عَنْ قَوْلِكَ	آلِهَتِنَا
	iman edecekler	sana	biz	değiliz	ve	senin sözünden dolayı	ilâhlarımızı
	zaid cer, (مَا)nın haberi	car-mecrur	(مَا)'nin ismi	(لَيْسَ) gibi amel eden nefiy h.	atıf h.	h. cer-mecrur isim	muz. ileyh, muzaf, (نَا):muz. ileyh

53. Dediler ki: "Ey Hûd! Sen bize bir mucize getirmedin, biz de senin sözünden dolayı ilâhlarımızı bırakanlar değiliz ve biz sana iman edecekler de değiliz. »

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 226 ≻

(HUD, 46):

(لَيْسَ): (camid fiil) değildir (اَلْأَهْلُ ج اَهْلُونَ): ehil, aile, yakın, aşiret (اَلْعَمَلُ ج اَعْمَالٌ): iş

(اَلصَّالِحُ ج صَالِحُونَ): (ismi fail) doğru olan (سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuz f.) istedi/ sordu

(وَعَظَ يَعِظُ وَعْظًا): (misal f.) va'z etti, öğüt verdi (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu

(HUD, 47 – 48):

(عَاذَ يَعُوذُ عَوْذًا ب): (ecvef f.) sığındı (سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuz f.) istedi (لَيْسَ): (camid fiil) değildir, olmadı

(غَفَرَ يَغْفِرُ غُفْرَانًا): mağfiret etti, bağışladı (رَحِمَ يَرْحَمُ رَحْمَةً): merhamet etti, acıdı

(اَلْخَاسِرُ ج خَاسِرُونَ): (ismi fail) zarar eden, ziyana uğrayan (مَسَّ يَمَسُّ مَسًّا): (muzaaf f.) dokundu, el sürdü

(هَبَطَ يَهْبِطُ هُبُوطًا): indi/ düştü/ yuvarlandı (اَلسَّلاَمُ): necat, eman, selamet/ sulh/ teslim olma

(اَلْبَرَكَةُ ج بَرَكَاتٌ): bereket, hayır, bolluk (اَلْأُمَّةُ ج اُمَمٌ): ümmet (اَلْأَلِيمُ): şiddetli acı çektiren, çok elem veren

(مَتَّعَ يُمَتِّعُ تَمْتِيعًا): (tef'il b.) uzun ömürler verdi, yaşattı, geçindirdi/ nimetlendirdi

(HUD, 49):

(اَلنَّبَأُ ج أَنْبَاءٌ): haber, vakıa,hadise (اَلْغَيْبُ ج غُيُوبٌ): gözle görülmeyen, bilinmeyen (اَلْعَاقِبَةُ ج عَوَاقِبُ): akıbet, son

(أَوْحَى يُوحِي إِيحَاءً): (nakıs f., if'al b.) vahyetti, işaret etti, sır verdi (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (قَبْلُ): (zarf) önce

(صَبَرَ يَصْبِرُ صَبْرًا): sabretti/ bekledi/ kendini tuttu (اَلْمُتَّقِي ج مُتَّقُونَ): (ismi fail) sakınan, korunan

(HUD, 50 – 51):

(اَلْأَخُ ج إِخْوَةٌ): kardeş (عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti (غَيْرُ): başka, hariç, dışında, olmaksızın

(اَلْمُفْتَرِي ج مُفْتَرُونَ): (ismi fail) uyduran, iftira eden (سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuz f.) istedi, sordu

(اَلْأَجْرُ ج أُجُورٌ): ecir, ücret, mükafat (فَطَرَ يَفْطُرُ فَطْرًا): yarattı, icad etti (عَقَلَ يَعْقِلُ عَقْلاً): akıl etti, akıl erdirdi

(HUD, 52):

(اِسْتَغْفَرَ يَسْتَغْفِرُ اِسْتِغْفَارًا): (istif'al b.) istiğfar etti, bağış diledi (تَابَ يَتُوبُ تَوْبًا): (ecvef f.) tevbe etti, masiyetten döndü

(أَرْسَلَ يُرْسِلُ اِرْسَالاً): (if'al b.) gönderdi (اَلْمِدْرَارُ): bol, bol yağmur, çok süt (زَادَ يَزِيدُ زَيْدًا): (ecvef f.) arttı, ziyadeleşti

(اَلْقُوَّةُ ج قُوىً): kuvvet, güç (تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا): (nakıs tefa'ul b.) döndü, yüz çevirdi (اَلْمُجْرِمُونَ ج مُجْرِمُونَ): (ismi fail) suçlu

(HUD, 53):

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا):(mehmuze'l-lam ve ecvef f.) geldi (اَلنَّبَأُ ج اَنْبَاءُ): haber, vakıa,hadise (اَلْبَيِّنَةُ ج بَيِّنَاتٌ): apaçık

(أَوْحَى يُوحِي اِيحَاءً): (nakıs f., if'al b.) vahyetti, işaret etti, sır verdi (صَبَرَ يَصْبِرُ صَبْرًا): sabretti/ bekledi/ kendini tuttu

(اَلْعَاقِبَةُ ج عَوَاقِبُ): akıbet, son (اَلْمُتَّقِي ج مُتَّقُونَ): (ismi fail) sakınan, korunan [(تَرَكَ يَتْرُكُ) اَلتَارِكُ]:(ismi fail) terkeden, bırakan

﴿ CÜZ : 12, KUR'ÂN SAYFASI: 227 (HUD: 54 – 62) ﴾

إِنْ	نَقُولُ	إِلَّا	اعْتَرَاكَ	بَعْضُ	آلِهَتِنَا	بِسُوٓءٍ ۗ
	söylemeyiz	(demekten) başkasını	sana yönelmiş	bazısı	İlahlarımızdan	kötülükle
nefiy h.	f. muzari, faili (gizli zamiri)	istisna h.	f. mazi, mef'ul	fail, muzaf	muz. ileyh, muzaf, (نَا):muz. ileyh	car-mecrur

قَالَ	إِنِّي	أُشْهِدُ	اللَّهَ	وَ	اشْهَدُوٓا	أَنِّي	بَرِيٓءٌ
dedi ki	Doğrusu ben	şahit tutuyorum	Allah'ı	ve	şahit olun	ben	uzağım
f. mazi, faili (gizli zamiri)	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi; muzari fiil cüm., faili (gizli zamiri)	mef'ul	atıf h.	emir f., fail	tekid ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi

﴿54﴾ مِمَّا | تُشْرِكُونَ | لَا | ﴿55﴾ مِنْ دُونِهِ | فَكِيدُونِي | جَمِيعًا | ثُمَّ | لَا تُنظِرُونِ

مِمَّا	تُشْرِكُونَ	لَا	مِنْ دُونِهِ	فَكِيدُونِي	جَمِيعًا	ثُمَّ	لَا تُنظِرُونِ
şeylerden	sizin ortak koştuğunuz		O'ndan başka	bana tuzak kurun	tümünüz	sonra	bana süre tanımayın
h. cer, ismi mevsul	sıla: fiil cüm.; f. muzari+fâil		h. cer-mecrur isim	rabıta, emir f., fail, nûnu vikaye, mef'ul	hal	atıf h.	nehy-i hazır, nûnu vikaye, mef'ul, sondaki esre mütekellim yâsının alameti

54. Biz «İlahlarımızdan bazısı sana kötülükle yönelmiş (fena çarpmış)!» demekten başkasını söylemeyiz! (Hûd) dedi ki: «Doğrusu ben Allah'ı şahit tutuyorum ve siz de şahit olun ki ben sizin ortak koştuğunuz şeylerden uzağım.» 55. «O'ndan başka (ortak koştuklarınızın hepsinden uzağım). Artık tümünüz (hepiniz) bana tuzak kurun; sonra da bana süre tanımayın!»

إِنِّي	تَوَكَّلْتُ	عَلَى اللَّهِ	رَبِّي	وَ	رَبِّكُمْ ۚ	مَا	مِن دَآبَّةٍ
Doğrusu Ben	tevekkül ettim	Allah'a	Rabbim		Rabbiniz	yoktur	Hiç bir canlı
tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi; mazi fiil cüm., fail	car-mecrur	(اللّٰهِ)'den bedel	atıf h.	matuf	nefiy h.	zaid cer, mübteda

﴿56﴾ مُّسْتَقِيمٍ | عَلَى صِرَاطٍ | رَبِّي | إِنَّ | بِنَاصِيَتِهَآ ۚ | آخِذٌ | هُوَ | إِلَّا

إِلَّا	هُوَ	آخِذٌ	بِنَاصِيَتِهَآ ۚ	إِنَّ	رَبِّي	عَلَى صِرَاطٍ	مُّسْتَقِيمٍ
illa	O	tutar	alnından	Şüphesiz	benim Rabbim	bir yol üzerindedir	dosdoğru
istisna h.	mübteda	haber	h. cer-mecrur isim	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi; şibhi cüm.	sıfat

(دَآبَّةٍ) mübtedasının haberi: isim cümlesi

56. «Doğrusu Ben, benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah'a tevekkül ettim. Hiç bir canlı yoktur ki, illa O, alnından tutar. Şüphesiz benim Rabbim dosdoğru bir yol üzerindedir.»

فَإِنْ	تَوَلَّوْا	فَقَدْ	أَبْلَغْتُكُمْ	مَآ	أُرْسِلْتُ	بِهِۦٓ
eğer	yüz çevirirseniz	kesinlikle	tebliğ ettim size	şeyleri	gönderildiğim	kendisiyle
atıf h., şart ve cezm h.	fi'lü'ş-şart; f. muzari, fail	rabıta {cevabü'ş-şart içindir}, tahkik h.	f. mazi, fail, mef'ul	mef'ul, ismi mevsul	meçhul f. mazi, fail	car-mecrur

إِلَيْكُمْ ۖ	وَ	يَسْتَخْلِفُ	رَبِّي	قَوْمًا	غَيْرَكُمْ ۚ	وَ
size		yerinize getirir	Rabbim	bir kavmi	sizden başka	ve
car-mecrur	başlama h.	f. muzari	fail	mef'ul, mevsuf	sıfat	atıf h.

﴿57﴾ لَا تَضُرُّونَهُ | شَيْـًٔا ۚ | إِنَّ | رَبِّي | عَلَى كُلِّ شَيْءٍ | حَفِيظٌ

لَا تَضُرُّونَهُ	شَيْـًٔا ۚ	إِنَّ	رَبِّي	عَلَى كُلِّ شَيْءٍ	حَفِيظٌ
O'na zarar veremezsiniz	hiçbir	Doğrusu	benim Rabbim	her şeye	Hafîz'dir
nefiy h., f. muzari+fâil, mef'ul	mef'ûlü mutlak naibi	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	h. cer, mecrur isim, muzaf, +muz. ileyh, şibhi cüm. (حَفِيظٌ) ile bağlantılıdır		(إِنَّ)'nin haberi	

57. «Artık eğer yüz çevirirseniz ben kendisiyle size gönderildiğim şeyleri kesinlikle size ulaştırıp tebliğ ettim (Bana düşen zorlamak değil tebliğ idi). Rabbim sizden başka bir kavmi yerinize getirir de O'na hiçbir zarar veremezsiniz. Doğrusu benim Rabbim her şeye Hafîz'dir (koruyup gözetendir).»

وَ	لَمَّا	جَآءَ	أَمْرُنَا	نَجَّيْنَا	هُودًا	وَ
	zaman	geldiği	Emrimiz	kurtardık	Hûd'u	ve
başlama h.	cezmetmeyen ve şart bildiren zaman zarfı	fi'lü'ş-şart; f. mazi	fail	cevabü'ş-şart; f. mazi, fail	mef'ul	atıf h.

الَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا ۚ وَ نَجَّيْنَاهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ﴿ 58 ﴾

iman edenleri	onunla beraber	rahmetle	tarafımızdan		Onları kurtardık		bir azaptan	çetin		
sıla: fiil cüm.; f. mazi, fail	(آمَنُوا)'nun failinden hal; şibhi cüm.	h. cer-mecrur isim, mevsuf	sıfat; şibhi cüm.		f. mazi, fail, mef'ul	atıf h.	h. cer-mecrur isim, mevsuf	sıfat		
matuf, ismi mevsul										

58. Emrimiz geldiği zaman Hûd'u ve onunla beraber iman edenleri tarafımızdan bir rahmetle kurtardık. Onları çetin bir azaptan kurtardık.

وَ تِلْكَ عَادٌ جَحَدُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَ عَصَوْا

İşte bu	Âd'dır	bile bile inkar eden	ayetlerini	Rablerinin		isyan eden		
mübteda	haber, mevsuf	sıfat; f. mazi cüm. fail	h. cer-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	matuf; f. mazi, fail		
başlama h.								

وَ اتَّبَعُوا أَمْرَ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿ 59 ﴾ رُسُلَهُ

peygamberlerine	ve	tabi olup uyan	emrine	her	zorbanın		inatçı	
mef'ul	atıf h.	matuf; f. mazi, fail,	mef'ul	muz. ileyh, muzaf	muz. ileyh, mevsuf		sıfat	

59. İşte bu, Rablerinin ayetlerini bile bile inkar eden, peygamberlerine isyan eden ve her inatçı zorbanın emrine tabi olup uyan (Hud'un kavmi) Âd'dır.

وَ أُتْبِعُوا فِي هٰذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ أَلَآ

tabi tutuldular	bu	dünyada	lanete		gününde	kıyamet	Dikkat edin	
meçhul f. mazi, naibi fail	h. cer-mecrur isim	(هٰذِهِ)'den bedel	mef'ul	atıf h.	zaman zarfı, muzaf	muz. ileyh	tenbih h.	
atıf h.								

إِنَّ عَادًا كَفَرُوا رَبَّهُمْ ۗ أَلَا بُعْدًا لِعَادٍ قَوْمِ هُودٍ ﴿ 60 ﴾

gerçekten	Ad	kafir oldular	Rablerine	Dikkat edin	helak	Ad'a	kavmi	Hûd'un	
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, mazi fiil cüm.	mef'ul	tenbih h.	mahzuf bir fiilin mef'ûlü mutlak naibi	car-mecrur	(عَادٍ)'den bedel, muzaf	muz. ileyh	

60. Ve bu dünyada da, kıyamet gününde de lanete tabi tutuldular. Dikkat edin (haberiniz olsun); gerçekten Ad (kavmi), Rablerine kafir oldular. Dikkat edin; Hûd'un kavmi Ad'a helak (Allah'ın rahmetinden uzaklık olsun)...

وَ إِلَى ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا ۘ قَالَ يَا قَوْمِ

Semûd		kardeşleri	Sâlih'i	dedi	Ey	kavmim
h. cer, şibhi cüm. (أرسلنا) (gönderdik) olarak takdir edilen mahzuf bir fiille bağlantılıdır	atıf h.	mef'ul	bedel	f. mazi, faili (gizli zamiri)	nida h.	münada, sondaki esre düşen mütekellim yâsının alametidir

اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلٰهٍ غَيْرُهُ ۖ هُوَ

kulluk yapın	Allah'a	yoktur	Sizin	tanrınız	O'ndan başka	O
emir f., fail	mef'ul	nefiy h. şibhi	haber mukaddem; cüm.	zaid (manaya katılmayan) cer, mübteda muahhar, mevsuf	sıfat	mübteda

أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَ اسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوهُ ثُمَّ

yaratti sizi	yerden	Ve	sizi amir tayin etti	orada	O'ndan mağfiret isteyin	sonra
haber fiil cüm., f. mazi, faili (gizli zamir), mef'ul	car-mecrur	atıf h.	f. mazi, faili (gizli zamir), mef'ul	car-mecrur	rabıta, emir f., fail , mef'ul	atıf h.

تُوبُوا إِلَيْهِ ۚ إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُجِيبٌ ﴿ 61 ﴾

tevbe edin	O'na	Doğrusu	Rabbim	çok yakındır	cevap verendir
emir f., fail	car-mecrur	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ikinci haberi

61. Semûd kavmine de kardeşleri Sâlih'i (gönderdik). « Ey kavmim! Allah'a kulluk yapın. Sizin O'ndan başka tanrınız yoktur. O sizi yerden (topraktan) yarattı. Ve sizi orada amir tayin etti (imar etmenizi istedi). O halde O'ndan mağfiret isteyin; sonra da O'na tevbe edin. Doğrusu Rabbim (kullarına) çok yakındır, (dualarına) cevap verendir » dedi.

مَرْجُوًّا	فِينَا	كُنْتَ	صَالِحُ	قَدْ	يَا	قَالُوا
ümit edilen	içimizde	Sen idin	Salih		Ey	dediler
(كَانَ)'nin haberi	şibhi cüm. (مَرْجُوًّا) ile bağlantılıdır	f. mazi, nasih, (كَانَ)'nin ismi	tahkik h.	münada	nida h.	f. mazi, fail

يَعْبُدُ	مَا	نَعْبُدَ	أَنْ	أَ تَنْهَانَآ	هٰذَا	قَبْلَ
taptığı	şeylere	tapmaktan		bizi yasaklıyor musun	bundan	önce
sıla: muzari fiil cüm.	mef'ul, ismi mevsul	f. muzari, faili (gizli zamir)	masdar ve nasb h.	soru h., f. muzari, faili (gizli zamir), mef'ul	muz. ileyh	zaman zarfı, muzaf

﴿ 62 ﴾

مُرِيبٍ	إِلَيْهِ	تَدْعُونَا	مِمَّا	لَفِي شَكٍّ	إِنَّنَا	وَ	آبَاؤُنَا
kuşkulandırıcı (شَكٍّ) kelimesinin sıfatı	kendisine car-mecrur	bizi davet ettiğin sıla: fiil cüm.; f. muzari, faili (gizli zamir), mef'ul	şeyden h. cer, ismi mevsul	şüphe içindeyiz tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi; şibhi cüm	Doğrusu biz tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	hal vâvı	babalarımızın fail

62. «Ey Salih! Sen bundan önce içimizde (iyilikler ve faydalar) ümit edilen (bir kimse) idin. (Şimdi) babalarımızın taptığı şeylere tapmaktan bizi yasaklıyor musun? Doğrusu biz, bizi kendisine davet ettiğin şeyden kuşkulandırıcı bir şüphe içindeyiz » dediler.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 227 ≻

(HUD, 54 – 55 – 56):

(اِعْتَرَى يَعْتَرِي اِعْتِرَاءً ب): (nakıs iftial b.) yöneldi/ isabet etti/ içine girdi (اَلسُّوءُ): şer, kötülük/ afet, bela

(أَشْهَدَ يُشْهِدُ اِشْهَادًا عَلَى): (if'al b.) şahid tuttu, şahit kıldı [(بَرِئَ يَبْرَأُ) اَلْبَرِيءُ]: (ismi fail) suçsuz, uzak

(أَشْرَكَ يُشْرِكُ اِشْرَاكًا): (if'al b.) (Allah'a) ortak koştu (كَادَ يَكِيدُ كَيْدًا): (ecvef f.) hile yaptı, tuzak kurdu

(اَلْجَمِيعُ): bütünü, hepsi, hepsini (أَنْظَرَ يُنْظِرُ اِنْظَارًا): (if'al b.) mühlet verdi, süre tanıdı (اَلدَّابَّةُ ج دَوَابُّ): canlı, hayvan

(تَوَكَّلَ يَتَوَكَّلُ تَوَكُّلًا): (tefa'ul b.) tevekkül etti, işini Allah'a bıraktı (اَلْآخِذُ ج آخِذُونَ): (ismi fail) tutan, tutucu

(اَلنَّاصِيَةُ ج نَوَاصِي): kakül, perçem (اَلصِّرَاطُ): eğri büğrü olamayan yol (اَلْمُسْتَقِيمُ): (ismi fail) dosdoğru/ düzgün, ölçülü,

(HUD, 57 – 58):

(تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا): (nakıs tefa'ul b.) yüz çevirdi, döndü/ yürüttü (أَبْلَغَ يُبْلِغُ اِبْلَاغًا): (if'al b.) tebliğ etti, eriştirdi

(أَرْسَلَ يُرْسِلُ اِرْسَالًا): (if'al b.) gönderdi (اِسْتَخْلَفَ يَسْتَخْلِفُ اِسْتِخْلَافًا): (istif'al b.) yerine geçirdi, halef kıldı/ halife tayin etti

(ضَرَّ يَضُرُّ ضَرًّا): (muzaaf f.) zarar verdi, ziyana soktu [(حَفِظَ يَحْفَظُ) اَلْحَفِيظُ]: (ismi fail) rakip, müheymin, gözetici/ koruyan

(جَاءَ يَجِيءُ جَيْئًا): geldi (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) (اَلنَّبَأُ ج اَنْبَاءُ): haber, vakıa,hadise (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(أَوْحَى يُوحِي اِيحَاءً): (nakıs f., if'al b.) vahyetti, işaret etti, sır verdi (صَبَرَ يَصْبِرُ صَبْرًا): sabretti/ bekledi/ kendini tuttu

(اَلْأَمْرُ ج اُمُورٌ): emir, iş, durum, husus (نَجَّى يُنَجِّي تَنْجِيَةً): (nakıs tef'il b.) kurtardı (اَلْغَلِيظُ ج غِلَاظٌ): çetin, katı, sert, ağır

(HUD, 59 – 60 – 61 – 62):

(جَحَدَ يَجْحَدُ جُحُودًا): bilerek inkar etti (عَصَى يَعْصِي عَصْيًا): (nakıs f.) isyan etti, baş kaldırdı (اَلْجَبَّارُ ج جَبَّارُونَ): zorlayıcı

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabi oldu (اَلْعَنِيدُ): inatçı, bile bile haktan yüz çeviren (اَللَّعْنَةُ ج لَعَنَاتٌ): lanet

[(بَعِدَ يَبْعَدُ) اَلْبُعْدُ]: (masdar) helak, helak olma (اَلْأَخُ ج اِخْوَةٌ): kardeş (عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti

(أَنْشَأَ يُنْشِئُ اِنْشَاءً): (if'al b.) yarattı/ icat etti (اِسْتَعْمَرَ يَسْتَعْمِرُ اِسْتِعْمَارًا): (istif'al b.) ma'mur edici kıldı/ amir tayin etti

(تَابَ يَتُوبُ تَوْبًا): (ecvef f.) tevbe etti, masiyetten döndü (اَلْقَرِيبُ): yakın (نَهَى يَنْهَى): (nakıs f.) yasakladı

[(أَجَابَ يُجِيبُ) اَلْمُجِيبُ]: (ismi fail) cevap veren [(رَجَا يَرْجُو) اَلْمَرْجُوُّ]: (ismi mef'ul) ümit edilen, beklenilen

[(أَرَابَ يُرِيبُ) اَلْمُرِيبُ] (ismi fail) şüpheye düşüren, tatmin etmeyen, kuşkulandıran, vehim veren

≺ CÜZ : 12, KUR'ÂN SAYFASI: 228 (HUD: 63 – 71) ≻

قَالَ	يَا	قَوْمِ	أَ رَأَيْتُمْ	إِنْ	كُنْتُ	عَلَى بَيِّنَةٍ
dedi ki	Ey	kavmim	Ne dersiniz?	Eğer	isem	açık bir delil üzerinde
f. mazi, faili (gizli zamir)	nida h.	münada, sondaki esre düşen mütekellim yâsının alametidir	soru h., f. mazi+ fail	şart h.	fi'lü'ş-şart, f. mazi, nasih, (كَانَ)'nin ismi, cevabü'ş-şart mahzuftur	(كَانَ)'nin haberi, şibhi cüm

مِنْ رَبِّي	وَ	آتَانِي	مِنْهُ	رَحْمَةً	فَمَنْ	يَنْصُرُنِي	مِنَ اللَّهِ
Rabbimden	atıf h.	bana verdiyse	kendinden	bir rahmet	kim	beni kurtarır	Allah'tan
h. cer-mecrur isim		f. mazi, faili (gizli zamir), nûnu vikaye, mef'ul	car-mecrur	ikinci mef'ûl	başlama h., mübteda, soru ismi	haber; fiil cüm. f. muzari, faili (gizli zamir), nûnu vikaye, mef'ul	car-mecrur

إِنْ	عَصَيْتُهُ	فَمَا	تَزِيدُونَنِي	غَيْرَ	تَخْسِيرٍ	﴿ 63 ﴾
şart h.	O'na isyan edersem	başlama h., nefiy h.	bana arttırmazsınız	başkasını	bana zarar vermekten	
	fi'lü'ş-şart, f. mazi, fail, mef'ul, cevabü'ş-şart mahzuftur önceki cümle onu açıklar		f. muzari+fâil, nûnu vikaye, mef'ul	ikinci mef'ûl, muzaf	muz. ileyh	

63. (Sâlih) dedi ki: «Ey kavmim! Ne dersiniz? Eğer ben Rabbimden açık bir delil üzerinde isem ve O bana kendinden bir rahmet (nübüvvet) verdiyse o zaman O'na isyan edersem beni Allah'tan kim kurtarır? O halde siz de bana zarar vermekten başkasını arttırmazsınız.

وَ	يَا	قَوْمِ	هَذِهِ	نَاقَةُ	اللَّهِ	لَكُمْ
başlama h.	Ey	kavmim	bu	dişi devesidir	Allah'ın	size
	nida h.	münada, sondaki esre düşen mütekellim yâsının alametidir	mübteda	haber, muzaf	muz. ileyh	şibhi cüm. (آيَةً) ile bağlantılıdır

آيَةً	فَذَرُوهَا	تَأْكُلْ	فِي أَرْضِ اللَّهِ	وَ	لَا	تَمَسُّوهَا
mucize olarak	onu bırakın	yesin	Allah'ın arzında	atıf h.	nehiy ve cezm h.	dokunmayın Ona
hal	atıf h., emir f., fail, mef'ul	emrin cevabı olduğu için meczum f. muzari, faili (gizli zamir)	h. cer-mecrur isim			f. muzari, fail, mef'ul

بِسُوءٍ	فَيَأْخُذَكُمْ	عَذَابٌ	قَرِيبٌ	﴿ 64 ﴾
kötülükle	Çünkü sizi yakalar	bir azap	yakın	
car-mecrur	fa-i sebebiye, f. muzari, mef'ul	fail, mevsuf	sıfat	

64. «Ey kavmim! İşte bu size (peygamberliğimin alameti olmak üzere kayadan çıkarılan ve) mucize olarak (gönderilen) Allah'ın dişi devesidir. O halde onu bırakın, Allah'ın arzında yesin. Ona kötülükle dokunmayın. Çünkü sizi yakın bir azap yakalar».

فَعَقَرُوهَا	فَقَالَ	تَمَتَّعُوا	فِي دَارِكُمْ
Buna rağmen onu kesip devirdiler	Bunun üzerine dedi	faydalanın	yurdunuzda
atıf h., f. mazi, fail, mef'ul	atıf h., f. mazi, faili (gizli zamir)	emir f., fail	h. cer-mecrur isim

ثَلَاثَةَ	أَيَّامٍ ط	ذَلِكَ	وَعْدٌ	غَيْرُ	مَكْذُوبٍ	﴿ 65 ﴾
üç	gün	bu	bir vaaddir	muz. ileyh	yalanlanmayacak	
zaman zarfı, muzaf	m. ileyh	mübteda	haber, muzaf	muz. ileyh		

65. Buna rağmen (Semûd kavmi) onu (o dişi deveyi) kesip devirdiler. Bunun üzerine Salih: «Yurdunuzda üç gün daha faydalanın. Bu, yalanlanmayacak bir vaaddir» dedi.

فَلَمَّا	جَاءَ	أَمْرُنَا	نَجَّيْنَا	صَالِحًا	وَ	الَّذِينَ
gelince		Emrimiz	kurtardık	Sâlih'i	ve	kimseleri
başlama h., şart bildiren zaman zarfı	fi'lü'ş-şart; f. mazi	fail	cevabü'ş-şart, f. mazi, fail	mef'ul	atıf h.	matuf, ismi mevsul

آمَنُوا	مَعَهُ	بِرَحْمَةٍ	مِنَّا	وَ	مِنْ خِزْيِ يَوْمِئِذٍ ط	إِنَّ
iman eden	onunla beraber	bir rahmetle	tarafımızdan	ve	o günün rezilliğinden	Doğrusu
sıla: mazi fiil cüm.	(آمَنُوا)'nun faiilinden hal: şibhi c.	h. cer-mecrur isim, mevsuf	sıfat; şibhi cüm.	atıf h.	h. cer-mecrur isim	tekid ve nasb h.

رَبَّكَ	هُوَ	الْقَوِيُّ	الْعَزِيزُ	﴿ 66 ﴾
Rabbin	fasıl zamiri	kuvvetlidir	üstün gelendir	
(إِنَّ)'nin ismi		(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	

66. Emrimiz gelince, Sâlih'i ve onunla beraber iman eden kimseleri, tarafımızdan bir rahmetle (azaptan) ve o günün rezilliğinden kurtardık. Doğrusu Rabbin kuvvetlidir, (her şeye) üstün gelendir.

﴿ 67 ﴾ وَ أَخَذَ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جَاثِمِينَ لا

diz üstü çökenler olarak	yurtlarında	sabahladılar	korkunç bir ses	zulmeden	kimseleri	yakaladı	
(أَصْبَحَ)'nın haberi	h. cer-mecrur isim	atıf h., f. mazi, nasih, (أَصْبَحَ)'nın ismi	fail	sıla: fiil cüm.; f. mazi, fail	mef'ul	f. mazi	atıf h.

67. O zulmeden kimseleri de korkunç bir ses yakaladı ve yurtlarında diz üstü çökenler olarak sabahladılar (deprem ve kasırga ile helak edildiler).

كَأَنْ لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا ط أَلاَ إِنَّ ثَمُودَ كَفَرُوا

Sanki	hiç var olmamışlardı	orada	Dikkat edin	gerçekten	Semûd	inkâr ettiler
(كَأَنْ)nin tahfifi, ismi (ثَمُودَ)'ye dönen mahzuf zamir	(كَأَنْ)'in haberi, cahd-ı mutlak fiil cüm; nefiy ve cezm h., f. muzari	car-mecrur	tenbih h.	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi; mazi fiil cüm.

﴿ 68 ﴾ رَبَّهُمْ ط أَلاَ بُعْدًا لِثَمُودَ ع

Rablerini	Dikkat edin	helak	Semûd kavmine
mef'ul	tenbih h.	(ابعدوا) olarak takdir edilen mahzuf bir fiilin mef'ûlü mutlak naibi	h. cer-mecrur isim

68. Sanki orada hiç var olmamışlardı. Dikkat edin (haberiniz olsun)! Semûd (kavminin insanları) gerçekten Rablerini inkâr ettiler. Dikkat edin (haberiniz olsun)! Semûd kavmine helak (Allah'ın rahmetinden uzaklık olsun)...

وَ لَقَدْ جَآءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَى قَالُوا سَلاَمًا ط

başlama h.	And olsun ki lâmu cevâbi'l-kasem (yeminin cevabının başında gelir), tahkik h.	geldiler	elçilerimiz	İbrahim'e	müjde ile	dediler	Selam
		f. mazi,	fail	mef'ul	h. cer-mecrur isim	f. mazi, fail	(نُسَلِّم سلاما) takdir edilen mahzuf bir fiilin mef'ûlü mutlak naibi

﴿ 69 ﴾ قَالَ سَلاَمٌ ع فَمَا لَبِثَ أَنْ جَآءَ بِعِجْلٍ حَنِيذٍ

dedi	selam	akabinde gecikmedi	getirmesi		bir buzağı	kızartılmış	
f. mazi, faili (gizli zamir)	mübteda, haberi (عَلَيْكُمْ) olarak takdir edilmiştir	f. mazi, faili (gizli zamir)	atıf h., nefiy h.	f. mazi, faili (gizli zamiri)	masdar h.	h. cer-mecrur isim, mevsuf	sıfat

69. And olsun ki, elçilerimiz (melekler) İbrahim'e müjde ile geldiler (müjde getirdiler). «Selam (sana)» dediler. O da: «(Size de) selam» dedi ve akabinde kızartılmış bir buzağı getirmesi gecikmedi.

فَلَمَّا رَأَى أَيْدِيَهُمْ لاَ تَصِلُ إِلَيْهِ نَكِرَهُمْ وَ

görünce		ellerinin	varmadığını	ona	onları yadırgadı	ve
fi'lü'ş-şart; f. mazi	atıf h.,şart bildiren zaman zarfı	mef'ul	hal; fiil cüm. nefiy h., f. muzari	car-mecrur	cevabü'ş-şart; f. mazi, faili (gizli zamir), mef'ul	atıf h.

﴿ 70 ﴾ أُرْسِلْنَا إِلَى قَوْمِ لُوطٍ ط إِنَّآ لاَ تَخَفْ قَالُوا خِيفَةً مِنْهُمْ أَوْجَسَ

hissetti	onlardan (dolayı)	bir korku	dediler	Korkma	doğrusu biz	gönderildik	Lut kavmine
f. mazi, faili (gizli zamir)	car-mecrur	mef'ul	f. mazi, fail	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., f. muzari	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi; fiil cüm., meçhul f. mazi, naibi fail	h. cer-mecrur isim

70. Ellerinin ona (yani bu en değerli yemeklerden biri olan kızartılmış buzağıya) varmadığını (uzanmadığını) görünce, onları yadırgadı ve onlardan (dolayı kendisinde) bir korku hissetti (bir şeyler hissederek içine bir korku düştü). «Korkma, doğrusu biz Lut kavmine gönderildik» dediler.

﴿ 71 ﴾ وَ امْرَأَتُهُ قَآئِمَةٌ فَضَحِكَتْ فَبَشَّرْنَاهَا بِإِسْحٰقَ لا وَ مِنْ وَرَآءِ إِسْحٰقَ يَعْقُوبَ

Ya'kub'u	İshak'ın ardından		İshak'ı	ona müjdeledik	ve güldü	ayaktaydı	hanımı	
(إِسْحَقَ)a matuf	h. cer-mecrur isim	atıf h.	h. cer, fethayla mecrur isim	atıf h., f. mazi, fail, mef'ul	atıf h., f. mazi, faili (gizli zamir)	haber	mübteda	hal vâvı

71. (O sırada) hanımı (Sâra) ayaktaydı ve güldü. Akabinde biz de ona İshak'ı, İshak'ın ardından da (torun olarak) Ya'kub'u(n doğacağını) müjdeledik.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 228 ≻

(HUD, 63):

(أَ رَأَيْتُمْ): Ne dersiniz? Bu hususdaki görüşünüz nedir? (اَلْبَيِّنَةُ ج بَيِّنَاتٌ): apaçık (آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (nakıs f.) verdi, getirdi (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs f.) gördü, bildi, zannetti (bana haber verin) (نَصَرَ يَنْصُرُ نَصْرًا مِنْ): ..den kurtardı, yardım etti (زَادَ يَزِيدُ زِيَادَةً): (ecvef f.) arttı, ziyadeleşti, çoğaldı [(خَسَّرَ يُخَسِّرُ) اَلتَّخْسِيرُ]: (masdar) zarara sokma, zarar çıkarma

(HUD, 64 – 65):

(اَلنَّاقَةُ ج نُوقٌ): dişi deve (وَذِرَ يَذَرُ وَذْرًا): (misal f.) bıraktı, ilgilenmedi, ilgiyi alakayı kesti (اَلْقَرِيبُ): yakın (أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلاً): (mehmuz f.) yedi (مَسَّ يَمَسُّ مَسًّا ب): (muzaaf f.) dokundurdu, değdirdi, (اَلسُّوءُ): şer, kötülük/ afet, bela (أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذًا): (mehmuz f.) helak etti/ aldı/ çıkardı/ tuttu/ cezalandırdı (عَقَرَ يَعْقُرُ عُقْرًا): kesti, canına kıydı/ köküne indi (تَمَتَّعَ يَتَمَتَّعُ تَمَتُّعًا): (tefa'ul b.) refah içersinde yaşadı/ faydalandı, lezzet aldı (اَلدَّارُ ج دِيَارٌ): ev, mesken, yurt (اَلثَّلاَثَةُ): üç (اَلْيَوْمُ ج اَيَّامٌ): gün [(وَعَدَ يَعِدُ) اَلْوَعْدُ]: va'ad, söz (غَيْرُ): başka, hariç, dışında [(كَذَبَ يَكْذِبُ) اَلْمَكْذُوبُ]: (ismi meful) yalanlanmış, yalan

(HUD, 66):

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) geldi (اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): iş, emir, durum, husus (نَجَّى يُنَجِّي تَنْجِيَةً): (nakıs tef'il b.) kurtardı [(خَزِيَ يَخْزَى) اَلْخِزْيُ]: alçaklık, kepazelik (يَوْمِئِذٍ): o gün (اَلْقَوِيُّ ج اَقْوِيَاءُ): kuvvetli, güçlü (اَلْعَزِيزُ ج اَعِزَّةٌ): aziz, üstün, kuvvetli

(HUD, 67):

(أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذًا): (mehmuz f.) helak etti/ aldı/ cezalandırdı (ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti (اَلصَّيْحَةُ ج صَيْحَاتٌ): azap, sayha, çığlık (جَاثِمٌ): (ismi fail) yere bitişik olan,dizüstü çöküp kalan

(HUD, 68):

(غَنِيَ يَغْنَى): (nakıs f.) var oldu, kalıcı oldu [(بَعِدَ يَبْعَدُ) اَلْبُعْدُ]: helak, mahv

(HUD, 69):

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا ب): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) ..ile geldi, getirdi (اَلْبُشْرَى): müjde (اَلْعِجْلُ): buzağı, dana (اَلسَّلاَمُ): selam, selamlaşma (لَبِثَ يَلْبَثُ لُبْثًا): gecikme/ yerleşme/ kalma (اَلْحَنِيذُ): kızartılmış

(HUD,70):

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs f.) gördü/ bildi/ zannetti (اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el (وَصَلَ يَصِلُ وُصُولاً): (misal f.) ulaştı, vardı/ bağlı oldu (نَكِرَ يَنْكَرُ نُكْرًا): yadırgadı, çekindi (أَوْجَسَ يُوجِسُ اِيجَاسًا): (if'al b.) hissetti/ gizledi/ duydu [اَلْخِيفَةُ (خَافَ يَخَافُ)]: (ecvef f.) korku, korkma (أَرْسَلَ يُرْسِلُ اِرْسَالاً): (if'al b.) gönderdi

(HUD, 71):

(اَلْاِمْرَاَةُ): kadın, karı, hanım [(قَامَ يَقُومُ) اَلْقَائِمَةُ]: (ismi fail) ayakta duran, kalkan (ضَحِكَ يَضْحَكُ ضِحْكًا): güldü, gülüştü (بَشَّرَ يُبَشِّرُ تَبْشِيرًا): (tef'il b.) müjdeledi (اَلْوَرَاءُ): arka, arkasında

≺ CÜZ : 12, KUR'ÂN SAYFASI: 229 (HUD: 72 – 81) ≻

قَالَتْ	يَا وَيْلَتَى	أَ أَلِدُ	وَ	أَنَا	عَجُوزٌ	وَ
dedi	Vay bana	çocuk mu doğuracağım	olduğu halde	Ben	bir yaşlı kadın	ve
f. mazi	nida h., münada	soru h., f. muzari, faili (gizli zamir)	hal vâvı	mübteda	haber	atıf h.

هٰذَا	بَعْلِي	شَيْخًا ط	إِنَّ	هٰذَا	لَشَيْءٌ	عَجِيبٌ	﴿ 72 ﴾
bu	kocam	bir ihtiyar	gerçekten	Bu	bir şey	şaşılacak	
mübteda	haber	hal	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	tekid lamı, (إِنَّ)'nin haberi, mevsuf	sıfat	

72. (İbrahim'in hanımı:) «Vay bana» dedi. «Ben bir yaşlı kadın ve bu kocam da bir ihtiyar olduğu halde çocuk mu doğuracağım? Bu gerçekten şaşılacak bir şey! » dedi.

عَلَيْكُمْ	بَرَكَاتُهُ	وَ	رَحْمَتُ اللّٰهِ	مِنْ أَمْرِ اللّٰهِ	أَ تَعْجَبِينَ	قَالُوا	
sizin üzerinizdedir	bereketleri	ve	Allah'ın rahmeti	Allah'ın işinden dolayı	mı şaşıyorsun	dediler	
haber; şibhi cüm.	matuf	atıf h.	mübteda	h. cer-mecrur isim	soru h., f. muzari+fâil	f. mazi, fail	

﴿ 73 ﴾	مَجِيدٌ	حَمِيدٌ	إِنَّهُ	أَهْلَ الْبَيْتِ ط
	Mecid'dir	Hamid'dir	Doğrusu O	(ey) ev halkı
	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	(إِنَّ)'nin haberi	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	nidası mahzuf münad

73. (Melekler:) «Allah'ın işinden dolayı mı şaşıyorsun? Allah'ın rahmeti ve bereketleri sizin üzerinizdedir (ey) ev halkı!. Doğrusu O Hamid'dir (övülmeye lâyıktır), Mecid'dir (iyiliği bol, cömert ve şereflidir) dediler.

وَ	الرَّوْعُ	عَنْ إِبْرَاهِيمَ	ذَهَبَ	فَلَمَّا	
ve	korku	İbrahim'den	gittiği	zaman	
atıf h.	fail	h. cer, fethayla mecrur isim	fi'lü'ş-şart; f. mazi	atıf h., cezmetmeyen ve şart bildiren zaman zarfı	

﴿ 74 ﴾	فِي قَوْمِ لُوطٍ ط	يُجَادِلُنَا	الْبُشْرَى	جَاءَتْهُ
	Lût kavmi hakkında	Bizimle mücadeleye girişti	müjde	kendisine geldiği
	h. cer-mecrur isim	إِبْرَاهِيمَ'den hal, fiil cüm., f. muzari, faili (gizli zamir), meful	fail, cevabu'ş-şart mahfuzdur	f. mazi, meful

74. İbrahim'den korku gidip kendisine müjde geldiği zaman Lût kavmi hakkında bizimle (meleklerimizle) mücadeleye girişti.

﴿ 75 ﴾	مُنِيبٌ	أَوَّاهٌ	لَحَلِيمٌ	إِبْرَاهِيمَ	إِنَّ
	kendini Allah'a adamış bir kimse idi	çok içli	yumuşak huylu	İbrahim	Doğrusu
	(إِنَّ)'nin üçüncü haberi	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.

75. Doğrusu İbrahim yumuşak huylu, çok içli, kendini Allah'a adamış bir kimse idi.

أَمْرُ	جَاءَ	قَدْ	إِنَّهُ	عَنْ هٰذَا ج	أَعْرِضْ	يَا إِبْرَاهِيمُ
emri	gelmiştir	tahkik h.	Doğrusu	Bundan	vazgeç	Ey İbrahim
fail, muzaf	(إِنَّ)'nin haberi, mazi fiil cüm.		tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	h. cer, mahallen mecrur isim	emir f., faili (gizli zamir)	nida h., münada

﴿ 76 ﴾	غَيْرُ مَرْدُودٍ	عَذَابٌ	آتِيهِمْ	إِنَّهُمْ	وَ	رَبِّكَ ج	
	geri çevrilmez	bir azap	onlara gelmektedir	şüphesiz onlara	Ve	emri	
	sıfat	fail, mevsuf	(إِنَّ)'nin haberi: f. muzari, meful	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	atıf h.	muz. ileyh, muzaf, muz. ileyh	

76. (Melekler): «Ey İbrahim! Bundan vazgeç. Doğrusu Rabbinin (azap) emri gelmiştir. Ve şüphesiz onlara geri çevrilmez bir azap gelmektedir! » dediler.

وَ	بِهِمْ	سِيءَ	لُوطًا	رُسُلُنَا	جَاءَتْ	وَلَمَّا
ve	onların yüzünden	kötüleşti	Lût'a	elçilerimiz	gelince	
atıf h.	naibi fail, şibhi cüm.	cevabü'ş-şart; meçhul f. mazi	mef'ul	fail	fi'lü'ş-şart, f. mazi	başlama h., şart bildiren zaman zarfı

﴿ 77 ﴾	عَصِيبٌ	يَوْمٌ	هٰذَا	قَالَ	وَ	ذَرْعًا	بِهِمْ	ضَاقَ
	çetin	bir gündür	Bu	dedi		onlardan dolayı içi daraldı		
	sıfat	haber, mevsuf	mübteda	f. mazi	atıf h.	temyiz	car-mecrur	f. mazi, faili (gizli zamir)

77. (Genç erkekler kılığındaki) Elçilerimiz Lût'a gelince, (Lût) onların yüzünden kötüleşti ve onlardan dolayı içi daraldı ve «Bu, çetin bir gündür» dedi.

وَ	جَآءَهُ	قَوْمُهُ	يُهْرَعُونَ	إِلَيْهِ	وَ	مِنْ قَبْلُ	كَانُوا	يَعْمَلُونَ	السَّيِّئَاتِ ط
	geldi ona	kavmi	acele koşarak	ona doğru	,	önceden	olan	işlemekte	kötülükler
atıf h.	f. mazi, mef'ul	fail	hal	car-mecrur	hal vâvi	h. cer, damme üzere mebni isim	f. mazi, nasih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi; muzari fiil cüm.	mef'ul

(قَوْمُهُ)'den hal: fiil cümlesi

قَالَ	يَا قَوْمِ	هٰؤُلَآءِ	بَنَاتِي	هُنَّ	أَطْهَرُ	لَكُمْ	فَاتَّقُوا	اللّٰهَ
dedi	Ey kavmim	İşte	benim kızlarım	Onlar	daha temizdir	sizler için	sakının	Allah'tan
f. mazi, faili (gizli zamir)	nida h. münada, esre düşen mütekellim yâsının alameti	mübteda	haber	mübteda	haber	car-mecrur	rabıta, emir f., fail	mef'ul

(بَنَاتِي)den hal: isim cümlesi

﴿ 78 ﴾	رَشِيدٌ	رَجُلٌ	مِنْكُمْ	أَ لَيْسَ	فِي ضَيْفِي ط	وَ لَا تُخْزُونِ
	reşid	bir adam	Sizden	yok mudur	misafirimin önünde	beni rezil etmeyin
	sıfat	(لَيْسَ)'nin muahhar ismi, mevsuf	(لَيْسَ)'nin mukaddem haberi; şibhi cüm.	soru h., f. mazi, camid, nâsih	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., f. muzari, fail, nûnu vikaye, mef'ul	h. cer-mecrur isim	atıf h.

78. Daha önceden kötülükler işlemekte olan kavmi ona doğru acele koşarak geldi. (Lût): «Ey kavmim! İşte benim kızlarım (onlarla evlenin). Onlar sizler için daha temizdir. Artık Allah'tan sakının ve beni misafirimin önünde rezil etmeyin. Sizden reşid (aklı başında, akıllı) bir adam yok mudur? » dedi.

قَالُوا	لَقَدْ	عَلِمْتَ	مَا	لَنَا	فِي بَنَاتِكَ	مِنْ حَقٍّ ج
dediler	And olsun ki	bilmişsindir	olmadığını	bizim	senin kızlarında	bir hakkımız
f. mazi, fail	lâmu cevâbi'l-kasem, tahkik h.	f. mazi, fail	nefiy h.	haber mukaddem, şibhi cüm	h. cer-mecrur isim	zaid cer, mübteda muahhar

(عَلِمْتَ) fiilinin mef'ûlü: isim cüm.

﴿ 79 ﴾	وَ	إِنَّكَ	لَتَعْلَمُ	مَا	نُرِيدُ
		Doğrusu sen	bilirsin	şeyi	bizim istediğimiz
	atıf h.	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi, muzari fiil cüm.	mef'ul, ismi mevsul	sıla: fiil cüm.; f. muzari, faili (gizli zamiri

(عَلِمْتَ) fiilinin mef'ûlü: isim cüm.

79. «And olsun ki, senin kızlarında bizim bir hakkımız olmadığını bilmişsindir. Doğrusu, sen bizim ne istediğimizi bilirsin » dediler.

﴿ 80 ﴾	شَدِيدٍ	إِلَى رُكْنٍ	آوِي	أَوْ	قُوَّةً	بِكُمْ	لِي	أَنَّ	لَوْ	قَالَ
	sağlam	bir dayanağa	sığınsam	veya	bir kuvvetim	size	benim		Keşke olsa	dedi
	sıfat	h. cer-mecrur isim, mevsuf	f. muzari, faili (gizli zamir)	atıf h.	(أَنَّ)'nin muahhar ismi	car-mecrur	(أَنَّ)'nin mukaddem haberi, şibhi cüm.	tekid ve nasb h.	şart h.	f. mazi

(ثبت) (olsa) takdir edilen mahzuf bir fiilin faili:masdar-ı müevvel

80. (Lût:) «Keşke benim size (karşı koyacak) bir kuvvetim olsa veya sağlam bir dayanağa sığınsam» dedi.

قَالُوا	يَا لُوطُ	إِنَّا	رُسُلُ	رَبِّكَ	لَنْ يَصِلُوا	إِلَيْكَ
dediler	Ey Lut	Biz	elçileriyiz	Rabbinin	asla ulaşamayacaklar	sana
f. mazi, fail	nida h., münada	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, muzaf	muz. ileyh, muzaf, (كَ):muz. ileyh	nefy ve nasb h., f. muzari, fail	car-mecrur

فَأَسْرِ	بِأَهْلِكَ	بِقِطْعٍ	مِنَ اللَّيْلِ	وَ	لَا يَلْتَفِتْ	مِنْكُمْ
artık yürü	ailenle	bir kısmında	gecenin	atıf h.	sağa sola bakmasın	sizden
rabıta, emir f.	h. cer-mecrur isim	h. cer-mecrur isim, mevsuf	sıfat; şibhi cüm.		nehy-i gaib; nehiy ve cezm h., f. muzari	car-mecrur

أَحَدٌ	إِلَّا	امْرَأَتَكَ ط	إِنَّهُ	مُصِيبُهَا	مَآ	أَصَابَهُمْ ط
hiçkimse	başka	Karından	Doğrusu	ona da isabet edecektir	şey	onlara isabet edecek
fail	istisna h.	müstesna	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	haber mukaddem	mübteda muahhar, ismi mevsul	sıla: fiil cüm.; f. mazi, mef'ul

(إِنَّ)'nin haberi; isim cümlesi

﴿ 81 ﴾

بِقَرِيبٍ	الصُّبْحُ	أَ لَيْسَ	الصُّبْحُ	مَوْعِدَهُمُ	إِنَّ
çok yakın	Sabah	değil mi	sabahtır	Onlara vâdolunan	Şüphesiz
zaid cer (tekid için), (لَيْسَ)'nin haberi	(لَيْسَ)'nin ismi	soru h., f. mazi, camid, nâsih	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.

81. (Lut'un zor durumunu gören melekler kimliklerini açıklayarak:) «Ey Lut! Biz Rabbinin elçileriyiz, onlar sana asla ulaşamayacaklar. Artık sen gecenin bir kısmında ailenle yürü (yola çık). Karından başka sizden hiçkimse sağa sola bakmasın (geride kalmasın). Doğrusu onlara isabet edecek şey (azap) ona da isabet edecektir. Şüphesiz onlara vâdolunan (helâk zamanı), sabahtır (sabah vaktidir). Sabah çok yakın değil mi?» dediler.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 229 ≻

(HUD, 72 – 73 – 74 – 75 – 76):

(يَا وَيْلَتَى): vay bana (وَلَدَ يَلِدُ): (misal f.) doğurdu (اَلْعَجُوزُ ج عَجَائِزُ): yaşlı, ihtiyar (اَلْبَعْلُ ج بُعُولَةٌ): koca, zevc (اَلشَّيْخُ ج شُيُوخٌ): ihtiyar, elli yaşını geçmiş kimse (اَلْعَجِيبُ): acaip, tuhaf (عَجَبَ يَعْجَبُ عَجَبًا): şaştı, yadırgadı (اَلْبَرَكَةُ ج بَرَكَاتٌ): bereket, hayır, bolluk (اَلْحَمِيدُ): (Allah'ın sıfatlarından) hamdedilen, layıkı vechiyle övülen [اَلْمَرْدُودُ (رَدَّ يَرُدُّ)]: (ismi mef'ul) geri çevrilen, döndürülen (أَعْرَضَ يُعْرِضُ إِعْرَاضًا عَنْ): (if'al b.) yüz, çevirdi (اَلْمَجِيدُ) (Esma'i ilahiyeden) çok şerefli, büyük kerem sahibi (ذَهَبَ يَذْهَبُ ذَهَابًا): gitti (اَلْبُشْرَى): müjde (اَلرَّوْعُ): korku, ürperti, heyecan (جَاءَ يَجِيءُ جَيْئًا): (mehmuz ve ecvef f.) geldi (جَادَلَ يُجَادِلُ مُجَادَلَةً): (müfaale b.) mücadele etti (اَلْحَلِيمُ ج حُلَمَاءُ): halim, yumuşak huylu (اَلْأَوَّاهُ): çok ah çeken, (Allah'a) yalvarıp yakaran, çok içli [اَلْمُنِيبُ (أَنَابَ يُنِيبُ)]: (ismi fail) Allah'tan gelen herşeye katiyetle inanan, kendini Allah'a adamış kimse

(HUD, 77 – 78 – 79 – 80 – 81):

(سَاءَ يَسُوءُ سَوْءً): (ecvef f.) kötülendirdi, üzdü/ hoşa gitmedi (ضَاقَ يَضِيقُ ضَيْقًا): (ecvef f.) daraldı, sıkıştı (اَلْقَرِيبُ): yakın (ضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا): gücü yetmedi, sıkıştı, telaşlandı, sıkıntı ve şiddet anında kişiye dokunan elem için söylenen bir tabirdir (اَلْعَصِيبُ) şiddetli, sıkıntılı, çetin, tehlikeli, zor (أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (mehmuz f., if'al) istedi, irade etti (اَلصُّبْحُ ج اَصْبَاحٌ): tan vakti, sabah (أَهْرَعَ يُهْرِعُ إِهْرَاعًا): (if'al b.) acelece koşturdu (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلًا): amel etti, yaptı, işledi (اَلْبِنْتُ ج بَنَاتٌ): kız (اَلسَّيِّئَةُ ج سَيِّئَاتٌ): büyük küçük her türlü günah [(طَهُرَ يَطْهُرُ) اَلْأَطْهَرُ]: (ismi tafdil) en temiz, daha temiz (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.) sakındı, korundu (أَخْزَى يُخْزِي إِخْزَاءً): (nakıs f., if'al b.) utandırdı, alçalttı, rezil etti (اَلضَّيْفُ ج ضُيُوفٌ): misafir (اَلرَّجُلُ ج رِجَالٌ): erkek, adam (اَلرَّشِيدُ ج رُشَدَاءُ): reşit, doğru görüşlü, doğruyu bulan (أَوَى يَأْوِي): (nakıs f.) sığındı, barındı, iltica etti (اَلرُّكْنُ ج اَرْكَانٌ): destek, dayanak (اَلشَّدِيدُ ج شِدَادٌ): şiddetli, kuvvetli, sağlam (وَصَلَ يَصِلُ): ulaştı, vardı (أَسْرَى يُسْرِي إِسْرَاءً): (nakıs f., if'al b.) gece yürüyüşüne çıktı (اَلْقِطْعُ): parça, bölüm, kısım (اِلْتَفَتَ يَلْتَفِتُ اِلْتِفَاتًا): sağa sola baktı, yüzünü çevirdi/ vazgeçti (اَلْاَحَدُ): bir, tek, kimse (اَلْإِمْرَاَةُ): kadın, karı, hanım [(أَصَابَ يُصِيبُ) اَلْمُصِيبُ]:(ismi fail) isabet eden (اَلْمَوْعِدُ): va'd, va'din yerine getirildiği zaman ve yerine getirildiği yer

﴿ CÜZ : 12, KUR'ÂN SAYFASI: 230 (HUD: 82 – 88) ﴾

فَلَمَّا	جَآءَ	أَمْرُنَا	جَعَلْنَا	عَالِيَهَا	سَافِلَهَا	وَ
gelince	fi'lü'ş-şart, f. mazi	Emrimiz	kıldık	oranın üstünü	altına	ve
atıf h., şart bildiren zaman zarfı		fail	cevabü'ş-şart, f. mazi, fail	mef'ul	ikinci mef'ûl	atıf h.

أَمْطَرْنَا	عَلَيْهَا	حِجَارَةً	مِنْ سِجِّيلٍ ۙ	مَنْضُودٍ ۙ	﴿ 82 ﴾
yağdırdık	üzerlerine	taşlar	taşlaşmış çamurdan	istif edilmiş	
f. mazi, fail	şibhi cüm. (حِجَارَةً) ile bağlantılıdır	mef'ul, mevsuf	sıfat; şibhi cüm.	sıfat	

مُسَوَّمَةً	عِنْدَ رَبِّكَ ۖ	وَ	مَا	هِيَ	مِنَ الظَّالِمِينَ	بِبَعِيدٍ ۝	﴿ 83 ﴾
damgalanıp işaretlenerek	Rabbin katında		değildir	Onlar	zalimlerden	uzak	
hal	mekan zarfı	atıf h.	nâfiy h., nâsih (لَيْسَ) gibi amel eden	(مَا)'nın ismi	şibhi cümle (بَعِيدٍ) ile bağlantılıdır	zaid cer, (مَا)nın haberi	

82. Emrimiz gelince, oranın üstünü altına kıldık ve üzerlerine istif edilmiş taşlaşmış çamurdan taşlar yağdırdık. **83.** (O taşlar) Rabbin katında damgalanıp işaretlenerek (yağdırılmıştır). Onlar (o taşlar bu günde) zalimlerden hiç uzak değildir.

وَ	إِلَى مَدْيَنَ	أَخَاهُمْ	شُعَيْبًا ۖ	قَالَ	يَا قَوْمِ	اعْبُدُوا
atıf h.	Medyen'e	kardeşleri	Şuayb'ı	dedi	« Ey kavmim	kulluk edin
	h. cer-mecrur isim, şibhi cüm. (أرسلنا) takdir edilen mahzuf bir fiille bağlantılı	mef'ul	bedel	f. mazi	nida h., münada, sondaki esre düşen mütekellim yâsının alametidir	emir f., fail

اللَّهَ	مَا	لَكُمْ	مِنْ إِلَٰهٍ	غَيْرُهُ ۖ	وَ	لَا تَنْقُصُوا
Allah'a	yoktur	Sizin için	tanrı	ondan başka		eksiltmeyin
mef'ul	nefiy h.	haber mukaddem; şibhi cüm.	zaid cer, mübteda muahhar, mevsuf	sıfat	atıf h.	nehy-i hazır (cemi)

الْمِكْيَالَ	وَ	الْمِيزَانَ	إِنِّي	أَرَاكُمْ	بِخَيْرٍ	وَ
ölçeği	ve	tartıyı	doğrusu ben	sizi görüyorum	hayır içinde	ve
mef'ul	atıf h.	matuf	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, fiil cüm. f. muzari, mef'ul	(كُمْ) zamirinden hal	atıf h.

إِنِّي	أَخَافُ	عَلَيْكُمْ	عَذَابَ	يَوْمٍ	مُحِيطٍ	﴿ 84 ﴾
gerçekten ben	korkuyorum	size	azabından	bir günün	kuşatıcı	
tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, fiil cüm.; f. muzari	car-mecrur, şibhi cüm. (عَذَابَ) ile bağlantılıdır	mef'ul, muzaf	muz. ileyh, mevsuf	sıfat	

84. Medyen'e kardeşleri Şuayb'ı. « Ey kavmim! Allah'a kulluk edin! Sizin için ondan başka tanrı yoktur. Ölçeği ve tartıyı eksiltmeyin (eksik tutmayın). Doğrusu ben sizi hayır (bolluk ve refah) içinde görüyorum. Ve gerçekten ben, size (kul hakkı, haram lokma vb. yüzünden gelecek) kuşatıcı bir günün azabından (dünya ve ahiret azabından) korkuyorum. » dedi.

وَ	يَا قَوْمِ	أَوْفُوا	الْمِكْيَالَ	وَ	الْمِيزَانَ	بِالْقِسْطِ	وَ	لَا تَبْخَسُوا
Ey kavmim	nida h., münada	tam olarak yerine getirin	ölçeği	ve	tartıyı	adaletle		eksik vermeyin
atıf h.		emir f., fail	mef'ul	atıf h.	matuf	hal, şibhi cüm.	atıf h.	nehy-i hazır (cemi)

النَّاسَ	أَشْيَاءَهُمْ	وَ	لَا تَعْثَوْا	فِي الْأَرْضِ	مُفْسِدِينَ	﴿ 85 ﴾
insanlara	eşyalarını		asayişi bozmayın	yeryüzünde	bozguncular olarak	
mef'ul	mef'ul	atıf h.	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., f. muzari, fail	car-mecrur	hal	

85. «Ey kavmim! Ölçeği ve tartıyı adaletle tam olarak yerine getirin; insanlara eşyalarını eksik vermeyin; yeryüzünde bozguncular olarak asayişi (düzeni) bozmayın (karışıklık çıkarmayın).

بَقِيَّةُ	اللَّهِ	خَيْرٌ	لَكُمْ	إِنْ كُنْتُمْ	مُؤْمِنِينَ ۚ	وَ
bıraktığı	Allah'ın	daha hayırlıdır	sizin için	Eğer idiyseniz	müminler	
mübteda, muzaf	muz. ileyh	haber	car-mecrur	şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart, f. mazi, nasih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi, cevabü'ş-şart mahzuftur önceki cümle onu açıklar	hal vâvı

﴿ 86 ﴾ بِحَفِيظٍ عَلَيْكُمْ أَنَا مَآ

bekçi	üzerinize	Ben	değilim
zaid cer (tekit için gelir), (مَا)'nın haberi	car-mecrur, şibhi cüm. (حَفِيظٍ) ile bağlantılıdır	(مَا)'nın ismi	(لَيْسَ) gibi amel eden nefiy h., nâsih

86. «Eğer müminler idiyseniz Allah'ın bıraktığı (helâl kazanç olarak kâr) sizin için daha hayırlıdır. Ben üzerinize asla bekçi değilim. »

يَعْبُدُ مَا أَنْ نَتْرُكَ تَأْمُرُكَ أَ صَلَاتُكَ يَا شُعَيْبُ قَالُوا

taptığı	şeyleri	terketmemizi	sana emrediyor	namazın mı	Ey Şuayb	dediler
sıla: fiil cüm.; f. muzari	mef'ul, ismi mevsul	masdar ve nasb h., f. muzari	haber; muzari fiil cüm., mef'ul	soru h., mübteda	nida h., münada	f. mazi, fail

إِنَّكَ لَنَشَآءُ ط مَا فِيٓ أَمْوَالِنَا أَنْ نَفْعَلَ أَوْ آبَاؤُنَا

Doğrusu sen	dilediğimiz	şeyi	mallarımız hususunda	yapmayı	veya	babalarımızın
tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	sıla: fiil cüm.; f. muzari	mef'ul, ismi mevsul	h. cer-mecrur isim	masdar ve nasb h., f. muzari	atıf h.	fail

﴿ 87 ﴾ الرَّشِيدُ الْحَلِيمُ لَأَنْتَ

doğru görüşlü birisin	yumuşak huylu	
(إِنَّ)'nin ikinci haberi	(إِنَّ)'nin haberi	tekit lamı, fasıl zamiri

87. «Ey Şuayb! Babalarımızın taptığı şeyleri (putları) veya mallarımız hususunda dilediğimiz şeyi yapmayı terketmemizi namazın mı sana emrediyor? Doğrusu sen yumuşak huylu, doğru görüşlü (aklı başında, akıllı) birisin» dediler.

وَ مِنْ رَبِّي عَلَى بَيِّنَةٍ إِنْ كُنْتُ أَ رَأَيْتُمْ يَا قَوْمِ قَالَ

ve	Rabbim tarafından	apaçık bir delil üzerinde	Eğer ben idiysem	Ne dersiniz ?	Ey kavmim	dedi
atıf h.	sıfat; şibhi cüm	(كَانَ)'nin haberi, şibhi cüm., mevsuf	şart h., fi'lü'ş-şart, f. mazi, nasih, (كَانَ)'nin ismi, cevabü'ş-şart mahzuftur, önceki cümle onu açıklar	soru h., f. mazi+ fail	nida h., münada, sondaki esre düşen mütekellim yâsının alametidir	f. mazi

رَزَقَنِي مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا ط وَ مَآ أُرِيدُ

bana rızık vermişse	tarafından	bir rızık	güzel	başlama h.	nefiy h.	istemiyorum
f. mazi, nûnu vikaye, mef'ul	car-mecrur	ikinci mef'ûl, mevsuf, {mef'ûlü mutlak da denmiş}	sıfat			f. muzari, faili (gizli zamir)

أَنْ أُخَالِفَكُمْ إِلَى مَآ أَنْهَاكُمْ عَنْهُ ط إِنْ أُرِيدُ إِلَّا الْإِصْلَاحَ

aykırı davranmak	sizi yasakladığım şeylere	kendisinden	istemiyorum	nefiy h.	başkasını	ıslah etmekten
(أُرِيدُ) fiilinin mef'ûlü: masdar-ı müevvel+mef'ul	h. cer, ismi mevsul, sıla: fiil cüm.; f. muzari, mef'ul	car-mecrur	f. muzari, faili (gizli zamir)		istisna h.	mef'ul

مَا اسْتَطَعْتُ ط وَ مَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللّٰهِ ط

gücümün yettiği (müddetçe)	ve	değildir	başarmam	Allah'tan başkası ile	
zamanla ilgili masdar h., f. mazi, fail	atıf h.	nefiy h.	mübteda	istisna h.	haber, şibhi cüm.

﴿ 88 ﴾ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَ إِلَيْهِ أُنِيبُ

O'na	dayandım	ve	yönelip dönüyorum
car-mecrur	f. mazi, fail	atıf h.	f. muzari, faili (gizli zamir)
(أُنِيبُ) ile bağlantılıdır şibhi cüm.			

88. (Şu'ayb:) «Ey kavmim! Ne dersiniz? Eğer ben Rabbim tarafından apaçık bir delil üzerinde idiysem ve O bana tarafından güzel bir rızık vermişse (bunları niye düşünmüyorsunuz?).. Sizi kendisinden yasakladığım şeylere aykırı davranmak istemiyorum. Gücümün yettiği kadar ıslah etmekten başkasını istemiyorum. Başarmam Allah'tan başkası ile değildir. O'na dayandım ve (yalnız) O'na yönelip dönüyorum» dedi.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 230 ≻

(HUD, 82):

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, çevirdi/ yarattı/ hükmetti [(سَفَلَ يَسْفُلُ) اَلسَّافِلُ]: (ismi fail) alçak, aşağı, alt

(أَمْطَرَ يُمْطِرُ إِمْطَارًا): (if'al b.) yağdırdı/ (taş) yağmuruna tuttu/ yağmur verdi (اَلْحَجَرُ ج حِجَارَةٌ): taş

(اَلسِّجِّيلُ): taşlaşmış çamur [(نَضَدَ يَنْضِدُ) اَلْمَنْضُودُ]: (ismi meful) üst üste yığılmış/ alt alta dizilmiş, istiflenmiş

(HUD, 83 – 84):

[(سَوَّمَ يُسَوِّمُ) اَلْمُسَوَّمَةُ]: (ismi meful) işaretli, dalgalanmış (اَلظَّالِمُ ج ظَالِمُونَ): (ismi fail) zulmeden, haksızlık eden

(اَلْبَعِيدُ ج بُعَدَاءُ): uzak (اَلْأَخُ ج إِخْوَةٌ): kardeş (عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti

(غَيْرُ): başka, hariç, dışında (نَقَصَ يَنْقُصُ نَقْصًا): eksiltti, eksik bıraktı (اَلْمِكْيَالُ): ölçek

(اَلْمِيزَانُ ج مَوَازِينُ): terazi, amel terazisi (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs f.) gördü, bildi, zannetti

(اَلْخَيْرُ): hayır, iyilik, bol nimet (خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef f.) korktu [(أَحَاطَ يُحِيطُ) اَلْمُحِيطُ]:(ismi fail) kuşatan

(HUD, 85):

(أَوْفَى يُوفِي إِيفَاءً): (nakıs f., if'al b.) eksiksiz yaptı/ ifa etti/ tam olarak yerine getirdi (اَلْمِكْيَالُ): ölçek

(اَلْمِيزَانُ ج مَوَازِينُ): terazi, tartı (اَلْقِسْطُ): adalet (اَلنَّاسُ): insanlar (اَلْمُفْسِدُ ج مُفْسِدُونَ): (ismi fail) bozan, fesad çıkaran

(بَخَسَ يَبْخَسُ بَخْسًا): düşük fiat verme, eksiltme, hakkını vermeme (عَثِيَ يَعْثَى عُثِيًّا): (nakıs f.) asayişi bozdu, karışıklık çıkardı

(HUD, 86):

(اَلْبَقِيَّةُ): baki, geriye kalan (Allah katında salih amellerden baki kalanlar) (اَلْخَيْرُ): (ismi tafdil) daha hayırlı, en hayırlı

(كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu [(حَفِظَ يَحْفَظُ) اَلْحَفِيظُ]: rakip, gözetici

(HUD, 87):

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef f.) dedi, söyledi (اَلصَّلاَةُ ج صَلَوَاتٌ): namaz (اَمَرَ يَأْمُرُ اَمْرًا): emretti

(تَرَكَ يَتْرُكُ تَرْكًا): terketti, bıraktı (عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti (اَلْاَبُ ج اَبَاءُ): baba

(فَعَلَ يَفْعَلُ فَعْلاً): yaptı, işledi (اَلْمَالُ ج اَمْوَالٌ): mal (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti

(اَلْحَلِيمُ ج حُلَمَاءُ): (esma'i hüsna'dan) halim, yumuşak huylu (اَلرَّشِيدُ ج رُشَدَاءُ): raşid, doğru görüşlü, olgun, doğru

(HUD, 88):

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs f.) (bana haber verin) gördü, bildi, zannetti (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu

(اَلْبَيِّنَةُ ج بَيِّنَاتٌ): apaçık (رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): rızık verdi, hayırda bulundu

(اَلْحَسَنُ ج حِسَانٌ): güzel, hoşa giden (أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (mehmuz f., if'al) istedi, irade etti

(خَالَفَ يُخَالِفُ مُخَالَفَةً): muhalefet etti, karşı çıktı [(أَصْلَحَ يُصْلِحُ) اَلْإِصْلاَحُ]: (masdar) ıslah etme

(اِسْتَطَاعَ يَسْتَطِيعُ اِسْتِطَاعَةً): (istif'al ecvef f.) yapabildi, edebildi

[(وَفَّقَ يُوَفِّقُ) اَلتَّوْفِيقُ]: (masdar) muvaffak olma, doğruyu bulma

(تَوَكَّلَ يَتَوَكَّلُ تَوَكُّلاً): (tefa'ul b.) tevekkül etti, işini Allah'a bıraktı

(أَنَابَ يُنِيبُ إِنَابَةً): (ecvef f., if'al b.) döndü (kulun Allah'a dönmesi), yöneldi

CÜZ : 12, KUR'ÂN SAYFASI: 231 (HUD: 89 – 97)

مَآ أَصَابَ	مِثْلُ	أَنْ يُصِيبَكُمْ	شِقَاقِي	لاَ يَجْرِمَنَّكُمْ	يَا قَوْمِ	وَ
isabet eden şeyin	benzerini	size isabet ettirmeyi	Bana muhalefet etmeniz	sakın size kazandırmasın	Ey kavmim	
muz. ileyh, ismi mevsul+ sıla: mazi fiil cüm.	fail, muzaf	masdar ve nasb h., f. muzari, mef'ul	fail	tekid nunu birleşmiş nehy-i hazır: nehiy ve cezm h., f. muzari, te'kit nûnu, mef'ul	nida h., münada	atıf h.

مَا	وَ	قَوْمَ صَالِحٍ ط	أَوْ	قَوْمَ هُودٍ	أَوْ	قَوْمَ نُوحٍ
değildir (لَيْسَ) gibi amel eden nefiy h., nâsih	atıf	Salih kavmine matuf, muzaf, muz. ileyh	ya da atıf h.	Hûd kavmine matuf, muzaf, muz. ileyh	veya atıf h.	Nuh kavmine mef'ul

﴿ 89 ﴾

بِبَعِيدٍ	مِنْكُمْ	قَوْمُ لُوطٍ	
uzak zaid cer, (مَا)'nın haberi	sizden car-mecrur	Lût kavmi (مَا)'nın ismi	

89. «Ey kavmim! Bana muhalefet etmeniz (karşı gelmeniz) sakın Nuh kavmine veya Hûd kavmine ya da Salih kavmine isabet eden şeyin (azab felaketinin) benzerini size de isabet ettirmeyi kazandırmasın. Lût kavmi de sizden hiç uzak değildir. »

إِنَّ	إِلَيْهِ ط	تُوبُوٓا	ثُمَّ	رَبَّكُمْ	اسْتَغْفِرُوا	وَ
kesinlikle tekid ve nasb h.	O'na car-mecrur	tevbe edin emir f., fail	sonra atıf h.	Rabbinizden mef'ul	mağfiret dileyin emir f., fail	atıf h.

كَثِيرًا	مَا نَفْقَهُ	يَا شُعَيْبُ	قَالُوا	﴿ 90 ﴾ وَدُودٌ	رَحِيمٌ	رَبِّي
çoğunu mef'ul	iyi anlamıyoruz nefiy h., f. muzari	Ey Şuayb nida h., münada	dediler f. mazi, fail	çok sevendir (إِنَّ)'nin ikinci haberi	merhamet edendir (إِنَّ)'nin haberi	Rabbim (إِنَّ)'nin ismi

وَ	ضَعِيفًا ج	فِينَا	لَنَرَاكَ	إِنَّا	وَ	مِمَّا تَقُولُ
atıf h.	güçsüz ve zayıf hal	aramızda car-mecrur	seni görüyoruz tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi, fiil cüm., f. muzari , mef'ul	doğrusu biz tekid ve nasb h.+(إِنَّ)'nin ismi	ve atıf h.	söylediğin şeylerden h. cer, ismi mevsul, sıla: muzari fiil cüm.

﴿ 91 ﴾

بِعَزِيزٍ	عَلَيْنَا	أَنْتَ	مَآ	وَ	لَرَجَمْنَاكَ ذ	رَهْطُكَ	لَوْلاَ
hiçbir üstünlüğün zaid cer, (مَا)nın haberi	bize car-mecrur	Senin (مَا)nın ismi	yok (لَيْسَ) gibi amel eden nefiy h., nâsih	atıf h.	seni taşlardık cevab h, f. mazi, fail, mef'ul	topluluğun mübteda, haberi (موجود) olarak takdir edilmiştir	Eğer olmasaydı şart h.,{imtina' h de denmiştir}

90. «Rabbinizden mağfiret dileyin; sonra O'na tevbe edin; Rabbim kesinlikle merhamet edendir, çok sevendir.» **91**. «Ey Şuayb! Söylediğin şeylerden çoğunu iyi anlamıyoruz ve doğrusu biz seni aramızda güçsüz ve zayıf görüyoruz. Eğer topluluğun (yakın akrabaların, taraftarların) olmasaydı seni taşlardık. Senin bize hiçbir üstünlüğün yok» dediler.

اتَّخَذْتُمُوهُ	وَ	مِنَ اللَّهِ ط	عَلَيْكُمْ	أَعَزُّ	أَ رَهْطِي	يَا قَوْمِ	قَالَ
O'nu edindiniz f. mazi, fail, işba' h., mef'ul	hal vâvı	Allah'tan car-mecrur	size car-mecrur	daha aziz haber	Benim taraftarlarım mı soru h., mübteda	Ey kavmim nida h., münada, muzaf, muz. ileyh	dedi f. mazi

﴿ 92 ﴾

مُحِيطٌ	تَعْمَلُونَ	بِمَا	رَبِّي	إِنَّ	ظِهْرِيًّا ط	وَرَآءَكُمْ
kuşatandır (إِنَّ)'nin haberi	yaptığınız şeyleri sıla: muzari fiil cüm. / h. cer, ismi mevsul (masdar h. de denmiş))		Rabbim (إِنَّ)'nin ismi	Doğrusu tekid ve nasb h.	sırt çevirip ikinci mef'ûl	arkanızda mekan zarfı

92. (Şuayb:) «Ey kavmim! Benim yakın taraftarlarım size Allah'tan daha mı aziz (daha mı güçlü ve değerli ki) sırt çevirip O'nu arkanızda (önemsiz bir şey) edindiniz. Doğrusu Rabbim yaptığınız şeyleri kuşatandır» dedi.

وَ	يَا قَوْمِ	اعْمَلُوا	عَلَى مَكَانَتِكُمْ	إِنِّي	عَامِلٌ ط	سَوْفَ تَعْلَمُونَ لا
	Ey kavmim	yapın	Durumunuzun gerektirdiğini	doğrusu ben	yaparım	bileceksiniz
atıf h.	nida h.+ münada, muzaf, muz. ileyh	emir f., fail	h. cer-mecrur isim	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	istikbal (gelecek zaman) h., f. muzari+fâil

مَنْ	يَأْتِيهِ	عَذَابٌ	يُخْزِيهِ	وَ	مَنْ	هُوَ
kime	geleceğini	bir azabın	kendisini rezil eden	ve	kimin	
mef'ul, ismi mevsul	sıla: fiil cüm.; f. muzari, mef'ul	fail, mevsuf	sıfat; fiil cüm., f. muzari, mef'ul	atıf h.	matuf, ismi mevsul	mübteda

كَاذِبٌ ط	وَ	ارْتَقِبُوا	إِنِّي	مَعَكُمْ	رَقِيبٌ	﴿ 93 ﴾
yalancı		gözleyip bekleyin	doğrusu ben	sizinle beraber	gözlüyorum	
haber	atıf h.	emir f., fail	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	mekan zarfı	(إِنَّ)'nin haberi	

93. « Ey kavmim! Durumunuzun gerektirdiğini (var gücünüzle elinizden geleni) yapın, doğrusu ben (de) yaparım. Kime kendisini rezil eden bir azabın geleceğini ve kimin yalancı olduğunu bileceksiniz. Gözleyip bekleyin, doğrusu ben de sizinle beraber gözlüyorum.»

وَ	لَمَّا	جَاءَ	أَمْرُنَا	نَجَّيْنَا	شُعَيْبًا	وَ
	gelince		Emrimiz	kurtardık	Şuayb'ı	ve
başlama h.	şart bildiren zaman zarfı	fi'lü'ş-şart, f. mazi	fail	cevabü'ş-şart, f. mazi, fail	mef'ul	atıf h.

الَّذِينَ	آمَنُوا	مَعَهُ	بِرَحْمَةٍ	مِنَّا	وَ	أَخَذَتِ
kişileri	iman eden	onunla beraber	bir rahmetle	tarafımızdan		yakaladı
matuf, ismi mevsul	sıla: fiil cüm.; f. mazi, fail	(آمَنُوا)'nun faiilinden hal; şibhi cüm.	h. cer-mecrur isim, mevsuf	sıfat; şibhi cüm.	atıf h.	f. mazi

الَّذِينَ	ظَلَمُوا	الصَّيْحَةُ	فَأَصْبَحُوا	فِي دِيَارِهِمْ	جَاثِمِينَ لا	﴿ 94 ﴾	
kimseleri	zulmeden	korkunç bir gürültü	sabahladılar	yurtlarında	diz üstü çökekalmış bir halde		
mef'ul, ismi mevsul	sıla: fiil cüm.; f. mazi, fail	fail	atıf h., f. mazi, nasih, (أَصْبَحَ)'nın ismi	h. cer-mecrur isim, şibhi cümle (جَاثِمِينَ) ile bağlantılı	(أَصْبَحَ)'nın haberi		

94. Emrimiz gelince, (diğer uyarılan kavimlerin sonunda olduğu gibi) Şuayb'ı ve onunla beraber iman eden kişileri tarafımızdan bir rahmetle kurtardık. Zulmeden kimseleri korkunç bir gürültü yakaladı. Akabinde yurtlarında diz üstü çökekalmış bir halde sabahladılar.

كَأَنْ	لَمْ يَغْنَوْا	فِيهَا ط	أَلاَ	بُعْدًا	لِمَدْيَنَ	كَمَا
Sanki	hiç var olmamışlardı	orada	Dikkat edin	uzak olsun	Medyen	gibi
(كَأَنَّ)nin tahfifi, ismi	(كَأَنْ)'in haberi, cahd- ı mutlak fiil cüm.: nefiy ve cezm h., f. muzari, fail	car-mecrur	tenbih h.	(ابعدوا) olarak takdir edilen mahzuf bir fiilin mef'ûlü mutlak naibi	h. cer mecrur isim	h. cer, masdar h.,

بَعِدَتْ	ثَمُودُ ع	﴿ 95 ﴾	وَ	لَقَدْ	أَرْسَلْنَا	مُوسَى	بِآيَاتِنَا
uzak olduğu	Semûd			Andolsun	gönderdik	Musa'yı	ayetlerimizle
f. mazi	fail,		başlama h.	lâmu cevâbi'l-kasem, tahkik h.	f. mazi, fail	mef'ul	h. cer-mecrur isim

وَ	سُلْطَانٍ	مُبِينٍ لا	﴿ 96 ﴾	إِلَى فِرْعَوْنَ	وَ	مَلَئِهِ
ve	bir delil	açık		Firavun'a	ve	ileri gelenlerine
atıf h.	matuf, mevsuf	sıfat		h. cer, mecrur isim, (أَرْسَلْنَا) ile bağlantılıdır	atıf h.	matuf

فَاتَّبَعُوا	أَمْرَ	فِرْعَوْنَ ج	وَ	مَا	أَمْرُ	فِرْعَوْنَ	بِرَشِيدٍ	﴿ 97 ﴾
uydular	emrine	Firavun'un		olmadığı halde	emri	Firavun'un	doğru	
atıf h., f. mazi, fail	mef'ul, muzaf	muz. ileyh	hal vâvı	(لَيْسَ) gibi amel eden nefiy h., nâsih	(مَا)'nın ismi, muzaf	muz. ileyh (gayri munsarif olduğu için esre yerine fetha)	zaid cer, (مَا)nın haberi	

95. Sanki orada hiç var olmamışlardı (yaşayıp ömür sürmemişlerdi). Dikkat edin (haberiniz olsun ve bilin ki) Semûd (kavmi Allah'ın rahmetinden) uzak olduğu gibi Medyen (kavmi de rahmetten) uzak olsun. 96 - 97. Andolsun Musa'yı da ayetlerimizle ve açık bir delil ile Firavun'a ve ileri gelenlerine gönderdik. Firavun'un emri hiç doğru olmadığı halde hemen Firavun'un emrine uydular.

⋖ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 231 ⋗

(HUD, 82):

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, çevirdi/ yarattı/ hükmetti [(سَفَلَ يَسْفُلُ) اَلسَّافِلُ]: (ismi fail) alçak, aşağı, alt

(أَمْطَرَ يُمْطِرُ اِمْطَارًا): (if'al b.) yağdırdı/ (taş) yağmuruna tuttu/ yağmur verdi (اَلْحَجَرُ ج حِجَارَةٌ): taş

(اَلسِّجِّيلُ): taşlaşmış çamur [(نَضَدَ يَنْضِدُ) اَلْمَنْضُودُ]: (ismi meful) üst üste yığılmış/ alt alta dizilmiş, istiflenmiş

(HUD, 83 – 84):

[(سَوَّمَ يُسَوِّمُ) اَلْمُسَوَّمَةُ]: (ismi meful) işaretli, dalgalanmış (اَلظَّالِمُ ج ظَالِمُونَ): (ismi fail) zulmeden, haksızlık eden

(اَلْبَعِيدُ ج بُعَدَاءُ): uzak (اَلْأَخُ ج اِخْوَةٌ): kardeş (عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti

(غَيْرُ): başka, hariç, dışında (نَقَصَ يَنْقُصُ نَقْصًا): eksiltti, eksik bıraktı (اَلْمِكْيَالُ): ölçek

(اَلْمِيزَانُ ج مَوَازِينُ): terazi, amel terazisi (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs f.) gördü, bildi, zannetti

(اَلْخَيْرُ): hayır, iyilik, bol nimet (خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef f.) korktu [(أَحَاطَ يُحِيطُ) اَلْمُحِيطُ]:(ismi fail) kuşatan

(HUD, 85):

(أَوْفَى يُوفِي اِيفَاءً): (nakıs f., if'al b.) eksiksiz yaptı/ ifa etti/ tam olarak yerine getirdi (اَلْمِيزَانُ ج مَوَازِينُ): terazi, tartı

(اَلْقِسْطُ): adalet (اَلنَّاسُ): insanlar (بَخَسَ يَبْخَسُ بَخْسًا): düşük fiat verme, eksiltme, hakkını vermeme

(عَثِيَ يَعْثَى عُثِيًّا): (nakıs f.) asayişi bozdu, karışıklık çıkardı (اَلْمُفْسِدُ ج مُفْسِدُونَ): (ismi fail) bozan, fesad çıkaran

(HUD, 86 – 87):

(اَلْبَقِيَّةُ): baki, geriye kalan (Allah katında salih amellerden baki kalanlar) (اَلْخَيْرُ): (ismi tafdil) daha hayırlı, en hayırlı

(كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu [(حَفِظَ يَحْفَظُ) اَلْحَفِيظُ]: rakip, gözetici

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef f.) dedi, söyledi (اَمَرَ يَأْمُرُ اَمْرًا): emretti (تَرَكَ يَتْرُكُ تَرْكًا): terketti, bıraktı

(عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti (اَلْأَبُ ج آبَاءُ): baba (فَعَلَ يَفْعَلُ فَعْلاً): yaptı, işledi

(اَلْمَالُ ج اَمْوَالٌ): mal (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti

(اَلْحَلِيمُ ج حُلَمَاءُ): (esma'i hüsna'dan) halim, yumuşak huylu (اَلرَّشِيدُ ج رُشَدَاءُ): raşid, doğru görüşlü, olgun, doğru

(HUD, 88):

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs f.) (bana haber verin) gördü, bildi, zannetti (اَلْبَيِّنَةُ ج بَيِّنَاتٌ): apaçık

(رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): rızık verdi, hayırda bulundu (اَلْحَسَنُ ج حِسَانٌ): güzel, hoşa giden

(أَرَادَ يُرِيدُ اِرَادَةً): (mehmuz f., if'al) istedi, irade etti (خَالَفَ يُخَالِفُ مُخَالَفَةً): muhalefet etti, karşı çıktı

[(أَصْلَحَ يُصْلِحُ) اَلْاِصْلاَحُ]: (masdar) ıslah etme (اِسْتَطَاعَ يَسْتَطِيعُ اِسْتِطَاعَةً): (istif'al ecvef f.) yapabildi, edebildi

[(وَفَّقَ يُوَفِّقُ) اَلتَّوْفِيقُ]: (masdar) muvaffak olma, doğruyu bulma

(تَوَكَّلَ يَتَوَكَّلُ تَوَكُّلاً): (tefa'ul b.) tevekkül etti, işini Allah'a bıraktı

(أَنَابَ يُنِيبُ اِنَابَةً): (ecvef f., if'al b.) döndü (kulun Allah'a dönmesi), yöneldi

≺ CÜZ : 12, KUR'ÂN SAYFASI: 232 (HUD: 98 – 108) ≻

يَقْدُمُ	قَوْمَهُ	يَوْمَ الْقِيَامَةِ	فَأَوْرَدَهُمُ	النَّارَ ط	وَ	بِئْسَ
öncülük eder f. muzari	kavmine mef'ul	kıyamet günü zaman zarfı	onları getirir atıf h., f. mazi, mef'ul	cehenneme mef'ul	başlama h.	ne kötü kınama ifade eden camid f. mazi

الْوِرْدُ	الْمَوْرُودُ	﴿ 98 ﴾	وَ	أُتْبِعُوا	فِي هٰذِهِ	لَعْنَةً
yer fail, mevsuf	varılan sıfat		başlama h.	tâbi tutuldular mazi meçhul f., fail	burada harfi cer, işaret ismi	bir lânete mef'ul

﴿ 99 ﴾	الْمَرْفُودُ	الرِّفْدُ	بِئْسَ	يَوْمَ الْقِيَامَةِ ط	وَ
	verilen bu bahşiş sıfat	bir bahşiştir fail, mevsuf	ne kötü kınama ifade eden camid f. mazi	kıyamet gününde zaman zarfı	atıf h.

98. (Firavun) kıyamet günü kavmine öncülük eder ve böylece cehenneme getirir. Varılan yer ne kötü! **99.** Onlar burada (dünyada) da, kıyamet gününde de bir lânete tâbi tutuldular. Verilen bu bahşiş ne kötü bir bahşiştir!

وَ	قَآئِمٌ	مِنْهَا	عَلَيْكَ	نَقُصُّهُ	مِنْ أَنْبَآءِ الْقُرَى	ذٰلِكَ
ayakta kalan atıf h. mübteda muahhar		onlardan vardır haber mukaddem; şibhi cüm.	sana car-mecrur	kendisini anlattığımız f. muzari, mef'ul, (fiil cümlesi haber de denmiş)	beldelerin haberlerindendir haber; şibhi cüm., {hal cümlesi de denmiştir}	İşte bu mübteda

فَمَآ أَغْنَتْ	أَنْفُسَهُمْ	ظَلَمُوٓا	وَ لٰكِنْ	وَ مَا ظَلَمْنَاهُمْ	﴿ 100 ﴾	حَصِيدٌ
kafi gelmedi rabıta, nefy h., f. mazi	kendilerine mef'ul	zulmettiler f. mazi, fail	fakat istidrak h. atıf h.	onlara zulmetmedik olumsuz mazi fiil: nefy h., f. mazi, fail, mef'ul atıf h.		biçilmiş ekin olan matuf

مِنْ شَيْءٍ	مِنْ دُونِ اللّٰهِ	يَدْعُونَ	الَّتِي	آلِهَتُهُمُ	عَنْهُمْ
hiçbir şekilde zaid h.cer-mecrur isim, şibhi cüm. mef'ûlü mutlak naibi	Allah'tan başka h. cer-mecrur isim	taptıkları sıla: fiil cüm.; f. muzari+fâil	sıfat; ismi mevsul	ilahları fail	onlara car-mecrur

﴿ 101 ﴾	تَتْبِيبٍ	غَيْرَ	مَا زَادُوهُمْ	وَ	أَمْرُ رَبِّكَ ط	جَآءَ	لَمَّا
	kayıptan muz. ileyh	başkasını ikinci mef'ûl, muzaf	Onlara arttırmadı nefy h., f. mazi+fail mef'ul		Rabbinin emri atıf h. fail	geldiğinde f. mazi	zaman zarfı

100. İşte bu, kendisini sana anlattığımız (helâk edilen) beldelerin haberlerindendir. Onlardan (bugüne kadar) ayakta kalan (izleri hala duran da) vardır, biçilmiş ekin (gibi izleri, kalıntıları kökünden yok edilip silinmiş olan da) vardır. **101.** Onlara biz zulmetmedik; fakat onlar kendilerine zulmettiler. Rabbinin (helak) emri geldiğinde, Allah'tan başka taptıkları ilahları onlara hiçbir şekilde kafi gelmedi. Onlara helak ve kayıptan başkasını arttırmadı.

الْقُرَى	أَخَذَ	إِذَآ	رَبُّكَ	أَخْذُ	كَذٰلِكَ	وَ
beldeleri mef'ul	yakaladığı f. mazi	zaman zaman zarfı	Rabbinin muz. ileyh, , muzaf, bir sonraki kelime için muzaf, muz. ileyh	yakalayışı mübteda muahhar, muzaf	işte böyledir haber mukaddem, şibhi cüm.	başlama h.

﴿ 102 ﴾	شَدِيدٌ	أَلِيمٌ	أَخْذَهُ	إِنَّ	ظَالِمَةٌ ط	هِيَ	وَ
	şiddetlidir (إِنَّ)'nin ikinci haberi	acı verendir (إِنَّ)'nin haberi	O'nun yakalaması (إِنَّ)'nin ismi	Hiç kuşkusuz tekid ve nasb h.	zalim oldukları haldeyken haber	mübteda	hal vâvı

102. Zalim oldukları haldeyken beldeleri yakaladığı zaman işte böyledir Rabbinin yakalayışı. Hiç kuşkusuz O'nun yakalaması acı verendir, şiddetlidir.

إِنَّ	فِي ذٰلِكَ	لَآيَةً	لِمَنْ	خَافَ	عَذَابَ	الْآخِرَةِ ط
Kesinlikle tekid ve nasb h.	bunda vardır (إِنَّ)'nin mukaddem haberi, şibhi cüm.	bir ibret tekit lamı, (إِنَّ)'nin muahhar ismi	kimseler için h. cer, ismi mevsul	korkan sıla: fiil cüm.; f. mazi	azabından mef'ul, muzaf	Ahiretin muz. ileyh

ذٰلِكَ	وَ	النَّاسُ	لَهُ	مَجْمُوعٌ لَ	يَوْمٌ	ذٰلِكَ
O mübteda	atıf h.	insanların mübteda muahhar	kendisi için (مَجْمُوعٌ) ile bağlantılı; haber mukaddem; şibhi c.	toplandığı (يَوْمٌ) kelimesinin sıfatı	gündür haber, mevsuf	O mübteda

﴿ 103 ﴾ يَوْمٌ مَشْهُودٌ وَ مَا نُؤَخِّرُهُ إِلَّا لِأَجَلٍ مَعْدُودٍ ﴿ 104 ﴾

bir gündür	görülecek		Biz onu tehir etmeyiz		dışında	bir sürenin		sayılı	
haber, mevsuf	sıfat		nefy h., f. muzari, faili, mef'ul	atıf h.	istisna h.	h. cer-mecrur isim, mevsuf		sıfat	

103. Ahiretin azabından korkan kimseler için, bunda kesinlikle bir ibret vardır. O, kendisi için insanların toplandığı gündür. O, (herkes tarafından) görülecek bir gündür. **104**. Biz onu sayılı bir sürenin (ecelin) dışında tehir etmeyiz.

﴿ 105 ﴾ يَوْمَ يَأْتِ لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ ۚ فَمِنْهُمْ شَقِيٌّ وَ سَعِيدٌ

gün	geldiği	konuşamaz	hiçbir kimse	hariç	O'nun izni ile	artık onlardan vardır	bedbaht	ve	bahtiyar
zaman zarfı, muzaf	muz. ileyh, f. muzari cüm.	nefiy h., f. muzari (aslı: (تَتَكَلَّمُ) iki te yanyana geldiğinden birisi düşmüş)	fail	istisna h.	h. cer-mecrur isim	başlama h. {sebep h. de denmiştir}, haber mukaddem; şibhi cüm.	mübteda muahhar	atıf h.	matuf

105. (Kıyametin) geldiği gün, O'nun izni ile olması hariç, hiçbir kimse konuşamaz. Artık onlardan bedbaht (mutsuz) olan da, bahtiyar (mutlu) olan da vardır.

﴿ 106 ﴾ فَأَمَّا الَّذِينَ شَقُوا فَفِي النَّارِ لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَ شَهِيقٌ لَا

gelince	kimselere	bedbaht olan	artık cehennemdedirler	onlara vardır	orada	homurdanarak nefes verme	ve	inleyerek nefes alma
atıf h., tafsil ve şart h.	mübteda, ismi mevsul	sıla: fiil cüm.; f. mazi, fail	rabıta + haber; şibhi cüm.	haber mukaddem, şibhi cüm.	car-mecrur	mübteda muahhar	atıf h.	matuf

(النَّارِ) kelimesinden hal: isim cümlesi

106. Bedbaht olanlara gelince artık cehennemdedirler. Onlara orada homurdanarak nefes verme ve inleyerek nefes alma vardır

خَالِدِينَ	فِيهَا	مَا دَامَتِ	السَّمَاوَاتُ	وَ	الْأَرْضُ	إِلَّا
ebedî kalıcıdırlar (هم)'deki zamirden hal	orada car-mecrur	devam ettiği müddetçe masdarı müevvel; zamanla ilgili masdar h., (دَامَتِ):tam fili mazi (müennes)	gökler fail	ve atıf h.	yer matuf	hariç istisna h.

﴿ 107 ﴾ مَا شَاءَ رَبُّكَ ۖ إِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِمَا يُرِيدُ

dilemesi müstesna, ismi mevsul sıla: mazi fiil cüm.	Rabbinin fail	Doğrusu tekid ve nasb h.	Rabbin (إِنَّ)'nin ismi	tamamiyle yapandır (إِنَّ)'nin haberi	şeyi h. cer, (zaid olup takviye için denmiştir) ismi mevsul	istediği sıla: fiil cüm.; f. muzari

107. Rabbinin dilemesi hariç, gökler ve yer devam ettiği müddetçe orada (ateşte) ebedî kalıcıdırlar. Doğrusu Rabbin, istediği şeyi tamamiyle yapandır.

فِيهَا	خَالِدِينَ	فَفِي الْجَنَّةِ	سُعِدُوا	الَّذِينَ	أَمَّا وَ
orada car-mecrur	ebedî kalıcılar olarak hal	cennettedirler rabıta+ haber: şibhi cüm.	bahtiyar edilen sıla: meçhul mazi fiil cüm.	kimselere mübteda, ismi mevsul	gelince tafsil ve şart h. / atıf h.

إِلَّا	الْأَرْضُ	وَ	السَّمَاوَاتُ	مَا دَامَتِ
hariç istisna h.	yer matuf	ve atıf h.	gökler fail	devam ettiği müddetçe zamanla ilgili masdar h., tam fili mazi (müennes)

﴿ 108 ﴾ مَا شَاءَ رَبُّكَ عَطَاءً غَيْرَ مَجْذُوذٍ

dilemesi sıla: mazi fiil cüm.	Rabbinin fail	bir bağış olarak mef'ûlü mutlak naibi, mevsuf	kesintisi olmayan muz. ileyh	sıfat, muzaf
müstesna, masdar h. (ismi mevsul de denmiş)				

108. Bahtiyar (mesud) edilen kimselere gelince, artık onlar da cennettedirler. Rabbinin dilemesi hariç, gökler ve yer devam ettiği müddetçe (yani devamlı bir şekilde) kesintisi olmayan bir bağış olarak onlar da orada ebedî kalıcıdırlar.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 232 ≻

(HUD, 98):

(قَدَمَ يَقْدُمُ قَدْمًا): öne geçti/ kumanda etti, götürdü (أَوْرَدَ يُورِدُ إِيرَادًا): (if'al b.) getirdi

(بِئْسَ): (zem kelimesi) ne kötü (اَلْوِرْدُ ج اَوْرَادٌ): kaynak, su başı [(وَرَدَ يَرِدُ) اَلْمَوْرُودُ]: (ismi meful) varılan

(HUD, 99):

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabi oldu [(لَعَنَ يَلْعَنُ) اَللَّعْنَةُ]: lanet, rahmetten uzaklaştırma

(اَلرِّفْدُ): ata, bahşiş, yardım (اَلْمَرْفُودُ): verilen, yapılan yardım

(HUD, 100):

(اَلنَّبَأُ ج اَنْبَاءُ): haber, vakıa, hadise (اَلْقَرْيَةُ ج قُرًى): belde [(قَامَ يَقُومُ) اَلْقَائِمُ]: (ismi fail) ayakta duran, dikili kalan

(قَصَّ يَقُصُّ قَصًّا): (muzaaf f.) hikaye etti, anlattı [(حَصَدَ يَحْصُدُ) اَلْحَصِيدُ]: kesilen, biçilen, kökünden, kazınan

(HUD, 101):

(ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti (أَغْنَى يُغْنِي اِغْنَاءً): (nakıs f., if'al b.) kafi geldi, müstağni kıldı, ihtiyacını giderdi

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs f.) ibadet etti/ davet etti/ dua etti/ teşvik etti/ nisbet etti

(زَادَ يَزِيدُ زَيْدًا): (ecvef f.) arttı, ziyadeleşti (غَيْرُ): başka, hariç, dışında [(تَبَّبَ يُتَبِّبُ) اَلتَّتْبِيبُ]: (masdar) helak, imha etme

(HUD, 102 – 103):

(أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذًا): (mehmuz f.) cezalandırdı/ aldı/ çıkardı/ tuttu/ helak etti (اَلْقَرْيَةُ ج قُرًى): belde

[(ظَلَمَ يَظْلِمُ) اَلظَّالِمَةُ]: (ismi fail) zulmeden, haksızlık eden (اَلْأَلِيمُ): şiddetli acı çektiren, çok elem veren

(اَلشَّدِيدُ ج شِدَادٌ): şiddetli, kuvvetli (خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef f.) korktu (اَلنَّاسُ): insanlar

[(جَمَعَ يَجْمَعُ) اَلْمَجْمُوعُ]: (ismi meful) toplanan [(شَهِدَ يَشْهَدُ) اَلْمَشْهُودُ]: (ismi meful) hazırda tutulan, görülen

(HUD, 104 – 105):

(أَخَّرَ يُؤَخِّرُ تَأْخِيرًا): (tef'il b.) erteledi, tehir etti/ eda etmeme, yerine getirmeme (اَلْأَجَلُ ج اَجَالٌ): ecel, tayin edilmiş vakit

[(عَدَّ يَعُدُّ) اَلْمَعْدُودُ]: (ismi meful) belirli, sayılan, hesaplanan (أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا): (nakıs f.) geldi

(تَكَلَّمَ يَتَكَلَّمُ تَكَلُّمًا): (tefa'ul b.) konuştu, kelam etti (ayette fail müennes olduğu için iki te yanyana geldiğinden birisi düşmüş)

(اَلْإِذْنُ ج اُذُونٌ): izin [(شَقِيَ يَشْقَى) اَلشَّقِيُّ]: bedbaht, kötü halli [(سَعِدَ يَسْعَدُ) اَلسَّعِيدُ]: mesut, bahtiyar, hayra nail olan

(HUD, 106 – 107):

(شَقِيَ يَشْقَى شَقًا): (nakıs f.) bedbaht oldu (اَلزَّفِيرُ): sesli nefes verme, homurdanma, inilti

(اَلشَّهِيقُ): inilti, nefesi uzun uzadıya içe çekme (خَلِدُ ج خَالِدُونَ): (ismi fail) kalıcı olan, bekası devam eden

(مَا دَامَ): müddetçe, devam ettikçe (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti

(أَرَادَ يُرِيدُ اِرَادَةً): (ecvef f., if'al b.) istedi, irade etti [(فَعَلَ يَفْعَلُ) اَلْفَعَّالُ]: (mübalağalı ismi fail) tam yapan, mükemmel yapıcı

(HUD, 108):

(سَعِدَ يَسْعَدُ سَعْدًا): mesut ve bahtiyar oldu, hayra nail oldu (اَلْخَالِدُ ج خَالِدُونَ): (ismi fail) kalıcı olan, bekası devam eden

(شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti (اَلْعَطَاءُ ج اَعْطِيَةٌ): lütuf, bağış, ihsan, hediye (اَلْمَجْذُوذُ): kesilmiş

≺ CÜZ : 12, KUR'ÂN SAYFASI: 233 (HUD: 109 – 117) ≻

مَا يَعْبُدُونَ	هَٰؤُلَاءِ ط	يَعْبُدُ	مِمَّا	فِي مِرْيَةٍ	تَكُ	فَلَا
ibadet etmiyorlar	bunların	ibadet ettiği	şeylerden	bir şüphede	olma	
nefy h., f. muzari+fâil	fâil	sıla: fiil cüm.; f. muzari	h. cer, ismi mevsul	(تَكُنْ)'nün haberi, şibhi c..	başlama h.+nehy-i hazır: nehiy ve cezm h., f. muzari, nâsih	

إِنَّا	وَ	مِنْ قَبْلُ ط	آبَاؤُهُمْ	يَعْبُدُ	كَمَا	إِلَّا
Şüphesiz ki Biz		daha önce	babalarının	ibadet etmesi	gibi(sinden) başkasıyla	
tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	atıf h.	h. cer, muzaf olmadığı için damme üzere mebni zaman zarfı	fâil	f. muzari)	h. cer, masdar h.	istisna h.

﴿ 109 ﴾	مَنْقُوصٍ ع	غَيْرَ	نَصِيبَهُمْ	لَمُوَفُّوهُمْ
	eksiksiz olarak		onların nasiplerini	kesinlikle ödeyeceğiz
	muz. ileyh	hal, muzaf	mef'ul	tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi, muzaf olduğu için (نَ) düşmüş (هُمْ):muz. ileyh

109. O halde bunların ibadet ettiği şeylerden (bunların batıllığından) herhangi bir şüphede olma. Onlar ancak daha önce babalarının ibadet ettiği gibi ibadet ediyorlar. Şüphesiz ki Biz onların (azaptan) nasiplerini eksiksiz olarak ödeyeceğiz.

فِيهِ ط	فَاخْتُلِفَ	الْكِتَابَ	مُوسَى	آتَيْنَا	لَقَدْ	وَ
onda	hemen ihtilaf edildi	Kitab'ı	Musa'ya	verdik	Andolsun ki	
naibi fail, şibhi cüm.	atıf h., meçhul f. mazi	ikinci mef'ûl	mef'ul	f. mazi, fail	lâmu cevâbi'l-kasem, tahkik h.	başlama h.

بَيْنَهُمْ ط	لَقُضِيَ	مِنْ رَبِّكَ	سَبَقَتْ	كَلِمَةٌ	لَوْلَا	وَ
aralarında	hüküm verilmişti	Rabbinden	geçmiş	bir söz	Eğer olmasaydı	
naibi fail, şibhi cüm.	cevab h, meçhul f. mazi	h. cer-mecrur isim	sıfat; fiil cüm. f. mazi	(موجود) olarak takdir edilen haberi mahzuf mübteda	şart ve imtina h.	atıf h.

﴿ 110 ﴾	مُرِيبٍ	مِنْهُ	لَفِي شَكٍّ	إِنَّهُمْ	وَ
	kuşku veren	ondan	bir şüphe içindedirler	Doğrusu onlar	
	sıfat	şibhi cüm. (مُرِيب) ile bağlantılıdır	tekit lamı + (إِنَّ)'nin haberi; şibhi cüm., mevsuf	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	atıf h.

110. Andolsun ki Musa'ya Kitab'ı verdik; hemen onda ihtilaf edildi. Eğer Rabbinden (daha önceden) bir söz geçmiş olmasaydı, aralarında hüküm verilmişti (işleri bitirilmişti). Doğrusu onlar ondan (Kur'an'dan) kuşku veren bir şüphe (tereddüd) içindedirler.

أَعْمَالَهُمْ ط	رَبُّكَ	لَيُوَفِّيَنَّهُمْ	لَمَّا	كُلًّا	إِنَّ	وَ
amellerini	Rabbin	tam olarak ödemedi	henüz	herkese	Gerçekten	
ikinci mef'ûl, mansub	fail	yemin cevabı lamı, tekit nûnuna birleşmiş müfret f. muzari, mef'ul	(إِنَّ)'nin haberi; fiil cüm., fiili hazfolmuş nefy ve cezm h. aslı: (أعمالهم لما يُوَفَّوا) (henüz amelleri ödenmedi)'dir	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	atıf h.

﴿ 111 ﴾	خَبِيرٌ	بِمَا	يَعْمَلُونَ	إِنَّهُ
	haberdardır	yapmakta oldukları şeylerden		Doğrusu O
	(إِنَّ)'nin haberi	sıla: fiil cüm.; f. muzari+fâil	h. cer, ismi mevsul	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi

111. Gerçekten Rabbin herkese amellerini(n karşılığını) elbette henüz tam olarak ödemedi. Doğrusu O onların yapmakta oldukları şeylerden haberdardır.

مَعَكَ	تَابَ	مَنْ	وَ	أُمِرْتَ	كَمَا	فَاسْتَقِمْ
beraberindeki	tevbe eden kimseler(le)			emrolunduğun	gibi	O halde dosdoğru ol
mekan zarfı	sıla: mazi fiil cüm.	(اسْتَقِمْ) fiilinin failine matuf, ismi mevsul	atıf h.	meçhul f. mazi, naibi fail	h. cer, masdar h.,	başlama h., emir f.

وَ	لاَ تَطْغَوْا ط	إِنَّهُ	بِمَا	تَعْمَلُونَ	بَصِيرٌ	﴿ 112 ﴾
Ve	aşırı gitmeyin	Doğrusu O		yapmakta olduğunuz şeyleri	çok iyi görendir	
atıf h.	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., f. muzari, fail	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi		sıla: fiil cüm.; f. muzari+fâil / h. cer, ismi mevsul	(إِنَّ)'nin haberi	

112. O halde beraberindeki tevbe eden kimseler(le birlikte) emrolunduğun gibi dosdoğru ol. Ve aşırı gitmeyin. Doğrusu O, yapmakta olduğunuz şeyleri çok iyi görendir.

وَ	لاَ تَرْكَنُوا	إِلَى الَّذِينَ	ظَلَمُوا	فَتَمَسَّكُمُ	النَّارُ لا	وَ
atıf h.	meyletmeyin	h. cer, ismi mevsul	Zulmeden kimselere / sıla: fiil cüm.; f. mazi, fail	size dokunur / fâ-i sebebiye f. muzari, mef'ul	ateş / fail	hal vâvı
	nehy-i hazır: nehiy ve cezm h., f. muzari, fail					

مَا	لَكُمْ	مِنْ دُونِ اللّهِ	مِنْ أَوْلِيَآءَ	ثُمَّ	لاَ تُنصَرُونَ	﴿ 113 ﴾
yoktur	Sizin	Allah'tan başka	dostlarınız	Sonra	yardım da edilmezsiniz	
nefiy h.	haber mukaddem; şibhi cüm.	h. cer-mecrur isim	zaid cer, mübteda muahhar	atıf h.	nefiy h., meçhul f. muzari+naibi fâil	

113. Zulmeden kimselere meyletmeyin (onlara eğilim gösterip destek vermeyin). Çünkü ateş size de dokunur. Sizin Allah'tan başka dostlarınız yoktur. Sonra yardım da edilmezsiniz!

وَ	أَقِمِ	الصَّلاَةَ	طَرَفَيِ	النَّهَارِ	وَ	زُلَفًا	مِنَ اللَّيْلِ ط
atıf h.	kıl	namaz	Gündüzün iki tarafında / muz. ileyh; zaman zarfı, muzaf olduğu için (ن) düşmüş		ve	ilk saatlerinde	gecenin
	emir f., faili (gizli zamir)	mef'ul			atıf h.	zaman zarfı	car-mecrur

إِنَّ	الْحَسَنَاتِ	يُذْهِبْنَ	السَّيِّئَاتِ ط	ذَلِكَ	ذِكْرَى	لِلذَّاكِرِينَ	﴿ 114 ﴾
kesinlikle	iyilikler	giderir	kötülükleri	Bu	bir öğüttür	düşünüp ibret alanlar için	
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi; fiil cüm., f. muzari+fâil	mef'ul	mübteda	haber	car-mecrur	

114. (İşte Allah'ın istemediği bu kötü tavırlardan uzak olmak için) Gündüzün iki tarafında (sabah ve akşamda) ve gecenin (gündüze yakın) ilk saatlerinde (yani yatsı vaktinde bu vakitlere ait) namaz(ı) kıl. (Çünkü) iyilikler, kesinlikle kötülükleri (günahları) giderir (siler. Yani kötülük kötülükle değil iyilikle yokedilir). Bu, düşünüp ibret alanlar için bir öğüttür.

وَ	اصْبِرْ	فَإِنَّ	اللّهَ	لاَ يُضِيعُ	أَجْرَ	الْمُحْسِنِينَ	﴿ 115 ﴾
Ve	sabret	Çünkü şüphesiz	Allah	kesinlikle zayi etmez	ecrini	iyi davrananların	
atıf h.	emir f., faili (gizli zamir)	ta'lîl (sebep) h., tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, fiil cüm., nefiy h., f. muzari	mef'ul, muzaf	muz. ileyh	

115. Ve sabret. Şüphesiz Allah iyi davrananların ecrini kesinlikle zayi etmez.

فَلَوْلاَ	كَانَ	مِنَ الْقُرُونِ	مِنْ قَبْلِكُمْ	أُولُوا	بَقِيَّةٍ	يَنْهَوْنَ
değil miydi	olmalı	nesillerden	Sizden önceki	sahibleri	fazilet	yasaklayacak
başlama h., tahdîd (teşvik) h.	tam f. mazi	car-mecrur	h. cer-mecrur isim	fail, muzaf	muz. ileyh, mevsuf	sıfat; muzari fiil cüm.

عَنِ الْفَسَادِ	فِي الْأَرْضِ	إِلاَّ	قَلِيلاً	مِمَّنْ	أَنْجَيْنَا	مِنْهُمْ ج	
bozgunculuğu	yeryüzündeki	müstesna	birazı	kimselerden	kurtardığımız	Onlardan	
car-mecrur	car-mecrur	istisna h.	müstesna	h. cer, ismi mevsul	sıla: fiil cüm.; f. mazi, fail	car-mecrur	

وَ	اتَّبَعَ	الَّذِينَ	ظَلَمُوا	مَآ	أُتْرِفُوا	فِيهِ	وَ	كَانُوا	مُجْرِمِينَ	﴿ 116 ﴾
peşine düştü	kimseler	Zulmeden	şeylerin	şımardıkları	içinde	ve	oldular	günahkârlar		
atıf h.	fail, ismi mevsul	sıla: fiil cüm.; f. mazi, fail	mef'ul, ismi mevsul	sıla: fiil cüm.; meçhul f. mazi, naibi fail	car-mecrur	atıf h.	f. mazi, nasih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi		

116. Sizden önceki nesillerden yeryüzündeki bozgunculuğu yasaklayacak fazilet sahibleri olmalı değil miydi? Onlardan kurtardığımız kimselerden birazı müstesna (bozgunculuğu önlemediler). Zulmeden kimseler (ise) içinde şımardıkları şeylerin (refahın) peşine düştüler ve günahkârlar oldular.

﴿ 117 ﴾	مُصْلِحُونَ	أَهْلُهَا	وَ	بِظُلْمٍ	الْقُرَى	لِيُهْلِكَ	رَبُّكَ	كَانَ	مَا	وَ
	ıslah edip düzeltenler	halkı	iken	haksızlıkla	beldeleri	helâk edecek	Rabbin	değildir		
	haber	mübteda	hal vâvı	car-mecrur	mef'ul	(كَانَ)'nin haberi; fiil cüm. lâmul cuhûd, f. muzari	(كَانَ)'nin ismi	nefy h., f. mazi, nâsih		başla-ma h.
	hal; isim cümlesi									

117. Halkı (yanlışları ve birbirlerini) ıslah edip düzeltenler oldukları haldeyken Rabbin haksızlıkla beldeleri asla helâk etmez.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 233 ≻

(HUD, 109 – 110):

(اَلْمِرْيَةُ): şüphe, tereddüd, kuşku (عَبَدَ يَعْبُدُ): ibadet etti, kulluk etti (اَلْاَبُ ج اَبَاءُ): baba (اَلنَّصِيبُ ج نُصُبٌ): nasip, pay, hisse

(اَلْمُوَفِّي ج مُوَفُّونَ): (ismi fail) tamamen eda eden, eksiksiz iade eden (آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (nakıs f.) verdi, getirdi

[(اَلْمَنْقُوصُ (نَقَصَ يَنْقُصُ]: (ismi meful) eksik, noksan, yetersiz (اَلْكَلِمَةُ ج كَلِمَاتٌ): kelam, söz, ilahi hüküm

(اِخْتَلَفَ سَخْتَلِفُ اِخْتِلَافًا): (iftial b.) ihtilafa düştü, birbirinden ayrıldı (اَلشَّكُّ ج شُكُوكٌ): şüphe

(سَبَقَ يَسْبِقُ سَبْقًا): geçti/ öne geçti, tekaddüm etti/ kaçıp kurtuldu

(قَضَى يَقْضِي قَضَاءً): (nakıs f.) hükmetti, halletti/ eda etti/ emretti/ bildirdi/ iletti

[(أَرَابَ يُرِيبُ) اَلْمُرِيبُ]: (ismi fail) şüpheye düşüren/ töhmette bırakan/ şüpheci

(HUD, 111 – 112 – 113 – 114):

(وَفَّى يُوَفِّي تَوْفِيَةً): (nakıs tef'il b.) tamamen eda etti, tamamen yerine getirdi (اَلْعَمَلُ ج اَعْمَالٌ): amel, iş

(عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi [(خَبَرَ يَخْبُرُ) اَلْخَبِيرُ]: (Allah'ın isimlerinden) işin iç yüzünü bilen

(اِسْتَقَامَ يَسْتَقِيمُ اِسْتِقَامَةً): (istif'al ecvef b.) dosdoğru oldu (اَمَرَ يَاْمُرُ اَمْرًا): (mehmuz f.) emretti

(تَابَ يَتُوبُ تَوْبًا): (ecvef f.) tevbe etti, masiyetten döndü (طَغَى يَطْغَى): (nakıs f.) taştı, haddi aştı, azdı

[(اَلْبَصِيرُ (بَصَرَ يَبْصُرُ]: (sıfat'ı müşebbehe) gören, açıkça bilen (نَصَرَ يَنْصُرُ نَصْرًا مِنْ): kurtardı (h. cersiz yardım etti)

(رَكَنَ يَرْكُنُ يَرْكَنُ رَكْنًا): meyletti, dayandı, bel bağladı (مَسَّ يَمَسُّ مَسًّا): (muzaaf f.) dokundu, değdi, el sürdü

(أَقَامَ يُقِيمُ اِقَامَةً): (ecvef f., if'al b.) dosdoğru kıldı (طَرَفَيِ النَّهَارِ): gündüzün iki tarafı; sabah ile akşam

(اَلزُّلْفَةُ ج زُلَفٌ): gecenin ilk bölümü (اَلْحَسَنَةُ ج حَسَنَاتٌ): nail olunan nimet, iyilik, güzellik, hayır ve taat

(أَذْهَبَ يُذْهِبُ اِذْهَابًا): (if'al b.) giderdi, ortadan kaldırdı, götürdü (اَلسَّيِّئَةُ ج سَيِّئَاتٌ): büyük küçük her türlü günah

(اَلذِّكْرَى): zikir, hatıra getirip bilmek/ tezkir, hatırlatma, ikaz (اَلذَّاكِرُ ج ذَاكِرُونَ): (ismi fail) zikreden, düşünüp ibret alan

(HUD, 115 – 116 – 117):

(صَبَرَ يَصْبِرُ صَبْرًا): sabretti (أَضَاعَ يُضِيعُ اِضَاعَةً): (ecvef f., if'al b.) telef etti, zayi etti/ ihmal etti

(اَلْاَجْرُ ج اُجُورٌ): mükafat, ecir, ücret (اَلْمُحْسِنُ ج مُحْسِنُونَ): (ismi fail) güzel yapan, iyilik eden

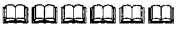
(اَلْقَرْنُ ج قُرُونٌ): nesil, aynı zamanın insanları, muasır olanlar (اَلْاَهْلُ ج اَهْلُونَ): ehil, aile, yakın, aşiret

(اُولُو الْبَقِيَّةُ): kamil akıl sahipleri veya fazilet ve hayır sahipleri (نَهَى يَنْهَى): yasakladı (اَلْمُصْلِحُ ج مُصْلِحُونَ): islah eden, düzelten

(أَنْجَى يُنْجِي اِنْجَاءً): (nakıs f., if'al b.) kurtardı (اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabi oldu

(أَتْرَفَ يُتْرِفُ اِتْرَافًا): (if'al b.) şımarttı, azdırdı, coşturdu (اَلْمُجْرِمُ ج مُجْرِمُونَ) (ismi fail) suç işleyen, günah işleyen

(أَهْلَكَ يُهْلِكُ اِهْلاَكًا): (if'al b.) felakete uğrattı/ telef etti/ helak etti/ harcadı (اَلْقَرْيَةُ ج قُرًى): belde

≺ CÜZ : 12, KUR'ÂN SAYFASI: 234 (HUD: 118 – 123) ≻

وَ لَوْ شَآءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً وَ لَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ ﴿118﴾

ihtilafa düşmeye devam edecekler | devam edecekler | tek | bir millet | insanları | yapardı | Rabbin | dileseydi

(يَزَالُ)'nün haberi | nefiy h., f. muzari, nasih, (يَزَالُ)'nün ismi | atıf h. | sıfat | ikinci mef'ûl, mevsuf | mef'ul | cevab h, cevabü'ş-şart; f. mazi | fail | fi'lü'ş-şart; f. mazi | şart h. | başlama h.

118. Rabbin dileseydi bütün insanları tek bir millet (hakta ittifak eden) yapardı. Onlar hala ihtilafa düşmeye devam edecekler.

إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ ۚ وَ لِذٰلِكَ خَلَقَهُمْ ۚ

ancak müstesnadır | kimseler | merhamet ettiği | Rabbinin | (Rabbin) bunun için | onları yaratttı

müstesna, ismi mevsul | istisna h. | sıla: fiil cüm.; f. mazi | fail | başlama | şibhi cüm. (خَلَقَهُمْ) ile bağlantılı | f. mazi, mef'ul

وَ تَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ

Ve | tamam oldu | sözü | Rabbinin | «Andolsun ki dolduracağım» | Cehennemi | cinlerden

atıf h. | fili mazi | fail | muz. ileyh,, bir sonraki zamir için muzaf, muz. ileyh | lâmu cevabi'l kasem, tekit nûnuna birleşen f. muzari | mef'ul | car-mecrur

وَ كُلًّا نَقُصُّ عَلَيْكَ ﴿119﴾ أَجْمَعِينَ النَّاسِ وَ

ve | insanlardan | Tamamen | sana | anlatıyoruz | hepsini

atıf h. | matuf | hal | car-mecrur | f. muzari | mukaddem mef'ul, mevsuf

مِنْ أَنْبَآءِ الرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهِ فُؤَادَكَ ۚ

Peygamberlerin haberlerinden | sebat verip sağlamlaştıracağımız şeylerin | kendisiyle | senin kalbine

h. cer-mecrur isim, {şibhi cüm. sıfat da denmiştir} | (كُلًّا)'den bedel, ismi mevsul, {hal de denmiştir}, sıla; f. muzari | car-mecrur | mef'ul

وَ جَآءَكَ فِي هٰذِهِ الْحَقُّ وَ مَوْعِظَةٌ وَ ذِكْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿120﴾

ve | sana gelmiştir | Bunlarda | hak | bir öğüt | ve | uyarı | mü'minler için

hal vâvı | f. mazi, mef'ul | car-mecrur | fail | atıf h. | matuf | atıf h. | matuf, mevsuf | sıfat; şibhi cüm.

119. Ancak Rabbinin merhamet ettiği kimseler müstesnadır. (Rabbin) onları bunun için yarattı. (Allah'ın merhametine, lutfuna ulaşmaları için yarattı) Ve Rabbinin «Andolsun ki cehennemi tamamen (şeytana uyan) cinlerden ve insanlardan dolduracağım» sözü (böylece) tamam oldu. **120**. Peygamberlerin haberlerinden kendisiyle senin kalbine sebat verip sağlamlaştıracağımız şeylerin hepsini sana anlatıyoruz. Bunlarda sana hak, mü'minler için de bir öğüt ve uyarı gelmiştir.

وَ قُلْ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ اعْمَلُوا عَلَى مَكَانَتِكُمْ ۚ

de | kimselere | iman etmeyen | yapın | yerinize göre

başlama h. | emir f. | h. cer, ismi mevsul | sıla: fiil cüm.; nefiy h., f. muzari+fâil | emir f., fail | h. cer-mecrur isim

إِنَّا عَامِلُونَ ﴿121﴾ وَ انْتَظِرُوا ۚ إِنَّا مُنْتَظِرُونَ ﴿122﴾

Doğrusu biz de | yaparız | Bekleyin | Doğrusu biz | bekliyoruz

tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi | (إِنَّ)'nin haberi | atıf h. | emir f., fail | tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi | (إِنَّ)'nin haberi

121. İman etmeyen kimselere "Yerinize göre (elinizden geleni) yapın. Doğrusu biz de yaparız. **122**. (Başınıza gelecek olanı) Bekleyin! Doğrusu biz de bekliyoruz.» de.

وَ لِلّٰهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ إِلَيْهِ يُرْجَعُ الْأَمْرُ كُلُّهُ

bütün | işler | döndürülür | O'na | yerin | ve | göklerin | gaybı | Allah'a aittir

te'kit | naibi fail | meçhul f. muzari | car-mecrur | atıf h. | matuf | atıf h. | muz. ileyh | mübteda muahhar, muzaf | haber mukaddem, şibhi cüm. | başlama h.

فَاعْبُدْهُ وَ تَوَكَّلْ عَلَيْهِ ۚ وَ مَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿123﴾

Öyleyse O'na kulluk et | Öyleyse O'na tevekkül et | değildir | Rabbin | değildir | habersiz değildir | yaptığınız şeylerden

rabıta, emir f., mef'ul | emir f. | atıf h. | car-mecrur | nefiy h. | atıf h. | (مَا)nın ismi | zaid cer, (مَا)nın haberi | h. cer, ismi mevsul | sıla: f. muzari+fâil

﴿ 123 ﴾ وَ مَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

وَ	مَا	رَبُّكَ	بِغَافِلٍ	عَمَّا	تَعْمَلُونَ
atıf h.	değildir (لَيْسَ) gibi amel eden nefiy h.	Rabbin (مَا)nın ismi	habersiz değildir zaid cer, (مَا)nın haberi	şeylerden h. cer, ismi mevsul	yaptığınız sıla: f. muzari+fâil

123. Göklerin ve yerin gaybı Allah'a aittir. O'na döndürülür bütün işler. Öyleyse O'na kulluk et, O'na tevekkül et (güvenip dayan). Rabbin, yaptığınız şeylerden asla habersiz değildir.

سورة يُوسُف (12)

(YÛSUF (Yusuf Peygamber) **SÛRESİ)**

(Mekke'de inmiştir. 111 ayettir.)

≺ CÜZ: 12, KUR'ÂN SAYFASI: 234 - 247 ≻

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmân, Rahîm Allah'ın adıyla

﴿ 1 ﴾ الٓرٰ ۚ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ۚ

الٓرٰ ۚ	تِلْكَ	آيَاتُ	الْكِتَابِ	الْمُبِينِ ۚ
Elif. Lâm. Râ hurufu mukattaa	Bunlar mübteda	âyetleridir haber	Kitab'ın muzafun ileyh, mevsuf	apaçık sıfat

1. Elif. Lâm. Râ. Bunlar, apaçık Kitab'ın (Kur'an'ın) âyetleridir.

﴿ 2 ﴾ إِنَّآ أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

إِنَّآ	أَنْزَلْنَاهُ	قُرْآنًا	عَرَبِيًّا	لَعَلَّكُمْ	تَعْقِلُونَ
Doğrusu biz tekid ve nasb h.,(إِنَّ)'nin ismi.	onu indirdik (إِنَّ)'nin haberi; f.mazi cümlesi fâil, mef'ul	bir Kur'an olarak hal, mevsuf	Arapça sıfat	Umulur ki siz tereccî (umma, ümit) ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi	aklınızı kullanırsınız (لَعَلَّ)'nin haberi; f. muzari cümlesi

2. Doğrusu biz onu Arapça bir Kur'an olarak indirdik. Umulur ki siz aklınızı kullanırsınız.

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَآ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ

نَحْنُ	نَقُصُّ	عَلَيْكَ	أَحْسَنَ	الْقَصَصِ	بِمَآ أَوْحَيْنَا	إِلَيْكَ
Biz mübteda	anlatıyoruz haber; muzari fiil cümlesi	sana car-mecrur	en güzelini mef'ul, muzaf	kıssaların muz.ileyh	vahyetmemiz sebebiyle h.cer, masdar h., f.mazi	sana car-mecrur

﴿ 3 ﴾ وَإِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ لَمِنَ الْغَافِلِينَ ۝ هٰذَا الْقُرْآنَ ۖ وَ

هٰذَا	الْقُرْآنَ ۖ	وَ	إِنْ	كُنْتَ	مِنْ قَبْلِهِ	لَمِنَ الْغَافِلِينَ
bu (أَوْحَيْنَا)'nın mef'ulü, işaret ismi	Kur'an'ı işaret isminin bedeli	hal vâvı	Doğrusu tekit ve nasb harfi olan (إِنَّ)'nin tahfifi (fiilin önüne geldiği için hafifletilmiş yani cezimli hali)	sen idin f.mazi, nâsih (كَانَ)'nin ismi	bundan önce h.cer, zarf ismi, şibhi cüm. (الْغَافِلِينَ) ile bağlantılıdır	gafillerden cemi müzekker salim ismin mecrur hali / lâmul farika (baştakinin (إِنَّ)'nin tahfifi olduğunu nefy ifade eden (إِنْ) olmadığını ayırt eden lam), h.cer

(كَانَ)'nin haberi; şibhi cümle

3. Biz, sana bu Kur'an'ı vahyetmemiz sebebiyle kıssaların en güzelini anlatıyoruz. Doğrusu sen bundan önce (bu kıssalardan) gafildin (habersizdin).

إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَآ أَبَتِ إِنِّي

إِذْ	قَالَ	يُوسُفُ	لِأَبِيهِ	يَآ	أَبَتِ	إِنِّي
Bir zamanlar geçmiş zaman zarfı, muzaf	demişti f.mazi, (إِذْ) zarfının muzafun ileyhidir	Yusuf fâil	babasına h. cer-mecrur isim	Ey nida h.	babacığım münada, muzaf, muzafun ileyh olan mahzuf mütekellim ya'sı (ي), (تِ)'ye dönüşmüş, gereken hareke onun altında gösterilmiş)	Doğrusu ben tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi

رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَ الشَّمْسَ وَ

رَأَيْتُ	أَحَدَ عَشَرَ	كَوْكَبًا	وَ	الشَّمْسَ	وَ
gördüm (إِنَّ)'nin haberi; mazi fiil cümlesi	onbir mef'ul	gezegeni temyiz	atıf h.	güneşi (أحد عشر)'ye ma'tuf	ve atıf h.

﴿ 4 ﴾ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ ۝ الْقَمَرَ

رَأَيْتُهُمْ	لِي	سَاجِدِينَ	الْقَمَرَ
Onları gördüm (yeni) başlangıç cümlesi; f.mazi, fâil, mef'ul	bana car-mecrur (سَاجِدِينَ) ile bağlantılıdır	secde ederlerken hal	ayı ma'tuf

4. Bir zamanlar Yusuf, babasına (Ya'kub'a): «Ey babacığım! Doğrusu ben (rüyamda) onbir gezegeni (yıldızı), güneşi ve ayı gördüm. Onları bana secde ederlerken gördüm» demişti.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 234 ≻

(HUD, 118 – 119):

(شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): çevirdi, kıldı/ yarattı, hükmetti (اَلنَّاسُ): insanlar

(اَلْأُمَّةُ ج أُمَمٌ): ümmet/ din/ zaman/ rehber (اَلْوَاحِدَةُ): bir, tek (زَالَ يَزَالُ زِيَالاً): (ecvef f.) devam etti, zail olmadı

(اَلْمُخْتَلِفُ ج مُخْتَلِفُونَ): (ismi fail) ihtilafa düşen (رَحِمَ يَرْحَمُ رَحْمَةً): merhamet etti, acıdı

(خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı, yoktan var etti, şekillendirdi (تَمَّ يَتِمُّ تَمًّا): (muzaaf f.) tamam oldu, bitiriverdi, tamamlandı

(اَلْكَلِمَةُ ج كَلِمَاتٌ): kelam, söz, ilahi hüküm (مَلَأَ يَمْلَأُ): (mehmuz f.) doldurdu (اَلْأَجْمَعُونَ): hepsi, hep beraber, topluca

(HUD, 120):

(قَصَّ يَقُصُّ قَصًّا): (muzaaf f.) hikaye etti, anlattı (اَلنَّبَأُ ج اَنْبَاءُ): haber, vakıa, hadise

(ثَبَّتَ يُثَبِّتُ تَثْبِيتًا): (tef'il b.) sabitleştirdi, sebat ve istikrarı mucip işi yaptı, sebat verdi/ gevşeklik ve sallantıyı defetti

(اَلْفُؤَادُ ج اَفْئِدَةٌ): kalp, gönül (جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) geldi (اَلْحَقُّ): hak, gerçek

(اَلْمَوْعِظَةُ ج مَوَاعِظُ): öğüt, vaaz, nâsihat (اَلذِّكْرَى): zikir, hatıra getirip bilme, tezkir

(HUD, 121 -122 – 123):

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef f.) dedi, söyledi (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, işledi (اَلْمَكَانَةُ): hal, durum/ mekan

(اَلْعَامِلُ ج عَامِلُونَ): (ismi fail) amel eden, yapan, işleyen (اِنْتَظَرَ يَنْتَظِرُ اِنْتِظَارًا): (iftial b.) bekledi, gözledi

(اَلْمُنْتَظِرُ ج مُنْتَظِرُونَ): (ismi fail) bekleyen, gözleyen (رَجَعَ يَرْجِعُ رُجُوعًا): döndü

(اَلْأَمْرُ ج أُمُورٌ): iş, emir, durum, husus (عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti

(تَوَكَّلَ يَتَوَكَّلُ تَوَكُّلاً): (tefa'ul b.) tevekkül etti, işini Allah'a bıraktı

[(غَفَلَ يَغْفُلُ) اَلْغَافِلُ]: (ismi fail) gafil (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi

≺ YUSUF SURESİ ≻

(YUSUF, 1):

(اَلْآيَةُ ج آيَاتٌ): ayet, açık alamet, mucize [(اَلْمُبِينُ (أَبَانَ يُبِينُ]: (ismi fâil) açık, vazıh olan, açıklayan

(YUSUF, 2):

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi (اَلْعَرَبِيُّ): arapça veya açıklayıcı yahut tafsilen (لَعَلَّ): umulur ki, belki, taaki, için, diye

(عَقَلَ يَعْقِلُ عَقْلاً): akıl etti, akıl erdirdi

(YUSUF, 3 – 4):

(قَصَّ يَقُصُّ قَصًّا): (muzaaf f.) hikaye etti, anlattı (اَلْقِصَّةُ ج قَصَص): hikaye, kıssa

[(اَلْأَحْسَنُ (حَسُنَ يَحْسُنُ]: (ismi tafdil) en güzel, daha güzel

(أَوْحَى يُوحِي إِيحَاءً):(nakıs if'al b.) vahyetti, ilham etti/ işaret etti/ gizlice öğütledi

(كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu (قَبْلُ): (zarf) önce (اَلْغَافِلُ ج غَافِلُونَ) (ismi fâil) gafil

(اَلْأَبُ خ آبَاءُ): baba (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs f.) gördü, bildi, zannetti (أَحَدَ عَشَرَ): onbir

(اَلْكَوْكَبُ ج كَوَاكِبُ): yıldız, gezegen (اَلشَّمْسُ): güneş (اَلْقَمَرُ): ay (اَلسَّاجِدُ ج سَاجِدُونَ) (ismi fâil) secde eden

≺ CÜZ: 12, KUR'ÂN SAYFASI: 235 (YUSUF: 5 – 14) ≻

قَالَ	يَا	بُنَيَّ	لَا تَقْصُصْ	رُؤْيَاكَ	عَلَىٰٓ إِخْوَتِكَ	فَيَكِيدُوا
dedi	nida h.	Ey oğulcuğum	anlatma	Rüyanı	kardeşlerine	kurarlar
f.mazi		münada, muzaf, muz.ileyh	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., f.muzari	mef'ul	h. cer-mecrur isim	fa-i sebebiye, f. muzari

لَكَ	كَيْدًا ط	إِنَّ	الشَّيْطَانَ	لِلْإِنسَانِ	عَدُوٌّ	مُبِينٌ ﴿5﴾
sana	bir tuzak	Doğrusu	şeytan	insan için	bir düşmandır	apaçık
car-mecrur	mef'ûlü mutlak	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	car-mecrur, (عَدُوٌّ)'e bağlı	(إِنَّ)'nin haberi	sıfat

5. (Babası Ya'kub:) «Oğulcuğum! Rüyanı kardeşlerine anlatma; çünkü sana bir tuzak kurarlar! Doğrusu şeytan insan için apaçık bir düşmandır» dedi.

وَ	كَذَٰلِكَ	يَجْتَبِيكَ	رَبُّكَ	وَ	يُعَلِّمُكَ	مِنْ تَأْوِيلِ	الْأَحَادِيثِ	وَ	يُتِمُّ
	İşte böyle	seni seçecek	Rabbin	ve	sana öğretecek	yorumunu	sözlerin		tamamlayacaktır
	car-mecrur	f.muzari, mef'ul	fâil	başlama h.	f. muzari, mef'ul.	h. cer-mecrur isim, muzaf	muz.ileyh	atıf h.	f. muzari

نِعْمَتَهُ	عَلَيْكَ	وَ	عَلَىٰٓ آلِ	يَعْقُوبَ	كَمَا	أَتَمَّهَا	عَلَىٰٓ أَبَوَيْكَ
nimetini	sana	ve	ailesine	Ya'kub	gibi	tamamladığı	iki atan
mef'ul	car-mecrur	atıf h.	h.cer,mecrur isim, muzaf	muz.ileyh	h.cer, masdar h.	f.mazi, mef'ul,	h.cer, muzaf olduğu için nun düşmüş, muz.ileyh

مِنْ قَبْلُ	إِبْرَاهِيمَ	وَ	إِسْحَٰقَ ط	إِنَّ	رَبَّكَ	عَلِيمٌ	حَكِيمٌ ع ﴿6﴾
daha önce	İbrahim	ve	İshak'a	Doğrusu	Rabbin	çok iyi bilendir	hikmet sahibidir
h.cer	bedel	atıf h.	matuf	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin 2. haberi

6. (Bu rüyanın anlamı şudur:) İşte böyle Rabbin seni seçecek ve sana sözlerin (ya da görülen rüyadaki olayların) yorumunu (rüya tabirini ya da insanın başına gelen hallerin yorumunu) öğretecek. Daha önce iki atan İbrahim ve İshak'a (peygamberlik nimetini) tamamladığı gibi sana ve Ya'kub ailesine de nimetini tamamlayacaktır. Doğrusu Rabbin çok iyi bilendir, (her hükmünde) hikmet sahibidir.

لَقَدْ	كَانَ	فِي يُوسُفَ	وَ	إِخْوَتِهِ	آيَاتٌ	لِلسَّائِلِينَ ﴿7﴾
Andolsun ki	daima	Yusuf'da vardır	ve	kardeşlerinde	ayetler	soranlar için
yemin cevabı lâmı, tahkik h.	f. mazi, nâsih	(كَانَ)'nin mukaddem haberi; şibhi cümle	atıf h.	matuf	(كَانَ)'nin muahhar ismi	(آيَاتٌ)'ün sıfatı

7. Andolsun ki Yusuf ve kardeşlerinde, soranlar (ya da isteyenler) için daima ayetler (ibretler) vardır.

إِذْ	قَالُوا	لَيُوسُفُ	وَ	أَخُوهُ	أَحَبُّ	إِلَىٰٓ أَبِينَا	مِنَّا
O zamanlar	dediler	Yusuf	ve	kardeşi	daha sevgilidir	babamıza	bizden
geçmiş zaman zarfı	f. mazi, fâil	mübtedanın başına gelen başlangıç h., mübteda	atıf h.	matuf, muz.ileyh	haber	h. cer-mecrur isim	car-mecrur

وَ	نَحْنُ	عُصْبَةٌ ط	إِنَّ	أَبَانَا	لَفِي ضَلَٰلٍ	مُبِينٍ ج ﴿8﴾
olduğumuz halde	Bizler	güçlü bir ekib	Doğrusu	babamız	bir yanılma içindedir	apaçık
hal vâvı	mübteda	haber	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi,, muz.ileyh	(إِنَّ)'nin haberi; şibhi cüm.: tekid lamı, mevsuf	sıfat

8. O zamanlar (üvey kardeşleri): «Bizler (daha) güçlü bir ekib olduğumuz halde Yusuf ve (onun öz) kardeşi (Bünyamin) babamıza bizden daha sevgilidir. Doğrusu babamız apaçık bir yanılma içindedir» dediler.

اُقْتُلُوا	يُوسُفَ	أَوِ	اطْرَحُوهُ	أَرْضًا	يَخْلُ	لَكُمْ
öldürün	Yusuf'u	veya	atın onu	bir yere	dönsün	size
emir f.	mef'ul	atıf h.	emir f. mef'ul	mekan zarfı	emrin cevabı	car- mecrur

وَجْهُ	أَبِيكُمْ	وَ	تَكُونُوا	مِنْ بَعْدِهِ	قَوْمًا	صَالِحِينَ ﴿9﴾
yüzü	babanızın		olursunuz	Ondan sonra	bir topluluk	salih
fâil, muzaf	muz.ileyh	atıf h.	matuf; f.muzari, (تَكُونُ)'nün ismi	h.cer, zarf ismi, muz.ileyh	(تَكُونُ)'nün haberi	sıfa

9. (Yine devamla üvey kardeşler aralarında dediler ki:) «Yusuf'u öldürün veya onu bir yere atın ki babanızın yüzü (ilgi ve alakası) size dönsün. Ondan sonra da (tevbe eder) salih (iyi, doğru, dürüst) bir topluluk olursunuz».

فِي غَيَابَةِ	أَلْقُوهُ	وَ	يُوسُفَ	لاَ تَقْتُلُوا	مِنْهُمْ	قَآئِلٌ	قَالَ
dibine	onu atın		Yusuf'u	öldürmeyin	onlardan	bir sözcü	dedi
h. cer-mecrur isim, muzaf	emir f., fâil; mef'ul	atıf h.	mef'ul	nehy-i hazır (cemi)	sıfat	fâil	f.mazi

﴿ 10 ﴾

فَاعِلِينَ	كُنْتُمْ	إِنْ	السَّيَّارَةِ	بَعْضُ	يَلْتَقِطْهُ	الْجُبِّ
yapacaklar	idiyseniz	eğer	kervanlar	bazı	ki onu bulup alsın	kuyunun
(كَانَ)'nin haberi, cevabü'ş-şart mahzuf kabul edilir	fi'lüşşart; f.mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	şart h.	muz.ileyh	fâil, muzaf	emrin cevabı olduğu için meczum f. muzari, mef'ul	muz.ileyh

10. Onlardan bir sözcü: «Yusuf'u öldürmeyin, eğer (illa bir şey) yapacaksanız onu kuyunun dibine atın ki onu (oradan geçen) bazı kervanlar (sesini duyarak) bulup alsın » dedi.

وَ	عَلَى يُوسُفَ	لاَ تَأْمَنَّا	مَا لَكَ	أَبَانَا	يَآ	قَالُوا
halde	Yusuf hakkında	bize güvenmiyorsun	sana ne oluyor	babamız	Ey	dediler
hal vâvı	h. cer-mecrur isim	nefiy h., f.muzari, mef'ul	mübteda, soru ismi, şibhi c.	münada, muz.ileyh	nida h.	f. mazi, fâil

﴿ 11 ﴾

لَنَاصِحُونَ	لَهُ	إِنَّا
iyiliğini istediğimiz	onun	Doğrusu biz
tekid lamı, (إِنَّ)'nin haberi	car-mecrur, (نَاصِحُونَ) ile bağlantılıdır	hal; isim cümlesi, tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi

11. «Ey babamız! Doğrusu biz onun iyiliğini istediğimiz halde sana ne oluyor da Yusuf hakkında bize güvenmiyorsun! » dediler.

﴿ 12 ﴾

لَحَافِظُونَ	لَهُ	إِنَّا	وَ	يَلْعَبْ	وَ	يَرْتَعْ	غَدًا	مَعَنَا	أَرْسِلْهُ
koruruz	onu	Kesinlikle biz		oynasın		bol bol yesin	Yarın	bizimle beraber	onu gönder
tekid lamı, (إِنَّ)'nin haberi	car-mecrur, (حَافِظُونَ) ile bağlantılıdır	hal; isim cümlesi tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	hal vâvı	matuf; f. muzari	atıf h.	emrin cevabı, meczum f. muzari	zaman zarfı	mekan zarfı,	emir f., mef'ul

12. (Yakub'un oğulları babalarına): «Yarın onu bizimle beraber gönder, bol bol yesin (içsin), oynasın. Kesinlikle biz onu koruruz.» (dediler).

أَخَافُ	وَ	بِهِ	أَن تَذْهَبُوا	لَيَحْزُنُنِي	إِنِّي	قَالَ
korkarım		onu	götürmeniz	beni üzer	Doğrusu	dedi
f.muzari	atıf h.	car-mecrur	(يَحْزُنُ)'nün fâili; masdar ve nasb h., f. muzari	(إِنَّ)'nin haberi, tekid lamı, f.muzari, nûnu vikaye, mef'ul	tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	f.mazi

﴿ 13 ﴾

غَافِلُونَ	عَنْهُ	أَنْتُمْ	وَ	الذِّئْبُ	أَنْ يَأْكُلَهُ
gafilken	ondan	Siz		bir kurdun	onu yemesinden
haber	car-mecrur, (غَافِلُونَ) ile bağlantılıdır	mübteda	hal vâvı, (تذهبوا) daki cemi vavından hal'dir.	fâil	(أَخَافُ)'nün mef'ûlü; masdar ve nasb h., f. muzari, mef'ul

13. (Babaları): «Doğrusu onu götürmeniz beni üzer. Siz ondan gafilken onu bir kurdun yemesinden korkarım» dedi.

﴿ 14 ﴾

لَخَاسِرُونَ	إِذًا	إِنَّآ	عُصْبَةٌ	نَحْنُ	وَ	الذِّئْبُ	لَئِنْ أَكَلَهُ	قَالُوا
hüsrana uğramış kimseleriz	o zaman	doğrusu biz	kuvvetli bir topluluk	biz	olduğumuz halde	kurt	and olsun onu yerse	dediler
tekid lamı, (إِنَّ)'nin haberi	cevab h.	yemin'in cevabı ve cevabu'ş-şart; tekid ve nasb h.,(إِنَّ)'nin ismi	haber	mübteda	hal vâvı	fâil	yemin lamı, şart ve cezm h., fiilu''ş-şart; f.mazi, mef'ul	f.mazi, fâil

14. «And olsun, biz kuvvetli bir topluluk olduğumuz halde kurt onu yerse, doğrusu o zaman biz hüsrana (kayba) uğramış kimseleriz » dediler.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 235 ≻

(YUSUF, 5 – 6):

(يَا بُنَيَّ): Ey oğulcuğum (قَصَّ يَقُصُّ قَصًّا): (muzaaf f.) hikaye etti, anlattı (اَلرُّؤْيَا): düş, rüya

(اَلْاَخُ ج اِخْوَةٌ): kardeş (كَادَ يَكِيدُ كَيْدًا): (ecvef f.) hile yaptı, tuzak kurdu, tuzağa düşürdü

(اَلْعَدُوُّ ج اَعْدَاءُ): düşman [(اَلْمُبِينُ (أَبَانَ يُبِينُ] (ismi fâil) açık vazıh olan, açıklayan

(اِجْتَبَى يَجْتَبِي اِجْتِبَاءً):(nakıs iftial b.) seçti (عَلَّمَ يُعَلِّمُ تَعْلِيمًا): (tef'il b.) öğretti (اَلنِّعْمَةُ ج اَنْعُمٌ): nimet

(اَلتَّأْوِيلُ): tabir, yorumlama, beyan etme (اَلْحَدِيثُ ج اَحَادِيثُ): anlatılan söz, konuşulan kelam/ olay

(أَتَمَ يُتِمُّ اِتْمَامًا): (muzaaf if'al b.) ikmal etti, tamamladı (اَلْآلُ): ehil, aile, akraba, yakın

(اَلْاَبَوَانِ – اَلْاَبَوَيْنِ): tesniye olarak dedelere ıtlak edilmiştir

(YUSUF, 7 – 8):

(كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu, [(كَانَ) edatının süreklilik manası verdiğini de hatırlayınız.]

(اَلْاَخُ ج اِخْوَةٌ): kardeş (اَلسَّائِلُ ج سَائِلُونَ): (ismi fâil) soran/ isteyen

(أَحَبُّ): (ismi tafdil) daha sevgili (اَلْاَبُ ج آبَاءُ): baba (اَلْعُصْبَةُ): ekip, kuvvetli topluluk

[(ضَلَّ يَضِلُّ (اَلضَّلَالُ]: yanılma, delalet, sapma [(اَلْمُبِينُ (أَبَانَ يُبِينُ] (ismi fâil) açık olan, açıklayan

(YUSUF, 9 – 10):

(قَتَلَ يَقْتُلُ قَتْلاً): öldürdü (طَرَحَ يَطْرَحُ طَرْحًا): attı, bıraktı, çıkardı (اَلْوَجْهُ ج وُجُوهٌ): yüz

(خَلاَ يَخْلُو ل): (nakıs f.) döndü, teveccüh etti, temayül gösterdi/ meşgul oldu

(اَلْاَبُ ج آبَاءُ): baba (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu (بَعْدُ): sonra

(اَلصَّالِحُ ج صَالِحُونَ) (ismi fâil) doğru olan, salih olan

[(اَلْقَائِلُ (قَالَ يَقُولُ]: (ismi fâil) diyen, söyleyen (قَتَلَ يَقْتُلُ قَتْلاً): öldürdü

(أَلْقَى يُلْقِي اِلْقَاءً):(nakıs if'al b.) attı, bıraktı/ hitap etti (اَلْجُبُّ ج اَجْبَابٌ): kuyu

(اَلْغَيَابَةُ ج غَيَابَاتٌ): dip, derinlik, bir şeyi saklayıp gizleyen her şey (اِلْتَقَطَ يَلْتَقِطُ اِلْتِقَاطًا):(iftial b.) bulup aldı

(اَلسَّيَّارَةُ ج سَيَّارَاتٌ): geçici topluluk, kervan, kafile (اَلْفَاعِلُ ج فَاعِلُونَ) (ismi fâil) yapan, işleyen

(YUSUF, 11 – 12):

(اَلْاَبُ ج آبَاءُ): baba (اَمِنَ يَأْمَنُ اَمَانَةً): (mehmuz f.) güvendi, emin oldu, korkmadı

(اَلنَّاصِحُ ج نَاصِحُونَ) :(ismi fâil) iyiliğini isteyen/ nâsihat eden

(أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالاً): (if'al b.) gönderdi (غَدْوٌ- اَلْغَدُ): yarın (اَلْحَافِظُ ج حَافِظُونَ) (ismi fâil) koruyucu, gözetici

(لَعِبَ يَلْعَبُ لَعِبًا): oynadı/ alaya aldı, dalga geçti (رَتَعَ يَرْتَعُ رَتْعًا): bolca yedi, içti

(YUSUF, 13 – 14):

(حَزَنَ يَحْزُنُ حُزْنًا): gamda ve hüzünde bıraktı, üzdü (ذَهَبَ يَذْهَبُ ذَهَابًا ب): götürdü/ gitti

(خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef f.) korktu (أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلاً):(mehmuz f.) yedi

(اَلذِّئْبُ ج ذِئَابٌ): kurt (اَلْغَافِلُ ج غَافِلُونَ) (ismi fâil) gafil

(أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلاً):(mehmuz f.) yedi (اَلْعُصْبَةُ): ekip, kuvvetli topluluk (اَلْخَاسِرُ ج خَاسِرُونَ) (ismi fâil) zarar eden, ziyana uğrayan.

≺ CÜZ: 12, KUR'ÂN SAYFASI: 236 (YUSUF: 15 – 22) ≻

فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ وَ أَجْمَعُوا أَنْ يَجْعَلُوهُ فِي غَيَابَةِ الْجُبِّ ۚ

zaman	götürdükleri	Onu	ve	karar verdikleri	onu bırakmaya	dibine	kuyunun
atıf h., zaman zarfı ve cezmetmeyen şart edatı	fiilu'ş-şart; f.mazi+ fâil	car-mecrur	atıf h.	f.mazi+ fâil	(أَجْمَعُوا) fiilinin mef'ûlü: masdar ve nasb h., cemi f. muzari, mef'ul	h. cer-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh, (جعلوه) (onu yaptılar) olarak takdir edilen cevabü'ş-şart mahzuftur

﴿ 15 ﴾ وَ أَوْحَيْنَآ إِلَيْهِ لَتُنَبِّئَنَّهُمْ بِأَمْرِهِمْ هٰذَا وَ هُمْ لَا يَشْعُرُونَ

başlama h.	vahyettik	ona	kendilerine haber vereceksin	onların işlerini	bu	onlar	farkına varmadan
	f.mazi, fâil	car-mecrur	lâmu cevâbi'l-kasem, f.muzari te'kid nununa birleşmiş, mef'ul	car-mecrur	bedel	hal vâvı	haber; olumsuz fiil cümlesi; nefiy h., f.muzari+ fâil

15. Onu götürdükleri ve kuyunun dibine onu bırakmaya hep birlikte karar verdikleri zaman (bunu yaptılar). Biz ona (Yusuf'a): "Sen kesinlikle onların bu işlerini onlar farkına varmadan kendilerine haber vereceksin" diye vahyettik.

﴿ 16 ﴾ وَ جَآؤُوٓا أَبَاهُمْ عِشَآءً يَبْكُونَ ۖ

başlama h.	geldiler	babalarına	yatsı vakti	ağlayarak
	f.mazi+ fâil	mef'ul, muz. ileyh	zaman zarfı	fâil için hal; f.muzari cümlesi

16. Yatsı vakti, ağlayarak babalarına geldiler.

قَالُوا يَآ أَبَانَا إِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ وَ

dediler	Ey	babamız	Biz	gittik	yarış yapmak üzere	ve
f.mazi, fâil	nida h.	münada, muz. ileyh	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi; f. mazi cümlesi fâil	fâil için hal; f.muzari cüm.	atıf h.

تَرَكْنَا يُوسُفَ عِنْدَ مَتَاعِنَا فَأَكَلَهُ الذِّئْبُ ۚ وَ

bıraktık	Yusuf'u	yanında	eşyamızın	onu yemiş	kurt	başlama h.
f.mazi, fâil	mef'ul	mekan zarfı,muzaf	muz.ileyh	Atıf h., mazi fiil, mef'ul	fâil	

﴿ 17 ﴾ مَآ أَنْتَ بِمُؤْمِنٍ لَنَا وَ لَوْ كُنَّا صَادِقِينَ

doğru söyleyenler	biz olsak bile		bize	sen hiç inanmazsın		
(كَانَ)'nin haberi, kendinden önceki cümlenin açıkladığı cevabü'ş-şart mahzuftur	fiilu''ş-şart; f.mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	şart h.	i'tiradî (ara cümle) h.	(مُؤْمِنٍ)'e bedel; şibhi cümle	zaid h.cer, (مَا)nın haberi	(مَا)nın ismi	لَيْسَ ameli yapan nefiy h.

17. "Ey babamız! Biz yarış yapmak üzere gittik ve Yusuf'u eşyamızın yanında bıraktık. Akabinde onu kurt yemiş (yani senin korktuğun başına geldi)! (Fakat) biz doğru söyleyenler olsak bile sen bize hiç inanmazsın."

وَ جَآؤُوا عَلَى قَمِيصِهِ بِدَمٍ كَذِبٍ ۚ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ

atıf h.	geldiler	gömleğinin üstünde	bir kan ile	yalan	dedi	Bilakis	sürükledi	sizi	nefisleriniz
	f.mazi, fâil	h.cer+mecrur isim	car-mecrur	sıfat	f.mazi	idrab h.	f.mazi	car-mecrur	fâil

﴿ 18 ﴾ أَمْرًا ۚ فَصَبْرٌ جَمِيلٌ ۖ وَ اللّٰهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ

bir işe	(Artık benim işim) sabırdır	güzel	Allah	yardım istenecek olandır	anlattığınız şeylere karşı	
mef'ul	atıf h., haber, mevsuf, أَمْرِي (benim işim) olarak takdir edilen mübtedası mahzuftur	sıfat	atıf h.	mübteda	haber	h.cer, ismi mevsul, (الْمُسْتَعَانُ) ile bağlantılı	sıla; muzari fiil cüm.

18. (Yusuf'un) gömleğinin üstünde yalan (başka sahte) bir kan ile geldiler. «Bilakis nefisleriniz sizi bir işe sürükledi. Artık (bana düşen, içinde isyan olmayan) güzel bir sabırdır. (Yalnızca) Allah, bahsedip anlattığınız şeylere karşı (kendisinden) yardım istenecek olandır » dedi.

وَ جَآءَتْ سَيَّارَةٌ فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ فَأَدْلَى دَلْوَهُ ۖ قَالَ يَا بُشْرَى

başlama h.	geldi	bir kervan	gönderdiler	sucularını	sarkıttı	kovasını	dedi	Ey	Müjde
	f.mazi	fâil	atıf h., f.mazi, fâil	mef'ul	atıf h., f.mazi	mef'ul	f.mazi	nida h.	münada

﴿ 19 ﴾ هٰذَا غُلَامٌ ۚ وَ أَسَرُّوهُ بِضَاعَةً ۚ وَ اللّٰهُ عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ

Bu	bir oğlan	onu gizlediler	bir ticaret malı olarak	başlama h.	Allah	çok iyi bilir	onların yaptıkları	
mübteda	haber	başl.h.	f.mazi, fâil, mef'ul	temyiz	mübt.	haber	h.cer, ismi mevsul	sıla; muzari fiil cüm.

19. (Yusuf'un bulunduğu yere) bir kervan geldi, sucularını (su çekmesi için kuyuya) gönderdiler, akabinde o da kovasını (kuyuya) sarkıttı. (Kuyunun dibinde Yusuf'u görünce) «Ey (hey) Müjde! Bu bir oğlan!» dedi. Onu (daha sonra satmak üzere) bir ticaret malı olarak gizlediler . Allah onların yaptıkları şeyi çok iyi bilir.

وَ	مَعْدُودَةٍ ۚ	دَرَاهِمَ	بَخْسٍ	بِثَمَنٍ	شَرَوْهُ	وَ
hal vâvı	sayılı sıfat	birkaç dirheme (ثَمَنٍ)'den bedel	değersiz sıfat	bir fiyatla h. cer+ mecrur isim, mevsuf	onu sattılar f.mazi, fâil, mef'ul	atıf h.

﴿ 20 ﴾

مِنَ الزَّاهِدِينَ	فِيهِ	كَانُوا
isteksizlerden (كَانَ)'nin haberi; şibhi cümle	hakkında car-mecrur, (الزَّاهِدِينَ) ile bağlantılıdır	bulunuyorlardı nâsih, cemi f.mazi, (كَانَ)'nin ismi

20. (Kervan Mısır'a ulaştığında bir an evvel elden çıkarmak için) onu değersiz bir fiyatla, sayılı birkaç dirheme sattılar. Hakkında (onun yanlarında durması hususunda) isteksiz bulunuyorlardı.

أَكْرِمِي	لِامْرَأَتِهِ	مِنْ مِصْرَ	اشْتَرَاهُ	الَّذِي	قَالَ	وَ
değer ver if'al babından emir fiili	karısına car-mecrur	Mısır'dan h.cer, fethayla mecrur isim	onu satın alan sıla; mazi fiil c., mef'ul	kimse fâil, ismi mevsul	dedi f.mazi	başlama h.

وَ	وَلَدًا ۖ	وَ	نَتَّخِذَهُ	أَوْ	أَنْ يَنْفَعَنَا	عَسَى	مَثْوَاهُ
başlama h.	evlat ikinci mef'ul		onu ediniriz f.muzari, mef'ul	veya atıf h.	bize faydası olması (عَسَى)'nın haberi; masdar ve nasb h., f. muzari, mef'ul	umulur f.mazi, (عَسَى)'nın ismi mahzuf şan zamiri (هُوَ)	onun mevkisine mef'ul

مِنْ تَأْوِيلِ	لِنُعَلِّمَهُ	وَ	فِي الْأَرْضِ	لِيُوسُفَ	مَكَّنَّا	كَذَٰلِكَ
tabirinden h.cer+ ismi mecrur, muzaf	ona öğretmemiz için ta'lil ve nasb h., f. muzari, mef'ul	atıf h.	o yere h.cer+ mecrur isim	Yusuf'u car-mecrur, (fethayla mecrur)	yerleştirdik f.mazi, fâil	İşte böylece car-mecrur

لَٰكِنَّ	وَ	عَلَىٰ أَمْرِهِ	غَالِبٌ	اللَّهُ	وَ	الْأَحَادِيثِ ۚ
fakat istidrak ve nasb h.	atıf h.	İşine h.cer+ mecrur isim, muz.ileyh	galibtir haber	Allah mübteda	başlama h.	rüyaların muz.ileyh

﴿ 21 ﴾

لَا يَعْلَمُونَ	النَّاسِ	أَكْثَرَ
bilmezler (لَٰكِنَّ)'nin haberi; muzari fiil cümlesi, nefiy h., f.muzari+ fâil	insanların muz.ileyh	çoğu (لَٰكِنَّ)nin ismi

21. Mısır'dan onu satın alan kimse (yani Mısır azizi) karısına: «Onun mevkisine değer ver. Umulur ki bize faydası olur veya onu evlat ediniriz» dedi. İşte böylece Yusuf'u o yere yerleştirdik (Yusuf için imkan verdik), ona rüyaların tabirinden öğretmemiz için (bunu yaptık). Allah işine galibtir (hakimiyete sahiptir), fakat insanların çoğu (bunu) bilmezler.

وَ	حُكْمًا	آتَيْنَاهُ	أَشُدَّهُ	بَلَغَ	لَمَّا	وَ
ve atıf h.	hüküm ikinci mef'ul	ona verdik f.mazi, fâil, :birinci mef'ul	erginlik çağına mef'ul	eriştiği fiilu''ş-şart; f.mazi	zaman cezmetmeyen şart h. ve zaman zarfı, muzaf	başlama h.

﴿ 22 ﴾

الْمُحْسِنِينَ	نَجْزِي	كَذَٰلِكَ	وَ	عِلْمًا ۚ
güzel davrananlara mef'ul	karşılık veririz f.muzari	İşte böyle car - mecrur	başlama h.	ilim matuf

22. (Yusuf) erginlik çağına eriştiği zaman, ona hüküm (isabetle hükmetme kabiliyeti) ve ilim verdik. İşte biz güzel davrananlara böyle karşılık veririz.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 236 ≻

(YUSUF, 15 – 16 – 17):

(ذَهَبَ يَذْهَبُ ذَهَابًا ب): götürdü (أَجْمَعَ يُجْمِعُ إِجْمَاعًا):(if'al b.) azmetti, karar verdi (اَلْغَيَابَةُ ج غَيَابَاتٌ): dip, derinlik

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): koydu, yaptı/ yarattı/ kıldı/ çevirdi (نَبَّأَ يُنَبِّئُ تَنْبِيئًا): (tef'il b.) haber verdi, bildirdi

(اَلْجُبُّ ج اَجْبَابٌ): kuyu (أَوْحَى يُوحِي إِيحَاءً): (nakıs if'al b.) vahyetti, ilham etti, gizlice öğütledi

(اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): iş, emir, durum, husus (شَعَرَ يَشْعُرُ شُعُورًا) hissetti, bildi, farkına vardı

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) geldi (اَلْاَبُ ج آبَاءٌ): baba (اَلْعِشَاءُ): gece karanlığının başlangıcı, yatsı

(بَكَى يَبْكِي بُكَاءً) (nakıs f.) ağladı (ذَهَبَ يَذْهَبُ ذَهَابًا): gitti

(اِسْتَبَقَ يَسْتَبِقُ اِسْتِبَاقًا): (iftial b.) yarış yaptı, koşuştu, fırladı (تَرَكَ يَتْرُكُ تَرْكًا): terketti, bıraktı

(اَلْمَتَاعُ ج اَمْتِعَةٌ): dünyalık, dünya hayatında nefse hoş gelen geçici şeyler (اَلصَّادِقُ ج صَادِقُونَ) (ismi fâil) doğru sözlü

(أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلاً): (mehmuz f.) yedi (اَلذِّئْبُ ج ذِئَابٌ): kurt (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu

(YUSUF, 18 – 19 – 20):

(اَلْقَمِيصُ ج قُمُصٌ): gömlek (اَلدَّمُ ج دُمِيٌّ): kan (اَلْكَذِبُ): yalan, uydurma (سَوَّلَ يُسَوِّلُ): (tef'il b.) sürükledi, teşvik etti

(اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): emir, iş, durum, husus [(صَبَرَ يَصْبِرُ) اَلصَّبْرُ]: sabır, sabretme (اَلْجَمِيلُ): güzel, hoş, latif

[اَلْمُسْتَعَانُ(اِسْتَعَانَ يَسْتَعِينُ]: (ismi mef'ul) yardım istenilen (وَصَفَ يَصِفُ وَصْفًا):(misal f.) anlattı, bahsetti/ vasıflandırdı/ niteledi

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) geldi (اَلسَّيَّارَةُ ج سَيَّارَاتٌ): kervan, kafile, gezici topluluk

(أَرْسَلَ يُرْسِلُ اِرْسَالاً):(if'al b.) gönderdi [(وَرَدَ يَرِدُ) اَلْوَارِدُ]: (ismi fâil) varan, sucu (أَدْلَى الدَّلْوَ): kovayı kuyuya sarkıttı

(اَلدَّلْوُ ج اَدْلٍ): kova (اَلْبُشْرَى): müjde (اَلْغُلاَمُ ج غِلْمَانٌ): bıyığı terlemiş delikanlı, genç/ çocuk

(أَسَرَّ يُسِرُّ اِسْرَارًا): (muzaaf fiil, if'al b.) gizledi, sır verdi (اَلْبِضَاعَةُ): sermaye, ana mal (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi

(شَرَى يَشْرِي شِرىً): (nakıs f.) sattı (اَلثَّمَنُ ج اَثْمَانٌ): fiat, paha, değer (اَلدِّرْهَمُ ج دَرَاهِمُ): dirhem, gümüş para

[(بَخَسَ يَبْخَسُ) اَلْبَخْسُ]: (masdar) hakkını vermeme, düşük fiat verme

[(عَدَّ يَعُدُّ) اَلْمَعْدُودَةُ]: (ismi meful) belirli, sayılan, hesaplanan (اَلزَّاهِدُ ج زَاهِدُونَ) (ismi fâil) isteksiz, rağbet etmeyen

(YUSUF, 21 - 22):

(اِشْتَرَى يَشْتَرِي اِشْتِرَاءً): (nakıs iftial b.) satın aldı, sattı (اَلْاِمْرَاَةُ): kadın, hanım, karı

(أَكْرَمَ يُكْرِمُ اِكْرَامًا): (if'al b.) güzel muamelede bulundu/ ikram etti/ üstün tuttu/ büyük bildi

[(ثَوَى يَثْوِي) اَلْمَثْوَى]: (masdar veya ismi mekan) uzun müddet kalış/ yerleşme veya yerleşme yeri

(عَسَى): (camid fiil) umulur, beklenir (نَفَعَ يَنْفَعُ نَفْعًا): fayda verdi, faydası oldu (اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial b.) edindi, yaptı, ortaya koydu (اَلْوَلَدُ ج اَوْلاَدٌ): çocuk (مَكَّنَ يُمَكِّنُ تَمْكِينًا):(tef'il b.) imkan verdi/ yerleştirdi/ sağlamlaştırdı

(عَلَّمَ يُعَلِّمُ):):(tef'il b.) öğretti (اَلتَّأْوِيلُ): tabir, yorumlama (اَلْحَدِيثُ ج اَحَادِيثُ): konuşulan kelam, söylenen söz/ rüya,düş

[(غَلَبَ يَغْلِبُ) اَلْغَالِبُ]: (ismi fâil) galip gelen, yenen (اَلْاَكْثَرُ): (ismi tafdil) ekseriyet, çoğunluk, daha fazla en fazla

(بَلَغَ يَبْلُغُ بُلُوغًا): vasıl oldu, erişti (اَلْاَشُدُّ): kuvvet, kemal çağı (آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (mehmuz if'al b.) verdi, getirdi

[(حَكَمَ يَحْكُمُ) اَلْحُكْمُ]: (masdar) hüküm (hükme bağlama, verilen hüküm) / hikmet

(جَزَى يَجْزِي جَزَاءً): (nakıs f.) karşılığını verdi (اَلْمُحْسِنُ ج مُحْسِنُونَ) (ismi fâil) güzel yapan, iyilik eden

≺ CÜZ: 12, KUR'ÂN SAYFASI: 237 (YUSUF: 23 – 30) ≻

وَ	رَاوَدَتْهُ	الَّتِي	هُوَ	فِي بَيْتِهَا	عَنْ نَفْسِهِ	وَ
	ondan murat almak istedi			evinde bulunduğu kadın	onun nefsinden	
atıf h.	f.mazi, mef'ul	fâil, ismi mevsul	mübteda	haber; şibhi cümle	h.cer+ mecrur isim, (رَاوَدَتْهُ) ile bağlantılıdır	atıf h.
	başlama h.			sıla; isim cümlesi		

قَالَ	لَكَ ط	هَيْتَ	قَالَتْ	وَ	الْأَبْوَابَ	غَلَّقَتِ
dedi		Haydi gel	dedi	ve	kapıları	sımsıkı kapattı
f. mazi	car-mecrur	(تَهَيَّأْتُ) (senin için hazırlandım) manasında isim fiil	f.mazi	atıf h.	mef'ul	mazi fiil

﴿ 23 ﴾	الظَّالِمُونَ	لَا يُفْلِحُ	إِنَّهُ	مَثْوَايَ ط	أَحْسَنَ	رَبِّي	إِنَّهُ	اللَّهِ	مَعَاذَ
	zalimler	iflah olmaz	Gerçek şu ki	yerimi	güzel tuttu	benim efendimdir	Doğrusu o	Allah'a	sığınırım
	fâil	nefiy h., f.muzari	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	mef'ul	f.mazi	(إِنَّ)'nin haberi	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	muz. ileyh	أعوذ(sığınırım) mahzuf fiilin mef'ulü mutlakı, muzaf

(إِنَّ)'nin haberi; fiil cümlesi — (إِنَّ)'nin ikinci haberi; mazi fiil c.

23. (Olgunluk çağına eriştiğinde) evinde bulunduğu kadın, onun nefsinden murat almak istedi (onu elde etmek istedi), kapıları sımsıkı kapattı ve «Haydi gel!» dedi (ve yatağına çağırdı). (Yusuf:) «Allah'a sığınırım! Doğrusu o (kocanız) benim efendimdir; (yerleşme) yerimi güzel tuttu (bana güzel davrandı). Gerçek şu ki zalimler (kendilerine iyilik yapanlara haksızlık yapanlar) iflah olmaz (başarıya ulaşamaz).» dedi.

وَ	لَقَدْ	هَمَّتْ	بِهِ	وَ	هَمَّ	بِهَا ج
	Andolsun ki		ona		meyletmişti	ona
atıf h.	yemin cevabı lamı, tahkik h.		car-mecrur	atıf h.	f.mazi	car-mecrur
		meyletti				
		f.mazi				

لَوْلَا	أَنْ رَأَى	بُرْهَانَ	رَبِّهِ ط	كَذَٰلِكَ	لِنَصْرِفَ	عَنْهُ
Eğer	görmeseydi	bürhanını	Rabbinin	İşte böylece	çevirmemiz için	ondan
şart h.	mübteda; masdar h., f.mazi,	(رَأَى)'nın mef'ulü, muzaf	muz.ileyh, sonraki zamir için muzaf, (ه):muz.ileyh ,موجودة olarak takdir edilen haber mahzuf	car-mecrur	sebep ve nasb h., f. muzari, (فَعَلْنَا به ذلك) (bunu böyle yaptık) olarak takdir edilen fiille bağlantılı denmiş)	car-mecrur

﴿ 24 ﴾	الْمُخْلَصِينَ	مِنْ عِبَادِنَا	إِنَّهُ	الْفَحْشَاءَ ط	وَ	السُّوءَ
	ihlâsa erdirilmiş	kullarımızdandı	Hiç şüphesiz ki	fuhşu	ve	kötülük
	sıfat	(إِنَّ)'nin haberi: h. cer-mecrur isim	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	matuf	atıf h.	mef'ul

24. Andolsun ki, (kadın) ona meyletti. Eğer Rabbinin bürhanını (zinayı yasaklayan kesin ikazını mevcut) görmeseydi o da ona (kadına) meyletmişti. İşte böylece biz, kötülük ve fuhşu ondan çevirmek için (burhanımızı gösterdik). Hiç şüphesiz ki o ihlâsa erdirilmiş kullarımızdandı.

وَ	اسْتَبَقَا	الْبَابَ	وَ	قَدَّتْ	قَمِيصَهُ	مِنْ دُبُرٍ
	yarışarak koştular	kapıya		yırttı	onun gömleğini	arkadan
atıf h.	f.mazi, fâil	mef'ul	atıf h.	f.mazi	mef'ul	car- mecrur, (قَدَّتْ) ile bağlantılıdır

وَ	أَلْفَيَا	سَيِّدَهَا	لَدَى	الْبَابِ ط	قَالَتْ	مَا
	rastladılar	kadının efendisine	yanında	Kapının	dedi	nedir
atıf h.	f.mazi, fâi.	mef'ul	mekan zarfı, muzaf	muz. ileyh	f.mazi	mübteda:soru ismi

جَزَاءُ	مَنْ	أَرَادَ	بِأَهْلِكَ	سُوءًا	إِلَّا
cezası	kimsenin	isteyen	ailene	kötülük etmek	başka
haber, muzaf	muz.ileyh, ismi mevsul	sıla; f.mazi	h. cer-mecrur isim	mef'ul	istisna h., hasr içindir

﴿ 25 ﴾	أَلِيمٌ	عَذَابٌ	أَوْ	أَنْ يُسْجَنَ
	acı veren	bir azabdan	veya	zindana atılmaktan
	sıfat	(جَزَاءُ) üzerine matuf, mevsuf	atıf h.	(جَزَاءُ)'den bedel; masdar ve nasb h., meçhul f. muzari

25. İkisi de kapıya doğru yarışarak koştular. (Kadın) arkadan onun (Yusuf'un) gömleğini yırttı. Kapının yanında kadının efendisine (kocasına) rastladılar. (Kadın kocasına): «Senin ailene kötülük etmek isteyen kimsenin cezası, zindana atılmaktan veya acı veren bir azabdan başka nedir (ne olabilir)?» dedi.

قَالَ	هِيَ	رَاوَدَتْنِي	عَنْ نَفْسِي	وَ	شَهِدَ	شَاهِدٌ	مِنْ أَهْلِهَا ۚ
dedi	o	murat almak istedi	benim nefsimden		şahitlik etti	bir şahid	onun akrabalarından
f.mazi	mübteda	haber; fiil cümlesi.; f.mazi, nûnu vikaye, mef'ul	h. cer-mecrur isim	atıf h.	f.mazi	fâil	h. cer-mecrur isim.

﴿ 26 ﴾

إِنْ	كَانَ	قَمِيصُهُ	قُدَّ	مِنْ قُبُلٍ	فَصَدَقَتْ	وَ	هُوَ	مِنَ الْكَاذِبِينَ
Eğer	idiyse	gömleği	yırtılmışsa	önden	kadın doğru söylemiştir		o	yalancılardandır
şart h.	fiilu"ş-şart; f.mazi, nâsih	(كَانَ)'nin ismi	meçhul f.mazi cüm.	h. cer, zarf ismi	cevabu'ş-şart; mazi fiil cüm., rabıta: şartın cevabı için	atıf h.	mübteda	haber; şibhi cümle

26. (Yusuf:) « (Asıl) o benim nefsimden murat almak istedi (o bana sahip olmak istedi, o benim peşime düştü)» dedi. Onun (hanımın) akrabalarından bir şahid de (şöyle) şahitlik etti: «Eğer gömleği önden yırtılmışsa, kadın doğru söylemiştir, o (delikanlı ise) yalancılardandır.

﴿ 27 ﴾

وَ	إِنْ	كَانَ	قَمِيصُهُ	قُدَّ	مِنْ دُبُرٍ	فَكَذَبَتْ	وَ	هُوَ	مِنَ الصَّادِقِينَ
	Eğer	idiyse	gömleği	yırtılmışsa	arkadan	kadın yalan söylemiştir		O	doğru söyleyenlerdendir
atıf h.	şart h.	fiilu"ş-şart; f.mazi, nâsih	(كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi; meçhul f.mazi cümle	h. cer-mecrur isim	cevabu'ş-şart; rabıta, f.mazi c.	atıf h.	mübteda	haber; şibhi cümle

27. Eğer gömleği arkadan yırtılmışsa, kadın yalan söylemiştir. O (delikanlı ise) doğru söyleyenlerdendir.»

فَلَمَّا	رَأَى	قَمِيصَهُ	قُدَّ	مِنْ دُبُرٍ	قَالَ	إِنَّهُ
görünce		gömleğinin	yırtıldığını	arkadan	dedi	Doğrusu bu
atıf h.:cezmetmeyen şart edatı	fiilu'ş-şart; f.mazi	mef'ul	f.mazi, meçhul, naibi fâili (هُوَ) gizli zamiri	h.cer :mecrur isim, (قُدَّ cüm. hal denmiştir)	cevabü'ş-şart f.mazi	tekid ve nasb h.,(إِنَّ)'nin ismi

﴿ 28 ﴾

عَظِيمٌ	كَيْدَكُنَّ	إِنَّ	مِنْ كَيْدِكُنَّ ۖ
çok büyüktür	sizin düzeniniz	Gerçekten	sizin düzeninizdendir
(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin haberi; şibhi cüm

28. (Kocası) onun (Yusuf'un) gömleğinin arkadan yırtıldığını görünce, (kadına): «Doğrusu bu sizin düzeninizdendir (hilenizdendir). Gerçekten sizin düzeniniz çok büyüktür.» dedi.

﴿ 29 ﴾

يُوسُفُ	أَعْرِضْ	عَنْ هَٰذَا	وَ	اسْتَغْفِرِي	لِذَنبِكِ ۚ	إِنَّكِ	كُنتِ	مِنَ الْخَاطِئِينَ ۛ
Yusuf	vazgeç	bundan	atıf h.	mağiret dile	günahın için	Doğrusu sen	oldun	günahkârlardan
mahzuf nida harfinin münadası	nida'nın cevabı; emir f.	h.cer, mecrur isim		emir f.	h. cer-mecrur isim	tekid ve nasb h. (إِنَّ)'nin ismi	f.mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi; şibhi cümle

29. (Kocası devamla:) «(Ey) Yusuf! Sen bundan vazgeç (olanlardan kimseye bahsetme)! (Ey kadın!) Sen de günahın için mağiret dile! Doğrusu sen günahkârlardan oldun.

وَ	قَالَ	نِسْوَةٌ	فِي الْمَدِينَةِ	امْرَأَةُ	الْعَزِيزِ	تُرَاوِدُ
	dediler	kadınlar	Şehirdeki	karısı	Vezirin	murat istiyormuş
başlama h.	f.mazi	fâil	(نِسْوَةٌ)'ün sıfatı; şibhi cümle	(makulu'l- kavl) mübteda, muzaf	muz.iley	haber; muzari fiil cümlesi

﴿ 30 ﴾

فَتَاهَا	عَنْ نَفْسِهِ ۚ	قَدْ	شَغَفَهَا	حُبًّا ۖ	إِنَّا	لَنَرَاهَا	فِي ضَلَالٍ	مُبِينٍ
delikanlısının	nefsinden	onun gönlüne girmiş		sevgi	Doğrusu biz	onu görüyoruz	bir sapıklık içinde	açık
mef'ul	h. cer-mecrur isim, muz.ileyh	tahkik h.	f.mazi, mef'ul	temyiz	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi; tekid lamı, f.muzari, mef'ul	h.cer-mecrur isim, mevsuf	sıfat

امْرَأَةُ mübtedasının ikinci haberi; mazi fiil cüm.

30. Şehirdeki (bazı) kadınlar: «Vezirin karısı delikanlısının nefsinden murat istiyormuş, sevgi onun bağrına sinmiş (aşık olmuş). Doğrusu biz onu açık bir sapıklık içinde (mevki ve makamıyla bağdaşmayan bir şaşkınlık içinde) görüyoruz » dediler.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 237 ≻

(YUSUF, 23 – 24 – 25):

(رَاوَدَ يُرَاوِدُ مُرَاوَدَةً): (müfâale b.) işve ve cilve ile istedi, (yapması için) düzen kurdu, peşine düştü/ çaba sarfetti/ elde etmeye çalıştı (اَلْبَيْتُ ج بُيُوتٌ): ev (غَلَّقَ يُغَلِّقُ تَغْلِيقًا): (tef'il b.) iyice kapattı, sımsıkı kilitledi (اَلْبَابُ ج اَبْوَابٌ): kapı (هَيْتَ لَكَ): (isim fiil) beri gel, haydi gel, buyur, gelsene [مَعَاذَ اللّٰهِ (عَاذَ يَعُوذُ]: Allah'a sığınırım (tabir) (أَحْسَنَ يُحْسِنُ اِحْسَانًا): (if'al b.) güzel yaptı, iyilik etti, nimetlendirdi (أَفْلَحَ يُفْلِحُ اِفْلَاحًا): (if'al b.) kazandı, felaha erdi [(اَلْمَثْوَى (ثَوَى يَثْوِى]: (masdar veya ismi mekan) uzun müddet kalış/ yerleşme veya yerleşme yeri (هَمَّ يَهُمُّ هَمًّا): (muzaaf f.) arzu etti, niyetlendi/ meyl etti, yeltendi (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs f.) gördü, zannetti, bildi (اَلْبُرْهَانُ ج بَرَاهِينُ): delil, kanıt, burhan (صَرَفَ يَصْرِفُ صَرْفًا): çevirdi, uzaklaştırdı (اَلسُّوءُ ج اَسْوَاءُ): kötülük, kötü (اَلْفَحْشَاءُ): çok çirkin ve yüz kızartıcı günah, edepsizlik (اَلْمُخْلَصُ ج مُخْلَصُونَ): (ismi mef'ul) seçilmiş, arınmış, halisleştirilmiş (اِسْتَبَقَ يَسْتَبِقُ اِسْتِبَاقًا): (iftial b.) yarış etti, koşuştu, fırladı, birşeye herkesten önce ulaşmayı istedi (قَدَّ يَقُدُّ قَدًّا): (muzaaf f.) yırttı, kesip biçti (اَلْقَمِيصُ ج قُمُصٌ): gömlek (اَلدُّبُرُ ج اَدْبَارٌ): arka, geri (أَلْفَى يُلْفِي اِلْفَاءً): (nakıs if'al b.) karşılaştı, rastladı/ buldu/ gördü (سَجَنَ يَسْجُنُ سَجْنًا): hapse attı, zindana kapattı [(اَلْجَزَاءُ (جَزَى يَجْزِي]: (masdar) ceza, karşılığını verme (أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef if'al b.) istedi, irade etti (اَلْاَهْلُ ج اَهْلُونَ): ehil, aile, akraba, yakın, aşiret (اَلسُوءُ ج اَسْوَاءُ): kötülük, kötü (اَلسَّيِّدُ ج سَادَةٌ): efendi

(YUSUF, 26 - 27 – 28 – 29 – 30):

(رَاوَدَ يُرَاوِدُ مُرَاوَدَةً): (müfaale b.) (yapması için) düzen kurdu/ çaba sarfetti/ elde etmeye çalıştı (شَهِدَ يَشْهَدُ شَهَادَةً): hazır oldu, bulundu/ şahitlik etti [(اَلشَّاهِدُ (شَهِدَ يَشْهَدُ]: (ismi fâil) hazır olan, bilen, şahit olan (اَلْاَهْلُ ج اَهْلُونَ): ehil, aile, akraba, aşiret, yakın (اَلْقَمِيصُ ج قُمُصٌ): gömlek (قَدَّ يَقُدُّ قَدًّا): (muzaaf f.) yırttı, kesip biçti (اَلْقُبُلُ): ön, göz önündeki (صَدَقَ يَصْدُقُ صِدْقًا): doğru söz söyledi, doğru oldu (اَلْكَاذِبُ ج كَاذِبُونَ) :(ismi fâil) yalancı, düzmeci (اَلْقَمِيصُ ج قُمُصٌ): gömlek (اَلدُّبُرُ ج اَدْبَارٌ): arka, geri (قَدَّ يَقُدُّ قَدًّا): (muzaaf f.) kesip biçti, yırttı (كَذَبَ يَكْذِبُ كَذِبًا): yalan söyledi, yalan isnat etti, yalanladı (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs f.) gördü, bildi, zannetti (اَلْقَمِيصُ ج قُمُصٌ): gömlek (قَدَّ يَقُدُّ قَدًّا): (muzaaf f.) kesip biçti, yırttı (اَلدُّبُرُ ج اَدْبَارٌ): arka, geri [(اَلْكَيْدُ (كَادَ يَكِيدُ]: hile, düzen, oyun (اَلْعَظِيمُ ج عَظَائِمُ): çok büyük, kocaman (أَعْرَضَ يُعْرِضُ اِعْرَاضًا عَنْ): (if'al b.) yüz çevirdi (اِسْتَغْفَرَ يَسْتَغْفِرُ اِسْتِغْفَارًا): (istif'al b.) istiğfar etti, bağış diledi (اَلذَّنْبُ ج ذُنُوبٌ): günah, suç (اَلْخَاطِئُ ج خَطِئُونَ): (ismi fâil) kasden kötülüğe meyleden, günahkar, günaha giren (اَلنِّسْوَةُ): kadın (اَلْمَدِينَةُ ج مَدَائِنُ): şehir (اَلْاِمْرَأَةُ): kadın, hanım, karı (اَلْعَزِيزُ ج اَعِزَّةٌ): vezir/ üstün, kuvvetli, güçlü (رَاوَدَ يُرَاوِدُ مُرَاوَدَةً): (müfaale b.) düzen kurdu, peşine düştü/ elde etmeye çalıştı (اَلْفَتَى ج فَتَوةٌ): genç, delikanlı (شَغَفَ يَشْغَفُ شَغْفًا): gönlünü çeldi, aşık oldu, gönlüne girdi, tutuldu [(ضَلَّ يَضِلُّ]: dalalet, sapma (اَلْحُبُّ): sevgi, muhabbet, dostluk (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً):(nakıs f.) gördü, bildi, zannetti

≺ CÜZ: 12, KUR'ÂN SAYFASI: 238 (YUSUF: 31 – 37) ≻

فَلَمَّا	سَمِعَتْ	بِمَكْرِهِنَّ	أَرْسَلَتْ	إِلَيْهِنَّ	وَ	أَعْتَدَتْ
işitince		onların düzenlerini	gönderdi	onlara		hazırladı
atıf h., cezmetmeyen şart edatı	fiilu''ş-şart; f.mazi	car-mecrur	cevabu'şşart; f.mazi	car-mecrur	atıf h.	f.mazi, cümle cevabü'ş-şart üzerine matuf

لَهُنَّ	مُتَّكَأً	وَ	آتَتْ	كُلَّ	وَاحِدَةٍ	مِنْهُنَّ
onlara	oturup yaslanacak yer (ziyafet)	ve	verdi	her	birine	onlardan
car-mecrur	mef'ul	atıf h.	f.mazi, cümle cevabü'ş-şart üzerine matuf	mef'ul, muzaf	muz. ileyh	(وَاحِدَةٍ) kelimesinin sıfatı; şibhi cümle

سِكِّينًا	وَ	قَالَتِ	اخْرُجْ	عَلَيْهِنَّ ۚ	فَلَمَّا	رَأَيْنَهُ
bıçak		dedi	çık	onlara	zaman	onu gördükleri
2. mef'ul	atıf h.	f.mazi	emir f.	car-mecrur	atıf h., şart ifade eden zaman zarfı	fiilu''ş-şart; f.mazi, nûnûn nisve fâilidir, mef'ul

أَكْبَرْنَهُ	وَ	قَطَّعْنَ	أَيْدِيَهُنَّ	وَ	قُلْنَ	حَاشَ	لِلَّهِ
onu büyüttüler		kestiler	ellerini		dediler	Hâşâ (tenzih ederiz)	Allah için
cevabü'ş-şart; f.mazi, nûnûn nisve fâildir, mef'ul	atıf h.	f.mazi, nûnûn nisve fâildir, cümle cevabü'ş-şart üzerine matuftur.	mef'ul	atıf h.	f.mazi, nûnûn nisve fâili, cümle cevabü'ş-şart üzerine matuftur.	"Hâşe": (تنـــزيهًا لله gibi mef'ulü mutlak naibi olarak masdar isimdir.	h.cer+ mecrur isim

مَا	هٰذَا	بَشَرًا ۖ	إِنْ	هٰذَا	إِلَّا	مَلَكٌ	كَرِيمٌ ﴿ 31 ﴾
değildir	Bu	bir beşer	değildir	Bu	başkası	bir melekden	şerefli
ليس ameli yapan nâsih harf	(مَا)'nın ismi	(مَا)'nın haberi	nefiy h.	mübteda	istisna h.	haber	sıfat

31. (Kadın) Onların düzenlerini (kendisini çekiştirmelerini) işitince, onlara (bir davetçi) gönderdi, onlara (ziyafet için) oturup yaslanacakları yer hazırladı ve onlardan her birine (ikram edilen meyveleri soymaları için) bıçak verdi. (Yusuf'a da:) «Çık, onlara (kendini göster) » dedi. Akabinde onu (çok yakışıklı olarak) gördükleri zaman onu (gözlerinde) büyüttüler, (hayranlık ve şaşkınlıklarından) ellerini kestiler. «Allah için hâşa (Allah'ı acizlik ve düşük sıfatlardan tenzih ederiz); bu bir beşer değildir. Bu, şerefli bir melekden başkası değildir» dediler.

قَالَتْ	فَذٰلِكُنَّ	الَّذِي	لُمْتُنَّنِي	فِيهِ ۖ	وَ	لَقَدْ
dedi	İşte	kimse	beni kınadığınız	kendisi hakkında		Andolsun
f.mazi	rabıta, mübteda,	haber, ismi mevsul	sıla: mazi fiil cümlesi, nûnu vikaye, mef'ûl,	car-mecrur	başlama h.	lâmu cevâbi'l-kasem, tahkik h.

رَاوَدْتُهُ	عَنْ نَفْسِهِ	فَاسْتَعْصَمَ ۖ	وَ	لَئِنْ لَمْ يَفْعَلْ	مَا	آمُرُهُ
murat almak istedim	onun nefsinden	çekindi		eğer yapmazsa	şeyi	kendisine emrettiğim
f.mazi+ fâil mef'ul	h. cer-mecrur isim, muz.ileyh	başlama h.	atıf h., f.mazi	yemin yerine geçen lam, şart h.+ fi'lu'ş-şart; cahd-ı mutlak: nefiy ve cezm h., f. muzari	mef'ul, ismi mevsul	sıla; fiil c.; f.muzari, mef'ul

لَيُسْجَنَنَّ	وَ	لَيَكُونًا	مِنَ الصَّاغِرِينَ ﴿ 32 ﴾
kesinlikle zindana atılacak	ve	kesinlikle olacak	küçük düşenlerden
yemin lamı, cevabü'ş-şart; (yeminin cevabı); tekit nunu birleşmiş meçhul f.muzari	atıf h.	yemin cevabı lamı (tekit lamı da denir), (يَكُونَنْ): tahfif edilmiş (cezimlenmiş), tekit nunu birleşmiş f.muzari, iki nun yerine tenvin yazılmıştır, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	(كَانَ)'nin haberi; şibhi cüm

32. (Vezirin karısı:) «İşte kendisi hakkında beni kınadığınız kimse (budur). Ben onun nefsinden murat almak istedim. Fakat o, (iffetini muhafaza ederek) çekindi. Andolsun, eğer kendisine emrettiğim şeyi yapmazsa kesinlikle zindana atılacak ve kesinlikle küçük düşenlerden olacak! »

قَالَ	رَبِّ	السِّجْنُ	أَحَبُّ	إِلَيَّ	مِمَّا	يَدْعُونَنِي
dedi	Rabbim	Zindan	daha sevimlidir	bana	şeyden	beni davet ettikleri
f.mazi	münada:, muzaf, muz. ileyh	mübteda	haber	car-mecrur, (أَحَبُّ) ile bağlantılı	h.cer, ismi mevsul (أَحَبُّ) ile bağlantılı	sıla; f.muzari, fâil, nûnu vikaye, mef'ul

أَصْبُ	كَيْدَهُنَّ	عَنِّي	تَصْرِفْ	إِلاَّ	وَ	إِلَيْهِ ج
meylederim	hilelerini	benden	Eğer çevirmezsen			kendisine
şartın cevabı, f.muzari	mef'ul	car-mecrur	fi'lu'ş-şart; f.muzari	şart h., nefiy h.	atıf h.	car-mecrur

﴿ 33 ﴾

مِنَ الْجَاهِلِينَ	أَكُنْ	وَ	إِلَيْهِنَّ
cahillerden	olurum	ve	onlara
(أَكُنْ)'ün haberi; şibhi cümle	f.muzari, (أَكُنْ)'ün ismi (أنا) gizli zamiri	atıf h.	car-mecrur

33. (Yusuf:) «Rabbim! Zindan, beni kendisine davet ettikleri şeyden bana daha sevimlidir! Eğer onların hilelerini benden çevirmezsen, onlara meylederim (dayanamayıp bu haramı işleyebilirim) ve cahillerden olurum! » dedi.

إِنَّهُ	كَيْدَهُنَّ ط	عَنْهُ	فَصَرَفَ	رَبُّهُ	لَهُ	فَاسْتَجَابَ
Doğrusu O	hilelerini	ondan	çevirdi ve	Rabbi	ona	cevap verdi
tekid ve nasb h.,(إِنَّ)'nin ismi	mef'ul	car-mecrur	atıf h., f.mazi	fâil.	car-mecrur	atıf h., f.mazi

لَهُمْ	بَدَا	ثُمَّ	﴿ 34 ﴾ الْعَلِيمُ	السَّمِيعُ	هُوَ
onlara	ortaya çıktı	Sonra	çok iyi bilendir	çok iyi işiten	
car-mecrur	f.mazi	atıf h.	arada atıf harfi olmadığı için (إِنَّ)'nin 2. haberi	(إِنَّ)'nin haberi	fasıl zamiri, "إنه"daki zamiri tekit de denir

﴿ 35 ﴾ حِينٍ ع	حَتَّى	لَيَسْجُنُنَّهُ	الْآيَاتِ	مَا رَأَوُا	مِنْ بَعْدِ
bir süreye	kadar	onu kesinlikle zindana atmaları	açık delilleri	görmelerinin	ardından
zarf ismi, mecrur	h. cer	yemin cevabı lamı, tekid nunu birleşmiş muzari f., mef'ul	(رَأَوُا)'nun mef'ulü	muz.ileyh: masdar-ı müevvel: masdar h. f.mazi, fâil	h.cer+ zarf ismi, mecrur, muzaf

34. Rabbi onun duasına cevap verdi de hilelerini ondan çevirdi. Doğrusu O çok iyi işiten, çok iyi bilendir.
35. Sonra açık delilleri görmelerinin ardından, onlara (vezir ve çevresindekilere, dedikoduların önüne geçmek için) onu bir süreye kadar kesinlikle zindana atmaları (görüşü) ortaya çıktı.

أَرَانِي	إِنِّي	أَحَدُهُمَآ	قَالَ	فَتَيَانِ ط	السِّجْنَ	مَعَهُ	دَخَلَ	وَ
kendimi görüyorum	Ben	Onların biri	dedi	iki genç	zindana	onunla birlikte girdi		
(إِنَّ)'nin haberi; fiil cümlesi: f.muzari, nûnu vikaye, mef'ul	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	fâil	f.mazi	fâil	mef'ul	mekan zarfı	f.mazi	atıf h.

رَأْسِي	فَوْقَ	أَحْمِلُ	أَرَانِي	إِنِّي	الْآخَرُ	قَالَ	وَ	خَمْرًا ج	أَعْصِرُ
başımın	üstünde	taşırken	kendimi görüyorum	ben	diğeri	dedi		şarap	sıkarken
muz.ileyh, bir sonraki zamire göre muzaf+ muz.ileyh	mekan zarfı, muzaf	(أَرَا)'nın ikinci mefûlü, muzari fiil	(إِنَّ)'nin haberi: muzari f.,nûnu vikaye, mef'ul	tekid ve nasb h.,(إِنَّ)'nin ismi	fâil	f.mazi	atıf h.	mef'ul	f.muzari

(أَرَى)'nın ikinci mefûlü: fiil c.

﴿ 36 ﴾

مِنَ الْمُحْسِنِينَ	نَرَاكَ	إِنَّا	بِتَأْوِيلِهِ ج	نَبِّئْنَا	مِنْهُ ط	الطَّيْرُ	تَأْكُلُ	خُبْزًا
güzel davrananlardan	seni görüyoruz	biz	Bunun yorumunu	bize haber ver	ondan	kuşların	yemekte olduğu	bir ekmek
h. cer-mecrur isim	(إِنَّ)'nin haberi: muzari fiil, mef'ul	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	h. cer-mecrur isim	emir f., mef'ul	car-mecrur	fâil	(خُبْزًا)'in sıfatı, muzari fiil	mef'ul, muzaf

36. Onunla birlikte zindana iki genç (daha) girdi. Onların biri dedi ki: Ben kendimi (rüyada) şarap(lık üzüm) sıkarken görüyorum. Diğeri de: Ben de kendimi başımın üstünde kuşların ondan yemekte olduğu bir ekmek taşırken görüyorum. Bunun yorumunu bize haber ver. Doğrusu biz seni güzel davrananlardan görüyoruz» dedi.

بِتَأْوِيلِهِ	نَبَّأْتُكُمَا	إِلاَّ	تُرْزَقَانِهِ	طَعَامٌ	لاَ يَأْتِيكُمَا	قَالَ
onun tevilini	size haber veririm	illâ	rızıklanacağınız	yemek	size gelmez ki	dedi
h. cer-mecrur isim	f.mazi, fâil, mef'ul, (2.sıfat cümlesi de denmiştir)	istisna h.	(طَعَامٌ)'ün sıfatı; fiil cümlesi meçhul f.muzari, mef'ul	fâil, mevsuf	nefiy h., f.muzari, mef'ul	f.mazi

إِنِّي	رَبِّي ط	عَلَّمَنِي	مِمَّا	ذٰلِكُمَا	أَنْ يَأْتِيَكُمَا ط	قَبْلَ
Doğrusu ben tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	Rabbimin fâil	bana öğrettiği sıla; fiil c.; f.mazi, nûnu vikaye, mef'ul	şeylerdendir (ذٰلِكُمَا) mübtedasının haberi, şibhi cümle	Bu mübteda "كما" hitab içindir	size gelmeden muzafun ileyh; masdar-ı müevvel: masdar ve nasb h., f. muzari, mef'ul	önce zaman zarfı, muzaf

﴿ 37 ﴾	كَافِرُونَ لا	هُمْ	بِالْآخِرَةِ	وَ	هُمْ	بِاللّٰهِ	لاَ يُؤْمِنُونَ	قَوْمٍ	مِلَّةَ	تَرَكْتُ
	inkâr edenlerin ta kendileridir		ahireti		Onlar	Allah'a	iman etmeyen	topluluğun	dinini	terkettim
	haber	tekid	car-mecrur, (كَافِرُونَ) ile bağlantılı	mübteda	atıf h.	h. cer-mecrur isim	(قَوْمٍ)'nin sıfatı: muzari fiil cümlesi: nefiy h., f.muzari, fâil	muz. ileyh	mef'ul, muzaf	(إِنَّ)'nin haberi: mazi fiil cümlesi, fâil

37. (Yusuf) : «Size rızıklanacağınız yemek gelmez ki illâ ben onun tevilini (rüyanızın ne manaya geldiğini veya gelecek yemeğin çeşidi ve özelliklerini) size gelmeden önce haber veririm. Bu, Rabbimin bana öğrettiği şeylerdendir. Doğrusu ben, Allah'a iman etmeyen bir topluluğun dinini terkettim. Onlar ahireti inkâr edenlerin ta kendileridir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 238 ≻

(YUSUF, 31 – 32 - 33 – 34):

(سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا): işitti, duydu [(اَلْمَكْرُ (مَكَرَ يَمْكُرُ]: çekiştirme, hile, düzen, pusu (اَلْوَاحِدَةُ): bir, tek
(أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالاً): (if'al b.) gönderdi (أَعْتَدَ يُعْتِدُ إِعْتَادًا):(if'al b.) hazırladı (آتَى يُؤْتِي):(mehmuz if'al b.) verdi, getirdi
[(اَلْمُتَّكَأُ (إِتَّكَا يَتَّكِئُ]: (ismi meful) ziyafet/ yaslanacak yer, misafir odası (أَخْرَجَ يُخْرِجُ إِخْرَاجًا): (if'al b.) çıkardı
(اَلسِّكِّينُ): bıçak (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً):(nakıs f.) gördü, bildi, zannetti (أَكْبَرَ يُكْبِرُ إِكْبَارًا): (if'al b.) büyülttü, çok tesirinde kaldı
(قَطَّعَ يُقَطِّعُ تَقْطِيعًا):(tef'il b.) çokça kesti, derince kesti, yaraladı (اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el (اَلْبَشَرُ ج بَشَرٌ): insan
(حَاشَ لِلّٰهِ): Allah'ı tenzih ederiz, Allah için (اَلْكَرِيمُ ج كِرَامٌ): şerefli, ikram eden, iyilikte bulunan, sevgi gösteren
(لاَمَ يَلُومُ لَوْمًا): (ecvef f.) kınadı (رَاوَدَ يُرَاوِدُ مُرَاوَدَةً): (müfaale b.) düzen kurdu, peşine düştü,elde etmeye çalıştı
(اِسْتَعْصَمَ يَسْتَعْصِمُ اِسْتِعْصَامً): (istif'al b.) imtina etti, çekindi (فَعَلَ يَفْعَلُ فَعْلاً): yaptı, işledi (اَمَرَ يَاْمُرُ اَمْرًا): (mehmuz f.) emretti
(سَجَنَ يَسْجُنُ سَجْنًا): hapse attı, zindana kapattı (اَلصَّاغِرُ ج صَاغِرُونَ) (ismi fâil) küçülen, alçak
(اَلسِّجْنُ ج سُجُونٌ): hapishane (أَحَبَّ يُحِبُّ اِحْبَابًا): (muzaaf if'al b.) sevdi (صَرَفَ يَصْرِفُ صَرْفًا): çevirdi, uzaklaştırdı
(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs f.) davet edip teşvik etti/ dua etti/ ibadet etti [(اَلْكَيْدُ (كَادَ يَكِيدُ]: hile, tuzak, oyun
(صَبَا يَصْبُو صَبْوًا): (nakıs f.) kalben meyl etti,canı kaynadı (اَلْجَاهِلُ ج جَاهِلُونَ): (ismi fâil) cahil, bilmeyen
(اَلْاِبْنُ ج اَبْنَاءٌ): erkek çocuk, oğul (اَلْقَوْلُ ج اَقْوَالٌ): söz, görüş (اِمْتَرَى يَمْتَرِي): (iftiâl bâbı) şüpheye düştü, şüphelenip inkâr etti

(YUSUF, 35 – 36 – 37):

(بَدَا يَبْدُو بَدْوًا): (nakıs f.) zuhur etti, ortaya çıktı (رَأَى يَرَى): (nakıs f.) gördü (عَلَّمَ يُعَلِّمُ تَعْلِيمًا): (tef'il b.) öğretti
(سَجَنَ يَسْجُنُ سَجْنًا): hapse attı, zindana kapattı (اَلْحِينُ) vakit, müddet (دَخَلَ يَدْخُلُ دُخُولاً): girdi (اَلْمِلَّةُ): millet, din
(اَلسِّجْنُ ج سُجُونٌ): hapishane (اَلْفَتَى ج فَتْوَةٌ): genç, delikanlı (اَلطَّعَامُ ج اَطْعِمَةٌ): yiyecek, yemek, öğün
(اَلْاَحَدُ): bir, tek (أَعْصَرَ يُعْصِرُ اِعْصَارًا):(if'al b.) sıktı (اَلْخَمْرُ ج خُمُورٌ): üzüm ile tefsir edilmiştir/ şarap
(اَلْآخَرُ ج آخَرُونَ): diğeri, öteki (حَمَلَ يَحْمِلُ): taşıdı, yüklendi (فَوْقَ): (zarf) üstünde(تَرَكَ يَتْرُكُ تَرْكًا): terketti, bıraktı
(اَلرَّأْسُ ج رُؤُسٌ): baş (اَلْخُبْزُ ج اَخْبَازٌ): ekmek (أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلاً):(mehmuz f.) yedi (اَلطَّيْرُ ج طُيُورٌ): kuş
(نَبَّأَ يُنَبِّئُ تَنْبِيئًا): (tef'il b.) haber verdi, bildirdi (اَلتَّاْوِيلُ): tabir, yorumlama (اَلْمُحْسِنُ ج مُحْسِنُونَ): (ismi fâil) iyilik eden, güzel yapan
(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا):(nakıs f.) geldi (رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): rızıklandırdı, (نَبَّأَ يُنَبِّئُ تَنْبِيئًا): (tef'il b.) haber verdi, bildirdi

≺ CÜZ: 12, KUR'ÂN SAYFASI: 239 (YUSUF: 38 – 44) ≻

وَ	اتَّبَعْتُ	مِلَّةَ	آبَآئِي	إِبْرَاهِيمَ	وَ	إِسْحٰقَ
	tabi oldum	dinine	Atalarımın	İbrahim		İshak
atıf h.	f.mazi, fâil	mef'ul, muzaf	muz. ileyh, sonraki zamir için muzaf+muz.ileyh	bedel (gayri munsarif)	atıf h.	matuf

وَ	يَعْقُوبَ ط	مَا كَانَ	لَنَآ	أَنْ نُشْرِكَ	بِاللّٰهِ	مِنْ شَيْءٍ ط
ve	Ya'kub'un	olmaz	bizim	ortak koşmamız	Allah'a	herhangi bir şeyi
atıf h.	matuf	nefiy h., f. mazi, nâsih	(كَانَ)'nin mukaddem haberi: şibhi cümle	(كَانَ)'nin muahhar ismi: masdarı müevvel. masdar ve nasb h., f. muzari	h. cer-mecrur isim	zaid cer, mef'ul

ذٰلِكَ	مِنْ فَضْلِ	اللّٰهِ	عَلَيْنَا	وَ	عَلَى النَّاسِ	وَ
Bu	lütfundandır	Allah'ın	bize	ve	insanlara	
mübteda	(ذٰلِكَ) mübtedasının haberi: şibhi cümle	muz.ileyh	car-mecrur	atıf h.	h. cer-mecrur isim	atıf h.

﴿ 38 ﴾

لَكِنَّ	أَكْثَرَ	النَّاسِ	لَا يَشْكُرُونَ
Fakat	çoğu	insanların	şükretmezler
istidrak ve nasb h.	(لَكِنَّ)'nin ismi, muzaf	muz.ileyh	(لَكِنَّ)'nin haberi: fiil cümlesi nefiy h., f.muzari,

38. Atalarım İbrahim, İshak ve Ya'kub'un dinine tabi oldum (uydum). Allah'a herhangi bir şeyi ortak koşmamız olmaz (yaraşmaz, yakışmaz). Bu, Allah'ın bize ve insanlara olan lütfundandır. Fakat insanların çoğu şükretmezler.

﴿ 39 ﴾

يَا	صَاحِبَيِ	السِّجْنِ	أَ	أَرْبَابٌ	مُتَفَرِّقُونَ	خَيْرٌ	أَمِ	اللّٰهُ	الْوَاحِدُ	الْقَهَّارُ ط
Ey	arkadaşlarım	hapishane	mi	rabler	ayrı ayrı	daha iyidir	yoksa	Allah	bir tek	Kahhar
nida h.	münada, muzaf, tesniyenin (صَاحِبَيْنِ)'nin (نْ)'u izafet kaldırılmış	muz. ileyh	soru h.	mübteda	(أَرْبَابٌ)'ün sıfatı	haber	atıf h., geçiş için esreli	matuf	(أَرْبَابٌ)'a sıfat	ikinci sıfat

39. Ey hapishane arkadaşlarım! Ayrı ayrı rabler (tanrılar) mı daha iyidir, yoksa Kahhar (her şeye ezici hakimiyeti olan) bir tek Allah mı?»

مَا	تَعْبُدُونَ	مِنْ دُونِهِ	إِلَّآ	أَسْمَآءً	سَمَّيْتُمُوهَا
	kulluk yapmıyorsunuz	O'nu bırakıp	başkasına	isimlerden	adlandırdığınız
nefiy h.	f.muzari, fail	h.cer, zarf ismi	istisna h.	mef'ul, mevsuf	(أَسْمَآءً) kelimesinin sıfatı, f.mazi, fâil, işba' h, mef'ul

أَنْتُمْ	وَ	آبَآؤُكُمْ	مَّآ أَنْزَلَ	اللّٰهُ	بِهَا	مِنْ سُلْطَانٍ ط
sizin	ve	babalarınızın	indirmemiştir	Allah	onlarla ilgili	herhangi bir delil
tekid	atıf h.	matuf	(أَسْمَآءً) kelimesinin ikinci sıfatı: nefiy h., f.mazi	fâil	car-mecrur	zaid cer, mef'ul

إِنِ	الْحُكْمُ	إِلَّا	لِلّٰهِ ط	أَمَرَ	أَلَّا تَعْبُدُوا	إِلَّآ	إِيَّاهُ ط
değildir	hüküm	ancak	Allah'a aittir	emretmiştir	ibadet etmemenizi	başkasına	kendisinden
nefiy h.	mübteda	istisna h	haber: şibhi cüml.	f.mazi	masdar ve nasb h., nefiy h., f.muzari, fâil	istisna h. (hasr içindir)	mef'ul

﴿ 40 ﴾

ذٰلِكَ	الدِّينُ	الْقَيِّمُ	وَ	لٰكِنَّ	أَكْثَرَ	النَّاسِ	لَا يَعْلَمُونَ
İşte bu	dindir	dosdoğru		Fakat	çoğu	insanların	bilmezler
mübted	haber,, mevsuf	sıfat	atıf h.	istidrak ve nasb h.	(لٰكِنَّ)'nin ismi	muz. ileyh	(لٰكِنَّ)'nin haberi: fiil cümlesi nefiy h., f. muzari, fâil

40. Onu (Allah'ı) bırakıp sizin ve babalarınızın adlandırdığı birtakım isimlerden başkasına kulluk yapmıyorsunuz. Allah onlarla ilgili herhangi bir delil indirmemiştir. Hüküm (verme yetkisi), ancak Allah'a aittir. O kendisinden başkasına ibadet etmemenizi emretmiştir. İşte bu dosdoğru dindir. Fakat insanların çoğu bilmezler.

رَبَّهُ	فَيَسْقِي	أَحَدُكُمَا	أَمَّا	السِّجْنِ	صَاحِبَيِ	يَا
efendisine	içirecek	biriniz	(rüyalarınıza) gelince	zindan	iki arkadaşı	Ey
mef'ul	rabıta, (أَحَدُكُمَا) mübtedasının haberi: muzari fiil c.	mübteda	tafsil h.(şart h. de denmiştir)	muz. ileyh	münada, muzaf, (ن)'u izafet için kaldırılmış	nida h.

الطَّيْرُ	فَتَأْكُلُ	فَيُصْلَبُ	الْآخَرُ	أَمَّا	وَ	خَمْرًا ج	
kuşlar	akabinde yiyecek	asılacak	diğerine	gelince	atıf h.	şarap	
fâil	atıf h., f. muzari	rabıta, (الآخَرُ) mübtedasının haberi: meçhul f.muzari	mübteda	tafsil h.		ikinci mef'ul	

﴿ 41 ﴾	تَسْتَفْتِيَانِ ط	فِيهِ	الَّذِي	الْأَمْرُ	قُضِيَ	مِنْ رَأْسِهِ ط
	fetva istediğiniz	hakkında		iş	hükmedilmiştir	onun başından
	sıla; muzari fiil cüm., fâil	car-mecrur	sıfat, ismi mevsul	naibi fâil, mevsuf	meçhul f.mazi	h.cer,mecrur isim

41. Ey iki zindan arkadaşı! (Rüyalarınıza) gelince, biriniz efendisine şarap içirecek; diğerine gelince asılacak ve akabinde kuşlar onun başından (beynini) yiyecekler. Hakkında fetva istediğiniz (tabirini istediğiniz) iş (bu şekilde) hükmedilmiştir.

مِنْهُمَا	نَاجٍ	أَنَّهُ	ظَنَّ	لِلَّذِي	قَالَ	وَ
ikisinden	kurtulacağını		sandığı	kimseye	dedi	
car-mecrur	(أَنَّ)'nin haberi	tekid ve nasb h. (أَنَّ)'nin ismi	sıla; mazi fiil cüm.	car-mecrur	f.mazi	başlama h.

(ظَنَّ)'nin mef'ûlü: masdar-ı müevvel

رَبِّهِ	ذِكْرَ	الشَّيْطَانُ	فَأَنْسَاهُ	رَبِّكَ ز	عِنْدَ	اذْكُرْنِي
efendisine	anmayı	şeytan	ona unutturdu	efendinin	yanında	beni an
muz.ileyh, sonraki zamir için muzaf, muz.ileyh	ikinci meful, muzaf	fâil	atıf h., f.mazi, mef'ul	muz.ileyh, sonraki zamir için muzaf, muz.ileyh	mekan zarfı, muzaf	emir f., nûnu vikaye, mef'ul

﴿ 42 ﴾	سِنِينَ ط ع	بِضْعَ	فِي السِّجْنِ	فَلَبِثَ
	sene	birkaç	hapiste	kaldı
	muz.ileyh	zaman zarfı, (لَبِثَ) ile bağlantılıdır	h. cer-mecrur isim	atıf h.,f.mazi

42. (Yusuf), İkisinden, kurtulacağını sandığı kimseye: «Efendinin yanında beni an (belki haksız yere girdiğim bu hapishaneden beni çıkarır)» dedi. Fakat şeytan ona efendisine anmayı (hatırlatmayı) unutturdu. Bunun üzerine (Yusuf) birkaç sene (daha) hapiste kaldı.

عِجَافٌ	سَبْعٌ	يَأْكُلُهُنَّ	سِمَانٍ	بَقَرَاتٍ	سَبْعَ	أَرَى	إِنِّي	الْمَلِكُ	قَالَ	وَ
zayıf	yedi	onları yediğini	semiz	ineği	yedi	(rüyamda) görüyorum	doğrusu ben	hükümdar	dedi	
sıfat	fâil, mevsuf	بَقَرَاتٍ'in sıfatı, muzari fiil c., mef'ul	sıfat	muz. ileyh	mef'ul	(إِنَّ)'nin haberi: muzari fiil cüm.	tekid ve nasb h.,(إِنَّ)'nin ismi	fâil	f. mazi	başlama h.

الْمَلَأُ	أَيُّهَا	يَا	يَابِسَاتٍ ط	أُخَرَ	وَ	خُضْرٍ	سُنْبُلَاتٍ	سَبْعَ	وَ
	Ey ileri gelenler		kuru	diğer	ve	yeşil	başak	yedi	
atf-ı beyan	münada, (هَا):tenbih h.	nida h.	sıfat	matuf	atıf h.	sıfat	muz.ileyh	matuf, muzaf	atıf h.

﴿ 43 ﴾	تَعْبُرُونَ	لِلرُّؤْيَا	إِنْ كُنْتُمْ	فِي رُؤْيَايَ	أَفْتُونِي
	yormasını biliyorsanız	rüya için	Eğer	rüyam hakkında	bana fetva verin
	(كَانَ)'nin haberi: muzari fiil cümlesi, önceki cümlede açıklanan cevabü'ş-şart mahzuftur	zaid cer, mukaddem mef'ul	şart h., fiilu''ş-şart, nâsih f.mazi cezm mah., (كَانَ)'nin ismi	h. cer-mecrur isim, muz.ileyh	emir f., fâil, nûnu vikaye, mef'ul

43. (Bir süre sonra) Hükümdar: «Doğrusu ben (rüyamda) yedi semiz ineği yedi zayıf ineğin yediğini; yedi yeşil başak ve diğer (bir o kadar yedi) kuru başak görüyorum. Ey ileri gelenler! Eğer rüya için yormasını biliyorsanız rüyam hakkında bana fetva verin (hüküm verin) » dedi.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 239 ≻

(YUSUF, 38):

(اَلصَّاحِبُ ج اَصْحَابٌ): arkadaş (اَلسِّجْنُ ج سُجُونٌ): hapishane (اَلرَّبُّ ج اَرْبَابٌ): malik, seyyid, efendi /rab, ilah
(اَلْخَيْرُ): (ismi tafdil) daha hayırlı, en hayırlı (اَلْمُتَفَرِّقُونَ ج مُتَفَرِّقُونَ): (ismi fâil) ayrı ayrı, değişik, birçok
(اَلْوَاحِدُ): bir, tek [(قَهَرَ يَقْهَرُ (اَلْقَهَّارُ]: (mübalağalı ismi fâil) çok üstün, ebedi hakimiyet sahibi

(YUSUF, 40):

(عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti (اَلْاِسْمُ ج اَسْمَاءُ): isim, ad (سَمَّى يُسَمِّي تَسْمِيَةً): (nakıs tef'il b.) isimlendirdi, ad koydu
(اَلْاَبُ ج اَبَاءُ): baba (أَنزَلَ يُنْزِلُ اِنْزَالاً):(if'al b.) indirdi (اَلسُّلْطَانُ): hüccet, delil, bürhan/ saltanat, galebe, hakimiyet
[(حَكَمَ يَحْكُمُ (اَلْحُكْمُ]: (masdar) hüküm, kaza (hükme bağlama, verilen hüküm (أَمَرَ يَأْمُرُ اَمْرٌ): (mehmuz f.) emretti
(اَلدِّينُ ج اَدْيَانٌ): din, şeriat, itaat, ibadet (اَلْقَيِّمُ): dosdoğru, sabit, sağlamca yapan (اَلنَّاسُ): insanlar
[(كَثُرَ يَكْثُرُ (اَلْاَكْثَرُ]: (ismi tafdil) ekseriyet, çoğunluk, daha çok, en çok [عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(YUSUF, 41):

(اَلصَّاحِبُ ج اَصْحَابٌ): arkadaş (اَلسِّجْنُ ج سُجُونٌ): hapishane (اَلْاَحَدُ): bir, tek (سَقَى يَسْقِي سَقْيًا): (nakıs f.) suladı, içirdi
(اَلْخَمْرُ ج خُمُورٌ): şarap, içki (اَلْآخَرُ ج آخرُونَ): diğeri, öteki (صَلَبَ يَصْلُبُ صَلْبًا): çarmıha gerdi, idam etti
(أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلاً): (mehmuz f.) yedi (اَلطَّيْرُ ج طُيُورٌ): kuş (اَلرَّاْسُ ج رُؤُسٌ): baş
(قَضَى يَقْضِي قَضَاءً): (nakıs f.) yerine getirdi, bitirdi/ takdir etti/ hükmetti
(اِسْتَفْتَى يَسْتَفْتِي اِسْتِفْتَاءً) (istif'al nakıs b.) tabirini istedi, fetva istedi, fikir aldı

(YUSUF, 42 – 43):

(ظَنَّ يَظُنُّ ظَنًّا): (muzaaf f.) sandı, zannetti [(نَجَا يَنْجُو (اَلنَّاجِي]: (ismi fâil) kurtulan (اَلسِّجْنُ ج سُجُونٌ): hapishane
(ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): hatırladı, zikretti, bahsetti, muktezasını yapmakla birlikte hatıra getirdi (اَلسَّنَةُ ج سِنِينٌ) sene
(أَنْسَى يُنْسِي اِنْسَاءً):(nakıs if'al b.) terkettirdi, hatırlatmadı, unutturdu (لَبِثَ يَلْبَثُ لُبْثًا): kaldı, ikamet etti, yerleşti/ gecikti/ dayandı
(اَلْبِضْعُ): birkaç (bir ile on arası sayıları ifade eder) (اَلْمَلِكُ ج مُلُوكٌ): melik, sultan, hükümdar
(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs-mehmuz f.) gördü, bildi (اَلسَّبْعُ): yedi (اَلْبَقَرَةُ ج بَقَرَاتٌ): inek
(اَلسَّمِينُ ج سِمَانٌ): semiz, etli, yağlı (أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلاً):(mehmuz f.) yedi (اَلْاَعْجَفُ ج عِجَافٌ): zayıf, cılız
(اَلسُّنْبُلَةُ ج سُنْبُلاَتٌ): başak, sünbül (اَلْاَخْضَرُ ج خُضْرٌ): yeşil (اَلْاُخْرَى ج اُخرَ- اُخْرَيَاتٌ): diğeri, öteki
(اَلْيَابِسَةُ ج يَابِسَاتٌ): kuru (اَلْمَلاُ): halk, ileri gelen, eşraf (اَلرُّؤْيَا): uykuda görülen düş, rüya
(أَفْتَى يُفْتِي اِفْتَاءً): (nakıs if'al b.) açıkladı, tabir etti, hükmünü söyledi (عَبَرَ يَعْبُرُ) tabir etti, yorumladı

(YUSUF, 44):

(اَلضِّغْثُ ج اَضْغَاثٌ): karışık) (اَلْحُلُمُ ج اَحْلاَمٌ): düş, rüya (اَلتَّاْوِيلُ) tabir, yorumlama

≺ CÜZ: 12, KUR'ÂN SAYFASI: 240 (YUSUF: 45 – 52) ≻

قَالُوٓا	أَضْغَاثُ	أَحْلَامٍ ۚ	وَ	مَا	نَحْنُ	بِتَأْوِيلِ
dediler	karışık	rüyalardır	atıf h.	değiliz	Biz	yorumunu
f.mazi, fâil	(هى) (onlar) olarak takdir edilen mahzuf mübtedanın haberi, muzaf	muz. ileyh		(ليس) ameli yapan nefiy h.	(مَا)'nın ismi	harfi cer, mecrur isim, muzaf (بِعَالِمِينَ ile bağlantılıdır)

﴿ 44 ﴾	بِعَالِمِينَ	الْأَحْلَامِ	وَ	قَالَ	الَّذِي	نَجَا	مِنْهُمَا	وَ	ادَّكَرَ
	kesinlikle bilenler	rüyaların		dedi	kimse	kurtulan	iki kişiden		hatırlayan
	tekit için gelen zaid h. cer, (مَا)'nın haberi	muz. ileyh	atıf h.	f.mazi	fâil, ismi mevsul	sıla; fiil cüm.; f.mazi	car-mecrur	atıf h.	f.mazi

﴿ 45 ﴾	فَأَرْسِلُونِ	بِتَأْوِيلِهِ	أُنَبِّئُكُمْ	أَنَا	أُمَّةٍ	بَعْدَ
	hemen beni gönderin rabıta (atıf harfi de denmiştir), emir f., nûnu vikaye, sondaki esre mahzuf ve mef'ul olan mütekellim ya'sı	onun yorumunu car-mecrur	size haber veririm (أَنَا) mübtedasının haberi: muzari fiil cümlesi, mef'ul	Ben mübteda	bir zaman muz. ileyh	sonra zaman zarfı, muzaf (ادَّكَرَ ile bağlantılıdır)

44. (Hükümdarın ileri gelenleri:) «Bunlar karışık rüyalardır. Biz (böyle) rüyaların yorumunu kesinlikle bilmeyiz » dediler. 45. (Hapisteki) iki kişiden kurtulan ve nice zaman sonra (Yusuf'u) hatırlayan kimse: «Ben size onun yorumunu haber veririm, hemen beni (zindana) gönderin » dedi.

يُوسُفُ	أَيُّهَا	الصِّدِّيقُ	أَفْتِنَا	فِي سَبْعِ	بَقَرَاتٍ	سِمَانٍ
Yusuf münada: nida harfi mahzuf	bedel, (هَا):tenbih h.	ey doğru sözlü sıfat, (يُوسُفُ) 'dan bedel de denmiştir).	bize yorum yap emir f., mef'ul	yedi hakkında h. cer-mecrur isim, muzaf	ineği muz.ileyh, mevsuf	semiz sıfat

يَأْكُلُهُنَّ	سَبْعٌ	عِجَافٌ	وَ	سَبْعِ	سُنْبُلَاتٍ	خُضْرٍ	وَ
onları yemesi f.muzari, mef'ul	yedi fâil	zayıf sıfat	atıf h.	yedi yukardaki (سَبْعِ)'ya matuf, muzaf	başak muz.ileyh, muzaf	yeşil sıfat	ve atıf h.

﴿ 46 ﴾	يَعْلَمُونَ	لَعَلَّهُمْ	إِلَى النَّاسِ	أَرْجِعُ	لَعَلِّي	يَابِسَاتٍ ۖ	أُخَرَ
	bilirler (لَعَلَّ)'nin haberi: muzari fiil	belki onlar tereccî (umma, ümit) ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi	insanlara h. cer-mecrur isim	dönerim (لَعَلَّ)'nin haberi: muzari fiil cümlesi	Belki ben tereccî (umma, ümit) ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi,	(başak) kuru sıfat	bir o kadar (سَبْعِ) üzerine matuf

46. (Şarapçı hala hapishanede bulunan Yusuf'un yanına gelerek:) Yusuf, ey doğru sözlü (Hükümdarın rüyasında gördüğü) yedi semiz ineği yedi zayıf ineğin yemesi ve yedi yeşil başak ve bir o kadar kuru (başak) hakkında bize yorum yap. Belki de ben insanlara (bu doğru yorumunla) dönerim de belki onlar da (kıymetini) bilirler» dedi.

فَذَرُوهُ	فَمَا حَصَدْتُمْ	دَأَبًا ۚ	سِنِينَ	سَبْعَ	تَزْرَعُونَ	قَالَ
bırakın rabıta, cevabü'ş-şart; emir f., fâil, mef'ul	Akabinde ne biçtiyseniz atıf h., mukaddem mef'ul, şart ismi, fiilü'ş-şart: f.mazi+fâil	âdetiniz üzere mef'ûlü mutlak naibi	sene muz. ileyh	Yedi zaman zarfı	ekin ekersiniz f.muzari, fâil, cümle mekulü'l-kavl cümlesidir	dedi f.mazi

﴿ 47 ﴾	تَأْكُلُونَ	مِمَّا	قَلِيلًا	إِلَّا	فِي سُنْبُلِهِ
	yediğiniz sıla: muzari fiil cüm.	şeylerden h.cer, ismi mevsul, (قَلِيلًا) sıfatı ile bağlantılıdır)	az bir miktar	dışında müstesna	başağında istisna h. h. cer-mecrur isim

47. (Yusuf:) «Yedi sene âdetiniz üzere (hep yaptığınız gibi) ekin ekersiniz (nadasa bırakmazsınız). Akabinde de yediğiniz şeylerden az bir miktar dışında (kalanını depolayarak) her ne biçtiyseniz başağında bırakın.

يَأْكُلْنَ	شِدَادٌ	سَبْعٌ	ذَٰلِكَ	مِنْ بَعْدِ	يَأْتِي	ثُمَّ
yiyecekleri (سَبْعٌ) 'un 2.sıfatı : muzari fiil, fâil	şiddetli sıfat	yedi (kurak yıl) fâil,, mevsuf	bunun muz.ileyh	ardından h.cer, zarf ismi, muzaf	gelir f.muzari	Sonra atıf h.

﴿ 48 ﴾ تُحْصِنُونَ مِمَّا قَلِيلاً إِلاَّ لَهُنَّ قَدَّمْتُمْ مَا

sakladıklarınızdan az bir miktar hariç onlar için daha önce hazırlayıp biriktirdiğiniz şeyleri

sıla; muzari fiil cüm.; fâil | (قَلِيلاً)'in sıfatı: şibhi cümle, ismi mevsul | (مَا)'dan müstesna | istisn a h. | car-mecrur | sıla: mazi fiil cüm.; fâil | mef'ul, ismi mevsul

48. Sonra bunun ardından, (tohumluk olarak) sakladıklarınızdan az bir miktar (ayırdığınız) hariç, onlar için (o yıllar için) daha önce hazırlayıp biriktirdiğiniz şeyleri yiyecekleri şiddetli yedi (kurak yıl) gelir.

يُغَاثُ فِيهِ عَامٌ ذَٰلِكَ مِنْ بَعْدِ يَأْتِي ثُمَّ

yağmurun verildiği kendisinde bir yıl bunun arkasından gelir Sonra

عَامٌ 'ün sıfatı: meçhul muzari f. c. | car-mecrur (يُغَاثُ ile bağlantılı | fâil | muz.ileyh. | h.cer, zarf ismi,, muzaf | f. muzari | atıf h.

﴿ 49 ﴾ يَعْصِرُونَ فِيهِ وَ النَّاسُ

(meyvelerin suyunu) sıkacakları kendisinde ve insanlara

f.muzari, fâil,(يَعْصِرُونَ cümlesi, يُغَاثُ cümlesi üzerine matuf) | car-mecrur (يَعْصِرُونَ ile bağlantılıdır) | atıf h. | naibi fâil

49. Sonra bunun arkasından kendisinde insanlara yağmurun verildiği (ya da yardım edildiği) ve kendisinde (meyvelerin suyunu) sıkacakları bir yıl gelecek.»

الرَّسُولُ جَاءَهُ فَلَمَّا ۖ بِهِ ائْتُونِي الْمَلِكُ قَالَ وَ

elçi ona gelince Onu bana getirin hükümdar dedi

fâil | fiilu'ş-şart: f.mazi, mef'ul | atıf h.,cezmetmeyen şart edatı | car-mecrur | emir f., cemi vâvı fâil, nûnu vikaye, mef'ul | fâil | f.mazi | başlama h.

النِّسْوَةِ بَالُ مَا فَاسْأَلْهُ إِلَىٰ رَبِّكَ ارْجِعْ قَالَ

kadınların hali neydi sonra da ona sor efendine dön dedi

muz.ileyh | haber, muzaf | mübteda, soru ismi | (ارْجِعْ) cümlesi üzerine matuf: atıf h., emir f., mef'ul | h. cer-mecrur isim | emir f. | cevabü'ş-şart: mazi fiil cümlesi

(اسْأَلْ) fiilinin mef'ulü: isim cümlesi

﴿ 50 ﴾ عَلِيمٌ بِكَيْدِهِنَّ رَبِّي إِنَّ أَيْدِيَهُنَّ ۖ قَطَّعْنَ اللَّاتِي

çok iyi bilir onların hilesini Rabbim Doğrusu ellerini kesen

(إِنَّ)'nin haberi | h.cer+mecrur isim, şibhi cümle (عَلِيمٌ) ile bağlantılıdır | (إِنَّ)'nin ismi | tekid ve nasb h. | mef'ul | sıla; fiil cüm.; f. mazi, fâil | sıfat, ismi mevsul

50. (Yusuf'un zindan arkadaşından bunu duyan) hükümdar: «Onu bana getirin» dedi. Elçi ona gelince (Yusuf): «Efendine dön de ellerini kesen kadınların hali neydi? diye ona sor. Doğrusu Rabbim onların hilesini çok iyi bilir» dedi.

عَنْ نَفْسِهِ ۖ يُوسُفَ رَاوَدْتُنَّ إِذْ خَطْبُكُنَّ مَا قَالَ

nefsinden Yusuf'un murat almak istediğiniz zaman durumunuz neydi dedi

h. cer-mecrur isim | mef'ul | mazi fiil cümlesi muz. ileyhtir: nûn'un-nisve; fâil | geçmiş zaman zarfı, muzaf | haber | mübteda, soru ismi | f.mazi

قَالَتِ ۖ مِنْ سُوءٍ عَلَيْهِ مَا عَلِمْنَا لِلَّهِ حَاشَ قُلْنَ

dedi kötülük onun aleyhinde bilmiyoruz Allah için Hâşâ dediler

f.mazi | zaid cer, mef'ul | car-mecrur | nefiy h., f.mazi, fâil | h.cer+ mecrur isim | "Hâşe": mef'ulü mutlak naibi olarak masdar isimdir, sonundaki tenvin elife dönmüş, sonra da tahfif (hafifletme) için kelimenin sonundaki elif hazfedilmiştir. | f.mazi, fâil

رَاوَدْتُهُ أَنَا ۚ الْحَقُّ حَصْحَصَ الْآنَ الْعَزِيزِ امْرَأَةُ

murat almak istemiştim Ben gerçek açığa çıktı Şimdi Azizin karısı

haber, mazi fiil cümlesi, fâil, mef'ul | mübteda | fâil | f.mazi | zaman zarfı | muz. ileyh | fâil, muzaf

﴿ 51 ﴾ الصَّادِقِينَ لَمِنَ إِنَّهُ وَ عَنْ نَفْسِهِ

doğru söyleyenlerdendir şüphesiz ki o onun nefsinden

mecrur isim | tekit lâmı, h.cer | tekid ve nasb h.,(إِنَّ)'nin ismi | atıf h. | h. cer-mecrur isim

(إِنَّ)'nin haberi: şibhi cümle

51. (Hükümdar çağırdığı kadınlara:) « Yusuf'un nefsinden murat almak istediğiniz zaman durumunuz neydi? » dedi. (Kadınlar:) «Hâşâ! Allah için, biz onun aleyhinde hiçbir kötülük bilmiyoruz» dediler. Azizin karısı: «Şimdi gerçek ortaya çıktı. Ben onun nefsinden murat almak istemiştim. Hiç şüphesiz ki o doğru söyleyenlerdendir.» dedi.

ذَٰلِكَ	لِيَعْلَمَ	أَنِّي	لَمْ أَخُنْهُ	بِالْغَيْبِ	وَ	أَنَّ
Bu	bilmesi içindir		ona hainlik etmediğimi	yokluğunda	ve	tekid ve nasb h.
(قلت) olarak takdir edilen fiilin mef'ulü	ta'lil ve nasb h., f. muzari	tekid ve nasb h., (إنّ)'nin ismi	(إنّ)'nin haberi: cahd-ı mutlak: f. muzari, mef'ul	car-mecrur	atıf h.	

(يَعْلَمَ)'nin mef'ulü: isim cümlesi

اللَّهَ	لاَ يَهْدِي	كَيْدَ	الْخَائِنِينَ	﴿ 52 ﴾
Allah'ın	başarıya erdirmeyeceğini	hilesini	hainlerin	
(أنّ)'nin ismi	(أنّ)'nin haberi: fiil cümlesi nefiy hf.muzari	mef'ul, muzaf	muz. ileyh	

52. (Yusuf niçin böyle bir davranış sergilediği hakkında) dedi ki: «Bu, (azizin) yokluğunda ona hainlik etmediğimi ve Allah'ın hainlerin hilesini başarıya erdirmeyeceğini (insanların) bilmesi içindir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 240 ≻

(YUSUF, 45 – 46 – 47 – 48):

(نَجَا يَنْجُو نَجَاءً): (nakıs f.) kurtuldu (نَبَّأَ يُنَبِّئُ تَنْبِيئًا): (tef'il b.) haber verdi, bildirdi (اَلتَّأْوِيلُ): tabir, yorumlama

(اِدَّكَرَ يَدَّكِرُ اِدِّكَارًا): (iftial b.) tezekkür etti, hatıra getirdi, (aslı: (إِذْتَكَرَ) iftial babındaki harf değişimini hatırlayınız.]

(اَلْأُمَّةُ ج اُمَمٌ): zaman, vakit, ümmet (أَرْسَلَ يُرْسِلُ اِرْسَالاً): (if'al b.) gönderdi (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا) bildi (اَلْقَلِيلُ ج قَلِيلُونَ): az, azınlık

[(صَدَقَ يَصْدُقُ) اَلصِّدِّيقُ]: (mübalağalı ismi fâil) çok doğru, çok sadık (اَلسَّبْعُ): yedi (اَلْبَقَرَةُ ج بَقَرَاتٌ): inek

(أَفْتَى يُفْتِي إِفْتَاءً): (nakıs if'al b.) açıkladı, tabir etti, hükmünü söyledi (اَلسَّمِينُ ج سِمَانٌ): semiz, etli, yağlı

(أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلاً): (mehmuz f.) yedi (اَلْأَعْجَفُ ج عِجَافٌ): zayıf, cılız (اَلسُّنْبُلَةُ ج سُنْبُلاَتٌ): başak, sünbül

(اَلْأَخْضَرُ ج خُضْرٌ): yeşil (اَلْأُخْرَى ج اُخَرَ ـ اُخْرَيَاتٌ): diğeri, öteki (اَلْيَابِسَةُ ج يَابِسَاتٌ): kuru (أَتَى يَأْتِي): (nakıs f.) geldi

(رَجَعَ يَرْجِعُ رُجُوعًا): döndü (اَلشَّدِيدُ ج شِدَادٌ): şiddetli, kuvvetli (اَلسَّنَةُ ج سِنِينَ): sene (اَلدَّأْبُ): müdavemet, adet, vaziyet

(زَرَعَ يَزْرَعُ زَرْعًا): tohum ekti, yetiştirdi (حَصَدَ يَحْصُدُ حَصْدًا): hasad etti, biçti (وَذِرَ يَذَرُ وَذْرًا):(misal f.) bıraktı/ ilgiyi alakayı kesti

(قَدَّمَ يُقَدِّمُ تَقْدِيمًا): (tef'il b.) hazırladı/ önce yaptı (أَحْصَنَ يُحْصِنُ اِحْصَانًا): (if'al b.) muhkem mevkilere koydu, korudu, sakladı

(YUSUF, 49 – 50 – 51 – 52):

(أَتَى يَأْتِي): (nakıs f.) geldi (اَلْعَامُ ج اَعْوَامٌ): yıl, sene (اَلْكَيْدُ): hile, tuzak, oyun (اَلْخَائِنُ ج خَائِنُونَ) (ismi fâil) ihanet eden, hain

(غَاثَ يَغِيثُ غَيْثًا): (ecvef f.) yağmur verdi, (yardım edildi, yardım gördü manası da muhtemeldir (عَصَرَ يَعْصِرُ عَصْرًا): sıktı

(اَلْمَلِكُ ج مُلُوكٌ): sultan, hükümdar (أَتَى يَأْتِي اِيتَانًا ب): (nakıs f.) getirdi/ geldi (مَا بَالُ): ne halde (اَلنِّسْوَةُ): kadınlar

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) geldi (رَجَعَ يَرْجِعُ رُجُوعًا): döndü [(كَادَ يَكِيدُ) اَلْكَيْدُ]: hile, tuzak, oyun

(سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuz f.) sordu, istedi (قَطَّعَ يُقَطِّعُ تَقْطِيعًا): çokça kesti, yardı, yırttı, kesip biçti (اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el

(اَلْخَطْبُ ج خُطُوبٌ): mesele, durum (رَاوَدَ يُرَاوِدُ مُرَاوَدَةً):(müfaale b.) düzen kurdu, peşine düştü/ elde etmeye çalıştı

(حَاشَ لِلّٰهِ): Allah'ı tenzih ederiz, Allah için (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (اَلسُّوءُ): kötülük, kötü (اَلْمَرْأَةُ): kadın, hanım, karı

(اَلْعَزِيزُ ج اَعِزَّةٌ): Mısırın idarecilerinin lakabı/ aziz, üstün, kuvvetli (اَلصَّادِقُ ج صَادِقُونَ) :(ismi fâil) doğru olan

(حَصْحَصَ يُحَصْحِصُ حِصْحَاصًا): (rübai mücerred f.) gizli iken sonradan açığa çıktı, tebeyyün etti, ortaya çıktı

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (خَانَ يَخُونُ خَوْنًا): (ecvef f.) hiyanet etti, hainlik etti (اَلْغَيْبُ ج غُيُوبٌ): gözle görülmeyen, bilinmeyen

13. CÜZ

CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 241 (YUSUF: 53 – 63)

وَ	مَآ أُبَرِّئُ	نَفْسِي ۚ	إِنَّ	النَّفْسَ	لَأَمَّارَةٌ	بِالسُّوٓءِ	إِلَّا
	temize çıkarmıyorum	nefsimi	Gerçek şu ki	nefis	şiddetle emreder	kötülüğü	hariç
atıf h.	nefiy h., f. muzari	mef'ul	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	te'kid lamı+ (إِنَّ)'nin haberi	car-mecrur	istisna h.

مَا رَحِمَ	رَبِّيَ ط	إِنَّ	رَبِّيَ	غَفُورٌ	رَّحِيمٌ	﴿ 53 ﴾
merhamet ettiği	Rabbimin	Doğrusu	Rabbim	çok bağışlayandır	çok merhamet edendir	
ismi mevsul "أَمَّارَة"deki gizli zamirden müstesnadır	fâil	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	

53. «Ben nefsimi temize çıkarmıyorum. Gerçek şu ki nefis; Rabbimin merhamet ettiği (nefisler) hariç şiddetle (aşırı bir şekilde) kötülüğü emreder. Doğrusu Rabbim çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.»

وَ	قَالَ	الْمَلِكُ	ائْتُونِي	بِهِ	أَسْتَخْلِصْهُ	لِنَفْسِي ۚ	فَلَمَّا	كَلَّمَهُ
	Hükümdar dedi		Onu bana getirin		tahsis edeyim	kendim için	Onunla konuşunca	
baş-lama h.	f. mazi	fâil	car-mecrur	emir f., fâil, nûnu vikaye, mef'ul	emrin cevabı, meczum f. muzari, mef'ul	car-mecrur	atıf h., şart bildiren zaman zarfı	fiilü'ş-şart: f.mazi, mef'ul

قَالَ	إِنَّكَ	الْيَوْمَ	لَدَيْنَا	مَكِينٌ	أَمِينٌ	﴿ 54 ﴾
dedi	Gerçek şu ki senin	bugün	yanımızda	yüksek bir mevkin	güvenilir bir durumun	
cevabü'ş-şart: mazi fiil	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	zaman zarfı, (haber ile bağlantılıdır)	mekan zarfı, haber olan (مَكِينٌ) ile bağlantılıdır	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	

54. Hükümdar: «Onu bana getirin, kendim için (özel danışman) tahsis edeyim» dedi. Onunla konuşunca: «Gerçek şu ki senin bugün yanımızda yüksek bir mevkiin ve güvenilir bir durumun var.» dedi.

قَالَ	اجْعَلْنِي	عَلَى خَزَآئِنِ	الْأَرْضِ ۚ	إِنِّي	حَفِيظٌ	عَلِيمٌ	﴿ 55 ﴾
dedi	Beni kıl	hazineleri üzerinde	yerin	Doğrusu ben	koruyup gözetici	bilenim	
f.mazi	emir f., nûnu vikaye:meful	h. cer-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh,	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	

55. (Yusuf:) «Beni yerin (bu ülkenin) hazineleri üzerinde (bir idareci) kıl. Doğrusu ben (iyi bir) koruyup gözetici, (yönetimi de) bilenim.»

وَ	كَذَٰلِكَ	مَكَّنَّا	لِيُوسُفَ	فِي الْأَرْضِ ۚ	يَتَبَوَّأُ
	Böylece	yerleştirdik	Yusuf'u	yerde	konaklayıp oturabiliyordu
başlama h.	car-mecrur	f.mazi, fâil	h. cer-mecrur isim	h. cer-mecrur isim	يَتَبَوَّأُ cümlesi يوسف 'dan hal, muzari fiil

مِنْهَا	حَيْثُ	يَشَآءُ ط	نُصِيبُ	بِرَحْمَتِنَا	مَنْ	نَشَآءُ ط
oradan	yerde	dilediği	isabet ettiririz	rahmetimizi	kimseye	dilediğimiz
car-mecrur	mekan zarfı, (يَتَبَوَّأُ fiili ile bağlantılıdır)	muz.ileyh: muzari fiil	başlangıç cümlesi: f.muzari	car-mecrur	mef'ul, ismi mevsul	sıla; muzari fiil cüm.

وَ	لَا نُضِيعُ	أَجْرَ	الْمُحْسِنِينَ	﴿ 56 ﴾
atıf h.	zayi etmeyiz	ecrini	iyi davrananların	
	nefy-i istikbal; nefiy h., f.muzari	mef'ul, muzaf	muz.ileyh	

56. Böylece Yusuf'u o yerde (o ülkede) yerleştirdik; dilediği yerde konaklayıp oturabiliyordu. Rahmetimizi (Yusuf'un misalinde olduğu gibi insanlardan) dilediğimiz kimseye isabet ettiririz; iyi davrananların ecrini zayi etmeyiz.

﴿ 57 ﴾	يَتَّقُونَ ع	وَ	كَانُوا	آمَنُوا	لِلَّذِينَ	خَيْرٌ	الْآخِرَةِ	لَأَجْرُ	وَ
	takvâ sahibi	ve	olan	imân eden kimseler için		daha hayırlıdır	ahiretin	mükâfaatı	
	(كَانَ)'nin haberi: muzari fiil c.	atıf h.	f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	sıla; mazi fiil cüm.; fâil	car-mecrur	haber	muz.ile yh	başlangıç lamı, mübteda, muzaf	hal vâvı

57. Elbette ki, imân eden kimseler ve takvâ sahibi (Allah'ın emirlerine karşı gelmekten sakınan sorumluluk sahibi) kimseler için ahiretin mükâfaatı daha hayırlıdır.

وَ	جَآءَ	إِخْوَةُ	يُوسُفَ	فَدَخَلُوا	عَلَيْهِ	فَعَرَفَهُمْ
başlama h.	geldiler f. mazi	kardeşleri fâil, muzaf	Yusuf'un muz.ileyh	girdiler atıf h., f.mazi, fâil	onun yanına car-mecrur	onları tanıdı atıf h., f.mazi, mef'ul

﴿ 58 ﴾

وَ	هُمْ	لَهُ	مُنْكِرُونَ
hal vâvı	Onlar mübteda	kendisini car-mecrur, (مُنْكِرُونَ) ile bağlantılıdır	tanımadıkları halde haber

(عَرَفَهُمْ) deki (هُمْ) zamirinden hal: isim cümlesi

58. Yusuf'un kardeşleri (kuraklık başladıktan sonra) geldiler ve onun yanına girdiler. Onlar kendisini tanımadıkları halde o onları tanıdı.

وَ	لَمَّا	جَهَّزَهُمْ	بِجَهَازِهِمْ	قَالَ	ائْتُونِي	بِأَخٍ
atıf h.	şart bildiren zaman zarfı nasb mah.	hazırlayınca fiilu"ş-şart, f.mazi, mef'ul	onların techizatlarını car-mecrur	dedi cevabü'ş-şart: f.mazi	bana getirin emir f., fâil, nûnu vikaye, mef'ul	kardeşinizi car-mecrur

لَكُمْ	مِنْ أَبِيكُمْ ج	أَ	لَا تَرَوْنَ	أَنِّي	أُوفِي	الْكَيْلَ
Sizin (أَخٍ)'un sıfatı: şibhi cümle	babanızdan (أَخٍ)'un ikinci sıfatı: şibhi cümle	soru h.	görmüyor musunuz olumsuz f.muzari (nefyi istikbal), fâil	benim tekid ve nasb harfi (ara cümle) harfi de denmiştir), (أَنَّ)'nin ismii	tam tuttuğumu (أَنَّ)'nin haberi: muzari fiil cümlesi	ölçeği mef'ul

(تَرَوْنَ)'nin mef'ulü

وَ	أَنَا	خَيْرُ	الْمُنْزِلِينَ	﴿ 59 ﴾	فَإِنْ لَمْ تَأْتُونِي	بِهِ
ve atıf h.	benim mübteda	en iyisi haber	ağırlayanların muz.ileyh		eğer bana getirmezseniz atıf h., şart h., cezm h., fiilu"ş-şart: f.muzari, fâil, nûnu vikaye, mef'ul	onu car-mecrur

فَلَا	كَيْلَ	لَكُمْ	عِنْدِي	وَ	لَا تَقْرَبُونِ	﴿ 60 ﴾
yoktur rabıta, en-nafiye li'l-cins	bir ölçek (لَا)'nın ismi	size (لَا)'nın haberi: şibhi cümle	benim yanımda mekan zarfı	ve atıf h.	bana yaklaşmayın nehy-i hazır: nehiy ve cezm h., f. muzari, fâil, nûnu vikaye, sondaki esre harekesi düşen ve mef'ul olan mütekellim (ي)'sinin kısaltılmış hali	

cevabü"ş-şart: isim cümlesi

59. (Yusuf) onların techizatlarını (erzak yüklerini) hazırlayınca dedi ki: «Sizin babanızdan olan (baba bir) kardeşinizi de bana getirin. Sizlere ölçeği tam tuttuğumu (bol bol doldurduğumu) ve benim (misafir) ağırlayanların en iyisi olduğumu görmüyor musunuz? 60. Eğer onu bana getirmezseniz, artık benim yanımda size (verilecek) bir ölçek (zahire) yoktur ve bana yaklaşmayın da!»

قَالُوا	سَنُرَاوِدُ	عَنْهُ	أَبَاهُ	وَ	إِنَّا	لَفَاعِلُونَ	﴿61﴾
dediler f.mazi+fâil	elde etmeye çalışacağız istikbal (gelecek zaman) h., f.muzari	onu car-mecrur	babasını mef'ul	ve atıf h.	kesinlikle tekid ve nasb h.,(إِنَّ)'nin ismi	yaparız te'kid lamı, (إِنَّ)'nin haberi	

61. (Kardeşleri:) «Babasını elde etmeye (ikna etmeye) çalışacağız ve kesinlikle (bunu) yaparız » dediler.

وَ	قَالَ	لِفِتْيَانِهِ	اجْعَلُوا	بِضَاعَتَهُمْ	فِي رِحَالِهِمْ	لَعَلَّهُمْ
başlama h.	dedi f.mazi	gençlerine h. cer-mecrur isim	koyun emir f.	sermayelerini mef'ul	yüklerinin içine h. cer-mecrur isim	Belki ümit) ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi

يَعْرِفُونَهَا	إِذَا	انْقَلَبُوا	إِلَىٰ أَهْلِهِمْ	لَعَلَّهُمْ	يَرْجِعُونَ	﴿ 62 ﴾
onu anlarlar (لَعَلَّ)'nin haberi: muzari fiil cümlesi (cemi), mef'ul	zaman zaman zarfı	döndükleri f.mazi, fâil,	ailelerine h. cer-mecrur isim	belki onlar ümit ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi	geri gelirler (لَعَلَّ)'nin haberi: muzari fiil cüm.	

62. (Yusuf emrinde olan) gençlerine "Sermayelerini yüklerinin içine koyun. Belki ailelerine döndükleri zaman onu anlarlar (farkına varırlar) da belki onlar (bir daha) geri gelirler." dedi.

فَلَمَّا	رَجَعُوٓا	إِلَىٰٓ أَبِيهِمْ	قَالُوا	يَٰٓ	أَبَانَا	مُنِعَ	مِنَّا	الْكَيْلُ	فَأَرْسِلْ
	döndükleri zaman	Babalarına	dediler	Ey	babamız	men'edildi	Bizden	ölçek	gönder
atıf h., şart bildiren zaman zarfı	fiilu"ş-şart: f.mazi, fâil, cümle	h. cer-mecrur isim	cevabü'ş-şart: f.mazi, fâil	nidâ h.	münâdâ	meçhul f. mazi	car-mecrur	nâibi fâil	cevabü'ş-şart için rabıta, emir f.

مَعَنَا	أَخَانَا	نَكْتَلْ	وَ	إِنَّا	لَهُۥ	لَحَٰفِظُونَ	﴿ 63 ﴾
bizimle beraber	kardeşimizi	ki ölçekle alalım		kesinlikle biz	onu	koruyup gözetiriz	
mekân zarfı	mef'ul	emrin cevabı: meczum f.muzari	atıf h.	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	car-mecrur, (حَٰفِظُونَ) ile bağlantılıdır	tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi	

63. Babalarına döndükleri zaman, «Ey babamız! Bizden ölçek men'edildi (tekrar zahire verilmesi yasaklandı). Bu durumda kardeşimizi (Bünyamin'i) bizimle beraber gönder ki (onun vasıtasıyla biz de) ölçekle (zahire) alalım. Biz onu kesinlikle koruyup gözetiriz» dediler.

⮜ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 241 ⮞

(YUSUF, 53 – 54 – 55 – 56):

(بَرَّأَ يُبَرِّئُ تَبْرِيئًا): (tef'il b.) temize çıkardı [(أَمَرَ يَأْمُرُ) اَلْأَمَّارَةُ]: (mübalağalı ismi fâil) şiddetle emreden (اَلسُّوْءُ): kötülük, kötü

(رَحِمَ يَرْحَمُ رَحْمَةً): acıdı, merhamet etti (اَلْمَلِكُ ج مُلُوكٌ): melik, sultan, hükümdar (لَدَى): (zarf) katında, yanında

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا ب): (nakıs f.) getirdi (اِسْتَخْلَصَ يَسْتَخْلِصُ اِسْتِخْلَاصًا): (istif'al b.) seçti, has kıldı

(كَلَّمَ يُكَلِّمُ تَكْلِيمًا): (tef'il b.) konuştu (اَلْمَكِينُ ج مُكَنَاءُ) kadri yüce, yüksek mevki sahibi/ sarsılmaz, sabit ve sağlam

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلًا): kıldı/ çevirdi/ yarattı, icat etti/ hükmetti (اَلْخَزَائِنُ ج خَزَائِنَةٌ): hazine [(حَفِظَ يَحْفَظُ) اَلْحَفِيظُ]: gözetleyici

(مَكَّنَ يُمَكِّنُ تَمْكِينًا): (tef'il b.) yerleştirdi/ imkan verdi/ kadri yüce kıldı (حَيْثُ): (mübhem mekan zarfı) yerde, yerden

(تَبَوَّأَ يَتَبَوَّأُ تَبَوُّؤً): (tefa'ul b.) konakladı, mesken edindi, yerleşti (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti

(أَصَابَ يُصِيبُ اِصَابَةً): (ecvef if'al b.) isabet etti/ irade etti, istedi (اَلْأَجْرُ ج أُجُورٌ): mükafat, ecir, ücret

(أَضَاعَ يُضِيعُ إِضَاعَةً): (ecvef if'al b.) zayi etti, telef etti, ihmal etti (اَلْمُحْسِنُ ج مُحْسِنُونَ) (ismi fâil) güzel yapan, iyilik eden

(YUSUF, 57 – 58 – 59 – 60):

(اَلْأَجْرُ ج أُجُورٌ): ecir, ücret, mükafat (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.) korundu, sakındı (اَلْأَخُ ج اِخْوَةٌ): kardeş

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) geldi (دَخَلَ يَدْخُلُ دُخُولاً): girdi (عَرَفَ يَعْرِفُ عِرْفَةً): tanıdı

(اَلْمُنْكِرُ ج مُنْكِرُونَ) :(ismi fâil) tanıyamayan/ korkup kaçan/ sakınan/ beğenmeyen

(جَهَّزَ يُجَهِّزُ تَجْهِيزًا): (tef'il b.) hazırladı (اَلْجِهَازُ ج اَجْهِزَةٌ): teçhizat, takım (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا ب): (nakıs f.) getirdi

(اَلْأَخُ ج اِخْوَةٌ): kardeş (اَلْأَبُ ج آبَاءُ): baba (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs f.) gördü, bildi, zannetti [(كَالَ يَكِيلُ) اَلْكَيْلُ]: ölçek

(أَوْفَى يُوفِي اِيفَاءً):(nakıs if'al b.) ifa etti, eksiksiz yaptı, tam olarak yerine getirdi (اَلْمُنْزِلُونَ ج مُنْزِلُونَ) (ismi fâil) ağırlayan

(YUSUF, 61 – 62 – 63):

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا ب): (nakıs f.) getirdi [(كَالَ يَكِيلُ) اَلْكَيْلُ]: ölçülen madde (قَرَبَ يَقْرَبُ قُرْبَانًا) yaklaştı/ yaptı, işledi

(رَاوَدَ يُرَاوِدُ مُرَاوَدَةً عَنْ):(müfaale b.) elde etmeye çalıştı/ peşine düştü (اَلْفَاعِلُ ج فَاعِلُونَ): (ismi fâil) yapan, eden

(اَلْفَتَى ج فِتْيَانٌ): genç (مَنَعَ يَمْنَعُ مَنْعًا): men etti, alıkoydu (اَلْبِضَاعَةُ): sermaye, anamal (رَجَعَ يَرْجِعُ رُجُوعًا): döndü

(اَلرَّحْلُ ج رِحَالٌ): sefere çıkanın beraberine aldığı yük (عَرَفَ يَعْرِفُ عِرْفَةً): tanıdı (اِنْقَلَبَ يَنْقَلِبُ اِنْقِلَابًا): (infial b.) döndü, dönüştü

(أَرْسَلَ يُرْسِلُ اِرْسَالاً): (if'al b.) gönderdi (اِكْتَالَ يَكْتَالُ اِكْتِيَالاً): (ecvef iftial b.) ölçüyle satın aldı

≺ CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 242 (YUSUF: 64 – 69) ≻

قَالَ	هَلْ	آمَنُكُمْ	عَلَيْهِ	إِلَّا	كَمَآ	أَمِنتُكُمْ
dedi	miyim	size güvenir	onun hakkında	başka	gibisinden	size güvendiğim
f.mazi	soru h.	f.muzari, mef'ul	car-mecrur	istisna h.,(hasr edatı da denmiştir)	h.cer masdar h.	f.mazi, fâil, mef'ul

عَلَىٰٓ أَخِيهِ	مِن قَبْلُ ط	فَاللَّهُ	خَيْرٌ	حَافِظًا ص	وَ	هُوَ
kardeşi hakkında	daha önce	Allah	en iyisidir	gözeten olarak	koruyup	O
h. cer-mecrur isim	h.cer, mebni zaman zarfı	başlama h., mübteda	haber	temyîz	atıf h.	mübteda

أَرْحَمُ	الرَّاحِمِينَ	﴿ 64 ﴾	وَ	لَمَّا	فَتَحُوا	مَتَاعَهُمْ
en merhametlisidir	merhametlilerin			açtıklarında		eşyalarını
haber	muz.ileyh		atıf h.	şart bildiren zaman zarfı	fiilu''ş-şart: f.mazi, fâil	mef'ul

وَجَدُوا	بِضَاعَتَهُمْ	رُدَّتْ
gördüler	sermayelerinin	geri döndürüldüğünü
cevabü'ş-şart: f.mazi, fâil	mef'ul	

(وَجَدُوا)'nün ikinci mef'ûlü: mazi meçhul fiil, (رُدَّتْ cümlesi,بِضَاعَتَهُم 'den haldir de denmiş)

قَالُوا	يَٰٓ	أَبَانَا	مَا	نَبْغِي ط	هَٰذِهِ	بِضَاعَتُنَا
dediler	Ey	babamız	ne	taşkınlık ediyoruz	işte bu	sermâyemiz
f.mazi, fâil	nidâ h.	münâdâ	mukaddem mef'ul, soru ismi	f. muzari	mübtedâ	(هَٰذِهِ)'nin bedeli

إِلَيْهِمْ ط	رُدَّتْ	إِلَيْنَا ج	وَ	نَمِيرُ	أَهْلَنَا	وَ	نَحْفَظُ	أَخَانَا
kendilerine	iade edilmiş	bize		erzak getiririz	ailemize		koruruz	kardeşimizi
car-mecrur	(هَٰذِهِ)mübtedasının haberi: meçhul fiili mazi cüm.	car-mecrur	atıf h.	f.muzari	mef'ul	atıf h.	f.muzari	mef'ul

وَ	نَزْدَادُ	كَيْلَ	بَعِيرٍ ط	ذَٰلِكَ	كَيْلٌ	يَسِيرٌ	﴿ 65 ﴾
	ilave alırız	ölçeği	bir deve yükü	Bu	bir ölçektir	az	
atıf h.	f.muzari	temyiz, muzaf	muz.ileyh	mübtedâ,	haber	sıfat	

64. (Babaları Ya'kub:) «Daha önce kardeşi (Yusuf) hakkında size güvendiğim gibi sinden başka (bir şekilde) onun hakkında size güvenir miyim?. (Fakat) Allah koruyup gözeten olarak en iyisidir (en iyi koruyandır). O merhametlilerin en merhametlisidir» dedi. **65.** Eşyalarını açtıklarında sermayelerinin (yiyecek için verdikleri bedellerin) kendilerine geri döndürüldüğünü gördüler. Dediler ki: "Ey babamız! Daha ne taşkınlık ediyoruz? (Daha ne istiyoruz?) İşte sermâyemiz de bize iade edilmiş. (Onunla yine) ailemize erzak getiririz, kardeşimizi koruruz ve bir deve yükü ölçeği ilave alırız. Bu (ilk aldığımız erzak miktar bakımından ya da cömert bir adam için) az bir ölçektir.

قَالَ	لَنْ أُرْسِلَهُ	مَعَكُمْ	حَتَّىٰ	تُؤْتُونِ	مَوْثِقًا	مِنَ اللَّهِ
	asla onu göndermeyeceğim dedi	sizinle beraber	kadar	bana verinceye	sağlam bir söz	Allah'dan
	tekid-i nefy-i istikbal: nefiy ve nasb h., f.muzari, mef'ul	zaman zarfı	gaye ve nasb h.	f.muzari, fâil, nûnu vikaye, altındaki esre mahzuf ve mef'ul mütekellim yâsı (ي)'nin kısaltılmış hali	ikinci mef'ûl	h. cer-mecrur isim

لَتَأْتُنَّنِي	بِهِۦٓ	إِلَّآ	أَنْ يُحَاطَ	بِكُمْ ج	فَلَمَّا	آتَوْهُ
bana kesinlikle getireceğinize dair yemin yerine geçen tekit lamı, tekit nunu birleşmiş muhatab f.muzari, nûnu vikaye+ mütekellim yâsı	onu	hariç	kuşatılmanız			ona verdiklerinde
	car-mecrur	istisna h.	müstesnâ: masdar ve nasb h., meçhul f. muzari	naibi fâil: şibhi cümle	atıf h., şart bildiren zaman zarfı	fiilu''ş-şart: f.mazi, fâil, mef'ul

مَوْثِقَهُمْ	قَالَ	اللَّهُ	عَلَىٰ مَا	نَقُولُ	وَكِيلٌ	﴿ 66 ﴾
sözlerini	dedi	Allah	şeylere	söylediğimiz	vekildir	
ikinci mef'ul	cevabü'ş-şart: f.mazi	mübteda	h.cer+ ismi mevsul, şibhi cümle (وَكِيلٌ) ile bağlantılıdır	sıla: muzari fiil cüm.	haber	

66. (Babaları Ya'kub:) «Kuşatılmanız hariç, onu bana kesinlikle getireceğinize dair Allah'dan (Allah adına) bana sağlam bir söz verinceye kadar onu asla sizinle beraber göndermeyeceğim!» dedi. Ona sözlerini verdiklerinde: «Söylediğimiz şeylere Allah vekildir.» dedi.

وَ	قَالَ	يَا	بَنِيَّ	لَا تَدْخُلُوا	مِنْ بَابٍ	وَاحِدٍ
atıf h.	dedi	nidâ h.	Oğullarım	girmeyin	kapıdan	bir
	f.mazi		münâda, muzaf olduğu için nun düşmüş, sonra da muzafun ileyh olan mütekellim ya'sı birleşmiş	nehy-i hazır: nehiy ve cezm h., f. muzari, fâil	h. cer-mecrur isim, mevsuf	sıfat, mecrur

وَ	ادْخُلُوا	مِنْ أَبْوَابٍ	مُتَفَرِّقَةٍ	وَ	مَآ أُغْنِي	عَنْكُمْ
atıf h.	girin	kapılardan	ayrı ayrı	atıf h.	kafi gelmem	size
	emir f., fâil	h. cer-mecrur isim, mevsuf	sıfat		nefiy h., f.muzari	car-mecrur

مِنَ اللَّهِ	مِنْ شَيْءٍ	إِنِ	الْحُكْمُ	إِلَّا	لِلَّهِ	عَلَيْهِ
Allah'tan	hiçbir şekilde	değildir	hüküm	başkasının	Allah'tan	O'na
h.cer mecrur isim	zâid cer (إغناء قليلا أو كثيرا) (az ya da çok yardım), mef'ûlü mutlak naibi	nefiy h.	mübteda	istisna h.	(الْحُكْمُ) mübtedasının haberi: şibhi cümle	car-mecrur

﴿ 67 ﴾	الْمُتَوَكِّلُونَ	فَلْيَتَوَكَّلِ	عَلَيْهِ	وَ	تَوَكَّلْتُ ج
	tevekkül edenler	tevekkül etsinler	O'na	atıf h.	tevekkül ettim
	fâil	rabıta + emr-i gaib: cezmeden emir lamı, f. muzari	car-mecrur		f.mazi, fâil

67. Sonra şöyle dedi: Oğullarım! (Şehre ait surlardan) hepiniz bir kapıdan girmeyin, ayrı ayrı kapılardan girin. (Gerçi) Allah'tan (gelen bir musibet hususunda) hiçbir şekilde size kafi gelmem. Hüküm Allah'tan başkasının değildir. (Onun için) ben yalnız O'na tevekkül ettim (güvenip dayandım). O'na, artık tevekkül edenler (yalnız O'na) tevekkül etsinler.

مَا كَانَ	أَبُوهُمْ	أَمَرَهُمْ	مِنْ حَيْثُ	دَخَلُوا	لَمَّا	وَ
olmadı	Babalarının	onlara emrettiği	yerden	girdikleri	zaman	atıf h.
(لَمَّا)'nın cevabı, nefiy h., f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi gizli zamir	fâil	(حَيْثُ) zarfının cümle olarak muzafun ileyhi, mazi fiil, mef'ul	h.cer, muzaf	fi'lu'ş-şart; f.mazi, fâil, cümle	zaman zarfı, muzaf	

فِي نَفْسِ	حَاجَةً	إِلَّا	مِنْ شَيْءٍ	مِنَ اللَّهِ	عَنْهُمْ	يُغْنِي
içindeki	haceti	Ancak	bir şeyde	Allah'tan	onlara	fayda verir
(حَاجَةً)'in sıfatı: şibhi cümle	müstesnâ	istisna h.	zâid cer, mef'ûlü mutlak naibi	car-mecrur	car-mecrur	(كَانَ)'nin haberi: muzari fiil cüm.

لِمَا	عِلْمٍ	لَذُو	إِنَّهُ	وَ	قَضَاهَا	يَعْقُوبَ
şeyler dolayısıyla	ilim	sahibidir	Doğrusu O		yerine getirdiği	Yakub'un
h.cer, ismi mevsul	muz. ileyh	tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi, muzaf	tekid ve nasb h.,(إِنَّ)'nin ismi	başlama h.	(حَاجَةً)'in sıfatıdır: f.mazi, mef'ul	muz.ileyh (gayri munsarif)

﴿ 68 ﴾	لَا يَعْلَمُونَ ع	النَّاسِ	أَكْثَرَ	لَكِنَّ	وَ	عَلَّمْنَاهُ
	bilmezler	insanların	çoğu	fakat		kendisine öğrettiğimiz
	(لَكِنَّ)'nin haberi: fiil cümlesi: nefiy h., f.muzari, fâil	muz. ileyh	(لَكِنَّ)'nin ismi, muzaf	istidrak ve nasb h.	atıf h.	sıla: mazi fiil cüm.; fâil, mef'ul

68. Babalarının onlara emrettiği yerden girdikleri zaman (bu ihtiyat tedbiri) Allah'tan (gelen) bir şeyde onlara fayda verir olmadı. Ancak Yakub içindeki haceti (isteği) yerine getirdi. Doğrusu O kendisine öğrettiğimiz şeyler dolayısıyla ilim sahibidir fakat insanların çoğu bilmezler.

إِنِّي	قَالَ	أَخَاهُ	إِلَيْهِ	آوَى	عَلَى يُوسُفَ	دَخَلُوا	لَمَّا	وَ
Gerçek şu ki ben	dedi	kardeşini	kendi yanına	aldı	Yusuf'un yanına	girdikleri	zaman	
tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	f.mazi	mef'ul	car-mecrur	(لَمَّا)'nın cevabı; f.mazi	car-mecrur	fiilu"ş-şart, f.mazi, fâil	şart bildiren zaman zarfı	atıf h.

﴿ 69 ﴾	يَعْمَلُونَ	كَانُوا	بِمَا	فَلَا تَبْتَئِسْ	أَخُوكَ	أَنَا
	yapmakta	olduğu	şeyler sebebiyle	üzülme	senin kardeşinim	ben
	(كَانَ)'nin haberi: muzari fiil cümlesi (cemi)	sıla: nâsih mazi fiil cümlesi, (كَانَ)'nin ismi	h.cer, ismi mevsul	atıf h.+ nehy-i hazır: nehiy ve cezm h., f. muzari	haber	mübteda

(إِنَّ)'nin haberi: isim cümlesi

69. Yusuf'un yanına girdikleri zaman (öz) kardeşini (Bünyamin'i) kendi yanına aldı ve (asıl kimliğini ona açıklayarak) «Gerçek şu ki ben senin kardeşinim, onların yapmakta olduğu şeyler sebebiyle üzülme» dedi.

≪ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 242 ≫

(YUSUF, 64 – 65 – 66):

(اَمِنَ يَأْمَنُ اَمَانَةً): (mehmuz f.) güvendi (اَلْاَخُ ج اِخْوَةٌ): kardeş (اَلْحَافِظُ): (ismi fâil) gözetici, rakip

(فَتَحَ يَفْتَحُ فَتْحًا): açtı (اَلْمَتَاعُ ج اَمْتِعَةٌ): dünyalık, dünya hayatında nefse hoş gelen geçici şeyler

(وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا):(misal f.) buldu, rastladı (اَلْبِضَاعَةُ): sermaye, anamal (رَدَّ يَرُدُّ رَدًّا):(muzaaf f.) iade etti, döndürdü/ reddetti

(بَغَى يَبْغِي بَغْيًا): (nakıs f.) zulmetti, azgınlık etti, hakkı çiğnedi (حَفِظَ يَحْفَظُ حِفْظًا): korudu

(مَارَ يَمِيرُ مَيْرًا): (ecvef f.) erzak getirdi, yiyecek aldı, "Meyir"; başka yerden yiyecek getirmek demektir. "Meyire" de böyle getirilen erzaktır. Böyle bir erzakı getirmeye "imtiyar" da denilir. (اَلْاَهْلُ ج اَهْلُونَ): ehil, aile, akraba, yakın, aşiret

(اِزْدَادَ يَزْدَادُ اِزْدِيَادًا): (ecvef iftial b.) arttı, katıldı/ artırdı, kattı (اَلْبَعِيرُ ج اَبْعِرَةٌ): deve (اَلْيَسِيرُ): az/ kolay

[اَلْكَيْلُ (كَالَ يَكِيلُ]: ölçülen madde (أَرْسَلَ يُرْسِلُ اِرْسَالاً): (if'al b.) gönderdi (آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz if'al b.) verdi, getirdi

(اَلْمَوْثِقُ ج مَوَاثِقُ): anlaşma, sağlam söz (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا ب) : (nakıs f.) getirdi

(أَحَاطَ يُحِيطُ اِحَاطَةً): (ecvef if'al b.) kuşattı, ihata etti (اَلْوَكِيلُ ج وُكَلَاءُ): vekil, gözetleyici, koruyucu

(YUSUF, 67):

(اَلْاِبْنُ ج بَنُونَ): erkek çocuk, oğul (دَخَلَ يَدْخُلُ دُخُولاً): girdi (اَلْبَابُ ج اَبْوَابٌ): kapı (اَلْوَاحِدُ): tek, bir

[(تَفَرَّقَ يَتَفَرَّقُ) اَلْمُتَفَرِّقَةُ]: (ismi fâil) ayrı ayrı, müteferrik [(حَكَمَ يَحْكُمُ) اَلْحُكْمُ]: (masdar) hüküm, hikmet, kaza

(أَغْنَى يُغْنِي اِغْنَاءً عَنْ): (nakıs if'al b.) müstağni kıldı, kafi geldi, ihtiyacını giderdi/ oyaladı

(تَوَكَّلَ يَتَوَكَّلُ تَوَكُّلاً):(tefa'ul b.) tevekkül etti, güvendi, işini Allah'a bıraktı

(اَلْمُتَوَكِّلُ ج مُتَوَكِّلُونَ): (ismi fâil) işini Allah'a bırakan, tevekkül eden

(YUSUF, 68 – 69):

(دَخَلَ يَدْخُلُ دُخُولاً): girdi (حَيْثُ): (mübhem mekan zarfı) yerde, yerden (أَمَرَ يَأْمُرُ اَمْرًا): (mehmuz f.) emretti

(اَلْاَبُ ج آبَاءُ): baba (أَغْنَى يُغْنِي اِغْنَاءً): (nakıs if'al b.)müstağni kıldı, kafi geldi, ihtiyacını giderdi

(اَلْحَاجَةُ ج حَاجَاتٌ): ihtiyaç, hacet (قَضَى يَقْضِي قَضَاءً): (nakıs f.) elde etti, kavuştu/ yerine getirdi/ bitirdi/ halletti

(اَلنَّاسُ) insanlar (عَلَّمَ يُعَلِّمُ تَعْلِيمًا): (tef'il b.) öğretti [(كَثُرَ يَكْثُرُ) اَلْاَكْثَرَ]: (ismi tafdil) ekseriyet, çoğunluk, daha çok, en çok

(دَخَلَ يَدْخُلُ دُخُولاً): girdi (اَلْاَخُ ج اِخْوَةٌ): kardeş (آوَى يُؤْوِي اِيوَاءً): (mehmuz if'al b.) sığındı, barındı

(آوَى إِلَيْهِ أَخَاهُ): onu yalnız başına yanına aldı (اِبْتَئَسَ يَبْتَئِسُ اِبْتِئَاسًا): iftial b.) üzüldü, güç durumda kaldı

(عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı işledi

📖📖📖📖📖📖📖

≺ CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 243 (YUSUF: 70 - 78) ≻

فَلَمَّا	جَهَّزَهُمْ	بِجَهَازِهِمْ	جَعَلَ	السِّقَايَةَ	فِي رَحْلِ	أَخِيهِ
zaman	onlara hazırladığı	onların techizatını	koydu	su kabını	yükünün içine	kardeşinin
atıf h., şart bildiren cezmetmeyen zaman zarfı	fiilu"ş-şart, f.mazi, mef'ul	h. cer-mecrur isim	cevabü'ş-şart; f.mazi	mef'ul	h. cer-mecrur isim, muzaf	muz.ileyh

﴿ 70 ﴾

ثُمَّ	أَذَّنَ	مُؤَذِّنٌ	أَيَّتُهَا	الْعِيرُ	إِنَّكُمْ	لَسَارِقُونَ
sonra	seslendi	bir münadi	ey	kafile	şüphesiz sizler	hırsızsınız
atıf h.	f. mazi	fâil	mahzuf nidâ harfinin münâdâsı, tenbih h.	sıfat (bedel de denmiş)	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	tekit lâmı, (إِنَّ)'nin haberi

70. (Yusuf kardeşlerinin dönüş vakti geldiğinde) onların techizatını (yükünü) hazırladığı zaman su kabını kardeşinin yükünün içine koydu! Sonra bir münadi: «Ey kafile! Hiç şüphesiz sizler hırsızsınız! » diye seslendi.

﴿ 71 ﴾

قَالُوا	وَ	أَقْبَلُوا	عَلَيْهِمْ	مَاذَا	تَفْقِدُونَ
dediler		yönelerek	onlara	Ne	kaybettiniz
f.mazi, fâil	atıf h. (hal vâvı da denmiştir)	f.mazi, fâil	câr-mecrur	kendinden sonraki fiilin mukaddem mef'ulü, soru ismi	f.muzari, fâil

71. (Yusuf'un kardeşleri) onlara yönelerek: «Ne kaybettiniz?» dediler.

قَالُوا	نَفْقِدُ	صُوَاعَ	الْمَلِكِ	وَ	لِمَنْ	جَاءَ
dediler	kaybediyoruz	su kabını	hükümdarın		kimseye var	getiren
f.mazi, fâil	f.muzari	mef'ul	muz.ileyh	atıf h.	haber mukaddem, şibhi cümle: h.cer, ismi mevsul	sıla; mazi fiil c.

﴿ 72 ﴾

بِهِ	حِمْلُ	بَعِيرٍ	وَ	أَنَا	بِهِ	زَعِيمٌ
onu	yükü	bir deve		ben	buna	kefilim
câr-mecrur	mübtedâ muahhar, muzaf	muz.ileyh	başlama h.	mübtedâ	câr-mecrur	haber

72. «Hükümdarın su kabını kaybediyoruz (kaybettiğimizi arıyoruz). Onu (biz arayıp araştırmadan önce bulup) getiren kimseye bir deve yükü (erzak) var» dediler. (Görevlilerden biri de): « Ben buna kefilim » (dedi)

قَالُوا	تَاللَّهِ	لَقَدْ	عَلِمْتُمْ	مَا جِئْنَا
dediler	Allah'a andolsun		bilmişsinizdir	gelmediğimizi
f.mazi, fâil	kasem h. (cer harfi de denmiştir)	lâmu cevâbi'l-kasem (yeminin cevabının başında gelir), tahkik h.	f.mazi, fâil	nefiy h., f.mazi, fâil

(عَلِمَ) fiilinin mef'ulü: fiil cümlesi

﴿ 73 ﴾

لِنُفْسِدَ	فِي الْأَرْضِ	وَ	مَا	كُنَّا	سَارِقِينَ
bozgunculuk çıkarmak için	yerde	ve		hırsız olmadığımızı	
ta'lil ve nasb h., f. muzari	h. cer-mecrur isim	atıf h.	nefiy h.	f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi

(وَمَا كُنَّا.. cümlesi, مَا جِئْنَا cümlesi üzerine matuftur)

73. (Yusuf'un kardeşleri:) «Allah'a andolsun, bizim (bu) yerde bozgunculuk çıkarmak için gelmediğimizi ve hırsız olmadığımızı siz de bilmişsinizdir» dediler.

﴿ 74 ﴾

قَالُوا	فَمَا	جَزَآؤُهُ	إِنْ كُنْتُمْ	كَاذِبِينَ
dediler	nedir	onun cezası	eğer yalan söylüyorsanız	
f.mazi, fâil	(takdir edilen cevabü'ş-şart için rabıta, {yani (إن كان سارقا) (eğer hırsızsa)}, mübtedâ, soru ismi	haber	şart h., fiilu"ş-şart, nâsih, f. mazi, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi

74. (Yusuf'un görevlileri:) «O halde eğer yalan söylüyorsanız (size göre) onun (hırsızlığının) cezası nedir?» dediler.

قَالُوا	جَزَآؤُهُ	مَنْ	وُجِدَ	فِي رَحْلِهِ	فَهُوَ	جَزَاؤُهُ
dediler	onun cezası	kimin	bulunursa	yükünde	o	onun cezasıdır
f.mazi, fâil	mübtedâ.	mübteda, şart ismi	haber: filu'ş-şart: meçhul f.mazi	h. cer-mecrur isim	rabıta, mübteda	haber

cevabü'ş-şart: isim cümlesi

(جَزَآؤُ) mübtedasının haberi: şart ve cevabından oluşan isim cümlesi

كَذَٰلِكَ	نَجْزِي	الظَّالِمِينَ	﴿ 75 ﴾
böyle	cezalandırırız	zalimleri	
câr-mecrur	f.muzari	mef'ul	

75. (Yusuf'un kardeşleri:) «Onun cezası, (kaybolan eşya) kimin yükünde bulunursa artık o (şahsın kendisinin rehin alınması) onun cezasıdır. Biz zalimleri (haksızlık edenleri) böyle cezalandırırız» dediler.

فَبَدَأَ	بِأَوْعِيَتِهِمْ	قَبْلَ	وِعَاءِ	أَخِيهِ	ثُمَّ	اسْتَخْرَجَهَا
Bunun üzerine başladı	onların eşyalarıyla	önce	eşyasından	kardeşinin	sonra	onu çıkarttı
atıf h., f. mazi	h.cer + mecrur isim,	zaman zarfı, muzaf	muz.ileyh, bir sonraki kelime için muzaf	muz.ileyh, bir sonraki zamir için tekrar muzaf, muz. ileyh	atıf h.	f.mazi, mef'ul

مِنْ وِعَاءِ	أَخِيهِ ط	كَذَٰلِكَ	كِدْنَا	لِيُوسُفَ ط	مَا كَانَ	لِيَأْخُذَ
yükünden	kardeşinin	İşte	plan yaptık	Yusuf'a	değildi	asla alıkoyabilecek
h. cer-mecrur isim, muzaf	muz.ileyh, bir sonraki zamir için tekrar muzaf, (ه):muz. ileyh	câr-mecrur	f.mazi, fâil	câr-mecrur	nefiy h., f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi: lâmul cuhûd, (inkar lamı), f. muzari

أَخَاهُ	فِي دِينِ	الْمَلِكِ	إِلَّا	أَنْ يَشَاءَ	اللَّهُ ط	نَرْفَعُ
kardeşini	dinine göre	hükümdarın	hariç	dilemesi	Allah'ın	yükseltiriz
mef'ul,	h. cer-mecrur isim	muz.ileyh	istisnâ h.	müstesna: masdar ve nasb h., f. muzari	fâil	f.muzari

مَنْ	نَشَاءُ ط	وَ	فَوْقَ	كُلِّ	ذِي	عِلْمٍ	﴿ 76 ﴾ عَلِيمٌ
kimseyi	dilediğimiz		üstünde vardır	her	sahibinin	ilim	daha iyi bilen
mef'ul	sıla; fiil cüm.; f. muzari	atıf h.	haber mukaddem: muzaf	muz.ileyh, mecrur, bir sonraki isim için muzaf	muz.ileyh, bir sonraki isme muzaf	muz. ileyh	mübtedâ muahhar

76. Bunun üzerine (Yusuf kendi öz) kardeşinin eşyasından önce onların (üvey kardeşlerinin) eşyalarını (aramaya) başladı. Sonra onu (kendi öz) kardeşinin yükünden çıkarttı. İşte biz Yusuf'a böyle bir plan yaptık. Allah'ın dilemesi hariç hükümdarın dinine (kanununa) göre kardeşini alıkoyabilecek değildi. Biz kimi dilersek derecelerle yükseltiriz. Her ilim sahibinin üstünde daha iyi bilen vardır.

قَالُوا	إِنْ يَسْرِقْ	فَقَدْ	سَرَقَ	أَخٌ	لَهُ	مِنْ قَبْلُ ج
dediler	şayet çalmışsa		çalmıştı	kardeşi	onun	önceden
f.mazi, fâil	şart h., fiilu"ş-şart, f.muzari	rabıta, tahkik h.	cevabü'ş-şart: f.mazi	fâil	(أَخٌ)'un sıfatı; şibhi cümle	h.cer, zarf ismi

فَأَسَرَّهَا	يُوسُفُ	فِي نَفْسِهِ	وَ	لَمْ يُبْدِهَا	لَهُمْ	قَالَ
bunu gizli tuttu	Yusuf	kendi içinde	ve	bunu açıklamadı	onlara	dedi
atıf h., f.mazi, mef'ul	fâil	h. cer-mecrur isim.	atıf h.	cahd-ı mutlak: nefiy ve cezm h., f. muzari, mef'ul	câr-mecrur	f.mazi

أَنْتُمْ	شَرٌّ	مَكَانًا ج	وَ	اللَّهُ	أَعْلَمُ	بِمَا	تَصِفُونَ ﴿ 77 ﴾
siz	daha kötüsünüz			Allah	daha iyi bilir	şeyleri	vasfettiğiniz
mübteda	haber	temyîz	atıf h.	mübteda	haber	h.cer, ismi mevsul	sıla; f.muzari, fâil

77. (Yusuf'un üvey kardeşleri:) «Şayet çalmışsa, daha önceden onun kardeşi (Yusuf da) çalmıştı.» dediler. Yusuf bunu (yaptıkları bu iftirayı) kendi içinde gizli tuttu ve bunu onlara açıklamadı (ve içinden) : «Siz daha kötü bir durumdasınız. Allah, vasfettiğiniz şeyleri çok daha iyi bilir » dedi.

قَالُوا	يَا	أَيُّهَا	الْعَزِيزُ	إِنَّ	لَهُ	أَبًا	شَيْخًا	كَبِيرًا
dediler	Ey vezir			Doğrusu	onun var	bir babası	yaşlı	ihtiyar
f.mazi, fâil	nidâ h.	münâdâ, tenbih h.	sıfat, (bedel de denmiştir)	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin mukaddem haberi; şibhi cümle	(إِنَّ)'nin muahhar ismi	sıfat	ikinci sıfat

فَخُذْ	أَحَدَنَا	مَكَانَهُ ج	إِنَّا	نَرَاكَ	مِنَ الْمُحْسِنِينَ	﴿ 78 ﴾
al	bizim birimizi	Onun yerine	Gerçekten biz	seni görüyoruz	iyilik edenlerden	
rabıta (atıf h. de denmiştir), emir f.	mef'ul	mekan zarfı	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi; muzari fiil; mef'ul	(كَ) zamiri için hal: şibhi cümle	

78. «Ey Aziz! Doğrusu onun çok yaşlı ihtiyar bir babası var. Onun yerine bizim birimizi al. Gerçekten biz seni, iyilik edenlerden görüyoruz» dediler.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 243 ≻

(YUSUF, 70 – 71):

(جَهَّزَ يُجَهِّزُ تَجْهِيزًا): (tef'il b.) hazırladı (اَلْجِهَازُ ج اَجْهِزَةٌ): teçhizat, takım (اَلسِّقَايَةُ): su kabı, maşrapa, su tası / ölçek

(اَلْاَخُ ج اِخْوَةٌ): kardeş (اَلرَّحْلُ ج رِحَالٌ): sefere çıkanın beraberine aldığı yük (اَلْعِيرُ ج عِيَرَاتٌ): kafilenin adamları, kafile, kervan

[(أَذَّنَ يُؤَذِّنُ) اَلْمُؤَذِّنُ]: (ismi fâil) ilan eden, açıkça bildiren (اَلسَّارِقُ ج سَارِقُونَ): (ismi fâil) çalan, hırsızlık eden

(YUSUF, 72 – 73):

(فَقَدَ يَفْقِدُ فَقْدًا): kaybetti, yitirdi (اَلصُّوَاعُ): ölçek, su kabı, su tası (اَلْمَلِكُ ج مُلُوكٌ): melik, kral, hükümdar

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) geldi (اَلْحِمْلُ ج اَحْمَالٌ): yük, kargo

(اَلْبَعِيرُ ج اَبْعِرَةٌ): deve (اَلزَّعِيمُ ج زُعَمَاءُ) kefil, önder, şef, başkan

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) geldi (اَلسَّارِقُ ج سَارِقُونَ) (ismi fâil) çalan, hırsız

(أَفْسَدَ يُفْسِدُ اِفْسَادًا): (if'al b.) ifsad etti, bozdu, fesat çıkardı (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu

(YUSUF, 74 – 75):

[(جَزَى يَجْزِي) اَلْجَزَاءُ]: ceza, karşılığını verme (اَلْكَاذِبُ ج كَاذِبُونَ): (ismi fâil) yalancı, düzmeci

[(جَزَى يَجْزِي) اَلْجَزَاءُ]: ceza, karşılığını verme (وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal f.) buldu, rastladı

(اَلرَّحْلُ ج رِحَالٌ): sefere çıkanın beraberine aldığı yük (اَلظَّالِمُ ج ظَالِمُونَ): (ismi fâil) zulmeden

(YUSUF, 76 – 77):

(بَدَاَ يَبْدَاُ بَدْءً): (mehmuz f.) başladı (اَلْوِعَاءُ ج اَوْعِيَةٌ): kap, heybe, v.b. eşya

(اِسْتَخْرَجَ يَسْتَخْرِجُ اِسْتِخْرَاجًا): (istifal b.) çıkardı, çıkarmaya çalıştı, çözdü, çıkarmayı arzu etti

(كَادَ يَكِيدُ كَيْدًا): (ecvef f.) işlerini yoluna koydu/ hile yaptı/ hilesini bozdu

(أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذًا): (mehmuz f.) aldı, çıkardı, tuttu/ helak etti/ cezalandırdı (اَلدِّيْنُ ج اَدْيَانٌ): din, itaat, şeriat, ceza

(شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti (رَفَعَ يَرْفَعُ رَفْعًا): yükseltti, kaldırdı

(اَلدَّرَجَةُ ج دَرَجَاتٌ): derece, basamak, yükseklik mertebesi

(سَرَقَ يَسْرِقُ سَرْقًا): çaldı, hırsızladı (اَلْاَخُ ج اِخْوَةٌ): kardeş (أَسَرَّ يُسِرُّ اِسْرَارًا): (muzaaf if'al b.) gizledi / sır verdi

(أَبْدَى يُبْدِي اِبْدَاءً):(nakıs if'al b.) izhar etti, açığa çıkardı (اَلشَّرُّ ج اَشْرَارٌ): (ismi tafdil) daha kötü, daha şerli

(اَلْمَكَانُ ج اَمَاكِنُ): mevkii, hal, durum, mertebe [(عَلِمَ يَعْلَمُ) أَعْلَمُ]: (ismi tafdil) en iyi bilen, daha iyi bilen

(وَصَفَ يَصِفُ وَصْفًا) :(misal f.) anlattı, bahsetti/ vasıflandırdı/ sıfat verdi

(YUSUF, 78):

(اَلْعَزِيزُ ج اَعِزَّةٌ): Mısır idarecilerinin lakabı, aziz, üstün, kuvvetli (اَلْاَبُ ج آبَاءُ): baba

(اَلشَّيْخُ ج شُيُوخٌ): 50 ile 80 yaş arası kimse, yaşlı (اَلْكَبِيرُ ج كِبَارٌ): yaşlı, büyük/ başkan

(أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذًا):(mehmuz f.) aldı, çıkardı, tuttu/ helak etti/ cezalandırdı (اَلْاَحَدُ): bir, tek

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs f.) gördü, bildi, zannetti (اَلْمُحْسِنُ ج مُحْسِنُونَ): (ismi fâil) güzel yapan, iyilik eden

≺ CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 244 (YUSUF: 79 – 86) ≻

قَالَ	مَعَاذَ	اللّٰهِ	أَنْ نَأْخُذَ	إِلَّا	مَنْ	وَجَدْنَا
dedi	sığınırız	Allah'a	alıkoymaktan	başkasını	kimseden	bulduğumuz
f.maz i	(أعوذ) olarak takdir edilen mahzuf filin mef'ûlü mutlakı	muz. ileyh	masdar ve nasb h., f. muzari	istisnâ h.	müstesna: mef'ul, ismi mevsul	sıla; f. mazi, fâil

﴿ 79 ﴾	لَظَالِمُونَ ع	إِذًا	إِنَّآ	عِنْدَهُۥ	مَتَاعَنَا
	zalimler oluruz	o zaman	Şüphe yok ki, biz	yanında	eşyamızı
	tekit lâmı, (إِنَّ)'nin haberi	cevap h.	başlangıç cüm.: tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	mekan zarfı	mef'ul

79. (Yusuf:) «Biz eşyamızı yanında bulduğumuz kimseden başkasını alıkoymaktan Allah'a sığınırız. Şüphe yok ki, biz o zaman zalimler oluruz » dedi.

كَبِيرُهُمْ	قَالَ	نَجِيًّا ط	خَلَصُوا	مِنْهُ	اسْتَيْأَسُوا	فَلَمَّا
büyükleri	dedi	fısıldaşıp gizli görüşmek üzere	tenhaya çekildiler	ondan	ümitlerini kesince	
fâil	f.mazi	önceki fiilin failinden yani cemi vavından hal	cevabü'ş-şart; f.mazi, fâil	câr-mecrur	fiilu'ş-şart; f.mazi, fâil, cümle muz. ileyhtir	atıf h., şart bildiren ve cümleye muzaf olan zaman zarfı

عَلَيْكُمْ	أَخَذَ	قَدْ	أَبَاكُمْ	أَنَّ	لَمْ تَعْلَمُوا	أَ
sizin aleyhinizde	almış		babanızın	olduğunu	bilmediniz mi	
câr-mecrur	f.mazi	tahkik h.	(أَنَّ)'nin ismii	tekid ve nasb h.	cahd-ı mutlak: nefiy ve cezm h., f. muzari, fâil	soru h.

(أَنَّ)'nin haberi; fiil cümlesi

(تَعْلَمُوا) fiilinin mef'ulü; masdarı müevvel

فِي يُوسُفَ ج	مَا	فَرَّطْتُمْ	مِنْ قَبْلُ	وَ	مِنَ اللّٰهِ	مَوْثِقًا
Yusuf hakkında		işlediğiniz kusuru	daha önce		Allah'tan	söz
h. cer-mecrur isim		f.mazi, fâil zaid harf	h.cer, (yani aslında من قبل هذا)	atıf h.	(مَوْثِقًا)'ın sıfatı: şibhi cümle	mef'ul

أَوْ	أَبِي	لِي	يَأْذَنَ	حَتَّى	الْأَرْضَ	فَلَنْ أَبْرَحَ
yahut	Babam	bana	izin verinceye	kadar	yerden	asla ayrılmayacağım
atıf h.	fâil	câr-mecrur	f.muzari	gaye ve nasb h.	mef'ul	atıf h.+tekid-i nefy-i istikbal , f. muzari

﴿ 80 ﴾	الْحَاكِمِينَ	خَيْرُ	وَ هُوَ	لِي ج	اللّٰهُ	يَحْكُمَ
	hükmedenlerin	en hayırlısıdır	O	benim için	Allah	hükmedinceye
	muz. ileyh	haber	mübteda atıf h.	câr-mecrur	fâil	f.muzari

80. (Üvey kardeşleri) Ondan (Yusuf'tan) büsbütün ümitlerini kesince, (aralarında) fısıldaşıp gizli görüşmek üzere bir tenhaya çekildiler (durumlarını görüşmek için birbirleriyle başbaşa kaldılar). Büyükleri: «Babanızın sizin aleyhinizde Allah'tan söz almış olduğunu ve daha önce de Yusuf hakkında işlediğiniz kusuru bilmiyor musunuz? Babam bana izin verinceye yahut Allah benim için hükmedinceye kadar bu yerden asla ayrılmayacağım. O hükmedenlerin en hayırlısıdır.

سَرَقَ ج	ابْنُكَ	إِنَّ	أَبَانَا	يَآ	فَقُولُوا	إِلَىٰٓ أَبِيكُمْ	ارْجِعُوٓا
hırsızlık etti	Oğlun	gerçekten	babamız	Ey	deyin ki	Babanıza	dönün
(إِنَّ)'nin haberi; mazi fiil cümlesi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	münada	nida h.	atıf h., emir f., fâil	h. cer-mecrur isim	emir f., fâil

﴿ 81 ﴾	حَافِظِينَ	لِلْغَيْبِ	كُنَّا	مَا	وَ	عَلِمْنَا	بِمَا	إِلَّا	وَ مَا شَهِدْنَا
	koruyucuları	gaybın	değiliz			bildiğimiz	şeyden	başkasına	şahitlik etmedik
	(كَانَ)'nin haberi	câr-mecrur, (حَافِظِينَ) ile bağlantılıdır (lam'ın takviye için gelip zâid olduğu (غَيْب)'nin حَافِظِينَ'nin mef'ulü olduğu da söylenmiştir)	f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	nefiy h.	atıf h.	sıla; fiil cüm.; f. mazi, fâil	h.cer, ismi mevsul, (شَهِدْنَا ile bağlantılıdır)	istisnâ h. (hasr edatı da denir)	nefiy h., f.mazi, fâil	atıf h.

81. (Mısır'da kalmak isteyen büyük kardeşleri diğerlerine dedi ki:) Babanıza dönün (de) deyin ki: «Ey babamız! Oğlun (Bünyamin) gerçekten hırsızlık etti. Biz, bildiğimiz şeyden başkasına şahitlik etmedik. Biz gaybın koruyucuları değiliz.

وَ	فِيهَا	كُنَّا	الَّتِي	الْقَرْيَةَ	اسْأَلِ	وَ
ve	içinde olduğumuz			şehire	sor	
atıf h.	(كَانَ)'nin haberi; şibhi cümle	f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi.		sıfat, ismi mevsul	mef'ul	emir f. atıf h.

﴿ 82 ﴾	لَصَادِقُونَ	إِنَّا	وَ	فِيهَا	أَقْبَلْنَا	الَّتِي	الْعِيرَ
	doğru söylüyoruz	Biz gerçekten		içinde	geldiğimiz		kafileye
	te'kid lamı, (إِنَّ)'nin haberi	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	atıf h.	câr-mecrur	sıla; f. mazi, fâil	sıfat, ismi mevsul	(الْقَرْيَةَ)'ye matuf

82. (Bize inanmıyorsan) içinde olduğumuz şehire (Mısır halkına) ve içinde geldiğimiz kafileye sor. Biz gerçekten doğru söylüyoruz.»

	فَصَبْرٌ	أَمْرًا	أَنْفُسُكُمْ	لَكُمْ	سَوَّلَتْ	بَلْ	قَالَ
	bir sabırdır	bir işe	nefisleriniz	sizi	sürükledi	Hayır	dedi
	başlama h. (atıf h. de denmiştir), (sabrım ya da vazifem olarak takdir edilen mahzuf mübtedanın haberi	mef'ul	fâil	câr-mecrur	f.mazi,	idrab h.	f.mazi,

﴿ 83 ﴾	الْحَكِيمُ	الْعَلِيمُ	هُوَ	إِنَّهُ	جَمِيعًا	بِهِمْ	أَنْ يَأْتِيَنِي	اللَّهُ	عَسَى	جَمِيلٌ
	Hakim'dir	Alim'dir	O	Doğrusu O	hepsini	onların	bana getirir	Allah	Umulur ki	güzel
	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	(إِنَّ)'nin haberi	fasıl zamiri, (إِنَّهُ)'deki zamir için tekid de denmiştir)	tekid ve nasb h., (نَ)'nin ismi	"بِهِمْ" deki zamirden hal	câr-mecrur	(عَسَى)'nın haberi: masdar ve nasb h., f. muzari, nûnu vikaye, mef'ul	(عَسَى)'nın ismi	câmid (çekimi olmayan) nâsih f. mazi	sıfat

83. (Durum kendisine anlatılınca babaları): «Hayır, nefisleriniz sizi bir işe sürükledi Artık (bana düşen) güzel bir sabırdır. Umulur ki, Allah onların hepsini bana getirir. Doğrusu O Alim'dir, Hakim'dir » dedi.

عَلَى يُوسُفَ	أَسَفَى	يَا	قَالَ	وَ	عَنْهُمْ	تَوَلَّى	وَ
Vah Yusuf'um vah			dedi	ve	onlardan	yüz çevirdi	Ve
h.cer, (mahallen) mecrur isim	münada, muzaf, muz. ileyh	nida h.	f.mazi	atıf h.	câr-mecrur	f.mazi	atıf h.

﴿ 84 ﴾	كَظِيمٌ	فَهُوَ	مِنَ الْحُزْنِ	عَيْنَاهُ	ابْيَضَّتْ	وَ
	öfkeli tasalı bir haldeyken		üzüntüden	gözleri	ağardı	ve
	haber	hal:hâliye (atıf harfi de denmiştir), mübteda	h. cer-mecrur isim	fâil	f.mazi	başla-ma h.

84. Ve (Yakub) onlardan yüz(ünü) çevirdi ve: «Vah Yusuf'um vah!» dedi. Öfkeli tasalı bir haldeyken üzüntüden gözleri ağardı (artık göremez oldu).

تَكُونَ	حَتَّى	يُوسُفَ	تَذْكُرُ	تَفْتَأُ	تَاللَّهِ	قَالُوا
olana	kadar	Yusuf'u	anmaya	devam edeceksin	Allah'a yemin olsun ki	dediler
f. muzari, (تَكُونَ)'nin ismi: gizli zamir	gaye ve nasb h.	mef'ul	(تَفْتَأُ)'nün haberi: muzari fiil	yeminin cevabı: ef'âlü istimrar'dan (devamlılık fiillerinden) f.muzari, (تَفْتَأُ)'nün ismi gizli zamir	kasem h., yemin	f.mazi, fâil

﴿ 85 ﴾	مِنَ الْهَالِكِينَ	تَكُونَ	أَوْ	حَرَضًا
	helak olanlardan	oluncaya	ya da	hasta
	(تَكُونَ)'nin haberi: car-mecrurdan oluşan şibhi cümle	f. muzari, (تَكُونَ)'nin ismi: gizli zamiri	atıf h.	(تَكُونَ)'nin haberi

85. (Oğulları:) «Allah'a yemin olsun ki hasta olana kadar ya da helak olanlardan oluncaya (ölünceye) kadar sen hâla Yusuf'u anmaya devam edeceksin!» dediler.

إِلَى اللَّهِ	حُزْنِي	وَ	بَثِّي	أَشْكُو	إِنَّمَا	قَالَ
Allah'a	kederimi	ve	üzüntü	şikayet ederim	yalnız	dedi
h. cer-mecrur isim	matuf	atıf h.	mef'ul	f.muzari	hasr edatı	f.mazi

﴿ 86 ﴾	لَا تَعْلَمُونَ	مَا	مِنَ اللَّهِ	أَعْلَمُ	وَ
	sizin bilemeyeceğiniz	şeyleri	Allah katından	bilirim	
	sıla; fiil cüm. nefiy h., f.muzari, fâil	mef'ul, ismi mevsul	h. cer-mecrur isim	f.muzari	atıf h.

86. (Ya'kub:) «Ben üzüntü ve kederimi yalnız Allah'a şikayet ederim. Allah katından, sizin bilemeyeceğiniz şeyleri bilirim» dedi.

⋖ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 244 ⋗

(YUSUF, 79):

(مَعَاذَ اللّٰهِ): Allah'a sığınırım (tabir) (أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذاً): (mehmuz f.) aldı, çıkardı, tuttu/ helak etti/ cezalandırdı

(وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا):(misal f.) buldu, rastladı (اَلْمَتَاعُ ج اَمْتِعَةٌ): dünyalık, faydalanılan eşya

(YUSUF, 80):

(اِسْتَيْأَسَ يَسْتَيْئِسُ اِسْتِيْئَاسًا): (istifal b.) ümitsizliğe düştü, büsbütün ümidini kesti (خَلَصَ يَخْلُصُ خُلُوصًا): ayrıldı, tenhaya çekildi

(اَلنَّجِيُّ): fısıldaşan, gizli gizli söyleşen (اَلْكَبِيرُ ج كِبَارٌ): yaşlı, büyük, başkan (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذاً): (mehmuz f.) akid yaptı/ aldı, çıkardı, tuttu/ helak etti (اَلْمَوْثِقُ ج مَوَاثِقُ): sağlam söz, anlaşma

(فَرَّطَ يُفَرِّطُ تَفْرِيطًا): (tef'il b.) kusur işledi/ ağırdan aldı/ eksik yaptı (بَرِحَ يَبْرَحُ بَرَاحًا): ayrıldı, müfarakat etti

(اَذِنَ يَأْذَنُ اِذْنًا):mehmuz f.) izin verdi (حَكَمَ يَحْكُمُ حُكْمًا): hükmetti, hüküm verdi (اَلْحَاكِمُ ج حَاكِمُونَ) (ismi fâil) hükmeden

(YUSUF, 81):

(رَجَعَ يَرْجِعُ رَجْعًا): döndü (سَرَقَ يَسْرِقُ سَرْقًا): çaldı, hırsızladı (شَهِدَ يَشْهَدُ شَهَادَةً): şahitlik etti/ hazır oldu/ yemin etti

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (اَلْغَيْبُ ج غُيُوبٌ): gayb, gözle görülmeyen, bilinmeyen (اَلْاِبْنُ ج اَبْنَاءُ): erkek çocuk, oğul

(اَلْحَافِظُ ج حَافِظُونَ): (ismi fâil) rakip, gözetleyici/ koruyan (اَلْاَبُ ج آبَاءُ): baba

(YUSUF, 82):

(سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً):(mehmuz f.) sordu/ istedi (اَلْقَرْيَةُ ج قُرىً): belde, belde ahalisi (اَلْعِيرُ ج عِيَرَاتٌ): kafile, kervan

(اَلصَّادِقُ ج صَادِقُونَ) :(ismi fâil) doğru sözlü (أَقْبَلَ يُقْبِلُ اِقْبَالاً): (if'al b.) çıkıp geldi, döndü/ öne atıldı/ yöneldi

(YUSUF, 83 – 84):

(سَوَّلَ يُسَوِّلُ تَسْوِيلاً): (tef'il b.) sürükledi, teşvik etti (اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): iş, emir, durum, husus [(صَبَرَ يَصْبِرُ) اَلصَّبْرُ]: sabır

(اَلْجَمِيلُ): güzel, latif, hoş (عَسَى): (camid fiil) umuldu, beklendi (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا ب): (nakıs f.) getirdi

(اَلْجَمِيعُ): (cem manasını tekid için getirilir) hepsi, tümü, bütünü (تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا):(nakıs tefa'ul b.) yüz çevirdi, dönüp gitti

(اَلْاَسَفُ): üzüntü, kızma (اِبْيَضَّ يَبْيَضُّ اِبْيِضَاضًا): (if'ilal b.) beyaz oldu, beyazlaştı, ak düştü (اَلْعَيْنُ ج عُيُونٌ): göz

(اَلْحُزْنُ ج اَحْزَانٌ): gam, hüzün, keder (اَلْكَظِيمُ): (mübalağalı ismi fâil) çok tasalı, çok hüzünlü/ öfkesini gizleyen

(YUSUF, 85):

(فَتِئَ يَفْتَأُ): devam etti, zail olmadı (مَا زَالَ gibi devamlılık fiillerindendir.) (اَلْهَالِكُ ج هَالِكُونَ) :(ismi fâil) ölen, helak olan

(ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): bahsetti, andı, tefekkürle birlikte hatıra getirdi

(اَلْحَرَضُ): hasta, halsiz, bitkin, üzüntü ve kederden dolayı aklın ve bedenin denge bozukluğuna uğramasıdır

(YUSUF, 86):

(شَكَا يَشْكُو شَكْوًا): (nakıs f.) şikayet etti (اَلْبَثُّ): şiddetli hüzün, gam, şiddetli hal

(اَلْحُزْنُ ج اَحْزَانٌ): gam, hüzün, keder (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا) :bildi

≺ CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 245 (YUSUF: 87 – 95) ≻

يَا	بَنِيَّ	اذْهَبُوا	فَتَحَسَّسُوا	مِنْ يُوسُفَ	وَ	أَخِيهِ
	ey oğullarım	gidin	araştırın	Yusuf'u	ve	kardeşini
nida h.	münada	emir f., fâil	atıf h., emir f., fâil	h. cer-mecrur isim	atıf h.	matuf

وَ	لاَ تَيْأَسُوا	مِنْ رَوْحِ	اللّهِ	إِنَّهُ	لاَ يَيْأَسُ	مِنْ رَوْحِ
atıf h.	ümit kesmeyin	rahmetinden	Allah'ın	Doğrusu	ümit kesmez	rahmetinden
	nehy-i hazır: nehiy ve cezm h., f. muzari, fâil	h. cer-mecrur isim, muzaf	muz.ileyh,	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi; nefiy h., f.muzari	h. cer-mecrur isim

اللّهِ	إِلاَّ	الْقَوْمُ	الْكَافِرُونَ ﴿87﴾
Allah'ın	başkası	topluluğundan	kâfirler
muz.ileyh	istisna h.	fâil	sıfat

87. (Yakub:) «Ey oğullarım! Gidin de Yusuf'u ve kardeşini araştırın, Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin. Doğrusu kâfirler topluluğundan başkası Allah'ın rahmetinden ümit kesmez.» dedi.

فَلَمَّا	دَخَلُوا	عَلَيْهِ	قَالُوا	يَآ	أَيُّهَا	الْعَزِيزُ
	girdiklerinde	onun yanına	dediler		Ey vezir	
başlama h., cezmetmeyen ve şart bildiren zaman zarfı .	fiilu''ş-şart, f.mazi, fâil	câr-mecrur	cevabü'ş-şart; f.mazi, fâil	nida h.	münada, tenbih h.	sıfat

مَسَّنَا	وَ	أَهْلَنَا	الضُّرُّ	وَ	جِئْنَا	بِبِضَاعَةٍ
Bize dokundu	ve	ailemize	sıkıntı		geldik	sermaye ile
f.mazi, mef'ul.	atıf h.	matuf	fâil	atıf h.	f.mazi, fâil	câr-mecrur

مُزْجَاةٍ	فَأَوْفِ	لَنَا	الْكَيْلَ	وَ	تَصَدَّقْ	عَلَيْنَآ
ehemmiyetsiz	tam yap	bize	ölçeği	ve	sadaka ver	bize
sıfat, mecrur	rabıta, emir f.	câr-mecrur	mef'ul,	atıf h.	emir f.; rica ifade eder	câr-mecrur

إِنَّ	اللّهَ	يَجْزِي	الْمُتَصَدِّقِينَ ﴿88﴾
Şüphesiz ki	Allah	karşılığını verir	sadaka verenlere
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	f.muzari, (إِنَّ)'nin haberi	mef'ul

88. onun (Yusuf'un) yanına girdiklerinde: «Ey Vezir! Bize ve ailemize sıkıntı dokundu (kıtlık uğradı). Ehemmiyetsiz bir sermaye ile geldik. Artık ölçeği bize tam yap ve sadaka ver (fazladan da bağışta bulun). Şüphesiz ki Allah sadaka verenlere karşılığını verir » dediler.

قَالَ	هَلْ	عَلِمْتُمْ	مَا	فَعَلْتُمْ	بِيُوسُفَ	وَ
dedi	mi	bildiniz	neler	yaptığınızı	Yusuf'a	ve
f.mazi	soru h.	f.mazi, fâil.	mef'ul, ismi mevsul	sıla; fiil cüm.; fiili mazi, fâil	câr-mecrur	atıf h.

أَخِيهِ	إِذْ	أَنْتُمْ	جَاهِلُونَ ﴿89﴾
kardeşine	zaman		cahiller olduğunuz
matuf	zaman zarfı, (فَعَلْتُمْ ile bağlantılıdır)	mübteda	haber

89. «Siz, Yusuf ve kardeşine cahiller olduğunuz zaman neler yaptığınızı anlayıp bildiniz mi (hatırladınız mı) ? » dedi.

قَالُوا	أَ إِنَّكَ	لَأَنْتَ	يُوسُفُ	قَالَ	أَنَا	يُوسُفُ
dediler	gerçekten sen misin	sen	Yusuf	dedi	ben	Yusuf'um
f.mazi, fâil	soru h., tekid ve nasb h.,(إِنَّ)'nin ismi	tekit lamı+ (إِنَّ)'nin haberi: isim cüm.; mübteda	haber	f.mazi	mübteda	haber

وَ	هَذَا	أَخِي	قَدْ	مَنَّ	اللّهُ	عَلَيْنَا	إِنَّهُ	مَنْ
	bu	kardeşim		lütfetti	Allah	bize	Doğrusu	kim
atıf h.	mübteda	haber	tahkik h.	f.mazi	fâil	câr-mecrur	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	mübteda, şart ismi

﴿ 90 ﴾ يَتَّقِ وَ يَصْبِرْ فَإِنَّ اللّٰهَ لاَ يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ

sakınır	ve	sabrederse	kesinlikle	Allah	zayi etmez	mükâfatını	güzel davrananların
(مَنْ)'in haberi: fiilu"ş-şart, f. muzari	atıf h.	f. muzari	rabıta (bağlaç)+ cevabü'ş-şart; isim cümlesi; tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi: fiil cümlesi; nefiy h., f.muzari	mef'ul, muzaf	muz.ileyh

(مَنْ) mübtedasının haberi; şart cümlesi ve cevabından oluşan isim cümlesi de en baştaki (إِنَّ)'nin haberidir.

90. (Kardeşleri:) «Sen, sen gerçekten Yusuf musun? » dediler. O da: «ben Yusuf'um, bu da kardeşim. Allah bize lütfetti. Doğrusu kim (Allah'tan) sakınır ve sabrederse, Allah kesinlikle güzel davrananların mükâfatını zayi etmez» dedi.

﴿ 91 ﴾ قَالُوا تَاللّٰهِ لَقَدْ آثَرَكَ اللّٰهُ عَلَيْنَا وَ إِنْ كُنَّا لَخَاطِئِينَ

dediler	Allah'a yemin ederiz ki	seni tercih edip üstün kılmıştır		Allah	bize	i'tiradî (ara cümle) h.	gerçekten biz	hata edenlerdik
f.mazi, fâil	kasem h., yemin (تَ)'siyle mecrur isim	lâmu cevâbi'l-kasem, tahkik h.	f.mazi, mef'ul	fâil	câr-mecrur		(إِنْ)'nin hafifletilmiş hali; tekid ve nasb h., (نَا) olarak takdir edilen (إِنَّ)'nin ismi mahzuf, f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	te'kid lamı+ (كَانَ)'nin haberi, (كُنَّا خَاطِئِينَ) cümlesi (إِنْ)'nin haberidir

91. (Kardeşleri:) «Allah'a yemin ederiz ki, Allah, seni bize tercih edip üstün kılmıştır. Gerçekten biz hata edenlerdik (bu yüzden de kaybettik)» dediler.

قَالَ لاَ تَثْرِيبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ يَغْفِرُ اللّٰهُ

dedi	hiçbir kınama yok		size	Bugün	affeder	Allah
f.mazi	en-nafiye li'l-cins	(لاَ)'nın ismi	(لاَ)'nın haberi: şibhi cümle	zaman zarfı	f.muzari	fâil

﴿ 92 ﴾ لَكُمْ وَ هُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

sizi	atıf h.	O	en merhametlisidir	merhametlilerin
câr-mecrur		mübteda	haber, muzaf	muz.ileyh

92. (Yusuf:) «Bugün size hiçbir kınama yok, Allah sizi affeder! O, merhametlilerin en merhametlisidir.» dedi.

اِذْهَبُوا بِقَمِيصِي هَذَا فَأَلْقُوهُ عَلَى وَجْهِ أَبِي يَأْتِ

götürün	benim gömleğimi	Bu	onu bırakın	yüzüne	babamın	gelir
emir f., fâil	câr-mecrur+muzaf + muz.ileyh	(قَمِيص)'dan bedel	atıf h., emir f., fâil, mef'ul	h. cer-mecrur isim	muz.ileyh, (ي):muz. ileyh	emrin cevabı olduğu için illet h.nin düşmesiyle meczum f.muzari

﴿ 93 ﴾ بَصِيرًا ج وَ أْتُونِي بِأَهْلِكُمْ أَجْمَعِينَ ع

görecek hale	ve	bana getirin	ailenizi	bütün
hal (يَأْتِ'deki müstetir zamirden hal)	atıf h.	emir f., mef'ul	câr-mecrur+muzaf, muz. ileyh	tekid

93. «Bu benim gömleğimi götürün de onu babamın yüzüne bırakın, görecek hale gelir. Ve bütün ailenizi bana getirin.»

وَ لَمَّا فَصَلَتِ الْعِيرُ قَالَ أَبُوهُمْ إِنِّي

atıf h.	zaman	ayrıldığı	kafile	dedi	babaları	doğrusu ben
	şart bildiren zaman zarfı	fiilu'ş-şart, f.mazi	fâil	cevabü'ş-şart; f.mazi	fâil	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi

﴿ 94 ﴾ لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَ لَوْلاَ أَنْ تُفَنِّدُونِ

duyuyorum	kokusunu	Yusuf'un	Eğer beni bunaklıkla kınamazsanız		
te'kid lamı+(إِنْ)'nin haberi; f.muzari	mef'ul, muzaf	muz.ileyh (gayri munsarif)	şart h. (imtinâ harfi de denmiştir)		haberi mahzuf mübteda; masdar ve nasb h., f. muzari, cemi vâvı fâil, nûnu vikaye, mahzuf mef'ul

94. Kafile (Mısır'dan) ayrıldığı zaman, babaları (etrafındakilere): « Eğer beni bunaklıkla kınamazsanız doğrusu ben Yusuf'un kokusunu duyuyorum » dedi.

﴿ 95 ﴾	الْقَدِيمِ	لَفِي ضَلَالِكَ	إِنَّكَ	تَاللَّهِ	قَالُوا
	eski sıfat	şaşkınlığındasın (إِنَّ)'nin haberi; şibhi cümle	doğrusu sen tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	Allah'a yemin olsun ki kasem h.,yemin	dediler f.mazi, fâil

cevabü'l-kasem (yeminin cevabı)

95. (Yanındakiler Yusuf'un öldüğüne inandıkları için:) «Allah'a yemin olsun ki doğrusu sen, (hala) eski şaşkınlığındasın» dediler.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 245 ≻

(YUSUF, 87 – 88):

(اَلْاِبْنُ ج بَنُونَ): erkek çocuk, oğul (ذَهَبَ يَذْهَبُ):gitti (اَلْاَخُ ج اِخْوَةٌ): kardeş (يَئِسَ يَيْأَسُ يَأْسًا): (misal f.) ümidi kesti/ bildi

(تَحَسَّسَ يَتَحَسَّسُ تَحَسُّسًا مِنْ): (tefa'ul b.) araştırdı, haber edindi, bir şeyi duyu organlarıyla araştırdı, malumat topladı, "Tehassus" (aramak) hayırlı iş için, "Tecessüs" (araştırmak) ise kötü işler için kullanılır.

(اَلرَّوْحُ): Allah'ın rahmeti/ rüzgarın esmesi/ rahat, hayat bahşeden rahmet (دَخَلَ يَدْخُلُ دُخُولاً): girdi

(اَلْعَزِيزُ): Mısır idarecilerinin lakabı (مَسَّ يَمَسُّ مَسًّا): (muzaaf f.) isabet etti, dokundu (اَلْاَهْلُ ج اَهْلُونَ): ehil, aile, akraba, aşiret

(اَلضُّرُّ): zarar, ziyan (جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) geldi (اَلْبِضَاعَةُ): sermaye, anamal

[(أَزْجَى يُزْجِي) اَلْمُزْجَاةُ]: (ismi meful) basit görülen, az ve ehemmiyetsiz olan (اَلْكَيْلُ ج اَكْيَالٌ): ölçü, ölçek

(أَوْفَى يُوفِي اِيفَاءً): (nakıs if'al b.) eksiksiz yaptı, tam olarak yerine getirdi, ifa etti (جَزَى يَجْزِي جَزَاءً): (nakıs f.) karşılığını verdi

(تَصَدَّقَ يَتَصَدَّقُ تَصَدُّقًا):(tefa'ul b.) sadaka verdi (اَلْمُتَصَدِّقُ ج مُتَصَدِّقُونَ) :(ismi fâil) sadaka veren

(YUSUF, 89 – 90 – 91 - 92 – 93):

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (فَعَلَ يَفْعَلُ فَعْلاً): yaptı (اَلْاَخُ ج اِخْوَةٌ): kardeş (اَلْجَاهِلُ ج جَاهِلُونَ) : (ismi fâil) akılsızlık eden, cahil

(مَنَّ يَمُنُّ مَنًّا): (muzaaf f.) lütufta bulundu, nimetlendirdi/ başa kaktı (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.) korundu, sakındı

(صَبَرَ يَصْبِرُ صَبْرًا): sabretti (أَضَاعَ يُضِيعُ اِضَاعَةً):(ecvef if'al b.) zayi etti, telef etti/ ihmal etti

(اَلْاَجْرُ ج اُجُورٌ): ecir, ücret, mükafat (اَلْمُحْسِنُ ج مُحْسِنُونَ): (ismi fâil) güzel yapan, iyilik eden

(آثَرَ يُؤْثِرُ اِيثَارًا): (mehmuz if'al b.) tercih etti, üstün tuttu (اَلْخَاطِئُ ج خَاطِئُونَ) :(ismi fâil) kasden kötülüğe meyleden, günahkar

[(نَرَّبَ يُثَرِّبُ) اَلتَّثْرِيبُ]: (masdar) ayıplama, kınama, başa kakmak, azarlamak, itab ve levm etme

(غَفَرَ يَغْفِرُ غُفْرَانًا): mağfiret etti, bağışladı [(رَحِمَ يَرْحَمُ) اَلْاَرْحَمُ]: (ismi tafdil) en merhametli, daha merhametli

(اَلرَّاحِمُ ج رَاحِمُونَ) :(ismi fâil) merhamet eden (ذَهَبَ يَذْهَبُ ذَهَابًا ب): götürdü

(اَلْقَمِيصُ ج قُمُصٌ): gömlek (أَلْقَى يُلْقِي اِلْقَاءً): (nakıs if'al b.) attı, bıraktı

(اَلْوَجْهُ ج وُجُوهٌ): yüz (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (nakıs f.) geldi

(اَلْاَهْلُ ج اَهْلُونَ): ehil, aile, akraba, aşiret (اَلْبَصِيرُ خ بُصَرَاءُ): (sıfat'ı müşebbehe) gören yahut açıkça bilen

(أَجْمَعُونَ – أَجْمَعِينَ) :(tekid için getirilir) hepsi, hep beraber, topluca

(YUSUF, 94 – 95):

(فَصَلَ يَفْصِلُ فَصْلاً): ayrıldı/ ayırdetti/ kesin hüküm verdi (اَلْعِيرُ ج عِيرَاتٌ): kafile, kervan

(وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal f.) buldu, bildi (اَلرِّيحُ ج رِيَاحٌ): koku/ rüzgar/ yardım

(فَنَّدَ يُفَنِّدُ تَفْنِيدًا): (tef'il b.) bunaklık isnad ederek kınadı, bunak dedi. İhtiyarlıktan dolayı kişinin bunaması ve aklının gitmesi

[(ضَلَّ يَضِلُّ) اَلضَّلَالُ]: sapma, dalalet (اَلْقَدِيمُ ج قُدَمَاءُ): eski, kadim

≺ CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 246 (YUSUF: 96 – 103) ≻

فَلَمَّا	أَنْ جَآءَ	الْبَشِيرُ	أَلْقَاهُ	عَلَى وَجْهِهِ	فَارْتَدَّ	بَصِيرًا ج
zaman	geldiği	müjdeci	onu bıraktı	yüzüne	akabinde döndü	görür olarak
başlama h., şart bildiren zaman zarfı	zaid harf, fiilu"ş-şart, f.mazi	fâil	cevabü'ş-şart: f.mazi, mef'ul	h. cer-mecrur isim	atıf h., f.mazi	hal

قَالَ	أَ	لَمْ أَقُلْ	لَكُمْ	إِنِّي
dedi	mi	demedim	size	Ben
f.mazi	soru h.	cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., f. muzari	câr-mecrur	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi

أَعْلَمُ	مِنَ اللّٰهِ	مَا	لاَ تَعْلَمُونَ	﴿ 96 ﴾
biliyorum	Allah'tan	şeyleri	bilmediğiniz	
f.muzari, (إِنَّ)'nin haberi	h. cer-mecrur isim	mef'ul, ismi mevsul	sıla; fiil cüm.; nefiy h., f.muzari, fâil	

96. Müjdeci gelip de onu (gömleği) onun (Yakub'un) yüzüne bıraktığı zaman, görür olarak (eski sağlığına) döndü. (Yakub): «Ben size, "sizin bilmediğiniz şeyleri Allah'tan (vahiyle) biliyorum" demedim mi?» dedi.

قَالُوا	يَآ	أَبَانَا	اسْتَغْفِرْ	لَنَا	ذُنُوبَنَا	إِنَّا	كُنَّا	خَاطِئِينَ ﴿ 97 ﴾
dediler	Ey	Babamız	mağfiret dile	bizim için	günahlarımıza	doğrusu bizler	olmuştuk	hata edenler
f.mazi, fâil	nida h.	münada	emir f. (rica ifade eder)	câr-mecrur	mef'ul	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi

(إِنَّ)'nin haberi: fiil cümlesi

قَالَ	سَوْفَ	أَسْتَغْفِرُ	لَكُمْ	رَبِّي ط	إِنَّهُ	هُوَ	الْغَفُورُ	الرَّحِيمُ ﴿ 98 ﴾
dedi	bağışlanma dileyeceğim		sizin için	Rabbimden	Doğrusu O		çok bağışlayan	çok merhametli
f.mazi	f.muzari	Istikbal (gelecek zaman) h.	câr-mecrur	mef'ul	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	fasıl zamiri (tekid de denmiş)	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ikinci haberi

97. (Oğulları): «Ey Babamız! Bizim için günahlarımıza mağfiret dile. Doğrusu bizler hata edenler olmuştuk» dediler. **98.** (Ya'kub:) «Sizin için Rabbimden (şimdi değil de ileride) bağışlanma dileyeceğim. Doğrusu O çok bağışlayan, çok merhametli olandır» dedi.

وَ	أَبَوَيْهِ	إِلَيْهِ	آوَى	عَلَى يُوسُفَ	دَخَلُوا	فَلَمَّا
ve	ana-babasını	yanına aldı		Yusuf'un yanına	girdikleri zaman	
atıf h.	mef'ul (tesniye muzaf)	câr-mecrur	cevabü'ş-şart; f.mazi	h.cer, mecrur isim (gayri munsarif)	fiilu"ş-şart, f.mazi, cemi vâvı fâil	başlama h., şart bildiren zaman zarfı, nasb mah.

قَالَ	ادْخُلُوا	مِصْرَ	إِنْ شَآءَ	اللّٰهُ	آمِنِينَ ط	﴿ 99 ﴾	
dedi	girin	Mısır'a	dilemesiyle	Allah'ın	korkusuzlar olarak		
f.mazi	emir f., fâil	mef'ul	şart h., fiiu'ş-şart; f.mazi, önceki cümlenin delalet ettiği cevabu'ş-şart mahzuf	fail	"ادْخُلُوا" deki "و" dan hal		

hal ve hal sahibi arasına giren ara cümle

99. (Mısır'a gidip) Yusuf'un yanına girdikleri zaman, (Yusuf) ana-babasını yanına aldı (bağrına bastı) ve « -Allah'ın dilemesiyle- korkusuzlar olarak (güven içinde) Mısır'a girin (yerleşin)» dedi.

لَهُ	خَرُّوا	وَ	عَلَى الْعَرْشِ	أَبَوَيْهِ	رَفَعَ	وَ
onun için	kapandılar		tahtın üzerine	Ana babasını	oturttu	
câr-mecrur	f. mazi, fâil	atıf h.	h. cer-mecrur isim	mef'ul	f.mazi	atıf h.

مِنْ قَبْلُ	رُؤْيَايَ	تَأْوِيلُ	هَذَا	أَبَتِ	يَآ	قَالَ	وَ	سُجَّدًا ج
önce	rüyamın	yorumudur	bu	babacığım	Ey	dedi ki		secdeye
h.cer, zarf ismi	muz.ileyh	haber	mübteda	münada	nidâ h.	f.mazi	atıf h.	hal

بِي	أَحْسَنَ	قَدْ	وَ	حَقًّا ط	رَبِّي	جَعَلَهَا		قَدْ
bana	iyilik etti			gerçek	Rabbim	onu kılmıştır		
câr-mecrur	f.mazi	tahkik h.	atıf h.	ikinci mef'ul	fâil	f.mazi, mef'ul, (cümle "رُؤْيَايَ"den hal de denmiştir)		tahkik h.

مِنَ الْبَدْوِ	بِكُمْ	جَآءَ	وَ	مِنَ السِّجْنِ	أَخْرَجَنِي	إِذْ
çölden	sizi	getirdi	ve	zindandan	beni çıkardı	Çünkü
h.cer mecrur isim	câr-mecrur	f.mazi	atıf h.	h. cer-mecrur isim	f.mazi, nûnu vikaye, mef'ul	zaman zarfı

إِخْوَتِي ط	بَيْنَ	وَ	بَيْنِي	الشَّيْطَانُ	أَنْ نَزَغَ	مِنْ بَعْدِ
kardeşlerimin	arasını	ve	benim	şeytan	arasını bozduktan	sonra
muz. ileyh, kendinden sonraki zamir için muzaf+ muz. ileyh	matuf, muzaf	atıf h.	mekan zarfı, muzaf, muz. ileyh	fâil	muz.ileyh: masdar-ı müevvel: nasb h., f.mazi	h.cer+ zarf ismi, muzaf

لِمَا	لَطِيفٌ	رَبِّي	إِنَّ
şey için	lütfedicidir	Rabbim	Doğrusu
h.cer (takviye için zaide de denmiş), ismi mevsul	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.

﴿ 100 ﴾

الْحَكِيمُ	الْعَلِيمُ	هُوَ	إِنَّهُ	يَشَآءُ ط
Hakim'dir	Alim'dir	O	Gerçekten O	dilediği
(إِنَّ)'nin ikinci haberi	(إِنَّ)'nin haberi	fasıl zamiri (tekid de denmiştir)	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	sıla; fiil cüm.; f.muzari

100. Ana babasını tahtın üzerine oturttu, (hepsi) onun için (Allah'a) secdeye kapandılar. (Yusuf) dedi ki: «Ey babacığım! İşte bu, daha önce (gördüğüm) rüyamın yorumudur. Rabbim onu gerçek kıldı. Doğrusu Rabbim bana iyilik etti (güzellikler ihsan etti). Çünkü beni zindandan çıkardı ve şeytan benimle kardeşlerimin arasını bozduktan sonra sizi çölden getirdi. Doğrusu Rabbim dilediğine lütfedicidir. Gerçekten O Alim'dir (çok iyi bilendir), Hakim'dir (hikmet sahibidir).» dedi.

مِنْ تَأْوِيلِ	عَلَّمْتَنِي	وَ	مِنَ الْمُلْكِ	آتَيْتَنِي	قَدْ	رَبِّ
yorumunu	bana öğrettin	ve	Mülkten	bana verdin	tahkik h.	(Ey) Rabbim
h. cer-mecrur isim, muzaf	f.mazi, fâil, nûnu vikaye, mef'ul	atıf h.	h.cer, mecrur isim (fiille bağlantılıdır)	f.mazi, fâil, nûnu vikaye, mef'ul		mahzuf nidâ harfinin münâdâsı, muzaf, (ي):muz. ileyh

فِي الدُّنْيَا	وَلِيِّي	أَنْتَ	الْأَرْضِ	وَ	السَّمَاوَاتِ	فَاطِرَ	الْأَحَادِيثِ ج
dünyada	benim velimsin	sen	yeri	ve	gökleri	(Ey) Yaratan	sözlerle
h. cer-mecrur isim (haber ile bağlantılıdır)	haber	mübteda	matuf	atıf h.	muz.ileyh	mahzuf nidâ harfinin münâdâsı, muzaf	muz. ileyh

﴿ 101 ﴾

بِالصَّالِحِينَ	أَلْحِقْنِي	وَ	مُسْلِمًا	تَوَفَّنِي	الْآخِرَةِ ج	وَ
sâlihlere	beni kat	ve	müslüman olarak	Beni vefat ettir	ahirette	
câr-mecrur	dua için emir f., nûnu vikaye, mef'ul	atıf h.	önceki kelimede geçen mütekellim zamirinden hal	dua için emir f., illet harfinin hazfiyle meczum, mef'ul	matuf	atıf h.

101. (Yusuf:) «Ey Rabbim! Mülkten bana (hükümranlık) verdin ve bana (rüyada görülenlerin) sözlerle yorumunu öğrettin. Ey gökleri ve yeri yaratan! Sen dünyada da ahirette de benim velimsin (işlerimi yoluna koyan dostumsun). Beni müslüman olarak vefat ettir ve beni sâlihlere (iyi insanlara) kat!» (dedi).

مَا كُنْتَ	وَ	إِلَيْكَ ج	نُوحِيهِ	الْغَيْبِ	مِنْ أَنْبَآءِ	ذٰلِكَ
sen değildin		sana	onu vahyediyoruz	gayb	haberlerindendir	İşte bu
nefiy h., f. mazi, (كَانَ)'nin ismi	atıf h.	câr-mecrur	f.muzari, mef'ul	muz.ileyh	"ذٰلِكَ" mübtedasının haberi	mübteda

﴿ 102 ﴾

يَمْكُرُونَ	هُمْ	وَ	أَمْرَهُمْ	أَجْمَعُوٓا	إِذْ	لَدَيْهِمْ
hile yaparak	Onlar		işlerine	azmettikleri	zaman	onların yanında
haber: muzari fiil cüm.	mübteda	hal vâvı	mef'ul	f.mazi, fâil, muz. ileyh	geçmiş zaman zarfı, muzaf	(كَانَ)'nin haberi

102. İşte bu (Yusuf'un hikayesi) gayb haberlerindendir. Onu sana vahyediyoruz. Onlar (hep birlikte) hile yaparak işlerine azmettikleri zaman sen onların yanında değildin.

﴿ 103 ﴾

بِمُؤْمِنِينَ	حَرَصْتَ	وَ	لَوْ	النَّاسِ	أَكْثَرُ	مَا	وَ
iman edecekler	hırs göstersen		bile	insanların	çoğu	değildir	
zâid cer (tekit için gelir), (مَا)'nın haberi	filu'ş-şart; f.mazi, fâil, cevabu'ş-şart önce geldiği için mahzuf sayılmış		şart h.	muz.ileyh	(مَا)'nın ismi	nâsih h.	atıf h.

103. Sen hırs göstersen bile insanların çoğu asla iman edecekler değildir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 246 ≻

(YUSUF, 96):

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) geldi (اَلْبَشِيرُ ج بُشْرٌ): müjdeci (اَلْوَجْهُ ج وُجُوهٌ): yüz

(أَلْقَى يُلْقِي اِلْقَاءً): (nakıs if'al b.) attı, bıraktı (ارْتَدَّ يَرْتَدُّ اِرْتِدَادًا):(if'ilal b.) döndü, eski haline döndü

(اَلْبَصِيرُ ج بُصَرَاءُ): (sıfat'ı müşebbehe) gören yahut açıkça bilen (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(YUSUF, 97):

(اِسْتَغْفَرَ يَسْتَغْفِرُ اِسْتِغْفَارًا): (istifal b.) istiğfar etti, bağış diledi (اَلذَّنْبُ ج ذُنُوبٌ): günah, suç

(اَلْخَاطِئُ ج خَاطِئُونَ): (ismi fâil) kasden kötülüğe meyleden, hatalı, günahkar

(YUSUF, 98 – 99):

(اِسْتَغْفَرَ يَسْتَغْفِرُ اِسْتِغْفَارًا):(istifal b.) istiğfar etti, bağış diledi (دَخَلَ يَدْخُلُ دُخُولاً): girdi

(آوَى يُؤْوِي ايوَاءً): (mehmuz, nakıs, if'al b.) barındırdı, yanına aldı (اَلْاَبَوَانِ–اَبَوَيْنِ): ana baba

(شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti (اَلْآمِنُ ج آمِنُونَ): (ismi fâil) korkusuz, emin, emniyetli, emniyet içersinde olan

(YUSUF, 100 – 101):

(رَفَعَ يَرْفَعُ رَفْعًا): yükseldi, kaldırdı (اَلْاَبَوَينِ – اَبَوَانِ): ana baba (اَلْعَرْشُ ج عُرُوشٌ): taht, arş, çatı, tavan, çardak

(خَرَّ يَخِرُّ خَرًّا): (muzaaf f.) secdeye kapandı/ yüksekten düştü/ çöktü (اَلسَّاجِدُ ج سُجَّدٌ): (ismi fâil) secde eden

(يَا اَبَتِ): ey babacığım (اَلتَّاْوِيلُ): tabir, yorumlama (اَلرُّؤْيَا): rüya, düş (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, çevirdi, yarattı, icad etti

(اَلْحَقُّ): hak, gerçek (أَحْسَنَ يُحْسِنُ اِحْسَانًا): (if'al b.) iyilik etti, ikram etti, nimetlendirdi (اَلْبَدْوُ): çöl

(أَخْرَجَ يُخْرِجُ اِخْرَاجًا): (if'al b.) çıkardı (اَلسِّجْنُ ج سُجُونٌ): hapishane, zindan (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, oluşturdu

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) geldi

(نَزَغَ يَنْزِغُ نَزْغًا بَيْنَ): arasını açtı, ara bozdu, fitne ile etki altına ve etki alanına aldı

(اَللَّطِيفُ ج لِطَافٌ): rıfkı ile ve sağlamca yapmak suretiyle bütün inceliklerine varıncaya kadar yerine getiren

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (nakıs f.) verdi, getirdi (اَلْمُلْكُ): saltanat, mülk (عَلَّمَ يُعَلِّمُ تَعْلِيمًا): (tef'il b.) öğretti

(اَلتَّأْوِيلُ): tabir, yorumlama (اَلْحَدِيثُ ج اَحَادِيثُ): anlatılan söz, konuşulan kelam (اَلْوَلِيُّ ج اَوْلِيَاءُ): dost, veli

[(فَطَرَ يَفْطُرُ) اَلْفَاطِرُ]: (ismi fâil) yaratan, icad eden (تَوَفَّى يَتَوَفَّى تَوَفِّيًا) : (nakıs tefa'ul b.) vefat ettirdi, ruhunu kabzetti

(أَلْحَقَ يُلْحِقُ اِلْحَاقًا): (if'al b.) kattı, denk tuttu (اَلصَّالِحُ ج صَالِحُونَ): (ismi fâil) doğru olan, salih olan

(YUSUF, 102 – 103):

(اَلنَّبَأُ ج اَنْبَاءُ): haber, vakıa, hadise (اَلْغَيْبُ ج غُيُوبٌ): gayb, gözle görülmeyen, bilinmeyen

(أَوْحَى يُوحِي اِيحَاءً): (nakıf if'al b.) vahyetti, sır verdi, ilham etti, gizlice öğütledi

(أَجْمَعَ يُجْمِعُ اِجْمَاعًا): (if'al b.) azmetti, karar verdi (اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): iş, emir, durum, husus

(مَكَرَ يَمْكُرُ مَكْرًا): hile yaptı, düzenbazlık yaptı/ çekiştirdi/ kaydırdı

[(كَثُرَ يَكْثُرُ) اَلْاَكْثَرُ]: (ismi tafdil) ekseriyet, çoğunluk, daha çok, en çok (اَلنَّاسُ): insanlar

(حَرَصَ يَحْرِصُ حِرْصًا): hırs gösterdi, rağbeti artırdı (اَلْمُؤْمِنُ ج مُؤْمِنُونَ): (ismi fâil) inanan, iman eden, emin kılan

CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 247 (YUSUF: 104 – 111)

وَ	مَا تَسْأَلُهُمْ	عَلَيْهِ	مِنْ أَجْرٍ ط	إِنْ	هُوَ
	onlardan istemiyorsun	bunun için	bir ücret	değildir	o
atıf h.	nefiy h., f.muzari, mef'ul	câr-mecrur	h.cer (zaide de denmiştir), mecrur isim	nefiy h.	mübteda

﴿ 104 ﴾

إِلاَّ	ذِكْرٌ	لِلْعَالَمِينَ ع
başkası	bir öğütten	alemler için
istisna h. (hasr edatı da denmiştir)	haber	"ذِكْرٌ" 'ün sıfatı: şibhi cümle

104. Halbuki sen bunun için (tebliğ ve peygamberlik görevin için) onlardan herhangi bir ücret istemiyorsun. O (Kur'an) alemler için bir öğütten başkası değildir.

وَ	كَأَيِّنْ	مِنْ آيَةٍ	فِي السَّمَاوَاتِ	وَ	الْأَرْضِ	يَمُرُّونَ
başlama h.	nice	mucizeler vardır	göklerde	ve	yerde	geçerler
	mübteda, sayıdan kinâye isim	h.cer, temyiz, mecrur	h.cer (zaide de denmiştir), mecrur isim, (آيَة'in sıfatı)	atıf h.	matuf	"كَأَيِّنْ" mübtedasının haberi

﴿ 105 ﴾

عَلَيْهَا	وَ	هُمْ	عَنْهَا	مُعْرِضُونَ
yanlarından	hal vâvı	mübteda	yüzlerini çevirerek	haber
câr-mecrur		"يَمُرُّونَ" deki "و" dan hal:	câr-mecrur ("مُعْرِضُونَ" ile bağlantılı)	

105. Göklerde ve yerde nice mucizeler vardır ki, yanlarından yüzlerini çevirerek geçerler.

﴿ 106 ﴾

وَ	مَا يُؤْمِنُ	أَكْثَرُهُمْ	بِاللَّهِ	إِلاَّ	وَ	هُمْ	مُشْرِكُونَ
atıf h.	inanmıyor	onların çoğu	Allah'a	ancak	hal vâvı	mübteda	ortak koşarak
	nefiy h., f.muzari	fâil	h. cer-mecrur isim	istisna h.			haber

(أَكْثَرُهُمْ)'deki zamirden hal; isim cümlesi

106. Onların çoğu, ortak koşmaksızın Allah'a inanmazlar.

أَ	فَأَمِنُوا	أَنْ تَأْتِيَهُمْ	غَاشِيَةٌ	مِنْ عَذَابِ	اللَّهِ	أَوْ
mi	emin oldular	onlara gelmesinden	helak edici bir afetin	azabından	Allah'ın	veya
soru h.	başlama h.,f.mazi, fâil	mef'ul, masdar ve nasb h., f. muzari, mef'ul	fâil	h. cer-mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh	atıf h.

﴿ 107 ﴾

تَأْتِيَهُمُ	السَّاعَةُ	بَغْتَةً	وَ	هُمْ	لاَ يَشْعُرُونَ
onlara gelmesinden	kıyamet saatinin	ansızın	hal vâvı	onlar	farkına varmadan
f. muzari, mef'ul	fâil	hal		mübteda	haber: olumsuz muzari fiil cümlesi

107. Allah'ın azabından onlara helak edici bir afetin gelmesinden veya onlar farkına varmadan, kıyamet saatinin ansızın gelmesinden emin mi oldular?

قُلْ	هَذِهِ	سَبِيلِي	أَدْعُو	إِلَى اللَّهِ	عَلَى بَصِيرَةٍ	أَنَا
De ki	Bu	benim yolumdur	davet ediyorum	Allah'a	basiret üzere	Ben
emir f	mübteda	haber	f.muzari	h. cer-mecrur isim	hal: şibhi cümle	(أَدْعُو)'nun fâili için tekid

("أَدْعُو") daki fâilden

﴿ 108 ﴾

وَ	مَنِ	اتَّبَعَنِي ط	وَ	سُبْحَانَ	اللَّهِ	وَ	مَآ	أَنَا	مِنَ الْمُشْرِكِينَ
ve	kimseler	bana tabi olan	atıf h.	noksan sıfatlardan tenzih ederim	muz.ileyh	atıf h.	değilim	ben	ortak koşanlardan
atıf h.	matuf, ismi mevsul	f.mazi, nûnu vikaye, mef'ul		mahzuf fiilin mef'ûlü mutlak naibi			nefiy h.	(مَا)'nın ismi	(مَا)'nın haberi; şibhi cümle

108. De ki: «Bu benim yolumdur. Ben ve bana tabi olanlar olarak basiret üzere (kalp gözüne tesir eden delillerle) Allah'a davet ediyorum. Allah'ı noksan sıfatlardan tenzih ederim. Ve ben ortak koşanlardan değilim.»

وَ	مَآ أَرْسَلْنَا	مِنْ قَبْلِكَ	إِلاَّ	رِجَالاً	نُوحِي	إِلَيْهِمْ
atıf h.	göndermedik	senden önce	başkasını	erkeklerden	vahyettiğimiz	kendilerine
	nefiy h., f.mazi, fâil	h.cer, zarf ismi	istisna h.	mef'ul, mevsuf	(رِجَالاً) kelimesinin sıfatı, muzari fiil	câr-mecrur

كَيْفَ	فَيَنظُرُوا	فِي الْأَرْضِ	فَلَمْ يَسِيرُوا	أَ	الْقُرَىٰ ط	مِنْ أَهْلِ
nasıl (كَانَ)'nin mukaddem haberi, soru ismi	akabinde bakmadılar mı atıf h., f.muzari, fâil	yeryüzünde h. cer-mecrur isim	hiç gezmediler atıf h.+cahd-ı mutlak: nefiy ve cezm h., f. muzari, fâil	mi soru h.	kasabalar muz.ileyh	halkından h. cer-mecrur isim, muzaf
الْآخِرَةِ	لَدَارُ	وَ	مِنْ قَبْلِهِمْ ط	الَّذِينَ	عَاقِبَةُ	كَانَ
ahiret muz.ileyh	yurdu başlangıç h., mübteda, muzaf	başlama h.	kendilerinden önceki sıla: şibhi cüm.	kimselerin muz.ileyh, ismi mevsul	akıbetinin (كَانَ)'nin ismi	olduğuna f. mazi, nâsih
﴿ 109 ﴾	فَلَا تَعْقِلُونَ	أَ	اتَّقَوْا ط	لِلَّذِينَ	خَيْرٌ	
	Hâla aklınızı kullanmıyor atıf h., nefiy h., f.muzari, fâil,	musunuz soru h.	sakınan sıla; fiil cüm.; f. mazi, fâil	kimseler için câr-mecrur	daha iyidir haber	

109. Senden önce kasabalar halkından kendilerine vahyettiğimiz erkeklerden başkasını göndermedik. Yeryüzünde hiç gezmediler mi ki, kendilerinden önceki kimselerin akıbetinin nasıl olduğuna baksınlar! Sakınan kimseler için ahiret yurdu kesinlikle daha iyidir. Hâla aklınızı kullanmıyor musunuz?

أَنَّهُمْ	ظَنُّوا	وَ	الرُّسُلُ	اسْتَيْأَسَ	إِذَا	حَتَّىٰ
kendilerinin tekid ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi	sandıkları f.mazi, fâil	ve atıf h.	peygamberler fâil	ümitsizliğe düştükleri fiilu"ş-şart, f.mazi	zaman şart ismi	Nihayet başlangıç h.
نَشَاءُ ط	مَنْ	فَنُجِّيَ	نَصْرُنَا لَا	جَاءَهُمْ	كُذِبُوا	قَدْ
dilediğimiz sıla; fiil cüm.; f.muzari	kimse naibul fâil, ismi mevsul	kurtarılır atıf h., meçhul f.mazi	yardımımız fâil	onlara gelir cevâbü'ş-şart; f.mazi, mef'ul	yalanlandıklarını (أَنَّ)'nin haberi; meçhul f.mazi cüm.	tahkik h.

(أَنَّ) masdarı müevveli ve ondan sonrakiler (ظَنُّ) fiilinin mef'ûlü

﴿ 110 ﴾	الْمُجْرِمِينَ	عَنِ الْقَوْمِ	بَأْسُنَا	لَا يُرَدُّ	وَ
	suçlular sıfat	topluluğundan h. cer-mecrur isim	azabımız naibul fâil	geri çevrilmez nefiy h., meçhul f.muzari	başlama h.

110. Nihayet peygamberler ümitsizliğe düştükleri ve kendilerinin yalanlandıklarını sandıkları zaman onlara yardımımız gelir ve dilediğimiz kimse kurtarılır. (Fakat) suçlular topluluğundan azabımız geri çevrilmez.

مَا	الْأَلْبَابِ ط	لِأُولِي	عِبْرَةٌ	فِي قَصَصِهِمْ	كَانَ	لَقَدْ
nefiy h.	akıl muz.ileyh	sahipleri için câr-mecrur, muzaf ("عِبْرَةٌ" ün sıfatı)	ibretler (كَانَ)'nin muahhar ismi	onların kıssalarında vardır (كَانَ)'nin mukaddem haberi: şibhi cümle	f. mazi, nâsih	Andolsun ki lâmu cevâbi'l-kasem (yeminin cevabının başında gelir), tahkik h.
الَّذِي	تَصْدِيقَ	وَ لَكِنْ	يُفْتَرَى	حَدِيثًا	كَانَ	
şeyi muz.ileyh, ismi mevsul	tasdik edendir "حَدِيثًا" e matuf, muzaf	Fakat istidrak h. atıf h.	uydurulan sıfat:meçhul f.muzari	bir söz (كَانَ)'nin haberi	değildir f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	
وَ	شَيْءٍ	كُلَّ	تَفْصِيلَ	وَ	يَدَيْهِ	بَيْنَ
atıf h.	şeyi muz.ileyh	her muz.ileyh, sonraki kelime için muzaf	açıklayandır matuf,, muzaf	atıf h.	kendinden önceki muz.ileyh,, bir sonraki zamir için muzaf, muz.ileyh	sıla; şibhi cümle; zarf ve muzaf
﴿ 111 ﴾	يُؤْمِنُونَ	لِقَوْمٍ	رَحْمَةً	وَ	هُدًى	
	iman eden (قَوْمٍ)'nin sıfatı: f.muzari, fail	bir toplum için câr-mecrur	bir rahmet "تَصْدِيقَ"üzerine matuf	ve atıf h.	bir rehberdir "تَصْدِيقَ" üzerine matuf	

111. Andolsun ki onların (geçmiş peygamberlerin) kıssalarında akıl sahipleri için ibretler vardır. (Bu Kur'an) uydurulan bir söz değildir. Fakat, kendinden öncekileri tasdik eden, her şeyi açıklayan (bir kitaptır); iman eden bir toplum için bir rahmet ve bir rehberdir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 247 ≻

(YUSUF, 104 – 105 – 106):

(سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (misal f.) istedi, sordu (اَلْاَجْرُ ج اُجُورٌ): ecir, ücret, mükafat

(اَلذِّكْرُ): inzal edilmiş kitap/ zikir/ hatıra getiriş (اَلْعَالَمُ ج عَالَمُونَ): alem, mahlukatın her bir cinsi

(كَأَيِّنْ (كَمْ)] : nice (مَرَّ يَمُرُّ مَرًّا): (muzaaf f.) geçti/ uğradı/ hareket etti (اَلْمُعْرِضُ ج مُعْرِضُونَ): (ismi fâil) yüz çeviren

[(كَثُرَ يَكْثُرُ) اَلْاَكْثَرُ]: (ismi tafdil) ekseriyet, çoğunluk, daha çok, en çok

(YUSUF, 107):

(اَمِنَ يَاْمَنُ اَمَانَةً): (mehmuz f.) emin oldu, güvendi (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (nakıs f.) geldi

(اَلْغَاشِيَةُ ج غَوَاشٍ): helak edici afet/ baygınlık veren, bayıltıcı (اَلسَّاعَةُ ج سَاعَاتٌ): marife olarak kıyamet günü/ saat

(اَلْبَغْتَةُ): füc'et, ansızın oluverme (شَعَرَ يَشْعُرُ شُعُورًا) :hissetti, bildi, farkına vardı

(YUSUF, 108):

(اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol (دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs f.) çağırdı, davet etti, ibadet etti, dua etti

(اَلْبَصِيرَةُ ج بَصَائِرُ): basiret, hakikate erişilebilen kalp gözü (اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabi oldu

(سُبْحَانَ اللّٰهِ): Allah'ı tenzih ederim (اَلْمُشْرِكُ ج مُشْرِكُونَ): (ismi fâil) Allah'a ortak koşan

(YUSUF, 109):

(أَرْسَلَ يُرْسِلُ اِرْسَالاً): (if'al b.) gönderdi (اَلرَّجُلُ ج رِجَالٌ): erkek, adam (اَلْاَهْلُ ج اَهْلُونَ): ehil, aile, akraba, aşiret

(أَوْحَى يُوحِي اِيحَاءً): (nakıs if'al b.) vahyetti, sır verdi, ilham etti, sevketti, gizlice öğütledi (اَلْقَرْيَةُ ج قُرًى): belde, köy

(سَارَ يَسِيرُ سَيْرًا): (ecvef f.) gezdi, gitti, dolaştı, yürüdü (نَظَرَ يَنْظُرُ نَظْرًا): baktı, düşündü, araştırdı

(كَيْفَ): nice, nasıl, ne şekilde (اَلْعَاقِبَةُ ج عَوَاقِبُ): son, netice, akıbet (اَلدَّارُ ج دِيَارٌ): ev, mesken, yurt

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.) sakındı, korundu (عَقَلَ يَعْقِلُ عَقْلاً) akıl etti, akıl erdirdi

(YUSUF, 110):

(اِسْتَيْأَسَ يَسْتَيْئِسُ اِسْتِيئَاسًا): (istif'al b.) ümitsizliğe düştü, büsbütün ümidini kesti (ظَنَّ يَظُنُّ ظَنًّا): (mehmuz f.) sandı, zannetti

(كَذَبَ يَكْذِبُ كَذِبًا): yalan söyledi, yalan isnad etti (جَاءَ يَجِيءُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) geldi

[(نَصَرَ يَنْصُرُ) اَلنَّصْرُ]: yardım, zafer (نَجَّى يُنَجِّي تَنْجِيَةً): (nakıs tef'il b.) kurtardı/ yüksek bir yere attı

(شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti (رَدَّ يَرُدُّ رَدًّا): (mehmuz f.) geri çevirdi, vazgeçirdi, iade etti, reddetti

(اَلْبَأْسُ): azap/ şiddet/ harp/ kuvvet/ güç (اَلْمُجْرِمُ ج مُجْرِمُونَ): (ismi fâil) suç işleyen, günah işleyen

(YUSUF, 111):

(اَلْقَصَصُ): kıssa, hikaye/ takip etme/ anlatılma, hikaye edilme (اَلْعِبْرَةُ ج عِبَرٌ): ibret, ders alma (اَلْبَابُ ج اَلُبٌّ): akıl

(اَلْحَدِيثُ ج اَحَادِيثُ): anlatılan söz, konuşulan kelam (اِفْتَرَى يَفْتَرِي اِفْتِرَاءً): (nakıs iftial b.) iftira etti, uydurdu

[(صَدَّقَ يُصَدِّقُ) اَلتَّصْدِيقُ]: (masdar) tasdik, tasdik etme (اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el

[(فَصَّلَ يُفَصِّلُ) اَلتَّفْصِيلُ]: (masdar) tafsil etme, genişçe açıklama

[(هَدَى يَهْدِي) اَلْهُدَى]: hidayet, hidayet verme, doğru yola iletme, irşad etme

(آمَنَ يُؤْمِنُ اِيمَانًا):(mehmuz if'al b.) inandı, iman etti, emin kıldı

سورة الرعد (13)

(RA'D (Gök gürültüsü) SÛRESİ)
(Mekke'de indirilmiştir. 43 ayettir.)

≺ CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 248 – 254 ≻

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmân, Rahîm Allah'ın adıyla

الٓمٓرٰ ۚ قف	تِلْكَ	آيَاتُ	الْكِتَابِ ۗ	وَ	الَّذِيٓ	أُنْزِلَ
Elif, Lam, Mim, Ra hurufu mukattaa	Bunlar mübteda	ayetleridir haber, muzaf	Kitap'ın muzafun ileyh	atıf h.	sıla; meçhul mazi fiil cüm.	indirilen mübteda, ismi mevsul

إِلَيْكَ	مِنْ رَبِّكَ	الْحَقُّ	وَ	لٰكِنَّ	أَكْثَرَ	النَّاسِ	لَا يُؤْمِنُونَ	﴿1﴾
sana car-mecrur	Rabbinden h. cer-mecrur isim	haktır haber	atıf h.	fakat istidrak ve nasb h.	çoğu (لٰكِنَّ)nin ismi, muzaf	insanların muzafun ileyh	inanmazlar (لٰكِنَّ)'nin haberi, nefyi-istikbal fiil cüm.;nefiy h., fiili muzari+fâil	

1. Elif, Lam, Mim, Ra. Bunlar (bu surede ya da Kur'an'da ifade edilenler) Kitab'ın ayetleridir. Sana Rabbinden indirilen Kitap (yani Kur'an) haktır; fakat insanların çoğu inanmazlar.

اَللّٰهُ	الَّذِي	رَفَعَ	السَّمَاوَاتِ	بِغَيْرِ	عَمَدٍ	تَرَوْنَهَا
Allah mübteda	yükseltendir sıla; mazi fiil cüm.	haber, ismi mevsul	gökleri mef'ul	bir direk olmaksızın muz. ileyh, mevsuf	h. cer-mecrur isim, muzaf	göreceğiniz (عَمَدٍ) kelimesinin sıfatı, muzari fiil cümlesi, fâil, mef'ul

ثُمَّ	اسْتَوَى	عَلَى الْعَرْشِ	وَ	سَخَّرَ	الشَّمْسَ	وَ
sonra atıf h.	istivâ edendir fiili mazi	Arş'a car-mecrur	atıf h.	boyun eğdirendir fiili mazi	güneşi mef'ul	ve atıf h.

الْقَمَرَ ۖ	كُلٌّ	يَجْرِي	لِأَجَلٍ	مُسَمًّى ۖ	يُدَبِّرُ	الْأَمْرَ
ayı matuf	her biri mübteda	akıp gitmektedir haber, fiili muzari	bir süreye harfi cer-mecrur isim, mevsuf	isimlendirilmiş sıfat	idare eder fiili muzari	işi mef'ul

(الشَّمْسَ) ve (الْقَمَرَ) kelimelerinden hal; isim cümlesi

يُفَصِّلُ	الْآيَاتِ	لَعَلَّكُمْ	بِلِقَآءِ	رَبِّكُمْ	تُوقِنُونَ	﴿2﴾
ayrıntılı açıklar fiili muzari	ayetleri mef'ul	umulur ki tereccî (umma, ümit) ve nasb harfi, (لَعَلَّ)'nin ismi	kavuşacağınıza harfi cer, mecrur isim, muzaf	Rabbinize muzafun ileyh, bir sonraki zamir için muzaf, (كُمْ):muzafun ileyh	şüphesiz olarak inanırsınız (لَعَلَّ)'nin haberi: fiil cümlesi; fiili muzari+fâil	

2. Allah, göreceğiniz bir direk olmaksızın gökleri yükselten, sonra Arş'a istivâ eden, güneşi ve ayı (kendi emrine) boyun eğdirendir. (Bunların) her biri isimlendirilmiş bir süreye kadar akıp gitmektedir. (O Allah) işi idare eder. Ayetleri ayrıntılı açıklar. Umulur ki siz (böylece) Rabbinize kavuşacağınıza şüphesiz olarak inanırsınız.

وَ	هُوَ	الَّذِي	مَدَّ	الْأَرْضَ	وَ	جَعَلَ
atıf h.	O mübteda	yayıp döşeyendir sıla; fiil cüm.; fiili mazi	haber, ismi mevsul	yeri mef'ul	atıf h.	yaratandır fiili mazi

فِيهَا	رَوَاسِيَ	وَ	أَنْهَارًا ۖ	وَ	مِنْ كُلِّ	الثَّمَرَاتِ
orada car-mecrur	köklü dağlar mef'ul	ve atıf h.	ırmaklar matuf	atıf h.	bütün harfi cer-mecrur isim, muzaf	meyvelerden muzafun ileyh

جَعَلَ	فِيهَا	زَوْجَيْنِ	اثْنَيْنِ	يُغْشِي	اللَّيْلَ	النَّهَارَ ۖ
yaratandır fiili mazi	orada car-mecrur	çift mef'ul, mevsuf	iki (زَوْجَيْنِ) kelimesinin sıfatı	kapatıp bürüyendir (جَعَلَ)'nin failinden hal: muzari fiil	geceyi mef'ul	gündüze ikinci mef'ûl

﴿ 3 ﴾ يَتَفَكَّرُونَ لِقَوْمٍ لَآيَاتٍ فِي ذَٰلِكَ إِنَّ

düşünen — bir toplum için — âyetler — bunlarda vardır — Doğrusu

(قَوْمٍ) kelimesinin sıfatı, (muzari fiil+fail) — harfi cer-mecrur isim, mevsuf — tekit lamı,(إِنَّ)'nin muahhar ismi — (إِنَّ)'nin mukaddem haberi, şibhi cüm. — tekid ve nasb harfi

3. O, yeri yayıp döşeyen, orada köklü dağlar ve ırmaklar yaratandır. Orada bütün meyvelerden iki çiftyaratandır. Geceyi de gündüzün üzerine kapatıp bürüyendir. Doğrusu bütün bunlarda düşünen bir toplum için âyetler vardır.

وَ فِي الْأَرْضِ قِطَعٌ مُتَجَاوِرَاتٌ وَ جَنَّاتٌ مِنْ أَعْنَابٍ

ve — yeryüzünde vardır — parçalar — birbirine komşu — bahçeler — üzüm bağlarından

atıf h. — haber mukaddem — mübteda, mevsuf — sıfat — atıf h. — matuf, mevsuf — (جَنَّاتٌ) kelimesinin sıfatı, şibhi cüm

وَ زَرْعٌ وَ نَخِيلٌ صِنْوَانٌ وَ غَيْرُ صِنْوَانٍ

ve — ekinler — ve — hurmalıklar — çatallı — ve — çatalsız

atıf h. — (قِطَعٌ) kelimesine matuf — atıf h. — matuf, mevsuf — sıfat — atıf h. — muzafun ileyh — (صِنْوَانٌ) kelimesine matuf, muzaf

يُسْقَىٰ بِمَاءٍ وَاحِدٍ ۖ وَ نُفَضِّلُ بَعْضَهَا عَلَىٰ بَعْضٍ

sulanır — su ile — bir tek (aynı) — ve — üstün kılarız — onların bir kısmını — bir kısmına

geçen çeşitlere ait sıfat cüm; meçhul fiili muzari — harfi cer-mecrur isim, mevsuf — sıfat, mecrur — atıf h. — fiili muzari — mef'ul — car-mecrur

﴿ 4 ﴾ فِي الْأُكُلِ ۖ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

yemişlerinde — doğrusu — bunlarda vardır — âyetler — bir topluluk için — akıllarını kullanan

car-mecrur — tekid ve nasb harfi — (إِنَّ)'nin mukaddem haberi, şibhi cümle — tekit lamı,, (إِنَّ)'nin muahhar ismi — harfi cer-mecrur isim, mevsuf — (قَوْمٍ) kelimesinin sıfatı, fiil cüm.: fiili muzari+fâil

4. Yeryüzünde birbirine komşu parçalar (kıtalar), üzüm bağlarından bahçeler, ekinler, çatallı, çatalsız (bir kökten ve çeşitli köklerden dallanmış) hurmalıklar vardır. (Bunların hepsi) bir tek su ile sulanır. yemişlerinde (tat, koku, renk, şekil ve lezzetlerinde) onların bir kısmını bir kısmına üstün kılarız. İşte bunlarda akıllarını kullanan bir topluluk için âyetler vardır.

وَ إِنْ تَعْجَبْ فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ أَ إِذَا كُنَّا

ve — Eğer şaşıyorsan — şaşılacak olandır — onların sözleri — mı — zaman — olduğumuz

başlama h. — şart ve cezm h., fi'lu'ş-şart; fiili muzari — rabıta {cevabü'ş-şart içindir} haber mukaddem — mübteda muahhar — soru h. — şart bildiren zaman zarfı — fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi

cevabü'ş-şart: isim cümlesi — (أَإِذَا كُنَّا) cümlesi makulü'l-kavl cümlesidir

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ ۚ وَ أُولَٰئِكَ الْأَغْلَالُ فِي أَعْنَاقِهِمْ ۚ وَ

İşte onlar — kimselerdir — Rablerini — inkar eden — ve — İşte onlar — halkalar — boyunlarında olandır — ve

mübteda — haber, ismi mevsul — harfi cer-mecrur isim — sıla; fiil cümlesi; fiili mazi, fâil — atıf h. — mübteda — mübteda — haber: şibhi cümle (2. mübtedayla bağlantılıdır) — atıf h.

haber; isim cümlesi

﴿ 5 ﴾ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۚ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

İşte onlar — ashabıdırlar — cehennem — onlar — orada — temelli kalıcıdırlar

mübteda — haber, muzaf — muzafun ileyh — (أُولَٰئِكَ) mübtedasının ikinci haberi: mübteda — şibhi cümle — haber

5. Eğer şaşıyorsan, onların: «Biz toprak olduğumuz zaman mı; gerçekten biz mi yeni bir yaratılış içinde olacağız?» sözleri şaşılacak olandır. İşte onlar Rablerini inkar edenlerdir. İşte onlar boyunlarında halkalar olanlardır. İşte onlar cehennem ashabıdırlar, onlar orada temelli kalıcıdırlar.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 248 ≻

(RA'D, 1):

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al b.) indirildi [(كَثُرَ يَكْثُرُ) اَلْأَكْثَرُ]: (ismi tafdil) ekseriyet, çoğunluk, daha çok, en çok

(اَلنَّاسُ): insanlar (آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانًا): (mehmuz fiil, if'al b.) inandı, iman etti, emin kıldı

(RA'D, 2 – 3):

(رَفَعَ يَرْفَعُ رَفْعًا): yükseltti, kaldırdı (اَلْعِمَادُ ج عَمَدٌ): direk (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs ve mehmuz f.) gördü, bildi, zannetti

(اِسْتَوَى يَسْتَوِي اِسْتِوَاءً عَلَى): (nakıs iftial b.) istila etti, yerleşti (اَلْعَرْشُ ج عُرُوشٌ): arş'ı ilahi, taht, dam, çatı, çardak

(سَخَّرَ يُسَخِّرُ تَسْخِيرًا): (tef'il b.) emre amade kıldı, emir altına aldı (جَرَى يَجْرِي جَرْيًا): (nakıs f.) cereyan etti, aktı

[(سَمَّى يُسَمِّي) اَلْمُسَمَّى]: (ismi meful) muayyen, belirli (اَلْأَجَلُ ج آجَالٌ): ecel, tayin edilmiş vakit

(دَبَّرَ يُدَبِّرُ تَدْبِيرًا): (tef'il b.) idare etti/ tedbir aldı (اَلْأَمْرُ ج أُمُورٌ): iş, emir, durum, husus

(فَصَّلَ يُفَصِّلُ تَفْصِيلاً): (tef'il b.) tafsil etti, genişçe açıkladı [(اَللِّقَاءُ (لَقِيَ يَلْقَى]: (masdar) kavuşma, karşılaşma

(أَيْقَنَ يُوقِنُ إِيقَانًا): (if'al b.) yakını oldu, şüphe etmeksizin inandı (مَدَّ يَمُدُّ مَدًّا): (muzaaf f.) yaydı, uzattı

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): yarattı, icad etti, çevirdi, kıldı, hükmetti (اَلرَّاسِيَةُ ج رَوَاسِي): kökü sabit ve rasih olan, köklü, yerleşmiş

(اَلنَّهْرُ ج أَنْهَارٌ): ırmak/ genişlik, bolluk, rahat (اَلثَّمَرَةُ ج ثَمَرَاتٌ): meyve (اَلزَّوْجُ ج أَزْوَاجٌ): çift, eş

(اَلْإِثْنَانِ – اِثْنَيْنِ): iki (أَغْشَى يُغْشِي إِغْشَاءً): (nakıs if'al b.) kapattı, sardı, bürüdü (اَللَّيْلُ ج لَيَالٍ): gece

(اَلنَّهَارُ ج أَنْهُرٌ): gündüz (اَلْآيَةُ ج آيَاتٌ): ayet, delil, açık alamet (تَفَكَّرَ يَتَفَكَّرُ تَفَكُّرًا): (tefa'ul b.) tefekkür etti, düşündü

(RA'D, 4 – 5):

(اَلْقِطْعَةُ ج قِطَعٌ): parça, bölüm (اَلْمُتَجَاوِرَةُ ج مُتَجَاوِرَاتٌ): (ismi fâil) komşu, yakın olan

(اَلْجَنَّةُ ج جَنَّاتٌ): ağaçlı bahçe, cennet (اَلْعِنَبُ ج أَعْنَابٌ): üzüm, bağ (اَلزَّرْعُ ج زُرُوعٌ): ekin, toprağı sürülüp ekilmiş nebat

(اَلنَّخْلَةُ ج نَخِيلٌ): hurma ağaçları (غَيْرُ): başka,hariç,...siz,....sız (اَلصِّنْوَانُ ج صِنْوَانٌ): tek köklü, çatallı, eşli

(سَقَى يَسْقِي سَقْيًا):(nakıs f.) suladı, içirdi (اَلْمَاءُ ج مِيَاهٌ): su (اَلْوَاحِدُ): bir, tek (اَلْأُكُلُ): yemiş, yenilen nesne

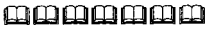
(فَضَّلَ يُفَضِّلُ تَفْضِيلاً): (tef'il b.) üstün kıldı,üstün saydı,üstünlüğüne hükmetti

(عَقَلَ يَعْقِلُ عَقْلاً): akıl etti, akıl erdirdi (عَجَبَ يَعْجَبُ عَجَبًا):şaştı, yadırgadı (اَلْقَوْلُ ج أَقْوَالٌ): söz/ görüş/ iftira/ inanç

(كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu (اَلتُّرَابُ): toprak [(خَلَقَ يَخْلُقُ) اَلْخَلْقُ]: halk, yaratma

(اَلْجَدِيدُ ج جُدُدٌ): yeni (اَلْغِلاَّلُ ج غَلْلاَلٌ): bağ, halka

(اَلْعُنُقُ ج أَعْنَاقٌ): boyun/ cemaat/ ileri gelen (اَلْخَالِدُ ج خَالِدُونَ): (ismi fâil) kalıcı olan, bekası devam eden

≺ CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 249 (RA'D: 6 – 13) ≻

وَ	الْحَسَنَةِ	قَبْلَ	بِالسَّيِّئَةِ	يَسْتَعْجِلُونَكَ	وَ
hal vâvı	iyilikten muzafun ileyh	önce zaman zarfı, muzaf	kötülük car-mecrur	senden acele isterler fiili muzari+fâil+ mef'ul	atıf h.

مَغْفِرَةٍ	لَذُو	رَبَّكَ	إِنَّ	وَ	الْمَثُلَاتُ	مِنْ قَبْلِهِمُ	خَلَتْ	قَدْ
mağfiret muzafun ileyh	sahibidir tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi, muzaf	Rabbin (إِنَّ)'nin ismi	Doğrusu tekid ve nasb harfi		örnekleri atıf h. fâil	onlardan önce h. cer-mecrur isim	gelip geçtiği halde fiili mazi	tahkik h.

(يَسْتَعْجِلُونَ)'deki cemi vavından hal: mazi fiil cümlesi

﴿ 6 ﴾

الْعِقَابِ	لَشَدِيدُ	رَبَّكَ	إِنَّ	وَ	عَلَى ظُلْمِهِمْ	لِلنَّاسِ
cezası muzafun ileyh	şiddetli olandır tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi, muzaf	Rabbin (إِنَّ)'nin ismi	Şüphesiz tekid ve nasb harfi	atıf h.	zulümlerine karşılık harfi cer-mecrur isim	insanlar için car-mecrur

6. (Müşrikler) Onlardan önce nice (azap) örnekleri gelip geçtiği halde senden, iyilikten önce acele kötülük isterler.. Doğrusu zulümlerine karşılık (zulümlerine rağmen) Rabbin insanlar için mağfiret sahibidir. Şüphesiz (mağfiret sahibi olmasıyla birlikte) Rabbin cezası da şiddetli olandır.

مِنْ رَبِّهِ	آيَةٌ	عَلَيْهِ	أُنْزِلَ	لَوْلَا	كَفَرُوا	الَّذِينَ	يَقُولُ	وَ
Rabbinden harfi cer-mecrur isim	bir mucize naibi fâil	ona car-mecrur	indirilmeli meçhul fiili mazi	değil miydi tahdîd (teşvik) h.	İnkar edenler sıla; mazi fiil cümlesi, fâil		derler fâil, ismi mevsul / fiili muzari	atıf h.

﴿ 7 ﴾

هَادٍ	قَوْمٍ	لِكُلِّ	وَ	مُنْذِرٌ	أَنْتَ	إِنَّمَا
bir yol göstereni mübteda muahhar	Her topluluğun vardır muzafun ileyh	haber mukaddem, şibhi c, muzaf	atıf h.	bir uyarıcısın haber	Sen mübteda	ancak hasr edatı

7. İnkar edenler: «Rabbinden ona bir mucize indirilmeli değil miydi?» derler. Sen ancak bir uyarıcısın. Her topluluğun bir yol göstereni vardır.

الْأَرْحَامُ	تَغِيضُ	مَا	وَ	أُنْثَى	كُلُّ	تَحْمِلُ	مَا	يَعْلَمُ	اللَّهُ
rahimlerin fâil	eksiltiği sıla; muzari fiil cümlesi	şeyi matuf, ismi mevsul	atıf h.	dişinin muzafun ileyh	her fâil, muzaf	yüklendiği sıla; muzari fiil cümlesi	şeyi mef'ul, ismi mevsul	bilir haber, muzari fiil cüm.	Allah mübteda

﴿ 8 ﴾

بِمِقْدَارٍ	عِنْدَهُ	شَيْءٍ	كُلُّ	وَ	تَزْدَادُ	مَا	وَ
bir miktar iledir haber, şibhi cümle	O'nun katında sıfat, şibhi cümle	şey muzafun ileyh, mevsuf	her mübteda, muzaf	atıf h.	artırdığı sıla; muzari fiil cümlesi	şeyi matuf, ismi mevsul	atıf h.

8. Allah, her dişinin neyi yüklendiğini (neye gebe kaldığını) ve rahimlerin neyi eksiltip neyi artırdığını bilir. O'nun katında her şey bir miktar (ölçü) iledir.

﴿ 9 ﴾

الْمُتَعَالِ	الْكَبِيرُ	وَ	الشَّهَادَةِ	الْغَيْبِ	عَالِمُ
yücedir dördüncü haberi	çok büyüktür (اللَّهُ) mübtedasının üçüncü haberi		görüleni matuf	gaybı atıf h. / muzafun ileyh	bilir (اللَّهُ) mübtedasının ikinci haberi, muzaf

9. (Allah), gaybı (görülmeyeni) da görüleni (de) bilir, çok büyüktür, yücedir.

مَنْ	وَ	الْقَوْلَ	أَسَرَّ	مَنْ	مِنْكُمْ	سَوَاءٌ
kimse matuf, ismi mevsul	atıf h.	sözü mef'ul	gizleyen sıla; mazi fiil cümlesi	kimse mübteda muahhar, ismi mevsul	Sizden car-mecrur, {(مَنْ) ismi mevsulünden ya da (سَوَاءٌ) deki gizli zamirden haldir de denmiştir}	birdir haber mukaddem

﴿ 10 ﴾

بِالنَّهَارِ	سَارِبٌ	وَ	بِاللَّيْلِ	مُسْتَخْفٍ	هُوَ	مَنْ	وَ	بِهِ	جَهَرَ
gündüz car-mecrur	yol alan matuf	ve atıf h.	geceleyin car-mecrur	gizlenen haber	sıla; mübteda	kimse matuf, ismi mevsul	atıf h.	onu car-mecrur	açığa vuran sıla; mazi fiil cümlesi

10. Sizden sözü gizleyen de, onu açığa vuran da, geceleyin gizlenen de ve gündüz yol alan da (Allah'a göre) birdir.

لَهُ	مُعَقِّبَاتٌ	مِنْ بَيْنِ	يَدَيْهِ	وَ	مِنْ خَلْفِهِ	يَحْفَظُونَهُ
onun vardır	izleyiciler	önünde		ve	arkasında	onu koruyan
haber mukaddem, şibhi cümle	mübteda muahhar	(مُعَقِّبَاتٌ) kelimesinin sıfatı; şibhi cümle, muzaf	muzafun ileyh, sonraki zamir için de muzaf olduğu için (نِ) düşmüş, (ه): muzafun ileyh	atıf h.	harfi cer-mecrur isim	(مُعَقِّبَاتٌ) kelimesinin 2. sıfatı: fiili muzari+fâil+ mef'ul

مِنْ أَمْرِ	اللّٰهِ ط	إِنَّ	اللّٰهَ	لاَ يُغَيِّرُ	مَا	بِقَوْمٍ
emrinden dolayı	Allah'ın	Gerçekten	Allah	değiştirmez	olanı	bir toplulukta
h. cer-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh	tekid ve nasb harfi	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, fiil cümlesi; nefiy h.+ muzari f.	mef'ul, ismi mevsul	sıla; şibhi cümle

أَرَادَ	إِذَآ	وَ	بِأَنْفُسِهِمْ ط	مَا	يُغَيِّرُوا	حَتّٰى
istediği	zaman		nefislerinde	olanı	değiştirene	kadar
fi'lu'ş-şart; fiili mazi	şart bildiren zaman zarfı	atıf h.	sıla; şibhi cümle	mef'ul, ismi mevsul	fiili muzari, fâil	gaye ve nasb h.,

وَ	لَهُ ج	مَرَدَّ	فَلاَ	سُوٓءًا	بِقَوْمٍ	اللّٰهُ
atıf h.	onun için	geri çevirme	yoktur	kötülük	bir topluluğa	Allah
	(لاَ)'nın haberi, şibhi cümle	(لاَ)'nın ismi	rabıta, en-nafiye li'l-cins	mef'ul	car-mecrur	fâil

cevabü'ş-şart: isim cümlesi

﴿ 11 ﴾	مِنْ وَالٍ	مِنْ دُونِهِ	لَهُمْ	مَا
	bir veli	O'ndan başka	onlar için	yoktur
	zaid cer, mübteda muahhar	harfi cer-mecrur isim	haber mukaddem, şibhi cümle	nefiy h.

11. Onun (insanın) önünde ve arkasında Allah'ın emrinden dolayı onu koruyan izleyiciler (melekler) vardır. Gerçekten Allah, nefislerinde olanı değiştirene kadar, bir toplulukta olanı değiştirmez. Allah bir topluluğa kötülük istediği zaman artık hiç bir (şekilde) onu geri çevirme yoktur. Onlar için O'ndan başka bir veli (sahip çıkan dost) yoktur.

هُوَ	الَّذِي	يُرِيكُمُ	الْبَرْقَ	خَوْفًا	وَ	طَمَعًا
O		size gösterendir	şimşeği	korku olarak	ve	ümit olarak
mübteda	haber, ismi mevsul	sıla; muzari fiil cümlesii, mef'ul	mef'ul	hal	atıf h.	matuf

﴿ 12 ﴾	وَ	يُنْشِئُ	السَّحَابَ	الثِّقَالَ ج
	ve	inşa edendir	bulutları	ağır
	atıf h.	f. muzari	mef'ul, mevsuf	sıfat

12. O, size (çarpma ihtimali dolayısıyla) korku ve (yağmur müjdesi dolayısıyla) ümit olarak şimşeği gösteren ve (yağmur yüklü) ağır bulutları inşa edendir.

وَ	يُسَبِّحُ	الرَّعْدُ	بِحَمْدِهِ	وَ	الْمَلآَئِكَةُ	مِنْ خِيفَتِهِ ج
	tesbih eder	gök gürültüsü	hamd ile		melekler	korkularından
atıf h.	fiili muzari	fâil	harfi cer-mecrur isim	atıf h.	matuf	harfi cer-mecrur isim

وَ	يُرْسِلُ	الصَّوَاعِقَ	فَيُصِيبُ	بِهَا	مَنْ	يَشَآءُ
	gönderir	yıldırımlar	isabet ettirir	onlarla	kimselere	dilediği
atıf h.	fiili muzari	mef'ul	atıf h.+fiili muzari	car-mecrur	mef'ul, ismi mevsul	sıla; fiili muzari

﴿ 13 ﴾	الْمِحَالِ ط	شَدِيدُ	هُوَ	وَ	فِي اللّٰهِ ج	يُجَادِلُونَ	وَ هُمْ
	yakalaması	çok şiddetli olandır	O	Ve	Allah hakkında	Onlar mücâdele ederlerken	
	muzafun ileyh	haber, muzaf	mübteda	hal vâvı	car-mecrur	haber, fiil cümlesi, muzari fiil +fâil	mübteda hal vâvı

13. Gök gürültüsü hamd ile, melekler de korkularından Allah'ı tesbih ederler. Onlar, Allah hakkında mücâdele ederlerken (O Allah), yıldırımlar gönderir de onları dilediği kimselere isabet ettirir (çarpar). Ve O, yakalaması çok şiddetli olandır.

⮜ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 249 ⮞

(RA'D, 6 – 7):

(اِسْتَعْجَلَ يَسْتَعْجِلُ اِسْتِعْجَالاً): (istif'al b.) acelecilik gösterdi, acele etti (اَلسَّيِّئَةُ ج سَيِّئَاتٌ): büyük küçük her türlü günah, kötülük (اَلْحَسَنَةُ ج حَسَنَاتٌ): güzel, hoşa giden, iyilik, güzellik (خَلاَ يَخْلُو خُلُوًّا): (nakıs f.) gelip geçti (اَلْمَثُلَةُ ج مَثُلاَتٌ): misal olarak gösterilen, rezil edici, çökertici ve ibret verici [(أَنْذَرَ يُنْذِرُ) اَلْمُنْذِرُ]: (ismi fâil) uyaran (اَلْعِقَابُ): şiddetli ceza, azabın büyüğü (اَلشَّدِيدُ ج شِدَادٌ): şiddetli, kuvvetli [(هَدَى يَهْدِي) اَلْهَادِي]: (ismi fâil) hidayete erdiren, doğru yolu gösteren (أَنْزَلَ يُنْزِلُ اِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi

(RA'D, 8):

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (حَمَلَ يَحْمِلُ حَمْلاً): çocuğa kaldı/ yüklendi/ taşıdı/ bindirdi/ yükledi (اَلْاُنْثَى ج اِنَاثٌ): dişi (غَاضَ يَغِيضُ غَيْضًا): (ecvef f.) içine aldı, eksiltti (اَلرَّحِمُ ج اَرْحَامٌ): ana rahmi, karabet (عِنْدَ): (zarf) yanında, katında (اِزْدَادَ يَزْدَادُ اِزْدِيَادًا): (ecvef iftial b.) artırdı, kattı/ arttı, katıldı (اَلْمِقْدَارُ): ölçü, mikdar/ uzunluk

(RA'D, 9):

[(عَلَمَ يَعْلَمُ) اَلْعَالِمُ]: (ismi fâil) bilen (اَلْغَيْبُ ج غُيُوبٌ): gayb, gözle görülmeyen, bilinmeyen

[(شَهِدَ يَشْهَدُ) اَلشَّهَادَةُ]: (masdar) şahidlik etme, şehadet, görünen (alem)

(اَلْكَبِيرُ ج كِبَارٌ): (esma'i ilahiyeden) çok büyük [(تَعَالَى يَتَعَالِي) اَلْمُتَعَالِي]: (ismi fâil) yüksek ve yüce

(RA'D, 10):

(اَلسَّوَاءُ): eşit, müsavi (أَسَرَّ يُسِرُّ اِسْرَارًا): (muzaaf if'al b.) gizledi, sır verdi (اَلْقَوْلُ ج اَقْوَالٌ): söz/ görüş/ iftira (جَهَرَ يَجْهَرُ جَهْرًا): ilan etti, açığa verdi [(اِسْتَخْفَى يَسْتَخْفِي) اَلْمُسْتَخْفِي]: gizli, örtülü, kapalı (اَللَّيْلُ ج لَيَالٍ): gece [(سَرِبَ يَسْرَبُ) اَلسَّارِبُ]: (ismi fâil) geçip giden, yol alan, mesafe kat eden, ortaya çıkan (اَلنَّهَارُ ج اَنْهُرٌ): gündüz

(RA'D, 11):

(اَلْمُعَقِّبَةُ ج مُعَقِّبَاتٌ): (ismi fâil) koruyucu, izleyici, peşinden giden, takib eden (حَفِظَ يَحْفَظُ حِفْظًا): korudu, muhafaza etti (بَيْنِ يَدَيْهِ): önünde (اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): iş, emir, durum, husus (غَيَّرَ يُغَيِّرُ تَغْيِيرًا): (tef'il b.) başkalaştırdı, değiştirdi (أَرَادَ يُرِيدُ اَرَادَةً): (ecvef if'al b.) irade etti, istedi (اَلسُّوءُ): kötülük, fenalık [(رَدَّ يَرُدُّ) اَلْمَرَدُّ]: (masdar) geri çeviriş, red [(وَلِيَ يَلِي) اَلْوَالِي]: (ismi fâil) yakın olan, yardım eden, sahip çıkan

(RA'D, 12 – 13):

(أَرَى يُرِي اِرَائَةً): (nakıs if'al b.) gösterdi (اَلْبَرْقُ ج بُرُوقٌ): şimşek, yıldırım [(خَافَ يَخَافُ) اَلْخَوْفُ]: (masdar) korku [(طَمِعَ يَطْمَعُ) اَلطَّمَعُ]: (masdar) ümit, ümit etme (أَنْشَأَ يُنْشِئُ اِنْشَاءً): (if'al b.) teşkil etti, hazır etti/ kaldırdı/ icad etti (اَلسَّحَابَةُ ج سَحَابٌ): bulut (اَلثَّقِيلَةُ ج ثِقَالٌ): ağır (سَبَّحَ يُسَبِّحُ تَسْبِيحًا): (tef'il b.) tesbih, takdis ve tenzih etti (اَلرَّعْدُ): gökgürültüsü [(حَمِدَ) اَلْحَمْدُ]: hamd, sena, layıkıyla medh (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti [(خَافَ يَخَافُ) اَلْخِيفَةُ]: korku, korkma (أَرْسَلَ يُرْسِلُ اِرْسَالاً): (if'al b.) gönderdi (اَلصَّاعِقَةُ ج صَوَاعِقُ): şimşek, yıldırım (أَصَابَ يُصِيبُ اِصَابَةً): (ecvef if'al b.) isabet etti, dokundu/ istedi (جَادَلَ يُجَادِلُ مُجَادَلَةً): (müfaale b.) mücadele etti (اَلْمِحَالُ): mukavemet edilemeyen, dayanılmaz düzen, karşı koyulmaz yakalama. Kıskıvrak yakalayışı veya azabı ya da düzeni, tuzağı, gücü çetin olan karşı konulmaz güce sahip (اَلشَّدِيدُ ج شِدَادٌ): şiddetli, kuvvetli

≺ CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 250 (RA'D: 14 – 18) ≻

لَهُ	دَعْوَةُ	الْحَقِّ ط	وَ	الَّذِينَ	يَدْعُونَ	مِنْ دُونِهِ
O'na (olan)dır	çağrı (dua, ibadet)	Hak olan	atıf h.	çağırdıkları		Allah'tan başka
haber mukaddem, şibhi cümle	mübteda muahhar, muzaf	muzafun ileyh		mübteda, ismi mevsul	sıla; fiili muzari+fâil	câr-mecrur isim

لَا يَسْتَجِيبُونَ	لَهُمْ	بِشَيْءٍ	إِلَّا	كَبَاسِطِ	كَفَّيْهِ	إِلَى الْمَاءِ
cevab veremezler	onlara	bir şeyle	yalnızca	uzatan gibidir	iki avucunu	suya
(الَّذِينَ) mübtedasının haberi, fiil cümlesi: nefiy h., fiili muzari+fâil	car-mecrur	car-mecrur	istisna h.	harfi cer-mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh, muzaf olduğu için (نِ) düşmüş	car-mecrur

لِيَبْلُغَ	فَاهُ	وَ	مَا	هُوَ	بِبَالِغِهِ ط	وَ
gelsin diye	ağzına	hal vâvı	kesinlikle ona ulaşmayacağı halde			başlama h.
ta'lil ve nasb h., fiili muzari	mef'ul		(لَيْسَ) gibi amel eden nefiy h.	(مَا)'nın ismi	(مَا)nın haberi	tekid için gelen zaid cer,

مَا	دُعَاءُ	الْكَافِرِينَ	إِلَّا	فِي ضَلَالٍ	﴿ 14 ﴾
değildir	duası	inkâr edenlerin	olmaktan başkası	sapıklık içinde	
nefiy h.	mübteda, muzaf	muzafun ileyh	istisna h.	haber, şibhi cümle	

14- Hak olan çağrı (dua, ibadet) yalnızca O'na (olan)dır. Onların Allah'tan başka çağırdıkları ise, onlara hiç bir şeyle cevab veremezler. (Onların durumu) yalnızca, kesinlikle ona ulaşmayacağı halde, ağzına gelsin diye, iki avucunu suya uzatan(ın boşuna beklemesi) gibidir. İnkâr edenlerin duası, sapıklık içinde olmaktan başka (birşey) değildir .

وَ	لِلَّهِ	يَسْجُدُ	مَنْ	فِي السَّمَاوَاتِ	وَ	الْأَرْضِ
atıf h.	Allah'a	secde ederler	olanlar	Göklerde	ve	yerde
	car-mecrur	fiili muzari	fâil, ismi mevsul	car-mecrur	atıf h.	matuf

طَوْعًا	وَ	كَرْهًا	وَ	ظِلَالُهُمْ	بِالْغُدُوِّ	وَ	الْآصَالِ	﴿ 15 ﴾
ister	atıf h.	istemez	atıf h.	onların gölgeleri	sabah	ve	akşam	
hal		matuf		(مَنْ) mübtedasına matuf	car-mecrur	atıf h.	matuf	

15. Göklerde ve yerde olanlar da onların gölgeleri de sabah ve akşam ister istemez Allah'a secde ederler.

قُلْ	مَنْ	رَبُّ	السَّمَاوَاتِ	وَ	الْأَرْضِ ط	قُلِ	اللَّهُ ط
De ki	kimdir	Rabbi	Göklerin	ve	yerin	De ki	"Allah"
emir fiili	mübteda, soru ismi	haber, muzaf	muzafun ileyh	atıf h.	matuf	emir fiili	mübteda, mahzuf olan haberin takdiri: رب السموات والأرض

قُلْ	أَ	فَاتَّخَذْتُمْ	مِنْ دُونِهِ	أَوْلِيَاءَ	لَا يَمْلِكُونَ	لِأَنْفُسِهِمْ	نَفْعًا	وَ	لَا	ضَرًّا ط
De ki	mi	edindiniz	O'nu bırakıp	veliler	güç yetiremeyen	kendilerine	yarar da		,	zarar da sağlamaya
emir fiili	soru h.	atıf h., fiili mazi, fâil	harfi cer-mecrur isim	mef'ul, mevsuf	(أَوْلِيَاءَ) kelimesinin sıfatı: nefiy h., fiili muzari+fâil	harfi cer-mecrur isim	mef'ul	atıf h.	nefiy h.	matuf

قُلْ	هَلْ يَسْتَوِي	الْأَعْمَى	وَ	الْبَصِيرُ لا	أَمْ	هَلْ تَسْتَوِي	الظُّلُمَاتُ	وَ	النُّورُ ج
De ki	eşit olabilir mi	görmeyen	ile	gören	Veya	eşit olabilir mi	karanlıklar	ve	nur
emir fiili	soru h., fiili muzari	fâil	atıf h.	matuf	atıf h.	soru h., fiili muzari	fâil	atıf h.	matuf

أَمْ	جَعَلُوا	لِلَّهِ	شُرَكَاءَ	خَلَقُوا	كَخَلْقِهِ	فَتَشَابَهَ	الْخَلْقُ	عَلَيْهِمْ ط
Yoksa	kıldılar	Allah'a	ortaklar	yaratan	O'nun yaratması gibi	birbirine (mi) benzeşti	bu yaratma	kendilerince
atıf h.	fiili mazi, fâil	car-mecrur	mef'ul	(شُرَكَاءَ) kelimesinin sıfatı: fiili mazi, fâil	harfi cer-mecrur isim	atıf h., fiili mazi	fâil	car-mecrur

﴿ 16 ﴾ قُلِ اللّٰهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَ هُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ

De ki	Allah	yaratıcısıdır	her	şeyin	ve	O	tektir	kahredici olandır
emir fiili	mübteda	haber, muzaf	muzafun ileyh, muzaf	muzafun ileyh	atıf h.	mübteda	haber	2.haber

16. De ki: "Göklerin ve yerin Rabbi kimdir?" De ki: "Allah'tır" De ki: "Öyleyse, O'nu bırakıp kendilerine (bile) yarar da, zarar da sağlamaya güç yetiremeyen birtakım veliler mi edindiniz?" De ki: "Hiç görmeyen (a'ma) ile gören (basiret sahibi) (yani müşrik ile mü'min) eşit olabilir mi? Veya karanlıklarla nur (yani sapıklıkla hidayet) eşit olabilir mi?" Yoksa Allah'a, O'nun yaratması gibi yaratan ortaklar buldular da, bu yaratma, kendilerince birbirine mi benzeştiler? De ki: "Allah, her şeyin yaratıcısıdır ve O, Vahid'dir (tektir), Kahhar'dır (herşeyi tamamen kendi kontrolü altında bulundurandır)."

أَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَسَالَتْ أَوْدِيَةٌ بِقَدَرِهَا فَاحْتَمَلَ

indirdi	gökten	su	aktı	vâdiler	kendi ölçüsüyle	taşıyıp götürdü
fiili mazi	car-mecrur	mef'ul	atıf h., f. mazi	fâil	harfi cer-mecrur isim	atıf h., fiili mazi

السَّيْلُ زَبَدًا رَّابِيًا ۜ وَ مِمَّا يُوقِدُونَ عَلَيْهِ

sel	köpüğü	üste çıkan		şeylerden vardır	tutuşturdukları	üzerinde
fâil	mef'ul, mevsuf	sıfat	atıf h.	haber mukaddem; şibhi cümle	sıla; fiili muzari+fâil	car-mecrur

فِي النَّارِ ابْتِغَآءَ حِلْيَةٍ أَوْ مَتَاعٍ زَبَدٌ مِّثْلُهُ ۜ

ateşte	arzu ettikleri için	süs	veya	faydalanma	köpük	buna benzer
car-mecrur	mef'ûlün lieclih, muzaf	muzafun ileyh	atıf h.	matuf	mübteda muahhar, mevsuf	sıfat

كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ الْحَقَّ وَ الْبَاطِلَ ۜ فَأَمَّا الزَّبَدُ

İşte böyle	misal verir	Allah	hak	ve	bâtıla	köpüğe
car-mecrur	fiili muzari	fâil	mef'ul	atıf h.	matuf	mübteda

فَيَذْهَبُ جُفَآءً ۚ وَ أَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ

gider	çör çöp olarak	gelince	şeye	fayda veren	İnsanlara
rabıta { cevap için bağlaç}, haber, muzari fiil	hal	şart ve tafsil h. atıf h.	mübteda, ismi mevsul	sıla; muzari fiil	mef'ul

﴿ 17 ﴾ كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ الْأَمْثَالَ ۜ فِي الْأَرْضِ ۜ فَيَمْكُثُ

kalır	yeryüzünde	İşte böyle	verir	Allah	misaller
rabıta { cevap için bağlaç }, haber, muzari f.	car-mecrur	car-mecrur	fiili muzari	fâil	mef'ul

17. (O Allah) gökten su indirdi de vâdiler kendi ölçüsüyle (kendi mikdar ve hacmiyle) aktı. Bu sel, üste çıkan köpüğü taşıyıp götürdü. Süs veya faydalanma arzu ettikleri için ateşte tutuşturdukları şeylerden olanların üzerinde de buna benzer köpük vardır (altın gümüş eritilirken de üzerinde tortu vardır. Üstte kalan bu tortu hakiki altını o an örtse de geçici ve gidicidir). İşte Allah hak ve bâtıla böyle misal verir. Köpüğe gelince çör çöp olarak atılıp gider. İnsanlara fayda veren şeye gelince, yeryüzünde kalır. İşte Allah böyle misaller verir.

لِلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمُ الْحُسْنَى ۜ وَ الَّذِينَ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُ

kimseler için vardır	cevap veren	Rablerinin (emrine)	en güzeli		kimseler	cevap vermeyen	ona
haber mukaddem	sıla; mazi fiil; fâil	câr-mecrur isim	mübteda muahhar	atıf h.	mübteda, ismi mevsul	sıla; nefiy ve cezm h., fiili muzari, fâil	car-mecrur

لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا

şart h.	tekid ve nasb h.	kendilerinin olsa	olan şeylerin	yeryüzünde	hepsi
	(أَنَّ)'nin mukaddem haberi, şibhi cümle		(إِنَّ)'nin muahhar ismi, ismi mevsul	sıla; şibhi cüm.	hal

وَ مِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ ۜ أُولٰٓئِكَ لَهُمْ سُوٓءُ

ve	bir misli	bununla beraber	fidye verirlerdi	onu	İşte onlara	onlara vardır	kötüsü
atıf h.	(مَا)'ya matuf	mekan zarfı	cevab h., fiili mazi, fâil	car-mecrur	mübt.	haber mukaddem	mübteda muahhar

(أُولٰٓئِكَ)'nin haberi: isim cümlesi

(الَّذِينَ) mübtedasının haberi:fiil c.

(والذين لم يستجيبوا) mübtedasının ikinci haberi

﴿ 18 ﴾	الْمِهَادُ	بِئْسَ	وَ	جَهَنَّمُ	مَأْوَاهُمْ	وَ	الْحِسَابِ
	yataktır	O ne kötü		cehennemdir	Barınakları		hesabın
	fâil	fiili mazi, camid	başlama h.	haber	mübteda	atıf h.	muz. ileyh

18. İşte Rablerinin (emrine) cevap veren kimseler için en güzel (mükâfat; Cennet ve Allah'ın rızası) vardır. Onun (çağrısına) cevap vermeyen kimseler, eğer yeryüzünde olanların hepsi ve bununla beraber bir misli daha kendilerinin olsa, (azabtan kurtulmak için) onu fidye verirlerdi. İşte onlara hesabın kötüsü vardır. Barınakları da cehennemdir. O ne kötü yataktır!

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 250 ≻

(RA'D, 14 – 15 – 16):

[(دَعَا يَدْعُو) اَلدَّعْوَةُ]: (masdar'ı binai merre) dua (دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs f.) ibadet etti/ davet etti/ dua etti

(اِسْتَجَابَ يَسْتَجِيبُ اِسْتِجَابَةً): (ecvef istif'al b.) cevap verdi [(بَسَطَ يَبْسُطُ) اَلْبَاسِطُ]: (ismi fâil) uzatan, genişleten, açan (اَلْكَفُّ): avuç (اَلْفِي فَا فُو ج اَفْوَاهٌ): ağız (اَلْمَاءُ ج مِيَاهٌ): su [(بَلَغَ يَبْلُغُ) اَلْبَالِغُ]: (ismi fâil) vasıl olan, erişen [(ضَلَّ يَضِلُّ) اَلضَّلَالُ]: (masdar) dalalet, sapma. Bu ayette ise, "hiçbir ihtiyaca karşılık veremeyen, hiç bir yarar sağlayamayan boş şey" anlamında kullanılmıştır. (لَطْوْعُ): isteyerek yapma, bağlılık gösterme, taat (اَلظِّلُّ ج ظِلَالٌ): gölge

[(كَرِهَ يَرْكَهُ) اَلْكَرْهُ]: (masdar) hoşlanmama, isteksiz olma (اَلْغُدُوُّ): sabah, (sabahtan öğleye kadar) günün ilk saatleri (اَلْاَصِيلُ ج اَصَالٌ): akşam, günün son saatleri (ikindiden sonra güneşin batışına kadarki vakit).Sabah akşamdan burada kastedilen, bütün vakitlerdir. (سَجَدَ يَسْجُدُ سُجُودًا): eğildi, inkıyad etti, secde etti

(اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial b.) edindi/ yaptı, husule getirdi (اَلْوَلِيُّ ج اَوْلِيَاءُ): dost, yardımcı (اَلْاَعْمَى ج عُمْيٌ): kör

(مَلَكَ يَمْلِكُ مِلْكًا): yapabildi, gücü yetti, malik oldu [(نَفَعَ يَنْفَعُ) اَلنَّفْعُ]: (masdar) fayda, fayda verme

[(ضَرَّ يَضُرُّ) اَلضَّرُّ]: (masdar) fayda, fayda verme (اَلظُّلُمَةُ ج ظُلُمَاتٌ): karanlık, şirk, cehalet

(اِسْتَوَى يَسْتَوِي اِسْتِوَاءً): (nakıs iftial b.) müsavi oldu, denk oldu (اَلنُّورُ ج اَنْوَارٌ): hidayet, nur, ışık, aydınlık

[(بَصَرَ يَبْصُرُ) اَلْبَصِيرُ]: (sıfat'ı müşebbehe) gören yahut açıkça bilen (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): hükmetti/ çevirdi/ kıldı/ icat etti

(خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı, eşsiz ve yoktan varetti, şekil verdi (تَشَابَهَ يَتَشَابَهُ تَشَابُهًا): (tefaul b.) benzedi, benzeşti,

[(قَهَرَ يَقْهَرُ) اَلْقَهَّارُ]: (mübalağalı ismi fâil) çok üstün, ebedi hakimiyet sahibi, kendi hükmüyle herşeye hükmeden ve herşeyi tamamen kendi kontrolü altında bulunduran [(خَلَقَ يَخْلُقُ) اَلْخَالِقُ]: (ismi fâil) yaratan, icad eden (اَلْوَاحِدُ): bir, tek

(RA'D, 17 – 18):

(اَنْزَلَ يُنْزِلُ اِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi (اَلْمَاءُ ج مِيَاهٌ): su (سَالَ يَسِيلُ سَيْلاً): (ecvef f.) aktı (اَلْوَادِي ج اَوْدِيَةٌ): vadi

(اَلْقَدَرُ ج اَقْدَارٌ): kader/ güç/ takat (اِحْتَمَلَ يَحْتَمِلُ): (iftial b.) (umumi manada) taşıdı, yüklendi (اَلْمِهَادُ): yatak, döşek

(اَلسَّيْلُ ج سُيُولٌ): akıntı, sel (اَلزَّبَدُ): köpük, pas, curuf, selin taşıdığı köpük ve çör çöptür (اَلنَّاسُ): insanlar

[(رَبَا يَرْبُو) اَلرَّابِي]: (ismi fâil) artan, yükselen, üste çıkan, yüksek, kabarık (أَوْقَدَ يُوقِدُ إِيقَادًا): (if'al b.) yaktı, tutuşturdu

[(اِبْتَغَى يَبْتَغِي) اَلْاِبْتِغَاءُ]: (masdar) talep, talep etme, arzulama (اَلْحِلْيَةُ): altın, gümüş, kıymetli taş ve mücevher gibi süs eşyası

(اَلْمَتَاعُ ج اَمْتِعَةٌ): dünya hayatında hoş gelen geçici şeyler, faydalanma (اِفْتَدَى يَفْتَدِي اِفْتِدَاءً): (nakıs iftial b.) fidye verdi

(ضَرَبَ يَضْرِبُ ضَرْبًا): (misal) getirdi [(بَطَلَ يَبْطُلُ) اَلْبَاطِلَ]: (ismi fâil) faydasız, boş (نَفَعَ يَنفَعُ نَفْعًا): fayda verdi, faydası oldu

(اَلْجُفَاءُ): köpük, çörçöp, süprüntü, çözülmüş, dağılmış, faydasız, izi kalmamış (اَلزَّبَدُ): sel sularının coşması ve şiddetli akışı sonucu üzerinde oluşan köpük (مَكَثَ يَمْكُثُ مُكْثًا): durdu, durup bekledi/devam etti (اَلْمَأْوَى): sığınak, barınak

(اِسْتَجَابَ يَسْتَجِيبُ اِسْتِجَابًا): (istif'al b., ecvef f.) cevap verdi [(حَسُنَ يَحْسُنُ) اَلْحُسْنَى]: (ismi tafdil) en güzel, daha güzel

CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 251 (RA'D: 19 – 28)

الْحَقُّ	مِنْ رَبِّكَ	إِلَيْكَ	أُنْزِلَ	أَنَّمَا	يَعْلَمُ	فَمَنْ	أَ
hak olduğunu	Rabbinden	sana	indirilen şeyin		bilen	kişi	midir?
(أَنَّ)'nin haberi	câr-mecrur isim	car-mecrur	sıla; meçhul mazi fiil cümlesi	tekid ve nasb h.,(أَنَّ)'nin ismi, ismi mevsul	sıla; muzari fiil cümlesi	başlama h., mübteda, ismi mevsul	soru h.

(يَعْلَمُ) fiilinin mef'ulü; masdar-ı müevvel

﴿ 19 ﴾	الْأَلْبَابِ	أُولُوا	يَتَذَكَّرُ	إِنَّمَا	أَعْمَى	هُوَ	كَمَنْ
	temiz akıl	sahipleri	düşünebilir	Ancak	görmeyen (a'ma)	o	kimse gibi (midir?)
	muzafun ileyh	fâil, muzaf	fiili muzari	hasr edatı	haber	mübteda	(مَنْ) mübtedasının haberi:şibhi cümle

sıla: isim cümlesi

19. (Peki), sana Rabbinden indirilenin gerçekten hak olduğunu bilen kişi, o görmeyen (a'ma) gibi midir? Ancak temiz akıl sahipleri öğüt alıp-düşünebilirler.

﴿ 20 ﴾	الْمِيثَاقَ	لَا يَنْقُضُونَ	وَ	اللَّهِ	بِعَهْدِ	يُوفُونَ	الَّذِينَ
	anlaşmayı	bozmazlar		Allah'ın	ahdini	yerine getirirler	Onlar ki
	mef'ul	nefiy h., fiili muzari+fâil	atıf h.	muzafun ileyh	câr-mecrur isim, muzaf	sıla; fiili muzari+fâil	(أُولُوا الْأَلْبَابِ)'nin sıfatı, ismi mevsul

20. Onlar (akıl sahipleri) ki, Allah'ın ahdini (emir ve yasakları hususunda O'na verdikleri sözü) yerine getirirler, (insanlarla yaptıkları) anlaşmayı bozmazlar.

	أَنْ يُوصَلَ	بِهِ	اللَّهُ	أَمَرَ	مَا	يَصِلُونَ	الَّذِينَ	وَ
	birleştirilmesini	kendisiyle	Allah'ın	emrettiği	şeyi	birleştirirler	onlar	^ve
	(بِهِ) deki zamirden bedel; masdar ve nasb h., meçhul f. muzari	car-mecrur	fâil	sıla; fiil cümlesi; fiili mazi	mef'ul, ismi mevsul	sıla; fiili muzari+fâil	önceki (الَّذِينَ)ye matuf, ismi mevsul	atıf h.

﴿ 21 ﴾	الْحِسَابِ	سُوءَ	يَخَافُونَ	وَ	رَبَّهُمْ	يَخْشَوْنَ	وَ
	hesabın	kötü olmasından	korkarlar		Rablerinden	haşyet duyarlar	
	muzafun ileyh	mef'ul, muzaf	fiili muzari+fâil	atıf h.	mef'ul	fiili muzari+fâil	atıf h.

21. Ve, Allah'ın birleştirilmesini emrettiği şeyi (sorumluluk, hak ve görevler gibi bağları) birleştirirler, Rablerinden haşyet duyarlar hesabın kötü olmasından korkarlar.

الصَّلَاةَ	أَقَامُوا	وَ	رَبِّهِمْ	وَجْهِ	ابْتِغَاءَ	صَبَرُوا	الَّذِينَ	وَ
namazı	dosdoğru kılarlar		Rablerinin	rızasını	arzuladıkları için	sabrederler	o kimseler ki	
mef'ul	fiili mazi, fâil	atıf h.	muz. ileyh, muzaf, muzafun ileyh	muzafun ileyh, muzaf	mef'ulün lieclih,, muzaf	sıla; fiil cümlesi; fiili mazi, fâil	önceki (الَّذِينَ)ye matuf, ismi mevsul	atıf h.

بِالْحَسَنَةِ	يَدْرَؤُونَ	وَ	عَلَانِيَةً	وَ	سِرًّا	رَزَقْنَاهُمْ	مِمَّا	أَنْفَقُوا	وَ
iyilikle	savarlar		açık olarak	ve	gizli	kendilerine verdiğimiz rızıklardan		infak ederler	
car-mecrur	fiili muzari+fâil	atıf h.	matuf	atıf h.	hal	fiili mazi, fâil,	h. cer, ismi mevsul	fiili mazi, fâil	atıf h.

﴿ 22 ﴾	الدَّارِ	عُقْبَى	لَهُمْ	أُولَئِكَ	السَّيِّئَةَ
	dünya yurdunun	akibeti	kendilerinin olanlardır	İşte onlar	kötülüğü
	muzafun ileyh	mübteda muahhar, muzaf	haber mukaddem: şibhi cümle	(yeni cümle başlangıcı) mübteda	mef'ul

(أُولَئِكَ) mübtedasının haberi; isim cümlesi

22. Ve (yine akıl sahibi) O kişiler ki Rablerinin rızasını arzuladıkları için sabrederler, namazı dosdoğru kılarlar, kendilerine verdiğimiz rızıklardan gizli ve açık olarak infak ederler ve kötülüğü iyilikle savarlar. İşte onlar, dünya yurdunun (güzel) akibeti (mükafatı) kendilerinin olanlardır.

	مِنْ آبَائِهِمْ	صَلَحَ	مَنْ	وَ	يَدْخُلُونَهَا	عَدْنٍ	جَنَّاتُ
	babalarından	sâlih olan	kimseler	ve	onlar oraya girerler	Adn	cennetleri
	harfi cer-mecrur isim	sıla; fiil cümlesi; fiili mazi	matuf, ismi mevsul	atıf h.	hal; fiili muzari+fâil mef'ul	muz. ileyh	(عُقْبَى الدَّارِ)'dan bedel, muzaf

﴿ 23 ﴾ وَ أَزْوَاجِهِمْ وَ ذُرِّيَّاتِهِمْ وَ الْمَلاَئِكَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ

kapıdan her onların yanına girerler melekler çocuklarından ve eşlerinden
muzafun ileyh | harfi cer-mecrur isim, muzaf | car-mecrur | haber, fiili muzari+fâil | mübteda | başlama h., { (يَدْخُلُونَهَا)'nın fâil zamirinden hal vavı da denmiş } | matuf | atıf h. | matuf | atıf h.

23. (O dünya yurdunun akibeti olarak onlara) Adn cennetleri (vardır). Oraya onlar ve babalarından, eşlerinden ve çocuklarından sâlih olan kimseler(le beraber) girerler, melekler de her kapıdan onların yanına girerler.

﴿ 24 ﴾ سَلاَمٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ

Dünya yurdunun sonu ne güzel sabretmeniz sebebiyle sizlere selam
muzafun ileyh | fâil, muzaf | atıf h., övgü ifade eden camid fiili mazi | fiili mazi, fâil | harfi cer, masdar h. | haber | mübteda

24. (Melekler:) "Sabretmeniz sebebiyle selam sizlere! Dünya yurdunun sonu (cennet) ne güzel!" (derler).

وَ الَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَ يَقْطَعُونَ

kesen (kimseler) sağlam söz vermesinden sonra Allah'ın ahdini bozan kimseler
fiili muzari+fâil | atıf h. | muzafun ileyh, muzaf+ muz.ileyh | câr-mecrur isim, muzaf | muzafun ileyh | mef'ul, muzaf | sıla; mazi fiil cümlesi (cemi) | mübteda, ismi mevsul | başlama h.

مَآ أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ

şeyleri emrettiği Allah'ın birleştirilmesini bozgunculuk yapan yeryüzünde
mef'ul, ismi mevsul | sıla; fiil cümlesi; fiili mazi | fâil | car-mecrur | (بِهِ)'deki zamirden bedel; masdar ve nasb h., meçhul f. muzari, naibi fâili | atıf h. | fiili muzari+fâil | car-mecrur

﴿ 25 ﴾ أُولَئِكَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَ لَهُمْ سُوءُ الدَّارِ

işte onlara vardır lanet ve onlarındır kötüsü yurdun
mübteda | haber mukaddem, şibhi cümle | mübteda muahhar | atıf h. | haber mukaddem, şibhi cümle | mübteda muahhar, muzaf | muzafun ileyh

(أُولَئِكَ) mübtedasının haberi: isim c.

(الَّذِينَ) mübtedasının haberi: isim cümlesi

25. Sağlam söz verdikten sonra Allah'ın ahdini bozan kimseler, Allah'ın birleştirilmesini emrettiği şeyleri kesen kimseler ve yeryüzünde bozgunculuk yapan kimseler, işte onlara lanet ve yurdun kötüsü (kötü son yani cehennem) vardır.

اَللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَآءُ وَ يَقْدِرُ وَ فَرِحُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا

Allah genişletir rızkı kimse için dilediği ve daraltır başlama h. şımardılar hayatıyla dünya
haber, muzari fiil | mef'ul | h. cer, ismi mevsul | sıla; muzari fiil cümlesi | atıf h. | fiili muzari | başlama h. | fâil | harfi cer-mecrur isim, mevsuf | sıfat

﴿ 26 ﴾ وَ مَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلاَّ مَتَاعٌ

değildir hayatı dünya ahiretteki (hayata göre) başkası geçici bir faydadan
hal vâvı | nefiy h. | mübteda, mevsuf | sıfat | car-mecrur | istisna h. | haber

26. Allah dilediği kimse için rızkı genişletir (bol verir) ve daraltır. Onlar dünya hayatıyla şımardılar. Oysa dünya hayatı ahiretteki (hayata göre) geçici bir faydadan başka bir şey değildir.

وَ يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلاَ أُنْزِلَ عَلَيْهِ

derler kimseler inkar eden değil miydi indirilmeli ona
başlama h. | fiili muzari | fâil, ismi mevsul | sıla; mazi fiil cümlesi; fâil | tahdîd (teşvik) h. | meçhul fiili mazi | car-mecrur

آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَنْ

bir mucize Rabbinden De ki Doğrusu Allah saptırır kimseyi
naibi fâil | harfi cer-mecrur isim | emir fiili | tekid ve nasb harfi | (إِنَّ)'nin ismi | (إِنَّ)'nin haberi,, fiili muzari | mef'ul, ismi mevsul

﴿ 27 ﴾ وَ يَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ أَنَابَ

ve doğru yola götürür kendisine kimseyi yönelen
atıf h. | fiili muzari | car-mecrur | mef'ul, ismi mevsul | sıla; fiili mazi

يَشَآءُ

dilediği
sıla; fiili muzari

27. İnkar eden kimseler: «Rabbinden ona bir mucize indirilmeli değil miydi?» derler. De ki: «Doğrusu Allah dilediği kimseyi {(veya) dileyen kimseyi} saptırır ve kendisine yöneleni doğru yola götürür.»

اَلَّذِينَ	آمَنُوا	وَ	تَطْمَئِنُّ	قُلُوبُهُمْ	بِذِكْرِ	اللّٰهِ ط
Onlar	iman edenler	ve	tatmine ulaşan	kalpleri	zikriyle	Allah'ın
(مَنْ)'den bedel, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cümlesi; fâil	atıf h.	fiili muzari	fâil	câr-mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh

أَلاَ	بِذِكْرِ	اللّٰهِ	تَطْمَئِنُّ	الْقُلُوبُ ط	﴿ 28 ﴾
Dikkat edin	zikriyle	Allah'ın	tatmin olur	kalbler	
tenbih h.	harfi cer-mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh	fiili muzari	fâil	

28. Onlar (Allah'a yönelenler), iman edenler ve kalpleri Allah'ın zikriyle tatmine ulaşan kimselerdir. Dikkat edin, kalbler Allah'ın zikriyle (O'nu anmakla) tatmin olur (huzura kavuşur).

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 251 ≻

(RA'D, 19 – 20 – 21):

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (أَنْزَلَ يُنْزِلُ اِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi (اَلْاَعْمَى ج عُمْيٌ): kör (أُولُو): sahipler (اَلَلُّبُّ ج اَلْبَابٌ): akıl (تَذَكَّرَ يَتَذَكَّرُ تَذَكُّرًا): (tefa'ul b.) tezekkür etti, hatıra getirdi, düşündü (اَلْعَهْدُ ج عُهُودٌ): ahid, söz, anlaşma (أَوْفَى يُوفِي اِيفَاءً): (nakıs if'al b.) eksiksiz yaptı, tam olarak yerine getirdi (نَقَضَ يَنْقُضُ نَقْضًا): bozdu/ çözdü/ açtı (اَلْمِيثَاقُ ج مَوَاثِيقُ): misak, anlaşma, pakt (وَصَلَ يَصِلُ وَصْلاً): (misal f.) vasıl oldu, ulaştırdı, iyilik etti, güzel davrandı (أَمَرَ يَأْمُرُ اَمْرًا): (mehmuz f.) emretti (خَشِيَ يَخْشَى خَشْيَةً): (nakıs f.) korktu, sakındı, çekindi (اَلسُّوءُ): kötülük, kötü (خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef f.) korktu [اَلْحِسَابُ (حَاسَبَ يُحَاسِبُ]:(masdar) muhasebe

(RA'D, 22 – 23 – 24 – 25):

(صَبَرَ يَصْبِرُ صَبْرًا): sabretti [(اِبْتَغَى يَبْتَغِي) اَلْاِبْتِغَاءُ]: (masdar) talep etme, arzulama (اَلْوَجْهُ ج وُجُوهٌ): yüz (Allah'ın rızası) (أَقَامَ يُقِيمُ اِقَامَةً): (ecvef if'al b.) güzelce kıldı, dosdoğru kıldı (أَنْفَقَ يُنْفِقُ اِنْفَاقًا): (if'al b.) harcadı, sadaka verdi, zekat verdi (رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): hayırda bulundu, rızık verdi (اَلسِّرُّ ج اَسْرَارٌ): sır, giz (اَلْعَلاَنِيَةُ): aleni, açık (اَلْعُقْبَى): son, netice, akıbet (دَرَأَ يَدْرَأُ دَرْءًا): (mehmuz f.) giderdi, savdı (اَلْحَسَنَةُ): hayır ve taat, nail olunan nimet (اَلدَّارُ ج دِيَارٌ): ev, mesken, yurt, dünya (اَلسَّيِّئَةُ ج سَيِّئَاتٌ): büyük küçük her türlü günah, kötülük (دَخَلَ يَدْخُلُ دُخُولاً): girdi (اَلْاَبُ ج آبَاءُ): baba (صَلَحَ يَصْلُحُ صَلاَحًا): doğru oldu, salih oldu (اَلزَّوْجُ ج اَزْوَاجٌ): eş (اَلْبَابُ ج اَبْوَابٌ): kapı (اَلسَّلاَمُ): selamlaşma (صَبَرَ يَصْبِرُ صَبْرًا): sabretti (نِعْمَ): (övme fiili) ne güzel (نَقَضَ يَنْقُضُ نَقْضًا): bozdu/ çözdü/ açtı (اَلسُّوءُ): kötülük, kötü (اَلْعَهْدُ ج عُهُودٌ): ahid, söz, anlaşma (اَلْمِيثَاقُ ج مَوَاثِيقُ): misak, anlaşma, pakt (أَمَرَ يَأْمُرُ اَمْرًا): (mehmuz f.) emretti (قَطَعَ يَقْطَعُ قَطْعًا): kesti/ ayrıldı, küstü/ kötülük etti (وَصَلَ يَصِلُ وَصْلاً): (misal f.) iyilik etti, güzel davrandı (أَفْسَدَ يُفْسِدُ اِفْسَادًا): (if'al b.) ifsad etti, bozdu [(لَعَنَ يَلْعَنُ) اَللَّعْنَةُ]: lanet, rahmetinden uzaklaştırma

(RA'D, 26 – 27 – 28):

(بَسَطَ يَبْسُطُ بَسْطًا): açtı, genişletti (قَدَرَ يَقْدِرُ قَدْرًا): kısıtladı/ ayarladı / takdir etti (فَرِحَ يَفْرَحُ فَرْحًا): şımardı, sevindi (اَلْمَتَاعُ ج اَمْتِعَةٌ): faydalanma, lezzet elma, dünyalık (اِطْمَأَنَّ يَطْمَئِنُّ اِطْمِئْنَانًا): (if'illal b.) dindi, yatıştı, tatmin oldu (أَضَلَّ يُضِلُّ اِضْلاَلاً): (muzaaf if'al b.) saptırdı (أَنَابَ يُنِيبُ): (ecvef if'al b.) döndü, yöneldi (kulun Allah'a yönelmesi).

≺ CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 252 (RA'D: 29 – 34) ≻

﴿ 29 ﴾ اَلَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبَى لَهُمْ وَ حُسْنُ مَآبٍ

iman edenler	ve	yapanlar	iyi işler	ne mutlu	onlara	(de onlara) güzelliği		dönüş yeri
sıla; fiili mazi, fâil	atıf h.	fiili mazi, fâil	mef'ul	mübteda	haber, şibhi cümle	matuf, muzaf	atıf h.	muzafun ileyh
mübteda, ismi mevsul								

(اَلَّذِينَ) mübtedasının haberi: isim cümlesi

29. İman edenler ve iyi işler yapanlar, ne mutlu onlara! Dönüş yerinin güzelliği (güzel ahiret yurdu onlar içindir).

كَذٰلِكَ أَرْسَلْنَاكَ فِي أُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَا أُمَمٌ

İşte böylece	seni gönderdik	bir ümmete	gelip geçtiği	kendilerinden önce	ümmetlerin
car-mecrur	fiili mazi, fâil, mef'ul	h. cer-mecrur isim, mevsuf	fiili mazi tahkik h.	h. cer-mecrur isim, muzaf	fâil

nekra kelimeden sonra geldiği için (أُمَّةٍ) kelimesinin sıfatı: fiil cümlesi

لِتَتْلُوَ عَلَيْهِمُ الَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَ هُمْ

okuman için	onlara	vahyettiğimizi		sana	haldeyken	onlar
ta'lil ve nasb h., f. muzari	car-mecrur	sıla; fiili mazi, fâil	mef'ul, ismi mevsul	car-mecrur	hal vâvı, (عليهم) deki zamirden hal'dir	mübteda

يَكْفُرُونَ بِالرَّحْمٰنِ ۚ قُلْ هُوَ رَبِّي لَآ إِلٰهَ

inkar eder	Rahman'ı	de ki	O	benim Rabbim'dir	yoktur	Tanrı
haber: fiil cümlesi: fiili muzari+fâil	car-mecrur	emir fiili	mübteda	haber	en-nafiye li'l-cins	(لَا)'nın ismi

﴿ 30 ﴾ إِلَّا هُوَ ۚ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَ إِلَيْهِ مَتَابِ

başka	O'ndan	O'na	güvendim		O'nadır	tevbem
istisna h.	(موجود) olarak takdir edilen (لَا)'nın gizli haberindeki (هُوَ) zamirinden bedeldir	car-mecrur	fiili mazi, fâil	atıf h.	haber mukaddem, şibhi cümle	mübteda muahhar, sondaki esre düşen mütekellim yâsının alametidir

30. İşte böylece onlar Rahman'ı (merhametli olan Allah)'ı inkar eder haldeyken sana vahyettiğimizi okuman için, seni kendilerinden önce nice ümmetlerin gelip geçtiği bir ümmete gönderdik: De ki: «O benim Rabbim'dir, O'ndan başka Tanrı yoktur, yalnız O'na güvendim, tevbem O'nadır.»

وَ لَوْ أَنَّ قُرْآنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ

	Eğer		Kur'an	yürütülseydi	onunla	dağlar
başlama h.	şart h.	şart cümlesi: tekid ve nasb h.	(أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi; meçhul f. mazi	car-mecrur	naibi fâil

أَوْ قُطِّعَتْ بِهِ الْأَرْضُ أَوْ كُلِّمَ بِهِ

veya	parçalansaydı	onunla	yer	veya	konuşturulsaydı	onunla
atıf h.	meçhul fiili mazi	car-mecrur	naibi fâil	atıf h.	meçhul fiili mazi	car-mecrur

بَلْ لِلّٰهِ الْأَمْرُ جَمِيعًا ۗ أَ فَلَمْ يَيْأَسِ الَّذِينَ آمَنُوا أَنْ لَوْ يَشَآءُ اللّٰهُ لَهَدَى النَّاسَ جَمِيعًا ۗ وَ لَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا تُصِيبُهُمْ بِمَا صَنَعُوا قَارِعَةٌ أَوْ تَحُلُّ قَرِيبًا مِنْ دَارِهِمْ حَتّٰى يَأْتِيَ وَعْدُ اللّٰهِ ۚ إِنَّ اللّٰهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ ۚ وَ لَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَأَمْلَيْتُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ ۖ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ

ölüler	Bilakis	Allah'a aittir	işler	bütün	mi	hâla ümit kesip bilmediler
naibi fâil, (لَما آمنوا به) (ona inanmazlardı) olarak takdir edilen cevabu'ş-şart mahzuftur	idrab h.	haber mukaddem, şibhi cümle	mübteda muahhar	hal (الْأَمْرُ)'den	soru h.	atıf h.+ nefiy ve cezm h., f. muzari

iman edenler	ki dileseydi	Allah	hidayete erdirirdi	insanları	bütün	
sıla; fiili mazi, fâil	(أَنَّ)nin tahfifi, (أَنَّ)nin ismi mahzuf (هُوَ) şan zamiri+ (أَنَّ)nin haberi; şart h., fi'lu'ş-şart; fiili muzari	fâil	cevabü'ş-şart içindir, cevabü'ş-şart; fiili mazi	mef'ul	hal	

(يَيْأَسِ) fiilinin mef'ûlü: masdar-ı müevvel

وَ	لاَ يَزَالُ	الَّذِينَ كَفَرُوا	تُصِيبُهُمْ	بِمَا	صَنَعُوا	
başlama h.	devam eder	kafirlere	isabet etmeye	şeyler sebebiyle	yaptıkları	
	nefiy h., fiili muzari	sıla; mazi fiil, fâil	f. muzari, mef'ul	cer, ismi mevsul	sıla; mazi fiil, fâil	
	(يَزَالُ)'nün ismi, ismi mevsul					

قَارِعَةٌ	أَوْ	تَحُلُّ	قَرِيبًا	مِنْ دَارِهِمْ	حَتَّى	يَأْتِيَ
büyük bir belâ	veya	iner	yakınına	evlerinin	kadar	gelinceye
fâil, (يَزَالُ)nün haberi	atıf h.	fiili muzari	mekan zarfı	harfi cer-mecrur isim	gaye ve nasb h.	fiili muzari

وَعْدُ	اللَّهِ ط	إِنَّ	اللَّهَ	لاَ يُخْلِفُ	الْمِيعَادَ ع	﴿ 31 ﴾
vâdi	Allah'ın	Doğrusu	Allah	muhalefet etmez	vâdine	
fâil, muzaf	muzafun ileyh	tekid ve nasb harfi	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi; nefy-i istikbal h., fiili muzari	mef'ul	

31. Eğer bu Kur'an ile dağlar yürütülseydi veya onunla yer parçalansaydı, yahut onunla ölüler konuşturulsaydı (o kitap yine bu Kur'an olurdu veya kafirler yine de inanmazlardı). Bilakis bütün işler Allah'a aittir. İman edenler hâla ümit kesip bilmediler mi ki, Allah dileseydi bütün insanları hidayete erdirirdi? (Fakat seçimi size bıraktı). Allah'ın vâdi gelinceye kadar kafirlere, yaptıkları şeyler sebebiyle büyük bir belâ isabet etmeye devam eder veya (o belâ) evlerinin yakınına iner. Doğrusu Allah, vadine muhalefet etmez (vâdinden caymaz).

وَ	لَقَدِ	اسْتُهْزِئَ	بِرُسُلٍ	مِنْ قَبْلِكَ	فَأَمْلَيْتُ	لِلَّذِينَ
başla ma h.	Andolsun	alay edilmişti	Peygamber-lerle	senden önceki	bunun üzerine mühlet verdim	kimselere
lâmu cevâbi'l-kasem , tahkik harfi		meçhul fiili mazi	naibi fâil, şibhi cümle	h. cer-mecrur isim	atıf h., fiili mazi, fâil	harfi cer, ismi mevsul

كَفَرُوا	ثُمَّ	أَخَذْتُهُمْ قف	فَكَيْفَ	كَانَ	عِقَابِ	﴿ 32 ﴾
inkâr eden	sonra	onları yakaladım	nasıl	oldu	azabım	
sıla; fiili mazi, fâil	atıf h.	fiili mazi, fâil, mef'ul	atıf h., (كَانَ)'nin mukaddem haberi, soru ismi	fiili mazi, nâsih	(كَانَ)'nin muahhar ismi, sondaki esre düşen mütekellim yâsının alametidir	

32. Andolsun, senden önceki peygamberlerle de alay edilmişti. Bunun üzerine ben inkâr edenlere mühlet verdim, sonra da onları (azabla) yakaladım. Artık azabım nasıl oldu!

أَ	فَمَنْ	هُوَ	قَآئِمٌ	عَلَى كُلِّ	نَفْسٍ	بِمَا	كَسَبَتْ ج
zat (böyle olmayan putlarla bir olur) mu?	Gözetici olan		her bir nefs üzerinde			şeylerle birlikte	kazandığı
soru h., başlama h., mübteda, ismi mevsul mahzuf olan haberi (كمن ليس كذلك) (böyle olmayan gibi) olarak takdir edilmiştir	mübteda	haber	muz. ileyh	câr-mecrur isim, muzaf		harfi cer, ismi mevsul	sıla; fiili mazi

sıla: isim cümlesi

وَ	جَعَلُوا	لِلَّهِ	شُرَكَآءَ ط	قُلْ	سَمُّوهُمْ ط	أَمْ	تُنَبِّئُونَهُ
başlama h.	koştular	Allah'a	ortaklar	de ki	onlara ad verin	yoksa	ona haber mi veriyorsunuz
	fiili mazi, fâil	car-mecrur	mef'ul	emir fiili	emir fiili, fâil., mef'ul	atıf h.	fiili muzari+fâil, mef'ul

بِمَا	لاَ يَعْلَمُ	فِي الْأَرْضِ	أَمْ	بِظَاهِرٍ	مِنَ الْقَوْلِ
bir şeyi	bilmediği	yeryüzünde	yoksa	sözün zahirine mi	
harfi cer, ismi mevsul	sıla; fiil cümlesi; nefiy h., fiili muzari	car-mecrur	atıf h.	(بما)'ya matuf, mevsuf	sıfat, şibhi c.

بَلْ	زُيِّنَ	لِلَّذِينَ	كَفَرُوا	مَكْرُهُمْ	وَ	صُدُّوا	عَنِ السَّبِيلِ ط
Bilakis	süslü gösterildi	kimselere	inkâr eden	hileleri	ve	alıkonuldular	yoldan
idrab h.	meçhul fiili mazi	harfi cer, ismi mevsul	sıla; fiili mazi, fâil	naibi fâil	atıf h.	fiili mazi, fâil	car-mecrur

وَ	مَنْ	يُضْلِلِ	اللَّهُ	فَمَا	لَهُ	مِنْ هَادٍ	﴿ 33 ﴾
başlama h.	kimi	saptırırsa	Allah	yoktur	onu	doğru yola götüren	
	mübteda, şart ismi	haberi: fi'lu'ş-şart; fiili muzari	fâil	cevâbü'ş-şart; rabıta nefiy harfidir	haber mukaddem, şibhi cümle	zaid cer, mübteda muahhar	

33. Kazandığı şeylerle birlikte her bir nefs üzerinde gözetici olan zat (böyle olmayan putlarla bir olur) mu? Onlar Allah'a ortaklar koştular. De ki: «Onlara ad verin. Yoksa yeryüzünde bilmediği bir şeyi mi ona

(Allah'a) haber veriyorsunuz? Yoksa sözün zahirine mi?». Bilakis inkâr edenlere hileleri süslü gösterildi ve onlar doğru yoldan alıkonuldular. Allah kimi saptırırsa artık onu doğru yola götüren yoktur.

لَهُمْ	عَذَابٌ	فِي الْحَيَاةِ	الدُّنْيَا	وَ	لَعَذَابُ	الْآخِرَةِ
Onlara vardır	azap	hayatında	dünya		azabı	ahiret
haber mukaddem, şibhi cümle	mübteda muahhar	câr-mecrur isim, mevsuf	sıfat	atıf h.	lâmul ibtidaiye, mübteda, muzaf	muzafun ileyh

أَشَقُّ ج	وَ	مَا	لَهُمْ	مِنَ اللّٰهِ	مِنْ وَاقٍ	﴿ 34 ﴾
daha güçtür		yoktur	onları	Allah'tan	koruyan	
haber	atıf h.	nefiy h.	haber mukaddem, şibhi cümle	car-mecrur	zaid cer, mübteda muahhar	

34. Onlara, dünya hayatında azap vardır, ahiret azabı ise daha güçtür. Onları Allah'tan koruyan yoktur.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 252 ≻

(RA'D, 29 – 30 – 31):

(عَمِلَ يَعْمِلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi (اَلصَّالِحَةُ ج صَالِحَاتٌ): (ismi fâil) doğru olan, salih olan

[(طَابَ يَطِيبُ) طُوبَى]: ne mutlu, müjdeler olsun, gözü aydın olsun (tabir), güzellik, hoşnutluk.

(اَلْحُسْنُ): hissi yahut manevi güzellik [(آبَ يَؤُبُ) اَلْمآبُ]: (mimli masdar) dönüş veya dönme yeri

(أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالاً): (if'al b.) gönderdi (اَلْأُمَّةُ ج أُمَمٌ): ümmet (خَلاَ يَخْلُو خُلُوًّا): (nakıs f.) gelip geçti

(تَلاَ يَتْلُو تِلاَوَةً): (nakıs f.) kıraat etti, okudu (أَوْحَى يُوحِي إِيحَاءً): (nakıs if'al b.) vahyetti, işaret etti, ilham etti

(تَوَكَّلَ يَتَوَكَّلُ تَوَكُّلاً): (tefa'ul b.) tevekkül etti, işini Allah'a bıraktı [(تَابَ يَتُوبُ) اَلْمَتَابُ]: (mimli masdar) tevbe

(سَيَّرَ يُسَيِّرُ تَسْيِيرًا): (tef'il b.) gezdirdi, dolaştırdı (اَلْجَبَلُ ج جِبَالٌ): dağ (قَطَّعَ يُقَطِّعُ تَقْطِيعًا): (tef'il b.) parçaladı, yardı, yırttı

(كَلَّمَ يُكَلِّمُ تَكْلِيمًا): konuştu/ yaraladı (اَلْمَيْتُ ج مَوْتَى): ölü (اَلْأَمْرُ ج أُمُورٌ): iş, emir, durum, husus

(جَمِيعًا): hepsi, bütünü (يَئِسَ يَيْأَسُ يَأْسًا): (misal f.) bildi, anladı/ ümidi kesti (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti

(هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nakıs f.) hidayet verdi, irşad etti, yol gösterdi [(زَالَ يَزَالُ) لاَ يَزَالُ]: devam etti, zail olmadı

(أَصَابَ يُصِيبُ إِصَابَةً): (ecvef if'al b.) isabet etti, dokundu (صَنَعَ يَصْنَعُ صَنْعًا): yaptı/ terbiye etti/ yetiştirdi

(اَلْقَارِعَةُ): büyük müsibet, feci felaket, beklenmedik bir felaket (حَلَّ يَحُلُّ حَلاًّ): (muzaaf f.) kondu/ indi/ çözdü

[(قَرَبَ يَقْرَبُ) اَلْقَرِيبُ]: (mekan zarfı) yakın (اَلدَّارُ ج دِيَارٌ): ev, mesken, yurt (أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا): (nakıs f.) geldi

[(وَعَدَ يَعِدُ) اَلْوَعْدُ]: vaad, vaat etme (اَلْمِيعَادُ): va'd, söz, sözleşme (أَخْلَفَ يُخْلِفُ): (if'al b.) yerine getirmedi, döndü, ifa etmedi

(RA'D, 32 – 33 – 34):

(اِسْتَهْزَأَ يَسْتَهْزِئُ اِسْتِهْزَاءً): (istif'al b.) alay etti, dalga geçti (أَمْلَى يُمْلِي إِمْلاَءً): (nakıs if'al b.) uzattı, mühlet verdi

(اَلْعِقَابُ): şiddetli ceza, azabın büyüğü (أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذاً): (mehmuz f.) helak etti/ cezalandırdı/ aldı/ çıkardı/ tuttu

[(قَامَ يَقُومُ) اَلْقَائِمُ]: (ismi fâil) gözetici veya gözetleyici, kalkan, duran (كَسَبَ يَكْسِبُ كَسْبًا): kazandı, tahsil etti

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): hükmetti/ çevirdi/ icad etti/ kıldı (سَمَّى يُسَمِّي تَسْمِيَةً): (nakıs tef'il b.) isimlendirdi

(نَبَّأَ يُنَبِّئُ تَنْبِيئًا ب): (tef'il b.) haber verdi, bildirdi (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (اَلظَّاهِرُ): (ismi fâil) açık, açıkta, ortada

(زَيَّنَ يُزَيِّنُ تَزْيِينًا): (tef'il b.) güzelleştirdi, süsledi [(مَكَرَ يَمْكُرُ) اَلْمَكْرُ]: hile, düzen, pusu (سُبُلٌ ج اَلسَّبِيلُ): açık ve geniş yol

(صَدَّ يَصُدُّ صَدّاً عَنْ): (muzaaf f.) men'etti, alıkoydu (أَضَلَّ يُضِلُّ إِضْلاَلاً): (muzaaf if'al b.) saptırdı veya sapmış buldu

[(هَدَى يَهْدِي) اَلْهَادِي]: (ismi fâil) mürşid, doğru yolu açıkça gösteren [(وَقَى يَقِي) اَلْوَاقِي]: (ismi fâil) koruyan

[(شَقَّ يَشُقُّ) اَلْأَشَقُّ]: (ismi tafdil) daha güç, en güç

≺ CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 253 (RA'D: 35 – 42) ≻

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ ط تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ط أُكُلُهَا دَآئِمٌ

süreklidir Yemişleri ırmaklar Onun altından akar takvâ sahiplerine vâdolunan cennetin misali

haber mübteda fâil harfi cer-mecrur isim fiili muzari naibi fâil, haber mahzuf sıla; meçhul fiili mazi sıfat, ismi mevsul muz.ileyh, mevsuf mübteda, muzaf

﴿ 35 ﴾ وَ ظِلُّهَا ط تِلْكَ عُقْبَى عُقْبَى الَّذِينَ اتَّقَوْا ق وَ عُقْبَى الْكَافِرِينَ النَّارُ

ateştir kâfirlerin sonu sakınan kimselerin sonudur bu gölgesi ve

haber muzafun ileyh mübteda, muzaf atıf h. sıla; fiili mazi, fâil muzafun ileyh, ismi mevsul haber, muzaf mübteda matuf, muzaf, muzafun ileyh atıf h.

35. Takvâ sahiplerine vâdolunan cennetin misali (şudur): Onun altından ırmaklar akar. Yemişleri süreklidir ve gölgesi de (hep daimidir). İşte bu, (Allah'a karşı gelmekten) sakınanların sonudur. Kâfirlerin sonu (ise) ateştir.

وَ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَفْرَحُونَ بِمَآ أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَ مِنَ الْأَحْزَابِ

guruplardan vardır sana indirilen şeye sevinirler kitap kendilerine verdiğimiz kimseler

haber mukaddem, şibhi c. atıf h. car-mecrur sıla; meçhul fiili mazi harfi cer, ismi mevsul haber, fiil cümlesi; fiili muzari+fâil ikinci mef'ûl sıla; mazi fiil cümlesi; fâil, mef'ul mübteda, ismi mevsul başlama h.

مَنْ يُنْكِرُ بَعْضَهُ ط قُلْ إِنَّمَآ أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللّٰهَ

Allah'a kulluk etmem Bana emrolundu sadece De ki onun bir kısmını inkâr eden kimseler

mef'ul masdar ve nasb h., f.muzari meçhul fiili mazi, naibi fâil hasr edatı emir fiili mef'ul sıla; fiili muzari mübteda muahhar, ismi mevsul

﴿ 36 ﴾ وَ لَآ أُشْرِكَ بِهِ ط إِلَيْهِ أَدْعُو وَ إِلَيْهِ مَآبِ

ortak koşmamam ve O'na O'na çağırıyorum ve O'nadır dönüşüm

nefiy h., fiili muzari car-mecrur car-mecrur fiili muzari atıf h. haber mukaddem, şibhi cümle atıf h. mübteda muahhar, sondaki esre düşen ve muzafun ileyh olan mütekellim yâsı'nın alametidir

36. Kendilerine kitap verdiğimiz kimseler, sana indirilene (Kur'an'a) sevinirler. Fakat (karşıt) guruplardan onun bir kısmını inkâr eden kimseler vardır. De ki: "Bana, sadece Allah'a kulluk etmem ve O'na ortak koşmamam emrolundu. Ben O'na çağırıyorum ve dönüşüm O'nadır."

وَ كَذٰلِكَ أَنْزَلْنَاهُ حُكْمًا عَرَبِيًّا ط وَ لَئِنِ اتَّبَعْتَ

Eğer uyarsan Arapça bir hüküm olarak biz onu indirdik böylece Ve

lâmul'kasem, şart ve cezm h., fi'lu'ş-şart; fiili mazi cümlesi, fâil başlama h. sıfat (أَنْزَلْنَاهُ)'daki (هُ)'dan hal, mevsuf fiili mazi, fâil, mef'ul car-mecrur başlama h.

أَهْوَآءَهُمْ بَعْدَ مَا جَآءَكَ مِنَ الْعِلْمِ لا مَا لَكَ

sana yoktur ilimden sana gelen şeyden sonra onların arzularına

haber mukaddem, şibhi cümle nefiy h. car-mecrur sıla; mazi fiil cümlesi, mef'ul muzafun ileyh, ismi mevsul zaman zarfı, muzaf mef'ul

cevabü'ş-şart; isim cümlesi

﴿ 37 ﴾ وَاقٍ ع وَ لَا مِنْ وَلِيٍّ مِنَ اللّٰهِ

ne de bir koruyucu yoktur bir dost Allah'tan

matuf nefiy h. atıf h. zaid cer,: mübteda muahhar car-mecrur

37. Ve böylece biz onu (Kuran'ı) Arapça bir hüküm olarak indirdik. Eğer sana gelen ilimden sonra, onların arzularına uyarsan, (işte o zaman) sana Allah'tan ne bir dost vardır, ne de bir koruyucu.

وَ لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ وَ جَعَلْنَا

verdik senden önce peygamberler gönderdik And olsun ki

fiili mazi, fâil atıf h. harfi cer-mecrur isim mef'ul fiili mazi, fâil lâmu cevâbi'l-kasem tahkik h. başlama h.

لَهُمْ أَزْوَاجًا وَ ذُرِّيَّةً ط وَ مَا كَانَ

olmaz çocuklar ve eşler onlara

fiili mazi, nâsih nefiy h. atıf h. matuf atıf h. mef'ul car-mecrur

إِلاَّ	بِآيَةٍ	أَنْ يَأْتِيَ	لِرَسُولٍ
hariç	bir ayet	getirmesi	peygamberin
istisna h.	car-mecrur	(كَانَ)'nin muahhar ismi; masdar ve nasb h., fiili muzari	(كَانَ)'nin mukaddem haberi, şibhi cümle

﴿ 38 ﴾	كِتَابٌ	لِكُلِّ أَجَلٍ	اللّهِ	بِإِذْنِ
	bir kitabı	Her ecelin vardır	Allah'ın	izni
	mübteda muahhar	muzafun ileyh — haber mukaddem, şibhi cümle	muzafun ileyh	harfi cer-mecrur isim, muzaf

38. And olsun ki, senden önce nice peygamberler gönderdik; onlara eşler ve çocuklar verdik. Allah'ın izni olmadan hiçbir peygamber bir ayet (mucize) getiremez. Her ecelin (müddetin, zamanın (yazıldığı) bir kitabı (tesbit edilmiş hükmü) vardır.

﴿ 39 ﴾	الْكِتَابِ	أُمُّ	عِنْدَهُ	وَ	يُثْبِتُ	وَ	يَشَآءُ	مَا	اللّهُ	يَمْحُو
	Kitap	Ana	O'nun katındadır		bırakır		dilediği	şeyi	Allah	siler
	muzafun ileyh	mübteda muahhar, muzaf	haber mukaddem, şibhi cümle	atıf h.	fiili muzari	atıf h.	sıla; fiil cümlesi; fiili muzari	mef'ul, ismi mevsul	fâil	fiili muzari

39. Allah dilediği şeyi siler, (dilediği şeyi) bırakır. Ana Kitap O'nun katındadır.

وَ	إِنْ مَا	نُرِيَنَّكَ	بَعْضَ	الَّذِي	نَعِدُهُمْ	أَوْ
		sana göstersek	bir kısmını	şeyin	onlara vâdettiğimiz	veya
başlama h.	şart h., zaid	fi'lu'ş-şart; fiili muzari ,tekit nunu, mef'ul	mef'ul, muzaf	muzafun ileyh, ismi mevsul	sıla; muzari fiil cümlesi, mef'ul	atıf h.

﴿ 40 ﴾	نَتَوَفَّيَنَّكَ	فَإِنَّمَا	عَلَيْكَ	الْبَلاَغُ	وَ	عَلَيْنَا	الْحِسَابُ
	seni öldürsek	ancak	sana düşen	tebliğ etmektir		bize aittir	hesap görmek
	f. muzari, tekit nunu, mef'ul	rabıta {cevabü'ş-şart içindir}, hasr edatı	haber mukaddem, şibhi cümle	mübteda muahhar	atıf h.	haber mukaddem, şibhi cümle	mübteda muahhar

cevabü'ş-şart: isim cümlesi

40. Biz, onlara vâdettiğimizin (azabın) bir kısmını sana göstersek de veya (onlara verilecek azabdan önce) seni öldürsek de sana ancak (Rabbinin mesajını) tebliğ etmek düşer. Hesap görmek bize aittir.

أَ	وَ	لَمْ يَرَوْا	أَنَّا	نَأْتِي	الْأَرْضَ	نَنْقُصُهَا
		onlar görmediler	biz	geliyoruz	yeryüzüne	eksiltiyoruz onu
mi		cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., fiili muzari, fâil	meful: masdar-ı müevvel: tekid ve nasb harfi, (أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi, fiili muzari	mef'ul	(نَأْتِي)'nin failinden hal, f. muzari, mef'ul
soru h.	atıf h.					

﴿ 41 ﴾	الْحِسَابِ	سَرِيعُ	وَ هُوَ	لِحُكْمِهِ	مُعَقِّبَ	لاَ	يَحْكُمُ	وَ اللّهُ	مِنْ أَطْرَافِهَا
	hesabı	çabuk görendir	O ve	O'nun hükmünü	takip edip bozacak kimse	yoktur	hükmeder	Allah	uçlarından
	muzafun ileyh	haber, muzaf	mübteda	atıf h.	(لاَ)'nın haberi, şibhi cümle	(لاَ)'nın ismi	cinsini nefyeden lâ	haber; muzari fiil cümlesi	mübteda	başlama h.	harfi cer-mecrur isim

(يَحْكُمُ) fiilinin failinden hal; isim cümlesi

41. Onlar görmediler mi ki, biz yeryüzüne geliyor ve onu uçlarından (etrafından) eksiltiyoruz. Allah (dilediği gibi) hükmeder, O'nun hükmünü takip edip bozacak kimse yoktur. Ve O hesabı çabuk görendir.

وَ	قَدْ	مَكَرَ	الَّذِينَ	مِنْ قَبْلِهِمْ	فَلِلّهِ	الْمَكْرُ
		tuzak kurmuşlardı	onlardan önceki kimseler		Allah'a aittir	tuzaklar
başlama h.	tahkik h.	fiili mazi	fâil, ismi mevsul	sıla; şibhi cümle	rabıta, haber mukaddem, şibhi c.	mübteda muahhar

وَ	نَفْسٍ	كُلُّ	تَكْسِبُ	مَا	يَعْلَمُ	جَمِيعًا
	nefsin	her	kazanacağı	şeyi	bilir	bütün
atıf h.	muzafun ileyh	fâil, muzaf	sıla; fiili muzari	mef'ul, ismi mevsul (masdar h. de denmiş)	fiili muzari	hal

﴿ 42 ﴾	الدَّارِ	عُقْبَى	لِمَنْ	الْكُفَّارُ	سَيَعْلَمُ
	yurdun	sonunun	kime ait olduğunu	kâfirler	bileceklerdir
	muzafun ileyh	mübteda muahhar, muzaf	haber mukaddem, harfi cer, soru ismi	fâil	istikbal (gelecek zaman) h., fiili muzari

42. Onlardan öncekiler de tuzak kurdular, oysa bütün tuzaklar Allah'a aittir. Her nefsin kazanacağı şeyi (ne kazanacağını) O bilir. Bu yurdun (dünyanın) sonunun kime ait olduğunu kâfirler de bileceklerdir!

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 253 ≻

(RA'D, 35):

(اَلْمَثَلُ ج اَمْثَالٌ): misal, müsavi, aynısı, misil (وَعَدَ يَعِدُ وَعْدًا): (misal f.) va'd ettti, söz verdi (اَلنَّهْرُ ج اَنْهَارٌ): nehir

(اَلْمُتَّقِي ج مُتَّقُونَ): (ismi fâil) takva sahibi, korunan, sakınan (جَرَى يَجْرِي جَرْيًا): (nakıs f.) cereyan etti, aktı

(اَلْاُكُلُ): yemiş, yenilen nesne (اَلدَّائِمُ): daimi, devam eden (اَلظِّلُّ ج ظُلُولٌ): gölge

(اَلْعُقْبَى): akıbet, son, netice (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.) korundu, sakındı (اَلنَّارُ ج نِيرَانٌ): ateş

(RA'D, 36 – 37):

(آتَي يُؤْتِي اِيتَاءً): (nakıs f.) verdi, getirdi (فَرِحَ يَفْرَحُ فَرْحًا): sevindi/ şımardı (أَنْزَلَ يُنْزِلُ اِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi

(اَلْحِزْبُ ج اَحْزَابٌ): birlik, bölük, taraftar, parti (أَنْكَرَ يُنْكِرُ اِنْكَارًا): (if'al b.) inkar etti, tanıyamadı

(بَعْضٌ): birkısım, bazı, birkaç (أَمَرَ يَأْمُرُ اَمْرًا): (mehmuz f.) emretti (عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti

(أَشْرَكَ يُشْرِكُ اِشْرَاكًا): (if'al b.) (Allah'a) ortak koştu (دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs f.) ibadet etti/ dua etti/ davet etti/ istedi

[(اَلْمَآبِ (آبَ يَؤُبُ]: (mimli masdar) dönüş, rücu [(اَلْحُكْمُ (حَكَمَ يَحْكُمُ]: kaza, hüküm, hikmet

(اَلْعَرَبِيُّ): Arapça (اَتْبَعَ يَتْبَعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabi oldu (اَلْهَوَى ج اَهْوَاءُ): heva, heves, meyil

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) geldi (اَلْوَلِيُّ ج اَوْلِيَاءُ): dost [(اَلْوَاقِي (وَقَى يَقِي]: (ismi fâil) koruyan

(RA'D, 38 - 39):

(أَرْسَلَ يُرْسِلُ اِرْسَالاً): (if'al b.) gönderdi (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): icad etti/ çevirdi/ kıldı/ hükmetti

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا ب): (nakıs f.) getirdi (مَحَا يَمْحُو مَحْوًا): (nakıs f.) sildi (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti

(أَثْبَتَ يُثْبِتُ اِثْبَاتًا): (if'al b.) sabit kıldı, isbat etti (اَلْاُمُّ ج اُمَّهَاتٌ): anne

(RA'D, 40 – 41):

(أَرَى يُرِي اِرَائَةً): (nakıs if'al b.) gösterdi (بَعْضٌ): birkısım,bazı,birkaç (وَعَدَ يَعِدُ وَعْدًا): (misal f.) vadetti, söz verdi

(تَوَفَّى يَتَوَفَّى تَوَفِّيًا): (nakıs tefa'ul b.) ruhunu kabzetti, öldürdü (اَلْبَلاَغُ ج بَلاَغَاتٌ): tebliğ, iletme

[(حَاسَبَ يُحَاسِبُ]: muhasebe, hesaba çekme (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs f.) gördü/ bildi/ zannetti

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (nakıs f.) geldi (نَقَصَ يَنْقُصُ نَقْصًا): eksiltti (اَلطَّرَفُ ج اَطْرَافٌ): taraf, uç

(حَكَمَ يَحْكُمُ حُكْمًا): hükmetti, hüküm verdi (اَلسَّرِيعُ ج سِرَاعٌ): süratli, hızlı, çabuk

[(عَقَّبَ يُعَقِّبُ) اَلْمُعَقِّبُ]: (ismi fâil) takipçi, kontrol edici, bir şeyi reddetmek, geçersiz kılmak ve iptal etmek için izleyen kimse

(RA'D, 42):

(مَكَرَ يَمْكُرُ مَكْرًا): hile yaptı, pusuya soktu (جَمِيعًا): (cem manasını tekid için getirilir) hepsi, tümü, bütünü

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (كَسَبَ يَكْسِبُ كَسْبًا): kazandı, tahsil etti

(اَلْعُقْبَى): son, netice, akıbet (اَلدَّارُ ج دِيَارٌ): ev, mesken, yurt

🕮🕮🕮🕮🕮🕮🕮

≺ CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 254 (RA'D: 43) ≻

وَ	يَقُولُ	الَّذِينَ	كَفَرُوا	لَسْتَ	مُرْسَلاً ط	قُلْ
başlama h.	derler	kimseler	inkar eden	sen değilsin	peygamber	de ki
	fiili muzari	fâil, ismi mevsul	sıla; fiil cümlesi; fiili mazi, fâil	camid fiili mazi, nâsih, (لَيْسَ)'nin ismi	(لَيْسَ)'nin haberi	emir fiili

كَفَى	بِاللّٰهِ	شَهِيدًا	بَيْنِي	وَ	بَيْنَكُمْ لا	وَ
yeter	Allah	şahit olarak	benimle	atıf h.	sizin aranızda	ve
fiili mazi	zaid cer, fâil	temyiz	mekan zarfı		mekan zarfı	atıf h.

مَنْ	عِنْدَهُ	عِلْمُ	الْكِتَابِ	﴿ 43 ﴾
yanında olanlar	haber mukaddem, şibhi cümle	bilgisi	Kitab'ın	
(اللّٰهِ)'ye matuf, ismi mevsul	sıla; şibhi cümle	mübteda muahhar, muzaf	muzafun ileyh	

43. İnkar edenler: «Sen peygamber değilsin» derler. De ki: «Benimle sizin aranızda şahit olarak Allah ve yanında Kitab'ın (Kur'ân'ın) bilgisi olanlar yeter.»

سورة ابراهيم (14)

(İBRAHİM (İbrahim Peygamber) SÛRESİ)

(Mekke'de indirilmiştir. 52 ayettir)

≺ CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 254 - 260 ≻

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

الٓرٰ قف	كِتَابٌ	أَنْزَلْنَاهُ	إِلَيْكَ	لِتُخْرِجَ	النَّاسَ	مِنَ الظُّلُمَاتِ
Elif. Lâm. Râ Kur'an'ın i'cazına delalet eden hurufu mukattaa	bir kitaptır (هذا) (bu) olarak takdir edilen mahzuf mübtedanın haberi,, mevsuf, yani; (هذا كتاب)	indirdiğimiz "كِتَابٌ"ün sıfatı; mazi fiil, fâil, mef'ul	sana câr-mecrur	çıkarman için ta'lil (sebep) ve nasb h., f. muzari	insanları mef'ul	karanlıklardan câr-mecrur

﴿ 1 ﴾	الْحَمِيدِ لا	الْعَزِيزِ	إِلَى صِرَاطِ	رَبِّهِمْ	بِإِذْنِ	إِلَى النُّورِ
	Hamid sıfat, (bedel de denmiştir)	Aziz muz.ileyh	yoluna h. cer-mecrur isim, muzaf, şibhi cümle "إِلَى النُّورِ" den bedel	Rablerinin muz.ileyh, muzaf, (هِمْ):muz.ileyh	izniyle h. cer-mecrur isim, muzaf	aydınlığa câr-mecrur

1. Elif. Lâm. Râ. (Bu), Rablerinin izniyle insanları karanlıklardan aydınlığa, (yani) Aziz (her şeyin üstünde galip), Hamid (şükür ve övgüye lâyık olan) (Allah'ın) yoluna çıkarman için sana indirdiğimiz bir kitaptır.

فِي الْأَرْضِ ط	مَا	وَ	فِي السَّمَاوَاتِ	مَا	لَهُ	الَّذِي	اللّٰهِ
yerde h. cer-mecrur isim	olan şeyler matuf, ismi mevsul	ve atıf h. (başlama h. de denmiştir)	göklerde sıla; (مَا) ismi mevsulünün sılası: şibhi cümle	şeyler mübteda muahhar; ismi mevsul	O'nundur haber mukaddem; şibhi cümle	ki O (اللّٰهِ) kelimesinin sıfatı; ismi mevsul	Allah "اَلْحَمِيدُ" den bedel, mevsuf

(الَّذِي) ismi mevsulünün sılası: isim cümlesi

﴿ 2 ﴾	شَدِيدٍ لا	مِنْ عَذَابٍ	لِلْكَافِرِينَ	وَيْلٌ	وَ
	Şiddetli sıfat	azaptan dolayı h. cer-mecrur isim, mevsuf	kâfirlerin haber; şibhi cümle	vay haline mübteda	atıf h.

2. O Allah ki; göklerde ve yerde olan şeyler O'nundur. Şiddetli azaptan dolayı vayhaline kâfirlerin.

عَنْ سَبِيلِ	وَ يَصُدُّونَ	عَلَى الْآخِرَةِ	الدُّنْيَا	الْحَيَاةَ	يَسْتَحِبُّونَ	الَّذِينَ		
yolundan	alıkoyanlar	ahirete	Dünya	hayatını	tercih edenler			
h. cer-mecrur isim, muzaf	fiili muzari	atıf h.	car- mecrur	sıfat	mef'ul mevsuf	sıla; muzari fiil cümlesi	mübteda, ismi mevsul ("كَافِرِينَ" den bedel de denmiş)	

﴿ 3 ﴾

بَعِيدٍ	فِي ضَلَالٍ	أُولَئِكَ	عِوَجًا ط	يَبْغُونَهَا	وَ	اللَّهِ	
uzak	bir sapıklık içindedirler	işte onlar	eğriliğini	isteyenler	ve	Allah	
(ضَلَالٍ)'nin sıfatı	haber; şibhi cümle, mevsuf	mübteda	hal	fiili muzari+fâil mef'ul	atıf h.	muz. ileyh	

"الَّذِينَ" mübtedasının haberi: isim cümlesi

3. Dünya hayatını ahirete tercih edenler, Allah yolundan alıkoyanlar ve onun eğriliğini isteyenler, işte onlar (haktan ve şuurdan) uzak bir sapıklık içindedirler.

لِيُبَيِّنَ	قَوْمِهِ	بِلِسَانِ	إِلَّا	مِنْ رَسُولٍ	مَا أَرْسَلْنَا	وَ
apaçık anlatması için	kavminin	dilinden	başkasıyla	hiç bir peygamberi	göndermedik	
ta'lil ve nasb h., f. muzari	muz.ileyh, muzaf, (هِ):muz.ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf	istisna h. (hasr içindir)	zaid cer, mef'ul	nefiy h., fiili mazi, fâil	başlama h.

يَهْدِي	وَ	يَشَاءُ	مَنْ	اللَّهُ	فَيُضِلُّ	لَهُمْ ط
doğru yola iletir	ve	dileyen/ dilediği	kimseyi	Allah	saptırır	kendilerine
fiili muzari	atıf h.	sıla; muzari fiil cümlesi	mef'ul, ismi mevsul	fâil	başlama h., f.muzari	câr-mecrur

﴿ 4 ﴾

الْحَكِيمُ	الْعَزِيزُ	هُوَ	وَ	يَشَاءُ ط	مَنْ
Hakim'dir	Azizdir	O		dileyen/ dilediği	kimseyi
ikinci haber	haber	mübteda	başlama h.	sıla; muzari fiil cümlesi	mef'ul, ismi mevsul

4. Kendilerine apaçık anlatması için Biz hiç bir peygamberi, kendi kavminin dilinden başkasıyla göndermedik. Böylece Allah dileyen (veya dilediği) kimseyi saptırır ve dileyen/dilediği kimseyi de doğru yola iletir. O Azizdir (üstün ve güçlü olandır), Hakim'dir (hüküm ve hikmet sahibidir).

أَخْرِجْ	أَنْ	بِآيَاتِنَا	مُوسَى	أَرْسَلْنَا	لَقَدْ	وَ
çıkar	diye	mucizelerimizle	Musa'yı	göndermiştik	And olsun ki	
emir fiili (tefsir cümlesi)	tefsir h. (olumlu ya da olumsuz emrin başında gelir.)	(مُوسَى)'dan hal; şibhi cümle	mef'ul	fiili mazi, fâil, ("لَقَدْ أَرْسَلْنَا" cümlesi, yeminin cevâbıdır)	lâmu cevâbi'l-kasem (yeminin cevabının başında gelir), tahkik h.	kasem h.

اللَّهِ ط	بِأَيَّامِ	ذَكِّرْهُمْ	وَ	إِلَى النُّورِ	مِنَ الظُّلُمَاتِ	قَوْمَكَ
Allah'ın	günlerini	hatırlat onlara	ve	aydınlığa	karanlıklardan	Kavmini
muz.ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf	emir fiili, mef'ul	atıf h.	car-mecrur	car-mecrur	mef'ul

﴿ 5 ﴾

شَكُورٍ	صَبَّارٍ	لِكُلِّ	لَآيَاتٍ	فِي ذَلِكَ	إِنَّ	
çok şükreden	çok sabreden	her için	dersler	vardır bunlarda	Doğrusu	
sıfat (2. muzafun ileyh de denmiştir)	muz.ileyh	(آيَاتٍ) kelimesinin sıfatı, şibhi cümle, muzaf	tekid lamı, (إِنَّ)'nin muahhar ismi,, mevsuf	(إِنَّ)'nin mukaddem haberi; şibhi cümle	tekid ve nasb h.	

5. And olsun ki Musa'yı mucizelerimizle, «Kavmini karanlıklardan aydınlığa çıkar ve Allah'ın günlerini (O'na tabi olmayanların başına getirdiği felaket günlerini) onlara hatırlat» diye göndermiştik. Doğrusu bunlarda, her çok sabreden ve çok şükreden için dersler vardır.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 254 ≻

(RA'D, 43):

(كَفَى يَكْفِي كِفَايَةً): (nakıs f.) kafi oldu, yetti (اَلْعِلْمُ ج عُلُومٌ): ilim, bilim [(شَهِدَ يَشْهَدُ) اَلشَّهِيدُ]: şahid, gözetleyici

≺ İBRAHİM SURESİ ≻

(İBRAHİM, 1):

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ اِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi (أَخْرَجَ يُخْرِجُ اِخْرَاجًا): (if'al b.) çıkardı (لَنَّاسُ): insanlar

(اَلظُّلْمَةُ ج ظُلُمَاتٌ): karanlık (اَلنُّورُ ج اَنْوَارٌ): nur, ışık, aydınlık (اَلْاِذْنُ ج اُذُونٌ): izin, müsade

(اَلصِّرَاطُ): eğri büğrü yahut kıvrımlı olmayan yol (اَلْعَزِيزُ ج اَعِزَّةٌ): aziz, üstün, kuvvetli

[(حَمِدَ يَحْمَدُ) اَلْحَمِيدُ] : (Allah'ın sıfatlarından) hamdedilen

(İBRAHİM, 2):

(وَيلٌ): yazıklar olsun, vay haline (اَلشَّدِيدُ ج شِدَادٌ): şiddetli, kuvvetli (اِسْتَحَبَّ يَسْتَحِبُّ اِسْتِحْبَابًا): (istif'al muzaaf f.) sevdi

(İBRAHİM, 3):

(صَدَّ يَصُدُّ صَدًّا): (muzaaf f.) men etti, alıkoydu, vazgeçti, kaçındı (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol

(بَغَى يَبْغِي بُغْيَةً): (nakıs f.) talep etti, aradı, arzu etti (اَلْعِوَجُ): eğrilik, kusur, pürüz

(اَلْبَعِيدُ ج بُعَدَاءُ): uzak [(ضَلَّ يَضِلُّ) اَلضَّلَالُ]: dalalet, sapma

(İBRAHİM, 4):

(أَضَلَّ يُضِلُّ اِضْلَالاً): (muzaaf if'al b.) saptırdı veya sapmış buldu (اَللِّسَانُ ج اَلْسِنَةٌ): konuşma dili, lisan

(هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nakıs f.) irşad etti, hidayet verdi, yol gösterdi (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti

(بَيَّنَ يُبَيِّنُ تَبْيِينًا): zahir oldu, izah ve izhar etti (أَرْسَلَ يُرْسِلُ اِرْسَالاً): (if'al b.) gönderdi

(İBRAHİM, 5):

(أَرْسَلَ يُرْسِلُ اِرْسَالاً): (if'al b.) gönderdi (أَخْرَجَ يُخْرِجُ اِخْرَاجًا): (if'al b.) çıkardı

(اَلظُّلْمَةُ ج ظُلُمَاتٌ): karanlık (اَلنُّورُ ج اَنْوَارٌ): ışık, aydınlık, nur

(ذَكَّرَ يُذَكِّرُ تَذْكِيرًا): (tef'il b.) zikre sevketti, hatırlattı, düşündürdü

[(صَبَرَ يَصْبِرُ) اَلصَّبَّارُ]: (mübalağalı ismi fâil) çok sabırlı [(شَكَرَ يَشْكُرُ) اَلشَّكُورُ]: (mübalağalı ismi fâil) çok şükreden

≺ CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 255 (İBRAHİM: 6 – 10) ≻

وَ	إِذْ	قَالَ	مُوسَى	لِقَوْمِهِ	اذْكُرُوا	نِعْمَةَ
başlama h.	bir zamanlar cümleye muzaf olan geçmiş zaman zarfı	demişti fiili mazi	Musa fâil	kavmine h. cer-mecrur isim	hatırlayın emir fiili, fâil	nimetini mef'ul, muzaf

اللَّهِ	عَلَيْكُمْ	إِذْ	أَنْجَاكُمْ	مِنْ آلِ	فِرْعَوْنَ	يَسُومُونَكُمْ
Allah'ın muz.ileyh	üzerinizdeki şibhi cümle (نِعْمَةَ)'den hal;	Hani (bir zamanlar) geçmiş zaman zarfı, muzaf	kurtardı sizi f.mazi, mef'ul, cümle (إِذْ) zarfının muz. ileyhidir	ailesinden h.cer mecrur isim, muzaf	Firavun muz.iley h	sizi süren (آلِ فِرْعَوْنَ) den hal; fiili muzari+fâil+ mef'ul

سُوءَ	الْعَذَابِ	وَ	يُذَبِّحُونَ	أَبْنَاءَكُمْ	وَ	يَسْتَحْيُونَ
kötüsüne ikinci mef'ul, muzaf	azabın muz.ileyh	atıf h.	boğazlıyan f.muzari, fâil	oğullarınızı mef'ul	atıf h.	yaşatan f.muzari, merfû, fâil

نِسَاءَكُمْ	وَ	فِي ذَٰلِكُمْ	بَلَاءٌ	مِنْ رَبِّكُمْ	عَظِيمٌ	﴿ 6 ﴾
kadınlarınızı mef'ul	atıf h.	İşte bu size anlatılanlarda vardır haber mukaddem; şibhi cümle	bir imtihan mübteda muahhar, mevsuf	Rabbinizden sıfat; şibhi cümle	büyük (بَلَاءٌ) kelimesinin sıfatı	

6. (Böylece) bir zamanlar Musa kavmine demişti ki: «Allah'ın üzerinizdeki nimetini hatırlayın. Hani O, sizi azabın kötüsüne süren ve oğullarınızı boğazlayıp, kadınlarınızı yaşatan Firavun ailesinden kurtardı. İşte bu size anlatılanlarda Rabbinizden büyük bir imtihan vardır.»

وَ	لَأَزِيدَنَّكُمْ	لَئِنْ شَكَرْتُمْ	رَبُّكُمْ	تَأَذَّنَ	إِذْ	وَ
atıf h.	kesinlikle size artıracağım cevâbü'ş-şart; fiil cümlesi: cevap h., tekit nununa birleşen muzari f., mef'ul, { cümle yeminin cevabıdır}	Eğer şükrederseniz (إِنْ) edatının başında gelen lâm (kasem h.) yemin mânasına delâlet eder+ şart ve cezm h., fiilu'ş-şart; f.mazi, fâil	Rabbiniz fâil, cümle (إِذْ) zarfının muzafun ileyhidir	bildirmişti fiili mazi	Hani geçmiş zaman zarfı, (اذكر) olarak takdir edilen fiilin mef'ûlü, muzaf	atıf h.

لَشَدِيدٌ	عَذَابِي	إِنَّ	لَئِنْ كَفَرْتُمْ	﴿ 7 ﴾
çok şiddetlidir tekid lâmı, (إِنَّ)'nin haberi	azabım (إِنَّ)'nin ismi	doğrusu tekid ve nasb h.	eğer nankörlük ederseniz yemin h., şart ve cezm h., fi'lu'ş-şart; fiili mazi, fâil	

cevabü'ş-şart; isim cümlesi, ("إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ" cümlesi yeminin cevabı

7. (Hz. Musa sözüne devamla şöyle dedi:) «Hani Rabbiniz size: Eğer şükrederseniz, kesinlikle size (nimetimi) artıracağım ve eğer nankörlük ederseniz doğrusu azabım çok şiddetlidir! (diye) bildirmişti.»

وَ	أَنْتُمْ	تَكْفُرُوا	إِنْ	مُوسَى	قَالَ	وَ
ve atıf h.	siz (تَكْفُرُوا)'nun fâilinden tekid	nankörlük etseniz fi'lu'ş-şart; nun'un düşmesiyle fiili muzari, fâil	şart ve cezm h.	Musa fâil	dedi f.mazi	atıf h.

حَمِيدٌ	لَغَنِيٌّ	اللَّهَ	فَإِنَّ	جَمِيعًا	فِي الْأَرْضِ	مَنْ	﴿ 8 ﴾
hamde lâyıktır (إِنَّ)'nin ikinci haberi	zengindir tekid lâmı, (إِنَّ)'nin haberi	Allah (إِنَّ)'nin ismi	akabinde rabıta {cevabü'ş-şart içindir}, (ekid ve nasb h.	toptan hal	yeryüzünde sıla; şibhi cümle	olan kimseler matuf, ismi mevsul	

cevabü'ş-şart; isim cümlesi

8. Musa: «Eğer siz ve yeryüzünde olanlar toptan nankörlük etseniz, akabinde Allah kesinlikle (yine) zengindir, hamde lâyıktır.» dedi.

أَ	لَمْ يَأْتِكُمْ	نَبَأُ	الَّذِينَ	مِنْ قَبْلِكُمْ	قَوْمِ	نُوحٍ
mi soru h.	gelmedi nefiy ve cezm h., f. muzari, mef'ul	haberi fâil, muzaf	kimselerin muzafun ileyh, ismi mevsul	sizden önceki sıla: şibhi cümle	kavminin (الَّذِينَ) den bedel, muzaf	Nuh muzafun ileyh

وَ	عَادٍ	وَ	ثَمُودَ ط	الَّذِينَ	مِنْ بَعْدِهِمْ ط
atıf h.	Âd matuf	ve atıf h.	Semûd matuf	kimselerin matuf, ismi mevsul	onlardan sonraki sıla; şibhi cümle

لاَ يَعْلَمُهُمْ	إِلاَّ	اللّهُ ط	جَآءَتْهُمْ	رُسُلُهُمْ	بِالْبَيِّنَاتِ	فَرَدُّوا
onları bilmez nefiy h., f.muzari, mef'ul	başkası istisna h.	Allah'tan fâil	kendilerine getirdi fiili mazi, mef'ul	Peygamberleri fâil	mucizeler câr-mecrur	akabinde döndürdüler atıf h., f. mazi, fâil

أَيْدِيَهُمْ	فِيٓ أَفْوَاهِهِمْ	وَ	قَالُوٓا	إِنَّا	كَفَرْنَا	بِمَآ
ellerini mef'ul	ağızlarına h. cer-mecrur isim	ve atıf h.	dediler fiili mazi, fâil	biz tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	inkar ettik (إِنَّ)'nin haberi: mazi fiil cümlesi, fâil	şeyi h. cer, ismi mevsul

أُرْسِلْتُمْ	بِهِ	وَ	إِنَّا	لَفِي شَكٍّ	مِمَّا	تَدْعُونَنَا
gönderildiğiniz sıla; fiil cümlesi; meçhul fiili mazi, naibi fâil	kendisiyle câr-mecrur	ve atıf h.	kesinlikle biz tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	bir şüphe içindeyiz tekid lâmı+ (إِنَّ)'nin haberi: şibhi, mevsuf	şeyden h. cer, ismi mevsul	bizi çağırdığınız sıla; fiili muzari+fâil mef'ul, {şibhi cümle (شَكٌّ)ün sıfatı }

﴿ 9 ﴾

مُرِيبٍ	إِلَيْهِ
kanaat hasıl etmeyen "شَكٌّ" nin ikinci sıfatı	kendisine câr-mecrur

9. Sizden önceki kimselerin, Nuh, Âd ve Semûd kavminin ve onlardan sonraki kimselerin haberleri size gelmedi mi? Onları Allah'tan başkası bilmez. Peygamberleri kendilerine mucizeler getirdi de akabinde onlar, ellerini ağızlarına döndürdüler ve «Doğrusu biz kendisiyle gönderildiğiniz şeyi inkar ettik ve kesinlikle biz, bizi kendisine çağırdığınız şeyden kuşkulu (kanaat hasıl etmeyen, derin) bir şüphe içindeyiz» dediler.

السَّمَاوَاتِ	فَاطِرِ	شَكٌّ	فِي اللّهِ	أَ	رُسُلُهُمْ	قَالَتْ
Gökleri muzafun ileyh	yaratan (اللّهِ) kelimesinin sıfatı (ya da bedeli), muzaf	şüphe mübteda muahhar	Allah hakkında haber mukaddem; şibhi cümle, mevsuf	mı soru h.	Peygamberleri fâil	dediler fiili mazi

وَ	الْأَرْضِ	يَدْعُوكُمْ	لِيَغْفِرَ	لَكُمْ	مِنْ ذُنُوبِكُمْ	وَ
ve atıf h.	yeri matuf	sizi çağıran başlama cümlesi: fiili muzari, mef'ul	bağışlamak için ta'lil ve nasb h., fiili muzari	sizi câr-mecrur	günahlarınızdan h. cer-mecrur isim	ve atıf h.

إِلاَّ	أَنْتُمْ	إِنْ	قَالُوٓا	مُسَمًّى ط	إِلَىٰٓ أَجَلٍ	يُؤَخِّرَكُمْ
başka bir şey istisna h.(hasr içindir)	siz mübteda	değilsiniz nefiy h.	dediler fiili mazi, fâil	isimlenmiş sıfat	bir vakte kadar h. cer-mecrur isim, mevsuf	sizi ertelemek için f. muzari, mef'ul

يَعْبُدُ	كَانَ	عَمَّا	أَنْ تَصُدُّونَا	تُرِيدُونَ	مِثْلُنَا ط	بَشَرٌ
tapmakta (كَانَ)'nin haberi; muzari fiil cüm.	olduğu sıla; fiil cüm.; fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	şeylerden h.cer, ismi mevsul	bizi alıkoymak masdar ve nasb h., f. muzari, fâil, mef'ul	istiyen (بَشَرٌ) kelimesinin ikinci sıfatı; fiili muzari+fâil	bizim gibi sıfat	bir beşerden haber, mevsuf

﴿ 10 ﴾

مُبِينٍ	بِسُلْطَانٍ	فَأْتُونَا	آبَآؤُنَا
apaçık sıfat	bir delil h. cer-mecrur isim, mevsuf	O halde bize getirin rabıta, emir f., fâil, mef'ul, { ..(فأتونا) cümlesi takdir edilen bir şart cümlesinin cevabıdır da denmiştir yani; (إن كنتم رسلا فأتونا)(Eğer rasuller iseniz bize .. getirin)}	atalarımızın fâil

10. Peygamberleri: «Gökleri ve yeri yaratan, günahlarınızdan sizi bağışlamak ve sizi isimlenmiş (belirli, muayyen) bir vakte kadar (yaşamanızı) ertelemek için sizi (doğru yola, hak dine) çağıran Allah hakkında mı şüphe var? » dediler. Onlar da: «Siz bizi atalarımızın tapmakta olduğu şeylerden alıkoymak istiyen, bizim gibi bir beşerden (insandan) başkası değilsiniz. O halde bize, apaçık bir delil getirin! » dediler.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 255 ≻

(İBRAHİM, 6):

(ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): muktezasını yapmakla birlikte hatıra getirdi, zikretti, söyledi (اَلنِّعْمَةُ ج نِعَمٌ): nimet

(أَنْجَى يُنْجِي إِنْجَاءً): (nakıs if'al b.) kurtardı (اَلْآلُ): aile, ehil, akraba, yakın

(سَامَ يَسُومُ سَوْمًا): (ecvef f.) ileri sürdü, itti, zorladı (اَلسُّوءُ): kötülük, kötü

(ذَبَّحَ يُذَبِّحُ تَذْبِيحًا): (tef'il b.) çokça kesti, boğazladı (اَلْاِبْنُ ج اَبْنَاءٌ): erkek, çocuk, oğul

(اِسْتَحْيَى يَسْتَحْيِي اِسْتِحْيَاءً): (nakıs istif'al b.) yaşattı, öldürmedi/ utandı (اَلنِّسَاءُ): kadınlar

[(بَلَا يَبْلُو) اَلْبَلَاءُ]: (masdar) imtihan (اَلْعَظِيمُ ج عَظَائِمُ): büyük, yüce

(İBRAHİM, 7):

(تَأَذَّنَ يَتَأَذَّنُ تَأَذُّنًا): (tefa'ul b.) yemin etti, bildirdi (شَكَرَ يَشْكُرُ شُكْرًا): şükretti

(زَادَ يَزِيدُ زَيْدًا): (ecvef f.) arttı, çoğaldı (كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا): nankörlük etti, inanmadı, inkar etti

(اَلْعَذَابُ ج اَعْذِبَةٌ): azap, işkence, elem (اَلشَّدِيدُ ج شِدَادٌ): şiddetli, kuvvetli

(İBRAHİM, 8 – 9):

(اَلْجَمِيعُ): (cem manasını tekid için getirilir) hepsi, bütünü, tümü (اَلْغَنِيُّ ج اَغْنِيَاءُ): (Allah'ın isimlerinden) zengin

(اَلْحَمِيدُ): (Allah'ın sıfatlarından) hamdedilen (اَلنَّبَأُ ج اَنْبَاءٌ): haber, vakıa, hadise

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (nakıs f.) geldi (جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) geldi

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (رَدَّ يَرُدُّ رَدًّا): (muzaaf f.) döndürdü, iade etti, geri çevirdi

(اَلْفُوهُ اَلْفَاهُ ج اَفْوَاهٌ): ağız (اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el (اَلشَّكُّ ج شُكُوكٌ): şüphe

(أَرْسَلَ يُرْسِلُ اِرْسَالاً): (if'al b.) gönderdi (اَلْبَيِّنَةُ ج بَيِّنَاتٌ): apaçık

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs f.) davet etti, teşvik etti/ dua etti/ ibadet etti

[(أَرَابَ يُرِيبُ) اَلْمُرِيبُ]: (ismi fâil) tatmin etmeyen, kanaat hasıl etmeyen, kuşku veren, kuşkulu bir şüphe

(İBRAHİM, 10):

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs f.) davet etti, çağırdı/ dua etti/ ibadet etti (غَفَرَ يَغْفِرُ غُفْرَانًا): mağfiret etti, bağışladı

(اَلذَّنْبُ ج ذُنُبٌ): suç, günah (أَخَّرَ يُؤَخِّرُ تَأْخِيرًا): (tef'il b.) erteledi, tehir etti

[(سَمَّى يُسَمِّي) اَلْمُسَمَّى]: (ismi meful) muayyen, belirli (اَلْبَشَرُ): beşer, insan

(اَلْاَبُ ج آبَاءٌ): baba (أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef if'al b.) istedi, irade etti

(كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu (اَلْمِثْلُ ج اَمْثَالٌ): misil, kadar, benzer, gibi, kat

(عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti [(فَطَرَ يَفْطُرُ) اَلْفَاطِرُ]: (ismi fâil) yaradan, icad eden

(صَدَّ يَصُدُّ صَدًّا): (muzaaf f.) men etti, alıkoydu, vazgeçti (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا ب): (nakıs f.) getirdi

(اَلسُّلْطَانُ): hüccet, bürhan, saltanat, galebe (اَلْاَجَلُ ج اَجَالٌ): ecel, tayin edilmiş vakit

[(أَبَانَ يُبِينُ) اَلْمُبِينُ]: (ismi fâil) açıklayan, açık ve vazıh olan

≺ CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 256 (İBRAHİM: 11 – 18) ≻

قَالَتْ	لَهُمْ	رُسُلُهُمْ	إِنْ	نَحْنُ	إِلاَّ	بَشَرٌ
dedi	onlara	Resulleri	değiliz	biz	başkası	bir insandan
f. mazi	câr-mecrur	fâil	nefiy h.	mübteda	istisna h.	haber, mevsuf

مِثْلُكُمْ	وَ	لَكِنَّ	اللّهَ	يَمُنُّ	عَلَى مَنْ	يَشَآءُ
sizin gibi		Fakat	Allah	lütufta bulunur	kimseye	dileyen/dilediği
sıfat, cümle mekulü'l-kavl	atıf h.	istidrak ve nasb h.	(لَكِنَّ)'nin ismi	(لَكِنَّ)'nin haberi, muzari fiil cüm.	h.cer, ismi mevsul	sıla; fiil cümlesi; fiili muzari

مِنْ عِبَادِهِ ط	وَ	مَا	كَانَ	لَنَآ	أَنْ نَأْتِيَكُمْ	بِسُلْطَانٍ
kullarından		yoktur		bizim	size getirmemiz	bir delil
h. cer-mecrur isim	atıf h.	nefiy h.	fiili mazi, nâsih	(كَانَ)'nin mukaddem haberi; şibhi cümle	(كَانَ)'nin muahhar ismi; masdar ve nasb h., f. muzari, mef'ul	câr-mecrur

إِلاَّ	بِإِذْنِ	اللّهِ ط	وَ	عَلَى اللّهِ	فَلْيَتَوَكَّلِ	الْمُؤْمِنُونَ ﴿11﴾
hariç	izni ile	Allah'ın		Allah'a	güvenip-dayansınlar	müminler
istisna h. (hasr içindir)	(نَأْتِيَكُمْ) fiilinin fâilinden hal: şibhi cümle	muz. ileyh	atıf h. (başlama h. de denmiştir)	şibhi cümle (يَتَوَكَّلِ) ile bağlantılı	rabıta (zaide de denmiştir)+ emr-i gaib; cezmeden emir lâmı, f. muzari, geçiş dolayısıyla esreli	fâil

11. Resulleri onlara: «(Evet) biz sizin gibi bir insandan başkası değiliz. Fakat Allah kullarından dilediği (ya da dileyen) kimseye lütufta bulunur. Allah'ın izni ile olması hariç bizim size bir delil (mucize) getirmemiz(e imkân) yoktur. Artık müminler ancak Allah'a güvenip-dayansınlar.» dedi.

وَ	مَا	لَنَا	أَلاَّ نَتَوَكَّلَ	عَلَى اللّهِ	وَ	قَدْ
	ne oluyor (ki)	Bize	tevekkül etmeyelim	Allah'a		
atıf h.	mübteda, soru ismi	haber: şibhi cümle	masdar ve nasb h., nefiy h., fiili muzari	câr-mecrur	hal vâvı	tahkik h.

هَدَانَا	سُبُلَنَا ط	وَ	لَنَصْبِرَنَّ	عَلَى مَا	آذَيْتُمُونَا	وَ
bize göstermişken	yollarımızı	ve	kesinlikle sabredeceğiz	şeylere	bize eziyet ettiğiniz	
fiili mazi, mef'ul	ikinci mef'ul, {(وقد هدانا سبلنا) fiil cümlesi (نَتَوَكَّلَ)'nin fâilinden haldir }	baş-lama h.	yemin cevabı lâmı, tekid nûnu'na birleşmiş fiili muzari	h. cer, ismi mevsul cer mah.	sıla; fiili mazi, fâil, (و):işba' h. (zamire geçişte kullanılır), mef'ul	atıf h.

عَلَى اللّهِ	فَلْيَتَوَكَّلِ	الْمُتَوَكِّلُونَ ع ﴿12﴾
Allah'a	artık tevekkül etsinler	Tevekkül edenler
câr-mecrur	rabıta (zaide de denmiştir), emir lâmı, f. muzari	fâil

12. «Bize ne oluyor ki, bize (doğru olan) yollarımızı göstermişken Allah'a tevekkül etmeyelim (güvenmeyelim)? Ve kesinlikle bize eziyet ettiğiniz şeylere sabredeceğiz. Tevekkül edenler artık Allah'a tevekkül etsinler»

وَ	قَالَ	الَّذِينَ	كَفَرُوا	لِرُسُلِهِمْ	لَنُخْرِجَنَّكُمْ	مِنْ أَرْضِنَآ	أَوْ
	dedi		kâfir olanlar	peygamberlerine	kesinlikle sizi çıkaracağız	toprağımızdan	veya
baş-lama h.	f. mazi	fâil, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm. fâil	h. cer-mecrur isim	lâmu cevabil kasem, tekid nûnu'na birleşmiş fiili muzari, mef'ul	h. cer-mecrur isim	atıf h.

الظَّالِمِينَ لا ﴿13﴾	لَنُهْلِكَنَّ	رَبُّهُمْ	إِلَيْهِمْ	فَأَوْحَى	فِي مِلَّتِنَا ط	لَتَعُودُنَّ
Zalimleri	kesinlikle helâk edeceğiz	Rableri	onlara	vahyetti	dinimize	kesinlikle döneceksiniz
mef'ul	yemin harfi, tekid nûnu'na birleşmiş f.muzari,	fâil	câr-mecrur	atıf h., fiili mazi	h. cer-mecrur isim	yemin (veya tekid) lamı, tekit nunu birleşmiş f.muzari, fâil

13. Kâfir olanlar peygamberlerine; «Kesinlikle sizi ya toprağımızdan çıkaracağız veya kesinlikle dinimize döneceksiniz!» dedi. Rableri de onlara: «Zalimleri kesinlikle helâk edeceğiz!» diye vahyetti.

وَ	لَنُسْكِنَنَّكُمُ	الْأَرْضَ	مِنْ بَعْدِهِمْ ط	ذٰلِكَ	لِمَنْ	خَافَ
ve	kesinlikle sizi yerleştireceğiz	yeryüzüne	onların arkasından	Bu	kimseler içindir	korkan
atıf h.	lâmu cevabi'l kasem, tekid nûnu'na birleşmiş fiili muzari, mef'ul	ikinci mef'ûl	h.cer, :zarf ismi	mübteda	haber; h. cer, ismi mevsul	sıla; fiil cümlesi; fiili mazi

﴿ 14 ﴾

مَقَامِي	وَ	خَافَ	وَعِيدِ	
benim makamımdan	ve	korkan	tehdidimden	
mef'ul	atıf h.	fiili mazi	mef'ul, muzaf, sondaki esre kısaltma için düşen mahzuf ve muzâfun ileyh olup bulunan mütekellim ya'sının işaretidir	

14. Ve kesinlikle onların arkasından yeryüzüne sizi yerleştireceğiz. Bu (söz) benim makamımdan korkan ve tehdidimden korkan kimseler içindir." (diye vahyetti).

﴿ 15 ﴾

عَنِيدٍ	جَبَّارٍ	كُلُّ	خَابَ	وَ	اسْتَفْتَحُوا	وَ
inatçı	zorba	her	kaybetti		fetih istediler	Ve
sıfat	muzafun ileyh, mevsuf	fâil, muzaf	fiili mazi	atıf h.	fiili mazi, fâil	atıf h.

15. Ve (Peygamberler) fetih istediler. (Böylece) her inatçı zorba kaybetti (hüsrana uğradı).

﴿ 16 ﴾

صَدِيدٍ	مِنْ مَاءٍ	يُسْقَى	وَ	جَهَنَّمُ	مِنْ وَرَآئِهِ
irinli	sudan	içirilecektir	Ve	cehennem	onun arkasından vardır
sıfat	h. cer-mecrur isim, mevsuf	meçhul fiili muzari, naibi fâili	atıf h.	mübteda muahhar, {(مِنْ وَرَآئِهِ جَهَنَّمُ)} cümlesi (جَبَّارٍ)in sıfatı da denmiştir}	haber mukaddem; şibhi cümle

16. Onun arkasından cehennem vardır. Ve irinli sudan içirilecektir.

الْمَوْتُ	يَأْتِيهِ	وَ	يُسِيغُهُ	لَا يَكَادُ	وَ	يَتَجَرَّعُهُ
ölüm	ona gelecek	ve	onu boğazından geçiremeyecek	neredeyse		Onu yutkunmaya çalışacak
fâil	fiili muzari, mef'ul	atıf h.	(يَكَادُ)'nün haberi; muzari fiil cümlesi, mef'ul	nefiy h., fiili muzari, nasih, (يَكَادُ)'nün ismi	atıf h.	(مَاءٍ)'in ikinci sıfatı; muzari fiil cümlesi mef'ul

وَ	بِمَيِّتٍ ط	هُوَ	مَا	وَ	مَكَانٍ	مِنْ كُلِّ
atıf h.	kesinlikle ölecek	o	değildir		mekandan	her
	tekid için gelen zaid cer, (مَا)'nın haberi	(مَا)'nın ismi	(لَيْسَ) gibi amel eden nefiy h., nâsih	hal vâvı, (يأتيه)nin mef'ûlünden haldir	muzafun ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf

﴿ 17 ﴾

غَلِيظٌ	عَذَابٌ	مِنْ وَرَآئِهِ
sert	bir azap	Bunun arkasından vardır
sıfat	mübteda muahhar, mevsuf	haber mukaddem, şibhi cümle

17. Onu yutkunmaya çalışacak, neredeyse boğazından geçiremeyecek ve ona her mekandan ölüm gelecek, (fakat) o ölecek değildir. Bunun arkasından sert bir azap da vardır.

كَرَمَادٍ	أَعْمَالُهُمْ	بِرَبِّهِمْ	كَفَرُوا	الَّذِينَ	مَثَلُ
kül gibidir	amelleri	Rablerini	inkâr eden kimselerin		misali
haber; şibhi cümle, mevsuf	mübteda	h. cer-mecrur isim	sıla; mazi fiil	muzafun ileyh, ismi mevsul	mübteda, muzaf

(مَثَلُ) mübtedasının haberi; isim cümlesi

مِمَّا	لَا يَقْدِرُونَ	عَاصِفٍ ط	فِي يَوْمٍ	الرِّيحُ	بِهِ	اشْتَدَّتْ
şeylerden	kadir olamazlar	fırtınalı	bir günde	rüzgârın	kendisini	şiddetle savurduğu
h.cer, ismi mevsul	nefiy h., f. muzari+fâil { (..لَا يَقْدِرُونَ) cümlesi (كَفَرُوا) nün fâilinden haldir de denmiştir }	sıfat	h. cer-mecrur isim, mevsuf	fâil	câr-mecrur	fiili mazi

"رَمَادٍ" nin sıfatı; mazi fiil

﴿ 18 ﴾

الْبَعِيدُ	الضَّلَالُ	هُوَ	ذٰلِكَ	عَلَى شَيْءٍ ط	كَسَبُوا
uzak	delalettir		İşte bu	hiçbir şeye	kazandıkları
sıfat	haber, mevsuf	fasıl zamiri	mübteda	car-mecrur	sıla; mazi fiil cümlesi

18. Rablerini inkâr eden kimselerin misali (durumu); amelleri, fırtınalı bir günde rüzgârın kendisini şiddetle savurduğu kül gibidir. Kazandıkları şeylerden hiçbir şeye kadir olamazlar (hiçbir şey elde edemezler). İşte bu (geri dönüşü olmayan, haktan) uzak delalettir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 256 ≻

(İBRAHİM, 11 – 12):

(اَلْمِثْلُ ج اَمْثَالٌ): misil, benzer, gibi, kat (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا ب): (nakıs f.) getirdi (اَلْعَبْدُ ج عِبَادٌ): kul (اَلسُّلْطَانُ): hüccet, bürhan, saltanat, galebe

(اَلْبَشَرُ): beşer, insan (اَلْاِذْنُ ج اُذُونٌ): izin (تَوَكَّلَ يَتَوَكَّلُ تَوَكُّلاً): (tefa'ul b.) tevekkül etti, güvenip dayandı, işini Allah'a bıraktı

(مَنَّ يَمُنُّ مَنًّا): (muzaaf f.) lütufta bulundu, nimetlendirdi/ başa kaktı (اَلْمُتَوَكِّلُ ج مُتَوَكِّلُونَ): (ismi fâil) tevekkül eden

(هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nakıs f.) irşad etti, doğru yola iletti, yol gösterdi, tarif etti

(آذَى يُؤْذِي اِيذَاءً): (nakıs f.) eziyet etti (صَبَرَ يَصْبِرُ صَبْرًا): sabretti (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): yol

(İBRAHİM, 13):

(أَوْحَى يُوحِي اِيحَاءً): (nakıs if'al b.) vahyetti, sır verdi, gizlice öğütledi, sevk etti

(أَخْرَجَ يُخْرِجُ اِخْرَاجًا): (if'al b.) çıkardı (عَادَ يَعُودُ عَوْدًا): (ecvef f.) döndü

(أَهْلَكَ يُهْلِكُ اِهْلاَكًا): (if'al b.) helak etti, öldürdü, telef etti (اَلْمِلَّةُ): din, millet

(اَلظَّالِمُ ج ظَالِمُونَ): (ismi fâil) zulmeden, haksızlık eden

(İBRAHİM, 14):

(أَسْكَنَ يُسْكِنُ اِسْكَانًا): (if'al b.) yerleştirdi/ sakin kıldı (خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef f.) korktu

(اَلْمَقَامُ ج مَقَامَاتٌ): makam, yer, pozisyon, vatan (اَلْوَعِيدُ): tehdit, tehdit mevzusu

(İBRAHİM, 15 – 16):

(اِسْتَفْتَحَ يَسْتَفْتِحُ اِسْتِفْتَاحًا): (istif'al b.) fetih talep etti (اَلْجَبَّارُ ج جَبَّارُونَ): yüksek, azim, zorlayıcı, zorba, musallat olan

(خَابَ يَخِيبُ خَيْبًا): (ecvef f.) maksada erişemedi, kaybetti, başaramadı, hüsrana uğradı

(اَلْعَنِيدُ ج عُنُدٌ): inatçı, dikkafalı, başkaldıran, serkeş, asi (سَقَى يَسْقِي سَقْيًا): (nakıs f.) suladı, içirdi

(اَلْوَرَاءُ): arka, arkasında (اَلْمَاءُ ج مِيَاهٌ): su (اَلصَّدِيدُ): cehennemdeki kanla karışık mayii, irin

(İBRAHİM, 17 – 18):

(تَجَرَّعَ يَتَجَرَّعُ تَجَرُّعًا): (tefa'ul b.) içmeye çalıştı, yutkundu, azar azar, yudum yudum devamlı bir şekilde içti

(أَسَاغَ يُسِيغُ اِسَاغَةً): (ecvef if'al b.) boğazdan kolayca geçirdi (اَلْمَيِّتُ ج مَوْتَى): ölü (اَلْوَرَاءُ): arka, arkasında

(كَادَ يَكَادُ): (ecvef f.) neredeyse, az kalsın (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (nakıs f.) geldi [اَلْمَوْتُ (مَاتَ يَمُوتُ)]: ölüm

(اَلْغَلِيظُ ج غِلاَظٌ): katı, sert, ağır, sağlam (اَلْمَكَانُ ج اَمَاكِنُ): mekan, yer

(قَدَرَ يَقْدِرُ قَدْرًا): ayarladı/ kadrini bildi/ daralttı/ takdir etti/ gücü yetti/ ölçüp biçti

(اَلرِّيحُ ج رِيَاحٌ): rüzgar/ yardım/ üstünlük/ koku

[(ضَلَّ يَضِلُّ اَلضَّلاَلُ]: dalalet, sapma (اَلْمَثَلُ ج اَمْثَالٌ): misil, müsavi, aynısı, misal (اَلْعَمَلُ ج اَعْمَالٌ): amel, iş

(اِشْتَدَّ يَشْتَدُّ اِشْتِدَادًا): (ifilal b.) şiddetlendi (اَلْيَوْمُ ج اَيَّامٌ): gün [(عَصَفَ يَعْصِفُ) اَلْعَاصِفُ]:(ismi fâil) fırtınalı, rüzgarlı

(اَلرَّمَادُ): kül (كَسَبَ يَكْسِبُ كَسْبًا): kazandı, tahsil etti (اَلْبَعِيدُ ج بُعَدَاءُ): uzak

≺ CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 257 (İBRAHİM: 19 – 24) ≻

أَ	لَمْ تَرَ	أَنَّ	اللَّهَ	خَلَقَ	السَّمَاوَاتِ	وَ
mi soru h.	görmedin cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., f.muzari	tekid ve nasb h.	Allah'ın (أَنَّ)'nin ismi	yarattığını (أَنَّ)'nin haberi; mazi fiil	gökleri mef'ul	ve atıf h.

"تر"nın mef'ulü; masdarı müevvel

﴿ 19 ﴾	جَدِيدٍ	بِخَلْقٍ	يَأْتِ	وَ	يُذْهِبْكُمْ	إِنْ يَشَأْ	بِالْحَقِّ	الْأَرْضَ
	yepyeni sıfat	bir halk harfi cer+ mecrur isim, mevsuf	getirir f.muzari	atıf h.	sizi giderir cevâbü'ş-şart; f.muzari, mef'ul	dilerse şart ve cezm h., fiilu"ş-şart, f.muzari,	hak ile "خَلَقَ"daki fâilden hal: şibhi cümle	yeri matuf

19. Allah'ın gökleri ve yeri hak ile yarattığını görmedin mi? (Allah) dilerse sizi giderir (helak edip ortadan kaldırır) ve yepyeni bir halk getirir.

﴿ 20 ﴾	بِعَزِيزٍ	عَلَى اللَّهِ	ذَٰلِكَ	مَا	وَ
	asla güç tekit için gelen zaid cer, (مَا)'nın haberi	Allah'a h. cer-mecrur isim, şibhi cümle (عَزِيزٍ)ile bağlantılıdır	Bu (مَا)'nın ismi	değildir (لَيْسَ) gibi amel eden nefiy h., nâsih	atıf h.

20. Bu Allah'a asla güç (önemli ve zor bir iş) değildir.

لِلَّذِينَ	الضُّعَفَاءُ	فَقَالَ	جَمِيعًا	لِلَّهِ	بَرَزُوا	وَ
kimselere h. cer, ismi mevsul	zayıflar fâil	dediler atıf h., fiili mazi	hepsi (بَرَزُوا) fiilinin fâilinden hal	Allah'ın huzuruna car-mecrur	çıktılar fiili mazi, fâil	başlama h.

مُغْنُونَ	فَهَلْ أَنْتُمْ	تَبَعًا	لَكُمْ	كُنَّا	إِنَّا	اسْتَكْبَرُوا
siz savabilir misiniz haber	rabıta, soru h., mübteda	size tabi olanlar (كَانَ)'nin haberi,, (كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا mekulü'l-kavl	size câr-mecrur, {şibhi cümle (تَبَعًا)dan hal de denmiştir}	idik fiili mazi, nasih,(كَانَ)'nin ismi	Doğrusu biz tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	büyüklük taslayan sıla; fiil cümlesi; fiili mazi, fâil

(إِنَّ)'nin haberi; fiil cümlesi

لَهَدَيْنَاكُمْ ط	اللَّهُ	هَدَانَا	لَوْ	قَالُوا	مِنْ شَيْءٍ ط	اللَّهِ	عَذَابِ	عَنَّا
sizi doğru yola iletirdik cevab h., fiili mazi, fâil, mef'ul	Allah fâil	bizi hidayete erdirseydi fi'lu'ş-şart; fiili mazi, mef'ul	cezmetmeyen şart h.	derler fiili mazi, fâil	herhangi bir şeyi zaid cer mef'ul	Allah'ın muzafun ileyh	azabından h. cer-mecrur isim, muzaf	bizden câr-mecrur

﴿ 21 ﴾ ع	مِنْ مَحِيصٍ	لَنَا	مَا	صَبَرْنَا	أَمْ	أَ جَزِعْنَا	عَلَيْنَا	سَوَاءٌ
	kaçacak bir yer zaid cer, mübteda muahhar	Bizim için haber mukaddem, şibhi cümle	yoktur nefiy h.	sabretsek fiili mazi, fâil	atıf h.	feryad etsek mübteda muahhar; (أَ): tesviye için gelen masdar h., fiili mazi, fâil	bize sıfat; şibhi cümle	birdir haber mukaddem mevsuf

21. (Kıyamet gününde) hepsi Allah'ın huzuruna çıkar ve zayıflar büyüklük taslayanlara derler ki: «Doğrusu biz size tabi olanlar idik. O halde siz bizden Allah'ın azabından herhangi bir şeyi savabilir misiniz?» Onlar da derler ki: « Allah bizi hidayete erdirseydi biz de sizi doğru yola iletirdik. Şimdi feryad etsek de (sızlansak da) sabretsek de birdir. Bizim için kaçacak bir yer yoktur.»

إِنَّ	الْأَمْرُ	قُضِيَ	لَمَّا	الشَّيْطَانُ	قَالَ	وَ
Doğrusu tekid ve nasb h.	İş naibi fâil	bitirilince meçhul fiili mazi zaman zarfı		şeytan fâil	der fiili mazi	başlama h.

söz ile söylenen arasında i'tirazî (ara) cümle

فَأَخْلَفْتُكُمْ ط	وَعَدْتُكُمْ	وَ	الْحَقِّ	وَعْدَ	وَعَدَكُمْ	اللَّهَ
akabinde caydım atıf h., fiili mazi, fâil, mef'ul	vaad ettim fiili mazi, fâil, mef'ul	atıf h.	hak muzafun ileyh	va'di ikinci mef'ûl, muzaf, {mef'ûlü mutlak da denmiştir}	vaat etti (إِنَّ)'nin haberi, fiil cümlesi, fiili mazi, mef'ul	Allah (إِنَّ)'nin ismi

إِلَّآ	مِنْ سُلْطَانٍ	عَلَيْكُمْ	لِيَ	وَ مَا كَانَ		
başka	bir sultam	size karşı	benim	yoktu		
istisna h.	zaid cer, (اِنْ)'nin muahhar ismi	şibhi cümle (سُلْطَانٍ) ile bağlantılıdır	(كَانَ)'nin mukaddem haberi, şibhi cümle	fiili mazi, nâsih	nefiy h.	atıf h.

أَنْفُسَكُمْ ط	وَ لُومُوٓا	فَلَا تَلُومُونِي	لِي ج	فَاسْتَجَبْتُمْ	أَنْ دَعَوْتُكُمْ
kendinizi	kınayın	O halde beni kınamayın	bana	hemen icabet ettiniz	sizi davet edip çağırmaktan
mef'ul	emir fiili, fâil / atıf h.	rabıta+ nehy-i hazır: nehiy ve cezm h., fiili muzari, fâil, nûnu vikaye, mef'ul	câr-mecrur	atıf h., fiili mazi, fâil	müstesna; masdar h., fiili mazi, fâil, mef'ul

كَفَرْتُ	إِنِّي	بِمُصْرِخِيَّ ط	مَآ أَنْتُمْ	وَ	بِمُصْرِخِكُمْ	مَآ أَنَا	
reddettim	Doğrusu ben	siz beni kesinlikle kurtaramazsınız			Ben kesinlikle sizi kurtaramam		
(إِنَّ)'nin haberi, fiili mazi, fâil	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	zaid cer, (مَا)nın haberi	(لَيْسَ) gibi amel eden nefiy h., nâsih, (مَا)'nın ismi	atıf h.	tekid için gelen zaid cer, (مَا)nın haberi	(لَيْسَ) gibi amel eden nefiy h., nâsih, (مَا)'nın ismi	

﴿ 22 ﴾	أَلِيمٌ	عَذَابٌ	لَهُمْ	الظَّالِمِينَ	إِنَّ	مِنْ قَبْلُ ط	بِمَآ أَشْرَكْتُمُونِ
	elem verici	bir azap	Onlar için vardır	Zalimler	kesinlikle	daha önce	beni ortak koşmanızı
	sıfat	mübteda muahhar, mevsuf	haber mukaddem, şibhi cümle	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	h. cer, muzaf olmadığı zaman damme üzere mebni zarf isim	h.cer, ismi mevsul sıla; fiili mazi, fâil, (و):işba' h., nûnu vikaye, mütekellim ya'sı kısaltması (mef'ul)

(إِنَّ)'nin haberi: isim cümlesi

22. İş bitirilince, şeytan der ki: « Doğrusu Allah size hak va'di (gerçek olanı) vaat etti. Ben de size vaad ettim, (ama) akabinde caydım (döndüm, sözüme muhalefet ettim, yalancılık yaptım). (Aslında) sizi davet edip çağırmaktan başka benim size karşı bir sultam (zorlayıcı gücüm) yoktu. Akabinde siz de bana hemen icabet ettiniz. O halde beni kınamayın, kendinizi kınayın. Ben sizi kurtaramam, siz de beni kurtaramazsınız. Doğrusu daha önce ben, beni (itaat hususunda Allah'a) ortak koşmanızı reddettim.» Zalimler için kesinlikle elem verici bir azap vardır.

تَجْرِي	جَنَّاتٍ	الصَّالِحَاتِ	وَ عَمِلُوا	آمَنُوا	الَّذِينَ	وَ أُدْخِلَ		
akan	cennetlere	iyi işler	yapanlar	İman edenler		sokulacaklardır		
(جَنَّاتٍ)'in sıfatı: muzari fiil	(أُدْخِلَ) fiilinin mef'ûlü, mevsuf	mef'ul	fiili mazi, fâil	ve atıf h.	sıla; mazi f. cümlesi, fâil	naibi fâil, ismi mevsul	meçhul fiili mazi	başlama h.

﴿ 23 ﴾	سَلَامٌ	فِيهَا	تَحِيَّتُهُمْ	رَبِّهِمْ ط	بِإِذْنِ	فِيهَا	خَالِدِينَ	الْأَنْهَارُ	مِنْ تَحْتِهَا
	Selam'dır	oradaki	selamlaşmaları	Rablerinin	izniyle	içinde	temelli kalacakları	nehirler	altından
	haber	şibhi cümle (سَلَامٌ) ile bağlantılıdır	mübteda	muz. ileyh, muzaf, (هِمْ):muz. ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf	câr-mecrur	(الَّذِينَ)den hal	fâil	h.cer, zarf ismi

(الَّذِينَ)'den ikinci hal: isim cümlesi

23. İman eden ve iyi işler yapanlar, Rablerinin izniyle içinde temelli kalacakları ve altından nehirler akan cennetlere sokulacaklardır. Oradaki selamlaşmaları(nda söyledikleri) «Selam!»dır.

كَلِمَةً	مَثَلًا	اللَّهُ	ضَرَبَ	كَيْفَ	لَمْ تَرَ	أَ
bir söz	bir misal	Allah'ın	misal verdiğini	nasıl	görmedin	mi
bedel, mevsuf	mef'ul	fâil	fiili mazi	hal, soru ismi	cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., f. muzari	soru h.

(تَرَ) fiilinin mef'ûlü: fiil cümlesi

﴿ 24 ﴾	فِي السَّمَآءِ لا	فَرْعُهَا	وَ	ثَابِتٌ	أَصْلُهَا	طَيِّبَةٍ	كَشَجَرَةٍ	طَيِّبَةً
	göktedir	dalları		sabit	onun kökü	hoş	bir ağaç gibidir	Hoş
	haber: şibhi cümle	mübteda	atıf h.	haber	mübteda	sıfat	h. cer-mecrur isim, mevsuf	sıfat

(شجرة)'nün 2. sıfatı: isim c.

24. Allah'ın nasıl bir misal verdiğini görmedin mi?: Hoş bir söz, hoş bir ağaç gibidir. Onun kökü sabit, dalları göktedir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 257 ≻

(İBRAHİM, 19 -20):

(خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı, eşsiz ve yoktan varetti, şekil verdi (أَذْهَبَ يُذْهِبُ اِذْهَابًا): (if'al b.) giderdi, götürdü, ortadan kaldırdı

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs f.) gördü, bildi, zannetti (شَاءَ يَشَأُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti

(اَلْجَدِيدُ ج جُدُدٌ): yeni (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا ب): (nakıs f.) getirdi

(اَلْحَقُّ): hak, gerçek (اَلْعَزِيزُ ج اَعِزَّةٌ): güç, zor, aziz, güçlü

(İBRAHİM, 21 – 22):

(جَمِيعًا): hepsi, bütünü, tümü (اِسْتَكْبَرَ يَسْتَكْبِرُ اِسْتِكْبَارًا): (istif'al b.) büyüklendi, inad gösterip hakka boyun eğmedi

(اَلْمُغْنِي ج مُغْنُونَ): (ismi fâil) kafi gelen, müstağni kılan (بَرَزَ يَبْرُزُ بُرُوزًا): çıktı, ortaya çıktı, tanındı

(هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nakıs f.) irşad etti, hidayet verdi, yol gösterdi (وَعَدَ يَعِدُ وَعْدًا): (misal f.) va'detti, söz verdi

(كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu (قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef f.) dedi, söyledi

(اَلضَّعِيفُ ج ضُعَفَاءُ): zayıf, kuvvetsiz [(تَبِعَ يَتْبَعُ): (masdar) uyma

(جَزِعَ يَجْزَعُ جَزَعًا): sabırsızlık gösterdi, feryad etti (اَلسَّوَاءُ): eşit, müsavi

[(حَاصَ يَحِيصُ): kaçış, kaçamak, kaçış yeri (اَلْمَحِيصُ صَبَرَ يَصْبِرُ صَبْرًا): sabretti

(قَضَى يَقْضِي قَضَاءً): (nakıs f.) yerine getirdi, bitirdi, halletti (أَخْلَفَ يُخْلِفُ اِخْلاَفًا): (if'al b.) yerine getirmedi, döndü, ifa etmedi

(دَعَا يَدْعُو دَعَاءً): (nakıs f.) çağırdı/ ibadet etti/ dua etti/ istedi (اِسْتَجَابَ يَسْتَجِيبُ اِسْتِجَابًا):(istif'al ecvef b.) cevap verdi

[(أَصْرَخَ يُصْرِخُ):(ismi fâil) yardıma varan, imdada gelen (اَلسُّلْطَانُ): hüccet, bürhan, saltanat, galebe

(لاَمَ يَلُومُ لَوْمًا): (ecvef f.) kınadı (اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): iş, emir, durum, husus

(أَشْرَكَ يُشْرِكُ اِشْرَاكًا): (if'al b.) Allah'a ortak koştu (اَلْاَلِيمُ): şiddetli acı çektiren, çok elem veren

(İBRAHİM, 23 – 24):

(آمَنَ يُؤْمِنُ اِيمَانًا): (mehmuz if'al b.) inandı, iman etti, emin kıldı

(اَلصَّالِحَةُ ج صَالِحَاتٌ): (ismi fâil) doğru olan, salih olan (اَلْخَالِدُ ج خَالِدُونَ): (ismi fâil) bekası devam eden, kalıcı olan

(أَدْخَلَ يُدْخِلُ اِدْخَالاً): (if'al b.) girdirdi, soktu (تَحْتَ): (zarf) altında

(عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi (اَلنَّهْرُ ج اَنْهَارٌ): nehir, ırmak

(جَرَى يَجْرِي جَرْيًا): (nakıs f.) cereyan etti, aktı (اَلْاِذْنُ ج اُذُونٌ): izin,müsade

[(حَيَّا يُحَيِّي): selamlama, selam (اَلسَّلاَمُ): selamlaşma

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs f.) gördü, bildi, zannetti (ضَرَبَ يَضْرِبُ ضَرْبًا): misal verdi/ vurdu

(اَلشَّجَرَةُ ج شَجَرٌ): ağaç (اَلْمَثَلُ ح اَمْثَالٌ): misal, misil, benzer

(كَيْفَ): nasıl,nice,ne şekilde (اَلْكَلِمَةُ ج كَلِمَاتٌ): kelam, söz, ilahi hüküm

(اَلْفَرْعُ ج فُرُوعٌ): dal, üst (اَلْاَصْلُ ج اُصُولٌ): kök, esas, temel

(اَلطَّيِّبَةُ ج طَيِّبَاتٌ): helal, temiz, hoş [(ثَبَتَ يَثْبُتُ): (ismi fâil) sabit

≺ CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 258 (İBRAHİM: 25 – 33) ≻

وَ	رَبِّهَا ط	بِإِذْنِ	حِينٍ	كُلَّ	أُكُلَهَا	تُؤْتِي
başlama h.	Rabbinin muzafun ileyh, muzaf, (هَا):muzafun ileyh	izniyle h. cer-mecrur isim, muzaf	zaman muzafun ileyh	her zaman zarfı, muzaf	yemişini mef'ul	verir f.muzari, (شجرة) nün sıfatı; muzari fiil
﴿ 25 ﴾	يَتَذَكَّرُونَ	لَعَلَّهُمْ	لِلنَّاسِ	الْأَمْثَالَ	اللَّهُ	يَضْرِبُ
	düşünürler (لَعَلَّ)'nin haberi; muzari fiil	Umulur ki onlar tereccî (ümit) ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi	insanlara câr-mecrur	misaller mef'ul	Allah fâil	verir fiili muzari

25. (O ağaç) Rabbinin izniyle her zaman yemişini verir. Allah insanlara misaller verir. Umulur ki onlar düşünürler.

اجْتُثَّتْ	خَبِيثَةٍ	كَشَجَرَةٍ	خَبِيثَةٍ	كَلِمَةً	مَثَلُ	وَ
kökü koparılmış "شجرة" nün sıfatı; meçhul f. mazi	kötü sıfat	bir ağaç gibidir haber; şibhi cümle, mevsuf	Kötü sıfat	bir sözün muzafun ileyh, mevsuf	misali mübteda, muzaf	başlama h.
﴿ 26 ﴾	مِنْ قَرَارٍ	لَهَا	مَا	الْأَرْضِ	مِنْ فَوْقِ	
	yerleşme mekanı zaid cer, mübteda muahhar	kendisine ait haber mukaddem; şibhi c.	olmayan nefiy h.	yerin muzafun ileyh	üzerinden h. cer, zarf ismi, muzaf	

(شجرة) nün ikinci sıfatı; isim cümlesi

26. Kötü bir sözün misali, yerin üzerinden kökü koparılmış (bu sebeple artık) kendisine ait yerleşme mekanı olmayan kötü bir ağaç gibidir.

فِي الْحَيَاةِ	الثَّابِتِ	بِالْقَوْلِ	آمَنُوا	الَّذِينَ	اللَّهُ	يُثَبِّتُ
hayatında h. cer-mecrur isim, mevsuf	sabit sıfat	sözle h. cer-mecrur isim, mevsuf	iman eden kimseleri sıla; mazi fiil cümlesi; fiili mazi, fâil		Allah fâil	sabit tutar fiili muzari
مَا	اللَّهُ	يَفْعَلُ	وَ	الظَّالِمِينَ	اللَّهُ	يُضِلُّ	وَ	فِي الْآخِرَةِ ج	وَ	الدُّنْيَا
şeyi mef'ul, ismi mevsul	Allah fâil	yapar fiili muzari	atıf h.	zalimleri mef'ul	Allah fâil	saptırır f. muzari	atıf h.	ahirette car-mecrur	atıf h.	dünya sıfat
اللَّهِ	نِعْمَةَ	بَدَّلُوا	إِلَى الَّذِينَ	لَمْ تَرَ	أَ	﴿ 27 ﴾	يَشَاءُ ع
Allah'ın muzafun ileyh	nimetini mef'ul, muzaf	değiştiren sıla; mazi fiil; fâil	kimselere h. cer, ismi mevsul	bakmadın cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., f. muzari	mı soru h.		dilediği sıla; fiili muzari
﴿ 28 ﴾	الْبَوَارِ لا	دَارَ	قَوْمَهُمْ	أَحَلُّوا	وَ	كُفْرًا
	helak muzafun ileyh	yurduna ikinci mef'ûl, muzaf	kavimlerini mef'ul	konaklatan fiili mazi, fâil	atıf h.	nankörlükle ikinci mef'ûl
وَ	﴿ 29 ﴾ الْقَرَارُ	بِئْسَ	وَ	يَصْلَوْنَهَا ط		جَهَنَّمَ ج
atıf h.	bir yerleşme yeridir fâil	ne kötü kınama ifade eden fiili mazi	hal vâvı	ona yaslanırlar "جَهَنَّمَ" nin sıfatı; fiil cümlesi.; f. muzari+fâil, mef'ul, ("جَهَنَّمَ"den hal de denmiştir)		Cehenneme (دَارَ الْبَوَارِ)dan bedel, (gayr-i munsarif)
قُلْ	عَنْ سَبِيلِهِ ط	لِيُضِلُّوا	أَنْدَادًا	لِلَّهِ	جَعَلُوا
De ki emir fiili	O'nun yolundan h. cer-mecrur isim	saptırmak için akibet lamı; (sonuç bildiren lâm'dır) ve nasb h., fiili muzari, fâil	eşler mef'ul	Allah'a şibhi cümle (أَنْدَادًا)'le bağlantılıdır)	kıldılar fiili mazi, fâil

﴿ 30 ﴾ إِلَى النَّارِ — مَصِيرَكُمْ — فَإِنَّ — تَمَتَّعُوا

ateşedir — dönüşünüz — Çünkü — faydalanıp yaşayın

(إِنَّ)'nin haberi; şibhi cümle — (إِنَّ)'nin ismi — ta'lil (sebep) h., tekid ve nasb h. — emir fiili, fâil

27. Allah iman eden kimseleri sabit (sağlam) sözle hem dünya hayatında hem de ahirette sabit tutar. Allah zalimleri (ise) saptırır. Allah dilediği şeyi yapar. **28**. Allah'ın nimetini nankörlükle değiştirenlere ve kavimlerini helak yurduna konaklatan kimselere bakmadın mı? **29**. (Helak yurdu olan) kendisine yaslanacakları Cehenneme! O ne kötü bir yerleşme yeridir. **30**. O'nun yolundan saptırmak için Allah'a eşler koştular. De ki: «(Refah içinde) yaşayın (bakalım), ardından doğrusu dönüşünüz ateşedir.»

قُلْ — لِعِبَادِيَ — الَّذِينَ — آمَنُوا — يُقِيمُوا — الصَّلَاةَ — وَ

söyle — kullarıma — iman eden — sıla; fiili mazi, fâil — sıfat, ismi mevsul — dosdoğru kılmalarını — emrin cevabı olduğu için nun'un düşmesiyle meczum f. muzari; fâil — namazı — atıf h. — mef'ul

يُنْفِقُوا — مِمَّا — رَزَقْنَاهُمْ — سِرًّا — وَ — عَلَانِيَةً — مِنْ قَبْلِ

infak etmelerini — fiili muzari; fâil — kendilerine verdiğimiz rızıklardan — sıla; mazi fiil cümlesi, fâil, mef'ul — h.cer, ismi mevsul — gizli — (يُنْفِقُوا) fiilinin fâilinden hal — ve — atıf h. — açık — matuf — önce — h.cer, zarf ismi, muzaf

﴿ 31 ﴾ أَنْ يَأْتِيَ — يَوْمٌ — لَا — بَيْعٌ — فِيهِ — وَ — لَا — خِلَالٌ

gelmeden — bir gün — olmadığı — bir alış-veriş — kendisinde — atıf h. — nefiy h. {tekid için zaid} — bir dostluğun — matuf

(أَنْ يَأْتِيَ)..masdarı müevveli muzafun ileyh; masdar ve nasb h., f. muzari — fâil — nefiy h.("ليس" ameli yapan nefiy h. de denmiştir) — mübteda(لَا) nın ismi de denmiştir) — haber; şibhi cümle

(يَوْمٌ)'nün sıfatı; isim cümlesi cümle

31. İman eden kullarıma namazı dosdoğru kılmalarını, kendisinde herhangi bir alış-veriş ve herhangi bir dostluğun (faydası) olmadığı bir gün gelmeden önce kendilerine verdiğimiz rızıklardan gizli ve açık infak etmelerini söyle.

اَللّٰهُ — الَّذِي — خَلَقَ — السَّمَاوَاتِ — وَ — الْأَرْضَ — وَ

Allah — mübteda — haber, ismi mevsul — yaratan — sıla; mazi fiil cümlesi — gökleri — mef'ul — ve — atıf h. — yeri — matuf — atıf h.

أَنْزَلَ — مِنَ السَّمَآءِ — مَاءً — فَأَخْرَجَ — بِهِ — مِنَ الثَّمَرَاتِ — رِزْقًا

indiren — fiili mazi — gökten — câr-mecrur — su — mef'ul — çıkarandır — atıf h., f. mazi — onunla — câr-mecrur — ürünlerden — câr-mecrur — rızık — mef'ul, mevsuf

لَكُمْ ج — وَ — سَخَّرَ — لَكُمُ — الْفُلْكَ — لِتَجْرِيَ — فِي الْبَحْرِ

size — size — (رِزْقًا)'ın sıfatı; şibhi cümle — atıf h. — emrinize verendir — fiili mazi — size — câr-mecrur — gemileri — mef'ul — yüzüp gitmeleri için — ta'lil ve nasb h., fiili muzari — denizde — câr-mecrur

﴿ 32 ﴾ بِأَمْرِهِ ج — وَ — سَخَّرَ — لَكُمُ — الْأَنْهَارَ ج

onun emriyle — h. cer-mecrur isim — atıf h. — emre amade kılandır — fiili mazi — sizin için — câr-mecrur — ırmakları — mef'ul

32. Allah, gökleri ve yeri yaratan, gökten su indiren ve akabinde onunla size ürünlerden rızık çıkarandır. Ve onun emriyle denizde yüzüp gitmeleri için size gemileri emrinize verendir. Irmakları da sizin için emre amade kılandır.

وَ — سَخَّرَ — لَكُمُ — الشَّمْسَ — وَ — الْقَمَرَ — دَآئِبَيْنِ ج

atıf h. — emrinize verdi — f.mazi — sizin — câr-mecrur — güneşi — mef'ul — ve — atıf h. — ayı — matuf — düzenli devam eden — hal

﴿ 33 ﴾ وَ — سَخَّرَ — لَكُمُ — اللَّيْلَ — وَ — النَّهَارَ ج

atıf h. — emrinize verdi — fiili mazi — sizin — câr-mecrur — geceyi — mef'ul — ve — atıf h. — gündüzü — matuf

33. (İkisi de) düzenli devam eden güneşi ve ayı sizin emrinize verdi; geceyi ve gündüzü de emrinize verdi.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 258 ≻

(İBRAHİM, 25 – 26):

(تَذَكَّرَ يَتَذَكَّرُ تَذَكُّرًا): (tefa'ul b.) tezekkür etti, hatıra getirdi, düşündü (آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (nakıs f.) verdi, getirdi

(اَلْأُكُلُ): yemiş, yenilen nesne (اَلْمَثَلُ ج اَمْثَالٌ): misal, benzer, örnek (اَلْحِينُ): (zaman zarfı) vakit, zaman

(اَلْإِذْنُ ج اُذُونٌ): izin, müsaade (ضَرَبَ يَضْرِبُ ضَرْبًا): misal getirdi

(لَعَلَّ): umulurki, belki, taaki (اَلْمِثْلُ ج اَمْثَالٌ): misal, benzer, gibi, kat (اَلنَّاسُ): insanlar

(اَلْكَلِمَةُ ج كَلِمَاتٌ): kelam, söz, ilahi hüküm (اَلشَّجَرَةُ ج اَشْجَارٌ): ağaç

[(خَبُثَ يَخْبُثُ) اَلْخَبِيثَةُ]: (ismi fâil) kötü, pis, çirkin (فَوْقَ): (zarf) üzerinde, üstünde

(اِجْتَثَّ يَجْتَثُّ اِجْتِثَاثًا): (if'ilal b.) kökünden söktü (اَلْقَرَارُ): yerleşme mekanı

(İBRAHİM, 27 – 28 – 29):

(ثَبَّتَ يُثَبِّتُ تَثْبِيتًا): (tef'il b.) sebat verdi, gevşeklik ve sallantıyı defetti (اَلْقَوْلُ ج اَقْوَالٌ): söz, görüş/ iftira/ inanç

(أَضَلَّ يُضِلُّ اِضْلَالاً): (muzaaf if'al b.) saptırdı veya sapmış buldu (اَلظَّالِمُ ج ظَالِمُونَ): (ismi fâil) zulmeden, haksızlık eden

(أَحَلَّ يُحِلُّ اِحْلَالاً): (muzaaf if'al b.) konaklattı, ikamet ettirdi/ helal ve mübah kıldı (اَلدَّارُ ج دِيَارٌ): ev, mesken, yurt

(بَدَّلَ يُبَدِّلُ تَبْدِيلاً): (tef'il b.) değiştirdi, birbirine bedel kıldı (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs f.) gördü/ bildi/ zannetti

(اَلنِّعْمَةُ ج نِعَمٌ): nimet [(بَارَ يَبُورُ) اَلْبَوَارُ]: helak, boşa gitme (اَلْقَرَارُ): yerleşme mekanı

(صَلِيَ يَصْلَى صَلاَءً): (nakıs f.) (ateşe) atıldı, yaslandı, pençeleşti (بِئْسَ): (zem kelimesi) ne kötü

(İBRAHİM, 30 – 31):

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): hükmetti, çevirdi, kıldı, icad etti (أَضَلَّ يُضِلُّ اِضْلَالاً): (muzaaf if'al b.) saptırdı, sapmış buldu

(اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol (اَلنِّدُّ ج اَندَادُ): eş, denk, misil (اَلنَّارُ ج نِيرَانٌ): ateş

(تَمَتَّعَ يَتَمَتَّعُ تَمَتُّعًا):(tefa'ul b.) refah içinde yaşadı, faydalandı, lezzet aldı [(صَارَ يَصِيرُ) اَلْمَصِيرُ]:(ismi mekan) varılan yer, dönüş yeri

(أَقَامَ يُقِيمُ إِقَامَةً): (ecvef if'al b.) dosdoğru kıldı/ yerleşti, ikamet etti (أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا): (nakıs f.) geldi

(أَنْفَقَ يُنْفِقُ اِنْفَاقً): (if'al b.) harcadı, sadaka verdi, zekat verdi (اَلسِّرُّ ج اَسْرَارٌ): sır

(اَلْخُلَّةُ ج خِلاَلٌ): samimi, sadakat, dostluk (masdar da olabilir) (رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): hayırda bulundu, rızık verdi

(اَلْعَلاَنِيَةُ): açık, aleni [(بَاعَ يَبِيعُ) اَلْبَيْعُ]: alışveriş, satış (اَلْعَبْدُ ج عِبَادٌ): kul

(İBRAHİM, 32 – 33):

(خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı, eşsiz ve yoktan varetti, şekillendirdi (سَخَّرَ يُسَخِّرُ تَسْخِيرًا): (tef'il b.) tesir etti, emre amade kıldı

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ اِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi (اَلثَّمَرَةُ ج ثَمَرَاتٌ): meyve

(أَخْرَجَ يُخْرِجُ اِخْرَاجًا): (if'al b.) çıkardı (اَلرِّزْقُ ج اَرْزَاقٌ): rızık

(جَرَى يَجْرِي جَرْيًا): (nakıs f.) cereyan etti, aktı (اَلْفُلْكُ): gemi

(اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): emir, iş, durum, husus (اَلْبَحْرُ ج اَبْحَارٌ): deniz (اَلنَّهْرُ ج اَنْهَارٌ): nehir, ırmak (اَلْمَاءُ ج مِيَاهٌ): su

(سَخَّرَ يُسَخِّرُ تَسْخِيرًا): (tef'il b.) tesir etti, emre amade kıldı (اَلنَّهَارُ ج اَنْهُرٌ): gündüz (اَللَّيْلُ ج لَيَالٍ): gece

(اَلدَّائِبُ ج دَائِبُونَ): (ismi fâil) gayret ve müdavemet eden, düzenli devam eden. Lügatte bir şeyin belirli bir âdet üzere bir işte devam etmesi manasınadır. Bir kimse bir işe böyle devam ettiğinde denilir.

≺ CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 259 (İBRAHİM: 34 – 42) ≻

وَ	آتَاكُمْ	مِنْ كُلِّ	مَا	سَأَلْتُمُوهُ ط	وَ	إِنْ تَعُدُّوا
	size verdi	hepsinden	şeylerin	istediğiniz		sayacak olsanız
atıf h.	fiili mazi, mef'ul	h. cer-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh, ismi mevsul	fiili mazi, fâil, mef'ul zamire geçişte araya giren işba' h., mef'ul	başlama h.	şart ve cezm h., fi'lu'ş-şart; f. muzari, fâil

نِعْمَتَ	اللَّهِ	لاَ تُحْصُوهَا ط	إِنَّ الْإِنْسَانَ	لَظَلُومٌ	كَفَّارٌ ع ﴿ 34 ﴾
nimetini	Allah'ın	sayamazsınız	insan	çok zalim	çok nankördür
mef'ul, muzaf	muzafun ileyh	cevâbü'ş-şart; nefiy h., f. muzari, fâil, mef'ul	Doğrusu tekid ve nasb h.	tekid için lâmı, (إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ikinci haberi

34. (Allah) size istediğiniz şeylerin hepsinden (bir kısmını) verdi. Allah'ın nimetini sayacak olsanız sayamazsınız. Doğrusu insan çok zalim, çok nankördür!

وَ	إِذْ	قَالَ	إِبْرَاهِيمُ	رَبِّ	اجْعَلْ	هَذَا	الْبَلَدَ
başla ma h.	Bir zamanlar (اذكر) (zikret) olarak takdir edilen mahzuf fiilin mef'ûlü, muzaf	demişti f. mazi, ..(قَالَ) cümlesi muz. ileyh	İbrahim fâil	Rabbim mahzuf bir nida harfinin münadası, muzaf, sondaki esre düşen ve muz. ileyh olan mütekellim yâsının alametidir	kıl emir fiili	Bu mef'ul, işaret ismi	şehri (هَذَا)nın bedeli

آمِنًا	وَ	اجْنُبْنِي	وَ	بَنِيَّ	أَنْ نَعْبُدَ	الْأَصْنَامَ ط ﴿ 35 ﴾
emniyetli	atıf h.	beni uzak tut emir fiili, nûnu vikaye, mef'ul	ve atıf h.	oğullarımı matuf, yâ ile mansub, muzaf, cemi müzekker salim isme birleşen ikinci yâ mütekellim ya'sı olup muzafun ileyhtir,	tapmaktan masdar ve nasb h., fiili muzari	putlara mef'ul

(ن)'u tamlama için kaldırılmıştır.

35. Bir zamanlar İbrahim (şöyle) demişti: «Rabbim! Bu şehri (Mekke'yi) emniyetli kıl, beni ve oğullarımı putlara tapmaktan uzak tut!»

رَبِّ	إِنَّهُنَّ	أَضْلَلْنَ	كَثِيرًا	مِنَ النَّاسِ ج	فَمَنْ	تَبِعَنِي
Rabbim mahzuf bir nida harfinin münadası, muzaf, sondaki esre düşen ve muzafun ileyh olan mütekellim yâsının alametidir	Doğrusu onlar (putlar) tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	saptırdı (إِنَّ)'nin haberi, mazi fiil cümlesi nûnu nisve, fâil	çoğunu mef'ul, mevsuf	insanlardan sıfat; şibhi cümle	kim atıf h., mübteda, cezmeden şart ismi	bana uyarsa fi'lu'ş-şart; fiili mazi cümlesi cezm mah., nûnu vikaye, mef'ul

فَإِنَّهُ	مِنِّي ج	وَ	مَنْ	عَصَانِي	فَإِنَّكَ	غَفُورٌ	رَحِيمٌ ﴿ 36 ﴾
akabinde rabıta {cevabü'ş-şart içindir}, tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi,	bendendir (إِنَّ)'nin haberi, şibhi cümle	atıf h.	kim mübteda, şart ismi	bana isyan ederse fi'lu'ş-şart; fiili mazi, nûnu vikaye, mef'ul	doğrusu sen rabıta {cevabü'ş-şart içindir}, tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	Gafur'sun (إِنَّ)'nin haberi	Rahim'sin (إِنَّ)'nin ikinci haberi,, (إِنَّكَ غَفُورٌ) cümlesi cevâbü'ş-şart; şart ve cevabı (مَنْ) mübtedasının haberidir

cevâbü'ş-şart; isim cümlesi, şart ve cevab cümleleri birlikte (مَنْ) mübtedasının haberidir.

36. (İbrahim peygamber devamla:) «Rabbim! Doğrusu onlar (putlar) insanlardan çoğunu saptırdı. Artık kim bana uyarsa akabinde bendendir (benim dinimdendir). Kim bana isyan ederse o zaman doğrusu sen Gafur'sun (bağışlayansın), Rahim'sin (merhamet edensin).»

رَبَّنَا	إِنِّي	أَسْكَنْتُ	مِنْ ذُرِّيَّتِي	بِوَادٍ	غَيْرِ	ذِي
Rabbimiz mahzuf bir nida harfinin münadası	Doğrusu ben tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	yerleştirdim (إِنَّ)'nin haberi, fiili mazi, fâil	zürriyetimden bir kısmını h. cer-mecrur isim	bir vadiye h. cer-mecrur isim, mevsuf	olmayan sıfat, muzaf	sahibi muzafun ileyh, muzaf

زَرْعٍ	عِنْدَ	بَيْتِكَ	الْمُحَرَّمِ لا	رَبَّنَا	لِيُقِيمُوا	الصَّلَاةَ
ekin muzafun ileyh	yanında mekan zarfı, muzaf	Beyt- i Harem'inin sıfat; muzafun ileyh, muzaf, mevsuf, muzafun ileyh		Rabbimiz mahzuf bir nida harfinin münadası	dosdoğru kılmaları için ta'lil ve nasb h., fiili muzari, fâil	Namazı mef'ul

(وَادٍ) ikinci sıfatı: şibhi cümle

فَاجْعَلْ	أَفْئِدَةً	مِنَ النَّاسِ	تَهْوِي	إِلَيْهِمْ	وَ	ارْزُقْهُم
kıl	gönüllerini	insanlardan bir kısmının	meyleder	onlara	ve	rızık ver onlara
rabıta, dua için emir fiili	mef'ul, , mevsuf	sıfat; şibhi cümle	(جعل) nin ikinci mef'ûlü; muzari fiil	câr-mecrur	atıf h.	dua için emir fiili, mef'ul

مِنَ الثَّمَرَاتِ	لَعَلَّهُمْ	يَشْكُرُونَ	﴿ 37 ﴾
ürünlerden	Umulur ki onlar	şükrederler	
car-mecrur	tereccî (umma, ümit) ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi	(لَعَلَّ)'nin haberi: fiil cümlesi; fiili muzari+fâil	

37. «(Ey) Rabbimiz! Doğrusu ben zürriyetimden bir kısmını Beyt-i Harem'inin (Kâbe'nin) yanında ekinli olmayan (ekine elverişli olmayan) bir vadiye yerleştirdim. (Ey) Rabbimiz! Namazı dosdoğru kılmaları için (böyle yaptım).. Artık sen de insanlardan bir kısmının gönüllerini onlara meyleden (özlem duyan) kıl ve ürünlerden onlara rızık ver! Umulur ki onlar (bu nimetlere) şükrederler.»

رَبَّنَآ	إِنَّكَ	تَعْلَمُ	مَا	نُخْفِي	وَ	مَا	نُعْلِنُ ط
Rabbimiz	Gerçek şu ki sen	bilirsin	şeyleri	gizlediğimiz	atıf h.	şeyleri	açıkladığımız
mahzuf bir nidanın munadası	tekid ve nasb h.,(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, fiil cümlesi, fiili muzari	mef'ul, ismi mevsul	sıla; fiil cümlesi; fiili muzari		matuf, ismi mevsul	sıla; fiili muzari

﴿ 38 ﴾	فِي السَّمَآءِ	لاَ	وَ	فِي الْأَرْضِ	مِنْ شَيْءٍ	عَلَى اللّهِ	يَخْفَى	مَا	وَ
	gökte		ve	Yerde	hiçbir şey	Allah'a	gizli kalmaz		
	car-mecrur	nefiy h.{ tekid için }	atıf h.	sıfat; şibhi cümle	zaid cer, fâil, mevsuf	car-mecrur	fiili muzari	nefiy h.	başlama h.

38. (İbrahim devamla şöyle dedi:) « (Ey) Rabbimiz! Gerçek şu ki sen gizlediğimiz şeyleri de açıkladığımız şeyleri de bilirsin. Yerde ve gökte hiçbir şey Allah'a gizli kalmaz.»

إِسْمَاعِيلَ	عَلَى الْكِبَرِ	لِي	وَهَبَ	الَّذِي	لِلّهِ	اَلْحَمْدُ
İsmail'i	ihtiyarlık halimdeyken	bana	bağışlayan		Allah'a aittir	Hamd
mef'ul	(لِي)'deki zamirden hal; şibhi cümle	câr-mecrur	sıla; fiil cümlesi; fiili mazi	sıfat, ismi mevsul	haber, şibhi cümle; mevsuf	mübteda

﴿ 39 ﴾	الدُّعَآءِ	لَسَمِيعُ	رَبِّي	إِنَّ	إِسْحٰقَ ط	وَ
	duayı	işitendir	benim Rabbim	Doğrusu	İshak'ı	ve
	muzafun ileyh	tekid lâmı, (إِنَّ)'nin haberi, muzaf	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	matuf	atıf h.

39. «Hamd (şükür ve övgü) ihtiyarlık halimdeyken bana İsmail'i ve İshak'ı bağışlayan Allah'a aittir. Doğrusu benim Rabbim duayı işitendir.»

وَ	الصَّلَاةِ	مُقِيمَ	اجْعَلْنِي	رَبِّ
ve	namazı	dosdoğru kılan	Beni kıl	Rabbim
atıf h.	muzafun ileyh	ikinci mef'ûl, muzaf	dua için emir fiili, nûnu vikaye, mef'ul	mahzuf bir nida harfinin munadası, muzaf, sondaki esre düşen ve muzafun ileyh olan mütekellim yâsının alametidir

﴿ 40 ﴾	دُعَآءِ	تَقَبَّلْ	وَ	رَبَّنَا	مِنْ ذُرِّيَّتِي ق
	Duamı	kabul et		Rabbimiz	zürriyetimden
	mef'ul, sondaki esre düşen mütekellim yâsının alametidir	dua için emir fiili	atıf h.	mahzuf bir nida harfinin münadası	h. cer-mecrur isim

40. « Rabbim! Beni namazı dosdoğru kılan kıl ve zürriyetimden de. Rabbimiz! Duamı kabul et!»

لِلْمُؤْمِنِينَ	وَ	لِوَالِدَيَّ	وَ	لِي	اغْفِرْ	رَبَّنَا
müminleri	ve	ana-babamı		beni	affet	Rabbimiz
câr-mecrur	atıf h.	h. cer, muzaf olduğu için (يْ) düşmüş, mecrur isim	atıf h.	câr-mecrur	dua için emir fiili	mahzuf bir nida harfinin münadası

﴿ 41 ﴾	الْحِسَابُ ع	يَقُومُ	يَوْمَ
	Hesaba	durulacağı	gün
	fâil	fiili muzari	zaman zarfı, muzaf

(يَوْمَ) kelimesinin muzafun ileyhi

41. «Rabbimiz! Hesaba durulacağı gün, beni, ana-babamı ve müminleri affet!»

وَ	لاَ تَحْسَبَنَّ	اللّهَ	غَافِلاً	عَمَّا	يَعْمَلُ	الظَّالِمُونَ ط
	sanma	Allah'ı	gafil	şeylerden	yaptıkları	Zalimlerin
başla-ma h.	tekid nun'u birleşmiş nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., fiili muzari, tekid nûnu'ndan önce üstün olması tekil olduğunun işaretidir	mef'ul	ikinci mef'ûl	h. cer, ismi mevsul	sıla; fiil cümlesi; fiili muzari	fâil

﴿ 42 ﴾	الْأَبْصَارُ لا	فِيهِ	تَشْخَصُ	لِيَوْمٍ	يُؤَخِّرُهُمْ	إِنَّمَا
	gözlerin	kendisinde	bakakalacağı	bir güne	onları erteliyor	Ancak
	fâil	câr-mecrur	fiili muzari	h. cer-mecrur isim, mevsuf	f. muzari, mef'ul	hasr edatı
	sıfat: fiil cümlesi					

42. Zalimlerin yaptıkları şeylerden Allah'ı gafil sanma! Ancak, Allah onları(n cezasını şaşkınlık ve korkudan) gözlerin bakakalacağı bir güne erteliyor.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 259 ≻

(İBRAHİM, 34 – 35 – 36 – 37):

[(كَفَرَ يَكْفُرُ) اَلْكَفَّارُ]:(mübalağalı ismi fâil) çok nankör (اَلنِّعْمَةُ ج نِعَمٌ): nimet (اَلْاِنْسَانُ): insan

(سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuz f.) istedi, sordu (عَدَّ يَعُدُّ عَدًّا): (muzaaf f.) saydı, hesapladı

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (nakıs f.) verdi, getirdi (اَلْكَثِيرُ كِثَارٌ): çok (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, çevirdi, icad etti, hükmetti

(أَحْصَى يُحْصِي إِحْصَاءً): (nakıs if'al b.) saydı/ kavradı/ hafızada tuttu (اَلصَّنَمُ ج اَصْنَامٌ): put (اَلنَّاسُ): insanlar

(اَلظَّلُومُ): (mübalağalı ismi fâil) çok zalim, çok haksızlık yapan (عَصَى يَعْصِي عَصْيًا): (nakıs f.) isyan etti, baş kaldırdı

(اَلْبَلَدُ ج بِلاَدٌ): belde, imar edilmiş olsun olmasın her mevkiye denir (اَلْفُوءَادُ ج اَفْئِدَةٌ): kalp, gönül

(اَلْآمِنُ ج آمِنُونَ): (ismi fâil) korkusuz, emin, emniyetli (اَلْاِبْنُ ج بَنُونَ): erkek, çocuk, oğul

(جَنَبَ يَنْجُبُ جَنْبًا): uzaklaştırdı, uzak tuttu (عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti

(أَضَلَّ يُضِلُّ اِضْلاَلاً): (muzaaf if'al b.) saptırdı, sapmış buldu (تَبِعَ يَتْبَعُ تَبْعًا): uydu, tabi oldu

(أَسْكَنَ يُسْكِنُ اِسْكَانًا): (if'al b.) yerleştirdi, sakin kıldı [(حَرَّمَ يُحَرِّمُ) اَلْمُحَرَّمُ]: (ismi meful) haram yasak kılınan

(أَقَامَ يُقِيمُ اِقَامَةً): (ecvef if'al b.) dosdoğru kıldı/ yerleşti, ikamet etti (اَلذُّرِّيَّةُ ج ذَرَارِي): zürriyet, nesil

(اَلْوَادِي ج اَوْدِيَةٌ): vadi (شَكَرَ يَشْكُرُ شُكْرًا): şükretti (غَيْرُ): başka,hariç,dışında,...siz,....sız

(اَلْبَيْتُ ج بُيُوتٌ): ev (اَلثَّمَرَةُ ج ثَمَرَاتٌ): meyve (اَلزَّرْعُ ج زُرُوعٌ): ekin, toprağı sürülüp ekilmiş nebat

(هَوَي يَهْوِي هُوِيًا): (nakıs f.) özledi, düştü, meyletti, indirdi (رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): rızıklandırdı, hayırda bulundu

(İBRAHİM, 38 – 39 – 40 – 41 – 42):

(خَفِيَ يَخْفَى خَفَاءً): (nakıs f.) gizlendi, gizli oldu (أَعْلَنَ يُعْلِنُ اِعْلاَنًا): (if'al b.) ilan etti, açığa vurdu

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi [(حَمِدَ يَحْمَدُ)اَلْحَمْدُ]: hamd, sena, layıkıyla medh (وَهَبَ يَهَبُ وَهْبًا): (misal f.) hibe etti, bağışladı

[سَمِعَ يَسْمَعُ) اَلسَّمِيعُ]:(esma'i ilahiyeden) çok iyi işiten, işitici (اَلْكِبَرُ): yaşlılık, kocama (اَلْوَالِدَانِ): ana baba

[(أَقَامَ يُقِيمُ) اَلْمُقِيمُ]: (ismi fâil) (namazı) dosdoğru kılan (تَقَبَّلَ يَتَقَبَّلُ تَقَبُّلاً): (tefa'ul b.) kabul etti, kabul ile karşıladı

[(حَاسَبَ يُحَاسِبُ) اَلْحِسَابُ]: muhasebe, hesaplama (اَلذُّرِّيَّةُ ج ذَرَارِي): zürriyet, nesil

(قَامَ يَقُومُ قَوْمًا): (ecvef f.) kalktı/ kaldı/ azmetti/ başladı/ himaye etti (غَفَرَ يَغْفِرُ غُفْرَانًا): mağfiret etti, bağışladı

(اَلظَّالِمُ ج ظَالِمُونَ): (ismi fâil) zulmeden, haksızlık eden (شَخَصَ يَشْخَصُ شُخُوصًا): (göz) kırpılmadı, açılmadı, bakakaldı

(حَسِبَ يَحْسَبُ حِسْبَانًا): zannetti, varsaydı [(غَفَلَ يَغْفُلُ) اَلْغَافِلُ]: (ismi fâil) gafil (اَلْبَصَرُ ج اَبْصَارٌ): görme hassesi (göz)

(عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi (أَخَّرَ يُؤَخِّرُ تَاْخِيرًا): (tef'il b.) erteledi, tehir etti

≺ CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 260 (İBRAHİM: 43 – 52) ≻

مُهْطِعِينَ	مُقْنِعِي	رُءُوسِهِمْ	لَا يَرْتَدُّ	إِلَيْهِمْ	طَرْفُهُمْ ۚ	وَ
koşar haldedirler	kalkmış olarak	başları	dönmez	kendilerine	Bakışları	
(الْأَبْصَارُ)'in sahiplerinden hal	ikinci hal, muzaf olduğu için (ن) düşmüş	muzafun ileyh, kendinden sonraki zamir için muzaf+ muz. ileyh	nefiy h., fiili muzari	câr-mecrur	fâil	atıf h.

(مُقْنِعِي)deki zamirden (cemi müzekker) hal: fiil cümlesi

أَفْئِدَتُهُمْ	هَوَآءٌ ۖ ﴿43﴾	وَ	أَنْذِرِ	النَّاسَ	يَوْمَ
gönülleri	bomboştur		uyar	insanları	gün(e karşı)
mübteda	haber	başlama h.	emir fiili	mef'ul	ikinci mef'ûl, kendinden sonra gelen cümleye muzaf

(مُقْنِعِي)deki zamirden (cemi müzekker) 2. hal: isim c.

يَأْتِيهِمُ	الْعَذَابُ	فَيَقُولُ	الَّذِينَ	ظَلَمُوا	رَبَّنَآ	أَخِّرْنَا
kendilerine geleceği	azabın	derler	kimseler	haksızlık eden	Rabbimiz	Bizi ertele
fiili muzari, mef'ul	fâil	atıf h., fiili muzari	fâil, ismi mevsul	sıla; fiili mazi, fâil	mahzuf bir nida harfinin münadası, muzaf, muz. ileyh	dua için emir f., mef'ul

muzafun ileyh; fiil cümlesi

الرُّسُلَ ۗ	نَتَّبِعِ	وَ	دَعْوَتَكَ	نُجِبْ	قَرِيبٍ ۙ	إِلَىٰ أَجَلٍ
peygamberlere	tabi olalım		davetine	cevap verelim	yakın	bir süreye kadar
mef'ul	fiili muzari, geçiş dolayısıyla esreli	atıf h.	mef'ul	emrin cevabı olduğu için meczum fiili muzari	sıfat	h. cer-mecrur isim, mevsuf

﴿44﴾	مِنْ زَوَالٍ ۙ	لَكُمْ	مَا	مِنْ قَبْلُ	أَقْسَمْتُمْ	لَمْ تَكُونُوا	وَ	أَ
	bir zevâl	sizin için	olmadığına	Daha önce	yemin etmiş	değil		miydiniz
	zaid cer, mübteda muahhar	haber mukaddem; şibhi cümle	nefiy h.	h. cer, muzaf olmadığı zaman damme üzere mebni olan zarf isim	(تَكُونُ)'nin haberi; mazi fiil cümlesi, fâil	cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., fiili muzari, nasih, (تَكُونُ)'nin ismi	atıf h.	soru h.

43. (O gün) başları kalkmış olarak koşar haldedirler. Bakışları kendilerine dönmez, gönülleri bomboştur (ümitsizdirler). **44**. Kendilerine azabın geleceği gün(e karşı) insanları uyar. Haksızlık eden kimseler: «Rabbimiz! Bizi yakın bir süreye kadar ertele de davetine cevap verelim, peygamberlere tabi olalım» derler. (Onlara denilir ki:) «Daha önce, sizin için bir zevâl olmadığına (yani, bu dünya hayatından, günahkarların hak ettikleri cezayı bulacakları bir ahiret hayatına geçişin vuku bulmayacağına)yemin etmiş değil miydiniz? »

تَبَيَّنَ	وَ	أَنْفُسَهُمْ	ظَلَمُوا	الَّذِينَ	فِي مَسَاكِنِ	سَكَنْتُمْ	وَ
apaçık belli oldu		kendilerine	haksızlık eden	kimselerin	yurtlarında	oturdunuz	
fiili mazi	başlama h.	mef'ul	sıla; mazi fiil; fâil	muzafun ileyh, ismi mevsul	h. cer-mecrur isim, muzaf	fiili mazi, fâil	atıf h.

﴿45﴾	الْأَمْثَالَ	لَكُمُ	ضَرَبْنَا	وَ	بِهِمْ	فَعَلْنَا	كَيْفَ	لَكُمْ
	misaller	size	verdik	ve	onlara	yaptığımız	nasıl	size
	mef'ul	câr-mecrur	fiili mazi, fâil	başlama h.	câr-mecrur	fiili mazi, fâil	hal, soru ismi	câr-mecrur

45. «(Siz de) kendilerine haksızlık eden kimselerin (Ad, Semud ve Lut kavminin) yurtlarında oturdunuz. Onlara nasıl (muamele) yaptığımız size apaçık belli oldu. Ve size misaller de verdik.»

اللَّهِ	عِنْدَ	وَ	مَكْرُهُمْ	مَكَرُوا	قَدْ	وَ
Allah	katında vardır		hileli düzenlerini	onlar kurdular	Gerçekten	
muz.ileyh	mekan zarfı, muzaf	atıf h.	mef'ûlü mutlak	fiili mazi, fâil	tahkik h.	başlama h.

haber mukaddem; şibhi cümle

﴿46﴾	الْجِبَالُ	مِنْهُ	لِتَزُولَ	مَكْرُهُمْ	إِنْ كَانَ	وَ	مَكْرُهُمْ ۚ
	dağları	bundan dolayı	ortadan kaldıracak	hileli düzenleri	olsa bile		onların hileli düzeni
	fâil	câr-mecrur	lâmu'l-cuhûd, f. muzari	(كَانَ)'nin ismi	nefiy h., fiili mazi, nâsih	başlama h.	mübteda muahhar

(كَانَ)'nin haberi; fiil cümlesi

46. Gerçekten onlar, hileli düzenlerini kurdular; Allah katında da onlara hileli düzen var. Hileli düzenleri bundan dolayı dağları ortadan kaldıracak olsa bile..

فَلَا تَحْسَبَنَّ	اللَّهَ	مُخْلِفَ	وَعْدِهِ	رُسُلَهُ ط
sanma	Allah'ın	cayacağını	vaadettiğinden	peygamberlerine
rabıta+ tekit nun'u birleşmiş nehy-i hazır, nehiy ve cezm h., f. muzari, tekid nûnu'ndan önce fetha olması tekil olduğunu ifade eder.	mef'ul	ikinci mef'ûl, muzaf	muzafun ileyh, mecrur, muzaf, (ـِهِ):muzafun ileyh	("مُخْلِفَ" ismi fâilinin mef'ulü

﴿ 47 ﴾	إِنَّ	اللَّهَ	عَزِيزٌ	ذُو	انْتِقَامٍ ط
	Doğrusu	Allah	Aziz'dir	sahibidir	intikam
	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ikinci haberi, muzaf	muzafun ileyh

47. O halde, sakın Allah'ın peygamberlerine vaadettiğinden cayacağını sanma! Doğrusu Allah Aziz'dir (mutlak güçlüdür, üstündür), intikam sahibidir.

يَوْمَ	تُبَدَّلُ	الْأَرْضُ	غَيْرَ	الْأَرْضِ	وَ	السَّمَاوَاتُ
gün	değiştirildiği	yer	başka	bir yere	ve	göklere
zaman zarfı	meçhul fiili muzari	naibi fâil (semai müennes) muzafun ileyh; fiil cümlesi	mef'ul, muzaf	muzafun ileyh	atıf h.	matuf

﴿ 48 ﴾	وَ	بَرَزُوا	لِلَّهِ	الْوَاحِدِ	الْقَهَّارِ
	başlama h.	çıkarlar	Allah'ın	Bir	Kahhar
		fiili mazi, fâil	h. cer-mecrur isim, mevsuf	sıfat	ikinci sıfat

48. Yer başka bir yer ve gökler de (başka göklerle) değiştirildiği gün.. Onlar Bir ve Kahhar (gücüne karşı konulamayan Hakim) olan Allah'ın (huzuruna) çıkarlar.

﴿ 49 ﴾	وَ	تَرَى	الْمُجْرِمِينَ	يَوْمَئِذٍ	مُقَرَّنِينَ	فِي الْأَصْفَادِ ج
	başlama h.	görürsün	suçluların	O gün	bağlandığını	kelepçeler içinde
		fiili muzari	mef'ul	zaman zarfı	hal	şibhi cümle (مُقَرَّنِينَ) ile bağlantılıdır

49. O gün, suçluların kelepçeler içinde (zincirlerle birbirine) bağlandığını görürsün.

﴿ 50 ﴾	سَرَابِيلُهُمْ	مِنْ قَطِرَانٍ	وَ	تَغْشَى	وُجُوهَهُمُ	النَّارُ لا
	gömlekleri	katrandandır		kaplayacaktır	yüzlerini	ateş
	mübteda	haber; şibhi cümle {cümle (الْمُجْرِمِينَ) den hal de denmiş}		fiili muzari atıf h.	mef'ul	fâil

50. Gömlekleri katrandandır, yüzlerini ateş kaplayacaktır.

لِيَجْزِيَ	اللَّهُ	كُلَّ	نَفْسٍ	مَا	كَسَبَتْ ط
karşılığını vermesi içindir	Allah'ın	her	nefse	şeyin	kazandığı
ta'lil (sebep) ve nasb h., f. muzari	fâil	mef'ul, muzaf	m. ileyh	ikinci mef'ûl, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cümlesi

﴿ 51 ﴾	إِنَّ	اللَّهَ	سَرِيعُ	الْحِسَابِ
	Doğrusu	Allah	çabuk görendir	hesabı
	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismii	(إِنَّ)'nin haberi, muzaf	muzafun ileyh

51. (Bu işkence) Allah'ın her nefse kazandığı şeyin karşılığını (cezasını) vermesi içindir. Doğrusu Allah hesabı çabuk görendir.

هَذَا	بَلَاغٌ	لِلنَّاسِ	وَ	لِيُنْذَرُوا	بِهِ	وَ	لِيَعْلَمُوا
Bu	bir tebliğdir	insanlara		uyarılmaları için	kendisiyle		bilmeleri için
mübteda	haber, mevsuf	sıfat; şibhi cümle	atıf h.	ta'lil ve nasb h., meçhul fiili muzari, naibi fâil	câr-mecrur	atıf h.	ta'lil ve nasb h., f. muzari, fâil

﴿ 52 ﴾	أَنَّمَا	هُوَ	إِلَهٌ	وَاحِدٌ	وَ	لِيَذَّكَّرَ	أُولُوا	الْأَلْبَابِ
	ancak	O'nun	ilah	bir tek	ve	iyice düşünüp öğüt almaları için	sahiplerinin	akıl
	hasr edatı	mübteda,	haber	sıfat	atıf h.	ta'lil ve nasb h., fiili muzari	fâil, muzaf	muzafun ileyh

(يَعْلَمُوا)'nun mef'ûlü; masdarı müevvel

52. Bu (Kur'an), kendisiyle uyarılmaları için, O'nun ancak bir tek ilah olduğunu bilmeleri ve akıl sahiplerinin iyice düşünüp öğüt almaları için insanlara (gönderilmiş) bir tebliğdir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 260 ≻

(İBRAHİM, 43 – 44):

(اِرْتَدَّ يَرْتَدُّ اِرْتِدَادًا): (iftial b.) döndü, vazgeçti/ eski haline döndü (اَلْفُؤَادُ ج اَفْئِدَةٌ): kalp, gönül

[(أَهْطَعَ يُهْطِعُ) اَلْمُهْطِعُ]: (ismi fâil) koşan, korku ile koşan (اَلْهَوَاءُ): bomboş/ hava, boşluk

(اَلرَّأْسُ ج رُؤُوسٌ): baş [(أَقْنَعَ يُقْنِعُ) اَلْمُقْنِعُ]: (ismi fâil) (başını) kaldıran, başını kaldırarak zillet ve korku ile bakan

(اَلطَّرْفُ): bakış, göz [(دَعَا يَدْعُو) اَلدَّعْوَةُ]: (masdar) davet (أَنْذَرَ يُنْذِرُ اِنْذَارًا): (if'al b.) uyardı

(ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti (اَلنَّاسُ): insanlar (أَخَّرَ يُؤَخِّرُ تَأْخِيرًا): (tef'il b.) tehir etti, erteledi

(أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا): (nakıs f.) geldi (اَلْاَجَلُ ج اَجَالٌ): ecel, tayin edilmiş vakit (اَلْقَرِيبُ): yakın

(أَجَابَ يُجِيبُ اِجَابَةً): (ecvef if'al b.) cevap verdi (قَبْلُ): (zarf) önce (اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعً): (iftial b.) uydu, tabi oldu

(أَقْسَمَ يُقْسِمُ اِقْسَامًا): (if'al b.) yemin etti [(زَالَ يَزُولُ) اَلزَّوَالُ]: zeval, yok olma, zail olma

(İBRAHİM, 45):

(سَكَنَ يَسْكُنُ سَكْنًا): yerleşti, ikamet etti (اَلْمَسْكَنُ ج مَسَاكِنُ): mesken (كَيْفَ): nasıl, nice, ne şekilde

(تَبَيَّنَ يَتَبَيَّنُ تَبَيُّنًا): (tefa'ul b.) açığa çıktı, zahir oldu (فَعَلَ يَفْعَلُ فَعْلاً): yaptı, işledi

(ضَرَبَ يَضْرِبُ ضَرْبًا الْأَمْثَالَ): misaller getirdi (اَلْمَثَلُ ج اَمْثَالٌ): misal, örnek, aynısı

(İBRAHİM, 46):

(زَالَ يَزُولُ زَوَالاً): (ecvef f.) zail oldu, gitti, ortadan kalktı (مَكَرَ يَمْكُرُ مَكْرًا): hile yaptı, tuzak kurdu

(اَلْجَبَلُ ج جِبَالٌ): dağ (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu (عِنْدَ): (zarf) yanında,katında

(İBRAHİM, 47):

[(أَخْلَفَ يُخْلِفُ) اَلْمُخْلِفُ]:(ismi fâil) yerine getirmeyen,ifa etmeyen, cayan (حَسِبَ يَحْسَبُ حِسْبَانًا): zannetti, var saydı

(اَلْعَزِيزُ ج اَعِزَّةٌ): aziz, üstün, kuvvetli [(اِنْتَقَمَ يَنْتَقِمُ) اَلْاِنْتِقَامُ]: intikam, intikam alma, [(وَعَدَ يَعِدُ) اَلْوَعْدُ]: vaad, söz

(İBRAHİM, 48 – 49):

(بَدَّلَ يُبَدِّلُ تَبْدِيلاً): (tef'il b.) değiştirdi, birbirine bedel kıldı (بَرَزَ يَبْرُزُ بُرُوزًا): çıktı, ortaya çıktı (اَلْوَاحِدُ): bir, tek

(غَيْرُ): başka, hariç, dışında [(قَهَرَ يَقْهَرُ) اَلْقَهَّارُ]: (mübalağalı ismi fâil) çok üstün, ebedi hakimiyet sahibi

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs f.) gördü, bildi, zannetti (يَوْمَئِذٍ): o gün (اَلصَّفَدُ ج اَصْفَادٌ): bağ, bukağı, kelepçe

(اَلْمُقَرَّنُ ج مُقَرَّنُونَ): (ismi meful) bağlanmış, derdest edilmiş (اَلْمُجْرِمُ ج مُجْرِمُونَ): (ismi fâil) suçlu

(İBRAHİM, 50 – 51 – 52):

(اَلسِّرْبَالُ ج سَرَابِيلُ): gömlek yahut zırh cinsinden elbise (اَلْقَطِرَانُ): katran (غَشِيَ يَغْشَى غَشَاوَةً): (nakıs f.) sardı, kapladı

(اَلْوَجْهُ ج وُجُوهٌ): yüz (جَزَى يَجْزِي جَزَاءً): (nakıs f.) karşılığını verdi (اَلسَّرِيعُ ج سِرَاعٌ): süratli, hızlı, çevik

(كَسَبَ يَكْسِبُ كَسْبًا): kazandı, tahsil etti [(حَاسَبَ يُحَاسِبُ) اَلْحِسَابُ]: muhasebe, hesabetme

(اَلْبَلاَغُ ج بَلاَغَاتٌ): tebliğ, iletme/ kifayet, yeterli oluş (أَنْذَرَ يُنْذِرُ اِنْذَارًا): (if'al b.) uyardı (اَلنَّاسُ): insanlar

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (اَللُّبُّ ج اَلْبَابٌ): akıl (اَلْوَاحِدُ): bir, tek

(تَذَكَّرَ يَتَذَكَّرُ تَذَكُّرًا): (tefa'ul b.) (ayette kısaltılmış, te'si düşmüş hali) tezekkür etti, hatıra getirdi, düşündü

📖📖📖📖📖📖📖

ON ÜÇÜNCÜ CÜZÜN SONU

14. CÜZ

سورة الحجر (15)

(HİCR (Hicr Beldesi (Yontulan kayalarda oturanlar) **SÛRESİ)**

(Medine'de inmiştir. 99 ayettir.)

CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 261 - 266

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmân, Rahîm Allah'ın adıyla

﴿1﴾ الٓرٰ قف تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ وَ قُرْآنٍ مُبِينٍ

Elif. Lâm. Râ	Bunlar	âyetleridir	Kitab'ın	ve	bir Kur'an'ın	apaçık
hurufu mukattaa	mübteda	haber, muzaf	muzafun ileyh	atıf h.	matuf, mevsuf	sıfat

1. Elif. Lâm. Râ. Bunlar Kitab'ın ve apaçık bir Kur'an'ın âyetleridir.

﴿2﴾ رُبَمَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ

zaman zaman	arzu eder	kimseler	İnkâr eden	keşke	olsaydık	müslüman
zaman zarfı (azlık için kullanılır	fiili muzari	fâil, ismi mevsul	sıla: mazi fiil cümlesi	şart h. (masdar harfi de denmiştir)	fi'lu'ş-şart; fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi, önceki cümlenin açıkladığı cevabü'ş-şart mahzuftur

2. İnkâr eden kimseler zaman zaman, keşke müslüman olsaydık (diye) arzu ederler.

ذَرْهُمْ يَأْكُلُوا وَ يَتَمَتَّعُوا وَ يُلْهِهِمُ

Bırak onları	yesinler	atıf h.	faydalansınlar	ve	onları meşgul edip oyalasın
emir fiili, mef'ul	emrin cevabı, fiili muzari, fâil		emrin cevabı olduğu için fiili muzari, fâil	atıf h.	(يَتَمَتَّعُوا) fiiline matuf olduğu için meczum f. muzari, mef'ul

﴿3﴾ الْأَمَلُ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ وَ مَا أَهْلَكْنَا

ümit	bilecekler		başlama h.	nefy h.	helak etmedik
fâil	rabıta, gelecek zaman h.	fiili muzari+fâil			fiili mazi, fâil

﴿4﴾ مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا وَ لَهَا كِتَابٌ مَعْلُومٌ

hiç bir beldeyi	olmaksızın	kendisi için	bir yazısı	bilinen	
mef'ul	istisna h.	hal vâvı	haber mukaddem, şibhi c.	mübteda muahhar, mevsuf	sıfat

3. Bırak onları yesinler, (refah içinde hayattan) faydalansınlar; (boş ve hayırsız) ümit onları meşgul edip oyalasın; sonra bilecekler! **4.** Biz, (katımızca takdir edilmiş) kendisi için bilinen bir yazısı (ya da gönderilmiş ilâhi kitabı) olmaksızın hiç bir beldeyi helak etmedik.

﴿5﴾ مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا وَ مَا يَسْتَأْخِرُونَ

önüne geçemez		Hiçbir ümmet	ecelinin	ve	ertelenmezler	
fiili muzari	nefy h.	fâil	mef'ul	atıf h.	fiili muzari+fâil	nefy h.

5. Hiçbir ümmet, ecelinin önüne geçemez ve ertelenmezler.

وَ قَالُوا يَآ أَيُّهَا الَّذِي نُزِّلَ عَلَيْهِ

dediler		Ey		indirilen	kendisine
fiili mazi, fâil	başlama h.	münâdâ, tenbih harfi	nida h.	sıla: meçhul fiili mazi	car-mecrur

الذِّكْرُ إِنَّكَ لَمَجْنُونٌ ﴿6﴾

zikir	Sen kesinlikle	bir mecnunsun
fâil	tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi

6. «Ey kendisine zikir (Kur'an) indirilen (Muhammed)! Sen kesinlikle bir mecnunsun!» dediler.

﴿7﴾ لَوْ مَا تَأْتِينَا بِالْمَلَائِكَةِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ

bize getirmeli değil miydin		melekleri	idiysen eğer	doğru söyleyenlerden
fiili muzari	tahdîd (teşvik) h.	car-mecrur	şart ve cezm h., fi'lu'ş-şart fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi, şibhi cümle

7. «Eğer doğru söyleyenlerden idiysen, bize melekleri getirmeli değil miydin?» (dediler).

وَ	بِالْحَقِّ	إِلَّا	الْمَلَآئِكَةَ	نُنَزِّلُ	مَا
atıf h.	hak car-mecrur	olmaksızın istisna h.	melekleri mef'ul	indirmeyiz fiili muzari	nefy h.
﴿ 8 ﴾	مُنظَرِينَ	إِذًا	كَانُوا		مَا
	süre tanınanlar (كَانَ)'nin haberi	O zaman cevab h.	olmazlardı fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi		nefy h.

8. Biz hak olmaksızın melekleri indirmeyiz (ancak hakla yani ya azab için ya da bir hikmet ve bir gaye için indiririz). O zaman da onlara süre tanınmazdı.

﴿ 9 ﴾	لَحَافِظُونَ	لَهُ	إِنَّا	وَ	الذِّكْرَ	نَزَّلْنَا	نَحْنُ	إِنَّا
	koruyucularıyız tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi	onun car-mecrur	kesinlikle biz tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	ve atıf h.	Kur'an'ı mef'ul	indirdik (إِنَّ)'nin haberi, mazi fiil, fâil	Biz fasıl zamiri	Doğrusu tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi

9. Doğrusu zikri (yani Kur'an'ı) Biz indirdik ve kesinlikle biz onun koruyucularıyız.

﴿ 10 ﴾	الْأَوَّلِينَ	فِي شِيَعِ	مِنْ قَبْلِكَ	أَرْسَلْنَا	لَقَدْ	وَ
	evvelki muzafun ileyh	grublarda harfi cer-mecrur isim, muzaf	senden önceki h. cer-mecrur isim	elçi göndermiştik fiili mazi, fâil	And olsun ki lâmu cevâbi'l-kasem (yeminin cevabının başında gelir), tahkik h.	kasem h.

10. And olsun ki, senden önceki evvelki grublarda da elçi göndermiştik.

﴿ 11 ﴾	يَسْتَهْزِؤُونَ	بِهِ	كَانُوا	إِلَّا	رَسُولٍ	مِنْ	يَأْتِيهِمْ	مَا	وَ
	alay ederler (كَانَ)'nin haberi, fiili muzari+fâil	onunla şibhi cümle (يَسْتَهْزِؤُونَ) ile bağlantılıdır	idi fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	illâ istisna h.	bir elçi fâil	zaid cer	onlara gelmezdi fiili muzari, mef'ul	nefy h.	başlama h.

11. Ve onlara bir elçi gelmezdi ki, illâ onunla alay ederlerdi.

﴿ 12 ﴾	الْمُجْرِمِينَ لَا	فِي قُلُوبِ	نَسْلُكُهُ	كَذَٰلِكَ
	günahkârların muz. ileyh	kalplerine harfi cer-mecrur isim, muzaf	biz onu sokarız fiili muzari, mef'ul	böylece car-mecrur
﴿ 13 ﴾	الْأَوَّلِينَ	سُنَّةُ	خَلَتْ قَدْ	وَ	بِهِ	يُؤْمِنُونَ لَا
	evvelkilerin muzafun ileyh	sünneti fâil, muzaf	gelip geçmiştir fiili mazi	tahkik h.	başlama h.	O'na car-mecrur	inanmazlar nefiy h., fiili muzari+fâil

12. Biz böylece onu (Kur'ân'ı ya da peygamberlerle alay etmeyi) günahkârların kalplerine sokarız (yerleştiririz). 13. O'na (Kur'an'a) inanmazlar. (Oysa), evvelkilerin sünneti (inanmamaları sebebiyle yaşadıkları musibetler) gelip geçmiştir.

	فَظَلُّوا	مِنَ السَّمَآءِ	بَابًا	عَلَيْهِمْ	فَتَحْنَا لَوْ	وَ
	devamlı atıf h.+ fiili mazi, nâsih, (ظَلَّ)'nin ismi	gökten sıfat; şibhi cümle	bir kapı mef'ul, mevsuf	onlara car-mecrur	açsak fi'lu'ş-şart; fiili mazi, fâil / cezmetmeyen şart h.	başlama h.
﴿ 14 ﴾	أَبْصَارُنَا	سُكِّرَتْ	إِنَّمَا	لَقَالُوا	يَعْرُجُونَ لَا	فِيهِ
	gözlerimize naibi fâil	perde çekildi meçhul fiili mazi	ancak hasr edatı	derler rabıta, cevâbü'ş-şart; f. mazi, fâil	yükselseler (ظَلَّ)'nin haberi, fiili muzari+fâil	oradan şibhi cümle (يَعْرُجُونَ) ile bağlantılıdır
﴿ 15 ﴾	مَسْحُورُونَ	قَوْمٌ	نَحْنُ	بَلْ		
	büyülenmiş sıfat	bir topluluğuz haber, mevsuf	biz mübteda	bilakis idrab h. (bedel galat için gelmiş)		

14. Onlara gökten bir kapı açsak da oradan devamlı yükselseler. 15. «Gözlerimize ancak perde çekildi, bilakis (daha doğrusu) biz büyülenmiş bir topluluğuz» derler.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 261 ≻

(HİCR, 1):

(اَلْآيَةُ ج آيَاتٌ): ayet, açık alamet, mucize [(أَبَانَ يُبِينُ) اَلْمُبِينُ]: (ismi fâil) açık, vazıh olan, açıklayan

(HİCR, 2):

(كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا): inkar etti, inanmadı, tasdik etmedi, iman hududunu aştı (رُبَمَا): (zarf) zaman zaman, ara sıra, belki, nice

(اَلْمُسْلِمُ ج مُسْلِمُونَ): (ismi fâil) islamiyeti kabul eden, Müslüman (وَدَّ يَوَدُّ وُدًّا): (muzaaf f.) sevdi, muhabbet etti

(كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu

(HİCR, 3):

(وَذِرَ يَذَرُ وَذْرًا): (misal f.) bıraktı, ilgilenmedi, alakayı kesti (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلاً): (mehmuz f.) yedi

(اَلْاَمَلُ): ümit, emel (تَمَتَّعَ يَتَمَتَّعُ تَمَتُّعًا): (tefa'ul b.) hayattan istifade etti, refah içinde yaşadı

(أَلْهَى يُلْهِي اِلْهَاءً): (nakıs if'al b.) meşgul etti, alıkoydu, vazgeçti

(HİCR, 4):

(أَهْلَكَ يُهْلِكُ اِهْلاَكًا): (if'al b.) helak etti, felakete uğrattı, harcadı, telef etti (اَلْكِتَابُ ج كُتُبٌ): kitap yazışma, farz

(اَلْقَرْيَةُ ج قُرىً): belde [(عَلِمَ يَعْلَمُ) اَلْمَعْلُومُ]: (ismi meful) bilinen

(HİCR, 5):

(سَبَقَ يَسْبِقُ سَبْقًا): tekaddüm etti, öne geçti (اَلْاَجَلُ ج اَجَالٌ): ecel, tayin edilmiş vakit

(اِسْتَأْخَرَ يَسْتَأْخِرُ اِسْتِئْخَارًا): (istif'al b.) ertelendi, geri kaldı (اَلْاُمَّةُ ج اُمَمٌ): ümmet

(HİCR, 6 – 7 – 8):

(اَلْمَجْنُونُ ج مَجَانِينُ): deli (نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلاً): (tef'il b.) indirdi (اَلذِّكْرُ): inzal edilmiş kitap/ zikir

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا ب): (nakıs f.) getirdi (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu (اَلصَّادِقُ ج صَادِقُونَ): (ismi fâil) doğru olan

(نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلاً): (tef'il b.) indirdi (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu (اَلْحَقُّ): hak, gerçek

(اَلْمُنْظَرُ ج مُنْظَرُونَ): (ismi meful) mühlet verilen, süre tanınan

(HİCR, 9 – 10 – 11 – 12):

(نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلاً): (tef'il b.) indirdi (اَلذِّكْرُ): inzal edilmiş kitap, zikir (اَلْحَافِظُ ج حَافِظُونَ): (ismi fâil) koruyan

(أَرْسَلَ يُرْسِلُ اِرْسَالاً): (if'al b.) gönderdi (اَلشِّيعَةُ ج شِيَعٌ): şia, fırka, gurup (اَلْاَوَّلُ ج اَوَّلُونَ): ilk, birinci, önceki

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (nakıs f.) geldi (اِسْتَهْزَأَ يَسْتَهْزِئُ اِسْتِهْزَاءً): (istif'al b.) alay etti, dalga geçti

(سَلَكَ يَسْلُكُ سَلْكًا): girdirdi, soktu (اَلْقَلْبُ ج قُلُوبٌ): kalp (اَلْمُجْرِمُ ج مُجْرِمُونَ): (ismi fâil) suçlu, günahkar

(HİCR, 13 – 14 – 15):

(اَلسُّنَّةُ ج سُنَنٌ): Allah'ın kainatta vaz ve icra ettiği kanun, kanun'u ilahi (خَلاَ يَخْلُو خُلُوًّا): (nakıs f.) gelip geçti

(اَلْاَوَّلُ ج اَوَّلُونَ): ilk, birinci, önceki (فَتَحَ يَفْتَحُ فَتْحًا): açtı (ظَلَّ يَظَلُّ ظَلاً): (muzaaf f.) oldu

(اَلْبَابُ ج اَبْوَابٌ): kapı (عَرَجَ يَعْرُجُ عُرُوجًا): çıktı, yükseldi (اَلْبَصَرُ ج اَبْصَارٌ): görme hassesi, göz

(سُكِّرَ اَلْبَصَرُ): göz kapatıldı /göze perde çekildi /göz boyandı (اَلْمَسْحُورُ ج مَسْحُورُونَ): (ismi meful) sihirlenmiş, büyülenmiş

≺ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 262 (HİCR: 16 - 31) ≻

﴿ 16 ﴾ وَ لَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَآءِ بُرُوجًا وَ زَيَّنَّاهَا لِلنَّاظِرِينَ ۙ

bakanlar için	onları süsledik		burçlar	gökte	yaptık	And olsun	
car-mecrur	fiili mazi, fâil, mef'ul	atıf h.	mef'ul	car-mecrur	fiili mazi, fâil	yemin lamı, tahkik h.	kasem h.

16. And olsun ki, gökte burçlar (yıldız kümeleri) yaptık ve onları bakanlar için süsledik.

﴿ 17 ﴾ وَ حَفِظْنَاهَا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ ۙ

taşlanmış	şeytandan	her		Onları koruduk	
sıfat	muzafun ileyh, mevsuf	mecrur isim, muzaf	harfi cer	fiili mazi, fâil, mef'ul	atıf h.

17. Onları (gökyüzünün burçlarını), taşlanmış (kovulmuş) her şeytandan koruduk.

﴿ 18 ﴾ إِلَّا مَنِ اسْتَرَقَ السَّمْعَ فَأَتْبَعَهُ شِهَابٌ مُبِينٌ

hırsızlığı yapan		kulak	onun da peşine düşer	bir kayan yıldız	apaçık	
sıla: mazi fiil	müstesna, ismi mevsul	mef'ul	atıf h., f. mazi, mef'ul	fâil, mevsuf	sıfat	
müstesna	istisna h.					

18. Ancak kulak hırsızlığı yapan (gök haberlerinden gizlice bir şeyler işitmeye çalışıp bir şeyi kapıp alanlar) müstesna. Onun da peşine apaçık bir kayan yıldız düşer.

وَ الْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَ أَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ

yeri		uzatıp yaydık		bıraktık	orada	sabit dağlar
mukaddem mef'ul	atıf h.	fiili mazi, fâil, mef'ul	atıf h.	fiili mazi, fâil	car-mecrur	mef'ul

﴿ 19 ﴾ وَ أَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْزُونٍ

bitirdik	orada	her şeyden			ölçülmüş	
fiili mazi, fâil	atıf h.	car-mecrur	harfi cer	mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh, mevsuf	sıfat

19. Yeri uzatıp yaydık, orada sabit dağlar bıraktık, (yine) orada (miktarı) ölçülmüş her şeyden bitirdik.

وَ جَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ وَ

yarattık	sizin için	orada	geçim kaynakları		ve
fiili mazi, fâil	car-mecrur	car-mecrur	mef'ul, gayri munsarif isim olduğu için tenvin almamış		atıf h.

﴿ 20 ﴾ مَنْ لَسْتُمْ لَهُ بِرَازِقِينَ

kimseler için	olmadığınız	kendisine		asla rızık verici
(لَكُمْ)'e matuf, ismi mevsul	camid fiili mazi, nâsih, (لَيْسَ)'nin ismi	car-mecrur, şibhi cümle (رَازِقِينَ) ile bağlantılıdır		tekit için gelen zaid cer, (لَيْسَ)'nin haberi

20. Orada sizin için ve sizin kendisine asla rızık verici olmadığınız kimseler için geçim kaynakları yarattık.

وَ إِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خَزَآئِنُهُ

	Hazineleri	yanımızda	olmayan	hiçbir şey		yoktur
başlama h.	mübteda muahhar	haber mukaddem, şibhi cümle	istisna h.	mübteda	zaid cer	nefiy h.

(شَيْءٍ) mübtedasının haberi; isim cümlesi

﴿ 21 ﴾ وَ مَا نُنَزِّلُهُ إِلَّا بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ

	onu indiririz	ancak	bir ölçüyle	belli	
atıf h.	fiili muzari, mef'ul	istisna h.	harfi cer-mecrur isim, mevsuf	sıfat	
				nefiy h.	

21. Hazineleri Bizim yanımızda olmayan hiçbir şey yoktur. Biz onu ancak belli bir ölçüyle indiririz.

وَ أَرْسَلْنَا الرِّيَاحَ لَوَاقِحَ فَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَآءِ مَآءً

Ve	gönderdik	rüzgârları	aşılayıcılar olarak	indirdik	gökten	su
başlama h.	f. mazi, fâil	mef'ul	hal	atıf h., fiili mazi, fâil	car-mecrur	mef'ul

﴿ 22 ﴾ وَ مَآ أَنْتُمْ لَهُ بِخَازِنِينَ ۚ فَأَسْقَيْنَاكُمُوهُ

onunla sizi suladık		değilsiniz	siz	onun	saklayıcıları	
atıf h., f. mazi+ fâil, mef'ul, vâvu'l işba: ikinci mef'ûl	hal vâvı	(لَيْسَ) gibi amel eden nefiy h., nâsih	(مَا)nın ismi	şibhi cümle (بِخَازِنِينَ) ile bağlantılıdır	tekit için gelen zaid cer, (مَا)nın haberi	

22. Ve rüzgârları aşılayıcılar olarak gönderdik, böylece gökten su indirdik de onunla sizi suladık. (Yoksa) siz onun (suyun) saklayıcıları değilsiniz.

وَ	إِنَّا	لَنَحْنُ	نُحْيِي	وَ	نُمِيتُ	وَ
atıf h.	Doğrusu	biz	diriltiriz	ve	öldürürüz	ve
	tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	tekit lamı, fasıl zamiri	(إِنَّ)'nin haberi, fiili muzari	atıf h.	fiili muzari	atıf h.

نَحْنُ	الْوَارِثُونَ ﴿ 23 ﴾	وَ	لَقَدْ	عَلِمْنَا
biz	varisleriz	kasem h.	And olsun ki	biliriz
mübteda	haber		lâmu cevâbi'l-kasem, tahkik harfi	fiili mazi, fâil

﴿ 24 ﴾ الْمُسْتَأْخِرِينَ	عَلِمْنَا	لَقَدْ	وَ	مِنْكُمْ	الْمُسْتَقْدِمِينَ
geri kalanları	biliriz	and olsun ki	kasem h.	sizden	öne geçenleri
mef'ul	fiili mazi, fâil	lâmu cevâbi'l-kasem, tahkik h.		car-mecrur	mef'ul

23. Doğrusu biz diriltiriz ve biz öldürürüz! Ve biz (her şeye) varisleriz. **24**. And olsun ki, sizden öne geçenleri biliriz; and olsun ki, geri kalanları da biliriz.

﴿ 25 ﴾ عَلِيمٌ ع	حَكِيمٌ	إِنَّهُ	يَحْشُرُهُمْ ط	هُوَ	رَبَّكَ	إِنَّ	وَ
Bilen'dir	Hakim'dir	Şüphesiz O	onları toplar		Rabbin	Doğrusu	
(إِنَّ)'nin ikinci haberi	(إِنَّ)'nin haberi	tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, muzari fiil, mef'ul	fasıl zamiri	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	atıf h.

25. Doğrusu Rabbin onları (kıyamette) toplar. Şüphesiz O Hakim'dir (hikmetle iş yapandır), Alim'dir (her şeyi en ince ayrıntısıyla bilendir).

﴿ 26 ﴾ مَسْنُونٍ ج	مِنْ حَمَإٍ	مِنْ صَلْصَالٍ	الْإِنْسَانَ	خَلَقْنَا	لَقَدْ	وَ
şekillendirilmiş	siyah bir balçıktan	kuru bir çamurdan	insanı	yarattık	And olsun ki	
sıfat	(صَلْصَالٍ)'in sıfatı; şibhi cümle, mevsuf	h. cer-mecrur isim, mevsuf	mef'ul	fiili mazi, fâil	yeminin cevabının başında gelen lam, tahkik harfi	kasem h.

26. And olsun ki, biz insanı kuru bir çamurdan, şekillendirilmiş siyah bir balçıktan yarattık.

﴿ 27 ﴾ السَّمُومِ	مِنْ نَارِ	قَبْلُ	مِنْ	خَلَقْنَاهُ	الْجَانَّ	وَ
zehirleyici	ateşten	daha önce		yarattık	Cinleri	
muzafun ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf	h. cer, mebni olan zarf isim	harfi cer	fiili mazi, fâil, mef'ul	önceki cümlenin kendisini açıkladığı mahzuf bir fiilin yani (خَلَقْنَا)'nın mef'ûlü	atıf h.

27. Cinleri de, (insandan) daha önce, (dumansız) zehirleyici ateşten yarattık.

خَالِقٌ	إِنِّي	لِلْمَلَآئِكَةِ	رَبُّكَ	قَالَ	إِذْ	وَ
yaratacağım	Ben	meleklere	Rabbin	demişti	Hani	
(إِنَّ)'nin haberi	tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	car-mecrur	fâil	fiili mazi	zaman zarfı, muzaf	başlama h.

﴿ 28 ﴾ مَسْنُونٍ	مِنْ حَمَإٍ	مِنْ صَلْصَالٍ	بَشَرًا
şekillendirilmiş	siyah bir balçıktan	kupkuru bir çamurdan	bir insan
sıfat	harfi cer-mecrur isim, mevsuf	car-mecrur	mef'ul

28. Hani Rabbin meleklere: «Ben kupkuru bir çamurdan, şekillendirilmiş siyah bir balçıktan bir insan yaratacağım.» demişti.

مِنْ رُوحِي	فِيهِ	نَفَخْتُ	وَ	سَوَّيْتُهُ	فَإِذَا
ruhumdan	içine	üflediğim	ve	onu düzenlediğim	zaman
h. cer-mecrur isim	car-mecrur	fiili mazi, fâil	atıf h.	fiilu'ş-şart; fiili mazi, fâil, mef'ul	atıf h., şart bildiren zaman zarfı

﴿ 29 ﴾	سَاجِدِينَ	لَهُ	فَقَعُوا
	secde ediciler olarak	onun için	kapanın
	hal	car-mecrur	rabıta (bağlaç), cevabü'ş-şart; emir fiili, fâil

29. Artık, Ben onu düzenlediğim ve içine ruhumdan üflediğim zaman, hemen onun için secde ediciler olarak (yere) kapanın.

إِبْلِيسَ ط	إِلَّا	﴿ 30 ﴾ أَجْمَعُونَ	كُلُّهُمْ	الْمَلَآئِكَةُ	فَسَجَدَ
iblis	Ancak	hep beraber	hepsi	meleklerin	Bunun üzerine secde etti
müstesna	istisna h.	ikinci tekit	tekit	fâil	atıf h., fiili mazi

أَبَىٰٓ	أَنْ يَكُونَ	مَعَ	السَّاجِدِينَ ﴿31﴾
kaçındı	olmaktan	beraber	secde edenlerle
fiili mazi	masdar ve nasb h., f. muzari, nâsih, (يَكُونَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi mekan zarfı, muzaf	muzafun ileyh

30. Bunun üzerine meleklerin hepsi hep beraber secde etti. **31**. Ancak iblis, secde edenlerle beraber olmaktan kaçındı.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 262 ≻

(HİCR, 16 – 17 – 18 - 19 – 20 – 21 – 22 – 23 – 24):

(اَلنَّاظِرُ ج نَاظِرُونَ): (ismi fâil) bakan (اَلْبُرْجُ ج بُرُوجٌ): kale, burç, yüksek köşk (زَيَّنَ يُزَيِّنُ تَزْيِينًا): (tef'il b.) güzelleştirdi, süsledi

[(اَلرَّجِيمُ (رَجَمَ يَرْجُمُ]: kovulmuş (حَفِظَ يَحْفَظُ حِفْظًا): korudu (أَتْبَعَ يُتْبِعُ اِتْبَاعًا): (if'al b.) yetişti, kavuştu/ tabi oldu

(اِسْتَرَقَ يَسْتَرِقُ اِسْتِرَاقًا): (iftial b.) çaldı (اَلشِّهَابُ ج شُهُبٌ): kayan yıldız/ yanan odun (اَلسَّمْعُ ج اَسْمَاعٌ): duyma hassası, kulak

[(اَلْمُبِينُ (أَبَانَ يُبِينُ]: (ismi fâil) açık ve vazıh olan, açıklayan

(مَدَّ يَمُدُّ مَدًّا): (muzaaf f.) yaydı, uzattı, düzledi, kaplattı (اَلرَّاسِيَةُ ج رَوَاسِي): (ismi fâil) dağ, kökü sabit olan

(أَلْقَى يُلْقِي اِلْقَاءً): (nakıs if'al b.) bıraktı, saldı, attı (أَنْبَتَ يُنْبِتُ اِنْبَاتًا): (if'al b.) teşekkül ettirdi, bitirdi, yetiştirdi

[(اَلْمَوْزُونُ (وَزَنَ يَزِنُ]: (ismi meful) tartılmış, tartılan, ölçü (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): icad etti, çevirdi, kıldı, hükmetti

(اَلْمَعَاشُ ج مَعَايِشُ): geçim kaynağı [(اَلرَّازِقُ (رَزَقَ يَرْزُقُ]: (ismi fâil) rızık veren ((لَيْسَ (لَسْتَ): (camid fiil) değilsin

(اَلْقَدَرُ ج اَقْدَارٌ): mikdar, kemiyet, ölçü/ kader/ güç/ tayin edilen yer (عِنْدَ): (zarf) yanında, katında

(اَلْخَزَائِنُ ج خَزَائِنُ): hazine [(اَلْمَعْلُومُ (عَلِمَ يَعْلَمُ : (ismi meful) bilinen (نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلاً): (tef'il b.) indirdi

(أَرْسَلَ يُرْسِلُ اِرْسَالاً): (if'al b.) gönderdi (اَلرِّيحُ ج رِيَاحٌ): rüzgar/ yardım/ koku (أَنْزَلَ يُنْزِلُ اِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi

(اَللَّوَاقِحُ ج لَوَاقِحُ): aşılayan, dölleyen (أَسْقَى يُسْقِي اِسْقَاءً): (nakıs if'al b.) suladı, içme hakkını verdi

(اَلْخَازِنُ ج خَازِنُونَ): saklayan, koruyan, bekçi (أَحْيَى يُحْيِي اِحْيَاءً): (nakıs f.) hayat verdi, diriltti (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(أَمَاتَ يُمِيتُ اِمَاتَةً): (mehmuz if'al b.) öldürdü (اَلْوَارِثُ ج وَارِثُونَ): varis olan, sahip ve malik olan

(اَلْمُسْتَقْدِمُ ج مُسْتَقْدِمُونَ): (ismi fâil) ileri geçen, öne geçen (اَلْمُسْتَأْخِرُ ج مُسْتَأْخِرُونَ): (ismi fâil) geri kalan

(HİCR, 25 – 26 – 27 – 28 – 29 - 30 – 31):

[(اَلْحَكِيمُ (حَكَمَ يَحْكُمُ]: (esma'i ilahiyeden) hikmetli, hakim, muhkem [(اَلْعَلِيمُ (عَلِمَ يَعْلَمُ]: (mübalağalı ismi fâil) çok bilen

(حَشَرَ يَحْشُرُ حَشْرًا): topladı, helak etti (خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı, eşsiz ve yoktan varetti, şekillendirdi (اَلْاِنسَانَ): insan

(اَلْحَمَأُ): siyah çamur, balçık, kokuşmuş kara çamur, kara balçık, mayalanmış denebilecek kadar çürümüş siyah balçık

(اَلصَّلْصَالُ): kuru çamur, ses çıkaran kuru balçık, vurunca tın tın diye ses veren, çınlayan, pişmeden havada kuruyan çamur, uzun süre bekletilerek vurulduğunda çınlayacak derecede kurumuş olan çamur, seramik gibi ses çıkaran kurutulmuş çamur

(اَلْمَسْنُونُ): (ismi mef'ul) kalıba dökülmüş, şekillendirilmiş, kokusu değişmiş, niteliği değişmiş, hem terkip (bileşim) olarak "değiştirilmiş, tahvîl edilmiş", hem de "biçim verilmiş" yahut "biçimlendirilmiş" Hame-i mesnûn ise "dura dura, kala kala kokuşmuş, niteliği değişmiş çamur" demektir.

(اَلْجَانُّ): cinler, gizleyen (اَلسَّمُومُ): zehirleyici, çok sıcak bir alev, sıcak kavurucu rüzgar (اَلْحَمَأُ): siyah çamur, balçık

(اَلْمَسْنُونُ): (ismi meful) kalıba dökülmüş, şekillendirilmiş, kokusu değişmiş (اَلْبَشَرُ): insan, canlının dış cildi (اَلصَّلْصَالُ): kuru çamur

(سَوَّى يُسَوِّي تَسْوِيَةً): (nakıs tef'il b.) düzenledi, ikmal etti, düzeltti, düz yaptı, düzledi (وَقَعَ يَقَعُ وُقُوعًا): (misal f.) düştü/ vaki oldu

(اَلرُّوحُ ج اَرْوَاحٌ): ruh (اَلسَّاجِدُ ج سَاجِدُونَ): (ismi fâil) secde eden (نَفَخَ يَنْفُخُ): üfledi (سَجَدَ يَسْجُدُ سُجُودًا): secde etti

(أَجْمَعُونَ): hepsi, hep beraber (اَبَى يَأْبِي): (nakıs f.) imtina etti, diretti, dayattı (اَلسَّاجِدُ ج سَاجِدُونَ): (ismi fâil) secde eden

≺ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 263 (HİCR: 32 - 51) ≻

﴿ 32 ﴾ السَّاجِدِينَ مَعَ أَلاَّ تَكُونَ لَكَ مَا إِبْلِيسُ يَا قَالَ

secde edenlerle — beraber — olmuyorsun — Sana ne oluyor — Ey İblis — dedi

السَّاجِدِينَ: muzafun ileyh; مَعَ: mekan zarfı, muzaf; أَلاَّ تَكُونَ: masdar ve nasb h., nefiy h., f. muzari, nâsih, (كَانَ)'nin ismi; لَكَ: haber; şibhi cümle; مَا: mübteda soru ismi; إِبْلِيسُ: münada; يَا: nida h.; قَالَ: fiili mazi

(كَانَ)'nin haberi; şibhi cümle

خَلَقْتَهُ — لِبَشَرٍ — لِأَسْجُدَ — أَكُنْ — لَمْ — قَالَ

yarattığın — bir insana — secde edecek — değilim — dedi

خَلَقْتَهُ: sıfat; fiil cümlesi fiili mazi, fâil, mef'ul; لِبَشَرٍ: harfi cer-mecrur isim, mevsuf; لِأَسْجُدَ: (كَانَ)'nin haberi, lâmul cuhûd (Kane'nin olumsuzlarında tekit için gelir), f. muzari; أَكُنْ: fiili muzari, nâsih, (كَانَ)'nin ismi; لَمْ: nefiy ve cezm h.; قَالَ: fiili mazi

﴿ 33 ﴾ مَسْنُونٍ — حَمَإٍ — مِنْ — صَلْصَالٍ — مِنْ

şekillenmiş — balçıktan — kuru bir çamurdan

مَسْنُونٍ: sıfat; حَمَإٍ: mecrur isim, mevsuf; مِنْ: harfi cer; صَلْصَالٍ: mecrur isim, mevsuf; مِنْ: harfi cer

sıfat; şibhi c.

﴿ 34 ﴾ رَجِيمٌ — فَإِنَّكَ — مِنْهَا — فَاخْرُجْ — قَالَ

kovulmuş birisin — sen kesinlikle — oradan — çık — dedi

رَجِيمٌ: (إِنَّ)'nin haberi; فَإِنَّكَ: atıf h., tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi; مِنْهَا: car-mecrur; فَاخْرُجْ: rabıta, emir fiili; قَالَ: fiili mazi

﴿ 35 ﴾ الدِّينِ — يَوْمِ — إِلَى — اللَّعْنَةَ — عَلَيْكَ — إِنَّ — وَ

din — gününe — kadar — lânet — senin üzerine olacaktır — Doğrusu

الدِّينِ: muzafun ileyh; يَوْمِ: mecrur isim, muzaf; إِلَى: harfi cer; اللَّعْنَةَ: (إِنَّ)'nin muahhar ismi; عَلَيْكَ: (إِنَّ)'nin mukaddem haberi, şibhi c.; إِنَّ: tekid ve nasb harfi; وَ: atıf h.

32. (Allah:) «Ey İblis! Sana ne oluyor da secde edenlerle beraber olmuyorsun ?» dedi. **33.** (İblis:) «Ben kuru bir çamurdan, şekillenmiş balçıktan yarattığın bir insan için asla secde edecek değilim!» dedi. **34.** (Allah:) «O halde çık oradan! Artık sen kesinlikle kovulmuş birisin! **35.** Doğrusu din (kıyamet) gününe kadar lânet senin üzerine olacaktır! »

﴿ 36 ﴾ يُبْعَثُونَ — يَوْمِ — إِلَى — فَأَنْظِرْنِي — رَبِّ — قَالَ

diriltilecekleri — güne — kadar — bana mühlet ver — Rabbim — dedi

يُبْعَثُونَ: muzafun ileyh; meçhul fiili muzari+ naibi fâil; يَوْمِ: mecrur isim, muzaf; إِلَى: harfi cer; فَأَنْظِرْنِي: rabıta, emir fiili, mef'ul (nûnu vikaye); رَبِّ: mahzuf bir nida harfinin (ey) münadası, sondaki esre düşen mütekellim yâsının alametidir; قَالَ: fiili maz

﴿ 38 ﴾ الْمَعْلُومِ — الْوَقْتِ — يَوْمِ — إِلَى ﴿ 37 ﴾ مِنَ الْمُنْظَرِينَ — فَإِنَّكَ — قَالَ

bilinen — vaktin — gününe — kadar — mühlet verilenlerdensin — sen — dedi

الْمَعْلُومِ: sıfat; الْوَقْتِ: muzafun ileyh, mevsuf; يَوْمِ: mecrur isim, muzaf; إِلَى: harfi cer; مِنَ الْمُنْظَرِينَ: (إِنَّ)'nin haberi, şibhi cümle; فَإِنَّكَ: ta'lîl (sebep) h., tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi; قَالَ: fiili mazi

36. (İblis:) «Rabbim! O halde (insanların tekrar) diriltilecekleri güne kadar bana mühlet ver!» dedi. **37.** (Allah:) «Sen mühlet verilenlerdensin.» dedi. **38.** «(Benim tarafından) bilinen vaktin gününe kadar...»

فِي الْأَرْضِ — لَهُمْ — لَأُزَيِّنَنَّ — أَغْوَيْتَنِي — بِمَا — رَبِّ — قَالَ

yeryüzünde — onlara — güzelleştirip süsleyeceğim — Beni azdırman — sebebiyle — (Ey) Rabbim — dedi

فِي الْأَرْضِ: car-mecrur; لَهُمْ: car-mecrur; لَأُزَيِّنَنَّ: lâmu cevabu'l kasem, tekit nûnuna birleştiği için fiili muzari; أَغْوَيْتَنِي: fiili mazi, fâil, nûnu vikaye, mef'ul; بِمَا: sebep bildiren harfi cer, masdar harfi; رَبِّ: mahzuf bir nida harfinin münadası, sondaki esre düşen mütekellim yâsının alameti; قَالَ: fiili mazi

﴿ 40 ﴾ الْمُخْلَصِينَ — مِنْهُمُ — عِبَادَكَ — إِلاَّ ﴿ 39 ﴾ أَجْمَعِينَ — لَأُغْوِيَنَّهُمْ — وَ

ihlâsa erdirilmiş — onlardan — kulların — Ancak müstesna — tümünü — kesinlikle azdıracağım — ve

الْمُخْلَصِينَ: (عِبَادَ) kelimesinin sıfatı; مِنْهُمُ: car-mecrur; عِبَادَكَ: müstesna, mevsuf; إِلاَّ: istisna h.; أَجْمَعِينَ: (هُمْ) Zamirinden tekit; لَأُغْوِيَنَّهُمْ: tekit lamı, tekit nûnuna birleşmiş f. muzari, mef'ul; وَ: atıf h.

39. (İblis:) «Rabbim! Beni azdırman sebebiyle ben de onlara yeryüzünde (günahları, isyanı) güzelleştirip süsleyeceğim ve onların tümünü kesinlikle azdıracağım!» dedi. **40.** Ancak onlardan ihlâsa erdirilmiş kulların müstesna.

عِبَادِي	إِنَّ	﴿ 41 ﴾	مُسْتَقِيمٌ	عَلَيَّ	صِرَاطٌ	هَذَا	قَالَ
kullarımın	Gerçekten		dosdoğru	bana ait	yoldur	bu	dedi
(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb harfi		sıfat	car-mecrur	haber, mevsuf	mübteda	fiili mazi

﴿ 42 ﴾	مِنَ الْغَاوِينَ	اتَّبَعَكَ	مَنِ	إِلاَّ	سُلْطَانٌ	عَلَيْهِمْ	لَكَ	لَيْسَ
	azgınlardan	sana uyan	kimseler	hariç	bir hakimiyetin	onlar üzerine	senin	yoktur
	(اتَّبَعَ) fiilinin fâilinden hal; şibhi cümle	sıla: mazi fiil cümlesi, mef'ul	müstesna, ismi mevsul	istisna h.	(لَيْسَ)'nin muahhar ismi	car-mecrur	(لَيْسَ)'nin mukaddem haberi, şibhi cümle	camid fiili mazi, nâsih

(إِنَّ)'nin haberi; fiil cümlesi

41. (Allah:) «İşte bu bana ait (bana ileten) dosdoğru yoldur. **42**. Gerçekten azgınlardan sana uyan kimseler hariç senin kullarımın üzerinde bir hakimiyetin yoktur. »

﴿ 43 ﴾	أَجْمَعِينَ	لَمَوْعِدُهُمْ	جَهَنَّمَ	إِنَّ	وَ
	hepsinin	onların va'dinin yerine getirildiği yerdir	Cehennem	doğrusu	Ve
	(هُمْ) zamirinden tekit	tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb harfi	atıf h.

43. «Ve doğrusu Cehennem onların hepsinin va'dinin yerine getirildiği yerdir.»

﴿ 44 ﴾	مَقْسُومٌ	جُزْءٌ	مِنْهُمْ	بَابٍ	لِكُلِّ	أَبْوَابٍ ط	سَبْعَةُ	لَهَا
	paylaştırılmış	bir kısım	onlardan	her bir kapı için vardır		kapısı	yedi	O'nun vardır
	sıfat	mübteda muahhar, mevsuf	car-mecrur, {şibhi cümle (جُزْءٌ)'den hal de denmiştir}	muz. ileyh	haber mukaddem, şibhi cümle muzaf	muz. ileyh	mübteda muahhar, muzaf	haber mukaddem, şibhi cümle

44. O'nun (Cehennemin) yedi kapısı vardır. Onlardan her bir kapı için (günahlarının derecelerine göre taksim edilip) paylaştırılmış bir kısım (grub) vardır.

﴿ 45 ﴾	عُيُونٍ ط	وَ	فِي جَنَّاتٍ	الْمُتَّقِينَ	إِنَّ
	pınar başlarındadır	ve	cennetlerde	takva sahipleri	kesinlikle
	matuf	atıf h.	(إِنَّ)'nin haberi, şibhi cümle	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb harfi

نَزَعْنَا	وَ	﴿ 46 ﴾	آمِنِينَ	بِسَلاَمٍ	ادْخُلُوهَا
sıyırıp-çektik			güven içinde	selametle	Oraya girin
fiili mazi, fâil	atıf h.		hal	car-mecrur	emir fiili, fâil, mef'ul

﴿ 47 ﴾	مُتَقَابِلِينَ	عَلَى سُرُرٍ	إِخْوَانًا	مِنْ غِلٍّ	فِي صُدُورِهِمْ	مَا
	karşı karşıya	tahtlar üzerindedirler	kardeşler olarak	kinden	onların gönüllerindekini	
	hal	car-mecrur	hal	car-mecrur	sıla: şibhi cümle	mef'ul, ismi mevsul

﴿ 48 ﴾	بِمُخْرَجِينَ	مِنْهَا	هُمْ	مَا	وَ	نَصَبٌ	فِيهَا	لاَ يَمَسُّهُمْ
	çıkarılacak olanlar	oradan	onlar	değildirler	ve	yorgunluk	orada	onlara dokunmaz
	tekit için gelen zaid cer, (مَا)nın haberi	car-mecrur	(مَا)nın ismi	(لَيْسَ) gibi amel eden nefiy h., nâsih	atıf h.	fâil	car-mecrur	nefy-i istikbal; nefiy h., f. muzari, mef'ul

45. Takva sahipleri (Allah'a karşı gelmekten sakınanlar) kesinlikle cennetlerde ve pınar başlarındadır. 46. «Oraya selametle güven içinde girin» (denilir). 47. Biz onların gönüllerindekini, kinden (olan ne varsa tümünü) sıyırıp-çektik, kardeşler olarak karşı karşıya tahtlar üzerindedirler. 48. Onlara orada hiçbir yorgunluk dokunmaz ve onlar oradan çıkarılacak değildirler.

﴿ 49 ﴾	الرَّحِيمُ لا	الْغَفُورُ	أَنَا	أَنِّي	عِبَادِي	نَبِّئْ
	çok merhametli	çok bağışlayıcı	benim	gerçekten olduğumu	Kullarıma	haber ver
	ikinci haber	haber	mübteda	tekid ve nasb harfi, (أَنَّ)'nin ismi	mef'ul	emir fiili

(أَنَّ)'nin haberi; isim cümlesi

(نَبِّئْ) fiilinin mef'ûlü: masdar-ı müevvel

﴿ 50 ﴾	الْأَلِيمُ	الْعَذَابُ	هُوَ	عَذَابِي	أَنَّ	وَ
	elem verici sıfat	bir azap haber, mevsuf,	mübteda	Benim azabımın (أَنَّ)'nin ismi	olduğunu tekid ve nasb harfi	atıf h.

(أَنَّ)'nin haberi; isim cümlesi

49. Kullarıma, gerçekten benim, çok bağışlayıcı ve çok merhametli olduğumu haber ver. **50**. Benim azabımın (da) elem verici bir azap olduğunu (bildir).

﴿ 51 ﴾	إِبْرَاهِيمَ م	عَنْ ضَيْفِ	نَبِّئْهُمْ	وَ
	İbrahim'in muzafun ileyh	misafirleri hakkında harfi cer-mecrur isim, muzaf	Onlara haber ver emir fiili, mef'ul	atıf h.

51. Onlara İbrahim'in misafirleri hakkında (Allah'ın Lût kavmini yok etmek için gönderdiği meleklerden) haber ver.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 263 ≻

(HİCR, 32 –33- 34 – 35):

(اَلسَّاجِدُ ج سَاجِدُونَ): (ismi fâil) secde eden (اَلْبَشَرُ): insan, beşer (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu

(اَلصَّلْصَالُ): kuru çamur (سَجَدَ يَسْجُدُ سُجُودًا): secde etti (اَلْحَمَأُ): siyah çamur, balçık (اَلدِّينُ ج اَدْيَانٌ): din, şeriat, ceza

(خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı, eşsiz ve yoktan varetti (اَلْمَسْنُونُ):(ismi meful) kalıba dökülmüş, şekillendirilmiş, kokusu değişmiş

(خَرَجَ يَخْرُجُ): çıktı [(رَجَمَ يَرْجُمُ) اَلرَّجِيمُ]: kovulmuş, lanetlenmiş, taşlanmış (اَللَّعْنَةُ): lanet, rahmetinden, uzaklaştırma

(HİCR, 36 – 37 – 38 - 39 – 40 – 41 – 42 – 43 – 44):

(أَنْظَرَ يُنْظِرُ اِنْظَارًا): (if'al b.) mühlet verdi, süre tanıdı (بَعَثَ يَبْعَثُ بَعْثًا): diriltti, uyandırdı (اَلْوَقْتُ ج اَوْقَاتٌ): vakit

(اَلْمُنْظَرُ ج مُنْظَرُونَ): (ismi meful) süre tanınan, mühlet verilen [(عَلَمَ يَعْلَمُ) اَلْمَعْلُومُ]: (ismi meful) bilinen

(أَغْوَى يُغْوِي اِغْوَاءً): (nakıs if'al b.) azdırdı (زَيَّنَ يُزَيِّنُ تَزْيِينًا): (tef'il b.) güzelleştirdi, süsledi (أَجْمَعِينَ): hepsi, tümü

(اَلْمُخْلَصُ ج مُخْلَصُونَ): (ismi meful) seçilmiş, arınmış, ihlaslı (اَلْعَبْدُ ج عِبَادٌ): kul (اَلصِّرَاطُ): eğri büğrü olmayan, dosdoğru yol

[(اِسْتَقَامَ يَسْتَقِيمُ) اَلْمُسْتَقِيمُ]: (ismi fâil) düzgün, ölçülü kusursuz (اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabi oldu

(اَلسُّلْطَانُ): galebe, hakimiyet, güç, yetki, saltanat (لَيْسَ): (camid fiil) değildir (اَلْغَاوِي ج غَاوُونَ): (ismi fâil) azgın

(اَلْعَبْدُ ج عِبَادٌ): kul (اَلْمَوْعِدُ): va'din yerine getirildiği zaman ve yer (أَجْمَعِينَ): (tekid için getirilir) hepsi, tümü

(اَلْبَابُ ج اَبْوَابٌ): kapı (اَلْجُزْءُ ج اَجْزَاءٌ): kısım, parça, bölüm (اَلسَّبْعَةُ): yedi

[(قَسَمَ يَقْسِمُ) اَلْمَقْسُومُ]: (ismi meful) paylaştırılmış, tahdid ve tahsis edilmiş

(HİCR, 45 – 46 – 47 - 48):

[(اِتَّقَى يَتَّقِي) اَلْمُتَّقِي]: (ismi fâil) sakınan, korunan (اَلْجَنَّةُ ج جَنَّاتٌ): cennet, ağaçlı bahçe (اَلْعَيْنُ ج عُيُونٌ): pınar, göz

(اَلسَّلَامُ): necat, eman, selamet/ selam (دَخَلَ يَدْخُلُ دُخُولاً): girdi (اَلْآمِنُ ج آمِنُونَ): emin, emniyetli, korkusuz

(اَلْغِلُّ): kinin galeyanı (kaynaşması), galeyanlı kin [(تَقَابَلَ يَتَقَابَلُ) اَلْمُتَقَابِلُ]: (ismi fâil) karşısına geçen

(نَزَعَ يَنْزِعُ نَزْعًا): çekip çıkardı, söktü (اَلصَّدْرُ ج صُدُورٌ): göğüs (اَلسَّرِيرُ ج سُرُرٌ): yatak, divan, koltuk (اَلْأَخُ ج اِخْوَانٌ): kardeş

(مَسَّ يَمَسُّ مَسًّا): (muzaaf f.) dokundu, el sürdü (اَلنَّصَبُ ج اَنْصَابٌ): yorgunluk, bitkinlik

(اَلْمُخْرَجُ ج مُخْرَجُونَ): (ismi meful) çıkarılan

(HİCR, 49 -50 - 51):

(نَبَّأَ يُنَبِّئُ تَنْبِيئًا): (tef'il b.) haber verdi, bildirdi (نَبَّأَ يُنَبِّئُ تَنْبِيئًا): (tef'il b.) haber verdi, bildirdi (اَلضَّيْفُ ج ضُيُوفٌ): misafir

≺ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 264 (HİCR: 52 – 70) ≻

إِذْ	دَخَلُوا	عَلَيْهِ	فَقَالُوا	سَلَامًا ۖ	قَالَ	إِنَّا
Hani.. bir zamanlar	girdiler	İbrahim'in yanına	dediler	selam	dedi	Biz
zaman zarfı, muzaf	fiili mazi, fâil, muzafun ileyhtir	car-mecrur	atıf h., fiili mazi, fâil	mahzuf bir fiilin mef'ûlü mutlakı, yani; (نُسَلِّم سلاما)	fiili mazi	tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi

﴿ 52 ﴾ وَجِلُونَ	مِنْكُمْ	قَالُوا	لَا تَوْجَلْ	إِنَّا	نُبَشِّرُكَ	بِغُلَامٍ	عَلِيمٍ ﴿ 53 ﴾
ürküyoruz	sizden	dediler	Korkma	Gerçek şu ki biz	seni müjdeliyoruz	bir oğulla	alim
(إِنَّ)'nin haberi	şibhi cümle (وَجِلُونَ) ile bağlantılıdır	fiili mazi, fâil	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., f. muzari	tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, muzari fiil cümlesi, mef'ul	harfi cer-mecrur isim, mevsuf	sıfat

52. Hani (melekler), İbrahim'in yanına girdikleri zaman, «Selam!» demişler, (İbrahim de onlara yemek getirip de yemediklerini görünce): «Biz hakikaten sizden ürküyoruz» demişti. **53**. (Melekler:) «Korkma! Gerçek şu ki biz seni âlim (bilgili, zeki, doğru ve derin bir ilme sahip olacak) bir oğul ile müjdeliyoruz» dediler.

الْكِبَرُ	مَسَّنِيَ	أَنْ	عَلَى	بَشَّرْتُمُونِي	أَ	قَالَ
ihtiyarlık	Bana dokunmasına	masdar ve nasb h.	rağmen	beni müjdeliyor	musunuz	dedi
fâil	fiili mazi, nûnu vikaye, mef'ul		harfi cer	f. mazi, fâil, vâvu'l işba', nun'ul-vikaye, mef'ul	soru h.	fiili mazi

بِالْحَقِّ	بَشَّرْنَاكَ	قَالُوا	﴿ 54 ﴾ تُبَشِّرُونَ	فَبِمَ
gerçekle	seni müjdeledik	dedi	müjdeliyorsunuz	ne ile
car-mecrur	f. mazi, fâil, mef'ul	fiili mazi, fâil	fiili muzari+fâil	atıf h.+ (بِمَاذَا)'nın kısaltılmışı; harfi cer, soru ismi

يَقْنَطُ	مَنْ	وَ	قَالَ	﴿ 55 ﴾ مِنَ الْقَانِطِينَ	فَلَا تَكُنْ
ümit keser	kim	atıf h.	dedi	ümidini kesenlerden	o halde olma
haber, muzari fiil	mübteda, soru ismi		fiili mazi	(كَانَ)'nin haberi, şibhi cümle	rabıta+nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., (f. muzari, nâsih, (كَانَ)'nin ismi

﴿ 56 ﴾ الضَّالُّونَ	إِلَّا	رَبِّهِ	مِنْ رَحْمَةِ
sapıklığa düşenlerden	başka	Rabbinin	rahmetinden
(يَقْنَطُ)'nun fâilinden bedel	istisna h.	muzafun ileyh	harfi cer-mecrur isim, muzaf

54. (İbrahim:) «Bana ihtiyarlık dokunmasına rağmen beni müjdeliyor musunuz? Beni ne ile (neye dayanarak) müjdeliyorsunuz? » dedi. **55**. (Melekler:) «Biz seni gerçekle müjdeledik; o halde ümidini kesenlerden olma!» dedi. **56**. (İbrahim:) «Rabbinin rahmetinden sapıklığa düşenlerden başka kim ümit keser?» dedi.

﴿ 57 ﴾ الْمُرْسَلُونَ	أَيُّهَا	خَطْبُكُمْ	فَمَا	قَالَ
elçiler	Ey	meseleniz	nedir	dedi
sıfat, {(أَيٌّ)'den bedel de denmiştir}	münâdâ, mevsuf, tenbih h.	haber	rabıta, mübteda, soru ismi	fiili mazi

57. (İbrahim;) «Ey elçiler! Meseleniz nedir (Başka ne işiniz var)?» dedi.

﴿ 58 ﴾ مُجْرِمِينَ	إِلَى قَوْمٍ	أُرْسِلْنَا	إِنَّا	قَالُوا
suçlu	bir topluma	gönderildik	Biz	dediler
sıfat	harfi cer-mecrur isim, mevsuf	(إِنَّ)'nin haberi, meçhul mazi fiil cümlesi, naibi fâil	tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	fiili mazi, fâil

58. (Melekler:) «Biz, suçlu bir topluma (onları helâk etmek için) gönderildik.» dediler.

﴿ 59 ﴾ أَجْمَعِينَ	لَمُنَجُّوهُمْ	إِنَّا	لُوطٍ ۖ	آلَ	إِلَّا
hepsini	onları kurtaracağız	Kesinlikle	Lût	ailesi	hariç
(هُمْ) zamirinden tekit	tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi, muzaf olduğu için (نَ) düşmüş	tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	muz. ileyh	müstesna, muzaf	istisna h.

59. « Lût ailesi hariç. Kesinlikle onların hepsini kurtaracağız.»

﴿ 60 ﴾ إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَّرْنَا إِنَّهَا لَمِنَ الْغَابِرِينَ ع

geride kalanlardan olmasını — takdir ettik — karısı — müstesna

tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi, şibhi cümle — tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi — fiili mazi, fâil — müstesna — istisna h.

(قَدَّرْنَا)'nın mef'ulü: masdar-ı müevvel

60. «(Yalnız Lût'un) karısı müstesna; biz onun geride kalanlardan olmasını takdir ettik.»

﴿ 61 ﴾ فَلَمَّا جَآءَ آلَ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَ لا

gelince — Âilesine — Lût'un — Elçiler

başlama h., şart bildiren zaman zarfı — fi'lu'ş-şart; fiili mazi — mef'ul, muzaf — muzafun ileyh — fâil

﴿ 62 ﴾ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ

dedi — Siz, gerçekten — bir topluluksunuz — tanınmamış

cevabu'ş-şart: f. mazi — tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi, — (إِنَّ)'nin haberi, mevsuf — sıfat

61. Elçiler Lût'un âilesine gelince, **62**. (Lut:) «Siz, gerçekten tanınmamış bir topluluksunuz.» dedi.

﴿ 63 ﴾ قَالُوا بَلْ جِئْنَاكَ بِمَا كَانُوا فِيهِ يَمْتَرُونَ

dediler — Bilakis — sana getirdik — şeyi — oldukları — hakkında — şüphe etmekte

fiili mazi, fâil — idrab h. — fiili mazi, fâil, mef'ul — h. cer, ismi mevsul — sıla; fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi — şibhi cümle (يَمْتَرُونَ) ile bağlantılıdır — (كَانَ)'nin haberi, fiili muzari+fâil

63. «Bilakis, biz sana, hakkında şüphe etmekte oldukları şeyi (azabı) getirdik.» dediler.

﴿ 64 ﴾ وَ أَتَيْنَاكَ بِالْحَقِّ وَ إِنَّا لَصَادِقُونَ

sana getirdik — gerçeği — atıf h. — biz şüphesiz — doğru söyleyenleriz

f. mazi, fâil, mef'ul — car-mecrur — atıf h. — tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi — tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi

64. "Biz sana gerçeği getirdik; biz şüphesiz doğru söyleyenleriz." (dediler).

فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنَ اللَّيْلِ وَ اتَّبِعْ أَدْبَارَهُمْ

yola çıkar — aile fertlerini — bir bölümünde — gecenin — yürü — arkalarından

rabıta, emir fiili — harfi cer-mecrur isim — h. cer-mecrur isim, mevsuf — sıfat, şibhi cümle — emir fiili — atıf h. — mef'ul

﴿ 65 ﴾ وَ لَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ أَحَدٌ وَ امْضُوا حَيْثُ تُؤْمَرُونَ

sağa sola bakmasın — Sizden — hiç bir kimse — gidin — yere — emrolunduğunuz

nehy-i gâib; nehiy ve cezm h., f. muzari — atıf h. — car-mecrur — fâil — atıf h. — emir fiili, fâil — mekan zarfı — meçhul fiili muzari+naibi fâil

﴿ 66 ﴾ وَ قَضَيْنَا إِلَيْهِ ذَلِكَ الْأَمْرَ أَنَّ دَابِرَ هَؤُلَاءِ مَقْطُوعٌ مُصْبِحِينَ

bildirdik — ona — şu — hususu — olacağını — arkasının — bunların — kesilmiş — sabaha çıkarlarken

fiili mazi, fâil — başlama h. — car-mecrur — mef'ul, işaret ismi — tekid ve nasb h. — (إِنَّ)'nin ismi, muzaf — muzafun ileyh — (إِنَّ)'nin haberi — (ذَلِكَ)'nin bedeli — hal

65. Gecenin bir bölümünde aile fertlerini yola çıkar, sen de arkalarından yürü. Sizden hiç bir kimse, sağa sola bakmasın (dönüp de ardına bakmasın), emrolunduğunuz yere gidin.» **66**. Ona (Lût'a) şu hususu; «Sabaha çıkarlarken kesinlikle bunların arkasının kesilmiş olacağını» bildirdik.

﴿ 67 ﴾ وَ جَآءَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ

geldiler — halkı — şehir — birbirlerini müjdeliyerek

başlama h. — fiili mazi — fâil, muzaf — muzafun ileyh — hal, fiil cümlesi, fiili muzari+fâil

67. (İnsan şekline girmiş melekleri gören) şehir halkı, birbirlerini müjdeliyerek geldiler.

﴿ 68 ﴾ قَالَ إِنَّ هَؤُلَآءِ ضَيْفِي فَلَا تَفْضَحُونِ لا

dedi — Bunlar — benim misafirimdir — sakın beni mahcup etmeyin

fiili mazi — tekid ve nasb harfi — (إِنَّ)'nin ismi, işaret ismi — (إِنَّ)'nin haberi — rabıta + nehy-i hazır: nehiy ve cezm h. — fiili muzari, fâil, nûnu vikaye, mef'ul,., sondaki esre düşen (ي)'nin alametidir

68. (Lût) onlara «Bunlar benim misafirimdir. Sakın beni mahcup etmeyin!

وَ	اتَّقُوا	اللّٰهَ	وَ	لاَ تُخْزُونِ	﴿ 69 ﴾
atıf h.	korkun emir fiili, fâil	Allah'tan mef'ul	atıf h.	beni rezil etmeyin nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., fiili muzari, fâil, nûnu vikaye, mef'ul, sondaki esre düşen (ي)nin alametidir	

قَالُوا	أَ	وَ	لَمْ نَنْهَكَ	عَنِ الْعَالَمِينَ	﴿ 70 ﴾
dediler fiili mazi, fâil	mı soru h.	atıf h.	yasaklamadık seni cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., f. muzari, fâili (نَحْنُ) gizli zamiri, mef'ul	âlemden car-mecrur	

69. Allah'tan korkun da beni rezil etmeyin.» dedi. **70.** (Lût kavmi:) «Biz seni, âlemden (alemin işine karışmaktan ya da onları korumaktan) yasaklamadık mı?» dediler.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 264 ≻

(HİCR, 52 – 53 – 54 – 55 – 56 – 57- 58 – 59 - 60 – 61 – 62 – 63- 64):

(وَجِلَ يَوْجَلُ وَجْلاً): (misal f.) korktu, ürperdi (دَخَلَ يَدْخُلُ دُخُولاً): girdi (بَشَّرَ يُبَشِّرُ تَبْشِيرًا): (tef'il b.) müjdeledi

(وَجِلَ يَوْجَلُ وَجْلاً): (misal f.) korktu, ürperdi (اَلْغُلاَمُ ج غِلْمَانٌ): delikanlı, genç (اَلْعَلِيمُ): (mübalağalı ismi fâil) çok bilen

(بَشَّرَ يُبَشِّرُ تَبْشِيرًا): (tef'il b.) müjdeledi (مَسَّ يَمَسُّ مَسًّا): (muzaaf f.) dokundu, el sürdü (اَلْكِبَرُ): yaşlılık, kocama

(بَشَّرَ يُبَشِّرُ تَبْشِيرًا): (tef'il b.) müjdeledi (اَلْقَانِطُ ج قَانِطُونَ): ümitsiz olan (قَنِطَ يَقْنَطُ قَنَطًا قُنُوطًا): ümitsiz oldu, ümidini kesti

(اَلْمُرْسَلُ ج مُرْسَلُونَ): (ismi meful) elçi, gönderilen (اَلضَّالُّ ج ضَالُّونَ): (ismi fâil) sapık, doğru yolu bulamayan

(أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالاً): (if'al b.) gönderdi (اَلْخَطْبُ ج خُطُوبٌ): mevzuu, mesele, durum, tehlikeli durum, önemli iş

(اَلْمُجْرِمُ ج مُجْرِمُونَ): (ismi fâil) suçlu, günahkar (اَلْمُنَجِّي ج مُنَجُّونَ): (ismi fâil) kurtarıcı (أَجْمَعِينَ): hepsi, tümü

(اَلْآلَ): aile, yakın, akraba, ehil (قَدَّرَ يُقَدِّرُ تَقْدِيرًا): (tef'il b.) vukuuna hükmetti/ takdir etti/ tayin etti/ ayarladı

(اَلْمِرْأَةُ): kadın, hanım (اَلْغَابِرُ ج غَابِرُونَ): (ismi fâil) geride kalan, duran veya helak olan/ geçip giden, helak olan

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) geldi (اَلْآلُ): ehil, aile, yakın, akraba (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu

(اَلْمُرْسَلُ ج مُرْسَلُونَ): (ismi meful) gönderilen, elçi (اَلْمُنْكَرُ ج مُنْكَرُونَ):(ismi meful) tanınmayan, bilinmeyen

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا ب): (mehmuze-l lam ve ecvef f.) getirdi (اَلصَّادِقُ ج صَادِقُونَ): (ismi fâil) doğrusözlü

(اِمْتَرَى يَمْتَرِي اِمْتِرَاءً): (nakıs iftial b.) şüpheye düştü, inkar etti, yalanladı (أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا): (nakıs f.) geldi

(HİCR, 65 - 66 – 67 – 68 – 69 – 70):

(أَسْرَى يُسْرِي اِسْرَاءً): (nakıs if'al b.) gece yürüyüşüne çıktı, geceleyin yürüdü (اَلْأَهْلُ ج اَهْلُونَ): ehil, aile, akraba

(اِلْتَفَتَ يَلْتَفِتُ اِلْتِفَاتًا): (iftial b.) sağa sola baktı, yüzünü çevirdi/ vazgeçti (اَلدُّبُرُ ج اَدْبَارٌ): arka, geri

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabi oldu (اَلْقِطْعُ): parça, bölüm (مَضَى يَمْضِي مُضِيًّا): (nakıs f.) geçip, gitti

(أَمَرَ يَأْمُرُ اَمْرًا): (mehmuz f.) emretti (اَلْأَحَدُ): bir, tek [(قَطَعَ يَقْطَعُ) اَلْمَقْطُوعُ]: (ismi meful) kesilmiş

(قَضَى يَقْضِي قَضَاءً): (nakıs f.) iletti, haberdar etti/ eda etti/ hükmetti/ emretti/ bildirdi (اَلْأَمْرُ ج اُمُورٌ): emir, iş, durum, husus

(اَلدَّابِرُ): (kökünü kazımaktan kinaye olarak) arka, arkada olan (اَلْمُصْبِحُ ج مُصْبِحُونَ): (ismi fâil) sabahlayan

(اِسْتَبْشَرَ يَسْتَبْشِرُ اِسْتِبْشَارًا): (istif'al b.) müjde edileni buldu (اَلضَّيْفُ ج ضُيُوفٌ): misafir

(اَلْمَدِينَةُ ج مَدَائِنُ): şehir (فَضَحَ يَفْضَحُ فَضْحًا): mahcup etti, rezil etti (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıf iftial b.) korundu, sakındı

(أَخْزَى يُخْزِي اِخْزَاءً): (nakıs if'al b.) utandırdı, alçalttı, zelil kıldı (نَهَى يَنْهَى نَهْيًا): (nakıs f.) yasakladı

≺ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 265 (HİCR: 71 – 90) ≻

﴿ 71 ﴾ فَاعِلِينَ ط إِنْ كُنْتُمْ بَنَاتِي هٰؤُلَاءِ قَالَ

yapacaksanız		kızlarım	İşte bunlar	dedi
(كَانَ)'nin haberi	şart h., fi'lu'ş-şart, fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	haber	mübteda	fiili mazi

71. (Lût:) «İşte bunlar kızlarım! (Niyetlendiğinizi) yapacaksanız (onlarla evlenin) » dedi.

﴿ 73 ﴾ مُشْرِقِينَ لَا الصَّيْحَةُ فَأَخَذَتْهُمُ ﴿ 72 ﴾ يَعْمَهُونَ سَكْرَتِهِمْ لَفِي إِنَّهُمْ لَعَمْرُكَ

aydınlatırken	ses	onları yakaladı	bocalıyorlardı	sarhoşlukları	içinde	onlar	ömrüne and olsun ki	
hal	fâil	atıf h., fiili mazi, mef'ul	(إِنَّ)'nin haberi; fiili muzari+fâil	mecrur isim	tekit lamı harfi cer	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	ibtidaiye (başlangıç) lâmı, mübteda, mahzuf haberi (قَسَمي)	(yeminim) olarak takdir edilmiş

72. (Resûlüm!) Senin ömrüne and olsun ki, onlar sarhoşlukları içinde bocalıyorlardı. **73.** (Güneş) aydınlatırken onları o (korkunç) ses yakaladı.

حِجَارَةً عَلَيْهِمْ أَمْطَرْنَا وَ سَافِلَهَا عَالِيَهَا فَجَعَلْنَا

taş yağmuru	üzerlerine	yağdırdık		altına	üstünü	getirdik
mef'ul	car-mecrur	fiili mazi, fâil	atıf h.	ikinci mef'ûl	mef'ul	atıf h., fiili mazi, fâil

﴿ 75 ﴾ لِلْمُتَوَسِّمِينَ لَآيَاتٍ فِي ذٰلِكَ إِنَّ ﴿ 74 ﴾ مِنْ سِجِّيلٍ ط

nazarından kaçırmayanlar için	işaretler	bunda vardır	Doğrusu		taşlaşmış çamurdan
sıfat	tekit lamı, (إِنَّ)'nin muahhar ismi, mevsuf	(إِنَّ)'nin mukaddem haberi, şibhi cümle	tekid ve nasb harfi		car-mecrur

74. Böylece (memleketlerinin) üstünü altına getirdik. Üzerlerine de taşlaşmış çamurdan taş yağmuru yağdırdık.**75**. Doğrusu bunda, (hiçbirşeyi) nazarından kaçırmayanlar için işaretler vardır.

﴿ 77 ﴾ لِلْمُؤْمِنِينَ ط لَآيَةً فِي ذٰلِكَ إِنَّ ﴿ 76 ﴾ مُقِيمٍ لَبِسَبِيلٍ إِنَّهَا وَ

iman edenler için	bir ibret	bunda vardır	Kesinlikle	durmakta olan	bir yoldadır	gerçekten O	
(آيَة)'in sıfatı	tekit lamı, (إِنَّ)'nin muahhar ismi, mevsuf	(إِنَّ)'nin mukaddem haberi, şibhi cümle	tekid ve nasb harfi	sıfat	tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi, şibhi cümle, mevsuf	tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	atıf h.

76. O (şehir) gerçekten (hala uğrak olarak ayakta) durmakta olan bir yoldadır. **77**. Kesinlikle bunda iman edenler için bir ibret vardır. **78**. Gerçekten (Hz. Şuayb'ın gönderildiği) Eyke halkı (da) zalim kimselerdi.

﴿ 78 ﴾ لَظَالِمِينَ الْأَيْكَةِ أَصْحَابُ كَانَ إِنْ وَ

zalim kimseler	Eyke	halkı	idiler	Gerçekten	
tekit lamı, (كَانَ)'nin haberi	muzafun ileyh	(كَانَ)'nin ismi, muzaf	fiili mazi, nâsih	(إِنَّ)'nin tahfifi, (إِنْ)'in ismi mahzuf muttasıl zamir, yani; (إِنَّهُ)	başlama h.

(إِنْ)'in haberi; fiil cümlesi

﴿ 79 ﴾ مُبِينٍ ط ع لَبِإِمَامٍ إِنَّهُمَا وَ مِنْهُمْ فَانْتَقَمْنَا

apaçık	önde bulunuyorlar	Doğrusu her ikisi		onlardan	intikam aldık
sıfat	tekit lamı+ (إِنَّ)'nin haberi, şibhi cümle, mevsuf	tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	başlama h.	car-mecrur	atıf h., fiili mazi, fâil

79. Bunun için onlardan intikam aldık. Doğrusu her ikisi de apaçık önde bulunuyorlar.

﴿ 80 ﴾ الْمُرْسَلِينَ لَا الْحِجْرِ أَصْحَابُ كَذَّبَ لَقَدْ وَ

peygamberleri	Hicr	halkı	yalanlamıştı	Andolsun ki	
mef'ul	muzafun ileyh	fâi , muzaf	fiili mazi	lâmu cevâbi'l-kasem, tahkik harfi	başlama h.

80. Andolsun ki, Hicr halkı (yani Hz. Salih'in gönderildiği Semud kavmi de) peygamberleri yalanlamıştı.

﴿ 81 ﴾ وَ آتَيْنَاهُمْ آيَاتِنَا فَكَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ لا

onlardan yüz çeviriyorlardı

	Onlara vermiştik	ayetlerimizi		car-mecrur	atıf h., f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi
atıf h.	fiili mazi, fâil, mef'ul	ikinci mef'ûl				

81. Onlara (kayadan çıkarılan dişi deve v.b) ayetlerimizi vermiştik (fakat) onlardan yüz çeviriyorlardı.

﴿ 82 ﴾ وَ كَانُوا يَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا آمِنِينَ

yontuyorlardı

	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi, fiili muzari+fâil	Dağlardan	evler	emniyet içinde olarak
atıf h.			car-mecrur	mef'ul	hal

﴿ 84 ﴾ كَانُوا يَكْسِبُونَ ط مَا عَنْهُمْ أَغْنَى فَمَا ﴿ 83 ﴾ مُصْبِحِينَ لا الصَّيْحَةُ فَأَخَذَتْهُمُ

kazanmakta oldukları

onları yakaladı	Sabahlarken	ses		yetmedi	onlara	şeyler		(كَانَ)'nin haberi, fiili muzari+fâil
atıf h., fiili mazi, mef'ul	hal	fâil		fiili mazi	car-mecrur	fâil, ismi mevsul	sıla: nasih mazi fiil cümlesi, (كَانَ)'nin ismi	

82. Dağlardan emniyet içinde olarak (güvenli) evler yontuyorlardı. **83**. Sabahlarken onları da o (korkunç) ses yakaladı.**84**. Buna rağmen (uğrayacakları sondan kurtulmak için) kazandıkları şeyler onlra yetmedi.

وَ مَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ وَ

yaratmadık

ve	yeri		gökleri		yaratmadık	
atıf h.	matuf	atıf h.	mef'ul		fiili mazi, fâil	nefiy h.

مَا بَيْنَهُمَا إِلاَّ بِالْحَقِّ وَ إِنَّ السَّاعَةَ

ikisinin arasındakileri

		kıyamet saati	Doğrusu		hakkın	dışında
matuf, ismi mevsul	sıla: şibhi cümle		tekid ve nasb h.	atıf h.	car-mecrur	istisna h.

﴿ 85 ﴾ لَآتِيَةٌ فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِيلَ

gelmektedir	müsamahalı davran	bir müsamahayla	güzel
tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi	rabıta, emir fiili	mef'ûlü mutlak, mevsuf	sıfat

85. Biz, gökleri, yeri ve ikisinin arasındakileri hakkın dışında (başka bir sebeple) yaratmadık. Doğrusu kıyamet saati gelmektedir. O halde (onlara) güzel bir müsamaha ile müsamahalı davran.

﴿ 86 ﴾ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلاَّقُ الْعَلِيمُ

Doğrusu	Rabbin		yaratan	bilendir
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	fasıl zamiri	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ikinci haberi

86. Doğrusu Rabbin (herşeyi) yaratandır, (herşeyi) bilendir.

﴿ 87 ﴾ وَ لَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِي وَ الْقُرْآنَ الْعَظِيمَ

tekrarlanandan

	And olsun ki	sana verdik	yedi (ayeti)		ve	Kur'an'ı	yüce
atıf h.	lâmu cevâbi'l-kasem, tahkik harfi	fiili mazi, fâil, mef'ul	ikinci mef'ûl, mevsuf	harfi cer	atıf h.	matuf, mevsuf	sıfat
				mecrur isim			
				sıfat; şibhi cümle			

87. And olsun ki, sana tekrarlanandan yedi âyeti (yedi ayetli Fatiha'yı) ve yüce Kur'an'ı verdik.

لاَ تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَى مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ

onlardan	bazı çiftleri	kendisiyle	faydalandırdığımız		şeylere	iki gözünü	dikme
sıfat; şibhi cüml	mef'ul, mevsuf	car-mecrur	sıla: fiil cüm; fiili mazi, fâil	ismi mevsul	harfi cer	mef'ul, muzaf olduğu için tesniye (نِ) düşmüş, (كَ): muzafun ileyh	tekit nunu birleşmiş nehy-i hazır (müfret muhatab müzekker)

﴿ 88 ﴾ وَ لاَ تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَ اخْفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ

	üzülme	onlara		indir	kanatlarını	mü'minler için
atıf h.	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h. f. muzari	car-mecrur	atıf h.	emir fiili	mef'ul	car-mecrur

88. Sakın onlardan bazı çiftleri (onlardan bazı grupları ya da çift çift, çeşit çeşit vererek) kendisiyle faydalandırdığımız şeylere iki gözünü dikme, onlara (onlardan dolayı) üzülme; mü'minler için (mütevazilik ve şefkat) kanatlarını indir.

﴿ 90 ﴾	لَا	عَلَى الْمُقْتَسِمِينَ	أَنزَلْنَا	كَمَآ	﴿ 89 ﴾	الْمُبِينُ ج	النَّذِيرُ	أَنَا	إِنِّي	قُلْ	وَ
		bölücülere	indirdiğimiz	gibi		apaçık	bir uyarıcıyım		Doğrusu ben	De ki	
		car-mecrur	sıla: fiil cüm; fiili mazi, fâil	h. cer, ismi mevsul (ya da masdar harfi)		sıfat	(إِنَّ)'nin haberi, mevsuf	fasıl zamiri	tekid ve nasb harfi, (نَ)'nin ismi	emir fiili	atıf h.

89. De ki: «Doğrusu ben apaçık bir uyarıcıyım.» **90**. (Daha önceki) bölücülere indirdiğimiz gibi (Kur'an'ı bölüp parçalayanlara da azabı indirmekle sizi uyarıyorum)

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 265 ≻

(HİCR, 71 – 72 – 73 - 74 – 75 – 76 – 77 – 78 – 79):

(اَلْفَاعِلُ ج فَاعِلُونَ): (ismi fâil) yapan, işleyen (اَلْبِنْتُ ج بَنَاتٌ): kız (اَلْعُمْرُ): ömür, yaş (اَلسَّكْرَةُ): sarhoşluk

(عَمِهَ يَعْمَهُ عَمَهًا): bocaladı (أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذًا): (mehmuz f.) helak etti/ aldı/ çıkardı/ tuttu

(اَلصَّيْحَةُ): sayha, çığlık, şiddetli bağırma/nâra" (اَلْمُشْرِقُ ج مُشْرِقُونَ): (ismi fâil) doğuş vaktine giren, ışıtan, aydınlatan

[(سَفَلَ يَسْفُلُ) اَلسَّافِلُ]: (ismi fâil) alçak, aşağı, alt (أَمْطَرَ يُمْطِرُ إِمْطَارًا): (if'al b.) yağdırdı,(taş) yağmuruna tuttu, yağmur verdi

(اَلْحَجَرُ ج حِجَارَةٌ): taş (اَلسِّجِّيلُ): taşlaşmış çamur (اَلْمُتَوَسِّمُ ج مُتَوَسِّمُونَ): (ismi fâil) iyice bilen, nazarından kaçırmayan, feraset sahibi (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol [(أَقَامَ يُقِيمُ) اَلْمُقِيمُ]: (ismi fâil) baki, göz önünde/ dosdoğru kılan

(أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ): Eyke halkı, Eyke; içice girmiş çok ağaçlı yer, ormanlık bölge (اَلْإِمَامُ): yol veya lehvi mahfuz manasında

(اِنْتَقَمَ يَنْتَقِمُ اِنْتِقَامًا): (iftial b.) intikam aldı, cezalandırdı [(أَبَانَ يُبِينُ) اَلْمُبِينُ]: (ismi fâil) açık ve vazıh olan, açıklayan

(HİCR, 80 – 81- 82 – 83 - 84 – 85 - 86 – 87 – 88):

(كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il b.) yalanladı, yalan isnad etti (اَلْمُرْسَلُ ج مُرْسَلُونَ): (ismi fâil) gönderilen, elçi, peygamber

(اَصْحَابُ الْحِجْرِ): Hicr halkı (آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (nakıs f.) verdi, getirdi (اَلْمُعْرِضُ ج مُعْرِضُونَ): (ismi fâil) yüz çeviren

(اَلْجَبَلُ ج جِبَالٌ): dağ (نَحَتَ يَنْحِتُ نَحْتًا): oydu, yonttu (اَلْبَيْتُ ج بُيُوتٌ): ev (اَلصَّيْحَةُ): çığlık, ses/ azap, işkence

(اَلْآمِنُ ج آمِنُونَ): (ismi fâil) emniyetli, emin, korkusuz (أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذًا): (mehmuz f.) helak etti/ aldı/ çıkardı/ tuttu

(اَلْمُصْبِحُ ج مُصْبِحُونَ): (ismi fâil) sabahlayan (أَغْنَى يُغْنِي اِغْنَاءً): (nakıs if'al b.) müstağni kıldı, ihtiyacını giderdi

(كَسَبَ يَكْسِبُ كَسْبًا): kazandı, tahsil etti (بَيْنَ): (zarf) arasında (اَلسَّاعَةُ ج سَاعَاتٌ): saat, marife olarak kıyamet vakti

[(أَتَى يَأْتِي) اَلْآتِيَةُ]: (ismi fâil) gelen, gelici (اَلْجَمِيلُ): güzel (صَفَحَ يَصْفَحُ صَفْحًا): afvetti, müsamaha gösterdi/ yüz çevirdi

[(خَلَقَ يَخْلُقُ) اَلْخَلَّاقُ]: (ismi fâil) yaratan, icad eden [(عَلِمَ يَعْلَمُ) اَلْعَلِيمُ]: (mübalağalı ismi fâil) çok bilen

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (nakıs f.) verdi, getirdi (اَلسَّبْعُ): yedi (اَلْعَظِيمُ ج عَظَائِمُ): büyük, yüce (حَزِنَ يَحْزَنُ حَزَنًا): gamlandı, üzüldü

(اَلْمَثَانِي): katlanıp bükülerek ikilenen, başka bir şeyle takviye edilen (mesnâ veya mesnâtün kelimesinin çoğulu kabul edilmiştir.

(مَدَّ يَمُدُّ مَدًّا): (muzaaf f.) dikti, uzattı, düzledi, kaplattı (اَلْجَنَاحُ ج اَجْنِحَةٌ): kanat (اَلْعَيْنُ ج عُيُونٌ): göz (مَتَّعَ يُمَتِّعُ تَمْتِيعًا): (tef'il b.) nimetlendirdi, faydalandırdı (اَلزَّوْجُ ج اَزْوَاجٌ): çift, çeşit çeşit /eş, (خَفَضَ يَخْفِضُ خَفْضًا): yumuşak davrandı/ düşürdü

(HİCR, 89 – 90):

(اَلنَّذِيرُ ج نُذُرٌ): uyarıcı, uyarma [(أَبَانَ يُبِينُ) اَلْمُبِينُ]: (ismi fâil) açık vazıh olan, açıklayan

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالًا): (if'al b.) indirdi (اَلْمُقْتَسِمُ ج مُقْتَسِمُونَ): (ismi fâil) paylaştıran, paylaşan, taksimci, bölücü/yemin eden

≺ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 266 (HİCR: 91 - 99) ≻

﴿ 91 ﴾ اَلَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِينَ

kimseler	yapan	Kur'an'ı	kısım kısım
(الْمُقْتَسِمِينَ)'nin sıfatı, ismi mevsul	sıla: fiil cümlesi, fiili mazi, fâi	mef'ul	ikinci mef'ûl

91. Kur'an'ı kısım kısım (parça parça) yapanlar..

﴿ 92 ﴾ فَوَرَبِّكَ لَنَسْأَلَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ

Rabbine andolsun ki	kesinlikle soracağız onların	hepsine
başlama h., kasem vâvı, mecrur isim	yeminin cevabı; lâmu cevabu'l kasem, tekit nûnuna birleştiği için fiili muzari, tekit nûnu, mef'ul	(هُمْ) zamirinden tekit

﴿ 93 ﴾ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ

şeyler hakkında	oldukları	yapmakta
harfi cer, ismi mevsul	sıla: fiil cümlesi; fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi, fiil cümlesi, fiili muzari+fâil

92- 93. Rabbine andolsun ki; yapmakta oldukları şeyler hakkında onların hepsine kesinlikle soracağız.

﴿ 94 ﴾ فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَ أَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ

açığa vur	şeyi	emrolunan	ve	yüz çevir	müşriklerden
başlama h., emir fiili	harfi cer, ismi mevsul	sıla: fiil cümlesi; meçhul fiili muzari	atıf h.	emir fiili	car-mecrur

94. Artık sana emrolunan şeyi açığa vur (açıkça söyle) ve müşriklerden yüz çevir (onların alaylarına aldırma)!

﴿ 95 ﴾ إِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ

Doğrusu	biz sana yeteriz	o alay edenlere
tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi,	(إِنَّ)'nin haberi, mazi fiil cümlesi, fâil, mef'ul	ikinci mef'ûl

95. Doğrusu o alay edenlere (karşı) biz sana yeteriz.

اَلَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ اللّٰهِ إِلٰهاً آخَرَ ۚ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ

edinenler		ile beraber	Allah	bir ilah	başka	bileceklerdir	
sıla: fiil cümlesi; f. muzari+ fâil	sıfat; ismi mevsul	mekan zarfı muzaf	muzafun ileyh	mef'ul, mevsuf	sıfat	başlama h., istikbal (gelecek zaman) h.	fiili muzari+ fâil

﴿ 96 ﴾ وَ لَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ

senin gönlünün	daraldığını		biliyoruz	And olsun ki	başlama h.
fâil,	(أَنَّ)'nin haberi, muzari fiil cümlesi	tekid ve nasb harfi, (أَنَّ)'nin ismi	fiili muzari	lâmu cevâbi'l-kasem, tahkik harfi	

(نَعْلَمُ) fiilinin mef'ûlü: masdarı müevvel

﴿ 97 ﴾ بِمَا يَقُولُونَ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ

Rabbini	hamd ile	tesbih et	söyledikleri	şeyler sebebiyle
muzafun ileyh, mecrur, muzaf, (كَ): muzafun ileyh	harfi cer-mecrur isim, muzaf,	atıf h., emir fiili	sıla: fiil cümlesi, fiili muzari+fâil	harfi cer, ismi mevsul

﴿ 98 ﴾ وَ كُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ﴿ 99 ﴾ وَ اعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّى يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ

ve	ol	secde edenlerden		ibadet et	Rabbine	kadar	sana gelinceye	yakîn (ölüm)
atıf h.	emir fiili, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi, şibhi cümle	atıf h.	emir fiili	mef'ul	gaye ve nasb h.	(حَتَّى) ile mansub fiili muzari, mef'ul	fâil

96. Allah ile beraber başka bir ilah edinenler... Onlar bileceklerdir.**97**. And olsun ki, söyledikleri şeyler sebebiyle senin gönlünün daraldığını biliyoruz. **98**. O halde Rabbini hamd ile tesbih et ve secde edenlerden ol! **99**. Ve sana yakîn (ölüm) gelinceye kadar Rabbine ibadet et!

سورة النحل (16)

(NAHL (Bal Arısı) SÛRESİ)

(Mekke'de inmiştir. 128 ayettir.)

≺ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 266 - 280 ≻

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿1﴾ أَتَىٰٓ أَمْرُ اللّٰهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ ۚ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ

geldi	emri	Allah'ın	Artık onu acele istemeyin	O (Allah) münezzehtir	ve	yücedir	şirk koşmalarından	
fiili mazi	fâil, muzaf	muz. ileyh	rabıta+nehy-i hazır: nehiy ve cezm h., fiili muzari+fâil, mef'ul	olarak takdir edilen fiilin masdarı, yani mef'ûlü mutlak (نُسَبِّحُ) (tesbih ederiz)	atıf h.	"سُبْحَانَهُ" cümlesi üzerine matuf: fiili mazi	(تعالى) ile bağlantılı	h.cer, masdar h.,

1. Allah'ın emri geldi (Kıyametin kopması yaklaştı). Artık onu acele istemeyin. O (Allah), şirk koşmalarından münezzeh ve yücedir.

indirir	melekleri	ruh (vahiy) ile	kendi emrinden	kimseye	dilediği	kullarından
fiili muzari	mef'ul	"الْمَلَآئِكَةَ" den hal	"الروح" dan hal; şibhi c.	h. cer, ismi mevsul	sıla: muzari fiil cümlesi	harfi cer-mecrur isim

﴿2﴾ أَنْ أَنْذِرُوٓا أَنَّهُ لَآ إِلٰهَ إِلَّآ أَنَا فَاتَّقُونِ

uyarın diye	olmadığına dair		ilah	başka	Benden	artık benden korkun
tefsir cümlesi, tefsir h., emir fiili, fâil	tekid ve nasb harfi, (أَنَّ)'nin ismi	en-nafiye li'l-cins	(لَا)'nın ismi,"موجود" olarak takdir edilen (لَا)'nın haberi mahzuftur	istisna h. (hasr için)	mahzuf haberdeki gizli zamirden bedel	rabıta, emir f., fâil, nûnu vikaye, altındaki esre düşen ve mef'ul olan mahzuf mütekellim ya'sının alameti

(أَنَّ)'nin haberi: isim cümlesi

(أَنْذِرُوا)'nun mef'ulü: masdar-ı müevvel

2. (O Sübhan) Kendi emrinden ruh (yani insanların ruhunu doyurup gerçek hayatı yaşayacağı ilâhi vahiy) ile (bu vahyi taşıyan) melekleri (Cebrâil'i), «Benden başka ilah olmadığına dair (insanları) uyarın ve artık benden korkun» diye kullarından dilediği kimseye (peygambere) indirir.

﴿3﴾ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ ۚ تَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ

yarattı	gökleri	ve	yeri	hak ile	(O) münezzehtir	ortak koşmalarından
fiili mazi	mef'ul	atıf h.	matuf	"خَلَقَ" nın fâilinden hal; şibhi c.	fiili mazi	h.cer, masdar h. fiili muzari+fâil

3. (Allah) gökleri ve yeri hak ile yarattı (boş yere değil ciddi ve luzumlu bir hikmete binaen varetti). (O), ortak koşmalarından münezzehtir (onların her türlü kötü vasıflamalarından uzaktır).

﴿4﴾ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُبِينٌ

yarattı	İnsanı	bir nutfeden	Bir de bakarsın ki	o	bir hasımdır	apaçık
fiili mazi	mef'ul	car-mecrur	atıf h., fücaiye (sürpriz edatı)	mübteda	haber, mevsuf	sıfat

4. İnsanı bir nutfeden (meniden, yani bir damla sudan) yarattı. Bir de bakarsın ki o, (Rabbine) apaçık bir hasımdır (emirlerine ve takdirine isyan eder, inkar eder, böylece O'na düşman olmuş olur).

وَالْأَنْعَامَ خَلَقَهَا ۚ لَكُمْ فِيهَا دِفْءٌ

	hayvanları	onları (da O) yarattı	sizin için	onlarda vardır	ısıtıcı
atıf h.	öne geçmiş mef'ul	f. mazi, mef'ûl	haber mukaddem; şibhi c.	car-mecrur	mübteda muahhar

"خَلَقَهَا" daki "هَا"'den hal: isim cümlesi

﴿5﴾ وَمَنَافِعُ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ

ve	faydalar		Onlardan bir kısmını	yersiniz
atıf h.	matuf	atıf h.	car-mecrur, (تَأْكُلُونَ) ile bağlantılıdır	fiili muzari+fâil

5. (O) hayvanları da yarattı. Onlarda sizin için ısıtıcı (soğuktan korunabilmeniz için çeşitli giysi eşyaları, ayakkabı vb. yapabildiğiniz deri, yün, kıl gibi şeyler) ve (bunlarla ticaret vb. daha birçok) faydalar vardır. Onlardan bir kısmını da yersiniz.

﴿ 6 ﴾ وَ لَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرِيحُونَ وَ حِينَ تَسْرَحُونَ ص

		salarken		,		getirirken		bir güzellik	onlarda	Sizin için vardır
		muzafun ileyh; fiil cümlesi; fiili muzari+fâil	zaman zarfı, muzaf	atıf h.		muzafun ileyh; fiil cümlesi; fiili muzari+fâil	zaman zarfı, muzaf	mübteda muahhar	"جَمَالٌ" den hal; şibhi cümle	haber mukaddem; şibhi cümle	atıf h.

6. Sizin için onlarda (akşamleyin ağıllarına) getirirken, (sabahleyin meraya) salarken bir güzellik vardır (toplu haldeki bu varlıklarınızla sevinç duyup, zevk alabilirsiniz).

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 266 ≻

(HİCR, 91 – 92 - 93 – 94 – 95):

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, çevirdi, icad etti (اَلْعِضَةُ ج عِضُونَ): kısım, parça (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi

(سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuz f.) hesaba çekti, sordu (أَجْمَعِيْنَ): (tekid için getirilir) bütünü, hepsi, topluca

(صَدَعَ يَصْدَعُ صَدْعًا): hakkı açığa vurdu/ hak ile batılı ayırt etti (أَعْرَضَ يُعْرِضُ اِعْرَاضًا): (if'al b.) yüz çevirdi

(أَمَرَ يَأْمُرُ اَمْرًا): (mehmuz f.) emretti (اَلْمُشْرِكُ ج مُشْرِكُونَ): (ismi fâil) Allah'a ortak koşan

(كَفَى يَكْفِي كِفَايَةً): kafi oldu, yetti (اَلْمُسْتَهْزِئُ ج مُسْتَهْزِئُونَ): (ismi fâil) alay eden, dalga geçen

(HİCR, 96 – 97 – 98 - 99):

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, çevirdi, icad etti, hükmetti (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (اَخِرُونَ ج اَلْاَخَرُ): diğeri, öteki, başka

(ضَاقَ يَضِيقُ ضَيقًا): (ecvef f.) daraldı, sıkıştı (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (اَلْيَقِينُ): kesin olan şey, ölüm

(اَلصَّدْرُ ج صُدُورٌ): göğüs (سَبَّحَ يُسَبِّحُ تَسْبِيحًا): (tef'il b.) tesbih (takdis ve tenzih) etti

(اَلسَّاجِدُ ج سَاجِدُونَ): (ismi fâil) secde eden (عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (nakıs f.) geldi

≺ NAHL SURESİ ≻

(NAHL, 1 – 2 – 3 – 4):

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (nakıs, mehmuz fiil) geldi (اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): emir, iş, durum, husus (أَنْذَرَ يُنْذِرُ اِنْذَارًا): (if'al b.) uyardı

[سُبْحَانَ (سَبَّحَ يُسَبِّحُ]: takdis, tenzih ve tesbih etti (اِسْتَعْجَلَ يَسْتَعْجِلُ اِسْتِعْجَالاً): (istif'al babı) acelecilik gösterdi, acele istedi

(تَعَالَى يَتَعَالَى): (tefâul babı) yükseldi, yüce oldu (أَشْرَكَ يُشْرِكُ اِشْرَاكًا): (if'al b.) (Allah'a) ortak koştu

(نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلاً): (tef'il b.) indirdi (اَلرُّوحُ): vahiy, nübüvvet durumu/ her türlü latif, gizli husus

(اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): iş, emir, durum, husus (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (mehmuz ve ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti (اَلْعَبْدُ ج عِبَادٌ): kul

(اَلنُّطْفَةُ): meni, döl, erlik suyu (اَلْخَصِيمُ ج خُصَمَانٌ): hasım, taraf tutan, kavgacı [(أَبَانَ يُبِينُ) اَلْمُبِينُ]: açık ve vazıh olan, açıklayan

(NAHL, 5 – 6):

(اَلنَّعَمُ ج اَنْعَامٌ): büyük baş hayvan, dört bacaklı, çifte tırnaklı ve geviş getiren, eti yenen hayvanlar

(خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı, eşsiz ve yoktan varetti (اَلدِّفْءُ): sıcaklık, ısıtıcı madde, ısındırıcı sıcaklık

(اَلْمَنْفَعَةُ ج مَنَافِعُ): fayda, menfaat (أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلاً): (mehmuz f.) yedi (اَلْجَمَالُ): cemal, güzellik (اَلْحِينُ): vakit, müddet

(أَرَاحَ يُرِيحُ اِرَاحَةً): (ecvef, if'al b.) (hayvanı akşam vakti) ahıra soktu, hayvanların meradan dönüşü

(سَرَحَ يَسْرَحُ سَرْحًا): salıverdi, meraya götürdü, sabahleyin hayvanları ahırdan çıkarıp otlağa salıverdi

≺ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 267 (NAHL: 7 – 14) ≻

وَ	تَحْمِلُ	أَثْقَالَكُمْ	إِلَى بَلَدٍ	لَمْ تَكُونُوا	بَالِغِيهِ	إِلاَّ
	taşırlar	ağırlıklarınızı	bir beldeye	olamayacağınız	ulaşanlar	Istisna h.
atıf h.	fiili muzari	mef'ul	car-mecrur	(بَلَدٍ)'in sıfatı: cahd-ı mutlak fiil cümlesi, nefiy ve cezm h., fiili muzari, nâsih+(تَكُونُ)'nin ismi	(تَكُونُ)'nin haberi	

﴿ 7 ﴾	رَحِيمٌ	لَرَؤُوفٌ	رَبَّكُمْ	إِنَّ	الْأَنْفُسِ	بِشِقِّ
	çok merhametlidir	çok şefkatli	Rabbiniz	Doğrusu	benliklerin	meşakkatiyle
	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	muzafun ileyh	car-mecrur, muzaf

7. (Bu hayvanlar) ağırlıklarınızı, ancak benliklerin meşakkatiyle ulaşacağınız bir beldeye taşırlar. Doğrusu Rabbiniz çok şefkatli, çok merhametlidir.

وَ	الْخَيْلَ	وَ	الْبِغَالَ	وَ	الْحَمِيرَ	لِتَرْكَبُوهَا
	Atları	,	katırları	ve	eşekleri	kendilerine binmeniz için
atıf h.	5.ayetteki (أَنْعَامَ) üzerine matuf	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf	ta'lil (sebep) ve nasb h., f. muzari+fâil, mef'ûl

﴿ 8 ﴾	لاَ تَعْلَمُونَ	مَا	يَخْلُقُ	وَ	زِينَةً	وَ
	bilemeyeceğiniz	şeyler	yaratır	zinet (süs) için (yarattı)		ve
	nefiy h., sıla; fiil cümlesi; fiili muzari+fâil	mef'ul, ismi mevsul	fiili muzari	atıf h.	mef'ûlün lieclih, matuf	atıf h.

8. Atları, katırları ve eşekleri kendilerine binmeniz ve zinet (süs) için (yarattı). (Allah, bunların dışında şimdi) bilemeyeceğiniz şeyler yaratır.

وَ	عَلَى اللَّهِ	قَصْدُ	السَّبِيلِ	وَ	مِنْهَا	جَائِرٌ
	Allah'a aittir	doğrusu	Yolun		Ondan vardır	sapan
başlama h.	haber mukaddem: şibhi cümle	mübteda muahhar	muzafun ileyh	başlama h.	haber mukaddem: şibhi cümle	mübteda muahhar, itirazî (ara) cümle de denmiştir

﴿ 9 ﴾	أَجْمَعِينَ	لَهَدَاكُمْ	لَوْ	شَاءَ	وَ
	hepinizi	doğru yola iletirdi	dileseydi		
	(كُمْ)'den manevi tekit	cevab cümlesinin başında gelir, f. mazi, mef'ûl	f. mazi	şart h.	atıf h.

9. Yolun doğrusu (maksada, hidayete ulaştıran yol) Allah'a aittir (Doğru yolu göstermek başkasına değil, Allah'a aittir). Ondan sapan (şeytana ve nefse uyarak haktan ayrılan da) vardır. (Allah) dileseydi (irade ve seçme hürriyetini elinizden alarak) hepinizi doğru yola iletirdi.

شَرَابٌ	مِنْهُ	لَكُمْ	مَاءً	مِنَ السَّمَاءِ	أَنْزَلَ	الَّذِي	هُوَ
içecek	ondan	size vardır	su	gökten	indirendir		O
mübteda muahhar	car-mecrur	haber mukaddem: şibhi cümle	mef'ul	car-mecrur	sıla; mazi fiil cümlesi	haber, ismi mevsul	mübteda

(مَاءً)'in sıfatı: (لَكُمْ مِنْهُ شَرَابٌ) isim cümlesi

﴿ 10 ﴾	تُسِيمُونَ	فِيهِ	شَجَرٌ	مِنْهُ	وَ
	otlattığınız	kendisinde	ağaç	ondan vardır	
	(شَجَرٌ)'ün sıfatı: muzari fiil cümlesi	car-mecrur, { (تُسِيمُونَ) ile bağlantılıdır}	mübteda muahhar	haber mukaddem: şibhi cümle	başlama h.

10. O gökten su indirendir. Ondan size içecek vardır, (yine) ondan (o sudan içerek yetişen) kendisinde (hayvan) otlattığınız ağaç (yani bitkiler, otlar, çayırlar, çimenler) vardır.

وَ	الزَّيْتُونَ	وَ	الزَّرْعَ	بِهِ	لَكُمْ	يُنْبِتُ
,	zeytinler		ekinler	onunla	size	bitirir
atıf h.	matuf	atıf h.	mef'ul	car-mecrur	car-mecrur	fiili muzari

إِنَّ	الثَّمَرَاتِ ط	مِنْ كُلِّ	وَ	الْأَعْنَابَ	وَ	النَّخِيلَ
Doğrusu	meyvelerin her (çeşid)inden		ve	üzümler	,	hurma ağaçları
tekitve nasb harfi	muzafun ileyh	harfi cer, mecrur isim , muzaf, şibhi cümle (شَيْئًا) olarak takdir edilen mahzuf mevsufun sıfatı	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf

﴿ 11 ﴾				
	يَتَفَكَّرُونَ	لِقَوْمٍ	لَآيَةً	فِي ذٰلِكَ
	düşünen	bir toplum için	bir âyet	bunlarda vardır
	(قَوْمٍ)'nin sıfatı: muzari fiil cümlesi	car-mecrur, mevsuf	tekit lamı, (إِنَّ)'nin muahhar ismi	harfi cer, işaret ismi, (إِنَّ)'nin mukaddem haberi: şibhi cümle

11. (Allah) size onunla (su vasıtasıyla) ekinler, zeytinler, hurma ağaçları, üzümler ve her (çeşit) meyveleri bitirir. Doğrusu bunlarda düşünen bir toplum için bir âyet (bir ders) vardır.

وَ	سَخَّرَ	لَكُمُ	اللَّيْلَ	وَ	النَّهَارَ لا	وَ
	hizmetinize verdi	sizin	geceyi	,	gündüzü	,
atıf h.	fiili mazi	car-mecrur	mef'ul	atıf h.	matuf	atıf h.

الشَّمْسَ	وَ	الْقَمَرَ ط	وَ	النُّجُومُ	مُسَخَّرَاتٌ	بِأَمْرِهِ ط
güneşi	ve	ayı	başlama h.	Yıldızlar	hizmet ettirilirler	O'nun emriyle
matuf	atıf h.	matuf		mübteda	haber	harfi cer-mecrur isim

﴿ 12 ﴾					
	يَعْقِلُونَ لا	لِقَوْمٍ	لَآيَاتٍ	فِي ذٰلِكَ	إِنَّ
	aklını kullanan	bir toplum için	ayetler	bunlarda vardır	Doğrusu
	(قَوْمٍ)'nin sıfatı: muzari fiil cümlesi	car-mecrur	tekit lamı, (إِنَّ)'nin muahhar ismi	(إِنَّ)'nin mukaddem haberi: şibhi cümle	tekid ve nasb harfi

12. (Allah) geceyi, gündüzü, Güneşi ve Ay'ı sizin hizmetinize verdi. Yıldızlar O'nun emriyle hizmet ettirilirler. Doğrusu bunlarda aklını kullanan bir toplum için âyetler (ibretler, dersler, deliller) vardır.

وَ	مَا	ذَرَأَ	لَكُمْ	فِي الْأَرْضِ	مُخْتَلِفًا	أَلْوَانُهُ ط
	şeyleri (hizmetinize verdi)	yaratıp çoğalttığı	sizin için	Yeryüzünde	değişik olarak	renkleri
atıf h.	(الْقَمَرَ) üzerine matuf, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cümlesi	car-mecrur {(ذَرَأَ) ile bağlantılıdır}	car-mecrur {(ذَرَأَ) ile bağlantılıdır}	(مَا)'dan hal	(مُخْتَلِفًا)'in fâili

﴿ 13 ﴾					
	يَذَّكَّرُونَ	لِقَوْمٍ	لَآيَةً	فِي ذٰلِكَ	إِنَّ
	öğüt alan	bir toplum için	bir ayet	bunda da vardır	Şüphesiz
	(قَوْمٍ)'in sıfatı: muzari fiil	car-mecrur	tekit lamı, (إِنَّ)'nin muahhar ismi	(إِنَّ)'nin mukaddem haberi: şibhi c.	tekid ve nasb h.

13. Sizin için yeryüzünde renkleri değişik olarak yaratıp çoğalttığı şeyleri (de size boyun eğdirip hizmetinize verdi). Şüphesiz bunda da öğüt alan bir toplum için bir ayet vardır.

مِنْهُ	لِتَأْكُلُوا	الْبَحْرَ	سَخَّرَ	الَّذِي	هُوَ	وَ
kendisinden	yemeniz için	denizi	boyun eğdirendir		O	
car-mecrur	ta'lil (sebep) ve nasb h., fiili muzari, fâil	mef'ul	sıla; mazi fiil	haber, ismi mevsul	mübteda	atıf h. (başlama h.)

10.ayetteki (هُوَ الَّذِي) cümlesi üzerine matuf}

تَلْبَسُونَهَا ج	حِلْيَةً	مِنْهُ	تَسْتَخْرِجُوا	وَ	طَرِيًّا	لَحْمًا
giyeceğiniz	süs (eşyası)	ondan	çıkarmanız (için)	ve	taze	et
(حِلْيَةً)'in sıfatı: muzari fiil cümlesi (fiil+fail+mef'ûl)	mef'ul	car-mecrur	fiili muzari, fâil	atıf h.	sıfat	mef'ul, mevsuf

وَ	تَرَى	الْفُلْكَ	مَوَاخِرَ	فِيهِ	وَ	لِتَبْتَغُوا
	–ki görürsün–	gemilerin	yararak gittiklerini	onda (denizde)	ve	aramanız için
atıf h.	fiili muzari	mef'ul	hal	car-mecrur	atıf h.	sebep ve nasb h., f. muzari, fâil

iki atıf cümlesi arasında itirâzî (yani ara) cümle

(لِتَأْكُلُوا) cümlesi üzerine matuf}

﴿ 14 ﴾	تَشْكُرُونَ	لَعَلَّكُمْ	وَ	مِنْ فَضْلِهِ
	şükredersiniz	belki siz		onun lütfundan
	(لَعَلَّ)'nin haberi: muzari fiil cüm.	ümit ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi	atıf h.	harfi cer-mecrur isim

14. O, kendisinden taze et (balık) yemeniz ve giyeceğiniz süs (eşyası) çıkarmanız –ki gemilerin denizde (suları) yararak gittiklerini görürsün- ve onun lütfundan aramanız için denizi boyun eğdirendir. (Bütün bunlardan sonra) belki siz şükredersiniz.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 267 ≻

(NAHL, 7 – 8) :

(حَمَلَ يَحْمِلُ حَمْلاً): taşıdı, yüklendi, gebe kaldı (اَلثِّقَالُ ج اَثْقَالٌ): ağır yükler (اَلْبَلَدُ ج بِلاَدٌ): belde

(اَلنَّفْسُ ج اَنْفُسٌ): can, kan, idrak, nefis, zat, ruh [(بَلَغَ يَبْلُغُ) اَلْبَالِغُ]: (ismi fâil) vasıl olan, erişen

(اَلشِّقُّ): meşakkat, yorgunluk, yarı. "Âyette yer alan bi şıkkı'l-enfüs ifadesi, "yarı canınız tükenmesi ile" anlamına gelmektedir.

(اَلرَّؤُفُ): (esma'i ilahiyeden) şefkatli, çok merhametli (اَلْخَيْلُ): atlar (اَلْبَغْلُ ج بِغَالٌ): katır (اَلْحِمَارُ ج حَمِيرٌ): eşek

(رَكِبَ يَرْكَبُ رُكُوبًا): bindi/ göğüs gerdi/ büründü (اَلزِّينَةُ): zinet, süs (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(NAHL, 9):

[اَلْقَصْدُ (قَصَدَ يَقْصِدُ]: ölçülü, orta yollu olma (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol

[(جَارَ يَجُورُ) اَلْجَائِرُ]: (ismi fâil) dönen, sapan, (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef fiil) diledi, oluşturdu, tercih etti

(هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nakıs f.) irşad etti, hidayet verdi, yol gösterdi (أَجْمَعِينَ): (tekid için getirilir) hepsi, tümü, bütünü

(NAHL, 10 – 11):

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi (اَلْمَاءُ ج مِيَاهٌ): su (اَلشَّرَابُ ج اَشْرِبَةٌ): içecek, içki (اَلشَّجَرَةُ ج شَجَرٌ): ağaç

(أَسَامَ يُسِيمُ إِسَامَةً): (ecvef if'al b.) otlattı, saldı (أَنْبَتَ يُنْبِتُ إِنْبَاتًا): (if'al b.) bitirdi, yetiştirdi

(اَلزَّرْعُ ج زُرُوعٌ): ekin, toprağı sürülüp ekilmiş ekin (اَلزَّيْتُونَةُ ج زَيْتُونٌ): zeytin (اَلنَّخْلَةُ ج نَخِيلٌ): hurma ağaçları

(اَلْعِنَبُ ج اَعْنَابٌ): üzüm, bağ (اَلثَّمَرَةُ ج ثَمَرَاتٌ): meyve (تَفَكَّرَ يَتَفَكَّرُ تَفَكُّرًا) (tefa'ul b.) tefekkür etti, düşündü

(NAHL, 12 – 13):

(سَخَّرَ يُسَخِّرُ تَسْخِيرًا): (tef'il b.) teshir etti, emre amade kıldı, boyun eğdirdi, hizmete verdi (اَلنَّهَارُ ج اَنْهُرٌ): gündüz

(اَلشَّمْسُ): güneş (اَلْقَمَرُ): ay (اَلنَّجْمُ ج نُجُومٌ): yıldız (اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): iş, emir, durum, husus (عَقَلَ يَعْقِلُ عَقْلاً): akıl etti, akıl erdirdi

(اَلْمُسَخَّرَةُ ج مُسَخَّرَاتٌ): (ismi meful) emir altına alınan, emre amade kılınan

(ذَرَأَ يَذْرَؤُ ذَرْءًا): yoktan var edip etrafa dağıtarak çoğalttı [(اِخْتَلَفَ يَخْتَلِفُ) اَلْمُخْتَلِفُ]:(iftial babından ismi fâil) muhtelif, değişik

(اَللَّوْنُ ج اَلْوَانٌ): renk (تَذَكَّرَ يَتَذَكَّرُ تَذَكُّرًا): (tefa'ul b.) tezekkür etti, hatıra getirdi, düşündü

(NAHL, 14):

(سَخَّرَ يُسَخِّرُ تَسْخِيرًا): (tef'il b.) teshir etti, emre amade kıldı (اَلْبَحْرُ ج اَبْحَارٌ): deniz (اَلطَّرِيُّ): taze

(اَللَّحْمُ ج لُحُومٌ): et (اِسْتَخْرَجَ يَسْتَخْرِجُ اِسْتِخْرَاجًا): (istif'al b.) çıkardı, çıkarmaya çalıştı

(اَلْحِلْيَةُ ج حُلًى): süs eşyası (لَبِسَ يَلْبَسُ لُبْسًا): taktı, giydi (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (mehmuz-nakıs f.) gördü, bildi, zannetti

(اَلْفُلْكُ): gemi (اَلْمَاخِرَةُ ج مَوَاخِرُ): (ismi fâil) denizi yararak giden (اِبْتَغَى يَبْتَغِي اِبْتِغَاءً): (iftial b.) talep etti, arzuladı, aradı

(اَلْفَضْلُ ج اَفْضَالٌ): üstünlük, mükemmellik, hayır, fazl (شَكَرَ يَشْكُرُ شُكْرًا): şükretti

≺ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 268 (NAHL: 15 – 26) ≻

وَ	أَلْقَى	فِي الْأَرْضِ	رَوَاسِيَ	أَنْ تَمِيدَ	بِكُمْ	وَ
	bıraktı (yarattı)	yeryüzünde	köklü (dağları)	sarsar diye	sizi	
atıf h.	fiili mazi	car-mecrur	mef'ul	mef'ûlün lieclih; masdar ve nasb h., f.muzari	car-mecrur	atıf h.
﴿ 15 ﴾	أَنْهَارًا	وَ	سُبُلًا	لَعَلَّكُمْ	تَهْتَدُونَ	
	ırmakları	ve	yolları	yolunuzu doğru bulabilesiniz diye		
	matuf	atıf h.	matuf	tereccî (umma, ümit) ve nasb harfi, (لَعَلَّ)'nin ismi	(لَعَلَّ)'nin haberi: muzari fiil	

15. Sizi sarsar diye (sizi sarsmasını istemediği için) yeryüzünde (sağlam ve sabit) köklü (dağları), yolunuzu doğru bulabilesiniz diye ırmakları ve yolları yarattı.

وَ	عَلَامَاتٍ ط	وَ	بِالنَّجْمِ	هُمْ	يَهْتَدُونَ	﴿ 16 ﴾
	alametler (yarattı)		yıldız(lar)la	onlar	doğru yolu bulurlar	
Ve		başlama h.	car-mecrur, (يَهْتَدُونَ) ile bağlantılıdır	mübteda	haber; muzari fiil	
atıf h.	(رَوَاسِيَ) üzerine matuf					

16. Ve (daha henüz bilemediğiniz nice) alametler (yarattı). Onlar yıldız(lar)la doğru yolu bulurlar.

أَ	فَمَنْ	يَخْلُقُ	كَمَنْ	لَا يَخْلُقُ ط	أَ	فَلَا تَذَكَّرُونَ	﴿ 17 ﴾
midir?	O halde yaratan (Allah)		gibi	yaratmayan	musunuz?	Hâla düşünmüyor	
soru h.	atıf h., mübteda, ismi mevsul	sıla; muzari fiil	haber: şibhi cümle	sıla: nefy-i istikbal fiil	soru h.	atıf h., nefiy h., fiili muzari+fâil, muhatab sigadaki iki (ت)'nin biri kaldırılmıştır	

17. O halde, yaratan (Allah), yaratmayan gibi olur mu? Hâla düşünmüyor musunuz?

وَ	إِنْ تَعُدُّوا	نِعْمَةَ	اللَّهِ	لَا تُحْصُوهَا ط	إِنَّ	اللَّهَ
	saysanız	nimetini	Allah'ın	onu sayamazsınız	Doğrusu	Allah
başlama h.	şart ve cezm h., fi'lu'ş-şart; f. muzari, fâil	mef'ul, muzaf	muzafun ileyh	nefiy h., cevâbü'ş-şart; fiili muzari, fâil, mef'ûl	tekid ve nasb harfi	(إِنَّ)'nin ismi
	لَغَفُورٌ			رَحِيمٌ		﴿ 18 ﴾
	çok bağışlayandır			çok merhamet edendir		
	tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi			(إِنَّ)'nin ikinci haberi		

18. Allah'ın nimetini saysanız, onu (tamamen kavrayarak) sayamazsınız. (Kıymetini bilmemenize rağmen) doğrusu Allah çok bağışlayan, çok merhamet edendir.

وَ	اللَّهُ	يَعْلَمُ	مَا	تُسِرُّونَ	وَ	مَا	تُعْلِنُونَ
	Allah	bilir	şeyleri	gizlediğiniz	ve	şeyleri	açığa vurduğunuz
başlama h.	mübteda	haber, muzari fiil cümlesi	mef'ul, ismi mevsul	sıla: muzari fiil cümlesi, fâili	atıf h.	matuf, ismi mevsul	sıla: muzari fiil, fail

19. Allah, gizlediğiniz şeyleri de açığa vurduğunuz (aleni ortada olan) şeylerinizi de bilir

وَ	الَّذِينَ	يَدْعُونَ	مِنْ دُونِ	اللَّهِ	لَا يَخْلُقُونَ
	yalvardıkları		Allah'tan başka		yaratamazlar
atıf h.	mübteda, ismi mevsul	sıla; fiili muzari+fâil	h. cer, zarf ismi, muzaf	muzafun ileyh	haber, nefiy h., fiili muzari+fâil
	شَيْئًا	وَ		هُمْ	يُخْلَقُونَ ط	﴿ 20 ﴾
	hiçbir şey			kendileri	yaratılmışlardır	
	mef'ul	hal vâvı, (يُخْلَقُونَ)'deki vav'dan hal)		mübteda	haber: meçhul fiili muzari+naibi fâil	

20. Allah'tan başka yalvardıkları, hiçbir şey yaratamazlar. (Çünkü zaten) kendileri yaratılmışlardır ?

أَمْوَاتٌ	غَيْرُ	أَحْيَاءٍ ج	وَ	مَا يَشْعُرُونَ لا	أَيَّانَ	يُبْعَثُونَ ع		﴿ 21 ﴾
ölülerdir	diriler değil			farkında değildirler	ne zaman	diriltileceklerinin		
(هم) olarak takdir edilen mahzuf mübtedanın haberi, mevsuf	muz. ileyh	sıfat, muzaf	atıf h.	nefiy h., fiili muzari+fâil	zaman zarfı, soru ismi, muzaf {(يُبْعَثُونَ) ile bağlantılıdır}			(يَشْعُرُونَ)'nin mef'ûlü

21. (Onlar yani tapılanlar) diriler değil, ölülerdir. Ne zaman diriltileceklerinin farkında da değildirler.

إِلٰهُكُمْ	إِلٰهٌ	وَاحِدٌ ۚ	فَالَّذِينَ	لَا يُؤْمِنُونَ	بِالْآخِرَةِ	قُلُوبُهُمْ	مُنْكِرَةٌ
İlâhınız	ilâhtır	bir tek	inanmayanların		Ahirete	kalbleri	inkarcıdır
mübteda	haber, mevsuf	sıfat	yeni cümleye başlama h., mübteda, ismi mevsul	sıla; nefiy h., fiili muzari+fâil	car-mecrur	mübteda	haber

(الَّذِينَ)'nin haberi: isim cümlesi

﴿ 22 ﴾

وَ	هُمْ	مُسْتَكْبِرُونَ
hal vâvı	mübteda	kendilerini büyük görenler olarak
		haber

(قُلُوبُهُمْ)'deki (هُمْ)'den hal

22. İlâhınız bir tek ilâhtır. Ahirete inanmayanların kalbleri kendilerini büyük görenler olarak inkarcıdır.

لَا جَرَمَ	أَنَّ	اللّٰهَ	يَعْلَمُ	مَا	يُسِرُّونَ	وَ
Şüphe yok ki		Allah'ın bildiğinden		şeyleri	gizledikleri	ve
en-nafiye li'l-cins, (لَا)'nın ismi	tekid ve nasb h.	(أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi: muzari fiil	mef'ul, ismi mevsul	sıla; fiili muzari+fâil	atıf h.

(لَا)'nın haberi: isim cümlesi

﴿ 23 ﴾

الْمُسْتَكْبِرِينَ	لَا يُحِبُّ	إِنَّهُ	يُعْلِنُونَ ۝	مَا
büyüklük taslayanları	sevmez	gerçek şu ki O	açığa vurdukları	şeyleri
mef'ul	(إِنَّ)'nin haberi: nefiy h., fiili muzari	tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	sıla; fiili muzari+fâil	matuf, ismi mevsul

23. Allah'ın; onların gizlediklerini de, açığa vurduklarını da bildiğinden hiçbir şüphe yoktur. Gerçek şu ki O; büyüklük taslayanları sevmez.

وَ	إِذَا	قِيلَ	لَهُمْ	مَاذَآ	أَنْزَلَ	رَبُّكُمْ ۙ
başlama h.	zaman	denildiği	Onlara	ne	indirdi	Rabbiniz
	şart bildiren zaman zarfı, muzaf	fiilu'ş-şart: meçhul fiili mazi, muzafun ileyh	car-mecrur	(أَنْزَلَ)'nin öne geçmiş mef'uli, soru ismi	fiili mazi	fâil

naibi fâil

﴿ 24 ﴾

قَالُوٓا	أَسَاطِيرُ	الْأَوَّلِينَ ۙ
derler	masalları	öncekilerin
cevabü'ş-şart: fiili mazi+fâil	(الْمُنَزَّلُ) (indirilmiş) ya da (هي) olarak takdir edilen mahzuf mübtedanın haberi, muzaf	muzafun ileyh, (هي أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ) cümlesi mekulü'l-kavl cümlesi

24. Onlara: «Rabbiniz ne indirdi?» denildiği zaman: «Öncekilerin masalları» derler.

لِيَحْمِلُوا	أَوْزَارَهُمْ	كَامِلَةً	يَوْمَ	الْقِيَامَةِ ۙ	وَ	مِنْ أَوْزَارِ	الَّذِينَ
taşımaları için	kendi yüklerini	tam olarak	günü	Kıyamet	atıf h.	yüklerinden bir kısmını	kimselerin
lâmul âkıbet ve nasb h., f.muzari, fâil	mef'ûl	(أَوْزَارَهُمْ)'den hal	zaman zarfı, muzaf {(يَحْمِلُوا) ile bağlantılı}	muzafun ileyh		harfi cer-mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh, ismi mevsul

﴿ 25 ﴾

يُضِلُّونَهُم	بِغَيْرِ	عِلْمٍ ۗ	أَلَا	سَآءَ	مَا	يَزِرُونَ ۙ
saptırdıkları	bilgisizlikle		Dikkat edin!	Ne kötü	şeyler	yüklenecekleri
sıla; fiili muzari+fâil, mef'ûl	car-mecrur, muzaf {(يُضِلُّونَ)'nin fâilinden hal}	muzafun ileyh	tenbih h.	zem (kınama) ifade eden fiili mazi	fâil, ismi mevsul	sıla; fiili muzari+fâil

25. (Böylece) Kıyamet günü kendi yüklerini (günahlarını) tam olarak (yani tümünü) ve bilgisizce saptırdıklarının yüklerinden (günahlarından) bir kısmını taşımaları için (bunu söylemiş oluyorlar). Dikkat edin! Yüklenecekleri şeyler ne kötü!

قَدْ	مَكَرَ	الَّذِينَ	مِنْ قَبْلِهِمْ	فَأَتَى	اللّٰهُ	بُنْيَانَهُمْ
	hile yapmışlardı	kimseler	Onlardan önceki	Bunun üzerine geldi	Allah	onların binalarına
tahkik h.	fiili mazi	fâil, ismi mevsul	sıla; şibhi cümle	atıf h., fiili mazi	fâil	mef'ul

مِنَ الْقَوَاعِدِ	فَخَرَّ	عَلَيْهِمُ	السَّقْفُ	مِنْ فَوْقِهِمْ	وَ	أَتَاهُمُ
temellerinden	akabinde düştü	üzerlerine	tavan	üstlerindeki		onlara geldi
car-mecrur {(أَتَى) ile bağlantılıdır}	atıf h., fiili mazi	car-mecrur	fâil	harfi cer, zarf ismi	atıf h.	fiili mazi, mef'ul

الْعَذَابُ	مِنْ حَيْثُ	لاَ يَشْعُرُونَ	﴿ 26 ﴾
Bu azap	bir yerden	farkedemedikleri	
fâil	harfi cer, zarf ismi, muzaf	muzafun ileyh: fiil cümlesi, nefiy h., fiili muzari+fâil	

26. Onlardan öncekiler de (peygamberlere veya mü'minlere) hile yapmışlardı. Bunun üzerine Allah da onların binalarına temellerinden geldi, üstlerindeki tavan üzerlerine düştü. Bu azap onlara, farkedemedikleri (ummadıkları) bir yerden geldi.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 268 ≻

(NAHL, 15 – 16 - 17):

(أَلْقَى يُلْقِي اِلْقَاءً): (if'al b.) attı, bıraktı/ hitap etti/ kulak verdi/ sağlamlaştırdı (مَادَ يَمِيدُ مَيْدًا ب): (ecvef f.) sarstı, salladı

(اَلرَّاسِيَةُ ج رَوَاسِيَ): kökü sabit ve rasih olan, kökü yerleşmiş (اَلنَّهْرُ ج اَنْهَارٌ): nehir, ırmak

(اِهْتَدَى يَهْتَدِي اِهْتِدَاءً): (iftial b.) yolu buldu,öğrendi, hidayete erdi (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): yol

(اَلْعَلاَمَةُ ج عَلاَمَاتٌ): alamet, nişane (اَلنَّجْمُ ج نُجُومٌ): yıldız (اِهْتَدَى يَهْتَدِي اِهْتِدَاءً): (iftial b.) hidayete erdi, hakkı buldu

(خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı, eşsiz ve yoktan varetti (تَذَكَّرَ يَتَذَكَّرُ تَذَكُّرًا): (tefa'ul b.) tezekkür etti, hatıra getirdi, düşündü

(NAHL, 18 – 19 – 20 – 21):

(عَدَّ يَعُدُّ عَدًّا): (mudaaf f.) saydı, hesapladı (اَلنِّعْمَةُ ج نِعَمٌ): nimet (أَحْصَى يُحْصِي اِحْصَاءً): (if'al b.) saydı, kavradı, hafızada tuttu

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (أَسَرَّ يُسِرُّ اِسْرَارًا): (if'al b.) gizledi, sır verdi (أَعْلَنَ يُعْلِنُ اِعْلاَنًا): (if'al b.) ilan etti, açığa vurdu

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs fiil) ibadet etti/ çağırdı/ dua etti/ istedi [(شَاءَ يَشَاءُ]: şey, dileme, isteme (اَلشَّيْءُ

(اَلْمَيْتُ ج أَمْوَاتٌ): ölü (اَلْحَيُّ ج أَحْيَاءُ): diri, canlı, hayat sahibi (شَعَرَ يَشْعُرُ شُعُورًا): hissetti, bildi, farkında oldu

(أَيَّانَ): ne zaman gelecek zamana ait soru ismi (بَعَثَ يَبْعَثُ بَعْثًا): diriltti, gönderdi, uyandırdı

(NAHL, 22 – 23 – 24):

(اَلْوَاحِدُ): bir, tek [(أَنْكَرَ يُنْكِرُ) اَلْمُنْكِرَةُ]: (ismi fâil) inkarcı (اَلْمُسْتَكْبِرُ ج مُسْتَكْبِرُونَ): (ismi fâil) büyüklenen

(لاَ جَرَمَ): kuşku yok, şüphesiz, muhakkak ki (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (أَسَرَّ يُسِرُّ اِسْرَارًا): (if'al b.) gizledi, sır verdi

(أَعْلَنَ يُعْلِنُ): (if'al b.) açıkladı, ilan etti, açığa vurdu (أَحَبَّ يُحِبُّ): (if'al b.) sevdi (اَلْمُسْتَكْبِرُ ج مُسْتَكْبِرُونَ): (ismi fâil) büyüklenen

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ اِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi (اَلْاَسَاطِيرُ): düzensiz söz, batıl şeyler (اَلْاَوَّلُ ج اَوَّلُونَ): ilk, birinci, önceki

(NAHL, 25 – 26):

(حَمَلَ يَحْمِلُ حَمْلاً): taşıdı, yüklendi (اَلْوِزْرُ ج اَوْزَارٌ): ağır yük, tesbih yoluyla günah [(كَمِلَ يَكْمَلُ) اَلْكَامِلَةُ]: (ismi fâil) tam

(أَضَلَّ يُضِلُّ اِضْلاَلاً): (if'al b.) saptırdı, sapmış buldu (غَيْرُ): ..siz, başka, hariç, dışında (سَاءَ): (ecvef f.) ne kötü

(وَزَرَ يَزِرُ وِزْرًا): (misal f.) (ağır yük) yüklendi (مَكَرَ يَمْكُرُ مَكْرًا): hile yaptı, pusu kurdu, hile ile aldattı

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (nakıs-mehmuz fiil) geldi (اَلْبُنْيَانُ): bina (Kur'anda yapılmış şey manasında mezkurdur, bina)

(اَلْقَاعِدَةُ ج قَوَاعِدُ): temel, esas (خَرَّ يَخِرُّ خَرًّا): (mudaaf fiil) yüksekten düştü, çöktü, yıkıldı

(اَلسَّقْفُ ج سُقُوفٌ): tavan (شَعَرَ يَشْعُرُ شُعُورًا): hissetti, bildi, farkında oldu

≺ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 269 (NAHL: 27 – 34) ≻

شُرَكَآئِيَ	أَيْنَ	يَقُولُ	وَ	يُخْزِيهِمْ	الْقِيَامَةِ	يَوْمَ	ثُمَّ
ortaklarım mübteda muahhar	nerede haber mukaddem: şibhi cümle	der fiili muzari	ve atıf h.	onları rezil eder fiili muzari, mef'ul	kıyamet muzafu n ileyh	günü zaman zarfı,, muzaf {(يُخْزِيهِمْ) ile bağlantılıdır}	Sonra atıf h.

الْعِلْمَ	أُوتُوا	الَّذِينَ	قَالَ	فِيهِمْ ط	تُشَاقُّونَ	كُنْتُمْ	الَّذِينَ
ilim mef'ul	Kendilerine verilmiş sıla: meçhul fiili mazi+naibi fâil	kimseler fâil, ismi mevsul	der fiili mazi	Haklarında car-mecrur	ayrılığa düşmekte (كَانَ)'nin haberi: muzari fiil	olduğunuz sıla; fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	sıfat, ismi mevsul

﴿ 27 ﴾ عَلَى الْكَافِرِينَ لا	السُّوٓءَ	وَ	الْيَوْمَ	الْخِزْيَ	إِنَّ
kâfirleredir (إِنَّ)'nin haberi: şibhi cümle	kötülük (الْخِزْيَ) üzerine matuf	ve atıf h.	bugün zaman zarfı	rezillik (إِنَّ)'nin ismi	Şüphesiz tekid ve nasb harfi

27. Sonra kıyamet günü (Allah) onları rezil eder ve: «Haklarında ayrılığa düştüğünüz ortaklarım nerede?» der. Kendilerine ilim verilmiş olanlar: «Şüphesiz bugün rezillik ve kötülük kâfirleredir.» derler.

السَّلَمَ	فَأَلْقَوُا	أَنْفُسِهِمْ ص	ظَالِمِي	الْمَلَآئِكَةُ	تَتَوَفَّاهُمُ	الَّذِينَ
teslim olmuşlardır mef'ûl başlama h., fiili mazi+fâil		kendilerine muzafun ileyh, bir sonraki zamir için muzaf, muz. ileyh	zulmederlerken {(تَتَوَفَّى)'ün mef'ûlünden } hal, muzaf	meleklerin fâil	canlarını aldıkları sıla: fiili mazi, mef'ûl	kimseler (الْكَافِرِينَ)'nin sıfatı, ismi mevsul

عَلِيمٌ	اللَّهَ	إِنَّ	بَلَىٰٓ	مِنْ سُوٓءٍ ط	نَعْمَلُ	مَا كُنَّا
çok iyi bilendir (إِنَّ)'nin haberi, {(إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ) cümlesi, takdir edilen (قَالَ) fiili için mekulü'l-kavl}	Allah (إِنَّ)'nin ismi	doğrusu tekid ve nasb harfi	Hayır cevab harfi	hiçbir kötülük car-mecrur, { şibh-i cümle olarak mef'ul de denmiştir} {(مِنْ)'e zaid de denmiştir}	yapmıyorduk (كُنَّا)'nın haberi: muzari fiil	nefiy h., f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi, takdir edilen (قَائِلِينَ) (diyerek) için mekulü'l-kavl

﴿ 28 ﴾ تَعْمَلُونَ	كُنْتُمْ	بِمَا
sizin yapmış (كُنْتُمْ)'ün haberi: muzari fiil	olduğunuz sıla: fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	şeyleri harfi cer, ismi mevsul

28. Kendilerine zulmederlerken (haksızlık ederlerken) meleklerin canlarını aldıkları kimseler: "Biz hiçbir kötülük yapmıyorduk" (diyerek) teslim olmuşlardır. (Ölüm anında veya kıyamet gününde gerçekleşen bu durumda Allah ya da melekler onlara şöyle der:) «Hayır, doğrusu Allah, sizin yaptıklarınızı çok iyi bilendir.»

﴿ 29 ﴾ الْمُتَكَبِّرِينَ	مَثْوَى	فَلَبِئْسَ	فِيهَا ط	خَالِدِينَ	جَهَنَّمَ	أَبْوَابَ	فَادْخُلُوٓا
Büyüklük taslayanların muzafun ileyh	yerleşme yeri fâil, muzaf	ne kötüdür başlama h., tekit lamı, zem ifade eden fiili mazi	içinde car-mecrur	ebedî kalıcılar olarak (ادْخُلُوا) daki cemi vav'ından hal	cehennemin muzafun ileyh	kapılarından mef'ul, muzaf	O halde girin atıf h., emir fiili, fâil,

29. O halde içinde ebedi kalıcılar olarak cehennemin kapılarından girin. Büyüklük taslayanların yerleşme yeri ne kötüdür.

رَبُّكُمْ ط	أَنْزَلَ	مَاذَآ	اتَّقَوْا	لِلَّذِينَ	قِيلَ	وَ
Rabbiniz fâil	indirdi fiili mazi	ne Bir sonraki (أَنْزَلَ)'nin mukaddem mef'ulü, soru ismi	sakınan sıla: fiili mazi+fâil	kimselere car-mecrur	denildi(ğinde) meçhul fiili mazi	başlama h.

naibi fâil: fiil cümlesi

قَالُوا	خَيْرًا ط	لِلَّذِينَ	أَحْسَنُوا	فِي هَٰذِهِ	الدُّنْيَا	حَسَنَةٌ ط
derler f.mazi+fâil	İyilik (أَنْزَلَ) olarak takdir edilen mahzuf fiilin mef'ûlü	kimseler için vardır haber mukaddem: şibhi cümle	iyi davranan sıla: fiil cümlesi; fiili mazi+fâil	Bu h. cer, işaret ismi {(أَحْسَنُوا) ile bağlantılıdır}	dünyada (هَٰذِهِ)'nin bedeli	güzellik (mükafat) mübteda muahhar

وَ	لَدَارُ	الْآخِرَةِ	خَيْرٌ ط	وَ	لَنِعْمَ	دَارُ	الْمُتَّقِينَ لا ﴿30﴾
atıf h.	yurdu kesinlikle yeni cümleye başlangıç harfi, mübteda, muzaf	Ahiret muz. ileyh	daha iyidir haber	atıf h.	ne güzeldir! başlangıç h. (tekit lamı veya mahzuf yeminin cevabı başına gelen lam da denmiştir	yurdu fâil, muzaf	Sakınanların muzafun ileyh

30. (Günahtan) sakınan kimselere: «Rabbiniz ne indirdi?» denildi(ğinde), «İyilik» derler. Bu dünyada iyi davrananlara güzellik (iyiliklerinin karşılığı olarak mükafat) vardır. Ahiret yurdu ise daha iyidir. Sakınanların yurdu ne güzeldir!

لَهُمْ	الْأَنْهَارُ	مِنْ تَحْتِهَا	تَجْرِي	يَدْخُلُونَهَا	عَدْنٍ	جَنَّاتُ
Onlar için vardır haber mukaddem: şibhi cümle	ırmaklar fâil	altından harfi cer, zarf ismi	akan (يَدْخُلُونَهَا)'deki zamirden (هَا)'dan hal: muzari fiil	girecekleri (yer) (جَنَّاتُ)'nün sıfatı, fiili muzari+fâil mef'ul	Adn muz. ileyh	cennetleridir (هى) olarak takdir edilen mahzuf mübtedanın haberi, muzaf

فِيهَا	مَا	يَشَاؤُونَ ط	كَذَٰلِكَ	يَجْزِي	اللَّهُ	الْمُتَّقِينَ لا ﴿31﴾
orada car-mecrur	(her) şey mübteda muahhar, ismi mevsul	dilediklerı sıla; fiil cümlesi; fiili muzari+fâil	İşte böyle car-mecrur	karşılık verir fiili muzari	Allah fâil	takvâ sahiplerine mef'ul

(يَدْخُلُونَهَا)'deki fâilden hal: isim cümlesi}

31. (O sakınanların yurdu yani) girecekleri (yer) altından ırmaklar akan Adn cennetleridir. Onlar için orada diledikleri (her şey) vardır. İşte Allah, takvâ sahiplerine böyle karşılık verir.

الَّذِينَ	تَتَوَفَّاهُمُ	الْمَلَائِكَةُ	طَيِّبِينَ لا	يَقُولُونَ	سَلَامٌ لا	عَلَيْكُمُ
Onlar ki (الْمُتَّقِينَ)'nin sıfatı, ismi mevsul	onların canını alır sıla: fiili muzari, mef'ûl	Melekler fâil	hoş ve rahat olarak {تَتَوَفَّاهُمُ deki (هُمُ)'den } hal	diyerek (الْمَلَائِكَةُ)'den hal; fiili muzari+fâil	Selam mübteda	size haber: şibhi cümle

ادْخُلُوا	الْجَنَّةَ	بِمَا	كُنْتُمْ	تَعْمَلُونَ	﴿32﴾
girin emir fiili, fâil	cennete mef'ul	şeyler sebebiyle harfi cer, ismi mevsul	olduğunuz sıla; fiil cümlesi; fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	yapmış (كَانَ)'nin haberi: fiil cümlesi, fiili muzari+fâil	

32. Onlar ki (o müttekiler ki) melekler onların canını hoş ve rahat olarak «Selam size; yapmış olduğunuz şeyler sebebiyle (güzel işlerinize karşılık) girin cennete » diyerek (alır).

رَبُّكَ ط	أَمْرُ	يَأْتِيَ	أَوْ	الْمَلَائِكَةُ	أَنْ تَأْتِيَهُمُ	إِلَّا	هَلْ يَنْظُرُونَ
Rabbinin muzafun ileyh, bir sonraki zamir için muzaf, muzafun ileyh	emrinin fâil	gelmesine matuf, fiili muzari	veya atıf h.	meleklerin fâil	kendilerine gelmesine (يَنْظُرُونَ)'nin mef'ûlü: masdarı müevvel: -masdar ve nasb h., fiili muzari, mef'ûl	ancak istisna h.	bakıyorlar (bekliyorlar) mı soru h., fiili muzari+fâil

اللَّهُ	مَا ظَلَمَهُمُ	وَ	مِنْ قَبْلِهِمْ ط	الَّذِينَ	فَعَلَ	كَذَٰلِكَ
Allah fâil	onlara zulmetmedi nefiy h., fiili mazi, mef'ul	başlama h.	Onlardan önceki sıla: şibhi cümle	kimseler fâil, ismi mevsul	yapmışlardı fiili mazi	böyle car-mecrur

ara cümle

وَ	لَٰكِنْ	كَانُوا	أَنْفُسَهُمْ	يَظْلِمُونَ	﴿33﴾
, atıf h.	fakat istidrak h.	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	kendilerine mukaddem mef'ul	zulmediyorlardı (كَانَ)'nin haberi; fiili muzari+fâil	

33. (Kâfirler) kendilerine ancak meleklerin veya Rabbinin (azab) emrinin gelmesine mi bakıyorlar (bekliyorlar)? Onlardan öncekiler de böyle yapmışlardı. Allah onlara zulmetmedi, fakat onlar kendilerine zulmediyorlardı.

بِهِمْ	حَاقَ	وَ	عَمِلُوا	مَا	سَيِّئَاتُ	فَأَصَابَهُمْ
onları	kuşattı	ve	yaptıkları şeylerin		kötülükleri	Bu yüzden onlara isabet etti
car-mecrur	fiili mazi	atıf h.	sıla; fiil cümlesi; fiili mazi, fail, muttasıl zamir	muzafun ileyh, ismi mevsul	fâil, muzaf	atıf h., fiili mazi, mef'ul

﴿ 34 ﴾

مَا	كَانُوا	بِهِ	يَسْتَهْزِؤُونَ ع
şeyler	oldukları	kendisiyle	alay etmekte
fâil, ismi mevsul	sıla; fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	car-mecrur	(كَانَ)'nin haberi: fiili muzari+fâil

34. Bu yüzden, yaptıklarının kötülükleri onlara isabet etti (kötülükleri kendilerine musibet oldu) ve alay etmekte oldukları şeyler onları kuşattı.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 269 ≻

(NAHL, 27):

(أَخْزَى يُخْزِي إِخْزَاءً): (if'al b.) alçalttı, rezil ve zelil kıldı (شَاقَّ يُشَاقُّ مُشَاقَّةً): (ecvef-mudaaf f.) muhalefet etti, ayrılık yaptı

(آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (mehmuz f.-if'al b.) verdi, getirdi [(خَزَى يَخْزَى) اَلْخِزْيُ]: alçaklık, kepazelik (اَلسُّوءُ): kötülük, kötü

(NAHL, 28 – 29 – 30):

(تَوَفَّى يَتَوَفَّى): (tefa'ul b.) ruhunu kabzetti, öldürdü (أَلْقَى يُلْقِي إِلْقَاءً): (if'al b.) hitap etti/ bıraktı/ attı/ kulak verdi

(اَلسَّلَمُ): teslim olma/ sulh/ boyun eğme (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi (دَخَلَ يَدْخُلُ دُخُولاً): girdi

(اَلْبَابُ ج اَبْوَابٌ): kapı (اَلْخَالِدُ ج خَالِدُونَ): (ismi fâil) bekası devam eden, kalıcı olan (بِئْسَ): (zem kelimesi) ne kötü

[(اَلْمَثْوَى (ثَوَى يَثْوَى]: (masdar veya ismi mekan) uzun müddet kalış, yerleşme veya yerleşme yeri

(اَلْمُتَكَبِّرُ ج مُتَكَبِّرُونَ): (ismi fâil) büyüklük taslayan, cabbarlık eden (اَلْمُتَّقِي ج مُتَّقُونَ): (ismi fâil) korunan, sakınan

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (iftial b.) korundu, sakındı (أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi (اَلْخَيْرُ): hayır, faydalı şey

(أَحْسَنَ يُحْسِنُ إِحْسَانًا): (if'al b.) güzel yaptı, mükemmel yaptı, iyilik etti (اَلدَّارُ ج دِيَارٌ): ev, mesken, yurt

(اَلْحَسَنَةُ ج حَسَنَاتٌ): nail olunan nimet/ güzellik, hayır ve taat (نِعْمَ): (övme fiili) ne güzel

(NAHL, 31 – 32 – 33):

(دَخَلَ يَدْخُلُ دُخُولاً): girdi (جَرَى يَجْرِي جَرْيًا): (nakıs fiil) cereyan etti, aktı (تَحْتَ): (zarf) altında

(اَلنَّهْرُ ج اَنْهَارٌ): nehir, ırmak (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef fiil) diledi, oluşturdu, tercih etti (جَزَى يَجْزِي جَزَاءً): (nakıs fiil) karşılığını verdi (تَوَفَّى يَتَوَفَّى): (tefa'ul b.) ruhunu kabzetti, öldürdü (اَلطَّيِّبُ ج طَيِّبُونَ): temiz, helal, hoş

(دَخَلَ يَدْخُلُ دُخُولاً): girdi (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi (نَظَرَ يَنْظُرُ نَظْرًا): bekledi, gözledi, baktı

(أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا): (nakıs f.) geldi (اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): iş, emir, durum, husus (فَعَلَ يَفْعَلُ فَعْلاً): yaptı, işledi

(NAHL, 34):

(أَصَابَ يُصِيبُ إِصَابَةً): (if'al b.) isabet etti, dokundu / irade etti, istedi

(اَلسَّيِّئَةُ ج سَيِّئَاتٌ): büyük küçük her türlü günah, kötülük (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi

(حَاقَ يَحِيقُ حَيْقًا ب): (ecvef f.) kuşattı, isabet etti, sardı

(اِسْتِهْزَأَ يَسْتَهْزِئُ اِسْتِهْزَاءً): (istif'al b.) alay etti, dalga geçti

≺ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 270 (NAHL: 35 – 42) ≻

وَ	قَالَ	الَّذِينَ	أَشْرَكُوا	لَوْ	شَآءَ	اللّٰهُ
	dedi	kimseler	Ortak koşan		dileseydi	Allah
atıf h.	fiili mazi	fâil, ismi mevsul	sıla; fiil cümlesi; fiili mazi+fâil		fiilu'ş-şart: fiili mazi	şart h. fâil

مَا عَبَدْنَا	مِنْ دُونِهِ	مِنْ شَيْءٍ ط	نَحْنُ	وَ	لاَ	آبَاؤُنَا
kulluk etmezdik	ondan başka	birşeye	ne biz		ne babalarımız	
nefiy h., cevabü'ş-şart: fiili mazi, fâil	harfi cer, zarf ismi	zaid cer, mef'ul (lafzen mecrur mahallen mansub)	(عَبَدْنَا)'daki zamir için tekit	atıf h.	tekit için gelen zaid nefiy h.	(نَا) zamiri üzerine matuf

وَ	لاَ حَرَّمْنَا	مِنْ دُونِهِ	مِنْ شَيْءٍ	كَذٰلِكَ	فَعَلَ	الَّذِينَ
	haram kılmazdık	Onsuz	hiçbir şeyi	böyle	yapmışlardı	kimseler
atıf h.	tekit için zaid nefiy h., fiili mazi, fâil	harfi cer, zarf ismi	zaid cer, mef'ul	car-mecrur	fiili mazi	fâil, ismi mevsul

﴿ 35 ﴾	الْمُبِينُ	الْبَلاَغُ	إِلاَّ	عَلَى الرُّسُلِ	فَهَلْ	مِنْ قَبْلِهِمْ ج
	açık seçik	tebliğden	başkası	Peygamberlerin üzerine düşer mi		Onlardan önceki
	sıfat	mübteda muahhar	istisna h.{hasr edatı da denmiştir}	haber mukaddem: şibhi cümle	başlama h., soru h.	sıla; şibhi cümle; harfi cer, zarf ismi

35. Ortak koşanlar «Allah dileseydi ne biz ne de babalarımız (atalarımız) O'ndan başka birşeye kulluk etmezdik. O'nsuz (Onun emri olmadan) hiçbir şeyi haram kılmazdık.» dedi. Onlardan öncekiler de böyle yapmışlardı. Peygamberlerin üzerine açık seçik tebliğden başkası düşer mi?

وَ	لَقَدْ	بَعَثْنَا	فِي كُلِّ	أُمَّةٍ	رَسُولاً	أَنِ اعْبُدُوا
	Andolsun ki	gönderdik	her ümmete		bir peygamber	kulluk edin diye
başlama h.	lâmu cevâbi'l-kasem (yeminin cevabının başında gelir), tahkik harfi	fiili mazi, fâil	muzafun ileyh	harfi cer-mecrur isim, muzaf	mef'ul	emir fiilinin önünde geldiği için tefsir h., tefsir cümlesi; emir fiili, fâil

اللّٰهَ	وَ	اجْتَنِبُوا	الطَّاغُوتَ ج	فَمِنْهُمْ	مَنْ	هَدَى
Allah'a	ve	sakının	Tâğut'tan	onlardan	bir kısım kimseleri	doğru yola iletti
mef'ul	atıf h.	emir fiili, fâil	mef'ul	atıf h., + haber mukaddem; şibhi cümle	mübteda muahhar, ismi mevsul	sıla; fiil cümlesi; fiili mazi

اللّٰهُ	وَ	مِنْهُمْ	مَنْ	حَقَّتْ	عَلَيْهِ	الضَّلاَلَةُ ط
Allah		Onlardan bir kısım	kimsenin	gerçekleşti	üzerinde	sapıklık
fâil, ﴿فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللّٰهُ﴾ cümlesi, (بَعَثْنَا) cümlesi üzerine matuf}	başlama h.	haber mukaddem; şibhi cümle	mübteda muahhar, ismi mevsul	sıla; fiil cümlesi; fiili mazi	car-mecrur	fâil

﴿ 36 ﴾	الْمُكَذِّبِينَ	عَاقِبَةُ	كَانَ	كَيْفَ	فَانْظُرُوا	فِي الْأَرْضِ	فَسِيرُوا
	yalanlayanların	sonu	oldu	nasıl	bakın	Yeryüzünde	gezin
	muzafun ileyh	(كَانَ)'nin muahhar ismi, muzaf	fiili mazi, nâsih	(كَانَ)'nin mukaddem haberi, soru ismi	rabıta, emir fiili, fâil	car-mecrur	rabıta, emir fiili, fâil

36. Andolsun ki biz her ümmete «Allah'a kulluk edin ve Tâğut'tan sakının» diye bir peygamber gönderdik. Allah, onlardan bir kısmını (peygamberin davetine meyledip kabul edenleri) doğru yola iletti. Onlardan bir kısmının üzerinde de sapıklık gerçekleşti. Yeryüzünde gezin bakın, yalanlayanların sonu nasıl oldu!

إِنْ تَحْرِصْ	عَلَى هُدَاهُمْ	فَإِنَّ	اللّٰهَ	لاَ يَهْدِي	مَنْ	يُضِلُّ
düşkünlük göstersen	onların doğru yolda olmalarına	doğrusu	Allah	doğru yola iletmez	kimseyi	saptırdığı
şart ve cezm h., fi'lu'ş-şart; fiili muzari	harfi cer-mecrur isim	ta'lil h., tekid ve nasb harfi	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi; nefiy h., f. muzari	mef'ul, ismi mevsul	sıla; fiil cümlesi; fiili muzari

cevabü'ş-şart: isim cümlesi

﴿ 37 ﴾	مِنْ نَاصِرِينَ	لَهُمْ	مَا	وَ
	yardımcıları	Onların	yoktur	
	zaid cer, mübteda muahhar	haber mukaddem; şibhi cümle	nefiy h.	atıf h.

cevabü'ş-şart üzerine matuf

37. Onların doğru yolda olmalarına düşkünlük göstersen de, Allah, saptırdığı kimseyi (defalarca ikaz edildiği halde hiçbir çaba göstermedikleri için imtihanı kaybedip kalbinin mühürlenmesine sebep olanı) doğru yola iletmez. Onların yardımcıları da yoktur.

وَ	أَقْسَمُوا	بِاللَّهِ	جَهْدَ	أَيْمَانِهِمْ لَا	يَبْعَثُ	اللَّهُ
	yemin ettiler	Allah'a		olanca güçleriyle	diriltmez	Allah
başlama h.	fiili muzari+fâil	car-mecrur	mef'ûlü mutlak, muzaf	muzafun ileyh, sonraki zamir için muzaf+ (هِمْ): muzafun ileyh	yeminin cevabı: nefiy h., fiili muzari	fâil,

مَنْ	يَمُوتُ ط	بَلَى	وَعْدًا	عَلَيْهِ	حَقًّا	وَ
ölen bir kimseyi		Aksine	bir vaaddir	üstlendiği	gerçek	
mef'ul, ismi mevsul	sıla; fiil cümlesi; fiili muzari	cevap harfi	(وَعَدَ) (vaat etti) olarak takdir edilen mahzuf fiilin mef'ûlü mutlakı	car-mecrur {(وَعْدًا)'in sıfatıyla bağlantılı}	(وَعْدًا)'in sıfatı	atıf h.

﴿ 38 ﴾

لَكِنَّ	أَكْثَرَ	النَّاسِ	لَا يَعْلَمُونَ
Fakat	çoğu	insanların	bilmez
istidrak ve nasb h.	(لَكِنَّ)'nin ismi, muzaf	muzafun ileyh	(لَكِنَّ)'nin haberi; nefiy h., fiili muzari+fâil

38. Onlar: «Allah ölen bir kimseyi diriltmez» diye olanca güçleriyle Allah'a yemin ettiler. Aksine, (Allah'ın) üstlendiği (üzerine aldığı) gerçek bir vaaddir. Fakat insanların çoğu bilmez.

لِيُبَيِّنَ	لَهُمُ	الَّذِي	يَخْتَلِفُونَ	فِيهِ	وَ	لِيَعْلَمَ
açıklamak için	onlara	şeyi	ihtilaf ettikleri	hakkında	ve	bilmeleri için
ta'lil ve nasb h., f. muzari, {(لِيُبَيِّنَ) takdir edilen (يبعثهم) (onları diriltir) ile bağlantılı}	car-mecrur	mef'ul, ismi mevsul	sıla; fiil cümlesi; fiili muzari+fâil	car-mecrur	atıf h.	ta'lil ve nasb h., fiili muzari

﴿ 39 ﴾

الَّذِينَ	كَفَرُوا	أَنَّهُمْ	كَانُوا	كَاذِبِينَ
kimselerin	kâfir olan	olduklarını		yalancılar
fâil, ismi mevsul	sıla; fiil cümlesi; fiili mazi+fâil	tekid ve nasb harfi, (أَنَّ)'nin ismi,	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi

(أَنَّ)'nin haberi: fiil cümlesi

(يَعْلَمَ)'nin mef'ûl: masdar-ı müevvel

39. Hakkında ihtilaf ettikleri şeyi onlara açıklamak için ve kâfir olanların da (kendilerinin) yalancılar olduklarını bilmeleri için (Allah onları diriltecek).

﴿ 40 ﴾

إِنَّمَا	قَوْلُنَا	لِشَيْءٍ	إِذَا أَرَدْنَاهُ	أَنْ نَقُولَ	لَهُ	كُنْ	فَيَكُونُ ع
ancak	sözümüz	bir şey için	Onu istediğimiz zaman	dememizdir	ona	«Ol»	(O) hemen olu(veri)r (olmaya başlar)
hasr edatı	mübteda	car-mecrur, {(قَوْلُنَا)'dan hal}	şart bildiren zaman zarfı	(قَوْلُنَا) mübtedasının haberi: masdar-ı müevvel	car-mecrur	tam emir fiili	başlama h.+ (هُوَ) olarak takdir edilen mahzuf mübtedanın haberi, yani; فهو يكون: tam fiili muzari

40. Onu istediğimizde herhangi bir şey için sözümüz, ona sadece «Ol» demektir. O da hemen olu(veri)r.

وَ	الَّذِينَ	هَاجَرُوا	فِي اللَّهِ	مِنْ بَعْدِ	مَا	ظُلِمُوا
başlama h.	kimseleri	hicret eden	Allah yolunda	sonra		zulmedilmelerinden
	mübteda, ismi mevsul	sıla; fiil cümlesi; fiili mazi+fâil	car-mecrur	harfi cer, zarf ismi, muzaf {iki cer, fiille bağlantılıdır}	masdar harfi	meçhul fiili mazi+naibi fâil
						muzafun ileyh: masdarı müevvel

لَنُبَوِّئَنَّهُمْ	فِي الدُّنْيَا	حَسَنَةً ط	وَ	لَأَجْرُ	الْآخِرَةِ	أَكْبَرُ م
kesinlikle yerleştiririz	dünyada	güzel bir yere		mükafatı	Ahiret	daha büyüktür
(الَّذِينَ) mübtedasının haberi; muzari fiil.; yemin harfi, tekit nununa birleşen fiili muzari, mef'ul	car-mecrur	ikinci mef'ul	atıf h.	başlangıç h., mübteda, muzaf	muz. ileyh	haber, {(وَلَأَجْرُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ) cümlesi, başlangıç cümlesi}

﴿41﴾	يَعْلَمُونَ	كَانُوا	لَوْ
	bilselerdi		Keşke
	(كَانَ)'nin haberi, fiil cümlesi; fiili muzari+fâil, kendinden önceki cümlenin açıkladığı	fiili mazi, nâsih, fi'lü'ş-	şart harfi
	cevabü'ş-şart (لَوْ)'den önce geldiği için mahzuftur {(لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ) cümlesi, başlangıç	şart, (كَانَ)'nin	
	cümlesi, mahzuf cevabü'ş-şart; لَآمنوا (iman ederlerdi) de denmiştir}	ismi	

41. Zulmedildikten sonra, Allah yolunda hicret eden kimseleri, kesinlikle dünyada güzel bir yere yerleştiririz. Ahiret mükafatı ise daha büyüktür. Keşke (bunu) bilselerdi!

﴿42﴾	يَتَوَكَّلُونَ	عَلَى رَبِّهِمْ	وَ	صَبَرُوا	اَلَّذِينَ
	tevekkül edenlerdir	Rabblerine	ve	sabreden	kimselerdir
	fiili muzari+fâil {(يَتَوَكَّلُونَ)	harfi cer-mecrur isim, şibhi	atıf	sıla; mazi	(هُمْ) takdir edilen mahzuf mübtedanın haberi
	cümlesi, sıla üzerine matuf}	cümle (يَتَوَكَّلُونَ) ile bağlantılı	h.	fiil cümlesi	{geçen mevsulden bedel de denmiş}

42. (Onlar) sabreden ve (yalnız) Rabblerine tevekkül eden kimselerdir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 270 ≻

(NAHL, 35 - 36):

(شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti (عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti (اَبَاءُ ج اَلْآبُ): baba

(حَرَّمَ يُحَرِّمُ تَحْرِيمًا): (tef'il b.) haram, yasak kıldı (فَعَلَ يَفْعَلُ فَعْلاً): yaptı, işledi (اَلْبَلاغُ): tebliğ/ kifayet, yeterli oluş

[(اَلْمُبِينُ) أَبَانَ يُبِينُ]: (ismi fâil) açık ve vazıh olan, açıklayan (بَعَثَ يَبْعَثُ بَعْثًا): gönderdi, uyandırdı, diriltti

(عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti (اِجْتَنَبَ يَجْتَنِبُ اِجْتِنَابًا): (iftial b.) uzaklaştı, uzak durdu, sakındı

(اَلطَّاغُوتُ): sahte tanrılar, azgın, sapık, kötülük ve sapıklık önderi, zorba, şeytan, put, puthane, kâhin, sihirbaz. Allah'ın hükümlerine sırt çeviren kişi ve kuruluşların tümü. Arapça "Tağa" kökünden türetilmiş olup kelimenin masdarı olan "Tuğyan" Allah Teâlâ'ya isyan etmek anlamına gelmektedir. "Tağut kelimesi aslında çoğul manâsı taşımaktadır. Çünkü Allah (c.c)'ı inkâr eden, bir yerine birçok tağutun kulu olur..

(هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nakıs f.) irşad etti, hidayet verdi, yol gösterdi (حَقَّ يَحِقُّ حَقًّا): (mudaaf f.) gerçekleşti, sabit ve vacip oldu

[(ضَلَّ يَضِلُّ) اَلضَّلاَلَةُ]: dalalet, sapma (سَارَ يَسِيرُ سَيْرًا): (ecvef f.) gezdi, gitti, dolaştı, yürüdü

(نَظَرَ يَنْظُرُ): baktı, gördü (اَلْعَاقِبَةُ ج عَوَاقِبُ): akıbet, son, netice (اَلْمُكَذِّبُ ج مُكَذِّبُونَ): (ismi fâil) yalan isnad eden, yalanlayan

(NAHL, 37 – 38 - 39) :

(حَرَصَ يَحْرِصُ حِرْصًا): hırs gösterdi, üzerine düştü [(هَدَى يَهْدِي) اَلْهُدَى]: hidayet verme, doğru yola iletme

(أَضَلَّ يُضِلُّ اِضْلاَلاً): saptırdı veya sapmış buldu [(نَصَرَ يَنْصُرُ) اَلنَّاصِرُ]: yardım eden, yardımcı

(أَقْسَمَ يُقْسِمُ اِقْسَامًا): (if'al b.) yemin etti (اَلنَّاسُ): insanlar (بَعَثَ يَبْعَثُ بَعْثًا): diriltti, gönderdi, uyandırdı

(اَلْجَهْدُ ج جُهُودٌ): güç (مَاتَ يَمُوتُ مَوْتًا): (ecvef f.) öldü (اَلْيَمِينُ ج اَيْمَانٌ): yemin (اَلْوَعْدُ): vaat, vaatetme

[(اَلْاَكْثَرُ (كَثُرَ يَكْثُرُ]: (ismi tafdil) ekseriyet, çoğunluk, daha çok (عَلِمَ يَعْلَمُ): bildi (اَلْكَاذِبُ ج كَاذِبُونَ): (ismi fâil) yalancı

(بَيَّنَ يُبَيِّنُ تَبْيِينًا): zahir oldu, izah ve izhar etti (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (اِخْتَلَفَ يَخْتَلِفُ): (iftial b.)ihtilafa düştü, değişti, muhtelif oldu

(NAHL, 40 – 41 – 42):

(أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef fiil if'al b.) istedi, irade etti (اَلْقَوْلُ ج اَقْوَالٌ): söz, görüş/ iftira/ inanç

(بَوَّأَ يُبَوِّئُ تَبْوِيئًا): (tef'il b.) yerleştirdi, hazırladı, ağırladı (صَبَرَ يَصْبِرُ صَبْرًا): sabretti

(اَلْحَسَنَةُ ج حَسَنَاتٌ): nail olunan nimet,iyilik, güzellik [(كَبُرَ يَكْبُرُ) اَلْاَكْبَرُ]: (ismi tafdil) daha büyük, en büyük

(اَلْاَجْرُ ج اُجُورٌ): ecir, ücret, mükafat (هَاجَرَ يُهَاجِرُ مُهَاجَرَةً): (mufaale babı) hicret etti, göç etti

≺ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 271 (NAHL: 43 – 54) ≻

وَ	مَآ أَرْسَلْنَا	مِنْ قَبْلِكَ	إِلَّا	رِجَالًا	نُوحِي	إِلَيْهِمْ
	göndermedik	Senden önce	başkasını	erkeklerden	vahyettiğimiz	kendilerine
başlama h.	nefiy h., fiili mazi, fâil	harfi cer, zarf ismi	istisna h. { hasr edatı da da denmiştir}	mef'ul, mevsuf	nekra kelimeden sonra geldiği için sıfat, muzari fiil	car-mecrur

﴿ 43 ﴾

فَاسْأَلُوٓا	أَهْلَ	الذِّكْرِ	إِنْ كُنْتُمْ	لَا تَعْلَمُونَ
sorun	ehline	zikir	Eğer	bilmiyorsanız
rabıta, emir fiili, fâil	mef'ul, muzaf	muzafun ileyh	şart h., fi'lu'ş-şart; nâsih fiili mazi cümlesi (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi, fiil cümlesi; nefiy h., fiili muzari+fâil

43. Senden önce kendilerine vahyettiğimiz erkeklerden başkasını (peygamberler olarak) göndermedik. Eğer bilmiyorsanız, zikir ehline (daha önce kendilerine peygamber gelen Kitap ehline Yahudi ve Hristiyan din bilginlerine) sorun.

بِالْبَيِّنَاتِ	وَ	الزُّبُرِ ط	وَ	أَنْزَلْنَآ	إِلَيْكَ	الذِّكْرَ	لِتُبَيِّنَ
apaçık mucizeler	ve	kitaplarla	atıf h.	indirdik	sana	Kur'an'ı	açıklaman için
car-mecrur {geçen ayetteki (تَعْلَمُونَ) ile bağlantılı}	atıf h.	matuf		fiili mazi, fâil	car-mecrur	mef'ul	ta'lil ve nasb h., f. muzari

﴿ 44 ﴾

لِلنَّاسِ	مَا	نُزِّلَ	إِلَيْهِمْ	وَ	لَعَلَّهُمْ	يَتَفَكَّرُونَ
insanlara	indirilen şeyleri		kendilerine	başlama h.	Belki	düşünüp anlarlar
car-mecrur	sıla; meçhul fiili mazi cümlesi	mef'ul, ismi mevsul	car-mecrur		terecci (ümit) ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi	(لَعَلَّ)'nin haberi: fiili muzari+fâil

44. Apaçık mucizeler ve kitaplarla (peygamberleri gönderdik). İnsanlara, kendilerine indirileni açıklaman için sana da bu zikri (Kur'an'ı) indirdik. Belki düşünüp anlarlar.

أَ	فَأَمِنَ	الَّذِينَ	مَكَرُوا	السَّيِّئَاتِ	أَنْ يَخْسِفَ	اللَّهُ
	güvende midirler	kimseler	düzenleyen	kötü işler	batırmasından	Allah'ın
soru h.	başlama h., fiili mazi	fâil, ismi mevsul	sıla; fiil cümlesi; fiili mazi+fâil	(مَكَرُوا) fiilinin mef'ulü	(أَمِنَ)'nin mef'ulü; masdar-ı müvvel; masdar ve nasb h., f. muzari	fâil

﴿ 45 ﴾

بِهِمُ	الْأَرْضَ	أَوْ	يَأْتِيَهُمُ	الْعَذَابُ	مِنْ حَيْثُ	لَا يَشْعُرُونَ
kendilerini	yere	veya	onlara gelmesinden	azabın	yerden	farketmedikleri
car-mecrur	mef'ul	atıf h.	fiili muzari, mef'ul	fâil	harfi cer, zarf ismi, muzaf	nefiy h., fiili muzari+fâil, cümle cer mahallinde muzafun ileyh

45. Kötü işler düzenleyenler; Allah'ın kendilerini yere batırmasından veya farketmedikleri bir yerden onlara azabın gelmesinden güvende midirler (emin mi oldular)?

﴿ 46 ﴾

أَوْ	يَأْخُذَهُمْ	فِي تَقَلُّبِهِمْ	فَمَا	هُمْ	بِمُعْجِزِينَ
veya	kendilerini yakalayı-vermesinden	gezip dolaşmaları esnasında	değillerdir	onlar	âciz bırakacak
atıf h.	fiili muzari, mef'ul	harfi cer-mecrur isim, muzaf, muzafun ileyh	atıf h., (لَيْسَ) ameli yapan nefiy h.,	(مَا)'nın ismi	tekid için gelen zaid cer, (مَا)'nın haberi

46. Veya gezip dolaşmaları esnasında (azabın) kendilerini yakalayıvermesinden (güvende midirler, emin mi oldular)? Onlar (Allah'ı) asla âciz bırakacak da değillerdir.

﴿ 47 ﴾

أَوْ	يَأْخُذَهُمْ	عَلَى تَخَوُّفٍ ط	فَإِنَّ	رَبَّكُمْ	لَرَؤُوفٌ	رَحِيمٌ
Veya	kendilerini alıvermesinden	eksilte eksilte	Doğrusu	Rabbin	çok şefkatli	çok merhametlidir
atıf h.	fiili muzari, mef'ul	hal; şibhi cümle	ta'lil h., tekid ve nasb harfi	(إِنَّ)'nin ismi	tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ikinci haberi

47. Veya (Allah'ın) kendilerini eksilte eksilte (korkuta korkuta, yavaş yavaş tüketerek) alıvermesinden (emin mi oldular)? Doğrusu Rabbin çok şefkatli, çok merhametlidir.

أَ	وَ	لَمْ يَرَوْا	إِلَى مَا	خَلَقَ	اللّٰهُ	مِنْ شَيْءٍ
mı		bakmıyorlar	şeylere	yarattığı	Allah'ın	bir şeyden
soru h.	atıf h.	cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., f. muzari+fâil	harfi cer, ismi mevsul	sıla; fiili mazi cümlesi	fâil	(مَا) için hal; şibhi cümle

﴿ 48 ﴾	دَاخِرُونَ	هُمْ	وَ	لِلّٰهِ	سُجَّدًا	الْشَّمَآئِلِ	وَ	عَنِ الْيَمِينِ	ظِلَالُهُ	يَتَفَيَّأُ
	boyun eğerek			Allah'a	secde eder halde	sola		sağa	onun gölgeleri	döner
	haber	mübteda	hal vâvı	car-mecrur	(الظلال)'den hal	matuf	atıf h.	car-mecrur	fâil	(يَتَفَيَّأُ) cümlesi, (شَيْءٍ)'in sıfatıdır; muzari fiil

(سُجَّدًا)'deki gizli zamirden hal

48. Allah'ın herhangi bir şeyden yarattığına bakmıyorlar mı? Onun gölgeleri boyun eğerek (ya da küçüklüğe bürünerek) Allah'a secde eder halde sağa sola döner. (سجدة مستحبة)

فِي الْأَرْضِ	مَا	وَ	فِي السَّمَاوَاتِ	مَا	يَسْجُدُ	لِلّٰهِ	وَ
yeryüzünde	olanlar		göklerde	bulunanlar	secde ederler	Allah'a	
sıla; şibhi cümle	matuf, ismi mevsul	atıf h.	sıla; şibhi cümle	fâil, ismi mevsul	fiili muzari	car-mecrur	başlama h.

﴿ 49 ﴾	لَا يَسْتَكْبِرُونَ	هُمْ	وَ	الْمَلَآئِكَةُ	وَ	مِنْ دَآبَّةٍ
	büyüklük taslamadan			melekler	ve	canlılardan
	haber, fiil cümlesi ref mahalinde, nefiy h., fiili muzari+fâil	mübteda	hal vâvı	birinci (مَا) üzerine matuf	atıf h.	ikinci (مَا)'dan hal; şibhi cümle

(يَسْجُدُ)'nün fâilinden hal; isim cümlesi

49. Göklerde bulunanlar, canlılardan yeryüzünde olanlar ve melekler, büyüklük taslamadan Allah'a secde ederler (yaratılış gayesine uygun olarak hareket ederler).

﴿ 50 ﴾	يُؤْمَرُونَ ع	مَا	يَفْعَلُونَ	وَ	مِنْ فَوْقِهِمْ	رَبَّهُمْ	يَخَافُونَ
	emrolundukları	şeyi	yaparlar	ve	üstlerindeki	Rablerinden	korkarak
	meçhul fiili muzari+naibi fâil	mef'ul, ismi mevsul	fiili muzari+fâil	atıf h.	harfi cer, zarf ismi, {(رَبَّهُمْ)'den hal de denmiştir }	mef'ul	(لَا يَسْتَكْبِرُونَ)'nin (يَخَافُونَ...) cümlesi fâilinden haldir; fiil cümlesi; fiili muzari+fâil

50. Üstlerindeki (her an bir azab göndermeye kadir olan) Rablerinden korkarak ve emrolundukları şeyi yaparlar.

إِنَّمَا	اثْنَيْنِ ع	إِلٰهَيْنِ	لَا تَتَّخِذُوا	اللّٰهُ	قَالَ	وَ
ancak	iki ilah		edinmeyin	Allah	buyurdu	
hasr edatı	sıfat, (müsennâ)	mef'ul, mevsuf	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., fiili muzari+fâil	fâil	fiili mazi	atıf h.

﴿ 51 ﴾	فَارْهَبُونِ	فَإِيَّايَ	وَاحِدٌ ع	إِلٰهٌ	هُوَ
	Benden, korkun	O halde yalnız Benden	tek	bir ilahtır	O
	zaide {atıf h. de denmiştir} + tefsir cümlesiemir fiili, fâil, nûnu vikaye, alttaki esre düşen (mahzuf) muttasıl zamir (mütekellim yâsı) mef'uldür	rabıta, kendinden sonra zikredileni açıklayan mahzuf fiilin mef'ulü	sıfat	haber, mevsuf	mübteda

51. Allah: «İki ilah edinmeyin; O, ancak tek bir ilahtır. O halde yalnız Benden, Benden korkun.» buyurdu.

وَ	لَهُ	مَا	فِي السَّمَاوَاتِ	وَ	الْأَرْضِ	وَ
	O'nundur	olan	Göklerde	ve	yerde	
atıf h.	haber mukaddem; şibhi cümle	mübteda muahhar, ismi mevsul	sıla; şibhi cümle	atıf h.	matuf	atıf h.

﴿ 52 ﴾	لَهُ	الدِّينُ	وَاصِبًا ط	أَ	فَغَيْرَ	اللّٰهِ	تَتَّقُونَ	
	O'nundur	Din	sürekli olarak	mı	Allah'tan başkasından		korkuyorsunuz	
	haber mukaddem; şibhi cümle	mübteda muahhar	(الدِّينُ)'den hal	soru h.	atıf h., mukaddem mef'ul	muzafun ileyh	fiili muzari+fâil	

52. Göklerde ve yerde olan O'nundur. Din (kulluk ve itaat) sürekli olarak O'nundur. O halde Allah'tan başkasından mı sakınıp korkuyorsunuz?

وَ	مَا	بِكُمْ	مِنْ نِعْمَةٍ	فَمِنَ اللّٰهِ	ثُمَّ	إِذَا
başlama h.	mübteda, ismi mevsul	sıla; şibhi cümle	nimet olarak neyiniz varsa	Allah'tandır	sonra atıf h.	zaman şart bildiren zaman zarfı, muzaf

(مَا) zaid harf, (مَا) mübtedasının haberi (مَا)'dan hal; şibhi cümle

﴿ 53 ﴾	تَجْأَرُونَ ج	فَإِلَيْهِ	الضُّرُّ	مَسَّكُمُ
	feryat edersiniz cevâbü'ş-şart; fiili muzari+fâil	(yalnız) O'na cevabü'ş-şart için rabıta, car-mecrur, (تَجْأَرُونَ) ile bağlantılıdır	zarar fâil	Size dokunduğu fi'lu'ş-şart; fiili mazi, mef'ul, {(مَسَّكُمُ..) cümlesi (إِذَا) zarfının muzafun ileyhi}

53. Nimet olarak neyiniz varsa (maddi manevi her nimet) Allah'tandır. Sonra size bir zarar (bir sıkıntı) dokunduğu zaman (başka ortaklara değil yalnız) O'na feryat edersiniz.

فَرِيقٌ	إِذَا	عَنْكُمْ	الضُّرَّ	كَشَفَ	إِذَا	ثُمَّ
bir grup mübteda, mevsuf	bir de bakmışsın ki fücaiye (sürpriz edatı)	sizden car-mecrur	zararı mef'ul	giderdiği fi'lu'ş-şart; fiili mazi	zaman şart bildiren ve cümleye muzaf olan zaman zarfı	Sonra atıf h.

﴿ 54 ﴾	يُشْرِكُونَ ۙ	بِرَبِّهِمْ	مِنْكُمْ
	ortak koşar haber, fiil cümlesi; fiili muzari+fâil mübteda ve haberden oluşan isim cümlesi baştaki (إِذَا)'nın cevabü'ş-şartıdır	Rablerine harfi cer-mecrur isim, {(يُشْرِكُونَ) ile bağlantılıdır}	içinizden (فَرِيقٌ)'un sıfatı; şibhi cümle

54. Sonra sizden o zararı giderdiği zaman bir de bakmışsın ki içinizden bir grup, hemen Rablerine ortak koşar!

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 271 ≻

(NAHL, 43 – 44 – 45 – 46 – 47 – 48):

(أَوْحَى يُوحِي إِيحَاءً): (nakıs fiil, if'al babı) vahyetti, işaret atti, gizlice öğütledi (اَلرَّجُلُ ج رِجَالٌ): erkek, adam (سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuz f.) sordu, diledi (اَلزَّبُورُ ج زُبُرٌ): kitap, yazılmış, okunaklı ve düzgün yazı, hikmet dolu ilahî kitaplar (بَيَّنَ يُبَيِّنُ تَبْيِينًا): (tef'il babı) açık ve zahir oldu, izah ve izhar etti (تَفَكَّرَ يَتَفَكَّرُ تَفَكُّرًا): (tefa'ul b.)düşündü, çokça düşündü (أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً):(if'al babı) indirdi (اَلْبَيِّنَةُ ج بَيِّنَاتٌ): apaçık, peygamberlerin doğruluğunu kanıtlayan aklî ve mucizevî deliller (نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلاً): (tef'il babı) indirdi (مَكَرَ يَمْكُرُ مَكْرًا): tuzak kurdu, pusu kurdu, hile yaptı (أَتَى يَأْتِي): (nakıs ,mehmuz fiil) geldi (اَلسَّيِّئَةُ ج سَيِّئَاتٌ): büyük küçük her türlü kötülük, günah (خَسَفَ يَخْسِفُ خَسْفًا ب): (yere) göçürdü,hezimete uğrattı (أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذًا): (mehmuz fiil) helak etti/ cezalandırdı/ aldı [(تَقَلَّبَ يَتَقَلَّبُ) اَلتَّقَلُّبُ]: yer değiştirme, gezip dolaşma (اَلْمُعْجِزُ ج مُعْجِزُونَ): (ismi fâil) aciz bırakan (شَعَرَ يَشْعُرُ شُعُورًا): hissetti, bildi, farkına vardı [اَلتَّخَوُّفُ (تَخَوَّفَ يَتَخَوَّفُ]:(masdar) eksiltme, kırpıştırma, tedricen azaltma, yavaş yavaş tüketme (اَلظِّلُّ ج ظِلاَلٌ): gölge (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs fiil) gördü/ bildi/ zannetti (تَفَيَّأَ يَتَفَيَّأُ تَفَيُّؤًا): (tefa'ul babı) düştü, döndü, meyl etti, el-fey'den türemiştir. (اَلدَّاخِرُ ج دَاخِرُونَ): (ismi fâil) alçalan, boyun eğen, zelil olan, kendini küçük gören (اَلشِّمَالُ ج شَمَائِلُ): sol (اَلْيَمِينُ): sağ

(NAHL, 49 – 50 – 51 – 52 – 53 – 54):

(سَجَدَ يَسْجُدُ): eğildi, inkıyad etti, secde etti (اَلدَّابَّةُ ج دَوَابُّ): canlı (اِسْتَكْبَرَ يَسْتَكْبِرُ اِسْتِكْبَارًا): büyüklendi, inad gösterip hakka boyun eğmedi (خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef fiil) korktu (أَمَرَ يَأْمُرُ أَمْرًا): (mehmuz fiil) emretti (فَعَلَ يَفْعَلُ فَعْلاً): yaptı (اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial babı) yaptı, husule getirdi/ edindi (اَلْاِثْنَيْنِ): iki (رَهِبَ يَرْهَبُ رَهْبًا): korktu (اَلْوَاحِدُ): bir, tek [اَلْوَاصِبُ (وَصَبَ يَصِبُ]: (ismi fâil) daimi, sürekli, devamlı (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (iftial babı) sakındı, korundu (اَلضُّرُّ): zarar, ziyan (مَسَّ يَمَسُّ مَسًّا):(muzaaf f.) isabet etti, dokundu (اَلنِّعْمَةُ ج نِعَمٌ):nimet (جَأَرَ يَجْأَرُ جَأْرٌ إِلَى): (misal f.) yalvardı, bağırdı, bağırıp çağrıştı (كَشَفَ يَكْشِفُ كَشْفًا): giderdi/ keşfetti, açığa çıkardı (اَلضُّرُّ): zarar, ziyan (اَلْفَرِيقُ ج فُرُوقٌ): fırkadan daha büyük topluluk

⮜ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 272 (NAHL: 55 – 64) ⮞

لِيَكْفُرُوا	بِمَآ	آتَيْنَاهُمْ ط	فَتَمَتَّعُوا لف	فَسَوْفَ	تَعْلَمُونَ	﴿ 55 ﴾
nankörlük etmeleri için	kendilerine verdiğimize		faydalanın	Bileceksiniz		
ta'lîl (sebep) ve nasb h., f. muzari+fâil, geçen (يُشْرِكُونَ) ile bağlantılıdır}	sıla; mazi fiil cümlesi; fâil, mef'ul	harfi cer, ismi mevsul	başlama h., emir fiili, fâil, {(فَتَمَتَّعُوا) cümlesi, başlangıç cümlesi}		atıf h., istikbal (gelecek zaman) h.	f. muzari+fâil {فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ) cümlesi, (تَمَتَّعُوا) cümlesi üzerine matuf}	

55. Kendilerine verdiğimize (nimetlere) nankörlük etmeleri için (şirk koşarlar). (Bir müddet bu nimetlerle) faydalanın. Fakat ilerde (ne büyük hata yaptığınızı sonuçlarıyla) bileceksiniz.

وَ	يَجْعَلُونَ	لِمَا	لاَ يَعْلَمُونَ	نَصِيبًا	مِمَّا	رَزَقْنَاهُمْ ط
	ayırırlar	şeyler için	(mahiyetini) bilmedikleri	bir pay		Kendilerine rızık olarak verdiklerimizden
başlama h.	fiili muzari+fâil {başlangıç cümlesi}	harfi cer, ismi mevsul {(يَجْعَلُونَ)'nin ikinci mef'ûlüyle bağlantılıdır}	nefiy h., sıla; fiil cümlesi; fiili muzari+fâil	(يَجْعَلُونَ)'nin mef'ulü	(نَصِيبًا)'in sıfatı; şibh-i cümle	sıla; fiil cümlesi; fiili mazi, fâil, mef'ul

تَاللّٰهِ	لَتُسْأَلُنَّ	عَمَّا	كُنْتُمْ	تَفْتَرُونَ	﴿ 56 ﴾
Allah'a and olsun ki	sorguya çekileceksiniz	şeylerden	olduğunuz	iftira etmekte	
yemin h., yemin (تَ)'siyle mecrur isim	yemin h., tekid nunu birleşmiş meçhul fiili muzari, (tekit nununun önce ötre hareke cemi müz. olduğunu gösterir)	harfi cer, ismi mevsul	sıla; fiil cümlesi; fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi, fiil cümlesi, fiili muzari+fâil	

56. Kendilerine rızık olarak verdiklerimizden (ne olduğunu, mahiyetini) bilmedikleri şeyler için (yani putlar için) bir pay ayırırlar. Allah'a and olsun ki, iftira etmekte olduğunuz şeylerden kesinlikle sorguya çekileceksiniz!

وَ	يَجْعَلُونَ	لِلّٰهِ	الْبَنَاتِ	سُبْحَانَهُ لا	وَ	لَهُمْ	مَا	يَشْتَهُونَ	﴿ 57 ﴾
Ve	isnad ediyorlar	Allah'a	kızlar	O yücedir		kendilerinindir	şey	Hoşlandıkları	
atıf h.	fiili muzari+fâil {(يَجْعَلُونَ) cümlesi, geçen (يَجْعَلُونَ) cümlesi üzerine matuf}	car-mecrur	mef'ul	mahzuf fiil için mef'ûlü mutlak	atıf h. { hal vâvı da denmiştir}	haber mukaddem; şibhi cümle	mübteda muahhar, ismi mevsul	sıla; fiil cümlesi; fiili muzari+fâil {(لَهُمْ مَا يَشْتَهُونَ) cümlesi, (يَجْعَلُونَ)'nin fâilinden hal de denmiştir}	

57- Ve Allah'a kızlar isnad ediyorlar, (haşa) O (bütün bu iftiralardan kendisine çocuk isnad edilmesinden beridir) yücedir. Hoşlandıkları (erkek çocuklar) da kendilerinindir.

وَ	إِذَا	بُشِّرَ	أَحَدُهُمْ	بِالْأُنْثَى	ظَلَّ	وَجْهُهُ	مُسْوَدًّا	وَ	هُوَ	كَظِيمٌ	﴿ 58 ﴾
	zaman	müjdelendiği	onlardan birine	kız	olur	yüzü	kapkara			öfkelenerek	
atıf h.	şart bildiren zaman zarfı	fi'lu'ş-şart; meçhul fiili mazi	naibi fâil	car-mecrur	cevâbü'ş-şart; fiili mazi	(ظَلَّ)'nin ismi	(ظَلَّ)'nin haberi	hal vâvı	mübteda	haber	

(وَجْهُهُ)'den hal; isim cümlesi

58. (Halbuki) onlardan birine kız (çocuğu olduğu) müjdelendiği zaman öfkelenerek yüzü kapkara olur.

يَتَوَارَى	مِنَ الْقَوْمِ	مِنْ سُوءِ	مَا	بُشِّرَ	بِهِ ط
gizlenir	kavminden	kötülüğünden	şeyin	müjdelendiği	kendisiyle
(كَظِيمٌ)'daki zamirden hal; muzari fiil	car-mecrur	car-mecrur, muzaf	muzafun ileyh, ismi mevsul	sıla; meçhul mazi fiil cümlesi	car-mecrur

أَ	يُمْسِكُهُ	عَلَى هُونٍ	أَمْ	يَدُسُّهُ	فِي التُّرَابِ ط
mu	Onu tutsun	zillet üzere	yoksa	gömsün	toprağa
soru h.	fiili muzari, mef'ul	(يُمْسِكُهُ)'nün mef'ûlünden hal; şibhi cümle	atıf h.	fiili muzari, mef'ul	car-mecrur

أَلاَ	سَآءَ	مَا	يَحْكُمُونَ	﴿ 59 ﴾
Dikkat edin!	ne kötü!	verdikleri hüküm		
tenbih h.	zem ifade eden fiili mazi	fâil, ismi mevsul	sıla; fiil cümlesi; fiili muzari+fâil	

59. Müjdelendiği şeyin kötülüğünden dolayı kavminden gizlenir. Onu, zillet üzere (aşağılık duygusu içinde yanında) tutsun mu, yoksa toprağa mı gömsün! Dikkat edin! Verdikleri hüküm ne kötü!

لِلَّذِينَ	لَا يُؤْمِنُونَ	بِالْآخِرَةِ	مَثَلُ	السَّوْءِ ج	وَ	لِلَّهِ
iman etmeyenler için vardır		Ahirete	misali	kötülük		Allah'a aittir
	sıla; fiil cümlesi; nefiy h., fiili muzari+fâil	car-mecrur	mübteda muahhar	muzafun ileyh	atıf h.	haber mukaddem; şibhi cümle

﴿ 60 ﴾

الْمَثَلُ	الْأَعْلَى ط	وَ	هُوَ	الْعَزِيزُ	الْحَكِيمُ ع
örnek	En yüce		O	Azîzdir	Hakîmdir
mübteda muahhar, mevsuf	sıfat	atıf h.	mübteda	haber	ikinci haber

60. Ahirete iman etmeyenler için kötülük misali var. En yüce örnek (en yüksek sıfatlar ile en iyi örnekler) Allah'a aittir. O Azîzdir (her şeyden üstündür), Hakîmdir (her şeyi yerli yerince hikmetle yapandır).

وَ	لَوْ	يُؤَاخِذُ	اللَّهُ	النَّاسَ	بِظُلْمِهِمْ	مَا تَرَكَ
	Şayet	cezalandıracak olsaydı	Allah	insanları	zulümleri sebebiyle	bırakmazdı
	şart h.	fi'lu'ş-şart; fiili muzari	fâil	mef'ul	harfi cer-mecrur isim	cevâbü'ş-şart; nefiy h., f. mazi

عَلَيْهَا	مِنْ دَآبَّةٍ	وَ	لَكِنْ	يُؤَخِّرُهُمْ	إِلَى أَجَلٍ	مُسَمًّى ج
orada	hiçbir canlı		Fakat	onları erteliyor		bir müddete
car-mecrur	zaid cer, mef'ul	atıf h.	istidrak ve nasb h.	fiili muzari, mef'ul		sıfat

﴿ 61 ﴾

فَإِذَا	جَآءَ	أَجَلُهُمْ	لَا يَسْتَأْخِرُونَ	سَاعَةً	وَ	لَا يَسْتَقْدِمُونَ
geldiği zaman		Ecelleri	ertelenirler	ne bir saat		ne de öne alınırlar
atıf h., şart bildiren zaman zarfı	fi'lu'ş-şart; fiili mazi	fâil	cevâbü'ş-şart; nefiy h., fiili muzari+fâil	zaman zarfı	atıf h.	tekid için zaid nefiy h., fiili muzari+fâil

61. Şayet Allah, insanları zulümleri sebebiyle cezalandıracak olsaydı, orada hiçbir canlı bırakmazdı. Fakat onları isimlendirilmiş bir müddete kadar erteliyor. Ecelleri geldiği zaman ne bir saat ertelenirler ne de öne alınırlar.

وَ	يَجْعَلُونَ	لِلَّهِ	مَا	يَكْرَهُونَ	وَ	تَصِفُ
	kılıyorlar	Allah'a ait	şeyleri	hoşlanmayacakları	,	niteliyor
atıf h.	fiili muzari+fâil	car-mecrur	mef'ul, ismi mevsul	sıla; fiili muzari+fâil	atıf h.	fiili muzari{(تَصِفُ) cümlesi, (يَجْعَلُونَ) cümlesi üzerine matuf}

جَرَمَ	لَا	الْحُسْنَى ط	لَهُمُ	أَنَّ	الْكَذِبَ	أَلْسِنَتُهُمُ
Şüphe yok ki		en güzelin	kendilerinin	olduğu	yalanını	dilleri
(لَا)'nın ismi	en-nafiye li'l-cins	(أَنَّ)'nin muahhar ismi	(أَنَّ)'nin haber mukaddemi; şibhi c.	tekid ve nasb harfi	mef'ul	fâil

(أَنَّ لَهُمُ الْحُسْنَى) masdar-ı müevvveli (الْكَذِبَ)'den bedel

﴿ 62 ﴾

أَنَّ	لَهُمُ	النَّارَ	وَ	أَنَّهُمْ	مُفْرَطُونَ
	onlara aittir	ateş	atıf h.		önde gidecekler olarak
(لَا)'nın haberi: tekid ve nasb harfi	(أَنَّ)'nin haber mukaddemi; şibhi c.	(أَنَّ)'nin muahhar ismi		tekid ve nasb harfi, (أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi

62. Hoşlanmayacakları şeyleri (kız çocuklarını) Allah'a ait kılıyorlar, dilleri en güzelin kendilerinin olduğu yalanını niteliyor. Şüphe yok ki, önde gidecekler olarak ateş onlara aittir (ya da ateşe terkolunacaklardır).

لَهُمُ	فَزَيَّنَ	مِنْ قَبْلِكَ	إِلَى أُمَمٍ	أَرْسَلْنَا	لَقَدْ	تَاللَّهِ
onlara	süslü gösterdi	senden önceki	ümmetlere	elçi gönderdik	kesinlikle	Allah'a and olsun ki
car-mecrur	atıf h., fiili mazi	{(أمم)'ün sıfatı; şibhi cümle	car-mecrur, mevsuf	fiili mazi, fâil	lâmu cevâbi'l-kasem, tahkik harfi	kasem (yemin) harfi, mecrur isim

﴿ 63 ﴾

أَلِيمٌ	عَذَابٌ	لَهُمْ	وَ	الْيَوْمَ	وَلِيُّهُمُ	فَهُوَ	أَعْمَالَهُمْ	الشَّيْطَانُ
acı veren	bir azap	onlara vardır		bugün	onların velisidir	O	işlerini	Şeytan
sıfat	mübteda muahhar, mevsuf	haber mukaddem; şibhi cümle	atıf h.	zaman zarfı {haberle bağlantılı}	haber	atıf h., mübteda	mef'ul	fâil

63. Allah'a and olsun ki, senden önceki ümmetlere elçi (peygamberler) gönderdik. Şeytan hemen işlerini (yaptıkları kötü işleri) onlara süslü (güzel) gösterdi. İşte o bugün de onların velisidir (yakınıdır, dostudur, efendisidir, başkanıdır). Onlara acı veren bir azap vardır.

لَهُمُ	لِتُبَيِّنَ	إِلاَّ	الْكِتَابَ	عَلَيْكَ	مَآ أَنْزَلْنَا	وَ	
onlara	açıklaman için	hariç	Kitab'ı	Sana	indirmedik		
car-mecrur	ta'lil ve nasb h., f. muzari	istisna h.	mef'ul	car-mecrur	nefiy h., fiili mazi, fâil	atıf h.	
يُؤْمِنُونَ ﴿64﴾	وَ رَحْمَةً	لِقَوْمٍ	هُدًى	وَ	فِيهِ	اخْتَلَفُوا	الَّذِي
inanan	rahmet ve	bir topluma	doğru yol rehberi olması için		hakkında	ihtilafa düştükleri	şeyleri
(قَوْمٍ)'in sıfatı; muzari fiil cümlesi	matuf, atıf h.	car-mecrur	(أنـــزلناه) (onu indirdik) olarak takdir edilen mahzuf fiil için mef'ûlün lieclih		atıf h., car-mecrur	sıla; fiili mazi, fâil	mef'ul, ismi mevsul

64. Sana Kitab'ı (Kur'ân-ı Kerîm'i), hakkında ihtilafa düştükleri şeyleri onlara açıklaman için, inanan bir topluma doğru yol rehberi ve rahmet olması amacı dışında (bir maksatla) indirmedik.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 272 ≻

(NAHL, 55 – 56 - 57 – 58 – 59):

(تَمَتَّعَ يَتَمَتَّعُ تَمَتُّعًا): (tefa'ul babı) refah içinde yaşadı, rahata kavuştu (آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (nakıs fiil, if´al b.) verdi, getirdi (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuzl fiil)hesaba çekti, sordu/ istedi (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef fiil) idi, oldu (اِفْتَرَى يَفْتَرِي اِفْتِرَاءً):(iftial babı) iftira etti, uydurdu (اَلتُّرَابُ ج تِرْبَانٌ): toprak, toz (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): hükmetti/ kıldı/çevirdi (رَزَقَ يَرْزُقُ): hayırda bulundu, rızık verdi (اَلنَّصِيبُ ج نُصُبٌ): nasip, pay, hisse (أَمْسَكَ يُمْسِكُ): (if´al b.) tuttu, çekti, bıraktı (اَلْبِنْتُ ج بَنَاتٌ): kız [(سَبَّحَ يُسَبِّحُ) سُبْحَانَ]: tesbih, takdis ve tenzih etti (اِشْتَهَى يَشْتَهِي اِشْتِهَاءً): (iftial babı) canı çekti, iştahı oldu (بَشَّرَ يُبَشِّرُ تَبْشِيرًا): (tef´il babı) müjdeledi (اَلْوَجْهُ ج وُجُوهٌ): yüz (اَلْأُنْثَى ج اِنَاثٌ): erkeğin muhalifi olan dişi (اَلْاَحَدُ): bir, tek (ظَلَّ يَظَلُّ ظَلاًّ): (muzaf fiil) oldu (devam ve istimrar ifade eder) [(اِسْوَدَّ يَسْوَدُّ) اَلْمُسْوَدُّ]: (ismi fâil) siyahlaşan, kararan [(كَظَمَ يَكْظِمُ) اَلْكَظِيمُ]: (mübalağalı ismi fâil) çok tasalı, içi gamla dolu [(هَانَ يَهُونُ) اَلْهُونُ]: (masdar) zillet, düşüklük, aşağılık (دَسَّ يَدُسُّ دَسًّا): (muzaaf fiil)defnetti, gömdü/ gizlendi (حَكَمَ يَحْكُمُ حُكْمًا): hükmetti, hüküm verdi (اَلسُّوءُ): kötülük, kötü (تَوَارَى يَتَوَارَى تَوَارُءً): (tefaul babı) gizlendi, saklandı (بَشَّرَ يُبَشِّرُ تَبْشِيرًا): (tef´il babı) müjdeledi (سَاءَ): ne kötü

(NAHL, 60 – 61 – 62 – 63 – 64):

[(عَلاَ يَعْلُو) اَلْاَعْلَى]: (ismi tafdil) en yüksek, en yüce ((بَيَّنَ يُبَيِّنُ تَبْيِينًا): (tef´il babı) zahir oldu, izah ve izhar etti (أَخَّرَ يُؤَخِّرُ تَأْخِيرًا): (tef´il b.)erteledi, tehir etti (أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذًا): (mehmuz fiil) cezalandırdı, helak etti/ aldı/ çıkardı/ tuttu [(سَمَّى يُسَمِّي) اَلْمُسَمَّى]: (ismi meful) muayyen, belirli (اَلدَّآبَّةُ ج دَوَابُّ): hayvan, canlı (اِسْتَأْخَرَ يَسْتَأْخِرُ اِسْتِئْخَارًا): (istif´al babı)geriye bırakıldı, ertelendi (تَرَكَ يَتْرُكُ تَرْكًا): terketti, bıraktı (اِسْتَقْدَمَ يَسْتَقْدِمُ اِسْتِقْدَامًا): (istif´al babı) ileri geçti, ileri gitti (اَلْاَجَلُ ج اَجَالٌ): ecel, tayin edilmiş vakit (جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (ecvef fiil) geldi (وَصَفَ يَصِفُ وَصْفًا): muttasıf oldu(yalancılık etti) vasıflandırdı, niteledi [(حَسُنَ يَحْسُنُ) اَلْحُسْنَى]: (ismi tafdil) en güzel, daha güzel (لاَ جَرَمَ): muhakkakki, şüphesiz (اَلْكَذِبُ): yalan, uydurma (اَلْمُفْرَطُ ج مُفْرَطُونَ): (ismi meful) ta'cil edilen, (ateşe) sürülecek olan/aşırı gitmek, ifrata kaçmak/ "acele ettirilmiş" (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): hükmetti/ kıldı/ çevirdi/ yarattı (اَللِّسَانُ ج أَلْسِنَةٌ): dil (كَرِهَ يَكْرَهُ كَرْهًا): çirkin karşıladı, hoşlanmadı (زَيَّنَ يُزَيِّنُ تَزْيِينًا): (tef´il babı) güzelleştirdi, süsledi (اَلْعَمَلُ ج اَعْمَالٌ): amel, iş (اَلْاُمَّةُ ج أُمَمٌ): ümmet (اِخْتَلَفَ يَخْتَلِفُ اِخْتِلاَفًا): (iftial babı) ihtilafa düştü, değişti [(هَدَى يَهْدِي) اَلْهُدَى]: (masdar) hidayet verme, irşad etme

≺ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 273 (NAHL: 65 – 72)

وَ	اللَّهُ	أَنْزَلَ	مِنَ السَّمَآءِ	مَآءً	فَأَحْيَا	بِهِ	الْأَرْضَ
	Allah	indirdi	gökten	bir su	akabinde diriltti	onunla	yeryüzünü
başlama h.	mübteda	haber, mazi fiil	car-mecrur	mef'ul	atıf h. f. mazi	car-mecrur	mef'ul

﴿ 65 ﴾	يَسْمَعُونَ ع	لِقَوْمٍ	لَآيَةً	فِي ذَٰلِكَ	إِنَّ	مَوْتِهَا ط	بَعْدَ
	dinleyen	bir toplum için	bir ayet	bunda vardır	Doğrusu	ölümünden	sonra
	(قَوْمٍ)'in sıfatı; fiili muzari+fâil	car-mecrur	tekit lamı, (إِنَّ)'nin muahhar ismi	(إِنَّ)'nin haber mukaddemi; şibhi c.	tekit ve nasb harfi	muzafun ileyh, muzaf, (هَا):muzafun ileyh	zaman zarfı, muzaf

65. Allah gökten bir su indirdi, akabinde yeryüzünü ölümünden sonra onunla diriltti. Doğrusu bunda dinleyen bir toplum için bir ayet vardır.

وَ	إِنَّ	لَكُمْ	فِي الْأَنْعَامِ	لَعِبْرَةً ط	نُسْقِيكُمْ	مِمَّا	فِي بُطُونِهِ
	Doğrusu	sizin için	hayvanlarda	bir ibret vardır	size içiriyoruz	şeylerden	karınlarındaki
atıf h.	tekit ve nasb harfi	(إِنَّ)'nin haber mukaddemi; şibhi c	car-mecrur	tekit lamı, (إِنَّ)'nin muahhar ismi	tefsiriye (açıklama cümlesi): fiili muzari, mef'ul	harfi cer, ismi mevsul	sıla; şibhi cümle

﴿ 66 ﴾	لِلشَّارِبِينَ	سَآئِغًا	خَالِصًا	لَبَنًا	دَمٍ	وَ	فَرْثٍ	مِنْ بَيْنِ
	içenlerin	boğazından kolayca geçen	hâlis	bir süt	kan	ile	fışkı	arasından
	harfi cer+ cemi müzekker salim ismin mecrur hali	ikinci sıfat	sıfat	ikinci mef'ul	matuf	atıf h.	muzafun ileyh	harfi cer, zarf ismi, muzaf {(لَبَنًا)'den hal ile bağlantılıdır}

66. Doğrusu sizin için (sağmal) hayvanlarda bir ibret vardır. Size, karınlarındaki fışkı ile kan arasından (gelen), içenlerin boğazından kolayca geçen hâlis bir süt içiriyoruz.

وَ	مِنْ ثَمَرَاتِ	النَّخِيلِ	وَ	الْأَعْنَابِ	تَتَّخِذُونَ	مِنْهُ
	meyvelerinden	hurma ağaçlarının	ve	üzümlerden	edinirsiniz	ondan
atıf h.	harfi cer-mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh	atıf h.	matuf	tefsiriye (açıklama cümlesi): fiili muzari+fâil	car-mecrur

﴿ 67 ﴾	يَعْقِلُونَ	لِقَوْمٍ	لَآيَةً	فِي ذَٰلِكَ	إِنَّ	حَسَنًا ط	رِزْقًا	وَ	سَكَرًا
	aklını kullanan	toplum için	bir ayet	bunda vardır	Doğrusu	güzel	hem de bir rızık		Hem içki
	(قَوْمٍ)'in sıfatı; fiil cümlesi; fiili muzari+fâil	car-mecrur	tekit lamı, (إِنَّ)'nin muahhar ismi	(إِنَّ)'nin haber mukaddemi; şibhi c.	tekit ve nasb harfi	sıfat	matuf, mevsuf	atıf h.	mef'ul

67. Hurma ağaçlarının meyvelerinden ve üzümlerden hem (sarhoşluk veren) içki hem de ondan güzel bir rızık edinirsiniz. Doğrusu bunda aklını kullanan bir toplum için bir ayet (ibret) vardır.

وَ	أَوْحَى	رَبُّكَ	إِلَى النَّحْلِ	أَنِ اتَّخِذِي	مِنَ الْجِبَالِ	بُيُوتًا
	vahyetti	Rabbin	bal arısına	edin diye	dağlardan	evler
atıf h.	fiili mazi	fâil	car-mecrur	tefsir cümlesi : tefsir h., emir fiili, fâil	car-mecrur	mef'ul

﴿ 68 ﴾	يَعْرِشُونَ	مِمَّا	وَ	مِنَ الشَّجَرِ	وَ
	hazırladıkları	şeylerden (çardaklardan)	ve	ağaçlardan	
	sıla; fiil cümlesi; fiili muzari+fâil	harfi cer, ismi mevsul	atıf h.	car-mecrur	atıf h.

68. Rabbin bal arısına: "Dağlardan, ağaçlardan ve onların (insanların) hazırladıkları çardaklardan (yani kovanlardan) kendine evler (yuvalar) edin." diye vahyetti.

رَبِّكِ	سُبُلَ	فَاسْلُكِي	الثَّمَرَاتِ	مِنْ كُلِّ	كُلِي	ثُمَّ
Rabbinin	yollarına	Akabinde koyul	ürünlerin	hepsinden	ye	Sonra
muz. ileyh, sonraki zamir için muzaf, muz. ileyh	mef'ul, muzaf	atıf h., emir fiili , fâil	muzafun ileyh	harfi cer-mecrur isim, muzaf	emir fiil, fâil	atıf h.

فِيهِ	أَلْوَانُهُ	مُخْتَلِفٌ	شَرَابٌ	مِنْ بُطُونِهَا	يَخْرُجُ	ذُلُلًا ط
içinde	renkleri	farklı	bir içecek	Karınlarından	çıkar	boyun eğerek
haber mukaddem; şibhi cümle	(مُخْتَلِفٌ)'un faili	sıfat	fâil, mevsuf	harfi cer-mecrur isim	fiili muzari	(سُبُلَ)'den hal

شِفَآءٌ	لِّلنَّاسِ ط	إِنَّ	فِي ذَٰلِكَ	لَآيَةً	لِّقَوْمٍ	يَتَفَكَّرُونَ ﴿69﴾
şifa	insanlar	Şüphesiz	bunda vardır	bir ayet	bir toplum için	düşünen
mübteda muahhar	car-mecrur	tekid ve nasb harfi	(إِنَّ)'nin haber mukaddemi; şibhi c.	tekit lamı, (إِنَّ)'nin muahhar ismi	car-mecrur, mevsuf	(قَوْمٍ)'in sıfatı; fiili muzari+fâil

(شَرَابٌ)'ün ikinci sıfatı; isim c.

69. Sonra ürünlerin hepsinden ye. Akabinde de Rabbinin yollarına boyun eğerek koyul. Karınlarından içinde insanlar için şifa bulunan renkleri farklı bir içecek çıkar. Şüphesiz düşünen bir toplum için kesinlikle bunda bir ayet (ibret) vardır.

مِنْكُمْ	وَ	يَتَوَفَّاكُمْ	ثُمَّ	خَلَقَكُمْ	اللّٰهُ	وَ
sizden	,	sizi öldürüyor	sonra	sizi yarattı	Allah	
haber mukaddem şibhi cümle	atıf h.	fiili muzari, mef'ul	atıf h.	haber, fiili mazi, mef'ul	mübteda	atıf h.
عِلْمٍ	بَعْدَ	لِكَيْ لاَ يَعْلَمَ	الْعُمُرِ	إِلَىٰٓ أَرْذَلِ	يُرَدُّ	مَنْ
bildikten	sonra	bilmemesi için	ömrün	en rezil (dönem)ine	geri çevrilir	kimi de
muzafun ileyh	zaman zarfı, muzaf	harfi cer, masdar ve nasb h., nefiy h., fiili muzari,	muzafun ileyh	harfi cer-mecrur isim, muzaf	sıla; meçhul fiili muzari	mübteda muahhar, ismi mevsul

﴿70﴾	قَدِيرٌ ع	عَلِيمٌ	اللّٰهَ	إِنَّ	شَيْئًا ط
her şeye güç yetirendir	bilendir	Allah	Şüphesiz	bir şey	
(إِنَّ)'nin ikinci haberi	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb harfi	(لاَ يَعْلَمَ)'nin mef'ûlü	

70. Allah sizi yarattı, sonra sizi öldürür. Sizden kimi de, bildikten sonra bir şey bilmesin diye, ömrün en rezil (dönem)ine, (yaşlılık dönemine) geri çevrilir. Şüphesiz, Allah Alim'dir (çok iyi bilendir), Kadir'dir (her şeye gücü yetendir).

فَمَا	فِي الرِّزْقِ ج	عَلَىٰ بَعْضٍ	بَعْضَكُمْ	فَضَّلَ	اللّٰهُ	وَ
değillerdir	rızıkda	bazınıza	bazınızı	üstün tutmuştur	Allah	
atıf h., (ليس) ameli yapan nefiy h.	car-mecrur	car-mecrur	mef'ul	haber, fiili mazi	mübteda	atıf h.

أَيْمَانُهُمْ	عَلَىٰ مَا مَلَكَتْ	رِزْقِهِمْ	بِرَآدِّي	فُضِّلُوا	الَّذِينَ
ellerinin	sahip olduklarına	rızıklarını	döndürenler	üstün kılınanlar	
fâil	sıla; mazi fiil cümlesi / harfi cer, ismi mevsul	muzafun ileyh, sonraki zamir için muzaf+ muzafun ileyh	tekit için gelen zait harf, (مَا)'nın haberi, (ن)'un hazfi ile muzaf	sıla; meçhul fiili mazi, naibi fâil	(مَا)'nın ismi, ismi mevsul

﴿71﴾	يَجْحَدُونَ	اللّٰهِ	فَبِنِعْمَةِ	أَ سَوَآءٌ ط	فِيهِ	فَهُمْ
inkar ediyorlar	Allah'ın	o halde nimetini	mı eşittir	bu hususta	Oysa onlar	
fiili muzari+fâil	muzafun ileyh	atıf h., {başlama h. de denmiştir} harfi cer-mecrur isim, muzaf	soru h. / haber	car-mecrur {(سَوَآءٌ)'den hal}	atıf h., mübteda	

71. Allah rızıkda bazınızı bazınıza üstün tutmuştur. Üstün kılınanlar, ellerinin sahip olduklarına (emirleri altında bulunanlara) rızıklarını döndürenler (vericiler) değillerdir. Oysa onlar bu hususta eşittir. O halde Allah'ın nimetini inkar mı ediyorlar?

وَ	أَزْوَاجًا	مِنْ أَنْفُسِكُمْ	لَكُمْ	جَعَلَ	اللّٰهُ	وَ
, atıf h.	eşler mef'ul	kendi nefislerinizden harfi cer-mecrur isim, şibhi cümle (أَزْوَاجًا) ile bağlantılı	size car-mecrur	yarattı haber, fiilimazi	Allah mübteda	atıf h.

مِنَ الطَّيِّبَاتِ ط	رَزَقَكُمْ	وَ	حَفَدَةً	وَ	بَنِينَ	مِنْ أَزْوَاجِكُمْ	لَكُمْ	جَعَلَ
temiz şeylerden	size rızık verdi	ve	torunlar	ve	oğullar	eşlerinizden	sizin için	yarattı
car-mecrur	fiili mazi, mef'ul	atıf h.	matuf	atıf h.	mef'ul	harfi cer-mecrur isim, şibhi cümle (بَنِينَ) ile bağlantılıdır	car-mecrur	fiili mazi

﴿ 72 ﴾	يَكْفُرُونَ لا	هُمْ	اللّٰهِ	بِنِعْمَتِ	وَ	يُؤْمِنُونَ	فَبِالْبَاطِلِ	أَ
	nankörlük mü ediyorlar	onlar	Allah'ın	nimetine	,	inanıyorlar	hala bâtıla	mı
haber, fiil cümlesi, fiili muzari+fâil (cemi vâvı), {(هُمْ يَكْفُرُونَ) cümlesi, (يُؤْمِنُونَ) cümlesi üzerine matuf}		mübteda	muzafun ileyh	harfi cer-mecrur isim, muzaf	atıf h.	fiili muzari+fâil	atıf h., şibhi cümle	soru h.

72. Allah size kendi nefislerinizden eşler yarattı (ya da verdi), eşlerinizden sizin için oğullar (yani çocuklar) ve torunlar yarattı ve size temiz şeylerden rızık verdi. (Durum buyken) hâla bâtıla mı inanıyorlar, onlar Allah'ın nimetine nankörlük mü ediyorlar?

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 273 ≻

(NAHL, 65 – 66 – 67 – 68 – 69):

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al babı) indirdi (اَلْمَاءُ ج مِيَاهٌ): su (أَحْيَى يُحْيِي إِحْيَاءً): (if'al babı) hayat verdi, diriltti

(سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا): işitti, duydu [(مَاتَ يَمُوتُ) اَلْمَوْتُ]: ölüm, ölme (اَلْخَالِصُ): (ismi fâil) katkısız, safi olan, halis

(أَسْقَى يُسْقِي إِسْقَاءً): (nakıs fiil, if'al b.) suladı, içirdi, içme hakkı verdi (اَلدَّمُ ج دِمَاءٌ): kan

[(سَاغَ يَسُوغُ) اَلسَّائِغُ]: (ismi fâil) boğazdan kolayca geçen (اَللَّبَنُ ج اَلْبَانٌ): süt

(اَلنَّعَمُ ج اَنْعَامٌ): büyükbaş hayvan, (koyun, keçi, sığır, deve) (اَلْبَطْنُ ج بُطُونٌ): karın

(اَلشَّارِبُ ج شَارِبُونَ): (ismi fâil) içen (بَيْنَ): (zarf) arasında (اَلْعِبْرَةُ ج عِبَرٌ): ibret, ders alma

(اَلْفَرْثُ): dışkı (اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial babı) yaptı, husule getirdi/ edindi (اَلنَّخْلَةُ ج نَخِيلٌ): hurma ağacı

(اَلثَّمَرَةُ ج ثَمَرَاتٌ): meyve (اَلْعِنَبُ ج اَعْنَابٌ): üzüm, bağ (اَلرِّزْقُ): rızık (عَقَلَ يَعْقِلُ عَقْلاً): akıl etti, akıl erdirdi

(اَلْحَسَنُ ج اِحْسَانٌ): güzel, magrup, hoşa giden (اَلسَّكَرُ): sirke yahut şarap, sarhoşluk veren şey

(أَوْحَى يُوحِي إِيحَاءً): (nakıs fiil, if'al b.) vahyetti, yol gösterdi, işaret etti, ilham etti

(اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial babı)edindi/ yaptı, ortaya koydu (عَرَشَ يَعْرُشُ عَرْشًا): hazırladı, kurdu/ dikti/ çardak yaptı

(اَلْجَبَلُ ج جِبَالٌ): dağ (اَلْبَيْتُ ج بُيُوتٌ): ev (اَلشَّجَرَةُ ج شَجَرٌ): ağaç (اَلنَّحْلَةُ ج نَحْلٌ): arı

[(اِخْتَلَفَ يَخْتَلِفُ) اَلْمُخْتَلِفُ]:(ismi fâil) muhtelif, değişik (أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلاً): (mehmuz fiil) yedi (اَلثَّمَرَةُ ج ثَمَرَاتٌ): meyve

(سَلَكَ يَسْلُكُ سُلُوكًا): (yola) koyuldu, yola çıktı (خَرَجَ يَخْرُجُ خُرُوجًا): çıktı (اَلْبَطْنُ ج بُطُونٌ): karın (اَلنَّاسُ): insanlar

(اَلذُّلُولُ ج ذُلُلٌ): uysal (hayvan), kolaylaştırılan, emre sunulan (اَلشَّرَابُ ج اَشْرِبَةٌ): içecek, içilen şey

(اَللَّوْنُ ج اَلْوَانٌ): renk [(شَفَى يَشْفِي) اَلشِّفَاءُ]: şifa (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): yol (تَفَكَّرَ يَتَفَكَّرُ تَفَكُّرًا): (tefa'ul babı)tefekkür etti, düşündü

(NAHL, 70 – 71 – 72):

(تَوَفَّى يَتَوَفَّى تَوَفُّيً): (tefa'ul babı) ruhunu kabzetti, öldürdü (رَدَّ يَرُدُّ رَدًّا): (muzaaf fiil) geri çevirdi, iade etti, reddetti

[(رَذِلَ يَرْذَلُ) اَلْاَرْذَلُ]: (ismi tafdil) en aşağı, en hasis, en kıymetsiz, en rezil (اَلْعُمُرُ ج عُمُرٌ): ömür (اَلْاِبْنُ ج بَنُونَ): erkek, oğul

[(قَدَرَ يَقْدِرُ) اَلْقَدِيرُ]: (mübalağalı ismi fâil) kudreti büyük, gücü sonsuz (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (اَلْحَافِدُ ج حَفَدَةٌ): torun,

(فَضَّلَ يُفَضِّلُ تَفْضِيلاً): (tef'il babı) üstün kıldı, üstün saydı [(رَدَّ يَرُدُّ) اَلرَّادُّ]: (ismi fâil) geri verici, döndürücü (اَلرِّزْقُ): rızık

(مَلَكَ يَمْلِكُ مِلْكًا): eli altında oldu, sahip oldu (اَلْيَمِينُ ج اَيْمَانٌ): elinde, tasarrufunda, mülkiyetinde/ kuvvet, güç/ sağ

(جَحَدَ يَجْحَدُ جُحُودًا): bilerek inkar etti (بَعْضُ): birkısım, bazı, birkaç (اَلنِّعْمَةُ ج نِعَمٌ): nimet (اَلسَّوَاءُ): eşit, müsavi

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): yarattı, icad etti, kıldı, çevirdi, hükmetti [(بَطَلَ يَبْطُلُ) اَلْبَاطِلُ]: (ismi fâil) faydasız, boş

(اَلزَّوْجُ ج اَزْوَاجٌ): eş, hanım, zevce (اَلطَّيِّبَةُ ج طَيِّبَاتٌ): helal, hoş, temiz (رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): hayırda bulundu, rızık verdi

≺ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 274 (NAHL: 73 – 79) ≻

وَ	يَعْبُدُونَ	مِنْ دُونِ	اللّٰهِ	مَا	لاَ يَمْلِكُ	لَهُمْ
	kulluk ediyorlar	bırakıp	Allah'ı	şeye	sahip olmayan	onlar için
atıf h.	fiili muzari+fâil	harfi cer, zarf ismi, muzaf	muzafun ileyh	mef'ul, ismi mevsul	nefiy h., sıla; muzari fiil	car-mecrur

﴿ 73 ﴾	رِزْقًا	مِنَ السَّمَاوَاتِ	وَ	الْأَرْضِ	شَيْئًا	وَ	لاَ يَسْتَطِيعُونَ ج
	rızıktan	göklerden	ve	yerden	hiçbir şeye		güç yetiremeyecek
	mef'ul	(رِزْقًا)'ın sıfatı; şibhi c.	atıf h.	matuf	mef'ul	atıf h.	nefiy h., fiili muzari+fâil

73. Allah'ı bırakıp, göklerden ve yerden olan rızıktan onlar için hiçbir şeye sahip olmayan ve güç yetiremeyecek şeylere kulluk ediyorlar.

فَلاَ تَضْرِبُوا	لِلّٰهِ	الْأَمْثَالَ ط	إِنَّ	اللّٰهَ	يَعْلَمُ	وَ
koşmayın	Allah'a	benzerler	Doğrusu	Allah	bilir	
başlama h.+ nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., f. muzari, fâil	car-mecrur	mef'ul	tekit ve nasb harfi (başlangıç cümlesi)	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, fiili muzari	atıf h.

أَنْتُمْ	لاَ تَعْلَمُونَ	﴿ 74 ﴾	
siz	bilmezsiniz		
mübteda	haber, nefiy h., fiili muzari+fâil (إِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ) cümlesi üzerine matuf }		

74. Artık Allah'a benzerler koşmayın. Doğrusu (onun benzerinin olmadığını) Allah bilir, siz bilmezsiniz.

ضَرَبَ	اللّٰهُ	مَثَلاً	عَبْدًا	مَمْلُوكًا	لاَ يَقْدِرُ	عَلَى شَيْءٍ
verdi	Allah	misal	bir köleyi	mülk edinilmiş	gücü yetmeyen	hiçbir şeye
fiili mazi	fâil	mef'ul	(مَثَلاً)'den bedel	sıfat	(عَبْدًا)'in ikinci sıfatı; nefiy h., f. muzari	car-mecrur

وَ	مَنْ	رَزَقْنَاهُ	مِنَّا	رِزْقًا	حَسَنًا	فَهُوَ
ve	(özgür) bir kimseyi	rızıklandırdığımız	tarafımızdan	bir rızıkla	güzel	onun da
atıf h.	matuf, ismi mevsul {(عَبْدًا) üzerine matuf}	sıla; fiili mazi, fâil, mef'ul	car-mecrur	mef'ûlü mutlak, mevsuf	sıfat	atıf h., mübteda

يُنْفِقُ	مِنْهُ	سِرًّا	وَ	جَهْرًا ط	هَلْ يَسْتَوُونَ ط	اَلْحَمْدُ
harcayan	ondan	gizli	ve	açık	eşit olurlar mı	Hamd
haber, muzari fiil	car-mecrur	hal	atıf h.	matuf	soru h., fiili muzari+fâil	mübteda

﴿ 75 ﴾	لِلّٰهِ ط	بَلْ	أَكْثَرُهُمْ	لاَ يَعْلَمُونَ
	Allah'a aittir	Fakat	onların çoğu	bilmezler
	haber, şibhi cümle,{(اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ) cümlesi, başlangıç cümlesi}	idrab h.	mübteda	nefiy h., haber, fiili muzari+fâil

75. Allah, hiçbir şeye gücü yetmeyen, mülk edinilmiş (başkasının malı olmuş) bir köle ile tarafımızdan güzel bir rızıkla rızıklandırdığımız onun da ondan (o verdiğimiz güzel rızıktan) gizli ve açık olarak harcayan (özgür) bir kimseyi misal verir. Bunlar (özgür insanla köle) eşit olurlar mı? Hamd (şükür ve övgü) Allah'a aittir. Fakat onların çoğu bilmezler.

وَ	ضَرَبَ	اللّٰهُ	مَثَلاً	رَجُلَيْنِ	أَحَدُهُمَا	أَبْكَمُ
	verdi	Allah	misal	iki kişiyi	Onların biri	dilsizdir
atıf h.	fiili mazi	fâil	mef'ul	(مَثَلاً)'den bedel	mübteda	haber

(رَجُلَيْنِ)'nin sıfatı; isim cümlesi

لا يَقْدِرُ	عَلَى شَيْءٍ	وَ	هُوَ	كَلٌّ	عَلَى مَوْلاَهُ	أَيْنَمَا
gücü yetmeyen	bir şeye	ve	o	yüktür	efendisinin üzerinde	her nereye
2. haber; olumsuz muzari fiil cümlesi; nefiy h., fiili muzari	car-mecrur	atıf harfi	mübteda	haber, {(وَهُوَ كَلٌّ) cümlesi, (لا يَقْدِرُ) cümlesi üzerine matuf}	harfi cer-mecrur isim	cezmeden şart ismi; (mekan zarfı),{(يُوَجِّهْهُ) ile bağlantılıdır}, (هُوَ)'nin ikinci haberidir}

مَنْ	وَ	هُوَ لا	هَلْ يَسْتَوِي	بِخَيْرٍ ط	لاَ يَأْتِ	يُوَجِّهْهُ
kimse	ve	o	eşit olur mu	bir hayır	getirmez	onu yöneltse
gizli zamir üzerine matuf, ismi mevsul	atıf h.	(يَسْتَوِي)'dek i gizli zamir için tekit	soru h., fiili muzari, (başlangıç cümlesi}	car-mecrur	nefiy h., cevâbü'ş-şart; fiili muzari	fi'lu'ş-şart; fiili muzari, mef'ul

﴿ 76 ﴾ مُسْتَقِيمٍ ع	عَلَى صِرَاطٍ	هُوَ	وَ	بِالْعَدْلِ لا	يَأْمُرُ
dosdoğru	yolda olarak			adaleti	emreden
sıfat	haber; şibhi cümle {وَهُوَ عَلَى صِرَاطٍ} cümlesi, sıla cümlesi üzerine matuf	mübteda	atıf h.	car-mecrur	sıla; fiil cümlesi; fiili muzari

76. Allah, iki kişiyi misal verir: Onların biri, bir şeye gücü yetmeyen (beceremeyen) dilsizdir ve efendisinin üzerinde bir yüktür. Onu her nereye yöneltse bir hayır (fayda) getirmez. Bununla, dosdoğru yolda olarak adaleti emreden kimse eşit olur mu?

وَ	لِلّٰهِ	غَيْبُ	السَّمَاوَاتِ	وَ	الْأَرْضِ ط	وَ
	Allah'a aittir	gaybı	göklerin	ve	yerin	
başlama h.	haber mukaddem; şibhi cümle	mübteda, muzaf	muzafun ileyh	atıf h.	matuf	atıf h.

مَآ	أَمْرُ السَّاعَةِ	إِلاَّ	كَلَمْحِ	الْبَصَرِ	أَوْ
değildir	Kıyamet saati	(bir süre)den başka	ani bir bakışı gibi	gözün	veya
nefiy h.	mübteda, muzaf muzafun ileyh	istisna h.	Haber; şibhi cümle	muzafun ileyh	atıf h.

﴿ 77 ﴾ قَدِيرٌ	شَيْءٍ عَلَى كُلِّ	اللّٰهَ	إِنَّ	أَقْرَبُ ط	هُوَ
Kadir'dir	her şeye	Allah	Şüphesiz	daha yakın	
(إِنَّ)'nin haberi	muz. ileyh harfi cer-mecrur isim, muzaf	(إِنَّ)'nin ismi	tekit ve nasb harfi	haber	mübteda

77. Göklerin ve yerin gaybı Allah'a aittir. Kıyametin saati (kopma zamanı), gözün ani bir bakışı (gözaçıp kapama) gibi veya (bundan) daha yakın (daha kısa bir süre)den başkası değildir. Şüphesiz Allah, her şeye Kadir'dir (Allah bunu sağlayacak kudrettedir).

وَ	اللّٰهُ	أَخْرَجَكُمْ	مِنْ بُطُونِ	أُمَّهَاتِكُمْ	لاَ تَعْلَمُونَ	شَيْئًا لا	وَ	جَعَلَ
	Allah	sizi çıkardı	karnından	annelerinizin	bilmez halde	bir şey		verdi
başlama h.	mübteda	haber, fiil cümlesi, fiili mazi, mef'ul	harfi cer-mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh, (كُمْ):muzafun ileyh.	(أَخْرَجَكُمْ)'deki mef'ul zamirden hal; fiil cümlesi; nefiy h., fiili muzari+fâil	mef'ul	atıf h.	fiili mazi

﴿ 78 ﴾ تَشْكُرُونَ	لَعَلَّكُمْ	الْأَفْئِدَةَ لا	وَ	الْأَبْصَارَ	وَ	الْسَّمْعَ	لَكُمُ
şükredersiniz	Belki	gönüller	ve	gözler	,	işitme	size
(لَعَلَّ)'nin haberi: fiili muzari+fâil	ümit ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi	matuf	atıf h.	matuf	atıf h.	mef'ul	car-mecrur

78. Allah sizi annelerinizin karnından bir şey bilmez halde çıkardı. Belki şükredersiniz diye size işitme, gözler ve gönüller verdi.

أَ	لَمْ يَرَوْا	إِلَى الطَّيْرِ	مُسَخَّرَاتٍ	فِي جَوِّ	السَّمَآءِ ط	مَا يُمْسِكُهُنَّ
	bakmadılar mı	kuşlara	emre boyun eğdirilmiş haldeki	boşluğunda	göğün	onları tutamaz
soru h.	cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., fiili muzari, fâil	car-mecrur	(الطَّيْرِ)'den hal	harfi cer-mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh	(الطَّيْرِ)'den ikinci hal: fiil c.: nefiy h., fiili muzari, mef'ul

﴿ 79 ﴾ يُؤْمِنُونَ	لِقَوْمٍ	لَآيَاتٍ	فِي ذَٰلِكَ	إِنَّ	اللّٰهُ ط	إِلاَّ
inanan	bir toplum için	ayetler	bunda vardır	Doğrusu	Allah' tan	başkası
(قَوْمٍ)'in sıfatı; fiili muzari+fâil	car-mecrur	tekit lamı, (إِنَّ)'nin muahhar ismi	(إِنَّ)'nin haber mukaddemi; şibhi c.	tekit ve nasb harfi	fâil	istisna h.

79. Göğün boşluğunda emre boyun eğdirilmiş halde (uçan) kuşlara bakmadılar mı? Onları Allah'tan başkası (havada uçması için) tutamaz. Doğrusu bunda inanan bir toplum için ayetler vardır.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 274 ≻

(NAHL, 73 – 74):

(مَلَكَ يَمْلِكُ مِلْكًا): sahip oldu/ eli altında oldu (اِسْتَطَاعَ يَسْتَطِيعُ اِسْتِطَاعَةً): gücü yetti, yapabildi

(عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti [(رَزَقَ يَرْزُقُ) اَلرِّزْقُ]: rızık

(ضَرَبَ يَضْرِبُ ضَرْبًا): misal getirdi/ vurdu, dövdü (اَلْمَثَلُ ج اَمْثَالٌ): misil, eş, benzer (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(NAHL, 75 – 76):

(قَدَرَ يَقْدِرُ قَدْرًا): gücü yetti/ ayarladı/ takdir etti/ daraltti (أَنْفَقَ يُنْفِقُ اِنْفَاقًا): (if'al babı) harcadı, sadaka verdi, zekat verdi

(اِسْتَوَى يَسْتَوِي اِسْتِوَاءً): (if'tial babı ,nakıs fiil) müsavi oldu, birbirine denk geldi (اَلْعَبْدُ ج عِبَادٌ): kul, köle

[(كَثُرَ يَكْثُرُ) اَلْاَكْثَرُ]: (ismi tafdil) ekseriyet, daha çok, en çok (ضَرَبَ يَضْرِبُ ضَرْبًا مَثَلاً): misal getirdi

(رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): hayırda bulundu, rızık verdi (اَلْمَمْلُوكُ): mülk edinilen köle (اَلْحَسَنُ ج اِحْسَانٌ): güzel, mergup, hoşa giden

(اَلسِّرُّ ج اَسْرَارٌ): sır, gizli (اَلْجَهْرُ ج جِهَارٌ): alenilik, aleniyet (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (لَاَحَدُ): bir, tek

(اَلصِّرَاطُ): eğri büğrü yahut kıvrımlı olmayan doğru ve düzgün yol [(اِسْتَقَامَ يَسْتَقِيمُ) اَلْمُسْتَقِيمُ]:(ismi fâil) dosdoğru

(ضَرَبَ يَضْرِبُ ضَرْبًا مَثَلاً): misal verdi/ vurdu, dövdü (اَلرَّجُلُ ج رِجَالٌ): adam, erkek

(قَدَرَ يَقْدِرُ قَدْرًا): gücü yetti/ takdir etti/ daraltti/ kadrini bildi (اَلْخَيْرُ): hayır, iyilik, fayda

[(كَلَّ يَكِلُّ) كَلٌّ]: yük, bitkin olmak; yorulmak; boş olmak; anlamsız olmak; körlemek (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (nakıs, mehmuz fiil) geldi

(اَلْعَدْلُ ج عُدُولٌ): adalet, doğruluk (وَجَّهَ يُوَجِّهُ تَوْجِيهًا): (tef'il babı) yöneltti, tarafına çevirdi

(اَلْاَبْكَمُ ج بُكْمٌ): dilsiz, ahras (أَمَرَ يَأْمُرُ اَمْرًا): (mehmuz fiil) emretti (اَلْمَوْلَى ج مَوَالِي): dost, sahip

(NAHL, 77):

(اَلْغَيْبُ ج غُيُوبٌ): gayb, gözle görülmeyen, bilinmeyen (اَلسَّاعَةُ ج سَاعَاتٌ): saat, marife olarak kıyamet vakti

(اَللَّمْحُ الْبَصَرُ): birdenbire bakıverme, gözle aniden bakma [(قَرَبَ يَقْرَبُ) اَلْاَقْرَبُ]: (ismi tafdil) en yakın, daha yakın

[(قَدَرَ يَقْدِرُ) اَلْقَدِيرُ]: kudreti büyük, gücü sonsuz (اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): iş, emir, durum, husus

(NAHL, 78):

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): icad etti, yarattı, çevirdi, kıldı, hükmetti (لَعَلَّ): umulurki, belki

(أَخْرَجَ يُخْرِجُ اِخْرَاجًا): (if'al babı) çıkardı (اَلْاُمُّ ج اُمَّهَاتٌ): anne

(اَلسَّمْعُ): işitme, işitme duygusu (اَلْبَطْنُ ج بُطُونٌ): karın (اَلْبَصَرُ ج اَبْصَارٌ): görme hassesi, göz

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (اَلْفُوءَادُ ج اَفْئِدَةٌ): kalp, gönül, bilgi olayıyla ilgili olduğu konumlarda "bilme ve kavrama gücü, akıl

(شَكَرَ يَشْكُرُ شُكْرًا): şükretti

(NAHL, 79):

(اَلْمُسَخَّرَةُ ج مُسَخَّرَاتٌ): (ismi meful) emre amade kılınan, emir altına alınan

(أَمْسَكَ يُمْسِكُ اِمْسَاكًا): (if'al babı)tuttu/ çekti/ bıraktı/ salmadı

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs fiil)gördü/ bildi/ zannetti (اَلطَّيْرُ ج طُيُورٌ): kuş (اَلْجَوُّ ج اَجْوَاءُ): hava

≺ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 275 (NAHL: 80 – 87) ≻

وَ	اللّٰهُ	جَعَلَ	لَكُمْ	مِنْ بُيُوتِكُمْ	سَكَنًا	وَ
	Allah	yaptı	size	evlerinizi	bir sükun (huzur) yeri	
	mübteda	haber; fiili mazi	car-mecrur	h. cer-mecrur isim, { şibhi cümleye (سَكَنًا)'den hal de denmiş}	mef'ul	atıf h.

جَعَلَ	لَكُمْ	مِنْ جُلُودِ	الْأَنْعَامِ	بُيُوتًا	تَسْتَخِفُّونَهَا	يَوْمَ
yarattı	Sizin için	derilerinden	hayvanların	evler	hafif bulacağınız	gününüzde
fiili mazi	car-mecrur	harfi cer-mecrur isim, muzaf, { şibhi cümleye (بُيُوتًا)'den hal de denmiştir }	muzafun ileyh	mef'ul, mevsuf	(بُيُوتًا)'in sıfatı, fiili muzari+fâil, mef'ul	zaman zarfı, muzaf

ظَعْنِكُمْ	وَ	يَوْمَ	إِقَامَتِكُمْ	وَ	مِنْ أَصْوَافِهَا	وَ
yolculuk	ve	gününüzde	ikamet		yünlerinden	
muzafun ileyh, muzaf, muzafun ileyh	atıf h.	zaman zarfı, muzaf	muzafun ileyh, muzaf, (كُمْ):muzafun ileyh	atıf h.	harfi cer-mecrur isim, şibhi cümle (أَثَاثًا) ile bağlantılıdır	atıf h.

﴿ 80 ﴾	إِلَى حِينٍ	وَ	مَتَاعًا	أَثَاثًا	وَ	أَشْعَارِهَا	وَ	أَوْبَارِهَا
	bir süreye kadar	ve	dünyalık	ev eşyası		kıllarından	ve	tüylerinden
	(مَتَاعًا)'ın sıfatı; şibhi c.	atıf h.	matuf	(جَعَلَ) olarak takdir edilen mahzuf fiilin mef'ulü		matuf	atıf h.	matuf

80. Allah size evlerinizi bir mesken (bir huzur ve sükûn yeri) yaptı. Sizin için hayvanların derilerinden yolculuk (ya da göç) gününüzde ve (gerekse) ikamet (yerleşim) gününüzde hafif bulacağınız evler; yünlerinden, tüylerinden ve kıllarından bir süreye kadar ev eşyası ve dünyalık (geçimlik, ticaret malı) yarattı.

وَ	اللّٰهُ	جَعَلَ	لَكُمْ	مِمَّا	خَلَقَ	ظِلَالًا
	Allah	yaptı	size	yarattıklarından	sıla; fiili mazi	gölgeler
	mübteda	haber, fiili mazi	car-mecrur	(ظِلَالًا)'den hal;şibhi cümle: cer, ismi mevsul		(جَعَلَ)'nin mef'ûlü

وَ	جَعَلَ	لَكُمْ	مِنَ الْجِبَالِ	أَكْنَانًا	وَ	جَعَلَ
	yarattı	sizin için	dağlardan	siperler		yaratti
atıf h.	fiili mazi	car-mecrur	şibhi cümle (أَكْنَانًا) ile bağlantılıdır	mef'ul	atıf h.	fiili mazi,

لَكُمْ	سَرَابِيلَ	تَقِيكُمُ	الْحَرَّ	وَ	سَرَابِيلَ	تَقِيكُمْ
sizin için	gömlekler	sizi koruyacak	sıcaktan	ve	elbiseler	sizi koruyacak
car-mecrur	mef'ul (gayri munsarif kalıbı)	(سَرَابِيلَ)'nin sıfatı; muzari fiil cümlesi; mef'ul	(تَقِي) fiilinin ikinci mef'ulü	atıf h.	matuf	(سَرَابِيلَ)'nin sıfatı; muzari fiil cümlesi; mef'ul

﴿ 81 ﴾	بَأْسَكُمْ ط	كَذَٰلِكَ	يُتِمُّ	نِعْمَتَهُ	عَلَيْكُمْ	لَعَلَّكُمْ	تُسْلِمُونَ
	şiddet anınızı	İşte böylece	tamamlıyor	nimetini	üzerinize		Müslümanlar olursunuz diye
	ikinci mef'ul	car-mecrur	fiili muzari	mef'ul	car-mecrur	terecci (umma, ümit) ve nasb harfi, (لَعَلَّ)'nin ismi	(لَعَلَّ)'nin haberi; fiili muzari+fâil

81. Allah, yarattıklarından size gölgeler yaptı. Dağlardan sizin için siperler (saklanma yerleri, barınaklar) yarattı. Sizi sıcaktan koruyacak gömlekler ve şiddet anınızda sizi koruyacak elbiseler (zırhlar) yarattı. İşte böylece Allah, belki müslümanlar (O'na teslim olanlar) olursunuz diye üzerinize (dünya ve ahiret) nimetini tamamlıyor.

﴿ 82 ﴾	الْمُبِينُ	الْبَلَاغُ	عَلَيْكَ	فَإِنَّمَا	تَوَلَّوْا	فَإِنْ
	açık	bir tebliğdir	sana düşen	artık	yüz çevirirlerse	
	sıfat	mübteda muahhar, mevsuf	haber mukaddem; şibhi cümle	cevabü'ş-şart; rabıta, hasr edatı	fi'lu'ş-şart; fiili mazi, fâil	atıf h., şart h.

82. Yine de yüz çevirirlerse, artık sana düşen ancak açık bir tebliğdir.

﴿ 83 ﴾	الْكَافِرُونَ ع	أَكْثَرُهُمُ	وَ	يُنْكِرُونَهَا	ثُمَّ	اللّٰهِ	نِعْمَتَ	يَعْرِفُونَ
	nankörlerdir	onların çoğu		onu inkar ediyorlar	sonra	Allah'ın	nimetini	biliyorlar
	haber	mübteda	hal vâvı	fiili muzari, fâil, mef'ul	atıf h.	muzafun ileyh	mef'ul, muzaf	fiili muzari+fâil

(يُنْكِرُونَهَا)'daki cemi vavı'ndan hal; isim c.

83. Onlar, Allah'ın nimetini biliyorlar, sonra da onu inkar ediyorlar; onların çoğu nankördür.

وَ	يَوْمَ	نَبْعَثُ	مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ	شَهِيدًا	ثُمَّ
	günü	göndereceğimiz	Her ümmetten	bir şahid	sonra
başlama h.	(ذكر)(zikret, hatırla) olarak takdir edilen fiilin mef'ulü, (zaman zarfı), muzaf	fiili muzari, fiil cümlesi (يَوْمَ)'nin muzafun ileyhi	muzafun ileyh; harfi cer-mecrur isim, muzaf	mef'ul	atıf h.

﴿ 84 ﴾	لَا يُؤْذَنُ	لِلَّذِينَ	كَفَرُوا	وَ	لَا	هُمْ	يُسْتَعْتَبُونَ
	izin verilmez	kimselere	inkar eden	,			hoşgörülmeleri istenmez
	nefiy h: meçhul fiili muzari	şibhi cümle naibi fâil	sıla; fiil cümlesi; fiili mazi,fâil	atıf h.		mübteda	haber, meçhul fiili muzari+naibi fâil
					tekit için zaid nefiy h.		

84. Her ümmetten bir şahid göndereceğimiz gün; (ondan) sonra inkar eden kimselere (özür dilemeleri için kıyâmet günü) izin verilmez, (Allah'tan kendilerine) hoşgörülme istenmez (müsamaha edilip özürleri dinlenmez).

وَ	إِذَا	رَأَى	الَّذِينَ	ظَلَمُوا	الْعَذَابَ
	gördüklerinde		kimseler	zulmeden	azabı
atıf h.	şart bildiren zaman zarfı, {cevabın manasıyla bağlantılıdır}	fi'lu'ş-şart; fiili mazi	fâil, ismi mevsul , fiil cümlesi	sıla; fiili mazi, fâil	mef'ul

﴿ 85 ﴾	فَلَا يُخَفَّفُ	عَنْهُمْ	وَ	لَا	هُمْ	يُنْظَرُونَ
	hafifletilmez	onlardan	atıf h.	tekit için gelen zaid nefiy h.	onlara mübteda	mühlet de verilmez
	rabıta (bağlaç) + cevabü'ş-şart; nefy-i istikbal fiil cümlesi; nefiy h., meçhul fiili muzari	car-mecrur				haber; meçhul fiili muzari+naibi fâil {وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ) cümlesi, (فهو لا يخفف) cümlesi üzerine matuf}

85. Zulmedenler azabı gördüklerinde, artık onlardan (azap) hafifletilmez, onlara mühlet de verilmez.

وَ	إِذَا	رَأَى	الَّذِينَ	أَشْرَكُوا	شُرَكَاءَهُمْ	قَالُوا
	zaman	gördüğü	ortak koşanlar		koştukları ortaklarını	derler
atıf h.	şart bildiren zaman zarfı	fi'lu'ş-şart; fiili mazi	fâil, ismi mevsul	sıla; fiili mazi, fâil	mef'ul	cevâbü'ş-şart; fiili mazi, fâil

رَبَّنَا	هَؤُلَاءِ	شُرَكَاؤُنَا	الَّذِينَ	كُنَّا	نَدْعُو	مِنْ دُونِكَ ج
Rabbimiz	İşte bunlar	ortaklarımızdır		kulluk ettiğimiz		seni bırakıp
mahzuf nida harfinin münadası	mübteda, işaret ismi	haber	sıfat, ismi mevsul	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nın haberi, muzari fiil cümlesi	harfi cer, zarf ismi
			sıla; fiil cümlesi			

﴿ 86 ﴾	لَكَاذِبُونَ ج	إِنَّكُمْ	الْقَوْلَ	إِلَيْهِمُ	فَأَلْقَوْا
	yalancılarsınız	Siz kesinlikle	söz	bunlara	Onlar atarlar
	tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi	tekit ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	mef'ul	car-mecrur	atıf h., fiili mazi, fâil

86. (Allah'a) ortak koşanlar, koştukları ortakları gördükleri zaman: «Rabbimiz! İşte bunlar, seni bırakıp da kulluk ettiğimiz ortaklarımızdır.» derler. Onlar da bunlara: «Siz kesinlikle yalancılarsınız» diye söz atarlar.

وَ	أَلْقَوْا	إِلَى اللَّهِ	يَوْمَئِذٍ	السَّلَمَ	وَ	ضَلَّ
	çıkarıp atarlar	Allah'a	O gün	teslim (bayrağını)	ve	kaybolup gider
atıf h.	fiili mazi, fâil	car-mecrur	zaman zarfı	mef'ul	atıf h.	fiili mazi

﴿ 87 ﴾	عَنْهُمْ	مَا	كَانُوا	يَفْتَرُونَ
	onlardan	şeyler		uydurmakta oldukları
	car-mecrur	(ضَلَّ)'nin fâili, ismi mevsul	sıla; fiil cümlesi; fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi, fiil cümlesi, fiili muzari+fâil

87. O gün Allah'a teslim (bayrağını) çıkarıp atarlar (çaresizce teslim olurlar) ve uydurmakta oldukları şeyler onlardan kaybolup gider

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 275 ≻

(NAHL, 80):

(اَلسَّكَنُ): sükun, teskin edilme, tatmin olma, dinlenme/ vatan ve aile gibi canın çektiği yer

(اِسْتَخَفَّ يَسْتَخِفُّ اِسْتِخْفَافًا): (if'al babı , muzaaf fiil) (hissi şeylerde) hafif buldu (اَلظَّعْنُ): göçme, yolculuğa çıkma

(اَلْمَتَاعُ ج اَمْتِعَةٌ): dünyalık, dünya hayatında nefse hoş gelen şeyler (اَلْجِلْدُ ج جُلُودٌ): deri (اَلْحِينُ): vakit, müddet

[(أَقَامَ يُقِيمُ) اَلْاِقَامَةُ]: (masdar) yerleşme, ikamet etme (اَلصَّوْفُ ج اَصْوَافٌ): yün (اَلْبَيْتُ ج بُيُوتٌ): ev

(اَلْوَبَرُ ج اَوْبَارٌ): deve tüyü, develerin omuz kısmında bulunan ve ince giysiler ve bazan da bedevî çadırı örmekte kullanılan yumuşak, ince yün (اَلْاَثَاثُ): çok mal, ev eşyası/ insanın giydiği, örtündüğü ve cinsel ilişkide üzerine çektiği örtü

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, çevirdi, yaptı, icad etti, hükmetti (اَلنَّعَمُ ج اَنْعَامٌ): büyükbaş hayvan (اَلشَّعْرُ ج اَشْعَارٌ): kıl

(NAHL, 81 – 82 – 83):

(خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı, eşsiz ve yoktan varetti, şekillendirdi (أَتَمَّ يُتِمُّ اِتْمَامًا): (if'al babı ,muzaaf fiil) ikmal etti, tamamladı

(أَسْلَمَ يُسْلِمُ اِسْلاَمًا): (if'al babı) ihlaslı oldu/ teslim oldu/ müslüman oldu (اَلْكِنُّ ج اَكْنَانٌ): saklanma yeri, siper

(اَلْجَبَلُ ج جِبَالٌ): dağ (اَلسِّرْبَالُ ج سَرَابِيلُ): gömlek, elbise yahut zırh, giyilen her şey için kullanılan henel ifade

(اَلظِّلُّ ج ظِلاَلٌ): gölge (اَلْبَأْسُ): şiddet, kuvvet, azap (وَقَى يَقِي وِقَايَةً): korudu (اَلنِّعْمَةُ ج نِعَمٌ): nimet

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, çevirdi, yaptı, icad etti, hükmetti (اَلْحَرُّ): ısı, sıcaklık (اَلْبَلاَغُ ج بَلاَغَاتٌ): tebliğ

(تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا): (tefa'ul babı, nakıs fiil) yüz çevirdi, döndü/ yürüttü/ sevdi [(أَبَانَ يُبِينُ) اَلْمُبِينُ]: (ismi fâil) açık ve vazıh olan, açıklayan (أَنْكَرَ يُنْكِرُ اِنْكَارًا): (if'al babı) inkar etti, tanımadı (عَرَفَ يَعْرِفُ عِرْفَةً): tanıdı (اَلْاَكْثَرُ):ekseriyet, çoğunluk

(NAHL, 84):

[(شَهِدَ يَشْهَدُ) اَلشَّهِيدُ]: (mübalağalı ismi fâil) çokça bulunan, iyi gözetleyen, iyi şahitlik eden

(كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا): inanmadı, inkar etti, nankörlük etti, iman hududunu aştı

(اِسْتَعْتَبَ يَسْتَعْتِبُ اِسْتِعْتَابًا): müsamaha gösterilmesini arzu etti, hoş görülmesini istedi, rızalık istedi

(بَعَثَ يَبْعَثُ بَعْثًا): gönderdi, uyandırdı, diriltti (اَلْاُمَّةُ ج اُمَمٌ): ümmet (اَذِنَ يَاْذَنُ اِذْنًا): (mehmuz fiil) izin verdi

(NAHL, 85):

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs fiil) gördü/ zannetti/ bildi (ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti

(خَفَّفَ يُخَفِّفُ تَخْفِيفًا): (tef'il babı) hafifletti (أَنْظَرَ يُنْظِرُ اِنْظَارًا): (if'al babı) mühlet verdi, süre tanıdı

(NAHL, 86):

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs fiil) gördü/ zannetti/ bildi (أَشْرَكَ يُشْرِكُ اِشْرَاكًا): (if'al babı) (Allah'a) ortak koştu

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs fil) ibadet etti/ dua etti/ davet etti/ istedi/ teşvik etti

(أَلْقَى يُلْقِي اِلْقَاءً): (if'al babı ,nakıs fiil) attı, bıraktı/ hitap etti/ kulak verdi/ çıkarıp attı

(اَلْقَوْلُ ج اَقْوَالٌ): söz/ görüş/ iftira/ inanç (اَلْكَاذِبُ ج كَاذِبُونَ): (ismi fâil) yalancı, düzmeci

(NAHL, 87):

(أَلْقَى يُلْقِي اِلْقَاءً): (if'al babı, nakıs fiil) bıraktı, attı/ hitap etti/ kulak verdi/ çıkarıp attı

(ضَلَّ يَضِلُّ ضَلاَلاً): (muzaaf fil) gizlendi, kayboldu/ yanıldı/ doğru yolu bulamadı (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef fiil) idi, oldu

(اِفْتَرَى يَفْتَرِي اِفْتِرَاءً):(iftial babı , nakıs fiil) uydurdu, iftira etti (يَوْمَئِذٍ): o gün

≺ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 276 (NAHL: 88 – 93) ≻

اَلَّذِينَ	كَفَرُوا	وَ	صَدُّوا	عَنْ سَبِيلِ	اللّٰهِ	زِدْنَاهُمْ
mübteda, ismi mevsul	İnkâr edenlere	ve	alıkoyanlara	yolundan	Allah	artırdık
	sıla; fiil cümlesi; fiili mazi, fâil	atıf h.	fiili mazi, fâil	harfi cer-mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh	haber, fiil cümlesi; fiili mazi, fâil, mef'ul

عَذَابًا	فَوْقَ	الْعَذَابِ	بِمَا	كَانُوا	يُفْسِدُونَ	﴿ 88 ﴾
azap	üstüne	azap	sebebiyle	olmaları	fesat çıkarmakta	
ikinci mef'ul	cümle; mekan zarfı, muzaf	muzafun ileyh	harfi cer, ismi mevsul {(مَا)'ya masdariye de denmiştir, masdarı müevvel (زِدْنَاهُمْ) ile bağlantılıdır}	sıla; fiil cümlesi; fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi; fiil cümlesi	

88. İnkâr edenlere ve (insanları) Allah yolundan alıkoyanlara fesat çıkarmakta olmaları sebebiyle, azap üstüne azap artırdık.

وَ	يَوْمَ	نَبْعَثُ	فِي كُلِّ	أُمَّةٍ	شَهِيدًا	عَلَيْهِمْ
atıf h. {başlama h. de denmiş}	gün	gönderdiğimiz	Her ümmet içinde		bir şahid	onların üzerine
	zaman zarfı, muzaf { ("اذكر") (zikret) olarak takdir edilen mahzuf fiilin mef'ulü }	muzafun ileyh, muzari fiil cümlesi	harfi cer-mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh	mef'ul	car-mecrur

مِنْ أَنْفُسِهِمْ	وَ	جِئْنَا	بِكَ	شَهِيدًا	عَلَى هٰؤُلَآءِ ؕ	وَ
kendi nefislerinden	,	getiririz	seni de	bir şahid olarak	bunların üzerine	atıf h.
harfi cer-mecrur isim	atıf h.	fiili mazi, fâi	car-mecrur	hal	harfi cer, işaret ismi	

نَزَّلْنَا	عَلَيْكَ	الْكِتَابَ	تِبْيَانًا	لِكُلِّ	شَيْءٍ	وَ
indirdik	sana	Kitabı	açıklayıcısı	her	şeyin	,
fiili mazi, fâil	car-mecrur	mef'ul	mef'ûlün lieclih	harfi cer-mecrur isim, muzaf, {(تِبْيَانًا)'nin sıfatı }	muzafun ileyh	atıf h.

هُدًى	وَ	رَحْمَةً	وَ	بُشْرَى	لِلْمُسْلِمِينَ ع	﴿ 89 ﴾
bir hidayet olması için	,	bir rahmet	ve	bir müjde	Müslümanlar için	
matuf	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf	(بُشْرَى)'nın sıfatı; şibhi cümle	

89. Her ümmet içinde kendi nefislerinden onların üzerine bir şahid gönderdiğimiz gün, seni de bunların üzerine bir şahid olarak getiririz. Biz Kitabı sana, (hidayet ve delaletle ilgili) her şeyin açıklayıcısı, Müslümanlar için bir hidayet (doğruyu gösteren bir rehber), bir rahmet ve bir müjde olması için (tedricen, yavaş yavaş) indirdik.

إِنَّ	اللّٰهَ	يَأْمُرُ	بِالْعَدْلِ	وَ	الْإِحْسَانِ	وَ
Doğrusu	Allah	emreder	adaleti	atıf h.	iyiliği	,
tekit ve nasb harfi	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, muzari f. cümlesi	car-mecrur		matuf	atıf h.

إِيتَآءِ	ذِي	الْقُرْبَى	وَ	يَنْهَى	عَنِ الْفَحْشَآءِ	وَ
vermeyi	sahibi olana	yakınlık	atıf h.	yasaklar	çirkin işlerden	ve
matuf, muzaf	muzafun ileyh, muzaf	muzafun ileyh		fiili muzari	car-mecrur	atıf h.

الْمُنْكَرِ	وَ	الْبَغْيِ ج	يَعِظُكُمْ	لَعَلَّكُمْ	تَذَكَّرُونَ	﴿ 90 ﴾
fenalık	ve atıf h.	azgınlıktan	size öğüt verir	Belki siz	düşünürsünüz	
matuf		matuf	(يَنْهَى)'nın fâilinden hal; muzari fiil cümlesi, mef'ul	tereccî (umma, ümit) ve nasb harfi, (لَعَلَّ)'nin ismi	(لَعَلَّ)'nin haberi: muzari fiil cümlesi	

90. Doğrusu Allah, adaleti, iyiliği, yakınlık sahibi olana (kan bağı veya evlilikle bağlı bulunduğu yakınlar ve akrabaya) (ihtiyacı olan şeyleri) vermeyi (sıla-i rahime yardım etmeyi) emreder. Çirkin işlerden, fenalık ve azgınlıktan yasaklar. Belki siz, düşünürsünüz (de öğüdü tutarsınız).

وَ	عَاهَدْتُمْ	إِذَا	اللّٰهِ	بِعَهْدِ	أَوْفُوا	وَ
atıf h.	Antlaşma yaptığınız	zaman	Allah'ın	ahdini	yerine getirin	başlama h.
	fiilu'ş-şart, fiili mazi, fâil, cümle muzafun ileyh	zaman zarfı, muzaf	muz. ileyh	harfi cer-mecrur isim, muzaf	emir fiili, fâil	

لاَ تَنْقُضُوا	الْأَيْمَانَ	بَعْدَ	تَوْكِيدِهَا	وَ	قَدْ	جَعَلْتُمُ
bozmayın	yeminleri	sonra	pekiştirdikten	hal vâvı	tahkik h.	kılmış olarak
nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., fiili muzari+fâil	mef'ul	zaman zarfı, muzaf	muzafun ileyh, bir sonraki zamir için muzaf, (هَا):muzafun ileyh			(تَنْقُضُوا)'nun fâilinden hal; mazi fiil cümlesi; fâil

اللّهَ	عَلَيْكُمْ	كَفِيلاً ط	إِنَّ	اللّهُ	يَعْلَمُ	مَا	تَفْعَلُونَ ﴿91﴾
Allah'ı	üzerinize	kefil	Doğrusu	Allah	bilir	şeyleri	yaptığınız
birinci mef'ul	car-mecrur	ikinci mef'ul	tekit ve nasb harfi	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, muzari fiil cümlesi	mef'ul, ismi mevsul	sıla; fiil cümlesi; fiili muzari+fâil

91. Antlaşma yaptığınız zaman, Allah'ın ahdini yerine getirin (ahde vefa gösterin). Allah'ı üzerinize kefil kılmış olarak (Vallahi, billahi ve tallahi deyip kasıtlı olarak) pekiştirdikten sonra yeminleri bozmayın. Doğrusu Allah, yaptığınız şeyleri bilir.

أَنْكَاثًا ط	قُوَّةٍ	مِنْ بَعْدِ	غَزْلَهَا	نَقَضَتْ	كَالَّتِي	لاَ تَكُونُوا	وَ
kuvvetle eğirip bükmesinden	sonra	ipliğini	çözüp bozan	(kadın) gibi	olmayın		
(غَزْلَهَا)'den hal	muzafun ileyh	harfi cer, zarf ismi, muzaf	mef'ul	sıla; mazi fiil cümlesi	(تَكُونُ)'nin haberi, şibhi cümle	nehiy ve cezm h., f. muzari, nâsih, (تَكُونُ)'nin ismi	atıf h.

أَرْبَى	هِيَ	أُمَّةٌ	أَنْ تَكُونَ	بَيْنَكُمْ	دَخَلاً	أَيْمَانَكُمْ	تَتَّخِذُونَ
daha fazla		bir topluluk	olduğu için	aranızda	bir tuzak	yeminlerinizi	edinerek
haber	mübteda	(تَكُونُ)'nin ismi	masdarı müevvel mef'ûlün lieclihtir, yani (مخافة) (korkusu dolayısıyla); masdar ve nasb h., fiili muzari, nâsih	(دَخَلاً)'in sıfatı; şibhi cümle	ikinci mef'ul	mef'ul	(تَكُونُوا)'nün zamirinden hal; muzari f.

(تَكُونُ)'nin haberi; isim c.

لَكُمْ	لَيُبَيِّنَنَّ	وَ	بِهِ ط	اللّهُ	يَبْلُوكُمُ	إِنَّمَا	مِنْ أُمَّةٍ ط
size	açıklayacaktır		bununla	Allah	sizi imtihan etmektedir	ancak	bir topluluktan
car-mecrur	kasem h., tekit nûnu'na birleşmiş fiili muzari	başlama h.	car-mecrur	fâil	fiili muzari, mef'ul	hasr edatı	car-mecrur

﴿92﴾ تَخْتَلِفُونَ	فِيهِ	كُنْتُمْ	مَا	الْقِيَامَةِ	يَوْمَ
ihtilafa düşmekte	hakkında	olduğunuz	şeyi	kıyamet	günü
(كُنْتُمْ)'ün haberi; fiili muzari+fâil	car-mecrur	sıla; fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	mef'ul, ismi mevsul	muzafun ileyh	zaman zarfı, muzaf

92. Bir topluluk diğer bir topluluktan (sayı veya mal bakımından) daha fazla olduğu için yeminlerinizi aranızda bir tuzak (aldatma aracı) edinerek ipliğini kuvvetle (sağlam olarak) bükmesinden sonra çözüp bozan (kadın) gibi olmayın. Allah, bununla ancak sizi imtihan etmektedir. Hakkında ihtilafa düşmekte olduğunuz şeyi kıyamet günü kesinlikle size açıklayacaktır.

وَاحِدَةً	أُمَّةً	لَجَعَلَكُمْ	اللّهُ	شَآءَ	لَوْ	وَ
tek	bir ümmet	sizi kılardı	Allah	dileseydi		
sıfat	Ikinci mef'ul	cevabü'ş-şart h., (fiili mazi, mef'ul	fâil	fiili mazi{şart cümlesi,}	şart h.	atıf h.

يَهْدِي	وَ	يَشَآءُ	مَنْ	يُضِلُّ	لَكِنْ	وَ
doğru yola iletir	atıf h.	dilediğini		saptırır	fakat	
fiili muzari		sıla; fiil cümlesi; fiili muzari	mef'ul, ismi mevsul	fiili muzari	istidrak h.	atıf h.

﴿93﴾ تَعْمَلُونَ	كُنْتُمْ	عَمَّا	لَتُسْأَلُنَّ	وَ	يَشَآءُ ط	مَنْ
yapmakta	olduğunuz	şeylerden	kesinlikle sorulacaksınız			dilediğini
(كُنْتُمْ)'ün haberi; fiili muzari+fâil	sıla; fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	harfi cer, ismi mevsul	kasem h., tekit nunu birleşmiş meçhul fiili muzari+naibi fâil mahzuf	atıf h.	sıla; fiili muzari	mef'ul, ismi mevsul

93. Allah dileseydi sizi bir tek ümmet kılardı; fakat O, (geçmişte yaptıkları sebebiyle) dilediğini saptırır, dilediğini de doğru yola iletir. Yapmakta olduğunuz şeylerden kesinlikle sorulacaksınız.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 276 ≻

(NAHL, 88 - 89):

(صَدَّ يَصُدُّ صَدًّا): (muzaaf fiil) menetti, alıkoydu/ vazgeçti (زَادَ يَزِيدُ زَيْدًا): (ecvef fiil) arttırdı, ziyadeleştirdi, katıldı, çoğaldı

(فَوْقَ): (zarf) üstünde (أَفْسَدَ يُفْسِدُ إِفْسَادًا): (if'al babı) ifsad etti, bozdu, fesat çıkardı (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol

(كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef fiil) idi, oldu [(شَهِدَ يَشْهَدُ) اَلشَّهِيدُ]: (mübalağalı ismi fâil) şahit, iyi şahitlik eden

(اَلتِّبْيَانُ): tebyin, izah, açıklama, açıklığa kavuşturma [(هَدَى يَهْدِي) اَلْهُدَى]: (masdar) hidayet, hidayet verme

(اَلْبُشْرَى): müjde, iyi haber (جَاءَ يَجِيءُ جَيْئًا ب): (ecvef fiil) getirdi, geldi (نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلاً): (tef'il babı) indirdi

(بَعَثَ يَبْعَثُ بَعْثًا): gönderdi, uyandırdı, diriltti (اَلْأُمَّةُ ج أُمَمٌ): ümmet

(NAHL, 90):

(اَلْعَدْلُ ج عُدُولٌ): adalet, doğruluk, hak yememe, hakka ve hakikate göre hüküm vermek, eşit olmak, eşit kılmak

[(أَحْسَنَ يُحْسِنُ) اَلْإِحْسَانُ]:(masdar) güzel davranma, iyilik yapma, yaptığını güzel yapmak

(اَلْفَحْشَاءُ): hayasızlık, çok çirkin ve yüz kızartıcı günah, edepsizlik (وَعَظَ يَعِظُ وَعْظًا): va'z etti, öğüt verdi

(تَذَكَّرَ يَتَذَكَّرُ تَذَكُّرًا): (tefa'ul babı) tezekkür etti, hatıra getirdi, düşündü

[(آتَى يُؤْتِي) اَلْإِيتَاءُ]: (masdar) verme (أَمَرَ يَأْمُرُ أَمْرًا): (mehmuz fiil) emretti (اَلْقُرْبَى): karabet, yakınlık/ akraba, yakın

(اَلْبَغْيُ): azgınlık, kibir, zulüm, fesat, hakka ve adalete tecavüz (نَهَى يَنْهَى نَهْيًا): (nakıs fiil) yasakladı

[(أَنْكَرَ يُنْكِرُ) اَلْمُنْكَرُ]: (ismi meful) kötülük, insan tabiatının hoşuna gitmeyen her şey, aklın ve sağ duyunun çirkin bulduğu, erdemli toplumun yadırgadığı tutum ve davranışlar

(NAHL, 91):

(أَوْفَى يُوفِي إِيفَاءً): (if'al babı , nakıs fiil) eksiksiz yaptı, ifa etti, tam olarak yerine getirdi

(عَاهَدَ يُعَاهِدُ مُعَاهَدَةً): (mufaale babı) andlaştı, muahede yaptı [(وَكَّدَ يُوَكِّدُ) اَلتَّوْكِيدُ]: (masdar) tekid etme, pekiştirme

(اَلْعَهْدُ ج عُهُودٌ): ahit, anlaşma (اَلْيَمِينُ ج اَيْمَانٌ): yemin (نَقَضَ يَنْقُضُ نَقْضًا): bozdu/ çözdü/ açtı/ yıktı

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (بَعْدَ): (zarf) sonra (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, çevirdi, yarattı, hükmetti

(اَلْكَفِيلُ): kefil, koruyucu, gözetici (فَعَلَ يَفْعَلُ فَعْلاً): yaptı

(NAHL, 92 – 93):

(اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial babı) yaptı, husule getirdi/ edindi [(رَبَا يَرْبُو) اَلْأَرْبَى]: (ismi tafdil) daha ziyade, daha kuvvetli

(بَيَّنَ يُبَيِّنُ تَبْيِينًا): (tef'il babı) zahir oldu, izah ve izhar etti (نَقَضَ يَنْقُضُ نَقْضًا): çözdü, açtı/ bozdu

(اِخْتَلَفَ يَخْتَلِفُ اِخْتِلَافًا): (iftial babı) ihtilafa düştü, değişti, birbirinden ayrıldı (بَعْدَ): (zarf) sonra

(اَلْغَزْلُ ج غُزُولٌ): ip, eğrilmiş ip (اَلنِّكْثُ ج اَنْكَاثٌ): çözülmüş ip (اَلْقُوَّةُ ج قُوىً): kudret, kuvvet, güç

(اَلْيَمِينُ ج اَيْمَانٌ): yemin (اَلدَّخَلُ): aldatma, hile, tuzak, gaddarlık (بَيْنَ): (zarf) arasında

(اَلْأُمَّةُ ج أُمَمٌ): ümmet (بَلاَ يَبْلُو بَلاَءً): imtihan etti, denedi (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef fiil) diledi, oluşturdu, tercih etti

(أَضَلَّ يُضِلُّ اِضْلاَلاً): (if'al babı) saptırdı veya sapmış buldu (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, çevirdi, yarattı, hükmetti

(هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nakıs fiil) irşad etti, hidayet verdi, yol gösterdi, tarif etti, sevk etti

(سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuz fiil) hesaba çekti/ sordu/ istedi (اَلْوَاحِدَةُ): bir, tek (اَلْأُمَّةُ ج أُمَمٌ): ümmet

(عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef fiil) idi, oldu

≺ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 277 (NAHL: 94 – 102) ≻

وَ	لاَ تَتَّخِذُوا	أَيْمَانَكُمْ	دَخَلاً	بَيْنَكُمْ	فَتَزِلَّ	قَدَمٌ
	edinmeyin	yeminlerinizi	bir aldatma (unsuru)	kendi aranızda	kayar	ayak
atıf h.	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., fiili muzari+fâil	mef'ul	ikinci mef'ul	(دَخَلاً)'in sıfatı; şibhi cümle	fâ-i sebebiye; fâ-i sebebiye dolayısıyla gizli bir f. muzari (yani masdar-ı müevvel)	fâil

بَعْدَ	ثُبُوتِهَا	وَ	تَذُوقُوا	السُّوءَ	بِمَا	صَدَدْتُمْ
sonra	sapasağlam basmasından	ve	tadarsınız	kötülüğü	alıkoymanız sebebiyle	
zaman zarfı, muzaf	muzafun ileyh, muzaf, muz. ileyh	atıf h.	fiili muzari+fâil	mef'ul	harfi cer, masdar h.	fiili mazi, fâil

عَنْ سَبِيلِ	اللَّهِ ج	وَ	لَكُمْ	عَذَابٌ	عَظِيمٌ	﴿ 94 ﴾
yolundan	Allah'ın	başlama h.	sizin içindir	azab	büyük	
harfi cer-mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh		haber mukaddem; şibhi cümle	mübteda muahhar	sıfat	

94. Yeminlerinizi kendi aranızda, bir aldatma (bozuculuk unsuru) edinmeyin; (zira bu sebeple) sapasağlam basmasından sonra ayak kayar ve Allah'ın yolundan alıkoyduğunuz için kötülüğü tadarsınız. (Ayrıca) büyük azab da sizin içindir.

اللَّهِ	عِنْدَ	إِنَّمَا	قَلِيلاً ط	ثَمَنًا	اللَّهِ	بِعَهْدِ	لاَ تَشْتَرُوا	وَ
Doğrusu Allah katındaki şey		az	bir değere	Allah'ın	ahdini	değişmeyin		
muzafun ileyh	sıla; şibhi cümle; (muzaf	tekid ve nasb h., nâsih, (إِنَّ)'nin ismi, ismi mevsul	sıfat	mef'ul	muzafun ileyh	harfi cer-mecrur isim, muzaf	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., f. muzari fâil	atıf h.

﴿ 95 ﴾	تَعْلَمُونَ	إِنْ كُنْتُمْ	لَكُمْ	خَيْرٌ	هُوَ
	şayet bilirseniz		sizin için	daha hayırlıdır	
	(كَانَ)'nin haberi, fiil cümlesi; fiili muzari+fâil, önceki cümlede açıklandığı için cevabü'ş-şart mahzuf kabul edilir	şart h., fi'lu'ş-şart; nâsih fiili mazi, (كَانَ)'nin ismi	car-mecrur	haber	mübteda

(إِنَّ)'nin haberi; isim cümlesi

95. Allah'ın ahdini (Allaha verdiğiniz sözü) az bir değere değişmeyin! Şayet (geçici dünya menfaatiyle cennet arasındaki farkı) bilirseniz, doğrusu Allah katında olan şey (mükafat) sizin için daha hayırlıdır.

بَاقٍ ط	اللَّهِ	عِنْدَ	مَا	وَ	يَنْفَدُ	عِنْدَكُمْ	مَا
bâkidir	Allah	katındaki	şey		tükenir	sizin yanınızdaki	şeyler
haber	muzafun ileyh	sıla; şibhi cümle; muzaf	mübteda, ismi mevsul	atıf h.	haber: fiili muzari cüm.	sıla; şibhi cümle	mübteda ismi mevsul

أَجْرَهُمْ	صَبَرُوا	الَّذِينَ	لَنَجْزِيَنَّ	وَ
mükâfatlarını	Sabreden	kimselere	kesinlikle karşılık vereceğiz	
ikinci mef'ul	sıla; fiil cümlesi; fiili mazi, fâil	mef'ul, ismi mevsul	kasem h.,tekit nûnu'na birleşmiş f.muzari	atıf h.

﴿ 96 ﴾	يَعْمَلُونَ	كَانُوا	مَا	بِأَحْسَنِ
	yapmakta	oldukları	şeylerin	en güzeliyle
	(كَانَ)'nin haberi, fiili muzari+fâil	sıla; fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	muzafun ileyh, ismi mevsul	harfi cer-mecrur isim, muzaf

96. Sizin yanınızdaki şeyler (dünya malı) tükenir. Allah katındakiler ise bâkidir (sonsuzdur). Sabreden kimselere mükâfatlarını yapmakta oldukları şeylerin en güzeli(ni vermek sureti)yle kesinlikle karşılık vereceğiz.

وَ	أُنْثَى	أَوْ	مِنْ ذَكَرٍ	صَالِحًا	عَمِلَ	مَنْ
	kadın(lar)dan	veya	erkek(ler)den	iyi	amel işlerse	kim
hal vâvı	matuf	atıf h.	(عَمِلَ)'nin fâilinden hal; şibhi c.	mef'ul	fiilu'ş-şart; fiili mazi	mübteda, şart ismi

لَنَجْزِيَنَّهُمْ	وَ	طَيِّبَةً ج	حَيَاةً	فَلَنُحْيِيَنَّهُ	مُؤْمِنٌ	هُوَ
kesinlikle onlara veririz		hoş	bir hayat	ona kesinlikle yaşatırız	mümin olarak	
kasem h., tekit nûnu'na birleşmiş fiili muzari, mef'ul	atıf h.	sıfat	mef'ûlü mutlak, {mef'ûlü mutlak naibi de denmiştir	cevabü'ş-şart için rabıta, kasem h., (yeminin cevabı) tekit nûnu'na birleşmiş fiili muzari, mef'ul	haber	mübteda

﴿ 97 ﴾

يَعْمَلُونَ	كَانُوا	مَا	بِأَحْسَنِ	أَجْرَهُم
yapmakta	oldukları	şeylerin	en güzeliyle	mükâfatlarını
(كَانَ)'nin haberi, fiili muzari+fâil	sıla; fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	muzafun ileyh, ismi mevsul	harfi cer-mecrur isim, muzaf	ikinci mef'ul

97. Erkek veya kadın(lar)dan (ayrım olmaksızın) kim mümin olarak iyi amel işlerse, ona kesinlikle hoş bir hayat yaşatırız. Mükâfatlarını, yapmakta oldukları şeylerin en güzeli (olan cenneti ve Allah'ın hoşnutluğunu vermek sureti)yle kesinlikle karşılık veririz.

﴿ 98 ﴾

الرَّجِيمِ	مِنَ الشَّيْطَانِ	بِاللَّهِ	فَاسْتَعِذْ	الْقُرْآنَ	قَرَأْتَ	فَإِذَا
kovulmuş	şeytandan	Allah'a	sığın	Kur'an	okuduğun zaman	
sıfat	harfi cer-mecrur isim, mevsuf	car-mecrur	rabıta (bağlaç) cevabu'ş-şart; emir fiili	mef'ul	fiilu'ş-şart; fiili mazi, fâil	(yeni cümleye) başlama h., şart bildiren zaman z.

98. Kur'an okuduğun zaman kovulmuş şeytandan Allah'a sığın!

﴿ 99 ﴾

يَتَوَكَّلُونَ	عَلَى رَبِّهِمْ	وَ	آمَنُوا	عَلَى الَّذِينَ	سُلْطَانٌ	لَهُ	لَيْسَ	إِنَّهُ
güvenenler	Rablerine	ve	iman edenler	üzerinde	bir hakimiyeti	onun	yoktur	Doğrusu
fiili muzari+fâil {(يَتَوَكَّلُونَ) cümlesi, (آمَنُوا) cümlesi üzerine matuf}	harfi cer, (mecrur isim	atıf h.	sıla; fiili mazi, fâil	harfi cer, ismi mevsul	(لَيْسَ)'nin muahhar ismi	(لَيْسَ)'nin haber mukaddemi; şibhi cümle	fiili mazi, nâsih	tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi
					(إِنَّ)'nin haberi; fiil cümlesi			

99. Doğrusu onun (şeytanın), iman edenler ve (yalnız) Rablerine tevekkül edenler üzerinde bir hakimiyeti (nüfuzu, zorlayıcı gücü) yoktur.

﴿ 100 ﴾

مُشْرِكُونَ ع	بِهِ	هُمْ	الَّذِينَ	وَ	يَتَوَلَّوْنَهُ	عَلَى الَّذِينَ	سُلْطَانُهُ	إِنَّمَا
(Allah'a) ortak koşanlar	onu		kimseler	ve	onu dost edinen	kimseler üzerinedir	Onun hakimiyeti	ancak
haber	sebeb ifade eden harfi cer (الشَّيْطَانِ)'a dönen {haber ile bağlantılı}	mübteda	matuf, ismi mevsul	atıf h.	sıla; fiili muzari+fâil, mef'ul	haber, şibhi cümle	mübteda	hasr edatı

100. Onun hakimiyeti (otorite ve yaptırım gücü), ancak onu dost edinenlere ve onu(n sebebiyle Allah'a) ortak koşanlar üzerinedir.

آيَةٍ	مَكَانَ	آيَةً	بَدَّلْنَا	إِذَا	وَ
bir ayetin	yerini	bir ayetle	değiştirdiğimizde		
muzafun ileyh	ikinci mef'ul, muzaf	mef'ul	fi'lu'ş-şart; fiili mazi, fâil	şart bildiren cezmetmeyen zaman zarfı	atıf h.

أَنْتَ	إِنَّمَآ	قَالُوا	يُنَزِّلُ	بِمَا	أَعْلَمُ	اللَّهُ	وَ
Sen	ancak	derler	indirdiği	şeyi	çok iyi bilir	Allah	
mübteda	hasr edatı	cevâbü'ş-şart; f. mazi,fâil	sıla; fiili muzari	harfi cer, ismi mevsul	haber	mübteda	ara cümle h.

﴿ 101 ﴾

لَا يَعْلَمُونَ	أَكْثَرُهُمْ	بَلْ	مُفْتَرٍ
bilmezler	onların çoğu	Bilakis	iftiracısın
	mübteda	idrab h.	haber

Haber: fiil cüm: nefiy h., fiili muzari+fâil {(بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ) cümlesi, başlangıç cümlesi}

101. Bir ayetin yerini başka bir ayetle değiştirdiğimizde - ki Allah indirdiği şeyi (çok iyi) bilir- onlar; «Sen ancak bir iftiracısın (uyduruyorsun)» derler. Bilakis (hayır, öyle değildir), onların çoğu bilmezler.

لِيُثَبِّتَ	بِالْحَقِّ	مِنْ رَبِّكَ	الْقُدُسِ	رُوحُ	نَزَّلَهُ	قُلْ
sebat vermek için	hak ile	Rabbin katından	mukaddes	Rûh	Onu indirdi	De ki
ta'lil ve nasb h., fiili muzari	(نَزَّلَهُ)'nün fâilinden hal; şibhi c.	harfi cer-mecrur isim	muzafun ileyh	fâil, muzaf	fiili mazi, mef'ul	emir fiili

﴿ 102 ﴾

لِلْمُسْلِمِينَ	وَ	بُشْرَى	وَ	هُدًى	وَ	آمَنُوا	الَّذِينَ
Müslümanları	müjde	ve	bir rehber	,	iman edenlere		
harfi cer-mecrur isim	matuf	atıf h.	matuf	atıf h.	sıla; fiili mazi, fâil		mef'ul, ismi mevsul

102. De ki: "Onu (Kuran'ı), Mukaddes Rûh, iman edenlere (vahiyle) sebat vermek Müslümanları (doğru yola ileten) bir rehber ve müjde olması için, Rabbin katından hak ile indirdi.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 277 ≻

(NAHL, 94 – 95)

(اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا) (iftial babı) : edindi (اَلْيَمِينُ ج اَيْمَانٌ): yemin (اَلدَّخَلُ): aldatma, hile, tuzak, gaddarlık

(بَيْنَ): (zarf) arasında (صَدَّ يَصُدُّ صَدًّا): (muzaaf fiil) menetti, alıkoydu/ vazgeçti [(ثَبَتَ يَثْبُتُ) اَلثُّبُوتُ]: sabit, sabit olma

(زَلَّ يَزِلُّ زَلاًّ): (muzaaf fiil) kaydı (اَلْقَدَمُ ج اَقْدَامٌ): ayak/ mecazen yadigar (بَعْدُ): (zarf) sonra

(ذَاقَ يَذُوقُ ذَوْقًا): (ecvef fiil) tattı, hissetti (اَلسُّوءُ): kötülük (اَلْقَلِيلُ ج قَلِيلُونَ): az, azınlık (اَلْعَهْدُ ج عُهُودٌ): ahid, anlaşma

(اِشْتَرَى يَشْتَرِي اِشْتِرَاءً): (iftial babı) satın aldı/ sattı (اَلْخَيْرُ): (ismi tafdil) daha hayırlı, en hayırlı (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef fiil) idi, oldu (اَلثَّمَنُ ج اَثْمَانٌ): fiat, paha, bedel (عِنْدَ): (zarf) yanında,katında

(NAHL, 96):

[(حَسُنَ يَحْسُنُ) اَلْاَحْسَنُ]:(ismi tafdil) en güzel, daha güzel (اَلْاَجْرُ ج اُجُورٌ): ecir, ücret, mükafat

(عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi (صَبَرَ يَصْبِرُ صَبْرًا): sabretti [(بَقِيَ يَبْقَى) اَلْبَاقِي]: (ismi fâil) baki olan

(عِنْدَ): (zarf) yanında,katında (جَزَى يَجْزِي جَزَاءً): (nakıs fiil) karşılığını verdi (نَفِدَ يَنْفَدُ نَفْدًا): bitti, tükendi

(NAHL, 97):

[(صَلَحَ يَصْلُحُ) اَلصَّالِحُ]: (ismi fâil) salih olan, doğru olan (أَحْيَى يُحْيِي اِحْيَاءً): (if'al babı, ,lefif fiil) hayat verdi, diriltti

[(حَسُنَ يَحْسُنُ) اَلْاَحْسَنُ]:(ismi tafdil) en güzel, daha güzel (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi

(اَلذَّكَرُ ج ذُكُورٌ): erkek (اَلطَّيِّبَةُ ج طَيِّبَاتٌ): temiz, hoş, lezzetli, helal (جَزَى يَجْزِي جَزَاءً): (nakıs fiill)karşılığını verdi

(اَلْاُنْثَى ج اِنَاثٌ): dişi (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi (اَلْاَجْرُ ج اُجُورٌ): ecir, ücret, mükafat

(NAHL, 98 – 99 – 100):

(قَرَاَ يَقْرَاُ قِرَاءَةً): (mehmuz fiil) okudu (اِسْتَعَاذَ يَسْتَعِيذُ اِسْتِعَاذَةً): (iftial babı) sığınmayı talep etti, sığınmaya çalıştı

[(رَجَمَ يَرْجُمُ) الرَّجِيمُ]: kovulmuş, lanetlenmiş (اَلسُّلْطَانُ): hakimiyet, saltanat, galebe

(لَيْسَ): (camid fiil) değildir (تَوَكَّلَ يَتَوَكَّلُ تَوَكُّلاً): (tefa'ul babı) tevekkül etti, işini Allah'a bıraktı, O'na güvenip dayandı

(NAHL, 100 – 101 – 102):

(اَلسُّلْطَانُ): hakimiyet, galebe, saltanat (تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا): (tefa'ul babı, nakıs fiil) sevdi, yardımda bulundu/ yürüttü/ yüz çevirdi

(بَدَّلَ يُبَدِّلُ تَبْدِيلاً) (tef'il babı) bedel kıldı/ değiştirdi/ tahrif etti [(عَلِمَ يَعْلَمُ) اَلْاَعْلَمُ]: (ismi tafdil) daha iyi bilen, en iyi bilen

(نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلاً): (tef'il babı) indirdi [(اِفْتَرَى يَفْتَرِي) اَلْمُفْتَرِي]: (ismi fâil) iftira eden, uyduran

[(كَثُرَ يَكْثُرُ) اَلْاَكْثَرُ]: (ismi tafdil) ekseriyet, daha çok, en çok (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (اَلْمَكَانُ ج اَمَاكِنُ): mekan, yer

(ثَبَّتَ يُثَبِّتُ تَثْبِيتًا): (tef'il babı) sabitleştirdi, sebat verdi [(هَدَى يَهْدِي) اَلْهُدَى]: (masdar) doğru yola iletme, hidayet

(رُوحُ الْقُدُسِ): üzerinde en küçük bir leke bulunmayan, arınmış tertemiz, takdîse lâyık ruh

(اَلْبُشْرَى): müjde, iyi haber (نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلاً): (tef'il babı) indirdi

⋖ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 278 (NAHL: 103 – 110) ⋗

يُعَلِّمُهُ	إِنَّمَا	يَقُولُونَ	أَنَّهُمْ	نَعْلَمُ	لَقَدْ	وَ
ona öğretiyor	ancak	dediklerini	onların	biliyoruz	And olsun ki	
fiili muzari, mef'ul	hasr edatı	(أنّ)'nin haberi, fiili muzari+fâil	tekit ve nasb harfi, (أنّ)'nin ismi	fiili muzari	yemin lamı, tahkik harfi	başlama h.

(نَعْلَمُ)'nun mef'ûlü: masdar-ı müevvel

وَ	أَعْجَمِيٌّ	إِلَيْهِ	يُلْحِدُونَ	الَّذِي	لِسَانُ	بَشَرٌ ط
başlama h.	yabancıdır	kendisine	yöneldikleri şahsın		dili	bir insan
	haber	car-mecrur	sıla; fiili muzari+fâil	muzafun ileyh, ismi mevsul	mübteda, muzaf(yeni tümceye başlangıç cümlesi	fâi, (إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ) cümlesi mekûlü'l-kavl cümlesi

﴿ 103 ﴾

مُبِينٌ	عَرَبِيٌّ	لِسَانٌ	هَذَا
apaçık	bir Arapça dilidir		bu
ikinci sıfat	sıfat	haber, mevsuf	mübteda

103. And olsun ki biz onların: «(Kur'an'ı) ona ancak bir insan öğretiyor» dediklerini biliyoruz. Kendisine yöneldikleri (nisbet ettikleri) şahsın dili yabancıdır (Arapça'yı bilmemektedir). (Halbuki) bu (Kur'an) apaçık bir Arapça dilidir.

اللّهُ	لاَ يَهْدِيهِمُ	اللّهِ	بِآيَاتِ	لاَ يُؤْمِنُونَ	الَّذِينَ	إِنَّ
Allah	doğru yola iletmez	Allah'ın	ayetlerine	inanmayanları		Gerçek şu ki
fâil	nefiy h., f. muzari, mef'ul	muz. ileyh	harfi cer-mecrur isim, muzaf	sıla; fiil cümlesi; nefiy h., fiili muzari+fâil	(إنّ)'nin ismi, ismi mevsul	tekit ve nasb harfi

(إنّ)'nin haberi; fiil cümlesi

﴿ 104 ﴾

أَلِيمٌ	عَذَابٌ	لَهُمْ	وَ
elem veren	azap	Onlara vardır	
sıfat	mübteda muahhar, mevsuf	haber mukaddem; şibhi cümle	atıf h.

104. Gerçek şu ki; Allah'ın ayetlerine inanmayanları Allah doğru yola iletmez. Onlara elem veren azap vardır.

اللّهِ	بِآيَاتِ	لاَ يُؤْمِنُونَ	الَّذِينَ	الْكَذِبَ	يَفْتَرِي	إِنَّمَا
Allahın âyetlerine		inanmayanlar		yalanı	uydurur	ancak
muzafun ileyh	harfi cer-mecrur isim, muzaf	sıla; nefiy h., fiili muzari+fâil	fâil, ismi mevsul {muahhar (mef'ul'den sonraya kalan fâil de denmiştir}	mef'ul	fiili muzari	hasr edatı

﴿ 105 ﴾

الْكَاذِبُونَ	هُمُ	أُولَئِكَ	وَ
yalancıların asıl kendileri		İşte onlardır	
haber	fasıl zamiri	mübteda	başlama h.

105. Yalanı ancak Allahın âyetlerine inanmıyanlar uydurur. İşte yalancıların asıl kendileri onlardır.

مَنْ	إِلاَّ	إِيمَانِهِ	مِن بَعْدِ	بِاللّهِ	كَفَرَ	مَنْ
kimse	hariç	imanından	sonra	Allah'ı	inkar ederse	Her kim
müstesna, ismi mevsul	istisna h.	muzafun ileyh, muzaf, muzafun ileyh, (فعليهم غضب) (onların üzerine gazab vardır) olarak takdir edilen cevabü'ş-şart mahzuftur {ikinci (مَن)'den sonraki cevaba da delâlet eder}	harfi cer, zarf ismi	car-mecrur	fi'lu'ş-şart; fiili mazi	mübteda, şart ismi

(مَنْ) mübtedasının haberi; şart ve cevabı

لَكِنْ	وَ	بِالْإِيمَانِ	مُطْمَئِنٌّ	قَلْبُهُ	وَ		أُكْرِهَ
fakat ancak	atıf h.	iman ile	mutmain olduğu halde	kalbi		hal vâvı	zorlanan
istidrak ve nasb h.		car-mecrur	haber	mübteda			sıla; fiil cümlesi; meçhul fiili mazi

(أُكْرِهَ)'nin naibi fâilinden hal; isim cümlesi

مِنَ اللَّهِ	غَضَبٌ	فَعَلَيْهِمْ	صَدْرًا	بِالْكُفْرِ	شَرَحَ	مَنْ
Allah katından	bir gazap	işte bunlara vardır	göğüs	küfre	açarsa	kim
(غَضَبٌ)'ün sıfatı şibhi cümle	mübteda muahhar	zaide+ haber mukaddem; şibhi cümle	temyiz	car-mecrur	sıla; mazi fiil cümlesi	mübteda, ismi mevsul

(مَن) mübtedasının haberi; isim cümlesi

﴿ 106 ﴾ عَظِيمٌ	عَذَابٌ	لَهُمْ	وَ
büyük	bir azap	onlar için vardır	,
sıfat	mübteda muahhar, mevsuf	haber mukaddem; şibhi cümle	atıf h.

106. Kalbi iman ile mutmain (tatmin bulmuş) olduğu halde (inkâra) zorlanan kimse hariç kim imanından sonra Allah'ı inkar ederse (Allah'ın onlara gadabı vardır), ancak kim küfre göğüs açarsa, işte bunlara Allah katından bir gazap (öfke, nefret) vardır; onlar için (ahirette de) büyük bir azap vardır.

وَ	عَلَى الْآخِرَةِ	الدُّنْيَا	الْحَيَاةَ	اسْتَحَبُّوا	بِأَنَّهُمُ	ذَٰلِكَ
atıf h.	ahirete car-mecrur	dünya sıfat	hayatını mef'ul, mevsuf	severek tercih etmeleri (أَنَّ)'nin haberi; mazi fiil; fâil	onların.. sebebiyledir h. cer, tekit ve nasb harfi, (أَنَّ)'nin ismi	Bu mübteda, işaret ismi

(ذَٰلِكَ) mübtedasının haberi; şibhi cümle

﴿ 107 ﴾ الْكَافِرِينَ	الْقَوْمَ	لَا يَهْدِي	اللَّهَ	أَنَّ
kâfirler	topluluğunu	hidayete erdirmemesi	Allah'ın	
sıfat, {ikinci masdar, geçen masdar üzerine matuf}	mef'ul, mevsuf	(أَنَّ)'nin haberi, fiil cümlesi, nefiy h., fiili muzari	(أَنَّ)'nin ismi	tekit ve nasb h.

107. Bu (azap), onların dünya hayatını ahirete severek tercih etmeleri ve Allah'ın kâfirler topluluğunu hidayete erdirmemesi sebebiyledir.

سَمْعِهِمْ	وَ	عَلَى قُلُوبِهِمْ	اللَّهُ	طَبَعَ	الَّذِينَ	أُولَٰئِكَ
kulaklarına	,	kalplerine	Allah'ın	mühür vurduğu	kimselerdir	İşte onlar
matuf	atıf h.	harfi cer-mecrur isim	fâil	sıla; mazi fiil cümlesi	haber, ismi mevsul	mübteda, işaret ismi

﴿ 108 ﴾ الْغَافِلُونَ	هُمُ	أُولَٰئِكَ	وَ	أَبْصَارِهِمْ	وَ
gafillerin ta kendileridir		onlar	Ve	gözlerine	ve
haber	fasıl zamiri	mübteda, işaret ismi	atıf h.	matuf	atıf h.

108. İşte onlar (dünyayı ahirete tercih etmesi sebebiyle hidayete erdirilmeyenler) Allah'ın, kalplerine, kulaklarına ve gözlerine mühür vurduğu kimselerdir. Ve onlar gafillerin ta kendileridir.

﴿ 109 ﴾ الْخَاسِرُونَ	هُمُ	فِي الْآخِرَةِ	أَنَّهُمْ	لَا جَرَمَ
ziyana uğrayanlardır		ahirette	onlar	hiç şüphe yoktur
haber	mübteda	car-mecrur	tekit ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi	en-nafiye li'l-cins, (لَا)'nın ismi

(أَنَّ)'nin haberi, isim cümlesi

(لَا)'nın haberi; masdar-ı müevvel

109. Şüphesiz, onlar ("Hak Yolu'nun sıkıntılarına katlanamayacaklarını anlayıp imandan dönen ve tekrar müşrik topluluğa katılan kimseler") ahirette ziyana uğrayanlardır.

مَا فُتِنُوا	مِن بَعْدِ	هَاجَرُوا	لِلَّذِينَ	رَبَّكَ	إِنَّ	ثُمَّ
eziyet edilmelerinden sonra		hicret eden	kimseler için (destek)dir	Rabbin	doğrusu	sonra
muzafun ileyh, masdarı müevvel; masdar h., meçhul f. mazi, naibi fâil	harfi cer, zarf ismi, muzaf	sıla; fiil cümlesi; fiili mazi, fâil	(إِنَّ)'nin haberi; şibhi cümle	(إِنَّ)'nin ismi	tekit ve nasb harfi	atıf h.

﴿ 110 ﴾ رَحِيمٌ	لَغَفُورٌ	مِن بَعْدِهَا	رَبَّكَ	إِنَّ	صَبَرُوا	وَ	جَاهَدُوا	ثُمَّ
çok merhamet edendir	çok bağışlayan	bunlardan sonra	Rabbin	kesinlikle	sabredenler	ve	cihad edenler	ardından da
(إِنَّ)'nin ikinci haberi, merfu {sonraki (إِنَّ)'nin ismi ve haberi birinci (إِنَّ)'nin haberidir de denmiş}	tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi	harfi cer, zarf ismi	(إِنَّ)'nin ismi	tekit ve nasb harfi	fiili mazi, fâil	atıf h.	fiili mazi, fâil	atıf h.

110. Sonra doğrusu Rabbin, eziyet edildikten sonra hicret edenler, ardından da cihad edenler ve sabredenler için (destek)tir. Bütün bunlardan sonra doğrusu Rabbin kesinlikle Gafur'dur (çok bağışlayandır), Rahim'dir (çok merhamet edendir).

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 278 ≻

(NAHL, 103):

(أَلْحَدَ يُلْحِدُ اِلْحَادًا): (hak yoldan) saptı/ dil uzattı/ yöneldi, meyletti, işaret etti (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

[(أَبَانَ يُبِينُ) اَلْمُبِينُ]: (ismi fâil) açık ve vazıh olan, açıklayan (اَللِّسَانُ ج اَلْسِنَةٌ): lehçe, konuşma dili

(اَلْاَعْجَمِيُّ ج اَعْجَمِينَ): yabancı, dil (اَلْعَرَبِيُّ): Arapça (عَلَّمَ يُعَلِّمُ تَعْلِيمًا): (tef'il babı) öğretti (اَلْبَشَرُ): beşer, insan

(NAHL, 104):

(هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nakıs fiil) hidayet etti, doğru yola iletti, yol gösterdi, irşad etti (اَلْاَلِيمُ): şiddeti acı çektiren, çok elem veren

(NAHL, 105):

(اِفْتَرَى يَفْتَرِي اِفْتِرَاءً): (iftial babı, nakıs fiil) uydurdu, iftira etti [(كَذَبَ يَكْذِبُ) اَلْكَذِبُ]: yalan, uydurma

(اَلْكَاذِبُ ج كَاذِبُونَ): (ismi fâil) yalancı, düzmeci

(NAHL, 106 – 107):

(أَكْرَهَ يُكْرِهُ اِكْرَاهًا): (if'al babı) zorladı, isteksiz olarak yaptı (شَرَحَ يَشْرَحُ شَرْحًا): açtı, genişletti, genişlik verdi

[(اِطْمَانَّ يَطْمَئِنُّ) اَلْمُطْمَئِنُّ]:(ismi fâil) tatmin olan, dinen, yatışan, sükunet bulan, manen huzurlu olan

(اَلْعَظِيمُ ج عَظَائِمُ): büyük, yüce [(غَضِبَ يَغْضَبُ) اَلْغَضَبُ]: gazap, hiddet gösterme

(اَلصَّدْرُ ج صُدُورٌ): göğüs (هَدَى يَهْدِي هَدْيًا) :(nakıs fiil) doğru yola iletti, irşad etti, hidayet verdi

(اَلْقَلْبُ ج قُلُوبٌ): kalp (اِسْتَحَبَّ يَسْتَحِبُّ اِسْتِحْبَابًا): (istif'al babı, muzaf fiil) sevip tercih etti, sevdi, beğendi

(NAHL, 108):

(اَلسَّمْعُ): işitme, işitme duygusu, kulak (اَلْبَصَرُ ج اَبْصَارٌ): görme hassesi, göz (اَلْقَلْبُ ج قُلُوبٌ): kalp

(اَلْغَافِلُ ج غَافِلُونَ): (ismi fâil) gafil (طَبَعَ يَطْبَعُ طَبْعًا): mühürledi

(NAHL, 109):

(لَا جَرَمَ): muhakkak ki, şüphesiz, hiç şüphe yok ki (اَلْخَاسِرُ ج خَاسِرُونَ): (ismi fâil) zarar eden, ziyana uğrayan

(NAHL, 110):

(جَاهَدَ يُجَاهِدُ مُجَاهَدَةً): (müfaale babı) müdafaa ve galip gelmede güç sarfetti, cihad etti

(هَاجَرَ يُهَاجِرُ مُهَاجَرَةً): (müfaale babı) hicret etti (صَبَرَ يَصْبِرُ صَبْرًا): sabretti

(فَتَنَ يَفْتِنُ فَتْنًا): işkence etti, eziyet etti, ateşe attı/ denedi (بَعْدَ): (zarf)sonra

≺ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 279 (NAHL: 111 – 118) ≻

وَ	عَن نَّفْسِهَا	تُجَادِلُ	نَفْسٍ	كُلُّ	تَأْتِي	يَوْمَ
ve	kendi hakkında	çabalayarak	nefis	her	gelir	O gün
atıf h.	harfi cer-mecrur isim	(كُلُّ)'den hal; muzari fiil cümlesi.; (izafet olduğunda nekre kelimeden hal olması caizdir denmiştir)	muzafun ileyh	fâil, muzaf	muzafun ileyh: muzari fiil cümlesi (yani ..geldiği günü zikret)	zaman zarfı, muzaf

﴿ 111 ﴾	لاَ يُظْلَمُونَ	هُمْ	وَ	عَمِلَتْ	مَا	كُلُّ نَفْسٍ	تُوَفَّى
	zulmedilmeksizin			işlediği	şey	herkese (her nefse)	eksiksiz ödenir
	haber, fiil cümlesi nefiy h., meçhul fiili muzari, naibi fâil	mübteda	hal vâvı	sıla; fiil cümlesi; fiili mazi	mef'ul, ismi mevsul	muzafun ileyh	naibi fâil	meçhul fiili muzari

Hal; isim cümlesi

111. O gün, her nefis kendi hakkında çabalayarak gelir ve herkese işlediği şey(in karşılığı) zulmedilmeksizin (haksızlığa uğratılmadan) eksiksiz ödenir.

آمِنَةً	كَانَتْ	قَرْيَةً	مَّثَلاً	اللّهُ	ضَرَبَ	وَ
güvenli	olan	bir kasabayı	misal	Allah	verir	
(كَانَ)'nin haberi	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هي) gizli zamiri	bedel, mevsuf	mef'ul	fâil	fiili mazi	atıf h.

(..كَانَتْ) cümlesi, nekra kelimeden sonra geldiği için sıfat; fiil cümlesi

فَكَفَرَتْ	مَكَانٍ	مِنْ كُلِّ	رَغَدًا	رِزْقُهَا	يَأْتِيهَا	مُطْمَئِنَّةً
nankörlük ettiler	mekandan	her	bolca	rızkı	kendisine gelen	huzurlu
atıf h. fiili mazi	muzafun ileyh	harfi cer-mecrur isim, muzaf	(رِزْقُهَا)'dan hal	fâil	(كَانَ)'nin üçüncü haberi; f. muzari, mef'ul	(كَانَ)'nin ikinci haberi

وَ	الْجُوعِ	لِبَاسَ	اللّهُ	فَأَذَاقَهَا	اللّهِ	بِأَنْعُمِ	
ve	açlık	elbisesini	Allah	onlara tattırdı	Allah'ın	nimetlerine	
atıf h.	muzafun ileyh	ikinci mef'ul, muzaf	fâil	atıf h. f. mazi, mef'ul	muzafun ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf	
﴿ 112 ﴾	يَصْنَعُونَ	بِمَا كَانُوا			الْخَوْفِ		
	yapmakta	oldukları şeyler			korku		
	(كَانَ)'nin haberi, fiili muzari+fâil	h. cer, ismi mevsul, sıla; fiil cümlesi; f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi			matuf		

112. Allah size, rızkı kendisine her mekandan bolca gelen güvenli, huzurlu bir kasabayı misal verir. Sonra onlar Allah'ın nimetlerine karşı nankörlük ettiler. Bunun üzerine Allah da onlara, yapmakta oldukları şeyler sebebiyle açlık ve korku elbisesini (sıkıntısını) tattırdı.

فَكَذَّبُوهُ	مِنْهُمْ	رَسُولٌ	جَآءَهُمْ	لَقَدْ	وَ
hemen onu yalanladılar	aralarından	bir peygamber	kendilerine gelmişti	And olsun ki	
atıf h., f. mazi, fâil, mef'ul	(رَسُولٌ)'ün sıfatı; şibhi cümle	fâil	fiili mazi, mef'ul	lâmu cevâbi'l-kasem, tahkik harfi	başlama h.

﴿ 113 ﴾	ظَالِمُونَ	هُمْ	وَ	الْعَذَابُ	فَأَخَذَهُمُ
	zulmederlerken			azap	bunun üzerine onları yakaladı
	haber	mübteda	hal vâvı	fâil	atıf h., fiili mazi, mef'ul

113. And olsun ki, aralarından kendilerine bir peygamber gelmişti, hemen onu yalanladılar. Bunun üzerine zulmederlerken (zulümleri sebebiyle) azap onları yakaladı.

وَ	طَيِّبًا	حَلاَلاً	اللّهُ	رَزَقَكُمُ	مِمَّا		فَكُلُوا
	temiz	helal olarak	Allah'ın	size verdiği rızıklardan			yiyin
atıf h.	sıfat	hal	fâil	sıla; fiili mazi, mef'ul	harfi cer, ismi mevsul		başlama h. emir fiili, fâi
﴿ 114 ﴾	تَعْبُدُونَ	إِيَّاهُ	إِنْ كُنتُمْ	اللّهِ	نِعْمَتَ		اشْكُرُوا
	kulluk ediyor	yalnızca Allah'a	idiyseniz	Allah'ın	nimetine		şükredin
	(كُنتُمْ)'ün haberi, f. muzari+fâil	mef'ul mukaddem	şart ve cezm h., fi'lu'ş-şart; fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	muzafun ileyh	mef'ul, muzaf		emir fiili, fâil

114. O halde yalnızca Allah'a kulluk ediyorsanız, Allah'ın size helal ve temiz olarak verdiği rızıklardan yiyin ve Allah'ın nimetine şükredin.

إِنَّمَا	حَرَّمَ	عَلَيْكُمُ	الْمَيْتَةَ	وَ	الدَّمَ	وَ
ancak	haram kıldı	size	ölüyü	,	kanı	,
hasr edatı	fiili mazi	car-mecrur	mef'ul	atıf h.	matuf	atıf h.

لَحْمَ	الْخِنْزِيرِ	وَ	مَآ	أُهِلَّ	لِغَيْرِ	اللَّهِ
etini	domuz	ve	kesilen şeyi		başkası için	Allah'tan
matuf, muzaf	muzafun ileyh	atıf h.	matuf, ismi mevsul {ismi mevsul, (لَحْمَ) üzerine matuf}	sıla; fiil cümlesi; meçhul fiili mazi	harfi cer-mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh

بِهِ	فَمَنِ	اضْطُرَّ	غَيْرَ	بَاغٍ	وَ	لَا
kendisiyle	Dolayısıyla kim	mecbur kalırsa	saldırmaksızın		,	
car-mecrur	atıf h., mübteda, şart ismi	fi'lu'ş-şart; meçhul fiili mazi	hal, (اضْطُرَّ)'daki gizli zamirden hal, muzaf	muzafun ileyh	atıf h.	tekit için gelen zaid nefiy h.

﴿ 115 ﴾

عَادٍ	فَإِنَّ	اللَّهَ	غَفُورٌ	رَحِيمٌ
haddi aşmaksızın (yer)	doğrusu	Allah	çok bağışlayan	çok merhamet edendir
(بَاغٍ) üzerine matuf	cevabü'ş-şart için rabıta, tekit ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi,	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ikinci haberi,

cevâbü'ş-şart; şart ve cevab birlikte (مَنِ) mübtedasının haberi

115. (Allah) size, ancak ölüyü, kanı, domuz etini ve Allah'tan başkası adına kesileni haram kıldı. Dolayısıyla kim mecbur kalırsa saldırmaksızın, (zaruret sınırını) aşmaksızın (yeterince yiyebilir). Çünkü doğrusu Allah çok bağışlayan, çok merhamet edendir.

وَ	لَا تَقُولُوا	لِمَا	تَصِفُ	أَلْسِنَتُكُمُ	الْكَذِبَ	هَذَا
,	demeyin	şeyler sebebiyle	nitelediği	dillerinizin	yalan yanlış	Bu
atıf h.	nehy-i hazır: nehiy ve cezm h., fiili muzari, fâil	harfi cer, ismi mevsul {(مَا): masdariye de denmiştir, fiille bağlantılı }	sıla; muzari fiil cümlesi	fâil	(تَصِفُ)'nün mef'ulü	mübteda, işaret ismi

حَلَالٌ	وَ	هَذَا	حَرَامٌ	لِتَفْتَرُوا	عَلَى اللَّهِ	الْكَذِبَ ط
helaldir	,	bu	haramdır	Çünkü uydurmuş olursunuz	Allah'a karşı	yalan
haber, {(هَذَا حَلَالٌ) cümlesi, mekûlü'l-kavl}	atıf h.	mübteda, işaret ismi	haber	sebep ve nasb h., f. muzari, fâil, {(لِتَفْتَرُوا) masdarı müevveli geçen masdardan bedel de denmiştir}	car-mecrur	mef'ul

﴿ 116 ﴾

إِنَّ	الَّذِينَ	يَفْتَرُونَ	عَلَى اللَّهِ	الْكَذِبَ	لَا يُفْلِحُونَ
Doğrusu	uyduranlar		Allah'a karşı	yalan	kurtuluşa eremezler
tekit ve nasb harfi	(إِنَّ)'nin ismi, ismi mevsul	sıla; fiil cümlesi; fiili muzari+fâil	car-mecrur	mef'ul	nefiy h., (إِنَّ)'nin haberi; fiil cümlesi; fiili muzari+fâil

116. Dillerinizin yalan-yanlış nitelediği şeyler sebebiyle (bilgisizce) «Bu haram, bu helaldir» demeyin. Çünkü Allah'a karşı yalan uydurmuş olursunuz. Doğrusu Allah'a karşı yalan uyduranlar kurtuluşa eremezler.

﴿ 117 ﴾

مَتَاعٌ	قَلِيلٌ	وَ	لَهُمْ	عَذَابٌ	أَلِيمٌ
bir faydalanmadır	az	ve	onlara vardır	bir azap	acı
(هُوَ) takdir edilen mahzuf mübtedanın haberi	sıfat	atıf h.	haber mukaddem; şibhi cümle	mübteda muahhar	sıfat

117. (Bu, geçici dünyaya ait) az bir faydalanmadır ve onlara acı bir azap vardır.

وَ	عَلَى الَّذِينَ	هَادُوا	حَرَّمْنَا	مَا	قَصَصْنَا	عَلَيْكَ	مِن قَبْلُ
	kimselere	yahudi olan	haram kılmıştık	şeyleri	anlattığımız	sana	daha önce
atıf h.	harfi cer, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cümlesi; fâil	fiili mazi, fâil	mef'ul, ismi mevsul	sıla; fiil cümlesi; fiili mazi, fâil	car-mecrur	harfi cer, zarf ismi

﴿ 118 ﴾

وَ	مَا ظَلَمْنَاهُمْ	وَ	لَكِنْ	كَانُوا	أَنْفُسَهُمْ	يَظْلِمُونَ
	Biz onlara zulmetmedik	,	fakat		onlar kendilerine	zulmediyorlardı
atıf h.	nefiy h., fiili mazi, fâil, mef'ul	atıf h.	istidrak ve nasb h.	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	mef'ul mukaddem	(كَانَ)'nin haberi, fiili muzari+fâil

118. Sana anlattığımız şeyleri, daha önce, yahudi olanlara da haram kılmıştık. Biz onlara zulmetmedik, fakat, onlar kendilerine zulmediyorlardı.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 279 ≻

(NAHL, 111):

(جَادَلَ يُجَادِلُ مُجَادَلَةً): (müfaale babı) mücadele etti, çekişti (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi

(وَفَّى يُوَفِّي تَوْفِيَةً): (tef'il babı, nakıs fiil) tamamen eda etti, tamamen yerine getirdi

(أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا): (nakıs ,mehmuz fiil) geldi (ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti

(NAHL, 112):

[(اَلْآمِنَةُ (اَمِنَ يَأْمَنُ]: (ismi fâil) korkusuz, emin, emniyetli emniyet içinde olan (صَنَعَ يَصْنَعُ صَنْعًا): yaptı/ terbiye etti/ yetiştirdi

[(اَلْمُطْمَئِنَّةُ) اِطْمَأَنَّ يَطْمَئِنُّ]: (ismi fâil) huzur ve sükunet içersinde olan (ضَرَبَ يَضْرِبُ ضَرْبًا مَثَلاً): misal getirdi

(أَذَاقَ يُذِيقُ إِذَاقَةً): (ecvef fiil, if'al babı) tattırdı, hissettirdi (اَللِّبَاسُ): elbise (اَلْخَوْفُ): korku

(اَلْمَثَلُ ج اَمْثَالٌ): misal, durum, hal, benzerlik (اَلْقَرْيَةُ ج قُرىً): belde (أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا): (mehmuz ,nakıs fiil) geldi, getirdi

(اَلرَّغَدُ): bol (اَلْمَكَانُ ج اَمَاكِنُ): yer, mekan (اَلْجُوعُ): açlık (اَلنِّعْمَةُ ج اَنْعُمٌ): nimet

(NAHL, 113 – 114):

(جَاءَ يَجِيءُ جَيْئًا): (ecvef fiil) geldi, getirdi (كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il babı) yalan isnad etti yahut inanmadı, yalanladı

(أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذاً): (mehmuz fiil) helak etti, cezalandırdı/ aldı/ çıkardı/ tuttu (أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلاً): (mehmuz fiil) yedi

(اَلْحَلاَلُ): helal, mübah (رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): hayırda bulundu, rızık verdi (شَكَرَ يَشْكُرُ شُكْرًا): şükretti

(اَلطَّيِّبُ ج طَيِّبُونَ): helal, temiz, hoş (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef fiil) idi, oldu (عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti

(NAHL, 115):

(حَرَّمَ يُحَرِّمُ تَحْرِيمًا): (tef'il babı) haram kıldı, yasak kıldı (اِضْطَرَّ يَضْطَرُّ اِضْطِرَارًا): (if'ilal babı) maruz bıraktı, zorladı/ çarptırdı

[(بَغَى يَبْغِي) اَلْبَاغِي]: (ismi fâil) zulmeden, haksızlık eden, azgınlık eden (اَلْخِنْزِيرُ ج خَنَازِيرُ): domuz

[(عَدَا يَعْدُو) اَلْعَادِي]: (ismi fâil) zulmedici, hakka tecavüz edici (اَللَّحْمُ ج لُحُومٌ): et (اَلْمَيْتَةُ): murdar, leş

(أَهَلَّ يُهِلُّ اِهْلاَلاً): (if'al babı, muzaaf fiil) kurban etti (غَيْرُ): başka,hariç,dışında (اَلدَّمُ ج دِمَاءُ): kan.

(NAHL, 116):

(وَصَفَ يَصِفُ وَصْفًا): muttasıf oldu (yalanla muttasıf oldu, yalancılık etti) (اَلْحَرَامُ ج حُرُمٌ): haram, yasak

(اَفْتَرَى يَفْتَرِي اِفْتِرَاءً): (iftial babı, nakıs fiil) uydurdu, iftira etti (أَفْلَحَ يُفْلِحُ اِفْلاَحً): (if'al babı) kazandı, felaha erdi

[(كَذَبَ يَكْذِبُ) اَلْكَذِبُ]:yalan, uydurma (اَلْحَلاَلُ): helal, mübah (اَلسَّانُ ج أَلْسِنَةٌ):dil, lisan

(NAHL, 117):

(اَلْمَتَاعُ ج اَمْتِعَةٌ): dünyalık, faydalanılan şey (اَلْقَلِيلُ ج قَلِيلُونَ): az, azınlık (اَلْاَلِيمُ): şiddetli acı çektiren, çok elem veren

(NAHL, 118):

(هَادَ يَهُودُ هَوْدًا): (ecvef fiil) yahudi oldu, yahudiliği kabul etti/ tevbe etti

(قَصَّ يَقُصُّ قَصًّا): (muzaaf fiil)hikaye etti, anlattı, nakletti (حَرَّمَ يُحَرِّمُ تَحْرِيمًا): (tef'il babı) haram yasak kıldı

(قَبْلُ): (zarf) önce (ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti

⋖ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 280 (NAHL: 119 – 128) ⋗

بِجَهَالَةٍ	السُّوٓءَ	عَمِلُوا	لِلَّذِينَ	رَبَّكَ	إِنَّ	ثُمَّ
cahillikle	kötülük	yapan	için (affedici)dir	Rabbin	doğrusu	Sonra
(عَمِلُوا)'nün fâilinden hal; şibhi cümle	mef'ul	sıla; fiil cümlesi; fiili mazi, fâil	car-mecrur {(إِنَّ)'nin haberiyle bağlantılıdır}	(إِنَّ)'nin ismi	tekit ve nasb harfi	atıf h.
أَصْلَحُوا ۙ	وَ	ذَٰلِكَ	مِنْ بَعْدِ	تَابُوا	ثُمَّ	
ıslah olanlar	ve	bunun	ardından	tevbe eden	sonra	
fiili mazi, fâil	atıf h.	muzafun ileyh, işaret ismi	harfi cer, zarf ismi, muzaf	fiili mazi, fâil	atıf h.	
﴿ 119 ﴾ رَحِيمٌ	لَغَفُورٌ	مِنْ بَعْدِهَا	رَبَّكَ	إِنَّ		
çok merhamet edendir	kesinlikle çok bağışlayan	bunların ardından	Rabbin	Şüphesiz ki		
(إِنَّ)'nin ikinci haberi,	tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi, {إن ربك لغفور cümlesi, ilk tekit için başlangıç cümlesi}	(رَبَّكَ)'den hal; şibhi cümle; harfi cer, zarf ismi	(إِنَّ)'nin ismi	tekit ve nasb harfi		

birinci (إِنَّ)'nin haberi; (إِنَّ)'nin ismi ve haberinden oluşan cümle

119. Sonra (bir kez daha) doğrusu Rabbin, bir cahillikle kötülük yapan, sonra da bunun ardından tevbe eden ve ıslah olanlar (durumunu iyi yönde düzeltenler) için (tüm günahları affedici)dir. Şüphesiz ki bütün bunların ardından Rabbin kesinlikle Gafûr'dur (çok bağışlayandır), Rahim'dir (çok merhamet edendir).

حَنِيفًا	لِلَّهِ	قَانِتًا	أُمَّةً	كَانَ	إِبْرَاهِيمَ	إِنَّ
Hanifti	Allah'a	boyun eğendi	bir ümmetti		İbrahim	Gerçek şu ki
(كَانَ)'nin üçüncü haberi	car-mecrur (قَانِتًا) ile bağlantılıdır}	(كَانَ)'nin ikinci haberi	(كَانَ)'nin haberi	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	(إِنَّ)'nin ismi	tekit ve nasb harfi

(إِنَّ)'nin haberi; fiil cümlesi

﴿ 120 ﴾ مِنَ الْمُشْرِكِينَ	لَمْ يَكُ	وَ	
müşriklerden	olmadı	Ve	
(يَكُ)'nün haberi, şibhi cümle	cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., fiili muzari, nâsih, tahfif için (ن)'u kaldırılmıştır, (يَكُ)'nün ismi (هُوَ) gizli zamiri, {(وَلَمْ يَكُ) cümlesi, (كَانَ أُمَّةً) cümlesi üzerine matuf }	atıf h.	

120. Gerçek şu ki İbrahim (tek başına) bir ümmetti. Allah'a boyun eğendi, Hanifdi (tevhid ehliydi). Ve (hiçbir zaman) müşriklerden olmadı.

﴿ 121 ﴾ مُسْتَقِيمٍ	إِلَىٰ صِرَاطٍ	هَدَاهُ	وَ	اجْتَبَاهُ	لِأَنْعُمِهِ ۖ	شَاكِرًا
dosdoğru bir yola		iletti	ve	onu seçti	Onun ni'metlerine	şükrediciydi
sıfat	harfi cer-mecrur isim, mevsuf	fiili mazi, mef'ul	atıf h.	fiili mazi, mef'ul	harfi cer-mecrur isim	(كَانَ)'nin dördüncü haberi

121. Onun ni'metlerine şükrediciydi. (Allah) onu seçti ve dosdoğru bir yola iletti.

﴿ 122 ﴾ لَمِنَ الصَّالِحِينَ	فِي الْآخِرَةِ	إِنَّهُ	وَ	حَسَنَةً	فِي الدُّنْيَا	آتَيْنَاهُ	وَ	
salihlerdendir	ahirette de	şüphe yok ki, o	ve	bir güzellik	dünyada	O'na verdik	Ve	
(إِنَّ)'nin haberi, şibhi cümle	car-mecrur {(الصَّالِحِينَ) ile bağlantılıdır}	tekit ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	atıf h.	Ikinci mef'ul	car-mecrur	fiili mazi, fâil,mef'ul	atıf h.	

{ (آتَيْنَاهُ) cümlesi üzerine matuf}

122. Biz O'na dünyada bir güzellik verdik ve şüphe yok ki, o ahirette de sâlihlerdendir.

﴿ 123 ﴾ مِنَ الْمُشْرِكِينَ	مَا كَانَ	وَ	حَنِيفًا	إِبْرَاهِيمَ	مِلَّةَ	أَنِ اتَّبِعْ	إِلَيْكَ	أَوْحَيْنَا	ثُمَّ
müşriklerden	değildi		Hanif olarak	İbrahim'in	dinine	uy diye	sana	vahyettik	Sonra
(كَانَ)'nin haberi, şibhi cümle	(حَنِيفًا)'e matuf: nefiy h., fiili mazi, nâsih	atıf h.	(إِبْرَاهِيمَ)'den hal	muzafun ileyh	mef'ul, muzaf	tefsir h.+ tefsir cümlesi; emir fiili	car-mecrur	fiili mazi, fâil	atıf h.

123. Sonra sana: « Hanif (tevhid ehli) olarak İbrahim'in dinine uy! O müşriklerden değildi» diye vahyettik.

رَبُّكَ	إِنَّ	وَ	فِيهِ	اخْتَلَفُوا	عَلَى الَّذِينَ	السَّبْتُ	جُعِلَ	إِنَّمَا
Rabbin	Hiç şüphesiz		onda	ihtilafa düşenlere		cumartesi günü	farz kılındı	ancak
(إِنَّ)'nin ismi	tekit ve nasb harfi	atıf h.	car-mecrur	sıla; fiili mazi, fâil	harfi cer, ismi mevsul	naibi fâil	meçhul fiili mazi	hasr edatı

﴿ 124 ﴾	يَخْتَلِفُونَ	فِيهِ	كَانُوا	فِيمَا	الْقِيَامَةِ	يَوْمَ	بَيْنَهُمْ	لَيَحْكُمُ
	anlaşmazlığa düşmüş	içinde	oldukları	şeylerde	kıyamet	günü	aralarında	kesinlikle hüküm verecektir
	(كَانَ)'nin haberi, fiili muzari+fâil	car-mecrur {(يَخْتَلِفُونَ) ile bağlantılıdır}	sıla; nâsih mazi fiil cümlesi; (كَانَ)'nin ismi	harfi cer, ismi mevsul	muzafun ileyh	zaman zarfı, muzaf	mekan zarfı	(إِنَّ)'nin haberi, tekit lamı, fiili muzari

124. Cumartesi günü (avlanmama yasağı ibadeti), ancak onda ihtilafa düşenlere (yahudilere) farz kılındı. Hiç şüphesiz Rabbin kıyamet günü içinde anlaşmazlığa düşmüş oldukları şeylerde, aralarında kesinlikle hüküm verecektir.

الْحَسَنَةِ	الْمَوْعِظَةِ	وَ	بِالْحِكْمَةِ	رَبِّكَ	إِلَى سَبِيلِ	اُدْعُ
güzel	öğütle	ve	hikmetle	Rabbinin	yoluna	çağır
sıfat	matuf	atıf h.	car-mecrur	muzafun ileyh, (كَ): muzafun ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf	emir fiili

رَبَّكَ	إِنَّ	أَحْسَنُ ط	هِيَ	بِالَّتِي	جَادِلْهُمْ	وَ
Rabbin	Doğrusu	en güzel	şekilde		onlarla mücadele et	
(إِنَّ)'nin ismi	tekit ve nasb h.	haber	sıla; isim cümlesi; mübteda	harfi cer, ismi mevsul	emir fiili, mef'ul	atıf h.

﴿ 125 ﴾	بِالْمُهْتَدِينَ	أَعْلَمُ	وَ هُوَ	عَنْ سَبِيلِهِ	ضَلَّ	بِمَنْ	أَعْلَمُ	هُوَ
	doğru yolda olanları	en iyi bilendir	O ve	kendi yolundan	sapan	kimseleri	en iyi bilendir	
	car-mecrur {(أَعْلَمُ) ile bağlantılıdır}	haber	mübteda başlama h.	harfi cer-mecrur isim	sıla;fiili mazi	harfi cer, ismi mevsul	haber	mübteda

(إِنَّ)'nin haberi, isim cümlesi

125. Rabbinin yoluna, hikmet ve güzel öğütle çağır. Onlarla en güzel şekilde mücadele et! Doğrusu Rabbin, kendi yolundan sapan kimseleri en iyi bilendir ve O doğru yolda olanları da en iyi bilendir.

بِهِ	عُوقِبْتُمْ	مَا	بِمِثْلِ	فَعَاقِبُوا	إِنْ عَاقَبْتُمْ	وَ
kendisiyle	cezalandırıldığınız	şeyin	misliyle	ceza verin	eğer ceza verecekseniz	
car-mecrur	sıla; meçhul fiili mazi, naibi fâil	muzafun ileyh, ismi mevsul	harfi cer-mecrur isim, muzaf	rabıta+ cevâbü'ş-şart: emir fiili, fâil	şart ve cezm h., fi'lu'ş-şart; fiili mazi, fâil	atıf h.

﴿ 126 ﴾	لِلصَّابِرِينَ	خَيْرٌ	لَهُوَ	لَئِنْ صَبَرْتُمْ	وَ
	sabredenler için	daha hayırlıdır	kesinlikle bu	sabrederseniz	
	car-mecrur {(خَيْرٌ) ile bağlantılıdır}	haber	cevap harfi (yeminin cevabının başında gelir), mübteda	yemin lamı, şart ve cezm h., fiilu'ş-şart; fiili mazi, fâil	atıf h.

cevabü'ş-şart; isim cümlesi {(لَهُوَ خَيْرٌ) cümlesi yeminin cevabı }

126. Eğer ceza verecekseniz, kendisiyle cezalandırıldığınızın (size yapılan cezalandırmanın) misliyle ceza verin. Sabrederseniz, kesinlikle bu sabredenler için daha hayırlıdır.

بِاللَّهِ	إِلَّا	صَبْرُكَ	مَا	وَ	اصْبِرْ	وَ
Allah(ın yardımı) iledir	ancak	senin sabrın			sabret	
haber; şibhi cümle	istisna h. {hasr edatı da denmiş}	mübteda	nefiy h.	atıf h.(hal vavı da denmiştir)	emir fiili	atıf h.

﴿ 127 ﴾	يَمْكُرُونَ	مِمَّا	فِي ضَيْقٍ	لَا تَكُ	وَ	عَلَيْهِمْ	لَا تَحْزَنْ	وَ
	kurduklarından		darlık içinde	olma		Onlara	üzülme	
	sıla; fiil cümlesi; fiili muzari+fâil	(مَا) için masdar h. de denmiş, masdarı müevvel (ضَيْقٍ)'ın sıfatı}	(ضَيْقٍ)'ın sıfatı; şibhi cümle {	(تَكُ)'nün haberi; şibhi cümle	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., nun'u düşmüş fiili muzari (aslı: لَا تَكُنْ), (تَكُ)'nün ismi (أَنْتَ) gizli zamiri	atıf h.	car-mecrur	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., fiili muzari	atıf h.

127. Sabret! Senin sabrın da ancak Allah(ın yardımı) iledir. Onlara üzülme; kurduklarından (düzen ve tuzaklardan) darlık içinde olma!

﴿ 128 ﴾ مُحْسِنُونَ هُمْ وَالَّذِينَ اتَّقَوا الَّذِينَ مَعَ اللَّهَ إِنَّ

iyilik yapan kimselerle | ve | sakınanlarla | beraberdir | Allah | Şüphesiz ki

haber | mübteda | matuf, ismi mevsul | atıf h. | sıla; fiil cümlesi; fiili mazi, fâil | muzafun ileyh, ismi mevsul | (إنّ)'nin haberi; şibhi cümle: muzaf | (إنّ)'nin ismi | tekit ve nasb harfi

sıla; isim cümlesi

128. Şüphesiz ki Allah (günah dolayısıyla kendisinden) sakınanlarla ve iyilik yapanlarla (veya yaptıklarını güzel yapanlarla) beraberdir.

⋖ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 280 ⋗

(NAHL, 119 - 120 – 121):

(عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi (تَابَ يَتُوبُ تَوْبًا): (ecvef fiil) tevbe etti (بَعْدَ): (zarf) sonra

[(اَلْجَهَالَةُ (جَهِلَ يَجْهَلُ]: (masdar) bilmeme, bilgisizlik (اَلسُّوءُ): kötülük (أَصْلَحَ يُصْلِحُ اِصْلاَحًا) (ifâl babı) islah etti, düzeltti

[(اَلْقَانِتُ (قَنَتَ يَقْنُتُ]: (ismi fâil) kulluk eden, hürmet eden, yürekten bağlanıp boyun eğen (اَلْأُمَّةُ ج أُمَمٌ): rehber, lider, ümmet

(اَلْحَنِيفُ ج حُنَفَاءُ): hanif, Allah'ın emrine teslim olup tek Allah'ın dininden olan hiçbir hususta cayma yapmayan.

[(اَلشَّاكِرُ (شَكَرَ يَشْكُرُ]: (ismi fâil) şükreden (هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nakıs fiil) irşad etti, iletti, hidayet verdi, irşad etti

(اَلصِّرَاطُ): eğri büğrü yahut kıvrımlı olmayan, doğru ve düzgün yol (اِجْتَبَى يَجْتَبِي اِجْتِبَاءً): (iftial babı) seçti

[(اَلْمُسْتَقِيمُ (اِسْتَقَامَ يَسْتَقِيمُ]:(ismi fâil) dosdoğru, düzgün, ölçülü, kusursuz (اَلنِّعْمَةُ ج اَنْعُمٌ): nimet

(NAHL, 122 – 123 – 124):

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (nakıs, ifâl babı) verdi, getirdi (اَلْحَسَنَةُ ج حَسَنَاتٌ): nail olunan nimet, iyilik, güzellik (اَلسَّبْتُ): cumartesi günü

(اَلصَّالِحُ ج صَالِحُونَ): (ismi fâil) doğru olan, salih olan (اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا):(iftial babı) uydu, tabi oldu

(أَوْحَى يُوحِي اِيحَاءً): (if'al babı, nakıs fiil) vahyetti, ilham etti, sır verdi, işaret etti (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef fiil) idi, oldu

(اَلْمِلَّةُ): millet (din diye mana verilmiştir) (جَعَلَ يَجْعَلُ): kıldı/ yarattı/ çevirdi (اَلْحَنِيفُ ج حُنَفَاءُ): hanif, Allah'ın emrine teslim olan

(اِخْتَلَفَ يَخْتَلِفُ اِخْتِلاَفًا): (iftial babı) ihtilafa düştü, değişti, birbirinden ayrıldı (حَكَمَ يَحْكُمُ حُكْمًا): hükmetti, hüküm verdi

(NAHL, 125 – 126 – 127 – 128):

(دَعَا يَدْعُ دُعَاءً): (nakıs fiil) davet etti, çağırdır / dua etti/ ibadet etti (اَلْحَسَنَةُ ج حَسَنَاتٌ): güzel, hoşa giden, nail olunan nimet

(اَلْحِكْمَةُ): hikmet, ilim, basiret, akıllılık, sağlam, ilâhî bilgi, kemâle erdirici bilgi

(جَادَلَ يُجَادِلُ مُجَادَلَةً) (müfaale babı) çekişti, atıştı, mücadele ve muhaseme etti

[(اَلْاَحْسَنُ (حَسُنَ يَحْسُنُ]:(ismi tafdil) en güzel, daha güzel (ضَلَّ يَضِلُّ ضَلاَلاً): (muzaaf fiil) saptı, doğru yolu bulamadı

[(اَلْاَعْلَمُ (عَلِمَ يَعْلَمُ]: (ismi tafdil) daha iyi bilen, en iyi bilen (اَلْمَوْعِظَةُ): va'z, nâsihat, öğüt

(اَلْمُهْتَدِي ج مُهْتَدُونَ): (ismi fâil) hidayete eren (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol

(عَاقَبَ يُعَاقِبُ مُعَاقَبَةً): (müfaale babı) cezalandırdı (صَبَرَ يَصْبِرُ صَبْرًا): sabretti (اَلْمِثْلُ ج اَمْثَالٌ): misil, kat, benzer, gibi

(اَلْخَيْرُ): (ismi tafdil) daha hayırlı, (اَلصَابِرُ ج صَابِرُونَ): (ismi fâil) sabreden, sabırlı

[(اَلصَّبْرُ (صَبَرَ يَصْبِرُ]: (masdar) sabır (حَزِنَ يَحْزَنُ حَزَنًا): gamlandı, hüzünlendi, üzüldü

[(اَلضَّيْقُ (ضَاقَ يَضِيقُ]: darlık, sıkışma (مَكَرَ يَمْكُرُ مَكْرًا): hile yaptı, pusu kurdu, tuzak kurdu

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial babı) korundu, sakındı (اَلْمُحْسِنُ ج مُحْسِنُونَ):(ismi fâil) güzel yapan, iyilik eden, nimetlendiren

📖📖📖📖📖📖📖

ONDÖRDÜNCÜ CÜZÜN SONU

15. CÜZ

سورة الإسراء (17)

(İSRÂ (Gece Yürüyüşü) SÛRESİ)

(Mekke'de inmiştir. 111 ayettir.)

≺ CÜZ: 15, KUR'ÂN SAYFASI: 281 – 292 ≻

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmân, Rahîm Allah'ın adıyla

سُبْحَانَ	الَّذِي	أَسْرَى	بِعَبْدِهِ	لَيْلاً	مِنَ الْمَسْجِدِ	الْحَرَامِ
noksan sıfatlardan münezzehtir		yürüten	kulunu	bir gece	Mescid-i Harâm'dan	
mef'ûlü mutlak naibi, muzaf	muzafun ileyh, ismi mevsul	sıla, fiili mazi	harfi cer-mecrur isim	zaman zarfı	harfi cer-mecrur isim, mevsuf	sıfat

إِلَى الْمَسْجِدِ	الْأَقْصَى	الَّذِي	بَارَكْنَا	حَوْلَهُ	لِنُرِيَهُ	مِنْ آيَاتِنَا ط
Mescid-i Aksâ'ya		mübarek kıldığımız		çevresini	göstermek için	Âyetlerimizden bir kısmını
harfi cer-mecrur isim, mevsuf	sıfat, mevsuf	sıfat, ismi mevsul	sıla, fiil cümlesi; fiili mazi, fâil	mekan zarfı	ta'lil ve nasb h., fiili muzari, mef'ul	harfi cer-mecrur isim

إِنَّهُ	هُوَ	السَّمِيعُ	الْبَصِيرُ	﴿1﴾
Gerçek şu ki	O	Semî'dir (çok iyi işitendir)	Basîr'dir (herşeyi görendir)	
tekid ve nasb harfi,(إِنَّ)'nin ismi	fasıl zamiri	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	

1. Kendisine âyetlerimizden bir kısmını göstermek için bir gece, (Muhammed) kulunu (Mekke'deki) Mescid-i Harâm'dan çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ'ya (Kudüs'e) yürüten (Allah) noksan sıfatlardan münezzehtir. Gerçek şu ki O, Semî'dir (çok iyi işitendir), Basîr'dir (herşeyi görendir).

وَ	آتَيْنَا	مُوسَى	الْكِتَابَ	وَ	جَعَلْنَاهُ	هُدًى
atıf h.	verdik	Musa'ya	Kitap	ve	onu kıldık	bir hidayet rehberi
atıf h.	fiili mazi, fâi	mef'ul	ikinci mef'ûl	atıf h.	fiili mazi, fâil, mef'ul	ikinci mef'ûl

لِبَنِي	إِسْرَائِيلَ	أَلاَّ تَتَّخِذُوا	مِنْ دُونِي	وَكِيلاً ط	﴿2﴾	ذُرِّيَّةَ	مَنْ	حَمَلْنَا
İsrail oğullarına		tutmayın diye	Benden başka	bir vekil		zürriyetini	kimselerin	taşıdığımız
h. cer-mecrur isim, muzaf olduğu için (نَ) düşmüş	muzafun ileyh	tefsir h., nehiy ve cezm h., fiili muzari, fâil	harfi cer-mecrur isim	mef'ul		(وَكِيلاً)den bedel, muzaf	muzafun ileyh, ismi mevsul	sıla, fiil cümlesi; fiili mazi, fâil

مَعَ	نُوحٍ ط	إِنَّهُ	كَانَ	عَبْدًا	شَكُورًا	﴿3﴾
birlikte	Nuh ile	Gerçek şu ki Nuh	idi	bir kul	çok şükreden	
mekan zarfı, muzaf	muzafun ileyh	tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	(كَانَ)'nin haberi, mevsuf, cümle (إِنَّ)'nin haberi	sıfat	

(2 – 3) : Musa'ya da Kitap verdik ve Nuh ile birlikte (gemide) taşıdığımız kimselerin zürriyetini Benden başka bir vekil (dayanak) tutmayın diye İsrail oğullarına bir hidayet rehberi (doğru yol gösteren bir kılavuz) kıldık. Gerçek şu ki Nuh, çok şükreden bir kuldu.

وَ	قَضَيْنَا	إِلَى بَنِي	إِسْرَائِيلَ	فِي الْكِتَابِ	لَتُفْسِدُنَّ	فِي الْأَرْضِ
	hükmü bildirdik	İsrailoğullarına		kitapta	kesinlikle fesat çıkaracaksınız	yeryüzünde
atıf h.	fiili mazi, fâil	harfi cer-mecrur isim, muzaf olduğu için (نَ) düşmüş	muzafun ileyh	car-mecrur	yemin harfi, tekit nunu birleşmiş f.muzari, fâili mahzuf, (نَ): tekit nûnu	car-mecrur

مَرَّتَيْنِ	وَ	لَتَعْلُنَّ	عُلُوًّا	كَبِيرًا	﴿4﴾
iki kere	ve	muhakkak yükseleceksiniz	bir yükselişle	büyük	
(sayı bildiren) mef'ûlü mutlak	atıf h.	yemin harfi, tekit nunu birleşmiş f.muzari, fâili mahzuf cemî vâvı, tekit nûnu	mef'ûlü mutlak, mevsuf	sıfat	

4. Biz kitapta İsrailoğullarına şu hükmü bildirdik: «Siz yeryüzünde kesinlikle iki kere fesat çıkaracaksınız ve muhakkak büyük bir yükselişle yükseleceksiniz ».

لَنَا	عِبَادًا	عَلَيْكُمْ	بَعَثْنَا	أُولَاهُمَا	وَعْدُ	جَآءَ	فَإِذَا
kullarımızı		üzerinize	gönderdik	birincisinin	va'di	gelince	
(عِبَادًا) kelimesinin sıfatı; şibhi cümle	mef'ul, mevsuf	car-mecrur	cevâbü'ş-şart; f. mazi, fâil	muzafun ileyh, muzaf, (هُمَا):muz. ileyh	fâil, muzaf	fi'lu'ş-şart; f. mazi	atıf h., şart bildiren zaman zarfı

الدِّيَارِ ط	خِلَالَ	فَجَاسُوا	شَدِيدٍ	بَأْسٍ	أُولِي
evlerin	arasında	araştırdılar	çok şiddetli	kuvvet	sahibi
muzafun ileyh	mekan zarfı, muzaf	atıf h., f. mazi, fâil	sıfat	muzafun ileyh, mevsuf	sıfat, muzaf

﴿ 5 ﴾	مَفْعُولًا	وَعْدًا	كَانَ	وَ
	yerine gelmesi	bir vaad	idi	
	sıfat	(كَانَ)'nin haberi, mevsuf	f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	atıf h.

5. Bu ikiden birincisinin va'di (zamanı) gelince üzerinize çok şiddetli kuvvet sahibi (güçlü kuvvetli) kullarımızı gönderdik. Bunlar, evlerin arasında (her yere girip çıkarak sizi) araştırdılar. (Bu Allah tarafından) yerine gelmesi (gereken) bir vaad (bozgunculuk yapanlara koyduğu kanun, söz) idi.

أَمْدَدْنَاكُمْ	وَ	عَلَيْهِمْ	الْكَرَّةَ	لَكُمُ	رَدَدْنَا	ثُمَّ
sizi destekledik	Ve	onlara karşı	tekrar	size	(eski gücünüzü) çevirdik	Sonra
f. mazi, fâil, mef'ul	atıf h.	car-mecrur	mef'ul	car-mecrur	f. mazi, fâil	atıf h.

﴿ 6 ﴾	نَفِيرًا	أَكْثَرَ	جَعَلْنَاكُمْ	وَ	بَنِينَ	وَ	بِأَمْوَالٍ
	cemiyet	daha çok	sizi yaptık		çocuklarla	ve	mallarla
	temyiz	ikinci mef'ûl	f. mazi, fâil, mef'ul	atıf h.	matuf	atıf h.	car-mecrur

6. Sonra onlara karşı tekrar (eski gücünüzü) size geri çevirdik (onlara üstün gelmenizi sağladık, zafer ve galibiyet verdik.) Ve sizi mallarla ve çocuklarla destekledik. Sizi cemiyet bakımından daha çok yaptık.

فَلَهَا ط	وَ	إِنْ أَسَأْتُمْ	لِأَنْفُسِكُمْ	أَحْسَنْتُمْ	إِنْ أَحْسَنْتُمْ
o da ona aittir (nefse yani kendinize aittir)	ve	eğer kötülük ederseniz	kendinize	iyilik etmiş olursunuz	Eğer iyilik ederseniz
rabıta {cevabü'ş-şart içindir}; haber mukaddem, şibhi cümle, mübtedası mahzuftur yani; (فإساءتكم لها) (kötülüğünüz ona aittir)		şart ve cezm h., fi'lu'ş-şart; f. mazi, fâi	harfi cer-mecrur isim, muzaf, (كُمْ):muzafun ileyh	cevâbü'ş-şart; f. mazi, fâi	şart ve cezm h., fi'lu'ş-şart; f. mazi, fâil

وَ	وُجُوهَكُمْ	لِيَسُوؤُوا	الْآخِرَةِ	وَعْدُ	جَآءَ	فَإِذَا
atıf h.	yüzlerinizi	kötü duruma sokmaları için	sonuncusunun	vaadi	geldiği	zaman
	mef'ul	ta'lil ve nasb h., fiili muzari, fâil	muzafun ileyh	fâil, muzaf, cevabü'ş-şart mahzuftur, (بعثنا عليكم عبادًا) olarak takdir edilmiştir	fi'lu'ş-şart; f. mazi	atıf h., şart bildiren zaman zarfı

وَ	مَرَّةٍ	أَوَّلَ	دَخَلُوهُ	كَمَا	الْمَسْجِدَ	لِيَدْخُلُوا
ve	birincisinde		ona girdikleri	gibi	mescid (Kudüs)e	girmeleri için
atıf h.	muzafun ileyh	mef'ûlü mutlak naibi, muzaf	f. mazi, fâil, mef'ul	teşbih ve cer harfi, masdar h.,	mef'ul	ta'lil ve nasb h., fiili muzari, fâil

﴿ 7 ﴾	تَتْبِيرًا	عَلَوْا	مَا	لِيُتَبِّرُوا
	darmadağın edip	yükselttikleri	şeyleri	mahvetmeleri için
	mef'ûlü mutlak, {يُتَبِّرُ}'nun masdarı, tekit için gelmiş}	sıla; f. mazi, fâil	mef'ul, ismi mevsul	ta'lil ve nasb h., fiili muzari, fâil

7. Eğer iyilik ederseniz kendinize iyilik etmiş olursunuz ve eğer kötülük ederseniz o da ona (nefse) aittir (kendi aleyhinizedir. Allah bundan bir fayda ya da zarar görmez). Sonuncusunun vaadi geldiği zaman, yüzlerinizi kötü duruma sokmaları için (yüzünüze akseden bir acıyla izzet ve şerefinizle oynamaları, yüzlerinizi kara etmeleri için), birincisinde ona girdikleri gibi mescide (Kudüs'e) girmeleri ve yükselttiklerini (ele geçirdiklerini) darmadağın edip mahvetmeleri için (yine öyle kullar göndeririz).

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 281 ≻

(İSRA, 1):

سُبْحَانَ]: tesbit, takdis ve tenzih etti, "Sübhân" kelimesi özel bir isim olup Allah'ın, celâl ve kemâline yakışmayan, her türlü acizlik ve noksanlık sıfatlarından tenzihi anlamında, tesbîh'in masdarıdır. [(سَبَّحَ يُسَبِّحُ)

(أَسْرَى يُسْرِي إِسْرَاءً ب): (if'al b.) geceleyin yürüttü, geceleyin götürdü, gece yolculuğu yaptırdı

(بَارَكَ يُبَارِكُ مُبَارَكَةً): (müfâale b.) hayırlı ve mübarek kıldı [(سَمِعَ يَسْمَعُ) اَلسَّمِيعُ]: (esma'i ilahiyeden) işitici

[(بَصَرَ يَبْصُرُ) اَلْبَصِيرُ]: (sıfatı müşebbehe) gören, açıkça bilen (اَلْعَبْدُ ج عِبَادٌ): kul, köle

(اَللَّيْلُ ج لَيَالٍ): gece (أَرَى يُرِي إِرَائَةً): (if'al b.) gösterdi (اَلْآيَةُ ج آيَاتٌ): ayet, açık alamet, mucize

(İSRA, 2 – 3):

(آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً):(if´al babı, mehmuz-nakıs fiil) verdi, getirdi (اَلْوَكِيلُ ج وُكَلَاءُ): vekil, dayanak (اَلْعَبْدُ ج عِبَادٌ): kul, köle

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, çevirdi, hükmetti, yarattı [(هَدَى يَهْدِي) اَلْهُدَى]: (masdar) hidayet, hidayet

(اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial babı) yaptı, husule getirdi/ edindi (حَمَلَ يَحْمِلُ حَمْلاً): taşıdı, yükledi, hamile kaldı, yüklendi, meyve verdi

(كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef fiil) idi, oldu (اَلذُّرِّيَّةُ ج ذَرَارِي): zürriyet, nesil (اَلشَّكُورُ): (mübalağalı ismi fâil) çok şükreden

(İSRA, 4) :

(قَضَى يَقْضِي قَضَاءً): (nakıs fiil) hükmetti, iletti, haberdar etti/ terine getirdi/ yapıp bitirdi

(أَفْسَدَ يُفْسِدُ إِفْسَادًا) (if´al babı) ifsad etti, bozdu, fesat çıkardı (اَلْمَرَّةُ ج مَرَّاتٌ): defa, kez, kere

(اَلْكَبِيرُ ج كِبَارٌ): büyük/ yaşlı/ başkan (عَلاَ يَعْلُو عُلُوًّا): üstün geldi/ üste çıktı/ yükseldi

(İSRA, 5):

(جَاسَ يَجُوسُ جَوْسًا) (ecvef fiil) araştırdı/ gidip geldi/ talan etti (جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (mehmuzel-lam ve ecvef fiil) geldi

(أُولُو): sahipler (اَلْأَوَّلُ ث أُولَى): ilk, birinci, önceki [(وَعَدَ يَعِدُ) اَلْوَعْدُ]: vaat, söz (اَلْعَبْدُ ج عِبَادٌ): kul

(بَعَثَ يَبْعَثُ بَعْثًا): gönderdi, uyandırdı, diriltti (اَلشَّدِيدُ ج شِدَادٌ): şiddetli, kuvvetli (اَلْبَأْسُ): kuvvet, güç/ azap/ harp

(اَلْخِلَلُ ج خِلاَلٌ): aralık, ara, gedik, yarık (اَلدَّارُ ج دِيَارٌ): ev, mesken, yurt [(فَعَلَ يَفْعَلُ) اَلْمَفْعُولُ]: (ismi meful) yapılan

(İSRA, 6 – 7):

(أَمَدَّ يُمِدُّ إِمْدَادًا): (if´al babı ,muzaaf fiil) destekledi, iyilikte bulundu [(كَثُرَ يَكْثُرُ) اَلْأَكْثَرُ]: (ismi tafdil) daha çok, en çok

(رَدَّ يَرُدُّ رَدًّا): (muzaaf fiil) çevirdi, döndürdü, iade etti (اَلْمَالُ ج اَمْوَالٌ): mal (اَلْكَرَّةُ ج كَرَّاتٌ): tekrar, kere / atak, hamle, hücum

(اَلنَّفِيرُ): ekip, cemiyet, birlik (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, çevirdi, yarattı, hükmetti (اَلْاِبْنُ ج بَنُونَ): erkek, çocuk, oğul

(أَحْسَنَ يُحْسِنُ إِحْسَانًا): (if´al babı) güzel yaptı, iyilik etti, nimetlendirdi

(سَاءَ يَسُوءُ سَوْءَ): (mehmuzel-lam ve ecvef fiil) kötülendirdi, üzdü, hoşa gitmedi

(أَسَاءَ يُسِيئُ إِسَائَةً): (ecvef ve mehmuz fiil, if´al b.) kötülük işledi

(اَلْآخِرَةُ): ahiret, son (جَاءَ يَجِيئُ): (mehmuzel-lam ve ecvef fiil) geldi (اَلْوَجْهُ ج وُجُوهٌ): yüz

(اَلْأَوَّلُ ج اَوَّلُونَ): ilk, birinci, önceki [(وَعَدَ يَعِدُ) اَلْوَعْدُ]: va'd söz (تَبَّرَ يُتَبِّرُ تَتْبِيرًا): (tef´il babı) helak etti, dumura uğrattı

(دَخَلَ يَدْخُلُ دُخُولاً): girdi (عَلاَ يَعْلُو عُلُوًّا): üstün geldi, ele geçirdi (اَلْمَرَّةُ ج مَرَّاتٌ): defa, kere, kez

≺ CÜZ: 15, KUR'ÂN SAYFASI: 282 (17 / İSRÂ: 8 – 17) ≻

عَسَىٰ	رَبُّكُمْ	أَنْ يَرْحَمَكُمْ ۚ	وَ	إِنْ عُدْتُمْ	عُدْنَا ۘ	وَ
Umulur ki	Rabbiniz	size merhamet eder	;	eğer siz dönerseniz	Biz de döneriz	
f. mazi, nâsih	(عَسَىٰ)'nın ismi	(عَسَىٰ)'nın haberi;; masdar ve nasb h., fiili muzari, mef'ul	atıf h.	şart ve cezm h., fi'lu'ş-şart; f. mazi, fâil	cevâbü'ş-şart; f. mazi, fâil	atıf h.

﴿ 8 ﴾	حَصِيرًا	لِلْكَافِرِينَ	جَهَنَّمَ	جَعَلْنَا
	bir hapishane	kâfirler için	cehennemi	Biz yaptık
	ikinci mef'ûl	car-mecrur	mef'ul	f. mazi, fâil

8. Umulur ki, Rabbiniz size merhamet eder (fakat) eğer siz (fesat çıkarmaya) dönerseniz, Biz de döneriz (size yine düşmanları musallat ederiz). Biz cehennemi kâfirler için bir hapishane yaptık.

الْمُؤْمِنِينَ	يُبَشِّرُ	وَ	أَقْوَمُ	هِيَ	لِلَّتِي	يَهْدِي	الْقُرْآنَ	هَٰذَا	إِنَّ
mü'minlere	müjdeler		en doğru olana			iletir	Kur'an	bu	Şüphesiz ki
mef'ul, mevsuf	fiili muzari	atıf h.	haber	mübteda	harfi cer, ismi mevsul	(إِنَّ)'nin haberi, muzari fiil cümlesi	(هَٰذَا)nın bedeli	(إِنَّ)'nin ismi, işaret ismi	tekid ve nasb harfi
			sıla: isim cümlesi						

﴿ 9 ﴾	كَبِيرًا ۙ	أَجْرًا	لَهُمْ	أَنَّ	الصَّالِحَاتِ	يَعْمَلُونَ	الَّذِينَ
	büyük	bir mükâfat	kendileri için olduğunu		iyi işler	yapan	
	sıfat	(أَنَّ)'nin muahhar ismi, mevsuf, {(أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا) masdarı müevveli (يُبَشِّرُ) fiilinin mef'ulü'dür}	(أَنَّ)'nin mukaddem haberi, şibhi cümle	tekid ve nasb harfi	mef'ul	sıla, fiili muzari+fâil	sıfat, ismi mevsul

9. Şüphesiz ki bu Kur'an en doğru olana iletir; iyi işler yapan mü'minlere, kendileri için büyük bir mükâfat olduğunu müjdeler.

﴿ 10 ﴾	أَلِيمًا ۚ	عَذَابًا	لَهُمْ	أَعْتَدْنَا	بِالْآخِرَةِ	لَا يُؤْمِنُونَ	الَّذِينَ	أَنَّ	وَ
	acı veren	bir azap	onlara	hazırladık	âhirete	inanmayanlara			
	sıfat	mef'ul, mevsuf	car-mecrur	(أَنَّ)'nin haberi, f. mazi, fâil	car-mecrur	sıla; nefiy h., fiili muzari+fâil	(أَنَّ)'nin ismi, ismi mevsul	tekid ve nasb harfi	atıf h.

10. Ve şüphesiz âhirete inanmayanlara acı veren bir azap hazırladığımızı (müjdeler, bildirir).

﴿ 11 ﴾	عَجُولًا	الْإِنْسَانُ	كَانَ	وَ	بِالْخَيْرِ ۖ	دُعَاءَهُ	بِالشَّرِّ	الْإِنْسَانُ	يَدْعُ	وَ
	çok aceleci	insan	olmuştur		hayrına	dua ettiği kadar	şerrine	İnsan	dua eder	
	(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ismi	f. mazi, nâsih	atıf h.	(دُعَاءَ)'dan hal: şibhi c.	mef'ûlü mutlak	car-mecrur	fâil	fiili muzari (sondaki illet harfi telaffuzdaki geçiş dolayısıyla kaldırılmış)	başlama h.

11. İnsan hayrına dua ettiği kadar şerrine de dua eder. İnsan çok aceleci olmuştur!

جَعَلْنَا	وَ	اللَّيْلَ	وَ	النَّهَارَ	آيَتَيْنِ	فَمَحَوْنَا	آيَةَ	اللَّيْلِ	وَ
kıldık	ve	geceyi	ve	gündüzü	iki âyet	Böylece sildik	ayetini	gece	
f. mazi, fâil	atıf h.	mef'ul	atıf h.	matuf	ikinci mef'ûl	atıf h., f. mazi, fâil	mef'ul, muzaf	muzafun ileyh	başlama h.
جَعَلْنَا									
yaptık									
f. mazi, fâil									

السِّنِينَ	عَدَدَ	لِتَعْلَمُوا	وَ	مِنْ رَبِّكُمْ	فَضْلًا	لِتَبْتَغُوا	مُبْصِرَةً	النَّهَارِ	آيَةَ
yılların	sayısını	bilmeniz için	,	Rabbinizden	bir lutuf	aramanız için	gösterici	gündüzün	ayetini
muzafun ileyh	mef'ul, muzaf	ta'lil ve nasb h., fiili muzari, fâil	atıf h.	harfi cer-mecrur isim	mef'ul	ta'lil ve nasb h., fiili muzari, fâil	ikinci mef'ûl	muzafun ileyh	mef'ul

﴿ 12 ﴾	تَفْصِيلًا	فَصَّلْنَاهُ	شَيْءٍ	كُلَّ	وَ	الْحِسَابَ ۚ	وَ
	ayrıntısıyla	açıkladık	şeyi	her		hesabı	ve
	mef'ûlü mutlak	f. mazi, fâil, mef'ul	muzafun ileyh	sonrasında geldiği için mahzuf sayılan bir fiilin yani (فَصَّلْنَا)'nın mef'ulü, mansub, muzaf	atıf h.	matuf	atıf h.

12. Biz, geceyi ve gündüzü iki âyet yaptık (iki delil olarak yarattık). Böylece gece ayetini sildik ve Rabbinizden bir fazl aramanız, yılların sayısını ve hesabı bilmeniz için gündüzün ayetini gösterici (aydınlatıcı) kıldık. Biz (muhtaç olduğunuz) her şeyi ayrıntısıyla açıkladık.

وَ	كُلَّ	إِنْسَانٍ	أَلْزَمْنَاهُ	طَآئِرَهُ	فِي عُنُقِهِ ط
	Her	insanın	bağladık	amelini	boynuna
atıf h.	sonrasındaki fiilin açıkladığı bir fiilin mef'ulü, muzaf mahzuf	muzafun ileyh	f.mazi, fâil , mef'ul	mef'ul	harfi cer-mecrur isim

﴿ 13 ﴾	مَنْشُورًا	يَلْقَاهُ	كِتَابًا	الْقِيَامَةِ	يَوْمَ	لَهُ	نُخْرِجُ
	açılmış olarak	karşılaşacağı	bir kitap	Kıyamet	günü	ona	çıkarırız
	hal	sıfat, fiil cümlesi, fiili muzari, mef'ul	mef'ul, mevsuf	muzafun ileyh	zaman zarfı, muzaf	car-mecrur	fiili muzari

13. Her insanın amelini (işlediklerini, yaptıklarını veya kaderini) boynuna bağladık. Kıyamet günü, ona açılmış olarak karşılaşacağı bir kitap çıkarırız.

﴿ 14 ﴾	حَسِيبًا ط	عَلَيْكَ	الْيَوْمَ	بِنَفْسِكَ	كَفَى	كِتَابَكَ ط	اِقْرَأْ
	hesap görücü olarak	sana	Bugün	kendine	sen yetersin	Kitabını	oku
	temyiz	car-mecrur	zaman zarfı	zaid cer, fâil	f. mazi	mef'ul	emir fiil

14. Kitabını oku! Bugün hesap görücü olarak sen kendine yetersin.

مَنْ	وَ	لِنَفْسِهِ ج	يَهْتَدِي	فَإِنَّمَا	اهْتَدَى	مَنِ
kim de	ve	kendi lehine	yola gelmiş	ancak	doğru yola gelirse	Kim
mübteda, şart ve cezm h.	atıf h.	harfi cer-mecrur isim	cevâbü'ş-şart; fiili muzari, şart ve cevabı (مَنْ) mübtedasının haberi	rabıta{cevabü'ş-şart içindir}, hasr edatı	fi'lu'ş-şart; f. mazi	mübteda, şart ve cezm h.

وَازِرَةٌ	لَا تَزِرُ	وَ	عَلَيْهَا ط	يَضِلُّ	فَإِنَّمَا	ضَلَّ
yüklenen kimse	yüklenmez		kendi aleyhine	sapmıştır	ancak	saparsa
fâil	nefiy h., fiili muzari	atıf h.	car-mecrur	cevâbü'ş-şart; fiili muzari, şart ve cevabı (مَنْ) mübtedasının haberi	rabıta {cevabü'ş-şart içindir}, hasr edatı	fi'lu'ş-şart; f. mazi

﴿ 15 ﴾	رَسُولًا	نَبْعَثَ	حَتَّى	مُعَذِّبِينَ	كُنَّا	مَا	وَ	أُخْرَى ط	وِزْرَ
	Biz peygamber	gönderinceye	kadar	azap edecekler	değiliz			kimsenin	günahını
	mef'ul	fiili muzari	gaye ve nasb h.	(كَانَ)'nin haberi	f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	nefiy h.	atıf h.	muzafun ileyh	mef'ul, muzaf

15. Kim doğru yola gelirse ancak kendi lehine yola gelmiş ve kim de saparsa ancak kendi aleyhine sapmıştır. Kimse kimsenin günahını yüklenmez. Biz peygamber göndermedikçe (kimseye) azap edecekler değiliz.

مُتْرَفِيهَا	أَمَرْنَا	قَرْيَةً	أَنْ نُهْلِكَ	أَرَدْنَا	إِذَآ	وَ
varlıklılarına	emrederiz	bir beldeyi	helak etmek	istediğimiz	zaman	
mef'ul	cevâbü'ş-şart; f. mazi, fâil	(نُهْلِكَ) fiilinin mef'ulü	(أَرَدْنَا) fiilinin mef'ülü; masdar-ı müevvel	fi'lu'ş-şart; f. mazi, fâil	şart bildiren zaman zarfı	başlama h.

﴿ 16 ﴾	تَدْمِيرًا	فَدَمَّرْنَاهَا	الْقَوْلُ	عَلَيْهَا	فَحَقَّ	فِيهَا	فَفَسَقُوا
	onu dumura uğratırız		söz	onun üzerine	hak olur	orada	açıkça günah işlerler
	mef'ûlü mutlak	atıf h., f. mazi, fâil, mef'ul	fâil	car-mecrur	atıf h., f. mazi	car-mecrur	atıf h., f. mazi, fâil

16. Biz, bir beldeyi helak etmek istediğimiz zaman, varlıklılarına (varlık, kuvvet, servet, otorite ve güç sahibi önde gelenlerine iyilik) emrederiz. Fakat onlar orada açıkça günah işlerler. Artık onun üzerine söz hak olur. Böylece onu dumura uğratırız (yerle bir edip helak ederiz).

وَ	نُوحٍ ط	مِنْ بَعْدِ	مِنَ الْقُرُونِ	أَهْلَكْنَا	كَمْ	وَ
	Nuh'dan	sonra	nesilleri	yok ettik	nice	
atıf h.	muzafun ileyh	harfi cer-mecrur isim, muzaf	(كَمْ)'in sıfatı: şibhi cümle	f. mazi, fâil	mukaddem mef'ul, kem'il- haberiye	başlama h.

﴿ 17 ﴾	بَصِيرًا	خَبِيرًا	عِبَادِهِ	بِذُنُوبِ	بِرَبِّكَ	كَفَى
	gören olarak	haberdar	kullarının	günahlarından	Rabbin	yeter
	ikinci temyiz	temyiz	muzafun ileyh	harfi cer-mecrur isim, muzaf	zaid cer, fâil	f. mazi

17. Nuh'dan sonra nice nesilleri yok ettik. Rabbin kullarının günahlarından haberdar ve onları gören olarak yeter.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 282 ≻

(İSRA, 8 - 9 – 10 – 11):

(رَحِمَ يَرْحَمُ رَحْمَةً): acıdı, merhamet etti (عَادَ يَعُدُ عَوْدًا): (ecvef fiil) döndü (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): icad etti, kıldı, çevrdi, hükmetti

(اَلْحَصِيرُ ج حُصُرٌ): hasır, hisar/ hapishane (عَسَى): (camid fiil) umuldu, beklendi (اَلْاَجْرُ ج اُجُورٌ): ecir, ücret, mükafat

(هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nakıs fiil) hidayet verdi, doğru yola iletti, irşad etti, tarif etti, yol gösterdi

(اَقْوَمُ); daha düz; daha doğru; daha uygun (بَشَّرَ يُبَشِّرُ بَشِيرًا): (tef'il b.) müjdeledi (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi

(اَلصَّالِحَةُ ج صَالِحَاتٌ): (ismi fail) salih olan, doğru olan (اَلْكَبِيرُ ج كِبَارٌ): büyük/ yaşlı/ başkan

(أَعْتَدَ يُعْتِدُ إِعْتَادًا): (if'al b.) hazırladı (اَلْاَلِيمُ): şiddetli acı çektiren, çok elem veren (اَلْاِنسَانُ): insan

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs fiil) dua etti/ davet etti/ ibadet etti (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef fiil) idi, oldu

(اَلشَّرُّ ج اَشْرَارٌ): şer, kötülük [(عَجِلَ يَعْجَلُ) اَلْعَجُولُ]: (mübalağalı ismi fail) çok aceleci (اَلْخَيْرُ): hayır, faydalı şey

(İSRA, 12 – 13 – 14 - 15 – 16 – 17) :

(مَحَا يَمْحُو مَحْوًا): (nakıs fiil) sildi, mahvetti [(أَبْصَرَ يُبْصِرُ) اَلْمُبْصِرَةُ]: (ismi fail) açık delil/ gören/ aydınlatan

(اِبْتَغَى يَبْتَغِي اِبْتِغَاءً): (iftial b., nakıs fiil) talep etti, arzuladı (اَللَّيْلُ ج لَيَالٍ): gece (اَلنَّهَارُ ج اَنْهُرٌ): gündüz

[(حَاسَبَ يُحَاسِبُ) اَلْحِسَابُ]:(masdar) sayma, hesab etme, muhasebe etme (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(فَصَّلَ يُفَصِّلُ تَفْصِيلاً): tafsil etti, genişçe açıkladı, ayrı ayrı izah etti (اَلْفَضْلُ ج اَفْضَالٌ): hayır, lütuf, üstünlük, mükemmellik

(اَلسَّنَةُ ج سِنُونَ): sene/ kuraklık, kıtlık (اَلْعَدَدُ ج اَعْدَادٌ): adet, miktar, sayı

[(طَارَ يَطِيرُ) اَلطَّائِرَةُ]: (ismi fail) amel, iş, çalışma/kuş; uçan mahluk, kader, uğur (اَلْعُنُقُ ج اَعْنَاقٌ): boyun/ cemaat/ ileri gelen

(أَخْرَجَ يُخْرِجُ إِخْرَاجًا): (if'al b.) çıkardı (أَلْزَمَ يُلْزِمُ إِلْزَامًا): astı, bağladı, sardı (لَقِيَ يَلْقَي لِقَاءً): (nakıs fiil) buldu, karşılaştı, rastladı

[(نَشَرَ يَنْشُرُ) اَلْمَنْشُورُ]: (ismi meful) açılmış (كَفَى يَكْفِي كِفَايَةً): (nakıs fiil) kafi oldu, yetti, yeterli oldu

(قَرَا يَقْرَأُ قِرَاءَةً): (mehmuz fiil) okudu (اَلْحَسِيبُ): muhasip, (hesaba çeken) kafi (yeten)

(اِهْتَدَى يَهْتَدِي اِهْتِدَاءً): (iftial b. nakıs fiil) hidayete erdi, doğru yolu buldu (اَلْمُعَذِّبُ ج مُعَذِّبُونَ):(ismi fail) azap veren, işkence eden

(ضَلَّ يَضِلُّ ضَلاَلاً): (muzaaf fiil) saptı, doğru yolu bulamadı/ kayboldu / yanıldı [(وَزَرَ يَزِرُ) اَلْوَازِرَةُ]: (ismi fail) günahkar

(اَلْوِزْرُ ج اَوْزَارٌ): günah, suç/ ağır yük (اَلْاُخْرَى ج اُخْرَيَاتٌ): diğeri, öteki (بَعَثَ يَبْعَثُ بَعْثًا): gönderdi, uyandırdı, diriltti

(أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (if'al b. , ecvef fiil) istedi, irade etti (اَلْقَرْيَةُ ج قُرًى): belde (أَمَرَ يَأْمُرُ اَمْرًا): (mehmuz fiil) emretti

(أَهْلَكَ يُهْلِكُ إِهْلاَكًا): (if'al b.) helak etti, felakete uğrattı

[(أَتْرَفَ يُتْرِفُ) اَلْمُتْرَفُ]: (ismi meful) dünya nimetleri ve şehvani şeyleri hususunda geniş bir bolluğa ve nimete sahip kılınan

(دَمَّرَ يُدَمِّرُ تَدْمِيرًا): (tef'il b.) helak etti, dumura uğrattı (فَسَقَ يَفْسُقُ فُسُوقًا): fasıklık etti, açıkça günah işledi

(حَقَّ يَحِقُّ حَقًّا): (muzaaf fiil) sabit ve vacip oldu, gerçekleşti

(اَلْقَوْلُ ج اَقْوَالٌ): Allah Teala'dan sadır olan tehdid kelimesi/ söz/ görüş/ iftira

(كَفَى يَكْفِي كِفَايَةً): (nakıs fiil) kafi oldu, yetti, yeterli oldu [(خَبَرَ يَخْبُرُ) اَلْخَبِيرُ]: işin iç yüzünü bilen

(أَهْلَكَ يُهْلِكُ اِهْلاَكًا): (if'al b.) helak etti, felakete uğrattı (اَلْقَرْنُ ج قُرُونٌ): aynı zamanın insanları, muasır olanlar

(اَلْبَصِيرُ): (sıfatı müşebbehe) gören yahut açıkça bilen (اَلذَّنْبُ ج ذُنُوبٌ): günah, suç

≺ CÜZ: 15, KUR'ÂN SAYFASI: 283 (17 / İSRÂ: 18 – 27) ≻

فِيهَا	لَهُ	عَجَّلْنَا	الْعَاجِلَةَ	يُرِيدُ	كَانَ	مَنْ
orada	ona	çabuklaştırırız	acil olanı	isterse	olanı	Kim
car-mecrur	car-mecrur	cevâbü'ş-şart; f. mazi, fâil , şart ve cevabı (مَنْ) mübtedasının haberi	mef'ul	(كَانَ)nin haberi, fiil cümlesi fiili muzari	fi'lu'ş-şart; f. mazi, nâsih, (كَانَ)nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	mübteda, şart ve cezm harfi

لَهُ	جَعَلْنَا	ثُمَّ	نُرِيدُ	لِمَنْ	نَشَآءُ	مَا
ona	kılarız	sonra	istediğimiz	kimseye	dilediğimiz	şeyi
car-mecrur	f. mazi, fâil	atıf h.	sıla, fiil cümlesi; fiili muzari	harfi cer, ismi mevsul	sıla; fiili muzari	mef'ul, ismi mevsul

﴿ 18 ﴾

مَدْحُورًا	مَذْمُومًا	يَصْلَاهَا	جَهَنَّمَ ج
kovulmuş	kınanmış olarak	oraya yaslanır	cehennemi
ikinci hal	hal	fiili muzari, mef'ul	mef'ul

18. Kim acil olanı (sadece geçici dünya arzularını) isterse, ona, orada istediğimiz kimseye dilediğimiz şeyi (onun için oluşturacağımız şeyi) çabuklaştırırız, sonra da ona cehennemi (mesken) kılarız; kınanmış ve kovulmuş olarak oraya yaslanır.

سَعْيَهَا	لَهَا	سَعَى	وَ	الْآخِرَةَ	أَرَادَ	مَنْ	وَ
çalışmasını	orası için	sarfederse	ve	ahireti	ister	Kim	
mef'ûlü mutlak	car-mecrur	f. mazi	atıf h.	mef'ul	fi'lu'ş-şart; f. mazi	mübteda, şart ve cezm h.	atıf h.

﴿ 19 ﴾

مَشْكُورًا	سَعْيُهُمْ	كَانَ	فَأُولَٰئِكَ	مُؤْمِنٌ	هُوَ	وَ
şükredilendir	çalışmaları		işte bunların	bir mümin olarak		
(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ismi	f. mazi, nâsih	rabıta {cevabü'ş-şart içindir}, mübteda	haber	mübteda	hal vâvı

(أُولَٰئِكَ) mübtedasının haberi; fiil cümlesi

hal; isim cümlesi

(فَأُولَٰئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ) cümlesi cevâbü'ş-şart; şart ve cevab cümleleri (مَنْ) mübtedasının haberidir

19. Kim ahireti ister ve bir mümin olarak çalışmasını orası için sarfederse (çabasını buna çalıştırırsa) işte bunların çalışmaları şükredilendir (makbuldür, karşılığı verilendir).

رَبِّكَ ط	مِنْ عَطَآءِ	هَٰؤُلَآءِ	وَ	هَٰؤُلَآءِ	نُمِدُّ	كُلًّا
Rabbinin	ihsanından	bunları da	atıf h.	Onları da	destekleriz	hepsini
muzafun ileyh, muzaf, (كَ):muz. ileyh	harfi cer-mecrur isim, muzaf	önceki (هَٰؤُلَآءِ)'ya matuf		(كُلًّا)'in bedeli, işaret ismi	fiili muzari,	mukaddem mef'ul

﴿ 20 ﴾

مَحْظُورًا	رَبِّكَ	عَطَآءُ	كَانَ	مَا	وَ
yasaklanmış	Rabbinin	ihsanı	değildir		
(كَانَ)nin haberi	muzafun ileyh, sonraki zamir için muzaf, muz. ileyh	(كَانَ)'nin ismi, muzaf	f. mazi, nâsih	nefiy h.	atıf h.

20. Onları da bunları da (yani dünyayı isteyenleri de ahireti isteyenleri de) hepsini Rabbinin ihsanından destekleriz (istediklerini veririz). Rabbinin ihsanı yasaklanmış değildir (nimeti kimseye kısıtlanmış değildir).

لِلْآخِرَةُ	وَ	عَلَىٰ بَعْضٍ ط	بَعْضَهُمْ	فَضَّلْنَا	كَيْفَ	انْظُرْ
kesinlikle ahiret	ve	bazısı üzerine	onların bazısını	üstün kıldık	nasıl	Bak
ibtidaiye (yeni cümleye başlangıç ve tekit içindir), mübteda	atıf h.	car-mecrur	mef'ul	f. mazi, fâil	hal, soru ismi	emir fiili

﴿ 21 ﴾

تَفْضِيلًا	أَكْبَرُ	وَ	دَرَجَاتٍ	أَكْبَرُ
üstünlük bakımından	daha büyüktür	ve	dereceler bakımından	daha büyüktür
temyiz	matuf	atıf h.	temyiz	haber

21. Bak! Onların (dünya hayatındaki insanların) bazısını bazısı üzerine nasıl üstün kıldık. Ve kesinlikle, ahiret, dereceler bakımından daha büyüktür ve üstünlük bakımından daha büyüktür.

﴿ 22 ﴾

مَخْذُولًا ع	مَذْمُومًا	فَتَقْعُدَ	آخَرَ	إِلَٰهًا	اللَّهِ	مَعَ	لَا تَجْعَلْ
desteksiz	kınanmış	kalırsın	başka	bir ilah	Allah ile beraber		edinme
ikinci hal	hal	fâ-i sebebiye, fiili muzari	sıfat	mef'ul, mevsuf	muzafun ileyh	zarf, muzaf	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., f. muzari

22. Allah ile beraber başka bir ilah edinme. Sonra (bu sebeple) kınanmış ve desteksiz kalırsın.

وَ	إِيَّاهُ	إِلاَّ	أَلاَّ تَعْبُدُوا	رَبُّكَ	قَضَى	وَ
atıf h.	O'ndan başkasına mef'ul	istisna h.	kulluk etmemenizi (قَضَى)'nın mef'ulü; masdar-ı müevvel.; nasb h., nefiy h., fiili muzari, fâil	Rabbin fâil	emretti f. mazi	başlama h.

بِالْوَالِدَيْنِ	إِحْسَانًا ط	إِمَّا	يَبْلُغَنَّ	عِنْدَكَ	الْكِبَرَ	أَحَدُهُمَا
anne-babaya car-mecrur	iyilik yapmanızı (أَحْسِنُوا)(iyilik yapın) olarak takdir edilen mahzuf fiilin mef'ûlü mutlakı	Şayet şart ve cezm h., zaid	ulaşırsa fi'lu'ş-şart; tekit nunu birleşmiş f. muzari, (نَّ):tekit nûnu	senin yanında mekan zarfı	yaşlılığa mef'ul	onlardan biri fâil

أَوْ	كِلاَهُمَا	فَلاَ تَقُلْ	لَهُمَآ	أُفٍّ	وَ	لاَ تَنْهَرْهُمَا
veya atıf h.	ikisi matuf	o zaman deme rabıta+ cevabü'ş-şart; fiil cümlesi; nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., f. muzari	onlara car-mecrur	«Öf» (أَتضجَّر) (sıkılıyorum) manasında isim fiil	ve atıf h.	onları azarlama nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., f. muzari, mef'ul

وَ	قُلْ	لَهُمَا	قَوْلاً	كَرِيمًا
; atıf h.	söyle emir fiili	onlara car-mecrur	söz mef'ûlü mutlak, mevsuf	güzel sıfat

﴿ 23 ﴾

23. Rabbin, O'ndan başkasına kulluk etmemenizi ve anne-babaya iyilik yapmanızı emretti. Şayet onlardan biri veya ikisi senin yanında yaşlılığa ulaşırsa, o zaman onlara: «Öf» (bile) deme ve onları azarlama; onlara güzel söz söyle.

وَ	اخْفِضْ	لَهُمَا	جَنَاحَ	الذُّلِّ	مِنَ الرَّحْمَةِ	وَ
atıf h.	ger (ya da indir) emir fiili	İkisine de car-mecrur	kanadını mef'ul, muzaf	alçak gönüllülük muzafun ileyh	merhametten car-mecrur	ve atıf h.

قُلْ	رَبِّ	ارْحَمْهُمَا	كَمَا	رَبَّيَانِي	صَغِيرًا ط
de emir fiili	Rabbim mahzuf bir nida harfinin münadası	ikisine merhamet et emir fiili, mef'ul	gibi harfi cer, masdar h.	beni yetiştirdikleri f. mazi, fâil, nûnu vikaye, mef'ul, {(كَمَا رَبَّيَانِي) masdarı müevveli mef'ûlü mutlak naibi de denmiş/	küçükken hal

﴿ 24 ﴾

24. İkisine de merhametten (acıyarak) alçak gönüllülük kanadını ger ve: «Rabbim! Küçükken beni yetiştirdikleri gibi sen de o ikisine merhamet et!» de.

رَبُّكُمْ	أَعْلَمُ	بِمَا	فِي نُفُوسِكُمْ ط	إِنْ تَكُونُوا	صَالِحِينَ
Rabbiniz mübteda	en iyi bilir haber	olanı harfi cer, ismi mevsul	içinizde sıla, şibhi cümle	olursanız şart ve cezm h., fi'lu'ş-şart; nun'un düşmesiyle fiili muzari, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	iyi kimseler (تَكُونُ)'nin haberi

İki cümle arasındaki cümle-i mu'tariza (ara cümle)

فَإِنَّهُ	كَانَ	لِلْأَوَّابِينَ	غَفُورًا
O şüphesiz rabıta {cevabü'ş-şart içindir}, tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	kendine yönelenleri car-mecrurdan oluşan şibhi cümle (غَفُورًا) ile bağlantılıdır	çok bağışlayandır (كَانَ)'nin haberi

(إِنَّ)'nin haberi; fiil cümlesi

(فَإِنَّهُ كَانَ...) cümlesi cevabü'ş-şart'tır

﴿ 25 ﴾

25. Ki İçinizde (gönlünüzde, kalbinizde) olanı en iyi Rabbiniz bilir. İyi kimseler olursanız (bilin ki) O şüphesiz, kendine yönelenleri çok bağışlayandır.

وَ	آتِ	ذَا	الْقُرْبَى	حَقَّهُ	وَ	الْمِسْكِينَ
başlama h.	ver emir fiili	sahibine mef'ul, muzaf	yakınlık muzafun ileyh	hakkını mef'ul	, atıf h.	yoksula matuf

﴿ 26 ﴾	تَبْذِيرًا	لَا تُبَذِّرْ	وَ	ابْنَ السَّبِيلِ	وَ
	saçıp	savurma	;	yolcuya	,
	mef'ûlü mutlak	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., fiili muzari	atıf h.	muzafun ileyh	matuf, muzaf	atıf h.

26. Yakınlık sahibine (akrabaya), yoksula, yolcuya hakkını ver; (ancak elindekileri) saçıp savurma.

﴿ 27 ﴾	كَفُورًا	لِرَبِّهِ	الشَّيْطَانُ	وَ كَانَ	الشَّيَاطِينِ ط	إِخْوَانَ	كَانُوا	الْمُبَذِّرِينَ	إِنَّ
	çok nankördür	Rabbine karşı	şeytan	daima ;	şeytanların	kardeşleri	olmuşlardır	saçıp savuranlar	
	(كَانَ)'nin haberi	harfi cer-mecrur isim, şibhi cümle (كَفُورًا) ile bağlantılı	(كَانَ)'nın ismi	f. mazi, nâsih atıf h.	muzafun ileyh	(كَانَ)'nin haberi, muzaf	f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb harfi

(إِنَّ)'nin haberi; fiil cümlesi

27. Saçıp savuranlar, şüphesiz şeytanların kardeşleri olmuşlardır; şeytan (ise) Rabbine karşı daima çok nankördür.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 283 ≻

(İSRA, 18 - 19 – 20 – 21):

(عَجَّلَ يُعَجِّلُ تَعْجِيلاً): (tef'il b.) çabuklaştırdı, hızlandırdı (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, çevirdi, hükmetti, yarattı

(صَلِيَ يَصْلَى صُلِيًّا): (ateşe) atıldı, (ateşe) maruz bırakıldı, yaslandı [(ذَمَّ) اَلْمَذْمُومُ]: (ism-i mef'ul) ayıplanmış, zemmedilmiş

[(دَحَرَ يَدْحَرُ) اَلْمَدْحُورُ]: (ismi meful) uzaklaştırılmış, kovulmuş (أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (if'al b., ecvef fiil) istedi, irade etti

(اَلْعَاجِلَةُ): çarçabuk olan, acele olan, dünya (شَاءَ يَشَاءُ): (ecvef fiil) diledi, oluşturdu, tercih etti (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef fiil) idi, oldu

(أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (if'al b. , ecvef fiil) istedi, irade etti (سَعَى يَسْعَى سَعْيًا): (nakıs fiil) çalıştı/ hızlıca yürüdü/ yetiştirdi

[(شَكَرَ يَشْكُرُ) اَلْمَشْكُورُ]: (ismi meful) şükredilen (أَمَدَّ يُمِدُّ إِمْدَادًا): (if'al b. ,muzaaf fiil) destekledi, iyilikte bulundu

[(حَظَرَ يَحْظُرُ) اَلْمَحْظُورُ]: (ismi meful) men edilmiş, yasaklanmış (اَلْعَطَاءُ): lütuf, bağış, ihsan

(فَضَّلَ يُفَضِّلُ تَفْضِيلاً): (tef'il b.) üstün kıldı, üstün saydı (اَلدَّرَجَةُ ج دَرَجَاتٌ): derece, basamak, yükseklik mertebesi

(بَعْضُ): birkısım,bazı,birkaç [(كَبُرَ يَكْبُرُ) اَلْأَكْبَرُ]: (ismi tafdil) daha büyük (نَظَرَ يَنْظُرُ نَظْرًا): baktı, gördü, bildi

(İSRA, 22 – 23 - 24 – 25 – 26 – 27):

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, hükmetti, çevirdi, yarattı (قَعَدَ يَقْعُدُ قُعُودًا): oturdu, oturup kaldı, geri kaldı

(اَلْمَذْمُومُ): ayıplanmış, zemmedilmiş [(خَذَلَ يَخْذُلُ) اَلْمَخْذُولُ]: (ismi fail) desteksiz, dayanaksız (اَلْآخَرُ ج آخِرُونَ): diğeri, öteki

(قَضَى يَقْضِي قَضَاءً): (nakıs fiil) emretti, vacip kıldı, hükmetti/ yaptı bitirdi (اَلْوَالِدَانِ – وَالِدَيْنِ): ebeveyn, anababa

[(أَحْسَنَ يُحْسِنُ) اَلْإِحْسَانُ]: (masdar) iyilik etti, güzel yaptı (عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti

(بَلَغَ يَبْلُغُ بُلُوغًا): vasıl oldu, erişti (نَهَرَ يَنْهَرُ نَهْرًا): azarladı (اَلْقَوْلُ ج اَقْوَالٌ): söz/ görüş/ iftira/ inanç/ Allah'tan tehdid kelimesi

(اَلْأَحَدُ): bir, tek (اَلْكَرِيمُ ج كِرَامٌ): şerefli, nimetlendiren, güzel, sevimli (اَلْكِبَرُ): yaşlılık, kocama

(خَفَضَ يَخْفِضُ خَفْضًا): yumuşak davrandı/ alçak gönüllü oldu/ düşürdü/ alçalttı (اَلذُّلُّ): yumuşaklık, bağlılık

(اَلصَّغِيرُ ج صِغَارٌ): ufak, küçük, önemsiz (رَبَّى يُرَبِّي تَرْبِيَةً): (nakıs fiil, tef'il b.) terbiye etti, baktı, yetiştirdi

(اَلْجَنَاحُ ج اَجْنِحَةٌ): kanat [(عَلِمَ يَعْلَمُ) اَلْأَعْلَمُ]: (ismi tafdil) daha iyi bilen, en iyi bilen (اَلْقُرْبَى): akraba, yakınlık, karabet

(اَلصَّالِحُ ج صَالِحُونَ): (ismi fail) doğru olan, salih olan (اَلْأَوَّابُ ج اَوَّابُونَ): yüzünü Allah'a çeviren, döndüren

(آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (nakıs fiil, if'al b.) verdi, getirdi (اِبْنُ السَّبِيلِ): yolda kalmış, yolcu (اَلْمِسْكِينُ ج مَسَاكِينُ): yoksul, düşkün

(بَذَّرَ يُبَذِّرُ تَبْذِيرًا): (tef'il b.) saçıp savurdu, lüzumsuz yere harcadı (اَلْحَقُّ): kul hakkı

(اَلْمُبَذِّرُ ج مُبَذِّرُونَ): (ismi fail) saçıp savuran (اَلْكَفُورُ): (mübalağalı ismi fail) çok nankör (اَلْأَخُ ج إِخْوَانٌ): kardeş

≺ CÜZ: 15, KUR'ÂN SAYFASI: 284 (17 / İSRÂ: 28 – 38) ≻

وَ	إِمَّا	تُعْرِضَنَّ	عَنْهُمُ	ابْتِغَآءَ	رَحْمَةٍ	مِنْ رَبِّكَ
atıf h.	Eğer	yüz çevirirsen	onlardan	aramak için	bir rahmeti	Rabbin'den
	şart ve cezm h., zaid	fi'lu'ş-şart; tekit nunu birleşmiş fiili muzari, tekit nûnu	car-mecrur	mef'ûlün lieclih, muzaf	muzafun ileyh, mevsuf	sıfat: şibhi cümle: car-mecrur

﴿ 28 ﴾	تَرْجُوهَا	فَقُلْ	لَهُمْ	قَوْلاً	مَيْسُورًا
	umduğun	söyle	onlara	bir söz	yumuşak
	(رَحْمَةٍ) kelimesinin 2.sıfatı; fiili muzari, mef'ul	rabıta + cevabü'ş-şart; emir fiili	car-mecrur	mef'ûlü mutlak, mevsuf	sıfat

28. Rabbin'den umduğun bir rahmeti aramak için (mecburen) onlardan yüz çevirirsen, o zaman onlara yumuşak bir söz söyle.

وَ	لاَ تَجْعَلْ	يَدَكَ	مَغْلُولَةً	إِلَى عُنُقِكَ	وَ	لاَ تَبْسُطْهَا
başlama h.	kılma	elini	bağlı	boynuna	,	yayma
	nehy-i hazır	mef'ul	ikinci mef'ûl	car-mecrur	atıf h.	nehy-i hazır+ mef'ul

﴿ 29 ﴾	مَحْسُورًا	مَلُومًا	فَتَقْعُدَ	الْبَسْطِ	كُلَّ
	eli boş	kınanmış	kalırsın	büsbütün geniş tutup	
	ikinci hal	hal	fâ-i sebebiye, mansub f. muzari	muzafun ileyh	mef'ûlü mutlak naibi

29. Elini boynuna bağlı kılma (cimri ve eli sıkı olma), (aynı zamanda) onu büsbütün geniş tutup yayma (israf etme); sonra (bu sebeple) kınanmış ve eli boş (açıkta) kalırsın.

وَ	يَشَآءُ	لِمَنْ	الرِّزْقَ	يَبْسُطُ	رَبَّكَ	إِنَّ
ve	dileyen/dilediği	kimsenin	rızkını	genişletir	senin Rabbin	Doğrusu
atıf h.	sıla, fiili muzari	harfi cer, ismi mevsul	mef'ul	(إِنَّ)'nin haberi, fiili muzari	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb harfi

﴿ 30 ﴾	بَصِيرًا ع	خَبِيرًا	بِعِبَادِهِ	كَانَ	إِنَّهُ	يَقْدِرُ ط
	çok iyi görür	haberdardır	kullarından	daima	Şüphesiz ki O	kısıtlar
	(كَانَ)'nin ikinci haberi	(كَانَ)'nin haberi	şibhi cümle (خَبِيرًا) ile bağlantılı	(إِنَّ)'nin haberi: nâsih mazi f. c., (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	fiili muzari

30. Doğrusu senin Rabbin dileyen/dilediği kimsenin rızkını genişletir ve kısıtlar. Şüphesiz ki O, daima kullarından haberdardır, (onları) çok iyi görür.

وَ	لاَ تَقْتُلُوٓا	أَوْلاَدَكُمْ	خَشْيَةَ	إِمْلاقٍ ط	نَحْنُ	نَرْزُقُهُمْ
atıf h.	öldürmeyin	çocuklarınızı	korkusu sebebiyle	yoksullaşma	Biz	onlara da rızık veririz
	nehy-i hazır (cemi muhatab)	mef'ul	mef'ûlün lieclih, muzaf	muzafun ileyh	mübteda	haber, fiili muzari, mef'ul

﴿ 31 ﴾	وَ	إِيَّاكُمْ ط	إِنَّ	قَتْلَهُمْ	كَانَ	خِطْـًٔا	كَبِيرًا
	de	size	gerçekten	onları öldürmek		bir günahtır	büyük
	atıf h.	mef'ul	tekid ve nasb harfi	(إِنَّ)'nin ismi,	(إِنَّ)'nin haberi: nâsih mazi f. c., (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	(كَانَ)'nin haberi, mevsuf	sıfat

31. Çocuklarınızı yoksullaşma korkusu sebebiyle öldürmeyin. Biz onlara da size de rızık veririz. Onları öldürmek, gerçekten büyük bir günahtır.

﴿ 32 ﴾	سَبِيلاً	سَآءَ	وَ	فَاحِشَةً ط	كَانَ	إِنَّهُ	الزِّنَى	لاَ تَقْرَبُوا	وَ
	yol bakımından	ne kötüdür	ve	bir hayâsızlıktır		Doğrusu o	zinaya	yaklaşmayın	
	temyiz	kınama ifade eden f. mazi	atıf h.	(كَانَ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin haberi: nâsih mazi f. c., (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	mef'ul	nehy-i hazır	atıf h.

32. Zinaya yaklaşmayın. doğrusu o, bir hayâsızlıktır ve ne kötü bir yoldur.

وَ	لاَ تَقْتُلُوا	النَّفْسَ	الَّتِي	حَرَّمَ	اللّٰهُ	إِلاَّ
atıf h.	öldürmeyin	bir kimseyi		haram kıldığı	Allah'ın	hariç
	nehy-i hazır (cemi)	mef'ul, mevsuf	sıfat, ismi mevsul	sıla, f. mazi	fâil	istisna h.

جَعَلْنَا	فَقَدْ	مَظْلُومًا	قُتِلَ	مَنْ	وَ	بِالْحَقِّ ط
kılmışızdır		zulmedilerek	öldürülürse	kim		haklı
f. mazi, fâil	rabıta+ cevabü'ş-şart: tahkik h.+..	hal	fi'lu'ş-şart; meçhul f. mazi	mübteda, şart ve cezm edatı	başla-ma h.	car-mecrur

(مَنْ) mübtedasının haberi; şart ve cevabı

﴿ 33 ﴾	مَنْصُورًا	كَانَ	فِي الْقَتْلِ ط إِنَّهُ	فَلاَ يُسْرِفْ	سُلْطَانًا	لِوَلِيِّهِ
	yardım olunmuştur	Doğrusu o	öldürmekte	aşırı gitmesin	bir yetki	onun velisine
	(كَانَ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin haberi; nâsih mazi fiil cüm. (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	car-mecrur	rabıta + emr-i gâib; nehiy ve cezm h., fiili muzari	mef'ul	harfi cer-mecrur isim

33. Haklı (bir neden olması, kendisine saldırılma durumu) hariç Allah'ın haram kıldığı bir kimseyi öldürmeyin. Kim, zulmedilerek öldürülürse; gerçekten Biz, onun velisine (hakkını araması için) bir yetki kılmışızdır. Artık o da öldürmekte aşırı gitmesin. Doğrusu o (zaten kendisine bu yetkinin verilmesiyle desteklenip) yardım olunmuştur.

وَ	لاَ تَقْرَبُوا	مَالَ	الْيَتِيمِ	إِلاَّ	بِالَّتِي	هِيَ	أَحْسَنُ	حَتَّى	يَبْلُغَ	أَشُدَّهُ ص
	yaklaşmayın	malına	yetimin	dışında			en güzel olanın	erişinceye kadar		rüşdüne
atıf h.	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., f. muzari, fâil	mef'ul, muzaf	muzafun ileyh	istisna h.	harfi cer, ismi mevsul	mübteda	haber, sıla, isim cümle	gaye ve nasb h.	fiili muzari	mef'ul

﴿ 34 ﴾	مَسْؤُولاً	كَانَ	الْعَهْدَ	إِنَّ	بِالْعَهْدِ ج	أَوْفُوا	وَ
	mesuliyet	olur	ahd	doğrusu	Ahdi de	yerine getirin	
	(كَانَ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin haberi; nâsih mazi fiil cüm.: (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb harfi	car-mecrur	emir fiili, fâil	atıf h.

34. Yetimin malına rüşdüne (ergenlik veya durumunu değerlendirebilme çağına) erişinceye kadar en güzel tarzın (yetimin faydasına olarak değerlendirme) dışında yaklaşmayın. Ahdi de yerine getirin, doğrusu ahd (verilen söz) mesuliyet olur (sorumluluk gerektirir).

وَ	أَوْفُوا	الْكَيْلَ	إِذَا	كِلْتُمْ	وَ زِنُوا	بِالْقِسْطَاسِ
	yerine getirin	ölçüyü	zaman	ölçtüğünüz	ve tartın	teraziyle
atıf h.	emir fiili, fâil	mef'ul	zaman zarfı	f. mazi, fâil	atıf h. + emir fiili, fâil	harfi cer-mecrur isim, mevsuf

﴿ 35 ﴾	تَأْوِيلاً	أَحْسَنُ	وَ	خَيْرٌ	ذَلِكَ	الْمُسْتَقِيمِ ط
	netice bakımından	daha güzeldir		daha iyidir	Bu	doğru
	temyiz	matuf	atıf h.	haber	mübtea	sıfat

35. Ölçtüğünüz zaman ölçüyü yerine getirin (tam tutun) ve doğru teraziyle tartın. Bu, netice bakımından daha iyidir ve daha güzeldir.

وَ	لاَ تَقْفُ	مَا	لَيْسَ	لَكَ	بِهِ	عِلْمٌ ط	إِنَّ	السَّمْعَ	وَ	الْبَصَرَ
	peşine düşme		olmayan şeyin		hakkında bilgin		Doğrusu	kulak	,	göz
atıf h.	nehy-i hazır (illet h.nin düşmesiyle meczum f. muzari)	mef'ul, ismi mevsul	f. mazi, nâsih	haber, şibhi cümle (لَيْسَ)'nin mukaddem	car-mecrur	muahhar ismi (لَيْسَ)'nin	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	atıf h.	matuf

﴿ 36 ﴾	مَسْؤُولاً	عَنْهُ	كَانَ	أُولَئِكَ	كُلُّ	الْفُؤَادَ	وَ
	sorumludur	ondan		bunların	hepsi	gönül	ve
	(كَانَ)'nin haberi	car-mecrur	haber; nâsih mazi fiil cüm. (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	muzafun ileyh, işaret ismi	mübteda, muzaf	matuf	atıf h.

(إِنَّ)'nin haberi; isim cümlesi

﴿ 37 ﴾	طُولاً	الْجِبَالَ	وَ لَنْ تَبْلُغَ	الْأَرْضَ	لَنْ تَخْرِقَ	إِنَّكَ	مَرَحًا ج	فِي الْأَرْضِ	وَ لاَ تَمْشِ
	boyca	dağlara	asla ulaşamazsın	yeri	asla delemezsin	Çünkü sen	şımararak	yeryüzünde	yürüme
	temyiz	mef'ul	tekid-i nefy-i istikbal atıf h.	mef'ul	(إِنَّ)'nin haberi; tekid-i nefy-i istikbal f. c.	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	hal	car-mecrur	nehy-i hazır atıf h.

﴿ 38 ﴾ مَكْرُوهًا	رَبِّكَ	عِنْدَ	سَيِّئُهُ	كَانَ	ذَٰلِكَ	كُلُّ
karşılanandır	Rabbinin	katında	kötü	olanı	bunların	hepsinin
(كَانَ)'nin haberi	muzafun ileyh, muzaf, (كَ):muzafun ileyh, şibhi cümle (مَكْرُوهًا) ile bağlantılı	mekan zarfı, muzaf	(كَانَ)'nin ismi	f. mazi, nâsih	muzafun ileyh	mübteda, muzaf
haber; fiil cümlesi						

35- 36. Hakkında bilgin olmayan şeyin peşine düşme (bilgisizce ve kesin delil olmadan tahmin ve zanla hareket etme). Doğrusu kulak, göz ve gönül, bunların hepsi ondan sorumludur. **37**. Yeryüzünde şımararak (böbürlenerek) yürüme. Çünkü sen (sahip olduklarınla) ne yeri delebilir ve ne de boyca dağlara ulaşabilirsin. **38**. Bunların hepsinin kötü olanları Rabbinin katında kerih görülmüştür.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 284 ≻

(İSRA, 28 – 29 - 30 – 31 – 32):

[(اَلْاِبْتِغَاءُ (اِبْتَغَى يَبْتَغِي]: (masdar) talep etme, arzulama (أَعْرَضَ يُعْرِضُ عَنْ): yüz çevirdi (رَجَا يَرْجُو): (nakıs fil) umdu, ümit etti (اَلْقَوْلُ ج اَقْوَالٌ): söz/ görüş/ iftira/ inanç [(اَلْمَيْسُورُ (يَسُرَ يَيْسُرُ]: (ismi meful) yumuşak/ kolay, kolaylık (اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, çevirdi, yaratti, hükmetti [(اَلْمَغْلُولَةُ (غَلَّ يَغُلُّ]: (ismi meful) bağlanan [(اَلْمَلُومُ (لاَمَ يَلُومُ]: (ismi meful) kınanmış (قَعَدَ يَقْعُدُ قُعُودًا): oturdu, oturup kaldı veya oldu (بَسَطَ يَبْسُطُ بَسْطًا): genişletti, açtı (اَلْمَحْسُورُ): eli boş hale gelen, açıkta kalan (اَلْعُنُقُ ج اَعْنَاقٌ): boyun (قَدَرَ يَقْدِرُ قَدْرًا): kısıtladı/ ayarladı/ kadrini bildi/ takdir etti (اَلْعَبْدُ ج عِبَادٌ): kul (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef fiil) diledi, oluşturdu, tercih etti (بَسَطَ يَبْسُطُ بَسْطًا): açtı, genişletti [(خَبُرَ يَخْبُرُ (اَلْخَبِيرُ]: (mübalağalı ismi fail) işin iç yüzünü bilen, haberdar olan [(بَصَرَ يَبْصُرُ (اَلْبَصِيرُ]: (sıfat'ı müşebbehe) gören yahut açıkça bilen [(خَشِيَ يَخْشَى) اَلْخَشْيَةُ]: korkma, sakınma, korku (قَتَلَ يَقْتُلُ قَتْلاً): öldürdü (اَلْكَبِيرُ ج كِبَارٌ): büyük/ yaşlı/ başkan [(أَمْلَقَ يُمْلِقُ (اَلْاِمْلاَقُ]: (masdar) yoksullaşma, fakirlik (اَلْخِطْءُ): kasdi işlenen suç, günah (قَرَبَ يَقْرَبُ قِرْبَانًا): yeltendi, işledi, tevessül etti/ yaklaştı [(زَنَى يَزْنِي (اَلزِّنَى]: zina (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol (اَلْفَاحِشَةُ ج فَوَاحِشُ): çirkin ve çok ayıp olan günah, edepsizlik (سَاءَ): ne kötü

(İSRA, 33 – 34 – 35 - 36 – 37 – 38):

[(اَلْمَظْلُومُ (ظَلَمَ يَظْلِمُ]: (ismi meful) zulmedilen, haksızlık edilen [(نَصَرَ يَنْصُرُ (اَلْمَنْصُورُ]: (ismi meful) yardım edilen (أَسْرَفَ يُسْرِفُ اِسْرَافًا): (if´al b.) orta yolu aştı, israf etti (اَلْمَكْرُوهُ): (ismi meful) çirkin karşılanan, mekruh (قَتَلَ يَقْتُلُ قَتْلاً): öldürdü (حَرَّمَ يُحَرِّمُ تَحْرِيمًا): (tef´il b.) haram, yasak kıldı (اَلسُّلْطَانُ): hüccet,bürhan/ saltanat, galebe (اَلْمَالُ ج اَمْوَالٌ): mal (أَوْفَى يُوفِي اِيفَاءً): (nakıs fiil ,if´al b.) eksiksiz yaptı, ifa etti, tam olarak yerine getirdi (اَلْعَهْدُ ج عُهُودٌ): ahit, anlaşma (اَلْمَسْؤُولُ): (ismi meful) hesaba çekilen, mesul tutulan [(حَسُنَ يَحْسُنُ (اَلْاَحْسَنُ]:(ismi tafdil) en güzel, daha güzel (قَرَبَ يَقْرَبُ قِرْبَانًا): yaklaştı/ tevessül etti, yeltendi (بَلَغَ يَبْلُغُ بُلُوغًا): vasıl oldu, erişti (اَلْيَتِيمُ ج يَتَامَى): yetim (اَلْاَشُدُّ): kuvvet kemal çağı (أَوْفَى يُوفِي اِيفَاءً): (nakıs fiil ,if´al b.) eksiksiz yaptı, tam olarak yerine getirdi, ifa etti (اَلْكَيْلُ ج اَكْيَالٌ): ölçme veya ölçüp satma, ölçülen madde, ölçek (اَلْمُسْتَقِيمُ): (ismi fail) düzgün, ölçülü, kusursuz (كَالَ يَكِيلُ كَيْلاً): (ecvef fiil) ölçtü (وَزَنَ يَزِنُ وَزْنًا): tarttı, değer biçti (اَلتَّأْوِيلُ): tabir, yorumlama, beyan etme [(حَسُنَ يَحْسُنُ (اَلْاَحْسَنُ]:(ismi tafdil) en güzel, daha güzel (اَلْقِسْطَاسُ): adalet, mizan, terazi (قَفَا يَقْفُو قَفْوًا): (nakıs fiil) arkasından yürüdü, peşine düştü (اَلْفُؤَادُ ج اَفْئِدَةٌ): kalp, gönül (اَلْبَصَرُ ج اَبْصَارٌ): göz, görme hassesi (مَشَى يَمْشِي مَشْيًا):(nakıs fiil) yürüdü (بَلَغَ يَبْلُغُ بُلُوغًا):vasıl oldu, erişti [(اَلْمَرَحُ (مَرِحَ يَمْرَحُ): (masdar) şımarma, böbürlenme (اَلْجَبَلُ ج جِبَالَ): dağ [(اَلطُّولُ (طَالَ يَطُولُ):(masdar) uzama, boy (خَرَقَ يَخْرِقُ خَرْقًا): deldi (اَلسَّيِّئُ): kötü, çirkin, kötülük, nahoş

≺ CÜZ: 15, KUR'ÂN SAYFASI: 285 (17 / İSRÂ: 39 – 49) ≻

ذَٰلِكَ	مِمَّا	أَوْحَىٰ	إِلَيْكَ	رَبُّكَ	مِنَ الْحِكْمَةِ ۗ	وَ	لَا تَجْعَلْ	مَعَ	اللَّهِ
İşte bunlar	şeylerdendir	vahyettiği	sana	Rabbinin	hikmetten		edinme	ile birlikte	Allah
mübteda	harfi cer, ismi mevsul	sıla, fiil cümlesi; f. mazi	car-mecrur	fâil	car-mecrur	atıf h.	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., fiili muzari	mekan zarfı, muzaf	muzafun ileyh

haber; şibhi cümle

﴿ 39 ﴾ مَدْحُورًا	مَلُومًا	فِي جَهَنَّمَ	فَتُلْقَىٰ	آخَرَ	إِلَٰهًا
kovulmuş	kınanmış	cehenneme	atılırsın	başka	bir ilâh
ikinci hal	hal	harfi cer, gayri munsarif isim olduğu için esre yerine fethayla mecrur	fâ-isebebiye, meçhul fiili muzari	sıfat	mef'ûl mevsuf

39. İşte bunlar (bu bildirilen emirler ve nehiyler), Rabbinin sana hikmetten vahyettiği şeylerdendir. Allah ile birlikte başka bir ilâh edinme; sonra (bu sebeple) kınanmış ve (rahmetten) kovulmuş olarak cehenneme atılırsın.

مِنَ الْمَلَائِكَةِ	اتَّخَذَ	وَ	بِالْبَنِينَ	رَبُّكُمْ	فَأَصْفَاكُمْ	أَ
meleklerden	edindi		oğulları	Rabbiniz	size seçti	mı
car-mecrur	f. mazi	atıf h.	harfi cer-mecrur isim (cemi müzekker)	fâil	atıf h.,: f. mazi, mef'ul	soru h.

﴿ 40 ﴾ عَظِيمًا ۝	قَوْلًا	لَتَقُولُونَ	إِنَّكُمْ	إِنَاثًا ۚ
büyük	bir söz	söylüyorsunuz	Doğrusu siz	kızlar
sıfat	mef'ülü mutlak, mevsuf	tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi, fiili muzari+fâil	tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	mef'ul

40. Rabbiniz oğulları size seçti de (kendisi için) meleklerden kızlar mı edindi? Doğrusu siz büyük bir söz söylüyorsunuz.

﴿ 41 ﴾ نُفُورًا	إِلَّا	مَا يَزِيدُهُمْ	وَ	لِيَذَّكَّرُوا ۚ	الْقُرْآنِ	فِي هَٰذَا	صَرَّفْنَا	لَقَدْ	وَ
nefretten	başkasını	onlara artırmıyor		öğüt almaları için	bu Kur'an'da		açıklamalar yaptık	Andolsun ki	
ikinci mef'ûl	istisna h.	nefiy h., f. muzari, mef'ul	hal vâvı	ta'lil ve nasb h., (aslı: يَتَذَكَّرُوا) fiili muzari, fâil	(هَٰذَا)nın bedeli	harfi cer, işaret ismi	f. mazi, fâil	lâmu cevâbi'l-kasem, tahkik harfi	başlama h.

41. Andolsun ki; Biz, öğüt almaları için bu Kur'an'da (her türden çeşitli) açıklamalar yaptık. (Fakat bu), onlara nefretten başkasını artırmıyor.

يَقُولُونَ	كَمَا	آلِهَةٌ	مَعَهُ	كَانَ	لَوْ	قُلْ
dedikleri	gibi	tanrılar	onunla beraber	olsaydı	Eğer	De ki
f. muzari+fâil	teşbih ve cer harfi, masdar h.,	(كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin mukaddem haberi, şibhi cümle	fi'lu'ş-şart; f. mazi, nâsih	cezmetme yen şart h.,	emir fiili

﴿ 42 ﴾ سَبِيلًا	الْعَرْشِ	إِلَىٰ ذِي	لَابْتَغَوْا	إِذًا
bir yol	arşın	sahibine	ararlardı	o zaman
mef'ul	muzafun ileyh	harfi cer-mecrur isim, muzaf	cevab h., cevâbü'ş-şart; f. mazi, fâil	cevab h.

42. De ki: «Eğer dedikleri gibi onunla beraber (Allah'la beraber başka) tanrılar olsaydı, o zaman (onlar) arşın sahibine (ulaşmak için) bir yol ararlardı.»

﴿ 43 ﴾ كَبِيرًا	عُلُوًّا	يَقُولُونَ	عَمَّا	وَ تَعَالَىٰ	سُبْحَانَهُ
büyük	bir yükseklikle	söylediklerinden		yücedir	O münezzeh'tir
sıfat	"تَعَالَىٰ" fiilinin mef'ûlü mutlakı, mevsuf	sıla, fiili muzari+fâil	harfi cer, ismi mevsul	f. mazi, atıf h.	muzaf, (هُ):muzafun ileyh

43. O (Allah), onların söylediklerinden Münezzeh'tir, büyük bir ululukla Yüce'dir.

إِلَّا	وَ إِنْ مِنْ شَيْءٍ	فِيهِنَّ ۚ	مَنْ	وَ	الْأَرْضُ	وَ	السَّبْعُ	السَّمَاوَاتُ	لَهُ	تُسَبِّحُ
illa	hiçbir şey yoktur	içinde	bulunanlar	ve	yer	,	yedi	gök	O'nu	tesbih eder
istisna edatı	nefiy h., zaid cer, mübteda	sıla, şibhi cümle	matuf, ismi mevsul	atıf h.	matuf	atıf h.	sıfat	fâil, mevsuf	car-mecrur	fiili muzari

﴿ 44 ﴾ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَ لَكِنْ لاَ تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ ط إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا

tesbih eder	O'nu hamd ile	fakat	anlamazsınız	onların tesbihlerini	Şüphesiz O		Halimdir	Gafûr'dur	
haber; fiili muzari	harfi cer-mecrur isim	atıf h.	nefiy h., fiili muzari+fâil	mef'ul	tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi gizli zamiri	(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ikinci haberi	

(إِنَّ)'nin haberi; fiil cümlesi

44. Yedi gök, yer ve içinde bulunanlar O'nu tesbih eder; O'nu hamd ile tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur; fakat siz onların tesbihlerini anlamazsınız (çünkü dilleri sizinkinden farklıdır). Şüphesiz ki O Halimdir (cezalandırmakta acele etmez), Gafûr'dur (çok bağışlayan'dır).

وَ إِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ

atıf h.	zaman	okuduğun	Kuran	çekeriz	senin ile
	şart bildiren zaman zarfı	fi'lu'ş-şart; f. mazi, fâil	mef'ul	cevâbü'ş-şart; f. mazi, fâil	mekan zarfı

﴿ 45 ﴾ وَبَيْنَ الَّذِينَ لاَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ حِجَابًا مَسْتُورًا ل

arasına	kimseler	inanmayan	ahirete	bir perde	gizlenmiş
mekan zarfı, muzaf	muzafun ileyh, ismi mevsul	sıla, nefiy h., fiili muzari+fâil	car-mecrur	mef'ul	sıfat

45. Kuran okuduğun zaman senin ile ahirete inanmayan kimseler arasına (ahirete inanmamaları ve Kur'an'dan nefret etmeleri sebebiyle) gizlenmiş (görünmeyen) bir perde çekeriz.

وَ جَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَ فِي آذَانِهِمْ وَقْرًا ط

koyduk	kalblerine	örtüler	anlarlar diye	atıf h.	kulaklarına da	bir ağırlık
f. mazi, fâil	harfi cer-mecrur isim	mef'ul	mef'ulün li eclih, masdar ve nasb h., f. muzari, fâil, mef'ul		harfi cer-mecrur isim	ikinci mef'ûl {(أَكِنَّة)'e matuf da denmiştir}
atıf h.						

﴿ 46 ﴾ وَ إِذَا ذَكَرْتَ رَبَّكَ فِي الْقُرْآنِ وَحْدَهُ وَلَّوْا عَلَى أَدْبَارِهِمْ نُفُورًا

	zaman	andığın	Rabbini	Kuran'da	bir tek olarak	dönerler	ardlarına	nefret ederek
atıf h.	şart bildiren zaman zarfı	fi'lu'ş-şart; f. mazi, fâil	mef'ul	car-mecrur	(ربك)'den hal	cevâbü'ş-şart; f. mazi, fâil	harfi cer-mecrur isim	(وَلَّوْا)'in failinden hal

46. Kuran'ı anlarlar diye kalblerine (ona olan kinlerinden dolayı anlamalarına engel olacak gözle göremeyeceğiniz) örtüler ve kulaklarına da bir ağırlık (hakkı duymalarına engel kalp sağırlığı) koyduk. (Çünkü) Kuran'da Rabbini bir tek olarak andığın zaman, onlar nefret ederek ardlarına dönerler.

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَسْتَمِعُونَ بِهِ إِذْ يَسْتَمِعُونَ

Biz	çok iyi biliriz	neye	kulak verdiklerini		dinledikleri
mübteda	haber	car-mecrur	sıla, fiili muzari+fâil	harfi cer, ismi mevsul	zaman
					(أَعْلَمُ) ile bağlantılı geçmiş zaman zarfı

إِلَيْكَ وَ إِذْ هُمْ نَجْوَى إِذْ يَقُولُ

Seni		gizli konuşma halindelerken				dediklerini
car-mecrur	atıf h.	önceki (إِذْ)'e matuf, geçmiş zaman zarfı, muzaf	haber	mübteda	geçmiş zaman zarfı, önceki (إِذْ هُمْ)'den bedel	fiili muzari

﴿ 47 ﴾ الظَّالِمُونَ إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلاَّ رَجُلاً مَسْحُورًا

zalimlerin		uymuyorsunuz	başkasına	bir adamdan	büyülenmiş
fâil	nefiy h.	fiili muzari+fâil	hasr edatı	mef'ul, mevsuf	sıfat

makûlü'l-kavl (söylenen söz) (yeni cümle muamelesi görür)

47. (Müşriklerin Dârünnedve'de toplanarak) Seni dinledikleri zaman neye kulak verdiklerini (hangi maksatla dinlediklerini) ve (kendi aralarında) gizli konuşma halindelerken zalimlerin: «Siz büyülenmiş bir adamdan başkasına uymuyorsunuz» dediklerini Biz çok iyi biliriz.

﴿ 48 ﴾ انْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلاَ يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلاً

Bak	nasıl	yaptılar	senin için	benzetmeler	Bu yüzden saptılar	güçleri yetmez	yolu bulmaya
emir fiili	hal, soru h.	f. mazi, fâil	car-mecrur	mef'ul	atıf h., f. mazi, fâil	atıf h., nefy-i istikbal; nefiy h., fiili muzari+fâil	mef'ul

48. Bak! Senin için nasıl (büyülenmiş, kahin, sihirbaz, şair, mecnûn, öğretilmiş gibi) benzetmeler yaptılar! Bu yüzden de (birbirlerinin söylediklerine inanıp) saptılar. Artık (doğru) yolu bulmaya güçleri yetmez.

وَ	عِظَامًا	كُنَّا	إِذَا	أَ	قَالُوٓا	وَ
ve atıf h.	kemikler (كَانَ)'nin haberi	olduğumuz f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	zaman zaman zarfı	mı soru h.	dediler f. mazi, fâil	başlama h.

﴿ 49 ﴾

جَدِيدًا	خَلْقًا	لَمَبْعُوثُونَ	إِنَّا	أَ	رُفَاتًا
yeni sıfat	bir yaratılış olarak (مَبْعُوثُونَ)'deki zamirden hal, mevsuf	diriltilecek tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi	mutlaka tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	miyiz soru h.	ufalanmış matuf

tefsiriye (açıklama cümlesi)

49. "Biz kemikler ve ufalanmış (toprak) olduğumuz zaman mı, yeni bir yaratılış olarak mutlaka diriltilecek miyiz?" dediler.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 285 ≻

(İSRA, 39 – 40 – 41- 42 – 43 – 44):

(أَوْحَى يُوحِي إِيحَاءً):(nakıs fiil,if´al b.)vahyetti, işaret etti, sır verdi, ilham etti (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, hükmetti, çevirdi, yarattı (اَلْحِكْمَةُ): hikmet, doğru olduğu tahakkuk eden hertürlü söz ve amel [(لاَمَ يَلُومُ) اَلْمَلُومُ]:(ismi meful) kınanmış (أَلْقَى يُلْقِي إِلْقَاءً): (nakıs fiil ,if´al b.) attı, bıraktı [(دَحَرَ يَدْحُرُ) اَلْمَدْحُورُ]: (ismi meful) kovulmuş, uzaklaştırılmış (اَلْآخَرُ ج آخِرُونَ): diğeri, öteki (أَصْفَى يُصْفِي إِصْفَاءً): (nakıs fiil, if´al b.) seçti, tercih etti (اَلْأُنْثَى ج إِنَاثٌ): dişi (اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial b.) yaptı, husule getirdi/ edindi (اَلْابْنُ ج بَنُونَ): erkek, çocuk oğul (اَلْقَوْلُ ج اَقْوَالٌ): söz/ görüş/ iftira/ inanç (اَلْعَظِيمُ ج عَظَائِمُ): büyük, yüce (صَرَّفَ يُصَرِّفُ تَصْرِيفًا): (tef´il b.) açıkladı, evirip çevirdi/ tahvil etti/ yönlendirdi (تَذَكَّرَ يَتَذَكَّرُ تَذَكُّرًا):(tefa´ul b.) tezekkür etti, hatıra getirdi, düşündü [(نَفَرَ يَنْفِرُ) اَلنُّفُورُ]: (masdar) uzak durma, nefret (زَادَ يَزِيدُ): (ecvef fiil) arttırdı, kattı/ arttı, ziyadeleşti (اِبْتَغَى يَبْتَغِي):(nakıs f.,iftial b.) aradı, arzuladı (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol [(سَبَّحَ يُسَبِّحُ سُبْحَانَ]: tesbih, tenzih ve takdis etti (اَلْكَبِيرُ ج كِبَارٌ): büyük/ yaşlı/ başkan [(عَلاَ يَعْلُو) اَلْعُلُوُّ]: üstünlük, cebir, yüksek olma (سَبَّحَ يُسَبِّحُ تَسْبِيحًا): (tef´il b.) tesbih, takdis ve tenzih etti (اَلسَّبْعُ ث سَبْعَةُ): yedi (فَقِهَ يَفْقَهُ فِقْهًا): iyice anladı, güzelce anladı, çözdü (اَلْحَلِيمُ ج حُلَمَاءُ): halim, yumuşak huylu

(İSRA, 45 – 46 – 47 – 48 – 49):

[(سَتَرَ يَسْتُرُ) اَلْمَسْتُورُ]: (ismi meful) örtülü, örtülmüş (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): icad etti, kıldı, çevirdi, hükmetti (اَلْحِجَابُ): (umumi manada) perde, örtü (قَرَأَ يَقْرَأُ قِرَاءَةً): (mehmuz fiil) okudu (اَلْكِنَانُ ج اَكِنَّةٌ): perde, örtü (فَقِهَ يَفْقَهُ فِقْهًا): iyice anladı, güzelce anladı (اَلْاُذُنُ ج اَذَانٌ): kulak (اَلْوَقْرُ): ağırlık veya sağırlık (ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): zikretti,bahsetti,konuştu,hatırladı,andı,mükafatlandırdı (اَلْوَحْدُ): tek başına, yalnız, yalnızca (اَلدُّبُرُ ج اَدْبَارٌ): arka, geri (وَلَّى يُوَلِّي): (tef´il b.) dönüp gitti/ çevirdi, vazgeçirdi [(نَفَرَ يَنْفِرُ) اَلنُّفُورُ]: (masdar) uzak durma, uzaklaşma, nefret (اَلْاَعْلَمُ): (ismi tafdil) en iyi bilen, daha iyi bilen (اِسْتَمَعَ يَسْتَمِعُ اِسْتِمَاعًا إِلَى) (istif´al b.) kulak verdi, dinledi (اَلنَّجْوَى ج نَجَاوَى): gizli konuşma, fısıltı, birbirine sır veren (اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabi oldu [(سَحَرَ يَسْحُرُ) اَلْمَسْحُورُ]: (ismi meful) büyülenmiş, büyülenen (نَظَرَ يَنْظُرُ نَظْرًا): baktı, düşündü, gördü/ ibret aldı (ضَلَّ يَضِلُّ ضَلاَلاً): saptı, sapıttı,kayboldu, zayi oldu (ضَرَبَ يَضْرِبُ ضَرْبًا اَلْمَثَلَ): misal getirdi (اِسْتَطَاعَ يَسْتَطِيعُ اِسْتِطَاعَةً): ...ebildi,...abildi (اَلرَّجُلُ ج رِجَالٌ): erkek, adam (اَلْجَدِيدُ ج جُدُدٌ):yeni (اَلْعَظْمُ ج عِظَامٌ): kemik (اَلْمَبْعُوثُ ج مَبْعُوثُونَ):(ismi meful) diriltilen (اَلرُّفَاتُ): kırıntı, ufantı, parçalanan ve çürüyen her şey

≺ CÜZ: 15, KUR'ÂN SAYFASI: 286 (17 / İSRÂ: 50 – 58) ≻

قُلْ	كُونُوا	حِجَارَةً	أَوْ	حَدِيدًا ﴿50﴾	أَوْ	خَلْقًا	مِمَّا	يَكْبُرُ
De ki	olun	(ister) taş	veya	(ister) demir	ya da	bir mahluk		büyüyenlerden
emir fiili	emir fiili, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	atıf h.	matuf	ya da	matuf, mevsuf	(خَلْقًا) kelimesinin sıfatı; şibhi cümle.	sıla; fiili muzari

فِي صُدُورِكُمْ ج	فَسَيَقُولُونَ	مَنْ	يُعِيدُنَا ط	قُلِ	الَّذِي	فَطَرَكُمْ	أَوَّلَ	مَرَّةٍ ج
göğüslerinizde	diyecekler	kim	bizi geri iade eder	De ki	Sizi yaratan		ilk	defa
harfi cer-mecrur isim	rabıta +gelecek zaman; istikbal (gelecek zaman) h., fiili muzari+fâil	mübteda, soru ismi	haber; muzari fiil cümlesi mef'ul	emir fiili	sıla; mazi fiil, mef'ul	mübteda, ismi mevsul	zaman zarfı, muzaf (فَطَرَكُمْ) ile bağlantılı	muzafun ileyh

فَسَيُنْغِضُونَ	إِلَيْكَ	رُؤُوسَهُمْ	وَ	يَقُولُونَ	مَتَى	هُوَ ط
sallayacaklar	sana	başlarını	ve	diyecekler	Ne zaman	o
rabıta + gelecek zaman; istikbal h.+ fiili muzari+fâil	car-mecrur	mef'ul	atıf h.	fiili muzari+fâil	haber mukaddem, soru ismi	mübteda muahhar

قُلْ	عَسَى	أَنْ يَكُونَ	قَرِيبًا ﴿51﴾	
De ki	umulur	olması	çok yakında	
emir fiili	f. mazi, nâsih, (عَسَى)'nın ismi (هُوَ) gizli zamiri	(عَسَى)'nın haberi; masdar-ı müevvel; masdar ve nasb h., fiili muzari, nâsih, (يَكُونَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	(أَنْ يَكُونَ) (يَكُونَ)'nin haberi { buradaki (عَسَى)'nın tam fiil olduğu masdar-ı müevvelinin de onun faili olduğu da söylenmiştir, yani (عسى كَوْنُه قريبا) (yakın olması umulur)}	

50. De ki: «(İster) taş olun veya (ister) demir... **51**. «Ya da göğüslerinizde büyüyenlerden (gözlerinizde büyüttüğünüz) bir mahluk (olun).» «Bizi kim (hayata) geri iade eder?» diyecekler. De ki: «Sizi ilk defa yaratan.» Sonra sana başlarını (alay eder tarzda) sallayacaklar ve diyecekler ki: «Ne zaman(mış) o?» De ki: « Çok yakında olması umulur.»

وَ	بِحَمْدِهِ	فَتَسْتَجِيبُونَ	يَدْعُوكُمْ	يَوْمَ
atıf h.	kendisine övgüyle (تَسْتَجِيبُونَ)'nin fâilinden hal; şibhi cümle	icabet edeceksiniz rabıta, fiili muzari+fâil	sizi çağırdığı fiili muzari, mef'ul, cümle (يَوْمَ)'nin muzafun ileyhi	gün cümleye muzaf olan zaman zarfı, {(اذكر)olarak takdir edilen mahzuf bir fiilin mef'ûlü de, (قَرِيبًا)den bedel de denmiştir}

﴿52﴾	قَلِيلًا ط	إِلَّا	إِنْ لَبِثْتُمْ	تَظُنُّونَ
	az (bir süreden) zaman zarfı naibi, yani; (لبثا قليلا)	başka istisna h.	kalmadığınızı nefiy h., f. mazi, fâil	zannedeceksiniz fiili muzari+fâil

52. (Allah'ın) sizi çağırdığı gün, kendisine övgüyle (hamdederek çağrısına) icabet edeceksiniz ve az (bir süreden) başka kalmadığınızı (dünyada ya da kabirlerde çok az kaldığınızı) zannedeceksiniz.

وَ	قُلْ	لِعِبَادِي	يَقُولُوا	الَّتِي	هِيَ	أَحْسَنُ ط
başlama h.	söyle emir fiili	kullarıma harfi cer-mecrur isim	söylesinler emrin cevabı olduğu için meczum fiili muzari, fâil	mef'ul, ismi mevsul	mübteda	en güzel olanı haber
				sıla; isim cümlesi		

﴿53﴾	إِنَّ	الشَّيْطَانَ	يَنْزَغُ	بَيْنَهُمْ ط	إِنَّ	الشَّيْطَانَ	كَانَ	لِلْإِنْسَانِ	عَدُوًّا	مُبِينًا
	Doğrusu tekid ve nasb harfi	şeytan (إِنَّ)'nin ismi	dürter (إِنَّ)'nin haberi, f. muzari	aralarını mekan zarfı	Şüphesiz tekid ve nasb harfi	(إِنَّ)'ni n ismi	daima nâsih f. mazi (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	insan için şibhi cümle	bir düşmandır (كَانَ)'nin haberi, mevsuf	apaçık sıfat

(إِنَّ)'nin haberi, fiil cümlesi

53. Kullarıma, o en güzel olan (tarzla) söz söylemelerini söyle (en güzel şekilde konuşmalarını söyle). Doğrusu şeytan aralarını dürter. Şüphesiz şeytan insan için daima apaçık bir düşmandır.

إِنْ يَشَأْ	أَوْ	يَرْحَمْكُمْ	إِنْ يَشَأْ	بِكُمْ ط	أَعْلَمُ	رَبُّكُمْ
dilerse	veya	size merhamet eder	dilerse	sizi	daha iyi bilir	Rabbiniz
şart ve cezm h., fi'lu'ş-şart; fiili muzari	atıf h.	cevâbü'ş-şart; fiili muzari, mef'ul	şart ve cezm h., fi'lu'ş-şart; fiili muzari	car-mecrur	haber	mübteda

﴿ 54 ﴾	وَكِيلاً	عَلَيْهِمْ	مَآ أَرْسَلْنَاكَ	وَ	يُعَذِّبْكُمْ ط
	bir vekil	onlara	seni göndermedik		size azabeder
	hal	car-mecrur	nefiy h., f. mazi, fâil, mef'ul	i'tiradî (ara cümle) h.	cevâbü'ş-şart; fiili muzari, mef'ul

54. Rabbiniz sizi (yüreklerinizde ne taşıdığınızı) daha iyi bilir. Dilerse size merhamet eder veya dilerse size azabeder. Biz seni onlara (Allah adına) bir vekil olarak göndermedik

فَضَّلْنَا	لَقَدْ	وَ	الْأَرْضِ ط	وَ	السَّمَاوَاتِ	فِي	بِمَنْ	أَعْلَمُ	رَبُّكَ	وَ
üstün kıldık	And olsun ki		yerde	ve	göklerde	olan kimseleri		en iyi bilendir	Rabbin	
f. mazi, fâil	yemin h., tahkik harfi	başlama h.	matuf	atıf h.	sıla; şibhi cümle	harfi cer, ismi mevsul		haber	mübteda	atıf h.

﴿ 55 ﴾	زَبُورًا	دَاوُودَ	آتَيْنَا	وَ	عَلَى بَعْضٍ	النَّبِيِّينَ	بَعْضَ
	Zebur'u	Davud'a	verdik	ve	bazısına	peygamberlerin	bazısını
	ikinci mef'ûl	birinci mef'ûl	f. mazi, fâil	atıf h.	car-mecrur	muzafun ileyh	mef'ul, muzaf

55. Rabbin göklerde ve yerde olanları en iyi bilendir. And olsun ki peygamberlerin bazısını bazısına üstün kıldık ve Davud'a Zebur'u verdik.

كَشْفَ	فَلاَ يَمْلِكُونَ	مِنْ دُونِهِ	زَعَمْتُمْ	الَّذِينَ	ادْعُوا	قُلِ
kaldırılmasına	güçleri yetmez	O'ndan başka	(tanrı olduğunu) sandıklarınızı		çağırın	De ki
mef'ul, muzaf	(ادْعُوا) cümlesine matuf; atıf h.nefiy h., fiili muzari+fâil	harfi cer-mecrur isim, (şibhi cümlenin ismi mevsulden hal olduğu da söylenmiştir)	sıla, fiil cümlesi; f. mazi, fâil	mef'ul, ismi mevsul	emir fiili, fâil	emir fiili

﴿ 56 ﴾	تَحْوِيلاً	وَ لاَ	عَنْكُمْ	الضُّرِّ
	değiştirmeye	ve	sizden	bir zararın
	matuf	nefiy h. atıf h.	car-mecrur	muzafun ileyh

56. De ki: «O'ndan (Allah'tan) başka (tanrı olduğunu) sandıklarınızı çağırın (ya da dua edip yalvarın); sizden bir zararın kaldırılmasına (sıkıntınızı gidermeye) ve değiştirmeye güçleri yetmez.»

أُولَئِكَ	الَّذِينَ	يَدْعُونَ	يَبْتَغُونَ	إِلَى رَبِّهِمُ	الْوَسِيلَةَ	أَيُّهُمْ
onlar	kimseler	çağırdıkları	ararlar	Rablerine	vesile	hangileri
mübteda	(أُولَئِكَ)'den bedel (atfu beyan da denmiş}, ismi mevsul	sıla: f. cüm. f.muzari+fâil	haber; fiili muzari+fâil	harfi cer-mecrur isim	mef'ul	mübteda (muzaf+muz.ileyh) {(يَبْتَغُونَ)'daki cemi vavından bedel (مَنْ) manasında ismi mevsul da denmiş}

أَقْرَبُ	وَ	يَرْجُونَ	رَحْمَتَهُ	وَ	يَخَافُونَ	عَذَابَهُ ط
daha yakın olacak		umarlar	O'nun rahmetini	,	korkarlar	azabından
haber {(هُوَ) mahzuf mübtedasının haberi de denmiş}	atıf h.	fiili muzari+fâil	mef'ul	atıf h.	fiili muzari+fâil	mef'ul

﴿ 57 ﴾	مَحْذُورًا	كَانَ	رَبِّكَ	عَذَابَ	إِنَّ
	sakınılacak (bir azap)tır	(كَانَ)'nin haberi	Rabbinin	azabı	Doğrusu
	(إِنَّ)'nin haberi, fiil cüm.; f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri		muzafun ileyh, , muzaf, (كَ): muz. ileyh	(إِنَّ)'nin ismi, muzaf	tekid ve nasb harfi

57. Onlar (yani) çağırdıkları (ya da dua ettikleri varlıklar, cinler, melekler, Hz. İsa, Hz. Üzeyr gibi peygamberler ya da putlar) hangileri Rablerine daha yakın olacak (diye) vesile ararlar. O'nun rahmetini umar, azabından korkarlar. Doğrusu Rabbinin azabı (korkulmağa değer) sakınılacak bir azaptır.

قَبْلَ	مُهْلِكُوهَا	نَحْنُ	إِلاَّ	مِنْ قَرْيَةٍ	إِنْ	وَ
önce	onu helak ederiz	biz	illa	bir kasaba	yoktur ki	
zaman zarfı, muzaf	haber	mübteda	istisna h.	zaid cer, mübteda	nefiy h.	başlama h.

(قَرْيَةٍ) mübtedasının haberi; isim cümlesi

شَدِيدًا ط	عَذَابًا	مُعَذِّبُوهَا	أَوْ	الْقِيَامَةِ	يَوْمِ
şiddetli	bir azabla	ona azab ederiz	veya	Kıyamet	gününden
sıfat	mef'ûlü mutlak, mevsuf	(مُهْلِكُو) üzerine matuf	atıf h.	muzafun ileyh	muzafun ileyh, muzaf
﴿ 58 ﴾	مَسْطُورًا	فِي الْكِتَابِ	ذَٰلِكَ	كَانَ	
	yazılan	Kitap'da	Bu	olmuştur	
	(كَانَ)'nin haberi	car-mecrur; şibhi cümle (مَسْطُورًا) ile bağlantılıdır	(كَانَ)'nin ismi	f. mazi, nâsih	

58. Kıyamet gününden önce helak edicileri olmadığımız (ortadan kaldırmayacağımız) veya şiddetli bir azabla azab etmeyeceğimiz hiçbir kasaba (ya da belde, şehir) yoktur (hepsini ya helak edecek ya da azab edeceğiz). Bu, Kitap'da (Levh-i Mahfuz'da) yazılıdır.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 286 ≻

(İSRA, 50 – 51):

(اَلْحَجَرُ ج حِجَارَةٌ): taş (اَلْحَدِيدُ ج حَدَائِدُ): demir [(خَلَقَ يَخْلُقُ) اَلْخَلْقُ]: halk, mahluk, yaratma, yaratık

(أَعَادَ يُعِيدُ اَعَادَةً): (ecvef fiil , if'al b.) döndürdü, iade etti (اَلْقَرِيبُ): yakın (كَبُرَ يَكْبُرُ كِبَرًا): büyük oldu/ nefse ağır geldi

(اَلصَّدْرُ ج صُدُورٌ): sine, göğüs (فَطَرَ يَفْطُرُ فَطْرًا): yarattı, icad etti (اَلْاَوَّلُ ج اَوَّلُونَ): ilk, birinci, önceki (اَلرَّاْسُ ج رُؤُسٌ): baş

(أَنْغَضَ يُنْغِضُ إِنْغَاضًا): (if'al b.) salladı (اَلْمَرَّةُ ج مَرَّاتٌ): kere, defa, kez (عَسَى): (camid fiil) ola ki, umulurki, belki

(İSRA, 52 – 53 – 54):

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs fiil) çağırdı/ dua etti/ ibadet etti (اِسْتَجَابَ يَسْتَجِيبُ اِسْتِجَابَةً): (istif'al b.) cevap verdi

[(حَمِدَ يَحْمَدُ) اَلْحَمْدُ]: hamd, sena, layıkıyla mehd (ظَنَّ يَظُنُّ ظَنًّا): (muzaaf fiil) sandı, zannetti (بَيْنَ): (zarf) arasında

(اَلْقَلِيلُ ج قَلِيلُونَ): az, azınlık (لَبِثَ يَلْبَثُ لُبْثًا): kaldı, durdu/ yerleşti, ikamet etti (نَزَغَ يَنْزَغُ نَزْغًا): dürtükledi

[(أَبَانَ يُبِينُ) اَلْمُبِينُ]: (ismi fail) açık vazıh olan, açıklayan [(حَسُنَ يَحْسُنُ) اَلْاَحْسَنُ]: (ismi tafdil) en güzel, daha güzel

[(عَلِمَ يَعْلَمُ) اَلْاَعْلَمُ]: (ismi tafdil) en iyi bilen, daha iyi bilen (عَذَّبَ يُعَذِّبُ تَعْذِيبًا): (tef'il b.) azap verdi, işkence etti

(شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef fiil) diledi, oluşturdu, tercih etti (رَحِمَ يَرْحَمُ رَحْمَةً): acıdı, merhamet etti

(اَلْوَكِيلُ ج وُكَلَاءُ): vekil, koruyucu, gözetleyici (أَرْسَلَ يُرْسِلُ اِرْسَالاً): (if'al b.)gönderdi

(İSRA, 55 – 56):

[(عَلِمَ يَعْلَمُ) اَلْاَعْلَمُ]: (ismi tafdil) en iyi bilen, daha iyi bilen (فَضَّلَ يُفَضِّلُ تَفْضِيلاً): (tef'il b.)üstün kıldı, üstün saydı

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (if'al b.)verdi, getirdi (اَلزَّبُورُ ج زُبُرٌ): kitap, okunaklı ve düzgün yazı (بَعْضُ): birkısım, bazı,birkaç

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs fiil) yardım diledi/ çağırdı/ ibadet etti/ dua etti [(كَشَفَ يَكْشِفُ) اَلْكَشْفُ]: (masdar) giderme, kaldırma

(مَلَكَ يَمْلِكُ مِلْكًا): yapabildi, gücü yetti/ sahip oldu/ eli altında oldu (زَعَمَ يَزْعُمُ زَعْمًا): şüpheli söz söyledi, zanda bulundu

(اَلضُّرُّ): zarar, ziyan [(حَوَّلَ يُحَوِّلُ) اَلتَّحْوِيلُ]: tahvil, tağyir, çevirme, değiştirme. "Tahvil" bir durumdan başka bir duruma, başka bir yerden başka bir yere geçirmek demektir.

(İSRA, 57 – 58):

[(حَذِرَ يَحْذَرُ) اَلْمَحْذُورُ]: (ismi mef'ul) sakınılan, (korkudan dolayı) korunulan

(اِبْتَغَى يَبْتَغِي اِبْتِغَاءً): (nakıs fiil, iftial b.) talep etti, aradı, arzuladı [(قَرُبَ يَقْرُبُ) اَلْاَقْرَبُ]: ismi tafdil) en yakın, daha yakın

(رَجَا يَرْجُو رَجْوًا): (nakıs fiil) umdu, ümit etti (اَلْوَسِيلَةُ ج وَسَائِلُ): vasıta araç (خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef fiil) korktu

[(أَهْلَكَ يُهْلِكُ) اَلْمُهْلِكُ]: (ismi fail) helak eden, öldüren (اَلْمُعَذَّبُونَ ج مُعَذَّبُونَ): (ismi fail) azap veren, işkence eden

[(سَطَرَ يَسْطُرُ) اَلْمَسْطُورُ]: (ismi meful) dizilen, yazılan (اَلْقَرْيَةُ ج قُرىً): belde (اَلشَّدِيدُ ج شِدَادٌ): şiddetli, kuvvetli

≺ CÜZ: 15, KUR'ÂN SAYFASI: 287 (17 / İSRÂ: 59 – 66) ≻

بِهَا	أَنْ كَذَّبَ	إِلَّا	بِالْآيَاتِ	أَنْ نُرْسِلَ	مَا مَنَعَنَا	وَ
onları car-mecrur	yalanlamasından (مَنَعَ) fiilinin fâili; masdarı müevvel; masdar h., f. mazi	başkası istisna h.	mucizeler car-mecrur	göndermekten (مَنَعَ)'nın ikinci mef'ulü; masdar-ı müevvel masdar ve nasb h., f. muzari	bizi alıkoymadı nefiy h., f. mazi, mef'ul	atıf h.

بِهَا ط	فَظَلَمُوا	مُبْصِرَةً	النَّاقَةَ	ثَمُودَ	آتَيْنَا	وَ	الْأَوَّلُونَ ط
ona car-mecrur	zulmetmişlerdi atıf h., f. mazi, fâil	görülebilen hal	bir dişi deve ikinci mef'ûl	Semud'a mef'ul	vermiştik f. mazi, fâil	atıf h.	öncekilerin fâil

﴿ 59 ﴾	تَخْوِيفًا	إِلَّا	بِالْآيَاتِ	مَا نُرْسِلُ	وَ
	korkutmak için mef'ûlün lieclih	ancak istisna h.	mucizeleri car-mecrur	göndermeyiz nefiy h., fiili muzari	atıf h.

59. Bizi mucize göndermekten öncekilerin onları yalanlamasından başka (bir şey) alıkoymadı. Semud (kavmin)e (gözle) görülebilen (bir mucize olarak) bir dişi deve vermiştik de sonrasında (katletmek suretiyle) ona zulmetmişlerdi. Biz mucizeleri ancak korkutmak için göndeririz.

أَحَاطَ	رَبَّكَ	إِنَّ	لَكَ	قُلْنَا	إِذْ	وَ
kuşatmıştır (إِنَّ)'nin haberi, mazi fiil	Rabbin (إِنَّ)'nin ismi	Doğrusu tekid ve nasb harfi	sana car-mecrur	demiştik f. mazi, fâil	Bir zamanlar geçmiş zaman zarfı	başlama h.

إِلَّا	أَرَيْنَاكَ	الَّتِي	الرُّؤْيَا	مَا جَعَلْنَا	وَ	بِالنَّاسِ ط
ancak istisna h.	Sana gösterdiğimiz sıla, mazi fiil, fâil, mef'ul	sıfat, ismi mevsul	görüntüyü mef'ul, mevsuf	yaptık nefiy h., f. mazi, fâil	atıf h.	insanları car-mecrur

وَ	فِي الْقُرْآنِ ط	الْمَلْعُونَةَ	الشَّجَرَةَ	وَ	لِلنَّاسِ	فِتْنَةً
atıf h.	Kur'an'da car-mecrur	lânetlenen sıfat	ağacı (الرؤيا) kelimesine matuf, mevsuf	ve atıf h.	insanları (فِتْنَةً)'in sıfatı; şibhi cümle	imtihan etmek için ikinci mef'ûl

﴿ 60 ﴾	كَبِيرًا ع	طُغْيَانًا	إِلَّا	فَمَا يَزِيدُهُمْ	نُخَوِّفُهُمْ لا
	büyük sıfat	bir taşkınlıktan 2. mef'ul, mevsuf	başkasını istisna h.	onlara arttırmaz atıf h., nefiy h., fiili muzari, mef'ul	biz onları korkuturuz da fiili muzari, mef'ul

60. Bir zamanlar sana: "Doğrusu Rabbin, insanları çepeçevre kuşatmıştır." demiştik. Sana (Miraç gecesi) gösterdiğimiz o görüntüyü ve Kur'an'da lânetlenen ağacı (zakkum ağacını) ancak insanları imtihan etmek için yaptık. Biz onları (cehennemle) korkuturuz da, bu onlara, büyük bir taşkınlıktan başkasını arttırmaz.

فَسَجَدُوا	لِآدَمَ	اسْجُدُوا	لِلْمَلَائِكَةِ	قُلْنَا	إِذْ	وَ
hemen secde etmişlerdi atıf h., f. mazi, fâil	Adem'e h. cer, gayri munsarif isim fethayla mecrur	secde edin emir fiili, fâil	meleklere car-mecrur	demiştik f. mazi, fâil	Bir zamanlar geçmiş zaman zarfı	başlama h. (atıf h. de denmiştir)

﴿ 61 ﴾	طِينًا ج	خَلَقْتَ	لِمَنْ	أَسْجُدُ	أَ	قَالَ	إِبْلِيسَ ط	إِلَّا
	çamur olarak hal	yarattığına (mı) sıla, f. mazi, fâil	harfi cer, ismi mevsul	secde edeyim fiili muzari	mı soru h.	demişti f. mazi	İblis'ten müstesna	başkası istisna h.

61. Meleklere: «Adem'e secde edin» demiştik. İblis'ten başkası hemen secde etmiş, o ise: «Çamurdan yarattığına mı secde edeyim?» demişti.

عَلَيَّ ز	كَرَّمْتَ	الَّذِي	هَذَا	رَأَيْتَكَ	أَ	قَالَ
Benim üzerime car-mecrur	üstün kıldığın f. mazi, fâi	şu kişiyi (هَذَا)'nın bedeli, (atfu beyan da denmiştir), ismi mevsul		mef'ul, işaret ismi	gördün f. mazi, fâil, hitap içindir	mü soru h.	Dedi ki f. mazi

﴿ 62 ﴾	قَلِيلاً	إِلاَّ	ذُرِّيَّتَهُ	لَأَحْتَنِكَنَّ	الْقِيَامَةِ	إِلَى يَوْمِ	لَئِنْ أَخَّرْتَنِ
	azı	müstesna	onun zürriyetini	kumandam altına alacağım	kıyamet	gününe	Eğer beni ertelersen
	müstesna	istisna h.	mef'ul	yeminin cevabı; cevabü'ş-şart, yemin lamı, tekit nununa birleşen muzari fiil	muzafun ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf	kasem (yemin) h., şart ve cezm h., fi'lu'ş-şart; f. mazi, fâil, nûnu vikaye, sondaki esre mef'ul olan mütekellim yâsının alametidir

62. Dedi ki: « (Ben ondan daha hayırlıyken) Benim üzerime üstün kıldığın şu kişiyi gördün mü? Eğer kıyamet gününe kadar beni ertelersen, azı müstesna, onun zürriyetini kesinlikle kendi kumandam altına alacağım.

﴿ 63 ﴾	مَوْفُورًا	جَزَآءً	جَزَآؤُكُمْ	جَهَنَّمَ	فَإِنَّ	مِنْهُمْ	تَبِعَكَ	فَمَنْ	اذْهَبْ	قَالَ
	tam	bir ceza	cezanızdır	cehennem	doğrusu	onlardan	sana uyarsa	artık kim	git	dedi
	sıfat	mef'ûlü mutlak, mevsuf	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	rabıta+ cevâbü'ş-şart; isim cümlesi; tekid ve nasb h.+...	car-mecrur	fi'lu'ş-şart; f. mazi, mef'ul	atıf h., mübteda, şart ismi	emir fiili	f. mazi

(مَنْ) mübtedasının haberi; şart ve cevab cümleleri

63. (Allah): «Git (isteğini kabul ettim, elinden geleni yap!) Artık onlardan sana kim uyarsa (kim Rahman'a değil de sana itaat ederse bilin ki), doğrusu cehennem cezanızdır. (Hak ettiğiniz eksiksiz) tam bir ceza!» dedi.

وَ	بِصَوْتِكَ	مِنْهُمْ	اسْتَطَعْتَ	مَنِ	اسْتَفْزِزْ	وَ
	sesinle	onlardan	gücünün yettiği	kimseyi	oynat	
atıf h.	harfi cer-mecrur isim	car-mecrur	sıla, fiil cümlesi; f. mazi, fâil	mef'ul, ismi mevsul	emir fiili	başlama h.

أَجْلِبْ	عَلَيْهِمْ	بِخَيْلِكَ	وَ	رَجِلِكَ	وَ	شَارِكْهُمْ	فِي الْأَمْوَالِ	وَ	الْأَوْلَادِ
celbet	onlara karşı	süvarinle	ve	piyadenle	,	ortak ol	mallarında	ve	çocuklarında
emir fiili	car-mecrur	harfi cer-mecrur isim	atıf h.	matuf	atıf h.	emir fiili, mef'ul	car-mecrur	atıf h.	matuf

﴿ 64 ﴾	وَ	عِدْهُمْ ط	وَ	مَا يَعِدُهُمُ	الشَّيْطَانُ	إِلاَّ	غُرُورًا
	,	onlara vaadlerde bulun		vâdetmez	Şeytan	başka	aldatmadan
	atıf h.	emir fiili, mef'ul	atıf h.	nefy h., fiili muzari, mef'ul	fâil	istisna h.	mef'ûlü mutlak naibi, yani: (وعدًا غرورا)

64. «Sesinle, gücünün yettiği kimseyi oynat, onlara karşı süvari ve piyadenle yaygara kopar, mallarına ve çocuklarına ortak ol, onlara vaadlerde bulun. Şeytan, onlara aldatmadan başka (bir şey) vâdetmez.

﴿ 65 ﴾	وَكِيلاً	بِرَبِّكَ	كَفَى	وَ	سُلْطَانٌ ط	عَلَيْهِمْ	لَكَ	لَيْسَ	عِبَادِي	إِنَّ
	vekil olarak	Rabbin	yeter		hakimiyetin	üzerinde	senin	olamaz	kullarım	Doğrusu
	temyiz	zaid cer, fâil	f. mazi	atıf h.	(لَيْسَ)'nin muahhar ismi	car-mecrur	(لَيْسَ)'nin mukaddem haberi, şibhi c.	camid f. mazi, nâsih	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb harfi

(إِنَّ)'nin haberi; fiil cümlesi

65. Doğrusu Benim (mü'min ve ihlâslı olarak beni vekil eden) kullarım üzerinde senin bir hakimiyetin olamaz. Vekil olarak Rabbin yeter! »

لِتَبْتَغُوا	فِي الْبَحْرِ	الْفُلْكَ	لَكُمُ	يُزْجِي	الَّذِي	رَبُّكُمُ
aramanız için	denizde	gemileri	sizin için	yürütendir		Rabbiniz
sebep ve nasb h., f. muz., fâil	car-mecrur	mef'ul	car-mecrur	sıla, muzari fiil cümlesi	haber, ismi mevsul	mübteda

﴿ 66 ﴾	رَحِيمًا	بِكُمْ	كَانَ	إِنَّهُ	مِنْ فَضْلِهِ ط
	merhametli	size karşı	olandır	Gerçekten O	lutfundan
	(كَانَ)'nin haberi	car-mecrur; şibhi cümle (رَحِيمًا) ile bağlantılıdır	f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	h. cer-mecrur isim

(إِنَّ)'nin haberi; fiil cümlesi

66. (Putlar ya da Allah'tan başka güç vehmettikleriniz değil, gerçek) Rabbiniz, (seyahat etmek, rızık elde etmek, pek çok şehir ve ülkeyle ticaret ve taşımacılık yapmak suretiyle) lutfundan aramanız için denizde gemileri sizin için yürütendir. Şüphesiz O, size karşı merhametli olandır (size acıyıp şefkat duyduğu için bunu yapmaktadır).

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 287 ≻

(İSRA, 59):

(كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il b.) yalanladı, yalan isnad etti (مَنَعَ يَمْنَعُ مَنْعًا): menetti, alıkoydu, engel oldu

(أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالاً): (if'al b.) gönderdi (آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (if'al b.) verdi, getirdi (اَلْأَوَّلُ ج اَوَّلُونَ): ilk, birinci, önceki

[(أَبْصَرَ يُبْصِرُ) اَلْمُبْصِرَةُ]: (ismi fail) gören (اَلنَّاقَةُ ج نُوقٌ): dişi deve [(خَوَّفَ يُخَوِّفُ) اَلتَّخْوِيفُ]: korkutmak

(İSRA, 60):

(أَحَاطَ يُحِيطُ إِحَاطَةً): (ecvef fiil, if'al b.) kuşattı, ihata etti, şamil oldu [(طَغَى يَطْغُو) اَلطُّغْيَانُ]: (masdar) azgınlık

(اَلْكَبِيرُ ج كِبَارٌ): büyük/ yaşlı/ başkan, lider (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): icad etti, çevirdi, kıldı, hükmetti

(أَرَى يُرِي إِرَائَةً): (mehmuzze'l-fa ve nakıs fiil) gösterdi (اَلشَّجَرَةُ ج شَجَرٌ): ağaç

[(لَعَنَ يَلْعَنُ) اَلْمَلْعُونَةُ]: (ismi meful) lanetlenmiş (خَوَّفَ يُخَوِّفُ تَخْوِيفًا): (tef'il b.) korkuttu, korku verdi

(اَلْفِتْنَةُ): deneme, imtihan (زَادَ يَزِيدُ):(ecvef fiil) artırdı, kattı/ arttı, ziyadeleşti (اَلرُّؤْيَا): temaşa, uykuda görülen düş, rüya, görüntü

(İSRA, 61):

(خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı, eşsiz ve yoktan varetti (سَجَدَ يَسْجُدُ سُجُودًا): secde etti (اَلطِينُ ج اَطْيَانٌ): çamur, balçık

(İSRA, 62):

(اِحْتَنَكَ يَحْتَنِكُ اِحْتِنَاكًا): (iftial b.) kumanda etti, yular taktı, istila etti, kökünden koparıp sürükledi

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs fiil) baktı, gördü, bildi, zannetti (كَرَّمَ يُكَرِّمُ تَكْرِيمًا): (tef'il b.) üstün tuttu, şereflendirdi

(اَلذُّرِّيَّةُ ج ذَرَارِي): zürriyet, nesil (أَخَّرَ يُؤَخِّرُ تَأْخِيرًا): (tef'il b.) erteledi, tehir etti (اَلْقَلِيلُ ج قَلِيلُونَ): az, azınlık

(İSRA, 63):

(تَبِعَ يَتْبَعُ تَبْعًا): uydu, tabi oldu (ذَهَبَ يَذْهَبُ ذَهَابًا): gitti [(جَزَى يَجْزِي) اَلْجَزَاءُ]: ceza, karşılığını verme

[(وَفَرَ يَفِرُ) اَلْمَوْفُورُ]: (ismi meful) tam, eksiksiz yahut pek çok

(İSRA, 64):

(اِسْتَفَزَّ يَسْتَفِزُّ اِسْتِفْزَازًا): (istif'al b.) hoplattı, oynattı/ tedirgin etti, söküp attı

(أَجْلَبَ يُجْلِبُ إِجْلاَبًا): (if'al b.) bağırdı, çağırdı, yaygara kopardı/ etrafını çevirdi, toplandı, sevketti, koşturdu, teşvik etti

[(غَرَّ يَغُرُّ) اَلْغُرُورُ]: (masdar) aldanış, aldanma, kandırma (شَارَكَ يُشَارِكُ مُشَارَكَةً): (müfaale b.)ortaklık yaptı, ortak oldu

(اَلصَّوْتُ ج اَصْوَاتٌ): ses (اِسْتَطَاعَ يَسْتَطِيعُ اِسْتِطَاعَةً): yapabildi, edebildi (اَلْخَيْلُ ج خُيُولٌ): at, süvari

(اَلرَّجِلُ ج رِجَالٌ): yaya, piyade (وَعَدَ يَعِدُ وَعْدًا): vaadetti, söz verdi

(İSRA, 65 – 66):

(اَلسُّلْطَانُ): hakimiyet, galebe, hüccet, bürhan (كَفَى يَكْفِي كِفَايَةً): (nakıs fiil) kafi oldu, yetti

(اَلْوَكِيلُ ج وُكَلاَءُ): vekil, koruyucu, bakıcı, yardımcı, üstlenen (اِبْتَغَى يَبْتَغِي اِبْتِغَاءً):(nakıs fiil, iftial b.) aradı, talep etti, arzuladı

(أَزْجَى يُزْجِي إِزْجَاءً): (nakıs fiil, if'al b.) yürüttü, sürükledi, sevketti, kolayca sürdü

(اَلْفَضْلُ ج اَفْضَالٌ): hayır, lütuf, iyilik, fazl (اَلْفُلْكُ): gemi (اَلْبَحْرُ ج اَبْحَارٌ): deniz

≺ CÜZ: 15, KUR'ÂN SAYFASI: 288 (17 / İSRÂ: 67 – 75) ≻

وَ إِذَا مَسَّكُمُ الْضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ إِلَّآ إِيَّاهُ ۚ

ondan	başka	yalvardıklarınız		kaybolup gider	denizde	bir sıkıntı	size dokunduğu	zaman	
müstesna	istisna h.	sıla, fiili muzari+fâil		fâil, ismi mevsul	cevâbü'ş-şart; f. mazi	car-mecrur	fâil	fi'lu'ş-şart; f. mazi, mef'ul	şart bildiren zaman zarfı	atıf h.

﴿ 67 ﴾ فَلَمَّا نَجَّاكُمْ إِلَى الْبَرِّ أَعْرَضْتُمْ ۖ وَ كَانَ الْإِنْسَانُ كَفُورًا

sizi kurtarınca		yüz çevirirsiniz	karaya		çok nankördür	İnsan		
fi'lu'ş-şart; f. mazi, mef'ul	atıf h., şart bildiren zaman zarfı	cevâbü'ş-şart; f. mazi, fâil	car-mecrur		(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ismi	f. mazi, nâsih	başlama h.

67. Denizde size bir sıkıntı (boğulma, fırtına, batma vb. tehlike) dokunduğu zaman, ondan (Allah'tan) başka yalvardıklarınız kaybolup gider. Fakat O sizi karaya (çıkarıp) kurtarınca yüz çevirirsiniz (tevhidi muhafaza etmez, eski günahkar halinize dönersiniz). İnsan çok nankördür (refaha kavuştuğunda nimet vereni unutur).

أَ فَأَمِنْتُمْ أَنْ يَخْسِفَ بِكُمْ جَانِبَ الْبَرِّ أَوْ يُرْسِلَ

emin mi oldunuz		batırmasından	sizi	tarafında	kara	veya	göndermesinden
başlama h., f. mazi, fâil	soru h.	(أَمِنْتُمْ)'ün mef'ûlü; masdar-ı müevvel; masdar ve nasb h., f. muzari	car-mecrur	mef'ul, muzaf	muzafun ileyh	atıf h.	fiili muzari

﴿ 68 ﴾ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ بِهِ تَبِيعًا ۚ

başınıza	taşlı bir rüzgar	sonra	bulamazsınız	kendinize	bir vekil	
car-mecrur	mef'ul	atıf h.	nefiy h., fiili muzari, fâil	car-mecrur	mef'ul	

68. (Denizde olmasanız bile) O'nun, sizi kara tarafında (deprem, fırtına, tisunami, yanardağ püskürmesi vs. ile) yere batırmasından veya başınıza taş yağdıran bir rüzgar göndermesinden emin mi oldunuz? Sonra kendinize (sizi ondan kurtaracak) bir vekil de bulamazsınız.

أَمْ أَمِنْتُمْ أَنْ يُعِيدَكُمْ فِيهِ تَارَةً أُخْرَى فَيُرْسِلَ

Yoksa	emin mi oldunuz	sizi döndürmesinden	oraya	bir kez daha	başka	göndermesinden
atıf h.	f. mazi, fâil	(أَمِنْتُمْ) fiilinin mef'ûlü; :masdar ve nasb h., f. muzari, mef'ul	car-mecrur	mef'ûlü mutlak naibi, mevsuf	sıfat	fâ-i sebebiye, fiili muzari

عَلَيْكُمْ قَاصِفًا مِنَ الرِّيحِ فَيُغْرِقَكُمْ بِمَا كَفَرْتُمْ ۙ

üzerinize	darmadağın eden kasırga	rüzgardan	sizi boğmasından	nankörlük etmeniz sebebiyle
car-mecrur	mef'ul, mevsuf	(قَاصِفًا)'in sıfatı, şibhi cümle	sebebiye, fiili muzari, mef'ul	f. mazi, fâi (sebep bildiren) harfi cer, masdar h.

﴿ 69 ﴾ ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ بِهِ عَلَيْنَا تَبِيعًا

sonra	bulamazsınız	size (yardım edecek)	bu sebeple	bizim aleyhimizde	bir takipçi
atıf h.	nefiy h., fiili muzari, fâil	car-mecrur {(تَجِدُوا)'nin mef'ulü de denmiştir}	car-mecrur (تَجِدُوا) ile bağlantılı	car-mecrur (تَبِيعًا) ile bağlantılı	mef'ul

69. Yoksa nankörlük etmeniz sebebiyle sizi başka bir kez daha oraya (tekrar denize) döndürmesinden, sonra da üzerinize rüzgardan (ortalığı) darmadağın eden kasırga göndermesinden (böylece sizi suda) boğmayacağından emin mi oldunuz? Sonra bu sebeple bizim aleyhimizde size (yardım edip öcünüzü alacak, yaptıklarımızın hesabını soracak) bir takipçi bulamazsınız.

وَ لَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِيٓ آدَمَ وَ حَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ

başlama h.	And olsun ki	biz şerefli kıldık	oğullarını	Adem	onları taşıdık	karada	ve	denizde
	lâmu cevâbi'l-kasem, tahkik harfi	f. mazi, fâil	mef'ul, muzaf olduğu için (نَ) düşmüş	muzafun ileyh	f. mazi, fâil, mef'ul	car-mecrur	atıf h.	matuf

﴿ 70 ﴾ وَ رَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَ فَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا ۚ

atıf h.	onları rızıklandırdık	hoş nimetlerden	onları üstün kıldık	birçoğuna	yarattıklarımızdan			
	f. mazi, fâil, mef'ul	car-mecrur	f. mazi, fâil, mef'ul	atıf h.	car-mecrur	(كَثِيرٍ)'in sıfatı; şibhi cümle	sıla; mazi fiil cümlesi, fâil	(fiille aynı kökten tekit için gelen) mef'ûlü mutlak

70. And olsun ki, biz Adem oğullarını şerefli kıldık. Onları karada ve denizde taşıdık. Hoş nimetlerden onları rızıklandırdık. Onları yarattıklarımızdan birçoğuna üstün kıldık.

يَوْمَ	نَدْعُو	كُلَّ	أُنَاسٍ	بِإِمَامِهِمْ ج	فَمَنْ	أُوتِيَ	كِتَابَهُ
gün	çağıracağımız	bütün	insanları	önderleriyle	artık kimin	verilirse	kitabı
(اذكر) takdir edilen mahzuf bir fiilin mef'ûlü, muzaf	fiili muzari, fiil cümlesi muz.ileyh	mef'ul, muzaf	muzafun ileyh	h. cer-mecrur isim	atıf h., mübteda, şart ve cezm h.	fi'lu'ş-şart; meçhul f. mazi	mef'ul

بِيَمِينِهِ	فَأُولَئِكَ	يَقْرَؤُونَ	كِتَابَهُمْ	وَ	لَا يُظْلَمُونَ	فَتِيلًا	﴿ 71 ﴾
sağ eline	işte onlar	okurlar	kitaplarını	ve	zulmedilmez	kıl kadar	
harfi cer-mecrur isim	rabıta + cevabü'ş-şart; isim cümlesi; mübteda	haber, fiil cümlesi; fiili muzari+fâil, şart ve cevabı (مَنْ)mübtedasının haberi	(يَقْرَؤُونَ)'nin mef'ulü	atıf h.	nefy-i istikbal; nefiy h., meçhul fiili muzari+ naibi fâil	mef'ûlü mutlak naibi (düşen mef'ulü mutlakın sıfatı), yani (ظلمًا مقدارَ فتيل) (kıl mikdarı kadar)	

71. Bütün insanları önderleriyle çağıracağımız gün, artık kimin kitabı sağ eline verilirse, işte onlar kitaplarını (sevinçle) okurlar ve onlara kıl kadar zulmedilmez (haksızlığa uğratılmazlar).

وَ	مَنْ	كَانَ	فِي هَذِهِ	أَعْمَى	فَهُوَ	فِي الْآخِرَةِ	أَعْمَى	وَ	أَضَلُّ	سَبِيلًا	﴿ 72 ﴾
	kimse	olan	Burda (dünyada)	kör		ahirette	kördür		daha şaşkındır	yol bakımından temyiz	
atıf h.	mübteda, şart ve cezm h.	fi'lu'ş-şart; f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	harfi cer, işaret ismi, şibhi cümle (أَعْمَى)ile bağlantılı	(كَانَ)' nin haberi	rabıta+ cevabu'ş-şart; isim cümlesi; mübteda	şibhi cümle (أَعْمَى) ile bağlantılıdır	haber; şart ve cevab cümleleri (مَنْ) mübtedasının haberidir	atıf h.	matuf		

72. Bu dünyada (sözü geçen ayetlerdeki hak ve hakikate) kör olan kimse ahirette de kördür. Yol (bulma) bakımından daha şaşkın (olacaklar)dır.

وَ	إِنْ	كَادُوا	لَيَفْتِنُونَكَ	عَنِ الَّذِي	أَوْحَيْنَا	إِلَيْكَ
başlama h.	Doğrusu (إنّ)'nin tahfifi	neredeyse f. mazi (yaklaştırma fiillerinden) nâsih, (كَادَ)'nin ismi.	seni fitneye düşüreceklerdi lam'ul fârika (tahfif ile nefy arasındaki farkı belirten ayırt edici lam), (كَادَ)'nin haberi, fiil cümlesi, fiili muzari+ mef'ul	vahyettiğimizden sıla, f. mazi, :fâil		sana car-mecrur

لِتَفْتَرِيَ	عَلَيْنَا	غَيْرَهُ ق	وَ	إِذًا	لَاتَّخَذُوكَ	خَلِيلًا	﴿ 73 ﴾
uydurman için ta'lil ve nasb h., fiili muzari	bize car-mecrur	başkasını mef'ul	atıf h.	O zaman cevab h. (nasb eden edatlar-dan)	seni edinirlerdi cevab h. f. mazi, fâil, mef'ul	dost ikinci mef'ûl	

73. (Müşrikler) neredeyse, sana vahyettiğimizden başkasını bize karşı uydurman için seni fitneye düşüreceklerdi. İşte o zaman seni dost edinirlerdi.

وَ	لَوْلَا	أَنْ ثَبَّتْنَاكَ	لَقَدْ	كِدْتَ	تَرْكَنُ	إِلَيْهِمْ	شَيْئًا	قَلِيلًا ق	﴿ 74 ﴾
	şayet sana sebat vermeseydik			nerdeyse f. mazi, nâsih, (كَادَ)'nin ismi	meyledecektin (كَادَ)'nin haberi, fiil cümlesi, f. muzari	onlara car-mecrur	bir şey mef'ûlü mutlak naibi (fiilin masdarından hazfedilmiş mef'ulü mutlakın sıfatı), mevsuf	az sıfat	
atıf h.	imtina ve şart h.	mübteda; (أَنْ ثَبَّتْنَاكَ) masdarı müevveli; f. mazi, fâil, mef'ul	cevab h., tahkik h.	cevabü'ş-şart; fiil cümlesi					

74. Şayet sana sebat (hak yolda kararlılık) vermeseydik nerdeyse az bir şey (de olsa hidayetlerini istediğin için) onlara meyledecektin.

إِذًا	لَأَذَقْنَاكَ	ضِعْفَ	الْحَيَاةِ	وَ	ضِعْفَ	الْمَمَاتِ
O zaman cevab h.	sana tattırırdık cevab h. cevabu'ş-şart; f. mazi, fâil, mef'ul { (لو فعلت ذلك) (لَأَذَقْنَاكَ) (eğer bunu yapmış olsaydın sana tattırırdık) olarak takdir edilen mahzuf bir fiilu'ş-şart'ın cevabıdır }	kat kat (acılarını) ikinci mef'ûl, muzaf	hayatın muzafun ileyh	ve atıf h.	kat kat ❋atuf, muzaf	ölümün muzafun ileyh

﴿ 75 ﴾	نَصِيرًا	عَلَيْنَا	لَكَ	لاَ تَجِدُ	ثُمَّ
	bir yardımcı mef'ul	bize karşı car-mecrur (نَصِيرًا) ile bağlantılı	kendin için car-mecrur	bulamazdın nefiy h.,: f. muzari	sonra atıf h.

75. O zaman, sana hayatın kat kat ve ölümün kat kat (sıkıntı ve acılarını başkalarına göre katmerli bir şekilde) tattırırdık; sonra bize karşı kendin için (bu sıkıntı ve acıları kaldıracak) bir yardımcı da bulamazdın

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 288 ≻

(İSRA, 67 – 68 – 69):

(ضَلَّ يَضِلُّ ضَلاَلاً): (muzaaf fiil) kayboldu, gizlendi/ yanıldı/ saptı/ doğru yolu bulamadı (اَلْبَحْرُ ج اَبْحَارٌ): deniz

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs fiil) dua etti/ davet etti/ ibadet etti/ yardım istedi (اَلضُّرُّ): zarar, ziyan (اَلْاِنْسَانُ): insan

(نَجَّى يُنَجِّي تَنْجِيَةً): (tef'il b.) kurtardı/ yüksek bir yere attı [(كَفَرَ يَكْفُرُ) اَلْكَفُورُ]: (mübalağalı ismi fail) çok nankör

(مَسَّ يَمَسُّ مَسًّا): (muzaaf fiil) dokundu, el sürdü (أَعْرَضَ يُعْرِضُ اِعْرَاضًا): (if'al b.) yüz çevirdi (اَلْبَرُّ ج اَبْرَارٌ): kara (denizin zıddı)

(خَسَفَ يَخْسِفُ خُسُوفًا ب): (yere) batırdı, göçürdü, hezimete uğrattı (اَلْوَكِيلُ ج وُكَلاَءُ): vekil, koruyucu, bakıcı, üstlenen

(اَلْحَاصِبُ): taş yahut başka şeylerle helak eden rüzgar, kasırsa (اَمِنَ سَأْمَنُ اَمَانَةً): (mehmuz fiil, if'al b.) emin oldu

(اَلْبَرُّ ج اَبْرَارٌ): kara (denizin zıddı) (وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal fiil) buldu (أَرْسَلَ يُرْسِلُ اِرْسَالاً): (if'al b.) gönderdi

(اَلْجَانِبُ): yan, yan taraf [(قَصَفَ يَقْصِفُ) اَلْقَاصِفُ]: (ismi fail) darmadağınık eden, şiddetlice ve ses çıkararak esen

(أَعَادَ يُعِيدُ اِعَادَةً): (ecvef fiil, if'al b.) döndürdü, iade etti (اَمِنَ يَأْمَنُ اَمَانَةً): (mehmuz fiil) emin oldu

(اَلْاُخْرَى ج اُخْرَيَاتٌ): başka, diğeri, öteki (أَرْسَلَ يُرْسِلُ اِرْسَالاً): (if'al b.) gönderdi (اَلرِّيحُ ج رِيَاحٌ): rüzgar

(أَغْرَقَ يُغْرِقُ اِغْرَاقًا): (if'al b.) boğdu, batırdı (اَلتَّارَةُ): defa, kere, kez (وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal fiil) buldu

(اَلتَّبِيعُ): takipçi, peşe düşen

(İSRA, 70 – 71 – 72 – 73 – 74 – 75):

(كَرَّمَ يُكَرِّمُ تَكْرِيمًا): (tef'il b.) şereflendirdi, güzel muamele etti (حَمَلَ يَحْمِلُ حَمْلاً): yüklendi, taşıdı/ meyve verdi/ gebe kaldı

(فَضَّلَ يُفَضِّلُ تَفْضِيلاً): (tef'il b.) üstün kıldı üstün saydı, üstünlüğüne hükmetti (اَلْكَثِيرُ): çok (اَلْبَرُّ ج اَبْرَارٌ): kara (denizin zıddı)

(خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı, eşsiz ve yoktan varetti, şekillendirdi (رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): hayırda bulundu, rızık verdi

(بَنِي آدَمَ): Adem oğulları; Adem'in çocukları (اَلطَّيِّبَةُ ج طَيِّبَاتٌ): temiz, helal, lezzetli hoş (اَلْبَحْرُ ج اَبْحَارٌ): deniz

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): çağırdı/ dua etti/ ibadet etti/ istedi (اَلْاُنَاسُ): bir gurup insan, insanlardan müteşekkil topluluk

(اَلْاِمَامُ ج اَئِمَّةٌ): rehber, kılavuz, imam, yol, kitap (آتَى يُؤْتِي اِيْتَاءً): verdi, getirdi (اَلْيَمِينُ): sağ el

(قَرَاَ يَقْرَأُ قِرَاءَةً): okudu (اَلْفَتِيلُ): kıl kadar, zerre kadar, en ufak, hurma çekirdeğinin yarığı içindeki pek küçük iplik

(اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol (اَلْاَضَلُّ): (ismi tafdil) daha çok sapmış, en çok sapmış (اَلْاَعْمَى ج عُمْيٌ): kör, ama, körler

(كَادَ يَكَادُ): (ecvef fiil) neredeyse, az kalsın (غَيْرُ): başka,hariç,dışında (فَتَنَ يَفْتِنُ): fitneye düşürdü, saptırdı/ denedi/ yaktı,

(اَلْخَلِيلُ ج اَخِلاَّءُ): samimi, içten, dost, sevgili (أَوْحَى يُوحِي): (nakıs fiil ,if'al b.) vahyetti, ilham etti, gizlice öğütledi, işaret etti

(اِفْتَرَى يَفْتَرِي اِفْتِرَاءً): (nakıs fiil ,iftial b.) uydurdu, iftira etti (اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (nakıs fiil) edindi/ yaptı, ortaya koydu

(ثَبَّتَ يُثَبِّتُ تَثْبِيتًا): (tef'il b.) sebat verdi, sabit kıldı (اَلْقَلِيلُ ج قَلِيلُونَ): az, azınlık (رَكِنَ يَرْكَنُ رَكْنًا): meyletti, dayandı, bel bağladı

(كَادَ يَكَادُ): (ecvdf fiil) neredeyse, az kalsın (أَذَاقَ يُذِيقُ اِذَاقَةً): (mehmuz fiil, if'al babı) tattırdı, hissettirdi (اَلْمَمَاتُ): ölüm

(اَلضِّعْفُ ج اَضْعَافٌ): misil, kat (وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): buldu (اَلنَّصِيرُ):(mübalağalı ismi fail) çok yardım eden, yardımsever

≺ CÜZ: 15, KUR'ÂN SAYFASI: 289 (17 / İSRÂ: 76 – 86) ≻

وَ	إِنْ	كَادُوا	لَيَسْتَفِزُّونَكَ	مِنَ الْأَرْضِ	لِيُخْرِجُوكَ	مِنْهَا
başlama h.	Doğrusu	az daha	seni tedirgin edeceklerdi	bu yerden	seni çıkarmak için	oradan
	(إِنْ)'nin tahfifi	f. mazi, nâsih, (كَادَ)'nin ismi	lam'ul fârika (إِنْ)'nin haberi başına gelen ayırt edici lam), (كَادَ)'nin haberi; muzari fiil, mef'ul	car-mecrur	talil ve nasb h., fiili muzari, fâil, mef'ul	car-mecrur

وَ	إِذًا	لَا يَلْبَثُونَ	خِلَافَكَ	إِلَّا	قَلِيلًا ﴿76﴾
başlama h.	o takdirde	kalmazlardı	senin ardından	ancak	pek az
	cevab h.	nefiy h., f. muzari+fâil {cümle (لو أخرجوك لا يلبثون) olarak takdir edilen mahzuf bir şartın cevabıdır da denmiştir}	mekan zarfı	istisna h.	mef'ûlü mutlak naibi, yani; (لبثًا قَلِيلًا)

وَ	مِنْ رُسُلِنَا	قَبْلَكَ	أَرْسَلْنَا	قَدْ	مَنْ	سُنَّةَ
atıf h.	elçilerimizden	senden önce	gönderdiğimiz kimselerin			sünneti
	harfi cer-mecrur isim	zaman zarfı	sıla, mazi fiil cümlesi; tahkik h. fâil		muzafun ileyh, ismi mevsul	(سَنَّ اللهُ ذٰلِكَ) (Allah bunu kanun koydu) olarak takdir edilen mahzuf bir fiilin mef'ûlü mutlakı, muzaf, { (اتِّبَاعَ) (uy) olarak takdir edilen mahzuf bir fiilin mef'ûlü de denmiştir}

﴿77﴾	تَحْوِيلًا	لِسُنَّتِنَا	لَا تَجِدُ
	bir değişiklik	bizim sünnetimiz için	sen bulamazsın
	mef'ul	harfi cer-mecrur isim	nefiy h., fiili muzari

76. Doğrusu (seni taviz vermen hususunda ikna edemeyince) az daha seni bu yerden çıkarmak için tedirgin edeceklerdi. O takdirde kendileri de senin ardından ancak pek az kalırlardı. 77. Elçilerimizden senden önce gönderdiğimiz kimselerin kanunu.. Sen bizim sünnetimizde (kanunumuzda) herhangi bir değişiklik bulamazsın.

وَ	اللَّيْلِ	إِلَى غَسَقِ	الشَّمْسِ	لِدُلُوكِ	الصَّلَاةَ	أَقِمِ
, atıf h.	gecenin karanlığına kadar		Güneşin	yönelmesinden	namaz	kıl
	muzafun ileyh	harfi cer-mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh	(أَقِمِ) ile bağlantılı harfi cer-mecrur isim, muzaf	mef'ul	emir fiili

﴿78﴾	مَشْهُودًا	كَانَ	الْفَجْرِ	قُرْآنَ	إِنَّ	الْفَجْرِ ط	قُرْآنَ
	şahitlidir		sabah	Kur'an'ı	Çünkü	sabah	Kur'an'ını
	(كَانَ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin haberi; fiil cümlesi; f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	muz. ileyh	(إِنَّ)'nin ismi, muzaf	tekid ve nasb harfi	muzafun ileyh	(الصَّلَاةَ)'e matuf, muzaf

78. Güneşin (öğle vaktinde batıya) yönelmesinden, gecenin karanlığına kadar (belirli vakitlerde) namaz kıl, ve (bir de) sabah (namazı) Kur'ân'ını (sabah namazını kıl). Çünkü sabah Kur'ân'ı (namazı) şahitlidir.

وَ	مِنَ اللَّيْلِ	فَتَهَجَّدْ	بِهِ	نَافِلَةً	لَكَ ق
	geceden (bir bölümde)	teheccüd namazı kıl	onunla (Kur'an'la)	fazla olarak	sana mahsus
atıf h.	car-mecrur	atıf h., emir fiili	car-mecrur	hal	car-mecrur

﴿79﴾	مَحْمُودًا	مَقَامًا	رَبُّكَ	أَنْ يَبْعَثَكَ	عَسَى
	övülecek	bir makama	Rabbinin	seni göndermesi	Umulur
	sıfat	ikinci mef'ûl, mevsuf (مقام ذا olarak hal de denmiştir)	(يَبْعَثَ) fiilinin fâili	fâil; masdarı müevvel ref mahallinde; masdar ve nasb h., f. muzari, mef'ul	f. mazi

79. Geceden (bir bölümde) (yalnız) sana mahsus fazla bir namaz olarak teheccüd namazı kıl. Umulur ki, Rabbin seni Makâm-ı Mahmûd'a (övülmüş bir makama, müfessirlerin ittifakı ile şefaat makamına) gönderir.

وَ	قُلْ	رَبِّ	أَدْخِلْنِي	مُدْخَلَ	صِدْقٍ	وَ	أَخْرِجْنِي
	De	Rabbim	beni girdir	girdirişiyle	doğruluk	ve	çıkar
atıf h.	emir fiili	mahzuf bir nida harfinin münadâsı, sondaki esre düşen mütekellim yâsının alametidir	emir fiili, nûnu vikaye, mef'ul	mef'ûlü mutlak, muzaf	muzafun ileyh	atıf h.	emir fiili, nûnu vikaye, mef'ul

﴿ 80 ﴾ نَصِيرًا سُلْطَانًا مِنْ لَدُنْكَ لِي اجْعَلْ وَ صِدْقٍ مُخْرَجَ

yardım edici	bir kuvvet	katından	bana	ver	ve	doğruluk	çıkarılışıyla
sıfat	mef'ul, mevsuf	h. cer, mekan zarfı	car-mecrur	emir fiili	atıf h.	muzafun ileyh	mef'ûlü mutlak, muzaf

80. De ki: «Rabbim, beni (gireceğim yere) doğruluk girdirişiyle girdir ve (çıkacağım yerden) doğruluk çıkarılışıyla çıkar ve katından bana yardım edici bir kuvvet ver.»

﴿ 81 ﴾ زَهُوقًا كَانَ الْبَاطِلَ إِنَّ ۚ الْبَاطِلُ وَ زَهَقَ الْحَقُّ جَاءَ وَ قُلْ

daima zail olandır	bâtıl	Doğrusu	bâtıl	kalktı	,	Hak	geldi	De	
(كَانَ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin haberi; f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb harfi	fâil	f. mazi	atıf h.	fâil	f. mazi	emir fiili	atıf h.

81. De ki: « Hak geldi; bâtıl (hakk'ın zıddı) ortadan kalktı. Doğrusu bâtıl zail olandır (yok olmaya mahkumdur).

وَ شِفَاءٌ هُوَ مَا مِنَ الْقُرْآنِ نُنَزِّلُ وَ

ve	şifa olan		şeyler	Kuran'dan	indiriyoruz	
atıf h.	haber	mübteda	mef'ul, ismi mevsul	car-mecrur	fiili muzari	atıf h.
sıla; isim cümlesi						

﴿ 82 ﴾ خَسَارًا إِلَّا الظَّالِمِينَ لَا يَزِيدُ وَ لِلْمُؤْمِنِينَ ۙ رَحْمَةٌ

zarardan	başkasını	Zalimlere	arttırmaz		inananlara	rahmet
ikinci mef'ûl	istisna h.	mef'ul	nefiy h., fiili muzari	atıf h.	(رَحْمَةٌ) kelimesinin sıfatı	matuf

82. Kuran'dan inananlara rahmet ve şifa olan şeyler indiriyoruz. Zalimlere (ise), zarardan başka bir şey arttırmaz.

وَ إِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَ نَأَى بِجَانِبِهِ ۖ

	Kendisine yan çizer		ve	yüzçevirir	İnsana	nimet verdiğimiz zaman		
	harfi cer-mecrur isim	f. mazi	atıf h.	cevâbü'ş-şart; f. mazi	car-mecrur	fi'lu'ş-şart; f. mazi, fâil	şart bildiren zaman zarfı	atıf h., {başlama h. de denmiştir}

﴿ 83 ﴾ يَؤُوسًا كَانَ الشَّرُّ مَسَّهُ إِذَا وَ

ümitsiz olur		şer	ona dokunduğu zaman		
(كَانَ)'nin haberi	cevâbü'ş-şart; f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	fâil	fi'lu'ş-şart; f. mazi, mef'ul	şart bildiren zaman zarfı	atıf h.,

83. (O zalim olan) İnsana nimet (sağlık, zenginlik, başarı, güven, emniyet, refah, istediklerine kavuşma vb. nimetler) verdiğimiz zaman (bize bağlanmaktan ve ibadetten) yüzçevirir ve yan çizer (bizden uzaklaşır); kendisine şer (hastalık, fakirlik, sefalet, korku vb.) dokunduğu zaman da (O'nun rahmetine güvenmediği, bağlanmaktan yüz çevirdiği için) ümitsiz olur.

﴿ 84 ﴾ سَبِيلًا ع أَهْدَى هُوَ بِمَنْ أَعْلَمُ فَرَبُّكُمْ ۖ عَلَى شَاكِلَتِهِ ۖ يَعْمَلُ كُلٌّ قُلْ

yol bakımından	en doğru olduğunu		kimin	en iyi bilendir	Dolayısıyla Rabbiniz	kendi yaradılışına göre	davranır	Herkes	De ki
temyiz	haber	mübteda	h. cer, ismi mevsul	haber	atıf h., mübteda	harfi cer-mecrur isim	haber; muzari fiil	mübteda	emir fiili
sıla; isim cümlesi									

84. «Herkes kendi yaradılışına göre (kişiliğine, tabiatına, kabiliyetine, karakteri ve mizacına uygun bir yolda) davranır. Dolayısıyla Rabbiniz yol bakımından kimin en doğru (yolda olduğunu) en iyi bilendir.

رَبِّي مِنْ أَمْرِ الرُّوحُ قُلِ ۖ عَنِ الرُّوحِ ۖ يَسْأَلُونَكَ وَ

Rabbimin	emrindendir		Ruh	De ki	ruh hakkında		sana soruyorlar	
muzafun ileyh, muzaf, muzafun ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf, haber		mübteda	emir fiill	car-mecrur		fiili muzari+fâil mef'ul	başlama h.

﴿ 85 ﴾ قَلِيلًا إِلَّا مِنَ الْعِلْمِ مَا أُوتِيتُمْ وَ

az (bir bilgi)	ancak	ilimden	verilmemiştir	
mef'ul	istisna h.	car-mecrur	nefiy h., meçhul f. mazi, naibi fâil	atıf h.

85. Sana ruh hakkında soruyorlar. De ki: Ruh, Rabbimin emrindendir (ruhun hakikatini, gizemini insan aklı anlamaktan acizdir ve gayb konularındandır). Size (bu hususdaki) ilimden ancak az (bir bilgi) verilmiştir.

ثُمَّ	إِلَيْكَ	أَوْحَيْنَا	بِالَّذِي	لَنَذْهَبَنَّ	لَئِنْ شِئْنَا	وَ
Sonra	sana	vahyettiğimizi		gideririz	Andolsun ki dilersek	
atıf h.	car-mecrur	sıla, mazi fiil cümlesi, fâil	harfi cer, ismi mevsul	yeminin cevabının başında gelen lam, tekit nununa birleşen muzari fiil, tekit nunu	kasem h., şart ve cezm h., fi'lu'ş-şart; f. mazi, fâil	başlam a h.
﴿ 86 ﴾	وَكِيلاً ۬	عَلَيْنَا	بِهِ	لَكَ	لاَ تَجِدُ	
	bir vekil	Bize karşı		kendin için	bulamazsın	
	mef'ul	car-mecrur	car-mecrur	car-mecrur	nefy-i istikbal; nefiy h., fiili muzari	

86. Andolsun ki, dilersek sana vahyettiğimizi gideririz (Kur'an da dahil olmak üzere hafızandaki ve kayıtlardaki her şeyi siler, ortadan kaldırırız, bilirken bilmez hale gelirsin). Sonra Bize karşı kendin için (onu geri getirecek yardımcı) bir vekil de bulamazsın.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 289 ≻

(İSRA, 76 - 77 – 78 – 79 – 80) :

(كَادَ يَكَادُ): (ecvef fiil) neredeyse, az kalsın (اِسْتَفَزَّ يَسْتَفِزُّ اِسْتِفْزَازًا): (muzaaf fiil, istif'al b.) tedirgin etti, hoplattı, oynattı (لَبِثَ يَلْبَثُ لُبْثًا): kaldı, durdu/ ikamet etti/ gecikti (اَلْقَلِيلُ ج قَلِيلُونَ): az, azınlık (وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal fiil) buldu (أَخْرَجَ يُخْرِجُ اِخْرَاجًا) (if'al b.) çıkardı (اَلْخِلاَفُ): arka, sonra (أَرْسَلَ يُرْسِلُ اِرْسَالاً): (if'al b.) gönderdi (قَبْلُ): (zarf) önce (اَلسُّنَّةُ ج سُنَنٌ): yol, adet, kanun [(حَوَّلَ يُحَوِّلُ) اَلتَّحْوِيلُ]: (masdar) değişiklik, değiştirme (اَلْفَجْرُ): fecir, tan yerinin ağarması (أَقَامَ يُقِيمُ اِقَامَةً): dosdoğru kıldı/ yerleşti/ gözetti/ kaldırdı (اَلدُّلُوكُ): meyl etme, yönelme (güneşin batışı) (اَلشَّمْسُ): güneş (اَلْغَسَقُ): gecenin ilk karanlığı [(حَمِدَ يَحْمَدُ) اَلْمَحْمُودُ]:(ismi meful) hamdedilen, övülen (بَعَثَ يَبْعَثُ): diriltti, uyandırdı, gönderdi (اَلْمَشْهُودُ): (i. meful) müşahede edilen, hazırda tutulan (تَهَجَّدَ يَتَهَجَّدُ تَهَجُّدًا): (tefa'ul b.) teheccüd namazı kıldı, uykuyu bölüp kalktı (اَلنَّافِلَةُ ج نَوَافِلُ): fazladan yapılan, farz ve vacip olmayıp, müstehab ve mendup olan, zorunlu görevin yanısıra yapılan bir şey (عَسَى): (camid fiil) umulurki, belki [(قَامَ يَقُومُ) اَلْمَقَامُ]: yüksek mertebe, makam (اَللَّيْلُ ج لَيَالٍ): gece [(نَصَرَ يَنْصُرُ) اَلنَّصِيرُ]: (mübalağalı ismi fail) çok yardım eden, yardımsever (اَلْمُدْخَلُ): (mimli masdar) girdirme, girdiriş (rıza gösterilen bir girdirilişle) [(صَدَقَ يَصْدُقُ)اَلصِّدْقُ]: (sıfat olarak) doğru, güzel, iyi (اَلْمُخْرَجُ): (mimli masdar) çıkarış (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): icad etti, çevirdi, kıldı, hükmetti (اَلسُّلْطَانُ): hakimiyet, galebe, hüccet, bürhan (لَدُنْ): (zarf) yanında, katında (أَدْخَلَ يُدْخِلُ اِدْخَالاً): (if'al b.) girdirdi (أَخْرَجَ يُخْرِجُ اِخْرَاجًا): (if'al b.) çıkardı

(İSRA, 81 – 82 – 83 - 84 – 85 – 86):

(جَاءَ يَجِيءُ جَيْئًا): (mehmuzel-lam ve ecvef fiil) geldi (زَهَقَ يَزْهَقُ زُهُوقًا): zail oldu, ortadan kalktı/ çıktı (اَلْبَاطِلُ): faydasız, boş, asılsız (اَلشِّفَاءُ): (masdar) şifa, iyileştirme, deva, ilaç (أَوْحَى يُوحِي): (nakıs fiil, if'al b.) vahyetti (نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلاً): (tef'il b.) indirdi (زَادَ يَزِيدُ زَيْدًا): (ecvef fiil) arttırdı, kattı, arttı, ziyadeleşti [(خَسِرَ يَخْسَرُ) اَلْخَسَارُ]: (masdar) zarar, zarar etme (مَسَّ يَمَسُّ مَسًّا) (muzaaf fiil) isabet etti, dokundu (اَلْيَؤُوسُ): çok ümitsiz (أَنْعَمَ يُنْعِمُ اِنْعَامًا): (if'al b.) nimetlendirdi, iyilik ve ihsan da bulundu (نَأَى يَنْأَى نَأْيًا): (nakıs fiil) yüz çevirdi, uzak durdu, uzaklaştı (أَعْرَضَ يُعْرِضُ اِعْرَاضًا): (if'al b.) yüz çevirdi (اَلْجَانِبُ ج جَوَانِبُ): yan, yan taraf (ذَهَبَ يَذْهَبُ ذَهَابًا ب): giderdi (اَلشَّاكِلَةُ ج شَوَاكِلُ): yol, yöntem, gidişat, tabiat, maya, niyet, adet, tarikat (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi [(عَلِمَ يَعْلَمُ) اَلْاَعْلَمُ]: (ismi tafdil) en iyi bilen [(هَدَى يَهْدِي) اَلْاَهْدَى]: (ismi tafdil) en çok doğru yolu bulan (سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuz fiil) sordu/ istedi/ hesaba çekti (وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal fiil) buldu

≺ CÜZ: 15, KUR'ÂN SAYFASI: 290 (17 / İSRÂ: 87 – 96) ≻

إِلَّا	رَحْمَةً	مِنْ رَبِّكَ ط	إِنَّ	فَضْلَهُ	كَانَ	عَلَيْكَ	كَبِيرًا ﴿87﴾
ancak	bir rahmet olarak	Rabbinden	Gerçekten	O'nun lutfu	olan	sana	çok büyüktür
istisna h.	müstesna	cümle	tekid ve nasb harfi	(إِنَّ)'nin ismi	(رَحْمَةً)'in sıfatı; şibhi	(إِنَّ)'nin haberi; fiil c.:f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	car-mecrur	(كَانَ)'nin haberi

87. Ancak Rabbinden bir rahmet olarak (vahyettiklerimizi ortadan kaldırmadık). Gerçekten O'nun sana olan lutfu çok büyüktür.

قُلْ	لَئِنِ اجْتَمَعَتِ	الْإِنْسُ	وَ	الْجِنُّ	عَلَى أَنْ يَأْتُوا
De	toplanıp bir araya gelseler	insanlar	ve	cinler	getirmek üzere
emir fiili	kasem h., şart ve cezm h., fi'lu'ş-şart; f. mazi	fâil	atıf h.	matuf	h. cer, masdar ve nasb h., f. muzari

بِمِثْلِ	هَذَا	الْقُرْآنِ	لَا يَأْتُونَ	بِمِثْلِهِ
bir benzerini	bu	Kuran'ın	getiremezler	onun benzerini
h. cer-mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh	(هَذَا)'nın bedeli	cevabü'l-kasem (yeminin cevabı olduğu için cevabü'ş-şart denmemiş ve mahzuf kabul edilmiştir); nefiy h., f. muzari+fâil	h. cer-mecrur isim

وَ	لَوْ	كَانَ	بَعْضُهُمْ	لِبَعْضٍ	ظَهِيرًا ﴿88﴾
	bile	olsa	birbirlerine		yardımcı olarak
hal vâvı	şart h.	f. mazi, nâsih	(كَانَ)'nin ismi	car-mecrur	(كَانَ)'nin haberi

(يَأْتُونَ) fiilindeki vav'dan hal; fiil cümlesi

88. De ki: « Andolsun ki, birbirlerine yardımcı olarak olsa bile şayet insanlar ve cinler, bu Kuran'ın bir benzerini getirmek için toplanıp bir araya gelseler, onun benzerini (ortaya) getiremezler.»

وَ	لَقَدْ	صَرَّفْنَا	لِلنَّاسِ	فِي هَذَا	الْقُرْآنِ	مِنْ كُلِّ
	And olsun ki	açıkladık	insanlara	bu	Kuran'da	her türlü
başlama h.	lâmu cevâbi'l-kasem, tahkik harfi	f. mazi, fâil	car-mecrur	harfi cer, işaret ismi	(هَذَا)'nın bedeli	harfi cer-mecrur isim, muzaf

مَثَلٍ	فَأَبَى	أَكْثَرُ	النَّاسِ	إِلَّا	كُفُورًا ﴿89﴾
misalden	yine de diretti	çoğu	insanların	ancak	nankör olmakta
muzafun ileyh	atıf h., f. mazi	fâil, muzaf	muzafun ileyh	istisna h.	mef'ul

89. (Öyle ki) And olsun, biz bu Kuran'da her türlü misalden insanlara gösterip açıkladık. Yine de insanların çoğu ancak nankör olmakta diretti.

وَ	قَالُوا	لَنْ نُؤْمِنَ	لَكَ	حَتَّى	تَفْجُرَ	لَنَا
Ve	dediler	asla inanmayacağız	sana	fışkırtıncaya kadar		bizim için
başlama h.	f. mazi, fâil	tekid-i nefyi istikbal; nefiy ve nasb h., fiili muzari	car-mecrur	gaye ve nasb h.	fiili muzari	car-mecrur

مِنَ الْأَرْضِ	يَنْبُوعًا ﴿90﴾	أَوْ	تَكُونَ	لَكَ	جَنَّةٌ	مِنْ نَخِيلٍ
yerden	bir kaynak	veya	oluncaya (kadar)	senin	bir bahçen	hurmalıklardan
car-mecrur	mef'ul	atıf h.	fiili muzari, nâsih	(كَانَ)'nin haber mukaddemi, şibhi cümle	(كَانَ)'nin muahhar ismi, mevsuf	(جَنَّةٌ)'in sıfatı; sıfat, c şibhi cümle

وَ	عِنَبٍ	فَتُفَجِّرَ	الْأَنْهَارَ	خِلَالَهَا	تَفْجِيرًا ﴿91﴾
ve	üzümlüklerden	sonra da fışkırtıncaya (kadar)	nehirler	aralarından	
atıf h.	matuf	atıf h., f. muzari	mef'ul	mekan zarfı	mef'ûlü mutlak

90: Ve (Mekke müşrikleri) dediler ki: « Sen bizim için yerden bir kaynak fışkırtmadıkça sana asla inanmayacağız.» 91: «Veya senin hurmalıklardan ve üzümlüklerden bir bahçen olmadıkça ve aralarından nehirler fışkırtmadıkça (sana asla inanmayacağız)» (dediler).

أَوْ	تُسْقِطَ	السَّمَآءَ	كَمَا	زَعَمْتَ	عَلَيْنَا	كِسَفًا
Yahut	düşürene (kadar)	göğü	gibi	iddia ettiğin	üzerimize	parça parça
atıf h.	fiili muzari	mef'ul	harfi cer, masdar h.	f. mazi, fâil, (كَمَا زَعَمْتَ) masdarı müevveli mef'ûlü mutlak naibi de denmiştir (تسقط إسقاطا مثل زعمك)	car-mecrur	(السَّمَاءَ)'dan hal

﴿ 92 ﴾	أَوْ	تَأْتِيَ	بِاللَّهِ	وَ	الْمَلآئِكَةِ	قَبِيلاً ١
	veya	getirinceye (kadar sana asla inanmayacağız)	Allah'ı	ve	melekleri	kefil olarak (Allah ve meleklerden) hal
	atıf h.	fiili muzari	car-mecrur	atıf h.	matuf	

أَوْ	يَكُونَ	لَكَ	بَيْتٌ	مِنْ زُخْرُفٍ	أَوْ	تَرْقَى
Veya	oluncaya (kadar)	sana ait	bir ev	altından	yahut	yükselinceye
atıf h.	fiili muzari, nâsih	(كَانَ)'nin haber mukaddemi, şibhi cümle	(كَانَ)'nin muahhar ismi, mevsuf	sıfat, şibhi cümle	atıf h.	fiili muzari

عَلَيْنَا	تُنَزِّلَ	حَتَّى	لِرُقِيِّكَ	لَنْ نُؤْمِنَ	وَ	فِي السَّمَآءِ ط
bize	indirene kadar		yükselişine	asla inanmayacağız		göğe
car-mecrur	fiili muzari	gaye ve nasb h.	harfi cer-mecrur isim	tekid-i nfy-i istikbal; nefiy ve nasb h., fiili muzari	atıf h.	car-mecrur

رَبِّي	سُبْحَانَ	قُلْ	نَقْرَؤُهُ ط	كِتَابًا
Rabbimi	tenzih ederim	De	okuyacağımız	bir kitap
muzafun ileyh	(أُسَبِّحُ) (tesbih ederim) olarak takdir edilen mahzuf bir fiilin mef'ûlü mutlakı, muzaf	emir fiili	(كِتَابًا)'in sıfatı, muzari fiil	mef'ul, mevsuf

﴿ 93 ﴾	رَسُولاً ع	بَشَرًا	إِلاَّ	كُنْتُ	هَلْ
	peygamber olan	bir insandan	başkası mıyım		
	sıfat	(كَانَ)'nin haberi, mevsuf	istisna h.	f. mazi,nâsih, (كَانَ)'nin ismi	soru h.

92. «Yahut, iddia ettiğin gibi, üzerimize göğü parça parça düşürünceye veya Allah'ı ve melekleri kefil olarak karşımıza getirinceye (kadar sana asla inanmayacağız).» **93.** «Veya altından bir evin olmalı, yahut göğe yükselmelisin. (Ama) ona yükselişine de bize (oradan senin peygamberliğinin doğruluğunu yazan) okuyacağımız bir kitap indirene kadar asla inanmayacağız.» (dediler). De ki: «Rabbimi tenzih ederim. Ben peygamber olan bir insandan başka bir şey miyim?

الْهُدَى	جَآءَهُمُ	إِذْ	أَنْ يُؤْمِنُوا	النَّاسَ	مَا مَنَعَ	وَ
hidayet	geldiği zaman		inanmalarına	İnsanlara	engel olmadı	
fâil	f. mazi, mef'ul	geçmiş zaman zarfı (يُؤْمِنُوا) ile bağlantılı	(مَنَعَ)'nın ikinci mef'ulü; masdar ve nasb h., f. muzari, fâil	mef'ul	nefy h., f. mazi	başlama h.

﴿ 94 ﴾	رَسُولاً	بَشَرًا	اللَّهُ	بَعَثَ	أَ	أَنْ قَالُوا	إِلاَّ
	peygamber olarak	bir insanı	Allah	gönderdi	mı	demelerinden	başkası
	sıfat	mef'ul, mevsuf	fâil	f. mazi	soru h.	(مَنَعَ) fiilinin fâili; masdar-ı müevvel	istisna h.

makûlü'l-kavl; (قَالَ)'den sonra (iki nokta üstüste varmış gibi) söylenen söz

94. İnsanlara hidayet (doğru yolu gösteren bir rehber) geldiği zaman, inanmalarına engel olan, ancak: «Allah peygamber olarak (bir melek değil de) bir insan mı gönderdi?» demeleridir.

مُطْمَئِنِّينَ	يَمْشُونَ	مَلآئِكَةٌ	فِي الْأَرْضِ	لَوْ كَانَ	قُلْ
sükun bulmuş olarak	yürüyenler	melekler	Yeryüzünde	olsaydı	De
hal	(مَلآئِكَةٌ)'nün sıfatı, fiil cümlesi; fiili muzari+fâil	(كَانَ)'nin muahhar ismi	(كَانَ)'nin haber mukaddemi, şibhi cümle	fi'lu'ş-şart; f. mazi, nâsih / şart h.	emir fiili

﴿ 95 ﴾	رَسُولاً	مَلَكًا	مِنَ السَّمَآءِ	عَلَيْهِمْ	لَنَزَّلْنَا
	peygamber	bir melek	gökten	onlara	Kesinlikle gönderirdik
	sıfat	mef'ul, mevsuf	car-mecrur	car-mecrur	cevabü'ş-şart; cevab h., fiili mazi+fâil

95. De ki: «Yeryüzünde (insan yerine) sükun bulmuş olarak yürüyenler melekler olsaydı, kesinlikle biz de onlara gökten peygamber bir melek gönderirdik.»

قُلْ	كَفَى	بِاللّٰهِ	شَهِيدًا	بَيْنِي	وَ	بَيْنَكُمْ ط
De	yeter	Allah	şahit olarak	Benimle	atıf h.	sizin aranızda
emir fiili	f. mazi	zaid cer, fâil	temyiz	mekan zarfı		mekan zarfı
إِنَّهُ	كَانَ	بِعِبَادِهِ	خَبِيرًا	بَصِيرًا		﴿ 96 ﴾
Doğrusu O		kullarına	Habir'dir	Basir'dir		
tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	f. mazi,nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	h. cer-mecrur isim	(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ikinci haber		

(إِنَّ)'nin haberi; fiil cümlesi

96. De ki: «Benimle sizin aranızda (Peygamberliğimin doğruluğuna ve herşeye) şahit olarak Allah yeter. Doğrusu O, kullarına Habir'dir (her işlerinden ve düşüncelerinden haberdardır), Basir'dir (yapmakta olduklarını çok iyi görür).»

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 290 ≻

(İSRA, 87 – 88):

(اَلْفَضْلُ ج اَفْضَالٌ): lütuf, iyilik, hayır, fazl (اَلْكَبِيرُ ج كِبَارٌ): büyük/ yaşlı/ başkan (بَعْضٌ): birkısım,bazı,birkaç

(اِجْتَمَعَ يَجْتَمِعُ اِجْتِمَاعًا): (iftial b.) ictima etti, toplandı (اَلْاِنْسُ): insanlar (اَلْجِنُّ): cin, görülmeyen canlı şuurlu varlıklar

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا ب): (nakıs-mehmuz ,f.) getirdi (اَلظَّهِيرُ): yardımcı, muavin (اَلْمِثْلُ ج اَمْثَالٌ): misil, benzer, gibi, kat

(İSRA, 89 – 90 – 91):

(صَرَّفَ يُصَرِّفُ تَصْرِيفًا): (tef'il b.) açıkladı, çevirdi, tahvil etti (اَلنَّاسُ): insanlar (اَلْمَثَلُ ج اَمْثَالٌ): benzer, numune, örnek, aynısı

[(كَفَرَ يَكْفُرُ) اَلْكُفُورُ]: inanmama, inkar etme (اَبَى يَاْبَى اِبَاءً): (nakıs-mehmuz fiil) diretti, dayattı, imtina etti, razı olmadı

[(كَثُرَ يَكْثُرُ) اَلْاَكْثَرُ]: ismi tafdil) daha çok, en çok (فَجَرَ يَفْجُرُ فُجُورًا): fışkırttı (اَلْيَنْبُوعُ ج يَنَابِيعُ): pınar, kaynak, menba

(اَلنَّخْلَةُ ج نَخِيلٌ): hurma ağacı (فَجَّرَ يُفَجِّرُ تَفْجِيرًا): (tef'il b.) akıttı, fışkırttı (اَلنَّهْرُ ج اَنْهَارٌ): ırmak

(اَلْخَلَلُ ج خِلَالٌ): ara, aralık, gedik, yarık (اَلْعِنَبُ ج اَعْنَابٌ): üzüm, bağ

(İSRA, 92 – 93):

(أَسْقَطَ يُسْقِطُ اِسْقَاطًا): (if'al b.) düşürdü (اَلْكِسْفَةُ ج كِسَفٌ): parça (اَلْقَبِيلُ ج قُبُلٌ): kefil, cemaat, aşiret

(زَعَمَ يَزْعُمُ زَعْمًا): şüpheli söz söyledi, zanda bulundu (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا ب): (mehmuz ,nakıs fiil) getirdi

[(سَبَّحَ يُسَبِّحُ) سُبْحَانَ]: tesbih, tenzih ve takdis etti (اَلْبَيْتُ ج بُيُوتٌ): ev (اَلزُّخْرُفُ): altın, süs eşyası/ ev eşyası

(اَلْبَشَرُ): beşer, insan (رَقِيَ يَرْقَى رُقِيًّا): (nakıs fiil) çıktı, yükseldi (نَزَّلَ يُنَزِّلُ): (tef'il b.) indirdi (قَرَاَ يَقْرَأُ قِرَاءَةً): (mehmuz f.) okudu

(İSRA, 94 – 95):

(مَنَعَ يَمْنَعُ مَنْعًا): menetti, alıkoydu, engel oldu (جَاءَ يَجِيءُ جَيْئًا): (mehmuz ve ecvef fiil) geldi (اَلنَّاسُ): insanlar

[(هَدَى يَهْدِي) اَلْهُدَى]: (masdar) hidayet, doğru yola iletme (بَعَثَ يَبْعَثُ بَعْثًا): gönderdi, diriltti, uyandırdı

(اَلْمُطْمَئِنُّ ج مُطْمَئِنُّونَ): (ismi fail) tatmin olan, sukunet bulan, emniyette olan (مَشَى يَمْشِي مَشْيًا): (nakıs fiil) yürüdü, adım attı

(نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلاً): (tef'il b.) indirdi (اَلْمَلَكُ ج مَلَائِكَةٌ): melek

(İSRA, 96):

(اَلْبَصِيرُ ج بُصَرَاءُ): (sıfat'ı müşebbehe) gören, bilen, farkında idrakinde olan (كَفَى يَكْفِي) (nakıs fiil) kafi oldu, yetti, yeterli oldu

[(شَهِدَ يَشْهَدُ) اَلشَّهِيدُ]: (mübalağalı ismi fail) şahit, gözetleyici (اَلْعَبْدُ ج عِبَادٌ): kul

[(خَبَرَ يَخْبُرُ) اَلْخَبِيرُ]: işin iç yüzünü bilen (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef fiil) idi, oldu (قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef fiil) söyledi, dedi

≺ CÜZ: 15, KUR'ÂN SAYFASI: 291 (17 / İSRÂ: 97 – 104) ≻

وَ	الْمُهْتَدِ ۚ	فَهُوَ	اللَّهُ	يَهْدِ	مَنْ	وَ
atıf h.	doğru yolu bulandır haber	işte o rabıta, mübteda	Allah fâil	kime hidayet verirse fi'lu'ş-şart; fiili muzari	mübteda, şart ve cezm harfi (mef'ul de denmiştir)	başlama h.

cevâbü'ş-şart; isim cümlesi

(مَنْ) mübtedasının haberi; şart ve cevab cümleleri

وَ	مِنْ دُونِهِ ۖ	أَوْلِيَاءَ	لَهُمْ	فَلَنْ تَجِدَ	يُضْلِلْ	مَنْ
atıf h.	O'ndan başka harfi cer-mecrur isim	dostlar mef'ul	onlara car-mecrur	bulamazsın rabıta+ tekid-i nefyi istikbal; nefy ve nasb h., fiili muzari	saptırırsa fi'lu'ş-şart; fiili muzari	Kimleri de mübteda, şart ve cezm harfi

cevâbü'ş-şart; fiil cümlesi

(مَنْ) mübtedasının haberi; şart ve cevab cümleleri

بُكْمًا	وَ	عُمْيًا	عَلَى وُجُوهِهِمْ	الْقِيَامَةِ	يَوْمَ	نَحْشُرُهُمْ
dilsiz matuf	atıf h.	kör olarak hal	yüzleri üzerine h. cer-mecrur isim	Kıyamet muz. ileyh	günü zaman zarfı, muzaf	onları haşrederiz f. muzari, mef'ul

﴿ 97 ﴾	سَعِيرًا	زِدْنَاهُمْ	خَبَتْ	كُلَّمَا	جَهَنَّمُ ۚ	مَأْوَاهُمْ	وَ صُمًّا ۚ
	ateşi ikinci mef'ûl	onlara artırırız cevâbü'ş-şart; f. mazi, fâil, mef'ul	sönmeye yüz tutsa fi'lu'ş-şart; f. mazi	ne zaman şart bildiren zaman zarfı	cehennemdir haber	Onların barınağı mübteda, muzaf, (هُمْ): muz. ileyh	sağır ve olarak matuf atıf h.

97. Allah (kulunun arayış, yöneliş ve tercihi üzerine) kime hidayet verirse, işte o doğru yolu bulandır. Kimleri de saptırırsa artık onlara, asla Allah'tan başka dostlar (inkarlarının cezası olmak üzere onu azabtan koruyacak yardımcılar) bulamazsın. Kıyamet günü onları kör, dilsiz ve sağır olarak yüzükoyun haşrederiz. Onların barınağı (varacağı ve kalacağı yer) cehennemdir ki, ne zaman (ateşi) sönmeye yüz tutsa onlara ateşi artırırız.

ذٰلِكَ	جَزَآؤُهُمْ	بِأَنَّهُمْ	كَفَرُوا	بِآيَاتِنَا	وَ	قَالُوا	أَ	إِذَا	كُنَّا
İşte bu mübteda	cezasıdır haber	inkar etmelerinin h. cer, tekid ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi; mazi fiil, fâil	ayetlerimizi harfi cer-mecrur isim	ve atıf h.	demelerinin f. mazi, fâil	mı soru h.	zaman şart bildiren zaman zarfı	olduğumuz fi'lu'ş-şart; f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi

﴿ 98 ﴾	جَدِيدًا	خَلْقًا	لَمَبْعُوثُونَ	إِنَّا	أَ	رُفَاتًا	وَ	عِظَامًا
	yeni sıfat	bir yaratılışla hal, mevsuf	diriltileceğiz tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi	gerçekten tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	mı soru h.	ufalanmış matuf	ve atıf h.	Kemikler (كَانَ)'nin haberi

cevabu'ş-şart; isim cümlesi; şart ve cevabı mekûlül kavl

98. İşte bu (şekilde cezalandırılmaları), ayetlerimizi inkar etmelerinin ve: «Kemikler ve ufalanmış (toprak) olduğumuzda mı, gerçekten yeni bir yaratılışla mı diriltileceğiz?» demelerinin cezasıdır.

خَلَقَ	الَّذِي	اللَّهَ	أَنَّ	لَمْ يَرَوْا	وَ	أَ
yaratan sıla, fiil cümlesi; f. mazi	sıfat, ismi mevsul	Allah'ın (أَنَّ)'nin ismi, mevsuf	tekid ve nasb harfi	görmediler cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., fiili muzari, fâil	atıf h.	mi soru h.

(يَرَوْا) fiilinin mef'ulü; isim cümlesi

وَ	مِثْلَهُمْ	عَلَى أَنْ يَخْلُقَ	قَادِرٌ	الْأَرْضَ	وَ	السَّمَاوَاتِ
atıf h.	onların benzerlerini mef'ul	yaratmaya h. cer, masdar ve nasb h., fiili muzari	kadir olduğunu (أَنَّ)'nin haberi	yeri matuf	ve atıf h.	Gökleri mef'ul

﴿ 99 ﴾	كُفُورًا	إِلَّا	الظَّالِمُونَ	فَأَبَى	فِيهِ ۖ	رَيْبَ	لَا	أَجَلًا	لَهُمْ	جَعَلَ
	nankörlükte	ancak	zalimler	diretirler	içinde	şüphe	olmayan	bir süre	onlar için	tayin etmiştir
	mef'ul	istisna h.	fâil	atıf h., f. mazi	(لَا)'nın haberi, şibhi cümle	(لَا)'nın ismi	en-nafiye li'l-cins (cinsini nefyeden lâ)	mef'ul, mevsuf	car-mecrur	f. mazi

(أَجَلًا)'in sıfatı; isim cümlesi

99. Gökleri ve yeri yaratan Allah'ın, onların benzerlerini (tekrar) yaratmaya Kadir olduğunu gör(e)mediler mi ? Onlar için (yaşama süreleri ve tekrar dirilme vakitleri için) içinde hiçbir şüphe olmayan bir ecel (belirli bir müddet, süre tayin etmiştir). Durum buyken zalimler ancak nankörlükte (ya da inkarcılıkta) diretirler.

رَبِّي	رَحْمَةِ	خَزَآئِنَ	تَمْلِكُونَ	أَنتُمْ	لَوْ	قُلْ	
Rabbimin	rahmet	hazinelerine	sahip olsaydınız	siz	şayet	De	
muzafun ileyh, muzaf, muz. ileyh	muzafun ileyh, bir sonraki isim için tekrar muzaf	mef'ul, muzaf	tefsiriye (kendinden önceki zamiri açıklıyor), fiili muzari+fâil	kendinden sonra açıklanan fiilin fâili	şart h.	emir fiili	

﴿ 100 ﴾	قَتُورًا ع	الْإِنسَانُ	كَانَ	وَ	الْإِنفَاقِ ۖ	خَشْيَةَ	لَأَمْسَكْتُمْ	إِذًا	
	çok cimri	İnsan	olmuştur		harcanma	korkusundan dolayı	tutardınız	o zaman	
	(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ismi	f. mazi, nâsih	yeni cümleye başlama h.	muz. ileyh	mef'ûlün lieclih, muzaf	(لَوْ)'in cevabının başında gelen cevab h., f. mazi, fâil	cevab h.	

(لَوْ)'in cevabı

100. De ki: «Rabbimin rahmet hazinelerine eğer siz sahip olsaydınız, o zaman harcanır korkusuyla tutardınız. İnsan çok cimri olmuştur.»

بَيِّنَاتٍ	آيَاتٍ	تِسْعَ	مُوسَى	آتَيْنَا	لَقَدْ	وَ
apaçık	mucize	dokuz	Musa'ya	verdik	And olsun ki	
sıfat	muzafun ileyh, mevsuf	ikinci mef'ûl, muzaf	mef'ul	f. mazi, fâil	lâmu cevâbi'l-kasem, tahkik harfi	başlama h.

لَهُ	فَقَالَ	جَآءَهُمْ	إِذْ	إِسْرَآئِيلَ	بَنِي	فَاسْأَلْ
ona	demişti	onlara geldiği zaman		İsrailoğullarına		sor
car-mecrur	atıf h., f. mazi	f. mazi, mef'ul	geçmiş zaman zarfı	muzafun ileyh	mef'ul, muzaf olduğu için (نَ) düşmüş	rabıta, emir fiili

﴿ 101 ﴾	مَسْحُورًا	مُوسَى	يَا	لَأَظُنُّكَ	إِنِّي	فِرْعَوْنُ
	büyülenmiş	Musa	Ey	kesinlikle seni sanıyorum	Ben	Firavun
	ikinci mef'ûl	münada	nida h.	(إِنَّ)'nin haberi; tekit lamı, f. muzari, mef'ul	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	fâil

101. And olsun ki, Musa'ya dokuz apaçık mucize verdik. İsrailoğullarına sor. Musa onlara geldiği zaman, Firavun ona: «Ey Musa! Ben kesinlikle seni büyülenmiş sanıyorum (bu mucizeler büyünün eseridir)» demişti.

السَّمَاوَاتِ	رَبُّ	إِلَّا	هَٰؤُلَاءِ	أَنزَلَ	مَآ	عَلِمْتَ	لَقَدْ	قَالَ
göklerin	Rabbinden	başkasının	bunları	indirmediğini		bilmişsindir	And olsun ki	demişti
muzafun ileyh	fâil, muzaf	istisna h.	mef'ul	f. mazi	nefiy h	f. mazi, fâi	lâmu cevâbi'l-kasem, tahkik h.	f. mazi

﴿ 102 ﴾	مَثْبُورًا	فِرْعَوْنُ	يَا	لَأَظُنُّكَ	إِنِّي	وَ	بَصَآئِرَ ج	الْأَرْضِ	وَ
	mahvolacağını	Ey Firavun		sanıyorum	Doğrusu ben		açık belgeler olarak	yerin	ve
	ikinci mef'ûl	münada	nida h.	tekit lamı +(إِنَّ)'nin haberi; fiil cüm.: f. muzari, fâili (أنا) gizli zamiri, mef'ul	atıf h.+ tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi		(هٰؤُلَاءِ)'den hal	matuf	atıf h.

102. (Musa da Firavun'a:) "And olsun ki, bunları (denizde boğulmadan önce gösterilen bütün bu mucizeleri) göklerin ve yerin Rabbinin açık belgeler olarak Rabbinden başkasının indirmediğini (böylece benim de Allah'ın peygamberi olduğumu) bilmişsindir. Ey Firavun! Doğrusu (inadında ısrar ettiğin için) ben de senin mahvolacağını sanıyorum» demişti."

﴿ 103 ﴾	جَمِيعًا ۙ	مَعَهُۥ	مَنْ	وَ	فَأَغْرَقْنَاهُ	مِنَ ٱلْأَرْضِ	أَنْ يَسْتَفِزَّهُمْ	فَأَرَادَ
	hepsini	beraberindekileri	ve		Biz de onu boğduk	yerden	onları sürmek	Bunun üzerine istedi
	hal	sıla, şibhi cümle, mekan zarfı	matuf, ismi mevsul	atıf h.	atıf h., f. mazi, fâil, mef'ul	car-mecrur	(أَرَادَ)'nin mef'ulü; masdar ve nasb h., f. muzari, mef'ul	atıf h., f. mazi

103. (Delillere mağlub olunca şiddete başvuran) Firavun bunun üzerine onları (bulundukları) bu yerden sürmek (İsrailoğulları'nı Mısır'dan çıkarmak, söküp atmak) istedi. Biz de onu ve beraberindekilerin hepsini (Nil'de) boğduk.

وَ	قُلْنَا	مِنۢ بَعْدِهِۦ	لِبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ	ٱسْكُنُوا	ٱلْأَرْضَ
	dedik	arkasından	İsrailoğullarına	oturun	yerde
	f. mazi, fâil	harfi cer-mecrur isim	harfi cer-mecrur isim, muzaf olduğu için (نَ) düşmüş	emir fiili, fâi	mef'ul
			muzafun ileyh		

﴿ 104 ﴾	لَفِيفًا ۟	بِكُمْ	جِئْنَا	ٱلْءَاخِرَةِ	وَعْدُ	جَآءَ	فَإِذَا
	karışık olarak	hepinizi	getireceğiz	Ahiret	vâdi	geldiği zaman	
	hal	car-mecrur	cevabü'ş-şart; f. mazi, fâil	muzafun ileyh	fâil, muzaf	fi'lu'ş-şart; f. mazi	atıf h., şart bildiren zaman zarfı

104. Arkasından İsrailoğullarına: « O yerde (Firavun'un sizi çıkarmak istediği Mısır havalisi ve çevresinde) oturun! Ahiret vâdi (kıyamet) geldiği zaman, hepinizi karışık olarak (toplayıp aranızda hükmetmek üzere bir araya) getireceğiz» dedik.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 291 ≻

(İSRA, 97 – 98 – 99):

[(اِهْتَدَى) اَلْمُهْتَدِي]: (ismi fail) hidayete eren, doğru yolu bulan (خَبَا يَخْبُو خَبْوًا): (nakıs fiil) söndü, dindi, sönmeye yüz tuttu (هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nakıs fiil) hidayet verdi, irşad etti (اَلْوَلِيُّ ج اَوْلِيَاءُ): dost (حَشَرَ يَحْشُرُ حَشْرًا): topladı, helak etti, döndürdü (اَلْوَجْهُ ج وُجُوهٌ): yüz [(اَوَى يَأْوِي) اَلْمَأْوَى]: (ismi mekan) sığınak, barınak (اَلْأَصَمُّ ج صُمٌّ): (sıfat'ı müşebbehe) sağır (اَلسَّعِيرُ ج سُعُرٌ): alevli ateş, cehennem (زَادَ يَزِيدُ زَيْدًا): (ecvef fiil) artırdı, kattı, arttı, çoğaldı (اَلْعَظْمُ ج عِظَامٌ): kemik (وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal fiil) buldu (أَضَلَّ يُضِلُّ اِضْلَالاً): (if'al b.) saptırdı, sapmış buldu (اَلْأَبْكَمُ ج بُكْمٌ): (sıfat'ı müşebbehe) dilsiz (اَلْأَعْمَى ج عُمْىٌ): (sıfat'ı müşebbehe) kör [(جَزَى يَجْزِي) اَلْجَزَاءُ]: ceza, karşılığını verme (اَلرُّفَاتُ): kırıntı, ufantı (اَلْجَدِيدُ ج جُدُدٌ): yeni (اَلْمَبْعُوثُ مَبْعُوثُونَ): (ismi meful) diriltilen (اَلْاَجَلُ ج اَجَالٌ): ecel, tayin edilmiş vakit (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً):(mehmuz ve nakıs fiil) gördü, bildi, zannetti (خَلَقَ يَخْلُقُ): yarattı, eşsiz ve yoktan varetti, şekillendirdi (اَبَى يَأْبَى اِبَاءً): (mehmuz ve nakıs fiil) imtina etti,razı olmadı,çekindi (اَلرَّيْبُ): şüphe (اَلْكُفُورُ):(masdar) inanmama, tasdik etmeme

(İSRA, 100 – 101 – 102 – 103 – 104):

[(قَتَرَ يَقْتُرُ) اَلْقَتُورُ]: (mübalağalı ismi fail) çok cimri, cimrilik ruhuna işlemiş olan (خَزَائِنُ ج اَلْخِزَانَةُ): hazine [(خَشِيَ يَخْشَى) اَلْخَشْيَةُ]: (masdar) korku, korkma, sakınma, çekinme (مَلَكَ يَمْلِكُ مِلْكًا): sahip oldu/ eli altında oldu [(أَنْفَقَ يُنْفِقُ) اَلْإِنْفَاقُ]: (masdar) harcama, verme, yardımda bulunma (أَمْسَكَ يُمْسِكُ): (if'al b.) tuttu, çekti, bıraktı, salladı (سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuz fiil) sordu/ hesaba çekti/ istedi [سَحَرَ يَسْحَرُ) اَلْمَسْحُورُ]:(ismi meful) büyülenmiş [(نَبَرَ يَثْبُرُ عَنْ) اَلْمَثْبُورُ]: (ismi meful) menedilmiş, lanet edilmiş, iyi şeylerden alıkonmuş, helak olmuş (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (سَكَنَ يَسْكُنُ سَكْنًا): yerleşti, ikamet etti (أَنْزَلَ يُنْزِلُ): (if'al b.) indirdi (اَلْبَصِيرَةُ ج بَصَائِرُ) basiret; ileriyi görme, açık belgeler (أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (evef fiil,if'al b.) istedi, irade etti (اِسْتَفَزَّ يَسْتَفِزُّ اِسْتِفْزَازًا): (muzaaf fiil, istif'al b.) tedirgin etti, hoplatıp zıplattı (أَغْرَقَ يُغْرِقُ اِغْرَاقًا): (if'al b.) boğdu, batırdı (اَلتِّسْعُ ث تِسْعَةُ): dokuz (اَللَّفِيفُ): karışık halk kitlesi

≺ CÜZ: 15, KUR'ÂN SAYFASI: 292 (17 / İSRÂ: 105 – 111) ≻

وَ	بِالْحَقِّ	أَنْزَلْنَاهُ	وَ	بِالْحَقِّ	نَزَلَ ط	وَ
başlama h.	hakla	Biz Kur'an'ı indirdik	,	hakla	indi	atıf h.
	car-mecrur	f. mazi, fâil, mef'ul	atıf h.	car-mecrur	f. mazi	

مَآ أَرْسَلْنَاكَ	إِلاَّ	مُبَشِّرًا	وَ	نَذِيرًا م	﴿ 105 ﴾
Seni gönderdik	ancak	müjdeleyici	ve	uyarıcı olarak	
nefy h., f. mazi, fâil, mef'ul	istisna h.	mef'ul'den yani; (كَ)'den hal	atıf h.	matuf	

105. Biz Kur'an'ı hakla indirdik; o da hakla indi. Seni de ancak (cenneti) müjdeleyici ve (cehennemi) uyarıcı olarak gönderdik.

وَ	قُرْآنًا	فَرَقْنَاهُ	لِتَقْرَأَهُ	عَلَى النَّاسِ	عَلَى مُكْثٍ	وَ	نَزَّلْنَاهُ	تَنْزِيلاً	﴿ 106 ﴾
	Kuran'ı	ayırdık	okuman için	insanlara	dura dura	ve	onu indirdik	yavaş yavaş	
atıf h.		f. mazi, fâil, mef'ul	ta'lil ve nasb h., fiili muzari, mef'ul	car-mecrur	hal; şibhi cümle	atıf h.	f. mazi, fâil, mef'ul	mef'ûlü mutlak	

106. Kuran'ı, insanlara dura dura (ağır ağır, sindirerek) okuman için, (bölüm bölüm, ayet ayet) ayırdık ve onu yavaş yavaş (gerektikçe, ihtiyaçlarına ve olaylara göre) indirdik.

الَّذِينَ	إِنَّ	لاَ تُؤْمِنُوا ط	أَوْ	بِهِ	آمِنُوا	قُلْ
kimselere	Doğrusu	inanmayın	veya	ona	inanın	De ki
(إِنَّ)'nin ismi, ismi mevsul	tekid ve nasb harfi	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., fiili muzari, fâil	atıf h.	car-mecrur	emir fiili, fâil	emir fiili

أُوتُوا	الْعِلْمَ	مِنْ قَبْلِهِ	إِذَا	يُتْلَى	عَلَيْهِمْ	يَخِرُّونَ	لِلْأَذْقَانِ	سُجَّدًا لا	﴿ 107 ﴾
kendilerine verilenler	ilim	bundan önce	okununca		onlara	kapanırlar	çeneleri (üstü yüz üstü)	secdeye	
sıla; fiil cümlesi; meçhul f. mazi, naibi fâil	mef'ul	h. cer-mecrur isim	zaman zarfı	fi'lu'ş-şart; meçhul fiili muzari	car-mecrur	cevâbü'ş-şart; fiili muzari+fâil	car-mecrur	(يَخِرُّونَ)'deki cemi vâv'ından yani failden hal	

(إِنَّ)'nin haberi; şart ve cevabı

107. De ki: "Ona ister inanın, ister inanmayın. Doğrusu bundan önce ilim verilen kimselere (Ehli Kitab'ın salihlerinden olan âlimlere) o (Kur'an) okununca, çeneleri (üstü, yüz üstü) secdeye kapanırlar." (سجدة مستحبة)

وَ	يَقُولُونَ	سُبْحَانَ	رَبِّنَا	إِنْ
	derler	tenzih ederiz	Rabbimizi	Gerçekten
atıf h.	fiili muzari+fâil	(نُسَبِّحُ) olarak takdir edilen mahzuf bir fiilin mef'ûlü mutlakı, muzaf	muzafun ileyh, bir sonraki zamir için muzaf, (نَا): muz. ileyh	fiilin önüne geldiği için (إِنَّ)'nin tahfifi (hafifletilmiş hali)

كَانَ	وَعْدُ	رَبِّنَا	لَمَفْعُولاً	﴿ 108 ﴾
daima	va'di	Rabbimizin	kesinlikle gerçekleşmiştir	
f. mazi, nâsih	(كَانَ)'nin ismi, muzaf	muzafun ileyh	tekit lamı (lâmu'l-fârika)+ (كَانَ)'nin haberi	

وَ	يَخِرُّونَ	لِلْأَذْقَانِ	يَبْكُونَ	وَ	يَزِيدُهُمْ	خُشُوعًا	﴿ 109 ﴾
	kapanırlar	yüz üstü	ağlayarak		onların artırır	huşuunu	
atıf h.	fiili muzari+fâil	car-mecrur	(يَخِرُّونَ)'nin fâilinden hal; fiili muzari+fâil	atıf h.	f. muzari, mef'ul	ikinci mef'ûl	

108. (Secde ederken) "Rabbimizi (onun için uydurulan noksan sıfatlardan) tenzih ederiz. Gerçekten Rabbimizin va'di (verdiği söz) kesinlikle gerçekleşir." derler. **109**. Ağlayarak yüz üstü kapanırlar. Bu (yani Kur'an veya secde) onların huşularını (saygı dolu korkularını) artırır.

قُلِ	ادْعُوا	اللّهَ	أَوِ	ادْعُوا	الرَّحْمَنَ ط	أَيًّا مَا
De	İster çağırın	Allah		ister çağırın	Rahman	hangi birisiyle
emir f., , geçiş dolayısıyla esreli	emir fiili, fâil	mef'ul	atıf h.	emir fiili, fâil	mef'ul	mukaddem mef'ul, şart ve cezm ismi+ (beraberinde gelen zaid harf)

تَدْعُوا	فَلَهُ	الْأَسْمَآءُ	الْحُسْنَىٰ ۚ	وَ	لَا تَجْهَرْ
dua ederseniz	O'na aittir	isimler	en güzel	atıf h.	yükseltme
fi'lu'ş-şart; fiili muzari, fâil	rabıta+ haber mukaddem+ şibhi cümle	mübteda muahhar, mevsuf	sıfat		nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., f. muzari

cevabü'ş-şart; isim cümlesi

بِصَلَاتِكَ	وَ	لَا تُخَافِتْ	بِهَا	وَ	ابْتَغِ	بَيْنَ	ذَٰلِكَ	سَبِيلًا ﴿110﴾
Namazda	atıf h.	kısma	onu	atıf h.	tercih et	arasında	bu ikisi	bir yol
h. cer-mecrur isim		nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., fiili muzari	car-mecrur		emir fiili	mekan zarfı, muzaf	muzafun ileyh,	mef'ul

110. De ki; «İster «Allah» diye çağırın (dua edin), ister «Rahman» diye çağırın (yalvarın). Hangisiyle dua ederseniz (edin) Çünkü en güzel isimler O'na aittir. Namazda (sesini çok) yükseltme, (fazla da) kısma. Bu ikisi arasında bir yol (orta yolu) tercih et.»

وَ	قُلِ	الْحَمْدُ	لِلَّهِ	الَّذِي	لَمْ يَتَّخِذْ	وَلَدًا
atıf h.	De ki	hamd olsun	Allah'a	sıfat, ismi mevsul	edinmeyen	bir çocuk
	emir fiili	mübteda	haber, şibhi cümle		sıla; fiil cümlesi; cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., f.muzari	mef'ul

وَ	لَمْ يَكُنْ	لَهُ	شَرِيكٌ	فِي الْمُلْكِ	وَ	لَمْ يَكُنْ
atıf h.	olmayan	kendisine ait	bir ortak olmayan	hakimiyette	, atıf h.	olmayan
	cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., fiili muzari, nâsih	(كَانَ)'nin mukaddem haberi, şibhi cüm	(كَانَ)'nin muahhar ismi	car-mecrur		nefiy ve cezm h., fiili muzari, nâsih

لَهُ	وَلِيٌّ	مِنَ الذُّلِّ	وَ	كَبِّرْهُ	تَكْبِيرًا ﴿111﴾
(ihtiyacı) olmayan	bir dosta	âcizlikten dolayı	ve	onu yücelt	tekbir getirerek
(كَانَ)'nin mukaddem haberi, şibhi c.	(كَانَ)'nin muahhar ismi	car-mecrur	atıf h.	emir f., mef'ul	mef'ûlü mutlak

111. De ki: «Bir çocuk edinmeyen, hakimiyette ortağı olmayan, âcizlikten dolayı bir velîye (bir koruyucuya yahut bir yardımcıya) ihtiyacı olmayan Allah'a hamd olsun». Ve onu tekbir getirerek yücelt (şanını yücelttikçe yücelt, gereği gibi büyük ve yüce tut)!

سورة الكهف (18)

(KEHF (Mağara Ashabı) SÛRESİ)

(Mekke'de inmiştir. 110 ayettir.)

≺ CÜZ: 15, KUR'ÂN SAYFASI: 292 – 303 ≻

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmân, Rahîm Allah'ın adıyla

اَلْحَمْدُ	لِلَّهِ	الَّذِيٓ	أَنْزَلَ	عَلَىٰ عَبْدِهِ	الْكِتَابَ	وَ
Hamd	Allah'a aittir.	sıfat, ismi mevsul	indiren	kuluna	Kitab'ı	atıf h.
mübteda	haber; şibhi cümle, mevsuf		sıla, fiil cümlesi; f. mazi	harfi cer-mecrur isim	mef'ul	

لَمْ يَجْعَلْ	لَهُ	عِوَجًا ۜ ﴿1﴾	قَيِّمًا	لِيُنْذِرَ	بَأْسًا	شَدِيدًا
kılmadığı	ona	hiçbir eğrilik	dosdoğru olarak	haber verip uyarmak için	bir azabı	şiddetli
cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., f. muzari	car- mecrur	mef'ul	(لَهُ)'daki zamirden hal	sebep ve nasb h., f. muzari	mef'ul mevsuf	sıfat

سكتة

الصَّالِحَاتِ	يَعْمَلُونَ	الَّذِينَ	الْمُؤْمِنِينَ	يُبَشِّرَ	وَ	مِنْ لَدُنْهُ
yararlı işler	işleyen	sıfat, ismi mevsul	mü'minlere	müjdelemek (için)	ve	katından
mef'ul	sıla, fiil cümlesi; fiili muzari+fâil		mef'ul, mevsuf	fiili muzari	atıf h.	(بَأْسًا)'in ikinci sıfatı: şibhi cümle

أَنَّ	لَهُمْ	أَجْرًا	حَسَنًا ﴿2﴾	مَاكِثِينَ	فِيهِ	أَبَدًا ﴿3﴾	
kendileri için olduğunu	bir mükafat	güzel	kalıcılar olarak	orada (cennette)	ebediyyen		
(أَنَّ)'nin mukaddem haberi; şibhi cümle	(أَنَّ)'nin muahhar ismi, mevsuf	sıfat	{(لَهُمْ)'daki zamirden } hal	car-mecrur	zaman zarfı		

tekid ve nasb h.

1. Hamd (şükür ve övgü); kuluna, ona ait hiçbir eğrilik (tutarsızlık, çelişki, tezat, çarpıklık ve kusur) kılmadığı Kitab'ı (Kur'ân-ı) indiren Allah'a aittir. **2 – 3.** Katından şiddetli bir azabı haber verip uyarmak ve yararlı işler işleyen mü'minlere orada (cennette) ebediyyen kalıcılar olarak (sonsuza dek kalacakları şekilde) kendileri için güzel bir mükafat olduğunu müjdelemek için dosdoğru olarak (yani ayetleri bütün zamanlarda tahrif olmakdan ve değiştirilmekten uzak olacak şekilde sabit ve dosdoğru, birbiriyle de tutarlı olarak indirdi).

وَ	يُنْذِرَ	الَّذِينَ	قَالُوا	اتَّخَذَ	اللَّهُ	وَلَدًا ﴿4﴾	
ve atıf h.	uyarman (için) birinci (يُنذِرَ) üzerine matuf, f.muzari	kimseleri mef'ul, ismi mevsul	diyen sıla, f. mazi, fâil	edindi f. mazi	Allah fâil	çocuk mef'ul	

4. Ve «Allah çocuk edindi» diyen kimseleri (de) uyarman için (Kur'an'ı indirdi).

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 292 ≻

(İSRA, 105 – 106 – 107):

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi (أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالاً):(if'al b.) gönderdi (نَزَلَ يَنْزِلُ): indi (اَلْمُبَشِّرُ): (ismi fail) müjdeleyen (اَلنَّذِيرُ ج نُذُرٌ): uyarıcı (فَرَقَ يَفْرُقُ فَرْقًا): ayırdı veya ayırdetti (قَرَأَ يَقْرَأُ قِرَاءَةً): (mehmuz f.) okudu (نَزَّلَ يُنَزِّلُ): (tef'il b.) indirdi [(مَكُثَ يَمْكُثُ) اَلْمُكْثُ]: (masdar) durma, durup bekleme, yavaş yavaş, parça parça, ağır ağır, tek tek (خَرَّ يَخِرُّ خَرًّا): (muzaaf f.) secdeye kapandı/ yüksekten düştü, çöktü, yıkıldı (تَلاَ يَتْلُو تِلاَوَةً): (nakıs f.) kıraat etti, okudu (آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): verdi, getirdi (سَجَّدَ ج اَلسَّاجِدُ): (ismi fail) secde eden (اَلذَّقْنُ ج اَذْقَانٌ): çene

(İSRA, 108 – 109 – 110 – 111):

[(سَبَّحَ يُسَبِّحُ) سُبْحَانَ]: tesbih, takdis ve tenzih etti [(فَعَلَ يَفْعَلُ) اَلْمَفْعُولُ]: (ismi meful) yapılan (اَلْوَعْدُ): vaad, söz (خَرَّ يَخِرُّ خَرًّا): (muzaaf fiil) secdeye kapandı/ yüksekten düştü, çöktü, yıkıldı (بَكَى يَبْكِي بُكَاءً):((nakıs fiil) ağladı (زَادَ يَزِيدُ زَيْدًا): (ecvef fiil) artırdı, kattı, arttı, ziyadeleşti [(خَشَعَ يَخْشَعُ) اَلْخُشُوعُ]: (masdar) ürperti, huşuda bulunma (اَلذَّقْنُ ج اَذْقَانٌ): çene (دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs f.) isimlendirdi/ çağırdı/ dua etti/ ibadet etti (اَلْإِسْمُ خ اَسْمَاءُ): isim ad (خَافَتَ يُخَافِتُ مُخَافَتَةً): (müfaale b.) sesi alçalttı, alçak sesle okudu (جَهَرَ يَجْهَرُ جَهْرًا): ilan etti, açığa verdi (اَلْحُسْنَى): (ismi tafdil) en güzel, daha güzel (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol (اِبْتَغَى يَبْتَغِي اِبْتِغَاءً): (if'tial b.) talep etti, arzuladı [(حَمِدَ يَحْمَدُ) اَلْحَمْدُ]: hamd, sena, layıkıyla medh (اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial b.) edindi/ yaptı, husule getirdi (اَلْوَلِيُّ ج اَوْلِيَاءُ): dost (اَلْمُلْكُ): saltanat, mülk (اَلذَّلِيلُ ج ذُلٌّ): zelil, düşük, alçak (كَبَّرَ يُكَبِّرُ تَكْبِيرًا): (tef'il b.) büyük olduğuna itikadı oldu, büyük bildi

≺ KEHF SURESİ ≻

(KEHF, 1 – 2 - 3 – 4):

[(حَمِدَ يَحْمَدُ) اَلْحَمْدُ]: hamd, sena, layıkıyla medh (أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al babı) indirdi (اَلْعَبْدُ ج عِبَادٌ): kul (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): icad etti, yarattı, çevirdi, kıldı, hükmetti (اَلْعِوَجُ): eğrilik, kusur, pürüz, sapma (اَلْقَيِّمُ): dosdoğru, sabit/ (işleri) sağlamca yapan, halleden, dosdoğru, sabit (أَنْذَرَ يُنْذِرُ إِنْذَارًا): (if'al b.) uyardı (اَلْبَأْسُ): azap/ harp/ kuvvet/ güç (اَلشَّدِيدُ ج شِدَادٌ): şiddetli, kuvvetli (لَدُنْ):(zarf) yanında, katında (اَبَدًا): ebediyen, sürekli (بَشَّرَ يُبَشِّرُ تَبْشِيرًا): (tef'il b.) müjdeledi (عَمِلَ يَعْمَلُ): amel etti, yaptı, işledi (اَلصَّالِحَةُ ج صَالِحَاتٌ): (ismi fail) doğru olan, salih olan (اَلْمَاكِثُ ج مَاكِثُونَ): (ismi fail) duran, kalan (اَلْحَسَنُ ج حِسَانٌ): güzel, hoşa giden (اَلْاَجْرُ ج اُجُورٌ): ecir, ücret, mükafat (أَنْذَرَ يُنْذِرُ إِنْذَارًا): (if'al b.) uyardı (اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial b.) yaptı, husule getirdi/ edindi (اَلْوَلَدُ ج اَوْلاَدٌ): çocuk

≺ CÜZ: 15, KUR'ÂN SAYFASI: 293 (18 / KEHF: 5 – 15) ≻

مَا	لَهُمْ	بِهِ	مِنْ عِلْمٍ	وَ	لاَ	لِآبَائِهِمْ ط
yoktur	(ne) onların	Bununla ilgili	herhangi bir bilgisi	atıf h.	(ne de) zaid nefiy h. (tekid için)	babalarının harfi cer-mecrur isim
nefiy h.	haber mukaddem; şibhi cümle {(عِلْمٍ) ile bağlantılıdır}	car-mecrur	zaid cer, mübteda muahhar			

﴿ 5 ﴾	كَذِبًا	إِلاَّ	إِنْ يَقُولُونَ	مِنْ أَفْوَاهِهِمْ ط	تَخْرُجُ	كَلِمَةً	كَبُرَتْ
	Yalandan	başka (bir şey)	söylemiyorlar	ağızlarından	çıkan	(bu) söz	(ne) büyük (iftira) oldu!
	mef'ul	istisna h.	nefiy h., fiili muzari+fâil	harfi cer-mecrur isim	(كَلِمَةً)'in sıfatı; muzari f.	temyiz	f. mazi

5. Bununla ilgili (olarak yani Allah'ın çocuk edindiğine dair) (ne) onların (ne de) babalarının (yani atalarının) herhangi bir bilgisi yoktur. Ağızlarından çıkan (bu) söz (ne) büyük (iftira) oldu! Yalandan başkasını söylemiyorlar.

فَلَعَلَّكَ	بَاخِعٌ	نَفْسَكَ	عَلَى آثَارِهِمْ	إِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا
neredeyse (belki) sen	mahvedip tüketeceksin	kendini	onların ardından	Eğer onlar inanmazlarsa
başlama h., ümit ve nasb h.+ (لَعَلَّ)'nin ismi	(لَعَلَّ)'nin haberi	(بَاخِعٌ) ismi fâilinin mef'ulü	harfi cer, zarf ismi, {(بَاخِعٌ) ile bağlantılıdır}	cezm h., fi'lu'ş-şart; fiili muzari+fâil

﴿ 6 ﴾	بِهَذَا	الْحَدِيثِ	أَسَفًا
	bu	(yeni) söze (yani Kur'ân'a)	üzüntü sebebi ile
	car-mecrur	bedel	mef'ûlün lieclih, kendinden önce açıklanan cevabü'ş-şart mahzuf

6. (Ey Muhammed!) Eğer onlar bu (yeni) söze (yani Kur'ân'a) inanmazlarsa, (bu yüzden onların dünya ve ahirette helak olacakları korkusundan dolayı duyacağın) üzüntü sebebi ile onların peşinden (ardından) neredeyse (belki) kendini mahvedip tüketeceksin.

إِنَّا	جَعَلْنَا	مَا	عَلَى الْأَرْضِ	زِينَةً	لَهَا
Gerçek şu ki Biz	kıldık	şeyleri	yeryüzü üzerindeki	bir süs	ona
tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, mazi fiil cümlesi, fâil	birinci mef'ul, ismi mevsul	şibhi cümle	ikinci mef'ul, mevsuf	(زِينَةً)'in sıfatı; şibhi cümle

﴿ 7 ﴾	لِنَبْلُوَهُمْ	أَيُّهُمْ	أَحْسَنُ	عَمَلاً
	imtihan etmemiz için	hangisinin	daha güzel (olacağını)	amel bakımından
	ta'lil ve nasb h., f. muzari, mef'ul	mübteda, soru ismi	haber	temyiz

(نَبْلُوَ)'nin mef'ulü, isim cümlesi

7. Gerçek şu ki Biz, (insanların) hangisinin daha güzel amel edeceğini (daha iyi iş işleyeceğini) imtihan etmemiz için yeryüzü üzerindeki şeyleri (mal, mülk, makam, yeme, içme, evlenme vs.) ona bir süs kıldık.

﴿ 8 ﴾	جُرُزًا ط	صَعِيدًا	عَلَيْهَا	مَا	لَجَاعِلُونَ	إِنَّا	وَ
	kupkuru	bir toprak	onun üzerindeki	şeyleri	yapmaktayız	Biz gerçekten	
	sıfat	ikinci mef'ul, mevsuf	sıla; şibhi cümle	(جَاعِلُونَ) ismi fâilinin birinci mef'ulü, ismi mevsul	tekid lamı, (إِنَّ)'nin haberi	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	atıf h.

8. Biz gerçekten onun (süslü yeryüzünün) üzerindeki şeyleri kupkuru bir toprak yapmaktayız.

أَمْ	حَسِبْتَ	أَنَّ	أَصْحَابَ	الْكَهْفِ	وَ	الرَّقِيمِ
Yoksa ..mu	sandın		«Ashab- ı Kehf»'i		ve	«Rakîm»'i
atıf h.	f. mazi,: fâil	tekid ve nasb harfi	(أَنَّ)'nin ismi, muzaf		atıf h.	matuf

﴿ 9 ﴾	كَانُوا	مِنْ آيَاتِنَا	عَجَبًا
	olduğunu	mucizelerimizden	şaşılacak
	f. mazi, nâsih+ (وا):(كَانَ)'nin ismi	harfi cer-mecrur isim	(كَانَ)'nin haberi

(أَنَّ)'nin haberi; ..(كَانُوا) fiil cümlesi, (أَنَّ) masdarı müevveli ve sonrasındakiler (حَسِبَ)'nin mef'ûlü

9. Yoksa sen «Ashab-ı Kehf»'in (Mağara arkadaşlarının) ve «(ashabı) Rakîm»'in (mağara kapısında isimlerinin veya başından geçen olayların yazılı bulunduğu kitâbe veya levhanın) şaşılacak mucizelerimizden olduğunu mu sandın?

آتِنَا	رَبَّنَا	فَقَالُوا	إِلَى الْكَهْفِ	الْفِتْيَةُ	أَوَى	إِذْ
bize ver dua için emir f.+ birinci mef'ul	Rabbimiz! mahzuf nida harfinin münadası	demişlerdi atıf harfi, f. mazi, (وا):fâil	mağaraya car - mecrur	(o) gençler fâil	sığınmış ...(أَوَى) cümlesi (إِذْ) zarfının muzafun ileyhi, mazi fiil	Bir zamanlar geçmiş zaman zarfı, muzaf

﴿ 10 ﴾ رَشَدًا	مِنْ أَمْرِنَا	لَنَا	هَيِّئْ	وَ	رَحْمَةً	مِنْ لَدُنْكَ
bir kurtuluş yolu mef'ul	(bu) işimizden h. cer, mecrur isim, {(رَشَدًا)'den hal de denmiştir }	bizim için car-mecrur	hazırla dua için emir fiili	ve atıf h.	bir rahmet ikinci mef'ul	katından h. cer, zarf ismi

10. Bir zamanlar (o) gençler mağaraya sığınmış: «Rabbimiz! Katından bize bir rahmet ver ve (bu) işimizden (durumumuzdan) bizim için bir kurtuluş yolu hazırla (bir çıkış yolu göster) demişlerdi!

﴿ 11 ﴾ عَدَدًا لا	سِنِينَ	فِي الْكَهْفِ	عَلَى آذَانِهِمْ	فَضَرَبْنَا
sayılı sıfat	yıllarca zaman zarfı, mevsuf {(ضَرَبْنَا) ile bağlantılıdır}	mağarada car-mecrur {fiil ile bağlantılıdır}	kulakları üzerine harfi cer-mecrur isim	Bunun üzerine vurduk atıf h. f. mazi, fâil

11. Bunun üzerine (dualarını kabul edip) sayılı yıllarca (nice yıllar) mağarada kulakları üzerine (perde) vurduk.

أَحْصَى	الْحِزْبَيْنِ	أَيُّ	لِنَعْلَمَ	بَعَثْنَاهُمْ	ثُمَّ
daha iyi hesapladığını haber, ...(أَيُّ) cümlesi (نَعْلَمَ)'nin mef'ûlüdür	iki grubun muzafun ileyh	hangisinin mübteda, soru ismi, muzaf	bilmemiz için ta'lil ve nasb h., fiili muzari	onları tekrar uyandırdık f. mazi, fâil, mef'ul	Sonra atıf h.

﴿ 12 ﴾ أَمَدًا ع	لَبِثُوا		لِمَا
süre bakımından temyiz	f. mazi, fâil	kalmalarının (miktarını) harfi cer, masdar h., {(أَمَدًا)'den hal de denmiştir }	

12. Sonra iki gruptan hangisinin, (mağarada) kaldıkları süreyi daha iyi hesapladığını bilmek (ortaya çıkarmak) için, onları tekrar uyandırdık.

فِتْيَةٌ	إِنَّهُمْ	بِالْحَقِّ ط	نَبَأَهُمْ	عَلَيْكَ	نَقُصُّ	نَحْنُ
gençlerdi (إِنَّ)'nin haberi, mevsuf	Gerçek şu ki onlar tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	hakla (gerçek olarak) car-mecrur {mef'ûlden hal de denmiştir}	onların haberlerini mef'ul	sana car-mecrur	anlatalım haber, muzari fiil	Biz mübteda

﴿ 13 ﴾ هُدًى ق	زِدْنَاهُمْ	وَ	بِرَبِّهِمْ	آمَنُوا	
hidayetini ikinci mef'ul	Biz de onların artırmıştık f. mazi, fâil, birinci mef'ul	atıf h.	Rabblerine h. cer-mecrur isim	inanmış (فِتْيَةٌ)'ün sıfatı: mazi fiil cümlesi	

13. Biz sana; onların haberlerini hakla (efsane değil doğru ve gerçek olarak) anlatalım: Gerçek şu ki onlar; Rabblerine inanmış gençlerdi. Biz de onların hidayetini artırmıştık.

رَبُّنَا	فَقَالُوا	قَامُوا	إِذْ	عَلَى قُلُوبِهِمْ	رَبَطْنَا	وَ
Bizim Rabbimiz mübteda	(şöyle) dediler: atıf h., f. mazi, fâil	ayağa kalkıp f. mazi, (fâil, cümle muz. ileyh	O zaman geçmiş zaman zarfı, muzaf	Kalplerine harfi cer,: mecrur isim	rabtettik f. mazi, fâil	atıf h.

إِلَهًا	مِنْ دُونِهِ	لَنْ نَدْعُوَا	الْأَرْضِ	وَ	السَّمَاوَاتِ	رَبُّ
hiçbir tanrıya mef'ul	O'ndan başka h. cer-mecrur isim	kesinlikle tapmayız tekid-i nefy-i istikbal; nefiy ve nasb h., f. muzari (قصر)	yerin matuf	ve atıf h.	göklerin muzafun ileyh	Rabbidir haber, muzaf

﴿ 14 ﴾ شَطَطًا	إِذًا	قُلْنَا	لَقَدْ	
saçma sapan (bir laf) mef'ul, {mef'ûlü mutlak naibi de denmiştir, yani; قولا شَطَطًا }	o halde cevap h.	demiş oluruz f. mazi, fâil	(yoksa) gerçekten lâmu cevâbi'l-kasem (yeminin cevabının başında gelir), tahkik harfi	

14. Kalplerini rabtettik (kuvvet, kararlılık, sabır ve metanet verdik.) O zaman (gençler mağarada kendi aralarında birbirlerine veya "insanları putlara, tağutlara ibadete teşvik eden, onları bu putlara, tağutlara ibadete zorlayan zalim hükümdarın" önünde) ayağa kalkıp (şöyle) dediler: «Bizim Rabbimiz göklerin ve yerin Rabbidir kesinlikle O'ndan başka hiçbir tanrıya tapmayız; (yoksa) gerçekten o halde saçma sapan (bir laf) demiş oluruz.

هٰؤُلَآءِ	قَوْمُنَا	اتَّخَذُوا	مِنْ دُونِهِ	آلِهَةً ط	لَوْلَا	يَأْتُونَ	عَلَيْهِمْ
Şu	bizim kavmimiz	edindiler	Allah'tan başka	tanrılar	değil mi	getirmeliler	onların üzerine
mübteda	(هٰؤُلَآءِ)'den bedel	haber; mazi f., fâil	harfi cer-mecrur isim	mef'ul	tahsis h.	fiili muzari+ fâil	(سُلْطَانٍ)'den hal: şibhi cümle

بِسُلْطَانٍ	بَيِّنٍ ط	فَمَنْ	أَظْلَمُ	مِمَّنِ	افْتَرَى	عَلَى اللّٰهِ	كَذِبًا ط ﴿15﴾
bir delil	açık	O halde kimdir	daha zalim	uyduran kimseden		Allah'a karşı	yalan
h. cer-mecrur isim, mevsuf	sıfat, mecrur	başlama h., mübteda, soru ismi	haber	h. cer, ismi mevsul. sıla, fiil cümlesi; f. mazi		car-mecrur	mef'ul
		{(أَظْلَمُ) ile bağlantılıdır}		{(افْتَرَى) ile bağlantılı}			

15. «Şu bizim kavmimiz (kendinden öncekilerin yolunda giderek) Allah'tan başka tanrılar edindiler. (Madem bunu söylüyorlar) onların üzerine açık bir delil getirmeli değil mi idiler? O halde Allah'a karşı yalan uydurandan daha zalim kimdir?»

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 293 ≻

(KEHF, 5 – 6 – 7 – 8):

(اَلْأَبُ ج اٰبَاءٌ): baba (كَبُرَ يَكْبُرُ كِبْرًا): çirkin ve müstehcen oldu/ büyük oldu/ nefse ağır geldi

(اَلْكَلِمَةُ ج كَلِمَاتٌ): kelam, söz/ ilahi hüküm (خَرَجَ يَخْرُجُ خُرُوجًا): çıktı (اَلْفُوهُ ج اَفْوَاهٌ): ağız (esmâ-i hamse'den biri)

(اَلْكَذِبُ): yalan, uydurma [(بَخَعَ) يَبْخَعُ]: (ismi fail) (öfkeden yahut gamdan dolayı) kendini helak eden, öldürecek dereceye getiren kimse (اَلْأَثَرُ ج آثَارٌ): iz, emare (اَلْأَسَفُ): üzüntü, kızma (اَلْحَدِيثُ ج اَحَادِيثُ): anlatılan söz, konuşulan kelam

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلًا): kıldı, çevirdi, yarattı, hükmetti (اَلزِّينَةُ ج زِينَاتٌ): süs, zinet (بَلَا يَبْلُو بَلَاءً): (nâkıs f.) imtihan etti, denedi

[(اَلْأَحْسَنُ (حَسُنَ يَحْسُنُ]: (ismi tafdil) en güzel, daha güzel (اَلْعَمَلُ ج اَعْمَالٌ): amel, iş

(اَلْجَاعِلُ ج جَاعِلُونَ): (ismi fail) kılıcı, yapıcı, yapan (اَلصَّعِيدُ): toprak, arazi, yeryüzü (اَلْجُرُزُ): çorak, kurak arazi

(KEHF, 9 - 10 – 11 – 12 – 13):

(حَسِبَ يَحْسَبُ حِسْبَانًا): zannetti, varsaydı (اَلرَّقِيمُ): yazıt, kitabe (mağaranın kapısı üzerinde, içersinde Ashab'ı Kehf'in isimleri yahut kıssalarının yazılı olduğu levha yahut Filistin'in aşağısında Eyle'ye yakın bir vadinin adı ki mağara bu vadidedir)

(اَلْعَجَبُ): (masdar) şaşma, yadırgama (أَوَى يَأْوِي): (lefif ve mehmuz fiil) sığındı, barındı (اَلْفَتَى ج فِتْيَةٌ): genç

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (if'al b., nâkıs ve mehmuz f.) verdi, getirdi (هَيَّأَ يُهَيِّئُ تَهْيِيئًا): kolaylaştırdı, düzenledi, hazırladı

(اَلْأَمْرُ ج اُمُورٌ): iş, emir, durum, [(رَشِدَ يَرْشُدُ) اَلرَّشَدُ]: (masdar) çıkış yolu, kurtuluş reçetesi, doğru yolu bulma, olgunlaşma

(ضَرَبَ يَضْرِبُ ضَرْبًا): vurdu, dövdü (kulaklarını bürüdük uyuttuk manasında) (اَلْأُذُنُ ج آذَانٌ): kulak (اَلْعَدَدُ ج أَعْدَادٌ): adet, miktar, sayı (بَعَثَ يَبْعَثُ بَعْثًا): uyandırdı, gönderdi, diriltti (اَلْحِزْبُ ج اَحْزَابٌ): aynı hedefe yönelmiş taife, birlik, taraftar, grup

[(أَحْصَى يُحْصِي) اَلْأَحْصَى]:(ismi tafdil) daha iyi hesaplayan (لَبِثَ يَلْبَثُ لُبْثًا): kaldı, ikamet etti/ gecikti/ dayandı

(اَلْأَمَدُ): zaman, uzun süre, nihayet (قَصَّ يَقُصُّ قَصًّا): (muzaaf fiil) hikaye etti, anlattı (اَلنَّبَأُ ج اَنْبَاءٌ): haber, vakıa, hadise

(اَلْفَتَى ج فِتْيَةٌ): genç (زَادَ يَزِيدُ زَيْدًا): (ecvef f.) arttırdı, arttı, kattı, ziyadeleştirdi (اَلْهُدَى): (masdar) hidayet, hidayet verme

(KEHF, 14 – 15) :

(رَبَطَ يَرْبِطُ رَبْطًا): bağladı, rabtetti (قَامَ يَقُومُ قَوْمًا): (ecvef f.) kalktı, durdu, başladı (اَلشَّطَطُ): cevr, eziyet, hududu aşma, saçmalama

(اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial b.) yaptı, husule getirdi/ edindi (اِفْتَرَى يَفْتَرِي اِفْتِرَاءً): (if'tial b.) uydurdu, iftira etti

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا ب): (nakıs, mehmuz fiil) getirdi (اَلسُّلْطَانُ): hüccet, bürhan, saltanat, galebe (اَلْكَذِبُ): yalan, uydurma

≺ CÜZ: 15, KUR'ÂN SAYFASI: 294 (18 / KEHF: 16 – 20) ≻

وَ	إِذِ	اعْتَزَلْتُمُوهُمْ	وَ	مَا	يَعْبُدُونَ	إِلَّا
başlama h.	Madem geçmiş zaman zarfı, muzaf,	onlardan uzaklaştınız f. mazi, fâil, mef'ul zamir öncesindeki (و): işba' h., mef'ul, cümle muz. ileyh	ve atıf h.	şeylerden (اعْتَزَلْتُمُوهُمْ)'deki (هُمْ) üzerine matuf, ismi mevsul	onların tapmakta oldukları sıla, fiil cümlesi; fiili muzari+fâil	dışında istisna h. {hasr edatı da denir}

فَأْوُوا	إِلَى الْكَهْفِ	يَنْشُرْ	لَكُمْ	رَبُّكُمْ	مِنْ رَحْمَتِهِ
o halde sığının rabıta, emir fiili, fâil, (اعْتَزَلْتُمُوهُمْ) cümlesi üzerine matuf}	mağaraya car-mecrur	ki yaysın fiili muzari, emrin cevabı olduğu için meczum	size car-mecrur	Rabbiniz fâil	rahmetinden harfi cer-mecrur isim

وَ	يُهَيِّئْ	لَكُمْ	مِنْ أَمْرِكُمْ	مِرْفَقًا	﴿ 16 ﴾
ve atıf h.	hazırlasın fiili muzari, (يَنْشُرْ) üzerine matuf	sizin için car-mecrur	işinizden (dolayı) h. cer-mecrur isim	bir destek mef'ul	

16. (Gençlerden biri şöyle dedi:) «Madem siz onlardan ve onların Allah'ın dışında tapmakta olduklarından uzaklaştınız, o halde mağaraya sığının ki, Rabbiniz size rahmetinden yaysın (rahmetinden pay göndersin) ve işinizden (dolayı) sizin için bir destek hazırlasın (fayda sağlayıp kolaylık göstersin).»

وَ	تَرَى	الشَّمْسَ	إِذَا	طَلَعَتْ	تَزَاوَرُ	عَنْ كَهْفِهِمْ
başlama h.	görürsün fiili muzari	güneş mef'ul	zaman şart bildiren zaman zarfı, muzaf	doğduğu fi'lu'ş-şart; f. mazi	meylettiğini cevâbü'ş-şart; fiili muzari, cümle (الشَّمْسَ)'den hal	mağaralarının harfi cer-mecrur isim

ذَاتَ	الْيَمِينِ	وَ	إِذَا	غَرَبَتْ	تَقْرِضُهُمْ	ذَاتَ	الشِّمَالِ
sağ tarafına muzafun ileyh, mekan zarfı, muzaf		atıf h.	şart bildiren zaman zarfı, muzaf	battığı zaman fi'lu'ş-şart; f. mazi, cümle muz. ileyh	makaslayıp geçtiğini cevâbü'ş-şart; fiili muzari, mef'ul		sol tarafa muzafun ileyh, mekan zarfı, muzaf

وَ	هُمْ	فِي فَجْوَةٍ	مِنْهُ ط	ذٰلِكَ	مِنْ آيَاتِ
hal vâvı	kendileri mübteda	genişçe bir yerinde bulunurken haber, şibhi cümle	(mağaranın) car-mecrur, (فَجْوَةٍ)'in sıfatı }	Bu mübteda, işaret ismi	mucizelerindendir haber, şibhi cümle, muzaf

{(وَهُمْ فِي فَجْوَةٍ مِنْهُ) cümlesi, (تَقْرِضُهُمْ)'daki zamirden hal: isim cüm.

وَ	الْمُهْتَدِ ج	فَهُوَ	اللَّهُ	يَهْدِ	مَنْ	اللَّهِ ط
atıf h.	doğru yola ermiştir haber	işte o cevabü'ş-şart için rabıta, mübteda	Allah fâil	hidayete erdirirse fi'lu'ş-şart; illetin düşmesiyle meczum fiili muzari	kimi mübteda, cezmeden şart ismi {mef'ul de denmiştir}	Allah'ın muz. ileyh,{..(ذٰلِكَ) cümlesi başlangıç cümlesi}

cevâbü'ş-şart; şart ve cevabı (مَنْ) mübtedasının haberidir

﴿ 17 ﴾	مُرْشِدًا ع	وَلِيًّا	لَهُ	فَلَنْ تَجِدَ	يُضْلِلْ	مَنْ
	yol gösterici sıfat, şart ve cevabı mübtedasının haber	bir dost mef'ul, mevsuf	onun için car-mecrur	artık bulamazsın rabıta+ cevabü'ş-şart; tekidi nefyi istikbal; nefiy ve nasb h., f. muzari	saptırırsa fi'lu'ş-şart; fiili muzari	kimi de mübteda, cezmeden şart ismi

17. Kendileri mağaranın genişçe bir yerinde bulunurken, güneş doğduğu zaman, (güneşin) mağaralarının sağ tarafına meylettiğini, battığı zaman; sol tarafı makaslayıp geçtiğini görürsün. Bu, Allah'ın mucizelerindendir. Allah, kimi hidayete erdirirse; o, doğru yola ermiştir (Ashab-ı Kehf de bu hidayet edilenlerdendir), kimi de saptırırsa; artık onun için yol gösterici bir dost yardımcı bulamazsın.

وَ	رُقُودٌ ق	هُمْ	وَ	أَيْقَاظًا	تَحْسَبُهُمْ	وَ
atıf h.	uyuyanlar iken haber	onlar mübteda	hal vâvı	uyanıklar ikinci mef'ul	onları sen sanırdın f. muzari, birinci mef'ul	başlama h.

(تَحْسَبُهُمْ)'deki zamirden hal; isim cümlesi

وَ	الشِّمَالِ ق	ذَاتَ	وَ	الْيَمِينِ	ذَاتَ	نُقَلِّبُهُمْ	
atıf h.	sola muzafun ileyh	mekan zarfı, muzaf	ve atıf h.	sağa muzafun ileyh	mekan zarfı, muzaf	Biz onları çevirirdik f. muzari, mef'ul	
عَلَيْهِمْ	اطَّلَعْتَ	لَوِ	بِالْوَصِيدِ ط	ذِرَاعَيْهِ	بَاسِطٌ	كَلْبُهُم	
onlar(ın durumların)a car-mecrur	muttali olsaydın fi'lu'ş-şart; f. mazi, fâil	Eğer şart h.{şart cümlesi, başlangıç cümlesi}	eşikte car-mecrur	iki dirseğini mef'ul, tesniye ismin mansub hali, muzaf, (ن)'u izafet için kalkmış, muz. ileyh	uzatmıştır haber	Köpekleri mübteda	
﴿ 18 ﴾ رُعْبًا	مِنْهُمْ	لَمُلِئْتَ	وَ	فِرَارًا	مِنْهُمْ	لَوَلَّيْتَ	
korku ile temyiz	onlardan dolayı car-mecrur {fiille bağlantılı}	dolardın cevabü'ş-şart için rabıta, {tekid için rabıta da denmiştir},f. mazi, fâil	ve atıf h.	kaçardın mef'ûlü mutlak naibi (yani hazfolan mef'ûlü mutlak'ın sıfatı)	onlardan car-mecrur	dönüp cevab harfi+(وَلَّيْتَ):cevâbü'ş-şart; f. mazi, fâil	

18.Onlar (mağaradaki gençler) uyur haldeyken sen onları uyanıklar sanırdın. Biz onları (vücutları çürümesin, yaralar oluşmasın v.b. diye) sağa ve sola çevirirdik. Köpekleri dirseklerini (ön ayaklarını) eşikte uzatmıştı. Eğer onlar(ın durumların)a muttali olsaydın (yani yanlarında olup da onları saç ve sakalları, tırnakları uzamış halde görseydin) dönüp onlardan kaçardın ve (gördüklerin yüzünden) korku ile dolardın.

قَائِلٌ	قَالَ	بَيْنَهُمْ ط	لِيَتَسَآءَلُوا	بَعَثْنَاهُمْ	كَذٰلِكَ	وَ	
bir sözcü fâil, mevsuf	dedi f. mazi	aralarında mekan zarfı	birbirlerine sormaları için ta'lil ve nasb h., fiili muzari, fâil	onları uyandırdık f. mazi, fâil, mef'ul	Böylece car-mecrur	başlama h.	
أَوْ	يَوْمًا	لَبِثْنَا	قَالُوا	لَبِثْتُمْ ط	كَمْ	مِنْهُمْ	
veya atıf h.	Birgün zaman zarfı	kaldık f. mazi, fâil	dediler f. mazi, fâil	kaldınız f. mazi, fâil,	ne kadar zaman zarfı, soru ismi, temyizi mahzuf	onlardan (قَائِلٌ)'ün sıfatı; şibhi c.	
بِمَا	لَبِثْتُمْ		أَعْلَمُ	رَبُّكُمْ	قَالُوا	يَوْمٍ ط	بَعْضَ
sıla, fiil cümlesi; f. mazi, fâil	kaldığınız (vakti) h. cer, ismi mevsul,{ masdar denmiştir }	da	en iyi bilir haber	Rabbiniz mübteda	dediler ki f. mazi, fâil	günün muzafun iley	bir parçası (kadar) matuf, muzaf
أَيُّهَا	فَلْيَنْظُرْ	إِلَى الْمَدِينَةِ	هٰذِهِ	بِوَرِقِكُمْ	أَحَدَكُمْ	فَابْعَثُوا	
hangisinin mübteda, soru ismi	baksın atıf h.+emr-i gâib; emir lâmı, fiili muzari	şehre car-mecrur	sıfat, işaret ismi	bu gümüş para ile harfi cer-mecrur isim, {(أَحَدَكُم)'den hal }	birinizi mef'ul	şimdi gönderin atıf h. (başlama harfi de denmiş) emir fiili, fâil	
لْيَتَلَطَّفْ	وَ	مِنْهُ	بِرِزْقٍ	فَلْيَأْتِكُمْ	طَعَامًا	أَزْكَى	
(Fakat ayrıca) dikkat etsin emr-i gaib; emir lâmı, fiili muzari	atıf h.	ordan (رِزْقٍ)'ın sıfatı; şibhi cümle	erzak car-mecrur	size getirsin atıf h. emir lâmı, f. muzari, mef'ul	yiyeceği (bakımından) temyiz	en temiz (أَيُّ)'nün haberi, (يَنْظُرْ)'un mef'ulü	
﴿ 19 ﴾ أَحَدًا	بِكُمْ		لَا يُشْعِرَنَّ		وَ		
kimseye mef'ul	sizi car-mecrur		kesinlikle hissettirmesin nehy-i gaib; nehiy ve cezm h., tekit nunlu fiili muzari		atıf h.		

19. Böylece aralarında birbirlerine sormaları için onları uyandırdık: Onlardan bir sözcü: « (Mağarada) Ne kadar kaldınız?» dedi. (İçlerinden biri:) «(Ahirette uyanacakların birbirlerine sorduğu gibi:) Birgün veya günün bir parçası kadar kaldık » dediler. (Sonra da hallerinin değişmesine bakarak) dediler ki; «Kaldığımızı en iyi Rabbiniz bilir. Şimdi şu gümüş para ile birinizi şehre gönderin (mevcut olan) en temiz yiyeceği hangisinin (yani kimin) sattığına baksın, ondan size erzak getirsin. (Fakat ayrıca) dikkat etsin de kesinlikle sizi kimseye hissettirmesin.

فِي مِلَّتِهِمْ	يُعِيدُوكُمْ	أَوْ	يَرْجُمُوكُمْ	عَلَيْكُمْ	إِنْ يَظْهَرُوا	إِنَّهُمْ	
kendi milletlerine harfi cer-mecrur isim	sizi döndürürler fiili muzari, fâil mef'ul	veya atıf h.	sizi taşlayarak öldürürler cevâbü'ş-şart; fiili muzari, fâil, mef'ul	size car-mecrur	eğer galebe ederlerse şart ve cezm h., fi'lu'ş-şart; fiili muzari, fâil	Kesinlikle onlar tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	

(إِنَّ)'nin haberi: şart ve cevabı

﴿ 20 ﴾	أَبَدًا	إِذًا	لَنْ تُفْلِحُوا	وَ
	ebediyyen	o takdirde	asla kurtuluşa eremezsiniz	
	zaman zarfı	cevap h.	te'kîd-i nefy-i istikbal; nefiy ve nasb h., fiili muzari, fâil	atıf h.

20. « (Çünkü) Kesinlikle onlar eğer size galebe ederlerse (burada olduğunuz onlara zahir olursa) sizi taşlayarak öldürürler veya sizi kendi milletlerine (dinlerine) döndürürler ve o takdirde asla ebediyyen kurtuluşa eremezsiniz. »

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 294 ≻

(KEHF, 16):

(اِعْتَزَلَ يَعْتَزِلُ اِعْتِزَالاً): (iftial b.) ayrıldı, uzaklaştı (عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti (أَوَى يَأْوِي): sığındı, barındı

(اَلْكَهْفُ): büyük ve geniş mağara (نَشَرَ يَنْشُرُ نَشْرًا): yaydı, neşretti, yayınladı (هَيَّأَ يُهَيِّئُ تَهْيِيئًا): (tef'il b.) kolaylaştırdı, düzenledi

(اَلْأَمْرُ ج أُمُورٌ): emir, iş, durum, husus (اَلْمِرْفَقُ): destek, faydalanılan şey, yardımcı

(KEHF, 17):

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs ve mehmuz fiil) gördü, bildi, zannetti (اَلشَّمْسُ): güneş (طَلَعَ يَطْلُعُ طُلُوعًا): doğdu

(تَزَاوَرَ يَتَزَاوَرُ تَزَاوُرًا): (tefaul b.) dönüp uzaklaştı, meyletti (اَلْيَمِينُ ج اَيْمَانٌ): sağ (غَرَبَ يَغْرُبُ غُرُوبًا): battı

(قَرَضَ يَقْرِضُ قَرْضًا): kenarladı, kenarından geçti, makaslayıp geçti (اَلْفَجْوَةُ): geniş yer (mağaranın içindeki geniş boşluk)

(اَلشِّمَالُ ج شَمَائِلُ): sol (اَلْمُهْتَدِي ج مُهْتَدُونَ): (ismi fail) hidayete eren (أَضَلَّ يُضِلُّ اِضْلاَلاً): (if'al b.) saptırdı veya sapmış buldu

(هَدَى يَهْدِي هَدْيً): (nakıs f.) hidayet verdi, doğru yola iletti, irşad etti, tarif etti (وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal fiil) buldu

(اَلْوَلِيُّ ج اَوْلِيَاءُ): dost, veli, yakın [(أَرْشَدَ يُرْشِدُ) اَلْمُرْشِدُ]: (ismi fail) doğru yolu gösteren, irşad eden

(KEHF, 18):

(حَسِبَ يَحْسَبُ حِسْبَانًا): zannetti, var saydı (اَلْيَقِظُ ج اَيْقَاظٌ): uyanık (اَلرَّاقِدُ ج رُقُودٌ): (ismi fail) uyuyan

(قَلَّبَ يُقَلِّبُ تَقْلِيبًا): (tef'il b.) çevirdi, evirip çevirdi (اَلْيَمِينُ ج اَيْمَانٌ): sağ (اَلشِّمَالُ ج شَمَائِلُ): sol (اَلْكَلْبُ ج كِلاَبٌ): köpek

[(بَسَطَ يَبْسُطُ) اَلْبَاسِطُ]: (ismi fail) uzatan, genişleten, açan, yayan (اَلْوَصِيدُ): boşluk, avlu, eşik, ön giriş

اَلذِّرَاعُ): hayvanda ön ayak/ insanda dirsekten parmak ucuna kadar olan kısım/ arşın [(فَرَّ يَفِرُّ) اَلْفِرَارُ]: (masdar) kaçma

(اِطَّلَعَ يَطَّلِعُ اِطِّلاَعًا): (iftial b.) muttali oldu, görüp bildi/ çıktı, çıkıp baktı (اَلرُّعْبُ): kalbi dolduran korku, yüreği hoplatan ürperti

(وَلَّى يُوَلِّي تَوْلِيَةً): (nakıs f. , tef'il b.) dönüp kaçtı/ idaresine verdi/ yardımcı verdi/ vazgeçirdi (مَلَأَ يَمْلَأُ مَلْأً): (mehmuz fiil) doldurdu

(KEHF, 19 – 20):

(بَعَثَ يَبْعَثُ بَعْثًا): uyandırdı, gönderdi, diriltti (تَسَاءَلَ يَتَسَاءَلُ تَسَاؤُلاً): (tefâul b.) birbirine sordu, soruşturdu

(لَبِثَ يَلْبَثُ لُبْثًا): kaldı, oyaladı/ yerleşti/ karşı koydu [(قَالَ يَقُولُ) اَلْقَائِلُ]: (ismi fail) sözcü, diyen, söyleyen

[(عَلِمَ يَعْلَمُ) اَلْأَعْلَمُ]: (ismi tafdil) en iyi bilen, daha iyi bilen (اَلْأَحَدُ): bir, tek, kimse

(نَظَرَ يَنْظُرُ نَظْرًا): baktı, gördü/ bekledi/ düşündü/ ibret aldı (اَلْوَرِقُ): gümüş paralar yahut gümüş

[(زَكَا يَزْكُو) اَلْأَزْكَى]: (ismi tafdil) en doğru, en temiz (اَلطَّعَامُ ج اَطْعِمَةٌ): yiyecek, yemek/ yedirme, doyurma

(تَلَطَّفَ يَتَلَطَّفُ تَلَطُّفًا): (tefa'ul b.) dikkat etti/ refakat etti/ rıfk ile muamele etti (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا ب): (nakıs ve mehmuz fiil) getirdi

(أَشْعَرَ يُشْعِرُ اِشْعَارًا): (if'al b.) hissettirdi, işar etti, bildirdi, sezdirdi (ظَهَرَ يَظْهَرُ ظُهُورًا): galip geldi/ zahir oldu/ üste çıktı

(رَجَمَ يَرْجُمُ رَجْمًا): taşladı, taşla öldürdü (أَعَادَ يُعِيدُ اِعَادَةً): (ecvef- if'al b.) döndürdü, iade etti

(اَلْمِلَّةُ): millet (din yahut aynı dine mensup kişiler (أَفْلَحَ يُفْلِحُ اِفْلاَحًا): (if'al b.) kazandı, feleha erdi

(اَلْأَبَدُ): ebediyyen, ebed, zaman

≺ CÜZ: 15, KUR'ÂN SAYFASI: 295 (18 / KEHF: 21 – 27)

وَ كَذٰلِكَ أَعْثَرْنَا عَلَيْهِمْ لِيَعْلَمُوٓا أَنَّ وَعْدَ

va'dinin olduğunu bilmeleri için onlara muttali ettirdik (bulmalarını sağladık) Böylece

(أَنَّ)'nin ismi, muzaf | tekid ve nasb h., (أَنَّ)'den sonrası (يَعْلَمُوا) fiilinin mef'ulü | ta'lil ve nasb h., fiili muzari, fâil | car-mecrur | f. mazi, fâil, {(أَعْثَرْنَا) cümlesi, başlangıç cümlesi} | car-mecrur | başlama h.

اللَّهِ حَقٌّ وَ أَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَا ۚ

Allah'ın gerçek ve kıyamet günü hiçbir şüphe olmadığını bunda

muzafun ileyh | (أَنَّ)'nin haberi | atıf h. | (أَنَّ)'nin ismi | tekid ve nasb h. {ikinci müevvel masdar, birincinin üzerine matuf} | en-nafiye li'l-cins (cinsini nefyeden lâ) | (لَا)'nın ismi | (لَا)'nın haberi, şibhi cümle

(أَنَّ)'nin haberi; isim cümlesi, iki ayrı (أَنَّ) masdarı müevveli (يَعْلَمُ)'nün iki mef'ûlü

إِذْ يَتَنَازَعُونَ بَيْنَهُمْ أَمْرَهُمْ فَقَالُوا ابْنُوا

o zaman tartışıyorlardı kendi aralarında onların olayını Bunun üzerine dediler ki yapın

geçmiş zaman zarfı, muzaf | fiili muzari+fâil, cümle muzafun ileyh | mekan zarfı | mef'ul | atıf h.+ f. mazi, fâil | emir fiili, fâil

عَلَيْهِم بُنْيَانًا ۖ رَبُّهُمْ أَعْلَمُ بِهِمْ ۖ قَالَ الَّذِينَ

üstlerine bir bina Rableri daha iyi bilir! onları dedi kimseler

car-mecrur | mef'ul | mübteda | haber {..(رَبُّهُمْ أَعْلَمُ) başlangıç cümlesi} | car-mecrur | f. mazi | fâil, ismi mevsul

﴿ 21 ﴾ غَلَبُوا عَلَىٰٓ أَمْرِهِمْ لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِم مَّسْجِدًا

galib gelen İşlerine kesinlikle yapacağız Üzerlerine bir mescid

sıla; f. mazi, fâil | harfi cer-mecrur isim | tekid lamı, tekid nûnu'na birleşmiş fiili muzari | car-mecrur | mef'ul

21. Böylece, Allah'ın va'dinin gerçek olduğunu (öldükten sonra dirilmenin hak olduğunu) ve bunda (kıyamet gününün geleceğinde) hiçbir şüphe olmadığını bilmeleri için (insanları) onlara muttali ettirdik (farkına varmalarını sağladık). O zaman kendi aralarında onların olayını tartışıyorlardı. Bunun üzerine dediler ki: «Üstlerine bir bina (anıt) yapın; Rableri onları daha iyi bilir!». İşlerine galib gelenler (sözlerini kabul ettirip mücadeleyi kazananlar): «Üzerlerine kesinlikle bir mescid (mabed) yapacağız.» dediler.

سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ رَّابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ ۚ وَ يَقُولُونَ خَمْسَةٌ

(Bazıları) diyecekler (Onlar) üçtür dördüncüleri köpekleridir ve(ya) derler Beştir

gelecek zaman h., fiili muzari+fâil | (هُمْ) (Onlar) olarak takdir edilen mahzuf mübtedanın haberi | mübteda | haber | atıf h. | fiili muzari+fâil | (هُمْ) olarak takdir edilen mahzuf mübtedanın haberi

(ثَلَاثَةٌ)'ün sıfatı; isim cümlesi

سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ رَجْمًا بِالْغَيْبِ ۚ وَ يَقُولُونَ سَبْعَةٌ

altıncıları köpekleridir taş atarak gayba ve derler (onlar) yedidir

mübteda | haber | hal, {(يَقُولُونَ)'deki (و)'dan hal konumunda masdar} | car-mecrur {(رَجْمًا)'in sıfatı } | atıf h. | fiili muzari+fâil | (هُمْ) olarak takdir edilen mahzuf mübtedanın haberi

وَ ثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ ۚ قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ بِعِدَّتِهِم

başlama h. sekizincileri köpekleridir De ki Rabbim daha iyi bilir onların sayılarını

mübteda | haber | emir fiili | mübteda | harfi cer-mecrur isim

مَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ قف فَلَا تُمَارِ فِيهِمْ إِلَّا مِرَآءً

Onları bilmez başkası pek az kimseden O halde tartışma onlar hakkında dışında tartışma

nefiy h., fiili muzari, mef'ul | istisna h. | fâil | rabıta+nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., fiili muzari | car-mecrur | istisna h. | mef'ûlü mutlak

﴿ 22 ﴾ ظَاهِرًا ص وَ لَا تَسْتَفْتِ فِيهِمْ مِّنْهُمْ أَحَدًا ع

zahiri ve fetva isteme onlar hakkında onlardan hiçbir kimseden

sıfat | atıf h. | nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., illet harfinin düşmesiyle meczum f. muzari | car-mecrur | car-mecrur | mef'ul

22. (Olayın ardından asırlar sonra bazıları) Gayba taş atarak (bilinmeyen hakkında tahmin yürüterek:) «(Mağara ehli) üçtür (üç kişidir); dördüncüleri köpekleridir» diyecekler; ve(ya): «Beştir, altıncıları köpekleridir» derler. (Kimileri de:) «(Onlar) yedidir, sekizincileri köpekleridir» derler. De ki: «Onların sayılarını Rabbim daha iyi bilir. Onları pek az kimseden başkası bilmez». O halde onlar (Ashâb-ı Kehf) hakkında, zahiri tartışma dışında (yani delillerin açık olması haricinde) tartışma ve onlar hakkında (ileri geri konuşan) kimselerin hiçbirinden fetva isteme.

وَ	لَا تَقُولَنَّ	لِشَيْءٍ	إِنِّي	فَاعِلٌ	ذَٰلِكَ	غَدًا ﴿23﴾
ve	sakın deme	Hiçbir şey için	Ben mutlaka	yaparım	bunu	yarın
atıf h.	tekit nununa birleşmiş nehy-i hazır; nehiy ve cezm h.	car-mecrur	tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	(فَاعِلٌ) ismi fâilinin mef'ulü	zaman zarfı, {fâille bağlantılıdır}

إِلَّا	أَنْ يَشَاءَ	اللَّهُ	وَ	اذْكُرْ	رَبَّكَ	إِذَا	نَسِيتَ
hariç	dilemesi	Allah'ın	atıf h.	an	Rabbini	zaman	(İnşaallah demeyi) unuttuğun
istisna h.	masdar ve nasb h., fiili muzari	fâil		emir fiili	mef'ul	şart bildiren ve cümleye muzaf olan zaman zarfı	fi'lu'ş-şart; f. mazi, fâil, cümle (إِذَا) zarfının muzafun ileyhi, önceki cümlede açıklanan cevabü'ş-şart mahzuf

وَ	قُلْ	عَسَىٰ	أَنْ يَهْدِيَنِ	رَبِّي	لِأَقْرَبَ	مِنْ هَٰذَا	رَشَدًا ﴿24﴾
ve	de	umulur ki	beni iletir	Rabbim	daha yakın	bundan	doğruya
atıf h.	emir fiili	camid f. mazi, umut ifade eder	(عَسَىٰ)'nın fâili; masdarı müevvel ;masdar ve nasb h., fiili muzari, nûnu vikaye, alttaki esre mahzuf mef'ul	((يَهْدِي)'nin fâili	h. cer, gayri munsarif kalıbı olduğu için esre yerine fethayla mecrur	harfi cer, işaret ismi {(أَقْرَبَ) ile bağlantılıdır}	temyiz

23. (Ashab-ı Kehf kıssasında olduğu gibi) Hiçbir şey için: «Allah'ın dilemesi hariç sakın ben bunu yarın mutlaka yaparım deme!» Unuttuğun zaman Rabbini an ve «Umulur ki, Rabbim beni bundan daha yakın (bir zamanda) doğruya (başarıya) yöneltip-iletir.» de

وَ	لَبِثُوا	فِي كَهْفِهِمْ	ثَلَاثَ	مِائَةٍ	سِنِينَ
başlama h.	onlar kaldılar	mağaralarında	üçyüz		sene
	f. mazi, fâil	h. cer-mecrur isim	zaman zarfı naibi, muzaf {fiille bağlantılı}	muz. ileyh	(ثَلَاثَ مِائَةٍ)'den bedel

وَ	ازْدَادُوا	تِسْعًا ﴿25﴾	قُلِ	اللَّهُ	أَعْلَمُ	بِمَا	لَبِثُوا ۚ
ve	kattılar	dokuz (yıl daha buna)	De ki:	Allah	daha iyi bilir		kaldıklarını
atıf h.	f. mazi, fâil	temyiz	emir fiili, geçiş dolayısıyla esreli	mübteda	haber	h. cer, ismi mevsul {(مَا): masdar h. de denmiştir}	sıla; mazi fiil cümlesi, fâil

لَهُ	غَيْبُ	السَّمَاوَاتِ	وَ	الْأَرْضِ ۖ	أَبْصِرْ	بِهِ	وَ	أَسْمِعْ ۖ
O'na aittir	gaybı	göklerin	ve	yerin	ne güzel gören	O	ve	ne mükemmel işitendir
haber mukaddem; şibhi cümle	mübteda muahhar, muzaf	muzafun ileyh	atıf h.	matuf	(kendine has kalıbıyla) taaccüb fiili	zaid h. cer (taaccüb fiilinin kalıbıyla birlikte kullanılır), fâil	atıf h.	taaccüb fiili, (بِهِ) takdir edilir, çünkü önceden de gelmiştir

مَا	لَهُمْ	مِنْ دُونِهِ	مِنْ وَلِيٍّ	وَ	لَا يُشْرِكُ	فِي حُكْمِهِ	أَحَدًا ﴿26﴾
yoktur	onların	O'ndan başka	bir velisi	ve	ortak (kabul) etmez	hükümranlığında	hiç kimseyi
nefi y h.	haber mukaddem: şibhi cümle	h. cer-mecrur isim	zaid cer, mübteda muahhar	atıf h.	nefiy h., f.muzari	h. cer-mecrur isim	mef'ul

25. Onlar mağaralarında üçyüz sene kaldılar. Dokuz (yıl daha) kattılar. 26. De ki: (Ne kadar) kaldıklarını Allah daha iyi bilir. Göklerin ve yerin gaybı (insanlara gizli kalan sırları) O'na aittir. O, ne güzel gören ve ne mükemmel işitendir! Onların (gökler ve yerdekilerin), O'ndan başka bir velisi (işlerini üstleneni, dostu, yöneticisi) yoktur. O, hiç kimseyi hükümranlığında ortak (kabul) etmez.

وَ	اتْلُ	مَا	أُوحِيَ	إِلَيْكَ	مِنْ كِتَابِ	رَبِّكَ ۖ
başlama h.	oku	vahyedileni		sana	Kitabı'ndan	Rabbinin
	emir fiili, illet harfinin düşmesiyle meczum	sıla, fiil cümlesi; meçhul f. mazi	mef'ul, ismi mevsul	car-mecrur	harfi cer-mecrur isim, muzaf { (مَا)'dan hal de denmiştir}	muz. ileyh, muzaf, (كَ): muz. ileyh

﴿ 27 ﴾	مُلْتَحَدًا	مِنْ دُونِهِ	وَ لَنْ تَجِدَ	لِكَلِمَاتِهِ	مُبَدِّلَ	لاَ
	bir sığınak	O'ndan başka	asla bulamazsın	Onun kelimelerini	değiştirecek	yoktur
	mef'ul	h. cer-mecrur isim	te'kid-i nefyi istikbal; nefiy ve nasb h., f. muzari	atıf h.	(لاَ)'nın haberi, şibhi cümle	(لاَ)'nın ismi	en-nafiye li'l-cins {cinsini nefyeden lâ}

27. Rabbinin Kitabı'ndan sana vahyedileni oku. Onun kelimelerini (isteseniz de Kur'an'ın sözlerini) değiştirecek yoktur. (Aksi takdirde) O'ndan başka bir sığınak da bulamazsın.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 295 ≻

(KEHF, 21 - 22):

(أَعْثَرَ يُعْثِرُ إِعْثَارًا): (if'al b.) bildirdi, muttali kıldı, buldurdu (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi [(وَعَدَ يَعِدُ) اَلْوَعْدُ]: vaat, söz (اَلسَّاعَةُ ج سَاعَاتٌ): saat, marife olarak kıyamet (اَلرَّيْبُ): şüphe, zan (اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): iş, emir, durum, husus (تَنَازَعَ يَتَنَازَعُ تَنَازُعًا): (tefâul b.) çekişmeye sundu, ihtilafa düştü (بَنَى يَبْنِي بُنْيَانًا): (nakıs f.) bina etti, yaptı, kurdu [(عَلِمَ يَعْلَمُ) اَلْاَعْلَمُ]: (ismi tafdil) daha iyi bilen, en iyi bilen (غَلَبَ يَغْلِبُ غَلْبًا): galip geldi, yendi, üstün geldi (اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial b.) yaptı, husule getirdi/ edindi (اَلْقَلِيلُ ج قَلِيلُونَ): az, azınlık (اَلثَّلاَثَةُ): üç (اَلْكَلْبُ ج كِلاَبٌ): köpek (اَلْخَمْسَةُ): beş [(اَلرَّجْمُ بِالْغَيْبِ) اَلرَّجْمُ]: kafadan atma, zan üzerine konuşma/ kovma (اَلسَّادِسُ): altıncı (اَلسَّبْعَةُ): yedi [(عَلِمَ يَعْلَمُ) اَلْاَعْلَمُ]: (ismi tafdil) daha iyi bilen, en iyi bilen (اَلثَّامِنُ): sekizinci (اَلْعِدَّةُ): sayı, adet, miktar, iddet (اَلرَّابِعُ): dördüncü (مَارَى يُمَارِي مِرَاءً): (müfâale b.) münazara etti, tartıştı, çekişti [(ظَهَرَ يَظْهَرُ) اَلظَّاهِرُ]:(ismi fail) zahiri, sathi, dıştan (اِسْتَفْتَى يَسْتَفْتِي اِسْتِفْتَاءً): fikir aldı, fetva istedi (اَلْاَحَدُ): bir, tek, kimse

(KEHF, 23 - 24):

[(فَعَلَ يَفْعَلُ) اَلْفَاعِلُ]: (ismi fail) yapan (اَلْغَدُ): yarın (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti (ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): zikretti, bahsetti, hatırladı/ mükafatlandırdı (نَسِيَ يَنْسَى نَسْيًا): (nâkıs f.) unuttu, hatırından çıkardı (هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nâkıs f.) hidayet verdi, yol gösterdi, tarif etti, irşad etti [(قَرَبَ يَقْرَبُ) اَلْاَقْرَبُ]: (ismi tafdil) en yakın [(رَشِدَ يَرْشَدُ) اَلرَّشَدُ]: (masdar) isabetli davranma, dalaletten uzak durma, doğru

(KEHF, 25):

(لَبِثَ يَلْبَثُ لُبْثًا): kaldı, ikamet etti, yerleşti (اَلْكَهْفُ): büyük ve geniş mağara (اَلثَّلاَثُ): üç (اَلْمِائَةُ): yüz (اَلسَّنَةُ ج سِنُونَ): sene/ kuraklık, kıtlık (اِزْدَادَ يَزْدَادُ اِزْدِيَادًا): (if´ilal b.) kattı, arttırdı/ arttı, katıldı (اَلتِّسْعُ): dokuz

(KEHF, 26):

[(عَلِمَ يَعْلَمُ) اَلْاَعْلَمُ]: (ismi tafdil) en iyi bilen, daha iyi bilen (لَبِثَ يَلْبَثُ لُبْثًا): kaldı, ikamet etti, yerleşti (اَلْغَيْبُ ج غُيُوبٌ): gayb, göze gözükmeyen, idrak edilmeyen (أَبْصِرْ بِهِ): (taaccup siygası) ne güzel gören (أَسْمِعْ بِهِ): (taaccup sigası) ne güzel işitendir, ne işitici (اَلْوَلِيُّ ج اَوْلِيَاءُ): veli, dost, yakın (أَشْرَكَ يُشْرِكُ اِشْرَاكًا): (if´al b.) Allah'a ortak koştu [(حَكَمَ يَحْكُمُ) اَلْحُكْمُ]: hüküm/ hikmet (اَلْاَحَدُ): bir, tek, kimse

(KEHF, 27) :

(تَلاَ يَتْلُو تِلاَوَةً): (nakıs f.) kıraat etti, okudu (اَلْكَلِمَةُ ج كَلِمَاتٌ): ilahi hüküm, kelam, söz (أَوْحَى يُوحِي إِيحَاءً):(nakıs fiil , if´al b.) vahyetti/ işaret etti/ sır verdi/ ilham etti/ sevketti (وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal fiil) buldu [(بَدَّلَ يُبَدِّلُ) اَلْمُبَدِّلُ]: (ismi fail) değiştiren [(اِلْتَحَدَ يَلْتَحِدُ) اَلْمُلْتَحَدُ]: sığınak, iltica yeri

≺ CÜZ: 15, KUR'ÂN SAYFASI: 296 (18 / KEHF: 28 – 34) ≻

وَ	اصْبِرْ	نَفْسَكَ	مَعَ	الَّذِينَ	يَدْعُونَ	رَبَّهُمْ
	sabret emir fiilii	nefsine mef'ul	ile birlikte mekan zarfı, {fiille bağlantılıdır}	kimseler muzafun ileyh, ismi mevsul	dua eden sıla, fiil cümlesi; fiili muzari+fâil	Rablerine mef'ul
atıf h.						

بِالْغَدَاةِ	وَ	الْعَشِيِّ	يُرِيدُونَ	وَجْهَهُ	وَ	لاَ تَعْدُ
sabah car-mecrur	ve atıf h.	akşam matuf	dileyerek hal; fiil cümlesi {(يُرِيدُونَ) cümlesi, (يَدْعُونَ)'nin fâilinden hal}; fiili muzari+fâil	O'nun rızasını mef'ul	atıf h.	ayrılmasın nehy-i gaib; nehiy ve cezm h., fiili muzari

عَيْنَاكَ	عَنْهُمْ ج	تُرِيدُ	زِينَةَ	الْحَيَاةِ	الدُّنْيَا	وَ
gözlerini fâil, muzaf, muz. ileyh	onlardan car-mecrur	isteyerek (تَعْدُ)'deki gizli zamirden hal	süsünü mef'ul, muzaf	hayatının muzafun ileyh, mevsuf	Dünya sıfat	atıf h.

لاَ تُطِعْ	مَنْ	أَغْفَلْنَا	قَلْبَهُ	عَنْ ذِكْرِنَا	وَ	اتَّبَعَ
itaat etme nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., fiili muzari	kimseye mef'ul, ismi mevsul	gafil kıldığımız sıla, fiil cümlesi; f. mazi, fâil	kalbini mef'ul	bizi anmaktan harfi cer-mecrur isim	ve atıf h.	uyan f. mazi

هَوَاهُ	وَ	كَانَ	أَمْرُهُ	فُرُطًا	﴿ 28 ﴾
hevesine mef'ul	atıf h.	olan f. mazi, nâsih	işi (كَانَ)'nin ismi	aşırılık (كَانَ)'nin haberi	

28. O'nun rızasını dileyerek sabah akşam Rablerine dua edenlerle birlikte nefsine sabret (nefsine hakim olarak sebat et). Dünya hayatının (geçici ve aldatıcı) süsünü isteyerek gözlerin onlardan ayrılmasın. Kalbini (günaha meyli dolayısıyla) bizi anmaktan gafil (kıldığımız, hevesine (kötü arzularına) uyan ve işi aşırılık olan kimseye itaat etme (boyun eğip uyma).

وَ	قُلِ	الْحَقُّ	مِنْ رَبِّكُمْ	فَمَنْ	شَآءَ	فَلْيُؤْمِنْ
	De ki emir fiili	Hak mübteda	Rabbinizdendir haber, şibhi cümle	atıf h. mübteda, şart ismi	O halde dileyen kimse fi'lu'ş-şart; f. mazi	iman etsin cevâbü'ş-şart; emr-i gâib
atıf h.						

(مَنْ) mübtedasının haberi; şart ve cevabı

وَ	مَنْ	شَآءَ	فَلْيَكْفُرْ لا	إِنَّآ	أَعْتَدْنَا	لِلظَّالِمِينَ
atıf h.	kimse mübteda, şart ismi	dileyen fi'lu'ş-şart; f. mazi	inkâr etsin cevâbü'ş-şart; emr-i gaib; cevabü'ş-şart için rabıta, emir lamı, fiili muzari	Doğrusu Biz tekid ve nasb h., (نَا): (إِنَّ)'nin ismi	hazırladık (إِنَّ)'nin haberi, fiil cümlesi, f. mazi, fâil	zalimler için harfi cer-mecrur isim

(مَنْ) mübtedasının haberi; şart ve cevabı

نَارًا لا	أَحَاطَ	بِهِمْ	سُرَادِقُهَا ط	وَ	إِنْ يَسْتَغِيثُوا	يُغَاثُوا	بِمَآءٍ
bir cehennem mef'ul, mevsuf	çepeçevre kuşatan f. mazi	onları car-mecrur	duvarları fâil		Eğer yardım isterlerse şart ve cezm h., fi'lu'ş-şart; f. muzari, fâil	yardım edilirler cevâbü'ş-şart; meçhul, fiili muzari, naibi fâil	bir su ile car-mecrur, mevsuf
				atıf h.			

{(أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا) cümlesi, (نَارًا)'ın sıfatı}: mazi fiil cümlesi

﴿ 29 ﴾	مُرْتَفَقًا	وَ	سَآءَتْ	الشَّرَابُ ط	بِئْسَ	الْوُجُوهَ ط	يَشْوِي	كَالْمُهْلِ
	bir faydalanma yeri temyiz	ve atıf h.	ne kötü {zem için } f. mazi,	içecek fâil, (zemmin tahsis edildiği mahzuf kelime (مَاءٍ)'dir)	Ne kötü zem ifade eden camid f. mazi	yüzleri mef'ul	kavuran (مَاءٍ)'in ikinci sıfatı; fiili muzari cüm.	erimiş maden gibi (مَاءٍ)'in sıfatı; şibhi cümle

29. De ki: Hak (gerçek), Rabbinizdendir (Hakkın hak olduğunu siz değil Allah belirler). O halde dileyen iman etsin, dileyen inkâr etsin. Doğrusu Biz, zalimler için duvarları onları çepeçevre kuşatan bir cehennem hazırladık. Eğer yardım isterlerse, erimiş maden gibi yüzleri kavuran (onları haşlayan) bir su ile yardım edilirler. Ne kötü bir içecek ve ne kötü bir faydalanma (barınak) yeri!

إِنَّ	الَّذِينَ	آمَنُوا	وَ	عَمِلُوا	الصَّالِحَاتِ
Gerçek şu ki tekid ve nasb h.	kimseler (إِنَّ)'nin ismi, ismi mevsul	iman eden sıla, fiil cümlesi; f. mazi, fâil		yapanlar f. mazi, fâil	salih (güzel) işler mef'ul

إِنَّا	لَا نُضِيعُ	أَجْرَ	مَنْ	أَحْسَنَ	عَمَلًا ج ﴿30﴾
şüphesiz biz birinci (إِنَّ)'nin haberi: tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi+..	zâyi etmeyiz (إِنَّ)'nin haberi, olumsuz muzari f. cümlesi	ecrini mef'ul, muzaf	kimselerin muzafun ileyh, ismi mevsul	güzel yapan sıla, fiil cümlesi; f. mazi	bir işi mef'ul

30. Gerçek şu ki; İman edip de salih (güzel) işler yapanlar, şüphesiz biz, güzel iş yapan kimselerin ecrini zâyi etmeyiz.

أُولَٰئِكَ	لَهُمْ	جَنَّاتُ عَدْنٍ		تَجْرِي	مِنْ تَحْتِهِمُ	الْأَنْهَارُ
İşte mübteda, işaret ismi	onlara vardır haber mukaddem; şibhi cümle	Adn cennetleri mübteda muahhar, muzaf,	muzafun ileyh	akan (جَنَّاتُ)'nün sıfatı; muzari fiil c.	altlarından h. cer, zarf ismi	ırmaklar (تَجْرِي)'nin fâili

(أُولَٰئِكَ) mübtedasının haberi; isim cümlesi

يُحَلَّوْنَ	فِيهَا	مِنْ أَسَاوِرَ	مِنْ ذَهَبٍ	وَ	يَلْبَسُونَ	ثِيَابًا
Onlar süslenirler meçhul f. muzari+fâil (يُحَلَّوْنَ) fiil cümlesi (لَهُمْ)'deki zamirden hal	orada car-mecrur	bileziklerden harfi cer, gayri munsarif isim olduğu için kesra yerine fethayla mecrur, mevsuf	altından (أَسَاوِرَ)'nın sıfatı; şibhi c.	atıf h.	giyerler fiili muzari+fâil	elbiseler mef'ul, mevsuf

عَلَى الْأَرَائِكِ ط	فِيهَا	مُتَّكِئِينَ	إِسْتَبْرَقٍ	وَ	مِنْ سُنْدُسٍ	خُضْرًا
tahtlar üzerine car-mecrur	orada car-mecrur	yaslanıp-kurulurlar (يَلْبَسُونَ)'nin fâilinden hal	kalın ipekten matuf	ve atıf h.	ince ipekten car-mecrur	yeşil sıfat

مُرْتَفَقًا ع ﴿31﴾	حَسُنَتْ	وَ	الثَّوَابُ ط	نِعْمَ
istifade yeri temyiz	ne güzel f. mazi, övgü ifade eder	ve atıf h.	mükafat fâil	Ne güzel camid f. mazi, övgü ifade eder

31. İşte onlara, altlarından ırmaklar akan Adn cennetleri vardır. Onlar orada (Adn cennetlerinde) altından bileziklerle süslenirler, ince ve kalın ipekten yeşil elbiseler giyerler, tahtlar üzerine yaslanıp-kurulurlar. Ne güzel mükafat (ödül, sevab karşılık) ve ne güzel istifade yeri!

وَ	اضْرِبْ	لَهُمْ	مَثَلًا	رَجُلَيْنِ	جَعَلْنَا	لِأَحَدِهِمَا
başlama h.	Onlara misal ver emir fiili	car-mecrur	mef'ul	iki adamı bedel, müsennâ, mevsuf	verdik (رَجُلَيْنِ)'in sıfatı; mazi f.cüm.	O ikisinden birine h. cer-mecrur isim

جَنَّتَيْنِ	مِنْ أَعْنَابٍ	وَ	حَفَفْنَاهُمَا	بِنَخْلٍ	وَ	جَعَلْنَا
iki bahçe mef'ul, müsennâ	üzüm bağlarından (جَنَّتَيْنِ)'in sıfatı; şibhi cümle	, atıf h.	etraflarını çevreledik f. mazi, fâil, mef'ul	hurma ağaçları)yla car-mecrur	, atıf h.	bitirdik f. mazi, fâil

بَيْنَهُمَا	زَرْعًا ط ﴿32﴾	كِلْتَا	الْجَنَّتَيْنِ	آتَتْ	أُكُلَهَا
aralarında mekan zarfı, muzaf, muzafun ileyh	ekinler mef'ul	ikisi (de) mübteda, müsennâ, muzaf	iki bahçenin muzafun ileyh, müsennâ	verdi haber; mazi fiil cümlesi	yemişlerini mef'ul

وَ	لَمْ تَظْلِمْ	مِنْهُ	شَيْئًا لا	وَ	فَجَّرْنَا	خِلَالَهُمَا	نَهَرًا لا ﴿33﴾
, atıf h.	eksik bırakmadı cahd-ı mutlak	ondan car-mecrur	hiçbir şeyi atıf h. mef'ul		fışkırtmıştık f. mazi, fâil	ikisinin arasından mekan zarfı, muzaf, (هُمَا): muz. ileyh	ırmak mef'ul

32. Onlara (fakir mü'minleri yanından kov diyenlere), (şu) iki adamı misal ver: O ikisinden birine üzüm bağlarından iki bahçe verip hurma (ağaçları)yla her iki (bağın ya da bahçenin) etrafını çevreledik (donattık),

(bahçelerin) aralarında da ekinler bitirdik. **33.** İki bahçenin ikisi de yemişlerini (bolca) verdi, hiçbirini eksik (verimsiz) bırakmadı. İkisinin arasından bir de ırmak fışkırtmıştık.

وَ	كَانَ	لَهُ	ثَمَرٌ ج	فَقَالَ	لِصَاحِبِهِ	وَ	هُوَ	يُحَاوِرُهُ
	vardı	onun	geliri	şöyle dedi	arkadaşına			konuşurlarken
başlama h.	f. mazi, nâsih	(كَانَ)'nin mukaddem haberi; şibhi cümle	(كَانَ)'nin muahhar ismi	atıf h. f. mazi	h. cer-mecrur isim	hal vâvı	mübteda	haber; muzari fiil cümlesi; mef'ul

(قَالَ)'deki müstetir zamirden hal; isim cümlesi

﴿ 34 ﴾	نَفَرًا	أَعَزُّ	وَ	مَالاً	مِنْكَ	أَكْثَرُ	أَنَا
	insan sayısı bakımından	güçlüyüm	,	malca	senden	çoğum	Ben
	temyiz	(أَكْثَرُ) üzerine matuf	atıf h.	temyiz	car-mecrur	haber	mübteda

34. Onun (iki bağ sahibi adamın başka) geliri de vardı. (Bu sebeple böbürlenerek) arkadaşıyla konuşurken ona şöyle dedi: «Ben, malca (servetçe) senden daha çoğum (zenginim); insan sayısı (çoluk çocuk, çalışanlar, hizmetçiler v.b nüfus) bakımından senden daha güçlüyüm.»

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 296 ≻

(KEHF, 28 – 29 – 30 – 31 – 32) :

(صَبَرَ يَصْبِرُ صَبْرًا): sabretti (دَعَا يَدْعُو): (nakıs f.) ibadet etti, davet etti, dua etti (اَلْغَدَاةُ): sabah (اَلْعَشِيُّ): gündüzün sonu, akşam (اَلْوَجْهُ ج وُجُوهٌ): zat/ yüz/ başlangıç (عَدَا يَعْدُو عَدْوًا): (nakıs fiil) kaydı/ aktı/ aştı/ koştu (اَلْعَيْنُ ج عُيُونٌ): göz/ kaynak/ pınar (اَلزِّينَةُ ج زِينَاتٌ): ziynet, süs (أَطَاعَ يُطِيعُ): (ecvef fiil ,if'al b.) itaat etti, uyum sağladı (اَلذِّكْرُ): zikir, tefekkürle hatıra getiriş (أَغْفَلَ يُغْفِلُ اِغْفَالاً): (if'al b.) gafil buldu, gafil avladı, gaflette bıraktı (اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (if'ilal b.) uydu, tabi oldu (اَلْفُرُطُ): aşırı gidiş, haddi aşma, aşırılık (أَعْتَدَ يُعْتِدُ اِعْتَادًا): (if'al b.) hazırladı (اَلْمَاءُ ج مِيَاهٌ): su (أَحَاطَ يُحِيطُ اِحَاطَةً بِ): (if'al b.) kuşattı, ihata etti (شَوَى يَشْوِي شَيًّا): (lefif f.) kızarttı, kavurdu (اَلسُّرَادِقُ): çadır/ duvar/ evin orta boşluğunun üzerine çekilen çadır, çadırın çevresinde bulunan engel (اِسْتَغَاثَ يَسْتَغِيثُ اِسْتِغَاثَةً): (istif'al b.) yardıma çağırdı, yardım istedi (غَاثَ يَغِيثُ): (ecvef f.) yardım etti, yardım gördü, yağmur verdi (اَلْمُهْلُ): maden filizlerinin eritilmiş olanı/ irin/ koyu ve kaynar zeytinyağı (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi (اَلْوَجْهُ ج وُجُوهٌ): yüz/ zat/ başlangıç/ yön (بِئْسَ): (zem kelimesi) ne kötü (اَلشَّرَابُ ج اَشْرِبَةٌ): içilen şey, içecek, içki (سَاءَ يَسُوءُ):(ecvef f.) kötü oldu [(اِرْتَفَقَ يَرْتَفِقُ)اَلْمُرْتَفَقُ]:(ismi mekan) dayanma yeri,faydalanma mevkii, istifade yeri,arkadaşlık yeri (أَضَاعَ يُضِيعُ اِضَاعَةً): (if'al b.) zayi etti, telef etti/ ihmal etti (أَحْسَنَ يُحْسِنُ اِحْسَانًا): (if'al b.) güzel yaptı, iyilik etti, nimetlendirdi (جَرَى يَجْرِي جَرْيًا): (nakıs fiil) cereyan etti, aktı (اَلنَّهْرُ ج اَنْهَارٌ): nehir, ırmak (اَلْأَسْوِرَةُ ج أَسَاوِرُ): bilezik (اَلذَّهَبُ): altın (حَلَّى يُحَلِّي تَحْلِيَةً): (nakıs f.-tef'il b.) süs eşyası takmak, süslemek, süslendirmek (لَبِسَ يَلْبَسُ لُبْسًا): giyindi, taktı, süslendi (اَلثَّوْبُ ج ثِيَابٌ): elbise (اَلْأَخْضَرُ ج خُضْرٌ): yeşil (اَلسُّنْدُسُ): dokunmuş ipek, ince ve halis ipek (اَلْاِسْتَبْرَقُ): kalın ipek, atlas (اَلْمُتَّكِئُ ج مُتَّكِئُونَ): (ismi fail) yaslanan, kurulan (اَلْأَرِيكَةُ ج أَرَائِكُ): sandalye, koltuk, divan (نِعْمَ): (övme fiili) ne güzel (اَلثَّوَابُ): sevab (حَسُنَ يَحْسُنُ حُسْنًا): güzel oldu (اَلْعِنَبُ ج اَعْنَابٌ): üzüm, bağ (اَلزَّرْعُ ج زُرُوعٌ): ekin, toprağı sürülüp, ekilmiş nebat (اَلنَّخْلَةُ ج نَخْلٌ): hurma ağacı (حَفَّ يَحُفُّ حَفًّا): (muzaaf fiil) kuşattı, çevreledi, etrafında dolaştı

(KEHF, 33 – 34):

(كِلْتَا): her ikisi (müennes için) (اَلْأُكُلُ): yemiş, yenilen nesne (فَجَّرَ يُفَجِّرُ تَفْجِيرًا): (tef'il b.) akıttı, fışkırttı (اَلْخَلَلُ ج خِلاَلٌ): aralık, ara, gedik, yarık (اَلثَّمَرُ): gelir, meyve (حَاوَرَ يُحَاوِرُ مُحَاوَرَةً): (müfaale b.) muhavere etti, konuştu [(عَزَّ يَعِزُّ) اَلْأَعَزُّ]: (ismi tafdil) daha aziz, daha üstün (اَلنَّفَرُ ج اَنْفَارٌ): gurup, birlik

≺ CÜZ: 15, KUR'ÂN SAYFASI: 297 (18 / KEHF: 35 – 45) ≻

وَ	دَخَلَ	جَنَّتَهُ	وَ	هُوَ	ظَالِمٌ	لِنَفْسِهِ ۚ	قَالَ	مَآ أَظُنُّ
	girdi	bahçesine		o	zulmederek	kendisine	dedi	sanmam
atıf h.	f. mazi	mef'ul	hal vâvı	mübteda	haber	h. cer {takviye için zaid de denmiş}, mecrur isim, muzaf {(ظَالِمٌ)'un mef'ûlü de denmiş},(ه): muz. ileyh	f. mazi	nefy-i hal; nefiy h., fiili muzari

أَنْ تَبِيدَ	هَٰذِهِۦٓ	أَبَدًا ۙ	﴿ 35 ﴾	وَ	مَآ أَظُنُّ	السَّاعَةَ	قَآئِمَةً ۙ
helak olacağını	bunun	hiçbir zaman			sanmıyorum	Kıyametin	kopacağını
(أَظُنُّ)'nun mef'ûlü; masdar-ı müevvel	(تَبِيدَ)'nin fâili	zaman zarfı, {fiille bağlantılıdır}		atıf h.	nefiy h., fiili muzari	birinci mef'ul	ikinci mef'ul

﴿ 36 ﴾	مُنْقَلَبًا	مِنْهَا	خَيْرًا	لَّأَجِدَنَّ	إِلَىٰ رَبِّي	لَئِن رُّدِدتُّ	وَ
	bir akıbet	bundan	hayırlı	kesinlikle bulurum	Rabbimin (huzuruna)	şayet döndürülürsem	,
	temyiz	car-mecrur	mef'ul	lâmu cevabi'l kasem, tekid nûnu'na birleşmiş fiili muzari	harfi cer-mecrur isim	yemin yerine geçen lam, şart ve cezm h., fi'lu'ş-şart; f. mazi, fâil	atıf h.

35. (Allah'ın verdiğini düşünmeden kendi kendine duyduğu iftiharla) kendisine zulmederek bahçesine girdi. (Şöyle) dedi: «Bunun, hiçbir zaman helak (yok) olacağını (batacağını) sanmam.»

36. « (Bu arada) Kıyametin kopacağını da sanmıyorum. Şayet Rabbimin huzuruna döndürülürsem, kesinlikle, (orada) bundan daha hayırlı bir akıbet (dönüş yeri) bulurum »

أَ كَفَرْتَ	بِٱلَّذِي	خَلَقَكَ	مِن تُرَابٍ	ثُمَّ	مِن نُّطْفَةٍ	ثُمَّ	سَوَّاكَ	رَجُلًا ۝ ﴿ 37 ﴾
nankörlük mü ettin	seni yaratana		topraktan	sonra	nutfeden	sonra	düzene koyana	bir adam olarak seni
soru h., f. mazi, fâil	harfi cer, ismi mevsul	sıla: f. mazi cümlesi, mef'ul	car-mecrur	atıf h.	car-mecrur (مِن تُرَاب) üzerine matuf }	atıf h.	f. mazi, mef'ul	ikinci mef'ul, {(كَ)'den hal de denmiştir}

قَالَ	لَهُۥ	صَاحِبُهُۥ	وَ	هُوَ	يُحَاوِرُهُۥٓ
dedi	ona	arkadaşı	,		karşılıklı konuşurken
f. mazi	car-mecrur	fail	hal vâvı	mübteda	haber, muzari fiil cümlesi, mef'ul

37. Karşılıklı konuşurken arkadaşı ona: «Sen, seni topraktan, sonra nutfeden (spermadan) yaratan, daha sonra seni bir adam düzenine (insan biçimine) koyan (Allah)'a mı nankörlük ettin? » dedi.

﴿ 38 ﴾	أَحَدًا	بِرَبِّي	لَآ أُشْرِكُ	وَ	رَبِّي	ٱللَّهُ	هُوَ	لَٰكِنَّا (قصر)
	kimseyi	Rabbime	ortak koşmam	ve	benim Rabbimdir	Allah	O	Fakat ben(im inancım)
	mef'ul	harfi cer-mecrur isim	nefy-i istikbal; nefiy h., fiili muzari	atıf h.	(اللَّهُ)'nün haberi	mübteda	şan zamiri, ikinci, mübteda	(لٰكِنْ أَنَا)'nin tahfifi (kısaltılmış hali) istidrak ve nasb h., (أَنَا):mübteda (hemzesi tahfif için düşmüş)

(هُوَ)'nin haberi: isim cüm.

birinci mübteda (أَنَا)'nin haberi

38. «Fakat ben(im inancım); O Allah benim Rabbimdir (beni Rab sıfatıyla eğiten, yetiştiren, adam haline getiren, bugüne gelmemi sağlayandır) ve ben Rabbime (bu sıfatlarında) kimseyi ortak koşmam.»

وَ	لَوْلَآ	إِذْ	دَخَلْتَ	جَنَّتَكَ	قُلْتَ	مَا	شَآءَ	ٱللَّهُ ۙ
atıf h.	olmaz mıydı	girdiğinde	f. mazi, fâil	bahçene mef'ul	deseydin f. mazi, fâil	mef'ul mukaddem, cezmeden şart ismi	f. mazi	Mâşâallah fâil
	tahdid h.	geçmiş zaman zarfı						

لَا	قُوَّةَ	إِلَّا	بِٱللَّهِ ۚ	إِن تَرَنِ	أَنَا (قصر)	أَقَلَّ	مِنكَ
yoktur	hiç bir kuvvet	başka	Allah'tan	beni görüyorsan	beni	daha az	senden
en-nafiye li'l-cins	(لَا)'nın ismi	istisna h.	(لَا)'nın haberi; şibhi cümle	şart ve cezm h., fi'lu'ş-şart; f. muzari, nûnu vikaye, sondaki esre mahzuf (düşmüş) mef'ul	(تَرَنِ)'deki mahzuf zamir için tekid	hal, { ikinci mef'ul de denmiş}	car-mecrur {(أَقَلَّ) ile bağlantılıdır}

مَالاً وَ وَلَدًا ﴿39﴾ فَعَسَى رَبِّي أَنْ يُؤْتِيَنِ خَيْرًا مِنْ جَنَّتِكَ

senin bahçenden daha hayırlısını bana vermesi Rabbimin umulur ﴿39﴾ evlâtça ve malca

harfi cer-mecrur isim, {(خَيْرًا) ile bağlantılıdır} | ikinci mef'ul | (عَسَى)'nın haberi; masdar ve nasb h., fiili muzari, nûnu vikaye+ mahfuz mef'ul (esre) | (عَسَى)'nın ismi | rabıta+ cevabü'ş-şart; fiil cümlesi; camid f. mazi+.. | matuf | atıf h. | temyiz

وَ يُرْسِلَ عَلَيْهَا حُسْبَانًا مِنَ السَّمَآءِ فَتُصْبِحَ صَعِيدًا زَلَقًا ﴿40﴾

kaygan bir toprak böylece haline gelir gökten hesaplanıp takdir edilmiş olanı üstüne göndermesi ,

sıfat | (تُصْبِحَ)'nın haberi | fâ-i sebebiye, f. muzari, (تُصْبِحَ)'nın ismi (هي) gizli zamiri | car-mecrur | mef'ul | car-mecrur | fiili muzari, çünkü (يُؤْتِيَ) üzerine matuf | atıf h.

أَوْ يُصْبِحَ مَآؤُهَا غَوْرًا فَلَنْ تَسْتَطِيعَ لَهُ طَلَبًا ﴿41﴾

arayıp bulmaya onu asla gücün yetmez çekilmiş suyu hale gelir Yahut

mef'ul | car-mecrur | atıf h.+tekid-i nefy-i istikbal; nefiy ve nasb h., f. muzari | (يُصْبِحَ)'nın haberi | (يُصْبِحَ)'nın ismi | fiili muzari, matuf | atıf h.

39. «Bahçene girdiğinde: Mâşâallah (Allah dilerse olur)! Kuvvet yalnız Allah'tandır, deseydin (daha iyi) olmaz mıydı! Eğer malca ve evlâtça beni kendininkilerden daha az görüyorsan (bil ki):» **40**. «Belki Rabbim bana, senin bahçenden daha hayırlısını verir; (belki de) (seninkinin) üstüne gökten hesaplanıp takdir edilmiş olanı (yıldırım ya da afet) gönderir de kaygan (verimsiz, kıraç, kupkuru, ekinsiz, ağaçsız) bir toprak haline gelir.» **41**. «Yahut, bahçenin suyu (dibe) çekilmiş hale gelir de bir daha onu arayıp-bulmaya asla gücün yetmez.»

وَ أُحِيطَ بِثَمَرِهِ فَأَصْبَحَ يُقَلِّبُ كَفَّيْهِ (قصر) عَلَى مَآ أَنْفَقَ

yaptığı harcamalara iki avcunu Bu sebeple oğuşturur oldu ürünleri kuşatıldı Ve

sıla: mazi f. cümlesi | harfi cer, ismi mevsul (masdar harfi de denmiş) | mef'ul, muzaf, nûn'u izafet için kaldırılmış, (ه): muz. ileyh | (أَصْبَحَ)'nın haberi, muzari f. cümlesi | atıf h., f. mazi, nâsih, (أَصْبَحَ)'nın ismi (هو) gizli zamiri | harfi cer-mecrur isim | meçhul f. mazi | baş-lama h.

وَ هِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا وَ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي فِيهَا

çökmüş haldeki (bahçesi) uğrunda Ah, keşke ben diyordu çardakları üzerine

haber | mübteda | hal vâvı | car-mecrur | münadası mahzuf nida h., temenni ve nasb h., nûnu vikaye+ (لَيْتَ)'nin ismi | fiili muzari | atıf h. | harfi cer-mecrur isim, {(خَاوِيَةٌ) ile bağlantılıdır}

﴿42﴾ أَحَدًا بِرَبِّي لَمْ أُشْرِكْ

hiçbir kimseyi Rabbime ortak koşmamış olsaydım

mef'ul | harfi cer-mecrur isim | (لَيْتَ)'nin haberi, cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., f. muzari

42. (Derken) ürünleri (afetle) kuşatılıp yok edildi. Bu sebeble çardakları üzerine çökmüş haldeki (altüst olmuş bahçesinin) uğrunda yaptığı harcamaya (emek ve masrafa) karşı iki avcunu oğuşturur oldu. «Ah, keşke ben Rabbime hiçbir kimseyi ortak koşmamış olsaydım!» diyordu.

وَ لَمْ تَكُنْ لَهُ فِئَةٌ يَنْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَ مَا كَانَ مُنْتَصِرًا ﴿43﴾

koruyan olamadı ve Allah'tan başka ona yardım edecek bir topluluk kendisine olmadı

(كَانَ)'nin haberi | nefiy h., f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri | atıf h. | muzaf un ileyh | harfi cer-mecrur isim, muzaf {fiille bağlantılıdır} | (فِئَةٌ)'nün sıfatı; fiil cümlesi; fiili muzari+fâil mef'ul | (تَكُنْ)'ün ismi, mevsuf | (تَكُنْ)'ün mukaddem haberi; şibhi cümle | cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., fiili muzari, nâsih | baş-lama h.

43. Kendisine Allah'tan başka yardım edecek bir topluluk olmadı (iftihar ettiği, üstünlük havası tasladığı adamları, yakınları, çocukları ve cemaati onun yıkılışına engel olamadı). Ve (kendi kendini de) koruyan olamadı.

هُنَالِكَ الْوَلَايَةُ لِلَّهِ الْحَقِّ هُوَ خَيْرٌ ثَوَابًا وَ خَيْرٌ عُقْبًا ﴿44﴾

İşte burada velayet Allah'ın-dır gerçek olan O en hayırlısıdır mükafatlandırma bakımından en hayırlısıdır akibet bakımından

mekan zarfı | mübteda | sıfat | haber; şibhi c., mevsuf | mübteda | haber | atıf h. | temyiz | matuf | temyiz

44. İşte burada (bu durumda) velayet (işleri yürütmek, işi üzerine almak, kudret ve hakimiyet, dostluk sahte tanrıların değil) gerçek olan Allah'ındır. Mükafatlandırma bakımından hayırlı olan da, akibet (sonuçlandırma) bakımından hayırlı olan da O'dur.

وَ	اضْرِبْ	لَهُمْ	مَثَلَ	الْحَيَاةِ	الدُّنْيَا	كَمَآءٍ	أَنْزَلْنَاهُ
başlama h.	emir fiili	car-mecrur	mef'ul, muzaf	muz. ileyh, mevsuf	sıfat	bir suya benzer	indirdiğimiz
	misalini ver onlara			dünya hayatının		(هى كماء) (O ..su gibidir) olarak takdir edilen هى mahzuf mübtedasının haberi { hal de denmiştir}	(مَاء)'nin sıfatı: f.cüm: mazi fiil, fâil, mef'ul

مِنَ السَّمَآءِ	فَاخْتَلَطَ	بِهِ	نَبَاتُ الْأَرْضِ	فَأَصْبَحَ	هَشِيمًا	تَذْرُوهُ
gökten	karışmış	onunla	yeryüzünün bitkileri	akabinde haline gelmiştir	çalı-çırpı	savurup götürdüğü
car-mecrur	atıf h., f. mazi	car-mecrur	muzafun ileyh, fâil, muzaf	atıf h. f. mazi, nâsih, (أَصْبَحَ)'nın ismi (هُوَ) gizli zamiri	(هَشِيمًا)'in sıfatı; muzari f., mef'ul	(أَصْبَحَ)'nın haberi, mevsuf

الرِّيَاحُ ط	وَ	كَانَ	اللَّهُ	عَلَى كُلِّ شَيْءٍ	مُقْتَدِرًا	﴿ 45 ﴾
rüzgarların	, başlama h.	f. mazi, nâsih	Allah	her şeyin üstünde	muktedirdir	
fâil		(كَانَ)'nin ismi		muzafun ileyh, h. cer-mecrur isim, muzaf	(كَانَ)'nin haberi	

45. Onlara dünya hayatinin misalini (şöyle) ver: [O (sahip olduklarınızla şımardığınız dünya hayatı)] gökten indirdiğimiz bir suya benzer. Onunla (o suyla) yeryüzünün bitkileri birbirine karışmış, akabinde de rüzgarların savurup götürdüğü çalı-çırpı haline gelmiştir. Allah herşeyin üstünde muktedirdir (iktidar ve kudret ona aittir).

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 297 ≻

(KEHF, 35 – 36 – 37 – 38 – 39 – 40 - 41):

(دَخَلَ يَدْخُلُ): girdi (اَلْجَنَّةُ): ağaçlı bahçe (ظَنَّ يَظُنُّ ظَنًّا): (muzaaf f.) sandı, zannetti (بَادَ يَبِيدُ بَيْدًا):(ecvef fiil) helak oldu, battı (ظَنَّ يَظُنُّ ظَنًّا): (muzaaf f.) zannetti,sandı [(قَامَ يَقُومُ) اَلْقَائِمَةُ]: (ismi fail) vakti gelen, kalkan, duran, kalıcı (رَدَّ يَرُدُّ رَدًّا): (muzaaf f.) döndürdü, iade etti, geri çevirdi (وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal f.) buldu [(اِنْقَلَبَ يَنْقَلِبُ) اَلْمُنْقَلَبُ]: (ismi meful) dönüş yeri, sonuç/ akıbet/ dönüverme [(صَحِبَ يَصْحَبُ) اَلصَّاحِبُ]:(ismi fail) arkadaş, sıkı dost (اَلنُّطْفَةُ): meni, döl (حَاوَرَ يُحَاوِرُ مُحَاوَرَةً): (müfaale b.) muhavere etti, konuştu (اَلتُّرَابُ ج اَتْرِبَةٌ): toprak, toz (اَلرَّجُلُ ج رِجَالٌ): erkek (سَوَّى يُسَوِّي تَسْوِيَةً): (tef'il b.) düzene koydu, tesviye etti/ eşitledi (اَلْاَحَدُ): bir, tek, kimse (دَخَلَ يَدْخُلُ): girdi (شَاءَ يَشَاءُ): (ecvef fiil) diledi, oluşturdu, tercih etti (اِسْتَطَاعَ يَسْتَطِيعُ اِسْتِطَاعَةً): yapabildi, edebildi, gücü yetti (اَلْاَقَلُّ): (ismi tafdil) en az, daha az (اَلصَّعِيدُ ج صُعُدٌ): yeryüzü, arazi, toprak, plato (آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (if'al b) verdi, getirdi (اَلزَّلَقُ): kaygan yer, kaypak, yerin insanın ayağını kaydıracak hale gelmesi [(حَسِبَ يَحْسَبُ) اَلْحُسْبَانُ]: (masdar) sayma (muhalif hareket ettiğinden dolayı bahçene gökten mukadder, hesaplanmış bir felaket ve bela gönderebilir mealinde) (أَصْبَحَ يُصْبِحُ اِصْبَاحًا): (if'al b.) oldu, haline geldi, sabahladı (اَلْغَوْر): (suyu) çekilmiş (اَلْمَاءُ ج مِيَاهٌ): su

(KEHF, 42 - 43 – 44 - 45):

(أَحَاطَ يُحِيطُ اِحَاطَةً): (ecvef fiil ,if'al b.) kuşattı, ihata etti (اَلثَّمَرُ): meyve (أَنْفَقَ يُنْفِقُ اِنْفَاقًا): (if'al b.) harcadı (اَلْكَفُّ): avuç (لَيْتَ): (edat) keşke [(خَوَى يَخْوَى) اَلْخَاوِيَةُ]: (ismi fail) boş, bomboş, çökmüş, yıkık harabe (قَلَّبَ يُقَلِّبُ تَقْلِيبًا عَلَى): (tef'il b.) ellerini oğuşturdu/ pişman oldu/ evirip çevirdi (اَلْمُنْتَصِرُ): (ismi fail) korunan, kaçınan [(وَلِيَ يَلِي) اَلْوَلَايَةُ]: yardım etmek, işlerini yürütmek, egemenlik, otorite, mülk, yardım ve hüküm (اَلْفِئَةُ): birlik, fırka (اَلْعُقْبُ ج اَعْقَابٌ): son, netice (اَلنَّبَاتُ ج نَبَاتَاتٌ): nebat, bitki (اَلْمَاءُ ج مِيَاهٌ): su (أَنْزَلَ يُنْزِلُ اِنْزَالاً):(if'al b.) indirdi (اَلْهَشِيمُ): kuru ot, çalı, çırpı (اِخْتَلَطَ يَخْتَلِطُ اِخْتِلَاطًا): (if'tial b.) karıştı, imtizac etti (اَلرِّيحُ ج رِيَاحٌ): rüzgar (ذَرَا يَذْرُو ذَرْوًا): (nakıs f.) uçurdu, dağıttı, savurdu [(اِقْتَدَرَ يَقْتَدِرُ) اَلْمُقْتَدِرُ]: (ismi fail) muktedir, güç yetiren, kudreti büyük

≺ CÜZ: 15, KUR'ÂN SAYFASI: 298 (18 / KEHF: 46 – 53) ≻

اَلْمَالُ	وَ	الْبَنُونَ	زِينَةُ	الْحَيَاةِ	الدُّنْيَا ج	وَ	الْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ
Mal	ve	oğullar	süsüdür	hayatının	dünya	,	baki kalacak işler
mübteda	atıf h.	matuf, cemi müzekker salim isim	haber, muzaf	muz. ileyh, mevsuf	sıfat, maksur isim	atıf h.	sıfat mübteda

خَيْرٌ	عِنْدَ	رَبِّكَ	ثَوَابًا	وَ	خَيْرٌ	أَمَلاً	﴿ 46 ﴾
daha iyidir	Rabbinin katında		sevab olarak	,	daha hayırlıdır	emel olarak	
haber	mekan zarfı, muzaf {(خَيْرٌ) ile bağlantılıdır}	muz. ileyh, muzaf, (كَ): muzafun ileyh	temyiz	atıf h.	matuf	temyiz	

46. Mal ve oğullar (servet ve çocuklar), dünya hayatının süsüdür. Baki kalacak iyi işler, Rabbinin katında sevab (mükafat) olarak da daha hayırlıdır, emel (ümit bağlanacak hedef) olarak da, daha hayırlıdır.

وَ	يَوْمَ	نُسَيِّرُ	الْجِبَالَ	وَ	تَرَى	الْأَرْضَ	بَارِزَةً لا
	O gün	yürütürüz	dağları		görürsün	yeryüzünü	apaçık
başlama h.	(اذكر) mahzuf fiilinin mef'ulü, muzaf	fiili muzari, fâili (نَحْنُ) gizli zamiri, cümle muzafun ileyh	mef'ul	atıf h.	fiili muzari, fâili (أَنْتَ) gizli zamiri	mef'ul	hal

وَ	حَشَرْنَاهُمْ	فَلَمْ نُغَادِرْ	مِنْهُمْ	أَحَدًا ج	﴿ 47 ﴾
,	onları mahşere toplayacak halde	bırakmamışızdır	onlardan	hiçbirini	
hal vâvı	f. mazi, fâil, mef'ul	atıf h.+ cahd-ı mutlak, fâili (نَحْنُ) gizli zamiri	(أَحَدًا)'den hal: şibhi cümle	mef'ul	

47. O gün (kıyamet günü) dağları yürütürüz de yeryüzünü apaçık (dümdüz, iniş çıkışsız, engebesiz ve çıplak) görürsün. Onlardan hiçbirini bırakmaksızın (bütün ölüleri diriltip) mahşere toplarız.

وَ	عُرِضُوا	عَلَى رَبِّكَ	صَفًّا ط	لَقَدْ	جِئْتُمُونَا	كَمَا خَلَقْنَاكُمْ
	arz edildiler	Rabbine	saflar halinde	yemin olsun	bize geldiniz	sizi yaratmamız gibi
atıf h.	meçhul f. mazi, (وا): naibi fâil	harfi cer, mecrur isim, muzaf, (كَ): muzafun ileyh	hal	lâmu cevâbi'l-kasem (قَدْ): tahkik h.	f. mazi, fâil, (و): işba' h., (نَا): mef'ul	(كَ): h. cer, (مَا): masdar h., (خَلَقْنَاكُمْ): f. mazi, fâil, mef'ul

أَوَّلَ	مَرَّةٍ	بَلْ	زَعَمْتُمْ	أَلَّنْ نَجْعَلَ	لَكُمْ	مَوْعِدًا	﴿ 48 ﴾
ilk	kez	Ama	sanmıştınız	belirlemeyeceğimizi	sizin için	bir zaman	
mef'ûlü mutlak naibi, muzaf	muz. ileyh	idrab h.	f. mazi, fâil	(أَنْ): (أَنَّ)'nin tahfifi (hafifletilmiş hali); (أَنْ)'nin ismi, gizli şan zamiri (نَحْنُ), (أَنْ)'in haberi; tekid-i nefy-i istikbal cüm.	car-mecrur {mef'ûl ile bağlantılı}	mef'ul, mansub	

48. (Hepsi) saflar halinde Rabbine arz edilmiştir. Yemin olsun, sizi ilk kez yarattığımız gibi bize geldiniz. Ama, sizin için (hesab vereceğinizi va'dettiğimiz) bir zaman belirlemeyeceğimizi sanmıştınız.

وَ	وُضِعَ	الْكِتَابُ	فَتَرَى	الْمُجْرِمِينَ	مُشْفِقِينَ	مِمَّا	فِيهِ
	konmuştur	Kitap	akabinde görürsün	suçluların	ürperip-çekinenler olduklarını	onda olanlardan	
atıf h.	meçhul f. mazi	naibi fâil	atıf h., f. muzari, fâili (أَنْتَ) gizli zamiri	mef'ul	(الْمُجْرِمِينَ)' den hal	(مِنْ): harfi cer, (مَا): ismi mevsul	sıla; şibhi cümle

وَ	يَقُولُونَ	يَا وَيْلَتَنَا	مَالِ	هَذَا	الْكِتَابِ	لاَ يُغَادِرُ	صَغِيرَةً	وَ
	derler	vay halimize	ne oluyor ki	Bu kitaba		bırakmıyor	(ne) küçük	
atıf h.	fiili muzari+fâil (cemi vâvı)	nida h., münada, muzaf, (نَا): muz. ileyh	(مَا): mübteda, soru ismi (لِ): h.cer	bedel	haber; işaret ismi	(الْكِتَابِ)'den hal; fiil c.; nefiy h., fiili muzari	mef'ul, mevsuf	atıf h.

عَمِلُوا	مَا	وَجَدُوا	وَ	أَحْصَاهَا ج	إِلاَّ	كَبِيرَةً	لاَ
yaptıkları	şeyleri	bulmuşlardır		onları sayıp döktü	illa	(ne) büyük	
sıla, mazi fiil cümlesi (cemi)	birinci mef'ul, ismi mevsul	(يَقُولُونَ)'nin fâilinden hal; mazi fiil cümlesi (cemi)	hal vâvı	f. mazi, fâili (هُوَ) gizli zamiri, (هَا): mef'ul	Istisna h.	matuf, mevsuf	tekid için zaid nefiy h.

﴿ 49 ﴾ حَاضِرًا وَ لَا يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا ع

hazır		zulmetmez	Rabbin		hiç kimseye
ikinci mef'ul	başlama h.	nefiy h., f. muzari	fâil, muzaf, (كَ): muz. ileyh		mef'ul

49. Kitap (amel defteri) konmuştur: Suçluların, onda (kayıtlı) olanlardan ürperip-çekinenler olduklarını görürsün. «Vay halimize! Bu kitaba ne oluyor ki, ne küçük ne büyük bırakmayıp (bütün günahlarımızı) sayıp döküyor?! » Böylece yaptıklarını (karşılarında) hazır bulmuşlardır. Rabbin hiç kimseye zulmetmez.

وَ إِذْ قُلْنَا لِلْمَلَآئِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوٓا

	Bir zamanlar	demiştik	meleklere	secde edin	Adem'e	akabinde secde etmişlerdi
başlama h.	(اذكر) mahzuf fiilinin mef'ulü, zarf ismi, muzaf	f. mazi, fâil, cümle muz. ileyh	car-mecrur	emir fiili, (وا):fâil	h. cer, gayri munsarif isim olduğu için esre yerine fethayla mecrur	atıf h., f. mazi, (وا): fâil

إِلَّآ إِبْلِيسَ ط كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ ط

hariç	İblis	O cinlerdendi		Bu sebeple dışarı çıktı	emrinden	Rabbinin
istisna h.	müstesna, mansub	f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	(كَانَ)'nin haberi, şibhi cümle	atıf h., f. mazi, fâili (هُوَ) gizli zamiri	harfi cer, mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh, yanındaki zamir için muzaf, (ه): muz. ileyh

أَ فَتَتَّخِذُونَهُ وَ ذُرِّيَّتَهُ أَوْلِيَآءَ وَ مِنْ دُونِي وَ هُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ ط بِئْسَ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا ﴿ 50 ﴾

	Onlar	size	size düşman olduğu halde		ne kötü	zalimler için	bedel bakımından		
mübteda		car-mecrur {(عَدُوٌّ) haberiyle bağlantılıdır}	haber		camid f. mazi, fâili (هُوَ) gizli zamiri	(بَدَلًا)'in sıfatı; şibhi cümle	temyiz, mansub		
	onu mu ediniyorsunuz	ve	onun soyunu	veliler	Beni bırakıp				hal vâvı
	(أَ): soru h., (فَ): başlama h.+ fiili muzari+fâil, (ه): birinci mef'ul	atıf h.	önceki mef'ul zamir (الهاء) üzerine matuf, muzaf (ه): muz. ileyh	ikinci mef'ul	(أَوْلِيَاءَ)'nin sıfatı; şibhi cümle; h. cer, mecrur isim, muzaf, (ي): muz. ileyh				

50. Bir zamanlar meleklere: "Adem'e secde edin" demiştik. Akabinde İblis hariç (diğer hepsi) secde etmişlerdi. (Çünkü) O cinlerdendi. Bu sebeple Rabbinin emrinden dışarı çıktı. Onlar size düşman olduğu halde Beni bırakıp onu ve onun soyunu veliler mi (dost ve yardımcılar mı) ediniyorsunuz? (Bu durum) zalimler için ne kötü bir bedeldir.

مَآ أَشْهَدْتُهُمْ خَلْقَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ لَا

onları şahid tutmadım	yaratılışına	göklerin	ve	yerin	atıf h.	tekid için zaid nefiy h.
nefiy h., f. mazi, (هُمْ): birinci mef'ul	ikinci mef'ul, muzaf	muzafun ileyh, mecrur	atıf h.	matuf		

﴿ 51 ﴾ خَلْقَ أَنْفُسِهِمْ ص وَ مَا كُنْتُ مُتَّخِذَ الْمُضِلِّينَ عَضُدًا

yaratılışına da	kendi nefislerinin	, atıf h.	edinmiş değilim			yardımcı	
birinci (خَلْقَ) üzerine matuf, muzaf	(أَنْفُسِ): muzafun ileyh, muzaf, (هِمْ): muz. ileyh		nefiy h., f. mazi, nâsih, (تُ): (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	(مُتَّخِذَ) ismi fâilinin mef'ulü {muzafun ileyh de denmiş}	saptırıcıları	(مُتَّخِذَ) ismi fâilinin ikinci mef'ulü

51. Göklerin ve yerin yaratılışına da, kendi nefislerinin yaratılışına da Ben onları şahid tutmadım. Ben, (doğru yoldan) saptırıcıları yardımcı destek edinmiş değilim.

وَ يَوْمَ يَقُولُ نَادُوا شُرَكَآئِيَ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ

	gün	diyeceği	seslenip-çağırın	benim ortaklarımı		iddia ettiğiniz
başlama h.	(اذكر) mahzuf fiilin mef'ulü, zaman zarfı, muzaf	f. muzari, fâili (هُوَ) gizli zamiri, cümle muz. ileyh	emir fiili (وا):fâil	mef'ul, muzaf, (ي): muzafun ileyh	sıfat, ismi mevsul	sıla, fiil cümlesi; f. mazi, (تُمْ): fâil

﴿ 52 ﴾ فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَ جَعَلْنَا بَيْنَهُمْ مَوْبِقًا

işte onları çağırdılar	cevap vermediler	onlar	,	koyduk	onların aralarında	uçurum
atıf h., f. mazi, fâil, mef'ul	atıf h.+cahd-ı mutlak	car-mecrur	hal vâvı	hal; fiil cüm.	mekan zarfı, muzaf+ muz. ileyh	mef'ul

52. (Müşriklere kıyamet günü) "İddia ettiğiniz (şu) Benim ortaklarımı seslenip-çağırın" diyeceği gün; işte onları çağırdılar, (ama) onlar, kendilerine cevap vermediler. Biz onların aralarında bir uçurum (helak yeri, engel ya da düşmanlık) koyduk).

وَ	رَأَى	الْمُجْرِمُونَ	النَّارَ	فَظَنُّوٓا	أَنَّهُمْ	مُوَاقِعُوهَا
başlama h.	gördüler	suçlu-günahkarlar	ateşi	artık anladılar	kendilerinin	düşeceklerini
	f. mazi	fâil	mef'ul	atıf h., f. mazi, (وا): fâil	tekid ve nasb h., (هُمْ): (أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi, muzaf, (هَا): muz. ileyh

(ظَنَّ)'nin mef'ulü; ..(أَنَّ) masdarı müevveli

وَ	لَمْ يَجِدُوا	عَنْهَا	مَصْرِفًا ع	﴿ 53 ﴾
atıf h.	bulamadılar	ondan	çıkış-kaçış yeri	
	cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., meczum fiili muzari, fâil	car-mecrur {(وجد)'nin mef'ûlü ile bağlantılı}	mef'ul	

53. Suçlu-günahkarlar ateşi görürler, artık ona kendilerinin düşeceklerini anlarlar (farkederler); ancak ondan bir çıkış-kaçış yeri bulamazlar.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 298 ≻

(KEHF, 46 – 47 – 48):

(اَلْاِبْنُ ج بَنُونَ): erkek, oğul (اَلزِّينَةُ): ziynet, süs (اَلْبَاقِيَةُ ج بَاقِيَاتٌ): (ismi fail) baki olan, devam eden (اَلثَّوَابُ): sevap (اَلصَّالِحَةُ ج صَالِحَاتٌ): (ismi fail) salih olan, doğru olan (اَلْاَمَلُ ج اَمَالٌ): umut, ümit, beklenti

(سَيَّرَ يُسَيِّرُ تَسْيِيرًا): (tef'il b.) gezdirdi, dolaştırdı, yürüttü (اَلْاَحَدُ): bir, tek, kimse (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs fiil) gördü, bildi, zannetti [(بَرَزَ يَبْرُزُ) اَلْبَارِزَةُ]: (ismi fail) apaçık, bariz (اَلْجَبَلُ ج جِبَالٌ): dağ (حَشَرَ يَحْشُرُ حَشْرًا): topladı/ helak etti/ döndürdü (غَادَرَ يُغَادِرُ مُغَادَرَةً): (müfaale b.) ihmal etti, bıraktı (عَرَضَ يَعْرِضُ عَرْضًا عَلَى): arzetti, gösterdi (اَلْمَرَّةُ ج مَرَّاتٌ): kere, defa, kez (اَلْاَوَّلُ ج اَوَّلُونَ): ilk, birinci, önceki (اَلصَّفُّ ج صُفُوفٌ): saf, sıra, dizi (زَعَمَ يَزْعُمُ زَعْمًا): şüpheli söz söyledi, zanda bulundu [(وَعَدَ يَعِدُ) اَلْمَوْعِدُ]: vaadin yerine getirileceği vakit, vaadin yerine getirildiği zaman

(KEHF, 49 – 50 – 51 – 52 - 53):

(وَضَعَ يَضَعُ وَضْعًا): koydu/ indirdi/ alçalttı/ çıkarttı/ bıraktı (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs ve mehmuz f.) gördü, bildi, zannetti (اَلْمُشْفِقُونَ ج مُشْفِقُونَ): (ismi fail) çekinen, korkan (اَلْوَيْلَةُ): tahassür, şiddetli üzüntü (اَلصَّغِيرَةُ): küçük, önemsiz (غَادَرَ يُغَادِرُ مُغَادَرَةً): (müfaale b.) ihmal etti, bıraktı / ayrıldı, terk etti (اَلْكَبِيرَةُ ج كَبَائِرُ): çok, büyük/ zor, güç (أَحْصَى يُحْصِي اِحْصَاءً): (nakıs fiil ,if'al b.) saydı, kavradı, hafızada tuttu (وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal f.) buldu (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلًا): amel etti, yaptı, işledi (مَالِ): ne oluyor ki [(حَضَرَ يَحْضُرُ) اَلْحَاضِرُ]: (ismi fail) hazır olan, bulunan (اَلْبَدَلُ ج اَبْدَالٌ): bedel, karşılık, mübadele, değişim, takas (سَجَدَ يَسْجُدُ سُجُودًا): secde etti (اَلْعَدُوُّ ج اَعْدَاءُ): düşman (بِئْسَ): (zem kelimesi) ne kötü (ذَرَارِي ج اَلذُّرِّيَّةُ): zürriyet, nesil (اَلْوَلِيُّ ج اَوْلِيَاءُ): veli, dost, yakın (فَسَقَ يَفْسُقُ فُسُوقًا): fısk işledi, fasıklık yaptı, açıktan açığa günah işledi (اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): emir, iş, durum, husus (اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial b.) edindi/ yaptı, ortaya koydu (أَشْهَدَ يُشْهِدُ اِشْهَادًا): (if'al b.) hazır etti, hazır tuttu, bulundurdu [(خَلَقَ يَخْلُقُ) اَلْخَلْقُ]: (masdar) yaratma, halk (اَلْمُضِلُّونَ ج مُضِلٌّ): (ismi fail) saptırıcı [(اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ) اَلْمُتَّخِذُ]: (ismi fail) edinen (اَلْعَضُدُ ج اَعْضَادٌ): takviyeci, yardımcı, destek/ pazu (نَادَى يُنَادِي مُنَادَاةً): (müfaale b.) çağırdı, seslendi [(وَبَقَ يَبِقُ) اَلْمَوْبِقُ]: helak yeri, helak oluncak yer, cehennemde bir vadi (زَعَمَ يَزْعُمُ زَعْمًا): şüpheli söz söyleme, zanda bulunma (دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs f.) çağırdı/ dua etti/ ibadet etti (اِسْتَجَابَ يَسْتَجِيبُ اِسْتِجَابَةً): (iftial b.) cevap verdi (وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal f.) buldu [(وَاقَعَ يُوَاقِعُ) اَلْمُوَاقِعُ]: (ismi fail) gelici, düşecek olan [(صَرَفَ يَصْرِفُ) اَلْمَصْرِفُ]: dönüş yeri, çıkış yeri

≺ CÜZ: 15, KUR'ÂN SAYFASI: 299 (18 / KEHF: 54 – 61) ≻

وَ	لَقَدْ	صَرَّفْنَا	فِي هَذَا	الْقُرْآنِ	لِلنَّاسِ	مِنْ كُلِّ
başla-ma h.	Andolsun ki (yeminin cevabının başında gelir), lâmu cevâbi'l-kasem, tahkik harfi	açıklamalar yaptık f. mazi, fâil	bu Kur'an'da bedel, mecrur / harfi cer, işaret ismi		insanlar için car-mecrur {(صَرَّفْنَا) ile bağlantılıdır}	her harfi cer-mecrur isim, muzaf

﴿ 54 ﴾	جَدَلاً	شَيْءٍ	أَكْثَرَ	الْإِنْسَانُ	كَانَ	وَ	مَثَلٍ ط
	tartışmaya temyiz	muz. ileyh	en çok (كَانَ)'nin haberi, muzaf	İnsan (كَانَ)'nin ismi	olandır f. mazi, nâsih	atıf h.	örnekten muzafun ileyh

54. Andolsun ki, bu Kur'an'da insanlar için biz her örnekten (her konudan, çok yönlü, dini ve dünyası için ihtiyacı bulunan çeşitli) açıklamalar yaptık. (Buna rağmen) insan, tartışması her şeyden çok olandır.

الْهُدَى	جَاءَهُمُ	إِذْ	أَنْ يُؤْمِنُوا	النَّاسَ	مَا مَنَعَ	وَ
hidayet fâil (maksur isim)	geldiği zaman f. mazi, mef'ul, {..(جَاءَهُمْ) fiil cümlesi muzafun ileyh}	geçmiş zaman zarfı, muzaf {(مَنَعَ) ile bağlantılı}	inanmaktan (مَنَعَ)'nın ikinci mef'ûlü, masdar-ı müevvel	insanları mef'ul	menetmedi nefiy h., f. mazi	başlama h.

الْأَوَّلِينَ	سُنَّةُ	أَنْ تَأْتِيَهُمْ	إِلاَّ	رَبَّهُمْ	يَسْتَغْفِرُوا	وَ	
evvelkilerin muzafun ileyh	sünnetinin (تَأْتِيَ)'nin fâili, muzaf	gelmesini (مَنَعَ)'nın fâili; masdarı müevvel; masdar ve nasb h., f. muzari, mef'ul	ancak istisna h. {hasr edatı da denmiştir}	Rablerinden mef'ul	af istemekten fiili muzari, fâil	atıf h.	

﴿ 55 ﴾	قُبُلاً	الْعَذَابُ	يَأْتِيَهُمُ	أَوْ
	karşılarcasına (الْعَذَابُ)'den hal	azabın fâil	gelmesi fiili muzari, mef'ul	veya atıf h.

55. Kendilerine hidayet (yani Kur'an) geldiği zaman insanları inanmaktan ve Rablerinden af istemekten ancak evvelkilerin sünnetinin (öncekilerinin başına gelen musibetin ya da hidayete giden yöntemin) kendilerine de gelmesini veya (dünya ya da ahirete ait) azabın onları karşılarcasına gelmesi(ni beklemekten) başkası menetmedi (alıkoymadı).

وَ	مَا نُرْسِلُ	الْمُرْسَلِينَ	إِلاَّ	مُبَشِّرِينَ	وَ	مُنْذِرِينَ ج
başla-ma h.	göndermeyiz nefiy h., f. muzari	elçileri mef'ul	dışında istisna h.	müjde vericiler (الْمُرْسَلِينَ)'den hal	ve atıf h.	uyarıcılar olmaları (الْمُرْسَلِينَ)'ye matuf

وَ	يُجَادِلُ	الَّذِينَ كَفَرُوا	بِالْبَاطِلِ	لِيُدْحِضُوا	بِهِ	الْحَقَّ
başlama h.	mücadele ederler fiili muzari	İnkâr edenler ise sıla, mazi fiil cümlesi, fâil / fâil, ismi mevsul	batıl ile car-mecrur	boşa çıkarmak için ta'lil ve nasb h., fiili muzari, fâil	onunla car-mecrur	hakkı mef'ul

﴿ 56 ﴾	هُزُوًا	أُنْذِرُوا	مَآ	وَ	آيَاتِي	اتَّخَذُوا	وَ
	alay (konusu) ikinci mef'ul, {(اتَّخَذُوا)'nün ikinci mef'ûlü}	uyarıldıkları sıla, fiil cümlesi; meçhul f. mazi, naibi fâil	şeyleri matuf, ismi mevsul {masdar da denmiştir, (آيَاتِي) üzerine matuf}	ve atıf h.	ayetlerimi birinci mef'ul	edindiler f. mazi, fâil, {...(وَاتَّخَذُوا) fiil cümlesi haldir}	hal vâvı

56- Elçileri, (cennet ve mükafatla) müjde vericiler ve (cehennem ve ceza ile) uyarıcılar olmaları dışında (başka bir hedefe yönelik olarak) göndermeyiz. İnkâr edenler ise, batıl ile hakkı boşa çıkarmak (geçersiz kılmak, iptal etmek ve ortadan kaldırmak) için mücadele ederler. Onlar benim ayetlerimi ve uyarıldıkları şeyleri (azabı) alay (konusu) edindiler.

وَ	مَنْ	أَظْلَمُ	مِمَّنْ	ذُكِّرَ	بِآيَاتِ	رَبِّهِ
başlama h.	kimdir mübteda, soru ismi	daha zalim haber	hatırlatılan kimseden sıla, meçhul mazi fiil cümlesi / harfi cer, ismi mevsul.{fiille bağlantılıdır}		ayetleri harfi cer-mecrur isim, muzaf	Rabbinin muzafun ileyh, muzaf, (ه): muzafun ileyh

فَأَعْرَضَ	عَنْهَا	وَ	نَسِيَ	مَا	قَدَّمَتْ	يَدَاهُ ط
sonra yüz çevirenden	onlara	,	unutandan	önden gönderdiklerini		ellerinin
atıf h., f. mazi	car-mecrur	atıf h.	f. mazi	sıla; mazi fiil cümlesi, (تْ) te'nis (müenneslik) içindir	mef'ul, ismi mevsul	fâil, muzaf, (نَ)'u izafet için kaldırılmıştır, (هُ): muz. ileyh

إِنَّا	جَعَلْنَا	عَلَى قُلُوبِهِمْ	أَكِنَّةً	أَنْ يَفْقَهُوهُ	وَ	فِي آذَانِهِمْ
Biz gerçekten	koyduk	kalpleri üzerine	bir perde	onu anlamalarını engellemek için		kulaklarına
tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi; mazi fiil cüm.	harfi cer-mecrur isim,, şibhi cümle sonraki (أَكِنَّةً) ile bağlantılıdır	mef'ul	mef'ûlün lieclih, masdarı müevvel: masdar ve nasb h., fiili muzari, fâil, mef'ul	atıf h.	h. cer-mecrur isim,{(عَلَى) (قُلُوبِهِمْ) üzerine matuf}

وَقْرًا ط	وَ	إِنْ تَدْعُهُمْ	إِلَى الْهُدَى	فَلَنْ يَهْتَدُوا	إِذًا	أَبَدًا	﴿ 57 ﴾
bir ağırlık	,	onları çağırsan	hidayete	asla hidayet bulamazlar	o zaman	ebediyyen	
(جعل)'nin mef'ulü, (أَكِنَّةً)'ye matuf	atıf h.	şart ve cezm h., fi'lu'ş-şart; illet harfinin düşmesiyle meczum fiili muzari, mef'ul	car-mecrur	cevabü'ş-şart; fiil cümlesi; rabıta+tekid-i nefy-i istikbal; nefiy ve nasb h., f.muzari	cevap h.	zaman zarfı	

57. (Batıl yollarla hakla mücade eden kişinin) kendisine Rabbinin ayetleri öğütle hatırlatılıp da, onlara yüz çeviren ve ellerinin önden gönderdikleri (amelleri)ni unutan kişiden daha zalim kimdir? Biz gerçekten, kalpleri üzerine onu kavrayıp anlamalarını engelleyen bir perde, kulaklarına bir ağırlık (hakkın ulaşmayacağı, tesir etmeyeceği bir sağırlık) koyduk. Sen onları hidayete (doğru yola) çağırsan bile, (hakka karşı bu gururları ve ısrarla inatçılıkları sebebiyle) onlar o takdirde asla (ebediyyen) hidayet bulamazlar.

وَ	رَبُّكَ	الْغَفُورُ	ذُو الرَّحْمَةِ ط	لَوْ	يُؤَاخِذُهُمْ	
	senin Rabbin	çok bağışlayıcı	rahmet sahibidir	eğer	onları cezalandırsaydı	
başlama h.	mübteda	haber	ikinci haber, esmai hamse'nin merfu hali, muzaf, { (رَبُّكَ)'nin sıfatı da denmiş}	muzafun ileyh	cezmetmeyen şart h.	fi'lu'ş-şart; f. muzari, mef'ul, {şart cümlesi için (رَبُّكَ) mübtedasının üçüncü haberidir de denmiştir}

بِمَا	كَسَبُوا		لَعَجَّلَ	لَهُمُ	الْعَذَابَ ط	بَلْ	لَهُمْ
kazandıkları şeyler sebebiyle			şüphesiz çabuklaştırırdı	onlara	azabı	Bilakis	onlar için vardır
harfi cer, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cümlesi, fâil		cevabü'ş-şart için rabıta, cevâbü'ş-şart; f. mazi,	car-mecrur	mef'ul	idrab h.	haber mukaddem; şibhi cümle

﴿ 58 ﴾	مَوْئِلًا	مِنْ دُونِهِ	لَنْ يَجِدُوا	مَوْعِدٌ
	bir sığınak	kendisinden başka	asla bulamayacakları	tayin edilmiş bir zaman
	mef'ul	harfi cer-mecrur isim, { mef'ûlle bağlantılıdır}	(مَوْعِدٌ)'nün sıfatı; tekid-i nefy-i istibal, fiil cümlesi ref mah.; nefiy ve nasb h., fiili muzari, fâil	mübteda muahhar, mevsuf

58. Senin Rabbin çok bağışlayıcı (ve) rahmet sahibidir. Eğer, kazandıkları şeyler sebebiyle onları (azabla) cezalandırsaydı, şüphesiz onlara azabı çabuklaştırırdı (hemen bir an önce kusur ve isyankarlıklarının cezalarını verirdi). Bilakis (böyle yapmaz, hatalarını fark edip değişebilmeleri için fırsat tanır, mühlet verir, bu zamanı iyi kullanmayanlara ya dünyada ya da ahirette), onlar için kendisinden başka asla başka bir sığınak bulamayacakları tayin edilmiş bir (buluşma) zamanı vardır.

﴿ 59 ﴾	ع مَوْعِدًا	لِمَهْلِكِهِمْ	وَ جَعَلْنَا	لَمَّا ظَلَمُوا	أَهْلَكْنَاهُمْ	الْقُرَى	تِلْكَ	وَ
	bir vade	helak edilmeleri için	tayin (tesbit) ettik	zulmettikleri zaman	helak ettik	beldeler	İşte o	
	mef'ul	harfi cer-mecrur isim	f. mazi, fâil	atıf h.	cezmetmeyen şart edatı, fiilu'ş-şart; f. mazi, fâil	haber: f.cüm.: mazi, fâil, mef'ul	bedel { haber de denmiştir}	mübteda, işaret ismi	atıf h.

59. İşte o beldeleri zulmettikleri zaman helak ettik. Helak edilmeleri (yıkılıp yok edilmeleri sözümüz) için bir vade (belli bir zaman tesbit ve) tayin etmiştik.

وَ	إِذْ	قَالَ	مُوسَى	لِفَتَاهُ	لَا أَبْرَحُ	حَتَّى أَبْلُغَ
	Bir zamanlar demişti		Musa	genç (arkadaş)ına	devam edeceğim	ulaşıncaya kadar
başlama h.	geçmiş zaman zarfı	f. mazi	fâil	harfi cer, maksur isim	(ef'âlü'l-istimrar; devamlılık fiillerinden); nefiy h., fiili muzari	gaye ve nasb h., fiili muzari

﴿ 60 ﴾	حُقُبًا	أَمْضِيَ	أَوْ	الْبَحْرَيْنِ	مَجْمَعَ
	uzun zamanlar	geçireceğim	ya da	iki denizin	birleştiği yere
	zaman zarfı, {(أَمْضِيَ) ile bağlantılıdır}	fiili muzari	atıf h.	muzafun ileyh	mef'ul, muzaf

60- Bir zamanlar Musa genç (yardımcı arkadaşın)a demişti: "İki denizin birleştiği yere ulaşıncaya kadar (durmadan gitmeye) devam edeceğim ya da (hedefe ulaşana kadar) uzun zamanlar geçireceğim.

﴿ 61 ﴾	سَرَبًا	فِي الْبَحْرِ	سَبِيلَهُ	فَاتَّخَذَ	حُوتَهُمَا	نَسِيَا	بَيْنِهِمَا	مَجْمَعَ	فَلَمَّا بَلَغَا
	bir dehlize doğru	denizde	kendi yolunu	tuttu	balıklarını	unuttular	iki (deniz)in arasının	birleştiği yere	Böylece ikisi ulaşınca
	ikinci mef'ul	car-mecrur	mef'ul	atıf h. f. mazi	mef'ul	cevâbü'ş-şart; f. mazi, fâil	muzafun ileyh, muzaf, (هِمَا): muzafun ileyh	mef'ul, muzaf	atıf h. şart bildiren zaman zarfı, fi'lu'ş-şart; f. mazi, fâil

61- Böylece ikisi, iki (deniz)in arasının birleştiği yere ulaşınca balıklarını unuttular. Bunun üzerine (balık da) denizde bir dehlize doğru kendi yolunu tuttu.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 299 ≻

(KEHF, 54 – 55- 56 – 57):

(صَرَّفَ يُصَرِّفُ): (tef'il b.) açıkladı, çevirdi, tahvil etti (اَلْجَدَلُ): tartışma, cedel, münakaşa (اَلْهُدَى): (masdar) hidayet (مَنَعَ يَمْنَعُ مَنْعًا): men etti, alıkoydu, engelledi (اَلْقُبُلُ): ön, göz önündeki, gözleri önünde, göz göre göre (اَلسُّنَّةُ ج سُنَنٌ): yol, çığır, takip edilen hat (اَلْأَوَّلُ ج اَوَّلُونَ): ilk, birinci, (اَلْمُرْسَلُ ج مُرْسَلُونَ): (ismi meful) gönderilen, elçi (أَنْذَرَ يُنْذِرُ اِنْذَارًا): uyardı (اَلْمُبَشِّرُ ج مُبَشِّرُونَ): (ismi fail) müjdeleyen (اَلْمُنْذِرُ ج مُنْذِرُونَ): (ismi fail) müjdeleyen (جَادَلَ يُجَادِلُ مُجَادَلَةً): (müfaale b.) mücadele ve muhaseme etti, çekişti (أَدْحَضَ يُدْحِضُ اِدْحَاضًا): boşa çıkardı, batıl gösterdi (اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial b.) edindi, yaptı, husule getirdi [(هُزُوٌ) اَلْهُزُوءُ]: alay mevzusu, alaya alınan [(ظَلَمَ يَظْلِمُ) اَلْاَظْلَمُ]: (ismi tafdil) daha zalim, en zalim (اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el (اَلْكِنَانُ ج اَكِنَّةٌ): perde, örtü (ذَكَّرَ يُذَكِّرُ تَذْكِيرًا): (tef'il b.) hatırlattı, zikre sevketti, düşündürdü (أَعْرَضَ يُعْرِضُ اِعْرَاضًا عَنْ): (if'al b.) yüz çevirdi (اَلْاُذُنُ ج آذَانٌ): kulak (نَسِيَ يَنْسَى نَسْيًا): (nakıs f.) unuttu, hatırından çıkardı (اَلْوَقْرُ): ağırlık veya sağırlık (فَقِهَ يَفْقَهُ فِقْهًا): iyice anladı, güzelce anladı, çözdü (اَلْاَبَدُ ج اُبُودٌ): ebediyyen, ebed, zaman (دَعَا يَدْعُو): (nakıs f.) çağırdı, dua etti, ibadet etti (اِهْتَدَى يَهْتَدِي اِهْتِدَاءً): (iftial b.) tanıdı, buldu, hidayete erdi, doğru yolu buldu (قَدَّمَ يُقَدِّمُ تَقْدِيمًا): (tef'il b.) geçmişte yaptı/ hazırladı/ önüne geçti/ önceden yaptı/ vukua gelmesine sebep oldu

(KEHF, 58 – 59 – 60 - 61):

(آخَذَ يُؤَاخِذُ مُؤَاخَذَةً): (müfaale b.) cezalandırdı (كَسَبَ يَكْسِبُ كَسْبًا): kazandı, tahsil etti (عَجَّلَ يُعَجِّلُ تَعْجِيلاً): (tef'il b.) çabuklaştırdı, hızlandırdı [(وَعَدَ يَعِدُ) اَلْمَوْعِدُ]: sözün yerine getirildiği vakit/ yer [(وَأَلَ يَئِلُ) اَلْمَوْئِلُ]: sığınak, barınak (اَلْقَرْيَةُ ج قُرًى): belde, köy (أَهْلَكَ يُهْلِكُ اِهْلاَكًا): (if'al b.) helak etti [(هَلَكَ يَهْلِكُ) اَلْمَهْلِكُ]: (mimli masdar) helak edilme yahut helak zamanı [(وَعَدَ يَعِدُ) اَلْمَوْعِدُ]:(zaman ismi ya da mimli masdar) sözün yerine getirileceği vakit, söz vermek (اَلْفَتَى ج فَتُوةٌ): genç erkek, Arap dilinde hizmetçiye fetâ (genç delikanlı) adı verilir (اَلْحُوتُ ج حِيتَانٌ): balık (بَرِحَ يَبْرَحُ بَرَاحًا): devam etti/ ayrıldı (olumsuzluk edatı ile kullanıldığında devam etti) (بَلَغَ يَبْلُغُ بُلُوغًا): vasıl oldu, erişti (اَلْمَجْمَعُ): (ismi mekan) ictima, toplanma yeri (اَلْحُقُبُ ج اَحْقَابٌ): uzun müddet (مَضَى يَمْضِي مُضِيًّا): (nakıs f.) gitti, geçip gitti, tarihe karıştı (اَلسَّرَبُ ج اَسْرَابٌ): yol, gidiş yeri, dehliz, tünel (نَسِيَ يَنْسَى نَسْيًا): unuttu, hatırından çıkardı

≺ CÜZ: 15, KUR'ÂN SAYFASI: 300 (18 / KEHF: 62 – 74) ≻

فَلَمَّا جَاوَزَا	قَالَ	لِفَتَاهُ	آتِنَا	غَدَآءَنَا (مد)	لَقَدْ	لَقِينَا
geçtiklerinde	dedi	genç-yardımcısına	getir bize	yemeğimizi	andolsun	düştük
atıf h. şart bildiren zaman zarfı, fi'lu'ş-şart; f. mazi, fâil	cevâbü'ş-şart; f. mazi	harfi cer, maksur isim, muzaf, (ه): muz. ileyh	emir fiili, mef'ul	ikinci mef'ul	lâmu cevâbi'l-kasem, tahkik harfi	f. mazi, fâil

﴿ 62 ﴾	نَصَبًا	هَذَا	مِنْ سَفَرِنَا
	yorgun	bu	yolculuğumuzdan
	mef'ul	(سَفَرِنَا) kelimesinden bedel, işaret ismi {sıfat da denmiştir}	harfi cer-mecrur isim

62. (Buluşma yerini) geçtiklerinde (Musa) genç-yardımcısına dedi ki: "(Kuşluk vakti) yemeğimizi getir bize, andolsun, bu yolculuğumuzdan yorgun düştük."

قَالَ	أَ رَأَيْتَ	إِذْ	أَوَيْنَا	إِلَى الصَّخْرَةِ	فَإِنِّي	نَسِيتُ
dedi	gördün mü	sığındığımız zaman		kayaya	doğrusu ben	unuttum
f. mazi	soru h., f. mazi, fâil	geçmiş zaman zarfı, muzaf	muzafun ileyh, mazi fiil, fâil	car-mecrur	başlama h., tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, mazi f. cümlesi, fâil

الْحُوتَ (ز)	وَ	مَآ أَنْسَانِيهُ	إِلَّا	الشَّيْطَانُ	أَنْ أَذْكُرَهُ (ج)
balığı	atıf h. {ara cümle vâvı da denmiştir}	unutturmadı	başkası istisna h. {hasr edatı da denmiştir}	Şeytan'dan	onu hatırlamamı
mef'ul		nefiy h., f. mazi, (ي): birinci mef'ul, ikinci mef'ul		fâil	(أَنْسَانِيهُ)'deki (ه)'dan bedel-i iştimal yani ; masdar-ı müeevvel+ mef'ul

﴿ 63 ﴾	عَجَبًا	فِي الْبَحْرِ (ق)	سَبِيلَهُ	اتَّخَذَ	وَ
	şaşılacak şekilde	denizde	kendi yolunu	tuttu	
	ikinci mef'ûl, {mef'ulü mutlak naibi de denmiştir}	car-mecrur {(عَجَبًا)'den hal de denmiştir}	mef'ul	f. mazi, {(اتَّخَذَ) cümlesi, (إِنِّي نَسِيتُ) cümlesi üzerine matuf}	atıf h.

63. (Genç-arkadaşı) dedi ki: "Gördün mü, (dinlenmek üzere) kayaya sığındığımız zaman, doğrusu ben balığı unuttum. Şeytan'dan başkası bana onu hatırlamayı unutturmadı; o da şaşılacak şekilde denizde kendi yolunu tuttu."

﴿ 64 ﴾	قَصَصًا (لا)	عَلَى آثَارِهِمَا	فَارْتَدَّا	نَبْغِ (ق)	كُنَّا	مَا	ذَٰلِكَ	قَالَ
	takip ederek	izlerinin üzerinden	Böylelikle geri döndüler		aradığımız şey		İşte	
	hal	harfi cer-mecrur isim	atıf h. f. mazi, fâil	(كَانَ)'nin haberi, muzari fiil cümlesi	sıla; fiil cümlesi; f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	haber, ismi mevsul	mübteda, işaret ismi	f. mazi

64. (Musa): "İşte bizim de aradığımız (bana bildirildiği şekilde alamet olacak) şey (buydu balığı kaybettiğimiz yerde o salih kul ile buluşacaktık)." Böylelikle ikisi (önceki, geldikleri yoldaki) izlerini takip ederek geri döndüler.

﴿ 65 ﴾	عِلْمًا	مِنْ لَدُنَّا	عَلَّمْنَاهُ	وَ	مِنْ عِنْدِنَا	رَحْمَةً	آتَيْنَاهُ	مِنْ عِبَادِنَآ	عَبْدًا	فَوَجَدَا
	bir ilim	tarafımızdan	kendisine öğrettiğimiz		katımızdan	rahmet	verdiğimiz	kullarımızdan	bir kulu	buldular
	ikinci mef'ul	harfi cer, zarf ismi (muzaf+ (نَا): muzafun ileyh	f. mazi, fâil, birinci mef'ul	atıf h.	(رَحْمَةً)' in sıfatı; , şibhi cümle	ikinci mef'ul, mevsuf	(عَبْدًا)'in ikinci sıfatı; mazi fiil, fâil, birinci mef'ul	(عَبْدًا)'nin sıfatı; şibhi cümle	mef'ul, mevsuf	atıf h. f. mazi, fâil

65. Derken, katımızdan kendisine bir rahmet verdiğimiz ve tarafımızdan (lutfumuzdan, ilmi ledünden yani Allah katından batınî, gizli sır ve inceliklerle ilgili) kendisine bir ilim öğrettiğimiz kullarımızdan bir kulu buldular.

﴿ 66 ﴾	رُشْدًا	عُلِّمْتَ	مِمَّا	عَلَىٰٓ أَنْ تُعَلِّمَنِ	هَلْ أَتَّبِعُكَ	مُوسَى	لَهُ	قَالَ
	doğru yol olarak	sana öğretilenden		bana öğretmen üzere	sana tabi olabilir miyim	Musa	ona	dedi
	(تُعَلِّمَنِ)'nin mef'ulü	sıla, meçhul f. mazi, naibi fâil	h. cer, ismi mevsul	h. cer+masdar-ı müevvel, (nunu vikayeden sonraki esre: (ي): mahzuf mef'ul	soru h., f. muzari, mef'ul	fâil	car-mecrur	f. mazi

66. Musa ona dedi ki: "Doğru yol (hayra götüren bilgi) olarak sana öğretilenden bana öğretmen üzere sana tabi olabilir miyim (peşinden gelebilir miyim)?"

قَالَ	إِنَّكَ	لَنْ تَسْتَطِيعَ	مَعِيَ	صَبْرًا	﴿ 67 ﴾
Dedi	Doğrusu sen	gücün yetmez	benimle beraberliğe	sabretmeye	
f. mazi	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, tekid-i nefy-i istikbal	mekan zarfı	mef'ul	

67- (Hızır ya da melek) Dedi ki: "Doğrusu sen, benimle beraberliğe sabredemezsin "

وَ	كَيْفَ	تَصْبِرُ	عَلَى مَا	لَمْ تُحِطْ	بِهِ	خُبْرًا ﴿ 68 ﴾
atıf h.	nasıl	sabredebilirsin	kuşatıcı olamadığın şeye			içyüzünü kavramaya
	hal, soru ismi	fiili muzari	harfi cer, ismi mevsul	sıla; fiil cümlesi; cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., fiili muzari	car-mecrur	mef'ûlü mutlak naibi

68- (Durum buyken) "İçyüzünü (sebeplerini) kavramaya kuşatıcı olamadığın (kavrayamayacağın bilgiye) şeye nasıl sabredebilirsin?"

قَالَ	سَتَجِدُنِي	إِنْ شَآءَ	اللَّهُ	صَابِرًا	وَ	لَآ أَعْصِي
dedi	beni bulacaksın	İnşaallah		sabreden	,	isyan etmeyeceğim
f. mazi	istikbal (gelecek zaman) h., fiili muzari, nûnu vikaye, mef'ul	şart h., fi'lu'ş-şart; f. mazi {(إِن شَاء اللَّهُ) cümlesi ara cümle}	fâil, kendinden önce açıklandığı için cevabü'ş-şart mahzuf denmiştir.	(تَجِدُ)'nün ikinci mef'ulü	atıf h.	nefy-i istikbal; nefiy h., fiili muzari

لَكَ	أَمْرًا ﴿ 69 ﴾	قَالَ	فَإِنِ اتَّبَعْتَنِي	فَلَا تَسْأَلْنِي	
sana	bir işte	dedi	O halde eğer bana tâbi olacaksan	bana soru sorma	
car-mecrur	mef'ul	f. mazi	rabıta, şart ve cezm h., fi'lu'ş-şart; f. mazi, fâil, nûnu vikaye, mef'ul	cevabü'ş-şart: rabıta, nehy-i hazır: nehiy ve cezm h., fiili muzari, nûnu vikaye, mef'ul	

عَنْ شَيْءٍ	حَتَّىٰٓ	أُحْدِثَ	لَكَ	مِنْهُ	ذِكْرًا ع ﴿ 70 ﴾	
hiç bir şey hakkında	açıncaya kadar		sana	ondan	bir söz	
car-mecrur	gaye ve nasb h.	fiili muzari	car-mecrur	car-mecrur {(ذِكْرًا)'dan hal }	mef'ul	

69. (Musa:) "İnşaallah, beni sabreden (bir kişi olarak) bulacaksın. Hiç bir işte sana isyan etmeyeceğim (karşı gelmeyeceğim)" dedi. **70.** (Hızır) dedi ki: "O halde eğer bana tâbi olacaksan, ben sana ondan bir söz açıncaya kadar (sana o konuda bilgi verip açıklama yapıncaya kadar sabret), hiç bir şey hakkında bana soru sorma."

قَالَ	خَرَقَهَا ط	فِي السَّفِينَةِ	رَكِبَا	إِذَا	حَتَّىٰٓ	فَانْطَلَقَا قف
Dedi	deldi	gemiye		bindiklerinde	Nihayet	Böylece gittiler
f. mazi	fiilu'ş-şart; f. mazi, mef'ul	car-mecrur	fiilu'ş-şart; f. mazi, fâil cümle muzafun ileyh	şart bildiren zaman zarfı, muzaf {şart cümlesi, başlangıç cümlesi}	başlangıç h.	başlama h. f. mazi, fâil

أَ خَرَقْتَهَا	لِتُغْرِقَ	أَهْلَهَا ج	لَقَدْ	جِئْتَ	شَيْئًا	إِمْرًا ﴿ 71 ﴾	
onu deldin mi	batırmak için	halkını	Andolsun	yaptın	bir iş	büyük	
soru h., f. mazi, fâil, mef'ul	ta'lil ve nasb h., f. muzari	mef'ul	lâmu cevâbi'l-kasem, tahkik harfi	f. mazi, fâil	mef'ul, mevsuf	sıfat	

71- Böylece ikisi (beraber) gittiler (yola koyuldular). Nihayet bir gemiye bindiklerinde, o bunu (gemiyi) deldi. (Musa mantığına ters gelen bu durum karşısında verdiği sözü unuttu ve) Dedi ki: "Halkını (batırmak için mi onu deldin? Andolsun, sen (zararı) büyük (çok kötü ve şaşılacak) bir iş yaptın."

قَالَ	أَ لَمْ أَقُلْ	إِنَّكَ	لَنْ تَسْتَطِيعَ	مَعِيَ	صَبْرًا ﴿ 72 ﴾	
Dedi	söylemedim mi	Gerçek şu ki sen	asla güç yetiremezsin	Benimle beraberliğe	sabretmeye	
f. mazi	soru h.+ cahd-ı mutlak: nefiy ve cezm h., fiili muzari	tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, fiil cümlesi ; tekid-i nefy-i istikbal; nefiy ve nasb h., f. muzari	mekan zarfı, {(تَسْتَطِيعَ)'daki fâilden hal de denmiştir}	mef'ul	

72. (Hızır) Dedi ki: "Gerçek şu ki sen benimle beraberliğe sabredemezsin (işin içyüzünü ve hikmetini bilmediğin için dayanamazsın, buna gücün yetmez diye baştan) ben sana söylemedim mi?"

قَالَ	لَا تُؤَاخِذْنِي	بِمَا	نَسِيتُ	وَ	لَا تُرْهِقْنِي	مِنْ أَمْرِي	عُسْرًا ﴿ 73 ﴾
dedi	Beni azarlama	unutmam sebebiyle		ve	bana yükleme	işimden	zorluk
f. mazi	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., f. muzari, nûnu vikaye, mef'ul	harfi cer, masdar h. {ismi mevsul de denmiş }	sıla, mazi fiil fâil	atıf h.	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., f. muzari, nûnu vikaye, mef'ul	(عُسْرًا)'dan hal: şibhi cüm.	ikinci mef'ul

73. (Musa:) "Beni, unutmam sebebiyle azarlama ve bu işimden dolayı bana zorluk yükleme (güçlük çıkarma, kolaylık ve hoşgörü göster)" dedi.

فَانْطَلَقَا قف	حَتَّىٰٓ	إِذَا	لَقِيَا	غُلَامًا	فَقَتَلَهُۥ لا	قَالَ
Bunun üzerine ikisi yola koyuldular	Nihayet		karşılaştıklarında	bir gençle	hemen onu öldürünce	dedi
başlama h. f. mazi, fâil	başlangıç h.	şart bildiren zaman zarfı, muzaf	fiilu'ş-şart: f. mazi, fâil, cümle muzafun ileyh	mef'ul	atıf h. f. mazi, mef'ul {(فَقَتَلَهُ), (لَقِيَا) cümlesi üzerine matuf}	cevabü'ş-şart; mazi fiil cümlesi

أَ قَتَلْتَ	نَفْسًۢا	زَكِيَّةًۢ	بِغَيْرِ	نَفْسٍ ط	لَقَدْ	جِئْتَ	شَيْـًٔا	نُّكْرًا ﴿74﴾
mı öldürdün	bir canı	temiz	h. cer-mecrur isim, muzaf	bir cana (kısas) olmaksızın	Andolsun	yaptın	bir iş	dehşetli
soru h., f. mazi, fâil	mef'ul, mevsuf	sıfat		muzafun ileyh	lâmu cevâbi'l-kasem, tahkik harfi	f. mazi, fâil	mef'ul, mevsuf	sıfat

74. (Hızır, Musa'nın özrünü kabul etti) Bunun üzerine ikisi (tekrar) yola koyuldular. Nihayet bir gençle karşılaştıklarında, o (Hızır) hemen onu öldürdü. (Musa) dedi ki: "Bir cana (karşılık kısas) olmaksızın (o kimseyi öldürmediği halde), temiz (masum, suçsuz) bir canı mı öldürdün? Andolsun, sen (sabrı mümkün olmayan ve gemiyi delmekten çok daha) dehşetli bir iş yaptın."

➤ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 300 ➤

(KEHF, 62 – 63 - 64 – 65 – 66 - 67):

(جَاوَزَ يُجَاوِزُ مُجَاوَزَةً): (müfaale babı) mesafe katetti, geçti (اَلْغَدَاءُ): sabah kahvaltısı (اَلْفَتَى ج فُتُوَّةٌ): genç erkek

(آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (if'al b.) getirdi, verdi (اَلسَّفَرُ ج اَسْفَارٌ): yolculuk, sefer (لَقِيَ يَلْقَى لِقَاءً): (nakıs f.) karşılaştı, buluştu, görüştü

(اَلنَّصَبُ ج اَنْصَابٌ): yorgunluk, bitkinlik (اَلصَّخْرَةُ): kaya, kaya tabakası, (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs ve mehmuz f.) gördü,

(اَلْبَحْرُ ج اَبْحَارٌ): deniz (أَوَى يَأْوِي): sığındı, barındı (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol (نَسِيَ يَنْسَى): unuttu,hatırından çıkardı

(اَلْحُوتُ ج حِيتَانٌ): balık (أَنْسَى يُنْسِي إِنْسَاءً): unutturdu, terk ettirdi (اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial b.) kıldı, edindi

(ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): hatıra getirdi, andı, zikretti, söyledi [(عَجِبَ يَعْجَبُ) اَلْعَجَبُ]: şaşma, yadırgama (اَلْاَثَرُ ج آثَارٌ): iz, emare

(بَغَى يَبْغِي بُغْيَةً): (nakıs f.) talep etti, aradı, arzuladı (اِرْتَدَّ يَرْتَدُّ اِرْتِدَادًا): (iftial b.) döndü, eski haline döndü

[(قَصَّ يَقُصُّ) اَلْقَصَصُ]: takip etme, izleme/ haber almayı sürdürme (وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal f.) buldu

(اَلْعَبْدُ ج عِبَادٌ): kul, köle (عَلَّمَ يُعَلِّمُ تَعْلِيمًا): (tef'il b.) öğretti (لَدُنْ): (zarf) katında, yanında (اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ): (iftial b.) uydu, tabi oldu

(اَلرُّشْدُ): (masdar) doğru yolu bulma, olgunlaşma (اِسْتَطَاعَ يَسْتَطِيعُ اِسْتِطَاعَةً): ..abildi, ..ebildi

(KEHF, 68 – 69 - 70 – 71 – 72 – 73 - 74):

(أَحَاطَ يُحِيطُ إِحَاطَةً ب): (ecvef fiil, if'al b.) kuşattı, ihata etti (صَبَرَ يَصْبِرُ صَبْرًا): sabretti (وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal f.) buldu

[(حَبَرَ يَحْبُرُ) اَلْخُبْرُ]: işin iç yüzünü bilmek, haberdar olmak (شَاءَ يَشَاءُ): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti (اَلصَّابِرُ):(ismi fail) sabırlı

(اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): emir, iş, durum, husus (عَصَى يَعْصِي عَصْيًا): (nakıs f.) isyan etti, başkaldırdı (اَلْعُسْرُ): zorluk, güçlük

(سَأَلَ يَسْأَلُ): (mehmuz f.) sordu/ istedi/ hesaba çekti (أَحْدَثَ يُحْدِثُ اِحْدَاثًا): (if'al b.) yaptı, icad etti, meydana getirdi,

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabi oldu [(ذَكَرَ يَذْكُرُ) اَلذِّكْرُ]: zikir/ söz/ kitap/ şeref, şan/ peygamber

(اِنْطَلَقَ يَنْطَلِقُ اِنْطِلَاقًا): (infial b.) gitti, gidiverdi, yola çıktı (خَرَقَ يَخْرِقُ خَرْقًا): deldi (رَكِبَ يَرْكَبُ رُكُوبًا): bindi

(اَلسَّفِينَةُ ج سُفُنٌ): gemi (اَلْاِمْرُ): büyük, acaip, tuhaf, hayret edilecek, şaşılacak, tehlikeli (أَغْرَقَ يُغْرِقُ): (if'al b.) boğdu, batırdı

(آخَذَ يُؤَاخِذُ مُؤَاخَذَةً): (müfaale b.) cezalandırdı, azarladı (نَسِيَ يَنْسَى نَسْيًا): unuttu, hatırından, çıkardı

(أَرْهَقَ يُرْهِقُ اِرْهَاقًا): (if'al b.) yükledi, güçlük çıkardı/ saldırdı (اِنْطَلَقَ يَنْطَلِقُ اِنْطِلَاقًا): (infial b.) gitti, gidiverdi

(اَلنُّكْرُ): dehşetli, belalı, çirkin, kötü iş (لَقِيَ يَلْقَى لِقَاءً): karşılaştı yahut rastladı (يَقْتُلُ قَتْلاً قَتَلَ): öldürdü

(اَلْغُلَامُ ج غِلْمَانٌ): delikanlı, genç (اَلزَّكِيُّ ث اَلزَّكِيَّةُ): (sıfat'ı müş.) temiz, doğru (جَاءَ يَجِيئُ): (mehmuz ve ecvef f.) yaptı, işledi/ geldi

16. CÜZ

CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 301 (18 / KEHF: 75 – 83)

﴿ 75 ﴾	صَبْرًا	مَعِيَ	لَنْ تَسْتَطِيعَ	إِنَّكَ	لَكَ	أَ لَمْ أَقُلْ	قَالَ
	benimle beraberliğe sabredemeyeceğini			gerçekten	sana	söylemedim mi	dedi
	mef'ul	mekan zarfı, {(تَسْتَطِيعَ)'daki fâilden hal de denmiştir}	(إِنَّ)'nin haberi, fiil cümlesi: nefiy ve nasb h., f. muzari	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	car-mecrur	soru h.+ cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., fiili muzari	f. mazi

75. (Hızır önceki sözünü tekrar ederek) dedi ki: "Gerçekten benimle beraberliğe sabredemeyeceğini (buna gücünün yetmeyeceğini) ben sana söylemedim mi?"

﴿ 76 ﴾	عُذْرًا	مِنْ لَدُنِّي	قَدْ بَلَغْتَ	فَلَا تُصَاحِبْنِي ۚ	بَعْدَهَا	عَنْ شَيْءٍ	إِنْ سَأَلْتُكَ	قَالَ
	bir özre	Benim tarafımdan	ulaşmış olursun	artık benimle arkadaşlık etme	bundan sonra	bir şey	sana sorarsam	dedi
	mef'ul	h. cer, zarf ismi, muzaf, ikinci nun; nûn'u'l-vikâye, { (عُذْرًا)'dan hal}	f. mazi, fâil / tahkik harfi {başlangıç cümlesi}	rabıta+ cevabü'ş-şart; nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., f. muzari, nûnu vikaye, mef'ul	zaman zarfı	car-mecrur	şart ve cezm h., fi'lu'ş-şart; f. mazi, fâil, mef'ul	f. mazi

76. (Musa:) "Bundan sonra sana bir şey sorarsam, artık benimle arkadaşlık etme. Benim tarafımdan bir özre ulaşmış olursun" dedi.

اسْتَطْعَمَآ	قَرْيَةٍ	أَهْلَ	أَتَيَآ	إِذَآ	حَتَّىٰٓ	فَٱنطَلَقَا ۖ
yiyecek istediler	bir kasaba	halkına	geldikleri zaman		Nihayet	Böylece ikisi yola koyuldu
cevabü'ş-şart; f. mazi cümlesi, fâil	muzafun ileyh	mef'ul, muzaf	fiilu'ş-şart: f. mazi, fâil (cümle muz. ileyh)	şart bildiren zaman zarfı, muzaf	başlangıç h.	başlama h. f. mazi, fâil

يُرِيدُ	جِدَارًا	فِيهَا	فَوَجَدَا	أَنْ يُضَيِّفُوهُمَا	فَأَبَوْا	أَهْلَهَا
isteyen	bir duvar	orada	akabinde buldular	onları misafir etmekten	kaçındılar	halkından
sıfat; muzari fiil cümlesi.	mef'ul, mevsuf	car-mecrur	atıf h. f. mazi, fâil	(أَبَوْا)'in mef'ulü, masdar ve nasb h., f. muzari, zamir birleştiği için elifi düşmüş, fâil, mef'ul	atıf h. f. mazi, fâil	mef'ul

﴿ 77 ﴾	أَجْرًا	عَلَيْهِ	لَاتَّخَذْتَ	لَوْ شِئْتَ	قَالَ	فَأَقَامَهُ ۖ	أَنْ يَنقَضَّ
	bir ücret	buna karşılık	alırdın	Eğer dileseydin	dedi	hemen onu doğrulttu	yıkılmak
	mef'ul	car-mecrur	cevâbü'ş-şart; rabıta, f. mazi, fâil	cezmetmeyen şart h., fi'lu'ş-şart; f. mazi, fâil	f. mazi	atıf h. f. mazi, mef'ul	mef'ul: masdar-ı müevvel

77. Böylece (yine tekrar) ikisi yola koyuldu. Nihayet bir kasabaya geldikleri zaman halkından yiyecek istediler, fakat (kasaba halkı) onları misafir etmekten kaçındı (konuksever davranmadı). Akabinde orada (kasabada) yıkılmak isteyen (yani yıkılmaya yüz tutmuş) bir duvar buldular, (Hızır) hemen onu doğrulttu. "Eğer dileseydin kesinlikle buna karşılık bir ücret alırdın (" dedi.

سَأُنَبِّئُكَ	وَ بَيْنِكَ ۚ	بَيْنِي	فِرَاقُ	هَٰذَا	قَالَ
Sana haber vereceğim	senin aranda	,	benimle	ayrılma (sebebi)mdir	İşte bu	dedi
istikbal (gelecek zaman) h., fiili muzari, mef'ul	matuf	atıf h.	muz. ileyh, şibhi cümle	haber, muzaf	mübteda	f. mazi

﴿ 78 ﴾	صَبْرًا	عَلَيْهِ	لَمْ تَسْتَطِعْ	مَا	بِتَأْوِيلِ
	sabır göstermeye	üzerinde	gücünün yetmediği şeylerin		yorumunu
	mef'ul	car-mecrur	sıla; fiil cümlesi; cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., f. muzari	muzafun ileyh, ismi mevsul	harfi cer-mecrur isim, muzaf

78. (Hızır) dedi ki: "İşte bu, benimle senin aranda ayrılma (sebebi)mdir. Sana, üzerinde sabır göstermeye gücünün yetmediği (gemi, delikanlı ve duvarla ilgili olarak yaptığım) şeylerin yorumunu haber vereceğim.

فَأَرَدْتُ	فِي الْبَحْرِ	يَعْمَلُونَ	لِمَسَاكِينَ	فَكَانَتْ	السَّفِينَةُ	أَمَّا
bu yüzden istedim	denizde	çalışan	yoksullara ait	idi	gemiye gelince	
atıf h., f. mazi, fâil	car-mecrur	(مَسَاكِينَ)'nin sıfatı; fiili muzari+fâil	(كَانَ)'nin haberi, şibhi cümle, mevsuf	rabıta, f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هي) gizli zamiri	mübteda	tafsil ve şart h.

(السَّفِينَةُ) mübtedasının haberi

أَنْ أَعِيبَهَا	وَ	كَانَ	وَرَآءَهُمْ	مَلِكٌ	يَأْخُذُ	كُلَّ	سَفِينَةٍ	غَصْبًا ﴿ 79 ﴾
onu kusurlu yapmak	,	idi	arkalarında var	bir kral	alan	her	gemiyi	gasbederek
(أَرَادَ)'nin mef'ulü; masdar ve nasb h., f. muzari, mef'ul	atıf h.	f. mazi, nâsih	(كَانَ)'nin mukaddem haberi, şibhi cümle	(كَانَ)'nin muahhar ismi	(مَلِكٌ) kelimesinin sıfatı; muzari fiil cümlesi	mef'ul, muzaf	muzafun ileyh	hal; { mef'ûlü mutlak naibi de denmiştir}

79. "Gemiye gelince, denizde çalışan yoksullara aitti, bu yüzden onu kusurlu yapmak istedim, (zira) arkalarında, (sağlam ve kusursuz olan) her gemiyi gasbederek alan (zorla ele geçiren) bir kral vardı.

فَخَشِينَآ	مُؤْمِنَيْنِ	أَبَوَاهُ	فَكَانَ	الْغُلَامُ	أَمَّا	وَ
Bu yüzden korktuk	mü'min kimseler	anne ve babası	idi	erkek delikanlıya gelince		
atıf h., f. mazi, fâil, {(فَخَشِينَا) cümlesi, (كَانَ أَبَوَاهُ) cümlesi üzerine matuf}	(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ismi, (esmâi hamseden) muzaf olduğu için nun düşmüş, (هُ): muz. ileyh	atıf h., f. mazi, nâsih	mübteda	tafsil ve şart h.	başlama h.

(الْغُلَامُ) mübtedasının haberi; fiil cümlesi

كُفْرًا ﴿ 80 ﴾	وَ	طُغْيَانًا	أَنْ يُرْهِقَهُمَا
inkâra	ve	azgınlık	onları sürüklemesinden
matuf	atıf h.	hal	(خَشِينَا)'nın mef'ulü, masdar ve nasb h., fiili muzari, mef'ul

80. "Erkek delikanlıya gelince, anne ve babası mü'min kimselerdi. Bu yüzden, (kafir delikanlıya olan sevgileri yüzünden) onları azgınlık ve inkâra sürüklemesinden korktuk.

مِنْهُ	خَيْرًا	رَبُّهُمَا	أَنْ يُبْدِلَهُمَا	فَأَرَدْنَآ
ondan	daha hayırlısını	Rablerinin	onlara bedel vermesini	böylece istedik
car-mecrur	ikinci mef'ul	fâil	(أَرَدْنَا)'nın mef'ulü, masdar ve nasb h., f. muzari, mef'ul	atıf h., f. mazi, fâil

﴿ 81 ﴾	رُحْمًا	أَقْرَبَ	وَ	زَكَاةً
	merhamet bakımından	daha yakın	,	temizlik bakımından
	temyiz	matuf	atıf h.	temyiz

81. Böylece Rablerinin onlara temizlik bakımından (doğruluk, seciye ve karakter bakımından) daha hayırlısını, merhamet bakımından da daha yakın olanını (anne babasına daha merhametli olanını) ona bedel vermesini istedik."

فِي الْمَدِينَةِ	يَتِيمَيْنِ	لِغُلَامَيْنِ	فَكَانَ	الْجِدَارُ	أَمَّا	وَ
şehirdeki	yetim	iki erkek çocuğa aitti		Duvar ise		
ikinci sıfat	sıfat	(كَانَ)'nin haberi, şibhi cümle; h. cer, tesniyenin mecrur hali, mevsuf	atıf h., f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	mübteda	tafsil ve şart h.	başlama h.

(الْجِدَارُ) mübtedasının haberi; fiil cümlesi

صَالِحًا	أَبُوهُمَا	كَانَ	وَ	لَهُمَا	كَنْزٌ	تَحْتَهُ	كَانَ	وَ
iyi biri(ydi)	babaları	biriydi	,	onlara ait	bir hazine	altında vardı		,
(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ismi	f. mazi, nâsih	atıf h.	sıfat; şibhi cümle	(كَانَ)'nin muahhar ismi, mevsuf	(كَانَ)'nin mukaddem haberi, şibhi cümle	f. mazi, nâsih	atıf h.

مِنْ رَبِّكَ	رَحْمَةً	كَنْزَهُمَا	يَسْتَخْرِجَا	وَ	أَشُدَّهُمَا	أَنْ يَبْلُغَآ	رَبُّكَ	فَأَرَادَ
Rabbinden	bir rahmet olması için	hazine-lerini	çıkarmalarını	,	erginlik çağına ulaşmalarını	ulaşmalarını	Rabbin	istedi
(رَحْمَةً)'in sıfatı, şibhi cümle	mef'ûlün lieclih, mevsuf	mef'ul	fiili muzari, fâil	atıf h.	mef'ul	(أَرَادَ)'nin mef'ulü, masdar-ı müevvel (tesniye)	fâil	atıf h., f. mazi

﴿ 82 ﴾ وَ مَا فَعَلْتُهُ عَنْ أَمْرِي ط ذٰلِكَ تَأْوِيلُ مَا لَمْ تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ط ع

kendisine sabredemediğin şeylerin yorumudur İşte bu işimden (kendiliğimden) yapmadım ,

mef'ul car-mecrur sıla; cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., f. muzari muz. ileyh, ismi mevsul haber, muzaf mübteda (فَعَلْتُ)'deki (تُ)'den hal: şibhi cümle nefiy h., f. mazi, fâil, mef'ul atıf h.

82. "Duvar ise, şehirdeki iki yetim erkek çocuğa aitti, altında onlara ait (onlar için saklanmış) bir hazine vardı; babaları iyi. Rabbinden bir rahmet olması için, onların erginlik çağına ulaşmalarını ve kendi hazinelerini kendilerinin çıkarmalarını Rabbin istedi. Ben bunu, kendi işimden dolayı (kendiliğimden) yapmadım. İşte bu (konuşmam), senin kendisine sabredemediğin şeylerin yorumu (içyüzü)dür. "

﴿ 83 ﴾ وَ يَسْأَلُونَكَ عَنْ ذِي الْقَرْنَيْنِ ط قُلْ سَأَتْلُو عَلَيْكُمْ مِنْهُ ذِكْرًا ط

bir hatıra mef'ul ondan car-mecrur {(ذِكْرًا)'dan hal } Size car-mecrur okuyacağım istikbal h., fiili muzari De ki emir fiili Zülkarneyn hakkında h. cer, esmai hamse'nin mecrur hali sana sorarlar f. muzari +fâil, mef'ul başla-ma h.

83. Sana (müşrikler veya yahudiler) Zülkarneyn hakkında sorarlar. De ki: "Size, ondan bir hatıra (unutulamıyacak bazı haberler) okuyacağım.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 301 ≻

(KEHF, 75 – 76 – 77 - 78):

(اِسْتَطَاعَ يَسْتَطِيعُ اِسْتِطَاعَةً): yapabildi, edebildi (اَلصَّبْرُ): sabır (بَلَغَ يَبْلُغُ بُلُوغًا): vasıl oldu, erişti(لَدُنْ): (zarf) yanında, katında (سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuz f.) sordu/ istedi/ hesaba çekti (اَلْعُذْرُ ج اَعْذَارٌ): özür, mazeret (اَلْجِدَارُ ج جُدُرٌ): duvar (صَاحَبَ يُصَاحِبُ مُصَاحَبَةً): (müfâale b.) arkadaşlık etti, muaşeret etti, geçindi (اِنْطَلَقَ يَنْطَلِقُ اِنْطِلاَقًا): (infial b.) gitti, gidiverdi (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (nakıs ve mehmuz fiil) geldi (اَلْقَرْيَةُ ج قُرىً): belde, kasaba (اَلْأَجْرُ ج اُجُورٌ): ecir, ücret, mükafat (أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef f., if'al b.) irade etti, istedi (وَجَدَ يَجِدُ): (misal f.) buldu (شَاءَ يَشَاءُ): (ecvef fiil) diledi, oluşturdu, tercih etti (اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ): (iftial b.) yaptı/edindi (اِسْتَطْعَمَ يَسْتَطْعِمُ اِسْتِطْعَامًا): (istif'al b.) yiyecek istemek, doyurulmak istemek, yemek istemek (أَبَى يَأْبَى اِبَاءً): (nakıs ve mehmuz fiil) imtina etti, razı olmadı, dayattı (ضَيَّفَ يُضَيِّفُ تَضْيِيفًا): (tef'il b.) misafir etti, ağırladı (أَقَامَ يُقِيمُ اِقَامَةً): (ecvef fiil, if'al b.) düzeltti/ yerleşti/ ikame etti/ kaldırdı (اِنْقَضَّ يَنْقَضُّ اِنْقِضَاضًا): (infial b.) yıkıldı (فَارَقَ يُفَارِقُ) اَلْفِرَاقُ]: (masdar) ayrılış, ayrılma (اَلتَّأْوِيلُ): tabir, yorumlama (نَبَّأَ يُنَبِّئُ): (tef'il b.) haber verdi, bildirdi

(KEHF, 79 – 80 – 81 – 82 – 83):

(اَلسَّفِينَةُ ج سُفُنٌ): gemi (اَلْبَحْرُ ج اَبْحَارٌ): deniz (اَلْمَلِكُ ج مُلُوكٌ): melik, kral (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi (اَلْوَرَاءُ): arka, arkasında (عَابَ يَعِيبُ عَيْبًا): (ecvef f.) kusurlu kıldı, bozdu, ayıpladı (أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذاً): (mehmuz fiil) aldı/ çıkardı/ tuttu/ helak etti/ cezalandırdı [(غَصَبَ يَغْصِبُ) اَلْغَصْبُ]: (masdar) gasbetme, zorla el koyma (اَلْمِسْكِينُ ج مَسَاكِينُ): yoksul, düşkün , fakirliğe sahip olan (اَلْغُلاَمُ ج غِلْمَانٌ): delikanlı, genç (اَلْاَبُ ج آبَاءُ): baba (اَلطُّغْيَانُ):(masdar) azgınlık (خَشِيَ يَخْشَى خَشْيَةً): korktu, sakındı, çekindi (أَرْهَقَ يُرْهِقُ إِرْهَاقًا): (if'al b.) sürükledi, sardırdı, soktu (أَبْدَلَ يُبْدِلُ اِبْدَالاً): (if'al b.) bedel kıldı (اَلزَّكَاةُ): temizlik, doğruluk, düzen (اَلْاَقْرَبُ): (ismi tafdil) en yakın, daha yakın (أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef f., if al b.) irade etti, istedi (اَلْجِدَارُ ج جُدُرٌ): duvar (اَلْمَدِينَةُ ج مَدَائِنُ): şehir (اَلْيَتِيمُ ج يَتَامَى): yetim (تَحْتَ): (zarf) altında (اَلْكَنْزُ ج كُنُوزٌ): hazine baba (بَلَغَ يَبْلُغُ بُلُوغًا): vasıl oldu, erişti (اَلْاَشُدُّ): kuvvet kemal çağı (فَعَلَ يَفْعَلُ فَعْلاً): yaptı (اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): emir, iş, durum, husus (اَلتَّأْوِيلُ): tabir, yorumlama (اِسْتَطَاعَ يَسْتَطِيعُ اِسْتِطَاعَةً): ..abildi, ..ebildi (ayette kısaltılmışı) (اِسْتَخْرَجَ يَسْتَخْرِجُ اِسْتِخْرَاجًا): çıkardı, çıkarmaya çalıştı, çözdü (ذُو الْقَرْنَيْنِ): iki boynuzlu/ "iki asrın, çağın adamı" (karn; nesil, çağ, asr) (تَلاَ يَتْلُو تِلاَوَةً): (nakıs f.) kıraat etti, okudu

≺ CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 302 (18 / KEHF: 84 – 97) ≻

مِنْ كُلِّ	وَ آتَيْنَاهُ	فِي الْأَرْضِ	لَهُ	مَكَّنَّا	إِنَّا	
her	ona verdik	ve	yeryüzünde	onu	yerleştirdik	Doğrusu, biz
(سَبَبًا)'den hal; şibhi cümle muzaf	f. mazi, fâil, mef'ul	atıf h.	car-mecrur {fiille bağlantılıdır}	car-mecrur {fiille bağlantılıdır}	(إِنَّ)'nin haberi, mazi fiil cümlesi	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi
﴿ 85 ﴾ سَبَبًا	فَأَتْبَعَ		﴿ 84 ﴾ سَبَبًا		شَيْءٍ	
bir sebebi mef'ul	derken takip etti atıf h., f. mazi, { (إِنَّا مَكَّنَّا) cümlesi üzerine matuf}		bir sebep ikinci mef'ul		şeyden muzafun ileyh	

84. Doğrusu, biz onu yeryüzünde (iktidar ve kudret sahibi olarak) yerleştirdik ve ona (ihtiyacı olan ve ulaşmak istediği) her şeyden bir sebep (elde etme yolu ve vasıtası) verdik. **85**. Derken (o da), bir sebebi takip etti.

تَغْرُبُ	وَجَدَهَا	الشَّمْسِ	مَغْرِبَ	بَلَغَ	إِذَا	حَتَّىٰ
batıyor	Onu buldu	güneşin	battığı yere	ulaştığı zaman		Nihayet
(وَجَدَ)'nin 2. mef'ulü; muzari f. c.	cevâbü'ş-şart; f. mazi, mef'ul	muzafun ileyh	mef'ul, muzaf	fi'lu'ş-şart; f. mazi	cezmetmeyen şart ve zaman h.	başlangıç h.
		عِنْدَهَا	وَجَدَ	وَ	فِي عَيْنٍ حَمِئَةٍ	
		onun yanında mekan zarfı, muzaf, muz. ileyh, {(وَجَدَ) ile bağlantılı}	buldu f. mazi	, atıf h.	kara bir balçıkta sıfat	harfi cer-mecrur isim, mevsuf
	قُلْنَا ط قَوْمًا					
	dedik ki f. mazi, fâil	bir kavim mef'ul				
﴿ 86 ﴾ حُسْنًا	فِيهِمْ	أَنْ تَتَّخِذَ	وَ إِمَّا	أَنْ تُعَذِّبَ	إِمَّا	يَا ذَا الْقَرْنَيْنِ
iyilik etmeyi mef'ul	onlar hakkında car-mecrur	edinirsin masdar-ı müevvel	ya da tahyîr h.	atıf h.	azap edersin mef'ul; masdar-ı müevvel	ya tahyîr (seçme) için kullanılan atıf h.	Zülkarneyn münada, muzaf, muz. ileyh	Ey nida h.

86. Nihayet güneşin battığı yere ulaştığı zaman, (sanki) onu (yani Güneşi okyanusun sularında uzaktan sahili görmediği için akşam vakti) kara bir balçıkta batıyor (gibi) buldu. Onun yanında da bir kavim buldu. Bunun üzerine biz (ilham ya da vahiy yoluyla) dedik ki: "Ey Zülkarneyn! Onlar (yani o inkarcı kavim) hakkında ya azap edersin veya haklarında iyilik etme (yolunu) edinirsin (seçersin)".

إِلَىٰ رَبِّهِ	يُرَدُّ	ثُمَّ	فَسَوْفَ نُعَذِّبُهُ	ظَلَمَ	أَمَّا مَنْ	قَالَ
Rabbine harfi cer-mecrur isim	döndürülür meçhul fiili muzari	sonra atıf h.	onu azablandıracağız rabıta + cevâbü'ş-şart;: istikbal (gelecek zaman) h., fiili muzari, mef'ul	zulmederse fi'lu'ş-şart; f. mazi	ama kim şart ve tafsil h., mübteda, şart ismi, {(مَنْ): ismi mevsul de denmiş}	dedi f. mazi
			(مَنْ) mübtedasının haberi: şart ve cevabı			
﴿ 87 ﴾	نُكْرًا	عَذَابًا		فَيُعَذِّبُهُ		
	dehşetli sıfat	bir azabla mef'ûlü mutlak, mevsuf		O da onu azablandırır atıf h. fiili muzari, mef'ul		

87. Dedi ki: "Ama kim (şirk üzere devamda ve insanlara karşı haksızlık ve zulümde ısrar eder ve benim davetimi kabul etmeyip) zulmederse biz onu azablandıracağız, sonra Rabbine döndürülür. O da onu (cehennemde) dehşetli bir azabla azablandırır."

فَلَهُ	صَالِحًا	عَمِلَ	وَ	آمَنَ	أَمَّا مَنْ	وَ
onun için vardır rabıta+ cevabü'ş-şart; isim cümlesi; haber mukaddem; şibhi cümle+..	salih mef'ul	amel yaparsa f. mazi	ve atıf h.	Ama kim iman ederse fiilu'ş-şart; mazi fiil cümlesi	şart ve tafsil (ayrıntı) h., mübteda, şart ismi	atıf h.
			(مَنْ) mübtedasının haberi; şart ve cevabı			
﴿ 88 ﴾ يُسْرًا ط	مِنْ أَمْرِنَا	لَهُ	سَنَقُولُ	وَ	الْحُسْنَىٰ ج	جَزَاءً نِ
kolay olanı mef'ul {mef'ûlü mutlak naibi de denmiştir}	emrimizden h. cer-mecrur isim, {(يُسْرًا)'dan hal de denmiştir}	ona car-mecrur	söyleyeceğiz istikbal h., fiili muzar	ve atıf h.	en güzel mübteda muahhar	karşılık olarak hal

88. Ama kim iman eder ve salih amel (iyi iş) yaparsa, onun için karşılık olarak en güzel (Cennet) vardır ve ona emrimizden (buyruğumuzdan) kolay olanı söyleyeceğiz.

ثُمَّ	أَتْبَعَ	سَبَبًا ﴿89﴾	حَتَّىٰٓ	إِذَا	بَلَغَ	مَطْلِعَ	الشَّمْسِ	وَجَدَهَا	تَطْلُعُ
Sonra	takip etti	bir sebebi	Nihayet	ulaştığı zaman		doğduğu yere	güneşin	onu buldu	doğar
atıf h.	f. mazi	mef'ul	başlangıç h.	şart bildiren zaman zarfı	fi'lu'ş-şart; f. mazi	mef'ul, muzaf	muzafun ileyh	cevâbü'ş-şart; f. mazi, mef'ul	hal; muzari fiil cümlesi

عَلَىٰ قَوْمٍ	لَمْ نَجْعَل	لَّهُم	مِّن دُونِهَا	سِتْرًا ﴿90﴾
bir topluluk üzerine	vermediğimiz	kendilerine	ondan (güneşten) başka	bir örtü
car-mecrur	(قَوْمٍ) kelimesinin sıfatı; cahd-ı mutlak fiil cüm.	car-mecrur	h. cer-mecrur isim, {(سِتْرًا)'dan hal }	mef'ul

89. Sonra (yine) bir sebebi takip etti (başka bir amaçla başka bir yere doğru yola çıktı). **90**- Nihayet güneşin doğduğu yere (batış yerinden ayrılarak doğuş yönüne, doğu tarafına) ulaştığı zaman ve onu, kendilerine ondan (güneşten) başka bir perde vermediğimiz (ilkel) bir topluluk üzerine doğar buldu.

كَذَٰلِكَ ۖ	وَ	قَدْ	أَحَطْنَا	بِمَا	لَدَيْهِ	خُبْرًا ﴿91﴾	ثُمَّ	أَتْبَعَ	سَبَبًا ﴿92﴾
İşte böyle			biz kuşatmıştık	onun yanında olan şeyi(n içyüzünü)		bilgimizle	Sonra	takip etti	bir sebebi
(الأمر)(Durum) olarak takdir edilen mahzuf mübtedanın haberi; şibhi cümle	başlama h.	tahkik h.	f. mazi, fâil	sıla; şibhi cümle	harfi cer, ismi mevsul	mef'ûlü mutlak naibi, {"أخبرنا خبرا"}	atıf h.	f. mazi	mef'ul

91. İşte böyle. (Zülkarneyn'in yapabilirlikleri açısından) biz onun yanında olan (her) şeyi(n içyüzünü) bilgimizle kuşatmıştık. **92**. Sonra (yine) bir sebebi takip etti.

حَتَّىٰٓ	إِذَا	بَلَغَ	بَيْنَ	السَّدَّيْنِ	وَجَدَ	مِن دُونِهِمَا	قَوْمًا ۙ
Nihayet	ulaştığı zaman		arasına	iki seddin	buldu	onların ötesinde	bir kavim
başlangıç h.	cümleye muzaf olan şart ve zaman zarfı	fi'lu'ş-şart; f. mazi, cümle muzafun ileyh'tir	mekan zarfı, muzaf	muzafun ileyh, müsenna	cevâbü'ş-şart; f. mazi	h. cer-mecrur isim {sonraki (قَوْمًا)'den hal }	mef'ul

لَا يَكَادُونَ	يَفْقَهُونَ	قَوْلًا ﴿93﴾	قَالُوا	يَا	ذَا الْقَرْنَيْنِ	إِنَّ	يَأْجُوجَ	وَ	مَأْجُوجَ
neredeyse anlamayan		bir sözü	dediler	nida h.	Ey Zülkarneyn	gerçek şu ki	Ye'cuc	ve	Me'cuc
muzari, nâsih+ (يَكَادُ)'nün ismi	(يَكَادُ)'nün haberi, fiili muzari+fâil	mef'ul	f. mazi, fâil	münada, muzaf, muz. ileyh		tekid ve nasb harfi	(إِنَّ)'nin ismi	atıf h.	matuf

مُفْسِدُونَ	فِي الْأَرْضِ	فَهَلْ نَجْعَلُ	لَكَ	خَرْجًا	عَلَىٰٓ أَن تَجْعَلَ	بَيْنَنَا	وَ	بَيْنَهُمْ	سَدًّا ﴿94﴾
bozgunculuk çıkarıyorlar	yeryüzünde	verelim mi	sana	vergi	yapman için	bizimle		onlar arasında	bir sed
(إِنَّ)'nin haberi	car-mecrur	atıf h. soru h., fiili muzari	car-mecrur	mef'ul	harfi cer, masdar ve nast h., fiili muzari		atıf h.	mekan zarfı	mef'ul

93. Nihayet iki seddin (iki dağın) arasına ulaştığı zaman, onların (sedlerin) ötesinde (başka dil bilmedikleri için) neredeyse hiç bir sözü anlamayan bir kavim buldu. **94**. Dediler ki: "Ey Zülkarneyn! Gerçek şu ki, Ye'cuc ve Me'cuc yeryüzünde bozgunculuk çıkarıyorlar, bizimle onlar arasında bir sed yapman için sana vergi (ücret) verelim mi?"

قَالَ	مَا	مَكَّنِّي	فِيهِ	رَبِّي	خَيْرٌ	فَأَعِينُونِي
Dedi ki		beni yerleştirdiği şey	içinde	Rabbimin	daha hayırlıdır	O halde bana yardım edin
f. mazi	mübteda, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cümlesi, (نِ): nûnu vikaye, mef'ul	car-mecrur {fiille bağlantılı}	fâil	haber	rabıta, emir fiili, fâil, (نِ): nûnu vikaye, mef'ul

بِقُوَّةٍ	أَجْعَلْ	بَيْنَكُمْ	وَ	بَيْنَهُمْ	رَدْمًا ﴿95﴾
güçle	yapayım	sizinle		onlar arasında	bir engel
car-mecrur	emrin cevabı olduğu için meczum fiili muzari	mekan zarfı	atıf h.	matuf	mef'ul

95. Dedi ki: "Rabbimin beni içinde yerleştirdiği şey (nimet, imkan, bilgi, güç ve kudret sizin vereceğiniz ücretten) daha hayırlıdır. O halde, bana bir güçle güçle yardım edin ki sizinle onlar arasında (aşılmaz) bir engel yapayım."

آتُونِي	زُبَرَ	الْحَدِيدِ ط	حَتَّىٰٓ	إِذَا	سَاوَىٰ	بَيْنَ	الصَّدَفَيْنِ
Bana getirin	parçaları	demir	nihayet		eşit seviyeye gelince	arası	iki dağın
emir fiili, fâil, muttasıl zamir, nûnu vikaye, mef'ul	ikinci mef'ul, muzaf	muzafun ileyh	gaye ve başlangıç h.	şart bildiren zaman zarfı, muzaf	fi'lu'ş-şart; f. mazi, cümle muzafun ileyhtir		mekan zarfı, muzaf	muzafun ileyh

قَالَ	انْفُخُوا ط	حَتَّىٰٓ	إِذَا	جَعَلَهُ	نَارًا لا
dedi	üfleyin	nihayet		haline onu getirince	bir ateş
cevâbü'ş-şart; f. mazi	emir fiili, fâil	gaye ve başlangıç h.	şart bildiren zaman zarfı, muzaf	fi'lu'ş-şart; f. mazi, birinci mef'ul, cümle muzafun ileyh	ikinci mef'ul

﴿ 96 ﴾

قَالَ	آتُونِيٓ	أُفْرِغْ	عَلَيْهِ	قِطْرًا ط
dedi	Bana getirin	boşaltayım	üzerine	eritilmiş bakır
cevâbü'ş-şart; f. mazi	emir fiili, fâil, nûnu vikaye, mef'ul	emrin cevabı olduğu için meczum fiili muzari	car-mecrur	({آتُونِي}'nin takdir edilen mef'ulü de denmiştir) (أُفْرِغْ)'ın mef'ulü,

96. "Bana demir parçaları getirin" (dedi). İki dağın arası (yani vadiler tamamen dolup dağların arası) eşit seviyeye gelince, "Üfleyin (körükleri çalıştırın)" dedi. Nihayet onu bir ateş haline getirince: "Bana (eritilmiş bakır) getirin ki üzerine eritilmiş bakır boşaltayım (katran dökeyim)." dedi.

﴿ 97 ﴾

فَمَا اسْطَاعُوٓا	أَنْ يَظْهَرُوهُ	وَ	مَا اسْتَطَاعُوا	لَهُ	نَقْبًا
onu aşamadılar		,	ne de onu delmeye güçleri yetti		
mef'ul, masdarı müevvel; masdar ve nasb h., fiili muzari, fâil, mef'ul	atıf h., nefiy h., f. mazi, fâil	atıf h.	nefiy h., f. mazi, fâil	car-mecrur{(نَقْبًا)'den hal de denmiştir}	mef'ul

97- Böylece (Yecüc ve Mecüc), onu aşamadılar (yüksekliği sebebiyle üzerine çıkamadılar) ve onu (sertliği ve kalınlığı sebebiyle) delemediler.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 302 ≻

(KEHF, 84 - 85 – 86 – 87 - 88 – 89 – 90):

(مَكَّنَ يُمَكِّنُ تَمْكِينًا): (tef'il b.) imkan verdi/ yerleştirdi/ kadri yüce kıldı (آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (if'al b.) verdi, getirdi

(اَلسَّبَبُ ج اَسْبَابٌ): vesile, sebep, araç, vasıta, çare (أَتْبَعَ يُتْبِعُ إِتْبَاعًا): (if'al b.) tabi oldu, takip etti, izledi

(بَلَغَ يَبْلُغُ بُلُوغًا): vasıl oldu, erişti (اَلْمَغْرِبُ ج مَغَارِبُ): batı (غَرَبَ يَغْرُبُ غُرُوبًا): battı (اَلْعَيْنُ ج عُيُونٌ): pınar, kaynak/ göz

(اَلْحَمِئَةُ): bulanık, çamurlu, balçıklı (عَذَّبَ يُعَذِّبُ تَعْذِيبًا): (tef'il b.) azap verdi, işkence etti (اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ):(iftial b.) yaptı, husule getirdi/ edindi [(حَسُنَ يَحْسُنُ) اَلْحُسْنُ]: hissi yahut, manevi güzellik (اَلنُّكْرُ): dehşetli, belalı, benzeri görülmemiş

(رَدَّ يَرُدُّ رَدًّا): (muzaaf f.) döndürdü, iade etti, çevirdi, reddetti (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلًا): amel etti, yaptı, işledi

[(جَزَى يَجْزِي) اَلْجَزَاءُ]: karşılık, kifayet, mükafat [(حَسُنَ يَحْسُنُ) اَلْحُسْنَى]: (ismi tafdil) en güzel, daha güzel

(اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): iş, emir, durum, husus [(يَسُرَ يَيْسُرُ) اَلْيُسْرُ]: kolay, kolaylık (وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal f.) buldu

[(طَلَعَ يَطْلُعُ) اَلْمَطْلِعُ]: (ismi mekan) doğuş yeri (اَلسِّتْرُ ج سُتُورٌ): örtü, perde (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلًا): yaptı, kıldı

(KEHF, 91 – 92 – 93 – 94 – 95 – 96 – 97):

(أَحَاطَ يُحِيطُ): (ecvef fiil, if'al b.) kuşattı, ihata etti [(خَبُرَ) اَلْخُبْرُ]: işin iç yüzünü bilme (ظَهَرَ يَظْهَرُ): üstüne çıktı, aştı/ zahir oldu

(اَلسَّدُّ ج سُدُودٌ): set, blok, mani (كَادَ يَكَادُ): (ecvef f.) neredeyse, azkalsın (فَقِهَ يَفْقَهُ فِقْهًا): iyice anladı, güzelce anladı

(اَلْقَوْلُ ج اَقْوَالٌ): söz/ görüş/ iftira/ inanç (اَلسَّدُّ ج سُدُودٌ): set, blok (اَلْمُفْسِدُ ج مُفْسِدُونَ): (ismi fail) ifsad eden, bozan

(اَلْخَرْجُ): vergi, haraç, ücret (اَلرَّدْمُ): set, engel (أَعَانَ يُعِينُ إِعَانَةً): (ecvef fiil ,if'al b.) yardım etti (اَلْقُوَّةُ ج قُوىً): kuvvet, güç,

(مَكَّنَ يُمَكِّنُ تَمْكِينًا): (tef'il b.) imkan verdi/ yerleştirdi/ kadri yüce kıldı (اَلْقِطْرُ): eritilmiş bakır (اَلزُّبْرَةُ ج زُبَرٌ): parça, kütle

(اَلْحَدِيدُ ج حَدَائِدُ): demir (اَلصَّدَفُ): dağ yamacı (نَفَخَ يَنْفُخُ): üfledi (أَفْرَغَ يُفْرِغُ إِفْرَاغًا): (if'al b.) boşalttı, aktardı, bıraktı

(سَاوَى يُسَاوِي مُسَاوَاةً): (müfaale b.) müsavi kıldı, denkleştirdi/ eşit oldu [(نَقَبَ يَنْقُبُ) اَلنَّقْبُ]: (masdar) delmek, delik

⋖ CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 303 (18 / KEHF: 98 – 110) ⋗

قَالَ	هٰذَا	رَحْمَةٌ	مِنْ رَبِّي ج	فَإِذَا	جَآءَ	وَعْدُ	رَبِّي
Dedi	Bu	bir rahmettir	Rabbimden	geldiği zaman		va'di	Rabbimin
f. mazi	mübteda	haber	şibhi cümle	atıf h., şart bildiren zaman zarfı	fi'lu'ş-şart; f. mazi	fâil, muzaf	muzafun ileyh, muzaf, (ي): muz. ileyh

جَعَلَهُ	دَكَّآءَ ج	وَ	كَانَ	وَعْدُ	رَبِّي		﴿ 98 ﴾ حَقًّا ط
eder	yerle bir	,	f. mazi, nâsih	va'di	Rabbimin		haktır
cevâbü'ş-şart; f. mazi, birinci mef'ul+..	ikinci mef'ul	atıf h.		(كَانَ)'nin ismi, muzaf	muz. ileyh, sonraki zamir için muzaf, (ي): muz. ileyh		(كَانَ)'nin haberi

98. (Zülkarneyn) Dedi ki: "Bu Rabbimden bir rahmettir. Rabbimin va'di (yok oluş için belirlediği süre, seddin yıkılış anı ya da kıyamet saati) geldiği zaman, O bunu yerle bir (dümdüz) eder; Rabbimin va'di haktır (gerçektir)."

فِي الصُّورِ	نُفِخَ	وَ	فِي بَعْضٍ	يَمُوجُ	يَوْمَئِذٍ	بَعْضَهُمْ	تَرَكْنَا	وَ
Sur'a da	üfürülmüştür		bir kısmı içinde	dalgalanır halde	o gün	bir kısmını	biz bırakıvermişizdir	
naibi fâil, şibhi cümle	meçhul f. mazi	atıf h.	car-mecrur	(ترك)'nin 2.mef'ûlü; muzari fiil	zaman zarfı	mef'ul	f. mazi, fâil	başlama h.

فَجَمَعْنَاهُمْ	جَمْعًا لا	﴿ 99 ﴾	وَ	عَرَضْنَا	جَهَنَّمَ	يَوْمَئِذٍ	لِلْكَافِرِينَ	عَرْضًا لا	﴿ 100 ﴾
artık onları toplamışızdır	tümünü		Ve	göstermişizdir	cehennemi	o gün	inkar edenlere	öyle bir gösterişle	
atıf h., f. mazi, fâil, mef'ul	mef'ûlü mutlak		atıf h.	f. mazi, fâil	mef'ul	zaman zarfı	car-mecrur	mef'ûlü mutlak	

99. Biz o gün (sed açıldığı gün ya da kıyamet gününden az önce veya kıyamet günü Ye'cûc ve Me'cûc'u), bir kısmını bir kısmı içinde dalgalanır (deniz dalgalarının birbirinin içine girip dalgalanması gibi birbirlerine girer) halde bırakıvermişizdir. Sur'a da üfürülmüştür, artık onların tümünü toplamışızdır.

100. Ve o gün cehennemi inkar edenlere öyle bir gösteriş göstermişizdir ki....

﴿ 101 ﴾ سَمْعًا ع	لَا يَسْتَطِيعُونَ	كَانُوا	وَ	عَنْ ذِكْرِي	فِي غِطَآءٍ	أَعْيُنُهُمْ	كَانَتْ	الَّذِينَ
dinleyemiyorlardı			,	Beni zikretme hususunda	bir perde içinde	gözleri	idi	ki onlar
mef'ul	(كَانَ)'nin haberi, nefy h., fiili muzari+fâil	f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	atıf h.	(غِطَاء)'nin sıfatı; şibhi c.	(كَانَ)'nin haberi, şibhi c.	(كَانَ)'nin ismi	f. mazi, nâsih	sıfat, ismi mevsul { bedel de denmiş}

101. Ki onlar, Beni zikretme hususunda gözleri bir perde içinde olanlardı. (Kur'an'ı) dinleyemiyorlardı (onu dinlemeye tahammül edemiyor ve Kur'andan rahatsız oluyorlardı).

مِنْ دُونِي	عِبَادِي	أَنْ يَتَّخِذُوا	كَفَرُوٓا	الَّذِينَ	فَحَسِبَ	أَ
Beni bırakıp	kullarımı	edindiklerini	kâfir olan	kimseler	sandı	mı
harfi cer-mecrur isim	(يَتَّخِذُوا)'nun mef'ulü	(حَسِبَ)'nin mef'ulü, masdar ve nasb h., fiili muzari, fâil	sıla, fiil cümlesi; f. mazi, fâil	fâil, ismi mevsul	atıf h., f. mazi	soru h.

أَوْلِيَآءَ ط	إِنَّآ	أَعْتَدْنَا	جَهَنَّمَ	لِلْكَافِرِينَ	نُزُلًا		﴿ 102 ﴾
veliler	Gerçek şu ki biz	hazırladık	cehennemi	kafirler için	bir konaklama yeri olarak		
ikinci mef'ul	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, mazi fiil cümlesi, fâil	birinci mef'ul	car-mecrur	ikinci mef'ul		

102. Kafir olan kimseler, Beni bırakıp kullarımı veliler edindiklerini mi sandılar? Gerçek şu ki biz cehennemi kâfirlere bir konak olarak hazırladık.

قُلْ	هَلْ	نُنَبِّئُكُمْ	بِالْأَخْسَرِينَ	أَعْمَالًا ط	﴿ 103 ﴾	الَّذِينَ	ضَلَّ	سَعْيُهُمْ
De ki	mi	size haber verelim	en çok kayba uğrayanları	işler bakımından		Onlar ki	boşa gitmiştir	çabaları
emir fiili	soru h.	f. muzari, mef'ul	car-mecrur	temyiz		(هُمْ) olarak takdir edilen mahzuf mübtedanın haberi, ismi mevsul {(أَخْسَرِينَ)'nin sıfatı da denmiş }	sıla: f. mazi	fâil (muzaf+ muzafun ileyh)

﴿ 104 ﴾	صُنْعًا	يُحْسِنُونَ	أَنَّهُمْ	يَحْسَبُونَ	هُمْ	وَ	الدُّنْيَا	فِي الْحَيَاةِ
	güzel iş yaptıklarını			sandıkları			dünya	hayatındaki
	mef'ul	(أَنَّ)'nin haberi, fiil cümlesi, fiili muzari+fâil	tekid ve nasb harfi, (أَنَّ)'nin ismi	haber; fiil cümlesi, (fiili muzari+fâil	mübteda	hal vâvı, sonraki isim cümlesi ismi mevsulden haldir	sıfat	harfi cer-mecrur isim, mevsuf

(يَحْسَبُونَ)'nin mef'ûlü; isim cümlesi

103. De ki: "Size, (gerçekleştirdikleri) işler bakımından en çok hüsrana (kayba) uğrayanları (amelleri boşa gidenleri) haber verelim mi?" **104**. Onlar ki; güzel iş yaptıklarını sandıkları halde dünya hayatındaki çabaları boşa gitmiştir.

أُولَٰئِكَ	الَّذِينَ	كَفَرُوا	بِآيَاتِ	رَبِّهِمْ	وَ	لِقَائِهِ
İşte onlar		inkar edenlerdir	ayetlerini	Rablerinin	ve	O'na kavuşmayı
mübteda, işaret ismi	haber, ismi mevsul	sıla, fiil cümlesi; f. mazi, (وا): fâil	(ب): harfi cer, (آيَاتِ): mecrur isim, muzaf	(رَبِّ): muzafun ileyh, mecrur, muzaf, (هِمْ): muzafun ileyh	atıf h.	matuf, muzaf, (ه): muzafun ileyh

﴿ 105 ﴾	وَزْنًا	الْقِيَامَةِ	يَوْمَ	لَهُمْ	فَلَا نُقِيمُ	أَعْمَالُهُمْ	فَحَبِطَتْ
	bir tartı	kıyamet	gününde	onlar için	tutmaya-cağız	onların yapıp-ettikleri	Artık boşa çıkmıştır
	mef'ul	muzafun ileyh	zaman zarfı, muzaf	car-mecrur	atıf h., nefiy h., fiili muzari	fâil	atıf h., f. mazi

105. (Çünkü) İşte onlar, Rablerinin ayetlerini ve O'na kavuşmayı (ahiret hayatını) inkar edenlerdir. Artık onların yapıp-ettikleri boşa çıkmıştır, kıyamet gününde onlar için bir tartı tutmayacağız.

﴿ 106 ﴾	هُزُوًا	رُسُلِي	وَ	آيَاتِي	وَ اتَّخَذُوا	بِمَا كَفَرُوا	جَهَنَّمُ	جَزَاؤُهُمْ	ذَٰلِكَ
	alay (konusu)	resûllerimi	ve	ayetlerimi	edinmeleri	inkâr etmeleri sebebiyle	cehennemdir	onların cezası	İşte
	ikinci mef'ul	matuf	atıf h.	birinci mef'ul	f. mazi, fâil / atıf h.	h. cer, masdar harfi , f. mazi, fâil	(جَزَاؤُهُمْ)'ün haberi	ikinci mübteda, {haber de denmiş}	mübteda

(ذَٰلِكَ) mübtedasının haberi: isim cüm.

106.İşte onların cezası, inkâr etmeleri, âyetlerimi ve resûllerimi alay (konusu) edinmeleri sebebiyle cehennemdir.

إِنَّ	الَّذِينَ	آمَنُوا	وَ	عَمِلُوا	الصَّالِحَاتِ	كَانَتْ	لَهُمْ	جَنَّاتُ
Gerçek şu ki	kimseler	iman eden		yapanlar	güzel işler		onlar içindir	cennetleri
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi, ismi mevsul	sıla, fiil cümlesi; f. mazi, fâil	atıf h.	f. mazi, fâil	mef'ul	f. mazi, nâsih	(كَانَ)'nin haberi; şibhi c.	(كَانَ)'nin muahhar ismi, muzaf

(إِنَّ)'nin haberi; fiil cümlesi

﴿ 108 ﴾	حِوَلًا	عَنْهَا	لَا يَبْغُونَ	فِيهَا	خَالِدِينَ	﴿ 107 ﴾	نُزُلًا	الْفِرْدَوْسِ
	ayrılmak	Ondan	istemezler	orda	ebedidirler		konaklama yeri olarak	Firdevs
	mef'ul	car-mecrur	(لَهُمْ)'deki zamirden hal: nefiy h., fiili muzari+fâil	car-mecrur	(لَهُمْ)'deki zamirden hal		(جَنَّاتُ)'den hal	muz. ileyh

107. Gerçek şu ki iman edip güzel işler yapanlar... Konaklama yeri olarak Firdevs cennetleri onlar içindir. **108**. Orda ebedidirler (temelli kalıcıdırlar). Ondan ayrılmak istemezler.

قُلْ	لَوْ كَانَ	الْبَحْرُ	مِدَادًا	لِكَلِمَاتِ	رَبِّي	لَنَفِدَ	الْبَحْرُ
De ki	olsa	deniz	mürekkep	sözleri için	Rabbimin	kesinlikle tükenirdi	deniz
emir fiili	cezmetmeyen şart h., fi'lu'ş-şart; f. mazi, nâsih	(كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	harfi cer-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh, muzaf, (ي): muz. ileyh	cevabü'ş-şart için rabıta, cevâbü'ş-şart; f. mazi	fâil

﴿ 109 ﴾	قَبْلَ	أَنْ تَنْفَدَ	كَلِمَاتُ	رَبِّي	وَ	لَوْ جِئْنَا	بِمِثْلِهِ	مَدَدًا
	önce	tükenmeden	sözleri	Rabbimin	,	getirsek bile	bir o kadarını	yardım bakımından
	zaman zarfı, muzaf	muz. ileyh: masdar-ı müevvel	fâil, muzaf	muz. ileyh, muzaf, (ي): muz. ileyh	hal vâvı	cezmetmeyen şart h., fi'lu'ş-şart; f. mazi, fâil	harfi cer-mecrur isim	temyiz, cevabü'ş-şart mahzuf (düşmüş) kabul edilir

109. De ki: "Rabbimin sözleri(ni, yani ilmini) için deniz(ler) mürekkep olsa ve yardım bakımından bir o kadarını (ilave olarak) getirsek bile, Rabbimin sözleri tükenmeden önce, kesinlikle deniz(ler) tükenirdi.

قُلْ	إِنَّمَآ	أَنَا	بَشَرٌ	مِّثْلُكُمْ	يُوحَىٰٓ	إِلَيَّ
De ki	ancak	Doğrusu ben (قصر)	beşerim	sizin gibi	vahyolunuyor	bana
emir fiili	hasr edatı	mübteda	haber, mevsuf	sıfat	(بَشَرٌ)'nun ikinci sıfatı; meçhul muzari fiil c.	car-mecrur

أَنَّمَآ	إِلَٰهُكُمْ	إِلَٰهٌ	وَٰحِدٌ ۚ	فَمَن	كَانَ	يَرْجُو	لِقَآءَ	رَبِّهِۦ
ancak	ilahınızın	tek bir ilah olduğu		Artık kim	idiyse	ümit ediyor	kavuşmayı	Rabbine
hasr edatı	mübteda	haber, mevsuf, cümle	sıfat	başlama h., mübteda, şart ismi	fi'lu'ş-şart; f. mazi nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	(كَانَ)'nin haberi, muzari fiil cüm.	mef'ul, muzaf	muzafun ileyh, muzaf, (ه): muzafun ileyh

(يُوحَىٰ)'nın naibi fâili; masdar-ı müevvel

﴿ 110 ﴾

فَلْيَعْمَلْ	عَمَلًا	صَٰلِحًا	وَ	لَا يُشْرِكْ	بِعِبَادَةِ	رَبِّهِۦٓ	أَحَدًۢا
artık yapsın	bir iş	salih		ortak koşmasın	ibadetinde	Rabbine	hiç kimseyi
rabıta + cevabü'ş-şart; emr-i gaib; emir lamı, f. muzari, şart ve cevabı (مَنْ) mübtedasının haberidir	mef'ul, mevsuf	sıfat	atıf h.	nehy-i gâib; nehiy ve cezm h., fiili muzari	harfi cer-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh, muzaf, (ه): muz. ileyh	mef'ul

110. De ki: "Doğrusu ben, ancak sizin gibi bir beşerim, ancak bana sizin ilahınızın tek bir ilah olduğu vahyolunuyor. Artık kim Rabbine (güzel bir şekilde) kavuşmayı ümit ediyorsa, artık salih bir iş yapsın ve Rabbine ibadetinde hiç kimseyi ortak koşmasın.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 303 ≻

(KEHF, 98 – 99 – 100 – 101 – 102 - 103 – 104):

[(اَلْوَعْدُ (وَعَدَ يَعِدُ]: vaad, söz (تَرَكَ يَتْرُكُ تَرْكًا): terketti, bıraktı (جَمَعَ يَجْمَعُ جَمْعًا): topladı (نَفَخَ يَنْفُخُ نَفْخًا): üfledi (مَاجَ يَمُوجُ مَوْجًا) (ecvef f.) izdiham çıkardı, akın etti (عَرَضَ يَعْرِضُ عَرْضًا): arzetti, açığa çıkardı, sundu, gösterdi (اَلْعَيْنُ ج اَعْيُنٌ): göz/ pınar, kaynak (اَلذِّكْرُ): tefekkürle hatıra getiriş, zikir (اَلْغِطَاءُ ج اَغْطِيَةٌ): örtü, perde (اِسْتَطَاعَ يَسْتَطِيعُ اِسْتِطَاعَةً): yapabildi, edebildi [(سَمِعَ يَسْمَعُ) اَلسَّمْعُ]: işitme, duyma (حَسِبَ يَحْسَبُ): zannetti, varsaydı (أَعْتَدَ يُعْتِدُ اِعْتَادًا): (if'al b.) hazırladı (اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ): (iftial b.) edindi/ yaptı, ortaya koydu (اَلنُّزُلُ): konaklama yeri, menzil, ziyafet, ağırlama yeri (اَلْاَخْسَرُ ج اَخْسَرُونَ): (ismi tafdil) en çok zarar eden (نَبَّأَ يُنَبِّئُ تِنْبِيئًا): (tef'il b.) haber verdi, bildirdi (ضَلَّ يَضِلُّ ضَلَالًا): (muzaaf f.) zayi oldu, boşa gitti/ kayboldu/ saptı [(سَعَى يَسْعَى) اَلسَّعْيُ]: çalışma, amel, çaba (أَحْسَنَ يُحْسِنُ اِحْسَانًا): (if'al b.) güzel yaptı, iyilik etti, nimetlendirdi, ikram etti [(صَنَعَ يَصْنَعُ) اَلصُّنْعُ]: (masdar) yapma, işleme

(KEHF, 105 – 106 – 107 – 108 – 109 – 110):

[(اَلْوَزْنُ (وَزَنَ يَزِنُ]: (masdar) değer biçme, tartma [(لَقِيَ يَلْقَى) اَللِّقَاءُ]: (masdar) kavuşma (اَلْعَمَلُ ج اَعْمَالٌ): amel, iş (حَبِطَ يَحْبَطُ حَبْطًا): boşa çıktı, neticesiz oldu (أَقَامَ يُقِيمُ اِقَامَةً): (ecvef fiil,if'al b.) takdir etti, değer verdi/ yerleşti/ düzeltti/ gözetti [(جَزَى يَجْزِي) اَلْجَزَاءُ]: karşılık, ceza [(اَلْهُزُوءُ) اَلْهُزُوٌّ]: alay mevzusu (اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا):(iftial b.) yaptı, husule getirdi/ edindi (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلًا): yaptı, işledi(اَلْفِرْدَوْسُ): cennet bahçesi, Firdevs (اَلنُّزُلُ): konaklama yeri, ziyafet, menzil, ağırlama yeri (اَلْخَالِدُ ج خَالِدُونَ): (ismi fail) kalıcı olan (بَغَى يَبْغِي): (nakıs f.) talep etti, aradı, arzuladı (اَلْحِوَلُ): intikal, ayrılma, yer değişimi (اَلْمِدَادُ): mürekkep (اَلْبَحْرُ ج اَبْحَارٌ): deniz, deniz cinsi (اَلْكَلِمَةُ ج كَلِمَاتٌ): kelam, söz, ilahi hüküm (نَفِدَ يَنْفَدُ نَفَدًا): bitti, tükendi (جَاءَ يَجِيءُ جَيْئًا ب): getirdi (اَلْمَدَدُ ج اَمْدَادٌ): yardım, destek, ek, katkı (اَلْمِثْلُ ج اَمْثَالٌ): misil, benzer, gibi, kat (رَجَا يَرْجُو رَجْوًا): (nakıs f.) umdu, ümit etti (اَلْوَاحِدُ): bir, tek [(لَقِيَ يَلْقَى) اَللِّقَاءُ]: kavuşma (اَلْعَمَلُ ج اَعْمَالٌ): amel, iş (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلًا): amel etti, yaptı, işledi (أَوْحَى يُوحِي): (nakıs f. if'al b.) vahyetti, işaret etti, sır verdi, gizlice öğütledi

سورة مريم (19)

(MERYEM (Meryem) SÛRESİ)

(Mekke'de inmiştir. 98 ayettir)

≺ CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 304 - 311 ≻

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmân, Rahîm Allah'ın adıyla

﴿1﴾ كٓهيعٓصٓ ۝ ذِكْرُ رَحْمَةِ رَبِّكَ عَبْدَهُۥ زَكَرِيَّا ۝ ﴿2﴾

كٓهيعٓصٓ ۝	ذِكْرُ	رَحْمَةِ	رَبِّكَ	عَبْدَهُۥ	زَكَرِيَّا ۝
Kâf, Hâ, Yâ, Ayn, Sâd Kur'an'ın i'cazına delâlet için hurufu mukattaa	zikridir (هذا) (Bu) olarak takdir edilen mahzuf mübtedanın haberi, muzaf	rahmetinin muzafun ileyh	Rabbinin muzafun ileyh, muzaf, (كَ): muz. ileyh	kulu (ذِكْرُ) masdarının mef'ulü	Zekeriya'ya (عَبْدَهُ)'den bedel, (atf-ı beyan da denmiştir)

1. Kâf, Hâ, Yâ, Ayn, Sâd. **2-** (Bu,) Rabbinin, kulu Zekeriya'ya rahmetinin zikridir (anılmasıdır).

﴿3﴾ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُۥ نِدَآءً خَفِيًّا

إِذْ	نَادَىٰ	رَبَّهُۥ	نِدَآءً	خَفِيًّا
Bir zamanlar zaman zarfı, muzaf	seslenmişti muzafun ileyh, mazi fiil cümlesi	Rabbine mef'ul, muzaf, muzafun ileyh	bir sesle mef'ûlü mutlak, mevsuf	gizli sıfat

3. Bir zamanlar, Rabbine gizli bir sesle seslenmişti.

قَالَ رَبِّ إِنِّي وَهَنَ ٱلْعَظْمُ مِنِّي وَ

قَالَ	رَبِّ	إِنِّي	وَهَنَ	ٱلْعَظْمُ	مِنِّي	وَ
demişti f. mazi	Rabbim nida harfi hazfedilmiş münada, muzaf, sondaki esre hazfedilmiş mütekellim yası (ى):muz. ileyh	doğrusu tekid ve nasb h., (ي): (إِنَّ)'nin ismi	zayıfladı f. mazi	kemiklerim fâiL	benden car-mecrur {(ٱلْعَظْمُ)'den hal}	ve atıf h.

(إِنَّ)'nin haberi, fiil cümlesi

﴿4﴾ وَٱشْتَعَلَ ٱلرَّأْسُ شَيْبًا وَلَمْ أَكُنۢ بِدُعَآئِكَ رَبِّ شَقِيًّا

وَٱشْتَعَلَ	ٱلرَّأْسُ	شَيْبًا	وَ	لَمْ أَكُنۢ	بِدُعَآئِكَ	رَبِّ	شَقِيًّا
tutuştu f. mazi	baş fâil	yaşlılık bakımından temyiz	, atıf h.	olmadım cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., f. muzari, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (أنا) gizli zamiri	duayla sana h. cer, mecrur isim, muzaf, muz. ileyh.	Rabbim mahzuf nida harfinin münadası, muzaf, sondaki esre mahzuf ve muz.ileyh olan mütekellim ya'sının kısaltılmış hali	bedbaht (كَانَ)'nin haberi

4. (Şöyle) demişti: "Rabbim, doğrusu benden (bedenimden) kemiklerim zayıfladı ve baş yaşlılık bakımından tutuştu (yani saçlarım ağardı); ben sana (yaptığım) duayla bedbaht (mutsuz) olmadım."

وَإِنِّي خِفْتُ ٱلْمَوَالِيَ مِنْ وَرَآئِي وَكَانَتِ

وَ	إِنِّي	خِفْتُ	ٱلْمَوَالِيَ	مِنْ وَرَآئِي	وَ	كَانَتِ
atıf h.	doğrusu ben tekid ve nasb harfi, (ي): (إِنَّ)'nin ismi	endişeliyim (إِنَّ)'nin haberi, f. mazi, fâil	yakınlarıma mef'ul	arkamdan h.cer, (وَرَاءَ): zarf ismi, {şibhi cümle (ٱلْمَوَالِيَ)'den haldir}	, hal vâvı	iken (خِفْتُ)'deki (ت)'den hal; nâsih mazi fiil

﴿5﴾ وَلِيًّا ۝ مِن لَّدُنكَ لِي فَهَبْ عَاقِرًا ٱمْرَأَتِي

وَلِيًّا ۝	مِن لَّدُنكَ	لِي	فَهَبْ	عَاقِرًا	ٱمْرَأَتِي
bir veli mef'ul	kendi katından harfi cer+ zarf ismi, muzaf+muz.ileyh	bana car-mecrur	Artık bağışla atıf h.+ emir fiili	kısır (كَانَ)'nin haberi	Karım (كَانَ)'nin ismi

5. "Doğrusu ben, arkamdan (gelecek) yakınlarım (adın)a endişedeyim (korkuyorum). Karım da kısırdır. Artık bana kendi katından bir veli (dost, yardımcı) bağışla."

﴿6﴾ يَرِثُنِي وَيَرِثُ مِنْ ءَالِ يَعْقُوبَ ۖ وَٱجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا

يَرِثُنِي	وَ	يَرِثُ	مِنْ ءَالِ	يَعْقُوبَ ۖ	وَ	ٱجْعَلْهُ	رَبِّ	رَضِيًّا
bana mirasçı olur (وَلِيًّا)'in sıfatı; muzari fiil, nûnu vikaye, (ي): mef'ul	atıf h.	mirasçı olur fiili muzari	ailesine de harfi cer, mecrur isim, muzaf	Yakup muzafun ileyh	, atıf h.	onu kıl emir fiili, mef'ul	Rabbim mahzuf nida harfinin münadası, muzaf, sondaki esre mahzuf ve muz.ileyh olan mütekellim ya'sının kısaltılmış hali {ara cümle}	razı olunan(lardan) ikinci mef'ul

6. "(Böylece) bana mirasçı olur. Yakup ailesine de mirasçı olur. Rabbim, onu razı olunan(lardan) kıl."

يَا	زَكَرِيَّآ	إِنَّا	نُبَشِّرُكَ	بِغُلَامٍ	اسْمُهُ	يَحْيَىٰ ۙ
Ey	Zekeriya	doğrusu biz	Müjdeliyoruz seni	bir oğlanla	adı	Yahya olan
nida h.	münada	tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, fiil cümlesi., f. muzari, mef'ul	h. cer, mecrur isim, mevsuf	mübteda	haber, maksur isim

(غُلَامٍ)'in sıfatı; isim cümlesi

لَمْ نَجْعَلْ	لَهُ	مِنْ قَبْلُ	سَمِيًّا	﴿ 7 ﴾
biz kılmadık	ona	bundan önce	bir adaş	
(غُلَامٍ)'nin ikinci sıfatı.; cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., fiili muzari	car-mecrur	harfi cer, zarf	mef'ul	

7. (Allah şöyle buyurdu:) "Ey Zekeriya, doğrusu biz seni, adı Yahya olan bir oğlanla müjdeliyoruz; biz bundan önce ona bir adaş kılmadık (Bu adı daha önce hiç kimseye vermedik)."

قَالَ	رَبِّ	أَنَّىٰ	يَكُونُ	لِي	غُلَامٌ	وَ
dedi	Rabbim	nasıl	olur	benim	oğlum	halde
f. mazi	mahzuf nida harfinin münadası, , muzaf, sondaki esre mahzuf ve muz.ileyh olan mütekellim ya'sının kısaltılmış hali	(غُلَامٍ)'den mukaddem haber, soru ismi	fiili muzari, nâsih	(يَكُونُ)'nün mukaddem haberi	(يَكُونُ)'nün muahhar ismi	hal vâvı

كَانَتِ	امْرَأَتِي	عَاقِرًا	وَ	قَدْ بَلَغْتُ	مِنَ الْكِبَرِ	عِتِيًّا	﴿ 8 ﴾
olduğu	karım	kısır	ve	ulaştığım	doruğuna	yaşlılığın	
f. mazi, nâsih, (تْ) müenneslik içindir	(كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	hal vâvı	tahkik h., f. mazi, fâil	car-mecrur, (عِتِيًّا) ile bağlantılıdır	mef'ul	

(لِي)'deki (ي)'den hal; ...(كانت) cümlesi

hal; fiil cümlesi

8. (Bu sefer Zekeriya) dedi ki: "Rabbim, karım kısır olduğu halde, ben de yaşlılığın doruğuna (son sınırına) ulaştığım halde benim nasıl oğlum olur?"

قَالَ	كَذَٰلِكَ ۚ	قَالَ	رَبُّكَ	هُوَ	عَلَيَّ	هَيِّنٌ
dedi	İşte böyle	buyurdu	Rabbin	O	bana	kolaydır
f. mazi	(الأمر) (Durum) olarak takdir edilen mahzuf mübtedanın haberi	f. mazi	fâil	mübteda	car-mecrur {(هَيِّنٌ) ile bağlantılıdır}	haber

وَ	قَدْ خَلَقْتُكَ	مِنْ قَبْلُ	وَ	لَمْ تَكُ	شَيْئًا	﴿ 9 ﴾
, hal vâvı	seni yaratmıştım	bundan önce	, atıf h., (hal vâvı da denmiştir)	sen değil iken	hiç bir şey	
	(عَلَيَّ)'deki zamirden hal; fiil cümlesi nasb mah.; tahkik h., (خَلَقْتُ): f. mazi, fâil., mef'ul	harfi cer, zarf, muzaf olmadığı zaman damme üzere mebni olduğu için cer mahallinde		önceki hal cümlesi üzerine matuf; cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., mahzuf nun (ن) üzerine takdir edilen sükunla meczum fiili muzari, nâsih {yani (تَكُنْ)'ün kısaltılmış hali}	(كَانَ)'nin haberi, mansub	

9. (Ona gelen vahiy meleği Cebrail veya Allah:) "İşte böyle" dedi. "Rabbin: Bu bana kolaydır, bundan önce sen hiç bir şey değil iken, seni yaratmıştım." buyurdu.

قَالَ	رَبِّ	اجْعَلْ	لِي	آيَةً ۖ	قَالَ	آيَتُكَ
dedi	Rabbim	kıl	bana	bir ayet	dedi	Senin alametin
f. mazi	mahzuf nida harfinin münadası, muzaf	emir fiili	car-mecrur	mef'ul	f. mazi	mübteda

أَلَّا تُكَلِّمَ	النَّاسَ	ثَلَاثَ	لَيَالٍ	سَوِيًّا	﴿ 10 ﴾
konuşmamandır	insanlarla	üç	gece	sapasağlam olduğun halde	
haber; masdar-ı müevvel, nasb h., nefiy h., (تُكَلِّمَ): fiili muzari	mef'ul	zaman zarfı, muzaf {(تُكَلِّمَ) ile bağlantılıdır}	muzafun ileyh	(تُكَلِّمَ)'nin fâilinden hal	

10. (Zekeriyya) dedi ki: "Rabbim, bana bir ayet (alamet, işaret) kıl (göster)." Dedi ki: "Senin alametin, sapasağlam olduğun halde, üç gece insanlarla konuşmamandır."

﴿ 11 ﴾	وَ	عَشِيًّا	بُكْرَةً	أَنْ سَبِّحُوا	إِلَيْهِمْ	فَأَوْحَى	مِنَ الْمِحْرَابِ	عَلَى قَوْمِهِ	فَخَرَجَ
	akşam	,	Sabah	tesbih edin diye	onlara	Akabinde işaret etti	mabedden	kavminin karşısına	Böylece çıktı
	matuf	atıf h.	zaman zarfı, {fiille bağlantılıdır}	tefsir h., emir fiili, fâil,	car-mecrur	atıf h., f. mazi,	car-mecrur {(خَرَجَ) ile bağlantılıdır}	h. cer+ mecrur isim, muzaf+muz.ileyh	atıf h., f. mazi

11. Böylece (Zekeriya) mabedden kavminin karşısına çıktı. Akabinde de onlara: "Sabah akşam tesbih edin." (diye) işaret etti.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 304 ≻

(19 / MERYEM, 1- 2 – 3):

(اَلذِّكْرُ): zikir, hatıra getirme/ söz/ indirilmiş kitap/ peygamber, şeref, şan (اَلْعَبْدُ ج عِبَادٌ): kul

(نَادَى يُنَادِي مُنَادَاةً ندَاءً): (müfâale bâbı) seslendi, bağırdı, çağırdı (اَلْخَفِيُّ): gizli

(19 / MERYEM, 4 – 5 – 6):

(وَهَنَ يَهِنُ وَهْنًا): (misal fiil) gevşedi, zayıf düştü, korktu (اَلرَّأْسُ ج اَرْؤُسٌ): baş

(اِشْتَعَلَ يَشْتَعِلُ اِشْتِعَالاً): (iftiâl bâbı) tutuştu, yandı (saç ağardı) (قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef fiil) dedi, söyledi

[اَلشَّيْبُ (شَابَ يَشِيبُ)]: (masdar) saçın ağarması, beyaz saç; yaşlılık (اَلْعَظْمُ ج عِظَامٌ): kemik

[اَلدُّعَاءُ (دَعَا يَدْعُو)]: dua, talep, istek, çağırma [اَلشَّقِيُّ (شَقِيَ يَشْقَى)]: bedbaht, mutsuz, kötü halli

(خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef fiil) korktu (اَلْمَوْلَى ج مَوَالِي): yakın, dost, sahip (اَلْمَرْأَةُ): karı, hanım

[اَلْعَاقِرُ (عَقَرَ يَعْقُرُ)]: (ism-i fâil) kısır (اَلْوَلِيُّ ج اَوْلِيَاءُ): yakın, veli, dost (اَلْوَرَاءُ): arka, arkasında

(وَهَبَ يَهَبُ وَهْبًا): (misal fiil) hibe etti, bağışladı (لَدُنْ): (zarf) yanında, katında

(وَرِثَ يَرِثُ وِرْثًا): (misal fiil) varis oldu/ sahip çıktı/ ele geçirdi/ elde etti (اَلْآلُ): ehil, aile, akraba, yakın

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, çevirdi, yarattı, hükmetti [اَلرَّضِيُّ (اَلْمَرْضِيُّ)]: hoşnud olunmuş, razı olunmuş

(19 / MERYEM, 7 – 8):

(اَلْغُلاَمُ ج غِلْمَانٌ): bıyığı terlemiş delikanlı, genç (اَلسَّمِيُّ): adaş, denk, benzer (اَلْإِسْمُ ج أَسْمَاءُ): isim, ad

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): icad etti, kıldı, çevirdi, hükmetti (قَبْلُ): (zarf) önce (بَشَّرَ يُبَشِّرُ تَبْشِيرًا): (tef´il bâbı) müjdeledi

(اَلْغُلاَمُ ج غِلْمَانٌ): bıyığı terlemiş delikanlı, genç (اَلْمَرْأَةُ): karı, hanım [اَلْعَاقِرُ (عَقَرَ يَعْقُرُ)]: (ism-i fâil) kısır

[اَلْعِتِيُّ (عَتَا يَعْتُو)]: yaşlılık, yaşlanma (بَلَغَ يَبْلُغُ بُلُوغًا): erişti (اَلْكِبَرُ): yaşlılık (بَلَغَ مِن العُمْرِ عُتِيًّا): çok yaşlı olma

(19 / MERYEM, 9 – 10):

(اَلْهَيِّنُ): kolay, basit, önemsiz (قَبْلُ): (zarf) önce (خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı, eşsiz ve yoktan varetti, şekil verdi

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef fiil) dedi, söyledi (اَلسَّوِيُّ): mutedil, dosdoğru, kâmil, düzgün (اَللَّيْلُ ج لَيَالٍ): gece

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): icat etti, kıldı, çevirdi, hükmetti (اَلْآيَةُ ج آيَاتٌ): açık alamet, ayet, delil, mucize

(كَلَّمَ يُكَلِّمُ تَكْلِيمًا): (tef´il bâbı) konuştu/ yaraladı, cerh etti (اَلْإِنْسَانُ ج اَلنَّاسُ): insan (اَلثَّلاَثُ ث اَلثَّلاَثَةُ): üç

(19 / MERYEM, 11):

(اَلْمِحْرَابُ ج مَحَارِبُ): mihrab/ meclisteki başköşe veya en güzel yer/ saray/ taht odası (خَرَجَ يَخْرُجُ خُرُوجًا): çıktı

(أَوْحَى يُوحِي إِيحَاءً): (nâkıs fiil, if´al bâbı) işaret etti/ sır verdi/ ilham etti/ vahyetti (اَلْبُكْرَةُ ج بُكَرٌ): sabahın erken vakitleri

(سَبَّحَ يُسَبِّحُ تَسْبِيحًا): (tef´il bâbı) tesbih, takdis ve tenzih etti (اَلْعَشِيُّ): gündüzün sonu, akşam

≺ CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 305 (MERYEM: 12 – 25) ≻

﴿ 12 ﴾ يَا يَحْيَى خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ ۖ وَ آتَيْنَاهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا ۙ

Ey	Yahya	sarıl	Kitaba	kuvvetle	Ve	ona hikmet ver(miş)dik	hikmet	çocuk iken
nida h.	münada	emir fiili	mef'ul	car-mecrur	başlama h.	f. mazi, fâil, mef'ul	ikinci mef'ul	{(آتَيْنَاهُ)'daki mef'ul zamirden hal

12. (Büyüdüğü zaman ona dedik ki:) "Ey Yahya, Kitaba kuvvetle sarıl." Ve (henüz) çocuk iken ona hikmet ver(miş)dik.

﴿ 13 ﴾ وَ حَنَانًا مِن لَّدُنَّا وَ زَكَاةً ۖ وَ كَانَ تَقِيًّا ۙ

bir şefkat	Katımızdan	ve	temizlik	başlama h.	oldu	takva sahibi	
(الْحُكْمَ) üzerine matuf	harfi cer, zarf ismi	atıf h.	(حَنَانًا) üzerine matuf		f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	(كَانَ)'nin haberi	
atıf h.							

13. Katımızdan (Yahya'ya) bir şefkat (acıma dugusu, kalp yumuşaklığı, sevgi duyarlılığı, ruh inceliği) ve temizlik (arınmışlık, ruh temizliği verdik). (Böylece) O, çok takva sahibi oldu.

﴿ 14 ﴾ وَ بَرًّا بِوَالِدَيْهِ وَ لَمْ يَكُنْ جَبَّارًا عَصِيًّا

çok iyilik eden	Ana ve babasına	ve	değildi	bir zorba	bir isyankar	
(تَقِيًّا) üzerine	h. cer, tesniye ismin mecrur hali, muzaf olduğu için nun düşmüş+muz.ileyh	atıf h.	cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., fiili muzari, nâsih, (يَكُنْ)'ün ismi (هُوَ) gizli zamiri	(يَكُنْ)'ün ikinci haberi	(يَكُنْ)'ün haberi	
atıf h.						

14. Ana ve babasına çok iyilik eden (oldu) ve bir zorba, bir isyankar değildi.

﴿ 15 ﴾ وَ سَلَامٌ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَ يَوْمَ يَمُوتُ وَ يَوْمَ يُبْعَثُ حَيًّا ۚ

selam olsun	Ona	gün	Doğduğu	atıf h.	gün	öleceği	ve	gün	diri olarak
mübteda, { (لَمْ (يَكُنْ) cümlesine matuf}	haber	zaman zarfı, muzaf	muzafun ileyh, meçhul mazi f		matuf, muzaf	muzafun ileyh, muzari fiil	atıf h.	matuf, muzaf	(يُبْعَثُ)'deki zamirden hal
atıf h.									

15. Doğduğu gün, öleceği gün ve diri olarak kaldırılacağı gün Ona selam olsun.

﴿ 16 ﴾ وَ اذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ ۘ إِذِ انْتَبَذَتْ مِنْ أَهْلِهَا مَكَانًا شَرْقِيًّا ۙ

zikret	Kitap'ta	Meryem'i	Bir zamanlar	uzaklaşıp çekildi	ailesinden	bir yere	doğu tarafında	
başlama h.	emir fiili	car-mecrur	mef'ul	f. mazi	harfi cer, mecrur isim	mef'ul, mevsuf	sıfat	
			geçmiş zaman zarfı, {zarf ismi, (مَرْيَمَ)'den bedel de denmiş}					

﴿ 17 ﴾ فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا

Sonra edindi	onlardan beri olarak	bir perde	Böylece göndermiştik	ona	Ruhumuzu (Cebrail'i)	de görünmüştü	ona	bir beşer olarak	düzgün
atıf h., f. mazi	h. cer+ zarf ismi, muzaf+muz.ileyh	mef'ul	atıf h. f. mazi, fâil	car-mecrur	mef'ul	atıf h. f. mazi	car-mecrur	hal, mevsuf	(بَشَرًا)'nın sıfatı

16. Kitap'ta Meryem'i de zikret. Bir zamanlar ailesinden uzaklaşıp doğu tarafında bir yere çekildi. **17**. Sonra onlardan beri olarak (ayrı, kendini gizleyerek) bir perde edindi. Böylece ona ruhumuz (Cibril'i) göndermiştik de ona düzgün bir beşer olarak görünmüştü.

﴿ 18 ﴾ قَالَتْ إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمٰنِ مِنْكَ إِنْ كُنْتَ تَقِيًّا

demişti	Doğrusu ben	sığınırım	Rahmana	senden	eğer takva sahibiysen	
f. mazi,	tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, muzari fiil	car-mecrur	car-mecrur {(أَعُوذُ) ile bağlantılıdır}	şart h., fiilu'ş-şart; f. mazi, nâsih, (تَ):(كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi

18. (Meryem): "Doğrusu ben, eğer takva sahibiysen senden Rahman (Allah)a sığınırım. " demişti.

﴿ 19 ﴾ قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ ۖ لِأَهَبَ لَكِ غُلَامًا زَكِيًّا

demişti	yalnızca	Ben	elçisiyim	Rabbinin	bağışlamam için	sana	bir erkek çocuk	temiz
f. mazi	hasr edatı	mübteda	haber, muzaf	muzafun ileyh, sonraki zamir için tekrar muzaf, (كِ): muz. ileyh	ta'lil (sebep) ve nasb h., fiili muzari	car-mecrur	mef'ul, mevsuf	sıfat

19. (Meryem): "Ben, yalnızca Rabbinin elçisiyim; sana temiz bir erkek çocuk bağışlamam için (gönderildim)." demişti.

﴿ 20 ﴾

قَالَتْ	أَنَّى	يَكُونُ	لِي	غُلَامٌ	وَ	لَمْ يَمْسَسْنِي	بَشَرٌ	وَ	لَمْ أَكُ	بَغِيًّا
dedi	nasıl	olabilir	Bana	bir erkek çocuğum	,	Bana dokunmamışken	bir beşer	ve	değilken	azgın
f. mazi	fiili muzari, nâsih	muhabbar ismi	mukaddem haberi	mukaddem hal	hal vâvı	cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., f. muzari, (نِ): nûnu vikaye, mef'ul	fâil	atıf h.	cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., f. muzari, kısaltılmış (أَكُنْ)'nün ismi (أنا) gizli zamiri	(أَكُنْ)'nün haberi

(لِي)'deki (ي)'den hal; fiil cümlesi

20- O: "Bana hiç bir beşer dokunmamış ve ben azgın (utanmaz, iffetsiz bir kadın) değilken, benim nasıl bir erkek çocuğum olabilir? " dedi.

قَالَ	كَذٰلِكِ ۚ	قَالَ	رَبُّكِ	هُوَ	عَلَيَّ	هَيِّنٌ ۚ	وَ	لِنَجْعَلَهُ	آيَةً
dedi	İşte böyle	dedi	Rabbin	O	bana	kolaydır	ve	Onu kılmamız için	bir ayet
f. mazi	(الأمر) (durum) olarak takdir edilen mahzuf mübtedanın haberi	f. mazi	fâil	mübteda	car-mecrur, {(هَيِّنٌ) ile bağlantılıdır}	haber	atıf h.	ta'lil (sebep) ve nasb h., f. muzari, mef'ul	ikinci mef'ul

﴿ 21 ﴾

لِلنَّاسِ	وَ	رَحْمَةً	مِنَّا ۚ	وَ	كَانَ	أَمْرًا	مَقْضِيًّا
insanlara	ve	bir rahmet	bizden	atıf h.	f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	bir iştir (كَانَ)'nin haberi, mevsuf	kararlaştırılmış
car-mecrur	atıf h.	(آيَةً) üzerine matuf	(رَحْمَةً)'in sıfatı				sıfat

21- "İşte böyle" "Rabbin: Bu bana kolaydır. Onu insanlara bir ayet ve bizden bir rahmet kılmamız için (yarattık)" [Zaten, bu önceden (ezelde kader olarak)] hükmedilmiş (kararlaştırılmış) bir iştir.» dedi.

﴿ 22 ﴾

فَحَمَلَتْهُ	فَانْتَبَذَتْ	بِهِ	مَكَانًا	قَصِيًّا
Böylece ona hamile kaldı	Sonra ayrılıp çekildi	onunla	bir yere	uzak
atıf h., f. mazi, mef'ul	atıf h. f. mazi	car-mecrur	mef'ul, mevsuf	sıfat

22. Böylece ona gebe kaldı, sonra onunla uzak (ıssız) bir yere çekildi.

فَأَجَاءَهَا	الْمَخَاضُ	إِلَى جِذْعِ	النَّخْلَةِ ۚ	قَالَتْ	يَا لَيْتَنِي
Sonrasında onu sürükledi	doğum sancısı	kütüğüne	hurma	Dedi ki	Keşke ben
atıf h. f. mazi, mef'ul	fâil	harfî cer, mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh	f. mazi	tenbih h., temennî ve nasb h., nûnu vikaye, (لَيْتَ)'nin ismi

﴿ 23 ﴾

مِتُّ	قَبْلَ	هٰذَا	وَ	كُنْتُ	نَسْيًا	مَنْسِيًّا
ölseydim	önce	bundan	,	f. mazi, nâsih, (كَانَ):(تُ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi, mevsuf	sıfat
(لَيْتَ)'nin haberi, mazi fiil, fâil	zaman zarfı, muzaf	muzafun ileyh	atıf h.		unutulup gitseydim	

23. Sonrasında doğum sancısı onu bir hurma kütüğüne sürükledi. Dedi ki: "Keşke ben bundan önce ölseydim de, unutulup gitseydim (hafızalardan silinip unutulsaydım)."

﴿ 24 ﴾

فَنَادَاهَا	مِنْ تَحْتِهَا	أَلَّا تَحْزَنِي	قَدْ جَعَلَ	رَبُّكِ	تَحْتَكِ	سَرِيًّا
ona seslendi	Altından	üzülme diye	yaratmıştır	Rabbin	senin alt (yan)ında	bir su yolu
atıf h. f. mazi, mef'ul	h. cer, zarf ismi	tefsir h.+nehy-i hazır; {(أَنْ): masdar ve nasb h., sonraki cümle tefsir cümlesi}, nehiy ve cezm h., fiili muzari, fâil	f. mazi tahkik h.	fâil	mekan zarfı	mef'ul

24. Altından (İsa yahut Cebrail) ona "Üzülme" diye seslendi: "Rabbin senin alt (yan)ında bir su arkı (dere) kılmıştır."

﴿ 25 ﴾ جَنِيًّا ذ	رُطَبًا	عَلَيْكِ	تُسَاقِطْ	النَّخْلَةِ	بِجِذْعِ	إِلَيْكِ	هُزِّي	وَ
toplanabilecek	taze hurma	üzerine	düşsün	Hurma	kütüğünü	kendine	salla	
sıfat	mef'ul, mevsuf	car- mecrur	emrin cevabı olduğu için meczum fiili muzari	muzafun ileyh	h. cer, mecrur isim, muzaf	car- mecrur	emir fiili, fâil	atıf h.

25. Hurma kütüğünü kendine doğru salla ki, üzerine toplanabilecek taze hurma düşsün."

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 305 ≻

(19 / MERYEM, 12 - 13 – 14 – 15 - 16 – 17 – 18 – 19):

(أَخَذَ يَأْخُذُ اَخْذًا): (mehmuz fiil) aldı, tuttu, sarıldı/ cezalandırdı (اَلتَّقِيُّ ج اَتْقِيَاءُ): Allah'tan korkan, çok takva sahibi

(آتَى يُؤْتِي اِيْتَاءً): (mehmuz - nâkıs fiil, if'al bâbı) verdi, getirdi (اَلصَّبِيُّ ج صِبْيَانٌ): buluğ çağına ermemiş çocuk

(اَلزَّكَاةُ ج زَكَوَاتٌ): temizlik, doğruluk/ zekât (اَلْحَنَانُ): rahmet, lütuf, bereket, rızık (لَدُنْ): (zarf) yanında, katında

(اَلْبَرُّ ج اَبْرَارٌ): çokça iyilik eden, sadık, hürmetkâr (اَلْعَصِيُّ): asi, isyankâr, başkaldıran (اَلْوَالِدَانِ): ana baba

[(جَبَرَ يَجْبُرُ) اَلْجَبَّارُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) zorba, musallat olan (مَاتَ يَمُوتُ مَوْتًا): (ecvef fiil) öldü (اَلْيَوْمُ ج اَيَّامٌ): gün

(وَلَدَ يَلِدُ وِلَادَةً): doğurdu (بَعَثَ يَبْعَثُ بَعْثًا): diriltti, gönderdi, uyandırdı (اَلْحَيُّ ج أَحْيِيَاءُ): diri, canlı

(ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): zikretti, tefekkürle hatıra getirdi, bahsetti, konuştu/ mükâfatlandırdı (اَلشَّرْقِيَّةُ): doğu

(اِنْتَبَذَ يَنْتَبِذُ اِنْتِبَاذًا): (iftiâl bâbı) ayrıldı, uzaklaştı, çekildi (اَلْمَكَانُ ج اَمَاكِنُ): mekân, yer, hal, durum, mevki

(اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftiâl bâbı) yaptı, ortaya koydu/ edindi (دُونَ): (zarf) cihet, başka, yan, yakın, başka, gayr

(اَلْحِجَابُ ج حُجُبٌ): örtü, kılıf, perde (أَرْسَلَ يُرْسِلُ اِرْسَالاً): (if´al bâbı) gönderdi (اَلسَّوِيُّ): mutedil, dosdoğru, kâmil

(اَلرُّوحُ ج اَرْوَاحٌ): Cebrail a.s./ can, ruh (تَمَثَّلَ يَتَمَثَّلُ تَمَثُّلاً): (tefa´ul bâbı) suretinde oldu, suretinde gözüktü

(عَاذَ يَعُوذُ عَوْذًا): (ecvef fiil) sığındı (اَلتَّقِيُّ): çok takva sahibi, Allah'tan korkan, dindar

(اَلزَّكِيُّ): temiz, doğru, salih (وَهَبَ يَهَبُ وَهْبًا): (misal fiil) hibe etti (اَلْغُلَامُ ج غِلْمَانٌ): bıyığı terlemiş delikanlı, genç

(19 / MERYEM, 20 - 21 – 22 – 23 – 24 – 25):

(اَلْبَغِيُّ ج بَغَايَا): fahişe, kötü (اَلْغُلَامُ ج غِلْمَانٌ): bıyığı terlemiş delikanlı (مَسَّ يَمَسُّ مَسًّا): (muzaaf fiil) dokundu

(اَلْهَيِّنُ): kolay, basit (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, çevirdi, yarattı, hükmetti (اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): iş, emir, durum, husus

(اَلْاِنْسَانُ ج اَلنَّاسُ): insan (اَلْمَقْضِيُّ): hükme bağlanmış, bitirilmiş, halledilmiş

(حَمَلَ يَحْمِلُ حَمْلاً): gebe kaldı, yüklendi/ meyve verdi (اِنْتَبَذَ يَنْتَبِذُ اِنْتِبَاذًا): (iftiâl bâbı) ayrıldı, uzaklaştı, çekildi

(اَلْمَكَانُ ج اَمَاكِنُ): mekân, hal, mevki (أَجَاءَ يُجِيءُ اِجَائَةً): (mehmuz'el lam, ecvef fiil, if´al bâbı) getirdi, zorladı, sürükledi

(اَلْقَصِيُّ ج اَقْصَاءُ): uzak, uzakta [(مَخِضَ يَمْخَضُ) اَلْمَخَاضُ]: (masdar) doğum sancısı çekme (قَبْلُ): (zarf) önce

(اَلْجِذْعُ ج جُذُوعٌ): ağacın gövdesi, kütük, asıl (اَلنَّخْلَةُ ج نَخِيلٌ): hurma ağaçları (لَيْتَ): (edat) keşke

(مَاتَ يَمُوتُ مَوْتًا): (ecvef fiil) öldü [(نَسِيَ يَنْسَى) اَلنَّسْيُ]: unutulan şey, unutma (اَلْمَنْسِيُّ): (ism-i mef'ûl) unutulan

(نَادَى يُنَادِي مُنَادَاةً): (müfâale bâbı) seslendi, çağırdı/ ezan okudu (اَلسَّرِيُّ): akıntı, ark/ efendi/ cetvel/ küçük nehir

(حَزِنَ يَحْزَنُ حَزَنًا): gamlandı, hüzünlendi (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): yarattı, kıldı (تَحْتَ): (zarf) altında

[(هَزَّ يَهُزُّ) اَلْهُزُّ]: (masdar) hızlıca sallama (اَلْجُذْعُ ج جُذُوعٌ): ağacın gövdesi, kütük, asıl, kök (اَلرُّطَبُ): taze hurmalar

(اَلنَّخْلَةُ ج نَخِيلٌ): hurma ağaçları (سَاقَطَ يُسَاقِطُ سِقَاطًا): (müfâale babı) düşürdü (اَلْجَنِيُّ): (ağaçlardan) toplanan

≺ CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 306 (MERYEM: 26 – 38) ≻

فَكُلِي	وَ	اشْرَبِي	وَ	قَرِّي	عَيْنًا ۚ	فَإِمَّا	تَرَيِنَّ	مِنَ الْبَشَرِ	أَحَدًا ۙ
Artık, ye	,	iç	,	gözün aydın olsun		Eğer	görürsen	beşerden	bir kimse
rabıta, emir fiili, fâil	atıf h.	emir fiili, fâil	atıf h.	temyiz		başlama h. {atıf h. de denmiştir}, şart ve cezm h., (مَا): zaide	fi'lu'ş-şart; tekit nunu birleşmiş fiili muzari	car-mecrur	mef'ul

فَقُولِي	إِنِّي	نَذَرْتُ	لِلرَّحْمَٰنِ	صَوْمًا	فَلَنْ أُكَلِّمَ	الْيَوْمَ	إِنْسِيًّا ۚ ﴿26﴾
de ki	Doğrusu ben	adadım	Rahman için	bir oruç	bu yüzden asla konuşmayacağım	bugün	hiçbir insanla
rabıta, cevabü'ş-şart; emir fiili, fâil	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, mazi fiil, fâil	car-mecrur	mef'ul	atıf h.+tekid-i nefy-i istikbal; nefiy ve nasb h., fiili muzari	zaman zarfı	mef'ul

26. Artık, ye, iç, gözün aydın olsun. Eğer beşerden bir kimse görürsen, de ki: "Doğrusu ben Rahman (olan Allah) için bir oruç adadım, bu yüzden bugün hiçbir insanla asla konuşmayacağım."

فَأَتَتْ بِهِ	قَوْمَهَا	تَحْمِلُهُ ۖ	قَالُوا	يَا	مَرْيَمُ	لَقَدْ	جِئْتِ	شَيْئًا	فَرِيًّا ﴿27﴾
onu getirdi	kavmine	Onu taşıyarak	Dediler	Ey	Meryem	gerçekten	sen yaptın	bir şey	korkunç
başlama h., f. mazi, car-mecrur	mef'ul	(أَتَتْ)'in fâilinden hal; muzari fiil, mef'ul	f. mazi, fâil	nida h.	münada	lâmu cevâbi'l-kasem (yeminin cevabının başında gelir), tahkik harfi	f. mazi, fâil	mef'ul, mevsuf	sıfat

27. Böylece onu (kucağında) taşıyarak kavmine getirdi. Dediler ki: "Ey Meryem, sen gerçekten korkunç (acaip, şaşırtıcı) bir şey yaptın."

يَا	أُخْتَ	هَارُونَ	مَا كَانَ	أَبُوكِ	امْرَأَ	سَوْءٍ	وَ	مَا كَانَتْ	أُمُّكِ	بَغِيًّا ۚ
Ey	kız kardeşi	Harun'un	değildi	baban	bir kişi	kötü	ve	değildi	annen	bir fahişe
nida h.	münada, muzaf	muzafun ileyh, gayri munsarif isim olduğu için esre yerine fethayla mecrur	nefiy h., f. mazi, nâsih	(كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	muzafun ileyh	atıf h.	nefiy h., f. mazi, nâsih	(كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi

صَبِيًّا ﴿29﴾	فِي الْمَهْدِ	كَانَ	مَنْ	نُكَلِّمُ	كَيْفَ	قَالُوا	إِلَيْهِ قف	فَأَشَارَتْ ﴿28﴾
çocuk	beşikte	olan	kimseyle	konuşalım	nasıl	dediler	ona (çocuğa)	Bunun üzerine işaret etti
hal	car-mecrur	sıla: f. mazi cümlesi	mef'ul, ismi mevsul	fiili muzari	hal, soru ismi	f. mazi, fâil	car-mecrur	başlama h., f. mazi

28. "Ey Harun'un kız kardeşi, baban kötü bir kişi değildi ve annen de bir fahişe (azgın, utanmaz bir kadın) değildi." **29**. Bunun üzerine (Meryem) ona (çocuğa) işaret etti. "(Henüz) beşikte bir çocuk olan kimseyle biz nasıl konuşalım?" dediler.

قَالَ	إِنِّي	عَبْدُ	اللَّهِ قف	آتَانِيَ	الْكِتَابَ	وَ	جَعَلَنِي	نَبِيًّا ۙ ﴿30﴾
dedi	Şüphesiz ki ben	kuluyum	Allah'ın	Bana verdi	Kitabı	ve	Beni yaptı	peygamber
f. mazi	tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, muzaf	muzafun ileyh	(إِنَّ)'nin isminden hal; mazi fiil, (نِ): nûnu vikaye, mef'ul	ikinci mef'ul	atıf h.	f. mazi, (نِ): nûnu vikaye, birinci mef'ul	ikinci mef'ul

30.(İsa) Dedi ki: "Şüphesiz ben Allah'ın kuluyum. (Allah) bana Kitabı verdi ve beni peygamber yaptı."

وَ	جَعَلَنِي	مُبَارَكًا	أَيْنَ مَا	كُنْتُ ص	وَ	أَوْصَانِي	بِالصَّلَاةِ	وَ	الزَّكَاةِ	مَا دُمْتُ	حَيًّا ص ﴿31﴾
	Beni kıldı	mübarek	Her nerede	olursam	ve	bana tavsiye etti	namazı	ve	zekatı	müddetçe	hayatta olduğum
atıf h.	f. mazi, (نِ): nûnu vikaye, birinci mef'ul	ikinci mef'ul	şart ismi, mekan zarfı, (مَا): zaide	f. mazi, tam fiil, fâil	atıf h.	f. mazi, (نِ): nûnu vikaye, mef'ul	car-mecrur	matuf	masdar h., f. mazi: (تُ): (دَامَ)'nin ismi		(دَامَ)'nin haberi

31. "Her nerede olursam (olayım) beni mübarek kıldı ve hayatta olduğum müddetçe, bana namazı ve zekatı vasiyet (emr) etti."

﴿ 32 ﴾ وَ بَرًّا بِوَالِدَتِي ۡ وَ لَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا شَقِيًّا

وَ	بَرًّا	بِوَالِدَتِي ۡ	وَ	لَمْ يَجْعَلْنِي	جَبَّارًا	شَقِيًّا
	iyilik etmemi	Anneme		Beni kılmadı	bir zorba	bedbaht
atıf h.	(جَعَلَنِي)(beni kıldı) olarak takdir edilen mahzuf fiilin 2. mef'ulü, {(مُبَارَكًا) üzerine matuf}	h. cer+ mecrur isim, muzaf+ muz.ileyh	atıf h.	önceki (جَعَلَنِي) cümlesi üzerine matuf, cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., (f. muzari, (نْ): nûnu vikaye, (ي): mef'ul	ikinci mef'ul, mevsuf	sıfat

32. "Anneme iyilik etmemi de (emretti). Ve beni bedbaht bir zorba kılmadı."

﴿ 33 ﴾ وَ السَّلَامُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُ وَ يَوْمَ أَمُوتُ وَ يَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا

وَ	السَّلَامُ	عَلَيَّ	يَوْمَ	وُلِدْتُ	وَ	يَوْمَ	أَمُوتُ	وَ يَوْمَ	أُبْعَثُ	حَيًّا
	selam	benim üzerimedir		Doğduğum gün		gün	öleceğim	, gün	kaldırılacağım	diri olarak
atı f h.	mübteda	haber	zaman zarfı, muzaf	muzafun ileyh, fiil cümlesi, meçhul f. mazi, naibi fâil	atıf h.	birinci (يَوْمَ) üzerine matuf, muzaf	muzafun ileyh, muzari fiil cüm.	atıf h. (يَوْمَ) üzerine matuf, muzaf	muzafun ileyh, fiil cümlesi, meçhul fiili muzari	hal

33. Doğduğum gün, öleceğim gün, diri olarak (kabrimden) yeniden kaldırılacağım gün de selam (selâmet) benim üzerimedir." (dedi)

﴿ 34 ﴾ ذٰلِكَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ ۚ قَوْلَ الْحَقِّ الَّذِي فِيهِ يَمْتَرُونَ

ذٰلِكَ	عِيسَى	ابْنُ	مَرْيَمَ ۚ	قَوْلَ	الْحَقِّ	الَّذِي	فِيهِ	يَمْتَرُونَ
İşte bu	İsa'dır	oğlu	Meryem	Söz	Hak		hakkında	şüpheye düştükleri
mübteda	haber, mevsuf	sıfat, muzaf	muzafun ileyh, gayri munsarif isim olduğu için esre yerine fethayla mecrur	(أَقُولُ) (söylüyorum) olarak takdir edilen mahzuf fiil için mef'ûlü mutlak, muzaf	muzafun ileyh, mevsuf	sıfat, ismi mevsul	car-mecrur, (يَمْتَرُونَ) ile bağlantılıdır	fiili muzari+fâil
						sıla; fiil cümlesi		

34. İşte bu Meryem oğlu İsa'dır; hakkında şüpheye düştükleri Hak Sözü (size söylüyorum)...

مَا كَانَ لِلّٰهِ أَنْ يَتَّخِذَ مِنْ وَلَدٍ ۙ سُبْحَانَهُ ۖ إِذَا قَضَىٰ

مَا كَانَ	لِلّٰهِ	أَنْ يَتَّخِذَ	مِنْ وَلَدٍ ۙ	سُبْحَانَهُ ۖ	إِذَا	قَضَىٰ
olamaz	Allah'ın	edinmesi	bir çocuk	O münezzehdir	karar verirse	olmasına
nefiy h., f. mazi, nâsih	(كَانَ)'nin mukaddem haberi	(كَانَ)'nin muahhar ismi, masdarı müevvel; masdar ve nasb h., fiili muzari, {(يَتَّخِذَ)'nin takdir edilen birinci mef'ûlü; "أحدا"(bir kimseyi) denmiştir}	zaid cer, mef'ul, {(وَلَدٍ)'e ikinci mef'ul de denmiştir}	(نُسَبِّحُ) (tesbih ederiz) olarak takdir edilen mahzuf fiilin mef'ûlü mutlakı	şart ve zaman zarfı	fiilu'ş-şart; f. mazi

35. Allah'ın bir çocuk edinmesi (söz konusu) olamaz. O (bundan) münezzehdir. Bir işin olmasına karar verirse, ona ancak "Ol" der, akabinde o olur. **36**. Doğrusu, Allah benim de Rabbim, sizin de Rabbinizdir. Öyleyse (yalnızca) O'na kulluk edin. (İşte) bu, dosdoğru yoldur.

﴿ 35 ﴾ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ۖ

أَمْرًا	فَإِنَّمَا	يَقُولُ	لَهُ	كُنْ	فَيَكُونُ ۖ
Bir işin	ancak	der	ona	Ol	akabinde o olur
mef'ul, mansub	(فَ): rabıta, (إِنَّمَا): hasr edatı	cevâbü'şşart: fiili muzari, fâili (هُوَ) gizli zamiri	car-mecrur	emir fiili, tam (nâsih olmayan)	atıf h. (başlama h. de denmiştir), fiili muzari

﴿ 36 ﴾ وَ إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ ۖ هَٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ

وَ	إِنَّ	اللَّهَ	رَبِّي	وَ	رَبُّكُمْ	فَاعْبُدُوهُ ۖ	هَٰذَا	صِرَاطٌ	مُسْتَقِيمٌ
	Doğrusu	Allah	benim de Rabbim	,	sizin de Rabbinizdir	Öyleyse O'na kulluk edin	bu	yoldur	dosdoğru
başlama h.	tekid ve nasb harfi	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	atıf h.	(رَبِّي) üzerine matuf, muzaf+ muz.ileyh	atıf h.+ emir fiili, fâil, mef'ul	mübteda, işaret ismi	haber, mevsuf	sıfat

﴿ 37 ﴾ فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِن بَيْنِهِمْ ۚ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ مَشْهَدِ يَوْمٍ عَظِيمٍ

فَاخْتَلَفَ	الْأَحْزَابُ	مِن بَيْنِهِمْ ۚ	فَوَيْلٌ	لِلَّذِينَ	كَفَرُوا	مِنْ مَشْهَدِ	يَوْمٍ	عَظِيمٍ
ayrılığa düştüler	gruplar	Aralarından	vay	inkâr edenlere		tanıklığından	bir günün	büyük
başlama h., f. mazi	fâil	h.cer+ zarf ismi, muzaf +muz.ileyh	atıf h., mübteda	sıla; mazi fiil; fâil	haber	harfi cer, mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh, mevsuf	sıfat

﴿ 38 ﴾	مُبِينٍ	فِي ضَلَالٍ	الْيَوْمَ	الظَّالِمُونَ	لَكِنِ	يَأْتُونَنَا ج	يَوْمَ	أَبْصِرْ لا	وَ	بِهِمْ	أَسْمِعْ	
	apaçık bir	sapıklık içindedirler	bugün	zalimler	Fakat	Bize gelecekleri	gün	ne iyi görürer	,		ne iyi işitirler	
	sıfat	haber, mevsuf	zaman zarfı	mübteda	istidrak h.	(يَأْتُونَنَا) cümlesi, muzafun ileyh; fiili muzari+fâil mef'ul	zaman zarfı, muzaf	taaccüb fiillerinden, {(أَفْعِلْ)babından (بِهِمْ) takdir edilen fâili mahzuf}	atıf h.	zaid cer, fâil	taaccüb fiillerinden, {(أَفْعِلْ) babından }	

37. Aralarından (İsa hakkında Hristiyanlardan birtakım) gruplar ayrılığa düştüler. Artık büyük bir günün tanıklığından (müşahede edilmesinden, görülmesinden dolayı), vay inkâr edenlere. **38**. Bize gelecekleri gün, ne iyi işitir, ne iyi görürler. Fakat bugün o zalimler apaçık bir sapıklık içindedirler.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 306 ≻

(19 / MERYEM, 26 - 27 – 28 – 29):

(أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلٌ): (mehmuz fiil) yedi (شَرِبَ يَشْرَبُ شَرْبًا): içti (اَلْإِنْسِيُّ ج اَنَاسِيُّ): insanlardan olan, insan

[قَرَّتْ عَيْنُهُ (قَرَّ يَقِرُّ]: gözü aydın oldu (نَذَرَ يَنْذُرُ نَذْرًا): nezretti (حَمَلَ يَحْمِلُ حَمْلاً): taşıdı/ gebe kaldı

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nâkıs - mehmuz fiil) gördü/ bildi/ zannetti (كَلَّمَ يُكَلِّمُ تَكْلِيمًا): (tef'il bâbı) konuştu/ yaraladı

[اَلصَّوْمُ (صَامَ يَصُومُ]: oruç (burada oruç susmak manasında kullanılmıştır) (اَلْفَرِيُّ): korkunç, uydurma, acaip

(أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا ب): (nâkıs ve mehmuz f.) getirdi (جَاءَ يَجِيءُ جَيْئًا): (mehmuz ve ecvef f.) geldi (اَلْأَحَدُ): bir, tek

(اَلْأَبُ ج آبَاءُ): baba (اَلْأُمُّ ج أُمَّهَاتٌ): anne (اَلْإِمْرَأُ): adam, kişi (كَيْفَ): (istifham ismi) nasıl [(سَاءَ) اَلسَّوْءُ]: (masdar) kötülük

(اَلْأُخْتُ ج اَخَوَاتٌ): kız kardeş (اَلْبَغِيُّ ج بَغَايَا): fahişe (أَشَارَ يُشِيرُ إِشَارَةً): (ecvef fiil, if'al bâbı) işaret etti

(اَلْمَهْدُ ج مُهُودٌ): yatak, beşik (كَلَّمَ يُكَلِّمُ تَكْلِيمًا): (tef'il bâbı) konuştu (اَلصَّبِيُّ ج صِبْيَانٌ): buluğ çağına ermemiş çocuk

(19 / MERYEM, 30 – 31 – 32 – 33):

(آتَى يُؤْتِي إِيْتَاءً): (mehmuz - nâkıs f., if'al b.) verdi, getirdi (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, yarattı (اَلْعَبْدُ ج عِبَادٌ): kul, köle

(اَيْنَ): (istifham edatı) nerede [مَا دُمْتُ (دَامَ يَدُومُ]: müddetçe (اَلْوَالِدَةُ ج وَالِدَاتٌ): (ism-i fâil) doğuran, anne

(أَوْصَى يُوصِي إِيصَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı) tavsiye etti (farz kıldı), vasiyet etti (اَلْحَيُّ ج أَحْيَاءُ): diri, canlı

[اَلْبَرُّ (بَرَّ يَبَرُّ]: çokça iyilik eden [اَلْجَبَّارُ (جَبَرَ يَجْبُرُ]: zorba, musallat olan (مَاتَ يَمُوتُ مَوْتًا): (ecvef fiil) öldü

(اَلشَّقِيُّ): bedbaht, bahtsız, çalışması boşa giden (بَعَثَ يَبْعَثُ بَعْثًا): diriltti, gönderdi, uyandırdı

(19 / MERYEM, 34 – 35 – 36 – 37 – 38):

(اَلْإِبْنُ ج اَبْنَاءُ): erkek çocuk, oğul (اَلْقَوْلُ ج اَقْوَالٌ): söz, görüş/ iftira/ inanç (اَلْأَمْرُ ج أُمُورٌ): iş, emir, durum

(اِمْتَرَى يَمْتَرِي اِمْتِرَاءً): (iftiâl bâbı) şüpheye düştü, şüphelenip inkâr etti (اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftiâl bâbı) yaptı/ edindi

[سُبْحَانَ (سَبَّحَ يُسَبِّحُ]: tesbih, tenzih ve takdis etti (قَضَى يَقْضِي قَضَاءً): (nâkıs fiil) takdir etti/eda etti/vefat etti

(عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti (اَلصِّرَاطُ): eğri büğrü olmayan düzgün yol (بَيْنَ): (zarf) arasında

[اَلْمُسْتَقِيمُ (اِسْتَقَامَ يَسْتَقِيمُ]: (ism-i fâil) dosdoğru, kusursuz (وَيْلٌ): yazıklar olsun, vay haline, felaket

(اِخْتَلَفَ يَخْتَلِفُ اِخْتِلاَفًا): (iftiâl bâbı) ihtilafa düştü, değişti (اَلْحِزْبُ ج اَحْزَابٌ): aynı hedefe yönelmiş taife, taraftar

[اَلْمَشْهَدُ (شَهِدَ يَشْهَدُ]: (mimli masdar) hazır oluş, huzurda bulunuş (أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا): (nâkıs ve mehmuz fiil) geldi

[أَسْمِعْ بِهِ (سَمِعَ يَسْمَعُ]: (taaccup sigası) ne de işitici [أَبْصِرْ بِهْ (أَبْصَرَ يُبْصِرُ]: (taaccup sigası) ne de görücü

[اَلضَّلَالُ (ضَلَّ يَضِلُّ]: (masdar) dalalet, sapma [اَلْمُبِينُ (أَبَانَ يُبِينُ]: (ism-i fâil) açık ve vazıh olan, açıklayan

≺ CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 307 (MERYEM: 39 – 51) ≻

وَ	أَنْذِرْهُمْ	يَوْمَ	الْحَسْرَةِ	إِذْ	قُضِيَ	الْأَمْرُ ۚ
atıf h.	Onları uyar	gününe (karşı)	pişmanlık	O zamana	olup bitttiği	işin
	emir fiili, mef'ul	ikinci mef'ul, muzaf	muzafun ileyh	geçmiş zaman zarfı {(يَوْمَ)'den bedel denmiştir}	meçhul f. mazi	naibi fâil

﴿ 39 ﴾

وَ	هُمْ	فِي غَفْلَةٍ	وَ	لَا يُؤْمِنُونَ	
hal vâvı	onlar	gafletin içindeyken	ve	iman etmemiş oldukları halde	
	mübteda	haber: şibhi cümle	hal vâvı, (atıf h. de denmiştir)	mübteda	haber: nefy-i istikbal fiil cümlesi; nefiy h., fiili muzari+fâil

(أَنْذِرْهُمْ)'deki mef'ûl zamirden hal; isim cümlesi

39. Onlar bir gafletin içindeyken ve iman etmemiş oldukları haldeyken onları pişmanlık gününe (karşı), işin olup biteceği zamana (karşı) uyar.

﴿ 40 ﴾

إِنَّا	نَحْنُ	نَرِثُ	الْأَرْضَ	وَ	مَنْ	عَلَيْهَا	وَ	إِلَيْنَا	يُرْجَعُونَ ۘ
Gerçekten	biz	varis oluruz	yeryüzüne	ve	onun üzerindekilere		ve	bize	Onlar döndürülürler
tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّا)'daki zamir için tekid	(إِنَّ)'nin haberi, muzari fiil cümlesi, {(نَحْنُ نَرِثُ) (إِنَّ)'nin haberi de denmiş)}	mef'ul	atıf h.	sıla: şibhi cümle	matuf, ismi mevsul	atıf h.	car-mecrur, (يُرْجَعُونَ) ile bağlantılıdır	meçhul fiili muzari, naibi fâil

40. Gerçek şu ki yeryüzüne ve onun üzerindekilere biz varis oluruz ve onlar bize döndürülürler.

﴿ 41 ﴾

وَ	اذْكُرْ	فِي الْكِتَابِ	إِبْرَاهِيمَ ۖ	إِنَّهُ	كَانَ	صِدِّيقًا	نَبِيًّا	
başla-ma h.	zikret	Kitap'ta	İbrahim'i	Gerçek şu ki o	çok doğru sözlüydü		bir peygamberdi	
	emir fiili	car-mecrur	mef'ul	tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ikinci haberi	

(إِنَّ)'nin haberi; fiil c., ({(إِنَّهُ كَانَ) cümlesi, (إِبْرَاهِيمَ)'den hal'dir de denmiştir}

إِذْ	قَالَ	لِأَبِيهِ	يَا أَبَتِ	لِمَ	تَعْبُدُ	
Bir zamanlar	demişti	babasına	Ey babacığım	niçin	tapıyorsun	
geçmiş zaman zarfı, {zarf ismi, (إِبْرَاهِيمَ)'den bedel de denmiştir}	fili mazi	harfi cer, mecrur isim	münada nida h.	harfi cer, soru ismi cer mah., harfi cerin birleşmesiyle (مَا)'nın elifi düşmüştür		

﴿ 42 ﴾

مَا	لَا يَسْمَعُ	وَ	لَا يُبْصِرُ	وَ	لَا يُغْنِي	عَنْكَ	شَيْئًا	
şeylere	işitmeyen	,	görmeyen	ve	fayda vermeyen	sana	hiçbir	
mef'ul, ismi mevsul	sıla; fiil cümlesi	atıf h.	matuf; nefiy h., fiili muzari	atıf h.	matuf; nefiy h., fiili muzari	car-mecrur		mef'ûlü mutlak naibi, { yani; (إغناء قليلا أو كثيرًا) (az ya da çok hiçbir fayda) }

41. Kitap'ta İbrahim'i de zikret. Gerçek şu ki o, çok doğru sözlüydü, bir peygamberdi. **42**. Bir zamanlar babasına demişti: "Ey babacığım, işitmeyen, görmeyen ve sana hiçbir fayda vermeyen şeylere niye tapıyorsun?

﴿ 43 ﴾

يَا أَبَتِ	إِنِّي	قَدْ	جَاءَنِي	مِنَ الْعِلْمِ	مَا	لَمْ يَأْتِكَ	فَاتَّبِعْنِي	أَهْدِكَ	صِرَاطًا	سَوِيًّا	
Ey babacığım	gerçek şu ki		Bana geldi	ilim-den	sana gelmeyen şey		Artık bana tabi ol ki	Seni götüreyim	bir yola	düzgün	
münada nida h.	tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	tahkik h.	f. mazi, (نِ):nûnu vikaye, mef'ul	car-mecrur	sıla; cahd-ı mutlak+ meful	(جَاءَ)'nin fâili, ismi mevsul	rabıta {matuf da denmiş}, emir fiili, nûnu vikaye, mef'ul	emrin cevabı: fiili muzari, mef'ul	ikinci mef'ul, mevsuf	sıfat	

(إِنَّ)'nin haberi, fiil cümlesi

43. "Babacığım, gerçek şu ki, bana, sana gelmeyen bir ilim geldi. Artık bana tabi ol ki seni düzgün bir yola götüreyim."

﴿ 44 ﴾ يَٰٓأَبَتِ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَٰنَ ۖ إِنَّ الشَّيْطَٰنَ كَانَ لِلرَّحْمَٰنِ عَصِيًّا

Ey babacığım	kulluk etme	şeytana	doğrusu	şeytan	oldu	Rahman	asi
münada, muzaf, sondaki esre mütekellim ya'sı yerine gelir, muz.ileyh	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., fiili muzari, geçiş için kesra ile harekelenmiştir	mef'ul	tekid ve nasb harfi	(إِنَّ)'nin ismi	f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	car-mecrur, (عَصِيًّا) ile bağlantılıdır	(كَانَ)'nin haberi

nida h.

(إِنَّ)'nin haberi; ..(كَانَ) fiil cümlesi

44. "Ey babacığım, şeytana kulluk etme, doğrusu şeytan, Rahman (olan Allah)'a asi oldu (isyan etti, başkaldırdı)."

﴿ 45 ﴾ يَٰٓأَبَتِ إِنِّيٓ أَخَافُ أَن يَمَسَّكَ عَذَابٌ مِّنَ الرَّحْمَٰنِ فَتَكُونَ لِلشَّيْطَٰنِ وَلِيًّا

Ey babacığım	gerçekten ben	korkuyorum	dokunmasından	bir azabın	Rahman tarafından	böylece de olmandan	şeytanın	velisi
münada, muzaf, sondaki esre mütekellim ya'sı yerine gelir, muz.ileyh	tekid ve nasb h., (إِنِّي):(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, muzari fiil cümlesi	(أَخَافُ)'nün mef'ûlü; masdar ve nasb h., fiili muzari, mef'ul	fâil. mevsuf	(عَذَابٌ)'nün sıfatı: şibhi cüm.	atıf h., fiili muzari, (تَكُونَ)'nin ismi (أَنْتَ) gizli zamiri	car-mecrur {(وَلِيًّا) ile bağlantılı}	(تَكُونَ)'nin haberi

nida h.

45. "Babacığım, gerçek şu ki ben, sana Rahman tarafından bir azabın dokunmasından, böylece de şeytanın velisi (dostu, yakını) olmandan korkuyorum."

قَالَ أَرَاغِبٌ أَنتَ عَنْ ءَالِهَتِي يَٰٓإِبْرَٰهِيمُ ۚ

dedi	soru h.	yüz mü çeviriyorsun	Sen	benim ilahlarımdan	Ey İbrahim
f. mazi		haber mukaddem	mübteda muahhar	h. cer+ mecrur isim, muzaf+ muz.ileyh	münada

nida h.

﴿ 46 ﴾ لَئِن لَّمْ تَنتَهِ لَأَرْجُمَنَّكَ وَاهْجُرْنِي مَلِيًّا

andolsun ki, eğer vazgeçmezsen	kesinlikle seni taşlarım	, atıf h.	beni terket	uzun bir süre
yemin lamı+ şart h.+ fiilu'ş-şart; cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., illet harfinin düşmesiyle meczum fiili muzari	cevabü'ş-şart: yemin h., fiili muzari, (نَّ): tekid nunu, mef'ul		emir fiili, nûnu vikaye, mef'ul	zaman zarfı {yani; زمنًا طويلا (uzun zaman)}

46. (Babası): "Sen benim ilahlarımdan yüz mü çeviriyorsun Ey İbrahim? Eğer (bu davranışından) vazgeçmezsen, andolsun, seni taşlarım; (haydi) uzun bir süre beni terket (uzaklaş buralardan)." dedi. **47.** (İbrahim:) "Selam olsun üzerine, senin için Rabbimden bağışlanma dileyeceğim, çünkü, O bana çok lütufkardır" dedi.

قَالَ سَلَٰمٌ عَلَيْكَ ۖ سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّيٓ ۖ إِنَّهُۥ كَانَ بِي حَفِيًّا

dedi	Selam olsun	üzerine	bağışlanma dileyeceğim	senin için	O Rabbimden	çok lütufkardır	bana	
f. mazi	mübteda	haber	istikbal (gelecek zaman) h., fiili muzari	car-mecrur	mef'ul (muzaf + muz. ileyh)	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri {cümle	car-mecrur, {(حَفِيًّا) ile bağlantılı}	(كَانَ)'nin haberi

(إِنَّ)'nin haberi;.. (كَانَ) fiil cümlesi

وَأَعْتَزِلُكُمْ وَمَا تَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ وَأَدْعُوا۟

Sizden ayrılıyorum	ve	şeylerden	ve	Allah'tan başka	yardıma çağırıp dua ettiğiniz	ve	dua ediyorum
fiili muzari, mef'ul	atıf h.	(أَعْتَزِلُ)'nün mef'ûlüne matuf, ismi mevsul	atıf h.	muzafun ileyh	harfi cer, mecrur isim, muzaf	sıla; fiil cümlesi; fiili muzari+fâil	fiili muzari

﴿ 48 ﴾ عَسَىٰٓ أَلَّآ أَكُونَ بِدُعَآءِ رَبِّي شَقِيًّا

Rabbime	olmayacağımı	dua etmekle	Rabbime	bedbaht
mef'ul, takdir edilen fethayla	f. mazi, tam	(عَسَى)'nın fâili; masdar ve nasb h., nefiy h., fiili muzari, (أَكُونَ)'nin ismi (أنا) gizli zamiri	harfi cer, mecrur isim, muzaf	muz. ileyh, , muzaf, (ي): muz. ileyh	(أَكُونَ)'nin haberi

48. "Sizden ve Allah'tan başka yardıma çağırıp dua ettiğiniz şeylerden ayrılıyorum ve Rabbime dua ediyorum. Rabbime dua etmekle bedbaht (mutsuz) olmayacağımı umuyorum."

فَلَمَّا	اعْتَزَلَهُمْ	وَ	مَا	يَعْبُدُونَ	مِنْ دُونِ	اللَّهِ	وَهَبْنَا	لَهُ	إِسْحٰقَ
Böylelikle	ayrılıp uzaklaşınca	ve	taptıklarından		başka	Allah'tan	bağışladık	ona	İshak'ı
başlama h., cezmetmeyen şart ve zaman zarfı, muzaf	muzafun ileyh, fiil cümlesi cer mah., fi'lu'ş-şart; f. mazi, mef'ul	atıf h.	sıla; fiili muzari + fâil	(اعْتَزَلَ)'nin mef'ûlüne matuf, ismi mevsul	harfi cer, mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh	cevabü'ş-şart; f. mazi, fâil.	car-mecrur	mef'ul

وَ	يَعْقُوبَ ط	وَ	كُلًّا	جَعَلْنَا	نَبِيًّا	﴿ 49 ﴾	وَ	وَهَبْنَا	لَهُمْ
ve	Yakup'u	ve	her birini	yaptık	peygamber		,	bağışladık	Onlara
atıf h.	(إِسْحٰقَ) üzerine matuf	hal vâvı	mukaddem mef'ul	f. mazi, fâil	ikinci mef'ul, mansub, (cümle nasb mah. hal de denmiştir)		atıf h.	f. mazi, fâil	car-mecrur {fiille bağlantılıdır}

مِنْ رَحْمَتِنَا	وَ	جَعَلْنَا	لَهُمْ	لِسَانَ	صِدْقٍ	عَلِيًّا ع	﴿ 50 ﴾
rahmetimizden	ve	verdik	onlar için	dili	bir doğruluk	çok yüksek	
h. cer, mecrur isim	atıf h.	f. mazi, fâil	car-mecrur	mef'ul, muzaf, mevsuf	muzafun ileyh	(لِسَانَ)'nin sıfatı	

49. Böylelikle, onlardan ve Allah'tan başka taptıklarından ayrılıp uzaklaşınca ona İshak'ı ve (oğlu) Yakup'u bağışladık ve her birini peygamber yaptık. **50.** Onlara rahmetimizden (pek çok lutuf) bağışladık ve onlar için çok yüksek bir doğruluk dili (iyi olarak yad edilme) verdik.

وَ	اذْكُرْ	فِي الْكِتَابِ	مُوسَىٰ ز	إِنَّهُ	كَانَ	مُخْلَصًا	وَ	كَانَ	رَسُولًا	نَبِيًّا	﴿ 51 ﴾
ve	zikret	Kitap'ta	Musa'yı	Doğrusu o	(كَانَ)'nın nin haberi	ihlasa erdirilmişti	ve	(كَانَ)'nın f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	(كَانَ)'nın haberi	bir peygamberdi	
başla -ma h.	emir f.	car-mecrur	mef'ul	tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	(إِنَّ)'nin haberi; fiil cümlesi	atıf h.	f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	ikinci haberi		

51. Kitap'ta Musa'yı da zikret. Doğrusu o, ihlasa erdirilmişti ve elçiydi, (aynı zamanda) bir peygamberdi.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 307 ≻

(19 / MERYEM, 39 – 40 – 41 – 42 – 43 – 44):

(أَنْذَرَ يُنْذِرُ إِنْذَارًا): (if'al bâbı) uyardı (اَلْحَسْرَةُ ج حَسَرَاتٌ): şiddetli pişmanlık, hasret (قَضَى يَقْضِي قَضَاءً): yerine getirdi, bitirdi (اَلْأَمْرُ ج أُمُورٌ): iş, emir, durum (رَجَعَ يَرْجِعُ رُجْعًا): döndürdü, iade etti [(اَلصِّدِّيقُ ‹صَدَقَ›]: (mübâlağalı ism-i fâil) çok doğru sözlü (وَرِثَ يَرِثُ): (misal fiil) varis oldu (ذَكَرَ يَذْكُرُ): zikretti, hatıra getirdi (يَا أَبَتِ): ey babacığım (أَبْصَرَ يُبْصِرُ إِبْصَارًا): (if'al bâbı) gördü (سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا): işitti, duydu (أَغْنَى يُغْنِي إِغْنَاءً): (if'al bâbı) mustağni kıldı, kâfi geldi (اَلْعَصِيُّ): asi, isyankâr, başkaldıran (جَاءَ يَجِيءُ): (mehmuz ve ecvef fiil) geldi (أَتَى يَأْتِي): (mehmuz ve nâkıs fiil) geldi (اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ): (iftiâl bâbı) uydu, tabi oldu (هَدَى يَهْدِي): (nâkıs fiil) iletti, götürdü (يَا أَبَتِ): ey babacığım (اَلصِّرَاطُ): doğru ve düzgün yol (اَلسَّوِيُّ): mutedil, dosdoğru

(19 / MERYEM, 45 – 46 – 47 – 48 – 49 – 50 – 51):

(خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef fiil) korktu (اَلْوَلِيُّ ج أَوْلِيَاءُ): dost, yakın, veli (مَسَّ يَمَسُّ مَسًّا): (muzaaf fiil) dokundu, el sürdü (اَلْمَلِيُّ): uzun zaman [(اَلرَّاغِبُ (رَغِبَ عَنْ]: (ism-i fâil) uzak duran, yüz çeviren (اِنْتَهَى يَنْتَهِي اِنْتِهَاءً): vazgeçti, bıraktı (رَجَمَ يَرْجُمُ رَجْمًا): taşladı, taşlayarak öldürdü (هَجَرَ يَهْجُرُ هَجْرًا): terketti, ayrıldı, irtibatını kesti (اِسْتَغْفَرَ يَسْتَغْفِرُ اِسْتِغْفَارًا): (istif'al bâbı) istiğfar etti, bağış diledi (اِعْتَزَلَ يَعْتَزِلُ اِعْتِزَالًا): (iftiâl bâbı) ayrıldı, uzaklaştı (اَلْحَفِيُّ): çok ikram edici, çok lütufkâr (دَعَا يَدْعُو): (nâkıs fiil) dua etti, ibadet etti (اَلشَّقِيُّ): bedbaht, kötü halli, mahrum (اِعْتَزَلَ يَعْتَزِلُ اِعْتِزَالًا): (iftiâl bâbı) ayrıldı, uzaklaştı (وَهَبَ يَهَبُ): (misal fiil) bağışladı, hibe etti [(اَلصِّدْقُ ‹صَدَقَ يَصْدُقُ›]: doğru (اَلْعَلِيُّ): kadri çok, çok yüce, çok yüksek (اَللِّسَانُ ج اَلْسِنَةٌ): dil, konuşma uzvu [(اَلْمُخْلَصُ ‹أَخْلَصَ›]: (ism-i mef'ûl) seçilmiş, arınmış, halisleştirilmiş, ihlasa erdirilmiş.

≺ CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 308 (MERYEM: 52 – 64) ≻

وَ	نَادَيْنَاهُ	مِنْ جَانِبِ	الطُّورِ	الْأَيْمَنِ	وَ	قَرَّبْنَاهُ	نَجِيًّا	﴿ 52 ﴾
	Ona seslendik	tarafından	Tur'un	sağ	ve	Onu yakınlaştırdık	gizlice söyleşmek üzere	
	f. mazi, fâil, mef'ul atıf h.	h. cer, mecrur isim, muzaf	muz. ileyh, mevsuf	sıfat	atıf h.	f. mazi, fâil, mef'ul	mef'ul zamirden hal	

52. Ona, Tur'un sağ tarafından seslendik ve onu (kendisiyle) gizlice söyleşmek üzere yakınlaştırdık.

وَ	وَهَبْنَا	لَهُ	مِنْ رَحْمَتِنَا	أَخَاهُ	هَارُونَ	نَبِيًّا ج	﴿ 53 ﴾
	bağışladık	Ona	rahmetimizden	kardeşi	Harun'u	bir peygamber olarak	
atıf h.	f. mazi, fâil	car-mecrur	harfi cer, mecrur isim	mef'ul	(أَخَا)'nın bedeli	(أَخَا)'den hal	

53. Ona rahmetimizden kardeşi Harun'u bir peygamber olarak bağışladık.

وَ	اذْكُرْ	فِي الْكِتَابِ	إِسْمَاعِيلَ	إِنَّهُ	كَانَ	صَادِقَ	الْوَعْدِ
	zikret	Kitap'ta	İsmail'i	Doğrusu o	idi	sadık	va'dine
atıf h.	emir fiili	car-mecrur	mef'ul	tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri {(إِسْمَاعِيلَ)'den hal}	(كَانَ)'nin haberi, muzaf	muzafun ileyh

(إِنَّ)'nin haberi, (كَانَ) fiil cümlesi ref mah.

وَ	كَانَ	رَسُولاً	نَبِيًّا	﴿ 54 ﴾	وَ	كَانَ	يَأْمُرُ	أَهْلَهُ
ve	idi	bir elçi	bir peygamberdi		atıf h.	idi	emrediyor	Halkına
atıf h.	f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ikinci haberi			f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	(كَانَ)'nin haberi, muzari fiil cümlesi	mef'ul

بِالصَّلَاةِ	وَ	الزَّكَاةِ ص	وَ	كَانَ	عِنْدَ	رَبِّهِ	مَرْضِيًّا	﴿ 55 ﴾
namazı	ve	zekatı		(bir kişiy)di	katında	Rabbi	razı olunan	
car-mecrur	atıf h.	matuf	atıf h.	f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	mekan zarfı, muzaf	muzafun ileyh, sonraki zamir için tekrar muzaf, (ه): muzafun ileyh	(كَانَ)'nin haberi	

54. Kitap'ta İsmail'i de zikret. Doğrusu o, va'dine sadıktı ve bir elçiydi, bir peygamberdi. **55.** Halkına, namazı ve zekatı emrediyordu. Rabbi katında (kendisinden) razı olunan (hoşnut kalınan bir kişiy)di.

وَ	اذْكُرْ	فِي الْكِتَابِ	إِدْرِيسَ ز	إِنَّهُ	كَانَ	صِدِّيقًا	نَبِيًّا ق
	zikret	Kitap'ta	İdris'i	Doğrusu o	çok doğruydu		bir peygamberdi
başlama h.	emir fiili	car-mecrur	mef'ul	tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ikinci haberi, {cümle (إِدْرِيسَ)'den hal}

(إِنَّ)'nin haberi; (كَانَ) fiil cümlesi

﴿ 56 ﴾	وَ	رَفَعْنَاهُ	مَكَانًا	عَلِيًّا
		Yükselttik onu	bir mekan (makam)a	çok yüce
	atıf h.	f. mazi, fâil, mef'ul	mekan zarfı, mevsuf {mekan zarfı fiille bağlantılıdır}	sıfat

56. Kitap'ta İdris'i de zikret. Doğrusu o, çok doğruydu, bir peygamberdi. **57.** Biz onu çok yüce bir mekan (makam)a yükselttik.

أُولَئِكَ	الَّذِينَ	أَنْعَمَ	اللَّهُ	عَلَيْهِمْ	مِنَ النَّبِيِّينَ	مِنْ ذُرِّيَّةِ
İşte onlar	verdiği kimselerdir	nimet	Allah'ın	kendilerine	peygamberlerden	zürriyetinden
mübteda	haber, ismi mevsul	sıla; mazi fiil	fâil	car-mecrur	h. cer, mecrur isim, {(عَلَيْهِمْ)'deki zamirden bedel}	h. cer, mecrur isim, muzaf

آدَمَ	وَ	مِمَّنْ	حَمَلْنَا	مَعَ نُوحٍ ز	وَ	مِنْ ذُرِّيَّةِ	إِبْرَاهِيمَ
Adem'in	,	kimselerden	taşıdığımız	Nuh ile birlikte	ve	soyundan	İbrahim
muzafun ileyh, (gayri munsarif)	atıf h.	harfi cer, ismi mevsull	sıla; mazi fiil cümlesi	mekan zarfı (muzaf+ muz.ileyh)	atıf h.	harfi cer, mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh (gayri munsarif)

وَ	إِسْرَآئِيلَ	وَ	مِمَّنْ	هَدَيْنَا		اجْتَبَيْنَا ط	وَ	إِذَا	تُتْلَى	
ve	İsrail'in	,	doğru yola eriştirdiklerimizden			seçtiğimiz (kimselerdendirler)	ve	okunduğu zaman		
atıf h.	matuf	atıf h.	h. cer, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cümlesi, fâil		f. mazi, fâil	atıf h.	şart ve zaman zarfı	fi'lu'ş-şart; meçhul fiili muzari	

﴿ 58 ﴾	عَلَيْهِمْ	آيَاتُ	الرَّحْمٰنِ	خَرُّوا	سُجَّدًا	وَ	بُكِيًّا	
	Onlara	ayetleri	Rahman'ın	yere kapanırlar	secde ederek	ve	ağlayarak	
	car-mecrur	naibi fâil, muzaf	muzafun ileyh	cevâbü'ş-şart; f. mazi, fâil	failden hal	atıf h.	hal'e matuf	

58. İşte onlar; Allah'ın, peygamberlerden kendilerine nimet verdiği kimselerdir; (yani;) Adem'in zürriyetinden (gelen), Nuh ile birlikte taşıdığımız kimseler(in nesillerin)den, İbrahim ve İsrail'in soyundan, doğru yola eriştirdiklerimizden ve seçtiğimiz kimselerdendirler. Onlara Rahman (Allah')ın ayetleri okunduğu zaman, secde ederek ve ağlayarak yere kapanırlar.

﴿ 59 ﴾	غَيًّا لا	فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ	الشَّهَوَاتِ	اتَّبَعُوا	وَ	الصَّلَاةَ	أَضَاعُوا	خَلْفٌ	مِنْ بَعْدِهِمْ	فَخَلَفَ
	azmalarının azabıyla	Bunun için bunlar karşılaşacaklardır	şehvetlerine	tabi olan	ve	namazı	zayi eden	bir halef	Sonra onların arkasından geldi	
	mef'ul	rabıta (atıf h. de denmiştir), istikbal h., fiili muzari+fâil	mef'ul	f. mazi, fâil	atıf h.	mef'ul	(خَلْفٌ)'nün sıfatı; mazi f.+ fâil	fâil	h. cer+ zarf, muzaf+ muz.ileyh	başlama h., f. mazi

59. Sonra onların arkasından namazı zayi eden (umursamayıp kılmayan) ve şehvetlerine tabi olan bir halef (nesil) geldi. Bunun için bunlar azmalarının azabıyla karşılaşacaklardır (Gayya kuyusuna atılacaklardır). (Secde ayeti: (müstehab secde)

الْجَنَّةَ	يَدْخُلُونَ	فَأُولٰئِكَ	صَالِحًا	عَمِلَ	وَ	آمَنَ	وَ	تَابَ	مَنْ	إِلَّا
cennete	girerler	İşte bunlar	iyi iş	işleyen	ve	iman eden		tevbe eden	kimse	Ancak hariçtir
mef'ul	haber, fiil cümlesi ref mah., fiili muzari+fâil	başlama h., mübteda	mef'ul	matuf	atıf h.	matuf	atıf h.	sıla; mazi fiil cümlesi	müstesna, ismi mevsul	istisna h.

الرَّحْمٰنُ	وَعَدَ	الَّتِي	عَدْنٍ	جَنَّاتِ	﴿ 60 ﴾	شَيْئًا لا	يُظْلَمُونَ	لَا	وَ	
Rahmanın	vadettiği		Adn	cennetleri		hiç bir şeyle	zulme uğratılmazlar		ve	
fâil	sıla; mazi fiil cüm.	(جَنَّاتٍ)'nin sıfatı; ismi mevsul	muzafun ileyh	önceki ayette geçen (الْجَنَّةَ)'den bedel, muzaf		mef'ul, {mef'ûlü mutlak naibi de denmiştir}	nefy-i istikbal; nefiy h., meçhul f. muzari+naibi fâil		atıf h.	

﴿ 61 ﴾	مَأْتِيًّا	وَعْدُهُ	كَانَ	إِنَّهُ	عِبَادَهُ	بِالْغَيْبِ ط	
	yerine gelmiştir	O'nun va'di	daima	Doğrusu	kullarına	gaybtan	
	(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ismi	f. mazi, nâsih	tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	mef'ul	car-mecrur	

(إِنَّ)'nin haberi; (كَانَ)'nin ismi ve haberi

60. Ancak tevbe eden, iman eden ve iyi iş işleyen hariçtir. İşte bunlar, cennete girerler ve hiç bir şeyle zulme uğratılmazlar. **61.** Rahman (olan Allah)ın kullarına gaybtan vadettiği Adn cennetleri (onlarındır). Doğrusu O'nun va'di daima yerine gelmiştir.

﴿ 62 ﴾	عَشِيًّا	وَ	بُكْرَةً	فِيهَا	رِزْقُهُمْ	لَهُمْ	وَ	سَلَامًا ط	إِلَّا	لَغْوًا	فِيهَا	لَا يَسْمَعُونَ
	akşam	ve	Sabah	orada	rızıkları	onlara ait vardır		selam	dışında	boş söz	orada	işitmezler
	matuf	atıf h.	zaman zarfı	car-mecrur	mübteda muahhar	haber mukaddem	atıf h.	müstesna	istisna h.	mef'ul	car-mecrur	nefiy h., fiili muzari+fâil { (جَنَّاتِ (عَدْنٍ)'den hal}

﴿ 63 ﴾	تَقِيًّا	كَانَ	مَنْ	مِنْ عِبَادِنَا	نُورِثُ	الَّتِي	الْجَنَّةُ	تِلْكَ
	takvâ sahibi	olan	kimseleri	kullarımızdan	vâris kıldığımızdır		Cennet	İşte
	(كَانَ)'nin haberi	sıla: f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	mef'ul, ismi mevsul	harfi cer, mecrur isim	sıla; muzari fiil cümlesi	haber, ismi mevsul. { sıfat da denmiştir}	işaret isminin bedeli	mübteda, işaret ismi

62. Orada selam (esenlik) dışında boş bir söz işitmezler. Sabah ve akşam, orda onlara ait (hazır) rızıkları vardır.
63. İşte bu Cennet; kullarımızdan takvâ sahibi olan kişileri vâris kıldığımız (Cennet)'tir.

وَ	مَا	نَتَنَزَّلُ	إِلاَّ	بِأَمْرِ	رَبِّكَ ج	لَهُ	مَا	بَيْنَ	أَيْدِينَا
Önümüzdekiler (ellerimizin arasındaki şeyler)		O'nundur	Rabbinin	emriyle	olması hariç	Biz inmeyiz			
muz. ileyh, muzaf, (نَا): muz. ileyh, ((رَبِّكَ)'den hal		sıla; şibhi cümle	mübteda muahhar, ismi mevsul	haber mukaddem	muzafun ileyh, muzaf, (كَ): muz. ileyh	harfi cer, mecrur isim, muzaf	istisna h.	nefiy h, fiili muzari	başlama h.

﴿ 64 ﴾	نَسِيًّا ج	رَبُّكَ	مَا كَانَ	وَ	ذٰلِكَ ج	وَ	مَا	بَيْنَ	خَلْفَنَا	وَ	مَا
	unutkan	Rabbin	değildir	ve	bunların	arasındakiler			arkamızdakiler		ve
	(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ismi	nefiy h., f. mazi, nâsih	atıf h.	muzafun ileyh, işaret ismi	sıla; şibhi cümle: zarf+..	(مَا) üzerine matuf, ismi mevsul	atıf h.	sıla; şibhi cümle (zarf, muzaf+ muz.ileyh)	birinci (مَا) üzerine matuf, ismi mevsul	atıf h.

64. (Cebrail dedi ki:) "Biz Rabbinin emri olması hariç inmeyiz (ancak Rabbinin emriyle ineriz). Önümüzdekiler, arkamızdakiler ve bunların arasındakiler O'nundur. Rabbin unutkan değildir.

≪ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 308 ≫

(19 / MERYEM, 52 - 53 – 54 – 55 – 56 – 57 – 58 – 59):

(نَادَى يُنَادِي مُنَادَاةً): (müfâale bâbı) seslendi, çağırdı (اَلْجَانِبُ ج جَوَانِبُ): yan taraf, yan (اَلطُّورُ): Tur dağı
(قَرَّبَ يُقَرِّبُ يَقْرِيبًا): (tef'il bâbı) yakınlaştırdı/ takdim etti/ yakınlık sağladı (وَهَبَ يَهَبُ وَهْبًا): (misal fiil) hibe etti, bağışladı
(اَلنَّجِيُّ ج اَنْجِيَةٌ): sırdaş, birbiriyle gizlice söyleşen, fısıldayan (اَلْاَيْمَنُ): sağ (sağ cihet) (اَلْاَخُ ج اِخْوَةٌ): kardeş
(ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): zikretti, hatıra getirdi, bahsetti [(وَعَدَ يَعِدُ) اَلْوَعْدُ]: vaad, söz (أَمَرَ يَأْمُرُ أَمْرًا): (mehmuz fiil) emretti
[(رَضِيَ يَرْضَى) اَلْمَرْضِيُّ]: (ism-i mef'ûl) razı olunmuş [(صَدَقَ) اَلصِّدِّيقُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) çok doğru, çok dürüst
(رَفَعَ يَرْفَعُ رَفْعًا): yükseltti, kaldırdı (اَلنِّعْمَةُ ج اَنْعُمٌ): nimet (تَلاَ يَتْلُو تِلاَوَةً): (nâkıs fiil) kıraat etti, okudu
(اَلْمَكَانُ ج اَمَاكِنُ): mekân, mevki, hal (اَلْعَلِيُّ): kadri çok, yüce, ulvi, çok yüksek (اَلذُّرِّيَّةُ ج ذَرَارِي): zürriyet, nesil
(حَمَلَ يَحْمِلُ حَمْلاً): bindirdi, taşıdı/ gebe kaldı/ hücum etti(هَدَي يَهْدِي هَدْيًا): (nâkıs fiil) hidayet verdi, doğru yola iletti
(اِجْتَبَى يَجْتَبِي اِجْتِبَاءً): (iftiâl bâbı) seçti, düzdü, yalan söyledi, topladı (اَلْسَاجِدُ ج سُجَّدٌ): (ism-i fâil) secde eden
(خَرَّ يَخِرُّ خَرًّا): (muzaaf fiil) secdeye kapandı, yüksekten düştü, çöktü (اَلْبَاكِي ج بُكِيٌّ): (ism-i fâil) ağlayan
(خَلَفَ يَخْلُفُ خِلاَفَةً): arkasından geldi, halef oldu (اَلْخَلْفُ): bir sonraki karn, nesil (بَعْدَ): (zarf) sonra
(أَضَاعَ يُضِيعُ اِضَاعَةً): (ecvef fiil, if'al bâbı) ihmal etti, zayi etti, telef etti (اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftiâl bâbı) uydu, tabi oldu
(لَقِيَ يَلْقَى لِقَاءً): (nâkıs fiil) irtikâp etti, işledi/ karşılaştı/ buldu [(غَوَى يَغْوَى) اَلْغَيُّ]: (masdar) azap manasında (azma)

(19 / MERYEM, 60 – 61 – 62 – 63 – 64):

(تَابَ يَتُوبُ تَوْبًا): (ecvef fiil tevbe etti (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı (وَعَدَ يَعِدُ وَعْدًا): (misal fiil) söz verdi
(دَخَلَ يَدْخُلُ دُخُولاً): girdi [(صَلَحَ يَصْلُحُ) اَلصَّالِحُ]: (ism-i fâil) salih olan, doğru olan (ظَلَمَ يَظْلِمُ): zulmetti, haksızlık etti
(اَلْغَيْبُ ج غُيُوبٌ): gözle görünmeyen, idrak edilmeyen [(أَتَى يَأْتِي) اَلْمَأْتِيُّ]: (ism-i mef'ûl) gelinmiş (burada gelici)
(سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا): duydu, işitti (اَللَّغْوُ): boş söz, çirkin söz/ boş yere yemin etme (اَلْعَشِيُّ): gündüzün sonu, akşam
(اَلْبُكْرَةُ): sabah, erken (اَلْعَبْدُ ج عِبَادٌ): kul, köle (أَوْرَثَ يُورِثُ اِيرَاثًا): (if'al bâbı) varis kıldı, sahip kıldı
(اَلتَّقِيُّ): çok takva sahibi, daima itaatte bulunup masiyetten kaçınan, kötülüklere bulaşmaktan sakınan (اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el
(تَنَزَّلَ يَتَنَزَّلُ تَنَزُّلاً ب): (tefa'ul bâbı) indirdi, (harfi cersiz) indi [(نَسِيَ يَنْسَى) اَلنَّسِيُّ]: (mübâlağalı ism-i fâil) unutkan
(مَا بَيْنَ أَيْدِينَا): (tabir) ellerimizin arasındaki şeyler: önümüzdekiler (مَا خَلْفَنَا): (tabir) arkamızdaki şeyler: arkamızdakiler

≺ CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 309 (MERYEM: 65 – 76) ≻

رَبُّ	السَّمَاوَاتِ	وَ	الْأَرْضِ	وَ	مَا	بَيْنَهُمَا
Rabbidir	Göklerin	,	yerin	ve		o ikisi arasındakilerin
(رَبُّكَ)'nin ismi olan (كَانَ)'den bedel, muzaf	muzafun ileyh	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf, ismi mevsul	sıla; şibhi cümle

فَاعْبُدْهُ	وَ	اصْطَبِرْ	لِعِبَادَتِهِ ط	هَلْ	تَعْلَمُ	لَهُ	سَمِيًّا ﴿65﴾ ع
o halde O'na ibadet et	ve	sabırlı ol	O'na ibadet için	musun	biliyor	O'na	denk
başlama h. (rabıta da denmiştir), emir fiili, mef'ul	atıf h.	emir fiili	h. cer+ mecrur isim, muzaf+ muz.ileyh	soru h.	fiili muzari	car-mecrur	mef'ul

65. Göklerin, yerin ve o ikisi arasındakilerin Rabbidir; o halde O'na ibadet et ve O'na ibadet için sabırlı (kararlı) ol. Hiç O'na denk (olan birini) biliyor musun?

وَ	يَقُولُ	الْإِنْسَانُ	أَ	إِذَا مَا	مِتُّ	لَسَوْفَ أُخْرَجُ	حَيًّا ﴿66﴾
	der	İnsan	mı	Ben öldüğüm zaman		çıkarılacağım	diri olarak
başlangıç h.	fiili muzari	fâil	soru h.	zaman zarfı, (مَا): zaid	f. mazi, fâil	başlama h. {tekid lamı da denmiştir}, istikbal (gelecek zaman) h., meçhul fiili muzari	hal

66. İnsan: "Ben öldüğüm zaman mı, diri olarak çıkarılacağım?" der.

أَ	وَ	لَا يَذْكُرُ	الْإِنْسَانُ	أَنَّا	خَلَقْنَاهُ	مِنْ قَبْلُ	وَ	لَمْ يَكُ	شَيْئًا ﴿67﴾
mi		düşünmez	İnsan	bizim onu yarattığımızı		önceden		değilken	hiç bir şey
soru h.	atıf h.	nefy-i istikbal; nefiy h., fiili muzari	fâil	(أَنَّ)'nin haberi, mazi f. cümlesi fâil, mef'ul	tekid ve nasb h., (نَا): (أَنَّ)'nin ismi	h.cer, muzaf olmadığı için damme üzere mebni zarf	hal vavı (atıf h. de denmiştir)	cahd-ı mutlak, nefiy ve cezm h., fiili muzari, (يَكُ)'nün ismi (هُوَ) gizli zamiri	(يَكُ)'nün haberi

(خَلَقْنَاهُ)'deki (ه)'den hal; fiil cümlesi nasb mah.

(يَذْكُرُ)'nün mef'ulü; masdarı müevvel

67. İnsan önceden, hiç bir şey değilken, bizim onu yarattığımızı düşünmez mi?

فَوَ	رَبِّكَ	لَنَحْشُرَنَّهُمْ	وَ	الشَّيَاطِينَ	ثُمَّ	لَنُحْضِرَنَّهُمْ	حَوْلَ	جَهَنَّمَ	جِثِيًّا ﴿68﴾ ج
and olsun	Rab-bine	Onları kesinlikle haşredeceğiz		şeytanları	sonra	kesinlikle onları hazır bulunduracağız	çevresinde	cehennemin	diz üstü çökmüş olarak
başlama h., kasem (yemin) h.	kasem vavı'yla mecrur isim	kasem h., tekid nûnu birleşmiş fiili muzari, mef'ul	atıf h.	(نَحْشُرَنَّ)'nin mef'ûlüne matuf	atıf h.	kasem h., tekid nûnu birleşmiş fiili muzari, fâili (نَحْنُ) gizli zamiri, mef'ul	mekan zarfı, muzaf	muzafun ileyh	hal

68. Andolsun Rabbine, biz onları ve şeytanları kesinlikle haşredeceğiz, sonra kesinlikle onları cehennemin çevresinde diz üstü çökmüş olarak hazır bulunduracağız (getireceğiz).

ثُمَّ	لَنَنْزِعَنَّ	مِنْ كُلِّ	شِيعَةٍ	أَيُّهُمْ	أَشَدُّ	عَلَى الرَّحْمٰنِ	عِتِيًّا ﴿69﴾ ج
Sonra	Kesinlikle çekip ayıracağız	her bir gruptan			en şiddetli olanını	Rahmana	azgınlık bakımından
atıf h.	kasem h., tekid nûnu birleşmiş fiili muzari	harfi cer, mecrur isim, muzaf	muz. ileyh	mef'ul, ismi mevsul (soru ismi de denmiştir)	mahzuf mübtedanın haberi, (هُوَ أَشَدُّ) cümlesi sıla'dır	(هُوَ) olarak takdir edilen	(عِتِيًّا) ile bağlantılıdır	car-mecrur-dan oluşan şibhi cümle	temyiz

69. Sonra, kesinlikle her bir gruptan Rahman olan (Allah)a azgınlık bakımından en şiddetli olanını çekip ayıracağız.

ثُمَّ	لَنَحْنُ	أَعْلَمُ	بِالَّذِينَ	هُمْ	أَوْلَى	بِهَا	صِلِيًّا ﴿70﴾
Sonra	Andolsun ki biz	en iyi biliriz	kimlerin		daha layık olduğunu	ona	göğüs germe bakımından
atıf h.	kasem h., mübteda	haber	h. cer, ismi mevsul	sıla; isim cümlesi: mübteda..	haber	car-mecrur	temyiz,

70. Sonra and olsun ki, ona (cehenneme yaslanmak üzere girmeye) göğüs germe bakımından kimlerin daha layık olduğunu en iyi biz biliriz.

﴿71﴾ وَ إِنْ مِنْكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا ۚ كَانَ عَلَى رَبِّكَ حَتْمًا مَقْضِيًّا ۚ

	yoktur	Sizden	ona varmayacak (kimse)	olmuştur	Rabbinin katında	bir karar	hükme bağlanmış		
	nefiy h.	haber mukaddem	istisna h. {hasr edatı da denmiştir}	f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	h cer+ mecrur isim (muzaf+ muz.ileyh)	(كَانَ)'nin haberi, mevsuf	sıfat		
başlama h.			mübteda muahhar						

﴿72﴾ ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِينَ اتَّقَوْا وَ نَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثِيًّا

Sonra	kurtarırız	kimseleri	sakınan	ve	bırakırız	zulmedenleri	orada	diz üstü çökmüş olarak
atıf h.	fiili muzari	mef'ul, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cümlesi, fâil	atıf h.	fiili muzari	mef'ul,	car-mecrur	(الظَّالِمِينَ)'den hal

71. Sizden ona varmayacak (girmeyecek) hiç kimse yoktur. Bu, Rabbinin katında hükme bağlanmış bir karardır (kesinleşmiş bir hükümdür). 72- Sonra, (Allah'tan ve günah işlemekten) sakınan kimseleri kurtarırız ve zulmedenleri orada diz üstü çökmüş olarak bırakırız.

وَ إِذَا تُتْلَى عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا

iman edenlere	inkâr eden	kimseler	derler	apaçık olarak	ayetlerimiz	onlara	okunduğu zaman		
sıla; mazi fiil cümlesi; fâil	harfi cer, ismi mevsul	sıla; fiil cümlesi; f. mazi, fâil	fâil, ismi mevsul	cevâbü'ş-şart; f. mazi	hal	naibi fâil	car-mecrur	şart ismi, fi'lu'ş-şart; meçhul fiili muzari	başlama h.

﴿73﴾ أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَقَامًا وَ أَحْسَنُ نَدِيًّا

hangisi	İki gruptan	daha iyi	makam bakımından		daha güzeldir	topluluk bakımından	
mübteda, soru ismi, muzaf	muzafun ileyh	haber	temyiz	atıf h.	(خَيْرٌ) üzerine matuf	temyiz	

73. Onlara apaçık olarak ayetlerimiz okunduğu zaman, inkâr edenler, iman edenlere: "İki gruptan hangisi, makam bakımından daha iyi, topluluk bakımından daha güzeldir?" derler.

﴿74﴾ وَ كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هُمْ أَحْسَنُ أَثَاثًا وَ رِئْيًا

	gösteriş bakımından da	,	mal bakımından	daha güzel olan		nesilleri	Onlardan önce	helak ettik	nice	
	matuf	atıf h.	temyiz	haber, {cümle (قَرْنٍ)'in sıfatı}	mübteda	car-mecrur	zaman zarfı (muzaf+ muz.ileyh)	f. mazi, fâil	mukaddem mef'ul, kem-i haberiye (çokluktan kinaye)	başlama h.

74. Onlardan önce, mal (tefrişat, giyim kuşam) bakımından da, gösteriş bakımından da daha güzel olan nice nesilleri helak ettik.

قُلْ مَنْ كَانَ فِي الضَّلَالَةِ فَلْيَمْدُدْ لَهُ الرَّحْمٰنُ مَدًّا ۚ

De	Kim	olursa	sapıklık içinde	artık müddeti uzatsın	ona	Rahman	uzattıkça
emir fiili	mübteda şart ismi	fi'lu'ş-şart; nâsih f. mazi, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	(كَانَ)'nin haberi	rabıta+ cevâbü'ş-şart; emr-i gâib; emir lamı, fiili muzari	car-mecrur	fâil	mef'ûlü mutlak

(مَنْ)'in haberi; şart ve cevab cümleleri

حَتَّى إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ إِمَّا الْعَذَابَ وَ إِمَّا السَّاعَةَ ۖ

Nihayet	gördükleri zaman	şeyi	va'dedilen	ya	azabı		veya	kıyamet saatini
başlangıç h.	zman zarfı, mazi fiil cümlesi fâil	mef'ul, ismi mevsul	sıla; fiil cümlesi; meçhul fiili muzari+naibi fâil	taksim ve tafsil harfi	(مَا)'dan bedel	atıf h.	taksim ve tafsil h.	(مَا)'dan bedel

﴿75﴾ فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ شَرٌّ مَكَانًا وَ أَضْعَفُ جُنْدًا

Artık bileceklerdir	kimin	daha kötü		mekan bakımından		daha zayıf olduğunu	Ordu bakımından
rabıta, istikbal h., fiili muzari+fâil	mef'ul, ismi mevsul	haber	mübteda	temyiz	atıf h.	(شَرٌّ) üzerine matuf	temyiz
sıla; isim cüm.							

75. De ki: "Kim sapıklık içinde olursa, artık Rahman (Allah), ona (gereken) müddeti uzattıkça uzatsın. Nihayet kendilerine va'dedileni (yani) ya azabı veya kıyamet saatini gördükleri zaman artık kimin mekan (makam, mevki, yer) bakımından daha kötü, kimin ordu (askeri güç, destek topluluğu) bakımından daha zayıf olduğunu bileceklerdir (öğreneceklerdir.)

وَ	يَزِيدُ	اللّٰهُ	الَّذِينَ	اهْتَدَوْا	هُدًى ؕ	وَ	الْبَاقِيَاتُ	الصَّالِحَاتُ
başlam a h.	arttırır	Allah	kimseleri	hidayete eren	hidayet bakımından	atıf h.	sürekli olan	iyi işler
	fiili muzari	fâil	mef'ul, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cümlesi; fâil	temyiz		mübteda, mevsuf	sıfat

خَيْرٌ	عِنْدَ	رَبِّكَ	ثَوَابًا	وَ	خَيْرٌ	مَرَدًّا	﴿ 76 ﴾
daha hayırlı	katında	Rabbinin	sevap bakımından	atıf h.	daha hayırlıdır	Dönüş bakımından	
haber	mekan zarfı, muzaf	muzafun ileyh, mecrur, muzaf, (كَ): muzafun ileyh	temyiz		birinci (خَيْرٌ) üzerine matuf	temyiz		

76. Allah, hidayete erenlere hidayeti (doğru yolu bulma imkanlarını) arttırır. Sürekli olan iyi işler, Rabbinin katında sevap bakımından daha hayırlı, dönüş (varılacak sonuç) bakımından da daha hayırlıdır.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 309 ≻

(19 / MERYEM, 65 – 66 – 67 – 68):

(عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti (بَيْنَ): (zarf) arasında (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (اَلسَّمِيُّ): adaş, denk (قَبْلُ): (zarf) önce (اِصْطَبَرَ يَصْطَبِرُ اِصْطِبَارًا): (iftiâl bâbı) çok sabırlı oldu, ziyade tahammül etti (أَخْرَجَ يُخْرِجُ اِخْرَاجًا): (if'al bâbı) çıkardı (مَاتَ يَمُوتُ مَوْتًا): (ecvef fiil) öldü (اَلْحَيُّ ج أَحْيَاءٌ): diri, canlı (ذَكَرَ يَذْكُرُ): zikretti, tefekkürle birlikte hatıra getirdi (حَوْلَ): (zarf) etrafında, civarında (خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı (حَشَرَ يَحْشُرُ حَشْرًا): topladı/ helak etti/ döndürdü (اَحْضَرَ يُحْضِرُ اِحْضَارًا): (if'al bâbı) hazırladı, bulundurdu [(اَلْجَثِيُّ (جَثَى يَجْثِي]: (masdar) diz üstü oturma, diz çökme

(19 / MERYEM, 69 – 70 – 71 – 72):

(نَزَعَ يَنْزِعُ نَزْعًا): çekip aldı, söktü (اَلشِّيعَةُ ج شِيَعٌ): fırka, hemfikir, şia [(اَلْأَوْلَى (وَلِيَ يَلِي]: (ism-i tafdîl) en layık, çok yakın [(اَلْأَشَدُّ (شَدَّ يَشُدُّ]: (ism-i tafdîl) en şiddetli, en sıkı, daha kuvvetli [(اَلْعِتِيُّ (عَتَا يَعْتُو]: taşkınlık, haddi, aşma, temerrüd [(اَلْأَعْلَمُ (عَلِمَ يَعْلَمُ]: (ism-i tafdîl) daha iyi bilen, en iyi bilen (اَلصِّلِيُّ): (ateşin hareketine) göğüs germe, pençeleşme [(اَلْوَارِدُ (وَرَدَ يَرِدُ]: (ism-i fâil) varan (اَلْحَتْمُ ج حُتُومٌ): hüküm, emir [(اَلْجِثِيُّ (جَثَى يَجْثِي]: (masdar) diz üstü oturma [(اَلْمَقْضِيُّ (قَضَى يَقْضِي]: (ism-i mef'ûl) hükme bağlanmış, bitirilmiş (وَذَرَ يَذَرُ وَذْرًا): (misal fiil) bıraktı, alakayı kesti (نَجَّى يُنَجِّي تَنْجِيَةً): (tef'il bâbı) kurtardı/ yüksek bir yere attı (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nâkıs fiil, iftiâl bâbı) korundu, sakındı

(19 / MERYEM, 73 – 74 – 75 – 76):

(تَلَا يَتْلُو تِلَاوَةً): (nâkıs fiil) kıraat etti, okudu (اَلْبَيِّنَةُ ج بَيِّنَاتٌ): apaçık, açıklayan (اَلنَّدِيُّ): meclis, toplantı yeri (اَلْفَرِيقُ ج فُرُوقٌ): grup, birlik, parti, zümre (اَلْخَيْرُ): (ism-i tafdîl) daha hayırlı, en hayırlı (اَلْأَثَاثُ): çok mal, ev eşyası (اَلْمَقَامُ ج مَقَامَاتٌ): yer, pozisyon, vatan [(اَلْأَحْسَنُ (حَسُنَ يَحْسُنُ]: (ism-i tafdîl) en güzel, daha güzel (أَهْلَكَ يُهْلِكُ اِهْلَاكًا): (if'al bâbı) helâk etti, öldürdü, telef etti, harcadı, felakete uğrattı (اَلرِّئْيُ): görünüş, gösteriş, manzara (اَلْقَرْنُ ج قُرُونٌ): aynı zaman insanları, muasır olanlar [(اَلْأَحْسَنُ (حَسُنَ يَحْسُنُ]: (ism-i tafdîl) en güzel, daha güzel (مَدَّ يَمُدُّ مَدًّا): (muzaaf fiil) uzattı, mühlet verdi/ düzledi/ kattı (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nâkıs ve mehmuz f.) gördü (وَعَدَ يَعِدُ وَعْدًا): (misal fiil) vaad etti, söz verdi (اَلسَّاعَةُ ج سَاعَاتٌ): saat, marife olarak kıyamet günü (اَلشَّرُّ): (ism-i tafdîl) daha kötü (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (اَلْمَكَانُ ج اَمَاكِنُ): yer, hal (اَلْجُنْدُ ج جُنُودٌ): ordu, avaneler [(اَلْأَضْعَفُ (ضَعُفَ يَضْعُفُ]: (ism-i tafdîl) en zayıf (زَادَ يَزِيدُ زَيْدًا): (ecvef fiil) artırdı, çoğaldı [(اَلْمَرَدُّ (رَدَّ يَرُدُّ]: dönüş (اِهْتَدَى يَهْتَدِي اِهْتِدَاءً): (iftiâl bâbı) hidayete erdi, doğru yolu buldu [(اَلْهُدَى (هَدَى]: (masdar) hidayet, doğru yol (اَلثَّوَابُ): sevab (اَلْبَاقِيَةُ ج بَاقِيَاتٌ): (ism-i fâil) bakii olan, devam eden, sürekli olan (اَلصَّالِحَةُ ج صَالِحَاتٌ): (ism-i fâil) salih olan, doğru olan

≺ CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 310 (MERYEM: 77 – 95) ≻

﴿ 77 ﴾ أَفَرَأَيْتَ الَّذِي كَفَرَ بِآيَاتِنَا وَقَالَ لَأُوتَيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا ط

أَ	فَرَأَيْتَ	الَّذِي	كَفَرَ	بِآيَاتِنَا	وَ	قَالَ	لَأُوتَيَنَّ	مَالًا	وَ	وَلَدًا ط
mü	gördün	inkar edeni		Ayetlerimizi	ve	diyeni	elbette bana verilecektir	mal	ve	çocuk
soru h.	başlama h. f. mazi, fâil	mef'ul, ismi mevsul	sıla: f. mazi	harfi cer, mecrur isim	atıf h.	f. mazi	kasem h., (tekit nunu birleşmiş meçhul fiili muzari	mef'ul	atıf h.	(مَالًا) üzerine matuf

77. Ayetlerimizi inkar edeni ve "Elbette bana mal (servet) ve çocuk verilecektir" diyeni gördün mü?

﴿ 78 ﴾ أَطَّلَعَ الْغَيْبَ أَمِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمٰنِ عَهْدًا لا

أَ	اطَّلَعَ	الْغَيْبَ	أَمِ	اتَّخَذَ	عِنْدَ	الرَّحْمٰنِ	عَهْدًا لا
soru h.	müttali mi oldu	gayba	yoksa	aldı	katında	Rahmanın	bir söz mü
	f. mazi, { (أَرأيت)'nin ikinci mef'ûlü}	mef'ul	atıf h.	f. mazi	mekan zarfı, muzaf	muzafun ileyh	mef'ul

78. O, gayba müttali (gizlenen şeylere tanık) mı oldu, yoksa Rahman (Allah)ın katında(n) bir söz mü aldı?

﴿ 79 ﴾ كَلَّا ط سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ وَنَمُدُّ لَهُ مِنَ الْعَذَابِ مَدًّا لا

كَلَّا ط	سَنَكْتُبُ	مَا	يَقُولُ	وَ	نَمُدُّ	لَهُ	مِنَ الْعَذَابِ	مَدًّا لا
Asla	yazacağız	demekte olduğu şeyleri		ve	arttıracağız	onun için	azabtan	arttırdıkça
red ve zecr (kınama) h.	istikbal (gelecek zaman) h., fiili muzari	sıla; muzari fiil cümlesi	mef'ul, ismi mevsul	atıf h.	fiili muzari	car-mecrur {(نَمُدُّ) ile bağlantılıdır}	car-mecrur {(نَمُدُّ) ile bağlantılıdır}	mef'ûlü mutlak

79. Asla; demekte olduğu şeyleri yazacağız ve onun için azabta(n) da arttırdıkça arttıracağız.

﴿ 80 ﴾ وَنَرِثُهُ مَا يَقُولُ وَيَأْتِينَا فَرْدًا

وَ	نَرِثُهُ	مَا	يَقُولُ	وَ	يَأْتِينَا	فَرْدًا
biz mirasçı olacağız		söylemekte olduğu şeylere		,	gelir	tek başına
atıf h.	fiili muzari+fâil, (هُ): mef'ul	mef'ul, ismi mevsul {(نَرِثُهُ)'deki zamirden bedel de denmiştir}	sıla; muzari fiil cüm.	atıf h.	Fiili muzari, mef'ul	(نَا) zamirinden hal

80. Onun söylemekte olduğu şeylere biz mirasçı olacağız; o bize, tek başına (yapayalnız, malsız ve evladı olmaksızın) gelir.

﴿ 81 ﴾ وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ آلِهَةً لِيَكُونُوا لَهُمْ عِزًّا لا

وَ	اتَّخَذُوا	مِنْ دُونِ	اللّٰهِ	آلِهَةً	لِيَكُونُوا	لَهُمْ	عِزًّا لا
	edindiler	Allah'tan başka		ilahlar	olsunlar diye	Kendilerine	üstünlük
başlama h.	f. mazi, fâil	harfi cer, mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh	mef'ul	ta'lil (sebep) ve nasb h., f. muzari, (يَكُونُ)'nün ismi	car-mecrur	(يَكُونُ)'nün haberi

81. Kendilerine üstünlük (şeref ve izzet kaynağı) olsunlar diye, Allah'tan başka ilahlar edindiler.

﴿ 82 ﴾ كَلَّا ط سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا ع

كَلَّا ط	سَيَكْفُرُونَ	بِعِبَادَتِهِمْ	وَ	يَكُونُونَ	عَلَيْهِمْ	ضِدًّا ع
Hayır	inkar edecekler	onların ibadetlerini	ve	olacaklar	aleyhlerine	zıt
red ve zecr h.	istikbal (gelecek zaman) h., fiili muzari+fâil	harfi cer+ mecrur isim (muzaf+ muz.ileyh)	atıf h.	fiili muzari+ (يَكُونُ)'nün ismi	car-mecrur (ضِدًّا) ile bağlantılı	(يَكُونُ)'nün haberi

82. Hayır; (taptıkları şeyler) onların ibadetlerini inkar edecekler ve aleyhlerine zıt (hasım) olacaklar.

﴿ 83 ﴾ أَلَمْ تَرَ أَنَّا أَرْسَلْنَا الشَّيَاطِينَ عَلَى الْكَافِرِينَ تَؤُزُّهُمْ أَزًّا لا

أَ لَمْ تَرَ	أَنَّا	أَرْسَلْنَا	الشَّيَاطِينَ	عَلَى الْكَافِرِينَ	تَؤُزُّهُمْ	أَزًّا لا
görmedin mi	bizim	gönderdiğimizi	şeytanları	kafirlerin üzerine	onları tahrik ederek	kışkırtan
soru h.+ cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., f. muzari	tekid ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi, f. mazi, fâil	mef'ul	harfi cer, mecrur isim	(الشَّيَاطِينَ)'den hal; muzari fiil, mef'ul	mef'ûlü mutlak

(تَرَ)'nın mef'ûlü; masdarı müevvel

83. Kafirlerin üzerine onları tahrik ederek kışkırtan şeytanları gönderdiğimizi görmedin mi?

﴿ 84 ﴾ فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ ط إِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَدًّا ج

فَلَا تَعْجَلْ	عَلَيْهِمْ ط	إِنَّمَا	نَعُدُّ	لَهُمْ	عَدًّا ج
O halde acele etme	onlara karşı	ancak	biz sayıyoruz	onlar için	saydıkça
rabıta+nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., f. muzari	car-mecrur	hasr edatı	fiili muzari	car-mecrur	mef'ûlü mutlak

84. O halde onlara karşı acele etme; ancak biz onların (yaptıklarını ve ecel günlerini) saydıkça sayıyoruz.

﴿ 85 ﴾ يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمٰنِ وَفْدًا ۙ

gün	toplayacağımız	takva sahiplerini	Rahmana	bir heyet olarak
zaman zarfı, muzaf	muzafun ileyh, muzari fiil	mef'ul	car-mecrur	(الْمُتَّقِينَ)'den hal

﴿ 86 ﴾ وَ نَسُوقُ الْمُجْرِمِينَ إِلَى جَهَنَّمَ وِرْدًا ۝

atıf h.	süreceğiz	suçlu-günahkarları	cehenneme	susamışlar olarak
	matuf, fiili muzari	mef'ul	harfi cer, mecrur isim (gayri munsarif olduğu için esre yerine fetha)	(الْمُجْرِمِينَ)'den hal

85. Takva sahiplerini bir heyet olarak Rahman (Allah'ın huzurun)a toplayacağımız gün,**86**. Suçlu-günahkarları susamışlar olarak cehenneme süreceğiz.

﴿ 87 ﴾ لَا يَمْلِكُونَ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمٰنِ عَهْدًا ۝

sahip olmayacaklardır	şefaate	dışında	kimselerin	edinmiş	katında	Rahman'ın	ahid
nefy-i istikbal; fiili muzari+fâil { cümle (الْمُجْرِمِينَ)'den 2. hal }	mef'ul	istisna h.	müstesna, ismi mevsul	sıla; fiil cümlesi; f. mazi	mekan zarfı, muzaf	muzafun ileyh	mef'ul

87. Rahmanın katında ahid edinmişlerin (söz almışların) dışında (olan kimseler) şefaate sahip olmayacaklardır (şefaat edemeyecektir).

﴿ 88 ﴾ وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمٰنُ وَلَدًا ۘ ﴿ 89 ﴾ لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا إِدًّا ۙ

oldukça korkunç	bir şeye	Siz geldiniz	Andolsun ki	çocuk	Rahman	edindi	dediler	
sıfat	mef'ul, mevsuf	f. mazi, fâil	yemin cevabı lamı+ tahkik h. {yemin ve cevabı, başlangıç cümlesi}	mef'ul	fâil	f. mazi	f. mazi, fâil	başlama h.

﴿ 90 ﴾ تَكَادُ السَّمَاوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ وَ تَنْشَقُّ الْأَرْضُ وَ تَخِرُّ الْجِبَالُ هَدًّا ۙ

Neredeyse	gökler	parça-lanacak	bundan dolayı	atıf h.	yer	ve	yıkılacaktı	dağlar	çöküp
fiili muzari	(تَكَادُ)'nün ismi	(تَكَادُ)'nün haberi; fiili muzari, fâil	car-mecrur	atıf h.	fâil	atıf h.	fiili muzari	fâil	mef'ûlü mutlak naibi (fiille aynı manada)

88. "Rahman çocuk edindi" dediler.**89**. Andolsun ki siz oldukça korkunç bir şeye geldiniz (olmayacak bir şey ortaya attınız). **90.** Neredeyse bundan dolayı, gökler parçalanacak, yer yarılacak ve dağlar çöküp yıkılacaktı.

﴿ 91 ﴾ أَنْ دَعَوْا لِلرَّحْمٰنِ وَلَدًا ۚ ﴿ 92 ﴾ وَ مَا يَنْبَغِي لِلرَّحْمٰنِ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا ۘ

nisbet etmelerinden	Rahmana	çocuk	başlama h.	gerekmez	Rahman'a	edinmek	çocuk	
masdar ve nasb h., f. mazi, fâil, (أَن) masdarı müevveli mahzuf (دَعَوْا) من harfi ceri ile cer mah. (Rahman'a çocuk isnad etmelerinden dolayı)	car-mecrur	mef'ul		nefy-i hal; nefiy h., fiili muzari	car-mecrur	(يَنْبَغِي)'nin fâili; masdar ve nasb h., fiili muzari	mef'ul	

91. Rahman (Allah)a çocuk nisbet etmeleri(nden dolayı bunlar olacaktı.) **92**. Rahman (Allah)a çocuk edinmek gerekmez.

﴿ 93 ﴾ إِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ إِلَّا آتِي الرَّحْمٰنِ عَبْدًا ۘ

yoktur	her biri	olanların	Göklerde	ve	yerde	ancak	gelir	Rahmana	kul olarak
nefiy h.	mübteda, muzaf	muzafun ileyh, ismi mevsul	sıla; şibhi cümle	atıf h.	matuf	istisna h. {hasr edatı da denmiştir}	haber, muzaf (ismi fail muzari fiil olarak tercüme edilebilir)	muzafun ileyh	(آتِي)'deki zamirden hal

93. Göklerde ve yerde olanların her biri Rahman (Allah)a, ancak kul olarak gelir.

﴿ 94 ﴾ لَقَدْ أَحْصَاهُمْ وَ عَدَّهُمْ عَدًّا ۘ ﴿ 95 ﴾ وَ كُلُّهُمْ آتِيهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَرْدًا ۝

onları kuşatmıştır	ve	saymıştır	sayı olarak	Ve	onların hepsi	O'na gelecektir	kıyamet günü		tek başına	
yemin cevabı lâmı, tahkik harfi	f. mazi, mef'ul	atıf h.	mef'ûlü mutlak	atıf h.	mübteda	haber	zaman zarfı, muzaf	muzafun ileyh	(آتِيهِ)'deki zamirden hal	

94. Onları kuşatmış ve sayı olarak saymıştır. **95**. Ve onların hepsi, kıyamet günü O'na, tek başına gelecektir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 310 ≻

(19 / MERYEM, 77 – 78):

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nâkıs ve mehmuz fiil) gördü, bildi (كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا): inkâr etti, inanmadı (عِندَ): (zarf) katında

(آتَى يُؤْتِي إِيْتَاءً): (mehmuz - nâkıs fiil, if'al bâbı) verdi, getirdi (اَلْعَهْدُ ج عُهُودٌ): andlaşma (اَلْمَالُ ج اَمْوَالٌ): mal

(اِطَّلَعَ يَطَّلِعُ اِطِّلاَعًا): (iftiâl bâbı) muttali oldu, görüp bildi/ çıkıp baktı/ örttü (اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftiâl bâbı) yaptı/ edindi

(19 / MERYEM, 79 – 80):

(كَلاَّ): hayır, asla, sizin sandığınız gibi değil, (daha önce sözü geçmiş olan birşeyi kesinlikle red için söylenir)

(كَتَبَ يَكْتُبُ كَتْبًا): yazdı/ farz kıldı/ tesbit etti/ takdir etti (مَدَّ يَمُدُّ مَدًّا): (muzaaf fiil) arttırdı, uzattı/ düzledi/ kapladı

(وَرِثَ يَرِثُ وِرْثًا): (misal fiil) sahip çıktı, ele geçirdi, varis oldu (أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا): (mehmuz ve nâkıs fiil) geldi

(19 / MERYEM, 81 - 82):

(اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftiâl bâbı) yaptı/ edindi (دُونَ): (zarf) başka, gayr, ...siz, ...sız (اَلضِّدُّ): zıd, hasım/ benzer

[اَلْعِزُّ (عَزَّ يَعِزُّ]: üstünlük, şeref [اَلْعِبَادَةُ (عَبَدَ يَعْبُدُ]: ibadet, ibadet etme (كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا): inanmadı, inkâr etti

(كَلاَّ): hayır, asla, sizin sandığınız gibi değil, (daha önce sözü geçmiş olan birşeyi kesinlikle red için söylenir)

(19 / MERYEM, 83 - 84):

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nâkıs ve mehmuz fiil) gördü, bildi, zannetti (عَدَّ يَعُدُّ عَدًّا): (muzaaf fiil) saydı, hesapladı

(أَزَّ يَؤُزُّ أَزًّا): (muzaaf ve mehmuz fiil) heyecanlandırdı, sıkıştırdı, tahrik etti (أَرْسَلَ يُرْسِلُ اِرْسَالاً): (if'al bâbı) gönderdi

(عَجِلَ يَعْجَلُ عَجَلاً): acele etti, çabukluk gösterdi/ öne geçti/ daha önce yaptı

(19 / MERYEM, 85 – 86):

(حَشَرَ يَحْشُرُ حَشْرًا): topladı/ döndürdü (اَلْمُتَّقِي ج مُتَّقُونَ): (ism-i fâil) sakınan

(اَلْوَفْدُ ج وُفُودٌ): huzura alınan, heyet, temsilci (اَلْمُجْرِمُ ج مُجْرِمُونَ): (ism-i fâil) suç işleyen

(اَلْوِرْدُ): susamışlar, sudan kana kana içmek için su başına koşuşan topluluk/ kaynak (سَاقَ يَسُوقُ سَوْقًا): (ecvef fiil) sürdü

(19 / MERYEM, 87 - 88):

(مَلَكَ يَمْلِكُ مِلْكًا): gücü yetti/ sahip oldu/ eli altında oldu [اَلشَّفَاعَةُ (شَفَعَ يَشْفَعُ]: (masdar) şefaat, şefaat etme

(عِندَ): (zarf) yanında, katında (اَلْعَهْدُ ج عُهُودٌ): andlaşma (اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftiâl bâbı) yaptı/ edindi

(19 / MERYEM, 89 - 90):

(جَاءَ يَجِيءُ جَيْئًا): (mehmuz ve ecvef fiil) yaptı, işledi/ geldi (اَلْإِدُّ): beklenmedik şey, korkunç durum

(كَادَ يَكَادُ): (nâkıs fiil) neredeyse, az kalsın (تَفَطَّرَ يَتَفَطَّرُ تَفَطُّرًا): (tefa'ul bâbı) parçalandı, çatladı

(اِنْشَقَّ يَنْشَقُّ اِنْشِقَاقًا): (infiâl bâbı) yarıldı (اَلْجَبَلُ ج جِبَالٌ): dağ (خَرَّ يَخِرُّ خَرًّا): düştü, çöktü (اَلْهَدُّ): çökme, göçmüş

(19 / MERYEM, 91 – 92):

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nâkıs fiil) nisbet etti/ davet etti/ dua etti/ ibadet etti (اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftiâl bâbı) yaptı/ edindi

(اِنْبَغَى يَنْبَغِي اِنْبِغَاءً): (iftiâl bâbı) (bir işin yapılması) doğru ve uygun oldu, gerekti/ kolay oldu

(19 / MERYEM, 93 - 94 – 95):

(اَلْآتِي ج آتُونَ): (ism-i fâil) gelen (أَحْصَى يُحْصِي إِحْصَاءً): (if'al bâbı) saydı, hafızada tuttu (عَدَّ يَعُدُّ عَدًّا): (muzaaf fiil) saydı, hesapladı

≺ CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 311 (MERYEM: 96 – 98) ≻

﴿ 96 ﴾ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمٰنُ وُدًّا

Gerçek şu ki	iman eden kişiler	ve	yapanlar	iyi işler	kılacaktır	onlar için	Rahman	bir sevgi
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi, ismi mevsul	sıla; f. mazi, fâil	atıf h.	f. mazi, fâil	istikbal (gelecek zaman) h., f. muzari	car-mecrur	fâil	mef'ul

(إِنَّ)'nin haberi; fiil cümlesi

96. Gerçek şu ki, iman eden ve iyi işler yapan kişiler, Rahman (Allah), onlar için (kalplerde) bir sevgi kılacaktır.

﴿ 97 ﴾ فَإِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ لِتُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِينَ وَ تُنْذِرَ بِهِ قَوْمًا لُدًّا

İşte ancak	Biz onu kolaylaştırdık	senin dilinle	müjdelemen için	onunla	takva sahiplerini	ve	uyarıp-korkutman	onunla	bir kavmi	inatçı
başlama h. {sebep h. de denmiş}, hasr edatı	f. mazi, fâil, mef'ul	h. cer+ mecrur isim, muzaf+ muz.ileyh	sebep ve nasb h., fiili muzari	car-mecrur	mef'ul	atıf h.	fiili muzari (تُبَشِّرَ)'ya matuf	car-mecrur	mef'ul, mevsuf	sıfat

97. İşte Biz onu (Kur'an'ı) ancak onunla takva sahiplerini müjdelemen ve inatçı (direnen) bir kavmi onunla uyarıp-korkutman için senin dilinle kolaylaştırdık.

وَ كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ ط هَلْ تُحِسُّ

başlama h.	nice	helak ettik	onlardan önce	nesilleri	musun	hissediyor
	mef'ul mukaddem, kem'i haberiye (çokluktan kinaye)	f. mazi, fâil	zaman zarfı	car-mecrur	soru h.	fiili muzari

﴿ 98 ﴾ مِنْهُمْ أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًا

onlardan	hiç birini	veya	duyuyor	onların	fısıltısını
car-mecrur	zaid cer, (تُحِسُّ)'nün mef'ûlü	atıf h.	fiili muzari	car-mecrur	mef'ul

98. Biz, onlardan önce nice nesilleri helak ettik; onlardan hiç birini hissediyor veya onların fısıltısını duyuyor musun?

سورة طه (20)

(TÂ-HÂ (Tâ-Hâ) SÛRESİ)

(Mekke'de inmiştir. 135 ayettir.)

≺ CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 311 ≻

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmân, Rahîm Allah'ın adıyla

﴿ 1 ﴾ طٰهٰ ط ﴿ 2 ﴾ مَآ أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَى لا إِلَّا تَذْكِرَةً

Tâ, Hâ	Biz indirmedik	sana	Kur'an'ı	sıkıntı çekmen için	Ancak	öğüt-hatırlatma için
mukataa harfleri	nefiy h., f. mazi, fâil	car-mecrur	mef'ul	ta'lil ve nasb h., fiili muzari	istisna h. {hasr edatı da denmiştir}	(أنزلناه) olarak takdir edilen mahzuf fiilin mef'ûlün lieclih'i

﴿ 3 ﴾ لِمَنْ يَخْشَى لا تَنْزِيلًا مِمَّنْ خَلَقَ الْأَرْضَ و السَّمَاوَاتِ الْعُلَى ط ﴿ 4 ﴾

içi titreyerek saygı duyana		indirme	yaratan tarafından			ve	gökleri	en yüce
sıla; muzari fiil cümlesi	harfi cer, ismi mevsul	(تَنْزِيلًا)'in sıfatı: şibhi cümle	sıla; fiil cümlesi; f. mazi	harfi cer, ismi mevsul	mef'ul	atıf h.	matuf, mevsuf	sıfat, maksur isim

(نَزَّلْنَاه) (onu indirdik) takdir edilen mahzuf fiilin mef'ûlü mutlak'ı

1. Tâ, Hâ. **2**. Biz sana Kur'an'ı sıkıntı çekmen için indirmedik. **3**. Ancak içi titreyerek saygı duyanlara öğüt-hatırlatma için (onu indirdik). **4**. (Kur'an) Yeri ve en yüce gökleri yaratan tarafından (peyderpey) indirme (bir kitap olarak onu indirdik).

﴿ 5 ﴾ اَلرَّحْمٰنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوٰى لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَ مَا فِي الْأَرْضِ وَ

Rahman	arşa	istiva etmiştir	O'nundur	şeyler	Göklerdeki	,	şeyler	yerdeki	ve
mübteda	car-mecrur {fiille bağlantılıdır}	f. mazi, (اَلرَّحْمٰنُ) mübtedasının haberi	haber mukaddem	mübteda muahhar, ismi mevsul	sıla; şibhi cümle	atıf h.	(مَا)'ya matuf, ismi mevsul	sıla; şibhi cümle	atıf h.

(اَلرَّحْمٰنُ)'nün ikinci haberi; isim cümlesi

﴿ 6 ﴾ الثَّرٰى تَحْتَ مَا وَ بَيْنَهُمَا مَا

toprağın muzafun ileyh	altındaki sıla; şibhi cümle; mekan zarfı, muzaf	şeyler (مَا) üzerine matuf, ismi mevsul	atıf h.	her ikisinin arasındaki sıla; şibhi cümle	şeyler (مَا) üzerine matuf, ismi mevsul

5. Rahman (Allah) arşa istiva etmiştir (kudret ve hakimiyetiyle kurulmuştur). **6**. Göklerde, yerde, her ikisinin arasında ve (nemli) toprağın altında olanlar O'nundur.

﴿ 7 ﴾ أَخْفَى وَ السِّرَّ يَعْلَمُ فَإِنَّهُ بِالْقَوْلِ إِنْ تَجْهَرْ وَ

en gizliyi	,	sırrı	bilmektedir	şüphesiz O	Sözü	açığa vursan	
(السِّرَّ) üzerine matuf	atıf h.	mef'ul	(إِنَّ)'nin haberi, muzari fiil	cevabü'ş-şart için rabıta, tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	car-mecrur	şart ve cezm h., fi'lu'ş-şart; f. muzari	başlama h.

cevabü'ş-şart; isim cümlesi

7. Sözü açığa vursan da, (açıkça söylesen de gizlesen de birdir). Zira şüphesiz O, sırrı da, en gizliyi de bilmektedir.

﴿ 8 ﴾ اَللّٰهُ لَآ إِلٰهَ إِلَّا هُوَ ط لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى

Allah	yoktur	ilah	başka	O'ndan	O'na aittir	isimler	En güzel
mübteda	en-nâfiye li'l-cins (cinsini nefyeden lâ)	(لَآ)'nın ismi, (موجود) olarak takdir edilen haberi mahzuf	istisna h. {hasr edatı da denmiş}	mahzuf haberdeki gizli zamirden bedel	haber mukaddem	mübteda muahhar, mevsuf	sıfat, maksur isim

haber; isim cümlesi

ikinci haber; ..(لَهُ الْأَسْمَاء) isim cümlesi

8. Allah; kendisinden başka hiçbir ilah bulunmayandır. En güzel isimler O'na aittir.

﴿ 9 ﴾ وَ هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى ۘ

başlama h.	mi soru h.	Sana geldi f. mazi, mef'ul	haberi fâil, muzaf	Musa'nın muzafun ileyh

9. Sana Musa'nın haberi geldi mi?

إِذْ رَأَى نَارًا فَقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوٓا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا

Bir zamanlar geçmiş zaman zarfı, muzaf { (حَدِيثُ)'den bedel }	görmüştü muzafun ileyh, mazi fiil cümlesi	bir ateş mef'ul	demişti atıf h. f. mazi	ailesine h. cer+ mecrur isim, muzaf+ muz.ileyh	Durun emir fiili, fâil	doğrusu ben tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	farkettim (إِنَّ)'nin haberi, mazi fiil, fâil	bir ateş mef'ul

﴿ 10 ﴾ لَعَلِّي آتِيكُمْ مِنْهَا بِقَبَسٍ أَوْ أَجِدُ عَلَى النَّارِ هُدًى

umulur ki tereccî (umma, ümit) ve nasb harfi, (لَعَلَّ)'nin ismi	size getiririm (لَعَلَّ)'nin haberi, muzari fiil, mef'ul	ondan car-mecrur	bir kor car-mecrur	veya atıf h.	bulurum fiili muzari	ateşin yanında car-mecrur	bir rehber mef'ul

10. (Musa) Bir zamanlar bir ateş görmüştü de, ailesine: "Durun, doğrusu ben bir ateş farkettim; umulur ki size ondan bir kor (ateşi) getiririm veya ateşin yanında bir rehber (yol-gösterici) bulurum." demişti.

﴿ 11 ﴾ فَلَمَّآ أَتَاهَا نُودِيَ يَا مُوسَى

Nitekim başlama h., şart ve zaman zarfı, muzaf	ona gelince muzafun ileyh, mazi fiil cümlesi cer mah., mef'ul	seslenildi cevâbü'ş-şart; meçhul f. mazi	Ey nida h.	Musa münada

11. Nitekim ona (ateşin yanına) gelince, kendisine "Ey Musa!" (diye) seslenildi.

﴿ 12 ﴾

إِنِّي	أَنَا	رَبُّكَ	فَاخْلَعْ	نَعْلَيْكَ ج	إِنَّكَ	بِالْوَادِ	الْمُقَدَّسِ	طُوًى ط
Gerçekten Ben	Ben	senin Rabbinim	çıkar	Ayakkabılarını	doğrusu sen	vadi	mukaddes	Tuva'dasın
tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	(ي) için tekid	(إِنَّ)'nin haberi	rabıta, emir fiili	mef'ul	tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, mevsuf	sıfatt	(الوادي)'den bedel

12. "Gerçekten Ben, Ben senin Rabbinim. Ayakkabılarını çıkar; doğrusu sen, mukaddes vadi (olan) Tuva'dasın."

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 311 ≻

(19 / MERYEM, 96 – 97 – 98):

(آمَنَ يُؤْمِنُ اِيمَانًا): (mehmuz fiil, if´al bâbı) inandı, emin kıldı (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, işledi

(اَلصَّالِحَةُ ج صَالِحَاتٌ): (ism-i fâil) iyi olan, doğru olan (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): icad etti, çevirdi, kıldı, hükmetti

[اَلْوُدُّ (وَدَّ يَوَدُّ]: muhabbet (kalplerde sevgi besleme) (يَسَّرَ يُيَسِّرُ تَيْسِيرًا): (tef´il bâbı) kolaylaştırdı

(اَللِّسَانُ ج اَلْسِنَةٌ): konuşma uzvu, dil (بَشَّرَ يُبَشِّرُ تَبْشِيرًا): (tef´il bâbı) müjdeledi (أَنْذَرَ يُنْذِرُ اِنْذَارًا): (if´al bâbı) uyardı

(اَلْمُتَّقِي ج مُتَّقُونَ): (ism-i fâil) sakınan (اَلَدُّ ج لُدٌّ): (mücadele ve husumet konusunda) çok inad gösteren

(أَهْلَكَ يُهْلِكُ اِهْلاَكًا): (if´al bâbı) helak etti, öldürdü, telef etti, harcadı, felakete uğrattı (سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا): işitti, duydu

(اَلْقَرْنُ ج قُرُونٌ): aynı zamanın insanları, muasır olanlar (اَلرِّكْزُ): gizli (içten, alçak) ses, fısıltı

(أَحَسَّ يُحِسُّ اِحْسَاسًا): (muzaaf fiil, if´al bâbı) hissetti, idrak etti, bildi (قَبْلُ): (zarf) önce (اَلْاَحَدُ): bir, tek

≺ TÂ-HÂ SÛRESİ ≻

(20 / TÂ-HÂ, 1 – 2 - 3 – 4 – 5 – 6 – 7):

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ اِنْزَالاً): (if´al bâbı) indirdi (شَقِيَ يَشْقَى شَقًا): (nâkıs fiil) bedbaht (kötü halli) oldu, mesud olmadı

(اَلتَّذْكِرَةُ): hatırlamaya sevk eden, va'z, nasihat (خَشِيَ يَخْشَى خَشْيَةً): (nâkıs fiil) korktu, sakındı, çekindi, endişe etti

[اَلتَّنْزِيلُ (نَزَّلَ يُنَزِّلُ]: (masdar) indirme (خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı, eşsiz ve yoktan varetti, şekil verdi

[اَلْعُلَى (عَلاَ يَعْلُو]: (ism-i tafdîl) en yüksek, en yüce (اَلْعَرْشُ ج عُرُوشٌ): arş-ı ilahi, taht, dam, çatı

(اِسْتَوَى يَسْتَوِي اِسْتِوَاءً): istila etti, keyfiyetsiz olarak yerleşti/ müsavi oldu, birbirine denk geldi

(بَيْنَ): (zarf) arasında (تَحْتَ): (zarf) altında (اَلثَّرَى): yer, toprak (جَهَرَ يَجْهَرُ جَهْرًا): ilan etti, açığa çıkardı

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (اَلسِّرُّ ج اَسْرَارٌ): sır, gizlilik / nikah [اَلْاَخْفَى (خَفِيَ يَخْفَى]: (ism-i tafdîl) çok gizli, en gizli

(20 / TÂ-HÂ, 8 – 9 - 10 – 11 – 12):

[اَلْحُسْنَى (حَسُنَ يَحْسُنُ]: (ism-i tafdîl) en güzel, daha güzel (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (mehmuz ve nâkıs fiil) geldi

(اَلْحَدِيثُ ج اَحَادِيثُ): anlatılan söz, konuşulan kelam (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nâkıs - mehmuz fiil) gördü/ bildi/ tanıdı

(مَكَثَ يَمْكُثُ مَكْثًا): durdu, durup bekledi/ devam etti/acele etmedi/ baki kaldı (لَعَلَّ): umulur ki, belki, ta ki

(آنَسَ يُؤْنِسُ اِينَاسًا): (mehmuz fiil, if´al bâbı) farketti, gördü/ anladı (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا بِ): (nâkıs ve mehmuz fiil) getirdi

(اَلْقَبَسُ): ateş, meşale, kor/ iktibas edilmiş, alınmış/ yakılmış (وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal fiil) buldu/ bildi

[اَلْهُدَى (هَدَى يَهْدِي]: yol gösterici yahut irşad eden

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (nâkıs ve mehmuz fiil) geldi (نَادَى يُنَادِي مُنَادَاةً): (müfâale bâbı) seslendi, çağırdı/ ezan okudu

(خَلَعَ يَخْلَعُ خَلْعًا): çıkardı (طُوًى): mukaddes vadinin ismi (اَلنَّعْلُ ج نِعَالٌ): pabuç, terlik, ayakkabı, sandalet

≺ CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 312 (TÂ-HÂ: 13 – 37) ≻

وَ	أَنَا	اخْتَرْتُكَ	فَاسْتَمِعْ	لِمَا	يُوحَى	﴿ 13 ﴾	إِنَّنِي	أَنَا	اللَّهُ
Ve	Ben	seni seçtim	Şimdi dinle		vahyolunan şeyi		Gerçekten Ben	Ben	Allah'ım
atıf h.	mübteda	haber; mazi fiil, fâil, mef'ul	rabıta, emir fiili	harfi cer, ismi mevsul	sıla; fiil cümlesi; meçhul fiili muzari		tekid ve nasb h., nûnu vikaye, (إِنَّ)'nin ismi	(ي) için tekid	(إِنَّ)'nin haberi

لَآ	إِلَٰهَ	إِلَّآ	أَنَا	فَاعْبُدْنِي	وَ	أَقِمِ	الصَّلَاةَ	لِذِكْرِي	﴿ 14 ﴾
yoktur	hiçbir ilah	başka	Ben'den	O halde Bana ibadet et	ve	kıl	namaz	beni zikretmek için	
en-nâfiye li'l-cins (cinsini nefyeden lâ)	(لَا)'nın ismi, fetha üzere mebni, (موجود) olarak takdir edilen haberi mahzuf	istisna h. {hasr edatı da denmiş}	(لَا)'nın mahzuf haberindeki müstetir zamirden bedel	rabıta, emir fiili, (نِ): nûnu vikaye, mef'ul	atıf h.	emir fiili	mef'ul	harfi cer, mecrur isim	

(إِنَّ)'nin ikinci haberi, isim cümlesi

13. "Ve Ben seni seçtim; şimdi vahyolunan şeyi dinle." **14.** "Gerçekten Ben, Ben Allah'ım, Ben'den başka hiçbir ilah yoktur; O halde Bana ibadet et ve beni zikretmek için namaz kıl."

إِنَّ	السَّاعَةَ	آتِيَةٌ	أَكَادُ	أُخْفِيهَا	لِتُجْزَىٰ	كُلُّ	نَفْسٍ	بِمَا	تَسْعَىٰ	﴿ 15 ﴾
Şüphesiz	kıyamet-saati	gelmek-tedir	neredeyse	Onu gizliyorum	karşılanması için	Her	nefis	şeylerle	çalıştığı	
tekid ve nasb harfi	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	fiili muzari, {mukarabe fiillerinden} nâsih, (أَكَادُ)'nün ismi (أنا) gizli zamiri	(أَكَادُ)'nün haberi, muzari fiil, mef'ul	ta'lil (sebep) ve nasb h., meçhul fiili muzari	naibi fâil, muzaf	muzafun ileyh	harfi cer, ismi mevsul (masdar h. de denmiş), muzaf	sıla; muzari fiil cümlesi	

(إِنَّ)'nin ikinci haberi: fiil cümlesi

15. "Şüphesiz, kıyamet-saati gelmektedir. Her nefis çalıştığı (hayatı boyunca peşinden koştuğu) şeylerin karşılığını alması için, onu(n haberini) neredeyse gizliyorum."

فَلَا	يَصُدَّنَّكَ	عَنْهَا	مَنْ	لَا يُؤْمِنُ	بِهَا	وَ	اتَّبَعَ	هَوَاهُ
O halde sakın seni alıkoymasın		ondan	kimse	inanmayan	ona	,	uyan	kendi hevasına
rabıta {başlama h. de denmiştir}, nehiy ve cezm h., tekit nunu birleşmiş f. muzari, (نَّ): tekid içindir, mef'ul		car-mecrur	fâil, ismi mevsul	te'kid-i nefy-i istikbal; nefiy h., sıla; muzari fiil	car-mecrur	atıf h.	f. mazi	mef'ul

فَتَرْدَىٰ	﴿ 16 ﴾	وَ	مَا	تِلْكَ	بِيَمِينِكَ	يَا	مُوسَىٰ	﴿ 17 ﴾	قَالَ	هِيَ	عَصَايَ
sonra düşüp helak olursun		nedir	o	Sağ elindeki		ey Musa			Dedi	O	benim asamdır
fâ-i sebebiye, nasb h., fiili muzari		başlama h.	mübteda, soru ismi	h. cer, mecrur isim, {ismi işaretten hal }		münada, maksur isim	nida h.		f. mazi	mübteda	haber

أَتَوَكَّأُ	عَلَيْهَا	وَ	أَهُشُّ	بِهَا	عَلَىٰ غَنَمِي	وَ	لِيَ	فِيهَا	مَآرِبُ	أُخْرَىٰ	﴿ 18 ﴾
dayanırım	ona		yaprak silkelerim	onunla	davarlarıma	,	benim var	onda	amaçlarım	başka	
f. muzari	car-mecrur ikinci haber	atıf h.	fiili muzari	car-mecrur	h. cer, mecrur isim	atıf h.	haber mukaddem	car-mecrur	mübteda muahhar, mevsuf	sıfat	

16. "O halde, ona inanmayan ve kendi hevasına (nefsinin arzularına) uyan, sakın seni ondan (yani kıyamete inanmaktan) alıkoymasın; sonra (bu sebeple) düşüp helak olursun." **17-** "Sağ elindeki nedir ey Musa?" **18.** (Musa) Dedi ki: "O, benim asamdır; ona dayanırım, onunla davarlarıma (ağaçlardan) yaprak silkelerim, onda benim daha başka amaçlarım da var."

قَالَ	أَلْقِهَا	يَا	مُوسَىٰ	﴿ 19 ﴾	فَأَلْقَاهَا	فَإِذَا	هِيَ	حَيَّةٌ	تَسْعَىٰ	﴿ 20 ﴾
dedi	at onu		ey Musa		hemen onu attı	Bir de ne görsün	o	bir yılan	(hızla) yürüyen	
f. mazi	illet harfi düşen emir fiili, mef'ul	nida h.	münada		atıf h. f. mazi, mef'ul	atıf h., (إِذَا): fücaiye (zamirin önünde geldiği için sürpriz) edatı	mübteda	haber	sıfatı; muzari fiil (حَيَّةٌ)'ün	

19.(Yüce Allah): "Onu at, ey Musa." dedi. **20.** Böylece, onu hemen (yere) attı. Bir de ne görsün, (hızla) yürüyen bir yılan.

﴿ 21 ﴾ الْأُولَى سِيرَتَهَا سَنُعِيدُهَا لَا تَخَفْ ۖ وَ خُذْهَا قَالَ

ilk sıfat	şekline (إلى) harfi cerinin düşürülmesiyle mansub isim, {yani (إلى سيرتها)}{(ها)'den bedel de denmiş}	biz onu döndüreceğiz istikbal (gelecek zaman) h., fiili muzari, mef'ul	korkma nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., fiili muzari	ve atıf h.	Al onu emir fiili, mef'ul, mekûlü'l-kavl cümlesi	Dedi f. mazi

21. (Yüce Allah) Dedi ki: "Al onu ve korkma, biz onu ilk şekline döndüreceğiz."

وَ اضْمُمْ يَدَكَ إِلَىٰ جَنَاحِكَ تَخْرُجْ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ آيَةً

	elini mef'ul	koltuk altına h. cer+ mecrur isim, muzaf+ muz.ileyh	ki çıksın emrin cevabı: meczum fiili muzari	beyaz (تَخْرُجْ)'un fâilinden hal	olmaksızın harfi cer, mecrur isim, muzaf	bir kusur muzafun ileyh	bir mucize olarak ikinci hal, mevsuf {(جعلناها آية) olarak takdir edilen mahzuf fiilin ikinci mef'ûlü de denmiştir}
sok emir fiili	atıf h.							

﴿ 22 ﴾ لِنُرِيَكَ مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَى ﴿ 23 ﴾ اذْهَبْ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ ﴿ 24 ﴾

Sana göstermemiz için ta'lil (sebep) ve nasb h., mansub fiili muzari, mef'ul	mucizelerimizden h. cer+ mecrur isim, muzaf+ muz.ileyh	en büyük sıfat, maksur isim	git emir fiili	Firavun'a harfi cer, mecrur isim	doğrusu o tekid ve nasb h., (إنّ)'nin ismi	azdı (إنّ)'nin haberi, mazi fiil
başka sıfat, maksur isim						

(فِرْعَوْنَ)'den hal; isim cümlesi

22. "Elini koltuğunun altına sok ki bir kusur olmaksızın, başka bir mucize olarak beyaz (parlayan bir durumda) çıksın." **23.** "Böylece, sana en büyük mucizelerimizden (birini) gösterelim." **24.** "Firavun'a git, doğrusu o azdı."

قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي ﴿ 25 ﴾ وَ يَسِّرْ لِي

dedi f. mazi	Rabbim mahzuf (يا) nida harfinin münadası, muzaf, sondaki esre mütekellim ya'sının kısaltılmış hali	genişlik ver dua için emir fiili	benim car-mecrur {(اشْرَحْ) ile bağlantılıdır}	göğsüme mef'ul (muzaf+ muz.ileyh)		kolaylaştır dua için emir fiili	Bana car-mecrur

﴿ 26 ﴾ وَ احْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي ﴿ 27 ﴾ يَفْقَهُوا قَوْلِي ﴿ 28 ﴾ أَمْرِي

işimi mef'ul	çöz dua için emir fiili	düğümü mef'ul	Dilimden (عُقْدَةً)'in sıfatı; şibhi cüml.		iyice anlasınlar talebin cevabı, meczum fiili muzari, fâil {takdir edilen şartın cevabı da denmiştir}	sözümü mef'ul	
	atıf h.						

25. (Musa) dedi ki: "Rabbim, benim göğsüme (yüreğime) genişlik ver. **26.** Bana işimi kolaylaştır. **27-28.** Dilimden düğümü (tutukluluğu) çöz ki sözümü iyice anlasınlar "

وَ اجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِنْ أَهْلِي ﴿ 29 ﴾ هَارُونَ أَخِي ﴿ 30 ﴾

ver dua için emir fiili	Bana car-mecrur	bir vezir mef'ul	ailemden h. cer, mecrur isim		kardeşimi (هَارُونَ)'den bedel
atıf h.					Harun'u (وَزِيرًا)'dan bedel

29. "Bana ailemden bir vezir (yardımcı) ver. **30.** Harun'u, kardeşimi (ver) "

اشْدُدْ بِهِ أَزْرِي وَ أَشْرِكْهُ فِي أَمْرِي ﴿ 32 ﴾ كَيْ نُسَبِّحَكَ

pekiştir dua için emir fiili	onunla car-mecrur	gücümü mef'ul		Onu ortak kıl dua için emir fiili, mef'ul	işimde h. cer, mecrur isim	için ta'lil (sebep) ve nasb h.	Seni tesbih etmemiz mansub fiili muzari, mef'ul
			atıf h.				

﴿ 33 ﴾ كَثِيرًا وَ نَذْكُرَكَ كَثِيرًا ﴿ 34 ﴾ إِنَّكَ كُنْتَ بِنَا بَصِيرًا ﴿ 35 ﴾

çok mef'ûlü mutlak naibi, {yani; تسبيحًا كثيرًا }	seni zikretmemiz fiili muzari, mef'ul		daha çok mef'ûlü mutlak naibi	Şüphesiz sen tekid ve nasb harfi, (إنّ)'nin ismi	f. mazi, nâsih, (كان)'nin ismi	bizi car-mecrur		görmektesin (كان)'nin haberi
	atıf h.							

(إنّ)'nin haberi; ..(كان) fiil cümlesi

31. "Onunla gücümü pekiştir (destekle). **32.** Onu işimde ortak kıl"**33**. "Ki seni daha çok tesbih edelim. **34**. Ve seni daha çok zikredelim." **35**. "Şüphesiz sen bizi görmektesin."

﴿ 37 ﴾ لَا أُخْرَى مَرَّةً عَلَيْكَ مَنَنَّا لَقَدْ وَ ﴿ 36 ﴾ مُوسَى يَا سُؤْلَكَ أُوتِيتَ قَدْ قَالَ

daha	bir kere	sana	lütufta bulunmuştuk	Andolsun		Musa	Ey	İsteğin sana	verilmiştir	dedi ki	
sıfat	mef'ûlü mutlak naibi	car-mecrur	f. mazi, fâil	yemin cevabı lamı, tahkik h.	atıf h.	münada, maksur isim	nida h.	mef'ul	tahkik h. meçhul f. mazi, naibi fâil	f. mazi	

36. (Allah) dedi ki: " İsteğin sana verilmiştir Ey Musa! " **37**. "Andolsun, biz sana bir kere daha lütufta bulunmuştuk."

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 312 ≻

(20 / TÂ-HÂ, 13 – 14 – 15 – 16 - 17 - 18 – 19 – 20 - 21):

(اِخْتَارَ يَخْتَارُ اِخْتِيَارًا): (iftiâl bâbı) seçti, tercih etti/ hayırlısını aldı/ üstün tuttu (عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti

(أَوْحَى يُوحِي اِيحَاءً): (nâkıs - if'al b) vahyetti, sır verdi, gizlice öğütledi (أَقَامَ يُقِيمُ اِقَامَةً): dosdoğru kıldı/ yerleşti/ takdir etti

(اِسْتَمَعَ يَسْتَمِعُ اِسْتِمَاعًا): (iftiâl bâbı) kulak verdi, dinledi (اَلسَّاعَةُ ج سَاعَاتٌ): saat, marife olarak kıyamet günü

(أَخْفَى يُخْفِي اِخْفَاءً): gizliliğini giderdi, örtüsünü kaldırdı (سَعَى يَسْعَى سَعْيًا): (nâkıs fiil) çalıştı/ hızlıca yürüdü/ yetiştirdi

(اَلَّتِي ج اَلَّاتِي): (ism-i fâil) gelen (كَادَ يَكَادُ): (ecvef fiil) neredeyse, az kalsın (اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftiâl bâbı) uydu

(جَزَى يَجْزِي جَزَاءً): (ecvef fiil) karşılığını verdi (رَدِيَ يَرْدَى رَدًى): (nâkıs fil) (çukura vb) düştü, yuvarlandı/ helak oldu

(صَدَّ يَصُدُّ صَدًّا): (muzaaf fiil) menetti, alıkoydu/ vazgeçti (اَلْيَمِينُ): sağ el, sağ (اَلْهَوَى ج اَهْوَاءُ): heves, keyf, kötü meyiller

(اَلْعَصَا ج عَصِيٌّ): değnek, sopa (تَوَكَّأَ يَتَوَكَّأُ تَوَكُّؤً): (tefa'ul bâbı) dayandı (اَلْأُخْرَى ج اَخَرٌ – أُخْرَيَاتٌ): diğeri, öteki

(هَشَّ يَهُشُّ هَشًّا): (muzaaf fiil) yaprak silkti, yaprak döktü (اَلْغَنَمُ ج اَغْنَامٌ): davar, koyun, küçükbaş hayvan

(اَلْمَأْرَبُ ج مَآرِبُ): ihtiyaç, amaç, istek, işler (değnekle zararlı şeylerden korunmak, değneğin üzerine elbise v.s. asıp altında gölgelenmek gibi) (أَلْقَى يُلْقِي اِلْقَاءً): (if'al bâbı) bıraktı, attı/ hitap etti (اَلْحَيَّةُ): yılan (اَلسِّيرَةُ): şekil, durum, hal, vaziyet

(خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef fiil) korktu (أَخَذَ يَأْخُذُ اَخْذًا): (mehmuz fiil) aldı, çıkardı, tuttu/ helak etti, cezalandırdı

(أَعَادَ يُعِيدُ اِعَادَةً): (ecvef fiil, if'al bâbı) iade etti, döndürdü (اَلْأَوَّلُ ث اُولَى): ilk, birinci, önceki

(20 / TÂ-HÂ, 22 – 23 – 24 – 25 - 26 - 27 – 28 – 29 – 30 – 31 - 32 – 33 – 34 – 35 – 36 - 37):

(ضَمَّ يَضُمُّ ضَمًّا): (muzaaf fiil) koydu, soktu/ katladı/ kattı (اَلْجَنَاحُ ج اَجْنِحَةٌ): kanat, yan (خَرَجَ يَخْرُجُ خُرُوجًا): çıktı

(اَلْأَبْيَضُ ث اَلْبَيْضَاءُ): beyaz (غَيْرُ): başka, hariç (اَلْآخَرُ ث اَلْأُخْرَى): diğeri, öteki (اَلْأَمْرُ ج اُمُورٌ): emir, iş, husus

(أَرَى يُرِي اِرَائَةً): (nâkıs ve mehmuz fiil, if'al bâbı) gösterdi (اَلسُّوءُ): afet, aksaklık, kötülük (ذَهَبَ يَذْهَبُ ذَهَابًا): gitti

[(كَبُرَ يَكْبُرُ) اَلْكُبْرَى]: (ism-i tafdîl) en büyük (طَغَى يَطْغَى طَغْيًا): (nâkıs fiil) azdı, azgınlık etti (اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el

(اَلصَّدْرُ ج صُدُورٌ): göğüs (شَرَحَ يَشْرَحُ شَرْحًا): açtı, genişletti (يَسَّرَ يُيَسِّرُ تَيْسِيرًا): (tef'il bâbı) kolaylaştırdı

(حَلَّ يَحُلُّ حَلًّا): (muzaaf fiil) çözdü/ konakladı/ kondu (اَلْعُقْدَةُ ج عُقَدٌ): düğüm, tutukluk, bağlılık (اَلْأَخُ ج اِخْوَةٌ): kardeş

(فَقِهَ يَفْقَهُ فِقْهًا): iyice anladı, çözdü (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلًا): kıldı, yarattı, hükmetti (اَلْوَزِيرُ ج وُزَرَاءُ): bakan

(شَدَّ يَشُدُّ شَدًّا): (muzaaf fiil) takviye etti, sıkıladı (kuvvetleştirdi) (اَلْأَزْرُ): kuvvet, güç

(أَشْرَكَ يُشْرِكُ اِشْرَاكًا): (if'al b.) ortak etti / Allah'a ortak koştu (اَلْأَمْرُ ج اُمُورٌ): emir, iş (اَلسُّؤْلُ): istek, dilek (اَلْمَرَّةُ ج مَرَّاتٌ): kere, defa

(سَبَّحَ يُسَبِّحُ تَسْبِيحًا): (tef'il bâbı) tesbih, takdis ve tenzih etti (ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): zikretti, tefekkürle hatıra getirdi, konuştu

(اَلْبَصِيرُ ج بُصَرَاءُ): (sıfat-ı müşebbehe) (Esma-i ilahiyeden) gören, açıkça bilen (آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): verdi, getirdi

(مَنَّ يَمُنُّ مَنًّا): (muzaaf fiil) lütufta bulundu, nimetlendirdi/ başa kaktı/ kesti (اَلْآخَرُ ث اُخْرَى): diğeri, öteki (اَلْكَثِيرُ ث اَلْكَثِيرَةُ): çok

≺ CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 313 (TÂ-HÂ: 38 – 51) ≻

﴿ 38 ﴾ إِذْ أَوْحَيْنَآ إِلَىٰٓ أُمِّكَ مَا يُوحَىٰٓ

إِذْ	أَوْحَيْنَآ	إِلَىٰٓ أُمِّكَ	مَا	يُوحَىٰٓ
Bir zaman	vahyetmiştik	annene		vahyedilecek şeyi
zaman zarfı, muzaf {(مَنَنَّا) ile bağlantılı}	muzafun ileyh, mazi fiil, fâil	harfi cer, mecrur isi	mef'ul, ismi mevsul	meçhul fiili muzari

38. Bir zaman, vahyedilecek şeyi annene (şöyle) vahyetmiştik:

أَنِ اقْذِفِيهِ فِي التَّابُوتِ فَاقْذِفِيهِ فِي الْيَمِّ فَلْيُلْقِهِ الْيَمُّ

أَنِ	اقْذِفِيهِ	فِي التَّابُوتِ	فَاقْذِفِيهِ	فِي الْيَمِّ	فَلْيُلْقِهِ	الْيَمُّ
diye	Onu koy	sandığın içine	akabinde onu sal	nehre	böylece onu bıraksın	nehir
tefsir h. { ondan sonraki cümle tefsir (açıklama) cümlesi}	emir fiili (müfred müennes muhataba), fâil, mef'ul	car-mecrur	atıf h., emir fiili, fâil, mef'ul	car-mecrur	atıf h.+ emr-i gâib; emir lâmı, fiili muzari, mef'ul	fâil

بِالسَّاحِلِ يَأْخُذْهُ عَدُوٌّ لِي وَ عَدُوٌّ لَهُ

بِالسَّاحِلِ	يَأْخُذْهُ	عَدُوٌّ	لِي	وَ	عَدُوٌّ	لَهُ
sahile	onu alsın	düşmanım	benim		düşmanı	onun
car-mecrur	emrin cevabı: meczum fiili muzari, mef'ul	fâil	car-mecrur {(عَدُوٌّ) ile bağlantılıdır }	atıf h.	matuf	car-mecrur

﴿ 39 ﴾ وَ أَلْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِنِّي وَ لِتُصْنَعَ عَلَى عَيْنِي

وَ	أَلْقَيْتُ	عَلَيْكَ	مَحَبَّةً	مِنِّي	وَ	لِتُصْنَعَ	عَلَى عَيْنِي
	bıraktım	sana	bir sevgi	kendimden	,	yetiştirilmen için	Gözümün önünde
başlama h. (hal vâvı da denmiştir)	f. mazi, fâil	car-mecrur	mef'ul	(مَحَبَّةً)'in sıfatı	atıf h.	ta'lil (sebep) ve nasb h., meçhul f. muzari	h. cer, mecrur isim

39. "Onu (Musa'yı) sandığın içine koy, akabinde onu (nehre) sal, böylece nehir onu sahile bıraksın ki onu benim de düşmanım, onun da düşmanı olan biri alsın. Gözümün önünde (nezaretim altında) yetiştirilmen için, (ve insanların seni sevmeleri için) kendimden sana bir sevgi bıraktım."

إِذْ تَمْشِيٓ أُخْتُكَ فَتَقُولُ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَى مَنْ يَكْفُلُهُ

إِذْ	تَمْشِيٓ	أُخْتُكَ	فَتَقُولُ	هَلْ	أَدُلُّكُمْ	عَلَى مَنْ	يَكْفُلُهُ
Bir zaman	yürürken	kız kardeşin	diyordu	mi	size göstereyim	kimseyi	Ona bakacak
geçmiş zaman zarfı, muzaf	muzafun ileyh, muzari fiil cümlesi	fâil	atıf h. fiili muzari	soru h.	fiili muzari, mef'ul, mekûlü'l-kavl cümlesi	harfi cer, ismi mevsul	sıla; muzari fiil cümlesi; mef'ul

فَرَجَعْنَاكَ إِلَىٰٓ أُمِّكَ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَ لَا تَحْزَنَ وَ قَتَلْتَ

فَرَجَعْنَاكَ	إِلَىٰٓ أُمِّكَ	كَيْ تَقَرَّ	عَيْنُهَا	وَ	لَا تَحْزَنَ	وَ	قَتَلْتَ
böylece seni döndürdük	annene	gözü aydın olması için		ve	üzülmemesi		öldürmüştün
atıf h. f. mazi, fâil, mef'ul	harfi cer, mecrur isim	ta'lil (sebep) ve nasb h., fiili muzari	fâil	atıf h.	nefiy h., fiili muzari	atıf h.	f. mazi, fâil

نَفْسًا فَنَجَّيْنَاكَ مِنَ الْغَمِّ وَ فَتَنَّاكَ فُتُونًا فَلَبِثْتَ سِنِينَ

نَفْسًا	فَنَجَّيْنَاكَ	مِنَ الْغَمِّ	وَ	فَتَنَّاكَ	فُتُونًا	فَلَبِثْتَ	سِنِينَ
Bir can	sonra biz seni kurtardık	gamdan	ve	seni denemiştik ki	öyle bir denemeyle	böylece kalmıştın	yıllarca
mef'ul	atıf h. f. mazi, fâil, mef'ul	car-mecrur	atıf h.	f. mazi, fâil	mef'ûlü mutlak	başlama h. f. mazi, fâil	zaman zarfı

﴿ 40 ﴾ ثُمَّ جِئْتَ عَلَى قَدَرٍ يَا مُوسَىٰ فِيٓ أَهْلِ مَدْيَنَ

ثُمَّ	جِئْتَ	عَلَى قَدَرٍ	يَا	مُوسَىٰ	فِيٓ أَهْلِ	مَدْيَنَ
sonra	geldin	bir kader üzerine	ey	Musa	halkı arasında	Medyen
atıf h.	f. mazi, fâil	car-mecrur {(جِئْتَ)'nin fâilinden hal }	nida h.	münada	harfi cer, mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh

40. "Bir zaman kız kardeşin (Firavun'un sarayının yolundan) yürürken; "Ona bakacak kimseyi (bakımını üstlenecek birini) size göstereyim mi?" diyordu. Böylece, gözü aydın olması ve üzülmemesi için seni annene geri döndürdük. Bir can öldürmüştün de, sonra biz seni gamdan kurtarmıştık. Seni (musibetlerle v.s.) öyle bir denemeyle denemiştik ki.. Böylece Medyen halkı arasında yıllarca kalmıştın, sonra bir kader üzerine (buraya) geldin ey Musa."

وَ اصْطَنَعْتُكَ لِنَفْسِي ﴿ 41 ﴾ إِذْهَبْ أَنْتَ وَ أَخُوكَ بِآيَاتِي

وَ	اصْطَنَعْتُكَ	لِنَفْسِي		إِذْهَبْ	أَنْتَ	وَ	أَخُوكَ	بِآيَاتِي
	Seni seçip ayırdım	kendim için		gidin	Sen	ve	kardeşin	ayetlerimle
atıf h.	f. mazi, fâil, mef'ul, {(جِئْتَ) cümlesi üzerine matuf}	harfi cer, mecrur isim		emir fiili	müstetir zamir için tekid	atıf h.	müstetir zamir üzerine matuf	h. cer, mecrur isim

﴿ 42 ﴾	وَ	لاَ تَنِيَا	فِي ذِكْرِي ج	إِذْهَبَا	إِلَى فِرْعَوْنَ	إِنَّهُ	طَغَى ج ﴿ 43 ﴾
	ve	gevşeklik göstermeyin	beni zikretmede	gidin	Firavun'a	doğrusu o	azdı
	atıf h.	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., fiili muzari, fâil	h. cer, mecrur isim	emir fiili, fâil	harfi cer, mecrur isim	tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi,	(إِنَّ)'nin haberi,

(فِرْعَوْنَ)'den hal; isim cümlesi

41."Seni kendim için seçip ayırdım." **42**. "Sen ve kardeşin ayetlerimle gidin ve beni zikretmede gevşeklik göstermeyin. **43**. " Firavun'a gidin, doğrusu o, azdı."

﴿ 44 ﴾	يَخْشَى	أَوْ	يَتَذَكَّرُ	لَعَلَّهُ	لَيِّنًا	قَوْلاً	لَهُ	فَقُولاَ
	haşyet duyar	veya	düşünür	belki	yumuşak	söz	Ona	söyleyin
	fiili muzari,	atıf h.	(لَعَلَّ)'nin haberi, muzari fiil	tereccî (umma, ümit) ve nasb harfi, (لَعَلَّ)'nin ismi	sıfat	mef'ûlü mutlak, mevsuf	car-mecrur	atıf h., emir fiili (tesniye muhatab), fâil

44. "Ona yumuşak söz söyleyin, belki öğüt alıp düşünür veya haşyet duyar (içi titreyip korkar)."

﴿ 45 ﴾	أَنْ يَطْغَى	أَوْ	عَلَيْنَا	أَنْ يَفْرُطَ	نَخَافُ	إِنَّنَا	رَبَّنَا	قَالاَ
	azgınlık etmesinden	ya da	bize karşı	aşırı davranmasından	korkuyoruz	gerçek-ten	Rabbimiz	dediler
	geçen masdarı müevvel üzerine matuf, masdar ve nasb h., fiili muzari	atıf h.	car-mecrur	(نَخَافُ)'nün mef'ulü; masdar ve nasb h., fiili muzari	(إِنَّ)'nin haberi, muzari fiil	tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	mahzuf nida harfinin münadası	f. ma zi, fâil

45. (Musa ve Harun) "Rabbimiz, gerçekten, onun bize karşı 'taşkın davranmasından' ya da 'azgınlık etmesinden' korkuyoruz." dediler.

﴿ 46 ﴾	أَرَى	وَ	أَسْمَعُ	مَعَكُمَا	إِنَّنِي	لاَ تَخَافَا	قَالَ
	görüyorum	ve	işitiyorum	sizinle birlikteyim	ben kesinlikle	Korkmayın	Dedi
	fiili muzari	atıf h.	(إِنَّ)'nin ikinci haberi; muzari fiil	(إِنَّ)'nin haberi	tekid ve nasb h., (نِ): nûnu vikaye, (إِنَّ)'nin ismi	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., fiili muzari, fâil	fiili muzari

46. (Allah) Dedi ki: "Korkmayın, ben kesinlikle sizinle birlikteyim; işitiyorum ve görüyorum."

مَعَنَا	فَأَرْسِلْ	رَبِّكَ	رَسُولاَ	إِنَّا	فَقُولاَ	فَأْتِيَاهُ
bizimle birlikte	gönder	Rabbinin	elçileriyiz	Gerçek şu ki	ve deyin	Haydi ona varın
mekan zarfı	atıf h., emir fiili	muzafun ileyh, bir sonraki zamir için muzaf, (كَ): muz. ileyh	(إِنَّ)'nin haberi	tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	atıf h., emir fiili, fâil	atıf h., emir fiili, fâil, mef'ul

مِنْ رَبِّكَ ط	بِآيَةٍ	قَدْ جِئْنَاكَ	لاَ تُعَذِّبْهُمْ ط	وَ	إِسْرَآئِيلَ	بَنِيٓ
Rabbinden	bir ayetle	Sana geldik	onlara azab etme	ve	İsrailoğullarını	
harfi cer, mecrur isim {(آيَةٍ)'nin sıfatı }	car-mecrur	tahkik h., f. mazi, fâil, mef'ul	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., fiili muzari, mef'ul	atıf h.	muzafun ileyh, gayri munsarif isim olduğu için esre yerine fethayla mecrur	mef'ul, cemi müzekker salim'in mansub hali, muzaf olduğu için sondaki nun düşmüştür

﴿ 47 ﴾	الْهُدَى	اتَّبَعَ	عَلَى مَنِ	السَّلاَمُ	وَ
	hidayete	tabi olanların üzerine olsun		Selam	
	mef'ul,	sıla; mazi fiil cümlesi	haber: şibhi cümle: h.cer+ismi mevsul	mübteda	başlama h.

47. "Haydi ona varın (gidin) deyin ki: Gerçek şu ki biz Rabbinin elçileriyiz, İsrailoğullarını hemen bizimle birlikte gönder ve onlara azab etme. Sana Rabbinden bir ayetle geldik. Selam, hidayete tabi olanların üzerine olsun."

كَذَّبَ	عَلَى مَنْ	الْعَذَابَ	أَنَّ	إِلَيْنَا	أُوحِيَ	قَدْ	إِنَّا
yalanlayan	kimselerin üstüne	azabın	olduğu	bize	vahyolunmuştur		Gerçek şu ki
sıla; fiil cümlesi; f. mazi	(أُوحِيَ)'nin naibi fâili, (أَنَّ)'nin haberi	(أَنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb harfi	car-mecrur	meçhul f. mazi	tahkik h.	tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi

(إِنَّ)'nin haberi; (أُوحِيَ) fiil cümlesi

﴿ 49 ﴾	مُوسَى	يَا	رَبُّكُمَا	فَمَنْ	قَالَ	﴿ 48 ﴾ تَوَلَّى	وَ
	Musa	ey	Sizin Rabbiniz	kim	dedi	yüz çeviren	ve
	münada	nida h.	haber	rabıta, mübteda, soru ismi	f. mazi	f. mazi	atıf h.

48. "Gerçek şu ki bize azabın, yalanlayan ve yüz çeviren kimselerin üstüne olduğu vahyolunmuştur." 49. (Firavun onlara): "Sizin Rabbiniz kim ey Musa?" dedi.

﴿ 50 ﴾	هَدَى	ثُمَّ	خَلْقَهُ	شَيْءٍ	كُلَّ	أَعْطَى	الَّذِي	رَبُّنَا	قَالَ
	yolunu gösterendir	sonra	hilkatini	şeye	her	veren	Bizim Rabbimiz		Dedi
	f. mazi	atıf h.	ikinci mef'ul	muzafun ileyh	mef'ul, muzaf	sıla; mazi fiil cümlesi	haber, ismi mevsul	mübteda	f. mazi
﴿ 51 ﴾	الْأُولَى		الْقُرُونِ	بَالُ		فَمَا			قَالَ
	önceki		nesillerin	durumu		öyleyse nedir			Dedi
	sıfat		muzafun ileyh	haber, muzaf, mekûlü'l-kavl cümlesi		rabıta, mübteda, soru ismi			f. mazi

50. (Musa) dedi ki: "Bizim Rabbimiz, her şeye hilkatini (yaratılış özelliğini) veren, sonra yolunu gösterendir." **51.** (Firavun) dedi ki: "Öyleyse önceki nesillerin durumu nedir?"

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 313 ≻

(20 / TÂ-HÂ, 38 – 39 - 40 – 41 - 42):

(أَوْحَى يُوحِي إِيحَاءً): (nâkıs fiil, if´al bâbı) vahyetti, sır verdi, fısıldadı/ ilham etti/ sevk etti (اَلْأُمُّ ج أُمَّهَاتٌ): anne

(قَذَفَ يَقْذِفُ قَذْفًا): bıraktı, koydu, attı, saldı (اَلْعَدُوُّ ج اَعْدَاءُ): düşman (اَلسَّاحِلُ ج سَوَاحِلُ): sahil, nehir kıyısı

(اَلْعَيْنُ ج عُيُونٌ): göz/ kaynak (اَلْيَمُّ ج يُمُومٌ): ucu bucağı görünmeyen deniz, okyanus (اَلتَّابُوتُ ج تَوَابِيتٌ): kutu, sandık

(أَلْقَى يُلْقِي إِلْقَاءً): (nâkıs fiil, if´al bâbı) çıkardı, bıraktı/ hitap etti (اَلْمَحَبَّةُ): aşk, sevgi, yakınlık, dostluk

(أَخَذَ يَأْخُذُ اَخْذًا): (mehmuz f,) aldı, çıkardı, tuttu/ helak etti/ cezalandırdı (صَنَعَ يَصْنَعُ صَنْعًا): yetiştirdi, terbiye etti/ yaptı

(مَشَى يَمْشِي مَشْيًا): (nâkıs fiil) adım attı, yürüdü/ yolundan gitti (نَجَّى يُنَجِّي تَنْجِيَةً): (tef´il bâbı) kurtardı

(دَلَّ يَدُلُّ دَلَالَةً): (muzaaf fiil) delalet etti, gösterdi (كَفَلَ يَكْفُلُ كَفْلاً): kefil oldu, koruyup gözetti, baktı

(رَجَعَ يَرْجِعُ): döndürdü, iade etti [(قَرَّتْ عَيْنُهُ (قَرَّ يَقِرُّ]: gözü aydın oldu (قَتَلَ يَقْتُلُ):öldürdü (حَزِنَ يَحْزَنُ): gamlandı, hüzünlendi

(اَلْغَمُّ ج غُمُومٌ): gam, üzüntü (فَتَنَ يَفْتِنُ فُتُونًا): denedi/ yaktı, ateşe attı/ hayrette bıraktı (مَدْيَنُ): medyen halkı

(لَبِثَ يَلْبَثُ لُبْثًا): kaldı/ ikamet etti/ gecikti/ dayandı/ durdu (جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) geldi

(اَلْقَدَرُ ج اَقْدَارٌ): tayin edilen vakit/ kader/ güç/ miktar (اِصْطَنَعَ يَصْطَنِعُ اِصْطِنَاعًا): (iftiâl bâbı) seçti, ayırdı

(وَنَى يَنِي وَنْيًا): (lefif fiil) gevşeklik gösterdi, fütur getirdi (ذَهَبَ يَذْهَبُ ذَهَابًا): gitti (اَلْاَخُ ج اِخْوَةٌ): kardeş

(20 / TÂ-HÂ, 43 – 44 - 45 - 46 – 47 – 48 - 49 – 50 – 51):

(ذَهَبَ يَذْهَبُ ذَهَابًا): gitti (طَغَى يَطْغَى طَغْيًا): (nâkıs fiil) azdı, azgınlık etti/ taştı (اَللَّيِّنُ ج لَيِّنُونَ): yumuşak

(خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef fiil) korktu (فَرَطَ يَفْرُطُ فَرْطًا): aşırı davrandı, taşkınlık etti (سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا): işitti, duydu

(تَذَكَّرَ يَتَذَكَّرُ تَذَكُّرًا): (tefa´ul bâbı) tezekkür etti, hatıra getirdi (خَشِيَ يَخْشَى خَشْيَةً): (nâkıs fiil) korktu, sakındı

(رَأَى يَرَى): (nâkıs - mehmuz fiil) gördü (أَتَى يَأْتِي): (nâkıs ve mehmuz fiil) geldi (عَذَّبَ يُعَذِّبُ): (tef´il bâbı) azap etti, işkence etti

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا ب): (mehmuz ve ecvef fiil) getirdi (اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftiâl bâbı) uydu, tabi oldu

(أَوْحَى يُوحِي): (nâkıs f., if´al bâbı) vahyetti, işaret etti, ilham etti, sevk etti (اَلْقَرْنُ ج قُرُونٌ): aynı zamanın insanları, muasır olanlar

(كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef´il bâbı) yalanladı (تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا): (nâkıs fiil, tefa´ul bâbı) yüz çevirdi/ yürüttü/ yaptı/ baktı

(أَعْطَى يُعْطِي إِعْطَاءً): (nâkıs fiil, if´al bâbı) verdi [(خَلَقَ (اَلْخَلْقُ]: icad, yaratma, yaratılmış halk (اَلْبَالُ): durum, akıl, önem

≺ CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 314 (TÂ-HÂ: 52 – 64) ≻

﴿ 52 ﴾ قَالَ عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّي فِي كِتَابٍ ۚ لَا يَضِلُّ رَبِّي وَ لَا يَنْسَى ۙ

dedi	Onların bilgisi	katında	Rabbimin	bir kitaptadır	şaşırmaz	Rabbim	ve	unutmaz
f. mazi	mübteda	muzaf haber,	muz. ileyh, muzaf, (ي): muz. ileyh	car-mecrur	nefy-i istikbal; nefiy h., fiili muzari	fâil	atıf h.	nefy-i istikbal; nefiy h., fiili muzari

52. (Musa) Dedi ki: "Onların bilgisi Rabbimin katında bir kitaptadır. Benim Rabbim şaşırmaz ve unutmaz."

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَ سَلَكَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا

O ki	yaptı	sizin için	yeryüzünü	bir beşik	açtı	sizin için	onda	yollar
(هُوَ) olarak takdir edilen mahzuf mübtedanın haberi, yani; {هو الذي }, ismi mevsul	sıla; mazi fiil	car-mecrur {fiille bağlantılıdır}	mef'ul	ikinci mef'ul	f. mazi	car-mecrur	car-mecrur	mef'ul

﴿ 53 ﴾ وَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً ۖ فَأَخْرَجْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْ نَبَاتٍ شَتَّى

ve	indirdi	gökten	su	böylece çıkardık	bununla	çiftler	bitkilerden	muhtelif
atıf h.	f. mazi	car-mecrur	mef'ul	atıf h. f. mazi, fâil	car-mecrur	mef'ul	(أَزْوَاجًا)'nin sıfatı; şibhi cümle, mevsuf	sıfat, {ikinci sıfat da denmiştir

53. "Ki O, yeryüzünü sizin için bir beşik yaptı, onda sizin için yollar açtı ve gökten su indirdi; böylece bununla muhtelif bitkilerden çiftler çıkardık."

﴿ 54 ﴾ كُلُوا وَ ارْعَوْا أَنْعَامَكُمْ ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِأُولِي النُّهَىٰ ۚ

Yiyin	ve	otlatın	hayvanlarınızı	Doğrusu	Bunda vardır	ayetler	sahipleri için	akıl
emir fiili, fâil	atıf h.	emir fiili, fâil	mef'ul	tekid ve nasb harfi	(إِنَّ)'nin mukaddem haberi	tekid lâmı, (إِنَّ)'nin ismi	(آيَاتٍ)'nin sıfatı; şibhi cümle	muzafun ileyh, maksur isim

54. "Yiyin ve hayvanlarınızı otlatın. Doğrusu, bunda akıl sahipleri için ayetler vardır.

﴿ 55 ﴾ مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَ فِيهَا نُعِيدُكُمْ وَ مِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَىٰ

ondan	sizi yarattık	ve	sizi döndüreceğiz	ondan	ve	sizi çıkaracağız	bir kere daha	
car-mecrurdan oluşan şibhi cümle (خَلَقْنَاكُمْ) ile bağlantılıdır	f. mazi, fâil, mef'ul, {(خَلَقْنَاكُمْ) cümlesi, başlangıç cümlesi}	atıf h.	car-mecrurdan oluşan şibhi cümle (نُعِيدُكُمْ) ile bağlantılıdır	fiili muzari, mef'ul	atıf h.	fiili muzari, mef'ul	mef'ûlü mutlak naibi {yani; نخرجكم إخراجًا آخر }, mevsuf	sıfat, maksur isim

55. Sizi ondan (yeryüzü toprağından) yarattık, (ölümünüzden sonra) ona geri döndüreceğiz ve sizi bir kere daha ondan çıkaracağız.

﴿ 56 ﴾ وَ لَقَدْ أَرَيْنَاهُ آيَاتِنَا كُلَّهَا فَكَذَّبَ وَ أَبَىٰ

ve	çekindi	Fakat yalanladı	hepsini	ayetlerimizin	Ona gösterdik	Andolsun	ve
atıf h.	f. mazi	atıf h. f. mazi	tekid	meful	f. mazi, fâil	yemin cevabı lamı, tahkik harfi	atıf h.

56. Andolsun, biz ona (Firavun'a) ayetlerimizin hepsini gösterdik; fakat o, yalanladı ve çekindi.

﴿ 57 ﴾ قَالَ أَ جِئْتَنَا لِتُخْرِجَنَا مِنْ أَرْضِنَا بِسِحْرِكَ يَا مُوسَىٰ

Dedi	mi	bize geldin	bizi çıkarmak için	bizi yerimizden	sihrinle	Ey	Musa
f. mazi	soru h.	f. mazi, fâil, mef'ul, mekûlü'l-kavl cümlesi	ta'lil (sebep) ve nasb h., fiili muzari, mef'ul	h.cer, mecrur isim	harfi cer, mecrur isim	nida h.	münada

57. (Firavun) Dedi ki: "Ey Musa, sen sihrinle bizi yerimizden sürüp çıkarmak için mi bize geldin?"

فَلَنَأْتِيَنَّكَ بِسِحْرٍ مِثْلِهِ فَاجْعَلْ بَيْنَنَا وَ بَيْنَكَ

O halde kesinlikle sana getireceğiz	bir sihir	buna benzer	hemen tayin et		ve	Bizimle senin aranda
atıf h. yemin lamı (tekid lamı da denir), tekid nûn'una birleşmiş fiili muzari, mef'ul	harfi cer, mecrur isim, mevsuf	sıfat	rabıta, emir fiili	mekan zarfı	atıf h.	önceki (بَيْنَ) üzerine matuf

﴿ 58 ﴾

سُوًى	مَكَانًا	أَنْتَ	لَآ	وَ	نَحْنُ	لَا نُخْلِفُهُ	مَوْعِدًا
düzgün	bir yer	ne de senin		,	ne bizim	muhalif olmayacağımız	buluşma yer ve zamanı
sıfat	(مَوْعِدًا)' den bedel, mevsuf	(نُخْلِفُهُ)'deki müstetir zamir üzerine matuf	nefiy h.	atıf h.	müstetir zamir için tekid	nefiy h., fiili muzari, faili gizli zamiri (نحن), (ه): mef'ul	mef'ul, mevsuf

(مَوْعِدًا)'nin sıfatı; fiil cümlesi

58. "O halde, biz de sana buna benzer bir sihir getireceğiz; sen, hemen 'buluşma zamanı ve yeri' tayin et, bizim de, senin de muhalif olmayacağımız (karşı çıkmayacağımız) düzgün bir yer (olsun)" dedi.

﴿ 59 ﴾

ضُحًى	النَّاسُ	أَنْ يُحْشَرَ	وَ	الزِّينَةِ	يَوْمُ	مَوْعِدُكُمْ	قَالَ
kuşluk vakti	insanların	gelip toplanacağı		zinet (bayram)	günüdür	Buluşma 'yeri ve zamanımız'	Dedi
zaman zarfı	naibi fâil	(يَوْمُ) üzerine matuf, masdar ve nasb h., meçhul fiili muzari	atıf h.	muz. ileyh	haber, merfu, muzaf, cümle nasb mah. mekûlü'l-kavl cümlesi	mübteda	f. mazi

59. (Musa) "Buluşma 'yeri ve zamanımız', zinet (bayram) günü ve insanların gelip toplanacağı kuşluk vakti(dir)." dedi.

﴿ 60 ﴾

أَتَى	ثُمَّ	كَيْدَهُ	فَجَمَعَ	فِرْعَوْنُ	فَتَوَلَّى
geldi	sonra	hilesini	topladı	Firavun	Bunun üzerine dönüp gitti
f. mazi	atıf h.	mef'ul	atıf h., f. mazi	fâil	başlama h., f. mazi

60. Bunun üzerine Firavun arkasını dönüp gitti, hilesini (sihirbazlarını) topladı; sonra (geri) geldi.

كَذِبًا	عَلَى اللَّهِ	لَا تَفْتَرُوا	وَيْلَكُمْ	مُوسَى	لَهُمْ	قَالَ
yalan	Allah'a karşı	uydurmayın	Size yazıklar olsun	Musa	onlara	dedi
mef'ûlü mutlak naibi	car-mecrur	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., fiili muzari, fâil	mahzuf fiilinin mef'ûlü mutlakı, mekûlü'l-kavl cümlesi	fâil	car-mecrur	f. mazi

﴿ 61 ﴾

افْتَرَى	مَنِ	خَابَ	قَدْ	وَ	بِعَذَابٍ ۚ	فَيُسْحِتَكُمْ
uyduran		kaybetmiştir	gerçekten		bir azab ile	sonra kökünüzü kurutur
sıla; mazi fiil cümlesi	fâil, ismi mevsul	f. mazi	tahkik h.	başlama h.	car-mecrur	fâ-i sebebiye ve nasb h., f. muzari, mef'ul

61. Musa onlara: "Size yazıklar olsun, Allah'a karşı yalan uydurmayın, sonra bir azab ile kökünüzü kurutur. Yalan uyduran gerçekten kaybetmiştir." dedi.

﴿ 62 ﴾

النَّجْوَى	أَسَرُّوا	وَ	بَيْنَهُمْ	أَمْرَهُمْ	فَتَنَازَعُوٓا
fısıltılarını	sakladılar	ve	kendi aralarında	durumlarını	tartıştılar
mef'ul	fiili muzari+fâil	atıf h.	mekan zarfı	mef'ul	başlama h., fiili muzari+fâil

مِنْ أَرْضِكُمْ	أَنْ يُخْرِجَاكُمْ	يُرِيدَانِ	لَسَاحِرَانِ	هَٰذَانِ	إِنْ	قَالُوٓا
yurdunuzdan	Sizi çıkarmak	isteyen	iki sihirbazdır	Bu ikisi	kesinlikle	Dediler
h.cer, mecrur isim	(يُرِيدَانِ)'nin mef'ulü; masdar ve nasb h., fiili muzari, fâil, mef'ul	(سَاحِرَانِ)'nin sıfatı; muzari fiil cümlesi fâil	tekit lamı, {(إِلَّا)} manasında da denmiştir}, haber	mübteda	(إِنَّ)'nin tahfifi (hafifletilmiş hali) (nefiy h. de denmiştir)	fiili muzari+ fâil

﴿ 63 ﴾

الْمُثْلَى	بِطَرِيقَتِكُمْ	يَذْهَبَا	وَ	بِسِحْرِهِمَا
en üstün	yolunuzu	yok etmek	ve	sihirleriyle
sıfat, takdir edilen esre ile maksur isim (ismi tafdilin müennes hali)	h. cer, mecrur isim, mevsuf	fiili muzari, fâil	atıf h.	h. cer, mecrur isim

62. Bunun üzerine, (sihirbazlar) durumlarını kendi aralarında tartıştılar ve fısıltılarını sakladılar (gizli gizli konuştular). **63.** (Sihirbazlar Musa ve Harun'u göstererek): Dediler ki: "Bu ikisi kesinlikle sizi sihirleriyle yurdunuzdan çıkarmak ve en üstün yolunuzu (ideal ve örnek dininizi) yok etmek isteyen iki sihirbazdır." dediler.

﴿ 64 ﴾

اسْتَعْلَى	مَنِ	الْيَوْمَ	أَفْلَحَ	قَدْ	وَ	صَفًّا ۚ	ائْتُوا	ثُمَّ	كَيْدَكُمْ	فَأَجْمِعُوا
üstünlük sağlayan	kimse	bugün	kurtulmuştur	gerçekten		Saflar halinde	gelin	sonra	tuzağınızda	Bu sebeple ittifak edin
sıla; mazi fiil cümlesi	fâil, ismi mevsul	zaman zarfı	f. mazi	tahkik h.	atıf h.	hal	emir fiili, fâil	atıf h.	mef'ul	rabıta, emir fiili, fâil

64. "Bu sebeple, tuzağınızda ittifak edin, sonra saflar (sıra sıra gruplar) halinde gelin; bugün üstünlük sağlayan, gerçekten kurtulmuştur."

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 314 ≻

(20 / TÂ-HÂ, 52 – 53 – 54 – 55 – 56):

(ضَلَّ يَضِلُّ ضَلالاً): (muzaaf f.) yanıldı/ unuttu/ hayrette kaldı (اَلشَّتّى ج اَشْتاتٌ): (nevi tadı ve kokusu) muhtelif olan

(نَسِيَ يَنسَى نَسْيًا): (nâkıs fiil) unuttu/ terketti/ unutmuş gibi yaptı (عِندَ): (zarf) yanında, katında (اَلزَّوْجُ ج اَزْوَاجٌ): eş, çift

(اَلْمَهْدُ ج مُهُودٌ): yatak, beşik (سَلَكَ يَسْلُكُ سَلْكًا): açtı (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş, yol

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ اِنْزالاً): (if´al bâbı) indirdi (أَخْرَجَ يُخْرِجُ اِخْرَاجًا): (if´al bâbı) çıkardı (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): çevirdi, kıldı, yarattı

(أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلٌ): (mehmuz fiil) yedi (أُولُو ث أُولاتُ): sahipler (اَلنُّهْيَةُ ج نُهًى): akıl (اَلْاُخْرُ ث اُخْرَى): diğeri, öteki

(رَعَى يَرْعَى رَعْيًا): (nâkıs fiil) güttü, otlattı (اَلنَّعَمُ ج اَنْعَامٌ): büyükbaş hayvan, deve, sığır

(خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı, eşsiz ve yoktan varetti, şekil verdi (أَخْرَجَ يُخْرِجُ اِخْرَاجًا): (if´al bâbı) çıkardı

(أَعَادَ يُعِيدُ اِعَادَةً): (ecvef fiil, if´al bâbı) iade etti, döndürdü (اَلتَّارَةُ): defa, kere, kez, bazen

(أَرَى يُرِي إِرَائَةً): (nâkıs ve mehmuz fiil, if´al bâbı) gösterdi (كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef´il bâbı) yalanladı, inkâr etti

(أَبَى يَأْبَى إِبَاءً): (nâkıs ve mehmuz fiil) imtina etti, razı olmadı, diretti, dayattı

(20 / TÂ-HÂ, 57 – 58 - 59):

(جَاءَ يَجِيءُ جَيْئًا): (mehmuz ve ecvef fiil) geldi (أَخْرَجَ يُخْرِجُ اِخْرَاجًا): (if´al b.) çıkardı (اَلسِّحْرُ ج سُحُورٌ): sihir, büyü

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا ب): (nâkıs ve mehmuz fiil) getirdi (اَلْمِثْلُ ج اَمْثَالٌ): misil, benzer, kadar, gibi (بَيْنَ): (zarf) arasında

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): (kararlaştır manasında) kıldı, yarattı, hükmetti (حَشَرَ يَحْشُرُ حَشْرًا): topladı/ helak etti/ döndürdü

[(وَعَدَ يَعِدُ) اَلْمَوْعِدُ]: sözün yerine getirileceği zaman, yer (أَخْلَفَ يُخْلِفُ اِخْلافًا): (if´al bâbı) yerine getirmedi, döndü

(اَلسُّوَى): düzlük, düzgün/ tam ortada olan (çukursuz düzlük bir yer) (اَلْمَكَانُ ج اَمَاكِنُ): mekân, yer, hal, mevkii

[(وَعَدَ يَعِدُ) اَلْمَوْعِدُ]: sözün yerine getirileceği zaman, yer (اَلْاِنْسانُ ج اَلنَّاسُ): insan (اَلضُّحَى): kuşluk vakti

(20 / TÂ-HÂ, 60 – 61 - 62 – 63 – 64):

(تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا): (nâkıs fiil, tefa'ul bâbı) yüz çevirdi, arkasını döndü, Hak'tan, hakikatten yüz çevirdi ve uzaklaştı

[(كَادَ يَكِيدُ) اَلْكَيْدُ]: hile, tuzak, hile yapma (جَمَعَ يَجْمَعُ جَمْعًا): topladı (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (nâkıs ve mehmuz f.) geldi

(وَيْلٌ): yazıklar olsun, vay haline, felaket (اِفْتَرَى يَفْتَرِي اِفْتِرَاءً): (iftiâl bâbı) uydurdu, düzdü, iftira etti

[(كَذَبَ يَكْذِبُ) اَلْكَذِبُ]: yalan (اَلنَّجْوَى): fısıltı, sır/ fısıldayanlar (بَيْنَ): (zarf) arasında (اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): iş, emir, durum

(أَسْحَتَ يُسْحِتُ اِسْحَاتًا): (if´al bâbı) kökünü kazıdı (تَنَازَعَ يَتَنَازَعُ تَنَازُعًا): (tefâul b.) birbiriyle istişare yaptı, çekişmeye sundu

(خَابَ يَخِيبُ خَيْبَةً): (ecvef f.) kaybetti, maksada erişemedi (أَسَرَّ يُسِرُّ اِسْرَارًا): (muzaaf fiil, if´al bâbı) gizledi/ sır verdi

(اَلسَّاحِرُ ج سَاحِرُونَ): sihirbaz [(مَثَلَ يَمْثُلُ) اَلْمُثْلَى]: (ism-i tafdîl) en iyi, en üstün [(كَادَ يَكِيدُ) اَلْكَيْدُ]: hile, tuzak, hile yapma

(أَرَادَ يُرِيدُ اِرَادَةً): (ecvef fiil, if´al bâbı) irade etti, istedi (ذَهَبَ يَذْهَبُ ذَهَابًا ب): giderdi, götürdü (ortadan kaldırdı)

(اَلطَّرِيقَةُ ج طَرَائِقُ): eşraftan olan üstün kişi, tarikat/ hendek/ hal, yaşayış (أَخْرَجَ يُخْرِجُ اِخْرَاجًا): (if´al bâbı) çıkardı

(أَجْمَعَ يُجْمِعُ اِجْمَاعًا): (if´al bâbı) azmetti, karar verdi, ittifak etti (bu karar derlemeyi, cem etmeyi andıran bir karar manasındadır)

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (nâkıs ve mehmuz fiil) geldi (اَلصَّفُّ ج صُفُوفٌ): sıra, dizi, saf/ (kanat) açma

(أَفْلَحَ يُفْلِحُ اِفْلاحًا): (if´al bâbı) kazandı, felaha erdi (اِسْتَعْلَى يَسْتَعْلِي اِسْتِعْلاءً): (istif´al bâbı) yüceliğe erişti

≺ CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 315 (TÂ-HÂ: 65 – 76) ≻

﴿ 65 ﴾ قَالُوا يَا مُوسَىٰ إِمَّا أَنْ تُلْقِيَ وَإِمَّا أَنْ نَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَلْقَىٰ

قَالُوا	يَا	مُوسَىٰ	إِمَّا	أَنْ تُلْقِيَ	وَ	إِمَّا	أَنْ نَكُونَ	أَوَّلَ	مَنْ	أَلْقَىٰ
dediler	Ey	Musa	ya	sen atmayı (seç)		veya	biz olalım	ilki	kimselerin	atan
fiili mazi+fâil	nida h.	münada	tahyîr (seçim) harfi	(اخْتَرْ) (seç) olarak takdir edilen mahzuf fiilin mef'ulü, masdar ve nasb h., fiili muzari	atıf h.	tahyîr (seçim) harfi	matuf; masdar ve nasb h, nâsih f. muzari, (كَانَ)'nin ismi (نَحْنُ) gizli zamir.	(كَانَ)'nin haberi, muzaf	muzafun ileyh, ismi mevsul	sıla; mazi fiil

65. (Sihirbazlar): "Ey Musa! Ya sen (asanı) atmayı (seç) veya ilk atan biz olalım." dediler.

قَالَ بَلْ أَلْقُوا ۚ فَإِذَا حِبَالُهُمْ وَعِصِيُّهُمْ

قَالَ	بَلْ	أَلْقُوا ۚ	فَإِذَا	حِبَالُهُمْ	وَ	عِصِيُّهُمْ
dedi	Bilakis	siz atın	Bir de ne görsün	onların ipleri	ve	asaları
f. mazi	idrab h.	emir fiili, fâil	atıf h., fücaiye (sürpriz) edatı	mübteda	atıf h.	(حِبَالُهُمْ) üzerine matuf

﴿ 66 ﴾ يُخَيَّلُ إِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ أَنَّهَا تَسْعَىٰ

يُخَيَّلُ	إِلَيْهِ	مِنْ سِحْرِهِمْ	أَنَّهَا	تَسْعَىٰ
gibi görünüyor	ona	sihirlerinden dolayı	onlar gerçekten	koşuyor
(حِبَالُ) mübtedasının haberi; meçhul f.muzari	car-mecrur	h. cer, mecrur isim	tekid ve nasb harfi, (أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi, muzari fiil

(يُخَيَّلُ)'nün naibi fâili; (أَنَّ) masdarı müevveli

66. "Bilakis, siz atın." dedi. Birde ne görsün, sihirlerinden dolayı, onların ipleri ve asaları ona gerçekten koşuyor gibi görünüyor.

فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُوسَىٰ ﴿ 67 ﴾ قُلْنَا لَا تَخَفْ إِنَّكَ

فَأَوْجَسَ	فِي نَفْسِهِ	خِيفَةً	مُوسَىٰ	قُلْنَا	لَا تَخَفْ	إِنَّكَ
Bunun üzerine hissetti	içinde	bir korku	Musa	dedik	Korkma	Kesinlikle sen
atıf h., f. mazi	h. cer, mecrur isim	mef'ul, {mef'ûlün lieclih de denmiştir}	fâil	f. mazi, fâil	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., fiili muzari	tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi

أَنْتَ الْأَعْلَىٰ ﴿ 68 ﴾ وَأَلْقِ مَا فِي يَمِينِكَ تَلْقَفْ مَا صَنَعُوا ۖ

أَنْتَ	الْأَعْلَىٰ	وَ	أَلْقِ	مَا	فِي يَمِينِكَ	تَلْقَفْ	مَا	صَنَعُوا ۖ
sen	daha üstünsün		at	şeyi	Sağ elindeki	yutsun	şeyleri	yaptıkları
(إِنَّكَ)'deki (كَ) için tekid	(إِنَّ)'nin haberi	atıf h.	emir fiili	mef'ul, ismi mevsul	sıla; şibhi cümle	emrin cevabı: meczum fiili muzari	mef'ul, ismi mevsul	sıla; mazi fiil, fâil

﴿ 69 ﴾ إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدُ سَاحِرٍ ۖ وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَىٰ

إِنَّمَا	صَنَعُوا	كَيْدُ	سَاحِرٍ ۖ	وَ	لَا يُفْلِحُ	السَّاحِرُ	حَيْثُ	أَتَىٰ
Doğrusu ..şeyler	onların yaptıkları	hilesidir	bir büyücü		kazanamaz	Büyücü	her nereye	gelse
tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi, ismi mevsul	sıla; mazi fiil fâil	(إِنَّ)'nin haberi, muzaf	muzafun ileyh	başlama h.	nefy-i istikbal; nefiy h., fiili muzari	fâil	mekan zarfı, muzaf	muzafun ileyh, mazi fiil

67. Bunun üzerine Musa, içinde bir korku hissetti. **68.** "Korkma. Kesinlikle sen daha üstünsün sen." dedik. **69.** "Sağ elindekini (asanı) at ki onların yaptıklarını yutsun; doğrusu onların yaptıkları şey (sadece) bir büyücü hilesidir. Büyücü ise nereye varsa kazanamaz (kurtuluşa eremez)."

﴿ 70 ﴾ فَأُلْقِيَ السَّحَرَةُ سُجَّدًا قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ هَارُونَ وَمُوسَىٰ

فَأُلْقِيَ	السَّحَرَةُ	سُجَّدًا	قَالُوا	آمَنَّا	بِرَبِّ	هَارُونَ	وَ	مُوسَىٰ
Sonra atıldılar	sihirbazlar	secdeye	dediler	iman ettik	Rabbine	Harun'un	ve	Musa'nın
atıf h. meçhul f. mazi	naibi fâil	hal (السَّحَرَةُ)'den	f. mazi, fâil, {cümle (السَّحَرَةُ)'den 2.hal}	f. mazi, fâil, mekûlü'l-kavl cümlesi	harfi cer, mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh	atıf h.	matuf

70. Sonra sihirbazlar, secdeye atıldılar: "Harun'un ve Musa'nın Rabbine iman ettik" dediler.

قَالَ آمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ ۖ إِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ ۚ

قَالَ	آمَنْتُمْ	لَهُ	قَبْلَ	أَنْ آذَنَ	لَكُمْ ۖ	إِنَّهُ	لَكَبِيرُكُمُ	الَّذِي	عَلَّمَكُمُ	السِّحْرَ ۚ
dedi	inandınız	O'na	önce	izin vermeden	size	Kesinlikle o	büyüğünüzdür	öğreten	size	sihri
f. mazi	f. mazi, fâil	car-mecrur	zaman zarfı, muzaf	muzafun ileyh; masdar-ı müevvel	car-mecrur	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	tekid lâmı, (إِنَّ)'nin haberi	sıfat, ismi mevsul	sıla; mazi fiil + mef'ul	mef'ul

فَلَأُقَطِّعَنَّ	أَيْدِيَكُمْ	وَ	أَرْجُلَكُمْ	مِنْ خِلَافٍ	وَ	لَأُصَلِّبَنَّكُمْ	فِي جُذُوعِ	النَّخْلِ	وَ
O halde kesinlikle keseceğim	sizin ellerinizi	ve	ayaklarınızı	çapraz olarak	ve	asacağım	kütüklerinde	hurma	
başlama h., yemin (ya da tekit) lamı, tekid nûn'una birleşmiş fiili muzari	mef'ul	atıf h.	matuf	harfi cer, zarf ismi, mecrur	atıf h.	yemin lamı, tekid nûn'u birleşmiş fiili muzari, mef'ul	harfi cer, mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh	atıf h.

﴿ 71 ﴾	أَبْقَى	وَ	عَذَابًا	أَشَدُّ	أَيُّنَا	لَتَعْلَمُنَّ
	daha sürekli (أَشَدُّ) üzerine matuf	ve atıf h.	azab bakımından temyiz	daha şiddetli haber	hangimiz mübted	Elbette bileceksiniz yemin (ya da tekit) lamı, tekid nûn'u birleşmiş fiili muzari

(تَعْلَمُنَّ)'nin mef'ulü, isim cümlesi

71. (Firavun): "Ben size izin vermeden önce O'na inandınız. Kesinlikle o, size sihri öğreten büyüğünüzdür. O halde ben de sizin ellerinizi ve ayaklarınızı çapraz olarak keseceğim ve sizi hurma kütüklerinde asacağım. Siz de elbette, hangimiz azab bakımından daha şiddetli ve daha sürekli bileceksiniz. "

فَطَرَنَا	الَّذِي	وَ	مِنَ الْبَيِّنَاتِ	عَلَى مَا جَاءَنَا	لَنْ نُؤْثِرَكَ	قَالُوا
bizi yaratana sıla; mazi fiil, mef'ul	(مَا) üzerine matuf, ismi mevsul	ve atıf h.	apaçık delillerden car-mecrur	Bize gelene sıla; mazi fiil ; mef'ul	seni asla tercih etmeyeceğiz harfi cer, ismi mevsul tekid-i nefy-i istikbal; nefiy ve nasb h., fiili muzari, mef'ul	dediler f. mazi, fâil

﴿ 72 ﴾	الدُّنْيَا ط	الْحَيَاةَ	هَذِهِ	تَقْضِي	إِنَّمَا	قَاضٍ ط	أَنْتَ	مَا	فَاقْضِ
	dünya sıfat	hayatına (هَذِهِ)'den bedel, mevsuf	bu mef'ul, işaret ismi	Sen hükmedersin fiili muzari	ancak hasr edatı	hükmedeceğin haber	mübteda	şeyle mef'ul, ismi mevsul	Hüküm ver rabıta { başlama h. de denmiştir}, emir fiili

sıla; isim cümlesi

72. (Sihirbazlar): "Bize gelen apaçık delillere ve bizi yaratana seni asla tercih etmeyeceğiz. Vereceğin hükmü ver. Sen ancak bu dünya hayatına hükmedersin." dediler.

وَ	خَطَايَانَا	لَنَا	لِيَغْفِرَ	بِرَبِّنَا	آمَنَّا	إِنَّا
atıf h.	hatalarımızı mef'ul	bizi car-mecrur	bağışlaması için ta'lil (sebep) ve nasb h., fiili muzari	Rabbimize h. cer, mecrur isim	iman ettik (إِنَّ)'nin haberi: mazi fiil ,fâil	Gerçekten biz tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi

﴿ 73 ﴾	أَبْقَى	وَ	خَيْرٌ	اللَّهُ	وَ	مِنَ السِّحْرِ ط	عَلَيْهِ	أَكْرَهْتَنَا	مَا
	daha süreklidir matuf	ve atıf h.	daha hayırlıdır haber	Allah mübteda	atıf h.	sihirden hal: car-mecrurdan oluşan şibhi cümle	üzerine car-mecrur	bizi zorladığın sıla; mazi fiil, fâil, mef'ul	şeye (خَطَايَانَا) üzerine matuf, ismi mevsul

73. "Gerçekten biz; bizi üzerine zorladığın sihirden dolayı hatalarımızı bağışlaması için Rabbimize iman ettik. Allah, daha hayırlıdır ve daha süreklidir.

جَهَنَّمَ ط	لَهُ	فَإِنَّ	مُجْرِمًا	رَبَّهُ	يَأْتِ	مَنْ	إِنَّهُ
cehennem 2.(إِنَّ)'nin muahhar ismi	onun için vardır (إِنَّ)'nin mukaddem haberi	kesinlikle rabıta, tekid ve nasb h.	suçlu-günahkar olarak (يَأْتِ)'nin fâilinden hal	Rabbine mef'ul	Kim gelirse fi'lu'ş-şart; fiili muzari	mübteda şart ismi	Gerçek şu ki tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi

1.(إِنَّ)'nin haberi; ..(مَن يَأْتِ) şart cümlesi

cevabü'ş-şart; isim cümlesi

(مَن) mübtedasının haberi, .. şart cümlesi ve cevabı

قَدْ عَمِلَ	مُؤْمِنًا	يَأْتِهِ	مَنْ	وَ	﴿ 74 ﴾	لَا يَحْيَى	وَ	لَا يَمُوتُ
işleyen (مُؤْمِنًا)'nin sıfatı; tahkik h., f. mazi, {2. hal de denmiş}	bir mü'min olarak (يَأْتِ)'nin fâilinden hal	O'na gelirse fi'lu'ş-şart; illet harfinin düşmesiyle meczum fiili muzari, mef'ul	Kim mübteda, şart ismi	atıf h.		ne yaşar nefy-i istikbal; nefiy h., fiili muzari	, atıf h.	ne ölür (لَهُ)'deki zamirden hal; nefy-i istikbal, nefiy h., fiili muzari

الصَّالِحَاتِ	فَأُولَٰئِكَ	لَهُمُ	الدَّرَجَاتُ	الْعُلَىٰ ﴿75﴾	جَنَّاتُ	عَدْنٍ	تَجْرِي
salih amelleri	işte onlar	onlar için vardır	dereceler	yüksek	cennetleri	Adn	akan
mef'ul	rabıta, mübteda, işaret ismi	haber mukaddem	mübteda muahhar, mevsuf	sıfat	bedel, muzaf	muz. ileyh	(جَنَّاتُ)'nün sıfatı; muzari fiil cüm.

(أُولَٰئِكَ) mübtedasının haberi; ..(لَهُمُ الدَّرَجَاتُ) isim cümlesi

cevabü'ş-şart; ..(أُولَٰئِكَ) isim cümlesi, şart cümlesi ve cevabı (مَن) mübtedasının haberidir

74. "Gerçek şu ki, kim Rabbine suçlu-günahkar olarak gelirse, onun için kesinlikle cehennem vardır. (Onun içinde) ne ölür ne yaşar. " 75. "Kim salih amelleri işleyen bir mü'min olarak O'na (Rabbine) gelirse, işte onlar için yüksek dereceler vardır."

﴿76﴾ تَزَكَّىٰ	مَنْ	جَزَاءُ	ذَٰلِكَ	وَ	فِيهَا	خَالِدِينَ	الْأَنْهَارُ	مِن تَحْتِهَا
temizlenmiş olan	kimsenin	karşılığıdır	işte bu	Ve	İçinde	ebedi	ırmaklar	altından
sıla; mazi fiil cümlesi	muzafun ileyh, ismi mevsul	haber, muzaf	mübteda, işaret ismi	başlama h.	car-mecrur	hal	fâil	h. cer, zarf ismi

76. "İçinde ebedi kalacakları altından ırmaklar akan Adn cennetleri (onlarındır). Ve işte bu, (şirk ve günahlardan) temizlenmiş (arınmış) olanın karşılığıdır."

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 315 ≻

(20 / TÂ-HÂ, 65 – 66 – 67 - 68 – 69 – 70):

(أَلْقَى يُلْقِي إِلْقَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı) attı, bıraktı/ hitap etti (اَلْحَبْلُ ج حِبَالٌ): ip, urgan (اَلْعَصَا ج عَصِيٌّ): değnek, sopa (خَيَّلَ يُخَيِّلُ تَخْيِيلاً): (tef'il bâbı) hayal kurdu, benzetti (أَوْجَسَ يُوجِسُ إِيجَاسًا): (if'al bâbı) hissetti, duydu/ gizledi (سَعَى يَسْعَى سَعْيًا): (nâkıs fiil) hızlıca yürüdü, yetiştirdi/ mutlak manada yürüdü/ çalıştı [اَلْخِيفَةُ (خَافَ يَخَافُ)]: korku (خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef fiil) korktu [اَلْأَعْلَى (عَلاَ يَعْلُو)]: (ism-i tafdîl) en yüksek, en üstün (اَلْيَمِينُ): sağ el, sağ (أَلْقَى يُلْقِي إِلْقَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı) attı, bıraktı/ hitap etti [اَلْكَيْدُ (كَادَ يَكِيدُ)]: hile, tuzak, hile yapma (لَقِفَ يَلْقَفُ لَقْفًا): kapıverdi, yuttu (صَنَعَ يَصْنَعُ صَنْعًا): yaptı/ yetiştirdi/ terbiye etti (أَفْلَحَ يُفْلِحُ إِفْلاَحًا): kazandı, felaha erdi (أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا): (nâkıs - mehmuz f.) geldi (اَلسَّاحِرُ ج سَحَرَةٌ): (ism-i fâil) sihirbaz (اَلسَّاجِدُ ج سُجَّدٌ): (ism-i fâil) secde eden

(20 / TÂ-HÂ, 71 – 72 - 73 - 74 – 75 - 76):

(قَبْلُ): (zarf) önce (اَذِنَ يَأْذَنُ إِذْنًا): (mehmuz fiil) izin verdi (عَلَّمَ يُعَلِّمُ تَعْلِيمًا): (tef'il bâbı) öğretti (اَلْيَدُ ج أَيْدٍ): el (اَلْكَبِيرُ ج كِبَارٌ): başkan, lider/ yaşlı, büyük (قَطَّعَ يُقَطِّعُ تَقْطِيعًا): (tef'il bâbı) çokça yahut iyice kesti/ yardı (اَلرِّجْلُ ج اَرْجُلٌ): ayak, bacak (اَلْخِلاَفُ): çapraz, ihtilaf/ arka, sonra (صَلَّبَ يُصَلِّبُ تَصْلِيبًا): (tef'il bâbı) astı, idam etti (اَلنَّخْلُ): hurma ağaçları (فَطَرَ يفْطِرُ فَطْرًا): yarattı, icad etti (اَلْجِذْعُ ج جُذُوعٌ): hurma ağacının gövdesi (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi [اَلْأَشَدُّ (شَدَّ يَشُدُّ)]: (ism-i tafdîl) en şiddetli [اَلْأَبْقَى (أَبْقَى يُبْقِي)]: (ism-i tafdîl) daha baki, daha sürekli (جَاءَ يَجِيءُ): (ecvef - mehmuz) geldi (آثَرَ يُؤْثِرُ إِيثَارًا): (if'al bâbı) tercih etti, üstün tuttu [اَلْقَاضِي (قَضَى يَقْضِي)]: (ism-i fâil) yerine getirici/ hükmedici (اَلْبَيِّنَةُ ج بَيِّنَاتٌ): apaçık delil, açıklayan, izah eden (قَضَى يَقْضِي قَضَاءً): (nâkıs fiil) hükmetti, yerine getirdi/ takdir etti (اَلْخَطِيئَةُ ج خَطَايَا): kasdi işlenen suç, günah (أَكْرَهَ يُكْرِهُ إِكْرَاهًا): isteksiz olarak yaptırdı, zorladı (أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا): (nâkıs ve mehmuz fiil) geldi [اَلْمُجْرِمُ (أَجْرَمَ يُجْرِمُ)]: (ism-i fâil) suç işleyen, günah işleyen (مَاتَ يَمُوتُ مَوْتًا): (ecvef fiil) öldü (حَيِيَ يَحْيَى): (nâkıs fiil) diri oldu, yaşadı, hayatta kaldı (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı (اَلدَّرَجَةُ ج دَرَجَاتٌ): derece, yükseklik mertebesi [اَلْأَعْلَى (عَلاَ)]: (ism-i tafdîl) en yüksek, en üstün (اَلْخَالِدُ ج خَالِدُونَ): kalıcı olan (جَرَى يَجْرِي جَرْيًا): (nâkıs fiil) aktı, cereyan etti, hareket etti (تَحْتَ): (zarf) altında (اَلنَّهْرُ ج اَنْهَارٌ): nehir, ırmak (تَزَكَّى يَتَزَكَّى تَزَكِّيًا): (tefa'ul bâbı) (şirk ve günahlardan) temizlendi/ zekât verdi [اَلْجَزَاءُ (جَزَى يَجْزِي)]: (masdar) karşılık

≺ CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 316 (TÂ-HÂ: 77 – 87) ≻

وَ	لَقَدْ	أَوْحَيْنَا	إِلَى مُوسَىٰٓ	أَنْ	أَسْرِ	بِعِبَادِي	فَاضْرِبْ	لَهُمْ	طَرِيقًا
	Andolsun ki	vahyetmiştik	Musa'ya	diye	yürüt	Kullarımı	aç	onlara	bir yol
başlama h.	kasem h. (tekit lamı da denmiştir), tahkik harfi	f. mazi, fâil	car-mecrur (gayri munsarif isim)	tefsir h., arkadan gelen cümle tefsir (açıklama) cümlesidir	emir fiili	h. cer, mecrur isim	atıf h., emir fiili,	car-mecrur	mef'ul

﴿ 77 ﴾

فِي الْبَحْرِ	يَبَسًا ۙ	لَا تَخَافُ	دَرَكًا	وَ	لَا تَخْشَىٰ
denizde	kuru	korkmadan	yetişilmekten	ve	endişeye kapılmadan
car-mecrur {(طَرِيقًا)'ın sıfatı}	(طَرِيقًا)'ın sıfatı, {ikinci sıfat da denmiştir}	(اضْرِبْ)'teki zamirden hal; nefy-i istikbal, nefiy h., fiili muzari	mef'ul	atıf h.	nefiy h., fiili muzari,

77. Andolsun ki, Musa'ya: "Kullarımı geceleyin yürüt (Mısır'dan çıkmak üzere yürüyüşe geçir), (Firavun tarafından) yetişilmekten korkmadan ve (boğulmaktan) endişeye kapılmadan onlara denizde kuru bir yol aç" diye vahyetmiştik.

﴿ 78 ﴾

فَأَتْبَعَهُمْ	فِرْعَوْنُ	بِجُنُودِهِ	فَغَشِيَهُم	مِنَ الْيَمِّ	مَا	غَشِيَهُمْ ط
onları takip etti	Firavun	ordularıyla	sonra onları kapladı	sulardan		onları kaplayan
atıf h. (başlangıç h. de denmiştir), f. mazi, mef'ul	fâil	harfi cer, mecrur isim	atıf h.+ { (فَأَتْبَعَهُمْ) cümlesi üzerine matuf}; f. mazi, mef'ul	car-mecrur	sıla; mazi fiil cümlesi; mef'ul	fâil, ismi mevsul

78. Firavun, ordularıyla onları takip etti; sonra da sulardan onları kaplayan kapladı.

﴿ 79 ﴾

وَ	أَضَلَّ	فِرْعَوْنُ	قَوْمَهُ	وَ	مَا هَدَىٰ
	şaşırtıp saptırdı	Firavun	kavmini	ve	doğru yola sevketmedi
başlama h.	f. mazi, {(وَأَضَلَّ) cümlesi, (فَأَتْبَعَهُمْ) cümlesi üzerine matuf}	fâil	mef'ul	atıf h.	nefiy h., f. mazi

79- Firavun, kavmini şaşırtıp saptırdı ve onları doğru yola sevketmedi.

يَا	بَنِي	إِسْرَآئِيلَ	قَدْ	أَنْجَيْنَاكُمْ	مِنْ عَدُوِّكُمْ	وَ	وَاعَدْنَاكُمْ
Ey	İsrailoğulları		gerçek şu ki	Sizi kurtardık	düşmanınızdan	,	sizinle sözleştik
nida harfi	münada	muzafun ileyh	tahkik h.	f. mazi, fâil, mef'ul, {(قَدْ أَنجَيْنَاكُم) cümlesi nidanın cevabı}	harfi cer, mecrur isim	atıf h.	f. mazi, fâil, mef'ul

﴿ 80 ﴾

جَانِبَ	الطُّورِ	الْأَيْمَنَ	وَ	نَزَّلْنَا	عَلَيْكُمُ	الْمَنَّ	وَ	السَّلْوَىٰ
yanında	Tur'un	sağ	ve	indirdik	üzerinize	kudret helvası	ve	bıldırcın
ikinci mef'ul, mevsuf, muzaf	muz. ileyh	(جَانِبَ)'nin sıfatı	atıf h.	f. mazi, fâil	car-mecrur	mef'ul	atıf h.	matuf

80- Ey İsrailoğulları, gerçek şu ki, sizi düşmanlarınızdan kurtardık. Tur'un sağ yanında sizinle sözleştik ve üzerinize kudret helvası ve bıldırcın indirdik.

كُلُوا	مِنْ طَيِّبَاتِ	مَا	رَزَقْنَاكُمْ	وَ	لَا تَطْغَوْا	فِيهِ
yiyin	temiz olanlarından		size rızık olarak verdiklerimizin	,	azgınlık yapmayın	bu hususta
emir fiili, fâil	harfi cer, mecrur isim, muzaf {fiille bağlantılıdır}	muzafun ileyh, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cümlesi; fâil, mef'ul	atıf h.	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., fiili muzari, fâil	car-mecrur

﴿ 81 ﴾

فَيَحِلَّ	عَلَيْكُمْ	غَضَبِي ۚ	وَ	مَنْ	يَحْلِلْ	عَلَيْهِ	غَضَبِي	فَقَدْ	هَوَىٰ
ki inmesin	üzerinize	gazabım	,	kimin	inerse	üzerine	Benim gazabım	kesinlikle	yıkılıp düşmüştür
fâ'i sebebiye, fiili muzari	car-mecrur	fâil	başlama h.	mübteda, şart ismi	fi'lu'ş-şart; fiili muzari	car-mecrur	fâil	cevabü'ş-şart için rabıta, tahkik h.	f. mazi

cevâbü'ş-şart; fiil cümlesi, şart cümlesi ve cevabı (مَن) mübtedasının haberidir

81. Size, rızık olarak verdiklerimizin temiz olanlarından yiyin, bu hususta azgınlık yapmayın ki gazabım üzerinize inmesin. Benim gazabım, kimin üzerine inerse, kesinlikle o, yıkılıp düşmüştür.

وَ	إِنِّي	لَغَفَّارٌ	لِمَنْ	تَابَ	وَ	آمَنَ	وَ	عَمِلَ	صَالِحًا
Doğrusu ben		kesinlikle çok bağışlayıcıyım		tevbe eden kimse için		iman eden		işleyen	salih amel
başlama h.	tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	tekid lamı, (إِنَّ)'nin haberi		sıla; fiil cümlesi; f. mazi	atıf h.	f. mazi	atıf h.	f. mazi	mef'ul

harfi cer, ismi mevsul {(غَفَّارٌ) ile bağlantılı}

﴿ 82 ﴾	ثُمَّ	اهْتَدَى	وَ	مَآ	أَعْجَلَكَ	عَنْ قَوْمِكَ	يَا	مُوسَى	﴿ 83 ﴾
	sonra	doğru yolda giden kimse için		ne	seni öne geçirdi	Seni kavminden	ey	Musa	
	atıf h.	f. mazi	başlama h.	mübteda, soru ismi	haber, f. mazi, mef'ul	harfi cer, mecrur isim	nida h.	münada, maksur isim	

82. Doğrusu ben, tevbe eden, iman eden, salih amel işleyen sonra doğru yolda giden kimse için kesinlikle çok bağışlayıcıyım. **83**. "Ne seni kavminden öne geçirdi (Tur dağına kavminle gelirken onların önüne geçerek daha önce gelmeye seni sevkeden nedir) ey Musa?"

﴿ 84 ﴾	لِتَرْضَى	رَبِّ	إِلَيْكَ	وَ عَجِلْتُ	عَلَىٰٓ أَثَرِي	أُولَآءِ	هُمْ	قَالَ
	hoşnut olman için	Rabbim	Sana	acele ettim	izim üzerindedirler	İşte onlar	Onlar	dedi
	ta'lil (sebep) ve nasb h., fiili muzari	mahzuf nida harfinin münadası,	car-mecrur	f. mazi, fâil / atıf h.	haber; şibhi cümle {(أُولَاءِ)'nin haber, şibhi cümlenin de haberle bağlantılı olduğu da söylenmiştir) }	(أُولَاءِ): mahzuf fiilin mef'ûlü, işaret ismi yani; (أَعْنِي أُولَاءِ) (onları kastediyorum) cümlesi i'tiraziye (ara cümle) de denmiştir}	mübteda	f. mazi

84. (Musa:) "Onlar izim üzerindedirler (arkamdadırlar), hoşnut olman için, Sana (gelmekte) acele ettim." dedi.

﴿ 85 ﴾	السَّامِرِيُّ	أَضَلَّهُمُ	وَ	مِنْ بَعْدِكَ	قَوْمَكَ	فَتَنَّا	قَدْ	فَإِنَّا	قَالَ
	Samiri	onları şaşırtıp-saptırdı		senden sonra	kavmini	fitneden geçirdik	Doğrusu	Doğrusu Biz	Dedi
	fâil	f. mazi, mef'ul	atıf h. (hal vâvı da denmiştir)	harfi cer, zarf ismi	mef'ul	f. mazi, fâil	tahkik h.	ta'lil (sebep) h., tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	f. mazi

(إِنَّ)'nin haberi, fiil cümlesi

فَرَجَعَ	مُوسَىٰٓ	إِلَىٰ قَوْمِهِۦ	غَضْبَانَ	أَسِفًا ۚ	قَالَ	يَا	قَوْمِ	أَ	لَمْ يَعِدْكُمْ
Bunun üzerine döndü	Musa	kavmine	kızgın	üzgün olarak	dedi	Ey	kavmim	mı	size bir vaadde bulunmadı
başlama h. f. mazi	fâil	harfi cer, mecrur isim	hal	ikinci hal	f. mazi	nida h.	münada	soru h.	cahd-ı mutlak; nehiy ve cezm h., fiili muzari, mef'ul

أَرَدْتُمْ	أَمْ	الْعَهْدُ	عَلَيْكُمُ	فَطَالَ	أَ	حَسَنًا ۖ	وَعْدًا	رَبُّكُمْ
istediniz	Yoksa	söz	Size	uzun geldi	mu	güzel	bir vaadde	Rabbiniz
f. mazi, fâil	atıf h.	fâil	car-mecrur	atıf h. f. mazi	soru h.	sıfat	mef'ûlü mutlak, mevsuf	fâil

﴿ 86 ﴾	مَوْعِدِي	فَأَخْلَفْتُمْ	مِنْ رَبِّكُمْ	غَضَبٌ	عَلَيْكُمْ	أَنْ يَحِلَّ
	bana verdiğiniz sözden	de caydınız	Rabbinizden	bir gazab	üzerinize	inmesini
	mef'ul	atıf h., f. mazi, fâil	harfi cer, mecrur isim	fâil	car-mecrur	mef'ul; masdar ve nasb h., fiili muzari

85. Dedi ki: "Doğrusu Biz senden sonra kavmini fitneden (deneme sınavından) geçirdik, Samiri onları şaşırtıp-saptırdı."**86**. Bunun üzerine Musa, kavmine kızgın, üzgün olarak döndü. "Ey kavmim, Rabbiniz size güzel bir vaadde bulunmadı mı? Size (verilen söz ya da zaman) uzun mu geldi? Yoksa Rabbinizden üzerinize bir gazab inmesini mi istediniz de bana verdiğiniz sözden caydınız?" dedi.

قَالُوا	مَآ أَخْلَفْنَا	مَوْعِدَكَ	بِمَلْكِنَا	وَ	لَٰكِنَّا	حُمِّلْنَا
dediler	caymadık	sana verdiğimiz sözden	kendi tasarrufumuzla		fakat	bize yüklenmişti
f. mazi, fâil	nefiy h., f. mazi, fâil	mef'ul	harfi cer, mecrur isim, {(أَخلف) ile bağlantılıdır}	atıf h.	istidrak ve nasb h., (لَٰكِنَّ)nin ismi	(لَٰكِنَّ)'nin haberi, mazi meçhul fiil cümlesi, naibi fâil

﴿ 87 ﴾	السَّامِرِيُّ لا	أَلْقَى	فَكَذٰلِكَ	فَقَذَفْنَاهَا	الْقَوْمِ	مِنْ زِينَةِ	أَوْزَارًا
	Samiri	attı	böylece	İşte onları attık	kavmin	süs eşyalarından	yükler
	fâil, merfu	f. mazi	başlama h. car-mecrur	atıf h. f. mazi, fâil, mef'ul	muzafun ileyh	(أَوْزَارًا)'ın sıfatı; şibhi c.: h. cer, mecrur isim, muzaf	mef'ul

87. "Biz sana verdiğimiz sözden kendi tasarrufumuzla (kendiliğimizden) caymadık, fakat o kavmin (Mısırlıların) süs eşyalarından yükler (dolusu ziynet) bize yüklenmişti, işte onları (ateşe) attık, böylece Samiri de attı." dediler.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 316 ≻

(20 / TÂ-HÂ, 77 – 78 - 79 - 80 - 81 – 82):

(أَوْحَى يُوحِي إِيحَاءً): (nâkıs - if'al) vahyetti, işaret etti, sır verdi, fısıldadı, ilham etti, gizlice öğütledi (اَلْبَحْرُ ج اَبْحُرٌ): deniz

(أَسْرَى يُسْرِي إِسْرَاءً ب): (nâkıs fiil, if´al bâbı) geceleyin yürüttü (اَلطَّرِيقُ ج طُرُقٌ): takip edilen yol/ meslek/ gidişat

(اَلْيَبَسُ): kuru, kuruluk (خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef fiil) korktu (اَلدَّرَكُ): yetişme, erişme (اَلْجُنْدُ ج جُنُودٌ): ordu, yardımcı

(ضَرَبَ يَضْرِبُ ضَرْبًا): açtı/ vurdu, dövdü/ misal getirdi/ yürüyüşe geçti (يَبِسَ يَيْبَسُ يَـــبْسٌ): (misal fiil) kuru olmak, kurumak

(خَشِيَ يَخْشَى خَشْيَةً): (nâkıs fiil) endişe etti, korktu, çekindi (أَتْبَعَ يُتْبِعُ إِتْبَاعًا): (if´al bâbı) tabi oldu, yetişti, kavuştu

(أَضَلَّ يُضِلُّ إِضْلَالاً): (muzaaf - if´al) saptırdı, sapmış buldu (اَلْيَمُّ ج يُمُومٌ): ucu bucağı görünmeyen deniz, okyanus

(هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nâkıs fiil) irşad etti,doğru yola iletti,hidayet verdi (غَشِيَ يَغْشَى غِشَاوَةً): (nâkıs fiil) kapladı, sardı

(أَنْجَى يُنْجِي إِنْجَاءً): (if´al bâbı) kurtardı (اَلْجَانِبُ): yan, canip, yan taraf (اَلْاَيْمَنُ): sağ, sağ cihet (اَلْعَدُوُّ ج اَعْدَاءُ): düşman

(وَاعَدَ يُوَاعِدُ مُوَاعَدَةً): (müfâale bâbı) sözleşti (karşı tarafın rızasını alarak vaatte bulundu) (نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلاً): (tef'il bâbı) indirdi

(اَلْمَنُّ): kudret helvası/ masdar: iyilik, başa kakma/ esiri fidyesiz serbest bırakma (اَلسَّلْوَى): bıldırcın denen kuşlar

(أَكَلَ يُأْكُلُ أَكْلٌ): (mehmuz fiil) yedi (اَلطَّيِّبَةُ ج طَيِّبَاتٌ): temiz, lezzetli, helal, hoş

(حَلَّ يَحِلُّ حُلُولاً): (muzaaf f.) indi/ mübah kılındı, helal oldu/ ihramdan çıktı (رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): rızık verdi, hayırda bulundu

(هَوَى يَهْوِي هُوِيًّا): (nâkıs f.) düştü/ (harfi cerle) indirdi, düşürdü/ helak oldu (طَغَى يَطْغَى طَغْيًا): (nâkıs f.) haddi aştı, azdı, taştı

(تَابَ يَتُوبُ تَوْبًا): (ecvef fiil) tevbe etti (آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانًا): (mehmuz - if´al) inandı, emin kıldı (اَلْاَثَرُ ج آثَارٌ): iz, emare

(عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): yaptı, işledi (اِهْتَدَى يَهْتَدِي اِهْتِدَاءً): (iftiâl bâbı) hidayete erdi, doğru yolu buldu/ tanıdı

(أَعْجَلَ يُعْجِلُ إِعْجَالاً): (if´al b.) öne geçirdi, aceleye getirdi (عَجِلَ يَعْجَلُ عَجَلاً): acele etti/ öne geçti, daha önce yaptı

(رَضِيَ يَرْضَى رِضًا): (nâkıs fiil) hoşnut oldu, tercih etti/ kanaat getirdi, razı oldu

(20 / TÂ-HÂ, 85 – 86 - 87):

(فَتَنَ يَفْتِنُ فَتْنًا): denedi/ fitneye düşürdü/ eziyet etti (بَعْدُ): (zarf) sonra (اَلْحَسَنُ ج إِحْسَانٌ): güzel, mergup, hoşa giden

(اَلسَّامِرِيُّ): Hz. Musa zamanında yaşamış zat (أَضَلَّ يُضِلُّ إِضْلاَلاً): (muzaaf fiil, if´al bâbı) saptırdı

(أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef fiil, if´al bâbı) irade etti, istedi (حَلَّ يَحِلُّ حُلُولاً): (muzaaf fiil) indi/ mübah kılındı

(اَلْغَضْبَانُ ج غِضَابٌ): öfkeli, kızgın, asabi, suratsız (وَعَدَ يَعِدُ وَعْدًا): (misal fiil) vaad etti, söz verdi

(أَخْلَفَ يُخْلِفُ إِخْلاَفًا): (if´al b.) yerine getirmedi, döndü [(وَعَدَ يَعِدُ) اَلْمَوْعِدُ]: söz/ vaadin yerine getirildiği zaman, yer

(اَلْمُلْكُ): tasarruf, iktidar (kendiliğinden caymamak) (حَمَّلَ يُحَمِّلُ تَحْمِيلاً): (tef'il bâbı) yükledi veya yüklenilmesini teklif etti

(اَلْوِزْرُ ج اَوْزَارٌ): ağır yük/ tesbih yoluyla: günah, suç/ günahın cezası/ tasa (اَلْاَسِفُ): üzüntülü, mahzun

(قَذَفَ يَقْذِفُ قَذْفًا): attı, bıraktı, fırlattı, saldı/ musallat etti, peşine taktı (طَالَ يَطُولُ طُولاً): (ecvef fiil) uzadı

(أَلْقَى يُلْقِي إِلْقَاءً): (if´al bâbı) çıkardı yahut attı, bıraktı/ hitap etti/ kulak verdi/ öne sürdü (رَجَعَ يَرْجِعُ رُجُوعًا): döndü

≺ CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 317 (TÂ-HÂ: 88 – 98) ≻

إِلَٰهُ	وَ	إِلٰهُكُمْ	هٰذَا	فَقَالُوا	خُوَارٌ	لَهُ	جَسَدًا	عِجْلًا	لَهُمْ	فَأَخْرَجَ
ilahıdır	,	sizin de ilahınız	İşte bu	sonra da dediler	böğürmesi olan		heykel	buzağı	onlara	Böylece çıkardı
(إِلٰهُ) üzerine matuf, muzaf	atıf h.	haber	mübteda, işaret ismi	atıf h. f. mazi, fâil	mübteda muahhar	haber mukaddem	sıfat	mef'ul, mevsuf	car-mecrur	atıf h. f. mazi

(عِجْلًا)'in ikinci sıfatı; isim cümlesi

مُوسَىٰ	فَنَسِيَ ط	﴿ 88 ﴾	أَ	فَلَا يَرَوْنَ	أَلَّا يَرْجِعُ	إِلَيْهِمْ	قَوْلًا
Musa'nın	Fakat unuttu		mı	görmüyorlar	iade edemeyeceğini	onlara	bir sözü
muzafun ileyh	atıf h. f. mazi		soru h.	atıf h. (başlama h. de denmiştir), nefiy h., fiili muzari+fâil	hafifletilmiş tekid ve nasb h., nefiy h., f. muzari, (إِنْ)'nin ismi mahzuf şan zamiri yani; (أَنَّهُ), (إِنْ)'nin haberi		mef'ul

(يَرَوْنَ)'nin mef'ulü; masdar-ı müevvel

﴿ 89 ﴾	نَفْعًا ع	لَا	وَ	ضَرًّا	لَهُمْ	لَا يَمْلِكُ	وَ
	fayda verme	nefiy h.	ve atıf h.	bir zarar	onlara car-mecrur	gücüne sahip olmadığını nefiy h., fiili muzari	ve atıf h.
	(ضَرًّا) üzerine matuf			mef'ul			

88. Böylece (Sâmiri mücevherleri eriterek) onlara böğürmesi olan bir heykel buzağı (döküp) çıkardı, sonra da "İşte bu, sizin de ilahınız, Musa'nın da ilahıdır; fakat (Musa) unuttu" dediler. **89**. (Buzağı heykelinin) kendilerine bir sözü iade edemeyeceğini (cevap veremeyeceğini) ve onlara bir zarar ve(ya) fayda verme gücüne sahip olmadığını görmüyorlar mı?

بِهِ ج	فُتِنْتُمْ	إِنَّمَا	قَوْمِ	يَا	مِنْ قَبْلُ	هَارُونُ	لَهُمْ	قَالَ	لَقَدْ	وَ
bununla	siz fitneye düşürüldünüz	ancak	kavmim	Ey	bundan önce	Harun	onlara	demişti	Andolsun	
car-mecrur	meçhul f. mazi, naibi fâil	hasr edatı	münada	nida h.	harfi cer, zarf	fâil	car-mecrur	f. mazi	yemin cevabı lamı, tahkik harfi	atıf h. (başlama h. de denmiştir)

﴿ 90 ﴾	أَمْرِي	أَطِيعُوا	وَ	فَاتَّبِعُونِي	الرَّحْمٰنُ	رَبَّكُمُ	إِنَّ	وَ
	emrime	itaat edin	ve	o halde bana uyun	Rahmandır	sizin Rabbiniz	doğrusu	
	mef'ul	emir fiili, fâil	atıf h.	rabıta (atıf h. de denmiştir), emir fiili, fâil, (نِ): nûnu vikaye, mef'ul	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb harfi	atıf h.

90. Andolsun, Harun bundan önce onlara: "Ey kavmim, siz bununla ancak fitneye düşürüldünüz (denendiniz). Doğrusu sizin Rabbiniz Rahman (Allah)dır; o halde bana uyun ve emrime itaat edin" demişti.

﴿ 91 ﴾	مُوسَىٰ	إِلَيْنَا	يَرْجِعَ	حَتَّىٰ	عَاكِفِينَ	عَلَيْهِ	لَنْ نَبْرَحَ	قَالُوا
	Musa	bize	geri dönünceye kadar		adanmaktan	ona	kesinlikle ayrılmayacağız	demişlerdi
	fâil	car-mecrur	fiili muzari	gaye ve nasb h.	(نَبْرَحَ)'nın haberi	car-mecrur	tekid-i nefy-i istikbal; nefiy ve nasb h., nâsih, fiili muzari, (نَبْرَحَ)'nın ismi	f. mazi, fâil

91. (Onlar da): "Musa bize geri dönünceye kadar ona adanmaktan (ibadet üzere önünde eğilmekten) kesinlikle ayrılmayacağız." demişlerdi.

﴿ 92 ﴾	ضَلُّوا	رَأَيْتَهُمْ	إِذْ	مَنَعَكَ	مَا	هَارُونُ	يَا	قَالَ
	saptıklarını	Onları gördüğün	zaman	Sana engel oldu	ne	Harun	Ey	demişti
	f. mazi, fâil	muzafun ileyh, mazi fiil cümlesi fâil, mef'ul	geçmiş zaman zarfı, muzaf	haber, fiil cümlesi f. mazi, mef'ul	mübtedasoru ismi	münada	nida h.	f. mazi

﴿ 93 ﴾	أَمْرِي	فَعَصَيْتَ	أَ	أَلَّا تَتَّبِعَنِ ط
	emrime	isyan ettin	mı	Bana tabi olmamaya
	mef'ul	atıf h. fili mazi. fâil, {(أَفَعَصَيْتَ) cümlesi, (تَتَّبِعَنِ) cümlesi üzerine matuf}	soru h.	(مَنَعَ)'nın ikinci mef'ulü, masdar ve nasb h., (zaide, fiili muzari, (نِ): nûnu vikaye, mef'ul

92. (Musa gelince) : "Ey Harun! "Onların saptıklarını gördüğün zaman sana (onları vazgeçirmene) ne engel oldu?" demişti. **93.** "Bana tabi olmamaya (seni sevkeden neydi?). Emrime isyan mı ettin?"

قَالَ	يَا	ابْنَ	أُمَّ	لاَ تَأْخُذْ	بِلِحْيَتِي	وَ	لاَ	بِرَأْسِي ج	إِنِّي	خَشِيتُ
dedi	Ey	oğlu	annemin	tutma	sakalımı	ve		başımı	Ben	korktum
f. mazi	nida h.	münada, muzaf	muz. ileyh, mütekellim ya'sı elife çevrilmiş sonra da tahfif için hazfedilmiş	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., fiili muzari	h. cer+ mecrur isim, muzaf+ muz.ileyh	atıf h.	nefiy h.	harfi cer, mecrur isim	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, mazi fiil fâil

﴿ 94 ﴾	قَوْلِي	لَمْ تَرْقُبْ	وَ	إِسْرَآئِيلَ	بَنِي	بَيْنَ	فَرَّقْتَ	أَنْ تَقُولَ
	sözümü	gözetmedin		İsrailoğulları		arasında	ayrılık çıkardın	demenden
	mef'ul	cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., fiili muzari	atıf h.	muzafun ileyh	muzafun ileyh, sonrakine de muzaf olduğu için nun düşmüş	mekan zarfı, muzaf	fili mazi, fâil	masdar-ı müevvel (خَشِيتُ)'nün mef'ulü:

94. (Harun): "Ey annemin oğlu, sakalımı ve başımı tutma (çekme). Ben, senin: "İsrailoğulları arasında ayrılık çıkardın, sözümü gözetmedin (önemsemedin)" demenden korktum." dedi.

﴿ 95 ﴾	سَامِرِيُّ	يَا	خَطْبُكَ	فَمَا	قَالَ
	Samiri	ey	derdin	nedir	Dedi
	münada	nida h.	haber	rabıta, mübteda, soru ismi	f. mazi

95. (Musa) dedi ki: "Senin derdin (zorun, amacın) nedir ey Samiri?"

قَالَ	بَصُرْتُ	بِمَا	لَمْ يَبْصُرُوا	بِهِ	فَقَبَضْتُ	قَبْضَةً
Dedi	gördüm		onların görmedikleri şeyi	kendisini	avuçladım	bir avuç dolusu
f. mazi	fili mazi, fâil	h. cer, ismi mevsul	sıla; cahd-ı mutlak fiil cümlesi; nefiy ve cezm h., fiili muzari, fâil	car-mecrur	atıf h. fili mazi. fâil	mef'ul

﴿ 96 ﴾	مِنْ أَثَرِ	الرَّسُولِ	فَنَبَذْتُهَا	وَ	كَذَلِكَ	سَوَّلَتْ	لِي	نَفْسِي
	izinden	elçinin	onu attım		böylece	sürükledi	beni	nefsim
	harfi cer, mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh	atıf h. fili mazi, fâil, mef'ul	başlama h.	car-mecrur	f. mazi	car-mecrur	fâil

96. Dedi ki: "Ben onların görmedikleri şeyi gördüm, akabinde de elçinin izinden bir avuç dolusu (toprak) avuçladım sonra da onu (eritilen mücevherlerin içine) attım; böylece nefsim beni buna sürükledi."

قَالَ	فَاذْهَبْ	فَإِنَّ	لَكَ	فِي الْحَيَاةِ	أَنْ تَقُولَ	لاَ	مِسَاسَ
Dedi	O halde git	artık bu sebeple	sana var	hayatta	demen	yok	hiç dokunmak
f. mazi	rabıta, emir fiili	ta'lil (sebep) h. (atıf h. de denmiştir), tekid ve nasb harfi	(إِنَّ)'nin mukaddem haberi	car-mecrur	(إِنَّ)'nin ismi; masdar ve nasb h., fiili muzari	en-nâfiye li'l-cins (cinsini nefyeden lâ)	(لاَ)'nın ismi

وَ	إِنَّ	لَكَ	مَوْعِدًا	لَنْ تُخْلَفَهُ ج	وَ	انْظُرْ	إِلَى إِلَهِكَ
Ve	doğrusu	senin için vardır	bir vaad	asla değiştirilmeyecek		bak	ilahına
atıf h.	tekid ve nasb harfi	(إِنَّ)'nin mukaddem haberi	(إِنَّ)'nin muahhar ismi	(مَوْعِدًا)'nin sıfatı; tekid-i nefy-i istikbal fiil cümlesi nefiy ve nasb h., meçhul f. muzari, mef'ul	atıf h.	emir fiili,	harfi cer, mecrur isim, mevsuf

﴿ 97 ﴾	الَّذِي	ظَلْتَ	عَلَيْهِ	عَاكِفًا ط	لَنُحَرِّقَنَّهُ	ثُمَّ	لَنَنْسِفَنَّهُ	فِي الْيَمِّ	نَسْفًا
	olmaya devam ettiğin		üstüne	düşkün	biz onu andolsun ki yakacağız	sonra da	kesinlikle savuracağız ki	denizde	öyle bir savurmayla
	(إِلَهِ)'nin sıfatı, ismi mevsul	fili mazi. (ظَلَّ)'nin ismi	car-mecrur, (عَاكِفًا) ile bağlantılıdır	(ظَلَّ)'nin haberi	yemin lamı (tekid lamı da denir), tekid nunu birleşmiş fiili muzari, mef'ul	atıf h.	tekid lamı, fiili muzari, tekid nunu birleşmiş fiili muzari, mef'u	car-mecrur	mef'ûlü mutlak

97. Dedi ki: "O halde git (çekip git buradan), bu sebeple artık sana hayatta "(Bana) hiçbir dokunma yok" demek var. Ve (ahirette de) doğrusu senin için asla değiştirilmeyecek (caymanın ve kaçınmanın mümkün olmadığı) bir vaad (yeri ve zamanı) vardır. (İbadetine) düşkün olmaya devam ettiğin ilahına bir bak; biz onu and olsun ki yakacağız, sonra da denizde öyle bir savurmayla savuracağız ki."

إِنَّمَآ	إِلٰهُكُمُ	اللَّهُ	الَّذِي	لاَ	إِلٰهَ	إِلاَّ	هُوَ ط
ancak hasr edatı	Sizin ilâhınız mübteda	Allah'tır haber	olmayan sıfat, ismi mevsul {{إِلٰهُكُمُ}'ün sıfatı denmiştir}	en-nâfiye lil'cins	ilâh (لا)'nın ismi, (موجود) olarak takdir edilen haberi mahzuftur	başka istisna h. {hasr edatı da denmiştir}	O'ndan mahzuf haberdeki gizli zamirden bedel,
sıla; isim cümlesi							

﴿ 98 ﴾	عِلْمًا	شَيْءٍ	كُلَّ	وَسِعَ
	ilim bakımından temyiz	şeyi muzafun ileyh	her mef'ul, muzaf	kuşatmıştır f. mazi, {{وَسِعَ} cümlesi, başlangıç cümlesi}

98. Sizin ilâhınız, ancak, kendisinden başka ilâh olmayan Allah'tır. O ilim bakımından her şeyi kuşatmıştır.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 317 ≻

(20 / TÂ-HÂ, 88 - 89 - 90 – 91 – 92 - 93):

(أَخْرَجَ يُخْرِجُ اِخْرَاجًا): (if´al b.) çıkardı (اَلْعِجْلُ ج عُجُولٌ): buzağı, dana (اَلْجَسَدُ ج اَجْسَادٌ): heykel, cansız cisim, vücut (نَسِيَ يَنْسَى نَسْيًا): (nâkıs fiil) unuttu, hatırından çıkardı/ terketti, hatırına getirmedi (اَلْخُوَارُ): böğürtü, böğürme (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nâkıs - mehmuz fiil) gördü [(نَفَعَ يَنْفَعُ) اَلنَّفْعُ]: fayda, fayda verme [(ضَرَّ) اَلضَّرُّ]: zarar, zarar verme (رَجَعَ يَرْجِعُ رُجُوعًا): döndü/ (sözle) karşılık verdi, cevap verdi (مَلَكَ يَمْلِكُ مِلْكًا): gücüne sahip oldu, yaratabildi (فَتَنَ يَفْتِنُ فَتْنًا): imtihan etti/ fitne çıkardı/ yaktı ateşe attı/ hayrette bıraktı (اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): emir, iş, durum (اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعً): (iftiâl bâbı) uydu, tabi oldu, arkasından yürürdü (مَا بَرِحَ – لاَ يَبْرَحُ): (devamlılık fiili) devam etti, ayrılmadı (أَطَاعَ يُطِيعُ اِطَاعَةً): (ecvef fiil, if´al bâbı) itaat etti, uyum sağladı, bağlılık gösterdi (قَبْلُ): (zarf) önce (اَلْعَاكِفُ ج عَاكِفُونَ): (ism-i fâil) ibadetten ayrılmayan, tutkun, kendini adayan (مَنَعَ يَمْنَعُ مَنْعًا): men etti, alıkoydu (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nâkıs - mehmuz fiil) gördü/ bildi/ zannetti (عَصَى يَعْصِي عَصْيًا): (nâkıs fiil) isyan etti, baş kaldırdı (ضَلَّ يَضِلُّ ضَلاَلاً): (muzaaf fiil) saptı, sapıttı/ kayboldu, zayi oldu/ yanıldı/ unuttu (رَجَعَ يَرْجِعُ رُجُوعًا): döndü

(20 / TÂ-HÂ, 94 – 95 - 96 – 97 - 98):

(اَلْاِبْنُ ج اَبْنَاءُ): erkek çocuk, oğul (اَلْاُمُّ ج اُمَّهَاتٌ): anne (اَللِّحْيَةُ): sakal (اَلرَّأْسُ ج اَرْؤُسٌ): baş (بَيْنَ): (zarf) arasında (أَخَذَ يَأْخُذُ): (mehmuz fiil) tuttu, aldı (خَشِيَ يَخْشَى): korktu, çekindi, endişe etti (رَقَبَ يَرْقُبُ رِقْبَةً):gözetti, gözetledi, bekledi (فَرَّقَ يُفَرِّقُ تَفْرِيقًا): (tef´il bâbı) ayrılık çıkardı, parçaladı, ayırdı (اَلْقَوْلُ ج اَقْوَالٌ): söz/ görüş/ iftira/ inanç (اَلْخَطْبُ ج خُطُوبٌ): üzerinde konuşma yapılan mesele, durum, terslik (اَلسَّامِرِيُّ): Hz Musa zamanında yaşamış zat (بَصُرَ يَبْصُرُ): gördü (bu fiil görüleni idrak etmeye benzeyen kuvvetli ilme ıtlak edilmekle, açıkça bilmek manasını da ifade eder) (قَبَضَ يَقْبِضُ قَبْضًا): (eli ile) tuttu, avuçladı/ çekti, siliverdi/ (rızkı vs) daralttı/ kapadı (اَلْاَثَرُ ج آثَارٌ): iz, emare (اَلْقَبْضَةُ): avuç dolusu, bir avuç/ avuç içi (نَبَذَ يَنْبِذُ نَبْذًا): attı/ hiçe saydı (سَوَّلَ يُسَوِّلُ تَسْوِيلاً): (tef´il bâbı) sürükledi, teşvik etti (اَلْمِسَاسُ): (masdar) temas, dokunma, değme [(وَعَدَ) اَلْمَوْعِدُ]: sözün yerine getirileceği vakit, yer/ vaad (نَظَرَ يَنْظُرُ): baktı (أَخْلَفَ يُخْلِفُ اِخْلاَفًا): (if´al bâbı) yerine getirmedi, döndü (ذَهَبَ يَذْهَبُ ذَهَابًا): gitti (حَرَّقَ يُحَرِّقُ): (tef´il bâbı) yaktı (اَلْيَمُّ ج يُمُومٌ): ucu bucağı görünmeyen deniz, okyanus (ظَلَّ يَظَلُّ): (muzaaf fiil) oldu (devamlılık fiillerinden) [(عَكَفَ) اَلْعَاكِفُ]: (ism-i fâil) ibadetten ayrılmayan, devamlı ibadet eden (نَسَفَ يَنْسِفُ نَسْفًا): savurdu, saçtı/ kökünden söktü (وَسِعَ يَسَعُ سِعَةً): (misal fiil) içine aldı, kapladı

﴿ CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 318 (TÂ-HÂ: 99 – 113) ﴾

كَذٰلِكَ	نَقُصُّ	عَلَيْكَ	مِنْ أَنۢبَآءِ	مَا	قَدْ	سَبَقَ ج
böylece	anlatıyoruz	Sana	haberlerinden	geçmişlerin		
car-mecrur	fiili muzari	car-mecrur {fiille bağlantılıdır}	harfi cer, mecrur isim, muzaf {fiille bağlantılıdır}	tahkik harfi	muzafun ileyh, ismi mevsul	f. mazi

وَ	قَدْ	آتَيْنَاكَ	مِنْ لَدُنَّا	ذِكْرًا ج	﴿ 99 ﴾
hal vâvı	Gerçekten	sana verdik	katımızdan	bir zikir	
	tahkik harfi	f. mazi, fâil, mef'ul	harfi cer, zarf ismi	ikinci mef'ul	

hal; fiil cümlesi

99. Sana geçmişlerin haberlerinden (bir kısmını) böylece anlatıyoruz. Gerçekten, sana katımızdan bir zikir (geçmişten bir söylem) verdik.

مَنْ	أَعْرَضَ	عَنْهُ	فَإِنَّهُ	يَحْمِلُ	يَوْمَ	الْقِيَامَةِ	وِزْرًا لا ﴿ 100 ﴾
Kim yüz çevirirse		bundan	şüphesiz ki o	yüklenir	günü	kıyamet	ağır bir yükü
mübteda, şart ismi	fi'lu'ş-şart; f. mazi, {şart cümlesi, (ذِكْرًا)'nın sıfatıdır denmiştir}	car-mecrur	cevabü'ş-şart için rabıta, tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, muzari fiil	zaman zarfı, muzaf	muzafun ileyh	mef'ul

cevabü'ş-şart; isim cümlesi. şart ve cevab cümleleri (مَنْ) mübtedasının haberidir

خَالِدِينَ	فِيهِ ط	وَ	سَآءَ	لَهُمْ	يَوْمَ	الْقِيَامَةِ	حِمْلًا لا ﴿ 101 ﴾
ebedi kalıcılar olarak	orda		ne kötü	onlar için	günü	Kıyamet	bir yüktür
(يَحْمِلُ)'nün fâilinden hal	car-mecrur	atıf h.	zem ifade eden f. mazi	car-mecrur	zaman zarfı, muzaf	muz. ileyh	temyiz

100-101. Kim bundan yüz çevirirse, şüphesiz ki kıyamet günü, orada ebedi kalıcılar olarak ağır bir (günah) yükü yüklenir. Kıyamet günü onlar için ne kötü bir yüktür.

يَوْمَ	يُنْفَخُ	فِي الصُّورِ	وَ	نَحْشُرُ	الْمُجْرِمِينَ	يَوْمَئِذٍ	زُرْقًا ج ﴿ 102 ﴾	
gün	üfürüleceği	Sur'a	,	toplarız	suçlu-günahkarları	o gün	morarmış bir halde	
(يَوْمَ الْقِيَامَةِ)'den bedel, muzaf	muz. ileyh; meçhul muzari fiili	naibi fâil	atıf h.	fiili muzari	mef'ul	zaman zarfı	(الْمُجْرِمِينَ)'den hal	

يَتَخَافَتُونَ	بَيْنَهُمْ	إِنْ	لَبِثْتُمْ	إِلَّا	عَشْرًا ﴿ 103 ﴾	
gizlice fısıldaşırlar	kendi aralarında		kalmadınız	başka	on (gün)den	
(الْمُجْرِمِينَ)'den ikinci hal; fiili muzari+fâil	mekan zarfı	nefiy h.	f. mazi, fâil	istisna h.	zaman zarfı, {(لَبِثْتُمْ) ile bağlantılıdır}	

(قائلين) (diyerek) olarak takdir edilen mahzuf fiilin mekûlu'l-kavli

102. Sur'a üfürüleceği gün, biz suçlu-günahkarları o gün, morarmış bir halde toplarız. **103**. (Dünyada) on (gün)den başka kalmadınız (yalnızca 10 gün kaldınız)" (diyerek) kendi aralarında gizlice fısıldaşırlar.

أَمْثَلُهُمْ	يَقُولُ	إِذْ	يَقُولُونَ	بِمَا	أَعْلَمُ	نَحْنُ
daha üstün olanları	derler	o zaman	Onların söyledikleri	şeyleri	daha iyi biliriz	biz
fâil	muzafun ileyh; muzari fiil cümlesi	geçmiş zaman zarfı, muzaf, {(أَعْلَمُ) ile bağlantılıdır}	sıla; fiil cümlesi	h. cer,ismi mevsul	haber	mübteda

طَرِيقَةً	إِنْ	لَبِثْتُمْ	إِلَّا	يَوْمًا ع ﴿ 104 ﴾	
yol bakımından		kalmadınız	başka	bir günden	
temyiz	nefiy h.	f. mazi, fâil	istisna h.	zaman zarfı	

104. Onların söyledikleri şeyleri biz daha iyi biliriz. Onların yol (gidişat, görüş ve akıl) bakımından daha üstün olanları o zaman: «Bir günden fazla kalmadınız» derler.

وَ	يَسْأَلُونَكَ	عَنِ الْجِبَالِ	فَقُلْ	يَنْسِفُهَا	رَبِّي	نَسْفًا لا ﴿ 105 ﴾
	Sana soruyorlar	dağlar hakkında	De ki	Onları söküpsavuracak	Benim Rabbim	kökünden
başlama h.	fiili muzari+fâil mef'ul	car-mecrur	rabıta, emir fiili	fiili muzari, mef'ul	fâil	mef'ûlü mutlak (masdarın tekit için gelmesidir)

105. Sana dağlar hakkında soruyorlar. De ki: "Benim Rabbim, onları kökünden söküp-savuracak"

﴿ 106 ﴾ فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا لَّا تَرَىٰ فِيهَا عِوَجًا وَلَا أَمْتًا ﴿ 107 ﴾

فَيَذَرُهَا	قَاعًا	صَفْصَفًا	لَّا تَرَىٰ	فِيهَا	عِوَجًا	وَ	لَا	أَمْتًا	
Böylece onları bırakacaktır	yerlerini düz	dümdüz	görmezsin	Orada	ne bir eğrilik			ne de bir tümsek	
atıf h., fiili muzari, mef'ul	hal, {(الهاء) zamirinden hal}	ikinci hal	nefy-i istikbal; nefiy h., fiili muzari, {cümle (يَذَرُهَا)'daki zamirden 3. hal}	car-mecrur	mef'ul	atıf h.	nefiy h.	(عِوَجًا) üzerine matuf	

106. "Böylece onları (dağların yerlerini) düz, dümdüz (bomboş) bırakacaktır." **107**. "Orada ne bir eğrilik görürsün, ne de bir tümsek."

يَوْمَئِذٍ	يَتَّبِعُونَ	الدَّاعِيَ	لَا	عِوَجَ	لَهُ ج	وَ
O gün	uyarlar	çağırıcıya	olmayan	hiçbir sapma	kendisinde	atıf h.
zaman zarfı	fiili muzari+ fâil	mef'ul	en-nâfiye li'l-cins (cinsini nefyeden lâ)	(لَا)'nın ismi	(لَا)'nın haberi, şibhi cümle	
			(الدَّاعِيَ)'den hal; (لَا عِوَجَ لَهُ) cümlesi			

﴿ 108 ﴾ خَشَعَتِ الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَٰنِ فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا

خَشَعَتِ	الْأَصْوَاتُ	لِلرَّحْمَٰنِ	فَلَا تَسْمَعُ	إِلَّا	هَمْسًا
kısılmıştır	sesler	Rahmana karşı	artık işitmezsin	başka bir şey	bir fısıltıdan
f. mazi	fâil	car-mecrur	atıf h.+ nefiy h., fiili muzari	istisna h.	mef'ul

108. O gün, kendisinde hiçbir sapma (eğrilik ve pürüz imkanı) olmayan çağırıcıya (İsrâfil'e) uyacaklar (hipnotize olmuş gibi bu çağrının peşinden gidecekler). Rahman (Allah)a karşı sesler kısılmıştır; artık bir fısıltıdan başka bir şey işitmezsin.

يَوْمَئِذٍ	لَا تَنْفَعُ	الشَّفَاعَةُ	إِلَّا	مَنْ	أَذِنَ	لَهُ
O gün	fayda vermez	şefaati	başkasının	kimseden	izin verdiği	kendisine
zaman zarfı	nefiy h., fiili muzari	fâil	istisna h.	mef'ul, ismi mevsul	sıla; mazi fiil	car-mecrur

الرَّحْمَٰنُ	وَ	رَضِيَ	لَهُ	قَوْلًا	﴿ 109 ﴾	يَعْلَمُ	مَا	بَيْنَ	أَيْدِيهِمْ
Rahman'ın	ve	hoşnut olduğu		sözünden		O bilir	önlerindekini (ellerinin arasındaki şeyleri)		
fâil	atıf h.	f. mazi	car-mecrur	mef'ul		fiili muzari	mef'ul, ismi mevsul	sıla; şibhi cümle	muz. ileyh, muzaf, (هِمْ): muz. ileyh

وَ	مَا	خَلْفَهُمْ		وَ	لَا يُحِيطُونَ		بِهِ	عِلْمًا	﴿ 110 ﴾
	arkalarındakini				Onlar kavrayıp kuşatamazlar		O'nu	ilim bakımından	
atıf h.	sıla; şibhi cümle	önceki (مَا) üzerine matuf, ismi mevsul	atıf h.		nefy-i istikbal; nefiy h., fiili muzari+fâil {(لَا يُحِيطُونَ) cümlesi, (خَلْفَهُمْ)'deki zamirden hal de denmiş}		car-mecrur	temyiz	

وَ	عَنَتِ	الْوُجُوهُ	لِلْحَيِّ	الْقَيُّومِ ط	وَ	قَدْ	خَابَ	مَنْ	حَمَلَ	ظُلْمًا	﴿ 111 ﴾
	boyun eğmiştir	yüzler	diri	kaim olan	ve		kaybetmiştir	kimse	yüklenen	zulüm	
başlama h.	f. mazi	fâil	car-mecrur	(الحيّ)'den bedel	hal vâvı	tahkik h.	f. mazi	fâil, ismi mevsul	sıla; fiil cümlesi	mef'ul	

109. O gün, Rahman (Allah)'ın kendisine izin verdiği ve sözünden hoşnut olduğu kimseden başkasının şefaati bir fayda vermez. **110**. O, önlerindekini de, arkalarındakini de bilir. Onlar (ise) ilim bakımından O'nu kavrayıp kuşatamazlar. **111**. (Orada) Yüzler, kaim olan diriye boyun eğmiştir ve zulüm yüklenen kaybetmiştir.

وَ	مَنْ	يَعْمَلْ	مِنَ الصَّالِحَاتِ	وَ	هُوَ	مُؤْمِنٌ	فَلَا يَخَافُ	ظُلْمًا	وَ
	Kim	işlerse	iyi işlerden	,	bir mü'min olarak		korkmaz	zulümden	
başlama h.	mübteda, şart ismi	fi'lu'ş-şart; fiili muzari	car-mecrur	hal vâvı	mübteda	haber	rabıta+ cevâbü'ş-şart; nefiy h., fiili muzari, şart ve cevabı ref mah. (مَنْ) mübtedasının haberidir	mef'ul	atıf h.

لَا	هَضْمًا	﴿ 112 ﴾	وَ	كَذَٰلِكَ	أَنْزَلْنَاهُ	قُرْآنًا	عَرَبِيًّا	وَ	صَرَّفْنَا	فِيهِ
ve	haksızlık yapılmasından			Böylece	biz onu indirdik	bir Kur'an olarak	Arapça	ve	açıkladık	onda
nefiy h.	(ظُلْمًا) üzerine matuf		başlama h.	car-mecrur	f. mazi, fâil, mef'ul	hal, mevsuf	sıfat	atıf h.	f. mazi, fâil	car-mecrur

﴿ 113 ﴾ ذِكْرًا	لَهُمْ	يُحْدِثُ	أَوْ	يَتَّقُونَ	لَعَلَّهُمْ	مِنَ الْوَعِيدِ
bir zikir	onlar için	meydana getirir	veya	korkup-sakınırlar	umulur ki onlar	tehdit olacak (şeyler)den
mef'ul	car-mecrur	fiili muzari	atıf h.	(لَعَلَّ)'nin haberi, muzari fiil +fâil	ümit ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi	car-mecrur

112. Kim bir mü'min olarak, iyi işlerden işlerse, artık o, ne zulümden, ne de haksızlık yapılmasından korkar.

113. Böylece biz onu, Arapça bir Kur'an olarak indirdik ve onda tehdit olacak (şeyler)den (korkulacak mevzuları) açıkladık; umulur ki korkup-sakınırlar veya onlar için bir zikir (düşünme, ibret) meydana getirir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 318 ≻

(20 / TÂ-HÂ, 99 – 100 - 101 – 103 – 104 – 105 – 106 – 107):

(قَصَّ يَقُصُّ قَصًّا): (muzaaf fiil) hikâye etti, anlattı (اَلنَّبَأُ ج اَنْبَاءُ): haber, vakıa, hadise (لَدُنْ): (zarf) yanında, katında (سَبَقَ يَسْبِقُ سَبْقًا): geçti, öne geçti/ kaçıp kurtuldu (أَعْرَضَ يُعْرِضُ اِعْرَاضًا عَنْ): (if'al bâbı) yüz çevirdi (سَاءَ): ne kötü (آتَى يُؤْتِي اِيْتَاءً): (mehmuz - nâkıs f., if'al b.) verdi, getirdi (اَلْخَالِدُ ج خَالِدُونَ): (ism-i fâil) bekası devam eden, kalıcı olan (حَمَلَ يَحْمِلُ حَمْلاً): yüklendi, gebe kaldı, meyve verdi, bindi (اَلْوِزْرُ ج اَوْزَارٌ): vebal, günahın cezası/ ağır yük/ günah, suç (نَفَخَ يَنْفُخُ نَفْخًا): üfledi/ tesbih ve temsil yoluyla (ruhu cesede) üfledi (حَشَرَ يَحْشُرُ حَشْرًا): topladı/ helak etti/ döndürdü (اَلْاَزْرَقُ ج زُرْقٌ): beyaz ile siyah arası bir renkte olan, mor, gri, mavi (bedenlerin zahmet ve meşakkatlerin tesiriyle eziyet ve işkenceler neticesinde morarması yahut gözlerin kör olması yahutta susuzluktan dolayı gözlerin kararması) (تَخَافَتَ يَتَخَافَتُ تَخَافُتًا): (tefâul bâbı) gizlice söyleşti, gizli gizli konuştu, fısıldaştı (يَوْمَئِذٍ): o gün (لَبِثَ يَلْبَثُ لُبْثًا): kaldı, ikamet etti, yerleşti/ gecikti/ dayandı/ karşı koydu, durdu (بَيْنَ): (zarf) arasında [اَلْاَعْلَمُ (عَلِمَ يَعْلَمُ)]: (ism-i tafdîl) en iyi bilen, daha iyi bilen [اَلْاَمْثَلُ (مَثَلَ يَمْثُلُ)]: (ism-i tafdîl) en faziletli, en güzel örnek (اَلطَّرِيقَةُ ج طَرَائِقُ): numune-i imtisal kişi, rehber/ yol/ hat/ hendek/ siret, davranış (اَلْعَشْرُ ث عَشْرَةُ): on (سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuz f.) sordu, istedi (اَلْجَبَلُ ج جِبَالٌ): dağ (اَلْقَاعُ): (çukurda bulunan) düz arazi (اَلصَّفْصَفُ): düz arazi (نَسَفَ يَنْسِفُ نَسْفًا): temelinden oynattı, kaldırdı veya savurdu, kökünden söktü (اَلْعِوَجُ): eğrilik, kusur, pürüz, sapma (وَذِرَ يَذَرُ رَذْرًا): bıraktı, ilgilenmedi (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nâkıs - mehmuz f.) gördü (اَلْاَمْتُ): yükseklik, alçaklık, iniş çıkış

(20 / TÂ-HÂ, 108 - 109 – 110 – 111 – 112 – 113):

(اَلْعِوَجُ): eğrilik, kusur, pürüz, sapma (سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا): duydu, işitti (نَفَعَ يَنْفَعُ نَفْعًا): fayda verdi, faydası oldu (اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftiâl b.) uydu, arkasından yürüdü [اَلدَّاعِي (دَعَا يَدْعُو)]: (ism-i fâil) çağıran (اَلصَّوْتُ ج اَصْوَاتٌ): ses (خَشَعَ يَخْشَعُ خُشُوعًا): huşuda bulundu, hürmet gösterdi, sakin ve sessiz oldu (أَذِنَ يَأْذَنُ اِذْنًا): (mehmuz fiil) izin verdi (اَلْهَمْسُ): sessizlik (dudağın kımıldayıp da sesin çıkmayışı ya da ayağın yere basıp da hafif tıpırtıdan başka ses çıkarmaması gibi sessizce yapılan hareket) (رَضِيَ يَرْضَى رِضًا لَهُ): (nâkıs fiil) namına seçti, tercih etti, razı oldu (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (أَحَاطَ يُحِيطُ اِحَاطَةً): (ecvef - if'al) kuşattı, şamil oldu (بَيْنَ): (zarf) arasında (اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el (خَلْفَ): (zarf) arka, geri (عَنَا يَعْنُو عُنُوًّا): (nâkıs fiil) eğildi, boyun eğdi (اَلْحَيُّ ج اَحْيَاءُ): diri, canlı, hayat sahibi (خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef fiil) korktu (اَلْوَجْهُ ج وُجُوهٌ): yüz/ mecazen zat/ başlangıç/ yön (خَابَ يَخِيبُ خَيْبَةً): (ecvef fiil) kaybetti, maksada erişemedi [اَلْقَيُّومُ (قَامَ يَقُومُ)]: (mübâlağalı ism-i fâil) zatı ile kaim olan, baki kalan, kâinatı mükemmel bir şekilde idare edip ayakta tutan, muhafaza edip gözeten (حَمَلَ يَحْمِلُ حَمْلاً): yüklendi, gebe kaldı/ meyve verdi/ hücum etti (عَمِلَ يَعْمَلُ): yaptı, işledi [اَلْهَضْمُ (هَضَمَ)]: (masdar) tam hakkını vermeme, hak yeme (أَحْدَثَ يُحْدِثُ): (if'al bâbı) yaptı, icad etti, meydana getirdi (صَرَّفَ يُصَرِّفُ): (tef'il bâbı) açıkladı/ çevirdi/ tahvil etti/ yönlendirdi (اَلْوَعِيدُ): tehdit, tehdit mevzusu (azap vs)

≺ CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 319 (TÂ-HÂ: 114 – 125) ≻

أَنْ يُقْضَى	مِنْ قَبْلِ	بِالْقُرْآنِ	وَ لَا تَعْجَلْ	الْحَقُّ ج	الْمَلِكُ	اللَّهُ	فَتَعَالَى
tamamlanıp-bitmeden muzafun ileyh; masdar ve nasb h., meçhul fiili muzari	önce h. cer, zarf ismi, mecrur muzaf	Kur'an'da car-mecrur	acele etme nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., f. muzari	Hak 2. sıfat	hükümdar olan sıfat	Allah fâil, mevsuf	yücedir başlama h., f. mazi

﴿ 114 ﴾ عِلْمًا	زِدْنِي	رَبِّ	قُلْ وَ	وَحْيُهُ ز	إِلَيْكَ
İlmimi ikinci mef'ul	arttır dua için emir fiili, nûnu vikaye, birinci mef'ul	Rabbim mahzuf nida harfinin münadası	de ve emir fiili, atıf h.	Onun vahyi naibi fâil	sana car-mecrur

114. Hak hükümdar olan Allah yücedir. Onun vahyi sana tamamlanıp-bitmeden önce, Kur'an'da (onu hemen okumakta) acele etme ve: "Rabbim, ilmimi arttır." de.

﴿ 115 ﴾ عَزْمًا ع	لَهُ	لَمْ نَجِدْ	وَ	فَنَسِيَ	مِن قَبْلُ	إِلَى آدَمَ	عَهِدْنَا	لَقَدْ	وَ
bir azim mef'ul	onda car-mecrur	Biz bulmadık cahd-ı mutlak: nefiy ve cezm h., fiili muzari	, atıf h.	fakat o unuttu atıf h., f. mazi	bundan önce harfi cer, mebni mecrur isim	Adem'e harfi cer, mecrur isim	Ahid vermiştik f. mazi, fâil	Andolsun yemin cevabı lamı, tahkik harfi	başlama h.

115. Andolsun, biz bundan önce Adem'e (cennetteki şu ağacın meyvesinden yeme, diye) ahid (emir) vermiştik de o, unutmuştu. Biz onda bir azim (kararlılık) bulmadık.

﴿ 116 ﴾ أَبَى	إِبْلِيسَ ط	إِلَّا	فَسَجَدُوا	لِآدَمَ	اسْجُدُوا	لِلْمَلَائِكَةِ	قُلْنَا	إِذْ	وَ
o direnip çekinmişti f. mazi, {(أَبَى) cümlesi, başlangıç cümlesi}	İblis'in müstesna	dışında istisna h.	secde etmişlerdi atıf h., (f. mazi, fâil	Adem için harfi cer, mecrur isim	secde edin emir fiili, fâil	meleklere car-mecrur	demiştik muzafun ileyh: mazi fiil + fâil	Bir zamanlar zarf ismi, (اذكر) takdir edilen fiilin mef'ulü, muzaf	başlama h.

116. Bir zamanlar meleklere: "Adem için (Allah'a) secde edin" demiştik, İblis'in dışında (hepsi) secde etmişlerdi, o direnip çekinmişti.

فَلَا يُخْرِجَنَّكُمَا	لِزَوْجِكَ	وَ	لَكَ	عَدُوٌّ	هَذَا	إِنَّ	آدَمُ	يَا	فَقُلْنَا
sakın ikinizi çıkarmasın rabıta (atıf h. de denmiştir) +nehy-i gâibin tekidi; nehiy ve cezm h., tekit nunu birleşmiş fiili muzari, mef'ul	eşine harfi cer, mecrur isim	ve atıf h.	sana car-mecrur	düşmandır (إِنَّ)'nin haberi,. mekûlü'l-kavl cümlesi	bu (إِنَّ)'nin ismi, işaret ismi	doğrusu tekid ve nasb harfi	Ey Adem münada	nida h.	Sonrasında demiştik başlama h., f. mazi, fâil

﴿ 118 ﴾ لَا تَعْرَى لا	وَ	فِيهَا	أَلَّا تَجُوعَ	لَكَ	إِنَّ	﴿ 117 ﴾	فَتَشْقَى	مِنَ الْجَنَّةِ
çıplak kalmaman nefiy h., fiili muzari	ve atıf h.	ordadır car-mecrur	acıkmaman (إِنَّ)'nin muahhar ismi; masdar ve nasb h., nefiy h., fiili muzari	senin (إِنَّ)'nin mukaddem haberi	Doğrusu tekid ve nasb harfi		sonra bu sebeple mutsuz olursun fâ-i sebebiye ve nasb h., fiili muzari	cennetten car-mecrur

117. Sonrasında: "Ey Adem, doğrusu bu sana ve eşine düşmandır; sakın sizi cennetten çıkarmasın, sonra bu sebeple mutsuz olursun." dedik. **118.** Doğrusu, senin acıkmaman ve çıplak kalmaman ordadır (cennettedir).

﴿ 119 ﴾ لَا تَضْحَى	وَ	فِيهَا	لَا تَظْمَأُ	أَنَّكَ	وَ
sıcaktan bunalmazsın nefy-i istikbal; nefiy h., fiili muzari	ve atıf h.	orada car-mecrur	susamazsın (أَنَّ)'nin haberi; nefiy h., fiili muzari	doğrusu sen tekid ve nasb harfi, (أَنَّ)'nin ismi	Ve atıf h.

119. Ve doğrusu sen orada susamazsın ve sıcaktan bunalmazsın."

هَلْ أَدُلُّكَ	آدَمُ	يَا	قَالَ	الشَّيْطَانُ	إِلَيْهِ	فَوَسْوَسَ
Sana göstereyim mi soru h., f. mazi, mef'ul	Adem münada	Ey nida h.	dedi f. mazi	şeytan fâil	ona car-mecrur	Böylece vesvese verdi başlama h., f. mazi

﴿ 120 ﴾ عَلَى شَجَرَةِ الْخُلْدِ وَ مُلْكٍ لا يَبْلَى

ağacını (harfi cer, mecrur isim, muzaf) | sonsuzluk (muzafun ileyh) | ve (atıf h.) | bir mülkü (شَجَرَةِ üzerine matuf, mevsuf) | yok olmayacak (مُلْكٍ'nin sıfatı; fiil cümlesi nefiy h., fiili muzari)

120. Böylece şeytan ona vesvese verdi; "Ey Adem! Sana sonsuzluk ağacını ve yok olmayacak bir mülkü göstereyim mi?" dedi.

فَأَكَلاَ مِنْهَا فَبَدَتْ لَهُمَا سَوْآتُهُمَا وَ طَفِقَا يَخْصِفَانِ

Sonunda ikisi yediler (atıf h., f. mazi, fâil) | ondan (car-mecrur) | hemen akabinde göründü (atıf h., f. mazi) | kendilerine (car-mecrur) | ayıp yerleri (fâil) | atıf h. | başladılar (f. mazi, nâsih (başlama fiilli), طَفِقَ'nın ismi) | örtmeye (طَفِقَ'nın haberi, muzari fiil, fâil)

﴿ 121 ﴾ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ وَ عَصَى آدَمُ رَبَّهُ فَغَوَى ص

üzerlerine (car-mecrur) | yaprağından (harfi cer, mecrur isim, muzaf) | cennet (muzafun ileyh) | başlama h. | isyan etmiş oldu (f. mazi) | Adem (fâil) | Rabbine (mef'ul) | böylece yolunu şaşırdı (atıf h., f. mazi)

121. Sonunda ikisi ondan yediler, hemen akabinde ayıp yerleri kendilerine göründü (ortaya çıktı), üzerlerine cennet yaprağından örtmeye başladılar. Adem, Rabbine isyan etmiş oldu da yolunu şaşırdı (düzeni bozuldu).

﴿ 122 ﴾ ثُمَّ اجْتَبَاهُ رَبُّهُ فَتَابَ عَلَيْهِ وَ هَدَى

Sonra (atıf h.) | onu seçti (f. mazi, mef'ul) | Rabbi (fâil) | akabinde tevbesini kabul etti (car-mecrur | atıf h., f. mazi) | ve (atıf h.) | doğru yolu gösterdi (f. mazi)

122. Sonra Rabbi onu seçti, akabinde tevbesini kabul etti ve doğru yolu gösterdi.

قَالَ اهْبِطَا مِنْهَا جَمِيعًا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ ج

dedi (f. mazi) | inin (emir fiili, fâil) | ordan (car-mecrur) | hep birlikte ((اهْبِطَا'nın fâilinden hal) | Birbirinize (mübteda | car-mecrur {(عَدُوٌّ) ile bağlantılıdır) | düşman olarak (haber)

((اهْبِطَا'nın fâilinden ikinci hal; isim cümlesi)

﴿ 123 ﴾ فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلاَ يَضِلُّ وَ لاَ يَشْقَى

Sonra eğer (atıf h., (إِنْ): şart h., (مَا): zaide) | size gelirse (fi'lu'ş-şart; tekit nunu birleşmiş fiili muzari, mef'ul) | benden (car-mecrur) | bir yol gösterici (fâil) | kim de (cevabü'ş-şart için rabıta, mübteda, şart ismi) | uyar sa (fi'lu'ş-şart; f. mazi) | benim hidayetime uyarsa (mef'ul) | artık o şaşırıp sapmaz (rabıta (bağlaç)+ cevâbü'ş-şart; nefy-i istikbal; nefiy h., fiili muzari, şart ve cevab cümleleri (مَنْ) mübtedasının haberidir.[3]) | ve (atıf h.) | mutsuz olmaz (nefy-i istikbal; nefiy h., fiili muzari)

({ مَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ...) cümlesi, (إِمَّا)'nın cevabü'ş-şartı }

123. Dedi ki: "Birbirinize düşman olarak, hep birlikte ordan inin. Sonra eğer size benden bir yol gösterici gelirse ve kim de benim o hidayetime uyarsa artık o şaşırıp sapmaz ve mutsuz olmaz."

وَ مَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا

ve (atıf h.) | Kim (mübteda, şart ismi) | yüz çevirirse (fi'lu'ş-şart; f. mazi) | benim zikrimden (h. cer, mecrur isim) | artık (cevabü'ş-şart için rabıta, tekid ve nasb harfi) | onun için vardır ((إِنَّ)'nin mukaddem haberi) | bir geçim ((إِنَّ)'nin muahhar ismi, mevsuf,) | dar (sıfat)

cevâbü'ş-şart; isim cümlesi; şart ve cevab cümleleri (مَنْ) mübtedasının haberi

[3] (مَنِ اتَّبَعَ) cümlesi, (إِمَّا)'nın birinci cevabü'ş-şartı, takdir edilen mübteda ile birlikte (فهـــو لا يـــضل) cümlesi, ikinci cevabü'ş-şartıdır da denmiştir.

﴿ 124 ﴾

وَ	نَحْشُرُهُ	يَوْمَ	الْقِيَامَةِ	أَعْمَى
ve	biz onu haşrederiz	günü	kıyamet	kör olarak
atıf h.	fiili muzari, mef'ul	zaman zarfı	muzafun ileyh	(نحشره)'deki mef'ul zamirden hal

124. "Kim benim zikrimden yüz çevirirse, artık onun için dar (sıkıntılı) bir geçim vardır ve biz onu kıyamet günü kör olarak haşrederiz."

﴿ 125 ﴾

قَالَ	رَبِّ	لِمَ	حَشَرْتَنِي	أَعْمَى	وَ	قَدْ	كُنْتُ	بَصِيرًا
demiştir	Rabbim	niçin	beni haşrettin	kör olarak	, hal vâvı	tahkik h.	ben biriyken	görmekte olan
f. mazi	mahzuf nida harfinin münadası	harfi cer, soru ismi (tahfif için elif kaldırılmış)	f. mazi, fâil, (نِ): nûnu vikaye, mef'ul	mef'ul zamirden hal			f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi

(حَشَرْتَنِي)'deki mef'ul zamirden 2. hal; fiil cümlesi

125. "O da (orda şöyle) demiş olur: - Rabbim, ben görmekte olan biriyken, beni niçin kör olarak haşrettin?"

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 319 ≻

(20 / TÂ-HÂ, 114 – 115 – 116 - 117 – 118 – 119):

(تَعَالَى يَتَعَالَى تَعَالُيًا): (tefâul b.) kıyas edilemeyecek derecede yüksek oldu, yüce oldu (عَهِدَ يَعْهَدُ عَهْدًا): emretti, ahdetti

(اَلْمَلِكُ ج مُلُوكٌ): melik, sultan, hükümdar/ Esma-i ilahiyeden: mülkünde istediği gibi tasarruf eden, her şeye hükmedebilen

(عَجِلَ يَعْجَلُ عَجَلاً): acele etti (اَلْعَزْمُ): azim, kesin karar, sağlam niyet (قَضِيَ يَقْضِي): (nâkıs fiil) tamamladı / yapıp bitirdi

(نَسِيَ يَنْسَى نَسْيًا): (nâkıs fiil) unuttu, hatırından çıkardı (سَجَدَ يَسْجُدُ سُجُودًا): secde etti, eğildi, boyun eğdi, bağlandı

(وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal fiil) buldu (أَبَى يَأْبَى): (nâkıs-mehmuz f.) razı olmadı, dayattı (زَادَ يَزِيدُ): (ecvef fiil) artırdı, arttı

(اَلْعَدُوُّ ج اَعْدَاءُ): düşman (اَلزَّوْجُ ج اَزْوَاجٌ): karı, zevce, eş (أَخْرَجَ يُخْرِجُ): (if'al bâbı) çıkardı (جَاعَ يَجُوعُ): (ecvef fiil) acıktı

(شَقِيَ يَشْقَى شَقًا): (nâkıs fiil) bedbaht, kötü halli oldu, mesud olmadı (ظَمِئَ يَظْمَأُ ظَمَاءً): susadı, susuz kaldı

(عَرِيَ يَعْرَى عَرْيًا): (nâkıs fiil) çıplak oldu, çıplak kaldı (ضَحِيَ يَضْحَى ضُحِيًّا): (nâkıs fiil) sıcaklandı, güneşte yandı

(20 / TÂ-HÂ, 120 – 121 – 122 - 123 – 124 - 125):

(وَسْوَسَ يُوَسْوِسُ وَسْوَسَةً): (dahrece bâbı) vesvese verdi, dürtükledi/ içinden geçirdi

(دَلَّ يَدُلُّ دَلاَلَةً): (muzaaf fiil) delalet etti, gösterdi (بَلِيَ يَبْلَى بَلاَءً): (nâkıs fiil) eskidi, zeval buldu/ gözden kayboldu

(اَلشَّجَرَةُ ج اَشْجَارٌ): ağaç [(خَلَدَ يَخْلُدُ) اَلْخُلْدُ]: sonsuzluk, ebediyet (اَلْمُلْكُ): saltanat, mülk, mülkiyet

(بَدَا يَبْدُو بَدْوًا): (nâkıs fiil) zuhur etti, ortaya çıktı/ kıra çıktı, kırda oturdu (اَلْوَرَقُ ج اَوْرَاقٌ): yaprak, kâğıt, kâğıt para

(اَلسَّوْءَةُ ج سَوْءَاتٌ): izharı ayıp olup örtülmesi gerekli olan ayıp ve çirkin yer (أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلٌ): (mehmuz fiil) yedi

(طَفِقَ يَطْفَقُ طَفَقًا): (başlama fiillerinden) ...a başladı, (خَصَفَ يَخْصِفُ خَصْفًا): örttü, yapıştırdı, bağladı, yamadı

(عَصَى يَعْصِي عَصْيًا): (nâkıs fiil) isyan etti, baş kaldırdı (غَوَى يَغْوَى غَيًّا): düzeni bozuldu, zarar gördü/ rahatı kaçtı/ azdı

(تَابَ يَتُوبُ تَوْبًا عَلَى): (ecvef fiil) tevbesini kabul etti (اِجْتَبَى يَجْتَبِي اِجْتِبَاءً): (iftiâl bâbı) seçti (اَلْهُدَايَ): hak din, doğru yol

(هَبَطَ يَهْبِطُ هُبُوطًا): indi, düştü, yuvarlandı/ konakladı (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (nâkıs ve mehmuz fiil) geldi

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftiâl bâbı) uydu, tabi oldu, arkasından yürüdü [(هَدَى يَهْدِي) اَلْهُدَى]: hidayet, doğru yol

(ضَلَّ يَضِلُّ ضَلاَلاً): (muzaaf fiil) saptı/ kayboldu, zayi oldu/ yanıldı/ gizlendi (اَلْعَدُوُّ ج اَعْدَاءُ): düşman

(شَقِيَ يَشْقَى شَقًا): (nâkıs f.) bedbaht, kötü halli oldu, mesud olmadı (حَشَرَ يَحْشُرُ حَشْرًا): topladı, helak etti, döndürdü

(أَعْرَضَ يُعْرِضُ): (if'al bâbı) yüz çevirdi (اَلْمَعِيشَةُ ج مَعَايِشُ): geçim kaynağı (اَلْاَعْمَى ج عُمْيٌ): kör (اَلضَّنْكُ): dar, kıt, darlık, fakirlik

≺ CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 320 (TÂ-HÂ: 126 – 135) ≻

﴿ 126 ﴾ قَالَ كَذٰلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيتَهَا ۚ وَ كَذٰلِكَ الْيَوْمَ تُنْسَى

Der ki	İşte böyle	sana geldi	ayetlerimiz	fakat sen onları unuttun		işte böylece	bugün de	sen unutulmaktasın	
f. mazi	car-mecrur	f. mazi, mef'ul	fâil	atıf h., f. mazi, fâil, muttasıl mef'ul	atıf h.	car-mecrur	zaman zarfı	meçhul fiili muzari	

126. (Allah da o zaman) der ki: "İşte böyle, sana ayetlerimiz geldi, fakat sen onları unuttun, işte böylece bugün de sen unutulmaktasın."

وَ كَذٰلِكَ نَجْزِي مَنْ أَسْرَفَ وَ لَمْ يُؤْمِنْ بِآيَاتِ

İşte	biz cezalandırırız	haddi aşan kimseleri		ve	inanmayan	ayetlerine
car-mecrur	fiili muzari	sıla; fiil cümlesi; f. mazi	mef'ul, ismi mevsul	atıf h.	cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., fiili muzari	harfi cer, mecrur isim, muzaf,

﴿ 127 ﴾ رَبِّهِ ۖ وَ لَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَدُّ وَ أَبْقَى

Rabbinin		azabı	ahiretin	kesinlikle daha şiddetli	ve	daha süreklidir
muz. ileyh, bir sonraki zamir için muzaf, (هِ):muzafun ileyh	başlama h.	ibtida h. {tekid lamı da denmiştir} , mübteda, muzaf	muzafun ileyh	haber	atıf h.	(أَشَدُّ) üzerine matuf

127. İşte biz haddi aşanları ve Rabbinin ayetlerine inanmayan kimseleri böyle cezalandırırız; ahiretin azabı ise kesinlikle daha şiddetli ve daha süreklidir.

أَ فَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ

soru h.	hidayete (doğru yola) iletmedi mi	onları	nicelerini	helak etmemiz	kendilerinden önceki	nesillerden
	başlama h., cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., illet harfinin düşmesiyle meczum fiili muzari	car-mecrur	mef'ul mukaddem {kem-i haberiye }	f. mazi, fâil, {cümle olarak nasb mahallinde (يَهْدِ)'nin mef'ulü olup (كَمْ) ile bağlantılı da denmiş}	zaman zarfı	car-mecrur

﴿ 128 ﴾ يَمْشُونَ فِي مَسَاكِنِهِمْ ۗ إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَآيَاتٍ لِأُولِي النُّهَىٰ ۚ

yürüyüp durdukları	meskenlerinde	Doğrusu	bunda vardır	işaretler	sahipleri için	akıl
(لَهُمْ)'deki zamirden hal; fiil cümlesi	harfi cer, mecrur isim	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin haberi; şibhi cümle	tekit lamı, (إِنَّ)'nin muahhar ismi	h. cer, mecrur isim, muzaf, {(آيَاتٍ)'nin sıfatı }	muzafun ileyh, maksur isim

128. (Bugün) Meskenlerinde yürüyüp durdukları, kendilerinden önceki nesillerden nicelerini helak etmemiz, onları hidayete (doğru yola) iletmedi mi? Doğrusu bunda akıl sahipleri için işaretler vardır.

﴿ 129 ﴾ وَ لَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَكَانَ لِزَامًا وَ أَجَلٌ مُسَمًّى ۖ

Eğer olmasaydı	bir söz	geçmiş	Rabbinden	olurdu	kaçınılmaz	ve	bir ecel	isimlenmiş
şart h.	mübteda, { (موجود) takdir edilen haberi mahzuf da denmiş}	haber, mazi fiil cüm.	h. cer+ mecrur isim, muzaf+ muz.ileyh	(لَوْلَا)'nın cevabı için gelen lam, f. mazi, nâsih, ismi gizli zamiri	(كَانَ)'nin haberi	atıf h.	(كَلِمَةٌ) üzerine matuf, mevsuf	sıfat, maksur isim
başlama h.								

129. Eğer Rabbinden geçmiş bir söz ve isimlenmiş (belirlenmiş) bir ecel (süre) olmasaydı kesinlikle (helak edilmeleri) kaçınılmaz olurdu.

فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَ سَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَ قَبْلَ غُرُوبِهَا ۚ

O halde sabırlı ol	onların söylediği şeylere karşı		ve	tesbih et	hamd ile	Rabbini		doğuşundan önce		güneşin	ve	batışından önce
rabıta, emir fiil	h. cer, ismi mevsul {(مَا): masdar h. de denmiş}	sıla; muzari fiil +fâil	atıf h.	emir fiili	h. cer, mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh, muzaf, (كَ): muz. ileyh	zaman zarfı, muzaf	muzafun ileyh, muzaf	atıf h.	muzafun ileyh	zaman zarfı, muzaf	muz. ileyh, muzaf, (هَا): muzafun ileyh

﴿ 130 ﴾ وَ مِنْ آنَاءِ اللَّيْلِ فَسَبِّحْ وَ أَطْرَافَ النَّهَارِ لَعَلَّكَ تَرْضَىٰ

saatlerinden		Gece	tesbih et	ve	uçlarında	gündüzün	Belki	hoşnut olursun
h.cer, mecrur isim, muzaf {(سَبِّحْ) ile bağlantılı}	atıf h.	muz. ileyh	atıf h. {zaide de denmiştir}, emir fiili	atıf h.	(قَبْلَ) üzerine matuf, muzaf	muzafun ileyh	ümit ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi	(لَعَلَّ)'nin haberi: muzari fiil cümlesi

130. O halde onların söylediği şeylere karşı sabırlı ol, güneşin doğuşundan önce ve batışından önce Rabbini hamd ile tesbih et. Gece saatlerinden bir bölümde ve gündüzün uçlarında tesbih et. Belki sen (böylelikle) hoşnut olursun.

وَ	لاَ تَمُدَّنَّ	عَيْنَيْكَ	إِلَى مَا	مَتَّعْنَا	بِهِ	أَزْوَاجًا	مِنْهُمْ	زَهْرَةَ	الْحَيَاةِ	الدُّنْيَا
	gözünü uzatma		faydalandırdığımız şeylere		kendisiyle	bazı çiftleri	onlardan	süsü olarak	hayatının	dünya
	mef'ul		harfi cer, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cümlesi; fâil	car-mecrur	mef'ul	car-mecrur	hal, mansub, muzaf {(أَزْوَاجًا)'den bedel de denmiş}	muzafun ileyh, mecrur, mevsuf	sıfat

لِنَفْتِنَهُمْ	فِيهِ ط	وَ	رِزْقُ	رَبِّكَ	خَيْرٌ	وَ	أَبْقَى	﴿ 131 ﴾	وَ	أْمُرْ	أَهْلَكَ	بِالصَّلاَةِ
kendilerini denememiz için	onda		rızkı	Rabbinin	daha hayırlı	ve	daha süreklidir			emret	Ehline	namazı
ta'lil (sebep) ve nasb h., fiili muzari, mef'ul	car-mecrur	başlama h.	mübteda	muzafun ileyh, muzaf, (كَ):muz.ileyh	haber	atıf h.	(خَيْرٌ) üzerine matuf		atıf h.	emir fiili		mef'ul

﴿ 132 ﴾	لِلتَّقْوَى	الْعَاقِبَةُ	وَ	نَرْزُقُكَ ط	نَحْنُ	رِزْقًا ط	لاَ نَسْأَلُكَ	عَلَيْهَا ط	اصْطَبِرْ	وَ		
	takvanındır	akibet		sana rızık veriyoruz	biz	rızık	Biz senden istemiyoruz	ona	sen de sabırla devam et			
	haber	mübteda	başlama h.	haber, muzari fiil cüm.,mef'ul	mübteda	ikinci mef'ul	nefy-i istikbal; nefiy h., fiili muzari, mef'ul	car-mecrur	emir fiili	atıf h.		

131. Sakın onlardan bazı çiftleri (grupları), kendilerini onda denemek için dünya hayatının süsü olarak kendisiyle faydalandırdığımız şeylere gözünü uzatma (dünya saltanat ve lüksüne gözünü dikme). Rabbinin rızkı daha hayırlı ve daha süreklidir. **132**. Ehline (ailene, ümmetine, yakınlarına, etrafına) namazı emret ve sen de onda sabırla devam et (kararlı ol). Biz senden rızık istemiyoruz, biz sana rızık veriyoruz. (Güzel) akibet takvanındır.

أَ	مِنْ رَبِّهِ ط	بِآيَةٍ	يَأْتِينَا	لَوْلاَ	قَالُوا	وَ
mi	Rabbinden	bir mucize	Bize getirmeli	değil miydi	dediler	
soru h.	harfi cer, (mecrur isim, {(آية)'in sıfatı}	car-mecrur	fiili muzari, mef'ul	şart h.	f. mazi, fâil	başlama h.

﴿ 133 ﴾	الْأُولَى	فِي الصُّحُفِ	مَا	بَيِّنَةُ	لَمْ تَأْتِهِمْ	وَ
	Önceki	sahifelerdeki	şeylerin	açık belgesi	onlara gelmedi (mi)	
	sıfat	sıla; şibhi cümle	muzafun ileyh, ismi mevsul	fâil, muzaf	cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., fiili muzari, mef'ul	atıf h.

133. "Bize Rabbinden bir ayet (mucize, işaret) getirmeli değil miydi?" Önceki sahifelerdekilerin (kitapların) açık belgesi onlara gelmedi mi?

أَرْسَلْتَ	لَوْلاَ	رَبَّنَا	لَقَالُوا	مِنْ قَبْلِهِ	بِعَذَابٍ	أَهْلَكْنَاهُمْ	أَنَّا	لَوْ	وَ	
göndermeli	değil miydin	Rabbimiz	derlerdi	bundan önceki	bir azab ile	onları helak etseydik	biz	Şayet		
f. mazi, fâil	şart h.	mahzuf nida harfiyle münada	cevabü'ş-şart için rabıta, f. mazi, fâil	harfi cer, zarf ismi, (عذاب)'nin sıfatı}	car-mecrur	(أَنَّ)'nin haberi, mazi fiil cümlesi, fâil, mef'ul	(أَنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	şart h.	başlama h.

﴿ 134 ﴾	نَخْزَى	وَ	أَنْ نَذِلَّ	مِنْ قَبْلِ	آيَاتِكَ	فَنَتَّبِعَ	رَسُولاً	إِلَيْنَا	
	zelil	ve	rezil olmadan	önce	senin ayetlerine	ki tâbi olsaydık	bir elçi	bize	
	mansub fiili muzari	atıf h.	muzafun ileyh, masdar ve nasb h., fiili muzari,	harfi cer, zarf ismi, muzaf	mef'ul	fâ-i sebebiye, fiili muzari	mef'ul	car-mecrur	

134. Şayet biz onları bundan önceki bir azab ile helak etseydik, kesinlikle: "Rabbimiz, bize bir elçi göndermeli değil miydin, zelil ve rezil olmadan önce senin ayetlerine tâbi olsaydık." derlerdi.

أَصْحَابُ	مَنْ	فَسَتَعْلَمُونَ	فَتَرَبَّصُوا ج	مُتَرَبِّصٌ	كُلٌّ	قُلْ
sahipleri	kimler	Sonra bileceksiniz	o halde bekleyip gözleyin	bekleyip gözlemektedir	Herkes	De ki
haber, muzaf, cümle	mübteda, soru ismi	atıf h. istikbal (gelecek zaman) h., fiili muzari+fâil	atıf h. emir fiili, fâil	haber	mübteda	emir fiili

(تَعْلَمُونَ)'nin mef'ûlü; isim cümlesi

﴿ 135 ﴾	اهْتَدَى	مَنِ	وَ	السَّوِيِّ	الصِّرَاطِ
	doğru yolda olan kim(miş)		ve	düzgün	yolun
	haber, mazi fiil cümlesi cümle	mübteda, soru ismi	atıf h.	sıfat	muzafun ileyh, mevsuf

135. De ki: "Herkes bekleyip gözlemektedir; o halde siz de bekleyip gözleyin. Sonra, düzgün yolun sahipleri kimler ve doğru yolda olan kim(miş), bileceksiniz."

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 320 ≻

(20 / TÂ-HÂ, 126 – 127 - 128 - 129 – 130 – 131):

(أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا): (nâkıs ve mehmuz fiil) geldi (جَزَى يَجْزِي جَزَاءً): (nâkıs fiil) karşılığını verdi (قَبْلُ): (zarf) önce

(نَسِيَ يَنْسَى نَسْيًا): (nâkıs fiil) unuttu, hatırından çıkardı, terk etti, hatırına getirmedi/ unutulmuş gibi muamele yaptı

(أَسْرَفَ يُسْرِفُ إِسْرَافًا): (if'al bâbı) israf etti, orta yolu aştı (آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانًا): (mehmuz fiil, if'al bâbı) inandı, emin kıldı

(اَلْقَرْنُ ج قُرُونٌ): aynı zamanın insanları, muasır olanlar [(شَدَّ يَشُدُّ) اَلْأَشَدُّ]: (ism-i tafdîl) daha kuvvetli, en şiddetli, en sıkı

(اَلْأَبْقَى) : (ism-i tafdîl) en baki, fani olmayan (هَدَى يَهْدِي): (nâkıs fiil) hidayet verdi, doğru yola iletti (اَلْمَسْكَنُ ج مَسَاكِنُ): mesken

(أَهْلَكَ يُهْلِكُ إِهْلَاكًا): (if'al bâbı) helak etti, öldürdü,telef etti, harcadı,kökünü kazıdı (اُولُو ث اُولَاتُ): sahipler

(مَشَى يَمْشِي مَشْيًا): (nâkıs fiil) yürüdü/ adım attı/ yolundan gitti/ doğru yolda gitti (اَلنُّهْيَةُ ج نُهًى): akıl

(اَلْكَلِمَةُ ج كَلِمَاتٌ): kelam, söz/ ilahi hüküm (سَبَقَ يَسْبِقُ سَبْقًا): geçti, öne geçti/ kaçıp kurtuldu

(اَللِّزَامُ): kaçınılmaz, zaruri, gerekli/ sabit (اَلزَّهْرَةُ ج زُهُورٌ): çiçek, süs (اَلنَّهَارُ ج اَنْهُرٌ): gündüz

[(سَمَّى يُسَمِّي) اَلْمُسَمَّى]: (ism-i mef'ûl) isimlendirilmiş, muayyen, belirli (صَبَرَ يَصْبِرُ صَبْرًا): sabretti, bekledi

(سَبَّحَ يُسَبِّحُ تَسْبِيحًا): (tef'il bâbı) tesbih, tenzih ve takdis etti [(طَلَعَ يَطْلُعُ) اَلطُّلُوعُ]: (masdar) doğma

[(غَرَبَ يَغْرُبُ) اَلْغُرُوبُ]: batış (اَلْإِنَى ج آنَاءُ): vakit, saat (اَلطَّرَفُ ج اَطْرَافٌ): taraf, uç (اَلَّيْلُ ج لَيَالٍ): gece

(رَضِيَ يَرْضَى رِضًا): (nâkıs fiil) hoşnud oldu, hoşlandı, tercih etti, razı oldu, sevdi (لَعَلَّ): umulur ki, belki, ta ki, için, diye

(مَدَّ يَمُدُّ مَدًّا): (muzaaf fiil) dikti/ uzattı/ düzledi/kaplattı/ bollaştırdı/ mühlet verdi (اَلْعَيْنُ ج عُيُونٌ): göz/ pınar, kaynak

(مَتَّعَ يُمَتِّعُ تَمْتِيعًا): (tef'il bâbı) nimetlendirdi/ uzun ömürler verdi/ iyilikte bulundu (اَلزَّوْجُ ج اَزْوَاجٌ): eş, çift, zevce

(فَتَنَ يَفْتِنُ فَتْنًا): denedi/ yaktı, ateşe attı/ eziyet etti [(بَقِيَ يَبْقَى) اَلْأَبْقَى]: (ism-i tafdîl en baki, fani olmayan

(20 / TÂ-HÂ, 132 - 133 -134 – 135):

(أَمَرَ يَأْمُرُ أَمْرًا): (mehmuz fiil) emretti [(رَزَقَ يَرْزُقُ) اَلرِّزْقُ]: rızık (اَلْعَاقِبَةُ ج عَوَاقِبُ): akıbet, son, netice

(اِصْطَبَرَ يَصْطَبِرُ اِصْطِبَارًا): (iftiâl bâbı) çok sabırlı oldu, ziyade tahammül etti (اَلصَّحِيفَةُ ج صُحُفٌ): sahife

(سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالًا): (mehmuz fiil) istedi, sordu, hesaba çekti (أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا ب): (nâkıs ve mehmuz fiil) getirdi

(أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا): (nâkıs ve mehmuz f.) geldi (اَلْبَيِّنَةُ ج بَيِّنَاتٌ): apaçık, izah eden (اَلْأَوَّلُ ث اُولَى): ilk, birinci, önceki

(أَهْلَكَ يُهْلِكُ إِهْلَاكًا): (if'al bâbı) helak etti, felakete uğradı, harcadı, öldürdü (أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالًا): (if'al bâbı) gönderdi

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftiâl b.) uydu, arkasından yürüdü (خَزِيَ يَخْزَى خِزْيًا): (nâkıs fiil) alçak, kepaze, rezil rüsva oldu

(ذَلَّ يَذِلُّ ذُلًّا): (muzaaf fiil) (herhangi bir zorlamadan dolayı) zillet gösterdi, hakir ve zelil oldu, alçak ve aşağılık oldu

[(تَرَبَّصَ يَتَرَبَّصُ) اَلْمُتَرَبِّصُ]: (ism-i fâil) duran, bekleyen, gözetleyen (قَبْلُ): (zarf) önce

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (اَلصَّاحِبُ ج اَصْحَابٌ): arkadaş (اَلصِّرَاطُ): eğri büğrü olmayan, dosdoğru ve düzgün yol

(اِهْتَدَى يَهْتَدِي اِهْتِدَاءً): (nâkıs - iftiâl) hidayete erdi, doğru yolu buldu, tanıdı (اَلسَّوِيُّ): dosdoğru, kâmil, düzgün

ONALTINCI CÜZÜN SONU

17. CÜZ

سورة الأنبياء (21)

(ENBİYA (Peygamberler) **SÛRESİ)**

(Mekke'de inmiştir. 112 ayettir.)

≺ CÜZ: 17, KUR'ÂN SAYFASI: 321 - 330 ≻

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmân, Rahîm Allah'ın adıyla

اِقْتَرَبَ	لِلنَّاسِ	حِسَابُهُمْ	وَ	هُمْ	فِي غَفْلَةٍ	مُعْرِضُونَ ج	﴿1﴾
yaklaştı	İnsanların	hesapları	,	onlar	gaflet içinde	yüz çeviriyorlar	
fiili mazi	car-mecrur	fail	hal vâvı	mübteda	haber: şibhi cümle	ikinci habe	

hal: isim cümlesi

1. İnsanların hesapları (hesaba çekilme zamanları) yaklaştı. (Hal böyle iken) onlar gaflet içinde yüzçeviriyorlar.

مَا يَأْتِيهِمْ	مِنْ ذِكْرٍ	مِنْ رَبِّهِمْ	مُحْدَثٍ	إِلاَّ	اسْتَمَعُوهُ	وَ
kendilerine gelmez ki	bir zikir	Rablerinden	yeni	illa	onu dinlerler	
nefiy h., fiili muzari, mef'ul	zaid cer, fail, mevsuf,	(ذِكْرٍ)'in sıfatı: şibhi cüm	(ذِكْرٍ)'in 2. sıfatı	istisna h.	fiili mazi, fail, mef'ul	hal vâvı

هُمْ	يَلْعَبُونَ لا	﴿2﴾	لاَهِيَةً	قُلُوبُهُمْ ط	وَ	أَسَرُّوا	النَّجْوَى ق
	alaya alarak		eğlenerek	kalpleri		gizlediler	şu fısıltıyı
mübteda	haber; fiil cümlesi		hal	fail	başla-ma h.	fiili mazi, fail	mef'ûl, maksur isim

الَّذِينَ	ظَلَمُوا ق	هَلْ	هَذَا	إِلاَّ	بَشَرٌ	مِثْلُكُمْ ج
Zulmedenler		mıdır	Bu	başkası	bir insandan	sizin gibi
ismi mevsul (أَسَرُّوا)'nun failinden bedel	fiili mazi, fail	soru h.	mübteda, işaret ismi	istisna h.	haber, mevsuf	sıfat

أَ	فَتَأْتُونَ	السِّحْرَ	وَ	أَنْتُمْ	تُبْصِرُونَ	﴿3﴾
mi	geliyorsunuz	sihre		Siz	göz göre göre	
soru h.	atıf h., fiili muzari+fâil	mef'ul	hal vâvı	mübteda	haber: fiil cümlesi ref mah.; fiili muzari+fâil	

hal: isim cümlesi

2-3. Rablerinden kendilerine yeni bir zikir (hatırlatıcı bir öğüt) gelmez ki illa onu alaya alarak, kalpleri (zevkler peşinde) eğlenerek dinlerler. Zulmedenler, şu fısıltıyı gizlediler (toplantılarında gizlice şöyle fısıldaştılar): "Bu (şahıs), sizin gibi bir insandan başkası mıdır? Siz, göz göre göre sihre mi geliyorsunuz?".

قَالَ	رَبِّي	يَعْلَمُ	الْقَوْلَ	فِي السَّمَآءِ	وَ	الْأَرْضِ ز	وَ	هُوَ	السَّمِيعُ	الْعَلِيمُ	﴿4﴾
dedi	Benim Rabbim	bilir	söyleneni	gökte	ve	yerde		O	işitendir	bilendir	
fiili mazi	mübteda	(رَبِّي) mübtedasının haberi; fiil cümlesi	mef'ûl	h. cer, mecrur isim	atıf h.	matuf	hal vâvı	mübteda	haber	ikinci haber	

hal; isim cümlesi

4. (Peygamber:) "Benim Rabbim gökte ve yerde (söylenen her) sözü bilir. O, (her şeyi mükemmel) işitendir, (her şeyi mükemmel) bilendir" dedi.

بَلْ	قَالُوٓا	أَضْغَاثُ	أَحْلاَمٍ	بَلِ	افْتَرَاهُ	بَلْ
Hayır	dediler	karışık	düşlerdir	Hayır	onu uydurmuştur	Hayır
idrab h.	fiili mazi, fail	(هَذِهِ) olarak takdir edilen mahzuf mübtedanın haberi, muzaf	muzafun ileyh	idrab h.	fiili mazi, mef'ûl	idrab h.

﴿ 5 ﴾ الْأَوَّلُونَ أُرْسِلَ كَمَا بِآيَةٍ فَلْيَأْتِنَا ۚ شَاعِرٌ هُوَ

öncekilerin | gönderilmesi | gibi | bir mucize | O halde bize getirsin | şairdir | o

naibi fail | meçhul fiili mazi | harfi cer, masdar h. | car-mecrur | emr-i gâib; rabıta (bağlaç), emir lâmı, fiili muzari, mef'ûl | haber | mübteda

5. Onlar: "Hayır; bunlar karmakarışık düşlerdir", "Hayır, onu uydurmuştur" "Hayır; o şairdir," "O halde (madem öyle) önceki (peygamberlerlerin mucizelerle) gönderilmesi gibi o (da) bize bir mucize getirsin" dediler.

﴿ 6 ﴾ يُؤْمِنُونَ فَهُمْ أَ أَهْلَكْنَاهَا ۚ مِنْ قَرْيَةٍ قَبْلَهُمْ آمَنَتْ مَا

inanacaklar | şimdi onlar | mı | helak ettiğimiz | hiçbir kasaba | Onlardan önce | inanmadı

haber: fiili muzari+fâil | atıf h., mübteda | soru h. | (قَرْيَةٍ) kelimesinin sıfatı; fiili mazi fail, mef'ul | zaid cer, fail | zaman zarfı, muzaf, (هُمْ):muz. ileyh | fiili mazi | nefiy h.

6. Onlardan önce helak ettiğimiz hiçbir kasaba inanmadı, şimdi onlar mı inanacaklar?

إِلَيْهِمْ نُوحِي إِلَّا رِجَالًا قَبْلَكَ أَرْسَلْنَا مَا وَ

kendilerine | vahyettiğimiz | erkeklerden başkasını | Senden önce | göndermedik

car-mecrur | (رِجَالًا)'in sıfatı: fiil cümllesi | mef'ûl, mevsuf | istisna h. | :zaman zarfı, muzaf, muzafun ileyh | nefiy h., fiili mazi, fail | atıf h.

﴿ 7 ﴾ لَا تَعْلَمُونَ كُنْتُمْ إِنْ الذِّكْرِ أَهْلَ فَاسْأَلُوا

Bilmiyorsanız | | | Kitab ehline | sorun

(كَانَ):nin haberi: nefiy h. fiili muzari+fâil | fiili mazi, nâsih, (كَانَ):nin ismi | şart h. | muzafun ileyh | mef'ûl, muzaf | rabıta, emir fiili, fail

7. Senden önce kendilerine vahyettiğimiz erkeklerden başkasını göndermedik. Bilmiyorsanız Kitab ehline sorun.

﴿ 8 ﴾ خَالِدِينَ كَانُوا مَا وَ الطَّعَامَ لَا يَأْكُلُونَ جَسَدًا جَعَلْنَاهُمْ مَا وَ

ebedi kalıcılar | değillerdi | ve | yemek | yemez | bir ceset | Biz onları kılmadık

(كَانَ)nin haberi | nefiy h., fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi | atıf h. | mef'ul | (جَسَدًا)'in sıfatı; nefiy h., fiili muzari+fâil | ikinci mef'ûl | nefiy h., fiili mazi, fail, mef'ul | atıf h.

8. Biz onları yemek yemez bir ceset kılmadık ve onlar ebedi kalıcı da değillerdi.

وَ فَأَنْجَيْنَاهُمْ الْوَعْدَ صَدَقْنَاهُمُ ثُمَّ

ve | onları kurtardık | verdiğimiz söze | onlara sadık olduk | Sonra

atıf h. | atıf h., fiili mazi, fail, mef'ûl | ikinci mef'ûl | fiili mazi, fail, mef'ul | atıf h.

﴿ 9 ﴾ الْمُسْرِفِينَ أَهْلَكْنَا وَ نَشَاءُ مَنْ

aşırı gidenleri | helak ettik | ; | dilediğimiz kişileri

mef'ûl | fiili mazi, fail | atıf h. | sıla;: muzari fiil cüm | (أَنْجَيْنَا)'nın mef'ûlüne matuf, ismi mevsul

9. Sonra Biz onlara verdiğimiz söze sadık olduk, bu sebeple kendilerini ve dilediğimiz kişileri kurtardık; aşırı gidenleri helak ettik.

﴿ 10 ﴾ تَعْقِلُونَ ۚ فَلَا أَ ذِكْرُكُمْ ۖ فِيهِ كِتَابًا إِلَيْكُمْ أَنْزَلْنَا لَقَدْ

hala akletmiyor musunuz | şerefiniz | içinde bulunan | bir Kitap | size | indirdik | And olsun

atıf h.+nefy-i istikbal; nefiy h., fiili muzari+fâil | soru h. | mübteda muahhar. | haber mukaddem | mef'ûl | car-mecrur | fiili mazi, fail | lâmu cevabi'l kasem, tahkik h.

(كِتَابًا)'in sıfatı; isim cümlesi

yeminin cevabı

10. And olsun ki, size içinde şerefiniz (veya öğüt) bulunan bir Kitap indirdik; hala akletmiyor musunuz?

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 321 ≻

(21 / ENBİYA, 1 – 2 - 3):

(اِقْتَرَبَ يَقْتَرِبُ اِقْتِرَابًا): (iftiâl b.) pek yakın oldu, çok yaklaştı [(حَاسَبَ يُحَاسِبُ) اَلْحِسَابُ]: (masdar) muhasebe, hesaba çekme

(اَلْمُعْرِضُ ج مُعْرِضُونَ): (ism-i fâil) yüz çeviren (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (mehmuze'l-fa ve nâkıs fiil) geldi

[(أَحْدَثَ يُحْدِثُ) اَلْمُحْدَثُ]: (ism-i mef'ûl) yeni, ihdas edilen (لَعِبَ يَلْعَبُ لَعِبًا): alaya aldı, eğlendi/ oynadı

(اِسْتَمَعَ يَسْتَمِعُ اِسْتِمَاعًا): (iftiâl bâbı) kulak verdi, dinledi (Allah'a nisbet edilirse, işitenleri ilmiyle bilmesi)

[(لَهَا يَلْهُو) اَللاَّهِيَةُ]: (ism-i fâil) eğlenen, vazgeçen, (hakikati kabullenmekten) yüz çeviren

(أَسَرَّ يُسِرُّ إِسْرَارًا): (if'al b.) gizledi, sırverdi (اَلنَّجْوَى): fısıltı veya sır/ fısıldama (ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti

(اَلْمِثْلُ ج اَمْثَالٌ): misil, benzer, gibi, kat, aynısı (أَبْصَرَ يُبْصِرُ إِبْصَارًا): (if'al bâbı) gördü, açıkça bildi

(21 / ENBİYA, 4 – 5 - 6):

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi [(سَمِعَ يَسْمَعُ) اَلسَّمِيعُ]: (Esma-i ilahiyeden) işitici (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا ب): (mehmuz - nâkıs) getirdi

[(عَلِمَ يَعْلَمُ) اَلْعَلِيمُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) (Esma-i ilahiyeden) çok bilen, iyi bilen (بَلْ): bilakis, halbuki, evet

(اَلضِّغْثُ ج اَضْغَاثٌ): karışık şey/ demet (اَلْحُلُمُ ج اَحْلاَمٌ): düş, rüy (أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالاً): (ifal bâbı) gönderdi

(اِفْتَرَى يَفْتَرِي اِفْتِرَاءً): (iftiâl b.) uydurdu, düzdü, iftira etti (اَلشَّاعِرُ): (ism-i fâil) şair (اَلْاَوَّلُ ج اَوَّلُونَ): ilk, birinci, önceki

(آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانًا): (if'al bâbı) inandı, iman etti, emin kıldı (اَلْقَرْيَةُ ج قُرىً): kasaba, belde/ belde halkı (قَبْلُ): (zarf) önce

(أَهْلَكَ يُهْلِكُ إِهْلاَكًا): (if'al bâbı) helak etti, felakete uğrattı, harcadı, telef etti, kökünü kazıdı

(21 / ENBİYA, 7 – 8 – 9 - 10):

(أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالاً): (if'al bâbı) gönderdi (قَبْلُ): (zarf) önce (اَلرَّجُلُ ج رِجَالٌ): erkek, adam (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(أَوْحَى يُوحِي اِيحَاءً): (nâkıs - if'al) vahyetti, işaret etti, fısıldadı, ilham etti, sevk etti, yol gösterdi

(سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuze'l-ayn) sordu/ istedi/ hesaba çekti (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı/ yarattı/ çevirdi/ hükmetti

(اَلْجَسَدُ ج اَجْسَادٌ): cansız cisim, ceset, vücut (أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلٌ): (mehmuze'l-fa) yedi

(اَلطَّعَامُ ج اَطْعِمَةٌ): yemek, yiyecek/ yedirme, doyurma (اَلْخَالِدُ ج خَالِدُونَ): (ism-i fâil) kalıcı olan, bekası devam eden

(صَدَقَ يَصْدُقُ صِدْقًا): doğru oldu/ doğru söz söyledi (أَنْجَى يُنْجِي إِنْجَاءً): (if'al bâbı) kurtardı

[(وَعَدَ يَعِدُ) اَلْوَعْدُ]: vaad, söz (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) diledi, istedi

(أَهْلَكَ يُهْلِكُ إِهْلاَكًا): (if'al bâbı) helak etti, telef etti, öldürdü, harcadı, kökünü kazıdı

(اَلْمُسْرِفُ ج مُسْرِفُونَ): (ism-i fâil) israf eden, müsrif, orta yolu aşan

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al bâbı) indirdi (عَقَلَ يَعْقِلُ عَقْلاً): akıl etti, akıl erdirdi

≺ CÜZ: 17, KUR'ÂN SAYFASI: 322 (ENBİYÂ: 11 – 24) ≻

﴿ 11 ﴾ وَ كَمْ قَصَمْنَا مِنْ قَرْيَةٍ كَانَتْ ظَالِمَةً وَ أَنْشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا آخَرِينَ

	nice	kasabayı	olan	zalim	ve	varettik	onlardan sonra	bir toplum	başka
	mef'ûl mukaddem, kem-i haberiye	harfi cer, mecrur isim, mevsuf	fiili mazi, nâsih	(كَانَ)'nin haberi	atıf h.	fiili mazi, fail	zaman zarfı, muzaf, muzafun ileyh	mef'ûl, mevsuf	(قَوْمًا)' in sıfatı
	kırıp geçirdik								
	fiili mazi, fail								
	atıf h.								

(قَرْيَةٍ)' in sıfatı; fiil cümlesi

11. Halkı zalim olan nice kasabayı kırıp geçirdik ve onlardan sonra başka bir toplum varettik.

﴿ 12 ﴾ فَلَمَّا أَحَسُّوا بَأْسَنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا يَرْكُضُونَ ط

Onlar hissettiklerinde	bizim baskınımızı	Bir de bakarsın ki		oradan	süratle kaçıyorlar
atıf h. - cezmetmeyen ve şart ve zaman zarfı, fi'lu'ş-şart; fiili mazi, fail	mef'ul	müfâcee (zamirin önünde geldiği için sürpriz) edatı	mübteda	car mecrur	haber: fiili muzari+fâil

cevâbü'ş-şart

12. Onlar bizim baskınımızı hissettiklerinde, bir de bakarsın ki oradan süratle kaçıyorlar.

﴿ 13 ﴾ لَا تَرْكُضُوا وَ ارْجِعُوا إِلَى مَآ أُتْرِفْتُمْ فِيهِ وَ مَسَاكِنِكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْأَلُونَ

Koşup kaçmayın	;	dönün	şeylere	şımartıldığınız	içinde	meskenlerinize	Belki siz	sorguya çekileceksiniz
nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., fiili muzari, fâil	atıf h.	(emir fiili, fâil	harfi cer, ismi mevsul	sıla;: meçhul mazi fiil cüm.; nâibi fâil	car-mecrur	(مَا)'ya matuf, muzaf, (كُمْ):muzafun ileyh	ümit ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi	(لَعَلَّ)'nin haberi: meçhul muzari fiil cüm

13. "Koşup kaçmayın; içinde şımartıldığınız şeylere (size verilen nimetlere), meskenlerinize dönün, belki sorguya çekileceksiniz".

﴿ 14 ﴾ قَالُوا يَا وَيْلَنَآ إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ

dediler	Vay bizlere!	Doğrusu biz	Zalim kimselerdik	
fiili mazi, fail	nida h.,münada	tekid ve nasb h.,(إِنَّ)'nin ismi	(كَانَ)nin haberi	fiili mazi, nâsih, (كَانَ) nin ism

(إِنَّ)'nin haberi; (كَانَ)'nin ismi ve haberinden oluşan fiil cümlesi

Nida'nın cevabı

14. "Vay bize (başımıza geleceklere)! Doğrusu biz zalimlerdik (haksızlık yapmış kimselerdik)" dediler.

﴿ 15 ﴾ فَمَا زَالَتْ تِلْكَ دَعْوَاهُمْ حَتَّى جَعَلْنَاهُمْ حَصِيدًا خَامِدِينَ

devam etti	bu	haykırmaları	Biz onları yapıncaya kadar		biçilmiş ekin	sönen ocak	
fiili mazi	başlama h., nefiy h.	(مَا زَالَ)'nin haberi	(مَا زَالَ)'nin ismi; işaret ismi	fiili mazi, fail, mef'ûl	gaye ve nasb h.	ikinci mef'ul	(هُمْ)'ün sıfatı

15. Biz onları biçilmiş ekin ve sönen ocak (bir yığın kül haline) yapıncaya kadar bu haykırmaları devam etti.

﴿ 16 ﴾ وَ مَا خَلَقْنَا السَّمَآءَ وَ الْأَرْضَ وَ مَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ

başla-ma h.	yaratmadık	gökleri	,	yeri	ve	şeyleri	ikisinin arasındaki	oyuncular olarak
	nefiy h., fiili mazi, fail	mef'ul	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf, ismi mevsul.	sıla;: şibhi cüm	(نَا)'daki (خَلَقْنَا)' zamirinden hal

16. Biz gökleri, yeri ve ikisinin arasındakileri oyuncular olarak (oyun olsun diye) yaratmadık.

﴿ 17 ﴾ لَوْ أَرَدْنَا أَنْ نَتَّخِذَ لَهْوًا لَاتَّخَذْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا ق إِنْ كُنَّا فَاعِلِينَ

şayet	dileseydik	edinmeyi		Eğlence	onu edinirdik	katımızdan	eğer	olsaydık	(bunu) yapacaklar
cezmetmeyen şart h.	fi'lu'ş-şart; fiili mazi, fail	masdar ve nasb h.	fiili muzari	mef'ûl	cevap h., cevâbü'ş-şart; fiili mazi, fail, mef'ul	harfi cer, zarf ismi	şart h	fi'lu'ş-şart: nâsih fiili mazi, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi; önceden açıklandığı için cevâbü'ş-şart mahzuf

17. Şayet eğlence edinmeyi dileseydik, (bunu) yapacaklar olsaydık, (şanımıza uygun şekilde yapardık. Biz böyle yapanlar değiliz.)

بَلْ	نَقْذِفُ	بِالْحَقِّ	عَلَى الْبَاطِلِ	فَيَدْمَغُهُ	فَإِذَا	هُوَ
Hayır	fırlatırız	Hakkı	batılın üzerine	da onu (beynini) parçalar	Bir de bakmışsın ki	o
İdrab h.	fiili muzari	car-mecrur	h. cer, mecrur isim	atıf h., fiili muzari, mef'ul	atıf h., müfacee h.	mübteda

						﴿ 18 ﴾
زَاهِقٌ ط	وَ	لَكُمُ	الْوَيْلُ	مِمَّا	تَصِفُونَ	
yok olup gitmiştir	başlama h.	size	yazıklar olsun	şeylerden	(Allah'a) yakıştırdığınız	
haber		haber mukaddem	mübteda muahhar	harfi cer, ismi mevsul	sıla; fiil cüm.; fiili muzari+fâil	

18. Hayır, Biz hakkı batılın üstüne fırlatırız da onu (beynini) parçalar; Bir de bakmışsın ki o (batıl) yok olup gitmiştir. (Allah'a) yakıştırdığınız şeylerden (vasıflardan dolayı) yazıklar olsun size!

وَ	لَهُ	مَنْ	فِي السَّمَاوَاتِ	وَ	الْأَرْضِ	وَ
	O'nundur	kim varsa	Göklerde	ve	yerde	
başlama h.	haber mukaddem: şibhi cüm. ref mah.; car mecrur	mübteda muahhar, ismi mevsul ref mah.	sıla;: car-mecrurdan oluşan şibhi cümle	atıf h.	matuf mecrur	atıf h.

						﴿ 19 ﴾
مَنْ	عِنْدَهُ	لَا يَسْتَكْبِرُونَ	عَنْ عِبَادَتِهِ	وَ	لَا يَسْتَحْسِرُونَ ج	
kişiler	Onun katındaki	büyüklenmezler	Ona kulluk etmekten	ve	yorulmazlar	
mübteda, ismi mevsul	sıla;: şibhi cüm	haber: nefiy h., fiili muzari+fail	harfi cer, mecrur isim	atıf h.	nefy-i istikbal; nefiy h., fiili muzari+fâil	

19. Göklerde ve yerde kim varsa O'nundur. Katında olanlar O'na kulluk etmekten büyüklenmezler (kulluğu hafife alıp ibadetten el çekmezler) ve yorulmazlar.

					﴿ 20 ﴾
يُسَبِّحُونَ	اللَّيْلَ	وَ	النَّهَارَ	لَا يَفْتُرُونَ	
tesbih ederler	Gece	ve	gündüz	bıkmadan	
fiili muzari+fâil { (يَسْتَكْبِرُونَ)'nin failinden hal de denmiştir}	mef'ûl	atıf h.	matuf	(يُسَبِّحُونَ)'nin failinden hal; nefiy h., fiili muzari+fâil	

20. Gece ve gündüz, bıkmaksızın tesbih ederler (yüceliğini anıp medhü sena ederler).

						﴿ 21 ﴾
أَمِ	اتَّخَذُوا	آلِهَةً	مِنَ الْأَرْضِ	هُمْ	يُنْشِرُونَ	
Yoksa	edindiler	bir takım ilahlar	Yeryüzünden	onlar mı	neşri yapacaklar	
atıf h.	fiili mazi, fâil	mef'ûl, mevsuf	sıfat: şibhi cüm.	mübteda	haber: fiil cümlesi, fiili muzari+fâil ikinci sıfat; isim cümlesi	

21. Yoksa bir takım ilahlar edindiler de yeryüzünden neşri (ölüleri dirltmeyi) onlar mı yapacaklar?

لَوْ	كَانَ	فِيهِمَا	آلِهَةٌ	إِلَّا	اللَّهُ	لَفَسَدَتَا ج
Eğer	olsaydı	o ikisinde	ilahlar	başka	Allah'tan	ikisi de bozulurdu
şart h .	fiili mazi, nâsih	(كَانَ)'nin mukaddem haberi	(كَانَ)'nin muahhar ismi, mevsuf	(آلِهَةٌ)'nün sıfatı; "غير" manasına (muzaf olarak gelen) istisna h.	muzafun ileyh	cevab h., fiili mazi, fail

						﴿ 22 ﴾
فَسُبْحَانَ	اللَّهِ	رَبِّ	الْعَرْشِ	عَمَّا	يَصِفُونَ	
münezzehtir	Allah	Rabbi	Arşın	vasıflandırdıklarından		
başlama h., mahzuf fiilinin mef'ûlü mutlak'ı, muzaf	muzafun ileyh, mevsuf	sıfat, muzaf (bedel de denmiştir)	muzafun ileyh	harfi cer, ismi mevsul., {(مَا)'ya masdar harfi de denmiştir; yani; vasıflamalarından }	sıla; fiili muzari+fâil	

22. Eğer orada (yerle gökte) Allah'tan başka ilahlar olsaydı, ikisi de fesada uğrardı (düzeni bozulurdu). Arşın Rabbi olan Allah, onların vasıflandırdıklarından münezzehtir.

						﴿ 23 ﴾
لَا يُسْأَلُ	عَمَّا	يَفْعَلُ	وَ	هُمْ	يُسْأَلُونَ	
sorgulanmaz	yaptığı şeylerden			onlar ise	sorgulanırlar	
nefy-i istikbal; nefiy h., meçhul fiili muzari	harfi cer, ismi mevsul	sıla; cümlesi; fiili muzari	hal vavı	mübteda	haber: fiil cümlesi, meçhul fiili muzari+nâibi fâil; mübteda ve haber cüm. nasb mah. hal	

23. O, yaptığı şeylerden sorgulanmaz, onlar ise sorgulanırlar (sorumlu tutulurlar).

مَعِيَ	مَنْ	ذِكْرُ	هَذَا	بُرْهَانَكُمْ ج	هَاتُوا	قُلْ	آلِهَةً ط	مِنْ دُونِهِ	اتَّخَذُوا	أَمِ
benimle beraber olan	kişilerin	Kitab'ı	İşte bu	Kesin delilinizi	getirin	De ki	ilahlar mı	O'ndan başka	edindiler	Yoksa
sıla;: şibhi cüm	muz. ileyh, ismi mevsul	haber, muzaf	mübteda, işaret ismi	mef'ul	emir fiili, fail	emir fiili	mef'ul	h. cer, mecrur isim	fiili mazi, fail	atıf h.

﴿ 24 ﴾

مُعْرِضُونَ	فَهُمْ	الْحَقَّ	لاَ يَعْلَمُونَ	أَكْثَرُهُمْ	بَلْ	قَبْلِي ط	مَنْ	ذِكْرُ	وَ	
yüz çevirirler	bu yüzden onlar	gerçeği	bilmez	onların çoğu	Hayır	benden önceki	kişilerin	kitabları		
haber	atıf h., mübteda	mef'ûl	haber: nefy-i istikbal fiil cüm. fiili muzari+fâil	mübteda	idrab h.	zaman zarfı (muzaf+ muz.ileyh)	muzafun ileyh, ismi mevsul	matuf, muzaf	atıf h.	

24. Yoksa O'ndan başka (bir takım) ilahlar mı edindiler? De ki: "Kesin delilinizi getirin. İşte bu, benimle beraber olan kişilerin (ümmetimin) Kitab'ı (Kur'an) ve benden önceki kişilerin Kitab'ı (Bu semavi kitaplarda birden fazla ilah olduğuna dair bir delil yok)!" Hayır; onların çoğu gerçeği bilmez de bu yüzden yüz çevirirler.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 322 ≻

(21 / ENBİYA, 11 – 12 - 13 – 14 - 15):

(قَصَمَ يَقْصِمُ قَصْمًا): kırıp geçirdi, helak etti (اَلْقَرْيَةُ ج قُرىً): belde/ belde halkı [(ظَلَمَ) اَلظَّالِمَةُ]:(ism-i fâil) zulmeden (اَلْبَأْسُ): azap/ harp/ kuvvet, güç/ şiddet (أَنْشَأَ يُنْشِئُ إِنْشَاءً): (if'al bâbı) yarattı, icat etti (اَلْآخَرُ ج آخَرُونَ): diğeri, öteki (أَحَسَّ يُحِسُّ إِحْسَاسًا): (if'al bâbı) hissetti, idrak etti, bildi (رَكَضَ يَرْكُضُ رَكْضًا): koştu, kaçtı/ vurdu (رَكَضَ يَرْكُضُ رَكْضًا): koçtu, kaştı/ vurdu (رَجَعَ يَرْجِعُ رُجُوعًا): döndü (اَلْمَسْكَنُ ج مَسَاكِنُ): mesken, ikamet yeri (أَتْرَفَ يُتْرِفُ إِتْرَافًا): (if'al bâbı) isteği yerine getirdi, nimetlendirdi, iştah edileni verdi/ şımarttı, coşturdu (سَأَلَ يَسْأَلُ): (mehmuze'l-ayn) hesaba çekti/ sordu/ istedi (اَلْوَيْلُ): yazıklar olsun, vay haline (جَعَلَ يَجْعَلُ): kıldı, yaptı (زَالَ يَزَالُ زَيَالاً): (ecvef fiil) (nefiy edatı ile kullanılır) devam etti, zail olmadı (اَلْخَامِدُ ج خَامِدُونَ): ölen, bayılan, sönen [اَلْحَصِيدُ (حَصَدَ يَحْصُدُ)]: (mübâlağalı ism-i fâil) kesilen, biçilen (ekin), kökünden kazılan (اَلدَّعْوَى): dua, dava, iddia

(21 / ENBİYA, 16 – 17 - 18 - 19 - 20 - 21 - 22 – 23 - 24):

(خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı, eşsiz ve yoktan varetti, şekil verdi (اَللاَّعِبُ ج لاَعِبُونَ): (ism-i fâil) oynayan, oyuncu (بَيْنَ): (zarf) arasında (أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef fiil, if'al bâbı) irade etti, istedi (اَللَّهْوُ): eğlence, oyun (اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftiâl bâbı) yaptı/ edindi (اَلْفَاعِلُ ج فَاعِلُونَ): (ism-i fâil) yapan (بَلْ): bilakis, halbuki, evet (لَدُنْ): (zarf) katında, yanında (قَذَفَ يَقْذِفُ قَذْفًا): üzerine saldı, attı/ musallat etti (اَلْوَيْلُ): yazıklar olsun, vay haline [اَلْبَاطِلُ (بَطَلَ يَبْطُلُ)]: (ism-i fâil) faydasız boş şey, batıl (دَمَغَ يَدْمَغُ): mahvetti, beynini dağıttı, parçaladı [اَلزَّاهِقُ (زَهَقَ يَزْهَقُ)]: (ism-i fâil) zail olan, yok olan (وَصَفَ يَصِفُ وَصْفًا): anlattı, bahsetti/ vasıflandırdı, niteledi (عِنْدَ): (zarf) yanında, katında (اِسْتَكْبَرَ يَسْتَكْبِرُ اِسْتِكْبَارًا): (istif'âl bâbı) büyüklendi, inat gösterip hakka boyun eğmedi (اِسْتَحْسَرَ يَسْتَحْسِرُ اِسْتِحْسَارًا): (istif'âl b.) yorgun ve bitkin hale geldi (فَتَرَ يَفْتُرُ فُتُورًا): fütur getirdi, ara verdi, gevşedi (سَبَّحَ يُسَبِّحُ تَسْبِيحًا): (tef'il bâbı) tespih, tenzih ve takdis etti (اَللَّيْلُ ج لَيَالٍ): gece (اَلنَّهَارُ ج أَنْهُرٌ): gün (اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftiâl bâbı)yaptı/ edindi (أَنْشَرَ يُنْشِرُ إِنْشَارًا): (if'al b.) (ölüyü) dirilttti/ bitki çıkarttı, nebata kavuşturdu (فَسَدَ يَفْسُدُ فَسَادًا): bozuldu, fesada uğradı (سَبَّحَ يُسَبِّحُ تَسْبِيحًا): (tef'il bâbı) tespih, tenzih ve takdis etti (اَلْعَرْشُ ج عُرُوشٌ): taht, arş'ı ilahi, dam, çardak, tavan (وَصَفَ يَصِفُ وَصْفًا): vasıflandırdı, anlattı/ sıfatladı/ gösterdi (سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuze'l-ayn) hesaba çekti/ sordu/ istedi (اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftiâl bâbı) yaptı/ edindi (فَعَلَ يَفْعَلُ فَعْلاً): yaptı (دُونَ): (zarf) başka, hariç, düşük (هَاتِ ج هَاتُوا): (isim fiil) getir (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (اَلْبُرْهَانُ ج بَرَاهِينُ): delil, bürhan, apaçık, mufassal hüccet (قَبْلُ): (zarf) önce (بَلْ): bilakis, halbuki, evet [اَلْأَكْثَرُ (كَثُرَ يَكْثُرُ)]: (ism-i tafdîl) ekseriyet, daha çok (اَلْمُعْرِضُ ج مُعْرِضُونَ): (ism-i fâil) yüz çeviren

≺ CÜZ: 17, KUR'ÂN SAYFASI: 323 (ENBİYÂ: 25 – 35) ≻

وَ	مَآ أَرْسَلْنَا	مِنْ قَبْلِكَ	مِنْ رَسُولٍ	إِلَّا	نُوحِي	إِلَيْهِ
başlama h.	göndermedik	Senden önce	hiçbir peygamber	illa	vahyetmişizdir	ona
	nefiy h., fiili mazi, (نَا):fail	harfi cer, zarf, ismi, muzaf, (كَ):muz. ileyh	zaid harfi cer, (رَسُول):meful, lafzan mecrur, mahallen mansub	istisna h.	fiili muzari, faili (نَحْنُ) gizli zamiri	car-mecrur

﴿ 25 ﴾

أَنَّهُ	لَآ	إِلَٰهَ	إِلَّآ	أَنَا	فَٱعْبُدُونِ
Gerçek şu ki	yoktur	hiçbir tanrı	başka	Benden	O halde Bana kulluk edin
tekid ve nasb h., (ه):(أَنَّ)nin ismi	en-nâfiye li'l-cins (cinsini nefyeden lâ)	(لَا)'nın ismi, (لَا)'nın "موجود" olarak takdir edilen haberi mahzuf	istisna h.	haberden bedel, ...(لَا) cümlesi (أَنَّ)nin haberi	rabıta+ emir fiili, fail, (نِ):nûnu vikaye, sondaki esre (ي):mahzuf meful

25. Senden önce hiçbir peygamber göndermedik ki illa ona şöyle vahyetmişizdir: "Gerçek şu ki Benden başka hiçbir tanrı yoktur. O halde (yalnız) Bana kulluk edin".

﴿ 26 ﴾

وَ	قَالُوا	ٱتَّخَذَ	ٱلرَّحْمَٰنُ	وَلَدًا	سُبْحَانَهُ ط	بَلْ	عِبَادٌ	مُكْرَمُونَ لا
başlama h.	dediler	edindi	Rahman	çocuk	O münezzehtir	hayır	kullardır	şerefli kılınmış
fiili mazi, (وا):fail	fiili mazi	fail, merfu	mef ul	(أُسَبِّحُ) (tesbih ederim) mahzuf fiilinin mef'ûlü mutlak'ı, muzaf, (ه):muz. ileyh	idrab h.	(هُم) takdir edilen mahzuf mübtedanın haberi, mevsuf	sıfat, cemi müzekker salim ismin merfu hali

26. "Rahman çocuk edindi" dediler. O (böyle bir yakıştırmadan) münezzehtir (uzaktır). Hayır; (Allah'ın kızları olduğunu söylediğiniz o melekler sadece) şerefli kılınmış kullardır.

﴿ 27 ﴾

لَا يَسْبِقُونَهُ	بِٱلْقَوْلِ	وَ	هُمْ	بِأَمْرِهِۦ	يَعْمَلُونَ
O'nun önüne geçmezler	söz(leriy)le	hal vavı (atıf h. de denmiş)	onlar	O'nun emriyle	iş işlerler
(عِبَادٌ) kelimesinin 2. sıfatı; fiil cümlesi; nefy-i istikbal; nefiy h.+ fiili muzari+fâil (ه):meful	car mecrur		mübteda	h. cer, mecrur isim, muzaf,(ه):muz. ileyh	haber: fiil cüm.; fiili muzari+fâil

27. Söz(leriy)le O'nun (Allah'ın) önüne geçmezler. (Bilakis) onlar O'nun emriyle iş işlerler.

يَعْلَمُ	مَا	بَيْنَ	أَيْدِيهِمْ	وَ	مَا	خَلْفَهُمْ
bilir	meful, ismi mevsul	sıla;: şibhi cüm.; zarf, muzaf	önlerindekini (şimdi yaptıkları şeyleri) (يَدِي):muzafun ileyh, sonraki için muzaf, (هِمْ):muz. ileyh	atıf h.	matuf, ismi mevsul	arkalarındakini (geçmişte yaptıkları şeyleri) sıla;: şibhi cüm.; zarf, muzaf (هُمْ):muzafun ileyh
fiili muzari faili (هُوَ) gizli zamiri				ve		

﴿ 28 ﴾

وَ	لَا يَشْفَعُونَ لا	إِلَّا	لِمَنِ	ٱرْتَضَىٰ	وَ	هُمْ	مِنْ خَشْيَتِهِۦ	مُشْفِقُونَ
şefaat edemezler	başkasına	hoşnut olduğu kimseden				onlar	O'nun korkusundan	çekinip titrerler
nefy-i istikbal; nefiy h.+ fiili muzari+fâil	istisna h.	sıla: mazi fiil cüm.; faili (هُوَ) gizli zamiri			hal vâvı	mübteda	harfi cer, mecrur isim, muzaf, (ه):muzafun ileyh	haber; cemi müzekker salim ismin merfu hali
atıf h.		harfi cer, (مَنِ):ismi mevsul						

28. (Allah) onların önlerindekini (yaptıkları şeyleri) ve arkalarındakini (yapacakları şeyleri) bilir. Allah'ın hoşnut olduğu kimseden başkasına şefaat edemezler (ancak O'nun razı olduğu kimseye şefaat ederler); Onlar (melekler) O'nun korkusundan çekinip titrerler.

وَ	مَنْ	يَقُلْ	مِنْهُمْ	إِنِّي	إِلَٰهٌ	مِنْ دُونِهِۦ
başlama h.	kim	derse	Onlardan	Ben	bir tanrıyım	O'ndan (Allah'tan) başka
	mübteda, şart ismi	fi'lu'ş-şart: meczum fiili muzari; faili (هُوَ) gizli zamiri	car-mecrur	(إِنَّ): tekid ve nasb h., (ي):(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	(مِنْ):harfi cer, (دُونِ):mecrur isim, muzaf, , (ه):muz. ileyh

﴿ 29 ﴾

فَذَٰلِكَ	نَجْزِيهِ	جَهَنَّمَ ط	كَذَٰلِكَ	نَجْزِي	ٱلظَّٰلِمِينَ ع
işte	ona ceza olarak veririz	cehennemi	İşte böyle	cezalandırırız	Zulmedenleri
(فَ):rabıta, (ذَلِكَ): mübteda, işaret ismi	haber: muzari fiil cüm., faili (نَحْنُ) gizli zamiri, (ه):mef'ul	ikinci mef'ul, mansub	car-mecrur	fiili muzari, faili (نَحْنُ) gizli zamiri		mef'ul, cemi müzekker salim ismin mansub hali

cevabü'ş-şart; isim cümlesi

29. Onlardan kim "Ben, Allah'tan başka bir tanrıyım" derse, işte cehennemi ona ceza olarak veririz. Zulmedenleri işte böyle cezalandırırız.

أَ	وَ	لَمْ يَرَ	الَّذِينَ	كَفَرُوا	أَنَّ	السَّمَاوَاتِ	وَ	الْأَرْضَ	كَانَتَا	رَتْقًا
mi		sor u h.		İnkar eden		gökler	ve	yer	bitişik iken	
		başla-ma h.		sıla: mazi f. cüm., (وا): fail	fail, ismi mevsul	cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., (يَرَ):illet harfinin düşmesiyle meczum f. muzari		matuf	(كَانَ)'nin haberi	fiili mazi, nâsih, (ا):(كَانَ)'nin ismi, muttasıl zamir (tesniye elifi)

						tekid ve nasb h.	atıf h.			

(أَنَّ)'nin haberi; (كَانَ)'nin ismi ve haberi

﴿ 30 ﴾

فَفَتَقْنَاهُمَا ۖ	وَ	جَعَلْنَا	مِنَ الْمَاءِ	كُلَّ	شَيْءٍ	حَيٍّ ۖ	أَ	فَلَا يُؤْمِنُونَ
onları ayırdığımızı	ve	kıldığımızı	sudan	her canlı şeyi			mı	hala inanmıyorlar
atıf h, fiili mazi, (نَا): fail, (هُمَا): mef'ul	atıf h.	fiili mazi, (نَا):fail	harfi cer, mecrur isim	mef'ul, muzaf	muzafun ileyh, mevsuf	sıfat	soru h.	atıf h.+nefy-i istikbal; nefiy h., fiili muzari+fâil (cemi vâvı)

30. İnkar edenler, gökler ve yer bitişik iken onları ayırdığımızı ve her canlı şeyi sudan meydana getirdiğimizi görmedi mi? Hala inanmıyorlar mı?

وَ	جَعَلْنَا	فِي الْأَرْضِ	رَوَاسِيَ	أَنْ	تَمِيدَ	بِهِمْ
	yaptık	Yeryüzünde	sabit (dağlar)	diye	sarsar	onları
atıf h.	fiili mazi, (نَا):fail	car-mecrur	mef'ûl	masdar ve nasb h.	fiili muzari, failî (هي) gizli zamiri	car-mecrur

mef'ûlün lieclih; yani; (خشية أن تميد) (sarsması korkusuyla); masdar-ı müevvel

﴿ 31 ﴾

وَ	جَعَلْنَا	فِيهَا	فِجَاجًا	سُبُلًا	لَعَلَّهُمْ	يَهْتَدُونَ
	yarattık	orada	geniş	yollar	onlar ..diye	doğru yolu bulsunlar
atıf h.	fiili mazi, (نَا):fail	car-mecrur	bedel	mef'ûl	ümit ve nasb h., (هُمْ):(لَعَلَّ)'nin ismi, muttasıl zamir	(لَعَلَّ)'nin haberi: muzari fiil cümlesi (cemi)

31. Yeryüzünde, onları sarsar diye sabit (dağlar) yaptık; doğru yolu bulsunlar diye (rahatça hedeflerine, varmak istedikleri yerlere gidebilsinler diye) orada geniş yollar varettik.

﴿ 32 ﴾

وَ	جَعَلْنَا	السَّمَاءَ	سَقْفًا	مَحْفُوظًا ۚ	وَ	هُمْ	عَنْ آيَاتِهَا	مُعْرِضُونَ
	kıldık	Göğü	bir tavan	korunmuş		onlar	onun ayetlerinden	yüz çeviriyorlar
atıf h.	fiili mazi, fail	birinci mef'ûl	ikinci mef'ûl, mevsuf	sıfat	atıf h. (hal vâvı da denmiştir)	mübteda	h. cer, mecrur isim, muzaf, (هَا):muz. ileyh	haber:cemi müzekker salim ismin merfu hali

32. Göğü korunmuş bir tavan kıldık; (halbuki) onlar onun (göğün) ayetlerinden yüz çeviriyorlar.

وَ	هُوَ	الَّذِي	خَلَقَ	اللَّيْلَ	وَ	النَّهَارَ	وَ	الشَّمْسَ	وَ	الْقَمَرَ ۖ	كُلٌّ	فِي فَلَكٍ
	O		yaratandır	geceyi	ve	gündüzü		güneşi	ve	ayı	Herbiri	bir yörüngede
	başlama h.		sıla: mazi f. cüm.	mef'ûl	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf	mübteda	harfi cer, mecrur isim

haber; ismi mevsul

يَسْبَحُونَ	﴿ 33 ﴾	وَ	مَا	جَعَلْنَا	لِبَشَرٍ	مِن قَبْلِكَ	الْخُلْدَ ۖ
yüzerler			nefiy h.	kılmadık	hiçbir insana	Senden önce	ebedilik
haber: fiili muzari+fâil		başlama h.		fiili mazi, (نَا):fail	car-mecrur	h. cer, zarf ismi, muzaf, (كَ):muz ileyh	mef'ûl

أَ	فَإِنْ	مِتَّ	فَهُمُ	الْخَالِدُونَ	﴿ 34 ﴾	كُلُّ	نَفْسٍ	ذَائِقَةُ	الْمَوْتِ ۗ
mi	şimdi sen ölürsen		ardından onlar	baki kalırlar		Her	can	tadandır	ölümü
soru h.	fi'lu'ş-şart; fiili mazi (تَ): fail	atıf h., şart h.	(فَ): rabıta (هُمُ): mübteda	haber, cemi müzekker salim ismin merfu hali		mübteda, merfu, muzaf	muzafun ileyh, mecrur	haber, merfu, muzaf	muzafun ileyh, mecrur

şartın cevabı; isim cümlesi

﴿ 35 ﴾ تُرْجَعُونَ وَ إِلَيْنَا فِتْنَةً ط وَ الْخَيْرِ بِالشَّرِّ وَ نَبْلُوكُمْ وَ

döndürülürsünüz	Bize	Bir imtihan olarak	iyilikle	ve	kötülükle	sizi deneriz	
meçhul fiili muzari+nâibi fail, (cemi vavı)	car-mecrur	atıf h.	mef'ûlün li eclih	matuf	atıf h.	car-mecrur	fiili muzari, faili (نَحْنُ) gizli zamiri+ mef'ul	başlama h.

33. O, geceyi ve gündüzü, güneşi ve ayı yaratandır. Herbiri bir yörüngede yüzer. **34.** Senden önce hiçbir insana ebedilik (dünyada iken daimi bir yaşam) vermedik. Şimdi sen ölürsen ardından onlar baki mi kalırlar? **35.** Her can ölümü tadacaktır. Bir imtihan olarak sizi iyilik ve kötülükle deneriz. (Sonunda) Bize döndürülürsünüz.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 323 ≻

(21 / ENBİYA, 25 - 26 – 27 - 28 – 29 – 30):

(أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالاً): (if'al bâbı) gönderdi (قَبْلُ): (zarf) önce (اَلْوَلَدُ ج اَوْلاَدٌ): çocuk (بَلْ): bilakis, halbuki, evet

(أَوْحَى يُوحِي إِيحَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı) vahyetti, fısıldadı, ilham etti, işaret etti, sır verdi, gizlice öğütledi

(عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti (اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftiâl bâbı) yaptı, husule getirdi/ edindi

[(سَبَّحَ يُسَبِّحُ) سُبْحَانَ]: tesbih, tenzih ve takdis etti (اَلْعَبْدُ ج عِبَادٌ): kul, köle (اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): emir, iş, durum

(اَلْمُكْرَمُ ج مُكْرَمُونَ): (ism-i mef'ûl) müşerref olan, şerefli kılınan, kadri yüce olan (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi

(سَبَقَ يَسْبِقُ سَبْقًا): öne geçti, takaddüm etti, geçti (kaçıp kurtuldu) (اَلْقَوْلُ ج اَقْوَالٌ): söz/ görüş/ iftira/ inanç/ akide

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (بَيْنَ): (zarf) arasında (اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el (خَلْفَ): (zarf) arka

(مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ): (tabir) ellerinin arasındakiler: yaptıkları (مَا خَلْفَهُمْ): (tabir) arkalarındaki şeyler: yapacakları

(اِرْتَضَى يَرْتَضِي اِرْتِضَاءً): (iftiâl .) seçti, hoşnut oldu (شَفَعَ يَشْفَعُ شَفَاعَةً): şefaat etti, kayırdı (فَتَقَ يَفْتُقُ فَتْقًا): ayırdı

[(خَشِيَ يَخْشَى) اَلْخَشْيَةُ]: (masdar) korku, korkma, sakınma (اَلْمُشْفِقُ ج مُشْفِقُونَ): (ism-i fâil) çekinen, korkan

(جَزَى يَجْزِي جَزَاءً): (nâkıs fiil) karşılığını verdi (دُونَ): (zarf) başka, hariç, gayr (اَلْمَاءُ ج مِيَاهٌ): su

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nâkıs - mehmuz fiil) gördü/ bildi/ zannetti/ tanıdı (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): icat etti/ çevirdi/ kıldı

(كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا): inanmadı, inkâr etti, mürted oldu, tasdik etmedi (اَلْحَيُّ ج أَحْيِيءُ): diri, canlı, hayat sahibi

[(رَتَقَ يَرْتُقُ) اَلرَّتْقُ]: (masdar) bitişik, birleştirme, bitiştirme (آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانًا): (if'al bâbı) inandı, iman etti, emin kıldı

(21 / ENBİYA, 31 – 32 - 33 – 34 - 35):

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): icat etti/ çevirdi/ kıldı/ hükmetti (اَلرَّاسِيَةُ ج رَوَاسِي): (ism-i fâil) sabit, kökü sabit ve rasih olan

(مَادَ يَمِيدُ مَيْدًا ب): (ecvef fiil) sarstı, salladı/ verdi/ başı döndü (لَعَلَّ): umulur ki, belki, ta ki, diye

(اَلْفَجُّ ج فِجَاجٌ): (iki dağ arasındaki veya dağdaki) geniş yol (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol

(اِهْتَدَى يَهْتَدِي اِهْتِدَاءً): (if'al b.) doğru yolu buldu, hidayete erdi (اَلْمُعْرِضُ ج مُعْرِضُونَ): (ism-i fâil) yüz çeviren

(اَلسَّقْفُ ج سُقُوفٌ): sema, tavan, çardak [(حَفِظَ يَحْفَظُ) اَلْمَحْفُوظُ]: (ism-i mef'ûl) korunan, korunmuş, gözetilen

(خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı, eşsiz ve yoktan varetti, şekil verdi (سَبَحَ يَسْبَحُ سَبْحًا): aktı, yüzdü, gezdi, cereyan etti

(اَللَّيْلُ ج لَيَالٍ): gece (اَلنَّهَارُ ج اَنْهُرٌ): gündüz (اَلشَّمْسُ): güneş (اَلْقَمَرُ): ay (اَلْفَلَكُ ج اَفْلاَكٌ): yörünge, gök cismi

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, çevirdi, yarattı, hükmetti [(خَلَدَ يَلْخُدُ) اَلْخُلْدُ]: kalıcılık, ebedilik (اَلْخَيْرُ): hayır, faydalı şey

(قَبْلُ): (zarf) önce (مَاتَ يَمُوتُ مَوْتًا): (ecvef fiil) öldü (اَلْخَالِدُ ج خَالِدُونَ): (ism-i fâil) bekası devam eden, kalıcı olan

[(ذَاقَ يَذُوقُ) اَلذَّائِقَةُ]: (ism-i fâil) tadan, hisseden (بَلاَ يَبْلُو بَلاَءً): (nâkıs f.) imtihan etti (رَجَعَ يَرْجِعُ رَجْعًا): döndü, iade etti

(اَلشَّرُّ ج اَشْرَارٌ): şer, şerli, kötülük [(مَاتَ يَمُوتُ) اَلْمَوْتُ]: ölüm (اَلْفِتْنَةُ ج فِتَنٌ): imtihan/ fitne/ sapıklık/ eziyet

≺ CÜZ: 17, KUR'ÂN SAYFASI: 324 (ENBİYÂ: 36 – 44) ≻

وَ	إِذَا	رَآكَ	الَّذِينَ	كَفَرُوا	إِنْ	يَتَّخِذُونَكَ
		seni gördükleri zaman	kimseler	İnkar eden		Seni edinmezler
başlama h.	şart ve zaman ismi	fiilu'ş-şart; fiili mazi, mef'ul	fail, ismi mevsul	sıla;: fiili mazi, fail	nefiy h.	fiili muzari+fâil, birinci mef'ul

cevâbü'ş-şart; fiil cüm.

وَ	آلِهَتَكُمْ ج	يَذْكُرُ	الَّذِي	أَ هٰذَا	هُزُوًا ط	إِلاَّ
ve	Sizin tanrılarınızı	diline dolayan		bu mu?	alay (konusundan)	Başka bir şey
hal vavı	mef'ul	sıla; muzari fiil cüm.,	haber, ismi mevsul.	soru harfi, mübteda işaret ismi	İkinci mef'ul	İstisna h.

﴿ 36 ﴾	كَافِرُونَ	هُمْ	الرَّحْمٰنِ	بِذِكْرِ	هُمْ
	inkar ederler	işte kendileri	Rahman'ın	Kitabını	onlar
	haber	munfasıl zamir (birinci zamiri tekid için gelmiştir)	muzafun ileyh	car mecrur, muzaf	mübteda

Hal; isim cümlesi

36. İnkar edenler seni gördükleri zaman, seni alay (konusundan) başka bir şey edinmezler. Onlar Rahman'ın Kitabını işte kendileri inkar ederlerken "Sizin tanrılarınızı diline dolayan bu mudur?" (derler.)

﴿ 37 ﴾	تَسْتَعْجِلُونِ	فَلاَ	آيَاتِي	سَأُرِيكُمْ	مِنْ عَجَلٍ ط	الْإِنْسَانُ	خُلِقَ
	Şimdi benden acele istemeyin		ayetlerimi	size göstereceğim	aceleci olarak	İnsan	yaratıldı
	fiili muzari+fâil (نَ):nûnu vikaye, esre: mef'ul (mütekellim ya'sı kısaltması)	rabıta+ nehy-i hazır; nehiy ve cezm h.	2. mef'ul	istikbal h. fiili muzari, 1.mef'ul	harfi cer, mecrur isim	nâibi fail	meçhul fiili mazi

37. İnsan aceleden (aceleci olarak) yaratıldı. Size ayetlerimi göstereceğim, şimdi (bunu) Benden acele istemeyin.

﴿ 38 ﴾	صَادِقِينَ	كُنْتُمْ	إِنْ	الْوَعْدُ	هَذَا	مَتَى	يَقُولُونَ	وَ
	Doğru sözlü iseniz			söz	bu	ne zaman	derler	
	(كَانَ)'nin haberi	fiili mazi, nâsih, muttasıl zamir (كَانَ)'nin ismi	cezm ve şart h.	(هَذَا)'dan bedel	mübteda muahhar, İşaret ismi	haber mukaddem, soru ismi	fiili muzari+fâil	başlama h.

38. "Doğru sözlü iseniz bildirin, bu söz ne zaman?" derler.

عَنْ وُجُوهِهِمُ	لاَ يَكُفُّونَ	حِينَ	الَّذِينَ	كَفَرُوا	يَعْلَمُ	لَوْ
yüzlerinden	menedemeyecekleri	zamanı	İnkar edenler		bilseler	keşke
harfi cer, mecrur isim	muzafun ileyh; nefiy h., fiili muzari+fâil	zaman zarfı, muzaf	sıla; mazi fiil cüm., fail	fail, ismi mevsul	fiili muzari	şart ismi

(يَعْلَمُ)'nün mef'ulü; şibhi cümle

﴿ 39 ﴾	يُنْصَرُونَ	هُمْ	لاَ	وَ	عَنْ ظُهُورِهِمُ	لاَ	وَ	النَّارَ
	yardım da edilmeyecekleri			ve	sırtlarından		ve	ateşi
(هُمْ) mübtedasının haberi,meçhul muzari fiil cümlesi		mübteda.	nefiy h.	atıf h.	harfi cer, mecrur isim,	nefiy h.	atıf h.	mef'ul

39. İnkar edenler, ateşi yüzlerinden ve sırtlarından menedemeyecekleri ve yardım da edilmeyecekleri zamanı keşke bilseler.

﴿ 40 ﴾	يُنْظَرُونَ	هُمْ	لاَ	وَ	رَدَّهَا	فَلاَ يَسْتَطِيعُونَ	فَتَبْهَتُهُمْ	بَغْتَةً	تَأْتِيهِمْ	بَلْ
	mühlet de verilmez	onlara		;	artık onu geri çeviremezler		böylece onları şaşırtır	aniden	kendilerine gelir	Hayır!
	haber : muzari fiil cümlesi	mübteda	nefiy h.	atıf h.	mef'ul	atıf h, nefiy h., fiili muzari+ fâil	atıf h., fiili muzari, mef'ul	hal	fiili muzari, mef'ul	idrab h.

40. Belki aniden gelecek de onları şaşırtacaktır. Artık onu geri çeviremezler; onlara mühlet de verilmez.

وَ	لَقَدِ	اسْتُهْزِئَ	بِرُسُلٍ	مِنْ قَبْلِكَ	فَحَاقَ	بِالَّذِينَ
	And olsun ki	alay edilmişti	bir çok peygamberle	senden önce	Akabinde de kuşatmıştı	kimseleri
	yemin lamı, tahkik h.	meçhul fiili mazi	nâibi fail	harfi cer. zarf ismi	atıf h., fiili mazi	harfi cer, ismi mevsul
	yemin vavı					

﴿ 41 ﴾ سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤُونَ ع

alay eden | onlardan | şey | oldukları | kendisiyle | alay etmekte

sıla; fiil cüm | car mecrur | fail , ismi mevsul | fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi | car mecrur | (كَانَ)'nin haberi, fiil cümlesi

41. And olsun ki, senden önce bir çok peygamberle alay edilmişti. Akabinde de onlardan alay eden kimseleri kendisiyle alay etmekte oldukları şey (azab) kuşatmıştı.

قُلْ مَنْ يَكْلَؤُكُمْ بِاللَّيْلِ وَ النَّهَارِ مِنَ الرَّحْمٰنِ ط

De ki | kim | sizi koruyabilir | Geceleyin | ve | gündüzün | Rahman'dan

emir fiili | mübteda, soru harfi | (مَنْ) mübtedasının haberi, muzari f. cümlesi, mef'ul | car mecrur | atıf h. | matuf, mecrur | harfi cer; mecrur isim

﴿ 42 ﴾ بَلْ هُمْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِمْ مُعْرِضُونَ

Fakat | onlar | Kitabından | Rablerinin | yüz çevirmekteler

İdrab h. | mübteda | h. cer, mecrur isim, muzaf | muzafun ileyh, (هِمْ): muzafun ileyh | haber

42. De ki: "Geceleyin ve gündüzün Rahman'dan sizi kim korur? Fakat onlar Rablerinin Kitabından yüz çevirmektedirler.

أَمْ لَهُمْ آلِهَةٌ تَمْنَعُهُمْ مِنْ دُونِنَا ط لاَ يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَ

Yoksa.. mı | onların var | tanrıları | kendilerini engelleyecek | bizden başka | yardım edemezken

atıf h. | haber mukaddem | mübteda muahhar | (آلِهَةٌ)'ün sıfatı; muzari fiil cümlesi, mef'ul | harfi cer, mecrur isim | mef'ul, muzaf (تَمْنَعُ)'nun failinden hal; nefy-i istikbal fiil cümlesi nefiy h., f. muzari+fâil

﴿ 43 ﴾ أَنْفُسِهِمْ وَ لاَ هُمْ مِنَّا يُصْحَبُونَ

kendilerine | atıf h. | nefiy h. | onlar | tarafımızdan | dostluk görmezler

muzafun ileyh, (هِمْ):muzafun ileyh | | mübteda | car mecrur | haber, cümle

43. (O tanrılar) kendilerine bile yardım edemezken, tarafımızdan da dostluk görmezlerken, yoksa onların bizden başka kendilerini engelleyecek (bize karşı onları savunacak) tanrıları mı var?

بَلْ مَتَّعْنَا هٰؤُلاَءِ وَ آبَاءَهُمْ حَتّٰى طَالَ

Hayır | biz geçindirdik | bunları | ve | babalarını | hatta | uzun geldi

İdrab h. | fiili mazi, fail | işaret ismi, mef'ul | atıf h. | matuf | gaye h. ve nasb | fiili mazi

عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ ط أَ فَلاَ يَرَوْنَ أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ

onlara | ömür | mı | artık görmüyorlar | geldiğimizi | yeryüzüne

car mecrur | fail | soru h. | atıf h.+nefy-i istikbal; nefiy h., f. muzari+ fâil | tekid ve nasb h., (أَنَّ):(نَا)'nin ismi | (أَنْ):nin haberi, muzari fiil cümlesi | mef'ul

(يَرَوْنَ) fiilinin mef'ulü; masdar-ı müevvel

(نَأْتِي)'nin failinden hal; fiil cüm.

﴿ 44 ﴾ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا ط أَ فَهُمُ الْغَالِبُونَ

onu eksilterek | uçlarından | mıdır | O halde onlar | galip gelenler

fiili muzari, mef'ul | harfi cer, mecrur isim | soru h. | başlama h.+ mübteda | haber

44. Biz bunları ve atalarını geçindirdik hatta ömür(leri) onlara uzun geldi (uzun süre yaşadılar, ömürleri bitmeyecek gibi uzun geldi); şimdi onu eksilterek yeryüzüne geldiğimizi görmüyorlar mı? O halde galip gelen onlar mıdır?

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 324 ≻

(21 / ENBİYA, 36 – 37 - 38):

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nâkıs - mehmuz fiil) gördü/ bildi/ zannetti/ tanıdı (كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا): inkâr etti, inanmadı, mürted oldu

(اتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftiâl bâbı) edindi/ yaptı, ortaya koydu [(هُزُوٌ) اَلْهُزُوُ]: alay mevzusu, alaya alınan

(ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): bahsetti, konuştu, zikretti, hatıra getirdi (اَلْكَافِرُ ج كَافِرُونَ): (ism-i fâil) kâfir, inkâr eden, inanmayan

(خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı, eşsiz ve yoktan varetti, şekil verdi [(عَجِلَ يَعْجَلُ) اَلْعَجَلُ]: acele, acelecilik

(أَرَى يُرِي إِرَائَةً): (nâkıs - mehmuz f., if´al b.) gösterdi (اِسْتَعْجَلَ يَسْتَعْجِلُ اِسْتِعْجَالاً): (istif'âl bâbı) acelecilik gösterdi

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef f.) dedi, söyledi [(وَعَدَ يَعِدُ) اَلْوَعْدُ]: vaad, söz (اَلصَّادِقُ ج صَادِقُونَ): (ism-i fâil) doğru sözlü, doğru

(21 / ENBİYA, 39 - 40):

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (حِينُ): vakit, müddet (كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا): inkâr etti, inanmadı, mürted oldu

(كَفَّ يَكُفُّ كَفًّا عَنْ): (muzaaf fiil) men etti, savdı, vazgeçirdi, tehlikesini önledi (اَلنَّارُ ج نِيرَانٌ): ateş

(اَلْوَجْهُ ج وُجُوهٌ): yüz/ zat/ mecazen başlangıç/ yön (اَلظَّهْرُ ج ظُهُورٌ): arka, sırt, yüz üzeri (نَصَرَ يَنْصُرُ نَصْرًا): yardım etti

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (mehmuze'l-fa, nâkıs fiil) geldi (بَلْ): bilakis, halbuki, evet (اَلْبَغْتَةُ): aniden, fücet, ansızın oluverme

(بَهَتَ يَبْهَتُ بَهْتًا): hayrette bıraktı, dehşet verdi, dehşete kapıldı (رَدَّ يَرُدُّ رَدًّا): geri çevirdi, reddetti, iade etti, döndürdü

(أَسْتَطَاعَ يَسْتَطِيعُ اِسْتِطَاعَةً): (istif'âl b.) ...ebildi, yapabildi, gücü yetti (أَنْظَرَ يُنْظِرُ إِنْظَارًا): (if'al b.) mühlet verdi, süre tanıdı

(21 / ENBİYA, 41 – 42):

(اِسْتَهْزَأَ يَسْتَهْزِئُ اِسْتِهْزَاءً): (istif'âl bâbı) alay etti, dalga geçti (قَبْلُ): (zarf) önce (سَخِرَ يَسْخَرُ سُخْرًا): alay etti

(حَاقَ يَحِيقُ حَيْقًا ب): (ecvef fiil) kuşattı, isabet etti, sardı, düşürdü (بَلْ): bilakis, halbuki, evet

(كَلَأَ يَكْلَؤُ كَلْءً): (mehmuze'l-lam) korudu, gözetti, himaye etti

(اَللَّيْلُ ج لَيَالٍ): gece (اَلنَّهَارُ ج أَنْهُرٌ): gündüz (اَلْمُعْرِضُ ج مُعْرِضُونَ): (ism-i fâil) yüz çeviren

(21 / ENBİYA, 43 – 44):

(مَنَعَ يَمْنَعُ مَنْعًا): men etti, alıkoydu, engel oldu [(نَصَرَ يَنْصُرُ) اَلنَّصْرُ]: yardım, zafer (دُونَ): (zarf) başka, gayr, hariç

(اِسْتَطَاعَ يَسْتَطِيعُ اِسْتِطَاعَةً): (istif'âl bâbı) yapabildi, gücü yetti (بَلْ): bilakis, halbuki, evet (اَلْعُمُرُ): ömür

(أَصْحَبَ يُصْحِبُ إِصْحَابًا): (if'al bâbı) kurtardı, sahip çıktı yahut dostluk kurdu (اَلْأَبُ ج آبَاءُ): baba

(مَتَّعَ يُمَتِّعُ تَمْتِيعًا): (tef'il bâbı) nimetlendirdi, faydalandırdı/ afiyet ve hayır içersinde uzun ömürler verdi

(طَالَ يَطُولُ طُولاً): (ecvef fiil) uzadı, uzun geldi (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nâkıs - mehmuz f.) gördü/ bildi/ zannetti/ tanıdı

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (mehmuze'l fa, nâkıs fiil) geldi (اَلْغَالِبُ ج غَالِبُونَ): (ism-i fâil) galip gelen, yenen

(اَلطَّرَفُ ج أَطْرَافٌ): taraf, uç (نَقَصَ يَنْقُصُ نَقْصًا): eksiltti, eksiz bıraktı/ haksızlık etti/ düşük ödedi

≺ CÜZ: 17, KUR'ÂN SAYFASI: 325 (ENBİYÂ: 45 – 57) ≻

﴿ 45 ﴾ قُلْ إِنَّمَآ أُنذِرُكُم بِالْوَحْيِ ۡ وَ لاَ يَسْمَعُ الصُّمُّ الدُّعَآءَ إِذَا مَا يُنذَرُونَ

De ki	ancak	sizi uyarıyorum	vahy ile	atıf h.	duymazlar	sağırlar	çağrıyı	zaman	Uyarıldıkları
emir fiili	hasr edatı	fiili muzari, mef'ul	car mecrur		nefiy h., fiili muzari	fail	mef'ul	zaman zarfı, zaid	meçhul fiili muzari+nâibi fail

45. De ki: "Ben sizi ancak vahy ile uyarıyorum". Sağırlar uyarıldıkları zaman, çağrıyı duymazlar.

وَ لَئِنْ مَسَّتْهُمْ نَفْحَةٌ مِنْ عَذَابِ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ

And olsun ki	onlara dokunsa	bir esinti	azabından	Rabbinin	kesinlikle diyeceklerdir
yemin lamı, şart h.	fiili mazi, mef'ul	fail	h. cer, mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh, (كَ): muzafun ileyh	yeminin cevabı; tekid lamı, tekid nunu birleşmiş fiili muzari+fâil

başlama h.

﴿ 46 ﴾ يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ

Eyvah bize	Doğrusu biz	zalimlerdir	
nida h. (tenbih h. de denmiştir), münada	tekid ve nasb, (إِنَّ):nin ismi	fiili mazi,nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi
	(إِنَّ) nin haberi; (كَانَ)'nin ismi ve haberi		
nida'nın cevabı			

46. Rabbinin azabından onlara bir esinti (hafif bir şey) dokunsa: "Eyvah bize! Doğrusu biz zalimlerdir " derler.

وَ نَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ فَلاَ تُظْلَمُ

başlama h.	koyarız	terazilere	adaleti	günü	Kıyamet	Bu sebeple zulmedilmez
	fiili muzari	mef'ul, mevsuf	mef'ul	car mecrur,muzaf	muz. ileyh	atıf h., nefy-i istikbal; nefiy h., meçhul f. muzari

نَفْسٌ شَيْئًا ط وَ إِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ

hiçbir kimseye	hiçbir şekilde	olsa bile		kadar	tanesi
nâibi fail	mef'ul mutlak naibi	şart h.	atıf h.	(كَانَ)'nin haberi, muzaf	muzafun ileyh
		fiilu'ş-şart; fiili mazi, nâsih, ismi gizli zamiri			

﴿ 47 ﴾ مِنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا ط وَ كَفَى بِنَا حَاسِبِينَ

Hardal	getiririz	onu	başlama h.	yeteriz	Biz	hesap görenler olarak
(حَبَّةٍ)'in sıfatı, şibhi cümle	cevâbü'ş-şart; fiili mazi cezm mah., fail	car mecrur		fiili mazi	zaid (asli manasıyla tercüme edilmeyen) h. cer, fail	temyiz

47. Kıyamet günü terazilere adalet koyarız da hiç bir kimse hiçbir şekilde zulme uğratılmaz. Hardal tanesi kadar olsa bile onu getiririz (mizana koyar, yapılanı zayi etmeyiz). Hesap görenler olarak Biz yeteriz.

وَ لَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى وَ هَارُونَ الْفُرْقَانَ

yemin vavı	And olsun ki	verdik	Musa	ve	Harun'a	Furkan'ı
	lâmu cevabil kasem + tahkik h.	fiili mazi, fail	mef'ul	atıf h.	matuf	ikinci mef'ul

وَ ضِيَآءً وَ ذِكْرًا لِلْمُتَّقِينَ ۙ ﴿ 48 ﴾

atıf h.	ışık	ve	öğüt	takva sahipleri için
	matuf	atıf h.	matuf	car mecrur

48. And olsun ki, Musa ve Harun'a takva sahipleri için Furkan (eğriyi doğrudan ayıran Kitab, yani Tevrat), ışık ve öğüt verdik.

الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ وَ هُمْ مِنَ السَّاعَةِ مُشْفِقُونَ ﴿ 49 ﴾

Onlar	korkarlar	Rablerinden	görmedikleri halde	onlar	kıyamet saatinden	çekinirler
sıfat , ismi mevsul	fiili muzari+ fâil	mef'ul	car mecrur	hal vavı	mübteda	h. cer, mecrur isim	haber

49. Onlar görmedikleri halde Rablerinden korkarlar; kıyamet saatinden de çekinirler.

وَ هَذَا ذِكْرٌ مُبَارَكٌ أَنزَلْنَاهُ ط أَ فَأَنْتُمْ لَهُ مُنكِرُونَ ﴿ 50 ﴾ ع

başlama h.	İşte bu	bir Kitap'dır	kutsal	indirdiğimiz	mı	Şimdi siz	onu	inkar ediyorsunuz
	mübteda, işaret ismi	haber	sıfat	ikinci sıfat; fiili mazi, fail, mef'ul	soru harfi	atıf h., mübteda	car mecrur	haber

50. İşte bu (Kur'an), indirdiğimiz kutsal bir zikirdir (Kitap'tır). Şimdi siz onu inkar mı ediyorsunuz?

﴿ 51 ﴾ وَ لَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ مِنْ قَبْلُ وَ كُنَّا بِهِ عَالِمِينَ ج

وَ	لَقَدْ	آتَيْنَا	إِبْرَاهِيمَ	رُشْدَهُ	مِنْ	قَبْلُ	وَ	كُنَّا	بِهِ	عَالِمِينَ ج
başlama h.	And olsun ki	vermiştik	İbrahim'e	rüşdünü	daha önce			Biz	onu	biliyorduk
	yeminin cevabı için gelen lam+ tahkik h.	fiili mazi, fail	birinci mef'ul	ikinci mef'ul (muzaf+ muz.ileyh)	harfi cer, zarf		atıf h.	fiili mazi, nâsih,: (كَانَ)'nin ismi	car mecrur	(كَانَ)'nin haberi

51. And olsun ki, daha önce İbrahim'e de rüşdünü (doğruyla yanlışı ayırma yeteneğini) vermiştik. Biz (zaten) onu biliyorduk.

إِذْ	قَالَ	لِأَبِيهِ	وَ	قَوْمِهِ	مَا	هَذِهِ
Bir zamanlar	demişti	babasına	ve	milletine	nedir	Bu
geçmiş zaman zarfı	fiili mazi	car mecrur	atıf h.	matuf	mübteda, soru ismi	haber, işaret ismi

﴿ 52 ﴾ التَّمَاثِيلُ الَّتِي أَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ

التَّمَاثِيلُ	الَّتِي	أَنْتُمْ	لَهَا	عَاكِفُونَ
heykeller		sizin	kendilerine	ibadete kapandığınız
(هَذِهِ)'den bedel	sıfat, ismi mevsul	mübteda	car mecrur	haber

sıla; cümlesi

﴿ 53 ﴾

قَالُوا	وَجَدْنَا	آبَاءَنَا	لَهَا	عَابِدِينَ
demişlerdi	bulduk	Babalarımızı	onlara	tapanlar
fiili mazi, fail	fiili mazi, fail	mef'ul	car mecrur	ikinci mef'ul

52. Bir zamanlar İbrahim, babasına ve milletine: "Bu, kendilerine ibadete kapandığınız (tapınıp durduğunuz) heykeller nedir?" demişti. **53**. "Babalarımızı onlara tapanlar bulduk" demişlerdi.

﴿ 54 ﴾

قَالَ	لَقَدْ	كُنْتُمْ	أَنْتُمْ	وَ	آبَاؤُكُمْ	فِي ضَلَالٍ	مُبِينٍ
dedi	And olsun ki		sizler	ve	babalarınız	bir sapıklık içindesiniz	apaçık
fiili mazi	yeminin cevabı için gelen lam+ tahkik h.	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	tekid için gelen munfasıl zamir	atıf h.	matuf	(كَانَ)'nin haberi, şibhi cümle	sıfat

54. İbrahim: "And olsun ki sizler de babalarınız da apaçık bir sapıklık içindesiniz" dedi.

﴿ 55 ﴾

قَالُوا	أَ	جِئْتَنَا	بِالْحَقِّ	أَمْ	أَنْتَ	مِنَ اللَّاعِبِينَ
dediler	mi	bize getirdin	gerçeği	yoksa	sen	oyun oynayanlardan mısın
fiili mazi, fail	soru harfi	fiili mazi, fail	car mecrur	atıf h.	mübteda	haber, şibhi cümle

55. "Sen bize gerçeği mi getirdin yoksa oyun oynayanlardan mısın?" dediler.

قَالَ	بَلْ	رَبُّكُمْ	رَبُّ	السَّمَاوَاتِ	وَ	الْأَرْضِ
dedi	Hayır	Rabbiniz	Rabbidir	göklerin	ve	yerin
fiili mazi	idrab h.	mübteda	haber, muzaf	muzafun ileyh	atıf h.	atuf mecrur

﴿ 56 ﴾

الَّذِي	فَطَرَهُنَّ ذ	وَ	أَنَا	عَلَى ذَٰلِكُمْ	مِنَ الشَّاهِدِينَ
ki O	onları yaratmıştır		Ben de	buna	şahidlik edenlerdenim
sıfat, ismi mevsul	sıla; fiili mazi, mef'ul	atıf h.	mübteda	harfi cer, işaret ismi.	haber , şibhi cümle

56. (İbrahim): "Hayır; Rabbiniz, göklerin ve yerin Rabbidir ki onları O yaratmıştır. Ben de buna şahidlik edenlerdenim. " dedi.

﴿ 57 ﴾

وَ	تَاللَّهِ	لَأَكِيدَنَّ	أَصْنَامَكُمْ	بَعْدَ	أَنْ تُوَلُّوا	مُدْبِرِينَ
Allah'a yemin ederim ki		bir tuzak kuracağım	putlarınıza	sonra	gittikten	arkanızı dönüp
atıf h.	yemin h. mecrur isim	kasem h., tekit nûnu'na birleşmiş fiili muzari	mef'ul	zaman zarfı, muzaf	muzafun ileyh; masdar ve nasb h., fiili muzari+fâil	hal

57. "Allah'a yemin ederim ki, siz arkanızı dönüp gittikten sonra, putlarınıza bir tuzak kuracağım! "

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 325 ≻

(21 / ENBİYA, 45 - 46):

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef fiil) dedi, söyledi (أَنْذَرَ يُنْذِرُ إِنْذَارًا): (if'al b.) uyardı [(وَحَى يَحِي) اَلْوَحْيُ]: vahiy, ilham, esin (اَلْأَصَمُّ ج صُمٌّ): (sıfat-ı müşebbehe) sağır [(دَعَا يَدْعُو) اَلدُّعَاءُ]: dua, nida, çağırış (اَلْوَيْلُ): yazıklar olsun, vay haline (سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا): işitti, duydu (مَسَّ يَمَسُّ مَسًّا): (muzaaf f.) isabet etti, dokundu (اَلنَّفْحَةُ ج نَفَحَاتٌ): hafif rüzgâr, esinti, soluk

(21 / ENBİYA, 47 - 48):

(وَضَعَ يَضَعُ وَضْعًا): (misal fiil) koydu/ indirdi, alçalttı/ çıkarttı, bıraktı/ doğurdu (ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti (اَلْمِيزَانُ ج مَوَازِينُ): terazi/ amel terazisi/ adalet/ şeriat/ gram (اَلْخَرْدَلُ): çok küçük tohuma sahip bir nebat (hardal) (اَلْمِثْقَالُ): terazi, tartı aleti, her türlü ağırlık ölçüsü (mutlak manada bununla miktar kast edilir) (اَلْقِسْطُ): adalet (اَلْحَبَّةُ): tane, taneler (أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا ب): (mehmuz ve nâkıs fiil) getirdi (اَلضِّيَاءُ): ışık, parlaklık (كَفَى يَكْفِي كِفَايَةً ب): (nâkıs fiil) kâfi oldu, yetti, yeterli oldu (اَلْحَاسِبُ ج حَاسِبُونَ): (ism-i fâil) hesap eden, sayan (آتَى يُؤْتِي إِيْتَاءً): (mehmuz - nâkıs fiil, if'al b.) verdi, getirdi [(ذَكَرَ يَذْكُرُ) اَلذِّكْرُ]: zikir, hatırlatma, öğüt/ inzal edilmiş kitap [(فَرَقَ يَفْرِقُ) اَلْفُرْقَانُ]: (masdar) semavi kitap/ hüccet/ nusrat (yardım) (اَلْمُتَّقِي ج مُتَّقُونَ): (ism-i fâil) korunan, sakınan

(21 / ENBİYA, 49 – 50 - 51):

(خَشِيَ يَخْشَى خَشْيَةً): (nâkıs f.) korktu, sakındı, endişe etti (اَلْغَيْبُ ج غُيُوبٌ): gayb, gözle görülmeyen, idrak edilmeyen (اَلسَّاعَةُ ج سَاعَاتٌ): saat/ marife olarak kıyamet saati (اَلْمُشْفِقُ ج مُشْفِقُونَ): (ism-i fâil) çekinen, korkan [(ذَكَرَ يَذْكُرُ) اَلذِّكْرُ]: inzal edilmiş kitap/ zikir/ söz/ şeref/ peygamber [(بَارَكَ يُبَارِكُ) اَلْمُبَارَكُ]: (ism-i mef'ûl) mübarek kılınan (أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al bâbı) indirdi (آتَى يُؤْتِي إِيْتَاءً): (mehmuz - nâkıs fiil, if'al b.) verdi, getirdi (قَبْلُ): (zarf) önce (اَلْمُنْكِرُ ج مُنْكِرُونَ): (ism-i fâil) inkâr eden, tanımayan [(رَشَدَ يَرْشُدُ) اَلرُّشْدُ]: (masdar) doğru yolu bulma, olgunlaşma

(21 / ENBİYA, 52 – 53 - 54):

(اَلْأَبُ ج آبَاءٌ): baba, ata (اَلْعَاكِفُ ج عَاكِفُونَ): (ism-i fâil) ibadetten ayrılmayan (اَلتِّمْثَالُ ج تَمَاثِيلُ): heykel (وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal fiil) buldu (bildi, rastladı) (اَلْعَابِدُ ج عَابِدُونَ): (ism-i fâil) ibadet eden, kulluk eden [(ضَلَّ يَضِلُّ) اَلضَّلاَلُ]: (masdar) dalalet, sapma [(أَبَانَ يُبِينُ) اَلْمُبِينُ]: (ism-i fâil) açık ve vazıh olan, açıklayan

(21 / ENBİYA, 55 – 56 – 57):

(جَاءَ يَجِيءُ مَجِيئًا ب): (mehmuz - ecvef f.) getirdi (بَعْدَ): (zarf) sonra (اَلْمُدْبِرُ ج مُدْبِرُونَ): (ism-i fâil) arkasına dönüp giden (اَللَّاعِبُ ج لَاعِبُونَ): (ism-i fâil) oyun oynayan, oyuncu (بَلْ): bilakis, halbuki, evet (فَطَرَ يَفْطُرُ فَطْرًا): yarattı, icat etti (اَلشَّاهِدُ ج شَاهِدُونَ): (ism-i fâil) şahitlik eden/ hazır olan (كَادَ يَكِيدُ كَيْدًا): (ecvef f.) hile yaptı, tuzağa düşürdü (اَلصَّنَمُ ج أَصْنَامٌ): put (وَلَّى يُوَلِّي تَوْلِيَةً): (nâkıs fiil, tef'il bâbı) dönüp kaçtı/ yöneldi/ idaresine verdi/ hazırladı/ tayin etti/ vazgeçirdi/ çevirdi

≺ CÜZ: 17, KUR'ÂN SAYFASI: 326 (ENBİYÂ: 58 – 72) ≻

﴿ 58 ﴾ فَجَعَلَهُمْ جُذَاذًا إِلَّا كَبِيرًا لَهُمْ لَعَلَّهُمْ إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ

Akabinde onları yaptı	param-parça	hariç	bir büyüğü	Onların	belki onlar.. diye	ona	dönerler
başlama h., f. mazi, mef'ul	2. mef'ul	istisna h.	müstesna	car - mecrur	umut ve nasb harfi, (لَعَلَّ):nin ismi	car - mecrur	(لَعَلَّ)'nin haberi, fiil cümlesi

58. Akabinde onların büyüğü (büyük putu) hariç belki ona dönerler (müracaat ederler) diye onları paramparça etti.

﴿ 59 ﴾ قَالُوا مَنْ فَعَلَ هَذَا بِآلِهَتِنَا إِنَّهُ لَمِنَ الظَّالِمِينَ

dediler	kim	yaptı	bunu	İlahlarımıza	Doğrusu o	zalimlerden biridir
fiili mazi, fail	mübteda, soru ismi	haber, mazi fiil cümlesi	mef'ul, işaret ismi	car mecrur	tekid ve nasb h., (إِنَّ):nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi; şibhi cümle

59. Milleti: "İlahlarımıza bunu kim yaptı? Doğrusu o zalimlerden biridir" dediler.

﴿ 60 ﴾ قَالُوا سَمِعْنَا فَتًى يَذْكُرُهُمْ يُقَالُ لَهُ إِبْرَاهِيمُ ط

deyince	duymuştuk	bir genç	onları anan	denen	kendisine	İbrahim
fiili mazi, fail	fiili mazi, fail	mef'ul (maksur isim)	(فَتًى) kelimesinin sıfatı; muzari fiil cümlesi, mef'ul	(فَتًى)'in 2. sıfatı; meçhul fiili muzari	car mecrur	nâibi fail, {(هو) olarak takdir edilen mahzuf mübtedanın haberi de denmiştir)

﴿ 61 ﴾ قَالُوا فَأْتُوا بِهِ عَلَى أَعْيُنِ النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُونَ

dediler	getirin	onu	gözü önüne	insanların	Belki onlar	şahidlik ederler
fiili mazi, fail	(إن كان كذلك) (eğer öyleyse) takdir edilen filu'ş-şart'ının cevabı: cevâbü'ş-şart için rabıta, emir fiili, fail	car mecrur	h. cer, mecrur isim, muzaf	muz. ileyh	terecci (umut) ve nasb h., (لَعَلَّ):nin ismi	(لَعَلَّ) nin haberi; fiil cümlesi

60-61. (Halktan bazıları): "Kendisine İbrahim denen (ve) onları anan (bahsedip diline dolayan) bir genç duymuştuk" (deyince) "O halde onu insanların gözü önüne getirin. Belki onlar (aleyhte) şahidlik ederler" dediler.

﴿ 62 ﴾ قَالُوا أَ أَنْتَ فَعَلْتَ هَذَا بِآلِهَتِنَا يَا إِبْرَاهِيمُ ط

dediler	mi	sen	yaptın	Bunu	ilahlarımıza	Ey İbrahim
fiili mazi, fail	soru h.	mübteda	haber , mazi fiil cümlesi, fail	mef'ul, işaret ismi	car - mecrur	nida h., münada

62. (İbrahim getirildiği zaman, ona): "Ey İbrahim! Bunu ilahlarımıza sen mi yaptın?" dediler.

﴿ 63 ﴾ قَالَ بَلْ فَعَلَهُ ق كَبِيرُهُمْ هَذَا فَاسْأَلُوهُمْ إِنْ كَانُوا يَنْطِقُونَ

dedi	Belki	onu yapmıştır	büyükleri	şu	onlara sorun	şart h.	fiilu'ş-şart; fiili mazi, nâsih (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi, fiil cümlesi nasb mah.; fiili muzari+fâil, kendinden önce açıklandığı için cevâbü'ş-şart mahzuf sayılır
fiili mazi	idrab h.	fiili mazi+ , mef'ul	fail	bedel, işaret ismi	cevab h., emir fiili +fâil mef'ul			konuşabiliyorlarsa

63. (İbrahim): "Belki onu şu büyükleri yapmıştır. O halde onlara sorun, eğer söylerlerse.." dedi.

﴿ 64 ﴾ فَرَجَعُوا إِلَى أَنْفُسِهِمْ فَقَالُوا إِنَّكُمْ أَنْتُمُ الظَّالِمُونَ لا

O zaman döndüler	Kendi kendilerine	dediler ve	Doğrusu siz	siz	haksızsınız
başlama h., fiili mazi, fail	harfi cer, mecrur isim	atıf h., f. mazi, fail	tekid ve nasb h., (إِنَّ) nin ismi	fasıl zamiri {(كُمْ)'ü tekit içindir}	(إِنَّ)'nin haberi

﴿ 65 ﴾ ثُمَّ نُكِسُوا عَلَى رُؤُوسِهِمْ ج لَقَدْ عَلِمْتَ مَا هَؤُلَاءِ يَنْطِقُونَ

sonra	ters döndürüldüler	kafalarında olana	And olsun	bilmişsindir	(Leyse benzeri) nefiy h.	(مَا):nın ismi, işaret ismi	(مَا)'nın haberi, muzari fiil cümlesi
afıf h.	meçhul fiili mazi, nâibi fail	harfi cer, mecrur isim	lâmu cevâbi'l-kasem ("vallahi" gibi bir yeminin cevabı için gelen lam)+ tahkik h.	fiili mazi, fail			bunların konuşmayacağını

64 - 65. O zaman kendi kendilerine (vicdanlarına) döndüler (ve birbirlerine): "Doğrusu siz haksızsınız", sonra kafalarında olana (eski inançlarına) ters döndürülerek: "And olsun ki, bunların konuşmayacağını, bilmişsindir!" dediler.

قَالَ	أَ	فَتَعْبُدُونَ	مِنْ دُونِ	اللَّهِ	مَا	لاَ يَنْفَعُكُمْ
dedi	soru h.	O halde ..mi tapıyorsunuz	başka	Allah'dan	şeylere	size fayda vermeyecek
fiili mazi		atıf h., fiili muzari+fâil	harfi cer , mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh	mef'ul, ismi mevsul	nefy-i istikbal; nefiy h., fiili muzari, mef'ul

شَيْئًا	وَ	لاَ يَضُرُّكُمْ ﴿66﴾ ط		أُفٍّ	لَكُمْ	وَ
hiçbirşeyle	ve	zarar vermeyecek olan		yazıklar olsun	Size	,
mef'ulu mutlak naibi	atıf h.	nefy-i istikbal; nefiy h. fiili muzari, mef'ul		(bunalıyorum, usanıyorum, bıkıyorum) muzari manasında isim fiil, faili (أنا) olarak takdir edilen gizli zamir	car mecrur	atıf h.

لِمَا	تَعْبُدُونَ	مِنْ دُونِ	اللَّهِ ط	أَ	فَلاَ	تَعْقِلُونَ	﴿67﴾
şeylere	taptığınız	bırakıp	Allah'ı	soru h.	atıf h., nefiy h.	Hala akletmiyor musunuz	
harfi cer. ismi mevsul	sıla; fiil cümlesi	harfi cer, mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh			fiili muzari+fâil	

66 - 67. (İbrahim): "O halde, Allah'tan başka size (az ya da çok) hiçbirşeyle fayda ve zarar vermeyecek olan putlara mı tapıyorsunuz? Size de, Allah'ı bırakıp taptıklarınıza da yazıklar olsun! Hala akletmiyor musunuz?" dedi.

قَالُوا	حَرِّقُوهُ	وَ	انْصُرُوا	آلِهَتَكُمْ	إِنْ	كُنْتُمْ	فَاعِلِينَ	﴿68﴾
dediler	şunu yakın	atıf h.	yardım edin	ilahlarınıza	şart h.	(Bir şey) yapacaksanız		
fiili mazi, fail	emir fiili +fâil (mef'ul		emir fiili, fail	mef'ul		fiili mazi, nâsih (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	

68. (Nemrut ve kavmi): "(Bir şey) yapacaksanız, şunu yakın da ilahlarınıza yardım edin" dediler.

قُلْنَا	يَا نَارُ	كُونِي	بَرْدًا	وَ	سَلاَمًا	عَلَى إِبْرَاهِيمَ لا	﴿69﴾
dedik	Ey ateş	ol	serin	ve	selamet	İbrahim'e	
fiili mazi, fail	nida h., münada	emir fiili, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	atıf h.	matuf	harfi cer, mecrur isim	

69. Biz: "Ey ateş! İbrahim'e karşı serin ve selamet ol" dedik.

وَ	أَرَادُوا	بِهِ	كَيْدًا	فَجَعَلْنَاهُمُ	الْأَخْسَرِينَ ج	﴿70﴾
başlama h.	istediler	ona	tuzak kurmak	Biz onları yaptık	daha çok zarar edenler	
	fiili mazi, fai	car mecrur	mef'ul	atıf h., fiili mazi, fail, mef'ul,	ikinci mef'ul	

70. Ona tuzak kurmak istediler, bunun üzerine Biz onları daha çok zarar edenler yaptık (daha çok hüsrana uğrattık).

وَ	نَجَّيْنَاهُ	وَ	لُوطًا	إِلَى الْأَرْضِ	الَّتِي	بَارَكْنَا	فِيهَا	لِلْعَالَمِينَ ﴿71﴾
Onu ulaştırıp kurtardık		ve	Lut'u	yere	bereketler verdiğimiz		içinde	alemlere
fiili mazi, fail, mef'ul	atıf h.	atıf h.	matuf	harfi cer, mecrur isim	sıfat, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cümlesi, fail	car mecrur	harfi cer, mecrur isim

71. Onu ve Lut'u, içinde alemlere bereketler verdiğimiz (insanlık için kutsal kıldığımız) yere ulaştırıp kurtardık.

وَ	وَهَبْنَا	لَهُ	إِسْحٰقَ ط	وَ	يَعْقُوبَ	نَافِلَةً ط
atıf h.	bağışladık	ona	İshak'ı	ve	Yakub'u	buna ilaveten
	fiili mazi, fail	car mecrur	mef'ul	atıf h.	matuf	(يَعْقُوبَ)'dan hal

وَ	كُلاًّ	جَعَلْنَا	صَالِحِينَ	﴿72﴾
atıf h.	her birini	kıldık	iyi kişiler	
	mukaddem mef'ul	fiili mazi, fail	ikinci mef'ul	

72. İbrahim'e İshak'ı, buna ilaveten de Yakub'u verdik, her birini iyi kişiler kıldık.

⮜ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 326 ⮞

(21 / ENBİYA, 58 – 59 - 60):

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, çevirdi, yarattı, hükmetti (اَلْجُذَاذُ): kırıntılar, kesintiler, parça parça (لَعَلَّ): umulur ki, belki, için, ta ki (اَلْكَبِيرُ ج كِبَارٌ): büyük/ yaşlı/ başkan, lider (رَجَعَ يَرْجِعُ رُجُوعًا): döndü (فَعَلَ يَفْعَلُ فَعْلاً): yaptı (اَلْفَتَى ج فِتْيَانٌ): genç erkek (سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا): işitti, duydu (ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): bahsetti, konuştu, andı, zikretti/ tefekkürle birlikte hatıra getirdi

(21 / ENBİYA, 61 – 62 – 63 - 64):

(أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا ب): (mehmuz ve nâkıs fiil) getirdi (اَلْعَيْنُ ج أَعْيُنٌ): göz/ pınar, çeşme (لَعَلَّ): umulur ki, belki, ta ki, diye (اَلْإِنْسانُ ج اَلنَّاسُ): insan (شَهِدَ يَشْهَدُ شَهَادَةً): şahitlik etti, hazır oldu/ bildi/ yemin etti (فَعَلَ يَفْعَلُ فَعْلاً): yaptı (نَطَقَ يَنْطِقُ نُطْقًا): konuştu, söyledi (بَلْ): bilakis, halbuki, evet, belki (اَلْكَبِيرُ ج كِبَارٌ): büyük/ yaşlı/ başkan, reis, lider (سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuze'l-ayn) sordu/ istedi/ hesaba çekti (رَجَعَ يَرْجِعُ رُجُوعًا): döndü

(21 / ENBİYA, 65 – 66 - 67):

(نَكَسَ يَنْكُسُ نَكْسًا): doğruyu bulduktan sonra tekrar saptı/ baş aşağı etti/ başı eğdi (اَلرَّأْسُ ج رُؤُسٌ): baş (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (نَطَقَ يَنطِقُ نُطْقًا): konuştu (عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti (دُونَ): başka, gayr, hariç, düşük (نَفَعَ يَنفَعُ نَفْعًا): fayda verdi, faydası oldu (ضَرَّ يَضُرُّ ضَرًّا): (muzaaf f.) zarar verdi (عَقَلَ يَعْقِلُ عَقْلاً): akıl etti, akıl erdirdi (أُفٍّ): (bunalıyorum, usanıyorum, bıkıyorum) muzari manasında isim fiil

(21 / ENBİYA, 68 – 69):

(حَرَّقَ يُحَرِّقُ تَحْرِيقًا): (tef'il bâbı) yandı (نَصَرَ يَنْصُرُ نَصْرًا): yardım etti (اَلْفَاعِلُ ج فَاعِلُونَ): (ism-i fâil) yapan (اَلنَّارُ ج نِيرَانٌ): ateş (اَلْبَرْدُ): soğukluk, soğuk olma hali (اَلسَّلاَمُ): selamet, necat/ selam/ sulh/ teslim olma

(21 / ENBİYA, 70 – 71 - 72):

(أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef - if'al) irade etti, istedi (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı/ çevirdi/ yarattı/ hükmetti [اَلْكَيْدُ (كَادَ يَكِيدُ)]: (masdar) tuzak kurma, hile yapma/ tuzak [اَلْأَخْسَرُ (خَسِرَ يَخْسَرُ)]: (ism-i tafdîl) daha çok zarar eden (نَجَّى يُنَجِّي تَنْجِيَةً): (tef'il bâbı) kurtardı/ yüksek bir yere attı (اَلنَّافِلَةُ): çok iyilik ve hayırda bulunma/ kemal derecesi/ nafile (بَارَكَ يُبَارِكُ مُبَارَكَةً): (müfâale bâbı) hayırlı ve mübarek kıldı, bolluk verdi (وَهَبَ يَهَبُ وَهْبًا): (misal fiil) hibe etti, bağışladı

≺ CÜZ: 17, KUR'ÂN SAYFASI: 327 (ENBİYÂ: 73 – 81) ≻

وَ	جَعَلْنَاهُمْ	أَئِمَّةً	يَهْدُونَ	بِأَمْرِنَا	وَ	أَوْحَيْنَا
	Onları yaptık	önderler	doğru yola götüren	emri-mizle		vahyettik
atıf h.	fiili mazi, fail	ikinci mef'ul	(أَئِمَّةً)'in sıfatı; fiil cümlesi	car - mecrur	atıf h.	fiili mazi, fail

إِلَيْهِمْ	فِعْلَ	الْخَيْرَاتِ	وَ	إِقَامَ	الصَّلَاةِ	وَ	إِيتَاءَ
onlara	yapmayı	iyi işleri	,	kılmayı	namazı	,	vermeyi
car mecrur	mef'ul, muzaf	muzafun ileyh	atıf h.	(فِعْلَ)'ye matuf, muzaf	muzafun ileyh	atıf h.	matuf, muzaf

الزَّكَاةِ ج	وَ	كَانُوا	لَنَا	عَابِدِينَ لا	﴿ 73 ﴾
zekatı		Onlar bize kulluk edenlerdi			
muzafun ileyh	başlama h.	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	car mecrur	(كَانَ)'nin haberi	

73. Onları, emrimizle doğru yola götüren önderler yaptık; onlara, iyi işleri yapmayı, namazı kılmayı, zekatı vermeyi vahyettik. Onlar, bize kulluk edenlerdi.

وَ	عِلْمًا	وَ	حُكْمًا	آتَيْنَاهُ	لُوطًا	وَ
atıf h.	ilim	ve	hüküm	ona verdik	Lut'a	başlama h.
	matuf	atıf h.	mef'ul	fiili mazi, :fail, mef'ul	mukaddem mef'ul	

إِنَّهُمْ	الْخَبَائِثَ ط	تَعْمَلُ	كَانَتْ	الَّتِي	مِنَ الْقَرْيَةِ	نَجَّيْنَاهُ
Doğrusu onlar	çirkin işler	yapmakta	olan		kasabadan	onu kurtardık
tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	mef'ul	(كَانَ)'nin haberi; fiil cümlesi., fiili muzari,	sıla; nasih mazi fiil cümlesi, ismi gizli zamiri (هِيَ)	sıfat, ismi mevsul	Harfi cer, mecrur isim	fiili mazi, fail, mef'ul

﴿ 74 ﴾	فَاسِقِينَ لا	سَوْءٍ	قَوْمَ	كَانُوا
	fasık	kötü	bir toplumdu	
	(قَوْمَ)'nin sıfatı	muzafun ileyh	(كَانَ)'nin haberi, muzaf	(إِنَّ)'nin haberi; (كَانَ)'nin ismi

74. Lut'a da hüküm ve ilim verdik; onu, çirkin işler yapan kasabadan kurtardık. Doğrusu onlar fasık (yoldan çıkmış) kötü bir toplumdu.

﴿ 75 ﴾	مِنَ الصَّالِحِينَ ع	إِنَّهُ	فِي رَحْمَتِنَا ط	أَدْخَلْنَاهُ	وَ
	iyilerdendi	doğrusu o	rahmetimizin içine	onu soktuk	
	(إِنَّ)'nin haberi, şibhi cümle	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	harfi cer, mecrur isim	fiili mazi, fail	başlama h.

75. Onu (Lut'u) rahmetimizin içine soktuk; doğrusu o iyilerdendi.

لَهُ	فَاسْتَجَبْنَا	مِنْ قَبْلُ	نَادَى	إِذْ	نُوحًا	وَ
ona	biz de cevab verdik	daha önceden	Bize seslenmişti	hani	Nuh	
car mecrur	atıf h., fiili mazi+fâil	harfi cer, zarf	fiili mazi	geçmiş zaman zarfı	mukaddem mef'ul	başlama h.

﴿ 76 ﴾	الْعَظِيمِ ج	مِنَ الْكَرْبِ	أَهْلَهُ	وَ	فَنَجَّيْنَاهُ
	büyük	sıkıntıdan	ailesini	ve	akabinde kendisini kurtardık
	sıfat	harfi cer, mecrur isim	matuf	atıf h.	atıf h., fiili mazi, fail, mef'ul

76. Nuh(u da hatırla yâd et) hani, daha önceleri Bize seslenmişti (yalvarmıştı). Biz de ona cevab verdik (duasını kabul ettik), akabinde kendisini ve ailesini büyük sıkıntıdan kurtardık.

إِنَّهُمْ	بِآيَاتِنَا ط	كَذَّبُوا	الَّذِينَ	مِنَ الْقَوْمِ	نَصَرْنَاهُ	وَ
Doğrusu onlar	Ayetlerimizi	yalanlayan		toplumdan dolayı	ona yardım ettik	
tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	car mecrur	sıla; mazi fiil cümlesi, fail	sıfat, ismi mevsul	harfi cer, mecrur isim	fiili mazi, fail	atıf h.

﴿ 77 ﴾	أَجْمَعِينَ	فَأَغْرَقْنَاهُمْ	سَوْءٍ	قَوْمَ	كَانُوا
	hepsini	bu yüzden suda boğduk	kötü	bir toplumdu	
	tekid	atıf h., fiili mazi, :fail, mef'ul	muzafun ileyh	(كَانَ)'nin haberi, muzaf	(إِنَّ)'nin haberi; (كَانَ)'nin ismi

77. Ayetlerimizi yalanlayan toplumdan (Nuh'u kurtarıp) ona yardım ettik. Doğrusu onlar kötü bir toplumdu, bu yüzden hepsini suda boğduk.

وَ	دَاوُودَ	وَ	سُلَيْمَانَ	إِذْ	يَحْكُمَانِ	فِي الْحَرْثِ
başlama h.	Davud'u (اذْكُرْ) (hatırla) olarak takdir edilen mahzuf fiilin mef'ulü	ve atıf h	Süleyman'ı matuf	hani cümleye muzaf olan geçmiş zaman zarfı	hüküm veriyorlardı muzafun ileyh, fiili muzari+fâil	ekin hakkında harfi cer, mecrur isim

إِذْ	نَفَشَتْ	فِيهِ	غَنَمُ	الْقَوْمِ ج	وَ	كُنَّا	لِحُكْمِهِمْ	شَاهِدِينَ لا ﴿78﴾
hani geçmiş zaman zarfı	yayıldığı fiili mazi	içinde car mecrur	koyunlarının fail, muzaf	milletin muzafun ileyh	atıf h.	Biz idik fiili mazi, nâsih,(كَانَ)'nin ismi	onların hükmüne car - mecrur	şahidler (كَانَ)'nin haberi

78. Davud ve Süleyman'ı (da hatırla). Hani bir ekin hakkında hüküm veriyorlardı, hani içinde milletin koyunları yayılmıştı (da zarara sebep olmuşlardı) Biz onların (verdiği) hükümlerine şahidlerdik.

وَ	حُكْمًا	آتَيْنَا	كُلًّا	وَ	سُلَيْمَانَ	فَفَهَّمْنَاهَا
atıf h.	hükmünü ikinci mef'ul	verdik fiili mazi, fail	Her birine mukaddem mef'ul	atıf h.	Süleyman'a mef'ul	Bunun üzerine onu bildirdik atıf h., fiili mazi, fail, mef'ul

يُسَبِّحْنَ	الْجِبَالَ	دَاوُودَ	مَعَ	سَخَّرْنَا	وَ	عِلْمًا
tesbih etmek üzere (الْجِبَالَ)'den hal; fiili muzari, fail	dağları mef'ul	Davud muzafun ileyh	ile mekan zarfı	boyun eğdirdik fiili mazi, fail	atıf h.	ilim matuf

﴿79﴾	فَاعِلِينَ	كُنَّا	وَ	وَ الطَّيْرَ ط
	Biz yapmaktaydık (كَانَ)'nin haberi	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	atıf h.	kuşlarla beraber vâvu'l-meiyye (beraberlik vavı), mef'ulü'n meah

79. Bunun üzerine onu (bu meselenin hükmünü, çözümünü) Süleyman'a Biz bildirdik; her birine hüküm (doğru hüküm verme kabiliyeti, hükümdarlık) ve ilim verdik. Davud ile beraber tesbih etmek üzere dağları kuşlarla birlikte boyun eğdirdik. (Bütün bunları) Biz yapmaktaydık.

مِنْ بَأْسِكُمْ ج	لِتُحْصِنَكُمْ	لَكُمْ	لَبُوسٍ	صَنْعَةَ	عَلَّمْنَاهُ	وَ
şiddetinizden harfi cer, mecrur isim	sizi koruması için nasb h. fiili muzari, mef'ul	sizin için car mecrur	zırh yapma muzafun ileyh	sanatını İkinci mef'ul, muzaf	Ona öğrettik fiili mazi, fail, mef'ul	atıf h.

﴿80﴾	شَاكِرُونَ	أَنْتُمْ	فَهَلْ
	şükredenler haber	mübteda	artık ...misiniz rabıta h., soru h.

80. Ona, sizi, sizin (savaşta düştüğünüz) şiddetinizden koruması için zırh(tan elbise yapma ve korunma) sanatını öğrettik, artık şükreder misiniz?

إِلَى الْأَرْضِ	بِأَمْرِهِ	تَجْرِي	عَاصِفَةً	الرِّيحَ	لِسُلَيْمَانَ	وَ
yere doğru harfi cer, mecrur isim	onun emriyle car- mecrur	yürüyen ikinci hal; muzari fiil cümlesi	şiddetli biçimde (الرِّيحَ)'dan hal	rüzgarı (سَخَّرْنَا) (boyun eğdirdik) olarak takdir edilen mahzuf fiilin mef'ulü	Süleyman için harfi cer, mecrur isim	atıf h.

﴿81﴾	عَالِمِينَ	شَيْءٍ	بِكُلِّ	كُنَّا	وَ	فِيهَا ط	بَارَكْنَا	الَّتِي
	biliyorduk (كَانَ)'nin haberi	herşeyi muz. ileyh	car mecrur	Biz f.mazi,nâsih (كَانَ)'nin ismi	atıf h.	içerisinde car mecrur	bereketler kıldığımız sıla; fiil cüm, fail	sıfat

81. İçersinde bereketler kıldığımız yere doğru, Süleyman için şiddetli biçimde onun emriyle yürüyen rüzgarı (ona boyun eğdirdik). Biz herşeyi biliyorduk.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 327 ≻

(21 / ENBİYA, 73 - 74):

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı/ çevirdi/ yarattı/ hükmetti (اَلْإِمَامُ ج اَئِمَّةٌ): rehber, lider, imam, önder, kitap

(هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nâkıs fiil) hidayet verdi, tarif etti, yol gösterdi, kazandırdı (اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): emir, iş, durum

(أَوْحَى يُوحِي اِيحَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı) vahyetti, fısıldadı, sır verdi, ilham etti [اَلْفِعْلُ (فَعَلَ يَفْعَلُ]: (masdar) fiil, iş yapma

(اَلْخَيْرَةُ ج خَيْرَاتٌ): faziletli, saliha, hayırlı, üstün [(أَقَامَ) يُقِيمُ) اَلْإِقَامُ]: (masdar) namazı dosdoğru kılma

[اَلْاِيتَاءُ (آتَى يُؤْتِي]: (masdar) verme (اَلزَّكَاةُ ج زَكَوَاتٌ): zekât/ temizlik, doğruluk (اَلْقَرْيَةُ ج قُرًى): belde/ belde halkı

(اَلْعَابِدُ ج عَابِدُونَ): (ism-i fâil) ibadet eden, kulluk eden (آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz - nâkıs fiil, if'al bâbı) verdi, getirdi

[اَلْحُكْمُ (حَكَمَ يَحْكُمُ]: (masdar) hikmet, hüküm, kaza (نَجَّى يُنَجِّي تَنْجِيَةً): (tef'il bâbı) kurtardı/ yüksek bir yere attı

(عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi (اَلْخَبِيثُ ج خَبَائِثُ): pis, çirkin, düşük, hoşa gitmeyen

[اَلسَّوْءُ (سَاءَ يَسُوءُ]: (masdar) kötü, kötülük (اَلْفَاسِقُ ج فَاسِقُونَ): (ism-i fâil) fasık, açıktan açığa günah işleyen

(21 / ENBİYA, 75 – 76 - 77 – 78):

(أَدْخَلَ يُدْخِلُ إِدْخَالاً): (if'al bâbı) girdirdi, soktu, dâhil etti (نَادَى يُنَادِي مُنَادَاةً): (müfâale b.) seslendi, bağırdı, çağırdı

(اِسْتَجَابَ يَسْتَجِيبُ اِسْتِجَابَةً): (istif'âl b.) cevap verdi (kabul etti manasını da içerir) (اَلْكَرْبُ ج كُرُوبٌ): şiddetli gam, keder

(نَجَّى يُنَجِّي تَنْجِيَةً): (tef'il bâbı) kurtardı/ yüksek bir yere attı (قَبْلُ): (zarf) önce (اَلْعَظِيمُ ج عَظَائِمُ): büyük, yüce

(نَصَرَ يَنْصُرُ نَصْرًا مِنْ): kurtardı/ yardım etti (كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il bâbı) yalanladı, inkâr etti, yalan isnat etti

[اَلسَّوْءُ (سَاءَ يَسُوءُ]: (masdar) kötü, kötülük (أَغْرَقَ يُغْرِقُ إِغْرَاقًا): (if'al b.) boğdu, batırdı

(اَجْمَعُونَ – اَجْمَعِينَ): (tekit için getirilir) hepsi, hep beraber (حَكَمَ يَحْكُمُ حُكْمًا): hükmetti, hüküm verdi, fasletti

(اَلْحَرْثُ): ekin (hasat edilmiş olsun olmasın) işlenmiş toprak/ sürme (اَلشَّاهِدُ ج شَاهِدُونَ): (ism-i fâil) şahit, hazır olan, bilen

(نَفَشَ يَنْفُشُ نَفْشًا): (hayvan geceleyin ağıldan çıkarak çobansız olarak) yayıldı (اَلْغَنَمُ): koyun, küçükbaş hayvan

(21 / ENBİYA, 79 – 80 - 81):

(فَهَّمَ يُفَهِّمُ تَفْهِيمًا): (tef'il bâbı) anlattı, bildirdi (آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz - nâkıs fiil, if'al bâbı) verdi, getirdi

[اَلْحُكْمُ (حَكَمَ يَحْكُمُ]: (masdar) hikmet, hüküm, kaza (سَخَّرَ يُسَخِّرُ تَسْخِيرًا): (tef'il bâbı) teshir etti, emir altına aldı

(اَلْجَبَلُ ج جِبَالٌ): dağ (اَلطَّيْرُ ج طُيُورٌ): kuş (سَبَّحَ يُسَبِّحُ تَسْبِيحًا): (tef'il bâbı) tespit, tenzih ve takdis etti

(اَلْفَاعِلُ ج فَاعِلُونَ): (ism-i fâil) yapan (عَلَّمَ يُعَلِّمُ تَعْلِيمًا): (tef'il bâbı) öğretti (اَلصَّنْعَةُ): sanat, iş yapma, beceri, üretim

(اَللَّبُوسُ): elbise, giyim kuşam (zırh yapma sanatı denmiştir) (اَلْبَأْسُ): şiddet, kuvvet, güç/ harp/ azap

(أَحْصَنَ يُحْصِنُ إِحْصَانًا): (if'al bâbı) muhkem mevkilere koydu, sakladı (اَلشَّاكِرُ ج شَاكِرُونَ): (ism-i fâil) şükreden

(اَلرِّيحُ ج رِيَاحٌ): rüzgâr/ yardım, nusrat/ üstünlük/ koku [(عَصَفَ يَعْصِفُ) اَلْعَاصِفَةُ]: (ism-i fâil) şiddetli rüzgâr

(جَرَى يَجْرِي جَرْيًا): (nâkıs fiil) cereyan etti, aktı, hareket etti (اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): emir, iş, durum, husus

(بَارَكَ يُبَارِكُ مُبَارَكَةً): (müfâale bâbı) hayırlı ve mübarek kıldı, bolluk verdi

≺ CÜZ: 17, KUR'ÂN SAYFASI: 328 (ENBİYA : 82 – 90) ≻

وَ	مِنَ الشَّيَاطِينِ	مَنْ	يَغُوصُونَ	لَهُ	وَ	يَعْمَلُونَ
	şeytanlardan (ona boyun eğdirdik)		dalgıçlık yapanları	onun için	ve	yapanları
atıf h.	haber mukaddem, şibhi cümle	mübteda muahhar, ismi mevsul	sıla; fiili muzari+fâil (cemi vâvı)	car mecrur	atıf h.	fiili muzari+fâil

عَمَلاً	دُونَ	ذٰلِكَ ج	وَ	كُنَّا	لَهُمْ	لا حَافِظِينَ	﴿ 82 ﴾
iş	başka	bundan		Bizdik	onlar için	koruyucu ve gözeticiler	
mef'ulün bih	muzaf, zarf (عَمَلًا) nin sıfatı	muzafun ileyh, işaret ismi	atıf h.	fiili mazi,nâsih (كَانَ)'nin ismi	car mecrur	(كَانَ)'nin haberi	

82. Onun için (denizden inci vs. çıkarmak için) dalgıçlık yapan ve bundan başka (bina yapımı vs.) işler yapan şeytanlardan da (ona boyun eğdirdik). Onları koruyup gözetenler Bizdik.

وَ	أَيُّوبَ	إِذْ	نَادَى	رَبَّهُ	أَنِّي	مَسَّنِيَ
	Eyyub da	Bir zamanlar	nida etmişti	Rabbine	Doğrusu ben	bana dokundu
başla ma h.	(اذْكُرْ) (hatırla) takdir edilen mahzuf fiilin mef'ulü	cümleye muzaf olan geçmiş zaman zarfı	fiili mazi, cümle muzafun ileyh	mef'ul	harfi tekid ve nasb, (أَنَّ)'nin ismi	inne'nin haberi, fiili mazi, (نِ):nunu vikaye, mef'ul

الرَّاحِمِينَ ج	أَرْحَمُ	أَنْتَ	وَ	الضُّرُّ	﴿ 83 ﴾
merhametlilerin	en merhametlisisin	Sen		zarar	
muzafun ileyh	haber, muzaf	mübteda	hal vavı	fail	

Hal; İsim cümlesi

83. Eyyub'u (da hatırla): Bir zamanlar Rabbine (şöyle) nida etmişti: "Doğrusu bana zarar dokundu. Sen merhametlilerin en merhametlisisin".

وَ	مِنْ ضُرٍّ	بِهِ	مَا	فَكَشَفْنَا	لَهُ	فَاسْتَجَبْنَا
	kendisinde zarardan ne varsa			hemen kaldırdık	ona	Bunun üzerine icabet ettik
atıf h.	harfi cer, mecrur i	car mecrur	mef'ul, ismi mevsul	atıf h., fiili mazi, fail	car mecrur	atıf h., fiili mazi, fail

مَعَهُمْ	مِثْلَهُمْ	وَ	أَهْلَهُ	آتَيْنَاهُ	﴿ 84 ﴾
kaybettikleriyle birlikte	onların bir mislini daha		ailesini	verdik	
mekan zarfı	matuf, muzaf, muzafun ileyh	atıf h.	ikinci mef'ul	fiili mazi, fail, mef'ul	

لِلْعَابِدِينَ	ذِكْرَى	وَ	مِنْ عِنْدِنَا	رَحْمَةً
kulluk edenlere	bir hatıra		katımızdan	bir rahmet olması için
car mecrur	matuf	atıf h.	h. cer+ zarf, muzaf+ muz.ileyh	mef'ulün li eclih

84. Bunun üzerine Biz de ona icabet ettik, hemen kendisinde zarardan ne varsa (tüm başına gelen sıkıntı ve dertleri) kaldırdık. Katımızdan bir rahmet ve kulluk edenlere bir hatıra olması için ona (tekrar) ailesini ve kaybettikleriyle beraber onların bir mislini (daha) verdik.

وَ	إِسْمَاعِيلَ	وَ	إِدْرِيسَ	وَ	ذَا الْكِفْلِ ط	كُلٌّ	مِنَ الصَّابِرِينَ ج	﴿ 85 ﴾
	İsmail	, atıf h.	İdris	ve atıf h.	Zülkifl	onların herbiri	sabredenlerdendi	
başla-ma h.	(اذْكُرْ) (hatırla, an) olarak takdir edilen mahzuf fiilin mef'ulü		matuf		matuf	mübteda	haber; şibhi cümle	harfi cer

85. İsmail, İdris ve Zülkifl(i de an); onların herbiri sabredenlerdendi.

وَ	أَدْخَلْنَاهُمْ	فِي رَحْمَتِنَا ط	إِنَّهُمْ	مِنَ الصَّالِحِينَ	﴿ 86 ﴾
	onları aldık	rahmetimizin içine	Doğrusu onlar	iyilerdendi	
atıf h.	fiili mazi, fail, mef'ul	harfi cer, mecrur isim	tekid ve nasb h. (إِنَّ)'nin ismi	inne'nin haberi şibhi cümle	

86. Onları rahmetimizin içine aldık; doğrusu onlar iyilerdendiler.

وَ	ذَا النُّونِ	إِذْ	ذَهَبَ	مُغَاضِبًا	فَظَنَّ	أَنْ لَنْ نَقْدِرَ	عَلَيْهِ
	Zünnun	hani	giderken	öfkelenerek	sanmıştı	güç yetiremeyeceğimizi	ona
atıf h.	(إسماعيل)'e matuf; mef'ul, muzaf	geçmiş zaman zarfı	fiili mazi	hal	atıf harfi, fiili mazi	tekid ve nasb h., fiilin önünde geldiği için (أَنَّ)'nin hafifletilmiş hali; tekid-i nefy-i istikbal	car mecrur

(ظَنَّ)'nin mef'ulü: masdar-ı müevvel

إِلَٰهَ	لَا	أَنْ	فِي الظُّلُمَاتِ	فَنَادَىٰ
tanrı	yoktur	diye	karanlıklar içinde	akabinde seslenmişti
(لَا)'nın ismi	en-nafiye li'l-cins	tefsir harfi	harfi cer, mecrur isim	atıf h., fiili mazi

﴿ 87 ﴾	مِنَ الظَّالِمِينَ ج	كُنْتُ	إِنِّي	سُبْحَانَكَ ق	أَنْتَ	إِلَّا
	haksızlık edenlerdenim		doğrusu ben	Sen münezzehsin	Senden	başka
	(كَانَ)'nin haberi, şibhi cümle	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	harfi tekid ve nasb, (إِنَّ)'nin ismi	(أُسَبِّحُ) (tesbih ederim) olarak takdir edilen mahzuf fiilin mef'ulu mutlakı	müstesna {(لَا)'nın mahzuf haberinin bedeli}	istisna h.
	(أَنَّ)'nin haberi: fiil cümlesi					

87. Zünnun('u da yani Yunus peygamber'i de hatırla). Hani, öfkelenerek giderken, kendisine güç yetiremeyeceğimizi sanmıştı; (fakat) akabinde karanlıklar içinde: "Senden başka tanrı yoktur, Sen münezzehsin, doğrusu ben haksızlık edenlerdenim" diye seslenmişti.

﴿ 88 ﴾	الْمُؤْمِنِينَ	نُنْجِي	كَذَٰلِكَ	وَ	مِنَ الْغَمِّ ط	نَجَّيْنَاهُ	وَ	لَهُ لا	فَاسْتَجَبْنَا
	İnananları	kurtarırız	İşte böyle		üzüntüden	onu kurtardık	ve	ona	Biz de cevap verdik
	mef'ul	fiili muzari	car mecrur, mef'ul mutlak nâibi	başlama h.	harfi cer, mecrur isim	atıf h., fiili mazi, fail, mef'ul	atıf h.	car mecrur	atıf h., fiili mazi, fail

88. Biz de ona cevap verdik ve onu üzüntüden kurtardık. İşte böyle (aynı şekilde) inananları kurtarırız.

لَا تَذَرْنِي	رَبِّ	رَبَّهُ	نَادَىٰ	إِذْ	زَكَرِيَّا	وَ
Beni bırakma	Rabbim	Rabbine	nida etmişti	hani	Zekeriyya	
nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., f. muzari, (نِ) nunu vikaye, mef'ul	nida harfi mahzuf münada, sondaki esre mahzuf mütekellim ya'sı (ي): muzafun ileyh	mef'ul	fiili mazi	geçmiş zaman zarfı	(اُذْكُرْ) (an) olarak takdir edilen mahzuf fiilin mef'ulü	başlama h.

﴿ 89 ﴾	الْوَارِثِينَ ج	خَيْرُ	أَنْتَ	وَ	فَرْدًا
	varislerin	en hayırlısısın	Sen		tek başıma
	muzafun ileyh	haber	mübteda	atıf h.	hal

89. Zekeriya('yı da hatırla): "Rabbim! Beni tek başıma bırakma, Sen varislerin en hayırlısısın" diye nida etmişti.

وَ	يَحْيَىٰ	لَهُ	وَهَبْنَا	وَ	لَهُ	فَاسْتَجَبْنَا
	Yahya'yı	ona	bağışladık	ve	ona	Bunun üzerine icabet ettik
atıf h.	mef'ul	car mecrur	fiili mazi, fail	atıf h.	car mecrur	atıf h., fiili mazi, fail

فِي الْخَيْرَاتِ	يُسَارِعُونَ	كَانُوا	إِنَّهُمْ	زَوْجَهُ ز	لَهُ	أَصْلَحْنَا
iyi işlerde	yarışıyorlardı		Doğrusu onlar	eşini de	onun için	ıslah ettik
harfi cer, mecrur isim	(كَانَ)'nin haberi, fiil cümlesi	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	mef'ul	car mecrur	fiili mazi, fail
	(إِنَّ)'nin haberi; (كَانَ)'nin ismi ve haberi					

﴿ 90 ﴾	خَاشِعِينَ	لَنَا	كَانُوا	وَ	رَهَبًا ط	وَ	رَغَبًا	يَدْعُونَنَا	وَ
	huşu duyanlar	Bize	oldular		korkarak	ve	umarak	Bize yalvarıyorlardı	
	(كَانَ)'nin haberi	car mecrur	f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	atıf h.	matuf	atıf h.	hal	fiili muzari+fâil mef'ul	atıf h.

90. Bunun üzerine Biz de ona icabet ettik (duasına olumlu cevap verdik) ve Yahya'yı bağışladık, eşini de onun için ıslah ettik (doğum yapması için elverişli hale getirdik). Doğrusu onlar iyi işlerde yarışıyorlar, korkarak ve umarak Bize dua ediyorlardı. Onlar Bize (karşı) huşu duyanlar (gönülden saygı duyanlar) oldular.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 328 ≻

(21 / ENBİYA, 82 – 83):

(غَاصَ يَغُوصُ غَوْصًا): (ecvef fiil) derine daldı, dalgıçlık yaptı (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi

(دُونَ): (zarf) başka, hariç, düşük, alçak (اَلْحَافِظُ ج حَافِظُونَ): (ism-i fâil) gözetleyici, rakip (اَلضُّرُّ): zarar, ziyan, hasar

(نَادَى يُنَادِي مُنَادَاةً): (müfâale bâbı) seslendi, bağırdı, çağırdı/ ezan okudu/ uzaktan uzağa seslendi

(مَسَّ يَمَسُّ مَسًّا): (muzaaf fiil) dokundu, el sürdü (اَلرَّاحِمُ ج رَاحِمُونَ): (ism-i fâil) merhamet eden

[(رَحِمَ يَرْحَمُ) اَلْأَرْحَمُ]: (ism-i tafdîl) en merhametli, daha merhametli

(21 / ENBİYA, 84 – 85 – 86):

(اِسْتَجَابَ يَسْتَجِيبُ اِسْتِجَابًا): (istif'âl bâbı) cevap verdi (kabul etti manasını da içerir) (اَلذِّكْرَى): hatırlatma, ikaz, nâsihat, zikir

(كَشَفَ يَكْشِفُ كَشْفًا): giderdi, kaldırdı/ keşfetti, açığa çıkardı (آتَى يُؤْتِي اِيْتَاءً): (mehmuz - nâkıs f., if'al b.) verdi, getirdi

(اَلْمِثْلُ ج اَمْثَالٌ): misil, benzer, kat (عِنْدَ): (zarf) yanında, katında (اَلضُّرُّ): zarar, hasar (اَلصَّابِرُ ج صَابِرُونَ): (ism-i fâil) sabreden

(اَلْعَابِدُ ج عَابِدُونَ): (ism-i fâil) ibadet eden, kulluk eden (أَدْخَلَ يُدْخِلُ إِدْخَالاً): (if'al bâbı) girdirdi, dahil etti

(21 / ENBİYA, 87 – 88):

(ذُو النُّونِ): balık sahibi (Yunus a.s.'ın lakabıdır) [(غَاضَبَ يُغَاضِبُ) اَلْمُغَاضِبُ]: (ism-i fâil) arayı açan, bozuşan, öfkelenen

(ذَهَبَ يَذْهَبُ ذَهَابًا): gitti (قَدَرَ يَقْدِرُ قَدْرًا): gücü yetti [(سَبَّحَ يُسَبِّحُ) سُبْحَانَ]: tesbih, tenzih ve takdis etti

(ظَنَّ يَظُنُّ ظَنًّا): (muzaaf fiil) sandı, yakın hasıl etti, tevehhüm etti (اَلظُّلْمَةُ ج ظُلُمَاتٌ): karanlık, şirk, cehalet, fısk

(نَادَى يُنَادِي مُنَادَاةً): (müfâale b.) seslendi, bağırdı/ ezan okudu (نَجَّى يُنَجِّي تَنْجِيَةً): (tef'il b.) kurtardı/ yüksek bir yere attı

(اِسْتَجَابَ يَسْتَجِيبُ اِسْتِجَابًا): (istif'âl bâbı) cevap verdi (kabul etti manasını da içerir) (اَلْغَمُّ ج غُمُومٌ): gam, üzüntü, keder

(أَنْجَى يُنْجِي إِنْجَاءً): (if'al bâbı) kurtardı

(21 / ENBİYA, 89):

(نَادَى يُنَادِي مُنَادَاةً): (müfâale bâbı) seslendi, bağırdı, çağırdı/ ezan okudu/ uzaktan uzağa seslendi

(اَلْفَرْدُ ج فُرَادَى): fert, tek, eşsiz (وَذِرَ يَذَرُ وَذْرًا): (misal fiil) bıraktı, ilgilenmedi, alakayı kesti

(اَلْخَيْرُ): (ism-i tafdîl) daha hayırlı, en hayırlı (اَلْوَارِثُ ج وَارِثُونَ): (ism-i fâil) sahip ve malik olan, varis

(21 / ENBİYA, 90):

(اِسْتَجَابَ يَسْتَجِيبُ اِسْتِجَابًا): (istif'âl bâbı) cevap verdi (kabul etti manasını da içerir)

(وَهَبَ يَهَبُ وَهْبًا): (misal fiil) hibe etti, bağışladı, bahşetti (اَلزَّوْجُ ج اَزْوَاجٌ): zevce, eş, çift

(أَصْلَحَ يُصْلِحُ إِصْلاَحًا): (if'al bâbı) ıslah etti, düzeltti, aralarını buldu, anlaştırdı

(سَارَعَ يُسَارِعُ مُسَارَعَةً): (müfâale bâbı) sürat gösterdi, koşuştu, çabucak yaptı/ yuvarlandı

(اَلْخَيْرَةُ ج خَيْرَاتٌ): faziletli, saliha, hayırlı, üstün (رَغَبًا وَ رَهْبًا): ümit ve korku arasında

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nâkıs fiil) dua etti/ davet etti/ ibadet etti/ teşvik etti/ nisbet etti

(رَهِبَ يَرْهَبُ رَهْبًا): korktu (اَلْخَاشِعُونَ): (ism-i fâil) hürmet gösteren, huşuda bulunan

≺ CÜZ: 17, KUR'ÂN SAYFASI: 329 (ENBİYÂ: 91 – 101) ≻

وَ	مِنْ رُوحِنَا	فِيهَا	فَنَفَخْنَا	فَرْجَهَا	أَحْصَنَتْ الَّتِي	وَ
atıf h.	Ruhumuzdan: harfi cer, mecrur isim	ona: car mecrur	Biz üfledik: atıf h., fiili mazi, fail	mahrem yerini: mef'ul	koruyanı: sıla; mazi fiil cümlesi	(اذْكُرْ) (an) olarak takdir edilen mahzuf fiilin mef'ulü; atıf h.

﴿ 91 ﴾	لِلْعَالَمِينَ	آيَةً	ابْنَهَا	وَ	جَعَلْنَاهَا
	alemler için: car mecrur	bir mucize: İkinci mef'ul	oğlunu: matuf	ve: atıf h.	onu kıldık: fiili mazi, fail, birinci mef'ul

91. Mahrem yerini koruyanı (Meryem'i de an, yâd et). Biz ona ruhumuzdan üfledik, onu ve oğlunu, alemler için bir mucize kıldık.

﴿ 92 ﴾	فَاعْبُدُونِ	رَبُّكُمْ	أَنَا	وَ	وَاحِدَةً	أُمَّةً	أُمَّتُكُمْ	هَذِهِ	إِنَّ
	O halde Bana kulluk edin: rabıta h., emir fiili +fâil, (ن):nun'u vikaye, mef'ul	Rabbinizim: haber	Ben de: mübteda	atıf h.	bir tek: sıfat	din olarak: hal, mevsuf	sizin dininizdir: (إِنَّ)'nin haberi	bu: (إِنَّ)'nin ismi, işaret ismi	Doğrusu: tekid ve nasb h.

92. Doğrusu bu (Müslümanlık, bir tek din olarak) sizin dininizdir ve Ben de Rabbinizim, O halde Bana kulluk edin.

﴿ 93 ﴾	رَاجِعُونَ ع	إِلَيْنَا	كُلٌّ	بَيْنَهُمْ ط	أَمْرَهُمْ	تَقَطَّعُوا	وَ
	döneceklerdir: haber	Bize: car mecrur	Hepsi: mübteda	aralarında: zarf	işlerini: mef'ul	paramparça ettiler: fiili muzari, fail	başlama h.

93. (Din) İşlerini aralarında paramparça ettiler (din konusunda parça parça olup bölündüler, fırkalara, gruplara ayrıldılar, fakat sonunda), hepsi Bize döneceklerdir.

مُؤْمِنٌ	هُوَ	وَ	الصَّالِحَاتِ	مِنَ	يَعْمَلْ	فَمَنْ
İnanmış olarak: haber / hal; isim cümlesi	mübteda	hal vavı	yararlı işler: mecrur isim	harfi cer	işlerse: fiilu'ş-şart; fiili muzari	Artık kim: başlama h., mübteda, şart ismi

﴿ 94 ﴾	كَاتِبُونَ	لَهُ	إِنَّا	وَ	لِسَعْيِهِ ج	كُفْرَانَ	فَلاَ
	yazmaktayız: (إِنَّ)'nin haberi	onun için: car mecrur	Biz: tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	atıf h.	ameli için: (لاَ)'nın haberi, (لاَ كُفْرَانَ) cümlesi cevâbü'ş-şart, şart ve cevabı, (مَن) mübtedasının haberidir	hiçbir inkar yoktur: (لاَ)'nın ismi	cevâbü'ş-şart için rabıta+ cevabü'ş-şart; en-nafiye li'l-cins (cinsini nefyedip olumsuzlaştıran lâ)

94. Artık kim inanmış olarak yararlı işler işlerse ameli (çalışması) inkar edilmeyecektir. Biz onu yazmaktayız.

﴿ 95 ﴾	لاَ يَرْجِعُونَ	أَنَّهُمْ	أَهْلَكْنَاهَا	عَلَى قَرْيَةٍ	حَرَامٌ	وَ
	dönmemeleri: (أَنَّ) nin haberi; nefy-i istikbal fiili muzari+fâil	tekid ve nasb h., (أَنَّ) nin ismi	helak ettiğimiz: (قَرْيَةٍ)'in sıfatı; mazi fiil cümlesi, fail, mef'ul	kasaba halkına: harfi cer, mecrur isim	haramdır: haber mukaddem	başlama h.

mübteda muahhar; masdar-ı müevvel {(حَرَامٌ) kelimesini mübteda kabul edenlere göre de masdar-ı müevvel haberdir}

95. Helak ettiğimiz kasaba halkına (ahirette karşılıklarını görmek üzere bize) dönmemeleri haramdır (imkansızdır, yasaktır).

وَ	مَأْجُوجُ	وَ	يَأْجُوجُ	إِذَا فُتِحَتْ	حَتَّى
ki: hal vavı	Mecuc'un: matuf	ve: atıf h.	Yecuc (seddi): nâibi fail	yıkıldığı zaman: geçmiş zaman zarfı, meçhul fiili mazi	Nihayet: ibtida h.

﴿ 96 ﴾ يَنسِلُونَ — حَدَبٍ — مِنْ كُلِّ — هُمْ

akın ederler — tepeden — herbir — onlar

haber — muzafun ileyh — harfi cer, mecrur isim, muzaf — mübteda

naibi fail'den hal

96. Nihayet Yecuc ve Mecuc('un seddi) açıldığı zaman ki onlar herbir tepeden akın ederler.

شَاخِصَةٌ — هِيَ — فَإِذَا — الْحَقُّ — الْوَعْدُ — اقْتَرَبَ — وَ

faltaşı gibi açılır — Bir de bakmışsın — Gerçek — vaad — yaklaştığında

haber — mübteda — rabıta h., müfacee (sürpriz) harfi — sıfat — fail, mevsuf — fiili mazi {(فُتِحتْ) cümlesine matuf} — atıf h.

مِنْ هَذَا — فِي غَفْلَةٍ — قَدْ كُنَّا — يَا وَيْلَنَا — كَفَرُوا ط — الَّذِينَ — أَبْصَارُ

Bundan — gaflet içindeydik — Eyvah bize — inkar edenlerin — gözleri

harfi cer, işaret ismi — (كَانَ)'nin haberi, şibhi cümle — tahkik h., fiili mazi, (كَانَ)'nin ismi — (يقولون) (derler) olarak takdir edilen fiilin mekûlü'l-kavli (söylenen sözü); nida h., münada — sıla; mazi fiil cümlesi, fail — muzafun ileyh, ismi mevsul — fail, muzaf

﴿ 97 ﴾ ظَالِمِينَ — كُنَّا — بَلْ

zalimlerdik — Daha doğrusu

(كَانَ)'nin haberi — fiili mazi, (كَانَ)'nin ismi — İdrab h.

97. Gerçek vaad yaklaştığında, inkar edenlerin gözleri faltaşı gibi açılır: "Eyvah bize! Bundan (önce) gaflet içindeydik, daha doğrusu zalimlerdik" (derler).

حَصَبُ — اللَّهِ — مِنْ دُونِ — تَعْبُدُونَ — مَا — وَ — إِنَّكُمْ

yakıtısınız — Allah'tan — başka — taptığınız — şeyler — ve — Doğrusu sizler

(إِنَّ)'nin haberi, muzaf — muzafun ileyh — harfi cer, mecrur isim, muzaf — sıla; fiil cümlesi; fiili muzari+fâil — (إِنَّ)'nin ismine matuf, ismi mevsul — atıf h. — tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi

﴿ 98 ﴾ وَارِدُونَ — لَهَا — أَنْتُمْ — جَهَنَّمَ ط

varacaksınız — oraya — sizler — cehennemin

haber — car mecrur — mübteda — muzafun ileyh

98. Siz ve Allah'tan başka taptıklarınız, cehennemin yakıtısınız; oraya varacaksınız.

﴿ 99 ﴾ خَالِدُونَ — فِيهَا — كُلٌّ — وَ — وَرَدُوهَا ط — مَا — آلِهَةً — هَؤُلَاءِ — كَانَ — لَوْ

temelli kalıcıdırlar — orada — hepsi — ona varmazlardı — tanrılar — bunlar — olsaydı — Eğer

haber — car - mecrur — mübteda — atıf h. — fiili mazi, fail, mef'ul — (لَوْ)'in cevabı nefiy h. — (كَانَ)'nin haberi — (كَانَ)'nin ismi, işaret ismi — fiili mazi, nâsih — şart h.

99. Eğer bunlar tanrı olsaydı ona varmazlardı (cehenneme girmezlerdi); hepsi orada temelli kalıcıdırlar.

﴿ 100 ﴾ لَا يَسْمَعُونَ — فِيهَا — هُمْ — وَ — زَفِيرٌ — فِيهَا — لَهُمْ

işitemezler — orada — onlar — ; — inlemek — orada — onlara vardır

haber; nefiy h., fiili muzari+fâil — car mecrur — mübteda — atıf h. — mübteda muahhar — car mecrur — haber mukaddem

100. Orada onlara (ah vah edip) inlemek vardır; orada (birşey de) işitemezler.

الْحُسْنَى — مِنَّا — لَهُمْ — سَبَقَتْ — الَّذِينَ — إِنَّ

En güzel — katımızdan — kendileri için — geçmiş — olanlar — Doğrusu

fail — car - mecrur — car - mecrur — sıla; mazi fiil cümlesi — (إِنَّ)'nin ismi; ismi mevsul — tekid ve nasb h.

﴿ 101 ﴾ مُبْعَدُونَ — عَنْهَا — أُولَئِكَ

uzaklaştırılanlardır — ondan — işte onlar

haber — car-mecrur — (إِنَّ)'nin haberi; isim cümlesi mübteda, işaret ismi

101. Doğrusu (yaptıkları dolayısıyla) katımızdan kendileri için en güzel (akibet, cennet mükafatı) geçmiş (yani takdir edilip yazılmış) olanlar, işte onlar ondan (cehennemden) uzaklaştırılanlardır.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 329 ≻

(21 / ENBİYA, 91 – 92 - 93):

(أَحْصَنَ يُحْصِنُ إِحْصَانًا): (if'al bâbı) korudu/ evlendi (اَلْفَرْجُ ج فُرُوجٌ): ırz/ gedik, yarık/ avret yeri

(أَحْصَنَ فَرْجَهُ): namusunu korumak, iffetle muhafaza etmek (اَلْاِبْنُ ج اَبْنَاءُ): erkek, çocuk, oğul

(نَفَخَ يَنْفَخُ نَفْخًا): üfledi/ teşbih ve temsil yoluyla ruhu cesede üfledi, Hz Meryem'e ruhun üflenmesi

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı/ çevirdi/ yarattı/ hükmetti (اَلرُّوحُ ج اَرْوَاحٌ): ruh (اَلْاُمَّةُ ج اُمَمٌ): din/ zaman/ rehber/ ümmet

(اَلْوَاحِدَةُ): bir, tek (عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti (اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): emir, iş, durum

(تَقَطَّعَ يَتَقَطَّعُ تَقَطُّعًا): (tefa'ul bâbı) parça parça oldu, guruplara ayrıldı/ açıldı, kopukluk oldu

(اَلرَّاجِعُ ج رَاجِعُونَ): (ism-i fâil) dönen, dönücü (بَيْنَ): (zarf) arasında

(21 / ENBİYA, 94 – 95 – 96 – 97):

(عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi (اَلصَّالِحَةُ ج صَالِحَاتٌ): (ism-i fâil) doğru olan, salih olan

[اَلْكُفْرُ (كَفَرَ يَكْفُرُ]: (masdar) / emeğini inkâr edip hakkını) çiğneme, (karşılığını görmeden) mahrum bırakma

[اَلسَّعْيُ (سَعَى يَسْعَى]: çalışma, amel (اَلْكَاتِبُ ج كَاتِبُونَ): (ism-i fâil) kaydeden, tescil eden veya tespit eden

(اَلْحَرَامُ ج حُرُمٌ): haram, yasak (اَلْقَرْيَةُ ج قُرًى): belde/ belde halkı (رَجَعَ يَرْجِعُ رُجُوعًا): döndü

(أَهْلَكَ يُهْلِكُ إِهْلاَكًا): (if'al bâbı) helak etti, telef etti, öldürdü, harcadı, kökünü kazıdı, felakete uğrattı

(فَتَحَ يَفْتَحُ فَتْحًا): açtı, fethetti/ hükmetti (يَأْجُوجُ): Ye'cûc, tahripçi kavmin adı (مَأْجُوجُ): Me'cûc, tahripçi kavim

(اَلْحَدَبُ): sırt, tepe (yani her taraftan) (نَسَلَ يَنْسِلُ نَسْلاً): koşturdu, akın etti

(اِقْتَرَبَ يَقْتَرِبُ اِقْتِرَابًا): (iftiâl bâbı) pek yakın oldu, çok yaklaştı [اَلْوَعْدُ (وَعَدَ يَعِدُ]: vaad, söz (بَلْ): bilakis, halbuki, evet

[اَلشَّاخِصَةُ (شَخَصَ يَشْخَصُ]: (ism-i fâil) (göz fal taşı gibi) açılan, (göz) kırpılmayan (اَلْوَيْلُ): yazıklar olsun, vay haline

(اَلْبَصَرُ ج اَبْصَارٌ): görme hassesi, göz (كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا): inkâr etti, inanmadı, tasdik etmedi

(21 / ENBİYA, 98 – 99 – 100 – 101):

(عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti (دُونَ): (zarf) başka, hariç, düşük, alçak

(اَلْحَصَبُ): yakacak, ateşin yanmasının devamı için ateşe atılan maddeler (اَلْوَارِدُ ج وَارِدُونَ): (ism-i fâil) giren, varan

(وَرَدَ يَرِدُ وُرُودًا): (misal fiil) vardı, girdi (اَلْخَالِدُ ج خَالِدُونَ): (ism-i fâil) bekası devam eden, kalıcı olan

(اَلزَّفِيرُ): sesli nefes verme, inilti, homurtu (سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا): duydu, işitti

(سَبَقَ يَسْبِقُ سَبْقًا): geçti, sebkat etti/ takaddüm etti/ kaçıp kurtuldu

[اَلْحُسْنَى (حَسُنَ يَحْسُنُ]: (ism-i tafdîl) en güzel, daha güzel (اَلْمُبْعَدُ ج مُبْعَدُونَ): (ism-i mef'ûl) uzaklaştırılan

🕮🕮🕮🕮🕮🕮🕮

≺ CÜZ: 17, KUR'ÂN SAYFASI: 330 (ENBİYÂ: 102 – 112) ≻

﴿ 102 ﴾ لَا يَسْمَعُونَ حَسِيسَهَا ۚ وَ هُمْ فِي مَا اشْتَهَتْ أَنْفُسُهُمْ خَالِدُونَ ۚ

duymazlar	onun uğultusunu		onlar	şeyler içinde	çektiği	canlarının	temelli kalırlar
nefiy h., fiili muzari+fâil	mef'ul	hal vavı	mübteda	harfi cer, ismi mevsul	sıla: fiili mazi	fail	haber

hal; isim cümlesi

102. Cehennemin uğultusunu duymazlar. Onlar canlarının çektiği şeyler içinde temelli kalırlar.

لَا يَحْزُنُهُمُ الْفَزَعُ الْأَكْبَرُ وَ تَتَلَقَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ۖ

onları üzmez	dehşet	En büyük	ve	onları karşılarlar	melekler
nefy-i istikbal; nefiy hfiili muzari, mef'ul	fail	sıfat	atıf h.	fiili muzari, mef'ul	fail

﴿ 103 ﴾ هَٰذَا يَوْمُكُمُ الَّذِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ

İşte bu	gündür		Size	vaad edilen
mübteda, işaret ismi	haber	sıfat, ismi mevsul	sıla; fiil cümlesi; (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi, fiil cümlesi nasb mah.; meçhul fiili muzari+nâibi fail

(يقولون) olarak takdir edilen fiilin mekûlü'l-kavli (söylenen sözü)

103. En büyük dehşet (korku, sur'a üflenmesiyle diriliş) onları üzmez ve melekler: "İşte bu, size vaadedilen gündür" (diyerek) onları karşılarlar.

يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ كَطَيِّ السِّجِلِّ لِلْكُتُبِ ۚ كَمَا بَدَأْنَا

gün	dürdüğümüz	Göğü	dürme gibi	yazılı sayfayı	kitaplara ait	başlamamız gibi
zaman zarfı, muzaf	muzafun ileyh; muzari fiil cümlesi	mef'ul	car-mecrur, muzaf	muzafun ileyh	car-mecrur	fiili mazi, fail / harfi cer, masdar h.

﴿ 104 ﴾ أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ ۚ وَعْدًا عَلَيْنَا ۚ إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ

ilk	yaratmaya	onu iade ederiz	bir sözdür	üzerimize	Doğrusu	Biziz	yapacak olanlar
mef'ul, muzaf	muzafun ileyh	fiili muzari mef'ul	(وَعَدْنَا) (vaad ettik) olarak takdir edilen mahzuf fiilin mef'ulü mutlak'ı	(وَعْدًا)'in sıfatı	tekid ve nasb h., (إِنَّ) nin ismi	fiili mazi, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi

(إِنَّ)'nin haberi; (كَانَ)'nin ismi ve haberi

104. Göğü, kitaplara ait yazılı sayfayı (rulo yapıp) dürme gibi dürdüğümüz zaman, yaratmaya ilk başladığımız gibi onu iade ederiz (tekrar var ederiz). Üzerimize bir sözdür. Doğrusu yapacak olanlar Biziz.

وَ لَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ

başlama h.	And olsun ki	yazmıştık	Zebur'da	harfi cer, mecrur isim, zarf, muzaf	Zikir'den sonra
	lâmu cevâbi'l-kasem (yeminin cevabı için gelen lam)+ tahkik h.	fiili mazi, fail	harfi cer, mecrur isim		muzafun ileyh

﴿ 105 ﴾ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ

	yeryüzüne	mirasçı olacağını	kullarımın	iyi
tekid. ve nasb h.	(أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi; muzari fiil cümlesi, mef'ul	fail	sıfat

(كَتَبْنَا)'nın mef'ulü; masdar-ı müevvel

105. And olsun ki, Zikir'den (Tevrat'tan) sonra Zebur'da yeryüzüne iyi kullarımın mirasçı olacağını yazmıştık.

﴿ 106 ﴾ إِنَّ فِي هَٰذَا لَبَلَاغًا لِقَوْمٍ عَابِدِينَ ۚ

Doğrusu	bunda vardır		kimselere	kulluk eden
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin mukadem haberi, şibhi cümle	bildiri	car-mecrur	sıfat
		tekid lamı, (إِنَّ)'nin muahhar ismi		

106. Doğrusu bunda (Kuran'da), kulluk eden kimselere tebliğ (bildiri) vardır.

﴿ 107 ﴾ لِّلْعَالَمِينَ رَحْمَةً إِلَّا مَآ أَرْسَلْنَاكَ وَ

alemlere — car-mecrur | rahmet için — mef'ulün lil eclih | ancak — istisna h. | Biz seni gönderdik — harfi nefiy, fiili mazi, fail, mef'ul | başlama h.

107. Biz seni ancak alemlere rahmet için gönderdik.

وَاحِدٌ ۚ إِلَٰهٌ إِلَٰهُكُمْ أَنَّمَا إِلَيَّ يُوحَىٰ إِنَّمَا قُلْ

tek — sıfat | bir ilah olduğu — haber | İlahınızın — mübteda | ancak — hasr edatı | bana — nâibi fail | vahyolunuyor — meçhul fiili muzari | ancak — hasr edatı | De ki — emir fiili

﴿ 108 ﴾ مُّسْلِمُونَ أَنتُم فَهَلْ

Müslümanlar — haber | sizler — mübteda | mısınız — atıf h., soru h.

108. De ki: "Bana İlahınızın tek bir İlah olduğu vahyolunuyor. Artık sizler müslüman mısınız (müslüman olacak mısınız)? "

وَ عَلَىٰ سَوَآءٍ ۖ آذَنتُكُمْ فَقُلْ تَوَلَّوْا فَإِنْ

eşit olarak — harfi cer, mecrur isim | Size ilan ettim — fiili mazi, fail, mef'ul | de ki — cevâbü'ş-şart için rabıta, cevâbü'ş-şart; emir fiili | yüz çevirirlerse — fiilu'ş-şart; fiili muzari +fâil | Eğer — başlama h., cezmeden şart h.

﴿ 109 ﴾ تُوعَدُونَ مَا بَعِيدٌ أَمْ قَرِيبٌ أَ أَدْرِي إِنْ

vaad olunduğunuz — sıla; fiil cüm.; meçhul fiili muzari+nâibi fail | şeyin — mübteda muahhar, ismi mevsul | uzak — matuf | yoksa — atıf h. | yakın — haber mukaddem | mı — soru h. | bilmem — fiili muzari | nefiy h.

﴿ 110 ﴾ تَكْتُمُونَ مَا يَعْلَمُ وَ مِنَ الْقَوْلِ الْجَهْرَ يَعْلَمُ إِنَّهُ

gizlediklerinizi de — sıla; fiil cüm.; fiili muzari+fâil | mef'ul, ismi mevsul | bilir — fiili muzari | , — atıf h. | sözden — harfi cer, mecrur isim | açığa vurulanı — mef'ul | bilir — (إنّ)'nin haberi; muzari fiil cümlesi | Doğrusu O — tekid ve nasb h., (إنّ)'nin ismi

109. Eğer yüz çevirirlerse, de ki: "Size eşit olarak ilan ettim (kimseyi ayırt etmeden herkeze açıkladım); vaad olunduğunuz şeyin yakın mı yoksa uzak mı olduğunu bilmem. **110**. "Doğrusu O, sözden açığa vurulanı bilir, gizlediklerinizi de bilir. "

﴿ 111 ﴾ إِلَىٰ حِينٍ مَّتَاعٌ وَ لَكُمْ فِتْنَةٌ لَعَلَّهُ إِنْ أَدْرِي وَ

bir süreye kadar — harfi cer, zarf, mecrur | faydalandırmadır — matuf | ve — atıf h. | sizin için — car-mecrur | bir imtihan — (لَعَلَّ)'nin haberi | Belki o — terecci (umut) ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi | Bilmem — fiili muzari | nefiy h. | atıf h.

111. "Bilmem; belki bu (mühlet ve gecikme) sizin için bir imtihan ve bir süreye kadar faydalandırma (için)dir. "

قَالَ رَبِّ احْكُم بِالْحَقِّ ۗ وَ رَبُّنَا الرَّحْمَٰنُ

dedi — fiili mazi | Rabbim — mahzuf nida harfinin münadası, muz.ileyh olan mütekellim ya'sının kısaltılmış hali | hüküm ver — emir fiili | Hakla — car-mecrur | başlama h. | Rabbimiz — mübteda | Rahman olandır — haber

﴿ 112 ﴾ تَصِفُونَ عَلَىٰ مَا الْمُسْتَعَانُ

anlattıklarınıza karşı — sıla; fiil cüm. fiili muzari+fâil | harfi cer, ismi mevsul | yardım istenendir — ikinci haber

112. (Peygamber): "Rabbim! (Aramızda) Hakla hüküm ver, (yalan olarak) anlattıklarınıza karşı (ancak) Rabbimiz Rahman olandır, yardımı istenendir." dedi.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 330 ≻

(21 / ENBİYA, 102 - 103 – 104):

(سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا): duydu, işitti (اِشْتَهَى يَشْتَهِي اِشْتِهَاءً): (iftiâl bâbı) canı çekti, çok arzu etti, iştahı oldu

(اَلْحَسِيسُ): uğultu, hışıltı, ses yahut sesli hareket (اَلْخَالِدُونَ ج خَالِدُ): (ism-i fâil) bekası devam eden, kalıcı olan

(حَزِنَ يَحْزَنُ حُزْنًا): gamda ve hüzünde bıraktı, üzdü [(اَلْفَزَعُ ‹ فَزِعَ يَفْزَعُ]: dehşet, dehşete kapılma

[(اَلْأَكْبَرُ ‹ كَبِرَ يَكْبَرُ]: (ism-i tafdîl) daha büyük, en büyük (تَلَقَّى يَتَلَقَّى تَلَقِّيًا): (tefa'ul bâbı) karşılaştı

(وَعَدَ يَعِدُ وَعْدًا): (misal fiil) vaad etti, söz verdi (طَوَى يَطْوِي طَيًّا): (nâkıs fiil) dürdü, büktü, katladı

(اَلسِّجِلُّ): sicil, üzerine yazı yazılan her şey, sahife (بَدَأَ يَبْدَأُ بَدْءً): (mehmuze'l-lam) başladı, ilk önce yaptı

(اَلْأَوَّلُ ج اَوَّلُونَ): ilk, birinci, önceki [(اَلْوَعْدُ ‹ وَعَدَ يَعِدُ]: vaad, söz [(اَلْخَلْقُ ‹ خَلَقَ يَخْلُقُ]: yaratma, halk, mahlûk

(أَعَادَ يُعِيدُ إِعَادَةً): (if'al bâbı) döndürdü, iade etti (اَلْفَاعِلُ ج فَاعِلُونَ): (ism-i fâil) yapan

(21 / ENBİYA, 105 – 106 - 107):

(كَتَبَ يَكْتُبُ كَتْبًا): yazdı/ farz kıldı/ ispat etti/ tespit etti/ takdir etti (اَلْعَبْدُ ج عِبَادٌ): kul, köle

(وَرِثَ يَرِثُ وِرْثًا): (misal fiil) varis oldu/ sahip çıktı/ ele geçirdi/ elde etti (بَعْدَ): (zarf) sonra

(اَلزَّبُورُ ج زُبُرٌ): kitap, yazılmış, okunaklı ve düzgün yazı, hikmet dolu ilahî kitaplar.

(اَلْبَلَاغُ ج بَلَاغَاتٌ): isal, iblağ, bildiri, tebliğ, iletme/ kifayet, yeterli oluş

(اَلْعَابِدُ ج عَابِدُونَ): (ism-i fâil) ibadet eden, kulluk eden (أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالاً): (if'al bâbı) gönderdi

(21 / ENBİYA, 108 - 109 - 110):

(اَلْوَاحِدُ): bir, tek (أَوْحَى يُوحِي إِيحَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı) vahyetti, işaret etti, sır verdi, ilham etti, / öğütledi, fısıldadı

(اَلْمُسْلِمُ ج مُسْلِمُونَ): (ism-i fâil) müslüman, Allah'a itaat edip şeri hükümlere bağlı kalan, İslam'ı kabul eden

(تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا): (nâkıs fiil, tefa'ul bâbı) yüz çevirdi, arkasını döndü, Hak'tan, hakikatten yüz çevirdi ve uzaklaştı

(دَرَى يَدْرِي دَرْيًا): (nâkıs fiil) bildi (آذَنَ يُؤْذِنُ اِيذَانًا): (if'al bâbı) ilan etti, bildirdi (اَلسَّوَاءُ): eşit, müsavi

[(اَلْقَرِيبُ ‹ قَرُبَ يَقْرُبُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) zaman ve mekân cihetiyle yakın

[(اَلْبَعِيدُ ‹ بَعُدَ يَبْعُدُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) çok uzak (وَعَدَ يَعِدُ وَعْدًا): (misal fiil) vaad etti, söz verdi

[(اَلْجَهْرُ ‹ جَهَرَ يَجْهَرُ]: açık, açığa verme (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (كَتَمَ يَكْتُمُ كَتْمًا): gizledi

(21 / ENBİYA, 111 – 112):

(لَعَلَّ): belki, umulur ki, ta ki, diye (دَرَى يَدْرِي دَرْيًا): (nâkıs fiil) bildi (اَلْفِتْنَةُ ج فِتَنٌ): imtihan/ fitne/ harp/ günah/ eziyet

(اَلْمَتَاعُ ج اَمْتِعَةٌ): faydalanma, lezzet alma, dünyalık (حِينُ): (tahditsiz olarak) vakit, zaman

(حَكَمَ يَحْكُمُ حُكْمًا): hükmetti, fasletti, hüküm verdi [(اَلْمُسْتَعَانُ ‹ اِسْتَعَانَ يَسْتَعِينُ]: (ism-i mef'ûl) yardım istenilen

(وَصَفَ يَصِفُ وَصْفًا): (misal fiil) anlattı, bahsetti/ vasıflandırdı, niteledi/ gösterdi

سورة الحج (22)

(HAC (Hac) SÛRESİ)

(Medine'de inmiştir. 78 ayettir.)

≺ CÜZ: 17, KUR'ÂN SAYFASI: 331 - 340 ≻

Rahmân, Rahîm Allah'ın adıyla

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿ 1 ﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ ۚ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ

يَا أَيُّهَا	النَّاسُ	اتَّقُوا	رَبَّكُمْ	إِنَّ	زَلْزَلَةَ	السَّاعَةِ	شَيْءٌ	عَظِيمٌ
Ey insanlar		sakının	Rabbinizden	şüphesiz ki	sarsıntısı	Kıyamet gününün	şeydir	büyük
nida h., münada, tenbih h.	bedel	emir fiili, fail	mef'ul	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi, muzaf	muzafun ileyh	(إِنَّ)'nin haberi	sıfat

1. Ey insanlar! Rabbinizden sakının; şüphesiz ki kıyamet gününün sarsıntısı büyük şeydir.

يَوْمَ	تَرَوْنَهَا	تَذْهَلُ	كُلُّ	مُرْضِعَةٍ	عَمَّا	أَرْضَعَتْ
gün	onu gördüğünüz	vazgeçip unutur	her	emzikli kadın	emzirdiğinden	
zaman zarfı, muzaf	fiili muzari+fâil mef'ul	fiili muzari	fail, muzaf	muzafun ileyh	harfi cer, ismi mevsul	sıla; fiili mazi

وَ	تَضَعُ	كُلُّ	ذَاتِ	حَمْلٍ	حَمْلَهَا	وَ
,	düşürür	her	(yük sahibi) hamile kadın		(yükünü) çocuğunu	,
atıf h.	fiili muzari	fail, muzaf	muzafun ileyh, sonraki kelime için muzaf		mef'ul	atıf h.

تَرَى	النَّاسَ	سُكَارَى	وَ	مَا هُمْ	بِسُكَارَى	وَ
görürsün	İnsanları	sarhoş olarak	halde	olmadıkları	asla sarhoş	,
fiili muzari	mef'ul	hal	hal vavı	hal; isim cümlesi nefiy h., (مَا)'nın ismi	zaid (tekit için gelen) harfi cer, (مَا)'nın haberi	atıf h.

﴿ 2 ﴾

لَكِنَّ	عَذَابَ	اللَّهِ	شَدِيدٌ
fakat	azabı	Allah'ın	çok şiddetlidir
istidrak ve nasb h.	(لَكِنَّ)'nin ismi, muzaf	muzafun ileyh	(لَكِنَّ) nin haberi

2. Onu (Kıyameti) gördüğünüz gün, her emzikli kadın emzirdiğinden vazgeçip unutur, her hamile (yük sahibi) kadın yükünü (çocuğunu) düşürür. Asla sarhoş olmadıkları halde insanları sarhoş olarak (sarhoş gibi) görürsün, fakat Allah'ın azabı çok şiddetlidir (bu sadece Allah'ın azabının şiddetli olmasındandır).

وَ	مِنَ النَّاسِ	مَنْ	يُجَادِلُ	فِي اللَّهِ	بِغَيْرِ	عِلْمٍ
başlama h.	İnsanlardan vardır	kimseler	mücadele eden	Allah hakkında		bilmeden
	haber , şibhi cümle	mübteda muahhar, ismi mevsul	sıla; fiil cüm.	harfi cer, mecrur isim	car-mecrur, muzaf	muzafun ileyh

﴿ 3 ﴾

وَ	يَتَّبِعُ	كُلَّ	شَيْطَانٍ	مَرِيدٍ
ve	uyan	her	şeytana	azılı
atıf h.	fiili muzari	mef'ul, muzaf	muzafun ileyh	sıfat

3. İnsanlardan Allah hakkında bilmeden mücadele eden ve her azılı şeytana uyan vardır.

كُتِبَ	عَلَيْهِ	أَنَّهُ	مَنْ	تَوَلَّاهُ	فَأَنَّهُ	يُضِلُّهُ
yazılmıştır	Onun hakkında	O	kimseyi	dost edinen	kendisini	onu saptırır
meçhul fiili mazi	car-mecrur	tekid ve nasb h, (أَنَّ)'nin ismi	mübteda, cezmeden şart ismi	fiilu'ş-şart; fiili mazi mef'ul	rabıta+ cevabü'ş-şart; tekid ve nasb h., (أَنَّ) nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi, muzari fiil cümlesi, mef'ul

birinci (أَنَّ)'nin haberi; isim cümlesi (..(مَنْ) ve sonrası); (كُتِبَ) nin nâibi faili

﴿ 4 ﴾

وَ	يَهْدِيهِ	إِلَى عَذَابِ	السَّعِيرِ
ve	sevkeder	azabına	alevin
atıf h.	fiili muzari, mef'ul	harfi cer, mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh

4. Onun (şeytanın) hakkında (şöyle) yazılmıştır: O kendisini dost edinen kimseyi saptırır ve alevin azabına sevkeder.

يَا أَيُّهَا	النَّاسُ	إِنْ	كُنْتُمْ	فِي رَيْبٍ	مِنَ	الْبَعْثِ
Ey insanlar!	iseniz	şüphe içinde			harfi cer	dirilmekten
nida h., münada, tenbih h.	cezmeden şart ismi	fiili mazi, fiilu'ş-şart, cezm mah., (كَانَ)'nin ismi		(كَانَ)'nin haberi, şibhi cümle		mecrur isim, şibhi cümle (رَيْبٍ) nin sıfatı

فَإِنَّا	خَلَقْنَاكُمْ	مِنْ تُرَابٍ	ثُمَّ	مِنْ نُطْفَةٍ	ثُمَّ	مِنْ عَلَقَةٍ
Biz	sizi yarattık	topraktan	sonra	nutfeden	sonra	alaka'dan
rabıta + cevabü'ş-şart; isim cümlesi; tekid ve nasb h., (إِنَّ) nin ismi	(إِنَّ) nin haberi; fiil cümlesi	harfi cer, mecrur isim	atıf h.	harfi cer, mecrur isim	atıf h.	harfi cer, mecrur isim

ثُمَّ	مِنْ مُضْغَةٍ	مُخَلَّقَةٍ	وَ	غَيْرِ	مُخَلَّقَةٍ	لِنُبَيِّنَ
sonra da	bir çiğnem etten	biçimlendirilmiş		biçimlendirilmemiş		açıklamak için
atıf h.	harfi cer, mecrur isim	sıfat	atıf h.	matuf, muzaf	muzafun ileyh	ta'lil (sebep) ve nasb h., + fiili muzari

لَكُمْ	وَ	نُقِرُّ	فِي الْأَرْحَامِ	مَا	نَشَاءُ	إِلَى أَجَلٍ
size		durdururuz	rahimlerde	Dilediğimizi		bir süreye kadar
car-mecrur	başlama h.	fiili muzari	harfi cer, mecrur isim	mef'ul, ismi mevsul	sıla; muzari fiil cüm.	harfi cer, mecrur isim

مُسَمًّى	ثُمَّ	نُخْرِجُكُمْ	طِفْلاً	ثُمَّ	لِتَبْلُغُوا	أَشُدَّكُمْ ج
belli	sonra	sizi çıkartırız	çocuk olarak	sonra	ulaşmanız için	yetişip erginlik çağına
sıfat	atıf h.	fiili muzari, mef'ul	hal	atıf h.	ta'lil (sebep) ve nasb h., fiili muzari, fail	mef'ul

وَ	مِنْكُمْ	مَنْ	يُتَوَفَّى	وَ	مِنْكُمْ	مَنْ
	Sizden vardır	kimseler	vefat ettirilen	ve (yine)	Sizden vardır	kimseler
başlama h.	haber mukaddem	mübteda muahhar, ismi mevsul	sıla; fiil cüm.	atıf h.	haber mukaddem	mübteda muahhar, ismi mevsul

يُرَدُّ	إِلَى أَرْذَلِ	الْعُمُرِ	لِكَيْلَا	يَعْلَمَ	مِنْ بَعْدِ	عِلْمٍ
çevrilen	en düşkün zamanına	ömrün	bilmez olsun diye		sonra	bildikten
sıla; fiil cüm. meçhul fiili muzari	harfi cer, mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh	harfi cer, nasb h., nefiy h.	fiili muzari	harfi cer. zarf ismi mecrur, muzaf	muzafun ileyh

أَنْزَلْنَا	فَإِذَا	هَامِدَةً	الْأَرْضَ	تَرَى	وَ	شَيْئًا ط
indirdiğimiz	zaman ise	kupkuru	Yeryüzünü	görürsün ki		birşey
fiilu'ş-şart: fiili mazi, fail	atıf h., şart ismi	ikinci mef'ul	mef'ul	fiili muzari	atıf h.	mef'ul

﴿ 5 ﴾

عَلَيْهَا	الْمَاءَ	اهْتَزَّتْ	وَ	رَبَتْ	وَ	أَنْبَتَتْ	مِنْ كُلِّ	زَوْجٍ	بَهِيجٍ
ona	su	harekete geçer		kabarır		her (bitki) yetiştirir		çiftten	güzel
car-mecrur	mef'ul	cevâbü'ş-şart: fiili mazi	atıf h.	fiili mazi	atıf h.	fiili mazi	harfi cer+(كُلٍّ):mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh, mecrur	sıfat, mecrur

5. Ey insanlar! Öldükten sonra tekrar dirilmekten şüphe içinde iseniz, ne olduğunuzu size açıklamak için (bilin ve düşünün ki), Biz sizi topraktan sonra nutfeden, sonra alakadan (yapışkan bir sudan), sonra da (bir kısmı) biçimlendirilmiş (bir kısmı) biçimlendirilmemiş (yapısı belli belirsiz) bir çiğnem etten yarattık. Dilediğimizi belli bir süreye kadar rahimlerde durdururuz (yerleştirip tutarız); sonrasında yetişip erginlik çağına ulaşmanız için sizi çocuk olarak çıkartırız. Sizden vefat ettirilen kimseler vardır, ve (yine) sizden kiminiz de bildikten sonra birşey bilmez olması için ömrün en düşkün zamanına geri çevrilir. Yeryüzünü kupkuru görürsün; fakat Biz ona su indirdiğimiz zaman harekete geçer, kabarır (nemalanıp büyür), her güzel çiftten (bitki) yetiştirir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 331 ≻

(22 / HAC, 1 - 2):

(اَلسَّاعَةُ ج سَاعَاتٌ): kıyamet saati, saat (اَلْإِنْسانُ ج اَلنَّاسُ): insan (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nâkıs f., iftiâl b.) korundu, sakındı

[اَلزَّلْزَلَةُ زَلْزَلَ يُزَلْزِلُ]: (masdar) sarsılma, sarsıntı (اَلْعَظِيمُ ج عَظَائِمُ): büyük, yüce

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nâkıs - mehmuz fiil) gördü/ bildi/ zannetti/ tanıdı [اَلْمُرْضِعَةُ أَرْضَعَ يُرْضِعُ]: (ism-i fâil) emziren

(ذَهَلَ يَذْهَلُ ذَهْلاً): meşguliyetten dolayı unuttu/ meşgul edilip alıkondu (أَرْضَعَ يُرْضِعُ إِرْضَاعًا): (if'al bâbı) emzirdi

(وَضَعَ يَضَعُ وَضْعًا): (misal fiil) doğurdu/ koydu/ indirdi/ çıkardı/ hüküm koydu (ذَاتُ ج ذَوَاتُ): sahip (esmâ-i hamse'den)

(اَلسَّكْرَانُ ج سُكَارَى): sarhoş [اَلْحَمْلُ حَمَلَ يَحْمِلُ]: yük (rahimdeki bebek)(اَلشَّدِيدُ ج شِدَادٌ): şiddetli, kuvvetli

(22 / HAC, 3 - 4):

(اَلْإِنْسانُ ج اَلنَّاسُ): insan (جَادَلَ يُجَادِلُ مُجَادَلَةً): (müfâale bâbı) çekişti, atıştı/ mücadele ve muhasame etti

(غَيْرُ): başka, hariç, olmaksızın (اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftiâl bâbı) uydu, tabi oldu, arkasından yürüdü

[اَلْمَرِيدُ مَرَدَ يَمْرُدُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) çok azgın, mütemerrid (كَتَبَ يَكْتُبُ كَتْبًا): yazdı/ farz kıldı/ tesbit etti/ takdir etti

(تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا): (nâkıs fiil, tefa'ul bâbı) yüz çevirdi, arkasını döndü, Hak'tan, hakikatten yüz çevirdi ve uzaklaştı

(أَضَلَّ يُضِلُّ اِضْلاَلاً): (muzaaf fiil, if´al bâbı) saptırdı veya sapmış buldu (اَلسَّعِيرُ ج سُعُرٌ): yakılan ve alevlendirilen, cehennem

(هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nâkıs fiil) sevk etti/ tarif etti/ irşad etti/ hidayet verdi/ iletti/ kazandırdı

(22 / HAC, 5):

(اَلْإِنْسانُ ج اَلنَّاسُ): insan (غَيْرِ): başka, hariç, olmaksızın (اَلرَّيْبُ): şüphe, zan, belirsizlik, kesin olmayan

[اَلْبَعْثُ بَعَثَ يَبْعَثُ]: (masdar) diriltme, dirilme, diriltilme (خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı, eşsiz ve yoktan varetti, şekil verdi

(اَلتُّرَابُ ج اَتْرِبَةٌ): toprak, toz, kir (اَلنُّطْفَةُ ج نُطَفٌ): damla, meni (اَلرَّحِمُ ج اَرْحَامُ): rahim, ana rahmi

(اَلْعَلَقَةُ): zigot, embriyo, aşılanmış yumurta, asılı duran, kan pıhtısından bir parça (اَلطِّفْلُ ج اَطْفَالٌ): çocuk

(اَلْمُضْغَةُ): bir çiğnemlik et parçası/anne karnında oluşan bebeğin teşekkülü esnasında aldığı tavırlardan biri (اَلْعُمُرُ): ömür

[اَلْمُخَلَّقَةُ خَلَّقَ يُخَلِّقُ]: (ism-i mef'ûl) düzeltilmiş, tesviye edilmiş, biçimlendirilmiş (بَلَغَ يَبْلُغُ بُلُوغًا): vasıl oldu, erişti

(بَيَّنَ يُبَيِّنُ تِبْيِينًا): (tef'il b.) açıkladı, açık ve zahir oldu, izhar etti [اَلْمُسَمَّى سَمَّى يُسَمِّي]: (ism-i mef'ûl) muayyen, belirli

(أَقَرَّ يُقِرُّ إِقْرَارًا): (muzaaf fiil, if'al bâbı) durdurdu, yerleştirdi/ ikrar etti/ hak olduğunu itiraf etti (بَعْدَ): (zarf) sonra

(شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) diledi, istedi (اَلْاَجَلُ ج اَجَالٌ): ecel, tayin edilmiş vaktin sonu

(أَخْرَجَ يُخْرِجُ إِخْرَاجًا): (if'al b.) çıkardı (تَوَفَّى يَتَوَفَّى تَوَفِّيًا): (tefa'ul bâbı) ruhunu kabzetti, öldürdü, vefat ettirdi

(اَلْاَشُدُّ): kuvvet, kemal çağı (رَدَّ يَرُدُّ رَدًّا): (muzaaf fiil) döndürdü, bıraktı, geri çevirdi, reddetti, karşılık verdi

[اَلْاَرْذَلُ رَذَلَ يَرْذُلُ]: (ism-i tafdîl) en aşağı, en hasis, en zayıf, en aciz (عَلِمَ يَعْلَمَ عِلْمًا): bildi

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nâkıs - mehmuz fiil) gördü/ bildi/ zannetti/ tanıdı (أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al bâbı) indirdi

(اِهْتَزَّ يَهْتَزُّ اِهْتِزَازًا): (muzaaf fiil, iftiâl bâbı) harekete geçti, canlandı/ titreşti (اَلزَّوْجُ ج اَزْوَاجٌ): eş, çift, zevce

[اَلْهَامِدَةُ هَمَدَ يَهْمُدُ]: (ism-i fâil) kıraç, çorak, kupkuru (رَبَا يَرْبُو رُبُوًّا): (nâkıs fiil) nema buldu, arttı, fazlalaştı

(أَنْبَتَ يُنْبِتُ إِنْبَاتًا): (if'al bâbı) bitirdi, yetiştirdi/ mecaz yoluyla: yarattı, vücuda getirdi (اَلْمَاءُ ج مِيَاهٌ): su

[اَلْبَهِيجُ بَهَجَ يَبْهَجُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) güzel, parlak (her sınıf nebattan)

≺ CÜZ: 17, KUR'ÂN SAYFASI: 332 (HAC: 6 – 15) ≻

ذَٰلِكَ	بِأَنَّ	اللَّهَ	هُوَ	الْحَقُّ	وَ	أَنَّهُ	يُحْيِي	الْمَوْتَىٰ	وَ	أَنَّهُ
Bütün bunlar	sebebiyledir	Allah'ın		gerçek olması	,	O'nun	diriltmesi	ölüleri	atıf	onun
mübteda, işaret ismi	harfi cer, tekid ve nasb h.	(أَنَّ) nin ismi	fasıl zamiri	(أَنَّ)'nin haberi	atıf h	tekid ve nasb h, (أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi	mef'ul	h	tekid ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi

(ذَٰلِكَ) nin haberi; isim cümlesi

عَلَىٰ كُلِّ	شَيْءٍ	قَدِيرٌ ۙ	﴿ 6 ﴾	وَ	أَنَّ	السَّاعَةَ	آتِيَةٌ	لَا رَيْبَ	فِيهَا ۙ
herşeye		Kadir olması			olması	kıyamet saatinin	gelecek olması	hiçbir şüphe olmayan	kendisinde
harfi cer, mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh	(أَنَّ)'nin haberi		başlama h.	tekid ve nasb h.	(أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi	en-nafiye li'l-cins, (لَا)'nın ismi	(لَا)'nın haberi

﴿ 7 ﴾	فِي الْقُبُورِ	مَنْ	يَبْعَثُ	اللَّهَ	أَنَّ	وَ
	kabirlerdeki	kişileri	diriltecek	Allah'ın	olması	
	sıla; şibhi cümle	mef'ul, ismi mevsul	(أَنَّ) nin haberi	(أَنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	atıf h.

6-7. Bütün bunlar, Allah'ın gerçek olması, ölüleri diriltmesi, O'nun herşeye kadir olması, kendisinde hiçbir şüphe olmayan kıyamet saatinin gelecek olması ve Allah'ın kabirlerdeki kişileri diriltecek olması sebebiyledir.

عِلْمٍ	بِغَيْرِ	فِي اللَّهِ	يُجَادِلُ	مَنْ	مِنَ النَّاسِ	وَ
bilgisizce		Allah hakkında	tartışan	kimseler	insanlardan vardır	
muzafun ileyh	car-mecrur, muzaf	harfi cer, mecrur isim	sıla; muzari fiil cüm.	mübteda muahhar, ismi mevsul	haber mukaddem; şibhi cümle	başlama h.

﴿ 8 ﴾	مُنِيرٍ ۙ	كِتَابٍ	لَا	وَ	هُدًى	لَا	وَ
	aydınlatıcı bir kitab		bulunmadan	ve	doğruya götüren bir rehber olmadan		
	sıfat	matuf	nefiy h.	atıf h	matuf	nefiy h.	atıf h.

فِي الدُّنْيَا	لَهُ	اللَّهِ ۖ	عَنْ سَبِيلِ	لِيُضِلَّ	عِطْفِهِ	ثَانِيَ
Dünyada	ona vardır	Allah	yolundan	saptırmak için	yanını	döndürerek
harfi cer, mecrur isim	haber mukaddem	muzafun ileyh	harfi cer, mecrur isim, muzaf	ta'lil (sebep) ve nasb h., fiili muzari	muzafun ileyh, muzafun ileyh	hal

﴿ 9 ﴾	الْحَرِيقِ	عَذَابَ	الْقِيَامَةِ	يَوْمَ	نُذِيقُهُ	وَ	خِزْيٌ
	ateş	azabı	kıyamet	günü	ona tattırırız		rezillik
	muzafun ileyh	ikinci mef'ul	muzafun ileyh	zaman zarfı, muzaf	fiili muzari, mef'ul	atıf h.	mübteda muahhar

8-9. Bilgisizce, doğruya götüren bir rehber olmadan, aydınlatıcı bir kitap da bulunmadan Allah yolundan saptırmak için yanını döndürerek (büyüklük taslayarak) Allah hakkında tartışan insan vardır. Dünyada ona rezillik vardır; ona kıyamet günü ateş azabı tattırırız.

﴿ 10 ﴾	ذَٰلِكَ	بِمَا	قَدَّمَتْ	يَدَاكَ	وَ	أَنَّ	اللَّهَ	لَيْسَ	بِظَلَّامٍ	لِلْعَبِيدِ ۝
	Bunlar	şeyler sebebiyledir	takdim ettiği	iki elinin		doğrusu	Allah	değildir	asla zalim	kullar(ın)a
	mübteda, işaret ismi	haber, şibhi cümle	sıla; mazi fiil cüm.	fail	atıf h.	tekid ve nasb h.	(أَنَّ)'nin ismi	fiili mazi, nâsih, (لَيْسَ)'nin ismi	tekid için gelen zaid harfi cer, (لَيْسَ)'nin haberi	car-mecrur

(أَنَّ) nin haberi; ..(لَيْسَ) fiil cümlesi

10. Ona: "Bunlar iki elinin takdim ettikleri sebebiyledir (yaptıklarından ötürüdür)" denir, doğrusu Allah, kullarına asla zalim değildir.

فَإِنْ	عَلَىٰ حَرْفٍ ۚ	اللَّهَ	يَعْبُدُ	مَنْ	مِنَ النَّاسِ	وَ
	sınırda	Allah'a	kulluk eden	kimseler	İnsanlardan vardır	
atıf h., cezmeden şart h.	harfi cer, mecrur isim	mef'ul	sıla; muzari fiil cüm.	mübteda muahhar, ismi mevsul	haber mukaddem, şibhi cümle	başlama h.

أَصَابَهُ	خَيْرٌ	اطْمَأَنَّ	بِهِ ج	وَ	إِنْ	أَصَابَتْهُ	فِتْنَةٌ	انْقَلَبَ	عَلَى وَجْهِهِ قف
ona isabet ederse	bir iyilik	tatmin olur	onunla		şayet	ona isabet ederse	bir bela	döner	yüz üstü
fiili mazi,fiilu'ş-şart, mef'ul	fail	fiili mazi, cevâbü'ş-şart	car-mecrur	atıf h.	cezmeden şart h.	fiili mazi, fiilu'ş-şart, mef'ul	fail	fiili mazi, cevâbü'ş-şart	harfi cer, mecrur isim

خَسِرَ	الدُّنْيَا	وَ	الْآخِرَةَ ط	ذٰلِكَ	هُوَ	الْخُسْرَانُ	الْمُبِينُ ﴿11﴾
kaybetmiştir	Dünyayı	ve	ahireti	İşte bu		apaçık	kayıptır
fiili mazi	mef'ul	atıf h.	matuf	mübteda, işaret ismi	fasıl zamiri	sıfat	haber

11. İnsanlardan Allah'a, bir ucundan (kıyısından köşesinden, gönülsüz az) kulluk edenler vardır. Ona bir iyilik isabet ederse tatmin olur, bir bela isabet ederse yüz üstü döner. (Böylece) dünyayı da ahireti de kaybeder. İşte bu apaçık kayıptır.

يَدْعُو	مِنْ دُونِ	اللَّهِ	مَا	لَا يَضُرُّهُ	وَ	مَا
dua eder	bırakıp	Allah'ı	şeylere	kendisine zarar vermeyecek		şeylere
fiili muzari	harfi cer, mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh	mef'ul, ismi mevsul	sıla; nefy-i istikbal fiil cüm., nefiy h., fiili muzari, mef'ul	atıf h.	matuf, ismi mevsul

لَا يَنْفَعُهُ ط	ذٰلِكَ	هُوَ	الضَّلَالُ	الْبَعِيدُ ﴿12﴾	
ona fayda da vermeyecek	İşte bu		sapıklıktır	derin	
sıla; nefy-i istikbal fiil cüm., nefiy h., fiili muzari, mef'ul	mübteda, işaret ismi	fasıl zamiri	haber	sıfat	

12. Allah'ı bırakıp, kendisine fayda vermeyecek ve zarar da vermeyecek şeylere dua eder. İşte bu derin sapıklıktır (Haktan çok uzakta kalan bir sapıklıktır).

يَدْعُو	لَمَنْ	ضَرُّهُ	أَقْرَبُ	مِنْ نَفْعِهِ ط	لَبِئْسَ	الْمَوْلَى	وَ	لَبِئْسَ	الْعَشِيرُ ﴿13﴾	
dua eder	olana	zararı	daha yakın	faydasından	ne kötü	yardımcı		ne kötü	yoldaştır	
fiili muzari	tekit lamı, mef'ul, ismi mevsul	mübteda	haber	harfi cer, mecrur isim	kasem h., camid fiili mazi, zemm (kötüleme, kınama) ifade eder	fail	atıf h.	kasem h., camid fiili mazi, zemm ifade eder	fail	
	sıla; isim cümlesi									

13. Kendisine zararı faydasından daha yakın olana dua eder. (Yalvardığı) ne kötü yardımcı ve ne kötü yoldaştır!

تَجْرِي	جَنَّاتٍ	الصَّالِحَاتِ	عَمِلُوا	وَ	آمَنُوا	الَّذِينَ	يُدْخِلُ	اللَّهَ	إِنَّ
akan	cennetlere	faydalı işler	işleyenleri	ve	inanan	kimseleri	sokar	Allah	Doğrusu
(جَنَّاتٍ)'in sıfatı; muzari fiil cümlesi	ikinci mef'ul	mef'ul	fiili mazi, fail	atıf h.	sıla; mazi fiil cüm., fail	mef'ul, ismi mevsul	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.

يُرِيدُ	مَا	يَفْعَلُ	اللَّهَ	إِنَّ ط	الْأَنْهَارُ	مِنْ تَحْتِهَا ﴿14﴾
istediği	şeyi	yapar	Allah	Şüphesiz	ırmaklar	altlarından
sıla; muzari fiil cüm.	mef'ul, ismi mevsul	(إِنَّ)'nin haberi, muzari fiil cüm.	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	fail	harfi cer, mecrur isim (zarf)

14. Doğrusu Allah, inananları ve faydalı işler işleyenleri, altından ırmaklar akan cennetlere sokar. Şüphesiz Allah, istediğini yapar.

بِسَبَبٍ	فَلْيَمْدُدْ	الْآخِرَةِ	وَ	فِي الدُّنْيَا	اللَّهُ	لَنْ يَنْصُرَهُ	أَنْ	يَظُنُّ	كَانَ	مَنْ
bir ip	uzatsın	ahirette	ve	dünyada	Allah'ın	ona asla yardım etmeyeceğini		sanıyorsa		kimse
car-mecrur	rabıta h.+ cevabü'ş-şart; emr-i gâib; emir lâmı, fiili muzari, (şart ve cevabı (مَنْ)'in haberidir	matuf mecrur	atıf h.	harfi cer, mecrur isim	fail	hafifletilmiş (أَنْ)'nin haberi; nefiy ve nasb h., fiili muzari, mef'ul	tekid ve nasb harfi olan (أَنْ)'nin hafifletilmiş hali	(كَانَ)'nin haberi, muzari fiil cüm.	fiilu'ş-şart: fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi gizli zamiri	mübteda, cezmeden şart ismi
								(يَظُنُّ) fiilinin mef'ulü; masdarı müevvel		

﴿ 15 ﴾ إِلَى السَّمَآءِ ثُمَّ لِيَقْطَعْ فَلْيَنظُرْ هَلْ يُذْهِبَنَّ كَيْدُهُ مَا يَغِيظُ

kendisini kızdıran	şeyi	bu hilesi	giderebilir	mi	de bir baksın	kessin	sonra	göğe
sıla; fiil cüm. fiili muzari	mef'ul, ismi mevsul	fail	tekid nununa birleşmiş fiili muzari, tekid nunu	soru ismi	atıf h., emr-i gâib	emr-i gâib	atıf h.	harfi cer, mecrur isim

15. Kim Allah'ın dünyada ve ahirette ona yardım etmeyeceğini sanıyorsa, göğe bir ip (vesile) uzatsın sonra kessin (ya da katetsin) de bir baksın (bakalım), bu hilesi kendisini kızdıran şeyi giderebilir mi (engel olabilir mi)?

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 332 ≻

(22 / HAC, 6 - 7 - 8 - 9 – 10):

(أَحْيَى يُحْيِي إِحْيَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı) hayat verdi, diriltti (اَلْمَيْتُ ج مَوْتَى): ölü (اَلْقَبْرُ ج قُبُورٌ): kabir, mezar

[اَلْقَدِيرُ ﴿قَدَرَ يَقْدِرُ﴾]: (mübâlağalı ism-i fâil) kudreti büyük, gücü sonsuz (اَلسَّاعَةُ ج سَاعَاتٌ): kıyamet vakti, saat

[اَلْآتِيَةُ ﴿أَتَى يَأْتِي﴾]: (ism-i fâil) gelen, gelici (اَلرَّيْبُ): şüphe, zan, belirsizlik (بَعَثَ يَبْعَثُ بَعْثًا): diriltti, gönderdi, uyandırdı

(جَادَلَ يُجَادِلُ مُجَادَلَةً): (müfâale b.) mücadele etti, çekişti, atıştı (غَيْرُ): başka, hariç, olmaksızın (اَلنَّاسُ ج اَلْإِنْسَانُ): insan

[اَلْمُنِيرُ ﴿أَنَارَ يُنِيرُ﴾]: (ism-i fâil) aydınlatan, ışık veren/ açıklığa kavuşturan/ apaçık, nurlu (اَلْيَدُ ج اَيْدٍ)

(ثَنَى يَثْنِي ثَنْيًا): (nâkıs fiil) döndürdü, dürdü, büktü, birbiri üzerine getirdi (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol

(أَضَلَّ يُضِلُّ إِضْلَالًا): (muzaaf fiil, if'al b.) saptırdı, sapmış buldu (اَلْحَرِيقُ ج حَرَائِقُ): yangın, ateş (اَلْعِطْفُ): böğür, yan

[اَلْخِزْيُ ﴿خَزِيَ يَخْزَى﴾]: alçaklık, rezillik (أَذَاقَ يُذِيقُ إِذَاقَةً): (if'al b.) tattırdı, hissettirdi [اَلْهُدَى ﴿هَدَى يَهْدِي﴾]: doğru yol, hidayet

(قَدَّمَ يُقَدِّمُ تَقْدِيمًا): (tef'il bâbı) geçmişte yaptı, önceden yaptı/ öne aldı/ önceden bildirdi (لَيْسَ): (camid fiil) değildir

[اَلظَّلَّامُ ﴿ظَلَمَ يَظْلِمُ﴾]: (mübâlağalı ism-i fâil) çok zalim, çok haksızlık eden (اَلْعَبْدُ ج عِبَادٌ - عَبِيدُ): kul, köle

(22 / HAC, 11 – 12 - 13 - 14 - 15):

(عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti (اَلْحَرْفُ ج حِرَفٌ): sınır, uç, hudut/ keskin yüz (اِطْمَأَنَّ يَطْمَئِنُّ): tatmin oldu, dindi

(أَصَابَ يُصِيبُ إِصَابَةً): (if'al bâbı) isabet etti, dokundu (اَلْفِتْنَةُ ج فِتَنٌ): fitne, bela/ deneme (اَلْوَجْهُ ج وُجُوهٌ): yüz/ zat

(اِنقَلَبَ يَنْقَلِبُ اِنْقِلَابًا): (infiâl bâbı) dönüverdi, dönüştü [اَلْمُبِينُ ﴿أَبَانَ يُبِينُ﴾]: (ism-i fâil) açık ve vazıh olan, açıklayan

(خَسِرَ يَخْسَرُ خَسْرًا): zarar verdi, helak etti, zarar etti [اَلْخُسْرَانُ ﴿خَسِرَ يَخْسَرُ﴾]: zarar etme (اَلْخَيْرُ): hayır, faydalı şey

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nâkıs fiil) ibadet etti/ davet etti/ dua etti/ yardım istedi (نَفَعَ يَنفَعُ نَفْعًا): fayda verdi, faydası oldu

[اَلْبَعِيدُ ﴿بَعَدَ﴾]: (ism-i fâil) çok uzak (ضَرَّ يَضُرُّ): (muzaaf fiil) zarar verdi, ziyana soktu [اَلضَّلَالُ ﴿ضَلَّ﴾]: (masdar) dalalet, sapma

[اَلْأَقْرَبُ ﴿قَرُبَ﴾]: (ism-i tafdîl) en yakın, daha yakın (بِئْسَ): (zem kelimesi) ne kötü (اَلْمَوْلَى ج مَوَالِي): yardımcı, dost, sahip

(اَلْعَشِيرُ ج عُشَرَاءُ): arkadaş, yakın dost, yoldaş (أَدْخَلَ يُدْخِلُ): (if'al bâbı) dâhil etti, soktu (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلًا): amel etti, yaptı, işledi

(فَعَلَ يَفْعَلُ فَعْلًا): yaptı (اَلصَّالِحَةُ ج صَالِحَاتٌ): (ism-i fâil) salih olan, doğru olan

(تَحْتَ): (zarf) altında (اَلنَّهْرُ ج اَنْهَارٌ): nehir, ırmak (نَظَرَ يَنْظُرُ نَظْرًا): baktı/ düşündü/ gördü/ bekledi/ ibret aldı

(جَرَى يَجْرِي جَرْيًا): (nâkıs fiil) aktı, cereyan etti, harekete geçti (أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef fiil, if'al bâbı) irade etti, istedi

(ظَنَّ يَظُنُّ ظَنًّا): (muzaaf fiil) sandı, yakın hasıl etti, tevehhüm etti (اَلسَّبَبُ ج اَسْبَابٌ): ip/ vesile/ çare/ sebep

(مَدَّ يَمُدُّ مَدًّا): (muzaaf fiil) mühlet verdi/ uzattı/ düzledi/ kaplattı/ bollaştırdı (غَاظَ يَغِيظُ غَيْظًا): (ecvef fiil) çok kızdırdı

(قَطَعَ يَقْطَعُ قَطْعًا): kesti/ arkasını kesti, helak etti/ ka't etti, geçti/küstü/ kötülük etti (نَصَرَ يَنْصُرُ نَصْرًا): yardım etti

(أَذْهَبَ يُذْهِبُ إِذْهَابًا): (if'al b.) giderdi, ortadan kaldırdı, izale etti [اَلْكَيْدُ ﴿كَادَ يَكِيدُ﴾]: hile, tuzak, hile yapma

≺ CÜZ: 17, KUR'ÂN SAYFASI: 333 (HACC : 16 – 23) ≻

وَ	كَذٰلِكَ	أَنْزَلْنَاهُ	آيَاتٍ	بَيِّنَاتٍ لا	وَ	أَنَّ
	İşte böylece	onu indirdik	ayetler olarak	apaçık		şüphesiz
başlama h.	car-mecrur	fiili mazi, fail, mef'ul	önceki mef'ul zamirden hal	sıfat	atıf h.	tekid ve nasb h.

اللَّهَ	يَهْدِي	مَنْ	يُرِيدُ	﴿ 16 ﴾
Allah	doğru yola eriştirir	kişiyi	isteyen/istediği	
(أَنَّ) nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi, muzari fiil	mef'ul, ismi mevsul	sıla; muzari fiil	

16. İşte böylece onu (Kuran'ı) apaçık ayetler olarak indirdik. Şüphesiz Allah, isteyen/istediği kişiyi doğru yola iletir.

إِنَّ	الَّذِينَ	آمَنُوا	وَ	الَّذِينَ هَادُوا	وَ
Doğrusu	kimseler	inanan	ve	Yahudi olanlar	,
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm.(cemi)	atıf h.	sıla; mazi fiil cüm., fail matuf, ismi mevsul	atıf h.

الصَّابِئِينَ	وَ	النَّصَارَى	وَ	الْمَجُوسَ	وَ	الَّذِينَ	أَشْرَكُوا ق
Sâbiiler	,	hıristiyanlar	,	mecusiler	,	kimseler	şirk koşan
matuf	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm., fail

إِنَّ	اللَّهَ	يَفْصِلُ	بَيْنَهُمْ	يَوْمَ	الْقِيَامَةِ ط	إِنَّ	اللَّهَ	عَلَى كُلِّ	شَيْءٍ	شَهِيدٌ	﴿ 17 ﴾
şüphesiz	Allah	ayırır	aralarını	günü	kıyamet	Doğrusu	Allah	herşeye		şahiddir	
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi; muzari f. cüm.		mekan zarfı	zaman zarfı, muzaf	tekid ve nasb h.	(أَنَّ)'nin ismi	h. cer, mecrur isim, muzaf	muz. ileyh	(إِنَّ)'nin haberi	

birinci (إِنَّ)'nin haberi; (إن الله يفصل) isim cümlesi

17. Doğrusu, inananlar, yahudiler, sâbiiler, hıristiyanlar, mecusiler, şirk koşanlar; şüphesiz kıyamet günü Allah onların aralarını ayırır (kesin hükmünü verir). Doğrusu Allah herşeye şahiddir.

أَ	لَمْ تَرَ	أَنَّ	اللَّهَ	يَسْجُدُ	لَهُ	مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ	وَ
	Görmedin mi		Allah'a	secde ettiklerini	O'nun için	göklerdekilerin	ve
soru h.	cahd-ı mutlak; nefiy ve cezim h., f. muzari	tekid ve nasb h.	(أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi, muzari fiil cümlesi	car-mecrur	sıla; şibhi cümle	atıf h.

(تَرَ)'nın mef'ulü; masdar-ı müevvel

مَنْ فِي الْأَرْضِ	وَ	الشَّمْسُ	وَ	الْقَمَرُ	وَ	النُّجُومُ	وَ	الْجِبَالُ	وَ	الشَّجَرُ	وَ	الدَّوَابُّ
Yerdeki kişilerin		Güneş'in		Ay'ın		yıldızların		dağların		ağaçların		hayvanların
h.cer, mecrur isim matuf, ismi mevsul	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf

وَ	كَثِيرٌ	مِنَ النَّاسِ ط	وَ	كَثِيرٌ	حَقَّ	عَلَيْهِ	الْعَذَابُ ط	وَ	مَنْ	يُهِنِ
birçoğunun	insanlardan		Pek-çoğunun		hak olmuş	üzerine	azab		kimi	alçaltmışsa
atıf h.	matuf	harfi cer, mecrur isim	atıf h.	önceki (كَثِيرٌ) üzerine matuf	(كَثِيرٌ)'ün sıfatı; mazi fiil cümlesi	car-mecrur	fail	başlama h.	mübteda, cezmeden şart ismi	fiilu'ş-şart;

اللَّهُ	فَمَا	لَهُ	مِنْ مُكْرِمٍ ط	إِنَّ	اللَّهَ	يَفْعَلُ	مَا	يَشَاءُ	﴿ 18 ﴾
Allah	artık yoktur	Onun için	yüceltecek	Doğrusu	Allah	yapar	şeyi	dilediği	
fail	rabıta + cevâbü'ş-şart; isim cümlesi; nefiy h.	haber mukaddem	zaid h. cer, mübteda muahhar, şart ve cevabı (مَنْ) mübtedasının haberidir	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ) nin haberi, muzari fiil		mef'ul, ismi mevsul	sıla; muzari fiil cüm

18. Göklerdekilerin, yerdeki kişilerin, Güneş'in, Ay'ın, yıldızların, dağların, ağaçların, hayvanların, insanlardan birçoğunun ve üzerine azab hak olmuş pekçoğunun Allah'a secde ettiklerini görmedin mi? Allah'ın alçalttığı kimseyi yüceltecek yoktur. Doğrusu Allah dilediği şeyi yapar.

هَذَانِ	خَصْمَانِ	اخْتَصَمُوا	فِي	رَبِّهِمْ	فَالَّذِينَ	كَفَرُوا
İşte bu ikisi	iki hasım taraftır	tartışmaya giren	hakkında	Rableri	fakat kimseler	inkar eden
mübteda	haber	(خَصْمَانِ)'nin sıfatı; mazi fiil+ fail	harfi cer	mecrur isim	başlama h., mübteda, ismi mevsul	sıla; fiil c.: fiili mazi, fail

﴿ 19 ﴾

قُطِّعَتْ	لَهُمْ	ثِيَابٌ	مِنْ نَارٍ	يُصَبُّ	مِنْ فَوْقِ	رُؤُوسِهِمُ	الْحَمِيمُ
kesilmiştir	onlar için	elbiseler	ateşten	dökülür	üstünden	başlarının	kaynar su
meçhul fiili mazi	car-mecrur	nâibi fail.	(ثِيَابٌ)'ün sıfatı, şibhi cümle.; harfi cer+mecrur isim	(لَهُمْ)'deki zamirden hal; meçhul fiili muzari cümlesi	zarf, mecrur isim, muzaf / harfi cer	muzafun ileyh, (هِم):muzafun ileyh	nâibi fail

(الَّذِينَ) nin haberi, fiil cümlesi

﴿ 20 ﴾ ﴿ 21 ﴾

بِهِ	يُصْهَرُ	مَا فِي بُطُونِهِمْ	وَ	الْجُلُودُ	لَهُمْ	وَ	مَقَامِعُ	مِنْ حَدِيدٍ
bununla	eritilir	karınlarındakiler	ve	deriler	onlar içindir		topuzlar	Demirden
car-mecrur	meçhul fiili muzari	nâibi fail, ismi mevsul / sıla; şibhi cümle	atıf h.	nâibi fail'e matuf	haber mukaddem	atıf h.	mübteda muahhar	(مَقَامِعُ) nin sıfatı

19-20-21. İşte bu ikisi (müminler ve kafirler) Rableri hakkında tartışmaya giren iki hasım taraftır: Fakat inkar edenlere, ateşten elbiseler kesilmiştir, başlarına da kaynar su dökülür, bununla karınlarındakiler ve deriler eritilir. Demirden topuzlar da onlar içindir.

﴿ 22 ﴾

كُلَّمَا	أَرَادُوا	أَنْ يَخْرُجُوا	مِنْهَا	مِنْ غَمٍّ	أُعِيدُوا	فِيهَا	وَ	ذُوقُوا	عَذَابَ	الْحَرِيقِ
Her ne zaman	isteseler	çıkmak	Oradan	gamdan	geri döndürülürler	Onun içine		tadın	azabı	Yakıcı
zaman zarfı	fiili mazi fiilu'ş-şart, fail	(أَرَادُوا) fiilinin mef'ulü; masdar-ı müevvel	car-mecrur	önceki zamirden bedel; şibhi cümle	fiili mazi, fail	car-mecrur	atıf h.	emir fiili, fail	mef'ul, muzaf	muzafun ileyh

22. Her ne zaman oradan, (cehennemde yaşadıkları) gamdan çıkmak isteseler onun içine geri döndürülürler: "Yakıcı azabı tadın" (denir).

إِنَّ	اللَّهَ	يُدْخِلُ	الَّذِينَ	آمَنُوا	وَ	عَمِلُوا
Doğrusu	Allah	sokar	kimseleri	inanan		işleyenleri
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, muzari fiil cümlesi	birinci mef'ul, ismi mevsul	sıla; fiil cüm. fiili mazi, fail	atıf h.	fiili mazi, fail

الصَّالِحَاتِ	جَنَّاتٍ	تَجْرِي	مِن تَحْتِهَا	الْأَنْهَارُ	يُحَلَّوْنَ	فِيهَا
faydalı işler	cennetlere	akan	altlarından	ırmaklar	takınırlar	Orada
mef'ul	ikinci mef'ul	(جَنَّاتٍ) kelimesinin sıfatı, muzari fiil	harfi cer, zarf, mecrur isim	fail	(الَّذِينَ)'den hal;; meçhul fiili muzari+nâibi fail	car-mecrur

﴿ 23 ﴾

مِنْ أَسَاوِرَ	مِنْ ذَهَبٍ	وَ	لُؤْلُؤًا	وَ	لِبَاسُهُمْ	فِيهَا	حَرِيرٌ
bilezikler	altından	ve	inci		elbiseleri	Oradaki	ipektir
zaid harfi cer, mef'ul	harfi cer, mecrur isim	atıf h.	(أَسَاوِرَ) üzerine matuf	başlama h.	mübteda	car-mecrur	haber

23. Doğrusu Allah, inanan ve faydalı işler işleyenleri, altlarından ırmaklar akan cennetlere sokar. Orada altından bilezikler ve inci takınırlar. Oradaki elbiseleri de ipektir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 333 ≻

(22 / HAC, 16 – 17):

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi (اَلْبَيِّنَةُ ج بَيِّنَاتٌ): apaçık, açıklayan, izah eden (أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef f., if'al b.) irade etti, istedi (هَدَى يَهْدِي هَدْيًا):(nâkıs fiil) hidayet verdi, doğru yola iletti, irşad etti (فَصَلَ يَفْصِلُ فَصْلاً): kesin hüküm verdi/ ayırt etti (آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانًا): (mehmuz fiil, if'al b.) inandı, iman etti, emin kıldı (أَشْرَكَ يُشْرِكُ إِشْرَاكًا): (if'al bâbı) (Allah'a) ortak koştu (هَادَ يَهُودُ هَوْدًا): (ecvef fiil) yahudi oldu, yahudiliği kabul etti/ tevbe etti, döndü (اَلْمَجُوسُ): ateşe tapanlar (اَلصَّابِئُ ج صَابِئُونَ): (ism-i fâil) sâbii, bir dinden çıkıp başka bir dine giren (اَلنَّصْرَانِيُّ ج نَصَارَى): Hristiyan [اَلشَّهِيدُ (شَهِدَ يَشْهَدُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) (Esma-i ilahiyeden) güzelce anlayan, şahid, gözetleyici (بَيْنَ): (zarf) arasında

(22 / HAC, 18 - 19):

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nâkıs - mehmuz fiil) gördü/ bildi/ zannetti/ tanıdı (سَجَدَ يَسْجُدُ سُجُودًا): eğildi, inkıyad etti, secde etti (اَلشَّمْسُ): güneş (اَلْقَمَرُ): ay (اَلنَّجْمُ ج نُجُومٌ): yıldız (اَلْجَبَلُ ج جِبَالٌ): dağ (اَلشَّجَرُ ج اَشْجَارٌ): ağaç (اَلدَّابَّةُ ج دَوَابُّ): canlı, hayvan (اَلْكَثِيرُ ث اَلْكَثِيرَةُ): çok (اَلنَّاسُ ج اَلْإِنْسَانُ): insan (اَلنَّارُ ج نِيرَانٌ): ateş (حَقَّ يَحِقُّ حَقًّا): (muzaaf f.) hak oldu, sabit ve vacip oldu, gerçekleşti (فَعَلَ يَفْعَلُ فَعْلاً): yaptı (فَوْقَ): (zarf) üstünde (أَهَانَ يُهِينُ إِهَانَةً): (if'al bâbı) alçalttı, zelil kıldı (aşağılık etti) (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) diledi, istedi [اَلْمُكْرِمُ (أَكْرَمَ يُكْرِمُ]: (ism-i fâil) şerefli kılan, kadrini yücelten, üstün tutan (اَلْخَصْمُ ج خُصُومٌ): hasım, muhalif, düşman, rakip (اِخْتَصَمَ يَخْتَصِمُ اِخْتِصَامًا): (iftiâl bâbı) niza etti, çekişti (كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا): inkâr etti, inanmadı, mürted oldu (قَطَّعَ يُقَطِّعُ تَقْطِيعًا): (tef'il bâbı) kesip biçti, parçaladı/ helak etti/ geçti/ küstü/ yan kesicilik etti (اَلثَّوْبُ ج ثِيَابٌ): elbise (صَبَّ يَصُبُّ صَبًّا): (muzaaf fiil) döktü, akıttı, boşalttı (اَلْحَمِيمُ): sıcak, kaynar su/ şefkatli, yakın dost (اَلرَّأْسُ ج رُؤُوسٌ): baş, kafa (صَهَرَ يَصْهَرُ صَهْرًا): eritti, haşladı, pişirdi (اَلْبَطْنُ ج بُطُونٌ): karın (اَلْجِلْدُ ج جُلُودٌ): cilt, deri

(22 / HAC, 21 – 22 – 23):

(اَلْمَقْمَعَةُ ج مَقَامِعُ): başı kıvrımlı sopa, topuz (اَلْحَدِيدُ ج حَدَائِدُ): demir (أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef f., if'al b.) irade etti, istedi (اَلْغَمُّ ج غُمُومٌ): gam, üzüntü, tasa, keder (خَرَجَ يَخْرُجُ خُرُوجًا): çıktı(اَلْحَرِيقُ ج حَرَائِقُ): ateş, büyük yangın (أَعَادَ يُعِيدُ إِعَادَةً): (if'al bâbı) döndürdü, iade etti (ذَاقَ يَذُوقُ ذَوْقًا): (ecvef fiil) tattı, hissetti (أَدْخَلَ يُدْخِلُ إِدْخَالاً): (if'al bâbı) girdirdi, dâhil etti (آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانًا): (if'al bâbı) inandı, iman etti, emin kıldı (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi (اَلْأَسْوِرَةُ ج اَسَاوِرُ): bilezik (اَلصَّالِحَةُ ج صَالِحَاتٌ): (ism-i fâil) salih olan, doğru olan (جَرَى يَجْرِي جَرْيًا): (nâkıs fiil) aktı, cereyan etti, hareket etti (اَللُّؤْلُؤُ): inci (تَحْتَ): (zarf) altında (اَلنَّهْرُ ج اَنْهَارٌ): nehir, ırmak (اَلذَّهَبُ): altın (اَلْحَرِيرُ ج حَرَائِرُ): ipek (حَلَّى يُحَلِّي تَحْلِيَةً): (tef'il bâbı) süs eşyası taktı, süsledi, süslendirdi

(اَللِّبَاسُ): elbise/ mecazen: elbise, örtü başkasının kabahatlerini ve ayıplarını örten kişi, gece, insan hayatında derin tesir yapan manevi husus

≺ CÜZ: 17, KUR'ÂN SAYFASI: 334 (HACC : 24 – 30) ≻

﴿ 24 ﴾ وَ هُدُوٓا إِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ ۚ وَ هُدُوٓا إِلَىٰ صِرَاطِ الْحَمِيدِ

övülmeğe layık olanın	yoluna	sevkedilmişlerdir		sözün	güzeline	onlar iletilmişler		
muzafun ileyh	harfi cer, mecrur isim, muzaf	meçhul fiili muzari, nâibi fail	atıf h.	harfi cer, mecrur isim	harfi cer, mecrur isim	meçhul fiili muzari nâibi fail	başlama h.	

24. Onlar sözün güzeline iletilmişler, övülmeğe layık olanın (Allah'ın) yoluna sevkedilmişlerdir.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ الَّذِي جَعَلْنَاهُ لِلنَّاسِ سَوَآءً ۨ الْعَاكِفُ فِيهِ وَ الْبَادِ ۚ

Doğrusu	kimseleri	inkar eden		alıkoyanları	yolundan	Allah'ın	Mescidi Haram'dan					
tekid ve nasb h.	(إِنَّ) nin ismi	sıla; fiil cüm., fail	atıf h.	fiili muzari+fâil	harfi cer, mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh, celal isim	ikinci sıfat, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm.	car-mecrur	kıldığımız	insanlar için	eşit	yerli olan	içinde	ve	yolcu
												(الناس)'dan hal (masdar)	(سَوَاءً)'in faili	car-mecrur	atıf h.	matuf, (خاسِرُونَ) (kaybedenlerdir) olarak takdir edilen (إِنَّ)'nin haberi mahzuftur (sözün gelişinden anlaşılmaktadır)
							sıfat	matuf, mevsuf	atıf h.							

﴿ 25 ﴾ وَ مَنْ يُرِدْ فِيهِ بِإِلْحَادٍ بِظُلْمٍ نُذِقْهُ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ع

acı veren	bir azabtan	ona tattırırız	zulm ile	sapmak	orada	isterse	kim		
sıfat	harfi cer, mecrur isim	cevâbü'ş-şart, fiili muzari, mef'ul, muttasıl zamir nasb mah., şart ve cevabı olup (مَنْ)'in haberidir	(بِإِلْحَادٍ)'dan bedel, { şibhi cümle ikinci hal de denmiştir}	hal	car-mecrur	fiilu'ş-şart, fiili muzari	mübteda, cezmeden şart ismi	başlama h.	

25. Doğrusu inkar edenler, Allah'ın yolundan, içinde yerli ve yolcu (bütün) insanlar için eşit kıldığımız Mescidi Haram'dan alıkoyanlar (kaybedenlerdir) ve orada kim zulm ile sapmak isterse, ona acı veren bir azabtan tattırırız.

وَ إِذْ بَوَّأْنَا لِإِبْرَاهِيمَ مَكَانَ الْبَيْتِ

Bir zamanlar	hazırlamıştık	İbrahim'e	yerini	Kabe'nin	
takdir edilen mahzuf fiilin mef'ulü (اذْكُرْ)	fiili mazi, fail	harfi cer, mecrur isim	mef'ul	muzafun ileyh	
başlama h.					

أَنْ لَا تُشْرِكْ بِي شَيْئًا وَ طَهِّرْ بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ

diye	ortak koşma	Bana	hiçbir şeyi	temiz tut		Evimi	tavaf edenler için	
tefsir h.	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h.,fiili muzari	car-mecrur	mef'ul	emir fiili	atıf h.	mef'ul	harfi cer+ mecrur isim	

﴿ 26 ﴾ وَ الْقَائِمِينَ وَ الرُّكَّعِ السُّجُودِ

kıyama duranlar	ve	rüku edenler	secde edenler	
matuf	atıf h.	matuf	sıfat	
atıf h.				

26. Bir zamanlar "Bana hiçbir şeyi ortak koşma; tavaf edenler, kıyama duranlar ve rüku edenler, secde edenler için Evimi temiz tut" diye İbrahim'e Kabe'nin yerini hazırladık.

وَ أَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَ

ilan et	İnsanlar içinde	haccı	sana gelsinler	yayalar olarak	ve(ya)	
emir fiili	harfi cer, mecrur isim	car-mecrur	Emrin cevabı olduğu için illet harfinin düşmesiyle meczum fiili muzari+ fail, mef'ul	fiildeki cemi vavından hal	atıf h.	
atıf h.						

﴿ 27 ﴾ عَلَى كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ ۙ

her (tür) binek üzerinde	gelen	her yoldan		uzak		
muzafun ileyh	(ضَامِرٍ)'in sıfatı; muzari fiil cümlesi, fail	muzafun ileyh	harfi cer, mecrur isim, muzaf	sıfat		
harfi cer, mecrur isim, muzaf						

27. İnsanlar içinde haccı ilan et; yayalar olarak (yürüyerek) ve(ya) her uzak yoldan gelen her (tür) binek (taşıt) üzerinde sana gelsinler.

اللَّهِ	اسْمَ	يَذْكُرُوا	وَ	لَهُمْ	مَنَافِعَ	لِيَشْهَدُوا
Allah'ın	adını	ansınlar		kendi	menfaatlerine	ki şahid olsunlar
muzafun ileyh	mef'ul, muzaf	fiili muzari, fail	atıf h.	car-mecrur	mef'ul	ta'lil (sebep) ve nasb h. {önceki ayette geçen (يَأْتُوكَ) ile bağlantılı}, fiili muzari, fail

الْأَنْعَامِ ۚ	مِنْ بَهِيمَةِ	مَا رَزَقَهُمْ	عَلَى	مَعْلُومَاتٍ	فِي أَيَّامٍ
Büyük baş	hayvanlardan	onlara rızık olarak verdiklerinin	üzerine	belli	günlerde
muzafun ileyh	harfi cer, mecrur isim, muzaf	ismi mevsul + sıla; fiil cüm, mef'ul	harfi cer	sıfat	harfi cer, mecrur isim, mevsuf

﴿ 28 ﴾	الْفَقِيرَ ۝	الْبَائِسَ	أَطْعِمُوا	وَ	مِنْهَا	فَكُلُوا
	fakir kalmış	muhtacı	doyurun		bunlardan	sonra yiyin
	sıfat	mef'ul	emir fiili ,fail	atıf h.	car-mecrur	rabıta h., emir fiili, fail

28. Taki kendi menfaatlerine şahid olsunlar, büyükbaş hayvanlardan onlara rızık olarak verdiklerinin üzerine belli günlerde (kurban ederken) Allah'ın adını ansınlar. Sonra bunlardan yiyin, fakir kalmış muhtacı (da) doyurun.

﴿ 29 ﴾	الْعَتِيقِ	بِالْبَيْتِ	لْيَطَّوَّفُوا	وَ	نُذُورَهُمْ	لْيُوفُوا	وَ	تَفَثَهُمْ	لْيَقْضُوا	ثُمَّ
	Kadîm	Kabe'yi	tavaf etsinler		Adaklarını	yerine getirsinler		kirlerini	gidersinler	Sonra
	sıfat	car-mecrur, mevsuf	emr-i gâib; emir lâmı, fiili muzari, fail	atıf h.	mef'ul	emr-i gâib; emir lâmı, fiili muzari, fail	atıf h.	mef'ul	emr-i gâib; emir lâmı, fiili muzari, fail	atıf h.

29. Sonra kirlerini gidersinler (saçlarını ve tırnaklarını kesip temizlensinler). Adaklarını yerine getirsinler. Kadîm Kabe'yi (ibadet için kurulan ilk Ev'i) tavaf etsinler.

فَهُوَ	اللَّهِ	حُرُمَاتِ	يُعَظِّمْ	مَنْ	وَ	ذَٰلِكَ ۖ
bu	Allah'ın	yasaklarına	saygı gösterirse	Kim		İşte böyle
rabıta+ cevâbü'ş-şart; isim cümlesi, mübteda	muzafun ileyh	mef'ul	fiilu'ş-şart; fiili muzari	mübteda, cezmeden şart ismi	atıf h.	(اَلْأَمْرُ) (Durum) olarak takdir edilen mahzuf bir mübtedanın haberi; işaret ismi

لَكُمُ	أُحِلَّتْ	وَ	رَبِّهِ ۗ	عِنْدَ	لَهُ	خَيْرٌ
size	helal kılındı		Rabbinin	katında	kendisi için	hayırdır (iyidir)
car-mecrur	meçhul fiili mazi	başlama h.	muzafun ileyh, mecrur, (٥):muzafun ileyh	mekan zarfı, muzaf	car-mecrur	haber

الرِّجْسَ	فَاجْتَنِبُوا	عَلَيْكُمْ	يُتْلَى	مَا	إِلَّا	الْأَنْعَامُ
pislikten	kaçının	size	okunan	şeyler	hariç	hayvanlar
mef'ul	rabıta, emir fiili, fail	car-mecrur	sıla; meçhul muzari fiil cüm	müstesna, ismi mevsul	istisna h.	nâibi fail

﴿ 30 ﴾	الزُّورِ ۙ	قَوْلَ	اجْتَنِبُوا	وَ	مِنَ الْأَوْثَانِ
	yalan	sözden	sakının		putlardan oluşan
	muzafun ileyh	mef'ul, muzaf	emir fiili, fail	atıf h.	harfi cer, mecrur isim

30. (Durum) İşte böyle. Kim Allah'ın yasaklarına saygı gösterirse, bu Rabbının katında kendisi için bir hayırdır. (Haram olduğu) size okunanlar dışında kalan hayvanlar, size helal kılındı. O halde putlardan (oluşan) pislikten kaçının; yalan sözden sakının.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 334 ≻

(22 / HAC, 24 – 25):

(هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nâkıs fiil) iletti, irşad etti, sevk etti, hidayet verdi (اَلطَّيِّبُ ج طَيِّبُونَ): güzel, hoş, temiz, lezzetli (اَلصِّرَاطُ): (eğri, büğrü ya da kıvrımı olmayan) yol (كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا): inkâr etti, inanmadı, mürted oldu (اَلْإِنْسانُ ج اَلنَّاسُ): insan [اَلْحَمِيدُ (حَمِدَ يُحْمَدُ]: (Esma-i ilahiyeden) hamdedilen, çok sena edilen, layıkı vechiyle övülen (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol (صَدَّ يَصُدُّ صَدًّا): (muzaaf fiil) alıkoydu, menetti/ vazgeçti, imtina etti (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, çevirdi, yarattı, hükmetti [اَلْعَاكِفُ (عَكَفَ يَعْكُفُ]: (ism-i fâil) devamlı ibadet eden, ibadetten ayrılmayan, orada kaim (yerli) olan (اَلسَّوَاءُ): eşit, müsavi [اَلْبَادِي (بَدَا يَبْدُو]: (ism-i fâil) kıra çıkan, kırda oturan (kırda oturandan maksat dışardan gelen, yerli olmayan)

(أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef fiil, if'al b.) irade etti, istedi [اَلْإِلْحَادُ (أَلْحَدَ يُلْحِدُ]: hak yoldan sapma/ dil uzatma/ hata ile yapma (أَذَاقَ يُذِيقُ إِذَاقَةً): (if'al bâbı) tattırdı, hissettirdi (اَلْأَلِيمُ): şiddetli acı çektiren, çok elem veren

(22 / HAC, 26 - 27):

(بَوَّأَ يُبَوِّئُ تَبْوِيئًا): (tef'il bâbı) indirdi, ağırladı, hazırladı, yerleştirdi (اَلْمَكَانُ ج اَمَاكِنُ): mekân, yer, hal, mevki (اَلْبَيْتُ ج بُيُوتٌ): ev (Kâbe) (أَشْرَكَ يُشْرِكُ إِشْرَاكًا): (if'al b.) Allah'a ortak koştu (طَهَّرَ يُطَهِّرُ تَطْهِيرًا): (tef'il bâbı) temizledi (اَلطَّائِفُ ج طَائِفُونَ): (ism-i fâil) tavaf eden/ dolaşan (اَلْقَائِمُ ج قَائِمُونَ): (ism-i fâil) kıyamda duran (اَلرَّاكِعُ ج رَاكِعُونَ رُكَّعٌ): (ism-i fâil) rüku yapan, namaz kılan (اَلسَّاجِدُ ج سَاجِدُونَ سُجُودٌ): (ism-i fâil) secde eden (أَذَّنَ يُؤَذِّنُ تَأْذِينًا): (tef'il bâbı) açıkça bildirdi, ilan etti (اَلْإِنْسانُ ج اَلنَّاسُ): insan (اَلرَّجِلُ ج رِجَالٌ): yaya, piyade (أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا): (mehmuz ve nâkıs fiil) geldi (اَلضَّامِرُ): binek, binmede kullanılan hayvan (اَلْعَمِيقُ): derin, uzak (اَلْفَجُّ ج فِجَاجٌ): iki dağ arasındaki veya dağdaki geniş yol

(22 / HAC, 28 – 29 - 30):

(شَهِدَ يَشْهَدُ شَهَادَةً): şahitlik etti/ hazır oldu/ yemin etti/ bildi (اَلْمَنْفَعَةُ ج مَنَافِعُ): fayda, menfaat (ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): zikretti, söyledi, bahsetti/ mükâfatlandırdı/ hatıra getirdi [اَلْبَائِسُ (بَئِسَ يَبْئَسُ]: (ism-i fâil) çok muhtaç (اَلْمَعْلُومَةُ ج مَعْلُومَاتٌ): (ism-i mef'ûl) bilinen, belli (رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): rızık verdi, hayırda bulundu, hayır verdi (اَلْبَهِيمَةُ): dört ayaklı bütün hayvanlara veya istisnasız her canlıya denir (اَلنَّعَمُ ج اَنْعَامٌ): büyükbaş hayvan (deve, sığır, davar) (أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلٌ): (mehmuze'l-fa) yedi (أَطْعَمَ يُطْعِمُ إِطْعَامًا): (if'al bâbı) yedirdi, doyurdu, rızıklandırdı (قَضَى يَقْضُوا قَضَاءً): (nâkıs fiil) yerine getirdi, giderdi/ tamamladı/ hükmetti/ emretti (اَلْعَتِيقُ): kadim, eskiden kalma (اَلتَّفَثُ): hacda temizlenme ve yıkanmayı terk sebebiyle meydana gelen hal, kir (اَلْبَيْتُ ج بُيُوتٌ): ev (Kâbe) (أَوْفَى يُوفِي إِيفَاءً): (if'al b.) eksiksiz yaptı, tam olarak yerine getirdi, ifa etti (اَلنَّذْرُ ج نُذُورٌ): nezir, adak/ dinin emirleri (اِطَّوَّفَ يَطَّوَّفُ): (if'ivval bâbı) dolaştı, tavaf etti (عَظَّمَ يُعَظِّمُ تَعْظِيمًا): (tef'il bâbı) tazim etti, büyük saydı, hürmet etti (اَلْحُرْمَةُ ج حُرُمَاتٌ): ihtiram gösterimesi gereken, hukuku çiğnenmesi helal olmayan, Allah'ın hukukundan ikame edilmesi vacip olan, riayet edilmemesi haram olan husus (اَلرِّجْسُ ج اَرْجَاسٌ): çirkin görülen, pislik/ azap/ ceza/ küfür (أَحَلَّ يُحِلُّ إِحْلاَلاً): (if'al bâbı) helal ve mübah kıldı/ ikamet ettirdi, konaklattı/ indirdi (عِنْدَ): (zarf) yanında, katında (تَلاَ يَتْلُو تِلاَوَةً): (nâkıs fiil) kıraat etti, okudu (اِجْتَنَبَ يَجْتَنِبُ اِجْتِنَابًا): (iftiâl bâbı) uzaklaştı, uzak durdu, kaçındı (اَلْخَيْرُ): (ism-i tafdîl) daha hayırlı, en hayırlı (اَلزُّورُ): batıl, boş, hakikatsiz, asılsız (اَلْوَثَنُ ج اَوْثَانٌ): put

≺ CÜZ: 17, KUR'ÂN SAYFASI: 335 (HACC : 31 – 38) ≻

خَرَّ	فَكَأَنَّمَا	بِاللَّهِ	يُشْرِكْ	وَمَنْ	بِهِ ۦ	مُشْرِكِينَ	غَيْرَ	لِلَّهِ	حُنَفَآءَ
düşmüş	artık sanki.. gibidir	Allah'a	ortak koşarsa	Kim	O'na	ortak koşmaksızın		Allah'ı	birleyenler olarak
fiili mazi, faili (هُوَ) gizli zamiri, cümle cevâbü'ş-şart, şart ve cevabı (مَن)'in haberidir	rabıta, (كَأَنَّ): teşbih ve nasb h.,	harfi cer, mecrur isim	fiilu'ş-şart, fiili muzari, meczum, faili (هُوَ) gizli zamiri	atıf h., (مَن): mübteda, şart ismi	car-mecrur	muzafun ileyh, cemi müzekker salim ismin mecrur hali	ikinci hal, muzaf	harfi cer, mecrur isim	önceki ayette geçen (اجْتَنِبُوا)'daki fâilden hal

﴿ 31 ﴾ سَحِيقٍ	فِي مَكَانٍ	الرِّيحُ	بِهِ	تَهْوِي	أَوْ	الطَّيْرُ	فَتَخْطَفُهُ	مِنَ السَّمَآءِ	
dipsiz	bir mekana	rüzgarın	kendisini	sürüklüyor	veya	kuşlar	akabinde de kendisini kapmış	gökten	
sıfat	harfi cer, mecrur isim	fail	car-mecrur	fiili muzari	atıf h.	fail	atıf h., fiili muzari, mef'ul	harfi cer, mecrur isim	

31. Allah'ı birleyenler olarak, O'na ortak koşmaksızın (putlardan ve yalan sözden kaçının). Kim Allah'a ortak koşarsa, artık sanki gökten düşmüş, akabinde de kendisini kuşlar kapmış veya rüzgar kendisini dipsiz bir mekana (uçuruma) sürükleyip atıyor gibidir.

﴿ 32 ﴾ الْقُلُوبِ	مِن تَقْوَى	فَإِنَّهَا	اللَّهِ	شَعَآئِرَ	يُعَظِّمْ	وَ مَنْ	ذَٰلِكَ ۖ	
kalblerin	takvasındandır	İşte bu	Allah'ın	şeâirine	hürmet ederse	Kim	İşte böyle	
muzafun ileyh, mecrur	(إِنَّ)'nin haberi; şibhi cümle; harfi cer, takdir edilen kesrayla mecrur isim, muzaf	rabıta, tekid ve nasb h., (هَا):(إِنَّ)'nin ismi	muzafun ileyh	mef'ul, muzaf	fiilu'ş-şart, fiili muzari, meczum, faili (هُوَ) gizli zamiri	mübteda, cezmeden şart ismi	atıf h.	(الْأَمْرُ) (Durum) takdir edilen mahzuf bir mübtedanın haberi; işaret ismi

cevâbü'ş-şart; isim cümlesi; şart ve cevab (مَن) mübtedasının haberidir

32. İşte böyle; Kim Allah'ın şeâirine (kutsal alametlerine, hac ibâdetlerine ve kurbanlara) hürmet ederse, işte bu kalblerin takvasındandır (Allah'a karşı gelmekten sakınmasındandır).

﴿ 33 ﴾ الْعَتِيقِ ع	إِلَى الْبَيْتِ	مَحِلُّهَا	ثُمَّ	مُسَمًّى	إِلَىٰٓ أَجَلٍ	مَنَافِعُ	فِيهَا	لَكُمْ	
Beyti Atik'e		bunların yeri	Sonra	belli	bir süreye kadar	faydalar	bunlarda	sizin için vardır	
sıfat, mecrur	haber, şibhi cümle: harfi cer, mecrur isim	mübteda, muzaf, (هَا):muz.ileyh	atıf h.	sıfat	harfi cer, mecrur isim, mevsuf	mübteda muahhar	car-mecrur	haber mukaddem; şibhi cümle	

33. Bunlarda sizin için belli bir süreye kadar faydalar vardır. Sonra bunların (varacakları yer ya da kurban) yeri Beyti Atik'e kadardır (Kabe'de son bulur, ya da orada kurban edilirler).

رَزَقَهُمْ	عَلَىٰ مَا	اللَّهِ	اسْمَ	لِيَذْكُرُوا	مَنسَكًا	جَعَلْنَا	أُمَّةٍ	لِكُلِّ	وَ
rızk olarak verdiği	üzerlerine	O'nun	adını	anmaları için	kurban kesmeyi	meşru kıldık	Her ümmet için		
sıla; mazi fiil, faili (هُوَ) gizli zamiri, (هُم):mef'ul	harfi cer, ismi mevsul	muzafun ileyh	mef'ul, muzaf	(لِ): ta'lil (sebep) ve nasb h., fiili muzari, (وا):fail	mef'ul	fiili mazi, fail	muzafun ileyh	car-mecrur, muzaf	başlama h.

﴿ 34 ﴾ الْمُخْبِتِينَ ۙ	بَشِّرِ	وَ	أَسْلِمُوا	فَلَهُۥٓ	وَاحِدٌ	إِلَٰهٌ	فَإِلَٰهُكُمْ	مِنۢ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ ۗ	
Allah'a huşu duyan kimseleri	müjdele		teslim olun	O'na	tek	bir İlah'dır	Sizin İlahınız	kurbanlık hayvanların	
mef'ul, cemi müzekker salim ismin mansub hali	emir fiili, faili (أَنْتَ) gizli zamiri, geçiş için kesra ile harekeli	atıf h.	emir fiili, (وا):fail	rabıta, (لَهُ):car-mecrur	sıfat	haber	başlama h., mübteda, muzaf+ muzafun ileyh	muzafun ileyh	harfi cer, mecrur isim, muzaf

34. Her ümmet için, Allah'ın kendilerine rızk olarak verdiği kurbanlık hayvanların üzerlerine Allah'ın adını anmaları için kurban kesmeyi meşru kıldık. Sizin ilahınız tek bir İlah'dır, O'na teslim olun. Allah'a huşu duyan kimseleri müjdele.

أَصَابَهُمْ	مَآ	عَلَى	الصَّابِرِينَ	وَ	قُلُوبُهُمْ	وَجِلَتْ	اللَّهُ	ذُكِرَ	إِذَا	الَّذِينَ
kendilerine isabet eden şeylere			sabredenlerdir		kalbleri	titreyenlerdir	Allah	anıldığı	zaman	Onlar
fiili mazi, (هُمْ): mef'ul	ismi mevsul	h. cer	(المخبتين)'e matuf, cemi müzekker salim ismin mansub hali	atıf h.	fail, muzaf, (هُمْ):muzafun ileyh	cevâbü'ş-şart; fiili mazi (müennes)	nâibi fail	fiilu'ş-şart; meçhul fiili mazi	şart ismi, zaman zarfı	sıfat, ismi mevsul

﴿ 35 ﴾ يُنْفِقُونَ	رَزَقْنَاهُمْ	مِمَّا	وَ	الصَّلَاةِ ۙ	الْمُقِيمِي	وَ		
infak edenlerdir	kendilerine rızık verdiğimiz şeylerden			namaz	kılanlardır			
fiili muzari+fâil (cemi vâvı)	sıla; mazi fiil cüm.: (نَا): fail, (هُمْ): mef'ul	(من): harfi cer, (ما): ismi mevsul	atıf h.	muzafun ileyh	(الصَّابِرِينَ)'e matuf, cemi müzekker salim ismin mansub hali, muzaf (cemi olduğu için harfi tarif alması caiz)		atıf h.	

35. Onlar; Allah anıldığı zaman kalbleri titreyenlerdir, kendilerine isabet edene (başlarına gelene) sabredenler, namaz kılan, kendilerine verdiğimiz rızıktan infak edenlerdir.

خَيْرٌ ۖ	فِيهَا	لَكُمْ	اللَّهِ	مِنْ شَعَآئِرِ	لَكُمْ	جَعَلْنَاهَا	الْبُدْنَ	وَ
hayır	Onlarda	sizin için vardır	Allah'ın	nişanelerinden	size	kıldık	kurbanlık hayvanları	
mübteda muahhar	car-mecrur	haber mukaddem, şibhi cümle: car-mecrur	muzafun ileyh	harfi cer, mecrur isim, muzaf	car-mecrur	fiili mazi, fail, (هَا): mef'ul	kendisinden sonra açıklanan fiilin mukaddem mef'ulü	başlama h.

(جَعَلْنَاهَا) fiilindeki mef'ul zamirden hal; isim cümlesi

مِنْهَا	فَكُلُوا	جُنُوبُهَا	وَجَبَتْ	فَإِذَا	صَوَافَّ ۚ	عَلَيْهَا	اللَّهِ	اسْمَ	فَاذْكُرُوا
onlardan	artık yiyin	Yan üstü	düştükleri	zaman	saflar halinde dururken	üzerlerine	Allah'ın	adın	anın
car-mecrur	rabıta+ cevâbü'ş-şart; emir fiili, fail	fail, muzaf, (هَا):muzafun ileyh	fiilu'ş-şart; fiili mazi (müennes)	atıf h., (إِذَا):şart ismi	hal	car-mecrur	muzafun ileyh	ı mef'ul	rabıta, emir fiili, fail

﴿ 36 ﴾ تَشْكُرُونَ	لَعَلَّكُمْ	لَكُمْ	سَخَّرْنَاهَا	كَذَٰلِكَ	الْمُعْتَرَّ ۖ	وَ	الْقَانِعَ	أَطْعِمُوا	وَ
şükredersiniz	Siz belki	sizin	onları emrinize verdik	böylece	isteyeni de		kanaatkarı da	doyurun	
(لَعَلَّ)'nin haberi; muzari fiil cümlesi (cemi)	ümit ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi	car-mecrur	fiili mazi, fail, (هَا): mef'ul	car-mecrur	matuf	atıf h.	mef'ul	emir fiili, (وا):fail	atıf h.

36. İşte kendilerinde sizin için hayır bulunan kurbanlık hayvanları (deve ve sığırları) Allah'ın size olan nişanelerinden kıldık. Saflar halinde (dizili) dururlarken (bağlı halde keserken) üzerlerine Allah'ın adını anın (besmele çekin). Yan üstü düşüp öldükleri zaman artık onlardan yiyin, kanaatkarı (istemeyeni) de isteyeni de doyurun. Şükredersiniz diye onları böylece sizin emrinize verdik.

وَ	دِمَاؤُهَا	لَا	وَ	لُحُومُهَا	اللَّهَ	لَنْ يَنَالَ
	ne de kanları		ve	etleri	Allah'a	asla ulaşmayacaktır
atıf h.	matuf, muzaf, (هَا): muz.ileyh	nefiy h.	atıf h.	fail, muzaf, (هَا):muz. ileyh	mef'ul	tekid-i nefy-i istikbal; tekid ve nasb h., fiili muzari

لَكُمْ	سَخَّرَهَا	كَذَٰلِكَ	مِنْكُمْ ۚ	التَّقْوَى	يَنَالُهُ	لَكِنْ
sizin	emrinize vermiştir	böylece	sizden	takva	ulaşacaktır	fakat
car-mecrur	fiili mazi, failî (هُوَ) gizli zamiri, mef'ul	car-mecrur	car-mecrur	fail, takdir edilen dammeyle merfu	fiili muzari, mef'ul	istidrak h.

اللَّهَ	إِنَّ	﴿ 37 ﴾ الْمُحْسِنِينَ	وَ بَشِّرِ	هَدَاكُمْ ۚ	عَلَى مَا	اللَّهَ	لِتُكَبِّرُوا
Allah	şüphesiz	iyilik yapanları	müjdele	Size hidayet ettiği şey üzere		Allah'ı	yüceltmeniz için
(إِنَّ) 'nin ismi	tekid ve nasb h.	mef'ul, cemi müzekker salim ismin mansub hali	başlama h., emir fiili, failî (أَنْتَ) gizli zamiri	sıla; mazi fiil cüm, failî (هُوَ) gizli zamiri, mef'ul	harfi cer, (مَا):ismi mevsul	mef'ul	sebep ve nasb h., mansub fiili muzari, fail

﴿ 38 ﴾ كَفُورٍ ع	خَوَّانٍ	كُلَّ	لَا يُحِبُّ	اللَّهَ	إِنَّ	آمَنُوا ط	عَنِ الَّذِينَ	يُدَافِعُ
nankörlerin	hainlerin	hiçbirini	sevmez	Allah	Doğrusu	inanan	kimseleri	savunur
sıfat	muz. ileyh	mef'ul, muzaf	(إِنَّ)'nin haberi, nefy-i istikbal fiil cüm.	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	sıla; mazi fiil cüm. (cem)	harfi cer, ismi mevsul	(إِنَّ) 'nin haberi; muzari fiil cüm.

37. Bu hayvanların ne etleri ve ne de kanları asla Allah'a ulaşmayacaktır. Fakat Allah'a sizden takva ulaşır (ulaşacak olan ancak sizin yüreğinizden gelen gösterişten uzak olarak yaptıklarınızdır). Size hidayet ettiği şey üzere (doğru yolu göstermesi sebebiyle), Allah'ı yüceltmeniz için onları böylece sizin emrinize vermiştir. İyilik yapanları müjdele. **38.** Allah şüphesiz inanan kişileri savunur, doğrusu Allah hainlerin, nankörlerin hiçbirini sevmez.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 335 ≻

(22 / HAC, 31 – 32 – 33 - 34 - 35 – 36):

(اَلْحَنِيفُ ج حُنَفَاءُ): Tevhid dinine bağlı kalan (غَيْرُ): başka, hariç, olmaksızın (اَلطَّيْرُ ج طُيُورٌ): kuş

(خَرَّ يَخِرُّ خَرًّا): (muzaaf fiil) yüksekten düştü, çöktü, yıkıldı (اَلسَّحِيقُ): uzak, ırak, derin, dipsiz

(أَشْرَكَ يُشْرِكُ إِشْرَاكًا): (if'al bâbı) Allah'a ortak koştu (هَوَى يَهْوِي هُوِيًّا ب): (nâkıs fiil) indirdi/ düşürdü/ sürükledi

(خَطِفَ يَخْطَفُ خَطْفًا): yakaladı, kapıp aldı (اَلرِّيحُ ج رِيَاحٌ): rüzgâr/ yardım, nusrat, devlet/ üstünlük/ koku

(عَظَّمَ يُعَظِّمُ يَعْظِيمًا): (tef'il bâbı) büyük saydı, hürmet etti (اَلْمَكَانُ ج اَمَاكِنُ): mekân, yer, hal, mevkii

(اَلشَّعِيرَةُ ج شَعَائِرُ): yapılması gereken şey, vazife, alamet (اَلْمَنْفَعَةُ ج مَنَافِعُ): fayda, menfaat (اَلْبَيْتُ ج بُيُوتٌ): ev (Kâbe)

(اَلْعَتِيقُ): eski, kadim [(سَمَّى يُسَمِّي) اَلْمُسَمَّى]: (ism-i mef'ûl) muayyen, belirli (اَلْمَحِلُّ ج مَحَالُّ): yer, mahal, mevkii

(22 / HAC, 34 - 35 – 36 – 37 – 38):

(اَلْأُمَّةُ ج أُمَمٌ): din/ zaman/ rehber/ ümmet (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلًا): hükmetti, kıldı, çevirdi, yarattı (اَلْوَاحِدُ): bir, tek

(اَلْمَنْسَكُ ج مَنَاسِكُ): kurban kesme veya kurban kesme yeri, ibadet veya ibadet yeri yahutta bayram

(ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): zikretti, söyledi, bahsetti/ mükâfatlandırdı, hatıra getirdi (اَلْمُعْتَرُّ): isteyen, peşine düşen, dilenen

(رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): rızık verdi, hayırda bulundu, hayır verdi (اَلْمُخْبِتُ ج مُخْبِتُونَ): (ism-i fâil) huşuda bulunan, itaatkâr olan

(اَلْبَهِيمَةُ): dört ayaklı bütün hayvanlara veya istisnasız her canlıya denir (اَلنَّعَمُ ج أَنْعَامٌ): büyükbaş hayvan (deve, sığır, davar)

(أَسْلَمَ يُسْلِمُ إِسْلَامًا): (if'al b.) ihlâslı davrandı/ teslim oldu/ müslüman oldu (بَشَّرَ يُبَشِّرُ تَبْشِيرًا): (tef'il b.) müjdeledi

(وَجِلَ يُوجَلُ وَجَلًا): (misal fiil) korktu, ürperdi [(أَقَامَ يُقِيمُ) اَلْمُقِيمُ]: (ism-i fâil) namazı dosdoğru kılan

(اَلصَّابِرُ ج صَابِرُونَ): (ism-i fâil) sabırlı olan (أَصَابَ يُصِيبُ إِصَابَةً): (if'al bâbı) isabet etti, dokundu/ istedi, irade etti

(أَنْفَقَ يُنْفِقُ إِنْفَاقًا): (if'al bâbı) harcadı, infak etti, zekât verdi, yardımda bulundu (أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلٌ): (mehmuze'l-fa) yedi

(اَلْبُدْنُ ج بُدُنٌ): Mekke'ye hediye olarak gönderilen kurbanlık hayvan (وَجَبَ يَجِبُ وَجْبًا): (misal fiil) yere düştü

(اَلشَّعِيرَةُ ج شَعَائِرُ): yapılması gereken şey, vazife, alamet (اَلْجَنْبُ ج جُنُوبٌ): yan, istiare olarak iş, durum, yakın cihet

(اَلصَّافَّاةُ ج صَوَافُّ): (ism-i fâil) saf tutan, sıra yapan/ kanat açan (أَطْعَمَ يُطْعِمُ إِطْعَامًا): (if'al b.) doyurdu, yedirdi, rızıklandırdı

[(قَنِعَ يَقْنَعُ) اَلْقَانِعُ]: (ism-i fâil) verilene razı olan, kanaat eden, (شَكَرَ يَشْكُرُ شُكْرًا): şükretti (اَللَّحْمُ ج لُحُومٌ): et

(سَخَّرَ يُسَخِّرُ تَسْخِيرًا): (tef'il bâbı) teshir etti, emre amade kıldı (نَالَ يَنَالُ نَيْلًا): (ecvef fiil) erişti, ulaştı/ nail oldu/ elde etti

(سَخَّرَ يُسَخِّرُ تَسْخِيرًا): (tef'il bâbı) teshir etti, emre amade kıldı (بَشَّرَ يُبَشِّرُ تَبْشِيرًا): (tef'il bâbı) müjdeledi

(كَبَّرَ يُكَبِّرُ تَكْبِيرًا): (tef'il bâbı) ta'zim etti, büyük bildi (اَلدَّمُ ج دِمَاءُ): kan (أَحَبَّ يُحِبُّ إِحْبَابًا): (if'al bâbı) sevdi

(اَلْمُحْسِنُ ج مُحْسِنُونَ): (ism-i fâil) güzel yapan, iyilik eden (دَافَعَ يُدَافِعُ مُدَافَعَةً عَنْ): (müfâale b.) savundu, himaye etti

[(خَانَ يَخُونُ) اَلْخَوَّانُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) çok ihanet eden, çok hain (اَلْكَفُورُ): (mübâlağalı ism-i fâil) azılı kâfir, çok nankör

⮜ CÜZ: 17, KUR'ÂN SAYFASI: 336 (HACC : 39 – 46) ⮞

﴿ 39 ﴾ أُذِنَ لِلَّذِينَ يُقَاتَلُونَ بِأَنَّهُمْ ظُلِمُوا ۚ وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ ۙ

izin verildi	kimselere	savaş açılan	kendilerinin.. sebebiyle	haksızlığa uğratmaları		Doğrusu	Allah	onlara yardım etmeğe	Kadir'dir
meçhul fiili mazi	nâibi fail; car-ismi mevsul	sıla;, fiili muzari+fâil	harfi cer, tekid ve nasb h., (إِنَّ) 'nin ismi	(إِنَّ) 'nin haberi	atıf h.	tekid ve nasb h.	(إِنَّ) 'nin ismi	harfi cer, mecrur isim	tekit lamı, (إِنَّ) 'nin haberi

9. Kendilerinin haksızlığa uğratılmaları sebebiyle savaş açılan kimseler için (kendilerini savunmak için savaşmalarına) izin verilmiştir. Doğrusu Allah onlara yardım etmeğe Kadir'dir.

الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا أَنْ يَقُولُوا رَبُّنَا اللَّهُ ۗ

ki onlar	çıkarılmışlardır	yurtlarından	haksız olarak	ancak	demeleri (sebebiyle)	Rabbimiz	Allah'tır
birinci (الَّذِينَ) den bedel, ismi mevsul	sıla; meçhul fiili mazi, nâibi fail	harfi cer, mecrur isim	muzafun ileyh / car-mecrur (hal; şibhi cümle)	istisna h.	müstesna; masdar-ı müevvel, fiili muzari	mübteda	haber

وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَهُدِّمَتْ صَوَامِعُ

manastırlar	yıkılıp giderdi	diğer bir kısmıyla	bir kısmını	insanların	Allah'ın	savması	olmasaydı
nâibi fail	cevap harfi,cevâbü'ş-şart; meçhul fiili mazi	car-mecrur	(النَّاسَ) den bedel	mef'ul	muz. ileyh	mübteda, {(موجود) (var) takdir edilen haber mahzuftur }, muzaf	şart h. {imtina ve tahdid (sınırlama) h. de denmiştir}

وَبِيَعٌ وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدُ يُذْكَرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا ۗ

başlama h.	atıf h.	kiliseler	atıf h.	havralar	ve atıf h.	mescidler	anılan	içinde	adı	Allah'ın	çok
		matuf		matuf		matuf	(مَسَاجِدُ) fiilinin sıfatı; meçhul f. muzari cümlesi	car-mecrur	nâibi fail	muzafun ileyh	mef'ulü mutlak naibi

﴿ 40 ﴾ وَلَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ

başlama h.	kesinlikle yardım eder	Allah	kişilere	kendisine yardım eden	Doğrusu	Allah	kuvvetlidir	güçlüdür
	kasem h., tekid nununa birleşmiş fiili muzari (müfred) (نَّ):tekid nunu	fail	mef'ul, ismi mevsul	sıla; muzari fiil cüm., mef'ul	tekid ve nasb h.	(إِنَّ) 'nin ismi	tekit lamı, (إِنَّ) 'nin haberi	(إِنَّ) 'nin ikinci haberi

40. Ki onlar, haksızlıkla (haksız yere), ancak "Rabbimiz Allah'tır" demeleri sebebiyle yurtlarından çıkarılmışlardır. Allah'ın insanların bir kısmını diğer bir kısmıyla savması olmasaydı, manastırlar, kiliseler, havralar ve içinde Allah'ın adı çok anılan mescidler yıkılıp giderdi. Kendisine yardım eden kişilere kesinlikle Allah da yardım eder. Doğrusu Allah Kaviyy'dir (kuvvetlidir), Aziz'dir (güçlüdür).

الَّذِينَ إِنْ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَأَمَرُوا

Onlar ki	onları yerleştirip imkan versek	yeryüzünde	kılarlar	namazı	ve atıf h.	verirler	zekatı	ve atıf h.	emrederler
birinci (الَّذِينَ)'den bedel, ismi mevsul	fiilu'ş-şart, fiili mazi, fail, mef'ul / cezme-den şart ismi	harfi cer, mecrur isim	cevâbü'ş-şart; mazi fiil cümlesi, fail	mef'ul	atıf h.	fiili mazi, fail	mef'ul	atıf h.	fiili mazi, fail

﴿ 41 ﴾ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ ۗ وَلِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ

iyiliği	ve atıf h.	yasaklarlar	kötülükten	başlama h.	Allah'a aittir	sonucu	İşlerin
car-mecrur		fiili mazi, fail	harfi cer, mecrur isim		haber mukaddem	mübteda, muahhar, muzaf	muzafun ileyh

41. Onlar ki, biz onları yeryüzüne yerleştirsek namazı kılarlar, zekatı verirler, iyiliği emrederler, kötülükten yasaklarlar. İşlerin sonucu Allah'a aittir.

وَ	إِنْ	يُكَذِّبُوكَ	فَقَدْ	كَذَّبَتْ	قَبْلَهُمْ	قَوْمُ	نُوحٍ
başlama h.	Eğer	Seni yalanlarlarsa		yalanlamıştı	onlardan önce	kavmi	Nuh'un
	cezmeden şart ismi	fiilu'ş-şart; fiili muzari+fâil, mef'ul		fiili mazi / rabıta, tahkik h.	zaman zarfı	fail, muzaf	muzafun ileyh

cevâbü'ş-şart; fiil cümlesi

﴿ 42 ﴾ وَ	ثَمُودُ	وَ	عَادٌ	﴿ 43 ﴾	لُوطٍ	وَ	قَوْمُ	إِبْرَاهِيمَ	وَ	قَوْمُ
	Semud'un	,	Ad'ın		Lut'un	,	kavmi	İbrahim'in	,	kavmi
	matuf	atıf h.	atıf h., matuf		muzafun ileyh	atıf h.	matuf, muzaf	muzafun ileyh	atıf h.	matuf, muzaf

وَ	أَصْحَابُ	مَدْيَنَ ج	وَ	كُذِّبَ	مُوسَى	فَأَمْلَيْتُ	لِلْكَافِرِينَ
	Medyen halkı		ve	yalanlanmıştı	Musa	akabinde mühlet verdim	kafirlere
	muzafun ileyh	Matuf,muzaf	atıf h.	meçhul fiili mazi	nâibi fail	atıf h., fiili mazi, fail	car-mecrur

﴿ 44 ﴾ ثُمَّ	أَخَذْتُهُمْ ج	فَكَيْفَ	كَانَ	نَكِيرِ
sonra	onları yakaladım	O halde nasılmış		beni tanımamak
atıf h.	fiili mazi, fail, mef'ul	başlama h., (كَانَ)'nin mukaddem haberi, soru h.	fiili mazi, nasih	(كَانَ)'nin ismi

42-43-44. Seni yalanlarlarsa (bil ki), onlardan önce Nuh kavmi, Ad, Semud, İbrahim kavmi, Lut kavmi ve Medyen halkı da peygamberlerini yalanlamıştı ve Musa da yalanlanmıştı. Akabinde Ben, kafirlere (önce) mühlet verdim, sonra da onları yakaladım. O halde Beni tanımamak nasılmış?.

فَكَأَيِّنْ	مِنْ قَرْيَةٍ	أَهْلَكْنَاهَا	وَ	هِيَ	ظَالِمَةٌ	فَهِيَ	خَاوِيَةٌ
Nice	kasabalar vardır ki	onları helak ettik			haksızlık yaparlarken	Artık onlar	çökmüştür
başlama h., mübteda, (kemil haberiyye gibi adetten kinaye isim	harfi cer (كَأَيِّنْ) ile bağlantılı+ temyiz	(كَأَيِّنْ) mübtedasının haberi; mazi fiil cümlesi fail, mef'ul		haber	mübteda	atıf h. ((أَهْلَكْنَاهَا) cümlesine matuf), mübteda	haber
				hal vavı			

(أَهْلَكْنَاهَا)'daki mef'ul zamirden hal

﴿ 45 ﴾ عَلَى عُرُوشِهَا	وَ	بِئْرٍ	مُعَطَّلَةٍ	وَ	قَصْرٍ	مَشِيدٍ
çatıları üzere	,	kuyuları	terkedilmiş	ve	sarayları	yüksek
harfi cer, mecrur isim	atıf h.	(قَرْيَةٍ) üzerine matuf, mevsuf	sıfat	atıf h.	matuf, mevsuf	sıfat

45. Nice kasabalar vardır ki onları haksızlık yaparlarken yok ettik. Artık onlar çatıları üzere çökmüştür, (aynen böyle nice) terkedilmiş kuyular ve yüksek saraylar (vardır).

أَ	فَلَمْ	يَسِيرُوا	فِي الْأَرْضِ	فَتَكُونَ	لَهُمْ	قُلُوبٌ	يَعْقِلُونَ
soru h.	dolaşmadılar mı ki		Yeryüzünde	olsun	onların	kalbleri	akledecek
	mazi manasında fiili muzari, fail / atıf h.+ cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h.		harfi cer, mecrur isim	fâ-i sebebiye, fiili muzari	(كَانَ) 'nin mukaddem haberi	(كَانَ)'nin ismi, mevsuf	(قُلُوبٌ)'ün sıfatı; fiili muzari+fâil

بِهَا	أَوْ	آذَانٌ	يَسْمَعُونَ	بِهَا ج	فَإِنَّهَا	لَا تَعْمَى	الْأَبْصَارُ
onunla	veya	kulakları	işitecek	kendisiyle	Doğrusu	kör olmaz	gözler
car-mecrur	atıf h.	matuf	(آذَانٌ)'ün sıfatı; fiili muzari+fâil	car-mecrur	başlama h., tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi; nefiy h., fiili muzari	fail

﴿ 46 ﴾ وَ	لَكِنْ	تَعْمَى	الْقُلُوبُ	الَّتِي	فِي الصُّدُورِ
atıf h	fakat	körleşir	kalbler	göğüslerdeki	
	istidrak h.	fiili muzari	fail	sıfat, ismi mevsul	sıla; şibhi cümle

46. Yeryüzünde dolaşmadılar mı ki, (olanları) onunla akledecek kalbleri, kendisiyle işitecek kulakları olsun. Doğrusu gözler kör olmaz, fakat göğüslerdeki kalbler körleşir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 336 ≻

(22 / HAC, 39 – 40):

(أَذِنَ يَأْذَنُ اِذْنًا): (mehmuz fiil) izin verdi (قَاتَلَ يُقَاتِلُ مُقَاتَلَةً): (müfâale bâbı) muharebe etti, savaştı

(ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti [اَلنَّصْرُ (نَصَرَ يَنْصُرُ)]: yardım, zafer (اَلدَّارُ ج دِيَارٌ): ev, mesken, yurt

[اَلْقَدِيرُ (قَدَرَ يَقْدِرُ)]: (mübâlağalı ism-i fâil) kudreti büyük, gücü sonsuz (أَخْرَجَ يُخْرِجُ إِخْرَاجًا): (if'al bâbı) çıkardı

(غَيْرُ): başka, hariç, dışında, olmaksızın [اَلدَّفْعُ (دَفَعَ يَدْفَعُ)]: (masdar) defetme/ sevketme/ verme/ himaye etme

(اَلْاِنْسانُ ج اَلنَّاسُ): insan (بَعْضُ): bir kısım, bazı, bazısı (اَلصَّوْمَعَةُ ج صَوَامِعُ): manastır

(هَدَّمَ يُهَدِّمُ تَهْدِيمًا): (tef'il bâbı) yıktı, yarabeye çevirdi/ ihlal etti, hukukunu çiğnedi (اَلْبِيَعُ): hıristiyanların kilisesi

(صَلَوَاتٌ): havra, yahudilerin ibadet yeri (bu kelime tekil kullanılmaz), dünyayı bırakıp kendilerini ibadete adayan kimselerin ibadet yerlerinin ismi. Bu kelime İbrânice Saluta'dan gelen ve sonradan Arapçalaşan bir sözcüktür ki, yahudilerin namaz yeri, yani havra demektir (Bkz. Elmalılı Hamdi Yazır, *Hak Dini Kur'an Dili* (ilgili ayet)) / namazlar

(نَصَرَ يَنْصُرُ نَصْرًا): yardım etti (ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): zikretti, bahsetti, konuştu, hatırladı, andı (اَلْكَثِيرَةُ ث اَلْكَثِيرُ): çok

(اَلْقَوِيُّ ج اَقْوِيَاءُ): (Esma-i ilahiyeden) kuvvetli, güçlü, kudretli (اَلْعَزِيزُ ج اَعِزَّةٌ): (Esma-i ilahiyeden) aziz, kuvvetli, değerli, şerefli

(22 / HAC, 41):

(مَكَّنَ يُمَكِّنُ تَمْكِينًا): (tef'il b.) imkan, tasarruf hakkı ve kudret verdi/ yerleştirdi, sağlamlaştırdı (نَهَى يَنْهَى نَهْيًا): (nâkıs f.) yasakladı

(أَقَامَ يُقِيمُ إِقَامَةً): (if'al b.) güzelce kıldı/ yerleşti/ ikame etti/ gözetti/ takdir etti (أَمَرَ يَأْمُرُ أَمْرًا): (mehmuze'l-fa) emretti

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz - nâkıs fiil, if'al bâbı) verdi, getirdi (اَلزَّكَاةُ ج زَكَوَاتٌ): zekât/ temizlik, doğruluk, düzen

[اَلْمَعْرُوفُ (عَرَفَ يَعْرِفُ)]: (ism-i mef'ûl) iyilik, iyi [اَلْمُنْكَرُ (أَنْكَرَ يُنْكِرُ)]: (ism-i mef'ûl) kötülük, çirkinlik

(اَلْعَاقِبَةُ ج عَوَاقِبُ): son, netice, akıbet (اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): emir, iş, durum

(22 / HAC, 42 – 43 – 44):

(كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il bâbı) yalanladı, inkâr etti (كَيْفَ): (istifham ismi) nasıl, nice, ne şekilde

(أَمْلَى يُمْلِي إِمْلَاءً): (if'al bâbı) uzattı, mühlet verdi (اَلْكَافِرُونَ ج كَافِرُونَ): (ism-i fâil) kâfir, inkâr eden, inanmayan

(أَخَذَ يَأْخُذُ اَخْذًا): (mehmuze'l-fa) helak etti/ cezalandırdı/ ilzam etti/ aldı/ çıkardı/ tuttu (اَصْحَابُ مَدْيَنَ): Medyen halkı

[اَلنَّكِيرُ (نَكِرَ يَنْكَرُ)]: (masdar) inkâr, tanımama/ çirkin karşılayarak vaziyetini değiştirme (قَبْلُ): (zarf) önce

(22 / HAC, 45 - 46):

(كَأَيِّنْ مِنْ): (kemi'l-haberiyye) nice, vardır (اَلْقَرْيَةُ ج قُرًى): belde/ belde halkı (اَلْبِئْرُ ج اَبَارٌ): kuyu

(أَهْلَكَ يُهْلِكُ إِهْلَاكًا): (if'al bâbı) helak etti, harcadı, öldürdü, telef etti, felakete uğrattı (سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا): işitti, duydu

[اَلظَّالِمَةُ (ظَلَمَ يَظْلِمُ)]: (ism-i fâil) zulmeden, haksızlık eden [اَلْخَاوِيَةُ (خَوَى يَخْوِي)]: (ism-i fâil) bomboş, yıkık, harabe, çökük

(اَلْعَرْشُ ج عُرُوشٌ): dam, tavan, çardak, arş'ı ilahi [اَلْمُعَطَّلَةُ (عَطَّلَ يُعَطِّلُ)]: (ism-i, mef'ûl) terkedilmiş, bomboş, susuz

(اَلْقَصْرُ ج قُصُورٌ): saray, köşk, şato [اَلْمَشِيدُ (شَادَ يَشِيدُ)]: (ism-i mef'ûl) yüksek yapı/ badanalanmış, boyanmış

(سَارَ يَسِيرُ سَيْرًا): (ecvef fiil) gezdi, gitti, dolaştı, yürüdü (عَقَلَ يَعْقِلُ عَقْلًا): akıl etti, akıl erdirdi

(اَلْاُذُنُ ج آذَانٌ): kulak/ mecazen her söylenene kulak verip dinleyen (اَلْبَصَرُ ج اَبْصَارٌ): görme hassesi, göz

(عَمِيَ يَعْمَى عَمًى): (nâkıs fiil) gözü (zahiri gözü veya kalp gözü) kör oldu (اَلصَّدْرُ ج صُدُورٌ): göğüs, sine

≺ CÜZ: 17, KUR'ÂN SAYFASI: 337 (HACC : 47 – 55) ≻

وَ	يَسْتَعْجِلُونَكَ	بِالْعَذَابِ	وَ	لَنْ يُخْلِفَ	اللَّهُ	وَعْدَهُ ط
başlama h.	Senden acele istiyorlar fiili muzari+fâil i mef'ul	azap car-mecrur	atıf h. (ara cümle h. de denmiştir)	asla caymaz tekid-i nefy-i istikbal; nefiy ve nasb h., fiili muzari	Allah fail	sözünden mef'ul

وَ	إِنَّ	يَوْمًا	عِنْدَ	رَبِّكَ	كَأَلْفِ	سَنَةٍ	مِمَّا	تَعُدُّونَ ﴿47﴾
başlama h.	Doğrusu tekid ve nasb h.	bir gün (إِنَّ)'nin ismi	katında mekan zarfı, muzaf	Rabbi'nin muz. ileyh, (كَ):muz. ileyh	bin yıl gibidir (إِنَّ)'nin haberi; şibhi c.	muz. ileyh	harfi cer, ismi mevsul	saydıklarınızdan sıla; fiil cüm.; fiili muzari+fâil

47. Senden, acele azap (getirmeni) istiyorlar. Allah sözünden asla caymaz. Rabbi'nin katında bir gün, saydıklarınızdan bin yıl gibidir.

وَ	كَأَيِّنْ	مِنْ قَرْيَةٍ	أَمْلَيْتُ	لَهَا	وَ	هِيَ ظَالِمَةٌ
başlama h.	Nice mübteda, adetten kinaye isim (kemi'l-haberiyye	kasaba var ki harfi cer, temyiz	mühlet verdim haber; fiil cümlesi, fail	onlara car-mecrur	vavı hal	haksız oldukları halde mübteda haber

(لَهَا)'daki zamirden hal: isim cüm.

ثُمَّ	أَخَذْتُهَا ج	وَ	إِلَيَّ	الْمَصِيرُ ﴿48﴾
sonra atıf h	onları yakaladım fiili mazi , fail, mef'ul	başlama h.	Bana'dır Haber mukaddem	Dönüş mübteda, muahhar

48. Nice kasabalara, haksız oldukları halde, mühlet verdim; sonra onları yakaladım. Dönüş (ancak) Bana'dır.

قُلْ	يَا أَيُّهَا	النَّاسُ	إِنَّمَا	أَنَا	لَكُمْ	نَذِيرٌ	مُبِينٌ ج ﴿49﴾	
de emir fiili	Ey İnsanlar! bedel nida h., münada, tenbih h.		ancak hasr edatı	Ben mübteda	sizin için car-mecrur	bir uyarıcıyım haber	apaçık sıfat, (ikinci haber de denmiştir)	

nida'nın cevabı: isim cümlesi

49. "Ey İnsanlar! Ben sizin için ancak apaçık bir uyarıcıyım" de.

فَالَّذِينَ	آمَنُوا	وَ	عَمِلُوا	الصَّالِحَاتِ	لَهُمْ	مَغْفِرَةٌ	وَ رِزْقٌ	كَرِيمٌ ﴿50﴾
kimseler atıf h. mübteda, ismi mevsul	inanan sıla; mazi fiil cüm., fail	ve atıf h.	işleyenler matuf; fiil cüm., fiili mazi, fail	yararlı işler mef'ul	onlara vardır mübteda muahhar haber mukaddem	bağışlanma	ve atıf h.	cömert bir rızık sıfat matuf

(الَّذِينَ) mübtedasının haberi: isim cümlesi

وَ	الَّذِينَ	سَعَوْا	فِي آيَاتِنَا	مُعَاجِزِينَ	أُولَئِكَ	أَصْحَابُ	الْجَحِيمِ ﴿51﴾
atıf h.	kimseler mübteda, ismi mevsul.	çalışan sıla; mazi fiil cüm., fail	Ayetlerimiz hakkında harfi cer, mecrur isim	birbirini aciz bırakacak şekilde hal	işte onlar mübteda	halkıdırlar haber, muzaf	Cehennem muzafun ileyh

(الَّذِينَ) mübtedasının haberi; isim cümlesi

50. İnanan ve yararlı işler işleyen kimselere bağışlanma ve cömert(çe bağışlanmış) bir rızık vardır. 51. Ayetlerimiz hakkında birbirlerini aciz bırakacak şekilde (tartışarak onları bozmaya) çalışanlar, işte onlar cehennem halkıdırlar.

وَ	مَا أَرْسَلْنَا	مِنْ قَبْلِكَ	مِنْ رَسُولٍ	وَ	لَا	نَبِيٍّ
başlama h.	göndermedik ki nefiy h., fiili mazi, fail	Senden önce harfi cer,:zarf	hiçbir elçi zaid h. cer, mef'ul	ve atıf h.	nefiy h.	peygamber matuf

إِلَّا	إِذَا تَمَنَّى	أَلْقَى	الشَّيْطَانُ	فِي أُمْنِيَّتِهِ ج	فَيَنْسَخُ	اللَّهُ	مَا
illa istisna h.	(bir şey) arzuladığı zaman şart ismi: fiilu'ş-şart; fiili mazi	atmış (olmasın) cevâbü'ş-şart; fiili mazi	şeytan fail	onun arzusuna h.cer, mecrur isim	akabinde iptal eder atıf h., fiili muzari	Allah fail	şeyi mef'ul, ismi mevsul

﴿ 52 ﴾	حَكِيمٌ ۙ	عَلِيمٌ	اللَّهُ	وَ	آيَاتِهِ ۗ	اللَّهُ	يُحْكِمُ	ثُمَّ	الشَّيْطَانُ	يُلْقِي
	Hakim'dir	Alim'dir	Allah		kendi ayetlerini	Allah	sağlamlaştırır	sonra	şeytanın	attığı
	ikinci haber	haber	mübteda	başlama h.	mef'ul	fail	fiili muzari	atıf h.	fail	sıla; muzari fiil

52. Senden önce hiçbir elçi ve peygamber göndermedik ki, (bir şey) arzuladığı zaman, şeytan onun arzusuna (bir vesvese ya da fitne) bırakmış (olmasın). Akabinde Allah şeytanın attığı şeyi iptal eder, sonra kendi ayetlerini sağlamlaştırır. Allah, Alim'dir (her şeyi çok iyi bilendir), Hakîm'dir (hikmetle iş yapandır).

مَرَضٌ	فِي قُلُوبِهِمْ	لِلَّذِينَ	فِتْنَةً	الشَّيْطَانُ	يُلْقِي	مَا	لِيَجْعَلَ
hastalık	kalblerinde bulunan	kimseleri	imtihan	şeytanın	attığı	şeyi	yapması için
mübteda muahhar	haber mukaddem	h.cer, ismi mevsul	mef'ul	fail	sıla; mazi fiil cümlesi	mef'ul, ismi mevsul	talil (sebep) ve nasb h., f. muzari
sıla; isim cümlesi							

﴿ 53 ﴾	بَعِيدٍ ۙ	لَفِي شِقَاقٍ	الظَّالِمِينَ	إِنَّ	وَ	قُلُوبُهُمْ ۗ	الْقَاسِيَةِ	وَ
	derin	bir ayrılık içindedirler	Zalimler	şüphesiz		kalbleri	katılaşan	ve
	sıfat	tekid h.+ (إِنَّ)'nin haberi, şibhi cüm.	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	başlama h.	(الْقَاسِيَةِ)'nin faili (ismi fail fiil gibi amel edip fail alabilir)	(الَّذِينَ)'ye matuf	atıf h.

53. Allah, şeytanın attığını, kalblerinde hastalık bulunan ve kalbleri katılaşan kimseleri imtihan yapmak için (bunu yapar). Zalimler şüphesiz derin bir ayrılık içindedirler.

الْحَقُّ	أَنَّهُ	الْعِلْمَ	أُوتُوا	الَّذِينَ	لِيَعْلَمَ	وَ
onun bir gerçek olduğunu	tekid ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi	ilim	kendilerine verilen	kimselerin	bilmesi içindir	
(أَنَّ)'nin haberi		mef'ul	sıla; meçhul mazi fiil cüm. nâibi fail	fail, ismi mevsul	talil (sebep) ve nasb h., fiili muzari	atıf h.
(يَعْلَمَ)'nin mef'ulü; isim cümlesi						

وَ	قُلُوبُهُمْ ۗ	لَهُ	فَتُخْبِتَ	بِهِ	فَيُؤْمِنُوا	مِنْ رَبِّكَ
	kalplerinin	ona	akabinde de boyun eğip huşu duymaları	ona	böylece inanmaları	Rabbin'den
başlama h.	fail	car-mecrur	atıf h., fiili muzari	car-mecrur	nasb h., fiili muzari, fail	harfi cer, mecrur isim

﴿ 54 ﴾	مُسْتَقِيمٍ	إِلَى صِرَاطٍ	آمَنُوا	الَّذِينَ	لَهَادِ	اللَّهَ	إِنَّ
	doğru	yola	inanan	kimseleri	iletendir	Allah	şüphesiz
	sıfat, mecrur	harfi cer, mecrur isim, mevsuf	sıla; mazi fiil cüm., fail	muz. ileyh, ismi mevsul	tekid lamı, (أَنَّ)'nin haberi, muzaf	(أَنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.

54. (Bu) kendilerine ilim verilen kimselerin (Kuran'ın) Rabbin'den bir gerçek olduğunu bilmeleri böylece ona inanmaları ve akabinde de kalplerinin ona boyun eğip huşu duymaları içindir. Allah inananları şüphesiz doğru yola iletendir.

حَتَّى	مِنْهُ	فِي مِرْيَةٍ	كَفَرُوا	الَّذِينَ	لَا يَزَالُ	وَ
kadar	ondan (Kuran'dan)	şüphe etmekte	İnkar eden	kimseler	devam ederler	
gaye ve nasb h.	car-mecrur	(يَزَالُ)'nün haberi	sıla; mazi fiil cüm., fail	(يَزَالُ)'nün ismi, ismi mevsul	nefy h. nakıs fiili muzari	başlama h.

﴿ 55 ﴾	عَقِيمٍ	يَوْمٍ	عَذَابُ	أَوْ يَأْتِيَهُمْ	بَغْتَةً	السَّاعَةُ	تَأْتِيَهُمُ
	kısır	bir günün	azabı	kendilerine gelene	ansızın	kıyamet saati	onlara gelene
	sıfat	muzafun ileyh	fail, muzaf	atıf h., fiili muzari, mef'ul	hal	fail	fiili muzari, mef'ul

55. İnkar edenler, kıyamet saati onlara ansızın gelene veya kısır bir günün azabı kendilerine gelene kadar Kuran'dan şüphe etmekte devam ederler.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 337 ≻

(22 / HAC, 47 - 48):

(اِسْتَعْجَلَ يَسْتَعْجِلُ اِسْتِعْجَالاً): (istif'âl bâbı) çabuklaştırdı, acele çabukça olmasını istedi [(اَلْوَعْدُ وَعَدَ يَعِدُ]: vaad, söz

(أَخْلَفَ يُخْلِفُ إِخْلاَفًا): (if'al bâbı) yerine getirmedi, döndü, ifa etmedi (عِنْدَ): (zarf) yanında, katında

(اَلْاَلْفُ ج آلاَفٌ): bin (اَلْسنَةُ ج سَنَوَاتٌ): sene/ kuraklık, kıtlık (عَدَّ يَعُدُّ عَدًّا): (muzaaf fiil) saydı, hesapladı

(كَأَيِّنْ مِنْ): (kemi'l-haberiyye) nice, vardır (أَمْلَى يُمْلِي إِمْلاَءً): (if'al bâbı) uzattı, mühlet verdi

[(اَلظَّالِمَةُ ظَلَمَ يَظْلِمُ]: (ism-i fâil) zulmeden, haksızlık eden [(اَلْمَصِيرُ صَارَ يَصِيرُ]: (masdar) dönüş/ (ism-i mekân) dönüş yeri

(أَخَذَ يَأْخُذُ اَخْذًا): (mehmuze'l-fa) helak etti/ cezalandırdı/ yakaladı/ aldı/ çıkardı/ tuttu (اَلْقَرْيَةُ ج قُرًى): belde/ belde halkı

(22 / HAC, 49 – 50 - 51):

(اَلْاِنْسانُ ج اَلنَّاسُ): insan (اَلنَّذِيرُ ج نُذُرٌ): uyarıcı, sakındıran/ uyarma/ kendisiyle uyarma yapılan

[(اَلْمُبِينُ أَبَانَ يُبِينُ]: (ism-i fâil) açık ve vazıh olan, açıklayan (آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانًا): (if'al b.) inandı, iman etti, emin kıldı

(عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi (اَلصَّالِحَةُ ج صَالِحَاتٌ): (ism-i fâil) salih olan, doğru olan

[(اَلْمَغْفِرَةُ غَفَرَ يَغْفِرُ]: mağfiret, bağışlama (اَلْكَرِيمُ ج كِرَامٌ): temiz, helal, hoş yahut bol rızık, güzel, sevimli, cömert

(سَعَى يَسْعَى سَعْيًا): (nâkıs fiil) çalıştı, çaba sarfetti/ hızlıca yürüdü (اَصْحَابُ الْجَحِيمِ): cehennem halkı

(اَلْمُعَاجِزُ ج مُعَاجِزُونَ): (ism-i fâil) aciz bırakmaya çalışan, (ayette; birbirini aciz bırakacak şekilde)

(22 / HAC, 52 - 53):

(أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالاً): (if'al bâbı) gönderdi (تَمَنَّى يَتَمَنَّى تَمَنِّيًا): (tefa'ul bâbı) temenni etti, ümit besledi, ülkü kurdu

(أَلْقَى يُلْقِي إِلْقَاءً): (if'al bâbı) bıraktı, attı, koydu/ hitap etti/ kulak verdi/ öne sürdü/ sağlamlaştırdı (قَبْلُ): (zarf) önce

(اَلْاُمْنِيَّةُ ج اَمَانِيُّ): arzulanan husus, temenni, ideal, ülkü (نَسَخَ يَنسَخُ نَسْخًا): iptal etti, kaldırdı/ yazdı/ nüshasını çıkardı

(أَحْكَمَ يُحْكِمُ إِحْكَامًا): (if'al bâbı) (muhkem) sağlam yaptı, sağlamlaştırdı (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, yaptı, yarattı

[(اَلْعَلِيمُ عَلِمَ يَعْلَمُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) çok bilen, iyi bilen (أَلْقَى يُلْقِي إِلْقَاءً): (if'al bâbı) bıraktı, koydu, attı

[(اَلْحَكِيمُ حَكَمَ يَحْكُمُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) (Esma-i ilahiyeden) hakim, hikmetli, hikmetle iş yapan

(اَلْفِتْنَةُ ج فِتَنٌ): imtihan/ dalalet, sapma/ fitne/ işkence/ savaş/ günah [(اَلشِّقَاقُ شَاقَّ يُشَاقُّ]: masdar) ayrılık, muhalefet etme

(اَلْمَرَضُ): hastalık/ mecazen: manevi hastalık [(اَلْبَعِيدُ بَعُدَ يَبْعُدُ]: uzak [(اَلْقَاسِيَةُ قَسَا يَقْسُو]: (ism-i fâil) katılaşan

(22 / HAC, 54 – 55):

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (آتَى يُؤْتِي إِيْتَاءً): (mehmuz - nâkıs f., if'al b.) verdi, getirdi (اَلْمِرْيَةُ): şüphe, tereddüt, kuşku

(آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانًا): (if'al bâbı) inandı, iman etti, emin kıldı [(اَلْهَادِي هَدَى يَهْدِي]: (ism-i fâil) ileten, hidayet eden

(أَخْبَتَ يُخْبِتُ إِخْبَاتًا): (if'al bâbı) itaatkar oldu, huşuda bulundu, mutmain oldu

(اَلصِّرَاطُ): eğri, büğrü yahut kıvrımı olmayan dosdoğru yol (كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا): inanmadı, tasdik etmedi, inkâr etti

[(اَلْمُسْتَقِيمُ اِسْتَقَامَ يَسْتَقِيمُ]: (ism-i fâil) dosdoğru, düzgün, kusursuz [(اَلْعَقِيمُ عَقَمَ يَعْقُمُ]: sona eren, kesik/ kısır/ kupkuru

(زَالَ يَزَالُ زَيَالاً): (ecvef fiil) (devamlılık fiillerinden, nefy edatı ile birlikte kullanılır) devam etti, zail olmadı

(أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا): (mehmuz ve nâkıs f.) geldi (اَلسَّاعَةُ ج سَاعَاتٌ): kıyamet günü, saat (اَلْبَغْتَةُ): ansızın, ansızın oluverme

≺ CÜZ: 17, KUR'ÂN SAYFASI: 338 (HACC : 56 – 64) ≻

اَلْمُلْكُ	يَوْمَئِذٍ	لِلّٰهِ ط	يَحْكُمُ	بَيْنَهُمْ ط	فَالَّذِينَ
hükümranlık	o gün	Allah'ındır	O hükmeder	aralarında	kimseler
mübteda	zaman zarfı	haber, şibhi cümle	fiili muzari	mekan zarfı	atıf h., mübteda, ismi mevsul

﴿ 56 ﴾	النَّعِيمِ	فِي جَنَّاتِ	الصَّالِحَاتِ	عَمِلُوا	وَ	آمَنُوا
	naim	cennetlerindedirler	faydalı iş	işleyenler		İnanan
	muzafun ileyh	haber, şibhi cümle	mef'ul	matuf sıla; fiil cüm	atıf h.	sıla;, fiili mazi, fail

56. O gün mülk (hükümranlık) Allah'ındır. O aralarında hükmeder. İnanıp yararlı iş işleyenler Naîm cennetlerindedirler.

﴿ 57 ﴾	مُهِينٌ	عَذَابٌ	لَهُمْ	فَأُولَٰئِكَ	بِآيَاتِنَا	كَذَّبُوا	وَ	كَفَرُوا	الَّذِينَ	وَ
	aşağılık eden	bir azab	onlar için vardır	işte	ayetlerimizi	yalanlayan	ve	İnkar eden	kimseler	
	sıfat	mübteda muahhar	haber mukaddem	zaid, mübteda, (ikinci mübteda da denmiştir)	car-mecrur	matuf, fiili mazi, fail	atıf h.	sıla; mazi fiil cüm.	mübteda, ismi mevsul	atıf h.

(أُولَٰئِكَ)'nin haberi; isim cümlesi

(الَّذِينَ) mübtedasının haberi; isim cümlesi

57. İnkar edenler, ayetlerimizi yalan sayan kimseler, işte onlar için aşağılık eden bir azap vardır.

اللّٰهُ	لَيَرْزُقَنَّهُمُ	مَاتُوا	أَوْ	قُتِلُوا	ثُمَّ	اللّٰهِ	فِي سَبِيلِ	هَاجَرُوا	الَّذِينَ	وَ
Allah	onlara elbette verecektir	ölenler	veya	öldürülenler	sonra	Allah	yolunda	hicret eden	kimseler	
(الَّذِينَ) 'nin haberi, fail	kasem h., tekid nununa birleşmiş fiili muzari, tekid nunu, mef'ul	fiili mazi, fail	atıf h.	meçhul fiili mazi, nâibi fail	atıf h.	muzafun ileyh	harfi cer, mecrur isim, muzaf	sıla; mazi fiil cüm. fail	mübteda, ismi mevsul	atıf h.

﴿ 58 ﴾	الرَّازِقِينَ	خَيْرُ	لَهُوَ	اللّٰهَ	إِنَّ	وَ	حَسَنًا ط	رِزْقًا
	rızık verenlerin	en hayırlısıdır	kesinlikle o	Allah	Doğrusu		güzel	bir rızık
	muzafun ileyh	(إِنَّ)'nin haberi	tekid h., fasıl zamiri	(إِنَّ) 'nin ismi	tekid ve nasb h.	başlama h.	sıfat	mef'ulü mutlak

58. Allah yolunda hicret eden kimseler, sonra öldürülenler veya ölenler, Allah, elbette onlara güzel bir rızık verecektir. Doğrusu Allah, yanızca O, rızık verenlerin en hayırlısıdır.

﴿ 59 ﴾	حَلِيمٌ	لَعَلِيمٌ	اللّٰهَ	إِنَّ	وَ	يَرْضَوْنَهُ ط	مُدْخَلًا	لَيُدْخِلَنَّهُمْ
	Halim'dir	Alim'dir	Allah	Şüphesiz		hoşnut olacakları	bir yere	onları kesinlikle sokacaktır
	ikinci haber	tekid h., (إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ) 'nin ismi	tekid ve nasb h.	başlama h.	(مُدْخَلًا)'in sıfatı; muzari fiil, fail, mef'ul	ikinci mef'ul, (mef'ulü mutlak da denmiştir)	(لَيَرْزُقَنَّهُمُ) cümlesinden bedel; kasem h., tekid nununa birleşmiş f. muzari, mef'ul

59. Onları kesinlikle hoşnut olacakları bir yere koyacaktır. Şüphesiz Allah Alim'dir (her şeyi çok iyi bilendir), Halim'dir (merhametli ve şefkatlidir).

بِهِ	عُوقِبَ	مَا	بِمِثْلِ	عَاقَبَ	مَنْ	وَ	ذٰلِكَ ج
kendisiyle	cezalandırıldığı	şeyin	benzeri ile	ceza verirse	kim		(Durum) böyledir
car-mecrur	sıla; meçhul fiili mazi cüm.	muz. ileyh, ismi mevsul	car-mecrur, muzaf	fiilu'ş-şart, fiili mazi	mübteda, cezmeden şart ismi	atıf h.	(الْأَمْرُ) (Durum) takdir edilen mahzuf mübtedanın haberi

﴿ 60 ﴾	غَفُورٌ	لَعَفُوٌّ	اللّٰهَ	إِنَّ	اللّٰهُ ط	لَيَنْصُرَنَّهُ	عَلَيْهِ	بُغِيَ	ثُمَّ
	bağışlayandır	affedendir	Allah	Şüphesiz	Allah	and olsun ki ona yardım edecektir	aleyhine	zulmedilirse	sonra
	(إِنَّ) 'nin ikinci haberi	tekid h., (إِنَّ) 'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	fail	kasem h., tekid nununa birleşmiş fiili muzari, tekid nunu, mef'ul	nâibi fail	meçhul fiili mazi	atıf h.

60. (Durum) böyledir; kim kendisine verilen kadar ceza verirse sonra (yine) aleyhine zulmedilirse (tekrar saldırılırsa, hakkına tecavüz edilirse), Allah, and olsun ki ona yardım edecektir. Şüphesiz Allah, affedendir ve çok bağışlayandır.

ذٰلِكَ	بِأَنَّ	اللَّهَ	يُولِجُ	اللَّيْلَ	فِي النَّهَارِ	وَ	يُولِجُ
Bu	sebebiyledir	Allah'ın	sokması	geceyi	gündüzün içine	,	sokması
mübteda	harfi cer, tekid ve nasb h.	(أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ) 'nin haberi, fiili muzari	mef'ul	harfi cer, mecrur isim	atıf h.	fiili muzari

(ذٰلِكَ) mübtedasının haberi; harf-i cer ve masdarı müevvelden oluşan şibhi cümle

﴿ 61 ﴾

النَّهَارَ	فِي اللَّيْلِ	وَ	أَنَّ	اللَّهَ	سَمِيعٌ	بَصِيرٌ
gündüzü	gecenin içine	ve	olması	Allah'ın	çok iyi işiten	çok iyi gören
mef'ul	h.cer, mecrur isim	atıf h.	tekid ve nasb h.	(أَنَّ):'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi	(أَنَّ)'nin ikinci haberi

61. Bu, Allah'ın geceyi gündüzün içine, gündüzü de gecenin içine sokması (bunu yapacak kudrette olması) ve (yine) Allah'ın çok iyi işiten, çok iyi gören olması sebebiyledir.

ذٰلِكَ	بِأَنَّ	اللَّهَ	هُوَ	الْحَقُّ	وَ	أَنَّ	مَا	يَدْعُونَ	مِنْ دُونِهِ
Keza (yine bu)	olması sebebiyledir	Allah'ın		Hak (gerçek)	,	olması	şeyin	yalvardıkları	O'ndan başka
mübteda	harfi cer, tekid ve nasb h.	(أَنَّ)'nin ismi	fasıl zamiri	(أَنَّ)'nin haberi	atıf h.	tekid ve nasb h.	(أَنَّ)'nin ismi, ismi mevsul	sıla; fiil cüm., fiili muzari+fâil	harfi cer, mecrur isim

(ذٰلِكَ) mübtedasının haberi; harf-i cer ve masdarı müevvelden oluşan şibhi cümle

﴿ 62 ﴾

هُوَ	الْبَاطِلُ	وَ	أَنَّ	اللَّهَ	هُوَ	الْعَلِيُّ	الْكَبِيرُ
fasıl zamiri	batıl	ve	olması	Allah'ın	fasıl zamiri	çok yüce	büyük
	(أَنَّ)'nin haberi	atıf h.	tekid ve nasb h.	(أَنَّ)'nin ismi		(أَنَّ)'nin haberi	(أَنَّ)'nin ikinci haberi

62. Keza (yine bu) Allah'ın Hak (gerçek) olması; O'ndan başka yalvardıkları şeyin batıl olması ve Allah'ın çok yüce, büyük olması sebebiyledir.

أَ	لَمْ تَرَ	أَنَّ	اللَّهَ	أَنْزَلَ	مِنَ السَّمَآءِ	مَآءً ز
soru h.	görmedin mi	tekid ve nasb h.	Allah'ın	indirdiğini	gökten	su
	cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., f. muzari		(أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi, mazi fiil cümlesi	harfi cer mecrur isim	mef'ul

(تَرَ) 'nin mef'ulü; (.....أَنَّ) isim cümlesi

﴿ 63 ﴾

فَتُصْبِحُ	الْأَرْضُ	مُخْضَرَّةً ط	إِنَّ	اللَّهَ	لَطِيفٌ	خَبِيرٌ ج
akabinde olduğunu	yerin	yemyeşil	Doğrusu	Allah	çok lütufkardır	haberdardır
atıf h., f. muzari	(تُصْبِحُ)'nun ismi	(تُصْبِحُ)'nun haberi	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ikinci haberi

63. Allah'ın gökten su indirdiğini akabinde yerin yemyeşil olduğunu görmedin mi? Doğrusu Allah çok lütufkardır, (her şeyden) haberdardır.

لَهُ	مَا	وَ	فِي السَّمَاوَاتِ	مَا	وَ	فِي الْأَرْضِ ط
O'nundur	olanlar	,	Göklerde	olanlar	ve	yerde
haber, mukaddem	mübteda muahhar, ismi mevsul	atıf h.	sıla; şibhi cüm	matuf, ismi mevsul	atıf h.	sıla; şibhi cüm

﴿ 64 ﴾

إِنَّ	اللَّهَ	لَهُوَ	الْغَنِيُّ	الْحَمِيدُ ع
Doğrusu	Allah		müstağnidir	övülmeğe layık olandır
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	tekid lamı, fasıl zamiri	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ikinci haberi,

64. Göklerde olanlar, yerde olanlar O'nundur. Doğrusu Allah Ganî'dir (zengindir, hiçbirşeye ihtiyacı olmayandır), Hamîd'dir (övülmeğe layık olandır).

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 338 ≻

(22 / HAC, 56 – 57 - 58):

(اَلْمُلْكُ): saltanat, mülk, hükümdarlık, mülkiyet (يَوْمَئِذٍ): o gün (حَكَمَ يَحْكُمُ حُكْمًا): hükmetti, hüküm verdi, fasletti

(بَيْنَ): (zarf) arasında (آمَنَ يُؤْمِنُ اِيمَانًا): (if'al b.) iman etti, emin kıldı (عَمِلَ يَعْمَلُ عِلْمًا): amel etti, yaptı, işledi

(اَلصَّالِحَةُ ج صَالِحَاتٌ): (ism-i fâil) faydalı iş, doğru olan, salih olan (اَلنَّعِيمُ): çok nimet, rahat yaşayış, bolluk

(كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا): inanmadı, tasdik etmedi, inkâr etti (كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il bâbı) yalanladı, yalan isnad etti

[اَلْمُهِينُ (أَهَانَ يُهِينُ)]: (ism-i fâil) alçaltan, zelil kılan, aşağılık eden

(هَاجَرَ يُهَاجِرُ مُهَاجَرَةً): (müfâale b.) hicret etti, göçtü (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol (قَتَلَ يَقْتِلُ قَتْلاً): öldürdü

(رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): rızık verdi, hayırda bulundu, hayır verdi (اَلْحَسَنُ ج حِسَانٌ): güzel, mergup, hoşa giden

(اَلْخَيْرُ): (ism-i tafdîl) daha hayırlı, en hayırlı (مَاتَ يَمُوتُ مَوْتًا): öldü (اَلرَّازِقُ ج رَازِقُونَ): (ism-i fâil) rızık veren

(22 / HAC, 59 - 60):

(أَدْخَلَ يُدْخِلُ إِدْخَالاً): (if'al bâbı) girdirdi, dahil etti, soktu (اَلْمُدْخَلُ): (ism-i mekân) girdirilen yer, girdirme yeri

(رَضِيَ يَرْضَى رِضًا): (nâkıs fiil) hoşlandı/ tercih etti/ razı oldu/ sevdi (عَاقَبَ يُعَاقِبُ مُعَاقَبَةً): (müfâale b.) cezalandırdı

[اَلْعَلِيمُ (عَلِمَ يَعْلَمُ)]: (mübâlağalı ism-i fâil) (Esma-i ilahiyeden) çok bilen, iyi bilen (اَلْمِثْلُ ج اَمْثَالٌ): misil, benzer, gibi, kat

[اَلْحَلِيمُ (حَلُمَ يَحْلُمُ)]: (Esma-i ilahiyeden) yumuşak huylu, öfkeyi yenen, halim [اَلْعَفُوُّ (عَفَا يَعْفُو)]: (Allah'ın isimlerinden) afvedici

(بَغَى يَبْغِي بَغْيًا): (nâkıs fiil) azgınlık etti, zulmetti, hakkı çiğnedi, haksızlığı sürdürdü (نَصَرَ يَنْصُرُ نَصْرًا): yardım etti

[اَلْغَفُورُ (غَفَرَ يَغْفِرُ)]: (mübâlağalı ism-i fâil) merhameti bol olan, çok bağışlayan

(22 / HAC, 61 - 62):

(أَوْلَجَ يُولِجُ اِيلاَجًا): (if'al bâbı) girdirdi, soktu (اَللَّيْلُ ج لَيَالٍ): gece (اَلنَّهَارُ ج اَنْهُرٌ): gündüz

[اَلسَّمِيعُ (سَمِعَ يَسْمَعُ)]: (mübâlağalı ism-i fâil) (Esma-i ilahiyeden) çok iyi işiten

[اَلْبَصِيرُ (بَصَرَ يَبْصُرُ)]: (sıfat-ı müşebbehe) (Esma-i ilahiyeden) gören, açıkça bilen

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nâkıs fiil) ibadet etti/ davet etti/ çağırdı/yardım diledi/ istedi

(دُونَ): ..den başka, gayr, hariç [اَلْبَاطِلُ (بَطَلَ يَبْطُلُ)]: işe yaramayan, batıl, boş şey

[اَلْعَلِيُّ (عَلاَ يَعْلُو)]: kadri çok yüce, çok ulvi, pek kudsi [اَلْكَبِيرُ (كَبَرَ يَكْبُرُ)]: (Esma-i ilahiyeden) çok büyük

(22 / HAC, 63 - 64):

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nâkıs - mehmuz fiil) gördü/ bildi/ zannetti/ tanıdı (أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al bâbı) indirdi

(اَلْمَاءُ ج مِيَاهٌ): su (أَصْبَحَ يُصْبِحُ إِصْبَاحًا): (if'al bâbı) oldu (اَلْمُخْضَرَّةُ): yeşermiş, yeşillenmiş, yeşilleşmiş

[اَللَّطِيفُ (لَطَفَ يَلْطُفُ)]: lütufla muamele eden, ince, zarif, yumuşak huylu, latif

[اَلْخَبِيرُ (خَبُرَ يَخْبُرُ)]: (mübâlağalı ism-i fâil) (Esma-i ilahiyeden) işin iç yüzünü bilen, haberdar olan

(اَلْغَنِيُّ ج اَغْنِيَاءُ): (Esma-i ilahiyeden) zengin

[اَلْحَمِيدُ (حَمِدَ يُحْمَدُ)]: (Esma-i ilahiyeden) hamdedilen, çok sena edilen, layıkı vechiyle övülen

≺ CÜZ: 17, KUR'ÂN SAYFASI: 339 (HACC : 65 – 72) ≻

أَ	لَمْ تَرَ	أَنَّ	اللَّهَ	سَخَّرَ	لَكُمْ	مَا	فِي الْأَرْضِ
soru h.	görmedin mi cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h, f. muzari	olduğunu tekid ve nasb h.	Allah'ın (أَنَّ)'nin ismi	emrinize vermiş (أَنَّ)'nin haberi, mazi fiil	sizin car-mecrur	olanları mef'ul, ismi mevsul	yerde sıla; şibhi cüm

(تَرَ)'nin mef'ulü: isim cümlesi

وَ	الْفُلْكَ	تَجْرِي	فِي الْبَحْرِ	بِأَمْرِهِ ط	وَ	يُمْسِكُ	السَّمَآءَ	أَنْ تَقَعَ
ve atıf h.	gemileri (ما)'ya matuf	yürüyen (الْفُلْكَ)'den hal; muzari fiil cümlesi	denizde harfi cer, mecrur isim	emriyle car-mecrur	; atıf h.	tuttuğunu fiili muzari	göğü mef'ul	düşer diye mef'ûlün lieclih; masdar ve nasb h., f. muzari

عَلَى الْأَرْضِ	إِلَّا	بِإِذْنِهِ ط	إِنَّ	اللَّهَ	بِالنَّاسِ	لَرَؤُوفٌ	رَحِيمٌ	﴿ 65 ﴾
yere harfi cer, mecrur isim	hariç istisna h.	izniyle olması car-mecrur	Doğrusu tekid ve nasb h.	Allah (إِنَّ)'nin ismi	insanlara car-mecrur	şefkatlidir tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi	merhametlidir (إِنَّ)'nin ikinci haberi	

65. Allah'ın yerde olanları ve emriyle denizde yürüyen gemileri sizin emrinize vermiş olduğunu; izniyle olması hariç yere düşer diye O'nun göğü tuttuğunu görmedin mi? Doğrusu Allah insanlara karşı şefkatli ve merhametli olandır.

ثُمَّ	يُمِيتُكُمْ	ثُمَّ	أَحْيَاكُمْ	الَّذِيٓ	هُوَ	وَ
sonra atıf h.	öldürecek sıla'ya matuf; muzari fiil cüm., mef'ul	sonra atıf h.	sizi diriltendir sıla; mazi fiil cüm.		O mübteda	haber, ismi mevsul atıf h.

﴿ 66 ﴾	لَكَفُورٌ	الْإِنْسَانَ	إِنَّ	يُحْيِيكُمْ ط
	çok nankördür tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi	İnsan (إِنَّ)'nin ismi	gerçekten tekid ve nasb h.	(yine) diriltecek olandır sıla'ya matuf; muzari fiil, mef'ul

66. O sizi dirilten, sonra öldürecek sonra (yine) diriltecek olandır. İnsan gerçekten çok nankördür.

فِي الْأَمْرِ	يُنَازِعُنَّكَ	فَلَا	نَاسِكُوهُ	هُمْ	مَنْسَكًا	جَعَلْنَا	أُمَّةٍ	لِكُلِّ
bu konuda harfi cer, mecrur isim	sakın seninle tartışmasınlar tekid nunu birleşmiş fiili muzari (nehy-i hazır'ın tekidi), tekid nunu, mef'ul	O halde rabıta, nehiy ve cezm h.	ibadet edecekleri (uyacakları) haber	mübteda	bir ibadet şekli mef'ul	koyduk fiili mazi, fail	Her ümmet için muzafun ileyh	car-mecrur, muzaf

(مَنْسَكًا)'in sıfatı; isim cümlesi

﴿ 67 ﴾	مُسْتَقِيمٍ	هُدًى	لَعَلَى	إِنَّكَ	إِلَى رَبِّكَ ط	وَ	ادْعُ
	dosdoğru sıfat	bir yol mevsuf	üzerindesin tekit lamı, harfi cer	sen şüphesiz tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	Rabbine h. cer,: mecrur isim		davet et emir fiili atıf h.

(إِنَّ)'nin haberi; şibhi cümle

﴿ 68 ﴾	تَعْمَلُونَ	بِمَا	أَعْلَمُ	اللَّهُ	فَقُلِ	جَادَلُوكَ	إِنْ	وَ
	yapmakta olduğunuz sıla; fiili muzari+fâil	şeyleri harfi cer, ismi mevsul	çok iyi bilir haber	Allah mübteda	de ki rabıta+ cevâbü'ş-şart emir fiili	Seninle tartışırlarsa fiilu'ş-şart; fiili mazi, fail, mef'ul	cezmeden şart ismi	atıf h.

﴿ 69 ﴾	تَخْتَلِفُونَ	فِيهِ	كُنْتُمْ	فِيمَا	الْقِيَامَةِ	يَوْمَ	بَيْنَكُمْ	يَحْكُمُ	اللَّهُ
	ayrılığa düşmekte (كَانَ) 'nin haberi; muzari fiil, fail	şeyler hakkında car-mecrur	olduğunuz fiili mazi, (كَانَ)"nin ismi	şeyler hakkında harfi cer, ismi mevsul	kıyamet muzafun ileyh	günü zaman zarfı, muzaf	aranızda mekan zarfı	hükmedecektir haber,	Allah mübteda

67- 68 - 69. Her ümmet için, ibadet edecekleri (kendisine uyacakları) bir ibadet şekli koyduk. O halde, bu konuda sakın seninle tartışmasınlar; Rabbine davet et, sen şüphesiz doğru yol üzerindesin. Seninle tartışırlarsa: "Allah yapmakta olduklarınızı çok iyi bilir; ayrılığa düşmekte olduğunuz şeyler hakkında, kıyamet günü aranızda Allah hükmedecektir" de.

أَ	لَمْ تَعْلَمْ	أَنَّ	اللَّهَ	يَعْلَمُ	مَا	فِي السَّمَآءِ	وَ	الْأَرْضِ ط
soru h.	bilmedin mi: cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., fiili muzari	tekid ve nasb h.	Allah'ın: (أَنَّ)'nin ismi	bildiğini: (أَنَّ)'nin haberi	olanı: mef'ul, ismi mevsul	Gökte: sıla; şibhi cüm.	ve: atıf h.	yerde: matuf

(تَعْلَمْ)'in mef'ulü; ..(أَنَّ) isim cümlesi

﴿ 70 ﴾ يَسِيرٌ	عَلَى اللَّهِ	ذٰلِكَ	إِنَّ	فِي كِتَابٍ ط	ذٰلِكَ	إِنَّ
çok kolaydır: (إِنَّ) 'nin haber	Allah'a: harfi cer, mecrur isim	bu: (إِنَّ)'nin ismi	Şüphesiz: tekid ve nasb h.	bir Kitap'dadır: (إِنَّ)'nin haberi, şibhi cümle	Bütün bunlar: (إِنَّ)'nin ismi	şüphesiz: tekid ve nasb h.

70. Gökte ve yerde olanı Allah'ın bildiğini bilmedin mi? Bütün bunlar şüphesiz bir Kitap'tadır (Levh-i Mahfuz'dadır) ve şüphesiz bu Allah'a çok kolaydır.

مَا	وَ	سُلْطَانًا	بِهِ	لَمْ يُنَزِّلْ	مَا	اللَّهِ	مِنْ دُونِ	يَعْبُدُونَ	وَ
şeylere: birinci (مَا) üzerine matuf, ismi mevsul	atıf h.	bir delil: mef'ul	hakkında: car-mecrur	indirmediği: sıla; cahd-ı mutlak: fiil cüm., nefiy ve cezm h., fiili muzari	şeylere: mef'ul, ismi mevsul	Allah'ı: muzafun ileyh	bırakıp: harfi cer, mecrur isim, muzaf	kulluk ederler: fiili muzari+fâil	başlama h.

﴿ 71 ﴾ مِنْ نَصِيرٍ	لِلظَّالِمِينَ	مَا	وَ	عِلْمٌ ط	بِهِ	لَهُمْ	لَيْسَ
bir yardımcısı: zaid harfi cer, mübteda muahhar	zulmedenlerin: haber mukaddem	yoktur: nefiy h.	atıf h.	bir bilgileri: (لَيْسَ) 'nin muahhar ismi	bununla alakalı: car-mecrur	kendilerinin: (لَيْسَ) 'nin mukaddem haberi	olmadıkları: nâsih fiili mazi

71. Onlar Allah'ı bırakıp da O'nun, hakkında hiçbir delil indirmediği, kendilerinin de bununla (alakalı) bir bilgileri olmadıkları şeylere kulluk ederler. Zulmedenlerin bir yardımcısı yoktur.

فِي وُجُوهِ	تَعْرِفُ	بَيِّنَاتٍ	آيَاتُنَا	عَلَيْهِمْ	إِذَا تُتْلَى	وَ
yüzlerindeki: harfi cer, mecrur isim	tanırsın: cevâbü'ş-şart; fiili muzari	apaçık olarak: hal	ayetlerimiz: nâibi fail	Onlara: car-mecrur	okunduğu zaman: şart ismi, fiilu'ş-şart; meçhul fiili muzari	atıf h.

بِالَّذِينَ	يَسْطُونَ	يَكَادُونَ	الْمُنْكَرَ ط	كَفَرُوا	الَّذِينَ
kimselere: harfi cer, ismi mevsul	saldıracaklar: (يَكَادُ)'nün haberi, fiil cümlesi	Neredeyse: fiili muzari (yaklaştırma fiillerinden) +(يَكَادُ)'nün ismi	hoşnutsuzluğu: mef'ul	inkar eden kimselerin: sıla; fiil cüm	muzafun ileyh, ismi mevsul

بِشَرٍّ	فَأُنَبِّئُكُمْ	أَ	قُلْ	آيَاتِنَا ط	عَلَيْهِمْ	يَتْلُونَ
daha kötüsünü: car-mecrur	Size haber vereyim mi: atıf h., fiili muzari, mef'ul	soru h.	De ki: emir fiili	ayetlerimizi: mef'ul	kendilerine: car-mecrur	okuyan: sıla; fiil cüm.

﴿ 72 ﴾ الْمَصِيرُ ع	بِئْسَ	وَ	كَفَرُوا ط	الَّذِينَ	اللَّهُ	وَعَدَهَا	النَّارُ ط	مِنْ ذٰلِكُمْ ط
bir dönüştür: fail	Ne kötü: camid fiili mazi	başlama h.	inkar eden: sıla; mazi fiil cüm., fail	kimselere: ikinci mef'ul, ismi mevsul	Allah: fail	ki onu vadetmiştir: haber; fiili mazi, birinci mef'ul	ateş: mübteda	bundan: harfi cer, işaret ismi

72. Onlara ayetlerimiz apaçık olarak okunduğu zaman, inkar edenlerin yüzlerindeki hoşnutsuzluğu (inkarı) tanırsın. Nerdeyse, kendilerine ayetlerimizi okuyanlara saldıracaklar. De ki: "Size bundan daha kötüsünü haber vereyim mi? Ateş, ki Allah onu inkar eden kimselere vadetmiştir! Ne kötü bir dönüştü.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 339 ≻

(22 / HAC, 65 - 66):

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nâkıs - mehmuz fiil) gördü/ bildi/ zannetti (اَلْأَرْضُ ج أَرَاضٍ): yeryüzü, arazi, ülke (اَلْفُلْكُ): gemi

(سَخَّرَ يُسَخِّرُ تَسْخِيرًا): (tef'il b.) teshir etti, emre amade kıldı (جَرَى يَجْرِي جَرْيًا): (nâkıs f.) aktı, cereyan etti, hareket etti

(اَلْأَمْرُ ج أُمُورٌ): emir, iş, durum, husus (اَلْبَحْرُ ج اَبْحُرٌ): deniz (وَقَعَ يَقَعُ وُقُوعًا): (misal f.) düştü/ vaki oldu, ortaya çıktı

(أَمْسَكَ يُمْسِكُ إِمْسَاكًا): (if'al bâbı) tuttu/ çekti/ bıraktı/ salmadı/ aldı/ yakaldı (اَلْإِذْنُ ج أُذُونٌ): izin, müsaade

(اَلْإِنْسانُ ج اَلنَّاسُ): insan [(رَأَفَ يَرْأَفُ) اَلرَّؤُوفُ]: (Esma-i ilahiyeden) çok merhametli, şefkatli

[(رَحِمَ يَرْحَمُ) اَلرَّحِيمُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) (Esma-i ilahiyeden) çok merhamet eden, çok acıyan

(أَحْيَى يُحْيِي إِحْيَاءً): (nâkıs fiil, if'al b.) hayat verdi, diriltti (أَمَاتَ يُمِيتُ إِمَاتَةً): (if'al b.) öldürdü (اَلْإِنْسانُ ج اَلنَّاسُ): insan

[(كَفَرَ يَكْفُرُ) اَلْكَفُورُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) inkâra dalan, azılı kâfir, çok nankör

(22 / HAC, 67 – 68 – 69):

(اَلْأُمَّةُ ج اَمَمٌ): ümmet/ din/ zaman/ rehber (اَلنَّاسِكُ ج نَاسِكُونَ): (ism-i fâil) kurban kesen, ibadette bulunan

(اَلْمَنْسَكُ ج مَنَاسِكُ): kurban kesme veya kesme yeri, ibadet veya ibadet yeri (اَلْأَمْرُ ج أُمُورٌ): emir, iş, durum

(نَازَعَ يُنَازِعُ مُنَازَعَةً): (müfâale bâbı) niza etti, çekişti, tartıştı (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلًا): amel etti, yaptı, işledi

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nâkıs f.) dua etti/ davet etti/ ibadet etti/ istedi/ yardım istedi (بَيْنَ): (zarf) arasında

[(هَدَى يَهْدِي) اَلْهُدَى]: hidayet, doğru yol, hidayet verme (حَكَمَ يَحْكُمُ حُكْمًا): hükmetti, hüküm verdi, fasletti

[(اِسْتَقَامَ يَسْتَقِيمُ) اَلْمُسْتَقِيمُ]: (ism-i fâil) dosdoğru, düzgün, kusursuz (جَادَلَ يُجَادِلُ مُجَادَلَةً): (müfâale b.) mücadele etti, çekişti

[(عَلِمَ يَعْلَمُ) اَلْأَعْلَمُ]: (ism-i tafdîl) daha iyi bilen, en iyi bilen (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلًا): hükmetti, çevirdi, kıldı, yarattı

(اِخْتَلَفَ يَخْتَلِفُ اِخْتِلَافًا): (iftiâl bâbı) ihtilafa düştü/ değişti/ birbirinden ayrıldı/ arka arkaya geldi

(22 / HAC, 70 – 71 – 72):

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (اَلْكِتَابُ ج كُتُبٌ): levhi mahfuz/ kitap/ ispat/ hüküm/ amel defteri

[(يَسِرَ يَيْسَرُ) اَلْيَسِيرُ]: kolay, küçük, önemsiz miktarda, sade (عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti

(دُونَ): (zarf) ..den başka, hariç, gayr (نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلًا): (tef'il bâbı) indirdi (لَيْسَ): (camid fiil) değildir

(اَلسُّلْطَانُ): hüccet, bürhan, saltanat, galebe, hakimiyet (تَلَا يَتْلُو تِلَاوَةً): (nâkıs fiil) kıraat etti, okudu

[(نَصَرَ يَنْصُرُ) اَلنَّصِيرُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) çok yardım eden, yardımsever (عَرَفَ يَعْرِفُ عِرْفَةً): tanıdı

(اَلْآيَةُ ج آيَاتٌ): ayet, açık alamet, mucize, ibret (اَلْبَيِّنَةُ ج بَيِّنَاتٌ): apaçık, açıklayan, izah eden

(اَلْوَجْهُ ج وُجُوهٌ): yüz/ mecazen zat/ başlangıç/ yön (كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا): inkâr etti, inanmadı, nankörlük etti

[(أَنْكَرَ يُنْكِرُ) اَلْمُنْكَرُ]: (ism-i mef'ûl) kötü, kötülük/ çirkin karşılama, beğenmeme, hoşnutsuzluk

(كَادَ يَكَادُ): (ecvef fiil) neredeyse, azkalsın, hemen hemen (نَبَّأَ يُنَبِّئُ تَنْبِيئًا بِـ): (tef'il bâbı) haber verdi, bildirdi

(سَطَا يَسْطُو سَطْوًا): (nâkıs fiil) saldırıp yakaladı, üzerine atıldı, hırpaladı, üzerine çullandı (اَلنَّارُ ج نِيرَانٌ): ateş

(اَلشَّرُّ): (ism-i tafdîl) daha kötü, daha şerli (بِئْسَ): (zemm kelimesi) ne kötü

(وَعَدَ يَعِدُ وَعْدًا): (misal f.) vaad etti, söz verdi [(صَارَ يَصِيرُ) اَلْمَصِيرُ]: (masdar) dönüş/ (ism-i mekân) dönüş yeri

≺ CÜZ: 17, KUR'ÂN SAYFASI: 340 (HACC : 73 – 78) ≻

يَآ أَيُّهَا	النَّاسُ	ضُرِبَ	مَثَلٌ	فَاسْتَمِعُوْا	لَهُ ط	إِنَّ
Ey insanlar		verilmiştir	bir misal	şimdi dinleyin	onu	Doğrusu
nida h., münada, tenbih h.	bedel	meçhul fiili mazi	nâibi fail	rabıta, emir fiili, fail	car-mecrur	tekid ve nasb h.

الَّذِينَ	تَدْعُونَ	مِنْ دُونِ	اللّٰهِ	لَنْ يَخْلُقُوا	ذُبَابًا	وَ لَوِ	اجْتَمَعُوا
dua ettikleriniz		bırakıp	Allah'ı	asla yaratamazlar	bir sinek	toplanıp biraraya gelseler bile	
(إِنَّ)'nin ismi, ismi mevsul	sıla; fiil cüm., fiili muzari+fâil	harfi cer, zarf, muzaf	muzafun ileyh	tekid-i nefy-i istikbal; nefiy ve nasb h., fiili muzari, fail	mef'ul	şart h.	fiilu'ş-şart, fiili mazi, fail
			(إِنَّ)'nin haberi, fiil cümlesi			hal vavı	hal; fiil cümlesi

لَهُ ط	وَ	إِنْ	يَسْلُبْهُمُ	الذُّبَابُ	شَيْئًا	لاَ يَسْتَنْقِذُوهُ	مِنْهُ ط
bunun için	atıf h.		onlardan kapsa	Sinek	bir şey	onu kurtaramazlar	ondan
car-mecrur		cezmeden şart harfi	fiilu'ş-şart, fiili muzari, mef'ul	fail	ikinci mef'ul	cevâbü'ş-şart; nefy-i istikbal; nefiy ve cezm h., fiili muzari +fâil, mef'ul	car-mecrur

﴿ 73 ﴾	الْمَطْلُوبُ	وَ	الطَّالِبُ	ضَعُفَ
	istenen de	atıf h.	isteyen de	aciz kalmıştır
	matuf		fail	fiili mazi

73. Ey insanlar! Bir misal verilmiştir, şimdi onu dinleyin: Sizlerin Allah'ı bırakıp dua ettikleriniz toplanıp bir araya gelseler, asla bir sinek bile yaratamazlar. Sinek onlardan bir şey kapsa, onu kurtaramazlar; isteyen de, istenen de aciz!

﴿ 74 ﴾	عَزِيزٌ	لَقَوِيٌّ	اللّٰهَ	إِنَّ	قَدْرِهِ ط	حَقَّ	اللّٰهَ	مَا قَدَرُوا
	güçlüdür	kuvvetlidir	Allah	Doğrusu	kadrinin	hakkıyla	Allah'ı	takdir etmediler
	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	muzafun ileyh, muzaf, (ه):muz. ileyh	mef'ul, mutlak nâibi, muzaf	mef'ul	nefiy h., fiili mazi, fail

74. Allah'ı kadrinin hakkıyla (gereği gibi) takdir etmediler. Doğrusu Allah kuvvetlidir, güçlüdür.

﴿ 75 ﴾	بَصِيرٌ ج	سَمِيعٌ	اللّٰهَ	إِنَّ	مِنَ النَّاسِ ط	وَ	رُسُلاً	مِنَ الْمَلاَئِكَةِ	يَصْطَفِي	اللّٰهُ
	görür	işitir	Allah	Doğrusu	insanlardan	ve	elçiler	meleklerden	seçer	Allah
	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	harfi cer, mecrur isim	atıf h.	mef'ul	harfi cer, mecrur isim	fiili muzari	mübteda

75. Allah meleklerden ve insanlardan elçiler seçer. Doğrusu Allah işitir, görür.

﴿ 76 ﴾	الْأُمُورُ	تُرْجَعُ	إِلَى اللّٰهِ	وَ	خَلْفَهُمْ ط	وَ	مَا	بَيْنَ أَيْدِيهِمْ	مَا	يَعْلَمُ
	(Bütün) işler	döndürülür	Allah'a		arkalarındaki	ve	şeyleri	önlerindekini		bilir
	nâibi fail	meçhul fiili muzari	harfi cer, mecrur isim	atıf h.	şibhi sıla; cüm.		matuf, ismi mevsul	atıf h.	sıla; şibhi cüm.	zarf, muzaf	mef'ul, ismi mevsul	(إِنَّ)'nin üçüncü haberi

76. O (Allah), önlerindekini (geçmişte yaptıklarını), arkalarındaki şeyleri (gelecekte yapacaklarını) bilir. (Bütün) işler Allah'a döner.

وَ	اسْجُدُوا	وَ	ارْكَعُوا	آمَنُوا	الَّذِينَ	يَآ أَيُّهَا
atıf h.	secde edin	, atıf h.	Rüku edin	Ey iman edenler!		
	emir fiili, fail		emir fiili, fail	sıla; fiil cüm., fiili mazi, fail	sıfat, ismi mevsu	nida h., münada, tenbih h

﴿ 77 ﴾	تُفْلِحُونَ ج	لَعَلَّكُمْ	الْخَيْرَ	افْعَلُوا	وَ	رَبَّكُمْ	اعْبُدُوا
	kurtuluşa erişirsiniz	belki siz	iyilik	yapın ki	ve	Rabbiniz'e	kulluk edin
	(لَعَلَّ)'nin haberi, fiili muzari+fâil	tereccî (umma, ümit) ve nasb harfi, (لَعَلَّ)'nin ismi	mef'ul	emir fiili, fail	atıf h.	mef'ul	emir fiili,fail

77. Ey iman edenler! Rüku edin, secde edin, Rabbinize kulluk edin ve iyilik yapın. (Böylelikle) belki siz kurtuluşa (saadet ve mutluluğa) erişirsiniz.

وَ	جَاهِدُوا	فِي اللَّهِ	حَقَّ	جِهَادِهِ ط	هُوَ	اجْتَبَاكُمْ
	cihat edin	Allah yolunda	hakkını vererek (gereği gibi)	cihadın	O	sizi seçmiş
atıf h.	emir fiili, fail	harfi cer, mecrur isim	meful mutlak nâibi, muzaf	muzafun ileyh, (ه):muzafun ileyh	mübteda	haber

وَ	مَا جَعَلَ	عَلَيْكُمْ	فِي الدِّينِ	مِنْ حَرَجٍ ط	مِلَّةَ	أَبِيكُمْ
	kılmamıştır	sizin üzerinize	dinde	bir zorluk	dinine (tabi olun)	atanız
atıf h.	nefiy h, f. mazi	car-mecrur	harfi cer, mecrur isim	zaid harfi cer, mef'ul	(اتَّبِعُوا)(tabi olun) olarak takdir edilen mahzuf fiilin mef'ulü, muzaf	muzafun ileyh, (كُمْ):muzafun ileyh

إِبْرَاهِيمَ ط	هُوَ	سَمَّاكُمُ	الْمُسْلِمِينَ	مِنْ قَبْلُ	وَ	فِي هَذَا
İbrahim'in	O	size adını vermiştir	müslümanlar	Daha önce	ve	bunda (Kuran'da)
(أَبِيكُمْ)'den bedel	mübteda	haber, mazi fiil, mef'ul	ikinci mef'ul	harfi cer+ zarf	atıf h.	harfi cer, işaret ismi

لِيَكُونَ	الرَّسُولُ	شَهِيدًا	عَلَيْكُمْ	وَ	تَكُونُوا	شُهَدَآءَ
olması için	peygamberin	şahit	size		olmanız için	şahitler
tekid ve nasb h., nâsih fiili muzari	(يَكُونَ)'nin ismi	(يَكُونَ)'nin haberi	car-mecrur	atıf h.	matuf, fiili mazi, nâsih, (تَكُونُوا)"nin ismi	(تَكُونُوا)'nin haberi

عَلَى النَّاسِ ج	فَأَقِيمُوا	الصَّلَاةَ	وَ	آتُوا	الزَّكَاةَ	وَ
insanlara	artık kılın	namazı	,	verin	zekatı	ve
harfi cer, :mecrur isim	atıf h., emir fiili ,fail	mef'ul	atıf h.	emir fiili ,fail	mef'ul	atıf h.

اعْتَصِمُوا	بِاللَّهِ ط	هُوَ	مَوْلَاكُمْ ج	فَنِعْمَ	الْمَوْلَى
sarılın	Allah'a	O	sizin sahibinizdir	Ne güzel sahip	
emir fiili, fail	harfi cer, mecrur isim	mübteda	haber	başlama h., camid fiili mazi (övme ifade eder)	fail

وَ	نِعْمَ	النَّصِيرُ	﴿ 78 ﴾
ve	ne güzel yardımcıdır		
atıf h.	camid fiili mazi	fail	

78. Allah yolunda cihadın hakkını vererek (gereği gibi) cihat edin. O, sizi seçmiş, dinde sizin için bir zorluk kılmamıştır. Atanız İbrahim'in dinine (tabi olun). Daha önce ve bunda (Kuran'da), peygamberin size şahit olması, sizin de insanlara şahitler olmanız için O size müslümanlar adını vermiştir. Artık, namazı kılın, zekatı verin ve Allah'a sarılın. O sizin sahibinizdir. Ne güzel sahip ve ne güzel yardımcıdır!

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 340 ≻

(22 / HAC, 73 – 74 - 75):

(اَلْاِنْسانُ ج اَلنَّاسُ): insan (ضَرَبَ مَثَلاً): misal verdi (اِسْتَمَعَ يَسْتَمِعُ اِسْتِماعاً لِ): (iftiâl bâbı) dinledi, kulak verdi

(ضَرَبَ يَضْرِبُ ضَرْبًا): vurdu, dövdü, uçurdu/ misal verdi/ kaldırdı (دَعا يَدْعُو دُعاءً): (nâkıs fiil) dua etti, çağırdı

(دُونَ): ..den başka, gayr, hariç (اَلذُّبابُ ج أَذِبَّةٌ): sinek (خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı, eşsiz ve yoktan varetti, şekil verdi

(اِجْتَمَعَ يَجْتَمِعُ اِجْتِماعاً): (iftiâl bâbı) toplandı, bir araya geldi (سَلَبَ يَسْلُبُ سَلْباً مِنْ): bir şeyi bir şeyden zorla aldı, kaptı

[اَلشَّيْءُ (شَاءَ يَشَاءُ]: (masdar) şey/ dileme, isteme (اِسْتَنْقَذَ يَسْتَنْقِذُ اِسْتِنْقاذاً مِنْ): (istif'âl bâbı) ... den kurtardı

(ضَعُفَ يَضْعُفُ ضَعْفاً): zayıfladı, zayıf oldu (طَلَبَ يَطْلُبُ طَلَباً): aradı, istedi (اَلْمَطْلُوبُ): (ism-i mef'ûl) aranan, istenen

(اَلطَّالِبُ): (ism-i fâil) arayan, isteyen (قَدَرَ يَقْدِرُ قَدْرًا): kadrini bildi/ ayarladı/ daraltti, kısalttı/ takdir etti/ kaderini çizdi

(اَلْحَقُّ): hakkıyla, gereğince (اَلْعَزِيزُ ج اَعِزَّةٌ): (Esma-i ilahiyeden) aziz, üstün, güçlü, kuvvetli, şerefli, değerli

(اَلْقَوِيُّ): (Esma-i ilahiyeden) kuvvetli, kudretli, güçlü (اِصْطَفَى يَصْطَفِي اِصْطِفاءً): (iftiâl bâbı) seçti, üstün tuttu, diledi

[اَلسَّمِيعُ (سَمِعَ يَسْمَعُ]: (Esma-i ilahiyeden) işitici [اَلْبَصِيرُ (بَصَرَ يَبْصُرُ]: (sıfat-ı müşebbehe) (Esma-i ilahiyeden) gören, açıkça bilen

(22 / HAC, 76 - 77):

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (بَيْنَ): (zarf) arasında (اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el (خَلْفَ): (zarf) arka, geri

(مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ): (tabir) ellerinin arasındakiler: önlerindekiler, yaptıkları (رَجَعَ يَرْجِعُ رَجْعًا): döndürdü, iade etti

(مَا خَلْفَهُمْ): (tabir) arkalarındaki şeyler: arkalarındakiler, yapacakları (اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): iş, emir, durum, husus

(آمَنَ يُؤْمِنُ اِيمَانًا): (if'al bâbı) inandı, iman etti, emin kıldı (رَكَعَ يَرْكَعُ رَكْعًا): başı eğdi, eğildi, büküldü/ rükûa vardı/ secde etti

(سَجَدَ يَسْجُدُ سُجُودًا): secde etti (عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti (فَعَلَ يَفْعَلُ فَعْلاً): yaptı

(اَلْخَيْرُ): hayır, faydalı şey (لَعَلَّ): umulur ki, belki, ta ki, için (أَفْلَحَ يُفْلِحُ إِفْلاحًا): (if'al bâbı) kazandı, felaha erdi

(22 / HAC, 78):

(جَاهَدَ يُجَاهِدُ جِهَادًا): (müfâale bâbı) müdafaa ve galip gelmede güç sarfetti, cihad etti

(اِجْتَبَى يَجْتَبِي اِجْتِباءً): (iftiâl bâbı) seçti (اَلصَّلاَةُ ج صَلَوَاتٌ): namaz, rahmet, dua

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): hüküm verdi, çevirdi, kıldı, yarattı, icad etti (اَلْمِلَّةُ): (millet) din diye mana verilmiştir

(اَلدِّينُ ج اَدْيَانٌ): din/ ceza/ şeriat/ inkıyad, bağlılık (اَلْحَرَجُ): darlık, güçlük, zorluk, meşakkat, günah

(سَمَّى يُسَمِّي تَسْمِيَةً): (tef'il bâbı) isimlendirdi, ad koydu (اَلْاَبُ ج آباءُ): baba, ata

(اَلْمُسْلِمُ ج مُسْلِمُونَ): (ism-i fâil) müslüman, Allah'a itaat edip şeri hükümlere bağlı kalan, İslam'ı kabul eden (قَبْلُ): (zarf) önce

(اَلشَّهِيدُ ج شُهَدَاءُ): (mübâlağalı ism-i fâil) (Esma-i ilahiyeden) şahit, gözetleyici (اَلْحَقُّ): hakkıyla, gereğince

(أَقَامَ يُقِيمُ إِقَامَةً): (if'al bâbı) dosdoğru kıldı/ yerleşti/ ikame etti/ düzeltti (اَلْاِنْسانُ ج اَلنَّاسُ): insan

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz - nâkıs fiil, if'al bâbı) verdi, getirdi (اَلزَّكَاةُ ج زَكَوَاتٌ): zekât/ temizlik, doğruluk, düzen

(اِعْتَصَمَ يَعْتَصِمُ اِعْتِصَامًا): (iftiâl b.) tutundu, sarıldı (اَلْمَوْلَى ج مَوَالِي): sahip, dost, yakın (نِعْمَ): (övme fiili) ne güzel

[اَلنَّصِيرُ (نَصَرَ يَنْصُرُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) çok yardım eden, yardımsever

ONYEDİNCİ CÜZÜN SONU

18. CÜZ

سورة المؤمنون (23)

(MÜ'MİNUN (İnananlar) SÛRESİ)

(Mekke'de inmiştir. 118 ayettir.)

≺ CÜZ: 18, KUR'ÂN SAYFASI: 341 ≻

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmân, Rahîm Allah'ın adıyla

﴿1﴾ قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ﴿2﴾ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ

kurtuluşa ermiştir		Müminler	Ki	onlar	namazlarında	huşu duyanlardır	
fiili mazi	tahkik h.	fail	sıfat, ismi mevsul	mübteda	harfi cer, mecrur isim	haber	
					sıla; isim cüm.		

1. Müminler kurtulmuştur (saadete kavuşmuştur). **2.** Ki onlar namazlarında huşu duyanlardır.

﴿3﴾ وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ﴿4﴾ وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ

ve	ki	Onlar	boş şeylerden	yüz çevirenlerdir		zekatlarını	Onlar	ki	
atıf h.	matuf, ismi mevsul	mübteda	harfi cer, mecrur isim	haber		takviye için zaid lam, sonraki ismi failin mukaddem mef'ulü	mübteda	matuf, ismi mevsul	atıf h.
			sıla; isim cümlesi			haber			
						sıla; isim cümlesi			

3. Onlar boş şeylerden yüz çevirenlerdir. **4.** Onlar zekatlarını yerine getirenlerdir.

﴿5﴾ وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ

ve	ki	onlar	mahrem yerlerini	koruyanlardır	müstesna	eşlerine	ve
atıf h.	matuf, ismi mevsul	mübteda	takviye için zaid lam, sonraki ismi failin mukaddem mef'ulü	haber	istisna h.	harfi cer, mecrur isim	atıf h.
			sıla; isim cümlesi				

﴿6﴾ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ۝ فَمَنِ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ

şeylere	sahip oldukları	sağ ellerinin	Doğrusu bunlar	kınanmazlar		fakat kim	ararsa	ötesini	bunun	işte	bunlar	aşırı gidenlerdir
matuf, ismi mevsul	fiili mazi	fail	talil h., tekid ve nasb h., (إنّ)'nin ismi	muzafun ileyh	(إنّ)'nin haberi, muzaf	atıf h., mübteda, şart ismi	(مَن) 'nin haberi, fiilu'ş-şart; fiili mazi.	mekan zarfı, muzaf	muz. ileyh, işaret ismi	cevâbü'ş-şart için rabıta, mübteda,	mübteda (fasıl zamiri de denmiştir)	haber
										(أُولَٰئِكَ) mübtedasının haberi; isim cümlesi		
										cevâbü'ş-şart; isim cümlesi		

5-6. Onlar, eşlerine ve sağellerinin sahip olduklarına (cariyelerine olması) müstesna, mahrem yerlerini koruyanlardır. Doğrusu bunlar kınanmazlar.

7. Fakat kim bunun ötesini ararsa işte bunlar aşırı gidenlerdir.

﴿8﴾ وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ

ve	Onlar		emanetlerini	ve	sözlerini	yerine getirenlerdir
atıf h.	matuf, ismi mevsul	mübteda	takviye için zaid lam, sonraki (راعون)'un mukaddem mef'ulü	atıf h.	matuf	haber
			sıla; isim cümlesi			

8. Onlar emanetlerini ve sözlerini yerine getirenlerdir.

﴿ 9 ﴾ يُحَافِظُونَ ۝ عَلَى صَلَوَاتِهِمْ هُمْ الَّذِينَ وَ

devam edenlerdir — haber, muzari fiil cümle | namazlarına — harfi cer, mecrur isim | mübteda | Onlar — matuf, ismi mevsul | atıf h.

sıla; isim cümlesi

9. Onlar namazlarına devam edenlerdir.

﴿ 11 ﴾ خَالِدُونَ فِيهَا هُمْ الْفِرْدَوْسَ ط يَرِثُونَ الَّذِينَ ﴿ 10 ﴾ الْوَارِثُونَ لا هُمُ أُولَٰئِكَ

temelli kalacakları — haber | içinde — car-mecrur | mübteda | Firdevs'e — mef'ul | varis olurlar — sıla; muzari fiil cüm. | ki onlar — (الوارثون)'nin sıfatı, ismi mevsul | varis olanlardır — haber | onlar — fasıl zamiri | İşte — mübteda

(يرثون)'deki failden hal; isim cümlesi

10-11. İşte onlar varis olanlardır; ki onlar içinde temelli kalacakları Firdevs cennetine varis olurlar.

﴿ 12 ﴾ مِنْ طِينٍ ج مِنْ سُلَالَةٍ الْإِنْسَانَ خَلَقْنَا لَقَدْ وَ

çamurdan — (سُلَالَةٍ)'in sıfatı; şibhi cümle | bir özden — harfi cer, mecrur isim | insanı — mef'ul | yarattık — fiili mazi, fail | And olsun ki — lâmu cevâbi'l-kasem (yemi'nin cevabı için gelen lam)+ tahkik h. | başlama h.

﴿ 13 ﴾ مَكِينٍ ص فِي قَرَارٍ نُطْفَةً جَعَلْنَاهُ ثُمَّ

sağlam — sıfat | bir karargahta — harfi cer, mecrur isim | bir nutfe — ikinci mef'ul | onu yaptık — fiili mazi, fail, birinci mef'ul | Sonra — atıf h.

12. And olsun ki, insanı çamurdan (olan) bir özden yarattık. **13.** Sonra onu sağlam bir karargahta bir nutfe yaptık.

مُضْغَةً الْعَلَقَةَ فَخَلَقْنَا عَلَقَةً النُّطْفَةَ خَلَقْنَا ثُمَّ

bir çiğnemlik et — ikinci mef'ul | embriyoyu — birinci mef'ul | yaptık — atıf h., fiili mazi+ fail | embriyo olarak — ikinci mef'ul | nutfeyi — birinci mef'ul | yarattık — fiili mazi, fail | Sonra — atıf h.

ثُمَّ لَحْمًا ق الْعِظَامَ فَكَسَوْنَا عِظَامًا الْمُضْغَةَ فَخَلَقْنَا

Sonra — atıf h. | et — ikinci mef'ul | kemiklere — birinci mef'ul | giydirdik — atıf h., fiili mazi+ fail | kemikler — ikinci mef'ul | bir çiğnemlik eti — birinci mef'ul | yaptık — atıf h., fiili mazi+ fail

﴿ 14 ﴾ الْخَالِقِينَ ط أَحْسَنُ اللَّهُ فَتَبَارَكَ آخَرَ ط خَلْقًا أَنْشَأْنَاهُ

Yaratanların — muzafun ileyh | en güzeli — (ismi celalden) bedel, (sıfat da denmiştir), muzaf | Allah — fail | O halde ne yücedir — atıf h, fiili mazi | başka — sıfat | bir yaratış olarak — hal | onu inşa ettik — fiili mazi, fail, mef'ul

14. Sonra nutfeyi embriyoya çevirdik, embriyoyu bir çiğnemlik et yaptık, bir çiğnemlik etten kemikler yarattık, akabinde kemiklere de et giydirdik. Sonra onu başka bir bir yaratış olarak inşa ettik: O halde yaratanların en güzeli olan Allah ne yücedir!

﴿ 16 ﴾ تُبْعَثُونَ الْقِيَامَةِ يَوْمَ إِنَّكُمْ ثُمَّ ﴿ 15 ﴾ لَمَيِّتُونَ ط بَعْدَ ذَٰلِكَ إِنَّكُمْ ثُمَّ

tekrar diriltilirsiniz — (إنّ)'nin haberi, fiil cümlesi | kıyamet — muzafun ileyh | günü — zaman zarfı, muzaf | Şüphesiz — tekid ve nasb h., (إنّ)'nin ismi | Sonra — atıf h. | ölürsünüz — tekid lamı, (إنّ) 'nin haberi | bundan sonra — zaman zarfı | Sizler — tekid ve nasb h., (إنّ) 'nin ismi | Sonra — atıf h.

15. Sonra sizler, bütün bunlardan sonra ölürsünüz. **16.** Sonra şüphesiz kıyamet günü tekrar diriltilirsiniz.

﴿ 17 ﴾ غَافِلِينَ عَنِ الْخَلْقِ مَا كُنَّا وَ طَرَائِقَ ق سَبْعَ فَوْقَكُمْ خَلَقْنَا لَقَدْ وَ

habersizler — (كَانَ)'nin haberi | yarattığımızdan — car-mecrur | Biz değiliz — nefiy h., fiili mazi, nâsih, (نَا): (كَانَ)"nin ismi | atıf h. | tabaka — muzafun ileyh | yedi — mef'ul, muzaf | üstünüzde — zaman zarfı | yarattık — fiili mazi, fail | And olsun ki — yemi'nin cevabı için gelen lam+ tahkik h. | başlama h.

17. And olsun ki, üstünüzde yedi tabaka yarattık. Biz, yarattığımızdan habersiz değiliz.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 341 ≻

(23 / MÜ'MİNUN, 1 – 5):

(أَفْلَحَ يُفْلِحُ إِفْلاَحًا): (if'al bâbı) kazandı, felaha erdi (اَلْمُؤْمِنُ ج مُؤْمِنُونَ): (ism-i fâil) inanan, iman eden

(اَلصَّلاَةُ ج صَلَوَاتٌ): namaz, rahmet, dua (اَلْخَاشِعُ ج خَاشِعُونَ): (ism-i fâil) huşuda bulunan, ürperen

(اَللَّغْوُ): boş söz, saçmalık, hükümsüzlük (اَلْمُعْرِضُ ج مُعْرِضُونَ): (ism-i fâil) yüz çeviren

(اَلزَّكَاةُ ج زَكَوَاتٌ): zekât/ temizlik, doğruluk, düzen (اَلْفَاعِلُ ج فَاعِلُونَ): (ism-i fâil) yapan

(اَلْفَرْجُ ج فُرُوجٌ): ırz/ avret yeri/ gedik, çatlak, yarık, delik (اَلْحَافِظُ ج حَافِظُونَ): (ism-i fâil) koruyan, gözetleyici, rakip

(23 / MÜ'MİNUN, 6 - 9):

(مَلَكَ يَمْلِكُ مِلْكًا): eli altında oldu/ sahip oldu/ zaptetti/ melik: hüküm ve söz sahibi oldu (اَلزَّوْجُ ج اَزْوَاجٌ): hanım, eş, zevce, çift

(اَلْيَمِينُ ج اَيْمَانٌ): cariye/ yemin/ sağ/ kudret/ hak ve hayırlı yön (غَيْرُ): başka, hariç, dışında, olmaksızın

(اَلْمَلُومُ ج مَلُومُونَ): (ism-i mef'ûl) kınanan (اِبْتَغَى يَبْتَغِي اِبْتِغَاءً): (nâkıs fiil, iftiâl bâbı) talep etti, arzuladı, aradı

(اَلْوَرَاءُ): arka, arkasında (اَلْعَادِي ج عَادُونَ): (ism-i fâil) zulmeden, aşırı giden hakka tecavüz eden

(اَلْاَمَانَةُ ج اَمَانَاتٌ): emanet (اَلْعَهْدُ ج عُهُودٌ): ahd, andlaşma (اَلرَّاعِي ج رَاعُونَ): (ism-i fâil) riayet eden, koruyan

(اَلصَّلاَةُ ج صَلَوَاتٌ): namaz, rahmet, dua (حَافَظَ يُحَافِظُ مُحَافَظَةً): (müfâale bâbı) korudu, gözetti

(23 / MÜ'MİNUN, 10 - 13):

(اَلْوَارِثُ ج وَارِثُونَ): (ism-i fâil) varis olan, sahip ve malik olan (خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı, eşsiz ve yoktan varetti, şekiverdi

(وَرِثَ يَرِثُ وِرْثًا): (misal fiil) sahip çıktı, malik oldu/ varis oldu, elde etti (اَلْاِنْسانُ ج اَلنَّاسُ): insan

(اَلْفِرْدَوْسُ): Firdevs; otu bol vadi/ bahçe/ cennet bahçesi/ bağ (اَلسُّلاَلَةُ): öz, hülasa, süzme/ nufte, meni, döl

(اَلْخَالِدُ ج خَالِدُونَ): (ism-i fâil) bekası devam eden, kalıcı olan (اَلطِّينُ ج اَطْيَانٌ): çamur, balçık, toprak

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, çevirdi, yarattı, icad etti, hükmetti (نُطْفَةٌ ج نُطَفٌ): damla, meni

(اَلْقَرَارُ): yerleşme mekânı [اَلْمَكِينُ (مَكُنَ يَمْكُنُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) sarsılmaz, sabit ve sağlam

(23 / MÜ'MİNUN, 14 - 17):

(خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı, eşsiz ve yoktan varetti, şekil verdi (نُطْفَةٌ ج نُطَفٌ): damla, meni

(اَلْعَلَقَةُ): (rahim duvarına asılı olan) embriyo, zigot, aşılanmış yumurta, kan pıhtısından bir parça

(اَلْمُضْغَةُ ج مُضَغٌ): bir çiğnemlik et parçası (اَلْعَظْمُ ج عِظَامٌ): kemik (كَسَا يَكْسُو كَسْوًا): (nâkıs fiil) giydirdi

(اَللَّحْمُ ج لُحُومٌ): et (أَنْشَأَ يُنْشِئُ إِنْشَاءً): (if'al bâbı) yarattı,icad etti, meydana getirdi/ kaldırdı/ teşkil etti

(اَلْاٰخَرُ ج اَخَرُونَ): diğeri, öteki (تَبَارَكَ يَتَبَارَكُ تَبَارُكًا): (tefâul bâbı) mukaddes ve münezzeh oldu, hayrı bol oldu

[اَلْاَحْسَنُ (حَسُنَ يَحْسُنُ]: (ism-i tafdîl) en güzel, daha güzel (اَلْخَالِقُ ج جَالِقُونَ): (ism-i fâil) mucid, icad eden, yaratan

(بَعْدَ): (zarf) sonra (اَلْمَيِّتُ ج مَيِّتُونَ): ölü (بَعَثَ يَبْعَثُ بَعْثًا): diriltti, gönderdi, uyandırdı

(فَوْقَ): (zarf) üstünde (اَلسَّبْعُ ث اَلسَّبْعَةُ): yedi (اَلْغَافِلُ ج غَافِلُونَ): (ism-i fâil) gafil, habersiz olan

(اَلطَّرِيقُ ج طَرَائِقُ): tabaka/ yol/ hat/ hendek/ tarikat/ seçilmiş kişi, temsilci

≺ CÜZ: 18, KUR'ÂN SAYFASI: 342 (MÜ'MİNUN: 18 – 27) ≻

وَ	أَنْزَلْنَا	مِنَ السَّمَآءِ	مَآءً	بِقَدَرٍ	فَأَسْكَنَّاهُ	فِي الْأَرْضِ ق
	indirdik	Gökten	suyu	ölçülü	sonra onu yerleştirdik	yerde
atıf h.	fiili mazi, fail	harfi cer, mecrur isim	mef'ul	car-mecrur	atıf h., fiili mazi, fail, mef'ul	harfi cer, mecrur isim

﴿ 18 ﴾

وَ	إِنَّا	عَلَى ذَهَابٍ	بِهِ	لَقَادِرُونَ ج
	Şüphesiz	gidermeye	onu	Kadiriz
atıf h.	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	harfi cer, mecrur isim	car-mecrur	tekid lamı, (إِنَّ)'nin haberi

18. Gökten suyu ölçülü indirdik, sonra onu yerde yerleştirdik (göl ırmak, kuyu vs. olarak durdurduk). Şüphesiz onu gidermeye de Kadiriz.

فَأَنْشَأْنَا	لَكُمْ	بِهِ	جَنَّاتٍ	مِنْ نَخِيلٍ	وَ	أَعْنَابٍ م
inşa ettik	sizin için	onunla	bahçeler	hurmalıklardan	ve	üzüm bağları
atıf h., fiili mazi, fail	car-mecrur	car-mecrur	mef'ul	(جَنَّاتٍ)'in sıfatı, şibhi cümle	atıf h.	matuf

﴿ 19 ﴾

لَكُمْ	فِيهَا	فَوَاكِهُ	كَثِيرَةٌ	وَ	مِنْهَا	تَأْكُلُونَ لا
sizin için bulunan	içinde	meyvalar	birçok		kendilerinden	yediğiniz
haber mukaddem	car-mecrur	mübteda muahhar	sıfat	atıf h.	car-mecrur	fiili muzari+fâil

(جَنَّاتٍ)'in sıfatı; isim cümlesi

﴿ 20 ﴾

وَ	شَجَرَةً	تَخْرُجُ	مِنْ طُورِ سَيْنَآءَ	تَنْبُتُ	بِالدُّهْنِ	وَ	صِبْغٍ	لِلْآكِلِينَ
	bir ağaç	çıkan	Tûri Sinâ'dan	yetiştiren	yağ	ve	katık	yiyenlere
atıf h.	(جَنَّاتٍ)'e matuf	(شَجَرَةً)'in sıfatı; fiil cümlesi	muzafun ileyh / harfi cer, mecrur isim, muzaf	(شَجَرَةً)'in ikinci sıfatı; muzari fiil cümlesi	car-mecrur	atıf h.	matuf	(صِبْغٍ)'in sıfatı; şibhi cümle

19-20. Onunla (gökten inen suyla), sizin için, kendilerinden yediğiniz ve içinde birçok meyvalar bulunan, hurmalıklardan ve üzüm bağlarından bahçeler, Tûri Sina'dan çıkan, yiyenlere, yağ ve katık yetiştiren bir ağaç (zeytin ağacını) inşa ettik.

وَ	إِنَّ	لَكُمْ	فِي الْأَنْعَامِ	لَعِبْرَةً ط	نُسْقِيكُمْ	مِمَّا	فِي بُطُونِهَا
	Doğrusu	size vardır	hayvanlarda	ders	size içiririz	şeyden	karınlarındaki
atıf h.	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin mukaddem haberi	harfi cer, mecrur isim	tekit lamı, (إِنَّ)'nin ismi	fiili muzari, mef'ul	harfi cer:, ismi mevsul	sıla; şibhi cüm..

﴿ 21 ﴾

وَ	لَكُمْ	فِيهَا	مَنَافِعُ	كَثِيرَةٌ	وَ	مِنْهَا	تَأْكُلُونَ لا
	Sizin için vardır	onlarda	menfaatler	birçok		Onlardan	yersiniz
atıf h.	haber, mukaddem	car-mecrur	mübteda, muahhar	sıfat	atıf h.	car-mecrur	fiili muzari+fâil

21. Doğrusu hayvanlarda size ders vardır; karınlarındaki şeyden (sütten) size içiririz; onlarda daha birçok menfaatler vardır. Onlardan yersiniz.

﴿ 22 ﴾

وَ	عَلَيْهَا	وَ	عَلَى الْفُلْكِ	تُحْمَلُونَ ع
	onların	ve	gemilerin üzerinde	taşınırsınız
atıf h.	(تأكلون) cümlesine matuf	atıf h.	harfi cer, mecrur isim	meçhul fiili muzari+nâibi fail

22. (Hem) onların ve (hem de) gemilerin üzerinde taşınırsınız.

وَ	لَقَدْ	أَرْسَلْنَا	نُوحًا	إِلَى قَوْمِهِ	فَقَالَ	يَا قَوْمِ	اعْبُدُوا
	And olsun ki	gönderdik	Nuh'u	milletine	dedi	Ey milletim	kulluk edin
atıf h.	yeminin cevabı için gelen lam+ tahkik h.	fiili mazi, fail	mef'ul	harfi cer, mecrur isim	atıf h., fiili mazi	nida h. münada, muzaf	emir fiili fail

﴿ 23 ﴾

اللَّهَ	مَا	لَكُمْ	مِنْ إِلٰهٍ	غَيْرُهُ ط	أَ	فَلَا تَتَّقُونَ
Allah'a	yoktur	sizin	bir ilahınız	O'ndan başka	mısınız	sakınmaz
mef'ul	nefiy h.	haber, mukaddem	zaid harfi cer, mübteda	sıfat	soru h.	atıf h., nefiy h., fiili muzari+fâil

(اللَّهَ) lafza-i celalinden hal, isim cümlesi

23. And olsun ki Nuh'u milletine gönderdik; onlara: "Ey milletim! Allah'a kulluk edin; O'ndan başka ilahınız yoktur; artık sakınmaz mısınız?" dedi.

فَقَالَ	الْمَلَأُ	الَّذِينَ	كَفَرُوا	مِنْ قَوْمِهِ	مَا	هَذَا
dediler	ileri gelenler	sıfat, ismi mevsul	inkar eden	h. cer, mecrur isim	değildir	Bu
başlama h., fiili mazi	fail		sıla; mazi fiil cüm., fail		nefiy h.	mübteda

إِلَّا	بَشَرٌ	مِثْلُكُمْ لا	يُرِيدُ	أَنْ يَتَفَضَّلَ	عَلَيْكُمْ ط	وَ
başkası	bir insandan	sizin gibi	isteyen	üstünlük kurmak	Sizin üzerinizde	
istisna h.	haber	sıfat	(بَشَرٌ)'un ikinci sıfatı; muzari fiil	(يُرِيدُ)'nun mef'ulü; masdar ve nasb h., fiili muzari	car-mecrur	atıf h.

لَوْ	شَاءَ	اللَّهُ	لَأَنْزَلَ	مَلَائِكَةً ج	مَا سَمِعْنَا	بِهَذَا
olsaydı	dilemiş	Allah	indirirdi	melekler	işitmedik	bunu
şart h.	fiilu'ş-şart; fiili mazi	fail	cevap lamı, cevâbü'ş-şart; fiili mazi	mef'ul	nefiy h., fiili mazi, fail	harfi cer, işaret ismi

فِي آبَائِنَا	الْأَوَّلِينَ ج	﴿ 24 ﴾	إِنْ	هُوَ	إِلَّا	رَجُلٌ
atalarımız içinde	önceki		değildir	O	başkası	bir adamdan
h. cer, mecrur isim	sıfat		nefiy h.	mübteda	istisna h.	haber

بِهِ	جِنَّةٌ	فَتَرَبَّصُوا	بِهِ	حَتَّى	حِينٍ	﴿ 25 ﴾
kendisinde bulunan	delilik	O halde gözetleyin	onu	kadar	bir süreye	
haber mukaddem	mübteda muahhar	rabıta, emir fiili, fail	car-mecrur	gaye ve cer h.	mecrur isim	

(رَجُلٌ)'ün sıfatı; isim cümlesi

24 - 25. Milletinden inkar eden ileri gelenler: "Bu, sizin üzerinizde üstünlük kurmak isteyen, sizin gibi bir insandan başkası değildir. Allah dilemiş olsaydı melekler indirirdi. Biz önceki atalarımız içinde bunu (böyle bir şeyi) işitmedik. O kendisinde delilik bulunan bir adamdan başkası değildir, o halde bir süreye kadar onu gözetleyin" dediler.

قَالَ	رَبِّ	انْصُرْنِي	بِمَا	كَذَّبُونِ ﴿ 26 ﴾
dedi	Rabbim	bana yardım et	beni yalanlamaları sebebiyle	
fiili mazi	nida harfi mahzuf münada	emir fiili, nunu vikaye, mef'ul	harfi cer, masdar h.	fiili mazi, fail, nunu vikaye

26. (Nuh): "Rabbim! Beni yalanlamaları sebebiyle bana yardım et" dedi.

فَأَوْحَيْنَا	إِلَيْهِ	أَنِ اصْنَعِ	الْفُلْكَ	بِأَعْيُنِنَا	وَ	وَحْيِنَا
vahyettik	ona	yap diye	gemiyi	gözlerimizin önünde	ve	vahyimizle
atıf h., fiili mazi	car-mecrur	tefsir h. (emrin önüne gelir), emir fiili	mef'ul	car-mecrur	atıf h.	matuf

فَإِذَا جَاءَ	أَمْرُنَا	وَ	فَارَ	التَّنُّورُ لا	فَاسْلُكْ	فِيهَا	مِنْ كُلٍّ
gelince	emrimiz	ve	kaynayınca	tandır	koy	ona	hepsinden
atıf h.,):şart ve zaman zarfı fiilu'ş-şart; fiili mazi	fail	atıf h.	fiili mazi	fail	rabıta+ cevâbü'ş-şart; emir fiili	car-mecrur	harfi cer, mecrur isim

زَوْجَيْنِ	اثْنَيْنِ	وَ	أَهْلَكَ	إِلَّا	مَنْ	سَبَقَ	عَلَيْهِ	الْقَوْلُ	مِنْهُمْ ج
çifti	iki	aileni		dışında	kimsenin	geçmiş olan	aleyhine	söz	onlardan
mef'ul	tekid	matuf	atıf h.	istisna h.	müstesna, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm.	car-mecrur	fail	car-mecrur

وَ	لَا تُخَاطِبْنِي	فِي الَّذِينَ	ظَلَمُوا ج	إِنَّهُمْ	مُغْرَقُونَ	﴿ 27 ﴾
	bana muhatab olma	kimseler hakkında	haksızlık yapan	doğrusu onlar	boğulacaklardır	
atıf h.	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., f.muzari, nunu vikaye, mef'ul	h. cer, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm., fail	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	

27. Bunun üzerine ona şöyle vahyettik: "Gözlerimizin önünde ve vahyimizle (sana bildirdiğimiz gibi) gemiyi yap; emrimiz gelip de tandır (kazan) kaynayınca hemen hepsinden çift olanı, ikisini (her tür çiftten birer çifti) ve aleyhine söz (hüküm) geçmiş olan kimsenin dışında (kalan) aileni ona koy (gemiye bindir). Haksızlık yapan kimseler hakkında Bana muhatab olma, çünkü onlar (suda) boğulacaklardır."

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 342 ≻

(23 / MÜ'MİNUN, 18 – 19 - 20):

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al bâbı) indirdi (اَلْقَدَرُ ج اَقْدَارٌ): mikdar yahut kemiyet, ölçü/ kader/ güç

(أَسْكَنَ يُسْكِنُ إِسْكَانًا): (if'al bâbı) durdurdu, sakin kıldı/ yerleştirdi, ikamet ettirdi (اَلْمَاءُ ج مِيَاهٌ): su

[(ذَهَبَ يَذْهَبُ ب) اَلذَّهَابُ]: (masdar) giderme, izale (اَلْقَادِرُ ج قَادِرُونَ): (ism-i fâil) güç yetirici, kadir olan

(أَنْشَأَ يُنْشِئُ إِنْشَاءً): (if'al bâbı) yarattı,icad etti, meydana getirdi/ kaldırdı/ teşkil etti (اَلنَّخِيلُ): hurma ağaçları

(اَلْعِنَبُ ج اَعْنَابٌ): üzüm, bağ (اَلْفَاكِهَةُ ج فَوَاكِهُ): yemiş, meyve (أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلٌ): (mehmuze'l fa) yedi (اَلْكَثِيرَةُ ث اَلْكَثِيرُ): çok

(اَلشَّجَرَةُ ج اَشْجَارٌ): ağaç (خَرَجَ يَخْرُجُ خُرُوجًا): çıktı (طُورِ سِينَاء): Tur-u Sina dağı (نَبَتَ يَنْبِتُ نَبْتًا ب): bitirdi, yetiştirdi

(اَلدُّهْنُ ج اَدْهَانٌ): yağ (zeytin ağacı ya da zeytinyağı) (اَلصِّبْغُ ج اَصْبَاغٌ): katık (اَلْآكِلُ ج آكِلُونَ): (ism-i fâil) yiyen

(23 / MÜ'MİNUN, 21 – 22 – 23):

(اَلنَّعَمُ ج اَنْعَامٌ): büyükbaş hayvan, deve, sığır (اَلْعِبْرَةُ ج عِبَرٌ): ibret, ders alma, tembih, ikaz

(أَسْقَى يُسْقِي إِسْقَاءً): (if'al bâbı) suladı, içecek tahsis etti, içirdi (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nâkıs - iftiâl) korundu, sakındı

(اَلْمَنْفَعَةُ ج مَنَافِعُ): fayda, menfaat (أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلٌ): (mehmuze'l-fa) yedi (اَلْكَثِيرَةُ ث اَلْكَثِيرُ): çok

(اَلْفُلْكُ): gemi (حَمَلَ يَحْمِلُ حَمْلاً): bindirdi, taşıdı, yükledi/ gebe kaldı/ taşıttı (اَلْبَطْنُ ج بُطُونٌ): karın

(أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالاً): (if'al b.) gönderdi (عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti (غَيْرُ): başka, hariç, olmaksızın

(23 / MÜ'MİNUN, 24 – 25 - 26):

(اَلْمَلَأُ): ileri gelen, halk, eşraf (كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا): inkâr etti, inanmadı, tasdik etmedi (أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi

(اَلْمِثْلُ ج اَمْثَالٌ): misil, kadar, benzer, kat (أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef fiil, if'al bâbı) istedi, irade etti

(تَفَضَّلَ يَتَفَضَّلُ تَفَضُّلاً): (tefa'ul) kendisini daha üstün saydı, daha üstün tuttu (سَمِعَ يَسْمَعُ صَمْعًا): işitti, duydu

(شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) diledi, istedi (اَلْاَوَّلُ ج اَوَّلُونَ): ilk, birinci, önceki

(اَلْاَبُ ج آبَاءُ): baba, ata (اَلرَّجُلُ ج رِجَالٌ): erkek, adam (اَلْجِنَّةُ): delilik/ cinler

(تَرَبَّصَ يَتَرَبَّصُ تَرَبُّصًا): (tefa'ul bâbı) bekledi, durdu, gözetledi (اَلْحِينُ): (tahditsiz olarak) vakit, zaman, an

(نَصَرَ يَنْصُرُ نَصْرًا): yardım etti (كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il bâbı) yalan isnad etti, yalanladı, inkâr etti

(23 / MÜ'MİNUN, 27):

(أَوْحَى يُوحِي إِيحَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı) vahyetti, ilham etti, sırverdi, sevk etti, gizlice öğütledi

(صَنَعَ يَصْنَعُ صَنْعًا): yaptı/ terbiye etti, yetiştirdi (اَلْعَيْنُ ج اَعْيُنٌ): göz/ pınar, çeşme (اَلْوَحْيُ): vahiy, ilham, esin

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) tahakkuk etti, hasıl oldu, geldi

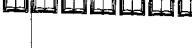
(اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): emir, durum, husus (اَلْفُلْكُ): gemi, gemiler (فَارَ يَفُورُ فَوْرًا): (ecvef fiil) kaynadı, şiddetli yandı

(اَلزَّوْجُ ج اَزْوَاجٌ): eş, hanım, zevce, çift (اَلتَّنُّورُ): fırın, kaynak, kazan (سَلَكَ يَسْلُكُ سَلْكًا): yoluna koydu, sürdü

(اَلْاِثْنَيْنِ): iki (اَلْاَهْلُ ج اَهْلُونَ): ehil, aile, akraba, yakın (اَلْقَوْلُ ج اَقْوَالٌ): söz/ görüş/ iftira/ inaç/ akide

(سَبَقَ يَسْبِقُ سَبْقًا): takaddüm etti, geçti, öne geçti/ kaçıp kurtuldu (ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti

(خَاطَبَ يُخَاطِبُ مُخَاطَبَةً): (müfâale b.) karşılıklı konuştu, hitap etti (اَلْمُغْرَقُ ج مُغْرَقُونَ): (ism-i mef'ûl) boğulan, batırılan

≺ CÜZ: 18, KUR'ÂN SAYFASI: 343 (MÜ'MİNUN: 28 – 42) ≻

فَإِذَا اسْتَوَيْتَ	أَنْتَ	وَ	مَنْ	مَعَكَ	عَلَى الْفُلْكِ	فَقُلِ
yerleştiği zaman	Sen	ve	kimseler	beraberindeki	gemiye	artık de
başlama h., şart bildiren zaman zarfı fiillu'ş-şart; f. mazi, fail	munfasıl zamir	atıf h.	matuf, ismi mevsul	zaman zarfı	harfi cer, mecrur isim	rabıta+ cevâbü'ş-şart; emir fiil

الْحَمْدُ	لِلَّهِ	الَّذِي	نَجَّانَا	مِنَ الْقَوْمِ	الظَّالِمِينَ ﴿28﴾
hamdolsun	Allah'a	bizi kurtaran		toplumdan	zalim
mübteda	haber: şibhi cümle	sıfat, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm., mef'ul	harfi cer, mecrur isim	sıfat

28. (Ey Nuh!) Sen ve beraberindekiler gemiye yerleştiğin zaman: "Zalim toplumdan bizi kurtaran Allah'a hamdolsun" de.

وَ	قُلْ	رَبِّ	أَنْزِلْنِي	مُنْزَلاً	مُبَارَكًا	وَ	أَنْتَ	خَيْرُ	الْمُنْزِلِينَ ﴿29﴾
atıf h.	de	Rabbim	Beni indir	bir yere	bereketli		Sen	en iyisisin	indirenlerin
	emir fiili	nida harfi mahzuf münada	emir fiili, nunu vikaye, mef'ul	mef'ul, mutlak	sıfat	başlama h. (hal vav'ı da denmiştir)	mübteda	haber, muzaf	muzafun ileyh

29. "Rabbim! Beni bereketli bir yere indir. Sen indirenlerin en iyisisin" de.

إِنَّ	فِي ذَٰلِكَ	لَآيَاتٍ	وَ	إِنْ	كُنَّا	لَمُبْتَلِينَ ﴿30﴾
Doğrusu	bunlarda vardır	işaretler	atıf h.	Şüphesiz	biz daima	denemekteyiz
tekid ve nasb h.	(إِنَّ) 'nin haberi, şibhi cümle	ibtida h., (إِنَّ) 'nin ismi		(إِنَّ)'nin tahfifi (fiilin önünde geldiği için hafifletilmiş hali)	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	tekid lamı, (كَانَ)'nin haberi

(إِنَّ)'nin haberi; fiil cümlesi

30. Doğrusu bunlarda işaretler vardır. Biz şüphesiz (insanları) daima imtihan etmekteyiz.

ثُمَّ	أَنْشَأْنَا	مِنْ بَعْدِهِمْ	قَرْنًا	آخَرِينَ ﴿31﴾ ج	فَأَرْسَلْنَا	فِيهِمْ	رَسُولاً	مِنْهُمْ
Sonra	yarattık	onların ardından	bir nesil	başka	Akabinde gönderdik	onlara	bir elçi	aralarından
atıf h.	fiili mazi, fail	harfi cer, zarf	mef'ul, mevsuf	sıfat (çokluk ismine sıfat)	atıf h., fiili mazi, fail	car-mecrur	mef'ul, mevsuf	(رَسُولاً)'in sıfatı

أَنِ	اعْبُدُوا	اللَّهَ	مَا	لَكُمْ	مِنْ إِلٰهٍ	غَيْرُهُ ط	أَ	فَلاَ تَتَّقُونَ ﴿32﴾ ع
diye	kulluk edin	Allah'a		yoktur	sizin için	tanrı	O'ndan başka	artık sakınmaz mısınız
tefsir h.	emir fiili, fail	mef'ul	nefiy h.	haber, mukaddem	zaid harfi cer+ mübteda, mevsuf	sıfat	soru h.	atıf h.+nefy-i istikbal; nefiy h., fiili muzari+fâil

(اللَّهَ)'den hal; isim cümlesi

31. Sonra onların ardından başka bir nesil yarattık. **32.** Akabinde onlara aralarından: "Allah'a kulluk edin, O'ndan başka tanrınız yoktur, artık sakınmaz mısınız?" diye bir elçi gönderdik.

وَ	قَالَ	الْمَلَأُ	مِنْ قَوْمِهِ	الَّذِينَ	كَفَرُوا	وَ	كَذَّبُوا	بِلِقَاءِ	الْآخِرَةِ
	dedi	ileri gelenler	kavminden	eden	inkar	,	yalanlayan	kavuşmayı	ahirete
başlama h.	fiili mazi	fail	(الْمَلَأُ)'ün sıfatı; şibhi cümle	sıfat, ismi mevsul	sıla; fiil cüm	atıf h.	fiili mazi, fail	car-mecrur	muzafun ileyh

وَ	أَتْرَفْنَاهُمْ	فِي الْحَيَاةِ	الدُّنْيَا لا	مَا	هَذَا	إِلاَّ	بَشَرٌ	مِثْلُكُمْ لا
ve	kendilerini nimetlendirdiğimiz	hayatında	dünya	değildir	Bu	başkası	bir insandan	sizin gibi
atıf h.	fiili mazi, fail, mef'ul	harfi cer, mecrur isim	sıfat	nefiy h.	mübteda, işaret ismi	istisna h.	haber, mevsuf	(بَشَرٌ)'ün sıfatı

يَأْكُلُ	مِمَّا	تَأْكُلُونَ	مِنْهُ	وَ	يَشْرَبُ	مِمَّا	تَشْرَبُونَ ﴿33﴾
yiyen	şeylerden	yediğiniz	kendisinden	atıf h.	içen		içtiğiniz şeylerden
(بَشَرٌ)'ün ikinci sıfatı; muzari fiil	harfi cer, ismi mevsul	sıla; fiil cüm.	car-mecrur		fiili muzari	harfi cer, ismi mevsul	sıla, fiili muzari+fâil

33. Onun, kavminden inkar eden, ahirete kavuşmayı yalanlayan ve dünya hayatında kendilerini nimetlendirdiğimiz ileri gelenleri dedi ki: "Bu, yediğinizden yiyen, içtiğinizden içen sizin gibi bir insandan başkası değildir."

﴿ 34 ﴾ لَخَاسِرُونَ إِذًا إِنَّكُمْ مِثْلَكُمْ بَشَرًا أَطَعْتُمْ لَئِنْ وَ

kaybedersiniz | O zaman | Siz gerçekten | kendiniz gibi | bir insana | itaat ederseniz

tekid h., (إِنَّ)'nin haberi | cevab h. | tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi | sıfat | mef'ul, mevsuf | fiilu'ş-şart; fiili mazi, fail | yemin lâmı, cezmeden şart harfi | atıf h.

cevâbü'ş-şart; isim cümlesi

34. "Kendiniz gibi bir insana itaat ederseniz, siz gerçekten o zaman kaybedersiniz."

أَ يَعِدُكُمْ أَنَّكُمْ إِذَا مِتُّمْ وَ كُنْتُمْ تُرَابًا وَ عِظَامًا

size vaad mı ediyor | öldüğünüz zaman | olduğunuz | toprak | ve | kemikler

fiili muzari, mef'ul | soru h. | tekid ve nasb h., (أَنَّ) 'nin ismi | şart ve zaman zarfı, muzaf, fiili mazi, fail | , atıf h | (كَانَ)'nin haberi | fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi | atıf h

(يَعِدُ)'nün ikinci mef'ulü; isim cümlesi

﴿ 35 ﴾ مُخْرَجُونَ ص أَنَّكُمْ

muhakkak | çıkarılacağınızı (mı)

tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi | (إِنَّ)'nin haberi

birinci (إِنَّ)'nin haberi; masdar-ı müevvel

﴿ 36 ﴾ تُوعَدُونَ ص لِمَا هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ

vaad edildiğiniz | şey | ne kadar uzak | heyhat

fiili muzari+fâil | harfi cer+ masdar harfi | lafzî tekid | (بَعُدَ) (uzak oldu) manasında mazi fiil

(هَيْهَاتَ)'nin fâili, masdar-ı müevvel

35. "Öldüğünüz, toprak ve kemikler olduğunuz zaman muhakkak (kabirden) çıkarılacağınızı (tekrar diriltileceğinizi) mi size vaad ediyor? **36.** "Vaad edildiğiniz şey (gerçek olmaktan) heyhat, ne kadar uzak!"

﴿ 37 ﴾ بِمَبْعُوثِينَ ص نَحْنُ مَا وَ نَحْيَا وَ نَمُوتُ الدُّنْيَا حَيَاتُنَا إِلاَّ هِيَ إِنْ

asla tekrar diriltilmeyiz | biz | | | yaşarız | ve | ölürüz | dünya | hayatımızdır | ancak | O | |

tekit için gelen zaid harfi cer, (مَا)'nın haberi | (مَا)'nın ismi | nefiy h. | atıf h. | fiili muzari | atıf h. | (حَيَاتُنَا)'daki (نَا) zamirinden hal; fiil cümlesi | sıfat | haber | istisna h. | mübteda | nefiy h.

37. "O (hayat) ancak bu dünya hayatımızdır (dünya hayatından başkası değildir). Ölürüz ve yaşarız; asla tekrar diriltilmeyiz."

﴿ 38 ﴾ بِمُؤْمِنِينَ لَهُ نَحْنُ مَا وَ كَذِبًا اللَّهِ عَلَى افْتَرَى رَجُلٌ إِلاَّ هُوَ إِنْ

asla inanmayız | ona | Biz | | yalan | Allah'a karşı | uyduran | bir adamdan | başkası | O | değildir

tekit için gelen zaid h. cer, (مَا)'nın haberi | car-mecrur | (مَا)'nın ismi | nâsih nefiy harfi | atıf h. | mef'ul | h.cer, mecrur isim | (رَجُلٌ) 'nin sıfatı; mazi fiil | haber | istisna h. | mübteda | nefiy h.

38. "O, Allah'a karşı yalan uyduran bir adamdan başkası değildir. Biz ona asla inanmayız."

قَالَ رَبِّ انْصُرْنِي بِمَا كَذَّبُونِ ﴿ 39 ﴾ قَالَ عَمَّا قَلِيلٍ

dedi | Rabbim | bana yardım et | beni yalanlamaları sebebiyle | buyurdu | az sonra (tabir)

fiili mazi | nida harfi mahzuf münada | emir fiili, nunu vikaye, mef'ul | fiili mazi, fail | harfi cer, masdar h. | fiili mazi | mecrur isim | (عَنْ):h. cer, (ما):zaid

لَيُصْبِحُنَّ نَادِمِينَ ﴿ 40 ﴾ فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ بِالْحَقِّ فَجَعَلْنَاهُمْ غُثَاءً فَبُعْدًا

olacaklar | pişman | akabinde onları yakaladı | bir çığlık | hak ile | böylece onları yaptık | süprüntü | helak olsun

kasem h., tekit nunu birleşmiş nâsih fiili muzari, hazfedilmiş vav (يُصْبِحُ)'nün ismidir | (يُصْبِحُ)'nun haberi | başlama h., fiili mazi, mef'ul | fail | car-mecrur | atıf h., fiili mazi, fail, birinci mef'ulün bih | ikinci mef'ul | atıf h., mef'ulü mutlak

لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿ 41 ﴾ ثُمَّ أَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قُرُونًا آخَرِينَ ﴿ 42 ﴾

toplum | haksızlık eden | sonra | inşa ettik | ardlarından | nesiller | başka

car-mecrur | sıfat | atıf h. | fiili mazi, fail | harfi cer, zarf | mef'ul | sıfat

39. (Peygamber:) "Rabbim! Beni yalancı saymalarına karşılık bana yardım et" dedi. **40**. (Allah da:) " Az sonra pişman olacaklar" buyurdu. **41**. Akabinde, onları hak ile (gerçekten, hakettikleri) bir çığlık yakaladı, böylece onları süprüntü (yığını) yaptık. Haksızlık eden toplum helak olsun (rahmetden uzak olsun)! **42**. Sonra ardlarından başka nesiller inşa ettik.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 343 ≻

(23 / MÜ'MİNUN, 28 – 29 - 30):

(اِسْتَوَى يَسْتَوِي اِسْتِيَاءً عَلَى): (iftiâl bâbı) yerleşti, bindi, kuruldu, istila etti (اَلْفُلْكُ): gemi, gemiler

[(حَمِدَ يَحْمَدُ) اَلْحَمْدُ]: hamd, şükürle birlikte övgü, layıkıyla medh (نَجَّى يُنَجِّي تَنْجِيَةً): (tef'il b.) kurtardı/ yüksek bir yere attı

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al bâbı) indirdi (ağırladı) [(بَارَكَ يُبَارِكُ) اَلْمُبَارَكُ]: (ism-i mef'ûl) mübarek kılınan, bereketli

[(أَنْزَلَ يُنْزِلُ) اَلْمُنْزَلُ]: (ism-i mef'ûl, ism-i zaman, ism-i mekân) indirme yahut indirme yeri (ağırlama yeri)

(اَلْخَيْرُ): (ism-i tafdîl) daha hayırlı, en hayırlı, en iyi [(أَنْزَلَ يُنْزِلُ) اَلْمُنْزِلُ]: (ism-i fâil) indiren (ağırlayan)

(اَلْمُبْتَلِي ج مُبْتَلُونَ): (ism-i fâil) imtihan eden, deneyen

(23 / MÜ'MİNUN, 31 – 32 - 33):

(أَنْشَأَ يُنْشِئُ إِنْشَاءً): (if'al bâbı) yarattı,inşa etti, meydana getirdi/ kaldırdı/ teşkil etti (اَلْآخَرُ ج آخَرُونَ): diğeri, öteki

(أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالاً): (if'al bâbı) gönderdi (اَلْقَرْنُ ج قُرُونٌ): aynı zamanın insanları, muasır olanlar (بَعْدَ): (zarf) sonra

(عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti (غَيْرُ): ...den başka, hariç, gayr, olmaksızın (اَلْمِثْلُ ج اَمْثَالٌ): misil, benzer, gibi, kat

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nâkıs f., iftiâl b.) korundu, sakındı (اَلْمَلَأُ): ileri gelen, halk, eşraf (شَرِبَ يَشْرَبُ شَرْبًا): içti

(كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا): inanmadı, inkâr etti, tasdik etmedi (كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il bâbı) yalanladı, inkâr etti

[(لَقِيَ يَلْقَى) اَللِّقَاءُ]: karşılaşma, kavuşma, karşılama (أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلٌ): (mehmuze'l-fa) yedi

(أَتْرَفَ يُتْرِفُ إِتْرَافًا): (if'al bâbı) nimetlendirdi, isteğini yerine getirdi, iştah edileni verdi, şımarttı

(23 / MÜ'MİNUN, 34 – 35 – 36):

(أَطَاعَ يُطِيعُ إِطَاعَةً): (ecvef fiil, if'al bâbı) itaat etti, emre karşı uyum sağladı (اَلْمِثْلُ ج اَمْثَالٌ): misil, benzer, gibi, kat

(اَلْخَاسِرُ ج خَاسِرُونَ): (ism-i fâil) zarar eden, ziyana uğrayan (وَعَدَ يَعِدُ وَعْدًا): (misal fiil) vaad etti, söz verdi

(مَاتَ يَمُوتُ مَوْتًا): (ecvef fiil) öldü (اَلتُّرَابُ ج اَتْرِبَةٌ): toz, toptak, kir (اَلْعِظْمُ ج عِظَامٌ): kemik

(اَلْمُخْرَجُ ج مُخْرَجُونَ): (ism-i mef'ûl) çıkarılan (هَيْهَاتَ): uzak, nerede, heyhat, ne kadar uzak

(23 / MÜ'MİNUN, 37 – 38 – 39 - 40 – 41 - 42):

(مَاتَ يَمُوتُ مَوْتًا): (ecvef f.) öldü (حَيِيَ يَحْيَى حَيَاةً): (nâkıs f.) diri oldu, yaşadı, hayatta kaldı (نَصَرَ يَنْصُرُ نَصْرًا): yardım etti

(اَلْمَبْعُوثُ ج مَبْعُوثُونَ): (ism-i mef'ûl) diriltilen [(كَذَبَ يَكْذِبُ) اَلْكَذِبُ]: yalan, uydurma (اَلرَّجُلُ ج رِجَالٌ): erkek, adam

(اِفْتَرَى يَفْتَرِي اِفْتِرَاءً): (iftiâl b.) uydurdu, düzdü, iftira etti (كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il b.) inkâr etti, yalanladı, inanmadı

(اَلْقَلِيلُ ج قَلِيلُونَ): az, azınlık (أَصْبَحَ يُصْبِحُ إِصْبَاحًا): (if'al bâbı) oldu, sabahladı (اَلْغُثَاءُ): çerçöp, süprüntü

(اَلنَّادِمُ ج نَادِمُونَ): (ism-i fâil) pişman olan, pişmanlık duyan (اَلصَّيْحَةُ): azap, işkence/ sayha, çığlık

(أَخَذَ يَأْخُذُ اَخْـــذًا): (mehmuze'l fa) helak etti/ yakaladı, cezalandırdı/ aldı (اَلْحَـــقُّ): hak, gerçek (müstehak oldukları adilane ceza)

[(بَعِدَ يَبْعَدُ) اَلْبُعْدُ]: helak, mahv (ayette: tabir: helak olsun, rahmetten uzak olsun manasında)

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, çevirdi, yarattı, hükmetti (أَنْشَأَ يُنْشِئُ إِنْشَاءً): (if'al b.) yarattı,icad etti, meydana getirdi, teşkil etti

(اَلْقَرْنُ ج قُرُونٌ): aynı zamanın insanları, nesil, muasır olanlar (اَلْآخَرُ ج آخَرُونَ): diğeri, öteki, başka (بَعْدَ): (zarf) sonra

≺ CÜZ: 18, KUR'ÂN SAYFASI: 344 (MÜ'MİNUN: 43 – 59) ≻

﴿ 43 ﴾ مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا وَ مَا يَسْتَأْخِرُونَ ط

geçmez	Hiçbir ümmet	kendi ecelini	ve	ertelenmez	
nefiy h., fiili muzari	zaid harfi cer, fail	mef'ul	atıf h.	nefiy h., fiili muzari+fâil	

43. Hiçbir ümmet, kendi ecelini (süresini) geçmez ve ertelenmez.

ثُمَّ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرَا ط كُلَّمَا جَآءَ أُمَّةً رَسُولُهَا كَذَّبُوهُ فَأَتْبَعْنَا

Sonra	gönderdik	elçilerimizi	birbiri arkasından	Her ne zaman	gelse	ümmete	peygamberi	onu yalancı saydılar	akabinde peşine taktık
atıf h.	fiili mazi, fail	mef'ul	(رُسُلَنَا)'dan hal	zaman zarfı, şart edatı, masdar h.	fiilu'ş-şart; fiili mazi	mef'ul	fail	cevabü'ş-şart; fiili mazi, fail, mef'ul	atıf h.+ fiili mazi, fail

﴿ 44 ﴾ بَعْضَهُمْ بَعْضًا وَ جَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ ج فَبُعْدًا لِقَوْمٍ لاَ يُؤْمِنُونَ

onları birbirlerinin		onları yaptık	efsane	uzaklık olsun	topluma	inanmayan	
ikinci mef'ul	birinci mef'ul	fiili mazi, fail, birinci mef'ul	ikinci mef'ul	atıf h., mef'ulü mutlak	car-mecrur	(قَوْمٍ) 'nin sıfatı; nefiy h., fiili muzari+fâil	

44. Sonra birbiri arkasından elçilerimizi gönderdik. Her ne zaman bir ümmete peygamberi gelse onu yalanladılar. Akabinde onları birbirlerinin peşine taktık (birbiri peşinden yok ettik) ve (insanlar arasında konuşulan birer) efsane yaptık. İnanmayan topluma (rahmetden) uzaklık olsun!

﴿ 45 ﴾ ثُمَّ أَرْسَلْنَا مُوسَى وَ أَخَاهُ هَارُونَ بِآيَاتِنَا وَ سُلْطَانٍ مُبِينٍ لا

sonra	gönderdik	Musa	ve	kardeşi	Harun'u	mucizelerimizle	ve	delille	apaçık
atıf h.	fiili mazi, fail	mef'ul	atıf h.	matuf	bedel	car-mecrur	atıf h.	matuf	sıfat

﴿ 46 ﴾ إِلَى فِرْعَوْنَ وَ مَلَئِهِ فَاسْتَكْبَرُوا وَ كَانُوا قَوْمًا عَالِينَ ج

Firavun	ve	eşrafına	Hemen büyüklük tasladılar	idiler	bir topluluk	üstün gelmeye çalışan	
harfi cer, mecrur isim	atıf h.	matuf	atıf h., fiili mazi, fail	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi, mevsuf	sıfat	

45-46. Sonra Musa ve kardeşi Harun'u, mucizelerimiz ve apaçık delille Firavun ve eşrafına gönderdik. Hemen büyüklük tasladılar. (Zaten) üstün gelmeye çalışan (mağrur) bir topluluktular.

فَقَالُوا أَ نُؤْمِنُ لِبَشَرَيْنِ مِثْلِنَا وَ قَوْمُهُمَا

deyip	mı	inanacağız	iki insana	bizim gibi	iken	toplumları
atıf h., fiili mazi, fail	soru h.	fiili muzari	harfi cer+ mecrur isim	sıfat	hal vavı	mübteda

﴿ 47 ﴾ لَنَا عَابِدُونَ ج ﴿ 48 ﴾ فَكَذَّبُوهُمَا فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ

bize	kullar	Sonra onları yalanladılar	Bu yüzden oldular	helak edilenlerden
car-mecrur	haber	atıf h., fiili mazi, fail, mef'ul	atıf h., fiili mazi, nâsih, (كَانَ)''nin ismi	harfi cer, mecrur isim

47-48. Bu yüzden: "Toplumları bize kul iken, bizim gibi iki insana mı inanacağız?" dediler. Sonra da onları yalanladılar. Bu yüzden helak edilenlerden oldular.

﴿ 49 ﴾ وَ لَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ

	doğru yolu bulurlar	belki diye	Kitap	Musa'ya	verdik	And olsun ki
başlama h.	yeminin cevabı için gelen lam+ tahkik h.	fiili mazi, fail	ikinci mef'ul	birinci mef'ul	fiili mazi, fail	(لَعَلَّ) 'nin haberi, fiil cümlesi / terecci (umut) ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi

49. And olsun ki Musa'ya, belki doğru yolu bulurlar diye Kitap verdik.

وَ جَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَ أُمَّهُ آيَةً

	kıldık	oğlunu	Meryem'in	ve	annesini	mucize
atıf h.	fiili mazi, fail	birinci mef'ul, muzaf	muzafun ileyh	atıf h.	matuf	ikinci mef'ul

﴿ 50 ﴾ وَ آوَيْنَاهُمَآ إِلَى رَبْوَةٍ ذَاتِ قَرَارٍ وَ مَعِينٍ ع

akarsuyu	matuf	atıf h.	yerleşme mekanı	muzafun ileyh	bulunan	sıfat, muzaf	yüksek bir tepeye	h.cer, mecrur isim	Her ikisini de yerleştirdik	fiili mazi, fail, mef'ul	atıf h.

50. Meryem'in oğlunu ve annesini mucize kıldık. Her ikisini de, yerleşme mekanı (oturaklı, oturmaya elverişli) ve akarsuyu bulunan, yüksek bir tepeye yerleştirdik.

﴿ 51 ﴾ يَآ أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَ اعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ط

bilirim	yaptığınız	şeyleri	doğrusu Ben	faydalı iş	işleyin	,	temiz şeylerden	yiyin	Ey Elçiler!			
(إِنَّ)'nin haberi	fiili muzari+fâil	harfi cer, ismi mevsul	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	mef'ul	emir fiili, fail	atıf h.	harfi cer, mecrur isim	emir fiili, fail	sıfat, (bedel de denmiştir) merfu	nida h., münada, tenbih h.		

51. Ey Elçiler! Temiz şeylerden yiyin, yararlı iş işleyin; doğrusu Ben, yaptığınızı bilirim.

﴿ 52 ﴾ وَ إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَ أَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ

Şüphesiz	bu (ümmetiniz)	sizin ümmetinizdir	ümmet olarak	bir tek	ve	Ben de	Rabbinizim	artık Ben'den sakının
atıf h., tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi işaret ismi	(إِنَّ)'nin haberi	hal	sıfat	atıf h.	mübteda	haber	atıf h., emir fiili, nunu vikaye, mef'ul

52. Şüphesiz bu (müslüman ümmetiniz), bir tek ümmet (din) olarak sizin ümmetinizdir ve Ben de Rabbinizim; artık Benden sakının.

﴿ 53 ﴾ فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبُرًا ط كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ

parça parça ettiler	işlerini (dinlerini)	aralarında	bölükler halinde	Her	taraftar	şeyle	kendilerinde bulunan	sevinmektedir
başlama h., emir fiili fail	mef'ul	mekan zarfı	hal	mübteda, muzaf	muzafun ileyh	harfi cer, ismi mevsul	sıla; şibhi cüm.	haberi

53. Fakat (insanlar) işlerini (dinlerini) aralarında bölükler halinde parça parça oldular. Her taraftar kendilerinde bulunan ile sevinmektedir (kendi grubundan memnundur).

﴿ 54 ﴾ أَ يَحْسَبُونَ أَنَّمَا نُمِدُّهُمْ بِهِ مِنْ مَالٍ نُسَارِعُ لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ بَلْ لاَ يَشْعُرُونَ

maldan	onları desteklemekle		zannediyorlar	mi	bir süreye	kadar	sapıklıklarında	onları bırak						
harfi cer, mecrur isim	car-mecrur	fiili muzari, mef'ul	hasr edatı	fiili muzari+fâil	soru h.	mecrur isim	gaye ve cer h.	harfi cer, mecrur isim	rabıta h., emir fiili, mef 'ul					
										onlar için	acele ettiğimizi		oğullar	ve
										onlar için	acele ettiğimizi		oğullar	ve
													matuf	atıf h.
farkında değiller	Hayır	iyiliklerde												
nefiy h., fiili muzari+fâil	idrab h.	harfi cer, mecrur isim												

(يَحْسَبُونَ) 'nin mef'ulü: masdar-ı müevvel

54. Onları bir süreye kadar sapıklıklarında bırak. **55-56.** Kendilerini mal ve oğullardan desteklemekle (vermekle), iyiliklerde onlar için acele ettiğimizi mi zannediyorlar? Hayır; farkında değiller.

﴿ 57 ﴾ وَ الَّذِينَ هُمْ مِنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ لا

kimseler	matuf, ismi mevsul	atıf h.	korkarak çekinen	haber	Rablerinin	muzafun ileyh, sonraki zamir için tekrar muzaf, (هِمْ):muzafun ileyh.	haşyetinden	harfi cer, mecrur isim, muzaf	mübteda	kimseler	(إِنَّ)'nin ismi, ismi mevsul	Doğrusu	tekid ve nasb h.
										sıla; isim cümlesi			

﴿ 58 ﴾ وَ الَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ لا

kimseler	matuf, ismi mevsul	atıf h	mübteda	Rablerine	car-mecrur	ortak koşmayan	(هُم)'ün haberi, fiil cümlesi	inanan	haber; fiil cümlesi	Rableri'nin	muzafun ileyh, muzaf, (هِمْ): muzafun ileyh	ayetlerine	car-mecrur, muzaf	mübteda
sıla; isim cümlesi														

﴿ 59 ﴾ لاَ يُشْرِكُونَ بِرَبِّهِمْ

sıla; isim cümlesi

57. Doğrusu Rablerinin haşyetinden korkarak çekinen kimseler.. **58**. Rableri'nin ayetlerine inanan kimseler, **59**. Rablerine ortak koşmayan kimseler,

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 344 ≻

(23 / MÜ'MİNUN, 43 – 44 - 45):

(سَبَقَ يَسْبِقُ سَبْقًا): geçti, öne geçti, takaddüm etti/ kaçıp kurtuldu (أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالاً): (if'al bâbı) gönderdi

(اِسْتَأْخَرَ يَسْتَأْخِرُ اِسْتِئْخَارًا): (istif'âl b.) geriye bırakıldı, ertelendi, geri kaldı (اَلْأَخُ ج اِخْوَةٌ): (esmâ-i hamseden) erkek kardeş

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) geldi [(aslı; تَتْرَى) تَتْرَى]: birbiri arkasından, birer birer, teker, teker

(كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il bâbı) yalanladı, inkâr etti (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, çevirdi, yarattı, hükmetti

(أَتْبَعَ يُتْبِعُ اِتْبَاعًا): (if'al bâbı) tabi kıldı, peşine taktı/ tabi oldu, yetişti (اَلْحَدِيثُ ج اَحَادِيثُ): anlatılan söz, konuşulan kelam

[(اَلْبُعْدُ) بَعِدَ يَبْعَدُ]: helak, mahv (آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانًا): (if'al bâbı) inandı, iman etti, emin kıldı

(اَلسُّلْطَانُ): hüccet, bürhan, saltanat, galebe, hakimiyet [(اَلْمُبِينُ) أَبَانَ يُبِينُ]: (ism-i fâil) açık ve vazıh olan, açıklayan

(23 / MÜ'MİNUN, 46 – 47 - 48 – 49):

(اَلْمَلَأُ): ileri gelen, eşraf, halk (اِسْتَكْبَرَ يَسْتَكْبِرُ اِسْتِكْبَارًا): (istif'âl bâbı) büyüklendi, inad edip hakka boyun eğmedi

(اَلْعَالِي ح عَالُونَ): (ism-i fâil) üstün gelmeye çalışan, cebir gösteren (آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانًا): (if'al bâbı) iman etti, emin kıldı

(اَلْمِثْلُ ج اَمْثَالٌ): misil, benzer, gibi, kat (اَلْعَابِدُ ج عَابِدُونَ): (ism-i fâil) ibadet eden

(كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il b.) inanmadı, yalanladı, inkâr etti (آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (mehmuz - nâkıs f., if'al b.) verdi, getirdi

(اَلْمُهْلَكُ ج مُهْلَكُونَ): (ism-i mef'ûl) felakete uğratılan, helak edilen (لَعَلَّ): umulur ki, belki, ta ki, diye

(اِهْتَدَى يَهْتَدِي اِهْتِدَاءً): (iftiâl bâbı) hidayete erdi, hakkı, doğru yolu buldu/ tanıdı/ hidayette kaldı

(23 / MÜ'MİNUN, 50 – 51 - 52):

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): icad etti, yarattı, çevirdi, kıldı, hükmetti (اَلْاِبْنُ ج اَبْنَاءُ): erkek çocuk, oğul (اَلْأُمُّ ج أُمَّهَاتٌ): anne

(آوَى يُؤْوِي): (if'al b.) barındırdı, yerleştirdi (اَلرَّبْوَةُ): tepe, yüksek yer (ذَاتُ ج ذَوَاتُ): sahip, ..li, lı

(اَلْقَرَارُ): yerleşme mekân (اَلْمَعِينُ): göz önünde, açıkta bulunan su kaynağı (أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلٌ): (mehmuze'l fa) yedi

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nâkıs f., iftiâl b.) korundu, sakındı (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi (اَلْوَاحِدُ): bir, tek

(اَلطَّيِّبُ ج طَيِّبَاتٌ): temiz, helal, lezzetli, hoş [(اَلْعَلِيمُ) عَلِمَ يَعْلَمُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) (Esma-i ilahiyeden) çok bilen, iyi bilen

(23 / MÜ'MİNUN, 53 – 54 – 55):

(تَقَطَّعَ يَتَقَطَّعُ تَقَطُّعًا): (tefa'ul b.) parça parça oldu, guruplara ayrıldı/ açıldı/ kopukluk oldu (اَلْأَمْرُ ج أُمُورٌ): emir, iş, durum

(بَيْنَ): (zarf) arasında (اَلزَّبُورُ ج زُبُرٌ): parça, kitle, bölük (اَلْفَرِحُ ج فَرِحُونَ): şımarık/ ferah duyan/ sevinçli

(اَلْحِزْبُ ج اَحْزَابٌ): aynı hedefe yönelmiş taife, taraftar, bölük, parti (لَدَى): (zarf) katında, yanında, huzurunda

(وَذِرَ يَذَرُ وَذْرًا): (misal fiil) bıraktı, ilgiyi alakayı kesti (اَلْحِينُ): tahditsiz olarak vakit, zaman (اَلْمَالُ ج اَمْوَالٌ): mal

(اَلْغَمْرَةُ ج غَمْرَاتٌ): cahillik, sapıklık, aptallık, dalalet/ sıkıntı, şiddet, çarpıntı (حَسِبَ يَحْسَبُ حِسْبَانًا): zannetti, varsaydı

(أَمَدَّ يُمِدُّ إِمْدَادًا): (muzaaf f., if'al bâbı) destekledi, iyilikte bulundu/ imdadda bulundu (اَلْاِبْنُ ج بَنُونَ): erkek çocuk, oğul

(23 / MÜ'MİNUN, 56 – 57 – 58 - 59):

(سَارَعَ يُسَارِعُ مُسَارَعَةً): (müfâale bâbı) sürat gösterdi, koşuşturdu, çabucak yaptı, yuvarlandı (بَلْ): bilakis, halbuki, evet

(اَلْخَيْرَةُ ج خَيْرَاتٌ): faziletli, saliha, hayırlı, üstün (شَعَرَ يَشْعُرُ شُعُورًا): hissetti, bildi, farkına vardı

[(اَلْخَشْيَةُ) خَشِيَ يَخْشَى]: (masdar) korkma, sakınma (اَلْمُشْفِقُونَ ج مُشْفِقُونَ): (ism-i fâil) çekinen, korkan

(آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانًا): (if'al bâbı) inandı, iman etti, emin kıldı (أَشْرَكَ يُشْرِكُ إِشْرَاكًا): (if'al bâbı) (Allah'a) ortak koştu

≺ CÜZ: 18, KUR'ÂN SAYFASI: 345 (MÜ'MİNUN: 60 – 74) ≻

إِلَى رَبِّهِمْ	أَنَّهُمْ	وَجِلَةٌ	قُلُوبُهُمْ	وَ	آتَوْا	مَآ	يُؤْتُونَ	الَّذِينَ	وَ
Rablerine	için	ürpererek	kalbleri		verdikleri	şeyi	veren	kimseler	
harfi cer, mecrur isim	tekid ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi	haber	mübteda	hal vavı	sıla; fiil cüm	mef'ul, ismi mevsul	sıla; fiil cüm.	matuf, ismi mevsul	atıf h.

﴿ 61 ﴾ سَابِقُونَ	لَهَا	هُمْ	وَ	فِي الْخَيْرَاتِ	يُسَارِعُونَ	أُولَئِكَ	﴿ 60 ﴾ رَاجِعُونَ	لا
ileri geçenler	onun için	Onlar	olarak	iyi işlerde	yarış ederler	işte onlar	dönecekleri	
haber	car-mecrur	mübteda	hal vavı	harfi cer, mecrur isim	haber	mübteda	(أَنَّ)'nin haberi	

önceki ayetlerde geçen (إِنَّ)'nin haberi

60 - 61. Rablerine dönecekleri için verdikleri şeyi kalbleri ürpererek verenler, işte onlar iyi işlerde yarış ederler, onlar onun için (o hayırlı işler için) ileri geçenlerdir.

لَدَيْنَا	وَ	وُسْعَهَا	إِلاَّ	نَفْسًا	لاَ نُكَلِّفُ	وَ
Katımızda		gücünün yeteceğinden	başkasını	bir nefse	yüklemeyiz	
haber mukaddem	atıf h.	ikinci mef'ul	istisna h.	mef'ul	nefy-i istikbal; nefiy h., fiili muzari	başlama h.

﴿ 62 ﴾ لاَ يُظْلَمُونَ	هُمْ	وَ	بِالْحَقِّ	يَنْطِقُ	كِتَابٌ
haksızlığa uğratılmazlar	onlar		gerçeği	söyleyen	bir kitap
haber	mübteda	hal vavı	car-mecrur	(كِتَابٌ)'ün sıfatı	mübteda, muahhar

62. Biz bir nefse gücünün yeteceğinden başkasını yüklemeyiz (herkese ancak gücünün yeteceği kadar yükleriz). Katımızda gerçeği söyleyen bir kitap (herkesin amel defteri) vardır; onlar haksızlığa uğratılmazlar.

أَعْمَالٌ	لَهُمْ	وَ	مِنْ هَذَا	فِي غَمْرَةٍ	قُلُوبُهُمْ	بَلْ
işleri	onların vardır		bundan	gaflettedir	kalbleri	bilakis
mübteda, muahhar	haber mukaddem	atıf h.	harfi cer, işaret ismi	haber	mübteda	idrab h.

﴿ 63 ﴾ عَامِلُونَ	لَهَا	هُمْ	ذَٰلِكَ	مِنْ دُونِ
çalışırlar	bu (işler) için	onlar	Bundan	başka
haber	car-mecrur	mübteda	muzafun ileyh	harfi cer, mecrur isim, muzaf

(لَهُمْ)'deki zamirden hal: isim cümlesi

63. Bilakis, (kafirlerin) kalbleri bundan gaflettedir (habersizdir). Onların bundan başka işleri vardır, bu (işler) için çalışırlar.

﴿ 64 ﴾ يَجْأَرُونَ ط	هُمْ	إِذَا	بِالْعَذَابِ	مُتْرَفِيهِمْ	إِذَآ أَخَذْنَا	حَتَّىٰٓ
feryatla yalvarırlar	onlar	bir de bakmışsın ki	azabla	refah içinde olanlarını	yakaladığımız zaman	Nihayet
haber	mübteda	zamirin önünde geldiği için fücaiye (sürpriz) harfi	car-mecrur	mef'ul, muzaf (olduğu için cemi müzekker salim ismin nunu düşmüş), (هِمْ):muz.ileyh	zaman zarfı, muzaf+ (أَخَذْنَا): muz. ileyh; mazi fiil cümlesi cer mah. (نَا): fail	(yeni cümleye) başlama h.

64. Nihayet refah içinde olanlarını azabla yakaladığımız zaman bir de bakmışsın ki feryatla yalvarırlar.

﴿ 65 ﴾ لاَ تُنْصَرُونَ	مِنَّا	إِنَّكُمْ	الْيَوْمَ	لاَ تَجْأَرُوا	
yardım görmezsiniz	tarafımızdan	doğrusu	Bugün	feryat etmeyin	
(أَنَّ)'nin haberi; nefiy h., meçhul fiili muzari+nâibi fail	car-mecrur	tekid ve nasb h., (أَنَّ) 'nin ismi	zaman zarfı	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., fiili muzari, fail	

65. (Biz de onlara şöyle deriz:) "Bugün feryat etmeyin, doğrusu tarafımızdan bir yardım görmezsiniz."

فَكُنْتُمْ	عَلَيْكُمْ	تُتْلَى	آيَاتِي	كَانَتْ	قَدْ
idiniz	size	okunuyor	Ayetlerim	idi	Doğrusu
atıf h. fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	car-mecrur	(كَانَ) 'nin haberi; fiil cümlesi	(كَانَ)'nin ismi	nâsih fiili mazi	tahkik h.

﴿ 66 ﴾ عَلَىٰٓ أَعْقَابِكُمْ تَنكِصُونَ ۙ

topuklarınız üzerine (h.cer, mecrur isim) — gerisin geri dönüyor (كَانَ'nin haberi, fiil cümlesi; fiili muzari+fâil)

﴿ 67 ﴾ مُسْتَكْبِرِينَ بِهِۦ ۖ سَامِرًا تَهْجُرُونَ

büyüklük taslayarak (تَنْكِصُونَ'deki vav'dan hal) — O'na karşı (car-mecrur) — gece konuşarak (hal) — (hakkı) terk ederek (hal; fiil cümlesi; fiili muzari+fâil)

66-67. "Doğrusu ayetlerim size okunuyordu da siz büyüklük taslayıp, (hakkı) terk eder halde, gece konuşarak (ağzınıza gelen hezeyanla söyleyerek) gerisin geri dönüyordunuz."

﴿ 68 ﴾ أَفَلَمْ يَدَّبَّرُوا۟ ٱلْقَوْلَ أَمْ جَآءَهُم مَّا لَمْ يَأْتِ ءَابَآءَهُمُ ٱلْأَوَّلِينَ ۚ

mi (soru h.) — hiç düşünmediler (atıf h+ cahd-ı mutlak: nefiy ve cezm h fiili muzari, fail) — söyleneni (mef'ul) — Yoksa (بَلْ manasında atıf harfi) — onlara geldi (fiili mazi, mef'ul) — bir şey mi (fail, ismi mevsul) — gelmeyen (sıla; cahd-ı mutlak fiil cüm.;:nefiy ve cezm h.) — atalarına (mef'ul) — önceki (sıfat)

68. Söyleneni hiç düşünmediler mi? Yoksa onlara, önceki atalarına gelmeyen bir şey mi geldi?

﴿ 69 ﴾ أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا۟ رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَهُۥ مُنكِرُونَ ۚ

yoksa (atıf h.) — tanımadılar (cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., fiili muzari, fail) — peygamberlerini (mef'ul) — bu yüzden mi (atıf h., mübteda) — onu (car-mecrur) — inkar ediyorlar (haber)

69. Yoksa peygamberlerini tanımadılar da; bu yüzden mi onu inkar ediyorlar?

﴿ 70 ﴾ أَمْ يَقُولُونَ بِهِۦ جِنَّةٌ ۚ بَلْ جَآءَهُم بِٱلْحَقِّ وَأَكْثَرُهُمْ لِلْحَقِّ كَٰرِهُونَ

Yoksa ..mı (atıf h.) — diyorlar (fiili muzari+ fâil) — Onda var (haber mukaddem) — delilik (mübteda, muahhar) — Hayır (idrab h.) — onlara getirmiştir (fiili mazi, mef'ul) — gerçeği (car-mecrur) — ve (hal vavı) — ekseriyeti (mübteda) — gerçeği (car-mecrur) — kerih görenler (haber)

(جَاءَهُمْ)'deki mef'ul zamirden hal; isim cümlesi

mekûlü'l- kavl; isim cümlesi

70. Yoksa: "Onda delilik var" mı diyorlar? Hayır; ekseriyeti gerçeği kerih görenler (hoşlanmayanlar) olduğu halde onlara gerçeği getirmiştir.

وَلَوِ ٱتَّبَعَ ٱلْحَقُّ أَهْوَآءَهُمْ لَفَسَدَتِ ٱلسَّمَٰوَٰتُ وَٱلْأَرْضُ وَمَن فِيهِنَّ ۚ

Eğer (şart h.) — uysaydı (fiilu'ş-şart; fiili mazi) — hak (fail) — onların heveslerine (mef'ul) — bozulup giderdi (cevab h.+ cevâbü'ş-şart; fiili mazi) — gökler (fail) — , (atıf h.) — yer (matuf) — ve (atıf h.) — onlarda bulananlar (sıla) — (السَّمَاوَاتُ)'ye matuf, ismi mevsul — itirad h. (ara cümle harfi), arkadan gelen de ara cümle

﴿ 71 ﴾ بَلْ أَتَيْنَٰهُم بِذِكْرِهِمْ فَهُمْ عَن ذِكْرِهِم مُّعْرِضُونَ ۚ

Hayır (idrab h.) — Biz onlara getirdik (fiili mazi, fail, mef'ulün bih) — zikirlerini (car-mecrur) — onlar (atıf h., mübteda) — zikirlerinden (harfi cer+mecrur isim) — yüz çevirirler (haber)

71. Eğer hak (gerçek) onların heveslerine uysaydı, gökler, yer ve onlarda bulananlar bozulup giderdi. Hayır, biz onlara zikirlerini (Kur'an'ı, şeref ve şanlarına vesile olacak öğütleri) getirdik; akabinde (ise) onlar zikirlerinden yüz çevirirler.

﴿ 72 ﴾ أَمْ تَسْـَٔلُهُمْ خَرْجًا فَخَرَاجُ رَبِّكَ ۖ خَيْرٌ ۖ وَهُوَ خَيْرُ ٱلرَّٰزِقِينَ

Yoksa .. mi (بَلْ manasında atıf h.) — sen onlardan istiyorsun (fiili muzari, birinci, mef'ul) — bir ücret (ikinci mef'ul) — halbuki mükafatı (talil (sebep) h., mübteda, muzaaf) — Rabbi'nin (muzafun ileyh, muzaf, (كَ):muz. ileyh) — daha hayırlıdır (atıf h. haber) — O (mübteda) — en hayırlısıdır (haber, muzaf) — rızık verenlerin (muzafun ileyh)

72. Yoksa sen onlardan bir ücret mi istiyorsun? Halbuki Rabbi'nin mükafatı daha hayırlıdır. O, rızık verenlerin en hayırlısıdır.

﴿ 73 ﴾ وَإِنَّكَ لَتَدْعُوهُمْ إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ

başlama h. — Doğrusu sen (tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi) — onları çağırıyorsun ((إِنَّ)'nin haberi, fiil cümlesi) — yola (harfi cer, mecrur isim) — dosdoğru (sıfat)

﴿ 74 ﴾ لَنَاكِبُونَ	عَنِ الصِّرَاطِ	بِالْآخِرَةِ	لاَ يُؤْمِنُونَ	الَّذِينَ	إِنَّ	وَ	
sapmaktadırlar	bu yoldan	ahirete	inanmayan	kimseler	şüphesiz		
tekid lamı, (إِنَّ) 'nin haberi	harfi cer, mecrur isim	car-mecrur	sıla; nefy-i istikbal fiil cüm.	(إِنَّ) 'nin ismi ismi mevsul	tekid ve nasb h.	atıf h.	

73-74. Doğrusu sen onları dosdoğru yola çağırıyorsun, şüphesiz ki ahirete inanmayanlar bu yoldan sapmaktadırlar.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 345 ≻

(23 / MÜ'MİNUN, 60 – 61 - 62 - 63 – 64 – 65 - 66):

(آتَى يُؤْتِي إِيْتَاءً): (mehmuz - nâkıs fiil, if'al bâbı) verdi, getirdi [(وَجِلَ يَوْجَلُ) اَلْوَجِلَةُ]: (ism-i fâil) korkan, ürperen

(اَلرَّاجِعُ ج رَاجِعُونَ): (ism-i fâil) dönen, dönücü (اَلْخَيْرَةُ ج خَيْرَاتٌ): faziletli, saliha, hayırlı, üstü

(سَارَعَ يُسَارِعُ مُسَارَعَةً): (müfâale bâbı) sürat gösterdi, koşuştu, çabucak yaptı, yuvarlandı

(اَلسَّابِقُ ج سَابِقُونَ): (ism-i fâil) öne geçenler, takaddüm edenler (اَلْوُسْعُ): yapabilme gücü, kapasite

(كَلَّفَ يُكَلِّفُ تَكْلِيفًا): (tef'il bâbı) gücü yeteceği kadar iş yükledi, yükledi, mükellef kıldı

(نَطَقَ يَنطِقُ نُطْقًا): konuştu (لَدَى): (zarf) katında, yanında, huzurunda (ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti

(بَلْ): bilakis, halbuki, evet (اَلْغَمْرَةُ ج غَمْرَاتٌ): cahillik, aptallık, cahillik, dalalet, sapıklık/şiddetli sıkıntı, çarpıntı

(اَلْعَمَلُ ج اَعْمَالٌ): amel, iş (دُونَ): (zarf) başka, hariç, alçak, düşük (اَلْعَامِلُ ج عَامِلُونَ): (ism-i fâil) amel eden, yapan, işleyen

(أَخَذَ يَأْخُذُ اَخْذًا): (mehmuze'l fa) ilzam etti/ cezalandırdı/ helak etti/ aldı/ çıkardı/ tuttu (نَصَرَ يَنْصُرُ نَصْرًا): yardım etti

[(أَتْرَفَ يُتْرِفُ) اَلْمُتْرَفُ]: (ism-i mef'ûl) dünya nimetleri ve şehvani şeyleri hususunda geniş bir bolluğa ve nimete sahip kılınan

(جَأَرَ يَجْأَرُ جَأْرًا): (mehmuze'l ayn) bağırdı, feryad etti, dua ile tazarru etti (تَلاَ يَتْلُو تِلاَوَةً): (nâkıs f.) kıraat etti, okudu

(جَأَرَ يَجْأَرُ جَأْرًا): (mehmuze'l ayn) bağırdı, bağırıp çağrıştı, feryad etti, dua ile tazarru etti

(نَكَصَ يَنْكِصُ نَكْصًا): gerisin geriye döndü, ardına dönüp kaçtı, korkup kaçtı (اَلْعَقِبُ ج اَعْقَابٌ): topuk, ökçe/ evlat

(23 / MÜ'MİNUN, 67 – 68 – 69 - 70 - 71 – 72 – 73 - 74):

(اَلْمُسْتَكْبِرُ ج مُسْتَكْبِرُونَ): (ism-i fâil) büyüklenen (هَجَرَ يَهْجُرُ هَجْرًا): ayrıldı, terk etti, yalnız bıraktı/ alakayı kesti

[(سَمَرَ يَسْمُرُ) اَلسَّامِرُ]: (ism-i fâil) gece sohbeti yapan, geceleyin konuşan (أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا): (mehmuz ve nâkıs f.) geldi

(يَدَّبَّرُوا); aslı; (تَدَبَّرَ يَتَدَبَّرُ تَدَبُّرًا): (tefa'ul bâbı) düşündü (جَاءَ يَجِيءُ جَيْئًا): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) geldi

(اَلْاَبُ ج آبَاءُ): baba, ata (اَلْاَوَّلُ ج اَوَّلُونَ): ilk, birinci, önceki (عَرَفَ يَعْرِفُ عِرْفَةً): tanıdı

(اَلْمُنْكِرُ ج مُنكِرُونَ): (ism-i fâil) tanıyamayan, inkâr eden (اَلْجِنَّةُ): delilik, cinnet/ cinler (بَلْ): bilakis, halbuki, evet

(جَاءَ يَجِيءُ جَيْئًا ب): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) getirdi [(كَثُرَ يَكْثُرُ) اَلْاَكْثَرُ]: (ism-i tafdîl) ekseriyet, daha çok

(اَلْكَارِهُ ج كَارِهُونَ): hoşlanmayan, çirkin karşılayan (اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftiâl b.) tabi oldu, uydu, arkasından yürüdü

(اَلْهَوَى ج اَهْوَاءُ): heva, heves, kötü meyiller (فَسَدَ يَفْسِدُ): bozuldu, fesada uğradı (اَلْمُعْرِضُ ج مُعْرِضُونَ): (ism-i fâil) yüz çeviren

(أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا ب): (mehmuz ve nâkıs f.) getirdi (سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuze'l ayn) istedi, sordu, hesaba çekti

(اَلْخَرْجُ ج خَرَاجٌ): mükafat, haraç, vergi, ücret, hasılat (اَلْخَيْرُ): (ism-i tafdîl) daha hayırlı, en hayırlı

(اَلرَّازِقُ ج رَازِقُونَ): (ism-i fâil) rızık veren (اَلصِّرَاطُ): eğri, büğrü yahut kıvrımı olmayan doğru ve düzgün yol

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nâkıs fiil) davet etti/ dua etti / yardım istedi [(اِسْتَقَامَ) اَلْمُسْتَقِيمُ]: (ism-i fâil) dosdoğru, düzgün, kusursuz

(اَلصِّرَاطُ): eğri, büğrü yahut kıvrımı olmayan doğru ve düzgün yol (اَلنَّاكِبُ ج نَاكِبُونَ): (ism-i fâil) sapan, dönen, yan çizen

≺ CÜZ: 18, KUR'ÂN SAYFASI: 346 (MÜ'MİNUN: 75 – 89) ≻

وَ	لَوْ	رَحِمْنَاهُمْ	وَ	كَشَفْنَا	مَا	بِهِمْ
	eğer	Biz onlara acısak	ve	gidersek	şeyi	kendilerindeki
atıf h.	cezmet-meyen şart h.	fiilu'ş-şart; fiili mazi, fail, mef'ul	atıf h.	fiili mazi, fail	mef'ul, ismi mevsul	sıla

﴿ 75 ﴾	مِنْ ضُرٍّ	لَلَجُّوا	فِي طُغْيَانِهِمْ	يَعْمَهُونَ
	sıkıntıdan	devam ederler	azgınlıklarında	bocalar halde
	harfi cer (zaid de denmiştir) temyiz	cevab h.+cevabü'ş-şart; fiili mazi, fail	harfi cer, mecrur isim	(لَجُّوا)'nin failinden hal; fiili muzari+fâil

75. Eğer Biz onlara acısak ve kendilerindeki sıkıntıyı gidersek (bile), azgınlıklarında bocalamaya devam ederler.

وَ	لَقَدْ	أَخَذْنَاهُمْ	بِالْعَذَابِ	فَمَا اسْتَكَانُوا	لِرَبِّهِمْ	وَ	مَا يَتَضَرَّعُونَ	﴿ 76 ﴾
	And olsun ki	Biz onları yakalamıştık	azabla	yine boyun eğmemişlerdi	Rablerine	ve	yalvarıp yakarmıyorlardı	
başlama h.	yeminin cevabı için gelen lam+ tahkik h.	fiili mazi, fail, mef'ul	car-mecrur	atıf h., nefiy h., fiili mazi, fail	car-mecrur	atıf h.	nefiy h., fiili muzari+fâil	

76. And olsun, Biz onları azabla yakalamıştık, yine de Rablerine boyun eğmemişlerdi ve yalvarıp yakarmıyorlardı.

حَتَّىٰ	إِذَا فَتَحْنَا	عَلَيْهِمْ	بَابًا	ذَا	عَذَابٍ	شَدِيدٍ
nihayet	açtığımız zaman	onlara	bir kapı	bulunan	azabı	şiddetli
İbtida h.	şart ve zaman zarfı, fiili mazi fiilu'ş-şart, fail	car-mecrur	mef'ul	sıfat, muzaf	muzafun ileyh	sıfat

﴿ 77 ﴾	إِذَا	هُمْ	فِيهِ	مُبْلِسُونَ ع
	Bir de bakmışsın ki	onlar	Onun içinde	ümitsizliğe düşmüşlerdir
	zamirin önüne geldiği için izâ fücaiye (sürpriz edatı)	mübteda	car-mecrur, (مُبْلِسُونَ) ile bağlantılıdır	haber

77. Nihayet onlara şiddetli azabı bulunan bir kapı açtığımız zaman bir de bakmışsın ki onlar ümitsizliğe düşmüşlerdir.

وَ	هُوَ	الَّذِي	أَنْشَأَ	لَكُمُ	السَّمْعَ	وَ	الْأَبْصَارَ	وَ	الْأَفْئِدَةَ ط	قَلِيلاً مَا
	O	yaratandır		sizin için	kulaklar	,	gözler	ve	gönüller	Ne az
atıf h	mübteda	haber, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm.	car-mecrur	mef'ul	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf	mukaddem mefulü mutlak nâibi, zaid

﴿ 78 ﴾	تَشْكُرُونَ	وَ	هُوَ	الَّذِي	ذَرَأَكُمْ	فِي الْأَرْضِ	وَ	إِلَيْهِ	﴿ 79 ﴾	تُحْشَرُونَ
	şükrediyorsunuz		O	Sizi yaratıp çoğaltandır		yerde	ve	O'na		toplanacaksınız
	fiili muzari+fâil	atıf h.	mübteda	haber, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm., mef'ul	harfi cer, mecrur isim	atıf h.	car-mecrur (تُحْشَرُونَ) ile bağlantılıdır		meçhul fiili muzari+nâibi fail

78. O, sizin için kulaklar, gözler ve gönüller yaratandır. Ne az şükrediyorsunuz. **79**. O, sizi yerde yaratıp çoğaltandır ve O'na (huzuruna) toplanacaksınız.

وَ	هُوَ	الَّذِي	يُحْيِي	وَ	يُمِيتُ	وَ	لَهُ	اخْتِلَافُ	اللَّيْلِ	وَ	النَّهَارِ ط
	O	diriltendir		,	öldürendir		Ona aittir	birbiri ardından değişmesi	gece	ve	gündüzün
atıf h.	mübteda	haber, ismi mevsul	sıla; muzari fiil	atıf h.	fiili muzari	atıf h.	haber mukaddem: şibhi cümle	mübteda muahhar	muzafun ileyh	atıf h.	matuf

﴿ 80 ﴾	أَ فَلَا تَعْقِلُونَ	بَلْ	قَالُوا	مِثْلَ	مَا	قَالَ	الْأَوَّلُونَ	﴿ 81 ﴾
	Hala aklınızı kullanmaz mısınız	Hayır	dediler	benzerini	şeylerin	dediği	öncekilerin	
soru h.	atıf h., nefiy h., fiili muzari+fâil	idrab h.	fiili mazi, fail	mef'ul, muzaf	muzafun ileyh, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm.	fail	

80. O, diriltendir, öldürendir. Gece ve gündüzün birbiri ardından gelmesi de O'na aittir (O'nun kararıdır). Hala aklınızı kullanmaz mısınız ? **81**. Hayır; (yine) öncekilerin dediği şeylerin benzerini dediler.

عِظَامًا	وَ	تُرَابًا	كُنَّا	وَ	مِتْنَا	أَئِذَا	قَالُوٓا
bir yığın kemik matuf	ve atıf h.	toprak (كَانَ)'nin haberi	olduğumuz fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	, atıf h.	Öldüğümüz fiili mazi, fail	zaman mı soru h., şart ve zaman zarfı	dediler fiili mazi, fail

آبَآؤُنَا	وَ	نَحْنُ	وُعِدْنَا	لَقَدْ	﴿ 82 ﴾	لَمَبْعُوثُونَ	إِنَّا	أَ
atalarımız matuf	ve atıf h.	biz munfasıl zamir (nâibi faili tekid için)	vaad edilmiştik meçhul fiili mazi, nâibi fail	And olsun ki yemin cevabı lâmı, tahkik h.		diriltileceğiz tekid lamı, (إِنَّ)'nin haberi	biz tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	mi soru h.

﴿ 83 ﴾	الْأَوَّلِينَ	أَسَاطِيرُ	إِلَّا	هَٰذَا	إِنْ	مِنْ قَبْلُ	هَٰذَا
	öncekilerin muzafun ileyh	masallarından haber, muzaf	başkası istisna h.	bu mübteda	değildir nefiy h.	daha önce de harfi cer, zarf	buna (dair) mef'ul

82 - 83. Öncekiler: "Öldüğümüz, toprak ve bir yığın kemik olduğumuz zaman mı, biz mi diriltileceğiz? And olsun ki biz ve daha önce de atalarımız buna (dair) vaad edilmiştik; bu, öncekilerin masallarından başka (bir şey) değildir" demişlerdi.

﴿ 84 ﴾	تَعْلَمُونَ	كُنْتُمْ	إِنْ	مَنْ فِيهَا	وَ	الْأَرْضُ	لِمَنِ	قُلْ
	biliyor (كَانَ)'nin haberi, muzari fiil cümlesi	idiyseniz cevabı mahzuf fiilu'şşart; fiili mazi, nâsih, (تُمْ): (كَانَ)'nin ismi	cezmeden şart ismi	onda bulunanlar matuf, ismi mevsul, (فِيهَا): sıla: şibhi cümle	ve atıf h.	yeryüzü mübteda, muahhar	kimindir haber mukaddem; şibhi cümle: h.cer+soru ismi	De ki emir fiili

84. De ki: "Yeryüzü ve onda bulunanlar kimindir? Biliyorsanız (söyleyin) !"

السَّبْعِ	السَّمَاوَاتِ	رَبُّ	مَنْ	قُلْ	﴿ 85 ﴾	فَلَا تَذَكَّرُونَ	أَ	قُلْ	لِلَّهِ ط	سَيَقُولُونَ
Yedi sıfat	göğün de muzafun ileyh	Rabbi haber, muzaf	kimdir mübteda, soru ismi	de emir fiili		düşünüp öğüt almaz mısınız atıf h.,nefiy h., fiili muzari+fâil	soru h.	de emir fiili	Allah'ındır (اَلْأَرْضُ) mahzuf mübtedasının haberi: şibhi cümle	diyecekler istikbal h., fiili muzari+fâil

﴿ 87 ﴾	فَلَا تَتَّقُونَ	أَ	قُلْ	لِلَّهِ ط	سَيَقُولُونَ	﴿ 86 ﴾	الْعَظِيمِ	الْعَرْشِ	رَبُّ	وَ
	hala sakınmaz mısınız atıf h.+ nefy-i istikbal; nefiy h., f. muzari+fâil	soru h.	de emir fiili	Allah'ındır (هِيَ) mahzuf mübtedasının haberi: şibhi c.	diyecekler istikbal h., fiili muzari+fâil		yüce sıfat	arşın da muzafun ileyh, mevsuf	Rabbi matuf, muzaf	atıf h.

85. "Allah'ındır" diyecekler, "O halde düşünüp öğüt almaz mısınız?" de. **86.** "Yedi göğün Rabbi ve yüce arşın Rabbi kimdir?" de. **87.** "Allah'ındır" diyecekler! "O halde (O'na karşı gelmekten) sakınmaz mısınız?" de.

وَ	شَيْءٍ	كُلِّ	مَلَكُوتُ	بِيَدِهِ	مَنْ	قُلْ
atıf h.	şeyin muzafun ileyh	her muzafun ileyh	hükümranlığı mübteda muahhar	elinde olan haber mukaddem	kimdir mübteda, soru ismi	de emir fiili

(مَنْ) mübtedasının haberi; isim cümlesi

﴿ 88 ﴾	تَعْلَمُونَ	كُنْتُمْ	إِنْ	عَلَيْهِ	لَا يُجَارُ	وَ	يُجِيرُ	هُوَ
	biliyor (كَانَ)'nin haberi, fiil cümlesi	idiyseniz cevabı mahzuf fiilu'şşart; fiili mazi, nâsih, (تُمْ): (كَانَ)'nin ismi	cezmeden şart ismi	kendisine car-mecrur	korunma olmayan nefy-i istikbal; nefiy h., meçhul fiili muzari	atıf h.	himaye edip koruyan haber, muzari fiil cümlesi	mübteda

88. "Her şeyin hükümranlığı elinde olan, himaye edip koruyan, (fakat) kendisine korunma olmayan (himayeye muhtaç olmayan) kimdir? Biliyorsanız (söyleyin) !" de.

﴿ 89 ﴾	تُسْحَرُونَ	فَأَنَّى	قُلْ	لِلَّهِ ط	سَيَقُولُونَ
	aldanıyorsunuz meçhul fiili muzari+nâibi fail	O halde nasıl rabıta, hal, soru ismi	de emir fiili	Allah'tır (هِيَ) mahzuf mübtedasının haberi: şibhi c.	diyecekler istikbal h., fiili muzari+fâil

89. "Allah'tır" diyecekler; "O halde nasıl aldanıyorsunuz" de.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 346 ≻

(23 / MÜ'MİNUN, 75 – 76 - 77):

(رَحِمَ يَرْحَمُ رَحْمَةً): merhamet etti, acıdı (اَلضُّرُّ): zarar, ziyan (كَشَفَ يَكْشِفُ كَشْفًا): giderdi, kaldırdı/ keşfetti, açığa çıkardı

(لَجَّ يَلُجُّ لَجَاجًا): (muzaaf f.) devam etti, sürdürdü, ısrar etti [(اَلطُّغْيَانُ طَغَا يَطْغُو]: (masdar) azgınlık (اَلْبَابُ ج اَبْوَابٌ): kapı

(عَمِهَ يَعْمَهُ عَمَهًا): bocaladı (أَخَذَ يَأْخُذُ اَخْذًا): (mehmuze'l fa) ilzam etti/ cezalandırdı/helak etti/ aldı/ çıkardı/ tuttu

(اِسْتَكَانَ يَسْتَاكِينُ اِسْتِكَانَةً): (istif'âl bâbı) boyun eğdi, boyun büktü (فَتَحَ يَفْتَحُ فَتْحًا): açtı, genişletti, fethetti/ hükmetti

(تَضَرَّعَ يَتَضَرَّعُ تَضَرُّعًا): (tefa'ul bâbı) yalvarıp yakardı, niyazda bulundu, tazarru etti (اَلشَّدِيدُ ج شِدَادٌ): şiddetli, kuvvetli

(ذُو ذَا ذِي): sahip (esma-i hamsenin merfu, mansub mecrur halleri) (اَلْمُبْلِسُونَ ج مُبْلِسُونَ): (ism-i fâil) ümitsizliğe düşen, üzülen

(23 / MÜ'MİNUN, 78 – 79 – 80 - 81):

(أَنْشَأَ يُنْشِئُ إِنْشَاءً): (if'al b.) yarattı, meydana getirdi/ kaldırdı/ hazır etti (اَلْفُؤَادُ ج اَفْئِدَةٌ): kalp, gönül (بَلْ): bilakis, halbuki, evet

[(اَلسَّمْعُ سَمِعَ يَسْمَعُ]: kulak, işitme, işitme duyusu (اَلْبَصَرُ ج اَبْصَارٌ): görme hassesi (göz) (اَلْمِثْلُ ج اَمْثَالٌ): misil, benzer, kat

(اَلْقَلِيلُ ج قَلِيلُونَ): az, azınlık (شَكَرَ يَشْكُرُ شُكْرًا): şükretti (حَشَرَ يَحْشُرُ حَشْرًا): topladı, helak etti, döndürdü (اَللَّيْلُ ج لَيَالٍ): gece

(ذَرَأَ يَذْرَؤُ ذَرْءًا): (mehmuze'l lam) yoktan var edip etrafa dağıtarak çoğalttı (عَقَلَ يَعْقِلُ عَقْلاً): akletti, akıl erdirdi

(أَحْيَى يُحْيِي إِحْيَاءً): (nâkıs - if'al) hayat verdi, diriltti (أَمَاتَ يُمِيتُ إِمَاتَةً): (if'al b.) öldürdü (اَلْاَوَّلُ ج اَوَّلُونَ): ilk, birinci, önceki

[(اَلْاِخْتِلَافُ اِخْتَلَفَ يَخْتَلِفُ]: (masdar) arka arkasına geliş veya ayrı ayrı muhtelif oluş (اَلنَّهَارُ ج اَنْهُرٌ): gündüz

(23 / MÜ'MİNUN, 82 - 83 – 84 – 85):

(مَاتَ يَمُوتُ مَوْتًا): (ecvef f.) öldü (اَلتُّرَابُ ج اَتْرِبَةٌ): toz, toprak, kir

(اَلْعَظْمُ ج عِظَامٌ): kemik (اَلْاَبُ ج آبَاءٌ): baba (اَلْمَبْعُوثُ ج مَبْعُوثُونَ): (ism-i mef'ûl) diriltilen

(وَعَدَ يَعِدُ وَعْدًا): (misal f.) söz verdi (قَبْلُ): (zarf) önce (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(اَلْاَسَاطِيرُ): eskilerin yazdığı şey,efsanevi söz, batıl şey (تَذَكَّرَ يَتَذَكَّرُ تَذَكُّرًا): (tefa'ul b.) hatıra getirdi, düşündü

(23 / MÜ'MİNUN, 86 – 87 – 88 - 89):

(اَلْعَرْشُ ج عُرُوشٌ): arş, çardak, dam, çatı (أَجَارَ يُجِيرُ إِجَارَةً): (if'al b.) himaye etti, korudu

(اَلسَّبْعُ): yedi (اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nâkıs - iftiâl) korundu, sakındı (اَلْمَلَكُوتُ): iç yüz, acaip nizam, mülkiyet, idare

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (سَحَرَ يَسْحَرُ سَحْرًا): aldattı/ sihir yaptı, büyüledi

≺ CÜZ: 18, KUR'ÂN SAYFASI: 347 (MÜ'MİNUN: 90 – 104) ≻

﴿ 90 ﴾ بَلْ أَتَيْنَاهُمْ بِالْحَقِّ وَ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ

Hayır — onlara getirdik — gerçeği — ; — onlar — yalancıdırlar

idrab h. — fiili mazi, fail, mef 'ulün bih — car-mecrur — hal vavı — tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi — tekid lamı, (إِنْ): 'nin haberi

90. Hayır; Biz onlara gerçeği getirdik, doğrusu onlar yalancıdırlar.

مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ وَ مَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلٰهٍ

edinmedi — Allah — çocuk — ; — yoktur — O'nun beraberinde — hiçbir tanrı

nefiy h., fiili mazi — fail — h. cer, mecrur isim — atıf h. — nefiy h., nâsih fiili mazi — (كَانَ)'nin mukaddem haberi; şibhi cümle — zaid harfi cer, (كَانَ)'nin muahhar ismi

إِذًا لَذَهَبَ كُلُّ إِلٰهٍ بِمَا خَلَقَ وَ لَعَلَا

O zaman — gider — her — tanrı — şey ile — kendi yarattığı — ve — üstün olmağa çalışırlardı

cevab h., fiili mazi — fail — muzafun ileyh — h. cer, ismi mevsul — sıla; mazi fiil — atıf h. — cevab h.

﴿ 91 ﴾ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ عَلَى بَعْضٍ بَعْضُهُمْ

münezzehtir — Allah — şeylerden — vasıflandırdıkları — bir kısmına — bir kısmı

fail — muzafun ileyh — harfi cer, masdar h. — fiili muzari+fâil — h. cer, mecrur isim — hazfedilmiş fiilin mef'ulü mutlak'ı, muzaf

91. Allah çocuk edinmedi; O'nun beraberinde hiçbir tanrı yoktur, (olmuş olsaydı) o zaman, her tanrı kendi yarattığı ile (beraber) gider ve bir kısmı (diğer) bir kısmına üstün olmağa çalışırdı. Allah onların vasıflandırdıklarından münezzehtir.

﴿ 92 ﴾ عَالِمِ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ فَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ

bilendir — görülmeyeni — , — görüleni de — yücedir — Ortak koşmalarından

(اللَّهِ) lafzından bedel, (sıfat da denmiştir), muzaf — muzafun ileyh — matuf — atıf h., mazi fiili — h. cer, masdar h. — fiili muzari+fâil

92. (O), görülmeyeni de, görüleni de bilendir. Ortak koşmalarından yücedir.

﴿ 93 ﴾ قُلْ رَبِّ إِمَّا تُرِيَنِّي مَا يُوعَدُونَ

De ki — Rabbim — eğer — mutlaka bana göstereceksen — şeyi — vaad olundukları

emir fiili — nida harfi mahzuf münada — şart ve zaman h., zaid — fiilu'ş-şart; tekit nun'u birleşmiş fiili muzari., mef'ul — ikinci mef'ul, ismi mevsul — sıla; fiil cümlesi

﴿ 94 ﴾ رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

(Ya) Rabbi — o halde beni kılma — toplumun içinde — zalim

nida harfi mahzuf münada — rabıta+ cevâbü'ş-şart; emr-i hazır; nehiy ve cezm h., fiili muzari, nunu vikaye, mef'ul — harfi cer, mecrur isim — sıfat,

93 - 94. De ki: "Rabbim! Onların tehdit olundukları şeyi bana mutlaka göstereceksen, o halde beni zalim toplumun içinde kılma (bulundurma).

﴿ 95 ﴾ وَ إِنَّا عَلَى أَنْ نُرِيَكَ مَا نَعِدُهُمْ لَقَادِرُونَ

Doğrusu biz — sana göstermeye — onlara vadettiğimiz şeyi — kadiriz

tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi — h. cer — masdarı müevvel cer mah.; masdar ve nasb h., fiili muzari, mef'ul — ikinci mef'ul, ismi mevsul — sıla; muzari fiil mef'ul — tekid lamı, (إِنْ)'nin haberi — atıf h.

95. Doğrusu Biz onlara vadettiğimizi sana göstermeye kadiriz. **96**. Kötülüğü en iyi ile sav. Onların vasıflandırmalarını Biz daha iyi biliriz.

﴿ 96 ﴾ وَ قُلْ رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ

De ki — Rabbim — Sığınırım — sana — şeytanların — vesveselerinden

emir fiili — nida harfi mahzuf münada — fiili muzari+fâil — h. cer, masdar h. — muzafun ileyh

وَ أَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَنْ يَحْضُرُونِ

ve — Sığınırım — sana — Rabbim — onların — bana gelmelerinden

atıf h. — fiili muzari+fâil — h. cer, masdar h. — nida harfi mahzuf münada — h. cer, masdar h. — fiili muzari, nunu vikaye, ye'l mütekellim

﴿ 97 ﴾ حَتَّى إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ

sonra — ne zaman — geldi — birine — onlardan — ölüm — dedi — Rabbim — beni geri gönder

ibtidaiye h. — zarf — fiili mazi — fail — muzafun ileyh — fail — fiili mazi — nida harfi mahzuf münada — fiili emir, nunu vikaye, ye'l mütekellim

﴿ 98 ﴾ لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا

Olur ki — ben — yapayım — iyi bir iş — geride bıraktığım — hayır — o — bir sözdür — o — onun — söyleyicisi

tekid lamı, (إِنْ)'nin haberi — fiili muzari — fail — mef'ul bih — h. cer, mecrur isim — sıla; mazi fiil — ردع ve زجر h. — tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi — mübteda — haber — muzafun ileyh — fail

وَ مِنْ وَرَائِهِمْ بَرْزَخٌ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ

ve — onların — arkalarında — bir engel — vardır — ne zamana kadar — günü — diriltilecekleri

atıf h. — h. cer, mecrur isim — mübteda — haber — h. cer, mecrur isim — muzafun ileyh — fiili muzari, nâibu fail

97 - 98 - 99 - 100. Ölüm onlardan birine geldiği zaman, dedi: Rabbim! Beni geri gönder. Olur ki geride bıraktığım (dünya)da iyi bir iş yapayım. Hayır, o onun söyleyicisidir. Onların arkalarında bir engel vardır, ne zamana kadar diriltilecekleri günü.

﴿ 99 ﴾ فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَ لَا يَتَسَاءَلُونَ

Artık — ne zaman — üflendi — sura — artık — nesepler — onlar arasında — o gün — ve — birbirlerine sormazlar

ibtidaiye h. — zarf — fiili mazi, nâibu fail — h. cer, mecrur isim — fiili mazi — fail — h. cer, mecrur isim — muzafun ileyh — atıf h. — fiili muzari

﴿ 100 ﴾ فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

Artık — kimin — ağır gelirse — tartıları — işte onlar — onlar — kurtuluşa erenler

fail — fiili mazi — muzafun ileyh — fa'l — mübteda — mübteda — haber — haber

99 - 100. Artık sura üflendiği zaman, onlar arasında nesepler o gün ve birbirlerine sormazlar. Artık kimin tartıları ağır gelirse işte onlar kurtuluşa erenler.

﴿ 97 ﴾ أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ ﴿ 98 ﴾ وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَنْ يَحْضُرُونِ

أَعُوذُ	بِكَ	مِنْ	هَمَزَاتِ	الشَّيَاطِينِ	Bana gelmelerinden	Rabbim	Sana	sığınırım	
sığınırım	Sana	vesveselerinden	Şeytanların		masdar ve nasb h., fiili muzari+fâil (cemi vâvı), mef'ul	nida harfi mahzuf münada	car-mecrur	fiili muzari	atıf h.
fiili muzari	car-mecrur	harfi cer, mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh						

97. De ki: "Rabbim! Şeytanların vesveselerinden Sana sığınırım." **98**. "Rabbim! Bana gelmelerinden (yanımda bulunmalarından) Sana sığınırım. "

﴿ 99 ﴾ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ

حَتَّىٰ	إِذَا جَاءَ	أَحَدَهُمُ	الْمَوْتُ	قَالَ	رَبِّ	ارْجِعُونِ	Nihayet
Beni döndür	Rabbim	der	ölüm	onlardan birine	gelince		ibtida h.
emir fiili, fail, nunu vikaye	nida harfi mahzuf münada	cevâbü'ş-şart; fiili mazi	fail	mef'ul	şart ve zaman zarfı, fiilu'ş-şart; fiili mazi		

لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا ۖ إِنَّهَا

لَعَلِّي	أَعْمَلُ	صَالِحًا	فِيمَا	تَرَكْتُ	كَلَّا ۖ	إِنَّهَا
belki ben	işlerim	iyi iş	hususlarda	terkettiğim	Hayır	Doğrusu bu
terecci ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi	(لَعَلَّ)'nin haberi, muzari fiil	mef'ul	harfi cer, ismi mevsul	sıla; fiil cüm. fiili mazi, fail	zecr (kınama) h.	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi

﴿ 100 ﴾ كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا ۖ وَمِنْ وَرَائِهِمْ بَرْزَخٌ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ

كَلِمَةٌ	هُوَ	قَائِلُهَا ۖ	وَ	مِنْ وَرَائِهِمْ	بَرْزَخٌ	إِلَىٰ يَوْمِ	يُبْعَثُونَ	
bir sözdür	onun	söylediği		arkalarından	bir engel vardır	güne kadar	diriltilecekleri	
(إِنَّ)'nin haberi	mübteda	haber	hal vavı	haber mukaddem, şibhi cümle	mübteda muahhar	harfi cer, mecrur isim, muzaf	meçhul fiili muzari+nâibi fail	
(كَلِمَةٌ)'ün sıfatı; isim cümlesi		hal; isim cümlesi						

99-100. Onlardan birine ölüm gelince: "Rabbim! Beni döndür (dünyaya geri çevir), belki ben, terkettiğim hususlarda iyi iş işlerim (yapmam gerekip de terkettiklerimi tamamlarım)" der. Hayır; doğrusu bu onun söylediği bir sözdür (kendi lafıdır, boş sözdür). Tekrar diriltilecekleri güne kadar arkalarından bir engel vardır (bu engel onları geriye dönmekten alıkoyar).

﴿ 101 ﴾ فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَلَا يَتَسَاءَلُونَ

فَإِذَا نُفِخَ	فِي الصُّورِ	فَلَا	أَنْسَابَ	بَيْنَهُمْ	يَوْمَئِذٍ	وَ	لَا يَتَسَاءَلُونَ	
üflendiği zaman	Sura	artık yoktur	hiç bir soy bağı	aralarında	o gün	ve	birbirlerine de soramazlar	
başlama h., şart ismi, meçhul fiili muzari	harfi cer, mecrur isim	rabıta, en-nafiye li'l-cins	(لَا)'nın ismi	(لَا)'nın haberi, şibhi cümle	zaman zarfı	atıf h.	nefy-i istikbal; nefiy h., fiili muzari+fâil	

101. Sura üflendiği zaman, o gün, aralarında hiçbir soy bağı yoktur (dünyadaki yakınlıkları fayda vermez) ve birbirlerine (de bir şey) soramazlar.

﴿ 102 ﴾ فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

فَمَنْ	ثَقُلَتْ	مَوَازِينُهُ	فَأُولَٰئِكَ	هُمُ	الْمُفْلِحُونَ
O zaman kimin	ağır gelirse	tartıları	İşte onlar		kurtuluşa ermiş olanlardır
atıf h., mübteda, cezmeden şart ismi	fiilu'ş-şart; fiili mazi	fail	rabıta (bağlaç)+ cevabü'ş-şart; isim cümlesi; mübteda	fasıl zamiri	haber
(مَن)'nin mübtedasının haberi: şart ve cevap cümleleri					

102. O zaman kimin tartıları ağır gelirse, işte onlar kurtuluşa ermiş olanlardır.

﴿ 103 ﴾ وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْلِمُونَ

وَمَنْ	خَفَّتْ	مَوَازِينُهُ	فَأُولَٰئِكَ	الَّذِينَ	خَسِرُوا	أَنْفُسَهُمْ	بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْلِمُونَ		
hafif gelenler	tartıları	işte onlar	kimselerdir	yazık eden	kendilerine				
atıf h., mübteda, cezmeden şart ismi	fiilu'ş-şart; fiili mazi	fail	rabıta (bağlaç)+ cevabü'ş-şart; isim cümlesi; mübteda+..	haber, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm., fail	mef'ul	harfi cer, mecrur isim	ikinci haber	
(مَن)'nin mübtedasının haberi: şart ve cevap cümleleri									

103. Kimin tartıları ağır gelirse, işte onlar, kendilerine yazık edenlerdir, cehennemde temellidirler.

﴿ 104 ﴾ تَلْفَحُ وُجُوهَهُمُ النَّارُ وَهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ

تَلْفَحُ	وُجُوهَهُمُ	النَّارُ	وَ	هُمْ	فِيهَا	كَالِحُونَ
yalar	yüzlerini	Ateş			suratları asık bir halde	
fiili muzari	mef'ul	fail	hal vavı	mübteda	car-mecrur	haber
(خَالِدُونَ)'deki zamirden hal; fiil cümlesi				hal; isim cümlesi		

104. Ateş onların yüzlerini yalar, (gam ve hüzünden dolayı) suratları asık bir haldedirler.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 347 ≻

(23 / MÜ'MİNUN, 90 – 91 - 92):

(بَلْ): bilakis, halbuki, evet (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا ب): (mehmuz ve nâkıs fiil) getirdi (اَلْوَلَدُ ج اَوْلَادٌ): evlat, çocuk

(اَلْكَاذِبُ ج كَاذِبُونَ): (ism-i fâil) yalancı, düzmeci (اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftiâl bâbı) yaptı, husule getirdi/ edindi

(خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı, eşsiz ve yoktan varetti, şekil verdi [(سُبْحَانَ ، سَبَّحَ يُسَبِّحُ]: tesbih, tenzih ve takdis etti

(عَلاَ يَعْلُو عُلُوًّا): (nâkıs fiil) üstün geldi, üstün gelmeye çalıştı/ yüksek oldu, yükseldi (ذَهَبَ يَذْهَبُ ذَهَابًا): gitti

(وَصَفَ يَصِفُ وَصْفًا): (misal fiil) vasıflandırdı/ anlattı/ niteledi/ sıfat verdi / sıfatlandı (بَعْضُ): bir kısım, bazı, biri

[(اَلْعَالِمُ ، عَلِمَ يَعْلَمُ]: (ism-i fâil) bilen (أَشْرَكَ يُشْرِكُ إِشْرَاكًا): (if'al bâbı) (Allah'a) ortak koştu

[(اَلشَّهَادَةُ ، شَهِدَ يَشْهَدُ]: (masdar) görünen, şahitlik etme (تَعَالَى يَتَعَالَى): (tefâul bâbı) yükseldi, yüce oldu, yüceldi

(23 / MÜ'MİNUN, 93 – 94 – 95 - 96):

(أَرَى يُرِي إِرَائَةً): (nâkıs ve mehmuz fiil, if´al bâbı) gösterdi (وَعَدَ يَعِدُ وَعْدًا): (misal fiil) vaad etti, söz verdi

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): icad etti, kıldı, yarattı, çevirdi, hükmetti (اَلْقَادِرُ ج قَادِرُونَ): (ism-i fâil) güç yetiren, kadir olan

(دَفَعَ يَدْفَعُ دَفْعًا): defetti, bertaraf etti/ sevketti/ verdi/ müdafada bulundu [(اَلْاَعْلَمُ ، عَلِمَ يَعْلَمُ]: (ism-i tafdîl) daha iyi bilen, en iyi bilen

[(اَلْاَحْسَنُ ، حَسُنَ يَحْسُنُ]: (ism-i tafdîl) en güzel, daha güzel (اَلسَّيِّئَةُ ج سَيِّئَاتٌ): büyük küçük her türlü günah, kötülük

(وَصَفَ يَصِفُ وَصْفًا): (misal fiil) anlattı/ vasıflandırdı/ sıfatladı, niteledi/ sıfatlandı

(23 / MÜ'MİNUN, 97 – 98 – 99 - 100):

(عَاذَ يَعُوذُ عَوْذًا): (ecvef fiil) sığındı (اَلْهَمْزَةُ ج هَمَزَاتٌ): dürtükleme, vesvese(حَضَرَ يَحْضُرُ حُضُورًا): hazır oldu, bulundu, geldi

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) geldi (اَلْاَحَدُ): bir, tek [(اَلْمَوْتُ ، مَاتَ يَمُوتُ]: ölüm, ölme

(رَجَعَ يَرْجِعُ رَجْعًا): döndü (أَرْجَعَ يُرْجِعُ إِرْجَاعًا): (if'al bâbı) döndürdü, iade etti (لَعَلَّ): umulur ki, belki, ta ki, için, diye

(عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi (بَعَثَ يَبْعَثُ بَعْثًا): diriltti, gönderdi, uyandırdı

(تَرَكَ يَتْرُكُ تَرْكًا): terketti, bıraktı (اَلْكَلِمَةُ ج كَلِمَاتٌ): kelam, söz, ilahi hüküm (اَلْوَرَاءُ): arka, arkasında

(كَلاَّ): hayır, asla, sizin sandığınız gibi değil, (daha önce sözü geçmiş olan birşeyi kesinlikle red için söylenir)

[(اَلْقَائِلُ ، قَالَ يَقُولُ]: (ism-i fâil) sözcü, diyen, söyleyen (اَلْبَرْزَخُ ج بَازِخٌ): berzah, aralık, fasıla; engel, perde

(23 / MÜ'MİNUN, 101 - 102 – 103 – 104):

(نَفَخَ يَنْفَخُ نَفْخًا): üfledi (اَلصُّورُ): sur, borazan, İsrafil a.s.'ın borusu (اَلنَّسَبُ ج اَنْسَابٌ): akrabalık, soy bağı, nesep

(بَيْنَ): (zarf) arasında (يَوْمَئِذٍ): o gün (تَسَاءَلَ يَتَسَاءَلُ تَسَاؤُلاً): (tefâul bâbı) birbirine sordu, soruşturdu, diledi

(ثَقُلَ يَثْقُلُ ثِقَلاً): ağır oldu, racih geldi (اَلْمُفْلِحُ ج مُفْلِحُونَ): (ism-i fâil) kazanan, felaha eren, kurtuluşa eren

(خَفَّ يَخِفُّ خَفًا): (muzaaf fiil) hafif oldu, yeğni geldi (خَسِرَ يَخْسَرُ خَسْرًا): zarar etti, ziyana uğradı, zayi etti

(اَلْمِيزَانُ ج مَوَازِينُ): mizan, terazi yahut gram yahut da tartılan veya tartıya gelebilecek değerde olanlar yahut değerli olanlar

(اَلْخَالِدُ ج خَالِدُونَ): (ism-i fâil) bekası devam eden, kalıcı olan (لَفَحَ يَلْفَحُ لَفْحًا): (ateş) yüzüne çarptı, yüzünü yaladı

(اَلْوَجْهُ ج وُجُوهٌ): yüz/ mecazen zat/ başlangıç/ yön

(اَلْكَالِحُ ج كَالِحُونَ): (ism-i fâil) (gam ve hüzünden dolayı) çehresini ekşiten, suratını asan (اَلنَّارُ ج نِيرَانٌ): ateş

≺ CÜZ: 18, KUR'ÂN SAYFASI: 348 (MÜ'MİNUN: 105 – 118) ≻

﴿ 105 ﴾ أَ لَمْ تَكُنْ آيَاتِي تُتْلَى عَلَيْكُمْ فَكُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ

أَ	لَمْ تَكُنْ	آيَاتِي	تُتْلَى	عَلَيْكُمْ	فَكُنْتُمْ	بِهَا	تُكَذِّبُونَ
soru h.	cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., nâsih fiili muzari	(تَكُنْ)'un ismi	meçhul fiili muzari cümlesi	size car-mecrur	atıf h., fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	car-mecrur, (تُكَذِّبُونَ) ile bağlantılı	(كَانَ)'nin haberi, fiil cümlesi
değil mi		ayetlerim	okunuyor	size	akabinde siz de onları yalanlıyordunuz		

105. (Allah): "Ayetlerim size okunuyor akabinde siz de onları yalanlıyordunuz değil mi?" der.

﴿ 106 ﴾ قَالُوا رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَ كُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ

قَالُوا	رَبَّنَا	غَلَبَتْ	عَلَيْنَا	شِقْوَتُنَا	وَ	كُنَّا	قَوْمًا	ضَالِّينَ
derler	nida harfi mahzuf münada	galib geldi	Bize car-mecrur	bedbahtlığımız fail	; atıf h.	olmuştuk fiili mazi, nâsih (كَانَ)'nin ismi	bir toplum (كَانَ)'nin haberi	sapık sıfat

106. "Rabbimiz! Bize bedbahtlığımız galib geldi; sapık bir toplum olmuştuk. " derler:

﴿ 107 ﴾ رَبَّنَآ أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ

رَبَّنَآ	أَخْرِجْنَا	مِنْهَا	فَإِنْ	عُدْنَا	فَإِنَّا	ظَالِمُونَ
Rabbimiz nida harfi mahzuf münada	Bizi çıkar emir fiili, mef'ul	buradan car-mecrur	dönersek atıf h., cezmeden şart ismi	fiilu'ş-şart; mazi fiil cüm.,fail	doğrusu rabıta,:tekid ve nasb h. (إِنَّ)'nin ismi	haksızlık etmiş oluruz (إِنَّ)'nin haberi

cevâbü'ş-şart; isim cümlesi

107. "Rabbimiz! Bizi buradan çıkar, tekrar (günaha) dönersek, doğrusu haksızlık etmiş oluruz. "

﴿ 108 ﴾ قَالَ اخْسَؤُوا فِيهَا وَ لَا تُكَلِّمُونِ إِنَّهُ كَانَ فَرِيقٌ مِنْ عِبَادِي يَقُولُونَ

قَالَ	اخْسَؤُوا	فِيهَا	وَ	لَا تُكَلِّمُونِ	إِنَّهُ	كَانَ	فَرِيقٌ	مِنْ عِبَادِي	يَقُولُونَ
der fiili mazi	sinin emir fiili,fail	orada car-mecrur	atıf h.	Benimle konuşmayın nehy-i hazır; nehiy ve cezm h.,fiili muzari+fâil	Doğrusu tekid ve nasb h. (ه):(إِنَّ)'nin ismi	idi nâsih fiili mazi	bir topluluk (كَانَ)'nin ismi, mevsuf	kullarımdan (فَرِيقٌ)'nin sıfatı; şibhi cümle; h. cer+ mecrur isim (muzaf+ muz.ileyh)	diyor (كَانَ)'nin haberi, muzari fiil cüm.

(إِنَّ)'nin haberi; ..(كَانَ) fiil cümlesi ref mah.

﴿ 109 ﴾ رَبَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا وَ ارْحَمْنَا وَ أَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ۚ

رَبَّنَا	آمَنَّا	فَاغْفِرْ	لَنَا	وَ	ارْحَمْنَا	وَ	أَنْتَ	خَيْرُ	الرَّاحِمِينَ ۚ
Rabbimiz nida harfi mahzuf münada (muzaf+muzafun ileyh	İman ettik fiili mazi, fail	artık bağışla rabıta, emir fiili	bizi car-mecrur	atıf h.	bize merhamet et emir f., mef'ul	hal vavı	Sen hal; mübteda	en iyisisin haber, muzaf	merhamet edenlerin muzafun ileyh,

108. Allah: "Sinin orada! Benimle konuşmayın." der. **109**. Kullarımdan bir topluluk: "Rabbimiz! İman ettik, artık bizi bağışla, bize merhamet et. Sen merhamet edenlerin en iyisisin" diyordu.

﴿ 110 ﴾ فَاتَّخَذْتُمُوهُمْ سِخْرِيًّا حَتَّى أَنْسَوْكُمْ ذِكْرِي وَ كُنْتُمْ مِنْهُمْ تَضْحَكُونَ

فَاتَّخَذْتُمُوهُمْ	سِخْرِيًّا	حَتَّى	أَنْسَوْكُمْ	ذِكْرِي	وَ	كُنْتُمْ	مِنْهُمْ	تَضْحَكُونَ
onları ediniyordunuz atıf h., fiili mazi, fail, işba h., mef'ul	alay konusu ikinci mef'ul	nihayet gaye ve ibtida h.	size unutturdu fiili mazi, fail, mef'ul	Beni anmayı ikinci mef'ul	atıf h.	idiniz fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	Onlara car-mecrur (تَضْحَكُونَ) ile bağlantılı	gülüyor (كَانَ)'nin haberi, muzari fiil cümlesi

110. Siz (ise) onları alay konusu ediniyordunuz. (Bütün bunlar) size Beni anmayı unutturdu. Onlara gülüyordunuz.

﴿ 111 ﴾ إِنِّي جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا أَنَّهُمْ هُمُ الْفَائِزُونَ

إِنِّي	جَزَيْتُهُمُ	الْيَوْمَ	بِمَا	صَبَرُوا	أَنَّهُمْ	هُمُ	الْفَائِزُونَ
Doğrusu ben tekid ve nasb h. (إِنَّ)'nin ismi	onları mükafatlandırdım (إِنَّ)'nin haberi, mazi f. fail, mef'ul	bugün zaman zarfı	Sabretmeleri sebebiyle harfi cer, masdar h.	fiili mazi, fail	şüphesiz tekid ve nasb h. (أَنَّ)'nin ismi	onlar fasıl zamiri	kurtulanlardır (أَنَّ)'nin haberi,

(جَزَيْتُهُمُ)'ün ikinci mef'ulü; isim cüm.

111. Sabretmeleri sebebiyle bugün onları mükafatlandırdım. Şüphesiz onlar kurtulanlardır" (der).

﴿ 112 ﴾ قَالَ كَمْ لَبِثْتُمْ فِي الْأَرْضِ عَدَدَ سِنِينَ

قَالَ	كَمْ	لَبِثْتُمْ	فِي الْأَرْضِ	عَدَدَ	سِنِينَ
der fiili mazi	kaç (yıl) zaman zarfı, soru ismi	kaldınız fiili mazi, fail	Yeryüzünde harfi cer, mecrur isim	sayısı olarak temyiz, muzaf	yıl muzafun ileyh

112. (Allah onlara): "Yıl sayısı olarak yeryüzünde kaç (yıl) kaldınız" der.

﴿ 113 ﴾ قَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ فَاسْأَلِ الْعَادِّينَ

derler	kaldık	Bir gün	veya	günün bir kısmı		artık sor	sayanlara
fiili mazi, fail	fiili mazi, fail	zaman zarfı	atıf h.	muzafun ileyh	matuf, muzaf	atıf h., emir f.	mef'ul

113. "Bir gün veya günün bir kısmı kaldık, artık sayanlara sor" derler.

﴿ 114 ﴾ قَالَ إِنْ لَبِثْتُمْ إِلاَّ قَلِيلاً لَوْ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

der	kalmadınız		başka	az (bir süreden)	keşke	sizler	olsaydınız	biliyor
fiili mazi	nefiy h.	fiili mazi, fail	istisna h.	mef'ulü mutlak nâibi	şart h.	tekid ve nasb h.+ (أَنَّ)'nin ismi	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كُنْتُمْ)'ün haberi, fiil cümlesi

(أَنَّ)'nin haberi, fiil cümlesi

﴿ 115 ﴾ أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لاَ تُرْجَعُونَ

mi sandınız	Sizi yarattığımızı		boşuna	ve		Bize	döndürülmeyeceğinizi
soru h., atıf h., fiili mazi, fail	fiili mazi, fail, mef'ul	hasr edatı	hal	atıf h.	tekid ve nasb h. (أَنَّ)'nin ismi	car-mecrur	nefy-i istikbal; nefiy h., meçhul fiili muzari+nâibi fail

(حَسِبْتُمْ) fiilinin mef'ulü, masdar-ı müevvel

114 - 115. (Allah): "Az bir süreden başka kalmadınız (çok az kaldınız), keşke bilseydiniz! Sizi boşuna yarattığımızı ve Bize döndürülmeyeceğinizi mi sandınız?" der.

﴿ 116 ﴾ فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ

çok yücedir	Allah	hükümdar	Gerçek	yoktur	tanrı	başka	O'ndan	Rabbidir	arşın	şerefli
atıf h., fiili mazi	fail	sıfat	ikinci sıfat	en-nafiye li'l-cins	(لاَ)'nın ismi	istisna h.	bedel (mahzuf haberin müstetir zamirine)	sıfat, {(هُوَ)'den bedel de denmiştir}, muzaf	muz afun iley h	sıfat

116. Gerçek hükümdar olan Allah yücedir. O, şerefli arşın Rabbi'nden başka tanrı yoktur.

وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لاَ بُرْهَانَ لَهُ بِهِ

Hakkında	Ona dair	hiçbir delil bulunmadığı halde		başka	bir tanrıya	Allah'la beraber	dua ederse	Kim	
car-mecrur	(لاَ)'nın haberi	(لاَ)'nın ismi	en-nâfiye li'l-cins (cinsini nefyeden lâ)	sıfat	mef'ul	mekan zarfı, muzaf, (اللَّهِ): muz.ileyh	fiilu'ş-şart, illet harfinin düşmesiyle meczum f. muzari	mübteda, cezmeden şart ismi	başla-ma h.

(إِلَهًا)'in ikinci sıfatı; (لا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ) cümlesi

﴿ 117 ﴾ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ ط إِنَّهُ لاَ يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ

Artık ancak	O'nun hesabı	katındadır	Rabbinin		doğrusu	kurtuluşa ermezler	inkar edenler
rabıta + cevâbü'ş-şart; isim cümlesi, hasr edatı	mübteda	mekan zarfı	muzafun ileyh, (ه):muzafun ileyh		tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	nefiy h., (يُفْلِحُ):fiili muzari	fail

(إِنَّ)'nin haberi; nefy-i istikbal fiil cümlesi

(حِسَابُ) mübtedasının haberi; şibhi cümle, şart ve cevab cümleleri (مَنْ) mübtedasının haberidir

117. Hakkında ona dair hiçbir delil bulunmadığı halde kim Allah'la beraber başka bir tanrıya dua ederse, artık onun hesabı Rabbinin katındadır. İnkar edenler doğrusu kurtuluşa ermezler.

﴿ 118 ﴾ وَقُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ

De ki	Rabbim	Bağışla	,	merhamet et	,	Sen	en iyisisin	merhamet edenlerin
emir fiili	nida harfi hazfedilmiş münada	emir fiili	atıf h.	emir fiili	atıf h.	mübteda	haber, muzaf	muzafun ileyh

118. De ki: "Rabbim! Bağışla, merhamet et, Sen merhamet edenlerin en iyisisin. "~

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 348 ≻

(23 / MÜ'MİNUN, 105 - 106 – 107):

(تَلاَ يَتْلُو تِلاَوَةً): (nâkıs fiil) kıraat etti, okudu (كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il bâbı) inkâr etti, yalanladı, yalan isnad etti

(غَلَبَ يَغْلِبُ غَلْبًا): galip geldi, yendi, üstün geldi (اَلضَّالُّ ج ضَالُّونَ): (ism-i fâil) sapık, doğru yolu bulamayan

[(اَلشِّقْوَةُ ‹شَقِيَ يَشْقَى›]: (masdar) sapıklık, fesad-ı nefis (bozuk ahval), bedbahtlık (أَخْرَجَ يُخْرِجُ إِخْرَاجًا): (if'al bâbı) çıkardı

(عَادَ يَعُودُ عَوْدًا): (ecvef fiil) döndü (اَلظَّالِمُ ج ظَالِمُونَ): (ism-i fâil) zulmeden, haksızlık eden

(23 / MÜ'MİNUN, 108 – 109 - 110):

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef fiil) dedi, söyledi (خَسَأَ يَخْسَأُ خُسُوءًا): (mehmuze'l lam) uzak oldu, sindi, kovuldu

(كَلَّمَ يُكَلِّمُ تَكْلِيمًا): (tef'il bâbı) konuştu/ yaraladı, cerh etti (اَلْفَرِيقُ ج فُرُوقٌ): fırkadan daha büyük topluluk, zümre, güruh

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef fiil) dedi, söyledi (اَلْعَبْدُ د عِبَادٌ): kul, köle (آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانًا): (if'al b.) iman etti, emin kıldı

(غَفَرَ يَغْفِرُ غُفْرَانًا): mağfiret etti, bağışladı (رَحِمَ يَرْحَمُ رَحْمَةً): merhamet etti, acıdı (اَلْخَيْرُ): (ism-i tafdîl) daha hayırlı, en hayırlı

(اَلرَّاحِمُ ج رَاحِمُونَ): (ism-i fâil) merhamet eden, acıyan (اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftiâl bâbı) edindi/ yaptı, ortaya koydu

[(اَلسِّخْرِيُّ ‹سَخِرَ يَسْخَرُ›]: alay konusu yapmak (ضَحِكَ يَضْحَكُ ضِحْكًا مِنْ): alay etti, gülüştü

(أَنْسَى يُنْسِي إِنْسَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı) unutturdu,terkettirdi,hatırlatmadı,hatırdan çıkarttı

(23 / MÜ'MİNUN, 111 – 112 – 113):

(جَزَى يَجْزِي جَزَاءً): (nâkıs fiil) karşılığını verdi (صَبَرَ يَصْبِرُ صَبْرًا): sabretti (اَلسَّنَةُ ج سِنُونَ): sene, yıl/ kuraklık, kıtlık

(اَلْفَائِزُ ج فَائِزُونَ): (ism-i fâil) kurtulan, kurtuluşa eren, kazanan (اَلْعَدَدُ ج أَعْدَادٌ): adet, miktar, sayı

(لَبِثَ يَلْبَثُ لُبْثًا): kaldı/ ikamet etti/ gecikti/ dayandı/ karşı koydu/ durdu (بَعْضَ): bir kısım, bazı, biri, birileri

(سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuze'l ayn) sordu, istedi, hesaba çekti (اَلْعَادُّ ج عَادُّونَ): (ism-i fâil) sayan, hesaplayan

(23 / MÜ'MİNUN, 114 – 115 - 116):

(لَبِثَ يَلْبَثُ لُبْثًا): kaldı/ ikamet etti/ gecikti/ dayandı/ karşı koydu/ durdu (اَلْقَلِيلُ ج قَلِيلُونَ): az, azınlık

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (حَسِبَ يَحْسَبُ حِسْبَانًا): zannetti, varsaydı [(اَلْعَبَثُ ‹عَبِثَ يَعْبَثُ›]: boş, lüzumsuz

(خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı, eşsiz ve yoktan varetti (رَجَعَ يَرْجِعُ رَجْعًا): döndürdü, iade etti

(تَعَالَى يَتَعَالَى): (tefâul bâbı) yükseldi, yüce oldu, yüceldi (اَلْمَلِكُ ج مُلُوكٌ): (Esma-i ilahiyeden) sultan, hükümdar, melik

(اَلْعَرْشُ ج عُرُوشٌ): arş, dam, çatı, çardak, tavan (اَلْكَرِيمُ ج كِرَامٌ): şerefli, nimetlendiren/ sevgi gösteren/ güzel

(23 / MÜ'MİNUN, 117 - 118):

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nâkıs f.) ibadet etti/ davet etti/ dua etti/ teşvik etti/ yardım istedi/ isimlendirdi (عِنْدَ): yanında, katında

(اَلْآخَرُ ج آخَرُونَ): diğeri, öteki (اَلْبُرْهَانُ): bürhan: apaçık, mufassal huccet (أَفْلَحَ يُفْلِحُ إِفْلاَحًا): (if'al b.) kazandı, felaha erdi

[(اَلْحِسَابُ ‹حَاسَبَ يُحَاسِبُ›]: (masdar) muhasebe, hesap (اَلْكَافِرُ ج كَافِرُونَ): (ism-i fâil) kâfir, inkârcı, inanmayan

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef f.) dedi, söyledi (غَفَرَ يَغْفِرُ غُفْرَانًا): mağfiret etti, bağışladı (رَحِمَ يَرْحَمُ رَحْمَةً): merhamet etti, acıdı

(اَلْخَيْرُ): (ism-i tafdîl) daha hayırlı, en hayırlı, en iyi (اَلرَّاحِمُ ج رَاحِمُونَ): (ism-i fâil) merhamet eden, acıyan

سورة النور (24)

(NUR (Işık, aydınlık) SÛRESİ)

(Medine'de inmiştir. 64 ayettir.)

≺ CÜZ: 18, KUR'ÂN SAYFASI: 349 - 358 ≻

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmân, Rahîm Allah'ın adıyla

سُورَةٌ	أَنْزَلْنَاهَا	وَ	فَرَضْنَاهَا	وَ	أَنْزَلْنَا	فِيهَا
bir suredir	bizim indirdiğimiz		farz kıldığımız		indirdik	onda
(هٰذِهِ) olarak takdir edilen mahzuf mübtedanın haberi	sıfat; mazi fiil cümlesi		fiili mazi, fail, mef'ul	atıf h.	fiili mazi, fail	car-mecrur

آيَاتٍ	بَيِّنَاتٍ	لَعَلَّكُمْ	تَذَكَّرُونَ	﴿ 1 ﴾
ayetler	apaçık	Belki siz	düşünüp öğüt alırsınız	
mef'ul	sıfat	terecci h., (لَعَلَّ) 'nin ismi	(لَعَلَّ) 'nin haberi	

1. (Bu), Bizim indirdiğimiz ve (hükümlerini) farz kıldığımız bir suredir. Onda apaçık ayetler indirdik. Belki düşünüp öğüt alırsınız.

الزَّانِيَةُ	وَ	الزَّانِي	فَاجْلِدُوا	كُلَّ	وَاحِدٍ	مِنْهُمَا	مِئَةَ	جَلْدَةٍ ص
zina eden kadın	ve	zina eden erkeğin	vurun	herbirine		ikisinden	yüz	değnek
mübteda	atıf h.	matuf	rabıta, emir fiili, fail	muzafun ileyh	mef'ul, muzaf	(وَاحِدٍ)'in sıfatı	mef'ulü mutlak nâibi, muzaf	muzafun ileyh

وَ	لَا تَأْخُذْكُمْ	بِهِمَا	رَأْفَةٌ	فِي دِينِ	اللَّهِ	إِنْ	كُنْتُمْ	تُؤْمِنُونَ
	sizi almasın	o ikisine	şefkat	dini konusunda	Allah'ın		idiyseniz	inanıyor
atıf h.	nehy-i gâib; nehiy ve cezm h., fiili muzari, mef'ul	car-mecrur	fail	harfi cer, mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh	cezmeden şart h.	fiilu'ş-şart; nâsih fiili mazi (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi, fiil c.

﴿ 2 ﴾	مِنَ الْمُؤْمِنِينَ	طَائِفَةٌ	عَذَابَهُمَا	لْيَشْهَدْ	وَ	الْآخِرِ ج	الْيَوْمِ	وَ	بِاللَّهِ
	inananlardan	bir topluluk	onların azabına	şahit olsun		ahiret	gününe	ve	Allah'a
	harfi cer, mecrur isim	fail	mef'ul	emr-i gâib; lâmu'l emr, fiili muzari	atıf h.	sıfat	matuf	atıf h	harfi cer, mecrur isim

2. Zina eden kadın ve erkeğin ikisinden herbirine yüz değnek vurun. Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsanız, Allah'ın dini konusunda o ikisine şefkat (duygusu) sizi almasın. Onların azabına (ceza görmesine), inananlardan bir topluluk da şahit olsun.

الزَّانِي	لَا يَنْكِحُ	إِلَّا	زَانِيَةً	أَوْ	مُشْرِكَةً ز	وَ	الزَّانِيَةُ	لَا يَنْكِحُهَا
Zina eden erkek	evlenmez	başkasıyla	zina eden bir kadından	veya	putperest bir kadından		Zina eden kadını	nikahlamaz
mübteda	nefy-i istikbal; nefiy h., fiili muzari	istisna h.	mef'ul	atıf h.	matuf	atıf h.	mübteda	nefy-i istikbal; nefiy h., fiili muzari, mef'ul

﴿ 3 ﴾	عَلَى الْمُؤْمِنِينَ	ذٰلِكَ	حُرِّمَ	وَ	مُشْرِكٌ ج	أَوْ	زَانٍ	إِلَّا
	müminlere	Bu	yasak edilmiştir		putperest bir erkekten	veya	zina eden bir erkekten	ancak
	harfi cer, mecrur isim	nâibi fail, işaret ismi	meçhul fiili mazi	başlama h.	matuf	atıf h.	fail	istisna h.

3. Zina eden erkek, zina eden kadın veya putperest bir kadından başkasıyla evlenmez. Zina eden kadını da zina eden veya putperest olan bir erkekden başkası nikahlamaz. Bu, müminlere haram kılınmıştır.

وَ	الَّذِينَ	يَرْمُونَ	الْمُحْصَنَاتِ	ثُمَّ	لَمْ يَأْتُوا	بِأَرْبَعَةِ
	kimseler	zina iftirası atan	evli kadınlara	sonra	getirmeyenlere	dört
başlama h.	mübteda, ismi mevsul	sıla; fiil cüm.	mef'ul	atıf h.	cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., fiili muzari, fail	car-mecrur, muzaf

شُهَدَآءَ	فَاجْلِدُوهُمْ	ثَمَانِينَ	جَلْدَةً	وَ	لَا تَقْبَلُوا	لَهُمْ
şahit	İşte onlara vurun	seksen	değnek	;	kabul etmeyin	onların
muzafun ileyh (nekra gayri munsarif kalıbı, esre yerine fethalı)	rabıta, haber; emir fiili cümlesi	mef'ulü mutlak nâibi	temyiz	atıf h.	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h, f. muzari, , fail	car-mecrur

﴿ 4 ﴾	الْفَاسِقُونَ ۙ	هُمُ	أُولَٰئِكَ	وَ	أَبَدًا ۚ	شَهَادَةً
	açıkça günah işleyenlerdir	İşte onlar		atıf h.	ebediyen	şahidliğini
	haber	fasıl zamiri	mübteda, işaret ismi		zaman zarfı	mef'ul

4. Evli kadınlara zina iftirası atanlar, sonra dört şahit getirmeyenler.. İşte onlara seksen değnek vurun; ebediyen onların şahidliğini kabul etmeyin. İşte onlar açıkça günah işleyenlerdir.

﴿ 5 ﴾	رَحِيمٌ	غَفُورٌ	اللَّهَ	فَإِنَّ	أَصْلَحُوا ۚ	وَ	ذَٰلِكَ	مِنْ بَعْدِ	تَابُوا	الَّذِينَ	إِلَّا
	çok merhamet edendir	çok bağışlayan	Allah	Doğrusu	düzelenler	ve	bundan	sonra	tevbe eden	kimseler	bundan hariçtir
	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	sebep h., tekid ve nasb h.	f. mazi, fail	atıf h.	muzafun ileyh	harfi cer, zarf, mecrur isim, muzaf	sıla; mazi fiil cüm.	müstesna, ismi mevsul	İstisna h.

5. Bundan sonra, tevbe eden ve düzelen kimseler bundan hariçtir. Doğrusu Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.

أَنْفُسُهُمْ	إِلَّا	شُهَدَآءُ	لَهُمْ	لَمْ يَكُنْ	وَ	أَزْوَاجَهُمْ	يَرْمُونَ	الَّذِينَ	وَ
kendilerinden	başka	şahidleri		olmadığı	halde	hanımlarına	zina iftirası atan	kimseler	
(شُهَدَاءُ)'den bedel	istisna h.	(يَكُنْ)'ün muahhar ismi	(يَكُنْ)'ün haber mukaddemi	cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h, nâsih fiili mazi	hal vavı	mef'ul	sıla; muzari fiil cüm.	mübteda, ismi mevsul	başlama h.

﴿ 6 ﴾	لَمِنَ الصَّادِقِينَ	إِنَّهُ	بِاللَّهِ ۙ	شَهَادَاتٍ	أَرْبَعُ	أَحَدِهِمْ	فَشَهَادَةُ
	doğru söyleyenlerden olduğuna	kendisinin	Allah'ı	şahit tutması	dört defa	herbirinin	şahidliği
	tekid lamı+ (إِنَّ)'nin haberi,	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	harfi cer, mecrur isim	muz. ileyh	(شَهَادَةُ) mübtedasının haberi, muzaf	muzafun ileyh, (هِمْ): muz. ileyh	rabıta (zaid de denmiştir), mübteda, muzaf

(شَهَادَاتٍ) masdarının mef'ulü; isim cümlesi

(الَّذِينَ) mübtedasının haberi; isim cümlesi

﴿ 7 ﴾	الْكَاذِبِينَ	مِنَ	كَانَ	إِنْ	عَلَيْهِ	اللَّهِ	لَعْنَتَ	أَنَّ	الْخَامِسَةُ	وَ
	yalancılardan		ise	eğer	kendisine	Allah'ın	laneti'nin	olduğuna	Beşincisinde	
	(كَانَ)'nin haberi, şibhi cümle		fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	cezmeden şart h.	(أَنَّ)'nin haberi	muzafun ileyh	(أَنَّ)'nin ismi, muzaf	tekid ve nasb h.	mübteda	atıf h. {i'tirad (ara cümle) h. de denmiştir}

(الْخَامِسَةَ) mübtedasının haberi: masdar-ı müevvel

6-7. Kendilerinden başka şahidleri olmadığı halde hanımlarına zina iftirası atan kimselerinin her birinin şahidliği, kendisinin doğru söyleyenlerden olduğuna Allah'ı dört defa şahit tutması (yemin etmesi), beşincisinde, eğer yalancılardan ise Allah'ın laneti'nin kendisine olmasını (ifade etmesiyle)dir.

بِاللَّهِ ۙ	شَهَادَاتٍ	أَرْبَعَ	أَنْ تَشْهَدَ	الْعَذَابَ	عَنْهَا	يَدْرَأُ	وَ
Allah adına : harfi cer, mecrur isim	şahitlikle	dört defa	şahitlik etmesi	cezayı	ondan (kadından)	kaldırır	
	muzafun ileyh	mef'ulü mutlak nâibi, muzaf	(يَدْرَأُ)'nun fâili; masdar ve nasb h., (fiili muzari,	mef'ul	car-mecrur	..(والخامسة) cümlesine matuf, fiili muzari	atıf h.

اللَّهِ	غَضَبَ	أَنَّ	الْخَامِسَةَ	وَ	﴿ 8 ﴾	لَمِنَ الْكَاذِبِينَ ۙ	إِنَّهُ
Allah'ın	gazabının	olması	Beşincisinde			yalancılardan	onun (kocasının).. olduğuna
muzafun ileyh	(أَنَّ)'nin ismi, muzaf	tekid ve nasb h.	(أَرْبَعَ)'ya matuf	atıf h.		tekid lamı+ (إِنَّ)'nin haberi, şibhi cümle	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi

(شَهَادَاتٍ) masdarının mef'ulü; isim cümlesi

عَلَيْهَا	إِنْ	كَانَ	مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿9﴾	وَ	لَوْلاَ	فَضْلُ	اللَّهِ
kendisinin üzerine	..ise eğer	o idi	doğru söyleyenlerden		olmasaydı	lutfu	Allah'ın
(أَنَّ)'nin haberi	cezmeden şart h.	cevabı mahzuf fiilu'ş-şart: fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	(كَانَ)'nin haberi, şibhi cümle	başlama h.	şart h. {imtina ve tahdid (sınırlama) h. de denmiştir}	mübteda, {(موجود) (var) olarak takdir edilen haber mahzuftur }	muzafun ileyh

﴿10﴾	حَكِيمٌ	تَوَّابٌ	اللَّهَ	أَنَّ	وَ	رَحْمَتُهُ	وَ	عَلَيْكُمْ
	Hakim	Tevvab	Allah		ve	rahmeti	ve	size
	(أَنَّ)'nin ikinci haberi, (لَوْلَا) nın (لَهَلَكْتُم) (helak olurdunuz) olarak takdir edilen cevabı mahzuf	(أَنَّ)'nin haberi	(أَنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	atıf h.	matuf	atıf h.	carmecrur

masdarı müevvel (فَضْلُ)'ya matuf

8-9. Onun (kocasının) yalancılardan olduğuna Allah adına dört defa şahitlikle şahitlik etmesi (yemin etmesi), beşincisinde, eğer o (kocası) doğru söyleyenlerden ise Allah'ın gazabının kendisi üzerine olmasını (ifade etmesi) cezayı kadından savar. **10**. Allah'ın size lutfu ve rahmeti (mevcut) olmasaydı ve Allah Tevvâb (tevbeleri kabul eden), Hakim (hikmetle iş yapan) olmasaydı (helak olurdunuz, haliniz ne olurdu?).

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 349 ≻

(24 / NUR, 1 – 2 – 3 - 4 – 5 – 6):

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al bâbı) indirdi (فَرَضَ يَفْرِضُ فَرْضًا): farz kıldı, takdir etti, beyan etti (لَعَلَّ): umulur ki, belki, ta ki, diye

(اَلْبَيِّنَةُ ج بَيِّنَاتٌ): apaçık, açıklayan, izah eden (تَذَكَّرَ يَتَذَكَّرُ تَذَكُّرًا): (tefa'ul b.) tezekkür etti, hatıra getirdi, düşündü

[(زَنَى يَزْنِي) اَلزَّانِيَةُ]: (ism-i fâil) zina yapan (اَلْوَاحِدُ): bir, tek (جَلَدَ يَجْلِدُ جَلْدًا): kamçıyla, sopayla vurdu

(اَلْمِائَةُ): yüz [(جَلَدَ يَجْلِدُ) اَلْجَلْدَةُ]: (ism-i merre) vuruş (değnek de denebilir) (اَلرَّأْفَةُ): şefkat, merhamet, acıma

(أَخَذَ يَأْخُذُ اَخْذًا): (mehmuze'l-fa) cezalandırdı / aldı (اَلدِّينُ ج اَدْيَانٌ): din, şeriat, ceza, inkıyad, bağlılık

(شَهِدَ يَشْهَدُ شَهَادَةً): hazır oldu, bulundu (اَلطَّائِفَةُ ج طَوَائِفُ): cemaat, gurup, bölük [(زَنَى يَزْنِي) اَلزَّانِيَةُ]: (ism-i fâil) zina yapan

(نَكَحَ يَنْكِحُ نِكَاحًا): nikahlandı (اَلْاَحَدُ): bir, tek (اَلصَّادِقُ ج صَادِقُونَ): (ism-i fâil) doğru söyleyen, doğru olan

(رَمَى يَرْمِي): (nâkıs f.) zina iftirasında bulundu/ nisbet etti, attı (اَلْمُحْصَنَةُ ج مُحْصَنَاتٌ): (ism-i mef'ûl) evli kadın anlamına gelir

(أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا ب): (mehmuz - nâkıs fiil) getirdi (اَلشَّاهِدُ ج شُهَدَاءُ): (ism-i fâil) iyi şahidlik eden (اَلْاَرْبَعَةُ ث اَلْاَرْبَعُ): dört

(جَلَدَ يَجْلِدُ جَلْدًا): kamçıyla, sopayla vurdu (اَلثَّمَانُونَ – اَلثَّمَانِينَ): seksen [(شَهِدَ يَشْهَدُ) اَلشَّهَادَةُ]: (masdar) şahitlik etme

[(جَلَدَ يَجْلِدُ) اَلْجَلْدَةُ]: (ism-i merre) vuruş, değnek, sopa ya da kamçı (اَلْاَبَدُ ج اُبُودٌ): ebed, zaman, ebediyen, sürekli

(قَبِلَ يَقْبَلُ قَبُولاً): tasdik etti, kabullendi, razı oldu/ mükafatlandırdı/ müsamaha gösterdi (بَعْدُ): (zarf) sonra

(اَلْفَاسِقُ ج فَاسِقُونَ): (ism-i fâil) fasık, açıktan açığa günah işleyen (تَابَ يَتُوبُ تَوْبَةً): (ecvef f.) tevbe etti, masiyetten döndü

(أَصْلَحَ يُصْلِحُ إِصْلاَحًا): (if'al bâbı) islah etti, düzeltti/ aralarını buldu, düzeltti, anlaştırdı (اَلزَّوْجُ ج اَزْوَاجٌ): hanım, eş, zevce

(24 / NUR, 7 – 8 – 9 - 10):

(اَلْخَامِسَةُ): beşinci, beşincisi [(لَعَنَ يَلْعَنُ) اَللَّعْنَةُ]: lanet, rahmetinden uzaklaştırma [(شَهِدَ يَشْهَدُ) اَلشَّهَادَةُ]: (masdar) şahitlik etme

(اَلْكَاذِبُ ج كَاذِبُونَ): (ism-i fâil) yalancı, düzmeci (شَهِدَ يَشْهَدُ شَهَادَةً): şahitlik etti/ yemin etti/ hazır oldu/ bildi

(دَرَأَ يَدْرَأُ دَرْءًا عَنْ): (mehmuze'l lam) kaldırdı, defetti, savdı, giderdi, ayırdı (اَلْاَرْبَعَ ث اَلْاَرْبَعَةُ): dört

[(غَضِبَ يَغْضَبُ) اَلْغَضَبُ]: gazap, hiddet (اَلصَّادِقُ ج صَادِقُونَ): (ism-i fâil) doğru söyleyen, doğru olan

(اَلْفَضْلُ ج اَفْضَالٌ): lütuf, hayır, fazl, kerem, üstünlük [(تَابَ يَتُوبُ) اَلتَّوَّابُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) tevbeyi çok kabul eden

[(حَكَمَ يَحْكُمُ) اَلْحَكِيمُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) (Esma-i ilahiyeden) hakim, muhkem

≺ CÜZ: 18, KUR'ÂN SAYFASI: 350 (NUR : 11 – 20) ≻

إِنَّ	الَّذِينَ	جَآؤُوا	بِالْإِفْكِ	عُصْبَةٌ	مِنكُمْ ط	لَا تَحْسَبُوهُ
Doğrusu tekid ve nasb h.	kimseler (إِنَّ)'nin ismi, ismi mevsul	uyduran sıla; fiili mazi, fail	o iftirayı car-mecrur	bir ekiptir (إِنَّ)'nin haberi	içinizden car-mecrur	bunu sanmayın nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., fiili muzari fail, birinci mef'ul

شَرًّا	لَكُمْ ط	بَلْ	هُوَ	خَيْرٌ	لَكُمْ ط	لِكُلِّ
kötü ikinci mef'ul	kendiniz için car-mecrur	bilakis idrab h.	o mübteda	hayırlıdır haber	sizin için car-mecrur	her bir.. vardır haber mukaddem

امْرِئٍ	مِنْهُمْ	مَا	اكْتَسَبَ	مِنَ الْإِثْمِ ج	وَ	الَّذِي
kişiye muzafun ileyh	onlardan sıfat	şey mübteda, muahhar, ismi mevsul	kazandığı sıla; mazi fiil cüm.	günahtan harfi cer, mecrur isim	başlama h.	kimse mübteda, ismi mevsul

تَوَلَّى	كِبْرَهُ	مِنْهُمْ	لَهُ	عَذَابٌ	عَظِيمٌ	﴿ 11 ﴾
üstlenen sıla; mazi fiil cüm.	büyüğünü mef'ul	içlerinden car-mecrur	vardır haber, mukaddem	azap mübteda muahhar	büyük sıfat	

(الَّذِي) mübtedasının haberi; isim cümlesi

11. (Peygamber'in eşi Aişe hakkında) o iftirayı uyduranlar içinizden bir ekiptir. Bunu kendiniz için kötü sanmayın, bilakis o sizin için hayırlıdır. Onlardan her bir kişiye kazandığı şey (günahının karşılığı) vardır; onlardan (günahın) büyüğünü üstlenen (öncülük eden) kimse için büyük azap vardır.

لَوْلَا	إِذْ	سَمِعْتُمُوهُ	ظَنَّ	الْمُؤْمِنُونَ	وَ	الْمُؤْمِنَاتُ
olmaz mıydı şart h. {imtina ve tahdid (sınırlama) h. de denmiştir}	zaman geçmiş zaman zarfı	onu işittiğiniz fiili mazi, fail, işba h., mef'ulün bih	zanda bulunsaydı fiili mazi	erkek müminlerin fail	ve atıf h.	kadın müminlerin matuf

بِأَنْفُسِهِمْ	خَيْرًا	وَ	قَالُوا	هَذَا	إِفْكٌ	مُبِينٌ	﴿ 12 ﴾
kendiliklerinden car-mecrur	iyi mef'ul	atıf h.	demeleri fiili mazi, fail	Bu mübteda, işaret ismi	bir iftiradır haber	apaçık sıfat	

12. Onu işittiğiniz zaman, erkek ve kadın müminlerin, (susmak yerine) kendiliklerinden iyi zanda bulunup: "Bu apaçık bir iftiradır" deseler olmaz mıydı (böyle demeleri gerekmez miydi)?

لَوْلَا	جَآؤُوا	عَلَيْهِ	بِأَرْبَعَةِ	شُهَدَآءَ ج	فَإِذْ	لَمْ يَأْتُوا
olmaz mıydı şart h. {imtina ve tahdid (sınırlama) h. de denmiştir}	getirseler fiili mazi, fail	buna car-mecrur	Dört car-mecrur muzaf	şahit muzafun ileyh	zaman atıf h., şart bildiren ve cümleye muzaf olan zaman zarfı	getirmedikleri fiilu'ş-şart; cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., fiili muzari, , fail

بِالشُّهَدَآءِ	فَأُولَٰئِكَ	عِنْدَ	اللَّهِ	هُمُ	الْكَاذِبُونَ	﴿ 13 ﴾
şahitleri car-mecrur	İşte onlar rabıta, mübteda, işaret ismi	katında zarf, muzaf	Allah muzafun ileyh	fasıl zamiri	yalancı olanlardır haber	

cevâbü'ş-şart; isim cümlesi

13. Buna dört şahit getirseler olmaz mıydı? İşte onlar, şahit getirmediklerinde Allah katında yalancı olanlardır.

وَ	لَوْلَا	فَضْلُ	اللَّهِ	عَلَيْكُمْ	وَ	رَحْمَتُهُ	فِي الدُّنْيَا	وَ
atıf h.	olmasaydı şart h. {imtina ve tahdid (sınırlama) h. de denmiştir}	lütfu mübteda, muzaf	Allah'ın muzafun ileyh	size car-mecrur	atıf h.	merhameti matuf	dünyada car-mecrur (maksur isim)	ve atıf h.

الْآخِرَةِ	لَمَسَّكُمْ	فِي مَا	أَفَضْتُمْ	فِيهِ	عَذَابٌ	عَظِيمٌ	﴿ 14 ﴾
ahirette matuf	size dokunurdu cevab h., fiili mazi, mef'ul	şey hususunda harfi cer, ismi mevsul	daldığınız sıla; mazi fiil cüm., fail	hakkında car-mecrur	bir azab fail	büyük sıfat	

14. Allah'ın dünya ve ahirette size lütuf ve merhameti olmasaydı, o daldığınız şey (iftira) hususunda size büyük bir azab dokunurdu.

عِلْمٌ	بِهِ	لَكُمْ	لَيْسَ	مَا	بِأَفْوَاهِكُمْ	وَ تَقُولُونَ		بِأَلْسِنَتِكُمْ	تَلَقَّوْنَهُ	إِذْ
bir bilgi	hakkında	sizin	olmayan	şeyi	ağzı-nızla	söylü-yordunuz		dillerinizle	onu akta-rıyordunuz	O zaman
(لَيْسَ)'nin muahhar ismi	car-mecrur	(لَيْسَ)'nin mukaddem haberi	fiili mazi nâsih	mef'ul, ismi mevsul	car-mecrur	fiili muzari+fâil	atıf h.	car-mecrur	fiili muzari+fâil mef'ul	geçmiş zaman zarfı

sıla: (لَيْسَ) cümlesi

﴿ 15 ﴾ عَظِيمٌ	اللَّهِ	عِنْدَ	هُوَ	وَ	هَيِّنًا ق		تَحْسَبُونَهُ		وَ
önemi büyüktür	Allah	katında			kolay (önemsiz)		Onu sanıyordunuz		
haber	muzafun ileyh	zarf, muzaf	mübteda	atıf h.	ikinci mef'ul		fiili muzari+fâil, mef'ul		atıf h.

15. Onu dillerinizle aktarıyor, hakkında sizin için bir bilgi olmayan şeyi ağızlarınızla söylüyordunuz (Kesin olarak gözünüzle görmediğiniz şeyleri zan ve dedikodu ile ağzınıza alıyordunuz). Onu kolay (önemsiz ve basit bir şey) sanıyordunuz, (oysa) Allah katında (önemi ve günahı) büyüktür.

لَنَا	مَا يَكُونُ	قُلْتُمْ	سَمِعْتُمُوهُ	إِذْ	لَوْلَا	وَ
bize	olmaz	deseniz	onu işittiğiniz	zaman	olmaz mıydı	
(يَكُونُ)'nün mukaddem haberi	nefiy h., fiili muzari, nâsih	fiili mazi, fail	fiili mazi, fail, işba h. , mef'ul	geçmiş zaman zarfı	şart h. {imtina ve tahdid (sınırlama) h. de denmiştir}	atıf h.

﴿ 16 ﴾ عَظِيمٌ	بُهْتَانٌ	هَذَا	سُبْحَانَكَ	بِهَذَا ق	أَنْ نَتَكَلَّمَ	
büyük	bir iftiradır	bu	Haşa	Bu konuda	konuşmak	
sıfat	haber	mübteda, işaret ismi	fiili hazfedilmiş mef'ulü mutlak	harfi cer, mecrur isim	(يَكُونُ)'nün muahhar ismi	

16. Onu işittiğiniz zaman: "Bu konuda konuşmamız olmaz (yakışık almaz); haşa, bu büyük bir iftiradır" deseniz olmaz mıydı?

﴿ 17 ﴾ مُؤْمِنِينَ ج	كُنْتُمْ	إِنْ	أَبَدًا	لِمِثْلِهِ	تَعُودُوا	أَنْ	اللَّهُ	يَعِظُكُمُ
mümin kişilerdenseniz	Eğer		asla	bunun benzerine	dönersiniz diye (dönmemeniz için)		Allah	size öğüt veriyor
(كُنْتُمْ)'nin haberi	fiilu'ş-şart; nâsih fiili mazi., (كَانَ)'nin ismi	cezmeden şart h.	zaman zarfı	car-mecrur	mef'ulün lieclih; masdarı müevvel; masdar ve nasb h.+ fiili muzari, fail		fail	fiili muzari, mef'ul

17. Eğer mümin kişilerdenseniz, Allah bunun benzerine asla (bir daha) dönmemeniz için (veya dönersiniz diye) size öğüt verir.

﴿ 18 ﴾ حَكِيمٌ	عَلِيمٌ	اللَّهُ	وَ	الْآيَاتِ ط	لَكُمُ	اللَّهُ	يُبَيِّنُ	وَ
Hakim'dir	bilendir	Allah		ayetleri	size	Allah	açıklar	
ikinci haber	haber	mübteda	başlama h.	mef'ul	car-mecrur	fail	fiili muzari	atıf h.

18. Allah size ayetleri açıklar. Allah bilendir, Hakim'dir.

أَلِيمٌ لا	عَذَابٌ	لَهُمْ	آمَنُوا	فِي الَّذِينَ	الْفَاحِشَةُ	أَنْ تَشِيعَ	يُحِبُّونَ	الَّذِينَ	إِنَّ
acı veren	bir azap	onlara vardır	mümin olan	kişiler arasında	hayasızlığın	yayılmasını	arzu eden	kişiler	Doğrusu
sıfat	mübteda, muahhar	haber mukaddem	sıla; mazi fiil cümlesi	harfi cer, ismi mevsul	fail	mef'ul; masdar ve nasb h., fiili muzari	sıla; fiil cüm. fiili muzari+fâil	(إِنَّ)'nin ismi, ismi mevsul	tekid ve nasb h.

(إِنَّ)'nin haberi; isim cümlesi

﴿ 19 ﴾ لَا تَعْلَمُونَ	أَنْتُمْ	وَ	يَعْلَمُ	اللَّهُ	وَ	الْآخِرَةِ ط	وَ	فِي الدُّنْيَا	
bilmezsiniz	siz		bilir	Allah		ahirette	ve	dünyada	
haber, nefiy h., fiili muzari+fâil	mübteda	atıf h.	haber, muzari fiil cümlesi	mübteda	başlama h.	matuf	atıf h.	h. cer, mecrur isim	

19. Doğrusu müminler arasında hayasızlığın yayılmasını arzu edenler, onlara, dünya ve ahirette acı veren bir azap vardır. Allah bilir, siz ise bilmezsiniz.

﴿ 20 ﴾ رَحِيمٌ ع رَؤُوفٌ اللَّهَ أَنَّ وَ رَحْمَتُهُ وَ عَلَيْكُمْ اللَّهِ فَضْلُ لَوْلَا وَ

merhametli	şefkatli	Allah			merhameti	ve	size	Allah'ın	lütfu	olmasaydı	
(أَنَّ)'nin 2. haberi	(أَنَّ)'nin haberi	(أَنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	atıf h.	matuf	atıf h.	car-mecrur	muzafun ileyh	mübteda	şart h.	atıf h.

masdarı müevvel (فَضْلُ)'ya matuf [(لَوْلَا)'nın cevabı mahzuftur]

20. Allah'ın size lütuf ve rahmeti olmasaydı, Allah şefkatli, merhametli olmasaydı (cezanızı verirdi).

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 350 ≻

(24 / NUR, 11 – 12 - 13 - 14 – 15 - 16):

(جَاءَ يَجِيءُ مَجِيئًا ب): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) getirdi (اَلْإِفْكُ ج اَفَائِكُ): yalan yahut yalan ve iftiranın en büyüğü (اَلْعُصْبَةُ): ekip, kuvvetli topluluk (حَسِبَ يَحْسَبُ حِسْبَانًا): sandı, varsaydı (اَلشَّرُّ): şer, zararlı şey (بَلْ): bilakis, halbuki, evet (اَلْخَيْرُ): hayır, faydalı şey (اَلْإِمْرِءُ): erkek, şahıs, er kişi (اَلْإِثْمُ ج آثَامٌ): günah, masiyet, kötülük, suç (اِكْتَسَبَ يَكْتَسِبُ اِكْتِسَابًا): (iftiâl bâbı) çalışıp kazandı/ suç v.s. işledi (اَلْكِبْرُ): büyüklük, azamet, ihtişam (تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا): (nâkıs fiil, tefa'ul bâbı) yürüttü/ üstlendi/ yardımda bulundu/ yüz çevirdi, arkasını döndü (سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا): işitti, duydu [(أَبَانَ يُبِينُ) اَلْمُبِينُ]: (ism-i fâil) açık ve vazıh olan, açıklayan (ظَنَّ يَظُنُّ ظَنًّا): (muzaaf f.) zannetti, sandı, yakın hasıl etti, tevehhüm etti (اَلْكَاذِبُ ج كَاذِبُونَ): (ism-i fâil) yalancı, düzmeci (أَتَى يَأْتِي اِتْيَاءً ب): (mehmuz ve nâkıs fiil) getirdi (عِنْدَ): (zarf) yanında, katında (اَلْاَرْبَعَةُ ث اَلْاَرْبَعُ): dört (اَلشَّهِيدُ ج شُهَدَاءُ): (mübâlağalı ism-i fâil) (Esma-i ilahiyeden) iyi şahidlik eden (اَلْفَضْلُ ج اَفْضَالٌ): lütuf, hayır, fazl, kerem, üstünlük (مَسَّ يَمَسُّ مَسًّا): (muzaaf fiil) isabet, etti, dokundu, değdi (أَفَاضَ يُفِيضُ إِفَاضَةً): (ecvef fiil, if'al bâbı) akın etti, yürüdü/ daldı/ aşırdı / aktardı (تَلَقَّى يَتَلَقَّى تَلَقِّيًا): (nâkıs fiil, tefa'ul bâbı) telakki etti, mevzuya girdi/ aldı/ öğrendi (اَلْفُوهُ ج اَفْوَاهٌ): ağız (اَللِّسَانُ ج اَلْسِنَةُ): dil, konuşma uvzu, tatma hassası/ lugat, konuşma, lehçe (لَيْسَ): (camid fiil) değildir (حَسِبَ يَحْسَبُ حِسَابًا): zannetti, varsaydı (اَلْهَيِّنُ ج هَيِّنُونَ): kolay, basit, önemsiz (عِنْدَ): (zarf) yanında, katında (سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا): işitti, duydu (تَكَلَّمَ يَتَكَلَّمُ تَكَلُّمًا): (tefa'ul bâbı) konuştu, kelam etti/ lafa daldı [(سَبَّحَ يُسَبِّحُ) سُبْحَانَ]: tesbih, tenzih ve takdis etme (اَلْبُهْتَانُ): çirkin ve yalan söz, iftira

(24 / NUR, 17 – 18 – 19 – 20):

(وَعَظَ يَعِظُ وَعْظًا): (misal fiil) vaaz etti, öğüt verdi (عَادَ يَعُودُ عَوْدًا): (ecvef fiil) döndü (اَلْمِثْلُ ج اَمْثَالٌ): misil, benzer, gibi, kat (اَلْاَبَدُ ج اُبُودٌ): ebed, zaman, ebediyen, sürekli (بَيَّنَ يُبَيِّنُ تَبْيِينًا): (tef'il bâbı) açık ve zahir oldu, izah ve izhar etti [(عَلِمَ يَعْلَمُ) اَلْعَلِيمُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) (شَاعَ يَشِيعُ شَيْعًا): (ecvef fiil) yayıldı, şuyu buldu/ kuvvet kazandı [(حَكَمَ يَحْكُمُ) اَلْحَكِيمُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) (Esma-i ilahiyeden) hakim, sağlam, muhkem, hikmetli, hikmetle iş yapan (أَحَبَّ يُحِبُّ إِحْبَابًا): (muzaaf fiil, if'al bâbı) sevdi (آمَنَ يُؤْمِنُ اِيمَانًا): (if'al bâbı) inandı, iman etti, emin kıldı (اَلْفَاحِشَةُ ج فَوَاحِشُ): (çirkin ve çok ayıp olan) günah, edepsizlik, çirkef (اَلْاَلِيمُ): şiddetli acı çektiren, çok elem veren (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (اَلْفَضْلُ ج اَفْضَالٌ): lütuf, hayır, fazl, kerem, üstünlük [(رَأَفَ يَرْأَفُ) اَلرَّؤُوفُ]: (Esma-i ilahiyeden) şefkatli, çok merhametli [(رَحِمَ يَرْحَمُ) اَلرَّحِيمُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) (Esma-i ilahiyeden) çok merhamet eden, çok acıyan

≺ CÜZ: 18, KUR'ÂN SAYFASI: 351 (NUR : 21 – 27) ≻

يَآ أَيُّهَا	الَّذِينَ	آمَنُوا	لاَ تَتَّبِعُوا	خُطُوَاتِ	الشَّيْطَانِ ط	وَ
Ey inananlar			uymayın	adımlarına	Şeytanın	başalama h.
nida h., münada, tenbih h.	sıfat, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm.	nehy-i hazır;nehiy ve cezm h fail	mef'ul, muzaf	muzafun ileyh	

مَنْ	يَتَّبِعْ	خُطُوَاتِ	الشَّيْطَانِ	فَإِنَّهُ	يَأْمُرُ	بِالْفَحْشَآءِ
Kim	uyarsa	adımlarına	şeytanın	Doğrusu o	emreder	hayasızlığı
mübteda, cezmeden şart ismi	fiilu'ş-şart; fiili muzari	mef'ul, muzaf	muzafun ileyh	rabıta, tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi; muzari fiil	car-mecrur

cevâbü'ş-şart; isim cümlesi, şart ve cevab cümleleri (مَن)'in haberidir

وَ	الْمُنْكَرِ ط	وَ	لَوْلاَ	فَضْلُ	اللَّهِ	عَلَيْكُمْ
ve	kötülüğü		olmasaydı	lütfu	Allah'ın	size
atıf h.	matuf	atıf h.	şart h. {imtina ve tahdid (sınırlama) h. de denmiştir}	mübteda, muzaf, {(موجود) (var) olarak takdir edilen haber mahzuftur }	muzafun ileyh	car-mecrur

وَ	رَحْمَتُهُ	مَا زَكَا	مِنْكُمْ	مِنْ أَحَدٍ	أَبَدًا لا	وَ	لَكِنَّ
ve	merhameti	temize çıkmazdı	sizden	hiçbiriniz	asla		Fakat
atıf h.	matuf	(لَوْلاَ)'nın cevabı; olumsuz fiili mazi; nefiy h., fiili mazi	car-mecrur	zaid harfi cer, fail	zaman zarfı	atıf h.	istidrak ve nasb h.

اللَّهَ	يُزَكِّي	مَنْ	يَشَآءُ ط	وَ	اللَّهُ	سَمِيعٌ	عَلِيمٌ	﴿ 21 ﴾
Allah	temize çıkarır	kimseyi	dilediği		Allah	işitir	bilir	
(لَكِنَّ)'nin ismi	(لَكِنَّ)'nin haberi, fiil cümlesi	mef'ul, ismi mevsul	sıla; muzari fiil cüm.	baş-lama h.	mübteda	haber	ikinci haber	

21. Ey İnananlar! Şeytanın adamlarına uymayın. Kim şeytanın adımlarına uyarsa, doğrusu o, hayasızlığı ve kötülüğü emreder. Allah'ın size lütfu ve rahmeti olmasaydı, sizden hiçbiriniz asla temize çıkamazdı. Fakat Allah dilediğini temize çıkarır. Allah (her şeyi) çok iyi işitir ve (her şeyi) çok iyi bilir.

وَ	لاَ يَأْتَلِ	أُولُوا	الْفَضْلِ	مِنْكُمْ	وَ	السَّعَةِ	أَنْ يُؤْتُوآ	أُولِي	الْقُرْبَى
	yemin etmesin	sahibi olanlar	lütuf	İçinizden	ve	servet	verme hususunda	sahibine	yakınlık
atıf h.	emri gaib: nehiy ve cezm h., meczum fiili muzari	fail, muzaf	muzafun ileyh	car-mecrur	atıf h.	(الْفَضْلِ)'ye matuf	masdar ve nasb h., fiili muzari, fail	mef'ul	muzafun ileyh

وَ	الْمَسَاكِينَ	وَ	الْمُهَاجِرِينَ	فِي سَبِيلِ	اللَّهِ ص	وَ	لْيَعْفُوا	وَ	لْيَصْفَحُوا ط	أَ	لاَ تُحِبُّونَ
,	yoksullara	ve	hicret edenlere	yolunda	Allah		affetsinler		müsamaha göstersinler	misiniz	sevmez
atıf h.	matuf	atıf h	matuf	harfi cer, mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh	atıf h.	emr-i gâib; emir lamı,:f. muzari,:fail	atıf h.	emr-i gâib; emir lam'ı, fiili muzari, fail	soru h.	nefy-i istikbal; nefiy h.,fiili muzari+fâil

أَنْ يَغْفِرَ	اللَّهُ	لَكُمْ ط	وَ	اللَّهُ	غَفُورٌ	رَحِيمٌ	﴿ 22 ﴾
bağışlamasını	Allah'ın	sizi		Allah	bağışlayandır	merhametli olandır	
mef'ul; masdar ve nasb h., fiili muzari	fail	car-mecrur	başlama h.	mübteda	haber	ikinci haber	

22. İçinizden lütuf ve servet sahibi olanlar, yakınlarına, yoksullara ve Allah yolunda hicret edenlere, (servetlerinden bağış yapıp) verme(me) hususunda yemin etmesinler, affetsinler, müsamaha göstersinler. Allah'ın sizi bağışlamasını sevmez misiniz? Allah bağışlayandır, merhametli olandır.

إِنَّ	الَّذِينَ	يَرْمُونَ	الْمُحْصَنَاتِ	الْغَافِلاَتِ	الْمُؤْمِنَاتِ	لُعِنُوا
Doğrusu	atanlar	zina iftirası	iffetli kadınlara	habersiz	mümin kadınlara	lanetlenmişlerdir
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi, ismi mevsul	sıla; fiil cüm.fiili muzari+fâil	mef'ul	sıfat	ikinci sıfat	(إِنَّ)'nin haberi, mazi fiil, fail

﴿ 23 ﴾ عَظِيمٌ لا عَذَابٌ لَهُمْ وَ الْآخِرَةِ ص وَ فِي الدُّنْيَا

büyük (sıfat) | azab (mübteda muahhar) | onlara ..vardır (haber mukaddem) | başlama h. | ahirette (matuf) | ve (atıf h.) | dünyada (h. cer, mecrur isim)

وَ أَيْدِيهِمْ وَ أَلْسِنَتُهُمْ عَلَيْهِمْ تَشْهَدُ يَوْمَ

ve (atıf h.) | elleri (matuf) | , (atıf h.) | kendi dilleri (fail) | aleyhlerine (car-mecrur) | şahidlik ettikleri (muzafun ileyh: muzari fiil cümlesi) | gün (zaman zarfı, muzaf)

﴿ 24 ﴾ يَعْمَلُونَ كَانُوا بِمَا أَرْجُلُهُمْ

yapmış ((كَانَ)'nin haberi, fiili muzari+fâil) | oldukları (fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi) | şeyler sebebiyle (harfi cer, ismi mevsul) | ayakları (matuf)

sıla; (كَانَ) fiil cümlesi

23-24. İffetli, (kendisine yapılan iftiradan) habersiz mümin kadınlara zina iftirası yapanlar dünya ve ahirette lanetlenmişlerdir. Kendi dilleri, elleri ve ayakları, yapmış oldukları şeyler sebebiyle aleyhlerine şahidlik ettikleri gün onlara büyük bir azab vardır.

يَعْلَمُونَ وَ الْحَقَّ دِينَهُمُ اللَّهُ يُوَفِّيهِمُ يَوْمَئِذٍ

bilirler (fiili muzari+fâil) | atıf h. | gerçek (sıfat) | cezalarını (mef'ul) | Allah (fail) | onlara yerine getirir (fiili muzari, mef'ul) | O gün (zaman zarfı)

﴿ 25 ﴾ الْمُبِينُ الْحَقُّ هُوَ اللَّهَ أَنَّ

apaçık (sıfat) | gerçek olduğunu ((أَنَّ)'nin haberi) | fasıl zamiri | Allah'ın ((أَنَّ)'nin ismi) | tekid ve nasb h.

((يَعْلَمُونَ)'nin mef'ulü; masdar-ı müevvel)

25. O gün, Allah onların gerçek cezalarını yerine getirir. Allah'ın apaçık gerçek olduğunu bilirler.

الْخَبِيثَاتُ لِلْخَبِيثِينَ وَ الْخَبِيثُونَ لِلْخَبِيثَاتِ ج وَ الطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ وَ الطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ ج

Kötü kadınlar (mübteda) | kötü erkeklerindir (haber) | kötü erkekler (mübteda) | atıf h. | kötü kadınlar içindir (haber) | İyi kadınlar (mübteda) | atıf h. | iyi erkekler için (haber) | iyi erkekler (mübteda) | iyi kadınlar içindir (haber)

﴿ 26 ﴾ أُولَئِكَ مُبَرَّءُونَ مِمَّا يَقُولُونَ ط لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَ رِزْقٌ كَرِيمٌ ع

Onlar (mübteda, işaret ismi) | uzaktırlar (haber) | şeylerden (harfi cer, ismi mevsul) | onların söyledikleri (sıla; cüm., fiili muzari+fâil) | onlara vardır (haber mukaddem) | bağışlanma (mübteda muahhar) | ve (atıf h.) | rızık (matuf) | cömertçe verilmiş (sıfat)

26. Kötü kadınlar, kötü erkekler için, kötü erkekler kötü kadınlar içindir (kötü kötüye yakışır). İyi kadınlar, iyi erkekler için, iyi erkekler de iyi kadınlar içindir. Onlar, onların söylediklerinden uzaktırlar. İşte onlara bağışlanma ve cömertçe verilmiş rızık vardır.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى

Ey inananlar (nida h., münada tenbih h.) | sıla; mazi fiil fail | sıfat, ismi mevsul | girmeyin (nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., muzari f., fail) | evlere (mef'ul, muzaf) | başka (sıfat, muzaf) | Evlerinizden (muzafun ileyh) | kadar (gaye ve nasb harfi)

﴿ 27 ﴾ تَسْتَأْنِسُوا وَ تُسَلِّمُوا عَلَى أَهْلِهَا ط ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

yakınlık kurup izin alana (fiili muzari, fail) | ve (atıf h.) | selam verene (matuf) | sahiplerine (harfi cer, mecrur isim) | Bu (mübteda, işaret ismi) | daha iyidir (haber) | sizin için (car-mecrur) | belki siz (terecci (umut) ve nasb h.(لَعَلَّ)'nin ismi) | düşünüp öğüt alırsınız ((لَعَلَّ)'nin haberi, fiili muzari+fâil)

27. Ey inananlar! Evlerinizden başka evlere, (kendileriyle) yakınlık kurup izin alana kadar, sahiplerine selam vermedikçe girmeyin. Bu sizin için daha iyidir. Belki düşünüp öğüt alırsınız.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 351 ≻

(24 / NUR, 21):

(آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانًا): (if'al bâbı) iman etti, emin kıldı (اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftiâl bâbı) uydu, tabi oldu, arkasından yürüdü

(أَمَرَ يَأْمُرُ أَمْرًا): (mehmuze'l-fa) emretti (اَلْخَطْوَةُ ج خُطُوَاتٌ): adım (اَلْأَحَدُ): bir, tek

(اَلْفَحْشَاءُ): iğrenç, tiksindirici eylem, günah, edepsizlik [(اَلْمُنْكَرُ أَنْكَرَ يُنْكِرُ]: (ism-i mef'ûl) kötülük, kötü

(اَلْفَضْلُ ج اَفْضَالٌ): lütuf, hayır, fazl, kerem, üstünlük (زَكَا يَزْكُو زُكُوًّا): (nâkıs fiil) temiz ve doğru dürüst oldu/ arttı

(اَلْاَبَدُ ج اُبُودٌ): ebed, zaman, ebediyen, sürekli (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) diledi, istedi

(زَكَّى يُزَكِّي تَزْكِيَةً): (nâkıs fiil, tef'il bâbı) temizledi, islah etti/ medhetti/ temize çıkardı, doğru olduğunu iddia etti

[(اَلسَّمِيعُ سَمِعَ يَسْمَعُ]: (Esma-i ilahiyeden) işitici [(اَلْعَلِيمُ عَلِمَ يَعْلَمُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) (Esma-i ilahiyeden) çok bilen, iyi bilen

(24 / NUR, 22):

(إِيْتَلَى يَأْتَلِي اِئْتِلَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı) kusur etti/ yemin etti/ gevşek davrandı (اُولُوا ث اُولَاتُ): sahipler

(اَلْقُرْبَى): akrabalık, yakınlık (اَلْفَضْلُ ج اَفْضَالٌ): lütuf, hayır, fazl, kerem, üstünlük (اَلسَّبِيلُ ج سُبُولٌ): açık ve geniş yol

[(اَلسَّعَةُ وَسِعَ يَسَعُ]: (masdar) varlık, bolluk, mal zenginliği (آتَى يُؤْتِي اِيْتَاءً): (mehmuz - nâkıs f., if'al b.) verdi, getirdi

(اَلْمِسْكِينُ ج مَسَاكِينُ): (alçaltıcı, zillete düşürücü) fakirliğe sebep olan, yoksul, düşkün

(اَلْمُهَاجِرُ ج مُهَتجِرُونَ): (ism-i fâil) hicret eden, göç eden (عَفَا يَعْفُو عَفْوًا): (nâkıs f.) affetti, cezalandırmaktan vazgeçti

(صَفَحَ يَصْفَحُ صَفْحًا): afvetti, müsamaha gösterdi, geniş davrandı/ yüz çevirdi

(أَحَبَّ تُحِبُّ إِحْبَابًا): (muzaaf fiil, if'al bâbı) sevdi (غَفَرَ يَغْفِرُ غُفْرَانًا): mağfiret etti, bağışladı

(24 / NUR, 23 – 24 - 25):

(رَمَى يَرْمِي): (nâkıs f.) zina iftirasında bulundu, nisbet etti (اَلْمُحْصَنَةُ ج مُحْصَنَاتٌ): (ism-i mef'ûl) iffetli yahut evli kadın

(اَلْغَافِلَةُ ج غَافِلَاتٌ): (ism-i fâil) gafil olan (لَعَنَ يَلْعَنُ لَعْنًا): lanet etti, beddua etti, sövdü, hakaret etti

(شَهِدَ يَشْهَدُ شَهَادَةً): şahitlik etti, hazırda bulundu/ yemin etti/ bildi (اَللِّسَانُ ج اَلْسِنَةٌ): dil, konuşma uzvu, tatma organı, lehçe

(اَلرِّجْلُ ج اَرْجُلٌ): ayak, bacak (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلًا): amel etti, yaptı, işledi (اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el (يَوْمَئِذٍ): o gün

(وَفَّى يُوَفِّي تَوْفِيَةً): (nâkıs fiil, tef'il bâbı) tamamen eda etti, tam olarak yerine getirdi, iyice halletti (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(اَلدِّينُ ج اَدْيَانٌ): ceza/ din/ şeriat/ inkıyad/ bağlılık [(اَلْمُبِينُ أَبَانَ يُبِينُ]: (ism-i fâil) açık ve vazıh olan, açıklayan

(24 / NUR, 26 – 27):

[(اَلْخَبِيثُ ج خَبِيثُونَ ث اَلْخَبِيثَةُ ج خَبِيثَاتُ)]: pis, çirkin, düşük, değersiz (اَلْمُبَرَّؤُونَ ج مُبَرَّؤُونَ): (ism-i mef'ûl) uzak tutulan

[(اَلطَّيِّبُ ج طَيِّبُونَ ث اَلطَّيِّبَةُ ج طَيِّبَاتٌ)]: temiz, helal, lezzetli, hoş [(اَلْمَغْفِرَةُ غَفَرَ يَغْفِرُ]: mağfiret

(اَلْكَرِيمُ ج كِرَامٌ): şerefli, güzel, sevimli, ikram ve ihsanda bulunan (آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانًا): (if'al bâbı) iman etti, emin kıldı

(غَيْرُ): başka, hariç, olmaksızın (اَلْخَيْرُ): (ism-i tafdîl) daha hayırlı, en hayırlı

(اِسْتَأْنَسَ يَسْتَأْنِسُ اِسْتِئْنَاسًا): (istif'âl b.) ünsiyet etti, ısındı/ öğrendi (izin almak manası verilebilir) (اَلْبَيْتُ ج بُيُوتٌ): ev

(سَلَّمَ يُسَلِّمُ تَسْلِيمًا): (tef'il b.) selam verdi/ teslim oldu/ kurtardı, selamete erdirdi/ / teslim etti (دَخَلَ يَدْخُلُ دُخُولًا): girdi

(لَعَلَّ): umulur ki, belki, ta ki, diye (تَذَكَّرَ يَتَذَكَّرُ تَذَكُّرًا): (tefa'ul bâbı) tezekkür etti, hatıra getirdi, düşündü

≺ CÜZ: 18, KUR'ÂN SAYFASI: 352 (NUR : 28 – 31) ≻

حَتَّى	فَلَا تَدْخُلُوهَا	أَحَدًا	فِيهَا	لَمْ تَجِدُوا	فَإِنْ	
kadar gaye ve nasb h.	oraya girmeyin rabıta+ cevabü'ş-şart; nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., fiili muzari, fail, mef'ul	kimseyi mef'ul	orda car-mecrur	bulamazsanız fiilu'ş-şart: cahd-ı mutlak;:nefiy ve cezm h., fiili muzari, fail	Eğer başlama h., şart h.	
فَارْجِعُوا	ارْجِعُوا	لَكُمُ	قِيلَ	إِنْ وَ	لَكُمْ ج	يُؤْذَنَ
dönün rabıta+ cevâbü'ş-şart; emir fiili, fail	Dönün emir fiili, fail	Size car-mecrur	denir fiilu'ş-şart; meçhul fiili mazi	ise şart h. atıf h.	size nâibi fail	izin verilinceye meçhul fiili muzari
﴿ 28 ﴾ عَلِيمٌ	تَعْمَلُونَ	بِمَا	اللَّهُ	وَ	لَكُمْ ط	أَزْكَى	هُوَ
bilir haber	yaptığınız sıla; fiil cüm.; fiili muzari+fâil	şeyleri h. cer, ismi mevsul	Allah mübteda	başlama h.	sizi car-mecrur	daha temizdir haber	Bu mübteda

28. Eğer orada (evde) kimseyi bulamazsanız, size izin verilinceye kadar oraya girmeyin. Size "Dönün" denirse dönün. Bu, sizin için daha temiz (nezih bir davranış)tır. Allah yaptıklarınızı bilir.

لَكُمْ ط	مَتَاعٌ	فِيهَا	غَيْرَ مَسْكُونَةٍ	بُيُوتًا	أَنْ تَدْخُلُوا	جُنَاحٌ	عَلَيْكُمْ	لَيْسَ
sizin için car-mecrur	faydalanma mübteda, muahhar	içinde bulunan haber, mukaddem	oturulmayan muzafun ileyh	(بُيُوتًا)'in sıfatı, muzaf	evlere mef'ul	girmenizde masdar ve nasb h., f. muzari, mansub fail	bir günah (لَيْسَ)'nin muahhar ismi	size (لَيْسَ)'nin mukaddem haberi	yoktur nâsih fiili mazi

(بُيُوتًا)'in ikinci sıfatı; isim cümlesi

﴿ 29 ﴾ تَكْتُمُونَ	مَا	وَ	تُبْدُونَ	مَا	يَعْلَمُ	اللَّهُ	وَ
gizlediğiniz sıla; cüm. fiili muzari+fâil	şeyi matuf, ismi mevsul	ve atıf h.	açığa vurduğunuz sıla; cüm. fiili muzari+fâil	şeyi mef'ul, ismi mevsul	bilir haber	Allah mübteda	başlama h.

29. İçinde sizin için faydalanma (hakkınız) bulunan, oturulmayan (boş evlere izinsiz) girmenizde bir günah yoktur. Allah, açığa vurduğunuzu da, gizlediğinizi de bilir.

ذٰلِكَ	فُرُوجَهُمْ ط	يَحْفَظُوا	وَ	مِنْ أَبْصَارِهِمْ	يَغُضُّوا	لِلْمُؤْمِنِينَ	قُلْ
Bu mübteda	ırzlarını mef'ul	korusunlar fiili muzari, fail	atıf h.	Gözlerini h.cer, mecrur isim	çeksinler emrin cevabı: meczum fiili muzari, fail	Mümin erkeklere car-mecrur	söyle emir fiili
﴿ 30 ﴾ يَصْنَعُونَ	بِمَا	خَبِيرٌ	اللَّهَ	إِنَّ	لَهُمْ ط	أَزْكَى	
yaptıkları sıla; fiili muzari+fâil	şeylerden harfi cer, ismi mevsul	haberdardır (إِنَّ)'nin haberi	Allah (إِنَّ)'nin ismi	Doğrusu tekid ve nasb h.	onlar için car-mecrur	daha temizdir haber	

30. Mümin erkeklere söyle: Gözlerini (bakılması yasak olandan) çeksinler, ırzlarını korusunlar. Bu, onlar için daha temizdir. Doğrusu Allah yaptıklarından haberdardır.

فُرُوجَهُنَّ	يَحْفَظْنَ	وَ	مِنْ أَبْصَارِهِنَّ	يَغْضُضْنَ	لِلْمُؤْمِنَاتِ	قُلْ	وَ
namuslarını mef'ul	korusunlar matuf, fiili muzari, fail	atıf h.	Gözlerini harfi cer, mecrur isim	çeksinler emrin cevabı; meczum fiili muzari, fail (müennes)	Mümin kadınlara car-mecrur	söyle emir fiili	atıf h.
لْيَضْرِبْنَ	وَ	مِنْهَا	ظَهَرَ	مَا	إِلَّا	زِينَتَهُنَّ	وَ لَا يُبْدِينَ
vursunlar (salsınlar) emr-i gaib; lâmu'l emr, f. muzari fail	atıf h.	ondan car-mecrur	görünen sıla; mazi fiil cüm.	şey müstesna, ismi mevsul	müstesna istisna h.	süslerini mef'ul	göstermesinler nehy-i gâib; nehiy ve cezm h., fiili muzari fail	atıf h.

بِخُمُرِهِنَّ	عَلَى جُيُوبِهِنَّ ص	وَ	لاَ يُبْدِينَ	زِينَتَهُنَّ	إِلاَّ	لِبُعُولَتِهِنَّ	أَوْ
baş örtülerini	yakalarının üzerine		göstermesinler	süslerini	başkasına	kocalarından	veya
car-mecrur	h.cer, mecrur isim	atıf h.	nehy-i gâib; nehiy ve cezm h., fiili muzari fail	mef'ul	istisna h.	car-mecrur	atıf h.

آبَائِهِنَّ	أَوْ	آبَاءِ	بُعُولَتِهِنَّ	أَوْ	أَبْنَائِهِنَّ	أَوْ	أَبْنَآءِ	بُعُولَتِهِنَّ	
babaları	ve	babaları	kocalarının	veya	oğulları	veya	oğulları	kocalarının	
matuf	atıf h.	matuf, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf, muzaf	muzafun ileyh	

أَوْ	إِخْوَانِهِنَّ	أَوْ	بَنِي	إِخْوَانِهِنَّ	أَوْ	بَنِي	أَوْ	أَخَوَاتِهِنَّ	
veya	erkek kardeşleri	veya	oğulları	erkek kardeşlerinin	veya	oğulları	veya	kızkardeşlerinin	
atıf h.	matuf	atıf h.	matuf	muzafun ileyh, bir sonraki zamir için muzaf, (هِنَّ): muzafun ileyh	atıf h.	matuf	atıf h.	muzafun ileyh	

أَوْ	نِسَآئِهِنَّ	أَوْ	مَا	مَلَكَتْ	أَيْمَانُهُنَّ		أَوِ	
veya	kadınları	veya	matuf, ismi mevsul	sıla; mazi fiil	ellerinin sahip oldukları (köleleri) fail		veya	
atıf h.	matuf	atıf h.					atıf h.	

التَّابِعِينَ	غَيْرِ	أُولِي	الْإِرْبَةِ	مِنَ الرِّجَالِ	أَوِ	الطِّفْلِ	
hizmetçiler	olmayan	sahibi	ihtiyaç	erkeklerden	ya da	çocuklardan	
matuf	sıfat, muzaf	muzafun ileyh	muz. ileyh	harfi cer, mecrur isim	atıf h.	matuf, mecrur	

الَّذِينَ	لَمْ يَظْهَرُوا	عَلَى عَوْرَاتِ	النِّسَآءِ ص	وَ	لاَ يَضْرِبْنَ	بِأَرْجُلِهِنَّ	
bilinmesi için	muttali olmayan	mahrem yerlerine	kadınların		vurmasınlar	ayaklarını	
sıfat, ismi mevsul	sıla; fiil cüm	harfi cer, mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh	atıf h.	nehy-i gaib; nehiy ve cezm hfiili muzari fail	car-mecrur	

لِيُعْلَمَ	مَا	يُخْفِينَ	مِنْ زِينَتِهِنَّ ط	وَ	تُوبُوا	إِلَى اللَّهِ	
bilinmesi için	şeyin	gizledikleri	süslerin		tevbe edin	Allah'a	
ta'lil (sebep) ve nasb h., meçhul fiili muzari	nâibi fail, ismi mevsul	sıla; muzari fiil	harfi cer, mecrur isim	atıf h.	emir fiili, fail	harfi cer, mecrur isim	

﴿ 31 ﴾	تُفْلِحُونَ	لَعَلَّكُمْ	الْمُؤْمِنُونَ	أَيُّهَا	جَمِيعًا
	kurtuluşa erersiniz	Umulur ki siz	inananlar	Ey	hep birlikte
	(لَعَلَّ)'nin haberi, fiil cümlesi	terecci (ümit) ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi	sıfat	nida harfi mahzuf münada nasb mah., tenbih h.	hal

31. Mümin kadınlara da söyle: Gözlerini (bakılması yasak olandan) çeksinler, iffetlerini korusunlar. Süslerini, onlardan (kendiliğinden) görünen şey müstesna, göstermesinler. Baş örtülerini yakalarının üzerine vursunlar (salsınlar). Süslerini kocaları veya babaları ve kocalarının babaları (kayınpederleri) veya oğulları veya kocalarının oğulları veya kardeşleri veya erkek kardeşlerinin oğulları veya kızkardeşlerinin oğulları veya (Müslüman) kadınları veya sağ ellerinin sahip oldukları (köleleri) veya erkeklerden ihtiyaç sahibi olmayan (erkekliği kalmamış) hizmetçiler, ya da kadınların mahrem yerlerine muttali olmayan (henüz anlamayan) çocuklardan başkasına göstermesinler. Gizledikleri şeyin (süslerin) bilinmesi için ayaklarını (yere) vurmasınlar. Ey inananlar! Hep birlikte Allah'a tevbe edin. Umulur ki kurtuluşa erişirsiniz.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 352 ≻

(24 / NUR, 28 - 29):

(وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal fiil) buldu, rastladı (اَلْاَحَدُ): bir, tek, kimse (اَذِنَ يَاْذَنُ اِذْنًا): (mehmuz'el fa) izin verdi

(دَخَلَ يَدْخُلُ دُخُولاً): girdi (رَجَعَ يَرْجِعُ رُجُوعًا): döndü (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı işledi

[(اَلْاَزْكَى ‹زَكَى يَزْكِي›]: (ism-i tafdîl) daha temiz, daha doğru, en doğru (لَيْسَ): (camid fiil) değildir

[(اَلْعَلِيمُ ‹عَلِمَ يَعْلَمُ›]: (mübâlağalı ism-i fâil) (Esma-i ilahiyeden) çok bilen, iyi bilen (اَلْجُنَاحُ): günah, kusur

(دَخَلَ يَدْخُلُ دُخُولاً): girdi (اَلْبَيْتُ ج بُيُوتٌ): ev (غَيْرُ): başka, hariç, dışında, olmaksızın (كَتَمَ يَكْتُمُ كَتْمًا): gizledi

[(اَلْمَسْكُونَةُ ‹سَكَنَ يَسْكُنُ›]: (ism-i mef'ûl) ikamet edilen, yerleşilen, oturulan (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(اَلْمَتَاعُ ج اَمْتِعَةٌ): menfaat, faydalanma, dünya hayatında nefse hoş gelen geçici şeyler

(أَبْدَى يُبْدِي إِبْدَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı) izhar etti, açığa çıkardı, ortaya koydu

(24 / NUR, 30 - 31):

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef fiil) dedi, söyledi (اَلْمُؤْمِنُ ج مُؤْمِنُونَ): (ism-i fail) inanan, iman eden

(غَضَّ يَغُضُّ غُضُوضَةً): (muzaaf fiil) gözü çekti, sesi kıstı (اَلْبَصَرُ ج اَبْصَارٌ): görme hassesi, göz

(حَفِظَ يَحْفَظُ حِفْظًا): korudu (اَلْفَرْجُ ج فُرُوجٌ): ırz, avret yeri/ gedik, çatlak, yarık, delik (اَلزِّينَةُ): ziynet, süs

[(اَلْاَزْكَى ‹زَكَى يَزْكِي›]: daha temiz, daha doğru, en doğru (صَنَعَ يَصْنَعُ صَنْعًا): yaptı/ terbiye etti/ yetiştirdi

[(اَلْخَبِيرُ ‹خَبَرَ يَخْبُرُ›]: (mübâlağalı ism-i fâil) (Esma-i ilahiyeden) işin iç yüzünü bilen, haberdar olan

(أَبْدَى يُبْدِي إِبْدَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı) izhar etti, açığa çıkardı, ortaya koydu, gösterdi (اَلْخِمَارُ ج خُمُرٌ): başörtüsü

(ظَهَرَ يَظْهَرُ ظُهُورًا): zahir oldu, ortaya çıktı, gözüktü/ üste çıktı/ bildi/ galip geldi (اَلْبَعْلُ ج بُعُولَةٌ): koca, zevç

(ضَرَبَ يَضْرِبُ ضَرْبًا): vurdu, dövdü/ uçurdu/ misal getirdi (اَلْاَبُ ج آبَاءٌ): baba (اَلنِّسَاءُ): kadınlar

(اَلْجَيْبُ ج جُيُوبٌ): yaka, cep (bazan yaka ile boyun kasdedilir) (اَلْاِبْنُ ج اَبْنَاءُ): erkek çocuk, oğul

(اَلْاَخُ ج اِخْوَانٌ): erkek kardeş (اَلْاُخْتُ ج أَخَوَاتٌ): kız kardeş (اُولُو ث اُولَاتُ): sahipler

(مَلَكَ يَمْلِكُ مِلْكًا): eli altında oldu (cariye veya köleye sahip olmak manasında) (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(اَلْيَمِينُ ج اَيْمَانٌ): köleler ve cariyeler/ sağ el/ sağ (غَيْرُ): başka, hariç, dışında, olmaksızın

(اَلتَّابِعُ ج تَابِعُونَ): tabii, tebea (kadınlara karşı şehvani hisleri bulunmayan hizmetçi tabiler) (اَلرَّجُلُ ج رِجَالٌ): erkek, adam

(اَلْاِرْبَةُ): ihtiyaç (kadınlara karşı istekli olmamak, onlara ihtiyacı düşkünlüğü bulunmamak) (اَلطِّفْلُ ج اَطْفَالٌ): çocuk

(ظَهَرَ يَظْهَرُ ظُهُورًا): bildi, muttali oldu/ galip geldi/ ortaya çıktı/ üstesinden geldi (اَلْعَوْرَةُ ج عَوْرَاتٌ): avret yerleri

(اَلرِّجْلُ ج اَرْجُلٌ): ayak, bacak (أَخْفَى يُخْفِي إِخْفَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı) gizledi, örttü

(تَابَ يَتُوبُ تَوْبًا): (ecvef fiil) tevbe etti, masiyetten döndü (جَمِيعًا): (te'kid için getirilir) hepsi, hepsini, tümünü

(لَعَلَّ): umulur ki, belki, ta ki, için, diye (أَفْلَحَ تُفْلِحُ إِفْلَاحًا): (if'al bâbı) kazandı, felaha erdi

≺ CÜZ: 18, KUR'ÂN SAYFASI: 353 (NUR : 32 – 36) ≻

وَ	أَنْكِحُوا	الْأَيَامَى	مِنْكُمْ	وَ	الصَّالِحِينَ	مِنْ عِبَادِكُمْ	وَ	إِمَآئِكُمْ ط	إِنْ
atıf h.	evlendirin emir fiili, fail	bekarları mef'ul	aranızdan car-mecrur	atıf h.	iyi olanları matuf	kölelerinizden harfi cer, mecrur isim	ve atıf h.	cariyelerinizden matuf	Eğer cezmeden şart h.

يَكُونُوا	فُقَرَآءَ	يُغْنِهِمُ	اللَّهُ	مِن فَضْلِهِ ط	وَ	اللَّهُ	وَاسِعٌ	عَلِيمٌ ﴿32﴾
iseler fiilu'ş-şart; nâsih fiili muzari+ (كَانَ)'nin ismi	yoksul (كَانَ)'nin haberi	onları zenginleştirir cevâbü'ş-şart; f. muzari, mef'ul	Allah fail	lutfundan harfi cer, mecrur isim	başlama h.	Allah mübteda	lütfu geniş olandır haber	bilendir ikinci haber

32. Aranızdan bekarları, kölelerinizden ve cariyelerinizden iyi olanları evlendirin. Eğer yoksul iseler, Allah onları lutfundan zenginleştirir. Allah lütfu geniş olandır, bilendir.

وَ	لْيَسْتَعْفِفِ	الَّذِينَ	لَا يَجِدُونَ	نِكَاحًا	حَتَّى	يُغْنِيَهُمُ	اللَّهُ
başlama h.	iffetli davransın emr-i gâib; lâmu'l emr, f. muzari	kimseler fail, ismi mevsul	bulamayan sıla; fiil cüm. nefiy h., fiili muzari+fâil	nikah (imkanı) mef'ul	gaye ve nasb h.	onları zenginleştirene kadar fiili muzari, mef'ul	Allah fail

مِنْ فَضْلِهِ ط	وَ	الَّذِينَ	يَبْتَغُونَ	الْكِتَابَ	مِمَّا	مَلَكَتْ	أَيْمَانُكُمْ
lutfundan harfi cer, mecrur isim	başlama h.	kimseler mübteda, ismi mevsul	isteyen sıla; fiil cüm.; fiili muzari+fâil	akit (yazılı anlaşma) yapmak mef'ul	harfi cer, ismi mevsul	sahip olduklarından (kölelerinizden) fiili mazi	sağ ellerinizin fail

فَكَاتِبُوهُمْ	إِنْ عَلِمْتُمْ	فِيهِمْ	خَيْرًا ق	وَ	آتُوهُمْ	مِنْ مَالِ	اللَّهِ
hemen onlarla mükatebe (anlaşma) yapın (الَّذِينَ) mübtedasının haberi, fiil cümlesi (فَ):zaid h. emir fiili+ fail, mef'ul	eğer bilirseniz cezmeden şart h.+ fiiluş-şart; fiili mazi fail	onlarda car-mecrur	bir iyilik olduğunu mef'ul	atıf h.	onlara verin emir fiili, fail, mef'ul	malından harfi cer, mecrur isim, muzaf	Allah'ın muzafun ileyh

ara cümle

الَّذِي	آتَاكُمْ ط	وَ	لَا تُكْرِهُوا	فَتَيَاتِكُمْ	عَلَى الْبِغَآءِ	إِنْ أَرَدْنَ
size verdiği sıfat, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm., mef'ul	atıf h.	zorlamayın nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., fail	cariyelerinizi mef'ul	fuhşa harfi cer, mecrur isim	isterlerse ara cümle; şart h.+ fiili mazi, fail

تَحَصُّنًا	لِتَبْتَغُوا	عَرَضَ	الْحَيَاةِ	الدُّنْيَا ط	وَ	مَنْ	يُكْرِهْهُنَّ
iffetli olmak mef'ul	istediğiniz için ta'lil (sebep) ve nasb h., fiili muzari+fail	geçici menfaatini mef'ul, muzaf	hayatının muzafun ileyh, mevsuf	Dünya sıfat	atıf h.	Kim mübteda, cezmeden şart ismi	onları zorlarsa fiilu'ş-şart; fiili muzari, mef'ul

فَإِنَّ	اللَّهَ	مِنْ بَعْدِ	إِكْرَاهِهِنَّ	غَفُورٌ	رَحِيمٌ ﴿33﴾
Doğrusu rabıta+):tekid ve nasb h.	Allah (إِنَّ)'nin ismi	zorlanmalarından sonra muzafun ileyh,sonraki zamir için tekrar muzaf, (هِنَّ):muz. ileyh h cer, zarf, muzaf		bağışlar (إِنَّ)'nin haberi	merhamet eder (إِنَّ)'nin ikinci haberi

cevâbü'ş-şart; isim cümlesi; şart ve cevab cümleleri. (مَن) mübtedasının haberi

33. Nikah (imkanı) bulamayanlar (evlenemeyenler), Allah kendilerini lutfundan zenginleştirene kadar iffetli davransınlar. Sağ ellerinizin sahip olduklarından (kölelerinizden bedel verip hür olmak) isteyen kimseler, -eğer onlarda bir iyilik olduğunu bilirseniz (görürseniz)-, hemen onlarla mükatebe (yazılı anlaşma) yapın (kölelikten kurtulmak için çalışıp kazanmak suretiyle bedel vermelerini kabul edin). Onlara Allah'ın size verdiği malından verin. Dünya hayatının geçici menfaatini istediğiniz için, -(evlenmek suretiyle) iffetli olmak istiyorlarsa- cariyelerinizi fuhşa zorlamayın. Kim onları zorlarsa doğrusu Allah (onu değil) zorlanmalarından sonra (zorlanan kadınları) bağışlar ve merhamet eder.

وَ	مُبَيِّنَاتٍ	آيَاتٍ	إِلَيْكُمْ	أَنْزَلْنَآ	لَقَدْ	وَ
atıf h.	apaçık sıfat	ayetler mef'ul	size car-mecrur	indirdik fiili mazi, fail	And olsun ki yemin cevabı lâmı, tahkik h.	başlama h.

﴿ 34 ﴾ مَثَلًا مِنَ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ وَ مَوْعِظَةً لِلْمُتَّقِينَ

مَثَلًا	مِنَ الَّذِينَ	خَلَوْا	مِنْ قَبْلِكُمْ	وَ	مَوْعِظَةً	لِلْمُتَّقِينَ
bir misal	kimselerden	gelip geçen	sizden önce	ve	öğüt	sakınanlar için
(آيَاتٍ)'e matuf	harfi cer, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm., fail	harfi cer, zarf	atıf h.	(آيَاتٍ)'e matuf	car-mecrur

34. And olsun ki, biz size apaçık ayetler, sizden önce gelip geçen kimselerden bir misal ve sakınanlar için bir öğüt indirdik.

اَللّٰهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ ط مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكَاةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ ط

اَللّٰهُ	نُورُ	السَّمَاوَاتِ	وَ	الْأَرْضِ ط	مَثَلُ	نُورِهِ	كَمِشْكَاةٍ	فِيهَا	مِصْبَاحٌ ط
Allah	Nur'udur	göklerin	ve	yerin	misali	O'nun nurunun	bir kandil yuvası gibidir	içinde	ışık bulunan
mübteda	haber, muzaf	muzafun ileyh	atıf h.	matuf	mübteda, muzaf	muzafun ileyh, (ه): muzafun ileyh	haber: şibhi cümle	haber, mukaddem	mübteda muahhar

(مِشْكَاةٍ)'in sıfatı; isim cümlesi

اَلْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ ط اَلزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ

اَلْمِصْبَاحُ	فِي زُجَاجَةٍ ط	اَلزُّجَاجَةُ	كَأَنَّهَا	كَوْكَبٌ	دُرِّيٌّ	يُوقَدُ	مِنْ شَجَرَةٍ	مُبَارَكَةٍ	زَيْتُونَةٍ
O ışık	bir cam içindedir	cam ise	sanki	bir gezegendir/ yıldızdır	parlak	tutuşturulan	ağacından	bereketli	zeytin
mübteda	haber, şibhi cümle	mübteda	teşbih ve nasb h., (كَأَنَّ)'nin ismi	(كَأَنَّ)'nin haberi	sıfat	ikinci sıfat; meçhul muzari fiil cümlesi	h. cer, mecrur isim, mevsuf	sıfat	2. sıfat

(اَلزُّجَاجَةُ..)'nün haberi; . (اَلزُّجَاجَةُ..) isim cümlesi önceki (زُجَاجَةٍ)'nin sıfatı

لَا شَرْقِيَّةٍ وَ لَا غَرْبِيَّةٍ لا يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيٓءُ وَ لَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ ط

لَا	شَرْقِيَّةٍ	وَ	لَا	غَرْبِيَّةٍ لا	يَكَادُ	زَيْتُهَا	يُضِيٓءُ	وَ	لَوْ	لَمْ تَمْسَسْهُ	نَارٌ ط
olmayan	doğuya ait	atıf h.	nefiy h.	Batıya ait olmayan	nerdeyse	yağı	aydınlatacak	hal vavı	bile	dokunmasa	Ateş
nefiy h.	3. sıfat			matuf	nâsih fiili muzari	(يَكَادُ)'nin ismi	(يَكَادُ)'nin haberi		şart h.	cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., fiili muzari, mef'ul	fail

(شَجَرَةٍ)'in sıfatı; (.. يَكَادُ زَيْتُهَا) cümlesi

نُورٌ عَلَى نُورٍ ط يَهْدِي اللّٰهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَآءُ ط وَ يَضْرِبُ اللّٰهُ

نُورٌ	عَلَى نُورٍ ط	يَهْدِي	اللّٰهُ	لِنُورِهِ	مَنْ	يَشَآءُ ط	وَ	يَضْرِبُ	اللّٰهُ
(O) nurdur	nur üstüne	iletir	Allah	nuruna	kimseyi	dileyen/dilediği	atıf h.	verir	Allah
(هُوَ) olarak takdir edilen mahzuf mübtedanın haberi, mevsuf	sıfat: şibhi cümle	fiili muzari	fail	car-mecrur	mef'ul, ismi mevsul	sıla; muzari fiil		fiili muzari	fail

﴿ 35 ﴾ اَلْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ ط وَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ لا

اَلْأَمْثَالَ	لِلنَّاسِ ط	وَ	اللّٰهُ	بِكُلِّ	شَيْءٍ	عَلِيمٌ لا
misaller	insanlara	başlama h.	Allah	herşeyi		bilir
mef'ul	car-mecrur		mübteda	car-mecrur, muzaf	muzafun ileyh	haber

35. Allah göklerin ve yerin Nur'udur. O'nun nurunun misali, içinde ışık bulunan bir kandil yuvası gibidir (kandil yuvasına benzer). O ışık bir cam içindedir, cam ise, sanki ne doğuya ait ve ne de (yalnız) batıya ait bereketli zeytin ağacından tutuşturulan parlak bir gezegendir/yıldızdır. Ateş dokunmasa bile, nerdeyse yağı aydınlatacak (her halükarda aydınlatacak)tır! (O) nur üstüne nurdur. Allah dileyeni/dilediğini nuruna iletir. Allah insanlara misaller verir. Allah, herşeyi bilir.

فِي بُيُوتٍ أَذِنَ اللّٰهُ أَنْ تُرْفَعَ وَ يُذْكَرَ

فِي	بُيُوتٍ	أَذِنَ	اللّٰهُ	أَنْ تُرْفَعَ	وَ	يُذْكَرَ
harfi cer	evlerde	izin verdiği	Allah'ın	yüceltilmesi hususunda	ve	anılması
	mecrur isim, sonraki (يُسَبِّحُ) ile bağlantılı	(بُيُوتٍ)'nin sıfatı; mazi fiil	fail	masdar ve nasb h., meçhul fiili mazi	atıf h.	matuf, meçhul fiili muzari

﴿ 36 ﴾ اَلْآصَالِ لا وَ بِالْغُدُوِّ فِيهَا لَهُ يُسَبِّحُ اسْمُهُ لا فِيهَا

اَلْآصَالِ لا	وَ	بِالْغُدُوِّ	فِيهَا	لَهُ	يُسَبِّحُ	اسْمُهُ لا	فِيهَا
akşam	atıf h.	sabah	içindekiler	O'nu	tesbih eder	isminin	içlerinde
matuf		car-mecrur	car-mecrur	car-mecrur	fiili muzari	nâibi fail	car-mecrur

36. Allah'ın yüceltilmesi ve içlerinde isminin anılması hususunda izin verdiği evlerde, (evin) içindekiler sabah akşam O'nu tesbih eder.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 353 ≻

(24 / NUR, 32 – 33):

(اَلْاَمَةُ ج اِماَء= اَمَوَاتٌ): cariye (أَنْكَحَ يُنْكِحُ إِنْكَاحًا): (if'al bâbı) nikahladı, kocaya verdi, everdi

(اَلصَّالِحُ ج صَالِحُونَ): (ism-i fâil) salih olan, doğru olan (اَلْاَيِّمُ ج اَيَامَى): dul, kocası olmayan kadın ile karısı olmayan erkek

(اَلْفَقِيرُ ج فُقَرَاءُ): fakir (أَغْنَى يُغْنِي إِغْنَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı) zengin etti, müstağni kıldı, ihtiyacını giderdi

(اَلْفَضْلُ ج اَفْضَالٌ): lütuf, fazl, üstünlük, kerem [(اَلْوَاسِعُ (وَسَعَ يَسَعُ]: (ism-i fâil) (Esma-i ilahiyeden) içine alan, kaplayan

(وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal fiil) buldu [(اَلْعَلِيمُ (عَلِمَ يَعْلَمُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) (Esma-i ilahiyeden) çok bilen, iyi bilen

(اِسْتَعَفَّ يَسْتَعِفُّ اِسْتِعْفَافًا): (istif'âl bâbı) iffetli davrandı, çekingen durdu [(اَلنِّكَاحُ (نَكَحَ يَنْكِحُ]: nikah, nikahlanma

(اِبْتَغَى يَبْتَغِي اِبْتِغَاءً): (nâkıs fiil, iftiâl bâbı) talep etti, istedi, aradı, arzuladı (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(مَلَكَ يَمْلِكُ مِلْكًا): eli altında oldu (köleye veya cariyeye sahip olmak manasında) (اَلْخَيْرُ): hayır, faydalı şey

(اَلْيَمِينُ ج اَيْمَانٌ): köle, cariye/ sağ el, sağ/ hak ve hayırlı yön (كَاتَبَ يُكَاتِبُ مُكَاتَبَةً كِتَابًا): (müfâale b.) yazıştı, akidleşti

(آتَى يُؤْتِي اِيْتَاءً): (mehmuz - nâkıs fiil, if'al b.) verdi, getirdi (أَكْرَهَ يُكْرِهُ إِكْرَاهًا): (if'al b.) zorladı, isteksiz olarak yaptırdı

[(اَلْبَغَاءُ (بَاغَ: fuhuş, fahişelik, kahbelik etme, fücur işleme (أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef fiil, if'al bâbı) irade etti, istedi

[(اَلتَّحَصُّنُ (تَحَصَّنَ يَتَحَصَّنُ]: (masdar) kendisini (iffetle yahut evlenme suretiyle) koruma (اَلْمَالُ ج اَمْوَالٌ): mal

(اَلْعَرَضُ): dünya malı, gelip geçici şey, dünyalık (بَعْدَ): (zarf) sonra (اَلْفَتَاةُ ج فَتَيَاتٌ): genç kız

(24 / NUR, 34 - 35 – 36):

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالًا): (if'al b.) indirdi (اَلْمُبَيِّنَةُ ج مُبَيِّنَاتٌ): (ism-i fâil) açık olan veya açıklayıcı (اَلْمَوْعِظَةُ ج مَوَاعِظُ): vaaz, nâsihat

(اَلْمَثَلُ ج اَمْثَالٌ): misal, örnek, numune,aynısı (خَلَا يَخْلُو خُلُوًّا): (nâkıs fiil) gelip geçti/ başa kaktı (قَبْلُ): (zarf) önce

(اَلْمُتَّقِي ج مُتَّقُونَ): (ism-i fâil) korunan, sakınan (اَلنُّورُ ج اَنْوَارٌ): nur, ışık, ışın, hüzme, parıltı

(اَلْمِشْكَاةُ): (lamba koymak için duvarda açılan) oyuk, kandil yuvası (اَلْمِصْبَاحُ ج مَصَابِحُ): lamba (اَلشَّرْقِيَّةُ): doğu

(اَلزُّجَاجَةُ): cam, şişe, cam parçası (اَلْكَوْكَبُ ج كَوَاكِبُ): yıldız, gezegen (اَلدِّرِّيُّ): parlak, incimsi, berrak

(أَوْقَدَ يُوقِدُ إِيقَادًا): (if'al bâbı) yaktı, tutuşturdu (اَلشَّجَرَةُ ج اَشْجَارٌ): ağaç (اَلزَّيْتُ ج زُيُوتٌ): zeytinyağı, yağ

[(اَلْمُبَارَكَةُ (بَارَكَ يُبَارِكُ]: mübarek, hayırlı ve mübarek kılınan (اَلزَّيْتُونَةُ): zeytin ağaçları, zeytin meyveleri

(اَلْغَرْبِيَّةُ): batıya ait, batı tarafında, batılı (كَادَ يَكَادُ): (ecvef fiil) neredeyse, az kalsın (اَلنَّارُ ج نِيرَانٌ): ateş

(أَضَاءَ يُضِيءُ إِضَاءَةً): (mehmuz ve ecvef fiil, if'al bâbı) ışık verdi, ışıttı, aydınlattı (اَلشَّيْءُ ج اَشْيَاءُ): şey

(مَسَّ يَمَسُّ مَسًّا): (muzaaf f.) dokundu, el sürdü, değdi (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef - mehmuz'el lam) diledi, istedi

(هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nâkıs fiil) hidayet verdi, irşad etti, doğru yolu gösterdi, iletti, sevketti (ضَرَبَ مَثَلًا): misal verdi

(ضَرَبَ يَضْرِبُ ضَرْبًا): (misal) verdi/ dövdü/ boynunu uçurdu (اَلْاِنْسانُ ج اَلنَّاسُ): insan (اَلْبَيْتُ ج بُيُوتٌ): ev

(أَذِنَ يَأْذَنُ اِذْنًا): (mehmuz'el fa) izin verdi (سَبَّحَ يُسَبِّحُ تَسْبِيحًا): (tef'il bâbı) tesbit, tenzih ve takdis etti

(رَفَعَ يَرْفَعُ رَفْعًا): yükseltti, kaldırdı (ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): zikretti, söyledi, bahsetti, tefekkürle birlikte hatıra getirdi

(اَلْاَصِيلُ ج اَصَالٌ): akşam, ikindiden sonra akşama kadarki vakit (اَلْغُدُوُّ): sabah

CÜZ: 18, KUR'ÂN SAYFASI: 354 (NUR : 37 – 43)

رِجَالٌ لَا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ

kendilerini oyalamadığı adamlar (رِجَالٌ)'ün sıfatı; nefiy h., fiili muzari, mef'ul — ve nefiy h. — ticaret fail — alışverişin matuf — anmaktan harfi cer, mecrur isim, muzaf — Allah'ı muzafun ileyh — , atıf h. — namaz muzafun ileyh — kılmaktan matuf, muzaf — (يسبِّح)'nun faili

وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ ﴿37﴾

zekat muzafun ileyh — vermekten matuf, muzaf — , atıf h. — korkarlar fiili muzari+fâil — günden mef'ul — döneceği fiili muzari — içinde car-mecrur — gönüllerin fail,. sıfat — ve atıf h — gözlerin matuf

37. Kendilerini ne ticaret ve ne de alışverişin Allah'ı anmaktan, namaz kılmaktan, zekat vermekten alıkoymadığı adamlar, kalplerin ve gözlerin (hayret ve şiddetli korkudan) ters çevrileceği günden korkarlar.

لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَيَزِيدَهُمْ

Ki onlara karşılık versin (يَخَافُونَ) ile bağlantılı, ta'lil (sebep) ve nasb h., fiili muzari, mef'ul — Allah fail — en güzeliyle ikinci mef'ul, muzaf — şeylerin muzafun ileyh, ismi mevsul — yaptıkları sıla; mazi fiil cüm., fail — ve atıf h. — onlara arttırsın matuf, fiili muzari, mef'ul

﴿38﴾ مِنْ فَضْلِهِ وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ

lütfundan h. cer, mecrur isim — atıf h. — Allah mübteda — rızıklandırır haber, fiili muzari — kimseyi mef'ul, ismi mevsul — dileyen/dilediği sıla; cüm. fiili muzari — hesapsız car-mecrur — muzafun ileyh

38. Ki Allah, onlara yaptıkları şeylerin en güzeliyle karşılık versin ve lütfundan onlara arttırsın (çünkü bunun için endişe duyarlar). Allah dileyen/dilediği kimseyi hesapsız rızıklandırır.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ بِقِيعَةٍ يَحْسَبُهُ الظَّمْآنُ مَاءً حَتَّى إِذَا جَاءَهُ

İnkar edenlerin — başlama h. — mübteda, ismi mevsul — sıla; mazi fiil, fail — işleri mübteda — serap gibidir haber: şibhi cümle — düz arazideki car-mecrur — onu zanneder (سَرَاب)'in sıfatı; muzari fiil + mef'ul — susayan fail — su ikinci mef'ul — Nihayet ibtida h. — oraya geldiğinde şart ve zaman zarfı, fiilu'ş-şart, fiili mazi, mef'ul

(الَّذِينَ) mübtedası'nın haberi: isim cümlesi

﴿39﴾ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا وَوَجَدَ اللَّهَ عِنْدَهُ فَوَفَّاهُ حِسَابَهُ وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ

hiçbir şey ikinci mef'ul — bulamaz c.şart; cahd-ı mutlak f., mef'ul — bulur fiili mazi — Allah'ı mef'ul — orada mekan zarfı — ona yerine getirir atıf h., fiili mazi, mef'ul — hesabını ikinci mef'ul — Allah mübteda — başlama h. — çabuk görendir haber, muzaf — hesabı muzafun ileyh, — ve atıf h.

39. İnkar edenlerin işleri düz arazideki serap gibidir. Susayan kimse onu su zanneder, nihayet ona geldiğinde bir şey bulamaz. (Aynı şekilde serap gibi ahirette de yaptıklarının karşılığını bulacağını sanır, ancak) yanında Allah'ı bulur ve O da hesabını yerine getirir. Allah hesabı çabuk görendir.

أَوْ كَظُلُمَاتٍ فِي بَحْرٍ لُجِّيٍّ يَغْشَاهُ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ سَحَابٌ ظُلُمَاتٌ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكَدْ يَرَاهَا

Veya atıf h. — karanlıklar gibidir (سَرَاب)'e matuf, car-mecrur — bir denizdeki harfi cer, mecrur isim — derin sıfat — örttüğü (بَحْرٍ)'in 2. sıfatı, muzari fiil, mef'ul — dalgaların fail — dalgalar mübteda, muahhar — onun üstünde.. vardır haber mukaddem, şibhi cümle — bulutlar mübteda, muahhar — onun üstünden de.. vardır haber mukaddem, şibhi cümle — (Onlar) karanlıklardır (هي) (onlar) olarak takdir edilen mahzuf mübtedanın haberi — birbirinin üstünde muzafun ileyh — mekan zarfı, muzaf — mübteda — çıkardığı zaman şart ve zaman zarfı fiilu'ş-şart, fiili mazi — elini mef'ul — neredeyse cevâbü'ş-şart; nefiy ve cezm h., fiili muzari, , (يَكَدْ)'in ismi (هُوَ) gizli zamiri — onu göremez (يَكَدْ)'nin haberi, muzari fiil mef'ul

(مَوْجٌ)'nin sıfatı; isim cümlesi

(ظُلُمَاتٌ)'ün sıfatı; isim cümlesi

(مَوْجٌ)'nin 2. sıfatı; isim c.

﴿ 40 ﴾ وَ مَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ ع

	kime	vermezse	Allah	kendisi için	nur	olmaz	onun	nuru
	şart ismi, mübteda	fiilu'ş-şart; cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h. fiili muzari	fail	car-mecrur	mef'ul	rabıta, nefiy h.	haber, mukaddem.	zaid harfi cer, mübteda, muahhar
başlama h.								

cevabü'ş-şart ; isim cümlesi. şart ve cevab cümleleri (مَن) mübtedasının haberidir

40. Veya (inkarcıların amelleri) dalgaların örttüğü derin bir denizdeki karanlıklar gibidir. Üstünden dalgalar onun üstünden de bulutlar vardır (amellerini üstüste dalgalar ve dalgaların üstünde de sisli bulutlar örter); (Onlar) birbirinin üstünde karanlıklardır (yani karanlıklar içinde amelleri görülmez olur); insan elini çıkardığı zaman, neredeyse onu göremez. Allah kime nur vermezse artık onun nuru olmaz..

أَ لَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُسَبِّحُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ

	görmedin mi	tekid ve nasb h.	Allah'ı (أَنَّ)'nin ismi	tesbih ettiğini (أَنَّ)'nin haberi; muzari fiil	car-mecrur	kimselerin fail, ismi mevsul	Göklerdeki sıla; şibhi cüm
soru h.	cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h f. muzari						

(تَرَ)'nin mef'ulü; masdarı müevvel

وَ الطَّيْرُ صَافَّاتٍ ط كُلٌّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهُ وَ تَسْبِيحَهُ ط

	yerde	,	kuşların	saflar halindeki	Her biri	bilmiştir	kendi duasını	ve	tesbihini
matuf	matuf	atıf h.	(مَن)'e matuf	hal	mübteda	haber, fiil cümlesi ,tahkik h., fiili mazi	mef'ul,	atıf h.	

وَ اللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿ 41 ﴾

başlama h.	Allah mübteda	bilendir haber	şeyleri harfi cer, ismi mevsul	onların yaptıkları sıla; fiil cüm.; fiili muzari+fâil

41. Göklerde ve yerdeki kimselerin, saflar halinde (uçan) kuşların Allah'ı tesbih ettiğini görmedin mi? Her biri kendi duasını ve tesbihini bilmiştir. Allah, onların yaptıklarını bilendir.

وَ لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ ج وَ إِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿ 42 ﴾

	Allah'ındır	hükümranlığı	Göklerin	ve	yerin	atıf h.	Allah'adır	Dönüş
atıf h.	haber mukaddem, şibhi cümle	Mübteda muahhar, muzaf	muzafun ileyh	atıf h.	matuf		haber mukaddem, şibhi cümle	mübteda muahhar

42. Göklerin ve yerin hükümranlığı Allah'ındır. Dönüş Allah'adır.

أَ لَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُزْجِي سَحَابًا ثُمَّ

	Görmedin mi	ki	Allah	sürükler	bulutları	sonra
soru h.	cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., fiili muzari	tekid ve nasb h.	(أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi, muzari fiil	mef'ul	atıf h.

(تَرَ)'nin mef'ulü; masdarı müevvel

يُؤَلِّفُ بَيْنَهُ ثُمَّ يَجْعَلُهُ رُكَامًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ ج

	bir araya getirir	aralarını	sonra	onu yapar	küme	Akabinde görürsün	yağmurun	çıktığını	aralarından
fiili muzari	zarf (muzaf+ muz.ileyh)	atıf h.	fiili muzari, mef'ul	ikinci mef'ul	atıf h., fiili muzari	mef'ul	fiili muzari	harfi cer, zarf mecrur isim

وَ يُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ فَيُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ وَ يَصْرِفُهُ

	indirir	Gökten	dağlardan	içinde	dolu bulunan	isabet ettirir	onu	dileyene/dilediğine	çevirir
fiili muzari	harfi cer, mecrur isim	(يُنَزِّلُ) ile bağlantılı, harfi cer, mecrur isim	haber, mukaddem	(جِبَال)'nin sıfatı, zaid harfi cer, mübteda	atıf h., fiili muzari	car-mecrur	mef'ul, ismi ismi mevsul	sıla; fiili muzari	fiili muzari mef'ul
atıf h.								atıf h.	

﴿ 43 ﴾ ط بِالْأَبْصَارِ	يَذْهَبُ	بَرْقِهِ	سَنَا	يَكَادُ	يَشَآءُ ط	عَنْ مَنْ
gözleri	alır	şimşeğinin	parıltısı	nerdeyse	dilediğinden	
car-mecrur	(يَكَادُ)'nin haberi: muzari fiil cüm.	muzafun ileyh, muzaf, (ه): muz.ileyh	(يَكَادُ)'nin ismi muzaf	nâsih fiili muzari	sıla; fiili muzari	harfi cer, ismi mevsul

43. Görmedin mi ki, Allah bulutları sürükler, sonra aralarını bir araya getirir (birleştirir); sonra onu küme yapar (üstüste yığar), akabinde aralarından yağmurun çıktığını görürsün. Gökten, içinde dolu bulunan dağlardan (dağ gibi bulutlar) indirir, onu dileyene/dilediğine isabet ettirir, dilediğinden de çevirir (uzak tutar). Şimşeğinin parıltısı neredeyse gözleri alır!

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 354 ≻

(24 / NUR, 37 - 38 - 39 - 40):

(اَلرَّجُلُ ج رِجَالٌ): adam, erkek [(اَلْبَيْعُ ﴿بَاعَ يَبِيعُ﴾]: satış, alışveriş (اَلتِّجَارَةُ): ticaret, alışveriş, mal, ticari eşya (أَلْهَى يُلْهِي اِلْهَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı) alıkoydu, meşgul etti, vazgeçirdi [(اَلْإِيتَاءُ ﴿أَتَى يَأْتِي﴾]: (masdar) verme, getirme [(اَلْإِقَامُ ﴿أَقَامَ يُقِيمُ﴾]: (masdar) namazı dosdoğru kılma (خَافَ يَخَافُ): (ecvef fiil) korktu (اَلْبَصَرُ ج اَبْصَارٌ): görme hassesi, göz (تَقَلَّبَ يَتَقَلَّبُ تَقَلُّبًا): (tefa'ul bâbı) çevrildi/ yer değiştirdi/ değişiklik yaptı (جَزَى يَجْزِي جَزَاءً): (nâkıs f.) karşılığını verdi [(اَلْأَحْسَنُ ﴿حَسُنَ يَحْسُنُ﴾]: (ism-i tafdîl) en güzel, daha güzel (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi (زَادَ يَزِيدُ زَيْدًا): (ecvef fiil) artırdı, kattı, arttı, ziyadeleşti (اَلْفَضْلُ ج اَفْضَالٌ): fazl, lütuf, üstünlük, kerem (رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): rızık verdi, hayırda bulundu, hayır verdi (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) diledi, istedi [(اَلْحِسَابُ ﴿حَاسَبَ﴾]: (masdar) hesap, muhasebe (اَلْقَاعُ ج قِيعَةٌ): çukurda bulunan düz arazi (اَلسَّرَابُ): serap, hayal, aldanış (حَسِبَ يَحْسَبُ حِسْبَانًا): zannetti, var saydı (اَلظَّمْآنُ): susuz, susuz kalmış, susamış (وَجَدَ يَجِدُ): (misal fiil) rastladı, buldu (وَفَّى يُوَفِّي تَوْفِيَةً): (nâkıs - tef'il) tamamen yerine getirdi (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nâkıs - mehmuz) gördü/ bildi/ zannetti [(اَلْحِسَابُ ﴿حَاسَبَ يُحَاسِبُ﴾]: hesap, muhasebe (اَلسَّرِيعُ ج سِرَاعٌ): süratli, hızlı, çabuk (اَلظُّلْمَةُ ج ظُلُمَاتٌ): karanlık, şirk, cehalet (اَلْبَحْرُ ج اَبْحُرٌ): deniz (اَللُّجِّيُّ): çok dalgalı, çok derin deniz (اَلْمَوْجُ): dalga (فَوْقَ): (zarf) üstünde (اَلسَّحَابُ): bulut (غَشِيَ يَغْشَى غِشَاوَةً): (nâkıs f.) kapladı, sardı (أَخْرَجَ يُخْرِجُ إِخْرَاجًا): (if'al b.) çıkardı (بَعْضُ): bazı, birkısım, birisi (كَادَ يَكَادُ): (ecvef f.) neredeyse, az kalsın (اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): icad etti, yarattı, çevirdi, kıldı, hükmetti

(24 / NUR, 41 – 42 - 43):

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nâkıs - mehmuz) gördü/ bildi/ zannetti (سَبَّحَ يُسَبِّحُ تَسْبِيحًا): (tef'il bâbı) tesbit, tenzih ve takdis etti (اَلطَّيْرُ ج طُيُورٌ): kuş (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (اَلصَّافَّةُ ج صَافَّاتٌ): (ism-i fâil) saf tutan, sıra yapan/ kanat açan (فَعَلَ يَفْعَلُ فَعْلاً): yaptı [(اَلْعَلِيمُ ﴿عَلِمَ يَعْلَمُ﴾]: (mübâlağalı ism-i fâil) (Esma-i ilahiyeden) çok bilen, iyi bilen (اَلْمُلْكُ): saltanat, hükümdarlık/ mülk, mülkiyet [(اَلْمَصِيرُ (صَارَ يَصِيرُ)]: (masdar) dönüş/ (ism-i mekân) dönüş yeri (أَزْجَى يُزْجِي إِزْجَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı) sürükledi, yürüttü, kolayca sürdü (اَلسَّحَابُ): bulut (بَيْنَ): (zarf) arasında (اَلَّفَ يُؤَلِّفُ تَأْلِيفًا): (tef'il bâbı) telif etti, biraraya getirdi, birbirine kattı (اَلْخَلَلُ ج خِلاَلٌ): aralık, ara, gedik, yarık (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, çevirdi, yarattı, hükmetti (اَلرُّكَامُ): küme, tabaka, yığın (خَرَجَ يَخْرُجُ خُرُوجًا): çıktı (اَلْوَدْقُ): yağmur (نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلاً): (tef'il bâbı) indirdi (اَلْجَبَلُ ج جِبَالٌ): dağ (اَلْبَرَدُ): dolu (أَصَابَ يُصِيبُ إِصَابَةً): (ecvef fiil, if'al bâbı) isabet etti, dokundu/ istedi, irade etti (اَلسَّنَا): ışık, aydınlık, parıltı (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef - mehmuz) diledi, istedi (صَرَفَ يَصْرِفُ صَرْفًا): çevirdi, uzaklaştırdı (اَلْبَصَرُ ج اَبْصَارٌ): görme hassesi, göz (كَادَ يَكَادُ): (ecvef f.) neredeyse, az kalsın (اَلْبَرْقُ ج بُرُوقٌ): şimşek, yıldırım (ذَهَبَ يَذْهَبُ ذَهَابًا ب): giderdi, izale etti

≺ CÜZ: 18, KUR'ÂN SAYFASI: 355 (NUR : 44 – 53) ≻

﴿ 44 ﴾ يُقَلِّبُ اللَّهُ اللَّيْلَ وَ النَّهَارَ ط إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَعِبْرَةً لِأُولِي الْأَبْصَارِ

çevirir	Allah	geceyi	ve	gündüzü	Doğrusu	bunda vardır	ibretler	gözlerin sahipleri için	
fiili muzari	fail	mef'ul	atıf h.	matuf	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin mukaddem haberi, şibhi cümle	tekid lamı, (إِنَّ)'nin muahhar ismi	harfi cer, mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh

44. Allah (birbiri ardınca) geceyi ve gündüzü çevirir. Doğrusu, gözlerin sahipleri (görebilenler) için bunda ibretler vardır.

وَ اللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِنْ مَاءٍ ج فَمِنْهُمْ

Allah	yaratmıştır	her	canlıyı	sudan		Artık onlardan
mübteda	haber, mazi fiil	mef'ul, muzaf	muzafun ileyh	harfi cer, mecrur isim		atıf h.+ haber mukaddem
başlama h.						

مَنْ يَمْشِي عَلَى بَطْنِهِ ج وَ مِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَى رِجْلَيْنِ ج وَ مِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَى أَرْبَعٍ ط يَخْلُقُ

kimi	yürür	karnı üzerinde	onlardan	kimi	yürür	iki ayak üzerinde	onlardan	kimi	yürür	dört ayak üzerinde		yaratır	
mübteda, muahhar, ismi mevsul	sıla; muzari fiil	h. cer, mecrur isim	haber, mukaddem	atıf h.	mübteda, muahhar, ismi mevsul	harfi cer, tesniye ismin mecrur hali	haber, mukaddem	atıf h.	sıla; muzari fiil	h. cer, mecrur isim		fiili muzari	

﴿ 45 ﴾ اللَّهُ مَا يَشَآءُ ط إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Allah	şeyi	dilediği	şüphesiz	Allah	herşeye	Kadir'dir
mef'ul, ismi mevsul	sıla; muzari fiil	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	harfi cer, mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh	(إِنَّ)'nin haberi

45. Allah her canlıyı sudan yaratmıştır. Artık onlardan kimi karnı üzerinde yürür (sürünür), kimi iki ayak üzerinde yürür, kimi dört ayak üzerinde yürür. Allah dilediğini yaratır, Allah şüphesiz herşeye Kadir'dir.

﴿ 46 ﴾ لَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ مُبَيِّنَاتٍ ط وَ اللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَآءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

And olsun	indirdik	ayetler	açıklayıcı	Allah	iletir	kimseyi	dileyen/dilediği	yola	doğru
yemin cevabı lâmı, tahkik h.	fiili mazi, fail	mef'ul	sıfat	başlama h.	mübteda	haber, muzari fiil	mef'ul, ismi mevsul	sıla; muzari fiil cüm.	harfi cer, mecrur isim, mevsuf	mecrur	sıfat,

46. And olsun ki, açıklayıcı ayetler indirdik. Allah (geçmişte yaptıklarını değerlendirerek) dilediğini/dileyeni doğru yola iletir.

وَ يَقُولُونَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَ بِالرَّسُولِ وَ أَطَعْنَا ثُمَّ يَتَوَلَّى

başlama h.	derler	inandık	Allah'a	ve	Peygamber'e	ve	itaat ettik	sonra	yüz çevirir
	fiili muzari+ fâil	fiili mazi, fail	harfi cer, mecrur isim	atıf h.	car-mecrur	atıf h.	fiili mazi, fail	atıf h.	fiili muzari

﴿ 47 ﴾ فَرِيقٌ مِنْهُمْ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ ط وَ مَا أُولٰئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ

bir grub	onlardan	bütün bunlardan sonra		değillerdir	İşte bunlar	asla mü'minler	
fail	(فَرِيقٌ)'un sıfatı	harfi cer, zarf ismi, muzaf	muzafun ileyh, işaret ismi	hal vavı	(مَا)'nın ismi	nefiy h.	harfi cer zaid (tekit için gelmiştir), (مَا)'nın haberi

47. (Bazı kişiler ve münafıklar): "Allah'a ve Peygamber'e inandık ve itaat ettik" derler; sonra onlardan bir grub bütün bunlardan sonra yüz çevirir. İşte bunlar asla mü'min değillerdir.

وَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَ رَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ

atıf h.	çağırıldıkları zaman	Allah'a	ve	Peygamberine	hüküm vermesi için	Aralarında
	şart ve zaman zarfı, fiilu'ş-şart, meçhul fiili muzari, nâibi fail	harfi cer, mecrur isim	atıf h.	matuf	ta'lil (sebep) ve nasb h., fiili muzari	zarf (muzaf+ muz.ileyh)

﴿ 48 ﴾ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ مُعْرِضُونَ

Birde bakmışsın ki	bir grup	onlardan	yüz çevirmektedir
iza fücâiye (ismin önünde geldiği için sürpriz edatı)	mübteda	car-mecrur	haber

üstteki (إِذَا)'nin cevâbü'ş-şartı; isim cümlesi

48. Aralarında hüküm vermek üzere Allah'a ve peygamberine çağırıldıkları zaman, bir de bakmışsın ki bir grub yüz çevirmektedir.

وَ	إِنْ	يَكُنْ	لَهُمُ	الْحَقُّ	يَأْتُوٓا	إِلَيْهِ	مُذْعِنِينَ ﴿49﴾
	ise	olur	kendi lehlerine	hak	gelirler	ona	boyun eğerek
atıf h.	cezmeden şart h.	fiilu'ş-şart; nâsih fiili muzari	(يَكُنْ):'nin haber mukaddemi	(يَكُنْ)' ün muahhar ismi, merfu	cevâbü'ş-şart, f. muzari, fail	car-mecrur	hal

49. Ama hak kendi lehlerine olursa (kendilerinden tarafa ise), boyun eğerek (itaatla koşa koşa) gelirler.

أَ	فِي قُلُوبِهِمْ	مَرَضٌ	أَمِ	ارْتَابُوا	أَمْ	يَخَافُونَ	أَنْ يَحِيفَ
mı	kalplerinde var	hastalık	yoksa	şüphelendiler	yahut	korkuyorlar	haksızlık yapacağından
soru h.	haber, mukaddem, şibhi cümle	mübteda, muahhar	atıf h.	fiili mazi, fail	atıf h.	fiili muzari+fâil	(يَخَافُونَ)'nin mef'ulü, masdar ve nasb h., fiili muzari

اللَّهُ	عَلَيْهِمْ	وَ	رَسُولُهُ	بَلْ	أُولَٰئِكَ	هُمُ	الظَّالِمُونَ ﴿50﴾
Allah'ın	onlara	ve	peygamberi'nin	Hayır	onlar		zalimdirler
fail	car-mecrur	atıf h.	matuf	idrab h.	mübteda	fasıl zamiri	haber

50. Kalplerinde hastalık mı var, yoksa şüphelendiler mi, yahut Allah'ın ve peygamberi'nin onlara haksızlık yapacağından mı korkuyorlar? Hayır; onlar (sadece) zalimdirler.

إِنَّمَا	كَانَ	قَوْلَ	الْمُؤْمِنِينَ	إِذَا دُعُوا	إِلَى اللَّهِ	وَ	رَسُولِهِ
ancak	olmuştur	sözü	müminlerin	çağırıldıkları vakit	Allah'a	ve	peygambere
hasr edatı	fiili mazi, nâsih	(كَانَ)'nin mukaddem haberi, muzaf	muzafun ileyh	şart ve zaman zarfı, meçhul fiili mazi, nâibi fail	harfi cer, mecrur isim	atıf h.	matuf

لِيَحْكُمَ	بَيْنَهُمْ	أَنْ يَقُولُوا	سَمِعْنَا	وَ	وَأَطَعْنَا	وَ	أُولَٰئِكَ	هُمُ	الْمُفْلِحُونَ ﴿51﴾
hüküm vermesi için	aralarında	demek	İşittik	ve	itaat ettik		İşte onlar		kurtuluşa erenlerdir
ta'lil (sebep) ve nasb h., fiili muzari	zarf (muzaf+ muz.ileyh)	(كَانَ)'nin muahhar ismi, masdar ve nasb h., fiili muzari, fail	fiili mazi, fail	atıf h.	fiili mazi, fail	atıf h.	mübteda	fasıl zamiri	haber

51. Aralarında hüküm vermesi için Allah'a ve peygambere çağırıldıkları zaman mü'minlerin sözü ancak: "İşittik ve itaat ettik" demek olmuştur, işte onlar kurtuluşa erenlerdir.

وَ	مَنْ	يُطِعِ	اللَّهَ	وَ	رَسُولَهُ	وَ
başlama h.	kim	itaat ederse	Allah'a	ve	Peygamberine	,
	mübteda, cezmeden şart ismi	fiilu'ş-şart; meczum fiili muzari (geçiş için harekeli)	mef'ul	atıf h.	matuf	atıf h.

يَخْشَ	اللَّهَ	وَ	يَتَّقْهِ	فَأُولَٰئِكَ	هُمُ	الْفَائِزُونَ ﴿52﴾
korkarsa	Allah'tan	ve	O'ndan sakınırsa	işte onlar		kurtulup kazananlardır
matuf, illet harfinin düşmesiyle meczum fiili muzari	mef'ul	atıf h.	matuf, meczum fiili muzari, mef'ul	rabıta+ cevâbü'ş-şart; mübteda	fasıl zamiri	haber

cevâbü'ş-şart, şart ve cevab cümleleri. (مَن) mübtedasının haberi

52. Kim Allah'a ve Peygamberine itaat ederse, Allah'tan korkarsa ve O'ndan sakınırsa, işte onlar kurtulup kazananlardır.

وَ	أَقْسَمُوا	بِاللَّهِ	جَهْدَ	أَيْمَانِهِمْ	لَئِنْ	أَمَرْتَهُمْ	لَيَخْرُجُنَّ
	yemin ettiler	Allah'a	(en) ağırıyla	yeminlerinin	Eğer	kendilerine emredersen	kesinlikle çıkacaklarına
atıf h.	fiili mazi, fail	harfi cer, mecrur isim	mef'ulü mutlak nâibi, muzaf {yani (أَقْسَمُوا إقسامَ اجتهاد) (olabildiğince güçlü bir yeminle yemin ettiler)}	muzafun ileyh, (هِمْ): muzafun ileyh	yemin lamı, cezmeden şart h.	fiilu'ş-şart; fiili mazi fail, mef'ulün bih	cevâbü'ş-şart; kasem h. (ya da tekit lamı), tekit nun'u birleşmiş fail

قُلْ	لاَ تُقْسِمُوا ج	طَاعَةٌ	مَعْرُوفَةٌ ط	إِنَّ	اللَّهَ	خَبِيرٌ	بِمَا	تَعْمَلُونَ ﴿53﴾
De ki	Yemin etmeyin	itaat etmektir	örf üzere	şüphesiz	Allah	haberdardır	şeylerden	yapmakta olduğunuz
emir fiili	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., fiili muzari+ fail	(امرُكُم) (sizin vazifeniz ya da işiniz) olarak takdir edilen mahzuf mübtedanın haberi	sıfat	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	harfi cer, ismi mevsul	sıla; fiil cüm.; fiili muzari+fâil

53. Eğer kendilerine emredersen, kesinlikle (savaşa) çıkacaklarına yeminlerinin (en) ağırıyla (bütün güçleriyle) yemin ettiler. De ki: "Yemin etmeyin; (Size düşen) örf üzere (iyi bir şekilde) itaattir. Allah yapmakta olduğunuz şeylerden şüphesiz haberdardır."

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 355 ≻

(24 / NUR, 44 - 45 - 46 – 47 - 48):

(قَلَّبَ يُقَلِّبُ تَقْلِيبًا): (tef'il bâbı) çevirdi/ evirip çevirdi, muhtelif suretlerde arzetti (اَلْبَصَرُ ج اَبْصَارٌ): görme hassesi, göz

(اَللَّيْلُ ج لَيَالٍ): gece (اَلنَّهَارُ ج اَنْهُرٌ): gündüz (اَلْعِبْرَةُ): ibret, ders alma (اُولُو ث اُولَاتُ): sahipler

(خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı (اَلدَّابَّةُ ج دَوَابُّ): hayvan, canlı (اَلْمَاءُ ج مِيَاهٌ): su (اَلْبَطْنُ ج بُطُونٌ): karın

(مَشَى يَمْشِي مَشْيًا): (nâkıs fiil) yürüdü, adım attı, yolundan gitti (اَلرِّجْلُ ج اَرْجُلٌ): ayak, bacak (اَلْاَرْبَعَةُ ث اَلْاَرْبَعَ): dört

(شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) diledi, istedi [(قَدَرَ) اَلْقَدِيرُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) kudreti büyük, gücü sonsuz

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al bâbı) indirdi (اَلْمُبَيِّنَةُ ج مُبَيِّنَاتٌ): (ism-i fâil) açık olan veya açıklayıcı

(هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nâkıs fiil) hidayet verdi, irşad etti, doğru yola soktu, iletti (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef – mehmuz) diledi, istedi

(اَلصِّرَاطُ): eğri büğrü, kıvrımlı olmayan doğru ve düzgün yol [(اِسْتَقَامَ يَسْتَقِيمُ) اَلْمُسْتَقِيمُ]: (ism-i fâil) dosdoğru, düzgün, kusursuz

(اَلْفَرِيقُ ج فُرُوقٌ): fırkadan daha büyük topluluk, zümre, güruh

(أَطَاعَ يُطِيعُ إِطَاعَةً): (ecvef fiil, if´al bâbı) itaat etti, emre uyum sağladı, bağlılık gösterdi, muvafakat etti

(تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا): (nâkıs fiil, tefa'ul bâbı) yüz çevirdi, döndü/ baktı/ yaptı/ sevdi/ yürüttü/ yöneldi (بَعْدِ): (zarf) sonra

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nâkıs fiil) istedi, çağırdı/ dua etti/ ibadet etti/ yardım istedi/ isimlendirdi/ teşvik etti

(حَكَمَ يَحْكُمُ حُكْمًا): hükmetti, hüküm verdi, fasletti (بَيْنَ): (zarf) arasında (اَلْمُعْرِضُ ج مُعْرِضُونَ): (ism-i fâil) yüz çeviren

(24 / NUR, 49 - 50 - 51 – 52 – 53):

(أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا): (mehmuz ve nâkıs fiil) geldi (اَلْمُذْعِنُ ج مُذْعِنُونَ): (ism-i fâil) çabucak boyun eğip itaat gösteren

(اَلْمَرَضُ): hastalık/ mecazen: manevi hastalık (اِرْتَابَ يَرْتَابُ اِرْتِيَابًا): (iftiâl b.) şüphe etti (خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef f.) korktu

(حَافَ يَحِيفُ حَيْفًا): (ecvef f.) hükümde meyl gösterdi, haksızlık etti, taraf tuttu (بَلْ): bilakis, halbuki, evet

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nâkıs fiil) istedi, çağırdı/ dua etti/ ibadet etti/ yardım istedi (سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا): işitti, duydu

(حَكَمَ يَحْكُمُ حُكْمًا): hükmetti, hüküm verdi, fasletti (اَلْمُفْلِحُ ج مُفْلِحُونَ): (ism-i fâil) kazanan, felaha eren

(أَطَاعَ يُطِيعُ إِطَاعَةً): (ecvef - if´al) itaat etti, emre uydu, bağlılık gösterdi, muvafakat etti (بَيْنَ): (zarf) arasında

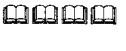
(خَشِيَ يَخْشَى): (nâkıs fiil) korktu, sakındı, çekindi, endişe etti (اَلْفَائِزُ ج فَائِزُونَ): (ism-i fâil) kurtulan, kurtuluşa eren, kazanan

(أَقْسَمَ يُقْسِمُ إِقْسَامًا): (if'al bâbı) yemin etti (اَلْجَهْدُ ج جُهُودٌ): çaba, gayret, güç, ceht (اَلطَّاعَةُ): itaat, boyun eğme

(اَلْيَمِينُ ج اَيْمَانٌ): yemin/ sağ el/ sağ/köle, cariye (أَمَرَ يَأْمُرُ أَمْرًا): (mehmuze'l fa) emretti (خَرَجَ يَخْرُجُ خُرُوجًا): çıktı

[(عَرَفَ يَعْرِفُ) اَلْمَعْرُوفَةُ]: (ism-i mef'ûl) iyilik, iyi (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi

[(خَبَرَ يَخْبُرُ) اَلْخَبِيرُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) (Esma-i ilahiyeden) işin iç yüzünü bilen, haberdar olan

≺ CÜZ: 18, KUR'ÂN SAYFASI: 356 (NUR : 54 – 58) ≻

قُلْ	أَطِيعُوا	اللَّهَ	وَ	أَطِيعُوا	الرَّسُولَ ج	فَإِنْ
De ki	itaat edin	Allah'a	,	itaat edin	Peygambere	Eğer
emir fiili	emir fiili, fail	mef'ul	atıf h.	emir fiili, fail	mef'ul	atıf h., cezmeden şart h.

تَوَلَّوْا	فَإِنَّمَا	عَلَيْهِ	مَا	حُمِّلَ	وَ	عَلَيْكُمْ
yüz çevirirseniz	ancak	ona gerekir	şey	yüklenen	ve	size gerekir
fiilu'ş-şart; fiili muzari, fail	rabıta, hasr edatı	haber, mukaddem	mübteda, muahhar	sıla; cüm. meçhul fiili mazi	Atıf h.	haber mukaddem.

cevâbü'ş-şart; isim cümlesi

مَا	حُمِّلْتُمْ ط	وَ	إِنْ	تُطِيعُوهُ	تَهْتَدُوا ط	وَ
şey	yüklendiğiniz		Eğer	O'na itaat ederseniz	doğru yolu bulursunuz	
mübteda, muahhar, ismi mevsul	sıla; meçhul fiili mazi cüm., nâibi fail	atıf h.	cezmeden şart h.	fiilu'ş-şart; fiili muzari, mef'ul	cevâbü'ş-şart; fiili muzari, fail	atıf h.

مَا	عَلَى الرَّسُولِ	إِلاَّ	الْبَلاَغُ	الْمُبِينُ	﴿ 54 ﴾
	Peygambere düşmez	başkası	tebliğden	apaçık	
nefiy h.	haber mukaddem, şibhi cümle	istisna h.	mübteda, muahhar	sıfat	

54. De ki: "Allah'a itaat edin, Peygambere itaat edin." Eğer yüz çevirirseniz, ona (Peygamber'e) kendisine yüklenen ve size de kendinize yüklenen şey gerekir (Peygamber'e yüklenenin sorumluluğu ona, size tebliğ edilenin sorumluluğu da size aittir). Eğer O'na itaat ederseniz doğru yolu bulursunuz, Peygambere apaçık tebliğden başkası düşmez.

وَعَدَ	اللَّهُ	الَّذِينَ	آمَنُوا	مِنْكُمْ	وَ	عَمِلُوا
söz vermiştir	Allah	kimselere	inanan	sizden	ve	işleyenlere
fiili mazi	fail	mef'ul, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm., fail	car-mecrur	atıf h.	fiili mazi, fail

الصَّالِحَاتِ	لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ	فِي الْأَرْضِ	كَمَا	اسْتَخْلَفَ	الَّذِينَ	مِن قَبْلِهِمْ ص
faydalı işler	onları kesinlikle halef kılacağına	yeryüzünde	gibi	halef kıldığı	kimseleri	onlardan önceki
mef'ul	yemin cevabı lâmı, tekit nun'u birleşmiş fiili muzari, mef'ul	harfi cer, mecrur isim	harfi cer, masdar h.	fiili mazi	mef'ul, ismi mevsul	sıla; şibhi cüm.

لَهُمْ	ارْتَضَى	الَّذِي	دِينَهُمُ	لَهُمْ	لَيُمَكِّنَنَّ	وَ
kendileri için	razı olup seçtiği		dinlerini	onlar için	kesinlikle yerleştirip sağlamlaştıracağına	
car-mecrur	sıla; mazi fiil cüm.	sıfat, ismi mevsul	mef'ul	car-mecrur	yemin cevabı lâmı, tekit nun'u birleşmiş fiili muzari	atıf h.

لاَ يُشْرِكُونَ	يَعْبُدُونَنِي	أَمْنًا ط	خَوْفِهِمْ	مِنْ بَعْدِ	لَيُبَدِّلَنَّهُمْ	وَ
ortak koşmadan	onlar Bana kulluk eder	emniyete	korkularının	ardından	onları kesinlikle çevireceğine	
(يَعْبُدُونَ) fiilinin failinden hal; nefy-i istikbal fiil cümlesi nefiy h., fiili muzari+fâil	(لَيُبَدِّلَنَّهُمْ)'deki mef'ul zamirden hal; fiil cüm.: fiili muzari+fâil+mef'ul	ikinci mef'ul	muzafun ileyh, sonraki zamir için muzaf, (هِمْ): muzafun ileyh.	harfi cer, (بَعْدِ): zarf, mecrur isim, muzaf	yemin cevabı lâmı, tekid nun'una birleşmiş f. muzari, mef'ul	atıf h.

﴿ 55 ﴾	الْفَاسِقُونَ	هُمُ	فَأُولَئِكَ	ذَلِكَ	بَعْدَ	كَفَرَ	وَ مَنْ	شَيْئًا ط	بِي
	fasıklardır	artık işte onlar		Bundan	sonra	inkar ederse	Kim	hiçbirşeyi	Bana
	haber	fasıl zamiri	cevâbü'ş-şart için rabıta, mübteda	muz. ileyh	zaman zarfı, muzaf	fiili mazi	mübteda, cezmeden şart ismi	atıf h.	mef'ul	car-mecrur

cevâbü'ş-şart; isim cümlesi, şart ve cevab cümleleri (مَنْ) mübtedasının haberidir

55. Allah, sizden inanan ve faydalı iş işleyenlere, onlardan önceki kimseleri halef kıldığı gibi, onları da kesinlikle yeryüzünde halef kılacağına, kendileri için razı olup seçtiği dinlerini kesinlikle yerleştirp sağlamlaştıracağına, korkularının ardından onları emniyete çevireceğine (dair) söz vermiştir. (Zira) onlar hiçbirşeyi Bana ortak koşmadan Bana kulluk ederler. Bundan sonra kim inkar ederse, işte onlar artık fasıklardır (yoldan çıkmış olanlardır).

الرَّسُولَ	أَطِيعُوا	وَ	آتُوا الزَّكَاةَ	وَ	الصَّلَاةَ	أَقِيمُوا	وَ	
peygambere	itaat edin	ve	zekatı	verin	,	Namazı	kılın	
mef'ul	emir fiili, fail	atıf h.	mef'ul	emir fiili, fail	atıf h.	mef'ul	emir fiili, fail	atıf h.

مُعْجِزِينَ	كَفَرُوا	الَّذِينَ	﴿ 56 ﴾ لَا تَحْسَبَنَّ		تُرْحَمُونَ	لَعَلَّكُمْ
aciz bırakacaklarını	inkar eden	kimselerin	sakın sanma		merhamet edilir	Belki size
ikinci mef'ul	sıla; mazi fiil cüm., fail	mef'ul, ismi mevsul	tekit edilmiş nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., tekit nunu birleşmiş fiili muzari		(لَعَلَّ)'nin haberi, meçhul fiili muzari+ naibi fâil	tereci (umut) ve nasb h., (كُمْ): (لَعَلَّ)'nin ismi

﴿ 57 ﴾ الْمَصِيرُ ع	لَبِئْسَ		وَ	النَّارُ ط	مَأْوَاهُمُ	وَ	فِي الْأَرْضِ ج
dönüştür	Ne kötü			ateştir	sığınakları		yeryüzünde
fail	kasem h., fiili mazi (zem ifade eder)		atıf h.	haber	mübteda	başlama h.	harfi cer, mecrur isim

56. Namazı kılın, zekatı verin ve peygambere itaat edin. (Böylelikle) belki size merhamet edilir. **57**. İnkar edenlerin, (bizi) yeryüzünde aciz bırakacaklarını sanma. Varacakları yer ateştir. Ne kötü dönüştür!

أَيْمَانُكُمْ	مَلَكَتْ	الَّذِينَ	لِيَسْتَأْذِنْكُمُ	آمَنُوا	الَّذِينَ	يَا أَيُّهَا
ellerinizin	sahip olduğu	kimseler	sizden izin istesin		Ey inananlar!	
fail	sıla; mazi fiil cüm.	fail, ismi mevsul	emr-i gâib; lâmu'l emr, fiili muzari, mef'ul	sıla; mazi fiil cüm., fail	sıfat, ismi mevsul	nida h.,münada nasb mah., tenbih h.

مَرَّاتٍ ط	ثَلَاثَ	مِنْكُمْ	الْحُلُمَ	لَمْ يَبْلُغُوا		وَ	الَّذِينَ	وَ
defa	üç	sizden	büluğ çağına	ulaşmamış			kimseler	ve
muzafun ileyh	mef'ul mutlak nâibi, muzaf	car-mecrur	mef'ul	sıla; fiil cüm.; cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., f. muzari, fail,			matuf, ismi mevsul	atıf h.

ثِيَابَكُمْ	تَضَعُونَ	وَ	حِينَ	الْفَجْرِ	صَلَاةِ		مِنْ قَبْلِ
elbiselerinizi	çıkarıp koyduğunuz		an	sabah	namazından		önce
mef'ul	fiili muzari+fâil, fiil cümlesi muzafun ileyh	atıf h.	zaman zarfı, muzaf	muzafun ileyh	muzafun ileyh, bir sonraki isim için muzaf		h. cer, zarf mecrur, muzaf

لَكُمْ ط	عَوْرَاتٍ	ثَلَاثُ	الْعِشَاءِ قف	صَلَاةِ	مِن بَعْدِ	وَ	مِنَ الظَّهِيرَةِ	
sizin	açık obileceğiniz	(Bunlar) üç vakittir	yatsı	namazından	sonra	ve	öğle (sıcağından)	
car-mecrur	muzafun ileyh	(هَذِهِ) (Bunlar) olarak takdir edilen mahzuf mübtedanın haber	muzafun ileyh	muzafun ileyh	harfi cer, zarf mecrur	atıf h.	harfi cer, mecrur isim	

بَعْدَهُنَّ ط	جُنَاحٌ	عَلَيْهِمْ	لَا	وَ	عَلَيْكُمْ	لَيْسَ
Bunların dışında	bir günah	onlara	yoktur	ve	size	yoktur
zaman zarfı	(لَيْسَ)'nin muahhar ismi	car-mecrur	nefiy h.	atıf h	(لَيْسَ)'nin mukaddem haberi	nâsih fiili mazi

كَذَٰلِكَ	بَعْضٍ ط	عَلَى	بَعْضُكُمْ	عَلَيْكُمْ	طَوَّافُونَ
böylece	birbirinize			sizin yanınıza	girip çıkarlar, dolaşırlar
car-mecrur	haber, şibhi cümle	harfi cer	mübteda	car-mecrur	(هُمْ)(onlar) olarak takdir edilen mahzuf mübtedanın haberi

(طَوَّافُونَ) cümlesinden bedel

﴿ 58 ﴾	حَكِيمٌ	عَلِيمٌ	اللَّهُ	وَ	الْآيَاتِ ط	لَكُمُ	اللَّهُ	يُبَيِّنُ
	Hakim'dir	Alim'dir	Allah		ayetleri	size	Allah	açıklar
	İkinci haber	haber	mübteda	başlama h.	mef'ul	car-mecrur	fail	fiili muzari

58. Ey inananlar! Ellerinizin sahip olduğu kimseler (köleler) ve sizden büluğ çağına ulaşmamış olanlar, (günde) üç defa; sabah namazından önce, öğle (sıcağın)dan elbiselerinizi çıkardığınız zaman (soyunduğunuzda) ve yatsı namazından sonra yanınıza gireceklerinde izin istesinler. Bunlar, sizin açık olabileceğiniz üç vakittir. Bu vakitlerin dışında size de, onlara da bir günah yoktur. (Onlar) sizin yanınıza, birbirinize girip çıkarsınız (birbirinizi dolaşmanızda odalarınıza girip çıkmakta mahzur yoktur). Allah size ayetleri böylece açıklar. Allah Alim'dir, Hakim'dir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 356 ≻

(24 / NUR, 54 - 55):

(أَطَاعَ يُطِيعُ إِطَاعَةً): (ecvef fiil, if´al bâbı) itaat etti, emre uydu, bağlılık gösterdi, muvafakat etti

(تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا): (nâkıs fiil, tefa'ul bâbı) yüz çevirdi, döndü/ baktı/ yaptı/ sevdi/ yürüttü/ yöneldi

(حَمَّلَ يُحَمِّلُ تَحْمِيلاً): (tef'il b.) yükledi veya yüklenilmesini teklif etti (اَلْبَلاَغُ ج بَلاَغَاتٌ): tebliğ, isal, iblağ/ kifayet, yeterli oluş

(اِهْتَدَى يَهْتَدِي اِهْتِدَاءً): (iftiâl b.) hidayete erdi/ ulaştı/ tanıdı, buldu [(اَلْمُبِينُ أَبَانَ يُبِينُ): (ism-i fâil) açık ve vazıh olan, açıklayan

(وَعَدَ يَعِدُ وَعْدًا): (misal fiil) vaad etti, söz verdi (آمَنَ يُؤْمِنُ اِيمَانًا): (if'al bâbı) iman etti, emin kıldı (قَبْلُ): (zarf) önce

(عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi (اَلصَّالِحَاتُ ج صَالِحَاتٌ): (ism-i fâil) salih olan, doğru olan

(اسْتَخْلَفَ يَسْتَخْلِفُ اِسْتِخْلاَفًا): (istif'âl bâbı) yerine geçirdi, halef kıldı, halife tayin etti, tasarruf hakkı verdi

(مَكَّنَ يُمَكِّنُ تَمْكِينًا): (tef'il bâbı) yerleştirdi, sağlamlaştırdı/ imkan verdi/ kadri yüce kıldı (اَلْاَمْنُ): emniyet, korkusuzluk

(اَلدِّينُ ج اَدْيَانٌ): din, ceza, şeriat, inkıyad, bağlılık (اِرْتَضَى يَرْتَضِي اِرْتِضَاءً): (iftiâl bâbı) seçti, hoşnud oldu, tercih etti

(بَدَّلَ يُبَدِّلُ تَبْدِيلاً): (tef'il bâbı) değiştirdi, tahrif etti, birbirine bedel kıldı [(اَلْخَوْفُ خَافَ يَخَافُ): korku

(عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti (أَشْرَكَ يُشْرِكُ إِشْرَاكًا): (if'al b.) (Allah'a) ortak koştu

(كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا): imandan çıktı, inanmadı, inkâr etti (اَلْفَاسِقُ ج فَاسِقُونَ): (ism-i fâil) fasık, kâfir, inkârcı (بَعْدَ): (zarf) sonra

(24 / NUR, 56 - 57):

(أَقَامَ يُقِيمُ إِقَامَةً): (if'al bâbı) doğruca kıldı/ yerleşti, ikamet etti/ ikame etti/ kaldırdı

(آتَى يُؤْتِي اِيْتَاءً): (mehmuz - nâkıs fiil, if'al bâbı) verdi, getirdi (لَعَلَّ): umulur ki, belki, için, ta ki, diye

(اَلزَّكَاةُ ج زَكَوَاتٌ): zekât/ temizlik/ doğruluk/ düzen (رَحِمَ يَرْحَمُ رَحْمَةً): merhamet etti, acıdı

(أَطَاعَ يُطِيعُ إِطَاعَةً): (ecvef fiil, if´al bâbı) itaat etti, emre uyum sağladı, bağlılık gösterdi, muvafakat etti

(حَسِبَ يَحْسَبُ حِسْبَانًا): zannetti, varsaydı (كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا): inanmadı, inkâr etti, tasdik etmedi

(اَلْمُعْجِزُ ج مُعْجِزُونَ): (ism-i fâil) aciz bırakan (اَلنَّارُ ج نِيرَانٌ): ateş (بِئْسَ): (zemm kelimesi) ne kötü

[(اَلْمَأْوَى اَوَى يَاْوِي): sığınak, barınak [(اَلْمَصِيرُ صَارَ يَصِيرُ): (masdar) dönüş/ (ism-i mekân) dönüş yeri

(24 / NUR, 58):

(آمَنَ يُؤْمِنُ اِيمَانًا): (if'al bâbı) iman etti, emin kıldı (اِسْتَاْذَنَ يَسْتَاْذِنُ اِسْتِئْذَانًا): (istif'âl bâbı) izin istedi

(مَلَكَ يَمْلِكُ مِلْكًا): cariye veya köleye sahip oldu, eli altında oldu (اَلْيَمِينُ ج اَيْمَانٌ): cariye veya köle/ sağ/ yemin

(اَلْحُلُمُ ج اَحْلاَمٌ): büluğ (بَلَغَ يَبْلُغُ بُلُوغًا): vasıl oldu, erişti (اَلثَّلاَثُ ث ثَلاَثَةٌ): üç (اَلْمَرَّةُ ج مَرَّاتٌ): kere, defa

(قَبْلُ): (zarf) önce (اَلْفَجْرُ): fecir, tan yeri'nin ağarması (اَلظَّهِيرَةُ): gündüzün en aydınlık vakti, öğle vakti

(وَضَعَ يَضَعُ وَضْعًا): (misal f.) çıkarttı, bıraktı/ indirdi/ koydu, hüküm koydu (اَلْحِينَ): tahditsiz olarak vakit, zaman, an

(اَلثَّوْبُ ج ثِيَابٌ): elbise (بَعْدَ): (zarf) sonra (اَلْعِشَاءُ): gece karanlığı'nın başlangıcı, yatsı (اَلْعَوْرَةُ ج عَوْرَاتٌ): avret yeri

(اَلطَّوَّافُ ج طَوَّافُونَ): dönüp dolaşan, girip çıkan, gezeleyen (لَيْسَ): (camid fiil) değildir, yok

(بَيَّنَ يُبَيِّنُ تَبْيِينًا): (tef'il bâbı) açık ve zahir oldu, izah ve izhar etti (اَلْجُنَاحُ): günah, kusur (بَعْضُ): bazı, bazısı, biri, birisi

[(اَلْحَكِيمُ حَكَمَ يَحْكُمُ): (mübâlağalı ism-i fâil) (Esma-i ilahiyeden) hakim, hikmetli muhkem, sağlam

≺ CÜZ: 18, KUR'ÂN SAYFASI: 357 (NUR : 59 – 61) ≻

وَ	إِذَا بَلَغَ	الْأَطْفَالُ	مِنْكُمُ	الْحُلُمَ	فَلْيَسْتَأْذِنُوا	كَمَا
	ulaştıkları zaman	Çocuklar	sizden olan	büluğ çağına	artık izin istesinler	gibi
başlama h.	şart ve zaman zarfı, fiili mazi	fail	car-mecrur	mef'ul	rabıta, lâmu'l emr, fiili muzari fail	harfi cer, masdar h.

اسْتَأْذَنَ	الَّذِينَ	مِنْ قَبْلِهِمْ ط	كَذٰلِكَ	يُبَيِّنُ	اللّٰهُ	لَكُمْ
izin istemesi	fail, işmi mevsul	sıla; şibhi cüm.	böylece	açıklar	Allah	size
fiili mazi		kendilerinden öncekilerin (büyüklerinin)	car-mecrur	fiili muzari	fail	car-mecrur

﴿ 59 ﴾	آيَاتِهِ ط	وَ	اللّٰهُ	عَلِيمٌ	حَكِيمٌ
	ayetlerini		Allah	bilendir	Hakim'dir
	mef'ul	başlama h.	mübteda	haber	ikinci haber

59. Sizden olan çocuklar (yani çocuklarınız) büluğ çağına ulaştıkları zaman, kendilerinden öncekilerin (büyük kardeşlerinin) izin istediği gibi, artık onlar da izin istesinler. Allah size ayetlerini böylece açıklar. Allah Alim'dir, Hakim'dir (hikmetle iş yapandır).

وَ	الْقَوَاعِدُ	مِنَ النِّسَآءِ	الّٰتِي	لاَ يَرْجُونَ	نِكَاحًا	فَلَيْسَ
	oturmakta olanlar	kadınlardan	Evlenme ümidi kalmayan			artık yoktur
başlama h.	mübteda	harfi cer, mecrur isim	sıfat, ismi mevsul	nefy-i istikbal; nefiy h., fiili muzari+fâil	mef'ul	rabıta (zaid de denmiştir) + (اَلْقَوَاعِدُ) mübtedasının haberi

عَلَيْهِنَّ	جُنَاحٌ	أَنْ يَضَعْنَ	ثِيَابَهُنَّ	غَيْرَ	مُتَبَرِّجَاتٍ	بِزِينَةٍ ط
onlara	bir günah	çıkarmalarında	dış elbiselerini	göstermeksizin		süslerini
(لَيْسَ)'nin mukaddem haberi	(لَيْسَ)'nin ismi	masdar ve nasb h., fiili muzari, fail	mef'ul	nun'un nisveden hal, muzaf	muzafun ileyh	car-mecrur
				(يَضَعْنَ)'deki fail zamir		

﴿ 60 ﴾	عَلِيمٌ	سَمِيعٌ	اللّٰهُ	وَ	لَهُنَّ ط	خَيْرٌ	أَنْ يَسْتَعْفِفْنَ	وَ
	bilir	işitir	Allah		kendileri için	daha iyi olur	sakınmaları	
	ikinci haber	haber	mübteda	başlama h	car-mecrur	haber	mübteda; masdarı müevvel	atıf h.

60. Evlenme ümidi kalmayan kadınlardan ihtiyarlayıp oturmakta olanlara (hayızdan ve çocuk yapmakdan kesilecek yaşa gelmiş ihtiyar kadınlara), süslerini göstermeksizin, dış elbiselerini çıkarmalarında bir günah yoktur; ama sakınmaları kendileri için daha iyi olur. Allah işitir ve bilir.

لَيْسَ	عَلَى الْأَعْمَى	حَرَجٌ	وَ	لاَ	عَلَى الْأَعْرَجِ	حَرَجٌ
yoktur	köre	zorluk ya da vebal		yoktur	topala	zorluk
fiili mazi nâsih	(لَيْسَ)'nin mukaddem haberi, şibhi cümle	(لَيْسَ)'nin muahhar ismi	atıf h.	nefiy h.	haber mukaddem	mübteda, muahhar

وَ	لاَ	عَلَى الْمَرِيضِ	حَرَجٌ	وَ لاَ	عَلَىٰٓ أَنْفُسِكُمْ	أَنْ تَأْكُلُوا
	yoktur	Hastaya da	zorluk	yoktur	size de	(yemek) yemenizde
atıf h.	nefiy h.	haber mukaddem, şibhi cümle	mübteda, merfu	başlama h. nefiy h.,	haber mukaddem, şibhi cümle	mübteda, muahhar

مِنْ بُيُوتِكُمْ	أَوْ	بُيُوتِ	آبَائِكُمْ	أَوْ	بُيُوتِ	أُمَّهَاتِكُمْ
Evlerinizden	veya	evlerinden	babalarınızın	veya	evlerinden	annelerinizin
harfi cer, mecrur isim	atıf h.	matuf, muzaf	muzafun ileyh, (كُمْ):muzafun ileyh	atıf h.	matuf, muzaf	muzafun ileyh, (كُمْ):muzafun ileyh

أَوْ	أَخَوَاتِكُمْ	بُيُوتِ	أَوْ	إِخْوَانِكُمْ	بُيُوتِ	أَوْ
veya	kız kardeşlerinizin	evlerinden	veya	erkek kardeşlerinizin	evlerinden	veya
atıf h.	muzafun ileyh, (كُمْ):muzafun ileyh	matuf, muzaf	atıf h.	muzafun ileyh, (كُمْ):muzafun ileyh	matuf, muzaf	atıf h.

بُيُوتِ	أَوْ	عَمَّاتِكُمْ	بُيُوتِ	أَوْ	أَعْمَامِكُمْ	بُيُوتِ
evlerinden	veya	halalarınızın	evlerinden	veya	amcalarınızın	evlerinden
matuf, muzaf	atıf h.	muzafun ileyh, bir sonraki zamir için muzaf, (كُمْ):muzafun ileyh	matuf, muzaf	atıf h.	muzafun ileyh, bir sonraki zamir için muzaf, (كُمْ):muzafun ileyh	matuf, muzaf

مَا	مَلَكْتُمْ	أَوْ	خَالَاتِكُمْ	بُيُوتِ	أَوْ	أَخْوَالِكُمْ
sahip olduklarınızın		veya	teyzelerinizin	evlerinden	veya	dayılarınızın
sıla; mazi fiil cüm., fail	matuf, ismi mevsul	atıf h.	muzafun ileyh,, bir sonraki zamir için muzaf, (كُمْ):muz. ileyh	matuf,, muzaf	atıf h.	muzafun ileyh, bir sonraki zamir için muzaf, (كُمْ):muz. ileyh.

أَنْ تَأْكُلُوا	جُنَاحٌ	عَلَيْكُمْ	لَيْسَ	صَدِيقِكُمْ ط	أَوْ	مَفَاتِحَهُ
yemenizde	bir günah	size	yoktur	dostlarınızın	ya da	anahtarlarına
masdar ve nasb h., f. muzari, fail	(لَيْسَ)'nin muahhar ismi	(لَيْسَ)'nin mukaddem haberi	fiili mazi nâsih	matuf, muzaf, (كُمْ):muzafun ileyh	atıf h.	mef'ul

عَلَىٰٓ أَنْفُسِكُمْ	فَسَلِّمُوا	بُيُوتًا	فَإِذَا دَخَلْتُمْ	أَشْتَاتًا ط	أَوْ	جَمِيعًا
kendinize (ailenize)	hemen selam verin	evlere	girdiğiniz zaman	ayrı ayrı	veya	bir arada
harfi cer, mecrur isim	rabıta+ cevâbü'ş-şart; emir fiili, fail	mef'ul, muzaf	atıf h., şart ve zaman zarfı, fiilu'ş-şart, fiili mazi, fail	matuf	atıf h.	hal

يُبَيِّنُ	كَذٰلِكَ	طَيِّبَةً ط	مُبَارَكَةً	اللَّهِ	مِنْ عِنْدِ	تَحِيَّةً
açıklar	böylece	iyilik-güzellik	bereket	Allah	katından	esenlik (dileğiy)le
fiili muzari	car-mecrur	ikinci sıfat	sıfat	muzafun ileyh	h. cer, zarf mecrur, muzaf	mef'ulü mutlak nâibi, mevsuf

﴿ 61 ﴾	تَعْقِلُونَ ع	لَعَلَّكُمْ	الْآيَاتِ	لَكُمُ	اللَّهُ
	aklınızı kullanırsınız	Belki siz	ayetleri	size	Allah
	(لَعَلَّ)'nin haberi; fiil cümlesi	terecci (umut) ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi	mef'ul	car-mecrur	fail

61. Köre bir zorluk (güçlük, günah veya vebal) yoktur, topala zorluk yoktur, hastaya bir zorluk yoktur, size de (kendi) evlerinizden veya babalarınızın evlerinden veya annelerinizin evlerinden veya erkek kardeşlerinizin evlerinden veya kız kardeşlerinizin evlerinden veya amcalarınızın evlerinden veya halalarınızın evlerinden veya dayılarınızın evlerinden veya teyzelerinizin evlerinden veya anahtarlarına sahip olduklarınızın (bekçisi, hizmetlisi ya da koruyucusu olduğunuz evlerden), ya da (samimi) dostlarınızın evlerinden (izinsiz) yemek yemenizde bir zorluk (günah veya vebal) yoktur. Bir arada veya ayrı ayrı yemenizde de bir günah yoktur. Evlere girdiğiniz zaman, hemen kendinize (ailenize) Allah katından bereket, iyilik-güzellik esenlik (dileğiy)le selam verin. Allah size ayetleri, belki aklınızı kullanırsınız diye böylece açıklar.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 357 ≻

(24 / NUR, 59):

(بَلَغَ يَبْلُغُ بُلُوغًا): vasıl oldu, erişti (اَلطِّفْلُ ج اَطْفَالٌ): çocuk (اَلْحُلُمُ ج اَحْلَامٌ): büluğ (قَبْلُ): (zarf) önce

(اِسْتَأْذَنَ يَسْتَأْذِنُ اِسْتِئْذَانًا): (istif'âl bâbı) izin istedi (بَيَّنَ يُبَيِّنُ تَبْيِينًا): (tef'il bâbı) açık ve zahir oldu, izah ve izhar etti

(اَلْآيَةُ ج آيَاتٌ): ayet, açık alamet, mucize, ibret

[(عَلِمَ يَعْلَمُ) اَلْعَلِيمُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) (Esma-i ilahiyeden) çok bilen, iyi bilen

[(حَكَمَ يَحْكُمُ) اَلْحَكِيمُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) (Esma-i ilahiyeden) hakim, hikmetli muhkem, sağlam

(24 / NUR, 60):

(اَلْقَاعِدَةُ ج قَوَاعِدُ): (ism-i fâil) hayızdan ve çocuk yapmaktan kesilecek yaşa gelmiş kadın (اَلنِّسَاءُ): kadınlar

(رَجَا يَرْجُو رَجْوًا): (nâkıs fiil) ümit etti, umdu (لَيْسَ): (camid fiil) değildir, yok (اَلْجُنَاحُ): günah, kusur

[(نَكَحَ يَنْكِحُ) اَلنِّكَاحُ]: nikah (buradaki nikah evlilik yapabilecek varlığa sahip olmadır)

(وَضَعَ يَضَعُ وَضْعًا): (misal fiil) çıkarttı/ indirdi, alçalttı/ bıraktı/ koydu, hüküm koydu (اَلثَّوْبُ ج ثِيَابٌ): elbise

(غَيْرُ): başka, gayr, hariç, dışında, olmaksızın (اَلْخَيْرُ): (ism-i tafdîl) daha hayırlı, en hayırlı

(اَلْمُتَبَرِّجَةُ ج مُتَبَرِّجَاتٌ): (ism-i fâil) güzel yerlerini ve ziynetini erkeklere gösteren kadın (اَلزِّينَةُ): süs, ziynet

(اِسْتَعَفَّ يَسْتَعِفُّ اِسْتِعْفَافًا): (istif'âl bâbı) çekindi, iffetli davrandı [(سَمِعَ يَسْمَعُ) اَلسَّمِيعُ]: (Esma-i ilahiyeden) işitici

[(عَلِمَ يَعْلَمُ) اَلْعَلِيمُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) (Esma-i ilahiyeden) çok bilen, iyi bilen

(24 / NUR, 61):

(لَيْسَ): (camid fiil) değildir, yok (اَلْاَعْمَى ج عُمْيٌ): kör (اَلْحَرَجُ): darlık, güçlük, zorluk, sıkıntı, meşakkat

(اَلْاَعْرَجُ ج عُرْجٌ): topal, aksak, vale, bacak (اَلْمَرِيضُ ج مَرْضَى): hasta (أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلٌ): (mehmuze'l fa) yedi

(اَلنَّفْسُ ج اَنْفُسٌ): kendi, zat, kan, ruh, iç, kalp, idrak, nefis (اَلْبَيْتُ ج بُيُوتٌ): ev (اَلْاَبُ ج آبَاءُ): baba

(اَلْاُمُّ ج اُمَّهَاتٌ): anne (اَلْاَخُ ج اِخْوَانٌ): erkek kardeş (اَلْاُخْتُ ج أَخَوَاتٌ): kız kardeş (اَلْعَمُّ ج اَعْمَامٌ): amca

(اَلْعَمَّةُ ج عَمَّاتٌ): hala (اَلْخَالُ ج اَخْوَالٌ): dayı (اَلْخَالَةُ ج خَلَاتٌ): teyze (اَلْمِفْتَاحُ ج مَفَاتِيحُ): (ism-i alet) anahtar

(مَلَكَ يَمْلِكُ مِلْكًا): sahip oldu/ eli altında oldu/ sahip kıldı/ gücü yetti

(اَلصَّدِيقُ): sadakatli, hakiki dost, samimi arkadaş (اَلْجُنَاحُ): günah, kusur

(جَمِيعًا): (te'kid için getirilir) hepsi, tümü, bütünü (اَلشَّتَّى ج اَشْتَاتٌ): müteferrik, dağınık, ayrı ayrı olan

(دَخَلَ يَدْخُلُ دُخُولاً): girdi (عِنْدَ): (zarf) yanında, katında [(حَيَّى يُحَيِّي) اَلتَّحِيَّةُ]: selam, selam verme

(سَلَّمَ يُسَلِّمُ تَسْلِيمًا): (tef'il bâbı) selam verdi/ teslim oldu/ kurtardı/ selamete erdirdi/ ulaştırdı

(اَلطَّيِّبَةُ ج طَيِّبَاتٌ): temiz, lezzetli, helal, hoş (اَلْمُبَارَكَةُ): (ism-i mef'ûl) hayırlı ve mübarek kılınan

(بَيَّنَ يُبَيِّنُ تَبْيِينًا): (tef'il bâbı) açık ve vazıh oldu, açıkladı, izah ve izhar etti (لَعَلَّ): umulur ki, belki, ta ki, için, diye

(اَلْآيَةُ ج آيَاتٌ): ayet, açık alamet, mucize, ibret (عَقَلَ يَعْقِلُ عَقْلاً): akıl erdirdi, akıl etti

≺ CÜZ: 18, KUR'ÂN SAYFASI: 358 (NUR : 62 – 64) ≻

إِنَّمَا	الْمُؤْمِنُونَ	الَّذِينَ	آمَنُوا	بِاللَّهِ	وَ	رَسُولِهِ
ancak	müminler	kimselerdir	inanan	Allah'a	ve	Peygamberine
hasr edatı	mübteda	haber, ismi mevsul	sıla; fiili mazi, fail	harfi cer, mecrur isim	atıf h.	matuf

وَ	إِذَا كَانُوا	مَعَهُ	عَلَىٰٓ أَمْرٍ	جَامِعٍ	لَّمْ يَذْهَبُوا	حَتَّى	يَسْتَأْذِنُوهُ ط
atıf h.	oldukları zaman	onunla beraber	bir iş üzerinde	toplu	gitmezler	ondan izin istemedikçe	
	şart ve zaman zarfı fiilu'ş-şart; nâsih fiili mazi, (كَانَ)'nin ismi	(كَانُوا)'nin haberi, şibhi cüm.	h. cer, mecrur isim	sıfat	cevâbü'ş-şart; cahd-ı mutlak fiil cüm.; nefiy ve cezm h., fiili muzari, fail	gaye ve nasb h.	fiili muzari, fail, mef'ul

إِنَّ	الَّذِينَ	يَسْتَأْذِنُونَكَ	أُولَٰٓئِكَ	الَّذِينَ	يُؤْمِنُونَ
Doğrusu	kimseler	Senden izin isteyen	işte onlar	kimselerdir	inanan
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi, ismi mevsul	sıla; fiili muzari+fâil, mef'ul	mübteda işaret ismi	haber, ismi mevsul	sıla; fiil cüm. fiili muzari+fâil

(إِنَّ)'nin haberi: isim cümlesi

بِاللَّهِ	وَ	رَسُولِهِ ج	فَإِذَا	اسْتَأْذَنُوكَ	لِبَعْضِ	شَأْنِهِمْ	فَأْذَنْ
Allah'a	ve	peygamberine	zaman	senden izin istedikleri	bazı işleri için		artık izin ver
harfi cer, mecrur isim	atıf h.	matuf	atıf h., şart ve zaman zarfı	fiilu'ş-şart, fiili mazi, fail, mef'ul	car-mecrur, muzaf	muzafun ileyh, (هِمْ): muzafun ileyh	rabıta + cevâbü'ş-şart, emir cümlesi

لِمَنْ	شِئْتَ	مِنْهُمْ	وَ	اسْتَغْفِرْ	لَهُمُ	اللَّهَ ط
kimse için	dilediğin	onlardan	ve	bağışlanma dile	onlar için	Allah'tan
h.cer, ismi mevsul	sıla; mazi fiil	car-mecrur	atıf h.	emir fiili	car-mecrur	mef'ul

إِنَّ	اللَّهَ	غَفُورٌ	رَّحِيمٌ	﴿ 62 ﴾
şüphesiz	Allah	bağışlar	merhamet eder	
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	

62. Mü'minler ancak Allah'a ve Peygamberine inanan, onunla (Peygamberle) beraber toplu(mla alakalı) bir iş üzerinde oldukları zaman, ondan izin istemedikçe gitmezler. Doğrusu senden izin isteyen kimseler, işte onlar, Allah'a ve peygamberine inananlardır. Bazı işleri için senden izin istedikleri zaman, artık onlardan dilediğin kimseye izin ver ve Allah'tan, onlar için bağışlanma dile. Allah şüphesiz bağışlar, merhamet eder.

لَا تَجْعَلُوا	دُعَآءَ	الرَّسُولِ	بَيْنَكُمْ	كَدُعَآءِ	بَعْضِكُمْ	بَعْضًا ط
tutmayın	çağrısını	Peygamberin	aranızda	çağırması gibi	bazınınızın	bazısını
nehy-i hazır, nehiy ve cezm h., fiili muzari, fail	mef'ul,, muzaf	muzafun ileyh	mekan zarfı	car-mecrur, muzaf	muzafun ileyh, bir sonraki zamir için muzaf, (كُمْ): muzafun ileyh	(دُعَاء) masdarına mef'ul

قَدْ	يَعْلَمُ	اللَّهُ	الَّذِينَ	يَتَسَلَّلُونَ	مِنْكُمْ	لِوَاذًا ج	فَلْيَحْذَرِ
şüphesiz	bilir	Allah	kimseleri	sıvışıp kaytaran	sizden	saklanarak	o halde sakınsınlar
tahkik h.	fiili muzari	fail	mef'ul, ismi mevsul	sıla; fiil cüm. fiili muzari+fâil	car-mecrur	mef'ulü mutlak naibi	rabıta+ emr-i gâib; lâmu'l emr, fiili muzari

﴿ 63 ﴾	أَلِيمٌ	عَذَابٌ	يُصِيبَهُمْ	أَوْ	فِتْنَةٌ	أَنْ تُصِيبَهُمْ	عَنْ أَمْرِهِ	الَّذِينَ	يُخَالِفُونَ
	acı veren	bir azabın	onlara isabet etmesinden	veya	bir belanın	onlara isabet etmesinden	O'nun emri hakkında		muhalif hareket edenler
	sıfat	fail, mevsuf	matuf, fiili muzari, mef'ul	atıf h.	fail	masdar ve nasb h., fiili muzari, mef'ul	harfi cer, mecrur isim		sıla; fiil cüm.; fiili muzari+fâil, fail, ismi mevsul

63. Peygamberin çağrısını, kendi aranızda bazınızın bazısını çağırması gibi tutmayın. Şüphesiz Allah, sizden (hutbede veya savaş durumunda birbirinizin arkasına) saklanarak sıvışıp kaytaranları bilir. O'nun emri hakkında muhalif hareket edenler, onlara (başlarına) bir belanın isabet etmesinden veya acı veren bir azabın onlara isabet etmesinden sakınsın.

أَلَآ	إِنَّ	لِلَّهِ	مَا	فِي السَّمَاوَاتِ	وَ	الْأَرْضِ ط	
Dikkat edin! tenbih h.	Doğrusu tekid ve nasb h.	Allah'ındır (إِنَّ)'nin mukaddem haberi	olanlar (إِنَّ)'nin muahhar ismi, ismi mevsul	göklerde sıla; şibhi cüm.	ve atıf h.	yerde matuf	

قَدْ يَعْلَمُ	مَآ	أَنْتُمْ	عَلَيْهِ ط	وَ	يَوْمَ	يُرْجَعُونَ	إِلَيْهِ	
gerçekten bilir tahkik h., f. muzari	şeyi mef'ul, ismi mevsul	sizin mübteda	üzerinde olduğunuz haber	ve atıf h.	günü zaman zarfı, muzaf	döndürüleceğiniz muzafun ileyh; fiil cümlesi	Ona car-mecrur	
sıla; isim cümlesi								

﴿ 64 ﴾	عَلِيمٌ	شَيْءٍ	بِكُلِّ	اللَّهُ	وَ	عَمِلُوا ط	بِمَا	فَيُنَبِّئُهُمْ
	bilir haber	herşeyi muzafun ileyh	car-mecrur	Allah mübteda	başlama h.	işledikleri sıla; cüm. fiili mazi, fail	şeyleri harfi cer, ismi mevsul	sonra da onlara haber verir atıf h., f. mazi faili mef'ul

64. Dikkat edin; göklerde ve yerde olanlar Allah'ındır. O, üzerinde bulunduğunuz şeyi (içinde yaşadığınız durumu) da, O'na döndürüleceğiniz günü de gerçekten bilir. Sonra da onlara işledikleri şeyleri haber verir. Allah herşeyi bilir.

سورة الفرقان (25)

(FURKAN (Ayırıcı) SÛRESİ)

(Mekke'de inmiştir. 77 ayettir.)

≺ CÜZ: 18, KUR'ÂN SAYFASI: 358 - 365 (FURKAN : 1 – 2) ≻

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmân, Rahîm Allah'ın adıyla

﴿ 1 ﴾	نَذِيرًا لا	لِلْعَالَمِينَ	لِيَكُونَ	عَلَى عَبْدِهِ	الْفُرْقَانَ	نَزَّلَ	الَّذِي	تَبَارَكَ
	bir uyarıcı (يَكُونَ)'nin haberi	alemlere car-mecrur (نَذِيرًا) ile bağlantılı	olması için ta'lil (sebep) ve nasb h., fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	kuluna h. cer, mecrur isim, muzaf, (ه):muzafun ileyh, muttasıl zamir cer mah.	Kuran'ı mef'ul	indiren sıla; mazi fiil cüm., faili (هُوَ) gizli zamiri	fail, ismi mevsul	yüceler yücesidir fiili mazi

1. Alemlere bir uyarıcı olması için kuluna Furkan'ı (hakkı batıldan ayıran Kuran'ı) indiren (Allah) yüceler yücesidir.

وَ	الْأَرْضِ	وَ	السَّمَاوَاتِ	مُلْكُ	لَهُ	الَّذِي
atıf h.	yerin matuf	ve atıf h.	Göklerin muzafun ileyh	hükümranlığı mübteda, muahhar, muzaf	Kendisi'nin olandır haber mukaddem, şibhi cümle	Ki o önceki ayette geçen ismi mevsulden bedel
				sıla; isim cüm.		

فِي الْمُلْكِ	شَرِيكٌ	لَهُ	لَمْ يَكُنْ	وَ	وَلَدًا	لَمْ يَتَّخِذْ	
hükümranlıkta harfi cer, mecrur isim	ortağı (يَكُنْ)'ün muahhar ismi	kendisinin (يَكُنْ)'ün mukaddem haberi, şibhi cümle	yoktur cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., meczum, nâsih fiili muzari	atıf h.	çocuk mef'ul, mansub	edinmedi cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h, meczum f. muzari, faili (هُوَ) gizli zamiri	

﴿ 2 ﴾	تَقْدِيرًا	فَقَدَّرَهُ	شَيْءٍ	كُلَّ	خَلَقَ	وَ	
	bir ölçüye göre mef'ulü mutlak	akabinde onu takdir etti atıf h., fiili mazi, faili (هُوَ) gizli zamiri, (ه): mef'ul	herşeyi muzafun ileyh	mef'ul, muzaf	yarattı fiili mazi, faili (هُوَ) gizli zamiri	atıf h.	

2. Ki O, göklerin ve yerin hükümranlığı Kendisi'nin olandır, hiç bir çocuk edinmedi, hükümranlıkta ortağı yoktur, herşeyi yarattı ve akabinde bir ölçüye göre takdir etti (düzenledi, ölçü belirledi).

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 358 ≻

(24 / NUR, 62):

(اَلْمُؤْمِنُ ج مُؤْمِنُونَ): (ism-i fâil) inanan, iman eden (آمَنَ يُؤْمِنُ اِيمَانًا): (if'al bâbı) inandı, iman etti, emin kıldı

(اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): emir, iş, durum, husus (اَلْجَامِعُ): biraraya getiren, toplu, birleştiren

(ذَهَبَ يَذْهَبُ ج ذَهَابًا): gitti (اِسْتَاْذَنَ يَسْتَاْذِنُ اِسْتِئْذَانًا): (istif'âl bâbı) izin istedi (بَعْضُ): bazı, birkısım

(اَلشَّأْنُ ج شُؤُونٌ): hal, iş, durum (ehemmiyetli ve büyük işler ve durumlar için söylenir)

(اَذِنَ يَاْذَنُ اِذْنًا): (mehmuz'el fa) izin verdi (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) diledi, istedi

(اِسْتَغْفَرَ يَسْتَغْفِرُ اِسْتِغْفَارًا): (istif'âl bâbı) istiğfar etti, bağış diledi

(اَلْغَفُورُ): (mübâlağalı ism-i fâil) (Esma-i ilahiyeden) çok bağışlayan, mağfireti bol olan

[(رَحِمَ يَرْحَمُ)اَلرَّحِيمُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) (Esma-i ilahiyeden) çok merhamet eden, çok acıyan

(24 / NUR, 63):

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, hükmetti, tarattı, çevirdi [(دَعَا يَدْعُو)اَلدُّعَاءُ]: talep, istek, çağırma (بَيْنَ): (zarf) arasında

(اَلرَّسُولُ ج رُسُلٌ): elçi, resul, peygamber (بَعْضُ): bazı, bazısı, birkısım [(لاَذَ يَلُوذُ)اَللِّوَاذُ]: sığınma, saklanma

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (خَالَفَ يُخَالِفُ مُخَالَفَةً عَنْ): (müfâale bâbı) yüz çevirdi, geri döndü, muhalif hereket etti

(تَسَلَّلَ يَتَسَلَّلُ تَسَلُّلاً): (tefa'ul bâbı) gizlenerek gitti, kaytardı, sıvıştı (حَذِرَ يَحْذَرُ حَذَرًا): sakındı, korkudan dolayı çekindi

(اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): emir, iş, durum, husus (اَصَابَ يُصِيبُ اِصَابَةً): (ecvef f., if'al b.) isabet etti, dokundu/ istedi, irade etti

(اَلْفِتْنَةُ ج فِتَنٌ): fitneye sebep olan, fitne/ sapıklık/ işkence/ harp/ günah/ imtihan

(اَلْاَلِيمُ): şiddetli acı çektiren, çok elem veren

(24 / NUR, 64):

(رَجَعَ يَرْجِعُ رَجْعًا): döndürdü, iade etti (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi

(نَبَّاَ يُنَبِّئُ تَنْبِيئًا): (tef'il bâbı) haber veri, bildirdi

[(عَلِمَ يَعْلَمُ)اَلْعَلِيمُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) (Esma-i ilahiyeden) çok bilen, iyi bilen

≺ FURKAN SÛRESİ ≻

(25 / FURKAN, 1 - 2):

(تَبَارَكَ يَتَبَارَكُ تَبَارُكًا): (tefâul bâbı) mukaddes ve münezzeh oldu, hayrı bol oldu, şanı yüce oldu (ayette: yüceler yücesidir diye mana verilir) (نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلاً): (tef'il bâbı) indirdi [(فَرَقَ يَفْرِقُ)اَلْفُرْقَانُ]: (masdar) semavi kitap/ huccet/ nusrat (yardım)

(عَبْدَ): kul (اَلنَّذِيرُ ج نُذُرٌ): uyarıcı, sakındıran/ uyarma/ kendisiyle uyarma yapılan

(اَلْمُلْكُ): saltanat, hükümdarlık, mülk, mülkiyet (اَلْوَلَدُ ج اَوْلاَدٌ): çocuk (اَلشَّرِيكُ ج شُرَكَاءُ): ortak

(اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftiâl b.) yaptı, husule getirdi/ edindi (خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı, eşsiz ve yoktan varetti, şekil verdi

(قَدَّرَ يُقَدِّرُ تَقْدِيرًا): (tef'il bâbı) tahdid ve tayin etti veya kaderini tayin etti/ hükmetti/ ölçüp biçti/ ayarladı

≺ CÜZ: 18, KUR'ÂN SAYFASI: 359 (FURKAN : 3 – 11) ≻

وَ	شَيْـًٔا	لَا يَخْلُقُونَ	آلِهَةً	مِنْ دُونِهِ	اتَّخَذُوا	وَ
atıf h.	birşey	yaratamayan	ilahlar	O'nu bırakıp	edindiler	
	mef'ul, cümle sıfat	nefiy h., fiili muzari+fâil	mef'ul, mevsuf	h. cer, mecrur isim	fiili mazi, fail	başlama h.

نَفْعًا	لَا	وَ	ضَرًّا	لِأَنْفُسِهِمْ	لَا يَمْلِكُونَ	وَ	يُخْلَقُونَ	هُمْ
ne de fayda vermeye		ve	ne zarar	kendilerine	güçleri yetmeyen		yaratılmış olan	kendileri
matuf	nefiy h.	atıf h.	mef'ul	car-mecrur	nefy-i istikbal; nefiy h., fiili muzari+fâil	atıf h.	haber	mübteda

﴿3﴾ نُشُورًا	لَا	وَ	حَيَاةً	لَا	وَ	مَوْتًا	لَا يَمْلِكُونَ	وَ
tekrar diriltmeye	ne de		hayat vermeye	ne		öldürmeye	güçleri yetmeyen	
matuf	nefiy h.	atıf h.	matuf	nefiy h.	atıf h.	mef'ul	nefy-i istikbal; nefiy h., f.muzari +fâil	atıf h.

3. O'nu bırakıp, birşey yaratamayan, (üstelik) kendileri yaratılmış olan, kendilerine ne zarar ve ne de fayda vermeye güçleri yetmeyen (yani kendilerinden daha aciz); ne öldürmeye, ne diriltmeye ve ne de (ölümden sonra) tekrar diriltmeye güçleri yetmeyen ilahlar edindiler.

افْتَرَاهُ	إِفْكٌ	إِلَّا	هَذَا	إِنْ	كَفَرُوا	الَّذِينَ	قَالَ	وَ
onun uydurduğu	bir iftiradan	başkası	Bu	değil	İnkar eden	kimseler	dedi	
(إِفْكٌ)'ün sıfatı; mazi fiil cümlesi	haber, mevsuf	istisna h. (ya da hasr edatı)	mübteda	nefiy h.	sıla; mazi fiil cüm., fail	fail, ismi mevsul	fiili mazi	başlama h.

﴿4﴾ زُورًا ۚ	وَ	ظُلْمًا	فَقَدْ جَاءُوا	آخَرُونَ ۚ	قَوْمٌ	عَلَيْهِ	أَعَانَهُ	وَ
asılsız bir söz(l)e	ve	zulüm(l)e	Böylece geldiler	başka	bir topluluk	ona	yardım etti	
matuf	atıf h.	mef'ul	rabıta, tahkik h., fiili mazi, fail	(قَوْمٌ)'ün sıfatı	fail, mevsuf	car-mecrur	fiili mazi, mef'ul	atıf h.

4. İnkar edenler: "Bu (Kur'an) onun uydurduğu bir iftiradan başkası değildir, ona başka bir topluluk yardım etmiştir" dediler, böylece zulüm ve asılsız bir söz(l)e geldiler.

﴿5﴾ أَصِيلًا	وَ	بُكْرَةً	عَلَيْهِ	تُمْلَى	فَهِيَ	اكْتَتَبَهَا	الْأَوَّلِينَ	أَسَاطِيرُ	قَالُوا	وَ
akşam	sabah		kendisine	okunmaktadır	bunlar	yazdırdığı	öncekilerin	masallarıdır	dediler	
matuf	atıf h.	zaman zarfı	car-mecrur	haber, meçhul fiili muzari	atıf h., mübteda	hal; fiili mazi cüm.	muz. ileyh	(هي) (bunlar) takdir edilen mahzuf mübtedanın haberi, muzaf	f. mazi, fail	atıf h.

5. "Bu (ayetler) başkalarına yazdırdığı öncekilerin masallarıdır; böylece sabah akşam kendisine okunmaktadır" dediler.

وَ	فِي السَّمَاوَاتِ	السِّرَّ	يَعْلَمُ	الَّذِي	أَنْزَلَهُ	قُلْ
ve	göklerdeki	sırrı	bilen		Onu indirmiştir	De ki
atıf h.	harfi cer, mecrur isim	mef'ul	sıla; fiili muzari cüm.	fail, ismi mevsul	fiili mazi, mef'ul	emir fiili

﴿6﴾ رَحِيمًا	غَفُورًا	كَانَ	إِنَّهُ	الْأَرْضِ ۖ
merhamet edendir	bağışlayandır	daima	Şüphesiz O	yerdeki
(كَانَ)'nin ikinci haberi	(كَانَ)'nin haberi	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	matuf

6. De ki: "Onu, gökler ve yerdeki sırrı bilen indirmiştir. Şüphesiz O, daima bağışlayandır, merhamet edendir."

فِي الْأَسْوَاقِ ۖ	يَمْشِي	وَ	الطَّعَامَ	يَأْكُلُ	الرَّسُولِ	هَذَا	مَالِ	قَالُوا	وَ
sokaklarda	yürüyor		yemek	yiyor	peygambere	Bu	ne oluyor	dediler	
harfi cer, mecrur isim	fiili muzari	atıf h.	mef'ul	hal: muzari fiil cüm.	bedel	haber	(مَا): mübteda, soru ismi, (لِ):harfi cer	fiili mazi, fail	başlama h.

﴿7﴾	نَذِيرًا ۙ	مَعَهُ	فَيَكُونَ	مَلَكٌ	إِلَيْهِ	أُنْزِلَ	لَوْلَآ
	bir uyaran	beraberinde	böylece olsaydı	bir melek	Ona	indirilseydi	olmaz mıydı
	(يَكُونَ)'nin haberi	zaman zarfı	fâ-i sebebiye+ fiili muzari, nasih, ismi gizli zamiri	nâibi fail	car-mecrur	meçhul fiili mazi	şart h. {imtina ve tahdid (sınırlama) h. de denmiştir}

7. "Bu peygambere ne oluyor ki (ne biçim peygamber ki) yemek yiyor, sokaklarda yürüyor? Ona bir melek indirilseydi de böylece, onu bir uyaran olsaydı olmaz mıydı?" dediler.

مِنْهَا ۖ	يَأْكُلُ	جَنَّةٌ	لَهُ	تَكُونُ	أَوْ	كَنْزٌ	إِلَيْهِ	يُلْقَىٰٓ	أَوْ
kendisinden	besleneceği	bir bahçesi	onun	olsaydı	veya	bir hazine	kendisine	bırakılsaydı	Yahut
car-mecrur	(جَنَّةٌ)'ün sıfatı: muzari fiil c.	(تَكُونُ)'nin muahhar ismi, mevsuf	(تَكُونُ)'nin mukaddem haberi	nâsih fiili muzari	atıf h.	nâibi fail	car-mecrur	meçhul fiili muzari	atıf h.

﴿8﴾	مَسْحُورًا	رَجُلًا	إِلَّا	تَتَّبِعُونَ	إِنْ	الظَّالِمُونَ	قَالَ	وَ
	büyülenmiş	bir adamdan	başkasına	uymuyorsunuz		Bu zalimler	dediler	
	sıfat	mef'ul, mevsuf	istisna h.	fiili muzari+fâil	nefiy h.	fail	fiili mazi	atıf h.

8. Yahut, kendisine bir hazine bırakılsaydı, veya onun kendisinden besleneceği bir bahçesi olsaydı!" Bu zalimler: "Siz sadece büyülenmiş bir adama uyuyorsunuz" (dediler).

﴿9﴾	سَبِيلًا ۝	فَلَا يَسْتَطِيعُونَ	فَضَلُّوا	الْأَمْثَالَ	لَكَ	ضَرَبُوا	كَيْفَ	انْظُرْ
	yol	bulamazlar	artık sapmışlardır	misaller	sana	getirdiklerine	nasıl	bak
	mef'ul	atıf h. nefiy h.,fiili muzari+fâil	atıf h., fiili mazi, fail	mef'ul	car-mecrur	fiili mazi, fail	hal, soru ismi	emir fiili

9. Bak, sana nasıl misaller getirdiler! Artık onlar sapmışlardır, yol bulamazlar.

مِنْ ذَٰلِكَ	خَيْرًا	لَكَ	جَعَلَ	شَآءَ	إِنْ	الَّذِي	تَبَارَكَ
bundan	daha iyisini	sana	verir	dilerse		O ki	yüceler yücesidir
harfi cer, işaret ismi	mef'ul	car-mecrur	cevâbü'ş-şart: fiili mazi cüm.	fiilu'ş-şart; fiili mazi	şart h.	fail, ismi mevsul	fiili mazi

﴿10﴾	قُصُورًا	لَكَ	يَجْعَلْ	وَ	الْأَنْهَارُ ۙ	مِنْ تَحْتِهَا	تَجْرِي	جَنَّاتٍ
	saraylar	sana	yapar		ırmaklar	içlerinden	akan	cennetler
	mef'ul	car-mecrur	cevâbü'ş-şarta matuf, meczum fiili muzari	atıf h.	fail	harfi cer, zarf, mecrur isim	(جَنَّاتٍ)'in sıfatı, fiili muzari	(خَيْرًا)'dan bedel, mevsuf

10. Yüceler yücesidir O ki; dilerse sana, bunlardan daha iyi olan, içlerinden ırmaklar akan cennetler verir ve sana saraylar yapar.

كَذَّبَ	لِمَنْ	أَعْتَدْنَا	وَ	بِالسَّاعَةِ	كَذَّبُوا	بَلْ
yalanlayan	kimselere	hazırladık		kıyamet saatini	yalanladılar	Bilakis
sıla; mazi fiil cüm.	car-mecrur	fiili mazi, fail	atıf h.	car-mecrur	fiili mazi, fail	idrab h.

﴿11﴾	سَعِيرًا ۝	بِالسَّاعَةِ
	alevli bir ateş	Kıyamet saatini
	mef'ul	car-mecrur

11. Bilakis onlar kıyamet saatini yalanladılar. Kıyamet saatini yalanlayanlara alevli bir ateş hazırladık.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 359 ≻

(25 / FURKAN, 3 – 4):

(اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftiâl bâbı) yaptı, husule getirdi/ edindi (دُونَ): (zarf) başka, hariç, gayr, olmaksızın

(خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı, eşsiz ve yoktan varetti, şekil verdi [(نَفَعَ يَنْفَعُ) اَلنَّفْعُ]: fayda, menfaat

(مَلَكَ يَمْلِكُ مِلْكًا): yapabildi, gücü yetti/sahip oldu/ eli altında oldu/ söz sahibi oldu (اَلضَّرُّ): zarar, ziyan

[(مَاتَ يَمُوتُ) اَلْمَوْتُ]: ölüm, ölme [(نَشَرَ يَنْشُرُ) اَلنُّشُورُ]: (masdar) (öldükten sonra tekrar dirilip ayağa) kalkma

(كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا): inanmadı, inkâr etti, tasdik etmedi (اَلْإِفْكُ ج اَفَائِكُ): büyük yalan, iftira (اَلْآخَرُ ج آخَرُونَ): diğeri, öteki

(أَعَانَ يُعِينُ إِعَانَةً): (if'al b.) yardım etti (اِفْتَرَى يَفْتَرِي اِفْتِرَاءً): (iftiâl bâbı) uydurdu, düzdü, iftira etti

(جَاءَ يَجِيءُ جَيْئًا): (mehmuz'el lam - ecvef fiil) geldi (işledi, irtikab etti) (اَلزُّورُ): batıl, boş, hakikatsiz, asılsız

(25 / FURKAN, 5 – 6 - 7):

(اَلْاَسَاطِيرُ): eskilerin yazdıkları/ batıl şeyler, asılsızsözler (اَلْاَوَّلُ ج اَوَّلُونَ): ilk, birinci, önceki

(اَلْبُكْرَةُ): sabahın erken saati, gündüzün başlangıcı (أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al bâbı) indirdi (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(اِكْتَتَبَ يَكْتَتِبُ اِكْتِتَابًا): (iftiâl b.) yazdırdı, yazılmasını emretti/ topladı (اَلسِّرُّ ج اَسْرَارٌ): sır, gizlilik/ nikaha ıtlak edilir

(أَمْلَى يُمْلِي إِمْلاَءً): (nâkıs fiil, if'al b.) yazdırdı (yazılması için) söylendi yada okundu (أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلٌ): (mehmuze'l-fa) yedi

(اَلْاَصِيلُ ج اَصَالٌ): akşam (ikindiden sonra akşama kadarki vakit) (اَلسُّوقُ ج اَسْوَاقٌ): çarşı

(اَلطَّعَامُ ج اَطْعِمَةٌ): yemek, yedirme, doyurma (اَلنَّذِيرُ ج نُذُرٌ): uyarıcı, sakındıran/ uyarma/ kendisiyle uyarma yapılan

(مَشَى يَمْشِي مَشْيًا): (nâkıs fiil) yürüdü, adım attı/ yolundan gitti/ doğru yolda gitti

(25 / FURKAN, 8 – 9 - 10):

(أَلْقَى يُلْقِي إِلْقَاءً): (nâkıs f., if'al b.) bıraktı, attı/ hitab etti/kulak verdi/ öne sürdü (أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلٌ): (mehmuze'l fa) yedi

(اَلْكَنْزُ ج كُنُوزٌ): hazine (اَلرَّجُلُ ج رِجَالٌ): erkek, adam (ضَرَبَ يَضْرِبُ مَثَلاً): misal getirdi

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftiâl b.) uydu, tabi oldu, arkasından yürüdü [(سَحَرَ يَسْحَرُ) اَلْمَسْحُورُ]: (ism-i mef'ûl) büyülenmiş, sihirlenmiş

(نَظَرَ يَنْظُرُ نَظْرًا): baktı, bildi, gördü/ döndü/ yöneldi/ düşündü/ ibret aldı (كَيْفَ): (istifham ismi) nasıl, nice, ne şekilde

(ضَلَّ يَضِلُّ ضَلاَلاً): (muzaaf fiil) saptı, sapıttı/ kayboldu/ yanıldı/ kaybetti/ gizlendi (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol

(اِسْتَطَاعَ يَسْتَطِيعُ اِسْتِطَاعَةً): (istif'âl bâbı) yapabildi, edebildi, gücü yetti (اَلْمَثَلُ ج اَمْثَالٌ): misil, benzer, kat

(تَبَارَكَ يَتَبَارَكُ تَبَارُكًا): (tefâul bâbı) mukaddes ve münezzeh oldu, hayrı bol oldu, şanı yüce oldu

(شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) diledi, istedi (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): yarattı, icad etti, kıldı, çevirdi, hükmetti

(اَلْخَيْرُ): (ism-i tafdîl) daha hayırlı, en hayırlı (تَحْتَ): (zarf) altında (اَلنَّهْرُ ج اَنْهَارٌ): nehir, ırmak

(جَرَى يَجْرِي جَرْيًا): (nâkıs fiil) aktı, cereyan etti, harekete geçti (اَلْقَصْرُ ج قُصُورٌ): köşk, kasır, saray

(25 / FURKAN, 11):

(بَلْ): bilakis, halbuki, evet (اَلسَّاعَةُ ج سَاعَاتٌ): kıyamet vakti/ saat (أَعْتَدَ يُعْتِدُ إِعْتَادًا): (if'al b.) hazırladı

(اَلسَّعِيرُ ج سُعُرٌ): yakılan ve alevlendirilen, cehennem (كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il bâbı) inkâr etti, yalanladı, inanmadı

≺ CÜZ: 18, KUR'ÂN SAYFASI: 360 (FURKAN : 12 – 20) ≻

﴿ 12 ﴾ إِذَا رَأَتْهُمْ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ سَمِعُوا لَهَا تَغَيُّظًا وَ زَفِيرًا

onları görünce	bir yerden	uzak	işitirler	onun	öfkesini	ve	homurtusunu
şart ve zaman zarfı, fiilu'ş-şart, f. mazi, mef'ul	harfi cer, mecrur isim mevsuf	sıfat	cevâbü'ş-şart, fiili mazi. fail	car-mecrur	mef'ul	atıf h.	matuf

12. (Bu ateş), onları uzak bir yerden görünce, onun kaynamasını ve uğultusunu işitirler.

وَ إِذَآ أُلْقُوا مِنْهَا مَكَانًا ضَيِّقًا

dar	bir yerden	ona	atıldıkları zaman	
sıfat	mekan zarfı mevsuf	car-mecrur	şart ve zaman zarfı, fiilu'ş-şart, nâibi fail,	atıf h.

﴿ 13 ﴾ مُقَرَّنِينَ دَعَوْا هُنَالِكَ ثُبُورًا ط

bağlı halde	davet ederler	orada	helaki (yok olup gitmeyi)
hal	cevâbü'ş-şart, fiili mazi, fail	mekan zarfı	mef'ul

13. Bağlı halde, dar bir yerden ona atıldıkları zaman, orada, helaki (yok olup gitmeyi) davet ederler.

﴿ 14 ﴾ لَا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُورًا وَاحِدًا وَ ادْعُوا كَثِيرًا

davet etmeyin	bugün	helaki	Bir kere	davet edin	yok olmayı	birçok defa
nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., f. muzari, fail	zaman zarfı	mef'ul, mevsuf	sıfat	atıf h., emir fiili, fail	mef'ul, mevsuf	sıfat

14. "Bugün bir kere helaki (yok olmayı) davet etmeyin, birçok defa helaki davet edin (yok olmayı isteyin)" denir.

قُلْ أَ ذٰلِكَ خَيْرٌ أَمْ جَنَّةُ الْخُلْدِ

De ki	mu	Bu	daha iyidir	yoksa	Cenneti mi	sonsuzluk
emir fiili	soru h.	mübteda, işaret ismi	haber	atıf h.	matuf, mevsuf muzaf	muzafun ileyh

﴿ 15 ﴾ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ ط كَانَتْ لَهُمْ جَزَآءً وَ مَصِيرًا

vaad edilen	sakınanlara	olmuştur	onlara	bir karşılık	ve	dönüş yeri		
sıla: meçhul fiili mazi	nâibi fail	fiili mazi, nâsih, ismi: gizli zamiri (هِيَ)	car-mecrur	(كَانَ)'nin haberi	atıf h.	matuf		
sıfat, ismi mevsul								

15. De ki: "Bu mu daha iyidir, yoksa (Allah'a karşı gelmekten) sakınanlara vaad edilen sonsuzluk cenneti mi? (Orası) onlara bir karşılık ve dönüş yeri olmuştur. "

لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَآؤُونَ خَالِدِينَ ط

Onlar için vardır	orada	şeyler	diledikleri	ebedi kalıcılar olarak
haber, mukaddem	car-mecrur	mübteda, muahhar, ismi mevsul	sıla; cüm. fiili muzari+fâil	hal

﴿ 16 ﴾ كَانَ عَلَى رَبِّكَ وَعْدًا مَسْؤُولًا

olmuştur	Rabbi'nin üzerinde	bir vaaddir	(yerine getirilmesi) istenen
fiili mazi, nâsih	h. cer, mecrur isim	(كَانَ)'nin haberi , mevsuf	sıfat

16. Onlar için orada ebedi kalıcılar olarak diledikleri şeyler vardır. Bu, Rabbi'nin üzerinde istenen (arzu edilen) bir vaad olmuştur.

وَ يَوْمَ يَحْشُرُهُمْ وَ مَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ

	gün	onları topladığı	ve	şeyleri	taptıkları	Allah'dan başka
başlama h.	(اذكر) olarak takdir edilen mahzuf fiilin mef'ûl'ü, muzaf	muzafun ileyh: fiil cüm.: fiili muzari, mef'ul		mef'ul, ismi mevsul	sıla; fiil cüm.; fiili muzari+fâil	muzafun ileyh / harfi cer, mecrur isim, muzaf

﴿ 17 ﴾ فَيَقُولُ أَ أَنْتُمْ أَضْلَلْتُمْ عِبَادِي هٰؤُلَآءِ أَمْ هُمْ ضَلُّوا السَّبِيلَ ط

der	mi	siz	saptırdınız	kullarımı	Bu	yoksa	onlar	saptılar
atıf h., fiili muzari	soru h.	mübteda	haber	mef'ul	sıfat	atıf h.	mübteda,	haber: mazi fiil cümlesi., fail / mef'ul

17. Onları ve Allah'ı bırakıp da taptıkları şeyleri topladıkları gün: "Bu kullarımı siz mi saptırdınız, yoksa onlar mı yoldan saptılar?" der.

قَالُوا	سُبْحَانَكَ	مَا كَانَ	يَنْبَغِي	لَنَا	أَنْ نَتَّخِذَ	مِنْ دُونِكَ
derler	Haşa	olmaz	uygun	bize	edinmemiz	Senden başka
fiili mazi, fail	mef'ulü mutlak	nefiy h., fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi şan zamiri (هُوَ)	fiili muzari	car-mecrur	(كَانَ)'nin haberi, masdar-ı müevvel (يَنْبَغِي)'nin failidir de denmiştir	harfi cer, mecrur isim

مِنْ أَوْلِيَاءَ	وَ	لَكِنْ	مَتَّعْتَهُمْ	وَ	آبَاءَهُمْ	حَتَّى
dostlar	ve	fakat	onlara nimetler verdin	ve	atalarına	nihayet
zaid harfi cer, mef'ul	atıf h.	istidrak h.	fiili mazi, fail, mef'ul	atıf h.	matuf	gaye h.

نَسُوا	الذِّكْرَ ج	وَ	كَانُوا	قَوْمًا	بُورًا	﴿ 18 ﴾
unuttular	anmayı	ve	oldular	bir millet	helak olan	
fiili mazi, fail	mef'ul	atıf h.	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi, mevsuf	sıfat	

18. Onlar: "Haşa; Senden başka dostlar edinmek bize uygun olmaz; fakat Sen onlara ve atalarına nimetler verdin, nihayet zikri (Seni anmayı) unuttular ve helak olan bir toplum oldular" derler.

فَقَدْ	كَذَّبُوكُمْ	بِمَا	تَقُولُونَ لا	فَمَا	تَسْتَطِيعُونَ	صَرْفًا	وَ لَا	نَصْرًا ج
gerçekten	sizi yalanladılar	söylediğiniz şeylerde		artık	(azabı) uzaklaştırıp çeviremezsiniz			(kendinize) yardım da edemezsiniz
rabıta, tahkik h.	fiili mazi, fail, mef'ul	sıla; cüm. fiili muzari+fâil	h.cer+ ismi mevsul	atıf h., nefiy h.	fiili muzari+fâil	mef'ul	atıf h.	nefiy h. matuf

وَ	مَنْ	يَظْلِمْ	مِنْكُمْ	نُذِقْهُ	عَذَابًا	كَبِيرًا ﴿ 19 ﴾
başlama h.	kim	zulmederse	sizden	ona tattırırız	bir azap	büyük
	mübteda, şart ismi	fiilu'ş-şart; f. muzari	car-mecrur	cevâbü'ş-şart, meczum fiili muzari, mef'ul	mef'ul, mevsuf	sıfat

şart ve cevap cümleleri (مَن) mübtedasının haberidir

19. "Gerçekten (sahte ilahlarınız) söylediklerinizi yalanladılar, artık azabı uzaklaştırıp çeviremez, (kendinize) yardım da edemezsiniz. Sizden kim zulmederse ona büyük bir azap tattırırız" denir.

لَيَأْكُلُونَ	إِنَّهُمْ	إِلَّا	مِنَ الْمُرْسَلِينَ	قَبْلَكَ	مَا أَرْسَلْنَا	وَ
yiyenlerden	Doğrusu	başkasını	peygamberlerden	Senden önce	göndermedik	
tekid lamı, (إِنَّ)'nin haberi	tekid ve nasb h.,(إِنَّ)'nin ismi	istisna h.	harfi cer, mecrur isim	zaman zarfı	nefiy h., fiili mazi, fail	başlama h.

hal; ...(إِنَّ) isim cümlesi

بَعْضَكُمْ	جَعَلْنَا	وَ	فِي الْأَسْوَاقِ ط	يَمْشُونَ	وَ	الطَّعَامَ
bir kısmınızı	yaptık		çarşılarda	yürüyenlerden		yemek
mef'ul	fiili mazi, fail	atıf h.	harfi cer, mecrur isim	fiili muzari+fâil	atıf h.	mef'ul

بَصِيرًا ع	رَبُّكَ	كَانَ	وَ	تَصْبِرُونَ ج	أَ	فِتْنَةً ط	لِبَعْضٍ	﴿ 20 ﴾
her şeyi görendir	Rabbin	daima		Sabreder misiniz		imtihan	diğer kısmınız için	
(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ismi	nâsih fiili mazi	atıf h.	fiili muzari+fâil	soru h.	ikinci mef'ul	car-mecrur	

20. Doğrusu senden önce peygamberlerden, yemek yiyen, çarşılarda yürüyenlerden başkasını göndermedik. Bir kısmınızı diğer kısmınız için fitne (imtihan vesilesi) yaptık. Sabreder misiniz? Rabbin daima her şeyi görendir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 360 ≻

(25 / FURKAN, 12 – 13 - 14):

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nâkıs - mehmuz) gördü/ bildi/ zannetti/ tanıdı (اَلْمَكَانُ ج اَمَاكِنُ): mekân, yer, hal, mevkii

(اَلْبَعِيدُ ج بُعَدَاءُ): uzak, ırak, sapa, zor ulaşılan (اَلزَّفِيرُ): sesli nefes verme, homurtu

[(اَلطَّغْيُظًا تَغَيَّظَ تَغَيُّظً]: (masdar) sesli ve şiddetli öfkelenme (galeyan, homurtu) (سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا): işitti, duydu

(أَلْقَى يُلْقِي إِلْقَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı) attı, bıraktı/ hitap etti/ kulak verdi/ öne sürdü/ çıkardı/ sağlamlaştırdı

[(اَلضَّيِّقُ ضَاقَ يَضِيقُ]: (sıfat-ı müşebbehe) dar, sıkışık, daralmış (اَلْمُقَرَّنُ ج مُقَرَّنُونَ): (ism-i mef'ûl) bağlanmış

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nâkıs f.) dua etti/ davet etti/ ibadet etti/ teşvik etti/ isimlendirdi (اَلْوَاحِدُ): bir, tek

[(اَلثُّبُورُ ثَبَرَ يَثْبُرُ]: (masdar) helak etme (ah ölüm yetiş) manasında (اَلْكَثِيرَةُ ث اَلْكَثِيرُ): çok

(25 / FURKAN, 15 - 16):

(اَلْخَيْرُ): (ism-i tafdîl) daha hayırlı, en hayırlı [(اَلْخُلْدُ خَلَدَ يَخْلُدُ]: sonsuzluk, ebediyet

(وَعَدَ يَعِدُ وَعْدًا): (misal fiil) vaad etti, söz verdi (اَلْمُتَّقِي ج مُتَّقُونَ): (ism-i fâil) korunan, sakınan

[(اَلْجَزَاءُ جَزَى يَجْزِي]: (masdar) karşılık, karşılığını verme [(صَارَ يَصِيرُ) اَلْمَصِيرُ]: (masdar) dönüş/ (ism-i mekân) dönüş yeri

(شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) diledi, istedi (اَلْخَالِدُ ج خَالِدُونَ): (ism-i fâil) bekası devam eden, kalıcı olan

(اَلْوَعْدُ ج وُعُودٌ): vaad, söz [(اَلْمَسْؤُولُ سَأَلَ يَسْأَلُ]: (ism-i mef'ûl) sorulan, hesaba çekilen, mesul tutulan

(حَشَرَ يَحْشُرُ حَشْرًا): topladı, helak etti, döndürdü (ضَلَّ يَضِلُّ ضَلَالًا): (muzaaf f.) saptı/ kayboldu, gizlendi/ unuttu/ yanıldı

(دُونَ): (zarf) ...den başka, hariç, gayr, olmaksızın (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol (اَلْعَبْدُ ج عِبَادٌ): kul, köle

(أَضَلَّ يُضِلُّ إِضْلَالًا): (muzaaf fiil, if'al bâbı) saptırdı, sapmış buldu (عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti

(25 / FURKAN, 18 – 19 - 20):

[(سُبْحَانَ سَبَّحَ يُسَبِّحُ]: tesbih, tenzih ve takdis etme (اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftiâl bâbı) edindi/ yaptı, husule getirdi

(اِنْبَغَى يَنْبَغِي اِنْبِغَاءً): (infiâl bâbı)(bir işin yapılması) kolay oldu, doğru oldu, gerekti (اَلْوَلِيُّ ج اَوْلِيَاءُ): veli, dost, yakın

(دُونَ): (zarf) bıraktı, başka, gayr, hariç, alçak (اَلْأَبُ ج آبَاءُ): baba (اَلْبَائِرُ ج بُورٌ): (ism-i fâil) helak olucu

(مَتَّعَ يُمَتِّعُ تَمْتِيعًا): (tef'il bâbı) (afiyet ve hayır içersinde) uzun ömürler verdi/ nimetlendirdi, faydalandırdı/ iyilikte bulundu

(نَسِيَ يَنْسَى نَسْيًا): (nâkıs fiil) unuttu, hatıra getirmedi, unutmuş gibi muamele yaptı (صَبَرَ يَصْبِرُ صَبْرًا): sabretti

(كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il bâbı) yalanladı/ inkâr etti/ inanmadı [(اَلنَّصْرُ نَصَرَ يَنْصُرُ]: yardım, zafer, arka çıkma

(اِسْتَطَاعَ يَسْتَطِيعُ اِسْتِطَاعَةً): (istif'âl bâbı) yapabildi, gücü yetti (أَذَاقَ يُذِيقُ إِذَاقَةً): (ecvef fiil, if'al bâbı) tattırdı, hissettirdi

[(اَلصَّرْفُ صَرَفَ يَصْرِفُ]: (masdar) uzaklaştırma, yüz çevirme, harcama (ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti

(اَلْكَبِيرُ ج كِبَارٌ): büyük/ yaşlı/ başkan, reis, lider (أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالًا): (if'al bâbı) gönderdi (قَبْلُ): (zarf) önce

(اَلْمُرْسَلُ ج مُرْسَلُونَ): (ism-i mef'ûl) gönderilen, elçi (أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلٌ): (mehmuze'l-fa) yedi

(مَشَى يَمْشِي مَشْيًا): (nâkıs fiil) yürüdü, adım attı/ yolundan gitti/ doğru yolda gitti (اَلسُّوقُ ج اَسْوَاقٌ): çarşı

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلًا): kıldı, çevirdi, yarattı, hükmetti (اَلْفِتْنَةُ ج فِتَنٌ): deneme/ harp/ günah/ eziyet/ sapma/ fitne

(اَلْبَصِيرُ ج بُصَرَاءُ): (sıfat-ı müşebbehe) (Esma-i ilahiyeden) gören, açıkça bilen (بَعْضُ): birkısım, bazı, biri

🕮🕮🕮🕮🕮🕮🕮

ONSEKİZİNCİ CÜZÜN SONU

19. CÜZ

CÜZ: 19, KUR'ÂN SAYFASI: 361 (FURKAN : 21 – 32)

وَ	قَالَ	الَّذِينَ	لاَ يَرْجُونَ	لِقَآءَنَا	لَوْلآ	أُنْزِلَ
	dediler	kimseler	ummayan	Bizimle karşılaşmayı	olmaz mıydı	indirilse
atıf h.	fiili mazi	fail, ismi mevsul	sıla; nefy-i istikbal fiil cüm.; nefiy h., fiili muzari+ fâil	mef'ul	şart h. {imtina ve tahdid (sınırlama) h. de denmiştir}	meçhul fiili mazi

عَلَيْنَا	الْمَلآئِكَةُ	أَوْ	نَرَى	رَبَّنَا ط	لَقَدِ	اسْتَكْبَرُوا
Bize	melekler	ya da	görsek	Rabbimiz'i	And olsun ki	büyüklendiler
car-mecrur	nâibi fail	atıf h.	fiili muzari	mef'ul	yemin cevabı lâmı, cevab h.	fiili mazi, fail

﴿ 21 ﴾	كَبِيرًا	عُتُوًّا	عَتَوْ	وَ	فِيٓ أَنْفُسِهِمْ
	büyük	bir azgınlıkla	haddi aştılar		kendileri hakkında
	sıfat	mef'ulü mutlak,, mevsuf	fiili mazi, fail	atıf h.	:harfi cer, mecrur isim

21. Bizimle karşılaşmayı ummayanlar: "Bize melekler indirilse, ya da Rabbimiz'i görseydik, olmaz mıydı" dediler. And olsun ki kendileri hakkında büyüklendiler (kibre kapıldılar), büyük bir azgınlıkla haddi aştılar.

لِلْمُجْرِمِينَ	يَوْمَئِذٍ	بُشْرَى	لاَ	الْمَلآئِكَةَ	يَرَوْنَ	يَوْمَ
suçlulara	işte o gün	müjde	yoktur	Melekleri	gördükleri	gün
en-nâfiye li'l-cins (cinsini nefyeden lâ) haberi,	zaman zarfı	(لاَ) nın ismi	en-nâfiye li'l-cins (cinsini nefyeden lâ)	mef'ul	muzafun ileyh, fiil cümlesi	zaman zarfı, muzaf

﴿ 22 ﴾	مَحْجُورًا	حِجْرًا	يَقُولُونَ	وَ
	yasak edilmiş	yasak	derler	
	sıfat	mahzuf fiilinin mef'ulü mutlağı, mevsuf	fiili muzari+fâil	atıf h.

22. Melekleri gördükleri gün, işte o gün, suçlulara müjde yoktur. (Melekler): "(Size müjde) yasak edilmiş yasak!" derler.

﴿ 23 ﴾	مَنْثُورًا	هَبَآءً	فَجَعَلْنَاهُ	مِنْ عَمَلٍ	عَمِلُوا	إِلَى مَا	قَدِمْنَا	وَ
	saçılmış	toz duman	akabinde yaparız	amel (cinsin)den	yaptıkları	şeylere	geldik	
	sıfat	ikinci mef'ul, mevsuf	atıf h, fiili mazi, fail, mef'ul	harfi cer, mecrur isim	sıla; mazi fiil cüm., fail	harfi cer, ismi mevsul	fiili mazi, fail	başla-ma h.

23. Amel (cinsin)den yaptıkları işlere geldik ve saçılmış toz yaptık.

﴿ 24 ﴾	مَقِيلاً	وَ	أَحْسَنُ	مُسْتَقَرًّا	خَيْرٌ	يَوْمَئِذٍ	الْجَنَّةِ	أَصْحَابُ
	istirahat edeceği yer		çok güzeldir	kalacağı yer bakımından	çok iyidir	O gün	cennet	ashabı
	temyiz	atıf h	matuf	temyiz	haber	zaman zarfı	muzafun ileyh	mübteda, muzaf

24. O gün, cennet ashabı kalacağı yer bakımından çok iyi, istirahat edeceği yer çok güzeldir.

﴿ 25 ﴾	تَنْزِيلاً	الْمَلآئِكَةُ	نُزِّلَ	وَ	بِالْغَمَامِ	السَّمَآءُ	تَشَقَّقُ	يَوْمَ	وَ
	bölük bölük	melekler	indirilir	ve	bulutlarla	gök	parçalanır	O gün	
	mef'ulü mutlak	nâibi fail	meçhul fiili muzari	atıf h.	car-mecrur	fail	(fiili muzari	zaman zarfı	atıf h

﴿ 26 ﴾	عَسِيرًا	عَلَى الْكَافِرِينَ	يَوْمًا	كَانَ	وَ	لِلرَّحْمَنِ ط	الْحَقُّ	يَوْمَئِذٍ ن	الْمُلْكُ
	zor	kafirlere	bir gün	olmuştur		Rahman'ındır	gerçek	O gün	hükümdarlık
	(يَوْمًا)'in sıfatı	harfi cer, mecrur isim	(كَانَ)'nin haberi, mevsuf	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi gizli zamiri	atıf h.	haber	(اَلْمُلْكُ)'nün sıfatı	zaman zarfı	mübteda, mevsuf

25. O gün, gök beyaz bulutlarla parçalanır ve melekler bölük bölük indirilir .**26**. O gün gerçek hükümdarlık Rahman'ındır. Kafirlere zor bir gün olmuştur.

وَ	يَوْمَ	يَعَضُّ	الظَّالِمُ	عَلَى يَدَيْهِ	يَقُولُ	يَا لَيْتَنِي
	gün	ısırdığı	zalim	ellerini	der	Keşke ben
atıf h.	zaman zarfı, muzaf	muzafun ileyh, mazi fiil cümlesi	fail	harfi cer, mecrur isim	fiili muzari	tenbih h., temenni ve nasb h., nunu vikaye, (لَيْتَ)'nin ismi

لَيْتَنِي	يَا وَيْلَتَى ﴿ 27 ﴾	سَبِيلاً	الرَّسُولِ	مَعَ	اتَّخَذْتُ
Keşke ben	Yazık bana	bir yol	Peygamberle	beraber	edinseydim
temenni ve nasb h., nunu vikaye, (لَيْتَ)'nin ismi.	nida h., münada	mef'ul	muzafun ileyh	mekan zarfı muzaf	(لَيْتَ)'nin haberi

جَآءَنِي ط	إِذْ	بَعْدَ	عَنِ الذِّكْرِ	أَضَلَّنِي	لَقَدْ ﴿ 28 ﴾	خَلِيلاً	فُلاَنًا	لَمْ أَتَّخِذْ
bana geldikten sonra			Kuran'dan	beni saptırdı	And olsun ki	dost	falancayı	edinmeseydim
fiili mazi, mef'ul, nunu vikaye	muzafun ileyh	zaman zarfı, muzaf	harfi cer, mecrur isim	fiili mazi, mef'ul, nunu vikaye	yemin cevabı lâmı, tahkik h.	İkinci mef'ul	mef'ul	(لَيْتَ)'nin haberi, nefiy ve cezm h., fiili muzari

﴿ 29 ﴾	خَذُولاً	لِلْإِنْسَانِ	الشَّيْطَانُ	كَانَ	وَ
	yalnız ve yardımcısız bırakan	insanı	Şeytan	olmuştur	
	(كَانَ):'nin haberi	car-mecrur, (خَذُولًا) ile bağlantılıdır	(كَانَ):'nin ismi	nâsih fiili mazi	hal vavı

27. Zalim ellerini ısırdığı gün: "Keşke Peygamberle beraber bir yol edinseydim, **28**. Yazıklar olsun bana; keşke falancayı dost edinmeseydim. **29**. And olsun ki beni, bana gelen Kuran'dan o saptırdı. Şeytan insanı yalnız ve yardımcısız bırakan olmuştur" der.

﴿ 30 ﴾	مَهْجُورًا	الْقُرْآنَ	هَذَا	اتَّخَذُوا	قَوْمِي	إِنَّ	يَا رَبِّ	الرَّسُولُ	وَ قَالَ
	terketmişti	Kuran'ı	bu	edindi	milletim	Doğrusu	Ey Rabbim	Peygamber	der
	ikinci mef'ul	(هَذَا)'nın bedeli	mef'ul	(إِنَّ)'nin haberi, mazi fiil , fail	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	nida h., münada	fail	fiili mazi	atıf h

30. Peygamber: "Ey Rabbim! Doğrusu milletim bu Kuran'ı terk edilmiş (bir kitap) edindi (terk edilmiş hale getirdi)" der.

مِنَ الْمُجْرِمِينَ ط	عَدُوًّا	نَبِيٍّ لِكُلِّ	جَعَلْنَا	كَذَلِكَ	وَ
suçlulardan	bir düşman	Her peygamber için	yaptık	böylece	
harfi cer, mecrur isim	mef'ul	muzafun ileyh car-mecrur, muzaf	fiili mazi, fail	car-mecrur	başlama h.

﴿ 31 ﴾	نَصِيرًا	وَ	هَادِيًا	بِرَبِّكَ	كَفَى	وَ
	yardımcı	ve	yol gösterici olarak	Rabbin	yeter	
	matuf	atıf h.	temyiz	:zaid harfi cer, fail	fiili mazi	atıf h

31. Böylece her peygamber için, suçlulardan bir düşman yaptık. Yol gösterici ve yardımcı olarak, Rabbin yeter.

وَاحِدَةً ج	جُمْلَةً	الْقُرْآنُ	عَلَيْهِ	نُزِّلَ	لَوْلاَ	كَفَرُوا الَّذِينَ	قَالَ	وَ
bir defada	topluca	Kuran	ona	indirilse	olmaz mıydı	İnkar edenler	dediler	
sıfat	hal, mevsuf	nâibi fail	car-mecrur	meçhul fiili muzari	şart h. {imtina ve tahdid (sınırlama) h. de denmiştir}	sıla; fiili mazi cüm., fail	fail, ismi mevsul	fiili mazi	başlama h.

﴿ 32 ﴾	تَرْتِيلاً	رَتَّلْنَاهُ	وَ	فُؤَادَكَ	بِهِ	لِنُثَبِّتَ	كَذَلِكَ
	tertil üzere	onu beyan ettik		senin kalbini	onunla	sabitleştirmek için	böylece
	mef'ulü mutlak	fiili mazi, fail, mef'ulün bih	atıf h.	mef'ul	car-mecrur	ta'lil (sebep) ve nasb h., fiili muzari	car-mecrur

32. İnkar edenler: "Kuran ona bir defada topluca indirilse olmaz mıydı" dediler. (Halbuki) Biz onunla böylece senin kalbini sabitleştirmek (onu kalbine yerleştirmek) için (parça parça indirdik) ve onu tertil üzere (düzenli bir şekilde ağır ağır anlaşılmak üzere) beyan ettik.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 361 ≻

(25 / FURKAN, 21 – 22 - 23):

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al bâbı) indirdi [(اَللِّقَاءُ لَقِيَ يَلْقَى]: (masdar) kavuşma (Allah'a kavuşma)

(رَجَا يَرْجُو رَجْوًا): (nâkıs fiil) umdu, ümit etti (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nâkıs - mehmuz fiil) gördü/ bildi/ zannetti/ tanıdı

(اِسْتَكْبَرَ يَسْتَكْبِرُ إِسْتِكْبَارًا): (istif'âl bâbı) büyüklendi, inad gösterip hakka boyun eğmedi (اَلْبُشْرَى): müjde

(عَتَا يَعْتُو عُتُوًّا): (nâkıs fiil) haddi aştı, hududu çiğnedi/ yaşlandı (اَلْكَبِيرُ ج كِبَارٌ): büyük/ yaşlı/ başkan, reis, lider

(اَلْمُجْرِمُ ج مُجْرِمُونَ): (ism-i fâil) suç işleyen, günah işleyen (اَلْحِجْرُ ج حُجُورٌ): yasak, haram/ kucak

[(اَلْمَحْجُورُ حَجَرَ يَحْجُرُ]: (ism-i mef'ûl) men edilmiş, yasaklanmış (يَوْمَئِذٍ): o gün

(قَدِمَ يَقْدَمُ قُدُومًا): başına geçti, ele aldı, geldi (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi (اَلْهَبَاءُ): toz, toprak, gübür

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, çevirdi, yarattı, hükmetti [(اَلْمَنْثُورُ نَثَرَ يَنْثُرُ]: (ism-i mef'ûl) saçılmış

(25 / FURKAN, 24 – 25 - 26):

(اَصْحَابُ الْجَنَّةِ): cennet ehli (اَلْخَيْرُ): (ism-i tafdîl) daha hayırlı, en hayırlı (يَوْمَئِذٍ): o gün (اَلْغَمَامَةُ ج غَمَامٌ): bulut

[(اَلْمُسْتَقَرُّ اِسْتَقَرَّ يَسْتَقِرُّ]: yerleşme mekânı: cennet [(اَلْاَحْسَنُ حَسُنَ يَحْسُنُ]: (ism-i tafdîl) en güzel, daha güzel

(اَلْمَقِيلُ): öğle istirahati yapılacak mekân, öğle uykusu çekilecek yer (نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلاً): (tef'il b.) indirdi (اَلْعَسِيرُ): zor, güç, sert, kaba

(تَشَقَّقَ يَتَشَقَّقُ تَشَقُّقًا): (tefa'ul bâbı) çatladı, çokça yarıldı, patladı (اَلْمُلْكُ): saltanat, mülk, hükümdarlık, mülkiyet

(25 / FURKAN, 27 - 28 - 29):

(اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el (عَضَّ يَعَضُّ عَضًّا): (muzaaf fiil) (öfkeden, hayretten veya pişmanlıktan dolayı) eli yahut parmağı ısırdı

(لَيْتَ): (edat) keşke (اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftiâl b.) yaptı, husule getirdi/ edindi (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol

(اَلْوَيْلَةُ): şiddetli üzüntü (ah yazık bize) (اَلْخَلِيلُ ج اَخِلاَّءُ): samimi, içten,dost, sevgili (اَلْفُلاَنُ): filan, falanca

(أَضَلَّ يُضِلُّ إِضْلاَلاً): (muzaaf fiil, if'al bâbı) saptırdı, sapmış buldu, sapık olarak gördü (بَعْدَ): (zarf) sonra

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (mehmuz'el lam, ecvef fiil) geldi (hasıl oldu, tahakkuk etti)

[(اَلْخَذُولُ خَذَلَ يَخْذُلُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) çoğu kez yardımını çeken, ortada bırakan, yardımsız bırakan

(25 / FURKAN, 30 – 31 - 32):

(اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftiâl bâbı) edindi/ yaptı, husule getirdi (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, çevirdi, yarattı, hükmetti

[(اَلْمَهْجُورُ هَجَرَ يَهْجُرُ]: (ism-i mef'ûl) terkedilmiş, dinlenilmeyen yahut hakkında sapan saçma konuşma yapılan

(اَلْعَدُوُّ ج اَعْدَاءُ): düşman (اَلْمُجْرِمُ ج مُجْرِمُونَ): (ism-i fâil) suç işleyen, günah işleyen

(كَفَى يَكْفِي كِفَايَةً ب): (nâkıs fiil) kafi oldu, yetti, yeterli oldu [(اَلْهَادِي هَدَى يَهْدِي]: (ism-i fâil) ileten, hidayet eden

[(اَلنَّصِيرُ نَصَرَ يَنْصُرُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) çok yardım eden, yardımsever (نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلاً): (tef'il bâbı) indirdi

(كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا): inanmadı, inkâr etti, tasdik etmedi (اَلْجُمْلَةُ ج جُمَلٌ): topluca, hepsi, bütün, parça parça olmayan

(ثَبَّتَ يُثَبِّتُ تَثْبِيتًا): (tef'il bâbı) sabitleştirdi, sebat verdi, gevşeklik ve sallantıyı defetti (اَلْفُؤَادُ ج اَفْئِدَةٌ): kalp, gönül

(رَتَّلَ يُرَتِّلُ تَرْتِيلاً): (tef'il bâbı) tertil üzere yani yavaş yavaş, ayet ayet indirdi, beyan etti, yerleştirdi (اَلْوَاحِدَةُ): bir, tek

⮜ CÜZ: 19, KUR'ÂN SAYFASI: 362 (FURKAN : 33 – 43) ⮞

﴿ 33 ﴾ وَ لَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ إِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ وَ أَحْسَنَ تَفْسِيرًا ط

وَ	لَا يَأْتُونَكَ	بِمَثَلٍ	إِلَّا	جِئْنَاكَ	بِالْحَقِّ	وَ	أَحْسَنَ	تَفْسِيرًا ط
	sana getirmezler ki	herhangi bir misal	illa	sana getiririz	gerçeğini	ve	en iyi	anlaşılanını
atıf h.	nefy-i istikbal; nefiy h.,f. muzari, fail, mef'ul	car-mecrur	istisna h.	fiili mazi, fail, mef'ulün bih	car-mecrur	atıf h.	(الْحَقِّ) üzerine matuf	temyiz

33. Sana herhangi bir misal getirmezler ki, illa Biz onun gerçeğini ve tefsir (açıklanma) bakımından en güzelini (en iyi anlaşılanı) sana getiririz.

الَّذِينَ	يُحْشَرُونَ	عَلَى وُجُوهِهِمْ	إِلَى جَهَنَّمَ لا
kimseler	toplanacak olan	yüzüstü	Cehenneme
mübteda, ismi mevsul	sıla; fiil cüm.	hal; şibhi cümle	h.cer, mecrur isim

﴿ 34 ﴾ أُولَئِكَ شَرٌّ مَكَانًا وَ أَضَلُّ سَبِيلًا ع

أُولَئِكَ	شَرٌّ	مَكَانًا	وَ	أَضَلُّ	سَبِيلًا ع
işte onlar	en kötü olanlardır	yer bakımından	ve	en sapık olanlardır	yol bakımından
mübteda	haber	temyiz	atıf h.	(شَرٌّ) üzerine matuf	temyiz

(الَّذِينَ) mübtedası'nın haberi, isim cümlesi

34. Cehenneme yüzüstü toplanacak olanlar, işte onlar yer bakımından en kötü ve yol bakımından en sapık olanlardır.

وَ	لَقَدْ	آتَيْنَا	مُوسَى	الْكِتَابَ	وَ	جَعَلْنَا
	And olsun ki	verdik	Musa'ya	Kitap		yaptık
başlama h.	yemin cevabı lâmı, tahkik h.	fiili mazi, fail	mef'ul	ikinci mef'ul	atıf h.	fiili mazi, fail

﴿ 35 ﴾ مَعَهُ أَخَاهُ هَارُونَ وَزِيرًا ج

مَعَهُ	أَخَاهُ	هَارُونَ	وَزِيرًا ج
beraberinde	kardeşi	Harun'u	vezir
mekan zarfı	mef'ul	(أَخَاهُ)'nun bedeli	ikinci mef'ul

35. And olsun ki Musa'ya Kitap verdik, kardeşi Harun'u da beraberinde vezir yaptık.

﴿ 36 ﴾ فَقُلْنَا اذْهَبَا إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ط فَدَمَّرْنَاهُمْ تَدْمِيرًا ط

فَقُلْنَا	اذْهَبَا	إِلَى الْقَوْمِ	الَّذِينَ	كَذَّبُوا	بِآيَاتِنَا ط	فَدَمَّرْنَاهُمْ	تَدْمِيرًا ط
dedik	gidin	topluma	yalanlayan		Ayetlerimizi	sonra onları öyle yerle bir ettik ki	
atıf h., fiili mazi fail	emir fiili, fail	:h. cer, mecrur isim, mevsuf	sıfat, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm., fail	car-mecrur	atıf h., fiili mazi, fail, mef'ul	mef'ulü mutlak

36. "Ayetlerimizi yalanlayan topluma gidin" dedik. Sonra onları öyle bir yerle bir ettik ki.

وَ	قَوْمَ	نُوحٍ	لَمَّا كَذَّبُوا	الرُّسُلَ	أَغْرَقْنَاهُمْ	وَ	
	kavmini	Nuh	yalanladıkları zaman	peygamberleri	suda boğduk	ve	
atıf h.	{ (اذكر) (zikret, an) olarak takdir edilen mahzuf fiil için } mef'ul, muzaf	muz. ileyh	zaman zarfı, fiili mazi, fail	mef'ul	fiili mazi, fail, mef'ul	atıf h.	

﴿ 37 ﴾ جَعَلْنَاهُمْ لِلنَّاسِ آيَةً ط وَ أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ج

جَعَلْنَاهُمْ	لِلنَّاسِ	آيَةً ط	وَ	أَعْتَدْنَا	لِلظَّالِمِينَ	عَذَابًا	أَلِيمًا ج
onları kıldık	insanlar için	bir ibret		hazırlamışızdır	zalimlere	bir azap	acı veren
fiili mazi, fail, mef'ul	car-mecrur	ikinci mef'ul	atıf h.	fiili mazi, fail	harfi cer, cemi müzekker salim ismin mecrur hali	mef'ul, mevsuf	sıfat

37. Nuh kavmini, peygamberleri yalanladıkları zaman suda boğduk ve onları insanlar için bir ibret kıldık. Zalimlere acı veren bir azap hazırladık.

﴿ 38 ﴾ وَ عَادًا وَ ثَمُودَا وَ أَصْحَابَ الرَّسِّ وَ قُرُونًا بَيْنَ ذَلِكَ كَثِيرًا

وَ	عَادًا	وَ	ثَمُودَا	وَ	أَصْحَابَ	الرَّسِّ	وَ	قُرُونًا	بَيْنَ	ذَلِكَ	كَثِيرًا
	Ad'ı		Semud'u		halkını	Ress	ve	nesilleri	arasındaki	bunların	birçok
atıf h.	(أَهْلَكْنَا) (helak ettik) takdir edilen mahzuf fiilin mef'ulü	atıf h.	قصر matuf	, atıf h.	matuf, muzaf	muzafun ileyh	atıf h.	matuf, mevsuf	zarf, muzaf	muzafun ileyh, ismi işaret	(قُرُونًا)'in sıfatı

38. Ad'ı, Semud'u, Ress halkını ve bunların arasındaki birçok nesilleri (helak ettik).

وَ	كُلًّا	ضَرَبْنَا	لَهُ	الْأَمْثَالَ ۚ	وَ	كُلًّا	تَبَّرْنَا	تَتْبِيرًا	﴿ 39 ﴾
	Her birine	vermiştik	her biri için	misaller		Her birini	öyle bir helak ettik ki		
atıf h.	(أنذرنا) (uyardık) olarak takdir edilen mahzuf fiilin mef'ulü	fiili mazi, fail	car-mecrur	mef'ul	atıf h.	mef'ul, mukaddem	fiili mazi, fail	mef'ulü mutlak	

39. Her birine misaller vermiştik, (küfürde ısrar ettikleri için) herbirini öyle bir helak ettik ki.

وَ	لَقَدْ	أَتَوْا	عَلَى الْقَرْيَةِ	الَّتِي	أُمْطِرَتْ	مَطَرَ	السَّوْءِ ۖ	
	and olsun ki	gelmişlerdi	kasabaya		tutulmuş olan	yağmuruna	bela	
başlama h.	yemin cevabı lâmı, tahkik h.	fiili mazi, fail	harfi cer, mecrur isim, mevsuf	sıfat,ismi mevsul	sıla; meçhul fiili muzari	mef'ulü mutlak, muzaf	muzafun ileyh	

أَ	فَلَمْ يَكُونُوا	يَرَوْنَهَا ۚ	بَلْ	كَانُوا	لَا يَرْجُونَ	نُشُورًا	﴿ 40 ﴾	
	onu görmüyorlar mıydı		Hayır	ummuyorlardı		dirilmeyi		
soru h.	atıf h.+ cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., fiili muzari, nâsih, (كَانَ)"nin ismi	(يَكُونُو)'nün haberi; muzari fiil, fail, mef'ul	idrab h.	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانُوا)'nin haberi	mef'ul		

40. And olsun ki (o müşrikler ticaret için Şam'a giderken) bela yağmuruna tutulmuş olan kasabaya gelmişlerdi. Onu görmediler mi? Bilakis (gördüler fakat öldükten sonra tekrar) dirilmeyi ummuyorlardı.

وَ	إِذَا رَأَوْكَ	إِنْ	يَتَّخِذُونَكَ	إِلَّا	هُزُوًا
	seni gördükleri zaman	nefiy h.	Seni edinmezler	başkası	alay konusundan
başla-ma h.	şart ve zaman zarfı, fiili mazi, fail, mef'ul		fiilu'ş-şart; fiili muzari+fâil, mef'ul	istisna h.	ikinci mef'ul

أَ	هَذَا	الَّذِي	بَعَثَ	اللَّهُ	رَسُولًا	﴿ 41 ﴾
mudur	bu	kimse	gönderdiği	Allah'ın	elçi	
soru h. {(قالوا) (derler) olarak takdir edilen cevabü'ş-şartın mekûlü'l-kavli}	mübteda	mübteda, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm.	fail	hal	

41. Seni gördükleri zaman, "Allah'ın gönderdiği elçi bu mudur?" (diye) ancak alay konusu edinirler.

إِنْ	كَادَ	لَيُضِلُّنَا	عَنْ آلِهَتِنَا	لَوْلَا	أَنْ صَبَرْنَا	عَلَيْهَا ۚ	
Doğrusu	neredeyse	bizi saptıracaktı	ilahlarımızdan	olmasaydı	sabrımız (mevcut)	onlar üzerinde	
fiilin önünde geldiği için (إِنْ)'nin hafifletilmiş hali	nasih fiili mazi, (كَادَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	lâmu'l fârika (baştaki (إِنْ)'in tekid harfi olduğunu ayırt eden lam)+ (كَادَ)'nin haberi	h. cer, mecrur isim	şart h. {imtina ve tahdid (sınırlama) h. de denmiştir}	mübteda; masdarı müevvel	car-mecrur	

وَ	سَوْفَ يَعْلَمُونَ	حِينَ	يَرَوْنَ	الْعَذَابَ	مَنْ	أَضَلُّ	سَبِيلًا	﴿ 42 ﴾
	bileceklerdir	zaman	gördükleri	Azabı	kim	en sapık	yol bakımından	
başla-ma h.	istikbal h., fiili muzari+fâil	zaman zarfı, muzaf	muzafun ileyh; muzari fiil cüm.	mef'ul	mübteda, soru ismi	haber	temyiz	

(يَعْلَمُونَ)'nin mef'ulü; isim cümlesi

42. Doğrusu onlar üzerinde sabrımız olmasaydı, neredeyse bizi ilahlarımızdan saptıracaktı (uzaklaştıracaktı)" (derler). Azabı gördükleri zaman, kimin yol bakımından en sapık olduğunu bileceklerdir.

أَ	رَأَيْتَ	مَنِ	اتَّخَذَ	إِلَٰهَهُ	هَوَاهُ ۖ	أَ	فَأَنْتَ	تَكُونُ	عَلَيْهِ	وَكِيلًا ۙ	﴿ 43 ﴾
mü	gördün	kimseyi	edinen	tanrısı	hevesini	mi	sen	olacaksın	Ona	vekil	
soru h.	fiili mazi, fail,	(رَأَيْتَ)'nin mef'ulü, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm. (iki mef'ul alan fiillerden)	mef'ul	2. mef'ul	soru h.	atıf h., mübteda	fiili mazi, nâsih	car-mecrur		(تَكُونُ)'nin haberi

haber; fiil cümlesi

43. Hevesini tanrısı edinen kimseyi gördün mü? Ona sen mi vekil olacaksın?

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 362 ≻

(25 / FURKAN, 33 - 34):

(أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا ب): (mehmuz - nâkıs) getirdi (اَلْمَثَلُ ج اَمْثَالٌ): misal, benzer, numune (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol

(جَاءَ يَجِيءُ جَيْئًا ب): (mehmuz'el lam, ecvef fiil) getirdi [(اَلْاَحْسَنُ حَسُنَ يَحْسُنُ]: (ism-i tafdîl) en güzel, daha güzel

[(اَلتَّفْسِيرُ فَسَّرَ يُفَسِّرُ]: tefsir, açıklama, yorum, beyan etme (حَشَرَ يَحْشُرُ حَشْرًا): topladı, helak etti, döndürdü

(اَلْوَجْهُ ج وُجُوهٌ): yüz/ mecazen:zat/ başlangıç/ yön (اَلشَّرُّ): (ism-i tafdîl) daha kötü, en kötü

(اَلْمَكَانُ ج اَمَاكِنُ): hal, mekân, mertebe, yer [(اَلْاَضَلُّ ضَلَّ يَضِلُّ]: (ism-i tafdîl) en çok sapmış, daha çok sapmış

(25 / FURKAN, 35 – 36 - 37):

(آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (mehmuz – nâkıs fiil, if'al bâbı) verdi, getirdi (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): yarattı, çevirdi, kıldı, hükmetti

(اَلْاَخُ ج اِخْوَةٌ): kardeş, erkek kardeş (اَلْوَزِيرُ ج وُزَرَاءُ): bakan, vezir (ذَهَبَ يَذْهَبُ ذَهَابًا): gitti (اَلْاِنْسانُ ج اَلنَّاسُ): insan

(كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il b.) inkâr etti, yalanladı, inanmadı (دَمَّرَ يُدَمِّرُ تَدْمِيرًا): (tef'il bâbı) dumura uğrattı, helak etti

(أَغْرَقَ يُغْرِقُ إِغْرَاقًا): (if'al bâbı) boğdu, batırdı (أَعْتَدَ يُعْتِدُ إِعْتَادًا): (if'al b.) hazırladı (اَلْاَلِيمُ): şiddetli acı çektiren, çok elem veren

(25 / FURKAN, 38 – 39 – 40):

(اَصْحَابُ الرَّسِّ): Ress halkı (بَيْنَ): (zarf) arasında (اَلْكَثِيرُ ث كَثِيرَةٌ): çok (ضَرَبَ يَضْرِبُ مَثَلاً): misal verdi, misal getirdi

(اَلْقَرْنُ ج قُرُونٌ): aynı zamanın insanları, nesil, muasır olanlar (اَلْمَثَلُ ج اَمْثَالٌ): acaip hikaye, misal, benzer, numune

(كَلاَّ): hayır, asla, sizin sandığınız gibi değil, (daha önce sözü geçmiş olan birşeyi kesinlikle red için söylenir)

(تَبَّرَ يُتَبِّرُ تَتْبِيرًا): (tef'il bâbı) helak etti, dümura uğrattı (أَتَى يَأْتِي إِتْيَاءً عَلَى): (mehmuz ve nâkıs fiil) karşıladı

(اَلْقَرْيَةُ ج قُرًى): belde, belde halkı (أَمْطَرَ يُمْطِرُ إِمْطَارًا): (if'al bâbı) taş yağmuruna tuttu, yağdırdı

(اَلْمَطَرُ ج اَمْطَارٌ): yağmur, taş yağmuru [(اَلسَّوْءُ سَاءَ يَسُوءُ]: (masdar) kötü, kötülük (بَلْ): bilakis, halbuki, evet

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nâkıs - mehmuz fiil) gördü/ bildi/ zannetti/ tanıdı (رَجَا يَرْجُو رَجْوًا): (nâkıs fiil) umdu, ümit etti

[(اَلنُّشُورُ نَشَرَ يَنْشُرُ]: (masdar) öldükten sonra tekrar dirilip ayağa kalkma

(25 / FURKAN, 41 – 42 - 43):

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nâkıs - mehmuz fiil) gördü/ bildi/ zannetti/ tanıdı (اَلْهُزُوُ): alay mevzusu, alaya alınan

(اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftiâl bâbı) edindi, yaptı, ortaya koydu (بَعَثَ يَبْعَثُ بَعْثًا): gönderdi, uyandırdı, diriltti

(كَادَ يَكَادُ): (ecvef fiil) neredeyse, az kalsın (صَبَرَ يَصْبِرُ صَبْرًا): sabretti (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(أَضَلَّ يُضِلُّ إِضْلاَلاً): (muzaaf f., if'al bâbı) saptırdı veya sapmış buldu, sapık olarak gördü

(حِينَ): tahditsiz olarak vakit, zaman

[(اَلْاَضَلُّ ضَلَّ يَضِلُّ]: (ism-i tafdîl) daha çok sapmış, en çok sapmış (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol

(اَلْهَوَى ج اَهْوَاءُ): heva, heves, keyf, kötü meyiller (اَلْوَكِيلُ ج وُكَلاَءُ): vekil, koruyucu, gözetleyici

≺ CÜZ: 19, KUR'ÂN SAYFASI: 363 (FURKAN : 44 – 55) ≻

أَمْ	تَحْسَبُ	أَنَّ	أَكْثَرَهُمْ	يَسْمَعُونَ	أَوْ	يَعْقِلُونَ ط
Yoksa	sanıyorsun		ekseriyetinin	dinlediklerini	veya	aklettiklerini
atıf h.	fiili muzari	tekid ve nasb h.	(أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi, fiil cümlesi	atıf h.	fiili muzari+fâil

(تَحْسَبُ)'nin mef'ulü, masdarı müevvel

﴿ 44 ﴾ سَبِيلًا ع	أَضَلُّ	هُمْ	بَلْ	كَالْأَنْعَامِ	إِلَّا	هُمْ	إِنْ
yolca	daha sapıktırlar	onlar	bilakis	davarlar gibidir	ancak	Onlar	değil
temyiz	haber	mübteda	idrab h.	(هُمْ)mübtedasının haberi	istisna h.	mübteda	nefiy h.

44. Yoksa ekseriyetinin (söz) dinlediklerini veya aklettiklerini mi sanıyorsun? Onlar ancak davarlar gibidir, bilakis onlar yolca daha sapıktırlar.

وَ	الظِّلَّ ج	مَدَّ	كَيْفَ	إِلَى رَبِّكَ	لَمْ تَرَ	أَ
atıf h.	gölgeyi	uzattığına	nasıl	Rabbi'ne	bakmadın mı	
	mef'ul	fiili mazi	hal, soru harfi	harfi cer, mecrur isim	cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., fiili muzari	soru h.

﴿ 45 ﴾ دَلِيلًا لا	عَلَيْهِ	الشَّمْسَ	جَعَلْنَا	ثُمَّ	سَاكِنًا ج	لَجَعَلَهُ	لَوْ شَاءَ
delil	ona	güneşi	kıldık	Sonra	sakin	onu kılardı	dileseydi
ikinci mef'ul	car-mecrur	mef'ul	fiili mazi, fail	atıf h.	ikinci mef'ul	cevab h., cevâbü'ş-şart; fiili mazi, mef'ul	şart h., fiilu'ş-şart, fiili mazi

45. Rabbi'ne, gölgeyi nasıl uzattığına bakmadın mı? Dileseydi onu sakin kılardı (durdururdu). Sonra Biz güneşi, ona delil kıldık.

﴿ 46 ﴾ يَسِيرًا	قَبْضًا	إِلَيْنَا	قَبَضْنَاهُ	ثُمَّ
yavaş yavaş		kendimize	çekmişizdir	sonra
sıfat	mef'ulü mutlak, mevsuf	car-mecrur	fiili mazi; fail, mef'ul	atıf h.

46. Sonra onu (uzamış gölgeyi) yavaş yavaş (kısaltarak) Kendimize çekmişizdir.

لِبَاسًا	اللَّيْلَ	لَكُمُ	جَعَلَ	الَّذِي	هُوَ	وَ
örtü	geceyi	Size	kılandır		O	
ikinci mef'ul	mef'ul	car-mecrur	sıla; mazi fiil cüm.	haber, ismi mevsul	mübteda	atıf h.

﴿ 47 ﴾ نُشُورًا	النَّهَارَ	جَعَلَ	وَ	سُبَاتًا	النَّوْمَ	وَ
tekrar dirilme	gündüzü	yapan		dinlenme	uykuyu	
ikinci mef'ul	mef'ul	fiili mazi	atıf h.	ikinci mef'ul	matuf	atıf h.

47. O size geceyi örtü, uykuyu dinlenme kılan, gündüzü tekrar dirilme yapandır.

رَحْمَتِهِ ج	يَدَيْ	بَيْنَ	بُشْرًا	الرِّيَاحَ	أَرْسَلَ	الَّذِي	هُوَ	وَ
rahmetinin	önünde		bir müjdeci	rüzgarları	gönderendir		O	
muzafun ileyh, (ه): muzafun ileyh	muzafun ileyh	mekan zarfı, muzaf	hal	mef'ul	sıla; mazi fiil cüm.	haber, ismi mevsul	mübteda	atıf h.

بَلْدَةً	بِهِ	لِنُحْيِيَ	﴿ 48 ﴾ طَهُورًا لا	مَاءً	مِنَ السَّمَاءِ	أَنْزَلْنَا	وَ
bir beldeyi	onunla	diriltmek için	tertemiz	su	gökten	indirdik	
mef'ul, mevsuf	car-mecrur	ta'lil (sebep) ve nasb h., f. muzari	sıfat	mef'ul, mevsuf	h. cer; mecrur isim	fiili mazi, fail	atıf h.

﴿ 49 ﴾ كَثِيرًا	أَنَاسِيَّ	وَ	أَنْعَامًا	خَلَقْنَا	مِمَّا	نُسْقِيَهُ	وَ	مَيْتًا
pekçok	insanları	ve	hayvan	yarattıklarımızdan		onu sulamak için	ve	ölü
sıfat	matuf, mevsuf	atıf h.	ikinci mef'ul	sıla; mazi fiil cüm., fail	car-mecrur	mansub (fethalı) fiili muzari, mef'ul	atıf h.	sıfat

48. O rüzgarları rahmetinin önünde bir müjdeci olarak gönderendir. Ölü bir beldeyi diriltmek, onu, yarattıklarımızdan pekçok hayvan ve insanları sulamak için gökten tertemiz su indirdik.

﴿ 50 ﴾ وَ لَقَدْ صَرَّفْنَاهُ بَيْنَهُمْ لِيَذَّكَّرُوا ز فَأَبَى أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا

nankörlükte	ancak	insanların	çoğu	oysa diretti	düşünüp öğüt almaları için	onların arasında	bunu açıkladık	And olsun ki		
müstesna	istisna h.	muzafun ileyh	fail,muzaf	atıf h., fiili mazi	ta'lil (sebep) ve nasb h., fiili muzari, fail	mekan zarfı	fiili mazi, fail, mef'ul	yemin cevabı lâmı, tahkik h.	başlama h.	

50. And olsun ki düşünüp öğüt almaları için bunu onların arasında açıkladık. Oysa insanların çoğu ancak nankörlükte diretti.

﴿ 51 ﴾ وَ لَوْ شِئْنَا لَبَعَثْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ نَذِيرًا ز

bir uyarıcı	kasabaya	herbir	gönderirdik	Dileseydik		
mef'ul	muzafun ileyh	harfi cer, mecrur isim, muzaf	cevab h.+ cevâbü'ş-şart; fiili mazi, fail	fiilu'ş-şart: fiili mazi, fail	şart h.	atıf h.

﴿ 52 ﴾ فَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَ جَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا

uyma	kafirlere	onlarla savaş	onunla	bir mücadeleyle	büyük	
atıf h., nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., meczum f. muzari	mef'ul	emir fiili, mef'ulün bih	car-mecrur	mef'ulü mutlak, mevsuf	sıfat	

51. Dileseydik, herbir kasabaya bir uyarıcı gönderirdik. **52**. O halde sen, kafirlere uyma, onlarla onunla (Kur'an'a sarılarak) büyük bir mücadeleyle (olanca gücünle) savaş.

وَ هُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ وَ هَذَا مِلْحٌ

O	salıverendir		iki denizi	bu	tatlı	çok tatlı	,	şu	tuzlu
mübteda	sıla; mazi f. cüm.	haber, ismi mevsul	mef'ul	mübtedaişaret ismi	haber, mevsuf	sıfat, merfu	atıf h.	mübteda, işaret ismi	haber, mevsuf

(الْبَحْرَيْنِ)'den hal; isim cümlesi

﴿ 53 ﴾ وَ جَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَ حِجْرًا مَحْجُورًا ج وَ أُجَاجٌ

çok tuzlu	kılandır	aralarına	engel	ve	bir yasak	yasaklanan	
sıfat	atıf h.	fiili mazi	mekan zarfı	mef'ul	atıf h.	matuf, mevsuf	sıfat

53. O, iki denizi; bu tatlı, çok tatlı (kolay içimli), şu tuzlu, çok tuzlu (acı) olarak salıveren, aralarına bir engel ve (aşılması) yasaklanan bir yasak (bir sınır) kılandır.

وَ هُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ

O	yaratandır		sudan	insanı	sonra ona verendir
mübteda	sıla; mazi fiil cüm.	haber, ismi mevsul	harfi cer, mecrur isim	mef'ul	atıf h, fiili mazi, mef'ul

﴿ 54 ﴾ نَسَبًا وَ صِهْرًا ط وَ كَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا

soy-sop	ve	hısımlık	daima	Rabbin	Kadir'dir
İkinci mef'ul	atıf h.	matuf	nâsih fiili mazi	(كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi

54. O, insanı sudan yaratan, sonra ona soy-sop ve hısımlık verendir. Rabbin daima (her şeye) Kadir'dir.

وَ يَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَ

kulluk ederler	bırakıp	Allah'ı	şeylere	kendilerine fayda vermeyen	
fiili muzari+fâil	harfi cer, mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh	mef'ul, ismi mevsul	sıla; cüm. nefiy h., fiili muzari mef'ul	atıf h.

﴿ 55 ﴾ لَا يَضُرُّهُمْ ط وَ كَانَ الْكَافِرُ عَلَى رَبِّهِ ظَهِيرًا

zarar da vermeyen		olmuştur	kafir	Rabbinin aleyhine	yardımcı
fiili muzari, mef'ul	nefiy h.	atıf h.	(كَانَ)'nin ismi	h. cer, mecrur isim	(كَانَ)'nin haberi

55. Allah'ı bırakıp, kendilerine fayda da, zarar da vermeyen şeylere kulluk ederler. Kafir, Rabbinin aleyhine yardımcı olmuştur (O'na karşı gelenin yardımcısı olmuştur).

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 363 ≻

(25 / FURKAN, 44 – 45 - 46):

(حَسِبَ يَحْسَبُ حِسْبَانًا): zannetti, varsaydı (سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا): işitti, duydu (عَقَلَ يَعْقِلُ عَقْلاً): akıl etti, akıl erdirdi (اَلنَّعَمُ ج اَنْعَامٌ): büyükbaş hayvan, deve, sığır [(اَلْاَضَلُّ ضَلَّ يَضِلُّ]: (ism-i tafdîl) daha çok sapmış, en çok sapmış (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nâkıs - mehmuz) gördü/ bildi/ zannetti (اَلظِّلُّ ج ظُلُولٌ): gölge (كَيْفَ): (istifham ismi) nasıl, nice, ne şekilde (مَدَّ يَمُدُّ مَدًّا): (muzaaf f.) kaplattı, bollaştırdı/ uzattı, düzledi (اَلشَّمْسُ): güneş (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): icad etti, kıldı, çevirdi, hükmetti [(اَلدَّلِيلُ دَلَّ يَدُلُّ]: (mübâlağalı ism-i fâil) delalet eden, gösteren, delil [(اَلسَّاكِنُ سَكَنَ يَسْكُنُ]: (ism-i fâil) bulunduğu hal üzere sabit olan, duran (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef - mehmuz) diledi, istedi (قَبَضَ يَقْبِضُ قَبْضًا): siliverdi, çekti, aldı/ avuçladı/ elini çekti (اَلْيَسِيرُ): kolay, küçük, önemsiz miktarda, sade

(25 / FURKAN, 47 - 48 – 49):

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): çevirdi, kıldı, yarattı, hükmetti (اَللَّيْلُ ج لَيَالٍ): gece (اَلنَّهَارُ ج اَنْهُرٌ): gündüz (اَلنَّوْمُ): uyku (اَللِّبَاسُ ج لِبَاسَاتٌ): giyecek, elbise, kılık, kıyafet (اَلسُّبَاتُ): rahatlık, dinlenme, sükunet [(اَلنُّشُورُ نَشَرَ يَنْشُرُ]: (masdar) tekrar dirilip ayağa kalkma (أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالاً): (if'al bâbı) gönderdi (اَلرِّيْحُ ج رِيَاحٌ): rüzgâr/ yardım, devlet/ koku (اَلْبَشِيرُ ج بُشْرٌ): müjdeci (بَيْنَ): (zarf) arasında (اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el (بَيْنَ يَدِيْ): (tabir) ellerinin arasındakiler: önünde (أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al bâbı) indirdi (اَلْمَاءُ ج مِيَاهٌ): su [(اَلطَّهُورُ طَهُرَ يَطْهُرُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) temiz, tertemiz (أَحْيَى يُحْيِي إِحْيَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı) hayat verdi, diriltti (اَلْبَلْدَةُ ج بِلاَدٌ): belde, imar edilmiş olsun olmasın her mevkii (خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı, eşsiz ve yoktan varetti, şekil verdi (أَسْقَى يُسْقِي إِسْقَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı)suladı,içecek tahsil etti, içme hakkı verdi (اَلْمَيْتُ ج اَمْوَاتٌ): ölü (اَلنَّعَمُ ج اَنْعَامٌ): büyükbaş hayvan, deve, sığır (اَلْاِنْسِيُّ ج اَنَاسِيُّ): insanlardan olan (اَلْكَثِيرُ ث اَلْكَثِيرَةُ): çok

(25 / FURKAN, 50 – 51 - 52):

(صَرَّفَ يُصَرِّفُ تَصْرِيفًا): (tef'il bâbı) yönlendirdi, çevirdi, tahvil etti (أَبَى يَأْبِي إِبَاءً): (if'al bâbı) imtina etti, razı olmadı, diretti (تَذَكَّرَ يَتَذَكَّرُ تَذَكُّرًا): (tefa'ul b.) tezekkür etti, hatıra getirdi, düşündü (اَلْكُفُورُ): inanmama, tasdik etmeme (بَيْنَ): (zarf) arasında (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef - mehmuz) diledi, istedi (بَعَثَ يَبْعَثُ بَعْثًا): gönderdi, diriltti (اَلْقَرْيَةُ ج قُرًى): belde, belde halkı (اَلنَّذِيرُ ج نُذُرٌ): uyarıcı/ uyarma/ kendisiyle uyarma yapılan (أَطَاعَ يُطِيعُ إِطَاعَةً): (ecvef - if'al) itaat etti, emre uydu, bağlılık gösterdi (جَاهَدَ يُجَاهِدُ جِهَادًا): (müfâale b.) müdafaa ve galip gelmede güç sarfetti, cihad etti (اَلْكَبِيرُ ج كِبَارٌ): büyük/ yaşlı/ başkan, reis

(25 / FURKAN, 53 – 54 - 55):

(مَرَجَ يَمْرُجُ مَرْجًا): salıverdi, akıttı (اَلْبَحْرُ ج اَبْحُرٌ): deniz (اَلْعَذْبُ ج عِذَابٌ): tatlı (اَلْفُرَاتُ): tatlı, çok tatlı (اَلْاُجَاجُ): çok tuzlu (اَلْمِلْحُ ج اَمْلاَحٌ): tuz (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): yarattı, çevirdi, kıldı, hükmetti (دُونَ): (zarf) bıraktı, başka, hariç (اَلْمَاءُ ج مِيَاهٌ): su (بَيْنَ): (zarf) arasında (اَلْحِجْرُ): haram, yasaklanmış (اَلْبَرْزَخُ ج بَازِخٌ): berzah, aralık; mani (اَلظَّهِيرُ): yardımcı olan, destekleyen [(اَلْمَحْجُورُ حَجَرَ يَحْجُرُ]: (ism-i mef'ûl) men edilmiş, yasaklanmış (خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı, eşsiz ve yoktan varetti, şekil verdi (اَلنَّسَبُ ج اَنْسَابٌ): nesep, soy, akrabalık [(اَلْقَدِيرُ قَدَرَ يَقْدِرُ]: kudreti büyük, gücü sonsuz (ضَرَّ يَضُرُّ ضَرًّا): (muzaaf f.) zarar verdi (اَلصِّهْرُ ج اَصْهَارٌ): evlilik ile oluşan akrabalık, hısımlık (عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti (نَفَعَ يَنْفَعُ نَفْعًا): fayda verdi

≺ CÜZ: 19, KUR'ÂN SAYFASI: 364 (FURKAN : 56 – 67) ≻

﴿ 56 ﴾ وَ مَآ أَرْسَلْنَاكَ إِلاَّ مُبَشِّرًا وَ نَذِيرًا

	Biz seni göndermedik	başka	bir müjdeci olmaktan	ve	bir uyarıcı	
başla-ma h.	nefiy h., f. mazi, fail, mef'ul	istisna h.	hal	atıf h.	matuf	

56. Biz seni bir müjdeci ve bir uyarıcı olmaktan başka (bir sıfatla) göndermedik.

قُلْ مَآ أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِلاَّ مَنْ شَآءَ أَنْ يَتَّخِذَ إِلَى رَبِّهِ

De ki	sizden istemiyorum	buna karşı	bir ücret	ancak	kimseler	dileyen	edinmek	Rabbine
emir fiili	nefiy h., fiili muzari, mef'ul	car-mecrur	zaid harfi cer,:mef'ul	istisna h.	müstesna, ismi mevsul	sıla; mazi fiil	mef'ul: masdar-ı müevvel	h. cer, mecrur isim

﴿ 57 ﴾ سَبِيلاً وَ تَوَكَّلْ عَلَى الْحَيِّ الَّذِي لاَ يَمُوتُ وَ سَبِّحْ

bir yol	güven	diriye	ölmeyen		tesbih et		
mef'ul	atıf h	harfi cer, mecrur isim, mevsuf	sıfat, ismi mevsul	sıla; cüm.,:nefiy h.,fiili muzari	atıf h.	emir fiili	

﴿ 58 ﴾ بِحَمْدِهِ ط وَ كَفَى بِهِ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ خَبِيرًا ج

O'nu övmekle	O	günahlarından	Kullarının		haberdar olarak	
car - mecrur	atıf h.	fiili mazi	zaid h. cer, fail	car-mecrur, muzaf	muzafun ileyh, bir sonraki zamir için muzaf, (ه):muz. ileyh	temyiz

57. De ki: "Ben buna karşı sizden bir ücret istemiyorum, ancak, Rabbine bir yol edinmek dileyen kimseler (olmanızı istiyorum)." **58**. Ölmeyen, diriye (Allah'a) güven, O'nu övgüyle tesbih et. Kullarının günahlarından haberdar olarak O yeter.

اَلَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ وَ مَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ

yaratan		Gökleri	,	yeri	ve	şeyleri	ikisinin arasındaki	altı günde
sıla; mazi fiil cüm.	mübteda, (bedel de denmiştir), ismi mevsul	mef'ul	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf, ismi mevsul	mekan zarfı	harfi cer, mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh

﴿ 59 ﴾ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ ج اَلرَّحْمٰنُ فَاسْأَلْ بِهِ خَبِيرًا

sonra	kurulan	arşa	Rahman'dır	Artık sor	bunu	haberdar olana
atıf h.	fiili mazi	harfi cer, mecrur isim	(اَلَّذِي) mübtedasının haberi	rabıta h.,emir fiili	car-mecrur	mef'ul

59. Gökleri, yeri ve ikisi'nin arasındakileri altı günde (altı devrede) yaratan sonra da arşa kurulan Rahman'dır. Artık bunu bir bilene sor.

وَ إِذَا قِيلَ لَهُمُ اسْجُدُوا لِلرَّحْمٰنِ قَالُوا وَ مَا الرَّحْمٰنُ ق

başla-ma h.	şart ve zaman zarfı, fiilu'ş-şart; meçhul fiili mazi	dendiği zaman	Onlara	secde edin	Rahman'a	derler	zaid vav	nedir	Rahman
		car-mecrur	nâibi fail; fiil cümlesi ref mah.; emir fiili, fail,	car-mecrur	fiili mazi, fail		mübteda, soru harfi	haber

﴿ 60 ﴾ أَ نَسْجُدُ لِمَا تَأْمُرُنَا وَ زَادَهُمْ نُفُورًا ع

secde mi edeceğiz		şeye	bize emrettiğin		artırır	nefretini
soru h.	fiili mazi	car-mecrur	sıla; muzari fiil cüm., mef'ul	atıf h.	fiili mazi, faili, mef'ul	ikinci mef'ul

60. Onlara: "Rahman'a secde edin" dendiği zaman "Rahman da nedir? Bize emrettiğine mi secde edeceğiz?" derler. (Bu), onların nefretini artırır.

تَبَارَكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَآءِ بُرُوجًا وَ جَعَلَ

yüceler yücesidir	yaratan		gökte	burçlar		yaratan
fiili mazi	fail, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm.	h. cer, mecrur isim	mef'ul	atıf h.	fiili mazi

﴿ 61 ﴾ فِيهَا سِرَاجًا وَ قَمَرًا مُنِيرًا

orada	lamba	ve	ayı	aydınlatan
car-mecrur	mef'ul	atıf h.	matuf, mevsuf	sıfat

61. Gökte burçlar yaratan, orada lamba (ışık saçan güneş) ve aydınlatan ayı yaratan (Allah), yüceler yücesidir.

وَ	هُوَ	الَّذِي	جَعَلَ	اللَّيْلَ	وَ	النَّهَارَ	خِلْفَةً	لِمَنْ	أَرَادَ
	O	yaratandır		gece	ve	gündüzü	birbiri arkasından	kimseler için	isteyen
atıf h	mübteda	sıla; mazi fiil cüm.	mef'ul	atıf h.		matuf	ikinci mef'ul	car-mecrur	sıla; mazi fiil cüm.

أَنْ يَذَّكَّرَ	أَوْ	أَرَادَ	شُكُورًا	﴿ 62 ﴾	وَ	عِبَادُ	الرَّحْمٰنِ	الَّذِينَ	يَمْشُونَ
ibret almak	veya	isteyen	şükretmek			kulları	Rahman'ın	kimselerdir	yürüyen
(أَرَادَ) fiilinin mef'ulü	atıf h.	fiili mazi	mef'ul		başlama h.	mübteda, muzaf	muzafun ileyh	haber, ismi mevsul	sıla; fiil cüm., f. muzari+fâil

عَلَى الْأَرْضِ	هَوْنًا	وَ	إِذَا خَاطَبَهُمُ	الْجَاهِلُونَ	قَالُوا	سَلَامًا	﴿ 63 ﴾
yeryüzünde	mütevazi	atıf h.	kendilerine hitap ettikleri zaman	cahiller	söylerler	selam	
h. cer, mecrur isim	mef'ulü mutlak nâibi		şart ve zaman zarfı+ fiilu'ş-şart: fiili mazi, mef'ul	fail	cevabu'ş-şart fiili mazi, fail	mef'ul, mutlak	

وَ	الَّذِينَ	يَبِيتُونَ	لِرَبِّهِمْ	سُجَّدًا	وَ	قِيَامًا	﴿ 64 ﴾
ve	kimselerdir	geceleyen	Rableri için	secde ederek	ve	kıyama durarak	
atıf h.	önceki (الَّذِينَ)'ye matuf, ismi mevsul	sıla; nasih muzari fiil cüm.; (يَبِيتُونَ)'nin ismi cemi vavıdır	car-mecrur	(يَبِيتُونَ)'nin haberi	atıf h.	matuf	

62. O, ibret almak veya şükretmek isteyen kimseler için gece ve gündüzü birbiri ardınca yaratandır. **63 - 64.** Rahman'ın kulları yeryüzünde mütevazi yürüyenler, cahiller kendilerine hitap ettikleri zaman "selam" diyenler ve Rableri için secde ederek ve kıyam durarak geceleyenlerdir.

وَ	الَّذِينَ	يَقُولُونَ	رَبَّنَا	اصْرِفْ	عَنَّا	عَذَابَ	جَهَنَّمَ ق	إِنَّ	عَذَابَهَا
	diyenlerdir		Rabbimiz	çevir	Bizden	azabını	cehennem	Doğrusu	onun azabı
atıf h	önceki (الَّذِينَ)'ye matuf, ismi mevsul	sıla; muzari fiil cüm.	nida harfi mahzuf münada	emir fiili	car-mecrur	mef'ul, muzaf	muzafun ileyh	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi

كَانَ	غَرَامًا ق	﴿ 65 ﴾	إِنَّهَا	سَاءَتْ	مُسْتَقَرًّا	وَ	مُقَامًا	﴿ 66 ﴾
olmuştur	daimi bir helak		Şüphesiz orası	ne kötü	yerleşim yeri bakımından	ve	konak bakımından	
fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	(كَانَ)'nin haberi		tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	temyiz	atıf h.	matuf	

(إِنَّ)'nin haberi; fiil cümlesi

65 - 66. (Ve yine onlar), "Rabbimiz! Bizden cehennem azabını çevirip uzaklaştır; doğrusu onun azabı (ödenmesi gerekli) daimi bir helak olmuştur. Şüphesiz orası yerleşim yeri ve konak olma bakımından ne kötüdür" derler.

وَ	الَّذِينَ	إِذَا أَنْفَقُوا	لَمْ يُسْرِفُوا	وَ	لَمْ يَقْتُرُوا	وَ
	Onlar	harcama yaptıkları zaman	israf etmezler	,	cimrilik etmezler	
atıf h	matuf, ismi mevsul	sıla; isim cüm., şart ve zaman zarfı, fiilu'ş-şart, fiili mazi, fail	cevâbü'ş-şart; cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., fiili muzari, fail	atıf h.	cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., fiili muzari, fail	atıf h

كَانَ	بَيْنَ	ذٰلِكَ	قَوَامًا	﴿ 67 ﴾
olurlar	ikisi arasında	bunun	dengeli	
fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	mekan zarfı, muzaf	işaret ismi, muzafun ileyh	(كَانَ)'nin haberi	

67. Onlar, harcadıkları zaman ne israf ederler ne de cimrilik ederler, bunun ikisi arasında dengeli olurlar (orta bir yol tutarlar).

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 364 ≻

(25 / FURKAN, 56 - 57):

(أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالاً): (if'al bâbı) gönderdi [(اَلْمُبَشِّرُ بَشَّرَ يُبَشِّرُ): (ism-i fâil) müjdeleyen

(اَلنَّذِيرُ ج نُذُرٌ): uyarıcı, kendisiyle uyarma yapılan (سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuze'l-ayn) istedi/ sordu/ hesaba çekti

(اَلْأَجْرُ ج أُجُورٌ): ecir, ücret, mükafat (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) diledi, istedi

(اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftiâl bâbı) yaptı, husule getirdi/ edindi (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol

(25 / FURKAN, 58 – 59 - 60):

(تَوَكَّلَ يَتَوَكَّلُ تَوَكُّلاً): (tefa'ul bâbı) tevekkül etti, işini Allah'a bıraktı (اَلْحَيُّ ج أَحْيَاءٌ): diri, canlı, hayat sahibi

(مَاتَ يَمُوتُ مَوْتًا): (ecvef fiil) öldü (سَبَّحَ يُسَبِّحُ تَسْبِيحًا): (tef'il bâbı) tesbit, tenzih ve takdis etti

(كَفَى يَكْفِي كِفَايَةً ب): (nâkıs fiil) kâfi oldu, yetti, yeterli oldu (اَلذَّنْبُ ج ذُنُوبٌ): günah, suç

[(خَبَرَ يَخْبُرُ) اَلْخَبِيرُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) (Esma-i ilahiyeden) işin iç yüzünü bilen, haberdar olan

(خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı, eşsiz ve yoktan varetti, şekil verdi (اَلْعَرْشُ ج عُرُوشٌ): arş, dam, tavan, çardak

(بَيْنَ): (zarf) arasında (اَلسِّتَّةُ): altı (اَلْيَوْمُ ج أَيَّامٌ): gün (أَمَرَ يَأْمُرُ أَمْرًا): (mehmzu'el fa) emretti

(اِسْتَوَى يَسْتَوِي اِسْتِيَاءً عَلَى): (iftiâl bâbı) istila etti, yerleşti, kuruldu (زَادَ يَزِيدُ زَيْدًا): artırdı, kattı, arttı, ziyadeleşti

(سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuz) sordu/ istedi/ hesaba çekti (اَلنُّفُورُ): uzak durma, nefret, ürkme, uzaklaşma

(سَجَدَ يَسْجُدُ سُجُودًا): secde etti/ eğildi, boyun eğdi, inkıyad etti, bağlandı

(25 / FURKAN, 61 – 62 - 63):

(تَبَارَكَ يَتَبَارَكُ تَبَارُكًا): (tefâul bâbı) mukaddes ve münezzeh oldu, hayrı bol oldu, şanı yüce oldu

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): yarattı, icad etti/ çevirdi, kıldı, hükmetti (اَلْبُرْجُ ج بُرُوجٌ): kale, burç

(اَلسِّرَاجُ ج سُرُجٌ): lamba, ışık verici madde (اَلْقَمَرُ): ay (اَلَّيْلُ ج لَيَالٍ): gece (اَلنَّهَارُ ج أَنْهُرٌ): gündüz

[(أَنَارَ يُنِيرُ) اَلْمُنِيرُ]: (ism-i fâil) aydınlatan, ışık veren/ aydınlatıcı, açıklığa kavuşturan/ apaçık, nurlu

(اَلْخِلْفَةُ): halef, yerine geçen, arkasından gelen (أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef fiil, if'al bâbı) irade etti, istedi

(تَذَكَّرَ يَتَذَكَّرُ تَذَكُّرًا): (tefa'ul b.) hatırladı, öğüt aldı, ibret aldı, ayetteki (يَذَّكَّرُ)'nun aslı: (يَتَذَكَّرُ)

[(شَكَرَ يَشْكُرُ) اَلشُّكُورُ]: (masdar) şükretme [(هَانَ يَهُونُ) اَلْهَوْنُ]: (masdar) kolay olma, tevazu

(مَشَى يَمْشِي مَشْيًا): (nâkıs fiil) yürüdü, adım attı, yolundan gitti/ doğru yoldan gitti

(خَاطَبَ يُخَاطِبُ مُخَاطَبَةً): karşılıklı konuştu, hitap etti (اَلْجَاهِلُ ج جَاهِلُونَ): (ism-i fâil) akılsızlık eden, cahil, bilmeyen

(25 / FURKAN, 64 – 65 – 66 - 67):

(بَاتَ يَبِيتُ بَيْتًا): (ecvef fiil) geceledi, geceyi geçirdi, oldu (اَلسَّاجِدُ ج سُجَّدُ): (ism-i fâil) secde eden

(اَلْقِيَامُ): ayakta duran, ayakta tutan (صَرَفَ يَصْرِفُ صَرْفًا): çevirdi, uzaklaştırdı (سَاءَ): ne kötü (بَيْنَ): (zarf) arasında

(اَلْغَرَامُ): kötülük, bela, gerekli azab, kaçınılmaz helak [(اِسْتَقَرَّ يَسْتَقِرُّ) اَلْمُسْتَقَرُّ]: yerleşme mekânı, cennet

(اَلْمُقَامُ): (ism-i mekân) ikamet yeri, vatan (أَنْفَقَ يُنْفِقُ إِنْفَاقًا): (if'al bâbı) harcadı (اَلْقَوَامُ: dengeli,ölçülü

(أَسْرَفَ يُسْرِفُ إِسْرَافًا): (if'al bâbı) orta yolu aştı, israf etti (قَتَرَ يَقْتُرُ قَتْرًا): dar geçindirdi, fazla sıktı, cimrilik etti

≺ CÜZ: 19, KUR'ÂN SAYFASI: 365 (FURKAN : 68 – 77) ≻

وَ	آخَرَ	إِلٰهًا	مَعَ اللَّهِ	لاَ يَدْعُونَ	الَّذِينَ	وَ
	başka	ilaha	Allah ile beraber	dua etmezler	Onlar	
atıf h	sıfat	mef'ul, mevsuf	zarf, , mecrur isim	nefy-i istikbal; nefiy h., fiili muzari+fâil	önceki ismi mevsule matuf, ismi mevsul	atıf h

بِالْحَقِّ	إِلاَّ	اللَّهُ	حَرَّمَ	الَّتِي	النَّفْسَ	لاَ يَقْتُلُونَ
haklı (bir sebep)	dışında	Allah'ın	haram kıldığı		canı	öldürmezler
car-mecrur	istisna h.	fail	sıla; mazi fiil	sıfat, ismi mevsul	mef'ul, mevsuf	nefy-i istikbal; nefiy h., fiili muzari+fâil

﴿ 68 ﴾

أَثَامًا لا	يَلْقَ	ذٰلِكَ	يَفْعَلْ	مَنْ	وَ	لاَ يَزْنُونَ ج	وَ
günahlarla	karşılaşır	Bunları	yaparsa	kim		zina etmezler	
mef'ul	cevâbü'ş-şart; illet harfinin düşmesiyle meczum fiili muzari	mef'ul, işaret ismi	fiilu'ş-şart; fiili muzari	mübteda, cezm ve şart ismi	i'tiradiye (ara cümle) h.	nefy-i istikbal; nefiy h., fiili muzari+fâil	atıf h.

(مَنْ) mübtedasının haberi; şart ve cevab cümleleri

68. Onlar, Allah ile beraber başka bir ilaha dua etmezler. Allah'ın haram kıldığı canı haklı (bir sebep) dışında öldürmezler, zina etmezler. Kim bunları yaparsa günahlarla karşılaşır.

﴿ 69 ﴾

مُهَانًا ق	فِيهِ	يَخْلُدْ	وَ	الْقِيَامَةِ	يَوْمَ	الْعَذَابُ	لَهُ	يُضَاعَفْ
alçaltılarak	orada	ebedi kalır		Kıyamet	günü	azab	ona	kat kat olur
hal	car-mecrur	fiili muzari matuf	atıf h.	muzafun ileyh	zaman zarfı, muzaf	nâibi fail	car-mecrur	(يَلْقَ)'dan bedel; meçhul meczum fiili muzari

69. Kıyamet günü ona azab kat kat olur, orada, alçaltılarak ebedi kalır.

عَمِلَ	وَ	آمَنَ	وَ	تَابَ	مَنْ	إِلاَّ
işleyen	ve	iman eden	,	tevbe eden	kimse	hariç
fiili mazi	atıf h.	fiili mazi	atıf h.	sıla; mazi fiil cüm.	müstesna, ismi mevsul	istisna h.

حَسَنَاتٍ ط	سَيِّئَاتِهِمْ	اللَّهُ	يُبَدِّلُ	فَأُولٰئِكَ	صَالِحًا	عَمَلاً
iyiliklere	kötülüklerini	Allah	çevirir	işte onlar	faydalı	iş
ikinci mef'ul	mef'ul (cemi müennes salim ismin mansub hali)	fail, merfu, cümle (أُولٰئِكَ) mübtedasının haberidir	fiili muzari	rabıta, mübteda, işaret ismi	sıfat	mef'ul mutlak, mevsuf

﴿ 70 ﴾

رَحِيمًا	غَفُورًا	اللَّهُ	كَانَ	وَ
çok merhamet edendir	çok bağışlayandır	Allah	daima	
(كَانَ)'nin ikinci haberi	(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ismi	fiili mazi nâsih	atıf h.

70. Tevbe eden, iman eden ve faydalı iş işleyen kimse hariç, işte Allah onların kötülüklerini iyiliklere çevirir. Allah daima çok bağışlayandır ve çok merhamet edendir.

﴿ 71 ﴾

مَتَابًا	إِلَى اللَّهِ	يَتُوبُ	فَإِنَّهُ	صَالِحًا	عَمِلَ	وَ	تَابَ	مَنْ	وَ
gereği gibi	Allah'a	tevbe etmiş olur	doğrusu o artık	faydalı iş	işlerse	ve	tevbe ederse	Kim	
mef'ulü mutlak	harfi cer, mecrur isim	(إِنَّ)'nin haberi, muzari fiil cümlesi	rabıta, tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	mef'ul	fiili mazi	atıf h.	fiilu'ş-şart; mazi fiil cümlesi	mübteda, şart ismi	başlama h.

cevâbü'ş-şart; isim cümlesi, şart ve cevab cümleleri olarak (مَنْ) mübtedasının haberidir

71. Kim tevbe eder ve faydalı iş işlerse, şüphesiz o, Allah'a gereği gibi tevbe etmiş olur.

وَ	الَّذِينَ	لَا يَشْهَدُونَ	الزُّورَ	وَ	إِذَا مَرُّوا	بِاللَّغْوِ	مَرُّوا	كِرَامًا	﴿ 72 ﴾	
	Onlar	şehadet etmezler	yalana	ve	rastladıkları zaman	boş şeylere	gelip geçerler	şerefle		
	matuf, ismi mevsul	sıla; nefy-i istikbal fiil cüm., nefiy h., fiili muzari+fâil	mef'ul	atıf h.	şart ve zaman zarfı, fiilu'ş-şart, fiili mazi, fail	car-mecrur	cevâbü'ş-şart, fiili mazi, fail	hal		

72. Onlar yalana (asılsız söze) şehadet etmezler ve boş şeylere (faydasız bir şeye) rastladıkları zaman şerefle (yüz çevirip vakarla) geçerler.

وَ	الَّذِينَ	إِذَا ذُكِّرُوا	بِآيَاتِ	رَبِّهِمْ	لَمْ يَخِرُّوا	عَلَيْهَا	صُمًّا		
	onlar	kendilerine hatırlatıldığı zaman	ayetleri	Rableri'nin	düşmezler	onlara	sağır		
matuf, ismi mevsul	sıla; isim cüm., şart ve zaman zarfı, muzaf, fiilu'şşart ve muzafun ileyh, meçhul mazi fiil cümlesi, nâibi fail	car-mecrur, muzaf	muzafun ileyh, , bir sonraki zamir için muzaf, (هِمْ): muzafun ileyh	cevabü'ş-şart; cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., fiili muzari, fail	car-mecrur	hal			
atıf h.									

وَ	عُمْيَانًا	﴿ 73 ﴾	وَ	الَّذِينَ	يَقُولُونَ	رَبَّنَا	هَبْ	لَنَا	مِنْ أَزْوَاجِنَا	
ve	kör		onlar	derler	Rabbimiz	bağışla	Bize	eşlerimizden		
atıf h.	matuf		atıf h.	matuf, ismi mevsul	sıla; fiil cüm.	nida harfi mahzuf münada	emir fiili	car-mecrur	harfi cer, mecrur isim	

وَ	ذُرِّيَّاتِنَا	قُرَّةَ أَعْيُنٍ		وَ	اجْعَلْنَا	لِلْمُتَّقِينَ	إِمَامًا	﴿ 74 ﴾	
ve	çocuklarımızdan	gözaydınlığı			Bizi yap	sakınanlara	önder		
atıf h.	matuf	mef'ul, muzaf	muzafun ileyh	atıf h.	emir fiili, mef'ul	car-mecrur	ikinci mef'ul		

73. Onlar, kendilerine Rablerinin ayetleri hatırlatıldığı zaman, onlara kör ve sağır düşmezler (kör ve sağır kesilmez, görmez duymaz gibi davranmazlar). **74.** Onlar: "Rabbimiz! Bize eşlerimizden ve çocuklarımızdan göz aydınlığı (gözümüzü gönlümüzü aydınlatıp onlarla sevinme) bağışla ve bizi, (Allah'a karşı gelmekten) sakınanlara önder yap" derler.

أُولَٰئِكَ	يُجْزَوْنَ	الْغُرْفَةَ	بِمَا	صَبَرُوا	وَ
İşte onlar	mükafatlandırılırlar	yüksek (dereceler)le	sebebiyle	sabretmeleri	
mübteda	(أُولَٰئِكَ) mübtedasının haberi; fiil cümlesi	mef'ul	h. cer, masdar h.	fiili mazi, fail	atıf h.

يُلَقَّوْنَ	فِيهَا	تَحِيَّةً	وَ	سَلَامًا	﴿ 75 ﴾
karşılanırlar	Orada	esenlik dileği	ve	selamla	
meçhul fiili muzari+nâibi fail	car-mecrur	mef'ul	atıf h.	matuf	

75. İşte onlar, sabretmeleri sebebiyle yüksek (dereceler)le mükafatlandırılırlar. Orada (cennette) esenlik dileği ve selamla karşılanırlar.

خَالِدِينَ	فِيهَا ط	حَسُنَتْ	مُسْتَقَرًّا	وَ	مُقَامًا	﴿ 76 ﴾	قُلْ	مَا	يَعْبَأُ	بِكُمْ	رَبِّي
ebediler olarak	orada	ne güzel	bir yerleşme yeri	ve	bir vatandır		De ki		değer vermez	size	Rabbim
(يُجْزَوْنَ)'deki naibi fâilden hal	car-mecrur	fiili mazi	temyiz	atıf h.	matuf		emir fiili		nefy-i hal; nefiy h., fiili muzari	car-mecrur	fail

لَوْلَا	دُعَاؤُكُمْ ج	فَقَدْ	كَذَّبْتُمْ	فَسَوْفَ يَكُونُ	لِزَامًا	﴿ 77 ﴾
olmasa	duanız	Gerçekten	yalanladınız	o halde (azap) gerekli olacaktır		
şart h. {imtina ve tahdid (sınırlama) h. de denmiştir}	mübteda, {(موجود) (var) olarak takdir edilen haber mahzuftur }	rabıta, tahkik h.	fiili mazi, fail	rabıta, istikbal h., fiili muzari nâsih, (يَكُونُ)'nün ismi (هُوَ) gizli zamiri	(يَكُونُ)'nün haberi	

76. Orada ebedidirler. Orası ne güzel bir yerleşme yeri ve (ne güzel) bir vatandır!

77. De ki: "Duanız olmasa Rabbim size değer vermez!" Gerçekten yalanladınız, o halde (azap) gerekli olacaktır (yakanızı bırakmayacaktır).

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 365 ≻

(25 / FURKAN, 68 - 69):

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nâkıs fiil) ibadet etti/ dua etti/ davet etti/ yardım istedi (اَلْآخَرُ ج آخَرُونَ): diğeri, öteki

(قَتَلَ يَقْتُلُ قَتْلاً): öldürdü (حَرَّمَ يُحَرِّمُ تَحْرِيمًا): (tef'il bâbı) haram, yasak kıldı (زَنَى يَزْنِي زِنًى): (nâkıs fiil) zina yaptı

(فَعَلَ يَفْعَلُ فَعْلاً): yaptı (لَقِيَ يَلْقَى لِقَاءً): (nâkıs fiil) irtikap etti, işledi/ karşılaştı, buldu, rastladı

(اَلْإِثْمُ ج آثَامٌ): günah, masiyet, kötülük, suç (ضَاعَفَ يُضَاعِفُ مُضَاعَفَةً): (müfâale bâbı) katladı, kat kat ziyadeleşti, arttı

(خَلَدَ يَخْلُدُ خُلْدًا): bekası devam eden, kalıcı olan [(أَهَانَ يُهِينُ) اَلْمُهَانُ]: (ism-i mef'ûl) alçaltılan, zelil kılınan

(25 / FURKAN, 70 – 71 – 72 – 73):

(تَابَ يَتُوبُ تَوْبًا): (ecvef fiil) tevbe etti, masiyetten döndü (آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانًا): (if'al bâbı) inandı, iman etti, emin kıldı

(عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi (بَدَّلَ يُبَدِّلُ تَبْدِيلاً): (tef'il bâbı) birbirine bedel kıldı/ değiştirdi/ tahrif etti

[(صَلَحَ يَصْلُحُ) اَلصَّالِحُ]: (ism-i fâil) salih olan, doğru olan (اَلسَّيِّئَةُ ج سَيِّئَاتٌ): büyük küçük her türlü günah/ kötü, zararlı

(اَلْحَسَنَةُ ج حَسَنَاتٌ): iyilik, güzellik, hayır, taat (اَلْمَتَابُ): (mimli masdar) tevbe etme, tevbesi makbul olma

(شَهِدَ يَشْهَدُ شَهَادَةً): şahitlik etti/ hazır oldu/ bildi/ yemin etti (اَلزُّورُ): batıl, boş, hakikatsiz, asılsız

(مَرَّ يَمُرُّ مَرًّا): (muzaaf f.) geçti, uğradı, hareket etti (اَللَّغْوُ): boş söz, saçmalık, hükümsüzlük (اَلْكَرِيمُ ج كِرَامٌ): şerefli

(ذَكَّرَ يُذَكِّرُ تَذْكِيرًا): (tef'il bâbı) zikre sevketti, hatırlattı, düşündürdü (اَلْأَصَمُّ ج صُمٌّ): (sıfat-ı müşebbehe) sağır

(خَرَّ يَخِرُّ خَرًّا عَلَى): (muzaaf fiil) düşünmeksizin körü körüne iltizam etti, üzerine düştü (اَلْأَعْمَى ج عُمْيَانٌ): kör

(25 / FURKAN, 74 – 75 – 76 - 77):

(وَهَبَ يَهَبُ وَهْبًا): (misal fiil) hibe etti, bağışladı (اَلذُّرِّيَّةُ ج ذَرَارِي): zürriyet, nesil (اَلزَّوْجُ ج اَزْوَاجٌ): eş, zevce, çift

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, çevirdi, yarattı, yaptı (قُرَّةُ الْعَيْنِ): göz aydınlığı (اَلْمُتَّقِي ج مُتَّقُونَ): (ism-i fâil) korunan, sakınan

(اَلْإِمَامُ ج اَئِمَّةٌ): rehber, kılavuz, imam, önder (جَزَى يَجْزِي جَزَاءً): (nâkıs fiil) karşılığını verdi

(اَلْغُرْفَةُ ج غُرَفٌ): yüksek yer, üst kat/ avuçlanan şey [(حَيَّى يُحَيِّي) اَلتَّحِيَّةُ]: selamlama

(صَبَرَ يَصْبِرُ صَبْرًا): sabretti (لَقَّى يُلَقِّي تَلْقِيَةً): (tef'il bâbı) karşıladı, karşılaştı/ hediye etti/ indirdi/ nimetlendirdi

(اَلْخَالِدُ ج خَالِدُونَ): (ism-i fâil) kalıcı olan, bekası devam eden [(اِسْتَقَرَّ يَسْتَقِرُّ) اَلْمُسْتَقَرُّ]: yerleşme mekânı, cennet

(حَسُنَ يَحْسُنُ حُسْنًا): güzel oldu (hissi yahut manevi güzellik) (اَلْمُقَامُ): (ism-i mekân) ikamet yeri, kalınacak yer, vatan

(عَبَأَ يَعْبَأُ عَبْأً): (mehmuze'l-lam) değer verdi, ehemmiyet verdi [(دَعَا يَدْعُو) اَلدُّعَاءُ]: dua, talep, istek, çağırma

(كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il bâbı) yalan isnad etti, inanmadı, inkâr etti (اَللِّزَامُ): kaçınılmaz, zaruri, gerekli

سورة الشعراء (26)

(ŞUARA (Şairler) SÛRESİ)

(Mekke'de inmiştir. 227 ayettir.)

≺ CÜZ: 19, KUR'ÂN SAYFASI: 366 - 375 ≻

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmân, Rahîm Allah'ın adıyla

﴿1﴾ طسٓمٓ ۝ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿2﴾

طسٓمٓ	تِلْكَ	آيَاتُ	الْكِتَابِ	الْمُبِينِ
Ta, Sin, Mim	Bunlar	ayetleridir	Kitap'ın	apaçık
hurufu mukatta	mübteda	haber, muzaf	muzafun ileyh, mevsuf	sıfat

1. Ta, Sin, Mim. **2.** Bunlar apaçık Kitap'ın ayetleridir.

﴿3﴾ لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ أَلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ

لَعَلَّكَ	بَاخِعٌ	نَفْسَكَ	أَلَّا يَكُونُوا	مُؤْمِنِينَ
Belki sen	helak edeceksin	kendini	olmamalarından dolayı	İnananlar
terecci (umut) ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi	(لَعَلَّ)'nin haberi	mef'ul	masdar ve nasb h., nefiy h.	fiili muzari, (يَكُونُوا)'nun ismi	(يَكُونُوا)'nün haberi

3. İnananlar olmamalarından dolayı belki (neredeyse) kendini helak edeceksin.

﴿4﴾ إِنْ نَشَأْ نُنَزِّلْ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ آيَةً فَظَلَّتْ أَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ

إِنْ نَشَأْ	نُنَزِّلْ	عَلَيْهِمْ	مِنَ السَّمَاءِ	آيَةً	فَظَلَّتْ	أَعْنَاقُهُمْ	لَهَا	خَاضِعِينَ
Biz dilesek	indiririz	onlara	gökten	bir mucize	kalırlar	boyunlarını	ona	eğip
fiilu'ş-şart; fiili muzari	cevâbü'ş-şart; fiili muzari	car-mecrur	harfi cer, :mecrur isim	mef'ul	:rabıta, fiili mazi	(ظَلَّتْ)'nin ismi	car-mecrur (خَاضِعِينَ) ile bağlantılıdır	(ظَلَّتْ)'nin haberi
cezmeden şart h.								

4. Biz dilesek onlara gökten bir mucize inidiririz de ona boyun eğmişler olarak kalırlar (syan edemezler).

﴿5﴾ وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنَ الرَّحْمٰنِ مُحْدَثٍ إِلَّا كَانُوا عَنْهُ مُعْرِضِينَ

وَ	مَا	يَأْتِيهِمْ	مِنْ ذِكْرٍ	مِنَ الرَّحْمٰنِ	مُحْدَثٍ	إِلَّا	كَانُوا	عَنْهُ	مُعْرِضِينَ
	onlara gelmez ki		bir zikir	Rahman'dan	yeni	illa	olurlar	ona	yüz çevirenler
başlama h.	nefiy h.	fiili muzari, mef'ul	zaid harfi cer, fail, mevsuf	harfi cer, mecrur isim	(ذِكْرٍ)'in sıfatı	istisna h.	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	car-mecrur (مُعْرِضِينَ) ile bağlantılı hal	(كَانَ)'nin haberi

5 . Rahman'dan onlara yeni bir zikir (öğüt, emir gelir) gelmez illa ona yüz çevirenler olurlar.

﴿6﴾ فَقَدْ كَذَّبُوا فَسَيَأْتِيهِمْ أَنْبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ

فَقَدْ	كَذَّبُوا	فَسَيَأْتِيهِمْ	أَنْبَاءُ	مَا	كَانُوا	بِهِ	يَسْتَهْزِئُونَ
Gerçekten	yalan-ladılar	onlara gelecektir	haberleri	şeylerin	oldukları	kendisiyle	alay ediyor
başlama h., tahkik h.	fiili mazi, fail	rabıta, istikbal h., fiili muzari mef'ul	fail, muzaf	muzafun ileyh, ismi mevsul	sıla; nâsih mazi fiil cüm. mazi, (كَانَ)'nin ismi	car-mecrur	(كَانَ)'nin haberi, fiil

6. Gerçekten yalanladılar; alay etmekte oldukları şeylerin haberleri onlara gelecektir.

﴿7﴾ أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْأَرْضِ كَمْ أَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ

أَ	وَ	لَمْ يَرَوْا	إِلَى الْأَرْضِ	كَمْ	أَنْبَتْنَا	فِيهَا	مِنْ كُلِّ	زَوْجٍ	كَرِيمٍ
mı		bakmadılar	Yeryüzüne	nice	yetiştirdik	orada	her ...den	çiftten	güzel
soru h.	atıf h.	nefiy ve cezm h., fiili muzari fail	harfi cer, mecrur isim	mef'ul, mukaddem	fiili mazi, fail.	car-mecrur	zaid harfi cer, temyiz, muzaf	muzafun ileyh, mevsuf	sıfat

7. Yeryüzüne bakmadılar mı? Orada, nice güzel çiftten (bitkiler) yetiştirdik.

﴿8﴾ إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ

إِنَّ	فِي ذٰلِكَ	لَآيَةً ۖ	وَ	مَا كَانَ	أَكْثَرُهُمْ	مُؤْمِنِينَ
Doğrusu	bunlarda vardır	işaret	,	olmadı	çoğunluğu	müminler
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin mukaddem haberi	tekid lamı; (إِنَّ)'nin muahhar ismi	hal vavı	nefiy h., fiili mazi nâsih	(كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi

8. Doğrusu bunlarda Allah'ın (gücüne) işaret vardır, (ama) çoğunluğu mü'minler olmadı.

وَ	إِنَّ	رَبَّكَ	لَهُوَ	الْعَزِيزُ	الرَّحِيمُ ﴿9﴾	
başlama h.	şüphesiz tekid ve nasb h.	Rabbin (إِنَّ)'nin ismi	tekid lamı, fasıl zamiri	Aziz'dir (إِنَّ)'nin haberi	Rahim'dir (إِنَّ)'nin ikinci haberi	

9. Şüphesiz Rabbin Aziz'dir (güçlüdür), Rahim'dir (merhametlidir).

وَ	إِذْ	نَادَى	رَبُّكَ	مُوسَى	أَنِ	ائْتِ	الْقَوْمَ
başla- ma h.	bir zamanlar (اذكر) (an, zikret) olarak takdir edilen mahzuf fiilin mef'ulü	nida etmişti fiili mazi	Rabbin fail	Musa'ya mef'ul	diye tefsir h.	gel emir fiili	topluma mef'ul, mevsuf

الظَّالِمِينَ ﴿10﴾	قَوْمَ	فِرْعَوْنَ	أَلَا	يَتَّقُونَ ﴿11﴾	
haksızlık eden (الْقَوْمَ)'nin sıfatı	milletine bedel, muzaf	Firavun'un muzafun ileyh	arz edatı (soru harfi+nefy harfi)	Haksızlıktan sakınmazlar mı fiili muzari+fâil	

10-11. Rabbin Musa'ya: "Haksızlık eden topluma, Firavun'un toplumuna git! (Hala) sakınmazlar mı?" diye nida etmişti.

قَالَ	رَبِّ	إِنِّي	أَخَافُ	أَنْ يُكَذِّبُونِ ﴿12﴾	وَ	يَضِيقُ	صَدْرِي	وَ	لَا يَنْطَلِقُ
dedi	Rabbim	Doğrusu ben tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	korkuyorum (إِنَّ)'nin haberi	beni yalanlamalarından mef'ul; masdarı müevvel		daralır fiili muzari	göğsüm	,	gitmez
fiili mazi	nida harfi mahzuf, münada				atıf h.		fail	atıf h.	nefy-i istikbal; nefiy h.,fiili muzari

لِسَانِي	فَأَرْسِلْ	إِلَى هَارُونَ	وَ	لَهُمْ	عَلَيَّ	ذَنْبٌ	فَأَخَافُ	أَنْ يَقْتُلُونِ ﴿13﴾	﴿14﴾
dilim	O halde gönder rabıta, emir fiili	Harun'a h.cer, mecrur isim	başlama h.	Onların var haber mukad dem	Benim üzerimde car-mecrur	bir suç (isnadı) mübteda, muahhar	korkuyorum atıf h., fiili muzari	Beni öldürmelerinden mef'ul; masdar-ı müevvel	
fail									

12 - 14. Musa: "Rabbim! Doğrusu beni yalanlamalarından korkuyorum; göğsüm daralır, dilim gitmez (akıcı bir şekilde konuşmaz). O halde Harun'a (da elçilik) gönder. (Ayrıca) Onların benim üzerimde (bana isnat ettikleri, Kıptî'yi öldürmem dolayısıyla beni dava edecekleri) bir suç var. Bu sebeple beni öldürmelerinden korkuyorum" dedi.

قَالَ	كَلَّا	فَاذْهَبَا	بِآيَاتِنَا	إِنَّا	مَعَكُمْ	مُسْتَمِعُونَ ﴿15﴾	فَأْتِيَا	فِرْعَوْنَ	فَقُولَا
dedi	Hayır	artık gidin atıf h., emir fiili, fail	mucizelerimizle car-mecrur	Doğrusu Biz tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	sizinle beraber mekan zarfı	işitmekteyiz (إِنَّ)'nin haberi	gelin atıf h., emir fiili, tesniye, fail	Firavun'a mef'ul	ve deyin atıf h., emir fiili tesniye, fail
fiili mazi	nefiy ve cezm h.								

إِنَّا	رَسُولُ	رَبِّ	الْعَالَمِينَ	أَنْ	أَرْسِلْ	مَعَنَا	بَنِي	إِسْرَائِيلَ ﴿16﴾	﴿17﴾
Biz şüphesiz	elçisiyiz (إِنَّ)'nin haberi, muzaf	Rabbi'nin muzafun ileyh	alemlerin muzafun ileyh	diye tefsir h.	gönder emir fiili	bizimle beraber mekan zarfı		İsrailoğullarını muzafun ileyh	
tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi									

15-16-17. (Allah): "Hayır (sizin düşündüğünüz gibi olmayacak); artık ikiniz mucizelerimizle gidin. Doğrusu Biz sizinle beraber işitmekteyiz. Firavun'a gelin ve: "Biz şüphesiz alemlerin Rabbi'nin elçisiyiz; İsrailoğullarını bizimle beraber gönder diye (geldik), deyin" dedi.

قَالَ	أَ	لَمْ نُرَبِّكَ	فِينَا	وَلِيدًا	وَ	لَبِثْتَ	فِينَا	مِنْ عُمُرِكَ
dedi	mi	seni büyütüp yetiştirmedik cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., illet harfinin düşmesiyle meczum f. muzari, mef'ul	içimizde car-mecrur	çocukken (نُرَبِّ)'nin mef'ulü (كَ)'den hal (mansub isim)	atıf h.	kaldın fiili mazi, -fail	içimizde car-mecrur	ömründen h. cer, mecrur isim
fiili mazi	soru h.							

سِنِينَ ﴿18﴾ وَ فَعَلْتَ فَعْلَتَكَ الَّتِي فَعَلْتَ وَ أَنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿19﴾

yıllarca		sonrasında yaptın		işini		yaptığın		Sen	nankörlerden (biri)sin
zaman zarfı	atıf h.	fiili mazi, fail		mef'ul, mevsuf	sıfat, ismi mevsul	sıla; mazi fiil., fail	hal vavı	mübteda	haber, şibhi cümle

18 - 19. (Firavun Musa'ya:) "Biz seni çocukken yanımıza alıp büyütüp yetiştirmedik mi? Ömründen yıllarca içimizde kaldın. Sonrasında yaptığın işi de sen yaptın (Kıpti'yi öldürdün). Sen nankörlerden (biri)sin" dedi.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 366 ≻

(26 / ŞUARA, 1 - 2 – 3 - 4 – 5 – 6 – 7 - 8):

[(اَلْمُبِينُ أَبَانَ يُبِينُ): (ism-i fâil) açık ve vazıh olan, açıklayan (لَعَلَّ): umulur ki, belki, ta ki, için, diye

[(اَلْبَاخِعُ بَخَعَ يَبْخَعُ]: (ism-i fâil) kızgınlık, üzüntü sebebiyle kendisini öldürecek dereceye getiren, helak eden

(شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) diledi, istedi (نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلاً): (tef'il bâbı) indirdi

(اَلْآيَةُ ج آيَاتٌ): mucize, ayet, açık alamet, ibret (ظَلَّ يَظَلُّ ظَلاًّ): (muzaaf fiil) oldu (devam ve istimrar ifade eder)

(اَلْعُنُقُ ج اَعْنَاقٌ): boyun/ cemaat/ ileri gelen (اَلْخَاضِعُ ج خَاضِعُونَ): (ism-i fâil) tevazuda bulunan, alçak gönüllü olan

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (mehmuz ve nâkıs fiil) geldi [(اَلْمُحْدَثُ أَحْدَثَ يُحْدِثُ]: (ism-i mef'ûl) yeni, ihdas edilen

(اَلْمُعْرِضُ ج مُعْرِضُونَ): (ism-i fâil) yüz çeviren (كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il bâbı) yalanladı, inanmadı, inkâr etti

(اَلنَّبَأُ ج اَنْبَاءُ): haber, vakıa, hadise (اِسْتَهْزَأَ يَسْتَهْزِئُ اِسْتِهْزَاءً): (istif'âl bâbı) alay etti, dalga geçti

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nâkıs - mehmuz fiil) gördü/ bildi/ zannetti/ tanıdı (اَلزَّوْجُ ج اَزْوَاجٌ): çiftli, eşi bulunan, eşli/ zevce

(أَنْبَتَ يُنْبِتُ إِنْبَاتًا): (if'al bâbı) bitirdi, yetiştirdi/ mecaz yoluyla: yarattı, vücuda getirdi

(اَلْكَرِيمُ ج كِرَامٌ): güzel, sevimli, cömert, şerefli, nimetlendiren [(اَلْاَكْثَرُ كَثُرَ يَكْثُرُ]: (ism-i tafdîl) ekseriyet, daha çok

(26 / ŞUARA, 9 – 10 – 11 - 12):

(نَادَى يُنَادِي مُنَادَاةً): (müfâale bâbı) seslendi, bağırdı, çağırdı/ ezan okudu/ uzaktan uzağa seslendi

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (mehmuz ve nâkıs fiil) geldi (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nâkıs fiil, iftiâl bâbı) korundu, sakındı

(خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef fiil) korktu (كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il bâbı) yalan isnad etti, yalanladı, inkâr etti

(26 / ŞUARA, 13 - 14 – 15 – 16 - 17 – 18 – 19):

(ضَاقَ يَضِيقُ ضَيْقًا): (ecvef fiil) daraldı, sıkıştı (اَلصَّدْرُ ج صُدُورٌ): göğüs, sine (اَلذَّنْبُ ج ذُنُوبٌ): günah, suç

(اِنْطَلَقَ يَنطَلِقُ اِنْطِلاَقًا): (infiâl bâbı) gitti, gidiverdi (اَللِّسَانُ ج اَلْسِنَةٌ): konuşma dili, konuşma uzvu, dil

(أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالاً): (if'al bâbı) gönderdi (خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef fiil) korktu (قَتَلَ يَقْتُلُ قَتْلاً): öldürdü

(كَلاَّ): hayır, asla, sizin sandığınız gibi değil, (daha önce sözü geçmiş olan birşeyi kesinlikle red için söylenir)

(ذَهَبَ يَذْهَبُ ذَهَابًا بِ): götürdü/ gitti (اَلْمُسْتَمِعُ ج مُسْتَمِعُونَ): (ism-i fâil) kulak veren, dinleyen, işiten

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (mehmuz ve nâkıs fiil) geldi (اَلْعَالَمُ ج عَالَمُونَ): âlem, mahlûkatın her bir cinsi

(أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالاً): (if'al bâbı) gönderdi (رَبَّى يُرَبِّي تَرْبِيَةً): (tef'il bâbı) terbiye etti, yetiştirdi/ baktı, büyüttü

(بَنِي إِسْرَائِيلَ): İsrailoğulları (لَبِثَ يَلْبَثُ لُبْثًا): kaldı/ ikamet etti, yerleşti/ gecikti/ dayandı/ durdu (فَعَلَ يَفْعَلُ فَعْلاً): yaptı

(اَلْوَلِيدُ ج وِلْدَانٌ): çocuk/ köle/ hizmetçi/ genç (اَلسَّنَةُ ج سِنُونَ): sene, yıl/ kıtlık, kuraklık (اَلْعُمُرُ): ömür

📖📖📖📖📖📖📖

≺ CÜZ: 19, KUR'ÂN SAYFASI: 367 (ŞUARA : 20 – 39) ≻

﴿ 20 ﴾ قَالَ فَعَلْتُهَا إِذًا وَ أَنَا (قصر) مِنَ الضَّالِّينَ ط

dedi	Bunu yaptım	o zaman	iken	Ben	şaşırmış olanlardan	
fiili mazi	fiili mazi, fail, mef'ul	cevab h.	hal vavı	mübteda	haber, şibhi cümle	

20. (Musa:) "Ben onu (peygamberlik gelmeden önce) şaşıranlardan (biri) iken yaptım. " dedi.

﴿ 21 ﴾ فَفَرَرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُكُمْ فَوَهَبَ لِي رَبِّي حُكْمًا وَ جَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ

bu sebeple kaçtım	aranızdan	sizden korktuğumda	Sonrasında bağışladı	bana	Rabbim	hikmet	beni yaptı		peygamber
atıf h., fiili mazi fail	car-mecrur	zaman zarfı, fiili mazi, fail, mef'ul	atıf h., fiili mazi	car-mecrur	fail	mef'ul	fiili mazi, nunu vikaye, mef'ul	atıf h.	harfi cer, mecrur isim

21. Bu sebeple sizden korktuğumda aranızdan kaçtım. Sonrasında, Rabbim bana hikmet bağışladı ve beni peygamberlerden (biri) yaptı.

﴿ 22 ﴾ وَ تِلْكَ نِعْمَةٌ تَمُنُّهَا عَلَيَّ أَنْ عَبَّدْتَ بَنِي إِسْرَآئِيلَ ط

	bu	nimettir	lutufta bulunduğun	bana	köle etmen	oğullarını	İsrail
atıf h.	mübteda	haber, mevsuf	(نِعْمَةٌ)'ün sıfatı; mazi fiil, mef'ul	car-mecrur	(تِلْكَ)'den bedel; masdarı müevvel	mef'ul	muz. ileyh

22. Bu (nimet, yani) İsrailoğullarını kendine köle etmen, bana lutufta bulunduğun (başıma kaktığın) nimettir" dedi.

قَالَ فِرْعَوْنُ وَ مَا ﴿ 23 ﴾ رَبُّ الْعَالَمِينَ قَالَ رَبُّ السَّمَاوَاتِ

dedi	Firavun	ve	nedir	Rabbi	Alemlerin	dedi	Rabbidir	göklerin
fiili mazi	fail	atıf h.	mübteda	haber, muzaf	muzafun ileyh	fiili mazi	(هُوَ) olarak takdir edilen mahzuf mübtedanın haberi, muzaf	muzafun ileyh

﴿ 24 ﴾ وَ الْأَرْضِ وَ مَا بَيْنَهُمَا ط إِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ

,	yerin	ve	şeylerin	ikisinin arasındaki	eğer	olursanız	Kesin inananlar
atıf h.	matuf	atıf h.	matuf, ismi mevsul	sıla; şibhi cüm.	şart h.	cevabı mahzuf fiilu'ş-şart: fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi

23. Firavun: "Alemlerin Rabbi nedir?" dedi. **24**. (Musa:) Kesin inananlarsanız, (bilin ki) O, göklerin, yerin ve ikisinin arasında bulunanların Rabbidir" dedi.

قَالَ لِمَنْ حَوْلَهُ أَلَا ﴿ 25 ﴾ تَسْتَمِعُونَ قَالَ رَبُّكُمْ وَ رَبُّ آبَآئِكُمُ

dedi	kimse-lere	car-mecrur	bulunan	çevresinde	musunuz	işitmiyor		dedi	atalarınızın
fiili mazi			mekan zarfı		fiili muzari+fâil	arz edatı (soru ve nefiy harfi)			muz. ileyh, mevsuf, muzaf, muzafun ileyh
								mahzuf mübtedanın haberi	matuf, muzaf
								fiili mazi	atıf h.

قَالَ ﴿ 26 ﴾ إِنَّ رَسُولَكُمُ الَّذِي أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ لَمَجْنُونٌ ﴿ 27 ﴾

dedi	şüphesiz	peygamberiniz	gönderilen		Size		delidir (ya da cinlenmiştir)
fiili mazi	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	sıla: meçhul mazi fiil	sıfat, ismi mevsul	car-mecrur		tekid lamı, (إِنَّ)'nin haberi

الْأَوَّلِينَ

önceki
sıfat

25. (Firavun:) Çevresinde bulunanlara: "İşitmiyor musunuz?" dedi. **26**. "(O), sizin de Rabbiniz, önceki atalarınızın da Rabbidir" dedi. **27**. (Firavun etrafındakilere): "Şüphesiz ki size gönderilen peygamberiniz delidir (ya da cinlenmiştir)" dedi.

﴿ 28 ﴾ قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَ الْمَغْرِبِ وَ مَا بَيْنَهُمَا ط إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ

dedi	Rabbidir	doğunun	,	batının	ve	şeylerin	ikisi arasındaki	Eğer	aklediyor idiyseniz	
fiili mazi	(هُوَ) takdir edilen mahzuf mübtedanın haberi, muzaf	muzafun ileyh	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf, ismi mevsul	sıla; şibhi cüm.	şart h.	cevabı mahzuf fiilu'ş-şart: fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi, fiili muzari+fâil

28. (Musa:) "Eğer aklediyorsanız (şuna inanın ki) O, doğunun, batının ve ikisi arasındaki şeylerin Rabbidir" dedi.

قَالَ	لَئِنِ	اتَّخَذْتَ	إِلٰهًا	غَيْرِي	لَأَجْعَلَنَّكَ	مِنَ الْمَسْجُونِينَ ﴿29﴾	قَالَ	أَ
dedi	edinirsen		ilah	Benden başkasını	Seni kesinlikle yaparım	zindanlıklardan	dedi	mi
fiili mazi	tekid lamı, şart h.	fiilu'ş-şart; mazi fiil (iki mef'ul alan fiillerden)+ fail	mef'ul	ikinci mef'ul	yemin cevabı lâmı+ cevâbü'ş-şart; tekid lamı birleşmiş muzari fiil+mef'ul	h. cer, mecrur ismi	fiili mazi	soru h.

وَ	لَوْ	جِئْتُكَ	بِشَيْءٍ	مُبِينٍ	قَالَ ﴿30﴾	بِهِ	فَأْتِ	إِنْ	كُنْتَ
	bile mi	sana getirmişsem	bir şey	apaçık	dedi	onu	hemen getir		idiysen
atıf h.	şart h.	fiilu'ş-şart; fiili mazi, fail, mef'ul	car-mecrur, mevsuf	sıfat	fiili mazi	car-mecrur	rabıta, emir fiili	şart h.	cevabı mahzuf fiilu'ş-şart; fiili mazi, nâsih+ (كَانَ)'nin ismi

مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿31﴾	فَأَلْقَى	عَصَاهُ	فَإِذَا	هِيَ	ثُعْبَانٌ	مُبِينٌ ﴿32﴾
Doğru sözlülerden	Bunun üzerine attı	değneğini	bir de baktılar ki o		bir yılan	apaçık
(كَانَ)'nin haber,	başlama h., fiili mazi	mef'ul	atıf h., iza fücaiye	mübteda	haber, mevsuf	sıfat

29. (Firavun:) "Benden başkasını ilah edinirsen, and olsun ki seni zindanlık ederim" dedi. **30.** (Musa:) "Sana apaçık bir şey getirmişsem bile mi?" dedi. **31.** (Firavun:) "Doğru sözlülerden isen hemen onu getir" dedi. **32.** Bunun üzerine Musa değneğini attı, bir de baktılar ki o, apaçık bir yılan.

وَ	نَزَعَ	يَدَهُ	فَإِذَا	هِيَ	بَيْضَاءُ	لِلنَّاظِرِينَ ﴿33﴾
	çıkardı	elini	bir de baktılar ki o		bembeyaz	bakanlara
atıf h.	fiili mazi	mef'ul	atıf h., iza fücaiye	mübteda	haber	harfi cer, mecrur isim

33. Elini çıkardı, bir de baktılar ki o, bakanlara bembeyaz (görünüyor).

قَالَ	لِلْمَلَإِ	حَوْلَهُ	إِنَّ	هٰذَا	لَسَاحِرٌ	عَلِيمٌ ﴿34﴾
dedi	ileri gelenlere	çevresindeki	Doğrusu	bu	bir sihirbaz	çok bilgili
fiili mazi	car-mecrur	mekan zarfı	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	tekid lamı, (إِنَّ)'nin haberi, mevsuf	sıfat

يُرِيدُ	أَنْ يُخْرِجَكُمْ	مِنْ أَرْضِكُمْ	بِسِحْرِهِ	فَمَاذَا	تَأْمُرُونَ ﴿35﴾
istiyor	sizi çıkarmak	yurdunuzdan	sihriyle	Artık ne	emredersiniz
fiili muzaı	mef'ul; masdarı müevvel	harfi cer,):mecrur isim	car-mecrur	atıf h., mukaddem mef'ul, soru ismi	fiili muzari+fâil

34-35. (Firavun) çevresindeki ileri gelenlere: "Doğrusu bu çok bilgili bir sihirbaz; sizi sihriyle yurdunuzdan çıkarmak istiyor; artık ne emredersiniz?" dedi.

قَالُوا	أَرْجِهْ	وَ	أَخَاهُ	وَ	ابْعَثْ	فِي الْمَدَائِنِ	حَاشِرِينَ	يَأْتُوكَ	بِكُلِّ	سَحَّارٍ ﴿36﴾
dediler	Onu alıkoy	ve	kardeşini		gönder	şehirlere	toplayıcılar	ki sana getirsinler	bütün	mahir sihirbazları
fiili mazi, fail	emir fiili, mef'ul	atıf h.	matuf	atıf h.	emir fiili	harfi cer, mecrur isim	mef'ul	emrin cevabı: meczum fiili muzari, fail, mef'ul	car-mecrur, muzaf	muzafun ileyh, mevsuf

عَلِيمٍ ﴿37﴾	فَجُمِعَ	السَّحَرَةُ	لِمِيقَاتِ	يَوْمٍ	مَعْلُومٍ ﴿38﴾
çok bilgili	Böylece toplandı	sihirbazlar	belirlenen vaktinde	bir günün	belirli
sıfat, mecrur	atıf h, meçhul fiili mazi	nâibi fail	car-mecrur muzaf	muzafun ileyh, mevsuf	sıfat

36 – 37 - 38. Onu ve kardeşini alıkoy, şehirlere toplayıcılar gönder ki sana bütün çok bilgili mahir sihirbazları getirsinler." (dediler). Böylece sihirbazlar, belirli bir günün belirlenen vaktinde toplandı.

وَ	قِيلَ	لِلنَّاسِ	هَلْ	أَنْتُمْ	مُجْتَمِعُونَ ﴿39﴾
	denildi	İnsanlara	musunuz	siz de	toplanıyor
atıf h	meçhul fiili mazi	car-mecrur	soru h.	nâibi fail; isim cümlesi mübteda	haber

39. İnsanlara: "Siz de toplanıyor musunuz?" denildi.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 367 ≻

(26 / ŞUARA, 20 – 21 – 22 - 23):

(فَعَلَ يَفْعَلُ فَعْلاً): yaptı (اَلضَّالُّ ج ضَالُّونَ): (ism-i fâil) gafil davranıp yanılan, sehv eden (فَرَّ يَفِرُّ فِرَارًا): (muzaaf fiil) kaçtı

(خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef fiil) korktu (وَهَبَ يَهَبُ وَهْبًا): (misal fiil) hibe etti, bağışladı

[(حَكَمَ يَحْكُمُ) اَلْحُكْمُ]: (masdar) hüküm, hikmet (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, çevirdi, yarattı, hükmetti

(اَلْمُرْسَلُ ج مُرْسَلُونَ): (ism-i mef'ûl) gönderilen, elçi (اَلنِّعْمَةُ ج اَنْعُمٌ): nimet (maddi ve manevi bütün iyiliklere şamildir)

(مَنَّ يَمُنُّ مَنًّا): (muzaaf fiil) başa kaktı/ lütufta bulundu, nimetlendirdi (عَبَّدَ يُعَبِّدُ تَعْبِيدًا): (tef'il bâbı) köle edindi

(26 / ŞUARA, 24 – 25 – 26 – 27 - 28):

(بَيْنَ): (zarf) arasında (اَلْمُوقِنُ ج مُوقِنُونَ): (ism-i fâil) yakînî olan, yakînen şüphe etmeksizin inanan

(حَوْلَ): (zarf) etrafında, civarında (اِسْتَمَعَ يَسْتَمِعُ اِسْتِمَاعًا): (iftiâl bâbı) kulak verdi, dinledi (اَلْاَبُ ج آبَاءُ): baba

(اَلْاَوَّلُ ج اَوَّلُونَ): ilk, birinci, önceki (أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالاً): (if'al bâbı) gönderdi (اَلْمَجْنُونُ): akılsız, deli

(اَلْمَشْرِقُ): doğu, güneşin doğduğu yer (اَلْمَغْرِبُ ج مَغَارِبُ): batı (عَقَلَ يَعْقِلُ عَقْلاً): akıl etti, akıl erdirdi

(26 / ŞUARA, 29 – 30 – 31 - 32):

(اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftiâl bâbı) yaptı, husule getirdi/ edindi (غَيْرُ): başka, hariç, olmaksızın (اَلثُّعْبَانُ): yılan, ejderha

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, yaptı, çevirdi, icat etti (اَلْمَسْجُونُ ج مَسْجُونُونَ): (ism-i mef'ûl) hapse atılan, zindana kapatılan

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا ب): (mehmuz'el lam, ecvef fiil) getirdi [(أَبَانَ يُبِينُ) اَلْمُبِينُ]: (ism-i fâil) açık ve vazıh olan, açıklayan

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا ب): (mehmuz ve nâkıs fiil) getirdi (اَلصَّادِقُ ج صَادِقُونَ): (ism-i fâil) doğru sözlü olan

(أَلْقَى يُلْقِي إِلْقَاءً): (if'al bâbı)bıraktı, attı/ hitap etti/ kulak verdi/ öne sürdü (اَلْعَصَا ج عَصِيٌّ): değnek, sopa, asa

(26 / ŞUARA, 33 - 34 – 35 – 36):

(نَزَعَ يَنْزِعُ نَزْعًا): çıkardı, söktü, şekti/ dolu dizgin gitti (اَلْبَيْضَاءُ): beyaz (nurani beyazlık) (اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el

(اَلنَّاظِرُ ج نَاظِرُونَ): (ism-i fâil) bakan, gören (اَلْمَلَأُ): ileri gelen, eşraf, halk (حَوْلَ): (zarf) etraf, civar

[(سَحَرَ يَسْحَرُ) اَلسَّاحِرُ]: (ism-i fâil) sihirbaz/ alim (أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef fiil, if'al bâbı) irade etti, istedi

(أَخْرَجَ يُخْرِجُ إِخْرَاجًا): (if'al bâbı) çıkardı (اَلسِّحْرُ ج سُحُورٌ): büyü, sihir (أَمَرَ يَأْمُرُ أَمْرًا): (mehmuze'l fa) emretti

(أَرْجَى يُرْجِي إِرْجَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı) tehir etti, geriye bıraktı, alıkoydu (اَلْاَخُ ج اَخَوَةٌ): kardeş, erkek kardeş

(بَعَثَ يَبْعَثُ بَعْثًا): gönderdi, uyandırdı, diriltti (اَلْمَدِينَةُ ج مَدَائِنُ): şehir (اَلْحَاشِرُونَ): (ism-i fâil) toplayan

(26 / ŞUARA, 37 – 38 – 39):

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا ب): (mehmuz ve nâkıs fiil) getirdi [(سَحَرَ يَسْحَرُ) اَلسَّحَّارُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) mahir sihirbaz

(جَمَعَ يَجْمَعُ جَمْعًا): topladı (اَلسَّاحِرُ ج سَحَرَةٌ): (ism-i fâil) sihirbaz/ alim [(عَلِمَ يَعْلَمُ) اَلْمَعْلُومُ]: (ism-i mef'ûl) bilinen

(اَلْمِيقَاتُ ج مَوَاقِيتُ): kararlaştırılmış muayyen vakit (اَلْاِنْسَانُ ج اَلنَّاسُ): insan

(اَلْمُجْتَمِعُ ج مُجْتَمِعُونَ): (ism-i fâil) ictima eden, toplanan

📖📖📖📖📖📖📖

≺ CÜZ: 19, KUR'ÂN SAYFASI: 368 (ŞUARA : 40 – 60) ≻

لَعَلَّنَا	نَتَّبِعُ	السَّحَرَةَ	إِنْ	كَانُوا	هُمُ	الْغَالِبِينَ	﴿ 40 ﴾
Umulur ki biz	uyarız	Sihirbazlara	olurlarsa			galib gelenler	
terecci ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi	(لَعَلَّ)'nin haberi	mef'ul	cevabı mahzuf fiilu'ş-şart: fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	şart h.	fasıl zamiri	(كَانَ)'nin haberi	

40. "Onlar galib gelenler olurlarsa umulur ki biz sihirbazlara uyarız" (dediler).

فَلَمَّا جَآءَ	السَّحَرَةُ	قَالُوا	لِفِرْعَوْنَ	أَ	ئِنَّ	لَنَا	لَأَجْرًا	إِنْ	كُنَّا	نَحْنُ
geldikleri zaman	Sihirbazlar	dediler	Firavun'a	mı	şüphesiz	bize vardır	bir ücret	eğer	olursak	biz
atıf, şart ve zaman zarfı, fiilu'ş-şart; fiili mazi	fail	cevâbü'ş-şart, fiili mazi, fail	car-mecrur	soru h.	tekid ve nasb h.	(ئِنَّ)'nin mukaddem haberi	tekit lamı, (ئِنَّ)'nin muahhar ismi	şart h.	cevabı mahzuf fiilu'ş-şart, fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	fasıl zamiri

الْغَالِبِينَ	﴿ 41 ﴾	قَالَ	نَعَمْ	وَ	إِنَّكُمْ	إِذًا	لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ	﴿ 42 ﴾
galib gelenler		dedi	Evet		doğrusu siz	o zaman	gözde kimselerden	
(كَانَ)'nin haberi		fiili mazi	cevab h.	atıf h.	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	cevab h.	tekit lamı+(إِنَّ)'nin haberi, şibhi cümle	

41. Sihirbazlar geldikleri zaman, Firavun'a; "Eğer biz galib gelenler olursak, doğrusu bize bir ücret vardır (değil) mi?" dediler. **42**. (Firavun:) "Evet; o zaman siz yakın kılınanlardan (gözde kimselerden olacak)sınız" dedi.

قَالَ	لَهُمْ	مُوسَى	أَلْقُوا	مَآ	أَنْتُمْ	مُلْقُونَ	﴿ 43 ﴾	فَأَلْقَوْا	حِبَالَهُمْ	وَ	عِصِيَّهُمْ
dedi	onlara	Musa	atın	şeyi	atacağınız			attılar	iplerini	ve	değneklerini
fiili mazi	car-mecrur	fail	emir fiili, fail	mef'ul, ismi mevsul	haber	mübteda sıla: isim cüm.		atıf h., fiili mazi, fail	mef'ul	atıf h.	matuf

وَ	قَالُوا	بِعِزَّةِ	فِرْعَوْنَ	إِنَّا	لَنَحْنُ	الْغَالِبُونَ	﴿ 44 ﴾
ve	dediler	gücüyle	Firavun'un	şüphesiz	biz	galib geliriz	
atıf h.	fiili mazi, fail	car-mecrur, muzaf	muzafun ileyh	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	tekid lamı, fasıl zamiri	(إِنَّ)'nin haberi	

43. Musa onlara: "Atacağınız şeyi atın" dedi. **44**. Böylece onlar iplerini ve değneklerini attılar ve: "Firavun'un gücüyle, şüphesiz, biz galib geliriz" dediler.

فَأَلْقَى	مُوسَى	عَصَاهُ	فَإِذَا	هِيَ	تَلْقَفُ
attı	Musa	değneğini	birde baktılar ki o (değnek)		yutuyor
atıf h., fiili mazi	fail	mef'ul	atıf h., iza fücaiye (sürpriz edatı)	mübteda	haber, muzari fiil

مَا	﴿ 45 ﴾	يَأْفِكُونَ ج	فَأُلْقِيَ	السَّحَرَةُ	سَاجِدِينَ لا	﴿ 46 ﴾
şeyleri		uydurdukları	Bunun üzerine atıldı	sihirbazlar	Secde ederek	
mef'ul, ismi mevsul		sıla; fiil cüm., fiili muzari+fâil	atıf h., meçhul fiili muzari	nâibi fail	hal	

45 – 46. Akabinde Musa değneğini attı; bir de baktılar ki onların uydurdukları şeyleri yutuyor. Bunun üzerine sihirbazlar secde ederek (yere) atıldı (secdeye kapandı).

قَالُوٓا	آمَنَّا	بِرَبِّ	الْعَالَمِينَ لا	﴿ 47 ﴾	رَبِّ	مُوسَى	وَ	هَارُونَ	﴿ 48 ﴾
dediler	inandık	Rabbine	Alemlerin		Rabbine	Musa	ve	Harun'un	
fiili mazi, fail	fiili mazi, fail	car-mecrur, muzaf	muzafun ileyh		mecrur isim, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	matuf	

47 - 48. "Alemlerin Rabbine, Musa ve Harun'un Rabbine inandık" dediler.

قَالَ	آمَنتُمْ	لَهُ	قَبْلَ	أَنْ آذَنَ	لَكُمْ ج	إِنَّهُ	لَكَبِيرُكُمُ
dedi	iman ettiniz	ona	önce	izin vermeden	size	Doğrusu o	büyüğünüzdür
fiili mazi	fiili mazi, fail	car-mecrur	zaman zarfı, muzaf	muz. ileyh, masdarı müevvel	car-mecrur	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	tekid lamı, (إِنَّ)'nin haberi

أَيْدِيَكُمْ	لَأُقَطِّعَنَّ	فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ط	السِّحْرَ ج	عَلَّمَكُمُ	الَّذِي
ellerinizi mef'ul	kesinlikle kestireceğim yemin cevabı lâmı, tekid nununa birleşmiş fiili muzari	Öyleyse bileceksiniz atıf h., yemin cevabı lâmı, istikbal h., fiili muzari+fâil	sihri ikinci mef'ul	size öğreten sıla; mazi fiil cüm.	sıfat, ismi mevsul

﴿ 49 ﴾

أَجْمَعِينَ	لَأُصَلِّبَنَّكُمْ	وَ	مِنْ خِلَافٍ	أَرْجُلَكُمْ	وَ
hepinizi tekid	kesinlikle sizi astıracağım yemin cevabı lâmı, tekid nununa birleşmiş f. muzari, mef'ul	atıf h.	çaprazlama harfi cer, mecrur isim	ayaklarınızı matuf	atıf h.

49. (Firavun:) "Ben size izin vermeden önce ona iman ettiniz. Doğrusu o, size sihri öğreten büyüğünüzdür. Öyleyse bileceksiniz; kesinlikle ellerinizi, ayaklarınızı, çaprazlama kestireceğim, kesinlikle hepinizi astıracağım" dedi.

أَنْ يَغْفِرَ	نَطْمَعُ	إِنَّا	﴿ 50 ﴾ مُنْقَلِبُونَ ج	إِلَى رَبِّنَا	إِنَّآ	ضَيْرَ ز	لَا	قَالُوا
bağışlayacağını mef'ul; masdarı müevvel	umuyoruz (إِنَّ)'nin haberi, muzari fiil	Doğrusu biz tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	döneceğiz (إِنَّ)'nin haberi	Rabbimize h. cer, mecrur isim	Doğrusu biz tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	hiçbir zararı yok (لَا)'nın ismi, haberi mahzuf		dediler fiili mazi, fail
en-nâfiye li'l-cins (cinsini nefyeden lâ)								

﴿ 51 ﴾

الْمُؤْمِنِينَ ع ط	أَوَّلُ	أَنْ كُنَّا	خَطَايَانَآ	رَبُّنَا	لَنَا
inananların muzafun ileyh	ilki (كَانَ)'nin haberi, muzaf	olduğumuz için masdar-ı müevvel:masdar ve nasb h., fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	suçlarımızı mef'ul	Rabbimizin fail	bizi car-mecrur

50 - 51. (Sihirbazlar:) "Hiçbir zararı yok, biz şüphesiz Rabbimize döneceğiz; inananların ilki olduğumuz için, doğrusu biz Rabbimizin bizi, suçlarımızı bağışlayacağını umuyoruz" dediler.

﴿ 52 ﴾

مُتَّبَعُونَ	إِنَّكُمْ	بِعِبَادِيٓ	أَسْرِ	أَنْ	إِلَى مُوسَى	أَوْحَيْنَآ	وَ
takip edileceklersiniz (إِنَّ)'nin haberi	doğrusu siz tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	Kullarımı car-mecrur	geceleyin yola çıkar tefsir cüm.; emir fiili	diye tefsir h.	Musa'ya h. cer, mecrur isim	vahyettik fiili mazi, fail	başlama h.

52. Biz Musa'ya: "Kullarımı geceleyin yola çıkar; doğrusu siz takip edileceklersiniz" diye vahyettik.

لَشِرْذِمَةٌ	هَٰٓؤُلَآءِ	إِنَّ	﴿ 53 ﴾ حَاشِرِينَ ج	فِي الْمَدَآئِنِ	فِرْعَوْنُ	فَأَرْسَلَ
gruplardır tekid lamı, (إِنَّ)'nin haberi, mevsuf	bunlar (إِنَّ)'nin ismi	doğrusu tekid ve nasb h.	toplayıcılar mef'ul	şehirlere h. cer, mecrur isim	Firavun fail	Akabinde gönderdi başlama h., fiili mazi

﴿ 54 ﴾ ﴿ 55 ﴾ ﴿ 56 ﴾

قَلِيلُونَ لا	وَ	إِنَّهُمْ	لَنَا	لَغَآئِظُونَ لا	وَ	إِنَّا	لَجَمِيعٌ	حَاذِرُونَ ط
azınlık sıfat		Şüphesiz bunlar tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	bize car-mecrur	kızanlardır tekid lamı, (إِنَّ)'nin haberi		Doğrusu biz tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	hepimiz tekid lamı, (إِنَّ)'nin haberi	sakınıyoruz (إِنَّ)'nin ikinci haberi
	atıf h.				atıf h.			

53-56. Akabinde Firavun şehirlere, "Doğrusu bunlar azınlık gruplardır; şüphesiz onlar bize kızanlardır, doğrusu biz hepimiz sakınıyoruz (bu konuda tedbirliyiz)" (diyerek gidenleri geri döndürmek üzere) toplayıcılar gönderdi.

﴿ 57 ﴾

كَرِيمٍ لا	مَقَامٍ	وَ	كُنُوزٍ	وَ	عُيُونٍ لا	وَ	مِنْ جَنَّاتٍ	فَأَخْرَجْنَاهُمْ
şerefli sıfat	makamlardan matuf, mevsuf	ve atıf h.	hazinelerden matuf, mecrur	, atıf h.	pınar başlarından matuf		bahçelerden harfi cer, mecrur isim	onları çıkardık başlama h., fiili mazi, fail, mef'ul
					atıf h.			

﴿ 58 ﴾ ﴿ 59 ﴾ ﴿ 60 ﴾

مُشْرِقِينَ	فَأَتْبَعُوهُمْ	إِسْرَآئِيلَ ج	بَنِيٓ	أَوْرَثْنَاهَا	وَ	كَذَٰلِكَ ط	
güneş üzerlerine doğarken hal	onların peşine düştüler atıf h., fiili mazi, fail, mef'ul	İsrailoğullarını muzafun ileyh	oralara mirasçı kıldık ikinci mef'ul, muzaf		fiili mazi, fail, mef'ul	atıf h.	İşte böyle (الْأَمْرُ) (durum) takdir edilen mahzuf mübtedanın haberi	

57-58-59. Bunun üzerine biz onları (Firavun ve ileri gelenlerini) bahçelerden, pınar başlarından, hazinelerden ve şerefli makamlardan çıkardık. (Durum) İşte böyle.. Oralara İsrailoğullarını mirasçı kıldık. **60**. (Firavun ve askerleri) güneş üzerlerine doğarken onların peşine düştüler.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 368 ≻

(26 / ŞUARA, 40 – 41 – 42 - 43):

(لَعَلَّ): ta ki, için, diye, umulur ki, belki (اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftiâl bâbı) uydu, tabi oldu, arkasından yürüdü

(اَلسَّاحِرُ ج سَحَرَةٌ): (ism-i fâil) sihirbaz/ alim (اَلْغَالِبُ ج غَالِبُونَ): (ism-i fâil) galip gelen, yenen, üstün gelen

(جَاءَ يَجِيءُ جَيْئًا): (mehmuz'el lam, ecvef fiil) geldi (اَلْاَجْرُ ج اُجُورٌ): ecir, ücret, mükafat

(اَلْمُقَرَّبُ ج مُقَرَّبُونَ): (ism-i mef'ûl) yaklaştırılmış, yakınlık kazanmış (اَلْمُلْقِي ج مُلْقُونَ): (ism-i fâil) atan, çıkaran, bırakan

(نَعَمْ): (cevap harfi) evet (أَلْقَى يُلْقِي إِلْقَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı) attı, bıraktı/ hitap etti/ öne sürdü/ sağlamlaştırdı

(26 / ŞUARA, 44 – 45 – 46 - 47 – 48):

(أَلْقَى يُلْقِي إِلْقَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı) attı, bıraktı/ hitap etti/ kulak verdi/ öne sürdü/ sağlamlaştırdı (اَلْحِبْلُ ج حِبَالٌ): ip

(اَلْعَصَا ج عَصِيٌّ): değnek, sopa, asa (اَلْعِزَّةُ): izzet, şeref, onur, kudret (لَقِفَ يَلْقَفُ لَقْفًا): kapıverdi, yuttu

(اَلْغَالِبُ ج غَالِبُونَ): (ism-i fâil) galip gelen, üstün gelen, yenen (اَفَكَ يَأْفِكُ اِفْكًا): (mehmuze'l-fa) iftira etti, yalan söyledi

(اَلسَّاحِرُ ج سَحَرَةٌ): sihirbaz/ alim (اَلسَّاجِدُ ج سَاجِدُونَ): (ism-i fâil) secde eden (آمَنَ يُؤْمِنُ اِيمَانًا): (if'al b.) iman etti, emin kıldı

(26 / ŞUARA, 49 – 50 – 51 – 52):

(آمَنَ يُؤْمِنُ اِيمَانًا): (if'al bâbı)inandı, iman etti, emin kıldı (اَذِنَ يَأْذَنُ اِذْنًا): (mehmuze'l fa) izin verdi

(قَبْلُ): (zarf) önce (اَلْكَبِيرُ ج كِبَارٌ): büyük, başkan, lider, reis (عَلَّمَ يُعَلِّمُ تَعْلِيمًا): (tef'il bâbı) öğretti

(اَلسِّحْرُ ج سُحُورٌ): sihir, büyü (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (اَلرِّجْلُ ج اَرْجُلٌ): ayak, bacak

(قَطَّعَ يُقَطِّعُ تَقْطِيعًا): (tef'il bâbı)iyice kesti,parçaladı, çokça kesti/ yardı, yırttı/ dağıttı (اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el

(اَلْخِلَافُ): çapraz, ihtilaf, muhalefet/ arka, sonra (صَلَّبَ يُصَلِّبُ تَصْلِيبًا): (tef'il bâbı) astı, idam etti

(اَجْمَعُونَ – اَجْمَعِينَ): (te'kid için getirilir) hepsi, hep beraber, bütünü (اَلضَّيْرُ): zarar, ziyan, hasar

(اَلْمُنْقَلِبُ ج مُنْقَلِبُون): (ism-i fâil) dönen, dönüveren (اَلْخَطِيئَةُ ج خَطَايَا): kasdi işlenen suç, günah

(طَمِعَ يَطْمَعُ طَمَعًا): ümit etti, tama etti, düşkünlük gösterdi (غَفَرَ يَغْفِرُ غُفْرَانًا لِ): mağfiret etti, bağışladı

(اَلْاَوَّلُ ج اَوَّلُونَ): ilk, birinci, önceki (اَلْمُتَّبَعُ ج مُتَّبَعُونَ): (ism-i mef'ûl) takip edilen, uyulan

(أَوْحَى يُوحِي اِيحَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı) vahyetti, ilham etti, sır verdi, fısıldadı, bildirdi

(أَسْرَى يُسْرِي إِسْرَاءً بِ): (nâkıs fiil, if'al bâbı) geceleyin yürüttü, geceleyin götürdü (اَلْعَبْدُ ج عِبَادٌ): kul, köle

(26 / ŞUARA, 53 – 54 – 55 – 56):

(أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالاً): (if'al bâbı) gönderdi (اَلْمَدِينَةُ ج مَدَائِنُ): şehir (اَلْحَاشِرُ ج حَاشِرُونَ): (ism-i fâil) toplayan

(اَلشِّرْذِمَةُ): küçük gurup, küçük topluluk (اَلْقَلِيلُ ج قَلِيلُونَ): az, azınlık (اَلْغَائِظُ ج غَائِظُونَ): (ism-i fâil) çok kızdıran

(اَلْجَمِيعُ): topluluk (اَلْحَاذِرُ ج حَاذِرُونَ): (ism-i fâil) sakınan, korkudan dolayı korunan, çekinen

(26 / ŞUARA, 57 – 58 – 59 - 60):

(أَخْرَجَ يُخْرِجُ إِخْرَاجًا): (if'al bâbı) çıkardı (اَلْعَيْنُ ج عُيُونٌ): pınar, çeşme/ göz (اَلْكَنْزُ ج كُنُوزٌ): hazine

(اَلْمَقَامُ): (ism-i mekân) ikamet yeri, kalınacak yer, vatan (اَلْكَرِيمُ ج كِرَامٌ): şerefli, güzel, sevimli, cömert, sevgi gösteren

(أَوْرَثَ يُورِثُ اِيرَاثًا): (if'al bâbı) sahip çıkardı, varis yaptı/ miras bıraktı/ eline verdi

(أَتْبَعَ يُتْبِعُ إِتْبَاعًا): (if'al bâbı) peşine taktı, tabi kıldı/ tabi oldu, yetişti

(اَلْمُشْرِقُ ج مُشْرِقُونَ): (ism-i fâil) güneş doğduğunda bulunan, doğuya yönelen

≺ CÜZ: 19, KUR'ÂN SAYFASI: 369 (ŞUARA : 61 – 83) ≻

﴿ 61 ﴾ فَلَمَّا تَرَآءَ الْجَمْعَانِ قَالَ أَصْحَابُ مُوسَى إِنَّا لَمُدْرَكُونَ ج

erişildik (yakalandık)	Gerçekten	Musa'nın	ashabı	dedi	İki topluluk	gördüğü zaman	
tekid lamı, (إِنَّ)'nin haberi	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	muzafun ileyh	fail, muzaf	cevâbü'ş-şart; fiili mazi	fail	fiilu'ş-şart; fiili mazi	başlama h., şart ve zaman zarfı

61. İki topluluk birbirini gördüğü zaman, Musa'nın ashabı: "Gerçekten yakalandık (bize ulaşıldı)" dedi.

﴿ 62 ﴾ قَالَ كَلَّا ج إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ

dedi	Hayır	kesinlikle	benimle beraberdir	Rabbim	bana yol gösterecektir
fiili mazi	nefiy ve kınama h.	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin haber mukaddemi	(إِنَّ)'nin muahhar ismi	(إِنَّ)'nin 2. haberi, gelecek zaman fiili; (mef'ul

62. (Musa:) "Hayır; Rabbim kesinlikle benimle beraberdir, bana yol gösterecektir" dedi.

فَأَوْحَيْنَآ إِلَى مُوسَىٰٓ أَنِ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَحْرَ ط فَانْفَلَقَ

vahyettik	Musa'ya	diye	vur	değneğinle	denize	(ikiye) yarıldı
başlama h., fiili mazi fail	h. cer, mecrur isim	tefsir h.	emir fiili	car mecrur	mef'ul	atıf h., fiili mazi

﴿ 63 ﴾ فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالطَّوْدِ الْعَظِيمِ ج

oldu	her	parça	bir dağ gibi	yüce
atıf h. fiili mazi, nâsih	(كَانَ)'nin ismi, muzaf	muzafun ileyh	(كَانَ)'nin haberi	(الطَّوْدِ)'nin sıfatı

63. Bunun üzerine Musa'ya: "Değneğinle denize vur" diye vahyettik. Hemen (deniz ikiye) yarıldı, akabinde her parça yüce bir dağ gibi oldu.

وَ أَزْلَفْنَا ثَمَّ الْآخَرِينَ ج ﴿ 64 ﴾ وَ أَنْجَيْنَا مُوسَى وَ مَنْ مَعَهُ

yaklaştırdık	oraya	diğerlerini		kurtardık	Musa'yı	ve	kişileri	beraberindeki
fiili mazi, fail	mekan zarfı	mef'ul		fiili mazi, fail	mef'ul	atıf h.	matuf, ismi mevsul	sıla; şibhi cüm.
atıf h.				atıf h.				

ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخَرِينَ ط ﴿ 66 ﴾ إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَآيَةً ط ﴿ 65 ﴾ أَجْمَعِينَ ج

sonra	suda boğduk	diğerlerini	Doğrusu	Bunda vardır	bir ibret	hepsini
atıf h.	fiili mazi, fail	mef'ul	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin haberi, şibhi cümle	tekit lamı, (إِنَّ)'nin ismi	tekid

وَ مَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿ 67 ﴾ وَ إِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ

ki	olmadı	çoğunluğu	mü'minler		Doğrusu	Rabbin	
ara cümle harfi (hal vavı da denmiştir)	nefiy h., fiili mazi, nâsih	(كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	başlama h.	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	tekid lamı, fasıl zamiri

hal; ..(كَانَ) fiil cümlesi

﴿ 68 ﴾ وَ اتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ إِبْرَاهِيمَ م

	oku	Onlara	haberini	İbrahim'in	
başlama h.	emir fiili (illet harfinin düşmesiyle meczum)	car-mecrur	mef'ul, muzaf	muzafun ileyh (gayri munsarif)	

الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ع

güçlü olandır	merhamet edendir
(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ikinci haberi

64. İşte oraya, diğerlerini yaklaştırdık. **65**. Musa'yı ve beraberindeki kişilerin hepsini kurtardık. **66**. Sonra diğerlerini suda boğduk. **67**. Doğrusu bunda bir ibret vardır, ki çoğunluğu müminler olmadı. **68**. Doğrusu Rabbin, güçlü olandır, merhamet edendir. **69**. Onlara İbrahim'in haberini oku (anlat).

﴿ 70 ﴾ إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَ قَوْمِهِ مَا تَعْبُدُونَ

Bir zamanlar	demişti	babasına	ve	toplumuna	Neye	tapıyorsunuz
(نَبَأَ)'den bedel, geçmiş zaman zarfı	fiili mazi	car-mecrur	atıf h.	matuf	mukaddem mef'ul, soru harfi	fiili muzari+fâil

70. Bir zamanlar (İbrahim), babasına ve toplumuna: "Neye tapıyorsunuz?" demişti.

﴿ 71 ﴾	عَاكِفِينَ	لَهَا	فَنَظَلُّ	أَصْنَامًا	نَعْبُدُ	قَالُوا
	Ibadet etmeye (نَظَلُّ):'nin haberi	onlara car-mecrur	devam ediyoruz atıf h, fiili muzari nâsih, (نَظَلُّ)'nin ismi (نَحْنُ) gizli zamiri	Putlara mef'ul	tapıyoruz fiili muzari	demişlerdi fiili mazi, fail

71. "Putlara tapıyoruz, onlara ibadet etmeye devam ediyoruz" demişlerdi.

يَضُرُّونَ	أَوْ	يَنْفَعُونَكُمْ	أَوْ ﴿ 72 ﴾	تَدْعُونَ لا	إِذْ	يَسْمَعُونَكُمْ	هَلْ	قَالَ
zarar verirler fiili muzari+fâil	ve atıf h.	size fayda verirler fiili muzari+fâil, mef'ul	veya atıf h.	Dua ettiğiniz fiili muzari+fâil	zaman geçmiş zaman zarfı	sizi duyarlar fiili muzari+fâil, mef'ul,	mı soru h.	dedi fiili mazi

﴿ 74 ﴾	يَفْعَلُونَ	كَذٰلِكَ	آبَاءَنَا	وَجَدْنَا	بَلْ	قَالُوا	﴿ 73 ﴾
	yaparlarken (وَجَدْنَا)'nın ikinci mef'ulü	böyle car-mecrur	babalarımızı mef'ul	bulduk fiili mazi, fail	Hayır idrab h.	dediler fiili mazi, fail	

72 - 73. (İbrahim:) "Dua ettiğiniz zaman sizi duyarlar mı veya size fayda ya da zarar verirler mi?" dedi. **74**. "Hayır, babalarımızı böyle yaparlarken bulduk" dediler.

﴿ 76 ﴾	الْأَقْدَمُونَ لا	آبَاؤُكُمُ	وَ	أَنْتُمْ	﴿ 75 ﴾	تَعْبُدُونَ لا	كُنْتُمْ	مَا	فَرَأَيْتُمْ	أَ	قَالَ
	daha önceki sıfat	atalarınızın matuf	ve atıf h	sizin tekid		ibadet etmekte (كَانَ)'nin haberi	olduğunuz sıla; nâsih, (كَانَ)'nin ismi	şeyleri mef'ul, ismi mevsul	o halde gördünüz mü atıf h., fiili mazi, fail	soru h.	dedi fiili mazi

فَهُوَ	خَلَقَنِي	الَّذِي	﴿ 77 ﴾	الْعَالَمِينَ لا	رَبَّ	إِلاَّ	لِي	عَدُوٌّ	فَإِنَّهُمْ
sonra da atıf h., (mübteda	Beni yaratan sıla; mazi fiil cüm., mef'ul	(رَبَّ)'nin sıfatı, ismi mevsul		alemlerin muzafun ileyh	Rabbi müstesna, muzaf	hariç istisna h.	benim (عَدُوٌّ)'ün sıfatı	düşmanımdır (إِنَّ)'nin haberi	Doğrusu onlar başlama h., tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi

﴿ 79 ﴾	يَسْقِينِ لا	وَ	يُطْعِمُنِي	هُوَ	الَّذِي	وَ	﴿ 78 ﴾	يَهْدِينِ لا
	beni içirendir fiili muzari, mef'ul	atıf h.	beni yedirendir haber; fiili muzari, mef'ul	sıla; mübteda	ki O önceki (الَّذِي)'ye matuf, ismi mevsul	atıf h		beni doğru yola eriştiren fiili muzari, mef'ul

75- - 76 – 77 - 78. (İbrahim:) "O halde sizin ve önceki atalarınızın ibadet etmekte olduğu şeyleri gördünüz mü? Doğrusu beni yaratan, sonra bana doğru yolu gösteren alemlerin Rabbi hariç onlar benim düşmanımdır." dedi. **79**. (İbrahim devamla şöyle dedi:) O ki beni yedirendir, beni içirendir.

﴿ 81 ﴾	يُحْيِينِ لا	ثُمَّ	يُمِيتُنِي	الَّذِي	وَ	﴿ 80 ﴾	يَشْفِينِ ص	فَهُوَ	إِذَا مَرِضْتُ	وَ
	beni yine diriltir fiili muzari, mef'ul	sonra atıf h.	beni öldürür sıla; fiili muzari mef'ul	O ki matuf, ismi mevsul	atıf h.		bana şifa verir haber; fiil cüm.; fiili muzari, mef'ul	ardından O rabıta, mübteda	Hasta olduğum zaman şart ve zaman zarfı, fiilu'ş-şart; fiili mazi, fail	atıf h.
							cevâbü'ş-şart; isim cümlesi			

80. Hasta olduğum zaman ardından O, bana şifa verir. **81**. O ki beni öldürür, sonra beni yine diriltir.

﴿ 82 ﴾	الدِّينِ ط	يَوْمَ	خَطِيئَتِي	لِي	أَنْ يَغْفِرَ	أَطْمَعُ	الَّذِي	وَ
	Ahiret muzafun ileyh	gününde zaman zarfı muzaf	suçlarımı mef'ul	beni car-mecrur	bağışlamasını masdar ve nasb h.,	umduğumdur sıla; muzari fiil cüm	Ki O matuf, ismi mevsul	atıf h.

﴿ 83 ﴾	بِالصَّالِحِينَ لا	أَلْحِقْنِي	وَ	حُكْمًا	لِي	هَبْ	رَبِّ
	Iyilerle car-mecrur	beni haşret emir fiili, mef'ul	ve atıf h.	hikmet mef'ul	Bana car-mecrur	bağışla emir fiili	Rabbim nida harfi mahzuf münada, muzaf

82. Ki, O ahiret gününde beni, suçlarımı bağışlamasını umduğumdur. Rabbim! Bana hikmet ver ve beni iyiler arasına kat. **83**. Rabbim! Bana hikmet bağışla ve beni iyilerle haşret.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 369 ≻

(26 / ŞUARA, 61 – 62 – 63 – 64 – 65 - 66):

(تَرَاءَى يَتَرَاءَى): (tefâul bâbı) karşılaştı, görüştü, gözüktü (اَلْجَمْعَ): bir gurup halk, cemaat/ toplamak

(اَصْحَابُ مُوسَى): Musa'nın adamları (اَلْمُدْرَكُونَ ج مُدْرَكُ): (ism-i mef'ûl) erişilen, yetişilen

(كَلاَّ): hayır, asla, sizin sandığınız gibi değil, (daha önce sözü geçmiş olan birşeyi kesinlikle red için söylenir)

(هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nâkıs fiil)tarif etti, yol gösterdi, sevketti,irşad etti,hidayet verdi

(أَوْحَى يُوحِي إِيحَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı) vahyetti, işaret etti, sır verdi, fısıldadı, ilham etti, gizlice öğütledi

(ضَرَبَ يَضْرِبُ ضَرْبًا): vurdu, dövdü, uçurdu/ misal verdi/ kaldırdı (اَلْعَاصَا ج عَصِيٌّ): değnek, sopa

(اَلْبَحْرُ ج اَبْحُرٌ): deniz (اِنْفَلَقَ يَنْفَلِقُ اِنْفِلاَقًا): (infiâl bâbı) ikiye ayrıldı, yarıldı, infilak etti

(اَلْفِرْقُ): fırka, bölük, kısım, parça (اَلطَّوْدُ ج اَطْوَادٌ): yüksek, dağ (اَلْعَظِيمُ ج عَظَائِمُ): büyük, yüce

(أَزْلَفَ يُزلِفُ إِزْلاَفًا): (if'al bâbı) yaklaştırdı, yakınlaştırdı (اَلْآخَرُ ج آخَرُونَ): diğeri, öteki

(أَنْجَى يُنْجِي إِنْجَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı) kurtardı (أَغْرَقَ يُغْرِقُ إِغْرَاقًا): (if'al bâbı) boğdu, batırdı

(اَجْمَعُونَ – اَجْمَعِينَ): (te'kid için getirilir) hep beraber, hepsi, bütünü

(26 / ŞUARA, 67 – 68 – 69 – 70 - 71 – 72):

[(اَلْاَكْثَرُ كَثُرَ يَكْثُرُ]: (ism-i tafdîl) eksiriyet, daha çok (تَلاَ يَتْلُو تِلاَوَةً): (nâkıs fiil) kıraat etti, okudu

(اَلْعَزِيزُ ج اَعِزَّةٌ): (Esma-i ilahiyeden) aziz, üstün, kuvvetli, zor, güç, meşakkatli, şerefli, değerli, yüce

[(اَلرَّحِيمُ رَحِمَ يَرْحَمُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) (Esma-i ilahiyeden) çok merhamet eden, çok acıyan

(اَلنَّبَأُ ج اَنْبَاءُ): haber, vakıa, hadise (اَلْاَبُ ج آبَاءُ): baba (عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti

(اَلصَّنَمُ ج اَصْنَامٌ): put (ظَلَّ يَظَلُّ ظَلاًّ): (muzaaf fiil) oldu (devam ifade eder)

(اَلْعَاكِفُ ج عَاكِفُونَ): (ism-i fâil) ibadetten ayrılmayan, devamlı ibadet eden (سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا): duydu, işitti

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nâkıs fiil) çağırdı/ dua etti/ ibadet etti/ teşvik etti/ isimlendirdi

(26 / ŞUARA, 73 – 74 – 75 – 76 – 77 - 78):

(نَفَعَ يَنْفَعُ نَفْعًا): fayda verdi, faydası oldu (ضَرَّ يَضُرُّ ضَرًّا): (muzaaf fiil) zarar verdi, ziyana soktu

(بَلْ): bilakis, halbuki, evet (وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal fiil) buldu/ bildi (اَلْاَبُ ج آبَاءُ): baba (اَلْعَدُوُّ ج اَعْدَاءُ): düşman

(فَعَلَ يَفْعَلُ فَعْلاً): yaptı (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nâkıs - mehmuz) gördü/ bildi/ zannetti/ tanıdı

(خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı, eşsiz ve yoktan varetti, şekil verdi (عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti

(هَدَى يَهْدِى هَدْيًا): (nâkıs fiil) hidayet verdi, irşad etti, sevketti, doğru yola soktu (اَلْاَقْدَمُ ج اَقْدَمُونَ): daha önceki

(26 / ŞUARA, 79 – 80 – 81 – 82 – 83):

(أَطْعَمَ يُطْعِمُ إِطْعَامًا): (if'al bâbı) yedirdi, doyurdu, rızıklandırdı (شَفَى يَشْفِي شِفَاءً): (nâkıs f.) şifa verdi, iyileştirdi/ kurtardı

(سَقَى يَسْقِي سَقْيًا): (nâkıs fiil) suladı, içirdi (مَرِضَ يَمْرَضُ مَرْضًا): hastalandı(أَمَاتَ يُمِيتُ إِمَاتَةً): (ecvef fiil, if'al bâbı) öldürdü

(طَمِعَ يَطْمَعُ طَمَعًا): ümit etti, tama etti, düşkünlük gösterdi (أَحْيَى يُحْيِي إِحْيَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı) hayat verdi, diriltti

(اَلْخَطِيئَةُ ج خَطِيئَاتٌ): kasdi işlenen, suç, günah (غَفَرَ يَغْفِرُ غُفْرَانًا): mağfiret etti, bağışladı

(وَهَبَ يَهَبُ وَهْبًا): (misal fiil) hibe etti, bağışladı (أَلْحَقَ يُلْحِقُ إِلْحَاقًا): (if'al bâbı) kattı/ denk tuttu

≺ CÜZ: 19, KUR'ÂN SAYFASI: 370 (ŞUARA : 84 – 111) ≻

وَ	اجْعَلْ	لِي	لِسَانَ	صِدْقٍ	فِي الْآخِرِينَ ﴿84﴾	
	sağla	bana	dili	doğruluk	Sonrakiler arasında	
atıf h.	emir fiili	car-mecrur	mef'ul, muzaf	muzafun ileyh	h. cer, mecrur isim	

وَ	اجْعَلْنِي	مِنْ وَرَثَةِ	جَنَّةِ	النَّعِيمِ ﴿85﴾	
	Beni kıl	varislerinden	cennetinin	Naîm	
atıf h.	emir fiili (dua için), mef'ul	harfi cer, mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh, bir sonraki isim için muzaf	muzafun ileyh	

وَ	اغْفِرْ	لِأَبِي	إِنَّهُ	كَانَ	مِنَ الضَّالِّينَ ﴿86﴾	
	bağışla	Babamı	Doğrusu o	idi	sapıklardan	
atıf h.	emir fiili	h. cer, mecrur isim	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	(كَانَ)'nin haberi, şibhi c.	

(إِنَّ)'nin haberi; ..(كَانَ) fiil cümlesi

وَ	لَا تُخْزِنِي	يَوْمَ	يُبْعَثُونَ ﴿87﴾	يَوْمَ	لَا يَنْفَعُ	مَالٌ	وَ
	beni rezil etme	gün	diriltilecekleri	gün	fayda vermeyeceği	malın	ve
atıf h.	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., f. muzari, mef'ul	zaman zarfı, muzaf	muzafun ileyh; fiil cümlesi	önceki (يَوْمَ)'den bedel, muzaf	muzafun ileyh; nefy-i istikbal fiil	fail	atıf h.

لَا	بَنُونَ ﴿88﴾	إِلَّا	مَنْ	أَتَى	اللَّهَ	بِقَلْبٍ	سَلِيمٍ ﴿89﴾
	oğulların	hariç	kimse	gelen	Allah'a	bir kalble	temiz
zaid nefiy harfi (tekid için)	(مَالٌ) üzerine matuf	istisna h.	müstesna, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm.	mef'ul	car-mecrur, mevsuf	sıfat

84- 89. Sonrakiler arasında bana doğruluk dili sağla (beni güzel ve iyi bir şekilde anmalarını sağla). Beni Naîm cennetinin varislerinden kıl. Babamı bağışla, doğrusu o sapıklardandır. (İnsanların) diriltilecekleri gün, Allah'a temiz bir kalble gelen kimse hariç (ne) malın ve (ne de) oğulların fayda vermeyeceği gün, beni rezil etme" dedi.

وَ	أُزْلِفَتِ	الْجَنَّةُ	لِلْمُتَّقِينَ ﴿90﴾	وَ	بُرِّزَتِ	الْجَحِيمُ	لِلْغَاوِينَ ﴿91﴾
	yaklaştırılmıştır	cennet	takva sahiplerine		ortaya çıkarılmıştır	Cehennem	azgınlar için
atıf h.	meçhul fiili mazi	nâibi fail	car-mecrur	atıf h.	meçhul fiili mazi	nâibi fail	car-mecrur

90- 91. (O gün) cennet takva sahiplerine yaklaştırılmıştır. Cehennem de azgınlar için ortaya çıkarılmıştır.

وَ	قِيلَ	لَهُمْ	أَيْنَ	مَا	كُنْتُمْ	تَعْبُدُونَ ﴿92﴾
	denilir	onlara	nerededir	şeyler	olduğunuz	tapmakta
atıf h.	meçhul fiili mazi	car-mecrur	haber mukaddem, soru harfi	mübteda muahhar, ismi mevsul	sıla; nâsih mazi fiil cüm., (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi, fiil c.

nâibi fail; isim cümlesi

مِن دُونِ	اللَّهِ	هَلْ	يَنْصُرُونَكُمْ	أَوْ	يَنْتَصِرُونَ ﴿93﴾
bırakıp	Allah'ı	mı	size yardım ediyorlar	veya	kendilerine yardımları dokunuyor mu
harfi cer, mecrur isim muzaf, hal	muzafun ileyh	soru h.	fiili muzari+fâil mef'ul	atıf h.	fiili muzari+fâil

92-93. (Kıyamet günü) Onlara: "Allah'ı bırakıp taptıklarınız nerede? Size yardım ediyorlar mı veya kendilerine yardımları dokunuyor mu (kendileri korunabiliyor mu)?" denilir.

فَكُبْكِبُوا	فِيهَا	هُمْ	وَ	الْغَاوُونَ ﴿94﴾	وَ	جُنُودُ	إِبْلِيسَ	أَجْمَعُونَ ﴿95﴾
yüzü koyun atılırlar	oraya	onlar	,	azgınlar		orduları	İblis'in	hepsi
başlama h., meçhul fiili mazi, nâibi fail	car-mecrur	tekid	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf, muzaf	muzafun ileyh	tekid

94-95. Onlar, azgınlar ve İblis'in orduları, hepsi, yüzükoyun oraya atılırlar.

قَالُوا	وَ	هُمْ	فِيهَا	يَخْتَصِمُونَ ﴿96﴾	تَاللَّهِ	إِنْ	كُنَّا	لَفِي ضَلَالٍ
derler		onlar	orada	çekişerek	Vallahi	doğrusu	biz idik	bir sapıklıkta
fiili mazi, fail	hal vavı	mübteda	car-mecrur,	(هُمْ) mübtedasının haberi	kasem h., mecrur isim	(إِنْ)'nin tahfifi (fiilin önünde geldiği için hafifletilmiş hali, (إِنْ)'nin ismi mahzuf şan zamiri	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	tekid lamı+(كَانَ)'nin haberi

(قَالُوا)'daki cemi vavından hal; isim cümlesi

(إِنْ)'nin haberi; ..(كُنَّا) fiil cümlesi

﴿99﴾	الْمُجْرِمُونَ	إِلَّا	أَضَلَّنَا	مَا	وَ	﴿98﴾	الْعَالَمِينَ	بِرَبِّ	نُسَوِّيكُمْ	إِذْ	﴿97﴾	مُبِينٍ
	suçlulardan	başkası	bizi saptırmadı				alemlerin	Rabbiyle	sizi eşit tutuyorduk	Bir zamanlar		apaçık
	fail	istisna h.	nefiy h., fiili mazi, mef'ul	atıf h			muzafun ileyh	car-mecrur	fiili muzari, mef'ul	geçmiş zaman zarfı		sıfat

﴿101﴾	حَمِيمٍ	صَدِيقٍ	لَا	وَ	﴿100﴾	مِنْ شَافِعِينَ	لَنَا	فَمَا
	yakın	bir dostumuz	yoktur	ve		şefaatçilerimiz	bizim	artık yoktur
	sıfat	(شَافِعِينَ) üzerine matuf, mevsuf	zaid h. (tekid için)	atıf h.		zaid harfi cer, mübteda muahhar	haber, mukaddem	atıf h., nefiy h.

﴿102﴾	مِنَ الْمُؤْمِنِينَ	فَنَكُونَ	كَرَّةً	لَنَا	أَنَّ	فَلَوْ
	inananlardan	böylece olsak	bir kere daha	bizim	olsa	keşke
	(كَانَ)'nin haberi, şibhi cümle	fâ-i sebebiye (nasbeder), fiili muzari, nasih, ismi (نَحْنُ) gizli zamiri	(أَنَّ)'nin muahhar ismi	(أَنَّ)'nin mukaddem haberi	tekid ve nasb h.	başlama h., şart h.

96-97-98. Orada (taptıkları putlarıyla) çekişerek: "Vallahi biz apaçık bir sapıklıkta idik; çünkü biz sizi alemlerin Rabbine eşit tutmuştuk.." derler. **99-102**. (Cehenneme girenler devamla şöyle dedi:) Bizi suçlu günahkarlardan başkası saptırmadı; artık bizim şefaatçilerimiz, yakın bir dostumuz yok; keşke bir kere daha (dünyaya geri dönsek de) böylece inananlardan olsak derler.

﴿103﴾	مُؤْمِنِينَ	أَكْثَرُهُمْ	مَا كَانَ	وَ	لَآيَةً ط	فِي ذٰلِكَ	إِنَّ
	mü'minler	çoğunluğu	olmadı		bir ibret	Bunda vardır	Doğrusu
	(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ismi, merfu	nefiy h., nâsih fiili mazi	hal vavı	tekit h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin mukaddem haberi	tekid ve nasb h.

hal; ..(كَانَ) fiil cümlesi

103. Bunda doğrusu bir ibret vardır (fakat) çoğunluğu mü'minler olmadı.

﴿105﴾	الْمُرْسَلِينَ ج	نُوحٍ	قَوْمُ	كَذَّبَتْ	﴿104﴾	الرَّحِيمُ ع	الْعَزِيزُ	لَهُوَ	رَبَّكَ	إِنَّ	وَ
	peygamberleri	Nuh'un	kavmi	yalanladı		Rahim'dir	Aziz'dir		Rabbin	Gerçek şu ki	
	mef'ul	muzafun ileyh	fail, muzaf	fiili mazi		(إِنَّ)'nin ikinci haberi	(إِنَّ)'nin haberi	tekid lamı, fasıl zamiri	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	başlama h.

104. Gerçek şu ki Rabbin Aziz'dir (güçlüdür), Rahim'dir (merhametlidir).**105.** Nuh'un kavmi peygamberleri yalanladı.

﴿106﴾	أَلَا تَتَّقُونَ ج	نُوحٌ	أَخُوهُمْ	لَهُمْ	قَالَ	إِذْ
	sakınmaz mısınız	Nuh	kardeşleri	onlara	dedi	bir zamanlar
	fiili muzari+fâil arz edatı		(أَخُو)' nun bedeli, merfu	fail	car-mecrur	fiili mazi	geçmiş zaman zarfı

رَسُولٌ	أَمِينٌ	لَكُمْ	إِنِّي
bir elçiyim	güvenilir	size (gönderilmiş)	Doğrusu ben
(إِنَّ)'nin haberi, mevsuf	sıfat	car-mecrur	tekid ve nasb h., (إِنَّ):'nin ismi

﴿108﴾	أَطِيعُونِ ج	وَ	اللَّهَ	فَاتَّقُوا	﴿107﴾	عَلَيْهِ	مِنْ أَجْرٍ ج	وَ	مَا أَسْأَلُكُمْ
	bana itaat edin	ve	Allah'tan	O halde sakının		buna karşı	bir ücret		istemiyorum
	emir fiili, fail	atıf h.	mef'ul	rabıta, emir fiili, fail		car-mecrur	zaid harfi cer, ikinci mef'ul, mecrur		nefy-i hal; nefiy h., fiili muzari, mef'ul

إِنْ	أَجْرِيَ	إِلاَّ	عَلَى رَبِّ	الْعَالَمِينَ ج	﴿ 109 ﴾	فَاتَّقُوا	اللَّهَ	وَ	أَطِيعُونِ ط	﴿ 110 ﴾
değildir	benim ücretim	başkasına	Rabbinden	Alemlerin		Artık sakının	Allah'tan	ve	bana itaat edin	
nefiy h.	mübteda	istisna h.	haber, şibhi cümle, muzaf	muzafun ileyh		rabıta, emir fiili, fail	mef'ul	atıf h.	emir fiili, fail, mef'ul	

قَالُوا	أَ	نُؤْمِنُ	لَكَ	وَ	اتَّبَعَكَ	الْأَرْذَلُونَ ط	﴿ 111 ﴾		
dediler	mı	inanalım	sana	halde	sana uyduğu	en rezil kimseler			
fiili mazi, fail	soru h.	fiili muzari	car-mecrur	hal vavı	fiili mazi, mef'ul	fail			
hal; fiil cümlesi									

106-110. Bir zamanlar kardeşleri Nuh, onlara: "Allah'tan sakınmıyor musunuz? Doğrusu ben size (gönderilmiş) güvenilir bir elçiyim. O halde Allah'tan sakının ve bana itaat edin. Sizden buna karşı bir ücret istemiyorum. Benim ücretim alemlerin Rabbinden başkasına ait değildir (ancak alemlerin Rabbine aittir). Artık Allah'tan sakının ve bana itaat edin" dedi. **111.** "Sana en rezil kimseler uyduğu halde sana mı inanalım?" dediler.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 370 ≻

(26 / ŞUARA, 84 – 85 – 86 – 87 – 88 – 89 – 90 – 91 – 92 – 93 – 94):

(اَللِّسَانُ ج اَلْسِنَةٌ): dil/ iyi olarak işitilme, iyi olarak zikredilme (اَلصِّدْقُ): doğruluk, doğru sözlülük/ doğru, güzel, iyi

(اَلْآخِرُ ج آخِرُونَ): sonraki, sonuncu (اَلْوَارِثُ ج وَرَثَةٌ): (ism-i fâil) sahip, malik olan (اَلنَّعِيمُ): çok nimet, rahat yaşayış, bolluk

(اَلْأَبُ ج آبَاءُ): baba (غَفَرَ يَغْفِرُ غُفْرَانًا): mağfiret etti, bağışladı (اَلضَّالُّ ج ضَالُّونَ): (ism-i fâil) sapık, doğruyolu kaybeden

(أَخْزَى يُخْزِي إِخْزَاءً): (if'al bâbı) alçalttı, zelil ve rezil kıldı, utandırdı (بَعَثَ يَبْعَثُ بَعْثًا): diriltti, gönderdi, uyandırdı

(نَفَعَ يَنفَعُ نَفْعًا): fayda verdi, faydası oldu (اَلْمَالُ ج اَمْوَالٌ): mal (اَلْاِبْنُ ج بَنُونَ): erkek çocuk, oğul

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (mehmuz - nâkıs) geldi [(اَلسَّلِيمُ سَلِمَ يَسْلَمُ): (mübâlağalı ism-i fâil) salim, kurtulmuş, selamette olmuş

(أَزْلَفَ يُزْلِفُ إِزْلَافًا): (if'al bâbı) yaklaştırdı, yakınlaştırdı (اَلْمُتَّقِي ج مُتَّقُونَ): (ism-i fâil) sakınan, korunan, takva sahibi

(بَرَّزَ يُبَرِّزُ تَبْرِيزًا): (tef'il bâbı) açığa çıkardı, ortaya çıkardı (اَلْجَحِيمُ): kor halinde kızgın ateş, cehennem

(اَلْغَاوِي ج غَاوُونَ): (ism-i fâil) azgın (اِنْتَصَرَ يَنتَصِرُ اِنْتِصَارًا): (iftiâl bâbı) korundu, kaçındı/ intikam aldı/ hakkını aldı

(كَبْكَبَ يُكَبْكِبُ كَبْكَابًا): (rübai mücerred; dahrece bâbı) yıktı, yere çaldı, yüzü koyun yere düşürdü

(26 / ŞUARA, 95 – 96 – 97 – 98 – 99 – 100 - 101 – 102 – 103 – 104 - 105 - 106 - 107 – 108 – 109 – 110 - 111):

(اَلْجُنْدُ ج جُنُودٌ): ordu, yardımcı, avane (اَجْمَعُونَ – اَجْمَعِينَ): (te'kid için getirilir) hepsi, bütünü, hep beraber

(اِخْتَصَمَ يَخْتَصِمُ اِخْتِصَامًا): (iftiâl bâbı) niza etti, çekişti (cemaat halinde) [(اَلضَّلَالُ ضَلَّ يَضِلُّ): (masdar) dalalet, sapma

[(اَلْمُبِينُ أَبَانَ): (ism-i fâil) açık ve vazıh olan, açıklayan (اَلْمُجْرِمُ ج مُجْرِمُونَ): (ism-i fâil) suç işleyen, günah işleyen

(سَوَّى يُسَوِّي تَسْوِيَةً): (tef'il bâbı) tesviye etti, düzeltti/ eşit kıldı (اَلشَّافِعُ ج شَافِعُونَ): (ism-i fâil) şefaat eden, kayıran

(أَضَلَّ يُضِلُّ إِضْلَالاً): (muzaaf fiil, if'al bâbı) saptırdı, sapmış buldu, sapık olarak gördü

(اَلصَّدِيقُ): sadakatli, hakiki dost (اَلْحَمِيمُ): şefkatli, yakın dost (اَلْمُرْسَلُ ج مُرْسَلُونَ): (ism-i mef'ûl) elçi, gönderilen

(اَلْكَرَّةُ ج كَرَّاتٌ): tekrar, avdet (dünya hayatına birkez daha dönüş)/ hamle, hücum

[(اَلْأَكْثَرُ كَثُرَ يَكْثُرُ): (ism-i tafdîl) ekseriyet, daha çok (كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il bâbı) yalanladı, inanmadı, inkâretti

(اَلْأَخُ ج اِخْوَةٌ): kardeş, erkek kardeş (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nâkıs fiil, iftiâl bâbı) korundu, sakındı

[(اَلْأَمِينُ اَمِنَ يَأْمَنُ): (mübâlağalı ism-i fâil) güvenilir (سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuze'l-ayn) istedi/ sordu/ hesaba çekti

(أَطَاعَ يُطِيعُ إِطَاعَةً): (ecvef fiil, if´al bâbı) itaat etti, emre uyum sağladı (اَلْأَجْرُ ج أُجُورٌ): ecir, ücret, mükafat

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftiâl bâbı) uydu, tabi oldu, arkasından yürüdü (اَلْأَرْذَلُ ج اَرْذَلُونَ): (ism-i tafdîl) en aşağı, en hasis

≺ CÜZ: 19, KUR'ÂN SAYFASI: 371 (ŞUARA : 112 – 136) ≻

قَالَ	وَ	مَا	عِلْمِي	بِمَا	كَانُوا	يَعْمَلُونَ ج	﴿ 112 ﴾	إِنْ	حِسَابُهُمْ
dedi		yoktur	bir bilgim	şeylerle ilgili	oldukları	Onların yapmakta		değildir	hesabları
fiili mazi	atıf h.	mübteda, soru h.	haber	harfi cer, ismi mevsul	sıla; nâsih mazi fiil, (وا): (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi, muzari fiil cümlesi		nefiy h.	mübteda

إِلاَّ	عَلَى رَبِّي	لَوْ	تَشْعُرُونَ ج	﴿ 113 ﴾	وَ	مَآ	أَنَا		
başkasına	Rabbimden	keşke	farkında olsanız		atıf h.	değilim	Ben		
istisna h.	(حِسَابُهُمْ) mübtedası'nın haberi, şibhi cüm.	şart h.	cevabı mahzuf fiilu'ş-şart; fiili muzari +fâil			nefiy h.	mübteda		

بِطَارِدِ	الْمُؤْمِنِينَ ج	﴿ 114 ﴾	إِنْ	أَنَا	إِلاَّ	نَذِيرٌ	مُبِينٌ ط	﴿ 115 ﴾
asla kovacak	inananları		değilim	Ben	başkası	bir uyarıcıdan	apaçık	
zaid harfi cer, haber, muzaf	muzafun ileyh		nefiy h.	mübteda	istisna h.	haber, mevsuf	sıfat	

112-115. (Nuh:) "Onların yapmakta oldukları şeylerle ilgili bir bilgim yoktur; hesabları Rabbimden başkasına (ait) değildir (ancak Rabbime aittir), keşke farkında olsanız! Ben inananları asla kovacak değilim. Ben apaçık bir uyarıcıdan başkası değilim (sadece apaçık bir uyarıcıyım)" dedi.

قَالُوا	لَئِنْ	لَمْ تَنْتَهِ	يَا نُوحُ	لَتَكُونَنَّ	مِنَ الْمَرْجُومِينَ ط	﴿ 116 ﴾
dediler	Eğer	vazgeçmezsen	Ey Nuh	kesinlikle olacaksın	taşlananlardan	
fiili mazi, fail	tekid lamı, şart h.	fiilu'ş-şart; cahd-ı mutlak; nefiy h., illetin düşmesiyle meczum fiili muzari	nida h., münada	yemin cevabı lâmı, cevâbü'ş-şart; tekid nununa birleşmiş fiili muzari, (تَكُونَ)'nin ismi (أَنْتَ) gizli zamiri	(تَكُونَ)'nin haberi, şibhi cümle	

116. "Ey Nuh! Eğer (bu işten) vazgeçmezsen, kesinlikle taşlananlardan olacaksın" dediler.

قَالَ	رَبِّ	إِنَّ	قَوْمِي	كَذَّبُونِ ج	﴿ 117 ﴾	فَافْتَحْ	بَيْنِي	وَ	بَيْنَهُمْ
dedi	Rabbim	Doğrusu	kavmim	Beni yalanladı		Artık aç (hüküm ver)	Benimle		onların arasını
fiili mazi	nida harfi hazfedilmiş münada, muzaf	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi		rabıta, emir fiili, (dua için)	mekan zarf	atıf h.	matuf

فَتْحًا	وَ	نَجِّنِي	وَ	مَنْ	مَعِيَ	مِنَ الْمُؤْمِنِينَ	﴿ 118 ﴾
mef'ulü mutlak	atıf h.	Beni kurtar	ve	kimseleri	beraberimdeki	inananlardan	
		emir fiili (dua için), mef'ul	atıf h.	matuf, ismi mevsul	sıla; şibhi cüm.	harfi cer, mecrur isim	

117-118. Nuh: "Rabbim! Kavmim beni yalanladı. Benimle onların arasını aç (aramızdaki hükmünü ver ve bizi birbirimizden uzaklaştır). Beni ve inananlardan beraberimdeki kimseleri kurtar" dedi.

فَأَنْجَيْنَاهُ	وَ	مَنْ	مَعَهُ	فِي الْفُلْكِ	الْمَشْحُونِ ج	﴿ 119 ﴾
Bunun üzerine onu kurtardık	ve	kişileri	beraberindeki	bir gemi içinde	dolu	
atıf h., fiili mazi, fail, mef'ul	atıf h.	matuf, ismi mevsul	sıla; şibhi cüm.	harfi cer, mecrur isim, mevsuf	sıfat	

119. Bunun üzerine onu ve beraberindeki kişileri, dolu bir gemi içinde (taşımak suretiyle) kurtardık.

ثُمَّ	أَغْرَقْنَا	بَعْدُ	الْبَاقِينَ ط	﴿ 120 ﴾	إِنَّ	فِي ذَٰلِكَ	لَآيَةً ط
Sonra	boğduk	bunun ardından	geride kalanları		Şüphesiz	bunda vardır	bir ibret
atıf h.	fiili mazi, fail	zaman zarfı	mef'ul		tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin mukaddem haberi	tekit lamı:(إِنَّ)'nin muahhar ismi

وَ	مَا كَانَ	أَكْثَرُهُمْ	مُؤْمِنِينَ	﴿ 121 ﴾
,	olmadı	çoğunluğu	inananlar	
itiraz (ara cümle) h. (hal vavı da denmiştir)	nehiy h., nâsih fiili mazi	(كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	

120. Sonra bunun ardından (geride) kalanları (suda) boğduk.**121**. Şüphesiz bunda bir ibret vardır, (ama) çoğunluğu mü'minler olmadı.

وَ إِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿122﴾ كَذَّبَتْ عَادٌ الْمُرْسَلِينَ ﴿123﴾

peygamberleri	Ad (kavmi de)	yalanladı	Rahim'dir	Aziz'dir	Rabbin	Doğrusu			
mef'ul	fail	fiili mazi	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	(إِنَّ)'nin haberi	tekid lamı, fasıl zamiri	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	başlama h.	

122. Doğrusu Rabbin Aziz'dir (güçlüdür), Rahim'dir (merhametlidir). **123.** Ad (kavmi de) peygamberleri yalanladı.

إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ هُودٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿124﴾ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ

Bir zaman	dedi	onlara	Kardeşleri	Hud	sakınmaz mısınız		Şüphesiz ki ben	size (gönderilmiş)	bir elçiyim	
geçmiş zaman zarfı	f. mazi	car-mecrur	fail	(أَخُو)'nun bedeli	arz edatı (tenbih h. de denmiştir)	fiili muzari+fâil	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	car-mecrur	(إِنَّ)'nin haberi, mevsuf	

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُونِ ﴿125﴾ وَ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ

güvenilir	Artık sakının	Allah'tan	ve	bana itaat edin		istemiyorum	buna karşı	herhangibir ücret		
sıfat	rabıta, emir fiili, fail	mef'ul	atıf h.	emir fiili, fail, mef'ul	﴿126﴾	nefy-i hal;, fiili muzari, mef'ul	car-mecrur	zaid harfi cer, mef'ul		

أَمِينٌ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿127﴾ أَ تَبْنُونَ بِكُلِّ رِيعٍ آيَةً

değildir	benim ücretim	başkasına	Rabbine aittir	Alemlerin		mi bina ediyorsunuz	her	tepede	bir alamet	
nefiy h.	mübteda	istisna h.	harfi cer, mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh		soru h., fiili muzari+fâil	car-mecrur, muzaf	muzafun ileyh	mef'ul	

(أَجْرِ) mübtedasının haberi, şibhi cümle

تَعْبَثُونَ ﴿128﴾ وَ تَتَّخِذُونَ مَصَانِعَ لَعَلَّكُمْ تَخْلُدُونَ ﴿129﴾

boş şeyle uğraşarak	ediniyorsunuz		sağlam yapılar		umarak		ebedi kalacağınızı		
(تَبْنُونَ)'nin failinden hal; fiil cüm.	fiili muzari+fâil	atıf h.	mef'ul		umut ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi		(لَعَلَّ)'nin haberi, fiil cümlesi		

وَ إِذَا بَطَشْتُمْ بَطَشْتُمْ جَبَّارِينَ ﴿130﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُونِ ﴿131﴾

yakaladığınız zaman		yakalıyorsunuz		zorbalar olarak		artık sakının	Allah'tan	ve	bana itaat edin
şart ve zaman zarfı, fiilu'ş-şart; f. mazi	atıf h.	cevabü'ş-şart; fiili mazi, fail		hal		rabıta, emir fiili, fail	mef'ul	atıf h.	emir fiili, fail, mef'ul

وَ اتَّقُوا الَّذِي أَمَدَّكُمْ بِمَا تَعْلَمُونَ ﴿132﴾ أَمَدَّكُمْ بِأَنْعَامٍ وَ بَنِينَ ﴿133﴾

sakının	sizi destekleyenden			bildiğiniz	şeylerle		sizi O desteklemiştir	davarlarla	,	oğullarla
emir fiili, fail	sıla; mazi fiil cüm	mef'ul, ismi mevsul	atıf h.	sıla; fiil cüm.	harfi cer, ismi mevsul		birinci (أَمَدَّكُمْ) den bedel; fiili mazi, mef'ul	car-mecrur	atıf h.	matuf

وَ جَنَّاتٍ وَ عُيُونٍ ﴿134﴾ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿135﴾

,	bahçelerle	ve	akarsularla		Doğrusu ben	korkuyorum	size (gelecek)	azabından	günün	büyük
matuf	matuf	atıf h.	matuf		tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, muzari f. cüm.	car-mecrur	mef'ul, muzaf	muzafun ileyh, mevsuf	sıfat

124-135. Kardeşleri Hud, onlara: "Allah'a karşı gelmekten sakınmaz mısınız? Doğrusu ben size (gönderilmiş) güvenilir bir elçiyim; artık Allah'tan sakının ve bana itaat edin. Buna karşı sizden herhangi bir ücret istemiyorum; benim ücretim başkasına değil (ancak) alemlerin Rabbine aittir. Siz (sadece) boş şeyle uğraşarak her tepede bir alamet mi bina ediyorsunuz, ebedi kalacağınızı umarak sağlam yapılar ediniyorsunuz. Yakaladığınız zaman zorbalar olarak yakalıyorsunuz. Artık Allah'tan sakının ve bana itaat edin.

Bildiğiniz şeylerle sizi destekleyenden sakının; davarlarla, oğullarla, bahçeler ve akarsularla sizi O destekledi. Doğrusu ben size (gelecek) büyük bir günün azabından korkuyorum" dedi.

﴿ 136 ﴾ قَالُوا سَوَآءٌ عَلَيْنَا أَ وَعَظْتَ أَمْ لَمْ تَكُنْ مِنَ الْوَاعِظِينَ لا

dediler	birdir	bize		öğüt ver	ister	olma	öğüt verenlerden
fiili mazi, fail	haber mukaddem	car-mecrur	tesviye h. (eşitlik içindir)	mübteda muahhar	atıf h.	cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., fiili mazi	(تَكُن)'ün haberi; şibhi cümle

(وَعَظْتَ) cümlesine matuf

136. "İster öğüt ver, ister öğüt verenlerden olma, bize birdir." dediler.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 371 ≻

(26 / ŞUARA, 112 – 113 – 114 – 115 – 116 - 117 – 118 – 119 – 120 – 121 - 122 – 123 – 124 – 125 – 126):

(عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi (اَلْحِسَابُ حَاسَبَ يُحَاسِبُ): muhasebe, hesaba çekme

(شَعَرَ يَشْعُرُ شُعُورًا): hissetti, bildi, farkına vardı (اَلنَّذِيرُ ج نُذُرٌ): uyarıcı, sakındıran (uyarma, kendisiyle uyarma yapılan)

[(اَلطَّارِدُ طَرَدَ يَطْرُدُ): (ism-i fâil) kovan, kovalayan [(اَلْمُبِينُ أَبَانَ يُبِينُ): (ism-i fâil) açık ve vazıh olan, açıklayan

(اِنْتَهَى يَنْتَهِي اِنْتِهَاءً): (infiâl bâbı) vazgeçti, bıraktı (اَلْمَرْجُومُ ج مَرْجُومُونَ): (ism-i mef'ûl) taşlanan, taşlanarak öldürülen

(كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il bâbı) yalanladı, yalan isnad etti, inanmadı (فَتَحَ يَفْتَحُ فَتْحًا): hükmetti/ açtı, fethetti

(بَيْنَ): (zarf) arasında (نَجَّى يُنَجِّي تَنْجِيَةً): (tef'il bâbı) kurtardı (اَلْفُلْكُ): gemi, gemiler (بَعْدُ): (zarf) sonra

[(اَلْمَشْحُونُ شَحَنَ يَشْحَنُ): (ism-i mef'ûl) doldurulmuş, techiz edilmiş, yüklü, dolu (أَغْرَقَ يُغْرِقُ إِغْرَاقًا): (if'al bâbı) boğdu, batırdı

(اَلْبَاقِي ج بَاقُونَ): (ism-i fâil) baki olan [(اَلْأَكْثَرُ كَثُرَ يَكْثُرُ): (ism-i tafdîl) ekseriyet, daha çok

(اَلْعَزِيزُ ج اَعِزَّةٌ): (Esma-i ilahiyeden) aziz, üstün, kuvvetli, zor, güç, meşakkatli, şerefli, değerli, yüce

[(اَلرَّحِيمُ رَحِمَ يَرْحَمُ): (mübâlağalı ism-i fâil) (Esma-i ilahiyeden) çok merhamet eden, çok acıyan

(كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il bâbı) yalanladı, inanmadı (اَلْمُرْسَلُ ج مُرْسَلُونَ): (ism-i mef'ûl) gönderilen, elçi

(اَلْأَخُ ج اِخْوَةٌ): kardeş, erkek kardeş (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nâkıs fiil, iftiâl bâbı) korundu, sakındı

(اَلرَّسُولُ ج رُسُلٌ): elçi, resul, peygamber [(اَلْأَمِينُ اَمِنَ يَأْمَنُ): (mübâlağalı ism-i fâil) güvenilir

(أَطَاعَ يُطِيعُ إِطَاعَةً): (ecvef fiil, if´al bâbı) itaat etti, emre uyum sağladı, bağlılık gösterdi, muvafakat etti

(26 / ŞUARA, 127 – 128 – 129 – 130 – 131 - 132 – 133 – 134 – 135 - 136):

(سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuze'l-ayn) istedi/ sordu/ hesaba çekti (اَلْأَجْرُ ج أُجُورٌ): ecir, ücret, mükafat

(بَنَى يَبْنِي بُنْيَانًا): (nâkıs fiil) bina etti, yaptı, kurdu (اَلرِّيعُ): dağ, tepe (اَلْمَصْنَعُ ج مَصَانِعُ): sağlam yapı/ fabrika

(عَبِثَ يَعْبَثُ عَبَثًا): oyun oynadı (oyalandı, boş şeyle uğraştı) (اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftiâl bâbı) yaptı, husule getirdi/ edindi

(لَعَلَّ): umulur ki, belki, ta ki, için (خَلَدَ يَخْلُدُ خُلْدًا): bekası devam etti, kalıcı oldu (اَلْجَبَّارُ ج جَبَّارُونَ): zorba, mütemerrid, zorlayıcı

(بَطَشَ يَبْطِشُ بَطْشًا): sıkıca tuttu, kıskıvrak yakaladı (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nâkıs fiil, iftiâl bâbı) korundu, sakındı

(أَطَاعَ يُطِيعُ إِطَاعَةً): (ecvef fiil, if´al bâbı) itaat etti, emre uyum sağladı, bağlılık gösterdi, muvafakat etti

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nâkıs fiil, iftiâl bâbı) korundu, sakındı (أَمَدَّ يُمِدُّ إِمْدَادًا): (muzaaf - if'al) destekledi/ imdadda bulundu

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (اَلنَّعَمُ ج اَنْعَامٌ): büyükbaş hayvan, deve, sığır, davar (اَلْاِبْنُ ج بَنُونَ): erkek çocuk, oğul

(اَلْعَيْنُ ج عُيُونٌ): pınar, kaynak, çeşme/ göz (خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef fiil) korktu (اَلْعَظِيمُ ج عَظَائِمُ): büyük, yüce

(اَلسَّوَاءُ): eşit, müsavi (وَعَظَ يَعِظُ وَعْظًا): (misal f.) vaaz etti, öğüt verdi (اَلْوَاعِظُ ج وَاعِظُونَ): (ism-i fâil) vaaz veren, öğüt veren

≺ CÜZ: 19, KUR'ÂN SAYFASI: 372 (ŞUARA : 137 – 159) ≻

إِنْ	هَٰذَا	إِلَّا	خُلُقُ	الْأَوَّلِينَ ﴿137﴾	وَ	مَا	نَحْنُ	بِمُعَذَّبِينَ ﴿138﴾ ج
değildir	Bu	başka birşey	ahlakından	öncekilerin		değiliz	Biz	azab edilenler
nefiy h.	mübteda	istisna h.	haber, muzaf	muzafun ileyh	atıf h.	nefiy h.	(مَا)'nın ismi	zaid harfi cer, (مَا)'nın haberi

137-138. (Hud'un kavmi): Bu (halimiz) öncekilerin ahlakından başka bir şey değildir. Biz azab edilenler de değiliz" dediler.

فَكَذَّبُوهُ	فَأَهْلَكْنَاهُمْ ط	إِنَّ	فِي ذَٰلِكَ	لَآيَةً ط	وَ	مَا كَانَ	أَكْثَرُهُمْ	مُؤْمِنِينَ ﴿139﴾
onu yalanladılar	Biz de kendilerini helak ettik	şüphesiz	Bunda vardır	bir ibret		olmadı	çoğunluğu	mü'minler
başlama h., fiili mazi, fail, mef'ul	atıf h., fiili mazi, fail, mef'ul	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin mukaddem haberi	tekit lamı, (إِنَّ)'nin muahhar ismi	hal vavı	nefiy h., fiili mazi	(كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi, (كَانَ) cümlesi haldir

139. Böylece onu yalanladılar; Biz de kendilerini helak ettik. Bunda şüphesiz ki bir ibret vardır; (ama) çoğunluğu mü'minler olmadı.

وَ	إِنَّ	رَبَّكَ	لَهُوَ	الْعَزِيزُ	الرَّحِيمُ ﴿140﴾ ع	كَذَّبَتْ	ثَمُودُ	الْمُرْسَلِينَ ﴿141﴾ ج
	Şüphesiz	Rabbin		güçlüdür	merhametlidir	yalanladı	Semud kavmi	peygamberleri
	başlama h.	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	tekid lamu, fasıl zamiri	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin haberi	fail	mef'ul

140. Şüphesiz Rabbin Aziz'dir (güçlüdür), Rahim'dir (merhametlidir).**141**. Semud kavmi de peygamberleri yalanladı.

إِذْ	قَالَ	لَهُمْ	أَخُوهُمْ	صَالِحٌ	أَ لَا	تَتَّقُونَ ﴿142﴾ ج	إِنِّي	لَكُمْ	رَسُولٌ
	dedi	onlara	Kardeşleri	Salih		sakınmıyor musunuz	Doğrusu ben	size (gönderilmiş)	bir elçiyim
geçmiş zaman zarfı	fiili mazi	car-mecrur	fail	(أَخُو)'nun bedeli	arz edatı, (tenbih h. de denmiştir)	fiili muzari+fâil	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	car-mecrur	(إِنَّ):'nin haberi, mevsuf

أَمِينٌ لا	﴿143﴾	فَاتَّقُوا	اللَّهَ	وَ	أَطِيعُونِ ﴿144﴾ ج	وَ	مَآ أَسْأَلُكُمْ	عَلَيْهِ
güvenilir		O halde sakının	Allah'tan	,	bana itaat edin		sizden istemiyorum	buna karşı
sıfat		rabıta, emir fiili, fail	mef'ul	atıf h.	emir fiili, fail, mef'ul	atıf h.	nefiy h., f. muzari, mef'ul	car-mecrur

مِنْ أَجْرٍ ج	إِنْ	أَجْرِيَ	إِلَّا	عَلَىٰ رَبِّ	الْعَالَمِينَ ط	﴿145﴾	أَ	تُتْرَكُونَ
herhangi bir ücret	değildir	benim ücretim	başkasına	Rabbinden	alemlerin		soru h.	bırakılır mısınız
h. cer, mef'ul	nefiy h.	mübteda	istisna h.	haber	muzafun ileyh			meçhul fiili muzari+nâibi fail

فِي مَا	هَاهُنَا	آمِنِينَ لا	﴿146﴾	فِي جَنَّاتٍ	وَ	عُيُونٍ لا	﴿147﴾	وَ	زُرُوعٍ	وَ	نَخْلٍ
içinde	burada	güven içinde		bahçelerde		pınar başlarında		,	ekinler	,	hurmalıklar
h. cer, ismi mevsul	sıla; şibhi cüm., (هَا):tenbih h., mekan zarfı	hal		kendinden önceki aynı harfi cerden bedel+ mecrur isim	atıf h.	matuf		atıf h.	matuf	atıf h.	matuf, mevsuf

وَ	اللَّهَ	فَاتَّقُوا	﴿ 149 ﴾	فَارِهِينَ ج	بُيُوتًا	مِنَ الْجِبَالِ	تَنْحِتُونَ	وَ ﴿ 148 ﴾	هَضِيمٌ ج	طَلْعُهَا	
Allah'tan		artık sakının		mahirler olarak	evler	dağlardan	oyarsınız			sarkmış	salkımları
atıf h.	mef'ul	rabıta, emir fiili, fail		hal	mef'ul	h. cer, mecrur isim	fiili muzari+fâil	atıf h.		haber	mübteda

(نَخْلٍ) kelimesinin sıfatı; isim cümlesi

فِي الْأَرْضِ	يُفْسِدُونَ	الَّذِينَ	﴿ 151 ﴾	الْمُسْرِفِينَ لا	أَمْرَ	لَا تُطِيعُوا	وَ	﴿ 150 ﴾	أَطِيعُونِ ج		
Yeryüzünde	fesad çıkaran			haddi aşanların	emrine	itaat etmeyin			bana itaat edin		
harfi cer, mecrur isim	sıla; cüm., fiili muzari+fâil	sıfat, ismi mevsul		muzafun ileyh	mef'ul, muzaf	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., f. muzari, fail	atıf h.		emir fiili, fail, mef'ul		

﴿ 153 ﴾	مِنَ الْمُسَحَّرِينَ ج	أَنْتَ	إِنَّمَا	قَالُوا	﴿ 152 ﴾	لَا يُصْلِحُونَ	وَ				
	büyülenmişlerdensin (أَنْتَ) mübtedasının haberi	Sen mübteda	ancak hasr edatı	dediler fiili mazi, fail		ıslah etmeyen zaid nefiy h. (tekid için), fiili muzari+fâil	atıf h.				

﴿ 154 ﴾	مِنَ الصَّادِقِينَ	كُنْتَ	إِنْ	بِآيَةٍ	فَأْتِ	مِثْلُنَا ج	بَشَرٌ	إِلَّا	أَنْتَ	مَا	
	doğru sözlülerden	idiysen	Eğer	bir mucize	getir	bizim gibi	bir insandan		başkası	değilsin	
	(كَانَ)'nin haberi, kendinden önce açıklanan cevâbü'ş-şart mahzuf sayılır	cevabı mahzuf fiilu'ş-şart: fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	şart h.	car-mecrur	rabıta, emir fiili	sıfat	haber, mevsuf	istisna h.	mübteda	nefiy h.	

142-152. Bir zamanlar kardeşleri Salih, onlara: "Allah'tan sakınmıyor musunuz? Doğrusu ben size (gönderilmiş) güvenilir bir elçiyim. O halde Allah'tan sakının ve bana itaat edin. Sizden buna karşı bir ücret istemiyorum. Benim ücretim alemlerin Rabbinden başkasına (ait) değildir (ancak alemlerin Rabbine aittir). Burada bahçelerde, pınar başlarında, ekinlerde, salkımları sarkmış hurmalıklarda güven içinde bırakılır mısınız? Dağlarda mahirler olarak evler oyar mısınız? Artık Allah'tan sakının, bana itaat edin. Yeryüzünde ıslah etmeyen, (fakat) fesat çıkaran haddi aşanların emirlerine itaat etmeyin" dedi. **153-154.** (Salih'in kavmi): "Sen şüphesiz büyülenmişlerdensin; bizim gibi bir insandan başka birşey değilsin. Eğer doğru sözlülerden isen bir mucize getir" dediler.

﴿ 155 ﴾	مَعْلُومٍ ج	يَوْمٍ	شِرْبُ	لَكُمْ	وَ	شِرْبٌ	لَهَا	نَاقَةٌ	هَذِهِ	قَالَ
	belirli	bir gün	(su) içmek hakkı	sizin vardır		(su) içmek hakkı	olan	bir devedir	İşte bu	dedi
	sıfat	muzafun ileyh, mevsuf	mübteda muahhar, muzaf	haber mukaddem	atıf h.	mübteda muahhar	haber mukaddem	haber	mübteda	fiili mazi

(نَاقَةٌ)'nin sıfatı; isim cümlesi

فَأَصْبَحُوا	فَعَقَرُوهَا	﴿ 156 ﴾	عَظِيمٍ	يَوْمِ	عَذَابُ	فَيَأْخُذَكُمْ	بِسُوءٍ	لَا تَمَسُّوهَا	وَ		
sonrasında da oldular	akabinde kestiler		büyük	günün	azabı	Çünkü sizi yakalar	kötülükle	ona dokunmayın	;		
atıf h., fiili mazi, (أَصْبَحُوا)'nin ismi	atıf h., fiili mazi, fail, mef'ul		sıfat	muzafun ileyh, mevsuf	fail, muzaf	fâ-i sebebiye, fiili muzari, mef'ul	car-mecrur	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., (fiili muzari, fail, mef'ul	atıf h.		

أَكْثَرُهُمْ	مَا كَانَ	وَ	لَآيَةً ط	فِي ذَٰلِكَ	إِنَّ	الْعَذَابُ ط	فَأَخَذَهُمُ	﴿ 157 ﴾	نَادِمِينَ لا		
çoğunluğu	olmadı	,	bir ibret	Bunda vardır	Doğrusu	azap	Bu sebeple onları yakaladı		pişmanlar		
(كَانَ):'nin ismi	nefiy h., fiili mazi nâsih	hal vavı	tekit lamı, (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin mukaddem haberi	tekid ve nasb h.	fail	atıf h., fiili mazi, mef'ul		(أَصْبَحُوا)'nin haberi		

hal; fiil cümlesi

﴿ 159 ﴾	الرَّحِيمُ ع	الْعَزِيزُ	لَهُوَ	رَبَّكَ	إِنَّ	وَ	﴿ 158 ﴾	مُؤْمِنِينَ
	Rahim'dir	Aziz'dir		Rabbin	şüphesiz			müminler
	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	(إِنَّ)'nin haberi	tekid lamı, fasıl zamiri	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	başlama h.		(كَانَ)'nin haberi

155- 156. Salih: " İşte bu (mucize), (kuyudan su) içme hakkı olan (bu) devedir. Sizin de belirli bir gün (kuyudan su) içme (hakkınız) vardır (belirli günler onun, belirli günler sizindir). Ona kötülükle dokunmayın, çünkü sizi büyük günün azabı yakalar" dedi. **157.** (Ancak) akabinde onlar deveyi kestiler; sonrasında da pişman oldular. **158.** Bu sebeple onları azap yakaladı. Doğrusu bunda bir ibret vardır, (fakat) çoğunluğu mü'minler olmadı **159.** Rabbin şüphesiz Aziz'dir (güçlüdür), Rahim'dir (merhametlidir).

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 372 ≻

(26 / ŞUARA, 137 – 138 – 139 – 140 – 141 - 142 – 143 – 144 – 145 - 146):

(اَلْخُلُقُ): seciye, karakter, huy, tabiat, ahlak (اَلْمُعَذَّبُ ج مُعَذَّبُونَ): (ism-i mef'ûl) azab edilen, işkence edilen

(اَلْاَوَّلُ ج اَوَّلُونَ): ilk, birinci, önceki (كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il bâbı) yalan isnad etti, yalanladı, inanmadı

(أَهْلَكَ يُهْلِكُ إِهْلاَكًا): (if'al bâbı) helak etti, felakete uğrattı, harcadı, telef etti, öldürdü

(اَلْاَكْثَرُ ﴿كَثُرَ يَكْثُرُ﴾]: (ism-i tafdîl) ekseriyet, daha çok (اَلْمُؤْمِنُ ج مُؤْمِنُونَ): (ism-i fâil) inanan, iman eden

(اَلْاَخُ ج اِخْوَةٌ): kardeş, erkek kardeş (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nâkıs fiil, iftiâl bâbı) korundu, sakındı

(اَلْاَمِينُ ﴿اَمِنَ يَاْمَنُ﴾]: (mübâlağalı ism-i fâil) güvenilir (اَلْاَجْرُ ج اُجُورٌ): ecir, ücret, mükâfat

(أَطَاعَ يُطِيعُ إِطَاعَةً): (ecvef fiil, if´al bâbı) itaat etti, emre uyum sağladı, bağlılık gösterdi, muvafakat etti

(سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuze'l-ayn) istedi/ sordu/ hesaba çekti (تَرَكَ يَتْرُكُ تَرْكًا): terketti, bıraktı

(هَاهُنَا): işte burada (اَلْآمِنُ ج آمِنُونَ): (ism-i fâil) korkusuz, emin, emniyetli, emniyet içinde olan

(26 / ŞUARA, 147 – 148 – 149 – 150 – 151):

(اَلْعَيْنُ ج عُيُونٌ): pınar, kaynak, çeşme/ göz (اَلزَّرْعُ ج زُرُوعٌ): ekin, toprağı sürülüp ekilmiş nebat

(اَلنَّخْلُ ج نَخِيلٌ): hurma ağaçları (اَلْهَضِيمُ): yumuşak, kat kat, sarkık (اَلطَّلْعُ): hurma çiçeği, hurma çiçeği'nin tomurcuğu

(نَحَتَ يَنْحِتُ نَحْتًا): oydu, yonttu (اَلْجَبَلُ ج جِبَالٌ): dağ (اَلْفَارِهُ ج فَارِهُونَ): (ism-i fâil) maharetli, usta

(اَلْبَيْتُ ج بُيُوتٌ): ev (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nâkıs fiil, iftiâl bâbı) korundu, sakındı

(أَطَاعَ يُطِيعُ إِطَاعَةً): (ecvef fiil, if´al bâbı) itaat etti, emre uyum sağladı, bağlılık gösterdi, muvafakat etti

(اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): emir, iş, durum, husus (اَلْمُسْرِفُ ج مُسْرِفُونَ): (ism-i fâil) orta yolu aşan, israf eden

(26 / ŞUARA, 152 – 153 – 154 - 155 - 156 – 157 – 158 – 159):

(أَفْسَدَ يُفْسِدُ إِفْسَادًا): (if'al bâbı) bozuldu, fesada uğradı (اَلْمِثْلُ ج اَمْثَالٌ): misil, benzer, gibi, kat

(أَصْلَحَ يُصْلِحُ إِصْلاَحًا): (if'al bâbı) islah etti, düzeltti, aralarını buldu (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا ب): (mehmuz ve nâkıs fiil) getirdi

(اَلْمُسَحَّرُ ج مُسَحَّرُونَ): (ism-i mef'ûl) büyülenmiş yahut yemekle gıdalandırılan (اَلصَّادِقُ ج صَادِقُونَ): (ism-i fâil) doğru sözlü

(اَلنَّاقَةُ ج نُوقٌ): dişi deve (اَلشِّرْبُ): içme payı, içme hakkı, içme sırası [(اَلْمَعْلُومُ ﴿عَلِمَ يَعْلَمُ﴾]: (ism-i mef'ûl) bilinen

(مَسَّ يَمَسُّ مَسًّا): (muzaaf fiil) dokundu, el sürdü (اَلسُّوءُ): şer, kötülük/ afet, bela, aksaklık

(أَخَذَ يَأْخُذُ اَخْذًا): (mehmuze'l-fa) aldı, yakaladı, helak etti/ cezalandırdı/ ilzam etti/ aldı/ çıkardı/ tuttu

(عَقَرَ يَعْقُرُ عَقْرًا): kesti, canına kıydı/ köküne indi (أَصْبَحَ يُصْبِحُ إِصْبَاحًا): (if'al bâbı) oldu, sabahladı

(اَلنَّادِمُ ج نَادِمُونَ): pişman olan, pişmanlık duyan [(اَلْاَكْثَرُ ﴿كَثُرَ يَكْثُرُ﴾]: (ism-i tafdîl) ekseriyet, daha çok

≺ CÜZ: 19, KUR'ÂN SAYFASI: 373 (ŞUARA : 160 – 183) ≻

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ ۟ الْمُرْسَلِينَ ﴿160﴾ إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ

yalanladı — kavmi — Lut'un — peygamberleri — bir zamanlar — dedi — onlara — kardeşleri

fiili mazi — fail, muzaf — muzafun ileyh — mef'ul — geçmiş zaman zarfı — fiili mazi — car-mecrur — fail

لُوطٌ أَ لَا تَتَّقُونَ ﴿161﴾ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿162﴾

Lut — sakınmıyor musunuz — Şüphesiz ben — size (gönderilmiş) — bir elçiyim — güvenilir

(أَخُو)'nun bedeli — arz edatı (tenbih h. de denmiştir) — fiili muzari+fâil — tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi — car-mecrur — (إِنَّ)'nin haberi, mevsuf — sıfat

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُونِ ﴿163﴾ وَ مَآ أَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ ۚ

Artık sakının — Allah'tan — ve — bana itaat edin — sizden istemiyorum — buna karşı — bir ücret

rabıta, emir fiili, fail — mef'ul — atıf h. — emir fiili, fail, mef'ul — nefy-i hazır; nefiy h., fiili muzari, mef'ul — car-mecrur — zaid harfi cer, mef'ul

إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝ ﴿164﴾ أَ تَأْتُونَ الذُّكْرَانَ

değildir — benim ücretim — başkasına — Rabbinden — alemlerin — mi — geliyorsunuz — erkeklere

nefiy h. — mübteda — istisna h. — haber — muzafun ileyh — soru h. — fiili muzari+fâil — mef'ul

مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿165﴾ وَ تَذَرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ ۝

alemlerden (insanlardan) — Bilakis — Doğrusu siz — bir toplumsunuz — haddi aşmış — yaratttığını — bırakıyorsunuz — eşlerinizden — Rabbinizin — sizin için

(الذُّكْرَانَ)'den hal — idrab h. — mübteda — haber, mevsuf — sıfat — mef'ul, ismi mevsul — fiili muzari+fâil — atıf h. — h. cer, temyiz — fail — car-mecrur

﴿166﴾ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ

161-166. Bir zamanlar kardeşleri Lut, onlara: "Allah'a karşı gelmekten sakınmıyor musunuz? Şüphesiz ben size (gönderilmiş) güvenilir bir elçiyim. Artık Allah'tan sakının ve bana itaat edin. Ben buna karşı sizden bir ücret istemiyorum; benim ücretim alemlerin Rabbinden başkasına (ait) değildir. Rabbinizin eşlerinizden sizin için yarattığını bırakıyorsunuz, alemlerden (insanlardan), (cinsel istekle) erkeklere mi geliyorsunuz (yaklaşıyorsunuz)? Bilakis siz haddi aşmış (azmış) bir toplumsunuz" dediler.

قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَا لُوطُ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمُخْرَجِينَ ﴿167﴾

dediler — vazgeçmezsen — Ey Lut! — mutlaka olacaksın — çıkarılanlardan

fiili mazi, fail — yemin lamı, şart h. — fiilu'ş-şart; cahd-ı mutlak; nefiy h., illet harfinin düşmesiyle meczum muzari fiil — nida h., münada — yemin lâmı, tekid nununa birleşmiş fiili muzari — (تَكُونَ)'nin haberi

cevâbü'ş-şart; nasih mazi fiil cüm.

167. "Ey Lut! (Bu tavrından) vazgeçmezsen, mutlaka (yurdundan) çıkarılanlardan olacaksın" dediler.

قَالَ إِنِّي لِعَمَلِكُمْ مِنَ الْقَالِينَ ۝ ﴿168﴾ رَبِّ نَجِّنِي وَ أَهْلِي مِمَّا يَعْمَلُونَ ﴿169﴾

dedi — Doğrusu ben — ameliniz için — çok kızanlardanım — Rabbim! — Beni kurtar — ve — ailemi — şeylerden — yapmakta olduğu

fiili mazi — tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi — car-mecrur — (إِنَّ)'nin haberi — nida harfi hazfedilmiş münada — emir fiili, mef'ul — atıf h. — matuf — harfi cer, ismi mevsul — sıla; fiil cüm.,

168-169. Lut: "Doğrusu ameliniz (yaptıklarınız) için çok kızanlardanım. Rabbim! Beni ve ailemi onların yapmakta olduğu şeylerden (yapageldiği kötülükten) kurtar" dedi.

فَنَجَّيْنَاهُ وَ أَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿170﴾ إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ ۚ ﴿171﴾

Bunun üzerine onu kurtardık — ve — ailesini — hepsini — dışında — yaşlı bir kadın — gerilerde kalan

atıf h., fiili mazi, fail, mef'ul — atıf h. — matuf — tekid — istisna h. — müstesna — (عَجُوزًا)'nin sıfatı

170-171. Bunun üzerine gerilerde kalan yaşlı bir kadın dışında, onu ve ailesini, hepsini kurtadık.

ثُمَّ	دَمَّرْنَا	الْآخَرِينَ ج	﴿ 172 ﴾ وَ	أَمْطَرْنَا	عَلَيْهِمْ	مَطَرًا ج	فَسَآءَ	مَطَرُ	الْمُنْذَرِينَ
sonra	helak ettik	diğerlerini		yağdırdık	üzerlerine	taş yağmuru	artık ne kötüydü	yağmuru	uyarılanların
atıf h.	fiili mazi, fail	mef'ul	atıf h.	fiili mazi, fail	car-mecrur	mef'ul	atıf h., fiili mazi, zem ifade eder	fail, muzaf	muzafun ileyh

﴿ 173 ﴾	إِنَّ	فِي ذٰلِكَ	لَآيَةً ط	وَ	مَا كَانَ	أَكْثَرُهُمْ	مُؤْمِنِينَ	﴿ 174 ﴾
	Şüphesiz	Bunda vardır	bir ibret		olmadı	çoğunluğu	mü'minler	
	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin mukaddem haberi	tekit lamı, (إِنَّ)'nin muahhar ismi	hal vavı (ara cümle h. de denmiştir)	nefiy h., fiili mazi nâsih	(كَانَ):'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	

172. Sonra diğerlerini helak ettik. **173**. Üzerlerine taş yağmuru yağdırdık. Artık uyarılanların yağmuru ne kötüydü! **174**. Şüphesiz bunda bir ibret vardır, (ama) çoğunluğu mü'minler olmadı.

﴿ 176 ﴾	الْمُرْسَلِينَ ج	الْأَيْكَةِ	أَصْحَابُ	كَذَّبَ	﴿ 175 ﴾	الرَّحِيمُ ع	الْعَزِيزُ	لَهُوَ	رَبَّكَ	وَ إِنَّ
	peygamberleri	Eyke ashabı		yalanladı		Rahim'dir	Aziz'dir		Rabbin	Şüphesiz
	mef'ul	muzafun ileyh	fail, muzaf	fiili mazi		(إِنَّ)'nin ikinci haberi	(إِنَّ)'nin haberi	tekid lamı, fasıl zamiri	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h. / atıf h.

175. Doğrusu Rabbin Aziz'dir (güçlüdür), Rahim'dir (merhametlidir). **176**. Eyke ashabı (ormanlık bölgede yaşayan halk da) peygamberleri yalanladı.

رَسُولٌ	لَكُمْ	إِنِّي	﴿ 177 ﴾	تَتَّقُونَ ج	أَ لَا	شُعَيْبٌ	لَهُمْ	قَالَ	إِذْ
bir elçiyim	size (gönderilmiş)	Şüphesiz ki ben		sakınmaz mısınız		Şuayb	onlara	dedi	Bir zamanlar
(إِنَّ)'nin haberi, mevsuf	car-mecrur	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi		fiili muzari+fâil	arz edatı, (soru h.+nefiy h.)	fail	car-mecrur	fiili mazi	geçmiş zaman zarfı

أَمِينٌ لا	﴿ 178 ﴾	فَاتَّقُوا	اللَّهَ	وَ	أَطِيعُونِ ج	﴿ 179 ﴾	وَ	مَآ أَسْأَلُكُمْ
güvenilir		artık sakının	Allah'tan	ve	bana itaat edin			sizden istemiyorum
sıfat		rabıta, emir fiili, fail	mef'ul	atıf h.	emir fiili, fail, mef'ul		atıf h.	nefiy h., fiili muzari, mef'ul

عَلَيْهِ	مِنْ أَجْرٍ ج	إِنْ	أَجْرِيَ	إِلَّا	عَلَى رَبِّ	الْعَالَمِينَ ط	﴿ 180 ﴾
buna karşı	bir ücret	değildir	benim ücretim	başkasına	Rabbinden	alemlerin	
car-mecrur	zaid harfi cer, mef'ul	nefiy h.	mübteda	istisna h.	haber, şibhi cümle	muzafun ileyh	

177-180. Şuayb onlara: "Allah'a karşı gelmekten sakınmaz mısınız? Şüphesiz ben size (gönderilmiş) güvenilir bir elçiyim. Artık Allah'tan sakının ve bana itaat edin. Ben buna karşı sizden bir ücret istemiyorum, benim ücretim alemlerin Rabbinden başkasına (ait) değildir.." dedi.

﴿ 181 ﴾	مِنَ الْمُخْسِرِينَ ج	لَا تَكُونُوا	وَ	الْكَيْلَ	أَوْفُوا
	eksiltenlerden	olmayın		ölçüyü	tam yapın
	(تَكُونُوا)'nün haberi	nehiy ve cezm h., fiili muzari, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	atıf h.	mef'ul	emir fiili, fail

النَّاسَ	لَا تَبْخَسُوا	وَ	﴿ 182 ﴾	الْمُسْتَقِيمِ ج	بِالْقِسْطَاسِ	زِنُوا	وَ
İnsanlara	azaltmayın			Doğru	terazi ile	tartın	
birinci mef'ul	nehiy ve cezm h., fiili muzari, fail	atıf h.		sıfat,	car-mecrur mevsuf	emir fiili, fail	atıf h.

﴿ 183 ﴾	مُفْسِدِينَ ج	فِي الْأَرْضِ	لَا تَعْثَوْا	وَ	أَشْيَآءَهُمْ
	fesatçılar olarak	yeryüzünde	karışıklık çıkarmayın		eşyalarını
	hal	h. cer, mecrur isim	nehiy ve cezm h., fiili muzari, fail	atıf h.	ikinci mef'ul

181-183. Ölçüyü tam yapın, eksiltenlerden olmayın. Doğru terazi ile tartın. İnsanlara eşyalarını (haklarını) azaltmayın. Yeryüzünde fesatçılar olarak karışıklık çıkarmayın. " dedi.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 373 ≻

(26 / ŞUARA, 160 – 161 – 162 - 163):

(كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il bâbı) yalanladı, inkâr etti (اَلْمُرْسَلُ ج مُرْسَلُونَ): (ism-i fâil) elçi, gönderilen

(اَلْأَخُ ج اِخْوَةٌ): kardeş, erkek kardeş (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nâkıs fiil, iftiâl bâbı) korundu, sakındı

(أَطَاعَ يُطِيعُ إِطَاعَةً): (ecvef fiil, if'al bâbı) itaat etti, emre uyum sağladı, bağlılık gösterdi, muvafakat etti

(26 / ŞUARA, 164 – 165 – 166 - 167):

(سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuze'l-ayn) istedi/ sordu/ hesaba çekti (اَلْأَجْرُ ج أُجُورٌ): ecir, ücret, mükâfat

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (mehmuz ve nâkıs fiil) geldi (şehvani yaklaşma kasdedilmektedir) (اَلذَّكَرُ ج ذُكْرَانٌ): erkek

(وَذِرَ يَذَرُ وَذْرًا): (misal fiil) bıraktı, ilgilenmedi, alakayı kesti (خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): eşsiz ve yoktan varetti, yarattı, şekil verdi

(اَلزَّوْجُ ج اَزْوَاجٌ): eş, zevce, çift (بَلْ): bilakis, halbu ki, evet (اَلْعَادِي ج عَادُونَ): (ism-i fâil) zulmeden, hakka tecavüz eden

(اِنْتَهَى يَنْتَهِي اِنْتِهَاءً): (iftiâl bâbı) bıraktı, vazgeçti (اَلْمُخْرَجُ ج مُخْرَجُونَ): (ism-i mef'ûl) çıkarılan

(26 / ŞUARA, 168 – 169 – 170 - 171):

(اَلْقَالِي ج قَالُونَ): (ism-i fâil) çok darılan, buğzeden (نَجَّى يُنَجِّي تَنْجِيَةً): (tef'il bâbı) kurtardı

(اَلْأَهْلُ ج اَهْلُونَ): ehil, aile, akraba, yakın (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi

(اَجْمَعُونَ – اَجْمَعِينَ): (te'kid için getirilir) hepsi, tümü, bütünü (اَلْعَجُوزُ ج عَجَائِزُ): yaşlı kişi, yaşlı, kocamış

(اَلْغَابِرُ ج غَابِرُونَ): (ism-i fâil) geride kalan, duran veya helak olan

(26 / ŞUARA, 172 – 173 – 174 - 175):

(دَمَّرَ يُدَمِّرُ تَدْمِيرًا): (tef'il bâbı) dümura uğrattı, helak etti (اَلْآخَرُ ج آخَرُونَ): diğeri, öteki

(أَمْطَرَ يُمْطِرُ إِمْطَارًا): (if'al bâbı) yağdırdı (taş yağmuruna tuttu) / yağmur verdi (اَلْمَطَرُ ج اَمْطَارٌ): yağmur, taş yağmuru

(سَاءَ): ne kötü (اَلْمُنْذَرُ ج مُنْذَرُونَ): (ism-i mef'ûl) uyarılan [(اَلْاَكْثَرُ (كَثُرَ يَكْثُرُ]: (ism-i tafdîl) ekseriyet, daha çok

(26 / ŞUARA, 176 – 177 – 178 – 179):

(كَذَّبَ يَكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il bâbı) yalanladı, yalan isnad etti, inanmadı (اَلْمُرْسَلُ ج مُرْسَلُونَ): elçi, gönderilen

(اَصْحَابُ الْأَيْكَةِ): Eykeyi (ormanlık bölgeyi) iltizam edenler, ormanlık bölgede yaşayanlar

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nâkıs fiil, iftiâl bâbı) korundu, sakındı [(اَلْاَمِينُ (اَمِنَ يَاْمَنُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) güvenilir

(أَطَاعَ يُطِيعُ إِطَاعَةً): (ecvef fiil, if'al bâbı) itaat etti, emre uyum sağladı, bağlılık gösterdi, muvafakat etti

(26 / ŞUARA, 180 – 181 – 182 - 183):

(سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuze'l-ayn) istedi/ sordu/ hesaba çekti (اَلْاَجْرُ ج أُجُورٌ): ecir, ücret, mükafat

(أَوْفَى يُوفِي اِيفَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı) eksiksiz yaptı, tam olarak yerine getirdi, ifa etti (اَلْاِنْسانُ ج اَلنَّاسُ): insan

(اَلْكَيْلُ ج اَكْيَالٌ): ölçme veya ölçüp satma, ölçülen madde, ölçek (وَزَنَ يَزِنُ وَزْنًا): (misal fiil) tarttı, değer biçti

[(اَلْمُخْسِرُ (أَخْسَرَ يُخْسِرُ]: eksilten, azaltan / zarar ettiren, kaybettiren (بَخَسَ يَبْخَسُ بَخْسًا): eksiltti, hakkını vermedi, düşük fiyat verdi

(اَلْقِسْطَاسُ): adalet/ mizan, terazi/ tam adalet, kusursuz terazi (اَلْمُفْسِدُ ج مُفْسِدُونَ): (ism-i fâil) bozan, fesad çıkaran

[(اَلْمُسْتَقِيمُ (اِسْتَقَامَ يَسْتَقِيمُ]: (ism-i fâil) dosdoğru, ölçülü, kusursuz

(عَثِيَ يَعْثَى عُثِيًّا): (nâkıs fiil) asayişi bozdu, karışıklık çıkardı, bozgunculuk etti

≺ CÜZ: 19, KUR'ÂN SAYFASI: 374 (ŞUARA : 184 – 206) ≻

﴿ 184 ﴾	الْأَوَّلِينَ ط	وَ	الْجِبِلَّةَ	خَلَقَكُمْ	الَّذِي		وَ اتَّقُوا
	önceki sıfat		nesilleri matuf	ve atıf h.	sizi yaratandan sıla; mazi fiil,mef'ul	mef'ul, ismi mevsul	sakının emir fiili,fail	atıf h.

184. Sizi ve önceki nesilleri yaratandan sakının" (dedi).

مِثْلُنَا	بَشَرٌ	إِلَّا	أَنْتَ	وَ مَآ	﴿ 185 ﴾ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ لا	أَنْتَ	إِنَّمَآ	قَالُوٓا
Bizim gibi sıfat	bir insandan haber, mevsuf	başkası istisna h.	değilsin mübteda	nefiy h.	atıf h.	büyülenmişlerdensin (أَنتَ) mübtedasının haberi	Sen mübteda	ancak hasr edatı	dediler fiili mazi, fail

مِنَ السَّمَآءِ	كِسَفًا	عَلَيْنَا	فَأَسْقِطْ	﴿ 186 ﴾ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ ج	نَظُنُّكَ	إِنْ	وَ
gökten (كِسَفًا)'in sıfatı	bir parça mef'ul, mevsuf	üstümüze car-mecrur	düşür rabıta, emir fiili	yalancılardan lamül farika; ((إِنْ)'nin haberini ayırteden lam), (نَظُنُّ)'nun ikinci mef'ulü	seni sanıyoruz fiili muzari, birinci mef'ul	doğrusu fiilin önünde geldiği için (إِنْ)'nin hafifletilmiş hali	atıf h.

تَعْمَلُونَ	بِمَا	أَعْلَمُ	رَبِّي	قَالَ	﴿ 187 ﴾ مِنَ الصَّادِقِينَ ط	كُنْتَ	إِنْ
yaptığınız sıla; fiil cüm.	şeyleri h. cer, ismi mevsul	en iyi bilendir haber	Rabbim nida harfi hazfedilmiş münada	dedi fiili mazi	doğru sözlülerden (كَانَ)'nin haberi, kendinden önce açıklanan cevâbü'ş-şart mahzuf sayılır	isen fiilu'ş-şart; fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	Eğer şart h.

185 – 186 - 187. "Sen ancak büyülenmişlerdensin. Bizim gibi bir insandan başkası değilsin. Doğrusu seni yalancılardan sanıyoruz. Eğer doğru sözlülerden isen üzerimize gökten bir parça düşür" dediler. **188**. (Şuayb:) "Rabbim yapmakta olduğunuz şeyleri en iyi bilendir" dedi.

﴿ 189 ﴾ عَظِيمٍ	يَوْمٍ	عَذَابَ	كَانَ	إِنَّهُ	الظُّلَّةِ	يَوْمِ	عَذَابُ	فَأَخَذَهُمْ	فَكَذَّبُوهُ
büyük sıfat	bir günün muz. ileyh, mevsuf	azabı (كَانَ)'nin haberi, muzaf	idi fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	Doğrusu o (gün) tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	gölge muzafun ileyh	gününün muz.ileyh, bir sonraki isim için tekrar muzaf	azabı fail, muzaf	bunun üzerine onları yakaladı atıf h., fiili mazi, mef'ul	akabinde onu yalanladılar başlama h., fiili mazi, fail, mef'ul

(إِنَّ)'nin haberi; (كَانَ).. cümlesi., ..(إِنَّهُ) cümlesi (عَذَابُ يَوْمِ الظُّلَّةِ)' den hal de denmiştir.

189. Akabinde onu yalanladılar. Bunun üzerine onları gölge gününün azabı yakaladı. Doğrusu o (gün), büyük bir günün azabı idi.

﴿ 190 ﴾ مُؤْمِنِينَ	أَكْثَرُهُمْ	مَا كَانَ	وَ	لَآيَةً ط	فِي ذَٰلِكَ	إِنَّ
inananlar (كَانَ)'nin haberi, hal (ara cümle de denmiştir)	çoğu (كَانَ)'nin ismi	olmadı nefiy h., fiili mazi, nâsih	hal vavı (ara cümle harfi de denmiştir)	bir ibret tekit lamı, (إِنَّ)'nin muahhar ismi	bunda vardır (إِنَّ)'nin mukaddem haberi	Gerçekten tekid ve nasb h.

190. Gerçekten bunda bir ibret vardır. (Fakat) çoğunluğu mü'minler olmadı.

﴿ 191 ﴾ الرَّحِيمُ ع	الْعَزِيزُ	لَهُوَ	رَبَّكَ	إِنَّ	وَ
Rahim'dir (إِنَّ)'nin ikinci haberi	Aziz'dir (إِنَّ)'nin haberi	tekid lamı, fasıl zamiri	Rabbin (إِنَّ)'nin ismi	şüphesiz tekid ve nasb h.	başlama h.

191. Rabbin şüphesiz Aziz'dir (güçlüdür), Rahim'dir (merhametlidir).

﴿ 193 ﴾	الْأَمِينُ ۙ	الرُّوحُ	بِهِ	نَزَلَ	﴿ 192 ﴾	الْعَالَمِينَ ۝	رَبِّ	لَتَنْزِيلُ	إِنَّهُ	وَ
	güvenilir	ruh	onu	indirmiştir		alemlerin	Rabbi'nin	indirmesidir	Şüphesiz ki o	
	sıfat	fail, mevsuf	car-mecrur	fiili mazi		muzafun ileyh	muzafun ileyh, bir sonraki isim için muzaf	tekid lamı, (إِنَّ)'nin haberi, muzaf	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	başlama h.
﴿ 195 ﴾	مُبِينٍ ۝	عَرَبِيٍّ	بِلِسَانٍ	﴿ 194 ﴾	مِنَ الْمُنْذِرِينَ ۙ	لِتَكُونَ	عَلَى قَلْبِكَ			
	Apaçık	arap	diliyle		uyaranlardan	olman için	kalbine			
	sıfat	sıfat	car-mecrur, mevsuf		(كَانَ)'nin haberi, şibhi cümle	ta'lil (sebep) ve nasb h., fiili muzari, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (أَنْتَ) gizli zamiri	h.cer, mecrur isim			

192. Şüphesiz ki o (Kur'an) alemlerin Rabbi'nin indirmesidir. **193 – 194 - 195**. Apaçık arap diliyle, uyaranlardan olman için onu güvenilir ruh (Rûhu'l-Emin; Cebrail) senin kalbine indirmiştir.

لَهُمْ	لَمْ يَكُنْ	وَ	أَ	﴿ 196 ﴾	الْأَوَّلِينَ	زُبُرِ	لَفِي	إِنَّهُ	وَ
onlara	değil		midir		daha öncekilerin	kitabında vardı		Şüphesiz ki O	
car-mecrur	cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., fiili muzari, nâsih	atıf h.	soru h.		muzafun ileyh	mecrur isim, muzaf	tekid lamı, . h.cer	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	atıf h. (hal vavı da denmiştir)
					(إِنَّ)'nin haberi, şibhi cümle				

نَزَّلْنَاهُ	وَ لَوْ	﴿ 197 ﴾	وَ	بَنِي	عُلَمَاءُ	أَنْ يَعْلَمَهُ	آيَةً		
onu indirseydik	şayet			İsrailoğulları	alimlerinin	bunu bilmesi	bir delil		
fiilu'ş-şart; fiili mazi, fail, mef'ul	cezmetmeyen şart h.		başlama h.	muzafun ileyh (gayri munsarif)	muz. ileyh, muzaf	fail, muzaf	(يَكُنْ)'ün muahhar ismi	(يَكُنْ)'ün mukaddem haberi	
﴿ 199 ﴾	مُؤْمِنِينَ ۝	بِهِ	مَا كَانُوا	عَلَيْهِمْ	فَقَرَأَهُ	﴿ 198 ﴾	الْأَعْجَمِينَ ۙ	عَلَى بَعْضِ	
	ona inanmazlardı			bunlara	akabinde onu okusaydı		Arap olmayanların	bazısına	
	(كَانَ)'nin haberi, cümle cevâbü'ş-şart	car-mecrur	nefiy h., fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	car-mecrur	atıf h., fiili mazi, mef'ul		muz. ileyh	h. cer, mecrur isim, muzaf	

196. Şüphesiz ki O, daha öncekilerin kitabında vardı (Cebrâil'in bahsi ya da Kur'an mesajlarının özü önceki kitaplarda da bahsedilmişti.) **197 – 198 - 199**. İsrailoğulları alimlerinin bunu bilmesi onlar için bir deli değil midir? Şayet Biz onu (Kuran'ı) arab olmayan (arabça bilmeyen) kimselerden bazısına indirseydik akabinde onu bunlara okusaydı (yine de) ona inanmazlardı.

﴿ 201 ﴾	الْأَلِيمَ ۙ	الْعَذَابَ	يَرَوُا	حَتَّى	بِهِ	لَا يُؤْمِنُونَ	﴿ 200 ﴾	الْمُجْرِمِينَ	فِي قُلُوبِ	سَلَكْنَاهُ	كَذَٰلِكَ
	acı veren	azabı	görünceye	kadar	ona	inanmazlar		Suçluların	kalblerine	onu soktuk	İşte böylece
	sıfat	mef'ul, mevsuf	fiili muzari, fail	gaye ve nasb h.	car-mecrur	(الْمُجْرِمِينَ)'den hal; nefiy h., fiili muzari+fâil		muzafun ileyh	harfi cer, mecrur isim, muzaf	fiili mazi, fail, mef'ul	car-mecrur
﴿ 203 ﴾	مُنْظَرُونَ ۝	هَلْ	نَحْنُ	فَيَقُولُوا	﴿ 202 ﴾	لَا يَشْعُرُونَ ۙ	هُمْ	وَ	بَغْتَةً	فَيَأْتِيَهُمْ	
	mühlet verilenler	bizler	miyiz	O zaman derler		farkında olmadıkları bir haldeyken	onlara		ansızın	onlara gelir	
	haber	mübteda	soru h.	atıf h., matuf, fiili muzari, fail		haber: fiil c.; nefiy h., fiili muzari+fâil	mübteda	hal vavı	hal	atıf h., fiili muzari, mef'ul	

200 - 202. İşte böylece onu (Kuran'ı) suçluların kalblerine soktuk, acı veren azabı görünceye kadar ona inanmazlar. (Bu azap) onlara ansızın farkında olmadıkları bir haldeyken gelir. **203**. O zaman "Bizler mühlet verilenler miyiz (cezası ertelenenler olamaz mıyız) ?" derler.

مَتَّعْنَاهُمْ	إِنْ	فَرَأَيْتَ	أَ	﴿ 204 ﴾	يَسْتَعْجِلُونَ	فَبِعَذَابِنَا	أَ	
Biz onları nimetlendirmiş olsak		İşte gördün	mü?		acele istiyorlardı	Bizim azabımızı	mı	
fiilu'ş-şart; fiili mazi mef'ul	şart h.	atıf h., fiili mazi, fail	soru h.		fiili muzari+fâil	başlama h., car-mecrur	soru h.	

﴿ 206 ﴾	يُوعَدُونَ ۙ	كَانُوا	مَا	جَآءَهُمْ	ثُمَّ	﴿ 205 ﴾	سِنِينَ ۙ
	vaad edilmekte	olan	şey	kendilerine gelse	sonra		yıllarca
	(كَانَ)'nin haberi, fiil cümlesi	sıla; nâsih mazi fiil cümlesi, (كَانَ)'nin ismi	fail, ismi mevsul	fiili mazi, mef'ul	atıf h.		zaman zarfı

204. (Oysa) bizim azabımızı mı acele istiyorlardı? **205-206.** İşte gördün mü, Biz onları yıllarca nimetlendirmiş olsak, sonra da vaad edildikleri şey kendilerine gelse..

⋖ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 374 ⋗

(26 / ŞUARA, 184 – 185 - 186 – 187 - 188 – 189 – 190 - 191):

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nâkıs fiil, iftiâl bâbı) korundu, sakındı (خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı, eşsiz ve yoktan varetti, şekil verdi

(اَلْجِبِلَّةُ): hilkat, yaratılış, tabia, insan topluluğu, nesil (اَلْمِثْلُ ج اَمْثَالٌ): misil, benzer, gibi, kat

(اَلْمُسَحَّرُ ج مُسَحَّرُونَ): (ism-i mef'ûl) büyülenmiş, sihirlenmiş/ gıdalandırılan, beslenen (اَلْاَوَّلُ ج اَوَّلُونَ): ilk, birinci, önceki

(ظَنَّ يُظُنُّ ظَنًّا): (muzaaf fiil) zannetti, varsaydı (اَلْكَاذِبُ ج كَاذِبُونَ): (ism-i fâil) yalancı, düzmeci

(أَسْقَطَ يُسْقِطُ إِسْقَاطًا): (if'al bâbı) düşürdü (اَلْكِسَفُ): parça, bulut parçaları

(اَلصَّادِقُ ج صَادِقُونَ): (ism-i fâil) doğru sözlü/ doğru olan

(كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il bâbı) yalanladı, yalan isnad etti, inanmadı [(عَلِمَ يَعْلَمُ) اَلْاَعْلَمُ]: (ism-i tafdîl) en iyi bilen

(أَخَذَ يَأْخُذُ اَخْذًا): (mehmuze'l-fa) cezalandırdı, helak etti/ aldı/ çıkardı/ tuttu (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi

(اَلظُّلَّةُ ج ظُلَلٌ): bunaltıcı hava, sıkıcı ve boğuk yer, gölgelik [(كَثُرَ يَكْثُرُ) اَلْاَكْثَرُ]: (ism-i tafdîl) ekseriyet, daha çok

(26 / ŞUARA, 192 – 193 – 194 - 195 - 196 – 197 – 198 - 199):

[(نَزَّلَ يُنَزِّلُ) اَلتَّنْزِيلُ]: (masdar) indirme (indirilen) (نَزَلَ يَنْزِلُ نُزُولاً ب): indirdi [(اَمِنَ يَاْمَنُ) اَلْاَمِينُ]: emin, güvenilir

(اَلرُّوحُ ج اَرْوَاحٌ): Cebrail a.s. / ruh/ her türlü latif, gizli husus (اَللِّسَانُ ج اَلْسِنَةٌ): konuşma dili, lehçe/ konuşma uvzu, dil

(اَلزَّبُورُ ج زُبُرٌ): kitap, yazılmış, okunaklı ve düzgün yazı, hikmet dolu ilahî kitaplar (اَلْمُنْذِرُ ج مُنْذِرُونَ): (ism-i fâil) uyaran

[(أَبَانَ يُبِينُ) اَلْمُبِينُ]: (ism-i fâil) açık ve vazıh olan, açıklayan (اَلْاَوَّلُ ج اَوَّلُونَ): ilk, birinci, önceki (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(اَلْعَالِمُ ج عُلَمَاءُ): (ism-i fâil) bilen (نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلاً): (tef'il bâbı) indirdi (قَرَأَ يَقْرَأُ قِرَاءَةً): (mehmuze'l-lam) okudu

(اَلْاَعْجَمِيُّ ج اَعْجَمُونَ): arab olmayan, yabancı, yabancı dil konuşan (بَعْضُ): bir kısım, bazı, birkaç

(26 / ŞUARA, 200 – 201 – 202 - 203 - 204 – 205 - 206):

(سَلَكَ يَسْلُكُ): girdirdi, soktu (اَلْمُجْرِمُ ج مُجْرِمُونَ): (ism-i fâil) suç işleyen, günah işleyen (اَلْبَغْتَةُ): füc'et, ansızın, ansızın oluverme

(آمَنَ يُؤْمِنُ اِيمَانًا): (if'al bâbı) iman etti, emin kıldı (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nâkıs - mehmuz fiil) gördü/ bildi/ zannetti/ tanıdı

(اَلْاَلِيمُ): şiddetli acı çektiren, çok elem veren (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (mehmuz ve nâkıs fiil) geldi

(شَعَرَ يَشْعُرُ شُعُورًا): hissetti, bildi, farkına vardı (اَلْمُنْظَرُ ج مُنْظَرُونَ): (ism-i mef'ûl) mühlet verilen, süre tanınan

(اِسْتَعْجَلَ يَسْتَعْجِلُ اِسْتِعْجَالاً): (istif'âl bâbı) çabuklaştırdı, çabuk olmasını istedi, acelecilik gösterdi

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nâkıs - mehmuz fiil) gördü/ bildi/ zannetti/ tanıdı (اَلسَّنَةُ ج سِنُونَ): sene, yıl/ kıtlık, kuraklık

(مَتَّعَ يُمَتِّعُ تَمْتِيعًا): (tef'il bâbı) (sevdiklerine kavuşturarak) yaşattı, geçimlerini sağladı, nimetlendirdi

(جَاءَ يَجِيءُ جَيْئًا): (mehmuz'el lam, ecvef fiil) geldi (وَعَدَ يَعِدُ وَعْدًا): (misal fiil) vaad etti, söz verdi

≺ CÜZ: 19, KUR'ÂN SAYFASI: 375 (ŞUARA : 207 – 227) ≻

﴿ 207 ﴾ مَآ أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يُمَتَّعُونَ ط

fayda vermez	onlara	şeyler	nimetlendirildikleri	
nefy-i hal; harfi nefiy, fiili mazi	car-mecrur	fail, ismi mevsul	sıla; nâsih mazi fiil cüm. (وا): (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi, fiil cümlesi

önceki ayette yer alan (مَتَّعْنَاهُمْ) fiiluş'şart'ının cevabü'ş-şartı; fiil cümlesi

207. Nimetlendirildikleri şeyler (dünyada verilenler) onlara bir fayda vermez.

وَ مَآ أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا لَهَا مُنْذِرُونَ ق ﴿ 208 ﴾ ذِكْرَىٰ قف وَ مَا كُنَّا

yok etmedik	hiçbir kasaba halkını	hariç	kendilerine	uyarıcılar gelmesi		öğüt vermek üzere		Biz değiliz
nefiy h., fiili mazi, fail	zaid h. cer, mef'ul, mevsuf	istisna h.	haber mukaddem	mübteda, muahhar		hal vavı	mef'ulün li eclih	nefiy h., fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi

başlama h.

(قَرْيَةٍ)'nin sıfatı: isim cüm.

ظَٰلِمِينَ ﴿ 209 ﴾ وَ مَا تَنَزَّلَتْ بِهِ الشَّيَاطِينُ ﴿ 210 ﴾ وَ مَا يَنْبَغِي لَهُمْ

zulmedenler		onu	indirmedi	şeytanlar		uygun değildir		onlara
(كَانَ)'nin haberi	başlama h.	car-mecrur	nefiy h., fiili mazi	fail		nefy-i hal; nefiy h., fiili muzari	atıf h.	car-mecrur

﴿ 211 ﴾ وَ مَا يَسْتَطِيعُونَ ط ﴿ 212 ﴾ لَمَعْزُولُونَ ط عَنِ السَّمْعِ إِنَّهُمْ

,	güçleri de yetmez		Doğrusu onlar		(vahyi) dinlemekten		uzaklaştırılmışlardır	
atıf h.	nefiy h. fiili muzari+fâil		tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi		harfi cer, mecrur isim		tekid lamı, (إِنَّ)'nin haberi	

208-209. Hiçbir kasaba halkını kendilerine öğüt vermek üzere uyarıcılar gelmeden yok etmedik. Biz zulmedenler değiliz. **210**. Onu (Kuran'ı) şeytanlar indirmedi. **211**. (Bu) onlara uygun değildir, güçleri de yetmez. **212**. Doğrusu onlar (vahyi) dinlemekten uzaklaştırılmışlardır (uzak tutulmuşlardır).

﴿ 213 ﴾ مِنَ الْمُعَذَّبِينَ ج فَتَكُونَ آخَرَ إِلَٰهًا مَعَ اللَّهِ فَلَا تَدْعُ

azap edilenlerden	çünkü olursun	başka	bir tanrıya	Allah'la beraber	dua etme
(تَكُونَ)'nin haberi	fâi sebebiye, fiili muzari, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (أَنْتَ) gizli zamiri	sıfat	mef'ul, mevsuf	zarf, muzaf + muz.ileyh	başlama h.+ nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., fiili muzari

213. O zaman Allah'la beraber başka bir tanrıya dua etme, çünkü azap edilenlerden olursun.

﴿ 215 ﴾ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ج اتَّبَعَكَ لِمَنِ جَنَاحَكَ اخْفِضْ وَ ﴿ 214 ﴾ الْأَقْرَبِينَ لا عَشِيرَتَكَ أَنْذِرْ وَ

müminlerden	sana uyan	kimselere	kanatlarını	indir		en yakın	akrabalarını	uyar	
harfi cer, mecrur isim	sıla; mazi fiil cüm.	harfi cer, ismi mevsul	mef'ul	emir fiili	atıf h.	sıfat	mef'ul	emir fiili	atıf h.

214. (Öncelikle) en yakın akrabalarını uyar. **215**. Mü'minlerden sana uyan kimselere kanatlarını indir (tevazu, şefkat ve hoşgörüyle davran).

﴿ 216 ﴾ تَعْمَلُونَ ج مِمَّا بَرِيٓءٌ إِنِّي فَقُلْ عَصَوْكَ فَإِنْ

Yaptığınız	şeylerden	beriyim	Doğrusu ben	O zaman	Sana isyan ederlerse	
sıla; fiil cüm.	h. cer, ismi mevsul	(إِنَّ)'nin haberi	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	rabıta, cevâbü'ş-şart; emir fiili	fiilu'ş-şart; fiili mazi. fail, mef'ulün	başlama h., şart h.

216. Sana isyan ederlerse, o zaman: "Doğrusu yaptıklarınızdan beriyim (uzağım)" de.

وَ تَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ ﴿ 217 ﴾ الرَّحِيمِ لا الَّذِي يَرٰىكَ حِينَ تَقُومُ لا

güven	Aziz olana		Rahim	seni gören		zaman	kalktığın	
emir fiili	h. cer, mecrur isim, mevsuf		sıfat	sıla; muzari fiil mef'ul	sıfat, ismi mevsul	zaman zarfı, muzaf	muz.ileyh; fiil cümlesi	

atıf h.

﴿218﴾ وَ تَقَلُّبَكَ فِي السَّاجِدِينَ ﴿219﴾ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ ﴿220﴾ الْعَلِيمُ

Bilendir	İşitendir	O	Doğrusu	secde edenler arasında	dolaşmanı	
(إِنَّ)'nin ikinci haberi	(إِنَّ)'nin haberi	fasıl zamiri	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	harfi cer, mecrur isim	matuf	atıf h.

217- 218 – 219 - 220. Namaza kalktığın zaman seni ve secde edenler arasında dolaşmanı gören, Aziz (güçlü), Rahim (merhametli olan Allah'a) güven. Doğrusu O (herşeyi) işitendir ve (herşeyi) bilendir .

﴿221﴾ هَلْ أُنَبِّئُكُمْ عَلَى مَنْ تَنَزَّلُ الشَّيَاطِينُ ﴿222﴾ تَنَزَّلُ عَلَى كُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ

günahkar	iftiracıya	her ..	iner	Şeytanların	indiğini	kime	size haber vereyim	mi
sıfat	muzafun ileyh, mevsuf	harfi cer, mecrur isim muzaf	birinci (تَ) harfi mahzuf fiili muzari	fail	birinci (تَ) harfi mahzuf fiili muzari	harfi cer, ismi mevsul	fiili muzari, mef'ul	soru h.

221. "Şeytanların kime indiğini size haber vereyim mi?" **222**. (Şeytanlar) her günahkar iftiracıya iner.

﴿223﴾ يُلْقُونَ السَّمْعَ وَ أَكْثَرُهُمْ كَاذِبُونَ ﴿224﴾ وَ الشُّعَرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ

azgınlar	onlara uyar	Şairler		yalancıdırlar	çoğunluğu	,	kulak	verirler	
fail	(الشُّعَرَاءُ) mübtedasına haber, muzari fiil cümlesi	mübteda	başlama h.	haber	mübteda	atıf h.	mef'ul	fiili muzari+fâil	

223. Onlar (şeytanlara) kulak verirler, çoğunluğu yalancıdırlar. **24**. Şairlere azgınlar uyar.

﴿225﴾ أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ يَهِيمُونَ

görmedin mi	onların	her	vadide	şaşkın şaşkın dolaştıklarını		
cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h fiili muzari	tekid ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi	harfi cer, mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh	(أَنَّ)'nin haberi, fiil cümlesi		soru h.

(تَرَ)'nın mef'ulü: masdar-ı müevvel

﴿226﴾ وَ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ

ve		söylediklerini	yapmayacakları şeyleri
atıf h.	tekid ve nasb h.,(أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi, fiil cümlesi	sıla; nefy-i istikbal fiil cüm. mef'ul, ismi mevsul

225-226. Onların her vadide şaşkın şaşkın dolaştıklarını ve yapmayacakları şeyleri söylediklerini görmedin mi?

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَ ذَكَرُوا اللَّهَ

müstesna	kimseler	inanan	,	işleyenler	faydalı işler	,	Allah'ı
istisna h.	müstesna, ismi mevsul	sıla; mazi fiil, fail	atıf h.	fiili mazi, fail	mef'ul	atıf h.	mef'ul

وَ انْتَصَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا ظُلِمُوا

çok	ve	haklarını alanlar	zulmedilmelerinden sonra			başlama h.
mef'ulü mutlak nâibi	atıf h.	fiili mazi, fail	h.cer, zarf, mecrur isim, muzaf	masdar h.	meçhul fiili mazi, nâibi fail	

﴿227﴾ سَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ

bilecekler	kimseler	Zulmeden	hangi	dönüş yerine	döneceklerini
istikbal h., fiili muzari	fail, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm.	soru ismi, muzaf	muzafun ileyh	fiili muzari+fâil

(سَيَعْلَمُ)'nün mef'ulü

227. Ancak inananlar, faydalı işler işleyenler, Allah'ı çok ananlar ve zulmedilmelerinden sonra (haksızlığa uğratıldıklarında) haklarını alan kimseler müstesnadır. Zulmeden kimseler hangi dönüş yerine döneceklerini bileceklerdir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 375 ≻

(26 / ŞUARA, 207 – 208 – 209 – 210 - 211):

(أَغْنَى يُغْنِي إِغْنَاءً عَنْ): (if'al bâbı) kafi geldi, müstağni kıldı, ihtiyacını giderdi/ meşgul etti, oyaladı

(مَتَّعَ يُمَتِّعُ تَمْتِيعًا): (tef'il bâbı) nimetlendirdi, sevdiklerine kavuşturdu/ iyilikte bulundu (اَلْمُنْذِرُ ج مُنذِرُونَ): (ism-i fâil) uyaran

(أَهْلَكَ يُهْلِكُ إِهْلَاكًا): (if'al bâbı) helak etti, telef etti, harcadı, öldürdü (اَلْقَرْيَةُ ج قُرىً): muhitin sakinleri/ belde/ belde halkı

(اَلذِّكْرَى): zikir: hatıra getirip bilme/ tezkir: hatırlatma, ikaz, nâsihat (اِسْتَطَاعَ يَسْتَطِيعُ اِسْتِطَاعَةً): (istif'âl b.) yapabildi, gücü yetti

(تَنَزَّلَ يَتَنَزَّلُ تَنَزُّلًا): (tefa'ul bâbı) indi (yavaş yavaş iniş) (اِنْبَغَى يَنْبَغِي اِنْبِغَاءً): (infiâl b.) (bir işin yapılması) uygun oldu, doğru oldu, gerekti

(26 / ŞUARA, 212 – 213 – 214 - 215):

[(اَلسَّمْعُ سَمِعَ يَسْمَعُ]: işitme, işitme duyusu, kulak (اَلْمَعْزُولُ ج مَعْزُولُونَ): (ism-i mef'ûl) uzaklaştırılan, ayrılan

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nâkıs fiil) ibadet etti/ davet etti/ dua etti/ yardım istedi (اَلْآخَرُ ج آخَرُونَ): diğeri, öteki

(اَلْمُعَذَّبُ ج مُعَذَّبُونَ): (ism-i mef'ûl) azap verilen, işkence edilen (أَنْذَرَ يُنْذِرُ إِنْذَارًا): (if'al bâbı) uyardı

(اَلْعَشِيرَةُ): aşiret, yakınlar, akrabalar (اَلْأَقْرَبُ ج اَقْرَبُونَ): (ism-i tafdîl) en yakın, daha yakın

(خَفَضَ يَخْفِضُ خَفْضًا): yumuşak davrandı, alçak gönüllü oldu/ düşürdü, alçalttı

(اَلْجَنَاحُ ج اَجْنِحَةٌ): kanat (اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftiâl bâbı) uydu, tabi oldu, arkasından yürüdü

(26 / ŞUARA, 216 – 217 – 218 – 219):

(عَصَى يَعْصِي عَصْيًا): (nâkıs fiil) isyan etti, baş kaldırdı [(اَلْبَرِيءُ بَرِئَ يَبْرَأُ]: suçsuz, uzak

(عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلًا): amel etti, yaptı, işledi (تَوَكَّلَ يَتَوَكَّلُ تَوَكُّلًا): (tefa'ul bâbı) tevekkül etti, işini Allah'a bıraktı

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nâkıs - mehmuz fiil) gördü/ bildi/ zannetti/ tanıdı (اَلْحِينُ): tahditsiz olarak vakit, zaman

(قَامَ تَقُومُ قَوْمًا): (ecvef fiil) (namaza) durdu/ kalktı/ kalakaldı/ azmetti/ başladı

[(اَلتَّقَلُّبُ تَقَلَّبَ يَتَقَلَّبُ]: (masdar) değişiklik yapma, gezip dolaşma (اَلسَّاجِدُ ج سَاجِدُونَ): (ism-i fâil) secde eden, boyun eğen

(26 / ŞUARA, 220 – 221 – 222 - 223):

(نَبَّأَ يُنَبِّئُ تَنْبِيئًا): (tef'il bâbı) haber verdi, bildirdi (تَنَزَّلَ يَتَنَزَّلُ تَنَزُّلًا): (tefa'ul bâbı) indi (yavaş yavaş iniş)

[(اَلْأَفَّاكُ اَفَكَ يَأْفِكُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) çok yalancı, iftiracı [(اَلْأَثِيمُ اَثِمَ يَأْثَمُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) günahkar

[(اَلْأَكْثَرُ كَثُرَ يَكْثُرُ]: (ism-i tafdîl) ekseriyet, daha çok (اَلْكَاذِبُ ج كَاذِبُونَ): (ism-i fâil) yalancı, düzmeci

(أَلْقَى يُلْقِي إِلْقَاءً اَلسَّمْعُ): (if'al bâbı) kulak verdi/ hitap etti/ bıraktı, attı (اَلسَّمْعُ): kulak, işitme, işitme duygusu

(26 / ŞUARA, 224 – 225 – 226 - 227):

(اَلشَّاعِرُ ج شُعَرَاءُ): şair, şiir söyleyen (اَلْغَاوِي ج غَاوُونَ): (ism-i fâil) azgın (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs f.) gördü, bildi, zannetti

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftiâl bâbı) uydu, tabi oldu, arkasından yürüdü (ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti

(اَلْوَادِي ج اَوْدِيَةٌ): vadi (هَامَ يَهِيمُ هَيْمًا): (ecvef fiil) nereye gideceğini bilmeden yeryüzünde şaşkın halde dolaştı

(فَعَلَ يَفْعَلُ فَعْلًا): yaptı (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلًا): amel etti, yaptı, işledi (اَلْكَثِيرَةُ ث اَلْكَثِيرُ): çok

(ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): zikretti, andı, hatırladı, bahsetti, tefekkürle hatıra getirdi (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(اِنْتَصَرَ يَنْتَصِرُ اِنْتِصَارًا): (infiâl bâbı) hakkını aldı/ intikam aldı/ korundu/ çekildi/ çekindi (بَعْدُ): (zarf) sonra

(اِنْقَلَبَ يَنْقَلِبُ اِنْقِلَابًا): (infiâl b.) dönüverdi, dönüştü (اَلْمُنْقَلَبُ ج مُنْقَلَبُونَ): dönüş yeri, akıbet/ dönüverme, dönüşme

سورة النمل (27)

(NEML (Karınca) SURESİ)

(Mekke'de inmiştir. 93 ayettir.)

≺ CÜZ: 19, KUR'ÂN SAYFASI: 376 - 384 ≻

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahmân, Rahîm Allah'ın adıyla

طسٓ ﴿1﴾	تِلْكَ	آيَاتُ	الْقُرْآنِ	وَ	كِتَابٍ	مُبِينٍ	هُدًى	وَ	بُشْرَى	لِلْمُؤْمِنِينَ
Ta, Sin	Bunlar	ayetleridir	Kuran'ın	,	Kitab'ın	apaçık	doğruluk rehberi	ve	müjdedir	müminlere
harufu mukatta	mübteda, işaret ismi	haber, muzaf	muzafun ileyh	atıf h.	matuf, mevsuf	sıfat	(هُوَ) takdir edilen mahzuf mübtedanın haberi	atıf h.	matuf	car-mecrur

﴿2﴾ الَّذِينَ	يُقِيمُونَ	الصَّلَاةَ	وَ	يُؤْتُونَ	الزَّكَاةَ	وَ	هُمْ	بِالْآخِرَةِ	هُمْ	يُوقِنُونَ ﴿3﴾
dosdoğru kılan		namazı		veren	zekatı	ve		ahirete		kesin olarak inanan
(لِلْمُؤْمِنِينَ)'nin sıfatı, ismi mevsul	fiili muzari+fâil	sıla; cüm. mef'ul	atıf h.	fiili muzari+fâil	mef'ul	hal vavı	mübteda	car-mecrur	birinci zamiri tekid için gelen zamir	haber, fiil cümlesi

1. Ta, Sin, Bunlar Kuran'ın, apaçık Kitab'ın ayetleridir. **2-3.** (Bu Kur'an), namazı dosdoğru kılan kılan, zekatı veren ve ahirete de kesin olarak inanan müminlere doğruluk rehberi ve müjdedir.

﴿4﴾ يَعْمَهُونَ ط	فَهُمْ	أَعْمَالَهُمْ	لَهُمْ	زَيَّنَّا	بِالْآخِرَةِ	لَا يُؤْمِنُونَ	الَّذِينَ	إِنَّ
bocalarlar	bu sebeple onlar	yaptıkları işleri	onlara	güzel göstermişizdir	Ahirete	inanmayan kimseler		Doğrusu
haber, fiil cümlesi	atıf h., mübteda	mef'ul	car-mecrur	(إِنَّ)'nin haberi	car-mecrur	sıla; muzari fiil cüm.	(إِنَّ)'nin ismi, ismi mevsul	tekid ve nasb h.

﴿5﴾ الْأَخْسَرُونَ	هُمُ	فِي الْآخِرَةِ	هُمْ	وَ	الْعَذَابِ	سُوءُ	لَهُمْ	الَّذِينَ	أُولَئِكَ
en çok zarar edenlerdir	ahirette	onlar			azabın	kötüsü	kendileri için olan kimselerdir		Bunlar
haber	fasıl zamiri	harfi cer, mecrur isim	mübteda	atıf h.	muzafun ileyh	mübteda, muahhar, muzaf	haber, mukaddem	haber, ismi mevsul	mübteda

4. Ahirete inanmayanların yaptıkları işleri kendilerine güzel göstermişizdir; bu sebeple bocalarlar. **5.** Bunlar azabın kötüsü kendileri için olan kimselerdir ve (yine) onlar ahirette en çok zarar edenlerdir.

﴿6﴾ عَلِيمٍ	حَكِيمٍ	مِنْ لَدُنْ	الْقُرْآنَ	لَتُلَقَّى	إِنَّكَ	وَ
Alim olan	Hakim	katından	Kuran	sana ulaştırılıyor	Doğrusu	
sıfat	muzafun ileyh, mevsuf	harfi cer, zarf ismi, muzaf	mef'ul	tekid lamı+ (إِنَّ)'nin haberi, meçhul muzari fiil	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	başlama h.

6. Doğrusu, Kuran, Alim olan Hakim (Allah) katından sana ulaştırılıyor.

سَآتِيكُمْ	نَارًا ط	آنَسْتُ	إِنِّي	لِأَهْلِهِ	مُوسَى	قَالَ	إِذْ
Size getireceğim	bir ateş	farkettim	Ben	ailesine	Musa	demişti	Bir zamanlar
istikbal h., (fiili muzari	mef'ul	(إِنَّ)'nin haberi, fail	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	car-mecrur	fail	fiili mazi	geçmiş zaman zarfı

﴿7﴾ تَصْطَلُونَ	لَعَلَّكُمْ	قَبَسٍ	بِشِهَابٍ	آتِيكُمْ	أَوْ	بِخَبَرٍ	مِنْهَا
ısınırsınız	belki siz	kor	ateş	size getireceğim	yahut	bir haber	oradan
(لَعَلَّ)'nin haberi	terecci (umut) ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi	sıfat	car-mecrur, mevsuf	fiili muzari, mef'ul	atıf h.	car-mecrur	car-mecrur

7. Bir zamanlar Musa, ailesine: "Ben bir ateş farkettim; size oradan bir haber getireceğim, yahut size kor ateş getireceğim, umulur ki ısınırsınız" demişti.

فَلَمَّا جَآءَهَا نُودِيَ أَنْ بُورِكَ مَنْ فِي النَّارِ وَ مَنْ حَوْلَهَا ط وَ

zaman	oraya geldiği	nida olundu	diye	mübarek kılınmıştır	Ateş(in bulunduğu yer)de olan	ve	çevresindekiler				
başlama h., şart ve zaman zarfı	fiilu'ş-şart; mef'ul	cevâbü'ş-şart; mazi f. cüm., nâibi fail	tefsir h.	meçhul fiili mazi	nâibi fail, ismi, mevsuf	sıla; şibhi cüm.	atıf h.	matuf, ismi mevsul	sıla; şibhi cüm.	başlama h.	

سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿8﴾ يَا مُوسَى إِنَّهُ أَنَا اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ لا ﴿9﴾

münezzehtir	Allah	Alemlerin Rabbi		Ey Musa	Gerçek şu ki	Ben	Allah'ım	Aziz	Hakim olan
mef'ulü mutlak, muzaf	muzafun ileyh, mevsuf	sıfat, muzaf	muz. ileyh	nida h., münada	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	mübteda	haber, mevsuf	sıfat	ikinci sıfat

(إِنَّ)'nin haberi; isim cüm.

8. Oraya geldiği zaman, kendisine şöyle nida olundu: "Ateş(in bulunduğu yer)de olan ve çevresindekiler mübarek kılınmıştır. Alemlerin Rabbi olan Allah münezzehtir." **9.** "Ey Musa! Gerçek şu ki, Ben, Hakim olan Aziz Allah'ım"

وَ أَلْقِ عَصَاكَ فَلَمَّا رَآهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ وَلَّى مُدْبِرًا

arkasını dönerek	kaçtı	bir yılan gibi		kıpırdadığını	görünce	değneğini	at	
hal	cevâbü'ş-şart; mazi fiil	(كَأَنَّ)'nin haberi	teşbih ve nasb h., (كَأَنَّ)'nin ismi	fiili muzari	atıf h., şart ve zaman zarfı, fiilu'ş-şart; fiili mazi, mef'ul	mef'ul	emir fiili	atıf h.

﴿10﴾ الْمُرْسَلُونَ ق لَدَيَّ لاَ يَخَافُ إِنِّي لاَ تَخَفْ يَا مُوسَى لَمْ يُعَقِّبْ ط وَ

peygamberler	Benim katımda	korkmaz	Doğrusu	Korkma	Ey Musa	arkasına bakmadan		
fail	zarf (muzaf+ muz.ileyh)	nefy-i istikbal; nefiy h., fiili muzari	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., fiili muzari	nida h.+ münada	hal; cahd-ı mutlak fiil cüm	hal vavı	

(إِنَّ)'nin haberi; muzari fiil cümlesi

10. "Değneğini at!" Musa, değneğinin yılan gibi kıpırdadığını görünce, arkasına bakmadan dönerek kaçtı. "Ey Musa! Korkma; Benim katımda peygamberler korkmaz.

إِلاَّ مَنْ ظَلَمَ ثُمَّ بَدَّلَ حُسْنًا بَعْدَ سُوٓءٍ فَإِنِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ

Ancak hariçtir	kimse	zulmeden	sonra	çevrilen	iyiliğe	kötülüğün arkasından	Çünkü doğrusu ben	bağışla-yanım	merhamet edenim
istisna h.	müstesna, ismi mevsul	fiili mazi	atıf h.	fiili mazi	mef'ul	zarf, muzaf+ muz.ileyh	ta'lil (sebep) h. tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ikinci haberi

﴿11﴾ وَ أَدْخِلْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجْ بَيْضَآءَ مِنْ غَيْرِ سُوٓءٍ فِي تِسْعِ آيَاتٍ

dokuz mucize içinde		kusursuz		bembeyaz olarak	ki çıksın	yakanın içine	Elini	sok	
muz. ileyh	h.cer, mecrur isim muzaf	muzafun ileyh	h.cer mecrur isim, muzaf	(تَخْرُجْ)'un fâilinden hal	emrin cevabı olduğu için meczum fiili muzari	h. cer, mecrur isim	mef'ul	emir fiili	atıf h.

(تَخْرُجْ)'un fâilinden ikinci hal: şibhi c.

﴿12﴾ إِلَى فِرْعَوْنَ وَ قَوْمِهِ ط إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ

Firavun'a	ve	toplumuna	Gerçekten onlar	oldular	bir toplum	fâsık
h. cer, mecrur isim	atıf h.	matuf	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi, mevsuf	sıfat

(إِنَّ)'nin haberi; (كَانَ) ismi ve haberi

11. Ancak zulmeden sonra da kötülüğün arkasından iyiliğe çevrilen kimseler (bundan) hariçtir. Çünkü doğrusu ben bağışlayanım, merhamet edenim. **12.** Elini yakanın içine sok, Firavun ve toplumuna (gönderilen) dokuz mucize içinde kusursuz, bembeyaz olarak çıksın. Gerçekten onlar fasık bir toplum oldular."

﴿ 13 ﴾	مُبِينٌ ج	سِحْرٌ	هَٰذَا	قَالُوا	مُبْصِرَةً	آيَاتُنَا	فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ
	apaçık	bir sihirdir	Bu	dediler	gözle görecek şekilde	mucizelerimiz	onlara gelince
	sıfat	haber, mevsuf	mübteda	cevâbü'ş-şart; fiili mazi, fail	hal	fail	başlama h., şart ve zaman zarfı, fiilu'ş-şart; mazi fiil, mef'ul

13. Mucizelerimiz gözle görecek şekilde onlara gelince: "Bu apaçık bir sihirdir" dediler.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 376 ≻

(27 / NEML, 1 – 2 – 3 – 4 - 5 – 6 – 7 – 8 - 9):

[(اَلْمُبِينُ أَبَانَ يُبِينُ]: (ism-i fâil) açık ve vazıh olan, açıklayan (آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (mehmuz - nâkıs, if'al) verdi, getirdi

[(اَلْهُدَى هَدَى يَهْدِي]: irşad eden, yol gösteren, hidayet, doğru yol (اَلْبُشْرَى): müjde (اَلْعَمَلُ ج اَعْمَالٌ): amel, iş

(أَقَامَ يُقِيمُ إِقَامَةً): (if'al bâbı) dosdoğru kıldı, gözetti (زَيَّنَ يُزَيِّنُ تَزْيِينًا): (tef'il bâbı) güzelleştirdi, süsledi, tezyin etti

(أَيْقَنَ يُوقِنُ إِيقَانًا): (if'al bâbı) yakını oldu, yakınen (şüphe etmeksizin) inandı (عَمِهَ يَعْمَهُ عَمَهًا): bocaladı

(اَلسُّوءُ): şer, kötülük, afet, bela (اَلْاَخْسَرُونَ ج اَخْسَرُ): (ism-i tafdîl) en çok zarar eden

(لَقَّى يُلَقِّي تَلْقِيَةً): (te'fil bâbı) kavuşturdu/ indirdi / karşılaştırdı/ karşıladı (آنَسَ يُؤْنِسُ إِينَاسًا): (if'al bâbı) farketti, gördü

(أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا ب): (mehmuz'el fa, nâkıs fiil) getirdi (اَلْخَبَرُ ج اَخْبَارٌ): haber (herhangi bir vakanın anlatılması)

(اَلشِّهَابُ ج شُهُبٌ): yanan odun, tutuşmuş ağaç parçası/ kayan yıldız (لَعَلَّ): umulur ki, belki, ta ki, için, diye

(اَلْقَبَسُ): ateş, meşale , kor/ iktibas edilmiş, alınmış/ yakılmış (اصْطَلَى يَصْطَلِي اِصْطِلَاءً): (iftiâl bâbı) (ateşte) ısındı

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئً): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) geldi [(سُبْحَانَ سَبَّحَ يُسَبِّحُ]: tesbih, tenzih ve takdis etti

(نَادَى يُنَادِي مُنَادَاةً): (nâkıs fiil, müfâale bâbı) seslendi, bağırdı/ ezan okudu

(بَارَكَ يُبَارِكُ مُبَارَكَةً): (müfâale bâbı) hayırlı ve mübarak kıldı, bolluk verdi (حَوْلَ): (zarf) etrafında, civarında

(27 / NEML, 10 – 11 – 12 – 13):

(أَلْقَى يُلْقِي إِلْقَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı) attı, bıraktı/ hitap etti/ kulak verdi/ sağlamlaştırdı (اَلْعَصَا ج عَصِيٌّ): değnek, sopa, asa

(اَلْجَانُّ): bir tür yılan, cin (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nâkıs ve mehmuz fiil) gördü/ bildi/ zannetti

(اِهْتَزَّ يَهْتَزُّ اِهْتِزَازًا): (muzaaf fiil, iftiâl bâbı) titreşti, kımıldadı, kıpırdadı/ harekete geçti

(وَلَّى يُوَلِّي تَوْلِيَةً): (nâkıs fiil, tef'il bâbı) dönüp gitti, dönüp kaçtı (خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef fiil) korktu

[(اَلْمُدْبِرُ أَدْبَرَ يُدْبِرُ]: (ism-i fâil) arka çevirip giden (لَدَى): (zarf) yanında, katında (بَعْدَ): (zarf) sonra

(عَقَّبَ يُعَقِّبُ تَعْقِيبًا): (tef'il bâbı) arkasına baktı, arkayı kontrol etti/takip etti (اَلسُّوءُ): şer, kötülük, afet, bela

(اَلْمُرْسَلُ ج مُرْسَلُونَ): (ism-i mef'ûl) elçi, gönderilen (ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti

(بَدَّلَ يُبَدِّلُ تَبْدِيلاً): (tef'il bâbı) bedel kıldı, değiştirdi, tahrif etti (اَلْحُسْنُ): hissi yahut manevi güzellik, hoşluk

(أَدْخَلَ يُدْخِلُ إِدْخَالاً): (if'al bâbı) girdirdi, dahil etti (اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el (اَلْبَيْضَاءُ): beyaz (nurani beyazlık)

(اَلْجَيْبُ ج جُيُوبٌ): yaka, cep (غَيْرُ): başka, hariç, dışında, gayr, olmaksızın (خَرَجَ يَخْرُجُ خُرُوجًا): çıktı

(اَلتِّسْعُ): dokuz (اَلْقَوْمُ ج اَقْوَامٌ): kavim, kabile, topluluk (جَاءَ يَجِيئُ جَيْئً): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) geldi

(اَلسُّوءُ): şer, kötülük, afet, bela (اَلْفَاسِقُ ج فَاسِقُونَ): (ism-i fâil) inkârcı, fasık, açıktan açığa suç işleyen

(اَلسِّحْرُ ج سُحُورٌ): sihir, büyü [(اَلْمُبِينُ أَبَانَ يُبِينُ]: (ism-i fâil) açık ve vazıh olan, açıklayan

[(اَلْمُبْصِرَةُ أَبْصَرَ يُبْصِرُ]: (ism-i fâil) gören/ (göz görecek derecede) ışık veren/ açık delil

≺ CÜZ: 19, KUR'ÂN SAYFASI: 377 (NEML : 14 – 22) ≻

وَ	جَحَدُوا	بِهَا	وَ	اسْتَيْقَنَتْهَآ	أَنْفُسُهُمْ	ظُلْمًا
	inkar ettiler	onları	halde	kesin inandığı	gönülleri	zulmetmek için
atıf h.	f. mazi, fail	car-mecrur	hal vavı (atıf h. de denmiş)	f. mazi,mef'ul	fail	mef'ulün li eclih

﴿ 14 ﴾	الْمُفْسِدِينَ ع	عَاقِبَةُ	كَانَ	كَيْفَ	فَانْظُرْ	عُلُوًّا ط	وَ
	bozguncuların	sonunun	olduğuna	nasıl	Fakat bak	büyüklenmeleri dolayısıyla	
	muzafun ileyh	(كَانَ)'nin ismi, muzaf	fiili mazi, nâsih	(كَانَ)'nin mukaddem haberi, soru ismi	başlama h., emir fiili	matuf	atıf h.

14. Gönülleri kesin olarak inandığı halde, zulmetmek için ve büyüklenmeleri dolayısıyla onları (bile bile) inkar ettiler. Fakat bozguncuların sonunun nasıl olduğuna bir bak!

وَ	لَقَدْ	آتَيْنَا	دَاوُودَ	وَ	سُلَيْمَانَ	عِلْمًا ج	وَ	قَالَا
	And olsun ki yemin cevabı lâmı, tahkik h.	verdik f. mazi, fail	Davud'a birinci mef'ul	ve atıf h.	Süleyman'a matuf	ilim ikinci mef'ul	atıf h.	ikisi dediler fiili mazi, fail
atıf h.								

﴿ 15 ﴾	الْمُؤْمِنِينَ	مِنْ عِبَادِهِ	عَلَى كَثِيرٍ	فَضَّلَنَا	الَّذِي	لِلَّهِ	الْحَمْدُ
	mümin	kullarının	çoğuna	Bizi üstün kılan		Allah'a aittir	Hamd (şükür ve övgü)
	sıfat	h. cer, mecrur isim, mevsuf	h. cer, mecrur isim	sıla; mazi fiil cüm., mef'ul	sıfat, ismi mevsul	haber	mübteda

15. And olsun ki, Davud'a ve Süleyman'a ilim verdik. İkisi "Hamd (şükür ve övgü) bizi mümin kullarının çoğuna üstün kılan Allah'a aittir" dediler.

وَ	وَرِثَ	سُلَيْمَانُ	دَاوُودَ	وَ	قَالَ	يَآ أَيُّهَا النَّاسُ	عُلِّمْنَا	مَنْطِقَ	الطَّيْرِ
	varis oldu	Süleyman	Davud'a	atıf h.	dedi	Ey insanlar	Bize öğretildi	dili	kuş
atıf h.	fiili mazi	fail	mef'ul		fiili mazi	nida h., münada tenbih h., bedel	meçhul fiili mazi, nâibi fail	mef'ul, muzaf	muzafun ileyh

﴿ 16 ﴾	وَ	أُوتِينَا	مِنْ كُلِّ	شَيْءٍ ط	إِنَّ	هَذَا	لَهُوَ	الْفَضْلُ	الْمُبِينُ
	ve	bize verildi	her	şeyden	Şüphesiz	bu		lutuftur	apaçık
	atıf h.	meçhul fiili mazi, nâibi fail	h. cer, mecrur isim, muzaf	muz. ileyh	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	tekid lamı, fasıl zamiri	(إِنَّ)'nin haberi, mevsuf	sıfat

16. Süleyman Davud'a varis oldu: "Ey insanlar! Bize kuş dili öğretildi ve bize herşeyden verildi. Şüphesiz bu apaçık lutuftur" dedi.

وَ	حُشِرَ	لِسُلَيْمَانَ	جُنُودُهُ	مِنَ الْجِنِّ	وَ	الْإِنْسِ
	toplandı	Süleyman'ın	ordusu	cinlerden	,	insanlardan
atıf h.	meçhul fiili mazi	harfi cer, mecrur isim	nâibi fail	h. cer, mecrur isim	atıf h.	matuf

﴿ 17 ﴾		يُوزَعُونَ	فَهُمْ	وَ	الطَّيْرِ
		düzenli bir şekilde dağıtılıyorlardı	Artık onlar		kuşlardan
		haber, fiil cümlesi	atıf h., mübteda		ve
					matuf
					atıf h.

17. Süleyman'ın cinlerden, insanlardan ve kuşlardan (oluşan) ordusu toplandı. Artık onlar (kendilerine verilen görevlere) düzenli bir şekilde dağıtılıyorlardı.

النَّمْلُ	يَآ أَيُّهَا	نَمْلَةٌ	قَالَتْ	النَّمْلِ لا	عَلَى وَادِ	إِذَآ أَتَوْا	حَتَّىٰٓ
karıncalar	Ey	bir karınca	dedi	karınca	vadisine	geldikleri zaman	Nihayet
bedel	nida h., münada tenbih h.	fail	cevâbü'ş-şart; fiili mazi	muzafun ileyh	car-mecrur, muzaf	şart ve zaman zarfı, fiilu'ş-şart; fiili mazi, fail	başla-ma h.

﴿ 18 ﴾	ادْخُلُوا	مَسَاكِنَكُمْ ج	لَا يَحْطِمَنَّكُمْ	سُلَيْمَانُ	وَ	جُنُودُهُ لا	وَ	هُمْ	لَا يَشْعُرُونَ
	girin	yuvalarınıza	sakın sizi ezmesin	Süleyman	ve	ordusu			farkına varmadan
	emir fiili, fail	mef'ul	emr-i gaibin tekidi; nehiy ve cezm h., tekid nununa birleşmiş fiili muzari, mef'ul	fail	atıf h.	matuf	hal vavı	mübteda	haber, fiil cümlesi
									hal; isim cümlesi

18. Sonunda, karınca vadisine geldikleri zaman bir karınca: "Ey karıncalar! Yuvalarınıza girin, Süleyman'ın ordusu farkına varmadan sizi ezmesin" dedi.

أَوْزِعْنِي	رَبِّ	قَالَ	وَ	مِنْ قَوْلِهَا	ضَاحِكًا	فَتَبَسَّمَ
beni muvaffak kıl	Rabbim	dedi	ve	onun sözünden dolayı	gülerek	Bunun üzerine tebessüm etti
emir fiili (dua için), mef'ulün bih	nida harfi mahzuf münada	fiili mazi	atıf h.	harfi cer, mecrur isim	hal	atıf h., fiili mazi

أَنْ أَعْمَلَ	وَ	عَلَى وَالِدَيَّ	وَ	عَلَيَّ	أَنْعَمْتَ	الَّتِي	نِعْمَتَكَ	أَنْ أَشْكُرَ
yapmaya (أَنْ أَشْكُرَ)'ye matuf; masdar-ı müevvel f. muzari	atıf h.	ana babama h.cer, tesniye ismin mecrur hali	ve atıf h.	benim üzerime car-mecrur	ihsanda bulunduğun sıla; mazi fiil cüm., fail	sıfat, ismi mevsul	nimete (أَشْكُرَ)'nin mef'ulü	şükretmeye (أَوْزِعْنِي)'nin ikinci mef'ulü, masdarı müevvel fiili muzari

﴿ 19 ﴾ الصَّالِحِينَ	فِي عِبَادِكَ	بِرَحْمَتِكَ	أَدْخِلْنِي	وَ	تَرْضَاهُ	صَالِحًا
salih sıfat	kullarının arasına harfi cer, mecrur isim	rahmetinle car-mecrur	beni dahil et emir fiili (dua için), mef'ulün bih	atıf h.	hoşnut olacağın (صَالِحًا)'ın sıfatı; muzari fiil cüm. (cümle nasb mah. hal de denmiştir)	faydalı iş mef'ul

19. Bunun üzerine (Süleyman), onun sözünden dolayı gülerek tebessüm etti ve: "Rabbim! Benim üzerime ve ana-babama ihsanda bulunduğun nimete şükretmeye, hoşnut olacağın faydalı iş yapmaya beni muvaffak kıl. Rahmetinle, beni iyi kullarının arasına koy" dedi.

الْهُدْهُدَ	لَآ أَرَى	لِيَ	مَا	فَقَالَ	الطَّيْرَ	تَفَقَّدَ	وَ
Hüdhüd'ü mef'ul	görmüyorum nefy-i istikbal; nefiy h., fiili muzari	Bana haber	ne oluyor da mübteda, soru ismi	ve dedi atıf h., fiili mazi	kuşları mef'ul	araştırdı fiili mazi	atıf h.

شَدِيدًا	عَذَابًا	لَأُعَذِّبَنَّهُ	﴿ 20 ﴾	مِنَ الْغَائِبِينَ	كَانَ	أَمْ
şiddetli sıfat	bir azabla mef'ul, mevsuf	kesinlikle onu azaba uğratırım yemin cevabı lâmı, tekid nununa birleşmiş fiili muzari, mef'ul		kayıplardan (mı) (كَانَ)'nin haberi, şibhi cümle	oldu fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	Yoksa atıf h.

﴿ 21 ﴾ مُبِينٍ	بِسُلْطَانٍ	لَيَأْتِيَنِّي	أَوْ	لَأَذْبَحَنَّهُ	أَوْ
apaçık sıfat	bir delil car-mecrur, mevsuf	kesinlikle bana getirecek yemin cevabı lâmı, tekid nununa birleşmiş fiili muzari, mef'ul	veya atıf h.	kesinlikle onu keserim yemin cevabı lâmı, tekid nununa birleşmiş fiili muzari, mef'ul	yahut atıf h.

20-21. (Süleyman), kuşları araştırdı ve: "Bana ne oluyor da Hüdhüd'ü görmüyorum, yoksa kayıplardan mı oldu? Kesinlikle onu şiddetli bir azabla azaba uğratırım yahut kesinlikle onu keserim veya kesinlikle bana apaçık bir delil getirecek" dedi.

بِهِ	لَمْ تُحِطْ	بِمَا	أَحَطْتُ	فَقَالَ	بَعِيدٍ	غَيْرَ	فَمَكَثَ
kendisini	kavrayamadığın	şeyi	Ben kavradım	ve dedi	az bir süre		Akabinde bekledi
car-mecrur	sıla; fiil cüm.,	h. cer, ismi mevsul cer mah.	fiili mazi, fail, muttasıl zamir ref mah.	atıf h. (f. mazi	muzafun ileyh,	zaman zarfı muzaf	atıf h, f. mazi

﴿ 22 ﴾ يَقِينٍ	بِنَبَإٍ	مِنْ سَبَإٍ	وَجِئْتُكَ	وَ
kesin sıfat	bir haber car-mecrur, mevsuf	Sebe'den h. cer, mecrur isim	Sana getirdim fiili mazi, fail, mef'ul	atıf h.,

22. Akabinde (Süleyman) az bir süre bekledi (çok geçmeden Hüdhüd geldi) ve (Süleyman'a şöyle) dedi: "Senin kavrayamadığın (bilmediğin) bir şeyi kavradım (öğrendim). Sana Sebe'den kesin bir haber getirdim.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 377 ≻

(27 / NEML, 14 – 15):

(جَحَدَ يَجْحَدُ جُحُودًا ب): küfretti, inkâr etti, tasdik etmedi, nankörlük etti [(اَلْعُلُوُّ عَلاَ يَعْلُو): üstünlük, cebir

(اِسْتَيْقَنَ يَسْتَيْقِنُ اِسْتِيقَانًا): (istif'âl bâbı) yakını geldi, yakınen inandı (كَيْفَ): (istifham ismi) nasıl, nice, ne şekilde

(نَظَرَ يَنْظُرُ نَظْرًا): baktı, gördü, bildi, döndü, yöneldi, ibret aldı (اَلْعَاقِبَةُ ج عَوَاقِبُ): son, netice, akıbet (اَلْعَبْدُ ج عِبَادٌ): kul

(اَلْمُفْسِدُ ج مُفْسِدُونَ): (ism-i fâil) bozan, fesat çıkaran (آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz'el fa - nâkıs f., if'al b.) verdi, getirdi

(اَلْكَثِيرُ ث اَلْكَثِيرَةُ): çok (فَضَّلَ يُفَضِّلُ تَفْضِيلاً): (tef'il bâbı) üstün kıldı, üstün saydı, üstünlüğüne hükmetti

(27 / NEML, 16 - 17):

(وَرِثَ يَرِثُ وِرْثًا): varis oldu/ sahip çıktı, ele geçirdi (اَلْاِنْسانُ ج اَلنَّاسُ): insan (اَلْمَنْطِقُ): konuşma, telafuz/ kelam, söz

(عَلَّمَ يُعَلِّمُ تَعْلِيمًا): (tef'il bâbı) öğretti (اَلطَّيْرُ ج طُيُورٌ): kuş (اَلْجُنْدُ ج جُنُودٌ): ordu, yardımcı, avaneler (اَلْجِنُّ): cin

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz'el fa - nâkıs fiil, if'al bâbı) verdi, getirdi (اَلْفَضْلُ ج اَفْضَالٌ): iyilik, lütuf, üstünlük, fazl, kerem

[(أَبَانَ يُبِينُ) اَلْمُبِينُ]: (ism-i fâil) açık ve vazıh olan, açıklayan (حَشَرَ يَحْشُرُ حَشْرًا): toplandı, helak etti, döndürdü

(وَزَعَ يَزَعُ وَزْعًا): (arkadakilerin yetişebilmesi için önde gidenleri) durdurdu, düzene koydu, toparladı (اَلْاِنسُ): insan

(27 / NEML, 18 - 19):

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا عَلَى): (mehmuz ve nâkıs fiil) karşılaştı (اَلْوَادِي ج اَوْدِيَةٌ): vadi (ayette sondaki uzatma düşmüş)

(اَلنَّمْلُ): karınca (دَخَلَ يَدْخُلُ دُخُولاً): girdi/ gerdeğe girdi/ katıldı (اَلْمَسْكَنُ ج مَسَاكِنُ): mesken, ikamet yeri

(حَطَمَ يَحْطِمُ حَطْمًا): ezdi, çiğnedi, kırdı, ufalttı (اَلْجُنْدُ ج جُنُودٌ): ordu, yardımcı, avaneler (شَكَرَ يَشْكُرُ شُكْرًا): şükretti

(شَعَرَ يَشْعُرُ شُعُورًا): hissetti, bildi, farkına vardı (تَبَسَّمَ يَتَبَسَّمُ تَبَسُّمًا): (tefa'ul bâbı) tebessüm etti, güldü

[(ضَحِكَ — يَضْحَكُ) اَلضَّاحِكُ]: (ism-i fâil) gülen (أَوْزَعَ يُوزِعُ اِيزَاعًا): (if'al b.) muvaffak kıldı, yöneltti (اَلْعَبْدُ ج عِبَادٌ): kul, köle

(اَلنِّعْمَةُ ج اَنْعُمٌ): nimet (maddi ve manevi bütün iyiliklere şamildir) (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi

(أَنْعَمَ يُنْعِمُ إِنْعَامًا): nimetlendirdi (nimet verdi, iyilik ve ihsanda bulundu) (اَلْوَالِدَانِ): ana baba, ebeveyn

(رَضِيَ يَرْضَى رِضًا): hoşnut oldu, razı oldu, tercih etti, sevdi (أَدْخَلَ يُدْخِلُ إِدْخَالاً): (if'al bâbı) girdirdi, dahil etti

(27 / NEML, 20 – 21 - 22):

(تَفَقَّدَ يَتَفَقَّدُ تَفَقُّدًا): (tefa'ul bâbı) (kaybolanı) araştırdı, aradı (teftiş etti, yokladı) (اَلْهُدْهُدُ): hüdhüd, ibibik kuşu

(اَلطَّيْرُ ج طُيُورٌ): kuş (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nâkıs - mehmuz) gördü/ bildi/ zannetti (اَلشَّدِيدُ ج شِدَادٌ): şiddetli, kuvvetli

(اَلْغَائِبُ ج غَائِبُونَ): (ism-i fâil) gaib, görünürde olmayan (عَذَّبَ يُعَذِّبُ تَعْذِيبًا): (tef'il bâbı) azap verdi, işkence etti

(ذَبَحَ يَذْبَحُ ذَبْحًا): boğazladı, kesti (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا ب): (mehmuz ve nâkıs fiil) getirdi

(اَلسُّلْطَانُ): hüccet, bürhan, saltanat, galebe, hakimiyet [(أَبَانَ يُبِينُ) اَلْمُبِينُ]: (ism-i fâil) açık ve vazıh olan, açıklayan

(مَكَثَ يَمْكُثُ مَكْثًا): bekledi, durdu, durup bekledi/ devam etti, baki oldu/ acele etmedi (اَلْبَعِيدُ ج بُعَدَاءُ): uzak, ırak

(غَيْرُ): başka, hariç, dışında, olmaksızın (غَيْرَ بَعِيدٍ): uzak olmayan (çok geçmeden)

(أَحَاطَ يُحِيطُ إِحَاطَةً): (ecvef fiil, if'al bâbı) kuşattı, ihata etti, şamil oldu (اَلنَّبَأُ ج اَنْبَاءُ): haber, vakıa, hadise

(جَاءَ يَجِيءُ جَيْئًا ب): (mehmuz ve ecvef fiil) getirdi (اَلْيَقِينُ): yakîn, kesin, şüphe ve tereddütlerden uzak/ ölüm

﴿ CÜZ: 19, KUR'ÂN SAYFASI: 378 (NEML : 23 – 35) ﴾

إِنِّي	وَجَدْتُ	امْرَأَةً	تَمْلِكُهُمْ	وَ	أُوتِيَتْ
Doğrusu ben	buldum	bir kadın	onlara hükmeden	,	kendisine verilen
tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	mef'ul, mevsuf	sıfat; muzari fiil cümlesi,mef'ul	atıf h.,	meçhul fiili mazi, nâibi faili

﴿ 23 ﴾	مِنْ كُلِّ	شَيْءٍ	وَ	لَهَا	عَرْشٌ	عَظِيمٌ	
	her	şeyden	ve	olan	bir tahtı	büyük	
	h. cer, mecrur isim, şibhi c., muzaf..	muzafun ileyh	atıf h.	haber mukaddem	mübteda muahhar, mevsuf	sıfat	

23. Doğrusu ben onlara hükmeden, herşeyden kendisine verilen ve büyük bir tahtı olan bir kadın buldum;

وَ	اللَّهِ	مِنْ دُونِ	لِلشَّمْسِ	يَسْجُدُونَ	قَوْمَهَا	وَ	وَجَدْتُهَا
	Allah'tan başkasına		güneşe	secde ederlerken	milletini	ve	Onu buldum
atıf h.	muzafun ileyh	h. cer, mecrur isim, muzaf	car-mecrur	(وَجَدْتُ)'nün failinden hal; fiil cümlesi	(وَجَدَ)'nin mef'ulüne matuf	atıf h.,	fiili maz, fail, mef'ul

﴿ 24 ﴾	لَا يَهْتَدُونَ	فَهُمْ	عَنِ السَّبِيلِ	فَصَدَّهُمْ	أَعْمَالَهُمْ	الشَّيْطَانُ	لَهُمُ	زَيَّنَ
	doğru yolda değildirler	Bunun için onlar	yoldan	sonra da onları alıkoymuştur	(yaptıkları) işlerini	şeytan	onlara	süslü göstermiştir
	haber; fiil cümlesi	atıf h., (mübteda	h. cer, mecrur isim	atıf h., fiili mazi, mef'ul	mef'ul	fail	car-mecrur	fiili mazi

24. Onu ve milletini Allah'tan başkasına, güneşe secde ederlerken buldum. Şeytan, onlara, (yaptıkları) işlerini süslü (güzel) göstermiş, sonra da onları (doğru) yoldan alıkoymuştur. Bunun için onlar doğru yolda değildirler.

فِي السَّمَاوَاتِ	الْخَبْءَ	يُخْرِجُ	الَّذِي	لِلَّهِ	يَسْجُدُوا	أَلَّا
Göklerdeki	gizliyi	(ortaya) çıkaran		Allah'a	secde etmemelerini	
harfi cer, mecrur isim	mef'ul	sıla; muzari fiil	sıfat, ismi mevsul	car-mecrur, mevsuf	fiili muzari, fail	masdar ve nasb h., nefiy h.

(أَعْمَالَهُمْ) den bedel; masdarı müevvel.

﴿ 25 ﴾	تُعْلِنُونَ	مَا	وَ	تُخْفُونَ	مَا	يَعْلَمُ	وَ	الْأَرْضِ	وَ
	açıkladığınız	şeyleri	ve	gizlediğiniz	şeyleri	bilen		yerde	ve
	sıla; fiil cüm.	matuf, ismi mevsul	atıf h.	sıla; fiil cüm.	mef'ul, ismi mevsul	fiili muzari	atıf h.	matuf	atıf h.

﴿ 26 ﴾	الْعَظِيمِ	الْعَرْشِ	رَبُّ	هُوَ	إِلَّا	إِلَهَ	لَا	اللَّهُ
	çok büyük	Arş'ın	Rabbi'dir	kendinden	başka	hiçbir ilah	olmayandır	Allah
	sıfat	muzafun ileyh, mevsuf	ikinci haber, muzaf	mahzuf haberdeki gizli zamirden bedel	istisna h. {hasr edatı da den-miştir}	(لَا)'nın ismi, (موجود) olarak takdir edilen haberi mahzuf	en-nâfiye li'l-cins (cinsini nefyeden lâ)	mübteda

(اللَّهُ) mübtedasının haberi, isim cümlesi

25 - 26. Göklerdeki ve yerdeki gizliyi (ortaya) çıkaran, gizlediğiniz ve açıkladığınız şeyleri bilen Allah'a secde etmemelerini (şeytan güzel göstermişti). Allah, kendinden başka hiçbir ilah olmayandır. Çok büyük arşın Rabbidir." dedi.

هَذَا	بِكِتَابِي	اذْهَبْ	﴿ 27 ﴾	مِنَ الْكَاذِبِينَ	كُنْتَ	أَمْ	أَ صَدَقْتَ	سَنَنْظُرُ	قَالَ
Şu	yazımı	götür		yalancılardan mı	olduğuna	yoksa	doğru mu söylediğine	bakacağız	dedi
(كِتَاب)'den bedel	car-mecrur	emir fiili		(كَانَ)'nin haberi, şibhi cümle	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	atıf h.	soru h., ((نَنظُرُ)'nun mef'ulü	istikbal h., fiili muzari	fiili mazi

﴿ 28 ﴾	يَرْجِعُونَ	مَاذَا	فَانْظُرْ	عَنْهُمْ	تَوَلَّ	ثُمَّ	إِلَيْهِمْ	فَأَلْقِهْ
	döneceklerine	ne(y)le	bak	onlardan	dön	sonra	onlara	onu at
	fiili muzari+fâil	mukaddem mef'ul, soru ismi	atıf h, emir fiili	car-mecrur	emir fiili	atıf h.	car-mecrur	atıf h., emir fiili, mef'ul

27. (Süleyman) : "Doğru mu söylediğine yoksa yalancılardan mı olduğuna bakacağız." dedi. **28.** "Şu yazımı (mektubumu) götür de onu onlara at, sonra onlardan dön (bir yana çekil), döneceklerine (ne sonuca varacaklarına) bak."

﴿ 29 ﴾	كَرِيمٌ	كِتَابٌ	إِلَيَّ	أُلْقِيَ	إِنِّي	الْمَلَأُ	يَا أَيُّهَا	قَالَتْ
	değerli	bir yazı	Bana	bırakıldı	Doğrusu	Ey ileri gelenler		dedi
	sıfat	nâibi fail, mevsuf	car-mecrur	(إِنَّ)'nin haberi meçhul fiili mazi	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	atf-ı beyan (bedel de den-miştir)	nida h., münada, tenbih h.	fiili mazi
﴿ 30 ﴾	الرَّحِيمِ ۙ	الرَّحْمَٰنِ	اللَّهِ	بِسْمِ	إِنَّهُ	وَ	مِنْ سُلَيْمَانَ	إِنَّهُ
	Rahim	Rahman	Allah'ın	adıyla (başlamaktadır)	gerçekten de o	ve	Süleyman'dandır	Gerçek şu ki o
	ikinci sıfat	sıfat	muzafun ileyh, mevsuf	car-mecrur, muzaf	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	atıf h.	(إِنَّ)'nin haberi, şibhi cümle	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi
﴿ 31 ﴾	مُسْلِمِينَ ۝	أْتُونِي	وَ	عَلَيَّ	تَعْلُوا	أَلَّا		
	müslümanlar olarak	bana gelin	ve	bana	baş kaldırmayın diye			
	(أْتُونِي)'den hal	emir fiili, fail, mef'ulün bih	atıf h.	car-mecrur	fiili muzari fail	tefsir h., nehiy ve cezm h.		

29-31. (Sebe melikesi Belkıs): "Ey ileri gelenler! Doğrusu bana değerli bir yazı (mektub) bırakıldı. Gerçek şu ki o Süleyman'dandır ve gerçekten de o Rahman Rahim Allah'ın adıyla (başlamakta)dır. Bana baş kaldırmayın ve müslümanlar olarak bana gelin diye (yazmaktadır)" dedi.

﴿ 32 ﴾	تَشْهَدُونِ	حَتَّىٰ	أَمْرًا	قَاطِعَةً	مَا كُنْتُ	فِي أَمْرِي ۚ	أَفْتُونِي	الْمَلَأُ	يَا أَيُّهَا	قَالَتْ
	Siz bana şahitlik etmedikçe		bir işe	kesin	(hükümlü) olmam	durumum hakkında	bana hükmünüzü söyleyin		Ey ileri gelenler	dedi
	, fiili muzari, fail, mef'ul	gaye ve nasb h.	(قَاطِعَةً)'in mef'ulü	(كَانَ)'nin haberi	nefiy h.,fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	h. cer, mecrur isim	emir fiili, fail, mef'ul	bedel	nida h.,münada, tenbih h.	fiili mazi

32. "Ey ileri gelenler! Durumum hakkında bana hükmünüzü söyleyin; siz bana şahitlik etmedikçe (yanımda olmadıkça), bir işe kesin (bir hüküm vermiş) olmam" dedi.

	بَأْسٍ	أُولُوا	وَ	قُوَّةٍ	أُولُوا	نَحْنُ	قَالُوا
	savaş	sahipleriyiz	ve	güç	sahipleriyiz	Biz	dediler
	muzafun ileyh, mevsuf	matuf, muzaf	atıf h.	muzafun ileyh	haber, muzaf	mübteda	fiili mazi, fail
﴿ 33 ﴾	تَأْمُرِينَ	مَاذَا	فَانْظُرِي	إِلَيْكِ	الْأَمْرُ	وَ	شَدِيدٍ
	ne emredeceğine		artık bak	se'nindir	emir	,	şiddetli
	fiili muzari, fail	mukaddem mef'ul, soru ismi	rabıta, emir fiili, fail	(الْأَمْرُ) mübtedasının haberi	mübteda	atıf h.	sıfat

33. (Belkıs'ın ileri gelen devlet adamları:) "Biz güç sahipleriyiz, şiddetli savaş sahipleriyiz, (sonunda savaş bile olsa galib geleceğimize güven, ancak) emir sana aittir, artık sen ne emredeceğine bak." dediler.

وَ	أَفْسَدُوهَا	قَرْيَةً	إِذَا دَخَلُوا	الْمُلُوكَ	إِنَّ	قَالَتْ
	orasını bozguna uğratırlar	bir beldeye	girdikleri zaman	krallar	Doğrusu	dedi
atıf h.	cevâbü'ş-şart; (إِنَّ)'nin haberi; mazi fiil	mef'ul	şart ve zaman zarfı, fiilu'ş-şart; fiili mazi, fail	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	fiili mazi
﴿ 34 ﴾	يَفْعَلُونَ	كَذَٰلِكَ	وَ	أَذِلَّةً ۚ	أَهْلِهَا	أَعِزَّةَ	جَعَلُوا
	yaparlar	İşte böyle		aşağılıklar	halkının	üstünlerini	yaparlar
	fiili muzari+fâil	car-mecrur	başlama h.	ikinci mef'ul	muz. ileyh, bir sonraki zamir için muzaf, muz. ileyh	mef'ul, muzaf	fiili mazi, fail
﴿ 35 ﴾	الْمُرْسَلُونَ	يَرْجِعُ	بِمَ	فَنَاظِرَةٌ	بِهَدِيَّةٍ	إِلَيْهِمْ	مُرْسِلَةٌ	إِنِّي	وَ
	elçilerin	döneceklerine	ne ile	ve bakayım	hediye	onlara	göndereyim	Gerçekten ben	
	fail	fiili muzari	harfi cer,soru h.	atıf h.	car-mecrur	car-mecrur	(إِنَّ)'nin haberi	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	atıf h.

34-35. (Melike:) "Doğrusu krallar bir beldeye girdikleri zaman orasını bozguna uğratırlar, halkının azizlerini (üstün ve onurlu kimselerini) aşağılık yaparlar. İşte böyle yaparlar. Gerçekten ben onlara bir hediye göndereyim ve elçilerin ne ile döneceklerine bakayım" dedi.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 378 ≻

(27 / NEML, 23 – 24):

(وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): buldu, rastladı, araştırdı (اَلْمَرْأَةُ): kadın, evli kadın (اَلْعَظِيمُ ج عَظَائِمُ): büyük, yüce

(مَلَكَ يَمْلِكُ مِلْكًا): başlarına geçti, hüküm ve söz sahibi oldu, hükümdarlık etti, sahibi oldu

(آتَى يُؤْتِي إِتْيَانًا): (nâkıs fiil, if'al bâbı) verdi, getirdi (اَلْعَرْشُ ج عُرُوشٌ): taht, arş, tavan, çardak, çatı

(سَجَدَ يَسْجُدُ سُجُودًا): secde etti, boyun eğdi, inkıyad etti (اَلشَّمْسُ): güneş (اَلْعَمَلُ ج اَعْمَالٌ): amel, iş

(دُونَ): (zarf) bıraktı, başka, hariç, gayr (زَيَّنَ يُزَيِّنُ تَزْيِينًا): (tef'il bâbı) güzelleştirdi, süsledi, tezyin etti

(صَدَّ يَصُدُّ صَدًّا): (muzaaf fiil) men etti, alıkoydu/ vazgeçti, imtina etti, kaçındı (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol

(اِهْتَدَى يَهْتَدِي اِهْتِدَاءً): (iftiâl bâbı) hidayete erdi, hakkı buldu,tanıdı,hidayette kaldı

(27 / NEML, 25 – 26):

(سَجَدَ يَسْجُدُ سُجُودًا): secde etti, boyun eğdi, inkıyad etti (أَخْرَجَ يُخْرِجُ إِخْرَاجًا): (if'al bâbı) çıkardı

(اَلْخَبْءُ): gizli, örtülü (أَخْفَى يُخْفِي إِخْفَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı) gizledi, örttü (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(أَعْلَنَ يُعْلِنُ إِعْلاَنًا): (if'al bâbı) ilan etti, açığa vurdu (اَلْعَرْشُ ج عُرُوشٌ): arş, taht, tavan, çardak, çatı

(27 / NEML, 27 - 28):

(اَلْكَاذِبُ ج كَاذِبُونَ): yalancı, düzmeci (صَدَقَ يَصْدُقُ صِدْقًا): doğru söyledi, doğru oldu

(نَظَرَ يَنْظُرُ نَظْرًا): baktı, bildi, gördü, araştırdı/ ibret aldı/ düşündü (ذَهَبَ يَذْهَبُ ذَهَابًا بِ): götürdü

(أَلْقَى يُلْقِي إِلْقَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı) attı, bıraktı/ hitap etti/ öne sürdü/ sağlamlaştırdı (رَجَعَ يَرْجِعُ رُجُوعًا): döndü

(تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا): (nâkıs fiil, tefa'ul bâbı) yüz çevirdi, döndü/ baktı/ yürüttü/ yöneldi

(27 / NEML, 29 – 30 - 31):

(اَلْمَلَأُ): ileri gelen, eşraf, halk (أَلْقَى يُلْقِي إِلْقَاءً): (if'al b.) bıraktı, attı, hitap etti (اَلْكَرِيمُ ج كِرَامٌ): şerefli, güzel, sevimli, cömert

(عَلاَ يَعْلُو عُلُوًّا): (nâkıs fiil) üstün gelmeye çalıştı, baş kaldırdı/ üste çıktı (أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا): (mehmuz ve nâkıs fiil) geldi

(اَلْمُسْلِمُ ج مُسْلِمُونَ): Allah'a itaat edip şeri hükümlere bağlı kalan, Müslüman

(27 / NEML, 32 - 33):

(اَلْمَلَأُ): ileri gelen, eşraf, halk (أَفْتَى يُفْتِي إِفْتَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı) fetva verdi, açıkladı, hükmünü söyledi

(اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): emir, iş, durum, husus [(اَلْقَاطِعَةُ ‹قَطَعَ يَقْطَعُ›]: (ism-i fâil) kesin, katileştiren, kesinlik kazandıran

(شَهِدَ يَشْهَدُ شَهَادَةً): hazır oldu, şahitlik etti/ bildi/ yemin etti (اُولُو ث اُولاَتُ): sahipler (اَلشَّدِيدُ ج شِدَادٌ): şiddetli, kuvvetli

(اَلْقُوَّةُ ج قُوًى): kuvvet, kudret, güç/ ciddiyet, sağlamlık (اَلْبَأْسُ): kuvvet, güç, şiddet/ azap/ harp

(نَظَرَ يَنْظُرُ نَظْرًا): baktı, gördü/ araştırdı/ düşündü/ bekledi/ ibret aldı (أَمَرَ يَأْمُرُ أَمْرًا): (mehmuz fiil) emretti

(27 / NEML, 34 - 35):

(اَلْمَلِكُ ج مُلُوكٌ): hükümdar, sultan (دَخَلَ يَدْخُلُ دُخُولاً): girdi/ katıldı (اَلْقَرْيَةُ ج قُرًى): köy, belde/ belde halkı

(أَفْسَدَ يُفْسِدُ إِفْسَادًا): (if'al bâbı) ifsad etti, bozdu, fesat çıkardı (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, çevirdi, yarattı, hükmetti

(اَلذَّلِيلُ ج اَذِلَّةٌ): zelil, düşük, alçak [(اَلْمُرْسِلَةُ ‹أَرْسَلَ يُرْسِلُ›]: (ism-i fâil) gönderen (اَلْهَدِيَّةُ ج هَدَايَا): hediye, sunu, kurban

(رَجَعَ يَرْجِعُ رُجُوعًا): döndü [(اَلنَّاظِرَةُ ‹نَظَرَ يَنْظُرُ›]: (ism-i fâil) bakan, araştıran, bilen (اَلْمُرْسَلُ ج مُرْسَلُونَ): (ism-i mef'ûl) gönderilen, elçi

🕮🕮🕮🕮🕮🕮🕮

≺ CÜZ: 19, KUR'ÂN SAYFASI: 379 (NEML : 36 – 44) ≻

فَلَمَّا جَآءَ سُلَيْمَانَ قَالَ أَ تُمِدُّونَنِ بِمَالٍ فَمَا آتَانِيَ

geldikleri zaman	Süleyman'a	dedi	mi	destekliyorsunuz	mal ile	Halbuki ..şeyler	Bana verdiği
başlama h., şart ve zaman zarfı., fiilu'ş-şart; fiili mazi	mef'ul	cevâbü'ş-şart; fiili mazi	soru h.	f. muzari+fâil+nun'u vikaye, mahzuf (ي): mef'ul	car-mecrur	sebep h., mübteda, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm., mef'ul

اللَّهُ خَيْرٌ مِمَّا آتَاكُمْ ۚ بَلْ أَنْتُمْ بِهَدِيَّتِكُمْ تَفْرَحُونَ ﴿36﴾

Allah'ın	daha iyidir	size verdiği şeylerden		belki	siz	hediyenizle	seviniyorsunuz
fail	haber	sıla: mazi fiil cüm., mef'ul	h.cer+ismi mevsul	idrab h.	mübteda	car-mecrur	(أَنْتُم) mübtedasının haberi

36. Süleyman'a geldikleri zaman (o): "Beni mal ile mi desteklemek istiyorsunuz? Halbuki Allah'ın bana verdiği şeyler size verdiği şeylerden daha iyidir. (Ama) belki de siz hediyenizle sevinirsiniz.." dedi.

اِرْجِعْ إِلَيْهِمْ فَلَنَأْتِيَنَّهُمْ بِجُنُودٍ لَا قِبَلَ لَهُمْ

dön	onlara	ve and olsun ki onlara geliriz	bir ordu ile	karşı koyamayacakları		onlara
emir fiili	car-mecrur	rabıta, yemin cevabı lâmı, tekid nunlu f. muzari, mef'ul	car-mecrur	(لَا)'nın ismi	cinsini nefyeden lâ	(لَا)'nın haberi

(جُنُودٍ)'in sıfatı; isim cümlesi

وَهُمْ صَاغِرُونَ ﴿37﴾ وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ مِنْهَا أَذِلَّةً وَ بِهَا

kendisiyle		And olsun ki onları çıkarırız	oradan	alçalmış	ve	onlar	küçülmüşler olarak
car-mecrur	atıf h.	yemin cevabı lâmı, tekid nununa birleşmiş fiili muzari, mef'ul	car-mecrur	hal	hal vavı	mübteda	haber

hal; isim cümlesi

37. (Süleyman sonra da elçilere şöyle dedi:) Onlara dön! And olsun ki, karşı koyamayacakları bir ordu ile onlara geliriz, and olsun ki onları oradan alçalmış ve küçülmüşler olarak çıkarırız" dedi.

قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَيُّكُمْ يَأْتِينِي بِعَرْشِهَا قَبْلَ أَنْ يَأْتُونِي مُسْلِمِينَ ﴿38﴾

dedi	Ey ileri gelenler	hanginiz	bana getirir	tahtını	önce	Bana gelmelerinden	müslümanlar olarak
fiili mazi	nida h., münada, tenbih h.	mübteda, soru ismi	(أَيُّ)'nin haberi, muzari f., mef'ul	car-mecrur	zama n zarf, muzaf	muzafun ileyh; masdar ve nasb h., fiili muzari, fail, mef'ul	hal

atf-ı beyan (bedel de denmiş)

38. (Süleyman): "Ey ileri gelenler! Bana Müslümanlar olarak gelmelerinden önce, hanginiz onun (kraliçenin) tahtını bana getirebilir?" dedi.

قَالَ عِفْرِيتٌ مِنَ الْجِنِّ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ تَقُومَ

dedi	bir ifrit	Cinlerden	Ben	sana getiririm	onu	önce	kalkmadan
fiili mazi	fail	harfi cer, mecrur isim	mübteda	haber, muzari fiil cümlesi mef'ul	car-mecrur	zaman zarfı, muzaf	muzafun ileyh; masdarı müevvel: masdar ve nasb h., fiili muzari

وَ مِنْ مَقَامِكَ ۚ إِنِّي عَلَيْهِ لَقَوِيٌّ أَمِينٌ ﴿39﴾

yerinden	,	Doğrusu ben	bu hususta	bir güce sahibim		güvenilir
h. cer, mecrur isim	hal vavı	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	car-mecrur	tekid lamı, (إِنَّ)'nin haberi		(إِنَّ)'nin ikinci haberi

39. Cinlerden bir ifrit: "Sen yerinden kalkmadan önce ben sana onu getiririm, doğrusu ben bu hususta güvenilir bir güce sahibim" dedi.

قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ

dedi	biri	sahip olan	bilgiye	Kitabtan	ben	sana getiririm	onu	önce	sana
fiili mazi	fail, ismi mevsul	sıla; haber, mukaddem, şibhi cümle	mübteda, muahhar	harfi cer, mecrur isim	mübteda	haber, muzari fiil mef'ul	car-mecrur	zaman zarfı, muzaf	car-mecrur

فَلَمَّا رَآهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ قَالَ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي ۖ لِيَبْلُوَنِي

beni denemek için	Rabbimin	lütfundandır	Bu	dedi	yanında	yerleşmiş	akabinde onu görünce
ta'lil (sebep) ve nasb h.,fiili muzari, mef'ul	muzafun ileyh, muzaf, (ي): muzafun ileyh	(هَذَا) mübtedasının haberi, şibhi .	mübteda, işaret ismi	cevâbü'ş-şart; fiili mazi	mekan zarfı	hal	başlama h.,şart ve zaman zarfı, fiilu'ş-şart; fiili mazi, mef'ul

طَرْفُكَ ۚ

Bakışın
fail

أَ أَشْكُرُ أَمْ أَكْفُرُ ط وَ مَنْ شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ ج

şükür mü ederim	yoksa	nankörlük mü ederim		Kim	şükrederse	ancak	şükreder	kendisi için
soru h., fiili muzari	atıf h.	fiili muzari	başlama h.	mübteda, şart ismi	fiilu'ş-şart; fiili mazi	rabıta, hasr edatı	fiili muzari	car-mecrur

cevâbü'ş-şart; fiil cümlesi

(مَن) mübtedasının haberi; şart ve cevabı

﴿ 40 ﴾ وَ مَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ

cömerttir	zengindir	Rabbim	doğrusu	nankörlük ederse	Kim	
(إِنَّ)'nin ikinci haberi	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	rabıta, tekid ve nasb h.	fiilu'ş-şart; fiili mazi	mübteda, şart ismi	atıf h.

cümle cezm mah. cevâbü'ş-şart

(مَن) mübtedasının haberi; şart ve cevabı

40. Kitabtan bir bilgiye sahip olan biri: "Bakışın sana dönmeden önce (gözünü açıp kapamadan önce) ben onu sana getiririm" dedi. (Süleyman), akabinde onu (tahtı) yanında yerleşmiş görünce: "Bu, şükür mü ederim yoksa nankörlük mü ederim (diye) beni denemek için Rabbimin lütfundandır. Kim şükrederse ancak kendisi için şükreder; kim nankörlük ederse doğrusu Rabbim zengindir (kimsenin şükrüne muhtaç değildir, müstağnidir), cömerttir (kerem sahibidir)" dedi.

قَالَ نَكِّرُوا لَهَا عَرْشَهَا نَنْظُرْ أَ تَهْتَدِي أَمْ تَكُونُ مِنَ الَّذِينَ لاَ يَهْتَدُونَ

dedi	tanımayacağı hale getirin	onun	tahtını	bakalım	tanır mı	yoksa	olur	kimselerden mi	tanımayan
fiili mazi	emir fiili, fail	car-mecrur	mef'ul	emrin cevabı meczum fiili muzari	soru h., fiili muzari	atıf h.	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(تَكُونُ)'nün haberi, şibhi cümle	sıla; fiil cüm.; nefiy h fiili muzari+fâil

(هي) gizli zamiri

﴿ 41 ﴾ فَلَمَّا جَآءَتْ قِيلَ أَ هٰكَذَا عَرْشُكِ ط قَالَتْ كَأَنَّهُ هُوَ ج

geldiği zaman	denildi	bu muydu		Senin tahtın	dedi	Sanki o	odur
başlama h., şart ve zaman zarfı,fiilu'ş-şart; fiili mazi	cevâbü'ş-şart; meçhul fiili mazi	haber mukaddem	soru h.	mübteda, muahhar	fiili mazi	teşbih ve nasb h., (كَأَنَّ)'nin ismi	(كَأَنَّ)'nin haberi

(أَهٰكَذَا عَرْشُكِ): nâibi fail, isim cümlesi

﴿ 42 ﴾ وَ أُوتِينَا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهَا وَ كُنَّا مُسْلِمِينَ

bize verilmişti	bilgi	daha önce	ve	olmuştuk	müslümanlar
meçhul fiili mazi, nâibi fail	mef'ul	h. cer, zarf	atıf h.	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi

başlama h.

41. (Süleyman:) "Tahtını onun tanımıyacağı hale getirin, bakalım tanır mı yoksa tanımayanlardan mı olur?" dedi. **42**. (Melike) geldiği zaman "Senin tahtın bu mu(ydu)?" denildi. O da "Sanki odur, daha önce bize bilgi verilmişti ve müslümanlar olmuştuk" dedi.

﴿ 43 ﴾ وَ صَدَّهَا مَا كَانَتْ تَعْبُدُ مِنْ دُونِ اللّٰهِ ط إِنَّهَا كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ كَافِرِينَ

onu alıkoymuştu	şeyler	olduğu	tapmakta	Allah'tan başka	Doğrusu o	idi	bir milletten	inkarcı		
fiili mazi, mef'ul	fail, ismi mevsul	sıla; nâsih mazi fiil c.. (كَانَ)'nin ismi (هي) gizli zamiri	(كَانَ)'nin haberi	muzaf un ileyh	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هي) gizli zamiri	(كَانَ)'nin haberi, şibhi cümle	sıfat		
atıf h.				h.cer, mecrur isim, muzaf						

(إِنَّ)'nin haberi; fiil cümlesi; (كَانَ)'nin ismi ve haberi

43. Onu (Melikeyi) Allah'tan başka taptığı şeyler alıkoymuştu; Doğrusu o inkarcı bir millettendi.

قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ ج فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً وَ كَشَفَتْ عَنْ سَاقَيْهَا ط

dendi	Ona	gir	Köşke	onu görünce	Onu zannetti	derin bir su	açtı	bacağından
meçhul fiili mazi	car-mecrur	emir fiili, fail	mef'ul	başlama h., şart ve zaman zarfı, fiilu'ş-şart; fiili mazi, mef'ul	cevâbü'ş-şart; fiili mazi	atıf h. ikinci mef'ul	fiili mazi	h. cer, mecrur isim

إِنِّي	رَبِّ	قَالَتْ	مِنْ قَوَارِيرَ ط	مُمَرَّدٌ	صَرْحٌ	إِنَّهُ	قَالَ
Şüphesiz ben tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	Rabbim nida harfi mahzuf münada	dedi fiili mazi	camdan h. cer, mecrur isim (gayri munsarif kalıbı)	cilalı sıfat	bir köşktür (إِنَّ)'nin haberi, mevsuf	Doğrusu bu tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	dedi fiili mazi

﴿ 44 ﴾ الْعَالَمِينَ ع	رَبِّ	لِلَّهِ	مَعَ سُلَيْمَانَ	أَسْلَمْتُ	وَ	نَفْسِي	ظَلَمْتُ
alemlerin muz. ileyh	Rabbi sıfat, muzaf	Allah'a harfi cer, mecrur isim, mevsuf	Süleyman'la beraber mekan zarfı, gayri munsarif isim	teslim oldum fiili mazi, fail	atıf h.	kendime mef'ul	zulmetmişim (إِنَّ)'nin haberi, mazi fiil+fail

44. Ona (Melikeye): "Köşke gir" dendi; onu görünce, onu (salonun zeminini) derin bir su zannetti ve bacağından açtı (ıslanmaması için eteğini kaldırdı). Süleyman: "Doğrusu bu camdan yapılmış cilalı (parlatılmış) bir köşktür (ya da salondur)" dedi. (Melike): "Rabbim! Şüphesiz ben kendime zulmetmişim. Süleyman'la beraber, alemlerin Rabbi Allah'a teslim oldum" dedi.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 379 ≻

(27 / NEML, 36 – 37 – 38 – 39 – 40 – 41):

(جَاءَ يَجِيءُ مَجِيئًا): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) geldi (آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (mehmuz'el fa - nâkıs fiil, if'al bâbı) verdi, getirdi

(اَلْمَالُ ج اَمْوَالٌ): mal (أَمَدَّ يُمِدُّ إِمْدَادًا): (if'al b.) destekledi, imdadda bulundu, iyilikte bulundu (فَرِحَ يَفْرَحُ فَرْحًا): şımardı, sevindi

(أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا): (mehmuz ve nâkıs f.) geldi (اَلْهَدِيَّةُ ج هَدَايَا): hediye (أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا ب): (mehmuz ve nâkıs fiil) getirdi

(اَلْجُنْدُ ج جُنُودٌ): ordu, yardımcı, avane (رَجَعَ يَرْجِعُ رُجُوعًا): döndü (أَخْرَجَ يُخْرِجُ إِخْرَاجًا): (if'al bâbı) çıkardı

(اَلذَّلِيلُ ج اَذِلَّةٌ): zelil, düşük, alçak, aşağılık (اَلْقِبَلُ): mukavemet, karşı koyma gücü/ yön, cihet/ ön taraf (اَلْعَرْشُ ج عُرُوشٌ): taht

(اَلصَّاغِرُ ج صَاغِرُونَ): küçüklük gösteren, küçülen, alçak (اَلْمَلَأُ): ileri gelen, eşraf (أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا ب): (mehmuz ve nâkıs fiil) getirdi

(اَلْعِفْرِيتُ): en kuvvetli cin, cinlerin en güçlüsü [(اَلْاَمِينُ ﴿اَمِنَ يَاْمَنُ﴾]: (mübâlağalı ism-i fâil) emin, güvenilir

(قَامَ يَقُومُ قَوْمًا): (ecvef fiil) kalktı, kalakaldı/ namaza kalktı/azmetti/ başladı/ yürüttü (قَبْلُ): (zarf) önce

(اَلْمَقَامُ): makam, oturulan yer, ayakta durulan yer/ vatan, mertebe, yer (اَلْقَوِيُّ): (Esma-i ilahiyeden) kuvvetli, kudretli, güçlü

(اِرْتَدَّ يَرْتَدُّ اِرْتِدَادًا): (iftiâl bâbı) döndü, eski haline döndü, irtidad etti, vazgeçti (شَكَرَ يَشْكُرُ شُكْرًا): şükretti

(اَلطَّرْفُ): göz, bakış (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nâkıs - mehmuz fiil) gördü/ bildi/ zannetti/ tanıdı (عِنْدَ): (zarf) yanında, katında

[(اَلْمُسْتَقِرُّ ﴿اِسْتَقَرَّ يَسْتَقِرُّ﴾]: (ism-i fâil) sabit bir vaziyette duran, yerleşen (اَلْغَنِيُّ ج اَغْنِيَاءُ): (Allah'ın isimlerinden) zengin

(اَلْفَضْلُ ج اَفْضَالٌ): lütuf, fazl, üstünlük, kerem, iyilik (بَلَاهُ يَبْلُو بَلَاءً): (nâkıs fiil) denedi, imtihan etti

(اَلْكَرِيمُ ج كِرَامٌ): nimet veren, ikram eden, şerefli, güzel, cömert (نَكَّرَ يُنَكِّرُ تَنْكِيرًا): (tef'il b.) şeklini değiştirdi, tanınmaz hale getirdi

(نَظَرَ يَنْظُرُ نَظَرًا): bildi, baktı, gördü/ araştırdı (اِهْتَدَى يَهْتَدِي اِهْتِدَاءً): (iftiâl bâbı) tanıdı/ buldu/ hidayete erdi, doğru yolu buldu

(27 / NEML, 42 – 43 – 44):

(جَاءَ يَجِيءُ مَجِيئًا): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) geldi (اَلْعَرْشُ ج عُرُوشٌ): taht (عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti

(آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (mehmuz - nâkıs fiil, if'al bâbı) verdi, getirdi (صَدَّ يَصُدُّ صَدًّا): (muzaaf fiil) men etti, alıkoydu/ vazgeçti, kaçındı

(دَخَلَ يَدْخُلُ دُخُولاً): girdi, katıldı (اَللُّجَّةُ ج لُجَجٌ): dalgalı, derin su (حَسِبَ يَحْسَبُ حِسْبَانًا): zannetti, varsaydı

(اَلصَّرْحُ ج صُرُوحٌ): köşk, saray, yüksek bina (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nâkıs - mehmuz fiil) gördü/ bildi/ zannetti/ tanıdı

(كَشَفَ يَكْشِفُ كَشْفًا): açtı, açığa çıkardı/ keşfetti/ giderdi [(اَلْمُمَرَّدُ ﴿مَرَّدَ يُمَرِّدُ﴾]: (ism-i mef'ûl) cilalı, parlatılmış, mücella

(اَلسَّاقُ ج سُوقٌ): ayak ile dizkapağı arasındaki kısım (bacak yahut baldır) (اَلْقَارُورَةُ ج قَوَارِيرُ): sırça, kristal/ billur, bardak

(ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti (أَسْلَمَ يُسْلِمُ إِسْلَامًا): (if'al bâbı) ihlâslı oldu/ teslim oldu/ inkıyad etti/ islama girdi

≺ CÜZ: 19, KUR'ÂN SAYFASI: 380 (NEML : 45 – 55) ≻

وَ	لَقَدْ	أَرْسَلْنَآ	إِلَى ثَمُودَ	أَخَاهُمْ	صَالِحًا	أَنِ
atıf h.	And olsun ki yemin cevabı lâmı, tahkik h.	gönderdik fiili mazi, fail	Semud'a h. cer, mecrur isim	kardeşleri mef'ul	Salih'i bedel	diye tefsir h.

اعْبُدُوا	اللَّهَ	فَإِذَا	هُمْ	فَرِيقَانِ	يَخْتَصِمُونَ	﴿ 45 ﴾
kulluk edin emir fiili, fail	Allah'a mef'ul	bir de bakmışsın ki hemen atıf h., müfacee h. (izâ fücâiyye: sürpriz edatı)	onlar mübteda	iki grup haber, mevsuf	birbiriyle çekişen sıfat; fiil cümlesi	

45. And olsun ki, Semud (toplumun)a kardeşleri Salih'i "Allah'a kulluk edin" diye gönderdik. Bir de bakmışsın ki hemen onlar birbiriyle çekişen iki grup (olmuşlar).

الْحَسَنَةِ ۚ	قَبْلَ	بِالسَّيِّئَةِ	تَسْتَعْجِلُونَ	لِمَ	يَا قَوْمِ	قَالَ
iyilikten muzafun ileyh	önce zaman zarfı, muzaf	kötülüğü car-mecrur	acele istiyorsunuz fiili muzari+fâil	Niçin (لِمَاذَا)'nın kısaltılmışı; h. cer+ soru ismi	Ey milletim nida h., münada	dedi fiili mazi

تُرْحَمُونَ	لَعَلَّكُمْ	اللَّهَ	تَسْتَغْفِرُونَ	لَوْلَا	﴿ 46 ﴾	
merhamet olunursunuz (لَعَلَّ)'nin haberi, fiil cümlesi	Belki siz terecci ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi	Allah'tan mef'ul	mağfiret dileseniz fiili muzari+fâil	olmaz mı şart h. {imtina ve tahdid (sınırlama) h. de denmiştir}		

46. (Salih:) "Ey milletim! Niçin iyilikten önce, acele kötülük istiyorsunuz? Allah'tan mağfiret dileseniz olmaz mı? Belki merhamet olunursunuz" dedi.

قَالَ	مَعَكَ ۖ	بِمَنْ	وَ	بِكَ	اطَّيَّرْنَا	قَالُوا
dedi fiili mazi	beraberindekiler sebebiyle sıla; şibhi cüm.	h. cer,ismi mevsul	ve atıf h.	Seninle car-mecrur	uğursuzluğa uğradık fiili mazi, fail	dediler fiili mazi, fail

طَآئِرُكُمْ	عِنْدَ	اللَّهِ	بَلْ	أَنْتُمْ	قَوْمٌ	تُفْتَنُونَ
Uğursuzluğunuz mübteda	katındadır haber; şibhi cümle	Allah muz. ileyh	hayır idrab h.	siz mübteda	bir milletsiniz haber, mevsuf	denenen sıfat; fiil cümlesi

47. "Sen ve beraberindekiler sebebiyle uğursuzluğa uğradık" dediler. (Salih:) "Uğursuzluğunuz Allah katındadır (onun katında yazılıdır); hayır siz denenen bir milletsiniz" dedi.

﴿ 48 ﴾	لَا يُصْلِحُونَ	وَ	فِي الْأَرْضِ	يُفْسِدُونَ	رَهْطٍ	تِسْعَةُ	فِي الْمَدِينَةِ	كَانَ	وَ
	ıslah etmeyen nefy-i istikbal; nefiy h., fiili muzari+fâil	atıf h.	yeryüzünde h. cer, mecrur isim	fesat çıkaran (رَهْطٍ)'nin sıfatı: muzari fiil cüm.	çete muz. ileyh, mevsuf	dokuz (كَانَ)'nin muahhar ismi, muzaf	şehirde (كَانَ)'nin mukaddem haberi	vardı fiili mazi, nâsih	başlama h.

48. O şehirde, yeryüzünde fesat çıkaran, ıslah etmeyen (barış ve sulhta bulunmayan, gelişme ve iyilikten yana olmayan) dokuz çete vardı.

لَنَقُولَنَّ	ثُمَّ	أَهْلَهُ	وَ	لَنُبَيِّتَنَّهُ	بِاللَّهِ	تَقَاسَمُوا	قَالُوا
kesinlikle diyelim yemin cevabı lâmı, tekid nununa birleşmiş fiili muzari,	sonra atıf h.	ailesine (نُبَيِّتَنَّ)'nin mef'ulüne matuf	ve atıf h.	geceleyin ona baskın yapalım yemin cevabı lâmı, tekid nununa birleşmiş f. muzari, mef'ul	Allah adına car-mecrur	yemin ederek mazi fiili, fail	dediler ki fiili mazi, fail

لَصَادِقُونَ	إِنَّا	وَ	أَهْلِهِ	مَهْلِكَ	مَا شَهِدْنَا	لِوَلِيِّهِ	﴿ 49 ﴾
doğru söylüyoruz tekid lamı, (إِنَّ)'nin haberi, hal	şüphesiz biz tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	atıf h.	ailesinin muz. ileyh, sonraki zamir için muzaf, (ه):muz. ileyh	helakine mef'ul, muzaf	şahitlik etmedik nefiy h., f. mazi, fail	onun velisine car mecrur	

49. (Kendi aralarında) Allah adına yemin ederek dediler ki; "Biz geceleyin ona ve ailesine baskın yapalım, sonra da onun velisine, ailesinin helakine şahit olmadık (yok edilişinde bulunmadık), şüphesiz biz doğru söylüyoruz, diyelim".

﴿ 50 ﴾ وَ مَكَرُوا مَكْرًا وَ مَكَرْنَا مَكْرًا وَ هُمْ لاَ يَشْعُرُونَ

onlar farkında olmadan — bir düzen — biz de kurduk — bir düzen — onlar kurdular

haber, fiil cümlesi | mübteda | hal vavı | mef'ul mef'ul (mef'ulü mutlak da denmiş) | fiili mazi, fail | atıf h. | mef'ul (mef'ulü mutlak da denmiş) | fiili mazi, fail | başlama h.

hal; isim cümlesi

50. Onlar bir düzen kurdular. Biz de onlar farkında olmadıkları halde bir düzen kurduk.

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ مَكْرِهِمْ أَنَّا دَمَّرْنَاهُمْ

bak — nasıl — olduğuna — sonunun — hilelerinin — Biz — onları yerle bir ettik

başlama h., emir fiili | (كَانَ)'nin mukaddem haberi, soru ismi | fiili mazi, nâsih | (كَانَ)'nin muahhar ismi, muzaf | muz. ileyh, muzaf, (هِمْ):muzafun ileyh | tekid ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi | (أَنَّ)'nin haberi

وَ قَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿ 51 ﴾ فَتِلْكَ بُيُوتُهُمْ خَاوِيَةً بِمَا ظَلَمُوا ط

ve — milletlerini — hepsini — İşte — evleri — çökmüş haldeki — zulmetmeleri sebebiyle

atıf h. | (دَمَّرْنَا)'nin mef'ulüne matuf | tekid | başlama h., (mübteda) | haber | hal | h. cer, masdar h. | fiili mazi, fail

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿ 52 ﴾

Doğrusu — bunda vardır — ibret — bir millet için — bilen

tekid ve nasb h. | (إِنَّ)'nin mukaddem haberi | ibtida h., (إِنَّ)'nin muahhar ismi, mevsuf | (آيَةً)'nin sıfatı | (قَوْمٍ)'nin sıfatı

51. Hilelerinin sonunun nasıl olduğuna bir bak! Biz onları ve milletlerini hepsini, yerle bir ettik. **52**. İşte, zulmetmeleri sebebiyle çökmüş haldeki evleri! Doğrusu bunda, bilen bir millet için ibret vardır.

﴿ 53 ﴾ وَ أَنْجَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَ كَانُوا يَتَّقُونَ

ve — kurtardık — kimseleri — İman eden — olan — sakınmakta

atıf h. | fiili mazi, fail | mef'ul, ismi mevsul | sıla; mazi fiil | fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi | (كَانَ)'nin haberi

53. İman eden ve (Allah'a karşı gelmekten) sakınmakta olan kişileri kurtardık.

وَ لُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَ تَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ

ve — Lut — Bir zamanlar — dedi — milletine — mı — yapıyorsunuz — hayasızlık

başla ma h. | (أَنْجَيْنَا) olarak mahzuf fiilin mef'ulü | geçmiş zaman zarfı | fiili mazi | car-mecrur | soru h. | fiili muzari+fâil | mef'ul

أَئِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً ﴿ 54 ﴾ وَ أَنْتُمْ تُبْصِرُونَ

mi — doğrusu siz — geliyorsunuz — erkeklere — şehvet için — göz göre göre

soru h. | tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi | tekid lamı, (إِنَّ)'nin haberi | mef'ul | mef'ulün li eclih | haber, fiil cümlesi | mübteda | hal vavı

hal; isim cümlesi

﴿ 55 ﴾ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ

evet — siz — bir milletsiniz — cahil

idrab h. | mübteda | haber, mevsuf | (قَوْمٌ)'nin sıfatı; fiil cümlesi

مِنْ دُونِ النِّسَاءِ ط

bırakıp — kadınları

harfi cer, mecrur isim, muzaf | muz. ileyh

54 - 55. Ve Lut('u da kurtardık); bir zamanlar milletine: "Göz göre göre hayasızlık mı yapıyorsunuz? Kadınları bırakıp, şehvet için erkeklere mi geliyorsunuz; evet, siz cahil bir milletsiniz." dedi.

⋖ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 380 ⋗

(27 / NEML, 45 – 46 - 47):

(أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالاً): gönderdi (if'al bâbı) (اَلْأَخُ ج إِخْوَةٌ): kardeş, erkek kardeş (عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti

(اَلْفَرِيقُ ج فُرُوقٌ): fırkada daha büyük topluluk, zümre, gurup (اِخْتَصَمَ يَخْتَصِمُ اِخْتِصَامًا): (iftiâl bâbı) niza etti, çekişti

(اِسْتَعْجَلَ يَسْتَعْجِلُ اِسْتِعْجَالاً): (istif'âl bâbı) acele olmasını istedi, hızlandırdı, acelecilik gösterdi (قَبْلُ): (zarf) önce

(اَلسَّيِّئَةُ ج سَيِّئَاتٌ): büyük, küçük her türlü günah/ kötü, zararlı (اَلْحَسَنَةُ ج حَسَنَاتٌ): iyilik, güzellik, hayır, taat

(اِسْتَغْفَرَ يَسْتَغْفِرُ اِسْتِغْفَارًا): (istif'âl bâbı) istiğfar etti, bağış diledi (لَعَلَّ): umulur ki, belki, ta ki, için, diye

(رَحِمَ يَرْحَمُ رَحْمَةً): merhamet etti, acıdı (عِندَ): (zarf) yanında, katında (بَلْ): bilakis, halbuki, evet

(اِطَّيَّرَ يَطَّيَّرُ): (iftiâl bâbı) uğursuz saydı, uğursuzluğa uğradı (اَلطَّائِرُ): uğursuz saydı, uğursuzluğa uğradı

(فَتَنَ يَفْتِنُ فَتْنًا): fitneye düşürdü, fitne çıkardı/ hayrette bıraktı/ yaktı/ eziyet etti, denedi

(27 / NEML, 48 – 49):

(اَلْمَدِينَةُ ج مَدَائِنُ): şehir (اَلتِّسْعُ ج اَلتِّسْعَةُ): dokuz (أَفْسَدَ يُفْسِدُ إِفْسَادًا): (if'al bâbı) ifsad etti, bozdu, fesat çıkardı

(اَلرَّهْطُ ج اَرْهَاطٌ): gurup, topluluk, cemaat (içlerinde kadın olmaksızın on kişiden az olan topluluk)

(أَصْلَحَ يُصْلِحُ إِصْلاَحًا): (if'al b.) ıslah etti, düzeltti, anlaştırdı, aralarını buldu (اَلْأَهْلُ ج اَهْلُونَ): ehil, aile, akraba, yakın

(تَقَاسَمَ يَتَقَاسَمُ تَقَاسُمًا): (tefâul bâbı) yeminleşti, birbirine yemin verdi (اَلْوَلِيُّ ج اَوْلِيَاءُ): veli, dost, yakın

(بَيَّتَ يُبَيِّتُ تَبْيِيتًا): geceleyin tedbir etti, gizlice tedbir etti (geceleyin baskın yaptı manasındadır)

(شَهِدَ يَشْهَدُ شَهَادَةً): bulundu, hazır oldu/ şahitlik etti/ yemin etti/ bildi (اَلصَادِقُ ج صَادِقُونَ): (ism-i fâil) doğru sözlü

[(هَلَكَ يَهْلِكُ) اَلْمَهْلَكُ]: (mimli masdar) helak, ölüm/ helak ve ölüm zamanı/ helak ve ölüm yeri

(27 / NEML, 50 – 51 - 52):

(مَكَرَ يَمْكُرُ مَكْرًا): hile yaptı, düzen kurdu/ çekiştirdi/ kaydırdı/ saptırdı (شَعَرَ يَشْعُرُ شُعُورًا): hissetti, bildi, farkına vardı

(نَظَرَ يَنْظُرُ نَظْرًا): baktı/ düşündü/ gördü/ ibret aldı/ gözetti/ bekledi/ yöneldi (كَيْفَ): (istifham ismi) nasıl, nice, ne şekilde

(اَلْعَاقِبَةُ ج عَوَاقِبُ): netice, son (دَمَّرَ يُدَمِّرُ تَدْمِيرًا): (tef'il bâbı) dumura uğrattı, helak etti (اَلْبَيْتُ ج بُيُوتٌ): ev

(اَجْمَعُونَ – اَجْمَعِينَ): (tekid için getirilir) tümü, hepsi, bütünü (ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi [(خَوِيَ يَخْوَى) اَلْخَاوِيَةُ]: (ism-i fâil) boş, bomboş, yıkık, harabe, çökmüş

(27 / NEML, 53 - 54 - 55):

(أَنْجَى يُنْجِي إِنْجَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı) kurtardı (آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانًا): (if'al b.) iman etti, emin kıldı (بَلْ): bilakis, halbuki, evet

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nâkıs fiil, iftiâl bâbı) korundu, sakındı (اَلشَّهْوَةُ ج شَهَوَاتٌ): şehvet, şiddetli arzu, nefsin isteği

(أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا): (mehmuz ve nâkıs fiil) geldi (yaptı manasında şehvani yaklaşımdan kinaye) (اَلرَّجُلُ ج رِجَالٌ): erkek, adam

(اَلْفَاحِشَةُ ج فَوَاحِشُ): çirkin ve çok ayıp olan günah, edepsizlik, çirkef (çoğu kez zina kast edilir) (اَلنِّسَاءُ): kadınlar

(أَبْصَرَ يُبْصِرُ إِبْصَارًا): (if'al b.) gördü (bazan bildi) (دُونَ): (zarf) başka, hariç, gayr (جَهَلَ يَجْهَلُ جَهْلاً): bilmedi, cahil oldu, cahillik etti

📖📖📖📖📖📖📖

ONDOKUZUNCU CÜZÜN SONU

20. CÜZ

CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 381 (NEML : 56 – 63)

فَمَا كَانَ	جَوَابَ	قَوْمِهِ	إِلَّآ	أَنْ قَالُوٓا	أَخْرِجُوٓا	آلَ
olmadı	cevabı	milleti'nin	başkası	demekten	çıkarın	ailesini
başlama h., (nefiy h., fiili mazi	(كَانَ)'nin mukaddem haberi	muzafun ileyh, (هِ): muzafun ileyh	istisna h.	(كَانَ)'nin muahhar ismi; masdarı müevvel	emir fiili, fail	mef'ul

لُوطٍ	مِنْ قَرْيَتِكُمْ ۚ	إِنَّهُمْ	أُنَاسٌ	يَتَطَهَّرُونَ	﴿ 56 ﴾
Lut'un	kasabanızdan	onlar	insanlarmış	temizlenen	
muzafun ileyh	h. cer, mecrur isim	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	(أُنَاسٌ)'nin sıfatı	

56. Milleti'nin cevabı: "Lut'un ailesini kasabanızdan çıkarın, onlar temizlenen insanlarmış" demekten başkası olmadı.

فَأَنْجَيْنَاهُ	وَ	أَهْلَهُ	إِلَّا	امْرَأَتَهُ ۙ	قَدَّرْنَاهَا	مِنَ الْغَابِرِينَ
Bu sebeple onu kurtardık	ve	ailesini	hariç	karısı	onun takdir ettik	geride kalanlardan olmasını
başlama h., fiili mazi, fail, mef'ul	atıf h.	(أَنْجَيْنَا)'nın mef'ulüne matuf	istisna h.	müstesna	fiili mazi, fail, mef'ulün bih	harfi cer, mecrur isim

57. Bu sebeple karısı hariç onu ve ailesini kurtardık, onun geride kalanlardan olmasını takdir ettik.

وَ	أَمْطَرْنَا	عَلَيْهِمْ	مَطَرًا ۚ	فَسَآءَ	مَطَرُ	الْمُنْذَرِينَ	﴿ 58 ﴾
	yağdırdık	üzerlerine	taş yağmuru	Fakat ne kötü idi	yağmuru	uyarılanların	
atıf h.	fiili mazi, fail	car-mecrur	mef'ul	atıf h., fiili mazi, zem ifade eder	fail, muzaf	muz. ileyh	

58. (Geride kalanların) üzerlerine taş yağmuru yağdırdık. Fakat uyarılanların yağmuru ne kötü idi!

قُلِ	الْحَمْدُ	لِلَّهِ	وَ	سَلَامٌ	عَلَى عِبَادِهِ	الَّذِينَ	اصْطَفَىٰ ۗ
De ki	Hamd	Allah'a aittir		Selam	kullarının üzerinedir		seçtiği
emir fiili	mübteda	(الْحَمْدُ) mübtedasının haberi	atıf h.	mübteda	haber; şibhi cümle	(عِبَادِهِ)'nin sıfatı; ismi mevsul	fiili mazi

آللَّهُ	خَيْرٌ	أَمَّا	يُشْرِكُونَ ۗ	﴿ 59 ﴾
Allah mı	daha iyidir	yoksa şeyler mi	ortak koştukları	
soru h., mübteda	haber	atıf h., matuf, ismi mevsul	sıla; cüm., fiili muzari+fâil	

59. De ki: "Hamd (şükür ve övgü) Allah içindir (Allah'a mahsustur, O'na aittir), selam seçtiği kullarının üzerinedir. Allah mı daha iyidir, yoksa O'na ortak koştukları mı?

أَمَّنْ	خَلَقَ	السَّمَاوَاتِ	وَ	الْأَرْضَ	وَ	أَنْزَلَ
yoksa yaratan mı	sıla; mazi fiil cüm.	gökleri	ve	yeri	,	indiren
(أَمْ مَنْ): idrab h. (atıf h. de denmiş), haberi mahzuf mübteda, ismi mevsul		mef'ul	atıf h.	matuf	atıf h.	fiili mazi

لَكُمْ	مِنَ السَّمَآءِ	مَآءً ۚ	فَأَنْبَتْنَا	بِهِ	حَدَآئِقَ	ذَاتَ	بَهْجَةٍ
size	gökten	su	nitekim meydana getirdik	onunla	bahçeler	(حَدَآئِقَ)'nın sıfatı, muzaf	alımlı (güzellik sahibi)
car-mecrur	harfi cer, mecrur isim	mef'ul	atıf h., fiili mazi, fail	car-mecrur	mef'ul, mevsuf		muzafun ileyh

مَا	كَانَ	لَكُمْ	أَنْ تُنْبِتُوا	شَجَرَهَا ۗ
olmayan		sizin için	meydana getirmek	bir ağacını
nefiy h.	fiili mazi, nâsih	(كَانَ)'nin mukaddem haberi	(كَانَ)'nin muahhar ismi; masdar ve nasb h., fiili muzari, fail	mef'ul

(حَدَآئِقَ)'nın 2. sıfatı; nâsih mazi fiil cümlesi

أَ	إِلَٰهٌ	مَعَ	اللَّهِ ۗ	بَلْ	هُمْ	قَوْمٌ	يَعْدِلُونَ ۗ ﴿ 60 ﴾
mı	bir tanrı	ile beraber	Allah	Hayır	onlar	bir toplumdur	eşit tutan
soru h.	mübteda	mekan zarfı	muzafun ileyh	idrab h.	mübteda	haber	(قَوْمٌ)'ün sıfatı; fiil cüm

haber, şibhi cümle

60. Yoksa gökleri ve yeri yaratan, gökten size su indiren (yaratmayan gibi) midir? Nitekim onunla (o yağmur suyuyla), sizin için bir ağacını (bile) meydana getirmek mümkün olmayan (bir ağacını bile bitirmeye gücünüzün yetmeyeceği), alımlı (güzellik sahibi) bahçeler meydana getirdik. Allah ile beraber (başka) bir tanrı mı? Hayır; onlar (taptıklarını Allah'a) eşit tutan bir toplumdur.

أَمَّنْ	جَعَلَ	الْأَرْضَ	قَرَارًا	وَ	جَعَلَ	خِلَالَهَا	أَنْهَارًا
	yoksa kılan mı	yeryüzünü	yerleşme mekanı	,	koyan	aralarına	ırmaklar
	sıla; mazi fiil	mef'ul	ikinci mef'ul	atıf h.	fiili mazi	mekan zarfı	mef'ul

(أَمْ مَنْ): idrab h. (atıf h. de denmiş), haberi mahzuf mübteda, ismi mevsul

وَ	جَعَلَ	لَهَا	رَوَاسِيَ	وَ	جَعَلَ	بَيْنَ	الْبَحْرَيْنِ	حَاجِزًا ط
	yaratan	ona	sabit dağlar		var eden	arasında	iki deniz	engel
atıf h.	f. mazi	car-mecrur	mef'ul	atıf h.	fiili mazi	mekan zarfı	muzafun ileyh	mef'ul

أَ	إِلٰهٌ	مَعَ	اللّٰهِ ط	بَلْ	أَكْثَرُهُمْ	لَا يَعْلَمُونَ ط	﴿ 61 ﴾
mı	bir tanrı	ile beraber	Allah	Hayır	çoğu	bilmezler	
soru h.	mübteda	mekan zarfı	muzafun ileyh	idrab h.	mübteda	haber; fiil cümlesi	

haber, şibhi cümle

61. Yoksa yeryüzünü yerleşme mekanı kılan, aralarına ırmaklar koyan, ona (yeryüzüne) sabit dağlar yaratan ve iki deniz arasında bir engel var eden (yaratmayan gibi) midir? Allah ile beraber (başka) bir tanrı mı? Hayır; çoğu bilmezler.

أَمَّنْ	يُجِيبُ	الْمُضْطَرَّ	إِذَا	دَعَاهُ	وَ	يَكْشِفُ	السُّوٓءَ	وَ
	yoksa cevap veren mi	darda kalana	zaman	kendisine dua ettiği		gideren	kötülüğü	ve
	sıla; muzari fiil cüm.	mef'ul	zaman zarfı, muzaf	muzafun ileyh; mazi fiil cümlesi		fiili muzari	mef'ul	atıf h.

(أَمْ مَنْ): idrab h. (atıf h. de denmiş), haberi mahzuf mübteda, ismi mevsul

﴿ 62 ﴾	تَذَكَّرُونَ ط	مَا	قَلِيلاً	اللّٰهِ ط	مَعَ	إِلٰهٌ	أَ	الْأَرْضِ ط	خُلَفَآءَ	يَجْعَلُكُمْ
	düşünüyorsunuz	ne	az	Allah	ile beraber	bir tanrı	mı	yeryüzünün	halifeleri	sizi yapan
	fiili muzari+fâil	zaid	mef'ulü mutlak nâibi	muzafun ileyh	zarf, muzaf	mübteda	soru h.	muzafun ileyh	ikinci mef'ul, muzaf	fiili muzari, mef'ul

haber, şibhi cümle

62. Yoksa, darda kalana, kendisine dua ettiği zaman cevap veren, kötülüğü gideren (başındaki sıkıntıyı kaldıran) ve sizi yeryüzünün halifeleri yapan (yaratmayan gibi) midir? Allah ile beraber (başka) bir tanrı mı? Ne az düşünüyorsunuz.

وَ	الْبَحْرِ	وَ	الْبَرِّ	فِي ظُلُمَاتِ	يَهْدِيكُمْ	أَمَّنْ
	denizin	ve	karanın	karanlıklarında	yoksa size yol gösteren mi	
atıf h.	matuf	atıf h.	muzafun ileyh	harfi cer, mecrur isim, muzaf	sıla; muzari fiil cüm., mef'ul	

(أَمْ مَنْ): idrab h. (atıf h. de denmiş), haberi mahzuf mübteda, ismi mevsul

رَحْمَتِهِ ط	يَدَيْ	بَيْنَ	بُشْرًا	الرِّيَاحَ	يُرْسِلُ	مَنْ
rahmeti'nin iki eli arasında (önünde)			müjdeci olarak	rüzgarları	gönderen	
muz. ileyh, bir sonraki zamir için muzaf, (ه): muzafun ileyh	muzafun ileyh	mekan zarfı	hal	mef'ul	sıla; muzari fiil cüm.	önceki (مَنْ) üzerine matuf, mahzuf haberin mübtedası

﴿ 63 ﴾	يُشْرِكُونَ ط	عَمَّا	اللّٰهُ	تَعَالَى	اللّٰهِ ط	مَعَ	إِلٰهٌ	أَ
	ortak koştukları	şeylerden	Allah	yücedir	Allah	ile beraber	bir tanrı	mı
	sıla; fiil cüm.,	h.cer, ismi mevsul	fail	fiili mazi	muzafun ileyh	mekan zarfı, muzaf	mübteda	soru h.

(إِلٰهٌ) mübtedasının haberi, şibhi cümle

63. Yoksa, karanın ve denizin karanlıklarında size yol gösteren, rüzgarları rahmetinin önünde müjdeci olarak gönderen mi? Allah ile beraber (başka) bir tanrı mı? Allah, ortak koştukları şeylerden yücedir (ortak koştuklarından uzaktır).

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 381 ≻

(27 / NEML, 56 – 57 - 58):

(اَلْجَوَابُ ج اَجْوِبَةٌ): cevap (أَخْرَجَ يُخْرِجُ إِخْرَاجًا): (if'al bâbı) çıkardı (اَلْقَرْيَةُ ج قُرىً): belde, kasaba/ belde halkı
(اَلْآلُ): ehil, aile, akraba, yakın (اَلْأُنَاسُ): bir grup insan, insanlardan müteşekkil topluluk (اَلْاَمْرَأَةُ): kadın, hanım, karı
(تَطَهَّرَ يَتَطَهَّرُ تَطَهُّرًا): (tefa'ul bâbı) temizlendi (أَنْجَى يُنْجِي إِنْجَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı) kurtardı
(اَلْاَهْلُ ج اَهْلُونَ): ehil, aile, akraba, yakın (اَلْغَابِرُ ج غَابِرُونَ): (ism-i fâil) geride kalan, duran veya helak olan
(قَدَّرَ يُقَدِّرُ تَقْدِيرًا): (tef'il bâbı) hükmetti, takdir etti/ tayin etti/ ayarladı/ ölçüyle yaptı (سَاءَ): ne kötü
(أَمْطَرَ يُمْطِرُ إِمْطَارًا): (if'al bâbı) yağdırdı, taş yağmuruna tuttu, yağmur verdi (اَلْمَطَرُ ج اَمْطَارٌ): taş yağmuru
(اَلْمُنْذَرُ ج مُنْذَرُونَ): (ism-i mef'ûl) uyarılan

(27 / NEML, 59 - 60):

(اَلْعَبْدُ ج عِبَادٌ): kul, köle [(اَلْحَمْدُ حَمِدَ يَحْمَدُ]: hamd, sena, layıkıyla medh (اَلْخَيْرُ): (ism-i tafdîl) daha hayırlı, en hayırlı
(اِصْطَفَى يَصْطَفِي اِصْطِفَاءً): (nâkıs fiil, iftiâl bâbı) seçti, üstün tuttu, diledi (أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al bâbı) indirdi
(أَشْرَكَ يُشْرِكُ إِشْرَاكًا): (if'al bâbı) (Allah'a) ortak koştu (خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı, eşsiz ve yoktan varetti, şekil verdi
(اَلْمَاءُ ج مِيَاهٌ): su (أَنْبَتَ يُنْبِتُ إِنْبَاتًا): (if'al bâbı) teşekkül ettirdi, meydana getirdi/ bitirdi, yetiştirdi
(اَلْحَدِيقَةُ ج حَدَائِقُ): ağaçlı bahçe, etrafı çevrili bahçe (ذَاتُ ج ذَوَاتُ): sahip (اَلشَّجَرُ ج اَشْجَارٌ): ağaç
(بَهْجَةٍ): parlaklık, şaşaa, görkem, sevinç, güleryüzlü, soluk olmayan (بَلْ): bilakis, halbuki, evet
(عَدَلَ يَعْدِلُ عَدْلاً): adalet etti, zulmetmedi/ fidye verdi/ doğru ve düzgün kıldı

(27 / NEML, 61 – 62 - 63):

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): yarattı, kıldı, çevirdi, hükmetti (اَلْقَرَارُ): yerleşme mekânı (اَلنَّهْرُ ج اَنْهَارٌ): nehir, ırmak
(اَلْخَلَلُ ج خِلاَلٌ): aralık, ara, gedik, yarık (بَيْنَ): (zarf) arasında (اَلْبَحْرُ ج اَبْحُرٌ): deniz (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi
(اَلرَّاسِيَةُ ج رَوَاسِيَ): (ism-i fâil) kökü yahut dibi sabit ve rasih olan, köklü, yerleşmiş (بَلْ): bilakis, halbuki, evet
[(اَلْحَاجِزُ (حَجَزَ يَحْجُزُ]: (ism-i fâil) men eden, engel [(اَلْاَكْثَرُ كَثُرَ يَكْثُرُ]: (ism-i tafdîl) ekseriyet, daha çok
(أَجَابَ يُجِيبُ إِجَابَةً): (if'al bâbı) cevap verdi [(اِضْطَرَّ يَضْطَرُّ)اَلْمُضْطَرُّ]: (ism-i mef'ûl) muztar, darda kalan
(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): dua etti/ davet etti/ ibadet etti/ teşvik etti/ isimlendirdi/yardım istedi (اَلْقَلِيلُ ج قَلِيلُونَ): az, azınlık
(كَشَفَ يَكْشِفُ كَشْفًا): giderdi, kaldırdı/ keşfetti, açığa çıkardı (اَلسُّوءُ): şer, kötülük/ afet, bela, aksaklık
(اَلْخَلِيفَةُ ج خُلَفَاءُ): halife, yerine geçen, halef olan (تَذَكَّرَ يَتَذَكَّرُ تَذَكُّرًا): (tefa'ul bâbı) tezekkür etti, hatıra getirdi, düşündü
(هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nâkıs fiil) hidayet verdi, irşad etti, sevketti, doğru yola iletti, yol gösterdi, tarif etti
(اَلظُّلْمَةُ ج ظُلُمَاتٌ): karanlık, cehalet, şirk, fısk (أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالاً): (if'al bâbı) gönderdi (اَلْبَشِيرُ ج بُشْرٌ): müjdeci
(اَلْبَرُّ ج اَبْرَارٌ): kara (denizin zıddı) / çok itaatkâr/ lütuf ve ihsanı ile iyilikte bulunan (اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el
(اَلرِّيحُ ج رِيَاحٌ): rüzgâr/ yardım, nusrat, devlet, üstünlük/ koku
(تَعَالَى يَتَعَالَى تَعَالِيًا): (tefâul bâbı) yükseldi, yüce oldu (أَشْرَكَ يُشْرِكُ إِشْرَاكًا): (if'al bâbı) (Allah'a) ortak koştu

≺ CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 382 (NEML : 64 – 76) ≻

أَمَّنْ	يَبْدَأُ	الْخَلْقَ	ثُمَّ	يُعِيدُهُ	وَ	مَنْ	يَرْزُقُكُمْ
yoksa başlatan mı	yaratmayı	sonra	onu tekrar eden	,	ve		size rızık veren
idrab h., mübteda, ismi mevsul. {haberi (كَمَنْ لَمْ يَخْلُقْ) (yaratmayan gibi midir) olarak takdir edilen mahzuf şibhi cümle}	mef'ul	atıf h.	atıf h.	fiili muzari, mef'ul		önceki (مَنْ)'e matuf, mahzuf haberin mübtedası	sıla; muzari fiil mef'ul

مِنَ السَّمَآءِ	وَ	الْأَرْضِ ط	أَ	إِلَٰهٌ	مَعَ	اللَّهِ ط
gökten	ve	yerden	mı	bir tanrı	ile beraber	Allah
h. cer, mecrur isim	atıf h.	matuf	soru h.	mübteda	mekan zarfı, muzaf	muzafun ileyh
					haber: şibhi cümle	

قُلْ	هَاتُوا	بُرْهَانَكُمْ	إِنْ	كُنْتُمْ	صَادِقِينَ	﴿ 64 ﴾
De ki	getirin	açık delilinizi	eğer	idiyseniz	doğru sözlüler	
emir fiili	emir fiili, fail	mef'ul	şart h.	cevabı mahzuf fiilu'ş-şart: fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi, kendinden önceki cümlede açıklandığı için cevâbü'ş-şart mahzuf	

64. Yoksa, yaratmayı başlatan, sonra da onu (yaratmayı) tekrar eden ve size gökten ve yerden rızık veren (yaratmayan gibi) mi? Allah ile beraber (başka) bir tanrı mı? De ki: "Eğer doğru sözlüler iseniz, açık delilinizi getirin."

قُلْ	لَا يَعْلَمُ	مَنْ	فِي السَّمَاوَاتِ	وَ	الْأَرْضِ	الْغَيْبَ	إِلَّا	اللَّهُ ط	وَ	مَا يَشْعُرُونَ
De ki	bilmez	kimse	Göklerde	ve	yerde	gaybı		Allah'tan başka	hal vavı	bilmezler
emir fiili	nefiy h.,fiili muzari	fail, ismi mevsul	sıla; şibhi cüm.	atıf h.	matuf	mef'ul	istisna h.	(مَنْ)'den bedel, (fail de denmiştir)		nefiy h., fiili muzari+fâil

أَيَّانَ	يُبْعَثُونَ	﴿ 65 ﴾	بَلِ	ادَّارَكَ	عِلْمُهُمْ	فِي الْآخِرَةِ قف	بَلْ	هُمْ	فِي شَكٍّ
Ne zaman	diriltileceklerini		Fakat	arka arkaya ulaşmıştır	bilgileri	Ahiret hakkındaki	hayır	onlar	şüphe etmektedirler
zaman zarfı	meçhul fiili muzari+nâibi fail (يَشْعُرُونَ)'nin mef'ulü; fiil cüm.		idrab h.	fiili mazi	fail	harfi cer,mecrur isim	idrab h.	mübteda	haber, şibhi cümle

مِنْهَا قف	بَلْ	هُمْ	مِنْهَا	عَمُونَ ع	﴿ 66 ﴾
ondan	Hayır	onlar	ondan	kördürler	
car-mecrur	idrab h.	mübteda	car-mecrur	haber	

65. De ki: "Göklerde ve yerde gaybı Allah'tan başka kimse bilmez." Ne zaman diriltileceklerini de bilmezler. **66**. Fakat onların ahiret hakkındaki bilgileri (kendilerine peygamberleri aracılığıyla) arka arkaya ulaşmıştır. Hayır; ondan (hala) şüphe etmektedirler. Hayır; onlar ondan yana kördürler.

وَ	قَالَ	الَّذِينَ	كَفَرُوا	أَ	إِذَا	كُنَّا	تُرَابًا	وَ	آبَاؤُنَا	أَ	إِنَّا
	dedi	inkar eden kişiler		mi		olduğumuz zaman mı		ve	babalarımız	mi	doğrusu bizler
başlama h.	fiili mazi	fail, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm., fail	soru h.	zaman zarfı	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	atıf h.	(كَانَ)'nin ismine matuf	soru h.	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi

لَمُخْرَجُونَ	﴿ 67 ﴾	لَقَدْ	وُعِدْنَا	هَٰذَا	نَحْنُ	وَ	آبَاؤُنَا	مِنْ قَبْلُ لا
çıkarılacağız		and olsun ki	vaad olunmuştuk	buna dair	biz de		babalarımız	daha önce
tekid lamı, (إِنَّ)'nin haberi		yemin cevabı lâmı, tahkik h.	meçhul fiili mazi, nâibi fail	mef'ul	tekid	atıf h.	matuf	h. cer, zarf

إِنْ	هَٰذَا	إِلَّا	أَسَاطِيرُ	الْأَوَّلِينَ	﴿ 68 ﴾
değildir	Bu	başkası	masallarından	öncekilerin	
nefiy h.	mübteda	istisna h.	haber, muzaf	muzafun ileyh	

67 - 68. İnkar eden kişiler: "Biz ve babalarımız toprak olduğumuz zaman mı, doğrusu bizler mi (tekrar) çıkarılacağız? And olsun ki, biz de, daha önceki babalarımız da, buna dair vaad olunmuştuk. Bu, öncekilerin masallarından başka bir şey değildir" dediler.

﴿ 69 ﴾ قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ

De ki	gezin	yeryüzünde	sonra da bakın	nasıl	olduğuna	sonunun	suçluların
emir fiili	emir fiili, fail	h. cer, mecrur isim	atıf h., emir fiili, fail	(كَانَ)'nin haberi, soru ismi	fiili mazi, nâsih	(كَانَ)'nin ismi, muzaf	muzafun ileyh

69. De ki: "Yeryüzünde gezin, sonra da suçluların sonunun nasıl olduğuna bir bakın."

﴿ 70 ﴾ وَ لَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَ لَا تَكُنْ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ

atıf h.	üzülme	onlara	olma	sıkıntı içinde	şeylerden dolayı	hile kurdukları
	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., fiili muzari	car-mecrur	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h.,, f. muzari, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (أَنْتَ) gizli zamiri	(كَانَ)'nin haberi: şibhi cümle	harfi cer, ismi mevsul	(sıla; fiil cüm

70. Onlara üzülme. Hile kurdukları şeylerden dolayı sıkıntı içinde olma.

﴿ 71 ﴾ وَ يَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

başlama h.	derler	ne zaman	bu	vaad	Eğer	idiyseniz	doğru sözlüler
	fiili muzari+fâil	haber, mukaddem	mübteda, muahhar	(هَذَا) dan bedel	şart h.	fiilu'ş-şart; fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi

71. Onlar: "Eğer doğru söylüyorsanız, bu vaad ne zaman?" derler.

﴿ 72 ﴾ قُلْ عَسَى أَنْ يَكُونَ رَدِفَ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِي تَسْتَعْجِلُونَ

De ki	belki	olmaktadır	peşinize takılmış	sizin	bir kısmı	şeyin	Acele istediğiniz
emir fiili	tam fiili mazi	(عَسَى)'nın faili, masdar-I müevvel, (يَكُونَ)'nün ismi (هُوَ) gizli zamiri (şan zamiri de denmiştir))	(يَكُونَ)'nün haberi	car-mecrur	(رَدِفَ)'nin faili, muzaf	muzafun ileyh, ismi mevsul	sıla; fiil cüm

72. De ki: "Acele istediğiniz şeyin (azabın) bir kısmı belki peşinize takılmıştır (başınıza gelmek üzeredir).

﴿ 73 ﴾ وَ إِنَّ رَبَّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَ لَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ

başla ma h.	tekid ve nasb h.	Şüphesiz	Rabbin	sahibidir	lutuf	insanlara	Fakat	onların çoğu	şükretmezler
		(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, muzaf	tekid lamı,	muzafun ileyh	harfi cer, mecrur isim	atıf h.	istidrak ve nasb h.	(لَكِنَّ)'nin haberi, fiil cümlesi

73. Şüphesiz Rabbin, insanlara lutuf sahibidir. Fakat onların çoğu şükretmezler.

﴿ 74 ﴾ وَ إِنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَ مَا يُعْلِنُونَ

başlama h.	tekid ve nasb h.	Doğrusu	Rabbin	bilir	gizlediği	şeyi	onların sinelerinin	atıf h.	açığa verdikleri
		(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	tekid lamı,	fiili muzari	mef'ul, ismi mevsul	fail		sıla; fiil cüm., fiili muzari+fâil

74. Doğrusu Rabbin onların sinelerinin (gönüllerinin) gizlediğini de, açığa verdiklerini de bilir.

﴿ 75 ﴾ وَ مَا مِنْ غَائِبَةٍ فِي السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ

atıf h.	yoktur ki	görülmeyen	Gökteki	ve	yerdeki	illa	bir kitaptadır	açıklayıcı
	nefiy h.	zaid harfi cer, mübteda	harfi cer, mecrur isim	atıf h.	matuf	istisna h.	(غَائِبَةٍ) mübtedasının haberi, şibhi cümle; mevsuf	sıfat

75. Gökteki ve yerdeki görülmeyen (hiçbir şey) yoktur ki illa açıklayıcı bir kitaptadır (Kitab-ı Mübin'dedir).

إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَقُصُّ عَلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ

Doğrusu	bu	Kuran	anlatmaktadır	İsrailoğullarına
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	bedel	(إِنَّ)'nin haberi, muzari fiil cümlesi	muzafun ileyh

﴿ 76 ﴾ أَكْثَرَ الَّذِي هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ

çoğunu	şeyin	onların	hakkında	ihtilafa düştükleri
mef'ul	muzafun ileyh, ismi mevsul	mübteda	car-mecrur	haber; fiil cümlesi
				sıla; isim cümlesi

76. Doğrusu bu Kuran, İsrailoğullarına, hakkında ihtilafa düştükleri şeyin çoğunu anlatmaktadır.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 382 ≻

(27 / NEML, 64 – 65 - 66):

(بَدَأَ يَبْدَأُ بَدْءً): (mehmuz'el-lam) başladı, ilk önce yaptı [(خَلَقَ يَخْلُقُ) اَلْخَلْقُ]: halk, yaratma, yaratılmış

(أَعَادَ يُعِيدُ إِعَادَةً): (ecvef fiil, if'al bâbı) döndürdü, iade etti (رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): rızık verdi, hayırda bulundu, hayır verdi

(هَاتِ ج هَاتُوا): (isim fiil) getir (اَلْبُرْهَانُ ج بَرَاهِينُ): delil, kanıt, bürhan (اَلصَّادِقُ ج صَادِقُونَ): (ism-i fâil) doğru, sözlü

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (شَعَرَ يَشْعُرُ شُعُورًا): hissetti, bildi, farkına vardı, farkında oldu (بَلْ): bilakis, halbuki, evet

(بَعَثَ يَبْعَثُ بَعْثًا): diriltti, gönderdi, uyandırdı (اَلشَّكُّ ج شُكُوكٌ): şüphe, emin olmama (اَلْعَمِي ج عَمُونَ): kör

(اِدَّارَكَ يَدَّارِكُ): (iftiâl bâbı) birikti, arka arkaya geldi, sonuna vardı, katıldı, karıştı

(27 / NEML, 67 – 68 - 69):

(اَلتُّرَابُ ج اَتْرِبَةٌ): toprak, toz/ kir (اَلْمُخْرَجُ ج مُخْرَجُونَ): (ism-i mef'ûl) çıkarılan (اَلْاَبُ ج آبَاءُ): baba

(كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا): nankörlük etti, inkâr etti, inanmadı, mürted oldu (وَعَدَ يَعِدُ وَعْدًا): vaad etti, söz verdi

(اَلْاَسَاطِيرُ): eskilerin yazdıkları/ asılsız efsanevi sözler/ batıl şeyler (اَلْاَوَّلُ ج اَوَّلُونَ): ilk, birinci, önceki

(قَبْلُ): (zarf) önce (كَيْفَ): (istifham ismi) nasıl, nice, ne şekilde (اَلْعَاقِبَةُ ج عَوَاقِبُ): akıbet, son, netice

(سَارَ يَسِيرُ سَيْرًا): (ecvef fiil) gezdi, gitti, dolaştı, yürüdü (نَظَرَ يَنْظُرُ نَظْرًا): baktı/ ibret aldı/ düşündü/ gördü/ bekledi

(اَلْمُجْرِمُ ج مُجْرِمُونَ): (ism-i fâil) suç işleyen, günah işleyen

(27 / NEML, 70 – 71 – 72 - 73):

(حَزِنَ يَحْزَنُ حَزَنًا): gamlandı, üzüldü, hüzünlendi [(ضَاقَ يَضِيقُ) اَلضَّيْقُ]: darlık, sıkıntı, sıkışma

(مَكَرَ يَمْكُرُ مَكْرًا): hile yaptı, düzenbazlık yaptı, pusu kurdu/ çekiştirdi/ saptırdı (اَلْوَعْدُ ج وُعُودٌ): vaat, söz

(اَلصَّادِقُ ج صَادِقُونَ): (ism-i fâil) doğru sözlü (عَسَى): (camid fiil) umuldu, beklendi, belki

(بَعْضُ): birkısım, bazı, bazısı (رَدِفَ يَرْدَفُ رَدْفًا): tabi oldu, katıldı, peşine takıldı, ardına takıldı

(اِسْتَعْجَلَ يَسْتَعْجِلُ اِسْتِعْجَالاً): (istif'âl bâbı) acelecilik gösterdi, acele istedi, çabukça olmasını istedi

(اَلْفَضْلُ ج اَفْضَالٌ): lütuf, fazl, kerem, üstünlük, mükemmellik (اَلْاِنْسَانُ ج اَلنَّاسُ): insan

(شَكَرَ يَشْكُرُ شُكْرًا): şükretti [(كَثُرَ يَكْثُرُ) اَلْاَكْثَرُ]: (ism-i tafdîl) ekseriyet, daha çok

(27 / NEML, 74 – 75 - 76):

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (اَلصَّدْرُ ج صُدُورٌ): göğüs, sine (أَكَنَّ يُكِنُّ إِكْنَانًا): (if'al bâbı) gizledi, açığa vermedi, sakladı

(أَعْلَنَ يُعْلِنُ إِعْلاَنًا): (if'al bâbı) ilan etti, açığa verdi [(غَابَ يَغِيبُ) اَلْغَائِبَةُ]: (ism-i fâil) gaybda olan, görünürde olmayan

(اَلْكِتَابُ ج كُتُبٌ): kitap/ ispat, hüküm, takdir, farz/ amel defteri/ / semavi kitaplar

[(أَبَانَ يُبِينُ) اَلْمُبِينُ]: (ism-i fâil) açık ve vazıh olan, açıklayan

(اَلْقُرْآنُ): Kur'an-ı Kerim/ okuma, okunuş/ mecazen namaz (قَصَّ يَقُصُّ قَصًّا): (muzaaf fiil) hikâye etti, anlattı, nakletti

(بَنِي إِسْرَائِيلَ): İsrailoğulları [(كَثُرَ يَكْثُرُ) اَلْاَكْثَرُ]: (ism-i tafdîl) ekseriyet, daha çok

(اِخْتَلَفَ يَخْتَلِفُ اِخْتِلاَفًا): (iftiâl bâbı) ihtilafa düştü/ değişti/ birbirinden ayrıldı/ arka arkaya geldi

≺ CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 383 (NEML : 77 – 88) ≻

﴿ 77 ﴾ وَ إِنَّهُ لَهُدًى وَ رَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ

Doğrusu o (Kur'an)	doğruluk rehberi	ve	rahmettir	mü'minler için	
tekid ve nasb h.,(إِنَّ)'nin ismi,	tekid lamı, (إِنَّ)'nin haberi	atıf h.	matuf	harfi cer, mecrur isim	atıf h.

77. Doğrusu o (Kur'an), mü'minler için doğruluk rehberi ve rahmettir.

﴿ 78 ﴾ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ بِحُكْمِهِ ۚ وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ۚ

doğrusu	Rabbin	verecektir	aralarında	hükmünü	O	Aziz'dir	Alim'dir	
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, muzari fiil	mekan zarfı	car-mecrur	hal vavı	mübteda	haber	ikinci haber

78. Doğrusu Rabbin, aralarında hükmünü verecektir. O Aziz'dir (güçlüdür), Alim'dir (her şeyi bilendir).

﴿ 79 ﴾ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۖ إِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ الْمُبِينِ

tevekkül et (güven)	Allah'a	doğrusu sen	gerçek üzerindesin	apaçık
rabıta, emir fiili	harfi cer, mecrur isim	tekid ve nasb h.,(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi; şibhi cümle, mevsuf	sıfat

﴿ 80 ﴾ إِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتَى وَ لَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ

Doğrusu sen	işittiremezsin	ölülere		duyuramazsın	sağırlara	çağrıyı	geçip gittikleri zaman	arkalarını dönerek
tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, fiil cümlesi	mef'ul	atıf h.	nefiy h., fiili muzari	birinci mef'ul	ikinci mef'ul	zaman zarfı, fiili mazi, fail	hal

79. Allah'a tevekkül et (güven), doğrusu sen apaçık gerçek üzerindesin. **80**. Doğrusu sen, ölülere işittiremezsin; arkalarını dönerek geçip gittikleri zaman sağırlara da çağrıyı duyuramazsın.

وَ مَآ أَنْتَ بِهَادِي الْعُمْيِ عَنْ ضَلَالَتِهِمْ ۖ

değilsin	sen	asla doğru yola götürücü rehberi	körlerin	sapıklıklarından	
nefiy h.	(مَا)'nin ismi	zaid harfi cer (tekid için gelir), (مَا)'nın haberi, muzaf	muzafun ileyh	h. cer, mecrur isim	hal vavı

﴿ 81 ﴾ إِنْ تُسْمِعُ إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ

duyuramazsın	başkasına	inanan kimselerden	ayetlerimize	İşte onlar	müslümanlardır		
fiili muzari	istisna h.	mef'ul, ismi mevsul	sıla; muzari fiil cüm.	car-mecrur	rabıta, mübteda	haber	nefiy h.

81. Sen asla körlerin sapıklıklarından (vazgeçirip) doğru yola götüren rehberi değilsin; ayetlerimize inananlardan başkasına duyuramazsın; işte onlar müslümanlardır.

وَ إِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً

	vukua geldiği zaman	(kıyamet için verilen) söz	kendilerine	çıkarırız	onlara	Bir canlı
başlama h	şart ve zaman zarfı, fiilu'ş-şart; fiili mazi	fail	car-mecrur	fail	car-mecrur	mef'ul, mevsuf

﴿ 82 ﴾ مِنَ الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا لَا يُوقِنُونَ ۝

yerden	söyleyen			insanların	olduklarını	ayetlerimize	kesin inanmıyor
harfi cer, mecrur isim	(دَابَّةً)'in sıfatı; muzari fiil cümlesi mef'ul		tekid ve nasb h.	(أَنَّ)'nin ismi	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	car-mecrur	(كَانَ)'nin haberi

(أَنَّ)'nin haberi; (....كَانَ) fiil cümlesi

82. Kendilerine (kıyamet hakkında verilen) söz vukua geldiği zaman, yerden, onlara, insanların ayetlerimize kesin olarak inanmadıklarını söyleyen bir canlı çıkarırız.

وَ يَوْمَ نَحْشُرُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا

	gün	toplayacağımız	her	ümmetten	grup grup
başlam h	zaman zarfı	muzafun ileyh	harfi cer, mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh	mef'ul (hal de denmiştir), mevsuf

﴿ 83 ﴾ مِمَّنْ يُكَذِّبُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ يُوزَعُونَ

kimselerden	yalanlayan	ayetlerimizi	akabinde	sevkedilecekleri
sıfat; şibhi cümle	sıla; muzari fiil cüm.	car-mecrur	atıf h., mübteda	haber, fiil cümlesi

83. Her ümmetten ayetlerimizi yalanlayanlardan grup grub toplayacağımız, akabinde de (hesap yerine) sevkedilecekleri gün(ü hatırla).

وَ	بِآيَاتِي	كَذَّبْتُمْ	أَ	قَالَ	إِذَا جَاؤُوا	حَتَّىٰ
	ayetlerimi	yalanladınız	mı	der	geldikleri zaman	Nihayet
atıf h.	car-mecrur	fiili mazi, fail	soru h.	cevâbü'ş-şart, fiili mazi	şart ve zaman zarfı nasb mah., fiilu'ş-şart; fiili mazi, fail	başlama h.

﴿ 84 ﴾	تَعْمَلُونَ	كُنْتُمْ	مَاذَا	أَمْ	عِلْمًا	بِهَا	لَمْ تُحِيطُوا
	yapıyordunuz		ne	yoksa	ilmen	onları	kavramadığınız halde
	(كَانَ)'nin haberi	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	mukaddem (öne geçmiş) mef'ul, soru ismi	idrab h.	temyiz	car-mecrur	nefy ve cezm h., fiili muzari, fail

84. Nihayet (huzura) geldikleri zaman (Allah): "Ayetlerimi ilmen (bilgi bakımından) kavramadığınız halde yalanladınız mı? Yoksa ne yapıyordunuz (yaptığınız neydi)?" der.

﴿ 85 ﴾	لَا يَنْطِقُونَ	فَهُمْ	ظَلَمُوا	بِمَا	عَلَيْهِمْ	الْقَوْلُ	وَقَعَ	وَ
	konuşamaz olurlar	Artık onlar	zulmetmeleri sebebiyle		kendilerine	(azab) sözü	vukua gelir	
	haber, fiil cümlesi	atıf h., mübteda	fiili mazi, fail	harfi cer, masdar h. (ismi mevsul de denmiş)	car-mecrur	fail	fiili mazi	başlama h.

85. Zulmetmeleri sebebiyle, kendilerine (vaad edilen azabla ilgili) söz vukua gelmiştir (başlarına gelmiştir). Artık konuşamaz olurlar.

فِيهِ	لِيَسْكُنُوا	اللَّيْلَ	جَعَلْنَا	أَنَّا	لَمْ يَرَوْا	أَ
içinde	dinlenmeleri için	geceyi	yarattığımızı		görmediler	mi
car-mecrur	ta'lil (sebep) ve nasb h., , fiili muzari, fail	mef'ul	(أَنَّ)'nin haberi	tekid ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi	cezm h., fiili muzari, fail	soru h.

(يَرَوْا)'in mef'ulü; masdar-ı müevvel

﴿ 86 ﴾	يُؤْمِنُونَ	لِقَوْمٍ	لَآيَاتٍ	فِي ذَٰلِكَ	إِنَّ	مُبْصِرًا ط	النَّهَارَ	وَ
	inanan	toplum için	dersler vardır	bunda	Doğrusu	aydınlık olarak	gündüzü	
	sıfat; fiil cümlesi	car-mecrur, mevsuf	tekid lamı, (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin mukaddem haberi	tekid ve nasb h.	hal	(اللَّيْلَ)'e matuf	atıf h.

86. Geceyi içinde dinlenmeleri için (karanlık), ve gündüzü (çalışsınlar diye) aydınlık olarak yarattığımızı görmediler mi? Doğrusu bunda, inanan bir toplum için dersler vardır.

	إِلَّا	فِي الْأَرْضِ	مَنْ	وَ	فِي السَّمَاوَاتِ	مَنْ	فَفَزِعَ	فِي الصُّورِ	يُنْفَخُ	يَوْمَ	وَ
	hariç	yerde olanlar			göklerde olanlar		dehşete düşer	sura	üfürüldüğü	gün	
	istisna h.	sıla; şibhi cüm.	(مَنْ)'e matuf, ismi mevsul	atıf h.	sıla; şibhi cümle	fail, ismi mevsul	atıf h., fiili mazi	nâibi fail, şibhi cümle	muz. ileyh	zaman zarfı, muzaf	başlama h.

﴿ 87 ﴾	دَاخِرِينَ	أَتَوْهُ	كُلٌّ	وَ	اللَّهُ	شَاءَ	مَنْ
	boyun eğmiş olarak	ona gelirler	Hepsi		Allah'ın	dilediği kimseler	
	hal	haber, mazi fiil cümlesi	mübteda	hal vavı	fail	sıla; mazi fiil cümlesi	müstesna, ismi mevsul

87. Sura üfürüldüğü gün, Allah'ın dilediklerî hariç, göklerde olanlar da yerde olanlar da, dehşete düşer. Hepsi O'na (Allah'a) boyun eğmişler olarak gelirler.

وَ	تَرَى	الْجِبَالَ	تَحْسَبُهَا	جَامِدَةً	وَ	هِيَ	تَمُرُّ	مَرَّ	السَّحَابِ ط	صُنْعَ	اللَّهِ
	görürsün	Dağları	onları sanırsın	sabit		onlar	geçerler	geçişi (gibi)	bulutların	sanatı	Allah'ın
		mef'ul	fiili muzari	atıf h.		mübteda	haber, muzari fiil	mef'ulü mutlak, muzaf	muzafun ileyh	(صُنْعَتْ) mahzuf fiilinin mef'ulü mutlakı, muzaf	muz. ileyh
			(تَرَى)'nın failinden hal; muzari fiil cüm.	ikinci mef'ul	hal vavı						

hal; isim cümlesi

﴿ 88 ﴾	تَفْعَلُونَ	بِمَا	خَبِيرٌ	إِنَّهُ	شَيْءٍ ط	كُلَّ	أَتْقَنَ	الَّذِي
	yaptığınız	şeylerden	haberdardır	Doğrusu O	şeyi	her	sağlam yapan	
	sıla; fiil cüm.	harfi cer, ismi mevsul	(إِنَّ)'nin haberi	tekid ve nasb h.,(إِنَّ)'nin ismi	muzafun ileyh	mef'ul, muzaf	sıla; mazi fiil cüm.	sıfat, ismi mevsul

88. Dağları görürsün, onlar bulutların geçişi gibi geçtikleri halde onları sabit (yerinde donmuş gibi) sanırsın. (Bu) her şeyi sağlam yapan Allah'ın sanatı(dır). Doğrusu O, yaptığınız şeylerden haberdardır.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 383 ≻

(27 / NEML, 77 - 78 – 79 – 80 – 81 – 82):

[(هَدَى يَهْدِي) اَلْهُدَى]: hidayet, doğru yol, hidayet verme [(رَحِمَ يَرْحَمُ) اَلرَّحْمَةُ]: rahmet, ihsan (اَلْحَقُّ): hak, gerçek

(اَلْمُؤْمِنُ ج مُؤْمِنُونَ): (ism-i fâil) inanan, iman eden [(حَكَمَ يَحْكُمُ) اَلْحُكْمُ]: (masdar) hikmet, hüküm, kaza

(قَضَى يَقْضِي قَضَاءً): (nâkıs fiil) yapıp bitiriverdi, yarattı yahut vücuda gelmesini takdir etti (بَيْنَ): (zarf) arasında

(تَوَكَّلَ يَتَوَكَّلُ تَوَكُّلاً): tevekkül etti, işini Allah'a bıraktı [(أَبَانَ يُبِينُ) اَلْمُبِينُ]: (ism-i fâil) açık ve vazıh olan, açıklayan

(أَسْمَعَ يُسْمِعُ إِسْمَاعًا): (if'al bâbı) işittirdi, duyurdu (اَلْمَيِّتُ ج مَوْتَى): ölü (اَلْأَصَمُّ ج صُمٌّ): (sıfat-ı müşebbehe) sağır

[(دَعَا يَدْعُو) اَلدُّعَاءُ]: nida, çağrı (اَلْمُدْبِرُ ج مُدْبِرُونَ): (ism-i fâil) arkasına dönüp giden (اَلْإِنْسَانُ ج اَلنَّاسُ): insan

(وَلَّى يُوَلِّي تَوْلِيَةً): (nâkıs fiil, tef'il bâbı) dönüp gitti/ idaresine verdi/ yardımcı verdi/ yöneldi/ çevirdi

[(هَدَى يَهْدِي) اَلْهَادِي]: (ism-i fâil) hidayet veren, doğru yola ileten [(ضَلَّ يَضِلُّ) اَلضَّلاَلَةُ]: dalalet, sapıklık, sapma

(اَلْأَعْمَى ج عُمْيٌ): kör (اَلْمُسْلِمُ ج مُسْلِمُونَ): (ism-i fâil) Allah'a itaat edip şeri hükümlere bağlı kalan, Müslüman

(آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانًا): (if'al bâbı) inandı, iman etti, emin kıldı (وَقَعَ يَقَعُ وُقُوعًا): vukua geldi, tahakkuk etti/ düştü/ ortaya çıktı

(اَلْقَوْلُ ج اَقْوَالٌ): söz/ görüş/ iftira/ inanç/ akide (أَخْرَجَ يُخْرِجُ إِخْرَاجًا): (if'al bâbı) çıkardı (اَلدَّابَّةُ ج دَوَابُّ): hayvan, canlı

(كَلَّمَ يُكَلِّمُ تَكْلِيمًا): konuştu/ yaraladı, cerh etti (أَيْقَنَ يُوقِنُ إِيقَانًا): şüphe etmeksizin inandı, yakîni oldu

(27 / NEML, 83 – 84 – 85):

(اَلْفَوْجُ ج اَفْوَاجٌ): fevc, bölük (حَشَرَ يَحْشُرُ حَشْرًا): topladı, helak etti, döndürdü (اَلْأُمَّةُ ج اُمَمٌ): ümmet/ din/ zaman/ rehber

(كَذَّبَ يُكَذِّبُ يَكْذِيبًا): (tef'il b.) yalanladı, inkâr etti, inanmadı (أَوْزَعَ يُوزِعُ إِيزَاعًا): (if'al b.) yöneltti, sevketti, muvaffak kıldı

(جَاءَ يَجِيءُ جَيْئًا): (mehmuz - ecvef fiil) geldi (أَحَاطَ يُحِيطُ إِحَاطَةً): (ecvef fiil, if'al bâbı) kuşattı, ihata etti, şamil oldu

(عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi (وَقَعَ يَقَعُ وُقُوعًا): vukua geldi, tahakkuk etti/ düştü/ ortaya çıktı

(ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti (نَطَقَ يَنْطِقُ نُطْقًا): konuştu, söyledi

(27 / NEML, 86 – 87 - 88):

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nâkıs - mehmuz fiil) gördü/ bildi/ zannetti/ tanıdı (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, çevirdi, yarattı, hükmetti

(اَللَّيْلُ ج لَيَالٍ): gece (سَكَنَ يَسْكُنُ سُكُونًا): sakin oldu, durdu (اَلنَّهَارُ ج اَنْهُرٌ): gündüz (اَلْجَبَلُ ج جِبَالٌ): dağ

[(أَبْصَرَ يُبْصِرُ) اَلْمُبْصِرُ]: (ism-i fâil) gören / göz görecek derecede ışık veren/ aydınlatan/ açık delil (اَلسَّحَابُ): bulut

(آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانًا): (if'al bâbı) inandı, iman etti, emin kıldı (اَلصُّورُ): İsrafil a.s.'ın borusu/ borazan

(نَفَخَ يَنْفُخُ نَفْخًا): üfledi/ teşbih ve temsil yoluyla ruhu cesede üfledi (فَزِعَ يَفْزَعُ فَزْعًا): dehşete kapıldı, telaşa düştü

(شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) diledi, istedi (أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا): (mehmuz ve nâkıs fiil) geldi

(اَلدَّاخِرُ ج دَاخِرُونَ): (ism-i fâil) alçalan, boyun eğen, inkıyad edip bağlanan

(حَسِبَ يَحْسَبُ حِسْبَانًا): zannetti, varsaydı [(حَمِدَ يَحْمَدُ) اَلْحَامِدَةُ]: (ism-i fâil) akıcı olmayan, sabit ve sakin olan

(مَرَّ يَمُرُّ مَرًّا): (muzaaf fiil) yürüdü, hareket etti, geçti [(صَنَعَ يَصْنَعُ) اَلصُّنْعُ]: (masdar) yapma, meydana getirme

(أَتْقَنَ يُتْقِنُ إِتْقَانًا): (if'al bâbı) sağlam yaptı, sağlamlaştırdı (فَعَلَ يَفْعَلُ فَعْلاً): yaptı

[(خَبُرَ يَخْبُرُ) اَلْخَبِيرُ]: (Allah'ın isimlerinden) işin iç yüzünü bilen, haberdar olan

≺ CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 384 (NEML : 89 – 93) ≻

مَنْ	جَآءَ	بِالْحَسَنَةِ	فَلَهُ	خَيْرٌ	مِنْهَا ج
Kim	getirirse	bir iyilik	ona vardır	daha iyisi	ondan
mübteda, şart ismi	fiilu'ş-şart; fiili mazi	car-mecrur	(فَ):rabıta (bağlaç), haber mukaddem,	mübteda muahhar	car-mecrur

cevâbü'ş-şart; isim cümlesi

﴿ 89 ﴾	وَ	هُمْ	مِنْ فَزَعٍ	يَوْمَئِذٍ	آمِنُونَ
		Onlar	dehşetinden	o günün	güvendedirler
	hal vavı	mübteda	harfi cer, mecrur isim	zaman zarfı	haber

(جَآءَ)'deki zamirden hal; isim cümlesi

89. Kim bir iyilik getirirse, ona ondan daha iyisi vardır. Onlar o günün dehşetinden güvendedirler.

وَ	مَنْ	جَآءَ	بِالسَّيِّئَةِ	فَكُبَّتْ	وُجُوهُهُمْ	فِي النَّارِ ط
	getiren kimseler		Kötülük	atılırlar	yüzükoyun	ateşin içine
atıf h.	mübteda, şart ismi	fiilu'ş-şart; fiili mazi	car-mecrur	rabıta, cevâbü'ş-şart, meçhul fiili mazi	nâibi fail	harfi cer, mecrur isim,

(مَنْ) mübtedasının haberi, şart ve cevab cümleleri

﴿ 90 ﴾	هَلْ	تُجْزَوْنَ	إِلاَّ	مَا	كُنْتُمْ	تَعْمَلُونَ
	mı	cezalandırılacaksınız	başkasıyla	şeylerden	olduğunuz	yapmakta
	soru h.	meçhul fiili muzari+nâibi fail	istisna h.	mef'ul, ismi mevsul	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi, fiil cümlesi

sıla; (..... كُنْتُمْ) fiil cümlesi

90. Kötülük getiren kimseler, yüzükoyun ateşin içine atılırlar. Yapmakta olduğunuz şeylerden başkasıyla mı cezalandırılacaksınız?

إِنَّمَآ	أُمِرْتُ	أَنْ أَعْبُدَ	رَبَّ	هَذِهِ	الْبَلْدَةِ	الَّذِي	حَرَّمَهَا
ancak	ben emrolundum	kulluk etmekle	Rabbine	bu	beldenin	Ki O	onu hürmetli kılmıştır
hasr edatı	meçhul fiili mazi, nâibi fail	masdar ve nasb h., fiili muzari	mef'ul, mevsuf, muzaf	muzafun ileyh	(هَذِهِ)'den bedel	(رَبَّ)'nin sıfatı, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm., mef'ul

﴿ 91 ﴾	وَ	لَهُ	كُلُّ	شَيْءٍ	وَ	أُمِرْتُ	أَنْ أَكُونَ	مِنَ	الْمُسْلِمِينَ لا
	O'na aittir	her	şey	atıf h.	emrolundum	olmakla		Müslümanlardan	
	haber mukaddem	mübteda, muahhar, muzaf	muz. ileyh		meçhul fiili mazi, nâibi fail	masdar ve nasb h., fiili muzari, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (أَنَا) gizli zamiri		harfi cer	mecrur isim
	i'tirad h. (ara cümle h.)								

(كَانَ)'nin haberi, şibhi cümle

91. De ki: "Ben, ancak bu beldenin Rabbine kulluk etmekle emrolundum, ki O onu hürmetli (dokunulmaz) kılmıştır -her şey O'na aittir- ve müslümanlardan olmakla emrolundum..

وَ	أَنْ أَتْلُوَ	الْقُرْآنَ ج	فَمَنِ	اهْتَدَى	فَإِنَّمَا	يَهْتَدِي	لِنَفْسِهِ ج
ve	okumakla	Kuran	Artık kim	doğru yolu bulduysa	ancak	bulmuş olur	kendisi için
atıf h.	masdar ve nasb h., fiili muzari	mef'ul	başlama h., mübteda, şart ismi	fiilu'ş-şart; fiili mazi	rabıta (bağlaç), hasr edatı	fiili muzari	car-mecrur

cevâbü'ş-şart; fiil cümlesi

(مَنْ) mübtedasının haberi, şart ve cevab cümleleri

﴿ 92 ﴾	وَ	مَنْ	ضَلَّ	فَقُلْ	إِنَّمَآ	أَنَا	مِنَ الْمُنْذِرِينَ
		kim	sapıtmışsa	de ki	ancak	Ben	uyaranlardanım
	atıf h.	mübteda, şart ismi	fiilu'ş-şart; fiili mazi	rabıta (bağlaç), cevâbü'ş-şart; emir fiili	hasr edatı	mübteda	haber, şibhi cümle

(مَنْ) mübtedasının haberi, şart ve cevab cümleleri

92. Ve Kuran okumakla (emrolundum). Artık kim doğru yolu bulduysa, ancak kendisi için bulmuş olur, kim de sapıtmışsa de ki: "Ben ancak, uyaranlardanım."

وَ	قُلِ	الْحَمْدُ	لِلَّهِ	سَيُرِيكُمْ	آيَاتِهِ	فَتَعْرِفُونَهَا ۚ
atıf h.	De ki:	Hamd	Allah'a aittir	size gösterecek	ayetlerini	onları bileceksiniz
	emir fiili	mübteda	haber	istikbal h., fiili muzari, mef'ul	ikinci mef'ul	atıf h., fiili muzari+fâil, mef'ul

وَ	مَا	رَبُّكَ	بِغَافِلٍ	عَمَّا	تَعْمَلُونَ	﴿ 93 ﴾
hal vavı	değildir	Rabbin	asla habersiz	yaptıklarınızdan		
	(لَيْسَ)'ye benzeyen nâsih h.	(مَا)'nın ismi	zaid h. cer (tekid için gelir), (مَا)'nin haberi	(عَنْ):h. cer, ismi mevsul	sıla; fiil cüm.	

93. De ki: "Hamd Allah'a aittir. Ayetlerini size gösterecek, siz onları bileceksiniz." Rabbin yaptıklarınızdan asla habersiz değildir.

سورة القصص (28)

(KASAS (Tarihi vakalar) SÛRESİ)

(Mekke'de inmiştir. 88 ayettir.)

≺ CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 384 - 395 ≻

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmân Rahîm Allah'ın adıyla

﴿ 1 ﴾	طسٓمٓ ۚ	تِلْكَ	آيَاتُ	الْكِتَابِ	الْمُبِينِ ﴿ 2 ﴾
	Ta, Sin, Mim	Bunlar	ayetleridir	Kitab'ın	apaçık
	mukataa harfleri	mübteda	haber, muzaf	muzafun ileyh, mevsuf	sıfat

1. Ta, Sin, Mim. **2**. Bunlar apaçık Kitab'ın ayetleridir.

﴿ 3 ﴾	يُؤْمِنُونَ	لِقَوْمٍ	بِالْحَقِّ	فِرْعَوْنَ	وَ	مُوسَىٰ	مِنْ نَبَإِ	عَلَيْكَ	نَتْلُوا
	İnanan	bir toplum için	gerçek şekliyle	Firavun	ve	Musa'nın	haberinden	sana	okuyoruz
	sıfat; fiil cümlesi	h. cer, mecrur isim, mevsuf	car-mecrur {(نَتْلُوا)'nün failinden hal de denmiş}	matuf (gayri munsarif isim)	atıf h.	muzafun ileyh (gayri munsarif isim)	h. cer, mecrur isim, muzaf	car-mecrur	fiili muzari

3. İnanan bir toplum için, sana Musa ve Firavun'un haberinden gerçek şekliyle anlatacağız.

مِنْهُمْ	طَائِفَةً	يَسْتَضْعِفُ	شِيَعًا	أَهْلَهَا	جَعَلَ	وَ	فِي الْأَرْضِ	عَلَا	فِرْعَوْنَ	إِنَّ
onlardan	bir grubu	güçsüz bularak	fırkalara	halkını	ayırdı		yeryüzünde	üstün geldi	Firavun	Doğrusu
sıfat	mef'ul	(جَعَلَ)'nin failinden hal	ikinci mef'ul	mef'ul	fiili mazi	atıf h.	h. cer + mecrur isim	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.

﴿ 4 ﴾	مِنَ الْمُفْسِدِينَ	كَانَ	إِنَّهُ ۚ	نِسَاءَهُمْ	يَسْتَحْيِي	وَ	أَبْنَاءَهُمْ	يُذَبِّحُ
	bozgunculardan	idi	Şüphesiz ki o	kadınlarını	sağ bırakıyordu		oğullarını	boğazlıyor
	(كَانَ)'nin haberi: şibhi cüm.	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	mef'ul	fiili muzari	atıf h.	mef'ul	(يَسْتَضْعِفُ)'den bedel; muzari fiil (hal de denmiştir)

(إِنَّ)'nin haberi; fiil cümlesi

4. Doğrusu Firavun yeryüzünde üstün geldi ve halkını fırkalara ayırdı. Onlardan bir grubu güçsüz bularak onların oğullarını boğazlıyor, kadınlarını sağ bırakıyordu; şüphesiz ki o, bozgunculardan biriydi.

وَ	فِي الْأَرْضِ	اسْتُضْعِفُوا	عَلَى الَّذِينَ	أَنْ نَمُنَّ	نُرِيدُ	وَ
atıf h.	yeryüzündeki	güçsüz	kimselere	lütufta bulunmak	istiyoruz	atıf h.
	h. cer+mecrur isim	sıla; meçhul mazi fiil cüm., nâibi fâil	h. cer, ismi mevsul	mef'ul; masdar ve nasb h., fiili muzari	fiili muzari	

﴿ 5 ﴾	الْوَارِثِينَ ۙ	نَجْعَلَهُمُ	وَ	أَئِمَّةً	نَجْعَلَهُمْ
	varisler	onları yapmak	atıf h.	önderler	onları kılmak
	ikinci mef'ul	matuf; fiili muzari, birinci meful		ikinci meful	matuf; mansub fiili muzari, birinci meful

5. Biz, yeryüzündeki güçsüz kimselere lütufta bulunmak, onları önderler kılmak ve onları varisler yapmak istiyoruz.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 384 ≻

(27 / NEML, 89 – 90 - 91):

(جَاءَ يَجِيءُ مَجِيئًا ب): (mehmuz ve ecvef fiil) getirdi (اَلْخَيْرُ): (ism-i tafidl) daha hayırlı, en hayırlı (اَلنَّارُ ج نِيرَانٌ): ateş

(اَلْحَسَنَةُ ج حَسَنَاتٌ): hayır ve taat, iyilik, güzellik, nail olunan nimet (فَزِعَ يَفْزَعُ فَزْعًا): dehşete kapıldı, telaşa düştü

(يَوْمَئِذٍ): o gün (اَلْآمِنُ ج آمِنُونَ): (ism-i fâil) emin, korkusuz olan (جَزَى يَجْزِي جَزَاءً): (nâkıs fiil) karşılığını verdi

(اَلسَّيِّئَةُ ج سَيِّئَاتٌ): büyük küçük her türlü günah, kötülük, kötü, zararlı (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi

(كَبَّ يَكُبُّ كَبًّا): (muzaaf fiil) yere çarptı, yüzükoyun yere düşürdü (اَلْوَجْهُ ج وُجُوهٌ): yüz/ mecazen zat/ başlangıç/ yön

(أَمَرَ يَأْمُرُ أَمْرًا): emretti (عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti (اَلْبَلْدَةُ ج بِلاَدٌ): belde (Mekke)

(حَرَّمَ يُحَرِّمُ تَحْرِيمًا): (tef'il bâbı) haram, yasak kıldı

(27 / NEML, 92 - 93):

(تَلاَ يَتْلُو تِلاَوَةً): (nâkıs f.) kıraat etti, okudu (اَلْمُنْذِرُونَ ج مُنْذِرُونَ): (ism-i fâil) uyaran [(غَفَلَ يَغْفُلُ) اَلْغَافِلُ]: (ism-i fâil) gafil olan

(اِهْتَدَى يَهْتَدِي اِهْتِدَاءً): (iftiâl bâbı)hidayete erdi, doğru yolu buldu, hidayette kaldı

(ضَلَّ يَضِلُّ ضَلاَلاً): (muzaaf fiil) saptı, doğru yolu bulamadı/ kayboldu, zayi oldu/ kaybetti, gizledi

(عَرَفَ يَعْرِفُ عِرْفَانًا): tanıdı [(حَمِدَ يَحْمَدُ) اَلْحَمْدُ]: hamd, sena, layıkıyla medh

(أَرَى يُرِي إِرَائَةً): (nâkıs ve mehmuz fiil, if´al bâbı) gösterdi (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi

≺ KASAS SÛRESİ ≻

(28 / KASAS, 2 – 3):

(اَلْآيَةُ ج آيَاتٌ): ayet, açık alamet, mucize, ibret (تَلاَ يَتْلُ تِلاَوَةً): (nâkıs fiil) kıraat etti, okudu

(اَلْكِتَابُ ج كُتُبٌ): kitap/ ispat, hüküm, takdir, farz/ amel defteri/ / semavi kitaplar (اَلْحَقُّ): hak, gerçek

[(أَبَانَ يُبِينُ) اَلْمُبِينُ]: (ism-i fâil) açık ve vazıh olan, açıklayan (اَلنَّبَأُ ج اَنْبَاءُ): haber, vakıa hadise

(اَلْقَوْمُ ج اَقْوَامٌ): kavim, kabile, topluluk (آمَنَ يُؤْمِنُ اِيمَانًا): (if'al bâbı) inandı, emin kıldı, iman etti

(28 / KASAS, 4 - 5):

(عَلاَ يَعْلُ عُلُوًّا): yüksek oldu, yükseldi, üste çıktı, üstün geldi (اَلْأَرْضُ ج أَرَاضٍ): yer, yeryüzü, arazi, ülke

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): çevirdi, kıldı, yarattı, icad etti, hükmetti (اَلْاَهْلُ ج اَهْلُونَ): ehil, aile, akraba, yakın

(اَلشِّيعَةُ ج شِيَعٌ): şia, hemfikir, gurup, fırka, dost, arkadaş, yardımcı (اَلْاِبْنُ ج اَبْنَاءُ): erkek, çocuk, oğul

(اِسْتَضْعَفَ يَسْتَضْعِفُ اِسْتِضْعَافًا): (istif'âl bâbı) küçümsedi, hakir, gördü, hor baktı, zayıf buldu

(اَلطَّائِفَةُ ج طَوَائِفُ): cemaat, gurup, bölük, taife (ذَبَّحَ يُذَبِّحُ تَذْبِيحًا): (tef'il bâbı) çokça kesti, boğazladı

(اِسْتَحْيَى يَسْتَحْيِي اِسْتِحْيَاءً): (istif'âl b.) sağ bıraktı, öldürmedi, hayatına devam etti/ utandı (اَلنِّسَاءُ): kadınlar

(اَلْمُفْسِدُ ج مُفْسِدُونَ): (ism-i fâil) ifsad eden, bozan, fesad çıkaran (اَلْاِمَامُ ج اَئِمَّةٌ): rehber, imam, önder

(أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef fiil, if'al bâbı) irade etti, istedi (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, çevirdi, yarattı, hükmetti

(مَنَّ يَمُنُّ مَنًّا): (muzaaf f.) lütufta bulundu, nimetlendirdi/ başa kaktı (اَلْوَارِثُ ج وَارِثُونَ): (ism-i fâil) varis, sahip ve malik olan

(اِسْتَضْعَفَ يَسْتَضْعِفُ اِسْتِضْعَافًا): (istif'âl bâbı) küçümsedi, hakir gördü, hor baktı, zayıf buldu

≺ CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 385 (KASAS : 6 – 13) ≻

وَ	نُمَكِّنَ	لَهُمْ	فِي الْأَرْضِ	وَ	نُرِيَ	فِرْعَوْنَ	وَ	هَامَانَ
ve	imkan sağlamak	onlara	yeryüzünde		göstermek	Firavun'a	,	Haman'a
atıf h.	matuf; fiili muzari	car-mecrur	h. cer+mecrur isim	atıf h.	matuf; fiili muzari	birinci meful	atıf h.	matuf

وَ	جُنُودَهُمَا	مِنْهُمْ	مَا	كَانُوا	يَحْذَرُونَ	﴿ 6 ﴾
ve	her ikisinin askerlerine	onlardan	şeyleri	oldukları	sakınıp çekinmekte	
atıf h.	matuf	car-mecrur	ikinci mef'ul; ismi mevsul	sıla; nâsih (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	

6. Onlara yeryüzünde imkan sağlamak (ya da yerleştirmek); Firavun'a, Haman'a ve onlardan her ikisinin askerlerine, sakınıp çekinmekte oldukları şeyleri göstermek (istiyorduk).

وَ	أَوْحَيْنَآ	إِلَى أُمِّ	مُوسَىٰٓ	أَنْ أَرْضِعِيهِ ج	فَإِذَا خِفْتِ	عَلَيْهِ
	vahyettik	annesine	Musa'nın	onu emzir diye	fakat korktuğun zaman	onun aleyhinde
atıf h.	fiili mazi, fâil	h. cer, mecrur isim, muzaf	muz. ileyh	tefsir harfi, emir fiili, fâil, mef'ul	atıf h. şart ve zaman zarfı, fi'lu'ş-şart, fiili mazi, fâil	car-mecrur

فَأَلْقِيهِ	فِي الْيَمِّ	وَ	لَا تَخَافِي	وَ	لَا تَحْزَنِي ج	إِنَّا
hemen onu bırak	suya	,	korkma		üzülme	Süphesiz biz
rabıta (bağlaç), cevabü'ş-şart: emir fiili, fâil, mef'ul	h. cer+ mecrur isim	atıf h.	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., fiili muzari, fâil	atıf h.	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., fiili muzari, fâil	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi

رَادُّوهُ	إِلَيْكِ	وَ	جَاعِلُوهُ	مِنَ الْمُرْسَلِينَ	﴿ 7 ﴾
onu geri döndüreceğiz	sana	ve	onu yapacağız	peygamberlerden	
(إِنَّ)'nin haberi+mef'ul (ismi failin muzari fiil gibi tercüme edildiğini hatırlayınız)	car-mecrur	atıf h.	matuf	car-mecrur	

7. Musa'nın annesine: "Onu (çocuğu) emzir, aleyhinde (başına bir şey gelmesinden) korktuğun zaman hemen onu suya bırak; korkma, üzülme. Biz şüphesiz onu sana geri döndüreceğiz ve peygamberlerden (biri) yapacağız" diye vahyettik.

وَ	عَدُوًّا	لَهُمْ	لِيَكُونَ	فِرْعَوْنَ	آلُ	فَالْتَقَطَهُ
ve	düşman	onlara	olması için	Firavun'un	hanedanı	sonra onu bulup aldı
atıf h.	(كَانَ)'nin haberi	car-mecrur	nasbeden sebep (akibet de denmiştir) lamı, fiili muzari, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	muzafun ileyh (gayri munsarif)	fâil, muzaf	atıf h. fiili mazi, mef'ul

خَاطِئِينَ	كَانُوا	جُنُودَهُمَا	وَ	هَامَانَ	وَ	فِرْعَوْنَ	إِنَّ	حَزَنًا ط	﴿ 8 ﴾
hata yapıyorlardı		askerleri	ve	Haman	,	Firavun	Doğrusu	keder	
(كَانَ)'nin haberi	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	matuf	atıf h.	matuf	atıf h.	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	matuf	

(إِنَّ)'nin haberi; fiil cümlesi

8. Sonra Firavun'un hanedanı kendilerine düşman ve keder olması için onu bulup aldı. Doğrusu Firavun, Haman ve askerleri, hata yapıyorlardı.

وَ	قَالَتِ	امْرَأَتُ	فِرْعَوْنَ	قُرَّتُ	عَيْنٍ	لِي	وَ	لَكَ ط
	dedi	karısı	Firavun'un	gözün aydın olsun		benim	ve	senin
atıf h.	fiili mazi	fâil, muzaf	muz. ileyh (gayri munsarif)	(هُوَ) olarak takdir edilen mahzuf mübtedanın haberi, muzaf	muz. ileyh	car-mecrur {(قُرَّتُ عَيْنٍ)'ın sıfatı da denmiştir}	atıf h.	car-mecrur

لَا تَقْتُلُوهُ ق	عَسَىٰٓ	أَنْ يَنْفَعَنَا	أَوْ	نَتَّخِذَهُ
onu öldürmeyin	belki	bize faydalı olur	veya	onu ediniriz
nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., (ن)'un hazfiyle fâil, mef'ul	fiili mazi, tam { nâsih olduğu ve (عَسَى)'nın isminin gizli zamir: (عَسَاهُ) olarak takdir edildiği de söylenmiştir}	(عَسَى)'nın fâili, masdar ve nasb h., fiili muzari, mef'ul	atıf h.	matuf; fiili muzari, mef'ul

﴿9﴾ وَلَدًا وَ هُمْ لاَ يَشْعُرُونَ

evlat — hal vâvı — onlar — farkında değillerdi

ikinci mef'ul — mübteda — haber; nefiy h., fiili muzari+fâil

hal: isim cümlesi

9. Firavun'un karısı: "Benim de senin de gözün aydın olsun! Onu öldürmeyin, belki bize faydalı olur veya onu evlat ediniriz" dedi. Onlar (olup biteceklerin) farkında değillerdi.

وَ أَصْبَحَ فُؤَادُ أُمِّ مُوسَى فَارِغًا ط إِنْ كَادَتْ

atıf h. — sabahladı — gönlü — annesinin — Musa'nın — bomboş — Doğrusu neredeyse

fiili mazi, nâsih — (أَصْبَحَ)'nın ismi, muzaf — muzafun ileyh, muzaf — muzafun ileyh — (أَصْبَحَ)'nın haberi — (إِنْ)'nin tahfifi, (fiilin önünde geldiği için hafifletilmiş hali), fiili mazi, nâsih, (كَادَ)'nin ismi (هي) gizli zamiri

﴿10﴾ لَتُبْدِي بِهِ لَوْلاَ أَنْ رَبَطْنَا عَلَى قَلْبِهَا لِتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

açığa vuracaktı — bunu — cesaret vermeseydik — kalbine — olması için — inananlardan

lamu'l-farika (haberi ayırt eden lam), (كَادَ)'nin haberi — car-mecrur — şart h. {imtina ve tahdid (sınırla-ma) h. de denmiş-tir} — mübteda, masdar ve nasb h., fiili mazi, fâil — h. cer, mecrur isim (muzaf+ muz.ileyh — ta'lil (sebep) ve nasb h., f. muzari, (تَكُونَ)'nin ismi: gizli zamiri — (تَكُونَ)'nin haberi; şibhi cüm.

10. Musa'nın annesinin gönlü (oğlundan başka herşeyden) bomboş (olarak) sabahladı. (Allah'ın vadine) inananlardan olması için kalbine cesaret vermeseydik, doğrusu neredeyse bunu (saraya alınanın kendi çocuğu olduğunu) açığa vuracaktı.

﴿11﴾ وَ قَالَتْ لِأُخْتِهِ قُصِّيهِ ز فَبَصُرَتْ بِهِ عَنْ جُنُبٍ وَ هُمْ لاَ يَشْعُرُونَ لا

atıf h. — dedi — ablasına — Onu izle — gözledi — Musa'yı — uzaktan — onlar — farkına varmadan

fiili mazi — h. cer, mecrur isim — emir fiili, fâil, mef'ul — atıf h., fiili mazi — car-mecrur — h. cer, mecrur isim — hal vâvı — haber; nefiy h., fiili muzari+fâil

(بَصُرَتْ)'ın failinden hal; isim cümlesi

11. (Musa'nın annesi Musa'nın) ablasına: "Onu izle" dedi. Bunun üzerine (o da) onlar, farkına varmadan, onu (Musa'yı) uzaktan gözledi.

وَ حَرَّمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ فَقَالَتْ هَلْ أَدُلُّكُمْ

atıf h. — haram kıldık — ona — süt annelerini — önceden — Bunun üzerine dedi — size göstereyim mi

fiili mazi, fâil — car-mecrur — mef'ul — h. cer, zarf — atıf h., fiili mazi — soru h., fiili muzari, mef'ul

﴿12﴾ عَلَى أَهْلِ بَيْتٍ يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ وَ هُمْ لَهُ نَاصِحُونَ

halkını — bir ev — ona kefil olacak — sizin adınıza — hal vâvı — mübteda — ona — nasihat edecek

h. cer, mecrur isim, muzaf — muz. ileyh — (أَهْلِ)'nin sıfatı;.fiili muzari+fâil; mef'ul — car-mecrur — haber

(يَكْفُلُونَهُ)'deki (و)'dan hal; isim cümlesi

12. Önceden, süt annelerini ona haram kıldık (onların sütünü kabul etmemesini sağladık). Bunun üzerine (Musa'nın ablası:) "Size, sizin adınıza kefil olacak (ona bakacak), ona nâsihat edecek (eğitecek) bir ev halkını tavsiye edeyim mi?" dedi.

فَرَدَدْنَاهُ إِلَى أُمِّهِ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَ لاَ تَحْزَنَ وَ لِتَعْلَمَ

Böylece onu geri çevirdik — annesine — gözü aydın olması için — üzülmemesi — ve — bilmesi için

atıf h., fiili mazi, fâil, mef'ul — h. cer, mecrur isim — fâil — ta'lil (sebep) ve nasb h., f. muzari — matuf; nefiy h., mansub fiili muzari — atıf h. — ta'lil (sebep) ve nasb h., f. muzari

﴿13﴾ أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَ لَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لاَ يَعْلَمُونَ ع

olduğunu — verdiği sözün — Allah'ın — gerçek — Fakat — çoğu — bilmezler

tekid ve nasb h. — (إِنَّ)'nin ismi, muzaf — muzafun ileyh — (إِنَّ)'nin haberi — atıf h. (hal vâvı da denmiştir) — istidrak ve nasb h. — (لَكِنَّ)'nin ismi — (لَكِنَّ)'nin haberi; fiil cüm.

(تَعْلَمَ)'nin mef'ûlü; (...أَنَّ) masdarı müevveli

13. Böylece onu, annesine gözü aydın olması için, üzülmemesi veAllah'ın verdiği sözün gerçek olduğunu bilmesi için, ona geri çevirdik. Fakat çoğu bilmezler.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 385 ≻

(28 / KASAS, 6 – 7):

(مَكَّنَ يُمَكِّنُ تَمْكِينًا): (tef'il bâbı) imkân (tasarruf hakkı) verdi/ yerleştirdi/ sağlamlaştırdı (هَامَانَ): haman (firavunun veziri)

(أَرَى يُرِي إِرَائَةً): (nâkıs ve mehmuz fiil, if´al bâbı) gösterdi (اَلْجُنْدُ ج جُنُودٌ): ordu, yardımcı, avane

(حَذِرَ يَحْذَرُ حَذَرًا): sakındı, (korkudan dolayı) korundu, çekindi (أَرْضَعَ يُرْضِعُ إِرْضَاعًا): (if'al bâbı) emzirdi

(أَوْحَى يُوحِي إِيحَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı) vahyetti, işaret etti, sır verdi, fısıldadı, ilham etti, gizlice öğütledi

(خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef fiil) korktu (اَلْيَمُّ ج يُمُومٌ): büyük deniz, okyanus (اَلْمُرْسَلُ ج مُرْسَلُونَ): (ism-i mef'ûl) gönderilen, elçi

(أَلْقَى يُلْقِي إِلْقَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı) attı, bıraktı/ hitap etti/ kulak verdi/ sağlamlaştırdı (اَلْأُمُّ ج أُمَّهَاتٌ): anne

(اَلْجَاعِلُ ج جَاعِلُونَ): (ism-i fâil) kılıcı, kılan (حَزِنَ يَحْزَنُ حَزَنًا): gamlandı, hüzünlendi (اَلرَّادُّ ج رَادُّونَ): (ism-i fâil) döndüren, geri verici

(28 / KASAS, 8 – 9 – 10):

(اِلْتَقَطَ يَلْتَقِطُ اِلْتِقَاطًا): (iftiâl bâbı) bulup aldı, aldı (آلُ): hanedan, ehil, aile, akraba, yakınlar (muzaf olarak kullanılır)

(اَلْعَدُوُّ ج اَعْدَاءُ): düşman [(حَزِنَ يَحْزَنُ) اَلْحَزَنُ]: gam, hüzün, keder (هَامَانُ): Haman (firavunun veziri)

(اَلْجُنْدُ ج جُنُودٌ): ordu, yardımcı, avane (اَلْخَاطِئُ خ خَاطِئُونَ): (ism-i fâil) kasteden, kötülüğe meyleden, günahkâr

(اَلْاِمْرَأَةُ): kadın, hanım, karı (قُرَّةُ الْعَيْنِ): göz aydınlığı (قَتَلَ يَقْتُلُ قَتْلاً): öldürdü (اَلْوَلَدُ ج اَوْلَادٌ): çocuk, evlat

(عَسَى): (camid fiil) umuldu, beklendi (نَفَعَ يَنْفَعُ نَفْعًا): fayda verdi, faydası oldu (اَلْفُؤَادُ ج اَفْئِدَةٌ): kalp, gönül

(اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftiâl bâbı) edindi/ yaptı, husule getirdi (شَعَرَ يَشْعُرُ شُعُورًا): hissetti, bildi, farkına vardı

(أَصْبَحَ يُصْبِحُ إِصْبَاحًا): (if'al bâbı, kâne ve kardeşlerinden) sabahladı, oldu [(فَرَغَ يَفْرَغُ) اَلْفَارِغُ]: (ism-i fâil) boş, bomboş

(اَلْأُمُّ ح أُمَّهَاتٌ): anne (كَادَ يَكَادُ): (ecvef fiil yaklaştırma fiillerinden) neredeyse, az kalsın

(أَبْدَى يُبْدِي إِبْدَاءً): (if'al bâbı) izhar etti, açığa çıkardı, ortaya koydu (رَبَطَ يَرْبِطُ رَبْطًا): cesaret verdi, takviye etti/ bağladı

(28 / KASAS, 11 – 12 – 13):

(اَلْأُخْتُ ج أَخَوَاتٌ): kız kardeş (قَصَّ يَقُصُّ قَصًّا): (mudaaf fiil) izledi, takip etti/ haber almayı sürdürdü

(بَصُرَ يَبْصُرُ بَصَرًا): gördü (açıkça bildi manasını da ifade eder) (شَعَرَ يَشْعُرُ شُعُورًا): hissetti, bildi, farkına vardı

(اَلْجُنُبُ): uzaktan/ akrabadan olmayan garip (yabancı) kimse/ uzaklık/ yan (حَرَّمَ يُحَرِّمُ تَحْرِيمًا): (tef'il bâbı) haram, yasak kıldı

(اَلْمُرْضِعُ ج مَرَاضِعُ): sütanne, emzirmese bile memesinde sütü bulunan kadın (اَلْأَهْلُ ج اَهْلُونَ): ehil, aile, akraba, yakın

(قَبْلُ): (zarf) önce (دَلَّ يَدُلُّ دَلَالاً): (muzaaf fiil) delalet etti, gösterdi (اَلْبَيْتُ ج بُيُوتٌ): ev

(كَفَلَ يَكْفُلُ كَفْلاً): kefil oldu, koruyup gözetti (اَلنَّاصِحُ ج نَاصِحُونَ): (ism-i fâil) nâsihat eden, öğüt veren

(رَدَّ يَرُدُّ رَدًّ): (muzaaf fiil) iade etti, döndürdü, geri çevirdi, karşılık verdi, çevirdi (اَلْأُمُّ ج أُمَّهَاتٌ): anne

(قَرَّ يَقِرُّ قَرَارًا): (muzaaf fiil) ikamet etti, yerleşti (قَرَّتْ عَيْنُهُ): gözü aydın oldu (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(حَزِنَ يَحْزَنُ حَزَنًا): gamlandı, üzüldü, hüzünlendi (اَلْوَعْدُ ج وُعُودٌ): vaat, söz (اَلْحَقُّ): hak, gerçek

[(كَثُرَ يَكْثُرُ) اَلْاَكْثَرُ]: (ism-i tafdîl) ekseriyet, daha çok

≺ CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 386 (KASAS : 14 – 21) ≻

وَ	لَمَّا بَلَغَ	أَشُدَّهُ	وَ	اسْتَوَىٰ	آتَيْنَاهُ	حُكْمًا
başlama h.	ulaştığı zaman şart ve zaman zarfı, fi'lu'ş-şart, fiili mazi	kemal çağına mef'ul	ve atıf h.	olgunlaştığı fiili mazi	ona verdik cevabü'ş-şart; fiili mazi, fâil, mef'ul	hikmet ikinci mef'ul

﴿ 14 ﴾	الْمُحْسِنِينَ	نَجْزِي	كَذَٰلِكَ	وَ	عِلْمًا ۘ	وَ
	İyi davrananları mef'ul	mükafatlandırırız fiili muzari	İşte böyle car-mecrur	i'tirad (ara cümle) h.	ilim matuf	ve atıf h.

14. (Musa) kemal çağına geldiği ve olgunlaştığı zaman, ona hikmet ve ilim verdik. İyi davrananları işte böyle mükafatlandırırız.

وَ	دَخَلَ	الْمَدِينَةَ	عَلَىٰ حِينِ	غَفْلَةٍ	مِنْ أَهْلِهَا	فَوَجَدَ	فِيهَا
atıf h.	girdi fiili mazi	şehre mef'ul	anında hal, şibhi cüm	gaflet muzafun ileyh	halkının (غَفْلَةٍ)'in sıfatı: şibhi cümle	akabinde buldu atıf h., fiili mazi	orada car-mecrur

رَجُلَيْنِ	يَقْتَتِلَانِ ۙ	هَٰذَا	مِنْ شِيعَتِهِ	وَ	هَٰذَا	مِنْ عَدُوِّهِ ۚ
iki adam mef'ul, mevsuf	döğüşen sıfat; muzari fiil	Bu mübteda	kendi tarafından haber; şibhi cüm.	atıf h.	bu mübteda	düşmanının grubundan haber; şibhi cüm.

(يَقْتَتِلَانِ)'nin failinden hal; isim cüm.

فَاسْتَغَاثَهُ	الَّذِي	مِنْ شِيعَتِهِ	عَلَى الَّذِي	مِنْ عَدُوِّهِ ۖ	فَوَكَزَهُ	مُوسَىٰ	وَ	فَقَضَىٰ	عَلَيْهِ ۖ
ondan yardım istedi atıf h., fiili mazi, mef'ul	olan kimse fail, ismi mevsul	Kendi tarafından sıla; şibhi cüm	olan kimseye karşı h. cer, ismi mevsul	düşman tarafından sıla; şibhi cüm.	Bunun üzerine bir yumruk vurdu atıf h., fiili mazi, mef'ul	Musa fail	atıf h.	Böylece işini bitirdi (ölümüne sebep oldu) atıf h., fiili mazi	car-mecrur

﴿ 15 ﴾	قَالَ	هَٰذَا	مِنْ عَمَلِ	الشَّيْطَانِ ۖ	إِنَّهُ	عَدُوٌّ	مُضِلٌّ	مُبِينٌ
	dedi fiili mazi	Bu mübteda	işindendir haber; şibhi cüm.	şeytanın muzafun ileyh	doğrusu o tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	bir düşmandır (إِنَّ)'nin haberi:, mevsuf	saptıran sıfat	apaçık ikinci sıfat

{إِنَّهُ عَدُوٌّ} cümlesi, (الشيطان)'dan hal; isim cümlesi

15. (Musa), halkının gaflet anında (haberi olmadığı bir zamanda), şehre girdi. Bu (biri) kendi tarafından, şu (diğeri de) düşmanı olan (grub)dan döğüşen iki adam buldu. Kendi tarafından olan kimse, düşman tarafında olan kimseye karşı ondan yardım istedi. Bunun üzerine Musa, (onun düşmanına) bir yumruk vurdu; Böylece işini bitirdi (ölümüne sebep oldu). "Bu şeytanın işindendir; doğrusu o apaçık, saptıran bir düşmandır" dedi.

قَالَ	رَبِّ	إِنِّي	ظَلَمْتُ	نَفْسِي	فَاغْفِرْ	لِي
dedi fiili mazi	Rabbim nida harfi mahzuf münada	Doğrusu tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	yazık ettim (إِنَّ)'nin haberi; mazi fiil + fâil	kendime mef'ul	bağışla atıf h., emir fiili	beni car-mecrur

﴿ 16 ﴾	فَغَفَرَ	لَهُ ۖ	إِنَّهُ	هُوَ	الْغَفُورُ	الرَّحِيمُ
	Bunun üzerine bağışladı atıf h., fiili mazi	onu car-mecrur	O, şüphesiz tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	mübteda{ tekid de denmiştir }	bağışlayandır haber	merhamet edendir mübtedanın ikinci haberi

(إِنَّ)'nin haberi; isim cümlesi

16. (Musa:) "Rabbim! Doğrusu kendime zulmettim, bu yüzden beni bağışla" dedi. Bunun üzerine Allah da onu bağışladı. O, şüphesiz Gafur'dur (çok bağışlayandır), Rahim'dir (çok merhamet edendir).

﴿ 17 ﴾	قَالَ	رَبِّ	بِمَا	أَنْعَمْتَ	عَلَيَّ	فَلَنْ أَكُونَ	ظَهِيرًا	لِلْمُجْرِمِينَ
	dedi fiili mazi	Rabbim nida harfi mahzuf münada	nimet vermen sebebiyle h. cer, masdar harfi	fiili mazi, fâil	Bana car-mecrur	asla olmayacağım rabıta, nefiy ve nasb h., fiili muzari, (كَانَ)'nin ismi (أَنَا) gizli zamiri	destek (كَانَ)'nin haberi	suçlulara (ظَهِيرًا)'ın sıfatı; şibhi cüm.

17. Musa: "Rabbim! Bana verdiğin nimete and olsun ki, suçlulara asla destek (yardımcı) olmayacağım" dedi.

فَأَصْبَحَ	فِي الْمَدِينَةِ	خَائِفًا	يَتَرَقَّبُ	فَإِذَا	الَّذِي	اسْتَنْصَرَهُ
sabahladı	şehirde	korkarak	(etrafı) gözleyerek	Bir de ne görsün	kimse	yardım isteyen
başlama h., fiili mazi, nâsih, (أَصْبَحَ)'nın ismi (هُوَ) gizli zamiri	h. cer, mecrur isim	(أَصْبَحَ)'nın haberi	muzari fiil cüm. { hal de denmiştir }	atıf h., fücaiye (ismin önüne geldiği için sürpriz edatı)	mübteda, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm.; mef'ul

بِالْأَمْسِ	يَسْتَصْرِخُهُ ط	قَالَ	لَهُ	مُوسَى	إِنَّكَ	لَغَوِيٌّ	مُبِينٌ ﴿18﴾
Dün	ondan bağırarak yardım istiyor	dedi	ona	Musa	Doğrusu sen	bir azgınsın	apaçık
car-mecrur	haber: muzari fiil mef'ul	fiili mazi	car-mecrur	fâil	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	tekid lamı, (إِنَّ)'nin haberi	sıfat, {ikinci haber de denmiştir}

18. Şehirde, korkarak (endişe içinde etrafı) gözleyerek sabahladı. Bir de ne görsün, dün kendisinden yardım isteyen kimse ondan (yine) bağırarak yardım istiyor. Musa ona: "Doğrusu sen apaçık (belli ki) bir azgınsın" dedi.

فَلَمَّا	أَنْ أَرَادَ	أَنْ يَبْطِشَ	بِالَّذِي	هُوَ	عَدُوٌّ	لَهُمَا لا	قَالَ	يَا مُوسَى	أَ	تُرِيدُ	أَنْ تَقْتُلَنِي
zaman	istediği	yakalamak	kimseyi	olan	düşmanı	ikisinin de	dedi	Ey Musa	mi	istiyorsun	beni öldürmek
atıf h., şart ve zaman zarfı	fi'lu'ş-şart; fiili mazi	mef'ul	h.cer+ ismi mevsul	mübteda	haber, mevsuf	(عَدُوٌّ)'nün sıfatı	cevabü'ş-şart; fiili mazi	nida h.+ münada	soru harfi	fiili muzari	mef'ul; masdar ve nasb h., fiili muzari, mef'ul

sıla: isim cüm.

جَبَّارًا	أَنْ تَكُونَ	إِلَّا	تُرِيدُ	إِنْ	بِالْأَمْسِ ق	نَفْسًا	قَتَلْتَ	كَمَا
bir zorba	olmaktan	başkasını	istemiyorsun		Dün	bir canı	öldürdüğün	gibi
(تَكُونَ)'nin haberi, mevsuf	(تُرِيدُ)'nün mef'ûlü; masdar ve nasb h., fiili muzari, (كَانَ)'nin ismi (أَنْتَ) gizli zamiri	istisna h.	fiili muzari	nefiy h.	car-mecrur	mef'ul	fiili mazi, fâil	h. cer masdar h.

مِنَ الْمُصْلِحِينَ	أَنْ تَكُونَ	مَا تُرِيدُ	وَ	فِي الْأَرْضِ	﴿19﴾
ıslah edenlerden	olmak	istemiyorsun		yeryüzünde	
(كَانَ)'nin haberi	(تُرِيدُ)'nün mef'ûlü; masdar ve nasb h., fiili muzari, (كَانَ)'nin ismi (أَنْتَ) gizli zamiri	nefy-i hal; nefiy h., fiili muzari	atıf h.	(جَبَّارًا)'nın sıfatı	

19. (Musa), ikisinin de düşmanı olan kimseyi yakalamak istediği zaman: "Ey Musa! Dün bir canı öldürdüğün gibi beni de mi öldürmek istiyorsun? Sen yeryüzünde bir zorba olmaktan başkasını istemiyorsun, ıslah edenlerden olmak istemiyorsun!" dedi.

وَ	جَاءَ	رَجُلٌ	مِنْ أَقْصَى	الْمَدِينَةِ	يَسْعَى ذ	قَالَ	يَا مُوسَى	إِنَّ	الْمَلَأَ
	bir adam geldi		en ucundan	Şehrin	koşarak	dedi	Ey Musa	Doğrusu	ileri gelenler
başlama h.	fâil	fiili mazi	(رَجُلٌ)'nün sıfatı; şibhi cüm.	muz. ileyh	hal; muzari fiil { (رَجُلٌ)'nün sıfatıdır da denmiştir}	fiili mazi	nida h., münada	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi

مِنَ النَّاصِحِينَ	لَكَ	إِنِّي	فَاخْرُجْ	لِيَقْتُلُوكَ	بِكَ	يَأْتَمِرُونَ ﴿20﴾
öğüt verenlerdenim	sana	Şüphesiz ki ben	Hemen çık	seni öldürmek için	seni	aralarında istişare ediyorlar
(إِنَّ)'nin haberi: şibhi cüm.	car-mecru	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	rabıta, emir fiili	ta'lil (sebep) ve nasb h., f. muzari+fâil, mef'ul	car-mecrur	(إِنَّ)'nin haberi: fiil cüm.

20. Şehrin en ucundan koşarak bir adam geldi: "Ey Musa! Doğrusu ileri gelenler, seni öldürmek için aralarında istişare ediyorlar. Hemen çık (şehirden uzaklaş). Şüphesiz ki ben sana öğüt verenlerdenim" dedi.

فَخَرَجَ	مِنْهَا	خَائِفًا	يَتَرَقَّبُ ذ	قَالَ	رَبِّ	نَجِّنِي	مِنَ الْقَوْمِ	الظَّالِمِينَ ع ﴿21﴾
çıktı	oradan	korkarak	gözleyerek	dedi	Rabbim	Beni kurtar	milletten	zalim
atıf h.:fiili mazi	car-mecrur	hal	(خَرَجَ)'nın failinden 2. hal; muzari fiil cüm.	fiili mazi	nida harfi mahzuf münada	dua için emir fiili; mef'ul	h. cer, mecrur isim, mevsuf	sıfat

21. Bunun üzerine Musa, korkarak (ve etrafını) gözleyerek oradan çıktı. "Rabbim! Beni zalim milletten kurtar" dedi.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 386 ≻

(28 / KASAS, 14 - 15):

(بَلَغَ يَبْلُغُ بُلُوغًا): vasıl oldu, erişti (اَلْاَشُدُّ): kuvvet, kemal çağı [(حَكَمَ يَحْكُمُ) اَلْحُكْمُ]: (masdar) hikmet, hüküm, kaza (اِسْتَوَى يَسْتَوِي اِسْتِيَاءً): (istif'âl bâbı) gençliği kemale erdi/ müsavi oldu, birbirine denk geldi (اَلْعِلْمُ ج عُلُومٌ): ilim, bilim, bilgi (آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz'el fa - nâkıs fiil, if'al bâbı) verdi, getirdi (جَزَى يَجْزِي جَزَاءً): (nâkıs fiil) karşılığını verdi (اَلْمُحْسِنُ ج مُحْسِنُونَ): (ism-i fâil) iyilik eden, güzel yapan (دَخَلَ يَدْخُلُ دُخُولاً): girdi, katıldı (اَلْمَدِينَةُ ج مَدَائِنُ): şehir (حِينُ): tahditsiz olarak vakit, zaman, an (اَلْعَدُوُّ ج اَعْدَاءُ): düşman (اَلْغَفْلَةُ): gaflet, önemsememe, umursamama (اَلْاَهْلُ ج اَهْلُونَ): ehil, aile, akraba, yakın (وَكَزَ يَكِزُ وَكْزًا): yumruk vurdu (وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): buldu, rastladı (اَلرَّجُلُ ج اَرْجُلٌ): erkek, adam (اِقْتَتَلَ يَقْتَتِلُ اِقْتِتَالاً): (iftiâl bâbı) birbiriyle savaştı, birbiriyle döğüştü (اَلشِّيعَةُ ج شِيعٌ): şia, fırka, hemfikir, gurup (اِسْتَغَاثَ يَسْتَغِيثُ اِسْتِغَاثَةً): (istif'âl bâbı) yardıma çağırdı (قَضَى يَقْضِي قَضَاءً): (nâkıs fiil) öldürdü, işini bitirdi/ yerine getirdi, tamamladı/ halletti (اَلْعَمَلُ ج اَعْمَالٌ): amel, iş [اَلْمُضِلُّ (أَضَالَ يُضِلُ]: (ism-i fâil) saptırıcı [اَلْمُبِينُ (أَبَانَ يُبِينُ]: (ism-i fâil) açık ve vazıh olan, açıklayan

(28 / KASAS, 16 – 17 - 18):

(ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti (غَفَرَ يَغْفِرُ غُفْرَانًا لِ): bağışladı, mağfiret etti

[اَلْغَفُورُ (غَفَرَ يَغْفِرُ)]: (mübâlağalı ism-i fâil) çok bağışlayan, mağfireti bol olan

[اَلرَّحِيمُ (رَحِمَ يَرْحَمُ)]: (mübâlağalı ism-i fâil) (Esma-i ilahiyeden) çok merhamet eden, çok acıyan

(أَنْعَمَ يُنْعِمُ إِنْعَامًا): (if'al bâbı) nimetlendirdi, nimet verdi, iyilik ve ihsanda bulundu (اَلْغَوِيُّ): azgın

(اَلظَّهِيرُ): yardımcı, yardım eden, destekleyen, taraftar (اَلْمُجْرِمُ ج مُجْرِمُونَ): (ism-i fâil) suç işleyen, günah işleyen

(أَصْبَحَ يُصْبِحُ إِصْبَاحًا): (if'al bâbı) oldu, sabahladı (اَلْمَدِينَةُ ج مَدَائِنُ): şehir [اَلْخَائِفُ (خَافَ يَخَافُ)]: (ism-i fâil) korkan

(تَرَقَّبَ يَتَرَقَّبُ تَرَقُّبًا): (tefa'ul bâbı) (endişeyle) gözledi, tetikte durdu (اَلْاَمْسِ): dün/ mecazen: geçmiş zaman

(اِسْتَنْصَرَ يَسْتَنْصِرُ اِسْتِنْصَارًا): (istif'âl b.) yardım istedi (اِسْتَصْرَخَ يَسْتَصْرِخُ اِسْتِصْرَاخًا): (istif'âl b.) imdad diledi, yardım istedi

(28 / KASAS, 19 – 20 - 21):

(أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef fiil, if'al bâbı) irade etti, istedi (بَطَشَ يَبْطِشُ بَطْشًا): sıkıca tuttu, kıskıvrak yakaladı

(اَلْعَدُوُّ ج اَعْدَاءُ): düşman [اَلْجَبَّارُ (جَبَرَ يَجْبُرُ)]: (Allah'ın isimlerinden) yüksek, azim, zorlayıcı, herşeye gücü yeten

(اَلْمُصْلِحُ ج مُصْلِحُونَ): (ism-i fâil) ıslah edici (قَتَلَ يَقْتُلُ قَتْلاً): öldürdü (اَلْاَمْسِ): dün/ mecazen: geçmiş zaman

(جَاءَ يَجِيءُ جَيْئًا): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) geldi [أَقْصَى (قَصَا يَقْصُو)]: (ism-i tafdîl) en uzak, daha uzak

(اَلرَّجُلُ ج رِجَالٌ): erkek, adam (اَلْمَدِينَةُ ج مَدَائِنُ): şehir (اَلْمَلَأُ): ileri gelen, eşraf, halk

(سَعَى يَسْعَى سَعْيًا): (nâkıs fiil) koştu, hızlıca yürüdü/ mutlak manada yürüdü/ çalıştı (قَتَلَ يَقْتُلُ قَتْلاً): öldürdü

(اِئْتَمَرَ يَأْتَمِرُ اِئْتِمَارًا): (iftiâl bâbı) birbirine emretti, tavsiyede bulundu, istişare etti, danıştı (خَرَجَ يَخْرُجُ خُرُوجًا): çıktı

(اَلنَّاصِحُ ج نَاصِحُونَ): (ism-i fâil) nâsihat eden, iyiliğini isteyen (تَرَقَّبَ يَتَرَقَّبُ تَرَقُّبًا): (tefa'ul bâbı) gözledi, bekledi

(خَرَجَ يَخْرُجُ خُرُوجًا): çıktı [اَلْخَائِفُ (خَافَ يَخَافُ)]: (ism-i fâil) korkan (نَجَّى يُنَجِّي تَنْجِيَةً): (tef'il bâbı) kurtardı

(اَلظَّالِمُ ج ظَالِمُونَ): (ism-i fâil) zulmeden, haksızlık eden

🕮🕮🕮🕮🕮🕮🕮

≺ CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 387 (KASAS : 22 – 28) ≻

رَبِّي	عَسَى	قَالَ	مَدْيَنَ	تِلْقَآءَ	لَمَّا تَوَجَّهَ	وَ
Rabbim (عَسَى)'nın ismi	Umulur fiili mazi, nâsih	dedi cevabü'ş-şart: fiili mazi	Medyen muzafun ileyh	tarafına mekan zarfı	yöneldiği zaman cezmetmeyen şart ve zaman zarfı, fi'lu'ş-şart; fiili mazi	başlama h.

﴿ 22 ﴾

السَّبِيلِ	سَوَآءَ	أَنْ يَهْدِيَنِي
yolun muzafun ileyh	doğrusunu ikinci mef'ul, muzaf	bana göstermesi (عَسَى)'nın haberi: masdar ve nasb h., fiili muzari, mef'ul

22. Medyen tarafına yöneldiği zaman: "Rabbimin bana yolun doğrusunu göstermesi umulur (bana doğru yolu göstereceğini umarım)" dedi.

أُمَّةً	عَلَيْهِ	وَجَدَ	مَدْيَنَ	مَآءَ	لَمَّا وَرَدَ	وَ
bir topluluk mef'ul, mevsuf	orada car-mecrur	buldu cevabü'ş-şart: fiili mazi	Medyen muzafun ileyh	suyuna mef'ul, muzaf	vardığı zaman şart ve zaman zarfı, fi'lu'ş-şart; fiili mazi,	atıf h.

تَذُودَانِ ج	امْرَأَتَيْنِ	مِنْ دُونِهِمُ	وَجَدَ	وَ	يَسْقُونَ ۙ	مِنَ النَّاسِ
(hayvanlarını) güden (امْرَأَتَيْنِ)'nin sıfatı	iki kadın mef'ul, mevsuf	onlardan başka h. cer, mecrur isim	buldu fiili mazi	atıf h.	sulayan (أُمَّةً)'nin ikinci sıfatı	insanlardan (أُمَّةً)'nin sıfatı

يُصْدِرَ	حَتَّى	لَا نَسْقِي	قَالَتَا	خَطْبُكُمَا ۖ	مَا	قَالَ
geri çekilene kadar fiili muzari	gaye ve nasb h.	biz sulamayız nefiy h., fiili muzari	dediler fiili mazi (tesniye), fâil	durumunuz haber	nedir mübteda, soru ismi	dedi fiili mazi

﴿ 23 ﴾

كَبِيرٌ	شَيْخٌ	أَبُونَا	وَ	الرِّعَآءُ
çok sıfat	yaşlıdır haber, mevsuf	Babamız mübteda	atıf h.	çobanlar fail

23. Medyen suyuna vardığı zaman, (davarlarını) sulayan insanlardan bir topluluk buldu. Onlardan başka, (hayvanlarını sudan alıkoyarak) güden iki kadın gördü. Onlara: "Durumunuz (derdiniz) nedir?" dedi. "Çobanlar geri çekilene (ayrılana) kadar biz sulamayız. Babamız çok yaşlıdır (bu yüzden bu işi biz yapıyoruz)" dediler.

رَبِّ	فَقَالَ	إِلَى الظِّلِّ	تَوَلَّى	ثُمَّ	لَهُمَا	فَسَقَى
Rabbim nida harfi mahzuf münada	ve dedi atıf h. fiili mazi	gölgeye h. cer, mecrur isim	yöneldi fiili mazi	Sonra atıf h.	onların car-mecrur	suladı atıf h. fiili mazi

﴿ 24 ﴾

فَقِيرٌ	مِنْ خَيْرٍ	إِلَيَّ	أَنْزَلْتَ	لِمَآ	إِنِّي
muhtacım (إِنَّ)'nin haberi	hayra h. cer {min'i beyaniye, (مَا)'yı açıklar} mecrur isim {(مَا)'dan hal de denmiştir}	bana car-mecrur	indireceğin sıla; mazi fiil cüm.; fiili mazi, fâil	h. cer, ismi mevsul	Doğrusu ben tekid ve nasb h.,(إِنَّ)'nin ismi

24. Bunun üzerine (Musa) onları(n davarlarını) suladı. Sonra gölgeye yöneldi ve: "Rabbim! Doğrusu ben bana indireceğin hayra muhtacım" dedi.

أَبِي	إِنَّ	قَالَتْ	عَلَى اسْتِحْيَآءٍ ۙ	تَمْشِي	إِحْدَاهُمَا	فَجَآءَتْهُ
Babam (إِنَّ)'nin ismi	Doğrusu tekid ve nasb h.	dedi fiili mazi	utangaç bir halde (تَمْشِي)'nin failinden hal; şibhi cümle	yürüyerek (جَاءَتْهُ)'nun failinden hal	ikisinden birisi (إِحْدَى):fâil	Derken ona geldi atıf h. {başlangıç h. de denmiştir} fiili mazi, mef'ul

قَصَّ	وَ	فَلَمَّا جَآءَهُ	لَنَا ۖ	مَا سَقَيْتَ	أَجْرَ	لِيَجْزِيَكَ	يَدْعُوكَ
anlattığı zaman fiili mazi	ve atıf h.	Böylece ona geldiği zaman atıf h., şart ve zaman zarfı, fi'lu'ş-şart; mef'ul	bize car-mecrur	sulamanın muzafun ileyh: masdar harfi, f. mazi, fâil	ücretini ikinci mef'ul, muzaf	sana ödemek için ta'lil (sebep) ve nasb h., f. muzari, mef'ul	seni çağırıyor (إِنَّ)'nin haberi

﴿ 25 ﴾ الظَّالِمِينَ مِنَ الْقَوْمِ نَجَوْتَ لَا تَخَفْ قَالَ الْقَصَصَ عَلَيْهِ

zalim	topluluktan	kurtuldun	Korkma	dedi	hikayeleri	ona
sıfat	h. cer, mecrur isim	fiili mazi, fâil	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., fiili muzari	cevabü'ş-şart; mazi fiil cümlesi	mef'ul	car-mecrur

25. Derken, o ikisinden (kadınlardan) biri utangaç bir halde yürüyerek ona geldi: "Babam sana sulamanın ücretini ödemek için seni çağırıyor" dedi. Böylece Musa ona geldiği ve (başından geçen) hikayeleri ona anlattığı zaman, o: "Korkma, (artık) zalim (haksızlık eden) topluluktan kurtuldun" dedi.

مَنِ خَيْرَ إِنَّ اسْتَأْجِرْهُ يَا أَبَتِ إِحْدَاهُمَا قَالَتْ

kimselerin	en iyisi	doğrusu	Onu ücretli tut	Ey babacığım	ikisinden birisi	dedi
muzafun ileyh, ismi mevsul	(إنّ)'nin ismi, muzaf	tekid ve nasb h.	emir fiili, mef'ul	nidâ h., münâda	fâil	fiili mazi

﴿ 26 ﴾ الْأَمِينُ الْقَوِيُّ اسْتَأْجَرْتَ

güvenilir (kişi)dir	güçlü	ücretle tuttuğun
(إنّ)'nin ikinci haberi	(إنّ)'nin haberi	sıla;: mazi fiil cüm.

26. İki kadından biri: "Ey babacığım! Onu ücretli olarak tut; doğrusu ücretle tuttuklarının en iyisi bu güçlü ve güvenilir (kişi)dir" dedi.

هَاتَيْنِ ابْنَتَيَّ إِحْدَى أَنْ أُنْكِحَكَ أُرِيدُ إِنِّي قَالَ

bu iki	kızımdan	birini	sana nikahlamak	istiyorum	Doğrusu ben	dedi
sıfat	muzafun ileyh	ikinci mef'ul, muzaf	mef'ul: masdar ve nasb h., fiili muzari, mef'ul	(إنّ)'nin haberi	tekid ve nasb h., (إنّ)'nin ismi	fiili mazi

عَشْرًا أَتْمَمْتَ فَإِنْ حِجَجٍ ثَمَانِيَ أَنْ تَأْجُرَنِي عَلَيَّ

on (yıl)a	tamamlarsan	akabinde eğer	yıl	sekiz	bana çalışman karşılığında	
mef'ul	fi'lu'ş-şart;	atıf h. şart h.	muzafun ileyh	zaman zarfı	masdarı müevvel.: masdar ve nasb h., fiili muzari, mef'ul	h. cer

سَتَجِدُنِي عَلَيْكَ أَنْ أَشُقَّ مَا أُرِيدُ وَ فَمِنْ عِنْدِكَ

beni bulacaksın	sana	zorluk vermek	istemem		Artık sendendir
istikbal (gelecek zaman) h., fiili muzari, mef'ul	car-mecrur	mef'ul; masdar ve nasb h., (fiili muzari	nefy-i hal; nefiy h., fiili muzari	atıf h.	rabıta (bağlaç)+ cevabü'ş-şart; şibhi cümle

﴿ 27 ﴾ الصَّالِحِينَ مِنَ اللَّهُ شَاءَ إِنْ

iyi (kimse)lerden	İnşallah (Allah dilerse)		
(تَجِدُ)'nün ikinci mef'ûlü, şibhi cüm.	fâil, (وجد)'nin iki mef'ûlü arasında ara cümle}	fi'lu'ş-şart; fiili mazi	şart h.

27. (Kadınların babası:) "Doğrusu ben bana sekiz yıl çalışman karşılığında bu iki kızımdan birini sana nikahlamak istiyorum. Akabinde eğer on (yıl)a tamamlarsan artık o (bir lutuf olarak) sendendir. Sana zorluk vermek istemem. İnşallah beni iyi (kimse)lerden bulacaksın" dedi.

قَضَيْتُ الْأَجَلَيْنِ أَيَّمَا بَيْنَكَ وَ بَيْنِي ذٰلِكَ قَالَ

tamamlarsam	Bu iki süreden	hangisini	senin	ve	benim aramdadır	Bu	dedi
fi'lu'ş-şart; fiili mazi, fâil	muzafun ileyh	mukaddem mef'ul, zaide, muzaf {cezmeden şart ismi}	mekan zarfı	atıf h.	haber: şibhi cüm.	mübteda, işaret ismi	fiili mazi

﴿ 28 ﴾ وَكِيلٌ نَقُولُ عَلَى مَا اللَّهُ وَ عَلَيَّ عُدْوَانَ فَلَا

vekildir	Söylediğimiz	şeylere	Allah		bana	hiçbir düşmanlık	yoktur
haber	sıla; muzari fiil {(وَكِيلٌ) haberi ile bağlantılıdır}	h. cer, ismi mevsul	mübteda	atıf h.	(لَا)'nın haberi	(لَا)'nın ismi	rabıta, en-nâfiye li'l-cins

cevabü'ş-şart; isim cümlesi

28. (Musa:) "Bu senin ve benim aramdadır. Bu iki süreden hangisini tamamlarsam bana hiçbir (şekilde) düşmanlık yoktur. Söylediğimiz şeylere Allah vekildir" dedi.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 387 ≻

(28 / KASAS, 22 – 23):

(تَوَجَّهَ يَتَوَجَّهُ تَوَجُّهًا): (tefa'ul bâbı) yöneldi, yola koyuldu (تِلْقَاءُ): (mekân zarfı) taraf, yön, karşısında, tarafında (اَلسَّوَاءُ): eşit, müsavi (عَسَى): (camid fiil) umulur ki, belki (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol (اَلرَّاعِي ج رِعَاءٌ): çoban (هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): hidayet verdi, tarif etti, yol gösterdi, irşad etti, doğru yola sevketti (وَرَدَ يَرِدُ وُرُودًا): vardı (اَلْمَاءُ ج مِيَاهٌ): su (وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): buldu, rastladı (اَلْاَمْرَأَةُ): kadın, hanım, karı (اَلْاِنْسانُ ج اَلنَّاسُ): insan (اَلْاُمَّةُ ج اُمَمٌ): ümmet (topluluk)/ din/ zaman/ rehber (سَقَى يَسْقِي سَقْيًا): (nâkıs fiil) suladı, içirdi (دُونَ): (zarf) ...den başka, yan, yakın, hariç (اَلْخَطْبُ ج خُطُوبٌ): bahis, mesele, durum, uğraşı, hal (اَلْاَبُ ج آبَاءٌ): baba (ذَادَ يَذُودُ ذَوْدًا): (ecvef f.) güttü, sürdü, göz kulak oldu/ geri çevirdi/ korudu/ kurtardı (اَلْكَبِيرُ ج كِبَارٌ): yaşlı, büyük/ başkan/ reis (أَصْدَرَ يُصْدِرُ إِصْدَارًا): (if'al bâbı) geri çekti, döndü, döndürdü (اَلشَّيْخُ ج شُيُوخٌ): elli yaşını geçkin kimse, ihtiyar

(28 / KASAS, 24 - 25):

(سَقَى يَسْقِي سَقْيًا): (nâkıs fiil) suladı, içirdi (أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al bâbı) indirdi (اَلظِّلُّ ج ظُلُولٌ): gölge (تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا): (nâkıs fiil, tefa'ul bâbı) yüz çevirdi, döndü/ baktı/ yaptı/ sevdi/ yürüttü/ yöneldi (اَلْخَيْرُ): hayır, faydalı şey (اَلْفَقِيرُ ج فُقَرَاءُ): fakir, muhtaç (مَشَى يَمْشِي مَشْيًا): (nâkıs fiil) yürüdü, adım attı, yolundan gitti, doğru yolda gitti (جَاءَ يَجِيءُ جَيْئًا): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) geldi [اَلْاِسْتِحْيَاءُ اِسْتَحْيَ يَسْتَحْيِي]: (masdar) utanmak (اَلْاَحَدُ ث اِحْدَى): bir, tek (دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nâkıs f.) çağırdı, istedi/ dua etti/ ibadet etti/ yardım istedi/ teşvik etti (اَلْاَبُ ج آبَاءٌ): baba (جَزَى يَجْزِي جَزَاءً): (nâkıs fiil) karşılığını verdi, ücretini ödedi (خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef f.) korktu (اَلْاَجْرُ ج اُجُورٌ): ecir, ücret, mükâfat (سَقَى يَسْقِي سَقْيًا): (nâkıs f.) suladı, içirdi (نَجَا يَنْجُو نَجَاءً): (nâkıs fiil) kurtuldu (قَصَّ يَقُصُّ قَصًّا): (muzaaf fiil) hikâye etti, anlattı (اَلْقَصَصُ): kıssa, hikâye/ takip etme/ anlatılma, hikâye edilme

(28 / KASAS, 26 - 27 – 28):

(اَلْاَحَدُ ث اِحْدَى): bir, tek (اِسْتَأْجَرَ يَسْتَأْجِرُ اِسْتِئْجَارًا): (istif'âl bâbı) ücretle çalıştırdı, ücretle tuttu (يَا اَبَتُ): babacığım (اَلْخَيْرُ): (ism-i tafdîl) daha hayırlı (اَلْقَوِيُّ): (Esma-i ilahiyeden) kuvvetli, kudretli, güçlü [اَلْاَمِينُ (اَمِنَ يَاْمَنُ] (mübâlağalı ism-i fâil) emin, güvenilir (أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef fiil, if'al bâbı) irade etti, istedi (أَنْكَحَ يُنْكِحُ إِنْكَاحًا): (if'al bâbı) nikâhladı, kocaya verdi (اَلْبِنْتُ ج بَنَاتٌ): kız (هَاتَيْنِ): işte şu iki (اَلْعَشْرُ): on (اَجَرَ يَاْجُرُ اَجْرًا): (yapılan işin) karşılığını verdi/ ücretle çalıştı, hizmet etti (اَلثَّمَانِي ث اَلثَّمَانِيَةُ): sekiz (اَلْحِجَّةُ ج حِجَجٌ): sene (أَتَمَّ يُتِمُّ إِتْمَامًا): (muzaaf fiil, if'al bâbı) ikmal etti, tamamladı (بَيْنَ): (zarf) arasında (عِندَ): (zarf) yanında, katında (شَقَّ يَشُقُّ شَقًّا عَلَى): (muzaaf fiil) zorluk verdi, meşakkate soktu (وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal fiil) buldu, rastladı ya da bildi (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) diledi, istedi (اَلصَّالِحُ ج صَالِحُونَ): (ism-i fâil) salih olan, doğru olan (اَلْاَجَلُ ج اَجَالٌ): ecel, tayin edilen vaktin sonu (قَضَى يَقْضِي قَضَاءً): (nâkıs fiil) bitirdi, tamamladı/ yerine getirdi (اَلْوَكِيلُ ج وُكَلاَءُ): vekil, koruyucu, gözetleyici [اَلْعُدْوَانُ (عَدَا يَدْعُو]: (masdar) zulüm, hakkı çiğneme,düşmanlık, hakka tecavüz

≺ CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 388 (KASAS : 29 – 35) ≻

آنَسَ	بِأَهْلِهِ	سَارَ	وَ	الْأَجَلَ	مُوسَى	فَلَمَّا قَضَى
farketti	ailesiyle	yola çıkınca	ve	süreyi	Musa	Sonra tamamlayınca
cevabü'ş-şart: fiili mazi	:h. cer, mecrur isim	fiili mazi	atıf h.	mef'ul	fâil	atıf h., cezmetmeyen şart ve zaman zarfı fi'lu'ş-şart; fiili mazi

إِنِّي	امْكُثُوا	لِأَهْلِهِ	قَالَ	نَارًا ۚ	الطُّورِ	مِن جَانِبِ
Doğrusu ben	durup bekleyin	Ailesine	dedi	bir ateş	Tur	tarafından
tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	emir fiili, fâil	h. cer, mecrur isim	fiili mazi	mef'ul	muzafun ileyh	h. cer, zarf, mecrur isim, muzaf

أَوْ	بِخَبَرٍ	مِنْهَا	آتِيكُمْ	لَعَلِّي	نَارًا	آنَسْتُ
veya	bir haber	oradan	size getiririm	Belki ben	bir ateş	farkettim
atıf h.	car-mecrur	car-mecrur	(لَعَلَّ)'nin haberi: muzari fiil cümlesi mef'ul	tereccî (ümit) ve nasb harfi, (لَعَلَّ)'nin ismi	mef'ul	(إِنَّ)'nin haberi: fiili mazi, fâil

﴿ 29 ﴾	تَصْطَلُونَ	لَعَلَّكُمْ	مِنَ النَّارِ	جَذْوَةٍ
	ısınırsınız	Belki siz	O ateşten	bir meş'ale
	(لَعَلَّ)'nin haberi: fiili muzari+fâil	tereccî (ümit) ve nasb harfi, (لَعَلَّ)'nin ismi	(جَذْوَةٍ)'nin sıfatı; şibhi cüm.	matuf, mevsuf

29. Sonra Musa süreyi tamamlayıp, ailesiyle birlikte yola çıkınca. Tur tarafından bir ateş farketti. Ailesine: "Durun, ben bir ateş farkettim; belki oradan size bir haber veya o ateşten bir meş'ale getiririm de belki (böylece) siz ısınırsınız" dedi.

الْمُبَارَكَةِ	فِي الْبُقْعَةِ	الْأَيْمَنِ	الْوَادِ	مِنْ شَاطِئِ	نُودِيَ	فَلَمَّا أَتَاهَا
mübarek	yerdeki	sağ	vadinin	kıyısından	seslenildi	Akabinde oraya gelince
sıfat	h. cer, mecrur isim, mevsuf	sıfat	muz. ileyh, mevsuf	h. cer, zarf mecrur isim, muzaf	cevabü'ş-şart; meçhul fiili mazi	atıf h., şart ve zaman zarfı., fi'lu'ş-şart; mef'ul

﴿ 30 ﴾	الْعَالَمِينَ ۙ	رَبُّ	اللَّهُ	أَنَا	إِنِّي	يَا مُوسَىٰ	أَنْ	مِنَ الشَّجَرَةِ
	alemlerin	Rabbi	Allah'ım	Ben	Doğrusu	Ey Musa	diye	ağaç cihetinden
	muzafun ileyh	sıfat, muzaf {Lafz-ı Celâl'den bedel de denmiştir}	(إِنَّ)'nin haberi, mevsuf	fasıl zamiri {(ي) zamiri için tekid}	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	nidâ h., münâdâ {(يَا مُوسَى) cümlesi, tefsir cümlesi}	tefsir harfi	(من الشاطئ)'den bedel; şibhi cümle

30. Akabinde oraya gelince, mübarek yerdeki vadinin sağ kıyısından ağaç (tarafın)dan: "Ey Musa! Doğrusu Ben alemlerin Rabbi olan Allah'ım" diye seslenildi.

مُدْبِرًا	وَلَّى	جَانٌّ	كَأَنَّهَا	تَهْتَزُّ	فَلَمَّا رَآهَا	عَصَاكَ ۖ	أَلْقِ	أَنْ	وَ
geri dönerek	kaçtı	yılan	gibi	titreştiğini	görünce	Değneğini	at	diye	
(وَلَّى)'nın failinden hal	cevabü'ş-şart: fiili mazi	(كَأَنَّ)'nin haberi	teşbih ve nasb h., (كَأَنَّ)'nin ismi	(رَآهَا)'nin mef'ûl zamirinden hal	atıf h., şart ve zaman zarfı, fi'lu'ş-şart; fiili mazi, mef'ul	mef'ul	emir fiili	tefsir harfi	atıf h.

(تَهْتَزُّ)'nün failinden hal; şibhi c.

﴿ 31 ﴾	مِنَ الْآمِنِينَ	إِنَّكَ	لَا تَخَفْ ۖ قف	وَ	أَقْبِلْ	يَا مُوسَى	لَمْ يُعَقِّبْ ۖ	وَ
	emin olanlardansın	Doğrusu sen	korkma		gel	Ey Musa	arkaya bakmadan	
	(إِنَّ)'nin haberi: şibhi cüm.	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., fiili muzari	atıf h.	emir fiili	nidâ h., münâdâ	cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., fiili muzari	atıf h.

31. "Değneğini at." diye (seslenildi). Musa, değneğin yılan gibi titreştiğini görünce, arkaya bakmadan geri dönerek kaçtı. "Ey Musa! (Geri) gel; korkma; doğrusu sen emin (güvende) olanlardansın" denildi.

سُوءٍ ۚ	مِنْ غَيْرِ	بَيْضَاءَ	تَخْرُجْ	فِي جَيْبِكَ	يَدَكَ	اسْلُكْ
kusursuz		bembeyaz	çıksın	yakanın içine	elini	sok
muzafun ileyh	(تَخْرُجْ)'un fâilinden ikinci hal	(تَخْرُجْ)'un fâilinden hal	fiili muzari	h. cer, mecrur isim	mef'ul	emir fiili

وَ	اضْمُمْ	إِلَيْكَ	جَنَاحَكَ	مِنَ الرَّهْبِ	فَذَانِكَ	بُرْهَانَانِ	مِنْ رَبِّكَ
Rabbi'nden	iki delildir	İşte bu ikisi	korkudan (açılan)	kollarını	kendine	katla (birbirine kavuştur)	
(برهان)'nin sıfatı; şibhi cümle	haber	başlama h., mübteda	h. cer, mecrur isim {(اضْمُمْ) ile bağlantılıdır}	mef'ul	car-mecrur	emir fiili	atıf h.

﴿ 32 ﴾ فَاسِقِينَ	قَوْمًا	كَانُوا	إِنَّهُمْ	مَلَئِهِ ط	وَ	إِلَى فِرْعَوْنَ
yoldan çıkmış	topluluk	idiler	Doğrusu onlar	ileri gelenlerine karşı	ve	Firavun
sıfat	(كَانَ)'nin haberi, mevsuf	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	matuf	atıf h.	ikinci sıfat: şibhi cüm

(إِنَّ)'nin haberi; ..(كَانَ) fiil cümlesi {إِنَّهُمْ كَانُوا} cümlesi,

(فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ)'den hal de denmiştir}

32. "Elini yakanın içine sok, kusursuz bembeyaz (nurani bir şekilde ışıl ışıl parlar halde) çıksın. Korkudan (açılan) kollarını kendine katla (birbirine kavuştur)! İşte bu ikisi Firavun ve ileri gelenlerine karşı Rabbi'nden iki delildir. Doğrusu onlar yoldan çıkmış bir topluluktular" (denildi).

﴿ 33 ﴾ أَنْ يَقْتُلُونِ	فَأَخَافُ	نَفْسًا	مِنْهُمْ	قَتَلْتُ	إِنِّي	رَبِّ	قَالَ
Beni öldürmelerinden	Bu sebeple korkuyorum	bir canı	onlardan	öldürdüm	Doğrusu ben	Rabbim	dedi
(أَخَافُ)'nün mef'ûlü; masdar ve nasb h., fiili muzari+fâili, mef'ul	atıf h. fiili muzari	mef'ul	car-mecrur	(إِنَّ)'nin haberi; mazi fiil cüm. fâil	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	nida harfi mahzuf münada	fiili mazi

33. (Musa:) "Rabbim! Doğrusu ben onlardan bir canı öldürdüm. Bu sebeple beni öldürmelerinden korkuyorum..." dedi.

فَأَرْسِلْهُ	لِسَانًا	مِنِّي	أَفْصَحُ	هُوَ	هَارُونُ	أَخِي	وَ
Bu sebeple onu gönder	dil bakımından	benden	daha fasihdir (düzgündür)		Harun	Kardeşim	
atıf h. emir fiili, mef'ul	temyiz	car-mecrur	haber	mübteda.	(أَخِي)'nin bedeli	mübteda	atıf h.

(أَخِي) mübtedasının haberi; isim cümlesi

﴿ 34 ﴾ أَنْ يُكَذِّبُونِ	أَخَافُ	إِنِّي	يُصَدِّقُنِي ز	رِدْءًا	مَعِيَ
Beni yalanlamalarından	korkarım	doğrusu ben	beni tasdik eden	bir destek olarak	benimle
(أَخَافُ)'nün mef'ûlü; masdar ve nasb h., fiili muzari+fâil, mef'ul	(إِنَّ)'nin haberi	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	sıfat: muzari fiil cüm. mef'ul,	(أَرْسِلْهُ)' nün mef'ûl zamirin-den hal, mevsuf	mekan zarfı

34. Kardeşim Harun dil bakımından benden daha fasihtir (düzgündür). Onu, beni tasdik eden bir destek olarak benimle gönder, doğrusu ben beni yalanlamalarından korkarım" dedi.

سُلْطَانًا	لَكُمَا	نَجْعَلُ	وَ	بِأَخِيكَ	عَضُدَكَ	سَنَشُدُّ	قَالَ
bir güç	ikinize	vereceğiz		kardeşinle	pazunu	pekiştireceğiz	dedi
mef'ul	car-mecrur	fiili muzari	atıf h.	h. cer, mecrur isim	mef'ul	istikbal (gelecek zaman) h., fiili muzari	fiili mazi

﴿ 35 ﴾ الْغَالِبُونَ	اتَّبَعَكُمَا	مَنِ	وَ	أَنْتُمَا	بِآيَاتِنَا ج	إِلَيْكُمَا	فَلَا يَصِلُونَ
galib geleceklerdir	ikinize uyan	kimseler	ve	ikiniz	mucize-lerimizle	size	uzata-mayacaklardır
haber	sıla; mazi fiil ,mef'ul	(أَنْتُمَا) üzerine matuf, ismi mevsul	atıf h.	mübteda	h. cer, mecrur isim	car-mecrur	atıf h., nefiy h., fiili muzari+fâil

35. (Allah:) "Pazunu kardeşinle pekiştireceğiz; ikinize bir güç vereceğiz ki, mucizerimizle (mucizelerimiz sayesinde) size ulaşamayacaklar. İkiniz ve ikinize uyanlar galib geleceklerdir " dedi.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 388 ≻

(28 / KASAS, 29 – 30):

(قَضَى يَقْضِي قَضَاءً): (nâkıs fiil) bitirdi, tamamladı/ yerine getirdi/ yapıp bitirdi/ hükmetti, halletti (اَلطُّورُ): Tur dağı

(اَلْاَجَلُ ج اٰجَالٌ): belirli süre, ecel, tayin edilen vaktin sonu (سَارَ يَسِيرُ سَيْرًا): (ecvef fiil) gezdi, gitti, dolaştı, yürüdü

(اَلْاَهْلُ ج اَهْلُونَ): ehil, aile, akraba (آنَسَ يُؤْنِسُ اِينَاسًا): (if'al bâbı) farketti, gözüne çarptı, farkına vardı

(اَلْجَانِبُ): yan, canip, yan taraf (اَلنَّارُ ج نِيرَانٌ): ateş (لَعَلَّ): umulur ki, belki, ta ki, için, diye

(مَكَثَ يَمْكُثُ مَكْثًا): durdu, durup bekledi/ devam etti/ acele etmedi (اَلْخَبَرُ ج اَخْبَارٌ): haber

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا ب): (mehmuz - nâkıs) getirdi (اَلْجَذْوَةُ ج جُذًى): alevli odun parçası, meşale (اَلشَّاطِئُ): kıyı, yamaç

(اِصْطَلَى يَصْطَلِي اِصْطِلَاءً): (iftiâl b.) (ateşte) ısındı (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (mehmuz ve nâkıs fiil) geldi (اَلْاَيْمَنُ): sağ, sağ cihet

(نَادَى يُنَادِي مُنَادَاةً): (müfâale bâbı) seslendi, bağırdı, çağırdı/ ezan okudu (اَلشَّجَرَةُ ج اَشْجَارٌ): ağaç

(اَلْوَادِي ج اَوْدِيَةٌ): vadi/ teşbih yoluyla: söz sanatı, edebiyat [(بَارَكَ يُبَارِكُ) اَلْمُبَارَكَةُ]: (ism-i mef'ûl) hayırlı ve mübarek kılınan

(اَلْبُقْعَةُ ج بُقَعٌ): muayyen yer, mübarek yer, yakınındaki parçaya benzemeyen, onun şeklinde olmayan arazi parçası

(28 / KASAS, 31 - 32):

(أَلْقَى يُلْقِي إِلْقَاءً): (if'al bâbı) attı, bıraktı/ hitap etti/ öne sürdü/ sağlamlaştırdı (اَلْعَصَا ج عَصِيٌّ): değnek, sopa, asa

(اَلْجَانُّ): bir tür yılan/ cin (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nâkıs - mehmuz fiil) gördü/ bildi/ zannetti/ tanıdı

(اِهْتَزَّ يَهْتَزُّ اِهْتِزَازًا): (muzaaf f., iftiâl b.) titreşti, kıpırdadı, harekete geçti [(أَدْبَرَ يُدْبِرُ) اَلْمُدْبِرُ]: (ism-i fâil) arka çevirip giden

(وَلَّى يُوَلِّي تَوْلِيَةً): (nâkıs fiil, tef'il bâbı) dönüp kaçtı/ yöneldi/ idaresine verdi/ hazırladı/ tayin etti/ vazgeçirdi/ çevirdi

(عَقَّبَ يُعَقِّبُ تَعْقِيبًا): (tef'il b.) arkasına baktı, arkayı kontrol etti/ takip etti, gözetti (خَرَجَ يَخْرُجُ خُرُوجًا): çıktı

(أَقْبَلَ يُقْبِلُ إِقْبَالًا): (if'al bâbı) öne atıldı/ yöneldi/ çıkıp geldi/ karşıladı (خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef fiil) korktu

(اَلْآمِنُ ج آمِنُونَ): (ism-i fâil) emin ve korkusuz olan (سَلَكَ يَسْلُكُ سَلْكًا): girdirdi, soktu (اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el

(اَلْجَيْبُ ج جُيُوبٌ): yaka, cep (اَلْبَيْضَاءُ): beyaz (nurani beyazlık) (اَلْبُرْهَانُ): bürhan: apaçık, mufassal, hüccet

(غَيْرُ): başka, hariç, dışında, olmaksızın (اَلسُّوءُ): afet, aksaklık, şer, kötülük [(رَهِبَ يَرْهَبُ) اَلرَّهْبُ]: korku

(ضَمَّ يَضُمُّ ضَمًّا): koydu, soktu, katladı, kattı (اَلْفَاسِقُ ج فَاسِقُونَ): (ism-i fâil) inkârcı, açıktan açığa günah işleyen

(اَلْجَنَاحُ ج اَجْنِحَةٌ): kanat (insanın kanadından maksat onun eli veya pazusudur) (اَلْمَلَأُ): ileri gelen, eşraf, halk

(28 / KASAS, 33 – 34 - 35):

(قَتَلَ يَقْتُلُ قَتْلًا): öldürdü (خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef fiil) korktu (اَلْاَخُ ج اِخْوَةٌ): kardeş, erkek kardeş

(اَلرِّدْءُ): yardım, destek (فَصُحَ يَفْصُحُ) اَلْاَفْصَحُ): (ism-i tafdîl) daha fasih, daha düzgün konuşan

(اَللِّسَانُ ج اَلْسِنَةٌ): konuşma, dil/ tatma hassası/ lügat (أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالًا): (if'al bâbı) gönderdi

(صَدَّقَ يُصَدِّقُ تَصْدِيقًا): (tef'il bâbı) tasdik etti, kabul etti, doğruladı (اَلْعَضُدُ ج اَعْضَادٌ): pazu/ takviyeci, yardımcı

(كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il bâbı) yalanladı, inanmadı (اَلسُّلْطَانُ): hâkimiyet, galebe, saltanat/ hüccet, bürhan

(شَدَّ يَشُدُّ شَدًّا): (muzaaf fiil) takviye etti, kuvvetleştirdi, sıkıladı (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلًا): icad etti, yarattı, kıldı, çevirdi

(وَصَلَ يَصِلُ وُصُولًا): ulaştı, vardı/ bağlı oldu, mensubu oldu (اَلْغَالِبُ ج غَالِبُونَ): (ism-i fâil) galip gelen, yenen

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftiâl bâbı) tabi oldu, uydu, arkasından yürüdü

≺ CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 389 (KASAS : 36 – 43) ≻

فَلَمَّا جَآءَهُمْ	مُوسَى	بِآيَاتِنَا	بَيِّنَاتٍ	قَالُوا	مَا	هَٰذَا
Onlara gelince	Musa	mucizelerimizle	apaçık olarak	dediler	değildir	Bu
başlama h., şart ve zaman zarfı, fii'lu'ş-şart; fiili mazi, mef'ul	fâil	h. cer, mecrur isim	(آيَاتِنَا)'dan hal	cevabü'ş-şart: fiili mazi, fâil	nefiy h.	mübteda, işaret ismi

﴿ 36 ﴾	الْأَوَّلِينَ	فِي آبَائِنَا	بِهَٰذَا	مَا سَمِعْنَا	وَ	مُفْتَرًى	سِحْرٌ	إِلَّا
	önceki	atalarımızda	böylesini	işitmedik		uydurulmuş	bir sihirden	başkası
	sıfat	h. cer, mecrur isim	car-mecrur	nefiy h., fiili mazi, fâil	atıf h.	sıfat	haber;, mevsuf	istisna h. {hasr edatı da denmiştir}

36. Böylece Musa onlara, apaçık olarak, mucizelerimizle gelince: "Bu uydurma bir sihirden başkası değildir. Önceki atalarımızda böylesini işitmedik" dediler.

وَ	قَالَ	مُوسَى	رَبِّي	أَعْلَمُ	بِمَنْ	جَآءَ	بِالْهُدَى	مِنْ عِنْدِهِ
	dedi	Musa	Rabbim	daha iyi bilir	kimin	getirdiğini	hidayet	kendi katından
atıf h.	fiili mazi	fâil	mübteda	haber	h. cer, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm.	car-mecrur	h. cer, zarf mecrur isim

﴿ 37 ﴾	وَ	مَنْ	تَكُونُ	لَهُ	عَاقِبَةُ	الدَّارِ ط	إِنَّهُ	لَا يُفْلِحُ	الظَّالِمُونَ
	,	kimin	olacağını	kendisinin	akibetinin	(dünya) yurdunun	Şüphesiz ki	kurtuluşa erişemez	zalimler
	atıf h.	önceki (مَنْ)'e	sıla; fiil cüm; fiili muzari, nâsih	(تَكُونُ)'nün mukaddem haberi	(تَكُونُ)'nün muahhar ismi, muzaf	muzafun ileyh	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	nefiy h., fiili muzari	fail
		matuf, ismi mevsul							

(إِنَّ)'nin haberi; fiil cümlesi

37. Musa: "Rabbim, kendi katından kimin hidayet (doğruluk rehberi) getirdiğini, (bu dünya) yurdunun akibetinin kimin olacağını daha iyi bilir. Şüphesiz ki zalimler kurtuluşa erişemez" dedi.

وَ	قَالَ	فِرْعَوْنُ	يَآ أَيُّهَا	الْمَلَأُ	مَا عَلِمْتُ	لَكُمْ	مِنْ إِلٰهٍ
	dedi	Firavun	Ey ileri gelenler		bilmiyorum	Sizin	bir tanrınız olduğunu
başla-ma h.	fiili mazi	fâil	nida h., münâdâ, tenbih h.	atf-ı beyan, {bedel de denmiştir}	nefiy h., fiili mazi, fâil	car-mecrur	zaid h. cer, mef'ul

غَيْرِي ج	فَأَوْقِدْ	لِي	يَا هَامَانُ	عَلَى الطِّينِ	فَاجْعَلْ	لِي	صَرْحًا	لَعَلِّي
benden başka	ateş yak	bana	Ey Haman	toprak üzerine	sonra yap	bana	bir kule	belki ben
(إِلٰهٍ)'in sıfatı	başlama h., emir fiili	car-mecrur	nida h., münâdâ	h. cer, mecrur isim	atıf h., emir fiili	car-mecrur	mef'ul	tereccî (ümit) ve nasb harfi, (لَعَلَّ)'nin ismi

﴿ 38 ﴾	أَطَّلِعُ	إِلَىٰٓ إِلٰهِ	مُوسَىٰ لا	وَ	إِنِّي	لَأَظُنُّهُ	مِنَ الْكَاذِبِينَ
	çıkıp bakarım	tanrısına	Musa'nın		Doğrusu ben	onu sanıyorum	yalancılardan
	(لَعَلَّ)'nin haberi: muzari fiil	h. cer, mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh	atıf h.	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	tekit lâmı, fiili muzari, mef'ul	ikinci mef'ul: şibhi cüm

(إِنَّ)'nin haberi; (لَأَظُنُّهُ مِن...) fiil cümlesi

38. Firavun: "Ey ileri gelenler! Sizin benden başka bir tanrınız olduğunu bilmiyorum. Ey Haman! Bana, toprak üzerine bir ateş yak, sonra bana bir kule yap; belki ben Musa'nın tanrısına çıkıp bakarım. Doğrusu ben onu yalancılardan sanıyorum" dedi.

وَ	اسْتَكْبَرَ	هُوَ	وَ	جُنُودُهُ	فِي الْأَرْضِ	بِغَيْرِ	الْحَقِّ
	büyüklük tasladı	O	ve	askerleri	yeryüzünde	haksız yere	
atıf h.	fiili mazi	(اسْتَكْبَرَ)'deki gizli zamirin tekidi	atıf h.	(اسْتَكْبَرَ)'daki gizli zamir üzerine matuf	h. cer, mecrur isim, muzaf	h. cer, mecrur isim	muzafun ileyh

﴿ 39 ﴾	وَ	ظَنُّوٓا	أَنَّهُمْ	إِلَيْنَا	لَا يُرْجَعُونَ
		sandılar	Gerçekten onlar	Bize	döndürülmeyeceklerini
	atıf h.	fiili mazi, :fâil	tekid ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi	car-mecrur	(أَنَّ)'nin haberinefiy h., meçhul fiili muzari+nâibi fâil

(ظَنُّوا)'nun mef'ûlü: masdar-ı müevvel

39. O ve askerleri, yeryüzünde haksız yere büyüklük tasladı. Gerçekten Bize döndürülmeyeceklerini sandılar.

فَأَخَذْنَاهُ	وَ	جُنُودَهُ	فَنَبَذْنَاهُمْ	فِي الْيَمِّ ۚ	فَانْظُرْ	كَيْفَ
Bunun üzerine onu yakaladık	ve	askerlerini	ve onları attık	suya	Artık bak	nasıl
atıf h.,:fiili mazi, fâil, mef'ul	atıf h.	matuf	:atıf h.,:fiili mazi, fâil, mef'ul	h. cer, mecrur isim	başlama h. (atıf h. de denmiştir),:emir fiili	(كَانَ)'nin mukaddem haberi; soru ismi

﴿ 40 ﴾

كَانَ	عَاقِبَةُ	الظَّالِمِينَ
olduğuna	sonunun	Zalimlerin
fiili mazi, nâsih	(كَانَ)'nin muahhar ismi, muzaf	muzafun ileyh

40. Bunun üzerine Biz de, onu ve askerlerini yakaladık da suya attık. Artık zalimlerin sonunun nasıl olduğuna bir bak.

﴿ 41 ﴾

وَ	جَعَلْنَاهُمْ	أَئِمَّةً	يَدْعُونَ	إِلَى النَّارِ ۖ	وَ	يَوْمَ	الْقِيَامَةِ	لَا يُنْصَرُونَ
	onları kıldık	önderler	çağıran	ateşe	,	günü	kıyamet	yardım edilmezler
atıf h.	fiili mazi, fâil, mef'ul	ikinci mef'ul	(أَئِمَّةً)'nin sıfatı; fiil cümlesi	h. cer, mecrur isim	atıf h.	zaman zarfı,, muzaf	muzafun ileyh	nefy-i istikbal; nefiy h., meçhul fiili muzari+nâibi fâil

41. Onları, ateşe çağıran önderler kıldık; kıyamet günü yardım edilmezler.

﴿ 42 ﴾

وَ	أَتْبَعْنَاهُمْ	فِي هَٰذِهِ	الدُّنْيَا	لَعْنَةً ۚ	وَ	يَوْمَ	الْقِيَامَةِ	هُمْ	مِنَ الْمَقْبُوحِينَ ع
	peşlerine taktık	Bu	dünyada	lanet		gününde	kıyamet	onlar	çirkinleştirilmiş kimselerdendir
atıf h.	fiili mazi, fâil, mef'ul	h. cer, işaret ismi	bedel	mef'ul	atıf h.	zaman zarfı	muzafun ileyh	mübteda	haber: şibhi cüm

42. Bu dünyada peşlerine lanet taktık; onlar kıyamet gününde de çirkinleştirilmiş (iğrenç) kimselerdendir.

وَ	لَقَدْ	آتَيْنَا	مُوسَى	الْكِتَابَ	مِنْ بَعْدِ	مَا	أَهْلَكْنَا
başlama h.	And olsun ki yemin cevabı lamı, tahkik harfi	verdik	Musa'ya	Kitap'ı	sonra	muz.ileyh, masdar harfi	yok etmemizden
	fiili mazi, fâil	mef'ul	ikinci mef'ul		h. cer, zarf mecrur isim, muzaf		fiili mazi, fâil

الْقُرُونَ	الْأُولَى	بَصَائِرَ	لِلنَّاسِ	وَ	هُدًى
nesilleri	ilk	açık belgeler	insanlar için	,	doğruluk rehberi
mef'ul, mevsuf	sıfat	mef'ûlün lieclih, {(الْكِتَابَ)'den hal de denmiştir}	car-mecrur	atıf h.	matuf, maksur isim

﴿ 43 ﴾

وَ	رَحْمَةً	لَعَلَّهُمْ	يَتَذَكَّرُونَ
ve	rahmet olarak	Belki onlar	düşünürler
atıf h.	matuf	(لَعَلَّ):tereccî (ümit) ve nasb harfi, (لَعَلَّ)'nin ismi	(لَعَلَّ)'nin haberi: fiili muzari+fâil

43. And olsun ki, ilk nesilleri yok ettikten sonra, belki düşünürler diye Musa'ya, Kitab'ı, insanlar için açık belgeler, doğruluk rehberi ve rahmet olarak verdik.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 389 ≻

(28 / KASAS, 36 – 37):

(جَاءَ يَجِيءُ مَجِيئًا ب): (ecvef - mehmuz) getirdi (اَلْبَيِّنَةُ ج بَيِّنَاتٌ): apaçık, açıklayan, izah eden (عِنْدَ): (zarf) yanında, katında (اَلْأَبُ ج آبَاءٌ): baba (اَلسِّحْرُ ج سُحُورٌ): sihir, büyü [(اَلْمُفْتَرَى افْتَرَى يَفْتَرِي]: (ism-i mef'ûl) düzme, uydurma (سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا): işitti, duydu (اَلْأَوَّلُ ج اَوَّلُونَ): ilk, birinci, önceki (اَلدَّارُ ج دِيَارٌ): mesken, yurt, ev [(عَلِمَ يَعْلَمُ) اَلْأَعْلَمُ]: (ism-i tafdîl) daha iyi bilen, en iyi bilen (اَلْعَاقِبَةُ ج عَوَاقِبُ): akıbet, son, netice [(هَدَى يَهْدِي) اَلْهُدَى]: hidayet, doğru yol, hidayet verme (أَفْلَحَ يُفْلِحُ إِفْلاَحًا): (if'al b.) kazandı, kurtuluşa, felaha erdi

(28 / KASAS, 38 - 39 – 40):

(اَلْمَلَأُ): ileri gelen, eşraf, halk (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (لَعَلَّ): umulur ki, belki, için, diye (غَيْرُ): başka, hariç, olmaksızın (أَوْقَدَ يُوقِدُ إِيقَادًا عَلَى): (if'al bâbı) ateşe tuttu, ateş verdi/ yaktı, tutuşturdu (اَلصَّرْحُ ج صُرُوحٌ): köşk, saray, yüksek bina (هَامَانُ): haman (Firavunun veziri) (اَلطِّينُ ج اَطْيَانٌ): çamur, balçık, toprak (اَلْجُنْدُ ج جُنُودٌ): ordu, yardımcı, avane (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, çevirdi, yarattı, hükmetti (اِطَّلَعَ يَتَّلِعُ اِطِّلاَعًا): çıktı, çıkıp baktı/ muttali oldu/ örttü (ظَنَّ يَظُنُّ ظَنًّا): (mudaaf fiil) sandı, zannetti, yakın hasıl etti, tevehhüm etti (اَلْكَاذِبُ ج كَاذِبُونَ): (ism-i fâil) yalancı (اِسْتَكْبَرَ يَسْتَكْبِرُ اِسْتِكْبَارًا): (istif'âl bâbı) büyüklendi, inad edip hakka boyun eğmedi (رَجَعَ يَرْجِعُ رُجُوعًا): döndü (ظَنَّ يَظُنُّ ظَنًّا): (muzaaf f.) tevehhüm etti, sandı, zannetti (أَخَذَ يَأْخُذُ اَخْذًا): (mehmuz'el fa) aldı/ çıkardı/ tuttu/ helak etti (نَبَذَ يَنْبِذُ نَبْذًا): attı/ hiçe saydı/ ihmal etti (اَلْيَمُّ ج يُمُومٌ): ucu bucağı görünmeyen deniz, okyanus (نَظَرَ يَنْظُرُ نَظْرًا): baktı, gördü, bildi/ bekledi (اَلْعَاقِبَةُ ج عَوَاقِبُ): son, netice (كَيْفَ): (istifham ismi) nasıl, nice, ne şekilde

(28 / KASAS, 41 – 42 – 43):

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, çevirdi, yarattı, hükmettl (اَلْإِمَامُ ج أَئِمَّةٌ): rehber, lider, imam, kitap (اَلنَّارُ ج نِيرَانٌ): ateş (دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nâkıs fiil) çağırdı, davet etti/ ibadet etti/ dua etti/ yardım istedi (اَلْأَوَّلُ ث اُولَى): ilk, birinci, önceki (أَتْبَعَ يُتْبِعُ إِتْبَاعً): (if'al bâbı) peşine taktı, tabi kıldı/ tabi oldu, yetişti, kavuştu (بَعْدُ): (zarf) sonra [(لَعَنَ يَلْعَنُ) اَللَّعْنَةُ]: lanet, rahmetinden uzaklaştırma, azaba maruz bırakma (نَصَرَ يَنْصُرُ نَصْرًا): yardım etti (اَلْمَقْبُوحُ ج مَقْبُوحُونَ): (ism-i mef'ûl) çirkinleştirilmiş iğrenç kimse/ her türlü hayırdan uzaklaştırılmış (آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (mehmuz - nâkıs f., if'al b.) verdi, getirdi (تَذَكَّرَ يَتَذَكَّرُ تَذَكُّرًا): (tefa'ul b.) tezekkür etti, hatıra getirdi, düşündü (أَهْلَكَ يُهْلِكُ إِهْلاَكًا): (if'al bâbı) helak etti, harcadı, öldürdü, telef etti, kökünü kazıdı, felakete uğrattı (اَلْقَرْنُ ج قُرُونٌ): aynı zamanın insanları, muasır olanlar (لَعَلَّ): umulur ki, belki, ta ki, için, diye (اَلْبَصِيرَةُ ج بَصَائِرُ): basiret: kendisiyle hakikate erişilebilen gönül gözü/ mecaz olarak: beyan, açık hüccet (اَلْإِنْسَانُ ج اَلنَّاسُ): insan [(هَدَى يَهْدِي) اَلْهُدَى]: yol gösteren, irşad eden,hidayet, doğru yol

≺ CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 390 (KASAS : 44 – 50) ≻

﴿ 44 ﴾ وَ مَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْغَرْبِيِّ إِذْ قَضَيْنَآ إِلَى مُوسَى الْأَمْرَ وَ مَا كُنْتَ مِنَ الشَّاهِدِينَ ۙ

görenlerden	değildin	atıf h.	emri	Musa'ya	bildirdiğimiz	zaman	batı	yanında	değildin	başlama h.
(كَانَ)'nin haberi; şibhi cüm.	nefiy h., fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi		mef'ul	h. cer, mecrur isim	muzafun ileyh; mazi fiil cüm. fâil	(إِذَا)'nın kısaltılmış hali, geçmiş zaman zarfı,muzaf	muzafun ileyh	h. cer, mecrur isim, muzaf	nefiy h., fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	

(كَانَ)'nin haberi; şibhi cüm.

44. Musa'ya bu emri bildirdiğimiz (vahyettiğimiz) zaman, sen (Tur dağının) batı yönünde değildin, (olup bitenlere şahit olup) görenlerden de değildin.

وَ لَكِنَّآ أَنْشَأْنَا قُرُونًا فَتَطَاوَلَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ ۚ وَ مَا كُنْتَ ثَاوِيًا

ikamet ediyor	değildin	atıf h.	ömür	onlara	ve uzamıştı	nice nesiller	inşa ettik	Fakat biz	
(كَانَ)'nin haberi	nefiy h.,mf. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi		fâil	car-mecrur	atıf h. fiili mazi	mef'ul	(لٰكِنَّ)'nin haberi: fiili mazi,fâil	istidrak ve nasb h., (لٰكِنَّ)'nin ismi	atıf h.

﴿ 45 ﴾ فِيٓ أَهْلِ مَدْيَنَ تَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا ۙ وَ لٰكِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ

halkı içinde	Medyen	okuyarak	onlara	ayetlerimizi	Fakat biz	idik	elçiler gönderiyor	
h. cer, mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh	(ثَاوِيًا)'deki zamirden hal	car-mecrur	mef'ul	istidrak ve nasb h., (لٰكِنَّ)'nin ismi	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	atıf h.

(لٰكِنَّ)'nin haberi; (كَانَ...) cümlesi

45. Fakat biz nice nesiller inşa etmiştik de onlar üzerinde ömür uzadı (aradan hayli zaman geçti ya da uzun süre yaşadılar). Sen, Medyen halkı içinde, onlara ayetlerimizi okuyarak ikamet ediyor değildin, fakat biz daima elçiler gönderiyorduk.

وَ مَا كُنْتَ بِجَانِبِ الطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا وَ لٰكِنْ رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ

değildin	yanında	Tur'un	zaman	hitap ettiğimiz	atıf h.	fakat	bir rahmet olması için	Rabbinden
nefiy h.,fiili mazi, nâsih,:(كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi; şibhi c	muzafun ileyh	geçmiş zaman zarfı	fiili mazi, fâil		istidrak h.	(أرسلناك) takdir edilen mahzuf fiilin mef'ûlün lieclihi, mevsuf	sıfat: şibhi cüm

﴿ 46 ﴾ لِتُنْذِرَ قَوْمًا مَآ أَتَاهُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

uyarman için	bir milleti	kendilerine gelmeyen	uyarıcı	senden önce	belki	düşünürler
ta'lil (sebep) ve nasb h., f. muzari	mef'ul, mevsuf	nefiy h., fiili mazi, mef'ul	zaid cer, fail, mevsuf	h. cer, zarf mecrur isim, (نَذِيرٍ)'nin sıfatı	ümit ve nasb harfi, (لَعَلَّ)'nin ismi	(لَعَلَّ)'nin haberi: fiil cüm.

(قَوْمًا)'nin sıfatı; fiil cümlesi

46. Sen, Musa'ya hitap ettiğimiz zaman Tur'un yanında da değildin. Fakat senden önce kendilerine uyarıcı gelmeyen bir milleti uyarman için, Rabbinden bir rahmet olarak gönderildin; belki düşünürler.

وَ لَوْلَآ أَنْ تُصِيبَهُمْ مُصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ

olmasalardı	onlara isabet ettiğinde	bir musibet	takdim ettiği şeyler sebebiyle		ellerinin
şart h. {imtina ve tahdid (sınırlama) h. de denmiştir}	mübteda; masdar ve nasb h., fiili muzari, mef'ul	(تُصِيبَ)'nin faili, {(موجود) (var) olarak takdir edilen haber mahzuftur}	car-mecrur	sıla;fiili mazi		fâil

atıf h.

فَيَقُولُوا رَبَّنَا لَوْلَآ أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ

hemen diyecek (olmasalardı)	Rabbimiz	olmaz mıydı	gönderseydin	Bize	bir peygamber	ki biz de uysaydık
atıf h. matuf; fiili muzari+fâil	mahzuf nida harfinin münâdâsı	şart h. {tahsis h. de denmiştir}	fiili mazi, fâil	car-mecrur	mef'ul	fâ-i sebebiye, fiili muzari

﴿ 47 ﴾ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ — müminlerden — (كَانَ)'nin haberi; şibhi cüm

نَكُونَ — olsaydık — matuf; fiili muzari, ismi gizli zamiri (نَحنُ)

وَ — ve — atıf h.

آيَاتِكَ — ayetlerine — mef'ul

47. Ellerinin takdim ettiği (geçmişte yaptıkları) şeyler sebebiyle (başlarına) bir musibet isabet ettiğinde hemen: "Rabbimiz! Bize bir peygamber gönderseydin ki biz de ayetlerine uysaydık ve müminlerden olsaydık olmaz mıydı?" diyecek olmasalardı (peygamber göndermezdik).

فَلَمَّا جَآءَهُمُ — onlara gelince — atıf h. şart ve zaman zarfı, fi'lu'ş-şart, fiili mazi, mef'ul

الْحَقُّ — gerçek — fâil

مِنْ عِنْدِنَا — tarafımızdan — (الْحَقُّ)'dan hal: şibhi cüm

قَالُوا — dediler — cevabü'ş-şart; fiili mazi, :fâil

لَوْلَآ — olmaz mıydı — şart h. {tahsis içindir de denmiş-tir}

أُوتِيَ — verilse — meçhul f. mazi, nâibi fâil

مِثْلَ — benzeri — mef'ul, muzaf

مَآ — şeylerin — muzafun ileyh, ismi mevsul

أُوتِيَ — verilen — sıla; meçhul fiili mazi

قَالُوا — dediler — fiili mazi, fâil

مِنْ قَبْلُ — Daha önce — h. cer, zarf

مُوسَى — Musa'ya — nâibi fâil

أُوتِيَ — verilen — sıla; meçhul fiili mazi

بِمَآ — şeyi — car-mecrur

لَمْ يَكْفُرُوا — inkar etmemişler — cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., fiili muzari+fâil

وَ — atıf h.

أَ — miydi — soru h.

مُوسَى — Musa'ya — nâibi fâil

﴿ 48 ﴾ كَافِرُونَ — inkar ediyoruz — (إِنَّ)'nin haberi;

بِكُلٍّ — hepsini — car-mecrur

إِنَّا — Doğrusu biz — :tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi;

قَالُوٓا — dediler — fiili mazi, fâil

وَ — atıf h.

تَظَاهَرَا — yardımlaşan — (سِحْرَانِ)'nin sıfatı: mazi fiil, fâil

سِحْرَانِ — iki sihir — (هما) (yani Kur'an ve Tevrat) olarak takdir edilen mahzuf mübtedanın haberi

48. Fakat onlara tarafımızdan gerçek gelince: "Musa'ya verilenin benzeri (mucizeler buna da) verilse olmaz mıydı" dediler. Daha önce Musa'ya verilen şeyleri de inkar etmemişler miydi? "(Onlar; Tevrat ve Kuran) yardımlaşan iki sihirdir. Doğrusu biz hepsini inkar ediyoruz" dediler.

قُلْ — De ki — emir fiili

فَأْتُوا — O halde getirin — rabıta, emir fiili, fâil

بِكِتَابٍ — bir Kitap — car-mecrur

مِنْ عِنْدِ — katından — (كِتَاب)'nin sıfatı; şibhi cümle

اللَّهِ — Allah — muz. ileyh

هُوَ — kendisinin — mübteda

أَهْدَى — daha doğru — haber

﴿ 49 ﴾ صَادِقِينَ — doğru sözlüler — (كَانَ)'nin haberi (cevap mahzuf)

كُنْتُمْ — idiyseniz — cevabı mahzuf fi'lu'ş-şart: nâsih fiili mazi(كَانَ)'nin ismi

إِنْ — Eğer — şart h.

أَتَّبِعْهُ — ona uyayım — emrin cevabı: meczum fiili muzari, mef'ul

مِنْهُمَا — bu ikisinden — car-mecrur

49. De ki: "Eğer doğru sözlüler iseniz, Allah katından, kendisinin bu ikisinden daha doğru olduğu bir Kitap getirin de ona uyayım."

فَإِنْ — Akabinde cevap veremezlerse — fiilu'ş-şart; cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., fiili muzari+fâil — atıf h., şart h.

لَمْ يَسْتَجِيبُوا

لَكَ — sana — car-mecrur

فَاعْلَمْ — Artık bil — rabıta, cevabü'ş-şart: emir fiili

أَنَّمَا — yalnızca — hasr edatı

يَتَّبِعُونَ — uyduklarını — fiili muzari+fâil

أَهْوَآءَهُمْ — heveslerine — mef'ul

وَ — başlama h.

مَنْ — kim — mübteda, soru ismi ismi

أَضَلُّ — daha sapıktır — haber

مِمَّنِ — kimseden — h. cer, ismi mevsul

اتَّبَعَ — uyan — sıla; mazi fiil cüm.

هَوَاهُ — hevesine — mef'ul

بِغَيْرِ — bir yol gösterici olmaksızın — muz. ileyh, mevsuf, (اتَّبَعَ)'nın failinden hal

هُدًى

﴿ 50 ﴾ الظَّالِمِينَ — zalim — sıfat

الْقَوْمَ — toplumu — mef'ul, mevsuf

لَا يَهْدِي — doğru yola eriştirmez — (إِنَّ)'nin haberi: fiil cüm

اللَّهَ — Allah — (إِنَّ)'nin ismi

إِنَّ — Doğrusu — tekid ve nasb h.

مِنَ اللَّهِ — Allah'tan — (هُدًى)'in sıfatı: şibhi cüm

50. Eğer, akabinde sana cevap veremezlerse, artık onların yalnızca heveslerine uyduklarını bil. Kim Allah'tan bir yol gösterici olmaksızın hevesine uyan kimseden daha sapıktır? Doğrusu Allah zalim toplumu doğru yola eriştirmez.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 390 ≻

(28 / KASAS, 44 – 45):

(اَلْجَانِبُ): yan, canip, yan taraf (اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): iş, emir, durum, husus (اَلْغَرْبِيُّ): batı tarafında, batıya ait, batılı

(قَضَى يَقْضِي قَضَاءً): (nâkıs fiil) bildirdi, iletti/ yerine getirdi/ tamamladı/yapıp bitirdi/ halletti (اَلْعُمُرُ): ömür

(اَلشَّاهِدُ ج شَاهِدُونَ): (ism-i fâil) huzurda bulunan, şahit olan, gören (تَطَاوَلَ يَتَطَاوَلُ تَطَاوُلاً): (tefâul bâbı) uzadı

(أَنْشَأَ يُنْشِئُ إِنْشَاءً): (if'al b.) yarattı, meydana getirdi/ kaldırdı/ teşkil etti/ hazır etti (تَلاَ يَتْلُو تِلاَوَةً): (nâkıs f.) kıraat etti, okudu

(اَلْقَرْنُ ج قُرُونٌ): aynı zamanın insanları, muasır olanlar, nesil (اَلْاَهْلُ ج اَهْلُونَ): ehil, aile, akraba, yakın

[(ثَوَى يَثْوِي) اَلثَّاوِي]: (ism-i fâil) uzun müddet kalan, yerleşen, ikamet eden (اَلْمُرْسِلُ ج مُرْسِلُونَ): (ism-i fâil) gönderen

(28 / KASAS, 46 - 47):

(اَلْجَانِبُ): canip, yan, yan taraf (أَنْذَرَ يُنْذِرُ إِنْذَارًا): (if'al bâbı) uyardı (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (mehmuz ve nâkıs fiil) geldi

(نَادَى يُنَادِي مُنَادَاةً): (müfâale bâbı) seslendi, bağırdı, çağırdı/ ezan okudu/ uzaktan uzağa seslendi (اَلطُّورُ): tur dağı

(اَلنَّذِيرُ ج نُذُرٌ): uyarıcı, uyarma/ kendisiyle uyarma yapılan (لَعَلَّ): umulur ki, belki, ta ki, için (قَبْلُ): (zarf) önce

(تَذَكَّرَ يَتَذَكَّرُ تَذَكُّرًا): (tefa'ul bâbı) tezekkür etti, hatıra getirdi, düşündü (أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالاً): (if'al bâbı) gönderdi

(أَصَابَ يُصِيبُ إِصَابَةً): (if'al bâbı) isabet etti, dokundu/ istedi, irade etti

[(أَصَابَ يُصِيبُ) اَلْمُصِيبَةُ]: (ism-i fâil) musibet, bela (اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftiâl bâbı) uydu, tabi oldu, arkasından, yürüdü

(قَدَّمَ يُقَدِّمُ تَقْدِيمًا): (tef'il bâbı) geçmişte yaptı/ öne aldı/ öne geçti/ önceden bildirdi (اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el

(28 / KASAS, 48 - 49 - 50):

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئً): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) geldi (اَلْحَقُّ): hak, gerçek (عِنْدَ): (zarf) yanında, katında

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef fiil) dedi, söyledi (قَبْلُ): (zarf) önce (اَلْمِثْلُ ج اَمْثَالٌ): misil, benzer, gibi, kat

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz'el fa - nâkıs fiil, if'al bâbı) verdi, getirdi (اَلسِّحْرُ ج سُحُورٌ): sihir, büyü

(كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا): inanmadı, inkâr etti, tasdik etmedi (تَظَاهَرَ يَتَظَاهَرُ تَظَاهُرًا): (tefâul b.) yardımlaştı, birbirine kuvvet verdi

[(كَفَرَ يَكْفُرُ) اَلْكَافِرُ]: (ism-i fâil) kâfir, inkâr eden, inanmayan (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا بِ): (mehmuz ve nâkıs fiil) getirdi

(اَلْكِتَابُ ج كُتُبٌ): kitap/ ispat, hüküm, takdir, farz/ amel defteri/ / semavi kitaplar

[(هَدَى يَهْدِي) اَلْاَهْدَى]: (ism-i tafdîl) en çok ya da daha çok doğru yola ileten (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftiâl bâbı) uydu, tabi oldu, arkasından yürüdü (اَلصَّادِقُ ج صَادِقُونَ): (ism-i fâil) doğru sözlü

(اِسْتَجَابَ يَسْتَجِيبُ اِسْتِجَابَةً): (istif'âl bâbı) cevap verdi (kabul etti) (غَيْرُ): başka, hariç, olmaksızın

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاءً): (iftiâl bâbı) uydu, tabi oldu, arkasından yürüdü (اَلْهَوَى ج اَهْوَاءُ): heva, heves, keyf, kötü meyiller

[(ضَلَّ يَضِلُّ) اَلْاَضَلُّ]: (ism-i tafdîl) en çok sapmış, daha çok sapmış (اَلْقَوْمُ ج اَقْوَامٌ): kavim, kabile, topluluk

[(هَدَى يَهْدِي) اَلْهُدَى]: doğru yola ileten, hidayet, doğru yol (اَلظَّالِمُ ج ظَالِمُونَ): (ism-i fâil) zulmeden, haksızlık eden

(هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nâkıs fiil) yol gösterdi, hidayet verdi, irşad etti, sevk etti

≺ CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 391 (KASAS : 51 – 59) ≻

وَ	لَقَدْ	وَصَّلْنَا	لَهُمُ	الْقَوْلَ	لَعَلَّهُمْ	يَتَذَكَّرُونَ ﴿51﴾ ع
	And olsun ki	Biz ard arda ulaştırdık	onlara	vahyi	belki onlar ..diye	düşünürler
	yemin cevabı lamı, tahkik h.	fiili mazi, fâil	car-mecrur	mef'ul	tereccî (ümit) ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi	(لَعَلَّ)'nin haberi: fiil cüm.
başla-ma h.						

51. And olsun ki, belki düşünürler diye Biz vahyi onlara ard arda ulaştırdık.

الَّذِينَ	آتَيْنَاهُمُ	الْكِتَابَ	مِنْ قَبْلِهِ	هُمْ	بِهِ	يُؤْمِنُونَ ﴿52﴾
kimseler	kendilerine verdiğimiz	kitap	önceden	onlar	buna	inanırlar
mübteda, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm.; fâil, mef'ul	ikinci mef'ul	h. cer, zarf mecrur isim	mübteda	car-mecrur	haber: fiil cüm

(الَّذِينَ) mübtedasının haberi; isim c.

52. Kendilerine (daha) önceden kitap verdiğimiz kimseler buna da iman ederler.

وَ	إِذَا	يُتْلَى	عَلَيْهِمْ	قَالُوا آمَنَّا	بِهِ	
	zaman	okunduğu	onlara	derler	inandık	ona
atıf h.	şart ve zaman zarfı	fi'lu'ş-şart: meçhul fiili muzari	car-mecrur	cevabü'ş-şart; fiili mazi, fâil	fiili mazi, fâil	car-mecrur

إِنَّهُ	الْحَقُّ	مِنْ رَبِّنَا	إِنَّا	كُنَّا	مِنْ قَبْلِهِ	مُسْلِمِينَ ﴿53﴾
Şüphesiz ki o	gerçektir	Rabbimizden	Doğrusubiz	idik	ondan önce de	teslim olanlar
tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	(الْحَقُّ)'dan hal; şibhi cüm.	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	h. cer, zarf mecrur isim	(كَانَ)'nin haberi

(إِنَّ)'nin haberi; (...كَانَ) cümlesi.

53. (Kur'an) onlara okunduğu zaman: "Ona inandık, doğrusu o Rabbimizden (gelen) gerçektir. Doğrusu biz ondan önce de teslim olanlar idik." derler.

وَ	صَبَرُوا بِمَا	مَرَّتَيْنِ	أَجْرَهُمْ	يُؤْتَوْنَ	أُولَئِكَ	
atıf h.	sabretmeleri sebebiyle	iki defa	ecirleri	verilir	İşte onlara	
	fiili mazi, fâil h. cer, masdar h.	mef'ûlü mutlak naibi	mef'ul	haber: meçhul muzari fiil cümlesi	mübteda	

يَدْرَؤُونَ	بِالْحَسَنَةِ	السَّيِّئَةَ	وَ	مِمَّا	رَزَقْنَاهُمْ	يُنْفِقُونَ ﴿54﴾
savarlar	iyilikle	kötülüğü		şeylerden	kendilerine rızık olarak verdiğimiz	infak ederler
fiili muzari+fâil	car-mecrur	mef'ul	atıf h.	h. cer, ismi mevsul {(يُنفِقُونَ) ile bağlantılıdır}	sıla; mazi fiil cüm., fâil, mef'ul	fiili muzari+fâil

54. İşte onlara, sabretmeleri sebebiyle, mükafatları iki defa verilir; onlar kötülüğü iyilikle savarlar, kendilerine rızık olarak verdiğimiz şeylerden infak ederler.

وَ	إِذَا	سَمِعُوا	اللَّغْوَ	أَعْرَضُوا	عَنْهُ	وَ	قَالُوا	لَنَا	أَعْمَالُنَا
	zaman	işittikleri	boş söz	yüz çevirirler	ondan		derler	bize ait	Bizim amellerimiz
atıf h.	şart ve zaman zarfı	fi'lu'ş-şart: fiili mazi, fâil	mef'ul	cevabü'ş-şart; fiili mazi, fâil	car-mecrur	atıf h.	fiili mazi, fâil	haber mukaddem: şibhi cüm.	mübteda, muahhar

وَ	لَكُمْ	أَعْمَالُكُمْ ز	سَلَامٌ	عَلَيْكُمْ ز	لَا نَبْتَغِي	الْجَاهِلِينَ ﴿55﴾
	Size ait	Sizin amelleriniz	selam olsun	Size	ilgilenmeyiz	cahillerle
atıf h.	haber, mukaddem: şibhi cüm.	mübteda, muahhar	mübteda	haber: şibh-i cümle	nefiy h., fiili muzari	mef'ul

55. Onlar, boş söz işittikleri zaman ondan yüz çevirirler. "Bizim amellerimiz bize, sizin amelleriniz sizeaittir. Size selam olsun, cahilleri istemeyiz" derler.

إِنَّكَ	لَا تَهْدِي	مَنْ	أَحْبَبْتَ	وَ	لَكِنَّ	اللَّهَ
Sen	hidayete erdiremezsin	kimseyi	sevdiğin	,	fakat	Allah
tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi: fiil cümlesi	mef'ul, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm.; fâil	atıf h.	istidrak ve nasb h.	(لَكِنَّ)'nin ismi

﴿ 56 ﴾	بِالْمُهْتَدِينَ	أَعْلَمُ	وَ هُوَ	يَشَآءُ ۚ	مَنْ	يَهْدِي
	hidayete erecekleri h. cer, mecrur isim	en iyi bilir haber	O mübteda	atıf h.	dileyen/dilediği sıla; muzari fiil cüm.	kimseyi mef'ul, ismi mevsul	hidayete eriştirir (لَكِنَّ)'nin haberi; muzari fiil c.

56. Sen, sevdiğin kimseyi hidayete erdiremezsin, fakat Allah, dileyen/dilediği kimseyi hidayete (doğru yola) eriştirir. Hidayete erecekleri en iyi O bilir.

نُتَخَطَّفْ	مَعَكَ	الْهُدَى	نَتَّبِعِ	إِنْ	قَالُوٓا	وَ
çarpılırız (koparılıp atılırız) cevabü'ş-şart: meçhul fiili muzari	Seninle beraber mekan zarfı	doğru yola mef'ul, maksur isim	uyarsak fi'lu'ş-şart: illetin düşmesiyle meczum fiili muzari	eğer şart h.	dediler fiili mazi, fâil	başlama h.
آمِنًا	حَرَمًا	لَهُمْ	لَمْ نُمَكِّنْ	وَ	أَ	مِنْ أَرْضِنَا ۖ
güvenli sıfat	Harem'e mef'ul, mevsuf	onları car-mecrur	yerleştirmedik cahd-ı mutlak: nefiy ve cezm h., meczum fiili muzari	atıf h.	mi soru h.	yurdumuzdan h. cer, mecrur isim
مِنْ لَدُنَّا	رِزْقًا	شَيْءٍ	كُلِّ	ثَمَرَاتُ	إِلَيْهِ	يُجْبَىٰٓ
katımızdan (رِزْقًا)'nın sıfatı: şibhi cüm.	bir rızık olarak hal, mevsuf {mef'ulü mutlak nâibi de denmiştir}	şeyin muzafun ileyh	her muzafun ileyh, bir sonraki isim için tekrar muzaf	ürününün nâibi fâil, muzaf	kendisine car-mecrur	toplandığı (حَرَمًا)'nin sıfatı; meçhul fiili muzari cümlesi
﴿ 57 ﴾	لَا يَعْلَمُونَ	أَكْثَرَهُمْ	لَكِنَّ	وَ		
	bilmezler (لَكِنَّ)'nin haberi: muzari fiil cüm.	çoğu (لَكِنَّ)'nin ismi	Fakat istidrak ve nasb h.	atıf h.		

57. (Kureyş'liler) dediler ki: "Eğer seninle beraber doğru yola uyarsak, yurdumuzdan çarpılırız (koparılıp atılırız)" dediler. Katımızdan bir rızık olarak onları her şeyin ürününün kendisine toplandığı güvenli harem'e (Mekke'ye) yerleştirmedik mi? Fakat çoğu bilmezler.

مَسَاكِنُهُمْ	فَتِلْكَ	مَعِيشَتَهَا ۚ	بَطِرَتْ	مِنْ قَرْيَةٍ	أَهْلَكْنَا	كَمْ	وَ
yerleri haber	İşte atıf h. mübteda	geçimine karşı mef'ul	azıp şımaran (قَرْيَةٍ)'nin sıfatı; mazi fiil	kasabayı h. cer, mecrur isim	helak ettik fiili mazi, fâil	nice mukaddem mef'ul	başla-ma h.
﴿ 58 ﴾ الْوَارِثِينَ	نَحْنُ	كُنَّا	وَ	قَلِيلًا ۖ	إِلَّا	مِنْ بَعْدِهِمْ	لَمْ تُسْكَنْ
varisler (كَانَ)'nin haberi	Biz fasıl zamiri	olduk fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	atıf h.	az (bir süreden) zaman zarfı nâibi,	başka istisna h. {hasr edatı da den-miştir}	kendilerinden sonra h. cer, zarf mecrur isim	oturulmayan (مَسَاكِنُهُمْ)'den hal;meçhul fiil cümlesi

58. (Bolluk ve refah içindeki) geçimine karşı şımarıp azan nice kasabayı helak ettik. İşte kendilerinden sonra az (bir süreden) başka oturulmayan yerleri! (Oralara) Biz varis olduk.

يَبْعَثَ	حَتَّىٰ	الْقُرَىٰ	مُهْلِكَ	رَبُّكَ	مَا كَانَ	وَ
göndermedikçe mansub f. muzari	gaye ve nasb h.	kasabaları muzafun ileyh, maksur isim	helak edici (كَانَ)'nin haberi, muzaf	Rabbin (كَانَ)'nin ismi	değildir nefiy h., fiili mazi, nâsih	atıf h.
مَا كُنَّا	وَ	آيَاتِنَا ۚ	عَلَيْهِمْ	يَتْلُو	رَسُولًا	فِي أُمِّهَا
olmadık nefiy h., fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	atıf h.	ayetlerimizi mef'ul	onlara car-mecrur	okuyan sıfat: muzari fiil cüm	bir peygamber mef'ul, mevsuf	onların ana (merkezler)inde h. cer, mecrur isim
﴿ 59 ﴾ ظَالِمُونَ	أَهْلُهَا	وَ	إِلَّا	الْقُرَىٰ	مُهْلِكِي	
zalim olanlardan haber	halkı mübteda	hal vâvı	başka istisna h.	kasabaları muzafun ileyh, maksur isim	helak edenler (كَانَ)'nin haberi	

(الْقُرَىٰ)'dan hal; isim cüm

59. Rabbin kasabaları, onların ana (merkezler)inde ayetlerimizi okuyan bir peygamber göndermedikçe helak edici değildir. (Zaten) Biz, halkı zalim olanlardan başka kasabaları helak edenler olmadık.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 391 ≻

(28 / KASAS, 51 – 52 – 53 – 54 – 55):

(وَصَّلَ يُوَصِّلُ تَوْصِيلاً): (tef'il bâbı) arka arkaya (kesintisiz) yaptı (اَلْقَوْلُ ج اَقْوَالٌ): söz/ görüş/ iftira/ inanç

(لَعَلَّ): umulur ki, belki, ta ki, için, diye (تَذَكَّرَ يَتَذَكَّرُ تَذَكُّرًا): (tefa'ul bâbı) tezekkür etti, hatıra getirdi, düşündü

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz'el fa - nâkıs fiil, if'al bâbı) verdi, getirdi (اَلْكِتَابُ ج كُتُبٌ): kitap/ ispat, hüküm, takdir, farz/ amel defteri/ / semavi kitaplar (آمَنَ يُؤْمِنُ اِيمَانًا): (if'al bâbı) inandı, iman etti, emin kıldı (قَبْلُ): (zarf) önce

(تَلاَ يَتْلُو تِلاَوَةً): kıraat etti, okudu (اَلْحَقُّ): hak, gerçek (قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef fiil) dedi, söyledi (قَبْلُ): (zarf) önce

(آمَنَ يُؤْمِنُ اِيمَانًا): (if'al bâbı) inandı, iman etti, emin kıldı (اَلْمُسْلِمُ ج مُسْلِمُونَ): (ism-i fâil) müslüman, teslim olan

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz'el fa - nâkıs fiil, if'al bâbı) verdi, getirdi (اَلْاَجْرُ ج اُجُورٌ): ecir, ücret, mükafat

(اَلْمَرَّةُ ج مَرَّاتٌ): kere, defa, kez (صَبَرَ يَصْبِرُ صَبْرًا): sabretti (دَرَأَ يَدْرَأُ دَرْءًا): defetti, giderdi, savdı

(اَلسَّيِّئَةُ ج سَيِّئَاتٌ): büyük küçük her türlü günah, kötülük (رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): rızık verdi, hayırda bulundu, hayır verdi

(أَنْفَقَ يُنفِقُ إِنْفَاقًا): (if'al bâbı) harcadı, zekât verdi, yardımda bulundu (سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا): işitti, duydu

(أَعْرَضَ يُعْرِضُ إِعْرَاضًا): (if'al bâbı) yüz çevirdi (اَللَّغْوُ): boş veya çirkin söz/ boş şey/ boş yere yemin etme

(اَلْعَمَلُ ج اَعْمَالٌ): amel, iş (قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef fiil) dedi, söyledi (اَلسَّلاَمُ): selam/ sulh/ selamet/ teslim olma

(اِبْتَغَى يَبْتَغِي اِبْتِغَاءً): (nâkıs fiil, iftiâl bâbı) talep etti, aradı, arzuladı (اَلْجَاهِلُ ج جَاهِلُونَ): (ism-i fâil) cahil, akılsız

(28 / KASAS, 56 – 57 - 58 – 59):

(هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nâkıs fiil) irşad etti, hidayet verdi, tarif etti, yol gösterdi, iletti (أَحَبَّ يُحِبُّ إِحْبَابًا): (if'al bâbı) sevdi

(شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) diledi, istedi [(عَلِمَ يَعْلَمُ) اَلْاَعْلَمُ] (ism-i tafdîl) daha iyi bilen, en iyi bilen

(اَلْمُهْتَدِي ج مُهْتَدُونَ): (ism-i fâil) hidayete eren (قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef fiil) dedi, söyledi

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftiâl bâbı) uydu, tabi oldu, arkasından yürüdü [(هَدَى يَهْدِي) اَلْهُدَى]: doğru yol, hidayet, hidayet verme

(تَخَطَّفَ يَتَخَطَّفُ تَخَطُّفًا): (tefa'ul bâbı) kapıştı, kıskıvrak tuttu, çarptı, sürekli yakaladı

(مَكَّنَ يُمَكِّنُ تَمْكِينًا): (tef'il bâbı) kadri yüce kıldı/ sağlamlaştırdı, yerleştirdi/ imkan verdi

(اَلْحَرَمُ): harem, hududunun çiğnenmesi helal olmayan şey, bir adamın koruyup gözettiği himayesine aldığı şey

(اَلْآمِنُ ج آمِنُونَ): (ism-i fâil) korkusuz, emin, emniyetli (جَبَى يَجْبِي جِبَايَةً): (nâkıs fiil) (vergileri alacakları) topladı

(اَلثَّمَرَةُ ج ثَمَرَاتٌ): meyve, meyveler (رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): rızık [(شَاءَ يَشَاءُ) اَلشَّيْئُ]: (masdar) şey, dileme, isteme

(لَدُنْ): (zarf) yanında, katında (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi [(كَثُرَ يَكْثُرُ) اَلْاَكْثَرُ]: (ism-i tafdîl) ekseriyet, daha çok

(أَهْلَكَ يُهْلِكُ): (if'al bâbı) helak, etti, öldürdü, telef etti, harcadı, felakete uğrattı (اَلْقَرْيَةُ ج قُرًى): belde/ mecazen: belde halkı

(بَطِرَ يَبْطُرُ بَطَرًا): güzel görünmede, gösterişte haddi aştı, şükretmedi, şımardı, azgınlık etti

(اَلْمَعِيشَةُ ج مَعَايِشُ): geçim kaynağı (بَعْدُ): (zarf) sonra (سَكَنَ يَسْكُنُ سَكْنًا): yerleşti, ikamet etti

(اَلْمَسْكَنُ ج مَسَاكِنُ): mesken, ikamet yeri (اَلْقَلِيلُ ج قَلِيلُونَ): az, azınlık (اَلْوَارِثُ ج وَارِثُونَ): (ism-i fâil) sahip ve malik olan

[(أَهْلَكَ يُهْلِكُ) اَلْمُهْلِكُ] (ism-i fâil) felakete uğratan (اَلْقَرْيَةُ ج قُرًى): belde/ mecazen belde halkı

(بَعَثَ يَبْعَثُ بَعْثًا): gönderdi, diriltti, uyandırdı (اَلْاُمُّ ج اُمَّهَاتٌ): anne (تَلاَ يَتْلُو تِلاَوَةً): (nâkıs fiil) kıraat etti, okudu

(اَلْاَهْلُ ح اَهْلُونَ): ehil, aile, akraba, yakın (اَلظَّالِمُ ج ظَالِمُونَ): (ism-i fâil) zulmeden, haksızlık eden

≺ CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 392 (KASAS : 60 – 70) ≻

وَ	مَآ	أُوتِيتُمْ	مِنْ شَيْءٍ	فَمَتَاعُ	الْحَيَاةِ	الدُّنْيَا	وَ	زِينَتُهَا ۚ
	Size her ne verildiyse		herhangi bir şeyden	artık bir geçimliğidir	hayatının	dünya	ve	süsüdür
başla-ma h.	mef'ul, şart ismi	fi'lu'ş-şart; meçhul fiili mazi cezm mah., nâibi fâil	h. cer, mecrur isim {(مَا)'nın sıfatı; yani beyaniye dediğimiz açıklaması}	rabıta, (هُوَ) olarak takdir edilen mahzuf mübtedanın haberi, muzaf	muz. ileyh, mevsuf	sıfat, maksur isim	atıf h.	(مَتَاعُ) üzerine matuf

cevabü'ş-şart: isim cümlesi

﴿ 60 ﴾	فَلَا تَعْقِلُونَ ۝	أَ	أَبْقَىٰ ۖ	وَ	خَيْرٌ	اللَّهِ	عِنْدَ	مَا	وَ
	Hala akletmiyor	musunuz	daha devamlıdır	ve	daha hayırlı	Allah	katında	olan	
	atıf h., nefiy h., fiili muzari+fâil	soru h.	matuf	atıf h.	Haber	muzafun ileyh	mekan zarfı, muzaf	mübteda, ismi mevsul	atıf h.

sıla; şibhi cümle

60. Size herhangi bir şeyden her ne verildiyse, (o şey) dünya hayatının bir geçimliği ve süsüdür. Allah katında olan daha hayırlı ve daha devamlıdır. Hala akletmiyor musunuz?

أَ	فَمَنْ	وَعَدْنَاهُ	وَعْدًا	حَسَنًا	فَهُوَ	لَاقِيهِ	كَمَنْ	مَتَّعْنَاهُ
mi	kimse	kendisine vaadde bulunduğumuz	bir vaadle	güzel	akabinde de	ona kavuşan kimse	kimse gibi (midir)	faydalandırdığımız
soru h.	atıf h., mübteda, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm.; fâil, mef'ul	mef'ûlü mutlak, mevsuf	sıfat	atıf h., mübteda	haber	(مَنْ) mübtedasının haberi; şibhi cüm.	sıla; mazi fiil cüm.; fâil, mef'ul

﴿ 61 ﴾	مِنَ الْمُحْضَرِينَ	الْقِيَامَةِ	يَوْمَ	هُوَ	ثُمَّ	الدُّنْيَا	الْحَيَاةِ	مَتَاعَ
	getirilenlerden olan	kıyamet	günü		sonra	dünya	hayatının	geçimiyle
	haber: şibhi cüm.	muzafun ileyh	zaman zarfı, muzaf {(الْمُحْضَرِينَ) ile bağlantılıdır}	mübteda	atıf h.	sıfat	muzafun ileyh, mevsuf	mef'ûlü mutlak, muzaf {mef'ûlü mutlak naibi de denmiştir}

61. Kendisine (cennet gibi) güzel bir vaadle vaadde bulunduğumuz akabinde de ona kavuşan kimse; dünya hayatının (kısa) geçimiyle faydalandırdığımız, sonra kıyamet günü (azaba) getirilen kimse gibi midir?

﴿ 62 ﴾	تَزْعُمُونَ	كُنْتُمْ	الَّذِينَ	شُرَكَائِيَ	أَيْنَ	فَيَقُولُ	يُنَادِيهِمْ	يَوْمَ	وَ
	iddia edip durduğunuz			ortaklarım	nerede	ve der	onlara seslenir	o gün	
	(كَانَ)'nin haberi: muzari fiil cüm.	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	sıfat; ismi mevsul	mübteda muahhar	haber, mukaddem, soru ismi	atıf h., fiili muzari	fiili muzari, zamiri, mef'ul	zaman zarfı	atıf h.

sıla; fiil cümlesi

62. (Allah), o gün onlara seslenir ve: "Nerede Benim iddia edip durduğunuz ortaklarım?" der.

أَغْوَيْنَا ۚ	الَّذِينَ	هَٰؤُلَاءِ	رَبَّنَا	الْقَوْلُ	عَلَيْهِمُ	حَقَّ	الَّذِينَ	قَالَ
bizim azdırdığımız	kimselerdir	İşte bunlar	Rabbimiz	(azab) sözü	aleyhlerine	gerçekleşen kimseler		derler
sıla; mazi fiil cüm.; fâil	haber; ismi mevsul	mübteda	mahzuf nida harfinin münadası	fâil, merfu	car-mecrur	sıla; mazi fiil cüm.	fâil, ismi mevsul	fiili mazi

﴿ 63 ﴾	يَعْبُدُونَ	إِيَّانَا	مَا كَانُوا	إِلَيْكَ ۖ	تَبَرَّأْنَا	غَوَيْنَا ۚ	كَمَا	أَغْوَيْنَاهُمْ
	bize tapmıyorlardı			Sana	uzaklaştık	kendimiz azdığımız	gibi	onları da azdırdık
	(كَانَ)'nin haberi: muzari fiil cüm.	mukaddem mef'ul	nefiy h., f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	car-mecrur	fiili mazi, fâil	fiili mazi+ fâil	h. cer, masdar h.	mazi fiil, fâil, mef'ul

63. Aleyhlerine (azab) sözü gerçekleşen kimseler: "Rabbimiz! İşte bunlar bizim azdırdığımız kimselerdir. Kendimiz azdığımız gibi onları da azdırdık. (Onlardan) Sana (gelip) uzaklaştık, (aslında zaten) bize tapmıyorlardı" derler.

وَ	قِيلَ	ادْعُوا	شُرَكَآءَكُمْ	فَدَعَوْهُمْ	فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا	لَهُمْ
ve	denir	çağırın	ortaklarınızı	akabinde onları çağırdılar	fakat cevap vermediler	kendilerine
atıf h.	meçhul fiili mazi	nâibi fâil: emir fiili, fâil	mef'ul	atıf h., fiili mazi, fâil, mef'ul	atıf h., cahd-ı mutlak (cemi)	car-mecrur

وَ	رَأَوُا	الْعَذَابَ ۚ	لَوْ	أَنَّهُمْ	كَانُوا	يَهْتَدُونَ	﴿ 64 ﴾
ve	gördüler	azabı	Keşke	onlar	doğru yolda olsaydılar		
atıf h.	fiili mazi, fâil	mef'ul	şart h.	tekid ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi: fiil cüm.	

(أَنَّ)'nin haberi: fiil cümlesi

64. "Ortak koştuklarınızı çağırın" denir; onlar da çağırırlar fakat, kendilerine cevap vermediler; ve (böylece) azabı gördüler. Keşke doğru yolda olsaydılar.

وَ	يَوْمَ	يُنَادِيهِمْ	فَيَقُولُ	مَاذَآ	أَجَبْتُمُ	الْمُرْسَلِينَ	﴿ 65 ﴾
	O gün	onlara seslenir	der	ne	cevap verdiniz	Peygamberlere	
atıf h.	zaman zarfı {62.ayette geçen (يَوْمَ) üzerine matuf}	fiili muzari, mef'ul	atıf h., fiili muzari	soru ismi	fiili mazi, fâil	mef'ul	

65. O gün (Allah) onlara seslenir ve: "Peygamberlere ne cevap verdiniz?" der.

فَعَمِيَتْ	عَلَيْهِمُ	الْأَنۢبَآءُ	يَوْمَئِذٍ	فَهُمْ	لَا يَتَسَآءَلُونَ	﴿ 66 ﴾
körleşir	onlara	haberler	O gün	Artık	birbirlerine soramazlar	
atıf h., (başlangıç h. de denmiştir), fiili mazi	car-mecrur	fâil	zaman zarfı	atıf h., mübteda	haber: muzari fiil cüm.	

66. O gün, haberler onlara körleşir, artık birbirlerine de soramazlar.

فَأَمَّا	مَنْ	تَابَ	وَ	آمَنَ	وَ	عَمِلَ	صَالِحًا	فَعَسَى	أَنْ يَكُونَ	مِنَ الْمُفْلِحِينَ	﴿ 67 ﴾
gelince	kimseye	tevbe eden		inanan	ve	işleyen	faydalı iş	umulur	olması	kurtuluşa erenlerden	
başlama h., şart ve tafsil h.	mübteda, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm.	atıf h.	fiili mazi	atıf h.	fiili mazi	mef'ul	(عَسَى)'nın fâili, masdar-ı müevvel, (يَكُونَ)'nin ismi gizli zamiri	rabıta, tam fiilî mazi	(يَكُونَ)'nin haberi: şibhi cüm.	

(مَنْ) mübtedasının haberi

67. Fakat, tevbe eden, inanan ve faydalı iş işleyen kimseye gelince, kurtuluşa erenlerden olması umulur.

وَ	رَبُّكَ	يَخْلُقُ	مَا	يَشَآءُ	وَ	يَخْتَارُ ۘ	مَا	كَانَ
	Rabbin	yaratır	şeyi	dilediği	ve	seçer		olmaz
başlama h.	mübteda	haber: muzari fiil cüm.	mef'ul, ismi mevsul	sıla; muzari fiil cüm.	atıf h.	fiili muzari	nefiy h.	fiili mazi, nâsih

لَهُمُ	الْخِيَرَةُ ۘ	سُبْحَانَ	اللَّهِ	وَ	تَعَالَى	عَمَّا	يُشْرِكُونَ	﴿ 68 ﴾
onlar için	seçim hakkı	münezzehtir	Allah		yücedir	şeylerden	ortak koştukları	
(كَانَ)'nin mukaddem haberi: şibhi cüm.	(كَانَ)'nin ismi	mahzuf (نُسَبِّحُ) fiilinin mef'ûlü mutlakı, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	fiili mazi	h. cer, ismi mevsul	sıla; fiil cümlesi	

68. Rabbin dilediği şeyi yaratır ve seçer; onlar için seçim hakkı olmaz. Allah münezzehtir ve onların ortak koştukları şeylerden (ya da ortak koşmalarından) yücedir.

وَ	رَبُّكَ	يَعْلَمُ	مَا	تُكِنُّ	صُدُورُهُمْ	وَ	مَا	يُعْلِنُونَ	﴿ 69 ﴾
	Rabbin	bilir	gizlediklerini		gönüllerinin	ve	şeyleri	açığa vurdukları	
atıf h.	mübteda	haber: muzari fiil cüm.	mef'ul, ismi mevsul	sıla; muzari fiil cüm.	fâil	atıf h.	matuf, ismi mevsul	sıla; muzari fiil cüm.;	

69. Rabbin gönüllerinin gizlediklerini ve açığa vurdukları şeyleri bilir.

وَ	هُوَ	اللَّهُ	لَآ	إِلَٰهَ	إِلَّا	هُوَ ۖ
	O	Allah'tır	yoktur	hiç tanrı	başka	O'ndan
mübteda atıf h.	haber; {(وَهُوَ اللَّهُ) cümlesi, (رَبُّكَ يَعْلَمُ) cümlesi üzerine matuf}		en-nâfiye li'l-cins	(لَا)'nın ismi, (لَا)'nın (موجود) (var) takdir edilen haberi mahzuf	istisna h. {hasr edatı da denmiştir}	bedel, {mahzuf haberdeki gizli zamirden bedel}

(هُوَ) mübtedası'nın ikinci haberi

﴿ 70 ﴾ لَهُ الْحَمْدُ فِي الْأُولَى وَ الْآخِرَةِ وَ لَهُ الْحُكْمُ وَ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

O'na aittir	Hamd	dünyada	ve	ahirette	ve	O'nundur	hüküm	ve	döndürüleceksiniz
haber, mukaddem: şibhi cüm.	mübteda muahhar	(الْحَمْدُ)'den hal; şibhi cümle	atıf h.	matuf	atıf h.	haber mukaddem: şibhi cüm.	mübteda muahhar, merfu	atıf h.	meçhul fiili muzari+nâibi fâil (cemi vavı)
								O'na car-mecrur	

(هُوَ) mübtedasının üçüncü haberi: isim cüm.

70. O Allah'dır, O'ndan başka hiçbir tanrı yoktur. Hamd, dünyada da ahirette de O'na aittir; hüküm de O'nundur ve O'na döndürüleceksiniz.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 392 ≻

(28 / KASAS, 60 – 61 – 62 – 63):

(آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (mehmuz'el fa - nâkıs fiil, if'al bâbı) verdi, getirdi (اَلْمَتَاعُ ج اَمْتِعَةٌ): faydalanma/ menfaat, fayda

(اَلزِّينَةُ): süs, zinet [(بَقِيَ يَبْقَى) اَلْاَبْقَى] (ism-i tafdîl) daha baki, en baki (عَقَلَ يَعْقِلُ عَقْلاً): akıl etti, akıl erdirdi

(وَعَدَ يَعِدُ وَعْدًا): vaad etti, söz verdi (اَلْحَسَنُ ج اِحْسَانٌ): güzel, mergup, hoşa giden (اَلْيَوْمُ ج اَيَّامٌ): gün

[(لَقِيَ يَلْقَى) اَللاَّقِي] (ism-i fâil) kavuşan, bulan (مَتَّعَ يُمَتِّعُ تَمْتِيعًا): (tef'il bâbı) nimetlendirdi, faydalandırdı/ uzun ömürler verdi

(اَلْمَتَاعُ ج اَمْتِعَةٌ): fayda, faydalanılan şey, lezzet alma, menfaat (اَلْمُحْضَرُ ج مُحْضَرُونَ): hazırlanılan, bulundurulan, izhar edilen

(نَادَى يُنَادِي مُنَادَاةً): (müfâale bâbı) seslendi, bağırdı, çağırdı/ ezan okudu/ uzaktan uzağa seslendi

(زَعَمَ يَزْعُمُ زَعْمًا): şüpheli söz söyledi, zanda bulundub(حَقَّ يَحِقُّ حَقًّا): (muzaaf fiil) sabit ve vacip oldu, gerçekleşti

(اَلْقَوْلُ ج اَقْوَالٌ): söz/ görüş/ iftira/ inanç/ akide (أَغْوَى يُغْوِي إِغْوَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı) azdırdı (عَبَدَ يَعْبُدُ): ibadet etti

(تَبَرَّأَ يُبَرِّئُ تَبْرِيئًا): (tefa'ul bâbı) temize çıkardı, kötülükle alakası olmadığını veya uzak olduğunu izhar etti

(28 / KASAS, 64 – 65 – 66 – 67 – 68 – 69 – 70):

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nâkıs fiil) davet etti/ dua etti/ ibadet etti / yardım istedi (اِسْتَجَابَ يَسْتَجِيبُ اِسْتِجَابَةً): (istif'âl bâbı) cevap verdi

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nâkıs - mehmuz fiil) gördü/ bildi/ zannetti/ tanıdı (اِهْتَدَى يَهْتَدِي اِهْتِدَاءً): (iftiâl bâbı) hidayete erdi

(نَادَى يُنَادِي مُنَادَاةً): (müfâale bâbı) seslendi, çağırdı (أَجَابَ يُجِيبُ إِجَابَةً): (if'al bâbı) cevap verdi

(عَمِيَ يَعْمَى عَمًى): (nâkıs fiil) gözü (zahiri gözü veya kalp gözü) kör oldu

(اَلنَّبَأُ ج اَنْبَاءٌ): haber, vakıa, hadise (تَسَاءَلَ يَتَسَاءَلُ تَسَاءُلاً): (tefâul bâbı) birbirlerine sordu, soruşturdu

(تَابَ يَتُوبُ تَوْبًا): (ecvef fiil) masiyetten döndü, tevbe etti (آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانًا): (if'al bâbı) inandı, iman etti, emin kıldı

(عَمِلَ يَعْمَلُ عَمِلاً): amel etti, yaptı, işledi [(صَلَحَ يَصْلُحُ) اَلصَّالِحُ]: (ism-i fâil) salih olan, doğru olan

(عَسَى): (camid fiil) umuldu, beklendi (اَلْمُفْلِحُ ج مُفْلِحُونَ): (ism-i fâil) kazanan, felaha eren

(خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقً): yarattı (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) diledi, tercih etti

(اِخْتَارَ يَخْتَارُ اِخْتِيَارًا): (iftiâl bâbı) seçti, tercih etti, hayırlısını aldı, üstün tuttu (اَلْخِيَرَةُ): seçme, tercih, tafdîl

(تَعَالَى يَتَعَالَى): (tefâul bâbı) yükseldi, yüce oldu, yüceldi (أَشْرَكَ يُشْرِكُ إِشْرَاكًا): (if'al bâbı) (Allah'a) ortak koştu

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمً): bildi (اَلصَّدْرُ ج صُدُورٌ): göğüs, sine (أَكَنَّ يُكِنُّ إِكْنَانًا): (if'al bâbı) gizledi, açığa vermedi, sakladı

(أَعْلَنَ يُعْلِنُ إِعْلاَنًا): (if'al bâbı) ilan etti, açığa çıkardı, açığa vurdu [(سَبَّحَ يُسَبِّحُ) سُبْحَانَ]: tesbih, tenzih ve takdis etti

[(حَمِدَ يَحْمَدُ) اَلْحَمْدُ]: hamd, sena, layıkıyla medh (اَلْاَوَّلُ ث اَلْاُولَى): ilk, birinci, önceki, dünya (اَلْآخِرَةُ): ahiret, son

[(حَكَمَ يَحْكُمُ) اَلْحُكْمُ]: (masdar) hikmet, hüküm, kaza (رَجَعَ يَرْجِعُ رَجْعًا): döndürdü, iade etti

≺ CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 393 (KASAS : 71 – 77) ≻

قُلْ	أَ	رَأَيْتُمْ	إِنْ	جَعَلَ	اللَّهُ	عَلَيْكُمُ	اللَّيْلَ	سَرْمَدًا
De ki	mü	gördünüz	Eğer	yapsaydı	Allah	üzerinize	geceyi	sonsuz
emir fiili	soru h.	fiili mazi, fâil	şart h.	fi'lu'ş-şart; fiili mazi cezm mah. {(إن جعل)'nin ara cümle olduğu, cevabü'ş-şart'ın mahzuf, kendinden önce açıklanan soru cümlesinin bunu açıkladığı da belirtilmiştir}	fâil	car-mecrur	birinci mef'ul	ikinci mef'ul

(رَأَيْتُمْ)'ün mef'ulü

إِلَى يَوْمِ	الْقِيَامَةِ	مَنْ	إِلَهٌ	غَيْرُ	اللَّهِ	يَأْتِيكُمْ	بِضِيَآءٍ ط	أَ	فَلاَ تَسْمَعُونَ	﴿ 71 ﴾
gününe kadar	Kıyamet	kim	tanrı	başka	Allah'tan	getirecek	bir ışık	misiniz	Artık dinlemez	
(سَرْمَدًا)'in sıfatı; şibhi cüml, muzaf	muzafun ileyh	mübteda, soru ismi	haber, mevsuf,	sıfat, muzaf	muzafun ileyh	(إِلَهٌ)'nün ikinci sıfatı; muzari fiil cümlesi, mef'ul	car-mecrur	soru h.	atıf h., nefiy h., fiili muzari+fâil	

(رَأَيْتُمْ)'ün 2.mef'ulü

71. De ki: "Gördünüz mü (ne dersiniz)? Eğer Allah geceyi üzerinize kıyamete kadar sonsuz (olarak) uzatsaydı, size bir ışık getirecek Allah'tan başka tanrı kim? Artık dinlemez misiniz?"

قُلْ	أَ	رَأَيْتُمْ	إِنْ	جَعَلَ	اللَّهُ	عَلَيْكُمُ
De ki	mü	gördünüz	Eğer	yapsaydı	Allah	üzerinize
emir fiili	soru h.	fiili mazi, fâil	şart h.	fi'lu'ş-şart; fiili mazi {(إن جعل)'nin ara cümle olduğu, cevabü'ş-şart'ın mahzuf	fâil	car-mecrur

النَّهَارَ	سَرْمَدًا	إِلَى يَوْمِ	الْقِيَامَةِ	مَنْ	إِلَهٌ	غَيْرُ	اللَّهِ
gündüzü	sonsuz	gününe kadar	Kıyamet	kim	tanrı	başka	Allah'tan
birinci mef'ul	ikinci mef'ul	(سَرْمَدًا)'in sıfatı; şibhi cümle muzaf	muzafun ileyh	mübteda, soru ismi	haber, mevsuf,	sıfat, muzaf	muzafun ileyh

(رَأَيْتُمْ)'ün mef'ulü: isim cümlesi

يَأْتِيكُمْ	بِلَيْلٍ	تَسْكُنُونَ	فِيهِ ط	أَ	تُبْصِرُونَ	فَلاَ	﴿ 72 ﴾
size getirecek	geceyi	dinleneceğiniz	içinde	misiniz	Artık görmez		
(إِلَهٌ)'nün ikinci sıfatı; muzari fiil cümles,i mef'ul	car-mecrur	(لَيْلٍ)'nin sıfatı; fiil cümlesi	car-mecrur	soru h.	atıf h., nefiy h., fiili muzari+fâil		

72. De ki: "Gördünüz mü (ne dersiniz)? Eğer Allah gündüzü üzerinize kıyamete kadar sonsuz (olarak) uzatsaydı, içinde dinleneceğiniz geceyi size getirecek Allah'tan başka tanrı kim? Artık görmez misiniz?"

فِيهِ	لِتَسْكُنُوا	النَّهَارَ	وَ	اللَّيْلَ	لَكُمُ	جَعَلَ	مِنْ رَحْمَتِهِ	وَ
içinde	dinlenmeniz için	gündüzü	ve	geceyi	size	yarattı	Rahmetinden dolayı	
car-mecrur	nasb h., fiili muzari+fâil	matuf	atıf h.	mef'ul	car-mecrur	fiili mazi	h. cer, mecrur isim	başlama h.

تَشْكُرُونَ	لَعَلَّكُمْ	وَ	مِنْ فَضْلِهِ	لِتَبْتَغُوا	وَ	﴿ 73 ﴾
şükredersiniz	Belki siz		rahmetinden	aramanız için		
(لَعَلَّ)'nin haberi: fiil cümlesi	terecci (ümit) ve nasb harfi, (لَعَلَّ)'nin ismi	atıf h.	h. cer, mecrur isim	nasb h., fiili muzari+ fâil	atıf h.	

73. Rahmetinden dolayı içinde dinlenmeniz, rahmetinden aramanız için size geceyi ve gündüzü yarattı. Belki artık şükredersiniz.

تَزْعُمُونَ	كُنْتُمْ	الَّذِينَ	شُرَكَائِيَ	أَيْنَ	فَيَقُولُ	يُنَادِيهِمْ	يَوْمَ	وَ	﴿ 74 ﴾
iddia ettiğiniz			ortaklarım	nerede	der	onlara seslendiği	gün		
(كَانَ)'nin haberi: muzari fiil cümlesi	sıla; fiil cümlesi; fiili mazi, (كَانَ)'nin ismi	sıfat, ismi mevsul	mübteda muahhar, mevsuf	haber, mukad-dem, soru ismi	atıf h., fiili muzari	muzafun ileyh: muzari fiil cümlesi mef'ul	(اذكر) (an) olarak takdir edilen mahzuf fiilin mef'ûl'ü, muzaf		atıf h. {başla-ma harfi de den-miştir}

74. Onlara seslendiği gün: "Benim ortağım olduklarını iddia ettikleriniz nerededir?" der.

وَ	نَزَعْنَا	مِنْ كُلِّ	أُمَّةٍ	شَهِيدًا	فَقُلْنَا	هَاتُوا	بُرْهَانَكُمْ	فَعَلِمُوٓا
başlama h.	fiili mazi, fâil	Her ümmetten		bir şahit	ve deriz	getirin	kesin delilinizi	İşte o zaman bilmiş olurlar
		h. cer, mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh	mef'ul	atıf h., fiili mazi, fâil	emir fiili (câmid), fâil	mef'ul	atıf h., fiili mazi, fâil

أَنَّ	الْحَقَّ	لِلَّهِ	وَ	ضَلَّ	عَنْهُمْ	مَا	كَانُوا	يَفْتَرُونَ ﴿75﴾
olduğunu	gerçeğin	Allah'a ait	atıf h.	kaybolduğunu	kendilerinden	şeylerin	oldukları	uydurmakta
tekid ve nasb h.	(أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi: şibhi cümle		fiili mazi	car-mecrur	fail, ismi mevsul	sıla; fiil cümlesi; fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi: muzari fiil cümlesi

(عَلِمُوا) fiilinin mef'ulü; masdar-ı müevvel

75. Her ümmetten bir şahit çıkarırız ve "kesin delilinizi getirin" deriz. İşte o zaman, gerçeğin Allah'a ait olduğunu ve uydurmakta oldukları şeylerin kendilerinden kaybolduğunu (bırakıp kaçtığını) bilmiş olurlar.

عَلَيْهِمْ ۖ	فَبَغَى	مُوسَى	مِنْ قَوْمِ	كَانَ	قَارُونَ	إِنَّ
onlara karşı	sonra azdı	Musa'nın	milletindendi		Karun	Doğrusu
car-mecrur	atıf h., fiili mazi	muzafun ileyh	(كَانَ)'nin haberi, şibhi cüm. muzaf	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.

(إِنَّ)'nin haberi: (...كَانَ) fiil cümlesi ref mah.

لَتَنُوٓءُ	مَفَاتِحَهُ	إِنَّ	مَا	مِنَ الْكُنُوزِ	آتَيْنَاهُ	وَ
zor taşınıyordu	anahtarları	öyle ki		hazinelerden	vermiştik	
(إِنَّ)'nin haberi: muzari f. cümlesi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	ikinci mef'ul, ismi mevsul	h. cer, mecrur isim	fiili mazi, fâil, mef'ul	atıf h.

sıla; (...إِنَّ) isim cümlesi

قَوْمُهُ	لَهُ	قَالَ	إِذْ	الْقُوَّةِ ۖ	أُولِي	بِالْعُصْبَةِ
Milleti	ona	demişti	O zaman	güç	sahibi	bir toplulukla
fâil	car-mecrur	fiili mazi	geçmiş zaman zarfı,	muzafun ileyh	(الْعُصْبَةِ)'nin sıfatı, muzaf	h. cer, mecrur isim, mevsuf

لَا تَفْرَحْ	إِنَّ	اللَّهَ	لَا يُحِبُّ	الْفَرِحِينَ ﴿76﴾
şımarıp böbürlenme	Doğrusu	Allah	sevmez	şımaranları
nehy-i hazır: nehiy ve cezm h., fiili muzari	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi: fiil cümlesi	mef'ul

76. Karun, Musa'nın milletindendi; sonra onlara karşı azdı. Biz ona hazinelerden vermiştik öyle ki anahtarları güç sahibi bir toplulukla zor taşınıyordu. O zaman milleti ona: "Şımarıp böbürlenme, doğrusu Allah şımaranları sevmez... " demişti.

وَ	ابْتَغِ	فِيمَا	آتَاكَ	اللَّهُ	الدَّارَ	الْآخِرَةَ	وَ
atıf h.	ara	sana verdiği şeylerde		Allah'ın	yurdunu	ahiret	
	emir fiili	fiili mazi, mef'ul	h. cer, ismi mevsul	sıla; fail	(ابْتَغِ) fiili'nin mef'ûl'ü, mevsuf	sıfat	

لَا تَنْسَ	نَصِيبَكَ	مِنَ الدُّنْيَا	وَ	أَحْسِنْ	كَمَآ	أَحْسَنَ	اللَّهُ	إِلَيْكَ
unutma	nasibini	dünyadan	atıf h.	iyilik yap	gibi	iyilik yapması	Allah'ın	sana
nehy-i hazır: nehiy ve cezm h., illetin düşmesiyle meczum fiili muzari	mef'ul	h. cer, maksur isim		emir fiili	h. cer , masdar harfi	fiili mazi	fail	car-mecrur

وَ	لَا تَبْغِ	الْفَسَادَ	فِي الْأَرْضِ ۖ	إِنَّ	اللَّهَ	لَا يُحِبُّ	الْمُفْسِدِينَ ﴿77﴾
atıf h.	arama	bozgunculuk	yeryü-zünde	doğrusu	Allah	sevmez	bozguncuları
	nehiy ve cezm h., fiili muzari	mef'ul	h. cer, mecrur isim	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi: fiil cümlesi	mef'ul

77. (Milleti ona devamla şöyle dedi): "Allah'ın sana verdiği şeylerde, ahiret yurdunu ara, dünyadan nasibini de unutma; Allah'ın sana iyilik yaptığı gibi, sen de iyilik yap; yeryüzünde bozgunculuk arama; doğrusu Allah bozguncuları sevmez".

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 393 ≻

(28 / KASAS, 71 – 72 – 73):

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nâkıs - mehmuz fiil) gördü/ bildi/ zannetti/ tanıdı (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, hükmetti, yarattı

(اَللَّيْلُ ج لَيَالٍ): gece (اَلسَّرْمَدُ): sonsuzluk, ebediyet, sürekli (غَيْرُ): başka, hariç, dışında, olmaksızın

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا ب): (mehmuz ve nâkıs fiil) getirdi (سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا): duydu, işitti (اَلضِيَاءُ): ışık

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef fiil) dedi, söyledi (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nâkıs - mehmuz fiil) gördü/ bildi/ zannetti/ tanıdı

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): çevirdi, kıldı, hükmetti, yarattı (اَلنَّهَارُ ج اَنْهُرٌ): gündüz (اَلسَّرْمَدُ): sonsuzluk, ebediyet, sürekli

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا ب): (mehmuz ve nâkıs fiil) getirdi (سَكَنَ يَسْكُنُ سُكُونًا): sakin oldu, durdu, istirahate çekildi

(أَبْصَرَ يُبْصِرُ إِبْصَارًا): (if'al bâbı) gördü (bazan bilmek manasını da ifade eder)

[(رَحِمَ يَرْحَمُ) اَلرَّحْمَةُ]: rahmet, ihsan (اَللَّيْلُ ج لَيَالٍ): gece (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): çevirdi, kıldı, hükmetti, yarattı

(اَلنَّهَارُ ج اَنْهُرٌ): gündüz (سَكَنَ يَسْكُنُ سُكُونًا): sakin oldu, durdu, istirahate çekildi (شَكَرَ يَشْكُرُ شُكْرًا): şükretti

(اِبْتَغَى يَبْتَغِي اِبْتِغَاءً): (nâkıs fiil, iftiâl bâbı) aradı, arzuladı, istedi (اَلْفَضْلُ ج اَفْضَالٌ): lütuf, fazl, iyilik, üstünlük, mükemmellik, hayır

(28 / KASAS, 74 – 75 – 76 – 77):

(نَادَى يُنَادِي مُنَادَاةً): (müfâale bâbı) seslendi, bağırdı, çağırdı/ ezan okudu/ uzaktan uzağa seslendi (اَلْيَوْمُ ج اَيَّامٌ): gün

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef fiil) dedi, söyledi (اَيْنَ): (istifham edatı) nerede (اَلشَّرِيكُ ج شُرَكَاءُ): ortak

(زَعَمَ يَزْعُمُ زَعْمًا): şüpheli söz söyledi, zanda bulundu (نَزَعَ يَنْزِعُ نَزْعًا): söktü, çekti, çıkardı/ dolu dizgin gitti

(اَلْاُمَّةُ ج اُمَمٌ): ümmet/ din/ zaman/ rehber [(شَهِدَ يَشْهَدُ) اَلشَّهِيدُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) şahid, gözetleyici, hazır olan

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef fiil) dedi, söyledi (هَاتُوا ج هَاتِ): getir, getiriniz (اَلْبُرْهَانُ): bürhan: apaçık,mufassal, huccet

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (اَلْحَقُّ): hak, gerçek (ضَلَّ يَضِلُّ ضَلاَلاً): (muzaaf fiil) kayboldu, gizlendi/ saptı/ doğru yolu bulamadı

(اِفْتَرَى يَفْتَرِي اِفْتِرَاءً): (iftiâl bâbı) uydurdu, düzdü, iftira etti

(قَارُونَ): çok büyük bir servete sahip zatın adı (بَغَى يَبْغِي بَغْيًا): (nâkıs fiil) azgınlık etti, hakkı çiğnedi

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz'el fa - nâkıs fiil, if'al bâbı) verdi, getirdi (اَلْكَنْزُ ج كُنُوزٌ): hazine

(اَلْمِفْتَاحُ ج مَفَاتِحُ): (ism-i alet) anahtar (نَاءَ يَنُوءُ نَوْءًا): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) zorla taşındı, taşınması ağır geldi

(اَلْعُصْبَةُ ج عُصَبٌ): birlik, federasyon, gurup, ekip, kuvvetli topluluk (اُولُو ث اُولاَتُ): sahipler

(فَرِحَ يَفْرَحُ فَرَحًا): şımardı, sevindi (اَلْقُوَّةُ ج قُوىً): kudret, kuvvet, güç/ ciddiyet, sağlamlık

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef fiil) dedi, söyledi (أَحَبَّ يُحِبُّ إِحْبَابًا): (if'al bâbı) sevdi

(اَلْفَرِحُ ج فَرِحُونَ): şımarık/ ferah duyan, sevinçli (اِبْتَغَى يَبْتَغِي اِبْتِغَاءً): (nâkıs fiil, iftiâl bâbı) talep etti, aradı, arzuladı

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz- - nâkıs fiil, if'al bâbı) verdi, getirdi (اَلدَّارُ ج دِيَارٌ): ev, mesken, yurt (اَلآخِرَةُ): ahiret, son

(نَسِيَ يَنْسَى نَسْيًا): (nâkıs fiil) unuttu, terketti, hatıra getirmedi (اَلنَّصِيبُ ج نُصُبٌ): nasip, pay, hisse (اَلدُّنْيَا): dünya/ daha yakın

(أَحْسَنَ يُحْسِنُ إِحْسَانًا): (if'al bâbı) güzel yaptı, iyilik etti, nimetlendirdi (بَغَى يَبْغِي بُغْيَةً): (nâkıs fiil) talep etti, aradı, arzuladı

[(فَسَدَ يَفْسِدُ) اَلْفَسَادُ]: (masdar) fesat, bozgunculuk (أَحَبَّ يُحِبُّ إِحْبَابًا): (if'al bâbı) sevdi

(اَلْمُفْسِدُ ج مُفْسِدُونَ): (ism-i fâil) ifsad eden, bozan, fesad çıkaran

≺ CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 394 (KASAS : 78 – 84) ≻

قَالَ	إِنَّمَآ	أُوتِيتُهُۥ	عَلَىٰ عِلْمٍ	عِندِي ۟	أَ	وَ	لَمْ يَعْلَمْ
dedi	ancak	O bana verildi	bir bilgi sayesinde	bendeki	mi		bilmedi
fiili mazi	hasr edatı	meçhul fiili mazi, nâibi fâil, mef'ul	h. cer, mecrur isim, mevsuf {nâibi fâilden hal de denmiştir}	(عِلْمٍ)'in sıfatı; şibhi cümle	soru h.	atıf h.	nefiy ve cezm h., fiili muzari

أَنَّ	اللَّهَ	قَدْ أَهْلَكَ	مِن قَبْلِهِ	مِنَ الْقُرُونِ	مَنْ	هُوَ	أَشَدُّ	مِنْهُ
	Allah'ın	helak ettiğini	önceden	nesillerden		olanları	daha güçlü	ondan
tekid ve nasb h.	(أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi: mazi fiil cümlesi, tahkik h., fiili mazi	h. cer, zarf mecrur isim	h. cer, mecrur isim		sıla; isim cüm.; mübteda	haber	car-mecrur
						mef'ul, ismi mevsul		

(لَمْ يَعْلَمْ)'in mef'ulü: masdar-ı müevvel

﴿ 78 ﴾ الْمُجْرِمُونَ	عَنْ ذُنُوبِهِمُ	لَا يُسْـَٔلُ	وَ	جَمْعًا ۟	أَكْثَرُ	وَ	قُوَّةً
Suçlulara	suçları hakkında	sorulmaz		toplama bakımından	daha çok olan		kuvvet bakımından
nâibi fâil	h. cer, mecrur isim	nefy-i istikbal; nefiy h., meçhul fiili muzari	i'tiradî (ara cümle) h.	temyiz	habere matuf	atıf h.	temyiz

78. (Karun:) "O (servet) bana ancak, bendeki bir bilgi sayesinde verildi" dedi. Allah'ın, önceden, nesiller(in için)den ondan daha güçlü ve toplama bakımından daha çok (şeyleri) olan kimseleri helak ettiğini bilmedi mi? Suçlulara suçları hakkında sorulmaz.

فَخَرَجَ	عَلَىٰ قَوْمِهِۦ	فِى زِينَتِهِۦ ۟	قَالَ	الَّذِينَ	يُرِيدُونَ	الْحَيَاةَ
derken çıktı	milletinin karşısına	süsü (ihtişamı) içinde	dedi	kimseler	isteyen	hayatını
atıf h. fiili mazi	h. cer, mecrur isim	(خَرَجَ)'nin failinden hal; şibhi cüm.	fiili mazi	fâil, ismi mevsul	sıla; fiil cüm.	mef'ul, mevsuf

الدُّنْيَا	يَا لَيْتَ	لَنَا	مِثْلَ	مَآ	أُوتِىَ	قَٰرُونُ
Dünya	Keşke	bizim olsa	benzeri	verilen şeyin		Karun'a
sıfat, maksur isim	tenbih h., temenni ve nasb h.	(لَيْتَ)'nin haberi: şibhi cüm	(لَيْتَ)'nin ismi, muzaf	muzafun ileyh, ismi mevsul	sıla; meçhul fiili mazi	nâibi fâil

﴿ 79 ﴾ عَظِيمٍ	حَظٍّ	لَذُو	إِنَّهُۥ
büyük	bir kısmet	sahibidir	doğrusu o
sıfat	muzafun ileyh, mevsuf {(إِنَّهُۥ لَذُو حَظٍّ) cü mlesi, (قَارُونُ)'den haldir de denmiştir}	tekid lâmı, (إِنَّ)'nin haberi, muzaf	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi

79. Derken (Karun), süsü (ihtişamı) içinde milletinin karşısına çıktı. Dünya hayatını isteyenler: "Keşke Karun'a verilenin benzeri bizim de olsa; doğrusu o büyük bir kısmet sahibidir" demişlerdi.

وَ	قَالَ	الَّذِينَ	أُوتُوا	الْعِلْمَ	وَيْلَكُمْ	ثَوَابُ	اللَّهِ	خَيْرٌ
	dedi	kimseler	kendilerine verilen	ilim	yazıklar olsun size	mükafatı	Allah'ın	daha hayırlıdır
atıf h.	fiili mazi	fâil, ismi mevsul	meçhul fiili mazi, nâibi fâil	mef'ul	mahzuf fiilinin mef'ûlü mutlak'ı	mübteda, muzaf	muzafun ileyh	haber

﴿ 80 ﴾ الصَّٰبِرُونَ	إِلَّا	لَا يُلَقَّىٰهَآ	وَ	صَٰلِحًا ۚ	عَمِلَ	وَ	آمَنَ	لِمَنْ
sabredenlerden	başkası	Ona kavuşamaz		faydalı iş	işleyen	ve	inanan	kimse için
nâibi fâil	istisna h.	nefiy h., meçhul fiili muzari, mef'ul	i'tiradî (ara cümle) h.	mef'ul	fiili mazi	atıf h.	sıla; mazi fiil cüm.	h. cer, ismi mevsul

80. Kendilerine ilim verilen kimseler (ise): "Yazıklar olsun size; Allah'ın mükafatı, inanan ve faydalı iş işleyen kimse için daha hayırlıdır. Ona da sabredenlerden başkası kavuşamaz" dediler.

لَهُۥ	فَمَا كَانَ	الْأَرْضَ	بِدَارِهِۦ	وَ	بِهِۦ	فَخَسَفْنَا
onun	olmadı	yere	eviyle birlikte	,	onu	Derken geçirdik
(كَانَ)'nin mukaddem haberi: şibhi cüm	ta'lil (sebep) h. {başlama h. de denmiştir}, nefiy h., fiili mazi, nâsih	mef'ul	h. cer, mecrur isim	atıf h.	car-mecrur	başlama h., fiili mazi, fâil

﴿ 81 ﴾ مِنَ الْمُنْتَصِرِينَ وَ مَا كَانَ اللَّهِ مِنْ دُونِ يَنْصُرُونَهُ مِنْ فِئَةٍ

korunup kaçınacak kimselerden | değildi | Allah'tan | başka | ona yardım edecek | bir grubu

(كَانَ)'nin haberi: şibhi cüm. | nefiy h., fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri | atıf h. | muzafun ileyh | (يَنْصُرُونَهُ)'nün failinden hal: h. cer, mecrur isim, muzaf | (فِئَةٍ)'in sıfatı: muzari fiil cüm. | zaid h. cer, (كَانَ)'nin muahhar ismi; mevsuf

81. Derken, onu da, evini de yer(in dibin)e geçirdik. Allah'tan başka ona yardım edebilecek bir grub da olmadı; korunup kaçınacak (kendini kurtarabilecek) kimselerden değildi.

وَ أَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَنَّوْا مَكَانَهُ بِالْأَمْسِ يَقُولُونَ وَيْكَأَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ

rızkı | genişletip açıyor | Allah | Vay, hayret doğrusu | der | dün | onun konumunu | temenni eden kimseler | oldu

mef'ul | (كَأَنَّ)'nin haberi; muzari fiil cüm. | (كَأَنَّ)'nin ismi | (أَتَعَجَّبُ) (şaşırıyorum) teşbih ve nasb h. | (أَصْبَحَ)'nın haberi; muzari fiil c. | car-mecrur | mef'ul | sıla; mazi fiil cüm.; fâil | (أَصْبَحَ)'nın ismi ismi mevsul | fiili mazi, nâsih | atıf h.

لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَ يَقْدِرُ ۚ لَوْلاَ أَنْ مَنَّ اللَّهُ

kimseye | dileyen/dilediği | kullarından | ve | daraltıyor | Eğer olmasaydı | lutfetmesi | Allah'ın

h. cer, ismi mevsul | sıla; muzari fiil cüm. | (مَنْ)'den hal: şibhi c.: h. cer, mecrur isim | atıf h. | fiili muzari | şart h. {imtina ve tahdid (sınırlama) h. de denmiştir} | mübteda; masdar-ı müevvel:nasb h., fiili mazi | (مَنَّ)'nin fâili, (موجود) olarak takdir edilen haber mahzuf

عَلَيْنَا لَخَسَفَ بِنَا ۖ وَيْكَأَنَّهُ لاَ يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ﴿ 82 ﴾

bize | (yerin dibine) geçirirdi | bizi | Vay, hayret doğrusu | kurtuluşa eremezler | inkarcılar

car-mecrur | rabıta+ cevabü'ş-şart: fiili mazi | car-mecrur | teşbih ve nasb h., (هُ): (كَأَنَّ)'nin ismi | (كَأَنَّ)'nin haberi; fiil cüm. | (يُفْلِحُ)'nun fâili

82. Dün onun konumunu temenni eden kimseler (yerini, mevkisini ihtişamını dileyenler): "Vay, hayret doğrusu! (Demek) Allah kullarından dilediği/dileyen kimseye rızkı genişletip açıyor ve (dilediği zaman da bir ölçüye göre) daraltıyor. Eğer bize Allah'ın lutfetmesi olmasaydı, bizi de (yerin dibine) geçirirdi. Vay, hayret doğrusu! (Demek ki) inkarcılar kurtuluşa eremezler" der oldular.

تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لاَ يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ

Bu | yurdunu | ahiret | onu veririz | istemeyen kimselere | üstün olmak | yeryüzünde

mübteda, işaret ismi | (تِلْكَ)'den bedel, mevsuf | sıfat | haber: muzari fiil cüm. mef'ul | h. cer, ismi mevsul | sıla; fiil cüm.; nefiy h., fâil | mef'ul | h. cer, mecrur isim {(عُلُوًّا)'nin sıfatı da denmiştir}

﴿ 83 ﴾ لِلْمُتَّقِينَ وَ الْعَاقِبَةُ وَ لاَ فَسَادًا ۚ وَ

takva sahiplerinindir | Akibet | | bozgunculuk | | |

haber: şibhi cüm. | mübteda | başlama h. | (عُلُوًّا) üzerine matuf | nefiy h. | atıf h.

83. Bu ahiret yurdunu, yeryüzünde üstün olmak (şımarıp böbürlenmek) ve bozgunculuk istemeyen kimselere veririz (tahsis ederiz). Akibet (muhteşem son) takva sahiplerinindir. (Allah'a karşı gelmekten sakınıp korunanlarındır.)

مَنْ جَآءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا ۚ وَ مَنْ جَآءَ بِالسَّيِّئَةِ

Kim | getirirse | Ona vardır | daha iyisi | ondan | | Kim | getirirse | kötülük

mübteda, şart ismi. | fi'lu'ş-şart; fiili mazi | rabıta, haber mukaddem: şibhi c. | mübteda muahhar | car-mecrur | atıf h. | mübteda, şart ismi | fi'lu'ş-şart; fiili mazi | car-mecrur

cevabü'ş-şart; isim cümlesi

(مَنْ) mübtedasının haberi: şart ve cevap cümleleri

﴿ 84 ﴾ فَلاَ يُجْزَى الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ إِلاَّ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

karşılık verilmez | işleyen kimselere | kötülükleri | başkasıyla | şey(in karşılığından) | oldukları | yapmakta

rabıta + cevabü'ş-şart; nefy-i istikbal; nefiy h., meçhul fiili muzari | sıla; mazi fiil cüm. / nâibi fâil, ismi mevsul | mef'ul | istisna h. | ikinci mef'ul, ismi mevsul | sıla; nâsih mazi fiil cümlesi, (كَانَ)'nin ismi | (كَانَ)'nin haberi: fiil cümlesi

84. Kim bir iyilik getirirse, ona daha iyisi vardır. Kim bir kötülük getirirse, o kötülükleri işleyenlere, yapmakta oldukları şey(in karşılığından) başkasıyla karşılık verilmez.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 394 ≻

(28 / KASAS, 78 – 79 – 80 – 81):

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef fiil) dedi, söyledi (آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz'el fa - nâkıs fiil, if'al bâbı) verdi, getirdi (اَلْعِلْمُ ج عُلُومٌ): ilim, bilim, bilgi (عِندَ): (zarf) yanında, katında (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (قَبْلُ): (zarf) önce (أَهْلَكَ يُهْلِكُ إِهْلاَكًا): (if'al bâbı) helak etti, telef etti, öldürdü(اَلْقَرْنُ ج قُرُونٌ): nesil, aynı zamanın insanları [(شَدَّ يَشُدُّ) اَلْاَشَدُّ]: (ism-i tafdîl) en şiddetli, en sıkı, daha kuvvetli (اَلْقُوَّةُ ج قُوىً): kudret, kuvvet, güç/ ciddiyet, sağlamlık [(كَثُرَ) اَلْاَكْثَرُ]: (ism-i tafdîl) daha çok, en çok [(جَمَعَ يَجْمَعُ) اَلْجَمْعُ]: (masdar) toplama (اَلذَّنْبُ ج ذُنُوبٌ): günah, suç (سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuz'el ayn) hesaba çekti, sordu, istedi (اَلْمُجْرِمُ ج مُجْرِمُونَ): (ism-i fâil) suç işleyen, günah işleyen (خَرَجَ يَخْرُجُ خُرُوجً): çıktı (اَلْقَوْمُ ج اَقْوَامٌ): kavim, kabile, topluluk (اَلزِّينَةُ): zinet, süs (قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef fiil) dedi (أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef fiil, if'al bâbı) irade etti, istedi (اَلْحَيَاةُ الدُّنْيَا): dünya hayatı (لَيْتَ): (إِنَّ)'nin kardeşlerinden) keşke (اَلْمِثْلُ ج اَمْثَالٌ): misil, benzer, gibi, kat (آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz'el fa - nâkıs fiil, if'al bâbı) verdi, getirdi (قَارُونُ): Karun, çok büyük bir servete sahip bir zatın adı (ذُو ذَا ذِي): sahip (esma-i hamsenin merfu, mansub mecrur halleri) (اَلْحَظُّ ج حُظُوظٌ): pay, hisse, kısmet, kader (اَلْعَظِيمُ ج عَظَائِمُ): büyük, yüce (آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (if'al bâbı) verdi, getirdi (اَلْعِلْمُ ج عُلُومٌ): ilim, bilim, bilgi (وَيْلٌ): yazıklar olsun, vay haline, felaket (اَلثَّوَابُ): sevap: insanlara amellerinin karşılığı olarak rücu eden şeyler (اَلْخَيْرُ): (ism-i tafdîl) daha hayırlı, en hayırlı (آمَنَ يُؤْمِنُ اِيمَانًا): (if'al bâbı) iman etti, inandı, emin kıldı (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi [(صَلَحَ يَصْلُحُ) اَلصَّالِحُ]: (ism-i fâil) doğru olan, salih olan (لَقَّى يُلَقِّي تَلْقِيَةً): (tef'il bâbı) kavuşturdu, nimetlendirdi/ hediye etti (اَلصَّابِرُ ج صَابِرُونَ) (ism-i fâil) sabreden, sabırlı (خَسَفَ يَخْسِفُ خَسْفًا ب): (yere) batırdı, göçürdü, hezimete uğrattı (اَلدَّارُ د دِيَارٌ): ev, mesken, yurt (اَلْفِئَةُ ج فِئَاتٌ): birlik, fırka, grup (نَصَرَ يَنصُرُ نَصْرًا): yardım etti (دُونَ): (zarf) başka, hariç, gayr, dışında (اَلْمُنْتَصِرُ ج مُنْتَصِرُونَ): (ism-i fâil) korunan, kaçınan

(28 / KASAS, 82 – 83 – 84):

(أَصْبَحَ يُصْبِحُ إِصْبَاحًا): (if'al bâbı) (Kâne grubundan) oldu, sabahladı (تَمَنَّى يَتَمَنَّى تَمَنِّيًا): (tefa'ul bâbı) temenni, etti, ümit besledi, ülkü kurdu (اَلْمَكَانُ ج اَمَاكِنُ): hal, durum, mevki, mertebe, mekân, yer (اَمْسِ): dün (قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef fiil) dedi, söyledi (وَيْكَأَنَّ): vay, hayret doğrusu (بَسَطَ يَبْسُطُ بَسْطًا): genişletti, açtı, yaydı (اَلرِّزْقُ ج اَرْزَاقٌ): rızık, gıda, yemek, maişet, geçim (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) diledi, istedi (قَدَرَ يَقْدِرُ قَدْرًا): daralttı, kısıtladı/ayarladı/ kadrini bildi/ gücü yetti (مَنَّ يَمُنُّ مَنًّا): (muzaaf fiil) lütufta bulundu, nimetlendirdi/ başa kaktı/ kesti (خَسَفَ يَخْسِفُ خَسْفًا ب): (yere) batırdı, göçürdü, hezimete uğrattı (أَفْلَحَ يُفْلِحُ إِفْلاَحًا): (if'al bâbı) kazandı, felaha erdi, kurtuluşa erdi (اَلدَّارُ ج دِيَارٌ): ev, mesken, yurt (اَلْآخِرَةُ): ahiret, son (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, çevirdi, yarattı, hükmetti (أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef fiil, if'al bâbı) irade etti, istedi [(عَلاَ) اَلْعُلُوُّ]: üstünlük, cebir [(فَسَدَ) اَلْفَسَادُ]: (masdar) fesad, bozgunculuk (اَلْمُتَّقِي ج مُتَّقُونَ): (ism-i fâil) korunan, sakınan (جَاءَ يَجِيءُ جَيْئًا ب): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) getirdi (اَلْحَسَنَةُ ج حَسَنَاتٌ): iyilik, taat, hayır, güzellik (اَلْخَيْرُ): (ism-i tafdîl) daha hayırlı, en hayırlı (اَلسَّيِّئَةُ ج سَيِّئَاتٌ): büyük küçük her türlü günah, kötülük, zararlı (جَزَى يَجْزِي جَزَاءً): (nâkıs fiil) karşılığını verdi (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi

≺ CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 395 (KASAS : 85 – 88) ≻

رَبِّي	قُلْ	إِلَى مَعَادٍ ۚ	لَرَادُّكَ	الْقُرْآنَ	عَلَيْكَ	فَرَضَ	الَّذِي	إِنَّ
Rabbim	De ki	döneceğin yere	seni döndürecektir	Kuran'ı	sana	farz kılan		Doğrusu
mübteda	emir fiili	h. cer, mecrur isim	tekid lâmı, (إِنَّ)'nin haberi	mef'ul	car-mecrur	sıla; mazi fiil cüm.	(إِنَّ)'nin ismi, ismi mevsul	tekid ve nasb h.

﴿ 85 ﴾	مُبِينٍ	فِي ضَلَالٍ	هُوَ	مَنْ	وَ	بِالْهُدَى	جَاءَ	مَنْ	أَعْلَمُ
	apaçık	sapıklıkta bulunduğunu		kimin		doğrulukla	geldiğini	kimin	en iyi bilendir
	sıfat	haber: şibhi cümle mevsuf	mübteda	matuf, ismi mevsul	atıf h.	car-mecrur	sıla; mazi fiil cüm.	mef'ul, ismi mevsul	haber
		sıla; isim cümlesi							

85. Doğrusu Kuran'ı sana farz kılan Allah, seni döneceğin yere (Mekke'ye) döndürecektir. De ki: "Rabbim kimin doğrulukla geldiğini, kimin apaçık sapıklıkta bulunduğunu en iyi bilendir."

إِلَّا	الْكِتَابُ	إِلَيْكَ	أَنْ يُلْقَى	تَرْجُو	مَا كُنْتَ	وَ
hariç	Kitab'ın	sana	(vahy ile) bırakılmasını	ummuyordun		
istisna h. {hasr edatı da denmiştir}	nâibi fâil	car-mecrur	(تَرْجُو)'nün mef'ûlü, masdarı müevvel	(كَانَ)'nin haberi: muzari fiil cümlesi	nefiy h., fiili mazi, ((كَانَ)'nin ismi	başlama h.

﴿ 86 ﴾	لِلْكَافِرِينَ ۖ	ظَهِيرًا	فَلَا تَكُونَنَّ	مِنْ رَبِّكَ	رَحْمَةً
	inkarcılara	yardımcı	O halde sakın olma	Rabbi'nden	bir rahmet için (olması)
	sıfat: şibhi cüm.	(كَانَ)'nin haberi, mevsuf	rabıta+ nehiy ve cezm h., tekit nunu birleşmiş fiili muzari, (كَانَ)'nin ismi (أَنْتَ) gizli zamiri	(رَحْمَةً)'in sıfatı: şibhi cüm.	mef'ûlün lieclih, mevsuf

86. Rabbi'nden bir rahmet için (olması) hariç sen, sana bu Kitab'ın (vahy ile) bırakılacağını (ulaştırılıp verileceğini) ummuyordun. O halde sakın inkarcılara yardımcı olma.

أُنْزِلَتْ	إِذْ	بَعْدَ	اللَّهِ	عَنْ آيَاتِ	لَا يَصُدُّنَّكَ	وَ
indirilmesinden		sonra	Allah'ın	ayetlerinden	sakın seni alıkoymasınlar	
meçhul fiili mazi, nâibi fâili (هي) gizli zamiri	muzafun ileyh	zaman zarfı, , muzaf	muzafun ileyh	h. cer, mecrur isim, muzaf	nehiy ve cezm h., tekit nunu birleşmiş fiili muzari, mef'ul	atıf h.

﴿ 87 ﴾	مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۚ	لَا تَكُونَنَّ	وَ	إِلَى رَبِّكَ	ادْعُ	وَ	إِلَيْكَ
	müşriklerden	Sakın olma		Rabbine	çağır	,	sana
	(كَانَ)'nin haberi: şibhi cüm.	tekit nunu birleşmiş fiili muzari, (تَكُونَ)'nin ismi (أَنْتَ) gizli zamiri	atıf h.	h. cer, mecrur isim	emir fiili	atıf h.	car-mecrur

87. Sana indirilmesinden sonra sakın seni Allah'ın ayetlerinden alıkoymasınlar. Rabbine çağır (ya da dua et), sakın müşriklerden olma.

إِلَٰهَ	لَا	آخَرَ ۘ	إِلَٰهًا	مَعَ اللَّهِ	لَا تَدْعُ	وَ
hiç bir tanrı	yoktur	başka	bir tanrıya	Allah'la beraber	dua etme	
(لَا)'nın ismi	en-nâfiye li'l-cins	sıfat	mef'ul, mevsuf	mekan zarfı, {(إِلَٰهًا)'den hal ile bağlantılıdır}	nehiy ve cezm h., fiili muzari	atıf h.

وَجْهَهُ ۚ	إِلَّا	هَالِكٌ	شَيْءٍ	كُلُّ	هُوَ ۖ	إِلَّا
O'nun zatından	başka	yok olacaktır	şey	her	O'ndan	başka
müstesna	istisna h.	haber	muzafun ileyh	mübteda, muzaf	mahzuf haberdeki gizli zamirden bedel	istisna h.{hasr edatı da denmiştir}

﴿ 88 ﴾	تُرْجَعُونَ	إِلَيْهِ	وَ	الْحُكْمُ	لَهُ
	döndürüleceksiniz	O'na	ve	Hüküm	O'na aittir
	meçhul fiili muzari+nâibi fâil	car-mecrur	atıf h.	mübteda muahhar	haber mukaddem: şibhi cümle

88. Allah'la beraber başka bir tanrıya dua etme. O'ndan başka hiçbir tanrı yoktur. O'nun zatından başka her şey yok olacaktır. Hüküm O'na aittir ve O'na döndürüleceksiniz.

سورة العنكبوت (29)

(ANKEBUT (Dişi Örümcek) **SÛRESİ)**

(Mekke'de inmiştir. 69 ayettir)

≺ CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 395 ≻

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmân, Rahîm Allah'ın adıyla

الٓمٓ ﴿1﴾ أَ حَسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوٓا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَ هُمْ لَا يُفْتَنُونَ ﴿2﴾

denenmeden	iman ettik	demeleriyle	bırakılacaklarını	insanlar	mı zannetti	Elif, Lam, Mim
haber, fiil cümlesi; mübteda	hal vavı; fiili mazi, fail	takdir edilen mahzuf harfi cer ile masdarı müevvel cer mah. yani; (بِأَن يَقُولُوا) (demeleriyle)	(حَسِبَ)'nin mef'ulü; masdar-ı müevvel, masdar ve nasb h., meçhul fiili muzari+naibi fâil (cemi vâvı)	fail	soru h., fiili mazi	hurufu mukatta

1. Elif, Lam, Mim. **2.** İnsanlar, "İman ettik" demeleriyle, denenmeden bırakılacaklarını mı zannetti?

وَ لَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللّٰهُ

And olsun	denedik	kimseleri	kendilerinden önceki	Böylece elbette bilecektir	Allah
yemin cevabı lâmı, tahkik h.	fiili mazi, fail	mef'ul, ismi mevsul	sıla; şibhi cüm.	atıf h., tekit (ya da yemin) lâmı, tekid nununa birleşmiş fiili muzari	fail

atıf h.

وَ لَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ ﴿3﴾

sadık olan	kimseleri	çıkaracaktır	yalancıları
sıla; cüm.,fiili mazi, fail	mef'ul, ismi mevsul	yemin cevabı lâmı, tekid nununa birleşmiş fiili muzari	mef'ul

atıf h.

3. And olsun, biz kendilerinden önceki kimseleri denedik. Böylece Allah elbette sadık olanları ve elbette yalancıları bilecektir.

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ أَنْ يَسْبِقُونَا ط سَآءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿4﴾

Yoksa ..mi	zannetti	kimseler	işleyen	kötülükleri	kaçabileceklerini	bizden	Ne kötü	hüküm veriyorlar
atıf h.	fiili mazi	fail, ismi mevsul	sıla; fiil cüm., fiili muzari+fâil	mef'ul	(حَسِبَ)'nin mef'ulü; masdar ve nasb h., fiili muzari, fail, mef'ul		fail, ismi mevsul; fiili mazi	sıla; fiil cüm., fiili muzari+fâil

4. Yoksa, kötülükleri işleyen kimseler Bizden kaçıp kurtulabileceklerini mi zannetti? Ne kötü hüküm veriyorlar!

مَنْ كَانَ يَرْجُو لِقَآءَ اللّٰهِ فَإِنَّ أَجَلَ اللّٰهِ لَآتٍ ط وَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿5﴾

Kim	idiyse	umuyor	karşılaşmayı	Allah'la	hiç şüphesiz	belirttiği vakit	Allah'ın		
mübteda, şart ismi	fiilü'ş-şart: fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi gizli zamir	(كَانَ)'nin haberi, muzari fiil cüm.	mef'ul, muzaf	muzafun ileyh	cevâbü'ş-şart için rabıta, tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi, muzaf	muzafun ileyh		
	cevâbü'ş-şart; isim cümlesi								

(مَن) mübtedasının haberi; şart ve cevabı

gelecektir	O	başlama h.	çok iyi işitir	çok iyi bilir	başlama h.	Kim	cihat ederse
tekid lamı, (إِنَّ)'nin haberi, nakıs fiilin ismi faili, (ي) mahzuf	mübteda		haber	ikinci haber		mübteda, şart ismi	fiilu'ş-şart; fiili mazi

وَ مَنْ جَاهَدَ فَإِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ ط إِنَّ اللّٰهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿6﴾

ancak	cihat etmiş olur	kendisi için	Doğrusu	Allah	müstağnidir	alemlerden
cevâbü'ş-şart için rabıta, hasr edatı	fiili muzari	car-mecrur	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	tekid lamı, (إِنَّ)'nin haberi	harfi cer, mecrur isim

cevabü'ş-şart, şart ve cevabı (مَن) mübtedasının haberidir

5. Kim Allah'la karşılaşmayı umuyorsa hiç şüphesiz, Allah'ın (bunun için belirlediği) vakit gelecektir. O çok iyi işitir, çok iyi bilir. **6.** Kim (Hak yolunda veya nefsiyle) cihat ederse, ancak kendisi için cihat etmiş olur. Doğrusu Allah, alemlerden müstağnidir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 395 ≻

(28 / KASAS, 85 – 86):

(فَرَضَ يَفْرِضُ فَرْضًا): farz kıldı/ takdir etti/ beyan etti (اَلْقُرْآنُ): Kur'an-ı Kerim/ okuma, okunuş/ mecazen namaz

[(رَدَّ يَرُدُّ) اَلرَّادُّ]: (ism-i fâil) iade etti, döndürdü, geri çevirdi, reddetti, aynısıyla karşılık verdi

[(عَادَ يَعُودُ) اَلْمَعَادُ]: dönüş, dönüş yeri, dönmek (قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef fiil) dedi, söyledi

[(عَلِمَ يَعْلَمُ) اَلْاَعْلَمُ]: (ism-i tafdîl) en iyi bilen, daha iyi bilen (جَاءَ يَجِيءُ جَيْئًا ب): (mehmuz ve ecvef fiil) getirdi

[(هَدَى يَهْدِي) اَلْهُدَى]: hidayet, doğru yol, hidayet verme [(ضَلَّ يَضِلُّ) اَلضَّلَالُ]: (masdar) dalalet, sapma

[(أَبَانَ يُبِينُ) اَلْمُبِينُ]: (ism-i fâil) açık ve vazıh olan, açıklayan (رَجَا يَرْجُو رَجْوًا): (nâkıs fiil) ümit etti, umdu

(أَلْقَى يُلْقِي إِلْقَاءً): (if'al bâbı) bıraktı, attı/ hitap etti/ kulak verdi/ öne sürdü/ sağlamlaştırdı

(اَلْكِتَابُ ج كُتُبٌ): kitap/ ispat, hüküm, takdir, farz/ amel defteri/ / semavi kitaplar [(رَحِمَ يَرْحَمُ) اَلرَّحْمَةُ]: rahmet, ihsan

(اَلظَّهِيرُ): yardımcı, yardım eden, destekleyen, taraftar (اَلْكَافِرُ ج كَافِرُونَ): (ism-i fâil) kâfir, inkâr eden

(28 / KASAS, 87 – 88):

(صَدَّ يَصُدُّ صَدًّا): (muzaaf fiil) men etti, alıkoydu/ vazgeçti, imtina etti, kaçındı (أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al bâbı) indirdi

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): davet etti/ dua etti/ ibadet etti / yardım istedi (اَلْمُشْرِكُ ج مُشْرِكُونَ): (ism-i fâil) (Allah'a) ortak koşan

(اَلْآخَرُ ج آخَرُونَ): diğeri, öteki [(هَلَكَ يَهْلِكُ) اَلْهَالِكُ]: (ism-i fâil) helak olan, mahvolan (رَجَعَ يَرْجِعُ رُجُوعًا): döndürdü

(اَلْوَجْهُ ج وُجُوهٌ): mecazen zat/ yüz/ başlangıç/ yön [(حَكَمَ يَحْكُمُ) اَلْحُكْمُ]: hikmet, hüküm, kaza

≺ ANKEBUT SÛRESİ ≻

(29 / ANKEBUT, 2 – 3):

(حَسِبَ يَحْسَبُ حِسْبَانًا): zannetti, varsaydı (اَلْاِنْسَانُ ج اَلنَّاسُ): insan (تَرَكَ يَتْرُكُ تَرْكًا): bıraktı, terketti

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): dedi, söyledi (آمَنَ يُؤْمِنُ اِيمَانًا): (if'al bâbı) inandı, iman etti, emin kıldı

(فَتَنَ يَفْتِنُ فَتْنًا): denedi, sınadı/ yaktı/ eziyet etti/ işkence etti/ fitne çıkardı (قَبْلُ): (zarf) önce (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(صَدَقَ يَصْدِقُ صِدْقًا): sadık kaldı, doğru oldu, doğru söz söyledi (اَلْكَاذِبُ ج كَاذِبُونَ): (ism-i fâil) yalancı, düzmeci

(29 / ANKEBUT, 4):

(حَسِبَ يَحْسَبُ حِسْبَانًا): zannetti, varsaydı

(عَمِلَ يَعْمَلُ عَمِلاً): amel etti, yaptı, işledi (سَاءَ): ne kötü

(اَلسَّيِّئَةُ ج سَيِّئَاتٌ): büyük küçük her türlü günah, kötülük, kötü, zararlı

(سَبَقَ يَسْبِقُ يَبْقًا): kaçıp kurtuldu/ öne geçti/ tekaddüm etti

(حَكَمَ يَحْكُمُ حُكْمًا): hükmetti, hüküm verdi, fasletti

(29 / ANKEBUT, 5 – 6):

(رَجَا يَرْجُو رَجْوًا): (nâkıs fiil) umdu, ümit etti [(لَقِيَ يَلْقَى) اَللِّقَاءُ]: (nâkıs fiil) kavuşma, karşılaşma, bulma, rastlama

(اَلْاَجَلُ ج اَجَالٌ): ecel, tayin edilen, vaktin sonu (اَلْآتِي ج آتُونَ): (ism-i fâil) gelen, gelici

(جَاهَدَ يُجَاهِدُ مُجَاهَدَةً): (müfâale bâbı) müdafaa ve galip gelmede güç sarfetti, cihad etti

(اَلْغَنِيُّ ج اَغْنِيَاءُ): (Esma-i ilahiyeden) zengin, müstagni (اَلْعَالَمُ ج عَالَمُونَ): âlem, mahlûkatın her bir cinsi

≺ CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 396 (ANKEBUT : 7 – 14) ≻

عَنْهُمْ	لَنُكَفِّرَنَّ	الصَّالِحَاتِ	عَمِلُوا	وَ	آمَنُوا	الَّذِينَ	وَ
onlardan	kesinlikle örteriz	faydalı işler	işleyen		İman eden	kimseler	
car-mecrur	(الَّذِينَ) mübtedası'nın haberi, fiil cümlesi	mef'ul	fiili mazi, fail	atıf h.	sıla; mazi fiil cüm., fail	mübteda, ismi mevsul	başla-ma h.

﴿ 7 ﴾ يَعْمَلُونَ	كَانُوا	الَّذِي	أَحْسَنَ	لَنَجْزِيَنَّهُمْ	وَ	سَيِّئَاتِهِمْ	
yapmakta	oldukları	şeyin	en güzeli ile	kesinlikle onları mükafatlandırırız		kötülüklerini	
(كَانَ)'nin haberi, fiil cümlesi	sıla; nâsih mazi fiil cümlesi, (كَانَ)'nin ismi	muz. ileyh, ismi mevsul	ikinci mef'ul, muzaf	yemin (ya da tekit) lâmı,tekid nununa birleşmiş fiili muzari, mef'ul	atıf h.	mef'ul	

7. İman eden ve faydalı işler işleyenlerin kötülüklerini, kesinlikle örteriz; onları, yapmakta oldukları şeyin en güzeli ile mükafatlandırırız.

جَاهَدَاكَ	إِنْ	وَ	حُسْنًا ط	بِوَالِدَيْهِ	الْإِنْسَانَ	وَصَّيْنَا	وَ
sana güç sarfederlerse	Eğer		güzel davranmasını	ana ve babasına	insana	tavsiye ettik	
fiilu'ş-şart; fiili mazi cezm mah. fail, mef'ul.	şart h.	başlama h.	mef'ulü mutlak nâibi	car-mecrur, muzaf, muzafun ileyh	mef'ul	fiili mazi, fail	başlama h.

فَلَا تُطِعْهُمَا ط	عِلْمٌ	بِهِ	لَكَ	لَيْسَ	مَا	بِيَ	لِتُشْرِكَ
O zaman onlara itaat etme	bilgi	hakkında	senin ..sahibi	olmadığın	şeyi	Bana	ortak koşman için
rabıta+, cevâbü'ş-şart; nehiy ve cezm h., f. muzari, mef'ul	(لَيْسَ)'nin muahhar ismi	car-mecrur	(لَيْسَ)'nin mukaddem haberi	nâsih fiili mazi	mef'ul, ismi mevsul	car-mecrur	ta'lil (sebep) ve nasb h., fiili muzari

﴿ 8 ﴾ تَعْمَلُونَ	كُنْتُمْ	بِمَا	فَأُنَبِّئُكُمْ	مَرْجِعُكُمْ	إِلَيَّ	
yapmakta	olduğunuz	şeyi	sonra size haber veririm	dönüşünüz	Banadır	
(كَانَ)'nin haberi, muzari fiil cümlesi	sıla; nâsih mâzi fiil cümlesi; (كَانَ)'nin ismi	h. cer, ismi mevsul	atıf h., fiili muzari, mef'ul	mübteda muahhar	haber, mukaddem	

8. İnsana, anne ve babasına güzel davranmasını tavsiye ettik. Eğer (anne baba), senin hakkında bilgi sahibi olmadığın şeyi Bana ortak koşman için sana güç sarfederlerse (seni zorlarlarsa, bunun için çaba harcarlarsa), o zaman onlara itaat etme. Dönüşünüz Banadır. Sonra yaptıklarınızı size haber veririm.

﴿ 9 ﴾ فِي الصَّالِحِينَ	لَنُدْخِلَنَّهُمْ	الصَّالِحَاتِ	عَمِلُوا	وَ	آمَنُوا	الَّذِينَ	وَ	
iyilerin arasına	Kesinlikle koyarız	faydalı işler	işleyenleri		İman eden	kimseler		
harfi cer, mecrur isim	(الَّذِينَ) mübtedası'nın haberi, fiil cümlesi	mef'ul	fiili mazi, fail	atıf h.	sıla; mazi fiil cüm., fail	mübteda, ismi mevsul	başlama h.	

9. İman eden ve faydalı işler işleyen kimseleri kesinlikle iyilerin arasına koyarız.

فَإِذَآ أُوذِيَ	بِاللَّهِ	آمَنَّا	يَقُولُ	مَنْ	مِنَ النَّاسِ	وَ
ezaya uğratılınca	Allah'a	iman ettik	diyen	kimseler	İnsanlardan vardır	
atıf h., şart ve zaman zarfı, meçhul fiili fiilu'ş-şart mazi	harfi cer, mecrur isim	fiili mazi, fail	sıla; cüm., fiili muzari	mübteda, muahhar, ismi mevsul	haber, mukaddem, şibhi cümle	başlama h.

وَ	اللَّهِ ط	كَعَذَابِ	النَّاسِ	فِتْنَةَ	جَعَلَ	فِي اللَّهِ
başlama h.	Allah'ın	azabı gibi	insanların	eziyetini	sayarlar	Allah yolunda
	muzafun ileyh	car-mecrur muzaf	muzafun ileyh	mef'ul, muzaf	fiili mazi, faili cevâbü'ş-şart (هُوَ) gizli zamiri	harfi cer, mecrur isim

مَعَكُمْ ط	كُنَّا	إِنَّا	لَيَقُولُنَّ	مِنْ رَبِّكَ	نَصْرٌ	لَئِنْ جَآءَ
sizinle beraberdik		Doğrusu biz	kesinlikle derler	Rabbinden	bir yardım	gelirse
(كَانَ)'nin haberi, şibhi cümle	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	cevâbü'ş-şart; yemin lâmı, tekid nunu birleşmiş fiili muzari	harfi cer, mecrur isim	fail	fiilu'ş-şart; fiili mazi. / yemin lamı, şart h.

(إِنَّ)'nin haberi; fiil cümlesi

﴿ 10 ﴾ أَوَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ

أَ	وَ	لَيْسَ	اللَّهُ	بِأَعْلَمَ	بِمَا	فِي صُدُورِ	الْعَالَمِينَ	
midir	soru h.	atıf h.	değil	Allah	en iyi bilen	olanları	sinelerinde	alemlerin
		fiili mazi nâsih	(لَيْسَ)'nin ismi	zaid h. cer (tekit için), (لَيْسَ)'nin haberi	car-mecrur (ismi mevsul)	sıla; şibhi cüm., muzaf	muzafun ileyh	

10. İnsanlardan: "Allah'a iman ettik" diyenler vardır; ama Allah uğrunda bir ezaya uğratılınca, insanların eziyetini Allah'ın azabı gibi sayarlar. Rabbinden bir yardım gelirse, kesinlikle, "Doğrusu biz sizinle beraberdik" derler. Allah, alemlerin (herkesin) sinelerinde olanları en iyi bilen değil midir?

﴿ 11 ﴾ وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِينَ

وَ	لَيَعْلَمَنَّ	اللَّهُ	الَّذِينَ	آمَنُوا	وَ	لَيَعْلَمَنَّ	الْمُنَافِقِينَ
başlama h.	Elbette bilecektir	Allah	kimseleri	inanan	atıf h.	elbette bilecektir	münafıkları
	yemin (ya da tekit) lâmı, tekid nununa birleşmiş fiili muzari	fail	mef'ul, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm., fail		yemin cevabı lâmı, tekid nununa birleşmiş fiili muzari	mef'ul

11. Allah elbette inanan kimseleri bilecektir ve elbette münafıkları da bilecektir.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا وَلْنَحْمِلْ خَطَايَاكُمْ وَمَا هُمْ

وَ	قَالَ	الَّذِينَ	كَفَرُوا	لِلَّذِينَ	آمَنُوا	اتَّبِعُوا
başlama h.	dediler	kimseler	inkar eden	kimselere	inanan	uyun
	fiili mazi	fail, ismi mevsul	sıla; fiili mazi, fail	car-mecrur	sıla; mazi fiil cüm., fail	emir fiili, fail

سَبِيلَنَا	وَ	لْنَحْمِلْ	خَطَايَاكُمْ	وَ	مَا	هُمْ
yolumuza	atıf h.	biz taşıyalım	sizin günahlarınızı	i'tirad (ara cümle) h.	değildir	onlar
mef'ul		emir lamı, fiili muzari	mef'ul		(لَيْسَ) amelini yapan olumsuz nâsih h.	(مَا)'nın ismi

﴿ 12 ﴾ بِحَامِلِينَ مِنْ خَطَايَاهُمْ مِنْ شَيْءٍ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ

بِحَامِلِينَ	مِنْ خَطَايَاهُمْ	مِنْ شَيْءٍ	إِنَّهُمْ	لَكَاذِبُونَ
yüklenecek	günahlarından	hiçbir şeyi	Şüphesiz ki onlar	yalancıdırlar
zaid harfi cer (tekid için), (مَا)'nin haberi	harfi cer, mecrur isim	zaid harfi cer, mef'ul	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	tekid lamı, (إِنَّ)'nin haberi

12. İnkar eden kimseler inananlara: "Siz bizim yolumuza uyun, sizin günahlarınızı biz taşıyalım" derler. (Halbuki) onların günahlarından hiçbir şey yüklenecek değillerdir. Şüphesiz ki onlar yalancıdırlar.

وَلَيَحْمِلُنَّ أَثْقَالَهُمْ وَأَثْقَالاً مَعَ أَثْقَالِهِمْ

وَ	لَيَحْمِلُنَّ	أَثْقَالَهُمْ	وَ	أَثْقَالاً	مَعَ أَثْقَالِهِمْ
başlama h.	yüklenecekler	kendi ağırlıklarını	ve	daha nice ağırlıkları	kendi ağırlıklarıyla beraber
	yemin (veya tekid) lâmı, tekid nunu birleşmiş fiili muzari.	mef'ul	atıf h.	matuf	mekan zarfı

﴿ 13 ﴾ لَيُسْأَلُنَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَمَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ

لَيُسْأَلُنَّ	يَوْمَ	الْقِيَامَةِ	عَمَّا	كَانُوا	يَفْتَرُونَ
sorulacaklardır	günü	kıyamet	şeylerden	oldukları	uydurmakta
yemin (ya da tekid) lâmı, tekit nunu birleşmiş meçhul fiili muzari, mahzuf cemi vavı nâibi fail	zaman zarfı,, muzaf	muzafun ileyh	harfi cer, ismi mevsul	sıla; nâsih mazi fiil cüm., (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi, fiil cümlesi

13. Kendi ağırlıklarını ve kendi ağırlıklarıyla beraber daha nice ağırlıkları yüklenecekler ve uydurmakta oldukları şeylerden kıyamet günü sorulacaklardır.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ

وَ	لَقَدْ	أَرْسَلْنَا	نُوحًا	إِلَى قَوْمِهِ	فَلَبِثَ	فِيهِمْ	أَلْفَ	سَنَةٍ
	And olsun ki	gönderdik	Nuh'u	milletine	kaldı	içlerinde	bin	yıl
	yemin cevabı lâmı, tahkik h.	fiili mazi, fail	mef'ul	h. cer, mecrur isim	atıf h., f. mazi	car-mecrur	(لَبِثَ) ile bağlantılı zaman zarfı, muzaf	muz. ileyh
atıf h.								

﴿ 14 ﴾ إِلاَّ خَمْسِينَ عَامًا فَأَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَالِمُونَ

إِلاَّ	خَمْسِينَ	عَامًا	فَأَخَذَهُمُ	الطُّوفَانُ	وَ	هُمْ	ظَالِمُونَ
hariç	elli	yıl	sonunda onları yakaladı	tufan	hal vavı	onlar	zulmederlerken
istisna h.	müstesna	temyiz	atıf h., fiili mazi, mef'ul	fail		mübteda	haber

14. And olsun ki, Nuh'u milletine gönderdik; içlerinde elli yılı hariç bin sene (dokuz yüz elli yıl) kaldı. Sonunda onlar zulmederlerken, tufan onları yakaladı.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 396 ≻

(29 / ANKEBUT, 7 – 8):

(آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانًا): (if'al bâbı) inandı, iman etti, emin kıldı (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi

(اَلصَّالِحَةُ ج صَالِحَاتٌ): (ism-i fâil) doğru olan, salih olan (كَفَّرَ يُكَفِّرُ تَكْفِيرًا): (tef'il bâbı) (günahları) sildi, örttü

(اَلسَّيِّئَةُ ج سَيِّئَاتٌ): büyük küçük her türlü günah, kötülük, kötü, zararlı (جَزَى يَجْزِي جَزَاءً): (nâkıs fiil) karşılığını verdi

[اَلْأَحْسَنُ (حَسُنَ يَحْسُنُ)]: (ism-i tafdîl) en güzel, daha güzel (وَصَّى يُوَصِّي تَوْصِيَةً): (tef'il bâbı) tavsiye etti/ vasiyet etti

(اَلْإِنْسانُ ج اَلنَّاسُ): insan (اَلْوَالِدَانِ – اَلْوَالِدَيْنِ): anababa, ebeveyn [اَلْحُسْنُ (حَسُنَ يَحْسُنُ)]: hissi ya da manevi güzellik

(جَاهَدَ يُجَاهِدُ مُجَاهَدَةً): (müfâale bâbı) müdafaa ve galip gelmede güç sarfetti, cihad etti (أَشْرَكَ يُشْرِكُ إِشْرَاكًا): (if'al bâbı)

(Allah'a) ortak koştu (لَيْسَ): (camid fiil) değildir (اَلْعِلْمُ ج عُلُومٌ): ilim, bilim, bilgi

(أَطَاعَ يُطِيعُ إِطَاعَةً): (ecvef fiil, if´al bâbı) itaat etti, emre uyum sağladı, bağlılık gösterdi, muvafakat etti

(اَلْمَرْجِعُ ج مَرَاجِعُ): dönüş, rücu (نَبَّأَ يُنَبِّئُ تَنْبِيئًا): (tef'il bâbı) haber verdi, bildirdi (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi

(29 / ANKEBUT, 9 – 10 – 11):

(آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانًا): (if'al bâbı) inandı, iman etti, emin kıldı (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi

(اَلصَّالِحَةُ ج صَالِحَاتٌ): (ism-i fâil) doğru olan, salih olan (أَدْخَلَ يُدْخِلُ إِدْخَالاً): (if'al bâbı) girdirdi, dâhil etti

(اَلصَّالِحُ ج صَالِحُونَ): (ism-i fâil) salih olan, doğru olan [اَلنَّصْرُ (نَصَرَ يَنْصُرُ)]: yardım, zafer

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef fiil) dedi, söyledi (آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانًا): (if'al bâbı) inandı, iman etti, emin kıldı

(آذَى يُؤْذِي إِيذَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı) eziyet etti (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): çevirdi, kıldı, hükmetti, yarattı

(اَلْفِتْنَةُ ج فِتَنٌ): fitneye sebep olan/ fitne/ eziyet/ imtihan/ harp/ günah/ bela (جَاءَ يَجِيءُ مَجِيئًا): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) geldi

(لَيْسَ): (camid fiil) değildir (اَلصَّدْرُ ج صُدُورٌ): göğüs, sine [اَلْأَعْلَمُ (عَلِمَ يَعْلَمُ)]: (ism-i tafdîl) en iyi bilen, daha çok bilen

(اَلْعَالَمُ ج عَالَمُونَ): âlem, mahlûkatın her bir cinsi (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (اَلْمُنَافِقُ ج مُنَافِقُونَ): münafık, ikiyüzlü

(29 / ANKEBUT, 12):

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef fiil) dedi, söyledi (كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا): inanmadı, inkâr etti, tasdik etmedi, mürted oldu

(آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانًا): (if'al bâbı) inandı, iman etti (اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftiâl bâbı) uydu, tabi oldu, arkasından yürüdü

(اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol (حَمَلَ يَحْمِلُ حَمْلاً): yüklendi/ kaldırdı/ taşıdı/ bindirdi/ taşıttı/ gebe kaldı

(اَلْخَطِيئَةُ ج خَطَايَا): kasdi işlenen suç, günah (اَلْحَامِلُ ج حَامِلُونَ): (ism-i fâil) yüklenen

[اَلشَّيْءُ (شَاءَ يَشَاءُ)]: (masdar) şey, dileme (اَلْكَاذِبُ ج كَاذِبُونَ): (ism-i fâil) yalancı, düzmeci

(29 / ANKEBUT, 13 – 14):

(حَمَلَ يَحْمِلُ حَمْلاً): taşıdı, yüklendi/ taşıttı (اَلثِّقَلُ ج اَثْقَالٌ): ağır yük, ağırlık (أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالاً): (if'al bâbı) gönderdi

(سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuz'el ayn) hesaba çekti/ sordu/ istedi (اِفْتَرَى يَفْتَرِي اِفْتِرَاءً): (iftiâl bâbı) uydurdu/ iftira etti, düzdü

(لَبِثَ يَلْبَثُ لُبْثًا): kaldı/ yerleşti/ gecikti, durdu (اَلْأَلْفُ ج اَلَافٌ): bin (اَلسَّنَةُ ج سِنُونَ): sene, yıl/ kıtlık, kuraklık

(اَلْخَمْسُونَ – اَلْخَمْسِينَ): elli (اَلْعَامُ ج اَعْوَامٌ): sene, yıl (أَخَذَ يَأْخُذُ اَخْذًا): cezalandırdı/ helak etti / aldı/ yakaladı/ tuttu

(اَلطُّوفَانُ): tufan, koyu karanlık, salgın, büyük afet, sel felaketi (اَلظَّالِمُ ج ظَالِمُونَ): (ism-i fâil) zulmeden, haksızlık eden

🕮🕮🕮🕮🕮🕮🕮

≺ CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 397 (ANKEBUT : 15 – 23)

﴿ 15 ﴾ فَأَنْجَيْنَاهُ وَ أَصْحَابَ السَّفِينَةِ وَ وَجَعَلْنَاهَآ آيَةً لِلْعَالَمِينَ

kurtardık	atıf h., fiili mazi, fail, mef'ul	atıf h.	ashabını	gemi	ve	bunu kıldık	bir ibret	alemlere
			(أَنْجَيْنَاهُ)'nun mef'ulüne matuf	muz. ileyh	atıf h.	fiili mazi, fail, mef'ul	ikinci mef'ul	(آيَةً)'nin sıfatı; şibhi cümle

15. Fakat Biz, onu (Nuh'u) ve gemi ashabını kurtardık ve bunu dünyalara bir ibret kıldık.

وَ إِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا اللَّهَ

başla-ma h.	İbrahim'i (ذكر) (zikret) olarak takdir edilen mahzuf fiilin mef'ulü	Bir zaman geçmiş zaman zarfı	dedi fiili mazi	milletine car-mecrur (muzaf+ muz.ileyh)	kulluk edin emir fiili, fail	Allah'a mef'ul

﴿ 16 ﴾ وَ اتَّقُوهُ ط ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

	O'ndan sakının emir fiili, fail, mef'ul	İşte bu mübteda işaret ismi	daha hayırlıdır haber	sizin için car-mecrur	eğer şart h.	olsanız fiilu"ş-şart; fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	biliyor (كَانَ)'nin haberi fiil cümlesi.
atıf h.							

16. İbrahim'i (de an). Milletine: "Allah'a kulluk edin, O'ndan sakının; Eğer bilirseniz işte bu sizin için daha hayırlıdır " dedi.

إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا وَ تَخْلُقُونَ إِفْكًا ط

ancak hasr edatı	tapıyorsunuz fiili muzari+ fâil	bırakıp harfi cer, mecrur isim, muzaf	Allah'ı muzafun ileyh	putlara mef'ul	, atıf h.	uyduruyorsunuz fiili muzari+fâil	iftira mef'ul

إِنَّ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لاَ يَمْلِكُونَ

Doğrusu tekid ve nasb h.	taptıklarınızın (إِنَّ)'nin ismi, ismi mevsul	sıla; muzari fiil cüm.	başka harfi cer, mecrur isim, muzaf	Allah'tan muzafun ileyh	güçleri yetmez (إِنَّ)'nin haberi, fiil cümlesi

لَكُمْ رِزْقًا فَابْتَغُوا عِنْدَ اللَّهِ الرِّزْقَ وَ

size car-mecrur	rızık vermeye mef'ul	O halde arayın rabıta, emir fiili, fail,	katında mekan zarfı, muzaf	Allah muzafun ileyh	rızkı mef'ul	ve atıf h.

﴿ 17 ﴾ اعْبُدُوهُ وَ اشْكُرُوا لَهُ ط إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

O'na kulluk edin emir fiili, fail, mef'ul	atıf h.	şükredin emir fiili, fail	O'na car-mecrur	O'na car-mecrur, (تُرْجَعُونَ) ile bağlantılıdır	döndürülürsünüz meçhul fiili muzari+fâil

17. Siz Allah'ı bırakıp ancak putlara tapıyor, iftira (aslı olmayan sözler) uyduruyorsunuz. Doğrusu, Allah'tan başka taptıklarınızın size rızık vermeye güçleri yetmez. O halde rızkı Allah katında arayın ve O'na kulluk edin. O'na şükredin. O'na döndürüleceksiniz.

وَ إِنْ تُكَذِّبُوا فَقَدْ كَذَّبَ أُمَمٌ مِنْ قَبْلِكُمْ ط

Eğer şart h.	yalanlıyorsanız fiilu'ş-şart; muzari fiil +fâil	yalanlamıştı cevâbü'ş-şart; fiili mazi	cevâbü'ş-şart için rabıta, tahkik h.	ümmetler fail	sizden önceki harfi cer, zarf ismi (muzaf+ muz.ileyh)	
atıf h.						

﴿ 18 ﴾ وَ مَا عَلَى الرَّسُولِ إِلاَّ الْبَلاَغُ الْمُبِينُ

başlama h.	değildir nefiy h.	Peygambere düşen haber mukaddem, şibhi cümle	başkası istisna h.	tebliğden mübteda muahhar, mevsuf	apaçık sıfat

18. Eğer siz Peygamberi yalanlıyorsanız, sizden önceki ümmetler de yalanlamıştı. Peygambere düşen, apaçık tebliğden başkası değildir.

أَ وَ لَمْ يَرَوْا كَيْفَ يُبْدِئُ اللَّهُ الْخَلْقَ

mi soru h.	atıf h.	görmediler nefiy ve cezm h, fiili muzari, fail	nasıl hal, soru ismi	başlıyor fiili muzari	Allah fail	yaratmaya mef'ul

ثُمَّ	يُعِيدُهُ ط	إِنَّ	ذٰلِكَ	عَلَى اللّٰهِ	يَسِيرٌ	﴿ 19 ﴾
sonra	onu döndürüp tekrar ediyor	Doğrusu	bu	Allah'a	kolaydır	
atıf h.	fiili muzari, mef'ul	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi, işaret ismi	harfi cer, mecrur isim	(إِنَّ)'nin haberi	

19. Allah'ın yaratmaya nasıl başladığını, sonra onu döndürüp tekrar ettiğini görmediler mi? Doğrusu bu Allah'a kolaydır.

قُلْ	سِيرُوا	فِي الْأَرْضِ	فَانْظُرُوا	كَيْفَ	بَدَأَ	الْخَلْقَ
De ki	yürüyüp dolaşın	yeryüzünde	ve bakın	nasıl	başladığını	yaratmaya
emir fiili	emir fiili, fail	harfi cer, mecrur isim	atıf h., emir fiili, fail	hal, soru ismi	fiili mazi	mef'ul
ثُمَّ	اللّٰهُ	يُنْشِئُ	النَّشْأَةَ	الْآخِرَةَ ط	إِنَّ	اللّٰهَ
sonra	Allah	yaratır	dirilişini	ahiret	Doğrusu	Allah
atıf h.	mübteda	haber, muzari fiil cümlesi	mef'ulü mutlak nâibi	sıfat	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi

عَلَى كُلِّ	شَيْءٍ	قَدِيرٌ ج	﴿ 20 ﴾	يُعَذِّبُ	مَنْ	يَشَآءُ	وَ
her şeye		Kadir'dir		azab eder	kimseye	Dilediği	,
harfi cer, mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh	(إِنَّ)'nin haberi		fiili muzari	mef'ul, ismi mevsul	sıla; muzari fiil cüm.	atıf h.

يَرْحَمُ	مَنْ	يَشَآءُ ج	وَ	إِلَيْهِ	تُقْلَبُونَ	﴿ 21 ﴾
merhamet eder	kimseye	dilediği	atıf h.	O'na	çevrileceksiniz	
fiili muzari	mef'ul, ismi mevsul	sıla; muzari fiil cüm.		car-mecrur, (تُقْلَبُونَ) ile bağlantılıdır	meçhul fiili muzari+ nâibi fail	

20-21. De ki: "Yeryüzünde gezip yürüyün ve Allah'ın yaratmaya nasıl başladığına bakın. Sonra Allah (aynı şekilde) ahiret dirilişini yaratır. Doğrusu Allah her şeye Kadir'dir. Dilediği kimseye azab eder, dilediği kimseye merhamet eder. O'na çevrileceksiniz.

وَ	مَآ	أَنْتُمْ	بِمُعْجِزِينَ	فِي الْأَرْضِ	وَ	لَا	فِي السَّمَآءِ ز
başla-ma h.	değilsiniz	Siz	asla aciz bırakıcılar	yeryüzünde	atıf h.	ne de	gökte
	(لَيْسَ)'ye benzeyen (مَا) nâsih h.	(مَا)'nın ismi	:zaid harfi cer, (مَا)'nın haberi	harfi cer, mecrur isim		nefiy h.	harfi cer, mecrur isim

وَ	مَا	لَكُمْ	مِنْ دُونِ	اللّٰهِ	مِنْ وَلِيٍّ	وَ	لَا	نَصِيرٍ ع ﴿ 22 ﴾
ve	yoktur	sizin için	başka	Allah'tan	bir dost	ve	olmaz	yardımcı(nız)
atıf h.	nefiy h.	haber mukaddem, şibhi cümle	h. cer, mecrur isim, muzaf	muz. ileyh	zaid harfi cer, mübteda muahhar	atıf h.	nefiy h.	(وَلِيٍّ)'ye matuf

22. Siz ne yeryüzünde ve ne de gökte Allah'ı aciz bırakacaklar değilsiniz. Sizin için Allah'tan başka bir dost yoktur ve yardımcı(nız da) olmaz.

وَ	الَّذِينَ	كَفَرُوا	بِآيَاتِ	اللّٰهِ	وَ	لِقَآئِهِ
başlama h.	kimseler	inkar eden	ayetlerini	Allah'ın	ve	O'na kavuşmayı
	mübteda, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm., fail	car-mecrur, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	(آيَاتِ)'ye matuf

أُولٰٓئِكَ	يَئِسُوا	مِنْ رَحْمَتِي	وَ	أُولٰٓئِكَ	لَهُمْ	عَذَابٌ	أَلِيمٌ ﴿ 23 ﴾
işte onlar	ümit kesmişlerdir	Benim rahmetimden	İşte	onlar içindir	azap		acı veren
mübteda, işaret ismi	(أُولٰٓئِكَ)'nin haberi, mazi fiil cümlesi	harfi cer, mecrur isim	atıf h.	mübteda, işaret ismi	haber mukaddem; şibhi cümle	mübteda muahhar, mevsuf	sıfat
(الَّذِينَ) mübtedası'nın haberi				(أُولٰٓئِكَ) mübtedasının haberi;			

23. Allah'ın ayetlerini ve O'na kavuşmayı inkar eden kimseler, işte onlar Benim rahmetimden ümit kesmişlerdir. İşte acı veren azap onlar içindir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 397 ≻

(29 / ANKEBUT, 15 – 16 – 17):

(أَنْجَى يُنْجِي إِنْجَاءً): (if'al bâbı) kurtardı (اَلصَّاحِبُ ج اَصْحَابٌ): arkadaş, sıkı dost (اَلسَّفِينَةُ ج سُفُنٌ): gemi
(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, çevirdi, yarattı, hükmetti (اَلْآيَةُ ج آيَاتٌ): ibret, mucize, açık alamet
(اَلْعَالَمُ ج عَالَمُونَ): âlem, mahlûkatın her bir cinsi (قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef fiil) dedi (اَلْقَوْمُ ج اَقْوَامٌ): kavim, kabile topluluk
(عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nâkıs fiil, iftiâl bâbı) korundu, sakındı (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi
(اَلْخَيْرُ): (ism-i tafdîl) daha hayırlı, en hayırlı (دُونَ): (zarf) başka, hariç, dışında, gayr (اَلْوَثَنُ ج اَوْثَانٌ): put
(خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı [(اَفَكَ يَأْفِكُ) اَلْاِفْكُ]: iftira, yalan söyleme (اَلرِّزْقُ ج اَرْزَاقٌ): rızık, geçim, maişet, yemek
(مَلَكَ يَمْلِكُ مِلْكًا): yapabildi, gücü yetti/ sahip oldu (عِندَ): (zarf) ya'nında, katında (شَكَرَ يَشْكُرُ شُكْرًا): şükretti
(اِبْتَغَى يَبْتَغِي اِبْتِغَاءً): (nâkıs fiil, iftiâl bâbı) talep etti, aradı, arzuladı (رَجَعَ يَرْجِعُ رَجْعًا): döndürdü, iade etti

(29 / ANKEBUT, 18 – 19):

(كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il bâbı) yalanladı, yalan isnad etti, inanmadı (اَلْاُمَّةُ ج أُمَمٌ): ümmet/ din/ zaman/ rehber
(قَبْلَ): (zarf) önce (اَلرَّسُولُ ج رُسُلٌ): elçi, resul, peygamber (اَلْبَلاَغُ ج بَلاَغَاتٌ): tebliğ, isal, iblağ
[(أَبَانَ يُبِينُ) اَلْمُبِينُ]: (ism-i fâil) açık ve vazıh olan, açıklayan (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nâkıs - mehmuz fiil) gördü
(كَيْفَ): (istifham ismi) nasıl, nice, ne şekilde (أَبْدَأَ يُبْدِئُ إِبْدَاءً): (if'al bâbı) yoktan (önceden numune olmaksızın) yarattı
[(خَلَقَ يَخْلُقُ) اَلْخَلْقُ]: yaratma, yaratılış, halk, icat (أَعَادَ يُعِيدُ إِعَادَةً): (if'al bâbı) döndürdü, iade etti
(اَلْيَسِيرُ): kolay, küçük, önemsiz miktarda

(29 / ANKEBUT, 20):

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef fiil) dedi, söyledi (سَارَ يَسِيرُ سَيْرًا): (ecvef fiil) gezdi, gitti, dolaştı, yürüdü
(نَظَرَ يَنْظُرُ نَظْرًا): baktı/ bildi/ bekledi/ düşündü/ ibret aldı/ döndü/ yöneldi (كَيْفَ): (istifham ismi) nasıl, nice, ne şekilde
(بَدَأَ يَبْدَأُ بَدْءً): (mehmuz'el lam) başladı, ilk önce yaptı [(خَلَقَ يَخْلُقُ) اَلْخَلْقُ]: halk, yaratılış, yaratma, yaratılmış
(أَنْشَأَ يُنشِئُ إِنْشَاءً): (if'al bâbı) teşkil etti, icad etti, yarattı/ kaldırdı/ hazır etti (اَلْآخِرَةُ اَلْنَّشْأَةُ): öldükten sonra dirilme, ahiret hayatı
[(شَاءَ يَشَاءُ) اَلشَّيْءُ]: (masdar) şey, dileme, isteme [(قَدَرَ يَقْدِرُ) اَلْقَدِيرُ]: kudreti büyük, gücü sonsuz

(29 / ANKEBUT, 21 – 22 – 23):

(عَذَّبَ يُعَذِّبُ تَعْذِيبًا): (tef'il bâbı) azap etti, işkence etti (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) diledi, istedi
(رَحِمَ يَرْحَمُ رَحْمَةً): merhamet etti, acıdı (قَلَبَ يَقْلِبُ قَلْبًا): döndürdü, çevirdi, iade etti
[(اَعْجَزَ يُعْجِزُ) اَلْمُعْجِزُ]: (ism-i fâil) aciz bırakan (دُونَ): (zarf) başka, hariç, dışında, gayr
(اَلْوَلِيُّ ج اَوْلِيَاءُ): dost, veli, yakın, yardımcı [(نَصَرَ يَنْصُرُ) اَلنَّصِيرُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) çok yardım eden, yardımsever
(كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا): inkâr etti, inanmadı, tasdik etmedi, mürted oldu (اَلْآيَةُ ج آيَاتٌ): ayet, açık alamet, ibret, mucize
[(لَقِيَ يَلْقَى) اَللِّقَاءُ]: (masdar) kavuşma, karşılaşma, karşılama (يَئِسَ يَيْأَسُ يَأْسًا): ümidi kesti/ bildi, anladı
(اَلْعَذَابُ ج اَعْذِبَةٌ): azap, işkence, elem[(رَحِمَ يَرْحَمُ) اَلرَّحْمَةُ]: rahmet, ihsan (اَلْاَلِيمُ): şiddetli acı çektiren, çok elem veren

≺ CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 398 (ANKEBUT : 24 – 30) ≻

فَمَا كَانَ	جَوَابَ	قَوْمِهِ	إِلَّا	أَنْ قَالُوا	اقْتُلُوهُ	أَوْ	حَرِّقُوهُ
olmadı	cevabı	milleti'nin	başkası	demekten	Onu öldürün	yahut	yakın onu
atıf h., nefiy h., fiili mazi, nâsih	(كَانَ)'nin mukaddem haberi, muzaf	muzafun ileyh, muzaf, muzafun ileyh	istisna h.	(كَانَ)'nin ismi; masdar h., fiili mazi, fail	emir fiili, fail, mef'ul	atıf h.	emir fiili, fail, mef'ul bih

فَأَنْجَاهُ	اللَّهُ	مِنَ النَّارِ ط	إِنَّ	فِي ذَٰلِكَ	لَآيَاتٍ	لِقَوْمٍ	يُؤْمِنُونَ ﴿24﴾
Fakat onu kurtardı	Allah	ateşten	Doğrusu	bunda vardır	dersler	bir toplum için	inanan
atıf h., fiili mazi , mef'ul	fail	h. cer, mecrur isim	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin mukaddem haberi, şibhi cümle	tekid lamı, (إِنَّ)'nin ismi	car-mecrur, mevsuf	sıfat; fiil cümlesi

24. (İbrahim'in uyarısına karşı) milletinin cevabı: "Onu öldürün yahut yakın onu" demekten başkası olmadı. Fakat Allah onu ateşten kurtardı. Doğrusu bunda, inanan bir toplum için dersler vardır.

وَ	قَالَ	إِنَّمَا	اتَّخَذْتُمْ	مِنْ دُونِ	اللَّهِ	أَوْثَانًا لا
başlama h.	demişti	sadece	edindiniz	bırakıp	Allah'ı	putları
	fiili mazi	hasr edatı	fiili mazi, fail.	harfi cer, mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh	mef'ul

الْقِيَامَةِ	يَوْمَ	ثُمَّ	الدُّنْيَا ج	فِي الْحَيَاةِ	بَيْنِكُمْ	مَوَدَّةَ
kıyamet	günü	Sonra	Dünya	hayatında	aranızdaki	sevgiden dolayı
muzafun ileyh	zaman zarfı muzaf	atıf h.	sıfat	harfi cer, mecrur isim, mevsuf	muz. ileyh	mef'ûlün li eclih, muzaf

بَعْضًا ز	بَعْضُكُمْ	يَلْعَنُ	وَ	بِبَعْضٍ	بَعْضُكُمْ	يَكْفُرُ
bir kısmına	bir kısmınız	lanet okur		bazısını	bazınız	inkar eder
mef'ul	fail	fiili muzari	atıf h	car-mecrur	fail	fiili muzari

﴿25﴾	مِنْ نَاصِرِينَ ق	لَكُمْ	مَا	وَ	النَّارُ	مَأْوَاكُمُ	وَ
	yardımcılar	size ait	yoktur		ateştir	Varacağınız yer	
	zaid harfi cer, mübteda, muahhar	haber mukaddem; şibhi cümle	nefiy h.	atıf h.	haber	mübteda	atıf h.

25. (İbrahim şöyle) demişti: "Allah'ı bırakıp dünya hayatında, aranızdaki sevgi dolayısıyla putları (muhabbet vesilesi) edindiniz. Sonra kıyamet günü, bazınız bazınızı inkar eder, ve (karşılıklı) bir kısmınız diğer kısım için lanet okur. Varacağınız yer ateştir; yardımcılarınız da yoktur."

مُهَاجِرٌ	إِنِّي	قَالَ	وَ	لُوطٌ م	لَهُ	فَآمَنَ
hicret ediyorum	Doğrusu ben	dedi	ve	Lut	ona	Bunun üzerine inandı
(إِنَّ)'nin haberi	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin isni	fiili mazi	başlama h.	fail	car-mecrur	atıf h., :fiili mazi

﴿26﴾	الْحَكِيمُ	الْعَزِيزُ	هُوَ	إِنَّهُ	إِلَى رَبِّي ط
	Hakim'dir	Aziz'dir	O	Doğrusu	Rabbime
	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	(إِنَّ)'nin haberi	fasıl zamiri	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	harfi cer, mecrur isim.

26. Bunun üzerine Lut ona inandı ve İbrahim "Doğrusu ben Rabbime hicret ediyorum, doğrusu O Aziz'dir (çok güçlüdür), Hakim'dir (hikmetle iş yapandır)" dedi.

وَ	وَهَبْنَا	لَهُ	إِسْحٰقَ	وَ	يَعْقُوبَ	وَ
atıf h.	bahşettik	ona	İshak'ı	ve	Yakub'u	
atıf h.	fiili mazi, fail	car-mecrur	mef'ul	atıf h.	matuf	atıf h.

جَعَلْنَا	فِي ذُرِّيَّتِهِ	النُّبُوَّةَ	وَ	الْكِتَابَ	وَ	آتَيْنَاهُ
kıldık	onun zürriyetinde	peygamberliği	ve	Kitab'ı		ona verdik
fiili mazi, fail	harfi cer, mecrur isim	mef'ul	atıf h.	matuf	atıf h.	fiili mazi, fail, mef'ul

﴿ 27 ﴾ أَجْرَهُ فِي الدُّنْيَا ۚ وَ إِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ

mükafatını	dünyada		doğrusu o		ahirette de	iyilerdendir
ikinci mef'ul	harfi cer, mecrur isim		tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	atıf h.	harfi cer, mecrur isim	tekid lamı+ (إِنَّ)'nin haberi, şibhi cümle

27. Ona (İbrahim'e) İshak'ı ve Yakub'u bahşettik. Kitap ve peygamberliği onun zürriyetinde kıldık. Ona mükafatını dünyada verdik; doğrusu o ahirette de iyilerdendir.

وَ لُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ

yapıyorsunuz	Doğrusu siz	milletine	demişti	Bir zamanlar	Lut'u (da zikret)
tekid lamı+ (إِنَّ)'nin haberi; fiil cümlesi	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	car-mecrur	muzafun ileyh, mazi fiil cüm.	geçmiş zaman zarfı, muzaf	(اذكر) (zikret, an) olarak takdir edilen mahzuf fiilin mef'ulü

atıf h.

﴿ 28 ﴾ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ

hayasızlığı	sizden önce yapmadığı		hiç kimsenin	alemlerden
mef'ul	fiili mazi ,mef'ul	nefiy h.	:zaid harfi cer, fail	harfi cer, mecrur isim
	car-mecrur			

28. Lut'u (da an, zikret), milletine (şöyle) demişti: "Doğrusu siz dünyalarda hiç kimsenin sizden önce yapmadığı bir hayasızlığı yapıyorsunuz."

أَئِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ وَ تَقْطَعُونَ السَّبِيلَ

mi	Doğrusu siz	yaklaşıyorsunuz	Erkeklere	,	kesiyorsunuz	yol
soru h.	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ism	tekit lamı+ (إِنَّ)'nin haberi: fiil cümlesi	mef'ul	atıf h.	fiili muzari+fâil	mef'ul

وَ تَأْتُونَ فِي نَادِيكُمُ الْمُنْكَرَ ۖ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ

milletinin	cevabı	Buna karşılık olmadı	fena şeyler	toplantı-larınızda	yapıyorsunuz	
muzafun ileyh, sonraki zamir için muzaf, muzafun ileyh	(كَانَ)'nin mukaddem haberi, muzaf	atıf h., nefiy h., fiili mazi nâsih	mef'ul	h. cer, mecrur isim	fiili muzari+ fâil	atıf h.

﴿ 29 ﴾ إِلَّا أَنْ قَالُوا ائْتِنَا بِعَذَابِ اللَّهِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ

başkası	demekten	bize getir	azabını	Allah'ın	idiysen		Doğru sözlülerden
istisna h.	(كَانَ)'nin muahhar ismi; masdar h., fiili mazi,:fail	emir fiili, mef'ul	car-mecrur, muzaf	muzafun ileyh	cevabı mahzuf fiilü'ş-şart; nâsih fiili (كَانَ)'nin ismi	şart h.	(كَانَ)'nin haberi, şibhi cümle

29. "Doğrusu siz erkeklere mi yaklaşıyorsunuz, yol kesiyor ve toplantılarınızda fena şeyler (mi) yapıyorsunuz?" Buna karşılık milletinin cevabı: "Doğru sözlülerden isen bize Allah'ın azabını getir" demekten başkası olmadı.

﴿ 30 ﴾ قَالَ رَبِّ انْصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ ۝

dedi	Rabbim	bana yardım et	topluluğa karşı	Bozguncu
fiili mazi	nida harfi mahzuf münada, muzaf.	emir fiili, nunu vikaye mef'ulün bih	harfi cer, mecrur isim, mevsuf	sıfat

30. (Lut:) "Rabbim! Bozguncu topluluğa karşı bana yardım et" dedi.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 398 ≻

(29 / ANKEBUT, 24):

(اَلْجَوَابُ ج اَجْوِبَةٌ): cevap verme, icabet (اَلْقَوْمُ ج اَقْوَامٌ): kavim, kabile, topluluk (اَلنَّارُ ج نِيرَانٌ): ateş

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef fiil) dedi, söyledi (قَتَلَ يَقْتُلُ قَتْلاً): öldürdü (حَرَّقَ يُحَرِّقُ تَحْرِيقًا): (tef'il bâbı) yaktı

(أَنْجَى يُنْجِي إِنْجَاءً): (if'al bâbı) kurtardı (اَلْآيَةُ ج لآيَاتٌ): ayet, açık alamet, ibret, mucize (آمَنَ يُؤْمِنُ): inandı, iman etti

(29 / ANKEBUT, 25):

(بَعْضُ): bir kısım, bazı, birkaç (اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftiâl bâbı) yaptı, husule getirdi/ edindi (اَلْوَثَنُ ج اَوْثَانٌ): put

(دُونَ): (zarf) başka, hariç, dışında, gayr [(وَدَّ يَوَدُّ) اَلْمَوَدَّةُ]: muhabbet, sevgi (بَيْنَ): (zarf) arasında

(اَلْحَيَاةُ الدُّنْيَا): dünya hayatı (يَوْمُ الْقِيَامَةِ): kıyamet günü [(اَوَى يَاْوِي) اَلْمَأْوَى]: sığınak, barınak

(كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا): inanmadı, inkâr etti, tasdik etmedi, mürted oldu (اَلنَّاصِرُ ج نَاصِرُونَ): (ism-i fâil) yardımcı, yardımeden

(لَعَنَ يَلْعَنُ لَعْنًا): sövüp saydı, lanet etti, beddua etti, rahmetinden uzaklaştırdı (اَلنَّارُ ج نِيرَانٌ): ateş

(29 / ANKEBUT, 26):

(آمَنَ يُؤْمِنُ اِيمَانًا): (if'al bâbı) inandı, iman etti, emin kıldı (قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef fiil) dedi, söyledi

[(هَاجَرَ يُهَاجِرُ) اَلْمُهَاجِرُ]: (ism-i fâil) hicret eden, göç eden

(اَلْعَزِيزُ ج اَعِزَّةٌ): (Esma-i ilahiyeden) aziz, üstün, kuvvetli, zor, meşakkatli, şerefli, değerli, yüce

[(حَكَمَ يَحْكُمُ) اَلْحَكِيمُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) (Esma-i ilahiyeden) hikmetle iş yapan, hakim, hikmetli sağlam, muhkem

(29 / ANKEBUT, 27 – 28):

(وَهَبَ يَهَبُ وَهْبًا): hibe etti, bağışladı (اَلآخِرَةُ): ahiret, son (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, çevirdi, yarattı, hükmetti

(اَلذُّرِّيَّةُ ج ذَرَارِي): zürriyet, nesil (اَلنُّبُوَّةُ): nübüvvet, peygamberlik (اَلْاَجْرُ ج اُجُورٌ): ecir, ücret, mükâfat

(اَلْكِتَابُ ج كُتُبٌ): kitap/ ispat, hüküm, takdir, farz/ amel defteri/ / semavi kitaplar (اَلدُّنْيَا): dünya/ daha yakın

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz'el fa - nâkıs fiil, if'al bâbı) verdi, getirdi (اَلصَّالِحُ ج صَالِحُونَ): (ism-i fâil) salih olan, doğru olan

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef fiil) dedi, söyledi (اَلْقَوْمُ ج اَقْوَامٌ): kavim, kabile, topluluk (اَلْاَحَدُ): bir, tek

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (mehmuz ve nâkıs fiil) geldi (burada yaptı manasında)

(اَلْفَاحِشَةُ ج فَوَاحِشُ): çirkin ve çok ayıp olan günah, edepsizlik, çirkef

(سَبَقَ يَسْبِقُ سَبْقًا): önce gelip geçti, takaddüm etti, öne geçti/ kaçıp kurtuldu (اَلْعَالَمُ ج عَالَمُونَ): âlem, mahlûkatın her bir cinsi

(29 / ANKEBUT, 29 – 30):

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (mehmuz ve nâkıs fiil) geldi (yaptı manasında) (اَلرَّجُلُ ج رِجَالٌ): erkek, adam (اَلسَّبِيلُ): açık ve geniş yol

(قَطَعَ يَقْطَعُ قَطْعًا): (yol) kesti, arkasını kesti, helak etti/ kat etti, geçti/ kötülük etti/ boğdu/ astı

(اَلنَّادِي): meclis, toplantı [(أَنْكَرَ) اَلْمُنْكَرُ]: (ism-i mef'ûl) kötülük, çirkin karşılanan/ mimli masdar: beğenmeme, kötüleme

(اَلْجَوَابُ ج اَجْوِبَةٌ): cevap verme, icabet (اَلْقَوْمُ ج اَقْوَامٌ): kavim, kabile, topluluk (قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef fiil) dedi, söyledi

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا ب): (mehmuz ve nâkıs fiil) getirdi (اَلصَّادِقُ ج صَادِقُونَ): (ism-i fâil) doğru sözlü, doğru olan

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef fiil) dedi, söyledi (نَصَرَ يَنْصُرُ نَصْرًا): yardım etti (اَلْقَوْمُ ج اَقْوَامٌ): kavim, kabile, topluluk

(اَلْمُفْسِدُ ج مُفْسِدُونَ): (ism-i fâil) ifsad eden, bozan, fesad çıkaran

≺ CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 399 (ANKEBUT : 31 – 38) ≻

وَ	لَمَّا جَآءَتْ	رُسُلُنَآ	إِبْرَاهِيمَ	بِالْبُشْرَىٰ	قَالُوٓا	إِنَّا
başla-ma h.	geldikleri zaman şart ve zaman zarfı, fiilu'ş-şart; fiili mazi	Elçilerimiz fail	İbrahim'e mef'ul	müjde ile car-mecrur	dediler fiili mazi, fail	Biz tekid ve nasb h, (إِنَّ)'nin ismi

﴿ 31 ﴾ ظَالِمِينَ ۚ	كَانُوا	أَهْلَهَا	إِنَّ	الْقَرْيَةِ ۚ	هَٰذِهِ	اَهْلِ	مُهْلِكُوٓ
zalim kimselerdir (كَانَ)'nin haberi	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	ora'nin halkı (إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	kasaba (هَٰذِهِ) den bedel	bu muz. ileyh	halkının muzafun ileyh, , sonraki isim için tekrar muzaf	helak edicileriyiz (إِنَّ)'nin haberi

(إِنَّ)'nin haberi; fiil cümlesi

31. Elçilerimiz İbrahim'e müjde ile geldikleri zaman: "Biz bu kasaba halkının helak edicileriyiz, şüphesiz onun halkı zalim kimseler olmuşlardır" dedi.

فِيهَا	بِمَنْ	أَعْلَمُ	نَحْنُ	قَالُوا	لُوطًا ۖ	فِيهَا	إِنَّ	قَالَ
orada sıla; şibhi cüm.	olan kimseleri harfi cer, ismi mevsul	daha iyi biliriz haber	Biz mübteda.	dediler fiili mazi, fail	Lut (إِنَّ)'nin muahhar ismi	orada vardır (إِنَّ)'nin mukaddem haberi, şibhi cümle	doğrusu tekid ve nasb h.	dedi fiili mazi

﴿ 32 ﴾ مِنَ الْغَابِرِينَ	كَانَتْ	امْرَأَتَهُ ۙ	إِلَّا	أَهْلَهُ	وَ	لَنُنَجِّيَنَّهُ
geride kalanlardan (كَانَ)'nin haberi, şibhi cümle	olacak fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هي) gizli zamiri	karısı müstesna	dışında istisna h.	ailesini (لَنُنَجِّيَنَّ)'nin mef'ulüne matuf	ve atıf h.	onu kurtaracağız yemin (ya da tekid) lâmı, tekid nununa birleşmiş fiili muzari, mef'ul

32. (İbrahim:) "Doğrusu orada Lut var" dedi, elçiler: "Biz orada olan kimseleri daha iyi biliriz; kesinlikle biz onu ve geride kalanlardan olacak karısı dışında ailesini kurtaracağız" dediler.

بِهِمْ	سِيٓءَ	لُوطًا	رُسُلُنَا	جَآءَتْ	أَنْ	لَمَّا	وَ
onlar dolayısıyla nâibi fail; şibhi cümle	kötüleşti cevâbü'ş-şart; meçhul fiili mazi	Lut'a mef'ul	Elçilerimiz fail	geldiği zaman fiilu'ş-şart; fiili mazi	zaid h.	şart ve zaman zarfı	başla-ma h.

إِنَّا	لَا تَحْزَنْ ۖ قف	وَ	لَا تَخَفْ	قَالُوا	وَ	ذَرْعًا	بِهِمْ	ضَاقَ	وَ
Şüphesiz ki biz tekid ve nasb h, (إِنَّ)'nin ismi	üzülme nehiy ve cezm h., fiili muzari	ve atıf h.	Korkma nehiy ve cezm h., fiili muzari	dediler fiili mazi, fail	atıf h.	güç bakımından temyiz	onlar dolayısıyla car-mecrur	daraldı fiili mazi,	atıf h.

﴿ 33 ﴾ مِنَ الْغَابِرِينَ	كَانَتْ	امْرَأَتَكَ	إِلَّا	أَهْلَكَ	وَ	مُنَجُّوكَ
geride kalanlardan (كَانَ)'nin haberi, şibhi cümle	olan fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هي) gizli zamiri	karın müstesna.	hariç istisna h.	aileni (نُنَجِّي) (kurtarırız) olarak takdir edilen mahzuf fiilin mef'ulü	ve atıf h.	Seni kurtaracağız (إِنَّ)'nin haberi,

(امْرَأَتَكَ)'den hal; fiil cüm.

33. Elçilerimiz Lut'a geldiği zaman, onlar dolayısıyla kötüleşti (fenasına gitti); onlar dolayısıyla güç bakımından daraldı (gelenlere saldırırlar diye telaşlandı ve çok sıkıldı). Ona, "Korkma ve üzülme, şüphesiz ki biz seni ve geride kalanlardan olan karın hariç, aileni kurtaracağız.. " dediler.

مِنَ السَّمَآءِ	رِجْزًا	الْقَرْيَةِ	هَٰذِهِ	عَلَىٰٓ أَهْلِ	مُنْزِلُونَ	إِنَّا
gökten harfi cer, mecrur isim	bir ceza mef'ul	kasaba (هَٰذِهِ) den bedel	bu muzafun ileyh, işaret ismi	halkına harfi cer, mecrur isim, muzaf	indireceğiz (إِنَّ)'nin haberi	Doğrusu biz tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi

﴿ 34 ﴾ يَفْسُقُونَ — كَانُوا — بِمَا

fasıklık yapmakta — olmaları — sebebiyle

(كَانَ)'nin haberi, fiil cümlesi — sıla; nâsih mazi fiil cüm., (كَانَ)'nin ismi — harfi cer, ismi mevsul

34. Doğrusu biz bu kasaba halkına fasıklık yapmakta olmaları sebebiyle gökten bir ceza indireceğiz" dediler.

﴿ 35 ﴾ يَعْقِلُونَ — لِقَوْمٍ — بَيِّنَةً — آيَةً — مِنْهَا — تَرَكْنَا — لَقَدْ — وَ

akleden — bir toplum için — apaçık — bir işareti — ondan — Biz bıraktık — And olsun ki

(قَوْم)'nin sıfatı; fiil cümlesi — car-mecrur, mevsuf — sıfat — mef'ul, mevsuf — car-mecrur — fiili mazi, fail — yemin cevabı lâmı, tahkik h. — atıf h.

35. And olsun ki, Biz, akleden bir toplum için ondan (bu kasabadan) apaçık bir işareti (kalıntı veya izi) geride bıraktık.

وَ — إِلَى مَدْيَنَ — أَخَاهُمْ — شُعَيْبًا — فَقَالَ — يَا قَوْمِ — اعْبُدُوا — اللَّهَ — وَ

, — Medyen (halkın)a — kardeşleri — Şuayb'ı — Bunun üzerine dedi — Ey kavmim — kulluk edin — Allah'a — ,

başlama h. — harfi cer, mecrur isim — (ارسلنا) (gönderdik) takdir edilen mahzuf fiilin mef'ulü — bedel — atıf h., fiili mazi — nida h., münada — emir fiili, fail — mef'ul — atıf h.

﴿ 36 ﴾ مُفْسِدِينَ — فِي الْأَرْضِ — لَا تَعْثَوْا — وَ — الْآخِرَ — الْيَوْمَ — ارْجُوا

bozgunculuk yaparak — Yeryüzünde — karışıklık çıkarmayın — ahiret — gününü — umut edin

hal — harfi cer, mecrur isim — nehiy ve cezm h., fiili muzari fail — atıf h. — sıfat — mef'ul, mevsuf — emir fiili, fail

36. Medyen halkına kardeşleri Şuayb'ı (gönderdik). Bunun üzerine O, "Ey kavmim! Allah'a kulluk edin, ahiret gününü umut edin. Yeryüzünde bozgunculuk yaparak karışıklık çıkarmayın" dedi.

﴿ 37 ﴾ جَاثِمِينَ — فِي دَارِهِمْ — فَأَصْبَحُوا — الرَّجْفَةُ — فَأَخَذَتْهُمُ — فَكَذَّبُوهُ

yerle bir — diyarlarında — oldular — bir sarsıntı — Bu yüzden onları yakaladı — Fakat onu yalanladılar

(أَصْبَحَ)'nın haberi — harfi cer, mecrur isim — atıf h., fiili mazi, nâsih, (أَصْبَحَ)'nın ismi — fail — atıf h., fiili mazi, mef'ul — atıf h., fiili mazi, fail

37. Fakat onu yalanladılar. Bu yüzden onları bir sarsıntı yakaladı ve diyarlarında yerle bir oldular.

وَ — عَادًا — وَ — ثَمُودَ — وَ — قَدْ — تَبَيَّنَ

Ad'ı — ve — Semud'u — belli olmaktadır

başlama h. — (اهلكنا) (helak ettik) olarak takdir edilen mahzuf fiilin mef'ulü — atıf h. — matuf — atıf h. — tahkik h. — fiili mazi

وَ — لَكُمْ — مِنْ مَسَاكِنِهِمْ (قف) — وَ — زَيَّنَ — لَهُمُ — الشَّيْطَانُ — أَعْمَالَهُمْ

size — meskenlerinden — başla-ma h. — güzel gösterdi — kendilerine — Şeytan — işlerini

car-mecrur — h. cer, mecrur isim — fiili mazi — car-mecrur — fail — mef'ul

﴿ 38 ﴾ فَصَدَّهُمْ — عَنِ السَّبِيلِ — وَ — كَانُوا — مُسْتَبْصِرِينَ

böylece onları alıkoydu — yoldan — halde — oldukları — bakıp görebilecek kişiler

atıf h., fiili mazi, mef'ul, muttasıl zamir nasb mah. — harfi cer, mecrur isim — hal vavı — fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi — (كَانَ)'nin haberi

hal; fiil cümlesi

38. Ad ve Semud'u (onların halkını da helak ettik). (Onların durumu) size meskenlerinden (oturdukları yerlerden) belli olmaktadır. Şeytan kendilerine, işlerini güzel gösterdi; böylece bakıp görebilecek kişiler oldukları halde onları (doğru) yoldan alıkoydu.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 399 ≻

(29 / ANKEBUT, 31 – 32 – 33):

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا ب): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) getirdi (اَلرَّسُولُ ج رُسُلٌ): elçi, resul, peygamber (اَلْبُشْرَى): müjde

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef fiil) dedi, söyledi [(أَهْلَكَ يُهْلِكُ) اَلْمُهْلِكُ]: (ism-i fâil) felakete uğratıcı, helak edici

(اَلْأَهْلُ ج اَهْلُونَ): ehil, aile, akraba, yakın (اَلْقَرْيَةُ ج قُرًى): belde/ mecazen belde halkı

(اَلظَّالِمُ ج ظَالِمُونَ): (ism-i fâil) zulmeden, haksızlık eden [(عَلِمَ يَعْلَمُ) اَلْاَعْلَمُ]: (ism-i tafdîl) en iyi bilen, daha iyi bilen

(نَجَّى يُنَجِّي تَنْجِيَةً): (tef'il bâbı) kurtardı (اَلْأَهْلُ ج اَهْلُونَ): ehil, aile, akraba, yakın (اَلْإِمْرَأَةُ): karı, hanım

(اَلْغَابِرُ ج غَابِرُونَ): (ism-i fâil) geride kalan, duran veya helak olan (اَلرَّسُولُ ج رُسُلٌ): elçi, resul, peygamber

(جَاءَ يَجِيئُ): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) geldi (سَاءَ يَسُوءُ سَوْءًا): (ecvef fiil, mehmuz'el ayn) üzdü, kötüleşti, hoşa gitmedi

(ضَاقَ يَضِيقُ ضَيْقًا ب : (ecvef fiil) aciz kaldı/ daraldı/ sıkıştı (اَلذَّرْعُ): güç, kabiliyet/ mikdar, uzunluk, boy

(ضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا): gücü yetmedi, sıkıştı, telaşlandı, takatı kesildi (قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef fiil) dedi, söyledi

(خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef fiil) korktu (حَزِنَ يَحْزَنُ حَزَنًا): gamlandı, üzüldü, hüzünlendi

(اَلْمُنَجِّي ج مُنَجُّونَ): (ism-i fâil) kurtarıcı (اَلْأَهْلُ ج اَهْلُونَ): ehil, aile, akraba, yakın (اَلْإِمْرَأَةُ): karı, hanım, kadın

(اَلْغَابِرُ ج غَابِرُونَ): (ism-i fâil) geride kalan, duran veya helak olan

(29 / ANKEBUT, 34 - 35):

(اَلْمُنْزِلُ ج مُنْزِلُونَ): (ism-i fâil) indiren (اَلْأَهْلُ ج اَهْلُونَ): ehil, aile, akraba, yakın (اَلْقَرْيَةُ ج قُرًى): belde/ mecazen belde halkı

(اَلرِّجْزُ): ceza (Allah tarafından verilen) kir, pislik, murdarlık (اَلسَّمَاءُ ج سَمَاوَتٌ): gök, gökyüzü, sema

(فَسَقَ يَفْسُقُ فِسْقًا): fasıklık yaptı, isyankarlık etti, açıktan açığa günah işledi

(تَرَكَ يَتْرُكُ تَرْكًا): terketti, bıraktı (اَلْآيَةُ ج آيَاتٌ): açık alamet, ayet, ibret, mucize (اَلْقَوْمُ ج اَقْوَامٌ): kavim, kabile, topluluk

(اَلْبَيِّنَةُ ج بَيِّنَاتٌ): apaçık, açıklayan, izah eden (عَقَلَ يَعْقِلُ عَقْلاً): akıl etti, akıl erdirdi

(29 / ANKEBUT, 36 - 37 – 38):

(مَدْيَنُ): medyen halkı (اَلْأَخُ ج اَخْوَةٌ): kardeş, erkek kardeş (قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef fiil) dedi, söyledi

(اَلْقَوْمُ ج اَقْوَامٌ): kavim, kabile, topluluk (عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti,kulluk etti (رَجَا يَرْجُو رَجْوًا): (nâkıs fiil) umdu, ümit etti

(اَلْيَوْمُ الْآخِرُ): ahiret günü (عَثِيَ يَعْثَى عُثِيًّا): (nâkıs fiil) asayişi bozdu, karışıklık çıkardı, bozgunculuk etti

(اَلْأَرْضُ ج أَرَاضٍ): yer, yeryüzü, arazi, ülke (اَلْمُفْسِدُ ج مُفْسِدُونَ): (ism-i fâil) ifsad eden, bozan, fesad çıkaran

(كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il bâbı) yalanladı (أَخَذَ يَأْخُذُ اَخْذًا): helak etti/ cezalandırdı/ ilzam etti/ aldı/ çıkardı/ tuttu

[(رَجَفَ يَرْجُفُ) اَلرَّجْفَةُ]: (masdar-ı bina-i merre) sarsılış, sarsıntı (أَصْبَحَ يُصْبِحُ إِصْبَاحًا): (if'al bâbı) sabahladı, oldu

(اَلدَّارُ ج دِيَارٌ): ev, mesken, yurt (اَلْجَاثِمُ ج جَاثِمُونَ): yere bitişik olan, yere yapışıp kalan

(تَبَيَّنَ يَتَبَيَّنُ تَبَيُّنًا): (tefa'ul bâbı) açığa çıktı, zahir oldu, açıklığa kavuşturdu (اَلْمَسْكَنُ ج مَسَاكِنُ): ikamet yeri, mesken

(زَيَّنَ يُزَيِّنُ تَزْيِينًا): (tef'il bâbı) süsledi, güzelleştirdi, tezyin etti (اَلْعَمَلُ ج اَعْمَالٌ): amel, iş (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol

(صَدَّ يَصُدُّ صَدًّا): (muzaaf fiil) menetti, alıkoydu/ vazgeçti, imtina etti, kaçındı

(اَلْمُسْتَبْصِرُ ج مُسْتَبْصِرُونَ): (ism-i fâil) istidlal ve bakış ile hak ve batılı birbirinden temyiz edebilen akıl sahibi kişi

≺ CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 400 (ANKEBUT : 39 – 45) ≻

وَ	قَارُونَ	وَ	فِرْعَوْنَ	وَ	هَامَانَ	وَ	لَقَدْ	جَآءَهُمْ
	Karun'u	,	Firavun'u	ve	Haman'ı		And olsun ki	onlara gelmişti
atıf h.	(عَادًا)'a matuf	atıf h.	(قَارُونَ)' a matuf	atıf h.	(قَارُونَ)'a matuf	atıf h.	yemin cevabı lâmı, tahkik h.	fiili mazi, mef'ul

﴿ 39 ﴾	سَابِقِينَ ۚ	مَا كَانُوا	وَ	فِي الْأَرْضِ	فَاسْتَكْبَرُوا	بِالْبَيِّنَاتِ	مُوسَى
	kaçıp kurtulamazlardı			yeryüzünde	büyüklük taslamışlardı	apaçık belgelerle	Musa
	(كَانَ)'nin haberi	nefiy h., f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	atıf h.	harf, cer, mecrur isim	fiili mazi, fail	car-mecrur	fail

39. Karun'u, Firavun'u ve Haman'ı (da helak ettik). And olsun ki onlara Musa apaçık belgelerle gelmişti de onlar yeryüzünde büyüklük taslamışlardı. (Halbuki azabdan) kaçıp kurtulamazlardı.

عَلَيْهِ	أَرْسَلْنَا	مَنْ	فَمِنْهُمْ	بِذَنْبِهِ ۚ	أَخَذْنَا	فَكُلًّا
kendisine	gönderdiğimiz	kimseler	Onlardan vardır	günahı sebebiyle	yakaladık	Böylece herbirini
car-mecrur	sıla; fiil cüm.	mübteda muahhar, ismi mevsul	atıf h., haber mukaddem, şibhi cümle	car-mecrur	fiili mazi, fail	başlama h., mukaddem mef'ul

مَنْ	مِنْهُمْ	وَ	الصَّيْحَةُ ۚ	أَخَذَتْهُ	مَنْ	مِنْهُمْ	وَ	حَاصِبًا ۚ
kimseler	Onlardan var		çığlığın	kendisini yakaladığı	kimseler	Onlardan var	,	taşlar savuran rüzgar
mübteda muahhar, ismi mevsul	haber mukaddem, şibhi cümle	atıf h.	fail	sıla; mazi fiil cüm., mef'ul	mübteda muahhar, ismi mevsul	haber mukaddem, şibhi cümle	atıf h.	mef'ul

وَ	أَغْرَقْنَا ۚ	مَنْ	مِنْهُمْ	وَ	الْأَرْضَ ۚ	بِهِ	خَسَفْنَا
	Suda boğduğumuz	kimseler	Onlardan var		yerin	kendisini	dibine geçirdiğimiz
atıf h.	sıla; mazi fii cüm.	mübteda muahhar, ismi mevsul	haber mukaddem, şibhi cümle	atıf h.	mef'ul	car-mecrur	sıla; mazi fiil cüm., fail

﴿ 40 ﴾	يَظْلِمُونَ	أَنْفُسَهُمْ	كَانُوا	وَ لَكِنْ	لِيَظْلِمَهُمْ	اللَّهُ	مَا كَانَ
	zulmediyor	kendilerine	idiler	fakat	onlara zulmetmek için	Allah	olmadı
	(كَانَ)'nin haberi, fiil cümlesi	mukaddem mef'ul	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	istidrak h. atıf h.	lâmul cuhûd (olumsuz (كَانَ) ile gelir), (كَانَ)'nin haberi ; fiili muzari, mef'ul	(كَانَ)'nin ismi	nefiy h., fiili mazi nâsih

40. Böylece herbirini günahı sebebiyle yakaladık; onlardan kendisine taşlar savuran rüzgar gönderdiğimiz kimse var, (yine) onlardan yerin dibine geçirdiğimiz kimseler var, (yine) onlardan kendisini bir çığlığın (korkunç bir sesin, depremin) aldığı kimseler var, (yine) onlardan suda boğduğumuz kimseler var. Allah onlara zulmetmek için olmadı (zulmetmiyordu), fakat onlar kendilerine zulmediyorlardı.

كَمَثَلِ	أَوْلِيَآءَ	اللَّهِ	مِنْ دُونِ	اتَّخَذُوا	الَّذِينَ	مَثَلُ
misali gibidir	dostlar	Allah'tan	başka	edinen	kimselerin	misali
(مَثَلُ) mübtedasının haberi; şibhi cümle, muzaf	mef'ul	muzafun ileyh	harfi cer, mecrur isim, muzaf	sıla; mazi fiil cüm., fail	muzafun ileyh, ismi mevsul	mübteda

الْبُيُوتِ	أَوْهَنَ	إِنَّ	وَ	بَيْتًا ۘ	اتَّخَذَتْ	الْعَنْكَبُوتِ ۚ
evlerin	en dayanıksızı	Doğrusu		bir ev	edinen	örümceğin
muzafun ileyh	(إِنَّ)'nin ismi, muzaf	tekid ve nasb h.	başlama h. (hal vavı da denmiştir)	mef'ul	(الْعَنْكَبُوتِ)'dan hal; mazi fiil cümlesi	muzafun ileyh

﴿ 41 ﴾	يَعْلَمُونَ	كَانُوا	لَوْ	الْعَنْكَبُوتِ ۘ	لَبَيْتُ
	bilseydiler		Keşke	örümceğin	evidir
	(كَانَ)'nin haberi, fiil cümlesi	fiilu'ş-şart; fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	şart h.	muzafun ileyh	tekid lamı, (إِنَّ)'nin haberi, muzaf

41. Allah'tan başka dostlar edinenlerin durumu, bir ev edinen (kendine bir yuva yapan) örümceğin durumu gibidir. Doğrusu evlerin en dayanıksızı örümceğin evidir. Keşke bilseydiler (putlara tapmazlardı).

إِنَّ	اللَّهَ	يَعْلَمُ	مَا	يَدْعُونَ	مِنْ دُونِهِ	مِنْ شَيْءٍ ط
Şüphesiz ki	Allah	bilir	şeyi	yalvardıkları	kendisinden başka	şeyi
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, muzari fiil cümlesi	muz. ileyh, ismi mevsul.	sıla; fiil cüm	harfi cer, mecrur isim	zaid harfi cer, mef'ul

﴿ 42 ﴾	الْحَكِيمُ	الْعَزِيزُ	هُوَ	وَ
	Hakim'dir	Aziz'dir	O	
	ikinci haber	haber	mübteda	hal vavı
	hal; isim cümlesi			

42. Şüphesiz ki Allah, Kendinden başka yalvardıkları şeyi bilir. O Aziz'dir, Hakim'dir.

﴿ 43 ﴾	الْعَالِمُونَ	إِلاَّ	مَا يَعْقِلُهَآ	وَ	لِلنَّاسِ ج	نَضْرِبُهَا	الْأَمْثَالُ	تِلْكَ	وَ
	bilenlerden	başkası	onları akletmez		insanlara	veriyoruz	misalleri	İşte bu	
	fail	istisna h.	nefiy h., fiili muzari, mef'ul	atıf h.	car-mecrur	haber; muzari fiil cümlesi, mef'ul	(تِلْكَ)'den bedel	mübteda, işaret ismi	başlama h

43. İşte bu misalleri insanlara veriyoruz, onları bilenlerden başkası akletmez.

إِنَّ	بِالْحَقِّ ط	الْأَرْضَ	وَ	السَّمَاوَاتِ	اللَّهُ	خَلَقَ
Şüphesiz ki	hakla	yeri	ve	gökleri	Allah	yarattı
tekid ve nasb h.	hal; şibhi cümle	matuf	atıf h.	mef'ul	fail	fiili mazi

﴿ 44 ﴾	لِلْمُؤْمِنِينَ ع	لَآيَةً	فِي ذٰلِكَ
	mü'minlere	bir ders	bunda vardır
	(آيَةً)'in sıfatı; şibhi cümle	tekid lamı+ (إِنَّ)'nin muahhar ismi, mevsuf	(إِنَّ)'nin mukaddem haberi, şibhi cümle

44. Allah gökleri ve yeri hakla (gerektiği gibi hikmetine uygun olarak) yarattı. Şüphesiz ki bunda mü'minlere bir ders vardır.

اتْلُ	مَا	أُوحِيَ	إِلَيْكَ	مِنَ الْكِتَابِ	وَ	أَقِمِ	الصَّلَاةَ ط
oku	şeyi	vahyolunan	sana	Kitap'tan		kıl	namaz
emir fiili	mef'ul, ismi mevsul	sıla; meçhul fiili mazi cüm.,	car-mecrur	h. cer, mecrur isim	atıf h.	emir fiil	mef'ul

إِنَّ	الصَّلَاةَ	تَنْهَى	عَنِ الْفَحْشَآءِ	وَ	الْمُنْكَرِ ط	وَ
Doğrusu namaz	namaz	alıkoyar	edepsizlikten	ve	kötülükten	
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, muzari fiil cümlesi	harfi cer, mecrur isim	atıf h.	matuf	atıf h.

﴿ 45 ﴾	لَذِكْرُ	اللَّهِ	أَكْبَرُ ط	وَ	اللَّهُ	يَعْلَمُ	مَا	تَصْنَعُونَ
	zikri	Allah'ın	en büyük (ibadet)dir		Allah	bilir	şeyleri	yaptığınız
	ibtida (başlangıç) h., mübteda, muzaf	muzafun ileyh	haber	atıf h.	mübteda	haber, muzari fiil cümlesi	mef'ul, ismi mevsul	sıla; fiil cüm.,

45. Kitap'tan sana vahyolunanı oku; namaz kıl; doğrusu namaz edebsizlikten ve kötülükten alıkoyar; Allah'ın zikri (Kur'an'ın okunması ve namaz) en büyük (ibadet)dir! Allah yaptığınız şeyleri bilir.

📖📖📖📖📖📖📖

YİRMİNCİ CÜZÜN SONU

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 400 ≻

(29 / ANKEBUT, 39 – 40):

(قَارُونَ): çok büyük bir servete sahip zatın adı (هَامَانَ): firavunun veziri (جَاءَ يَجِيئُ مَجِيئًا ب): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) getirdi

(اَلْبَيِّنَةُ ج بَيِّنَاتٌ): apaçık, açıklayan, izah eden (اِسْتَكْبَرَ يَسْتَكْبِرُ اِسْتِكْبَارًا): (istif'âl bâbı)büyüklendi,inad edip hakka boyun eğmedi

(اَلْأَرْضُ ج أَرَاضٍ): yer, yeryüzü, arazi, ülke (اَلسَّابِقُ ج سَابِقُونَ): (ism-i fâil) kaçıp kurtulan/ öne geçen

(أَخَذَ يَأْخُذُ اَخْذًا): cezalandırdı/ helak etti/ ilzam etti/ aldı/ çıkardı/ tuttu (اَلذَّنْبُ ج ذُنُوبٌ): günah, suç

(أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالاً): (if'al bâbı) gönderdi (اَلْحَاصِبُ): taş yahut başka şeylerle helak eden rüzgâr, kasırga

(اَلصَّيْحَةُ): sayha, çığlık/azab, işkence, cezaya çarptırma (خَسَفَ يَخْسِفُ خَسْفًا ب): yere batırdı, göçürdü, hezimete uğrattı

(أَغْرَقَ يُغْرِقُ إِغْرَاقًا): (if'al bâbı) boğdu, batırdı (ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti (اَلنَّفْسُ ج اَنْفُسٌ): kendi, zat, can, ruh, iç

(29 / ANKEBUT, 41 – 42):

(اَلْمَثَلُ ج اَمْثَالٌ): misil, misal, benzer, gibi kat

(اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftiâl bâbı) yaptı, husule getirdi/ edindi

(دُونَ): (zarf) ...den başka, hariç, gayr,...sız, ...siz

(اَلْعَنكَبُوتُ): örümcek

(اَلْوَلِيُّ ج اَوْلِيَاءُ): dost, veli, yakın, yardımcı

(اَلْبَيْتُ ج بُيُوتٌ): ev

[اَلْاَوْهَنُ (وَهَنَ يَهِنُ)]: (ism-i tafdîl) en dayanıksız

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nâkıs fiil) ibadet etti/ davet etti/ dua etti / yardım istedi (دُونَ): (zarf) ...den başka, hariç, gayr, dışında

[اَلشَّيْئُ (شَاءَ يَشَاءُ)]: (masdar) şey, dileme, isteme

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(اَلْعَزِيزُ ج اَعِزَّةٌ): (Esma-i ilahiyeden) aziz, üstün, kuvvetli, şerefli, değerli, yüce, zor, güç, meşakkatli

[اَلْحَكِيمُ (حَكَمَ يَحْكُمُ)]: (mübâlağalı ism-i fâil) (Esma-i ilahiyeden) hakim, hikmetli, sağlam, muhkem

(29 / ANKEBUT, 43):

(اَلْمَثَلُ ج اَمْثَالٌ): misal, benzer, numune, örnek (ضَرَبَ يَضْرِبُ مَثَلاً): misal verdi (اَلْاِنْسانُ ج اَلنَّاسُ): insan

(عَقَلَ يَعْقِلُ عَقْلاً): akıl etti, akıl erdirdi (اَلْعَالِمُ ج عَالِمُونَ): (ism-i fâil) bilen

(29 / ANKEBUT, 44 – 45):

(خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı (اَلْحَقُّ): hak, gerçek (اَلْآيَةُ ج آيَاتٌ): ayet, açık alamet, ibret, mucize

(اَلْمُؤْمِنُ ج مُؤْمِنُونَ): (ism-i fâil) inanan, iman eden (تَلاَ يَتْلُو تِلاَوَةً): (nâkıs fiil) kıraat etti, okudu

(أَوْحَى يُوحِي اِيحَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı) vahyetti, işaret etti, sır verdi, fısıldadı, ilham etti, gizlice öğütledi

(اَلْكِتَابُ ج كُتُبٌ): kitap/ ispat, hüküm, takdir, farz/ amel defteri/ / semavi kitaplar

(أَقَامَ يُقِيمُ إِقَامَةً): (if'al bâbı) dosdoğru kıldı, güzelce yaptı/ yerleşti/ ikame etti/ gözetti/ hakkını verdi/ kaldırdı/ takdir etti

(اَلصَّلاَةُ ج صَلَوَاتٌ): namaz, rahmet, dua (نَهَى يَنْهَى نَهْيًا): (nâkıs fiil) yasakladı (اَلْفَحْشَاءُ): çok çirkin ve yüz kızartıcı edepsizlik

[اَلْمُنكَرُ (أَنْكَرَ يُنْكِرُ)]: (ism-i mef'ûl) kötülük, çirkin karşılanan/ mimli masdar: beğenmeme, kötüleme

(اَلذِّكْرُ): zikir,tefekkürle hatıra getiriş/söz/peygamber/ şeref, şan/ inzal edilmiş kitap

[اَلْاَكْبَرُ (كَبُرَ)]: (ism-i tafdîl) en büyük, daha büyük (صَنَعَ يَصْنَعُ صَنْعًا): yaptı, terbiye etti, yetiştirdi (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

🕮🕮🕮🕮🕮🕮🕮

21. CÜZ

CÜZ: 21, KUR'ÂN SAYFASI: 401 (ANKEBUT : 46 – 52)

وَ	لاَ تُجَادِلُوآ	أَهْلَ	الْكِتَابِ	إِلاَّ	بِالَّتِي	هِيَ	أَحْسَنُ ق
	en güzel şekille		olması hariç	Kitap	ehliyle	mücadele etmeyin	
	sıla; cüm. haber	mübteda	car-mecrur	istisna h.	muzafun ileyh	mef'ul, muzaf	nehiy ve cezm h., fiili muzari, fail	başlama h.

	قُولُوآ	وَ	مِنْهُمْ	ظَلَمُوا	الَّذِينَ	إِلاَّ
	deyin	ve	onlardan	zulmeden	kimseler	hariç
	emir fiili, fail	atıf h.	car-mecrur	sıla; mazi fiil cüm.	müstesna, ismi mevsul	istisna h.

وَ	إِلَيْكُمْ	أُنْزِلَ	وَ	إِلَيْنَا	أُنْزِلَ	بِالَّذِيٓ	آمَنَّا
atıf h.	size	indirilene	ve	Bize	indirilen	şeye	iman ettik
	car-mecrur	meçhul fiili mazi	atıf h.	car-mecrur	sıla; meçhul fiili mazi	car-mecrur	fiili mazi, fail

﴿ 46 ﴾

مُسْلِمُونَ	لَهُ	نَحْنُ	وَ	وَاحِدٌ	إِلٰهُكُمْ	وَ	إِلٰهُنَا
teslim olanlarız	O'na	biz		birdir	sizin İlahınız		bizim İlahımız
haber	car-mecrur, (مُسْلِمُونَ) ile bağlantılıdır	mübteda	atıf h.	haber	matuf	atıf h.	mübteda

46. Zulmedenler hariç, Kitap ehliyle en güzel şekille (olabilecek en iyi tarzda) mücadele edin ve: "Bize indirilene de, size indirilene de iman ettik; bizim İlahımız da, sizin İlahınız da birdir, biz O'na teslim olanlarız." deyin.

الْكِتَابَ	آتَيْنَاهُمُ	فَالَّذِينَ	الْكِتَابَ ط	إِلَيْكَ	أَنْزَلْنَا	كَذٰلِكَ	وَ
Kitap	kendilerine verdiğimiz	kimseler	Kitabı	Sana	indirdik	böylece	
ikinci mef'ul	sıla; mazi fiil cüm.	atıf h., mübteda, ismi mevsul	mef'ul	car-mecrur	fiili mazi, fail	car-mecrur	başla-ma h.

بِهِ ط	يُؤْمِنُ	مَنْ	مِنْ هٰؤُلآءِ	وَ	بِهِ ج	يُؤْمِنُونَ
ona	iman edecek	kimseler	bunlardan vardır		ona	inanırlar
car-mecrur	sıla; fiil cüm., fiili muzari	mübteda muahhar, ismi mevsul	haber mukaddem, şibhi cümle	başlama h.	car-mecrur	(الَّذِينَ) mübtedası'nın haberi, fiil cümlesi

﴿ 47 ﴾

الْكَافِرُونَ	إِلاَّ	بِآيَاتِنَا	مَا يَجْحَدُ	وَ
kafirlerden	başkası	ayetlerimizi	bile bile inkar etmez	
fail	istisna h.,	car-mecrur	nefiy h., fiili muzari	i'tirad (ara cümle) h.,

47. Böylece sana Kitab indirdik; işte, kendilerine Kitap verdiğimiz kimseler ona inanır; bunlardan da ona iman edecek kimseler vardır. Ayetlerimizi kafirlerden başkası bile bile inkar etmez.

لاَ تَخُطُّهُ	وَ	مِنْ كِتَابٍ	مِنْ قَبْلِهِ	تَتْلُو	مَا كُنْتَ	وَ
onu yazıyor (değildin)		herhangi bir kitaptan	bundan önce	okuyor	sen değildin	
nefiy h., f. muzari, mef'ul	atıf h.	zaid harfi cer, mef'ul (lafzen mecrur mahallen mansub)	h. cer, mecrur isim	(كَانَ)'nin haberi, muzari fiil cümlesi	nefiy h., fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	atıf h.

﴿ 48 ﴾

الْمُبْطِلُونَ	لَارْتَابَ	إِذًا	بِيَمِينِكَ
batıl olduğunu iddia edenler	şüpheye düşerlerdi	O zaman	sağ elinle
fail	rabıta, fiili mazi	cevab h.	car-mecrur

48. Sen daha önce herhangi bir kitabtan okuyor ve sağ elinle de onu yazıyor değildin. O zaman, batıl olduğunu iddia edenler şüpheye düşerlerdi.

بَلْ	هُوَ	آيَاتٌ	بَيِّنَاتٌ	فِي صُدُورِ	الَّذِينَ	أُوتُوا	الْعِلْمَ ط
Hayır	O (Kur'an)	ayetlerdir	apaçık	gönüllerindeki	kimselerin	kendilerine verilen	ilim
idrab h.	mübteda	haber, mevsuf	sıfat	harfi cer, mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh, ismi mevsul	sıla; meçhul fiili mazi.	mef'ul

وَ	مَا يَجْحَدُ	بِآيَاتِنَا	إِلَّا	الظَّالِمُونَ	﴿ 49 ﴾
atıf h.	bile bile inkar etmez	Ayetlerimizi	başkası	zalimlerden	
	nefy-i hal: nefiy h., fiili muzari	car-mecrur	istisna h.	fail	

49. Hayır; O (Kur'an), kendilerine ilim verilenlerin gönüllerindeki apaçık ayetlerdir. Ayetlerimizi, zalimlerden başkası bile bile inkar etmez.

وَ	قَالُوا	لَوْلَآ أُنْزِلَ	عَلَيْهِ	آيَاتٌ	مِنْ رَبِّهِ ط	قُلْ
başla-ma h.	dediler	indirilse olmaz mıydı	Ona	mucizeler	Rabbinden	De ki
	fiili mazi, fail	şart h. {imtina ve tahdid (sınırlama) h. de denmiştir}, meçhul fiili mazi	car-mecrur	nâibi fail	harfi cer, mecrur isim	emir fiili

إِنَّمَا	الْآيَاتُ	عِنْدَ اللَّهِ ط	وَ	إِنَّمَآ	أَنَا	نَذِيرٌ	مُبِينٌ	﴿ 50 ﴾
ancak	Mucizeler	Allah'ın katındadır	atıf h.	ancak	ben	bir uyarıcıyım	apaçık	
hasr edatı	mübteda	haber, şibhi cümle		hasr edatı	mübteda	haber, mevsuf	sıfat	

50. "Ona Rabbinden mucizeler indirilse olmaz mıydı?" dediler. De ki: "Mucizeler ancak Allah'ın katındadır. Ben, ancak apaçık bir uyarıcıyım."

أَ	وَ	لَمْ يَكْفِهِمْ	أَنَّآ	أَنْزَلْنَا	عَلَيْكَ	الْكِتَابَ	يُتْلَى	عَلَيْهِمْ ط
mi	atıf h.	onlara yetmedi	tekid ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi	indirmiş olmamız (أَنَّ)'nin haberi, mazi fiil cümlesi	sana car-mecrur	Kitap'ı mef'ul	okunan meçhul fiili muzari	kendilerine car-mecrur
soru h.		cahd-ı mutlak: nefiy ve cezm h., illet harfinin düşmesiyle meczum fiili muzari, mef'ul						

(الْكِتَابَ)'den hal; fiil cümlesi

(يَكْفِي)'nin faili; masdar-ı müevvel

إِنَّ	فِي ذَٰلِكَ	لَرَحْمَةً	وَ	ذِكْرَىٰ	لِقَوْمٍ	يُؤْمِنُونَ ع ﴿ 51 ﴾
Doğrusu	bunda vardır	rahmet	ve	uyarı	topluluk için	iman eden
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin mukaddem haberi, şibhi cümle	(إِنَّ)'nin muahhar ismi	atıf h.	matuf	car-mecrur, mevsuf	(قَوْمٍ)' in sıfatı; fiil cümlesi

51. Kendilerine okunan Kitab'ı sana indirmiş olmamız onlara yetmedi mi? Doğrusu bunda, iman eden bir topluluk için rahmet ve uyarı vardır.

قُلْ	كَفَىٰ	بِاللَّهِ	بَيْنِي	وَ	وَبَيْنَكُمْ	شَهِيدًا ج
De ki	yeter	Allah	benimle	atıf h.	sizin aranızda	şahit olarak
emir fiili	fiili mazi	zaid harfi cer, fail	muzaf, muzafun ileyh		matuf	temyiz

يَعْلَمُ	مَا	فِي السَّمَاوَاتِ	وَ	الْأَرْضِ ط	وَ	الَّذِينَ
bilir	göklerde olanı		ve	yerde	başlama h.	kimseleri
fiili muzari	mef'ul, ismi mevsul	sıla; şibhi cüm.	atıf h.	matuf		mübteda, ismi mevsul

آمَنُوا	بِالْبَاطِلِ	وَ	كَفَرُوا	بِاللَّهِ لا	أُولَٰئِكَ	هُمُ الْخَاسِرُونَ	﴿ 52 ﴾
inanan	batıla	ve	inkar edenleri	Allah'ı	bunlardır	kaybedenler	
sıla; mazi fiil cüm., fail	car-mecrur	atıf h.	fiili mazi, fail	h. cer, mecrur isim	mübteda, işaret ismi	fasıl zamiri, (أُولَٰئِكَ) mübtedasının haberi	

(الَّذِينَ) mübtedasının haberi; isim cümlesi

52. De ki: "Allah benimle sizin aranızda şahit olarak yeter. O, göklerde ve yerde olanı, batıla inananları ve Allah'ı inkar edenleri bilir." İşte kaybedenler bunlardır.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 401 ≻

(29 / ANKEBUT, 46):

(جَادَلَ يُجَادِلُ مُجَادَلَةً): (müfâale bâbı) mücadele etti, çekişti, atıştı (أَهْلُ الْكِتَابِ): ehli kitap; hristiyanlar, yahudiler

[(حَسُنَ يَحْسُنُ) اَلْأَحْسَنُ]: (ism-i tafdîl) en güzel, daha güzel (ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef fiil) dedi, söyledi (اَلْإِلٰهُ ج آلِهَةٌ): ilah, tanrı (آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانًا): (if'al bâbı) inandı, iman etti

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al bâbı) indirdi (اَلْوَاحِدُ): bir, tek (اَلْمُسْلِمُ ج مُسْلِمُونَ): (ism-i fâil) müslüman, teslim olan

(29 / ANKEBUT, 47):

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al bâbı) indirdi (اَلْكِتَابُ ج كُتُبٌ): kitap/ ispat, hüküm, takdir, farz/ amel defteri/ / semavi kitaplar

(آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (mehmuz'el fa - nâkıs fiil, if'al bâbı) verdi, getirdi (آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانًا): (if'al bâbı) inandı, iman etti

(جَحَدَ يَجْحَدُ جُحُودًا ب): bilerek inkâr etti / küfretti, nankörlük etti (اَلْآيَةُ ج آيَاتٌ): ayet, açık alamet, ibret, mucize

(اَلْكَافِرُ ج كَافِرُونَ): (ism-i fâil) tasdik etmeyen, inanmayan, inkâr eden, mürted olan

(29 / ANKEBUT, 48):

(تَلاَ يَتْلُو تِلاَوَةً): (nâkıs fiil) kıraat etti, okudu (قَبْلُ): (zarf) önce (خَطَّ يَخُطُّ خَطًّا): (muzaaf fiil) yazdı

(اِرْتَابَ يَرْتَابُ اِرْتِيَابًا): (iftiâl bâbı) şüphe etti (اَلْكِتَابُ ج كُتُبٌ): kitap/ ispat, hüküm, takdir, farz/ amel defteri/ / semavi kitaplar

(اَلْيَمِينُ ج أَيْمَانٌ): sağ el, sağ/ yemin/ kudret, kuvvet (اَلْمُبْطِلُ ج مُبْطِلُونَ): (ism-i fâil) batılı iddia eden, hak ve hakikati ibtal eden

(29 / ANKEBUT, 49):

(بَلْ): bilakis, halbuki, evet (اَلصَّدْرُ ج صُدُورٌ): göğüs, sine (اَلْبَيِّنَةُ ج بَيِّنَاتٌ): apaçık, açıklayan, izah eden

(اَلْعِلْمُ ج عُلُومٌ): ilim, bilim, bilgi (آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (mehmuz'el fa - nâkıs fiil, if'al bâbı) verdi, getirdi

(جَحَدَ يَجْحَدُ جُحُودًا ب): küfretti, tasdik etmedi, nankörlük etti / bilerek inkâr etti (اَلظَّالِمُ ج ظَالِمُونَ): (ism-i fâil) zulmeden, haksızlık eden

(29 / ANKEBUT, 50):

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef fiil) dedi (أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al bâbı) indirdi (اَلْآيَةُ ج آيَاتٌ): ayet, açık alamet, ibret, mucize

(عِندَ): (zarf) yanında, katında (اَلنَّذِيرُ ج نُذُرٌ): uyarıcı/ uyarma/ kendisiyle uyarma yapılan

[(أَبَانَ يُبِينُ) اَلْمُبِينُ]: (ism-i fâil) açık ve vazıh olan, açıklayan

(29 / ANKEBUT, 51 – 52):

(كَفَى يَكْفِي كِفَايَةً): (nâkıs fiil) kâfi oldu, yetti (أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al bâbı) indirdi [(رَحِمَ يَرْحَمُ) اَلرَّحْمَةُ]: rahmet, ihsan

(اَلْكِتَابُ ج كُتُبٌ): kitap/ ispat, hüküm, takdir, farz/ amel defteri/ / semavi kitaplar (تَلاَ يَتْلُو تِلاَوَةً): (nâkıs fiil) kıraat etti, okudu

(اَلذِّكْرَى): zikir: hatıra getirip bilme/ tezkir: hatırlatma, ikaz, uyarı, nâsihat (اَلْقَوْمُ ج أَقْوَامٌ): kavim, kabile, topluluk

(آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانًا): (if'al bâbı) inandı, iman etti, emin kıldı

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef fiil) dedi, söyledi (كَفَى يَكْفِي كِفَايَةً): (nâkıs fiil) kâfi oldu, yetti, yeterli oldu

[(شَهِدَ يَشْهَدُ) اَلشَّهِيدُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) (Esma-i ilahiyeden) şahid, gözetleyici, hazır olan (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانًا): (if'al bâbı) inandı, iman etti, emin kıldı [(بَطَلَ يَبْطُلُ) اَلْبَاطِلُ]: faydasız boş şey, hakkın zıddı, batıl

(كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا): inkâr etti, inanmadı, tasdik etmedi, mürted oldu (خَاسِرُونَ ج اَلْخَاسِرُ): (ism-i fâil) zarar eden, ziyana uğrayan

≺ CÜZ: 21, KUR'ÂN SAYFASI: 402 (ANKEBUT : 53 – 63) ≻

وَ	يَسْتَعْجِلُونَكَ	بِالْعَذَابِ ط	وَ	لَوْلاَ	أَجَلٌ	مُسَمًّى
	senden acele istiyorlar	azabı		Eğer olmasaydı	bir süre	isimlendirilmiş
	fiili muzari+fâil ,mef'ul	car-mecrur		şart h. {imtina ve tahdid (sınırlama) h. de denmiştir}	mübteda, {(موجود) (var) olarak takdir edilen haber mahzuftur } mevsuf	sıfat
başla-ma h.			i'tirad (ara cümle) h.			

﴿ 53 ﴾	لَجَآءَهُمُ	الْعَذَابُ ط	وَ	لَيَأْتِيَنَّهُمْ	بَغْتَةً	وَ	هُمْ	لاَ يَشْعُرُونَ
	onlara gelirdi	azap		onlara gelecektir	ansızın		onlar	farkına varmadan
	cevâb h., fiili mazi, mef'ul	fail	atıf h.	yemin cevabı lamı, tekid nunu birleşmiş f.muzari, mef'ul	hal	hal vavı	mübteda	haber, fiil cümlesi

hal; isim cümlesi.

53. Senden azabı acele istiyorlar. Eğer isimlendirilmiş (belirlenmiş) bir süre olmasaydı azap onlara (hemen) gelirdi. (Fakat) kesinlikle onlar farkına varmadan ansızın onlara gelecektir.

﴿ 54 ﴾	بِالْكَافِرِينَ لا	لَمُحِيطَةٌ	جَهَنَّمَ	إِنَّ	وَ	بِالْعَذَابِ ط	يَسْتَعْجِلُونَكَ
	kafirleri	kuşatacaktır	cehennem	Doğrusu		azabı	Senden acele istiyorlar
	car-mecrur	tekid lamı, (إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	atıf h.	car-mecrur	fiili muzari+fâil, mef'ul

يَوْمَ	يَغْشَاهُمُ	الْعَذَابُ	مِنْ فَوْقِهِمْ	وَ	مِنْ تَحْتِ	أَرْجُلِهِمْ
gün	kendilerini kapladığı	azap	üstlerinden	ve	altından	ayaklarının
(اذكر) (an) olarak takdir edilen mahzuf fiilin mef'ulü	fiili muzari, mef'ul	fail	harfi cer, zarf (muzaf+ muz.ileyh)	atıf h.	harfi cer, zarf, muzaf	muz. ileyh, muzaf, (هِمْ): muzafun ileyh

﴿ 55 ﴾	تَعْمَلُونَ	كُنْتُمْ	مَا	ذُوقُوا	يَقُولُ	وَ
	işlemekte olduğunuz		şeyleri	tadın	der	,
	(كَانَ)'nin haberi, fiil cümlesi	sıla; nâsih mazi fiil cüm., (كَانَ)'nin ismi	mef'ul, ismi mevsul	emir fiili, fail	fiili muzari	atıf h.

54 - 55. Senden azabı acele istiyorlar. Doğrusu azab üstlerinden ve ayaklarının altından kendilerini kapladığı gün cehennem kafirleri kuşatıcıdır. (O gün Allah): "İşlemekte olduğunuz şeyleri tadın" der.

﴿ 56 ﴾	فَاعْبُدُونِ	فَإِيَّايَ	وَاسِعَةٌ	أَرْضِي	إِنَّ	آمَنُوا	الَّذِينَ	يَا عِبَادِيَ
	Bana kulluk edin	O halde yalnız bana	geniştir	yeryüzüm	Doğrusu	iman eden		Ey kullarım
	zaid h., emir fiili, fail, mef'ulün bih	rabıta, mukaddem mef'ul	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	sıla; mazi fiil cüm., fail	sıfat; ismi mevsul	nida h., münada

56. Ey iman eden kullarım! Doğrusu yeryüzüm geniştir. O halde (emniyetli bir yere gidip) yalnız Bana kulluk edin.

﴿ 57 ﴾	تُرْجَعُونَ	إِلَيْنَا	ثُمَّ	الْمَوْتِ	ذَآئِقَةُ	نَفْسٍ	كُلُّ
	döndürülürsünüz	Bize	Sonra	ölümün	tadıcısıdır	can	Her
	meçhul fiili muzari+nâibi fail	car-mecrur, (تُرْجَعُونَ) ile bağlantılıdır	atıf h.	muzafun ileyh	haber, muzaf	muzafun ileyh	mübteda, muzaf

57. Her can ölümün tadıcısıdır (ölümü tadacaktır). Sonra Bize döneceksiniz.

وَ	الَّذِينَ	آمَنُوا	وَ	عَمِلُوا	الصَّالِحَاتِ	لَنُبَوِّئَنَّهُمْ	مِنَ الْجَنَّةِ	غُرَفًا
	kimseler	iman eden	ve	işleyenler	faydalı işler	onları yerleştiririz	cennetten	yüksek köşklere
başla-ma h.	mübteda ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm., fail	atıf h.	fiili mazi, fail	mef'ul	yemin cevabı lâmı, tekid nunu birleşmiş fiili muzari+ mef'ul	harfi cer, mecrur isim	ikinci mef'ul, mevsuf

﴿ 58 ﴾	الْعَامِلِينَ ق	أَجْرُ	نِعْمَ	فِيهَا ط	خَالِدِينَ	الْأَنْهَارُ	مِنْ تَحْتِهَا	تَجْرِي
	çalışanların	ecri	ne güzeldir	içinde	temelli kalacakları	ırmaklar	altından	akan
	muz. ileyh	fail, muzaf	fiili mazi (övme fiili)	car-mecrur	(لَنُبَوِّئَنَّ)'nin mef'ulünden hal	fail	h.cer, zarf, mecrur.	sıfat; muzari fiil cümlesi

﴿ 59 ﴾ يَتَوَكَّلُونَ	عَلَىٰ رَبِّهِمْ	وَ	صَبَرُوا	الَّذِينَ	
tevekkül eden	Rablerine	ve	sabreden	kimseler	
fiili muzari+fâil	harfi cer, mecrur isim	atıf h.	sıla; mazi fiil cüm.	(الْعَامِلِينَ)'nin sıfatı, ismi mevsul	

58 - 59. İman eden ve faydalı iş işleyenleri, altından ırmaklar akan, içinde temelli kalacakları cennetten yüksek köşklere yerleştiririz. Sabreden ve Rablerine tevekkül eden çalışanların ecri ne güzeldir!

يَرْزُقُهَا	اللَّهُ	رِزْقَهَا ق	لَا تَحْمِلُ	مِنْ دَآبَّةٍ	كَأَيِّنْ	وَ
onlara rızık verir	Allah	kendi rızıklarını	yüklenemeyen	canlılar	nice ..vardır	
haber, muzari fiil cümlesi, mef'ul	mübteda	mef'ul	(دَآبَّةٍ)'in sıfatı; fiil cüm.	h.cer, temyiz	mübteda, kem'il-haberiyye	atıf h.

(كَأَيِّنْ) mübtedasının haberi: isim cümlesi

﴿ 60 ﴾ الْعَلِيمُ	السَّمِيعُ	هُوَ	وَ	إِيَّاكُمْ	وَ	
çok iyi bilir	çok iyi işitir	O		size	ve	
ikinci haber	haber	mübteda	başlama h. (hal vâvı da denmiştir)	(يَرْزُقُهَا)'nin mef'ulüne matuf	atıf h.	

60. Kendi rızıklarını yüklenemeyen nice canlılar vardır, size de onlara da Allah rızık verir. O, çok iyi işitir, çok iyi bilir.

وَ	الْأَرْضَ	وَ	السَّمَاوَاتِ	خَلَقَ	مَنْ	سَأَلْتَهُمْ	لَئِنْ	وَ
, atıf h.	yeri	ve atıf h.	Gökleri	yarattı	Kim	sorsan		
	matuf		mef'ul	(مَنْ) mübtedası'nın haberi, mazi fiil cümlesi	mübteda, soru ismi	fiilu'ş-şart; fiili mazi fail, mef'ul	yemin lâmı, şart h.	başla-ma h.

﴿ 61 ﴾ يُؤْفَكُونَ	فَأَنَّى	اللَّهُ ج	لَيَقُولُنَّ	الْقَمَرَ	وَ	الشَّمْسَ	سَخَّرَ	
döndürülüyorlar	O halde nasıl	Allah'tır	kesinlikle diyecekler	ayı	ve	güneşi	buyruk altına aldı	
meçhul fiili muzari+nâibi fail	rabıta, soru ismi (mekan zarfı)	haberi mahzuf mübteda	yemin cevabı lâmı+ cevâbü'ş-şart; tekid nunu birleşmiş f. muzari	matuf	atıf h.	mef'ul	matuf, fiili mazi	

61. And olsun ki onlara: "Gökleri ve yeri kim yarattı, güneşi ve ayı (kim) buyruk altına aldı?" (diye) sorsan, şüphesiz "Allah'tır" diyecekler. O halde nasıl döndürülüyorlar?

وَ	مِنْ عِبَادِهِ	يَشَآءُ	لِمَنْ	الرِّزْقَ	يَبْسُطُ	اللَّهُ
ve	kullarından	dilediği	kimseye	rızkı	genişletir	Allah
atıf h.	harfi cer, mecrur isim	sıla; cüm., fiili muzari	car-mecrur	mef'ul	haber, fiil cümlesi	mübteda

﴿ 62 ﴾ عَلِيمٌ	شَيْءٍ	بِكُلِّ	اللَّهَ	إِنَّ	لَهُ ط	يَقْدِرُ	
bilendir	şeyi	her	Allah	Şüphesiz ki	onu	daraltır	
(إِنَّ)'nin haberi	muzafun ileyh	car-mecrur, muzaf, (عَلِيمٌ) ile bağlantılıdır	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	car-mecrur	fiili muzari	

62. Allah, kullarından dilediği kimseye rızkı genişletir ve onu (dilediği kimseye) daraltır (bir ölçüye göre verir). Şüphesiz ki Allah her şeyi bilendir.

مَآءً	مِنَ السَّمَآءِ	نَزَّلَ	مَنْ	سَأَلْتَهُمْ	لَئِنْ	وَ
su	Gökten	indirdi	kim	Onlara sorsan		
mef'ul	h. cer, mecrur isim	(مَنْ) mübtedasının haberi, mazi fiil cümlesi	mübteda, soru ismi	fiilu'ş-şart; fiili mazi, fail, mef'ul	yemin lamı, şart h.	atıf h.

اللَّهُ ط	لَيَقُولُنَّ	مَوْتِهَا	مِنْ بَعْدِ	الْأَرْضَ	بِهِ	فَأَحْيَى	
Allah'tır	kesinlikle diyecekler	ölümünden	sonra	yeri	onunla	akabinde diriltti	
haberi mahzuf mübteda	yemin cevabı lâmı+ cevâbü'ş-şart; tekid nunu birleşmiş fiili muzari, fail	muz. ileyh	h. cer, zarf, mecrur isim, muzaf	mef'ul	car-mecrur	atıf h., fiili mazi	

﴿ 63 ﴾ لَا يَعْقِلُونَ ع	أَكْثَرُهُمْ	بَلْ	لِلَّهِ ط	الْحَمْدُ	قُلِ	
akletmezler	çoğu	fakat	Allah içindir	Hamd (şükür ve övgü)	De ki	
haber, fiil cümlesi	mübteda	idrab h.	haber, şibhi cümle	mübteda	emir fiili	

63. And olsun ki onlara: "Gökten kim su indirdi, akabinde onunla, ölümünden sonra yeri (kim) diriltti?" (diye) sorsan, şüphesiz "Allah'tır" diyecekler. De ki: " Hamd (şükür ve övgü), Allah içindir" fakat çoğu akletmezler.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 402 ≻

(29 / ANKEBUT, 53 – 54 – 55):

(اِسْتَعْجَلَ يَسْتَعْجِلُ اِسْتِعْجَالاً): (istif'âl bâbı) çabuklaştırdı, çabukça olmasını istedi, acelecilik gösterdi

(اَلْعَذَابُ ج اَعْذِبَةٌ): azap, işkence, elem (اَلْاَجَلُ ج اَجَالٌ): ecel, tayin edilen vaktin sonu

[(اَلْمُسَمَّى (سَمَّى يُسَمِّي]: (ism-i mef'ûl) isimlendirilmiş, muayyen, belirli (جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) geldi

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (mehmuz ve nâkıs fiil) geldi (اَلْبَغْتَةُ): füc'et: ansızın oluverme, ansızın

(شَعَرَ يَشْعُرُ شُعُورًا): hissetti, bildi, farkına vardı, farkında oldu [(أَحَاطَ يُحِيطُ) اَلْمُحِيطَةُ]: (ism-i fâil) kuşatan, ihata eden

(اَلْكَافِرُ ج كَافِرُونَ): (ism-i fâil) kâfir, inkâr eden, inanmayan (غَشِيَ يَغْشَى غِشَاوَةً): (nâkıs fiil) kapladı, sardı

(فَوْقَ): (zarf) üstünde (تَحْتَ): (zarf) altında (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi

(اَلرِّجْلُ ج اَرْجُلٌ): ayak, bacak (قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef fiil) dedi, söyledi (ذَاقَ يَذُوقُ ذَوْقًا): (ecvef fiil) tattı, hissetti

(29 / ANKEBUT, 56 – 57 – 58):

(اَلْعَبْدُ ج عِبَادٌ): kul, köle (عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti [(ذَاقَ يَذُوقُ) اَلذَّائِقَةُ]: (ism-i fâil) tadan, hisseden

[(وَسِعَ يَسَعُ) اَلْوَاسِعَةُ]: (ism-i fâil) geniş, içine alan, kaplayan [(مَاتَ يَمُوتُ) اَلْمَوْتُ]: ölüm, ölme

(رَجَعَ يَرْجِعُ رَجْعًا): döndürdü, iade etti (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi (نِعْمَ): (övme fiili) ne güzel

(اَلصَّالِحَةُ ج صَالِحَاتٌ): (ism-i fâil) doğru olan, salih olan (بَوَّأَ يُبَوِّئُ تَبْوِيئًا): (tef'il bâbı) yerleştirdi, hazırladı, ağırladı

(اَلْغُرْفَةُ ج غُرَفٌ): yüksek yer, üst kat/ avuçlanan şey, avuç dolusu (جَرَى يَجْرِي جَرْيًا): (nâkıs fiil) aktı, cereyan etti

(تَحْتَ): (zarf) altında (اَلنَّهْرُ ج اَنْهَارٌ): nehir, ırmak (اَلْخَالِدُ ج خَالِدُونَ): (ism-i fâil) kalıcı olan, bekası devam eden

(اَلْاَجْرُ ج اُجُورٌ): ecir, ücret, mükafat (اَلْعَامِلُ ج عَامِلُونَ): (ism-i fâil) amel eden, yapan, işleyen, çalışan

(29 / ANKEBUT, 59 – 60 – 61 – 62 – 63):

(صَبَرَ يَصْبِرُ صَبْرًا): sabretti/ bekledi/ kendini tuttu (تَوَكَّلَ يَتَوَكَّلُ تَوَكُّلاً): (tefa'ul bâbı) tevekkül etti, işini Allah'a bıraktı

(حَمَلَ يَحْمِلُ حَمْلاً): taşıdı, yüklendi/ gebe kaldı/ taşıttı (رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): rızık verdi, hayırda bulundu, hayır verdi

[(اَلسَّمِيعُ (سَمِعَ يَسْمَعُ]: (Esma-i ilahiyeden) çok iyi işiten (سَأَلَ يَسْأَلُ يُؤَالاً): (mehmuz'el ayn) sordu/ istedi/ hesaba çekti

[(اَلْعَلِيمُ (عَلِمَ يَعْلَمُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) (Esma-i ilahiyeden) çok bilen, iyi bilen (خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı

(سَخَّرَ يُسَخِّرُ تَسْخِيرًا): (tef'il bâbı) teshir etti, emre amade kıldı, emir altına aldı (قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef fiil) dedi, söyledi

(اَلدَّابَّةُ ج دَوَابُّ):hayvan, canlı (اَلشَّمْسُ): güneş (اَفَكَ يَأْفِكُ اَفْكًا): çevirdi, vazgeçirdi(اَلْقَمَرُ): ay

(بَسَطَ يَبْسُطُ بَسْطًا): açtı, genişletti, bollaştırdı, yaydı (اَلرِّزْقُ ج اَرْزَاقٌ): rızık, geçim, yemek, maişet

(اَلْعَبْدُ ج عِبَادٌ): kul, köle (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) diledi, istedi

(قَدِرَ يَقْدِرُ قَدْرًا): kısıtladı/ ayarladı/ kadrini bildi/ takdir etti/ gücü yetti/ ölçüp biçti

[(شَاءَ يَشَاءُ) اَلشَّيْئُ]: (masdar) şey, dileme, isteme [(عَلِمَ يَعْلَمُ) اَلْعَلِيمُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) çok bilen, iyi bilen

(سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuz'el ayn) sordu/ istedi/ hesaba çekti (نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلاً): (tef'il bâbı) indirdi

(اَلْمَاءُ ج مِيَاهٌ): su (بَعْدَ): (zarf) sonra (أَحْيَى يُحْيِي إِحْيَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı) hayat verdi, diriltti

[(مَاتَ يَمُوتُ) اَلْمَوْتُ]: ölüm, ölme (بَلْ): bilakis, halbuki, evet [(حَمِدَ يَحْمَدُ) اَلْحَمْدُ]: hamd, sena, şükür ve övgü

[(كَثُرَ يَكْثُرُ) اَلْاَكْثَرُ]: (ism-i tafdîl) ekseriyet, çoğunluk (عَقَلَ يَعْقِلُ عَقْلاً): akıl erdirdi, akıl etti

≺ CÜZ: 21, KUR'ÂN SAYFASI: 403 (ANKEBUT : 64 – 69)

وَ	مَا	هٰذِهِ	الْحَيَاةُ	الدُّنْيَا	إِلَّا	لَهْوٌ	وَ	لَعِبٌ ط
	değildir	Bu	hayatı	dünya	başka (birşey)	bir eğlenceden haber	ve	bir oyundan
	nefiy h. başlama h.	mübteda, işaret ismi	(هٰذِهِ)'den bedel	sıfat	istisna h.		atıf h.	(لَهْوٌ)'e matuf atıf h.

﴿ 64 ﴾ يَعْلَمُونَ	كَانُوا	لَوْ	الْحَيَوَانُ م	لَهِيَ	الْآخِرَةَ	الدَّارَ	إِنَّ
bilseydiler		Keşke	(asıl) hayattır	işte o	ahiret	yurdu	Doğrusu
(كَانَ)'nin haberi, fiil cümlesi	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	şart h.	haber	tekid lamı, mübteda	sıfat	(إِنَّ)'nin ismi, mevsuf	tekid ve nasb h.
			(إِنَّ)'nin haberi, isim cümlesi				

64. Bu dünya hayatı bir eğlence ve bir oyundan başka (birşey) değildir. Doğrusu ahiret yurdu (asıl) hayattır. Keşke bilseydiler!

الدِّينَ ج	لَهُ	مُخْلِصِينَ	اللَّهَ	دَعَوُا	فِي الْفُلْكِ	رَكِبُوا	فَإِذَا
dini	O'na	has kılarak	Allah'a	dua ederler	Gemiye	bindikleri zaman	
(مُخْلِصِينَ)'nin mef'ulü	car-mecrur	hal	mef'ul	cevâbü'ş-şart; fiili mazi, fail	harfi cer, mecrur isim	fiilu'ş-şart; fiili mazi, fail	başlama h., şart ve zaman zarfı

﴿ 65 ﴾ يُشْرِكُونَ	هُمْ	إِذَا	إِلَى الْبَرِّ	فَلَمَّا نَجَّاهُمْ
eş koşarlar	bir de bakmışsın ki		karaya	sonra onları kurtarınca
haber, fiil cümlesi ref mah.	mübteda, munfasıl zamir	izâ fücaiye (sürpriz edatı)	h. cer, mecrur isim	atıf h., şart ve zaman zarfı, fiilu'ş-şart; fiili mazi, mef'ul
cevâbü'ş-şart; isim cümlesi				

65. Gemiye bindikleri zaman, dini yalnız Allah'a has kılarak O'na dua ederler; sonra (Allah) onları karaya (çıkarıp) kurtarınca, bir de bakmışsın ki (O'na hemen) eş koşarlar.

﴿ 66 ﴾ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ	لِيَتَمَتَّعُوا قف	وَ	آتَيْنَاهُمْ لا	بِمَا	لِيَكْفُرُوا
fakat bilecekler	faydalansınlar	ve	kendilerine verdiğimiz	şeylere	nankörlük etsinler diye
atıf h., istikbal h., fiili muzari+fâil	ta'lil (sebep) ve nasb h., fiili muzari, fail	atıf h.	fiili mazi, fail, mef'ul	h. cer, ismi mevsul	ta'lil (sebep) ve nasb h. (âkibet içindir de denmiştir), fiili muzari, fail

66. Kendilerine verdiğimiz şeylere (nimetlere) nankörlük etsinler ve (dünya hayatından helal haram demeden) faydalansınlar diye (O'na eş koşarlar). Fakat bilecekler.

النَّاسُ	يُتَخَطَّفُ	وَ	آمِنًا	حَرَمًا	جَعَلْنَا	أَنَّا	يَرَوْا	لَمْ	وَ	أَ
insanlar	sürekli yakalandığı		güvenli	bir Harem	kıldığımızı		görmediler			mi
nâibi fail	meçhul fiili muzari	atıf h.	sıfat	mef'ul, mevsuf	(أَنَّ)'nin haberi, mazi fiil cümlesi fail	tekid ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi	fiili muzari, fail		nefiy ve cezm h.	atıf h.
					(يَرَوْا)'ın mef'ulü; masdar-ı müevvel					

﴿ 67 ﴾ يَكْفُرُونَ	اللَّهِ	بِنِعْمَةِ	وَ	يُؤْمِنُونَ	فَبِالْبَاطِلِ	أَ	مِنْ حَوْلِهِمْ ط
inkar mı ediyorlar	Allah'ın	nimetini		inanıyorlar	O halde batıla	mı	çevrelerinden
fiili muzari+fâil	muzafun ileyh	car-mecrur, muzaf, şibhi cümle (يَكْفُرُونَ) ile bağlantılıdır	atıf h.	fiili muzari+ fâil	atıf h., şibhi cümle (يُؤْمِنُونَ) ile bağlantılıdır	soru h.	h. cer, mecrur isim,

67. Çevrelerinden insanlar sürekli yakalanırken Bizim (Mekke'yi) güvenli bir harem (emin olunan kutsal bir yer) kıldığımızı görmediler mi? O halde batıla inanıp Allah'ın nimetini inkar mı ediyorlar?

كَذَّبَ	أَوْ	كَذِبًا	عَلَى اللَّهِ	افْتَرَى	مِمَّنِ	أَظْلَمُ	مَنْ	وَ
yalanlayan	veya	yalan	Allah'a karşı	uyduran	kimseden	daha zalimdir	kim	
fiili mazi	atıf h.	mef'ulü mutlak nâibi	h. cer, mecrur isim	sıla; mazi fiil cüm.	h. cer, ismi mevsul	haber	mübteda, soru ismi	başlama h.

﴿ 68 ﴾	لِلْكَافِرِينَ	مَثْوًى	فِي جَهَنَّمَ	أَ	لَيْسَ	لَمَّا جَاءَهُ ط	بِالْحَقِّ
	inkarcılar için	yerleşme yeri	Cehennemde	mu	yok	kendisine geldiği zaman	hakkı
	(مَثْوًى)'nin sıfatı; şibhi cümle	(لَيْسَ)'nin muahhar ismi, mevsuf	(لَيْسَ)'nin mukaddem haberi, şibhi cümle	soru h.	nâsih fiili mazi	şart ve zaman zarfı, muzaf, (جَاءَ): muzafun ileyh; mazi fiil cümlesi, mef'ul	car-mecrur

68. Kim, Allah'a karşı yalan uyduran veya kendisine geldiği zaman hakkı yalanlayan kimseden daha zalimdir? Cehennemde inkarcılar için yerleşme yeri mi yok?

وَ	سُبُلَنَا ط	لَنَهْدِيَنَّهُمْ	فِينَا	جَاهَدُوا	الَّذِينَ	وَ
	yollarımıza	elbette onları ileteceğiz	Bizim uğrumuzda	cihat eden	kimseler	
atıf h.	ikinci mef'ul	yemin cevabı lâmı, tekid nunu birleşmiş fiili muzari, mef'ul	car-mecrur	sıla; mazi fiil cüm., fail	mübteda, ismi mevsul	başla-ma h.
	(الَّذِينَ) mübtedası'nın haberi, fiil cümlesi					

﴿ 69 ﴾	الْمُحْسِنِينَ	لَمَعَ	اللَّهَ	إِنَّ
	iyilik yapanlarla	beraberdir	Allah	Şüphesiz ki
	muzafun ileyh	tekid lamı+ (إِنَّ)'nin haberi; şibhi cümle	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.

69. Bizim uğrumuzda cihat edenlere (çabalayanlara) elbette yollarımızı göstereriz. Allah şüphesiz ki, iyilik yapanlarla beraberdir.

سورة الروم (30)

(RUM (Romalılar) **SÛRESİ)**

(Mekke'de inmiştir. 60 ayettir.)

⮜ CÜZ: 21, KUR'ÂN SAYFASI: 403 - 409 ⮞

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmân, Rahîm Allah'ın adıyla

﴿ 1 ﴾	الٓمٓ قف	﴿ 2 ﴾	غُلِبَتِ	الرُّومُ لا	فِي أَدْنَى	الْأَرْضِ	وَ	هُمْ
	Elif, Lam, Mim.		galib gelindi	Rumlara	en yakın	yerde		Onlar
	hurufu mukatta		meçhul fiili mazi	nâibi fail	h. cer, mecrur isim, muzaf	muz. ileyh	hal vavı	mübteda

﴿ 3 ﴾	سَيَغْلِبُونَ لا	غَلَبِهِمْ	مِنْ بَعْدِ
	galip geleceklerdir	bu mağlubiyetten	sonra
	haber, fiil cümlesi	muzafun ileyh, , sonraki zamir için muzaf, (هِمْ) muzafun ileyh	harfi cer, zarf, mecrur isim, muzaf

الْأَمْرُ	لِلَّهِ	فِي بِضْعِ سِنِينَ ط
İş	Allah'a aittir	bir kaç yıl içinde
mübteda muahhar	haber, şibhi cümle	muzafun ileyh / harfi cer, mecrur isim, muzaf

﴿ 4 ﴾	الْمُؤْمِنُونَ لا	يَفْرَحُ	يَوْمَئِذٍ	وَ	مِنْ بَعْدُ ط	وَ	مِنْ قَبْلُ
	mü'minler	sevinirler	o gün		sonradan	ve	önceden
	fail	fiili muzari	zaman zarfı	atıf h.	h. cer, muzaf olmadığı zaman damme üzere mebni zarf ismi	atıf h.	h. cer, zarf,

﴿ 5 ﴾	الرَّحِيمُ	الْعَزِيزُ	هُوَ	وَ	يَشَآءُ ط	مَنْ	يَنْصُرُ	اللَّهِ ط	بِنَصْرِ
	Rahim'dir	Aziz'dir	O		istediği	kimseye	yardım eden	Allah'ın	yardımıyla
	ikinci haber	haber	mübteda	atıf h.	sıla; muzari fiil cüm.	mef'ul, ismi mevsul	f. muzari	muzafun ileyh	car-mecrur, muzaf

1 - 5. Elif, Lam, Mim. (Arabların yaşadığı bölgeye) en yakın yerde Rumlara (Bizanslılara) galib gelindi (İran'lılara yenildiler). Onlar bu mağlubiyetlerinden bir kaç yıl sonra galip geleceklerdir. İş, önce de sonra da Allah'a aittir. İşte o gün, mü'minler, istediğine yardım eden Allah'ın yardımıyla sevinirler. O Aziz'dir (çok güçlüdür), Rahim'dir (çok merhametlidir).

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 403 ≻

(29 / ANKEBUT, 64 – 65):

(اَللَّهْوُ): oyalanma, oyun, eğlence, oynama (اَلْحَيَاةُ الدُّنْيَا): dünya hayatı [(لَعِبَ) اَللَّعِبُ]: oyun/ alaya alma (اَلْآخِرَةُ): ahiret, son
(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (اَلدَّارُ ج دِيَارٌ): ev, mesken, yurt (اَلْحَيَوَانُ): (masdar olarak) hayat /her türlü hayat sahibi mahlûkat, canlı
(رَكِبَ يَرْكَبُ رُكُوبًا): bindi/ göğüs gerdi, bastırdı/ büründü, kapıldı (اَلدِّينُ ج اَدْيَانٌ): din/ ceza/ şeriat/ inkıyad, bağlılık
(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nâkıs fiil) dua etti/ davet etti/ ibadet etti/ teşvik etti/ yardım istedi (اَلْفُلْكُ): gemi, gemiler
(اَلْمُخْلِصُ ج مُخْلِصُونَ): (ism-i fâil) halis kılan, ihlâslı olan (riyadan şirkten uzak olan) (نَجَّى يُنَجِّي تَنْجِيَةً): (tef'il bâbı) kurtardı
(اَلْبَرُّ ج اَبْرَارٌ): kara (denizin zıddı)/ çok itaatkâr (أَشْرَكَ يُشْرِكُ إِشْرَاكًا): (if'al bâbı) (Allah'a) ortak koştu

(29 / ANKEBUT, 66 – 67):

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz'el fa - nâkıs fiil, if'al bâbı) verdi, getirdi (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nâkıs - mehmuz fiil) gördü
(تَمَتَّعَ يَتَمَتَّعُ تَمَتُّعًا): (tefa'ul bâbı) refah içersinde yaşadı, hayattan istifade etti/ faydalandı (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi
(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): hükmetti, karar verdi, çevirdi (اَلْحَرَمُ): Harem, bir adamın koruyup gözettiği himayesine aldığı şey, hürmetsizlik edilmesi, hukukunun ve hududunun çiğnemesi helal olmayan şey (اَلْاِنْسانُ ج اَلنَّاسُ): insan
[(اَمِنَ) اَلْآمِنُ]: (ism-i fâil) korkusuz, emin, emniyet içersinde olan [(بَطَلَ يَبْطُلُ) اَلْبَاطِلُ]: batıl, faydasız boş şey, hakkın zıddı
(تَخَطَّفَ يَتَخَطَّفُ تَخَطُّفًا): (tefa'ul bâbı) sürekli yakaladı/ kapıştı, çarptı/ tuttu (حَوْلَ): (zarf) etraf, civar
(آمَنَ يُؤْمِنُ اِيمَانًا): (if'al bâbı) inandı, iman etti, emin kıldı (اَلنِّعْمَةُ ج نِعَمٌ): nimet (maddi, manevi bütün iyiliklere şamildir)

(29 / ANKEBUT, 68 – 69):

[(ظَلَمَ يَظْلِمُ) اَلْاَظْلَمُ]: (ism-i tafdîl) daha zalim, en zalim (اِفْتَرَى يَفْتَرِي اِفْتِرَاءً): (iftiâl bâbı) uydurdu, düzdü, iftira etti
(اَلْحَقُّ): hak, gerçek [(كَذَبَ يَكْذِبُ) اَلْكَذِبُ]: uydurma, yalan (لَيْسَ): (camid fiil) yok, değildir
(كَذَّبَ يَكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il bâbı) yalanladı, inanmadı, inkâr etti
(جَاءَ يَجِيءُ جَيْئًا): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) geldi (tahakkuk etti, hâsıl oldu)
[(ثَوَى يَثْوِي) اَلْمَثْوَى]: (masdar veya ism-i mekân) uzun müddet kalış, yerleşme veya yerleşme mekânı
(جَاهَدَ يُجَاهِدُ مُجَاهَدَةً): (müfâale bâbı) müdafaa ve galip gelmede güç sarfetti, cihad etti
(هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nâkıs fiil) tarif etti, yol gösterdi/ doğru yoldan ayırmadı/ irşad etti/ hidayet verdi
(اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol (اَلْمُحْسِنُ ج مُحْسِنُونَ): (ism-i fâil) iyilik eden, güzel yapan

≺ RUM SÛRESİ ≻

(30 / RUM, 1 - 2 - 3):

(غَلَبَ يَغْلِبُ غَلْبًا): galip geldi, yendi, üstün geldi (اَلرُّومُ): Rumlar, Bizanslılar, Doğu Romalılar
[(دَنَا يَدْنُو) اَلْاَدْنَى]: (ism-i tafdîl) çok yakın, daha yakın, daha az, en düşük [(غَلَبَ يَغْلِبُ) اَلْغَلَبُ]: galib gelme, galibiyet

(30 / RUM, 4 – 5):

(اَلْبِضْعُ): birkaç, bir ile on arasındaki sayıları ifade eden lafız (اَلسَّنَةُ ج سِنُونَ): sene, yıl/ kuraklık (اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): emir, iş, emredilen, husus (قَبْلُ): (zarf) önce (بَعْدُ): (zarf) sonra (يَوْمَئِذٍ): o gün (فَرِحَ يَفْرَحُ فَرْحًا): sevindi, şımardı
[(نَصَرَ يَنْصُرُ) اَلنَّصْرُ]: yardım, zafer (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) diledi, istedi

≺ CÜZ: 21, KUR'ÂN SAYFASI: 404 (RUM : 6 – 15)

وَعْدَ	اللَّهِ ط	لاَ يُخْلِفُ	اللَّهُ	وَعْدَهُ	وَ	لَكِنَّ
vaadidir	Allah'ın	caymaz	Allah	verdiği sözden	,	fakat
takdir edilen fiilinin mef'ulü mutlak'ı, muzaf	muzafun ileyh	nefy-i istikbal; nefiy h.,fiili muzari	fail	mef'ul	atıf h.	istidrak ve nasb h.

﴿ 6 ﴾	لاَ يَعْلَمُونَ	النَّاسِ	أَكْثَرَ
	bilmezler	insanların	çoğunluğu
	(لَكِنَّ)'nin haberi, fiil cümlesi	muzafun ileyh	(لَكِنَّ)'nin ismi, muzaf

6. (Bu), Allah'ın vaadidir; Allah verdiği sözden caymaz, fakat insanların çoğunluğu bilmezler.

﴿ 7 ﴾	غَافِلُونَ	هُمْ	عَنِ الْآخِرَةِ	هُمْ	وَ	الدُّنْيَا	مِنَ الْحَيَاةِ	ظَاهِرًا	يَعْلَمُونَ
	gafildirler	Onlar	ahiretten	Onlar		dünya	hayatından	zahir olanı (görülen kısmını)	bilirler
	haber	tekid	harfi cer, mecrur isim, şibhi cümle (غَافِلُونَ) ile bağlantılıdır	mübteda	atıf h.	sıfat	harfi cer, mecrur isim, mevsuf	mef'ul	fiili muzari+fâil

7. Onlar, dünya hayatından zahir olanı (görülen kısmını) bilirler. Onlar, ahiretten gafildirler.

أَ	وَ	لَمْ يَتَفَكَّرُوا	فِي أَنْفُسِهِمْ قف	مَا خَلَقَ	اللَّهُ	السَّمَاوَاتِ	وَ	الْأَرْضَ
mi		düşünmediler	kendi kendilerine	yaratmadığını	Allah'ın	gökleri		yeri
soru h.	atıf h.	cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h.+ fiili muzari+fâil	harfi cer, mecrur isim	nefiy h., fiili mazi	fail	mef'ul	atıf h.	matuf

وَ	مَا	بَيْنَهُمَا	إِلاَّ	بِالْحَقِّ	وَ	أَجَلٍ	مُسَمًّى ط
ve	bulunan şeyleri	ikisi arasında	dışında	hakla (olması)	ve	bir süre	belirli
atıf h.	matuf, ismi mevsul	sıla; şibhi cüm.	istisna h.	car-mecrur	atıf h.	matuf, mevsuf	sıfat

﴿ 8 ﴾	وَ	إِنَّ	كَثِيرًا	مِنَ النَّاسِ	بِلِقَاءِ	رَبِّهِمْ	لَكَافِرُونَ
	başlama h.	Doğrusu	çoğu	insanlardan	kavuşacaklarını	Rablerine	inkar ederler
		tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	harfi cer, mecrur isim	car-mecrur, muzaf	muzafun ileyh, muzaf, (هِمْ): muzafun ileyh	tekid lamı, (إِنَّ)'nin haberi

8. Kendi kendilerine, Allah'ın gökleri, yeri ve ikisi arasında bulunanları, hakla (gerçek olarak) ve belirli bir süre (olması) dışında yaratmadığını düşünmediler mi? Doğrusu insanlardan çoğu, Rablerine kavuşacaklarını inkar ederler.

أَ	وَ	لَمْ يَسِيرُوا	فِي الْأَرْضِ	فَيَنْظُرُوا	كَيْفَ	كَانَ
mi		dolaşıp yürümediler	Yeryüzünde	ve bakmadılar mı	nasıl	olduğuna
soru h.	atıf h.	fiili muzari, fail; nefiy ve cezm h.	harfi cer, mecrur isim	atıf h., matuf; fiili muzari, fail	(كَانَ)'nin haberi, soru ismi	nâsih fiili mazi

عَاقِبَةُ	الَّذِينَ	مِنْ قَبْلِهِمْ ط	كَانُوا	أَشَدَّ	مِنْهُمْ	قُوَّةً
akibetinin	kimselerin	kendilerinden önceki	idiler	daha	onlardan	kuvvetli
(كَانَ)'nin ismi, muzaf	muz. ileyh, ismi mevsul	sıla; şibhi cüm	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	car-mecrur	temyiz

وَ	أَثَارُوا	الْأَرْضَ	وَ	عَمَرُوهَا	أَكْثَرَ	مِمَّا	عَمَرُوهَا
	sürüp alt üst etmişlerdi	yeri	atıf h.	onu imar etmişlerdi	daha çok	onların imar etmesinden	
atıf h.	fiili mazi, fail	mef'ul		fiili mazi, fail	mef'ulü mutlak nâibi	harfi cer, masdar h.	fiili mazi, fail

وَ	جَاءَتْهُمْ	رُسُلُهُمْ	بِالْبَيِّنَاتِ ط	فَمَا كَانَ	اللَّهُ	لِيَظْلِمَهُمْ
	onlara gelmişti	peygamberleri	açık belgelerle	Bu sebeple ..idi	Allah	onlara asla zulmetmiyor
atıf h.	fiili mazi, mef'ul	fail	car-mecrur	atıf h., nefiy h., fiili mazi, nâsih	(كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi, fiil cümlesi, lâmul cuhûd, nasb h., fiili muzari, mef'ul.

﴿ 9 ﴾ وَ لٰكِنْ كَانُوٓا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ط

	kendilerine zulmediyorlardı			fakat
(كَانَ)'nin haberi, fiil cümlesi	mukaddem mef'ul	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	istidrak h.	atıf h.

9. Yeryüzünde dolaşıp yürümediler mi ve kendilerinden önceki kimselerin sonlarının nasıl olduğuna bakmadılar mı? Onlar kendilerinden daha kuvvetli idiler, yeryüzünü sürüp alt üst etmişler, onların imar etmesinden daha çok imar etmişlerdi ve onlara peygamberleri açık belgelerle gelmişti. Bu sebeple Allah onlara zulmetmiyor, fakat onlar kendilerine zulmediyorlardı.

ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةَ الَّذِينَ أَسَآؤُوا السُّوٓأٰى أَنْ كَذَّبُوا

Sonra	oldu	sonu	kötülüğü yapan kimselerin	en kötü	yalanlamaları	
atıf h.	fiili mazi, nâsih	(كَانَ)'nin mukaddem haberi	sıla; mazi fiil cüm., fail	muz. ileyh, ismi mevsul	mef'ulü mutlak nâibi	masdar h., fiili mazi, fail, (كَانَ)'nin muahhar ismi.

﴿ 10 ﴾ بِآيَاتِ اللّٰهِ وَ كَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِؤُونَ ع

ayetlerini	Allah'ın		onlarla alay ediyorlardı		
car-mecrur, muzaf	muzafun ileyh	atıf h.	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	car-mecrur, (يَسْتَهْزِؤُونَ) ile bağlantılıdır	(كَانَ)'nin haberi, fiil cümlesi

10. Sonra, en kötü kötülüğü yapanların sonu Allah'ın ayetlerini yalanlamaları oldu, onlarla alay ediyorlardı.

﴿ 11 ﴾ اَللّٰهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

Allah	başlar	yaratmaya	sonra	onu döndürür (yaratmayı tekrar eder)	Sonra	O'na	dönersiniz
mübteda	haber, muzari fiil cümlesi	mef'ul	atıf h.	f. muzari, mef'ul	atıf h.	car-mecrur	meçhul fiili muzari+nâibi fail

11. Allah yaratmaya başlar, sonra onu döndürür (tekrar eder). Sonra O'na dönersiniz.

﴿ 12 ﴾ وَ يَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُبْلِسُ الْمُجْرِمُونَ

başlama h.	gün	koptuğu	Kıyamet	umutsuzca sükut ederler	suçlular
	cümleye muzaf olan zaman zarfı, muzaf	muzafun ileyh, muzari fiil cümlesi	fail	fiili muzari	fail

12. Kıyamet koptuğu gün suçlular umutsuzca sükut ederler.

﴿ 13 ﴾ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ مِنْ شُرَكَآئِهِمْ شُفَعَآءُ وَ كَانُوا بِشُرَكَآئِهِمْ كَافِرِينَ

atıf h.	yoktur	onların	koştukları ortaklarından	şefaatçileri	atıf h.	olmuşlardır	ortaklarını	inkar edenler
	cahd-ı mutlak; nefiy ve cezm h., fiili muzari	car-mecrur (كَانَ)'nin haberi, fiil c.	harfi cer, mecrur isim	(كَانَ)'nin ismi		fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	car-mecrur, (كَافِرِينَ) ile bağlantılıdır	(كَانَ)'nin haberi

13. Onların koştukları ortaklarından şefaatçileri yoktur; ortaklarını inkar edenler olmuşlardır.

﴿ 14 ﴾ وَ يَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يَوْمَئِذٍ يَتَفَرَّقُونَ

atıf h.	gün	koptuğu	Kıyamet	işte o gün	parçalanıp ayrılırlar
	cümleye muzaf olan zaman zarfı, muzaf	muzafun ileyh, muzari fiil cümlesi	fail	zaman zarfı	fiili muzari+fâil

14. Kıyamet koptuğu gün, işte o gün, parçalanıp ayrılırlar.

﴿ 15 ﴾ فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَهُمْ فِي رَوْضَةٍ يُحْبَرُونَ

gelince	kimselere	iman eden	ve	işleyenlere	faydalı işler	artık onlar	bir cennet bahçesinde	sevindirilip ağırlanmak üzere
başlama h., şart ve tafsil h.	mübteda, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm.,	atıf h.	fiili mazi, fail	mef'ul	rabıta, mübteda	(هُمْ) mübtedasının haberi; şibhi cümle	hal; fiil cümlesi nasb mah.

(الَّذِينَ) mübtedası'nın haberi; isim cümlesi

15. İman eden ve faydalı işler işleyen kimselere gelince, artık onlar sevindirilip ağırlanmak üzere bir cennet bahçesindedirler.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 404 ≻

(30 / RUM, 6 – 7):

(اَلْوَعْدُ ج وُعُودٌ): vaad, söz (اَلْاِنْسانُ ج اَلنَّاسُ): insan (أَخْلَفَ يُخْلِفُ إِخْلاَفًا): (if'al bâbı) yerine getirmedi, döndü, ifa etmedi (اَلْاَكْثَرُ (كَثُرَ يَكْثُرُ)]: (ism-i tafdîl) ekseriyet, daha çok (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (اَلْغَافِلُ ج غَافِلُونَ): (ism-i fâil) gafil olan [(ظَهَرَ) اَلظَّاهِرُ]: (ism-i fâil) zahir, açıkta görünen, dış görünüş (اَلْحَيَاةُ الدُّنْيَا): dünya hayatı (اَلْآخِرَةُ): ahiret, ahiret yurdu

(30 / RUM, 8):

(تَفَكَّرَ يَتَفَكَّرُ تَفَكُّرًا): (tefa'ul bâbı) tefekkür etti, düşündü (اَلنَّفْسُ ج اَنْفُسٌ): kendi, zat, kan, can, ruh, iç, kalp, idrak, nefis (خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı (اَلسَّمَاءُ ج سَمَاوَاتٌ): gök, gökyüzü (اَلْأَرْضُ ج أَرَاضٍ): yer, yeryüzü, ülke (بَيْنَ): (zarf) arasında (اَلْحَقُّ): hak, gerçek (اَلْاَجَلُ ج اَجَالٌ): ecel, tayin edilen vaktin sonu (اَلْاِنْسانُ ج اَلنَّاسُ): insan [(سَمَّى يُسَمِّي) اَلْمُسَمَّى]: (ism-i mef'ûl) isimlendirilmiş, muayyen, belirli (اَلْكَثِيرُ ج كَثِيرَةٌ): çok, çokluk [(لَقِيَ) اَللِّقَاءُ]: (masdar) karşılaşma, kavuşma, karşılama (اَلْكَافِرُ ج كَافِرُونَ): (ism-i fâil) kâfir, inanmayan, inkâr eden

(30 / RUM, 9):

(سَارَ يَسِيرُ سَيْرًا): (ecvef fiil) gezdi, gitti, dolaştı, yürüdü (اَلْأَرْضُ ج أَرَاضٍ): yer, yeryüzü, arazi, ülke (نَظَرَ يَنْظُرُ نَظْرًا): baktı, düşündü, araştırdı/ gördü/ ibret aldı (كَيْفَ): (istifham ismi) nasıl, nice, ne şekilde (اَلْعَاقِبَةُ ج عَوَاقِبُ): akibet, son, netice (قَبْلُ): (zarf) önce [(شَدَّ يَشُدُّ) اَلْاَشَدُّ]: (ism-i tafdîl) en şiddetli, en sıkı, daha kuvvetli (اَلْقُوَّةُ ج قُوىً): kudret, kuvvet, güç/ ciddiyet, sağlamlık/ sıkılık (عَمَرَ يَعْمُرُ عِمَارَةً): kurdu, yaptı, mamur hale getirdi (أَثَارَ يُثِيرُ إِثَارَةً): (if'al bâbı) yeri sürdü/ alt üst etti/ tahrik etti/ toz kopardı [(كَثُرَ يَكْثُرُ) اَلْاَكْثَرُ] (ism-i tafdîl) daha çok, en çok (جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا ب): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) getirdi (اَلرَّسُولُ ج رُسُلٌ): elçi, resul, peygamber (اَلْبَيِّنَةُ ج بَيِّنَاتٌ): apaçık, açıklayan, izah eden (ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti

(30 / RUM, 10):

(اَلْعَاقِبَةُ ج عَوَاقِبُ): akıbet, son, netice (أَسَاءَ يُسِيئُ إِسَاءَةً): (mehmuz'el lam – ecvef fiil, if'al bâbı) kötülük işledi (اَلْاَسْوَأَ ث اَلسُّوأَى): (ism-i tafdîl) en kötü, büyük kötülük (كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il bâbı) yalanladı, inanmadı (اَلْآيَةُ ج آيَاتٌ): ayet, açık alamet, mucize, ibret (اِسْتَهْزَأَ يَسْتَهْزِئُ اِسْتِهْزَاءً): (istif'âl bâbı) alay etti, dalga geçti

(30 / RUM, 11 – 12 – 13 – 14 – 15):

(بَدَأَ يَبْدَأُ بَدْءً): (mehmuz'el lam) başladı, ilk önce yaptı [(خَلَقَ يَخْلُقُ) اَلْخَلْقُ]: mahluk, yaratılmış halk, yaratma (أَعَادَ يُعِيدُ إِعَادَةً): (if'al bâbı) döndürdü, iade etti (رَجَعَ يَرْجِعُ رَجْعًا): döndürdü, iade etti (اَلْيَوْمُ ج اَيَّامٌ): gün(اَلسَّاعَةُ ج سَاعَاتٌ): kıyamet vakti, saati (اَلْمُجْرِمُ ج مُجْرِمُونَ): (ism-i fâil) suç işleyen, günah işleyen (قَامَ يَقُومُ): (ecvef fiil) tahakkuk etti, vuku buldu/ kalktı/ kaldı (أَبْلَسَ يُبْلِسُ): (ümitsizlik sebebiyle) sükut etti/ üzüldü/ hayret etti (اَلشَّرِيكُ ج شُرَكَاءُ): ortak (اَلشَّافِعُ ج شُفَعَاءُ): şefaatçi (اَلْكَافِرُ ج كَافِرُونَ): (ism-i fâil) kâfir, inanmayan, inkâr eden (قَامَ يَقُومُ قَوْمًا): (ecvef fiil) tahakkuk etti, vuku buldu/ kalktı/ kaldı/ azmetti/ karar (اَلسَّاعَةُ ج سَاعَاتٌ): kıyamet vakti, saati (تَفَرَّقَ يَتَفَرَّقُ تَفَرُّقًا): (tefa'ul bâbı) ayrıldı/ ayrılığa düştü/ parçalandı/ dağıldı (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi (اَلصَّالِحَةُ ج صَالِحَاتٌ): (ism-i fâil) salih olan, doğru olan (حَبَرَ يَحْبُرُ حَبْرًا): sevindirdi (اَلرَّوْضَةُ ج رَوْضَاتٌ): yeşillik yer, güzel bahçe, sulak, şirin, can alıcı çiçeklerle müzeyyen mahal

≺ CÜZ: 21, KUR'ÂN SAYFASI: 405 (RUM : 16 – 24)

بِآيَاتِنَا	كَذَّبُوا	وَ	كَفَرُوا	الَّذِينَ	أَمَّا	وَ
ayetlerimizi	yalanlayanlara	,	İnkar eden	kimselere	gelince	
car-mecrur	fiili mazi, fail	atıf h.	sıla; mazi fiil cüm., fail	mübteda, ismi mevsul	şart ve tafsil h.	atıf h.

﴿ 16 ﴾ مُحْضَرُونَ	فِي الْعَذَابِ	فَأُولَئِكَ	الْآخِرَةِ	لِقَاءِ	وَ
hazır bulundurulanlardır	azab içinde	işte onlar	ahiret	kavuşmasını	ve
haber	harfi cer, mecrur isim	rabıta, mübteda, işaret ismi	muz. ileyh	matuf, muzaf	atıf h.

(الَّذِينَ) mübtedası'nın haberi: isim cümlesi

16. İnkar eden, ayetlerimizi ve ahiret kavuşmasını yalanlayan kimselere gelince, işte onlar azab içinde hazır bulundurulanlardır (azab için getirilenlerdir).

﴿ 17 ﴾ تُصْبِحُونَ	وَ	حِينَ	تُمْسُونَ	حِينَ	اللَّهِ	فَسُبْحَانَ
sabahlarken	ve		Akşamlarken		Allah'ın	tesbihi O halde
muzafun ileyh; fiil cümlesi	atıf h.	zaman zarfı	muzafun ileyh; fiil cümlesi	zaman zarfı, muzaf	muzafun ileyh	başlama h., mef'ulü mutlak, muzaf

وَ	الْأَرْضِ	وَ	فِي السَّمَاوَاتِ	الْحَمْدُ	لَهُ	وَ
yerde	ve	göklerde		hamd	O'na aittir	
atıf h.	matuf	atıf h.	(الْحَمْدُ)'den hal; şibhi cümle	mübteda muahhar	haber mukaddem, şibhi cümle	itiraz (ara cümle h.) (atıf h. de denmiştir)

iki atıf arasında ara cümle

﴿ 18 ﴾ تُظْهِرُونَ	حِينَ	وَ	عَشِيًّا
öğle vaktine girdiğiniz	zaman	ve	akşamlarken
muzafun ileyh; fiil cümlesi	zaman zarfı, muzaf	atıf h.	önceki (حِينَ)'ye matuf, zaman zarfı

17 – 18. O halde akşamlarken (günün sonunda; akşam ve yatsı vaktine girdiğinizde) ve öğle vaktine girdiğiniz zaman -ki göklerde ve yerde hamd O'na aittir- ikindi vaktine ve öğle vaktine girdiğiniz zaman Allahın tesbihi (gerekir, Allah'ı tesbih edin, namaz kılın).

وَ	مِنَ الْحَيِّ	الْمَيِّتَ	يُخْرِجُ	وَ	مِنَ الْمَيِّتِ	الْحَيَّ	يُخْرِجُ
atıf h.	diriden	ölüyü	çıkarır	,	ölüden	diriyi	çıkarır
	harfi cer, mecrur isim	mef'ul	fiili muzari	atıf h.	harfi cer, mecrur isim	mef'ul	fiili muzari

﴿ 19 ﴾ تُخْرَجُونَ ع	كَذَٰلِكَ	وَ	مَوْتِهَا ط	بَعْدَ	الْأَرْضَ	يُحْيِي
siz de çıkarılacaksınız	İşte aynı şekilde		ölümünden	sonra	yeryüzünü	O diriltir
meçhul fiili muzari+nâibi fail	car-mecrur	atıf h.	muzafun ileyh, muzaf,(هَا): muz.ileyh	zaman zarfı, muzaf	mef'ul	fiili muzari

19. O, ölüden diriyi çıkarır, diriden ölüyü çıkarır; yeryüzünü ölümünden sonra O diriltir. İşte aynı şekilde (siz de böyle) çıkarılacaksınız (diriltileceksiniz).

﴿ 20 ﴾ تَنْتَشِرُونَ	بَشَرٌ	أَنْتُمْ	إِذَا	ثُمَّ	مِنْ تُرَابٍ	أَنْ خَلَقَكُمْ	مِنْ آيَاتِهِ	وَ
yayılan	bir beşersiniz	Siz	bir de bakmışsın ki	sonra	topraktan	sizi yaratması	O'nun ayetlerindendir	
sıfat; fiil cümlesi	haber, mevsuf	mübteda	izâ fücaiye (isim ya da zamirin önüne gelirse sürpriz edatı olur)	atıf h.	harfi cer, mecrur isim	mübteda muahhar; masdar h., fiili mazi, mef'ul	haber mukaddem, şibhi cümle	başlama h.

20. Sizi topraktan yaratması O'nun ayetlerindendir (varlığının işaretlerindendir). Sonra bir de bakmışsın ki (yeryüzüne) yayılan bir beşersiniz.

لِتَسْكُنُوا	أَزْوَاجًا	مِنْ أَنْفُسِكُمْ	لَكُمْ	أَنْ خَلَقَ	مِنْ آيَاتِهِ	وَ
sükunete ermeniz için	eşler	kendi(cinsi)nizden	sizin için	yaratması	O'nun ayetlerindendir	
ta'lil (sebep) ve nasb h., fiili muzari	mef'ul	harfi cer, mecrur isim	car-mecrur	mübteda muahhar; masdar h., fiili mazi	haber mukaddem, şibhi cümle	atıf h.

رَحْمَةً ط	وَ	مَوَدَّةً	بَيْنَكُمْ	جَعَلَ	وَ	إِلَيْهَا
rahmet	ve	muhabbet	aranızda	kılması		kendileriyle
matuf	atıf h.	mef'ul	mekan zarfı, muzaf, (كُمْ): muz.ileyh	fiili mazi	atıf h.	car-mecrur

﴿ 21 ﴾

إِنَّ	فِي ذَٰلِكَ	لَآيَاتٍ	لِقَوْمٍ	يَتَفَكَّرُونَ
Doğrusu	bunda vardır	dersler	bir toplum için	düşünen
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin haberi, şibhi cümle	tekid lamı, (إِنَّ)'nin ismi	car-mecrur mevsuf	sıfat; fiil cümlesi cer mah.; fiili muzari+fâil

21. Kendi(cinsi)nizden, kendileriyle huzura kavuşacağınız eşler yaratması, aranızda muhabbet ve rahmet kılması, O'nun ayetlerindendir. Doğrusu bunda, düşünen bir toplum için dersler vardır.

وَ	مِنْ آيَاتِهِ	خَلْقُ	السَّمَاوَاتِ	وَ	الْأَرْضِ	وَ	اخْتِلَافُ	أَلْسِنَتِكُمْ
atıf h.	O'nun ayetlerindendir	yaratması	Göklerin	ve	yeri	atıf	farklı olması	dillerinizin
	haber mukaddem, şibhi cümle	mübteda muahhar, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	matuf	h.	matuf, muzaf	muz. ileyh, muzaf, (كُم): muz. ileyh

﴿ 22 ﴾

وَ	أَلْوَانِكُمْ ط	إِنَّ	فِي ذَٰلِكَ	لَآيَاتٍ	لِلْعَالِمِينَ
ve	renklerinizin	Doğrusu	bunda vardır	dersler	bilenler için
atıf h.	matuf,, muzaf, (كُم): muzafun ileyh	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin mukaddem haberi, şibhi cümle	tekid lamı, (إِنَّ)'nin ismi, mevsuf	sıfat; şibhi cümle

22. Göklerin ve yerin yaratılması, dillerinizin ve renklerinizin farklı olması, O'nun ayetlerindendir. Doğrusu bunda, bilenler için dersler vardır.

وَ	مِنْ آيَاتِهِ	مَنَامُكُمْ	بِاللَّيْلِ	وَ	النَّهَارِ	وَ
	ayetlerindendir	uyumanız	Geceleyin	,	gündüz	atıf h.
	haber mukaddem, şibhi cümle	mübteda muahhar, muzaf, (كُم): muzafun ileyh	car-mecrur	atıf h.	matuf	

﴿ 23 ﴾

ابْتِغَآؤُكُمْ	مِنْ فَضْلِهِ ط	إِنَّ	فِي ذَٰلِكَ	لَآيَاتٍ	لِقَوْمٍ	يَسْمَعُونَ
rızık aramanız	lutfundan	doğrusu	bunda vardır	dersler	millet için	dinleyen
matuf, muzaf (كُم): muzafun ileyh	harfi cer, mecrur isim, muzaf, (ه): muzafun ileyh	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin haberi, şibhi cümle	tekid lamı, (إِنَّ)'nin ismi	car-mecrur, mevsuf	sıfat; fiil cümlesi

23. Geceleyin uyumanız, gündüz de lutfundan aramanız O'nun ayetlerindendir. Doğrusu bunlarda dinleyen millet için dersler vardır.

وَ	مِنْ آيَاتِهِ	يُرِيكُمُ	الْبَرْقَ	خَوْفًا	وَ	طَمَعًا
	O'nun ayetlerindendir	size göstermesi	şimşeği	korku vermek için	ve	ümit
	haber mukaddem, şibhi cümle	mübteda muahhar; takdir edilen (أَنْ) ile masdarı müevvel, fiili muzari, mef'ul	ikinci mef'ul	mef'ulün li eclih, (hal de denmiştir)	atıf h.	matuf

وَ	يُنَزِّلُ	مِنَ السَّمَآءِ	مَآءً	فَيُحْيِي	بِهِ	الْأَرْضَ
	indirmesi	gökten	su	akabinde diriltmesi	onunla	yeri
atıf h.	fiili muzari	h. cer, mecrur isim	mef'ul	atıf h., fiili muzari	car-mecrur	mef'ul

﴿ 24 ﴾

بَعْدَ مَوْتِهَا ط	إِنَّ	فِي ذَٰلِكَ	لَآيَاتٍ	لِقَوْمٍ	يَعْقِلُونَ
ölümünden sonra	Doğrusu	bunda vardır	dersler	millet için	akleden
zaman zarfı, muzaf+muzafun ileyh, sonraki zamir için muzaf, (هَا): muzafun ileyh	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin haberi, şibhi cümle	tekid lamı, (إِنَّ)'nin ismi	car-mecrur, mevsuf	sıfat; fiil cümlesi

24. Korku ve ümit vermek için size şimşeği göstermesi, gökten su indirmesi, akabinde ölümünden sonra yeri onunla diriltmesi O'nun ayetlerindendir. Doğrusu bunda, akleden millet için dersler vardır.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 405 ≻

(30 / RUM, 16):

(كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا): inanmadı, inkâr etti, tasdik etmedi (كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il bâbı) inkâr etti, yalanladı

(اَلْآيَةُ ج آيَات): açık alamet, ayet, mucize, ibret [(اَللِّقَاءُ (لَقِيَ يَلْقَى]: (masdar) kavuşma, karşılaşma, karşılama

(اَلْآخِرَةُ): ahiret (اَلْمُحْضَرُ ج مُحْضَرُونَ): (ism-i mef'ûl) hazırlanan, bulundurulan

(30 / RUM, 17):

[(سَبَّحَ يُسَبِّحُ) سُبْحَانَ]: tesbih, tenzih ve takdis etti (حِينٌ): tahditsiz olarak vakit, zaman

(أَمْسَى يُمْسِي إِمْسَاءً): (if'al bâbı) akşamladı (أَصْبَحَ يُصْبِحُ إِصْبَاحًا): (if'al bâbı) sabahladı, oldu

(30 / RUM, 18):

[(حَمِدَ يَحْمَدُ) اَلْحَمْدُ]: hamd, sena, layıkıyla medh (اَلسَّمَاءُ ج سَمَاوَاتٌ): gök, gökyüzü (اَلْأَرْضُ ج أَرَاضٍ): yer, yeryüzü, arazi

(اَلْعَشِيُّ): gündüzün sonu, akşam (حِينُ): tahditsiz olarak, vakit, zaman

(أَظْهَرَ يُظْهِرُ إِظْهَارًا): (if'al bâbı) öğle vaktine girdi/ açıkladı/ bildirdi/ galip getirdi/ ortaya çıkardı

(30 / RUM, 19):

(أَخْرَجَ يُخْرِجُ إِخْرَاجًا): (if'al bâbı) çıkardı (اَلْحَيُّ ج أَحْيَاءُ): diri, canlı, hayat sahibi (اَلْمَيِّتُ ج مَوْتَى): ölü

(أَحْيَى يُحْيِي إِحْيَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı) hayat verdi, diriltti (بَعْدُ): (zarf) sonra [(مَاتَ يَمُوتُ) اَلْمَوْتُ]: ölme, ölüm

(30 / RUM, 20 – 21):

(اَلْآيَةُ ج آيَاتٌ): açık alamet, ayet, mucize, ibret (خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı, eşsiz ve yoktan varetti, şekil verdi

(اَلتُّرَابُ ج أَتْرِبَةٌ): toprak, toz, kir (اَلْبَشَرُ): beşer, insan (اِنْتَشَرَ يَنْتَشِرُ اِنْتِشَارًا): (iftiâl bâbı) dağıldı, yayıldı

(خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı, eşsiz ve yoktan varetti, şekil verdi (اَلنَّفْسُ ج أَنْفُسٌ): kendi, zat, kan, can, ruh, iç, nefis

(اَلزَّوْجُ ج أَزْوَاجٌ): eş, hanım, zevce (بَيْنَ): (zarf) arasında (سَكَنَ يَسْكُنُ سُكُونًا إِلَى): meyl etti, ısındı, ülfet etti

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): yarattı, icad etti, çevirdi, kıldı [(وَدَّ يَوَدُّ) اَلْمَوَدَّةُ]: muhabbet, sevgi [(رَحِمَ يَرْحَمُ) اَلرَّحْمَةُ]: rahmet, ihsan

(اَلْقَوْمُ ج أَقْوَامٌ): kavim, kabile, topluluk (تَفَكَّرَ تَتَفَكَّرُ تَفَكُّرًا): (tefa'ul bâbı) tefekkür etti, düşündü

(30 / RUM, 22 – 23 – 24):

(اَلْآيَةُ ج آيَاتٌ): açık alamet, ayet, mucize, ibret [(خَلَقَ يَخْلُقُ) اَلْخَلْقُ]: (masdar) yaratma, mahluk, yaratılmış, halk

[(اِخْتَلَفَ يَخْتَلِفُ) اَلْاِخْتِلاَفُ]: (masdar) muhtelif, çeşitli oluş (اَللِّسَانُ ج اَلْسِنَةٌ): lugat, lisan, konuşma dili, lehçe/ konuşma uzvu

(اَللَّوْنُ ج اَلْوَانٌ): renk (اَلْعَالِمُ ج عَالِمُونَ): (ism-i fâil) âlim, bilen (اَللَّيْلُ ج لَيَالٍ): gece (اَلنَّهَارُ ج اَنْهُرٌ): gündüz

[(نَامَ يَنَامُ) اَلْمَنَامُ]: (mimli masdar) uyuma, uyku [(اِبْتَغَى يَبْتَغِي) اَلْاِبْتِغَاءُ]: (masdar) arama, arzulama, talep etme

(اَلْفَضْلُ ج اَفْضَلٌ): hayır, lütuf, fazl, kerem, üstünlük, mükemmellik (سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا): işitti, duydu

(أَرَى يُرِي إِرَائَةً): (nâkıs ve mehmuz fiil, if'al bâbı) gösterdi (اَلْبَرْقُ ج بُرُوقٌ): şimşek, yıldırım, parlama

[(خَافَ يَخَافُ) اَلْخَوْفُ]: korku, korkma (نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلاً): (tef'il bâbı) indirdi (اَلْمَاءُ ج مِيَاهٌ): su (بَعْدُ): (zarf) sonra

(اَلطَّمَعُ ج اَطْمَاعٌ): istek, özlem, arzu, hırs, tamah (أَحْيَى يُحْيِي إِحْيَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı) hayat verdi, diriltti

[(مَاتَ يَمُوتُ) اَلْمَوْتُ]: ölüm, ölme (عَقَلَ يَعْقِلُ عَقْلاً):akıl etti

CÜZ: 21, KUR'ÂN SAYFASI: 406 (RUM : 25 – 32)

وَ	مِنْ آيَاتِهِ	أَنْ تَقُومَ	السَّمَآءُ	وَ	الْأَرْضُ	بِأَمْرِهِ ط	
	O'nun ayetlerindendir	ayakta durması	Göğün	ve	yerin	O'nun emri ile	
atıf h.	haber mukaddem, şibhi cümle	masdar ve nasb h., fiili muzari	fail	atıf h.	matuf	car-mecrur	
ثُمَّ	إِذَا دَعَاكُمْ	دَعْوَةً	مِنَ الْأَرْضِ	إِذَآ	أَنْتُمْ	تَخْرُجُونَ ﴿25﴾	
Sonra	sizi çağırdığı zaman	bir defa	yerden	bir de bakmışsınız ki	siz	çıkıyorsunuz	
atıf h.	şart ve zaman zarfı, fiili mazi, mef'ul	(sayı ifade eden) mef'ulü mutlak	harfi cer, mecrur isim	izâ fücaiye (sürpriz edatı)	mübteda	haber, fiil cümlesi	

25. Göğün ve yerin O'nun emri ile ayakta durması O'nun ayetlerindendir. Sonra sizi bir defa yerden (kabirlerinizden) çağırdığı zaman, bir de bakmışsınız ki çıkıyorsunuz.

وَ	لَهُ	مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ		وَ	الْأَرْضِ ط	كُلٌّ	لَهُ	قَانِتُونَ ﴿26﴾
	O'na aittir	Göklerde olanlar			yerde	hepsi	O'na	boyun eğmişlerdir
atıf h.	haber mukaddem, şibhi cümle	mübteda muahhar, ismi mevsul	sıla; şibhi cüm.	atıf h.	matuf	mübteda	car-mecrur, (قَانِتُونَ) ile bağlantılıdır	haber

26. Göklerde ve yerde olanlar O'na aittir; hepsi O'na boyun eğmişlerdir.

وَ	هُوَ	الَّذِي	يَبْدَأُ	الْخَلْقَ	ثُمَّ	يُعِيدُهُ	
	O	başlatandır		yaratmayı	sonra	onu döndürüp tekrar edendir	
atıf h.	mübteda	haber, ismi mevsul	sıla; muzari fiil cüm.	mef'ul	atıf h.	f. muzari, mef'ul	
وَ	هُوَ	أَهْوَنُ	عَلَيْهِ ط	وَ	لَهُ	الْمَثَلُ	الْأَعْلَى
ve	bu	daha kolaydır	O'na	atıf h.	O'nundur	misal	en üstün
atıf h.	mübteda	haber	car-mecrur		haber mukaddem, şibhi cümle	mübteda muahhar, mevsuf	sıfat
وَ	فِي السَّمَاوَاتِ	وَ	الْأَرْضِ ج	هُوَ	الْعَزِيزُ	الْحَكِيمُ ﴿27﴾	
ve	Göklerde	ve	yerde olan	O	Aziz'dir	Hakim'dir	
atıf h.	harfi cer, mecrur isim	atıf h.	matuf	mübteda	haber	ikinci haber	

27. O yaratmayı başlatan (ölümünden) sonra onu döndürüp tekrar edendir (tekrar yaratarak diriltendir). Ve bu (tekrar yaratarak diriltme), O'na daha kolaydır. Göklerde ve yerde olan en üstün misal O'nundur. O, Aziz'dir (çok güçlüdür), Hakim'dir (hikmetle iş yapandır).

مِنْ مَا	مَلَكَتْ	لَكُمْ	هَلْ	مِنْ أَنْفُسِكُمْ ط	مَثَلاً	لَكُمْ	ضَرَبَ
	sahip olduklarından	sizin var	mı	kendinizden	bir misal	size	vermektedir
h. cer, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm.	haber mukaddem, şibhi c.	soru h.	harfi cer, mecrur isim	mef'ul	car-mecrur	fiili mazi
تَخَافُونَهُمْ	سَوَآءٌ	فِيهِ	فَأَنْتُمْ	فِي مَا رَزَقْنَاكُمْ		مِنْ شُرَكَآءَ	أَيْمَانُكُمْ
onlardan korkuyor (musunuz)	(onlarla) eşit (misiniz)	bu (ortaklık konusu)nda	ve siz	size rızık olarak verdiğimiz şeylerde		ortaklarınız	Sağ ellerinizin
(أَنْتُمْ) mübtedasının ikinci haberi; fiil cümlesi	haber	car-mecrur	atıf h., mübteda	sıla; mazi fiil cüm., mef'ul	harfi cer, ismi mevsul	zaid harfi cer, mübteda muahhar	fail
كَخِيفَتِكُمْ	أَنْفُسَكُمْ ط	كَذَلِكَ	نُفَصِّلُ	الْآيَاتِ	لِقَوْمٍ	يَعْقِلُونَ ﴿28﴾	
korktuğunuz gibi	kendinize	işte böylece	tafsilatlı açıklarız	ayetleri	millete	Aklını kullanan	
car-mecrur	mef'ul	car-mecrur	fiili muzari	mef'ul	car-mecrur, mevsuf	sıfat; fiil cümlesi	

28. Allah size kendinizden bir misal vermektedir: Sağ elinizin sahip olduklarından (kölelerinizden) size rızık olarak verdiğimiz şeylerde (sizinle eşit) ortaklarınız mı var, ve siz (onlarla) bu (ortaklık konusu)nda eşit misiniz, kendinize (haksız bir şey olmasından) korktuğunuz gibi onlardan korkuyor musunuz (emrinizdeki kölelerinizin mal varlıklarınızda ve haklar hususunda sizinle eşit olmalarına razı oluyor musunuz da Allah'a aynı şeyi yapıyorsunuz)? Aklını kullanan millete ayetleri işte böylece tafsilatlı açıklarız.

يَهْدِي	فَمَنْ	بِغَيْرِ عِلْمٍ ۚ	أَهْوَآءَهُمْ	ظَلَمُوا	الَّذِينَ	اتَّبَعَ	بَلِ
doğru yola iletir	kim	bilgisizce	heveslerine	zulmeden	kimseler	uydu	Hayır
haber, muzari fiil cümlesi	rabıta, mübteda, soru ismi	muzafun ileyh / car-mecrur, muzaf	mef'ul	sıla; fiil cüm.,	fail, ismi mevsul	fiili mazi	idrab h.

﴿ 29 ﴾ مِنْ نَاصِرِينَ	لَهُمْ	وَ مَا	اللَّهُ ط	أَضَلَّ	مَنْ	
yardımcıları	onların	yoktur	Allah'ın	saptırdığı	kimseleri	
zaid harfi cer, mübteda muahhar	haber mukaddem, şibhi cümle	nefiy h.	atıf h.	fail	sıla; mazi fiil cüm.	mef'ul, ismi mevsul

29. Hayır; zulmedenler, bilgisizce kendi heveslerine uydu. Allah'ın saptırdığı kimseleri kim doğru yola iletir? Onların yardımcıları da yoktur.

فَطَرَ	الَّتِي	اللَّهِ	فِطْرَةَ	حَنِيفًا ط	لِلدِّينِ	وَجْهَكَ	فَأَقِمْ
yaratmış olduğu		Allah'ın	fıtratına	Hanif olarak	dine	yüzünü	Artık çevir
sıla; mazi fiil cüm.	sıfat, ismi mevsul	muzafun ileyh	(اَلْزَمُوا) (sımsıkı tutunun) olarak takdir edilen mahzuf fiilin mef'ulü, muzaf	hal	car-mecrur	mef'ul	rabıta (başlama h. de denmiştir), emir fiili

ذٰلِكَ	اللَّهِ ط	لِخَلْقِ	لَا تَبْدِيلَ	عَلَيْهَا ط	النَّاسَ
İşte bu	Allah'ın	yaratışında	hiçbir değişme yoktur	üzerinde	insanları
mübteda, işaret ismi	muzafun ileyh	car-mecrur, muzaf	(لَا):en-nâfiye li'l-cins (cinsini nefyeden lâ), (لَا)'nın ismi, haberi mahzuf	car-mecrur	mef'ul

﴿ 30 ﴾ لَا يَعْلَمُونَ ق	النَّاسِ	أَكْثَرَ	لٰكِنَّ	وَ	الْقَيِّمُ ق	الدِّينُ	
bilmezler	insanların	çoğu	fakat		dosdoğru	dindir	
(لٰكِنَّ)'nin haberi, fiil cümlesi	muz. ileyh	(لٰكِنَّ)'nin ismi, muzaf	istidrak ve nasb h.	atıf h.	sıfat	haber, mevsuf	

30. Hanif (Allah'ı birleyen) olarak yüzünü dine çevir. İnsanları üzerinde yaratmış olduğu Allah'ın fıtratına (sımsıkı tutun). Zira Allah'ın yaratışında hiçbir değişme yoktur; işte bu dosdoğru dindir, fakat insanların çoğu bilmezler.

الصَّلَاةَ	أَقِيمُو	وَ	اتَّقُوهُ	وَ	إِلَيْهِ	مُنِيبِينَ
namaz	kılınız	, atıf h.	O'ndan sakının	atıf h.	O'na	yönelerek
mef'ul	emir fiili, fail		emir fiili, fail, mef'ul		car-mecrur	(اَلْزَمُوا) (sımsıkı tutunun)'un fâilinden hal

﴿ 31 ﴾ مِنَ الْمُشْرِكِينَ لا	لَا تَكُونُوا		وَ
müşriklerden	olmayın		
(كَانَ)'nin haberi, şibhi cümle	nehy-i hazır: nehiy ve cezm h., - meczum fiili muzari, (وا): (كَانَ)'nin ismi		atıf h.

شِيَعًا ط	كَانُوا	وَ	دِينَهُمْ	فَرَّقُوا	مِنَ الَّذِينَ
fırka fırka	olan	ve	dinlerini	parçalayan	kimselerden
(كَانَ)'nin haberi	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	atıf h.	mef'ul	sıla; mazi fiil cüm., fail	h. cer, (الْمُشْرِكِينَ)'den bedel, ismi mevsul

﴿ 32 ﴾ فَرِحُونَ	لَدَيْهِمْ	بِمَا	حِزْبٍ	كُلُّ
sevinip şımarmaktadır	yanında bulunanla		taraftar	Her
haber	mekan zarfı, muzaf+ (هِمْ): muzafun ileyh	harfi cer+ ismi mevsul, (فَرِحُونَ) ile bağlantılıdır	muzafun ileyh	mübteda, muzaf

31 - 32. O'na yönelerek.. O'ndan sakının, namaz kılın, dinlerini parçalayan, (ayrılığa düşerek) fırka fırka olan müşriklerden olmayınız. Her taraftar yanında bulunanla sevinip şımarmaktadır.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 406 ≻

(30 / RUM, 25 – 26 – 27):

(اَلْآيَةُ ج آيَاتٌ): açık alamet, ayet, mucize, ibret (قَامَ يَقُومُ قَوْمًا): (ecvef fiil) durdu, ayağa kalktı/ kaldı/ / vuku buldu

(اَلسَّمَاءُ ج سَمَاوَاتٌ): gök, gökyüzü (اَلْأَرْضُ ج أَرَاضٍ): yer, yeryüzü, ülke (اَلْأَمْرُ ج أُمُورٌ): emir, iş, durum, husus

(خَرَجَ يَخْرُجُ خُرُوجًا): çıktı (دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nâkıs fiil) davet etti/ dua etti/ ibadet etti/ yardım istedi

[(دَعَا يَدْعُو) اَلدَّعْوَةُ]: (masdar-ı bina-i merre) dua, istek, nida, çağırış

(اَلْقَانِتُ ج قَانِتُونَ): (ism-i fâil) Allah'ın uluhiyetini ikrar edip şehadet getiren, boyun eğen, itaat eden, kulluk eden

(بَدَأَ يَبْدَأُ بَدْءً): (mehmuz'el lam) başladı, ilk önce yaptı [(خَلَقَ يَخْلُقُ) اَلْخَلْقُ]: (masdar) mahluk, yaratma, yaratılmış

(أَعَادَ يُعِيدُ إِعَادَةً): (if'al bâbı) iade etti, döndürdü [(هَانَ يَهُونُ) اَلْأَهْوَنُ]: (ism-i tafdîl) daha kolay, daha basit

(اَلْمَثَلُ ج اَمْثَالٌ): misal, benzer, numune, örnek, aynısı [(عَلاَ يَعْلُو) اَلْأَعْلَى]: (ism-i tafdîl) en yüksek, en yüce

(اَلْعَزِيزُ ج اَعِزَّةٌ): (Esma-i ilahiyeden) aziz, üstün, güçlü, zor, meşakkatli, şerefli

[(حَكَمَ يَحْكُمُ) اَلْحَكِيمُ]: (mübâlağalı ism-i fâil) (Esma-i ilahiyeden) hakim, hikmetli, sağlam, muhkem

(30 / RUM, 28 – 29 – 30 – 31 - 32):

(ضَرَبَ يَضْرِبُ ضَرْبًا): misal verdi, vurdu, dövdü, uçurdu, kaldırdı, vazgeçti (ضَرَبَ مَثَلاً): misâl verdi

(اَلْمَثَلُ ج اَمْثَالٌ): misal, örnek, numune, aynısı/ acaip, hikaye (اَلشَّرِيكُ ج شُرَكَاءُ): ortak

(مَلَكَ يَمْلِكُ مِلْكًا): eli altında oldu (cariye veya köleye sahip oldu manasında) (اَلسَّوَاءُ): eşit, müsavi

(اَلْيَمِينُ ج اَيْمَانٌ): köle ve cariye/ sağ el/ yemin/ kudret, kuvvet (رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): rızık verdi, hayırda bulundu, hayır verdi

(خَافَ يَخَافُ خِيفَةً): (ecvef fiil) korktu (فَصَّلَ يُفَصِّلُ تَفْصِيلاً): (tef'il bâbı) tafsil etti, genişçe açıkladı, ayrı ayrı izah etti

(عَقَلَ يَعْقِلُ عَقْلاً): akıl etti, akıl erdirdi (اَلْهَوَى ج اَهْوَاءُ): heva, heves, keyf, kötü meyiller

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftiâl bâbı) uydu, tabi oldu, arkasından yürüdü (ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti

(غَيْرُ): başka, hariç, dışında, gayr, olmaksızın (هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nâkıs fiil) hidayet verdi, tarif etti, sevketti, kazandırdı

(أَضَلَّ يُضِلُّ إِضْلاَلاً): (muzaaf fiil, if'al bâbı) saptırdı, sapmış buldu (اَلنَّاصِرُ ج نَاصِرُونَ): (ism-i fâil) yardım eden

(أَقَامَ يُقِيمُ إِقَامَةً): (if'al bâbı) kaldırdı, çevirdi (dindarlık ve ibadet hususunda ihlaslı olmaktan kinayedir)

(اَلْوَجْهُ ج وُجُوهٌ): yüz/ mecazen: zat/ başlangıç/ yön (اَلدِّينُ ج اَدْيَانٌ): din, şeriat, ceza, inkıyad, bağlılık

(اَلْحَنِيفُ ج حُنَفَاءُ): hanif; (Allah'ın emrine teslim olup, Allah'ın di'ninden olan hiçbir hususta cayma yapmayan ihlâslı kişi)

(اَلْفِطْرَةُ): fıtrat, yaratılış, yaratma (yaratma kanunlarına, şeriat'ı tekviniyeye uygun olan din)

(فَطَرَ يَفْطُرُ فَطْرًا): yarattı, icat etti [(بَدَّلَ يُبَدِّلُ) اَلتَّبْدِيلُ]: (masdar) tağyir, değiştirme [(خَلَقَ يَخْلُقُ) اَلْخَلْقُ]: (masdar) yaratma

[(كَثُرَ يَكْثُرُ) اَلْأَكْثَرُ]: (ism-i tafdîl) ekseriyet, daha çok (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (لَدَى): (zarf) katında, yanında

(اَلْقَيِّمُ): dosdoğru yahut insanların işlerini meselelerini sapasağlam düzgünce halleden (اَلْفَرِحُ ج فَرِحُونَ): şımarık, ferah duyan, sevinçli (اَلْمُنِيبُ ج مُنِيبُونَ): (ism-i fâil) dönen (kulun Allah' a yönelmesi) (اِتَّقَى يَتَّقِي): (nâkıs fiil, iftiâl bâbı) korundu, sakındı

(أَقَامَ يُقِيمُ إِقَامَةً): (if'al bâbı) doğruca kıldı/ yerleşti, ikamet etti/ ikame etti/takdir etti (اَلصَّلاَةُ ج صَلَوَاتٌ): namaz, rahmet, dua

(فَرَّقَ يُفَرِّقُ تَفْرِيقًا): (tef'il bâbı) parçaladı, ayırdı, ayrılık çıkardı (اَلدِّينُ ج اَدْيَانٌ): din, şeriat, ceza, inkıyad, bağlılık

(اَلشِّيعَةُ ج شِيَعٌ): fırka, şia, hemfikir, gurup (اَلْحِزْبُ ج اَحْزَابٌ): aynı hedefe yönelmiş taife, birlik, taraftar, bölük, parti

≺ CÜZ: 21, KUR'ÂN SAYFASI: 407 (RUM : 33 – 41) ≻

وَ	إِذَا مَسَّ	النَّاسَ	ضُرٌّ	دَعَوْا	رَبَّهُمْ	مُنِيبِينَ	إِلَيْهِ
başlama h.	dokunduğu zaman şart ve zaman zarfı., fiilu'ş-şart: fiili mazi	insanlara mef'ul	bir zarar fail	dua ederler cevâbü'ş-şart; fiili mazi, fail	Rablerine mef'ul	yönelerek hal	O'na car-mecrur

ثُمَّ	إِذَآ أَذَاقَهُمْ	مِنْهُ	رَحْمَةً	إِذَا	فَرِيقٌ	مِنْهُم	بِرَبِّهِمْ	يُشْرِكُونَ ﴿33﴾
sonra atıf h.	onlara tattırınca şart ve zaman zarfı, fiilu'ş-şart; fiili mazi, mef'ul	kendinden car-mecrur	bir rahmet ikinci mef'ul	Bir de bakmışsın ki izâ fücaiye (ismin önünde geldiği için sürpriz edatı) (..... إِذَا فَرِيقٌ) cümlesi cevâbü'ş-şart	bir grup mübteda	onlardan car-mecrur	Rablerine car-mecrur., şibhi cümle (يُشْرِكُونَ) ile bağlantılıdır	eş koşarlar haber, fiil cümlesi

33-34. İnsanlara bir zarar dokunduğu zaman Rablerine yönelerek O'na dua ederler, sonra Allah katından onlara bir rahmet tattırdığı zaman onlardan bir grup bir de bakmışsın ki Rablerine eş koşarlar.

لِيَكْفُرُوا	بِمَا	آتَيْنَاهُمْ ط	فَتَمَتَّعُوا قف	فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿34﴾
nankörlük etmek için ta'lil (sebep) ve nasb h., mansub fiili muzari.	verdiğimiz şeylere h. cer, ismi mevsul	kendilerine sıla; mazi fiil cüm.	faydalanın atıf h., emir fiili, fail	bileceksiniz atıf h., istikbal h., fiili muzari+fâil

34. Kendilerine verdiğimiz şeylere nankörlük etmek için (eş koşarlar). (Geçici bir süre için) faydalanın (şimdilik safa sürün bakalım), bileceksiniz.

أَمْ	أَنْزَلْنَا	عَلَيْهِمْ	سُلْطَانًا	فَهُوَ	يَتَكَلَّمُ
Yoksa atıf h.	indirdik fiili mazi, fail	onlara car-mecrur	bir delil mi mef'ul	böylece o (delil) atıf h., mübteda	söylüyor haber, muzari fiil cümlesi

بِمَا	كَانُوا	بِهِ	يُشْرِكُونَ ﴿35﴾
şeyleri harfi cer, ismi mevsul	oldukları sıla; nâsih mazi fiil cümlesi, (كَانَ)'nin ismi	kendisiyle car-mecrur, (يُشْرِكُونَ) ile bağlantılıdır	ortak koşmakta (كَانَ)'nin haberi, cümle

35. Yoksa onlara bir delil mi indirdik de böylece o (delil) ortak koşmakta oldukları şeyleri söylüyor.

وَ	إِذَآ أَذَقْنَا	النَّاسَ	رَحْمَةً	فَرِحُوا	بِهَا ط	وَ	إِنْ	تُصِبْهُمْ
atıf h.	tattırdığımız zaman şart ve zaman zarfı, fiilu'ş-şart; fiili mazi, fail	İnsanlara mef'ul	bir rahmet ikinci mef'ul	sevinirler fiili mazi, fail	onunla car-mecrur	atıf h.	cezme-den şart h.	onlara isabet ederse fiilu'ş-şart; fiili muzari, mef'ul

سَيِّئَةٌ	بِمَا	قَدَّمَتْ	أَيْدِيهِمْ	إِذَا	هُمْ	يَقْنَطُونَ ﴿36﴾
bir kötülük fail	şeyler sebebiyle h. cer, ismi mevsul	takdim ettiği sıla; mazi fiil cüm.	ellerinin fail	bir de bakmışsın ki izâ fücâiyye (sürpriz edatı) cevâbü'ş-şart; isim cümlesi	onlar mübteda	ümitlerini keserler haber, fiil cümlesi

36. İnsanlara bir rahmet tattırdığımız zaman onunla sevinirler, (fakat) ellerinin takdim ettiği şeyler sebebiyle (yaptıklarından ötürü) onlara bir kötülük isabet ederse bir de bakmışsın ki ümitlerini keserler.

أَ	وَ	لَمْ يَرَوْا	أَنَّ	اللَّهَ	يَبْسُطُ	الرِّزْقَ	لِمَنْ	يَشَآءُ
mi soru h.	atıf h.	görmediler nefiy ve cezm h., fiili muzari, fail	tekid ve nasb h.	Allah'ın (أَنَّ)'nin ismi	yaydığını (أَنَّ)'nin haberi, muzari fiil cümlesi	rızkı mef'ul	kimse için h. cer, ismi mevsul	dilediği sıla; muzari fiil cüm.

(يَرَوْا)'in mef'ulü; masdarı müevvel

وَ	يَقْدِرُ ط	إِنَّ	فِي ذَٰلِكَ	لَآيَاتٍ	لِقَوْمٍ	يُؤْمِنُونَ ﴿37﴾
ve atıf h.	(bir ölçüye göre) kısıtladığını fiili muzari	Doğrusu tekit ve nasb h.	bunda vardır (إِنَّ)'nin mukaddem haberi, şibhi cümle	dersler tekid lamı, (إِنَّ)'nin ismi	bir toplum için car-mecrur, mevsuf	inanan sıfat; fiil cümlesi

37. Allah'ın, rızkı dilediğine yaydığını ve (bir ölçüye göre) kısıtladığını görmediler mi? Doğrusu bunda, inanan bir toplum için dersler vardır.

فَآتِ ذَا الْقُرْبَى حَقَّهُ وَ الْمِسْكِينَ وَ ابْنَ السَّبِيلِ ط

O halde ver	sahibine	yakınlık	hakkını	,	yoksula		yolda kalmışa (yol oğluna)	
rabıta, emir fiili	birinci mef'ul, muzaf (esmaü'l-hamseden)	muzafun ileyh	ikinci mef'ul	atıf h.	matuf	atıf h.	muzafun ileyh	matuf, muzaf

ذٰلِكَ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ ز وَ أُولٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿38﴾

Bu	daha hayırlıdır	kimseler için	dileyen	rızasını (yüzünü)	Allah'ın	başlama h.	İşte onlar	kurtuluşa erenlerdir
mübteda, işaret ismi	haber	car-mecrur	sıla; muzari fiil cüm.	mef'ul, muzaf	muzafun ileyh		mübteda, işaret ismi	fasıl zamiri, haber

38. O halde yakınlık sahibine, yoksula, yolda kalmışa hakkını ver. Bu, Allah'ın rızasını dileyen kimseler için daha hayırlıdır. İşte onlar kurtuluşa erenlerdir.

وَ مَا آتَيْتُمْ مِنْ رِبًا لِيَرْبُوَ فِي أَمْوَالِ النَّاسِ

İnsanların	mallarında	artış olması için	faizden	verirseniz	Her ne	başlama h.
muzafun ileyh	h. cer, mecrur isim, muzaf	ta'lil (sebep) ve nasb h., fiili muzari	h.cer, mecrur isim	fiilu'ş-şart; fiili mazi fail, muttasıl zamir	mef'ul, şart ismi	

فَلَا يَرْبُو عِنْدَ اللَّهِ ج وَ مَآ آتَيْتُمْ مِنْ زَكَاةٍ

artmaz	katında	Allah	atıf h.	Her ne	verirseniz	zekattan
rabıta+ cevâbü'ş-şart; nefy-i istikbal; nefiy h., f. muzari,	mekan zarfı, muzaf	muzafun ileyh		mef'ul, şart ismi	fiilu'ş-şart; fiili mazi fail	harfi cer, mecrur isim

تُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ فَأُولٰئِكَ هُمُ الْمُضْعِفُونَ ﴿39﴾

isteyerek	rızasını	Allah'ın	İşte onlar		kat kat arttıranlardır
(آتَيْتُمْ)'ün fâilinden hal; fiil cümlesi	mef'ul, muzaf	muzafun ileyh	rabıta, mübteda, işaret ismi	fasıl zamiri	haber

cevâbü'ş-şart; isim cümlesi

39. İnsanların mallarında artış olması için faizden her ne verirseniz (verdiğiniz her hangi bir faiz) Allah katında artmaz; fakat, Allah'ın rızasını isteyerek zekattan her ne verirseniz (böyle olmaz), işte onlar kat kat artıranlardır.

اَللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ

Allah	sizi yaratandır		sonra	sizi rızıklandıran	sonra	sizi öldüren
mübteda	sıla; mazi fiil cüm., mef'ul	haber, ismi mevsul	atıf h.	fiili mazi, mef'ul	atıf h.	fiili muzari, mef'ul

ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ط هَلْ مِنْ شُرَكَآئِكُمْ مَنْ يَفْعَلُ مِنْ ذٰلِكُمْ مِنْ شَيْءٍ ط

(daha) sonra	sizi diriltendir	mıdır	ortaklarınızdan var	yapan		bütün bunlardan	bir şey
car-mecrur	fiili muzari, mef'ul	soru h.	haber mukaddem, şibhi cümle	mübteda muahhar, ismi mevsul	sıla; muzari fiil cüm.	harfi cer, işaret ismi	harfi cer zaid, mef'ul

سُبْحَانَهُ وَ تَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿40﴾

münezzehtir	,	yücedir		ortak koştukları şeylerden
mef'ulü mutlak	atıf h.	fiili mazi	car-mecrur	sıla; fiil cüm.

40. Allah sizi yaratan, sonra rızıklandıran, sonra öldüren daha sonra da diriltendir. O'na koştuğunuz ortaklarınızdan böyle bir şey yapan var mıdır? (Allah) onların ortak koştukları şeylerden münezzehtir, yücedir.

ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ

çıktı	fesat	karada	ve	denizde	kazanması sebebiyle		İnsanların
fiili mazi	fail	harfi cer, mecrur isim	atıf h.	matuf	h.cer, masdar h.	fiili mazi	muzafun ileyh

لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿41﴾

onlara tattırması için	bir kısmını	yaptıklarının	belki		dönerler
talil ve nasb h., fiili muzari, mef'ul	ikinci mef'ul	muzafun ileyh, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm., fail	terecci ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi	(لَعَلَّ)'nin haberi, fiil cümlesi

41. Belki dönerler diye yaptıklarının bir kısmını (Allah'ın) onlara tattırması için, insanların ellerinin kazanması sebebiyle (kendi işledikleri yüzünden) karada ve denizde fesat çıkar.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 407 ≻

(30 / RUM, 33 – 34 – 35 – 36):

(مَسَّ يَمَسُّ مَسًّا): (muzaaf fiil) dokundu, el sürdü, isabet etti (اَلنَّاسُ ج اَلْاِنْسانُ): insan (اَلضُّرُّ): zarar, ziyan

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nâkıs fiil) dua etti/ davet etti/ ibadet etti/ teşvik etti/ isimlendirdi/ yardım istedi

(أَذَاقَ يُذِيقُ إِذَاقَةً): (if'al bâbı) tattırdı, hissettirdi (اَلْمُنِيبُ ج مُنِيبُونَ): (ism-i fâil) dönen (kulun Allah'a dönmesi, yönelmesi)

[(رَحِمَ يَرْحَمُ) اَلرَّحْمَةُ]: rahmet, ihsan (اَلْفَرِيقُ ج فُرُوقٌ): fırkadan daha büyük topluluk, zümre, güruh

(أَشْرَكَ يُشْرِكُ إِشْرَاكًا): (if'al bâbı) (Allah'a) ortak koştu (آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz'el fa - nâkıs fiil, if'al bâbı) verdi, getirdi

(تَمَتَّعَ يَتَمَتَّعُ تَمَتُّعًا): (tefa'ul bâbı) refah içersinde yaşadı/ faydalandı, lezzet aldı/ haccı temettu yaptı (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al bâbı) indirdi (اَلسُّلْطَانُ): saltanat, galebe/ hüccet (قَنِطَ يَقْنَطُ قَنَطًا): ümidsiz oldu, ümidi kesti

(تَكَلَّمَ يَتَكَلَّمُ تَكَلُّمًا): (tefa'ul bâbı) konuştu, kelam etti/ lafa daldı/ temsil yoluyla: gösterdi, delalet etti

(أَشْرَكَ يُشْرِكُ إِشْرَاكًا): (if'al bâbı) (Allah'a) ortak koştu (أَذَاقَ يُذِيقُ إِذَاقَةً): (if'al bâbı) tattırdı, hissettirdi

(اَلْاِنْسانُ ج اَلنَّاسُ): insan [(رَحِمَ يَرْحَمُ) اَلرَّحْمَةُ]: rahmet, ihsan (فَرِحَ يَفْرَحُ فَرْحًا): sevindi, şımardı (اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el

(أَصَابَ يُصِيبُ إِصَابَةً): (if'al bâbı) isabet etti, dokundu/ irade etti, istedi (اَلسَّيِّئَةُ ج سَيِّئَاتٌ): büyük küçük her türlü günah, kötülük

(قَدَّمَ يُقَدِّمُ تَقْدِيمًا): (tef'il bâbı) önceden yaptı, öne geçti/ geçmişte yaptı/ takdim etti, hazırladı

(30 / RUM, 37 – 38 – 39 – 40 – 41):

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nâkıs - mehmuz fiil) gördü/ bildi/ zannetti/ tanıdı (بَسَطَ يَبْسُطُ بَسْطًا): genişletti, açtı, yaydı

(اَلرِّزْقُ ج اَرْزَاقٌ): rızk, geçim, maişet, yemek (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) diledi, istedi

(قَدَرَ يَقْدِرُ قَدْرًا): kısıtladı/ ayarladı/ takdir etti/ gücü yetti (آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz'el fa - nâkıs fiil, if'al bâbı) verdi, getirdi

(اَلْقُرْبَى): akraba, yakın, karabet, akrabalık, yakınlık (اَلْحَقُّ): hak, gerçek, doğru (kul hakkı)

(اَلْمِسْكِينُ ج مَسَاكِينُ): yoksul, düşkün, (zillete düşürücü) fakirliğe sebep olan (اِبْنُ السَّبِيلِ): seyyah, yolda kalmış

(اَلْخَيْرُ): (ism-i tafdîl) daha hayırlı, en hayırlı (أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef fiil, if'al bâbı) irade etti, istedi

(اَلْوَجْهُ ج وُجُوهٌ): zat/ yüz/ bağlangıç/ yön (اَلْمُفْلِحُ ج مُفْلِحُونَ): (ism-i fâil) kazanan, felaha eren

(رَبَا يَرْبُو رُبُوًّا): (nâkıs fiil) arttı, fazlalaştı (اَلرِّبَا): riba, faiz (اَلزَّكَاةُ ج زَكَوَاتٌ): zekât/ temizlik, doğruluk, düzen

(أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef fiil, if'al bâbı) irade etti, istedi (اَلْوَجْهُ ج وُجُوهٌ): zat/ yüz/ başlangıç/ yön

(عِنْدَ): (zarf) yanında, katında (اَلْمُضْعِفُ ج مُضْعِفُونَ): (ism-i fâil) katlayan, kat kat artan

(خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı, eşsiz ve yoktan varetti, şekil verdi (رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): rızık verdi, hayırda bulundu, hayır yaptı

(أَمَاتَ يُمِيتُ إِمَاتَةً): (if'al bâbı) öldürdü (أَحْيَى يُحْيِي إِحْيَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı) hayat verdi, diriltti

(اَلشَّرِيكُ ج شُرَكَاءُ): ortak (فَعَلَ يَفْعَلُ فَعْلاً): yaptı [(سَبَّحَ يُسَبِّحُ) سُبْحَانَ]: tesbih, tenzih ve takdis etti

(تَعَالَى يَتَعَالَى): (tefâul bâbı) yükseldi, yüce oldu, yüceldi (أَشْرَكَ يُشْرِكُ إِشْرَاكًا): (if'al bâbı) (Allah'a) ortak koştu

(ظَهَرَ يَزْهُرُ ظُهُورًا): ortaya çıktı, zahir oldu, gözüktü/ üste çıktı, galip geldi [(فَسَدَ يَفْسِدُ) اَلْفَسَادُ]: fesat, fesada uğrama

(اَلْبَرُّ ج اَبْرَارٌ): kara (denizin zıddı) / çok itaatkâr (اَلْبَحْرُ ج اَبْحُرٌ): deniz (كَسَبَ يَكْسِبُ كَسْبًا): kazandı, tahsil etti

(اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el (اَلْاِنْسانُ ج اَلنَّاسُ): insan (أَذَاقَ يُذِيقُ غِذَاقَةً): (if'al bâbı) tattırdı, hissettirdi (بَعْضُ): birkısım, bazı, birkaç

(عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi (لَعَلَّ): umulur ki, belki, için, diye (رَجَعَ يَرْجِعُ رُجُوعًا): döndü

≺ CÜZ: 21, KUR'ÂN SAYFASI: 408 (RUM : 42 – 50) ≻

عَاقِبَةُ	كَانَ	كَيْفَ	فَانْظُرُوا	فِي الْأَرْضِ	سِيرُوا	قُلْ
sonunun	olduğuna	nasıl	ve bakın	Yeryüzünde	gezip dolaşın	De ki
(كَانَ)'nin ismi, muzaf	nâsih fiili mazi	(كَانَ)'nin mukaddem haberi, soru ismi	atıf h., emir fiili, fail	harfi cer, mecrur isim	emir fiili, fail	emir fiili

﴿ 42 ﴾	مُشْرِكِينَ	أَكْثَرُهُمْ	كَانَ	مِنْ قَبْلُ	الَّذِينَ
	müşrikler	çoğunluğu	olanların	daha önceki kimselerden	
	(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ismi	nâsih fiili mazi	sıla; şibhi cüm	muzafun ileyh ismi mevsul

42. De ki: "Yeryüzünde gezip dolaşın ve daha önceki kimselerden çoğunluğu müşrik olanların sonunun nasıl olduğuna bir bakın."

يَوْمٌ	أَنْ يَأْتِيَ	مِنْ قَبْلِ	الْقَيِّمِ	لِلدِّينِ	وَجْهَكَ	فَأَقِمْ
bir günün	gelmesinden	önce	dosdoğru	dine	yüzünü	O halde çevir
fail	muzafun ileyh; masdar-ı müevvel: masdar ve nasb h., fiili muzari	harfi cer+ zarf, mecrur isim, muzaf	sıfat	car-mecrur, mevsuf	mef'ul	rabıta (başlama h. de denmiştir), emir fiili

﴿ 43 ﴾	يَصَّدَّعُونَ	يَوْمَئِذٍ	مِنَ اللَّهِ	لَهُ	مَرَدَّ	لَا
	bölünürler	O gün	Allah katından	kendisi için	geri çevrilmesi olmayan	
	fiili muzari+fâil, aslı: (يَتَصَدَّعُونَ)	zaman zarfı	harfi cer, mecrur isim, (يَأْتِيَ) ile bağlantılı	(لَا)'nın haberi, şibhi cümle	(لَا)'nın ismi	(يَوْمٌ)'nin sıfatı; en-nâfiye li'l-cins (cinsini nefyeden lâ)

43. Allah katından kendisi için geri çevrilmesi olmayan bir günün gelmesinden önce, yüzünü dosdoğru dine çevir. O gün (insanlar fırka fırka) bölünürler.

﴿ 44 ﴾	يَمْهَدُونَ	فَلِأَنْفُسِهِمْ	صَالِحًا	عَمِلَ	مَنْ	وَ	كُفْرُهُ	فَعَلَيْهِ	كَفَرَ	مَنْ
	hazırlamış olurlar	kendileri için	faydalı iş	işlerse	kim		inkarı	kendi aleyhinedir	inkar ederse	Kim
	(هُمْ) (onlar) takdir edilen mahzuf mübtedanın haberi; muzari fiil cümlesi	rabıta, car-mecrur	mef'ul	fiilu'ş-şart; fiili mazi	mübteda, şart ismi	atıf h.	mübteda muahhar	rabıta+ haber mukaddem, şibhi cümle.	fiilu'ş-şart; fiili mazi	mübteda, şart ismi.
	cevâbü'ş-şart; fiil cümlesi; şart ve cevabı (مَنْ) mübtedasının haberidir				cevâbü'ş-şart; isim cümlesi, şart ve cevab cümleleri (مَنْ) mübtedasının haberi					

﴿ 45 ﴾	الْكَافِرِينَ	لَا يُحِبُّ	إِنَّهُ	مِنْ فَضْلِهِ	الصَّالِحَاتِ	عَمِلُوا	وَ	آمَنُوا	الَّذِينَ	لِيَجْزِيَ
	inkar edenleri	sevmez	Doğrusu O	lutfundan	faydalı işler	işleyenlere	ve	inanan	kimselere	karşılık vermesi için
	mef'ul	nefiy h., fiili muzari	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	harfi cer, mecrur isim	mef'ul	fiili mazi, fail	atıf h.	sıla; mazi fil cüm., fail	mef'ul, ismi mevsul	ta'lil (sebep) ve nasb h, fiili muzari
	(إِنَّ)'nin haberi, fiil cümlesi									

44. Kim inkar ederse, inkarı kendi aleyhinedir. Kim faydalı iş işlerse, kendileri için (cennetteki yerlerini) hazırlamış olurlar. **45.** (Bu Allah'ın) inanan ve faydalı iş işleyenlere lutfundan karşılık vermesi için(dir). Doğrusu O, inkar edenleri sevmez.

	مِنْ رَحْمَتِهِ	لِيُذِيقَكُمْ	وَ	مُبَشِّرَاتٍ	الرِّيَاحَ	أَنْ يُرْسِلَ	مِنْ آيَاتِهِ	وَ	
	rahmetini	size tattırması için	müjdeciler olarak		Rüzgarları	göndermesi	ayetlerindendir		
	harfi cer, mecrur isim	ta'lil (sebep) ve nasb h., fiili muzari, mef'ul	atıf h.	hal	mef'ul	mübteda muahhar; masdar ve nasb h., fiili muzari	haber mukaddem, şibhi cümle	atıf h.	

﴿ 46 ﴾	تَشْكُرُونَ	لَعَلَّكُمْ	وَ	مِنْ فَضْلِهِ	لِتَبْتَغُوا	وَ	بِأَمْرِهِ	الْفُلْكُ	لِتَجْرِيَ	وَ
	şükredersiniz	Belki		lutfundan	aramanız içindir		emri ile	gemilerin	yürümesi	,
	(لَعَلَّ)'nin haberi, fiil cümlesi	terecci ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi	atıf h.	harfi cer, mecrur isim	ta'lil (sebep) ve nasb h., fiili muzari, fail	atıf h.	car-mecrur	fail	ta'lil (sebep) ve nasb h., fiili muzari	atıf h.

46. Rüzgarları müjdeciler olarak göndermesi O'nun ayetlerindendir (varlığının ve gücünün delillerindendir). (Bu da) size rahmetini tattırması, onun emri ile gemilerin yürümesi, lutfundan aramanız için(dir). Belki şükredersiniz.

وَ	لَقَدْ	أَرْسَلْنَا	مِنْ قَبْلِكَ	رُسُلاً	إِلَى قَوْمِهِمْ	فَجَآؤُوهُمْ	بِالْبَيِّنَاتِ
	And olsun ki	gönderdik	Senden önce	bir çok peygamberi	ümmetlerine	Onlara getirdiler	apaçık belgeler
başla-ma h.	yemin cevabı lâmı, tahkik h.	fiili mazi, fail	h. cer+ zarf, mecrur isim, muzaf, (كَ): muzafun ileyh	mef'ul	harfi cer, mecrur isim	atıf h., fiili mazi, fail, mef'ul	car-mecrur

﴿ 47 ﴾	الْمُؤْمِنِينَ	نَصْرُ	عَلَيْنَا	حَقًّا	كَانَ	وَ	أَجْرَمُوا ط	مِنَ الَّذِينَ	فَانْتَقَمْنَا
	mü'minlere	yardım etmek	bize	hak	oldu		suç işleyen	kimseler-den	akabinde intikam aldık
	muzafun ileyh	(كَانَ)'nin muahhar ismi, muzaf	car-mecrur	(كَانَ)'nin mukaddem haberi	fiili mazi nâsih	atıf h.	sıla; mazi fiil cüm., fail	h. cer, ismi mevsul (cer mahallinde)	atıf h., fiili mazi, fail

47. And olsun ki! Senden önce bir çok peygamberi ümmetlerine gönderdik, onlara apaçık belgeler getirdiler; akabinde (isyan edip) suç işleyenlerden intikam aldık, mü'minlere yardım etmek bize hak oldu.

اَللَّهُ	الَّذِي	يُرْسِلُ	الرِّيَاحَ	فَتُثِيرُ	سَحَابًا	فَيَبْسُطُهُ
Allah	gönderendir		rüzgarları	akabinde sürükler	bulutları	sonra onu yayar
mübteda	haber, ismi mevsul	sıla; muzari fiil cüm.	mef'ul	atıf h., fiili muzari	mef'ul	atıf h, fiili muzari, mef'ul

فِي السَّمَآءِ	كَيْفَ	يَشَآءُ	وَ	يَجْعَلُهُ	كِسَفًا	فَتَرَى
gökte	nasıl	dilerse		onu yapar	parça parça	Artık görürsün
harfi cer, mecrur isim	hal; soru ismi	fiili muzari	atıf h.	fiili muzari, mef'ul	ikinci mef'ul	atıf h., fiili muzari

الْوَدْقَ	يَخْرُجُ	مِنْ خِلاَلِهِ ج	فَإِذَآ أَصَابَ	بِهِ	مَنْ	يَشَآءُ
yağmurun	çıktığını	aralarından	Akabinde isabet ettirdiği zaman	onu	kimseye	dileyen/dilediği
mef'ul	hal; muzari fiil cümlesi	h. cer, mecrur isim	atıf h, şart ve zaman zarfı, fiilu'ş-şart; fiili mazi	car-mecrur	mef'ul, ismi mevsul	sıla; muzari fiil cüm.

مِنْ عِبَادِهِ	إِذَا	هُمْ	يَسْتَبْشِرُونَ	﴿ 48 ﴾	وَ	إِنْ	كَانُوا
kullarından	bir de bakmışsın ki	onlar	sevinirler			oldukları haldeyken	
harfi cer, mecrur isim	iza fücaiye (sürpriz edatı)	mübteda	haber; fiil cümlesi		hal vavı, arkadan gelen cümle (يَسْتَبْشِرُونَ)'daki cemi vav'ından hal'dir	(نْ)'nin tahfifi (hafifle-tilmiş hali)	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi

﴿ 49 ﴾	لَمُبْلِسِينَ	مِنْ قَبْلِهِ	عَلَيْهِمْ	أَنْ يُنَزَّلَ	مِنْ قَبْلِ
	ümidlerini kesmiş	önceden	kendilerine	indirilmesinden	önce
	lamül farika ((إِنْ)'in nefiy ile hafifletilmişini ayırt eden lam), (كَانَ)'nin haberi	harfi cer, zarf, mecrur isim	car-mecrur	muzafun ileyh; masdar-ı müevvel; masdar ve nasb h., meçhul fiili muzari	h. cer+ zarf, mecrur isim

48- 49. Allah rüzgarları gönderendir, akabinde (rüzgarlar) bulutları sürükler, onları gökte nasıl dilerse (dilediği gibi) yayar ve onu parça parça yapar. Artık sen de yağmurun aralarından çıktığını görürsün. Akabinde onu kullarından dilediğine/dileyene isabet ettirdiği zaman, onlar önceden, kendilerine (yağmurun) indirilmesinden önce ümit kesmiş oldukları haldeyken (bu müjdeyle) sevinirler.

فَانْظُرْ	إِلَىٰٓ آثَارِ	رَحْمَتِ	اللَّهِ	كَيْفَ	يُحْيِي	الْأَرْضَ
Artık bak	emarelerine	rahmeti'nin	Allah'ın	nasıl	diriltiyor	yeryüzünü
rabıta, emir fiili	harfi cer, mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh, mecrur, sonraki isim için tekrar muzaf	muzafun ileyh	hal, soru ismi	fiili muzari	mef'ul

﴿ 50 ﴾	قَدِيرٌ	شَيْءٍ	عَلَى كُلِّ	هُوَ	وَ	الْمَوْتَى ج	لَمُحْيِي	ذٰلِكَ	إِنَّ	مَوْتِهَا ط	بَعْدَ
	Kadir'dir	şeye	her	O		ölüleri	diriltir	O	Doğrusu	ölümünden	sonra
	haber	muz. ileyh	h. cer, mecrur isim, muzaf	mübteda	atıf h.	muz. ileyh	tekid lamı, (إِنَّ)'nin haberi, muzaf	(إِنَّ)'nin ismi, işaret ismi	tekid ve nasb h.	muzafun ileyh, muzaf, (هَا): muzafun ileyh	zaman zarfı, muzaf

50. Artık Allah'ın rahmeti'nin emarelerine (izlerine) bir bak, yeryüzünü ölümünden sonra nasıl diriltiyor? Doğrusu O ölüleri diriltir. O her şeye Kadir'dir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 408 ≻

(30 / RUM, 42 – 43 – 44 – 45):

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef fiil) dedi, söyledi (سَارَ يَسِيرُ يَيْرًا): (ecvef fiil) gezdi, yürüdü, dolaştı, gitti

(نَظَرَ يَنْظُرُ نَظْرًا): baktı, gördü/ bekledi/ bildi/ düşündü/ ibret aldı/ inceledi (كَيْفَ): (istifham ismi) nasıl, nice, ne şekilde

(قَبْلُ): (zarf) önce (اَلْعَاقِبَةُ ج عَوَاقِبُ): akıbet, son, netice [(كَثُرَ يَكْثُرُ) اَلْاَكْثَرُ]: (ism-i tafdîl) ekseriyet, daha çok

(اَلْمُشْرِكُ ج مُشْرِكُونَ): (ism-i fâil) Allah'a ortak koşan (أَقَامَ يُقِيمُ إِقَامَةً): (if'al bâbı) kaldırdı, çevirdi (yüzü dine çevirdi)

(اَلْوَجْهُ ج وُجُوهٌ): yüz/ mecazen: zat/ başlangıç/ yön (اَلدِّينُ ج اَدْيَانٌ): din, şeriat, ceza, inkıyad, bağlılık (يَوْمَئِذٍ): o gün

(اَلْقَيِّمُ): dosdoğru, insanların işlerini meselelerini sapasağlam düzgünce halleden (قَبْلُ): (zarf) önce

(أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا): (mehmuz ve nâkıs fiil) geldi (اَلْيَوْمُ ج اَيَّامٌ): gün [(رَدَّ يَرُدُّ) اَلْمَرَدُّ]: geri çeviriş

(تَصَدَّعَ يَتَصَدَّعُ تَصَدُّعًا): (tefa'ul bâbı) ayrıldı, bölündü, iftirak etti (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi

(مَهَدَ يَمْهَدُ مَهْدًا): hazırladı, serdi [(صَلَحَ يَصْلُحُ) اَلصَّالِحُ]: (ism-i fâil) doğru olan, salih olan

(جَزَى يَجْزِي جَزَاءً): (nâkıs fiil) karşılığını verdi (أَحَبَّ يُحِبُّ إِحْبَابًا): (if'al bâbı) sevdi

(اَلصَّالِحَاةُ ج صَالِحَاتٌ): (ism-i fâil) salih olan, doğru olan (اَلْفَضْلُ ج اَفْضَالٌ): hayır, lütuf, iyilik, fazl

(30 / RUM, 46 - 47):

(أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالاً): (if'al bâbı) gönderdi (اَلرِّيحُ ج رِيَاحٌ): rüzgâr/ yardım, nusrat, üstünlük/ koku

(اَلْمُبَشِّرَةُ ج مُبَشِّرَاتٌ): (ism-i fâil) müjdeci (أَذَاقَ يُذِيقُ إِذَاقَةً): (if'al bâbı) tattırdı, hissettirdi

(جَرَى يَجْرِي جَرْيًا): (nâkıs fiil) aktı, cereyan etti, hareket etti (اَلْفُلْكُ): gemi, gemiler (اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): emir, iş, durum, husus

(اِبْتَغَى يَبْتَغِي اِبْتِغَاءً): (nâkıs fiil, iftiâl bâbı) talep etti, aradı, arzuladı (اَلْفَضْلُ ج اَفْضَالٌ): hayır, lütuf, iyilik, fazl, üstünlük

(شَكَرَ يَشْكُرُ شُكْرًا): şükretti (أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالاً): (if'al bâbı) gönderdi [(نَصَرَ يَنْصُرُ) اَلنَّصْرُ]: yardım, zafer

(جَاءَ يَجِيءُ جَيْئًا ب): getirdi (ecvef fiil, mehmuz'el lam) (اَلْبَيِّنَةُ ج بَيِّنَاتٌ): apaçık, açıklayan, izah eden

(اِنْتَقَمَ يَنْتَقِمُ اِنْتِقَامًا): (infiâl bâbı) intikam aldı, cezalandırdı (أَجْرَمَ يُجْرِمُ إِجْرَامًا): (if'al bâbı) suç işledi, günah işledi

(30 / RUM, 48 – 49 – 50):

(أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالاً): (if'al bâbı) gönderdi (اَلسَّحَابُ): bulut (اَلرِّيحُ ج رِيَاحٌ): rüzgâr/ yardım, nusrat, üstünlük / koku

(أَثَارَ يُثِيرُ إِثَارَةً): (if'al bâbı) sürükledi/ tahrik etti/ alt üst etti (بَسَطَ يَبْسُطُ بَسْطًا): genişletti, açtı, yaydı

(اَلْكِسْفَةُ ج كِسَفٌ): parça (اَلسَّمَاءُ ج سَمَاوَاتٌ): gök, gökyüzü (اَلْوَدْقُ): yağmur (خَرَجَ يَخْرُجُ خُرُوجًا): çıktı

(كَيْفَ): (istifham ismi) nasıl, nice, ne şekilde (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) diledi, istedi

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, çevirdi, yarattı, hükmetti (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nâkıs - mehmuz fiil) gördü/ bildi/ zannetti/ tanıdı

(اَلْخَلَلُ ج خِلاَلٌ): aralık, gedik, yarık, ara (أَصَابَ يُصِيبُ إِصَابَةً): (if'al bâbı) isabet etti, dokundu/ irade etti, istedi

(اِسْتَبْشَرَ يَسْتَبْشِرُ اِسْتِبْشَارًا): (istif'âl bâbı) müjde edileni buldu, müjde edilen şeyle neşelenip sevindi

(نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلاً): (tef'il bâbı) indirdi (اَلْمُبْلِسُونَ ج مُبْلِسُونَ): (ism-i fâil) ümitsizliğe kapılan (قَبْلُ): (zarf) önce

(نَظَرَ يَنْظُرُ نَظْرًا): baktı, düşündü/ bekledi/ ibret aldı (اَلْاَثَرُ ج آثَارٌ): iz, emare [(رَحِمَ يَرْحَمُ) اَلرَّحْمَةُ]: rahmet, ihsan

(كَيْفَ): (istifham ismi) nasıl, nice, ne şekilde (بَعْدَ): (zarf) sonra (أَحْيَى يُحْيِي إِحْيَاءً): (nâkıs fiil, if'al bâbı) hayat verdi, diriltti

(اَلْمَيْتُ ج مَوْتَى): ölü [(أَحْيَى يُحْيِي) اَلْمُحْيِي]: (ism-i fâil) hayat veren, dirilten [(قَدَرَ يَقْدِرُ) اَلْقَدِيرُ]: kudreti büyük, gücü sonsuz

≺ CÜZ: 21, KUR'ÂN SAYFASI: 409 (RUM : 51 – 60)

لَظَلُّوا	مُصْفَرًّا	فَرَأَوْهُ	رِيحًا	أَرْسَلْنَا	لَئِنْ	وَ
başlarlar	sarardığını	görseler hemen	bir rüzgar	And olsun ki göndersek		
kasem h., fiili mazi, nâsih, (ظَلَّ)'nin ismi	hal	atıf h., fiili mazi, fail, mef'ulün bih	mef'ul	fiilu'ş-şart; fiili mazi, fail	yemin yerine geçen lam, şart bildiren cezm h.	başlama h.

﴿ 51 ﴾ يَكْفُرُونَ — مِنْ بَعْدِهِ

nankörlüğe — arkasından

(ظَلَّ)'nin haberi, fiil cümlesi, (.....لَظَلُّوا) cümlesi cevâbü'ş-şart — h. cer, zarf, mecrur isim, şibhi cümle (يَكْفُرُونَ) ile bağlantılıdır

51. And olsun, bir rüzgar göndersek, akabinde (ekinleri, yeşillikleri) sararmış görseler arkasından nankörlüğe devam ederler.

﴿ 52 ﴾

مُدْبِرِينَ	إِذَا وَلَّوْا	الدُّعَآءَ	الصُّمَّ	لاَ تُسْمِعُ	وَ	الْمَوْتَى	لاَ تُسْمِعُ	فَإِنَّكَ
arkalarını dönerek	gittikleri zaman	çağrıyı	sağırlara	duyuramazsın		ölülere	işittiremezsin	Çünkü, sen
hal	şart ve zaman zarfı, fiili mazi, fail	ikinci mef'ul	mef'ul	nefiy h., fiili muzari	atıf h.	mef'ul	(إِنَّ)'nin haberi, fiil cüm.	ta'lil (sebep) h., tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi

52. Çünkü sen ölülere işittiremezsin; arkalarını dönerek gittikleri zaman sağırlara da çağrıyı duyuramazsın.

إِنْ تُسْمِعُ	عَنْ ضَلاَلَتِهِمْ ط	الْعُمْيِ	بِهَادِ	أَنْتَ	مَآ	وَ
duyuramazsın	sapıklıklarından	körlerin	asla doğru yola ileticisi	Sen	değilsin	
fiili muzari, nefiy h.	harfi cer, mecrur isim	muz. ileyh	:zaid harfi cer (tekit için gelir), (مَا)'nin haberi, muzaf	(مَا)'nın ismi,	(لَيْسَ)'ye benzeyen nefiy h.	atıf h.

﴿ 53 ﴾

مُسْلِمُونَ ع	فَهُمْ	بِآيَاتِنَا	يُؤْمِنُ	مَنْ	إِلاَّ
müslümanlardır	işte onlar	ayetlerimize	inanan kimselerden		başkasına
haber	atıf h., mübteda	car-mecrur	sıla; muzari fiil cüm.	mef'ul, ismi mevsul	istisna h.

53. Sen asla sapıklıklarından (vazgeçirip) körlerin doğru yola ileticisi değilsin; ayetlerimize inananlardan başkasına duyuramazsın; işte onlar müslümanlardır.

ضَعْفٍ	مِنْ بَعْدِ	جَعَلَ	ثُمَّ	مِنْ ضَعْفٍ	خَلَقَكُمْ	الَّذِي	اَللَّهُ
güçsüzlükten	sonra	kılandır	sonra	güçsüz (bir madde)den	Sizi yaratandır		Allah
muzafun ileyh	harfi cer, zarf, mecrur isim, muzaf	fiili mazi	atıf h.	harfi cer, mecrur isim	sıla; mazi fiil cüm.	haber, ismi mevsul	mübteda

شَيْبَةً ط	وَ	ضَعْفًا	قُوَّةٍ	مِنْ بَعْدِ	جَعَلَ	ثُمَّ	قُوَّةً
ihtiyar	ve	güçsüz	kuvvetliliğin	ardından	yapandır	sonra	kuvvetli
matuf	atıf h.	mef'ul	muzafun ileyh	harfi cer,:zarf mecrur isim, muzaf	fiili mazi	atıf h.	mef'ul

﴿ 54 ﴾

الْقَدِيرُ	الْعَلِيمُ	هُوَ	وَ	يَشَآءُ ج	مَا	يَخْلُقُ
Kadir'dir	Alim'dir	O		dilediği	şeyi	yaratır
ikinci haber	haber	mübteda	atıf h.	sıla; muzari fiil cüm.	mef'ul, ismi mevsul	fiili muzari

54. Sizi güçsüz (bir madde)den yaratan, güçsüzlükten sonra kuvvetli kılan, sonra da kuvvetliliğin ardından güçsüz ve ihtiyar yapandır. O, dilediği şeyi yaratır; O Alim'dir (çok iyi bilendir), Kadir olandır (her şeye gücü yetendir).

مَا لَبِثُوا	الْمُجْرِمُونَ لا	يُقْسِمُ	السَّاعَةُ	تَقُومُ	يَوْمَ	وَ
kalmadıklarına	suçlular	yemin eder	Kıyamet	koptuğu	gün	
nefiy h., f. mazi, fail	fail	fiili muzari	fail	muzafun ileyh; muzari fiil cümlesi	zaman zarfı, muzaf	başlama h.

﴿ 55 ﴾

يُؤْفَكُونَ	كَانُوا	كَذٰلِكَ	سَاعَةٍ	غَيْرَ
döndürülüyorlardı		Böylece	bir saatten	başka
(كَانَ)'nin haberi, fiil cümlesi	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	car-mecrur	muzafun ileyh	zaman zarfı, muzaf

55. Kıyamet koptuğu gün suçlular bir saatten başka kalmadıklarına yemin ederler. Böylece onlar (dünyada da haktan) çevriliyorlardı.

وَ	قَالَ	الَّذِينَ	أُوتُوا	الْعِلْمَ	وَ	الْإِيمَانَ
	derler	kimseler	kendilerine verilen	ilim	ve	iman
atıf h.	fiili mazi	fail, ismi mevsul	sıla; meçhul fiili mazi cüm., nâibi fail	mef'ul	atıf h.	matuf

لَقَدْ	لَبِثْتُمْ	فِي كِتَابِ	اللَّهِ	إِلَى يَوْمِ	الْبَعْثِ	فَهَٰذَا
And olsun ki	kaldınız	yazısında	Allah'ın	gününe kadar	yeniden diriliş	İşte bu
yemin cevabı lâmı, tahkik h.	fiili mazi, fail	harfi cer, mecrur isim muzaf	muzafun ileyh	harfi cer, mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh	atıf h.,:mübteda, işaret ismi

﴿ 56 ﴾	لَا تَعْلَمُونَ	كُنْتُمْ	لَكِنَّكُمْ	وَ	الْبَعْثِ	يَوْمُ
	bilmiyordunuz	fakat siz			yeniden diriliş	günüdür
	(كَانَ)'nin haberi, fiil cümlesi	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi,	istidrak ve nasb h., (لَكِنَّ)'nin ismi	atıf h.	muzafun ileyh	haber, muzaf

(لَكِنَّ)'nin haberi; fiil cümlesi

56. Kendilerine ilim ve iman verilen kimseler; "And olsun ki, siz Allah'ın yazısında (hükmü verilen) yeniden diriliş gününe kadar kaldınız. İşte bu yeniden dirilme günüdür, fakat siz bilmiyordunuz " derler.

وَ	مَعْذِرَتُهُمْ	ظَلَمُوا	الَّذِينَ	لَا يَنْفَعُ	فَيَوْمَئِذٍ
atıf h.	mazaretleri	zulmeden	kimselere	fayda vermez	Artık o gün
	fail.	sıla; mazi fiil cüm., fail	mef'ul, ismi mevsul	nefiy h., fiili muzari	atıf h., zaman zarfı

﴿ 57 ﴾	يُسْتَعْتَبُونَ	هُمْ	لَا
	özür dilemeleri de istenmez	onların	
	haber, fiil cümlesi	mübteda	nefiy h.

57. Artık zulmedenlerin, o gün mazaretleri fayda vermez; onların özür dilemeleri de istenmez

مَثَلٍ ۖ	مِنْ كُلِّ	الْقُرْآنِ	فِي هَٰذَا	لِلنَّاسِ	ضَرَبْنَا	لَقَدْ	وَ
misalden	her türlü	bu Kuran'da		insanlar için	misal verdik	And olsun ki	
muzafun ileyh	harfi cer, mecrur isim, muzaf	bedel	harfi cer, işaret ismi	car-mecrur	fiili mazi, fail	yemin cevabı lâmı, tahkik h.	başla-ma h.

الَّذِينَ	لَيَقُولَنَّ	بِآيَةٍ	جِئْتَهُمْ	لَئِنْ	وَ
kimseler	kesinlikle diyecekler	bir mucize	şayet sen onlara getirsen		
fail, ismi mevsul	cevâbü'ş-şart; kasem h., tekid nununa birleşmiş fiili muzari	car-mecrur	fiilu'ş-şart; fiili mazi, fail, mef'ulün bih	yemin yerine geçen lam, şart h.	atıf h.

﴿ 58 ﴾	مُبْطِلُونَ	إِلَّا	أَنْتُمْ	إِنْ	كَفَرُوا
	batıl iddia edenlerden	başkası	Siz	değilsiniz	inkar eden
	haber	istisna h.	mübteda	nefiy h.	sıla; mazi fiil cüm., fail

58. And olsun ki bu Kuran'da insanlar için her türlü misalden verdik. (Buna rağmen) şayet sen onlara bir mucize getirmiş olsan, inkar edenler: "Siz batıl iddia edenlerden başkası değilsiniz" derler.

﴿ 59 ﴾	لَا يَعْلَمُونَ	الَّذِينَ	عَلَىٰ قُلُوبِ	اللَّهُ	يَطْبَعُ	كَذَٰلِكَ
	bilmeyen	kimselerin	kalblerine	Allah	mühür vurur	İşte böylece
	sıla; fiil cüm.	muzafun ileyh, ismi mevsul	harfi cer, mecrur isim, muzaf	fail	fiili muzari	car-mecrur

59. İşte böylece Allah bilmeyenlerin kalblerine mühür vurur.

لَا يَسْتَخِفَّنَّكَ	وَ	حَقٌّ	اللَّهِ	وَعْدَ	إِنَّ	فَاصْبِرْ
sakın seni hafife almasın		gerçektir	Allah'ın	va'di	Doğrusu	O halde sabret
tekit nun'u birleşmiş nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., tekid nununa birleşmiş fiili muzari, mef'ul	atıf h.	(إِنَّ)'nin haberi	muzafun ileyh	(إِنَّ)'nin ismi, muzaf	tekid ve nasb h.	rabıta, emir fiili

ara cümle

﴿ 60 ﴾	لَا يُوقِنُونَ	الَّذِينَ
	kesin olarak inanmayan	kimseler
	sıla; muzari fiil cüm.	fail, ismi mevsul

60. O halde sabret -doğrusu Allah'ın sözü gerçektir- ki kesin olarak inanmayanlar seni hafife almasınlar.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 409 ≻

(30 / RUM, 51 – 52 - 53 – 54):

(أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالاً): (if'al bâbı) gönderdi (اَلرِّيحُ ج رِيَاحٌ): rüzgâr (yardım, nusrat, üstünlük/ koku

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nâkıs - mehmuz fiil) gördü/ bildi/ zannetti/ tanıdı [(إِصْفَرَّ يَصْفَرُّ) اَلْمُصْفَرُّ]: (ism-i fâil) sararmış, sararan

(بَعْدُ): (zarf) sonra (ظَلَّ يَظَلُّ ظَلاًّ): (muzaaf fiil) oldu (devam ve istimrar ifade eder) (كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا): nankörlük etti, inkâr etti

(أَسْمَعَ يُسْمِعُ إِسْمَاعًا): (if'al bâbı) işittirdi, duyurdu (اَلْأَصَمُّ ج صُمٌّ): (sıfat-ı müşebbehe) sağır (اَلْمَيْتُ ج مَوْتَى): ölü

[اَلدُّعَاءُ (دَعَا يَدْعُو)]: dua, nida, çağırış (اَلْمُدْبِرُ ج مُدْبِرُونَ): (ism-i fâil) arkasına dönüp giden

(وَلَّى يُوَلِّي تَوْلِيَةً): (nâkıs fiil, tef'il bâbı) dönüp kaçtı/ yöneldi/ idaresine verdi/ hazırladı/ tayin etti/ vazgeçirdi/ çevirdi

[اَلْهَادِي (هَدَى يَهْدِي)]: (ism-i fâil) hidayet veren, doğru yola ileten [(ضَلَّ يَضِلُّ) اَلضَّلاَلَةُ]: dalalet, sapıklık

(اَلْأَعْمَى ج عُمْيٌ): kör (أَسْمَعَ يُسْمِعُ إِسْمَاعًا): (if'al bâbı) işittirdi, duyurdu [(ضَعُفَ يَضْعُفُ) اَلضَّعْفُ]: zayıflık, zayıf olma

(خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): çevirdi, kıldı, yarattı, hükmetti (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef fiil) diledi, istedi

(اَلْقُوَّةُ ج قُوىً): kuvvet, kudret, güç/ ciddiyet, sağlamlık/ sıkılık [(شَابَ يَشِيبُ) اَلشَّيْبَةُ]: (masdar) saçın ağarması

[اَلْعَلِيمُ (عَلِمَ يَعْلَمُ)]: (mübâlağalı ism-i fâil) (Esma-i ilahiyeden) çok bilen, iyi bilen

[اَلْقَدِيرُ (قَدَرَ يَقْدِرُ)]: (mübâlağalı ism-i fâil) kudreti büyük, gücü sonsuz

(30 / RUM, 55 – 56 – 57):

(اَلسَّاعَةُ ج سَاعَاتٌ): kıyamet vakti, saat (اَلْيَوْمُ ج أَيَّامٌ): gün (أَقْسَمَ يُقْسِمُ إِقْسَامًا): (if'al bâbı) yemin etti

(قَامَ يَقُومُ قَوْمًا): (ecvef fiil) vuku buldu/ kalktı/ kaldı/ azmetti/ başladı/ yürüttü/ baktı

(اَلْمُجْرِمُ ج مُجْرِمُونَ): (ism-i fâil) suç işleyen, günah işleyen (غَيْرُ): başka, hariç, dışında, olmaksızın

(لَبِثَ يَلْبِثُ لُبْثًا): kaldı/ ikamet etti/ gecikti/ karşı koydu(dayandı/ durdu (اَفَكَ يَأْفِكُ اَفْكًا): (if'al bâbı) çevirdi, vazgeçirdi

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef fiil) dedi, söyledi (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi [(آمَنَ يُؤْمِنُ) اَلْإِيمَانُ]: iman, inanç, inanma

(آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (mehmuz'el fa - nâkıs fiil, if'al bâbı) verdi, getirdi (اَلْعِلْمُ ج عُلُومٌ): ilim, bilim, bilgi

(لَبِثَ يَلْبِثُ لُبْثًا): kaldı/ ikamet etti/ gecikti/ karşı koydu(dayandı/ durdu

(اَلْكِتَابُ ج كُتُبٌ): kitap/ ispat, hüküm, takdir, farz/ amel defteri/ / semavi kitaplar

[اَلْبَعْثُ (بَعَثَ يَبْعَثُ)]: diriliş, diriltme, diriltilme (اَلْيَوْمُ ج أَيَّامٌ): gün (نَفَعَ يَنفَعُ نَفْعًا): fayda verdi, faydası oldu (يَوْمَئِذٍ): o gün

(ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti (اَلْمَعْذِرَةُ): mazeret, özür beyan etme

(اِسْتَعْتَبَ يَسْتَعْتِبُ اِسْتِعْتَابًا): (istif'âl bâbı) hoş görülmesini istedi, özür diledi, müsamaha gösterilmesini arzu etti

(30 / RUM, 58 – 59 – 60):

(ضَرَبَ يَضْرِبُ ضَرْبًا): misal verdi, vurdu, uçurdu, vazgeçti (اَلنَّاسُ ج اَلْإِنْسانُ): insan (ضَرَبَ مَثَلاً): misâl verdi

(اَلْقُرْآنُ): Kur'an-ı Kerim/ okuma, okunuş/ mecazen namaz (جَاءَ يَجِيءُ ب): (ecvef fiil, mehmuz'el lam) getirdi

(اَلْمُبْطِلُ ج مُبْطِلُونَ): (ism-i fâil) batılı iddia eden, hak ve hakikati ibtal eden (طَبَعَ يَطْبَعُ طَبْعًا): mühürledi (عَلِمَ يَعْلَمُ): bildi

(صَبَرَ يَصْبِرُ صَبْرًا): sabretti, bekledi, kendini tuttu (اَلْوَعْدُ ج وُعُودٌ): vaat, söz (اَلْحَقُّ): hak, gerçek

(اِسْتَخَفَّ يَسْتَخِفُّ اِسْتِخْفَافًا): (istif'âl bâbı) (hissi şeylerde) hafif buldu (أَيْقَنَ يُوقِنُ إِيقَانًا): (if'al bâbı) (şüphe etmeksizin) inandı

صَدَقَ اللَّهُ الْعَظِيمُ (Yüce Allah doğruyu söyledi)

İÇİNDEKİLER

(TEVBE SÛRESİ) 6
⋖ KUR'ÂN SAYFASI: 186 - 206 ⋗ 6
⋖ CÜZ: 10, KUR'ÂN SAYFASI: 187 (TEVBE : 7 – 13) ⋗ 9
⋖ CÜZ: 10, KUR'ÂN SAYFASI: 188 (TEVBE : 14 – 20) ⋗ 12
⋖ CÜZ: 10, KUR'ÂN SAYFASI: 189 (TEVBE : 21 – 26) ⋗ 15
⋖ CÜZ: 10, KUR'ÂN SAYFASI: 190 (TEVBE : 27 – 31) ⋗ 18
⋖ CÜZ: 10, KUR'ÂN SAYFASI: 191 (TEVBE : 32 – 36) ⋗ 21
⋖ CÜZ: 10, KUR'ÂN SAYFASI: 192 (TEVBE : 37 – 40) ⋗ 24
⋖ CÜZ: 10, KUR'ÂN SAYFASI: 193 (TEVBE : 41 – 47) ⋗ 27
⋖ CÜZ: 10, KUR'ÂN SAYFASI: 194 (TEVBE : 48 – 54) ⋗ 30
⋖ CÜZ: 10, KUR'ÂN SAYFASI: 195 (TEVBE : 55 – 61) ⋗ 33
⋖ CÜZ: 10, KUR'ÂN SAYFASI: 196 (TEVBE : 62 – 68) ⋗ 36
⋖ CÜZ: 10, KUR'ÂN SAYFASI: 197 (TEVBE : 69 – 72) ⋗ 39
⋖ CÜZ: 10, KUR'ÂN SAYFASI: 198 (TEVBE : 73 – 79) ⋗ 42
⋖ CÜZ: 10, KUR'ÂN SAYFASI: 199 (TEVBE : 80 – 86) ⋗ 45
⋖ CÜZ: 10, KUR'ÂN SAYFASI: 200 (TEVBE : 87 – 93) ⋗ 48

11. CÜZ 51
⋖ CÜZ: 11, KUR'ÂN SAYFASI: 201 (TEVBE : 94 – 99) ⋗ 51
⋖ CÜZ: 11, KUR'ÂN SAYFASI: 202 (TEVBE : 100 – 106) ⋗ 54
⋖ CÜZ: 11, KUR'ÂN SAYFASI: 203 (TEVBE : 107 – 111) ⋗ 57
⋖ CÜZ: 11, KUR'ÂN SAYFASI: 204 (TEVBE : 112 – 117) ⋗ 60
⋖ CÜZ: 11, KUR'ÂN SAYFASI: 205 (TEVBE : 118 – 122) ⋗ 63
⋖ CÜZ: 11, KUR'ÂN SAYFASI: 206 (TEVBE : 123 – 129) ⋗ 66

(YUNUS SÛRESİ) 69
⋖ KUR'ÂN SAYFASI: 207 - 220 ⋗ 69
⋖ CÜZ : 11, KUR'ÂN SAYFASI: 208 (YUNUS: 7 - 15) ⋗ 72
⋖ CÜZ : 11, KUR'ÂN SAYFASI: 209 (YUNUS: 15 – 20) ⋗ 75
⋖ CÜZ : 11, KUR'ÂN SAYFASI: 210 (YUNUS: 21 – 25) ⋗ 78
⋖ CÜZ : 11, KUR'ÂN SAYFASI: 211 (YUNUS: 26 – 33) ⋗ 81
⋖ CÜZ : 11, KUR'ÂN SAYFASI: 212 (YUNUS: 34 – 42) ⋗ 84
⋖ CÜZ : 11, KUR'ÂN SAYFASI: 213 (YUNUS: 43 – 53) ⋗ 87
⋖ CÜZ : 11, KUR'ÂN SAYFASI: 214 (YUNUS: 54 – 61) ⋗ 90
⋖ CÜZ : 11, KUR'ÂN SAYFASI: 215 (YUNUS: 62 – 70) ⋗ 93
⋖ CÜZ : 11, KUR'ÂN SAYFASI: 216 (YUNUS: 71 – 78) ⋗ 96
⋖ CÜZ : 11, KUR'ÂN SAYFASI: 217 (YUNUS: 79 – 88) ⋗ 99
⋖ CÜZ : 11, KUR'ÂN SAYFASI: 218 (YUNUS: 89 – 97) ⋗ 102
⋖ CÜZ : 11, KUR'ÂN SAYFASI: 219 (YUNUS: 98 – 106) ⋗ 105
⋖ CÜZ : 11, KUR'ÂN SAYFASI: 220 (YUNUS: 107 – 109) ⋗ 108

(HUD SÛRESİ) 109
⋖ CÜZ: 11, KUR'ÂN SAYFASI: 220 - 234 ⋗ 109

12. CÜZ 111
⋖ CÜZ : 12, KUR'ÂN SAYFASI: 221 (HUD: 6 – 12) ⋗ 111
⋖ CÜZ : 12, KUR'ÂN SAYFASI: 222 (HUD: 13 – 19) ⋗ 114
⋖ CÜZ : 12, KUR'ÂN SAYFASI: 223 (HUD: 20 – 28) ⋗ 117
⋖ CÜZ : 12, KUR'ÂN SAYFASI: 224 (HUD: 29 – 37) ⋗ 120
⋖ CÜZ : 12, KUR'ÂN SAYFASI: 225 (HUD: 38 – 45) ⋗ 123
⋖ CÜZ: 12, KUR'ÂN SAYFASI: 226 (HUD: 46 – 53) ⋗ 126
⋖ CÜZ : 12, KUR'ÂN SAYFASI: 227 (HUD: 54 – 62) ⋗ 129
⋖ CÜZ : 12, KUR'ÂN SAYFASI: 228 (HUD: 63 – 71) ⋗ 132
⋖ CÜZ : 12, KUR'ÂN SAYFASI: 229 (HUD: 72 – 81) ⋗ 135
⋖ CÜZ : 12, KUR'ÂN SAYFASI: 230 (HUD: 82 – 88) ⋗ 138
⋖ CÜZ : 12, KUR'ÂN SAYFASI: 231 (HUD: 89 – 97) ⋗ 141
⋖ CÜZ : 12, KUR'ÂN SAYFASI: 232 (HUD: 98 – 108) ⋗ 144
⋖ CÜZ : 12, KUR'ÂN SAYFASI: 233 (HUD: 109 – 117) ⋗ 147
⋖ CÜZ : 12, KUR'ÂN SAYFASI: 234 (HUD: 118 – 123) ⋗ 150

(YÛSUF SÛRESİ) 151
⋖ CÜZ: 12, KUR'ÂN SAYFASI: 234 - 247 ⋗ 151
⋖ CÜZ: 12, KUR'ÂN SAYFASI: 235 (YUSUF: 5 – 14) ⋗ 153
⋖ CÜZ: 12, KUR'ÂN SAYFASI: 236 (YUSUF: 15 – 22) ⋗ 156

⮜ CÜZ: 12, KUR'ÂN SAYFASI: 237 (YUSUF: 23 – 30) ⮞ 159
⮜ CÜZ: 12, KUR'ÂN SAYFASI: 238 (YUSUF: 31 – 37) ⮞ 162
⮜ CÜZ: 12, KUR'ÂN SAYFASI: 239 (YUSUF: 38 – 44) ⮞ 165
⮜ CÜZ: 12, KUR'ÂN SAYFASI: 240 (YUSUF: 45 – 52) ⮞ 168

13. CÜZ 171
⮜ CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 241 (YUSUF: 53 – 63) ⮞ 171
⮜ CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 242 (YUSUF: 64 – 69) ⮞ 174
⮜ CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 243 (YUSUF: 70 - 78) ⮞ 177
⮜ CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 244 (YUSUF: 79 – 86) ⮞ 180
⮜ CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 245 (YUSUF: 87 – 95) ⮞ 183
⮜ CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 246 (YUSUF: 96 – 103) ⮞ 186
⮜ CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 247 (YUSUF: 104 – 111) ⮞ 189

(RA'D SÛRESİ) 192
⮜ CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 248 – 254 ⮞ 192
⮜ CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 249 (RA'D: 6 – 13) ⮞ 195
⮜ CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 250 (RA'D: 14 – 18) ⮞ 198
⮜ CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 251 (RA'D: 19 – 28) ⮞ 201
⮜ CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 252 (RA'D: 29 – 34) ⮞ 203
⮜ CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 252 (RA'D: 29 – 34) ⮞ 204
⮜ CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 253 (RA'D: 35 – 42) ⮞ 207
⮜ CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 254 (RA'D: 43) ⮞ 210

(İBRAHİM SÛRESİ) 210
⮜ CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 254 - 260 ⮞ 210
⮜ CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 255 (İBRAHİM: 6 – 10) ⮞ 213
⮜ CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 256 (İBRAHİM: 11 – 18) ⮞ 216
⮜ CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 257 (İBRAHİM: 19 – 24) ⮞ 219
⮜ CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 258 (İBRAHİM: 25 – 33) ⮞ 222
⮜ CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 259 (İBRAHİM: 34 – 42) ⮞ 225
⮜ CÜZ: 13, KUR'ÂN SAYFASI: 260 (İBRAHİM: 43 – 52) ⮞ 228

14. CÜZ 231
(HİCR SÛRESİ) 231
⮜ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 261 - 266 ⮞ 231
⮜ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 262 (HİCR: 16 - 31) ⮞ 234
⮜ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 263 (HİCR: 32 - 51) ⮞ 237
⮜ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 264 (HİCR: 52 – 70) ⮞ 240
⮜ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 265 (HİCR: 71 – 90) ⮞ 243
⮜ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 266 (HİCR: 91 - 99) ⮞ 246

(NAHL (BAL ARISI) SÛRESİ) 247
⮜ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 266 - 280 ⮞ 247
⮜ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 267 (NAHL: 7 – 14) ⮞ 249
⮜ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 268 (NAHL: 15 – 26) ⮞ 251
⮜ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 268 (NAHL: 15 – 26) ⮞ 252
⮜ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 269 (NAHL: 27 – 34) ⮞ 255
⮜ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 270 (NAHL: 35 – 42) ⮞ 258
⮜ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 271 (NAHL: 43 – 54) ⮞ 261
⮜ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 272 (NAHL: 55 – 64) ⮞ 264
⮜ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 273 (NAHL: 65 – 72) 267
⮜ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 274 (NAHL: 73 – 79) ⮞ 270
⮜ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 275 (NAHL: 80 – 87) ⮞ 273
⮜ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 276 (NAHL: 88 – 93) ⮞ 276
⮜ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 277 (NAHL: 94 – 102) ⮞ 279
⮜ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 278 (NAHL: 103 – 110) ⮞ 281
⮜ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 278 (NAHL: 103 – 110) ⮞ 282
⮜ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 279 (NAHL: 111 – 118) ⮞ 285
⮜ CÜZ: 14, KUR'ÂN SAYFASI: 280 (NAHL: 119 – 128) ⮞ 288

15. CÜZ 291
(İSRÂ SÛRESİ) 291
⮜ CÜZ: 15, KUR'ÂN SAYFASI: 281 – 292 ⮞ 291
⮜ CÜZ: 15, KUR'ÂN SAYFASI: 282 (17 / İSRÂ: 8 – 17) ⮞ 294

⮜ CÜZ: 15, KUR'ÂN SAYFASI: 283 (17 / İSRÂ: 18 – 27) ⮞ 297
⮜ CÜZ: 15, KUR'ÂN SAYFASI: 284 (17 / İSRÂ: 28 – 38) ⮞ 300
⮜ CÜZ: 15, KUR'ÂN SAYFASI: 285 (17 / İSRÂ: 39 – 49) ⮞ 303
⮜ CÜZ: 15, KUR'ÂN SAYFASI: 286 (17 / İSRÂ: 50 – 58) ⮞ 306
⮜ CÜZ: 15, KUR'ÂN SAYFASI: 287 (17 / İSRÂ: 59 – 66) ⮞ 309
⮜ CÜZ: 15, KUR'ÂN SAYFASI: 288 (17 / İSRÂ: 67 – 75) ⮞ 312
⮜ CÜZ: 15, KUR'ÂN SAYFASI: 289 (17 / İSRÂ: 76 – 86) ⮞ 315
⮜ CÜZ: 15, KUR'ÂN SAYFASI: 290 (17 / İSRÂ: 87 – 96) ⮞ 318
⮜ CÜZ: 15, KUR'ÂN SAYFASI: 291 (17 / İSRÂ: 97 – 104) ⮞ 321
⮜ CÜZ: 15, KUR'ÂN SAYFASI: 292 (17 / İSRÂ: 105 – 111) ⮞ 324

(KEHF SÛRESİ) 325
⮜ CÜZ: 15, KUR'ÂN SAYFASI: 292 – 303 ⮞ 325
⮜ CÜZ: 15, KUR'ÂN SAYFASI: 293 (18 / KEHF: 5 – 15) ⮞ 327
⮜ CÜZ: 15, KUR'ÂN SAYFASI: 294 (18 / KEHF: 16 – 20) ⮞ 330
⮜ CÜZ: 15, KUR'ÂN SAYFASI: 295 (18 / KEHF: 21 – 27) 333
⮜ CÜZ: 15, KUR'ÂN SAYFASI: 296 (18 / KEHF: 28 – 34) ⮞ 336
⮜ CÜZ: 15, KUR'ÂN SAYFASI: 297 (18 / KEHF: 35 – 45) ⮞ 339
⮜ CÜZ: 15, KUR'ÂN SAYFASI: 298 (18 / KEHF: 46 – 53) ⮞ 342
⮜ CÜZ: 15, KUR'ÂN SAYFASI: 299 (18 / KEHF: 54 – 61) ⮞ 345
⮜ CÜZ: 15, KUR'ÂN SAYFASI: 300 (18 / KEHF: 62 – 74) ⮞ 348

16. CÜZ 351
⮜ CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 301 (18 / KEHF: 75 – 83) ⮞ 351
⮜ CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 302 (18 / KEHF: 84 – 97) ⮞ 354
⮜ CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 303 (18 / KEHF: 98 – 110) ⮞ 357

(MERYEM SÛRESİ) 360
⮜ CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 304 - 311 ⮞ 360
⮜ CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 305 (MERYEM: 12 – 25) ⮞ 363
⮜ CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 306 (MERYEM: 26 – 38) ⮞ 366
⮜ CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 307 (MERYEM: 39 – 51) ⮞ 369
⮜ CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 308 (MERYEM: 52 – 64) ⮞ 372
⮜ CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 309 (MERYEM: 65 – 76) ⮞ 375
⮜ CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 310 (MERYEM: 77 – 95) ⮞ 378
⮜ CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 311 (MERYEM: 96 – 98) ⮞ 381

(TÂ-HÂ (TÂ-HÂ) SÛRESİ) 381
⮜ CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 311 ⮞ 381
⮜ CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 312 (TÂ-HÂ: 13 – 37) ⮞ 384
⮜ CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 313 (TÂ-HÂ: 38 – 51) ⮞ 387
⮜ CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 314 (TÂ-HÂ: 52 – 64) ⮞ 390
⮜ CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 315 (TÂ-HÂ: 65 – 76) ⮞ 393
⮜ CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 316 (TÂ-HÂ: 77 – 87) ⮞ 395
⮜ CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 316 (TÂ-HÂ: 77 – 87) ⮞ 396
⮜ CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 317 (TÂ-HÂ: 88 – 98) ⮞ 399
⮜ CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 318 (TÂ-HÂ: 99 – 113) ⮞ 402
⮜ CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 319 (TÂ-HÂ: 114 – 125) ⮞ 405
⮜ CÜZ: 16, KUR'ÂN SAYFASI: 320 (TÂ-HÂ: 126 – 135) ⮞ 408

17. CÜZ 411
(ENBİYA SÛRESİ) 411
⮜ CÜZ: 17, KUR'ÂN SAYFASI: 321 - 330 ⮞ 411
⮜ CÜZ: 17, KUR'ÂN SAYFASI: 322 (ENBİYÂ: 11 – 24) ⮞ 414
⮜ CÜZ: 17, KUR'ÂN SAYFASI: 323 (ENBİYÂ: 25 – 35) ⮞ 417
⮜ CÜZ: 17, KUR'ÂN SAYFASI: 324 (ENBİYÂ: 36 – 44) ⮞ 420
⮜ CÜZ: 17, KUR'ÂN SAYFASI: 325 (ENBİYÂ: 45 – 57) ⮞ 423
⮜ CÜZ: 17, KUR'ÂN SAYFASI: 326 (ENBİYÂ: 58 – 72) ⮞ 426
⮜ CÜZ: 17, KUR'ÂN SAYFASI: 327 (ENBİYÂ: 73 – 81) ⮞ 429
⮜ CÜZ: 17, KUR'ÂN SAYFASI: 328 (ENBİYA : 82 – 90) ⮞ 432
⮜ CÜZ: 17, KUR'ÂN SAYFASI: 329 (ENBİYÂ: 91 – 101) ⮞ 435
⮜ CÜZ: 17, KUR'ÂN SAYFASI: 330 (ENBİYÂ: 102 – 112) ⮞ 438

(HAC SÛRESİ) 331
⮜ CÜZ: 17, KUR'ÂN SAYFASI: 331 - 340 ⮞ 441

⮜ CÜZ: 17, KUR'ÂN SAYFASI: 332 (HAC: 6 – 15) ⮞ 444
⮜ CÜZ: 17, KUR'ÂN SAYFASI: 333 (HACC : 16 – 23) ⮞ 447
⮜ CÜZ: 17, KUR'ÂN SAYFASI: 334 (HACC : 24 – 30) ⮞ 450
⮜ CÜZ: 17, KUR'ÂN SAYFASI: 335 (HACC : 31 – 38) ⮞ 453
⮜ CÜZ: 17, KUR'ÂN SAYFASI: 336 (HACC : 39 – 46) ⮞ 456
⮜ CÜZ: 17, KUR'ÂN SAYFASI: 337 (HACC : 47 – 55) ⮞ 459
⮜ CÜZ: 17, KUR'ÂN SAYFASI: 338 (HACC : 56 – 64) ⮞ 462
⮜ CÜZ: 17, KUR'ÂN SAYFASI: 339 (HACC : 65 – 72) ⮞ 465
⮜ CÜZ: 17, KUR'ÂN SAYFASI: 340 (HACC : 73 – 78) ⮞ 468

18. CÜZ 471
(MÜ'MİNUN SÛRESİ) 471
⮜ CÜZ: 18, KUR'ÂN SAYFASI: 341 ⮞ 471
⮜ CÜZ: 18, KUR'ÂN SAYFASI: 342 (MÜ'MİNUN: 18 – 27) ⮞ 474
⮜ CÜZ: 18, KUR'ÂN SAYFASI: 343 (MÜ'MİNUN: 28 – 42) ⮞ 477
⮜ CÜZ: 18, KUR'ÂN SAYFASI: 344 (MÜ'MİNUN: 43 – 59) ⮞ 480
⮜ CÜZ: 18, KUR'ÂN SAYFASI: 345 (MÜ'MİNUN: 60 – 74) ⮞ 483
⮜ CÜZ: 18, KUR'ÂN SAYFASI: 346 (MÜ'MİNUN: 75 – 89) ⮞ 486
⮜ CÜZ: 18, KUR'ÂN SAYFASI: 347 (MÜ'MİNUN: 90 – 104) ⮞ 489
⮜ CÜZ: 18, KUR'ÂN SAYFASI: 348 (MÜ'MİNUN: 105 – 118) ⮞ 492

(NUR SÛRESİ) 495
⮜ CÜZ: 18, KUR'ÂN SAYFASI: 349 - 358 ⮞ 495
⮜ CÜZ: 18, KUR'ÂN SAYFASI: 350 (NUR : 11 – 20) ⮞ 498
⮜ CÜZ: 18, KUR'ÂN SAYFASI: 351 (NUR : 21 – 27) ⮞ 501
⮜ CÜZ: 18, KUR'ÂN SAYFASI: 352 (NUR : 28 – 31) ⮞ 504
⮜ CÜZ: 18, KUR'ÂN SAYFASI: 353 (NUR : 32 – 36) ⮞ 507
⮜ CÜZ: 18, KUR'ÂN SAYFASI: 354 (NUR : 37 – 43) ⮞ 510
⮜ CÜZ: 18, KUR'ÂN SAYFASI: 355 (NUR : 44 – 53) ⮞ 513
⮜ CÜZ: 18, KUR'ÂN SAYFASI: 356 (NUR : 54 – 58) ⮞ 516
⮜ CÜZ: 18, KUR'ÂN SAYFASI: 357 (NUR : 59 – 61) ⮞ 519
⮜ CÜZ: 18, KUR'ÂN SAYFASI: 358 (NUR : 62 – 64) ⮞ 522

(FURKAN SÛRESİ) 523
⮜ CÜZ: 18, KUR'ÂN SAYFASI: 358 - 365 (FURKAN : 1 – 2) ⮞ 523
⮜ CÜZ: 18, KUR'ÂN SAYFASI: 359 (FURKAN : 3 – 11) ⮞ 525
⮜ CÜZ: 18, KUR'ÂN SAYFASI: 360 (FURKAN : 12 – 20) ⮞ 528

19. CÜZ 531
⮜ CÜZ: 19, KUR'ÂN SAYFASI: 361 (FURKAN : 21 – 32) ⮞ 531
⮜ CÜZ: 19, KUR'ÂN SAYFASI: 362 (FURKAN : 33 – 43) ⮞ 534
⮜ CÜZ: 19, KUR'ÂN SAYFASI: 363 (FURKAN : 44 – 55) ⮞ 537
⮜ CÜZ: 19, KUR'ÂN SAYFASI: 364 (FURKAN : 56 – 67) ⮞ 540
⮜ CÜZ: 19, KUR'ÂN SAYFASI: 365 (FURKAN : 68 – 77) ⮞ 543

(ŞUARA SÛRESİ) 546
⮜ CÜZ: 19, KUR'ÂN SAYFASI: 366 - 375 ⮞ 546
⮜ CÜZ: 19, KUR'ÂN SAYFASI: 367 (ŞUARA : 20 – 39) ⮞ 549
⮜ CÜZ: 19, KUR'ÂN SAYFASI: 368 (ŞUARA : 40 – 60) ⮞ 552
⮜ CÜZ: 19, KUR'ÂN SAYFASI: 369 (ŞUARA : 61 – 83) ⮞ 555
⮜ CÜZ: 19, KUR'ÂN SAYFASI: 370 (ŞUARA : 84 – 111) ⮞ 558
⮜ CÜZ: 19, KUR'ÂN SAYFASI: 371 (ŞUARA : 112 – 136) ⮞ 561
⮜ CÜZ: 19, KUR'ÂN SAYFASI: 372 (ŞUARA : 137 – 159) ⮞ 564
⮜ CÜZ: 19, KUR'ÂN SAYFASI: 373 (ŞUARA : 160 – 183) ⮞ 567
⮜ CÜZ: 19, KUR'ÂN SAYFASI: 374 (ŞUARA : 184 – 206) ⮞ 570
⮜ CÜZ: 19, KUR'ÂN SAYFASI: 375 (ŞUARA : 207 – 227) ⮞ 573

(NEML SURESİ) 576
⮜ CÜZ: 19, KUR'ÂN SAYFASI: 376 - 384 ⮞ 576
⮜ CÜZ: 19, KUR'ÂN SAYFASI: 377 (NEML : 14 – 22) ⮞ 579
⮜ CÜZ: 19, KUR'ÂN SAYFASI: 378 (NEML : 23 – 35) ⮞ 582
⮜ CÜZ: 19, KUR'ÂN SAYFASI: 379 (NEML : 36 – 44) ⮞ 585
⮜ CÜZ: 19, KUR'ÂN SAYFASI: 380 (NEML : 45 – 55) ⮞ 588

20. CÜZ 591
CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 381 (NEML : 56 – 63) 591
CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 382 (NEML : 64 – 76) 594
CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 383 (NEML : 77 – 88) 597
CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 384 (NEML : 89 – 93) 600

(KASAS SÛRESİ) 601
CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 384 - 395 601
CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 385 (KASAS : 6 – 13) 603
CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 386 (KASAS : 14 – 21) 606
CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 387 (KASAS : 22 – 28) 609
CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 388 (KASAS : 29 – 35) 612
CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 389 (KASAS : 36 – 43) 615
CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 390 (KASAS : 44 – 50) 618
CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 391 (KASAS : 51 – 59) 621
CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 392 (KASAS : 60 – 70) 623
CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 392 (KASAS : 60 – 70) 624
CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 393 (KASAS : 71 – 77) 627
CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 394 (KASAS : 78 – 84) 630

(ANKEBUT SÛRESİ) 634
CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 395 634
CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 396 (ANKEBUT : 7 – 14) 635
CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 396 (ANKEBUT : 7 – 14) 636
CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 397 (ANKEBUT : 15 – 23) 638
CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 397 (ANKEBUT : 15 – 23) 639
CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 398 (ANKEBUT : 24 – 30) 641
CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 398 (ANKEBUT : 24 – 30) 642
CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 399 (ANKEBUT : 31 – 38) 644
CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 399 (ANKEBUT : 31 – 38) 645
CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 400 (ANKEBUT : 39 – 45) 647
CÜZ: 20, KUR'ÂN SAYFASI: 400 (ANKEBUT : 39 – 45) 648

21. CÜZ 651
CÜZ: 21, KUR'ÂN SAYFASI: 401 (ANKEBUT : 46 – 52) 651
CÜZ: 21, KUR'ÂN SAYFASI: 402 (ANKEBUT : 53 – 63) 653
CÜZ: 21, KUR'ÂN SAYFASI: 402 (ANKEBUT : 53 – 63) 654
CÜZ: 21, KUR'ÂN SAYFASI: 403 (ANKEBUT : 64 – 69) 657

(RUM SÛRESİ) 658
CÜZ: 21, KUR'ÂN SAYFASI: 403 - 409 658
CÜZ: 21, KUR'ÂN SAYFASI: 404 (RUM : 6 – 15) 660
CÜZ: 21, KUR'ÂN SAYFASI: 405 (RUM : 16 – 24) 663
CÜZ: 21, KUR'ÂN SAYFASI: 406 (RUM : 25 – 32) 665
CÜZ: 21, KUR'ÂN SAYFASI: 406 (RUM : 25 – 32) 666
CÜZ: 21, KUR'ÂN SAYFASI: 407 (RUM : 33 – 41) 669
CÜZ: 21, KUR'ÂN SAYFASI: 408 (RUM : 42 – 50) 672
CÜZ: 21, KUR'ÂN SAYFASI: 409 (RUM : 51 – 60) 675
İÇİNDEKİLER 678